

PARSEE PRAKASH

BEING

A RECORD OF IMPORTANT EVENTS IN THE GROWTH

OF THE

PARSEE COMMUNITY IN WESTERN INDIA,

CHRONOLOGICALLY ARRANGED.

VOL. II,

on 1860 A. D. to 1880

(Originally issued in 8 Parts)

COMPILED BY

THE LATE KHAN BAHADUR BOMANJEE BYRAMJEE PATELL

PUBLISHED BY

DINBAI BYRAMJEE PATELL

Bombay

PRINTED BY RUSTOJI N. VATCHAGHANDY AT THE "SANJ VARTAMAN" PRESS

1910 A. D.—1280 A. Y.

પારસી પ્રકાશ,

અથવા

પારસીઓ ધરાંનથી હિંદુસ્થાન આવ્યા ત્યારથી તે આંજ સુધીમાં
તેઓના સંબંધમાં બનેલા અગત્યના બનાવોની
વર્ણને અત્યુક્તમે નોંધ.

દફતરે રજુ:—૮ ભાગમાં.

૧૮૬૦ થી ૧૮૮૦ ઈસવી.

રચનાર,

મરહુમ ખાનખાદાદુર ખાદમનજી બેહરાંમજી પટેલ.

પ્રગટ કરનાર,

દીનબાઈ બેહરાંમજી પટેલ.

મુબઈ,

“ સાંજ વર્તમાન ” પ્રેસમાં રૂ. ન. વારછાગાંધીએ જાણુ છે.

કોટ, મીટ રોડ, કામા હાલિસ.

ખાન બાહદુર બહમનજી બેહરાંમજી પટેલ

જનમ

તા. ૨૮ મી ડીસેમ્બર ૧૮૪૯

મરણ

તા. ૯ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૮

“પારસી પ્રકાશ” નાં આ બીજાં દફતરના કર્તા મેરહુમ ખાનખાહદુર

બહમનજી બેહરાંમજી પટેલ માટે બે બોલ:

મેરહુમ ખાનખાહદુર બહમનજી બેહરાંમજી પટેલના “પારસી પ્રકાશ” નું આ બીજું દફતર, તેનાં સંપુર્ણ રૂપમાં, “બે બોલ” બોલી બહાર પ્રગટ હજુર રહ્યું કરવાને અને મરનારનાં કુટુંબ તરફથી અરજ થવાથી તે અરજને મેરહુમ મીત્ર તરફની એક ફરજ સમજી મેં કલમ હાથ ધરી છે.

“પારસી પ્રકાશ”નાં પેણેલાં દફતરમાં સને ૧૮૬૦ સુધીની નોંધો સમાવી હતી. આ દફતરમાં બીજાં ૨૦ વખતી, એટલે સને ૧૮૮૦ નાં સાલ સુધીની, નોંધો સમાવી છે. કતબે પેણેલાં દફતરની ફીઝોજ આ બીજાં દફતરમાં દર વર્ષનાં અનુક્રમે નોંધો આપી છે. આ બીજાં દફતરનો આદેશ અને છેલ્લો ભાગ બહાર પાડવા આગમ્ય, ગયા ૨ બે ઉત્તરવદ ચન્દ્રવંદી ૧૨૭૭, તા. ૯ ચી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૮ ને દીને, તેનાં કર્તા મરજી પામ્યા હતા. તેથી તે સેવટનો ભાગ, તે માટેની નોંધો, જે તેવજી તૈયાર કરેલી હતી, તે ઉપરથી અને વધુ પુછપરછ ઉપરથી, પોતાના પ્રીય ભાઇ તરફની ફરજના વિચારથી, તેવજીનાં બેહન બાઇ દીનબાઇ બેહરાંમજી પટેલે તૈયાર કરી બાહર પાડ્યો છે. એ લલાં બાઇએ પોતાને માથે આવી પડેલાં આ કામને ધનસાદ આપવાને બનતી કોશિષ કરી છે, તે માટે મારા અનુભવથી ખાતરી આપું છું, કારણ કે તેવજી જ્યાં જ્યાં પોતાના ભાઇની નોંધોને વધુ સંપુર્ણ કરવાની જરૂર હતી ત્યાં ત્યાં તે સંપુર્ણતા કાજે વધુ હકીકત મેલવવાને કાલજ રાખી હતી તે હું જાણું છું. આવાં એક પુસ્તકની અગતી અને તેના મુખ્ય ઉપયોગનો આધાર તેના અનુક્રમણિકા (index) એટલે હરફને અનુક્રમે રચેલાં સાંકળ્યાં ઉપર છે. તે ઉપર બાઇ દીનબાઇએ ઘણી મહેનત લીધી છે. એમાં બાઇએ સાંકળ્યાંમાં ગોઠવવાનાં કામમાં શેઠ સોરભજી કવસજી શરદે એવજીને મદદ લીધી છે. પેણેલાં દફતરના અનુક્રમણિકાએ જ્યારે ૧૩૨) પાનાં રોક્યાં હતાં ત્યારે આ દફતરનાં અનુક્રમણિકાએ ૧૭૨) પાનાં રોક્યાં છે. તેનો સબબ આ કે, આ દફતરમાં જે ફક્ત ૨૦ વર્ષની નોંધો સમાવેલી છે તે વર્ષો પારસીઓની તવારીખનો, જેને હાલનો નજીકનો વખત કહીએ, તે વખતનાં વર્ષો છે અને તેથી તેઓ સાથે ઘણાંક નામો અને ઘણાંક બીનાઓ જોડાયેલાં છે.

મેરહુમ ખાનખાહદુર બહમનજી બેહરાંમજી પટેલના ઘણાંક વખાણનારાઓમાંનો હું એક છું. પારસીઓને લગતી પુરાણી બાબતોના મારા કમીના અભ્યાસમાં એવજીનાં પારસી પ્રકાશનો અને ઘણીકવાર ઉપયોગ કરવો પડ્યો છે. તેથી મરનારનાં કામ માટેની મારી વખાણ મારા કેટલાંક અનુભવ સાચી અને ખરાં છગરતી છે. “A Few Events in the Early History of the Parsees and their Dates,” એવે. નામનું માફ સને ૧૯૦૫ નાં વર્ષમાં પ્રગટ થયેલું પુસ્તક, મેં મારા એ લલાં મિત્રને અર્પણ કર્યું હતું. તે અર્પણ કરતાં મેં દિવાયામાં જે શબ્દો કહ્યા હતા તે શબ્દો ફરીથી યાદ કરી તે અત્રે નોંધું છું.

“I dedicate this book to my friend, Khan Bahadur Bomonjee Byramjee Patell, who, working for years, quietly and patiently, has done a yeoman's service to his Community by the publication of his very valuable and useful book, “The Parsi Prakash.” His work is sought for information by every writer, writing on a Parsi subject from a historical, antiquarian, anthropological or sociological point of view. In the Court and in the Temple, in the family circle and in society, it is held as a book of very valuable information on old Parsi subjects.

Miss Menant, in her work, “Les Parsis,” (Première Partie), thus speaks of Mr. Patell and his Parsi Prakash:—“In his Preface, the author, with unequalled

modesty, makes no pretention to originality and simply declares to have collected the materials for those who wish to undertake a methodical and reasoned history of the community. In the 1052 pages of this work, there is not a single page which does not show the scrupulous care bestowed upon the choice of different subjects of information, and which does not show the patient and laborious research to which he has resorted, If ever a work has been right earnestly done, it is assuredly this work. There is so much of care and method in its arrangement, - that it would do honour to the most laborious and the most learned of the scholars of 'l'Ecole des charts.'"

The late lamented Dr. West said of his work in one of his letters to the Trustees of the Funds and Properties of the Parsi Punchayet that "The Parsi Prakash of Bomonjee Byramjee Patell, is a most laborious and valuable compilation."

In the preparation of this paper and in some of my other literary works, his "Parsi Prakash" has been of great use to me. I dedicate this work to him as an humble token of my appreciation of his laborious and patient work."

ઉપલોચ વિધવાન ડા० ઉવેસ્ટ ઇંગ્લેન્ડની રાયલ એશિયાટીક સોસાઇટીના જર્નલમાં (સને ૧૮૯૯ ઇ. જર્નલ પા. ૪૪૦) પારસી પ્રકાશનાં પેણેલાં દફતરની તપાસ લેતાં જણાવે છે કે:—

"This chronicle of the doings and progress of the Indian Parsis, so far as they have been recorded down to 1860, could have been compiled only by patient and enthusiastic research, and have been so conveniently arranged only by judicious appreciation and thorough knowledge of the wants of inquirers."

મેં ઉપર એશારે ક્યોં છે કે મરહુમ મી० બહમનજી પટેલના ઘણાંક વખાણનારાઓ હતા. તેની એક ગવાહી એવણુની છ'દગીમાંજ મળી હતી. ઘણા થોડા જાહેર પુરોષોની યાદગારી તેઓની છ'દગીમાંજ રાખવાની હીલચાલ થાય છે. તેવી હીલચાલને કારણ આપનારા થોડાક લાગવશાલી પુરોષોમાં મરહુમ આ० આ० બહમનજી હતા. જામે જમશેદનાં પત્રદવારે એવણુની યાદગારી જાળવી રાખવા બાબેની સુચના થવાથી એવણુના પ્રિય મીત્ર મરહુમ શેઠ ખરશેદજી રણતમજી કામા સાથે શેવકે તે હીલચાલ હાથ ધરી હતી અને નીચલા સાહેબોની એ કામ માટે એક કમીટી બની હતી.

શેઠ ખરશેદજી રણતમજી કામા
ખાનખાહાદુર દારાશાહ રતનજી મીયગર
શેઠ હોરમસજી મનચેરજી કામા
શેઠ મોહરાજજી એદલજી વોરડન
એરવદ જીવનજી જમશેદજી મોદી

એ કમીટીએ બહાર પાડેલી મહેફતજરની છ' અને નોંધ લેઉ છ' કે તે ઉપરથી વાંચનારને એવણુની સેવા માટે પારસી પ્રજા શું વીચાર ધરાવતી હતી અને ધરાવે છે તેનો ખેત્યાલ આવે.

“ખાનખાહાદુર બહમનજ બેહરાંમજ પટેલની યાદગારી માટેનું” ફંડ.

“ધણેક ઠેકાણેથી સુચના કરવામાં આવે છે કે ખાનખાહાદુર બહમનજ બેહરાંમજ પટેલ, જેવણે આપણા પારસી રોળાની ધણેક પ્રકારે સેવા બજાવી છે, તેવણની સેવાની પીછાન કરવા માટે આપણામાં કાંઈ હિલચાલ થવી નોઈએ. એ સુચના ઉપાડી લેવાની અમેા નીચે સહી કરનારાઓ રજા લઇયે છીએ અને એ કામમાં દીક્સોજ દેખાડવાની જરૂરિયાતી આતુએા અને ગ્રહસ્થિતે અરજ કર્યે છીએ.

ખાનખાહાદુર બહમનજ બેહરાંમજ પટેલની ધણાક પ્રકારની સેવાઓમાં તેવણનાં “પારસી પ્રકાશ” નાં સંબંધની સેવા જરૂરિયાતીઓએ ખાસ પીછાનવા લાયક છે. એ ગ્રંથ કેટલાંક વર્ષોની સજીરીજરી મહુનત સાથે બહાર પાડી એવણે પોતાનું નામ માદગાર કર્યું છે. એ પુસ્તક પારસીઓની તવારીખની બાબદો લખનારાઓને ધણુ કીમતી અને અગતવું સાધન પુરું પાડે છે. પારસીઓને લગતી આગલી હકીકતને કીમતી સંગ્રહ જાળવનાર આ પુસ્તક પારસીઓએ પોતાની કદર શનાસી જણાવવા લાયકવું છે.

આ પુસ્તકને લગતી પોતાની સેવા ઉપરાંત ખાનખાહાદુર બહમનજ બેહરાંમજ પટેલ અવારનવાર પોતાના રોળાની ધણી બીજી સેવાઓ બજાવી છે. આપણાં કેટલાંક કેળવણી ખાતાઓ અને આપણી કેટલીક મંડલીઓએ એવણની કીમતી સેવાઓને ધણો લાભ જોગવ્યો છે. એ સઘળાંની એક નાની કદરશનાસી તરીકે એવણની યાદગારી જાળવવા કાળે એકે ફંડ ઉઠવું કરવાનું દરરત ધારવામાં આવ્યું છે અને તેમાં એવણની કદર જાળનારા જરૂરિયાતીઓની અમેા દીક્સોજ અને મદદ મળાયે છીએ. એ ફંડમાં ભરાયલાં નાણાંનિ કેસ ઉપયોગ કરશે તે હવે પછી નક્કી કરવામાં આવશે.”

આ કમીટી દરતકે રૂ. ૮૦૦૦ નું ફંડ એકઠું થાયું હતું. બ્યાજના વધારા સાથની તેની કુલે રૂ. ૮૧૬૭-૧-૧ ની રકમ પારસી પંચાયતના તરસી સાથેઓને તા. ૩૧ મી અક્ટોબર ૧૯૦૭ ને દીને સવા ધીન કરવામાં આવી હતી, તે એવી સરતે કે:

૧.—જ્યાં સુધી ખા. બા. બહમનજ બેહરાંમજ પટેલ પોતાનાં “પારસી પ્રકાશ” ના ભાગો ઉપાયતા રહે ત્યાં સુધી એ રકમનું બ્યાજ એ ખાતામાંજ જમે કરી ખાતાંની સુદલ રકમ વધારતા રહેવું.

૨.—જ્યારે એવણ તરફથી એ કામ થતું બધ પટે ત્યારે એ ખાતાંની એકડી થયલી પુંજનું બ્યાજ એ “પારસી પ્રકાશ” નું કામ માણુ રાખવાનાં કામમાં વાપરવું.

૩.—એવાં આણુ રાખેલાં કામનાં પરિણામ તરીકે જે ભાગો નીકળે તે સાથે એવણનું નામ એવણની યાદ ગારીના ગ્રંથ તરીકે જોડેલું રાખવું.

૪.—“પારસી પ્રકાશ” માણુ રાખવાનાં એ કામ પાછલ જે અરજ થાય તે અરજ બાદ કરતાં બ્યાજનો જે વધારો રહે તેમાંથી પારસીઓની તવારીખને લગતાં પુસ્તકો યાદગાર કરાવવાં અને પ્રગટ કરાવવાની જોડ વણુ કરવી અને એવાં પુસ્તકો સાથે પણુ એવણનું નામ જોડાયલું રાખવું.

૫.—ઉપર જણાવેલાં કામો વધતાંમાં વધતાં દર પાંચ વર્ષની સુદલમાં કરાવવાં.

આ દરતર સાથ મરનારની એક સખી આપવામાં આવી છે કે તેવણના સુચારક બેહરાંમજ ધણાક વાંચનારાઓને ખેલાલ આવે. મરનારની જીંદગીનું એકે દુકું વર્ણન, જે એવણના મરણુ ટાંકણે જમે જમશેદ પત્રમાં બહાર પડ્યું હતું, તે આ આખાં દરતરની સેવટે તેનાં ઉદ્દેશ અંકનાં વધારાના ભાગમાં આવ્યું છે, કે તેવણનાં આ દરતરમાં તેવણની ઉધ્યોગી, ઉધ્યોગી અને ઉમંગી જીંદગીની નોંધ જાલવાઈ રહે.

સેવક,

જીવનજી જમશેદજી મોદી.

PARSEE PRAKASH

BEING

A RECORD OF IMPORTANT EVENTS IN THE GROWTH

OF THE

PARSEE COMMUNITY IN WESTERN INDIA,

CHRONOLOGICALLY ARRANGED

FROM 1861 A. D. TO THE PRESENT DATE.

BOMANJEE BYRAMJEE. PATELL.

SERIES II.

Bombay:

PRINTED AT THE DUFFIE ASHOKA PRESS
No 87 COMANJEE PATELL STREET, FORT BOMBAY.

1891 A. C. — 1260 A. Y.

HIS EXCELLENCY THE RIGHT HON'BLE

GEORGE ROBERT CANNING BARON HARRIS,

GRAND COMMANDER OF THE MOST EMINENT ORDER OF
THE INDIAN EMPIRE,

GOVERNOR OF BOMBAY,

AND

CHANCELLOR OF THE BOMBAY UNIVERSITY,

is SECOND SERIES of the CHRONICLES of the PARSEE COMMUNITY

Is BY HIS LORDSHIP'S GRACIOUS PERMISSION

Respectfully Dedicated

BY HIS LORDSHIP'S MOST OBEDIENT SERVANT,

BOMANJEE BYRAMJEE PATEL.

તા. ૧૨ મી આપરેલ.

શન ૨૧ માં ૭ (ચિ) ૧૨૩૨ ૫૪૬૯૨૨૮૧.

આજ દીને શેઠ હોરમજી એદલજી આલખલેસે પોતાની બેઠી બાઈ માંદીબાઈની નવજોતની ખુશાલીમાં રૂ૫૦૦) ધર્મપાતાંઓમાં આપ્યા હતા.^૨

તા. ૧૪ મી આપરેલ.

અતરેની શ્રાંત બેઠીકલ કાલેજમાં શિખનારા ચંચલ વિદ્યાર્થીઓને સ્કાલરશીપો અને ધનાંમો આપવાની વાર્ષિક સભા આજ દીને મળી હતી. મરનશીનની પુરસી નામદાર ગવરનર મર પારડલ કીઅરે લીધા બાદ એ પાતાના પ્રીનસીપાલ ડાક્ટર પીરે ગયાં શાલને રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવો. એ પછી મરનશીન વિદ્યાર્થીઓને ધનાંમો તથા સ્કાલરશીપની મંતવો આપી, જેમાં નીચેના એક પારસી વિદ્યાર્થી હતો—

(૧) રસતમજી ભમચેદજી નાદરશાહેને રૂ૧૩) ની એનડરમન સ્કાલરશીપ.

એ પછી મરનશીને એક સુભાખીત બાપાણુ ફરી સભા બરખાસ્ત કીધી હતી.^૨

તા. ૧૫ મી આપરેલ.

શન ૨૪ માં ૭ (ચિ) ૧૨૩૨ ૫૪૬૯૨૨૮૧.

મરજી—એદલજી બરજોરજી ચીતાઈ—ઉમર વર્ષ ૩૦)

શેઠ બરજોરજી માણેકજી દલાલ મોટાકુરમિનાના ધીરા. એવણુ જુનાવડના નવાય તથા ખીજ કાઠીઆવાડના ચરદા-શેના મુખ્ય પાતેના એજંટ હતા, અને મુખ્યધી કાઠીઆ-વાડ તરફ પોતાનાં કુટુંબ સાથે જતાં સ્કીમરમાં કલિરામી મરજી પામ્યા હતા.

મઠ મધે એક ધંચેજી રકૂવ ઉભી કરવાનું ફંડ ત્યાંના આગેવાન પારસી અદરયાએ ઉચું કીધું હતું, અને જેમાં તે તરફ હાથમાં મુસાફરીએ ગયાના શેઠ પુરચેદજી નેશરવાંનજી કામાજીએ રૂ૧૦૦૦) ભર્યા હતા. શેઠ પુરચેદજી તથા તેમની સાથે ગયાના મુસાફરી શેઠાં પદચેદજી રસતમજી કામાજી, અદરજી ફરમંજી મુમ, અને ડાક્ટર બાઈ ઘજીને મઠના મેઈ પારસીઓની તરફથી આજ રાત્રે શેઠાં જવણુજી એદલજીની કુંવની, તથા શેઠ આદરજી મેદરવાંનજી મગાના વાજાએ જોરે રીતે ખાણું આપ્યું હતું, ને વેળાએ દમર હોયગજી ભમામજી ભમારખમાયાના, શેઠાં દાદાબાઈ રસતમજી અપ્પ અને મેલનજી ચોરાખજી ગોવવાલાએ બાપાણી કરી ઉપલા મુસાફરીના મુલ માયા હતા, જેના શેઠ અદરજી ફરમંજી મુસે એક અગત્યનું બાપાણુ કરી ઉતર વાલ્લી હતા.^૩

^૧ નધે ભમચેદ, તા. ૧૫ મી આપરેલ ૧૮૬૩.

^૨ રાષ્ટ્રમજી આઈ ઈડીઆ, ૨૧ મી આપરેલ ૧૮૬૩.

^૩ રાષ્ટ્રમજી આઈ ઈડીઆ, ૩૦ મી આપરેલ ૧૮૬૩.

તા. ૧૬ મી આપરેલ.

નામદાર માહરણી વિક્રોદીઆના પાટલીકુવર મીનસ આઈ વેલમ્બી ગઢ તા. ૧૦ મી મારચ ૧૮૬૩ ને દીને શેહાદી થાઇ તે મોટે ખુશાલી બતાવવા તથા તે નામદાર તેમજ શાહબદા અને શાહબદી ઉપર મુખ્યારકયાદીનાં માન વધો મોકલવાનો હેતુ કરવાને મુખ્યધર રેહવાસીઓની એક જોરે સભા મોલાવવાને ગઢ તા. ૧૨ મી આપરેલે અતરેના શેઠીક શેઠ માણેકજી અરચેદજી સરાફ જોગ પદ ધંચેજી, ૧૪ હિંડુ, ૩ મુસલમાન અને ૧૧ પારસી (મર ભમચેદજી જીજીબાઈ બારેનિટ, હાનરિયલ રસતમજી ભમચેદજી જીજી-બાઈ, શેઠાં ચોરાખજી ભમચેદજી જીજીબાઈ, અરચેદજી ફરકુન-જી પારખ, ધનજીબાઈ અરચેદજી સરાફ, હીરાંજી માણેકજી અરચેદજી સરાફ, ચોરાખજી જીજીબાઈ, બહમનજી જીજીબાઈ, ચોરાખજી નવરજીજી વાડીઆ, ડાશાબાઈ રતનજી કોહલા, ચોરાખજી પેશતનજી ફરમંજી, દાદાબાઈ રસતમજી બનાજી, હીરજીબાઈ માણેકજી રસતમજી બનાજી, નશરવાંનજી માણેકજી પીઠી, કાવચજી જંગીરજી રેડીમની, બહમનજી ફરમંજી કામાજી) ગ્રહરયાએ કરેલાં રીકીલીજનની રહે આજ દીને ટાઉનહાલમાં એક જોરે સભા નામદાર ગવરનર મર પારડલ કીઅરનાં પ્રમુખવાણું ઉદ્ઘાટ મળી હતી. ને વેળાએ ઉપર મુખ્ય મુખ્યારકયાદીનાં માનવધો મોકલવા તથા એાહીગામની ખુશાલી બતાવવા પ્રેરનાં મધે એક આનંદયાજી કરવા તથા આખી રાખુની મજાની નીશાણોનાં બાળકોને જીવાકૂત આપવા મોટે એક ફંડ તથા ખીજ જેઠાની શોઘવણી કરવાને રૂ૫ ધંચેજી, ૧૪ હિંડુ, ૩ મુસલમાન, ૨ વાહુધી, ૨ પોરકુશીજી, અને ૧૨ પારસી, (મર ભમચેદજી જીજીબાઈ બારેનિટ, હાનરિયલ રસતમજી ભમચેદજી જીજીબાઈ, કાવચજી જંગીરજી રેડીમની, ચોરાખજી ભમચેદજી જીજીબાઈ, અદરજી હોરમ-જી વાડીઆ, ફરમંજી નશરવાંનજી પેલ, અરચેદજી ફરકુ-નજી પારખ, પુરચેદજી નેશરવાંનજી કામાજી, પેશતનજી હોરમજી કામાજી, ચોરાખજી પેશતનજી ફરમંજી, દીનશાહજી માણેકજી પીઠી, મેદરમંજી જીજીબાઈ) ની એક કમીડી નેમી સભા બરખાસ્ત થાઈ હતી.^૪

તા. ૧૬ મી આપરેલ.

શેઠ નશરવાંનજી ચોરાખજી વજીદદારને હાથકોરડાના બંડગમે મુનમફ્તના એાહીગા મંતવ આપી હતી.^૫

તા. ૧૮ મી આપરેલ.

શેઠ હોરમજી ફરમંજી ચીતાઈએ “રહતુ” ગણીત પ્રમત” એવાં નામનું રહના વ્યાપારને લગતા હીરાખ મણવાનું

^૪ રાષ્ટ્રમજી આઈ ઈડીઆ, ૧૬ મી આપરેલ ૧૮૬૩.

^૫ વેળાએ ગવરનેંટ મેજેટ, ૧૬ મી આપરેલ ૧૮૬૩.

એક પ્રકાર છાયાની પ્રગટ કીધું હતું.^૨ એ પ્રકારમાં એવણે
૪૦ મં ૧૮૧૦ માં “ચીન અને ઇંગ્લંડ આતેના વેપારનું
ગણીત પ્રગટ” બહિર પાડ્યું હતું તેમાં આપેલા કોષાઓમાં
હાલ રૂઝના બાવ વધવાથી ખીજા કોષાઓ તૈયાર કરી
છાપાયા હતા.

તાં ૨૬ મી આપરેલ.

રોજ ૫ માહ ૮ (ચિં) ૧૨૩૨ ૫૪૬૪૨૮ી.

આજ દિને મરહુમ બાઈ ડારીયાઈ તે શેઠ અરદેશર
એદલજી ચીનાઈનાં મણીઆનીની વસરી હોવાથી તેમનાં
પુત્રને મરિ તેમના આવંદે ખીજા રૂ૦૦૦) ધર્મીઆનાંઓમાં
આપ્યા હતા.^૩

તાં ૨૮ મી આપરેલ.

વરોડરાના માહરાજ અંદેરાવ ગાયકવાડના જમાઈની
વાંચથી મધે ગોલીના એક મોરિ ધાદ પડેલા હતા તે એ
મરકારના એક સુમારેદાર પારસી વેલ શેઠ આદરજી જમશેદજી
ડાકરે આંખે કીધાથી તેણુને રૂ૫૦૦૦) નું ઇનામ આપ-
નામાં આપ્યું હતું.^૩

તાં ૨૯ મી આપરેલ.

રોજ ૮ માહ ૮ (ચિં) ૧૨૩૨ ૫૪૬૪૨૮ી.

મરણ—અરદેશર રમતમજ વાડીઆ—ઉમર વર્ષ
૭૮. શેઠ રમતમજ માણેજી વાડીઆના વડા હીકરા એવણુ
૪૦ મં ૧૮૦૩ થી મુંબઈની ગોલીમાં પોતાના કાકા શેઠ
કુર્મંજી માણેજી વાડીઆના હાથ હેકલ રહેલા હતા, અને
વધનાં વધનાં ૪૦ મં ૧૮૨૧ માં શેઠ નવરોજજી જમશેદ-
જી વાડીઆના હાથ હેકલ ખીજા “માસર ખીજર”
થયા હતા. વાહણુ બાંધવાના હુનરમાં એણુની પૂર્વિણતાને
મરિ “આડમીરકરી” ના કારડો, કોરટ ઓફ ડાએરેક-
ટર, તથા ખીજા અમલદારીએ એણુને વખતે વખત
શાખાવી પત્રો આપ્યાં હતાં. તાં ૨૮ મી ડિસેમ્બર ૧૮૩૧
ને દિને મુંબઈના વડા કૌનસીસર હાનરેબલ જન રોમરે
એક દરબાર ભરી એણુ તથા એવણુના વડા શેઠ નવરો-
જજી જમશેદજી વાડીઆને મરિ ઇંગ્લંડથી “કોરટ ઓફ
ડાએરેકટર” તરફની ઘટતા લેખ સાથે અરેલી એકકરી
રૂપાંની રૂન મેટ આવી તથા રૂ૦૦૦) ની કીમતની શેઆલ
હોરાડી હતી. ૪૦ મં ૧૮૪૪ માં શેઠ નવરોજજીએ ભર-

શીને લીધે પેનશન લીધાથી એવણુને મુંબઈની ગોલીના વડા
“માસર ખીજર” નેખા હતા. એજ શાસનમાં એવણુને
મરિ હાનરેબલ જ. એમ. કારડે એક રૂપાંની હોરાડી મેટ
ગોકરી હતી. એવણુ ખુદ પોતાનાં ઉમરિપણાં હેકલ ૧૦
મલ્વારે તથા ૩૦ નાહનાં મોઝાં વાહણુ બાંધ્યાં હતાં. તાં
૮ મી જાનેવારી ૧૮૫૧ ને દિને મુંબઈના નામદાર ગવરનર
કારડ ક્રકરે એક હાથાર ભરી એવણુને મરિ ઇંગ્લંડથી
“કોરટ ઓફ ડાએરેકટર” તરફની ઘટતા લેખ સાથે
આપેલા રૂપાંના એવણુને એક બાકસ મેટ આપ્યો હતો.
મુંબઈની ગોલીમાં એવણુ બધાં મહી પજ) વર્ષ કાલ્યા પછી
૪૦ મં ૧૮૫૭ માં જાણીને લીધે પેનશન લીધાથી નામદાર
મરકારે કોરટ ઓફ ડાએરેકટરના હોકમ મુજબ એમને
મલત દરમાયાની અરથી રૂમનાં પેનશન ઉપરાંત ખીજા દર-
માસે બાસ પેનશન તરીકે રૂ૨૦૦) આપ્યા હતા, પોતાના
એલો ઉપરાંત એવણુ પ્રજાસીમાની દરેક કામોમાં આગિ-
વાંની લેતા હતા. ૪૦ મં ૧૮૩૪ માં મુંબઈની મરકાર
તરફી ડેવેલા પેલેવેલેલા ૧૨) દેશી મુલિદના અમલદારીમાં
એવણુ એક હતા. ૪૦ મં ૧૮૩૬ માં એવણુને લંડનથી
“રાયેલ એશીઆટીક શાયાઈટી ઓફ ગ્રેટ બ્રીટન એન્ડ
આયરલંડ” ના એક “નાનરેસીડેન્ટ મેમ્બર” નું માન
આપવામાં આપ્યું હતું. ૪૦ મં ૧૮૪૬ માં “સર જમ-
શેદજી જીજીઆઈ પારસી મેગેઝીન ઇન્ટરપ્રીટર” ની
સ્થાપણાથી એવણુ તેના એક અધિકારી હતા. ઇંગ્લંડ
મધે પ્રગટ થનાં નામીયાં “ઈસ્ટરેટ્સ લંડન ન્યુઝ” ના
તાં ૬ થી જાનેવારી ૧૮૪૬ ના આંકમાં એવણુની એક
તરફી તથા યોડિક અહેવાલ છપાઈ પ્રગટ થયો હતો.
એવણુનાં મરણુને લીધે એમનાં માનને ખાતર અવરેની
મરકારી ગોલી તરફ અંધ રાખવામાં આવી હતી.

તાં ૧ લી જાએ.

આજ દિને મરહુમ શેઠ અરદેશર રમતમજ વાડીઆનાં
હોમણાંમાં તેમની પોતાની પુણ્યમાં રૂ૨૦૦૦), હીકરા શેઠ
અરદેશર અરદેશર વાડીઆએ રૂ૭૦૦) નખીરા શેઠ રમતમજ
તથા નયરાવંતજી અરદેશર વાડીઆએ રૂ૧૪૦૦), વહુ બાઈ
આપાઈઆએ રૂ૨૦૦) તથા બીજાં જોશીઆએ રૂ૩૫૦) મહી
રૂ૪૬૫૦) ધર્મીઆનાંઓમાં આપ્યા હતા.^૪

નામદાર પ્રીન્ટ અને પ્રીન્ટેસ ઓફ વેક્રમનાં લગનની
ખુશાલી મુંબઈ મધે બતાવવાને આજનાં લીધે મુકરર કરવામાં
આવ્યો હતો. એ દિને મંજૂરનાં ચાર કલાકે અવરેની મુખ્યની
ઈંગ્લેજ તથા દેશી નિયાલોનાં ૮૦૦૦ હોડાંએને મેદાન
મધે એક છપાઈ આપવામાં આવી હતી.^૫ તથા શેઠ ચોરા-

^૧ “રોજી” ગણીત પ્રગટ. એ મધે મુંબઈની ઇંગ્લેજ
અને ચીન આતે નવા રૂઝના હીસાબના કોષા તથા અર
ગણતરી કરીને છાપી પ્રગટ કીધાઈ. બમાવનાર, હોરમજી
કર્મજી ચીનાઈ. મુંબઈ, દરતર આશકારા છાપાખાનાંમાં
છપાઈછાઈ. ૪૦ મં ૧૮૬૩.”

^૨ જાએ જમશેદ, તાં ૨૮ મી આપરેલ ૧૮૬૨.

^૩ જાએ જમશેદ, તાં ૨૮ મી આપરેલ ૧૮૬૩.

^૪ જાએ જમશેદ, તાં ૫ મી જાએ ૧૮૬૨.

^૫ આ છપાઈ આપવાનાં રૂડમાં સથળા મહી
રૂ૧૧૫૦૫) એકકા થયા હતા.

પણ ચેતનજી કરામજીએ અતરેની દીવાની તુરંમમાં પડેલા રૂ.૧૦૦ ની અંદરની રકમના દેવાદારોનું કસબ શીટડી તેમને હોડવા તથા મુબબતમાં મળ્યાં નાખ્યારેને કપડાં આપવાને રૂ.૫૦૦) ની રકમ, તેમજ શેડા કાવજી માણેકજી લીમજી અને હોમજી ખરશેલ દાદીશેડે અતરેની ધર્મખાતાઓની મુર્ખે નિયાલોનાં હોડારોએને એકઠી કરાંની નેરે આપવાને રૂ.૩૦૦૦) ની રકમ કમીડી ૫૨ જેટ મોઢકી હતી, તથા શેડ કાવજીજી બંગેરીજી રૂડીમજીએ એ બનાવતી ખુશાલીમાં મુબબતી કુતીવરસીદીને માટે મેદાંતમાં એક ધમારત બંધાવવાને રૂ.૧૦૦૦૦૦) એક લાખની રકમ મરકારમાં આપવાની માગણી કરી હતી. એ બાબે જીવાદતની વેળાએ નામદાર ગવરનર મર બારડેશ ફીઅરે એએ મુર્ખેના ઉપકાર માંગ્યો હતો. એ બાદ મેદાંતમાં એક આતશખાજી તથા રાતનાં આખાં શેડરમાં રોશની કરવામાં આવી હતી, જેમાં પારસીઓએ મોટો બાગ લીધો હતો.^૨

તા. ૧૦ મી મેએ.

ખીરાતના આસરીસર એકસર કમીયનર દરુર મેહરાંજી બસામપજી બસામપખાતાના નીતંબ મરકારે પોતાનાં મરવે ખાતાં ઉપર મોટી દરમાયે નેમ્યા હતા.^૩

તા. ૧૧ મી મેએ.

રોજ ૨૦ માહ ૮ (શિ.) ૧૨૩૨ યજ્ઞ૯૨/૨૨.

આજ દીને મરહુમ બાઈ મેહરાબાઈ તે મરહુમ શેડ મેહરાંજી ડોશાબાઈ પેટ્રાનાં વીધવાનાં ઉઠમણમાં તેમની પોતાની પુંજ મરેથી તથા બેથીએ મરકી રૂ.૩૦૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૪

તા. ૧૨ મી મેએ.

મુરત જીજ્ઞાનાં જોલવાડના મામકતદાર શેડ હોરમજીજી દોરાબજીને બરડના મામકતદાર નેમ્યા હતા.^૫

તા. ૨૦ મી મેએ.

દરુર એરમજી શેરાબજી મેહરાંજીએ મુબબત મરે નખાગીનાં પંથકને લગતા મેમિદો ફરેશતાઓનાં આફરીનગાંતમાં "તાહમીનમાને" નો કરદો પડેલે તેને કેડાંજી "ધ્યાપીશાર" નો કરદો પડેલો નેજીએ તેની સામેતમાં

૨ આ રૂ.૫૫૦૦) ની રકમમાંથી રૂ.૨૮૯૧) કરજારોને હોડવા માટે તથા બાકીની રકમ ગરીબોને કપડાં વેંદવી આપવા માટે કમીડીએ ખરમી હતી.

૩ મોએ મેરેટ, તા. ૪ થી મેએ ૧૮૬૭.

૪ રાઈમસ આંધ ઈડીઆ, તા. ૧૧ મી મેએ ૧૮૬૭.

૫ બને બરશેલ, તા. ૧૭ મી મેએ ૧૮૬૭.

૬ રામ જોશવાર, તા. ૧૭ મી મેએ ૧૮૬૭.

"તાજરુલ મકાબ" નામનું એક જોપાંતરું છપાવી યગટ કીધું હતું.^૬

તા. ૨૨ મી મેએ.

રોજ ૧ માહ ૯ (શિ.) ૧૨૩૨ યજ્ઞ૯૨/૨૨.

આજ દીને મરહુમ શેડ રમતમજી આરેશર મુનશીનાં ઉઠમણમાં તેમના બાબા શેડ આરેશર રમતમજી મુનશીએ રૂ.૬૦૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૭

તા. ૨૮ મી મેએ.

આજ દીને ગંદેની ગામ મરે ડોલીવારમાં મુબબતવાડ શેડ નશરવાંજી માણેકજી પીડીએ એક કુવા બંધાવી મુર્ખે માતને વાપડવાને મોઢો મુક્યો હતા.^૮

૬ એ જોપાંતરુંના રહીઆ તરીકે ઇ. સં. ૧૮૬૭ ના આગસ્ટ માસમાં એ. પાલજીજી કાવજીજી માડને "સેતાએશે અમશાશાર" નામે એક જોપાંતરું યગટ કીધું હતું. તેની સાંચે રહીઆ તરીકે એજ શાહના ડીજેમખર માસમાં એ. મનશેરજી બસામપજી વાજીએ "તાજ કરુલ મકાબ" કમીડી રાખેલી અને સેતાએશે અમશાશારનાં જોપાંતરુંના રહ બવાબ" એવે નામનું એક બીજું જોપાંતરું યગટ કીધું હતું. ૧૧મી ઇ. સં. ૧૮૬૪ ના જુલાઈ માસમાં દરુર બરશેલ શેરાબજીજી કુકાદાએ "મોલાબજી આરેશરગાંત" નામનું જોપાંતરું કાઢી રહેતાઓનાં આફરીનગાંતમાં "તાહમીનમાને" નો કરદો પડવાની હીમાયત કીધી. તે આગસ્ટ તા. ૧૯ મી આગસ્ટ ૧૮૬૭ ને દીને એ બાબે વિરે એક રેસાડો સરબરશેલવાબા જોલાકીયાગમાં એવજી વાંચ્યો હતો. એ જોપાંતરુંના રહીઆ તરીકે ઇ. સં. ૧૮૬૬ માં એ. રમતમજી બસામપજી દરુર મેહરાંજીએ "તાહમીનમાને" તજ્ઞકરુલ મકાબ" નામનું એક જોપાંતરું યગટ કીધું હતું. ૧૧મી તેના રહ બવાબમાં દરુર બરશેલ શેરાબજીજી કુકાદાએ એજ શાહનાં અક્ટોપર માસમાં "હેકએમે આરેશરગાંત" નામનું જોપાંતરું યગટ કીધું હતું.

એ ૧૧મી તા. ૫ મી નવેમખર ૧૮૬૭ ને દીને કાટમાંની મરહુમ માણેકજી શેરાબજી દરેકરેશમાં અજુમનનાં બશનામાં ઇઆપીશાર અને તાહમીનમાને પડવા બાબે કેટલાક મેમિદો ચરાયા હતા, અને હાથલાકી પણ ચરાયી તેને કુકાદા પોલીસમાં ગયો હતો. એ બાદ શેડ માણેકજી મેહરાંજીજી શેકનાં એ જાંબડના સમજુતીથી નીચેડો લાવવાને યોદાક એ બાબેસર બજીકાર ચક્રેશીની એક કમીડી નેમવાની મુખ્યાના કીધી કે તેઓ જેમ કેડવે તે કરદો બધે બાજુલાએએ પડેલો, પણ તે મુખ્યાના પશ્ચીમકસો અચલ થયો નહિ, અને એ તકાર મેચાર વર્ષ મેમિદોમાંજ માંહોમાંહે ચાલી બંધ પડી.

૭ મુબબતી પારસી પંચાતનાં રડના સંવત ૧૯૧૫ ના હીસાબની ચોડી.

૮ આ કુવા ૫૨ નીચની તર્જી મારેલીઃ—

"શો દાદાર હોરમજીની મદદ"

"મુબબત રહેવાથી શેડ નશરવાંજી માણેકજી પીડીએ "પોતાનાં પુત્રને માટે અતરે ગણદેવી કરાયામાં આપ્યો કુવો "બંધાવેએજી તે અતરે મરવે ગુનેઆતને માટે વાપરવા "શાર" પોડો મુકીએજી. શા. ૧૮૬૭ ના જેટ શ. ૧૦ "વાર" મેરેજી તા. ૨૮ મેએ ૧૮૬૭. રોજ ૭ માહ ૯ "શે. ૧૨૩૨ ઇઆરેશરગાંત".

તા. ૧ જી જુન.

શ્રેષ્ઠ દીનચાહક માણેકજી વીડી પોતાના ખરેખર સુરતની પાસે આવેલાં કુરમદ ગામ મધે આવેલ દીનથી એક નિશાબ ઉપાડી હતી.^૧

તા. ૨ જી જુન.

રોજ ૧૨ માહ ૬ (ચિં) ૧૨૩૨ ૫૪૬૪૨દી.

આજ દિને મરહુમ શ્રેષ્ઠ મનચેરજી ખરજોરજી મોદીનાં ઉડમણમાં તેમનાં મેડન બાઈ બચુઆઈ તે મરહુમ શ્રેષ્ઠ ખરજોરજી મોદીનાં વીધવા તથા માસી બાઈ માણેકજી આઈ તે મરહુમ શ્રેષ્ઠ ભંજીરજી નચરાવંનજી વાડીઆનાં વીધવા અને બીનાં બેચીઓએ મધી રૂ.૧૦૦૫) ધર્મઆતાં આમાં આપ્યા હતા.^૨

તા. ૧૦ મી જુન.

રોજ ૨૦ માહ ૬ (ચિં) ૧૨૩૨ ૫૪૬૪૨દી.

આજ દિને કોટ મધે પીઠાંવાત્રા મોદીઆમાં બાઈ મોદીઆંબાઈ તે મરહુમ શ્રેષ્ઠ માણેકજી નવરોજજી વાડીઆનાં વીધવા તથા મરહુમ શ્રેષ્ઠ ભંજીરજી નચરાવંનજી વાડીઆનાં મેડીએ પોતાના બાવાની નહઅને આદરોનની એક રૂ.૨૨૨૬૨ બંધાવી પડકારી હતી. જયનની કિઆ પુરી થવા બાદ વાડીઆ આનંદાનના મહેલોની તરફથી બાઈ મોદીઆંબાઈના બંધે દીકરાઓ શ્રેષ્ઠ નવરોજજી માણેકજી વાડીઆ તથા નચરાવંનજી ભંજીરજી વાડીઆને એકથી શેઆદ હોરાડવામાં આવી હતી.^૩

તા. ૧૪ મી જુન.

રોજ ૨૪ માહ ૧૦ (કં) ૧૨૩૨ ૫૪૬૪૨દી.

આજ દિને મરહુમ બાઈ આલંબાઈ તે શ્રેષ્ઠ ખરજોરજી રૂ.૨૨૨૬૨ કામાજીનાં ધણીઆની તથા શ્રેષ્ઠ હોરાબાઈ હોરામજી કામાજીનાં મેડીનાં ઉડમણમાં રૂ.૧૪૦૫૦) ધર્મ આતાંઆમાં આપ્યા હતા.^૪

^૧ મોરખે ગેઝેટ, તા. ૧૫ મી જુન ૧૮૬૩.

એ નિશાબ લેવાડવા માટે એવણે પ્રથમમાં રૂ.૫૦૦) નીચરકારી ૫) રકનાં વ્યાજની મોટી ઉગવણી ખાતાંના વડા મી. ઇ. આઈ. હાવરડને સ્વાધીન કીધી હતી. તે બાદ અને શ્રેષ્ઠ કુરમદમાં એક હામરત બાંધવાને ઇ.સ. ૧૮૬૩ ના નવેમ્બર માસમાં રૂ.૮૦૫) એવણે આપ્યા હતા, તથા તે ઇમારત બીજામાસ મધામી બીજી નવી બાંધવાના રૂ.૧૩૦૦) ના ખર્ચની અરથી રકમ રૂ.૫૫૦) એવણે ઇ.સ. ૧૮૮૬ ના મેએ માસમાં ચરકારી ઉગવણી ખાતાંમાં આપ્યા હતા.

^૨ મુંબઈની પારસી પચાતનાં રાંડના સવંત ૧૯૧૯ ના હીસાબની ચોપડી.

^૩ મુંબઈનાં ચાલુક, તા. ૧૩ મી જુન ૧૮૬૩.

^૪ બરે જાણે, તા. ૧૧ મી જુન ૧૮૬૨.

તા. ૨૦ મી જુન.

રોજ ૩૦ માહ ૬ (ચિં) ૧૨૩૨ ૫૪૬૪૨દી.

મરજી—કાકર મેજનજી રૂ.૨૨૨૬૨—ઉમર વર્ષ ૩૦)

નવચારીવાત્રા શ્રેષ્ઠ રૂ.૨૨૨૬૨ માણેકજી હાવરના દીકરા. એવણે અતરની ચાંટ મેડીકલ કલેજનાં વેદાંતો અભીઆર કરી તા. ૧૨ મી આપરેલ ૧૮૫૭ ને દીને તબીબપણું મનાવવાની મનદ મેચવી હતી. તે પછી મરકારી મેડીકીમાં રહેવાથી એમને એજ શાલના મુકેમખર માયમાં બુજાવેલા આનાં તથા બીજે શાલથી કરાંચીનાં મરકારી દવાખાનાંના તબીબ નેમ્યા હતા. કરાંચીથી એવણે છેલ્લાં ચાર વર્ષના અગામાં અતરની “ચાંટ કલેજ મેડીકલ શાલાહી” પર વેદાંત લગતા છ નિમંધો લખી મોકલ્યા હતા. ૧૮૬૦ માં એવણે “રૂ.૨૨૬૨ માણેકજી વેદ” એવાં નામનું તંદરિસ્તીને લગતી બાઈદાનું એક પુસ્તક યુનિવર્સીમાં રચી પ્રગટ કીધું હતું. એવણે મરજી કરાંચી મધેજ નીપજી હતું.

તા. ૨૦ મી જુન.

રોજ ૩૦ માહ ૧૦ (કં) ૧૨૩૨ ૫૪૬૪૨દી.

મરજી—નચરાવંનજી ખરજોરજી દાદીશ્રેષ્ઠ—ઉમર વર્ષ ૮૧). શ્રેષ્ઠ ખરજોરજી અરેમર દાદીશ્રેષ્ઠા વિજ દીકરા. એવણે ઇ.સ. ૧૮૫૧ માં પોતાના બાપનાં મરજી બાદ “ખરજોરજી અરેમરના છોકરાઓ” ને નામે પોતાના બાઈઓ શ્રેષ્ઠ અરેમર તથા હોમજીની માથે મોહો આપાર તથા મેચરમ ગરે, પીઠ કાચરમ, તથા કરેમરેક રોજન અને બીજી બાવાથી પેડીઓની દવાલીનાં કાસો ચકાવતા હતા. એઓ જણે બાઈઓએ પોતાના બાપનાં નામથી ચોપાલી મધે નાચાર કરાંચીઓને રાખવા માટે એક ધર્મશાસા બંધાવી તે તા. ૨૦ મી આગસ્ટ ૧૮૫૩ ને દીને બાઈ ચુકી હતી.

તા. ૨૧ મી જુન.

શ્રેષ્ઠ મોરખજી પેથનજી કાંમજીએ રૂ.૩૦ આસારમાં એક મોટી રોજત મેડવાથી તેમાંથી પોતાના કેટલાક કુટુંબીઓ તથા હોસ આગાઓ અને પેઢીનાં માણેકોને આજ દીને પોતાની શામગરેહ હોવાથી રૂ.૨૩૫૦૦૦) ને લાખ પાંતરીય હમરની રકમ વેંહવી આપી હતી.^૫

^૫ મોરખે ગેઝેટ, તા. ૧ મી જુલાઈ ૧૮૬૩.

આ સંખતપત્ર માટે “મોરખે ગેઝેટ” માં લખેલ છે:—

Native Liberty—Mr. Sorabjee Pestonjee Framjee, who has earned a large fortune in his cotton trade, has distributed the munificent sum of two lacs and thirty-five thousand Rupees amongst his friends, relations and members of his office establishment. We believe Mr. Sorabjee's is the only instance (with the exception of the Honorable Mr. Rustomjee Jamsetjee Jejeebhoy) in which we find cotton merchants behaving so munificently towards their friends and dependants.

[Bombay Gazette, 6th July 1863.]

તા ૦ ૨૨ મી જુન.

આજ દિન મરહુમ શેઠ નયરાવનંદ પ્રચલિત દાદીશ્રીનાં ઉત્તમણમાં તેમની પુણ્યમાંથી રૂ.૩૪૦૦) ધર્મપાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૨

તા ૦ ૨૩ મી જુન.

શેઠ કાવશજી જંગીરજી રેડીમનીએ અતરેનાં વર્તમાન પત્રોમાં જાહેરખબર છપાવી હતી કે પારસીના ટોળામાંથી હરેક શબ્દ આજથી ચાર માસની મુદતમાં તેમણે ત્યાં પોતાનું નામ નોંધાવી ધર્મમાં જઈ બારીશ્રીના ધંધામાં દાખલ થાકેને અતરે આપ્યા પછી હાથ કોરડામાં મૂકત લઈ ધંધો મકાવે તે ધણીને તેમણે ધર્મમાં તરીકે રૂ.૧૦૦૦) આપયો. આગર ઉપલી મુદતમાં એ ધનામ મેલવવાને મરિ કાંઈની શબ્દનું નામ નહિ નોંધાયે તો તે મુદત પછી આ રકમ એ ઉપોગમાંથી કાઢી નાખવામાં આવશે.^૨

તા ૦ ૨૪ મી જુન.

નવમાસીની જરોતથી મરેલાને મરે એક મકાન બાંધવાને મરહુમ શેઠ ધનજીભાઈ નયરાવનંદ કામાજીની પુણ્યમાંથી તેમનાં લીધવા બાદ ધનજીભાઈએ આપેલા રૂ.૧૦૦૦) મંથિથી ત્યાંની પેઠાની પોલવાણું મકાન તથા એક જગાને કકોડ ખરીદ કરી ત્યાં આજ દિનથી મરેલા લઈ જવામાં આવી હતી.^૩

તા ૦ ૨૬ મી જુન.

રોજ ૬ માઈ ૧૧ (ક૦) ૧૨૩૨ વચ્ચેનરદી.

મરણ—જોરાવજી દોરાવજી આંદાદ—કુમર વર્ષ (૩) આંદોરાવજી આંદાદના વડા દીકરા. એવણ પેલક પેલકાં મુંબઈ મમાચાર છાપાખાનાં મરહુમ મોલેદ ફરુજનજી મરણખાંજના હાથ હેલક રહ્યા હતા. તે ખાંદ ૪૦ મં ૧૮૩૬ થી અતરેનાં જાણીતાં “જોમો ફરીમર” અને ૧૮૪૩ થી “જોનરજનર જોમો” છાપાખાનાં વડા પ્રિંટર હતા. એ આજમાં પોતાના બાદ શેઠ નવરાવજી દોરાવજી આંદાદની ગેરહાજરીમાં મુંબઈ આજકાં પત્ર એવણ મલા-

^૨ મુંબઈની પારસી પંથાતનાં રૂ.૬૦૦ સવંત ૧૮૫૯ તથા ૧૮૨૦ ના હિસાબની ચોપડીઓ.

^૨ જોમો જોમો, તા ૦ ૨૩ મી જુન ૧૮૬૩. એ મુદતમાં એ કારણસર કાંઈ જોમોવાર નહિ આપેો હતો.

^૩ એ મરેલા લઈ મુંબી એજ મકાનમાં, અને તેના દરવાજા પર નીચે મુજબ તબી મારેલી:—

“મરહુમ શેઠ ધનજીભાઈ નયરાવનંદ કામાજી પુણ્યમાંથી મરણ પછી કારણ જંગીરજી નોરાડી નયરાવની “મરેલાવાળું મકાન. (વગર રૂ.૧૦૦૦). ધર્મથી રૂ.૧૮૬૪. “૫૪૬૪૨ ૧૨૩૪.”

વતા હતા. ૧૮૪૨ માં એવણે પુસ્તક પ્રસીધ નામનું જુન-રાત્રી છાપાખાનું પેચાણું લીધું હતું. તા ૦ ૧ લી મેએ ૧૮૫૨ થી એવણે “પારસી રીશરમર” નામનું એક અંક. વાડીઆંનું પત્ર પરવરતાવવા માંડ્યું, અને જે પછવડેથી આજાડીઆંનું જે વાર પ્રગટ થતું કીધું હતું. એ પત્ર તા ૦ ૧ લી આપરેલ ૧૮૬૩ થી બંધ કરી છેલ્લા ત્રણ માસ મુંબઈ આજકાં માથે પાછા જોડાયા હતા. એ રીતે એવણે પોતાના બાદની માફક પોતાના આજો જનમારે છાપાખાનાં કામમાં કાઢેો હતા.

તા ૦ ૨૭ મી જુન.

રોજ ૭ માઈ ૧૦ (ચિ ૦) ૧૨૩૨ વચ્ચેનરદી.

આજ દિન મરહુમ ખાઈ બચુખાઈ તે શેઠ રમતમજી કરાંમજી દિપ્તિઆંનાં ધણીઆંનીનાં ઉત્તમણમાં તેમના આપદ તથા ખેડીએએ મરી રૂ.૩૨૦) ધર્મપાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૪

તા ૦ ૩૦ મી જુન.

આજ દિન મરહુમ શેઠ હીરાજી માણેજી મરાઠાનાં ઉત્તમણમાં તેમના બાવા શેઠ માણેજી પ્રચલિત મરાઠી એક અંગ્રજીન પત્ર વંચાવી દેશીએની છેડીએને ધરેજી બાપાની કેળવણી આપવા મરિની એક નિયાલ સ્થાપવાની તંદરિસી પડાવી હતી. તે નિયાલનાં ફંડમાં પુરતી રકમ ભરાય તેજાં એવણે પોતાનાં મકાનમાં તે સ્થાપવા મરિ જગા વાપડવા આપવાને પોતાની પુત્રી બતાવી હતી. એ નિયાલનાં ફંડમાં પેલક પેલકી એવણે આજ દિન પોતાની તરફથી રૂ.૧૦૦૦), મરનાર શેઠ હીરાજીની પુણ્યમાંથી રૂ.૧૦૦૦), બાદમાં આપદ માએ તથા રીડીનબાઈ માણેજી મરાઠી રૂ.૧૦૦૦) અને શેઠા પ્રચલિત તથા જંગીરજી માણેજી મરાઠી રૂ.૧૦૦૦) મરી રૂ.૪૦૦૦) ની રકમ ભરી હતી.^૫

^૪ મુંબઈની પારસી પંથાતનાં રૂ.૬૦૦ સવંત ૧૮૫૯ ના હિસાબની ચોપડી.

^૫ જોમો જોમો, તા ૦ ૪ થી-જુન ૧૮૬૩.

એ પછી એ રકમનાં રૂ.૬૦૦ મારેજી એક લીસ્ટ શેઠ માણેજી પ્રચલિત મરાઠી અતરે પોતાના દોસ આજનાઓમાં રૂ.૨૦ કીધું હતું, અને તેમાં જનમાડીનાં માહરાબએ રૂ.૩૦૦૦), દેવીડ શાણના કુટુંબીઓએ રૂ.૫૦૦૦), હિંદુ શેડીઆઓએ રૂ.૩૦૦૦), અને પારસીઓએ ત્રણ જુન ૩૦૪૨૫૧) મરી રૂ.૫૮૨૫૧) ભરાયા હતા.^૬

(રૂ.૫૦૦) પુરોજીત નોરાવનંદ કામાજી, કાવશજી જંગીરજી રેડીમની. (રૂ.૪૦૦) શેઠ માણેજી પ્રચલિત મરાઠીનાં કુટુંબ તરફથી મરહુમ શેઠ હીરાજીનાં ઉત્તમણમાં બીવર જુન મરાથા. (રૂ.૩૦૦) છેડીએને ધરેજી શીખાડવાની હિસાબ કરનાર એક મીન. (રૂ.૨૫૦) શેઠ દાદાભાઈ પેલરાંમજી બનાલ. (રૂ.૧૮૦) બાઈ બીખાઈ તે દોરાવજી પ્રચલિત કામાજીનાં ધણીઆંનીએ પોતાની બેઠાને પત્ર ધરનારી બાતની બેડી એવાં માથથી. (રૂ.૧૦૦)

કેવર જેવર રાહીનચન તથા ખીજા વિદ્વાનોએ ઉકવાચ્છે
તેના કાચેદા, મખન, વ્યાકરણ, ફરહંગ, તખ્તિયાના તર-

એ સુઝન વા વર્ષ સુધી શેઠ માણેકજીના બહેનમાં
ગુજરાત રાજવામાં આવી હતી, અને તેમણે વખત સુધી કોઠાકી
કોઠાકીએને તેમનાં ઘરથી સુઝને ખરેખર બાકીની ઝાડીઓમાં
લાવવા લાઈ જવામાં આપતી હતી, અને તે માટે ૧૬ માસમાં
૩૧૪૭૦) ગાડી બાકીના પરચ થયેા હતા. એ પછી સુઝને
તા. ૧ લી આપરેલ ૧૮૬૫ ને દીનથી કોઠ ગઈ કોઠેકોઠના
લઠા જીવર બાકીનાં ઘરમાં લાવવામાં આવી હતી, અને જે
પછી તેમાં કોઠકીઓના થોડાક વધારો થયેા હતા.

એ સુઝને વહીવટ ચલાવવા માટે પ્રથમ નેત્રેલી કરો-
બાર મંડલીમાં અવારનવાર જગા ખાલી પડવાથી શેઠા નવ-
રાજના નાનાબાઈ શરાંમજી, શોરામજી શાપુરજી બંગાલી,
કાકરો ધીરજીરાંચ દલપતરાંચ અને આતાપારાંચ પાંડેરાંચ,
નવચેરજી મેહરાંમજી બાવનગરી, હરીચંદ શંકરાંમજી, કાકર
રતનજી કાવરાજ બાધુરજી, વંદરાવનજી પરચોતમજી,
નંગીરજી બરજોરજી વાઘા, કોશાલાઈ શરાંમજી કાખાજી,
જમશેદજી પરચેદજી કાખાજી, નંગીરજી મેહરાંમજી મરજાંમજી,
પીરોજરાજ મેહરાંમજી મેહના, અરહેસર શોરામજી દસગુર
કામદીનજી, હાનરેવજી કાશીનાથ વીંધક તેલંગ, દારા-
કાજી રતનજી વીંધગર, અને માણેકજી પેનનજી કોર
શામેલ થયા હતા. સરનચીન તરીકે ૧૮૬૭ માં એની
સ્થાપણાથી તે ૧૮૮૭ માં પોતાનાં મરણ સુધી શેઠ માણે-
કજી પરચેદજી સરાજ, અને ૧૮૮૭ થી તે આજ સુધી
શેઠ પરચેદજી માણેકજી પરચેદજી. ખનનચી તરીકે પણ
૧૮૬૭ માં એની સ્થાપણાથી તે ૧૮૮૫ માં પોતાનાં
મરણ સુધી શેઠ પરચેદજી નોશરાંમજી કાખાજી, અને ૧૮૮૫
થી તે આજ સુધી શેઠ જમશેદજી પરચેદજી કાખાજી. શેઠેટરી
તરીકે પ્રથમથી તે ૧૮૭૧ સુધી શેઠ કોશાલાઈ રતનજી કોલવા,
૧૮૭૧ થી તે ૧૮૭૨ સુધી કાકર ધીરજીરાંચ દલપતરાંચ,
૧૮૭૨ થી તે ૧૮૭૭ સુધી શેઠ શોરામજી શાપુરજી બંગાલી,
૧૮૭૨ ના જુનથી તે ૧૮૮૨ ના મારચ સુધી શેઠ નવચેરજી
મેહરાંમજી બાવનગરી, ૧૮૮૨ ના મારચથી તે જુન સુધી
શેઠ હરીચંદ શંકરાંમજી, ૧૮૮૨ ના જુનથી તે ૧૮૮૫ ના
જુન સુધી શેઠ શરાંમજી કોશાજી કાકર અને ૧૮૮૫ ના જુનથી
તે અનપાર સુધી શેઠ જમશેદજી પરચેદજી કાખાજી. એ
સુઝની લેડી વીંધીરો તરીકે કુખ્યાના સર્વે ખોરા ઝાઝા-
વાના ઇંગ્લેન્ડ અમનદારોની બાતુઓએ અવારનવાર કામ
ચલાવ્યું હતું, અને એઓની સાથે શરૂઆતથીજ શેઠ માણે-
કજીની બંધે મેડીએા બાઈ અધમાએ તથા બાઈ શીરીન-
બાઈએ એ કામમાં ભાગ લીધા હતા. ૧૮૮૭ માં બાઈ
મેહરાંમજી તે શેઠ કોરમજી પેતાનજી કોલવાનાં વીંધયા તથા
૧૮૮૮ માં બાઈ આદમજી તે શેઠ કોરમજી અરહેસર
વાડીઆનાં પછીઆની, તથા ૧૮૮૮ અને ૧૮૮૭ માં બાઈ
મનાબાઈ તે શેઠ પરચેદજી માણેકજી પરચેદજીની કુલીઆનીએ
પણ એ કામ ચલાવ્યું હતું. સુઝનું જીવનપૂર્વે તથા માંડેલી
સર્વે પાંતીની દેખરેખ બાઈ શીરીનબાઈ માણેકજી પરચેદજી
શરૂઆતથી તે આજ તંત્રક વગર યાકે ચલાવેલે.

શેઠ માણેકજી પરચેદજી સરાજને તેમની આજે પાતાં
તરની અચંગ લીસેલને માટે ના. ૧૦ મી મારચ ૧૮૬૮
ને દીને મલેલી સખામાં એ પાતાના "હાનરી લાઈ

જીમા, વોરે ખીજી સર્વે હકીકત" લિખે ને કોલ બચેલો
અચી અચ એક રીયાલો લખે તેને એ ફંડ મલેલી ૩૫૦૦)

પ્રેસીડંટ" નેમ્યા હતા, તેમજ પાંચબાહુર મનચેરજી કાવરાજ
મરજાંમજીને તેઓએ એ પાતાની ઇમારતના પંખાન તથા
તેનું જીવનપૂર્વે વગર હાંસલ થયું મનપતીજી રીતે પચ્ચસુ તે
માટે તા. ૨૪ મી આગસ્ટ ૧૮૮૫ ને દીને મલેલી સખામાં
એ પાતાનાં "હાનરી લાઈજ ગવરનર" નેમ્યા હતા. વળી
શેઠ જમશેદજી પરચેદજી કાખાજીને એ પાતાનાં ખનનચી
નધા શેઠેટરીનાં બંધે કાચે સાથે ચલાવવા તથા એના
કારોબારમાં નવી જોડા લાવવા માટે તા. ૨૭ મી જુલાઈ
૧૮૮૭ ને દીને મલેલી સખામાં "હાનરી લાઈજ ગવરનર"
નેમવામાં આપ્યા હતા, તથા છેલ્લા શેઠ નાનાબાઈ રતનજી
રાંછીનાં પણ ૧૮૮૮ માં એ પાતાના લાભ માટે પોતાની
આલેરેડ નાટક મંડલીમાં એક મેલ કરી તેને લગતે કરચી
પણ પરચ માટે કીધા વગર ૩૧૪૧૧) ની જોડી રકમ મેલવી
આપવા માટે તા. ૪ થી જેએ ૧૮૮૮ ને દીનેની સખામાં
"લાઈજ ગવરનર" નેમ્યા હતા.

કુખ્યામાં સરકારે નવી જોડાડેલી "શીમેલ નાર્મજ
સુલ" ને એ પાતા સાથે તા. ૧ લી જુનવારી ૧૮૭૭ થી
જોડી નાખી તેના પરચના પદધામાં મે વર્ષ સુધી દર મસે
૩૬૬૦) ની મદદ સરકારે આપી હતી, તથા ઇ. સં. ૧૮૭૫
માં ૩૧૨૦૦) આપ્યા હતા. વળી શીમેલ નાર્મજ સુલારોને
પસાર આપવા માટે સરકારે ૧૮૭૭ માં ૩૮૭૦) તથા ૧૮૭૪
માં ૩૪૨૦) આપ્યા હતા, અને તે પછીથી એ મદદ સરકારે
કાઢી નાખી એ ખાતું કુલે લઈ ગયા હતા.

એ સુઝની કમીટીની આગેવાંની હેલ તા. ૩૦ મી
જુનવારી ૧૮૬૭ ને દીને મંગળા દીસર રંડની મદદને માટે
એક શનસી બનર કોઠેકોઠનાં મેદાનમાં તંત્ર મારી ભરવામાં
આવ્યું હતું, અને તેમાં મેહલેલેલો પારસી બાતુઓએ
ભાગ લીધા હતા. એ બનરથી થયેલી ૩૨૦૫૬) ની જાપન
જાવવાં ૬૬ મધે આપવામાં આવી હતી.

એ સુઝને માટે એક જુદી ઇમારત બાંધવાના હેતુથી
શેઠ માણેકજી પરચેદજી સરાજે ઇ. સં. ૧૮૬૭ માં જુરોપની
પોતાની કુચારીને દરમેઆન તે તરજના રાજવંશીઓ તથા
માટે વાંધના લોકોમાં વગ લગાડી કુખ્યા મધે એક શનસી
બનર ભરવા માટે કંઈકલી જનસે એકઠી કીધી હતી, અને તે
જનસે આઠેની અરજ જાવથી કિંદુર્યાનાં શેઠેટરી ઓર રહે
અતરે વગર પરચે ચોક્લી આપી હતી. એ શનસી બનર ના.
૧૮ મી મારચ ૧૮૭૦ ને દીને શરાંમજી કાવરાજ ઇનચેટીયુરમાં
ભરવામાં આવ્યું હતું. તેમાં જોડાડનાં વારાણી કુટુંબ,
કાંતસની રાંછી જુહનીએ, મુશીઆના કાઠાન પ્રીનસ અને
તેની બાતુએ તથા વીંધ તે તરજના તેમજ આ દેશના અંધધે
અને બાતુઓએ વેચવા માટેની જુદી જુદી ઝીંજા લેટ ચોક્લી
હતી. જે વેચવાથી ૩૧૨૭૭૫) જામવ્યા હતા. આ લેટોમાં
માહરાણી મેડી પ્રીનસેરા હાથમાંને હાથનું પાંદેલું એક વખત
જુલા બાપક ઓચીરજી, જે જમગડીના માહરાન આપા રાહુમે
૩૫૦૦) ની કીલતે ખરીદી એ સુઝનાં મંજાનમાં નાંચવાને
લેટ આવ્યું હતું. વળી એજ બનરના સંબંધમાં તેના શયદા
માટે શેઠ માણેકજીએ એક ફંડ પણ જાતું કીધું હતું, જેમાં
કિંદુર્યાના નામદાર વાઈસરાયો લારડ લારેનસ અને લારડ
ચેમેએ દરેકે ૩૨૦૦) કુખ્યાના ગવરનર સર સેવાર શીરમ

નું ઇનામ આપવાને બદલે કૌણું હતું. તે મુજબ તરત્તી સહિત ઉપર એકમ રીઆસી "પારસ, પારસાદયા પ્રતર,

૧૪૧૬ (૩૨૦૦), ૧૪૫૫ ડીના મહારાજ્ય ૩૫૦૦૦), બીજા ૧૪૫૬ (૩૨૦૦) ૩૪૭૫૦), ઇંગ્લેન્ડ ૩૧૭૦૩), મુસલમાનોએ ૩૨૦૦૦), હિંદુઓએ ૩૧૦૦૦), એંગ્લીનસન ડરામેટીક ક્લબ ૩૪૭૫૦), અને શેક અરદેસર હોરમજી વાડીઆએ ૩૧૦૦૦) ગતી ૩૧૫૬૦૦) બરાબા હતા.

૫મી એ સ્કુલનાં રૂંડને માટે એક બીજા શનતી ૩૨ તા. ૨૧ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૮૬ ને દીને નામદાર મહારાજી-જનોં વડુ એમ અર્ધે કોનારે સ્કુલવાલાં મહાનમાં જોવા-ડો હતા, અને તેમાં ધણીક ઇંગ્લેઝ તથા દેશી બાઈઓએ મદદ કીધી હતી. આ ૩૨મી ૩૧૭૪૧-૧૨-૫ ખરચ પાદ કરતાં બન્યા હતા.

એ સ્કુલને માટે એક છુદ્ડ મકાન બાંધવા સારું સરકાર પાસે પ્રુત નગા જેલવવાને શેક માલિકજીએ ઈ. સં. ૧૮૬૫ માં સરકારને આરજી કીધી હતી. આ બપરથી સરકારે પોતાના નંબર ૭૦૫-૨૦ ૫ મી ડીનેમખર ૧૮૬૫ ના ડેકામમાં એ સ્કુલને સારું મેદાનમાં સર નજરોલ છલખાઈ સ્કુલ આર્ધ આરસને માટે આપેલી જગોની પડોમમાં ૧૫૦૦) મારસવાર જમીનને કકડા પ્રુત આપેલી હતા. ૫મી એ જગોની લકો કારોમાર મંડલીને પસંદ નહિ પડવાથી બીજા જગા જેલવવાને શેક માલિકજીએ યતન કીધી હતી, અને આખરે ઈ. સં. ૧૮૭૬ માં સરકારે એ સ્કુલવાલી લાલની જગોના ૨૫૦૦) મારસવાર કકડા પ્રુત આપેલી હતા. એ જગો ૫૨ સરકારના એકઝીક્યુટીવ ઇનજનીઅર ખોન્યાહદર બનમેરજ કાવજી મરજીબાન પધાન તથા તેમની દેખરેખ હેઠળ ઇમારત બાંધવાનું કામ શરૂ કીધું, અને તેને પાંચે નામવાની કિઆ મુંબઈના નામદાર ગવર્નર સર રીચર્ડ ટેમપલે તા. ૨૭ મી આપરેલ ૧૮૭૮ ને દીને કીધી હતી. એ ઇમારત બાંધવા પાછલ ગયી ગતી ૩૪૪૭૭-૧૭-૫ તે ખરચ થયો હતો, જે મધેના ૩૨૬૨૭૫) સરકારે શીલ્ડ-ઇન-એડ તરીકે આપ્યા હતા, તથા ૩૭૭૫૫-૧૭-૫ એ ખાતાનાં રૂંડ મધેથી લેવામાં આવ્યા હતા. (એ ખાતાનાં રૂંડની હાલત આ વેળાએ નબતી હોવાથી શેક માલિકજી મરજોલજી પોતાની ગિરિડી ૧૪૫૫૦૫) આપ્યા હતા, તથા નમજીની મહાર-જ્ય ૧૮૬૩ માં ખાતું પડ્યા પાંચેલા ૩૫૦૦૦) અને શેક મગવાનદાસ પરચોનમદાસે ૧૮૬૫ માં ખાતું પડ્યા પાંચેલા ૩૨૦૦૦) એ બધે અઠસોની મંજુરીઆત લઈ રૂંડની હાલત મુકેમકા પછી પાછા તેમનાં ખાતામાં કુટી દેવાની બિલીમી એ ઇમારતના ખરચમાં વાપડ્યા હતા, અને બાકીના ૩૧૧૧૧૪-૧૭-૫ એ સ્કુલનાં રૂંડ મધેથી લીધા હતા.) એ ઇમારત તૈયાર થવા પછી તેમાં સ્કુલ તા. ૧ જી જુન ૧૮૮૧ થી લઈ જવામાં આવી હતી.

એ સ્કુલની લાઈબ્રેરીને માટે મરકુમ શેક માલિકજી ખરચેલ સરનાની કેટલીક એપ્રીડી તેમના બેડા શેક ખરચે-લ માલિકજી ખરચેલજી ભેટ આપી હતી, અને કેટલીક એપ્રીડી નવી ખરીદવામાં આવીછે.

એ સ્કુલમાં આજ મુખી ઇંગ્લેઝ તથા બીજા કોનવલ્ડી કારોમાર મંડલીએ મુકર રેડવાં ધારણ મુજબની આપવામાં આવતી હતી, ૫મી ને પછી તા. ૧૦ મી જુન ૧૮૮૬ થી સર નજરોલ છલખાઈ પારસી મેનિવાલર ઇન્ટરીડીયુશનના

અધીપ, અધીપ, યીનર" ની નીશાનવાસો શેક બંગ્લીરજી ખરચેલ વાઘાના લખેલા આથી હતા, અને તે ઇનામને

પ્રીન્ટીવાલ શેક કોશામાઈ નશરવાંજલ વાડીઆ, એમ. એ. નાં ખાસ ઊપરીવાળું હેકેથ શરૂઆતથી ગુજરાતી શિખાડવાના વર્ગાં લેખાડવામાં આવ્યાં, તથા ઇંગ્લેઝ કોનવલ્ડી મુંબઈની મુનીવરસીડીની ત્રેતીક્યુલેશનની પરીક્ષામાં પસાર થવાય તે મુજબનાં ધારણની કરવામાં આવીછે, અને ૧૮૮૦ ની ત્રેતી-ક્યુલેશનની પરીક્ષામાં એ સ્કુલમાંની છ પારસી છોકરીઓ જતેકમ દીધી પસાર થઈ હતી.

એ સ્કુલની પુલમાં નીચવા અઠસો તથા ખાતુઓએ અગ્રુક રકનો આપી નીચે મુજબ ખાતાં પડ્યાંછે :—

- (૧) શેક કોશામાઈ બંગ્લીરજી રેડીમનીએ ઈ. સં. ૧૮૬૩ માં એ સ્કુલનાં રૂંડનાં વેલ્થાં લીસ્ટમાં ૩૫૦૦૦) બર્ધાં હતા તે તા. ૭ ડે અઠસો ૧૮૬૨ ને દીને આપી તેનું આજ આજ ખરચમાં વાપડવાની સરતથી ખાતું પડ્યાં હતું.
- (૨) તા. ૧૫ મી મારચ ૧૮૬૫ ને દીને શેક મગવાંનદાસ પરચોનમદાસે ૩૨૦૦૦) ની રકમ તેનું આજ હુશીયાર છોકરી-ઓને ઇનામ આપવામાં વાપડવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું.
- (૩) તા. ૫ મી અઠસો ૧૮૬૫ ને દીને શેક નમ-રોલ વાલજી કાપડીઆએ પોતાનાં માતાજી મરકુમ બાઈ બીડીઆઈ તે શેક વાલજી હોરમજી કાપડીઆનાં ધણી-આનીનાં પુનને માટે ૩૧૦૦૦) ની રકમ તેનું આજ એ સ્કુલમાં શીખનારીઓમાંથી છોકરી ઇંગ્લેઝમાં એક સરશ રેસાલો લખે તેને ઇનામ તરીકે આપવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું.
- (૪) તા. ૨૭ મી જુલાઈ ૧૮૬૭ ને દીને શેક કોશામાઈ હોરમજી કામાલજી પોતાનાં ધણીઆની મરકુમ બાઈ જાંબાઈનાં પુનને માટે ૩૨૦૦૦) ની નોટ તેનું આજ ખરચમાં વાપડવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું.
- (૫) તા. ૧૮ મી આપરેલ ૧૮૭૧ ને દીને નમજીની મહાર-રાજ મગચંદર આપાસહિમે પોતાનાં શણી સીતાબાઈનાં નામથી ૩૫૦૦૦) ની રકમ તેનું આજ દર વર્ષે સ્યુરશીમાં વાપ-ડવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું.
- (૬) તા. ૧૬ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૨ ને દીને શેક લીમજી નજરોલજી પાટલી-બાઈએ પોતાનાં ધણીઆની આજ ગુજવાઈનાં નામથી ૩૫૦૦૦) ની રકમ તેનું આજ દર વર્ષે એક ઇનામ આપવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું.
- (૭) તા. ૪ મી મારચ ૧૮૭૨ ને દીને શેક કાવજી બંગ્લીરજી રેડીમનીએ ૩૫૦૦૦) ની નોટ તેનું આજ નામદાર ગવર્નર નેતરલ ધારડ નારાયણજીનાં નામનું એક ઇનામ દર સાલ આપવાની સરતથી આપી પડા-વેલું ખાતું.
- (૮) તા. ૩૨ મી ડીનેમખર ૧૮૭૬ ને દીને શેક ક્રીઅર ટેર્રીનોનીઅલ રૂંડની દેશી સીઓની કમીડીની લેકેડી બાઈ શીડીઆઈ માલિકજી ખરચેલજી શેકો શેરાબલ શાપુરજી બંગ્લીરીએ ખરચેલ ૩૨૫૦૦) કામાલજી મારજી ૩૧૦૦૦) ની રકમ તેનું આજ લેડી ક્રીઅરનાં નામની એક સ્કાલરસીય દર વર્ષે આપવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું.
- (૯) તા. ૭ મી જુલાઈ ૧૮૭૫ ને દીને સીબીલ સરપીસવાશી મંબી જન નરડીને ૩૧૦૦૦) ની રકમ તેનું આજ પોતાનાં નામની એક સ્કાલરસીય દર વર્ષે આપવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું.
- (૧૦) તા. ૧૮ મી મારચ ૧૮૮૬ ને દીને બાઈ બાઈજી તે મરકુમ શેક ખરચેલ નાશરવાંજલ કામાલજી વીધવા તથા બેશીઆએ ૩૧૦૦૦) ની રકમ તેનું આજ મરકુમ શેક બાઈજી ખરચેલ કામાલજીનાં નામનું એક

બાપક નીકલવાથી તેમને ઉપરું ઇનામ આપવામાં આવ્યું હતું, અને એ રીમાવાની ૧૦૦૦) તરફા ઉપરું ફરને

ઇનામ દર શાલ આપવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું. (૧૧) તા ૭૧ થી મારચ ૧૮૮૮ ને દીને અરેસ્ટના સરતથી આપવાની તથા હાલની ઠોડીઓએ માઇ શીરીનખાઇ માલિકુલ ખરોદેલની મારસતે ૩૪૦૦) ની રકમ તેતું આજ દર વર્ષે આએ સરવાળા ખર્ચના નાખનાથી મરહુમ શેક ખરોદેલ નોશરવાંલ કામાલનાં નામતું ગણિત તથા હાથસંખતમાં સરસ ઠોડીને ઇનામ આપવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું. (૧૨) તા ૨૮ થી જેએ ૧૮૮૮ ને દીને શેક અરેસ્ટના શોરાખલ રહતુર કામીને પોતાનાં માતાલ બાઇ સુલખાઇનાં નામથી ૩૫૦૦) ની રકમ તેતું આજ દર વર્ષે એક ઇનામ આપવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું. (૧૩) તા ૧૨ થી સપ્ટેમ્બર ૧૮૮૮ ને દીને શેક અરેસ્ટના નશરવાંલ તાતાએ ૩૧૦૦૦) ની રકમ તેતું આજ આજ ખરચમાં વાપડવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું. (૧૪) તા ૧૨ થી સપ્ટેમ્બર ૧૮૮૮ ને દીને હાનરેખ પીરોશાઇ ખેડવાંલ ચેડતાએ ૩૧૦૦૦) ની રકમ તેતું આજ આજ ખરચમાં વાપડવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું. (૧૫) તા ૮ થી અક્ટોબર ૧૮૮૮ ને દીને ગોડલના રાજ તથા રાંછી સાહેબે ૩૨૦૦) ની રકમ દશ વર્ષે સુધી દર વર્ષે ૩૨૦) તું ઇનામ જે ઠોડી સુમરાની નાખમાં સરસ નીકલે તેને આપવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું. (૧૬) તા ૨૦ થી ડીસેમ્બર ૧૮૮૮ ને દીને શેક ખેડવાંલ ચેડવાંલ ખમખાઈએ ૩૧૫૦) ની રકમ તેતું આજ દર વર્ષે મીચ ઇ. માનીગનાં નામતું એક ઇનામ આપવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું. (૧૭) તા ૧૪ થી નવેમ્બર ૧૮૮૪ ને દીને મરહુમ બાઇ બાઇલ તે મરહુમ શેક ખરોદેલ નોશરવાંલ કામાલનાં વીધવાનાં પુનને માટે તેમનાં રાજ દર તથા એશીઆએ શેક અરેસ્ટના ખરોદેલ કામાલનાં મારસતે ૩૫૦૦) ની રકમ તેતું આજ દર વર્ષે કસરતમાં સરસ નીકલનારી એક ઠોડીને ઇનામ આપવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું. (૧૮) તા ૨૫ થી મારચ ૧૮૮૪ ને દીને વરોડાના રીવાંલ રાવ બાહુર લક્ષમણ નજનાથે ૩૫૦૦) ની રકમ તેતું આજ દર વર્ષે પોતાની ધણીઆની રીમાઆઇનાં નામતું એક ઇનામ આપવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું. (૧૯) તા ૭૧ થી મારચ ૧૮૮૪ ને દીને બાઇ આઇઆએ તે શેક ખરોદેલ રસતમલ કામાલનાં ધણીઆનીએ પોતાના બાપા મરહુમ શેક માલિકુલ ખરોદેલ સરસનાં નામથી ૩૨૦૦) ની રકમ તેતું આજ દર વર્ષે સારી સાલવલણની એક ઠોડીને ઇનામ આપવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું. (૨૦) તા ૧૩ થી આપરિલ ૧૮૮૪ ને દીને નજનાથના મારસતે ૩૧૦૦૦) ની રકમ તેતું આજ આજ ખરચમાં વાપડવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું. (૨૧) તા ૨૮ થી સપ્ટેમ્બર ૧૮૮૪ ને દીને શેક ખરોદેલ માલિકુલ ખરોદેલએ પોતાનાં નામથી ૩૧૦૦૦), પોતાનાં ધણીઆની બાઇ સુલખાઇનાં નામથી ૩૧૦૦૦), દીકરા શેક માલિકુલ ખરોદેલ માલિકુલનાં નામથી ૩૫૦૦), અને દીકરી બાઇ એમીલીનાં નામથી ૩૫૦૦) મળી ૩૨૦૦૦) ની રકમ પોતાના બાપા મરહુમ શેક માલિકુલ ખરોદેલ સરસનાં પુનને માટે તેતું આજ આજ ખરચમાં વાપડવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું. (૨૨) તા ૪ થી મારચ ૧૮૮૪ ને દીને શેક વરોડાવનાદા પરીશતમદાસે ૩૫૦૦) ની રકમ તેતું આજ દર

ઠોડીએ તરફી મોલેએએ છાપી પ્રગટ કરી હતી. એ રીમાઆ મધે આવેલી તમ્મીએ, સેજા, વગેરે ઇંગલંડથી

વર્ષે પોતાની દીકરી બાઇ સુલખાઇનાં નામતું એક ઇનામ આપવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું. (૨૩) તા ૭ થી સુલખા ૧૮૮૦ ને દીને મરહુમ બાઇ સુલખાઇ તે મરહુમ શેક હાદાબાઇ કોશાબાઇ કામાલનાં વીધવાનાં પુનને માટે તેમનાં શમાંએએ શેક ખરોદેલ માલિકુલ ખરોદેલ સરસની મારસતે ૩૧૫૦૦) ની રકમ તેતું આજ દર વર્ષે ઇંગ્રેજમાં સરસ નીકલનારી એક ઠોડીને રકમરશીય આપવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું. (૨૪) તા ૮ થી ડીસેમ્બર ૧૮૮૦ ને દીને શેક રસમલ દીનરાહલ પીટીટ પોતાનાં માતાલ મરહુમ લેડી સાક્રમાઇ તે સર દીનરાહલ માલિકુલ પીટીટ બારેમિટનાં ધણીઆનીનાં પુનને માટે ૩૫૦૦) ની રકમ તેતું આજ દર વર્ષે એક ઇનામ આપવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું. (૨૫) તા ૧૪ થી ફેબ્રુઆરી ૧૮૮૫ ને દીને ક્રાંચી વાલા શેક હોરમજલ નજરોદેલ રસતમલએ ૩૧૦૦૦) ની રકમ તેતું આજ આજ ખરચમાં વાપડવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું. (૨૬) તા ૧૬ થી મારચ ૧૮૮૫ ને દીને માઇસેના માકારાનએ ૩૧૦૦૦) ની રકમ તેતું આજ આજ આજ ખરચમાં વાપડવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું. (૨૭) તા ૧૬ થી મારચ ૧૮૮૫ ને દીને શેક રસમ તથા બંગીર ખરોદેલ રસતમલ કામાલએ પોતાનાં કુલ મરહુમ બાઇ નીબાઇલ તે શેક હોરમજલ પેશતમલ કામાલનાં ધણીઆની અને મરહુમ શેક રસમલ હોરમજલ કામાલનાં પેડીનાં પુનને માટે ૩૫૦૦) ની રકમ તેતું આજ દર વર્ષે સીવવા સાંચવા તથા રૂ કરવામાં સરસ નીકલનારી એક ઠોડીને ઇનામ આપવાની સરતથી આપી પડાવેલું ખાતું.

એ રકમનાં રકમાં તેના રસમક શેક માલિકુલ ખરોદેલ સરસની આપા પેકનતથી દર વર્ષે ક્રાંચી કાંઈ કાંઈ રકમો દેથી રમવાડાએ, ઇંગ્રેજ એલેદારો, તથા ખીબ અદરેશો વરસથી બસાતી હતી. જે મધે ઉપર નજીઆ સુખ્ય પારસી-મીના પ્રથમ એની રસમલ વખતે બરેલા ૩૭૨૪૫૧), તથા ઇ ૦ સ ૦ ૧૮૭૦ માં રાનરી બનર વખતે શેક અરેસ્ટના હોરમજલ વાડીઆએ બરેલા ૩૧૦૦૦), તથા એની ઇમારતને માટે શેક માલિકુલ ખરોદેલ સરાઈ પોતે આપેલા ૩૧૫૦૪૫) તથા ઉપર જે ૨૭) ખાતાંએ પાડેલાં નજીવેલાં છે તે મધે ૩૧૯૭૭૫), તેમજ એ ખાતાનાં રક મધે અવાર નવાર નીચે લખ્યા બરેલા ૩૧૨૭૭૫) મળી ૩૮૧૪૮૮) પારસીઓના હતા.

(૧૮૪૧) નાનાબાઇ રસતમલ રાંછીનાએ ઇ ૦ સ ૦ ૧૮૮૮ માં આપરિલ નાટક મંડલી તરસથી કરેલા એક નાટકની ઊપજના. (૧૮૨૦૦) શોરાખલ સાપુરલ બંગાળી. (૧૧૦૦) શોરાખલ નજરોદેલ છત્રાખલ, નશરવાંલ રસતમલ તાતા, રસમલ દીનરાહલ પીટીટ. (૩૬૫૦) મીરાએ આવેસુર ડાચેડીક કલમે ઇ ૦ સ ૦ ૧૮૮૦ માં કરેલા એક નાટકની ઊપજના. (૩૫૦૦) બંગીરલ રસતમલ રાહી. (૪૪૫૦) મરહુમ રાધણુલ પેશતમલ હાલવવાલાની નધઅતે. (૪૪૦૦) સેદરખાઇ શોરાખલ બંગાળી. (૩૩૦૦) કોશાબાઇ હોરમજલ કામાલએ પોતાના મરહુમ મેડા નજરોદેલની નધઅતે, રસતમલ શોરાખલ બંગાળી, મેડાબાઇ શોરાખલ બંગાળી, માલિકુલ ખરોદેલ સરાઈ. (૩૨૫૦) બજાબાઇ અરેસ્ટના શેકના. (૩૨૦૦) અનરેસ્ટ

છાપી મંગાવ્યાને લીધે તે ઉપર મોટા ખર્ચ થયો તરફી મોડેખાએ દરેક ચોપડીની કીમત રૂ.૧ રાખી લેવી હતી.

તા. ૨ ઇ જુલાઈ.

રોજ ૧૨ માઈ ૧૦ (ચિં) ૧૨૩૨ યજ્ઞવલ્કરી.

મરણ—રતનજી દોરાબજી ખરાદી—ઉમર વર્ષ ૮૧

એવજી સુરતથી આવ્યા બેઠીની ગરબાતમાં મુંબઈ આવી ત્યજીમ તથા હાજીમ કરતા હતા.

જેક માણેજી ખરજીજી મરાઠોને મુંબઈની મુખામકાક કોરના પીતળ બજાર તરફે ખતરની મરાઠા કામિય કીધા હતા.

રસમરોજ સાલનના, ડાકર કાવશજી હોરમજી. (૩૧૭૦) નજરોજ પરોજી કામાજી. (૩૧૫૦) રતનજી બજનજી કુપાશ, રસમજી હોરમજી કમીસરીલવા. (૩૧૦૦) રસમજી દોરાબાઈ મામા, કાવશજી રતનજી પંચ, ડાકર રસમજી કાવશજી પાપુરજી, મનજીરજી કાવશજી-મનજીરજી, રસમજી હોરમજી મેડેતા, મેડેતાવંતજી નશરવાંતજી વાવતગરી, બંગી, રજી બરજોરજી વાઘા, મેડેતાવંતજી નશરવાંતજી આઈયાઈ, હોરમજી અરજોરજી મેડેતા, મનજીરજી મેડેતાવંતજી બાવન-ગરી, રસમજી દોરાબજી ખરાજી, બરમાઈ રજીરજી પટેલ, ખાનખાઈજી રસમજી નશરવાંતજી મેડેતા, દોરાબજી રસમજી પટેલ, બંગીરજી મેડેતાવંતજી મરજીવાંતજી, માણેકાઈ તે મેડેતા. મજી દાદાબાઈ બનાજીનાં ધણીઆની, અરજોરજી દોરાબજી રસમજી કામીનના, બંગીરજી નશરવાંતજી મેડેતા, કાવશજી દીનસાઈજી એકતવાલા અને બાઈઆ, હાનરજી નવરોજી નશરવાંતજી વાડીઆ, દોરાબજી રતનજી ચીચગર, માણેકજી મિતનજી કાપર, અરજોરજી રસમજી મેડેતાવંતજી, હોરમજી નશરવાંતજી વજી.

ગિર મુજબ નાણાં બરાબા. ગિરવાંતજી રૂકુ મધે ચિખતારી છોડીઆ તરફી આજી સુધી ૩૧૭૦૧૨૮) ગાંડીકી રીના મરણાઈ, તથા આજી સુધી બેસી મળી ૩૨૦૧૫૩) નો ખર્ચ થયો, જે મધે પહેલાં ૫૨૨ વર્ષો સુધી માંડા પર ૩૨૨૪૩૦), નવી ધમારત બંધાવવા પાછલ ગિર નજીઆ મુજબ ૩૨૩૫૫૫), શિડકો, ગિર શિડકો, વગેરેના પગાર પર ૩૧૧૦૦૬૬) તથા છનામો અને ખીલ પરકુજી ૩૩૦૮૦૦) ખર્ચયાઈ, અને કાલ છોડે જે ખાતાના તા. ૩૧ મી માસ ૧૮૬૧ સુધીના છપાવના હીસાબ મુજબ એની બાકી પૈ ૩૨૨૦૭૧—૧૩—૦ ની છે.

૧ "છરાંની ખીસારોકી તખતીઆ લીચે છજીરોપીઆન મરજીકરોકી કરેલી રોષ. છનામો રીસાચે. બનાવનાર, બંગીરજી બરજોરજી વાઘા. સર નજરોજી જીભાઈ ટરોનસેસેન રૂડના તરફી સારેખાએ સંપત્તિ જરોતોટી-આની વાડેગામીને સારે" છપાવી વગર કરેઆઈ. મુંબઈ અને નજરોજ છપાવનાં મધે હોરમજી દાદાબાઈ વર્ષાઈ છપાવ્યા. સને ૧૨૩૨ ઇ.સ. ૧૮૬૮ છપાવી."

૨ શેઠ રસમજી તથા કાવશજી રતનજી ખરાદી-ના બાપા.

૩ બાંએ મરજીકે એક, તા. ૨ ઇ જુલાઈ ૧૮૬૮.

તા. ૩ ઇ જુલાઈ.

જેક રસમજી કાવશજી સુરતી લકમે બંધુકી રસમ "ગોષામી થયો. કરનારઆની લગાઈ" વિષેની તકરારનાં એક હજીજી ચોપાંતીઆનો ગુજરાતમાં તરજુમો કરી લોકોની બાજુને માટે બહિર પાડ્યો હતો.

તા. ૪ થી જુલાઈ.

રોજ ૧૪ માઈ ૧૦ (ચિં) ૧૨૩૨ યજ્ઞવલ્કરી.

આજી દીને મરજીમ જેક ખરજીજી બરજોરજી વાડી-આનાં ઉમણાંમાં તેમના બાપા જેક બરજોરજી તથા કાકા જેક નશરવાંતજી મનજીરજી વાડીઆએ ૩૧૧૦૦) ધર્મખાતાં આપ્યા હતા.

તા. ૬ થી જુલાઈ.

રોજ ૧૬ માઈ ૧૦ (ચિં) ૧૨૩૨ યજ્ઞવલ્કરી.

મરણ—બેજનજી બરજોરજી મેડેતા—ઉમર વર્ષ ૬૮

સુરતવાસી જેક બરજોરજી રતનજી મેડેતાના વડા લીકરા. એવજી સુરતના એક આંગેવાંત મેડેતા તથા વ્યાંની નરખોમી સંગ્રહનના ૪૦ મુ. ૧૮૮૧ થી એક આકામર હતા. "જો તક તથા દરેક વખતે બનાવ બનાવોની મહિતગારીનું લેડો મનજીમાં એક કરવામાં મરનાર અચરતી બેસી હોમ ગાળતા હતા."

રોજ ૧૬ માઈ ૧૧ (કો) ૧૨૩૨ યજ્ઞવલ્કરી.

આજી દીને મરજીમ બાઈ પીરજીઆઈ તે મરજીમ જેક રસમજી કાવશજી બનાજીનાં મેડીનાં ઉમણાંમાં મરનારની પોતાની તથા બાપા અને માતાજી મરજીમ બાઈ બચુમાઈની પુણ્યોથી ૩૫૦૦), બાઈઆ મેડેતા, પેચનજી અને નાનાબાઈએ ૩૨૧૫૦), બિલિલ જેક દોરાબજી પેચનજી રસમજીએ ૩૩૧૨૫), બિલિલ જેક નવરોજી નાનાબાઈ રસમજીએ ૩૧૦૦૦), તથા ખીમત એજીઆએ ૩૦૦૧) મળી ૩૬૮૫૧) ધર્મખાતાંઆમાં આપ્યા હતા.

આમે વર્ષની અંતરખીઆની છાંડણ કરવાની ખીજ-વારની યજ્ઞના આજી દીને હાઈ હોરમજી નોમદાર બજાર મર રીચરડ કાંચની હજુરમાં બરાઈ હતી. નીચતા પારસીઆ માંડ જુડીયાં મેડા હતા.

૪ "ગોષાંમી થયો કરનારઆની લગાઈ, છપાવે બિતર તથા ગોષાંમોને સાર એક તકરાર હુવે નામનું હજી-રજી ચોપાંતીનાં મી. ૬ મળી. છ. આકામર લડનામાં છપા-વીજી તેનો સાજી ગુજરાતીએ તરજુમે. કરનાર "બંધુકી રસમજી" મુંબઈ, રસમ આશકારા છપાવનાંમાં છપા-વિ. ૧૮૬૮."

૫ મુંબઈની પારસી પંચાતાનાં રૂડની સવંત ૧૯૧૮ ના હીસાબની ચોપડી.

૬ સેરેદેલકા, જેમ્સ ૧૮૬૮.

૭ બમે નજરોજ, તા. ૧૦ મી જુલાઈ ૧૮૬૮.

૮ રાહમત આઈ હંડીઆ, તા. ૭ મી જુલાઈ ૧૮૬૮.

શેઠા દાદાભાઈ બહુમનજી જીજીભાઈ, ખરચેલ ૩૨૬-
નજ વારખ, શેરાખજી પેશતનજી ફરમજી, ધનજીભાઈ
બંગીરજી દાવર.

તા ૦ ૭ મી જુલાઈ.

રોજ ૧૭ માઈ ૧૧ (૩૦) ૧૨૩૨ યજ્ઞજરવી.

મરજી—એ ૦ હોરમજીઆર માંનદાર—ઉમર વર્ષ ૮૫)
બચવાના આ ૦ માંનદાર હોરમજીઆરના વડા લોકનાં
એવણુ ૬૦ મું ૧૭૬૭ માં બચવેથી મુંબઈ આવી કદમી-
ઓના વડા દસ્તુર મુકાં કાઢિય રત્નમ જગાલની નોકરીમાં
હેરાખાદ ગયા હતા. તે પછી ૬૦ મું ૧૮૦૪ માં મુંબઈ
આવી મિલિટીનું કામ કરતા હતા, અને ઘણી જુગી પુરાણી
બાબદારી માહિતગાર હતા.

તા ૦ ૧૪ મી જુલાઈ.

રોજ ૨૪ માઈ ૧૦ (૩૦) ૧૨૩૨ યજ્ઞજરવી.

આજ દીને મરહુમ બાઈ બીખાઈજી તે શેઠ હીરજીભાઈ
એલજી મારીયાનાં પેદનાં ઘણીઆની તથા શેઠ એલજી નય-
રવાંનજી બહીઆલીનાં બેડીનાં ઉમરજીમાં તેમનાં બેડીઓએ
૩૧૦૭૫) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તા ૦ ૧૫ મી જુલાઈ.

શેઠ ફરમજી બહુમનજી મામરે “જાણત્ર એન્ડ શેઠ
આઈ ધી ઈસ્ટ” નામનું એક પુસ્તક ઇંગ્લેન્ડમાં ૨મી પ્રગટ
કીધું હતું.^૧ તેના પેદના ભાગમાં બંગાલનાં હિંદુ પેટ્ટીઆર
વાદા મરતર બજી હરીમંજર સુકરજીના જનમારા અને
બીજા ભાગમાં હિંદુસ્તાંના લોકોનાં બીજા ઉપર લખાણ
કીધું. એ પુસ્તક મુંબઈના નામદાર યવરતર ઝર બારટલ
કીઆરને અર્પણ કરવામાં આપ્યું હતું.

તા ૦ ૧૭ મી જુલાઈ.

રોજ ૨૭ માઈ ૧૦ (૩૦) ૧૨૩૨ યજ્ઞજરવી.

આજ દીને મરહુમ શેઠ માણિકજી હોરમજી હામી-
આર તે શેઠ પેશતનજી હોરમજી કાંચેના ભાઈનાં ઉમરજીમાં
તેમની પોતાની પૂંજીમાંથી ૩૨૦૦) તથા શેઠ કાવજીજી બંગી-
રજી રીમનીએ ૩૧૦૦૦) મતી ૩૧૨૦૦) ધર્મખાતાઓમાં
આપ્યા હતા.

^૧ જાણે જગસેદ, તા ૦ ૧૭ મી જુલાઈ ૧૮૬૩.

^૨ “Lights and Shades of the East: or a study
of the life of Baboo Harischander; and passing thoughts
on India and its people, their present and future. By,
Framji Bhanji, Late of the Elphinstone College.
Allan Press, Bombay. MDCCCLXIII.

તા ૦ ૨૦ મી જુલાઈ.

શેઠ કાશાભાઈ શેરાખજી મુનશીએ “દોહરા તથા કેલવત
પોથી” નામે એક પુસ્તક બનાવી પ્રગટ કીધું હતું.^૧

તા ૦ ૨૪ મી જુલાઈ.

રોજ ૪ માઈ ૧૧ (૩૦) ૧૨૩૨ યજ્ઞજરવી.

આજ દીને મરહુમ બાઈ હમોખાઈ તે મરહુમ શેઠ
એલજી નાનાભાઈ દાવરનાં વીધવાનાં ઉમરજીમાં તેમના
લોકનાં શેઠા ફરમજી, બહુમનજી, અને હોરમજી એલજી
દાવરે ૩૫૫૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તા ૦ ૨૫ મી જુલાઈ.

રોજ ૫ માઈ ૧૧ (૩૦) ૧૨૩૨ યજ્ઞજરવી.

આજ દીને મરહુમ શેઠ માણિકજી પેશતનજી માલિગામ-
વાલાનાં ઉમરજીમાં તેમનાં વીધવા બાઈ માણિકજીએ ૩૪૦૦),
બાઈ શેઠ હોરમજી પેશતનજી માલિગામવાલાએ ૩૫૫૦)
તથા બીજાં બેડીઓએ ૩૪૦) મતી ૫૬૦) ધર્મખાતાઓમાં
આપ્યા હતા.

તા ૦ ૮ મી આગસ્ટ.

શેઠ કાવજીજી બંગીરજી રીમનીએ આજ દીને મુંબ-
ઈની ઝરકારનાં મીઠી શેઠરેડી જેમ એક વત લખી અરજ
કીધી હતી કે “કાજીબની લગાઈમાં મારી ગમખા ઇંગ્લેન્ડ
મિલાઈઓની વારગારી રાખવા મોટે કોષાખાતું સેંટ જર-
જનું દેવજ બાંધવામાં આવેલું, અને તે કામમાં દેશીઓનાં
નાણાં લીધામાં આવ્યાં નથી, તોપણ એ દેવજને મથાણે એક
અગ્રીદાર મીનારે બાંધવા મોટે જો નાણાંની એક રકમ હું
આપું તો ઝરકાર તે કાજી રાખશે કે નહિ? એ મીનારે
બાંધણવતીએને આપણી ટાપુની જમીનની નિશાની તરીકે
ઘણો અગતીય સાધ પડશે, તેમજ કાજીબની લગાઈમાં માહર
શેઠકો દેશીઓ મારી ગયાએ તેમની વાંદગારી તરીકે એ
મીનાર તથા દેવજ વત રાતને વખતે પ્રણ જેવાઈ શકાય
એવું એક માફ ધડીઆથ ગોઠવવા પાછલ ૩૫૦૦૦) મુંબીના
અરજ થશે, તેના અરજા ભાગ જે ઝરકાર આપે તે અરજો
ભાગવા ૩૫૦૦) આપવાને હું ખુશી છું.”^૨

^૧ “દોહરા તથા કેલવત પોથી; એલજી જે જીજીરાની,
ઈંગ્લેન્ડ, હોરજી, અને શરસીમાંથી કેલવત તથા એવાઈ અને
કવીતાઓ તથા રમુજ બકરીઆતો તથા ઘોડીએક નશીલતો.
એનાં ભાગ ૫ કરેઆલે. તરતીય તથા તરજીએ કરી છવા-
વનાર કચતરીના કોશાભાઈ શેરાખજી મુનશી. મુંબઈ, દેવતર
આરકારાર પેરજ. ૧૮૬૩”

^૨ મુંબઈની વારસી પંચાલનાં રેડના સંવત ૧૯૧૯ ના
લીલાખની એવાઈ.

^૩ જાણે જગસેદ, તા ૦ ૨૭ મી જુલાઈ ૧૮૬૩.
^૪ કાજીબ આઈ ઇડીઆ, ૫૫ મી આગસ્ટ ૧૮૬૩.
આ રૂપ નામદાર સરકારે બાહલ રાખી તે દેવજના
અનાવાજાઓને રવાની કીધી હતી, પણ તેટલી રકમમાં ઉપર

તાં ૬ મી આગસ્ટ.

રોજ ૨૦ માં ૧૧ (થિં) ૧૨૩૨ યદનગરી.

આજ દિન પહેલ મને થોડો નયરવાનજી અને બરજો-
રજી મનવેરજી વાડીઆમે પોતાના બાવા-મરહુમ થિં મન-
વેરજી જમશેદજી વાડીઆમે બંધાયવા માટેની દરેક મહેર તૈયાર
થવાથી તેમાં ઈં ૨૦ ૧૮૩૬ માં લાગુભાગ મને થોડો દાદાભાઈ
અને મનવેરજી પેશનજી વાડીઆમે પરદાવેલાં આતર
આદરાં લાવી ઘડી કિઆ માથે તખતરીન કીધાં હતાં.

તાં ૧૦ મી આગસ્ટ.

થિં નાનાભાઈ રૂમખજી રાંછીનામે "સંસાર ચિત્ર"
નામનું એક પુસ્તક છપાવી યગજ કીધું હતું. એ પુસ્તક
"દેશી સ્ત્રીઓની હાલત મુધાપનાની આગેવાની કરનાર
મુધાનાં મુનનેને" અર્થજી કરવામાં આવ્યું હતું.

તાં ૧૮ મી આગસ્ટ.

મધરાત્ર મને આમે વર્ષના જનવારી માસમાં ઉંઘાડેલી
ચેરસ પોંદ્યાજી બદમનજી કામાની કું ના એક બાગવા
થિં મનવેરજી રતનજી બીધીચીરીઆને ત્યાંની ચેમચર
ઓફ કામરમજી કમીડીના એક અધિકારી તરફે નેમવામાં
આવ્યા હતા.

જણાયા મુખ્ય ઘડીઆલ નેલાઈ શકાયું નહિ, અને એ રમ
ખીનારા પાછળ ખરચી નામવામાં આવી હતી, જે ગાટ
એ દેવલ બંધવાને લગતી તવારીખમાં "Memorial
Church, St. John the Evangelist, Colaba" એવે
નામનાં ચોપાનવાને સર ૮ ને લખે છે કે:—

"With reference to the completion of the work, it
is very necessary to correct an impression, erroneous in
the extreme, which exists to this day in the minds of
many. It has been frequently said "that a Farsee
built the Spire". The truth is this—Mr. Cowasjee
Jehangere, in 1861, with that spirit of liberality for
which he is distinguished, presented to the Building
Committee Rs. 7,500 for an illuminated clock, to be
placed in the tower. It was determined that such a
gift would be almost useless, and indeed that there was
no place in the Tower from which a clock would be seen
with any advantage. On this being represented to Mr.
Cowasjee, he generously said, that he had rather the
money went to the completion of the work than receive
it back again. The gift was accepted, amounting, as we
have said, to Rs. 7,500, whereas the spire alone cost
Rs. 56,500."

૨ મુબદના બાહાર, સર ૫૮૦.

૩ આદરાંના કેવલો કેટલુંક મુધી મરહુમ થિં હોર-
મજી બદમનજી વાડીઆવાલી આતરપેકેરમાં ચિલાદેટી
રાખવામાં આવ્યો હતા.

૪ "સંસાર ચિત્ર, બનાવનાર, નાનાભાઈ રૂમખજી
રાંછીના. મુબદ; મુનિયન પ્રેસ. ૧૮૬૩"

૫ સંત્ય રીયક, તાં ૬ થી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૩.

આ માટેની યગર આપતાં એ વગવાલો લખે છે કે
"કેવલ કે ગયા છ માસની વાત ઉપર થોડો બદમનજી રાં-

તાં ૨૦ મી આગસ્ટ.

રોજ ૧ માં ૧૨ (થિં) ૧૨૩૨ યદનગરી.

મરજી—કાવજી માણેજી વખાણીઆ—ઉમર વર્ષ
(૪૫) મુરતવાલા થિં દાદાભાઈ માણેજી વખાણીઆના પીત્ર
લીકરા. એવજી પ્રથમમાં મુરતમાં પોતાનો રોજગાર ચકા-
વતા હતા. તે પછી મરજીની વજી વર્ષ આગમજી એસે
ઈં ૨૦ ૧૮૬૦ માં મુબદ આવી પોતાને નામે પેઠી કીધી
આવાર કરવા માડ્યો હતો, અને મરજી વજી અનરજી
પાગ્યા હતા.

તાં ૨૮ મી આગસ્ટ.

ગાથા ૫ (કો) ૧૨૩૨ યદનગરી.

મરજી—માણેજી દાદાભાઈ ચામેર—ઉમર વર્ષ (૭૦)
થિં દાદાભાઈ કાવજી ચામેરના નાથના લીકરા. એવજી
ઈં ૨૦ ૧૮૨૮ માં પોતાના બાપનાં મરજી બાદ પોતાના
બાઈ થિં હોરમજીનાં માથે મલી "દાદાભાઈ કાવજીના
લેકરાઓ" ને નામે—આવાર ચ લાવતા હતા. તે પછી
ઈં ૨૦ ૧૮૪૫ માં થિં હોરમજીનાં મરજી પોતાના
બનિઅમે થોડો કાવજી અરેમજી ચામેર અને નયરવા-
નજી દીવસાહજી ચામેર માથે ઉવલાં તામથી પેઠી આવ્યું.
રાખી હતી. એ બાદ તાં ૨૮ નવમ્બર ૧૮૫૩ ને
દીવસી પોતાનો બાગ છોડી એકાંત જીવે ચુલરી હતી.
એવજી પોતાના બાઈની માથે મલી ચોપાતીનાં ડુંગર ઉપર
પોતાના બાઈની નજીએ પરધરની એક મોટી શગડી બંધાવી
તે તાં ૨૬ મી માર્ચ ૧૮૩૦ ને દીન ઓઢી મુકી હતી,
તેમજ બાઈની નજીએ તેમની પુણમાંથી માહલકમીના ડુંગર
ઉપર આદરાંની એક રીમર બંધાવી તે તાં ૧૩ મી
માર્ચ ૧૮૪૧ ને દીન પરકાવી હતી. મુબદનાં કંઈમી બાદ-
બારનાં રૂંડના એવજી ઈં ૨૦ ૧૮૫૧ થી એક તરડી હતા.

તાં ૨૬ મી આગસ્ટ.

આજ દિન મરહુમ થિં માણેજી દાદાભાઈ ચામેરનાં
ઉમરમાં તેમની પોતાની પુણ મધેથી રૂંડનાં લીકરા
થિં ચાપરજી માણેજી ચામેર રૂંડનાં, લીકરીઓ બાઈ
નવાખાઈ તે થિં ચોરાખજી કાવજી ચામેરનાં ધણીઆની
તથા બાઈ માણેજીનાં થિં અરેમજી ધનજીનાં રાંછીનાં
ધણીઆઓ રૂંડનાં, તથા બીજી ધણીઓ રૂંડનાં મલી
રૂંડનાં ધર્મખાલોઆમાં આવ્યા હતા.

મજી કાવજીએ પોંદ્યાજી બદમનજી કામાની કું ને નામે મજ-
રાન મને એક પેઠી બંધાડી, ને એ પેઠીના એક ભાગી-
દાર તથા મધરાત્ર ખાતેના એક વડા તરીકે મજરૂર પારસી
પ્રદક્ષ (થિં મનવેરજી) ને પરદે રાખવામાં આપીઓ
હતા, જેવજી કુક યુદતની એ પેઠી રાખતી પોતાની કાર-
કીરીમાં એવી તો ચારી ચાલ તથા વેલારી તરીકે એવી તો
ચારી દીવાનતવારી તથા બાહોશી બતવાની કે એમજી આવ
કામરકવાઓએ એ પ્રદક્ષને પોતાની મંડળીમાં રાખેલ કરી
તેના અનુગત તથા ચાલાકીના લાભ લેવાને વાળ્યો ધારીજી.

જેને જમશેદ, તાં ૨૫ મી આગસ્ટ ૧૮૬૩.

તાં ૧ થી અપ્રેમખર.

મુરતી મુનિશીવાસીનીના મેદેડીના બોહો એક તાલપાદ અરેમર તાલપારખાએ છોડ્યો તેમની જ્યોત્સનાનાનાના એક ડાયાબાઈ દાદાબાઈ બોહોને મેદેડી મેમા હતા.

અમદાવાદના પ્રીતસીવાજ મરર અમીન ખાંતપાદરુર ખરમેરુ બીખાઇ મદીઆરે પેતચન લઈ પોતાનો બોહો છોડ્યાથી તેમને ત્યાંના મરે એક આહુકારે તથા મરુપેતે એક માતાન આપ્યું હતું.

તાં ૨ થી અપ્રેમખર.

મુંબઈ મરે રખડવા, લામાર, અને અગરતોને આ-મરે આપવા તથા તેમનું પાત્રન કરવાને "સેંટ લીનસેંટ ડી પોંસ" નામની એક એમ્પલરી ફેરમાક ઇંગ્લેન્ડ શરૂ થો-એ ઉભી કરી હતી, તે મંડલીનાં ફંડમાં એક એમ્પલર પેચ-તનજ ફાંમજીએ રૂ૧૦૦૦), એક શોરાખજી જમરેલજી છજીબાઈએ રૂ૨૦૦) તથા મેડો કાપચજી જંગીરજી રૂડી-મતી, મેદરવાંતજી નરવાંતજી બાપનગરી અને અરેમર ખરમેરુ દાદીજીએ રૂ૨૬ રૂ૫૦૦) એક આપ્યા હતા.

તાં ૩ થી અપ્રેમખર.

હાનરેખાજ રૂમતજી જમરેલજી છજીબાઈએ પુણી કાજર મરે રૂડીનારા "રેડીસ્ટ રૂડીસ્ટો" ને મારે ખીકીયા બનાવવા માટે રૂ૧૦૦૦) એક આપ્યા હતા.

તાં ૪ થી અપ્રેમખર.

શાંત ૧૬ માહ ૧૨ (ચે) ૧૨૨૨ યજ્ઞજીવો. આજ દીને મરુરુખ બાઈ મેદરબાઈ તે મરુરુખ એક મરુરુજી જમરેલજી પાડીઆનાં પીધાનાં હિમણુમાં રૂ૧૬૦૦૦) ધર્મખાને આપ્યા હતા. તે મરિના રૂ૧૦૦૦૦)

૧ અને જમરેલ, તાં ૧૩ થી અપ્રેમખર ૧૮૬૨.

૨ મુખમળનાં માત્ર, તાં ૨૨ થી અપ્રેમખર ૧૮૬૨

૩ મારે મેદર, તાં ૧૨ થી અપ્રેમખર ૧૮૬૨.

પરી એ મંડલીનાં રૂડેને મારે ૧૮૬૮ ના રૂ૧૨૪૪ની માત્રમાં એક ખીજ દીધ કરી હતી, જેમાં રૂ૫૦૦) મે હિંડુ-આરે તથા રૂ૨૮૦૦) નીંડે મુખ પારડીઆએ ખર્ચા હતા. (રૂ૧૦૦) એક જરમેરુજી રૂડનજી પારખ (રૂ૨૦૦) એકો રાત.માજ હેરખનજી કામાજ, મેરમેરુજી હેરખનજી કામાજ, કામાખાઈ મેરમેરુજી બનાજ. (રૂ૨૦૦) એક મેરમેરુજી રૂડનજી મરે. (રૂ૧૫૦) એક નરમેરુજી નાનાખાઈ રૂડનજી. (રૂ૫૦) એક મેરમેરુજી નાનાખાઈ રૂડનજી, મનમેરુજી જમરેલજી વાડીઆનાં મેદરબાઈ, નરમેરુજી અરેમર કાપર, નરમેરુજી રતનજી તાતા, શાડુજી હોરાખજી રૂડીઆનાના.

૪ મુખમળનાં માત્ર, તાં ૫ થી અપ્રેમખર ૧૮૬૨.

પરેલની રૂમેદરમાં, રૂ૨૦૦૦) તે તરફ એક ધર્મનું દયા-ખાંતું ઉઘાડવા, તથા રૂ૨૦૦૦) પરમુરુખ ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તાં ૫ થી અપ્રેમખર.

મુરતે મરે એક ફરુડનજી જમરેલજી કાકરે આગેવાંની લઈ એક કમરતયાના ઉભી કરી હતી તે ઉઘાડવાની ક્રિયા ત્યાંના મુરેખન તથા રૂડી શરૂ થોના એક મોડા મેમાવડાની હજુરમાં આજ દીને કરવામાં આવી હતી, અને એ કમરત યાનાનું નામ "ફરુડનજી જમરેલજી હુમનેશીવમ" કરી આપવામાં આપ્યું હતું.

તાં ૬ થી અપ્રેમખર.

મુરતે તરફ હાત્રમાં મોધવાડીને લીધે ત્યાંના ગરી-ખાપર ધણી મોડી પીકા પડતી હોવાથી હાનરેખાજ રૂમતજી જમરેલજી છજીબાઈએ મુરતના ગરીખ જરમેરુજીઓમાં વેંદથી આપવા મારે રૂ૧૫૦૦૦) મોકલ્યા હતા, તેમજ બરુચ મરે દર ગરીખ હમનતીનાં ઘેર દીક રૂ૩) થી ૧૦) સુધી વેંદમવાને, તથા તનમારી, વનમાડ, ખીસીમારા, મેંદેથી, ઉદવારા, રમાયુ, તારાપોર, વગેરે માનોના ગરીખ હમનતીઓને ત્યાં પોતાને ખરમે આનાર વેંદમતો કરવા-ની મોકલ્યુ કરી હતી.

૫ મુખમળ શામાર, તાં ૫ થી અપ્રેમખર ૧૮૬૩.

૬ મુરત મીવ, તાં ૧૨ થી અપ્રેમખર ૧૮૬૩. એ કમરતયાનાને મારે જોખાંતો બોનરો એક ફરુડનજી જમરેલજી કાકરે પોતાના ખરમેથી અપાયાં હતાં. તથા તેનાં રૂડેમાં પોતે રૂ૨૦૦) તથા રૂ૬ જમરેલજી મેરમેરુજીએ રૂ૨૦૦) એક નરમેરુજી હોરાખજી બાપુરજીએ રૂ૨૦૦) એક મનમેરુજી રૂમતજી હોરાખજીએ રૂ૫૦) મોડી એલજી મુરમેરુજીએ રૂ૨૫) તથા ખીજ ફેરલીક નાથેથી રૂ૨૦) બરાઈ હતી. એ કમરતયાના બે વરે સુધી આપુ રહી હતી.

૭ અને જમરેલ, ૬ થી અને ૭ થી અપ્રેમખર ૧૮૬૩.

એક મુખમળ એક રૂડનજી નરમેરુજી પડેલે પણ મુરત ખાતે એક ફરુડનજી રૂડી આપવા મારે એક શારી રૂડન મોકલી હતી, તથા ત્યાંના લોકોએ પણ ગરીખને અપરો આપવા મારે એક રૂડે લાવું કીધું હતું, જેમાં એક મેદર-ખજી મણિકજી વાડીઆએ રૂ૨૫૧), એક પીરોનજી શાપુરજી કમીશરીવાજીએ રૂ૨૦૦), એક નરમેરુજી પડનજી આ-તમરીએ રૂ૨૫૧), એક રૂડનજી હેરમેરુજી લાકડાંવાનાએ રૂ૫૧), એક નંગીરજી ખરમેરુજી દવારે રૂ૨૫) અર્પા હતા. વળી એક શાપુરના ડીનેમખર બાત્રમાં હાનરેખાજ રૂમ-તજી મુરત પધાર્યા તે વેળાએ તેવેલે એ રૂડેમાં ખીજ રૂ૨૫૦૦) તથા રૂ૧૦૦૦) રૂડી આપવામાં રૂ૧૫૦૦), તેમજ એક શોરાખજી જમરેલજી છજીબાઈએ રૂ૨૫૧) આપ્યા હતા.

તા૦ ૭ મી સપ્ટેમ્બર.

મધ્યમ ધર્માકાનાં કૌતલપરામ તાલુકાના વણુકરને બુખમરને લીધે આપરે. આપવાને મુબઈ મધે એક ફંડ ઉપર થયું હતું, જે મધે ૨૮૦૦૦૦) ભગવા હતા, જેમાં ૨૨૩૦૦૦) હિંદુઓના અને ૨૫૦૦૦૦) નીચે મુજબ વારસીઓના હતા:—

(૨૨૫૦૦૦) મર નમશેદળ છુછભાઈ બારેનિદ તથા હાનરેબત રસતમજ નમશેદળ છુછભાઈ અને ખરશેદળ ફરુનજી પારખ મહાનિ. (૨૫૦૦૦) કાવશજી નંબીરજી રેડીમળી, મેહરવાનજી ફરમિજ પાડે, ખરશેદળ નોશરવાનજી કામાજી, મેહરવાનજી નશરવાનજી બાવતપરી, ચોરાબજી મેસવનજી ફરમિજ, મેહરવાનજી હારમનજી કામાજી. (૨૨૦૦૦) માણુકજી અને બહમનજી ખરશેદળ કામાજીની ફંડ.

તા૦ ૬ મી સપ્ટેમ્બર.

હાનરેબત રસતમજ નમશેદળ છુછભાઈ અને શેક ખરશેદળ ફરુનજી પારખ આજ દિને પુણીની “કાનેન” મુકું” જોવાને ગયા હતા, અને તે ખાતાને માટે બાંધવા ધારીલી ઈમારતનાં ફંડમાં દરેકે ૨૫૦૦) ભાગી હતા. એજ મુજબ શેકા ખરશેદળ હોરમનજી વાડીઆ, ફરમિજ નશરવાનજી પેરજી, અને બાનવાહદુર પદમજ પેચતનજીએ પણ એ ફંડમાં મદદ આપી હતી.

તા૦ ૧૩ મી સપ્ટેમ્બર.

સુરત મધે દર રપીવારે પ્રગટ થતું “સુરત મીન” નામનું એક ચુરતો તથા ઈંગ્લેજ વર્તમાનપત્ર શેક દીનયાહ ખરશેદળ તાલેવારખાંએ આજ દીનથી વરવરતાવા માડ્યું હતું.

તા૦ ૧૪ મી સપ્ટેમ્બર.

નામદાર ગવરનર મર બારટલ કીઅરે આજ દિને પુણી મધે હાનરેબત રસતમજ નમશેદળ છુછભાઈની મોઝાકાત તેમને મકાને જઈને લીધી હતી.

તા૦ ૧૫ મી સપ્ટેમ્બર.

જરમનીવાલા ડાકર કીડીકે સીંગલે બારેદે-અવ-સ્તાનો પેહમનિ આધારે જરમન ભાલામાં તરજુઓ કરી તેનું એક દફતર બાહરે પાડ્યું હતું.

૧ રાઈમસ ઓફ ઈંડીઆ, ૭ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૨.

૨ બ્રોમ્સે ઝેરેટ, તા. ૧૨ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૦.

૩ એ પત્રનું નામ તા. ૧૧ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૪ થી ફરતીને “ચુન્યાત મીન” કરી રાખ્યું હતું. એનું શબ્દક તથા અર્થપત્રીપણું શેક દીનયાહ તા. ૨૪ મી જુન ૧૮૭૦ ને રીને છોડી શેક કીકાભાઈ પરજુદાને આપ્યું હતું.

૪ બોમ્સે ઝેરેટ, તા. ૧૭ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૨.

૫ “Arvesta die Hiligen Schriften der Parsen Aus dem grunde übersetzt, mit steter rucksicht auf die tradition, von, Dr. Friedrich Spiegel. Dritter Band: Khorda-Avesta Leipzig 1863.”

તા૦ ૧૬ મી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૨૩. માઈ ૧ (કો) ૧૨૭૩ યજ્ઞજ્ઞેદી.

મરણ—નંબીરજી ફરમિજ બનાજી—હમર વર્ષ ૭૫) શેક ફરમિજ કાવશજી બનાજીના વડા દીકરા. એવણુ ઈંડ ૨૦ ૧૮૦૮ થી પોતાના બાપનાં કામકામ તથા પેહલા વહીવટમાં પડેલા હતા, તથા બાપની તરફથી જે વાર-મીન પણ જઈ આપ્યા હતા. પછવાડેથી એવણુ પોતાને હીમાને કેટલોક રોજગાર મકાવતા હતા.

તા૦ ૧૮ મી સપ્ટેમ્બર.

આજ દિને મરહુમ શેક નંબીરજી ફરમિજ કાવશજી બનાજીનાં હમણાંમાં તેમનાં બેશીઓએ ૨૧૫૫૦) ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.

તા૦ ૨૦ મી સપ્ટેમ્બર.

મુબઈનો ફોટ ભાંજવાની “પ્રામાણર રીમુવન કમીટી” ના આસીક્ટર શેફેડરી તરફે પુણીક વરકમ ખાતાનાં બોવરસીયર શેક મનચેરજી કાવશજી મરજખાંને નામદાર મરકાર નેમા હતા.

તા૦ ૨૫ મી સપ્ટેમ્બર.

આંએ વર્ષની અપરાધીઓની છાંડણુ કરનારી વિજ વારની રેશન આજ દિને હાઈ કોરટમાં નામદાર ચીફ-જમીડીસ મર માધુમામની દજુરમાં બગાઈ હતી. નીમકા પારસીઓ શ્રાંડ જુડીમાં બેસા હતા:—

ચોરાનશરવાનજી મનચેરજી વાડીઆ, ચોરાબાહ મહરવાનજી વાડીઆ, પેચતનજી નવરેજી પેહલા, ખરશેદળ દાદીશીક.

તા૦ ૨૬ મી સપ્ટેમ્બર.

દસજુર પેચેતાતજી મેહરમિજ સંજણુએ “તક્સીરે ગાહંબાર” ઈમાને ધાહંબારનાં જનનનાં બોલાસો એવે નામનું એક પુસ્તક બનાવી પ્રગટ કરીું હતું. એ પુસ્તક હાનરેબત રસતમજ નમશેદળ છુછભાઈએ મુદ્રણ કરાવેલીઓની વાકેફગારીને માટે પોતાના ખરશેદળ છાપાની પ્રવિંદ કરીું હતું.

૬ મુબઈની પારસી વચાતનાં શંડની સર્વત ૧૮૧૬ તથા મરહુમ શેક કાવશજી મેહરમિજ બનાજીનાં આતશબેરાંમના ધાહંબારનાં શંડના ૧૮૬૪-૬૫ નર હીશાબની આપડીઓ.

૭ મુબઈનાં આજુક, તા. ૨૭ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૩:—

૮ રાઈમસ ઓફ ઈંડીઆ, ૨૬ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૨.

૯ “તરસીરે ગાહંબાર, ઈમાને ગાહંબારનાં જનનનાં બોલાસો. બનાવનાર—પેચેતાત દસજુર મેહરમિજ સંજણુ. આનરેબત શેક ફરમિજ નમશેદળ છુછભાઈએ મુદ્રણ કરાવેલીઓની વાકેફગારીને માટે પોતાના ખરમધી છાપાની પ્રગટ કરેઆઈ. મુબઈ, બન્ને નમશેદ છાપાનાં મધે છાપેઆઈ. સને ૧૨૭૨ ઈ.અ.ન.૧૮૬૨. સને ૧૮૬૩ ઈ.સ.વ.”

પ્રકાશિતે તેમના આપીકા ધર્મની કસ્ટી પણ રીતે આડે ન માની ને પુત્ર કેળવણી આપવામાં આવેલિ તેનાં માનની ધોળી દાખલ હવે એ રકમ આપીલે, અને તે કોનસીલની ખર્ચમાં આવે તે રીતે વાપડવી. ૨

એ ઉપરાંત ગેરમુઝ કામાની કુંવનીએ ખીજ ૧૦૦૦) ત્રીસ ત્યાંની હાજરીદર્શનાં ફંડમાં, તથા ૨૦૦૦) પૈસ ત્યાંની

પેશનતલ યાજવાનાં પોતાનાં ઉકાં વસિલતનામાં એ પુત્રના ખર્ચને માટે દર માસે ૩૧૫) તથા સ્કોલરશીપ અને ઇનામનાં ખર્ચને માટે દર માસે ૩૧૫) ની રકમ આપવાને કરવાનું હતું, પણ તે પછી ઇ. સ. ૧૮૮૬ ના ફેબ્રુઆરી માસમાં મરફુઝ ખાંનખાદુર એલલ પેશનતલ યાજવાનાની કીટા રીતે ખરોદલ એલલ યાજવાનાં એ સુગંધી છુટા પડી મુકોનાં બનરમાં એક ખીજ રૂબ "ખાંનખાદુર એલલ પેશનતલ હાઇ સ્કુલ" ને નામે ડાહ્યાવાથી ઉપલી ૩૩૦) ની માસીક ચદદ બંધ થઈ હતી. એ બાદ ઇ. સ. ૧૮૬૦ ના અક્ટોબર માસથી એ સુગંધી કપીરી તથા મજૂર શેઠ ખરોદલએ સમજીતી કરી બંધ સુગંધી નીચની શરતોથી નોડી નાની હતી :-

(૧) મરફુઝ ખાંનખાદુર એલલ પેશનતલ હાઇ સ્કુલને એ ગ્રંથો વર્નાક્યુલર સુલ બનાવી તેમાં ઉગ્રેલ ચોપાં ધારણ સુધીની કેળવણી આપવી. (૨) મજી ગોરાસીંધન હાઇ સુલમાં ઉગ્રેલ પોંચ્યાં ધારણથી તે યુનીવર્સીટીની "એન્ટરનસ એક્ઝામીનેશન" સુધીની કેળવણી આપવી. (૩) ઉપની બંધી મુકોનાં નામ ખાંનખાદુર એલલ પેશનતલ એ ગ્રંથો વર્નાક્યુલર સુલ" અને "ખાંનખાદુર એલલ પેશનતલ એક મજી ગોરાસીંધન હાઇ સુલ" કરી રાખવાં. (૪) એ નામોમાં કોઈ ખી વખતે કાંઈ ફેરફાર કરવો નહિ. (૫) ઉપની બંધી મુકો નોડી નાખવાના બદલામાં શેઠ ખરોદલએ ૨૫૦) ઉપરાંત એક સમાય એકી એક ઇમારત એ ગ્રંથો વર્નાક્યુલર સુલને માટે બંધવાને બનીને એક ફૂડો તથા ૩૫૦૦૦) ની રકમ કપીરીને લેટ આપવી. (૬) એ બંધી મુકોના માણ ખર્ચને માટે શેઠ ખરોદલએ મજીની યુરોપીન ઇન્ટરનટી ડાઈનરમાં પોતાનું એક મકાન જેનું માફ દર માસે ૩૧૪૦) ઉપરડે તે આપવું.

એ પછી એ ગ્રંથો વર્નાક્યુલર સુલને માટે શેઠ ખરોદલ એલલ યાજવાનાં આપેલી ઉપની ખાની બનીને ઉપર બંધવા ધારેલી ઇમારતનો પાવો તા. ૨૨ ની અક્ટોબર ૧૮૬૦ ને રીતે મજીના કમાનટીઝ આશીર મેજર જનરલ ડીડેમીએ એક ચોટ મેંવાવડની હજુરમાં નાખી હતી.

૧ એ રકમ મોંઘડી આપનાં મેજરલ કામાની કુંવનીએ નીચે મુજબના ૫૪ શર એકસરક રાખેલ ઉપર લખ્યો હતો :-

London, Nov. 2nd 1863

"રાયજ નેમનલ લાઈફ બોટ ઇન્સ્ટીટ્યુશન" ને ઇંગ્લેન્ડના કોમ્પાઓ ઉપર લખ્યું "લાઈફ બોટ" નું આગું રાખવાનાં કોનસીલ બેટ આપ્યા હતા. ૨ આ લાઈફ બોટથી દર વર્ષે ૫૦૦ થી ૬૦૦ બનેલો બંધાયેલો હતો. ૩

to be applied in such manner as the council think fit. We have great pleasure in sending our cheque for the amount through you, knowing the kind interest you have taken in our countrymen, of which we have seen so many proofs since our first establishment in this metropolis in 1855, and we remain with great respect,

Your very faithfully

CAMA & Co.

To

THE RIGHT HON'BLE SIR EDWARD BURN.

ઉપરો ૫૪ તા. ૭ થી નવેમ્બર ૧૮૬૩ ને રીતે બંડન યુનીવર્સીટી કોલેજની કોનસીલમાં રજૂ કરવાથી તે ઉપર નીચે મુજબનો ડેકલરેશન બંધી પસાર કરવામાં આવ્યો હતો :-

"That the Council of University College acknowledge with gratitude and respect the generous donation of 3,000 £, presented to the college by Messrs. Cama and Co. That the value of this magnificent present is further enhanced in the eyes of the council by Messrs. Cama's letter, intimating that the principle of imparting the best literary and scientific instruction, to all students without distinction of religious opinions, which has been proclaimed and followed by University College, has been duly appreciated by intelligent natives of India. That the council will apply this sum for the promotion of education in the college according to the enlightened spirit enjoined by Messrs. Cama's letter, with a full sense of the confidence reposed in them by Messrs. Cama as to the best means of accomplishing the object. That the council at the same time hope that among the students for whose encouragement this sum will henceforward be applied, there may be found an increased number of youthful natives of India, prompted by the liberal proceeding and declaration of Messrs. Cama to seek the advantage of literary and scientific education in London"

૨ આ ૨૦૦૦) પૈસની લેટ મેંકલનાં મેજરલ કામાની કુંવનીએ એ આશીરશીઆનના પ્રમુખ હાનરેબલ યાજર ખીરજ, એચ. પી. ને લખી મળ્યાનું હતું કે :-

"Their firm is now under dissolution, and in order to show their gratitude to the people of the great metropolis, from whom they have received for many years courtesy, they have presented this magnificent amount to one of England's greatest and noblest benevolent institutions, whose life boats know of no distinction of race or religion, when their services are required during the storm to save the drowning shipwrecked sailor. Between 500 and 600 lives are saved every year by the life-boats, and by the crews of shore-boats to whom it grants rewards for their gallant exertions"

ता. ३ ७ नविमप्य.

શ્રેષ્ઠ અરશિદુજ ફરુકુનજ પારખે રૂપ૦૦૦૦) ની રકમ સરકારમાં આપી તેનાં વ્યાજમાંથી સુરત મંચે પોતાના બાવાનાં નામથી "ફરુકુનજ શેરામજી પારખ રકુલ અફે આરટ એડ બિનિસ્ટ્રી" નામની એક હરત તથા ઉધોગશાળા ચાલુ કરી શકે હતી.

૩ આ હુનર તથા ઊદ્યોગશાળા રૂપાયવા આપ્યે પ્રથમ
 શેક પરચેલેલ રૂરૂનજ પારખે ઇન્-સુન્ ૧૮૬૨ ના ડીસેમ્બર
 માસમાં હાનરબલ રૂસનવજ નર્ચેલેલ છલખાઈનીમારફરે
 તે વેળાના ડાયરેક્ટર ઓફ પબ્લીક ઇન્સ્ટ્રક્શન મીન્. ઇ.
 આઈ. હાવર્ડ પાસે એક પેન્ટના ઘડાવી હતી, અને તે ખાદ
 સરકારને ૩૫૦૦૦૦ ની થાણુ તેના માલુ ખરચને માટે
 પાતા તરફથી આપવાની, તથા સરકારે પણ તેમાં કોઈ મદદ
 કરવાની માગણી કીધી હતી. આના ન્યાયમાં સરકારના
 શેફેટરી હાનરબલ એચ. એલ. આનડરસને તાન્ ૨૦ મી
 મેએ ૧૮૬૭ ને દીને હાનરબલ રૂસનવજ નર્ચેલેલ છલ-
 ખાઈને લખી ન્હાણુ કે સરકાર શેક પરચેલેલ રૂરૂનજ
 પારખની આ સંખાવત માટે તેમના હાવર્ડ માનેછે, અને
 તેના ખરચને માટે હાવર્ડી મીન્ હાવર્ડની પેન્ટના મુખ્ય દર
 શાખ (૩૨૦૦૦) ની ઓર્ડ-બન્-અન્ડ આપશે, તથા એ ખાતાનો
 વહીવટ સુરત ખર્ચ અંચલ તથા આપસદાર ગ્રહસ્વીતી એન્ડ
 કમીટી હસ્તક માલશે, અને હીનર વિભાગનો સરકારી ફેગલ્સ
 ખાતાનો ઇન્સ્પેક્ટર તેની તપાસ વખતે વખત કરશે. એ
 ગોઠવણ મુખ્ય સરકારે એ ખાતાનો કરાખાંર ન્યાવવાને ઇન્-
 સુન્ ૧૮૬૭ ના આગસ્ટ માસમાં સુરતના નર્ચમ્ મીન્ આર.
 એચ. પીનેલ, કલેક્ટર મીન્ ઇ. ડબ્લ્યુ. રેવનસકારટ, તથા
 શેફે. પીરીશાહ શાખરલ કમીસરીવાલા, હાકર માલેકલ
 ખાખખાન્ડ અને મેડરસલ માલેકલ શેફેટરી એક કમીટી
 તથા મીન્ એમ. રૂનાનને તેના રોકેટરી નેમા હતા. એ
 પછી શેક પરચેલેલ રૂરૂનજ પારખે પેતાની સરત ગુમ
 તાન્ ૧૪ મી ઓક્ટોબર ૧૮૬૬ ને દીને ૩૫૦૦૦૦ ને
 મેામને મેંકનો એક હાસ્ટ સરકારના મીર શેફેટરી હાનર-
 બલ એચ. એલ. આનડરસની મારફરે સુરતના કલેક્ટર
 પર મોકલ્યો હતો, અને એ રૂકુ હાવર્ડ ન્હાણુ મુખ્ય
 તાન્ ૨૦ નવેમ્બર ૧૮૬૭ થી માલુ યાદ હતી. તેમાં
 સરઆતમાં રોકાઈય તથા સુધાર અને લોકારનો કાચો શિખા-
 ધવાને બંદોબસ્ત કીધો હતો, અને સરઆતમાં ૭૩ હોઠ-
 રામ્પો રૂખવ થયા હતા. એ પછી તાન્ ૬ મી નવેમ્બર
 ૧૮૬૭ ને દીને સરકારના આર્ડર્સ શેફેટરી મીન્ ડબ્લ્યુ.
 એચ. હેવેશકે હાવર્ડ ૩૫૦૦૦૦ ની મેંકવ મકુબ કરતાં
 સરકાર તરફથી શેક પરચેલેલ લખી ન્હાણુ કે :—

"In commiserating to you the congratulations of Government on the opening of the school, I am directed to state that the Hon'ble the Governor in Council feels confident that the success of the school will answer the expectations of its philanthropic Founder."

જો બાદ મુખ્યદેને નામદાર ગવર્નર સર પાર્ટલ ક્રીચર તા.૧૮ મી જાનવારી ૧૮૬૪ ને દીને સુરતની એક પ્રપચલ જાગીરદાર રેડીંગનીવાલી હાસીટલ ખોલી સુધવાની કિંમ્મા કીઝા ૫૯૩ જે આઈ. જોવાને ગથો હતો.

એ પછી કિંદુર્યાનની વડી સરકારે તા. ૨૦ મી જાન-
વારી ૧૮૬૪ ને દીને ઊપત્રી એ ખાતાને ચાંદ-ધન-એક
તરીકે ૬૨ વર્ષે (૨૨૦૦૦) ની અદદ કરવાના મુંબઈની સરકાર-
ના ઠેકાવને મંજૂરી આપ આપી હતી.

ता० ७ भा नवेमण्यर.

મુંબઈ મધ્યે રખડતા ગરીબ અને નાવારેશ પુરોષ-
નોનું પાકણ કરવા આજે સ્થાપેલી “રૂઢિનગરમ ફ્રેન્ડ ઓર્ગા-
ઇઝી” ને એક “હોમ” રખાઈ આપવા માટે શ્રેષ્ઠ કાવચછ

એ હુનર તથા ઊદ્યોગશાળા બાંધવી માટેનું મુખ્ય
 કામ વર્ષ સુધી સુરતમાં ચલાવી, પણ તેવું પરિણામ કાંઈ
 મળ્યું શકેદાકર ન જણાવાથી તથા ઇ. સ. ૧૮૬૮ ની
 શરૂઆતમાં તેમાં રક્ત કોરોળ અને સુધારનાં કાળનાત્મક
 વર્ષો, અને તેથી વ્યાપક હાકરાઓની હાલતી સાથે રહેવાથી
 તથા તેમાં બીજા પ્રકારના હુનર અને ઊદ્યોગ શિખવવાનાં સાધનો
 ન હોવાથી એ શાળાની તા. ૩૧ મી માર્ચે કમિશ્નરેક્ટર આર્થ
 પબ્લીક ઇન્સ્ટ્રક્શન સર આલેક્ઝાન્ડર મેટ્ટે સરકાર બિર એક
 રીકાર્ડ લખી. એ ખાતું શેઠ ખરોદેળ રસુનજી પારખની
 યજ્ઞુરીઆતથી રૂરત જેવા બંધ કરી તેનાં જંડની આપકમાંથી
 સુરતના વ્યાપક કમીઠી નવાનોને મુકુટ રક્ષની છાલારશીય
 આપી મુખ્ય ખાતે સર ખરોદેળ છળખાઈ સ્કુલ આર્થ
 આરટમાં ઊપોગી હુનરો શિખવા ચાલવાની સુચના કરી
 હતી. એ સુચના બિર સર ખરોદેળ છળખાઈ સ્કુલ આર્થ
 આરટની કમીઠી તથા શેઠ ખરોદેળ રસુનજી પારખ તેમજ
 નામદાર સરકાર વચ્ચે કુલીક તકરારો ચાલ્યા બાદ ઇ. સ.
 ૧૮૬૮ થી એ હુનરશાળાનાં વ્યસન જંડની આપક મુખ્યની
 સર ખરોદેળ છળખાઈ સ્કુલ આર્થ આરટની કમીઠીને
 ચોંધા અને તેઓ તેમાં શિખનારા છ સુરતના વિદ્યાર્થી-
 ઓને દરેકને રૂ.૧૬૫ લેખેની છાલારશીય આપી પાકોની
 આપક તેમનાં જંડમાં વાપડે એમ ઠેકાવ થયો હતો. એ ઠેકાવ
 મુખ્ય ઇ. સ. ૧૮૭૭ સુધી ચાલ્યા બાદ એ હુનરશાળા
 પાછી સુરત મથે તેમાં અસલ ધ્યાને “રસુનજી ચોરાખજ
 પારખ સ્કુલ આર્થ આરટ એડ ઇન્ડસ્ટ્રી” ના નામથી
 ચાલુ કરવામાં આવી હતી, અને તેના કારોબાર તથા વ્યસલ
 જંડ બિર મુખ્ય જુરી કમીઠીને ચોંધાને બધો સુરતની
 મ્યુનીસીપાલિટીએ પોતાની તા. ૧૪ મી માર્ચે ૧૮૭૭
 ની સભામાં એક ઠેકાવ કરી પોતાને ઇનકલ લીધા હતા, અને
 હવે સુધી તે મ્યુનીસીપાલિટીને ઇનકલ આલેઇ.

૨ આ હોમ માટે પ્રથમ શેઠ કાવશાળ જાંગીરજીએ તા. ૬
થી જુલાઈ ૧૮૬૭ ને દીને એ શોશામદીનાં શેફેટરી ખીં
રામ્પરટ નાઈટ ઊપર નીચે મુજબ ૫૪ લખ્યો હતો :—

Bombay, 6th July 1863.

My dear Mr. Knight,—I have read with warm approval the prospectus of your Strangers' Friend Society and I will myself undertake to build a suitable Home for the Society, if the cost should not exceed one Lac of Rupees, and the Government is willing to meet me half way in it.

* If the cost should be less than 1,00,000 Rupees, so much the better. I am willing to subscribe one half the amount, so long as the call upon me does not exceed fifty thousand rupees.

Yours sincerely,
COWASJEE JEHANGIR.

To
ROBERT KNIGHT, Esq
Hony. Secretary,
Strangers' Friend Society.

બપોરી થેડ કાપરાબની મામણી એ ચોશાઈટીની

નંબરીય ૩૩મીએ ૩૫૦૦૦) ની રકમ આજ દિન આપી હતી.

કમીટીએ તા. ૧૩ મી જુલાઈ ૧૮૬૩ ને દીને એક પત્ર લખી ઉપકાર સાથે બાહ્ય રાખી હતી, અને તે બાબત સરકારમાં જણાવવાથી સરકારના સેક્રેટરી હાનરેબલ એમ. એલ. આનડરસને તા. ૬ મી યાગશઃ ૧૮૬૩ ને દીને એક કાપશબ પત્ર એક પત્ર લખી એ સમાવત ખાતે તેમને ઉપકાર માન્યો હતો. એ બાદ એક કાપશબ તા. ૭ મી નવેમ્બર ૧૮૬૩ ને દીને ઉપતી શોશાઈટીની કમીટીના પ્રમુખ હાનરેબલ એમ. એલ. સ્ટ્રાટ (જાર ૩૫૦૦૦) ની સરકારી નોટિસ વાંચી આપી હતી. એ પછી તા. ૨૬ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૪ ને દીને એકેટરી આઈરેલે પોતાના નીચલા ડીસ-પ્રાચમાં ઉપતી એક કાપશબની સમાવત બાબે પોતાની પુરાવાની જણાવી તેમને ઉપકાર માન્યો હતો.

India Office, London, 20th February 1864.

Sir.—I have considered in Council your letter, dated 13th January, No. 2 of 1864, reporting the further munificence of Mr. Cowasjee Jehangher of Rupees 50,000 towards the erection of a building for the Engineering College at Poona, and a similar sum for a Home for destitute strangers in Bombay.

These repeated instances of the noble generosity of this gentleman merit the highest encomiums of Her Majesty's Government, and I have to request that you will express the warm admiration that is felt in all quarters for so great liberality.

I have &c.,
(Sd.) C. WOOD.

એક કાપશબની ઉપતી સમાવત ઉપરથી કલકત્તા "મીનીક્સ" માગતું એક પત્ર પોતાના રેશના બ્યારીઆ માટે બતાવ્યા કરી ત્યાં એક "કાપશબ જર્નલ" ખાસે. તે લખે છે કે:

"We wish we could say as much of the local mercantile Turkey Red community at large; but though we are far from thinking of that community, as our contemporaries of the Indian Empire evidently does think of them, we should not be amongst the mourners were a wise Providence to take from amongst some dozen or two of the wealthiest firms and give us one Cowasjee Jehangher instead. One such Parsee would do more real good amongst us than scores of the mere money-lenders we have. Look at him in Bombay raising palaces of boundlessness for the poverty-stricken European, and houses of learning for all classes, while the merchant princes of the Capital, the lordly merchants of the City of Palaces, are writing ૬૦૦ letters in the local prints about the Turkey Red affair."

(Phoenix, 23th August 1863.)

એ પછી સરકાર એ હોમને માટે મરગાંમ તર ૫૦૦૦) આરસવાર વખતેના એક કાદે શોશાઈટીને આપવા માગ્યો હતો, પણ એ કાપશબને તે લોકે પસંદ નહીં કરવાથી તેવે તા. ૨૦, મી નવેમ્બર ૧૮૬૬ ને દીને નામદાર મરનર સર કારલ્ડેન ક્રીસ્ટર ઉપર એક પત્ર લખી એ કામને માટે કોટમાં નવાં ફિઅર યોગનાં બધા આપવાની અરજ કીધી હતી. એ અરજ સરકારે પોતાના પંચવીક વરસ કીસરમંડેના તા. ૫ મી માર્ચ ૧૮૬૭ ના દેડાવમાં બહલ રાખી હતી. આથી ઉપતી એક કાપશબની રૂ. ૫૦૦૦) ની રકમ શોશાઈટીએ તા. ૧૮ મી માર્ચ ૧૮૬૭ ને દીને

વળી એ શોશાઈટીનાં કામમાં એક મિલકતમાંથી નશર-વાંનજ બાવનગમીએ રૂ. ૫૦૦) તથા એક અરેમર. એકદમજી મીનાઈએ રૂ. ૧૦૦) ભરવા હતા.

સરકારી તીજરીમાં ભરી હતી. એ પછી ઉપતી ઉપકારને પાંચ નવાં અડસતા સરકારી ઇન્વેન્ટરમાંથી તે પાર કીધા હતા એ રૂ. ૧૪૭૪૭) ના થવાથી તથા ઉપકારમાં ૭૨ બીહાણાં સમાવાથી તે પાંચ કમીટીને પસંદ નહીં આવ્યો, તથા બીજી વધારે રકમ એક કાપશબને આપવાને ના પાડવાથી એ બાબતે ઇ. ૬૦ સં. ૧૮૭૨ સુધી એમની એમ તકરારમાં પડી રહી હતી. એ પછી તા. ૬ ધી જુલાઈ ૧૮૭૨ ને દીને નામદાર મરનર સર ક્રીસ્ટીય કોલકોલે એક કાપશબ ૫૨ પોતાને હાથે એક પત્ર લખી નવું સેલર હોમ તે પાર થવાનું હોવાથી જુનાં સેલર હોમવાળું મકાન તેવણની ઉપતી રકમ-માંથી એ કારણસર ખરીદવાની સુચનાં કીધી હતી, પણ એક કાપશબને તે મનજુતીથી ના પાડ્યું. એ પછી સરકારે પોતાને અરેમર નવું મકાન વેચાડું લેવાની ગરજ બતાવવાથી એક કાપશબને તા. ૮ મી. નવેમ્બર. ૧૮૭૩ ને દીને સરેન/સર ક્રીસ્ટ શોશાઈટીના એકેટરી મી. આર. એલ. ક્રી ઉપર ૫૨ લખી ક્રુપ કીધું કે જે સરકાર પોતાને અરેમર નવી ઇમારત બંધાવવા ઇપા ખરીદવાનું સાથે લીખેતા તેવણની ઉપતી રૂ. ૫૦૦૦૦) ની રકમ "Sir Cowasjee Jehangher Fund for the relief of poor suffering Europeans" એવાં નામથી આપાડેલી રાખી તેનું સરકારે છ ટકા ખાસે એ શોશાઈટીને બાબ આપ્યું. અગર શોશાઈટી બંધ થાય તો સરકારે આ કિસ્મની ઉપર મુબ્બના ગરીબ યુરોપીયને આસરે આપવાનાં કામમાં વાપડવી, અને તેને ૬૨ વર્ષના હીસાબ એકાકીએ જનરલે આડેર પાડવા. એ સરતો નામદાર સરકારે પંચવીક વરસ કીસરમંડેના તા. ૫ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૩ ના નીચના દેડાવમાં બહલ રાખી હતી:—

Resolution.—Government are willing to accept Sir Cowasjee Jehangher's proposals, subject to the approval of the Government of India as regards the rate of interest to be paid on the endowment fund.

2. It is also to be understood that the building, which the Government will provide as a Strangers' Home, should the arrangement be carried through, is that now occupied as a Sailors' Home, and which will no longer be required for that purpose on the completion of the new building.

3. It is also necessary to provide that the Stranger's Friend Society shall carry out the intention of the Founder of this institution, subject to the approval of the Government, and that, if they fail to do so, they shall forfeit all right and interest in the buildings, and which it is intended to provide, and in the interest of the endowment fund.

(Sd.) M. K. KENNEDY, Colonel, R. L.,

Secretary to Government.

• ઉપતી દેડાવમાં જણાવેલું છ રકાનું બાબ વડી સરકારે બાહ્ય રાખ્યું ન હતું; અને ઉપતી એક કાપશબની રૂ. ૫૦૦૦૦) ની અચલ થાણ સરકારી તીજરીમાં એકાકીએ જનરલ રાખીનામાં રાખી તેનું ૬૨ વર્ષ ૪ ટકા ખાસે બાબ ઉપતી શોશાઈટીને આપવામાં આવેલું.

૧ દાખમર આઈ ઈડીઆ, ૭ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૩.

તા. ૭ મી નવેમ્બર.

ઉત્તર કનારાના હોનર ગામમાં તાવનો મરજ નેરમાં ફેલાઈ ત્યાંની ગરીબ પ્રજાની ધંધી ખરાબી કીધી હતી, તે ઉપરાંત તે ખીચારાઓની દવા દારૂ વગેરેની માવજત કરવા માંડે શેઠ કાવશેઠ જાંબીરજી રેડીમનજી ૩૫૦૦) ની રકમ તે તરફ કલેક્ટરની મારફતે મેટ્ર ચોકસી હતી.

તા. ૬ મી નવેમ્બર.

રોજ ૧૭ માઈ ૨ (ચિં) ૧૨૩૩ યજ્ઞજરદી.

આજ દિને મરહુમ આઈ બચ્ચાઈ તે શેઠ દીનશહેજી દાદાબાઈગાંધીનાં ધણીઆંબીનાં ઉમરણાંમાં તેવણુની પોતાની પુંજમાંથી ૩૫૦૦), આઈ ૩૬૦૦), દીકરાઓ શેઠા મનચેરજી, દાદાબાઈ, અને રેકાબાઈ ૩૫૦૦) તથા ખીજાં બેશીઓએ ૩૫૦૦) મઝી ૩૩૨૦૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તા. ૧૧ મી નવેમ્બર.

શેઠ અરશેઠજી ફરુજજી વારડે ઇંગ્લેન્ડનાં દંડી શેઠ-રની ગોદીમાં પોતાના આપારને માટે ૧૧૦૦) ટલુની એક ઝોટી ફ્રેગિટ નામીયા વાહણ બાંધનાર મી. સ્ટીફનમનનાં ઉપરી-વણાંહેલ બંધાવી હતી, તેને આજ દિને પાણીમાં ઉતારવાની કિમ્ત્યા તે તરફ કરવામાં આવી હતી, અને તે બારકમુખ નામ શેઠ અરશેઠજીએ અતરેથી લખી ચોકસી આપેલ મુજબ અંગ્રેજી પુરાણી વચ્ચે “સર જમશેદજી ફીલી” કરી રાખવામાં આણું હતું.

તા. ૧૨ મી નવેમ્બર.

શેઠા રાણાબાઈ ફરુજજી કામાજી, શારાજી ચાપુરજી બંગાળી, અને અરશેઠજી રમતજી કામાજીને નામદાર મરકારે સુબંધના તથા સુવેદના અમલદારો રૂઢાયા હતા.

તા. ૧૩ મી નવેમ્બર.

રોજ ૨૧ માઈ ૨ (ચિં) ૧૨૩૩ યજ્ઞજરદી.

શેઠ એદજીજી ફરુજજી આલખવેસને પોતાના તખીર-મરહુમ શેઠ ફરુજજી વનજીબાઈ આલખવેસનાં પુત્રને માટે પરીકરનાં દોખમાંની મંત્રિ એક શગડી તથા રજાવરે. આંતેથી રવાંન લઈ આવનારાઓને કિમ્ત્યાકામ કરવા માટે એક એકાહેલું મકાન બંધાવી આજ દિને તેનું નજન કરી આજાં સુકાં હતાં. નજન થાઈરહેલા પછી એક શેઠ તરફથી ગામનું નજન કરવામાં આણું હતું.

૧ રાઈમસ આઈ ઇંડીઆ, ૪ થી નવેમ્બર ૧૮૬૩.

૨ બંને જમશેદ, તા. ૧૧ મી નવેમ્બર ૧૮૬૩.

૩ બંને જમશેદ, તા. ૧૨ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૩.

(તા. ૧૨ મી નવેમ્બરનાં દંડી આડવરદાબજર બીરમી.)

૪ મેડમે ગવરમેટ મેડેટ, ૧૨ મી નવેમ્બર ૧૮૬૩.

૫ સુબંધના આણું, તા. ૨૧ મી નવેમ્બર ૧૮૬૩.

આ શગડી પર નીચે મુજબ તખી ચારેલીઃ—

તા. ૧૧ મી નવેમ્બર.

પણાંની અંગ્રજીમનને લગતાં સુબંધના તરફીઓને હસ્તકમાં ફંડ મળેથી કાંપમાં જરૂરોસતી બાબકોને માટે જંદ આવસતા તથા પાંચમાં વારણ સુબંધનું યુજારાતી શિખાડવાની એક નિશાળ આંજ દીનથી ઉધાડવામાં આવી હતી.

તા. ૨૦ મી નવેમ્બર.

રોજ ૨૮ માઈ ૨ (ચિં) ૧૨૩૩ યજ્ઞજરદી.

મરહુ—મેહરવાંજી હોરમજીજી મુમ—ઉમર વર્ષ ૬૫) શેઠ હોરમજીજી રતનજી મુમના દીકરા. એવણ પ્રથમ ઇ.સ. ૧૮૨૩ માં પોતાના કાકા શેઠ ફરુજજી રતનજી મુમની તરફથી તેમના આડતીઆ તરીકે મીન ગયા હતા, અને હાંની સુલ સુધી ત્યાં રહી આપાર ચલાવ્યો હતો. એ પછી ઇ.સ. ૧૮૪૦ થી અતરે આવી પોતાનો રોજ-માર ચલાવતા હતા.

તા. ૨૪ મી નવેમ્બર.

આજ દિને રાતનાં ૬ કલાકે સુબંધની પુણી ખાતે ઉપડી ગયલી આગ ગાંધીને કુશળ અને નારેલની વચ્ચે પાકા પડેથી ખીસી જવાને લીધે ઝોટી હોનારત ચાઈ હતી. એ ગાંધીના ખીજા વર્ષમાં ૧૩ આપણદાર પારસી મહરયો બોસા હતા, જેઓ મંધા ધામેજી થયા, અને જેઓમાંના બે શેઠા અરજેરજી મેહરમજી પરીકરકાના અને નજરવાંજી આદરજી યુજારાતી તતકાલ મરણ પામીઆ, અને ખીજા એક શેઠ પેશતજી રમતજી પોંદલખાંનાવાલા અતરે આપ્યા પછી પાંચ દિવસે મરણ પામ્યા હતા. આ માઠા બનાવથી અતરેના પારસીઓમાં મોટી ધબકારા તથા દલગીરી ઉપજ હતી.

તા. ૨૬ મી નવેમ્બર.

એ. શેઠીઆરજી દાદાબાઈ ભર્યાએ જંદ બાપાનું એક નાપણું આકરજી સંમકરતા સુકાખત્રા સાથે રમી પ્રગટ કીધું હતું. એ આકરજીનું પુસ્તક પુણી કાલેજના સંમકરેત

“ શી માક દાદર હોરમજીની ખદત હોલે.”

“ આએ મકાન શી વરોદારનાં નરપેશાતી રવાંનની “ પાદસે આવનાર સાંદેઓને વરસાદ તથા તરકાંની વખતે “ આસરો લેવાન તથા રવાંનની કીરીઆ કરવાને કાલે “ પાસી એદજીજી જરામજી કરાંનીએ બેશતી શરાંમજી વન- “ હળાઈનાં પુત્રને સાઈ બંધાવીજોઈ. રોજ ૨૧ માઈ ૭ “ ચો શેઠનશાહી અને ૧૨૩૨ ઇ.સ. ૧૮૬૩ ની તથા અને “ ૧૮૬૩ અંગરેજ.”

તખીમાં જે દાહડો વાર કોતરેલોઈ તે મરહુમ શેઠ શરાંમજીની વરસીનીજોઈ, પણ નજન તો બીજર બજાવેલે દિવસેજ કરવામાં આણું હતું.

૧ રાત ગોપતાર, તા. ૧૩ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૩.

૨ બંને જમશેદ, તા. ૨૬ મી નવેમ્બર ૧૮૬૩.

૭ જંદ બાપાનું નાપણું આકરજી, સંમકરતાં સુકાખત્રા સાથે. વિદ્યાર્થીઓને વારડે, બનાવનાર મે.વે. શેઠીઆરજી દાદાબાઈ મર્યા. સુબંધ, દરતર આશકારા છાપાખાનાં છાંરીજોઈ. અને ૧૮૬૩ ઇ.સ.

આપના યોદેશ્વર ડાક્ટર મારદીન હાલિને અર્પણ કીકું હતું, અને તે ઉપર પોતાની મરદીરીકિટ પણ આપી હતી.

તા. ૨૮ મી નવેમ્બર.

શ્રેષ્ઠ ચોરાખણ જમશેદજી છુલભાઈએ આજ માંને મનરેના ડાકિનહાલમાં એકશીનમ્બરન ધનરદીકિટુચન તથા મર જમશેદજી છુલભાઈ પારસી બેનિયાકર ધનરદીકિટુચનનાં ૧૨સી બાળકોને "શ્રીમદી મીનરજેલમ" નામના ઇંગ્લેઝ ગર્લેસ-મેનો નાટક પોતાને ખરેખે રૂપગાથી હતો. ૨.

તા. ૧ લી ડીસેમ્બર.

બુધ્ધ મહે "રામજી સતીની એક લીલિંગ કુંવરી" માંમુનું મુદ્રા તથા કાપડ વણવાનું કારખાનું ઉદ્યાપવાની કેઆ આજ દીને કરવામાં આવી હતી. એ કારખાનને તમો સરવે સામાન તથા મંચો શ્રેષ્ઠ નયરવાનજી અરદેશ્વર શક્તિયા ઇંગ્લેઝમાં જઈલાયા હતા, તથા તે પોતે ગોઠવી ચાલું કીધો હતો. ૨

તા. ૨ જી ડીસેમ્બર.

બુધ્ધની "હારદીકતમ્બર ચોરાહી" ના બાળમાં પાણીનો માર્ગ તથા બીજા સુધારા કરવને રૂ.૧૦૦૦૦ ની રકમ અગરના દેવી શ્રદ્ધેયોએ ભરી આપી હતી. ૩

તા. ૩ જી ડીસેમ્બર.

આમે વર્ષની અપરમીઓની ઇંગ્લેઝ કરનારી છેલ્લી વારની થેમન હાજર દીને હાઈ કોરટમાં નામદાર મર જોમક આઈનોલડગી દાજુરમાં બરડા હતી. નીચના પારસીઓ આંડ જુગીમાં બેઠા હતા. ૪

ઘેડા ધનજીભાઈ અરદેશ્વર મરાઠા હોરમજી જંગી-રજી દાદીયો, બેહરામજી નાનાભાઈ ફરાંમજી, લીમજી માલેકજી બનાજી.

૧ રામજી ગોરતાર, તા. ૨૯ મી નવેમ્બર ૧૮૬૩.

૨ રામજી ગોરતાર, તા. ૬ થી ડીસેમ્બર ૧૮૬૩.

૩ બોમ્બે ગેઝેટ, તા. ૫ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૩.

આ રૂ.૧૦૦૦૦ માં રૂ.૨૦૦૦ હિંદુઓના, રૂ.૧૦૦૦ પાકીસીના, અને રૂ.૭૦૦૦ નીચે સુળ પારસીઓના હતા:-

(૧૨૦૦) શ્રેષ્ઠ અરદેશ્વર મરાઠા વારખ. (૧૧૦૦) દાનરજન રૂપતજી જમશેદજી છુલભાઈ, કાવશજી જંગીરજી રેડીમની. (૧૫૦૦) શ્રેષ્ઠ અરદેશ્વર અરદેશ્વર દાદીયો, ચોરાખજી વેળતનજી શંખજી, બેહરામજી છુલભાઈ, શંખજી નયરવાનજી વરેલ, મરાઠાજી નોરાવાનજી કાખાજી. (૩૦૦) એક મીતર. (૨૨૦૦) શ્રેષ્ઠ મીતર માલેકજી બનાજી.

૪ રામજી ગોરતાર, ૪ થી ડીસેમ્બર ૧૮૬૩.

તા. ૮ મી ડીસેમ્બર.

આંખેબલેનેમ્બર લેનમાં બંધાતાં કાયેલીક આરદેશ્વરને માટે અતરે રૂ.૬ હુનું ચર્ચ હતું, જેમાં રૂ.૧૪૦૦૦ ઇંગ્લેઝ, રૂ.૪૮૫૦ પારસીઓએ અને રૂ.૩૦૦ હિંદુઓએ મૂકી રૂ.૧૬૧૫૦ બની હતા. ૧

તા. ૧૦ મી ડીસેમ્બર.

"શ્રી જ્યોત્સના" ખરે મારખ" એવે નામનું એક ચોખાનું શ્રેષ્ઠ નવરોજી માલેકજી ચેનાએ N. M. S. ને નામે ઇંગ્લેઝ બાધામાં રચી ઇંગ્લેઝ કીકું હતું. ૨ એ ચોખાનું શ્રેષ્ઠ માલેકજી અરદેશ્વર મરાઠાની ઇંગ્લેઝ પદલી બેડીઓ બાધ આઈમીએ તથા બાઈ શીરીનબાઈને અર્પણ કરવામાં આણું હતું. ૩

તા. ૧૧ મી ડીસેમ્બર.

શ્રેષ્ઠ અરદેશ્વર મરાઠા વારખે પુણીની "કાનરે રૂપમ" ની નાવારે મેડીઓને માટે આપતી કીરમખાનની બેડ તરીકે ગરમ કપડાઓની બેડલી બે પેડી બેડ માકલી હતી. ૪

તા. ૧૨ મી ડીસેમ્બર.

મુરતવાલા શ્રેષ્ઠ મનરેજી મેજનજી કોલવાલ જેઓ મરકાડી બેડર બાંધકામ ખાતામાં એક ચોખરશીઆર હતા તેમને મરકાડી રેવીનું ખાતામાં મળ્ય-આસીરુદ રૂપનું અરવર નેમ્યા હતા. ૧૦

૫ પારસીઓના રૂ.૪૮૫૦ નીચે સુળ હતા:-

(૨૨૦૦) ચોરાખજી જમશેદજી છુલભાઈ. (૩૬૦૦) લીમજી અને કાવશજી માલેકજી લીમજી. (૩૨૦૦) દાનરજન રૂપતજી જમશેદજી છુલભાઈ, કાવશજી જંગીરજી રેડીમની, હોખજી અરદેશ્વર દાદીયો, અરદેશ્વર મરાઠાજી વારખ, મુરદેશ્વર નોરાવાનજી કાખાજી, માલેકજી અને બજમજી અરદેશ્વર કાખાની કુંવરી, નવરોજી અરદેશ્વર દાદર. (૩૧૫૦) દાન-શાહજી માલેકજી પીટી, નયરવાનજી માલેકજી પીટી. (૩૧૨૫) ગોશાખાઈ શંખજી કાખાજી. (૩૧૦૦) ધનજીભાઈ શંખજી વરેલ, મેહરામજી નયરવાનજી વરેલ, પીરોજશાહ શાહજી કાંચીલીવાળા, (૩૫૦) મેહરામજી હોરમજી કાખાજી. (૩૨૫) ચોરાખજી જમશેદજી મરાઠાજી કાખાજી, શંખજી અરદેશ્વર દાદર, અરદેશ્વરની કુંવરી.

૬ રામજી ગોરતાર, ૧૮ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૩.

૭ Female Education in the right direction. By, N. M. S. (For private circulation) Bombay: Dattar Ashkara Press 1863.

૮ એ અર્પણ વખતમાં લખેલ છે:-

To The Misses MANOCHER CURSIEVE,
The first of the Parsee Ladies who have made the English language, and the English literature the subject matter of their successful studies; the pioneers of advancing the cause of the native Female Education in the right direction, these few pages are respectfully Dedicated by the Author.

૯ બોમ્બે ગેઝેટ, તા. ૧૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૩.

૧૦ મુરત મીતર, તા. ૧૨ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૩.

તાં ૧૨ મી ડીસેમ્બર.

હાનરેબલ રૂસતમજી જમશેદજી હજીબાદખિ હિંદુ-
સ્થાનના બાંધ દેશી વિદ્યાર્થીઓ—જેઓમાં ૩ સુબખના, ૧
કલકત્તાના, અને ૧ મધરાજના—ને ઇંગ્લેંડ માફલી બારી-
મરનો ધર્મી શીખવાને રૂ૧૫૦૦૦૦) એલાહેદા કાકયા બાપે
એક પાટી લખાની બાહર પાડી હતી.

તાં ૧૪ મી ડીસેમ્બર.

સુબખનાં કેળવણી ખાતાના વડા મીં ઈ. આર્ચ.
હાનરેબની સુખના ઉપરથી આતરેની. મરકારને ખરે પ્રણાં
કલિબના મેંકરત પ્રોફેસર ડાકટર મારીન હાકિંગ તથા
દરુર હાંચમજી જમશામજી જમશામજીના ન્હાં પ્રણાં
નંદ પેલેલી તથા વારસીઓના ધર્મને લગતાં ફરિયાદીઓ
કરવાને સુચના તરફ ફરવાને ગયા હતા.

૧ ટાઈમ્સે આંધ્ર ઈડીઆ, તાં ૧૪ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૮.
આ દરેક વિદ્યાર્થી પાછલ રૂ૩૦૦૦૦) નો ખરે નીચે
સુખ્ય ગણેથી હતાં:—

૨૨૦૦) ઇંગ્લેંડ જ્યા આવવાની પાસેના.
૭૩૦૦) બારીસદરની શી તથા ડાપડીઓ વરેના.
૧૦૫૦૦) ઇંગ્લેંડમાં ગણ વર્ષ રેલવા તથા ખાં ખેરાડી
વરેના.
૧૦૦૦૦) બારીસદર યદ હિંદુસ્થાન પાછા આવે ત્યારે
ઇનાંમ આવવાના.

ભરે સુખ્યની હાનરેબલ રૂસતમજીની ખાંચે અમલમાં
લાવવા—સાંધે—ખાંચ વિદ્યાર્થીઓ સુડી કાઢવાને આતરેની
તેમજ ખાંચાને અને જમરાજની સરકારેએ છુદી છુદી કમી-
ડીઓ નેમી હતી.

કલકત્તાની કમીડીએ સુડી કાઢવા વિદ્યાર્થી બાપુ બેચ-
અંદ ખાનરે ઇં સં ૧૮૬૪ ના અક્ટોબર માસમાં ઇંગ્લેંડ
બારીસદરની પરીક્ષા પસાર કરવા હાનરેબલ રૂસતમજીને ખરે
ગયા હતા. અને સુબખની કમીડીએ સુડી કાઢવા વિદ્યાર્થી
શેક પીરિયાશાહ જેઠવાંનજી જેઠના એજ શાલના ડીસેમ્બર
માસમાં ઇંગ્લેંડ ગયા હતા, પણ ત્યાં ગયા પછી તેવણ
હાનરેબલ રૂસતમજીના આકાંચના પાસે નાણું નહીં લીધું
હતું. જમરાજની કમીડીએ સુડી કાઢવા વિદ્યાર્થી મીં
પીરોજીદ અબીઆસ કરતાં મરણ પામ્યા હતા.

૨ એઓ પ્રથમ એક અકાડમીઠી સુબખ રહી સુચરાત
ખાતે ભરડી ગયા, અને પ્રથમ વલસાડ મધે ભરડી ત્યાંના
દરુર પીરિયાશાહ જેઠવાંનજી સાથે એક પાસી રેવાયન તથા
એં જમશેદજી કરશામજી વલસાડ જાસે યમદનરેડી રૂ૩૩
ઇં સં ૧૫૬૪) માં લખેલી એક ઇજાએની કેતાખ જેઠ
ને રહે હતી.

સુચત મધે એઓ તાં ૨ જાન્યુઆરી ૧૮૬૪ ને
હીને પુગા હતા. ત્યાંના દરુર કેમપરે દાદાબાઈ પાસેથી
એઓને યમદનરેડી રૂ૧૫૮ (ઇં સં ૧૭૮૮) માં મરદુખ
દરુર બેબનજી જમશેદજી જમશામજીના હાથની લખેલી
એક નકલ પેલેલી કેતાખ જેમાં જેઠાને રીસ્યાંનને પોડોડ
કીસે તથા જુનદેશજી પોડોડ વળેન લખેલું હતું તે તથા
શેકન સુખાનીની એક પેલેલી નકલ મસી હતી. એજ

તાં ૧૭ મી ડીસેમ્બર.

આતરેની મરકારી મોદીના માસુર ખીજર જેઠંગી-
રજી નવરોજજી વાડીઆએ કાનજની ઇમીલીટીઅન મરીન
ખાતાંનાં વાહેલોને સુબખનાં વારંવાર ઘણી કીમતી મદદ

સુખ્ય દરુર જુરોદજી બરજોરજી દારાબ પાલણના પાસેથી
એઓને યમદનરેડી રૂ૦૦ (ઇં સં ૧૭૩૭) માં શાલમાં
બરૂચ મધે લખેલી વીરસદ, તથા અવરતા બા માંચેની,
હાંચી મુરક, એક નંદ અને સંકરતની નાધવી રરેંગ તથા
યમદનરેડી રૂ૬૬ (ઇં સં ૧૭૬૪) માં લખેલાં બે દરતરો
જેમાં અરહાવીસાર, જુનદેશ, જેઠાને શરીઆત, અને વીસર-
દની પેલેલી નકલો હતી તે તેમજ બીજી ખાંચ કેતાખી મસી
હતી. વળી શેક રૂસતમજી જુરોદજી મોદી પાસેથી યમદ-
નરેડી રૂ૦૦ (ઇં સં ૧૬૭૧) માં લખેલી એક શરસી
કેતાખ જેમાં આરરીંગાને, આરરીનો, આશીરવાદ, સુતાદ
તથા જુનદેશને લગતી હકીકતો, કારનાવે અરદેશર બાંચેગાંન,
તથા ઇશનેના પોડોડ હા લખેલા કેતા તો, તથા પોડોડ સુખાની
એક નાધવી માપડી જેમાં હમરત જરેયાતને લગતી હકીકત
"મેકાહે જોયલી" નામની શરસી કેતાખ પ્રથમી ભાતરેથી હતી
તે મસી હતો. શેક જમામજી બેબનજી બાવનગરી પાસેથી
નીરંગતાંન, પેલેલી જુનદેશ, વીસરનાડું, વંદીદાદ, ઇશને,
અને વીસરદાદેની કેતાખી મસી હતી.

તાં ૭ મી જાન્યુઆરી ૧૮૬૪ ને હીને એઓ સુરતથી
નવસારી ગયા હતા, જ્યાંના દરુર કેકોબાદજી રૂસતમજી
જેઠરજી રોણા પાસેથી યમદનરેડી રૂ૦૦ (ઇં સં ૧૪૩૭)
માં લખેલી રીકરદ કેતાખનાં સાત છુદે, તેમજ દરુર
જમશેદજી રૂસતમજી જમામજીના પાસેથી રૂ૦૦) વર્ષની
લખેલી એક રેવાયત તથા શેકન સુખાની વળરની કેતાખ,
તથા શેક રીરાવજી એજલ વલજદાર પાસેથી રૂ૨૫) વર્ષ
પર લખાવેલી વંદીદાદની એક નકલ મસી હતી. એ હાંચનાં
વંદીદાદ, ઇશને, વીસરદ, અને ખેરદેહ અવરતાંનાં રૂ૫૦)
વર્ષ પર લખાવેલાં કેકોડ દરતરો તથા "વેકા મુરક" ની એક
નકલ એઓએ એક ખેમેદની મારજતે વેચાતાં લીધો હતો.
એ પછી એઓ બરૂચ ગયા, જ્યાંથી એઓને રૂ૫૦)
વર્ષના છુદે એક વંદીદાદ તથા રૂ૦૦) વર્ષની પુરાણી એક
ઇજાએની નકલ મસી હતી.

ખાતાથી એં કેમપરે જેઠવાંનના હાથની લખેલી
ઇજાએની એક પુરાણી કેતાખ મસી હતી, જેને મસી એક
નકલ સુબખ મધે દરુર જમામજી ખીનેચેદજી જમામજી-
આશાના પાસે પણ હતી.

એ પછી અમદાવાદ તથા સુચરાતના બીબ બાગોમાંથી
કેકોડ પુરાણાં સંકરત પુરતકો તેવળી સુખ્ય આવેલી વેળાએ
એઓ હાંચારે ગયા, જ્યાં દરુર બરજોરજી રૂસતમજી મીરન
પાસેથી રૂ૧૦) વર્ષ પર લખાવેલી દરુર દારાબ હેરમજીદારને
હાથની રેવાયત મસી હતી.

એ રીતે લગભગ નણ માસ સુચારી ફરી એઓ મારજ
માસમાં સુબખ પાછા રપે. સુબખ મધે દરુર જમામજી
ખીનેચેદજી જમામજીના કેતાખમાંનાં એઓએ રૂ૦૦)
વર્ષની લખેલી એક જુરોદજી અવરતા તેના સંકરત અર્થ
સાથે, તથા બીજી પૃષ્ઠ ૧૪૦) વર્ષની પુરાણી ઇજાએની એક નકલ
તેના પેલેલી તરજુમા સાથે જેઠ હતી, જેના ખત તથા
ભરૂચ ઘણાં રહે હતા. એ પુરતક યમદનરેડી રૂ૬૨

તા ૨૫ મી ડીસેમ્બર.

રૈત ૩ માહ ૪ (થો) ૧૨૩૩ વર્ષદેવરી.

મરાણ—જમામપણ રાતણ કેરાંવાલા અથવા નીમચવાલા—ઉમર વર્ષ ૧૦. એવણે નીમચ મધિ "જમામપણની કુંપની" નાં નામથી લાંબી મુદત મુધી વ્યાપાર ચલાવ્યો હતો, તથા ગણવાના વખતમાં ઇંગ્લેન્ડ અમલદારને ધણીક મદદ કરી હતી. પછ્યારથી પોતાના ભવિષ્ય શેઠ બરજેરજને પોતાના પાલક કરી લઈ તેમને તે તરફનો વહીવટ સોંપી પોતે મુંબઈ આપ્યા હતા, અને મરણ પછુ અતરજ પામ્યા હતા.

તા ૨૧ મી ડીસેમ્બર.

જરમનીવાલા ડાકટર ફ્રેડરીક રીચલે ઇંગ્લેન્ડ અને ડાઇક્રીમી નદીઓની વચ્ચેનાં અમલી ધરાંની બુગોલ તથા તવારીખનું એક પુસ્તક રચી પ્રગટ કરીું હતું.^૧

તા ૨૮ મી ડીસેમ્બર.

રૈત ૬ માહ ૪ (થો) ૧૨૩૩ વર્ષદેવરી.

આજ દિને મરહુમ બાઇ જરબાઇ તે મરહુમ શેઠ શેરાબજી કાવજી લગ્નકરીનાં બેટી તથા મરહુમ શેઠ જમશેદજી શામબજી લગ્નકરી આસીદહમરીનાં મેલતનાં ઉકમ-ભુમિનાં ૩૧૭૫) ધર્મપાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૨

તા ૨૬ મી ડીસેમ્બર.

રૈત ૭ માહ ૪ (થો) ૧૨૩૩ વર્ષદેવરી.

આજ દિને મરહુમ બાઇ આવાંબાઇ તે શેઠ અરચેદજી જમશેદજી હમગીઆનાં ધણીઆની તથા શેઠ પેલતનજી શુખ્તબજી ખેતરનાં દીકરીનાં ઉકમભુમિમાં તેમજ અગીઓએ ૩૫૧૦) ધર્મપાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૩

તા ૩૦ મી ડીસેમ્બર.

બોપાલની નામદાર સીકંદરા બેગમની શિશુકાલને માટે શેઠ માલેદજી અરચેદજી મરાઠી બેટીએ બાઇ આદમાએ અને બાઇ કીરીતબાઇએ પોતાનાં ભાંચેખાનાં બંધ લાભાં આજે શાંજનાં પારમી અને હિંદુ બાનુઓનો એક

^૧ Erat Das Land zwischen dem Indus und Tigris. 11. Beitrag zur Kenntnis des Landes und seiner Geschichte von, Dr. Friedrich Spang. Berlin, 1863.

^૨ અને જમશેદ, તા ૩૦ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૩.

^૩ મુંબઈની પાસે પંચાતનાં રૂંડના મુવંત ૧૮૨૦ ના હોજાબની કોપી.

મલાવડો કરીયા હતા. બેગમ શાહેબ જુદી જુદી કોમની બાનુઓના આવા મલાવડાથી ઘણાં ખુશ થયાં હતાં.^૪

તા ૩૧ મી ડીસેમ્બર.

આએ વર્ષમાં ઘણાને તા ૧ લી જાનવારીથી તે તા ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૩ સુધીનાં મુંબઈના પારસીઓમાં નીચે મુજબની વીચતે ૯૭૩) મરણ નિવળ્યાં હતાં—

તર. નારી. જીમલે.

તરતનાં જમિયાં.....	૫૦	૩૪	૮૮
૧ દીવથી ૧ માસ સુધીનાં ..	૫૦	૪૮	૬૪
૧ માસથી ૧ વર્ષ સુધીનાં ..	૧૦	૬૮	૧૨૬
૧ થી ૫ વર્ષનાં.....	૬૧	૧૧૧	૨૦૨
૬ થી ૧૦ વર્ષનાં.....	૧૮	૧૩	૩૧
૧૧ થી ૨૦ વર્ષનાં.....	૧૬	૨૬	૪૨
૨૧ થી ૩૦ વર્ષનાં.....	૩૪	૩૫	૬૬
૩૧ થી ૮૦ વર્ષનાં.....	૪૦	૨૨	૬૨
૮૧ થી ૫૦ વર્ષનાં.....	૩૧	૨૧	૫૨
૫૧ થી ૬૦ વર્ષનાં.....	૩૮	૩૬	૭૦
૬૧ થી ૭૦ વર્ષનાં.....	૩૧	૩૫	૬૧
૭૧ થી ૮૦ વર્ષનાં.....	૨૬	૩૨	૫૬
૮૧ થી ૯૦ વર્ષનાં.....	૫	૬	૧૧
૯૧ થી ૧૦૦ વર્ષનાં.....	૧	૪	૫

૮૮૫ ૪૮૮ ૯૭૩

એ ૯૭૩) મરણ નીમ્યા લગાએ ઉવર થયાં હતાં—

કોલાયા	૧૦	બાહેરકોટ	૧૧૬
કોટ	૩૮૮	જનકાડી	૪૬
ધાબીતવાવ ..	૨૧૩	કામાડીપુરા ..	૬
કરેલવાડી.....	૧	કંકનિડા	૨
ગીરગાંધ	૧૦	ભીંડીબાજ ..	૪૧
ઝાપાતી	૧૧	નાગસાર	૧
સાંઠ રાડ.....	૧	ભાંચેખા ..	૧૭
તારેવ	૨	મજગાંધ	૩૩
ગોવાસીઆ ..	૩	સોડ	૩
ખંબાલા	૩	પરેલ	૬
માહલકામી ..	૫	વાંદરા	૨
વાંદરેશ	૨		

૯૭૩

એજ વર્ષમાં મુંબઈ મધિ પારસીઓમાં ૨૮૮) જોડાંનાં લગન તથા ૧૭) જોડાંનાં ગરમનાં થયાં હતાં,

૪ રાખજી આંજ ઈડીઆ, તા ૬ લી જાનવારી ૧૮૬૪.

ઈં સં ૧૮૬૪.

આમે વર્ષનાં "બોમ્બે ગેઝેટ" નાં કલિતરમાં^૧ સુધવી ખીના નીચા ફેરફાર તથા વધારા ચિવાપ આગનાં કલિતરમાં માફક છે.

નવા પારસી સુલેહના અમલદારો—બહમનજી ફારમજી કામાજી, બેહરામજી હોરમનજી કામાજી, બેહરામજી હજીબાઈ, કાવયજી માણિકજી લીમજી, અરબજી રમતમજી કામાજી, ધનજીબાઈ અરબજી મરાઠા, ડોશાબાઈ ફારમજી કામાજી, હોરજીબાઈ હોરમનજી ચેકના, હોમજી અરબજી દાદીચી, ચોરાબજી ચાપુરજી બંગાલી.

બેંકો—

બોમ્બે બેંકનાં ડાયરેક્ટરોમાં રમતમજી ભગવંદજી હજીબાઈને બદલે લીમજી માણિકજી બતાજી.

બેંક ઓફ ઇન્ડિયાના ડાયરેક્ટરોમાં મેહરવાંનજી નયરાવાંનજી બાવનગરી.

સેન્ટ્રલ બેંક ઓફ વેસ્ટરન ઇન્ડિયા—ચેકેટરી, ભંડારીજી સુસતાજી.

ઈનશુરન્સ કંપનીઓ—

બોમ્બે અશિકમંડરા ઇનશુરન્સ કંપનીનાં ચેકેટરીઓ, મેહરામજી નાનાબાઈ ફારમજીની કંપની; લંડન, એમ. પી. ફારમજીની કંપની; મીન, ફારમજી બહમનજી કામાની કંપની; કમકતા, ડોશાબાઈ ફારમજી કામાની કંપની; મધરામ, પેહ્યાજી બહમનજી કામાની કંપની; કાંચી, મેહરવાંનજી ભગવંદજીની કંપની.

બોમ્બે રાયલ ઇનશુરન્સ કંપનીના ડાયરેક્ટરો— કાવયજી માણિકજી લીમજી, બેહરામજી નાનાબાઈ ફારમજી; ચેકેટરીઓ ચોરાબજી અને નવરોમજી નાનાબાઈ ફારમજી.

એક્સીનશુરન્સ ઇન્શુરન્સ કંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં કાવયજી ભંડારીજી રીમીની.

એક્સિનશુરન્સ ઇન્શુરન્સ ચોરાબજીના ડાયરેક્ટરોમાં બરબોરજી મનચેરજી વાડીઆ, લીમજી માણિકજી બતાજી, હોમજી અરબજી દાદી; ચેકેટરીઓ, મનચેરજી ભગવંદજી વાડીઆના હોરાઓ.

ઈન્ટર સ્ટેટ કંપનીઓ—

આરકાઈટ કોલન મીનાના ડાયરેક્ટરોમાં ખુરબજી નોયરાવાંનજી કામાજી, ડોશાબાઈ રતનજી કોહના.

કોનાબી કંપનીનાં ડાયરેક્ટરોમાં અરબજી ફરફ- વજી વરખજી નામ વધારે છે.

કીઅર પ્રેમ કંપનીનાં ડાયરેક્ટરોમાં બેહરામજી હોરમનજી કામાજી.

કુરલા સીનીંગ એંડ લીવીંગ કંપનીનાં ડાયરેક્ટરોમાં મર ભગવંદજી હજીબાઈ બારેનિજી નામ વધારે.

સુતતી બારમ્બલી સીનીંગ એંડ લીવીંગ કંપનીનાં ડાયરેક્ટરોમાં કાવયજી બરબોરજી એંડી.

કીનમ ઓફ વેનમ સીનીંગ કંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં ડોશાબાઈ મેહરવાંનજી વાડીઆ.

બોમ્બે કોલનજીના ડાયરેક્ટરોમાં અરબજી ફરફવજી પારખ, મેહરવાંનજી નયરાવાંનજી બાવનગરી.

ઑથ પ્રેમ કંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં બરબોરજી મનચેરજી વાડીઆ.

ફાઈ પ્રેમ કંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં બરબોરજી મનચેરજી વાડીઆ.

સુનેટ મરકનજીના ડાયરેક્ટરોમાં અરબજી નવરોમજી વાડીઆ.

લી એસીએનજી સીપ એન્ડ આયોસીએસનના ડાયરેક્ટરોમાં કાવયજી માણિકજી લીમજી, નવરોમજી નાનાબાઈ ફારમજી, પેયતનજી ધનજીબાઈ દાવડ; ચેકેટરી, ચોરાબજી પેયતનજી ફારમજી.

લી ફારમજી કાવયજી પેટ પ્રેમ કંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં ખુરબજી નોયરાવાંનજી કામાજી, ચોરાબજી પેયતનજી ફારમજી; માનિજી, ચોરાબજી અને નવરોમજી નાનાબાઈ ફારમજી.

લી નિજોરીઆ પ્રેમ કંપની ઓફ મધરામના ડાયરેક્ટરોમાં ભંડારીજી હોરમનજી ચોડી.

નિજોરીઆ લોડ એંડ પ્રેમ કંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં મેહરવાંનજી ફારમજી પાંડે, લીમજી માણિકજી બતાજી.

સ્ટાર પ્રેમ કંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં હોમજી અરબજી દાદીચી.

કાંચી પ્રેમ કંપનીનાં ડાયરેક્ટરોમાં ચોરાબજી ધનજીબાઈ વાડીઆ.

કાંચી લોડિંગ એંડ સીનીંગ કંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં ચોરાબજી ધનજીબાઈ વાડીઆ.

ઈનસ્ટા કમરસીઅમ આયોસીએસનના ડાયરેક્ટરોમાં ચોરાબજી પામલુજી મેહરજી; ચેકેટરી, ચેહ- સીઆરજી કાવયજી ભડ્યા.

બોમ્બે ટેરફિંગ એંડ બેરફિંગ કંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં નયરાવાંનજી મનચેરજી વાડીઆ, બરબોરજી મનચેરજી વાડીઆ, ડોશાબાઈ મેહરવાંનજી વાડીઆ; ચેકેટરી, કુવરજી રમતમજી ચોડી.

ઈસ્ટ ઇન્ડિયા પ્રેમ કંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં મેહરવાંનજી ફારમજી પાંડે.

બોમ્બે હાઉસ એંડ લોડ ઇન્વેસ્ટમેંટ કંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં ધનજીબાઈ ફારમજી પ્રેમ.

^૧ The Bombay Almanack and Directory for 1864. Bombay: printed at the Bombay Gazette Press.

તા. ૧ લી જાન્યુઆરી.

હાલ મળેલી મેયરશ્રી કામગીરી કુપ્રતિષ્ઠા વડા બાગીચામાં થઈ મનચેરલ હોમમજલ કામગીરીએ હાલ હોમમાં આગમન

તવાલાને નેમ્મા હતા. વળી છેલ્લા પ્રકરણ ઈ. સ. ૧૮૮૨ માં મરણ પામવાથી તેમની જગ્યા પર થીક જંગીરશાહ તાલાનાઈ ગમ્મરને મુકર કીધા હતા.

ઈ. સ. ૧૮૭૦ થી એ સુધી તથા દવાખાનાં સાથે પેતાનું નામ જોડેલું નહિ રાખવાને શેક કાવશલએ પેતાની ઇચ્છા જણાવી હતી. પણ ગંદેવીના રહેવાસીઓએ એ વિષે એ શેકને એક અરજ કરી વખતે જણાવ્યું હતું કે—“તમે મુરબીઓએ આ નીશાલ સુને ૧૮૬૪ માં જીયાદી તે વેળા એક માન વત્રમાં તમે સાહેબનું નામ એ ખાતાં સાથે જોડાવ્યું રાખવાને હમે ગરીબ નરવૈરાનીઓએ અપેક્ષા કરી હતી અને તે હમારી ગરીબ આરમને તમે સાહેબે કુપ્રતિષ્ઠા રાખી હતી અને સરસાન કીધા હતા તેવીજ અરજ હમે આ વખત કરવા માગીએ છીએ અને માગી લઈએ છીએ કે જેથી એક વખત હમારી અરજ કુપ્રતિષ્ઠા કરી તમે સાહેબે હમારી જાવર મેરજાની કીધી હતી તેવીજ આ વખતે પણ કરશો. તમે સાહેબનું નામ આ બંને ખાતાઓ સાથે હમેશા સુધી જોડેલું રાખવાને હમે ગરીબ અરજદારોની વીન હતી, અને તે અરજ કુપ્રતિષ્ઠા રાખી હમે ગરીબ અરજદારોનાં મન મુકી કરશો. તમે સખી શેકલું નામ આ એ ખાતાઓ સાથે જોડાવ્યું જોવાથી હમે હમારાં મનથી સરસાન થયતા સમજાઈ અને જે સખી અરજદારો હમારાં ગરીબ ગામ જાવર આવ્યા પોટો જાવર કીધેલો, તેનો બદલો હમે આ કરતાં બીજી રીતે વાળી શકતા નથી.” આ રાખ્ય જાવરથી એ સુધી તથા દવાખાનાં સાથે એ શેકલું નામ જોડેલું રાખ્યું હતું. ઈ. સ. ૧૮૭૫ થી એ સુધીમાં શુભરાતી વગેરે કાઢી નાખવાથી તમા ૧૮૭૮ થી દવાખાનું બંધ પડવાથી એ સુધી નામ “સર કાવશલ જંગીરશાહ રેડીમની ગંદેવી ઇંગ્લીશ સુધ” કરી રાખવામાં આવ્યું છે.

એ સુધ તથા દવાખાનાની દેખરેખ ગંદેવીમાં શેકા નશરવાંત શાપુરલ જોડીદાર, હોરાંગલ કુવરલ ગમ્મર, હોરમજલ મનચેરલ ગમ્મર, શોરાગલ મનચેરલ ગમ્મર અથવા મેકતા, અને હોરમજલ એફલ જીતવાલાએ લાંબી સુલ સુધી ચલાવી હતી. તે પછી ઈ. સ. ૧૮૮૪ થી સુધીની દેખરેખ કાઢે શેકા નીખાલ મરશેલ સુધ, અરદેર અર-શેલ ગમ્મર, રરંગલ એફલ ગમ્મર, અને જમશેલ મેકરાંગલ ગમ્મરની એક કમીટી રચી હતી. વળી મુખ્યમાં જિલ્લા તરફીએ શેકા મેકરાંગલ કાવશલ ગમ્મર, વનલ-માઈ જવાલ દેસાઈ અને ખાલેલ એફલ લાડકાવાલાએ વારંવાર એ ખાતાંની વહીવટ ચલાવવામાં કીધી તરફ કીધી હતી.

એ સુધમાં ઈ. સ. ૧૮૭૦ થી ઇંગ્લેંડ શિખતાર દોડાએ પાસેથી ૬૨ માર્ચે ૩૨, ૩૧ અને ૩૦ તથા શુભરાતી શિખતાર પાસેથી ૬૨ માર્ચે ૩૦ અને ૨૯ ની ટી લેની કીધી હતી, તથા મુકુંતી સાથે એજ વર્ષથી એક કસરતશાળા પણ જીયાદી હતી. વળી એ સુધીની ૬૨ વર્ષની તપાસ પ્રથમમાં ઇંગ્લેંડ સરકારના કુવરલ ખાતાના ઇન્ટરવે-કરો લેતા હતા, અને હાલ ગાયકવાડ સરકારના નેમેશ ઇન્ટરવેરો લે છે. એ સુધ વર્ષથી ઈ. સ. ૧૮૭૨ માં ૧ અને ૧૮૭૩ માં ૨ વિધાનીઓએ મુખ્યની પુનીવરકીટીની

દેશીઓના જેરઆદ મરદુમ પેટલા મર આરલમ કારખા આરેનેટીની યાત્રાની રાખવા માટે ૧૫૦૦) પૌંડની રકમ તેના

જેનીકુસેશનની પરીક્ષા પસાર કીધી હતી. હાલ એ સુધમાં ઇંગ્લેંડ ઇ કા પોરલ સુધીની કુવરલ આપવામાં આવે છે.

એ સુધમાં ૬૬ તથા આવકમાં પછે પડાડો થવાથી તે તા. ૧ લી જુન ૧૮૭૮ થી બંધ રાખવામાં આવી હતી, અને તેને માટે મંદ ચેલવવાને ગાયકવાડ સરકારને વારંવાર અરજ કરવાથી અતે તે સરકારે તા. ૧ લી ડીસેમ્બર ૧૮૭૮ થી ૬૨ શાંક ૩૬૦૦ ની ગ્રાંટ-ઇન-એડ આપવાનું નકી કરાવી પાછી એ સુધ એજ દીનથી જોડાવવામાં આવી હતી. એ પછી વળી તા. ૧ લી નવેમ્બર ૧૮૮૧ થી એ સુધમાં એક વધારે શિક્ષક રાખવાને ગાયકવાડ સરકારે બીલ ૩૨૦ ની માસીક ગ્રાંટ આપતી કીધી હતી.

એ સુધના આકુ અરમને માટે નીચલા પ્રકારોએ અમુક રકમ આપી ખાતાં પડાયા છે:—

- (૧) તા. ૬ થી નવેમ્બર ૧૮૬૬ ને દીને શેક રશમજલ નશરવાંત પટેલે પેતાનાં ધણીઆની મરદુમ બાઈ દીન-બાઈનાં પુત્રને સાંચે ૩૫૦૦ ની નોટ આપી પડાવેલું ખાતું.
- (૨) તા. ૩૦ થી અપરં ૧૮૭૦ ને દીને કંકતાવાલા શેક નવરોમજલ નશરવાંત ગમ્મરે પેતાના કાકા મરદુમ શેક જમજલ વનલમાઈ ગમ્મરનાં પુત્રને સાંચે ૩૧૦૦૦ ની નોટ આપી પડાવેલું ખાતું.
- (૩) તા. ૧૧ થી આગસ્ટ ૧૮૭૦ ને દીને શેક કાવશલ જંગીરશાહ રેડીમની, સી. એસ. આઈ. એ પેતાના પેરીઓ મરદુમ શેક એફલ નશરવાંત જીતવાલા અને મરદુમ શેક વનલમાઈ નશરવાંત બનાલનાં પુત્રને સાંચે ૩૧૦૦૦ ની નોટ આપી પડાવેલું ખાતું.
- (૪) તા. ૩૦ થી નવેમ્બર ૧૮૭૧ ને દીને એજ શેકે પેતાનાં ખાલુસ મરદુમ શેક અરજદાર દાદાબાઈ ઇન્ડ-પેરીઆનાં પુત્રને સાંચે ૩૫૦૦ ની નોટ આપી પડાવેલું ખાતું.
- (૫) તા. ૧ લી ડીસેમ્બર ૧૮૭૨ ને દીને શેક નાનામાઈ ખાલેલ ગમ્મરે પેતાનાં ખાતાલ મરદુમ બાઈ બાઈઆપ તે શેક ખાલેલ કુવરલ ગમ્મરનાં ધણીઆનીનાં પુત્રને સાંચે ૩૧૦૦૦ ની નોટ આપી પડાવેલું ખાતું.
- (૬) તા. ૧ લી ડીસેમ્બર ૧૮૭૨ ને દીને એજ શેકે પેતાના બાવા મરદુમ શેક ખાલેલ કુવરલ ગમ્મરનાં પુત્રને સાંચે ૩૧૦૦૦ ની નોટ આપી પડાવેલું ખાતું.
- (૭) તા. ૧ લી જાન્યુઆરી ૧૮૭૩ ને દીને ગંદેવીનાં દેશાઈ મરદુમ શા. કુવેરાય બાપુઆએ આગા નીશાલના ખરખમાં ૩૧૨૬૫ ની રકમ કીધી હતી તે પાછી ન લીધેથી તરફીઓએ તેની ૩૧૦૦૦ ની નોટ લઈ પડાવેલું ખાતું.
- (૮) તા. ૧૧ થી જાન્યુઆરી ૧૮૮૨ ને દીને શેક વનલમાઈ પેશનલ વેડેતાએ પેતાના કીસા મરદુમ શેક પેશનલનાં પુત્રને સાંચે ૩૬૦૦૦ ની નોટ આપી પડાવેલું ખાતું.

એ જિલ્લા શેક કાવશલ જંગીરશાહ રેડીમનીએ જાર જણાવ્યું તેજ એ સુધ તરફીઓને સોંપતી વખતે ૩૩૫૮૮) તેમજ પાતને સી. એસ. આઈ. ના બેતમ અમ્બે તે વેળાએ ૧૧૦૦૦) આપ્યા હતા. એ જિલ્લા ઈ. સ. ૧૮૭૨ માં જિલ્લા વર્ગના દોડાઓને સંકસરત શિખતાર માટે ૩૨૬૦૦) તથા ૧૮૭૨ માં બીલ ૩૩૦૦૦) જેટ આપ્યા હતા. કંકતેથી શેક નવરોમજલ નશરવાંત ગમ્મરે નવર નશર એ સુધમાં ૬૬માં ૩૧૧૧૧), તથા બીનથી આગેવાની લઈ

મેટા ઉપર ચાકરી હતી, કે તે એક સુલખ બંધાયેલા અથવા ખીજ ગમે તે રીતે મળતાંની યાદગારી રાખવાનાં કામમાં

ત્યાંના બરોડાસ્તીઓ પાસેથી ૩૮૮૭૦ ભરાવી ચોકબચા હતા. તેમજ એક નવરોજી દોરામજી સકલાતવાળા અને એક ધન-ભાઈ જવાહર દોરામજી દરેકે ૩૭૦૦) ઈ ૦ સ ૦ ૧૮૭૦ માં ભેદ આપ્યા હતા. એમ મુજબ એ સુલખ ખાતે નકશા, ધર્મો, કુલકો વગેરે ખરીદવાને એક બેહરામજી નશરવાંનજી સીરવાઈએ ઈ ૦ સ ૦ ૧૮૭૩ માં ૩૬૦૦, તથા એક દીનશા-હજી માણેજી પીટી ઈ ૦ સ ૦ ૧૮૭૭ માં પાંતે ગદેવી ૫૫૫૫૫ તે વેળાએ એ સુલખને લગતી કસરતશાખા દરમ કરવાને ૩૨૦૦) ભેદ આપ્યા હતા.

એ સુલખના ખર્ચમાં ભત્રી ખાતે પુરી માગવાને ઈ ૦ સ ૦ ૧૮૭૩-૧૮૭૪ અને ૧૮૭૫ નાં શાલમાં એક દીન-શાહજી માણેજી પીટી દર વર્ષે ૩૫૦૦ ની રકમ, એક રૂ-મજી પેશનતજી બીલીપાલીઆએ ૧૮૭૪ માં ૩૬૦૦) અને ૧૮૭૫ માં ૩૭૦૦), મરહુમ એક દાદાબાઈ માણેજી વાહાની પુલમાંથી ૧૮૭૪ માં ૩૪૦૦) અને ૧૮૭૫ માં ૩૨૦૦), એકા હોરમજી અને શંભજી બરોડાજી કપડાંને ૧૮૭૫ માં ૩૭૦૦) અને એક નાનાબાઈ માણેજી ગજવરે ૧૮૭૭ માં ૩૪૫૦) ની રકમ ભેદ આપી હતી.

એ સુલખનાં ૪૬૩માં ઈ ૦ સ ૦ ૧૮૬૦ ની આખરી સુધીનાં બાર જીલ્લાના મુજબ ૩૬૬૦૦) ની રકમનાં ખાતાં બિપરોંત બિપર મુજબ ૩૬૦૫૨) ની બખરોશ તથા ૩૭૩૫૦) ખર્ચની ખાતે પુરી માગવામાં મળ્યા હતા. તે બિપરોંત સર અવસરે બરોડાસ્તીઓ તરફથી ૧૮૫૭૦), બાબનાં ૩૮૭૩૨), અને ટાકરાઓ પાસેથી રીઈના ૩૬૫૫૫) તથા માણેજી સરકાર પાસેથી યાદ-ધન-અંડની ૩૮૭૩૦) તરીકે કુલે ૩૫૧૧૮૫) બિપરમ્યા હતા, અને તેની પાછલ ૧૮૭૦ થીતે ૧૮૭૦ ની આખરી સુધી તરફીઓને ૩૭૫૫૮૩) નો ખર્ચ (એક કાવ-શજી ભંજીરજી રીઈમનીને ૧૮૬૪ થીતે ૧૮૬૬ સુધી બિપર જીલ્લાના મુજબ ૩૧૬૦૦૦) નો ખર્ચ થયેલો જુદો) તથા ગદેવીજી દયાબાજી કે જેનો હિસાબ પણ એ સુલખનાં ૪૬૩ની આગેજી હતા તે ૫૨ ૧૮૭૮ સુધી થયેલો ખર્ચ ૩૮૫૭૫) માદ કરતાં એ સુલખ ૪૬૩ તેના ઉપર ઈ ૦ સ ૦ ૧૮૬૦ ની આખરી સુધીની હિસાબ મુજબ ૩૧૧૦૨૭) સુધે.

એ પછી ઉપર ઈ ૦ સ ૦ ૧૮૬૨ ના રૂચરવારી માસમાં એ સુલખની સ્થિતી સુધારવા તથા તેમાં ૭ માં ધોરણ ધ્યાને એ રીફોર્મસેશની પરીક્ષા સુધીનો અનીઆસ કરાવવા માટે બાપક શિક્ષકો રાખવાની જાહેરાત કરવા માટે તરફીઓએ એક બીજી ૪૬૩ અતરે બીજી કીધી હતી, જે મધી મરહુમ સર કાવ-શજી ભંજીરજીના મિત્ર એક ભંજીરજી કાવશજીનીજી રીઈમનીએ ૩૫૦૦૦) ની રકમ ભરી આપવાથી ગદેવીના આગેવાને યદ્યેશનાં એક કેપ્ટેશને તા ૭ મી રૂચરવારી ૧૮૬૨ ને રીતે એ એનાવાલકસરના રીઈમની હાજમાં જઇ એમનો બિપરોંત ચાની એક માનવર આપી હતી. એ બિપરોંત બીજી યદ્યેશએ પણ એ ૪૬૩માં નીજી મુજબ ચોટી રકમો ભરી આપી તે ૩૧૮૮૮૫) થી કીધું છે :-

(૩૫૦૦) ભંજીરજી કાવશજી ભંજીરજી. (૩૨૦૦) જીવજી હોરમજી ગજવર, આરહેસર અને દીનશાહજી ધન-ભાઈ બેલદન, કલકતાવાળા એકા પેશનતજી તથા કુરુર અને શંભજી એકલજી ગજવર. (૩૧૫૦) જેવરવાંનજી

વાપડી, આ રકમનો ઉપયોગ ખીજ સર આરબમ સુરમજ આરેનિંદે સ્કાટલંડ મેમોનાં પોતાનાં “કાસ્ટલ ન્યુ” નાં મકાનની પડોમમાં “કામા શ્રીમજ સુલ” નાં નામથી એક ટાકરીઓની નિશાન બંધાવવાનાં કામમાં કર્યા હતા.

રૂચતમજી દલાલ. (૩૧૦૦) સર દીનશાહજી માણેજી પીટી બારેનજી, બાઈ દીનશાહજી નશરવાંનજી માણેજી પીટી, બાઈ રતનબાઈ તે મરહુમ એક હોરમજી બરોડાજી કપડાંનાં પીંચા. (૩૫૦૦) બેહરામજી રૂચતમજી દલાલ. (૩૨૫૫) શંભજી દીનશાહજી પીટી, મરહુમ એકલજી શંભજી આલ-બેશેશના સાકેબજી, બરોડાજી નશરવાંનજી તાના. (૩૨૫૦) કેપ્ટન મનમોરજી હીરામાણેજી. (૩૨૦૫) બાઈ મો-લાખાઈ ભંજીરજી વાકીયા. (૩૨૦૦) બહુમત દીનશાહજી પીટી. (૩૧૦૦) શોરામજી શાપુરજી બંગાલી, નાનાબાઈ માણેજી ગજવર, આરહેસર શંભજી સોલીસીઝર, પેશનતજી નશરવાંનજી સીલીપની ગાદીવાળા. (૩૫૫) બેહરામજી નશર-વાંનજી સીરવાઈ, શંભજી હોરમજી ગજવર. (૩૫૦) ડાશ બાઈ એકલજી ગજવર, હોરમજી શોરામજી રીઈના, શંભજી બરોડાજી કપડાં. (૩૨૫) રતનજી દાદાબાઈ તાતા.

બિપલી રકમ એ સુલખનાં બિપર જીલ્લાવાળાં આગ્રામાં ૪૬૩ સાથે જોડી નાખી તેમજ કામદારજી એક તરફીઓ બનાવવામાં આવેલો, અને તેના તરફીઓ તરીકે એક આરહેસર શંભજી મુજ, ભંજીરજી નાનાબાઈ ગજવર, ભંજીરજી કાવશજી ભંજી-રજી રીઈમની, મેહરવાંનજી રૂચતમજી દલાલ, જીવજી હોરમ-જી ગજવર, અને રતનજી બીપાલ કરંજવાલાને સુકર કીધાં છે.

૧ રાઈમજી બોઈ ઈડીઆ, ૨૫ મી જુલાઈ ૧૮૬૪.
આ ૧૫૦૦) પૈડંતી રકમ ચોકલી આપનાં એક મનમો-રજી હોરમજી કાપાલજી ખીજ સર આરબમ સુરમજ આરેનિંદે બિપર બેપેલો પત્ર, તથા તે નામદારે બિપરી સુલખ બંધાવેલા પામે ત્યાંનાં “બેનરશાયર બરજન” નામનાં પત્ર પર લખેલો કાગળ અતરે સંદાખરા બિપરી લખેલો છે :-

21 Grosvenor House, Old Board Street,
London, 1st January 1861.

My dear Sir Charles,

I know the debt of gratitude which our country owes to your late venerated father, the first Sir Charles Forbes, Bart. I am glad to say that he has not been forgotten in Bombay. Enclosed is a cheque for £ 1,500 from our firm, the amount to be disposed of in building a school, or in such other manner as you may think best to commemorate his good name as a benefactor of India. Wishing you the compliments of the season and a happy new year,

I remain, my dear Sir Charles,

Yours very Sincerely,

MUNCHERJEE HORMUSJEE CAMA.

Sir CHARLES FORBES, Bart.

To the Editor of the HUFFSMAN JOURNAL.

Broomwood Clapham-on-the-Common.

Dear Sir,—Perhaps I may not be out of place, or be considered presumptuous or too full of pride, when I send you the accompanying copy of a letter from a high personage of the Forbes family of Bombay. The act

તાં ૩ થી જનવારી.

સુખ્ય મમાયારવાસા શેક પીરિઅથાદ મદરજીએ
“સુખ્ય” નામનું દર અપવાદીઆના રીવાજે પ્રગટ
થવું એક સુભગતી વર્તમાન પર આજ દીવથી કાઢવા
માડ્યું હતું.^૨

which it exhibits is so noble, and so great a blessing to the dear female children of my strath and the neighbouring glens, that I cannot resist my impulse to impart to my fellow countrymen the gratitude I feel towards the donor, as well as the pride I entertain in such a testimony of affectionate respect towards my noble father—no better friend to the natives of India; no better friend to the sons of his own dear country—okt Scotland, I bear his name with pride; would that I could humbly approach his goodness and greatness. The arrangements are being made, by drawings and specifications by Mr. J. Laforest of London, an eminent architect, for one of the most beautiful buildings that can grace any Highland strath, and all shall be completed under my grateful superintendence as quickly as may be. Mr. Muncherjee Hormusjee Cama has been residing in London for the last few years, and has returned to Bombay full of honour from the opinions of the merchants of the city of London, and he has accumulated, as he deserved, a splendid fortune. Before he left England in March, he requested me to call upon him, and he then presented me with that munificent sum, to be expended by me in some permanent manner, to the honour and memory of my dear father. I intend to do my duty, and no better manner occurred to me than the establishment of a girls' school, under the name of the “Cama Female School.” The site will be near my west approach of Castle Newe, and I hope my descendants and their wives and their daughters will give it their affectionate attention, and that the building and institution may remain a more beautiful and useful monument to the memory of the First Baronet of Newe than stones, carvings, brasses, and other memorials, that do no good to generations. I shall now recite the letter of Mr. M. H. Cama.

Yours very faithfully,

CHAS. FORBES, Bart. of Newe.

May 14

૧ એ વતનાં એકીક ઇંગ્લેંડ આરડીકય એક વર્ષ સુધી
આવી હતી, અને તે શેક દીનસાહ અરદેમર તાલિયારનાં તથા
રૂચતમજ કાવરાં સુરતી (જાગુડી) અપાર નવાર લખતા હતા.
એ વત ઇ.સ. ૨૦ ૧૮૬૬ ની આખરી સુધી ચાલુ રહ્યું હતું,
અને તેટલી દુરત સુધી તેના અધીપતી તરીકે શેક માલિકજી
પરજોરજી બીનિયરદોગજના હતા. ઇ.સ. ૧૮૬૫ ની
શરૂઆતથી એનાં શેક મનચિરજી હોરમજી કાયાજીએ
જરથોરતી રીતે લગતી તેમજ રાસત ગોશ્વરાર વતની સારથે
કેટલીક વ્યાપારો લખી હતી. તે વ્યાપારોના સંગ્રહ કરી તેનાં
૪૨ી બે દશરો ઇ.સ. ૧૮૬૮ માં એ શેક પોતાને પાંચે
સુનિયન પ્રેસમાંથી “સુખ્ય” ના નામે જ છપાવી બાહરે
પાડ્યાં હતાં. તે પછી વળી એના શેક બે જમરેદ વતનાં
ઇ.સ. ૧૮૬૭ થીતે ૧૮૭૦ સુધીમાં “એક જરથોરતી”
ને નામે લખેનાં સંખ્યાબંધ સરથા પ્રતોના સંગ્રહ કરી તેવું
એક દશર ઇ.સ. ૧૮૭૦ માં બિપાસ છપાવનાંમાંથી
“સુખ્ય” નાં વિજાં દશરને નામે છપાવી બાહરે પાડ્યું હતું.

તાં ૪ થી જનવારી.

રોજ ૧૩ માહ ૫ (૩૦) ૧૨૩૩ ૫૪૬૯૪૨.

મરણ—દરુર અરદેમર રૂચતમજ સુભગતીઆના—

ઉમાર વર્ષ (૫૨) દરુર રૂચતમજ કોડાબાદજી સુભગતીઆનાં
વડા દીકરા. એવણને ઇ.સ. ૧૮૫૪ માં પોતાના બાપનાં
મરણથી સુખ્ય આતવી કદમી અંગુભને પોતાના વડા દરુર
નેમ્યા હતા. સુભાં શ્રીરોજ મદરેઆની એજ શાયમાં શરૂ
આત થાઇ ત્યારથી તે ઇ.સ. ૧૮૬૩ નાં રૂચતમજી સુધી
એવણ તેનાં બંદ પેહલવીના શીકાસુર હતા. ઇ.સ. ૧૮૬૧
માં એવણે સુભગતી બાપામાં કદમી જોરદેહ અવસ્તાની
માએનીની એક કેતામ છપાવી બાહરે પાડી હતી. “મરનાર
ધણા અથો, પરદેહગાર અને નેક અશયતના હતા જેથી તેવ-
ણને પારસીની કોમથી ધણું માન અને હનત મજતી હતી.”^૨

તાં ૫ થી જનવારી.

કાકર મારડીન હાઉંગે આજ દીને મુરત મધે એડમ
લાઈસિરીમાં એક જાહેર મુબાની હજુરમાં જરથોરતી ધર્મ
વિષે એક ભાષણ આપ્યું હતું. મરનારીની પુરસી શેક
રૂચતમજ પુરશેદજી મોદીને આપવામાં આવી હતી. બાપાણ
પુર થવા બાદ દરુર હોરમજીજી જમામજજી જમામજ આશા-
નાએ પારસીઆની ચરતી દસા અને તેમના મોષિદાની હાલત
સુધારવા વિષે કેટલાક વિચારો આપ્યા હતા, તથા શેકો કે અથર
હોરમજીજી આમવાદવામાં અને દીનસાહ અરદેમર તાલિયાર
માએ બાપાણે કરી ઉપસા લિહાન કાકર તથા દરુરને
ઉપકાર મા-મે હતા.^૩

તાં ૫ થી જનવારી.

કદમી પંથના વડા દરુર અરદેમર રૂચતમજ સુભાં શ્રીરો-
જના ગજ કાવે મરણ પામવાથી તેમની જગીયર નીચે દરુર
ડોડવાને અતરેની કદમી અંગુભનની એક જાહેર મુબા આજ
દીને કેટ મધિનાં મરહુમ શેક હાદીબાઈ નોશરવાનજી વાજો
ધરમાં મળી હતી. મરનારીની પુરસી શેક અરદેમર અર-
શેદજી હાદીચેને આપવા બાદ શ્રેષ્ઠ અંગુભનનાં એક માત્રી
મરહુમ દરુર અરદેમરના બાઈ દરુર શોરામજી રૂચતમજ
સુભાં શ્રીરોજનાને તેમના બાઈબી જગીયર દરુર સુકર
કરવાનો ડોડાવ થયો હતો.

એ પછી એજ મીનજસમાં શેક પુરશેદજી નોશરવા-
નજી કામાજીએ દરઆન કરવાથી અને તેને શેક ધનજીબાઈ
ફરાંમજી પરેથે ડેકો આપવાથી ડોડાવ થયો કે “એક ફંડ
હિયું કરવું કે જમામી આજે અંગુભનથી કોડા દરુરજી
ચાહેબને તથા તેજુની પછાડા હવે પછી થનારા દરુરેને
ચોક્કમ રકમનો પમાર આપતો કરી શકાએ.”

શેક કામાબાઈ હોરમજીજી કામાજીએ દરઆસ કરવાથી
અને તેને શેક મનચિરજી ફરાંમજી કામાજીએ ડેકો આપવાથી

૨ બે જમરેદ, તાં ૫ થી જનવારી ૧૮૬૪.

૩ બે જમરેદ, તાં ૧૧ થી જનવારી ૧૮૬૪.

કેટલું કે “અંગુમનથી કાપેલા દસ્તુરનો પગાર, હક, મતા વીધેના તથા એ નવી દસ્તુરને લગતા બીજા કાંઈ બંદોબસ્તો કરવાને એક કમીની નેમની અને તે કમીનીની તબક્કામાં દસ્તુર લાગે તેવા કાએલાઓ બાંધેલો એક દીને અંગુમન બેલાસી તેઓની પચઁદશીને વાસે રજુ કરવા.”

એ બાદ ઉપરના ઠાવ મુજબ થોડા અરદેખર પચચેદલ દારીયો, ફાંમણ નયરવાનજ પટેલ, પુરચેદલ નોયરવાનજ કામાજ, ચોરાખજ પેથતનજ ફાંમણ, બહમનજ ફાંમણ કામાજ, પનજભાઈ ફાંમણ પટેલ, અચેદલ રૂમતમજ કામાજ, હોરમજજ બંગીરજ દારીયો, મેહરાંમજ ફરુજજ મરખાંબ, હોમજ અચેદલ દારીયો, લીમજ માણેજજ બનાજ, અને પેથતનજ નવરોજજ પોદયાની એક કમીટી નેમી હતી, તથા મુખામોજ એ કાણુમર એક લીજ ફરુજ કીધાથી તેમાં કેટલીક રકમ બરાબા પડી ગયા બરમાસત થઈ હતી. ૧

૧ સખામાં શરેલાં એ લીસેમાં તથા પછપાટી મલી એ રૂંડાં (૧૧૬૧૫૫) નીચે મુજબ નસાયા હતા:—

(૧૫૦૦) કાવશજ હોરમજજ રૂમતમજશાંના. (૩૧૦૦૦) રૂંડાં નયરવાનજ પટેલ, પુરચેદલ નોયરવાનજ કામાજ, ચોરાખજ પેથતનજ રૂંડાંમજ, બહમનજ રૂંડાંમજ કામાજ, મેહરાંમજ હોરમજજ કામાજ, અરદેખર પચચેદલ દારીયો, (૩૨૦૧) લીમજ તથા કાવશજ માણેજજ લીમજ. (૩૫૦૦) મનચેરજ રૂંડાંમજ કામાજ, પેથતનજ રૂંડાંમજ કામાજ, કોરાખાઈ રૂંડાંમજ કામાજ, પેથતનજ હોરમજજ કામાજ, કોરાખાઈ હોરમજજ કામાજ, પેથતનજ નવરોજજ પોદયા, હોમજ પચચેદલ દારીયો, મેહરાંમજ રૂંડાંમજ પાંડે. (૩૩૦૦) મનજભાઈ રૂંડાંમજ પટેલ, નમચેદલ રૂમતનજ ઇરાની, મેહરાંમજ નાનાખાઈ રૂંડાંમજ, દારાશાહ તથા રૂમતમજ મનજશાહ કપરાંન, દારાખાઈ હોરમજજ કામાજ, (૩૨૫૦) દારાખાઈ મેહરાંમજ બનાજ, નવરોજજ જાનાખાઈ રૂંડાંમજ, નમચેદલ પચચેદલ બાલીખાઈ, પચચેદલ કાવશજ આચાખર. (૩૨૦૦) રરુનજ રૂંડાંમજ કોદલા, પેથતનજ મેહરાંનજ ઇરાની, રૂમતમજ દારાખાઈ કામાજ. (૩૧૫૦) પચચેદલ પેથતનજ ઇરાની. (૩૧૨૫) કોરાખાઈ બહમનજ મોરાખાઈ, પચચેદલ તથા ચોરાખજ રૂમતમજ દાવર. (૩૧૦૦) મેહરાંમજ તથા મેહરાંનજ રરુનજ મરખાંબ, મરફુમ પાપજજ હોરાખજ મેહરાંનજ ઇ.રા.એ, પેથતનજ હોરમજજ પદમકીઆ, રૂમતમજ નયરવાનજ કામાજ, દારાખાઈ રૂમતમજ પટેલ, રૂમતમજ રૂંડાંમજ મેહરાં, દારી નયરવાનજ દારીયો, હોરમજજ પેથતનજ મેહરાં, નવરોજજ બંગીરજ ગમડીઆ, એદલ રૂંડાંમજ આલખીઆ, મરફુમ ચોરાખજ વાછાગાંચીના ઠાકરાંચી, દોરાખજ રૂંડાંમજ પાંડે, (૩૨૫૦) ચોરાખજ રૂંડાંમજ પટેલ, ચોરાખજ બનાખજજ લાલા, મેહરાંનજ નયરવાનજ પટેલ, માણેજજ પચચેદલ કામાજ, બહમનજ પચચેદલ કામાજ, મનચેરજ નવરોજજ બનાજ, પેથતનજ પચચેદલ રૂમર, નવરોજજ પચચેદલ કાવશજ બનાજ. (૩૫૧) મનજભાઈ પચચેદલ રાંડીઆ, બાજેરાજ નમખજજ લાલા, દારાખાઈ બંગીરજ દારીયો, મરફુમ કપરાંન રૂંડાંમજ પાદેરાં ઠાકરાંચી, એદલ રરુનજ બનાજ, લીમજ નમચેદલ બાલીખાઈ, હોરમજજ મેહરાંમજ રરુનજ, રીનજાઈ એદલ લાંબ. (૩૫૦) હોરમજજ ચાપુરજ પાદે,

તા ૦ ૬ થી બનેવારી.

આજ દીને મરફુમ દસ્તુર અરદેખર રૂમતમજ મુકાં શીરાજનાં ઉમણામાં તેમના બાઈ દસ્તુર ચોરાખજ રૂમતમજ મુકાં શીરાજનાને કદમી અંગુમન તરફથી ગઈ કાલે મળેલી સખાના ડોડાવ મુજબ એ અરદેખર અચેદલ દારીયો દસ્તુ-

રૂંડાંમજ ચાપુરજ લયકરી, ચાપુરજ અરદેખર પાંડે, બહમણ હોરાખજ બંગીરજ, નવરવાનજ હોરમજજ લાલાખા, હાલખાઈ બંગીરજ લાંબ, માણેજજ બનાખજજ કાકા, એક કદમી જરોથાની, દારાશાહ હોરાખજ રાંડીઆ, બાજેરાજ તથા અચપરીઆર ચોદાદા ઇરાની. (૩૨૫) હોરાખજ રૂંડાંમજ દોરી, કાવશજ હોરમજજ ગાંધીખાઈ, બાજેરાજ ચોરાખજ આચાખર, બહમનજ દારાશાહ કપરાંન, લીમજ દારાખાઈ પાંડે, હોરમજજ મેહરાંમજ રાણા, પેથતનજ બાજેરાજ દાવર, મેહરાંમજ પચચેદલ સંતો, હોરમજજ પેથતનજ રૂંડાંમજ, પચચેદલ રૂમતમજ ઇબનેર, માણેજજ પેથતનજ તથા, પેથતનજ નવરોજજ બનાજ, રૂંડાંમજ મનચેરજ પટેલ, બંગીરજ પચચેદલ રતનદોરાખના, મેહરાંમજ પચચેદલ મગાંધી, માણેજજ ચોરાખજ આચાખર, દોરાખજ ચોરાખજ બનાજ, કાવશજ કપરાં પાદે, ચોરાખજાઈ મેહરાંમજ મેહરાં, ચાપુરજ પચચેદલ મુરતી, પેથતનજ રીનજાઈ, પચચેદલ રૂમતમજ કામા. (૩૧૬૬) (૩૨૫) ની અંદરની રકમ.

એ રૂંડાંની કોરાખાર મંડલીમાં જાણવા પડેલે રીવચે ઠેકચેલા અરદેખર જીરંત અચર નચાર પાલી પડતી નથી જીવર થોડા મનચેરજ હોરમજજ કામાજ, ચાપુરજ અરદેખર પાંડે, કોરાખાઈ હોરમજજ કામાજ, ચોરાખજ કાવશજ ચામેર, રૂમતમજ મનજશાહ કપરાંન, હીરજભાઈ અરદેખર દારીયો, પાંનખાદુર મનચેરજ કાવશજ મરખાંબ, હોરમજજ અચેદલ આચાખર, ગાંધીખાઈ બંગીરજ મેહરાં, રૂંડાંમજ નમચેદલ બાહલીખાઈ, પચચેદલ ચોરાખજ વાછાગાંધી, રીનજાઈ એદલ લાંબ અને નમચેદલ પચચેદલ કામાજ ચામેલ થયા હતા. એ રૂંડાં થોડેટી તરીકે પ્રથમથી તે આજુબુકી એ પચચેદલ રૂમતમજ કામાજ, અને બજાં નથી તરીકે પ્રથમથી તે ઇ ૦ સ ૦ ૧૮૮૫ થી પોતાની મરજ મુકી થોડે પુરચેદલ નોયરવાનજ કામાજ, અને ૧૮૮૫ થીતે આજ મુકી થોડે નમચેદલ પચચેદલ કામાજ.

જીમી પ્રોગ્રામ મંડલીએ ઠેકજ મુકી વિચાર મચાવી નવા ઠેકજ કદમી દસ્તુરના હક, સખા વગેરેના બંદોબસ્તોને ખોટ કાએલાં એક પચચેદલ રૂંડાંમજ મુકાં થઈ તે મુકાંમાંથી કદમી આનામચેરજાં તથા આદર્શોના મુતવળીએ જીવર મોકલ્યો પણ તેઓનાં ઠેકજાંએ તેમની સાથે સાથેજ થવાની નાસીલ બતાવી તથા કોલાકોએ નવાય નંદિ વાવવાથી દરુનુરના હક તથા સખા વિષેના કાએદાએ મુકર થઈ રાખ્યા નહિ, પણ જીવર મુજબ જે રૂંડ મરજુ હવું તે મધેથી તા ૦ ૬ થી બનેવારી ૧૮૬૪ થીતે તા ૦ ૩૧ મી માર્ચ ૧૮૬૮ મુકી જે માસે દસ્તુર ચોરાખજ રૂમતમજ મુકારીરોજનાને ૩૨૦૦ નો રકમ આપ્યો કીધો હતો. પણ તે પછી રૂંડની ફાવત નજવી થવાથી તથા તેમાં વધુ રકમો ભરાવી બંધ થવાથી તા ૦ ૧ થી આપરેલ ૧૮૬૮ થી દસ્તુરનો પગાર ૩૧૦૦ નો કીધો હો, અને ઇ ૦ સ ૦ ૧૮૬૮ થી દોરાખજ કદમી જરોથાનીએ ૨૨ ઠાવ નાખી નાખી રકમોનાં લગાજ આપવાં કીધાં હતા, પણ તે ઇત્યાંથી એ રૂંડની જીવર માસે

ચીની શ્રેયાજ ઓરાડી હતી, તેમજ મરહુમ શેઠ દાદીબાઈ નોશરવાંનજનાં આતરખેહરામતા દરુર તરીકે પણ એક શ્રેયાજ હોરાડી હતી. દરુર શોરામજીએ પોતાને મેષકાં આ માન બાપે મીનજયને કહી મંબજાણું કે "માહરા ઉપર એક ગોડી જોખમ ભરેલી ફરજ તમે શહેણાંએ નાંખીએ કે મહને તમેા નેક માહેણાંએ દરુરનીનું માંન આપેકરે. પણ માહરે અતરે કબુજ કરવાની ફરજીકે માહરા એઆજમાં હેવાં માનની ઉમેદ મુતકક નહી હોવાના મળ્યપથી જે એ એહિધાની ફરજે ધરતી ચીને અદા કરવાની પુરતી તબઆરી ૩૧૦૦) ની ન ચવાથી તા. ૧ લી જાનેવારી ૧૮૭૫ થી એ રંડની જે આજક થાય તે દરુરજને આપતી કીધી હતી, અને તે મુજબ ઇ. સ. ૧૮૭૫ થીતે ૧૮૭૮ સુધીની આવકનાં ૩૮૦૦, ઇ. સ. ૧૮૭૫-૮૦ માં ૩૮૦૦, ૧૮૮૧ માં ૩૫૦૦, ૧૮૮૨ માં ૩૫૫૦, અને ૧૮૮૩ માં ૩૭૩૫) દરુરજને આપ્યા હતા.

એ પછી દરુર શોરામજી રૂસ્તજી કુશીરોજનાં તા. ૨૬ થી નવેમ્બર ૧૮૮૩ ને દીને ખરણ પામ્યા તેમની બગા પર કદમી અંજુમને મથી તેમના નમીરા દરુર પુર-શેલ શીરોજી કુશીરોજનાને દરુર નેમ્યા. તે વખતે જલેલી અંજુમનમાં દરેક કદમી પર દીઠ દર ચાલ ૩૫) એ રંડમાં ભરવાની બજામજી કરવામાં આવી હતી. તે મુજબ ઇ. સ. ૧૮૮૪ થીતે ૧૮૮૫ સુધીમાં ૩૪૭૦૭૫ વજન થયા હતા, અને તેમાંથી નવા કડેયા બેપથા દરુરજને હતાં ઇ. સ. ૧૮૮૪ માં ૩૫૦૦, ૧૮૮૫ માં ૩૮૦૦, ૧૮૮૬ માં ૩૬૦૦, ૧૮૮૭ માં ૩૮૫૦, ૧૮૮૮ માં ૩૯૫૦, ૧૮૮૯ માં ૩૯૫૦, ૧૮૯૦ માં ૩૬૦૦, અને ૧૮૯૧ માં ૩૬૫૦) આપ્યા હતા, તેમજ એ નવા દરુરજને શરશી તથા બંદ શિખરવા પાછલ ઇ. સ. ૧૮૮૪ ની શરઆતથી તે તા. ૩૦ થી જુન ૧૮૮૪ સુધી ૩૬૩૩) નો ખરજ કીધા હતા.

આજે રંડની પુલ સાચવવા માટે કમિસદારરુટ એક તરદીઠ કાઢ કારદના વકીય શેઠ હોરમજી મનચેરજી મીજગરાની ખાસતે તા. ૩૦ થી માર્ચ ૧૮૮૬ ને દીને કરાવવામાં આપ્યું હતું, અને તે પુલના તરફીએ તરીકે શેઠા ખરેશેલ રૂસ્તજી કામાજી, હોરમજી ખરેશેલ આયમર-નર, નરોરાજી ભંજીરજી ગામકીઆ, નેકરાવાંનજ રંડુનજ મરજ્યાંન, અને હોરમજી મનચેરજી કામાજીને નેમ્યા હતા.

એ રંડ મધે બેપથાં પહેલે દીને શરેવાં લીધે મધે ભરા-યલા ૩૬૫૫૫) બેપથાંત અતારલગન તેમાં ઇ. સ. ૧૮૯૧ સુધીના તેના છલા હીસાબ મુજબ કદમી ખરેશતીએએ દર શાલ લવામળના ૩૬૫૭૫૫, સર આવસરે ભાવવા ૩૨૪૨૮), બાવતા ૩૯૦૭૫૫૫, તથા તા. ૩૦ ડાગમી ૧૮૬૬ ને દીને બાપ ધનાપાલે તે મરહુમ શેઠ કામાજી નશરવાંનજ કામાજીનાં વીધવાએ પોતાના ખાવંદની પુલમાંથી પોતાની દીકરી મરહુમ બાપ બચુમાજી તે શેઠ બદમજી ખર-શેલ કામાજીનાં પહેલાં ધણીઆંનીનાં મનને માટે ૩૯૦૦૦) ની રકમ તેવું બાબ ચાલુ ખરજમાં વાપડવાને આપી તે મથી ૩૪૦૬૭૦૩ ની બેખમ થઇ હતી, અને તે મથી ઇ. સ. ૧૮૬૪ થી તે ૧૮૮૩ સુધી દરુર શોરામજીને ૩૨૧૦૦૫) તથા ૧૮૮૪ થી તે ૧૮૯૧ સુધી નવા દરુર પુરેશેલને ૩૬૫૫૦) તથા બીજા રંડુજી ખરજના ૩૫૪૫૬૫ બાદ કરતાં બાકી પુલ ૩૮૦૫૬૨ છે.

કાચી નમી, પણ આંબણી કદમી અતરજુમને બહાર મતથી હોવા કરીને આજ દીને દરુરચીને મરતમે મહને શેઠેઆજ તે હું મોહિયાં હેશાં સાથે કબુજ રાખીને આરજી કેહવાની રજા લઈએ કે હવે પછે માહરે શર મુકેલી ફરજે બજા વવાને માહરે નમી ચીતે કોચેશા કરવી જોખમજ, તે માહરી કમચકતી મુજબ કરવાને તમવીજ કરજ."

તા. ૧૦ થી જાનેવારી.

રોજ ૧૬ માહ ૪ (ચિ. ૧૨૩૩ યન્દેનરદી,

મરજી-કાવજી હોરામજી મકલાતવાલા-ઉમર વર્ષ ૭૦) શેઠ હોરામજી જમચેદજી મકલાતવાલાના વડા દીકરા. એવજી પ્રથમથીજ પોતાના બાપની સાથે તેમના મકલાતના બપારમાં પડેલા હતા, અને ઇ. સ. ૧૮૫૩ માં બાપનાં મરણ પછી પોતાના બાપજીની સાથે "દારાજી જમચેદજીના છેકારાએ" ને નામે મુબાઇ મધે મકલાતનો મોટા બપાર ચલાવતા હતા.

તા. ૧૧ થી જાનેવારી.

રોજ ૨૦ માહ ૪ (ચિ. ૧૨૩૩ યન્દેનરદી,

આજ દીને અમહમદનગર મધે મરહુમ બાપ આતાંબાઈ તે મરહુમ શેઠ ખરેશેલ નશરવાંનજ ગોાધપોરીઆનાં વીધવાનાં ઉમજામાં તેમના દીકરા શેઠ નશરવાંનજ ખરેશેલ નશરવાલા તથા બીજાં જમીએએ મથી ૩૩૭૫૧) ધર્મખાતાંએમાં આપ્યા હતા.

તા. ૧૧ થી જાનેવારી.

વરાડરાના ગાયકવાડ માહરાજા ખંડેરાવ મુબાઇ મધે ફરવાને આપ્યા હતા તેમને આજ રોજે મર જમચેદજી જીજી-બાઇ ખારિનેતે પોતાનાં કોઠાનાં ચોટાં ધરમાં એક નાચની મીનજમ કરી નોતર્યા હતા. આ વેળાએ મુર્વે દંશી શેકયા-એ હાબર થયા હતા. મર જમચેદજીએ ગાયકવાડને એક કીમતી જમીની પોચાક તથા કેટલાંક જહોરાતવું નુજારાં કર્યું, તથા તેના મરદારને કાચમીરી એઆલે હોરાડી હતી.

૧ મુબાઇ મકામાર, તા. ૭ થી જાનેવારી ૧૮૬૪.

૨ શેઠ નાનાબાઈ ખરેશેરજી શકલાતવાલાના બપાવ.

૩ જાને જમચેદ, તા. ૮ થી જાનેવારી ૧૮૬૪.

૪ જાને જમચેદ, તા. ૧૩ થી જાનેવારી ૧૮૬૪.

નામકર ગાયકવાડે સર જમચેદજીને તેમનાં મકાન આગર હેરેશાં નકારખાંડું ચાલુ રાખવાને સુચના કરી તેના ખરજ માટે પોતાના મુકકમાં કાંઈ ભંજીર આપવા, તેમજ મુબાજમાં મિશીરવાને રાજદારી પાલખી બેઠ આપવાને જણાવ્યું હતું. પણ તે લેવાને મોટા બેપથર સાથે ના પડવામાં આવ્યું હતું. (જાને જમચેદ, તા. ૧૪ થી જાનેવારી ૧૮૬૪.)

એ પછી ગાયકવાડ ખંડેરાવ પુણાં ખાતે ગયા હતા, અને ત્યાં પણ તા. ૨૫ થી જાનેવારીએ સર જમચેદજીએ તેમને પોતાના શબીતરન હાવવાલા બંજામાં તથા તા. ૨૮ થી જાનેવારીએ ખાંનઆકર પદમજી પેશતનજીએ તે નામદારને પોતાના બવાની પેટને મકાને બાલાવી ખાન આપ્યું હતું.

તા. ૧૨ મી જાન્યુઆરી.

આજ દિને મરહુમ શેઠ કાવશજી દોરાબજી મકલાત-વાસનાં હંમણમાં તેમના બાઈઓ શેઠા નવરોજજી, બહુ-મજી, શામરજી અને એલજી દોરાબજી મકલાતવાસાએ રૂ.૧૦૦૦, માતાજી બાઈ માણેજીબાઈ, તથા લીધવા બાઈ મેહ-રબાઈ અને દીકરા શેઠ બરજોરજી કાવશજી મકલાતવાસાએ રૂ.૩૫૦, બેથી શેઠ નરસીંહજી રતનજી તાતાએ રૂ.૩૦૦, તથા બીજાં બેથી શેઠાએ રૂ.૫૫૦) મળી રૂ.૨૨૦૦) ધર્મ-ખાતાઓમાં આપ્યા હતા. ૨

તા. ૧૩ મી જાન્યુઆરી.

નવસારી મેં તેમાંની મદદેઆના હેડ-માસરજી શેઠ શોરાબજી એલજી વજીરજી આજ દિને ડાકટર માર્ડીન હાઉસ તથા દરગુર હાઉસજી જમામજી જમામજી આશને એક જીવાદત આપી હતી. જ્યાં દરગુર, દેરાઈઓ તથા મોખેનો એક મોટા મેજાવડો થયો હતો, જેમની એ વિદ્વાન ડાકટર સાથે શેઠ શોરાબજીએ જોળખાણ કરાવી હતી, તથા મણિક ધર્મ અંબેડી મુલાકાત લેવામાં થયા હતા. ૨

તા. ૧૪ મી જાન્યુઆરી.

રોજ ૨૩ માઈ ૬ (શે. ૧૨૩૩ યલ્દેતરજી.

આજ દિને મરહુમ શેઠ જમશેરજી નવરોજજી જમ-શેઠજી વાડીઆનાં હંમણમાં તેમના બેથીએ રૂ.૫૫૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા. ૩

તા. ૧૮ મી જાન્યુઆરી.

મુકત મેં શેઠ કાવશજી જાંગીરજી રૂડીમનીએ બંધા-વેલી હાસીદલ હંધાડવાની કિઆ આજ દિને મુખ્યદને નામદાર ગવરનર અર બારડલ કીઅર કે જે તે તરફ ફર-વાને હોય તેણે તેણી પાછા મુખ સાથે કીવી હતી.

૧ જાન્યુઆરી, તા. ૧૪ મી જાન્યુઆરી ૧૮૬૪.

૨ જાન્યુઆરી, તા. ૨૩ મી જાન્યુઆરી ૧૮૬૪.

૩ મુખ્યદની પારસી યંઆતનાં રૂડી અંત ૧૪૨૦ ના હીસાબની ગોપરી.

નામદાર ગવરનર સુરત જતાં નવસારીનાં રેલેશન ડિપાર્ટમેન્ટ વખત થયેલા હતા, જ્યાં તેમને ગાયકવાડના ગવરનર સાથે પારસીઓએ હાજર થઈ કેટલુંક ચર્ચા થઈ. શોરાબજી વા. ગવરનર તેમને ડિપાર્ટમેન્ટનાં હાઉસમાં (રૂ.૫૫૦) શોરાબજી જીવાદને ત્યાં જોઈને પોતાના સંતોષ પેદાશનજી નવરોજજીની હેઠળની એક વાર-પડની નેહીને બેઠનજી બરજોરજી તથા રાંગાવાહાંજી સાથે તે કસબમાં પેશનતજી બરજોરજી અનેબીને શમીરો કરવામાં ગુજર-વનાજી. (રૂ.૫૫૦) પેશનતજી હીસાબને મુખ ડિપાર્ટમેન્ટ હશે. જમામજી તથા, હાદમાઈ ડાકટર હાઉસને મદદ કરવા રૂ.૨૫૦૦ પાટકનાં હેડરમાં તે વિદ્વાન સાથે ગયેલા લીખત જમશેરજી બારડીબાઈ, ૭ આશાનાની નારીશ કીધી રીનપાઈ એલજી લાંમ. (૩૫૦) ..

પ્રથમમાં મી. ૨૧ જાન્યુઆરી સુધી મુલાકાત કરાવવા તથા એકજી-યુટીવ એનજીનીઅર મી. ૨૬ હાઉસે એ હમારત બંધવા અંબેડી રીપોર્ટ વાંચી અંબેડાઓ, જે બાદ નામદાર ગવરનર હેડી એક મુલાકાત બાપાજી કરી એ હાસીદલ બંધવાનાર અંબેડી શેઠ કાવશજીની ધણીક તારીફ કરી તથા તેવણથી પીમારીને લીધે હીમાં હાજર નહિ થવાનું તે બાંધે પોતાની દલગીરી બતાવી, અને અંબેડીની ખુશાલી વચ્ચે એ મકાન પ્રબલે માટે બાંધે મુકેલું બહેર કીધું. ૫

૫ જાન્યુઆરી, તા. ૨૨ મી જાન્યુઆરી ૧૮૬૪.

આ હાસીદલ બંધવા માટે પ્રથમ શેઠ કાવશજી જાંગી-રજી રૂડીમનીએ તા. ૨૬ મી જાન્યુઆરી ૧૮૫૭ ને રીને સર-કારના શેફ્ટરી મી. ૬૫૫૫. હાઉસ પર એક પ્રાગ્ણ લખી તેમાં સુરત શેફ્ટરી એક બહેર હાસીદલ તથા દવાખાનાંની બેઠીઆત બતાવી તે કામ માટે નીચલી સરતે રૂ.૩૦૦૦૦) ની રકમ સરકારમાં આપવાની માગની કીધી. (૧) સુરત મેં એક પાટી બાંધણીની તથા પોલી અને જુદી જુદી કોષોના દરદીઓના સમાજ થાય એવી હાસીદલ તેમાં આપના દરદીઓના "વારડ" સુધાંની સરકારે બંધાવી આપવી. (૨) સરકારે હાઉસ એ હાસીદલની મરામત કરાવવી અને તેમાં પોરાક, કપડાં, દવાદાર વગેરેનો ખર્ચ પુરો પાડવો. (૩) સરકારે એ હાસીદલને માટે એક આખા રીપોર્ટના તખીય રાખવો. (૪) સુરતના વનનીય પાલેથી એ હાસીદલનાં રૂડીમાં કાંઈ નાણું બરાવવું નહીં. આ પોરે સરકારે મેડીકલ બોરડો રીપોર્ટ જમાવવાથી તેણે જણાવ્યું કે જેણે સુર-તમાં સીવીલ હાસીદલ અને ડીસેનસરી મેં છે તે પાણુ એ. શેફ્ટરીના વધારા તથા તેની ૬૦,૦૦૦) બાણુઓની પસી તરફ જોતાં એક બીજી હાસીદલની ધણી બહેર છે. એ પછી તા. ૭ મી જાન્યુઆરી ૧૮૫૭ ને રીને સરકારના શેફ્ટરી મી. ૬૫૫૫ હાઉસ શેઠ કાવશજીના પુત્રના જમામજીમાં તેમને લખી જણાવ્યું કે સુરતમાં એક નવી હાસીદલ અને દવાખાનું હીસાબના કેટલુંક થયું સરકાર વિચાર ચલાવવી હતી, અને એ કામ માટે સુરતના કેટલાક આજોવા સરદારોએ રૂ.૧૬૦૦૦) સુધીની રકમ સરકારમાં આપવાને કહ્યુંલાત આપી, અને તેમાં જાણી શેઠ કાવશજીની રૂ.૩૦૦૦૦) ની રકમ જોગેરવા અને તે નીચલી સરતેથી કમલ રાખવાને સરકાર સુચી છે. ૧ જાન્યુઆરી—શેઠ કાવશજીની જાણી રકમ એક પાટી બાંધણીની તથા પોલી અને જુદી જુદી કોષોના દરદીઓના સમાજ થાય એવી હાસીદલ તેમાં આપના દરદીઓના "વારડ" સુધાંની બાંધવાનાં કામમાં રોકશે. ૨ જાન્યુઆરી—શેઠ હાસીદલ બંધવા પછી સરકાર તેની જાણુ મરામત કરાવશે. ૩ જાન્યુઆરી—શેઠ હાસીદલમાં પોરાક, કપડાં, વગેરેનો ખર્ચ જાણી રૂ.૩૬૦૦૦) ની પસી કરવામાં આવના તથા બીજી સુરત સરકારે મેડીકલ મેડીકલ મેડીકલ કરવા જાણનાં થશે તે તે સરકાર પાતે આપશે. ૪ જાન્યુઆરી—શેઠ હાસીદલ તથા દવાખાનું એક સખ-આસીદલ સરખાવના સ્વાધીનમાં આપવામાં આપશે, કે જેનો વગાર સરકાર આપશે.

એ પછી તા. ૨૧ મી જાન્યુઆરી ૧૮૫૮ ને રીને શેઠ કાવ-શજી તરફથી સરકારને જણાવવામાં આવ્યું કે સુરતના લોકો પાલેથી એ હાસીદલનાં બાંધવા તથા તેના વાણુ ખર્ચને માટે હાઇલી વખતે સરકાર કરશે લવાજમ નહીં લેવાની

તા ૨૧ મી જાન્યુઆરી.

શ્રેષ્ઠ પીડાનાલાઈ પેથનનજ મેડર હોમજીએ “અચેરી-કાની મુસાફરી” એવે નામનું ઈવં સં ૧૮૬૨ માં છપ્પાઈ ગયેલી અચેરીકાનાં હુનેડેડ રોડમ ખાતેની મુસાફરીમાં કીધેલી દર રાજની નોંધનું એક પુસ્તક રચી વગર નામે પ્રગટ કીધું.

કમુજાત આપેલો તેવજી ઊપરી રીતે આપવા મહેલી રકમમાં વધારો કરી રૂ.૪૦૦૦૦ આપવાને પુરી છે. એ પછી તે રકમ વધારી શેઠ કાવશજી રૂ.૪૫૦૦૦ આપવા જણાવ્યા હતા. એ રકમ સરકારનાં વૈષ્ણ જાતાંના કામેરેક્ટરે જનરલે બાહલ રાખવાથી તે કમુજ કરવામાં આવી, અને રહેરના મધ્ય બાગમાં એ હાસીરહલ બાંધવાને દેડ્યું. એ પછી હાસીરહલને પલાન તથા ખરચને આડસતો તૈયાર કરવાને સરકારે રરખાવ્યું, જે તા. ૧૬ મી એપ્રિલ ૧૮૬૧ ને દીને ઊતર લીઆગના હુસરી-ટેડીંગ ઇનજનીઅરે રૂ.૩૮૬૨૦ નો કરી સરકાર પર રાખ્યો. સરકારે તરફથી તે બાહલ રાખી હાસીરહલનું બાંધકામ ચાલુ કરવાને હુકમ તા. ૨૫ મી જુલાઈ ૧૮૬૧ ને દીને કરવામાં આપ્યો. એની આગમજ શેઠ કાવશજી રૂ.૪૫૦૦૦ રર. કારી તીજોરીમાં ભર્યા હતા. એ પછી ખરચના આડસતામાં બીજો રૂ.૧૧૦૦ નો વધારો કરવામાં આપ્યો હતા. વળી બાંધકામ ચાલુ કરવા પછી તે તરફ રહેરની લાઈન બંધાતી હોવાને લીધે મજુરી તથા બીજા અજાબની ચોષવારી થવાથી ૧૮૬૨ ના નવેમ્બર માસમાં ખરચના આડસતામાં બીજા રૂ.૧૨૦૦૦ નો વધારો એકગીરુપીદ ઇનજનીઅરે કીધો હતા. વળી હાસીરહલના કુપાજીકની ખાંડેરી દેવાલ તથા તેમાં એક થકીઆલ સાથેની તીનારો બંધવાને બીજા રૂ.૧૧૬૫૦ નો વધારો હતા, જેનો અધી ભાગ જે શેઠ કાવશજી આપેલો અરધો ભાગ સરકારે આપવાને તા. ૨૦ મી જાન્યુઆરી ૧૮૬૩ ને દીને તેવજી પર લખ્યું હતું. એના જવાબમાં તેજ દીને શેઠ કાવશજીએ સરકારમાં લખી જણાવ્યું કે એ હાસીરહલ સંધી તેવજીને ખરચે બંધાય એવી તેજની પુરી છે, માટે ઊપરના અરધો ખરચની કચલી રકમ સરકાર પાસેથી ન લેતાં તેવજી સંધા ખરચના રૂ.૨૧૦૦૨ નો એક પીડેરો હતા. આ ઊપરથી સરકારે તા. ૩૧ મી જાન્યુઆરી ૧૮૬૩ ને દીને નીચલો હુકમ આપેર માફી શેઠ કાવશજીની આ સંખાવત માટે તેજનો ઊપરના જાની તેજનાં નામની એક તસી હાસીરહલના અરજના બાગમાં મારવાનો હુકમ કીધો હતા:—

Resolution.—The best thanks of Government should be conveyed to Mr. Cowasjee Jehanghler for his munificent liberality. The cheque should be forwarded to the Chief Engineer at the Presidency, with a request that he will issue immediate instructions for the vigorous prosecution and early completion of the hospital, its out-houses &c. The Chief Engineer should be directed to prepare an abstract of all the expenditure on this building, which after it has been audited, should be forwarded for the information of Mr. Cowasjee Jehanghler. The Governor in Council directs that a tablet be placed inside the hospital to record the name of the founder, the inscription being previously submitted for the approval of Government. The proceedings of Government should be reported to the Secretary of State for India.

એ પછી સેક્રેટરી ઓફ સ્ટેટે પોતાના તા. ૧૭ મી આપરેલ ૧૮૬૩ ના કીસાબમાં ઊપરી શેઠ કાવશજીની

હુ. ૨ એ મુસાફરી એવજી તથા શેઠ કાવશજી ફરમજી કામાજીએ તા. ૧ લી જુલાઈથી તે ૧૦ મી ડિસેમ્બર ૧૮૬૨ સુધી કીધી હતી, અને લીવરપુલથી તે પોતાની રાફી કદની વખાણાવથી સ્ત્રીમર “ગ્રેટ ઇસ્ટરન” માં મારા થઈ મુસાફર થયા હતા.

તા. ૨૨ મી જાન્યુઆરી.

શેઠ શેરામજી જમશેદજી જીભાઈએ મુરતની લીવાની ગુરંથમાંના બંધીવાનાનું રૂ.૧૪૦૦ ની રકમ મુધીનું રેલું આપી તેમને છોડ્યા હતા.

તા. ૨૪ મી જાન્યુઆરી.

રૂ. ૩ માહ ૬ (કો) ૧૨૩૩ મલદેનરદી.

આજ દીને બાઈ જરબાઈ તે મહમુદ શેઠ પેથનનજ મેડરવાંનજ ઇરાંનીનાં વીધવાએ પોતાના આવડનાં પુત્રને માટે તપસારીની પાસેનાં તપસી ગામમાં નવાં બંધાતાં લેખ-માંની મુમિ એક મુગરી તથા કુવા બંધાવી ત્યાંની અંગુમ-નનાં વપકાસને માટે બાંધી મુક્યા હતા.

સંખાવત માટે મુખ્યની સરકાર સાથે મળતા થઈ પોતાની પુરી નીચે મુજબ જાહેર કીધી હતી:—

“I am desirous that Mr. Cowasjee Jehanghler should be informed that I cordially join in your recognition of this instance of his munificent liberality.”

આ હાસીરહલના દરવાજા પર નીચે મુજબ તસી મારેલી છે:—

THIS HOSPITAL
was built
in the Christian year MDCCCLXIII
in the Yezdezerdi year 1232
in the twenty sixth year of the reign of
Her Majesty Queen Victoria
For the relief of the sick of this City
at the sole cost of
Cowasjee Jehanghler Ready money Esq.
whose name it bears.
Amount Rs. 71,902.

૨ “અચેરીકાની મુસાફરી. એક પારસી ધરહસથે રને ૧૮૬૨ માં છપ્પાઈ ગયેલી અચેરીકાનાં ઇજીનાઈડેડ રોડમ ખાતેની મુસાફરીમાં કીધેલી દરરોજની નોંધ. મુખ્ય, ૬૪૨૨ આશકારા છપાવાનામાં છપીજી. રન ૧૮૬૪.”

૨ મુરત ખીતર, તા. ૨૪ મી જાન્યુઆરી ૧૮૬૪.

૩ આ શરૂની ઊપર નીચે પ્રમાણે તસી ફોટરેલી છે:—

“બાઈ જરબાઈ તે પેથનનજ મેડરવાંનજ ઇરાંનીનાં વીધવાએ પોતાના આવડ પેથનનજ મેડરવાંનજ ઇરાંનીનાં પુત્રને શાહે આજે શરૂની તથા કુવા બંધાવેલો છે. રોજ ૩ નો અરહીમેરેશન માફા ૬ થો શરેવર ૧૬મી રને ૧૨૩૩ ઇમલદેનરદી જરથાશતી. તારીખ ૨૪ મી જાન્યુઆરી રને ૧૮૬૪ અંગરેજી.”

તાં ૨૫ મી જાનવારી.

અતરેની એકાદશીમંડળ કાલિય મધે સંકરત બાપાનું એક લાએક પુસ્તકમાંનું ઉધાડવા માટે સર અલિક્ષન ડર આંટ બારેનેર એક લીસ્ટ ઉપુ ક્રીષ્ટ હુડ, જેમાં ૩૧૮૫૫) હિંદુઓએ, ૩૫૦) જાનઓએ, અને ૩૨૫૦૦) પારસી-ઓએ મધી ૩૪૪૭૫) બરાબા હતા.

તાં ૨૮ મી જાનવારી.

નાથના મામલતદાર શેઠ ધનજીભાઈ અરેસર શેઠાને નામદાર સરકારે રતનાગરીના ડીસ્ટ્રિક્ટ ડેપુટી માલુમેટ નેમ્યા હતા.

તાં ૨૯ મી જાનવારી.

દમણ મધે હાનરેબલ રસતમજી નમશેદલ જીજીભાઈ એ બંધાવવા માંડેલી ઈંગ્રેજ સ્કુલ તથા લેક્ચર હાલ જેને પોરટુગલના હાલના પાદશાહનાં નામ ઉપરથી “ડોન લુઈષી ક્રીમીઅર હાલ” નું નામ આપવામાં આવ્યું હતું તે મકાન નો પાષો નાખવાની કિંમત આજ દીને ત્યાંના નામદાર ગવર્નર શીએર ડીકારડ કારબ કંઠાએ ગાડી ધામધુમ સાથે ક્રીમી હતી. પાખાની જગોથી તે હાનરેબલ રસતમજીના ઉતારાનાં મકાન સુધી ગયાડીમનનાં લક્ષરની ૨૦૦) માણસોની ઢુકડી સહ સમારી ઉભી હતી. સવારના તવ વાગે નામદાર ગવર્નર પોતાનાં રેસાસા સાથે હાનરેબલ રસતમજીને એસ્ટેબલાલ લેવાને તેમને મકાન ગયા હતા, અને જ્યાંથી સુરધસવા આકાશમાં સુધળાઓએ આવી માગવામાં પોતાની બેઠક લીધી હતી. પ્રથમમાં દમણના વડા પાદરીઓએ દુવા તથા ઉદવારાના દરવરેએ તંદરેસતી પડવા બાદ નામદાર ગવર્નરે પામોને પપર ગોઠવ્યો, અને ઈંગ્રેજોમાં એક બાપલુ ક્રીષ્ટ, તથા હાનરેબલ રસતમજીને રેલત તરફનું એક માનવજ વાંચી સંબોધાવ્યું. જે બાદ કીલ્લા ઉપરથી ટોપા છોડી, તથા હાજર રહેલાં લક્ષરે તોપી ઉતારી ત્રણવાર પોરટુગલના નામદાર શાહનશાહની તથા ત્રણવાર હાનરેબલ રસતમજીની “ધીતા”

૧ પારસીઓના ૩૨૫૦૦) નીચે સુખ્ય લતા :—

(૩૧૦૦) કાવરાલ જંગીરલ રેડીમની. (૩૧૫૦) હાનરેબલ રસતમજી નમશેદલ જીજીભાઈ, ચોરેબલ નમશેદલ જીજીભાઈ. રસતમજી નમશેદલ પટેલ. (૩૧૦૦) દીન-નગીરજીયા ૫ પીટી, નમશેદલ માલિકલ પીટી, મેલસ-ચોરામલ ૫ અનાલ, લીધલ માલિકલ બનાલ, કાવરાલ (૩૦૫) ચોરામલ જીજી નમશેદલ દાદીશેઠ, બલમજી શં-તેલેવાંનલ નરીબલ શરફનલ પારખ. (૩૦૫) ચોરામલ બલમજી નમશેદલ-યા ૧ દાદી મેલસતમજી બનાલ, ધન-પેરાતમજી નમશેદલ બની નરોત્તમજી પ્રોશર. (૩૨૫) બનાલ. (૩૫૨) ધનજીભાઈ. ૨. શંતમજી પટેલ, તેલેવાંનલ નમશેદલ લાલા, દાદાભાઈ કંઈ દાદાભાઈ ગાંધી. ૩. શંતમજી પાટકનાં ઠાકરજીભાઈ. ૪. શંતમજી નમશેદલ બાદશીખાઈ, ૫. ૨૫ મી જાનવારી ૧૮૬૪ દીનશાહ મેલસલ લાંબ. (૩૫૦) ૬ મી જાનવારી ૧૮૬૪.

એલે ઉમરદરાજીના “સુથાલીના પોકારો કીધા.” એ પછી સ્કુલની કમીટીના સરનશીને એક માનવજ મેટ આપ્યું તથા સુધળાઓ હાનરેબલ રસતમજીનાં મકાનમાં સાથે મેલખાની લેવાને ગયા. એ દીનેના મહીમાં લેવાને પુકળ લોક બાહર ગામોથી પણ દમણ આવ્યું હતું, જેમની શેઠા માલિકજી તથા દાદાભાઈ કાવરાલ દમણવાલોએ ઘણી અછી રીતે પરીણ-ગત કરી હતી.

તાં ૧ લી ફેબ્રવારી.

સુબંધની વસ્તીની ગણતરી આજ દીને અતરેની સર-કારના હેકમથી લેવામાં આવી હતી. એ કામ અતરેના પોલીસ કમીશનર મીંડ ફારેન્ટનાં ઉપરીપણાં હેકલ થઈ હતું.

૫ જાનવારી, તાં ૧૬ મી જાનવારી ૧૮૬૪.

આ મકાન ૩૮૦૦૦) ને ખરચે બંધાઈ ઈન સં ૧૮૬૪ માં નૈયા થઈ હતું, અને તેમાં હાનરેબલ રસતમજી નમશેદલ જીજીભાઈને ખરચે એક ઈંગ્રેજ સ્કુલ બંધાવવામાં આવી હતી, જેનો ખરચ ઈન સં ૧૮૭૨ સુધી એ શેઠે આપ્યો હતો, તથા તે ઉપર શેઠા માલિકજી અને દાદાભાઈ કાવરાલ દમણવાલો દેખરેખ કરતા હતા. એ પછી ૧૮૭૨ માં શેઠ રસતમજીનાં મરણ પછી એ સ્કુલ બંધ થઈ હતી, અને હાલ એ ઇમારતમાં દમણની મ્યુનિસીપાલિટી તરફથી જીજીભાઈ તથા પોરટુગીસ શિખાડવાની એક નિશાન તથા ત્યાંની સરકારને ખરચે એક ઈંગ્રેજ સ્કુલ નાંધવા પાપા ઉપર બંધા-વામાં આવી.

૫ એ કામને માટે અતરેના રેલવાસીઓને બેલ-આપવા માટે નામદાર ગવર્નર સર બારડલ કીઅરે તાં ૧૪ મી જાનવારી ૧૮૬૪ ને દીને પોતે જતે સુલેહતા અખલદારોની સભામાં બીરાલ દરેક અખલદારને એ કામમાં પડતી ખર્ચ કરવાને આગ્રહ કીધો હતો. વળી સર નમશેદલ જીજીભાઈ ચોરેનેર અને હાનરેબલ નમનાથ સંકરશેઠ ત્રણી દેશી કોષાના આગેવાનોની એક સભા તાં ૧૮ મી જાનવારી ૧૮૬૪ ને દીને આ કામમાં સરકારને ખર્ચ કરવાની લોકોને સમજવત કરવા માટે જેલવી હતી. એ ઉપરાંત શેઠ કોષા-ભાઈ રસતમજી કાકાએ “રસતમજી દેશ અપવા રેલરની ખરી અને ચોક્કસ વસ્તીની લીસાબ કાઢવાની અગત તથા તેથી નીખનાં શક્તિ” વીશે જીજીભાઈ નામમાં ૨૦૦) ચોખાંનીઆં છપાવી વેંઢ્યામાં હતાં.

વસ્તીની ગણતરી થતા શપથ બામે જરૂરીયાતી આવ-અને સખજ પાડવા માટે ક્રેલકાક પારસી સરસોની કોષેશથી તાં ૭૨ મી જાનવારી ૧૮૬૪ ને રવીવારે નીચલાં આઠ ક્રેલકાઓએ બેલતે તે બહાના સર્વે પારસીઓની સખ મેલાવી તેમાં બાપાઓ કરાયાં હતાં :—

સવારનાં ૧૦ વાગે સંદનવાડી ચરકુમ હોરમજીલ વાડી-આનાં આતશબેરાંમાં દસગુર પેશોતનલ મેલસતમજી સંબ-લાઓ. “આ સભામાં નવાઈ શરખા બનાવમાં એક આસરે ૧૭ વરસની વજીના નાદના ઠાકરા (કેપશર ચોરામજી નરી-માન) નું બાપલુ હતું. તે ઠાકરે ઘણેક વખત સુધી એવીતો અજાણી તથા સાચું જાન અને કમીટી બોલતા હતા કે સર્વે સખાસદો અચરત થાએઆ હતા.” (સરત ગોરતાર, તાં ૭ મી ફેબ્રવારી ૧૮૬૪.) એજ વખતે કોષાએ ચરકુમ

તા. ૩ જુલાઈ.

સુરતવાસી એક રતનજી કાવશજી પેશતનજી ધડીઆલી નિવસુને વડોદરાના મરનાર માહરાજ ગણપતરાવે પોતાના નામીઆ માલીઆગના મેહલમાં તરેહવાર ભત્રાનું આચારામ

એક જીભાઈ દાદાભાઈનાં ધર્મખાતાની સુલખાં કાકર કાવશજી હારખજીએ.

અપારનાં બે વાગે મરુખ દારીયેદનાં આતશખેડેરાંમમાં દસરુ થોરાખેલ દસતખેલ મુકાં શીરોને.

અપારનાં આ વાગે કોટમાં મરુખ માલિકજી એકની વાડીમાં દસરુ ભાગસખેલ ખીનેચિદરજી ભગાસખ આશાનાં.

સાંભનાં ૪ વાગે કુરેલવાડી મરુખ કાવશજી મેકરાંમજી ખનાલવાનાં આતશખેડેરાંમમાં દસરુ પુરશેલ મેનજીએ.

સાંભનાં ૫ વાગે ચોટ એક પુરશેલ નોશરવાંનજી કાચાલના રેલવાના ખંડામાં એક ધનજીભાઈ શંખજી પટેલે.

સાંભનાં ૬ વાગે પુરેલ મરુખ એક મનચેરજી ભગશેલ વાડીઆવાલી દરેમેદરમાં એક કુવરજી રસતખેલ મેરીએ.

રાતનાં ૭ વાગે બાહરકોટ મરુખ ચર નખેલજીના અવાલીઆગમાં દસરુ નખેલજી થોરાખજી મુકાદારએ.

ઊપરી વસ્તીની ગણતરી લેવા બાબેના રીપોર્ટ મી. કારમજી સરકારમાં મોકલ્યો તેમાં એ કાખમાં ૫૬૬ કરવા થકી પારસીઓમાં સર નખેલજી જીભાઈ બારોનેજી, શંખજી નયરવાંનજી પટેલ, પુરશેલ નોશરવાંનજી કાચાલ, ખરશેલજી રસતખેલજી કાચાલ, કાશાખાઈ શંખજી કરોડા, ભરોલજી મરુખજી અને અરદેસર શંખજી મુસની વખાલુ કરી હતી, અને સરકારે પોતાના કોણમાં એ મહરશોનાં ઊપકાર બોલ્યો હતો.

એ બાદ ઊપરું વસ્તીની ગણતરી પરીણામ ડીજેમખર આસમાં બાહર પડ્યું હતું, જેમાં નજીઆ સુખ્ય મુખ્યની વસ્તી કુલે ૮૧૬૫૬૨ બાલુસોની હતી, જે મધે ૪૯૨૦૧ પારસીઓ હતા. જેમાં ૫૪૬ ૨૮૦૯૮ અને ઓરત ૨૧૧૦૩ હતાં. તેઓની ઊપરનું પ્રમાણ નીચે મુજબ હતું:—

	નર.	તારી.
૨ વર્ષની અંદરનાં બચ્ચાં ..	૮૪૭	૭૯૮
૨ થી ૧૭ વર્ષ સુધીનાં.....	૫૮૭૩	૫૭૪૪
૧૪ થી ૪૪ વર્ષ સુધીનાં.....	૧૬૪૮૬	૧૦૭૫૬
૪૪ થી ઊપરનાં	૪૮૪૬	૭૭૬૦

૨૮૦૯૮ ૨૧૧૦૩

ઓરતોનું પ્રમાણ મરદા કરતાં એક તૃતીયાંસ ઓછું, છતાં ૧૦૦ પારસી ઓરતોએ ૧૩૩ પારસી મરદા હતા.

ધંધા—

૭૧૮૦ લખનારાઓ મેહોતા મુનશી વગેરે.
 ૬૧૪૪ વ્યાપારીઓ અને સરારો.
 ૫૪૦૬ મુકારો તથા કારીગરો.
 ૫૭૩૨ નોકરો.
 ૭૫૮૦ ધર્મગુરુઓ.
 ૭૧૧૭ મીનકા તથા પુલ પર રેલનારા.
 ૧૭૬૭૩ બેકાર તથા ઊપરની અંદરનાં.

૪૯૨૦૧

તથા ધડીઆલી વગેરે ગોઠવી તેની નજીકની મરામત કરવાને રાખ્યા હતા, તથા માહારાજ ખંડરાવે પણ તેમને એક એકા ૫૨ કાએમ રાખ્યા હતા તેવજી વડોદરામાં એક “આમેરન ફાઉન્ડરી” તથા તંકમાલ ઉભી કરી હતી, અને તેમાં માહારાજના હેકમખી તેનાં રાજમાં આલેતો બાળાશાહી સિકો ધણી આજી કારીગરીથી પાડ્યો હતો, તથા ને નવા સિકા માહરાજ પોતાની છેલ્લી મુખ્યની મુસાફરી વેળા અંતરે પણ વાપડવાને લાવ્યા હતા.^૨

તા. ૪ થી ફેબ્રુઆરી.

એક મેહરજીભાઈ બાપુજી વીકાજીને નામદાર મરકારે મુખ્યની કમરમનાં પાંચમા આસીસ્ટન્ટ કમીશનર નેમ્યા હતા.^૨

એઓમાં બીજારી એક નહીં હતા. ખાણવાનાં ૧૭૪ ખાણસો હતાં, જેમાં ૨૮ ધેમાં, ૨૦ મુગાંધેમાં, ૭૪ આંધેમાં, અને ૫૨ છુકાં લંગડાં હતાં.

વસ્તીનાં મધકર—

	મરદ.	ઓરત.
કાલાખા.....	૭૧૭	૨૮૩
કોટ	૧૧૦૧૧	૮૬૭૦
નેરાંન	૧	૦
મરકોટ	૭૪૭	૨૭૮૮
માડવી	૨૪	૨૨
મકાયા	૨૮૬	૨૭૬
ઊપરનાડી	૧૫૪	૧૪૫
કુંગરી	૧૪	૦
ધોનીતખાવ ..	૭૨૨૨	૪૫૬૮
શનસવાડી	૭૩૮	૨૮૪
મુલેશર	૭૪૨	૪૮૭
ખારા તખાવ ..	૨૮૨	૧૮૦
કુંખારવાડા ..	૨૭૮	૨૦૬
કાખાડીપરા ..	૭૦૭	૨૧૨
વેતવાડી	૧૭૮૮	૧૭૨૦
ગીરમાંખ	૧૭૪	૧૧૨
ઓપાતી	૧૨૪	૧૩૨
વાનકેશર	૭૪૫	૨૨૪
માલપેશખી ..	૨૪૦	૧૫૫
અગમાંખ ..	૭૩૩	૫૭૧
પરેલ	૧૬૪	૮૬
સીપરી	૨૧	૫
સીખ	૭૬	૧૪
મેહમ	૨૪૪	૭૫૭
વરડી	૪	૧
આરાંમાં	૪	૦

૨૮૦૯૮ ૨૧૧૦૩

૨ નખે નખશેલ, તા. ૨૬ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૪.

૨ બોરબે ગવરમેંટ ગેઝેટ, ૪ થી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૪.

કાવચાળ માણેકલ લીમણ બનાવ, ચોરાબજ પેચતવજ ફરો-
મજ, નવરોજજ નાનાભાઈ ફરોમજ, કાવચાળ. બંગીરજ
રેડીમની, બેહરોમજ હોરમજજ કામાજ, નવરોજજ માણે-
કજ વાડીઆ, ધનજભાઈ ફરોમજ પેચ, ચોરાબજ ફરોમજ

પુતને માટે ૩૧૦૦૦) ની નોટ. (૨) તા. ૨૩ મી જુલાઈ
૧૮૮૭ ને દીને શેક ચોરાબજ કાવચાળ પાંડિયાલાએ પોતાના
ખાખા ખરફુમ શેક કાવચાળ ધનજભાઈ પાંડિયાલાનાં પુતને
માટે ૩૧૦૦૦) ની નોટ. (તેવું અરધું વ્યાજ રવાંનેને અવલ
જંબલ પાંડ્યાલાનાં ૪૬માં તથા અરધું વ્યાજ કંકતાની
બરથોરની અંજુમનનાં ૪૬માં વાપડવાને.) (૩) તા. ૭
મી અક્ટોબર ૧૮૮૭ ને દીને શેકા અરદેસર તથા બંગીરજ
નશરવાંનજ ચોરીએ પોતાના ખાખા ખરફુમ શેક નશરવાંનજ
બકમનજ મોદીનાં પુતને સાદે ૩૧૦૦૦) ની નોટ. (૪)
તા. ૧૭ મી ડીસેમ્બર ૧૮૮૭ ને દીને શેક દીનશાહજ મન-
ચેરજ પંથકીએ ખરફુમ શેક કાવચાળ બેનજજ દરુગની
પુત્રખાંપી ૩૧૦૦૦) ની નોટ. (૫) તા. ૧૭ મી બનેવારી
૧૮૮૮ ને દીને સર દીનશાહજ માણેકલ પીડીએ પોતાના
નમીરા ખરફુમ શેક અરદેસર કાવચાળ પીડીએ પુતને સાદે
૩૧૦૦૦) ની કંકતા મુનીસીપાલ લોન. (૬) તા. ૩૭
એપ્રિલ ૧૮૮૮ ને દીને શી હાંગકોંગ, કંતાન તથા મકાહિનાં
બરથોરનીએએ કાલર ૧૧૭૮)૭૦ બરી રોકલ્યા તેની
૩૨૫૦૦) ની નોટ લઈ પાડેક માં તેવું.

એ પછી કંકતા તથા તેની આસપાસની જગોનાં
બરથોરની રવાંનેને અવજ જંબલ પાંડ્યાલાનાં કારણસર
બરથોરની માણેકને પગારદાર રાખવા તથા તેને લગતો
સર્વે મદોખત તથા ખરચ કરવા તથા તેમના પર દેખરેખ
અને ઘડતી એકાદી રાખવા માટે કંકતાની બરથોરની અંજુ-
મનનાં ૪૬ના તરફીએની સાથે બીજા તે તરફ વસંતારા પી
બરથોરની અરધોની એક કપીડી તા. ૧૫ મી આપરેલ
૧૮૮૮ ને દીને નેમી હતી :—

શેકા હીરજભાઈ માણેકલ રૂસતમજ, કાવચાળ એદલ-
જ પટેલ, જયજેદજ રતનજ બીશની, લીમજભાઈ ધનજભાઈ
સુનશી, શંખજ મનચેરજ સુખશી.

ભાખા અરધો પથેથી શેક હીરજભાઈ માણેકલ રૂસત-
મજ એ ૪૬ના તરફી નેમાપાથી તથા શેક કાવચાળ એદ-
લજ પટેલ સુખજ આવવાથી તથા શેક લીમજભાઈ ધનજ-
ભાઈ સુનશી મેકરાતમશીન થવાથી તેમની બંને પર શેક
કુવરજ બકમનજ ગમજર, નશરવાંનજ ચોરાબજ સુરની,
અને કુવરજ ધનજભાઈ તથા બીશની નેમ્યા હતા.

બી કંકતા પથે પારસીએના ભાખે(એ સાદે એક
લાઈમેરી ભાંડાવાને તરફીએએ ૪૦ સં ૧૮૮૯ માં એક
લીટ ૪૭૦ કીલું હતું, જેમાં ૩૧૧૬૨) નીએ સુખજ કંકતામાં
ખરાપા હતા :—

(૩૨૦૧) ખરજોરજ શંખજની કુંપની. (૩૧૫૧)
પેશનજજ તથા કુવરજ એદલજ ગમજર. (૩૧૦૧) શંખજ
મનચેરજ સુખશી, જમજેદજ શંખજ માકન. (૩૨૧) મેદર-
વાંનજ હોરમજજ ચેકતાની કુંપની, લીમજભાઈ ધનજભાઈ
સુનશી. (૩૫૫) મેદરવાંનજ માનાભાઈ ચેકતા. (૩૫૫)
રૂસતમજ ચોરાબજ ભાખાવાની કુંપની. (૩૨૫) શંખજ
હોરમજજ અરજાણી, હોરમજજ નશરવાંનજ કુવર, નશરવાં-
નજ મેકરાતમજ પટેલ, કાવચાળ એદલજ ખજાતા. (૩૨૧)

પેચ, ખંચેદજ કાવચાળ આશખરનર, ધનજભાઈ ખરથો-
દજ મરાક, મેદરવાંનજ નશરવાંનજ ભાખતમશી) અરધોએ
કરેમાં રેકવીલજમની રૂએ આજ દીને ટાઈપહાલમાં એક
બહેર સળા નામદાર ગવરનર મર પારદેસ હીઅરનાં પ્રત્યખ-

માણેકલ રૂસતમજ બનાવ અને હાકરાએ હીરજભાઈ તથા
કાવચાળ, કાવચાળ એદલજ પટેલ. (૩૨૪૮) ૩૨૦) ની
અંદરની કમ.

એ પછી એજ શાલની ઇપાને ૧૮૮૬ ની શરૂઆતમાં
હાનરેખજ સર દીનશાહજ માણેકલ પીડી પેશતાનાં ઘણીઆની
લેડી સાકરનાજ તથા કુદૂંય સાથે નામદાર ગવરનર જનરલની
કોનસીલીમાં શાખેલ થવા સારે કલકતે થયા હતા તેમને તરફીએ
તથા બીજા તે તરફના બરથોરનીએએ અરજ કરવાથી તેવે
એ ૪૬માં (૩૧૦૦૦) નાં કંકતાનાં પી ટકતાં વ્યાજનાં
મુનીસીપાલ બોર્ડ કે જેની લાગત ૩૮૭૩૨)૧૦૩ થઈ હતી
તે તા. ૨૮ મી એપ્રિલ ૧૮૮૯ ને દીને તેજ આપ્યાં હતાં,
અને તે મામે એપ્રિલ સરત કીધી હતી કે એ બોર્ડનું કંકતાની
બરથોરની અંજુમનનાં ૪૬નાં દરતરમાં એક છુદું ખાતું
પાડી તેનાં વ્યાજની આવક જે ૨૨ વર્ષે ૩૪૦૦) થાય. તે
પથેથી ૩૭૦૦) એ લાઈમેરીના ખરચમાં વાપડવા, અને પાકી
૩૧૦૦) ૨૨ વર્ષે ૪૦ સં ૧૯૧૬ માં એ બોર્ડનાં તાણાં
મુનીસીપાલીટી વર્ષ પગાર કરે ત્યાંસુધી એ ખાતામાં વજા-
ર્યા, અને તે ૧૪ વર્ષ વસારનાં નાણાંની નોટ ખરીદી તે વજા
ભાખાં બોર્ડ સાથે બેરેથી. એ સરતો તરફીએએ બાહજ
રાખી એ લાઈમેરી તા. ૧૪ મી આપરેલ ૧૮૮૬ ને દીનથી
કલત પથે ઇબરા સીદમાં એક ભાંડોનાં મકાનમાં “શી હાન-
રેખજ સર દીનશાહ માણેકલ પીડી ઓશાસીઅ લાઈમેરી”
નાં નામથી બિયાડી હતી. એ લાઈમેરીના વજાસને માટે
હાનરેખજ સર દીનશાહજે કમક, કાચ, ખુરસી વગેરે
૩૪૧૫)૧૨૬ ટું ૪૨નીસર તથા ૩૨૬૬)૧૫ ની કીપનાની
જુદી જુદી બિયાડીએ તથા બિયાંનીઆં લેઢ આપ્યાં હતાં,
અને તે માટે એ લાઈમેરી બિયાંની વજાએ કંકતાની બર-
થોરની અંજુમને જલો એ સમી શેકને મોટો બિયાજ માંન્યો
હતો, તથા લાઈમેરીને લગતા કામેદાએ યડવા તથા તેને લગતી
બીજા ગોઠવણ કરવા માટે અંજુમનનાં ૪૬નાં તરફીએની સાથે
શેકા કાવચાળ એદલજ પટેલ, લીમજભાઈ ધનજભાઈ સુનશી,
અને જમજેદજ રતનજ બીશની એક કપીડી નેમી હતી.

હોર બજાયા સુખજ કંકતાના બરથોરનીએએ
લાઈમેરીનાં ૪૬માં જે ૩૧૧૬૨) ખરપા હતા તે પથેથી
તરફીએએ તા. ૧૦ મી એપ્રિલ ૧૮૮૯ ને દીને ૩૧૦૦૦)
ની-સરકારી નોટ ખરીદ કરી તેવું વ્યાજ એ લાઈમેરીના
ખરચમાં વાપડવાની સરતથી તેવું પણ એક છુદું ખાતું અંજુ-
મનનાં દરતરમાં પાડેલું, તેમજ તા. ૨૫ મી આગસ્ટ
૧૮૮૦ ને દીને ખરફુમ લેડી સાકરનાજ દીનશાહજ પીડીએ
પુતને માટે તેમના ખાખા સર દીનશાહજ માણેકલ પીડીએ
ખાચેનેટે ૩૫૦૦), દીકરા શેક શંખજ દીનશાહજ પીડીએ
૩૧૦૦૦), દીકરા શેક બકમનજ દીનશાહજ પીડીએ ૩૧૦૦૦),
દીકરી બાઈ માણેકલાજ તે શેક પીરોબજાહ બકમનજ જજ-
નાઈનાં ઘણીઆનીએ ૩૫૦૦), તથા નમીરા શેક પેશનજ
કાવચાળ પીડીએ ૩૫૦૦) મમી ૩૭૫૦૦) નાં કંકતાની
મુનીસીપાલીટીનાં બોર્ડ તેવું વ્યાજ મનકુરે લાઈમેરીના
ખરચમાં વાપડવાને એક છુદું ખાતું વસાવી આપ્યાં હતાં.

પાંચું હેઠલ મલી હતી. આ વેળાએ માહરાણી ઉપર મોકલવાનું માનવત્ર વાંચી બાહલ રાખી તે નામદાર ગવરનરની આરફતે મોકલી આપવાનો ડેડાવ કરી સંખા બરખાસ્ત ચાલિ હતી.^૧

તા ૧૩ મી ફેબ્રુવારી.

અતરેનાં ઠાઠમસ ઓફ ઇંડીઆ ઇલાખાનાંના પ્રીટર શેક હારમનજી શાપુરજી જીજીભાઈ ઉત્તવાલાનાં કુટુંબમાં ગઈ તા ૧૦ મી જાનેવારીથી ત્રણ દિવસના અરસામાં ૭ માલુસોના કાલેરાએ ભાન લીધે હતો. આથી કુખદાયક ખાતવ એ લાયકીવાલા ગરીબ ગ્રહસ્થનાં ઘરમાં ખતવાથી ઠાઠમસનાં કારખાનાંના સર્વે કામદારોએ તેને આજ દીને એક દોહામાવત તથા સાથે એક જીનમળી ભેટ કીધી હતી.^૨

તા ૧૫ મી ફેબ્રુવારી.

જરમળીવાલા પ્રોફેસર એક, સુચતીએ અવસ્તા ભાષાના સ્પષ્ટ કોષ તથા વ્યાકરણનું એક પુસ્તક રચી ચાર બાગેમાં પ્રગટ કીધું હતું.^૩

તા ૧૮ મી ફેબ્રુવારી.

શેક અરથેદજ ફરકુનજી પારખે અતરેની જીવોચા-કીકલ શેચાઈની લાખિરીમાં ભુગોલને લગતાં ખીજાં પુસ્તકો અરીથવાને ૩૧૫૦૦) તે શેચાઈનીતા પ્રમુખ હાનરે-અન ડબલ્યુ. ઇ. કીઅરની મારફતે ગઈ તા ૨૨ મી જાને-

વરનાં કલકત્તાની જરથોસ્તી અંજીમનનાં જંડનાં તેમજ ચરફુમ શેક રસતમજ કાવશજ ખનાલનાં નામના ઘાદખારનાં જંડના કામિદાસરનાં તરસરીકો તા ૭૧ મી અક્ટોબર ૧૮૬૭ ને રીને કલકત્તાવાલા વકીલો ચેશરસ બરનસ, જાનડરસન, ફરગુસન, અને અપરનની મારફતે તેમજ "મેહરાંજી જીજીભાઈ શ્રી કલકત્તાનાં જરથોસ્તી રવાનોને અવલખનંજી પોંદયા-ડવાના જંડ" જું કામિદાસરનું એક તરસરીક તા ૨ જ નવેમ્બર ૧૮૬૮ ને રીને કલકત્તાવાલા વકીલો ચેશરસ બકલાંડ અને કોવીની મારફતે કરાવવામાં આવ્યાં હતાં.

જીવણ કલકત્તાની જરથોસ્તી અંજીમનનાં જંડની પુંજ તેના હેઠા ૭૦ સં ૧૮૫૦ વેરના છપાપણા હીસાબ સુન્ન ૩૧૬૮૧૮)૭, તથા મરફુમ શેક રસતમજ કાવશજ ખનાલને નામના ઘાદખારનાં જંડની પુંજ ૩૧૦૬૮૫)૭)૪, તથા એ બધે જંડનાં વાપડવાને પદાવેમાં પાંચ જીજીભાઈ ખાતાંઓનાં (૮૨૦૦)૧૦ છે. તેમજ દોખાનાંની જાગની પુરની તથા મરામતનાં જંડ ખાતે ૩૧૬૬૨, તથા રવાનોને અવલખનંજી પોંદયાડવાનાં જંડની બધી પુંજ ખાતે ૩૧૪૫૨૪)૦)૨, તથા તાઈએ રીનાં જંડની પુંજ ૩૧૭૧૭૮)૪)૬ મલી કુલે પુંજ (૮૫૦૭૭)૭)૭ છે.

૨ બોમ્બે ગેઝટ, તા ૧૭ મી ફેબ્રુવારી ૧૮૬૪.

૨ બોમ્બે ગેઝટ, તા ૮ મી ફેબ્રુવારી ૧૮૬૪.

૩ "Handbuch der Zendsprache. von, Ferdinand Justi. Aethae trisches noertenbuch. Grammatik Chrestomathie. Leipzig. 1864."

વારીએ ભેટ આપ્યા હતા, જે માટે આજ દીને એ મંડલીની મલેલી સખામાં એ રાંદો મોટા ઉપકાર માનવામાં આવ્યો હતો.^૪

તા ૧૯ મી ફેબ્રુવારી.

રેજ ૨૯ માં ૫ (ચિ) ૧૨૩૩ યન્દેજરી,

મરણ—હારમનજી તવરેજી કંચાકર, અમદાવા-દવાલા—ઉમર વર્ષ (૧૦) મુરતવાલા શેક તવરેજી કાવશજ અથુગરના દીકરા. એવલુ પ્રથમમાં હરસોલની કાંપ મધે મેસમેનનું કામ કરતા હતા. તે પછી ત્યાંથી કાંપ નીકલી જઈ અમદાવાદમાં આપ્યાથી અમદાવાદ મધે એવલુ વીલા-યતી અમથાખની એક કુડાંન ઉઘાડી હતી. ઈ ૨૦ ૧૮૫૪ માં એવલુ ડીમાથી ભરત્ર મુધંતિ ટલાપ લાવ લઈ જા કરવાનું કંચાકર, તથા ઈ ૨૦ ૧૮૫૯ માં અમદાવાદથી સુખાઈ સુધી ઘોડાની મારફતે ટલાપ લાવ લઈ જા કરવાનું કંચાકર લીધું હતું. તે આગમજ ટલાપ કામેંદોની મારફતે જતો આવતો હતો. એવલુનું મરણ અમદાવાદમાં નીપજ્યું હતું.

તા ૨૦ મી ફેબ્રુવારી.

રેજ ૩૦ માં ૬ (ક) ૧૨૩૩ યન્દેજરી.

આજ દીને મરફુમ બાઈ બચ્ચાબ તે શેક બહમનજી અરથેદજ કામાજીનાં ધણીઆંની તથા મરફુમ શેક ધનજી-બાઈ નયરવાનજી કામાજીનાં મેટીનાં હામથામાં તેમના આવંદે ૩૧૦૦૦), તથા મરફુમ બાવાની પ્રજામાંથી ૩૮૦૦૦), અને માતાજી બાઈ ધનબાઈએ ૩૧૦૦૦) મલી ૩૧૦૦૦૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૫

તા ૨૪ મી ફેબ્રુવારી.

રેજ ૮ માં ૫ (ચિ) ૧૨૩૩ યન્દેજરી.

આજ દીને શેક એદલજી શાપુરજી મેહતાએ પોતાના દીકરા શેક અરથેદજ તથા દીકરી બાઈ માલુકબાઈની શેહાદીની ખુશાલીમાં ૩૧૨૫૦) તથા તેવલુનાં ધણીઆંની બાઈ હીરાંબા-ઈએ ૩૨૫૦) તથા બાઈ શેક રસતમજ શાપુરજી મેહતાએ પોતાના દીકરા શેક રતનજીની શેહાદીની ખુશાલીમાં ૩૫૦૦) મલી ૩૨૦૦૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૬

તા ૨૬ મી ફેબ્રુવારી.

શેક ચોરાખજી જમથેદજ જીજીભાઈએ વેરાડરાયી દશ કોષ પર આપેલાં વરતત્ર ગામને "ગોમટી" નામને મોટા તથાવ ધણી બીચમાર હામખાં હોવાથી તે દરજા કરાવવાને ૩૫૦૦૦) ભેટ આપ્યા હતા.^૭

૪ ઠાઈમસ ઓફ ઇંડીઆ, તા ૧૧ મી આપ્રેલ ૧૮૬૪.

૫ બોમ્બે ગેઝટ, તા ૨૨ મી ફેબ્રુવારી ૧૮૬૪.

૬ બોમ્બે ગેઝટ, તા ૧ જી માર્ચ ૧૮૬૪.

૭ મુરત મીર, તા ૨૮ મી ફેબ્રુવારી ૧૮૬૪.

તાં ૨૮ મી ફેબ્રુઆરી.

શ્રેષ્ઠ મનચેરજી હોરમજી કામાજી દસ વર્ષે ઇંગ્લેન્ડથી સુબઈ આવવા નિકલ્યાથી આજ દિને તે તરફના જરથેરતી-એએ તેમને એક માનવ તથા રૂપાની ટીપ-થટ બેટ આપેલો હતો. માનવત્રના જવાબમાં શ્રેષ્ઠ મનચેરજીએ જણાવ્યું હતું કે “વેનાતમાં પેહડી કાઢવા લીધે પેહડાં ૧૮૩૬ નાં શાકમાં ‘મ’ ધારીક’ હતું” પણ તે પાર પાડવામાં કેટલીક તરાંહની મદદની ખુરને લીધે ૧૬ વરસની ધીક પડી હતી, પણ તે જો મારા એખલાથી ખતવા સરખું” હતે તો એટલી લાંબી ધીક નહીં યાતે.”

તાં ૨૯ મી ફેબ્રુઆરી.

શ્રેષ્ઠ હોરમજી દાલાબાઈ પરીસે દાહ કોરના વકી-લની પરીક્ષા ફોદમંદીથી પચાર કીરી હતી.

તાં ૪ થી માર્ચ.

સુરત મથે નામદાર ગવરનર સર ખારટક કીઅરે ગઈ તાં ૧૯ મી જાનેવારીએ એક દરબાર બરી હતી તે વેળાએ ત્યાંના નગરજેક નરમકદાસ જખમીદાસ પેહડી ખુરસી ઉપર બેઠાથી માદી રમતમજ ખુરસેદજીએ મીનજમમાંજ વાંધા લીધા કે પેહડી ખુરસી ઉપર બેથવાનો મારા મિવાએ કોહને હક નથી. ગુરતવેળા ત્યાં સમાધાની બજવવા કીન્ને જડજ મીંઝ આર. એમ. ધીનેહે નગરજેકને ખીજી ખુરસી ઉપર બેઠાડ્યા, પણ તે પછી તાં ૨૪ મી જાનેવારીને દિને મરક-કુમરની મારફતે ત્યાંના પારસી, હિંદુ, અને સુમખમાં શેરી-યાએને સવાલ કીધા કે ઉપર જણાવેલા બંધે મથેથી પેહડી ખુરસીએ બેથવા હાલક મોટો દરજ્જે કોહલો છે? આના જવાબમાં હિંદુ તથા સુમખમાં આગેવાનોએ જણાવ્યું કે નગરજેકના દરજ્જે મથેતો છે. પારસીએએ લખેલા અખી-ગ્રાવ આપેલો નહિ, પણ જણાવ્યું કે જેને જડજ સાહેબ પેહડી જગા આપવાને ડેડે તેના તે પર હક છે એમ તેઓની ખાતરી થવાની. ‘આ સધમાં ઉપરથી અને ફરીથી એવી અણગમતી બાબદ કચેરીમાં નહિ’ નીકળે તેથી મીંઝ ધીનેહે સરકારી દફતરમાં લંબાણુ બોલાસો કરી એક મીન્ટીર લેખી હતી કે સુરતની જે દરબારમાં મથતી કોમના લોકો હાજર હોય તેમાં નગરજેકના હક મોટી અથવા ઘણગા કરતાં મથવા દરજ્જાપર છે.”

૧ જાને જાન્યે, તાં ૧૨ મી રૂએ ૧૮૬૪.

૨ જાને જાન્યે, તાં ૨૯ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૪.

૩ સુરત મીનર, તાં ૬ થી માર્ચ ૧૮૬૪.

મીંઝ ધીનેહની કરેલી આખી મીનીટ સુરત મીનરના આ અંકમાં છાપેલી છે.

તાં ૫ મી માર્ચ.

“સર જાન્યેદજી જીજીબાઈ જાન્યેશન ફંડ” ના તરફથીએએ ઈં ૩૦ ૧૮૫૮ ના આગસ્ટ માસમાં સુબઈનાં ગુજરાતી વર્ષમાંનાં પત્રોમાં જોહેર ખબર છપાવી “જરથેરત પેહડીમાંનાં ખનાવેમાં પેગમખર સાહેબ હજરત જરથેરતનાં જનમારણી હકીકતનાં ‘જરથેરતનામાં’ નામનાં ફારસી પુસ્તકને ગુજરાતી તરજુમે, જે જે જગાએ શરેહ ધ્યા નોટની અગત ૫૨ તે માથે” કરી જે કોઈ જરથેરતી મકધી મરથ એક રીયાસો લખે તેને એ ફંડ મથેથી ૨૩૦૦) નું ઇનામ આપવાને જોહેર કીધું હતું. તે સુજબ તરફીએ પાર એકજ રેસાલો “હમાજોર બાદ જરથેરતરે મથેતમાંનાં અશોફરેહર” ની નીશાંનવાલો દસ્તુર પેશાતજી પેહડીમાંજ સંજાણુને લખેલો આપ્યો હતો, અને તે ઇનામને લાએક નીકળવાથી તેમને ઉપરું ઇનામ આપુ હતું, અને એ રેસાલાની ૧૦૦૦) નકસો ફંડને હીસાબે છપાવી પ્રગટ કીધી હતી.”

તાં ૬ થી માર્ચ.

આજ દિને મરહુમ શ્રેષ્ઠ હોરમજી પદમનજી વાડીઆ-વાલાં જોહતયાહી આતથજેહરાંમને લગતા મથે મોમેદાએ ત્યાંના વડા દસ્તુર પેશાતજી પેહડીમાંજ સંજાણુ જોગ એક લખત કરી એવો બંદોખરત કીધો હતો કે તેઓમાંના કોઈ પણ જોમેદે વગર એવને નવમીન, નાવર, પામેલ્ય, અને ઉકમણે આચારદ લેવા જવું નહિ. કોઈએ પણ માંખનાં નાદાનીઆમાં જમવા જવું નહિ તેજ પ્રમાણે કોહનું સ્વીનું માંખનું વેંદ્યાણુ લેવા જવું નહિ. અગર દરેક જણને જુદાં જુદાં એવને થાપ અને તે જમાડનાર અથવા વેંદ્યા-નાર ધણી અથોરાનાંના દરજ્જે જમવાપ એવી રીતે જમા-ડના અથવા વેંદ્યાના માથે તો ત્યાં મથેને જમાગી છુટ આપવાને કારોબાર મંડીને હક છે. એ બંદોખરતો અથાવવા મોટે એક કારોબાર મંડી સુકરર કરતી અને જે કોઈ એવી ઉઠેલો આલે તેને દસ્તુરજીએ કારોબાર મંડીની મથવરતથી અને પોતાની સંપાનાં બળથી ધરતી શીક્ષા કરવી.”

તાં ૯ મી માર્ચ.

હાનરેખજ જગતથ શંકરજીએ એક મદીના ત્રિજ બાગના કરતાં વધારેસુદ પોતાના રેશીઓની સેવા ખજવવામાં કાડી તેનાં અંદેશાંનાં કોઈ માનની નીશાની ખતાવવા કીન્ને

૪ “પેગમખર સાહેબ અથો જરથેરતના જનમારણા એહવાજમાં દશગુર જરથેરત પેહડીને ખતાવેમાં પારસી પુસ્તકને શરેહ સાથે ગુજરાતી તરજુમે. ઇનાંમને રેસાસો. ખતાવનાર, પેશોતના દશગુર પેહડીમાંજ સંજાણુ. સર જાન્યેદજી જીજીબાઈ રસંદેશીન રંડના તરજી સાહેબેએ જરથેરતીઓની વાકેરગારીને સાથે” છપાવી પ્રગટ કરેએ. સુબઈ જાને જાન્યેદ છાપાખાનાં મથે હોરમજી દાલાબાઈ પરીસે છાપેલો. અને ૧૨૩૦ ઇખજદજરથી. અને ૧૮૬૪ ઇસવી.”

૫ રાસત જોરતાર, તાં ૧૦ મી જુલાઈ ૧૮૬૪.

હતા. આ વેળાએ શેઠ ડાયાભાઈએ એક લંબાન તથા ક્રીમતી બાપાણુ કરી મીઠા નાઇટની સર્વે સેવાઓ દર્શાવી હતી. ૧

૨ હાથમસ આંર ઈડીઆ, ૧૨ મી મારચ ૧૮૬૪.
મીઠા નાઇટને તા ૧૨ મી મેએ ૧૮૬૪ ને દીને મન-
ગાંત કારકલ મધે એક મેલા મેલાવકની હજુરમાં બિલ્લી
“પરસ” સર નમરોદજી જીલ્લાઈ બારોનેરે એક સુભાષીત
બાપાણુ કરી લેટ આપી હતી, જેને મીઠા નાઇટ ધરતો નવાજ
વાલી સુબધના લોકોના બિલ્લી રાતપો હતો. આ “પરસ” ના
પંકમાં બધા મલી ૩૬૭૧૨૬) ભરાયા હતા, જે મધે ૩૨૭૪૦)
ઈંગ્રેજોના, ૩૧૭૪૩૫) હિંદુઓના, ૩૨૭૧૫) મુસલમાનોના,
૩૧૪૫) પારસીઓના, અને ૩૪૭૦૯૫) નીચે મુજબ
પારસીઓના હતા :—

(૩૫૦૦) કાવશજી બંઝીરજી રેડીમતી, હાનરેબજ
રૂસતમજી નમરોદજી જીલ્લાઈ. (૩૭૦૦) ખરોદજી રરુદ-
નજી પારખ. (૩૨૫૦) સર નમરોદજી જીલ્લાઈ બારોનેર,
રીનસાહજી માલિકજી પીટી, મેકરાંમજી હોરમજી કામાલ.
(૩૧૫૦) શરાંમજી નશરાંવંતજી પટેલ, અરદેસર ખરોદજી
રરુદનજી પારખ. (૩૧૦૦) મેકરાંમજી જીલ્લાઈ, ચોરામજી
પેશતનજી શરાંમજી, ખરોદજી નોશરાંવંતજી કામાલ, અરદેસર
ખરોદજી કામાલ, ખરોદજી નોશરાંવંતજી કામાલની કુખની,
અરદેસર એફજી સીનાઈ, નશરાંવંતજી માલિકજી પીટી,
માલિકજી ખરોદજી કામાલ, બકમનજી ખરોદજી કામાલ,
મનચેરજી નમરોદજી બનાલ, પેશતનજી ખરોદજી સરાય.
(૩૬૦૦) નશરાંવંતજી બકમનજી મોરી તથા ઠાકરાંમી.
(૩૫૦) દાદાબાઈ હોરમજી કામાલ, દાદાબાઈ મેકરાંમજી
બનાલ, મેકરાંવંતજી શરાંમજી પાંડે, ધનજીભાઈ શરાંમજી પટેલ,
હીરજીભાઈ બંઝીરજી રેડીમતી, બકમનજી શરાંમજી કામાલ,
મેકરાંમજી માલિકજી વાડીઆ, પેશતનજી નમરોદજી, માલિકજી
અને નમરોદજી ખરોદજી, મેકરાંવંતજી નશરાંવંતજી ભાવન-
ગરી. (૩૨૦૦) ડાયાભાઈ શરાંમજી કામાલ, ખરોદજી કાવ-
શજી આશીખનર, ચોરામજી શરાંમજી પટેલ. (૩૩૦૦) મરકુમ
બંઝીરજી નશરાંવંતજી વાડીઆના ઠાકરાંમી, ખાનખાહર
પદમજી પેશતનજી. (૩૨૫૦) પેશતનજી હોરમજી કામાલ,
ડાયાભાઈ હોરમજી કામાલ, ખરોદજી નશરાંવંતજી પોંકયા,
મેકરાંમજી નાનાભાઈ શરાંમજી, નવરોજી નાનાભાઈ શરાંમજી.
(૩૨૨૫) શરાંમજી ધનજીભાઈ ખાટલીવાલા, પેશતનજી શરાં-
મજી કામાલ. (૩૨૦૦) બીમજી માલિકજી બનાલ, કાવશજી
માલિકજી બનાલ, ખરોદજી પેશતનજી ઇરાંની, હોમજી
ખરોદજી દાદીરોજી, એફજી શરાંમજી આલખચેરેની કુખની,
કામાલ પોંકયાતની કુખની, કાવશજી બંઝીરજી નશરાંવંતજી,
મનચેરજી કાવશજી લગડાના. (૩૧૫૦) કામાલ પેશતનજી
કામાલ. (૩૧૦૦) દોરામજી પેશતનજી કામાલ, શરાંમજી
બકમનજી કામાલ, બંઝીરજી નશરાંવંતજી નશરાંવંતજી કુખની,
ચોરામજી બખાસજી લાલા, પેશતનજી નવરોજી પોંકયા,
દોરામજી પેશતનજી ઘાસવાલા. (૩૫૨) નવરોજી બરજો-
રજી પારખ. (૩૫૦) હીરજીભાઈ હોરમજી રોના, શરાંમજી
હોરમજી રોના, બકમનજી જીલ્લાઈ, નવરોજી રરુદનજી,
પોંકયાજી બકમનજી કામાલ, રૂસતમજી શરાંમજી મેલા, બંઝી-
રજી સુભાષજી, ચોરામજી શાપુરજી બંગાલી, ડાયાભાઈ શરાં-
મજી રસકા, અરદેસર શરાંમજી મુસ, રીનસાહ દાદાભાઈ બોરી.
(૩૪૦) બરજોરજી ચોરામજી લાડેવાલા. (૨૨૫) પાલજી
દોરામજી રોનજી, પેશતનજી કાવશજી ખરાય, બરજોરજી બશા-

તા ૧૨ મી મારચ.

ઝાકર મારડીન હાંજી પોતાની મુજરાતની મુસલમાની
અહેવાલ વિષે એક બાપાણુ આજ રાત્રે મનગાંત મધે શેઠ
ડાયાભાઈ હોરમજી કામાલના બંગાલામાં જરથોસ્તીઓના
એક મેલા મેલાવકની હજુરમાં કાંઈ હતું. એ બાપાણુમાં
તેવણે મુજરાતમાંથી મેલામાં જરથોસ્તી ધર્મ પુરતકા વિષે
ઘણેક અગતના જાણસો કાંઈ હતા તથા જીલ્લાઈ હતું
કે તેમણે ૪૫૦) થી વધારે વર્ષનાં જીવતાં તરી. એ પછી તે
તરફના ધર્મગુરુઓમાં કાંપેલીઅત. નહિ હોવા વિષે દલગીરી
બતાવી હતી. એ બાપાણુનો મીઠામસની રૂમામસની દસ્તુર
હોરમજી ભમામસજી ભમામસ આશાનાએ મુજરાતીમાં માર
કરી મંજલાઓ હતો. એ બાદ શેઠ માલિકજી ખરોદજી
મરકા, મુજાઈ પુતીવરસીકાના રેલમદાર ઝાકરે મીંકવર,
અને શેઠ ખરોદજી રૂસતમજી કામાલએ બાપાણુ કરી ઝાકર
હાંજીનો ઉપકાર માન્યો હતો, તથા શેઠ ખરોદજી નોશર-
વાંતજી કામાલએ દસ્તુર હોરમજીને એજ બાપદ ઉપર
જરથોસ્તીઓની એક બંદરે સભા મેલાવી જુદું બાપાણુ
કરવાની એજતમાર કરી હતી, એ દસ્તુરએ ખુશી માંધે
કજીમ રાખી હતી. ૨

સપ્ત લાલા, પેશતનજી મેકરાંમજી દાંતરા, મનચેરજી પેશતન-
જી બીજમર, દાદાભાઈ નશરાંવંતજી ભાવનગરી, દાદાભાઈ
મેકરાંમજી મુશા આપખરવરવાલા. (૩૨૦) બખાઈ દોરામજી
બીચરીમર, તપાલ રતનજી મરીના ઠાકરાંમી, બકમનજી નમર-
ોદજી મુશા, તેજમજી દાદાભાઈ મોરી. (૩૧૫) નાનાભાઈ
રૂસતમજી રાણીના, માલિકજી નાનાભાઈ દાવર, દાદાભાઈ
મેકનજી કારકા, પોરિનજી પેશતનજી ચાહેવાલા પુણાના,
દાદાભાઈ કાવશજી મુતી. (૩૧૦) શરાંમજી એફજી દાવર,
શરાંમજી ચોરામજી ભાવનગરી, રૂસતમજી અરદેસર ઇરેનનશરના,
કાવશજી રરુદનજી મરખાંન, પેશતનજી કાવશજી પડીઆલી,
દાદાભાઈ પાલજી લેખર, ખાનખાહર શરાંમજી નશરાંવંતજી
ચેકમા. (૩૧૦) ૩૧૦) ની અંદરની રકમ.

એજ મુજબ એજ દીને અતરેનાં દેશી વર્તમાન પત્રો
તથા ચોપાનીઓના અધીપતીઓનાં એક ડેપુટીશને શેઠ
બંઝીરજી મેકરાંવંતજી વડીરકાનાં પ્રમુખપણાં હેલજી નજી મીઠા
નાઇટને એક માનવન આપ્યું હતું. આ માનવન પર નીચકા
અધીપતીઓની શરૂઆત હતી :—

કેપથર નવરોજી કાવશજી, રાસન ગોરતાર અને
સી મેલના અધીપતી.

બીરોજાહ મેકરજી, મુજાઈ સમાચારના અધીપતી.
એફજી શરાંમજી ટોડી, બને નમરોદના અધીપતી.
તપાલ હોરમજી ચાચર, સમાચાર દરખજીના અધીપતી.
બંઝીરજી મેકરાંવંતજી પતીડર, માન પ્રસારકના અધીપતી.
મારદેવ નારાયણ પરમાંતર, નેશીવ યોપીની અવના
અધીપતી.

વળી તા ૭ મી મેએ ૧૮૬૪ ને દીને હાથમસ આંર
ઈડીઆનાં સર્વે માણસોએ ડોલાંધે શેઠ માલિકજી પેશતનજી
તમાકના બંગાલામાં ભેગા મળી મીઠા નાઇટને એક માનવન
આપ્યું હતું. તે મીઠા દોરામજી દોરામજી રીપરકરે એક
સુભાષીત બાપાણુ કરી વાંચી સંબધાણું હતું.

૩ બને નમરોદ, તા ૧૫ મી મારચ ૧૮૬૪.

તા. ૧૩ મી માર્ચ.

શેઠ બહમતજી મતચેરજી ગગરાતે પોતાનાં બધાં બાળકોનાં વાપડવા ચારે એક નવું ઘેર બાંહેડોટ મધે બંધાવ્યું તેની ખુશાલીમાં આજ દિને ૩૧૦૦૦) વરચુકલુ ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૧

તા. ૧૪ મી માર્ચ.

અમદાવાદમાં સોઘવારીને લીધે ત્યાંના લોકોને મદદ આપવાને થકી તે તરફના હિંદુ બાપરીઓએ ૩૬૦૦૦) નું એક ફંડ ઉઘું કીધું હતું, તે મધે ત્યાંવાલા શેઠ મતચેરજી ચોરાખજી કારંબવાલાએ ૩૨૦૦૦) ભર્યા હતા.^૨

તા. ૧૭ મી માર્ચ.

દરુર હોયજી જામાસજી જામાસખાસાનાએ પોતાની ડાકર હાંડિય સાથેની યુગરાતની યુગાદીના અહિવાસ વિષે એક બાપાલુ આજ દિને મરહુમ શેઠ કાવચજી મેહરમજી બનાજીવાં આતચમેહરમમં કીધું હતું. મરનશીનની ખુરસી શેઠ ખુરશેજી નેશરવાંનજી કામાજીને આપવામાં આવી હતી. દરુરજીનું બાપાલુ મધે મીજલસી-ઓએ ધણી ધંમીરાધી આંબલું હતું, અને તેની સેવે શેઠ ચોરાખજી પેથતજી ફરંમજી અને નવરોજી ફર-કુનજીએ મોમિશીની હામત સુધારવા માટે એક કમીટી તથા ફંડ ઉઘું કરવાની યુગના કીધી હતી.^૩

તા. ૧૭ મી માર્ચ.

શેઠ કુવરજી કાવચજી ચખાગાલાને નામદાર મરકારે ભરખ્યા ઉઘુડી કોલેક્ટર અને મેજસ્ટ્રેટ નેમ્યા હતા.^૪

તા. ૧૮ મી માર્ચ.

આએ વર્ષની અપરાધીઓની છાંડલુ કરવાની પેહલી વારની ચેતન આજ દિને હાઈ કોર્ટમાં નામદાર નજરીય

^૧ જામે જમશેદ, તા. ૧૪ મી માર્ચ ૧૮૬૪.

^૨ મોમિ મેજેસ્ટ્રેટ, તા. ૧૪ મી માર્ચ ૧૮૬૪.

બી એન શાળની તા. ૨ જ નવેમ્બરે અમદાવાદ મધે એક બીલું રોલીય તાંડી કરવામાં આલું હતું, જેના શેફ્ટરી તરીકે કલેક્ટરના હેડ કલાર્ક શેઠ દીનશાહજી હોરમજી કરાધને નેમ્યા હતા. એ રૂઝાં પારસીઓએ ૩૧૭૧૫) નીચે યુગલ ભર્યા હતા :—

(૩૦૦) મરહુમ શેઠ હોરમજી નવરોજી વેલકંઠા-કરની પુલખાબી હાંડી પરચેદલ પાલજી લાલકાકા. (૩૧૫૦) મનચેરજી ચોરાખજી કારંબવાલા. (૩૧૨૫) પેથતજી પ્રમોજી વકીય. (૩૧૦૦) પરચેદલ પાલજી લાલકાકા, રતનજી પેથતજી વરંડ. (૩૭૫) મેહરવાંનજી કાવચજી. (૩૪૦) શાપુરજી ચોરાખજી મજોલ. (૩૨૫) હોરમજી જમશેદલ પાલકાકા.

^૩ જામે જમશેદ, તા. ૧૯ મી માર્ચ ૧૮૬૪.

^૪ મોમિ ગવરમેંટ મેજેસ્ટ્રેટ, ૧૭ મી માર્ચ ૧૮૬૪.

વેમઝાપની હજુરમાં બરાઈ હતી. નીચલા પારસીઓ આંડ જુરીમાં મેકા હતા :—

શેઠ બહમતજી ફરંમજી કામાજી, હોરજીભાઈ હોરમ-જી શેઠા, જમશેદજી ધનજીભાઈ વાડીઆ, પરચેદજી રસમજી કામાજી.

તા. ૧૮ મી માર્ચ.

શેઠ મનચેરજી કાવચજી લંબડાનાએ "જમશેદી નવરોજી" વિષે એક ચોપાનું છપાવી પ્રગટ કીધું હતું.^૫

તા. ૧૯ મી માર્ચ.

ભારને રાજા જે સુબઈ મધે ફરવાને આપ્યો હતો તે નામદારને આજ રાત્રે શર જમશેદજી જીજીભાઈ બારેનેટે પોતાના મજગાંમ કાસ્ટલમાં એક મોટી જીવાફત આપી હતી.^૭

તા. ૨૦ મી માર્ચ.

રોજ ૨૯ માર્ચ ૭ (કો) ૧૨૩૩ યજ્ઞેનરદી. આજ દિને મરહુમ શેઠ મેહરવાંનજી પેથતજી હાંડી-ચનનાં હામલુમાં તેમની પોતાની તથા તેમનાં ધણીઓની બાઈ દીનખાઈની પુલ મધેથી ૩૨૦૦૦), બાઈ શેઠ માણે-કજી પેથતજી હાંડીચને ૩૧૦૭૫), બાગિમ શેઠ હોરમજી ચોરાખજી હાંડીચને ૩૫૫૦) તથા બીજાં મેશીઓએ ૩૫૪૫) મતી ૩૪૧૦૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૬

તા. ૨૦ મી માર્ચ.

શેઠ માણેકજી લીમજી હાંતરીઆ જેવલુ ૧૦) વર્ષ ઈશંતરી અતરે આપ્યા હતા, તેવલુ આજ દિને તે તરફની પોતાની યુગાદીનાં બેખાંનું એક બાપાલુ મજગાંમ મધે શેઠ મેહરવાંનજી ફરંમજી વડિના બંગલામાં જરચોશતીઓની એક મોટી મીજલસની હજુરમાં શર જમશેદજી જીજીભાઈ બારેનેટનાં પ્રયુખપણાં હેકન કીધું હતું.^૮

તા. ૨૧ મી માર્ચ.

રોજ ૩૦ માર્ચ ૧ (ચિ) ૧૨૩૩ યજ્ઞેનરદી. આજ દિને શેઠ મનચેરજી બહમતજી પંથકીની છોક-ગીના છોકરા શેઠ બાપુજી કેકોખાદજી કાવચજી પંથકીનાં હામ-લુમાં તેમના મમાવા તથા બીજાં મેશીઓએ મતી ૩૮૭૫) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૯

^૫ કાઈપસ આંડ ઈડીઆ, ૧૯ મી માર્ચ ૧૮૬૪.

^૬ "જમશેદી નમિરોલ", બનાવનાર, મનચેરજી કાવ-ચજી, સુબઈ, દરતર આશકારો પ્રેરક. માર્ચ સને ૧૮૬૪."

^૭ સુખચાઈના સંખાચાર, તા. ૨૨ મી માર્ચ ૧૮૬૪.

^૮ જામે જમશેદ, તા. ૨૨ મી માર્ચ ૧૮૬૪.

^૯ જામે જમશેદ, તા. ૨૪ મી માર્ચ ૧૮૬૪.

^{૧૦} જામે જમશેદ, તા. ૨૪ મી માર્ચ ૧૮૬૪.

તા. ૨૪ મી માર્ચ.

હાનરેબલ રસનમલ જમશેદજી જીજીભાઈએ બેઠાનાં રીલીફ ફંડનાં ત્યાંના કસ્ટોડિયન મારફતે રૂ.૧૦૦૦) બેટ ચોક્કસ હતા. ૨

તા. ૨૮ મી માર્ચ.

હાનરેબલ રસનમલ જમશેદજી જીજીભાઈએ આવેલે દેશના વતનીઓને શરૂ જમશેદજી જીજીભાઈ રૂ.૫૦૦ આરંભમાં યુરોપથી આવેલે ઉચ્ચ શિક્ષણી તેમની મારફતે ઉચ્ચે દરજ્જાના હુનર શિક્ષણકર્તા મોટે રૂ.૧૫૦૦૦૦) રૂ.૬૫૫ રૂ.૫૫૫ મરફતમાં આવવાની તા. ૨૩ મી માર્ચ ૧૮૬૪ ને દીને એક પત્ર લખી મરજી બતાવી હતી. એ હુનરમાં પ્રથમ મીત્ર તથા દેશી ઉપર આદર પેન્ટિંગ, ટેર મશ્વરી, બાહ્યકાં બનાવવાં, પથરનાં પાંખકાં કરવાં, પાંખકાં તેમજ ગરબા ઉપર કોતરકાં કરવા તથા રંગ આવવા, તેમજ ધાતુઓને મણુવાર આવવાનાં કાંચ શિક્ષણ, આ કાંચ ગ્રંથાં એક જ વખતે આગમ અવાવનાં નહિ, પણ ચોડી ચોડી શરૂઆત કરી તેમાં ફેરફાર મળવાથી, બીજી આગમ અવાવની, અને રૂંધે રૂંધે મથક પાર પાડ્યું. મરફતે એ મોટેની શરૂઆત કરવાને બની આવે તેથી તેણે ઉપરી રખતે આરથી બાગ-રૂ.૧૦૦૦), હાથમાં એકમ મરફતમાં આવેલે છે. મરફતે આ માગણી આજ દીને હાનરેબલ રસનમલ પત્ર એક પત્ર લખી બાહ્ય રાખી હતી, અને આ ચોડી અવાવને મોટે તેમને ઉપકાર માનો હતો. ૨

૧ મોરે મોરે, તા. ૨૪ મી માર્ચ ૧૮૬૪.

વળી બીજવાર જુગાઈ મરફતે એક રૂ.૨૦૦૦) બેઠાનાં ગરીબોને વેંદથી આવવા મોટે કસ્ટોડિયન ઉપર ચોક્કસ હતા. ઉપરી બંધ રખતેનાં કસ્ટોડિયન અત્યંત બીર કસ્ટોડિયન મ્યુનીસીપલ કમીશનરોની મારફતે ગરીબોને સહતે માવે અપવાદ મથક હોય ત્યાં મુજબ વેંદકરો હતા.

૨ મરફતે મરફતે, તા. ૪ થી મે ૧૮૬૪.

હાનરેબલ રસનમલ જમશેદજી જીજીભાઈએ એ આવેલે મરફતના ચીર-ચેકેટરી હાનરેબલ એ. ડી. રામરસન ઉપર તા. ૨૩ મી માર્ચ ૧૮૬૪ ને દીને નીચે મુજબ પત્ર લખ્યો હતો :—

Sir—Having for some time past had in view the advisability of placing facilities in the way of Natives and East Indians of this Presidency improving themselves in various branches of the Fine Arts, I asked the Director of Public Instruction to do me the favor to draw up a scheme in consonance with my views on this subject.

2. I have now the honor to hand you, for the information of His Excellency the Governor in Council, a Memorandum prepared by Mr. E. I. Howard, for which I beg to express my best thanks to that gentleman.

3. It will be seen from this memorandum that six different branches of Art-Instruction are therein proposed; and I am prepared to place ultimately in the

તા. ૨૮ મી માર્ચ.

મરજી પેશીના બનાવનાર આ. મો. રાજાભાઈ મોર-બજી મુનશીએ “મંદર મળા,” રાજા મંદર અને

hands of Government, for the purpose of carrying out the details of this scheme, the sum of Rs. 1,50,000.

4. In making this offer, however, I propose that Government should not carry out the whole scheme at once, but take up two of the subjects at a time, and see how the experiment succeeds. If proved to be successful, the remaining subjects can hereafter be taken up by degrees, until the whole scheme has been completed.

5. To enable Government to commence operations experimentally, I propose to pay at once one-half of the offered amount, viz., Rs. 75,000 and should the results of these experimental operations be satisfactory, and be appreciated by the Native community generally, the remaining subjects mentioned in the proposed scheme can be taken up, and I shall then be prepared to pay the remaining Rs. 75,000 in completion of my offer.

6. It is to be understood that I make this offer to Government with the view of extending the usefulness of the “Jamsetjee Jejeebhoy School of Arts,” which is already established in Dombay; and I would suggest, therefore, that the Committee of that School should be consulted by Government in respect to the details of my scheme.

7. My principal reason for proposing that the scheme should, for the present, be only partially entered on, is in view of the very deficient house accommodation which the School of Arts has at present at its disposal for imparting the requisite instruction in so many branches of the Fine Arts at once, and the necessity, therefore, of doing this by degrees.

8. Trusting that His Excellency the Governor in Council will approve of the scheme now laid before Government, and be pleased to accept the offer which I have made for the purpose of carrying it out.

ઉપરના પત્રને નામદાર મરફત તરફથી ચેકેટરી મી. ચી. મોરે તા. ૨૮ મી માર્ચ ૧૮૬૪ ને દીને હાનરેબલ રસનમલ જમશેદજી જીજીભાઈએ એ આવેલે :—

I have received and placed before His Excellency the Governor in Council your letter dated the 23rd instant, and its accompanying Memorandum by Mr. E. I. Howard, in which that officer has drawn up a scheme for the education of the Native Indian Pupils in various branches of Fine Art at your expense.

2. His Excellency in Council has desired me in acknowledging your noble offer to place in the hands of Government a sum of Rs. 1,50,000 for the purpose of carrying out the details of the above scheme, to state that Government accept the trust, and will communicate to you hereafter as to the best mode of carrying out your intention.

3. Government are of opinion that your proposed plan will act as a most effectual stimulus for promoting the objects of the “Sir Jamsetjee Jejeebhoy School of Art.”

4. The Deputy Auditor and Accountant General will be requested to receive and fund the first instalment of Rs. 75,000 which you propose to pay at once.

તા ૩૦ મી માર્ચ.

રોજ ૬ માહ ૮ (કો) ૧૨૩૩ યજ્ઞેશ્વરી.

મરણ—જંગીરજી એવંજલ પોંદ્યા—ઉમર વર્ષ ૭૧) મુનવાલા શેઠ એવંજલ બહમનજ કાપડીઆના દીકરા. એવંજલ પોતાનાં મમતારનાં કુટુંબના ઉધરવાથી તેમની “પોંદ્યા” ની અટકથી જીવણાતા હતા. થયમમાં એવંજલ અનરના જાણીતા મગોલ વ્યાપારી આગામહમદ શુસતરની ત્યાં કારબારી હતા. તે પછી ઈ ૨૦ ૧૮૩૨ માં તેમનાં મરણથી તેમના જમાઈ આગામહમદ રહીમ શીરાજીને ત્યાં રહેવા હતા. એવંજલ જરબોસ્તી મુઠ્ઠાલ તથા કદમી એતેકાર ઉપર ચુસન યકીન ધરાવતા હતા. પોતે “પાચી ટુંકે” એાછી ચકીતવાના હોવા છતાં હજારે રૂપિયાની જેર ચીતીની આવક ઉપર આડી નજર પાડી નથી. પોતે એાછી મગવડ ભોગવવા છતાં રાશતિને માટે ઘણાએક તપંગર અને વગવાનઓની દરકાર ન કરતાં પોતાનાં અંતરજી પરમાણે ચાલેઆઉં.”

તા ૩૧ મી માર્ચ.

રોજ ૧૦ માહ ૭ (ચો) ૧૨૩૩ યજ્ઞેશ્વરી.

આજ દિને મરહુમ શેઠ જમશેદજી એવંજલ વાડીઆનાં જમણમાં તેમની પોતાની પુંજમાંથી રૂ ૧૦૦૦, વીધવા બાઈ વીરજાભાઈએ રૂ ૮૦૦, દીકરાઓ યોગે માણેજી તથા ફાંમજીએ જમશેદજી વાડીઆએ રૂ ૬૨૫, તથા “બીન” બેગીઓએ રૂ ૧૧૫૦ મતી રૂ ૨૭૭૫) ધર્મપાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તા ૩૧ મી માર્ચ.

હાનરેબજ રમતજી જમશેદજી જીજીબાઈએ અનરની મર જમશેદજી જીજીબાઈ હાસીરતના કમચંડીમાં રમતીતના દરદીઓને માટે એક જુરો “વારડ” બાંધવાનો આજી પચસ—રૂ ૧૦૦૦, મરકારમાં આપ્યા હતા. અને જે વારડને હાસીરતના એક બાગ તરફ ગણવાની મરકાર માટે મરન થઈ હતી. આ મરન નામદાર મરકારે જાહાન શામી એ મુખાવન માટે હાનરેબજ રમતજીને યોગે ઉદાર માન્યો હતો.

૧ યોગે બાપુજી તથા જીજીબાઈ જંગીરજી પોંદ્યાના પાપા

૨ પુણેજી અમરાર, તા ૨૧ મી માર્ચ ૧૮૬૪.

૩ જમશે જમશેદ, તા ૨ જી આપરેલ ૧૮૬૪.

૪ રાજમજી જોરેશ્વરી, તા ૨ જી આપરેલ ૧૮૬૪.

આ મરને અરસી રૂબ નીચે મુજબ છે:—

No 615 of 1864.

Banyan Cutch, 21st March 1864.

Received the following letter from the Honorable Mr. Rustomjee Jamsetjee Jejeebhoy to Government, dated 21st March 1864.

“With reference to my letter to your address, of the 18th March 1864, on the subject of building a hospital and its connection with the Jamsetjee Jejeebhoy

તા ૩૧ મી માર્ચ.

યોગે નવરોજજી ફરુજનજી અને યોગેબાઈ ફરુજનજી કરાકાને નામદાર મરકારે મુજબના નવા મુકેલના અમલદારો રૂબના હતા.”

તા ૫ મી આપરેલ.

હાનરેબજ રમતજી જમશેદજી જીજીબાઈએ અમદાવાદ જીલ્લાનાં હામમ ગામની ધર્મચામીની મરામતને માટે રૂ ૨૦૦૦) ત્યાંના ફરકાર ૫૨ ચોકડા હતા.

તા ૭ મી આપરેલ.

રોજ ૧૭ માહ ૭ (ચો) ૧૨૩૩ યજ્ઞેશ્વરી.

આજ દિને મરહુમ બાઈ ધનબાઈજી તે શેઠ ધનજીબાઈ એવંજલ આગવણેશ્વરીનાં ધણીઆની તથા મરહુમ શેઠ અરદેશ્વર ફાંમજી હાવરનાં બેટીનાં ઉમણમાં તેમના આવંદ, તથા અમરા શેઠ એવંજલ ફાંમજી આગવણેશ્વર અને બીન બેગીઓએ મતી રૂ ૨૮૨૧) ધર્મપાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તા ૭ મી આપરેલ.

હાનરેબજ રમતજી જમશેદજી જીજીબાઈને મુજબના નામદાર ગવરનરની લેજઅવેલીફ ફાનસીમના એક અધિકારી તરફ ફરકી બીજાવાર નેમ્યા હતા.

મુજબની મતીવરસીટીના નવા “ફેલો” તરફ નામદાર મરકારે નીચના વારસી મહરેબને નેમ્યા હતા:—

શેઠ દાદાબાઈ નવરોજજી જોરેશ્વર, બાંબાબાહુર ૫૬મજી પેશનજી, શેઠ મેરણજી પેશનજી ફાંમજી.

Hospital, I have the honor to intimate to you, for the information of His Excellency the Governor in Council, my readiness to bear the whole of the estimated expense of constructing this additional ward, namely, rupees 50,000 on condition that the ward in question be considered by Government as part of the Jamsetjee Jejeebhoy Hospital, and be maintained and kept in repair by Government as a portion of that institution.”

Resolution.—The Honorable Rustomjee Jamsetjee Jejeebhoy should be thanked for this fresh proof of his munificence and philanthropy, and informed that Government accept his offer on the condition stated.

2. The Public Works Department should be informed with a view to the work being at once commenced. A tablet should be put up containing the donor's name and other particulars of this munificent gift.

એ મુજબની તમી હજી મુકી એ વારડમાં ગારવામાં આવી નથી.

૫ મેરને ગવરમેંટ જોરે, ૨૧ મી માર્ચ ૧૮૬૪.

૬ મેરને જોરે, તા ૫ મી આપરેલ ૧૮૬૪.

૭ જમશે જમશેદ, તા ૨૨ મી આપરેલ ૧૮૬૪.

૮ મેરને ગવરમેંટ જોરે, ૭ મી આપરેલ ૧૮૬૪.

૯ મેરને ગવરમેંટ જોરે, ૭ મી આપરેલ ૧૮૬૪.

તાં ૬ મી આપરેલ.

હાનરેબલ રૂપતમજી જીભશિરજી જીભાધ્યે પોતાની ગોમને આનર કરવા મારે ૩૧૩ ટલુનીએકે "ફ્રીમ લાંબ" મળગોમની ગોદીમાં શેડ રૂપતમજી અરેસર વાડીઆનાં ઉપરીપણું હેલેખ બંધાવી હતી. તેને આજ દીને પાણીમાં ઉતારવાની ક્રિયા હાનરેબલ રૂપતમજી તથા એકે ગોરા મેલાવડાની હાથુરમાં તેમની એકે હોઝરીની હોઝરી બાઈ દીનબાઈ રૂપતમજી વાડીઆએ કરી હતી. એ લાંબુ નામ "મારગરેટ કાફરડ" કરી રાખવામાં આણું હતું. ૧

તાં ૧૦ મી આપરેલ.

માહરાજ કુશીપત્રીજી જેએ હંગલોડી પોતાની માએ રાણી એંદાકુઅર ને ગયા અંગ્રેજોઅર ગાયમાં તે તરફ મરણ પામી હતી તેણીની લાશને પંચમ મધે ભુમીદા કરવાને લાયા હતા, તેમની મેલાકાતને માટે શેડ માણિકજી અરેસર આજ દીને પોતાના બાંએખાલા બંગલામાં દેશી પ્રદરેયોની એક મેલાવડો કર્યો હતો. ૧

તાં ૧૧ મી આપરેલ.

સુબધની કુનીવરસીદીની વિગત વર્ષની કાનગોડેયન આજ દીને ટાંચેહાલમાં બરાઈ હતી. પ્રજુઅરથને નામદાર આનસેકર અર બારડેન ક્રીઅર બીરાજવા હતા, આ વેળાએ ને વિદ્યાર્થીએને પદવીની મુદત આપવામાં આવી હતી તેમાં નીચલા પારસીઓ હતા :—

એચલર ઓફ આરટર (બી. એ.) ની મનદ—
બીરાજયાદ મેહરવાંનજી મેહતા, કેપ્તર એંદકજી બોદી,
હોરમજી રતનજી મરાઈ.

લાઈસેન્સીયેટ ઓફ મેડીસીન (એચ. એમ.)
ની મનદ— રૂપતમજી નશરવાંનજી બોદી.

આ વેળાએ રેજીસ્ટર વાંચેલા ડીપોટર પરથી જણા-
એજે કે શેડ કાવથજી જંગીરજી રેડીમનીએ તાં ૨૭ મી
આપરેલ ૧૮૬૩ ને દીને વાઇસ આનસેકર અર અધિકર્નંડર
ઑંડ બારડેનજીની મારફતે કુનીવરસીદીને માટે એક હમારત
બાંધવાને રૂ૧૦૦૦૦૦) આપવા જણાયા હતા, ને ઉપકાર
માયે બાહજ રાખવામાં આવ્યાએ. શેડ લીમજી અને
કાવથજી માણિકજી લીમજીએ તાં ૨૭ મી મેએ ૧૮૬૩ ને
દીને વાઇસ આનસેકરની મારફતે પોતાના બાવા મરહુમ શેડ
માણિકજી લીમજી બનાજીનાં નામને એક સેનાનો આંદ દર
વર્ષ ને વિદ્યાર્થી હિંદુસ્તાનની તવારીખ અને પુરાતમ બાબો
તથા આએ દેશમાં પુરાતનાં વિદ્યા હુનર કેવી રીતે ઉષ્મા-

ગમાં આવે તે બાબે સીનડિક્ટેડેવે તે બાબદ ઉપર મુકવી
અરથ રેસાવા હંચેજી બાવામાં લખે તેને હનામમાં આપવા
માટે રૂ૧૦૦૦) આપવા જણાવ્યાથી તે ઉપકાર માયે બાહજ
રાખવામાં આવ્યાએ. શેડ હોમજી અરેસર દાદીએ
તાં ૧૦ મી અપ્રેમ્બર ૧૮૬૩ ને દીને વાઇસ આનસેકર
અર અધિકર્નંડર ઑંડ બારડેનજીની મારફતે દર વર્ષે આએ
કુનીવરસીદીને માટે રૂ૧૦૦૦) થયેલા ને ચંચમ વિદ્યાર્થી હંચે-
જીમાં અરથ કવિતા જોડે તેને રૂ૨૦૦) તું હનામ પોતાનાં
નામથી આપવા માટે રૂ૫૦૦૦) ની રકમ આપવા જણાવ્યાથી
તે ઉપકાર માયે બાહજ રાખવામાં આવીએ. શેડ કાવથજી
જંગીરજી રેડીમનીએ તાં ૨૪ મી અપ્રેમ્બર ૧૮૬૩ ને
દીને ડાકટર જી. સી. બરડેનજીની મારફતે કુનીવરસીદીની
છપાણીનાં એજેન્ડા તથા કામન સીડ બનાવવાના અરથને
માટે રૂ૧૨૦૦) બેટ મોકલવા તે ઉપકાર માયે બાહજ રાખ્યાએ.

વર્ષી શેડ અરેસરજી ફરુનજી પારએ તાં ૨૫ મી
જુલાઈ ૧૮૬૩ ને દીને સુબધના નામદાર ગવરનરની મારફતે
"Economic Science" ની એક પ્રોફેસરશીપ સ્થાપવા
માટે રૂ૭૫૦૦૦) આપવા જણાવ્યાએ, પણ તે માગણી
તેમાંની એકમ અરતેને લીધે હિંદુસ્તાનની મરકારની મંજૂરી-
આત મયે લાંબુથી બાહજ રાખી નથી. એજ સુગમ શેડ
શોરાજી પેયનજી ફ્રાંમજીએ તાં ૭ મી જાન્યેવારી ૧૮૬૪
ને દીને સુબધના નામદાર ગવરનરની મારફતે પોતાના બાવા
મરહુમ શેડ ફ્રાંમજી કાવથજી બનાજીનાં નામની એક
"ફેલોશીપ" સ્થાપવા માટે રૂ૧૦૦૦૦૦) આપવા જણાવ્યાએ,
પણ તે માગણીની ઉપલાંજ કારણને લીધે હજુમુખી બાહજ
રાખી નથી. શેડ દાદાબાઈ નવરોજજી પ્રોફેસર તાં ૭ મી
જાન્યેવારી ૧૮૬૪ ને દીને પોતાની તથા બીજા નાણાં બરના-
રાએની તરફથી સુબધના નામદાર ગવરનરની મારફતે
હિંદુસ્તાનના માજી ગવરનર જનરલ નામદાર લારડ કેનિંગના
નામની એક "ફેલોશીપ" સ્થાપવા માટે રૂ૧૦૦૦૦૦) ૩
આપવા જણાવ્યાએ, પણ તે માગણીની ઉપલાંજ કારણને

૩ એ રૂ૧૦૦૦૦) નીચે સુગમ અપરેના દેશીઆએ
મરી આપ્યા હતા :—

(રૂ૧૦૦૦૦) દાદાબાઈ નવરોજજી પ્રોફેસર. (રૂ૨૫૦૦૦)
પ્રોફેસર નેશરવાંનજી કાચાજી. (રૂ૧૦૦૦૦) મેકરોજજી હોર-
નજી કાચાજી, કોરાબાઈ શંચંજી કાચાજી, રીનસાહજી બાલે-
જી લીડી. (રૂ૫૦૦૦) શંચંજી નશરવાંનજી પટેલ, શોરાજી
પેશતનજી શંચંજી, દાદાબાઈ મેહરોજજી બનાજી, નવરોજજી
નાનાબાઈ શંચંજી, વનજીબાઈ શંચંજી પટેલ, દાદાબાઈ
હોરનજી કાચાજી, કોરાબાઈ હોરનજી કાચાજી, પેશતનજી
હોરનજી કાચાજી, નશરવાંનજી બાલેજી લીડી, મેહરોજજી
નાનાબાઈ શંચંજી, હાનરેબલ જગનાથ ચંકરજી, કરજનદાસ
ચાંધવદાસ, ભગવાનદાસ પરચોતનદાસ, મંજેદાસ નજુબાઈ.

ઉપની "પ્રોફેસરશીપ" તથા બધે "ફેલોશીપ" ને
માટે સરકાર તરફથી કોઈની નાણાંની મદદ તથા છ રકાવું
આજ આપવાને શેડેરી ઓફ રેટેડ ના બંધુ હતું.

૧ માર્ચએ ઓફ ડીડીઆ, ૧૧ મી આપરેલ ૧૮૬૪.

૨ બોમ્બે એજે, તાં ૧૪ મી આપરેલ ૧૮૬૪.

લીધે હજીરુની બાહ્ય ગામી નથી, જે જો હિંદુસ્થાનની
મરકાસની તે પર મેંજીરુઆન મરજો તો હવે પછી બાહ્ય
ગામીમાં આવશે.^૧

તા. ૧૩ મી માર્ચ.

આરંભની સાંઠ ચેડીક જાણેલાં શિખનારા મંચર વિદ્યાર્થીઓને રક્ષાકરણીયો અને ધનાઢો આપવાની વર્ધિક મળ્યા આજ દિને મણી હતી. અરનયીનની ખુરસી નામદાર ગથનર અર આરટક ક્રિઅરે સીધા બાદ એ આતાંના પ્રીન-સીપાક ડાકટર પિરે ગયાં શાલતો રીપોરટ વાંચી મંબનાયો. એ પછી અરનયીને વિદ્યાર્થીઓને ધનાઢો તથા રક્ષાકરણીયની મન્દી આપી, જેમાં નીચલા પારસી વિદ્યાર્થીઓ હતા :—

- (૧) રૂમનમજી જમશેદજી નાદરચાહ.
- (૨) પેચનનજી જમશેદજી (સીમડીપાના).
- (૩) કાવચજી પેચનનજી (ભરૂચા).

મેચીનીન રક્ષામરથીયે અને રૂપાની સાંદે રૂપતમણ
 (મર્યાદાનું) જોઈને, તથા રૂપતમણ વળ્યેયેદા તાદર્યાહને
 (૫૦૦) નું ચેક મેંચેલદામ તરુબાઈ તરફથી આપે શાન
 આપેલું. ધનામ આપવામાં આવ્યું હતું.

એ પત્રી મરનગીને એક સુનાખીન ભાષાણ કરી મળા
પરમારન થાઈ હતી.^૨

તા. ૧૪ મી આપરેલ.

એક માણેકજી કાવચજી એ'દીને નામદાર મરકારે ઉતર
ગિભાગના મુખ આરંભિયુંદ મેટુમને'દ આશીમર નેમ્યા હતા.³

તા. ૧૬ મી માર્ચ ૨૦૧૬.

लक्ष्म भगि आये माममां क्षतिरनो न्नेम मय्या
 इन्द्रायणी ते तदुनी भुं देनिये पोत पोताना इवाम्

૧. રાજ્યમાં જોઈ શકેલા, ૧૩ મી આપરેલ ૧૯૪૮.
 જાણના પદની મેલરેલા પારખીઓ: જાણના આપરેલ વર્ષ
 પુનઃપરખીની નાણની પરીક્ષાઓમાં નીચલા પારખીઓ
 પદાર મેળા શ્રી:—

දුරස්ත භෞතික විද්‍යා ආරක්ෂා (විද්‍යා.
 ආ. වි.) ඒ වර්ෂයේ—මහලේ 09 වැනි මහලේ, පාසලේ
 ආරක්ෂා කිරීමේ, පාසලේ මාර්ගයේ පාසල, පාසල
 පාසලේ පාසලයා.

[illegible]

* ૬.૭.૬૩ અને ૭.૭.૬૩, ૨૦ જી આયરે ૧૯૬૪

¹ ગાંધી સ્મારક મંદિર, ૧૪ બી સ્ટ્રીટ, ૧૮૧૮.

सुख्यगी किञ्चाप्पे तथा पंढरी करी ते औरतार पासो वनंणी
सयंमनी खाळी हती. गरयोसणीप्पे घेरे घेरे कुंरयना
तथा उधरांणुं करी दरेक दरेमेहरमां नयन कराव्यां हां,
तथा गरीय वासादेनि सप्पावत, कुंरानि मर्मदि, तथा
वनवरेनि धासपाणी नप्पाव्यं हत्तुं.^४

તા. ૧૭ મી આપરિલ.

શ્રી શિવાયજી ભગવંતજી જીજ્ઞાસાધર્મ અમદાવાદ
મંત્રી ત્યાંની લાઘવેશ્વરીમાં નવી ધર્મગ્રંથ કેતાબો ખરીદવાને
રૂ.૨૦૦૦) તથા ત્યાંની કલિયોગમાં આમે શાલ ધર્માનો આપવા
મોટા રૂ.૫૦૦) નિઃ આપ્યા હતા.

એજ મુજબ એક ચોરામજીએ ત્યાંની સુભદ્રા વનીકપુત્ર ચોરામજીને રૂ.૫૦૦) ની રકમ ભેટ વ્યાપી હતી કે તેનાં વ્યાજમાંથી દર શાખ રૂ.૧૦૦) નાં છનામને રેમાણે સુભદ્રાની બાપામાં લખાવશે.

તા. ૧૮ ની આધારે.

આજ દિને અમરેલી મીઠાનીકમ હનરકીપુરની
વાર્ષિક મળા મર નમચેલ જીજીબાઈ પારેનનાં પ્રમુખ
પણાં હેમ મળી હતી. જે વેળાએ શેઠ વેળાજી મનચેરજી
હનરનેરે શાસ્ત્રપીઠનાં હાલ પાંચપાત્રી ડીગાંઈન મરવંધી
મરજ પાટલા મટે એક રૂપિયા આંદ હિનામ આપવામાં
આવી હતો.

તા. ૧૬ મી. આપરેલ.

21/12/24 भा. 3 (गि. 12, 33) प. 12, 33

આજ દિન તપશ્ચર્યાની પાસેમાં તપરી ગામમાં આંશુ-
મનનાં ઉપરાન્તું દોષાનું પરદાની કિંયા કરવામાં આવી હતી.
જયનની કિંયા પુરી પડ્યા બાદ દરુદુ કેડોબાદુ કેડમજી
મેદુદુ રાંણને તપરીની આંશુમ તરફથી એક શ્રેયા
દોષાવામાં આવી હતી. એ દિન શ્રેક શેરાબદુ જયેદુ
હુદુબાદુ તરફથી ત્યાં નેઆત જમાવામાં આવી હતી,

૪ જાન્યુઆરી ૧૯૬૪, તા. ૧૬ મી આપરેલ ૧૯૬૪.

“એ વખતે દરદર ઉંચકે રીતસુચિત વ્યવહારની અદ્યક્ષ
છ રીતસુચિત એક દરેકદરમાં રાત રીતસુચિત બેસીને ધ્યાનથી
પરાયણતા કરી હતી. એ વ્યવહારમાં તે સદાચરે પાન, એવળથી
અને રાતનાં એક દરન અને નાચ પોતાની ધારણી કરતા
હતા. ઉદ્યે રીતસુચિત દરેકદર નાચી ધારણી મેળવેને
બોલાવી ગાઈ નાચત કીધું હતું. નીચેગીતની તોલે પોતાના
આનંદના પાક કરી રાતનાં કાળમાં સુઈ પડેલી બોલાવી કીરીટનાં
શાંતિને શાંતિ આપે. હતા, અને ધ્યાનથી પરાયણતા કીધી પછ
દરદર મેળવેને અને ગીતની મેળવેને આગળના કીધી હતી.”

^૪ સુરત ખીતર, તા. ૧૭ મી આપ્રેલ ૧૯૬૪

¹ દાણધનુ આજે ઇંગ્લીશ, ૨૧ મી મેઈ ૧૮૬૪.

તથા મુરત અને નવસારી વચ્ચે એ રોડને ખરચે આસ ત્રેના મુકવામાં આવી હતી.^૧

તા. ૨૫ મી આપરેલ.

શેડ મનચરેલ હોરમજી કાનાજીએ ઇંગ્લેન્ડ મધે નામીયા જરમન વિદ્યાને પ્રોફેસર ફ્રેડ્રીક સ્પીગલના કહેલા જંદ અવસ્તાના તરજુમાનો મી. એ. એચ. બ્લેક પાસે ઇંગ્લેન્ડમાં તરજુમા કરાવી તેમાં ત્રણ હુતરો પોતાને ખરચે છપાવી અતરે લાખ્યા હતા, અને તે અરે જરથોસ્ત્રીઓમાં વેદ્યામાં હતા. આમાંનાં વેદ્યાં હુતરમાં વેદીદાદ, બીજામાં વીરચરદ અને ઇન્દ્રજીને, તથા ત્રીજામાં જોરરેહ અવસ્તાના તરજુમાં આપેલા હતા.^૨

તા. ૨૬ મી આપરેલ.

શેડ ખરચેલ હુતરના પાચે દીવ મધે ગરીબોને વેદ્યાવા માટે આનાજી ૫૦૦ ગુણે ભેળી કીમત રૂ. ૫૦૦૦ થાએ તે ત્યાંના પોરટુગીઝ સુતાવાયાએ ૫૨ એક આરક-મમાં બરી બેઠ મોકલી હતી.^૩

^૧ મુખબઈના ચાલુક, તા. ૨૭ મી આપરેલ ૧૮૬૪. આ દોખામાં પરનીએ મુખ્ય તત્તી મારેલી છે:—

“આએ દોખાનું શરવે જરથોસ્ત્રીની અનુભવનાં “પદશાત્રું” બાંધીએ. રોજ ૨૬ એ આશતાદ સાહા ૬ “શો થોરવર રોજશાહી શને ૧૨૩૩ ઇ. સ. ૧૧૫૨-૧૧૫૩.” “મી રૂખરવારી શને ૧૮૬૪ અંગરેલ.”

તત્તીમાં જણાવેલી ઘટકે ડાંઢક અડચણને લીધે એ દોખાનું ન પરથાતાં આએ દીવરે પરથાવું. એ દોખાનું ઊધ-રાત્રું મુખબઈમાં કરવાની આજેવાની શેડ ડાલાબાઈ મેજરાવંત વાડીઆએ કીધી હતી, તથા તેની સર્વે પેનાની શેડા આપી તે મેજરાવંત તવરીઆ અને હવણુલ નવરોજી તવરીઆએ કીધી હતી. એ દોખાનાં રૂડમાં બધા જની રૂ. ૧૨૬૩૫૦૦ નરાયા હતા, અને દોખાનું બાંધવા ૫૨ રૂ. ૧૨૬૩૮૮૧ ખરચ થામે હતા, તથા બાકી વધેલા રૂ. ૪૭૮૮૧ દોખાની નજાની આસપાસ રસ્તો ફેવલ બાંધવામાં કાજે લગાડ્યા હતા.

^૨ “Avesta: The religious books of the Parssees; from Professor Spiegel's german translation of the original manuscripts. By, Arthur Henry Bleec. In three volumes. Hertford: printed for Mancherjee Hormusjee Cama, By Stephen Austin. 1864.”

એ પુસ્તકના રીખાયામાં મી. બ્લેક લખેલ છે:—

The translation itself was commenced more than three years ago, at the request of Mr. Mancherjee Hormusjee Cama, who was anxious to have it published for the use of his countrymen.....Mr. Cama and the Translator carefully compared it with a Gujerati manuscript translation—perhaps the best which the Parsces possess—and the principal variations between this translation and that of Professor Spiegel are added in the foot-notes to each page.

^૩ જાને જરથોદ, તા. ૨૬ મી આપરેલ ૧૮૬૪. એજ મુખ્ય એ શેડ તરથી મુરત મધે તા. ૭ ત જુનમી ત્રણ માસ સુધી દરરોજ ૩૦૦૦ ગાણુઓને દર ગાણુએ એક શેર ખીચી મુરત વેદ્યાવામાં આવી હતી જેથી દર રોજ ૬૦૦ મન આનાજ ખપેલા હતા. ભરૂચ મધે જુલુ ગરી-

તા. ૩૦ મી આપરેલ.

શેડ ફાંમજી નરથવાંનજી પટેલે માહબલિયર મધે મથળા વર્ગના લેકિના ઉતારાને માટે એક ધર્મશાલા બંધાવવાને તે તરફ ઉભી થાયલી કમીટીને એક જમીનના કંટકો સુકત તથા બાંધકામને માટે બી. બી. રૂ. ૧૦૦૦૦ મેટ આપ્યા હતા.^૪

તા. ૧ સી મેએ.

હાનરેબલ રસતમજી જમચેલજી હજીબાઈએ દમણ મધે એક ધર્મનું દવાખાનું આજ દીવથી પોતાને ખરચે ઉઘાડ્યું હતું.^૫

બોને વેદ્યાવા માટે એવણે એજ માથમાં કટલીક ચોખાની ગુણે શેડ બજનશાહ મેજરાવંત પકીલ ઊપર મોકલી આપી હતી. એ આનાજ વેદ્યાવા પાંદડ તથા મુરત મધે બી. થાયલી રોજ કુંપનીને એવણે આએ શાલના નવેમ્બર માથમાં ભેટ આપેલી ૩૦૦૦ બગાઈ ચોખાની ગુણેની કીમત ગણતાં શેડ ખરચેલને રૂ. ૨૦૮૮૬૬ નો ખરચ થયો હતો. એજ મુખ્ય ઇ. સં. ૧૮૬૨—૬૩ માં નવારે એવણે ગુજરાતની મુસારીએ ગયા હતા તે વેળાએ ગરીબ ગુરખાએને વેદ્યા આપવામાં રૂ. ૫૦૦૦૦ હજારમી વધુ રકમ ખરચી હતી.

^૪ હાઇમજી આંજ ઇડીઆ, તા. ૨૭ મેએ ૧૮૬૪. એ ઊપરાંત એ ધર્મશાલાનાં બાંધકામને માટે સર જમચેલજી હજીબાઈ પારોનેટ, હાનરેબલ રસતમજી જમચેલજી હજીબાઈ, શેડા ખરચેલ રસતમજી પારખ, રીનશાહજી ચાલે-કલ પીરીડ, અને દારામજી પેશતમજી પટેલે રૂ. ૩૨૦૦ આપ્યા હતા, તથા બાકીની પડતી રકમ શેડ રાંમજીએ આપી હતી. આ ઊપરાંત એ ધર્મશાલાને એવનું નામ આપી તે ઊપર નીચે મુખ્ય તત્તી મારવામાં આવી છે:—

Framjee Nusservanjee
Dhurumalla
For all classes of travellers
Station Committee
Sir M. Sausse
George Taylor Esq.
F. Nusservanjee Esq.
Henry Cooke, M. D. Superintendent
1864.

ઊપરાંત તત્તીમાં જણાવેલી માહબલિયરના દીવ રોજના કમીટીમાં શેડ રાંમજી નરથવાંનજી પટેલ ઇ. સં. ૧૮૬૧ થી તે ૧૮૬૬ સુધી એક મેજમર હતા.

એ ઊપરાંત શેડ રાંમજી નરથવાંનજી પટેલે સેતારા હજામાં “મેડા” ગામમાં સરકારી બંગલો હતો તે ઇ. સં. ૧૮૫૬ માં ખરીદ કરી તેમાં રૂ. ૧૫૦૦ ને ખરચે સર્વે રૂ-શર કરી મુસારરોના ઊતારાને માટે ધર્મશાલા તરીકે બોલો મુક્યો હતો.

^૫ રાસત ગોશતાર, તા. ૮ મી મેએ ૧૮૬૪. એ દવાખાનું ઇ. સં. ૧૮૬૩ સુધી હાનરેબલ રસત-મજીને ખરચે આવી બંધ પડ્યું હતું, અને તેની એક શાખા જે એજ રોડને ખરચે બિદવાડે શેડ ચાલેલ કાવથાલ દમણ-વાજામાં ઘર મધે કાઢવામાં આવી હતી તે પલુ એજ શાલથી બંધ કરવામાં આવી, અને બિદવાડા મધે શેડ ચાલેલકની આજેવાની રૂબ અંજુમનને ખરચે એક દવાખાનું એજ શાલથી બોલુ કરવામાં આવ્યું હતું.

તા. ૨. ૭ મેએ.

શ્રી પારથેશ્વર કુરુનુલ્લખ પારમે મુરત મધે ધોરણની મરતના રતના આગળની પાંચાંચોની મરામત કરવા તથા તેમાં કેટલુંક નવું આંધકામ વધારવાને રૂ.૧૫૦૦૦ ની રકમ તેના તરફથીએને મેટ્ર આપી હતી.

તા. ૩. ૭ મેએ.

શ્રા. ૧૩ મા. ૮ (ચિ.) ૧૨૩૩ પચ્ચિત્તરી.

આજ રોજે પુણાંની પાસે અંદમલમરમાં અંતુમનનાં હવાનથી અંધારા મારેમાં રાખમાના તાંણી પુરવાની કિસ્મા કરવામાં આવી હતી. એ કિસ્મા પ્રણાવાના રૂઝર તેલમ્-સહ મનરેશ્વર હોત્તરનાં ઉચ્ચણાં હોત્તર યાદ હતી.

તા. ૬ થી મેએ.

અરુ છત્રાના આગળના મામલતર શ્રેષ્ઠ એલશ્વર રાગાભાઈ કોલાવાલાને નામદાર મરકારે ખીન વર્ગના માછ-એટની મુલા આપી હતી.

શ્રી હોમશ્વર આદિ વતમાપછ કોલાવાલાને નામદાર મરકારે ગોપાના એક મુખીસીસાત કમીયતર નેમ્પા દતા.

તા. ૭ થી મેએ.

શ્રી નવરોમશ્વર કુરુનુલ્લખે લાંબી મુરત યાદ ક્રીવનાં પ્રત્ન ઉપેયોગી કમીને મારે તેવજુલા દરકાર વાતવાની વિચાર કરવાને આજ રોજે અંતરના આગેવાન સદરથોની એક મુલા શ્રેષ્ઠ મરકારવાનું પહેલા અંધારાના અંધારામાં મળી હતી. મરકારીની અમીયે હીરછબાઈ હોમશ્વર મેનને આપવા પાર તેલજે તથા શ્રી ગોરાયજી યાપુછ અંધારાએ શ્રેષ્ઠ નવરોમશ્વરની જોરે મેલાએલું કેટલુંક નેમ્પા રૂ. ૧ મેલાયું. જે પછી નીચતા હોમી મેનનાં એ મરકારી પમાર પમા દતા :—

ક્રીવકારનો લાએક રીને બલો વાતવાની મુલા દેશીઓની રૂ.૨૫ મેનજે.

“શ્રી નવરોમશ્વર કુરુનુલ્લખનાં પ્રત્ન ઉપેયોગી કમીની વીજાંત તરીકે તેવજુની વાતવારી ધટની રીતે કાએમ રાખવાને મારે તથા તેવજુને નાણાંની એક રકમ મેટ્ર આપવાને કાએ એક રીત હોમી કરવી.

“આ મુલાની મતમજ પાર વાડવા તથા આ મુલાએ કરેલા હોમી અમલમાં લાવવાને મારે નીચે દર્શાવેલ સદરથોની એક કમીડી મુકર કરવી.”

૪ રાત ગોરાયજી, તા. ૮ થી મેએ ૧૮૬૪.

એ કમીડીએ ગુરતમ એ કારણસર અતરે એક રૂ. ૬ ઊંચું કીડું હતું, જે મધે રૂ. ૨૦૫૮૭ પરાયા હતા, જેમાં દરવાક ઉંડું બિનોએ પોતાની પુણીથી રૂ. ૧૦૦૫૧ નીચે મુજબ મેલ્યા હતા :—

(રૂ. ૫૦૦) હાનરેયજી નગુનાથ શંકરચે. (રૂ. ૨૫૦) કાકર આજી દાજ. (રૂ. ૨૨૫) બાગાઈ પાંડુરંગ. (રૂ. ૧૦૦) વીના-પકાવ નગુનાથ શંકરચે. (રૂ. ૫૦) રાવચાહેય રાગમદર બાલકરશનાજી. (રૂ. ૩૦) કાકર આતપારાથ પાંડુરંગ. (રૂ. ૨૦) કરીનદાસ મુનં.

બાકી રૂ. ૧૫૨૨ નીચે મુજબ પારસીઓના હતા :—

(રૂ. ૨૨૦૦) બકમનજી શંકરજી કામાજી. (રૂ. ૧૦૦૦) કરાંમજી નરાવાંનજી પટેલ, ગોરાયજી પેશનતજી કરાંમજી, મેલસાંમજી હજીબાઈ, રીનશાદજી ચાલેકજી પીટી, પુરથેશ્વર નોશરવાંનજી પ્રમાજી (રૂ. ૧૮૦) રાગાભાઈ શંકરજી કામાજી. (રૂ. ૫૦૦) વીરજીબાઈ તથા કરાંમજી હોમશ્વરજી યોના, ધનજી-બાઈ શંકરજી પટેલ, રાદાબાઈ મેલસાંમજી બનાજી, નરાવાંનજી ચાલેકજી પીટી, મેલસાંમજી નરાવાંનજી બાવનગરી, આર-હર એલજી વીનાથ, મેલસાંમજી નરાવાંનજી પટેલ, ગોરાયજી શંકરજી પટેલ, નવરોમજી નાનાબાઈ શંકરજી. (રૂ. ૪૦૦) ચાલેકજી પારથેશ્વર દાદીચરજી. (રૂ. ૨૦૧) પેશન-નજી શંકરજી કામાજી. (રૂ. ૨૦૦) ધનજીબાઈ પારથેશ્વર કરાજ, બકમનજી હજીબાઈ, પેશનતજી હોમશ્વરજી કામાજી, રાગાભાઈ હોમશ્વરજી કામાજી, નરાવાંનજી બકમનજી

ઘેડા ફાંમણ નશરવાંનજ પોચ, હોરખાઈ હોરખ-
મજ ઘેડના, બહમતજ છજમાઈ, નેકરોમજ છજમાઈ,
પુરચેદજ નોથરવાંનજ કામાજ, દીનચાહજ માણેકજ પીટીટ,
નશરવાંનજ માણેકજ પીટીટ, ડાયાબાઈ ફાંમજ કામાજ,
ધનજમાઈ અરચેદજ મરાક, બહમતજ ફાંમજ કામાજ,

લાતવાલા, નશરવાંનજ નમચેદજ ઇસકોડવાલા, એદલજ
પહમનજ મારીચ. (૩૫૧) પરચેદજ ભપાચણ લાલા,
શાપુરજ નવરોમજ પોંચ્યા, અરચેદજ પેશનજ ઇરાંની,
(૩૫૦) રસતમજ દાદાબાઈ કામાજ, પલજુલ હોરામજ
રાંનજ, પાપુલ પાલજુલ રાંનજ, રસમજ એદલજ દાવર,
ચનચેરજ શાપુરજ ચેલના. બંગીરજ સુસતાલજ, એદલજ
રસમજ માલખલેસની કુપની, રસતમજ રસમજ ચેલના,
રસમજ અરચેદ દાવર, પેશનજ રતનજ કોંઠા, રસતમજ
નશરવાંનજ કામાજ, દીનચાહજ માણેકજ પોરી સુરતથી.
(૩૪૦) નવરોમજ હોરમજ વેઆચના. (૩૩૦) એદલજ
રસતમજ પોરામર, કુવરજ કાવશજ રાખાવાલા. (૩૨૫)
નાનાબાઈ રસતમજ રાણીના, કાવશજ નશરવાંનજ કંગા,
કાવશજ કુવરજ બાબા, કાવશજ હોરમજ ગાંધીયાઈ, માણે-
કજ લીખજ હાંતરીઆ, હોરમજ પોરાબાઈ દલાલ, બંગ-
નાઈ હોરામજ ભપરીમર, પેશનજ બંગીરજ તાલેધરખાં,
હોરામજ અરચેદજ કાવર, રસમજ રસમજ કોંઠા, કુવરજ
રસતમજ પોરી, એદલજ શાપુરજ ચેલના રવાગરાજ, હોર-
મજ શાપુરજ નવેરી, એદલજ નશરવાંનજ માચકા, નવરો-
મજ હોરામજ, પેશનજ શાપુરજ ચેલના, એદલજ દાદાચાહ
ચેડના, શાપુરજ માણેકજ શાચેર, કાવશજ હોરમજ
બડ્યા, રસમજ બહમતજ પાલખીવાલા, નમચેદજ રતનાચ,
ચોરામજ કાવશજ ઇરાંન, પીરિનચાહ પેશનજ ચાલેવાલા,
પહમનજ મેકરોમજ વડીલ બડ્યાના. (૩૨૦) માણેકજ
હોરામજ રીચ્યા, રસતમજ ચોરામજ દલાલ બડ્યાના.
(૩૧૮) નવરોમજ નશરવાંનજ ગમચર. (૩૧૫) કુવરજ
નવરોમજ કામાજ, બહમતજ નમચેદજ પુઠાં, બંગીરજ
રસમજ બપથી, બહમતજ અરચેદજ પાલખીયાઈ, નવરોમજ
હોરમજ કામાજ, અચેરજ ચોરામજ દલાલ બડ્યાના,
પહમનજાહ મેકરોમજ ચેલના બડ્યા, હોરમજ માણેકજ
નગરચેડ બડ્યાના. (૩૧૧) દાદાબાઈ મેકરોમજ પુણાં આપચર-
વવાલા. (૩૧૦) ચનચેરજાહ ચોરામજાહ પોરી, દાદાબાઈ
મેનજ કામાજ, કાવશજ રસમજ ચરખાંન, દીનચાહ
રસમજ હાપરા બડ્યાના, હોરમજ નાનાબાઈ બંગુસર-
વાલા બડ્યાના. (૩૦૦) ૩૧૦ ની અંદરની રકમ.

જાવરા ૩૨૦૫૯૦ આજ ચારે વર્ષી ઈં ૨૦ ૧૮૭૨
માં કુલે ૩૨૮૧૧૦-૧૧-૨૫ થયા હતા, જે થયેથી નાં ૨૫
ગી દેખરાવી ૧૮૭૨ ને રીને ૩૨૪૦૦ ની રકમની નેટ
તેજું આજ માણ અચમાં વાપડવાની સરતથી જરોયાથી
છાકરીઓની નીચાલ મંડલીનાં દત્તરખાં "નવરોમજ રસમજ
રસમજીએનીઅન રંડ કમીટીએ રકમ નવરોમજ રસમજની
પાદારી રાખવા પામે પકડયેજી પાવું" એવં નામથી એક
છુંડ પાવું પકડવી આપી હતી, અને એ રસમજીએનીઅનનાં
કામચર થયેલાં ૩૪૩૭-૭-૫ નો અચવાદ કરી પાકીની
રકમ ૩૨૫૧૭૭-૮-૨ કમીટીના દરાવ મુખ્ય એજ તારીખે
ચેક નવરોમજને એક "પરચ" તરીકે લેટ કીરી હતી. એ
લેટ મુખ્ય રાખનાં ચેક નવરોમજએ તાં ૧૫ મી મારચ

અરચેદજ રસમજ કામાજ, માણેકજ અરચેદજ દાદી-
બાજોરવા, ચોરામજ પેશનજ ફાંમજ, નવરોમજ
નાનાબાઈ ફાંમજ, ધનજમાઈ ફાંમજ પોચ, ચોરામજ

૧૮૭૨ ને રીને કમીટીના ચેકરી જોગ નીચે મુખ્યનો ૫૫
વર્ષી સર્વે નાણાં જરનારાઓના બાકાર માનપો હતા:—

ચેકજ સાહેબ ચેક ચોરામજ રાપુરજ બંગાલી,
જોગ.

સાહેબ,
તમારો મપા મહીનાની તારીખ ૨૫ મીનો લખેલો
પતર તમા હજો અને ૧૮૬૪ માં અતરેથી ઇર્જનડ મપા તે
પ્રસંગે આપણા દરખોસોની બહેર સખામાં હજોને ઇયાદગારી
તરીકે નાણાંની રકમની લેટ આપવાનો દરાવ થયો હતા તે
અવેન દરાવે હજોને દરખોસ પોઠોતોડી.

માહાર નેકપાકા અને મેકરોમજ દાશતો માહાર વીચે
હેવું નજીવેટ કે:—"લાંબી મુદતનાં તમેએ કરેલાં પ્રજ
"જાણેમી કાચોને ચાટે તમારી જોગીનો ચરવેથી સરસ નાગ
"રોડીને આ દશનાં વતનીએ તેમાં ભગત કરીને આપણા
"પાસરી લોડોના લાખ સંબંધી જે પરખકારણથી અને
"મેમરન રીતે તમેએ કાચો કીધો હતાં તે કાચોને બાકાર
"મંજુર રાખવાની મતવખથી ઇયાદગારી તરીકે" જુમલે
૩૨૫૪૭૭-૮-૨ નો અવેન મકને લેટ આપેએકા.

આપણા દરખોસોની રાખવારી, સનચારી, નીતી, તથા
સાન સંબંધી કાલત સુધારવાની મતવખથી હુંએ જે અદના
કાચો કીધીંત તથા બહેર કાચોમાં જે ભાગ લીધેલ તેકની
માફા દાશતોએ જે મોહોરી કીમત ગણી, તે કીમતને
લાંબેક થવાને હું દાવો કરી શકતો નથી. આપણા દરખોસો
દેસાંઆપણે હુંએ જે ચોરાહ હું સદા રાખતો આવેએકા
તેથી ચોરાહ હુંએમાં રાખતો. આપણા ભતબાઈએ સંબંધી
માહારી જે કાંઈ રસમજ, તે રસમજ મેડેનત લખને અદા કરવાની
હજોએ કાચો કીધીંત, તે બપરાંત હજોએ વધાર કીધું નથી.
અચરજે હજારી કાચથી કાચો રસમજ રસમજી રાખે પાર પડી
હોયતાં તે જરોયાથી તથા હુંએ અનેઆતના લાંબેકીવાલા
તથા માન પામેલા ગરહથોએ અંતરજીથી કરેલી રાખેવ-
ગીરી તથા કીમતી મદદથી તે પાર પડી હું સકમખડું.

હુંએ બનવેલી અદના ખીજમની પાદારી કાચી
રાખવાની ધારણથી માહાર પધારા મીતરોએ જરોયાથી
છાકરીઓની નીચાલ મંડલીનાં કમવણી ખાતાં, કે જે પાવું
અને ૧૮૫૮ માં રાખનાં ૫૨૫૫ સુધાપવામાં આવેલો તારથી
તેની સંગાથે હજોએ અતવગેરના સંબંધ રાખયો, તે ખાતાંને
બહુકની નાણાંની રકમ બનચેર આપીંત તેથી માહાર દાશ-
તોએ માહાર બાકાર કરેલા બાકારમાં વધારો કરેએકા.

ચેવેટ હું તમે સાહેબને લીનાંતી કરે છજે કે જે
ગરહથોએ મકને જાવથી કીમતી લેટ ઇયાદગારી તરીકે
આપીંત તે સાહેબને તસરી લઈ મારી નવચી નજીવેટ
ને તેએએ માહાર બાકાર કરેમાં અતરો મોહોમાં એકશો-
નના હું બાકાર માણું અને તે એકશોનને લીધે માહારી
દેલ હોર હેવી અચર માણેક કે તે કદી મીડનાર નથી.
એજ અચર.

મુખાઈની તાં ૧૫ મી મારચ ૧૮૭૨.
હું છજે, તમારો નમનવાઈ ભરેલો ચેવક,
નવરોમજ કંરુનજ.

ફાંમંતુ પોમ, રોશાબાઈ ફાંમંતુ ક્રાકા, આરેમર ફાંમંતુ
સુમ, દરુર પેચાતનજ બેદરાંમંતુ મંગલુ, દરુર ચોરાળજ
રમતમંતુ મુશાં શીશાન્ના, નેદરવાંનજ નયરવાંનજ બાવન-
ગરી, આરેમર એલજ ચીનાઈ, અને ચોરાળજ ચાપુરજ
બંગાની, (હાનરરી મેફેરી.)

તા ૮ મી મેએ.

પ્રોફેસર હીન નામના એક ડચ વિદ્વાન જરથોસ્ત્રી
પરતેજ ઉપર એક પુસ્તક રમી પ્રગટ કીધું હતું.

તા ૧૦ મી મેએ.

રોજ ૨૦ માઈ ૮ (ચિ) ૧૨૩૩ યન્દેજરદી.

મરણ—દમરુ જમચેલ કાંદિયજ કામલિનના,
જરથોસ્ત્ર—ઉમર વર્ષ ૧૦૦) જરથોસ્ત્રના દરુર કાંદિય
પરમના વડા દીકરા. એવલુ “બાઈ મહિમ દમરુ” નાં
શામથી એળખાતા હતા, અને સુરત મધે જઈ આવતાની
નિશાન પડાવનાર, ચિહ્નાયુર હતા. સુરતના પારસીઓમાં એમને
ધણું માન હતું. એવલુનું મરણ જાહેર મધે નીપળ્યું હતું.

તા ૧૦ મી મેએ.

રોજ ૨૦ માઈ ૮ (ચિ) ૧૨૩૩ યન્દેજરદી.

મરણ—નયરવાંનજ ફાંમંતુ કાકી—ઉમર વર્ષ ૭૫)
એવલુ ઈ ૨૦ ૧૮૨૦ માં મેકા પેચાતનજ નયરવાંનજ
અને હોમગજ રોશાબાઈ માલિગામવાસા માધે માલિગામમાં
એક દુકાન ઉઘાડી હતી. તે પછી ઈ ૨૦ ૧૮૩૫ થી એક
પેચાતનજ કાનચજ ખરામ માધે “નયરવાંનજ અને પેચાત-
નજ” નાં નામથી અગર હથેલ ખજારમાં મોટા આપાર
ચલાવતા હતા. ઈ ૨૦ ૧૮૪૭ ની એપ્રિલે શ્રીધમાં લાગેલી
ગાંધી આગથી એવલુની દુકાનને ધણું નુકસાન થયું હતું.

તા ૧૧ મી મેએ.

એક ધનજબાઈ ફાંમંતુ વારડીને “શારાંડિય પેકી”
નામની મુંબઈ માલિયા બંદરે રજાકુંવળીઓ, તેમની સાથે,
મેકા વગેરેની દુકાનની એક ચોપડી રમી પ્રગટ કીધી
હતી. આ ચોપડી હાનરેખત રમતમંતુ જમચેલજ
બાદને અર્થલુ કરવામાં આવી હતી.

તા ૧૫ મી મેએ.

રોજ ૨૫ માઈ ૮ (ચિ) ૧૨૩૩ યન્દેજરદી.

મરણ—કાવચજ બીમંતુ ઉમરીગર—ઉમર વર્ષ ૫૧)
એ બીમંતુ ધનજ ઉમરીગરના આકમાં તથા મઝી નાંખના

દીકરા. એવલુ ઈ ૨૦ ૧૮૨૯ માં પોતાના બાપે જઈ-
શીને લીધે આપાર હોડી દીધાથી ઈ ૨૦ ૧૮૩૦ થી પોતાના
બાપે સાથે “દાદાબાઈ તથા દોરાબજીની કુંવળી” ને નામે
મકબાર કોરતના આપાર સાથે રાખ્યો હતો, તથા ઈ ૨૦
૧૮૩૨ માં “ચાપુરજ બીમંતુની કુંવળી” ને નામે નીલધરી
આતે એક દુકાન તથા પેહડી કાકી ત્યાંના ધંધા શરૂ કીધી
હતો. તે પછી ઈ ૨૦ ૧૮૪૨ માં પોતાના બાઈ દાદાબા-
ઈનાં મરણથી પેહડીનું નામ બદલીને “બીમંતુ ધનજના
હોડાઓ” ને નામે આપાર સાથે કીધી હતો. ઈ ૨૦
૧૮૫૭ માં બાઈ બાઈએને અપમ અપમમાં ગેરમમજીની
સાલ્યાથી મકબાર કોરતા તથા મુંબઈ વગેરેનાં મુખ્યો
આપાર બંધ કરી છુટા પડ્યા હતા.

તા ૧૬ મી મેએ.

રોજ ૨૬ માઈ ૮ (ચિ) ૧૨૩૩ યન્દેજરદી.

મરણ—કાવચજ કાજબાઈ ડાકર—ઉમર વર્ષ ૬૫)
એવલુ પ્રથમમાં અગરવાસા મરહુમ એક રમતમંતુ ફાંમંતુ
હામના હાથ હેલક હતા. તે પછી તેમનાં મરણબાદ અગર
વેધાની ધંધા મોટા ધંધા પર ચલાવતા હતા.

તા ૧૭ મી મેએ.

રોજ ૨૭ માઈ ૮ (ચિ) ૧૨૩૩ યન્દેજરદી.

આજ દીને મરહુમ એક કાવચજ બીમંતુ ઉમરીગરનાં
હોમજીમાં તેવલુનાં બેરીઓએ રૂપરૂપ ધન
આપ્યા હતા.

તા ૧૯ મી મેએ.

રોજ ૨૯ માઈ ૮ (ચિ) ૧૨૩૩ યન્દેજરદી.

આજ દીને એક નયરવાંનજ માલિકજ પીકરે પોતાના
દીકરા એક જમચેલની નવજોતની પુરાલીમાં ઈશીન મધે
જરથોસ્ત્રીઓનાં હોડાઓ મોટે એક પોરડી રૂપ રચાવના
માટે રૂ.૨૫૦૦૦) ની રકમ પોતાના બાપા મરહુમ એક માલિકજ
નયરવાંનજ પીકરનાં પુત્રને મોટે આપવાની તંદરિસ
પડાવી હતી.

૪ મુંબઈની પારસી પંચાતનાં રંડની
દીકરાની ગેલડી.

૫ જામે જમચેલ, તા ૭ મી જુન ૧૮૬૪.

એ રૂ.૨૫૦૦૦) ની રકમ એવલુ તા ૨૮ મી જુન
૧૮૬૪ ને રીને ઈશીન રોશાના રેહનારા ગરીબ જરથોસ્ત્રીઓની
હાલત સુધારનારી રંડનીનાં રંડમાં છુટું આવું પડાવી આપી
હતી, અને એ રંડનીની તરફથી તેજાન મધે ઈ ૨૦ ૧૮૬૬
ની શરૂઆતથી પોરડી રૂપ રચાવવામાં આવી હતી, પણ
દરરોજ કારણેને લીધે તે ૧૮૭૬ ના માર્ચ માસથી બંધ
કરવામાં આવી, અને એ રંડની આજે ઈશીનઓની હાલત
સુધારવાનાં રંડ આતે વાપડવામાં આવી હતી. એ પછી
તા ૨૧ મી નવેમ્બર ૧૮૮૨ થી પોરડી રૂપ રચાવના
પર પછી આવું કરવામાં આવી હતી, પણ ૧૮૮૭ માં અપરેમખર
માસથી તે પછી બંધ કરી તેને બદલે ત્યાં આપો દિવસ
ચિખાડવાની એક રૂપ ડોપડી તેને એક નયરવાંનજ માલિક
જી પીકરનું નામ આપવામાં આવ્યું છે.

તાં ૧૯ મી મેએ.

૧૯૪૨ ૨૬ માઈ ૮ (ચિં) ૧૨૩૩ યન્દિનરદી.

મરણ—કામિનિ બહુમતી સેવર—ઉમર ૩૦) એવલુ “ફૂલ લાંબા” નાં નામથી મુખ્ય મધે એક બહુમતી તાલીમવાલા હતા. “મરનાર હાડે ઘણો જાગરણ હતો પણ આંધ્ર અજાણમાં ઘણો બસો અને નરમ હતો. પોલીસવાલ બંદાં તે રહેતો હતો તાંદાં ચેમરેનો ઉપદેશ કરી શામેલો હતો અને પોલીસના આદેશો ઘણીવાર તેની મદદ લેવાના ઉપકારમાં આવી પડ્યાં હતાં. આમે પુરાંણે અગત પડતે તે પોતાનું ચીંદના મરણ બધા બતાવતો હતો.” “તેણે જેમ હીમત અને કુવતમાં તેમજ પોતાની બાંધબાંધ-શાકમાં નામ રાખી દે છે કેમકે પાંચ તાલીમવાલાઓથી ઉમરી રીતે તે શક્યતી વેલા મદદ આપતો હતો તથા ગરહમજ આમાંની છેડતો નહીં હતો.” “એવલુનું મરણ વાંદરા મધે ૧૯૪૨ કરતા ગયા ત્યાં અમરુત નીવળ્યું હતું, અને તે કેમ નીવળ્યું તે મોટે અંતરે ઘણકેને શક પણ રહી ગયો હતો.

તાં ૨૦ મી મેએ.

અકબરોદના એક પારસી વ્યાપારી શેઠ નવરોજી રમતમજએ તે તરફ ૭૦૦) હિંદુ બ્રાહ્મણોને ભાડી તેમને દક્ષિણ આપી હતી.”

તાં ૨૨ મી મેએ.

બંડન મધે શીતમજરી મુકેશમાં ગામ્બર તથા ઘરખાર વગરની ઓરતો અને બાળકોને રાખવા મોટે એક “રેક્યુલર

૧ નમે જાગરોદ, તાં ૨૧ મી મેએ ૧૮૬૪.

૨ શરત ડાહ્યાદ, તાં ૨૨ મી મેએ ૧૮૬૪.

મુખ્ય મધે એ વખતે તથા તેની આગમન પણક બહુમતી પારસી તાલીમવાલાઓ હતા, કે જેઓ કદાવર તથા હીમતવાન હતા; અને પોતાનાં કલિત તથા હીમતનો ઘણો પ્રયત્ન ઊપોગ કરી અગત પડે ગરીબોને સહાય પતા હતા. એઓમાંના કેટલાકોનાં નામ આ જગ્યાએ નીચે આપીએ છીએ:—

નાનાબાઈ કાવશી કેઆસ, મનચેરંડ એકમત અચી-જવાના, દાદાબાઈ નશરવાંત કોવર, મેનનત નશરવાંત કોવર, નશરવાંત કાવશી ખીસા, ચોરાબી હોરખંત સુરતી (ચીડી), કાવજી રમતમજ કુમરીઆ (ઝિવતા), હોરખંત પેશનત ધરાવના, નાનાબાઈ પેશનત ધરાવના, જવાલ બરજેરંડ પોંડવખાનાવા (પારસી બરજ), રસમત હોરખંત એન, કાવજી મેનનત હુલાવાકીઆ, કાવશી બરજેરંડ ખાંચા (કાલી), નીખાલ કાંતબાઈ પડાવેવાના, નશરવાંત નશરવાંત ધમી, નશરવાંત નવરોજી ધમી, રમતમજ દાદાબાઈ પાચવાના (તીની), રમતમજ પેશનત સુરતી (સુરોજી), તેજમત નશરવાંત બરજા (ધંધાવાના), પેશનત બરજા (ધંધાવાના), કાવશી હોરખંત બાલીએસવાના.

૩ નમે જાગરોદ, તાં ૨૦ મી મેએ ૧૮૬૪.

હાડિય” બાંધવાનું ફંડ થયું હતું, જે મધે અનરેથી હાનરે-બધ રમતમજ જાગરોદ જાગરોદએ ૩૧૦૦) તથા શેઠ અરજેજી ફરુનજી પારખે ૩૭૦૦) મોકલ્યા હતા.”

તાં ૨૬ મી મેએ.

૧૯૪૨ ૬ માઈ ૯ (ચિં) ૧૨૩૩ યન્દિનરદી.

મરણ—નાનાબાઈ કાંતબાઈ ડીયાવાલા—ઉમર ૫૫) એવલુ સુરતની પાસેનાં કરંજ ગામના રેહવારી હતા, અને ઘણાં વર્ષો સુધી ડીયાની કાંપ મધે પોતાના બાઈ શેઠ જાગરોદ કાંતબાઈની સાથે જ્યાં ત્યાં ઇંગ્લેન્ડ અંગ-બાબની કુશંત તથા જુદાં જુદાં કંટાકટો ચલાવતા હતા. એવલુનું મરણ કરંજ મધે નીવળ્યું હતું.

તાં ૨૦ મી મેએ.

શેઠ રમતમજ કાવશી સુરતી અથવા બજારી રમતે આજ દીને સુરત મધે ત્યાંની એડ્જી લાઇબેરીમાં “રેક્યુલર નાટક” એવે નામનો એક નીખંધ તથા પોતાની બતાવેલી ફેટનીક કરીતાઓ ગાઇ મંજરાવી હતી.”

તાં ૩૧ મી મેએ.

૧૯૪૨ ૧૧ માઈ ૯ (ચિં) ૧૨૩૩ યન્દિનરદી.

મરણ—વીરોજસાહ નશરવાંત નાણાંવની—ઉમર ૨૫) સુરતવાસા શેઠ નશરવાંત બેકરોમિજ નાણાંવનીનાં દીકરા. એવલુ ૬૦ મં ૧૮૬૩ ના માર્ચ માસથી સુર-રાતનાં ઉપર વિભાગના “મુખ આસીરંડ સેક્રેટરી આશીમ” નેમાયા હતા, અને ઓહો બતાવતાં જોડા મધે કાશિયાઈ અમરુત મરણ પામ્યા હતા.

તાં ૧ મી જુન.

૧૯૪૨ ૧૨ માઈ ૯ (ચિં) ૧૨૩૩ યન્દિનરદી.

આજ દીને મરહુમ શેઠ રતનજી મનજીબાઈ ગાંધરનાં ઉમરમાં તેમના દીકરા શેઠ અરેમજ રતનજી ગાંધરે ૨૪૨૫) ધર્મખાતોમાં આપ્યા હતા.”

૪ કાંધર અરેમજ ઇડીઆ, તાં ૨૬ મી મેએ ૧૮૬૪.

૫ સુરત ખીતર, તાં ૨૬ મી મેએ ૧૮૬૪.

૬ શેઠ શાંજીજી, આરંજ અને દાદાબાઈ નશરવાં-ન નાણાંવની બાઈ. એવલુના બાપા શેઠ નશરવાંત બેકરોમિજ નાણાંવની સુરતના ડેપુટી તથા બચના હેડ-અફ-ઊંડે હતા. તેમના બાઈઓ શેઠ મેનનત તથા પારોજી બેકરોમિજ નાણાંવની અમદાવાદનાં કમીસીએટ ખાતામાં હતા. એવલુના કાકા શેઠ શાંજીજી દાદાબાઈ નાણાંવની નથા તેમના બે દીકરાઓ શેઠા હીરજીબાઈ તથા જાગરોદ (સુરતવાસા) શકર પીરોજીદના બાપા) લાકડાનાં કામ કાવર હતા.

૭ મુખ્યની પારસી પંચાલનાં રંડના સર્વંત ૧૮૨૦ ના હીરાબની ચોપડી.

તા. ૧ થી શુભ.

એક દોરણી રૂપિયામાં મારાં મુજબના દોરણી
બાંધીને ત્યાંથી તથા હાથે (કાલેજામાં પસાર
થઈ શકે એવી) ગિલાડાની એક રૂકા ઉંઘાડી હતી.

એક પાંચેસ રૂકા પાંચેસ પાંચેસ પાંચેસ
મરદાની કેળવણી આનાં હાથે માલિક મને દેશીઓના
ઉપરથી મોટા એક એકાદા પાંચેસ રૂકા ઉંઘાડામાં
આવી હતી.

તા. ૨ થી શુભ.

એક દોરણી રૂપિયામાં એક વીંધી કુંવરીની ચીસ-
પોલી તરફ આવેલું કારખાનું ચાલુ કરવાની કિંમત આજ
દિનિ યાદ હતી. કાચેરકરના મનથી એક મેરવાંનું
નગરવાંનું બાવનગરીએ એક ચુખાળી બાવાલુ કીધું હતું.

તા. ૫ થી શુભ.

હાલેજા રૂપિયામાં જમણેસ રૂકામાં એક રતના-
ગીરી મને મેલવાઈને લીધે ત્યાંના ગરીબોને મને બાવે
તથા વાચાર અને અગત્યને મુકત વેદ્યવાને (૧૦૦૦)
પાંચાલી ચોખાની મુલો ત્યાંના કલેક્ટર મી. આર. ય.
કાંદેસ હાથે મેલવાઈ હતી, એ મુલો મી. કાંદેસ
પોતાનાં મકાનમાં બગીચા રાખી આજ દીનથી ગરીબ કુટું-
બોને બાવર બાવ કરતાં દેશીઓના અગત્ય અનાજ વધારે
વેચવાને ત્યાંની રૂકા આંદ્ર હાથેની મકાનમાં. કુકાન
ઉંઘાડી હતી.

તા. ૬ થી શુભ.

એક મતચેસ રૂકામાં એક દોરણીમાં "પારસીઓનાં
ધારા વીસે તરફ" એવું નામનું એક પુસ્તક એક બુક
અને જ્યાં પારસી વચ્ચે સાલેલી પાળતીતના આકારમાં
પ્રગટ કીધું હતું.

તા. ૭ થી શુભ.

એક રૂ. માલ ૬ (શિ. ૧૨.૩૩) વચેરકરી.

આજ દિનિ મેરુમ બાઈ કુવરબાઈને એક દોરણી
પાંચેસ રૂકામાં પારસીઓની તથા એક દીનથાહ
મેરવાંનું મેરવાંનું બેટીને ઉંઘાડામાં તેમના કાકામરુ
એક કાવચ રૂકામાં પારસીઓમાં (૩૧૦૦૧) તથા બીજાં
બેટીઓમાં (૩૧૦૦૦) મરી (૨૨૦૦૧) ધર્મખાનઓમાં
આપ્યા હતા.

તા. ૮ થી શુભ.

હાલેજા રૂપિયામાં જમણેસ રૂકામાં એક રતના-
મને મેલવાઈ ગરીબ તથા અગત્યને મુકત વેદ્યવાને (૧૦૦૦)
પાંચાલી ચોખાની મુલો ત્યાંના કલેક્ટર મી. આર. ય.
(૩૧૫૦૦૦) પોતાના તે તરફના આંદ્રની આ હાલેજા.

store, together with some few more bags, a lucky
accident has enabled me to buy here (to last till the
monsoon is over and I can get blown more from
Bumlay. I have not restricted the privilege of
purchasing grain at the reduced rates to any particular
income because there are many having fair incomes
who from the heavy claims on their time, from their large
families and so forth are really poorer than men having

આર. ડબલ્યુ. કાંટર ડેવર મોકલ્યા હતા, જે નાવિ મુખ્ય બેંકની આપવામાં આપ્યા હતા :—

૧૦૦૦૦) લંડન હાસ્પીટલમાં, ૨

૬૨ ૧૦૦૦) ૧૦૦ લેખે ધુનીવરસીટી કલેજ હાસ્પીટલ, ગ્રેટરોપોલીટન કી હાસ્પીટલ.

૬૨ ૫૦૦) ૧૦૦ લેખે રામ્પેન કી હાસ્પીટલ, મીડલ સેક્સ હાસ્પીટલ, કીંગ્સ કલેજ હાસ્પીટલ, લંડન શીવર હાસ્પીટલ, સીટી ઓફ લંડન હાસ્પીટલ ફોર ડીઝીઝીઝ ઓફ ધી ગ્રેટર, સીટી ઓફ લંડન હાસ્પીટલ ફોર સીડ રીપેનશન, લંડન સીટી ડિસ્પેન્સરી, ફેર્ફીંગડન ડિસ્પેન્સરી, લંડન સ્કેનનરમ હોમ, ધ્રોનીડ કલાર્કેઝ ઇનસ્ટીટ્યુશન, સીપેનમ હાસ્પીટલ ચોથાઈ, રામ્પેન નેશનલ લાઈફ બોટ ઇનસ્ટીટ્યુશન. ૨

૬૨ ૪૦૦) ૧૦૦ લેખે રામ્પેન હાસ્પીટલ ફોર ઇનક્યુરેબલમ, બ્રીટિશ હોમ ફોર ઇનક્યુરેબલમ, એસામેનમ ફોર ઇડીઅરમ, સીટી ઓફ લંડન એડ ઇડ ડિસ્પેન્સરી, રામ્પેન નર્સન ડિસ્પેન્સરી, મીડલોપોલીટન ડિસ્પેન્સરી.

૬૨ ૩૦૦) ૧૦૦ લેખે લંડન હાસ્પીટલ ફોર ડીઝીઝીઝ ઓફ ધી રીન, શીવરકેડ શીવરમમ એડ મરીનરમ બેનિયોલ ચોથાઈ ચોથાઈ.

૬૨ ૨૦૦) ૧૦૦ લેખે ગ્રેટરન સીટી ડિસ્પેન્સરી, શીનયબરી ડિસ્પેન્સરી, સીટી આરથોપેડીક ડિસ્પેન્સરી, ક્વીન એડલિડમ ડિસ્પેન્સરી, ઇસ્ટીટ્યુટ સેકરમ એસામેનમ, મીટી

૨ આ લંડન હાસ્પીટલના રૂંડમાં આપેલા ૨૦૦૦) ૧૦૦ લેખેથી તે હાસ્પીટલની એક “લીગ” વધારવામાં આવી હતી, અને તેના પાંચ નામદાર બિનસ ઓફ વેલ્થે તા. ૪ થી જુલાઈ ૧૮૬૪ ને હીને નાખ્યો હતા.

૨ આ રાષ્ટ્ર નેશનલ લાઈફ બોટ ઇનસ્ટીટ્યુશનનું ખાતું ૬૨ વર્ષે લંડન મધે ૫૦૦) થી ૬૦૦) બેનોના બંધાવ કરેલે. એનાં રૂંડમાં હાનરેબલ રૂસતમજી આ પ્રમાણે કીમતી મદદ કરીથી તે ખાતાની કમીટીની તા. ૭ મી જુલાઈ ૧૮૬૪ ને હીને મદદથી સમાજમાં નીચે મુજબના રૂંડાવ વધાર કરી તેમને હાઈકાર માન્યો, તથા પેતાની લાઈફ બોટ અને ડોગીએના નકશાએ તેમનાવર ભેટ મોકલ્યા હતા:—

At a Meeting of the Committee of the Royal National Life Boat Institution for the preservation of Life from Shipwreck, held at their Offices, London, on the 7th day of July 1861 the following Minute was ordered to be recorded on the Books of the Society and to be communicated to R. W. Crawford Esq M. P.

Resolved, that the best thanks of the Royal National Life Boat Institution, together with Models of its Life Boat and Transporting Carriage, be presented to The Hon'ble Rustomjee Jamsjeejee Jejeebhoy, member of the Legislative Council of Bombay, in acknowledgment of his magnificent contribution of £500 in aid of the general fund of the Institution.

Richard Lewis
Secretary.

Thomas Barrow,
Chairman.

ઓફ લંડન નર્સન પેનશન ચોથાઈ, સીટી ઓફ લંડન મુશ ચોથાઈ, આથોશીએન ફોર રીલીફ ઓફ પુઅર ઇન ધી સીટી ઓફ લંડન.

૬૨ ૧૦૦) ૧૦૦ લેખે એક્સાઈટ રીલીફ ચોથાઈ, ચોથાઈ ફોર રીલીફ ઓફ ડિસ્પેન્સ લીડમ, બીડડ હાવ પુઅર બાકમ, મેનશન હાઈમ પુઅર બાકમ. ૩

તા. ૭ મી જુન.

હાનરેબલ રૂસતમજી નમચેલ જીજીભાઈએ “મર નમચેલ જીજીભાઈ પારસી મેનિયોનલ ઇનસ્ટીટ્યુટ” ને લગતી મુબલ તથા દેશવરોની છાકરીઓની નિશાનોમાં ૬૨ માસે જુલિ જુલિ ૨૩) સ્કામરશીપે આપવાને ૨૦૦૦) ની રકમ એ ખાતાની પંચાતને રવાની કરી હતી. ૪

તા. ૧૦ મી જુન.

આજ હીને મુબલ મધે કોડમાં હમાં મીટમાં હાનરેબલ નગનાથ ચંકરશેની મીનકમમાં એક મોટી આગ લાગી હતી, જેથી ઘણુંક નુકસાન થયું હતું, તથા થોડા એલમજી નયરવાંતજી કોથાવિવાડા, હોરમજી માલોજી પોલમખાંતાવાડા, અને બીજા બે ત્રણ પારસીઓની કુકમીના માનો માત્ર ઘણું બગી ગયા હતા. ૫

૩ કાંઈમસ ઓફ ઇંડીઆ, ૧૧ મી જુલાઈ ૧૮૬૪.

એ મુખ્ય લંડનનાં મેનિયોનલ હાનરેબલ રૂસતમજી રકમો બરવાથી તે ખાતાંઓના કાપડ કાનુન પ્રમાણે એવણને તેના વહીવટ વગેરેમાં કોડમ. સંખ્યાના પ્રમાણમાં નીચે મુજબ મતો આપવાનો અધિકાર હતા, અને તે એમનાં મતો એમની દેખાતી મુધી છેક ૬૨ વેરથી વારંવાર હાઈકારી લખીને પેતાની તરફનાં મંગાવતા હતા:—

રામ્પેન હાસ્પીટલ શીર ઇનક્યુરેબલમમાં ૭૬) મત.

બ્રીટિશ હોમ શીર ઇનક્યુરેબલમમાં ૭૬) મત.

એસામેનમ શીર ઇડીઅરમમાં ૭૬) મત.

કોલીડ કલાર્કેઝ ઇનસ્ટીટ્યુશનમાં ૫૦) મત.

સીપેનમ હાસ્પીટલ ચોથાઈમાં ૫૦) મત.

સીટી ઓફ લંડન નર્સન પેનશન ચોથાઈમાં ૮૦) મત.

બધાં રિવાય લંડનનાં બીજાં ખાતાંઓ જેમાં એવણે રકમો આપી હતી તેમાં મત નહિં ઘણું કોઈથી અરજદારને બધાંમજી પત્ર આપવાનો એમને હતું હતા.

૪ બમે નમચેલ, તા. ૭ મી જુન ૧૮૬૪.

એ રકમનાં આજ મધેથી એ ખાતાંને લગતી મુબલની છાકરીઓની નિશાનોમાં ૭) તથા દેશવરોની નિશાનોમાં ૭૫) ચટની હાનરેબલ રકમની સ્કામરશીપે આપવામાં આવેલ.

૫ મુખ્યમજી સમાચાર, તા. ૧૩ મી જુન ૧૮૬૪.

એ આગમાં એલમજી અસલાહ નામના એક પારસી કમીટી વેકરનું સમગ્ર ધરનીયર બની ગયું હતું, જેથી તે નદન નાચારીમાં આપવાથી બીજા પારસીઓએ એક હાઈકારી કરી મદદ કરી હતી.

તા ૧૦ મી જુન.

મુંબઈ મંચે કાશિરાના ગરીબ દરદીઓની આરવાર કરવાને મ્યુનિસિપાલિટી તરફથી ડાકટર રૂચતમજી નચરવાંનજી જાણીને મામાદિવીના લગ્ન પર નેમ્યા હતા, તેવલુને તે તરફના એક કાનરેખન મી ૦ રાસે વગર કારણે માર માંવાધી આજ દીને પોલીસ કોરટમાં માછલેટ મી ૦ ખરાડિને તે કાનરેખનને રૂ ૨૫) ના દંડની મુદત કરી હતી.^૨

તા ૧૧ મી જુન.

શેડ ખરચેદજી રૂ ૨૫૦૦૦ પારખે મુરત મંચે ફેલાએલા કાશિરાના રાગનો અટકાવ કરવા મટે પોતાને ખરચે એક ડાકટર કરતો રાખી ગરીબોને દવાદાર મુક્ત પ્રેમિયાડી હતી.^૨

તા ૧૨ મી જુન.

માહલચેશ્વર મંચે એક "આસેમખસી રૂમ" ઉઘાડવાને અતરેના લારડ ખીચર તથા ખીલ આગેવાંન હચેજ અહરેએ એક રૂ ૬ હજુ કીડી હજુ, જેમાં શેડ કાવચજી માણેકજી લીમજીએ રૂ ૨૦૦૦), શેડ લીમજી માણેકજી બનાજીએ રૂ ૧૦૦૦), શેડ હોમજી ખરચેદજી દાદીચેડ રૂ ૫૦૦), અને શેડ ફારમજી નચરવાંનજી પંચે રૂ ૫૦૦) ભરયા હતા.^૩

તા ૧૬ મી જુન.

શોલાપોરની કોરટમાં કોઈ પારસીને લગતો મુકદ્દમા નીકલવાથી ત્યાં ધારા પ્રમાણે પારસીને મુત આપવા મટે જોખિરું કામ પડ્યું. આ ઉપરથી ત્યાંની દરેકરેના જોખિરે એ ૦ ખરચેદજી મહરવાંનજી માડને જોલાવવાને ચદર ખાતરના માછલેટ મી ૦ યાંડીયે હોકમ ચોકલો, પણ તે જોખિરે ખરચનુમ વાવડતો હોવાથી તેણે પારસીઓના કાનુન મુજબ અદાલતમાં આવવાની ના પાડી, અને એક ખીજે જોખિરે જે ત્યાંના એકકીકડકીવ હનિજીનીઆરની આડીમમાં દંડતો તેની નિયાંત્રી આવી. તેણે પણ માછલેટ લખાવી

^૧ યાદમસ આંશ ઈડીઆ, ૧૩ મી જુન ૧૮૬૪.
પછી ડાકટર રૂચતમજીએ ઉપલા કાનરેખન બિખ ખરચે કરીને. કોરટમાં ડાખીલની શરીઆતી માડી હતી, પણ અનાજ વેલેયવ. તા ૫ મી જુનમાં એ બધે બારડુનો ખરચ મહીનાનો રીપોર્ટનિજી આપવાજી કનુન કરી તે મુકદ્દમા ધરેલે લખેલ છે:—

It is not merely તા ૧૧ મી જુન ૧૮૬૪.
benefitted, but that the "ખરચેદજી રૂ ૨૫૦૦૦ પારખે ૭
prising many thousands. ૦) નો ખરચ થયો હતો.
Thus the arrival of four ૧
season was open for boats, in ૧૩ મી જુન ૧૮૬૪.
rice from ૩ and ૫ payless (૧-૦) શેડ રૂ ૨૦૦૦ નચરવાંનજી
and since the rains have set in, ૧૬ ને દીને આપ્યા હતા,
tions have been cut off the Bazar
stationary, while in other parts રૂ ૧૫ મી ૦ ને બદલે
have risen considerably. I have આપ્યું હું.

ઉપલા ખરચનુમવાલા જોખિરેજી અદાલતમાં ધમકી મંગાવ્યો,
અને તેના પગમાંના જોડા ઉતરાવી તેની પાસે ઉઘાડે પગે
ઉપલા પારસીને મુત આપાવ્યા.^૪

તા ૨૦ મી જુન.

રાજ ૧ માહા ૧૦ (ચિ ૦) ૧૨,૩૩ ચરદિનરદી.

મશણ—જવાજી રતનજી અકેશ્વરીઆ—ઉમર વર્ષ
૭૦) એવલુ અકેશ્વરી પોતાના ભાઈ શેડ જમચેદજીની
આથે પુણું મંચે પેથવાઈ વખતથી જઈ વસેલા હતા, અને
પ્રથમમાં તે તરફ કાંપમાં હચેજ અથવાખની એક દુકાન
ઉઘાડી હતી. તે પછી લક્ષ્મીઆતમાં માલ પુરે પાડવાનાં
તથા ખીલને કંચાકો લઈ જાણીતા થયા હતા. એવલુને
જે નર વારેજ નહિ હોવાથી પોતાના મજદૂર ભાઈ શેડ
જમચેદજીના દીકરા શેડ ધનજીચાહેને પોતાના દત્ત કરી
લીધા હતા.

તા ૨૧ મી જુન.

જોવાખની નામદાર જેમને આજ દીને ખર જમચેદજી
જીજીભાઈ બારેનિર તથા કુટુંબની મોલાકાત તેમનાં કોરટમાં
જોડાં ધરમાં લીધી હતી.^૫

તા ૨૨ મી જુન.

આજ દીને પુણું મંચે મરદુમ શેડ જવાજી રતનજી
અકેશ્વરીઆનાં ઉમણાંમાં તેમની પોતાની પુણમાંથી તથા
જેથીએ એ મતી રૂ ૨૦૦૦) ધર્મઆતઓમાં આપ્યા હતા.^૬

તા ૨૩ મી જુન.

આજ દીને લંડન મંચે મલેસી "કામન કોનસીમ" ની
દરખાસ્તમાં અતરેવાલા હાનરેખન રૂચતમજી જમચેદજી
જીજીભાઈએ તે તરફનાં જુદાં જુદાં ધર્મઆતઓમાં જે
કામતી મદદે કીધી હતી તેની પીછાંજી તરીકે તેમને "ક્રીડમ
આંક ધી સીટી આંક લંડન" નું માન આપવા મટે લંડન
ચેદરના આધારજેન મી ૦ ૫૫૯૫. કોપલાંડની દરખાસ્ત
ઉપરથી એકમતે ડેડાવ થયો હતો. એ દરખાસ્તને ડેડા
આપતાં માછ આધારજેન મી ૦ કારકરે જાણ્યું કે ભારે
તેવલુ આ ચેદરના જેવર હતા ત્યારે હાનરેખન રૂચતમજીના

^૪ જુમખાઈનાં સમચાર, તા ૪ થી જુલાઈ ૧૮૬૪.

આ જોખરથી તે તરફના પારસીઓમાં ઘણી ચકચાર
આવી, અને એ બાબતની શરીઆદ રૂચરમાં કરવાને પ્રણેવાલા
દરપુર નચરવાંનજી જમાચરજી જમાચર આશાના પોતાના
ભાઈ દરપુર હોરાંજી જમાચરજી જમાચર આશાનાની સાથે
નામદાર ગવર્નર સર બારડેજ ક્રીઆરની હજુરમાં ગયા હતા,
અને તે નામદારે બધું સાંભળી લઈ એ બાબતની ઘટતી
તબાજ કરી ઉપલા માછલેટને ૬૫૩ આપ્યો હતો.

^૫ જાહે જમચેદ, તા ૨૭ મી જુન ૧૮૬૪.

^૬ જાહે જમચેદ, તા ૨૭ મી જુન ૧૮૬૪.

વડા બાઈ (મર જમશેદજી જીજીભાઈ ખીન ખારેને) એ પોતાની લંડનની મુમ્તઝીને દરમિયાન તેમની માતાકાલ લઈ આ શેઠનાં ધર્મખાતાઓમાં વેંદવી આપવાને ૨૦૦) પૌંડ તથા ગરીબોને વેંદવી આપવાને ૫૦) પૌંડ બેટ આપ્યા હતા.^૨

^૨ આ ફ્રીડમ ઓફ થી સીટી ઓફ લંડનનાં જાનની દસ્તાવેજ સુદર સીલગુજારવામાં પારચેન ઊપર નીચે કુખ્ય લખેલાં ગીનીની સેનિતી દેખાં બી ધાનરખત રચતમજ પર ચોકલવામાં આવી છે. —

LAWRENCE
MAYOR

A Common Council holden in the Chamber of the Guildhall of the City of London, on Thursday the 23rd day of June 1864.

Resolved Unanimously

That the Freedom of this City be Presented to The Honourable

RESTONJEE JAMSETJEE JEEJEEBOY of Bombay.

In recognition of his munificent gift to the various Charitable Institutions of the City of London and the Metropolis and particularly in reference to the unsectarian character of his munificence.

Ordered that the Resolution for presenting the said Freedom be Ornamentally written on Vellum signed by the Town Clerk properly emblazoned framed and glazed and transmitted to him at Bombay.

WOODHORPE.

આ ચોક જાન એમને ચકવા પામે તે પોતાના મુખ્યના નાજદાર ગવરનર સર બારન ક્રીસ્ટર એવેને પુણીમાં નીચે કુખ્ય પાતાને હાથે મુખારકપાદીને એક કાગળ લખી ચોકલ્યો હતો. —

Daporee, July 28th 1864.

MR DEAR RESTONJEE,

Most heartily do I congratulate you on the very high honour of the Freedom of the City of London having been conferred on you—an honour which as you are aware, is never conferred on any one unconnected with the City, save for services which are acknowledged to be of distinguished public importance.

Lady Frere and our daughter join with me in hearty congratulations, and in sincere good wishes for your being long spared to enjoy your well deserved honours, and with our kind compliments to Mrs. Rustonjee and to your excellent Mother, the Dowager Lady Jamssetjee, when you write to her.

Believe me

My dear Rustonjee

very sincerely yours

(Sd.) H. B. E. FRERE.

P. S. I feel peculiarly glad that your character should be appreciated in our great City. I hope you will think of a visit to London to take up your Freedom and to be duly entered at Guildhall as a Bargees of the ancient Corporation

The Hon. RESTONJEE JAMSETJEE JEEJEEBOY.

આ અસલ કાગળ શેઠ તમશેજી ખરશેજી જમશેદજીના સ્વાધીનમાં છે.

તા ૨૪ મી જુન.

શેઠ જમશેદજી ખરશેજી કામાજીએ લંડન મુનીવર-સીટીની મેયરીસુવેશનની પરીક્ષા આજ દિને પચાસ કીધી હતી.^૨

તા ૧ વી જુલાઈ.

શેઠ પેચતનજી અને બહમનજી ફરોમજી કામાજીએ પોતાની યોવાકીઆ તમાવ આગલની વાડીમાં પારસીઓના ઊકરાઓને માટે એક ઇંગ્લેજ સુકુ પોતાને ખરમે શેઠ ખરદેસર ફરોમજી સોલનનાં ઉપરીપણાં દેહક ઉઘાડી હતી.^૩

તા ૪ થી જુલાઈ.

ફેબ ૧૫ માં ૧૦ (શે) ૧૨૩૩. યન્દેઝરદી.

આજ દિને મહુમ બાઈ રતનપાઈ તે નવમારીવાલા શેઠ કુવરજી બહમનજી મુનરીઆનાં ધણીઆની તથા મરહુમ શેઠ બેહરામજી ધનજીબાઈ મુનરીઆનાં બેટીનાં અતરેનાં ઉમલમાં તેમનાં મામાના દીકરા હાનરખત રચતમજ જમશેદજી જીજીભાઈએ ૩૫૦૦) ધર્મ ખાતે આપ્યા હતા.^૪

તા ૫ મી જુલાઈ.

આએ વર્ષની અપરાધીઓની છાંડણ કરનારી ખીજ-વારની ગેશન આજ દિને હાઈ કોર્ટમાં હાનરખત જમરીમ મર ગીવરડ કાંડેચની હજુરમાં બજાઈ હતી. નીચમાં પારસીઓ આંડ જુરીમાં બેસા હતા.^૫

શેઠ બંગીરજી નવરીજી વાડીઆ, શેરાખજી પેચતનજી ફરોમજી, હાલાબાઈ બહમનજી જીજીભાઈ, દીન-ચાહજી માણેકજી ખીટી.

તા ૭ મી જુલાઈ.

મુખર્જી પારસી પંચાતનાં હંડના તા ૨૮ મી અક-ટોખર ૧૮૬૨ થી તે તા ૧૧ મી નવેમ્બર ૧૮૬૩ સુધીના હિસાબની ચોપડી જાને જમશેદ હાપાખાતામાંથી તરદીઓએ છપાવી પ્રગટ કીધી હતી. તેમાંથી જોવામાં આવેલે કે છેલ્લા હિસાબની ખાકીના ૩૨૪૫૭૫૧૨૦ ઉપરાંત આએ આખાં

૨ લંડન મુનીવરસીટી ૧૮૬૪-૬૫ ત્રું કલેનડર.

૩ અને જમશેદજી તા ૨ થી જુલાઈ ૧૮૬૪.

એ સુકુને માટે પોતાનું ચકાન સુવત આપવા ઉપરાંત તેમાં આવનારા ઊકરાઓ પાસેથી થોડી થોડી શીઈ લેતાં ખાકીની જે ખોટ પડતી તે ઉપવા થોડીઆઓ પુરી આપતા હતા, અને એજ આસરે ત્રણ વર્ષ સુધી ચાલ્યા પાદ એ સુકુલ ઇંડ ૨૦ ૧૮૬૭ થી શેઠ ખરદેસર ફરોમજી સોલને તેજ જગા ઉપર પોતાને માથે રાખી ઇંડ ૨૦ ૧૮૭૬ ના નવેમ્બર માસ સુધી રચાવી હતી.

^૪ મુખર્જી પારસી પંચાતનાં હંડના અર્થત ૧૯૨૦ ના હિસાબની ચોપડી.

^૫ રાઇમસુ ઓફ ઇંડીઆ, તા ૬ થી જુલાઈ ૧૮૬૪.

વર્ષમાં પંચાતના કુંડ ખાતે ૩૧૦૧૫૩૮૮૧૧૨ ની આજક યદ્દ હતી, અને અરમ્મ ૩૪૨૧૬૫૧૨ થયો હતો, જે બાદ કરતાં વર્ષની આખરીએ તરડીઓનાં હસકમાં પંચાતના હીમાખને લગતા ૩૩૧૦૦૯૮૫ તથા જુદાં જુદાં ધણિયાં ખાતાઓનાં ૩૪૨૨૪૨૦૮૧૧ મંત્રી કુલે ૩૭૩૨૫૨૫૧૩૧૧ બાકી હતા.

૧ પંચાતનાં દસતરમાં આગનાં વર્ષોનાં (૨૦) ખાતાં જીવરાંત આપે વર્ષમાં છ નવાં ખાતાં જીવેરાંતો. તેમાં પહેલું સુરતવાળા શેઠ પેદરોમજ શણિકજ વાડીઆએ તા. ૧૨ મી માર્ચ ૧૮૬૩ ને દીને પોતાના મુરખી શેઠ ખરશેદજ રરફજ પારખની યાદગારી માટે ૩૧૦૦૦૦ ની સરકારી નોટ આપી તેનું બ્યાન સર નમશેદજ મલેરામાં ૧૩૨ મુસરે શીખતા ત્રણ વિદ્યાર્થીઓને દર માસે ૩૧૦ ની રકા-લશીય તથા સર્વથી કુશીયાર એક વિદ્યાર્થીને દર શાલ એક ચોનાંને ચાંદ શેઠ ખરશેદજ રરફજ પારખનાં નામથી આપવાનો બંદોબસ્ત કરી પડાવ્યું હતું. બીજું ખાતું શેઠ ખનશેદજ બહનજ પંથરીએ તા. ૨૦ મી નવેમ્બર ૧૮૬૩ ને દીને પોતાના બાઈ આ. ૦ શેઠ ખરશેદજ બહનજ પંથરીનાં પુનને માટે તેવજની પોતાની પુલ મધિથી ૩૧૦૦૦૦ તથા તેમનાં વીધવા બાઈ મીલીયાઈ તરડી ૩૧૦૦૦, રીકરી બાઈ નવાનખાઈ તરડી ૩૧૦૦૦, વાલક દીકરા શેઠ બહનજ ખરશેદજ પંથરી તરડી ૩૧૦૦૦, દીકરીના દીકરા શેઠ શાપુરજ નસરવાંનજ સેધવાર તરડી ૩૫૦૦, તથા માજીજ શેઠ કોકાખાઈ કાશજ પંથરી તરડી ૩૫૦૦ મંત્રી ૩૧૫૦૦૦ ની સરકારી નોટ આપી તેનું બ્યાન નર-તેરાની રવાંનેને અવલગનજ પોંઠ્યાસવાનાં, કુલતાને તાંકિ દેશાવરોના ગરીબ નરથોત્તીઓને વેંઠથી આપવાનાં, નવ-સારીનાં આંધવાં પાંચમાં નરથોત્તીઓનાં, તથા પંચાતનાં નમરજ રંડ મધિ શાલા પ્રમાણે વાપડવાનો બંદોબસ્ત કરી પડાવ્યું હતું. ત્રિજું ખાતું શેઠ નસરવાંનજ બહનજ ચોલીએ તા. ૧૬ મી ફેબ્રુવારી ૧૮૬૩ ને દીને પોતાના બાવા મરડુમ શેઠ બહનજ નમશેદજ ચોલીનાં પુનને સાડે ૩૧૦૦૦૦ ની સરકારી નોટ આપી તેનું બ્યાન પંચાતનાં નમરજ રંડ તથા નરથોત્તી રવાંનેને અવલગનજ પોંઠ્યાસવાનાં રંડ માટે સરખે દીસે વાપડવાનો બંદોબસ્ત કરી પડાવ્યું હતું. ચોથું ખાતું એન શેઠ એન તારીમે પોતાનાં માતાજી મરડુમ બાઈ બચુખાઈ તે મરડુમ શેઠ ખરજોરજ અમ્મપંથરીઆરજ હરીખનાં બેટી તથા પોતાનાં પેઠીવીસરનાં પાણીઆંની મરડુમ બાઈ પીરોનખાઈ તે મરડુમ શેઠ રંડોમજ શણિકજ કરોલોનાં બેટીનાં પુનને સાડે ૩૧૫૦૦૦ ની સરકારી નોટ આપી તેનું બ્યાન કુલતાને તાંકિ દેશાવરોના ગરીબ નરથોત્તીઓને વેંઠથી આપવાનાં, કુલતાનાં આંધવાં પાંચમાં તથા તમાર નરથોત્તીઓની ધરમરી કરવાનાં, તથા સર નમશેદજ મલેરામાં રંડ મધિ સરખે દીસે વાપડવાનો બંદોબસ્ત કરી પડાવ્યું હતું. પાંચમું ખાતું શેઠા રંડોમજ, શાપુરજ, અને લજખાઈ ધનજખાઈ બારડીવાલાનાં, તથા બાઈ નરથોત્તી તે મરડુમ શેઠ ધનજખાઈ રંડોમજ બારડીવાલાનાં વીધવાએ તા. ૧૫ મી જુન ૧૮૬૩ ને દીને ૩૫૦૦૦ ની નોટ પોતાના મરડુમ ખાવદની પુલ મધિથી તેમનાં પુનને સાડે. શેઠ ધનજખાઈ કાશખાઈ મામાએ તા. ૨૦ મી અક્ટોબર ૧૮૬૩ ને દીને ૩૧૦૦૦ ની નોટ પોતાનાં ધણીઆંની મરડુમ બાઈ બચુખાઈનાં પુનને સાડે.

તા. ૧૩ મી જુલાઈ.
સો ૨૪ માઈ ૧૦ (ચે) ૧૨૩૩ યદ્દેનરદી.
આજ દીને મરડુમ બાઈ બાઈજ તે શેઠ ખરજોરજ કાવથજ મોદીનાં બેટીનાં ઉમણાંમાં તેમની પોતાની પુલ-મધિ ૩૨૫૦૦૦ તથા ખીખાં બેટીઓએ ૩૧૮૫૦ મંત્રી ૩૩૬૫૦ ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

આજ દીને મરડુમ શેઠ બાપુજ હોરમજ માજીનાં ઉમણાંમાં તેમનાં બેટીઓએ ૩૬૮૦ ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તા. ૧૪ મી જુલાઈ.

શેઠ કાવથજ નંગીરજ રૂડીમનીએ આતરની રાએજ એથીઆડી ચોખાઈનાં પુરતકખાંચમાં પૂર્વ દેશનાં બાલુતરને લગતાં નવાં પુરતક ખરશેદજ ૩૫૦૦૦ એ આપ્યા હતા, જે માટે આજ દીને એ મંડલીની મુખામાં એ સખી ગરજોના મોટા ઉપકાર માનવામાં આવ્યો હતા.

પુનને સાડે ૩૧૫૦૦૦ રોકકા આપી તેનું બ્યાન નરથોત્તી રવાંનેને અવલગનજ પોંઠ્યાસવાનાં રંડમાં વાપડવાનો બંદો-બસ્ત કરી પડાવ્યું હતું. છઠું ખાતું એન શેઠા અને બાઈએ એન તારીમે પોતાના બાવા મરડુમ શેઠ ધનજખાઈ રંડોમજ બારડીવાલા તથા માતાજી મરડુમ બાઈ કુવરખાઈનાં પુનને સાડે ૩૧૫૦૦૦ રોકકા આપી તેનું બ્યાન પણ જીવરાંત રંડમાં વાપડવાનો બંદોબસ્ત કરી પડાવ્યું હતું.

એ જીવરાંત નીચે મુજબ ૩૬૦૦૦ ની સરકારી નોટો તેનું બ્યાન કુલતાનાં નરથોત્તી રવાંનેને અવલગનજ પોંઠ્યાસવાનાં રંડમાં વાપડવાને લેઠ આપી હતી: — બાઈ ચાંદખાઈ તે મરડુમ શેઠ પેદરોમજ કાવથજ બારડીવાલાનાં વીધવાએ તા. ૧૫ મી જુન ૧૮૬૩ ને દીને ૩૫૦૦૦ ની નોટ પોતાના મરડુમ ખાવદની પુલ મધિથી તેમનાં પુનને સાડે. શેઠ ધનજખાઈ કાશખાઈ મામાએ તા. ૨૦ મી અક્ટોબર ૧૮૬૩ ને દીને ૩૧૦૦૦ ની નોટ પોતાનાં ધણીઆંની મરડુમ બાઈ બચુખાઈનાં પુનને સાડે.

એન મુજબ જીવરાંતનાં આતરશેઠમાં સાહેબનાં રંડ-નાં ખાતાં મધિ જીવદીડેથી દરતુ ખીનેચેદરજ દારાખજ, દરતુ ખરજોરજ રૂડતખજ ખીરજ, એ એનરીઆરજ મેરંડોમજ મરડા વજોરએ તા. ૮ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૨ ને દીને આતરશેઠમાંની દરગાહને લગતું રંડોમજ તોલા ૫૦૪) તથા આતરશેઠમાંની તીજોરીમાં હાનરેખજ રૂડતખજ જગ-શેદજ લજખાઈએ નામિથી ૩૧૦૦ અને શેઠ ખરશેદજ રરફ-નજ પારખે નામિથી ૩૭૫૦ ની મેંક નોટો તથા ખીખાં મરડુમ મંત્રી ૩૫૬૮૫૩ જીવેરાંતને ચોખવા હતા. તેમજ સુરતાનાં આંધવાંપાંચમાં નરથોત્તીઓનાં રંડમાં મરડુમ શેઠ પેદરોમજ શણિકજ ચોલીનાં પુનને સાડે તેમનાં બેટી બાઈ કાશીયાઈએ તા. ૧૧ મી અક્ટોબર ૧૮૬૩ ને દીને ૩૫૦૦ ની નોટ તેનું બ્યાન વાપડવાને લેઠ આપી હતી.

૨ બજે નમશેદ, તા. ૧૫ મી જુલાઈ ૧૮૬૪.

૩ બજે નમશેદ, તા. ૧૫ મી જુલાઈ ૧૮૬૪.

૪ કાશખાઈ એન ધડીઆ, તા. ૧૮ મી જુલાઈ ૧૮૬૪.

એન મુજબ શેઠ કાવથજ નંગીરજ રૂડીમનીએ તા. ૧૫ મી જુલાઈ ૧૮૬૪ ને દીને ૩૧૫૦૦૦ રોકકા આપી તેનું બ્યાન કુલતાનાં આંધવાં પાંચમાં તથા તમાર નરથોત્તીઓની ધરમરી કરવાનાં, તથા સર નમશેદજ મલેરામાં રંડ મધિ સરખે દીસે વાપડવાનો બંદોબસ્ત કરી પડાવ્યું હતું.

તાં ૨૩ મી જુલાઈ.

શ્રેષ્ઠ પ્રજોરજ શેરાખજ આશપરનરે પોતાની પાસેનાં જંદ પેહલવી, અને ફારસી પુસ્તકો તથા હસ્ત લેખોનો એક મંચલ લંડનની રાએલ શેરાખજીનાં પુસ્તકખાનાંમાં બેઠ માફલો હતો. એ મંચલમાં જંદ તથા પેહલવી બંધિદ, પેહલવી ફરહંગ, માહબારતનો ફારસીમાં તરજુમો, ઘણા ઉંચા દમખતનું શાહનામું, વગેરે હતાં.^૧

તાં ૨૬ મી જુલાઈ.

રોજ ૧૦ માહ ૧૧ (ચિં) ૧૨૩૩ યરદેઝરદી.

આજ દિને મરહુમ બાઈ જવાબદ તે શેક પ્રજોરજ ચાપુરજ મેહતાનાં ધણીઆની તથા શેક માલિકજ મહર-વાનજ મેહતાનાં બેટીનાં હામલુખોમાં તેમનાં બેચીઆએ ૩૬૦મ) ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.^૨

તાં ૩ જુલાઈ.

ચેરાવર મધે જરપોસ્તી રવાનોને ભુમીકા કરવાને ત્યાંનાં મહર ખતરની પગારે એક એકાદેદી જગા જર-પોસ્તીઓએ આજ દિને મેલવી હતી.^૩

તાં ૧૦ મી આગસ્ટ.

શેક હસ્ત મોસાસા હાંનીએ “રૂનમી ફાગખાજ” ખામનું ગાયલુનું એક ચોપાનનું રચી પ્રગટ કીધું હતું.^૪

૧ એ મંચલ મોકલવા બાબે ચાલેશાં કામજ પગોડું એક ચોપાનનું ઇં સં ૧૮૬૬ માં સુખઈનાં બેચીઆએ શેરાખજીની છાપાખાનાંમાં ખીં આર. ડબલ્યુ. વાગરે છપાવી પ્રગટ કીધું હતું.

૨ બને જમશેદ, તાં ૧ લી આગસ્ટ ૧૮૬૪.

૩ પેશાવર મધે એ વર્ષમાં બાઈ બાઈબાએ તે શેક હોરખજ કાવચજ મારકરનાં ધણીઆનીનું મરજુ તાં ૩ જુલાઈ ૧૮૬૪ ને દીને નીપજવાથી ત્યાંના બે જર-પોસ્તીઓ શેરા હોરાખજ ઘનલબાઈ જેઠા અને જેઠરા-નજ માલિકજ સહારે (ગાયવાણા) ફેનટોનમેટ માલસેટ કર-નક માલવીન પાસેથી ધણી મેહનતે બેચી બેચી મેલવી હતી. એ જગાને રૂની દેવાઈ જમજુર શેક હોરખજ કાવચજ મારકરે રોતાને ખરચે બંધાવી હતી. એ દેવાઈ બાગી ૫૬-વામી પાછી ઇં સં ૧૮૮૧ માં શેક રતનજ ખરોજલ બાઝ-લીખાઈએ પોતાને ખરચે જમજુર કરાવી હતી, તથા ઇં સં ૧૮૮૬ ના જમજુરથી માથમાં તેમના દીકરા શેક ખજનજ રતનજ બાઝલીખાઈએ તે નવેસરથી પાછી બંધાવી, ખાંડે ખંદગી તથા કિઆ કરવાને એક બેચારો વજુ બંધાવી આપ્યા હતા. એ જગાના ખરચને માટે ઇં સં ૧૮૭૦ માં શેક મેહરસા-નજ માલિકજ સહારે (ગાયવાણા) જુનરયા ત્યારથી દર માસે ૩૬) તેમના વરસે મેહરસ મેહરસાંનજ એન્ડ સનસ આપે છે. હિયાં આસરે ૨૦) જરપોસ્તી રવાનોને ભુમીકા કરેલાં છે.

૪ “રૂનમી ફાગખાજ. બનાવનાર, રૂનમ હાંની. સુખઈ; સમાચાર પેસ. ૧૮૬૪.”

એજ મહરમે “સુખતાત” ઉપર કવિતાનું એક ચોપા-નું વજુ રચી પ્રગટ કીધું હતું.^૫

તાં ૧૨ મી આગસ્ટ.

શેક કાવચજ જાંગીરજ રૂનીમીએ રતનાગરી હાઈ સ્કૂલની મરખત તથા શૈલક કરવાને ૩૫૦૦) એક આપ્યા હતા.^૬

તાં ૧૮ મી આગસ્ટ.

ચોલકાના મહર ખમીન દસુર દીનચાહજ પેશા-નજ કામદીનજને નામદાર મરકારે બેચાના મહર ખમીન નેમ્યા હતા.^૭

તાં ૨૦ મી આગસ્ટ.

મોરેસર પીરઝાચીકી નામના એક રૂનીઆન વિદ્વાને ઇં સં ૧૮૬૨ માં તમામ જંદ અવસ્થાનો રૂનીઆન તથા ફ્રેચ ભાષામાં તરજુમો કરી તેનાં ત્રણ હજારે બાહિર પાડ્યાં હતાં તે તરજુમો મુખાસીને જરમન ભાષામાં કરી તેનાં વજુ ત્રણ હજારે આમે વર્ષમાં બાહિર પાડ્યાં હતાં.^૮

તાં ૨૨ મી આગસ્ટ.

શેક ખરજેલ ફરજુનજ પારમે “ગ્રીનીય” ની ગોદી-માં બંધાવેલાં ૬૦૦ ટાળનાં એક વાહલુને આજ દિને પાછી-માં ઉતારવામાં આવ્યું હતું. એ વાહલુનું નામ નામદાર. પ્રીનમ ઓફ પેનજના ગયા જાનેવારી માસમાં જનમેલા ૫૬૬ બેચાનાં નામ ઉપરથી “આલખરક વિકર” કરી આપવામાં આવ્યું હતું.^૯

તાં ૨૫ મી આગસ્ટ.

રોજ ૨ માહ ૧ (કો) ૧૨૩૪ યરદેઝરદી.

આજ દિને મરહુમ બાઈ શુનાંબાઈ તે શેક શેરાખજ શેરાખજ બનાજનાં ધણીઆની તથા મરહુમ શેક શેરાખજ

૧ “સુખતાત. અથવા એક કલાકનો જુસસો, જેથી નીકરેલા ‘સુખતાત’ સંખથી લીધાર. બનાવનાર, રૂનમ હાંની. સુખઈ, માણક પરીશ, આગસ્ટ ૧૮૬૪.”

૨ બને જમશેદ, તાં ૧૨ મી આગસ્ટ ૧૮૬૪.

એજ જમજુર હાંનરખ રૂનમજ જમશેદજ જમજુર-જમે એ સુવના પ) સર્વેથી ચડતા વિદ્યાર્થીઓને આજે શાલના અકઠોખર માથેથી બે વર્ષ સુધી સુખઈ આવી તેઓના અખીઆસ વધારવાને દર માસે ૩૧૦) ની રૂપાવરસીયા ત્યાંના કલેક્ટર ખીં આરખર કાંસરડની મારફતે આવી હતી.

૩ બાબે મહરમેટ ગેઝેટ, ૧૮ મી આગસ્ટ ૧૮૬૪.

૮ “Deutsche verbesserte Uebersetzung der Bucher des Zoroaster. Erster Theil. Zon-darasta (das “Leben-Gebende.”) Zur Erleichterung der ersten Auflage, von Dr. Prof. Ignatius Pietruszewski. Berlin, 1861”

૯ સુખઈનાં માણક, તાં ૧ લી અકઠોખર ૧૮૬૪.

સુરમંત્ર માતાનાં બેટીનાં ઉત્તમમાં તેમના મામાના દીકરાઓ શ્રેષ્ઠ લીમંત્ર તથા કાવચંત્ર માણેકંત્ર લીમંત્રએ ૩૧૦૦૦) તથા પીઠાં બેરોએએ ૩૮૩૦) મઠી ૩૧૪૩૦) ધર્મપાતાંઓમાં આપ્યા હતા. ૧

તાં ૩૦ મી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૧૨ માહ ૧૨ (ચિં) ૧૨૩૩ વર્ષદેવરોડી.

આજ દિને મરહુમ બાઈ હીરાબાઈ તે મરહુમ શેઠ અરદેશ હેરમંત્ર મુતેકનાં વીધવા તથા મરહુમ શેઠ રૂમતમંત્ર કાવચંત્ર પેલનાં બેટીનાં. ઉત્તમમાં તેમની પોતાની પુંઝમાંથી તથા બેરોએએ મઠી ૩૨૦૫૦) ધર્મ પાતાંઓમાં આપ્યા હતા. ૨

તાં ૩૦ મી સપ્ટેમ્બર.

"સર જમશેદજી જીજીબાઈ પારસી બેનીવિલંટ ઇન્સ-દીરુડ" ની દેશવરે આતેની રૂઝોવા ગરીબ પશુ મંચલ છંપીના વિદ્યાર્થીઓને પોતાનો અબીઆર મુંબઈમાં આપેલિ આગલ આપુ રાખવા માટે ઉત્તમ આપવા રાજે એ આતાંની મુંબઈની મોટી રૂઝમાં ૩૧૦) ના દરમયાની કેટલીક રૂઝાવરોષીયા રાખવાને એ આતાંની યરનથીન સર જમશેદજી જીજીબાઈ બારેનેટ ૩૧૦૦૦) ની રકમ ભેટ આપી હતી. ૩

તાં ૫ મી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૧૮ માહ ૧૨ (ચિં) ૧૨૩૩ વર્ષદેવરોડી.

આજ દિને મરહુમ બાઈ હીરાબાઈ તે શેઠ જીજીબાઈ હીરજીબાઈ રૂડીમનીનાં બીજીવારનાં ધણીઆની તથા શેઠ બદમંત્ર ફરમંત્ર કામાજીનાં બેટીનાં ઉત્તમમાં તેમના બાવા શેઠ બદમંત્ર ફરમંત્ર કામાજીએ ૩૮૭૫૦) તથા બાવંદ શેઠ જીજીબાઈ હીરજીબાઈ રૂડીમનીએ ૩૫૦૦૦) મઠી ૩૧૩૭૫૦) પરચુરુ ધર્મપાતાંઓમાં આપ્યા હતા. ૪

૧ મુંબઈની પારસી પંચાતનાં રંડના સવત ૧૯૨૦ ના હીરાબાઈ જીજીબાઈ.

૨ મુંબઈની રેવેન્યુનાં રંડના ઇં સં ૧૮૬૧ થી તે ૧૮૬૬ સુધીના તથા જરોયાતી દોષ્ટીઓની નીશાવ મંડલી અને ફોટાનાં ધર્મનાં રૂપાનાંના ઇં સં ૧૮૬૪ ના અને મુંબઈની પારસી પંચાતનાં રંડના સવત ૧૯૨૦ ના હીરાબાઈ જીજીબાઈ.

૩ જામે જમશેદ, તાં ૫ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૪.

એ રૂઝાવરોષીયા લાલ દેશવરના ધણી જીજીબાઈએ ન લીધાથી એ રકમનાં બાજુ મધેથી સુરતથી આજે અબીઆર વધારવા આપવા એક પારસી વિદ્યાર્થીને રૂઝાવરોષીયા આપવા હિરાબાઈ બાઈ વધતી રકમ મધેથી હાલ કામચલાઉ આપવા તરીકે એ રૂઝાવરોષીયા સર જમશેદજી જીજીબાઈ પારસી બેનીવિલંટ ઇન્સ-દીરુડમાંથી મેટીડુલેલનની રૂડીમાં વધાર થયેલા એ વિદ્યાર્થીઓને કારીઓમાં જી અબીઆર આપવાને માટે તરીકે સર જમશેદજીનાં નામથી આપવામાં આવેલું.

૪ જામે જમશેદ, તાં ૭ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૪.

તાં ૧૫ મી સપ્ટેમ્બર.

પુણાં મધે "ફોનવેટ સ્કુલ" નાં ૨૦૦) નાવારેશ બાબકેને કપડાં તથા જોરાકીની મદદ પોહવાડવા માટે ઉનાં થયેલાં ફંડમાં ૩૫૦૦૦) પારસી શ્રેડીઓએ બરી આપ્યા હતા. ૫

તાં ૨૦ મી સપ્ટેમ્બર.

ડાક્ટર ફરમંત્ર શાપુરજીએ "બાબકેની માવજત" નામનું એક પુસ્તક રચી પ્રગટ કીધું હતું. ૬ એ પુસ્તક હાનરેબલ રૂમતમંત્ર જમશેદજી જીજીબાઈને અર્પણ કરવામાં આપ્યું હતું.

તાં ૨૧ મી સપ્ટેમ્બર.

મુંબઈ મધે ગયા જીજીબાઈ માયમાં આશ્રીઓએ એકમંત્ર કરી ફોટાનાં બજારમાં ગોથના બાવ ધણી મેથો કરી નાખવાથી શ્રેષ્ઠ નયરવાંત્ર હીરાબાઈ કોચમેન, તથા વાંત્ર પેશતમંત્ર પાવરી, અને જમશેદજી શોરાબજી મામે મેનીમ કરી પુષ્કળ બકરાં એક હાથ કરી તે કપાવી પારસીઓ પાસે કેટલાક દીવમ સુની બજારમાં ગોથ વેચાવું હતું, તેમજ દેશવરે આતેથી બકરાં ખરીદવાને શ્રેષ્ઠ કોચાબાઈ મેહરવાંત્ર વાડીઆની ફંડની મારફતે એક ફંડ ઉભું કીધું હતું, જે મધે હાનરેબલ રૂમતમંત્ર જમશેદજી જીજીબાઈ તથા પીઠાં પારસી શહેરોએ રકમ ભરી હતી, એ મધેથી પુણાંથી બકરાં તથા ત્યાંનાં આતકીઓને લાવી બજારમાં વેચાડવા હતા, પણ અંતે જે મહિનામાં મુંબઈના આતકીઓએ કાનાવાદા કરી પારસીઓ માથે ધક્કા બદોખસે કરી પાછું અમુને બાવે ગોથ વેચવાને શરૂ કીધું હતું. ૭

તાં ૨૨ મી સપ્ટેમ્બર.

પુણાં મધે ગરીબોને આમરે આપવા માટે એક એસાએમ્સ બાંધવાને એક ફંડ ઉભું કરવામાં આપ્યું હતું, જેમાં મીં ૬૫૬ થાથો ૩૫૦૦૦) તથા પારસીઓએ

૫ એમ્સ જેઠે, તાં ૧૬ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૪.

આ ૩૫૦૦૦) ની રકમ નીચે મુજબ ભરાઈ હતી:—

(૩૫૫૦૦) હાનરેબલ રૂમતમંત્ર જમશેદજી જીજીબાઈ,

(૩૧૦૦૦) સર જમશેદજી જીજીબાઈ બારેનેટ, શોરાબજી જમ-

શેદજી જીજીબાઈ, (૩૮૦૦) જમશેદજી રૂડીમંત્ર પારસી, (૩૦૦૦) મેહરવાંત્ર માણેકજી વાડીઆ, શોરાબજી પેશતમંત્ર કામાજીબાઈ.

૬ "બાબકેની માવજત, ઇઆને તેઓની તંદોરોની

કેમ બલવથી તથા માન તથા નીતી મુંબઈ કલવણી કેમ

આપવી તે વીચે. બનાવનાર, રજાંમંત્ર શાપુરજી ડાક્ટર. મુંબઈ,

સુનીયન પેસ, ઇ. સ. ૧૮૬૪."

૭ જામે જમશેદ, તાં ૨૦ મી સપ્ટેમ્બર તમા ૧૬ મી

સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૪.

પુણે બકરાં ખરીદવામાં તથા પીઠાં મદદ દરુદ નયર-

વાંત્ર બજારબજ બજારઆપના, બાંતબાહુર રજાંમંત્ર

નયરવાંત્ર શેડના તથા શેઠ હીરાબાઈ રતનજી ધડીઆની (ખરચા) એ એમને કીધી હતી.

૩૨૬૩૨૦૧) હિંદુઓએ ૩૩૦૦૦૨, સુરક્ષાનાં ૩૨૭૫૦), અને ૩૩૦૦૦) પરચુટલ મંત્રી ૩૧૨૨૦૭૨) બાંધ્યા હતા. એ ખાતાને "દેવી સ્થાન એસાએનમ" કહી નામ આપવામાં આવ્યું, અને તેના પાંચે નાખવાની કિંમત આજ દિને નામદાર ગવરનર સર ખારટલ ક્રોમ્વે કીધી હતી. ૨

તા ૨૩ મી સપ્ટેમ્બર.

હાનરેબલ રૂઝમલ જમશેદજી જીજીભાઈને તેમની બાહરી સુખાવતને માટે પેરદુગલના વાલસાહ ડોન લુઈ થી ફરજ તરફથી તે રાખવાના "નાઇટ ઓફ ધી આરડર ઓફ ઇરીમ એન્ડ એમ્પાયા" ઇલાને "બાંધારી, વસુદારી, અને નેકા" નો ખેતાવ આપવામાં આવ્યો હતો, તેની સ્તુતિ

૨ પારસીઓએ ભરેલી આ ૩૨૧૩૨૦) ની રકમ નીચે સુખ્ય હતી—

(૩૩૦૦૦) ખાનખાહુર ૫૬મજ પેશનનજ, ૨૨૦મજ નશરવાંનજ પટેલ, શોરાખજ પેશનનજ ૨૨૦મજ, ૫૨થેલ ૨૨૬મજ પારખ, બેહરાંમજ માલિકજ વાડીઆ (૩૨૫૦૦) સર જમશેદજી જીજીભાઈ આરોને, હાનરેબલ રૂઝમલ જમશેદજી જીજીભાઈ, (૩૧૦૦૦) શોરાખજ જમશેદજી જીજીભાઈ (૩૩૫૦૦) બેહરાંમજ નશરવાંનજ બાવનમરી, નવ-રોનજ નાનાબાઈ ૨૨૦મજ (૩૫૦૦) દાદાબાઈ ડોરમજ કામાલ, બેહરાંમજ જીજીભાઈ, દીનશાહજ માલિકજ પીટી, પુરથેલ નેશરવાંનજ કામાલ (૩૩૦૦) મનસેરજ ડોર-મજ કામાલ, બેહરાંમજ ડોરમજ કામાલ, (૩૨૦૦) ભીમજ માલિકજ બનાલ, ૫૬મજ ૨૨૦મજ કામાલ, બેહરાંમજ નાનાબાઈ ૨૨૦મજ (૩૧૦૦) ડોશાબાઈ ૨૨૦મજ કામાલ (૩૧૨૫) પેશનનજ ૫૨થેલ સરા, હીરજીભાઈ જંગીરજ રીડીમની (૩૧૦૦) ડોમજ ૫૨થેલ દાદીશ (૩૫૦) ડોરમજ જંગીરજ દાદીશ, મનજીભાઈ ૫૨થેલ સરા.

૨ મીરજી જીજી, તા ૧ થી ૨૩ ડીસેમ્બર ૧૮૬૪.

એ એસાએનમ જુલાં મધે વકરી પુલ આગળ ખાં-વામાં આવ્યું, અને તેનાં ૨૬ મધે એસાએ ૩૩૦૦૦) સુધવા તેમી વધારે રકમ ભરી હતી તેમનાં નામ એ એસા-એનમના એક વારસે આપવામાં આવ્યાં. તે સુખ્ય નંબર ૫ થી ૮ મા વારસે નીચલા પારસી સરકારનાં નામ આપવામાં આવ્યાં—

- ૫ મી વારસ—૫૨થેલ ૨૨૬મજ પારખ
- ૬ થી • ખાનખાહુર સરદાર ૫૬મજ પેશનનજ.
- ૭ થી • શોરાખજ પેશનનજ ૨૨૦મજ.
- ૮ થી • બેહરાંમજ માલિકજ વાડીઆ.
- ૯ થી • હાનરેબલ ૨૨૦મજ નશરવાંનજ પટેલ.

૫મી એ એસાએનમમાં બાઈ દીનબાઈ તે પેરદુગલ શેઠ નશરવાંનજ માલિકજ પીટીનાં વીધવાએ પાતાના ખાંધે સંકુષ શેઠ નશરવાંનજ માલિકજ પીટી તથા દીકરા પેરદુગલ શેઠ જમશેદજી નશરવાંનજ પીટીનાં નામથી રવાન-પીટના દરદીએને આરે એ જુદા જુદા "વારસ" આંધવાને ૩૩૦૦૦) જેટ આપવાથી તે વારસોના પાંચે પુણાં કલેક્ટર મીં આવકે કમરે તા ૩૦ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૪ ને દીને નાખ્યો હતો.

તેમને આપાય કરવાને આજે પારસીઓનાં નવાં વર્ષને દીને સવારનાં ૧૧ કલાકે તેમનાં કોઠાનાં ઘરનાં ધોવાંખાંનાંમાં હિંદુઓનાં ખાતેના પેરદુગીમ સ્વસ્થાંના ગવરનર જનરલ નોવાસ ડોરેજનાં ફરમાંથી પેરદુગલનાં અતરેના વાઈસ કૉનસલ સર ખારટ ફરમાનગીઝ અને ખીજા બહુતા પેરદુ-ગીજીએ એક ઉપરેશન હાજર થયાં હતાં. સર ખારટે એક બાવાસ કમી હાનરેબલ રૂઝમલજી દમસુ મધે કરેલી સુખા-વતોની વારીક કરી તેમને એ ખેતાવ આપાય કીધો. હાનરે-બલ રૂઝમલજીએ હકી પેરદુગલના વાલસાહને ઉવકર મા-યો, અને પાં, ગોલાખ લઈ મીજાસ ખરખાર વાઈ હતો. ૩

૩ દાઈમસ ઓફ ઈડીઆ, ૨૬ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૪. પેરદુગલની સરકાર ખાટરનાંએને એ ખેતાવ આપી શકે તેમાં આજે ખેતાવ સર્વથી નેરોઈ. તે આગળ વારડ એલરીનસન, સર ચારલસ મેરીસ, અને સર આરથર વેલેસલીને મળ્યો હતો. એ ખેતાવની સનહ એ પેરદુગીમ બાપમાં લખેલી છે તેની સાથે તેના ઇશ્તિમાં તરજુઓ પણ મોકલવામાં આવ્યો, એ અતરે સદામરી ઊતારી લઈએ છે:—

RUSTOMJEE JAMSETJEE JEEBHOY, SUBJECT OF Her Britannic Majesty. I, the King of Portugal and the Algarves &c., send you greeting. Attending to the generous grants you have made for the construction of an Edifice, already commenced, in the City of Damaun—called the Hall of Don Luis I, to be devoted to a School and other objects of public utility. Taking also into consideration the deposit of the sum of thirty thousand Rupces you have made for the endowment of an English School which you also intend founding in the same Edifice. And wishing to confer on you a public testimony of the appreciation in which I hold these Services— I am pleased to nominate you Officer of the Ancient, Most Noble and Royal Portuguese Military Order of the Tower and Sword of Valour, Loyalty and Merit, in which it seemed to me that you should participate for your intelligence and satisfaction. And in order that you should be enabled to use the respective insignia, I send this letter, written at Paço da Ajuda, on the seventh of May one thousand eight hundred and sixty-four.

THE KING,
(Signature.)

હાનરેબલ રૂઝમલજી એક પ્રિતિપત્ર મળે હોવાથી વારસો રાખ્યો એ ખેતાવ તથા આરે તેમનાથી વસાય તથા પેરદાઈ દે નહિ તે બાબે તા ૨૫ મી જુલાઈ ૧૮૬૪ ને દીને અતરેની સરકારની ચારરે ઇંગ્લાંડની વડી સરકારની ૧૨-વાંનગી જંગાઈ હતી. અતરેની સરકારે પાતાના તા ૮ મી આગસ્ટ ૧૮૬૪ ના દીવાલમાં એ બાબે હિંદુઓનાં એકેરી ઓફ રેડરે નીચે સુખ્ય નંબાંમજ કીધી હતી:—

2. The Honorable Rustomjee Jamsjee Jeebhooy is already favorably known to Her Majesty's Government for his patriotic munificence and public spirit, and we would strongly recommend that he be honored with Her Majesty's permission to accept and wear the Order conferred upon him by the Portuguese Government.

તાં ૨૩ મી સપ્ટેમ્બર.

આજ દિને ચેલેન્જાલી જરૂરોતીઓના નવાં વર્ષનો તેહવાર હતો, અને એ તેહવાર પર મુજબ જોઈએ છતાં બાઈબાઈને આજે વર્ષ પેહલેહવાર પુણ્યમાં હોવાથી ત્યાંના મુર્તિ જરૂરોતીઓ સવારનાં તેમની મોઝાકોતે ગયા હતા. બપોરનાં હાઈવેચ જગનાથ ચંકરચોક, ભેરનો પંડ, અકલ-

એ દીસવાયનાંતી માંગણી સ્ટેટ સેક્રેટરીએ ઇંગ્લાંડનાં પારકાં રાજ્યોના વડા પ્રધાન અરજ રસજ ઊપર સુપ્રધાને માટે પોકારી હતી, અને તે નામદારે માદરોણીના પારકાં રાજ્યોના ખેતાબીને લગતા કાઝીયાની રૂઢે પારકાં રાજ્યમાં દુશમનની સાંધે લડાઈનાં ચેદાનમાં ઇયા દરીયામાં બાહરી બતાવવા અથવા તે નામદાર માદરોણીનાં રાજ્યની બાહરના પારકાં પ્રજામાં તદન મોકરી બજાવવા સારું. જલ્યા હોય તે કિવાય બીજા કોઈને એવા ખેતાબ તથા ચાંદ વાપડવા દેવાની પરવાની અપાય નહિ એવા અભિપ્રાયે આપેા હતો. તે નામદારના અબીયાએની નક્કલ અતરે સદામરી ઊતારી લઈએ છે એ:-

Foreign Office, Sept. 30th 1864.

To
The Under Secretary of State for India

Sir,

I have laid before Earl Russell your letter of the 21th Instant, enclosing copy of a Despatch from the Government of Bombay, with an application from Mr. Rustonjee Jeejeebhoy, one of Her Majesty's Indian subjects and a Member of the Legislative Council of Bombay, for permission to accept the Decoration of the Order of the Tower and Sword which has been offered to him by the King of Portugal.

Lord Russell directs me to state to you in reply, for the information of Secretary Sir Charles Wood, that by Section 3 of the Queen's Regulations respecting Foreign Orders, he is precluded from entertaining an application of this kind, unless it reaches him either through the Minister of the Sovereign who confers the Order, or through the British Minister accredited at the Court of such Sovereign.

But even if the present application had been made through one of the prescribed channels, Lord Russell would have been unable to recommend Her Majesty to comply with it, because the case of Mr. Rustonjee Jeejeebhoy does not come within the terms of Section 2 of the Regulations, according to which the Queen's permission to accept and wear a Foreign Order cannot be granted to any subject of Her Majesty, unless the Foreign Order shall have been conferred in consequence of active and distinguished service before the enemy, either at Sea or in the Field, or unless he shall have been actually and entirely employed, beyond Her Majesty's dominions, in the service of the Foreign Sovereign by whom the Order is conferred.

I am &c.

(Sd.) E. H. H. H. H.

આ ખેતાબની સત્તર તથા ઊતારા દીસવાની નક્કલ અપાએ છે જમણેક પાંચેક જમણેક પાંચેક હતી.

કોઠાના રાજાના બે લોકાઓ, તથા ધણીક દખાણના મરદારે અને માંડુકારે તેમને મુબારકબાદી આપવાને ગયા હતા.

તાં ૨૧ મી સપ્ટેમ્બર.

આજે વર્ષની અપરાધીઓની છાંડણ કરનારી વિજ વારની ચેથન આજ દિને હાઇ કોર્ટમાં હાઈવેચ જમણીય હોવાની હજુરમાં બરાબ હતી. નીચના પારસીઓ ગ્રાંડ જુરીમાં બેઠા હતા—૨

સેડા હોરમજીજી જાંગીરજી દારીચોક, મનચેરજી ફરોમજી કામાજી, નવરોજીજી નાનાબાઈ ફરોમજી, ચેથનજી નવરોજીજી પોહંસા.

તાં ૨૮ મી સપ્ટેમ્બર.

સેડા અરદેસર અરજીજી કામાજી, હોરમજીજી અરદેસર ધનજીબાઈ વારીઆ, અને દારાબાઈ નવરોજીજી પ્રોફેસર ગયા અક્રોજીય માસમાં પુરતંબર હવા આવતે ગયા હતા, તે વેળાએ એક દિને માંજનાં ફરોમ જતી વખતે ત્યાંના કમાનડીંગ આડીમર જોર એમ. એફ. મારગેને કાંઈ નહવા સખખથી પેહલા ગ્રહસ્થ ઉપર લાકડી ઉંચકી તથા અમીયાદ બરેલા મુખુનો વાપડવા, જેથી તેવણે પુણ્યના જગજી કોર્ટમાં ઉપદ્રા અમદાર ઉપર અપમાન આપવા બાબેની રૂપ૦૦૦૦) ની ડામીજીની ફરિયાદી માડી હતી. એ પ્રકરણે મેં દીવસ સુધી માંબરી જગજી મીં ૦ પારડને તાં ૧૮ મી જાનેવારી ૧૮૬૮ ને દિને પરાતીવાદીના બાબમાં ચૂકવી ઉડાડી નાખ્યો હતો. આ ઉપરથી એક અરદેસરે હાઇ કોર્ટમાં અબીજ કીયાથી ત્યાં નામદાર જગજી મર જોરક આરોનાકડ તથા ચેથરમ ઠકર અને -જુડને એ ચૂકાદા ફેરવી વાદી એક અરદેસરને નામની ડામીજીના રૂ૧) અપાઓ હતો, તથા તેવણે વિષે તારીફ લાયક દીકા કીયા હતા કે—“વાદી (એક અરદેસર) એ આપના રૂંદામાં ચોકસુ ઊમતગી કામ બજાવ્યું છે. તેણે ઇંગ્લાંડમાં જે રહેણાંચ કીધું હતું તથા આજરૂ વિવેના ઇજેન્ડાના વિચારને પોતામાં લીધા હતા તેથી એ ઊમતગી કીમત તે પીકાંણી ચૂકોએ.” ૩

૧ પુણાં ઓપાગરવર, તાં ૨૪ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૪.

૨ રાઇમસ ઓર્ ઇડીઆ, ૨૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૪.

૩ રાઇમસ ઓર્ ઇડીઆ, ૨૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૪.

નામદાર જગજી સર જોરક આરોનાકડના વાદી એક અરદેસર વિવેના દીકા નીચે હુજમ હતા:—

“On the contrary he (Plaintiff Mr. Ardeshir) is fairly entitled to the credit (the value of which his residence in England, and his apparent adoption of English views as to the point of honor in conduct will have taught him to appreciate) of having behaved with some show of spirit in the whole affair.”

એ વીડી એ બાબદ નામદાર કમાનડર-ઇન-ચીફ સર વીલિયમ જાનસરીલક આગળ ગયાથી તે નામદારે ઊતારા અમદારને પછેા સત્તર રૂડાં આપી તેને લગડરના કમાનડ ઊપરથી એક પાંચેરી ઊતારી પાડેા હતા.

તા. ૧ ઈ. અક્ટોબર.

નવસારી, વજસાડ, અને બીલીગોરા મંદિ હાનરેબલ
રૂઝમતજી ભગવંદજી હજીબાઈને ખરચે એકકી ધંચેલ સ્કુલ
આજ રીનથી ઉધાડવામાં આવી હતી.
એજ મુજબ એ શેઠને ખરચે મુંબઈ મલે મર હાન-
રેબલ હજીબાઈ પારસી બેનિયામંદ ઇનસ્ટીટ્યુટની કોઇની
મોટી સ્કુલની એક શાખા ધોનીતલાવ તરફ ઉધાડવામાં
આવી હતી.

તા. ૨ ઈ. અક્ટોબર.

હાનરેબલ રૂઝમતજી ભગવંદજી હજીબાઈએ ગઈ
તા. ૧૭ મી આગસ્ટે મરકારના ચીફ ચેકેટરી હાનરેબલ
એ. ડી. રાખરમનને લખી જણાવ્યું હતું કે તેણે પોતાના
પ્રણાં મથેના બાગમાં એરીઆ, આક્રીકા અને હોરેપના
જુદા જુદા બાગોમાંથી તરેહવાર જાતની પારેશી કરત,
રોંધવાને લગતી વનરખની, કુસો, પોંડાં, વેળા વગેરે મંગાવી
શાખાડિ; અને આએ દેશની ખેતી અંબાંથી આપાદી વધે
એવા હેતુથી તેણે મુમનાં કરે છે કે જુદા જુદા છાનાના
કલેક્ટરને ગેતાવણું કે હરકોળની મરકારી એકદેવાર અથવા
આપાદાર આશીમી કોઇથી જાતનાં છોડવા, રેપા અથવા
ખી તેવણના એ બાગમાંથી મંગાવશે તે મુકત મોકલી
આવવામાં આવશે. એના જવાબમાં નામદાર મરકારે
આજ દીને તેણે મુની એ મુખવાત મોટે ઉપકાર માની જણાવ્યું
કે તેણે અને અમરજી નહી હાલ તે તેવણના ઉપવા બાગમાંનાં
મુર્તિ રેપા, ખી, છોડવા, વગેરેની દીપ મરકારમાં વખતે
વખત મોકલી આપવી કે તે ગવરમેંટ એજેંટમાં છપાવ્યાથી
દેશના જુદા જુદા ભાગોમાં માન્ય પડે, અને તેમથી નોહવા

૨ બીજે ભગવંદજી, તા. ૧૧ મી અક્ટોબર ૧૮૬૪.

બેવડી નવસારી, વજસાડ તથા બીલીગોરાની સ્કુલો
તેમજ મુંબઈ મથેની શાખા બિયાડવા મારે હાનરેબલ રૂઝમતજી
ભગવંદજી હજીબાઈએ ૩૭૦૦૦૦ ની ધંચ રકા વાકી સર-
કારી કાગીરીનો નોટો સરકારી નીજોરીમાં સ્વાધીન કરી
હતી, અને તેનું આજ ને દર વર્ષે ૩૭૫૦૦ બીજે તેલવીજ
રકમ એ કાગમાં મરકારે પણ દર વર્ષે પોતાની તરફથી ખદદ
તરીકે આપવાને કહ્યું કીધું હતું. નવસારી, વજસાડ તથા
બીલીગોરાની સ્કુલોના લાખ પારસીઓ બીજાંત બીજી કાગના
કોઠાએને પણ આપવામાં આવ્યાથી તેને ૧૬૧૪ આપ્તાર
સુધી મરકારી ઇજવણી ખતાં તરફથી ચલાવવામાં આવતો
હતો, પણ ઇ. સ. ૧૮૮૪ ના આપરેલ ગાસથી સરકારે તે
પોતાને માથેથી કાઢી નાખી સર ભગવંદજી હજીબાઈ બારો-
નેઝ, ચેડો ખરેશજી કરદનલ પારખ, શાપુરજી હવાજ વાઘા,
અને નસારવાંલ એકરાંબજી ચેડેરસીની એક કમીટીને સોંપી
છે. બીલીગોરાની સ્કુલ એ વર્ષ સુધી ચલાવી કાઢી નાખ-
વામાં આવી છે.

મુંબઈ મથેની ધોનીતલાવની શાખાને લાખ ફકત પાર-
સીઓના કોઠાએને આપવાને અવધાન બદોબસ
ચલાવી તે સર ભગવંદજી હજીબાઈ પારસી બેનિયામંદ
ઇનસ્ટીટ્યુટની પૂંચવાનાં સ્વાધીનમાં હજીસુધી છે.

મંગાવી લેવાને મુર્તિને અનુકૂલ પડે. આ મુખવા હાનરેબલ
રૂઝમતજીએ બાહજ ગામી હતી.

તા. ૩ ઈ. અક્ટોબર.

રેસ ૧૧ માઈ ૧ (ચિ. ૧૨૩૪) વાંદેજરદી.

આજ દીને મરહમ શેઠ માલેકજી ભગવંદજી હમરી-
મરનાં ઉકેમણમાં તેમનાં વીધવા બાઈ માલેકબાઈ તે મરહમ
શેઠ શાપુરજી શાપાબજી કપાલાજાનાં બેટીએ ૩૨૦૨૭૫) ધર્મે
ખાતે આપ્યા હતા.

તા. ૬ થી અક્ટોબર.

શેઠ ફારમજી નસરવાંલજી શેઠાને નામદાર મરકારે અહમ-
દનગરના ડીપ્ટી કલેક્ટર અને માલસેંટે નેમા હતા.

તા. ૮ મી અક્ટોબર.

ડા. મારીન હાંકે “જરેશીટી ધર્મે” વિષે આજ
દીને ગોવાલીઆ તલાવ આગમના શ્રી રેશતનજી અને
બહમનજી ફારમજી કામાજીના બંગલાનાં ઘોવાંખાનાંમાં
પારસીઓની એક મીનજમતની હજીરમાં બાપાણું કીધું હતું.
આ બાપાણમાં આવવાર દરેક જણ દીક રૂપી ની ડીકીટ
કાઢી હતી, તે છતાં આજે ૩૦૦ જરેશીટીઓ તે ખરેદ
કરી હાજર થયા હતા. બાપાણની મુખીઆ બાબદ ગાથા
વિષે હતી, અને તેની સેવેટ શેઠ ખરેશજી રૂઝમતજી
કામાજીએ મુજબાતમાં તેના માર મીનજમતની હજીરમાં
કહી અંબાઓ હતો.

૧ હામમસ ઓર ઇંડીઆ, ૨૧ મી અક્ટોબર ૧૮૬૪.

એજ મુજબ એવણે ઇ. સ. ૧૮૬૪ ના સપ્ટેમ્બર
માસમાં પધિમ હિંદુધર્માંનાં ગાડાતની શેષ કરનારાઓને
જીતેન આપવા માટે ૩૨૦૦૦ ની રકમ કાઢર બારડોહ
અને બીજ એ કાગમાં અનુભવી અદરેશોના સ્વાધીનમાં
આપી તેનાં દર ૩૨૦૦ નાં દશ ઇનાંચો કેડવી ને કોઈ
નવી જાતના રેપો અથવા ગાડ રોપી કાઢી કેડવેલી વીગળ
સાથ કાઢે તેને આપવાને બદોખર કીધી હતો.

૩ રાસ ગોરતાર, તા. ૬ મી અક્ટોબર ૧૮૬૪.

બેવડી ૨૫ મથેથી ૩૨૦૦૦૦) બાઈ માલેકબાઈએ
તા. ૧૮ મી જુન ૧૮૭૦ ને દીને જે ધર્મેખાતાં તરફ
દીક કીધું હતું, અને જેને લગતી વીગત આ ખુસ્તકનાં પેકમાં
દરતરને સર ૬૨૭ જે આરેલીછ તે તરફમાં આપી હતી.

૪ બોમ્બે ગવરમેંટ એજેંટ, તા. ૬ થી અક્ટોબર ૧૮૬૪.

૫ રાસ ગોરતાર, તા. ૬ મી અક્ટોબર ૧૮૬૪.
એ બાપાણું મોખાંનીગી નીચવાં નાખથી ઇ. સ.
૧૮૬૫ ના જુલાઈ માસમાં કાઢર હાંકીને છપાવી પ્રગટ
કીધું હતું:—

“A Lecture on an original speech of Zoroaster,
(Jasma 45) with remarks on his age. By, Martin
Haug, Ph. D. Bombay: Printed and sold at the Educa-
tion Society's Press. 1865.”

એ બાપાણ વેળા બીજ જણાયા મુજબ અપેરી ડીપ્ટીની
નમી બીજમ ૩૧૧૦૦) થઈ હતી તે કાઢર હાંકીને પોતે ન લેતાં
સર ૧૦૬ જે જણાયા મુજબ જરેશીટી દીનની ખાલ કરનારી
મંડલીની ખાસતે દાદરાને દીનની તરજીબો કરનારને
૩૬૦૦) તથા આદરબાદ ચેડેરસખંદનાં પંદનાંચોના તરજીબો
કરનારને ૩૨૦૦) નાં ઇનાંચો આપ્યાં હતાં.

તાં ૨૬ મી અક્ટોબર.

મુંબઈના રાઈન હાલની મિનિટી ડીન ચોકની આમ-
પામની મંજૂરી હિમારતો વેચાતી હતી ત્યાં મરકતલા આકારમાં
આડ નવી મોટી હિમારતો બાંધી વચમાં બાગ તથા ડુવારો
વગેરે કરવાની મરકારે ગોઠવણ કરી તેનું નામ “એક્ઝીન-
મન મરકમ” રાખ્યું હતું. એ મરકતલા મંથ બાગની
હિમારત ને બાગે બેઠેને માટે બંધાનાર હતી તેના પાસે
નાખવાની કિઆ આજ દીને નામદાર ગવર્નર મર ખારકમ
કીઆરે રીધી હતી. એ હિમારતોમાં થોડા અરેમર હાર-
મનજી વાડીઆ તથા થોડા અરેમર ફરકનજી પારમે પણ
જુદી જુદી હિમારતો બંધાતી હતી.

તાં ૨૭ મી અક્ટોબર.

આજ દીને મર નમચેલજી હજીબાઈ બારેનેરે
અતરેની મેચમર રીધી રફતરની કુંવાલા હાતરેબમ
એમ. એચ. રફાટ તથા તેની બાનુને પોતાના “મનગાંમ
કારકમ” માં એક મોટી હવાલત આપી હતી. આ વેળાએ
નામદાર ગવર્નર મર ખારકમ કીઆર તથા મુંબઈ આગેવાંન
ઈંગ્લેન્ડ અને દેશી મહરેમોના એક મોટા મેલાવાડા થયો હતો.

તાં ૨૮ મી અક્ટોબર.

પારસીઓના મંદાર મંથાની જુદી જુદી બાબતો
ઉપર લખેલા રેખાશાઓના મંથલજી “નવહરે રાનેશ”
નામનું એક પુસ્તક થોડા પેયતનજી રતનજી કોહલાએ હાથની
મગર કીધું હતું.^૩

તાં ૨૯ મી અક્ટોબર.

રોજ ૭ માઈ ૧ (થો) ૧૨૩૩ ૫૫૬૫૬૬.
આજ દીને મરકમ બાઈ ડુગરબાઈ તે થોડા રમનમજી
બહમનજી મકતાવવાનાં મળીઆંઈ તથા કમકતાવાલા

૧ બોમ્બે ગેઝેટ, તાં ૨૮ મી અક્ટોબર ૧૮૬૪.

આએ એક્ઝીનમન મરકમને માટે થોડો બહમનજી
અને અરેમર હોરમનજી વાડીઆએ પોતાની બાબતો
કુરાંઈ હમલત તથા નમીન રૂ.૦૦૦૦૦૦ ની કીમતે વેચાતી
આપી હતી. તે કીમતને પોતાનાં ધરની પડોશમાંની અને કમી-
સરીએર આરીસની સંધેની પોતાની બાબતો નમીનને એક
મોટો કમકો કસી બાવ લીરા વગર સરકારને લેટ આપેલો હતો.

(મિરને ગેઝેટ, તાં ૧૮ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૨.)

આ નજીએ આરજી નેશી રાખવાજોગ છે કે જિવજી
સરકારમાં જે થોડોના બાવા મરકમ થોડા હોરમનજી બહમનજી
વાડીઆવાનું પુરાતમ ધર ઈ.નં. ૨૮૦૫ માં તેમના વડા
રીકરા થોડા બહમનજીનાં ઈ.નં. ૫૫૫૫ થઈ હતું, અને
ઈ.નં. ૨૮૧૨ માં તે સરકારને વેચી બાઈ નાખ્યું તેમ
વર્ષમાં એ કોર્ટ મરજી નીમજી હતું.

૨ મહમમ આર ઈડીઆ, ૨૯ મી અક્ટોબર ૧૮૬૪.

૩ “નવહરે રાનેશ, ઇઆને પારસીઓના સંચાર
સંબંધી જુદા જુદા પમાસ રચાણોના સંચાર, સુખજી દરબર
આશકરા ઇમાનનાનાં ઇબી. અને ૧૮૬૪ ઇસવી.”

થોડા પેયતનજી ફોમજી મેહતાનાં લીકરીનાં ઉમરમાં તેમનાં
બેચીઓએ રૂ.૩૦૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તાં ૨૭ નવેમ્બર.

કમકતા અને તેની આમપામના તાલુકાઓમાં મધ
તાં ૫ મી અક્ટોબરે મોટું તોફાન થયું હતું. મકાનો
તારાજ થયાં તથા થોડા વાહણો કુપી થયાં, અને દરિઆનાં
પાણી ૩૦ ફીટની ઉંચાઈ થી ચડી આપ્યાં, નેશી મેહર
માણસો કુપી થયાં હતાં તેમનાં કુપનું નીવારણ કરવાના
ઉપાયો લેવાનો વિચાર કરવા માટે મુંબઈના દેહાસીઓની
એક બહરે મુખા મેલાવવાને માટે તાં ૨૦ મી અક્ટોબરે
થોડી ડાકર જવારજી બરડુડ ગેંગ ૮૦ ઇંગ્લેન્ડ, ૪૧ ફીટ,
૧ મુખમન, ૩ પોરકુરી, અને ૪૩ વારસી (મર નમ-
ચેલજી હજીબાઈ બારેનેર, હાનરેબમ રમતમજી નમચેલજી
હજીબાઈ, સોરાબજી નમચેલજી હજીબાઈ, કાવચજી નંમી-
રજી રેડીમની, ફોમજી નયરવાંનજી) જેમ, હીરબાઈ
હોરમનજી ચેના, મેહરોમજી હજીબાઈ, અરેમરજી નેશ-
વાંનજી કામાજી, અરેમર રાયાબાઈ મુનમી, હીરબાઈ
માણેકજી રમતમજી, નાનાબાઈ મેહરોમજી હજીબાઈ, નવ-
રાજજી અરેમર દાવર, અરેમરજી ફરકનજી પારમ, નયર-
વાંનજી નંમીરજી વાડીઆ, મેહરોમજી હોરમનજી કામાજી,
મેહરોમજી પેયતનજી ફોમજી, નરેશજી નાનાબાઈ ફોમ-
જી, લાલીબાઈ મેહરોમજી બનાજી, હજીબાઈ નંમીરજી
લામ, નયરવાંનજી ગવનજી તાવા, લીનચાલજી ભીખાજી આન,
રાતાબાઈ હોરમનજી કુપાર, ફોમજી માણેકજી મામર, મન-
ચેરજી ધનજીબાઈ દાવર, ફોમજી બહમનજી ચેના, લીન-
ચાલજી માણેકજી વીરીટ, કાવચજી માણેકજી લીમજી, લીમજી
માણેકજી બનાજી, નયરાજજી માણેકજી વાડીઆ, નંમીરજી
મુખમનજી, અરેમર હોરમનજી વાડીઆ, હોમજી અરેમરજી
લાલીચેક, ધનજીબાઈ અરેમરજી મારક, રાયાબાઈ ફોમજી
કરાકા, પેયતનજી નરેશજી પોંદ્યા, નયરવાંનજી માણેકજી
વીરીટ, બહમનજી ફોમજી કામાજી, અરેમર અરેમરજી લાલી-
ચેક, મેહરોમજી નાનાબાઈ ફોમજી, એલજી ફોમજી આલ-
બેમ, કાવચજી પાવનજી ચેના, રાયાબાઈ ફોમજી કામાજી,
કાવચજી જોરાબજી જેમ) મહરેમોએ માથેનાં રીકરી-
કમનગી રહે આજ દીને રાઈન હાલમાં એક બહરે મુખા
મર નમચેલજી હજીબાઈ બારેનેરનાં પ્રમુખાણું ફેકમ મળી
હતી. મુંબઈમાં આવી મોટી મુખામાં એક રેડીને મુનમીન
ડેહાવવાનો આ પેકમરેકોશ બનાવ હતો. હાનરેબમ રમ-
તમજી નમચેલજી હજીબાઈની રખાવન હોરથી એ મકરમાં
ફેકી પડતાએ માટે રજગીરી બાબતો તેમને મદદ કરવા માટે
ઉપચારો કરવાનો કોષા થયો હતો. હાનરેબમ રમતમજીએ
કહ્યું કે—“આ નોમવાઈએ નાણાં નોમએ, એકપુન

૪ મુંબઈની પારસી પંચાતનાં થંડની સવન ૧૯૨૦ નાં
હીરાબની મેલમી.

હી, પણ તે તાકદિ બેઠેજો, અને તેથી દરેક જણે પૌતાની ઇતિ પ્રમાણે ઉતાવળથી આપણું કહે. પછાડીથી મોટી કમ આપવા કરતાં તરત એક રૂપિયા વધારે ફૂલ્લો કરશે, અને મુઠ્ઠી મરીમ શમમ વગર શરમાવે જેટલી રકમ આપશે તે રકમ એક તાલિવતની મોટી રકમનાં જિયું પુન રહે." એ પછી ફૂડ એકડું કરવા માટે એક મોટી કમીટી તથા ડાક્ટર ડી. બરુડ, બાઈ દાઇ, મેયરમ જેમમ ડેસર, પરેમચંદ રામેચંદ, ડોશાભાઈ કરોમળ કામાઇ, અને ધન-જીભાઈ કરોમળ પટેલ, એ છ અરેજોને હાનરી સેક્રેટરીઓ નેમી સભા બરખાસ્ત થાઇ હતી.

૨ બ્રાએ બ્રેસ્ટ, તા. ૫ મી નવેમ્બર ૧૮૬૪.

આજી તોરાંનની ખમર કુખ્ય આપવતિવાર તેમાં પ્રસેલા વાચારોને તરત મદદ કરવાને હાનરેજી રૂસતમજ જમ-શેલજી જીભાઈએ રૂ. ૨૫૦૦૦ તથા શ્રેષ્ઠ શોરામજ જમશેલજી જીભાઈએ રૂ. ૧૦૦૦૦ કનકતાવાલા મેશરસ કારકર કાલ-વતનની કુંની મારશતે ત્યાંના સત્તાવાલાઓ જામ રોકલ્યા હતા. વળી ગઈ તા. ૧૫ મી અક્ટોબરે દપણ કાલેનતા પાયાની કિયાને વખતે નામદાર ગવર્નર સર પાર્ટલ કીઅરની સુચનાથી ત્યાં અતરેથી બીજા મદદ રોકલવાને એક લીસ્ટ જીવું કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં પણ મોટી રકમ ભરાઈ હતી. તે જીવરાંન જીવરાંન જીવરાંન જીવરાંન નેમેલી કમીટીએ પણ જીવરાંનમાં મોટી રકમ ભરાવી હતી. આ બંધે મરી અતરેથી રૂ. ૧૬૬૨૭૨ ભરાયા હતા, જે મધે અતરેની બેકાએ રૂ. ૧૫૦૦૦, ઇન્જેનીયર રૂ. ૧૫૦૦૦, ડીફેન્સીએ રૂ. ૩૦૦૦૦, મુલકમોએ રૂ. ૨૫૦૦, પોરટુગીએ રૂ. ૨૫૦૦, યાહુડીએ રૂ. ૨૫૦૦૦ તથા પારસીઓએ રૂ. ૧૦૫૩૮૦ નીચે સુખ્ય ભાગે હતા:—

(રૂ. ૧૦૦૦૦) સર જમશેલજી જીભાઈ પારોનેઠ. (રૂ. ૨૫૦૦) હાનરેજી રૂસતમજ જમશેલજી જીભાઈ પારમાડ રોકલ્યા જીવરાંન બીજવાર, કારેનર લેડી આંબાંબાઈ તથા તેમનાં મેટી ધીરેજીભાઈ. (રૂ. ૨૫૦૦) ખરશેલ રૂસતમજ પારમા. (રૂ. ૩૦૦૦) શોરામજ જમશેલજી જીભાઈ પારમાડ રોકલ્યા જીવરાંન બીજવાર. (રૂ. ૫૦૦૦) શરંગજી નરરાવાંન પટેલ, કાવશજી જંગીરજી રેડીમની, ડોલજી ખર-શેલજી દાદીશ, માણેકભાઈ અને ગાદામીયાઈ તે મરકુખ જંગીરજી નરરાવાંન વાડીઆનાં લીધા અને મેટી. (રૂ. ૩૦૦૦) લીમજી અને કાવશજી માણેકજી લીમજી, હીરજી-ભાઈ જંગીરજી રેડીમની. (રૂ. ૨૫૦૦) અરદેસર ખરશેલજી રર-કુમજી શરમ, કનકતાઈ શરંગજી પટેલ, નરરાવાંન રૂસતમજ ગોદાભાઈ. (રૂ. ૨૦૦૦) મરકુખ જંગીરજી નરરાવાંન વાડી-આના ઇકોમી. (રૂ. ૨૫૦૦) મરકુખ જમશેલજી રરકનજી પારમાના ઇકોમી, શાપુરજી ધનજીભાઈ પારડીવાલા, શોરા-મજ પેશતનજી શરંગજી, અરદેસર હોરમજી વાડીઆ. (રૂ. ૧૦૦૦) મેકરાંમજ માણેકજી વાડીઆ, દાદી નરરાવાંન દાદીયેઠ, મેકરાંમજ નાનાભાઈ શરંગજી, દાદાભાઈ રતનજી કું. મેકરાંમજ શરંગજી પાંડે, દીનશાહજી માણેકજી રીડી, જાંનપાહજી પદમજ પેશતનજી, બકમજી શરંગજી કામાજી, મેક-રાંમજ હોરમજી કામાજી, નરરાવાંનજી બકમજી ગોદીની કું. (રૂ. ૨૫૦) નરરાવાંનજી નાનાભાઈ શરંગજી. (રૂ. ૫૦૦) પેશ-તનજી હોરમજી કામાજી, જીભાઈ ધનજીભાઈ પારડીવાલા,

તા. ૩ જી નવેમ્બર.

દરમુર જમામજી મીનિચેલરજી જમામજીઆનાએ પૌતાના બાપા મરકુખ દરમુર મીનિચેલરજી એલજી જમા-મજમાથાનાની લખેલી "જરૂરથી ધર્મેની યત્નાંપરતી"

અરદેસર ખરશેલજી દાદીશ, મેકરાંમજ જીભાઈ, નરરા-વાંનજી અરદેસર દાદર, નરરાવાંનજી રતનજી વાતા, ડી. મેક-રાંમજ, મનિચેલર હોરમજી કામાજી, ડોશાભાઈ એલજી પાકમર, માણેકજી ખરશેલજી કામાજી, મનિચેલર નરરાવાંનજી બનાજી, પેશતનજી ખરશેલજી સરાજ, એચ. એ. ડી. બી. કોલાદની કું, ડોશાભાઈ હોરમજી કામાજી, બકમજી જીભાઈ, મેકરાંમજ નરરાવાંનજી પટેલ, કાવશજી કુંવરજી ભાભા, એચ. એ. ડી. હોરમજી, માણેકજી અને દાદાભાઈ કાવશજી નરડા દગણવાલા, એલજી શરંગજી આલખેશની કું. (રૂ. ૪૦૦) રૂસતમજ અરદેસર વાડીઆ. (રૂ. ૩૦૦) પેશ-તનજી નરરાવાંન પાંડે, દાદાભાઈ મેકરાંમજ બનાજી. (રૂ. ૨૫૦) માણેકજી અને જમશેલજી ખરશેલજી, ડોશાભાઈ રત-નજી કોલાદ, ડોશાભાઈ શરંગજી કામાજી, કાવશજી જંગી-રજી નરરાવાંન. (રૂ. ૨૦૦) મેકરાંમજ ધનજીભાઈ રૂઝાવાલા, દોરામજ શરંગજી પાંડે, ખરશેલજી બકમજી શેઠાની કું. (રૂ. ૧૫૦) શાપુરજી અરદેસર પાંડે, જવાહર માણેકજી વાજા, હીરજીભાઈ માણેકજી રૂસતમજ. (રૂ. ૨૫) શાપુરજી જવાહર વાજા, એલજી મેનજી ગોંધી. (રૂ. ૧૦૦) શોરામજ શાપુ-રજી બંગાળી, એલજી પાલજી પારડીવાલા, દાદાભાઈ જમ-શેલજી એ. બકમજી, શરંગજી અરદેસર દાદર, નરરાવાંનજી હોરમજી મેકરાંમજ, મનિચેલર શરંગજી શેઠા, રૂસતમજ શર-ંગજી મેકરાંમજ, કાવશજી ધનજીભાઈ પાંડેવાલા, હીરજીભાઈ હોર-મજી સરાજ, ડોશાભાઈ ધનજીભાઈ મુરતી. (રૂ. ૨૫) પેશ-તનજી નરરાવાંન ખરાર. (રૂ. ૫૦) મેકરાંમજ દાદાભાઈ કોલાદ, શોરામજ મેકરાંમજ કોલાદ, ખરશેલજી રૂસતમજ મીસ્ટરી, શરંગજી બકમજી શેઠા, દોરામજ બકમજી દીવેયા, આન-સાડેય દાદાભાઈ શાપુરજી, મેનજી હોરમજી હમીર, દાદાભાઈ મેકરાંમજ તારાવેરાવાલા, પાવજી ધનજીભાઈ પાંડેવાલાનાં ઇકોમી, હોરમજી મેકરાંમજ રાંજી, ડાક્ટર મેકરાંમજ શોરામજ ખરાર, કાવશજી કોલાદ ખરાર, મનિચેલર પેશતનજી વાડીઆ, ડોશાભાઈ શોરામજ મુનશી, અરદેસર ડોશાભાઈ મુનશી, દોરામજ ખરશેલજી કોપર, પેશતનજી નરરાવાંન દાદર. (રૂ. ૩૦) હોરમજી નરરાવાંન પાંડે. રૂ. ૨૫) રૂ. ૩૦) ની બદરની રકમ.

એ રકમમાં જેમ રકમ ભરાતી ગઈ તેમ કલકતે રોકડની આપવામાં આવી હતી, અને ત્યાં મદદ કરતાં રૂ. ૫૦૦૦૦ બાકી વધવા હતા તે જીવરાંની ત્યાંના સત્તાવાલાઓએ કિન્જે-ખમર માસની શરૂઆતમાં અતરે તાર કરી પુણાણું કે મઠ-લીપકમાં બંધમાં જે મોડું તોરાંન થયું તેવું સંકટ હાલ ઘણું વધારે ડોવાથી તે રકમ નાણાં ભરનારાઓની મંતુરી-આલ મલે તે ત્યાં મદદને થકી રોકડની આપે. આ જીવરાંની જીવરાં નાણાં ભરનારાઓની એક સભા તા. ૧૦ મી ડિસેમ્-બર ૧૮૬૪ ને દીને રાહિન હાલમાં સર જમશેલજી જીભાઈ પારોનેઠના પ્રમુખપણું ઉઠેલ થતી હતી. બધાં એવું કહેયું કે જીવરાંની આમે રૂ. ૨૬૦ લાસીએ કલકત્તામાં બાકી વધેલી રૂ. ૫૦૦૦૦ ની તથા અતરે ખર્ચનાથી મેશરસ રીમીંગ્ટનની કું.માં એ બાકી નીકળતી રૂ. ૧૮૦૦૦ ની રકમ મઠનીપર્યાય ખાતે મદદને થકી રોકડની આપવી.

વિવેની વાએન આજ દિને મરદમ શેક કાવચળ પેદારામજી
ખતાજીવાણાં આતશખેદરાંમનાં દીવાંનખાંતાંમાં કીધી હતી.^૧

તાં ૮ થી નવેમખર.

સુખવાલા દરુર પેશોતનજી પેદારામજી મંજાણને
મરમનીની એરીએતનજી શોશાણીના એક મેમખર તરીકે
ચુડી કાઢ્યા હતા.^૩ આ માત પારસીઓનાં એક દરુરને
પેદારામજી મળ્યું હતું.

તાં ૬ થી નવેમખર.

સુરત મધે અની શોધવારી આજવારી ત્યાંની રૈયતને
મંજો આપાવ પુરી પાડવાને એક “ગ્રેન કુંપની” ત્યાંના
કસેકર મીંડ રાજમની આગેવાની હેઠલ ઉમી થઈ હતી.
તે કંપનીનાં ભંડારમાં શેક ખરશેદજી મેદારામજી ફરેન્ડે
૩૨૦૦૦ તથા શેક ભમામજી અને રસમજી બદમજી
ભાવનગરીએ ૩૨૦૦૦ તથા શેક રતનશાહ પેશનજી વજીએ
૩૨૦૦૦ બેટ આપ્યા હતા.^૪

તાં ૮ થી નવેમખર.

રોજ ૧૭ માં ૨ (ચિં) ૧૨૩૪ યન્દેજરદી.

આજ દિને મરદમ શેક હોરમજી બદમજી વાડીઆ-
વાણાં આતશખેદરાંમની શાશગરેહનાં જયનની મીનમજીમાં
દરુર પેશોતનજી પેદારામજી મંજાણએ “આતશખેદરાંમની
શાશગરેહ એટલે શું? જરોતાશનીએને બંદગી કરવાનું
મકાન કીઠો? અને બંદગી કરતી વખતે આતશને કેવળા
કરવાનું કારણ શું?” એ બાબદ ઉપર એક વાએન કરી
અંજાવારી હતી. તે પુરી થયા બાદ મર જમશેદજી છજીબાઈ

^૧ આ વાએનનો બીજો ભાગ તાં ૭ થી ડીસેમખરે
વાંચી અંજાવારો હતો, જેની ચેપરે શર જમશેદજી છજીબાઈ
ખારોનેરે બીકી દરુર જમખરજીને શાખારી આપી તેમને
બીકાર માનો હતો.

^૨ “Deutsche Morgenlandische Gesellschaft”

^૩ રાઈમજી આઈ ઇડીઆ, તાં ૪ થી નવેમખર ૧૮૬૪.

^૪ જાજરાત મીવ, તાં ૬ થી નવેમખર ૧૮૬૪.

એ ગ્રેન કુંપનીના કામેરેકરો તરીકે સુરતનો કલેક્ટર
મીંડ રાજમ, કેપુરી કલેક્ટર, બે ડિંદ, બે મુસખાંન,
અને બે પારસી (શેકા પેરેજ્યાહ શાપુર) કમીશરીવાલા
અને કમશર હોરમજી આજવાણનાં ચકરેશો હતા.
શેક ખરશેદજી શરદનજી વાએ બગાવી ચોખાની ૭૦૦૦
જીલ્ડે જેની કીપત ૩૬૦૦૦૦ હતી તે એ કુંપનીને લેટ
આપી હતી, તથા બાનેરખલ રસમજી જમશેદજી છજીબાઈએ
એજ વખતે જમખર મધે રેવીનુ કમીશર મીંડ એલીસની
ખારશે વેદમખાને ચોડેલી ૭૦૦૦ ચોખાની જીલ્ડામાંની
જીનને શેકેની ૧૫૦૦ જીલ્ડા કલેક્ટરે તેમની ખરવાંનગીરી
છં સં ૧૮૬૫ ના અક્ટોબર માસમાં બખર માટે વેચી
તેનાં નાણાં એ કુંપનીને આપ્યાં હતાં.

ખારોનેરે બીકી દરુરજીને શાખારી આપી તેમને ઉપકાર
માનો તથા જાણ્યું કે આએ વાએનનું કામ થયુંજ
મારું છે, અને તેથી આપણી કોમને આગલ આલતાં
થાણાં કામેદા હાંચલ થાશે.^૫

તાં ૧૦ મી નવેમખર.

રોજ ૧૯ માં ૨ (ચિં) ૧૨૩૮ યન્દેજરદી.

મરણ—મનચેરશાહ દીનશાહ ગાંધી—ઉમર વર્ષ ૨૪)
શેક દીનશાહ દાદાભાઈ ગાંધીના વડા દીકરા. એવણે પોતાના
બાપની પેદીમાં ભાગવા થઈ ઇંડ મંડ ૧૮૬૧ ના નવેમખર
માસમાં પોતાના ભાઈ શેક દાદાભાઈ દીનશાહ ગાંધી માથે
મીન આપારને અથે ગયા હતા, અને ત્રણ વર્ષ પુરાં વધારી
અનરે પાછા ફરનાર હતા તેવામાં ત્યાં હાંચકાંમ મધે
એમનું મરણ બીવજી હતું.

તાં ૧૦ મી નવેમખર.

અનરેની મરકારી મોદીના વડા માસર પીનડર શેક
બંગીરજી નવરોજજી વાડીઆને ૧૮૬૪ ના ૨ જા કામેદા
મુજબ “મીમ શીષો” ના મરકારી મરવખ નેમ્યા હતા.^૬

તાં ૧૫ મી નવેમખર.

રોજ ૨૪ માં ૨ (ચિં) ૧૨૩૪ યન્દેજરદી.

મરણ—મેજનજી ફોરમજી નાજર—ઉમર વર્ષ ૪૬)
આંડ ફોરમજી તેદમજી મુજાંના દીકરા. એવણે પ્રથમમાં
અનરેની કમીશરીએટ આરીમમાં એક કઠાઈ તરીકે રહેતા
હતા. તે પછી ઇંડ મંડ ૧૮૪૫ માં પુણાની અદાલતના
નાજર કડ્યા હતા. તાં ૨૧ મી નવેમખર ૧૮૪૬ ને દીને
એવણે પેદલા વર્ગના મુનમજીની પરીકા પશાર કીધી હતી,
અને ૧૮૫૦ માં ૭ માસ મુરી પુણાના આકીંગ મુનમજી
કામ મધાણું હતું. ઇંડ મંડ ૧૮૫૩ માં એવણે અમદા-
વાદની જેમના નાજર નેમ્યા હતા. એ જેમને એવણે એવી
તો મરણ હાલતમાં લાધી મેચી હતી કે મતવાલાઓમાં તે

^૫ જમે જમશેદ, તાં ૬ મી નવેમખર ૧૮૬૪.

આ વાએન એક ચોપાંતીઓના આકારમાં નીચે
મુજબ છપાવી પ્રગટ કીધી હતી:—

“આતશખેદરાંમની શાશગરેહ એટલે શું? જરોતાશની-
એટલે બંદગી કરવાનું મકાન કીઠો? અને બંદગી કરતી
વખતે આતશને કેવળા કરવાનું કારણ શું? તે બાબત બીર
દરુર પેશોતનજી પેદારામજી મંજાણએ મરદમ શેક હોરમ-
જી મેદારામજી વાડીઆણનાં આતશખેદરાંમ શાહેબ પાતે
જરોતાશનીઓની બહેર ચખાની નજીક કરેલું બાણજી. મુખઈ
જમે જમશેદ છાપાખાનાં મધે છાપેલું છે. સને ૧૨૩૪ ઇઅ-
નદેજરી. સને ૧૮૬૫ ઇસવી.”

^૬ જોમ્બે ગવરમેંટ ગેઝેટ, ૧૦ મી નવેમખર ૧૮૬૪.

^૭ શેક જમશેદજી મેદારામજી નાજરનાં પાપા.

એક નમુનાની જેમ ગણાતી હતી. અમદાવાદની "હેમા-
બાઈ ઇન્ટરપ્રીટર" ને ઈ ૨૦ ૧૮૫૭ માં રાજવાળાં
આવી હતી તેની કમીટીના એવણુ સહઆત્મી એક અધિકારી
હતા. એવણુનું મરણ પણ અમદાવાદ મેજિસ્ટ્રેટની પાસે હતું.

તા ૧૭ મી નવેમ્બર.

એક દીનચાહ દેવમજી કરાકતે નામદાર મરકારે
અમદાવાદ મેજિસ્ટ્રેટનાં ઇનકમ ટાકમના આસેમર નેમ્યા હતા.

૨ રાત ગોશ્તાર, તા ૨૦ મી નવેમ્બર ૧૮૬૪.

આ લેલ મોટું મુલ્ય ઇલાકાનાં બંદીખાંનાંઓના ઇન-
કમદાર મરકાર ટાકર સી. એ. ઓગલવી પાતાના ઇ ૨૦
૧૮૬૧ ના વર્ષિક રીપોર્ટમાં લખેલ છે :—

The Ahmedabad Jail has long enjoyed a high
reputation amongst the Jails of this presidency for
the excellence of its management: and the impressions
which my inspection of it left on my mind, is described
in the following extracts of a letter which I addressed
to the Judge Mr. Warren, on the 30th of March last.

"I would premise by stating that, whether as
regards the cleanliness and neatness of the Jail
itself, its yards, wards, and cells, the cleanliness
of the prisoners, their quiet, respectful and orderly
demeanour, on the method and excellent workman-
ship exhibited in the factory Department, I believe
that the Ahmedabad Jail is surpassed by none, and
rivalled by few Jails in India.

"And I have the more satisfaction in making
this declaration, in as much as I visited the Jail in a
hypercritical spirit, having been prejudiced against it
by the laudatory notices that have appeared in the
newspapers. But the factious
of the Ahmedabad Jail that have appeared in print
are most fully merited."

2. I should, I know, distress Mr Warren, and
do injustice to a very valuable public servant, were I
not to add, that in his Nazir Mr. Hazraj Framjee,
Mr. Warren had a most zealous, energetic, and
efficient Collaborator. Mr. Hazraj's services as a
Jail reformer date from 1853, since then he has
uninterruptedly devoted himself to the work, and
were the Jail his private property, and the money
expended on it derived from his own resources, he could
only be more zealous in the promotion of its welfare,
or the reduction of its cost.

એજ મુજબ આજે ઇલાકાનાં બંદીખાંનાંઓના ઇન-
કમદાર મરકાર ટાકર સી. એ. લીએ પાતાના ઇ ૨૦
૧૮૬૨ ના વર્ષિક રીપોર્ટમાં લખેલ છે :—

એક મેજિસ્ટ્રેટનાં બાપુજી વીકાજીને મુલખનાં કમરમ
ખાતાના મોથા આસેમર નેમ્યા હતા.

તા ૨૨ મી નવેમ્બર.

મધરાત ઇલાકાનાં આવેલાં મહસીવટમનાં બંદરમાં ગઈ
તા ૧ લી નવેમ્બરે એક મોટું તોફાન થઈ આવ્યું હતું.
તે ધણુંજ સખત તથા એક આખી રાત અને દાહડા સુધી
ચાલુ રહ્યું હતું, જેથી રોજ હાલર માલુસો એકદમ મોખા
મયાં તથા જેલુમાર ઘરો અને વાલેજીની ખરાખી ધાઈ હતી.
આ તોફાનથી નાશ પામેલાઓને મોટું અનરેખી મદદ મોક-
લવાને એમર ઓફ કામરસે એક ફંડ ઉખું કીધું હતું,
જેમાં ટુરત રૂ. ૧૬૫૧ ભરાયા હતા, જે મધે રૂ. ૨૨૫૦ નીચે
સુરખ પારસીઓના હતા :—

(રૂ. ૧૦૦) હાનરેબલ રમજીતજી ભગવાનજી.
(રૂ. ૧૦૦) ગોરાબજી ભગવાનજી ભગવાનજી, રૂ. ૧૦૦) દીન-
ચાહજી માલેજી વીકી, રૂ. ૫૦) દીનચાહજી ભીખાજી દાંતરા.

તા ૨૩ મી નવેમ્બર.

હાનરેબલ રમજીતજી ભગવાનજી ભગવાનજી દુખામ
આવતા દુકાન ઉપરથી તે તરફ ૧૦૦૦૦૦) રૂ. ૧૦૦૦૦૦) રૂ. ૧૦૦૦૦૦)
તથા ૭૦૦૦ ચોખાની ચુલુ ત્યાંના ગરીબ લોકોને મદદ
આપવા મોટું ખાંનગી રીતે મોકલી હતી. એ બાબે મુખબીના
ગમદાર અનરેખે કહ્યું તે પડી મરકાર ઉપર લખવાથી એ
ખમર કમકમતી પ્રગટ થઈ અનરે આવી હતી.

તા ૨૬ મી નવેમ્બર.

એક મધરાતજી મેજિસ્ટ્રેટનાં પાસેનાં નામદાર મરકારે
કમાગી હાજાના હાજુર રૂ. ૫૫૫૫ કલેક્ટર અને મેજિસ્ટ્રેટ
નેમ્યા હતા.

તા ૨૫ મી નવેમ્બર.

એક કાચજી એવજી કાંગાએ વંદીદારની પેદી ત
ખીજી પરગમદોના ચુલુરાતી તરફ મોટું રૂ. ૫૫૫૫ આજી

૨ એમને ગવર્નમેંટ ઓફ, ૧૭ મી નવેમ્બર ૧૮૬૪

૩ આ રૂ. ૫૫૫૫ વધી જતે, પણ તે ટુરત બંધ કરવામાં
આવ્યું હતું કેમકે હાલ કમકમાનાં તોફાન વખતે ત્યાં મોક-
લેલી રૂ. ૫૫૫૫ (૨૫૦૦૦) ત્યાં ખાડી પડેલા હતા, તથા

તથા મેલામાં માથે કરી તેનું એક પુસ્તક રચ્યું હતું. એ પુસ્તક મરહુમ શેઠ નરસિંહજી મનચેરજી કામાજીનાં ધર્મ આત્માનાં ફંડના અરથે છપાઇ પ્રગટ થયું હતું.^૧

તા. ૨૬ મી નવેમ્બર.

રોજ ૫ માહ ૩ (ચિં) ૧૨૩૪ યજ્ઞચંદ્રી.

મરણ—હોરમજી દોરાબજી પટેલ—હુમર વર્ષ ૬૪) શેઠ દોરાબજી રૂમતમજી પટેલના દીકરા. એવણ આગલા વખતમાં પોતાની કેટલેક વ્યાપાર મથાવતા હતા. તે પછી પછવાડેથી એકાંત જીંદગી ગુજારી હતી. પોતાની બધી હુમર છતાં એવણ કોઈથી તે માછીમ લગણુ પોતાની જુદી જુદી જગ્યાએ ઉપરની મીઠકતોની દાખરેપ કરવાને માટે પગે ચાલેને જતા હતા, જેથી દાખાઇતથા તંદરોસ્તી થોડાઓમાં જોવામાં આવતી હતી.

તા. ૨૮ મી નવેમ્બર.

આજ દિને મરહુમ શેઠ હોરમજી દોરાબજી પટેલનાં ઉકમણમાં તેમની પોતાની પુણ્યમાંથી તથા એશીઓએ મળી રૂ.૨૧૫૦) ધર્મઆત્મામાં આપ્યા હતા.^૨

તા. ૨૯ મી નવેમ્બર.

રોજ ૬ માહ ૪ (કો) ૧૨૩૪ યજ્ઞચંદ્રી.

મરણ—કાવશરાહ અશ્વેદજી હુમરા—ઉમર વર્ષ ૩૦) એવણુ મેથરમ મેહરામજી હોરમજી કામાજીનાં ફંડ તરફથી તેમની શીંગાપોશની પેહડીના વડા કારભારી તરીકે ૪૦ મં ૧૮૫૭ માં ગયા હતા, અને ત્યાંની નરસિંહજી આંજુમનનાં ફંડના શેકરેડીનું કામ પણ મથાવું હતું. એ બાદ અતરે આવી ૪૦ મં ૧૮૬૩ ના આપરેલ માસમાં લંડન મુકે મેથરમ કામાની ફંડ ની પેહડીપર ગયા હતા, અને ત્યાંજ મરણ પામ્યા હતા. તે તરફ આપણુ નરસિંહજીએ લગતાં ઉભાં કરેલાં ફંડના એવણુ એક તરફી હતા. એવણનાં ધણીઆંની બાઇ રતનાબાઇ તે કમીઓના દમતુર અરદેમર રૂમતમજી સુલાં શીરિજનાં બેટી ચાલતા માચીની તા. ૧ થીને દિને અતરે હક થયાં તેના સમાચાર લંડનમાં એમને મનતાજ એમતુર મરણુ નીવળ્યું હતું.

તા. ૩૦ મી નવેમ્બર.

હાજરેપમ રૂમતમજી અશ્વેદજી જીજીબાઇએ મોઢાવાદીને લીધે ગુજરાતના જુદા જુદા ભાગોમાં યુક્ત વેદ્યવા

૧ "વંદીસાદની પેહડી તથા બીજી પરગરદનો ગુજરાની તરજુબી. (દરેક શબ્દનાં આકરણ તથા મેલામાં માથે) યનાવનાર, કાવશરાહ એવજી કોંગા. જરહુમ શેઠ નોશરવાંતજી મનચેરજી કોંગાના ધર્મઆત્માનાં ફંડના તરફીઓએ આજે તરજુબાને "કાવીસાઇટ" વેચાતો લખને છપાવી પ્રગટ કર્યો છે. ઝુબઝ: ધનર આરાકાસ પ્રેસ. અને ૧૮૬૪ ધરવી."

૨ બંને નરસિંહ, તા. ૨૯ મી નવેમ્બર ૧૮૬૪.

અથવા મરતી કીમતે વેચવાને ૭૦૦૦ બંગાલી ચોપાની સુણા કે જેની કીમત રૂ.૧૦૦૦૦) હતી તે ઉતર વિભાગના રેવીનુ કમીશનર મી. બી. એચ. એલીસ ઉપર મેટ માફકી હતી.^૩

૩ આ સુણા રેલવેની ખારજતે સુરત પુગાડવાને રેવીનુ કમીશનર મી. એલીસની સુચના બીરમી બરોડા રેલવે વાલાઓએ પોતાનાં ૧૨૦ વેગન બરીને તે પેહલવાને ૨૨ ક જે રૂ.૫૦૦૦) ને આસરે થાય. તે ન બીજી ધર્મીદા કમને માટે સુરત પેહલતી કીધી હતી. આ સુણા ત્રથી ૧૫૦૦) સુરત, ૧૫૦૦) બરમ, ૨૦૦૦) અમદાવાદ, ૧૦૦૦) મેડા, અને ૧૦૦૦) બાંદેશી હાલોમાં વેદ્યવાને મી. એલીસે તે જહાઝોનાં કલેક્ટરોપર નીચળું સરકારુર કાલું હતું:—

No. 2690 of 1864.

To

The Collector of Surat.
The Sub-Collector of Broach.
The Collector of Kaira and
The Collector of Ahmedabad.

KHANDESH DISTRICTS.

Camp Errandole, 29th November 1861.

Gentlemen,

In consequence of the distress caused by the high prices and the failure of crops, the Honble Rustomjee Jamsetjee Jejeebhoy, has placed at my disposal a large quantity of Bengal rice, with a view to afford the poorer classes the means of purchasing Food.

2. In order that Mr. Rustomjee's Charitable Offer may be immediately available, I have asked the Agent of the Baroda Railway Company to convey at once six thousand bags of the grain to Surat, to the care of the Collector. The Collector will send to Bombay for the grain as soon as Mr. Lane enables him to do so.

3. It is desired not to give the grain away, but to sell it at such prices as the local authorities may consider advisable, and with such restrictions as may be deemed fit to secure the object of the grain reaching the poorer classes of the community. The money which will be received Mr. Rustomjee proposes to expend in fresh purchases.

4. The Collectors of Kaira and Ahmedabad and the sub-Collector of Broach should send to the Collector of Surat and arrange with him for receiving.

Kaira.....	1,000	}
Broach	3,500	
Ahmedabad	2,000	

(the remainder to be used in Surat)

but, if a less quantity will suffice to start with, information should be given to the Collector who will make it available for other Districts.

5. The Kaira Municipality last year managed very successfully on similar donation. You should make use of the Municipal Commissioners wherever possible, and in other cases manage through the Patell associated with private individuals of influence in the locality.

6. I should be glad of a report at your convenience in order that I may inform the Honble Mr. Rustomjee of the result. You should take care to let it

તા ૧ લી ડીસેમ્બર.

જરૂરીયાતના ડાક્ટર ફ્રેડીક સ્ટીવેલ અવસ્તાપર શરૂદનાં ત્રણ ફૂટરો આંદર પાડ્યાં હતાં; તેમાંનાં પેહલાંમાં

be known that this supply of grain is from the private charity of Mr. Rustomjee and not a grant from Government, the Government Officers being concerned only so far as to assist Mr. Rustomjee in carrying out his charitable views.

I have the honor &c.

(Sd.) B. H. ELLIS,
Revenue Commissioner, N. D.

Forwarded to the Collector of Khandesh, to whom Mr. Rustomjee will be requested to assign 1,000 bags for which the Collector should send.

ઊપલાં સરકારી ઊપરથી મેડાના કલેક્ટર તા. ૧૭ મી જાન્યુઆરી ૧૮૬૫ ને દીને થી એલીસને સુચનાં કીધી કે તે તરફના ગરીબ લોકો આપા કરનાં સસતો અનાજ આપવી, કોરસા, ચક્ર, વગેરે વાપડે, માટે સરકાર મંજૂરી આપી આપે તો ઊપલાં મેડા ચેકલવાની ૧૦૦૦) ગુણે સુરતમાં બનને ભાવે વેચી તેની કો ક્રીમ આપે તેમાંથી ઊપલાં કીસમને અનાજ લઈ તે ગરીબોને સસતે ભાવે વેચીએ, આ સુચના થી એલીસે બાદલ રાખવાથી મેડાના કલેક્ટરે ત્યાં ઊપલાં થપલાં થપલાં થપલાં ૧૩) ગુણે લેઈ આપી બાકીની ૮૮૦) ગુણે સુરતમાં ૩૭૦૦) ૧૫ ની ક્રીમે વેચાવી તે ૨૩૪ થપલાં ૩૨૦૦) થાસરા તથા ૩૪૦૦) કમડવંજ નાકુકામી આપે અને બાકીની ૨૩૪ નાથલાં ગામડાંમાં તેને અનાજ અથવા રોટક ગરીબોને વેંદવામાં કાચે લગાડી હતી.

અમદાવાદ ચોકલેલી ૨૦૦૦) ગુણે થપલાં કલેક્ટરે ૫૦૦) ગુણે સુરતથી ૫૨૫૦) ગોળા બંદરે ચોકલી હતી, અને ૧૫૦૦) ગુણે અમદાવાદમાં રાખી ગરીબોને બનને ભાવ કરતાં રૂપીઆના બથેર ગોળા વધારે વેચવા તથા એક રૂપીઆથી વધુ રકમના કોઈને નહિ વેચવાની કુકાને મંડાવી તે ઊપર "ધરખાદાની કુકાને—ગરીબ લોકોને દર રૂપીએ બનને ભાવ કરતાં બથેર અનાજ વધારે વેચવામાં આવશે". એ ધરખાલે લખેલાં પાત્રીઆં થાપી હતાં. એ સુચના ૨૦૦૦) ગુણે ગોળા તથા અમદાવાદ થપલાં ચોકલીમાં ઊપલાં ૩૨૪૭૧૦) ૧૦ કલેક્ટરે હાનરેબલ રસતમજની પરવાનગીથી ૬૦ સં ૧૮૬૫ ના સપ્ટેમ્બર માસમાં અમદાવાદ તેમજ ધોલકા, ધંધુકા, વીરંમગાજ, અને પ્રાંતીનના ગરીબ લોકોને અનાજ તેમજ રોટક વેંદવી આપ્યા હતા.

ભરૂચ ચોકલેલી ૧૫૦૦) ગુણે થપલાં ત્યાંના કલેક્ટર તથા મ્યુનીસીપાલ કમીશનરોની હેમરેબલ રસતમજ પાંગલા અને અશક્ત લોકોને દરરોજ ઘણી સસતી ક્રીમે અનાજ વેચવામાં આવ્યો હતો, તથા કોઈ કમીશનર બંધાંમણ કરે તેમાં લાચાર કુટુંબોમાં એક અહિંના સુખી આલે એટલે અનાજ સસતે ભાવે આપવામાં આવ્યો હતો.

સુરત ચોકલેલી ૧૫૦૦) ગુણે રેવીન્યુ કમીશનર થી રાનરસની સુચના ઊપરથી ૬૦ સં ૧૮૬૫ ના અક્ટોબર માસમાં વેચી નાખી તેનાં ઊપલાંમાં નાણાં ત્યાં ઊની થાપવી એન કુપનને ગરીબોને મદદ કરવા માટે આવી રહ્યાં હતાં.

એ રીતે હાનરેબલ રસતમજ બચરોલ છપાવણની સુચનાવનો સરકારી સંતાવાલાઓના આવા સરસ વધીવર

વંદેલા, ૧ મીજામાં ધન્યથે તથા વીરંમગ, અને વિનતમાં ચોરદહ અવસ્તાપર શરૂદ કીધી હતી.

તા ૧ લી ડીસેમ્બર.

રોન ૧૦ માહ ૩ (ચો) ૧૨૩૪ ૫૪૬૪૨૬.

મરણ—થાપુર છ હારમજ છ વીરાંગેગીના—હમર વર્ષ ૬૦) શેક હારમજ છ ભીખા છ વીરાંગેગીના દીકરા, એવજ પ્રથમમાં શેક દુરાંમ છ કાવજ છ બનાજની પેહડીપર હતા. તે પછી ૬૦ સં ૧૮૩૦ માં નીકધરી ખાતે શેકા બંગીર છ તરવાંન છ (જયાંવાલા) ની કુંએ પેહડપેહડી કુકાંન ઉધાડી તેમાં માનિજ તરીકે ગયા હતા અને પછવાડથી અતરની કુકાંનમાં હતા. જાતે ઉદવેગી તથા પ્રમાણીક હાવાથી એવજ ધણાએના માહ પોતા તરફ એવી લીધા હતા.

તા ૨ છ ડીસેમ્બર.

હાંગકાંમ મેની એક હંચેલ વાપાડીની પેહડીના આસીરૂં મીં એસવરૂં મેકરના એક કુતરા ઉપર ત્યાંનાં એક લીલાંકાંમાંનાં અતરના એક આંગલા એકરીનમેટાનીયન રકાસર શેક એદલ છ તરવાંન છ માથરનેા વગ

તથા બની હેમરેબથી સુરતાના દરેક છાંમીઆના હમરો લોકોએ પેટ પુરનાં અનાજને લાખ લીધો હતો. એ લાખ કરસી રીતના નાતબનાત તરવાન વગર એક પારસી શેકીયાને ખરેચે સથળાંએને ચલ્યો હતો. આંગલાં મે વરેચાં એવી રીતની અનાજ વેંદવાની હાનરેબલ રસતમજ તથા શેક મરોલ છ રડુન છ પારખની સંખાતના પાંચમી હાથેથી થવાથી ઘણીક મેદાદીઓની રરીઆદ થાઈ હતી. પણ આ વખતે સર્વેને સંતાપ ઊપજ્યો હતો.

૨ "Commentar über Das Avesta. von, Friedrich Spiegel. Erster Band. Der Vendidad. Wien, 1864."

૩ એવજના આપના બપાવા શેક વીરાંગેગી ૬૦ સં ૧૭૫૦ માં સુરાલી ગામથી સુબંધ આવી વચ્ચા હતા. તેગના એકન દીકરા શેક ભીખા છ વીરાંગેગી અતરે દારૂના રોનગાર કરતા હતા. તેગના ચાર દીકરાઓ શેકા કુવર છ, જમરોલ છ, કાવજ છ, અને હારમજ છ ભીખા છ વીરાંગેગીના આએ સરીની શરૂઆતમાં ગુણાં થપે એક કુકાંન લઈ ગયા હતા, અને તે કુકાંન ૬૦ સં ૧૮૨૮ માં કાઢી નાખી હતી. એએનું સુબંધ થપે પણ એક વેંદવાનું હતું, તથા વડા શેક કુવર છ ભીખા છ વીરાંગેગી અતરે હંચેગામાં પણ બજીત હતા. તેવજને ૬૦ સં ૧૮૨૭ માં નામદર ગવરનર મેડાને એક ઘોડાની ગાડીમાં મેરી શરવા માટે નીચે સુચનના પરવાના પોતાને હાથે લખી આપ્યો હતો. :-

Bombay, 25th October 1787.

This is to certify to whom it may concern that Cooverjee Bhikajee Purses has my Permission to ride in a Horse Hankry and Conveyance.

B. H. BODDAM,

ઊપલાં પરવાનાની અસલ નકલ અંગેએ એમના એક નમીસા શેક નવરોલ શાપુર વીરાંગેગી પાસે નોંધઉ.

અંબાલુપણે પડવાથી તે ઇંગ્લેન્ડ તેવણને ઘણાક હલકા ચબ્દો આપયા. આથી શેઠ એલફ્રેડએ તેને એક વફાતની મારફતે સીડી લખાવી માફ માગવાને બાંધાવ્યું, જેના ઉત્તરમાં તેણે બાંધાવ્યું કે જો મીઠું એલફ્રેડ તેના કુતરા પાસે માફ માગે તો તે એક "એશીઆટીક" પાસે માફ માગવાને તૈયાર છે. આ અપમાન ઉપર અપમાન થવાથી શેઠ એલફ્રેડએ તે ઇંગ્લેન્ડને હાંગકાંગની પોલીસમાં ઉમેરા કીધા અને માથુંએટમીઠું બેઝિને તેને તકસીરવાર કુડવી પાંચ પૌંડોના દડા કીધા હતા. ૧

તાં ૩ થી કીન્ગમર.

આએ વર્ષની અપરાધીઓની છાંડણ કરનારી છેલ્લી વર્ષગત આજ દીને હાહ કોરડમાં સીક નજીકી મર મારુડ ઝામની હજુરમાં બરાબ હતી. નીચલા પારસીઓ ઓડ જુડીમાં બેઠા હતા. ૨:-

શેઠા મેટરાંમજી નાનાબાઈ ફરાંમજી, ધનજીબાઈ અર-જેંટ મરાઈ, ડોશાબાઈ મેહરવાંનજી વાડીઆ.

તાં ૪ થી કીન્ગમર.

શેઠ અરમેંટ ફરડુનજી વારજે સુરત મધે રેલવે સ્ટે-શનની ઝાંમે રૂ૧૫૦૦) ને અરમેંડ પોતાના બાવા મરહુમ શેઠ ફરડુનજી શોરાબજી વારખનાં નામથી મરકાર મારફતે બંધાવેલી ધર્મશાલા આજ દિનથી ત્યાંના એકત્રીકયુદીવ દીનેજીનીઅર કપરાંન ઉડાકસે વર્તમાન પત્રોમાં જલિર અખર આપી મુસાફરોના ઉતારાને માટે ઓસી મુકી હતી. ૩

૧ જાને નજમેંડ, તાં ૬ થી જાનેવારી ૧૮૬૫.

૨ શાઈમસ ઓઈ ઇડીઆ, ૫ થી કીન્ગમર ૧૮૬૪.

૩ આ ધર્મશાલા બંધવા માટે શેઠ અરમેંડ ફરડુનજી વારખે ઇં સં ૧૮૬૩ ના જાનેવારી માસમાં જ્યારે તેવણ સુરત હતા ત્યારે કોકેડર મીઠું રેવનસકાઈટ ઊપર લખ્યું હતું કે સુરતનાં રેલવે સ્ટેશનની ઝાંમે સર્વે માલના રેસી મુસાફરોના ઊતારાને માટે એક ધર્મશાલા તેમાં કુપી તથા રસ્તા કંપાગીડ સાથે મરકારે મુકત જગા આપી બંધાવવી અને તેનાં બાંધકામને માટે તેવણ રૂ૧૫૦૦) આપવે. આ ધર્મશાલાનું નામ "ફરડુનજી શોરાબજી વારખની ધર્મશાલા" કરી રાખવું. બીજું, એ ધર્મશાલા તૈયાર થવા પછી તેવણ મરકારમાં બીજા રૂ૨૦૦) ની રકમ આપવે, જેનાં વ્યાજમાંથી તે યાગંતની હવેમાં શરામત વગેરે કરાવવી, અને તેના કારિ-આર સુરત મુનિસીપાલિટીને સોંપવી. આ મરતો મરકારે પોતાના તાં ૧૫ થી જેમે ૧૮૬૩ ના કોડવમાં બાહજ રાખી શેઠ અરમેંડના આ સંપાત માટે કોડકાર નામેયે હતા. એ પછી બાંધકામ શરૂ થયા પછી ગોધવારીને લીધે ઇનસાલા બાવ મીડી જવાથી શેઠ અરમેંડએ ૧૮૬૪ ના જાનેવારી માસમાં બીજા રૂ૧૨૦૦) આપ્યા હતા.

"એ ધર્મશાલા એવી રીતે બાંધેલી છે કે તેમાં જુદા જુદા ઝોરડાઓમાં કીસમીઆન, પારસી, હુસનગાંન તથા કીન્ગમરો સંચાલિત થવે. એકે બાગમાં મરદોને વાસ્તે એક,

તાં ૪ થી કીન્ગમર.

આજ દીને મરહુમ શેઠ મનજેરયાહ દીનયાહ ગાંધી તેવણ ગઈ તાં ૧૦ મીએ હાંગકાંગ મધે મરણ પામ્યા હતા તેવણનાં અંતરે થયેલાં હાંગકાંગમાં તેમના બાવા શેઠ દીનયાહજી દાદાબાઈ ગાંધી તથા બીજા કોશીઓએ મળી રૂ૧૧૫૦) ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા. ૪

તાં ૨૧ થી કીન્ગમર.

અંતરેના નામીયા પાહુડી બાપારી મીઠું દેવીડ શાયન નેઓ ગઈ તાં ૪ થી નવેમ્બરે મરણ પામ્યા હતા તેવણની યાદગારી રાખવા માટેની ગોઠવણ કરવાના વિચાર કરવા આરં મુખાના રેલવાસીઓની એક જલિર મળા પોતાજવાને ગઈ તાં ૫ થી કીન્ગમરે શેઠીક ડાકર જીવારજી અરડુડ જોગ ૧૮ ઇંગ્લેન્ડ, ૬ હિંડુ, અને ૧૦ પારસી (મર જમ-શેલ જીજીબાઈ બારિનેટ, હાનરેબલ રમતમજી જમશેલ જીજીબાઈ, શોરાબજી જમશેલ જીજીબાઈ, ફરાંમજી નજર-વાંનજી પેટ, માણેકજી અરમેંડજી મરાઈ, જુરમેંડજી નોશરવાંનજી કામાજી, ધનજીબાઈ ફરાંમજી પેટ, શોરાબજી પેયતનજી ફરાંમજી, અરમેંડજી ફરડુનજી વારખ, હામજી અરમેંડજી દાદીયા, હામજી માણેકજી બનાજી, કાવચજી માણેકજી હામજી, માણેકજી અરમેંડજી જમશેલજી, કાવચજી અરમેંડજી જમશેલજી, અરમેંડજી અરમેંડજી ફરડુનજી, શાયરજી ધનજીબાઈ વાડકીવાના, કાવચજી શોરાબજી પેટ) ચલેયોએ મોકલેલાં સીકીશીયતની રહે આજ દીને શાંત હાલમાં એક જલિર મળા નામદાર ગવરનર મર ખારટક કીઆરનાં પ્રમુખ-પણું હેક મળી હતી. આ પેગાએ મરનાર દેવીડ શાયનની યાદગારીમાં તેના અરમેંડ બંધાવવા પારસા મીકાન્ટીકમ કનરડી-ટકુનાં દીવાનખાનામાં તેનું એક બાહજણ પ્રભને અરમેંડ મુકા-વવા તથા તે માટે ઉધારોણાંની ટીપ ફરવી કરવાનાંકોડવો થયા હતા. એ કારણે ૬ ઇંગ્લેન્ડ, ૬ હિંડુ, ૧ હુસનગાંન, ૧ પારસી, અને ૧ પારસી ચલેયો (મર જમશેલ જીજીબાઈ બારિનેટ, અરમેંડજી ફરડુનજી વારખ, ફરાંમજી નજરવાંનજી પેટ, જુર-મેંડજી નોશરવાંનજી કામાજી, શોરાબજી પેયતનજી ફરાંમજી, અને માણેકજી અરમેંડજી મરાઈ) ની એક કમીટી કુડી નામ-દાર મરનગીનીના ઉપકાર માની મળા ખરખારત યાહ હતી. ૫

ઝોરતોને વાસ્તે એક, તથા એક ખાંતગી એ પ્રમાણે ત્રણ ઝોરડાઓ. જે બાગ કીસમીઆન લોકોને વાસ્તે રાજ-લોકે તેમાં રક્ત બે ઝોરડા અને એક બંધીઆર ઝોરડો-હતી. જુદી જુદી બતના લોકોને વાસ્તે ધર્મશાલાની બાહારનાં મકાનમાં પણ જીત પ્રમાણે બાગ કીધાંહતી.

(જનરાત મિત્ર, તાં ૪ થી કીન્ગમર ૧૮૬૪.)

૪ જાને નજમેંડ, તાં ૬ થી કીન્ગમર ૧૮૬૪.

૫ શાઈમસ ઓઈ ઇડીઆ, ૧૬ થી કીન્ગમર ૧૮૬૪.

આ કીર્ણોણાંમાં લગભગ રૂ૨૦૦૦) બરાબ હતા, અને તે જથ્થો મરનાર દેવીડ શાયનનું આખાં કંઈ બાહજણ ઇન્-લાંડથી મંગાવી ઇં સં ૧૮૭૦ માં નવી શાયન મીકાન્ટીકમ ઇનસીડુરનાં નીચલાં રીવાંનખાનામાં મુકવામાં આવ્યુંહતી.

તા ૦ ૨૨ મી ડીસેમ્બર.

અમરનાં એકર હોમનું મકાન તેના અમર પદ્યાન મુજબ પુરું કરવા માટે અમરે એક ફંડ થયું હતું, જેમાં રૂ૧૫૦૦૦) ની રકમ ભરાઈ હતી. જેમાં રૂ૬૧૦૦) ઇંગ્લેન્ડના, રૂ૧૦૦૦) યાહુડીના, રૂ૧૦૦૦) હિંદુના, અને રૂ૩૬૦૦) નીચે મુજબ પારસીઓના હતા :—

(રૂ૧૦૦૦) હાનરેબલ રમતમજી ભમચેદજી જીજીભાઈ, કાવમજી ભંડારીજી રેડીમની. (રૂ૬૦૦) ખરચેદજી ફરદુનજી પારખ. (રૂ૫૦૦) ઝર ભમચેદજી જીજીભાઈ ખારેનેર, ફરામજી માંડગની ફંડ.

તા ૦ ૨૪ મી ડીસેમ્બર.

રેસ ૩ માઈ ૫ (કો) ૧૨૩૪ ચમ્પેનરદી.

આજ દિને મરહુમ બાઈ પીરોજીભાઈ તે શેઠ માણિકજી હોરજીભાઈ પટેલનાં ધણીઆંની તથા મરહુમ શેઠ ધનજીભાઈ રમતમજી વાડીઆનાં બેઠીનાં ઉમણાંમાં રૂ૧૦૬૪) ધર્મઆતાં-ઓમાં આપ્યા હતા.

તા ૦ ૨૫ મી ડીસેમ્બર.

શેઠ ખરચેદજી ફરદુનજી પારખે અતરેની ઇંડા બિલિય ધનપ્રીયુચનનાં છોકરાંઓને આમે માણુ કીમ્મટમામના તેલ-વારો ઉપર એક પખવાડીઈ મુંધી ખાદેરમાં ચેલેલગાદ કરાવી લાવવા માટે રૂ૮૦૦) ચેલ આપ્યા હતા.

તા ૦ ૩૦ મી ડીસેમ્બર.

હિંદુશાંતના આવારને માટે બરેનેરજી ખાતેની મેચરમ્ તેમજ પ્રધરમની ગોદી મંચેથી ૧૨૦૦ ટણું એક મુંદર વાહણુ નેવાર કરી “ગ્રામજી ભમચેદજી જીજીભાઈ” ના નામથી આજ દિને મીશીયુ જેમ્સ પારમનસે એક મોટા મેચરમ્ની હજુરમાં તેને પાણીમાં ઉતારવાની કિઆ શ્રી થઈ.

૧ હાઇમજી આંર ઇંડીઆ, ૨૪ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૪.

૨ ભમે ભમચેદ, તા ૦ ૨૬ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૪.

૩ બેરમે ગેરેર, તા ૦ ૨૭ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૪.

એજ મુજબ ઝર ભમચેદજી જીજીભાઈ ખારેનેરે પણુ માંચેખાતી રૂકમનાં વગર ગાંધારનાં છોકરાંઓને હવા ખાવા મોકલવા માટે રૂ૧૦૦૦) ની રકમ તા ૦ ૨૪ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૪ ને રીમે ભેટ આપી હતી.

૪ બેરમે ગેરેર, તા ૦ ૨૭ રેવરવારી ૧૮૬૫.

તા ૦ ૩૧ મી ડીસેમ્બર.

આમે વર્ષમાં ઇયાને તા ૦ ૧ હી બનેવારીથી તે તા ૦ ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૪ મુંધીમાં મુજબના પારસી-ઓમાં નીચે મુજબની વીગતે ૧૦૧૧) મરણુ નિપજ્યાં હતાં:—

	નર.	નારી.	જુમલે.
તરતનાં બંનેશાં.....	૫૨	૩૪	૮૬
૧ દીનથી ૧ માસ મુંધીનાં ..	૩૭	૩૨	૬૯
૧ માસથી ૧ વર્ષ મુંધીનાં ..	૭૦	૬૨	૧૩
૧ થી ૫ વર્ષનાં ..	૬૮	૧૩૩	૨૦
૬ થી ૧૦ વર્ષનાં ..	૨૬	૨૦	૪૬
૧૧ થી ૨૦ વર્ષનાં ..	૨૪	૨૭	૫૧
૨૧ થી ૩૦ વર્ષનાં ..	૨૬	૩૮	૬૪
૩૧ થી ૪૦ વર્ષનાં ..	૩૭	૪૬	૮૩
૪૧ થી ૫૦ વર્ષનાં ..	૩૬	૨૩	૫૯
૫૧ થી ૬૦ વર્ષનાં ..	૩૬	૨૪	૬૦
૬૧ થી ૭૦ વર્ષનાં ..	૨૬	૨૬	૫૨
૭૧ થી ૮૦ વર્ષનાં ..	૧૫	૩૧	૪૬
૮૧ થી ૯૦ વર્ષનાં ..	૨	૮	૧૦
૯૧ થી ૧૦૦ વર્ષનાં ..	૨	૫	૭

૪૬૬ ૫૧૫ ૧૦૧૧

એ ૧૦૧૧) મરણુ નીમકા લકાઓ ઉપર થયાં હતાં:—

કોમાળા ..	૧૧	ખાદેરકોઈ ..	૧૪૭
કોટ	૪૩૮	બેતવાડી ..	૭૭
ધાલીતજાલ ..	૨૦૮	કુમારેકડા ..	૧
ગીરગાંમ ..	૮	કંકરોડ ..	૧
ગોપાલી ..	૧૮	બાંચીખતર ..	૪૨
ગાંડ રોડ ..	૪	ભાંચેખતર ..	૮
તારેવ ..	૨	મજગાંમ ..	૨૬
ગોવાલીઆ ..	૧	ચીચેગોલી ..	૧
ખાંખા ..	૩	ચોડ ..	૨
ખાદેવકીરી ..	૩	પરેલ ..	૪
વાલકેચર ..	૩	વરલી ..	૧
		માહીમ ..	૧

૧૦૧૧

એજ વર્ષમાં મુંજબ મંચે પારસીઓમાં ૨૬૧) જોડાંનાં બન તથા ૩૭) જોડાંનાં ગમરનાં થયાં હતાં.

ચાલરક.
ખાલમાં પેચ.
એન કુંપનીને .

એ રીતે હાલ
અખાવતનો ટરકારી સ

ઈં સં ૧૮૬૫.

આમે વર્ષાં “ ઇમમ ઝાંડ હંડીઆ ” નાં કલિનકર-
માં મુદ્દાથી બીના નીચલા ફેરફાર તથા વધારા વિનાય
આગલાં કલિનકરની માફકજે.

નવા પારસી સુલેહના અમલદારો—અરદેશર
અરશેહ વાડીઆ, નવરોજી ફરુદનજી.

ઈનશુરનરી કુંપનીઓ—

આગળરૂ ઈનશુરનરી કુંળા ડામેરેકરોમાં નયર-
વાંનજી મનચેરજી વાડીઆ, ડાયાબાઈ મેહરવાંનજી
વાડીઆ, બહમતજી ફરોમજી કામાજી. શેરેશીઆ,
મનચેરજી જમશેદજી વાડીઆના છોકરાઓ.

બાએ તેડી ઈનશુરનરી કુંળા ડામેરેકરોમાં
અરશેહજી તોશવાંનજી કામાજી, બહમતજી જીજીબાઈ,
ડાયાબાઈ ફરોમજી કામાજી, શોરાબજી પેથનજી
ફરોમજી.

રામ્મિ ઇરૂ હંડીઆન મરીન ઈનશુરનરી કુંળા
ડામેરેકરોમાં મર જમશેદજી જીજીબાઈ બારેનિદ,
અરશેહજી ફરુદનજી પારખ, લીમજી માણેકજી બનાજી,
મેહરવાંનજી નયરવાંનજી ભાવનગરી.

બેંકો—

ધી એશીઆટીક બેંકીંગ કારપોરેશનના મુબહના
ડામેરેકરોમાં કાવચજી ભંડીરજી રેડીમની.

બાએ બેંકના ડામેરેકરોમાં લીમજી માણેકજી
બનાજીને બહો કાવચજી માણેકજી લીમજીનામજી.

બેંક ઝાંડ હંડીઆના ડામેરેકરોમાં લીમજી
માણેકજી બનાજી.

ધી બાએ સીડી બેંકના ડામેરેકરોમાં અરદેશર
અરશેહજી દાદી, મેહરવાંનજી નયરવાંનજી ભાવનગરી.

બાએ ભંડેરે સ્ટાક કારપોરેશનના ડામેરેકરોમાં
શોરાબજી પેથનજી ફરોમજી, લીમજી માણેકજી બનાજી,
નયરવાંનજી માણેકજી પીડી.

બાએ પ્રેસીડનસી બેંકના ડામેરેકરોમાં નવરોજી
અરદેશર દાદર, ડાયાબાઈ ફરોમજી કામાજી, પેથન-
નજી નવરોજી પોહ્યા, નવરોજી માણેકજી વાડીઆ.

ઇરૂન શીતાનશીયત આશોશીએથનના ડામેરેક-
રોમાં પેથનજી અરશેહજી મરાફ.

ઇરૂ હંડીઆ બેંકના ડામેરેકરોમાં અરશેહજી
જમશેદજી બારેશીઆ, પેથનજી અરશેહજી મરાફ,
મનચેરજી નવરોજી બનાજી.

ધી શીતાનશીયત આશોશીયન ઝાંડ હંડીઆ એંડ
આમેતાના ડામેરેકરોમાં કાવચજી ભંડીરજી રેડીમની.

ધી ઈમ્પીરીઅલ બેંકીંગ એંડ ટ્રેડીંગ કુંળા ડામે-
રેકરોમાં મેહરવાંનજી ફરોમજી પાંડે, મેહરવાંનજી નય-
રવાંનજી પટેલ. શેરેશી, ભંડીરજી રૂચનમજી મોદી.

હંડીઆન પેનીનશુલા લંડન એંડ ગ્રાહના બેંકના
ડામેરેકરોમાં અરદેશર હોરમજી વાડીઆ, ધનજી-
બાઈ ફરોમજી પટેલ.

રામ્મિ બેંક ઝાંડ હંડીઆના ડામેરેકરોમાં દીન-
શાહજી માણેકજી પીડી, મેહરમજી હોરમજી કામાજી.

ભંડેરે સ્ટાક કુંપનીઓ—

અણેકનંડરા પ્રેમ કુંળા ડામેરેકરોમાં મેહરવાં-
નજી માણેકજી મેહના.

એક્સાએનસ સીનીંગ કુંળા ડામેરેકરોમાં મેહર-
વાંનજી નયરવાંનજી ભાવનગરી.

એવલિ પ્રેમ કુંળા ડામેરેકરોમાં હાનરેબલ રૂચ-
નમજી જમશેદજી જીજીબાઈ, અરશેહજી ફરુદનજી
પારખ, મેહરમજી જીજીબાઈ.

બાએ અમા ટ્રેડીંગ કારપોરેશનના ડામેરેકરોમાં
દીનશાહજી માણેકજી પીડી, મેહરવાંનજી ફરોમજી પાંડે.

બાએ એંડ કોસ્ટ ડાઈ પહાનરેશન કુંળા ડામેરે-
કરોમાં નવરોજી તાનાબાઈ ફરોમજી, શોરાબજી
પેથનજી ફરોમજી.

બાએ કોનસ્ટાક્ટ એંડ બીઝનેસ કુંળા ડામેરેક-
રોમાં મેહરવાંનજી નયરવાંનજી ભાવનગરી.

ભરમ કોન મીઝમ કુંળા ડામેરેકરોમાં મર જમ-
શેહજી જીજીબાઈ બારેનિદ, અરશેહજી ફરુદનજી પારખ.

બાએ એન કુંળા ડામેરેકરોમાં મર જમશેદજી
જીજીબાઈ બારેનિદ.

બાએ મીક્રોનિક્સ બીઝનેસ કુંળા ડામેરેકરોમાં
અરદેશર અરશેહજી ફરુદનજી.

બાએ પ્રેમ કુંળા ડામેરેકરોમાં દાદાબાઈ મેહરાં-
મજી બનાજીનામજી વધારે.

બાએ રેફરેમશન કુંળા ડામેરેકરોમાં કાવચજી
ભંડીરજી રેડીમની.

બાએ સીનીંગ એંડ લીવિંગ કુંળા એવના મનિ-
વર કાવચજી તાનાબાઈ દાદર. શેરેશી, દાદાબાઈ
પેથોતનજી મુશ્કારીશાળા.

બાએ બાનડેસ વેરહાઉસ કુંળા ડામેરેકરોમાં
મેહરવાંનજી ફરોમજી પાંડે.

કોલાબા લોડ કુંપનીના ડામેરેકરોમાં હાન-
રેબલ રૂચનમજી જમશેદજી જીજીબાઈ, અરશેહજી
ફરુદનજી પારખ, મેહરમજી જીજીબાઈ, દીનશાહજી
માણેકજી પીડી.

કુરુક્ષેત્ર સ્તીર્ત્રિય એવં વીર્યિય કુંઠના ડામ્બેરકરદામાં
પ્રચોદિત કરકુનજ પારખ અને લીમજ માણિકજ
અનાજનાં નામ વધારેછે.

ઈરિય ઇડીઆ પ્રેમ કુંઠના ડામ્બેરકરદામાં મેહર-
વાંનજ કરામજ પાંડે.

ઈરિય ઇડીઆ સીર્ત્રિય કુંઠના ડામ્બેરકરદામાં લીન-
શાહજ માણિકજ પીડી, નયરવાંનજ માણિકજ પીડી,
મેહરવાંનજ કરામજ પાંડે.

એલસીનયદ્ય લાંડ એવં પ્રેમ કુંઠના ડામ્બેરકરદા-
માં મેહરવાંનજ હોરમજ કાપાજ, પ્રચોદિત કર-
કુનજ પારખ.

ઈરિય પ્રેમ કુંઠના ડામ્બેરકરદામાં પેથનજ પ્રચો-
દિત પ્રાક, શાપરજ છવાજ વાજ.

ગેલા કાલી કુંઠના ડામ્બેરકરદામાં કાવજ નંગી-
રજ રીડીમની.

એર ઇરિય સ્તીર્ત્રિય એવં વીર્યિય કુંઠના ડામ્બેરક-
રદામાં પામણજ હોરમજ કાવડીઆનું નામ વધારે.
આમેરન સીન કુંઠના ડામ્બેરકરદામાં મેહરવાંનજ
નયરવાંનજ ભાવનમી.

માણિકજ પીડી સ્તીર્ત્રિય એવં વીર્યિય કુંઠના ડામ્બે-
રકરદામાં લીનશાહજ માણિકજ પીડી, નયરવાંનજ
માણિકજ પીડી, મેહરવાંનજ કરામજ પાંડે, એરેટ્ટી,
પેથનજ દાદાભાઈ વાડીઆ.

આરિયેનયદ્ય સ્તીર્ત્રિય એવં વીર્યિય કુંઠના ડામ્બે-
રકરદામાં લીરજાઈ હોરમજ મેલ અને ધનજ-
બાઈ કરામજ પોતને બદલે પ્રચોદિત નંગીરજ તારા-
વંદ અને પ્રચોદિત હોરમજ સીનાઈનાં નામો છે.

લીનાવની પ્રેમ કુંઠના ડામ્બેરકરદામાં મેહરવાંનજ
નયરવાંનજ ભાવનમી, કાવજ નંગીરજ નયરવાંનજ.

ઈડીઆ એવં કુંઠના ડામ્બેરકરદામાં મેહરવાંનજ
નયરવાંનજ ભાવનમી, મેહરવાંનજ નાનાભાઈ કરામજ.

પુતીન વીર્યિય કુંઠના ડામ્બેરકરદામાં પ્રચોદિત
કરકુનજ પારખ, ચોરાખજ નયરજ છવાજ.

વિરામ પેથન મતીન એવં કાંડનડી કુંઠના ડામ્બે-
રકરદામાં પ્રચોદિત નયરવાંનજ કાપાજ, ચોરાખજ
પેથનજ કરામજ, ધનજાઈ કરામજ પેથ, રાજા-
બાઈ કરામજ કાપાજ, નયરવાંનજ પ્રચોદિત વાડીઆ.
એરેટ્ટી, ચોરાખજ કરામજ ચાલના.

વિરોડીઆ પેથન બીક કુંઠના ડામ્બેરકરદામાં
પ્રચોદિત નયરવાંનજ કાપાજ, ચોરાખજ કરામજ
કાપાજ, મેહરવાંનજ નયરવાંનજ ભાવનમી. એરેટ્ટી,
પ્રચોદિત કરામજ ચુમ.

વેરન ઇડીઆ સીર કુંઠના ડામ્બેરકરદામાં કાવ-
જ નંગીરજ નયરવાંનજ.

પારસી વ્યાપારીઓમાં વધારે—પ્રચોદિત ધનજ-
બાઈ વાડીઆ, મેહરવાંનજ નયરવાંનજ સીરવાઈ, દાદાભાઈ
મેહરવાંનજ કુંઠ, કરામજ પ્રચોદિત દાવર, હોરમજ બહ-
મજ વાડીઆ, મનચિરજ શાપરજની કુંપની, નાનાભાઈ
મેહરવાંનજ છવાજ, નવરોજ રમતમજની કુંઠ, એન.
એ. વાડીઆની કુંઠ, પેથનજ નવરોજ પોંદ્યા.

બોરમે બાંધ આંક ધી રાએલ એરીઆડીક
સીશાઈની કમીમાં કાવજ નંગીરજ રીડીમની બદલે
ધનજાઈ કરામજ પોતનું નામ છે.

તા ૦ ૧ લી જાન્યુઆરી.

પરેલ મધે મરહુમ ભવજ વાડીઆનાં નામનું એક
ધર્મનું દવાખાનું ઉઘાડવાને અતરેનાં એ કુટુંબના સહયોગે
એક ફૂંડ ઉભું કરી રૂ.૨૪૪૩)૨ એકા કીધા હતા, અને
દવાખાનું મોટે તે તરફ એક છમારત મરહુમ એક મનચેરજ
નયરજ વાડીઆના ડાહ્યાબદાએ પોતાની જમીન-
માંથી ૮૧૦ વાર ગગા બાઈ રૂ.૨૪૫૧)૦ તે ખરે ખંધાવી
આપી હતી. એ દવાખાનું આજ દીને “ભવજ વાડીઆ
ડીરેનમી” નાં નામથી ડાકર રમતમજ નયરવાંનજ
આરીનાં હાથ હેલ ઉઘાડવામાં આજુ હતું.

૨ રાઈયસ ઓર ઇડીઆ, ૩૫ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૪.
એ દવાખાનું ઉઘાડવા માટે થેડા નયરવાંનજ અને
પ્રચોદિત મનચેરજ વાડીઆએ તા ૦ ૪ થી સપ્ટેમ્બર
૧૮૬૪ ને દીને વાડીઆનાં ખાનદાનમાં એક લીડ રૂ.૧૧
રૂ.૨૪૪૩)૨ નીચે મુજબ એકા કીધા હતા :—

(રૂ.૨૪૪૩)૦ બાઈમાં માણિકજ તથા ચોરાખજાઈ
પોતાના ખાનદા મરહુમ નંગીરજ નયરવાંનજ વાડીઆ
તથા માણિકજ નવરોજ વાડીઆનાં પુત્રને આર. (રૂ.૨૦૦)
મરહુમ મેહરવાંનજ લીરજાઈ વાડીઆનાં છોકરાએ.
(રૂ.૨૦૦) પ્રચોદિત હોરમજ વાડીઆએ પોતાને તથા
મરહુમ આઈઆએ તે મરહુમ રમતમજ રતનજ વાડીઆનાં
પછીઆંણીને નામે. (રૂ.૧૪૦૦) રમતમજ પ્રચોદિત વાડીઆએ
પોતાના બાપા મરહુમ થોડે પ્રચોદિત રમતમજ વાડીઆ
તથા બાપા મરહુમ માઈ નયરવાંનજ પુત્રને આર. (રૂ.૧૦૦)
નવરોજ માણિકજ વાડીઆ, પુરસીઆઈ તે મરહુમ રમતમજ
કોરાબાઈ નયરજ વાડીઆનાં વીરવાએ પોતાનાં ચાતા
મરહુમ મેહરવાઈ તે મરહુમ મનચેરજ નયરજ વાડીઆનાં
વીરવાનાં પુત્રને માટે, આઈઆએ તે મરહુમ થોડે નવરોજ
નયરજ વાડીઆનાં પેટી તથા મરહુમ થોડે નાનાભાઈ
પ્રચોદિત રાવરનાં વીરવા. (રૂ.૨૦૧) પ્રચોદિત નવરોજ
વાડીઆ. (રૂ.૨૦૦) નયરવાંનજ પ્રચોદિત વાડીઆએ પોતાનાં
બાપા મરહુમ થોડે પ્રચોદિત રમતમજ વાડીઆનાં પુત્રને
આર. રોમખજ નાનાભાઈ વાડીઆ. (રૂ.૫૦૧) પ્રચોદિત
ધનજાઈ વાડીઆ. (રૂ.૫૦૦) બુજાઈ તે મરહુમ ચોરાખજ
રાઈવજ વાડીઆનાં વીરવા, પ્રચોદિત ચોરાખજ વાડીઆની
કુંઠ મરહુમ ચોરાખજ તથા નવરોજ રાઈવજ વાડીઆનાં
પુત્રને આર. (રૂ.૨૦૧) ચનાઈ તે મરહુમ પ્રચોદિત રાઈવજ
વાડીઆનાં વીરવાએ મેહન મરહુમ મેહરવાઈનાં પુત્રને માટે.
(રૂ.૨૦૦) પીંધાઈએ પોતાના પેટના ખાવં મરહુમ નય-

તાં ૧ થી જાનવારી.

આજ દિને મુબઈ મધે કોઠામાં દેવજામાં મોહજામાં મરહુમ શેઠ હોરમજી દોરાજીજી લચકરીવાલું થર કે ને હાથમાં મર જમશેદજી છાજીવાળું બારીએનું હતું તેમાં એક મોઢી આગ લાગાથી ઘણાક આપારીઓની આશિસા તથા નીચે આવેલી દુકાનો બની ગઈ હતી. ત્યાં વર્ષની બામદામાં આ બનાવ બન્યાથી જોડામાં ઘણી દુઃખગીરી ઉપજી હતી.

તાં ૨ થી જાનવારી.

કાઠીઆવાડમાં નવાનગર મધે આવેલાં હજાર ગામમાં "હજાર સનીંગ એન્ડ લીવિંગ ફુંડ" નામનું સુગર તથા કાપડ વણવાનું કારખાનું ને નવાનગરના જામ મહેમુદ તથા મુબઈવામાં શેઠ ખુશરોજી નોઠરાવાનું કામોજીની આવેલાં ની હુકમ બાંધવામાં આવનાર હતું તેના પાપો નાખજાની કિમ્મા આજ દિને જામ મહેમુદ મોઢા દુધાવાળી કાઠી હતી. એ કિમ્મા જોવાને તે તરફનું પુઝળ લોક જમાવ થયું હતું.

તાં ૫ થી જાનવારી.

હિંદુસ્થાનના આપારને મરે લીવપુત્ર ખાતેની મેરમજી ગામજી કારખાનની ફુંડ ની મોઢી મધેથી ૧૨૦૩ ટલના મોઢાનું એક કુંદર વાહાણ તથાઆર કરી "ખરોદજી કુરુગજી" નાં નામથી આજ દિને પાણીમાં ઉતારવામાં આવ્યું હતું.

શેઠ નરોજીજી વાઘીઆનાં પુત્રને મોઢે. (૧૨૫૧) નરજીજી તે જરુખ નાનાબાઈ કાંચજી હાવરનાં લીધવાએ બેસન જરુખ જેઠજીઆનાં પુત્રને મોઢે, શેઠજીજી નરજીજી વાઘીઆ. (૧૨૫૦) હોરમજીજી બકમતજી વાઘીઆ, જમશેદજી બકમતજી વાઘીઆ. (૧૨૦૦) પુત્રીબાઈ તે જરુખ મનજીજી જમશેદજી વાઘીઆનાં બેઠીએ જરુખ જમશેદજી નરજીજી વાઘીઆનાં પુત્રને મોઢે. (૧૧૦૦) રસમજી હોરમજીજી વાઘીઆ, જમજી તે જરુખ હોરમજીજી જમશેદજી વાઘીઆનાં લીધવાની પુત્રગાંધી. એ જાળી રકમ એ શેઠએ પોતાની "મનજીજી જમશેદજી વાઘીઆનાં છોડાકાઠી" ની પેઢીમાં આજે રાખી હતી, પણ તે પેઢી બાઘાથી એ રકમને રાહો આપરે ૩૦૦૦૦) આપેા હતા, જે રકમ શેઠે જરુજીજી મનજીજી વાઘીઆ, નરજીજીજી જમશેદજી હોરમજીજી વાઘીઆ અને નરજીજીજી જાલેકજી વાઘીઆનાં નામ જીવ જીવની કામગીરીની જમાવતજીને મોઢે એવાહોરી રાખવામાં આવી હતી, અને એ દવાખાનાંને સર્વે આજુ ખરેખર શેઠ જમશેદજી હોરમજીજી વાઘીઆ ૫૦ સં ૧૮૬૭ થી તે ૧૮૮૨ સુધી પોતાની રૂપાની વચણ પોતાની ગીરોથી ચલાવતા હતા, અને ૧૮૮૨ થી તે ૩૪૩ સુધી શેઠ નરજીજીજી જમશેદજી હોરમજીજી વાઘીઆ પોતાની ગીરોથી ને ચલાવે. એ દવાખાનું હવે ૬૬૬૨ પનજીજીજી રસમજી વાઘીઆનાં તપાસવાણું હવેડે.

૧ બધે જમશેદ, તાં ૭ થી જાનવારી ૧૮૬૫.

૨ રાસત હોરમજી, તાં ૧૨ થી જાનવારી ૧૮૬૫.

૩ મોઢાને મોઢે, તાં ૨૦ થી જાનવારી ૧૮૬૫.

તાં ૧૦ થી જાનવારી.

રોજ ૨૦ માઠ ૪ (થો) ૧૨૩૪ વમદેજીજી.

આજ દિને બાઈ આંદનખાઈ તે મરહુમ શેઠ મેહરામજી કાવજીજી બાઈકીવાલાનાં લીધવાએ પોતાના ખાવંદની તથા અને તેમની તારદેવ ખાતેની વાઘીમાં આંદનજી એક દે-મેહર બંધાવી પાડાવી હતી. એ દેમેહરના ખરખ મોઢે ૩૩૨૦૦૦) ની મરકારી મોઢે તથા ૩૧૦૦૦૦) ના મુબઈ મેંકના શેરો એ બાઈએ એકાદિલા કાઢ્યા હતા એમ અજુ-મન પત્રમાં જણાવ્યું હતું. એ બનાવની ખુશાલીમાં બાઈ આંદનખાઈએ ૩૫૦૦) નાથા તેમનાં બેઠીઓએ ૩૧૩૫૦) ધર્મખાતોઓમાં આપ્યા હતા.

તાં ૧૫ થી જાનવારી.

શેઠ ખુશરોજી નોઠરાવાનું કામોજીએ રકમમંડની કીમિયોનાની આંડ લાગળના તાપા હુકમની અગરેની સાગર શાફીજી રૂપાને ૩૨૦૦૦) ની કીમિયો કિમ્મા વખતે મેહર-વામાં "એમરન" ની આમરે બે ઝગન જોડે ઇંગ્લેન્ડની ખામ મંઝાવી મેઠ આવી હતી.

૪ બધે જમશેદ, તાં ૧૬ થી જાનવારી ૧૮૬૫.

આજે દેમેહરમાં નીચે જુલખ તપી પારેલી.

"શી હાદર હોરમજીજી મદે હોજો.

"આજે દેમેહરનું વજીજી કુખા બાઈ આંદનખાઈ તે "શેઠ મેંકમજી કાવજી બાઈકીવાલાનાં લીધવાએ પોતાના "ખાવંદ મેહરમતજીને શેઠ મેંકમજી કાવજી બાઈકીવાલાનાં "પુત્રને મોઢે તેવજીની નજઅતે બંધાવીજો અને રીનની "શરતે કીરીઆ કસીને આજ દિને આતજી આંદનજી મોઢે. "બને પરાધાવીઓ—ને એ પર્સીન મુખી રાખા જરતો— "શીએને બંધી તથા રીન આજનનુ કાંચ કરવાને મોઢે. "મોહજી મુકિજી. રોજ ૨૦ માઠ ૪ શેઠનજીકી શને ૧૨૩૪ "જમજીજીજી તારીજ ૧૦ થી જાનવારી શને ૧૮૬૫ ઇસવી."

૫ રાસત આંર ઇડીઆ, ૧૬ થી જાનવારી ૧૮૬૫.

જુલખમાં રેશી કીમિયોનાની પેઢવેકી લાગળ આ

"રાજકીજી રકાર" રાખવામાં આવી હતી. તે ૫૦ સં ૧૮૪૪ માં કાઢર અજેવંદર બરનજી બોધાવી હતી. તે ૫૦ માં પારકી જેથોના તરીકે પેઢવેકી શેઠે મોહજીજી જમશેદજી રસમ અને આંદરજી જમશેદજી વાઘીઆ જોડાયા હતા. એઓની પછી ૫૦ સં ૧૮૫૨ થી બીજી પારકીઓએ એ લાગળમાં જોડાયા મોહજીજી, અને હવે મુખીમાં એ લાગળમાં નીચે જુલખ પારકી જેથોના મોહજીજી :

(૫૦ સં ૧૮૫૨ માં) મોહજીજી લીખજી હાંતરીઆ, શેરાજીજી હોરમજીજી મેહરા, કાવજીજી શેરાજીજી પટેલ, રીન-શાઠે શેરાજીજી મેહરા આખાજીજીજીજી, કાઢર આંદરજી જમશેદજી જોડાવા. (૧૮૫૨ માં) મેહરાજીજી મોહજીજી શેરાજીજી હોરમજીજી પટેલ, મેહરાજીજી રીનજીજી પટેલ, કાઢર નરજીજીજી બકમતજી, કાવજીજી હીરજીજી પારકીજી. (૧૮૫૪ માં) જમશેદજી બકમતજી વંધી, જમ-શેઠ નોઠરાવાનું કામોજી, હોરમજીજી પંથતજી રસમજી, નરજીજીજી મોહજીજી વંધા, નરજીજીજી મનજીજી રસમજી,

તા. ૧૯ મી જાન્યુઆરી.

મનપારમાં લાગેલી મોટી આગમાં પાંચમાલ થના-
રૂબીને મદદ કરવા મટિનાં ફંડમાં સર નમયેલ છુટ-

નમાસપલ મેહરાંચ કોલવા. (૧૮૫૫ માં) અરથેલ રૂસ-
તમજ કાગાલ. (૧૮૫૬ માં) માલિકલ શોરામજ આશપરનર,
શોરામજ કાવશલ શામર, ડોરાલાઈ રતનજ કોલવા,
નવરોજ માલિકલ વાડીયા. (૧૮૬૦ માં) નવપાઈ દોરા-
મજ ભીમીર, શ્રાંચ કાવશલ (મેહરાંચ) જેહતા, મન-
ચેરલ કાવશલ શાપુરલ લંગડાના. (૧૮૬૧ માં) શોરામજ
છલખાઈ, બરજોરલ શોરામજ આશપરનર, ડોરાલાઈ
શ્રાંચ કરાકા. (૧૮૬૨ માં) શ્રાંચલ યહનજ માસર,
પેશતનજ હોરમજ કાગાલ, શોરામજ પેશતનજ શ્રાંચલ,
શોરામજ શ્રાંચરોજ સાંતનના, મનચેરલ શ્રાંચરોજ સાંતનના,
શોરામજ શાપુરલ બંગાલી, અરદેશર શ્રાંચલ હુસ, ડાકર
રૂસતનજ કાવશલ શાપુરલ, ભંગીરલ યુસતાલ, અર-
થેલ ભંગીરલ તારાચંદ, જેહરાંચલ યહનજ ઇબનેર.
(૧૮૬૩ માં) ડોરાલાઈ હોરમજ કાગાલ, છલખાઈ ભંગી-
રલ ભાંચ, મનચેરલ કાવશલ મરખાંચ, પાંનપાઈદર
શ્રાંચલ નશરવાંચલ શેકના. (૧૮૬૪ માં) ડોરાલાઈ મેહ-
રાંચલ પરીકાકાના, નવરોજલ રૂફનજ, ભંગીરલ જેહ-
રાંચલ પરીકા, અરથેલ શ્રાંચરોજ સાંતનના. (૧૮૬૫ માં)
નમયેલ રૂફનજ કીનવાલા, શ્રાંચલ રૂસતનજ પીકાલ.
(૧૮૬૬ માં) દોરાલાઈ રતનજ મીચગર, અરથેલ રૂસતનજ
શેકના, નમયેલ ધનજાઈ વાડીયા, અરથેલ કાવશલ
નશોવાલા, ડાકર અરથેલ શ્રાંચલ પોરી, ડાકર રૂસ-
તનજ નમયેલ નારશાહ, હોરમજલ દાદાપાઈ પલીડર,
પેશતનજ દાલખાઈ કીનવાલા, રૂસતનજ હીરજાઈ વાડીયા,
રૂસતનજ પેશતનજ સુરતી, હોરમજલ નવરોજલ સકલાત
વાલા, દાદાપાઈ હીનશાહ બાંધી. (૧૮૬૭ માં) રૂસતનજ
શોરામજ પુલેગર, શોરામજ વાલજીલ તંકસાલવાલા, લીખલ
હીનશાહ પાંડે, શ્રાંચલ દોરામજ બાપુરલ, નવરોજલ દાલ-
ખાઈ કીનવાલા, ડાકર બરજોરલ શ્રાંચલ લાલી, ડાકર
રૂસતનજ નશરવાંચલ પોરી, હીરજાઈ શ્રાંચલ ડોપર,
કુવરલ દાખાલ. (૧૮૬૮ માં) દોરાલાઈ દોરામજ રીપારર,
કુવરલ શોરામજ નાનર, માલિકલ રતનજ રીપારર,
નમયેલ નવરોજલ કીનવાલા, એમ. એ; રૂસતનજ
જેહરાંચલ પટેલ, એમ. એ; જેહરાંચલ શાપુરલ બાપુરલ.
(૧૮૬૯ માં) પીરોજશાહ જેહરાંચલ જેહતા, એમ. એ;
નમયેલ ભંગીરલ પંથરી, અરદેશર ભંગીરલ વાડીયા.
(૧૮૭૦ માં) યહનજ અરથેલ બાંધુવાલા, શોરામજ
પાંનજીલ દોલીજેહનના, બરજોરલ વાલજીલ દોલીજેહનના,
હોરમજલ અરદેશર સંતોક, ભંગીરલ રૂસતનજ પોરી,
બરજોરલ દોરામજ પટેલ, નશરવાંચલ દોરામજ પટેલ,
પેશતનજ હીનશાહલ એડનવાલા, રૂસતનજ હોરમજલ
મનતી. (૧૮૭૧ માં) રૂસતનજ મનચેરલ મીચગર,
ડોરાલાઈ પેશતનજ સુરતવાલા. (૧૮૭૨ માં)
હોરમજલ મનચેરલ. (૧૮૭૩ માં) મનચેરલ જેહ-
કાના, કુવરલ નવરોજલ કાવશલ, માલિકલાઈ
અરદેશર ફંડ, હોરમજલ મનચેરલ મીચગર, નમ-
યેલ મનચેરલ, માલિકલ કાવશલ એડી.
છલખાઈ ભંગીરલ નમયેલ ભાવનગરવાલા. (૧૮૭૫

બાઈ બારિનેઝ, હાનરિયલ રૂસતનજ નમયેલ છલખાઈ,
મેહા અરથેલ રૂફનજ પાંચ, ફાંમજ નશરવાંચલ પોલ,
અરથેલ નશરવાંચલ કામાલ, અને લીખલ માલિકલ
બનાલએ દરેકે રૂપાં ૧૦૦) ભરી હતા.

તા. ૧૯ મી જાન્યુઆરી.

રોજ ૨૯ માઈ ૪ (ચિ) ૧૨૩૪ યવદેવરૂડી.

મરણ—હોરમજલ દોરામજ મામલતદાર—ઉમર
વર્ષ ૪૬) એવણ ૬૦ મં ૧૮૩૯ ના મેએ મામમાં મુર-
તના “જેહર,” તે પછી ૬૦ મં ૧૮૪૯ થી મુરતનાં
ફલકર ખાતામાં કારકુન તથા “જેહર” ની ભગાપર
ને મામા હતા. ૬૦ મં ૧૮૫૦ નાં મુપેમખર મામમાં
એ વલુને રોડેના ફોલદાર તથા ૧૮૫૨ ના મામ મામથી
મુરતના કોટવાલને એકો મલેયા હતા. એવણના વખતમાં
૬૦ મં ૧૮૫૬ થી “કોટવાલ” તે વલે ફોલદારને

માં શોરામજ નમયેલ જેહલાના. (૧૮૭૬ માં) અરથેલ
માલિકલ શેકના, યહનજાઈ કાવશલ વડીલ. (૧૮૭૭ માં)
અરદેશર જેહરાંચલ શેકના. (૧૮૭૮ માં) ડાકર તેહ-
મજ ભીખાલ નરીયાં, હોરમજલ શાપુરલ મોપીયા.
(૧૮૭૯ માં) હોરમજલ આદેલ કાંગા, શોરામજાઈ
દોરામજાઈ ડાકરના અમવા પેશાસર, તેહમજલ ધનજ-
ખાઈ ઇબનેર, ડાકર પેશતનજ મનચેરલ નીકીચન,
નશરવાંચલ જેહરાંચલ પાંડે, નાનાપાઈ રતનજ મીચગર,
કુવરલ કાવશલ નશોવાલા. (૧૮૮૦ માં) રૂસતનજ મ. રૂ.
કાગા, માલિકલ હોરમજલ માણુ. (૧૮૮૧ માં) અરથેલ
કાગા, માલિકલ હોરમજલ માણુ. (૧૮૮૨ માં) અરથેલ
કાગા, માલિકલ હોરમજલ માણુ. (૧૮૮૩ માં) અરથેલ
કાગા, માલિકલ હોરમજલ માણુ. (૧૮૮૪ માં) રતનજ અરથેલ કાંગા,
ભંગીર મ. રૂ. કાગા. (૧૮૮૫ માં) રતનજ અરથેલ કાંગા,
રતનજાઈ દાદાપાઈ આમરન શંકીડરીવાલા, શાપુરલ શોરા-
મજ આમરન શંકીડરીવાલા, હોરમજલ નશરવાંચલ વડીલ,
માલિકલાઈ ભંગીરજાઈ તાલેવારનાં એમ. એ; શોરામજ દાદા-
પાઈ દુભાશ. (૧૮૮૫ માં) શ્રીરંજ હીનશાહ પેનર, બરજો-
રલ હીનશાહ ભાંચ. (૧૮૮૬ માં) શ્રીરંજ કાવશલ ચોલી-
શીર, અરદેશર કાવશલ હોમજ, નવરોજલ પેશતનજ વડીલ.
(૧૮૮૭ માં) માલિકલ ભંગીરલ યુસતાલ. (૧૮૮૮ માં)
શ્રાંચલ હીનશાહલ પીટી, હોરમજલ ડોરાલાઈ કાગાલ,
અરદેશર શ્રાંચલ બાપુરલ, દોરામજ નમયેલ તાતા,
બી. એ; અરથેલ નવરોજલ કાવશલ, એલ. સી. ઇ;
(૧૮૮૯ માં) ડાકર બરજોરલ શોરામજ સસાર. (૧૮૯૦ માં)
પાંનપાઈદર ધનજાઈ હોરમજલ કરાકા, હીનશાહ અરદેશર
તાલેવારનાં. (૧૮૯૧ માં) પેશતનજ માલિકલ કાંગા, બી.
એ; એલ. એલ. બી; શ્રીરંજ અરથેલ શેકના, બી. એ;
પીરોજશાહ નશરવાંચલ પલીડર, બી. એ; એલ. એલ. બી.
(૧૮૯૨ માં) નમયેલ છલખાઈ ગળવર, એમ. એ.
એ લાડના હાનરી ગેમ્પરી તરીકે શેકા પેશતનજ
હોરમજલ કાગાલ, સી. આઈ. ઇ; અને શોરામજ શાપુરલ
બંગાલી, સી. આઈ. ઇ. ને સુડી કાલેલા.

૧ હાઇસ અર્ધ ઇડીયા, તા. ૨૦ અને ૩૧ મી

જાન્યુઆરી ૧૮૬૫.

૨ શેક રૂસતનજ હોરમજલ કોટવાલના બાવા.

ઓફી આજુ થયો હતો. ૧૮૫૮ માં એવણુ ઓલવાડ તાલુકાના અને તે પછી ૧૮૬૩ માં ભરૂચ જીલ્લાના પેલ્લા વર્ગના મામલતદાર ઠંડા હતા. એવણુનું મરણ મુરતમાં બીપજી હતું.

તાં ૨૩ મી જાનેવારી.

૩૧મ્ ૩ માહ ૫ (કે) ૧૨૩૪ યજ્ઞેભરૂદી.

મરાણ—ડોશાભાઈ એલજી બાકમર—ઉમર ૫૫ (૬૦) થોડે એલજી અરથેલ બાકમરના વડા દીકરા. એવણે ૬૦ સં ૧૮૨૦ માં પોતાના બાપનાં મરણ બાદ પોતાના બાપચો શેડા પેશનજી અને હોરમજીની સાથે મલી તેમનું લીલાકિયાનું તથા કમીયન એજન્ટનું બેહણું કામ “એલજી અરથેલના છોકરાઓ”ને નામે સંભાળ્યું હતું. એ પછી બાપચોથી છુટા પડી તાં ૧ લી ફેબ્રુવારી ૧૮૪૯ થી “ડોશાભાઈ એલજી અને છોકરાઓ”ને નામે તથા તાં ૧૬ મી માર્ચેમર ૧૮૫૪ થી પોતાને એજાને નામે તેજ કામ આજુ રાખ્યું હતું.

તાં ૨૫ મી જાનેવારી.

આજ દીને મરહુમ થોડા ડોશાભાઈ એલજી બાકમરનાં ઉમરમાં તેમનાં વીધવા બાઈ અરથેલાબાઈએ ૩૨૦૦૦ દીકરાઓ શેડા દાદાભાઈ, બહમનજી, અને રતનજીએ ૩૬૦૦૦ દીકરીઓ બાઈચો મેહરબાઈ તે થોડા અરથેલ હોરમજી વાડીઆનાં ધણીઆની, શુનાંબાઈ તે થોડા શોરાબજી એલજી કોલમવાલાનાં ધણીઆની, આવાંબાઈ તે થોડા શોરાબજી ડોશાભાઈ મોલીવાલાનાં ધણીઆની, રતનબાઈ તે થોડા શોરાબજી જીજાભાઈનાં ધણીઆની, અને ડોશીબાઈ તે થોડા માણેકજી રતનજી બનાજીનાં ધણીઆનીએ ૩૮૫૦૦ તથા બીજાં એથીએ ૩૩૦૧ મલી ૩૧૬૫૧૧ ધર્મેલાતાં એમાં આપ્યા હતા.

તાં ૨૫ મી જાનેવારી.

“મર જમથેલ જીજાભાઈ પારસી મેનિસિઅંટ ઇન-રીટીડેડ”ના સરકાર તરફના એક અધિકારી થોડા ડોશાભાઈ શોરાબજી મુનસીમે બહારની લીધે પોતાનાં ઓફી છોડવાથી તેમની જગ્યાએ નાગદાર સરકારે થોડા મનથેરજી હોરમજી કામાજીને નેમ્યા હતા.

તાં ૨૬ મી જાનેવારી.

૩૧મ્ ૬ માહ ૬ (કે) ૧૨૩૬ યજ્ઞેભરૂદી.

મરાણ—મેહરામજી ડોશાભાઈ પારખ—ઉમર ૫૫ (૬૮) થોડા ડોશાભાઈ માણેકજી પારખના નાધમા દીકરા. એવણુ

૧ જાને જમથેલ, તાં ૨૬ મી જાનેવારી ૧૮૬૫.

૨ જાને જમથેલ, તાં ૨૭ મી જાનેવારી ૧૮૬૫.

૩ મરહુમ થોડા જમથેલ બેહરાંમજી પારખના બાપ તથા સરખાન મેનર જમથેલ નવરોજી પારખના બાપો.

પ્રથમમાં મુરત મધે પોતાના બાઈ થોડા હરહનજીની સાથે, અને તે બાદ તેમનાથી છુટા પડી પોતાના સુસરા થોડા દાદાભાઈ પેશ-તનજી આલવાણવાલાની મારફતે રહેના બાપાર તથા આડનનું કામ ચલાવતા હતા. એવણુનું મરણ મુરત મધે બીપજી હતું.

તાં ૨૬ મી જાનેવારી.

થોડા મેહરામજી દાદાભાઈને નામદાર સરકારે મુંબઈનાં ટાપુ અને મેહરના ડીલીકટ રેજીસ્ટ્રાર તરીકે નેમ્યા હતા.

તાં ૨૭ મી જાનેવારી.

વતસાડ મધે જરથોસ્તી રવાનિને અવતમજી પેહિ-આડવાનું એક ફંડ આજ દીને ત્યાંનાં ફેરતાક જરથોસ્તીએએ ઉપુ કમીજી હતું. એકામમાં પારસીઓની વસ્તી ૨૦૦) ધરની હતી, જેમાં મર ૪૦૫) અને મોરત ૪૬૫) મલી આસામી ૮૭૦) હતાં. ઉપમાં ફંડમાંથી વતસાડ મધે પગારદાર બાંધીઆ ૪) રાખ્યાં; તથા તેમને રવાનિને અવતમજી પેહિઆડવા બધ જવી વખતે મેહરવાનાં નવાં કપડાં દર વર્ષે કરી આપવા, તથા દોખનું પહેરજવવા, જોધવી વખતે નવી મેહિના કરાવવા, તથા દોખમાં અને મેહિનામાંનાંની મરામત કરાવવા તેમજ સુકીમાં ચોરામ અને આતશ જરી રાખવા વગેરેનો બંદોબસ્ત કરવામાં આથી હતો. એ ફંડના વતસાડ આતેના તરફી તથા માનેજરી તરીકે થોડા બહમનજી કુવરજી, શાપુર-નજી લીમજીબાઈ મેહરેનાથના, વીકાજી શાપુરજી, તથા બહમ-નજી પેશનજી નેમ્યા હતા; અને ઉપેલા અરથ કરતાં નાણું નો કાંઈ એકડું થાય તે મુંબઈની પારસી પંચાયતનાં ફંડના તરફીએ હરજક તેની સરકારી નોટ બધ પંચાયતનાં ફંડમાં એક જુડું ખાતું પાડી તેનું આજ જમારે ઉપલા વતસાડના તરફી અથવા માનેજરી મંચામે તેવારે ચોક્કસવાનો બંદોબસ્ત કરીએ હતો.

૪ બાંધે અવરમેંક મેકેક, તાં ૨૬ મી જાનેવારી ૧૮૬૫.

૫ એ ફંડમાં વતસાડ મધે પ્રથમ ૩૧૦૦૦ નીચે મુજબ બંધાયેલ હતા :—

(૧૨૫) મોરાબાઈ શાપુરજી હાં શાપુરજી. (૩૧૦૫) જનજીબાઈ જુરાબાઈ. (૩૧૦૨) બહમનજી કુવરજી તથા વીકાજી શાપુરજી તથા બહમનજી પેશનજીની ફંડ. (૩૫૧) જમથેલ માણેકજી, મોરાબાઈ કાવરજી કોનરજી. (૩૫૦) દાદાભાઈ બહમનજી કાનરજી. (૩૨૫) નાનાભાઈ દાસજી ચાંધીઆના છોકરાઓ, કોલાબાઈ કુવરજી અણુ, બીબાજી રતનજી કોનરજી, બહમનજી બીબાજી કાહના છોકરાઓ. (૩૨૦) કુવર-બાઈ તે નસરવાંનજી પ્રસંભજી કોનરજીનાં વીધવા. (૩૧૫) રતનજી કુવરજી દુહીઆનાં, મેહરાંનજી બરજોરજી નેશાનાં, એ જમથેલ કોરસાચવજી, એ દોરાબજી તથા કાવરજી ગણા, માણેકજી કુવરજી અણુ, રતનજી બહમનજી મુનરી. (૩૧૦) નસરવાંનજી બરજોરજી, એ શાપુરજી કોરસાચવજી, મેહરાંનજી કુવરજી દુહીઆનાં, દરુર પીરોજી પેશનજી,

તા ૦ ૧ સી ફેબ્રુઆરી.

આજ દિને મહવારનાં ૧૦ કલાકને અમમે શેઠ માણે-
કજી ખરશેદજી મરાઠ્ઠી બેઠી બાઈ આઈમિએનાં લગન શેઠ
ખરશેદજી રૂમતમજી કામાજી સાથે થયાં, તેની ખુશાલીમાં

એ ૦ હીરાજી હોરજીજી ભર્યા, રતનજી નયુભાઈ બીલપારી-
વાલા, (૩૨૪૭) (૩૧૦) ની અંદરની રકમ.

એજ મુજબ મુખ્ય મથે વસનારા વલસાડના બરથો-
સ્તીએએ નીચે મુજબ રૂ.૬૦૬ ભર્યા હતા :—

(૩૨૦૦) એ ૦ પેશતનજી નવરોજીજી. (૩૫૦) એ ૦
ખરશેદજી હીજીઆરજી, એ ૦ નવરોજીજી પેશતનજી સંજીઆ
અથવા કાપડીઆ. (૩૨૫) નાનાભાઈ ખરજોરજી પાદરીનાં.
(૩૨૫) ભંગીરજી ભરથોજી કાનજી, ભીખાજી કાકેઆભાઈ
ચાણીઆ. (૩૨૦) એ ૦ શાપુરજી હોરજીજી કંનચંજીના, એ ૦
બહનજી ચાણીજી વલસાડા. (૩૧૫) ચોરાભાઈ ખરજોરજી
પાદરીનાં. (૩૧૦) એ ૦ પાલજીજી શંભજી રીલીઆ, એ ૦
શંભજી નવરોજીજી કાકુબના, એ ૦ શંભજી નવરોજીજી
રજોઆ, એ ૦ નશરવાંનજી પેકરંમજી રોલીના. (૩૧૨૨)
૩૧૦) ની અંદરની રકમ.

વળી મુખ્ય મથે શેઠ જવાહર ચાણીજી વાણાએ
રૂ.૧૦૦૦) તમા શેઠ પેશતનજી ભંગીરજી તારાબંદે. (૩૧૫૧) એ
૪૬૩) ભર્યા હતા.

છોકી મે રકમ સિવાય એ ૪૬૩) વલસાડના બરથો-
સ્તીએએ શરઅવસરે તથા દર શાય નોરોજીને રાંધે
નાથલી નાથલી રકમો ભરી એ ૪૬૩ પગલર કીધું હતું.

એ ૪૬૩ના વલસાડ મથેના તરસી તથા જાનજોરો
તરસી જીવવા પેઢેકે દીને કડવા ગ્રહચોખાંથી શેઠ બહનજી
પેશતનજીએ ઇ ૦ સ ૦ ૧૮૭૫ માં આકેડી હાડપાથી તેમની
ભગીપર તેમના દીકરા શેઠ બનજીભાઈ બહનજી, તથા શેઠ
લીકાજી શાપુરજી ઇ ૦ સ ૦ ૧૮૮૫ માં મરણ પામ્યા તેમની
ભગીપર શેઠ પેશતનજી બહનજી મુનરી, અને શેઠ રૂમતમજી
બનજીભાઈ જાસદર અને એ ૦ ખરશેદજી દરુર શરીજીને
એજ શાપુરજી નવા વધારે તરસીઆ તરીકે મુકર કીધા હતા.

એ ૪૬૩માં નીચલાં ત્રણ ખાતાં દર રૂ.૧૦૦) ની રકમનાં
તેજુ. વ્યાજ ચાણ ખરથમાં વાપડવાની સરતથી વડાચાખાં
આવેનાં છે :—

(૧) તા ૦ ૨૧ મી નવેમ્બર ૧૮૭૪ ને દીને એ ૦
રૂમતમજી ફેરાશાપજી પેતાના ભાઈ મરજીજી નમશેદજી
ફેરાશાપજીનાં પુનને માટે. (૨) તા ૦ ૮ મી મેએ ૧૮૮૬
ને દીને બાઈ ખરશેદજીએ પેતાના બાપદે મરજીજી શેઠ
કેલાભાઈ કુવરજી અહુની પુનને માટે. (૩) તા ૦ ૫ મી ફેબ્રુ-
વારી ૧૮૮૭ ને દીને શેઠ ચોરાભાઈ દાદાભાઈ કાનંવાલાએ
પેતાનાં મેહન મરજીજી બાઈ મુરજીજી તે મરજીજી નશર-
વાંનજી શંભજી કાનંજીનાં લીધવાનાં પુનને માટે તેવજીની
પૂજામાંથી.

એ ૪૬૩ મથે ભરાએલી રકમમાંથી પ્રથમ રૂ.૨૭૫૬) ઇ ૦
૧૮૮૫ માં મુખ્યની પારસી પંચાતનાં ૪૬૩ના તરસી
ને સ્વાધીન કીધા હતા, જેઓએ ૧૧) વર્ષ સુધી
કોમ. રૂ.૨૯૨૮૧૬ એકડું કરી તા ૦ ૧૭ મી નવેમ્બર
ખરશેદજી પંચાતનાં દરતરમાં રૂ.૫૫૭૮૬૫ તું એક
વેસ્ટરન ઇસ્ટલેન્ડ બંરોશાની રવાનેને અવલ-
ચીજી ભંગીરજી ઈસ્ટ બાઈ) એવાં નામથી પાસજી

એ શેઠ નામદાર મરજીજી મર જામરજી કીઆરને તેના ફેરાશા
માથે, તથા કામીદાર કોમ અને બીજા મર્ચે આગેવાંન
કુર્યામજી ગ્રહચોને નામના ઉપર બોલાયા હતા. ૧

તા ૦ ૫ મી ફેબ્રુઆરી.

અતરેની ઇડા ધોતિય ઇનરકીટપુત્રનાં ચિખનારા
હોકરાએને પાણી પીતને શેઠ ખરશેદજી ફરકુનજી પારખે
એક કુવારે ખંધાવી આપ્યો હતો. ૨

તા ૦ ૮ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૧૯ માઈ ૫ (ચિ) ૧૨૩૮ યદેનરદી.
આજ દિને મરજીજી શેઠ મેહરવાંનજી ખરશેદજી નયાં-
વાલાનાં ઉમલામાં તેમના દીકરા શેઠ ખરશેદજી મેહરવાંનજી
નયાંવાલાએ રૂ.૮૧૫) ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા. ૩

તા ૦ ૧૩ મી ફેબ્રુઆરી.

એ ૦ મેહરવાંનજી ભીખાજી કામાએ આજ દિને મરજીજી
શેઠ કાવજી મેહરવાંનજી બનાજીનાં આતથમેહરવાંનાં લીવાંત-
ખાતાંમાં “બરથોસ્તી અને અને બરથોસ્તી ધર્મ” ઉપર,
એક ભાષાજી કીધું હતું. ૪

તા ૦ ૧૫ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૧ માઈ ૫ (ચિ) ૧૨૩૪ યદેનરદી.
આજ દિને મરજીજી બાઈ મેહરવાંનજી મુરતવાલા મર-
જીજી શેઠ રૂમતમજી એલજી વાડીઆનાં લીધવા તથા મરજીજી
શેઠ ફરકુનજી ચોરામજી પારખનાં બેઠીનાં ઉમલામાં તેમની
ચોનાની પૂજામાંથી રૂ.૧૦૦૦૦), બાઈ શેઠ ખરશેદજી ફરકુ-
નજી પારખે રૂ.૬૦૦૦), બાઈ મરજીજી શેઠ નમશેદજી ફરકુનજી

હતું, અને તે રકમની ચરકારી નોંધ લઈ તેજુ દર વર્ષેજુ
વ્યાજ તે ખાતે એકડું કર્યા કીધું હતું. એ રકમમાં વલસાડથી
ઇ ૦ સ ૦ ૧૮૭૮ સુધીનાં અવારનવાર રૂ.૫૯૭૫) જોરેવામાં આપ્યા હતા, એ ૪૬૩ને હીસામે હાલ મુખ્યની
પારસી પંચાતનાં ૪૬૩માં સર્વત ૧૯૪૫ સુધીના હીસામે મુજબ
તરસીએ હસતકનાં ખાતાંમાં રૂ.૧૬૮૨૦) તથા એકડા થયા હતા.

એ ૪૬૩માં બધા મળી ઇ ૦ સ ૦ ૧૮૮૫ સુધીનાં
રૂ.૨૦૭૬૬) નમશેદજી તરસી ચરઅવસરે ચલવા હતા,
તથા રૂ.૧૧૦૨૧) નમશેદજી વ્યાજના હિસામા હતા, અને ખરથ
મથે મળી રૂ.૧૪૦૧૫) ન થયો હતા, જે બાદ કરતાં સર્વત
૧૯૪૫ ના તેના છેલ્લા છાપલા હીસામે મુજબ રૂ.૧૭૭૭૭) ની
પૂજાથી, જે મથે જીવર ભણાયા મુજબ રૂ.૧૬૮૨૦) ના
મુખ્યની પારસી પંચાતનાં ૪૬૩ના તરસીએ હસતક અને
બાકી રૂ.૫૫૭૮૬) વલસાડના તરસીએ હસતક

૧ મુખ્યની આણ, તા ૦ ૪ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૫.

૨ ભમે નમશેદ, તા ૦ ૬ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૫.

૩ ભમે નમશેદ, તા ૦ ૧૧ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૫.

૪ ભમે નમશેદ, તા ૦ ૧૫ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૫.

પારખના છોકરાઓ શેઠા રતનજી, દીનચાહજી, રૂપભજી, શેરાખજી, તથા બેહન બાઈ દીનચાહજીએ રૂ૧૧૦૦), બનિજા શેઠ નરસિંહજી બરજોરજી પારખ તથા તેમનાં ધણીઆંની બાઈ ડાંશીબાઈએ રૂ૨૫૦), કાકાના છોકરા શેઠ મેહરામજી માણે-કજી. બાઈઆએ રૂ૧૦૦), તથા બીજાં બેઠાઓએ રૂ૨૫૦) મળી કુલે રૂ૨૧૬૦૦) ધર્મખાતાઓનાં આપ્યા હતા. ૧

તાં ૧૬ મી ફેબ્રુવારી.

અતરેની જીવોચારીકલ ચેલાચાહડીનું છડું દફતર ઝપાવી ત્રણ કરવાના અરસ મણે શેઠ શેરાખજી પેશતનજી ફરોમ-જીએ રૂ૧૦૦૦) બેટ આપવાથી તે બાપે આજ દીને એ ઈંડકીની મલેલી સળામાં એ શેઠના મોઢે ઉપકાર માનવામાં આવ્યો હતો. ૨

તાં ૧૦ મી ફેબ્રુવારી.

રોજ ૨૯ માહ ૫ (ચિં) ૧૨૩૪ યન્દેજરદી.

મરણ—ફરોમશેઠ જમચેદજી દરુર કામદીનના ૩—
ફેબ્રુ વર્ષ ૬૧). દરુર જમચેદજી કાઢિયજી કામદીનના અથવા 'ભાઈ મહિષ દરુર' ના વડા દીકરા. એવણુ ઈં ૪૦ ૧૮૨૦ થી સુરતાના કોટવાલ ખાંભાસાહેબ અરેસર ધનજીચાહ માહરુના શ્રેયસેદાર હતા. તે પછી તાં ૧૦ મી જુલાઈ ૧૮૪૬ ને દીને સરકારે એમને રાંચલના ફેલદાર નેમ્યા ત્તા. તે બાદથી આર વર્ષ બાગમી ઈં ૪૦ ૧૮૫૦ થી આખનાં દરદને લીધે પેનથન લઈ ભરસ પોતાનાં વંતનમાં ખર્ચ રહેવા હતા, અને ત્યાંજ મરણુ પામ્યા હતા.

તાં ૧૮ મી ફેબ્રુવારી.

રોજ ૨૯ માહ ૫ (ચિં) ૧૨૩૪ યન્દેજરદી.

મરણ—શેરાખજી મેહરવાંનજી ખરેધાત—ઉમર ૫૧) સુરતાવાના શેઠ મેહરવાંનજી મોઢાબાઈ રાંચના દીકરા. એવણુ અતરેના પેહલવેકા અકાંડેટ જમરન મીં વેડન-વરતની નોકરીમાં હતા, અને પેહલવે એવણે ધણુજા સુરીઆંની કાવાથી "અરેધાત" ની અડકથી એમખાતા હતા. ઈં ૪૦ ૧૮૨૪ માં સીંઠ વેડનવરન ઇંગલાંડ ગયાથી તેની નોકરી કોડી થોડકે પછી નીજધરી ગયા હતા, અને તે બાદ પોતાના દીકરા શેઠ મેહરવાંનજી શેરાખજી અરેધાત સાથે એડનતો આપાર મચાવતા હતા. ઈં ૪૦ ૧૮૫૨ માં શેઠ મેહરવાંનજીનાં મરણુ પછી એકાંત જીંદગી ગુમારી હતી.

૧ જામે જમચેદ, તાં ૧૬ મી ફેબ્રુવારી ૧૮૬૫.

૨ રાઈચસ ઔર હંડીઆ, તાં ૬ થી મારચ ૧૮૬૫.

૩ મરુકુશ શેઠ સાદામજી તથા શેઠા મનચેરજી તથા શેરાખજી રાંચરોજ દરુર કામદીનના બાવા.

૪ શેઠ પેશતનજી શેરાખજી ખરેધાતના બાવા.

તાં ૨૦ મી ફેબ્રુવારી.

રોજ ૧ માહ ૬ (ચિં) ૧૨૩૪ યન્દેજરદી.

શેઠ પેશતનજી શાપુરજી માચર તથા શેઠ માણેકજી શાપુરજી કાકાએ પોતાનાં છોકરાંઓની આજ દીને વાપલી નવ-જોતની ખુશાલીમાં રૂ૧૧૦૦૦) ધર્મખાતાઓનાં આપ્યા હતા. ૫

તાં ૨૧ મી ફેબ્રુવારી.

શેઠ મનચેરજી કામચજી શાપુરજી લંગડાનાએ "સુનતાખમે શાહનામે" નામનું ફેરોસીનાં શાહનામાં મલેલી સુડી કાઢકી ફારસી બેતો તથા બીજી કેટલીક બાબદોના ગુજરાતીમાં બોલાવાનું એકપુસ્તક છપાવી ઘણા કીડું હતું. ૬

તાં ૨૨ મી ફેબ્રુવારી.

મર જમચેદજી જીજીભાઈ રુકુલ ઔર આર ઔર ઇનજીનીયરી કમીટીની આજતા માગતી તાં ૧૧ મીને દીને મલેલી સળામાં એ ખાતાને બધુકના ચારા પાચાપ લાવવાને તેની વાર્ષિક આવકમાં રૂ૧૧૬૦૦) નો ઉમેરો કરવા મણે રૂ૩૫૦૦૦૦) સાગતજી લાખની ધાપજી કરવાને મર જમચેદ-જીનાં કુટુંબને અરજ કરવામાં આવ્યાથી હાનરેખત રૂપતમજી જમચેદજી જીજીભાઈએ પોતાની તરફથી રૂ૫૫૦૦૦), પોતાનાં માતાજી ડાંગર લેડી આનાંબાઈ તરફથી રૂ૧૫૦૦૦૦) ડાંડ લાખ, અને બેહન બાઈ પીરેતખાઈ તરફથી રૂ૧૫૦૦૦) મળી રૂ૨૨૦૦૦૦) ની રકમ એ રુકુલની કમીટીનાં નામપર અતરેની કમરશીયત બેંકમાં ૮ ટકાને બાબે નજી વર્ષની બાંકી ચુદતે મુકવાને આજ દીને કમીટીપર લખી જણાવ્યું હતું. ૭

૫ જામે જમચેદ, તાં ૨૧ મી ફેબ્રુવારી ૧૮૬૫.

૬ "સુનતાખમે શાહનામે, ઇઆમે ઇરાંજી દેશના પારસી-ઓનાં પાદશાહોની તવારીખની શાહનાંમાં નાખતી મોડી કેતાખ ને શાએર શીરદોશી તુલ્કીએ આસરે બીઆં ૬૦૦ ૧૨ચોની વાતપર લખી હતી, તે મલેલી હાલનાં પારસીઓનાં જુનજોગ, જ્યાંને, તેમજ આલકોને વાંધી વાકેર થવા જોગ સુડી કાઢક-કાં અચલ બેતોનું નોંધજી પુસ્તક કેટલીએક તસવીરો સાથે. એ પદે શીરદોશીની જીંદગીનો ઉવાલ તથા પારસીઓનાં પાદશાહોની તવારીખ, તેમજ બીજી બાબદો વીધે જુનજોગની બારામાં ફેરોસીએક મેલાસો કીધાઈ. બનાવનાર, "મનસુખ" તે મનચેરજી કામચજી શાપુરજી લાં. મુખાઈ; ઇલુકેશન સોસાયટી પરસ. જાનેવારી સને ૧૮૬૫."

૭ રાઈચસ ઔર હંડીઆ, તાં ૧૩ થી મારચ ૧૮૬૫.
જામે ૫૫ લખયા બાદ તાં ૧૬ મી જુન ૧૮૬૫ ને દીને હાનરેખત રૂપતમજીએ કમીટીને લખી જણાવ્યું કે એકજ કારણેને લીધે તેવજી જીર જણાવેલી રૂ૨૨૦૦૦૦) ની ધાપજી પોતાના કમચનાં રાખી તેનું ૮) ટકા પ્રમાણે દર માસે જીર-જીર બાજ ૧૨૩૬૬૧૦) ૮) ની રકમ તાં ૧ જી જુન ૧૮૬૫ થી દર મહીને કમીટીને ભર્પાં જશે. તે જુનજી તેવજી એક વર્ષ સુધી એ રકમ ભર્પાં બાદ ચરો બદલાઈ જવાથી તેમને ખાલે ડાંગર લેડી આવાંબાઈએ પોતે આવવા કહેલી જીવની રૂ૧૫૦૦૦) ની રકમનું ૮) ટકા લેખે બાજના દર માસે

તા ૦ ૨૦ મી ફેબ્રુવારી.

રોજ ૮ માહ ૬ (ચિ) ૧૨૩૪ યજ્ઞદેવરદી.

મરણ—બેનનજી કાવચજી બાંધો—ઉમર વર્ષ ૫૫)

એમણુ અતરેનાં પારમાંનાં વાહણોપર જોરાકી પોહ્યાડ-વાનાં ધંધા કરતા હતા. મુંબઈમાં આગલા વખતમાં નચેશાહાર તથા ખાંધીઆઓને ને જુલમાત આલેતા હોતો તે ઠાકરામાં એવજી ધણીક રીતે પોતાની ભત્રી મદદ આપી હતી, તથા જરોચારી રવાનને અવલમંજય પોહ્યાડવાણું ફંડ અતરે સ્થાપું ત્યારથી નચેશાહાર તથા ખાંધીઆઓ ઉપર હેપરેખ રાખવાને પંચાતના તરફી ચાહેણો તરફી નેમેશી કમીટીના એક અધિકારી હતા.

તા ૦ ૨૮ મી ફેબ્રુવારી.

રોજ ૯ માહ ૬ (ચિ) ૧૨૩૪ યજ્ઞદેવરદી.

આજ દિને મરહુમ શેઠ માણેકજી નવરોજજી ધંધાકાનાં ઉમણામાં તેમનાં જેથીઓએ ૩૮૨૧) ધર્મપાતાંઓમાં આપ્યા હતા.

તા ૦ ૧ મી માર્ચ.

આજ દિને મરહુમ શેઠ બેનનજી કાવચજી બાંધો-વાલાનાં ઉમણામાં તેમની પોતાની પુછમાંથી તથા જેથીઓ અને મીનોએ મંચી ૩૩૩૭૫) ધર્મપાતાંઓમાં આપ્યા હતા.

તા ૦ ૩ જી માર્ચ.

શેઠ હેરમજી દાદાભાઈ પલીડરે અતરેની મીકાની-કમ ધનસ્વીકૃતના મુંબઈમાં આજ દિને રાઉન હાલમાં “લારડ કાનીંગ્મી હિંદુસ્તાની કારકીરદી” વિષે એક જાહેર બાપણું ધંધેજમાં કીધું હતું. મરનશીનની પુરસીએ નામદાર ગવરનર યુર બારટલ કીઆર ખીરાજનાર હોતો, પણ જાહેર રોકાણને લીધે તે નામદાર આવી શક્યો નહિ.”

તા ૦ ૬ મી માર્ચ.

રોજ ૧૮ માહ ૭ (ક) ૧૨૩૮ યજ્ઞદેવરદી.

આજ દિને મરહુમ બાઈ ચુલેલાંનવાણું અવધા યુવબાઈ તે મરહુમ શેઠ ફરોમજી બીખાજી પાંડનાં વીધવાનાં ઉમણામાં તેમના દીકરા શેઠ મેહરવાંનજી ફરોમજી પાંડેએ ૩૧૦૦૦૦) એક લાખની રકમ પોતાનાં ધર્મપાતાંનાં ફંડોના

૩૧૦૦૦) બીજું એક વર્ષ સુધી ભર્યાં કીધા હતા, અને તે બદલ ૪૦ સં ૧૮૬૮ થી ૪૦ રકા લેવે ૧૨ શાલ ૩૪૮૦૦) ડાયરેક્ટર લેડી આવાંબાઈએ ૪૦ સં ૧૮૭૦ માં પોતાની હેવાની સુધી અને તે બદલ તા ૦ ૩૦ મી ડિસેમ્બર ૧૮૭૨ સુધી બાઈ પીરોજબાઈએ એ રકમ ભર્યાં કીધી હતી.

૧ બને જમશેદ, તા ૦ ૧૬ મી માર્ચ ૧૮૬૫.

૨ મુખબજે સુમાચાર, તા ૦ ૮ મી માર્ચ ૧૮૬૫.

૩ ઠાકરમસ આરબુડીયા, તા ૦ ૬ મી માર્ચ ૧૮૬૫.

તરફીઓના સ્વાધીનમાં કરી તે મધેથી મુંબઈ મધે તેમની નજરમાં આવે ત્યાં થોડી થોડી જગ્યાએ વેચાતો લઈ તેના દુકાન પાકી જરોચારીઓને મુલ્ય બાવે વેચવા છતાં બોમ્બે બાંડે આપવા, અથવા તે ઉપર કમારતો બંધાવી જરોચારી કુટુંબને મુશ્કેલ બાવે વેચવા, અને તેની જોડમાં એ ઉપલી રકમ પુરી થાય ત્યાં પર એ કામ ચાલુ રાખવાની તંદરેસ્તી પદ્ધતી હતી. એ ઉપરાંત મરનારાની ખીજ દીકરા શેઠ હેરમજી ફરોમજી પાંડેએ ફેરમાંનાં એક હાખસું બંધાવવા તથા ખીજાં ધર્મનાં કારણોપર ૩૧૦૦૦૦), દીકરાના દીકરા શેઠ ધનજીભાઈ પેચતનજી પાંડેએ ૩૧૦૦૦), દીકરી બાઈ હેલાઈજ તે શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટીનાં ધણીઆંનીએ ૩૨૫૦૦), દીકરીઓ બાઈ આવાંબાઈ તે મરહુમ શેઠ ચોરાખજી કાવચજી આશખરનાં વીધવા તથા બાઈ બચુબાઈ તે શેઠ મનચેરજી ફરોમજી કોહલાનાં ધણીઆંનીએ ૩૧૦૦૦), જમાઈ શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટી ૩૨૫૦૦), દીકરીની દીકરીઓ બાઈ બીખાઈજ તે શેઠ દાદીભાઈ નોશરવાંનજી દાદીશેઠનાં ધણીઆંની તથા બાઈ નવાજબાઈ તે શેઠ પીરોજબાઈ મેહરવાંનજી જીજાભાઈનાં ધણીઆંની તથા બાઈ પીરોજબાઈ તે શેઠ જીજાભાઈ ધનજીભાઈ મુરાદનાં ધણીઆંનીએ મંચી ૩૧૦૦૦), વહુ બાઈ શુભાંબાઈ તે મરહુમ શેઠ બરજોરજી ફરોમજી પાંડનાં વીધવાએ ૩૫૦૦), વહુ બાઈ બીખાઈજ તે મરહુમ શેઠ મેહરોમજી ફરોમજી પાંડનાં વીધવાએ ૩૫૦૦), વહુ બાઈ બચુબાઈ તે શેઠ હેરમજી ફરોમજી પાંડનાં ધણીઆંનીએ ૩૫૦૦), મેહનના દીકરાઓ શેઠા મનચેરજી હેરમજી કામાજી તથા મેહરોમજી કારમજી કામાજીએ ૩૧૦૦૦), મેહનની દીકરી બાઈ હીરાંબાઈ તે શેઠ પેચતનજી હેરમજી કામાજીનાં ધણીઆંનીએ ૩૨૦૦) તથા દીકરા શેઠ મેહરવાંનજીના દોસ શેઠ ફેરબાઈજ હેરમજી ભર્યાએ ૩૫૦૦), તથા ખીજાં જેથીઓએ ૩૨૭૫) મંચી ૩૨૧૪૭૫) ધર્મપાતાંઓમાં આપ્યા હતા.

તા ૦ ૧૨ મી માર્ચ.

રોજ ૧૧ માહ ૬ (ચિ) ૧૨૩૮ યજ્ઞદેવરદી.

મરણ—હેરમજી ચોરાખજી રૂસ્તમફરોમના—ઉમર વર્ષ ૮૦) શેઠ ચોરાખજી માણેકજી રૂસ્તમફરોમના ખીજ

૪ એ સસનાં મકાને બંધવાણું કાચ ચેર સદાજાં ચાપલી બોવારીને લીધે ચાલુ થયું નહિ, તોપણ શેઠ મેહરવાંનજીએ કહેલાકીના રવાનાર પોતે લીધેલી ખાલી જમીનના ફેલાવે દુકાનમાં તથા ફેલાવે જમીન ઉપર રસ્તી ચેડેલીઓ બંધાવી તે ગરીબોને સસતે બાંડે રહેવાને બની આવે માટે જોઈ કીમતે તે વેચી નાખી હતી, અને તે ખરીદનારાઓ સાથે એવી સરત કીધી હતી કે “તેઓ ને મકાન બાંધે તેમાં પોતે વસે અને પારસીઓને વસાવે, તથા બાંડની થોડી લાલચ કરી પરકામનાઓને બાંડે આપે નહિ.” આવી રીતે એ તરની જમીન થોડી કીમતે વેચી શકે સસતી વેચી નાખવાથી એવણે ૩૨૫૦૦૦) ની ખોટ ગઈ હતી.

૫ બને જમશેદ, તા ૦ ૧૧ મી માર્ચ ૧૮૬૫.

દીકરા. એવણુ પ્રથમમાં પોતાનાં બાપના મીનના વ્યાપારમાં પોતાના બાપજીએ મુલ્યે શામેલ હતા. તે પછી ૬૦ સં ૧૮૩૧ માં બાપનાં મરણ બાદ પોતે એખામી મીનના વ્યાપાર માણુ રાખી હતા.

તાં ૧૪ મી મારચ.

આજ દીને મરુમ શેડ હોરમજી શોરાખજ રમખ-કરમનાનાં ઉમણાંમાં તેમની પુછમાંથી તથા અગ્રીમીએ મસી રૂ૫૦૦૫) ધર્મખતાઓમાં આપ્યા હતા.

તાં ૧૫ મી મારચ.

શેડ હાલખાઈ ડાયાખાઈ કામજ તેણુનાં ધણીઆંની બાઈ યુગબાઈને, તથા શેડ રમખજ શાપુરજ ઉમરીજ પોતાનાં ધણીઆંની બાઈ બીરોખાઈ અને બેરી બાઈ બીરોખાઈને લઈ આજ દીને હંખસોડી મુકરે ગયા હતા.

તાં ૧૬ મી મારચ.

અમદાવાદમાં ત્યાંના નરચોસ્તીએ નયાથાસારાંતુ એક રૂંડ કીધું હતું, જે મધે શા પુરચેજ નોચ-વાંતુ કામજીએ પેઢમવેડા રૂ૨૦૦૦) ભરી આપ્યા હતા.

૧ મધે નચેડ, તાં ૧૬ મી મારચ ૧૮૬૫.

૧ બોમ્બે એક, તાં ૧૪ મી મારચ ૧૮૬૫.

૩ હુમરાત ગીવ, તાં ૨૮ અપરેલ ૧૮૬૫.

એ રૂ૨૦૦૦) અમદાવાદની નરચોસ્તી અણુખનનાં રૂંડમાં નમે કરવામાં આપ્યા હતા. એ અણુખનનું રૂંડ ૬૦ સં ૧૮૬૩ માં અમદાવાદના નરચોસ્તીએ પાન-પોતાનાં બિયું કીધું હતું, અને તે થયે આશીક લવાબજ તેમજ નવજોત, લગન, અને કોઠાણાંનાં અણુક કહેરેલા લાગા ખરતા હતા; અને તે થયેથી પોવેદનો પગાર તથા રાખાંને લગતો સર્વે ખર્ચ કરવામાં આવતો હતો. એ રૂંડના નરચોસ્તી તરીકે પ્રથમમાં શેડા મનચેરજ ચોરાખજ કારંબ-વાગા, ખરોડજ મેડરોંજ નાણીવતી, પેશતનજ શરોંખજ વગીજ, મેહવાંનજ કાવજ, કાકરે રતનજ હોરખજ, રીનશાહ હોરખજ કાકા, તેહમુજ હોરખજ મુનચ, અને શાપુરજ ચોરાખજ મગલ નેમાથ હતા. એ પછી તેમાં અવારનવાર ખાલી પડતી ગયા બિયેર શેડા મિલજ ડાયાખાઈ કાકાવાળા, કાકરેજ મનચેરજ કારંબવાગા, મગલજ મનચેરજ કારંબવાગા, શરોંખ પેશતનજ વગીજ, પાંનખાહુર કુવરજ કાવજ શાપાવા, અરધરીઆરજ રતનજ શેડના, પાંનખાહુર શીરાજ હોરાંજ રસુર ખચરજ આશામ, એચ. એ. બગીરેજ પેશતનજ વગીજ, શાપુરજ રતનજ શેડના અને ખરોડજ નચારવાંનજ વાડીઆ શામેલ થયા કીધા હતા. એકી થયેથી શેડ શાપુરજ ચોરાખજ મગલ પ્રથમથી તે ૬૦ સં ૧૮૮૦ માં પોતાનાં મરણ સુધી એ રૂંડના ચેકેસી હતા. તે પછી ૧૮૮૬ થી તે ૧૮૮૮ સુધી શેડ કાવજ મનચેરજ કારંબવાગા ચેકેસી અને ૧૮૮૮ થી તે અત્યારસુધી શેડ બગીરેજ પેશતનજ વગીજ એ રૂંડના ચેકેસી છે.

બેચાઈ ૬૦ સં ૧૮૬૬ માં શેડ હુરોડજ નોચરવાંનજ કામજીએ નચાથાસારોનાં રૂંડમાં આપેલા રૂ૨૦૦૦) માં

તાં ૧૮ મી મારચ.

આમે વર્ગી અપશાંતીઓની ડાંડણુ કરનારી પેઢી વારની શેશન આજ દીને હાઈ કોરમાં ચર એચ. આર.

૬૦ સં ૧૮૭૨ સુધી બીજી રૂ૧૨૨) પરચુન નરાયા હતા, તથા તે શાલ સુધીથી બાજુ રૂ૫૪૬—૫—૭ થી કુલે રૂ૨૬૬૮—૫—૭ એ રૂંડ ખાતે નમે હતા, તે થયે તરચી-ઓએ નચરજ રૂંડ થયેથી રૂ૨૪૨૮—૫—૧૧ બિયેરી એ રૂંડ રૂ૫૦૬૭—૧૧—૬ થું કીધું, પણ તે એ કારણસર કુવર ન બહાઈમાં તાં ૨૨ મી જુનજ ૧૮૮૮ ને દીને અમદા-વાદના નરચોસ્તીઓમાં એક બીરજ રસું કીધું, જેમાં રૂ૨૧૭૨) નીજે મુખ્ય નરાયા હતા:—

(રૂ૭૦૧) બગીરેજ પેશતનજ વગીજ (રૂ૫૦૧) શરોંખજ પેશતનજ વગીજ (રૂ૫૦૦) પાંનખાહુર નચરોંખજ પેશતનજ વગીજ (રૂ૦૧૧) પેશતનજ નચરવાંનજ યનવાલા (રૂ૫૧) કાવજ મનચેરજ કારંબવાગા, પાંનખાહુર શીરાજ હોરાંજ રસુર ખચરજ આશામ, એચ. એ., પેશતનજ બગીરેજ તાલપારખા, સી. આઈ. ઇ., નચોડજ અરધરજ લવા, એચ. એ., નચરોંખજ હોરામજ ખાલિવાલા, બી. એ., એલ. એલ. બી., પાંનખાહુર ખરોડજ પાલણુ લાલકાકા, પાંનખાહુર મિલજ કોરાખાઈ કાકાવાળા, કાકરેજ નચેડજ રીનશાહ અખાતા, પાંનખાહુર હાલખાઈ રીનશાહ કાકા, અરધરજ કાવજ શેડના ખારીચર (રૂ૩૧) ધનતખાઈ નચોડ (રૂ૩૦) ખરોડજ નચરવાંનજ વાડીઆ (રૂ૨૫) ખરોડજ ચોરાખજ પાપાંવાલા, અરધરીઆરજ રતનજ શેડના, મગલજ પેશતનજ મોરી, બગીરેજ કમચર કામરાજ, નીપુજમીની નચઅંતે (રૂ૨૧) રીનશાહ હોરખજ મેહતા, ખરોડજ તેહમુજ મુનચ, નચરોંખજ કોઠાવાળા મોરી, ખરોડજ મેહરોંખજ નાણીવતી, શરોંખજ હાશાહ મોરા-રોંખા, કાકરે પાલણુ હોરખજ હાલખાઈના, બગીરેજનાં પુનને ખાટે, નચરવાંનજ અરધરજ તંનકારીલાલા (રૂ૧૫) મેહરોંખજ શરોંખજ વગીજ, કાકરે નાનાખાઈ કુવરજ મોરી, શાપુરજ મનચેરજ કારંબવાગા હતાં બચેરોંખજ શાપુર (રૂ૨૦) રૂ૧૫) ની અમી રકમ.

એ દીને ૧૮૮૬—૧૧—૬ ની રકમ માથ તેમાં શેડ મેહરોંખજ યનખાઈ, સી. એચ. આઈ. એ રૂ૧૦૦૦) ની સરકારી રૂ ઠકાવાની નોંઢ તાં ૨૮ સપ્ટેમ્બર ૧૮૮૦ ને દીને એવી સરતથી સેડ અમી હતી કે એ નોંઢ બિયેરી રૂ૦૦૦) ની રકમની નોંઢ લઈ તેમાં બિયેરી અણુસુધી તેનાં આખી વધી એ રૂંડ રૂ૨૦૦૦) થું થાય ત્યાંસુધી અના-ખન રાખવી, અને તે બાદ રૂ૨૦૦૦) થું બાજુ રવાનેને અવજમજ પોંઢચાવનાં કારણસર વાપડું, પણ તેમાંથી એક સરત એવી રાખી હતી કે બિયેરી તેવજે આપેલી રૂ૧૦૦૦) ની નોંટડું લઈ ખાજુ અમદાવાદનાં નરચોસ્તી અણુખનનાં રૂંડનાં રસતમાં ખાડું, અને તેથું જે બાજુ બિયેરી તે થયેથી અરધરી રકમ રૂ૨ શાલ બિયેરી રૂ૧૦૦૦) ની કુલ રકમમાં તેની સરકારી આજુથી નોંઢ લઈ બિયેરયા કરું અને તે સંજમાં અરધરી આપજ મોલ ખચરમાં લેવી, તથા એ રૂંડું કામિદારડું એક તરફ રીડ કરાવડું. એ મુખ્ય તાં ૧૦ મી આગસ્ટ ૧૮૮૦ ને દીને એ રૂંડું એક તરફ રીડ તેના નરચોસ્તી શેડ રૂંડખજ પેશતનજ વગીજ, પાંનખાહુર મિલજ કોરાખાઈ કાકાવાળા, પાંનખાહુર

નોલડ નાઈની હજુરમાં બરાઈ હતી. નીચલા પારસીઓ
માં હજુરમાં બેઠા હતા:—

શેઠા અરદેશર બહમનજી કાકા, ધનજીભાઈ નંબીરજી
દાવર, હીરજીભાઈ મેહરવાંનજી વાડીઆ, ભમશેદજી ધનજી-
ભાઈ વાડીઆ.

તા. ૧૯ મી મારચ.

એ. મેહરાંમજી ભીખાજી કાંગાએ "ભયોસ્તી સુને"

વિષે હાલની નવી શોધો ઉપરથી એક પુસ્તક રચી પ્રગટ કરી

પીરોઝ હોશંગ દસ્તુર ભમસ્ય આશાના, એમ. એ., અને
શેઠ નંબીરજી પેશતનજી વડીલ તથા અમદાવાદની ભયોસ્તી
અંગુષ્ઠને તા. ૧૬ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૫૦ ને દીને પોતાની
વતી શીઠી કરવાને નેત્રેલા ખાંબાહદુર નવરોજી પેશતનજી
વડીલ, શાહુજી રતનજી શેઠના, અને ખરોદેજી નશરવાંનજી
વાડીઆ વચ્ચે કરવામાં આવ્યું, અને એ જ રૂંડનું નામ
"શેઠ મેહરાંમજી જીભાઈ શ્રી અમદાવાદનાં ભયોસ્તીની
સ્વાંનિતે અવલખનજી પોંદ્યાસવાળું રૂંડ" કરી રાખવામાં
આવ્યું હતું. હજુ સુધી એ રૂંડ મધેથી વગરદાર ખાણે
રાખવામાં આવ્યા નથી, પણ જરૂર વખતે દર રવાંન દીઠ
ચાકસ લવાજમો લઈ તરસીઓ રૂંડ મધેથી. ખાંધીઆએ
વજરેને રાંમ આપી હાલ તુરંત કામ ચલાવે છે.

એ ઉપરાંત અંગુષ્ઠનનાં રૂંડ મધેથી તથાની શેઠા
નવરોજી અને નંબીરજી પેશતનજી વડીલ વાડી દરેકદરેનો
તથા મરુમુ શેઠ શોરાજી ભયોદેજી જીભાઈવાળી ધર્મ-
શાળાનો તથા નાવરેસ ભયોસ્તી રવાંનનો ગેત ખરેખ
વજરે કરવામાં આવે છે. ઉપથી ધર્મશાલા ખોલનાર હાલતમાં
આવવાથી તે નવેસરથી બંધાવવા માટે તરસીઓએ એક
રૂંડ જીવું કર્યું હતું, જે મધે ૩૧૦૦૦ સર દીનશાહજી
ખાણેક પીટી, ૩૧૦૦૦ શેઠ નશરવાંનજી ખાણેક પીટી,
અને ૩૫૦૦ ખાંબાહદુર નવરોજી પેશતનજી વડીલે મળી
૩૨૫૦૦ ભરાયા હતા, પણ તે રકમમાંથી ધર્મશાલા ન બંધા-
વતાં ખાંબાહદુર નવરોજી પેશતનજી વડીલે પોતાની
ગીરોધી ૩૧૫૦૦૦ ખરેખી તે ગીરોપર એક કુશાઈ તથા
સગવડ ભરી ધર્મશાલા પારસી મુસાફરોના જાતોરોને કીજે
બંધાવી આપવાનું મધે લીધાથી એ ૩૨૫૦૦ ની રકમ
તેની મરામતને સારું એવાહોટી રાખી છે. (એ નવી ધર્મ-
શાલાનો પાયો નાખવાની ક્રિયા તા. ૩ જ માર્ચ ૧૮૫૨
ને દીને સમાપનમાં ત્યાં વાગે અમદાવાદના વીધાય થતા સીટી
માલસેઠ ખાંબાહદુર શીરોઝ હોશંગ દસ્તુર ભમસ્ય આશાના,
એમ. એ. એ ત્યાંની રેવનુઅ એકે યોદા ભેષ્યવડાની
હજુરમાં કીધી હતી.) એ ઉપરાંત તા. ૩૦ મી આપરેલ
૧૮૫૧ ને દીને ખાંબાહદુર નવરોજી પેશતનજી વડીલનાં
ધણીઆની ખાઈ મરુમુમાં જાંઠાં ૩૨૨૮૪૭ નું એક
નવું રૂંડ અમદાવાદના નામાર ભરતોરનીઓને મદદ આપવા
માટે જીવું કીધું હતું; જે. ઇ. ૪૦ સં ૧૮૫૧ ની આખરીએ
આજ સુધે ૩૨૩૪૮—૧૧, તથા ઉપરના ધર્મશાલાનાં રૂંડના
૩૨૫૧૮—૭—૫, ઉપરાંત તરસીઓ હજક ઇ. ૪૦ સં ૧૮૫૧
ની આખરીએ ૧૫૫૦૦ રવાંનને અવલખનજી પોંદ્યાસવાળાં
રૂંડ માટે ૩૨૦૫૫૪—૫—૯ તથા અંગુષ્ઠનનાં રૂંડ માટે
૩૨૩૪૮—૫—૧ મળી કુલે ૫૯૮ ૩૨૮૪૮—૯—૩ હતી.

૧ રામસ આઈ ઇડીઆ, તા. ૨૦ મી માર્ચ ૧૮૬૫.

હવે ૨ મે પ્રસેક એવાએ પોતાના બપાવા એ. ૦ નશરવાંનજી
ખરોદેજી કાંગાને અર્પણ કરી હતું.

તા. ૨૧ મી માર્ચ.

રોમ ૩૦ માઈ ૬ (ચિ. ૧૨૩૪ યજ્ઞસ્ત્રી.)

આજ. દીને મરહુમ ખાઈ મીડીખાઈ તે શેઠ પાલજીજી
હીરમજી કાપડીઆનાં ધણીઆની તથા શેઠ જીવાજી ફરો-
મજી એદલ મેહરાંમનાં દીકરીનાં ઉકમણમાં તેમના આવે
૩૨૦૦૦), દીકરા શેઠ ભમશેદજી પાલજીજી કાપડીઆએ
૩૨૦૦૦, દીકરા શેઠ રસતમજી પાલજીજી કાપડીઆએ ૩૬૦૦),
માતાજી ખાઈ જીભાઈએ ૩૩૦૦), મેહલ ખાઈ કુવરખાઈ તે
શેઠ પાલજીજી બહમનજી મેહલાનાં ધણીઆનીએ ૩૩૦૦),
તથા ખીમનં જેડીઓએ ૩૫૫૦) મળી ૩૫૦૫૦) ધર્મમાતા-
ઓમાં આપ્યા હતા.^૩

તા. ૨૧ મી માર્ચ.

ભરમ મધે કાકામાં ભયોસ્તી છોકરીઓની એક નિશાક
શેઠ ખુરોદેજી નોશરવાંનજી કામાટની મદદથી આજ
ઉઘાડવામાં આવી હતી.^૪

૨ "ભયોસ્તી સુને, હાલની નવી શોધો. અને તે
વીશેષ કરીને ખીલોરોડી લેખાની શોધ જાણી. બનાવનાર,
મેહરાંમજી ભીખાજી કાંગા. આ પુસ્તક મુંબઈ દસ્તર આશ-
કારા છાપાખાનાં મધે છાપીજાઈ. સને ૧૮૬૫. ઇ. સ. ૧૧."

૩ ભવે ભયોદે, તા. ૨૪ મી માર્ચ ૧૮૬૫.

૪ રામ ગોરતાર, તા. ૧૫ મી એક્ટોબર ૧૮૬૫.

એ નિશાલના શેઠેદરી તરીકે શેઠ ખુરોદેજી દીનશાહજી
ખાંખાતાને નેમ્યા હતા, જેમની જોડે એ નિશાલના શરઆતના
વડીલોમાં ભરચના ટેપુડી કહેવર અને માલસેઠ શેઠ
કુવરજી કાવરાજી રાખાવાલોએ ધણી મેહલ લીધી હતી, તથા
એ નિશાલની પેલલી વારિક સભા પણ એજ શેઠના બંગલામાં
મળી હતી, જ્યાં એમને ખરેખે પાલજીઓને ધનાંચાં આપવા
બાદ તેમના શિક્ષકો એ. ૦ હાલમાંજ રસૂનજી તથા એ. ૦ મનો-
જીરજી ફરમાઈએ રાખાથી આપવા બાદ શેઠ કુવરજીની દર-
ખાસ્તથી અને તેને શેઠ પીરોજીશાહ પેશતનજી મેહરજીએ ટેકો
આપવાથી "શેઠ ખુરોદેજી નોશરવાંનજી કામાટએ ભરચની
ભયોસ્તી છોકરીઓની નિશાલ સ્થાપવાને જે પદત કરીછે
તેને માટે તે સાહેબનો અતરે જાણકાર માનવો." એ પ્રમાણેનો
ઉકામ સર્વેનાં એકમતથી પસાર થયો હતો.

એ નિશાલ એ પ્રમાણે થાકું સુધી શેઠ ખુરોદેજી
નોશરવાંનજી કામાટ તથા તે પછી ભરચના ઉકાલક ભયો-
સ્તીઓએ આપનાં કરેલાં માર્કી લવાજમમાંથી ચલાવવામાં
આવી હતી, તે પછી તા. ૧ લી આપરેલ ૧૮૭૯ થી તેને
વડીજી ભરચની પારસી પંથાતનાં રૂંડના તરસીઓને સ્વાધીન
કીધા હતા, જેઓએ પણ જીર મુજબ ત્યાંના ભયોસ્તીઓ
પાસેથી માર્કી લવાજમ તથા સર અવસરે તેનાં રૂંડમાં નાણાં
ભરાવી તેનું કામ ચાલુ રાખ્યું હતું. એ પછી શેઠ ભયોદેજી
નશરવાંનજી પીટી તા. ૧૯ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૮૫ ને દીને
એ નિશાલના ચાકુ ખરચને માટે ૩૪૦૦૦ નાં મુંબઈની

તા ૨૨ મી માર્ચ.

શ્રેષ્ઠ ગુરુદેવ નોશરવાંનજ કામણએ ભરૂચ મધિ ત્યાંની લાઇબ્રેરી નાં ફંડમાં (૩૧૦૦૦), ઇંગ્રેજ સ્કુલના ગરીબ વિદ્યાર્થીઓને સોપડીઆ મ્પાવવા (૩૫૦૦) તથા એ ઉપરાંત ખીજ કેટલીક મ્પાવતો કર્યાથી ભરૂચના મુર્ખ રૂઢવા-સીઓએ આજ દીને શ્રેષ્ઠ મેહરામશાહ ધનજીભાઈ રૂઢવાલાનાં મકાનમાં એક મળા સામાયી તેમને એક માનવત્ર આપ્યું હતું, તથા ત્યાંની કોઈને મીચવા માનેર મીઠી રીપસે એક બાપાલુ કરી એ મેડીના ઉપકાર માન્ય હતા.

તા ૨૮ મી માર્ચ.

રાજ ૩ માહ ૭ (શિવ) ૧૨૩૪ વર્ષદેવરદી.

મરણ—મેહરામજ દોરામજ મેહતા—ઉમર વર્ષ ૫૩) એવણુ ઇનં મં. ૧૮૩૫ થી પોતાના બાઈ શ્રેષ્ઠ નશરવાંનજ દોરામજ મેહતા માથે “નશરવાંનજ દોરામજ” નાં નામથી ચીનના આપાર મ્પાવતા હતા. એ પછી તા ૧૪ મી મેએ ૧૮૪૩ ને દીને શ્રેષ્ઠ ગ્રામજ શાપુરજ બંગડાને તેમાં બામગા કરી તે પછીવટ ધણો વધાર્યો હતો, એ પાદ તા ૩૧ મી જાન્યુઆરી ૧૮૫૩ થી પંતીઆલુ છોડી પોતે એપ્પાસાએજ આપાર આલુ રાખ્યો હતો. એવણે ધણું વર્ષ ચીન મધિ કામ્યાં હતાં.

મ્યુનીસીપાલીટીનાં ષોડ તેવું વ્યાજ વાપડવાની સરતથી તર-સીઓને સ્વાધીન કર્યાંથી એ નિશાલનું નામ “જમશેદજી નશરવાંનજ પીટી, જમશેદજી ઓકરીઓની નીશાલ” કરી રાખવામાં આવ્યું છે, વળી એ નિશાલને ચારે બાઈ રતનબાઈ તે શ્રેષ્ઠ ધનજીશાહ મેહરામજ કાકરેનાં ધણીઆનીએ ભરૂચનાં કોટ મધે હાથીબાર આગલ એક મકાન (૩૨૦૦૫) ને ખરૂં બંધાવીને તા ૧૭ થી ૩૧ મેમર ૧૮૮૫ ને દીને ભરૂચની પંચાયતને સ્વાધીન કરી છે. એ નિશાલનાં જંડને ચારે લુછ લુછ અહરથી તથા વાનુઓએ અનુક રજનાં ખાતાં પંચાયતનાં દસ્તાવેજ પડાવ્યાં છે, જેને લગતી વીગત નરૂચની પંચાયતનાં જંડને લગતી નોંધમાં આવવામાં આવશે.

૨ એ લાઇબ્રેરી ભરૂચના કેટલાક ઇંગ્રેજ, પારસી, તથા હિંદુ અહરથીએ મધી મધમ છોડી હતી. તેને ચારે એક ઇમારત ખાંધવાને ઇનં સં. ૧૮૬૫ માં શ્રેષ્ઠ પ્રેમચંદ રાએ-ચંદે અનુક રજમ આવવાથી પછવાડેથી તેવું નામ “રાએ-ચંદે હીવચંદે લાઇબ્રેરી” કરી રાખવામાં આવ્યું હતું. એ લાઇબ્રેરીના શ્રેષ્ઠ તરીકે ભરૂચના આગા કુપુરી કચે-કર શ્રેષ્ઠ આદરજી જીવજીએ ઇનં સં. ૧૮૭૩ સુધી, તથા તે પછી શ્રેષ્ઠ સુધી શ્રેષ્ઠ પ્રાણીબાઈ ગુપ્તારાએ, અને ઇનં સં. ૧૮૭૫ થી તે ૧૮૮૭ સુધી શ્રેષ્ઠ ચોરામજ પાલજીજી ક્રેમને કામ મ્પાવ્યું હતું. અને હાલ ઇનં સં. ૧૮૮૭ થી શ્રેષ્ઠ હીનજીશાહ શરૂનજી જીવજી તૈનાં શ્રેષ્ઠ કરી છે.

૩ ગુજરાત જિન, તા ૨ જી આપરેલ ૧૮૬૫.

એજ વખતે શ્રેષ્ઠ ગુરુદેવ નોશરવાંનજ કામણએ સુરત મધિ ગોપીરામી રીડીંગ રૂમને પલુ રૂપાં ની જદ આપી હતી.

તા ૨૫ મી માર્ચ.

આજ દીને અતરૈના ટાઉન હાઇમાં કેટલાક આગેવાંન દેવી અહરથીએ મધી “ગુજરાતી મળા” ને નામે એક મંડરી સ્થાપી હતી. એ મંડરીની નેમ ગુજરાતને લગતા અથવા ગુજરાતી ભાષામાં લખામકા જુના પુરાણા દસ્તાવિજોના અંગ્રહ કરી તે છાવવા અથવા તેનાં તરજુમા કરાવવા, તથા બને તો ઇંગ્રેજ સરમ પ્રસંગનાં ગુજરાતીમાં તરજુમા કરા-વવા, તથા ગુજરાતીમાં લખાવવાં અમ્મસ પ્રસંગને આમરે આપવાની રાખી હતી. એ મંડરીના વહીવટ મ્પાવવા માટે હાનરેબજ એ. કે. કારમચ તથા ૧૨ હિંદુ અને ૩ પારસી—શ્રેષ્ઠ અરદેસર ફરામજ જુમ, કોથાભાઈ ફરામજ કાકા, અને ચોરામજ શાપુરજ બંગાડી; અહરથીએ એક કમીટી ફેડવી હતી.

તા ૨૭ મી માર્ચ.

રાજ ૬ માહ ૭ (શિવ) ૧૨૩૪ વર્ષદેવરદી.

આજ દીને મરહુમ શ્રેષ્ઠ ફરામજ મેહરામજ પાલીમ-વાસનાં ઉમજીમાં તેમની પોતાની કુટુંબમાંથી રૂપાં, ભાઈઓ શ્રેષ્ઠ અરદેવજ, નશરવાંનજ અને મેહરામજ એ રૂપાં તથા બીજાં જેથીએએ રૂપાં મધી રૂપાં ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.

તા ૩૧ મી માર્ચ.

રાજ ૧૦ માહ ૮ (કં) ૧૨૩૪ વર્ષદેવરદી.

આજ દીને મરહુમ પાઈ આવાપાઈ તે શ્રેષ્ઠ ચોરામજ બંગોરજ દાવરાં પેટી અને શ્રેષ્ઠ નશરવાંનજ હેરમજજ ચોરામજનાં ધણીઓનાં. ઉમજીમાં તેમના આવાએ રૂપાં, માતાજી પાઈ મેહરામજ એ રૂપાં, ભાઈઓ નાતાભાઈ તથા એદલજી ચોરામજ દાવરે રૂપાં, તથા બીજાં જેથીએએ રૂપાં મધી રૂપાં ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.

તા ૩૧ મી માર્ચ.

“મર જમશેદજી જીજીભાઈ પારસી બેતીવાસંદ ઇન-રહીપુર” ને લગતી નિશાલોના ઓકરોએ તથા ઓકરી-ઓને હનામો આપવા મોડિના એક મેગાવડો આજ દીને અતરૈના ટાઉન હાઇમાં થયો હતો. મરનરીતની ખુરસીએ

૩ હાંમજ અર્થે ઇંડીઆ, તા ૭ થી આપરેલ ૧૮૬૫. એ પછી હાનરેબજ એ. કે. રામચંડાનાં મરણથી તેની ચાલગારીમાં કમીટીની તા ૭ થી અક્ટોબર ૧૮૬૫ ને દીને મેડરી મળામાં એ મંડરીનું નામ “શરમચ ગુજરાતી મળા” કરી રાખવાને ફેડ્યું હતું.

૪ જાને જમશેદ, તા ૩૦ મી માર્ચ ૧૮૬૫.

૫ જાને જમશેદ, તા ૬ થી આપરેલ ૧૮૬૫.

તા. ૨૨ મી જુન.

શેઠ માણિકજી ખરશેદજી મરાઠને લંડનની “એકનો-
લોજીકલ ચોસાઈ” ના એક ફોટો તરીકે ચુંટી કાઢ્યા હતા.

તા. ૨૪ મી જુન.

રોજ ૫ માઈ ૧૦ (ચિ.) ૧૨૩૪ યલેન્ડરડી.

મરણ—જમશેદજી કાવશજી નરીમાંત—હમર વર્ષ
૧૦૫) એવણ સુરતની પાસેનાં કુમ્મર ગામમાં આપડી લાંબી
ઉંમર મરણ પામ્યા હતા.

તા. ૨૫ મી જુન.

કુમ્મરજી પારસી પંચાતનાં ફંડના તા. ૧૨ મી નવે-
મ્બર ૧૮૬૩ થી તે તા. ૩૧ મી ઓક્ટોબર ૧૮૬૪ સુધીના
હીસાબની ચોપડી જામે જમશેદ દાવાખાનાંમાંથી તરસ્દીઓ-
એ છાપી પ્રગટ કીધી હતી. તેમાંથી જોવામાં આવેલ છે
છેલા હીસાબની ખાકીના રૂ. ૩૧૦૦૦૯૮) ૫ ઉપરાંત આજે
આખાં વર્ષમાં પંચાતનાં ફંડ આટે રૂ. ૧૨૨૨૮૫૨૩ ની
આવક થઈ હતી, અને ખર્ચ રૂ. ૧૫૦૨૧૧૬ થયો હતો,
જે બાદ કરતાં વર્ષની આખેરોએ તરસ્દીઓના હસ્તકમાં
પંચાતના હીસાબને લગતા રૂ. ૩૦૮૮૦૧૧૧૨ તથા જુદાં
જુદાં વડાવેલાં ખાતાઓનાર રૂ. ૬૦૧૩૩૭૧૧ મત્રી કુલ
રૂ. ૩૮૫૦૧૮૧૩૩૧ બાકી હતા.

૧ કુમ્મરજી આજુક, તા. ૧૫ મી જુલાઈ ૧૮૬૫.

૨ પંચાતનાં હસ્તકમાં આજે વર્ષ કાંઈ નવાં ખાતાં
વાડેલાં નથી, પણ શેઠ ખરશેદજી ફરદનજી પારમે તા. ૧૫
મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૨ ને દીને પોતાના કુમ્મર મરદુમ સર
જમશેદજી જીભાઈ પારખને પુનને સાર રૂ. ૩૨૫૦૦૦)
ની સરકારી નોટ આપી તેવું આજ તેમનાં નાગધી ચાલતી
મરેસાના ખર્ચમાં વાપડવાના બંદોસ્તથી જે ખાતું વડાજી
હળું તેજ ખાતામાં તા. ૧૨ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૩ ને દીને
પેશ રૂ. ૩૦૦૦૦) ની સરકારી નોટ જોરેથી આપી હતી,
અને તેનાં આજમાંથી હાવડી મરેસાના બે ચઠ્ઠા વિદ્યાર્થી-
ઓને દર રાત્રે રૂ. ૩૦) લેખેની સ્કાલરશીપ મરદુમ સર જમશે-
દજીને નામે, તથા એજ બે વિદ્યાર્થીઓમાંથી પરીક્ષામાં જે
સારા નીકલે તેને રૂ. ૨૫૦) નો એક સોનાનો ચાંદ મરદુમ
શેઠ ફરદનજી સરખાલ પારખને નામે, તથા બાકી જે રકમ
વધે તે તરસ્દીઓની નજરમાં આવે તેમ એજ મરેસાના
ખર્ચમાં વાપડવાનો બંદોસ્ત કીધો હતો. વળી એજ મર-
ેસાના ખર્ચમાં તેવું આજ વાપડવાની સરતથી શેઠ ખરશે-
દજી ફરદનજી આશાપરને તા. ૧૧ મી જુલાઈ ૧૮૬૪ ને દીને
રૂ. ૩૧૦૦૦) ની સરકારી નોટ પોતાના બાઈ મરદુમ શેઠ
નવરોજજી કાવશજી આશાપરનેનાં પુનને માટે આપી હતી,
એ ઉપરાંત મરદુમ શેઠ ખરશેદજી ચોરાળજી દલેર
અથવા અખાલીગરાનાં પુનને માટે તેવજીની પુલખાંથી તેવજીના
એકઝીક્યુટરો શેઠ પેશતનજી કાવશજી અરાશ અને પેશત-
નજી હોરેમજી કાખાજી તા. ૧૨ મી આપરેલ ૧૮૬૪
ને દીને રૂ. ૩૫૦૦૦) ની સરકારી નોટ પંચાતનાં ફંડમાં અના-

તા. ૨૭ મી જુન.

આજ દીને સુરતની પાસેનાં છઠાપેર ગામમાં બાઈ
ધનબાઈજી તે શેઠ ધનજીભાઈ કાવશજી પેલનાં માતાજીએ
પોતાના આવક મરદુમ શેઠ કાવશજી બેહરામજીનાં પુનને

મત રાખી તેવું આજ આંધલાં પાંગલાં તથા લાચાર જરથો-
શ્તીઓની પરવસી કરવાનાં તથા કુકતાદને તાંકણે દેશાવરો
ખાતેનાં ચીથ જરથોશ્તીઓને વેંઢી આપવાનાં ફંડ ખાતે
સરમે બાજે વાપડવાનો બંદોસ્ત કીધો હતો. શેઠ જમજીભાઈ
દોશાજી ઉગરીગરે તા. ૨૭ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૪ ને દીને
પોતાના બપાવા મરદુમ શેઠ ભીમજી ધનજી ઉગરીગરની પુલ
મધેથી તેવજીનાં પુનને સાર રૂ. ૩૧૮૦૦) ની નોટ તેવું આજ
છેલાં જાણીવાં ફંડ મધે વાપડવાની સરતથી આપી હતી.

પંચાતના તરસ્દીઓએ ઇ. સ. ૧૮૬૦ માં “કુમ્મરજીનાં
જરથોશ્તી રવાંનેને અવલખજી પેલેઆડવા” થું જે ફંડ
હાલુ કીધું હતું તેવું નામ આજે વર્ષથી બદલી “કુમ્મર-
જીનાં રવાંનેને અવલખજી પેલેઆડવા” થું “એજ રાખી
તે મધેથી કુમ્મરજી ઉપરાંત નવસારી ખાતે પણ સુધારેલ
નશાશવાર તથા ખાંધીઆઓ રાખવાને બંદોસ્ત કીધો
હતો. એ ફંડમાં આજે વર્ષમાં નીચે મુજબ રૂ. ૩૧૪૫૦૦) ની
નોટ તેવું આજ વાપડવાને લેટ આવી હતી—શેઠ શાપુરજી
માણિકજી શાએરે તા. ૮ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૩ ને દીને
રૂ. ૩૦૦૦) ની નોટ પોતાના બપાવા મરદુમ શેઠ માણિકજી દાદા-
બાઈ શાએરનાં પુનને સાર. શેઠ રસતમજી ધનજીશાહ કપડાંને
તા. ૧૦ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૩ ને દીને રૂ. ૩૧૦૦૦) ની નોટ
પોતાના દીકરા મરદુમ શેઠ રતનજી રસતમજી કપડાંનાં પુનને
સાર. શેઠા નાનાબાઈ બલમજી સલાવાતબા અને જમ-
શેદજી નશાશવાર તા. ૧૦ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૩
ને દીને રૂ. ૩૫૦૦) ની નોટ મરદુમ બાઈ માણિકજીભાઈ મરદુમ
જી. માણિકજી જમશેદજી તાતાનાં વીધવાનાં પુનને સાર
તેવાનાં બેશીઓએ ભરેલી રકમ મધેથી. શેઠ જિલ્લજી નવ-
રોજજી સખીદાસે તા. ૧૨ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૩ ને દીને
રૂ. ૩૧૦૦) ની નોટ પોતાની કુશીથી ખરશેદ તરીકે. શેઠ
કાવશજી કુવરજી બાબાજી તા. ૨૪ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૩ ને
દીને રૂ. ૩૫૦૦) ની નોટ પોતાની કુશીથી બપથેશ તરીકે. શેઠ
દીનશાહજી દાદાબાઈ ગાંધીજી તા. ૩૦ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૪
ને દીને રૂ. ૩૨૦૦૦) ની નોટ પોતાનાં ઘણીઓની મરદુમ બાઈ
વજુઆરનાં પુનને સાર. બાઈ ઇનાબાઈ તે મરદુમ શેઠ નશ-
રવાંનજી ખરશેદજી દાદીશેઠનાં વીધવા તથા શેઠ દાદીબાઈ નશ-
રવાંનજી દાદીશેઠ તા. ૮ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૪ ને દીને રૂ. ૩૨૫૦૦)
ની નોટ પોતાના કુમ્મર મરદુમ શેઠ નશરવાંનજી ખરશેદજી દાદી-
શેઠનાં પુનને માટે તેવજીની પુલખાંથી. શેઠ ખરશેદજી કાવશજી
આશાપરને તા. ૧૧ મી જુલાઈ ૧૮૬૪ ને દીને રૂ. ૩૧૦૦૦)
ની નોટ પોતાના બાઈ મરદુમ શેઠ નવરોજજી કાવશજી આશ-
પરનેનાં પુનને સાર.

એજ કુમ્મરજી હાલવાડેનાં આતશબેહરાંનજી સહેવાનાં ફંડનાં
ખાતાં મધે હાલવાડેથી ફસલુર ચીતેચીરજી દોરાળજી, ફસલુર
ખરશેદજી રસતમજી મીરખ, જી. દાદાબાઈ જમશેદજી વજો-
રેજી તા. ૬ થી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૪ ને દીને આતશબેહરાંનનાં
ફંડ મધે સવાળ ખાતે જરથોશ્તી રૂ. ૩૦૭) તથા આતશબેહ-
રાંનની તીજારીમાં હાલરખજી રસતમજી જમશેદજી જીભાઈજી
મધેથી રૂ. ૩૧૨૦) ની બેક નોટ તથા તેનાં કુમ્મર નાખવા

મોર એક કુચા બંધાવી ત્યાંના જરૂરયાતીઓના વપરાસને મોર આશી મુકયો હતો.

તા ૦ ૨૯ મી જુન.

એક પેચતનજી ભંગીરજી તાલેયારખાંનેના નામદાર સરકારે ઉત્તર વિભાગના "એસીએનિશન સેલકમંટ આર્થિક્સર" તથા એજ વિભાગના રેવીન્યુ કમીશનરના આસીષ્ટે નેમ્યા હતા.

તા ૦ ૨૯ મી જુન.

લંડન મહેતી મેથરમ દારાબાઈ નવરોજીજીની કુંઠની પેટી ભાગી પડી એવી જુમ છાપવા મોર અતરનાં મમાયાર દરમયુ પતના માલિકપર એ પેટીના એક ભાગથા એક ભગિંદર પાલણુજી કાપડીઆએ પોલીસ કોરટમાં બીડ-માજીએટ મીઠા પારખત પાસેથી મનમ મેલવ્યો હતો, પણ તે પછે કોર્ટમાં આનાંકાંની પછી માફ માગવાથી આજ રીતે તે મુકદ્દમા કાઢી નાખવામાં આવ્યો હતો.

તા ૦ ૧ લી જુલાઈ.

સુખજી મધે આજ મે ત્રણ વર્ષ થયાં હોવાની રેલ-એન થાપી લેકિની મોટા ભાગ ૧૮૬૩ થી શરૂઆત મર્યામાં પડ્યો હતો, અને પારસીઓને પણ એ મર્યાતો મોટા એવ લાગ્યા હતા, જેથી ઘણાકે પોતાની મેથરેની તેમજ બાપદાદાથી આવતી આવેલી દોલત ખાઈ પાપમાન થઈ પડ્યા હતા. એ

અને બીજા જમ થયા ૩૭૫૪) થી ૩૧૭૫૧) હોતેરવાને મોકલ્યા હતા. તેમજ સુરતનાં આંધણ પાંચમાં જરૂરયાતીઓનાં રકંડાં મરફુખ ખાઈ સુનાંઆઈ તે મરફુખ શેક નશર-વાંનજ મનમેરજી કામાજીનાં વીધવાનાં પુતને સાડે તેમના રીકારીએ શેક દાદાબાઈ, ધનજીબાઈ, મુરારીજી, અને દારા-બજ નશરવાંનજ કામાજીએ તા ૦ ૪ થી આગસ્ટ ૧૮૬૪ ને રીને ૩૧૦૦૦) ની નોટ તેજી આજ વાપડવાને લેર ચાલી હતી. એ હિપરાંત મરફુખ સર જમરોજીજી લજીબાઈ બારી-નેરે પોતાનાં માતાજી મરફુખ ખાઈ લજીબાઈનાં પુતને સાડે મદેવીના નશરયાતારીને મુસરિ આપવા મોર ૩૫૦૦૦) ની નોટ આપેલી હતી તેમાં હોતેરજી ૩૩૦૦૦) જમરોજીજી લજીબાઈએ પોતાની નશરથી આજે શાલમાં બીજી ૩૨૦૦૦) ની સરકારી નોટ હોતેરી આંખી હતી.

૧ આ કુવાર નીચે પ્રમાણે તત્તી મારેલીઠી:—

"પનાંચે દાદાર સરાતી પચંદ

"શી પાક દાદાર હોરખજદની મદદથી આજે કુચો બાઈ થનાંઆઈ તે ૫૧૦ કાવણજી બેરંગમજીની વીઆંજીએ "પોતાના આઈદ મરફુખ કાવણજી બેરંગમજી હજીબારીએ "લકમ મનજી ચોડરાખ પટેલનાં પુતને સાડે બંધાવી "જરૂરયાતી રોજાનાં લાખમાં ચોરેમીએ. રેલ. ૮ માહ. "૧૦ રાને ૧૨૭૩ ચેલનશાહી એજદેજરેલી તા ૦ ૨૭ જુન "રાને ૧૮૬૫ ઇસવી. શવંત ૧૭૨૧ આવાહ ચુદ. ૪ "વાર લોચે એ કુવાજી શવંત શમપુરજી આજી."

૨ બોમ્બે મવરમેંટ ઝેકે, તા ૦ ૨૬ મી જુન ૧૮૬૫.

૩ રાસત ગ્રેજનાર, તા ૦ ૪ થી જુલાઈ ૧૮૬૫.

ગ્રેજનાની ખીના એમજે કે ૬૦ મં ૦ ૧૮૬૦ ની પછી ઉત્તર તથા દક્ષિણ અમેરિકા વચ્ચે એક મોટી લગાઈ ઉડવાથી અમેરિકાથી ઇંગ્લંડ જતો રૂઠ બંધ પડી ગયો, અને ઇંગ્લંડનાં કારખાંનાંવાસાઓને હિંદુસ્તાં ઉપર—મુખ્ય કરી મુખબંધિલાક ઉપર મોટા આધાર રાખ્યા પડ્યો, જેથી અતરનાં રૂઠના બાવ ઇંગ્લંડનાં ખનરમાં એકદમ ઇથી આડ ઘણા યઈ ગયા, અને આપાવીએને મોટા તડકા પડ્યો. આ નવી દોલતનો ઘટો તથા દેશને ફાયદો થાય એવો ઉપયોગ કરવાને બદલે લોકોએ હજુર ખીજા મોટા તડકા મારવાની ઉમેદથી નકામી બેઠો, પ્રાનાનવીધો, શીર્ષી તથા રેલમેશન કુંપનીઓ વગેરે ઉભી કરવામાં રોક્યો. કુત ઈ ૦ મં ૦ ૧૮૬૩ ના જુનથી તે ગયા માસ મુનીનાં મે વર્ષના અરસામાં મુખબંધમાં ૧૧૫) જુદી જુદી કુંપનીઓ ઉભી થઈ હતી. તેના મોટાટરો તરીકે એક મે

૪ એ સપ્તમી નવી જામી માયલી કુંપનીઓનાં નામ નીચે મુજબ છે:—

ઈ ૦ સ ૦ ૧૮૬૩ થાં જામી માયલી કુંપનીઓ:—
(૧) એસીઆરીક બેરંગ કારપોરેશન, (૨) મેક ઓર ઇડીઆ, (૩) બોક્સ લોન ડીપકોર્ટ એડ બેરંગ કું, (૪) રાયન બેક ઓર ઇડીઆ, (૫) ઇસ્ટ ઇડીઆન રેડીંગ એડ બેરંગ કું, (૬) એલાએનસ રીનીંગ કું, (૭) બારકોસ્ટ કોલન મીંગ, (૮) રાક પ્રેસ કું, (૯) રીઅર પ્રેસ કું, (૧૦) બોમ્બે પ્રેસ કું, (૧૧) પ્રીનસ ઓર વેલસ કું, (૧૨) રાં-મજ કાવણજી પેટ પ્રેસ કું, (૧૩) મોરશીરી કાકન પ્રેસ કું, (૧૪) ઇસ્ટ ઇડીઆ પ્રેસ કું, (૧૫) કલકતા પ્રેસ કું, (૧૬) આલમર પ્રેસ કુંપની ઓર કરાંચી, (૧૭) કરાંચી પ્રેસ કું, (૧૮) ડીનાવેની પ્રેસ કું, (૧૯) એલેક્ટ્રીક પ્રેસ કું, (૨૦) વીક્ટોરીઆ પ્રેસ કુંપની ઓર મર્યાન, (૨૧) રીપ પ્રેસ કું, (૨૨) રોનરર પરાવીનસી કોલન કોનીંગ એડ પ્રેસીંગ કું, (૨૩) આમેરિશીય કું, (૨૪) વેરટન ઇડીઆ રીપ કું, (૨૫) પ્રીનસ ઓર વેલસ શીર્ષી કું, (૨૬) એસીઆર રીપ-એનાંગ આયોશીએશન, (૨૭) બોમ્બે શીર્ષી કું, (૨૮) બોમ્બે એડ મેંગાલ રીપ શીપ કું, (૨૯) બોમ્બે કોસ્ટ એડ રીવર રીપ નેવીએશન કું, (૩૦) વીક્ટોરીઆ રીપ નેવીએશન કું, (૩૧) મેંગાલ રીપ ટમ કું, (૩૨) બોમ્બે લાંડીંગ એડ રીપીંગ કું, (૩૩) કરાંચી લાંડીંગ એડ રીપીંગ કું, (૩૪) મુનેટડ મર-કનકાઈ કું, (૩૫) ઇનડો કમરશીયલ આયોશીએશન, (૩૬) બોમ્બે કમરશીયલ આયોશીએશન, (૩૭) બોમ્બે હાલિસ એડ લાંડ ઇનવેસમેંટ કું, (૩૮) બોમ્બે કનકાક્ટ એડ બીલીંગ કું, (૩૯) દખલ કોલન કોનીંગ કું, (૪૦) કોલન ટનીંગ કું, (૪૧) બોમ્બે જાન કું, (૪૨) રીઅર એડ કું, (૪૩) બોમ્બે માનકેડ વેર હાલિસ કું, (૪૪) બરમાઈ રેડીંગ કું, (૪૫) ઇસ્ટ ઇડીઆ કોલન એનાંગ, (૪૬) ઇડીઆન કંઆરિંગ કું, (૪૭) બોમ્બે ગેઆસ કું.

ઈ ૦ સ ૦ ૧૮૬૩ થાં જામી માયલી કુંપનીઓ:—

(૧) રીનાનવીધન આયોશીએશન ઓર ઇડીઆ એડ ચાઈના, (૨) બોમ્બે પ્રેસીડનસી બેક, (૩) ઇસ્ટ ઇડીઆ બેક, (૪) બોમ્બે બંધક રાક કારપોરેશન, (૫) બોમ્બે રેકલે-

તાં ૨ થી જુલાઈ.

એક દીનયાહજી અને નયરાંનજી માણેકજી પીટી પોતાના બાપા મરહુમ એક માણેકજી નયરાંનજી પીટી તથા માતાજી મરહુમ બાપ હમાંબાઈનાં નામથી ૬૦ સં ૧૮૫૨ માં સ્થાપેલાં ધર્મખાતાનાં ફંડ મધ્યથી આજ દીનથી માંડી બંદર ઉપર એક ધર્મનું દવાખાનું “ધી માણેકજી નયરાંનજી પીટી ચારીટબલ ડીસ્પેન્સરી” નાં નામથી ઉંઘાડ્યું હતું. એ દવાખાનાં તબીબ તરીકે ચર્યાતાથીજ ડાક્ટર હીરાજી એલજીને નેમ્યા હતા.²

તાં ૫ મી જુલાઈ.

એક રૂસ્તમ ગોસ્તામચ ધરાંનીએ “જરી, બનાવ, અને પરવાનું” નામનું કવિતાનું એક ગોપાનું છપાવી પ્રગટ કર્યું હતું.³

એજ અલ્દસે “ગેગામે ગોપાત” નામનું એક ખીજું પણ એજ મુજબની કવિતાનું ગોપાનું પ્રગટ કર્યું હતું.⁴

તાં ૬ થી જુલાઈ.

રોજ ૧૭ માઈ ૧૧ (૩૦) ૧૨૩૪ યવદેવરદી.

આજ દીને મરહુમ બાઈ યુનાબાઈ તે મરહુમ એક નયરાંનજી દારાબાઈ ગામડીઆનાં લીધરાનાં હામણાંમાં તેમના દીકરાઓ એકા કરામજી તથા મેહરાંનજી નયરાંનજી પેલે ૩૩૮૦૦ તથા ખીનાં એડીએએ ૩૮૮૧) મળી ૩૪૪૮૧) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.⁵

લોકાની આગલી ખાબોરી તથા ખરી મેહનતથી મેલવેલી પુલ પણ સજા થઈ ગઈ હતી.

એ વિષે ફિંડુસ્તાનના વાઈસરાય નાજદાર સર બન લારનચે ૬૦ સં ૧૮૬૭ ના મારચ માસમાં કલકત્તા સ્થિત નરેલી લેવીમાં એક માણેકજી રૂસ્તમજી બનાઈની ભેટ લેતાં તેવલુને પુછ્યું કે પશ્ચિમ ફિંડુસ્તાનમાં પારસીઓ ધણા ચાલાક, હુશીયાર અને હુરઅદેશ હોવા છતાં તેઓ સળગાઓની પાંચખાલી કેમ થઈ ગઈ? એક માણેકજીએ જાવર આપ્યો કે સરકારની પસાનગી લઈને જઈને કરેલાં મેકમેનાં અને ખીનાં કચોના શેરોને ગોટા બાવ આપવાથી તથા ઈંગલાંડના રૂઝીના રોજગારમાં તેઓ એકદમ પસાવી ખરાબ થાએઆઇ. આ સાંભળી તે નાજદારે દવાગીરી ખતાવી કે પશ્ચિમ ફિંડુસ્તાનમાં આંગેવાની કરનારો એક સંબંધ શેલી આપી હાલતે પુગાઇ. (બમે જમચે, તાં ૨૦ મી જુન ૧૮૬૭.)

² એ દવાખાનું હજુ સુધી જીવવાંમ ફંડ મધ્યથી ચાલે છે, અને તેને માટે જે જગા જાવર તે હાલમાં છે તે ઘેર ૬૦ સં ૧૮૬૪ માં ખરીદ કરવામાં આવ્યું હતું.

³ “જરી, બનાવ, પરવાનું. બનાવનાર, રૂસ્તમ ધરાંની. સુંબઈ, યુનિયન પ્રેસ. ૧૮૬૫.”

⁴ “ગેગામે ગોપાત. બનાવનાર, રૂસ્તમ ધરાંની. સુંબઈ, યુનિયન પ્રેસ. ૧૮૬૫.”

⁵ બમે જમચે, તાં ૧૦ મી જુલાઈ ૧૮૬૫.

તાં ૬ મી જુલાઈ.

એક જંગીરજી ખરજેરજી વાઘ પોતાનાં ધણીઆંની બાપ માણેકબાઈ તથા બેટા કરામરેજીને લઈ આજ દીને ઈંગલાંડ ગયા હતા.⁶

તાં ૧૦ મી જુલાઈ.

એક મેહનજી નવરોજજી આગાને કરાંચીના નાએબ ફાજારને એકી મળ્યો હતો.⁷

તાં ૧૪ મી જુલાઈ.

રોજ ૨૫ માઈ ૧૦ (ચિં) ૧૨૩૪ યવદેવરદી.

મરણ—ઉકરજી કુવરજી બનાજી—ઉમર વર્ષ ૮૧).

એક કુવરજી માણેકજી બનાજીના નાંધલા દીકરા. એવલુ પ્રથમમાં પોતાના બાપ કે જેવલુ “બનાજી લીમજી” નાં નામથી ચાલતી આંધેલી પેદહીના બાગવા હતા તેમની સાથે તેમનાં કામોમાં શામેલ હતા. તે પછી ૬૦ સં ૧૮૧૫ માં બાપનાં મરણ બાદ સુંબઈ તથા હાસરી મધ્યની ધણીક મરકારી તથા ધણીઆની જમીના ધબરે લેતા હતા. તે બાદ ૬૦ સં ૧૮૪૦ થી કોનાખા ઘેર કું” માં કારબારી થયા હતા. એ મરનાર ધણા પરેહગાર તથા અલિયત અલ્દસ હતા.

તાં ૧૮ મી જુલાઈ.

રોજ ૨૬ માઈ ૧૦ (ચિં) ૧૨૩૪ યવદેવરદી.

મરણ—માણેકજી નવરોજજી બગુસાહ—ઉમર વર્ષ ૩૪).

એક નવરોજજી નયરાંનજી પુછઆજીના દીકરા. એવલુ પ્રથમમાં ૬૦ સં ૧૮૪૬ માં “રુડરૂજી લીટરી એન્ડ પ્રાએન્ટીરીક શોશાઈટી” તરફથી કોટ મધે ઉંઘાડેલી કોક્ટરી-ઓની નિયામના વડા ચિલક હતા. તે પછી ૬૦ સં ૧૮૫૫ માં કોટ મધે કોક્ટરીઓની એક સ્કુલ એવલે ઉંઘાડી હતી.⁸ પછવાડેથી ચોડક સુંબી એવલુ કંચાકટનાં કામોમાં પડેલા હતા.

⁶ રાઈમસ આંર ઈડીઆ, તાં ૮ મી જુલાઈ ૧૮૬૫.

⁷ સંધિ સગાચાર, તાં ૧૦ મી જુલાઈ ૧૮૬૫.

⁸ મરહુમ એકા મનજીબાઈ, મેશતનજી અને માણેકજી ઉકરજી બનાજીના બાપા તથા એક નાનાબાઈ મનજીબાઈ બનાજીના બાપા.

⁹ એવલુના બાપા એક નવરોજજી નયરાંનજી પુછઆજી અસલમાં “બુ” નામના કોઈ જિરાદાના હાથ હેઠળ તાલીમ મેલતા હોવાથી “બગુસાહ” કરી આજખાવા લાગ્યા હતા.

⁸ એ સ્કુલ પછવાડેથી એક મનજીરજી એલલજી મીસીએ ૬૦ સં ૧૮૭૩ માં પોતાનાં મરણ સુધી પ્રથમ પોતે આજખાએ અને તે બાદ એક દારાબાઈ મેશતનજી મારકરની સાથે ખાજમાં ચલાવી હતી, અને હાલ તે “શાઈ” હાથ સ્કુલ” ને નામે આજખાએ.

તા. ૧૮ મી જુલાઈ.

રોજ ૨૯ માહ ૧૧ (કો) ૧૨૩૪ યજ્ઞદેવરદી.

આજ દિને મરહુમ બાઈ બચુબાઈ તે મરહુમ શેઠ નાનાબાઈ ડાશબાઈ મામાનાં વીધવા તથા શેઠ મંતોકજી નાનાબાઈ દાવરનાં બેઠીનાં ઉમથાણમાં ૨૧૩૫૦) ધર્મખાતાં-ઓમાં આપ્યા હતા.

તા. ૨૦ મી જુલાઈ.

શેઠ માણેજી ભીમજી હાંતરીઆએ પોતાની ધર્મિની કુમારીનું "એવહારે શીઆતે ધરાન" તામનું એક પુસ્તક છપાવી પ્રગટ કીધું હતું.

તા. ૨૧ મી જુલાઈ.

રોજ ૨ માહ ૧૧ (ચો) ૧૨૩૪ યજ્ઞદેવરદી.

મરણ—ચોરામજી અરદમર પુણેગર—ઉમર વર્ષ ૩૪). શેઠ અરદમર ફરુખજી પુણેગર અથવા રીવંડરીના પીતલ દીકરા. એવણુ ૬૦ થો ૧૮૬૨ માં કારવાર અથવા શદાશીવગડ ખાતે અપારને મોટે મથા હતા, અને ત્યાંજ મરણ પામ્યા હતા.

તા. ૨૬ મી જુલાઈ.

રોજ ૭ માહ ૧૧ (ચો) ૧૨૩૪ યજ્ઞદેવરદી.

મરણ—વીરબાઈજી તે નચરોજી નચરવંજી હાથ કાપનાં વીધવા—ઉમર વર્ષ ૧૦૭) એવણુ મુરત મધે રાહમદ-પરામાં આવકી લાંબી ઉમરે મરણ પામ્યાં હતા.

તા. ૩૧ મી જુલાઈ.

રોજ ૧૨ માહ ૧૧ (ચો) ૧૨૩૪ યજ્ઞદેવરદી.

મરણ—બિનજી શાપુરજી કાતરકા—ઉમર વર્ષ ૭૫). આં શાપુરજી જમશેદજી કાતરકા દીકરા. એવણુ પોતાના કાકા આંકુરંગજી જમશેદજી કાતરકા નેએ તે વખતે શામેરી તથા કલમીરે તોરાનાં ગાએણીમાં ઘણું બખણામકા હતા તેમના પાલક થવાથી "કલમીરવાલા" નાં નામથી ઓળખાતા હતા. એવણુ પ્રથમમાં બાહેરકોટ મધે મરાઈ

૧ બને જમશેદ, તા. ૧૯ મી જુલાઈ ૧૮૬૫.

૨ "શીશલે એવહારે શીઆતે ધરાન, ધ્યાને ધરાન દેશની સરના સારના રીપાર. શી કીફતોન ગરર. આવી પસેલા નાનવીઅસનાંન અંજુગનને વાસતે તથા હરેક વાંચનાર વીધવાનીની એવા બચવવા સારે" બનાવનાર ગમા છપાવી પ્રગટ કરનાર, કંચનરીન કુચારર રાણેજી ભીમજી હુચંચ હાટરીઆ. શી સુખંચ મધે યુનિયન પ્રેસમાં છપાવ્યો. રાને ૧૨૭૮ ધ્યાનદેવરદી. રાને ૧૮૬૫ ધસવી."

૩ શેઠ ખંરશેદજી ચોરાબજી રીવંડરીના બાવા.

૪ મરહુમ શેઠાં દાશબાઈ તથા હેરમજી, બને કાકર ડાશબાઈ બિનજી કાતરકા બાવા.

ધંધો તથા તે પછી કેરલિક વ્યાપાર મલાવતા હતા. બા. કોટ કપાવાલાની દરેનેહર બંધાવવા તથા તેને લગતું ધર્મખાતાં કમલાવવાની અખત્યાર મરહુમ શેઠ શાપુરજી ચોરામજી પાવાલા પોતાની દીકરીની સાથે એવણુને આવી ગયા હતા.

તા. ૫ મી આગસ્ટ.

શેઠ કાવચજી જંગીરજી રેડીમન્ટીએ પુણું મધે મંગમ ઉપર બંધાવવા ધારેલી "ધનજીનીઅરંગ કાલિજ" નામાં "સોશીયલ ધનજીનીઅરંગ" ધ્યાને ધમારતા, બહેર બંધ-કાને, રેલવેઓ, નેહરો, વગેરેના પલાન, ગેલવણ, બાંધણી, અને બીજું એ વધણું ઘણુંક ઉપોગી કામ ચિખાડવામાં આવશે,—તેના પામે નાખવાની કિઆ આજ દિને સુખના નામદાર ગવરનર જર આરટલ કીઅરે એક ગોઠા વચવાલા મલાવવાની-હજુરમાં કીધી હતી. પ્રથમમાં ડામેરેકરર ઓફ પબ્લીક ઇન્સ્ટ્રક્શન યર અલેકન્ડર ઓટ બારિનેટ કાલિજને લગતી હકીકત વાંચી મંબાવાવી, જે પછી નામદાર ગવરનરે પાયાને લગતી કિઆ પોતાને હાથે કીધા બાદ એક મુખાખીત બાવાણુ કરી મંબાવાણુ, નામાં શેઠ કાવચજી નાદરજા તખી. યતને લીધે ત્યાં હાજર નહિ થવાયું તે મોટે પોતાની દહમીરી જણાવી એ શેઠની મખાવનની ઘણીક તારીફ કીધી હતી.

૫ બોમ્બે ગેઝેટ, તા. ૧૦ મી આગસ્ટ ૧૮૬૫.

નામદાર ગવરનરે પોતાનાં બાપાણમાં બોલ્યા કે—
We have in the first place to perform this day a duty of justice and gratitude in acknowledging the noble benefaction of Mr. Cowasjee Jehangeer Ready-
mony, to whom we owe it, that this building when completed may be something better than a commodious shed. I greatly regret that the state of his health prevents Mr. Cowasjee from being here present today to receive in person our acknowledgments for his liberality. But his absence has at least an advantage, that it permits me to speak more unreservedly than I should otherwise have ventured to do of our obligations to him, and to refer to one or two circumstances connected with his gift which are so characteristic of him that I cannot forbear to call them to your recollection. Thus, it will I know interest many here present to be reminded that his offer of £ 5,000 towards building this college was coupled with the gift of a similar sum to aid the Strangers' Friend Society in building a home in Bombay for destitute Europeans. This, Sir, as you know is not by any means a solitary instance of his liberality, and the gift was marked by other traits no less characteristic of the practical business-like habits, without which such liberality must too often fail to secure its object. The large sums he contributed were paid into the Treasury as soon as he was aware that his benefaction had been accepted. On this, as on all other occasions Mr. Cowasjee Jehangeer was anxious to justify the thoroughly English surname which he had chosen for himself, and acted in accordance with what was the old boast of the great native merchants of Bombay, and will I trust, ever continue to be the practice of

તા. ૭ મી આગસ્ટ.

હાલિયન રૂમનજી જીવિદજી જીવિદજી એકન
મધે આવેલા કુકલને લીધે ત્યાંના ગરીબોમાં વેંઢ્યવાને

all that deserve to be numbered among that honorable
body "that their word was as good as their bond."

[Bombay Gazette, 10th August 1865.]

એ કાલેજ બંધાયા અગાજી પુણાં મધે ઈ.સ. ૧૮૫૪
ના જુલાઈ માસથી "ઇનજનીયરીંગ" નું કામ શિખાવવાને
વર્ગ (સ્કૂલ) ગોઠાવવામાં આવ્યો હતો, જે પછી તા. ૭ મી
જુલાઈ ૧૮૬૩ ને રીને શેઠ કાવશજી બંગીરજી રેડીબનીએ
તે વેળાના ડાયરેક્ટર આંજી પચલીક ઇનચાર્જના મી. ઇ.
આઇ. હાવર ઊપર એક પત્ર લખી જણાવ્યું કે અગર પુણાંની
ઇનજનીયરીંગ સ્કૂલને કાલેજની પંક્તી ઉપર લાવી તેને
યુનિવર્સીટીના સંબંધમાં આણે તો તેને માટે પુણાંમાં એક
કુશાલ ઇમારત બાંધવાને રૂ. ૧૫૦૦૦૦) પચાસ હજાર અપવાને
સુચીધું, અને સરકારે પણ તે માટે તેટલી જ રકમ અને સુગત
જમીન આપવી. આ કાગળમાં શેઠ કાવશજી લખેલું કે—

"The number of Native doctors and lawyers who
are maintaining themselves by the honorable and
independent practice of their respective professions
affords such striking evidence of the important results
of special education, that it is to be hoped the profes-
sion of civil engineering will not be long forgotten.
The small school at Poona, providing as it does merely
drumman and clerks for the public Department, falls
short of the requirements of the country. Should
Government propose to extend its usefulness by rais-
ing it to the rank of a college permanently affiliated
to the University of Bombay, I would beg permission
to be allowed to contribute Rs. 50,000 fifty thousand
towards the cost of a handsome and commodious
building to be erected in Poona in consideration of
a similar sum being paid by Government and a site
provided."

જાણે ૧૫ મી. હાવરે સરકારમાં ચોકજવાથી તે ઉપર
અતરેની સરકારે હિંદુસ્થાનની વડી સરકારની ખાજી લઈ
જાણી શેઠ કાવશજીની માગણી તા. ૫ મી નવેમ્બર ૧૮૬૩
ને રીને ઉપરના સાચે ખાજન સાબી હતી, અને શેઠ કાવશજીએ
તા. ૭ મી નવેમ્બર ૧૮૬૩ ને રીને જાણી રૂ. ૫૦૦૦૦) ની
રકમ યુગ્મની સરકારના સેક્રેટરી મી. ડબ્લ્યુ. એચ. હેવેલોક
ઉપર ચોકલી આપી હતી. એ કાલેજ ઈ.સ. ૧૮૬૮ નાં
આગસ્ટ માસમાં બંધાયે તૈયાર થઈ હતી, અને તેણે બધી
મળી રૂ. ૧૮૧૬૮૦) નો ખર્ચ થયો હતો, જેમાં રૂ. ૧૫૦૦૦૦)
ઉપર મુજબ શેઠ કાવશજીના હતા. એ કાલેજ આગળ "પુણાં
સીવીલ ઇનજનીયરીંગ કાલેજ" ને નામે આપવાની હતી,
અને હાલ તે "કાલેજ આંજી સાયેનસ" ને નામે આપ-
વામાં છે. એ કાલેજનાં રીવાજનાનાં નીચે મુજબ લેખ
કાઠરેલા છે:—

"To provide a new profession for his fellow
countrymen, Cowasjee Jehangier Ready-money Esquire
presented to Government, the sum of Rs. 50,000 towards
the erection of this building. July 1863"

જાણ લેખની નીચે શેઠ કાવશજીને "ગોડા"
"Darning I shine" કરી કાઠરેલા છે.

૧૦૦૦) એખાની ચુલુ અતરેનાં કમીસરીએ ખાતાની
આરંભે બેઠે ચોકલી હતી.

તા. ૬ મી આગસ્ટ.

રોજ ૨૧ માહ ૧૧ (શિ.) ૧૨૩૪ યત્દેવરદી.

મરણ—શાપરજી મનચેરજી બાલીવાલા—ઉમર ૫૬

—મનચેરજી કુવરજી બાલીવાલાના વડા દીકરા.

એવલુ ઠાં. દામજી અતર માથે બાગમાં વ્યાપાર તથા લીમોને
ધંધો કરતા હતા. એતવાડી મધે ચોધી ગલીમાં આવેલી પોતા-
ની એક વાડી તેમાં જ ના જોડેલા સાથે એવલુ જરથો-
સ્તીઓના મરઅવધેરના વપડાને માટે ધર્મખાતે આપી હતી.

તા. ૧૪ મી આગસ્ટ.

રોજ ૨૧ માહ ૧૧ (શિ.) ૧૨૩૪ યત્દેવરદી.

મરણ—દાદાભાઈ બેઠરામજી પુણાં આખજરવર-
વાલા—ઉમર ૫૧ (૩). શેઠ બેઠરામજી જીવિદજી મોદીના
દીકરા. એવલુ સુરતથી ઈ.સ. ૧૮૩૮ માં પુણાં ખરેખરી
મધે શેઠ બેઠરામજી રતનજી બેઠરામજીનાં કુટુંબમાં મેહતા
તરીકે આવ્યા હતા, અને તે પછી તે કુટુંબ તથા તેના
વહીવટના માનેજર હયા હતા. ઈ.સ. ૧૮૫૧ માં તે
કુટુંબ નીકડી જવાથી એવલુ "પુણાં કરાનીકન" નામનું
ઝાપાખાંતું વેચાતું હાલ તા. ૧૫ મી જુલે ૧૮૫૨ થી
"પુણાં આખજરવર" નામનું રૂ. અવાડીઆંતું એક ઇંચેલ
વર્ગમાં ૫૫ કાંવા માડ્યું હતું. એ પછી ૧૮૫૪ થી તે
અવાડીઆંતું બેચાર અને ૧૮૬૧ થી ત્રણવાર પ્રગટ કરવા
માડ્યું હતું. ઈ.સ. ૧૮૬૦ માં એવલુ મર જમથેરજી
જીવિદજી બારેનિરે માથે ઇંગ્લેંડની મુસાફરી ગયા હતા.

તા. ૧૫ મી આગસ્ટ.

રોજ ૨૩ માહ ૧૧ (શિ.) ૧૨૩૪ યત્દેવરદી.

મરણ—મીડીબાઈ તે મનચેરજી હોરમજી મોદીનાં
લીધવા—ઉમર ૫૧ (૧૦). એવલુ સુરત મધે મીડીઆ-
ફરીયામાં આવવી લાંબી ઉમરે મરણ પામ્યાં હતાં.

૧ જુલે જમથેર, તા. ૭ મી આગસ્ટ ૧૮૬૫.

એજ મુજબ મર જમથેરજી જીવિદજી બારેનિરે પલ્લ
એકન ખાતે ૧૪૦૦) એખાની ચુલુ કે જેની કીમત રૂ. ૧૮૮૭)
હતી તે ગીમીને વેંઢ્યવાને માટે ચોકલી હતી.

૨ એવલુના બાપા શેઠ કુવરજી ચેલાવાલાનાં દીકરાં
પ્રથમ જીવનાં હતાં નહિ તેથી આ જીવેલા દીકરા શેઠ મન-
ચેરજીને કાન લીધાથી ચોટી ઉપર સુધી પાણી પેઠાવી
સાબીઆથી બાલીવાલાની અટક પડી હતી.

૩ આ વાડી ધર્મખાતે આપવા બાબતે એક તરફ રીડ
તા. ૨૨ મી આગસ્ટ ૧૮૮૨ ને રીને એવલુનાં બેટી બાઈ
લીરખાઈ તે ચાકડા શેઠ બાદખાઈ ખરથેલ બાદખીયાળનાં
લીખવાએ હાથ દોરડના સોલીશીર શેઠ હોરમજી મનચેરજી
મીચગરની ખારરે કરાવ્યું હતું, અને તેના તરફીએ તરીકે
શેઠ કાવશજી ખરથેલ એકતા તથા બંધનજી બેઠરામજી
પરજીને નેખ્યા હતા.

તાં ૧૭ મી આગસ્ટ.

અતરના મરકારી લૉ કલાસમાંથી ધારાની ફળવણી લઈ સેવટની પરીક્ષામાં પસાર થયલાઓમાં ૫ હિંદુ અને ૧ પારસી—શ્રેષ્ઠ ગાંધીભાઈ ભંગીરજી મોદી, હતા.^૧

તાં ૨૪ મી આગસ્ટ.

વતસાડના મામલતદાર શ્રેષ્ઠ રૂસ્તમજી ફરોમજી તથા આગિના મામલતદાર શ્રેષ્ઠ એલજી ડાયાભાઈ કોઠાવાલાને નામદાર મરકારે સુરત જીલ્લામાં પેહલા વર્ગના સ્પાર્કલિટ માછલેટની સત્તા આપી હતી.^૨

તાં ૨૫ મી આગસ્ટ.

મરહુમ શ્રેષ્ઠ નરવાંનજી મનચેરજી કામાજીનાં ધર્મખાતાનાં ફંડના તરફીઓએ તાં ૧ લી જુલાઈ ૧૮૬૧ નાં રાત્રી ગોક્તારમાં જાહેર પંચર છપાવી “નરતોશતી ધરમ શું છે તથા એ ધરમ કેવો ઉત્તમ છે” એ બાબદ ઉપર નરચોરશીઓનાં બચ્ચાંઓને આડીપેઠે સમજાવે તે સમય પરે એવા એક નીબંધ ને કોઈ નરચોરશી મળ્યો શ્રમ લખે તેને એ ફંડમાંથી રૂ.૫૦૦ નું ધનિમ આપવાને જાહેર કીધું હતું. તે સુબંધ તરફીઓપર માર નીબંધ આપ્યા હતા, તેમાંથી “મજદીઅમ્મને અહમ” એવી નિશાંનવાણી દમ્પુર પેચાતનજી મેહરામજી મંબાણીના લખેલો નીબંધ ધનિમને લાયક નીકળવાથી તેમને ઉપરું ધનિમ આપું હતું, અને એ નીબંધ એક ચોપાનમાંના આકારમાં એ ફંડને ખરચે છપાવી પ્રગટ કીધો હતો.^૩

તાં ૩૧ મી આગસ્ટ.

વારસીઓને મટે બંધાયેલા લગન, તલાક તથા વારસા હિસ્સાના નવા ધારા આપવી કાલથી મરકારી હોકમ સુબંધ અમલમાં આપનાર હતા, અને લગન તલાકના મુકદ્દમાઓ મુકવવા મટેની મુબાઈની પારસી સ્ત્રી માટરોશીનાનીઅલ કોરના પેહલવેલાહા હેઠીગેટો તરફી નામદાર મરકારે નીચલા પારસી અદરચોને નેમ્યા હતા:—

શ્રેષ્ઠા અરદેસર હોરમજી વાડીઆ, બહમનજી જીજીભાઈ, મેહરામજી જીજીભાઈ, કાવચજી ભંગીરજી રૂડીમની, દીનચાહજી માણેજી પીટી, ડાયાભાઈ ફરોમજી ક્રાકા,

૧ જોએ ગવરચેટ જેઝેટ, તાં ૧૭ મી આગસ્ટ ૧૮૬૫.

૨ જોએ ગવરચેટ જેઝેટ, તાં ૨૪ મી આગસ્ટ ૧૮૬૫.

૩ “નરતોશતી ધરમ શું છે તથા એ ધરમ કેવો ઉત્તમ છે તે પરીક્ષા નીબંધ. બનાવનાર, દમ્પુર પેચાતનજી મેહરામજી મંબાણા. મરહુમ શ્રેષ્ઠ નોરવાંનજી મનચેરજી કામાજીનાં ધરમખાતાનાં ફંડના તરફી સાહેબોએ નરતોશતીઓની વાકેફકારીને સારે છપાવી પ્રગટ કરેઆં છે. સુબંધ, યુનિયન ક્લેસમાં છપાવીશે. અને ૧૨૭૪ ઇસ્લામી ૧૨૬૫ ઇસ્લામી.”

ફરોમજી નરવાંનજી પટેલ, હીરજીભાઈ હોરમજી શેઠા હોરમજી બહમનજી વાડીઆ, દમ્પુર ભમાચખજી મીનાચેહરજી ભમાચખ આચારી, મર ભમચેહર જીજીભાઈ બારીનેટ, માણેજી અરદેસર મરાઈ, મનચેરજી ફરોમજી કામાજી, મનચેરજી હોરમજી કામાજી, દમ્પુર પેચાતનજી મેહરામજી મંબાણા, હાનરિઅલ રૂસ્તમજી ભમચેહર જીજીભાઈ, ચોરાબજી પેચાતનજી ફરોમજી, દમ્પુર ચોરાબજી રૂસ્તમજી મુશ્કારીશીના.^૪

તાં ૧ લી સપ્ટેમ્બર.

શ્રેષ્ઠ ફરોમજી રૂસ્તમજી વીકાજીએ આએ વર્ષ યુનીવર્સિટીમાંથી મેલવેલાં રૂ.૨૦૦ નાં ધનિમની “હીમાલયા પર્વત” વિષેની કવિતા એક ચોપાનીઆના આકારમાં છપાવી પ્રગટ કરવામાં આવી હતી.^૫

તાં ૨ જી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૧૫ માઈ ૧૨ (શિવ) ૧૨૩૪ યન્દેનરદી.

આજ દિને મરહુમ બાઈ યુતબાઈ તે શ્રેષ્ઠ નરવાંનજી ચોરાબજી ભમચેહર જીજીભાઈનાં પેહલીવારનાં ધણીઆની તથા મર ભમચેહર જીજીભાઈ બારીનેટનાં પેટીનાં ઉકમણમાં ડાવેનર લેડી આવાંબાઈ તથા મર ભમચેહર, હાનરિઅલ રૂસ્તમજી, શ્રેષ્ઠ ચોરાબજી ભમચેહર જીજીભાઈ, બાઈ પીટી-ભાઈ, લેડી રતનબાઈ, તથા બાઈ બચ્ચાબાઈ તે શ્રેષ્ઠ ચોરાબજીનાં ધણીઆનીએ મલી રૂ.૧૨૦૦૦ ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૬

તાં ૬ થી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૧૬ માઈ ૧૨ (શિવ) ૧૨૩૪ યન્દેનરદી.

મરણ—અરજોરજી રતનજી કોપર—ઉમર વર્ષ ૫૭) શ્રેષ્ઠ રતનજી હોમજી કોપરના વડા દીકરા. એવણુ ધં ૨૦ ૧૮૩૬ માં પોતાના બાપનાં મરણુ પછી પોતાના બાઈ શ્રેષ્ઠ

૪ જોએ ગવરચેટ જેઝેટ, તાં ૩૧ મી આગસ્ટ ૧૮૬૫. બીજા કામિદા પ્રમાણે મુબાઈમાં થતાં પારસીઓનાં લગન રેલચટર કરવાને મરકારે અતરના ડીસીકેટ ડેપુટી રેલચટર શ્રેષ્ઠ મેહરામજી દાદાબાઈને નેમ્યા હતા.

૫ “The Homagee Cursetjee Prize Poem for 1864-65. The Himalaya Mountains. By, Framji Rustamji Vikaji. Published by authority of the University. Bombay: Education Society's Press, Byculla. 1865.”

મુબાઈની યુનીવર્સિટીના સંબંધમાં એક પારસીની જોડેલી આ પેહલવેહની ઇંગ્લેજ કવિતા હતી. એ માટે ફળવણી ખાતાના વડા મર અલેક્સાંડર ઝાંઝ બારીનેટે પ્રેમથી લાં ૧૫ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૫ ને દીને શ્રેષ્ઠ શ્રેષ્ઠ રૂસ્તમજી વીકાજી હીરજી બચ્ચુ હતું કે—

“I have read it with pleasure, and think that it does credit to you and to your old college.”

નવરોજીની સાથે મલી “રતનજી હોમજીના ઈંગ્રાજી” ને નામે તેમને વીઠાપની દારૂકામને શેઠગાર ચલાવતા હતા. એ ધંધામાં એઓ અને ભાઈઓએ આડી પુછ મેકવી હતી. એવણુ ધણુજ રમુજ રચાવતા તથા હાજર નવાખી થતા હતા.

તાં ૭ મી અરેમખર.

રોજ ૨૦ માહ ૧૨ (ચિં) ૧૨૩૪ યન્દેનરદી.

ગીરમાં મધે મરહુમ શેઠ અમ્મણાં બીખાજી નાહવા પેટના વાલી જીવે દરેમેહરની જગ્યાપર શેઠ જંગીરજી બેનનજી વધિલે પોતાના દીકરા મરહુમ શેઠ પેયનજીની નાહખને આજ દીને એક દારૂગાહની દરેમેહર કુચીથી પરદાની હતી.^૨

તાં ૧૦ મી અરેમખર.

રોજ ૨૩ માહ ૧૨ (ચિં) ૧૨૩૪ યન્દેનરદી.

મરણ—કામજી બહમનજી પાખખીવાસાર—ઉમર વર્ષ ૪૬). શેઠ બહમનજી પેયનજી પાખખીવાસના ખીખ દીકરા. એવણુ ૪૦ મં ૧૮૩૭ થી અતરેનાં કમરમ હાડકામાં રહેવા હતા, અને વધવાં વધવાં ૪૦ મં ૧૮૪૦ માં ત્યાંના હેડ એકાદજર નેમાઈ તે એકી પોતાનાં મરણુ કુખી અમાઓ હતો.

તાં ૨૦ મી અરેમખર.

ગાયા ૩ (ચિં) ૧૨૩૪ યન્દેનરદી.

મરણ—મનચેરજી નયરવાંનજી નારચાહ—ઉમર વર્ષ ૧૭). શેઠ નયરવાંનજી રમુજમજ નારચાહના ચિખ દીકરા. એવણુ પ્રથમમાં અતરેના જાણીના મીડીયર મીઆં અહમર-ભાઈની દુકાનના મલેજર હતા. તે પછી તાં ૧ હી જાનેવારી ૧૮૩૮ થી પોતે હોજીર બનનારના મેડા સ્થિમાં જીવે “મીડીયરી” ની દુકાન ઉઘાડી હતી, અને એ ધંધામાં ચણુ કુચક ચણુતા હતા.

૨ એ દરેમેહર માણુ કરવા તથા તેના જરૂરીયાત ખરમ બામે શેઠ જંગીરજી બેનનજી વધિલે તાં ૬ થી અરેમખર ૧૮૬૫ નાં કુખચ યાજુકમાં જરૂર ખજર છાપી ચીં જરૂરીયાતોને જાણુ રીધી હતી.

૩ એવણુના બાવા શેઠ બહમનજી પેયનજી પાખખી-વાસાએ આમે સહીની રજાઆતમાં જુરતથી અતરે આવી પાખખી બનાવવાનું કારખાંડુ લેખાણુ હતું. તેમના મજુર શેઠ રસમજ સિવાય બીજા પાંચ મેથાએ શેઠા પાવણુજ, શાલાખ, કાવશાજ, મનચેરજી, અને એદવજ વણુ એ પાવખી બનાવવાના ધંધામાં જડ્યા હતા, અને પછવાડેથી આડી બનાવવાનાં જીવે જીવે કારખાંડાં વણુ લેખાઈયાં હતાં.

તાં ૨૩ મી અરેમખર.

રોજ ૧ માહ ૧ (ચિં) ૧૨૩૫ યન્દેનરદી.

શેઠ ચોરાખજી જામારજી લાલાએ પોતાનાં ધણીઆંની મરહુમ બાઈ બીખાઈજીનાં પુત્રને શાઈ મોટી દમણુ મધે એક નશાખાંડું બંધાવી આપ્યું હતું.^૩

તાં ૩ જી અરેમખર.

શેઠ રસમજ ચોરાખજી ધરાનીએ “રસમી ગાયન” નામનું ગાયનનું એક ચોપાણનું તણુ આકામાં પ્રગટ કીધું હતું.^૪

તાં ૫ મી અરેમખર.

અતરેની “એરેકલચરમ એન્ડ હારડીકલચરમ ચોરા-છડી” નું જીવું રેડું શીતાકી તેને હસ્તક “વિરોડીઆ ચારડન” મુખારવા મરે એક રૂંડ ધણુ હતું, જેમાં રૂ.૧૩૦) ધરિએના, રૂ.૧૫૪૫) હિંડુએના, રૂ.૨૫) પાહીએના, રૂ.૨૫) પોરદુગીએના, અને રૂ.૨૫૬૫) પારસીએના મળી રૂ.૬૫૩૨) બરાખા હતા.

તાં ૬ થી અરેમખર.

લંડની “સોડીયમ સામેનમ” નામની વખાણાપત્રી મંડલી આમે વર્ષે ચીરીડમાં મલી હતી તેની એક ખામ મળામાં શેઠ માણુજી અરેકલજી ચારડે “હિંદુસ્તાનમાં કેળવણીના ફેલાવા” ઉપર એક બાણુ કીધું હતું.^૫

૩ આ નશાખાંડાના દરવાખપર નીચે કુખખ તખી ચારેલી છે :—

“વનોમે ઇમ્મજાન—આ નશાખાંડું નામદાર શેઠ “ચોરાખજી જામારજી લાલા શી કુખચ વાશીએ પોતાનાં “મેશન ધનીઆંણી બાઈ બીખાઈજીનાં પુત્રને શાઈ બનચાઈ” “ઇ. રોજ ૧ માહ ૧ શને ૧૨૩૫ ઇમ્મજાનરદી.”

૪ “રસમી ગાયન, અંક ૧ લેા (તણુ અંકમાં એ કમ ૫૯૬) કર્તી, રસમ ધરાની. કુખચ, યુનિયન પ્રેસ. ૧૮૬૫.

૫ પારસીએના આ રૂ.૨૫૬૫) નીચે કુખખ હતો :— (૫૦૦) રૂ. જમચેરજી જીજાઈ ખારનેર, હાનચેરજી રસમજ જમચેરજી જીજાઈ, કાવશાજ જંગીરજી રેડીમની. (૨૨૫) રસમજ નયરવાંનજી પટેલ. (૧૨૫) બહમનજી રસમજ કાખાજ, પેયનજી હોરમજી કાખાજ, (૩૧૦૦) ડોશા-ખાઈ રસમજ કાખાજ. (૩૦૫) ડોશાખાઈ હોરમજી કાખાજ. (૩૫) રસમજ બહમનજી કાખાજ, રસમજ અરેકલ વાડીઆ, હીનચાહજી માણુજી પીટી, લીખજી માણુજી મનાજ. (૨૩) હીરજાઈ જંગીરજી રેડીમની. (૨૨૫) મેહરાંમજ જીજાઈ, નયરવાંનજી માણુજી પીટી, પેયનજી-રસમજ કાખાજ, એદવજ નયરવાંનજી કોલામેલા, હીરજાઈ માણુજી રસમજ. (૨૨૦) ચોરાખજી રસમજ પટેલ, હોમજી ચારેકલજી શીયેડ. (૩૧૫) અરેકલ રસમજ કાખાજ, કાખાજ પેયન-નજી કાખાજ. (૧૦) માણુજી ચોરાખજી આદિચરનર.

૬ રાસત ગણતાર, તાં ૧૨ મી નરેમખર ૧૮૬૫.

તાં ૧૧ મી અક્ટોબર.

સુબધના નામદાર ગવર્નર અને બારબલ કીઅરિ આજ દિને રાઉન્ટ હાલમાં જલ્દીમાંના મુલતાન નેચો સુબધ ફરવાને આપ્યા હતા તેમનાં માન માટે એક દરવાર બંદી હતી. આ વેળાએ નીચલા પારસી અહરચો હાજર હતા—

હાનરેબલ રસતમજ નમશેદજી જીજીભાઈ, નામદાર ગવર્નરની ધારા મળાના અધિકારી; અને નમશેદજી જીજીભાઈ પારિને; શેઠ શેશાભાઈ ફરામજી કરાકા, પોલીમના ત્રિભ માજીસ્ટ્રેટ.†

તાં ૧૨ મી અક્ટોબર.

સુરતવાલા શેઠ બરજેરજી મેહરવાનજી ફરેજે ઇં ૪૦ મં ૧૮૫૭—૫૮ ના બધવા વખતે ઇંગ્લેન્ડ મરકારને કેટલીક મદદ કરી હતી, અને તેના તાણુના બધવા આપણા કહેવા તે લીધે નહિ, માટે તેમની વધારાની બધવામાં સુબધની મરકાર તરફથી એક સોનાના ચાંદ આજ દિને સુરતવાલા કલેક્ટર મીં ૦ કમરને એક મીનલમ બંદી તેની હજીરમાં તેમને બેઠે આપ્યા હતા કે હરેક ઘરે તે અને જાહેર પ્રમંથે તેઓ તે પેહરે.†

તાં ૧૨ મી અક્ટોબર.

કરાંચીની પારસી ડીપીકટ માટીનીઓનીઅલ કોરવા રસીકે તરીકે નામદાર મરકારે તે તરફના નીચલા પારસી અહરચોને નેચા હતા:—

શેઠા દીનશાહ પીરજીયાહ મીનવાલા, દીનશાહ માલે-કજી મીનવાલા, શાપુરજી હારમજી સોવારીવાલા, મેહરાંમજી મેહરવાનજી કોરવાલ, હારમજી શેરાબજી કોહારી, હાર-મજી દાદાભાઈ ધડીઆલી, પેશતનજી મેહરાંમજી કોરવાલ, નંદોરજી નમશેદજી રાજકોરવાલા, ધનજીભાઈ હારમજી ધડીઆલી, અરેમર સુમતાદજી કોહીઆર, મેહરાંમજી પીરજીયાહ મીનવાલા, પેશતનજી હારમજી ધડીઆલી.‡

† જોખમે જોગેટ, તાં ૧૪ મી અક્ટોબર ૧૮૬૫.

‡ સુશાન મીન, તાં ૧૫ મી અક્ટોબર ૧૮૬૫.

આ ચાંદપર નીચે સુખ્ય લેખ કોરવેલો:—

Presented
By the
Bombay Government
To

Mr. BURMISTRE MURWANJEE,

For his

Loyal conduct

During the years 1837 and 1858.

આ માનસુધુ તેની સુશાનીમાં શેઠ બરજેરજીએ તાં ૩૦ મી અક્ટોબરની રાત્રે સુરતના સર્વે ઇંગ્લેન્ડ અહરચો અને પાલુઓને પોતાના બંધાવામાં એક જ આપત આપી હતી.

‡ જોખમે જવરજેટ જોગેટ, ૧૨ મી અક્ટોબર ૧૮૬૫.

તાં ૧૩ મી અક્ટોબર.

રોજ ૨૧ માહ ૧ (ચેં) ૧૨૩૫ મનહેજરહી.

મરજી—દાદાભાઈ પેશતનજી આલપાઈવાલા—ઉમર

વર્ષ ૮૮). સુરતવાલા શેઠ પેશતનજી અરશેદજી ફરાંવાલાના બીબ દીકરા. એવલુ પ્રથમમાં પોતાના બાપની માથે આલ-પાઈમાં શેઠ નવરોજજી કાવજી નાલીએરવાલાની પેહડીપર મેહતાગીરીમાં રહ્યા હતા. તે પછી ઇં ૪૦ મં ૧૮૨૧ થી એજ પેહડીમાં એવલુની થોડીક પાંતી રાખ્યામાં આવી હતી. ત્યારબાદ શેઠ નવરોજજીનાં ઇં ૪૦ મં ૧૮૨૫ માં મરજી પછી એવલુ સુરત ખાતે આવી પોતાને હીસાબે સુબધ તથા મીન ખાતેના બાપાર કરવા માડ્યો. સુરત તથા તે તરફના જીજીઓની મર નમશેદજી જીજીભાઈની પેહડીની રૂની આડતનું કામ એવલુને હરતક લાંબી સુદત સુધી હતું. એ પછી સુબધમાંથી એવલુ એક પેહડી સ્થાપી પોતે હિયાં આવી વચા, અને આવડી લાંબી ઉમરે મરજી પછી હીયાંજ વાખ્યા હતા.

તાં ૨૧ મી અક્ટોબર.

ડાક્ટર લીવીંગસ્ટનના આપીકા ખંડના અનંજી બાગોની શેષ કરવાના માહસમાં મદદ કરવાને અતરની રાએજ એશીઆડીક શેશાધરીએ એક ફંડ ઉખું કીધું હતું, તેમાં રૂ૦૦૫) ઇંગ્લેના, રૂ૮૮૦) હિંડુઓના, રૂ૧૫) સુમ-લમીનાના અને રૂ૧૦૩૫) પારસીઓના મધી એકંદર રૂ૫૮૩૫) ભરાયા હતા.†

તાં ૨૮ મી અક્ટોબર.

શેઠ નવરોજજી માલેકજી વાડીઆને સુબધ મધે “અ મરજેટ મરવીજ” ને મદદ કરવા માટે કાંચના ચાહ-

† શેઠા કેપશર હારમજી આલપાઈવાલા, તથા દાદાભાઈ નમશેદજી આલપાઈવાલા, બી. એ. ના બપાયા. એવલુના એક મરીઆઈ ભાઈ શેઠ શરુનજી પેશતનજી આલ-પાઈવાલા પછી એમની સાથે આલપાઈમાં આપાર કરતા હતા.

‡ આ રૂ૧૦૩૫) નીચે સુખ્ય હતા—

(રૂ૫૦૦) હાનરેબલ રસતમજ નમશેદજી જીજીભાઈ (રૂ૨૫૦) સર નમશેદજી જીજીભાઈ પારિનેટ (રૂ૨૦૦) ખાન-બાહર પદમજી પેશતનજી (રૂ૭૫) શરાંમજી નશરવાનજી પટેલ (રૂ૧૦) શાલેકજી શેરાબજી આશપરનર.

† રાખસ અર્થે ઇંડીઆ, તાં ૧ લી નવેમ્બર ૧૮૬૫
આ રૂ૧૦ એશીઆડીક શેશાધરીના શેકેટરી ડાક્ટર બરજી તાં ૨૨ મી નવેમ્બર ૧૮૬૫ ને દીને ડાક્ટર લીવી-ંગસ્ટન હીપર એક ૫૫ લખી નાકવી આપી હતી.

નચાહ હુધ નેપોલીઅને એક સોનાના આંદ અતરેના કૅમ કોનસનની મારફતે બેટ મોકલ્યો હતો.^૨

તાં ૮ મી નવેમ્બર.

રેન્ડ ૧૭ માહ ૨ (ચિં) ૧૨૩૫ યન્દેતરદી.

આજ દિને મરહુમ શેઠ હારમજી બહમનજી વાડીઆ પાસાં આતથનેહરાંમની ચાલમરેહનાં જ્ઞાનની મીનજમમાં દરગુર પેયોતનજી બેદરાંમજી મંલલુએ “માલુમ જ્ઞાનને ધરમની જરૂર અને મજલીઅસની ધરમનું પુરાતમવલું” એ બાબદ વિષે એક વાએજ કહી મંજરાવી હતી. તે પુરી થયા બાદ મર જ્ઞાનજી જીજીબાદ બારેનિરેહી દરગુરજીના ઉપકાર માની એ કામ આલુ રાખવાની તેમને મજજીત બચાંમણુ કીધી હતી.^૨

તાં ૮ મી નવેમ્બર.

રેન્ડ ૧૭ માહ ૩ (કો) ૧૨૩૫ યન્દેતરદી.

મશુ—રતનજી પેયનજી પેંદ્યા—ઉમર વર્ષ ૮૩) શેઠ પેયનજી પેંદ્યાજીના બીજી દીકરા. એવલુ પ્રથમમાં મરહુમ શેઠ અરદેસર દાદીબાઈની મહાવાપી દુબાયનું કામ કરતા હતા. તે બાદ પોતાને હિમાને ચોરોડ વ્યાપાર ચલાવતા હતા, અને બાંધી સુરત સુધી જ્ઞાનને લીધે એકાંત છંદની યુખરી હતી. આરેના પારસીઓમાં એવલુ તે વેળાએ “રતનજી બાવા” નાં નામથી જાણીતા હતા.

૧ રાસત ગૌરતાર, તાં ૨૪ મી અક્ટોબર ૧૮૬૫. આ ચાંદે જાર નીચે પ્રમાણેનો લેખ દે-અ બાપામાં કોતરેકોટ:-

Ministere de la Marine & des Colonies
A Nowrojee Minockjee Wadia
Négociant à Bombay.

Services à la Marine Marchande Française
1865.

જોડા લેખને ઇંગ્લેઝ અર્થ નીચે મુજબ:-
Ministry of the Marine & of the Colonies.

To
Nowrojee Minockjee Wadia Merchant at Bombay—Services to the French Merchant Marine 1865

૨ બપે જ્ઞાનજી, તાં ૧૦ મી નવેમ્બર ૧૮૬૫.

એ વાએજ એક ચોપાનીઆના આકારમાં નીચે મુજબ છાપી પ્રગટ કીધી હતી:-

“માલુમ જ્ઞાનને ધરમની જરૂર અને મજલીઅસની ધરમનું પુરાતમવલું. આએ બાપન જોર દરગુર પેયોતનજી બેદરાંમજી સંનમલુંએ મરહુમ શેઠ હારમજી બેદરાંમજી પાકડીઆજીનાં આતથનેહરાંમ ચાલેજ ખાતે જરદેસરીઓની અંદર સજાની નજરીક કરેલું બાણ. બપે જ્ઞાનજી છાપામાંનો મધે છાપેકોટ. સને ૧૨૩૫ ઇમ્મરજરદી. સને ૧૮૬૬ ઇસવી.”

તાં ૮ મી નવેમ્બર.

રેન્ડ ૧૭ માહ ૨ (ચિં) ૧૨૩૫ યન્દેતરદી.

મશુ—હરાંમજી કાવચજી ચેડના^૩—ઉમર વર્ષ ૭૩) એવલુ પ્રથમમાં સુરતથી અતરે આવી છાપરીઆઓની પેહકીમાં નોકરી કરતા હતા. તે બાદ પોતાના બાઈ શેઠ પેયનજી કાવચજી ચેડના સાથે સીનના વ્યાપારમાં સામેલ થયા હતા. ઈવં ૨૦ ૧૮૫૬ માં સુરત મધે બરથોલુનાં રોપમાંઓની સાથે એક વધારની રખડી એવલે પોતાના બંધિનઓની સાથે મળી બંધારી હતી.

તાં ૮ મી નવેમ્બર.

શેઠ અરદેસર હરાંમજી મુખને નામદાર મરકારે મુંબઈના એક જગીરી આંદ પી વીસ દિવાને મુલેદના અમમદદર નેમ્યા હતા.^૪

તાં ૧૧ મી નવેમ્બર.

રેન્ડ ૨૦ માહ ૩ (કો) ૧૨૩૪ યન્દેતરદી.

મશુ—રતનજી તે અરદેસર બીબાજી પાંડેનાં સાથ—ઉમર વર્ષ ૧૦૫) એવલુ મુંબઈ મધે હરમાન ગણીમાં આવડી લાંબી ઉમરે મરણ પામ્યાં હતાં.

તાં ૧૪ મી નવેમ્બર.

રેન્ડ ૨૩ માહ ૨ (ચિં) ૧૨૩૫ યન્દેતરદી.

મશુ—અજોરજી મેદરાંનજી માનવી—ઉમર વર્ષ ૧૧) એવલુ ઈવં ૨૦ ૧૮૩૮ થી કોઠા એદજી કાવચજી આમરીઆ, રમામજી પાલજી આમરીઆ, અને નયર-વાંનજી કાવચજી હાંસીતીઆ સાથે “નયરવાંનજી તથા પાલ-જીજી કું” નાં નામથી મુંબઈ મધે શાંધિયા બાડે આપવાનો ધંધો કરતા હતા. તે બાદ ૧૮૪૬ થી “અર-જોરજી તથા પાલજીજી કું” ને નામે તે ધંધો આલુ કીધો હતો. મુંબઈમાં આગના વખતમાં નચાલાસાર તથા ખાંસીઆઓને જે જુગમાન આપતો હતો તે શકવામાં એવલે પછીકે રીતે પોતીકી જતી મદદ આપી હતી, તથા જરયોતી રવાનિને અવનમંજી પેંદ્યાઆવાનું કુંડ અને રકાપું ત્યારથી નચાલાસાર તથા ખાંસીઆઓ ઉપર દેખ-રૂપ રાખવાને વંચાત રૂઝથી નેચેલી કમીટીના એક અધિધારી હતા.

તાં ૧૬ મી નવેમ્બર.

આજ દિને મરહુમ શેઠ અજોરજી મેદરાંનજી માન-વીનાં ઉમરજામાં તેમનું બેરિઓએ ૬૫૩૦) ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.^૫

૩ મરહુમ શેઠ કાવચજી રાંચજી ચેડનાના બાવા.

૪ બેંચે અરદેસર જોરે, તાં ૮ મી નવેમ્બર ૧૮૬૫.

૫ મુખજી આલુક, તાં ૧૮ મી નવેમ્બર ૧૮૬૫.

તા. ૨૮ મી નવેમ્બર.

ડાક્ટર કેસોલીની નામના એક દર્શીઆન ગ્રંથને જરૂર ચોરના ગાથાના તરજુમે લાડીન ભાષામાં કરી તેનું એક પ્રસ્તક છપાવી પ્રગટ કરીું હતું.^૨

તા. ૨૦ મી નવેમ્બર.

લંડન તરફ આવેલી માઈલિંગપટ્ટની એક મોટી હોનર-ચાલામાં મરકારને ખરેખે ઇનામો આપવાને એક મોટો મેલાવડો આજ દિને “હાર્ડલી હાલ” નાં દીવાનખાનામાં લારડ મેયરનાં પ્રમુખપણાં હેઠલ થયો હતો. તે વખતે મુંબઈની મુખ્ય કાપ કોરટના જજ એક માણેકજી અચેદજી મરાઠીના હાથે કૃતેહમંદ વિદ્યાર્થીઓને ઇનામો વહેંચી આપ્યાં હતાં.^૩

તા. ૨૩ મી નવેમ્બર.

પુણાની પારસી ડીસીકટ માટીચીનીઅલ કોરટના ડેપુટી તરીકે નામદાર મરકારે તે તરફના નીચલા પારસી સંહસરોને નેમ્યા હતા :—

ચોટા અરદેશર અચેદજી શેના મુનમક, ખાંબાહદુર બરજોરજી બીખાજી ચીડીઆર, દોરાબજી પદમજી પેશનજી, દોરાબજી પેશનજી ધાસપાદા, ધનજીચાહ જમચેદજી અક-લેશરીઆ, એદજી હોરમજી ધાંણવાલા, ખાંબાહદુર ફરં-મજી નશરવાંનજી શેના, જાંજીરજી માણેકજી ચીનાઈ, મેહ-રવાંનજી દાદાભાઈ, દરુર હોથંગજી જમમજી જમમરપ આશાના, તેહમુખજી દાદાભાઈ મોદી, દરુર તેહમુખજી મોનિચેદજી હોનદાર.^૪

તા. ૨૮ મી નવેમ્બર.

રોજ ૩ માઈ ૪ (કો) ૧૨૩૫ યજ્ઞેનરદી.

આજ દિને મરદુમ એક પેશનજી હોરમજી રસતમ ફરંમનાં ઉમણાંમાં તેમના ભાઈ એક કાવશજી હોરમજી રસતમ ફરંમ તથા ખીઆં જોશીઓએ મળી રૂ. ૧૧૨૫) ધર્મ ખાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૫

૨ “Decem Sendavest excerpta latine verlit sententiarum explicationem et criticos commentarios adiecit textum archetypi ad Westergaardii, Spiegellii aliorumque Incubrationes recensuit Dr. Cijetanus Kossowicz. Parisiis. MDCCCLXV.”

રૂ. ૪૫૫૫ આઈ ઇ. ડી. આ, તા. ૧૮ મી જાનેવારી ૧૮૬૬.

૩ જોએ ગવરનેટ ગ્રેટર, રૂ. ૩ મી નવેમ્બર ૧૮૬૫. પુણાની ડીસીકટ પારસીચીનીઅલ કોરટની હદમાં પુણા, અહમદનગર, સેતારા અને કવાદગીના આપા જણા મેલાવડાં.

૪ જાને જમચેદ, તા. ૨૦ મી નવેમ્બર ૧૮૬૫.

તા. ૨૫ મી નવેમ્બર.

ચોટા હોરમજી મનચેરજી ચીચગર, એદજી જમ-ચેદજી ચોટી, અને ચાપુરજી બરજોરજી બરજાએ “ત્રાણ પારસી વીધારથીઓ” ને નામે “અરેખીઆ નાઈટમ” નો ગુજરાતીમાં તરજુમો કરી બે મોટાં છત્રમાં બહિર પાડ્યો હતો.^૬ એ પ્રસ્તક હાનરેબલ રસતમજી જમચેદજી જીજી-ભાઈને અર્પણ કરવામાં આવ્યું હતું, અને તેના દીવાખામાં ખનાવનારોએ એક ધનજીચાહ મેહરવાંનજી કરાજાએ એ પ્રસ્તક પ્રસિધ કરવા ધણી દીલસોજીથી કરેલી મદદ માટે તેમના ઉપકાર માન્યો હતો.

તા. ૨૮ મી નવેમ્બર.

રોજ ૭ માઈ ૩ (ચિ) ૧૨૩૫ યજ્ઞેનરદી.

મરણ—ખરજોરજી નશરવાંનજી ગોટકીખાજી—ઉત્તર વર્ષ ૪૫). એવજી હાંગકાંગ ખાતે દલાલીના ધંધા કરતા હતા, તથા દૂર એક ટેકરી ઉપરના ખંગકામાં રહેતા હતા. તા. ૧૭ મી નવેમ્બર ૧૮૬૫ ની મધરાતના એવજીના ખંગકામાં પંદર વીંચેક ચીના ચોરોનું એક ટોળું હતીયારી અને દાખર થયું. એવજી એક ભરેલી પીસ્તોલ પોતાના ખંચાપ કરવા માટે તેઓ ઉપર ફોડી, પણ તે રદ ગઈ, અને ચોરોએ એવજીને ઘણુંક જમમો કરી ખંગકા માંહની મૂર્તિ કીમતી ચીજો લઈ લઈ ગયા. પછી ડાક્ટરની તથા હાંગકાંગના ખીજ પારસીઓની મદદ આવી પોહતાથી એવજીને પારસીઓની વસતીવાળી જગ્યામાં કોઈ મિત્રનાં ઘરમાં લઈ ગયા, જ્યાં દરેક દાહડા જીવી પોતાના ત્રાણ મેલી દીધા હતા. આ ખનાવથી ચીન મધે મધળા પારસીઓમાં ધણી દસગીરી ફેલાઈ હતી.

તા. ૨ જી નવેમ્બર.

રોજ ૧૧ માઈ ૩ (ચિ) ૧૨૩૫ યજ્ઞેનરદી.

મરણ—હોરમજી કાવશજી કમાદ—હુમર વર્ષ ૫૪). એવજી પ્રથમમાં ચોડાક ઇંગ્લેન્ડની ગાયે દલાલીનાં કામનાં પરજા હતા; તે પછી ઈ. ૨૦ ૧૮૩૫ માં ચીન ગયા હતા, અને મકાઈમાં કેટલાક પોરડુગીજોની ગાયે આપાર કરવા માડ્યો હતો.

૫ “દી અરેખીઆ નાઈટમો ગુજરાતી તરજુમે (ચીતરો સાથે) પ્રસ્તક મેમાં. ખનાવનાર, તરજુ પારસી વીધાર-રથીઓ. સુબજી, ભઈનક રસાક પરેસમાં છપાયોછ. ૧૮૬૫.”

૬ ખાંબાહદુર દાદાભાઈ હોરમજી દુઆશાના બાબા. એવજીના બાપા ચોટ કાવશજી કોશાભાઈ કમાદ સુત-થી અતરે આવ્યા હતા, અને પ્રથમમાં કમાદના ગોપાને આપાર કરતા હતા. તે પછી પોરડુગીજ આપારીઓ સાથે અતરે દલાલી તેજમ ગોપાને સર્વે જનચોને આપાર કરવા માડ્યો હતો.

તાં ૨. ૭ ડીસેમ્બર.

આજ દીને ચીન ભલી મેઝ રહીમરમાં શેઠ હેરમનજી
રૂમનજી દાસ પોતાનાં ઘણીઆંની બાઈ પુત્રીબાઈ તે
શેઠ કામજી ચોરામજી પેરેખાં બેઠીને માંપે લઈ હોમકર્મ
આતે ગયા હતા. ચીન મધે આ પેઢવેલેલીજ પારસી બાબુ
ગઈ હતી.^૧

તાં ૪ થી ડીસેમ્બર.

રોજ ૧૩ માઈ ૪ (૬૦) ૧૨૩૫ પુનરેવરદી.

સુબમાં વમનારા મરીબ ભરપોતીએને માંદગીની
વેળાએ હવા પાણી ફેરફાર કરવા માટે શેઠ મેહરવાંનજી ક્રોમજી
પોંડેએ પોતાને ખરેએ વચ્ચે કોવાપે એક સેન્ટીટેરીઅમ બંધાવ્યું
હતું, તે મકાન એલ્યું મુકામની ભગનની કિઆ આજ દીને
કરવામાં આવી હતી. આ વેળાએ ભરપોતીઓની એક
મોટી ૬૬ ત્યાં ભેગી મલી હતી. ભગનની કિઆ પુરી થવા
બાદ શેઠ મેહરવાંનજી તરફથી એક અંગ્રુમન પત્ર વાંચી
જાણકાવવામાં આવ્યો હતો. તેમાં ભણ્યું હતું કે એ
મકાનનું નામ “મેહરવાં બાગ” કરી રાખવામાં આવ્યું છે,
તથા તેના વહીવટ અસાવવાનું તેવલુનાં ધર્મઆતાનાં તરફથીએ
શેઠાં મેહરવાંનજી ક્રોમજી પોંડે, દીનથાહજી માણેકજી પીટીક,
શાપુરજી અરેશ્વર પોંડે, અને દારાબજી ક્રોમજી પોંડે
સોંપવામાં આવ્યું છે. એ મકાનમાં ૭૧ પારસી કુટુંબોના
વપગમમાં આવે એવા જુદા જુદા ચોરડાએ કીપેલાં છે.
ઉપરો અંગ્રુમનપત્ર વંચાયા પછી શેઠ મેહરવાંનજી તરફથી
ત્યાં તાત્પર્ય જનતે ત્યારે કરાવવામાં આવ્યું હતું તેની આચ-
ની કરી મળે લોક વસાય થયા હતા.^૨

^૧ અને ભરપોતી, તાં ૧૪ થી નવેમ્બર ૧૮૬૫.

^૨ અને ભરપોતી, તાં ૫ થી ડીસેમ્બર ૧૮૬૫.

એ ભગનમાં શામેલ થવાને શેઠ મેહરવાંનજી પ્રસંજી
પોંડેએ તાં ૨. ૭ ડીસેમ્બર ૧૮૬૫ નાં દુબાની તથા
ઈંગ્લેંડ વર્ષમાન વખતેમાં બહેર ખજાર છપાવી રવેં જરપો-
તીએને અરજ કરી હતી, તથા રવેં દેહી બાઈબીએ,
શેઠ સહોકરો, વગેરેને તેમની નોકરીમાંના પારસીએને એ
દીને રજા આપવાને એવલેખાઈ કીધી હતી.

આ સેન્ટીટેરીઅમ બાંધવા માટે શેઠ મેહરવાંનજીએ
સરકાર પાસેથી ૧૧૪૬૭ ચોરસવાર ભગા વેચાતી લોકી તેના
૩૨૪૬૨૮—૫—૭ તથા દરીયા કીનારા બહીની ઘેરીક
ભગીની પુરની કરવા, તેમજ એ ધમારત બાંધવાના ખર્ચનાં
૩૨૮૫૨૮—૭—૦ મળી કુલે ૩૪૧૪૧૦—૧૨—૭ નો
ખર્ચ શેઠ મેહરવાંનજીને થયો હતા.

“એ મકાનની ચારે બાજુએ શરતી વળાણ લઈને
જુદા જુદા ૭૬ ચોરડાએ બનાવવામાં આવ્યાં છે, અને દરેક
ચોરડા ૬૬ એકડ બપરસીમાં હતા તેની બાંધેલી છે. દરેક
ચોરડામાં હવા આવજવ થવાના બેલા ખરજો સારી
ગોઠવણથી રાખેલા છે, તથા પાછથી બાજુએથી બધી તરફથી
દરીએ કીનારી આવેલો છે, તેમજ કપાડોડમાં બાંધાનની
સારી ગોઠવણ રાખેલ છે; તથા બાંહે વેઠારના નળ પછે મુકામમાં

તાં ૫ થી ડીસેમ્બર.

દરુર ભમાર. ૧૭ મોતિયેદરજી ભમારજી આચાતાએ
“આરમ ભન તે મહેજની બાજુએને માટે કોલ્યું આભારી
છે” એ બાબદ ઉપર એક લાએજ આજ દીને મરહુમ શેઠ
કામજી મેહરાંનજી બતાહવાસાં આતરમેહરાંનનાં દીવાન-
ખાંમાંમાં કીધી હતી. તે પુરી થવા બાદ દરુર પેશાનજી

આચા છે. આમની તરફ વજાવખર્ષા એક મોટો મીનારો
બાંધી તે ઉપર ઘડીઆલ ગોઠવ્યું છે, તથા ભરપોતીની ધરમને
વગતી કીરીઆ કરવા શરૂ એક એવાડેડો ચોરડો કઠેલો છે.”
(અને ભરપોતી, તાં ૫ થી ડીસેમ્બર ૧૮૬૫.)

આ મકાન એલ્યું મુકામ પછી તેમાં બીમારોને અજ-
લ્યની વેળાએ ઊરન સલાહ ગમે તે ચાટે કાકર રસતમજી
ભરપોતી નાદરશાએને અને ઈ. ૨૦ ૧૮૭૮ માં તેમનાં
ખરણ પછી કાકર રસતમજી પેશાનજી ભરપોતી ત્યાં પમારદાર
તમીજ તરીકે રાખવામાં આવ્યા છે, એજ મુજબ એક પારસી
વેપાલ, તથા બાગ્યાંને, મસલો, વગેરે ગણુસો રાખવામાં
આવ્યા છે. તે સંઘર્ષાઓના પગાર તથા એ મકાનની મરામત
વગેરેના ખર્ચને માટે શેઠ મેહરવાંનજીએ ઈ. ૨૦ ૧૮૬૨
માં સંઘર્ષામાં ૩૧૬૫૦૦૦ નાં “ધી શેઠ મેહરવાંનજી પ્રસંજી
પોંડે ચારીટિયલ ફંડ” માંથી ખર્ચ બાદ કરતાં ઈ. ૨૦ ૧૮૭૫
માં સંઘા ૩૫૫૫૮૮—૦—૬ વધ્યા હતા, તે મધેથી
૩૪૦૦૦૦ નો રકમ જુદી કાટી તેનું “સીવેસ ફંડ” ને
નામે એક એવાડેડો માનું ઉપરનાં ધર્મખાતામાં પાડ્યું, અને
તેમાં પોતાની તરફથી કોલાયા લોક કુપનીના છ શેરો લેઈ
આપી ઉમેર્યા, અને એ વખતે પોતાનાં સંઘર્ષાં ધર્મખાતાનું
એક અમતું નહું ભરપોતીક તાં ૨૪ થી મારચ ૧૮૭૫
ને રીને હાથ કોરડના વહીવટ મેહરાંનજી કારક અને પોલીસી
મારતે કરાવ્યું હતું. એ ખાતાં મધેથી કોલાયાનું સારી
ટેરીઅમ તથા કરેલવાડી તરફની એવલની “પોંડે ધર્મશાલા”
ની મરામત, મેકરડના પગાર, વગેરેના ખર્ચ અસાવવાના
ખંદોખસ્ટ કીધા હતા.

એ મકાન જોવાને સુબંધને નામદાર ગવરનર સર
બારટલ કીઅર તથા કપાનકર ઇન-બીર સર રાજસર નેરીબર
(ઇજપાટી વારક નેરીઅર ખર્સર ગજાઈ) પોતાના દેસાંબર
સહીન તાં ૨૪ થી આપરેલ ૧૮૬૬ ને દીને ગયા હતા.
તેમને શેઠ મેહરવાંનજીએ પોતે તથા સરભરપોતીજી છતબાઈ
બારોનેઠ તેમજ અતરની પોલીસના ત્રિજ ચાલજોઈ શેઠ
કોલાયાનજી પ્રસંજી કારક તથા એ મકાન બાંધનાર મીસરની
શેઠ કીરજીજી તનતજીએ આપકાર રઈ આપ્યું મકાન શરતી
દેખાવ્યું. તે પછી નામદાર ગવરનરે શેઠ મેહરવાંનજીને
મુખ્યકાર્યવારી આપી અને કહ્યું કે “તેમને જે આજે
એળખવા છે, અને તેમને જોઈ કું પાલેજ પુછી થયેલું.
કું અમજ માણેક કે મેહરાંનની મેડીમાં જે” તે મેહરાંન
જોયા નથી, અને તેમને બાજુવામાંથી આવ્યા નથી. આજે
મકાન બાંધવાની વાત તમારાં કીયાંનમાં કેમ આવી?”
આના જવાબમાં શેઠ મેહરવાંનજીએ બાજુએ કું “હું અરી-
બાઈસંથી વહેલો છું, તેથી મેંહરાંનજી વખતે અરીબીને કેવી
અમજક પડેલો છે તે હું સારી પેઢે બાજુએ હતા, અને તેના અને
અમુખ પડે હતા.” એવે નામદાર ગવરનરે કહ્યું કે
“આમાં મકાનની તમારા લોકોના મધી ભરે હતી તે તેમને
એજના હાથે પુરી પડી છે તે માટે તેમને બહુ શાખાશી

મેહરામજી મંજાણમે ઉડી મીનજમની તરફથી દરુરજનો ઉપકાર માન્યો હતો.^૧

તા ૦ ૭ મી ડીસેમ્બર.

એક રૂપમજી કાવચજી સુરતી (જનશુકી)એ અમે-રીકાની લગણને લખ્યું “ઉત્તરવાસીઓની ક્ષેત્ર અને મોંઘાં-મગીરીનું નાણુદ થયું.” એ બાબદ ઉપર એક નામીયા ફ્રેંચ વિદ્વાનનાં વિચારોનાં ઇંગ્લેંડમાંથી યુનિવર્સીમાં તરજુમા કરી તેનું ચોપાનનું બાહર પાડ્યું હતું.^૨ એ ચોપાનનું એક ડોચા-બાઈ ફ્રાંસજી કામાજીને પત્રએ છપાવ્યું હતું.

તા ૦ ૧૧ મી ડીસેમ્બર.

એક ધનજીશાહ માલિકજી કાલકાકાએ આજ દિને લીવ-રંપ્રજ ખાતે ત્યાંની “લીટરરી એન્ડ પ્રીલાસોફીકલ સોસાયટી” ની એક જાહેર મુલાકાત “હિંદુસ્તાન: તેની તવારીખ, રીતી

ઘટ્ટે, અને જેઓ હીંપાં આવી પોતાની તખીલત સુકારી જશે તેઓના તરો ઘણા આશીરવાદ ચેલવશે.”

એ પછી ઇ ૦ સં ૧૮૭૧ માં એ ખાંડોનો લાભ લઈ જનારા હજારો ભરથેતીઓમાંથી કુટલાકોએ શેઠ ચેલરવાં-નજીની એક આખાં કદની તસવીર ચીનરાવી તે એ સારી-ટીમીમના કાષ્ટ લાગેલે ભાગે ઉપર રાંગવાનો કેડાવ કીધો હતો, અને તે માટે એમની પરવાનગી ચેલવવાને તા ૦ ૨૭ મી આપરિલ ૧૮૭૧ ને દીને શેઠે નશરવાંનજી રૂદનજી વારખ, મનચેશાહ મેનજી ચેલરજીમજીના, અને તેહમુજી પેશનજી શેઠનાનું એક ડાપુટીશન એમને મજગામને ખાંગલે ગણ્યું હતું. એ પછી એ કારણસર એન સંકેશીએ એક રંડ જીનું કીધું હતું, જેમાં ટુંક વખતમાં ટુંક ટુંક રકમે રૂ ૩૦૦૦ થી વધુ એકલા થયા હતા, અને તેમાંથી ઉપર જણાવ્યા મુજબ એ શેઠની તસવીર ન વગરનાં એક “બર” ઇમાને અર્ધ ખાવણું લંડનથી જણીતા શીલ યાત્રી ખી ૦ એમ. નોબલ પાસે ખનાવી મંગાવ્યું હતું, અને તે હાલ સુરત એ મકાનનાં દીવાનખાનામાં સુકામાં આપ્યું છે.

^૧ જાહેર જાહેર, તા ૦ ૭ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૫.

એ વાચીએ એક ચોપાનીઆના આકારમાં નીચે મુજબ છપાવી પ્રગટ કરી હતી:—

“આદમ જાત તે કહેલ્યની બખચેશ માટે કેટલું આભારી છે, એવે નામની એક વાચાન દરુર જમાસજી ખીનોચિરજી બમાસખ આશાના એએએ પાંચી સંજાધારી હતી તે. મુનખ: સુનિબાન પ્રેસ. ઇબનરેન્સરી ૧૮૭૫. ઇશવી સને ૧૮૬૬.”

^૨ “ઉત્તરવાસીઓની રહેલ અને ગોલાંમગીરીનું નાણુદ થાયું.” કાબીર દી મેનજીલેખમજી નામે એક પાઠા વીરવાંન રેજનએને રેશાલાના આકારમાં ઉપરી બાબદો વીચે પોતાના ગોલેશર લીધારો “લે કોરેશીયોનિસ” નામની એક પારીશાનાં પત્રમાં બહાર કરીઆ છે તેના એક ભાગને ઇંગ્લેંડમાં તરજુમા થી નીજીએમરકનાં “ધી ઇવનીંગ પેસેર” નામનાં પત્રમાં છપાવેલો છે તેનો સુચારાની તરજુમા કરી પરગટ કરીએ. ક્રૂંધ, દરર આસકારા છાપાનાંમાં છપીયું છે. ૧૮૬૫.”

અને આબાદી; તથા ત્યાંની તલુ મુખ્ય કોમો-હિંદુ, મુસ-લમાન અને પારસીઓની રીતબાંત તથા રમી” વિષે એક બાબાલુ કીધું હતું.^૩

તા ૦ ૧૨ મી ડીસેમ્બર.

એક ડોચાબાઈ ફ્રાંસજી કામાજી જેઓ ઇ ૦ સં ૧૮૬૨ માં અમેરીકાની મુસાફરીએ ગયા હતા, અને ત્યાંના લોકોની મેહનત, હુશીયારી તથા મુધારા જેવે ઘણા ખુશી થયા હતા, તેઓએ ઉત્તર અને દખલવાસીઓ વચ્ચે ગોલાંમગીરી નાણુદ કરવાને લગતી મોટી લગણનું હાથ મગાધાન થવાથી ઉત્તરવાસીઓએ દખલવાસીઓને માફ કરવા તથા પાછી બાઈખંધી આણુ રાખવા વિષે શ્રેયકાર સુચનાં પત્ર અતરેથી તા ૦ ૨૩ મી જુલાઈ ૧૮૬૫ ને દીને લખી તે ત્યાંના પોતાના આડવીઆની માર-ફતે આપનાં “ઇવનીંગ પેસેર” ના આકમાં પ્રગટ કરાવ્યો હતો, તથા મરનાર પ્રેસીડેંટ લીનકનની એક મોટી તસવીર ખરીદવાને ૫૦૦ ડાકર મોકલ્યા હતા.^૪

^૩ આ બાબાલુનું એક ચોપાનીયું નીચનાં નાખથી બાહર પાડવામાં આણુ હતું:—

“India: its history, character and prosperity, with manners and customs of the three principal races: Hindoos, Mahomedans, and Parsees; illustrated by panorama and views of the three Presidencies: Calcutta, Madras, and Bombay. A paper read before the Liverpool Literary and Philosophical Society 11th December 1865. By, Wunjeebshaw Maneekjee Lalooa. Liverpool: Rockliff Brothers, Printers, 44 Castle Street, 1865.”

^૪ રાસત ગોરતાર, તા ૦ ૪ થી મારચ ૧૮૬૬.

આ પત્ર શેઠ ડોચાબાઈ રસનજી કામાજીએ A lover of Peace એવા તખલુસથી લખ્યો હતો. તે અતરે સદાચરો ઉતારી લઈએ છે એ:—

Bombay, 23rd July, 1865.

To

THE EDITOR OF THE EVENING POST
NEW YORK.

Sir,

However extravagant or presumptuous you may consider the idea of a private man making free to address you from the other end of the world on questions of state policy, yet such is human nature that when impelled by sympathy or affinity of feeling, aided by an independent turn of mind and an oil-hand, impetuous and firm Zeal about action, he is pushed on to individual exertion and in dealing with questions affecting the cardinal principles of man's conduct and actions, he looks upon every thing as within his scope, and turns his inward self towards distant people and events as though the persons breathed near him and he was an eye witness of the occurrences. Every man has his idiosyncrasies and I have mine I am an admirer of goodness, ingenuity, energy, free constitutions and civilized men and nations in the true acceptations of those terms. Among the foreign lands it has been my lot to visit, is included a portion of the

તાં ૧૬ મી ડીસેમ્બર

અતરેની હાઈ કોરટના એક કામ ચલાઈ જઈ જાનરેબર ડી. સી. આનસીએ ઇનચાર્જની પુરસી ઉપર બેસી ઘણાં આલેખ-સ્વભાવ, તોછાકાઈ, તથા મજાકથી કેટલીક અણુપત્રી તથા ઇનચાર્જની ચંબીશાહીને ન છાન્ને એવી માત્ર ચલાવ્યાથી તેને એ એલા ઉપરથી દુર કાચા મારે નામદાર ચરકારે એક અરજ કરવાને અતરેના દેશી પ્રદેશોની એક વગવાલી મળ્યા આજ દીને મતગાંમ કાચકમાં મર જમચેદજી જીજીબાઈ બારિનેટનાં પ્રમુખપણું કેન્દ્ર મલી હતી. આ બેઠાએ નામદાર ગવર્નર મર બારકટ ક્રીમર નેજા કરવા ધારેલી અરજ ઇંગ્લેંડમાં મરનશીને તથા તેની ચુનરાતીમાં તરતુએ એક હોરમરજ દાવાવાઈ પસીડે વાંસી મંબાચાયાં. ને પછી તે પ્રવત્તા લોકોની સહીએ લખ

United States. I visited it along with another companion of mine about the middle of the year 1862. I was struck with the Institutions and the general aspect of the country, I was amazed at the energy, the accomplishments and the civilization of the people. Everything around me inspired me with lofty and exalted thoughts. War was then raging in the land, but it had then made but little progress, it had not told anything upon the unprecedented prosperity of the country. Since then mighty events have befallen your cherished land, streams of blood have washed its soil. The arts of peace had fled for years and in their place had succeeded the unwelcome and dreadful avocation of strife and bloodshed. Once more again peace has been restored. The sacred cause for which the conflict had been undertaken, is now an accomplished fact. The Negro is free, war-slavery no more exists as a prevailing institution and the Almighty has blessed and crowned with victory, those who advocated the cause of righteousness and of oppressed humanity.

It is however possible that the North may morally lose the brightest jewel from its victories, if a proper use is not made of them. The words of the late lamented President still ring fresh in my ears. His policy after the termination of the war was to be a policy of conciliation and peace. Revenge was to be set aside, the past was to be buried in oblivion, and they who fought one against the other were once more to clasp each other's hands, with the fervour of love and affection. Feeling as I do a warm interest in the welfare of the United States, I cannot resist the temptation of expressing my views through the medium of your valuable journal, that the safest and the best policy of the present respected President would be to carry out what Mr. Lincoln would have done if he were alive. The greatest merit of his administration will be if he tempers his justice with mercy. Though it cannot be denied that the Southerners have forfeited all claim to compassion and sympathy by their obstinacy and perverseness in prolonging an unjust conflict and upholding a cursed institution; now when they have been subdued and laid prostrate and are willing to forget the past, it will redound to the credit of the

નામદાર ગવર્નરપર મોકલવાને ચુનરાતીને અચર ક્રી મળ્યા બરખાસ યાઈ હતી.

તાં ૧૮ મી ડીસેમ્બર

એક મેદરવાનજી હોરમરજ મેદતાએ “જીજીબાઈ વર્ણુન” નામનું એક પુસ્તક ચુનરાતીમાં રસી પ્રગટ કીધું હતું.

તાં ૨૦ મી ડીસેમ્બર.

હાનરેબર રમનમજી જમચેદજી જીજીબાઈએ મુંબઈની મ્યુનિસિપાલીટીને રૂ૧૦૦૦૦ ની કીમતનું આગ હાવવાનું

Northern Government and speak volumes for its magnanimity and clemency if wholesale amnesty is given and the banner of forgiveness is waved in all directions. Friends as well as foes, loyal subjects as well as traitors, let them all come into your ranks once more your equals and your brothers. Let clemency be conferred on all that are now in durance for undergoing their trial for offences slight or serious which have all arisen from the unhappy war. Let President Davis and all the rest be free, and it will show to the world a praise-worthy example of God-like virtue and a spirit of forbearance enjoined by all creeds and religions extant on the face of the world. It will be a fine of conduct over which the spirit of Mr. Lincoln himself, will rejoice to see. The era of peace with its innumerable train of blessings has but just dawned upon you, and well will it be for the rising generation and for the glory of the impishable Lincoln, if the hour of victory is not stained by an harsh and overbearing treatment of fallen foes.

Far be it from me to offer any hints to guide those who possess extraordinary sagacity and will for their work but my object in writing this will be fully gained if my feeble voice add even the least degree of strength to Mr. Johnson's kindred convictions derived from whatever other sources.

Apologuing for the length of this letter, and requesting you to give it a corner in your valuable paper,

I remain Dear Sir,

Yours faithfully

A lover of peace.

એક હાજીબાઈ શંરમજી કામાજીના આ પત્રે અમેરીકામાં ફરથીક અચર ક્રીથી હતી, અને તેની ચુનરાતી તરતુએ તાં ૧૪ મી માર્ચ ૧૮૬૬ નાં રાત ગોરનારમાં છપાયેલ છે.

૧ બને જમચેદ, તાં ૧૮ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૫.

એ અરજીને જવાબ તાં ૧૦ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૬ ને દીને સરકાર તરફથી સર જમચેદજી નેજા આપ્યો તેમાં જણાવ્યું હતું કે સર જોયર આરનોબાદના ઇંગ્લાંડથી પાછાવર્ધથી મીં આનસીથી હાઈ કોરટના કામ ચલાઈ જઈ તરીકેની મુદત પુરી થઈ તે ન્યાયેની પુરસી પછી લાયકે, તોપણ એ અરજમાં ફરેની નાગણી અમનમાં લાવી નહિ થાય અમેરીકાની તે વિષે સરકારે લખાનથી મોકલેલા ક્રીથી હતા.

૨ “જીજીબાઈ વર્ણુન, એવે નામે જીજીબાઈ વિદ્યાવાનું પુસ્તક ચુનરાતીમાં સીકનારાએને સારું મેદરવાનજી હોરમરજ મેદતાએ અંગેજી લેખરથી બાપંતર કરીને રમ્યુડ. મુંબઈ મપે અને ૧૮૬૫ માં હસ્તર અશકારા છપાવાનામાં છપાયું છે.”

એક " સ્ટીમ ફાઈર ઇનજીન " જેટ આપ્યું હતું.^૨ એ ઇનજીનનું નામ તે પોતાના મ્યુનિસીપાલ કમીશનર મીંડ ક્રાફ્ટર " ફ્રાન્સ " કરી રાખ્યું હતું.

તા ૨૧ મી ડીસેમ્બર.

શ્રેષ્ઠ મેદરજીભાઈ બાપુજી વીજાજીને નામદાર ધરકરે સુંબઈનાં કમરમ ખાતાના ડિલ આસીરકર કમીશનર, તથા ડાક્ટર રતનજી હોરમજીને અમદાવાદના કામચલાક સીવીલ મજબબ તથા ત્યાંની સેલના શુપરીકેંડેટ નેમ્યા હતા.^૨

તા ૨૨ મી ડીસેમ્બર.

શ્રેષ્ઠ નાનાભાઈ રૂસ્તમજી રાણીનાએ કંડેલા શેકમ-પીઅરના બે નાટકોના ચુગરાતી તરજુમાનું એક પુસ્તક દ્વર આચકારા છાપાખાનાના માલિકોએ છવાવી પ્રગટ કરી હતું.^૩ એ પુસ્તકમાં " કમીડી ઓફ એરરમ " તથા " એરિસા " નામના શેકમપીઅરના બે નાટકોના તરજુમો આપ્યા હતા.

તા ૨૫ મી ડીસેમ્બર.

આજ દિને મરહુમ બાઈ જરબાઈ તે શેક બહમનશાહ કાવજી વકીલ, ભરૂચનાં ધણીઆનીનાં પુત્રને મોટે તેમના આવક તથા બીજાં બેશીઓએ મફત રૂ.૫૦) ધર્મખાતાં-ઓમાં આપ્યા હતા.^૪

તા ૨૬ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૫ માઈ ૪ (શેક) ૧૨૩૫ યાદિગરદી.

મરણ—હોરમજી રતનજી બનાજી—ઉમર વર્ષ ૮૦)

શેક રતનજી માલિકજી બનાજીના નાધવા દીકરા, એવજી ઈ ૨૦ ૧૮૧૭ માં પોતાના બાપનાં મરણ બાદ પોતાના વડા ભાઈ શેક કાવજી રતનજી બનાજી સાથે તેમનો વહીવટ સંભાળતા હતા. એ વહી ઈ ૨૦ ૧૮૪૧ માં બંધે બાઈઓ છૂટા પડ્યા હતા. આતરંગી મરહુમ શેક બનાજી લીમજી વામી પુરાતમ દરેકેહરો વહીવટ એવજી ઈ ૨૦ ૧૮૩૫ થી સંભાળતા હતા.

^૧ જામે જયશેદ, તા ૨૦ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૫.

એજ સુખ્ય સુરતની મ્યુનિસીપાલીટીને પણ હાલરવજી રૂસ્તમજીએ આજ હાલવવાનાં બે " સ્ટીમ ફાઈર ઇનજીન " જેટ કીધાં હતાં, અને તે બાંધે ત્યાંના કંડેકર તથા મ્યુનિ-સીપાલીટીના પ્રમુખ મીંડ જી. કવજી. રાયરડસને તા ૧૪ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૫ ને દીને એ શેક ઊપર એક ૫૫ લખી સુરતની રાયર તરફથી એજને સારો ભાષકાર ગાલ્યો હતા.

^૨ બોરમે ગવરમેંડે એજેટ, તા ૨૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૫.

^૩ " શેકમપીર નાટક, અંક, ૧. જાસાંતર કરનાર, નાનાભાઈ રતનજી રાણીના. છાપા પ્રગટ કરનાર, દ્વર આચકારા છાપાખાનાના માલિકો. સુંબઈ, દ્વર આચકારા એજ. ૧૮૬૫.

^૪ રાસત રોજનાર, તા ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૫.

તા ૨૮ મી ડીસેમ્બર.

આજ દિને મરહુમ શેક હોરમજી રતનજી બનાજીનાં ઉકમણમાં તેમની પુલમાંથી તેમનાં વીધવા બાઈ હમાંબાઈ તે મરહુમ શેક જીવાજી ધનજીભાઈ ટોડીની બેટીએ રૂ.૧૫૧) ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.^૫

તા ૩૧ મી ડીસેમ્બર.

આજે વર્ષમાં ધયાને તા ૧ લી જાનેવારીથી તે તા ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૫ સુધીનાં સુંબઈના પારસી-ઓમાં નીચે સુખ્યાની વીગતે (૧૪૩) મરણ નિવળ્યાં હતાં—

નર. નારી. જુમલે.		તરતનાં જામગીરાં.	
		૪૪	૩૧ ૭૫
૧ દિનથી ૧ માસ સુધીનાં ..	૪૩	૩૭	૮૦
૧ માસથી ૧ વર્ષ સુધીનાં ..	૧૬	૭૬	૧૪૮
૧ થી ૫ વર્ષનાં ..	૧૪૪	૧૩૭	૨૮૧
૬ થી ૧૦ વર્ષનાં ..	૧૬	૨૩	૪૨
૧૧ થી ૨૦ વર્ષનાં ..	૧૮	૩૦	૪૮
૨૧ થી ૩૦ વર્ષનાં ..	૨૨	૪૧	૬૩
૩૧ થી ૪૦ વર્ષનાં ..	૩૬	૨૪	૬૦
૪૧ થી ૫૦ વર્ષનાં ..	૪૪	૧૭	૬૧
૫૧ થી ૬૦ વર્ષનાં ..	૫૬	૩૭	૬૩
૬૧ થી ૭૦ વર્ષનાં ..	૪૭	૩૮	૮૫
૭૧ થી ૮૦ વર્ષનાં ..	૩૦	૩૭	૬૭
૮૧ થી ૯૦ વર્ષનાં ..	૬	૨૬	૩૫
૯૧ થી ૧૦૦ વર્ષનાં ..	૨	૨	૪
૧૦૦ થી ૧૦૫ વર્ષનાં ..	૦	૧	૧

૫૮૩ ૫૬૦ ૧૧૪૩

એ (૧૧૪૩) મરણ નીચલા લાગ્યા હોય થયાં હતાં :—

કોલાબા ..	૧૫	બહિરશેટ ..	૧૭૦
કોટ	૪૭૨	એતવાડી ..	૮૦
ધોલીવડાવ ..	૨૪૧	કામાડીપરા ..	૧
ગીરગામ ..	૬	કંકનરેડ ..	૩
ગોવાલી ..	૨૭	ભાંડીબનાર ..	૩૫
ગ્રાંટ રેડ ..	૪	ભાંચેખના ..	૯
તારદેવ ..	૪	મરગામ ..	૪૬
ગોવાલીઆ ..	૨	ગોડ ..	૧
ખાંખાના ..	૨	પરેલ ..	૮
માહલકોની ..	૭	માડીમ ..	૨
વાલકેશ્વર ..	૪	વાંદરા ..	૧

૧૧૪૩

એજ વર્ષમાં સુંબઈ મને પારસીઓમાં ૨૮૯) જોડાનાં લગન તથા ૧૬) જોડાનાં ગરજનાં થયાં હતાં.

ઈં ૨૦ ૧૮૬૬.

આમે વર્ષના "દાહમમ આંદ્ર ઈંડીઆ" નાં કલિન-
માં મજબી ખીના નીચના ફેરફાર તથા વધારા ત્રિયામ
પાતાં કલિનરૂની માફક છે.

નવા પારસી સુલેહના અમલદારો—અરેમર
માં મુમ, ડાકર મેહરામનું નવરોમનું, હેરામનું
મનનું વાડીઆ, ડાકર મનચેરનું મેહરામનું કોહના,
ચેરનું હેરામનું કામાનું, નયરવાનનું માલિકનું વાડી,
રેરાનું નાનાબાઈ ફરોમનું.

નયરવાન કુંવનીઓ—

આરબર હનયુરનય કુંવનીના ડામેરકરેશમાં ડાયા-
બાઈ મેહરામનું વાડીઆને ખરે મનચેરનું પેયતનનું
વાડીઆ.

બામે મોરીએનમ ઇનયુરનય કુંવનીના ડામેરકરેશમાં
મેહરામનું ફરોમનું વાડી, નયરવાનનું રતનનું તાંતો,
મેહરામનું નયરવાનનું પેમ. ચેકેટીઓ, મેહરામનું
ફરોમનું વાડીની કુંવની.

મોરીએનમ ઇનયુરનય મોરાઈનીના ડામેરકરેશમાં
લીમનું માલિકનું બનાઈને ખરે બહમનનું ફરોમનું
કામાનું.

ઈં

બામે બેંકના ડામેરકરેશમાં હાનરેબન રમનનું
બચેનું છુછબાઈનું નામ વધારે છે.

બેંકના કચેરી બાબતીઅર (કલકત્તામાં) ના ડામેરક-
રેશમાં લીમનબાઈ ધનનબાઈ મુનગી.

બામે ભરત કચેરી એંડ શીનાનશીવ કારપોરેશ-
નના ડામેરકરેશમાં એંડનું હેરામનું બનીવાના.

બામે પ્રેસીડન્ટી બેંકના ડામેરકરેશમાં રમનનું
ફરોમનું મેહના અને ચાપરનું અરેમર વાડીનાં નામ
વધારે છે.

બામે ટ્રેડિંગ એંડ બેંકિંગ કુંવનીના ડામેરકરેશમાં
ડાયાબાઈ મેહરામનું વાડીઆને ખરે બહમનનું ફરો-
મનું કામાનું.

બોક્કમ લોન ડીપાર્ટમેંટ એંડ બેંકિંગ કુંવનીના ડામે-
રકરેશમાં રમનનું બચેરનું મોદી, ચોરાબનું વામલુનું
મેહરનું, અને હોરાબનું ફરોમનું વાડીનાં નામ વધારે છે.

સેનટરલ ઈંડીઆ શીનાનશીવ કારપોરેશનના ડામે-
રકરેશમાં નવરોમનું રમનનું મોરાબાઈ.

શીનાનશીવ આશીશીએનના આંદ્ર ઈંડીઆ એંડ
આમેનાના ડામેરકરેશમાં હાનરેબન રમનનું ભન-
ચેરનું છુછબાઈનું નામ વધારે તથા કાવચનું ભંગીરનું
રેશીમનીને ખરે હેરામનું અરેમનું દાદીચી.

એંડ શીનાન કુંવનીના ડામેરકરેશમાં ડાયાબાઈ
હેરામનું પેમ. ચેકેટી, પેયતનનું દાદાબાઈ વાડીઆ.

ઈંડા છુછબીવન બંડન એંડ બામે બેંકના ડામેરક-
રેશમાં મેહરામનું છુછબાઈ, બહમનનું ફરોમનું કામાનું.

ઈંડવન પેનીનશુના બંડન એંડ આમેના બેંકના
ડામેરકરેશમાં ધનનબાઈ ફરોમનું પેમને ખરે મર
ભચેરનું છુછબાઈ બારેનિટ.

મોડુસીન શીનાનશીવ આશીશીએનના ડામેરક-
રેશમાં નવરોમનું માલિકનું વાડીઆ, હોરનબાઈ મેહર-
વાનનું વાડીઆ.

રાયમ શીનાનશીવ કારપોરેશનના ડામેરકરેશમાં
ધનનબાઈ ભંગીરનું દાદર.

ભંઈટ કચેરી કુંવનીઓ—

અલેકાન્ડરા ભરત કચેરી એંડ શીનાનશીવ આશી-
શીએનના ડામેરકરેશમાં પેયતનનું ભંગીરનું ભાંમ.

એવોલા બોનડેસ વેરહાઈમ કુંવનીના ડામેરકરેશમાં
મનચેરનું નયરવાનનું બનાઈ.

એવોલા પ્રેમ કુંવનીના ડામેરકરેશમાં મેહરામનું છુછ-
બાઈને ખરે મોરાબનું નવરોમનું વાડીઆ.

આરકરાઈટ કોન મીમમના ડામેરકરેશમાં ડાયાબાઈ
રતનનું કોહનાને ખરે નયરવાનનું અરેમર વાડીઆ.
ચેકેટી, ચાપરનું ફરોમનું કરાકા.

એશીઆટીક શીનાનશીવ આશીશીએનના ડામે-
રકરેશમાં અરેમર અરેમનું દાદીચી, મેહરામનું
નયરવાનનું બાવનગરી, મનચેરનું નવરોમનું બનાઈ.

બામે શીનાન કારપોરેશનના ડામેરકરેશમાં કાવ-
ચનું મનચેરનું અમલદારવાના.

બામે આઈલ વરકમ કુંવની ચેકેટી, અરેમર
ફરોમનું મુમ.

બામે એંડ માલીમ શીનાનશીવ કારપોરેશનના ડામે-
રકરેશમાં રમનનું મેહરામનું નાસીએરવાના, મન-
ચેરનું રતનનું બીસીમોરીઆ, બચેરનું માલિકનું
બરનીવાના.

બામે રફેમેયન કુંવનીના ડામેરકરેશમાં મર ભન-
ચેરનું છુછબાઈ બારેનિટનું નામ વધારે તથા કાવચનું
ભંગીરનું રેશીમનીને ખરે કાવચનું માલિકનું લીમનું.

ਯੋਧੇ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਕਲੇਸ਼ਨ ਕੁੰਪਨੀਆਂ ਅਧੀਕ-
ਤਰੀਕਾਂ ਬਿਰਾਮਯ ਨਮੋਦਰੇਣੁ ਭੁਭੁਭਾਧ, ਨਥਰਵਾਂਨਣੁ
ਮਾਯੁਕਤ ਪੀਡਿਤ, ਧਨਭੁਭਾਧ ਕੁੰਮਲ ਪੋਥ, ਨਥਰਵਾਂਨਣੁ
ਨਾਨਾਭਾਧ ਕੁੰਮਲ, ਮੋਹਰਾਂਮਣੁ ਨਾਨਾਭਾਧ ਕੁੰਮਲ, ਅਤੇ
ਮੋਹਰਵਾਂਨਣੁ ਨਥਰਵਾਂਨਣੁ ਪੋਥ.

ਯੋਧੇ ਕੋਟਨ ਮੀਥਸ ਕੁੰਪਨੀਆਂ ਅਧੀਕਤਰੀਕਾਂ ਕੁੰਮਲਣੁ
ਨਥਰਵਾਂਨਣੁ ਪੋਥਨੂੰ ਨਾਮ ਵਧਾਇਆ ਅਤੇ ਨਮੋਦਰੇਣੁ
ਭੁਭੁਭਾਧ ਆਇਨਿਟੇ ਅਥੇ ਫਾਨਰਿਯਕ ਇਸ਼ਮਲਣੁ ਨਮ-
ਯੋਦਣੁ ਭੁਭੁਭਾਧ.

ਫੋਲਾਯਾ ਪ੍ਰੇਸ ਕੁੰਪਨੀਆਂ ਅਧੀਕਤਰੀਕਾਂ ਕਾਥਲਣੁ
ਨੰਗੀਰਣੁ ਰੇਡੀਮਨੀ, ਫੋਰਮਨਣੁ ਅਫਮਣੁ ਵਾਡੀਆ.

ਕਮਰਸ਼ੀਯਕ ਸ਼ੀਨਾਥਸ ਅਤੇ ਰੋਕ ਅਥੇਵੇਂਨਾ ਅਧੀ-
ਕਤਰੀਕਾਂ ਫੀਨਥਾਫ ਅਰਥੇਸ਼ਰ ਫਾਥਰ.

ਅਥੇਵੇਂਨਾਥਸ਼ਰ ਸ਼ੀਨਾਥਸ਼ੀਯਕ ਆਥੇਵੇਂਨਾਥਸ਼ਰ ਅਥੇ ਫੀ-
ਆਨਾ ਅਧੀਕਤਰੀਕਾਂ ਮੋਹਰਵਾਂਨਣੁ ਕੁੰਮਲਣੁ ਪਾਓ.

ਫੋਰਟ ਪ੍ਰੇਸ ਕੁੰਪਨੀਆਂ ਅਧੀਕਤਰੀਕਾਂ ਥਾਥਰਣੁ ਭੁਭੁਭਾਧ
ਵਾਥਨੇ ਅਥੇ ਮਨੋਰੇਣੁ ਨਥਰਵਾਂਨਣੁ ਯਨਾਥ.

ਕੀਥਰ ਫਾਓ ਅਤੇ ਰੇਡੀਮਨੀ ਕੁੰਪਨੀਆਂ ਅਧੀਕਤਰੀਕਾਂ
ਫੀਨਥਾਫ ਮਾਯੁਕਤ ਪੀਡਿਤ, ਮੋਹਰਵਾਂਨਣੁ ਕੁੰਮਲਣੁ ਪਾਓ,
ਅਰਥੇਸ਼ਰ ਮੋਢਲਣੁ ਯੀਨਾਧ.

ਕੀਥਰ ਪ੍ਰੇਸ ਕੁੰਪਨੀਆਂ ਅਧੀਕਤਰੀਕਾਂ ਮੋਹਰਾਂਮਣੁਫੋਰਮ-
ਨਣੁ ਕਾਮਾਥਨੇ ਅਥੇ ਅਰਥੇਸ਼ਰ ਕੁੰਮਲਣੁ ਪਾਰਥ.

ਯੋਧੇ ਫੀ ਥਰਟ ਯੂਟ ਅਤੇ ਥੁਕ ਸ਼ੀਨੀਯ ਅਤੇ
ਵੀਥੀਯ ਕੁੰਪਨੀਆਂ ਅਧੀਕਤਰੀਕਾਂ ਨਥਰਵਾਂਨਣੁ ਮਨੋਰੇਣੁ
ਵਾਡੀਆ, ਅਰਥੇਸ਼ਰ ਮਨੋਰੇਣੁ ਵਾਡੀਆ. ਰੇਡੀਮਨੀ,
ਮਨੋਰੇਣੁ ਨਮੋਦਰੇਣੁ ਵਾਡੀਆਨਾ ਫੋਕਸਾਥ.

ਯੋਧੇ ਫੀ ਕੁੰਪਨੀਆਂ ਅਧੀਕਤਰੀਕਾਂ ਕਾਥਲਣੁ ਨੰਗੀਰਣੁ
ਰੇਡੀਮਨੀ ਅਥੇ ਫੋਮਣੁ ਅਰਥੇਸ਼ਰ ਫਾਡੀਥ.

ਯੋਧੇ ਫੀਨੀਯ ਸ਼ੀਨੀਯ ਅਤੇ ਵੀਥੀਯ ਕੁੰਪਨੀਆਂ ਅਧੀਕ-
ਤਰੀਕਾਂ ਮੋਹਰਵਾਂਨਣੁ ਨਥਰਵਾਂਨਣੁ ਯਾਥਨਗਰੀਨੇ ਅਥੇ ਅਰਥੇ-
ਸ਼ਰ ਨੋਥਰਵਾਂਨਣੁ ਕਾਮਾਥ.

ਯੋਧੇ ਫਾਓਸ ਅਤੇ ਥੇਡ ਫੀਨੀਯ ਕੁੰਪਨੀਆਂ ਅਧੀ-
ਕਤਰੀਕਾਂ ਧਨਭੁਭਾਧ ਕੁੰਮਲਣੁ ਪੋਥਨੇ ਅਥੇ ਨਥਰਵਾਂਨਣੁ
ਇਸ਼ਮਲਣੁ ਯੋਧਾਥਾਧ.

ਫਾਓਸ ਅਤੇ ਯੋਧੇ ਥੇਡ ਫੀਨੀਯ ਸ਼ੀਨਾਥਸ ਕਾਰ-
ਪੋਥਿਯਨਾ ਅਧੀਕਤਰੀਕਾਂ ਫਾਥਾਥਾਧ ਮੋਹਰਾਂਮਣੁ ਯਨਾਥ,
ਭੁਭੁਭਾਧ ਨੰਗੀਰਣੁ ਫਾਥ.

ਮਾਯੁਕਤ ਪੀਡਿਤ ਸ਼ੀਨੀਯ ਅਤੇ ਵੀਥੀਯ ਕੁੰਪਨੀਆਂ ਅਧੀ-
ਕਤਰੀਕਾਂ ਅਫਮਣੁ ਕੁੰਮਲਣੁ ਕਾਮਾਥਨੂੰ ਨਾਮ ਵਧਾਇਆ.
ਰੇਡੀਮਨੀ, ਫਾਥਾਥਾਧ ਇਸ਼ਮਲਣੁ ਫਾਥੀ.

ਫਾਥੀਯ ਪ੍ਰੇਸ ਅਤੇ ਫੀਨੀਯ ਕੁੰਪਨੀਆਂ ਅਧੀਕਤਰੀਕਾਂ
ਮੋਹਰਵਾਂਨਣੁ ਨਥਰਵਾਂਨਣੁ ਯਾਥਨਗਰੀਨੇ ਅਥੇ ਅਰਥੇਸ਼ਰ
ਕੁੰਮਲਣੁ ਪਾਰਥ.

ਯੋਧੇ ਫੀਨੀਯ ਥੇਡ ਫੀਨੀਯ ਕੁੰਪਨੀਆਂ ਅਧੀਕਤਰੀਕਾਂ ਅਤੇ
ਕੁੰਪਨੀਆਂ ਯੋਧਾਥਾਧ ਅਧੀਕਤਰੀਕਾਂ ਅਤੇ ਨਮੋਦਰੇਣੁ ਭੁਭੁ-
ਭਾਧ ਆਇਨਿਟੇ, ਅਰਥੇਸ਼ਰ ਕੁੰਮਲਣੁ ਪਾਰਥ, ਮੋਹਰਵਾਂਨਣੁ
ਕੁੰਮਲਣੁ ਪਾਓ.

ਯੋਧੇ ਸ਼ੀਨੀਯ ਅਤੇ ਵੀਥੀਯ ਕੁੰਪਨੀਆਂ ਅਧੀਕਤਰੀਕਾਂ
ਕਾਥਲਣੁ ਮਾਯੁਕਤ ਫੀਨੀਯਨੂੰ ਨਾਮ ਵਧਾਇਆ.

ਯੋਧੇ ਵਿਫੋਰੀਯਾ ਅਤੇ ਫੋਲਾਯਾ ਰੇਡੀਮਨੀ ਅਤੇ
ਫੀਨੀਯ ਕੁੰਪਨੀਆਂ ਅਧੀਕਤਰੀਕਾਂ ਅਤੇ ਨਮੋਦਰੇਣੁ ਭੁਭੁ-
ਭਾਧ ਆਇਨਿਟੇ, ਫਾਨਰਿਯਕ ਇਸ਼ਮਲਣੁ ਨਮੋਦਰੇਣੁ ਭੁਭੁਭਾਧ,
ਕੁੰਮਲਣੁ ਨਥਰਵਾਂਨਣੁ ਪੋਥ, ਅਰਥੇਸ਼ਰ ਕੁੰਮਲਣੁ ਪਾਰਥ,
ਅਰਥੇਸ਼ਰ ਨੋਥਰਵਾਂਨਣੁ ਕਾਮਾਥ, ਫੀਨੀਯ ਮਾਯੁਕਤ ਯਨਾਥ,
ਯੋਧਾਥਾਧ ਯੋਥਨਣੁ ਕੁੰਮਲਣੁ.

ਯੋਧਾਥਾਧ ਸ਼ੀਨਾਥਸ਼ੀਯਕ ਕਾਰਪੋਥਿਯਨਾ ਅਧੀਕਤਰੀਕਾਂ
ਫੋਰਮਨਣੁ ਧਨਭੁਭਾਧ ਫੀਨੀਯ, ਮੋਹਰਾਂਮਣੁ ਨਾਨਾਭਾਧ
ਕੁੰਮਲਣੁ, ਫਾਥਾਥਾਧ ਮੋਹਰਾਂਮਣੁ ਯਨਾਥ.

ਵਿਫੋਰੀਯਾ ਪੋਥਨਾ ਫੀਕ ਕੁੰਪਨੀਆਂ ਅਧੀਕਤਰੀਕਾਂ
ਮੋਹਰਵਾਂਨਣੁ ਨਥਰਵਾਂਨਣੁ ਯਾਥਨਗਰੀਨੇ ਅਥੇ ਨਥਰਵਾਂਨਣੁ
ਅਰਥੇਸ਼ਰ ਵਾਡੀਆ.

ਯੋਧਾਥਾਧ ਅਥੇਵੇਂਨਾ ਕੁੰਪਨੀਆਂ—

ਅਥੇਵੇਂਨਾਥੀਕ ਸ਼ੀਨਾਥਸ਼ੀਯਕ ਆਥੇਵੇਂਨਾਥੀਯਕ—ਫੀਕਵੀ-
ਫੋਰਟ, ਮਨੋਰੇਣੁ ਨਥਰਵਾਂਨਣੁ ਯਨਾਥ.

ਯੋਧਾਥਾਧ ਸ਼ੀਨਾਥਸ ਕਾਰਪੋਥਿਯਨ—ਫੀਕਵੀਫੋਰਟ, ਅਰਥੇਸ਼ਰ
ਅਫਮਣੁ ਕਾਥ.

ਫੀਨੀਯ ਸ਼ੀਨਾਥਸ਼ੀਯਕ ਆਥੇਵੇਂਨਾਥੀਯਕ—ਫੀਕਵੀਫੋਰਟ,
ਨਥਰਵਾਂਨਣੁ ਅਰਥੇਸ਼ਰ ਵਾਡੀਆ.

ਯੋਧਾਥਾਧ ਸ਼ੀਨਾਥਸ਼ੀਯਕ ਕਾਰਪੋਥਿਯਨ—ਫੀਕਵੀਫੋਰਟ, ਫੋਰ-
ਮਨਣੁ ਧਨਭੁਭਾਧ ਫੀਨੀਯ.

ਧਨਭੁਭਾਧਨਥਲ ਅਥੇਵੇਂਨਾਥੀਯਕ ਕੁੰਪਨੀ—ਫੀਕਵੀਫੋਰਟ, ਫੀਨ-
ਥਾਥਾਧ ਮਾਯੁਕਤ ਪੀਡਿਤ.

ਯੋਧਾਥਾਧਨਥਲ ਸ਼ੀਯਥਾਥਾਧ ਆਥੇਵੇਂਨਾਥੀਯਕ—ਫੀਕਵੀ-
ਫੋਰਟ, ਯੋਧਾਥਾਧ ਯੋਥਨਣੁ ਕੁੰਮਲਣੁ ਅਤੇ ਫਾਥਾਥਾਧ
ਮੋਹਰਾਂਮਣੁ ਯਨਾਥ.

ਫੀਨੀਯ ਅਥੇ ਵੇਥਸ਼ ਸ਼ੀਨੀਯ ਕੁੰਪਨੀ—ਫੀਕਵੀਫੋਰਟ,
ਫਾਥਾਥਾਧ ਮੋਹਰਾਂਮਣੁ ਯਨਾਥ.

ਯੋਧੇ ਮੁਕਤਸ਼ਾਥਲ ਕੁੰਪਨੀ—ਫੀਕਵੀਫੋਰਟ, ਅਰਥੇਸ਼ਰ
ਨਥਰਵਾਂਨਣੁ ਵਾਡੀਆ.

ਯੋਧਾਥਾਧ ਯੋਧਾਥਾਧੀ ਫੋਰਟੀਯੋ—

ਫੀ. ਅਤੇ ਯੋ. ਫੋਰਮਨਣੁ.

ਫੀਨੀਯ, ਯੋਧੇ ਕੁੰਪਨੀ,

ਅਰਥੇਸ਼ਰ ਨਮੋਦਰੇਣੁ ਯਾਥਨਗਰੀਨੇ.

ਅਰਥੇਸ਼ਰ ਨਥਰਵਾਂਨਣੁ ਕਾਮਾ ਅਤੇ ਕੁੰਪਨੀ,

ਯੋਥਨਣੁ ਧਨਭੁਭਾਧ ਕੁੰਮਲਣੁ.

ਮੋਹਰਵਾਂਨਣੁ ਫੋਰਮਨਣੁ ਮੋਢਲਾ.

ਯਾਥਲਣੁ ਕੁੰਮਲਣੁ ਮੋਢਲਾ.

ਅਰਥੇਸ਼ਰ ਅਰਥੇਸ਼ਰ ਕਾਮਾ.

દેશીઓમાં હંદગી કોરા કરનારી કેટલીક ખરાબીઓ" એ આખર ઉપર ઇંગ્લેન્ડમાં એક ભાષણ કીધું હતું. ૧

તા ૧૫ મી જાન્યુઆરી.

રોજ ૨૫ માઈ ૪ (ચિં) ૧૨૩૫ યજ્ઞદેવરદી.

મરણ—આપુરુ જમશેદજી પદરખાનાવાચાર—ઉમર વર્ષ ૮૪) સુરતવાલા શેક જમશેદજી રૂસતમજી મનજી ભગવાનના દીકરા. એવણુ આગે ઝડીની શરૂઆતમાં સુરતથી સુખ આવી પ્રથમમાં કોઈ ઇંગ્લેન્ડ પદરખાનાવાલાને ત્યાં નોકરી રહ્યા હતા. તે પછી મીઠું મેકલીન અને તે બાદ મીઠું લીગેટ પદરખાનાવાલાઓ સાથે ભાગ કીધો હતો. ઈવં ૨૦ ૧૮૩૨ થી એવણે "આપુરુજી કુંવળી" ને નામે પોતાનું જુદું પદરખાનું કોરામાં મેટા સ્ટીટમાં ઉઠાડ્યું હતું, જ્યાં ઘણી યશસ્વી વગેરે બનાવવાથી ૧૨૩૧૧ પુરોષને તેમજ દેશીઓની માટી ધરાકી મેકલી હતી. ઈવં ૨૦ ૧૮૫૮ માં જઈશિને લઈ એ પદરખાનું પોતાના ભાણેજ શેક મનજીજી પેશતનજીને સોંપી પોતે એકાંત હંદગી ગુજરી હતી. એવણુ તે વખતે અતરેના સર્વે ચોકામાં ધણુ જીવીતા હતા.

તા ૧૮ મી જાન્યુઆરી.

રોજ ૨૮ માઈ ૪ (ચિં) ૧૨૩૫ યજ્ઞદેવરદી.

મરણ—દાદાભાઈ જીજીભાઈ વીરાળોગીના—ઉમર વર્ષ ૭૧) શેક જીજીભાઈ મેટા નરસંગના દીકરા. એવણુ પોતાના મામા શેક કુવરજી ભીખાજી વીરાળોગીના આસર હેઠક ઉપરેલા હોવાથી વીરાળોગીની અટકથી ઓળખાતા હતા. કંઈકમાં એવણુ પોતાના બંધી શેક વાકજીજી દોરાજીજી મેહજી સાથે કલકત્તે તેમના આચારનાં કામચર ગયા હતા. તે બાદ અતરે આવી પોતાના ભાઈ શેક પેશતનજી જીજીભાઈ મેટા નરસંગનાની સાથે કુખાસના ધંધામાં પડ્યા હતા.

તા ૧૯ મી જાન્યુઆરી.

શેક માણેકજી પેશતનજી તખ્તક ગઈ તા ૨૧ મી ડિસેમ્બરની રાત્રે અતરેનાં મેદાનમાંથી યાદ પોતાની ગાડી હાંકતા કાનામે જતા હતા. તેવામાં નામદાર રાણીની ચોથી ડીસીંગવાળો લફરન્ટરી. મેકલીએડ તથા પાંચમી કેવેરી-વાલી મીઠું આપ. એમ. બી. શેરીબર મુખેથી જોડમાં ગાડી હાંકતા આવી લાગા, અને શેક માણેકજીને એક માણક

૧ ગુજરાત મિત્ર, તા ૨૧ મી જાન્યુઆરી ૧૮૬૬.

૨ એવણુના બાવા શેક જમશેદજી રૂસતમજી મનજી ભગવાન સુરત ગઈ વર્ષ ૧૮૩૫ આપરીઓની હાંકીમાં નોકરીએ હતા. તેણુ સુરતવાલા મરુદુખ કાકર માણેકજી અજાણના પીતૃક તથા મિત્રાઓવાલા મરુદુખ શેક જમશેદજી રૂસતમજી પાંચ-સાહેબના કક્કા હતા. તેણુના બાવા શેક રૂસતમજી મનજી રૂસતખાને નામે તથા કાકાએ બેઠરામાં, કોંગીમાં, અને પાંચણખાને નામે સુરત ગઈ જીવીતા હતા.

લગાવી ગાડી દેખાવી ગયા. આ ઉપરથી શેક માણેકજીએ તેઓની યુક વકરી, બપોરે ગાડીમાંથી તે બંધેએ તેમને ગણેલા બાંકી, તથા તેમને હંકાવવા માટે પોતાની ગાડી પ્રથમ મેદાનમાં રામલાલના કુવા તરફ દોડાવી ગયા, ત્યાં શેક માણેકજીને પછાડે જોઈને તેઓએ કોરા તરફ હેરીડે લીધું, જ્યાં વેવતના ગોહવામાંથી શેકેટરીએ તરફ ચઢીને તેઓ મેટા સ્ટીટમાં આયા. હાંકી પછુ શેક માણેકજી તેઓની પુઠે હોવાથી તેઓ પાછા મેદાન તરફ દોડ્યા, જ્યાંથી મરીન વલદણુની લાઇન આગલ વલતા હતા, પણ પોતાના શેકારીને ત્યાંથી આવતા જોઈ તેઓ મરુદુખના તંબુ આગલ ગયા. ત્યાંથી કાલબાદેવી યાદને તેઓ બીડીબજાર, નાગપાડા અને ભાંચે-ખલા સુધી ગયા, અને છેલ્લી જગ્યાએ બોરે દાહલમાંથી તેઓ પકડાયા. શેક માણેકજીએ તેઓને ત્યાં ત્યાં ચોકી નાખવાનો વિચાર કીધો હતો, પણ તેઓના વડા અમલદાર તરફ દેસતી અને માન ધરાવ્યાથી તેણે એ વિચાર માંડી વાલી બીજે દિને તે અમલદારની માલાકાત લઈ ઉપવા બંધે જીજી ઉપર પોલીસ કોરામાં માણેકજી શેક કાચાભાઈ કુરાંમજી કરાકાની હજીરમાં ફરીઆદી માડી હતી, જે મુકદ્દમા આજ દિને નીકળતાં કેટલીક તકદાર પછી ઉપવા લફરન્ટ મેકલીએડે માણેકજીની હજીરમાં માફ માગી કે "મીઠું તખાકને આખક મારવાની મારી ધારણુ નહિ હતી, પણ જો તેને અછરતોં લાગી ગયો હોતો હું હમીર છું." આ માફ શેક માણેકજીએ કબ્જા રાખી, તથા ખીજા પવતીવાદી મીઠું શેરીબરને ગણેલા ભાંડવાના વાંક માટે ૩૨૦૦ નો દંડ થયો હતો.

તા ૨૩ મી જાન્યુઆરી.

સુખજી મધે નામદાર માહરણી વિદેશી મુલુખમ નામદાર નામદાર પ્રીયસ આલખરતની વાહગા નામદાર બીધવા માટેથી "વિદેશીયા એડ આલખરત મુલુખમ" ની ઇમારતનું દંડ ધરી જવાથી તે માટે બીજી વધારાનું એક દંડ કરવાને આજ દિને ટાઇન લાઇ મધે નામદાર ગવરનર મર બારડય કીઅરનાં પ્રમુખપણાં હેઠક એક નહેર મળા મળી હતી, જે વેળાએ એ ઇમારત પ્રરી કરવા થકી ઉપર મુલુખમ વધારાનું દંડ ઉપર કરવા તથા એ આતાનું નામ "વિદેશીયા એડ આલખરત મુલુખમને બદલે વિદેશીયા મુલુખમ એડ ગવરડનમ" કરી રાખવાને કેડણું હતું.

૩ ટાઇમસ ઓફ ઇન્ડિયા, ૨૦ મી જાન્યુઆરી ૧૮૬૬. શેક માણેકજી પેશતનજી તખાકની આ હીમત માટે અતરેનાં દેશી વર્તમાનપત્રોએ તેમને ઘણી શાબ્દશી આપી હતી.

૪ બોરેએ જોરે, તા ૨૫ મી જાન્યુઆરી ૧૮૬૬. એ વધારાનાં રૂંદમાં ૩૪૬૨૨૫ ની રકમ નાશ હતી, જે ગઈ ૩૪૨૦૦ ઇંગ્લેન્ડના, ૩૪૬૦૦૦ ફ્રાંચિસના, ૩૩૦૦૦ યાહુશિયોના, અને ૩૧૮૦૦૦ નીચે મુજબ પારસીઓના હતા:—

(૩૫૦૦૦) હાનરેબલ રૂસતમજી જમશેદજી જીજીભાઈ, (૩૨૫૦૦) બેઠરાંમજી જીજીભાઈ, (૩૨૦૦૦) હાવેર લેડી

વાને મને રૂબરૂ તક મેલેલી જોઈને આનંદ ઉપજે. આ વખતે કીલ્લા ઉપરથી માત્ર તરિકે ૨૧ તોપો છોડવામાં આવી હતી, અને હાનરેબલ રૂઝમતજીએ ઇંગ્લેન્ડમાં એક બાપલુ કુટુંબી પોરટુગલના નામદાર સાહેબચાહેનો તથા ગવર્નરનો ઉપકાર માંગ્યો હતો.^૧

તા. ૧૦ મી ફેબ્રુઆરી.

શ્રેષ્ઠ અરથેલ રૂઝમતજી કામાજીએ જરથોસ્તી ધર્મને લગતા પોતાના અભીઆસમાં, શેઘમાં, તથા વાંચવામાં આવતી બાબતો આપણુ સોફીની બાણમાં લખવા માટે "જરથોસ્તી અભીઆસ" નામનું એક ચોપાનનું આપ્યે માસથી પરવરતાવવા માગ્યું હતું.^૨

૧ જાને જાન્યે, તા. ૨૮ મી માર્ચ ૧૮૬૬.

એ બાદ તા. ૧૨ મી ફેબ્રુઆરીએ ગોવાના નામદાર ગવર્નર જનરલે હાનરેબલ રૂઝમતજીનાં ચાલનાં સરકારી મેલમાં એક બોલ આપ્યો હતો. તા. ૧૭ મીએ સિલક ગોવા જે ભાષા પોરટુગીઝ રાજ્યની આગળ વખતની બહુ-જનમલીની જોવા લાયક નિશાની છે ત્યાં ગવર્નરે હાનરેબલ રૂઝમતજીને પોતાની સાથે લઈ બહુ ત્યાંની પુરતમ ઇમારતો, રેલવે, જમીરે કેમ્પમાં ફર્યા. તા. ૧૬ મીએ ગોવાના પ્રખ્યાત બાપારી રાજેશી કુંભાજી ગોવંદજી કેમ્પાએ હાનરેબલ રૂઝમતજીને એક બોલ આપ્યો હતો, તથા આવશ્યકતાના તરફવાર મેલકર્યાયા હતા. તા. ૨૪ મી ફેબ્રુઆરીએ હાનરેબલ રૂઝમતજી ગોવાથી ૫૪૪ મુળદં આવવાને નીકળતી વખતે નામદાર ગવર્નર જનરલ તથા તેનો રેસાલો અને સર્વે અધિકારી તથા આગેવાન શેઠશ્રીએ મેલમાં એકઠા થઈ રહીને ઉપર તેજને પ્રવર્યા આપ્યા હતા, તથા તેમની રહીશ "નારગર કારરડ" જીર રાખવાને પોરટુગલના રાજ તરફથી પંચગાનુની બે ટોપી ગવર્નરે લેટ આપી હતી. એ બાદ રહીશ ચલુશમાં ગોવાના અરે કીલ્લાપરથી ૨૧ મેપો ટાઈપી માત્ર આપ્યું હતું. ગોવા છોડતી વખતે હાનરેબલ રૂઝમતજીએ ત્યાંના મરીમિને જેલકવા માટે રૂ.૨૦૦૦૦ ની રકમ તથા રૂ.૧૦૦૦૦ નું કાંઈ ત્યાંના મુખ્ય આગેવાન યશસ્વીને સુપર કીધું હતું. નામદાર ગવર્નરે ઉપરથી બે ટોપી હાનરેબલ રૂઝમતજીને લેટ આપી તે માટે તા. ૩૧ મી જુન ૧૮૬૬ ના ગોવાનાં સરકારી જોરકમાં જણાવેલું કે નામદાર ગવર્નર જેલકાને જે વિચારથી ઉપરથી ટોપી લેટ કીધી તેને પોરટુગલની શાહાલી સરકારે મંજુર રાખ્યો હતો અને હાનરેબલ રૂઝમતજીનાં યજ્ઞક શક્તિદારનો કામોની ઇમાની કામજા ઉપરથી લેટ આપી તે નામદાર શાહચાહેને યજ્ઞક પસંદ પડી.

૨ એ સિલાનપોના ૧૧ આંકો ઇ. સ. ૧૮૬૬ ના માર્ચ માસ સુધી શ્રેષ્ઠ અરથેલજી પરવરતાવ્યા હતા, અને તે પછી તે બંધ કરવામાં આવ્યું હતું. એના પેઠા ૬ આંકનું એક પુસ્તક અને ૧૦ ખાંધો બોલું પુસ્તક આજ કીધું હતું.

તા. ૧૨ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૩ માઈ ૫ (ચિં) ૧૨૩૫ વર્ષજરદી.

આજ દિને મરહુમ શ્રેષ્ઠ રતનજી જમથેલજી બનાજી તે મરનાર શ્રેષ્ઠ જમથેલજી કેમ્પાએ બનાજીના દીકરા તથા શ્રેષ્ઠ ધનજીબાઈ અરથેલજી મરાઠી દીકરી બાઈ મેહુરબાઈના દીકરાનાં ઉત્ક્રમણમાં તેમના બેસીએએ રૂ.૧૩૫૦) ધર્મઆવાંચિમાં આપ્યા હતા.^૩

તા. ૧૪ મી ફેબ્રુઆરી.

શ્રેષ્ઠ કુશંભજી બહમનજી માસરે અમદાવાદ મુખે હેમાબાઈ ઇન્ટરડીયુટમાં "હિંદુધર્મને માટે કેવા જુવાન-વાંચો જોઈએ" એ બાબદ ઉપર ઇંગ્લેન્ડમાં એક બાપલુ કીધું હતું.^૪

તા. ૧૫ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૬ માઈ ૫ (ચિં) ૧૨૩૫ વર્ષજરદી.

મરણ—અરેમર કાવચજી વારખ—ઉમર વર્ષ ૬૦) એવલુ પ્રથમમા મુરતના વતની હતા, અને ત્યાંથી મુંબઈ આવી તે ઇ. સ. ૧૮૦૦ માં છોડી જઈ ત્રિસ વર્ષ લગલુ મકાનાર કોશ્ટા બજી વજીનાતુનું કામ અચાજું હતું. તે પછી મધરાત ખાતે જઈ ત્યાં પ્રથમમાં અતરવાના ઠાં જીવા જેતાની તરફથી અને તે પછી પોતાને હીમ્માએ આપાર કરતા હતા, અને ઉપરથી સાંગી ઉમરે મરણ પલુ ત્યાંજ પામ્યા હતા.

તા. ૨૦ મી ફેબ્રુઆરી.

મુરત મુખે "જરથોસ્તી રહિમીંગે એડ વીલીંગ કુંબની" નું કારખાનું ચાલુ કરવાની ક્રિયા આજ દિને ત્યાંના જરજર મી. સી. જે. કેમખાએ એક મોટા જોગાવકાની હજુરમાં કીધી હતી. આ વેળાએ એ ક્રિયામાં શામેલ થવાને એ ખાતાંના કલમકર્તાએ ડાએરેક્ટર શ્રેષ્ઠ અરથેલજી નેતરવાનજી કામાજી તથા મીયતે મોરેનું અંત્યાકામ મંગાવી આપનાર શ્રેષ્ઠ નરવાનજી અરેમર વાડીઆ પલુ મુંબઈથી ત્યાં આપ્યા હતા.^૫

તા. ૨૧ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨ માઈ ૬ (ચિં) ૧૨૩૫ વર્ષજરદી.

મરણ—મંગીરજી નવરોજજી વાડીઆ—ઉમર વર્ષ ૪૫) શ્રેષ્ઠ નવરોજજી જમથેલજી વાડીઆના "લીલ દીકરા.

૩ જાને જાન્યે, તા. ૧૮ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૬.

૪ જાને જાન્યે, તા. ૨૧ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૬.

એ આપણનું એક ચોપાનનું એન રાજના અરથેલખર માસમાં નીચાં નામથી છપાઈ બહુ પડ્યું હતું. —
"Young men for India: a study of national life. By, Framji Bomanji. Bombay: Printed at the 'City Press' 1866."

૫ ગુપ્તરાત જિત, તા. ૨૫ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૬.

તા. ૩ મી માર્ચ.

રો. ૧૬ માઈ ૭ (૩૦) ૧૨૩૫ યલ્ડેનરી.

પ્રુબધમાં દેશવરેથી કામકાળને માટે આવતા ભર-
પોત્તીઓને આપે ચોડા દીવમ ઉપારે લેવાને ધણી અડચણ
પડતી હતી તે તાલવાને માટે થેડ મેહરવાનું કામ થઈ પડે એ
પોતાને આરે કસેવતારી મરહુમ થેડ કાવચી મેહરમંથ

તા. ૧૧ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૩ ને દીને સરકારી તીજારીમાં
રૂ. ૧૦૦૦૦૦) એક લાખનો પ્રુબધ બેંક નોંધો એક ચેક લખે
હતો. એ પછી બેંકની કમીટીએ તા. ૧૮ મી મેએ ૧૮૬૩
ને દીને સરકારમાં પોતાના રીપોર્ટ ચોકલ્લો, જેમાં સરકાર
એ ઇમારત સારું પરલના રસ્તા બેંક આપવા જાગેથી
નજા ૫૪૬ ઈ. મી, તથા એ ઇમારતનો સરકારી ઇન્ડેનર પાસે
તેજાર કરવેલો પગાંન નજા તેના ખર્ચને ૩૧૪૪૨૬ ને
અડચતો પાકતી આપ્યો, અને સુવાના ઈ. મી. હતી કે
"એડમીનિસ્ટ્રેશન કોલેજ" નું નામ આજુ રહેવા ઇ. મી. ઇમા-
રતને થેડ કાવચીનું નામ આપવું. એ બાબે કમીટીએ
પોતાના રીપોર્ટમાં લખ્યું હતું કે:—

"The Committee are of opinion that the Edifice
should be entitled the "Cowasjee Jehangir Buildings."
This name will bear nearly the same relation to
"Elphinstone College" as "Nerilles" Buildings" do to
Trinity College, Cambridge."

એ પછી બેંકની સરે બીના કિંદરતાનની વડી સરકાર
ની મંજુરીઆતને માટે જવાબી તે નામદાર તા. ૩૦ મી
સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૩ ને દીને એ બાબે બાહરી આવી, થેડ
કાવચીનો બેંકાર જાનવાને પ્રુબધની સરકાર પર નીચે
પ્રુબધ લખ્યું હતું:—

2. I am desired to request that the Government
of Bombay convey to Mr. Cowasjee Jehangir an
expression of the high satisfaction with which the
Government of India views this fresh instance of his
enlightened liberality."

એ પછી પ્રુબધ મધે ચોકવારી, તથા જનસેના ભાવ
અને મજુરીના દરમાં ધણે વધારે થવાથી એ ઇમારત
બાંધી અડચતોની રકમમાં બંધાઈ નહિ રાખે એવું થેડ કાવ-
ચીનાં પીઆંન બેંક સરકાર તરફથી લખવામાં આવ્યોથી,
તેવે તા. ૨૧ મી જુન ૧૮૬૪ ને દીને કમિટી આમાંના
વડા સર અલેક્સાંડર થાંડ બારોનર બેંક એક વડ લખી
જણાવ્યું કે તેવે એ કમિટીની ઇમારત માટે ને આગળ
રૂ. ૧૦૦૦૦૦) એક લાખ સરકારમાં બંધાઈ તે બેંકારની બીજા
રૂ. ૧૦૦૦૦૦) એક લાખની રકમ તેવે આપે, અને બાકીની
રકમ સરકારે પુરી કરી એ ઇમારતનું કામ બંધાવી આગળ
વધવું. આ વચની ખર્ચ નામદાર ગવર્નર સર માર્ટિન
કીમ્પને મળ્યાં તે નામદાર કાપુડીના સરકારી મેહરમાંથી
નીચે પ્રુબધને એક કામ થેડ કાવચીનું લખ્યું હતા:—

Daguerre, June 21st 1861.

My dear Sir,

I have just heard from Sir Alexander Grant of
your noble offer to forward the completion of the
Elphinstone College. I will not await the arrival of
his official letter before thanking you for such an act
of well-judged liberality which is peculiarly gratifying

બનાવવામાં આવતમેહરમંતી માંમે એક ધર્મશાલા બંધાવી
હતી, તે તૈયાર થવાથી બાકી મુકવાની જાણની ક્રિયા આજ
દીને કરવામાં આવી હતી. આ વેળાએ ભરપોત્તીઓની

to me, whether I regard it as Governor of the Presi-
dency, or as the Chancellor of the University.

I trust now that I may have the pleasure, at no
distant period, of congratulating you on the comple-
tion of the College, and that you may long live to see
the younger members of your community trained to
learning and sound morals in the building your
liberality will have provided.

Believe me,

My dear Sir,

very faithfully Yours,

H. D. E. FRIER,

To

COWASJEE JEHANGIRI READYMONEY, Esq.

એ પછી નામદાર સરકારની તરફથી થેકેટરી મી.
મી. ગોને તા. ૨૬ મી જુન ૧૮૬૫ ને દીને થેડ કાવચી-
નો લખી જણાવ્યું કે કિંદરતાનની વડી સરકારે એડમીન-
સ્ટ્રેશન કોલેજને માટેની ઇમારત બંધાવા સારું તમારી
રૂ. ૨૦૦૦૦૦) બે લાખ રૂપિયાની બંધવેશ બેંકારની બીજા
રૂ. ૨૫૨૫૦૦૦) નો ખર્ચ કરવાની મંજુરીઆત આપી. એ
કામના બંધાવમાં થેડ કાવચીનું તા. ૧૪ મી માર્ચ ૧૮૬૫
ને દીને થેકેટરી મી. ગોને લખ્યું કે તેવે બેંકાર
કમિટીમાં બીજા એક લાખ રૂપિયા સરકારમાં નરે તે આગ-
ળ તેવે લખી બાકીની આપવી કે હવે એ ઇમારત ગમે
તે ખર્ચે પુરી કરવાને સરકાર બંધાવવી, અને તેવે બેંકાર
બીજા વધુ રકમની માગણી કરવામાં આવે તેવું. આના
બંધાવમાં સરકાર તરફથી તા. ૬ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૫ ને
દીને બેંકાર પ્રુબધની લખી બાકીની આપવામાં આવી હતી,
અને થેડ કાવચીનું તા. ૧૪ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૫ ને
દીને સરકારના થીર-થેકેટરી નેજા રૂ. ૨૦૦૦૦૦) એક લાખ
રૂપિયાનો પ્રુબધ બેંક નોંધો એક ચેક લખે હતા.
એ પછી એ ઇમારત બંધાવામાં કામ આજુ થયું, અને
તેનો માપો બેંકાર પ્રુબધ નામદાર ગવર્નરે નાખ્યો હતો.

એ બાદ એ ઇમારત ઇ. સ. ૧૮૭૦ ના માર્ચ
માસમાં ૧૫૩૨૭૭) ને ખર્ચે બંધાઈ તૈયાર થઈ, અને
તે બેંકાર નીચે પ્રુબધ નજા જાનવામાં આવી હતી:—

The Cowasjee Jehangir Buildings.

for the use of

ELPHINSTONE COLLEGE,

were erected at a cost of Rupees—,

of which two lacs were

contributed by Mr. Cowasjee Jehangir

Readymoney, C.S.I.

Completed March 1870.

એ કમિટી ૧૮૭૧ મી જુનિ એ ઇમારતમાં રહેવા બાદ
પરલેના લટે અમુખાકારી પરલે નજા વિદ્યાર્થીઓને ફર
પડવાને બીધે નામદાર સરકારે કમિટીને કાટ મધે કાટકારના
બેંકાર શાયન મીકાનીકસ ઇન્ડસ્ટ્રીયલનાં ચકાનની પરલેમાં
ગરમેંટ સેન્ટરલ ઇન્ડેનર માટે બંધાવી નવી પુઝાર ઇમારતમાં
૧૪ મવાને કમિટી, અને તે માટે સરકારના થેકેટરી

એક મોટી મંબીઆ ત્યાં બેઠી મલી હતી. જ્યનની કિઆ પુરી થવા બાદ કદમીઆના વડા દસ્તુર શેરાખજી રૂમતમજી સુક્રાંશિજીનાએ જરથોસ્તી ધર્મ પ્રસ્તકોમાંથી ધર્મશાલા આંધવાના હોકાએ બાબેના કેટલાક દાખલા વાંચી મંબજાબ્યા, ને બાદ શેઠ મેહરવાંનજી તરફથી એક અંગ્રુમન પત્ર વાંચી મંબજાવવામાં આવ્યો, જેમાં જણાવ્યું હતું કે એ મકાનનું નામ “પાંડે ધર્મશાલા” કરી રાખવામાં આવ્યું છે, તથા તે તેમાં માતાજી મરહુમ બાઈ સુવેરતાંનબાનુનાં પુત્રને માટે બંધાવી મળે પહેલે જરથોસ્તીઆના ઉતારાના વાપરવામને કાન્તે જોઈયું મુકી તેના વહીવટ અમાવવાનું તેમજનાં ધર્મ-આતાંનાં તરફથીએને સોંપવામાં આવ્યું છે. એ પછી શેઠ ટાણાબાઈ ફાંમજી કાકાએ ધર્મશાલા આંધવાથી કેવા ફાયદા આપે છે તે વિષે તથા શેઠ મેહરવાંનજીએ આએ નેક કામ ઉઠાવી લીધું તેથી પારસીઓના હોમમતમાં વધારો થવા બાબે એક બાપજી કીધું હતું. એ બાદ આશનો કરી મરે લોક વદાય થયું હતું. ૧

ખીં ૦૫૯૫. લીવારનરે મરહુમ સર કાવશજીના વારસ શેઠ જંદગીરજી કાવશજી જંદગીરની જંજુરીઆત તા. ૧૦ થી ડીસેમ્બર ૧૮૮૭ ને દીને એક પત્ર લખી મંગાવી હતી. શેઠ જંદગીરજીએ એ બાબેની જંજુરીઆત તા. ૨૬ થી ડીસેમ્બર ૧૮૮૭ ને દીને ખીં લીવારનરે ૫૨ એક કામન લખી આપી, અને તેમાં સુચના કીધી હતી કે એ નવી છપા-રતના બાહેરનાં નામ હોય “Sir Cowasjee Jehanghir Dabbling for the Elphinstone College” એવા સરના કાંતારાવવા, તથા દરવાજા ૫૨ સર કાવશજીનું એક “ખોડાલીઅન યાદ” પ્રગટવું. એ સુચના નામદાર સરકારે બાદજ રાખી, અને શેઠ જંદગીરજીએ કાલેજની લાઈબ્રેરીના વધારા તથા તેનાં રંતનીયર વગેરેને માટે રૂ.૫૦૦૦ ની રકમ સરકારમાં ભેટ આપવાની કબજાત કીધી હતી. એ પછી એ નવી છપા-રતનાં કાલેજ બાબે તે જૂનાબા નાજારાં ગવરનરે બાર રંમે તા. ૪ થી ફેબ્રુઆરી ૧૮૮૬ ને દીને એક પાંચ મેલાવકાની જંજુરમાં મોટી મુકી, અને જાણી પરવાવાલી જુની છપાજા-માં નવી સ્થાપેલી વિક્ટોરીયા જુબીલી રોકનીકલ ઇનસ્ટીટ્યુટ લઈ જવામાં આવી હતી.

૧ જાને જમથેદ, તા. ૮ થી માર્ચ ૧૮૬૬.
એ ધર્મશાલા આંધવાને માટે શેઠ મેહરવાંનજીએ પોતાની ૧૩૭૦ ચોરસવાર જમીન કે જેની કીમત રૂ.૬૧૪૦૦ હતી તે ગ્રુજત આપી, તથા તેપર બાંધકામને માટે રૂ.૫૩૩૪—૦—૦૦ ખરચાયા તે મલી એવજીને કુલે રૂ.૧૧૪૩૪—૦—૦૦ નો ખરચ થયો હતો.

એ ધર્મશાલાને બાર જુદા જુદા ચોરસકાં, તથા વચમાં એક મોટો ચોરસ આવેલો. પછણાં બપરથીપાંડું, કુરો, વગેરે જરનાં મકાનો. દીપાં દરે જરથોસ્તી પ્રચારને આપી બે અધવાડીયાં મુકી જોતારો લેવાની વુઝ છે, તથા એમાં સુવાનાં ખીંલાં અને રાંધવાનાં વાસણો તેમજ જોતારોએની ખરદારને માટે એક પારથી માકર રાખ્યામાં આવ્યો છે.

એ ધર્મશાલા મોટી મુકાવા પછી તેજ રૂના ૫૨ બાંધે ખરોડા એક સેનટરમ ઈડીઆ રેલવે” નું ચરની

તા. ૮ થી માર્ચ.

સુંબાની સરકારી મોટીના વડા મામરર ખીમડર તથા બારાના સરવેયર મરહુમ શેઠ જંદગીરજી નવરોજી વાડી-આની જગો પર નામદાર સરકારે શેઠ જમથેદજી ધનજીબાઈ વાડીઆને નેમ્યા હતા.

સુરતની પારસી ડીસીકટ માટરીમોનીઅલ કોરટના ડેલીગેટો તરફે નામદાર સરકારે તે તરફના નીચલા પારસી ગ્રહસ્થોને નેમ્યા હતા :—

મેટા રૂમતમજી ખુશેદજી મોટી, દસ્તુર કેપથર દાદાબાઈ, માણેકજી ખથખાંજી ડાકર, કેપથર હેરમજી આલવાધવાલા, પેથતનજી બરજોરજી એડી, મેહરાંમજી પેથતનજી ડાકર, મેહરવાંનજી અમ્બડીઆરજી મોટી (બાએઆ), જામખખજી બહમનજી જાવનખી, મનવેરજી શેરાખજી કારંજવાલા, પેથતનજી ફાંમજી વગીર, ખરથેદજી મેહરાંમજી તાણાવલી, ચાપુરજી શેરાખજી મગોલ, બહમન-શાહ મેહરાંમજી વગીર, રૂમતમજી શેરાખજી દલાલ, બહમન-શાહ મેહરાંમજી મેહતાજી, નશરવાંનજી જમથેદજી દસ્તુર કામદીનના. ૨

તા. ૮ થી માર્ચ.

માર્ચ ૧૮ માં ૬ (ચો.) ૧૨૩૫ યવતેતરદી.

આજ દીને પ્રજાની પાસે અહમદનગરમાં અંગ્રુમન-ના ઉધરાતથી બંધાવેલું દોખમું પરવાની કિઆ કરવામાં આવી હતી. જ્યનની કિઆ પુરી થવા બાદ ત્યાંવાલા શેઠ નશરવાંનજી ખરથેદજી મોહાપેરીઆએ એક અંગ્રુમન પત્ર વાંચી મંબજાબ્યા, જેમાં જણાવ્યું હતું કે એ દોખમાંનાં ઉધરાંખમાં પ્રજાવાલા ખાંતખાહુર પદમજી પેથતનજીએ રૂ.૫૦૦૦ તથા તેવણે પેતે રૂ.૫૦૦૦ અને બાકી ખીંલ રૂ.૧૪૬૩૦ મતી રૂ.૧૪૬૩૦ ની રકમ બરાઈ હતી, અને ખરચ રૂ.૫૮૦૦૦ મતી બાકી રૂ.૧૪૬૩૦ વધેય તેનો ઘરેલો ઉધોગ અંગ્રુમનની મરજ પ્રમાણે હવે પછી કરવામાં આવશે. એ ચેટરમાં ધર્મનાં જેટલાં કાંતો થયજાં છે તેમાં મરહુમ ખાંત ખાહુર પેથતનજી શેરાખજી તથા તેમના બેટા ખાંતખાહુર પદમજી પેથતનજીની હમેશાં મદદ તથા મરે ધર્મની કિઆ દસ્તુર મેહમુજી મનવેરજી હોખદારને હોય થપકી છે તેથી

રોડનું રોશન થપાધી બાહેરગામોધી આવતા જરથોસ્તી-આને જોતારો લેવાને એ મકાન ધણું સવલ ધઈ પડ્યું છે. એ ધર્મશાલાની ચરાંજન તથા બીજો. ખરચ શેઠ મેહરવાંન-જીએ ઇ. સ. ૧૮૭૫ માં સ્થાપેલાં “સીપેરસ ફંડ” માંથી થાઈ, કે જેને લગતી વીગત આ પુરાકને સર ૧૯૬ જે આપેલી છે.

૨ મોમ્બે ગવરમેંટ જોરં, ૮ થી માર્ચ ૧૮૬૬.

સુરતની ડીસીકટ માટરીમોનીઅલ કોરટની હદમાં સુરત, મરચ, અને અજધાવાંના આખા હદો સમાવ્યાં છે.

તેએના ઉપકાર માત્રવામાં આયાં હતાં. એ બાદ અંગ્રહમન તરફથી દરુર તેહચમળને તથા ખાંબાહદુર પદમજના દીકરા શેઠ દારાબજી પદમજને શ્રેયાણી હોરાડવામાં આવી હતી, તથા શેઠ દીનશાહજી મણેજી પીટી અને શેઠ જમ-શેદજી હોરામજી બાટલીવાલાને આ કામમાં આગેવાની લઈ ઘણી મેહનત કરવા માટે એકઠી શ્રેયાણી હોરાડી હતી. એ બાદ ત્યાં ખાંડુ લઈ મર્ચ લોક વધાવ થયા હતા. ૧

તા ૧૦ મી મારચ.

દરુર જમશાપજી મનિચેદરજી જમશાપજીઆશાનાએ આપણો માનદયથી ધરમ કીધા વાએઆ ઉપર છે, અને તે મેહનતના મારજ કેહેવે બનમાવેછે" એ બાબદ ઉપર એક વાએજ આજ દીને મરહુમ શેઠ કાવચજી પેદરામજી બનાજી વાસાં આતશપેદરામનાં દીવાંનખાંનામાં કીધી હતી. તે પુરી થવા બાદ દરુર શેરાબજી રૂચતમજી મુકાં શ્રીરાજનાએ ઉડી દરુર જમશાપજીના ઉપકાર માની તેમને શાખાશી આપી હતી. ૨

તા ૧૦ મી મારચ.

રોજ ૨૧ માહ ૧ (ચિં) ૧૨૩૫ વનદેવરડી.

મરજી—અરશેદજી પેચતનજી દીવેચાડે—ઉમર વર્ષ ૧) શેઠ પેચતનજી તાપાજી દીવેચાના પીગત દીકરા. એવજી ૧૫મમાં પોતાના વડા બાઈ શેઠ ફરોમજી પેચતનજી દીવેચાના ાય હેમ મુખજીના મરનરોનાં ધરખાતનાં તમામ વહીવ-

૧ જાને જમશેદ, તા ૩૧ મી મારચ ૧૮૬૬.
આ દોખાંનાં મંડાં ૨૬૪૬૬) નીચે મુજબ મરજી હતા :-

(૩૨૫૦૦) ખાંબાહદુર પદમજી પેચતનજી, નશીરખાંનજી પારોદજી ગોઘપોરીઆ. (૩૭૭૫) ખાંબાહદુર ખરજોરજી નીખાજી શલીઆર. (૩૨૦૦) મરહુમ જમશેદજી પેચતનજી પર્વાનદીના છોડાશીઆ. (૩૧૫૧) ખરોદજી નશીરખાંનજી શેડના. (૩૧૦૨) આદરજી ખરજોરજી ગેઆરા. (૩૭૫) બજનજી શેરાબજી શેડના. (૩૫૧) રાંચજી અરજોરજી કોકા-ખાના, આંબા જાણેજી ખરોદજી ગોંડા, નવરોજી રૂચત-મજી કૅપર. (૩૪૧) શેરાબજી રૂચતમજી મરજી, ઉકરજી રાંચજી ચોલીવાલા, દીનશાહજી બજનજી ગોઘપોરીઆ, જમ-શેદજી પુલઆજી બજન, કોશાનાજી હોરામજી અહુરજી, રાંચજી પેચતનજી મરજી, નવરોજી બજનજી ચોરેના. (૩૩૧) જાણેજી પેચતનજી ચેચેન. (૩૨૫) પાલજી પેચતનજી કૅપર, બજનજી બજનજી. (૩૧૫) આંબા ખરો-દજી કૅપરજી નશીરખાં, કાવચજી મરજોરજી છોડાપોરીઆ. (૩૧૦) શેરાબજી જમશેદજી ચોલીઆ.

૨ મુખજી આજી, તા ૧૮ મી મારચ ૧૮૬૬.

૩ શેઠા જાણેજી અને શેરાબજી તથા મરહુમ શેઠા પેચતનજી અને એદજી ખરોદજી દીવેચાના બાવા. એવજીના એક નાંખજા બાઈ શેઠ રૂચતમજી પેચતનજી દીવેચા પજી અરજોરજી હાજીચમાં દીવાજી રાખવાવર હતા.

હતા કારભારી હતા. તે પછી ઈ ૨૦ ૧૮૪૫ માં શેઠ ફરોમજીનાં મરણથી એવજી તેમની જગ્યાએ વડા કારભારી થયા હતા. એવજીને આ ઝોણાવર પોતાની મંચબાઈ તથા નીમકદલાસીને માટે મુખજીના દરેક મરનરો તરફથી શાખાશી મકતી હતી. ઈ ૨૦ ૧૮૬૧ માં મર જમશાપજીના કમલકાંતા વખતમાં એવજી જમજીને લીધે પેચતનજીના એકાદી છોડાયા હતા.

તા ૧૮ મી મારચ.

રોજ ૨૦ માહ ૧ (ચિં) ૧૨૩૫ વનદેવરડી.

આજ દીને તારાપોર મધે અંગ્રહમનના ઉધરાતથી બંધાવેલાં દોખાંને પરદેશની કિઆ કરવામાં આવી હતી. આ વેળાએ વરોડા રહેવે કુખજીએ મુખજી તથા મુરતથી ખામ જેનો મુકવાથી પુષ્કળ જરૂરયાતીઓ ત્યાં એકઠા થયાં હતા. જયનની કિઆ ઉદવાડેના દરુરજી તથા મામેદાએ કીધા બાદ અંગ્રહમજીના દરુર જમશાપજી મનિચેદરજી જમશાપજીઆશાનાએ જરૂરયાતી મરહુમમાં દોખાંમાં બાંધવાને લગતી એક વાએજ કરી મંબજાવી હતી. તે બાદ એ દોખાંમાં બાંધેલું ઉધરાણું વગેરેની આગેવાની શેઠ પુરશેદજી નોશરખાંનજી કામાજીએ મુખજીમાં ઘણી મેહનત અને કોશિશ કરી કીધી હતી તેએના યાએઆ ઉપકારમાં તારાપોરની અંગ્રહમન તરફથી એક માત્ર વાંચી મંબજાવવામાં આજી હતું, તથા ત્યાંનાં અમલી નામીઆં વીકાજી મેદરજીનાં ખાંડાંકામજીનાં આભાર અને તેમની આગવી જોહા-જમાલી વિશે પણ એક ખીના વાંચી મંબજાવવામાં આવી હતી. એ પછી ઉદવાડાવાલા દરુર મનિચેદરજી દારાબજી તથા દરુર ખરજોરજી રૂચતમજી મીરજીને તથા તારાપોરના અકાબર શેઠ દારાબાઈ પેદરામજી તારાપોરવાલાને તથા દરુર જમશાપજી મનિચેદરજી જમશાપજીઆશાનાં અંગ્રહમન તરફથી એકઠી શ્રેયાણી હોરાડવામાં આવી હતી, અને નેઆ-તનું જમત જમી મર્ચ લોક વધાવ થયા હતા. ૪

૪ મુખજી આજી, તા ૨૧ મી મારચ ૧૮૬૬.

એ દોખાં પદમજીનાં જયનમાં શામેલ થવાને તેના ચાનેરો શેઠા દારાબજી નીખાજી તારાપોરવાલા, રૂચતમજી શાપુરજી તારાપોરવાલા, અને રતનજી કુવરજી તારાપોરવાલાએ તા ૮ મી મારચ ૧૮૬૬ નાં મુજબની વર્ષગાંત પત્રીમાં જરૂર ખચર છપાવી મર્ચ જરૂરયાતીઓને મરન કીધી હતી.

એ દોખાંની સાંનેની શમડીની નીચની તપી મારેલી છે :-
" શ્રી શ્રી અહુરજીનાં મરજી ૧૪૬૬ની આજી દોખાં" તથા " હુને લંગની શમડી તથા કુવેર શ્રી તારાપોર મધે જરૂરયાતી-
" નીઓને વાશોતે શ્રી મુખજી તથા ખીજાં ગાંધીની જરૂરયાતી-
" શતી અનજીને બેધરાણું કરી ઇમરજી શરકરનાં રાજમાં
" બંધાવીજોડે. રોજ ૨૦ આશાનાં ગાદા ૬ યેહેનશાહી
" તથા સાદા ૭ મેરેર કદમી શને ૧૨૪૬ જ અમરજી
" નારીજી ૧૮ મારચ શને ૧૮૬૬ શાપ ૧૯૨૨ નાં મર્જતર
" શર ૨ વાર રેવેજી."

બેધરાણી શમડીની પાએ એજ વખતે એક કુવેર બંધાવે-લોહ, તે બેધરાણી નીચે પ્રજાએ તપી મારેલી છે :-

તાં ૨૦ મી માર્ચ.

“અર જમશેદજી જીજીબાઈ પારસી મેનવાઈંદ ઇન-
સ્ટીટ્યુટ” ને લગતી નિયાયોનાં છેકરાઓ તથા છેકરીઓને
ઈનાંમાં આપવા માટેનાં એક મેમ્બરો આજ દિને અવરેના
રાફિનહાસમાં થયો હતો. અરજીની પુરતીએ મુંબઈના
નામદાર ગવર્નર અર પારસી કીઅર પીરાજીએ હતા. એ
આતાંના ધીરસીવાન મીંડો જેમજી સ્કારજીએ ધીરસી વાંચી
મુંબઈના, જેમાં જાણીયા મુજબ એ આતાંને લગતી
મુંબઈની નીયાયોનાં ૬૨૮ છેકરા તથા ૭૫૦ છેકરીઓ
તથા રેશાવરોની નિયાયોનાં ૨૪૬ છેકરા અને ૩૪૦ છેકરી
મધી ૨૮૧૭ આજો કોલેજીયી લેતાં હતાં. એ આર રેવરંડ
મીંડો એટલીસ છેકરાઓ તથા ડાક્ટર ધીરજીએ લખત-
રાંમ છેકરીઓની સેફન પરીક્ષા લીધી, જે આર અરજીને
પોતાને હાથે ઇનાંમાં રેંદરો એક મુલાખીત બાપાજી કીંક
નેની સેવરે જાણીયા હવું કે “નામદાર લોકી આવાંબાઈ
નેઓ એ આતાંની અમર કીરલીના સ્થાપનારનું માનવંતું
નામ રાખે, તેમની ગ્રાથે જ્યારે તે નામદારને મેક્ષા થયે
ત્યારે તેણે આંકી થું જોઈ હવું” અને તેથી તેને કેવી પુચાસી
ઉપજી હતી તેથી તેઓને તે વાકેફ કરશે.” એ વળી અર
જમશેદજી જીજીબાઈ આરોનેરે ઉઠી નામદાર અરજીનાં
એક નામકું બાપાજી કરી ઉપકાર માંગ્યો, અને મળા
પરખારત યાદ હતી.

તાં ૨૫ મી માર્ચ.

રોજ ૪ માઈ ૭ (ચેં) ૧૨૩૫ યવદિનરોડી.

આજ દિને ગરેબી ગામ મધે અંજીમનનાં ઉપરાતથી
બંધાવવા માટેનાં દોખમાંનાં તાણો પુરવાની કિઆ નવસારી-
વાલા દરુર કોલેજીયલ રાતમજી મેદરજીસાણાં ઉપર-
પણું હેકમ કરવામાં આવી હતી. આ વેળાએ ૪૦૦૦
જરખાસીઓનો મેમ્બરો ત્યાં થયો હતો, તથા થેંક કાચજી

“શી દારદરોરજીને ચદદથી આ કુલે શને ૧૨૩૫
“જમજી/૧૯૧૨ શને ૧૮૬૬ ઇલાવી શવંત ૧૯૨૨ નો
“લોકરખાંલત. એ શાલમાં શી તારંપોનાં નવો દોખ
“માંનાં કાંમ શાઈ” બાંધેઓ. રોજ ૨૭ થો ને માવ ૬
“કો તથા ૩ થો.”

એ દોખમું તથા શમરી બાંધવા પર થયો મળી ૧૪૨૦૦૦)
નો ખાચ થયો હતો, અને ઉપરાંત ૩૭૧૦૦૦ હરજાનાં ઉ
મધું હતું. જેથી બાકીની ૧૧૧૦૦૦ ની રકમ મેનવપાને
જિતા ચાનેવરો થોડા પુરવેલે નાશરાંવંત કાપાલ,
મેરજીમાઈ જાણુલ લીકાલ, દોરાબજી બીમાલ તારાપોરવાલા,
રેવરંડજી શાકાલ તારાપોરવાલા, અને રતનજી કુવરજી તારાપો-
રવાલાએ તાં ૨૨ મી નવેમ્બર ૧૮૬૮ નાં રોજ ગોજતારમાં
જેરેર ખાતર છાપી સર્વે જરખાસીઓને અરજ કીધી હતી.

૧ જમે જમશેદ, તાં ૨૭ મી માર્ચ ૧૮૬૬.

જંગીરજી રૂડીમનીએ એ દોખમાંનાં કામમાં નાણાંની સારી
મદદ કરી તેથી તેમને ઉપકાર માનવામાં આવ્યો હતો.

તાં ૨૭ મી માર્ચ.

લંડનની “એનિસાઈટ્ઝ ઓ ઓરિજી” ની હજુરમાં
અઈ તાં ૧૪ મી ફેબ્રુઆરીએ મીંડો જાન કાર્ટરે વાંચેલા
રેશાવરોમાં એવું જાણીયા હવું કે એથીઆ અંડનાં લોકો
કતાં કુદરત અંડનાં લોકોની મનચક્તિ વધારે સહકારી અને
જાણવાન છે. એ ઉપરાંત એ રેશાવરો જાણવામાં થેંક દારાબાઈ
નવરોજી પ્રોફેસર એવ જોશાયાઈની આજ દિને મલકી
મળામાં એક પીએ રેશાવો વાંચી હિંદુઓ તથા પારસીઓની
મનચક્તિ કેટલી બીધી થયે, તેના દોખમાં આપ્યા, તથા
બતાવી આપ્યું કે એથીઆ અંડમાં નીતિ, સરખાઈ અને ખીજ
નેકતિ કુદરતના સરખા દરજેએ છે.

તાં ૩૧ મી માર્ચ.

અરજ મધે જરખાસી રવાનને અવતંજીવ જોઈયા-
ડવાનું એક ફંડ ઉત્પન્ન કરવાને ત્યાંની અંજીમન આજ દિને
બાહરેકાટની કાંકાપરની દરેમેદરમાં ભેગી મલી હતી. તે
વેળાએ એ બાબતું એક ફંડ ત્યાંની પંચાતના તરફથી
હરજક ઉત્પન્ન કરવાનાં કુકાચ થયો હતો, અને તેમાં તેજ વખતે
૧૫૪૬૨૦ બરાબા હતા. આ વેળાએ મુંબઈથી મળતા થેંક
અહમમયાઈ કાચજી અરજી અરજા અરજા વકીલ તેમજ થેંક મોરખાજી
રતનજી ડાક્ટરે અરજકારક બાપાજી કીધો હતો.

૨ રાસત ગોજતાર, તાં ૧ મી આપરેલ ૧૮૬૬.

૩ આ રેશાવરો એક મેમ્બરનું નીચેનાં નામથી
બાહરે પડવામાં આવ્યું હતું :—

“The European and Asiatic races. Observations on the paper read by John Crawford Esq. F. R. S. before the Ethnological Society, on February 11th, 1866 Read before the Ethnological Society, March 27th, 1866. By, Dadabhai Naoroji. London: Trubner & Co., 60, Paternoster Row, 1866.”

૪ રાસત ગોજતાર, તાં ૮ મી આપરેલ ૧૮૬૬.

એ ૧૫૪૬૨૦ નીચે મુજબ બરાબા હતા :—

(૧૫૦૧) રતનજી ચોરાબજી દલાલ, બકશનશાહ
મેદરોજી વકીલ, મનચેરજી ચોરાબજી દલાલ, હોરખજી
મેદરોજી વકીલ (૧૫૦૦) બકશનશાહ મેદરોજી મેદ-
તાલ. (૧૨૦૦) હોરખજી નાનબાઈ કાલાબાઈ જુવર-
વાલા, હોરખજી મણીકલ નગરચેંક. (૧૫૫૦) રીનજીકલ
ચોરાબજી વકીલના. (૧૫૨૫) હોરખજી અચરાલ ગાંધી,
બકશનશાહ ચોરાબજી વનલખાઈ વારાચના. (૧૨૦૦) નવ-
ચોરાબજી મનચેરજી વકીલીઆ, વેરાતનજી હોરખજી વર-
જવાલ મેદરોજી લાધી કુદરવાલા, ચેંકરીવારજી નશરાંવંત
મેદતાના, ચોરાબજી રતનજી ડાક્ટર મુંબઈવાલા. (૩૭૫) દરુર
મેદતાનજી અચરાલીઆરજી કામલીતનાં નામ, મેદરોજીશાહ

છજાણ બારિનેઠ, હાનરેબજ રમતમજ નમચેલ છજા-
ણ, ફરમંજ નચરવાંજ પટેવ, સુરચેલ નોચરવાંજ

સુચારીના બિતારાને માટે બંધાવેલા જમચેલ બાગ તથા તેના કંપાણેડમાં પોતાના બાવા મરુદુષ ચેડ હોરમજલ બેડરંજલ વખારીઆનાં પુત્રને માટે બંધાવેલી ફરેબેરના આજી ખરચમાં વાપડવાને તે મકાનોના તરરીઆને દર શાવ સુપર દરવાને. (૧૬) તા ૯ થી ડીસેમ્બર ૧૮૮૭ ને દીને શેડ રમ્બનશાહ પંચાતનજ ચેવડાંવાલાએ પોતાના બાવા મરુદુષ ચેડ પંચાતનજ હોરમજલ બાગ અથવા ચેવડાંવાલાનાં પુત્રને માટે તેવણની પુલમાંથી રૂ૫૦૦ ની નોટ તેવું બાગ જરથોરતી રવાનેને અવધનજલ પોંઘડાવાનાં રૂ૬ થયે વાપડવાને. (૧૭) તા ૧૯ થી ડીસેમ્બર ૧૮૮૭ ને દીને શેડ હોરમજલ નાનામાઈ કાલામાઈ જીવચરવાલાએ પોતાના દીકરા ચેડ શાપુરજનાં ધણીઆની મરુદુષ બાઈ ગુલમાઈનાં પુત્રને માટે રૂ૫૦૦ ની રકમ તેવું બાગ ખરચવાડાની ફરેબેરના ખરચમાં વાપડવાને. (૧૮) તા ૧૮ થી માર્ચ ૧૮૮૮ ને દીને બાઈ ગુલમાઈ તે મરુદુષ ચેડ હોરમજલ બેડરંજલ વખારીઆનાં દીકરીએ પોતાના ખાવંદ મરુદુષ ચેડ જાણેકશાહ મરુદુષજલ ખાતાનાં પુત્રને માટે રૂ૫૦૦ ની રકમ તેવું બાગ જરથોરતી તથા તેને લગતી ફરેબેરના ખરચમાં વાપડવાને. (૧૯) એન દીને બાઈ દીનમાઈ તે મરુદુષ ચેડ હોરમજલ બેડરંજલ વખારીઆનાં વીધવાએ પોતાના ખાવંદનાં પુત્રને માટે રૂ૫૦૦ ની રકમ જીવચરવા કારણવા વાપડવાને. (૨૦) તા ૧૭ થી નવેમ્બર ૧૮૮૫ ને દીને શેડ તેડરંજલ હોરમજલ ગુનરે પોતાના દીકરા તથા દીકરીના દીકરાઓની નવજાતની સુખાલીમાં રૂ૫૦૦ ની નોટ તેવું બાગ ખરચનાં કોઈ ગરીબ જરથોરતીનાં છોકરાને મરુદે પેઠારવા અથવા લગન કરવાના ખરચમાં વાપડવાને. (૨૧) તા ૩૦ થી માર્ચ ૧૮૮૫ ને દીને શેડ ચોરાબજ હોરમજલ વખારીઆ અથવા જાણેકશાહ રૂ૫૦૦ ની નોટ તેવું બાગ કોઠની જરથોરતી છોકરીઓની નિશાલના ખરચમાં વાપડવાને. (૨૨) તા ૨૫ થી આગસ્ટ ૧૮૮૫ ને દીને શેડ અરદેસર ચોરાબજ દરુદ કામરીને રૂ૫૦૦ નું મુખાઈની મુનીસીપાલીટીનું બોડ તેવું બાગ કોઠની જરથોરતી છોકરીઓની નિશાલની સર્વેથી સ્વતા છોકરીને તેમનાં માતાજી બાઈ ગુલમાઈ તે મરુદુષ દરુદ ચોરાબજ પંચાતનજ કામરીનાં વીધવાનાં નામથી દર થાયે રૂ૨ ની સ્વાવરશીય આપવામાં વાપડવાને. (૨૩) તા ૧૯ થી સપ્ટેમ્બર ૧૮૮૫ ને દીને શેડ જમચેલ નચરવાંજ પીરીદ રૂ૪૦૦૦ નાં મુખાઈની મુનીસીપાલીટીનાં બોડ તેવું બાગ કોઠની જરથોરતી છોકરીઓની નિશાલ કોને તેમનું નામ આપવામાં આયું હતું તેના અથવા ખરચમાં વાપડવાને, નથા તા ૯ થી અક્ટોબર ૧૮૮૫ ને દીને બીજ રૂ૩૦૦ ની એન મુનીસીપાલીટીનાં બોડ તેવું બાગ એન નિશાલની બે મકાની છોકરીઓને દર શાવ રૂ૨ અને ૫ નાં બે ઘંટાનાં આપવામાં વાપડવાને. (૨૪) તા ૨૦ થી સપ્ટેમ્બર ૧૮૮૫ ને દીને શેડ અરદેસર ચોરાબજ દરુદ કામરીને રૂ૫૦૦ નું મુખાઈની મુનીસીપાલીટીનું બોડ તેવું બાગ ખરચની મરુદુષ ચેડ છજાણ હાલાખવાલી છોકરીઓની નિશાલની સર્વેથી સ્વતા છોકરીને તેમનાં ધણીઆની બાઈ આવાબાઈનાં નામથી દર થાયે રૂ૨ ની સ્વાવરશીય આપવામાં

કામાજ, માણેકજ ખરચેલ જમચેલ, કાવચજ ખરચેલ જમચેલ, મેહરવાંજ ફરમંજ બાગ, અરદેસર હોરમ-
વાપડવાને. (૨૫) એન દીને એન ચેડ રૂ૫૦૦ નું એન મુનીસીપાલીટીનું બીજ તેવું બાગ ખરચની મરુદુષ ચેડ છજાણ હાલાખવાલી છોકરીઓની નિશાલના સર્વેથી સ્વતા છોકરાને પોતાના બાવા મરુદુષ દરુદ ચોરાબજ પંચાતનજ કામરીનાં નામથી દર થાયે રૂ૨ ની સ્વાવરશીય આપવામાં વાપડવાને. (૨૬) તા ૨૧ થી સપ્ટેમ્બર ૧૮૮૫ ને દીને શેડ જમચેલ મકાનશાહ વડીલે પોતાનાં માતાજી મરુદુષ બાઈ ધનમાઈજ તે મરુદુષ ચેડ જમચનશાહ બેડરંજલ વડીલનાં વીધવાનાં પુત્રને માટે રૂ૭૦૦ ની રકમ તેવું બાગ અથવા જરૂર પડે તે સુધા મરુદુષ ચેડ મકાનશાહ પોતાને ખરચે બાહેરકોઠ અગીઆરી આગલ જાગેલી બંધાવી પંચાતને સ્વાધીન કીધાઈ તે વધારવા અથવા સુધારવા માગ્ય જમચવાને. (૨૭) તા ૧૩ થી ડીસેમ્બર ૧૮૮૫ ને દીને બાઈ રતનમાઈ તે ચેડ ધનમાઈજ મેહરવાંજ ડાકરનાં ધણીઆનીએ ખરચના કામમાં ગામીઆર આગલ અગીઆરીની સર્વે પંચાતની જગાપર જરથોરતી છોકરીઓની નિશાલને સારું એક મકાન રૂ૨૦૦૫) ખરચી બંધાવી તરરીઆને સ્વાધીન કીધું તે મકાનખર માયલી લગતની રકમનું પડાયું આઈ. (૨૮) તા ૨૦ થી જુનવારી ૧૮૮૬ ને દીને શેડ દીનશાહજ માણેકજ પીરીદ પોતાનાં દીકરી મરુદુષ બાઈ રતનમાઈ તે ચેડ શંખજલ દેવાબજ મોંઘને ધણીઆનીનાં પુત્રને માટે રૂ૧૦૦૦ નું મુખાઈનાં પોરઠ તરરડું બોડ તેવું બાગ સર્વેથી દીકરે જમચેલ નચરવાંજ પીરીદ જરથોરતી છોકરીઓની નિશાલ તથા ગરીબ જરથોરતીઓને આસરે આપવાનાં રૂ૬માં વાપડવાને. (૨૯) તા ૨૧ થી જુનવારી ૧૮૮૬ ને દીને શેડ પીરીસશાહ રૂ૩૦૦૦ દલાલે પોતાના બાવા મરુદુષ ખાનમાઈદર રૂ૩૦૦૦ ચોરાબજ દલાલ તથા માતાજી મરુદુષ બાઈ આવાબાઈનાં પુત્રને માટે રૂ૫૦૦ ની રકમ તેવું બાગ પંચાતનાં જમચર રૂ૬માં વાપડવાને. (૩૦) તા ૧૭ થી આગસ્ટ ૧૮૮૬ ને દીને શેડ જાણેકજ મેહરવાંજલ એને પંચાતનજ કામજલ ચેવડાંવાલાએ પોતાના મુખથી મરુદુષ ચેડ મેહરવાંજલ અચવાજ મરચા ચેવડાંવાલાનાં પુત્રને માટે રૂ૫૦૦ ની નોટ તેવું બાગ જરથોરતી રવાનેને અવધનજલ પોંઘડાવાનાં રૂ૬માં વાપડવાને. (૩૧) તા ૧ હી નવેમ્બર ૧૮૮૬ ને દીને શેડ હોરામાઈ, ખરચેલ, હોરમજલ અને રૂ૩૦૦૦ જમચજલ રાહવાલાએ પોતાના બાવા મરુદુષ ચેડ જમચજલ છજાણ રાહવાલાનાં પુત્રને માટે રૂ૫૦૦ ની રકમ તેવું બાગ રાહવાલાઓના ઘાઘારના ખરચમાં વાપડવાને. (૩૨) તા ૨૨ થી નવેમ્બર ૧૮૮૬ ને દીને શેડ નચરવાંજ, અરદેસર, પીરીજશાહ, દીનશાહ અને હાલાખ રૂ૩૦૦૦ દલાલ તથા બેડન બાઈ ધનમાઈજ પોતાના કાકા મરુદુષ ચેડ જમચેલ ચોરાબજ દલાલનાં પુત્રને માટે રૂ૫૦૦ ની નોટ તેવું બાગ ગરીબ જરથોરતીઓને આસરે આપવાનાં રૂ૬માં વાપડવાને. (૩૩) તા ૨૮ થી નવેમ્બર ૧૮૮૭ ને દીને શેડ રૂ૩૦૦૦ અને હોરમજલ નાનામાઈજ ખરચવાડામાં જરથોરતીઓને સરઅવચરે વાપડવું એક મકાન બંધાવી પંચાતના તરરીઆને સ્વાધીન કીધું તે મેળાની સુખાલીમાં પોતાના બાવા મરુદુષ ચેડ નાનામાઈ કાલામાઈ

જાણવાથી, શોરાખલ નમચેદલ છાજાઈ, ખરચેદલ
ફરકનલ પારખ, ડોશાખાઈ ફરમલ કરાકા, બદમલ

પુનને માટે ૩૫૦૦) ની નોટ તેવું બાજી ગરીબ નરચોશ્તીએને
આસરો આપવાનો ફડમાં વાપડવાને. (૩૬) તા ૨૬ થી
જાનેવારી ૧૮૮૭ ને દીને શેકા આસરો અને રતનલ જન-
ચેરલ દલાલે પોતાના બાપા ચરકુષ શેક જનચેરલ શોરાખલ
દલાલનાં પુનને માટે તેમની ડુંભળી ૩૫૦૦) ની ડુંભળનાં
પોર ૧૨૨૨ પોંડ તેવું બાજી ગરીબ નરચોશ્તીએને આસરો
આપવાનાં ફડમાં વાપડવાને. (૩૭) તા ૩૭ ચારમ
૧૮૮૭ ને દીને શેક નવરોજલ જનચેરલ કાવશલ વખા-
રીઆએ પોતાનાં ધણીઆની બાઈ નીખાઈનાં પુનને માટે
૩૫૦૦) ની નોટ તેવું બાજી સરખે ઠીચે નરચોશ્તીએને
અવલખજલ પોંઘાડવાનાં તથા ગરીબ નરચોશ્તીએને
આસરો આપવાનાં ફડમાં વાપડવાને. (૩૮) તા ૧૪ થી
આપરેલ ૧૮૮૭ ને દીને સર દીનશાહલ માણેકલ પીટી
પોતાના નખીરા ચરકુષ શેક આરેસર કાવશલ પીટીનાં
પુતને માટે ૩૫૦૦) ડું ડુંબળનાં પોર ૧૨૨૨ ડું પોંડ તેવું
બાજી પંચાતના અંતુખનના ધાંધારના ખરચાં વાપડવાને.
(૩૯) તા ૧ લી અક્ટોબર ૧૮૮૭ ને દીને શેક જનચેરલ
જનચેરલ વખારીઆએ પોતાનાં બેકન ચરકુષ બાઈ જુવમાઈ
તે શેક અજાપલ હોરખજલ નાનાબાઈ અંતુસરવાણનાં
ધણીઆનીનાં પુનને માટે ૩૫૦૦) ની નોટ તેવું બાજી
જનચેરલ બાગને લગતાં આસરોનાં દેન દરચેદ જરી રાખ-
વાના ખરચાં વાપડવાને. (૪૦) તા ૧૭ થી નવેમ્બર ૧૮૮૭
ને દીને શેકા આસરો અને રતનલ જનચેરલ દલાલે પોતાના
બાપા ચરકુષ શેક જનચેરલ શોરાખલ દલાલની વચીને દીને
તેમનાં તથા પોતાનાં માતાલ ચરકુષ બાઈ જનચાઈનાં પુનને
માટે ૩૫૦૦) ડું ડુંબળની મુનોચીવાલીટી ડું પોંડ તેવું
બાજી કુતરાં તથા મુગાં બનાવશે અને ગાસપેદોની ૧૩૫૨ચી
કરવા તથા ૧૧ ૧૫ ૩૫) ની ૧૦) સુધીની તાઈની ૧૨૫
ઊપનાં બધે જનરાના રોજઆર ઊપર થઈ કિયા કરવાને
ખરચવાને. (૪૧) તા ૧૬ થી નવેમ્બર ૧૮૮૭ ને દીને
શેક પેશતનલ શોરાખલ કાચાલ તથા તેમનાં કુટુંબ ચેરનાર
માઈ દીનચાઈ તે ચરકુષ શેક દોરાખલ કાચાનાં વીપવાનાં
પુનને માટે ૩૫૦૦) ની ૧૨૫ તેવું બાજી ગાંધવાણની
દરેકેકરનાં મુખડ બાળવાના ખરચાં વાપડવાને (૪૨)
તા ૨૬ થી નવેમ્બર ૧૮૮૭ ને દીને શેક નરચાંવનલ
ચાણેકલ પીટી પોતાના બેકન ચરકુષ શેક કાવશલ દીન-
શાહલ પીટીના દીકરા ચરકુષ શેક આરેસર કાવશલ પીટીનાં
પુનને માટે ૩૫૦૦) ડું ડુંબળનાં પોર ૧૨૨૨ ડું પોંડ તેવું
બાજી ગરીબ નરચોશ્તીએને આસરો આપવાનાં ફડમાં
વાપડવાને. (૪૩) તા ૧ લી ડીસેમ્બર ૧૮૮૭ ને દીને
દાનચેરલ સર દીનશાહલ માણેકલ પીટી ૩૫૦૦) ડું
પોર ૧૨૨૨ પોંડ તેવું બાજી પાળનીગાના ધાંધારના
ખરચાં વાપડવાને. (૪૪) તા ૨૭ આપરેલ ૧૮૮૮ ને દીને
શેક જનચેરલ દીનશાહલ પીટી ૩૫૦૦) ડું ડુંબળની
ચુનીચીવાલીટી પોંડ તેવું બાજી જનચેરલ નરચાંવનલ
પીટી નરચોશ્તી ઠાકરીઆની નિશાઈનાં બે હુશીરા ઠાક-
રીએને પોતાનાં નાખી ૧૨ ચામે ૩૫) ની કાવશરોખ
આપવાનાં વાપડવાને. (૪૫) તા ૨૦ થી આપરેલ ૧૮૮૮ ને
દીને શેક જનચેરલ જનચેરલ વખારીઆએ પોતાનાં ધણી-

જાણવાથી, શોરાખલ પેશતનલ ફરમલ, દીનશાહલ
માણેકલ પીટી, નરચાંવનલ માણેકલ પીટી, મનચેરલ

આની ચરકુષ બાઈ ધનાંધારનાં પુનને માટે ૩૫૦૦) ની
નોટ તેવું બાજી જનચેરલ બાગને લગતાં આસરોનાં દેન
બાજીના ખરચાં વાપડવાને. (૪૬) તા ૨૮ થી જુલાઈ ૧૮૮૮
ને દીને શેક શોરાખલ હોરખજલ લાકડાંવાળા અથવા વખા-
રીઆએ પોતાના દીકરા શેક જનચેરલ દીને. બેટી બાઈ
ડોશીયાઈની નવજોતની પુશાલીનાં ૩૫૦૦) ની ૧૨૫ તેવું
બાજી ચરકુષ શેક જનચેરલ હોરખજલ વખારીઆના ધાંધ-
આરના ખરચાં વાપડવાને. (૪૭) તા ૧૧ થી આગસ્ટ ૧૮૮૮
ને દીને શેક જનચેરલ જનચેરલ કાચાલ પોતાનાં દીકરી
ચરકુષ બાઈ ડોશીયાઈનાં પુતને માટે, તથા બાઈ જનચેરલ
તે ચરકુષ શેક જનચેરલ નરચાંવનલ જનાનાં વીપવાએ
પોતાના ખાવંદ તથા દીકરા ચરકુષ શેક પેશતનલ જનચેરલ
જના તથા બાપા ચરકુષ શેક શેકરીઆર નાંબાબાઈ તથા
બાઈ ચરકુષ શેક જનચેરલ શેકરીઆર પોરવાલાનાં
પુનને માટે ૩૫૦૦) ની નોટ તેવું બાજી સરખે બાજી ચરકુષ
શેક છાજાઈ દાશાખાઈવાલી ઠાકરીઆની નિશાઈનાં દર શાખ
એક ધનાંખ આપવા તેમજ પસતાડીઆ તથા કાપડીઆના
ધાંધારના તથા રવાનેને અવલખજલ પોંઘાડવાના તથા
ગરીબ નરચોશ્તીએને આસરો આપવાના ખરચાં વાપડવાને.
(૪૮) તા ૩૭ ચપ્ટેમ્બર ૧૮૮૮ ને દીને કાકર જન-
ચેરલ શોરાખલ પોરવાલાએ પોતાના બાપા ચરકુષ શેક
શોરાખલ હોરખજલ પોરવાલા તથા બપાવા ચરકુષ શેક
શેકુલલ લવાનાં પુનને માટે ૩૫૦૦) ડું ડુંબળનાં પોર
૧૨૨૨ ડું પોંડ તેવું બાજી ગરીબ નરચોશ્તીએને આસરો
આપવાનાં ફડમાં વાપડવાને. (૪૯) તા ૨૬ થી ચપ્ટેમ્બર
૧૮૮૮ ને દીને બાઈ દીરાખાઈ તે હાનચેરલ સર દીનશાહલ
ચાણેકલ પીટીનાં બેટીએ પોતાના ખાવંદ ચરકુષ શેક
જનચેરલ નરચાંવનલ પીટીનાં પુતને માટે ૩૫૦૦) ડું
ડુંબળનાં પોર ૧૨૨૨ ડું પોંડ તેવું બાજી તે ચરકુષનાં
નાચની નરચોશ્તી ઠાકરીઆની નિશાઈના ખરચાં વાપડ-
વાને. (૫૦) તા ૨૮ થી જાનેવારી ૧૮૮૯ ને દીને
શેક જનચેરલ દેનલ પેશતનલ કુઝાલ તથા માણેકલ ચરકુષ
બાઈ રતનબાઈ તે ચરકુષ શેક શેકરીઆર નરચાંવનલ
પોતાનાં ધણીઆનીનાં પુનને માટે ૩૫૦૦) ની નોટ
બાજી આરેસરોની કાકા જાનેવારી દરેકેકરના ખરચ કરવી
એઆ બાઈઆ બધે કરે ત્યારે તેણે તેનાં ચકડડાં બાજીની
આવડ સધે એ દરેકેકરના ખરચાં વાપડવાને. (૫૧)
તા ૧૨ થી ચારમ ૧૮૮૯ ને દીને શેક જનચેરલ જનચેર-
વાંલ કાકર પોતાનાં બેટી બાઈ જનચાઈનાં પુનને માટે
૩૫૦૦) ની નોટ તેવું બાજી એ બાઈની બાજીને દીને થઈ
કિયા કાકી પીટી પસતાડીઆએ ધાંધારના ખરચાં
વાપડવાને. (૫૨) તા ૨૬ થી ચારમ ૧૮૮૯ ને દીને
શેકા બેકાંખશાહ, બંગીરલ, રતનલ, પીરોજશાહ, અને
શોરાખલ દીનશાહલ દલાલે પોતાના બાપા ચરકુષ શેક
દીનશાહલ રૂચતલ દલાલનાં પુનને માટે ૩૫૦૦) ની નોટ
તેવું બાજી દેનખાં આગજ બાજીના રતનાની જસાત કરવાનાં
ફડ માટે વાપડવાને. (૫૩) એક દીને શેકા નરચાંવનલ,
આરેસર, પીરોજશાહ, અને દાશાખાહ રૂચતલ દલાલ
તથા બેકન બાઈ જનચાઈએ પોતાના બાઈ ચરકુષ શેક

પેશતનજ વાડીઆ, દાદાબાઈ રૂસતમજ બતાજ, નવરોજજી
માણિકજ વાડીઆ, ડોશાબાઈ ફરોમજ કામાજ, દીનશાહ

દીનશાહજ રૂસતમજ દલાલનાં પુત્રને માટે રૂ૫૦૦) ની નોટ
તેજું બાજ ૪ માસનાં જનરલ ૪ ડંચાં વાપડવાને. (૫૨) તા. ૨૫ થી તારીખ ૧૮૮૯ ને દીને થોડા બકમનજ મનચે-
રજ વકીલ તથા એલેલજ મનચેરજ કંત્રાકર તથા દીનશા-
હજ બકમનજ વકીલ ભાવનગરવાળાએ મંથી પોતાતા બાપા
મરહુમ થોડે મનચેરજ હોરમજજ કાકાનાં પુત્રને માટે રૂ૬૦૦) ની
નોટ તેજું બાજ સરખે હીસે રવાનાને અવલગજલ
પેંદ્યાસવાનાં નથા ગરીબ જરથોરતીઓને આસરો આપવાનાં
૪ ડંચાં વાપડવાને (૫૩) તા. ૧૬ થી એમે ૧૮૮૯ ને દીને
થોડે નયરવાંનજ માણિકજ પીટી પોતાના દીકરા મરહુમ થોડે
જરથોરત નયરવાંનજ પીટીનાં પુત્રને માટે રૂ૫૦૦) નાં
પોરઠ તરઠ મોંડ તેજાનાં રૂ૧૦૦) તું બાજ અણુમનના
ઘાઠબારના ખરચમાં વાપડવાને, રૂ૧૦૦) તું બાજ ભરચના
ગરીબ જરથોરતી વિદ્યાર્થીઓને આપડીઓ આપવાવાના
ખરચમાં વાપડવાને, અને રૂ૩૦૦) તું બાજ જમથોરજ
નયરવાંનજ પીટી જરથોરતી ઠાકરીઓની નિશાલના ખર-
ચમાં વાપડવાને. (૫૪) તા. ૧૬ થી સપ્ટેમ્બર ૧૮૮૯ ને
દીને થોડા રકીરજ, માણિકજ અને પેશતનજ થોડરીઆરજ
કાપડીઆ તથા માતાઘ બાઈ દેખાનોમે પોતાના બાપા તથા
ખાવંદ મરહુમ થોડે થોડરીઆરજ હોરમજજ કાપડીઆનાં
પુત્રને માટે રૂ૧૦૦) ની નોટ તેજું બાજ કાસવાલાની
દરેથેરના ખરચમાં વાપડવાને. (૫૫) તા. ૪ થી ડીસેમ્બર
૧૮૮૯ ને દીને થોડા આરજ તથા રતનજ મનચેરજ દલાલે
રૂ૫૦૦) ની રકમ તેજું બાજ જમથોરજ નયરવાંનજ પીટી
જરથોરતી ઠાકરીઓની નિશાલની ય ચટની ઠાકરીઓને
મરહુમ થોડા દીનશાહ તથા પીરજશાહ રૂસતમજ દલાલનાં
નામથી સ્કાલરશીય આપવામાં વાપડવાને. (૫૬) એજ દીને
એ થોડાએ બાહોરકોરની કુખ અગત્રની ધર્મશાલાની પૂર્વ
તરફ નીચે એક પાણીનાં પંચમજ મંડાન તથા રૂ૩૦) નાં
વારસીક ખાડીને એક ગાલે રૂ૫૦૦) ની કીમતને બાડું
પંચ મંડાવવાના ખરચમાં વાપડવાને. (૫૭) તા. ૧ જી જાને-
વારી ૧૮૯૦ ને દીને થોડે રતનજ લખણ હર્માવાલાએ
પોતાના દીકરા મરહુમ થોડે પીરજશાહ રતનજ હર્માવાલાનાં
પુત્રને માટે રૂ૫૦૦) ની નોટજું બાજ દોખામાંએ સુને
તથા જરથોરતના ખરચમાં વાપડવાને. (૫૮) તા. ૧૧ થી
જાનેવારી ૧૮૯૦ ને દીને થોડા નયરવાંનજ, અરદેશર, દીન-
શાહ અને દારશાહ રૂસતમજ દલાલ તથા એક બાઈ
ધનયાઈએ પોતાના બાઈ મરહુમ થોડે પીરજશાહ રૂસત-
મજ દલાલનાં પુત્રને માટે રૂ૫૦૦) ની નોટ તેજું બાજ
દોખામાં આગળ રૂસતનાં મરોમ કરવાનાં ૪ ડં
ખાતે વાપડવાને. (૫૯) એજ દીને બાઈ લીરયાઈજ તે
મરહુમ થોડે પીરજશાહ રૂસતમજ દલાલનાં બીધવાએ પોતાના
ખાવંદનાં પુત્રને માટે રૂ૫૦૦) ની નોટ તેજું બાજ
૪ માસનાં જનરલ ૪ ડંચાં વાપડવાને. (૬૦) તા. ૧૭ થી
જાનેવારી ૧૮૯૦ ને દીને થોડે મનચેરજ અરથોરજ કાપડવાલા
તથા બીખ કાપડના જરથોરતી આપડીઓએ કાપડીઆએના
દર શાલ થોરેવર મહીનામાં ઊપરિણી થતા ઘાઠબારના
વધારાના રૂ૩૦૦) ની નોટ તેજું બાજ એ ઘાઠબારના
જાનેજરોને તેના ખરચમાં વાપડવા આપવાને. (૬૧) તા. ૧૨

દાદાબાઈ ગાંધી, જમથોરજ વાલણજ કાપડીઆ, કાકર
મનચેરજ બેહરામજ કોહલા, કાકર બેહરામજ તવરોજજી,

૧૨ થી આગસ્ટ ૧૮૯૦ ને દીને સર દીનશાહજ માણિકજ
પીટી બારોને પોતાનાં ધણીઆની મરહુમ લેડી શાકરબાઈ
તે મરહુમ થોડે રસમજ બીખાજ પાંડોનાં બેડીનાં પુત્રને માટે
રૂ૧૦૦) તું પોરઠ તરઠ મોંડ તેજું બાજ અણુમનના
ઘાઠબારના ખરચમાં વાપડવાને. (૬૨) તા. ૨૨ થી ડીસે-
મ્બર ૧૮૯૦ ને દીને બાઈ બીખાઈજ તે મરહુમ થોડે ધન-
બાઈ મરજોરજ અખાતાનાં બીધવા તથા થોડે દીનશાહ
ધનલબાઈ અખાતાનાં દીકરીએ પોતાના મરહુમ ખાવંદ તથા
દીકરી મરહુમ બાઈ દીનયાઈનાં પુત્રને માટે રૂ૬૦૦) ની નોટ
તેજું બાજ દર શાલ મરહુમ બાઈ દીનયાઈની બાજને દીને
મરચનાં નાચાર અને ગરીબ જરથોરતીઓનાં કપડાં વેઢરી
આપવામાં વાપડવાને. (૬૩) તા. ૩ જાનેવારી ૧૮૯૧ ને
દીને થોડે બકમનજ મનચેરજ વકીલે પોતાના નખીરા
ભંમીરજ દીનશાહ વકીલની નવજોતની પ્રશાલીનાં રૂ૫૦૦) ની
નોટ તેજું બાજ મરચની આરોતે માટે પાસ માએલી દાએલ
રાખવાના ખરચમાં વાપડવાને. (૬૪) તા. ૮ થી જુન
૧૮૯૧ ને દીને થોડા ડોશાબાઈ હોરમજજ ગાંધી તથા
અરદેશર અને થોરાબજ ડોશાબાઈ ગાંધીએ મરહુમ બાઈ
જરબાઈ તે થોડે ડોશાબાઈ હોરમજજ ગાંધીનાં ધણીઆની
અને મરહુમ બાઈ કાલિકાઈજ તે થોડે પેશતનજ નયરવાંનજતાં
ધણીઆનાં તથા ખાંબાહર રૂસતમજ થોરાબજ દલાલનાં
બેઠતનાં પુત્રને માટે રૂ૫૦૦) ની નોટ તેજું બાજ ગાંધીઓના
ઘાઠબારના ખરચમાં વાપડવાને. (૬૫) તા. ૨૬ થી નવેમ્બર
૧૮૯૧ ને દીને થોડે નવરોજજ દીનશાહજ દસ્તુર કાપડીઆ
તથા બાઈએ પોતાના બાપા મરહુમ દસ્તુર દીનશાહજ
પેશતનજ કાચરીતનાં પુત્રને માટે રૂ૨૦૦) તું પોરઠ તરઠ
મોંડ તેજું બાજ જમથોરજ નયરવાંનજ પીટી જરથોરતી
ઠાકરીઓની નિશાલમાં ઇનામ અથવા સ્કાલરશીય આપવામાં
વાપડવાને. (૬૬) તા. ૧૨ થી જાનેવારી ૧૮૯૨ ને દીને
થોડે નયરવાંનજ બકમનજશાહજ બેઠતનાં પોતાનાં ધણીઆની
મરહુમ બાઈ કુવરબાઈનાં પુત્રને માટે રૂ૫૦૦) ની નોટ તેજું
બાજ મરચની આરોતે માટે પાસ માએલી દાએલ રાખ-
વાના ખરચમાં વાપડવાને. (૬૭) તા. ૧૧ થી ફેબ્રુઆરી
૧૮૯૨ ને દીને થોડા મનચેરજ થોરાબજ વખારીઆ તથા
રૂસતમજ હોરમજજ વખારીઆએ રૂ૫૦૦) ની નોટ તેજું
બાજ મરચનાં જરથોરતી વિદ્યાર્થીઓને સ્કાલરશીય આપવા
માટે સ્થાપેનાં "થોરાબજ હોરમજજ વખારીઆ પારસી
સ્કાલરશીય" નાં તરફીએને દર શાલ એ કાલુષર આપવા
માટે. (૬૮) તા. ૧૫ થી ફેબ્રુઆરી ૧૮૯૨ ને દીને થોડે
મનચેરજ લખાઈ દારવાલાએ પોતાના બાઈ મરહુમ થોડે
પેશતનજ લખાઈ દારવાલાનાં પુત્રને માટે રૂ૫૦૦) ની નોટ
તેજું બાજ દર શાલ દારવાલાના ઘાઠબારના ખરચમાં
વાપડવાને. (૬૯) તા. ૧૮ થી આપરેલ ૧૮૯૨ ને દીને
થોડે દીનશાહજ રસમજ હર્માવાલા તથા તેવણનાં ધણીઆની
બાઈ આખાંબાઈએ પોતાની દીકરીની દીકરી મરહુમ બાઈ
માણિકજ તથા બાપા મરહુમ થોડે રસમજ નવરોજજ
હર્માવાલા અને માતાઘ બાઈ ગુલબાઈનાં પુત્રને માટે રૂ૫૦૦)
ની નોટ તેજું બાજ મરચની હર્માવાલાની દરેથેરમાં બાએ
દેતાર એમેલનાં પગારમાં વાપડવાને. (૭૦) તા. ૧૨ થી

કાવચનું તથાવાનું કાંગા, પાનજી હોમનજી કાપડીઆ, હોમજી ખરચેલું દાદીચે, દીનચાહ જમચેલું ફરુનજી, નવરોજી જીવાજી માણેજી, પેચતનજી દાદાબાઈ તવસા-
રીવાના, એલજી બહમનજી મારીમ, મનચેરજી હોમનજી કામીજી, બહમનજી ફરમીજી કામાજી, રસતમજી ખુરચેલું

જુન ૧૮૮૨ તે દીને થોડું ફરુનજી હોમનજી આલીઆજી તથા તેવજીનાં ધણીઆની બાઈ રાણીઆજી પોતાની દીકરી જરુજી બાઈ ચાલિયાઈનાં પુત્રને માટે ૩૧૦૦૦ની નીચે તેના અગ્રી અરખી રકમ જમફર હવાવાલાની રેરે-
હરખાં બોમ્બે દેનાર જોમિદના બગારખાં વાવડવાને તથા અરખી રકમ ગરીબ જરચેરતીએને કપડાં તથા અનાજ વેંદજી આપવાના અરચખાં વાવડવાને.

જીવણાં ખાતાં જીવણાં તરસીએ હસ્તક બાઈ જીવણાં તે જરુજી થોડું જમીરજી બેરોરજી ગમડીઆનાં વીધવા પોતાના આપદનાં પેઠાં ધણીઆની બાઈ નવાજીઆજી તે જરુજી થોડું નવરોજી બેરોરજીનાં બેરોરજીનાં પુત્રને વાસ્તે તે જરુજી બાઈએ ઇ. સ. ૧૮૨૪ માં બંધાવેલા ખાઉરકોઠ કોઠા જીવરની તુલાલીએ હવાડો બરાવવાના અરચ માટે ૨૨ શાલ ૩૪૦૦ કરાવીરખેર મોકલેલ.

વળી ઇ. સ. ૧૮૮૨ માં પાનનીગરાના બાઈબારની પુંછના ૩૧૭૦૦ થોડા દીનશાહજી સ્વણવાલ તથા રોડાબાઈ હવાજીએ તરસીએને સ્વાધીન કીધા હતા, તેજી એજી શાલખાં પચાડીઆના બાઈબારની પુંછના ૩૭૦૦ પણ થોડા ફરુનજીએ મેનજી, ફરુનજી કાવચ, ખરચેલું પેશતનજી અને નરાવાનજી હોમનજીએ તરસીએને સ્વાધીન કીધા હતા. એ જીવણાં પંચાતના અંજીબનના બાઈબારના હીસાબ થોડા ખરચેર કાસાબાઈ તથા બેરવાનજી મનચેરજી ગરીબ-
આને તોલાં ઇ. સ. ૧૮૭૭ થી તે ૧૮૮૧ સુધીના હરો તેનાં વધેલા ૩૧૦૭૧ પણ એજી શાલખાં એ ગ્રહચેરએ તરસીએને સ્વાધીન કીધા હતા.

ઇ. સ. ૧૮૮૧ માં સુરતવાલા ખાનખાહર ખરજો-
રજી બેરવાનજી ફરેરે પોતાના બાવા જરુજી થોડું બેર-
વાનજી હોમનજી ફરેરવાલી બચના કોઠ મધની બેરવાન
બાગ તથા કોઠા જીવરની ધર્મશાલા નવેસરથી બંધાવી પંચા-
તનાં રૂંડના તરસીએને સ્વાધીન કીધી હતી, અને તેની
જરાજત વજેરેના અરચ પણ અંજીબનના રૂંડ મધની ક-
વાખાં આપેલ, એજી ધર્મશાલાનાં મકાનખાં ઇ. સ. ૧૮૮૨
માં થોડું નરાવાનજી જમચેરજી ફરુર કામદીતનાને ખરચે
તરસીએ હસ્તક એક થોડું રાંડું બોધાવું હતું. એ રાંડું
ખોસાવાનાં જમીન મધેથી કેટલાક સોનાં તથા રૂપાના ચિક્રા
દાંડેના નિકલ્યા હતા, જેની ચાલેકી બામે કેટલોક વાંધે
ચાલ્યા બાદ અંતે સરકારે તે અંજીબનની બીજાનું કડયાથી
તરસીએએ તે સોનાં કેટલાક બચના કલેક્ટર ખી. વાહડ-
વાની ખારચે મુખધની રાએલ એથીઆદીક ચોલાઈદીને તથા
કેટલાક આરડીઓલોહક બીજાપરજેરવાલા ખી. જેમજ
ખરજેરની ખારચે યુરોપ મધે મની હલક સોનાના તથા
૭૦૦ રૂપાને રચ્યા હતા, અને તેના બધા મધી ૩૬૮૬૬૩
જીવજી હતા.

જીવણાં જીવણાં આશાખીએએ પડારેનાં ખાતાંઆ-
ના ૨૮૬૫૬૦ જીવણાં તરસીએ હસ્તક તેજના સ્વત

મોદી, એલજી ખુરચેલું મોદી, કેપચર એલજી મોદી,
ખી. એ. ખરચેર ખરચેલું ફરુનજી, નંગીરજી યુસતાદજી)
ગ્રહચેરએ મોકલેનાં રીકરીજીથતની રહે આજ દીને ટાઉન-
હાલખાં એક બેરોર મળ્યા મર જમચેલું જીજીબાઈ ખારે-
નેટનાં પ્રમુખખણાં હેલક મઝી હતી. આ વેળાએ તે નામદાર
૫૨ મોકલવાનાં માનવત્રેના ખરોડ વાંચી બાહલ રાખી તે
નામદાર૫૨ સરતચીને મોકલી આપવાને કેડાવ થયે હતો.

૧૮૪૮ સુધીના છપાવવા છોડા રીકચા મુખ્ય બચતની પંચા-
તની કુલ આપદાની એલે જનરલ રૂંડ ખાતે ૩૬૮૯૧૨-ના,
રંગીને અવધજી બેરવાલાનાં રૂંડ ખાતે ૩૨૦૬૦૦-ના,
મધી જરચેરતીએને આપરો આપવાનાં રૂંડ ખાતે
૩૧૦૦૪૬-ના, કોટની જરચેરતી છોકરીએની નિશાદનાં
રૂંડ ખાતે ૩૬૮૦૭-ના, સરકાર હવાજના ઇનચાર તથા ખર-
ચેરએ આપરો આપવાનાં રૂંડ ખાતે ૧૪૪૭૭૧-ના,
બાઈબાર, વાચજી, તથા ખીલ પરચુન ખાતે ૩૭૬૪૩-ના,
તેજી પંચાતના વજરને લગતી જમીન વેળવેર, રૂંડરી,
કાસ, દેગાં, અને સરકુદીન હસખેરજીએ તેની લાગતના
૩૭૭૨૭૦-ના, તથા પંચાતને લગતી બીજાનું નીચે મુજબ
તે ૫૨ની લાગતના ૩૨૧૭૦૦-નાના છે :-

(કુટા ૨) કોઠામાં હાથીબારની અગીઆરી પાસેની
તથા તે જીવર છોકરીએની નિરાલ બાઈ રતનબાઈ તે થોડું
ધનજીએ બેરવાનજી કાસરનાં ધણીઆનીએ બંધાવી
આપેલી, યુજી જીવરેના બંધો ૨, ૫૨ ૧ ખાઉરકોઠ હાથી-
બારની અગીઆરીની બાજુવું, વખાર ૧) બીજીબીજા
મધની, વખાર ૨) ખાઉરકોઠ કોઠા જીવરની, ખાઉરકોઠા
બીલી જમીન, વખાર ૩) ખાઉરકોઠ કોઠાવરની અગીઆરીની
નીચેની, વખાર ૪) બાંબાહર રસતજી શોરાજી હવાજ-
ની ખડકી મધની, કોઠા જીવરની બીલી જમીન, વખાર ૫)
વેળવેરના પારસીવાડા મધની, બંધો ૧) કોઠામાં એનાયત
વાડા મધની, યુજી આગલની ધર્મશાલા ખાંબાહર ખરજો-
રજી બેરવાનજી ફરેરે ધર્મખાતે આપેલી તથા તેની નીચે
પરખતું મકાન થોડા આદરજી તથા રતનજી મનચેરજી હવાજી
ખરજો આપેલું, કોઠામાં બેરવાન બાગ.

એ જીવણાં નીચાં ધર્મનાં મકાને તરસીએ હસ્તક:-

કોઠામાં-હાથીબારની અગીઆરી, જરુજી થોડું હોમ-
નજી બેરવાનજી વખારીઆની અગીઆરી, ખરાસવાડાની
અગીઆરી, નરાખાંવું, કોઠા જીવરની જીવની અગીઆરી,
ખરાસવાડા મધેનું જમાતખાંવું થોડું રસતજી તથા હોમ-
નજી નાનાબાઈએ બંધાવી આપેલું.

ખાઉરકોઠ-કોઠા જીવરની અગીઆરી, દાદગાંદની
ખંમડી, નરાખાંવું, હાથીબારની અગીઆરી, ખરાચો,
જમાતખાંવું થોડું બેરવાનજી બેરવાનજી વડીલે બંધાવી આપેલું.

એ મુખ્ય બચતની પંચાતને લગતું રૂંડ તરસીએ
હસ્તક સવત ૧૪૮૮ ની આપરેએ જીવણાં ખાતાં, પુંછ,
બીજાનું, વજેરે મઝી ૨૧૪૬૬૦૦ ની સરકારી નોટ,
૩૭૪૫૦૦ નાં પેરડ તરસીએ, ૩૭૦૦૦ નાં મધુનીચી-
યાથ મોડ, ૩૭૭૨૭૦-ના વજરની જમીનની લાગત,
૩૨૧૭૦૦-નાના બીજાનું લાગત, અને ૩૪૫૨૭૦-ના રોકડ
તથા ખાસખીઆર લેલજી મઝી જીવચે ૩૨૪૬૧૫-ના નું છે.

રૂકમ મુંબઈની પારસી પંચાતનાં રૂંડમાં તેનું એક જુદું 'ખાતું' પડાવી આપવાની તંદરિસ્તી પડાવી હતી. તેમજ મરનારનાં લીધવા બાઈ મોડીખાઈએ રૂ૦૦) દીકરી બાઈ જીજીખાઈએ રૂ૩૦૦), દીકરી બાઈ યુગખાઈએ રૂ૫૦), દીકરીની દીકરી બાઈ જીજીખાઈએ રૂ૫૦), તથા જીખાઈએ એકલજી હોરમ-જી ખતીવાખાઈએ રૂ૩૦૦) મઝી રૂ૩૦૦) વરુજી ધર્મ ખાતીખાઈમાં આપ્યા હતા.^૧

તા૦ ૨૫ મી આપરેલ.

એક ધનજીસાહે માલિકજી લાખકાકાએ આજ દિને મુરતની એકરૂંડ લાખકેરીનાં લીધાખાઈનાં 'ધર્મજી' અને ત્યાંના લોકો' એ બાબદ ઉપર ધર્મજીમાં એક બાપાજી કીધું હતું. મુખાપતીની ખરસ્તીએ ત્યાંના જરજી મી૦ સી. એ. કેમખાજી બીરાખ્યા હતા.^૨

તા૦ ૧ લી મેએ.

બીજીચોરા મધે જરચોસ્તી રવાનિને અવધમજીજી પોહ્યાપાસનાં એકરૂંડ આજ દિને ત્યાંની અંજીખાઈનાં રૂંડના તરસ્તીએએ કીધું કીધું હતું.^૩

૧ જામે જમચેલ, તા૦ ૨૬ મી આપરેલ ૧૮૬૬.

૨ જીજીરાત મિત, તા૦ ૨૯ મી આપરેલ ૧૮૬૬.

૭ એ રૂંડ મધેથી કીધુંક સુધી કંઈ ખરજ ન કરી તે વધારમા કીધું હતું, અને ઇ. સં ૧૮૮૬ થી એની જીવન મધેથી માવપગારદાર બાજુએ તથા દોખાઈએને લગતે સર્વે ખરજ કરવામાં આવેલે. એ રૂંડની બાકી સવંત ૧૮૪૭ ની આખરીએ રૂ૧૨૮૪૫)ના હતી.

બીજીચોરાની પારસી પંચાતનું રૂંડ ઇ. સં ૧૮૭૩ થી ત્યાંના જરચોસ્તીએએ પાતંગતામાં બંદોખત કરી જીવું કીધું હતું. તે પછી ઇ. સં ૧૮૫૭ થી એસાગખાઈનાં નામે એક બીજું રૂંડ કરી તે મધેથી દોખાઈ આજલ હશેનાં એસાજ તથા દોખાઈને લગતે સર્વે ખરજ, તથા દરજેદાર મધે દરન બાજ, આરંગનાં, ઇજ્જાને, વગેરે હશેનાં જરી રાખવાનો ખરજ વાજી કીધા હતા. એ રૂંડ મધે ઇ. સં ૧૮૬૦ માં થોડાં જોડાખાઈ જમચેલ બીજીચોરાની, રૂંડતમજી બેર-વાંતજી બીજીચોરાની, રૂંડતમજી રતનજી બીજીચોરાની, તથા બેરનાંજી છતાખાઈ બીજીચોરાની ખારતે રૂ૦૫૫) કુંખધી બરાધા હતા. એ જીજીરાત એન શાકધી બીજી-ચોરામાં પાકંબાર કરવાનું એક રૂંડ તરસ્તીએએ જીવું કીધું હતું, જેમાંથી દર શાલ જેદ મઝીનાનો પાકંબાર કાપતાં આવતો હતો. એ પાકંબાર રૂંડને લીધેએ જીવની કુંખધ બેકેના થોડા લીધા હતા તેની મોરના રૂ૧૧૦૦) ઇ. સં ૧૮૭૨ માં જીજીરાત વાતી ૧૮૭૭ થી એ રૂંડને અંજીખાઈનાં જરજી રૂંડ સર્વે જોડા નાખ્યું હતું. વળી ઇ. સં ૧૮૬૦ થી જરીખાઈનીએ આરંગે આપવા સારું એક રૂંડ જીવું કરી તે મધેથી તેજા જીજી બાપાર ઇખાઈ-એને ૫૧૬ કરવામાં આવેલે, તથા ઇ. સં ૧૮૭૧ ના છાંતવા કુઝાજ વખતે કુંખધ મધે જીમાં ૫૫૫) રૂંડમાં તે મધેથી રૂ૧૦૦) જોડવામાં આવ્યા હતા. અંજીખાઈનાં રૂંડ મધેથી જીવનાં દોખાઈ તથા દરજેદારમાં કિયા કરાવવાના ખરજ જીજીરાત વર્ષેધાની બરાખત તથા તેને લગતે સર્વે

તા૦ ૪ થી મેએ.

કઠાડીના રૂપીડી કોલેક્ટર અને માલખેટ એક નવ-રાજી બેરનાંજી પારમે મરઝારી કેવલજી આપવાની

ખરજ તથા બીજીચોરાનાં રેવે જેડેશન જીર જરચોસ્તીએને પાણી પાવા સારું એક માણસ રાખવાની ખરજ તથા લાખાર જરચોસ્તીએને આરંગે આપવામાં આવેલ.

એ રૂંડના તરસ્તીએ તરીકે પ્રથમ ઇ. સં ૧૮૫૫ થી થોડાં થોડાંજી છલખાઈ લીખખાઈ, કોલાખાઈ શાપુરજી (કોલાકાકા), નાનાખાઈ દાદાખાઈ, દાદાખાઈ લીખખાઈ લીખખાઈ, જોડાખાઈ ખરજેરજી બેધારા, રાંધજી ખર-જેરજી બારીઆ, અને લીખખાઈ હોરમજી મેજીરી હતા. તે પછી તેમાં અવારનવાર બાકી પડતી જગા જીર થોડાં રૂંડતમજી લીખખાઈ લીખખાઈ, રૂંડતમજી કોલાખાઈ કોલાકાકાના, બેરનાંજી રાંધજી બારીઆ, રૂંડતમજી જોડા-ખાઈ બેધારા અને માલિકજી દાદાખાઈ જીવનીઆ રાખેજ થયા હતા.

એ રૂંડમાં નીચે જીખાઈનાં ૧૬) ખાતાં વડાવવામાં આવ્યાં:—

(૧) ઇ. સં ૧૮૬૨ માં બાઈ લીખખાઈજી તે થોડાં નાનાખાઈ દાદાખાઈનાં બીજીએ બોરમે બેકેના થોડાં તેનું બાજ દર શાલ ૧) પાકંબાર તથા દરજેદાર ૧) પડેટ કરાવવામાં વાપડવાને. (૨) ઇ. સં ૧૮૬૪ માં થોડાં હોરમજી રૂંડતમજી મઝીએ રૂ૫૦૦) તથા ૧૮૬૬ માં થોડાં તરજાંજી હોરમજી મઝીની નધઅતે રૂ૬૫૬ આપ્યા ને તેનું બાજ ઇ. સં ૧૮૮૪ સુધી રૂ૨૫૮૨)ના સુધી વધારવી પડી તે શાલથી જેદર મઝીનાનો પાંધેના પાકંબાર કરવામાં વાપડવાને. (૩) ઇ. સં ૧૮૬૪ માં થોડાં જોડાખાઈ લીખખાઈ બીજી-ચોરાનીએ રૂ૫૦૦) તેનું બાજ દર શાલ પાકંબાર ૨) તથા દરજેદારમાં દરજેદાર ઇજ્જાને, આરંગનાં બાજ તથા ૪) પડેટ કરાવવામાં વાપડવાને. (૪) ઇ. સં ૧૮૬૫ માં થોડાં નાનાખાઈ દાદાખાઈએ રૂ૧૦૦૦) ની રૂંડ તથા ૪) આઈ. બી. રેલવેના થોડાં ૧) પાકંબાર ૧) નો મઝી રૂ૨૭૪૪) તેનું બાજ દર શાલ પાકંબાર ૧) તથા દરજેદાર પડેટ ૧) કરાવવામાં વાપડવાને. (૫) ઇ. સં ૧૮૬૬ માં થોડાં રૂંડ-તમજી જેદરખાંજી બીજીચોરાનીએ પોતાના પાવા મરઝુમ થોડાં જેદરખાંજી લીખખાઈ બીજીચોરાનીનાં નાખતું ખાતું પડાવી રૂ૨૫૦૦) ની રૂંડ દર વર્ષે દેહ મઝીનાનો પાકંબાર ૧) કરવા તથા બીજીચોરા મધે ૧૮૬૪ માં પોતે બંધાવેલી વર્ષેધાની તથા ૧૮૭૩ માં પોતાના પાવાએ બંધાવેલા દોખાઈ આજલ જવાના રેતાપરના પુત્રની મરામત કરાવવાના ખરજમાં વાપડવાને. (૬) ઇ. સં ૧૮૭૨ માં બાઈ જીમાંખાઈ તે થોડાં જીખાઈ દાદાખાઈ દરજેદારમાં ધણીઆનીનાં પુત્રને ખાતે તેવજનાં મતાજી મરઝુમ બાઈ રતનખાઈ તે થોડાં બધ-તમજી છલખાઈનાં ધણીઆનીની પુત્રખાઈ રૂ૧૦૦૦) ની મરઝારી નોડ તેનું બાજ રવાનિને અવધમજીજી પોહ્યાપાસનાં ખરજમાં વાપડવાને. (૭) ઇ. સં ૧૮૭૩ માં બાઈ લીખ-ખાઈ તે થોડાં પેથતમજી બેરનાંજી જેદા મઝીચોરાનાં ધણીઆનીએ પોતાના લીકા મરઝુમ થોડાં મરજીજી પેથતમજી જેદાનાં પુત્રને સારું રૂ૬૦૦) ની મરઝારી નોડ તેનું બાજ બીજીચોરાનાં દોખાઈ જવાના પોતે બંધાવી આવેલા રેતાની મરામતમાં વાપડવાને. (૮) ઇ. સં ૧૮૮૨ માં

સીત તથા તેથી જ્યાંનયમો દેવા વાળે તે વિષે એક ચોપાનવું રચી ઇંગ્લેન્ડમાં પ્રગટ કીધું હતું. ૧

શેઠ દાદાભાઈ હોરમજી લીમરાએ ૩૨૫૦૦ ની રકમ ૩૨૦૦૦) નું બ્યાન દર શાલ ૧) ધાઈબાર કરવામાં તથા ૩૫૦૦) નું બ્યાન ચેરામનાં રૂંડમાં વાપડવાને. (૯) ઇં સં ૧૮૮૨ માં શેઠ દાદાભાઈ લીમરાજી લીમરાજીએ ૩૨૦૦૦ ની રકમ તેનું બ્યાન દર શાલ અરેબીયેશન પત્રીનાં પાંચમાં ધાઈબાર કરવામાં વાપડવાને. (૧૦) ઇં સં ૧૮૮૭ માં બાઈ પીરોનખાઈ તે મરુખ શેઠ પર્-જોરલ ચેરામનાં જાવળનાં લીધવા તથા મરુખ શેઠ જવજી રતનજી જાવળનાં લીધેલ પોતાના બાપાનાં પુત્રને સાઈ ૩૧૫૦૦) ની રકમ તેનું બ્યાન દર શાલ તીર પત્રી-નાનાં ત્રીજા ધાઈબાર કરવામાં વાપડવાને. (૧૧) ઇં સં ૧૮૮૫ માં બાઈ પીરોનખાઈ તે શેઠ નવરોનજી નરારવાંનજી મજબૂર મનદેવીવાલાનાં ધણીઆનીએ ૩૨૦૦૦) ની સરકારી નેહ તેનું બ્યાન તેમની હેય તી સુધી તેમને પોતાને આપવા તથા તે બાદ દર શાલ ધાઈબાર ૧) કરવામાં વાપડવાને. (૧૨) ઇં સં ૧૮૮૬ માં શેઠ દીનશાહ જાલેજી પીઠી પોતાનાં લીધેલ મરુખ બાઈ રતનખાઈ તે શેઠ રતનજી હોરમજી પાંડેનાં ધણીઆનીનાં પુત્રને સાઈ ૩૫૦૦) નું પોરત તરસ પોર તેનું બ્યાન રવાંનને અવલગનજી પોંઘ્યાડવાના ખરખમાં વાપડવાને. (૧૩) ઇં સં ૧૮૮૬ માં શેઠ કુવરજી દાદાભાઈ ભુતીઆએ ૩૧૨૫૦) ની રકમ તે વધી ૩૨૦૦૦) થાય ત્યાંસુધી અત્યવત રાખી વધી તેનું બ્યાન દર શાલ ધાઈબાર ૧) કરવામાં વાપડવાને. (૧૪) ઇં સં ૧૮૮૮ માં શેઠ રતનજી કાવજી ચેટતા તથા કુટુંબ પોતાનાં મારી મરુખ બાઈ રતનખાઈ તે મરુખ શેઠ નવરોનજી પેશતનજી ચેટતા મંદેલીવાલાનાં લીધવા તથા મરુખ શેઠ રતનજી ચેટવાંનજી બીલીચારીઆનાં બેઠીનાં પુત્રને સાઈ ૩૦૦૦) ની રકમ તેનું બ્યાન રવાંનને અવલગનજી પોંઘ્યાડવાના ખરખમાં વાપડવાને. (૧૫) ઇં સં ૧૮૯૦ માં શેઠ નરારવાંનજી જાલેજી પીઠી પોતાના લીધેલ મરુખ શેઠ જમચેલ નરારવાંનજી પીઠીનાં પુત્રને સાઈ ૩૫૦૦) નું પોરત તરસ પોર તેનું બ્યાન રવાંનને અવલગનજી પોંઘ્યાડવાના ખરખમાં વાપડવાને. (૧૬) ઇં સં ૧૮૯૦ માં શેઠ દીનશાહ જાલેજી પીઠી બારોનિ પોતાનાં ધણીઆની મરુખ લેડી સાઈબાઈ તે મરુખ શેઠ રતનજી બીખાલ પાંડેનાં બેઠીનાં પુત્રને સાઈ ૩૫૦૦) નું પોરત તરસ પોર તેનું બ્યાન રવાંનને અવલગનજી પોંઘ્યાડવાના ખરખમાં વાપડવાને.

એ રૂંડની કુલ તેના હેલા સંવત ૧૯૭૭ સુધીના છપાવવા હીસાબ જાણ લેવાને રવાંનને અવલગનજી પોંઘ્યાડવાનાં રૂંડ સુધાં ૩૬૭૭૫૦૦૦ ની તરસીએ હસકે છે.

૧ અતરનાં શામજી મોરં ઇંડીઆમાં નીશનડીઆની તરસી લખાણ આપવું હતું કે સરકારે આ દેશમાં સરેશ-તાની ઇજવણી સાથે ખીલીં વર્ષની ઇજવણી પણ આપવી જોઈએ, જે ન કરવાને લીધે જ્યાંનયમો કાંઈ પણ ચીકસ થઈ પાળતા નથી અને અચર્યા થાય છે. એ દેહતરસને આ ચોપાનવુંમાં શેઠ નવરોનજીએ જાણ આપે છે કે ઇજવણી પામેલા જ્યાંનો કાંઈ અચર્યા થતા નથી, પણ પોતાની જુની પુતવરસી અને વેકમરેલી કિઆઓને જુની નજી એક ખસ ચોલાને આને છે.

તાં ૫ મી મેએ.

રોજ ૧૫ માઈ ૮ (શિં) ૧૨૩૫ યજ્ઞજરદી.

મરણ—હોરમજી બેહરામજી હોરમજી—ઉમર વર્ષ ૬૫) શેઠ બેહરામજી જવજી હોરમજી લીધેલ. એવજી પેહલ પેહલા ઇં સં ૧૮૩૨ માં મારવાડી મણેશદાસ કીચનાજી તથા બીજા આપારીઓની આડત લઈ ચીન ખાતે ગયા હતા. તે બાદ ઇં સં ૧૮૪૫ સુધીમાં ચીનની ધણીક સફર કરી એજ શામમાં મુખ્ય આવી પોતાને હીસાબ ચીનના રોજમાર પોતાના લીધેલ શેઠ બરોનજીને ત્યાં મોકલી મચાવતા હતા.

તાં ૬ થી મેએ.

રોજ ૧૬ માઈ ૮ (શિં) ૧૨૩૫ યજ્ઞજરદી.

આજ દીને મરુખ બાઈ પ્રલકીબાઈ તે મરુખ શેઠ રતનજી હોરમજી જમચેલ વાડીઆનાં લીધવા તથા મરુખ શેઠ મનચેલ જમચેલ વાડીઆનાં બેઠીનાં ઉકમણમાં તેમના બાઈએ શેઠ તરારવાંનજી તથા બરોનજી મનચેલ વાડીઆએ ૩૧૦૦૦) ધર્મખાત્યામાં આપ્યા હતા.

મરણ—શોરાબજી દાદાભાઈ કુમારનાં બપાઈ કુવર-બાઈ—ઉમર વર્ષ ૧૧૦) એવજી આપડી લાંબી ઉમર મુખ્ય મંચ કોટમાં મરણ પામ્યાં હતાં.

તાં ૭ મી મેએ.

મરુખ મર જમચેલ જાલબાઈ પેહલા બારોનિની યાદચારી રાખવા માટે ઉભી કરેલી જરોતથી મદરેશના વિદ્યાર્થીઓને ઇનામે આપવાની પેહલી સખા આજ દીને મરુખ શેઠ હોરમજી જમચેલ વાડીઆવાલાં આતમ બેહરામમાં મલી હતી. મરનશીનની ખુરસી મર જમચેલ જાલબાઈ બારોનિ લીધા પછી એ મદરેશના હાનરની ઉપરી શેઠ શોરાબજી શાકુરજી બંગાસીએ એ મદરેશની સ્થાપત્યથી તે અત્યાર સુધીના ત્રણ વર્ષના રીપોરટ વાંચી ગુંજાવ્યો, જે બાદ મરનશીન એ મદરેશના બે મહતા વિદ્યાર્થીઓ એ જાલેલીઆરજી દાદાભાઈ ભર્યા અને એ જામજી મીતિચેલ જમચેલ આચાર્યનાં પોતાને હાથે પેહલાને ૩૨૫૦) અને બીજાને ૩૧૨૫) નો એમ બે સોનાનાં સાંદ પેહરાયા, તથા બે વિદ્યાર્થીઓ એ તેહસુરજ દીનશાહ અકલેમરીઆ અને એ જાલજી હેરામજી આંતીઆને

૨ શેઠા મરજોરજી, મરજોરજી, અને નાનાબાઈ હોરમજી હોરમજી આવા. એવજીનાં બાપા શેઠ મેહરામજી જવજી સુરતથી અતર આવી તે લેજાની મેસરજી મુસ શરોતની કુવનીના બામયા હાનરેવજી થી. ટાંડોની નેકરીમાં રેહવાથી "હાડતા" કરી ચોજાવાવા લાગા હતા.

૩ મુખ્યની પારસી પંચામાં રૂંડની સવંત વચરર ના હીસાબની ચોપડી.

બે મોટી રકમનાં ધનાને આપ્યાં. એ પછી તેણે તેમજ એ મદદેઆના શિક્ષાકુર દરુર પેશાતનજ બેઠાંમજ સંબ-
ણ્યે તથા દરુર જમામપજ મીનેચિદરજ જમામપઆથા-
નાએ ભાષાણે કરી વિદ્યાથીએને ઉત્તેજનવા મુખુના કલ્યા,
અને તે માદ મેદાવડો બરખાસ થયો હતો.^૨

તાં ૧૦ મી મેએ.

સુખના હુણી રેજીસ્ટર શેઠ બેઠાંમજ દાદાભાણે
અરકારી દરવિએ નોંધાવવા બાબના ૧૮૬૧ ના નવા કાએદા
પ્રમાણે મુખના રેજીસ્ટર નેમ્યા હતા.^૨

તાં ૧૮ મી મેએ.

સુખ મધે મંદનવાડી ખાતે રેલનાર હીરાંખાઇ નામની બાગુણી
એક પાશ્વજ ઘેરવાડીને પોતાની કુવરખાઇ નામની બાગુણી
સાથે ગઈ તાં ૫ મી આવરેલે મારામારી થયાથી પેલેથીએ
છેલ્લેને લાટ મારી દાદર પાસે નીચે નાખી દીધી હતી, નેથી
તેણીનાં શરારને કેલુક નુકસાન થયું હતું. આ ઉપરથી
કુવરખાઇએ અતરેની પોલીસમાં ફરીઆદી કરવાથી તે ચુકરમે
માણસે શેઠે કાશાભાઇ કરામજ કરાકાએ પ દિવસ મુખી
ગોમતી મજકુર હીરાંખાઇને તકરીવાર કેડવી તેણીને એક
મામુનાં કેદખાનાંની મજ કોથી હતી.^૩ એક પારસી અંતિ
મારમારના વાંકમર કેદખાને જવાને આ પેલેજાન જવાવ હતો.

તાં ૨૧ મી મેએ.

રેજી ૧ માહ ૬ (શે) ૧૨૩૫ વગરેનરવી.

ખાઈ બજુખાઈ તે મરહુમ શેઠ મેહરવાનજ હોરમજજ
ફરેજનાં બેટી તથા મરહુમ શેઠ નયરવાનજ માણેકજ દર-
ખાડીનાં બીથવાએ મુરત મધે કાંકરાખાડી તરફનાં પારસીઓનાં
દોખાંઓની અરહદમાં એક પાકો મારોએ તથા કુલો વગેરે
૩૧૫૦૦) ને ખરેખે બંધાવી આપ્યાં હતાં.^૪

૧ જાને જાશેઠ, તાં ૧૦ મી મેએ ૧૮૬૬.

૨ જાને જાશેઠ, તાં ૧૦ મી મેએ ૧૮૬૬.

૩ જાને જાશેઠ, તાં ૧૬ મી મેએ ૧૮૬૬.

૪ જાને જાશેઠ, તાં ૧૬ મી મેએ ૧૮૬૬.

એ મારઆની દેવાલમાં નીચે મુજબનાં મારેલીઠે:—

“શી પાક પરવરેદમાર બેલુ બંદનના પેદાના કરનાર
“સાહેબનાં મેકનામની બરકત અને ચદધી શી મુરતવાસી
“મેહરાનશીન શેઠ મેરવાનજ હોરમજજ શરેજ સાહેબ-
“વાળાની તરથી તેવો સાહેબના પદસાધી તેવો જરનારના
“શવાબને વાસતે તેવોની છાકરી નેકખાત ખાઈ બજુખાઈએ
“આ મુખનાદ સાહેબની શરતી વાસના પાકો હુખલના બારણા
“સાધેનો દરવાજો તથા કુલો ૧ એક પાકો વગરે દોછારાંજ
“પરસુરજ કામ બનાવીને સંવત ૧૬૨૨ ના વરખે પરમજ
“જે સુદ ૩ ને વાર સોમે તાં ૨૧ મી રહે અને ૧૮૬૬
“અંગ્રેજ રોજ ૧ લો દાદર હોરમજજ માહ ૬ નો આવર
“સેટેનસાં અને ૧૨૩૫. પદમજરેદીને રોજે સરવે કામ
“કુલ મુખનાદ સાહેબની ચદધી ૩૨ કરીને શી મુરતની
“પારસીઓની કુલે અનજુમનના દવાલામાં લેવીજી છે.”

તાં ૨૨ મી મેએ.

શેઠ કાવરાજ જાંગીરજ રેડીમનીએ કોટનાં મારાં
દેવલ “સેંટ થામસ ક્રેડીરેલ” ના કંવાઈડના પશ્ચિમ
દરવાજા તરફ ૩૧૩૭૭૭) ને ખરેખે એક મોટો કુવારો
બંધાવી તે દેવજના સત્તાવાલાએને બહેર વગડાએને માટે
સ્વાવીન કોથી હતો.^૫

૫ આ કુવારા માટે પ્રથમ રૂ.૩૦૦૦) ની રકમ લેઈ
આપવા શેઠ કાવરાજએ તાં ૬ મી મેએ ૧૮૬૭ ને રીને
એ દેવજના વડા તરફથી રેવરંડ કમલુ. કે. શેલેચર પર
લખ્યું હતું કે—

“I myself, Sir, and my family for several genera-
tions have lived from childhood to old age in the house
which I now occupy in Church-Gate Street, close to
the Cathedral. All my dearest associations from my
schoolboy days till now are connected with this
neighbourhood, and I feel that I should be wanting in
gratitude to Heaven, which has blessed me here with
long life and prosperity, if I did not use every oppor-
tunity to do good to my fellow-citizens, by improving
that part of my native town which I have always
loved as my birth-place and my home.”

“I request, therefore, that I may be allowed the
privilege of contributing to carry out the good work
you have in hand by the erection, at my own cost, of
a fountain at the western entrance of the Cathedral.
I have set apart for this purpose, should my request
be complied with, the sum of rupees (7,000) seven-
thousand, and I attach to my offer only this condition,
that the fountain shall be a public drinking fountain,
for the use of all the inhabitants of Bombay.”

આ માણી તરફથીએની તરફથી રેવરંડ મી. શેલેચર
તાં ૧૫ મી મેએ ૧૮૬૭ ને રીને મોટા ઊપર સાથે
ખાઈવ રાખી બજુખાઈ હતું કે—

“The fountain will be erected within the iron
rails which are to surround the church, and be at all
times fully seen, and the water will flow into a basin
at the outside, for the free use of all passers without
distinction.

એ પછી શેઠ કાવરાજએ તાં ૨૩ મી મેએ ૧૮૬૭
ને રીને રૂ.૩૦૦૦) ની રકમ નેશરજ રીજીમનની કું'માં
એ દેવજને હીસામે ભરી હતી. એ કુવારાપર પછપાડેથી
ખરેખે વધી પડવાથી શેઠ કાવરાજએ તાં ૨૮ મી અક્ટોબર
૧૮૬૫ ને રીને બીજા રૂ.૩૦૦૦) રેવરંડ મી. શેલેચરની
અરજ ઊપરથી આપ્યા હતા. એ પછી એ કુવારો લાંડનથી
જુલુજ આવી કુવા માટે દેવજમાં મોઢવાથી આવવાના
ખરચના રૂ.૧૦૫) તાં ૧૬ મી બેનેવારી ૧૮૬૬ ને રીને
તથા સેવરે બીજાં બાંકકામના અને ખરચના રૂ.૨૭૭૬)
તાં ૨૫ મી આવરેલ ૧૮૬૬ ને રીને શેઠ કાવરાજએ
નેશરજ રીજીમનની કું'માં આપ્યા હતા. એ રીતે એ
કુવારાપર બધા જાવી રૂ.૧૦૭૭૭) શેઠ કાવરાજના અરખાપા
હતા. એ કુવારાના વચકા બાગપર નીચની બાઈબલમાંની
બે લીટીએ કોટરેલીઠે:—

Whoever drinketh of the water that
I shall give him shall never thirst

તા. ૨૩ મી મેએ.

ખીસીગિરાનાં દોખમાંની ઉામત વ્યાએ રેલવેનું રોયન તબીક આપેલું હોવાથી ત્યાંના જરોરેટીઓની અરજ ઉપરથી શેડ રૂમતમજી જમશેદજી છાજીભાઈએ પોતાના બાવા મરહુમ મર જમશેદજી છાજીભાઈ પેઠાના બારેનિઠનાં પુત્રને માર્ચ ૩૫૦૦૦) ખરસી દોખમાંની આમુખામુ ફરવી દેવાન બંધાવી આપી હતી.

તા. ૨૪ મી મેએ.

શેડ ફામંજી તરવાનજી પેઠેને માહબલેશ્વર મુખે માલકમ પેથમાં ૩૩૩(૩) ને ખરચે એક "રૂમરવાયર" બંધાવી તે ત્યાંની રોયન કમીટીના સ્વાધીનમાં આપેા હતો.

તા. ૨૮ મી મેએ.

મુંબઈની મમાલકાલ કોરટના ખીજા જજના શેડ માલિકજી ખરચેદજી માર્ચ તથા મી. ૩૧ કારડ વર્ગીક વચ્ચે ૧૮૬૪ ના આગસ્ટ મામમાં એક મુદ્દમાના મુંબઈમાં "હરડા" બોલ ઉપરથી હેડના જમ્યાની બાબદ આજ દીને પાલીનેટમાં એક મલામદ કારડ ચેમમરડ લાખ્યા હતા તેવજી એક મુખાખીજા બાબતુ કરી દરખાસ્ત કરી કે એ

૧ આ દેવાળની મુંબ બાબુવર નીચે મુજબ તબી ખારેલીઃ—

"શ્રી કાલર હોમવર્ડની ખાત હોજી.

"આએ જમા ઉપર શ્રી ખીસીગિરાનાં દોખમાં "શરતી દેવાળ નહી હતી, શયમ શ્રી મુંબઈવાસી રૂમતમજી જમશેદજી છાજીભાઈએ પોતાનાં ખરચથી પોતાનાં ખરડખ "પીતા મુશ્કી શાઉમ ઘર જમશેદજી છાજીભાઈ પેઠાના બારા- નેડનાં પુત્રને માર્ચ શરતી દેવાળ બંધાવીઃ. શને ૧૮૨૫ "જમજમજરરી. શને ૧૮૬૬ અંગરેજ. શવંત ૧૮૨૨ "લીરમાલત."

૨ આ માટે માહબલેશ્વરના તે પેળાના કારીડેડ કસ્ટર ઉતરી કુકે શેડ રૂમતમજી ઉપર નીચેઃ પત લખી તેમને સરકાર તરફથી ઉપકાર આપેા હોઃ—

No. 150 of 1866.

To

FRANK NUSSENGANJEE PATEL, Esq. TELL.

Member of the Station Committee

Sir,

I have the honor to inform you that I have been instructed to tender to you the acknowledgments of Government for your great liberality in the matter of the Reservoir now under construction and the assistance rendered towards building the Trero Institute.

I have the honor to be,

Sir,

Maahabulshwar,

Your Most Obedt Servant,

11th April 1866

(Sd) HENRY COOK,

Supt. Assant. Collector.

ખાખરને લગતાં મુદ્દમાં કાગળ પત્રો પાલીનેટમાં રજુ કરવાં તેના જવાબમાં હિંદુસ્થાનના નવા શેફ્ટરી ઓફ રોટ અરક એરેએ મુંબઈના ગવરનર મર બારટલ ક્રીઅરની એ બાખ- દમાં થયેલીજી કણન કરી તેની મરકારે આએ એક જડાન અને આડવેકેટ વચ્ચેના મુદ્દમામાં કરેલા શીકા ધણા મુમ હતા એમ જાહેર કીધું, અને જણાવ્યું કે હવે એ બાખરને લગતાં કાગળ પત્રો રજુ કરવાં નકામાં છે. આ ઉપરથી કારડ ચેમમરડે શેડ માલિકજીને પુરતો ઇનમાડ મહેલો જણાવી પોતાની દરખાસ્ત પાછી ખેંચી લીધી હતી.

૩ અને જમશેદ, તા. ૨૭ મી જુન ૧૮૬૬.

આ મુદ્દમાની કસીઅન એજ છે કે મુંબઈની સમાલ કાઝ કોરટમાં જડાન શેડ માલિકજી ખરચેદજી સરાર આગલ દેલકાઈ ઇંગ્લેન્ડ વર્ગીકે મુદ્દમાં ચલાવવાને પોતાના ખીજા તથા મરરીની લીધે તારોલ દીરતા હતા. એવે એક બનાવ તા. ૪ મી આગસ્ટ ૧૮૬૬ ને દીને એક મુદ્દમાના મુંબ- ધમાં "હરડા" બોલ વિષે મી. કારડે ક્રી. અને શેડ માલિકજી વચ્ચે બન્યા હતા. તે એજ કે મી. કારડે "હરડા" બોલને અર્થ શેડ માલિકજીને ડહવાથી તેવજી કોરટમાં જવાજ રીધી કે "એ બોલ જો તમે જાણતા નહિ હોવો તેા ચારકાડી જખરમાં જઈને મુશી આવો." આ ઉપરથી મી. કારડે અખાંજાં જઈ જતો રકષો, અને પછી તા. ૧૦ મી આગસ્ટ ૧૮૬૬ ને દીને જુલ કોરટમાં તે મુદ્દમાની નવી તાસ કરવાની અરજ કરનાં તે શેડ માલિકજી વિષે ધણા કસવા સુખનો બાબો હતો. એ બનાવને રીપોર્ટ બોલધે ઝમેટ વખતે આવવાથી સરકારે તા. ૧૯ મી આગસ્ટ ૧૮૬૬ ને દીને સમાલકાઝ કોરટના વડા જડાનની ખારતે એ બાબને બોલધે શેડ માલિકજી પાસે માગ્યો હતો. તેવજી તે બોલધે મોકલી આપી હોવાથી ઝમેટમાં છવાયલા રીપોર્ટમાં બનતી બનાવી, તોવજી તેમને બોલાધે ખરે છે કે મોકલે તે તેવજીને જણાવ્યા વગર સરકાર તરફથી સમાલકાઝ કોરટના વડા જડાન ઉપર એક પત લખી તેમાં શેડ માલિકજીના ટુટી, અરજીના, અને સમ્યા ઇનમાડની તારીર કરી તેમના સ્વખાવ આપે ઇઠો આપી જણાવ્યું કે તેવજી પોતાની સાંખે આપના વર્ગીજ ખારીસરોનાં ખાતની દરકાર કરતા નથી, માટે હવે વર્ગી સંખાજ રાખવાને જણાવજ. આ પત શેડ માલિકજીને વચા- વવાને જણાવ્યું હતું, પણ હજુતે તે તેવજીને ખસે તેલમાં વર્ચખાનવર્ગીમાં છવાઈ ગયો. આ ઉપરથી શેડ માલિકજીએ જવરનર મર બારટલ ક્રીઅરને એક મીડી લખી તેમાં આ કાખ માટે પોતાની દખરીરી તથા અખરતી જગાવી, અને અરજ કીધી કે તેવજી વાલેડો જવાજ પણ ઇનમાડને ખાતર પ્રમીતી જાહેર માટે છવાવેા. આ ઉપરથી તા. ૨૮ મી ડિસેમ્બર ૧૮૬૬ ને દીને સરકારે લખી જણાવ્યું કે જવગે પત જોયા મોકલવામાં આવ્યો તેવીજ તેની નવજ મીડીસર રૂમમાં મુકવામાં આવી હતી જેથી તે તેમને પુગા આગજખ છપ્પો હતો. આખા ઊલવનારા જમાવથી શેડ માલિકજી પોતાને બોલધે છોડવાનું કાળનાનું સરકાર ઉપર મોકલી આપ્યું, પણ જવરનર મર બારટલ ક્રીઅરને તેવજી સાથે અંગત ખીજામાં હોવાથી અને તેવજી વિષે તે કુડ જીમધ પત રાખતો હતા તે જવાવવા માટે તેલે એક પત લખી શેડ માલિકજીને આગલ કીધી કે તેવજી પોતાને બોલધે છોડવો

તાં ૨૯ મી મેએ.

૨૧૪ & માહ ૯ (શેં) ૧૨૩૫ પદ્મનરવી.

મુંબઈ મધે શેર સુવાની સુવારીથી આપારીએ ઉપર ને ગોઠું વાદલ આવી પડ્યું હતું તે મટી બધ માટે આદાતાલાની બંદગી કરવાને મુંબઈની પારસી પંચાયતનાં કુંડના તરફથી સાહેબાએ છુટાં હેંડગીલોની મારફતે અખર આપી આજ દીને સવારનાં ૯ કલાકને અમલે મરહુમ શેઠ

નહિ, તેજ તેજની તોલાકાલ લઈને પણ સજબબ્યા, લેડીન શેઠ માલિકજીએ તાં ૭ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૫ ને દીને સેવરનો બપોલ લખી ફેવાં બલતાં હગર, તુટેલાં દીલ અને આનાકાંનીથી તેવણને પોતાણું રાજનાણું લખ્યું પડે છે તે વિષે બોલાવો કરી જણાવ્યું કે પોતા તરફ જાન અને સ્વતંત્ર પણું બજવાનાં એ આદો જે ૧૧ વર્ષેવર ક્રાંધીથી કષ્ટો અને કાલ લગાડીઆ વગર તેવણે ચલાવ્યો છે તે હવે વધુવાર તેવણ રાખી શકતા નથી.

એ પછી શેઠ માલિકજી ૧૮૬૫ ના આપરેલ માસમાં ઈંગ્લેંડ ગયા, અને ત્યાં સેક્રેટરી ઓફ રેટરને એક પત્ર લખી પોતાનાં કુકદમો રજુ કીધાં, પણ તે નાજબરે વરઝે પડવા ના પાડ્યું. આ ઉપરથી એ બાબદ પાર્લામેંટમાં બારડ મેમ્બરજી ઉપર મુજબ લખ્યા હતા. એ તકરારને દરનેઆન સેક્રેટરી ઓફ રેટર અરજ ગરેએ જણાવ્યું હતું કે શેઠ માલિકજીને ઉપલો સરકાર તરફનાં કાગળો કાગળ જલ્યા આગાહી વર્તમાનપત્રમાં છપાયાં તે કાંઈક ગરજતી ધ્યા બુલ-ધી એ વખતે કીડરસ કુમાર કુકવાથી મુકું હતું, અને તે બાબે સર બારડલ ક્રીઅર ફર્મગીરી બતાવી સુકોઈ અને તે પોતે પણ ફર્મગીરી છે. તેજ એક બ્લડ અને આલેવકેટ વરઝેના કુકદમાં મુંબઈની સરકારે ઉપલા દીકા ઘણા સખ કીધા હતા એજ તે જાનું. આ પ્રમાણે જિવારે બધા કુકદનો સમાની આગલ રજુ થઈ સુકોઈ તેવારે એ બાબરને લગતાં કાગળપત્રો મારવાની દરખાસ્ત નકારી છે. આ ઉપરથી ઉપર આપણે જોયું તેજ દરખાસ્ત પાછી જેઓ દેવાઈ હતી, તેપણે લારડ એલનપરેએ કહી સંભળ્યું કે જે ૧૧ શેઠ માલિકજી ઉપર લખવામાં આવ્યો તે બીજ શબ્દોમાં લખાયો હતે અને છાપવામાં નહિ આવ્યો હતે તેા કીક થતે. કાંઈક અતલબને કાગળ લખવાને ગવરનરે સેક્રેટરીને શરખાવ્યું, અને તે કાગળ રોનાં કપાં આગમજ કોમને વાંચવાને સુણ્યું હતું. જેને માટે તે લખવામાં આવ્યું તે વાંચે તેની અગાહી વર્તમાન પત્રોમાં તે છપાઈ ગયું. આ ઘણું સુકેલ કામ થયું હતું. પહેલું તે એક એક પ્રદરજ અને પંદર વર્ષની લાંબી સુલ સુધી ન્યાય આગાં પોતાની બીજા કામેલીઓને માટે સારી શાખારી સેવેલી, એટલું છતાં નહવા વાંકને માટે તેને એવા શબ્દોમાં લખવામાં આવે કે તેને પોતાને એાદો પોતાને કપ લાગ્યું તે માટે નહિ પણ પોતાના અધિકારને માટે છોડીઆ વના છુટકોન નહિ—કેમકે આવા કષ્ટો મળવા પછી કોરટમાં પોતાને એાદો બજવે એ માહલ છે. આરહા ઉપરથી તેને પોતાની રજમ જોઈ કે પોતાને એાદો છોડે, તેા જોઈ તેથી તેનાં કુટુંબની આબાદ હાલતને ખોટો ધોડો ધુગવાને હતા. પણ આથી પણ વધારે ખરાબ માથેલા બનેા. કેટલાક યુરોપીયને એજ જાને છે કે તેઓને લગતા કુકદમાં દેશી ન્યાયધીસ આગલ

હારમજી બહમતજી વાડીઆવાલાં આતશખેરોમાં મધે એક જાહેર જમનામાં શામેલ થવાને મુર્વે જરૂરોશ્ચીઓને એલતેમામ કીધી હતી, તે મુજબ તે જગોએ જરૂરોશ્ચીઓની એક મોટી મંખીઆ હાજર થઈ હતી. જમનાની કિઆ પુરી થવા બાદ દરતુર પેશોતનજી બેહરાંમજી મંજણાએ એ આજ કુર થાય તે માટે મુજરાતીમાં એક બંદગી વાંચી મંજલાવી હતી, જેમાં મુર્વે શામેલ થવા બાદ આજની કરી મુર્વે એક વધાય થયું હતું.^૧

તાં ૧ લી જુન.

મુંબઈ મધે કેટલેક ટકાણે માથાના દીવસોમાં અમપંદાદ મહીનો પકવાતું સર કરવાથી દરતુર પેશોતનજી બેહરાંમજી મંજણાએ “ફરમાને દીન” ધ્યાને ગાથા ઘાહબારમાં અમપંદાદ મહીનો નહિ પકવાની બાબદમાં પોતાનાં બપાવા મરહુમ દરતુર એલજી દારાબજી મંજણાએ ઇવં સં ૧૮૩૭ માં છપાવી પ્રગટ કીધેલું ચોપાનકું પોતાની તરફના કેટલાક આગાયા સાથે પીછવાર પાછું છપાવી પ્રગટ કીધું હતું.^૨

બધ બપામાં શકેદા નથી. દરએક યુરોપીન હર કોઈ દેશી બ્લડ આગલ તેનો કુકદનો બધ તેનાં કરતાં પોતાને સરસ સજજે છે અને તેહલા માટે મુંબઈની કોરટમાં દેશી બ્લડ આગલ આવના યુરોપીન વડોલની તરફનાં સરકાર સપલો વજન આપે તેા પછી મુંબઈ કે પાહેરજાગની જેની કોરટમાં યુરોપીન વડોલ આવે તોંદો દેશી બ્લડને પોતાની અરભા નજવેા કુકદલ માઈ પડવાને. અરજ ગરેને માટેથી જે સખો નિકલ્યા તે ઉપરથી તેની ખાતરી છે કે તેઓ એ બાબદમાં કોંઈખી રીતે વરઝે આવ્યા નથી, તેપણ જા તેઓ એટલી સુચના મુંબઈ સરકારને કરે કે આ દેશી અમલદારે જે એાદો છોડ્યો છે તેવાં મોભાવાલો એાદો તેને મુંબઈ પાછું રતાં આપે તેા તેથી કોંઈ એ સરકારને થાયું લાગવાતું નથી.

ઉપલી પાર્લામેંટમાં થયેલી સુચના મુજબ શેઠ માલિકજી ઈંગ્લેંડથી મુંબઈ પાછા રતે તે આગમજ તાં ૨૬ મી જુલાઈ ૧૮૬૬ ને સરકારી જેરેટમાં તેજની સમાલકામ કોરટના બીજ બ્લડ તરીકેની નેમણુંક સર બારડલ ક્રીઅરની સરકારે જાહેર કીધી હતી. અને શેઠ માલિકજી ઈંગ્લેંડથી પાછા થયાં બાદ તાં ૪ થી અક્ટોબર ૧૮૬૬ ને દીને પોતાના એ એાદો ઉપર બીરાજ્યા હતા.

૧ રાસત ગોરાજી, તાં ૩ જુન ૧૮૬૬.

એજ મુજબ કાકતા મધે પણ તાં ૯ મી જુન ૧૮૬૬ ને દીને મરહુમ શેઠ રસતજી કાવરાલ બનાજીની દરેકદરમાં એક જમના કીધું હતું, જે વેળાએ શેઠ ધનલખાઈ બેહરાંમજી જેહતાએ એક વાંચેન કરી તેમાં શેર તથા રૂઝના સરથી યાચેલી ખરાબીતું અવલખી તે આખર સુધી એઆન કીધું, અને સેવરે કલ આપારીઓની સલામતી ધધી કે જેથી ગરીબોની રોજ તથા માલજી યાચે.

૨ “રદમાં દીન, ધ્યાને ગાથા ઘાહબારમાં અમપંદાદ મહીનો નહિ પકવાની બાબદમાં. બીજવાર. છપાવનાર, પેશોતન દરતુર બેહરાંમજી દારાબજી મંજણા.

તા ૦ ૩ જી જુન.

એક ધોરણના અરથેલ ઇનનેર "નામાંકીત જુઓ-
અમ સીનરની જાંગી" એવે નામનું એક સુવચીત પુસ્તક
છપાવી પ્રગટ કરીયું હતું.^૧

તા ૦ ૧૨ મી જુન.

રોજ ૨૩ માઈ ૬ (ચિ) ૧૨૩૫ મજદુરદી.

સુંબઈ મધે ડોરમાં હરમાં ગલીમાંનાં એક ધોળીનાં
ધરમાં આજ પાછલી રાત્રે એક મોટી આગ લાગી હતી,
જેથી તેની પડોશમાં આવેલું એક પારસી શેઠ મનચેરજી

સુંબઈ, ઇશ્વરીસ્થાન છાપાખાનાં છાપીઊંઠે અને ૧૨૩૫
મજદુરદી તથા અને ૧૮૬૬ અંગરેજી."

એ યોગાનંદુ બાહેર પડ્યા પછી તેના રહીઆમાં
દરુર બધાસરજી સીનેરજી બધાસરજીનાં ઇ ૦ સં
૧૮૬૭ ના આગમત ખાસમાં "રહીઆએ કોનાં રજાને
દીન" નામનું નીચળું યોગાનંદુ બાહેર પાડ્યું હતું:—

"રહીઆએ કોનાં રજાને દીન. ઇઆને એ મધે
રજાને દીન નાંખનાં યોગાનંદુનાં દરુર પેથોતનજી
પોતાની તરફથી કરેલા પચરે યોગાનંદુનાં ૨૬ જાપાન હમી
તરફથી તથા રજાને દીન યોગાનંદુનાં ૨૬ જાપાન હમી
ખાસમાં પુષ્ટીત રજાનજી એકલ-દારાજી બધાસરજીનાં
નાની તરફથી દાખલ કરીયામાં આપીઆઉં. છપાવી બહેર
કરનાર, જાપાનજી રજાનજી સીનેરજી એકલ. સુંબઈ
મધે અંગરેજ તથા સુવચીત "જાપાનની" છપાવી
છાપીઊં. અને ૧૨૩૫ મજદુરદી. અને ૧૮૬૭
અંગરેજી."

એ યોગાનંદુ બાહેર પડ્યા પછી નવચારીની વડી
દરેકદરે તપાસના બચર સાથના અનરેના ૧૮૩ ચેપેટોની
તથા સુંબઈની ૨૨) ચેપેટોની દરેકદરેના પંચકીઓની
શહી સાથના ચેપેટોની એક યોગાનંદુ આજેના સાથના
અંગરેજના આસમાં બાહેર પાડ્યામાં આપ્યું હતું કે તેઓ
બધામાં પોતે તેમજ તેમની દરેકદરેનાની રહીઆએ
ગાપાના દીવસોમાં અસપંદાદ થઈને ગુલક પડતા નથી.

એ ઇવરંત દરુર પેથોતનજી બેકાંચલ સંબંધીએ
વળી એ પુસ્તકના રહીઆમાં "તરજીરે માટે માસાની"
નામનું નીચળું પુસ્તક એજ સાથના ડીનેઅર ખાસમાં
બાહેર પાડ્યું હતું:—

"તરજીરે માટે માસાની. એકલ જે ગાપાના દીવ-
સોમાં સરંદારમદ થઈને પડવાની તરજીરેનાં મરદુજ રજાનજી
એકલ દારાજી બધાસરજીનાં આપાવાએ બતાવેલાં
"રહીઆએ કોનાં રજાને દીન" નામનાં પુસ્તકને ૨૬
જાપાન. તથા ગાપાના દીવસો સરંદારમદ થઈના સાથે
નાહુકો સપાના નથી તે વીથેના બરસોથાની દીનની રહી
બાલાસો. બતાવનાર, પેથોતન દરુર બેકાંચલ દારાજી
સંબંધી. સુંબઈ, દરતર આકારા છાપાખાનાં છાપીઊંઠે.
અને ૧૨૩૫ મજદુરદી. અને ૧૮૬૭ અંગરેજી."

૧ "નામાંકીત જુઓ-અમ સીનરની જાંગી. સુવચીત-
નાં બનાવનાર, યોગાનંદુ અરથેલ ઇનનેર. સુંબઈ, આપક
પ્રેસ. અને ૧૮૬૬ અંગરેજી."

કોણાબાઈ મિસેનનું ધર પણ બળી ગયું હતું. આગ તરમ
પડ્યા પછી ઉપડ્યા એક મનચેરજી ધરમાં રહેલાં બીજાં
માણસો તથા મામાં અંધાવનાં પાછા ધરમાં ગયા, અને
જેવા બાહેર નીકળતા હતા તેવામાં એક મોટી રવાન પડી
ગઈ, જેની તકીએ તેવલ પોતે તથા એક શાપુરજી કુવરજી
દક્ષા અને નાકીબાઈ તે યોગાનંદુ માહલીવાલાની વીધવા
નામની એક પારસી સ્ત્રી એ ગલુ જાણી રવાન સુમાં હતાં.

આ બનાવથી કોરના પારસીઓમાં મોટો ધબરાત
ઉપજ્યો હતો. આ વેળાએ એક હોરમજી શાપુરજી પાવચી,
એક શાપુરજી પેથોતનજી માકામચાના (મજદુરમવાલા),
નવરંજી પેથોતનજી તારીવાલા, જમચેરજી યોગાનંદુ માકામ
અને ચોલીના પારસી જમાદાર એક યોગાનંદુ બેકાંચલ
કોના તથા બીજા પારસીઓએ ઘણી મરદાનગીબી મેલત
કરી ઘણકોના જન ખંચાયા હતા, તથા નુકસાન પાચી-
લાઓને તરત વેળા એક મનચેરજી બહમનજી પંચકીએ
પોતાની તરફથી મદદ કરી તેમના આસરનાં મિત્ર એક
ઉપરંચું પણ કરીયું હતું.^૩

તા ૦ ૧૪ મી જુન.

રોજ ૨૫ માઈ ૧૦ (કો) ૧૨૩૫ મજદુરદી.

આજ દીને મરદુજ એક રજાનજી હરંમજી માહલીવા-
લાનાં ઉપરંચું તેમની પોતાની પુણ્ય મધેથી તેમનાં કુળનાં
ઘરેથી બાઈ ધનબાઈજી તે એક દાદાબાઈ પેથોતનજી વાડી.
આનાં ધણીઆંનીએ રૂપ૦૦૦ ધર્મેખાતે આપ્યા હતા.^૪

તા ૦ ૨૦ મી જુન.

જદાથી હાજરો લાઇ કલકતે જવું "મુએમંડ"
નામનું એક વાહલુ તોફાન આઇ સુંબઈનાં બારમાં આવતાં
આજ દીને કોણાબાઈ એક વાકેચર અને માહલીવાની સુધી
ધરડાઇ થયું, અને ત્યાં મરદુજ એક એકલ હરંમજી આજ-
બેકાંચલી વાડીની સામે કીનારાની નાંધકીમાંજ અચાને સ્ત્રી
ગયું હતું. એ બાકેચરમાં ૪૩૬ આઠમીએ હતાં તેમને કીનારે
લાવવાને આજો સ્વચ્છ ઘણી દોડધામ થાઇ, પણ કોણાબાઈ
તેની નાંધકીમાં જઈ સ્ત્રી નહિ. અંતે તે વાહલુ પરાનાં ૩૭
માણસો જેમને તરતાં આવડતું હતું તેઓ અફરાતા જાપાતા
માહલીવાની કીનારા ઉપર આપ્યા, જેમને થોડા તરવાંનજી
અને બરબોરજી મનચેરજી વાડીઆએ પોતાના ખંચામાં
જોડાયા આવી તેમની માટી માવજત લીધી હતી, તથા
વરલીના માહીમારેને દાર આવી ઘણકોને દરિઆમાંથી
બહેર કઢાયા હતા, અને તેમને પણ પોતાના ખંચામાંજ

૨ બેરમે મેસેર, તા ૦ ૧૩ મી જુન ૧૮૬૬.

૩ રાતર યોગાનંદુ, તા ૦ ૧૭ મી જુન ૧૮૬૬.

૪ સુંબઈની પારસી પંચાતનાં રંડના સવંત ૧૯૨૨ ના
દીસાખની મોપડી.

રાખ્યા હતા. એજ મુજબ શેક ફ્રાંસીઝ નયરવાનજી પોતે
અને શેક બેરારમજી જીજીભાઈએ પણ ફેરલીક મદદો કીવી
હતી. આ તોફાનમાં ૨૮) માણસો મરી ગયાં હતાં જેમાંનાં
૧૩) ની લાશ મરી આવી હતી.

તા ૨૮ મી જુન.

હાનરેબલ રસ્ટમજી જમશેદજી જીજીભાઈએ મુંબઈ
કલકત્તાની લેજિસલેટીવ કોનસીલમાં એક અધિકારી તરીકેના
પોતાનાં આદેશો નાદરસ્ટ તખીઅતને લીધે છોડવાથી તે
આદેશ ઉપર નામદાર સરકારે શેક ફ્રાંસીઝ નયરવાનજી
પોતેને નેમ્યા હતા.

૧ ટાઇમસ આર્ષ ઈડીઆ, ૨૨, ૨૩, ૨૫ મી જુન ૧૮૬૬

૨ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા ૨૮ મી જુન ૧૮૬૬.

હાનરેબલ રસ્ટમજીએ ગયાં આપરેલ જાણમાં જોઈ
છાડ્યો તે વેળાએ નામદાર ગવર્નર સર બાર્ટલ ફ્રીચરે
તેમના ઉપર નીચે પ્રમાણે પોતાની ફગમીરી ખતાવનારો એક
ખાનગી કાગળ લખ્યો હતો :—

Malabar Point, April, 21st 1866.

My dear Rustumjee,

I received, with great regret, your official letter,
resigning your seat in Council. Knowing what heavy
private duties and responsibilities are always pressing
on you, and that your health lately has not been as
strong as your friends could wish, I feel that I could
not again ask you to reconsider your determination.
But I assure you it has caused me very great regret
on personal as well as on public grounds to lose from
among my Colleagues one for whom I feel, as a public
man, such sincere respect, and who has been so long a
valued personal friend.

I sincerely trust a little rest will bring you
renowned health, Lady Frere joins me in kind remem-
brances to Mrs. Rustumjee and your family.

I am ever

My dear Rustumjee

Sincerely yours,

(SL) H. B. FRERE.

એજ પ્રમાણ હાનરેબલ રસ્ટમજીનાં રાજનામાં વિચ
સર બાર્ટલ ફ્રીચર અને તેવલુના કોનસીલરોએ એ શેકની
કોનસીલના સેમર તરીકેની અગ્રુણ સેવાની પીછાંલ કર-
નારી બીનીહો લખી કિરુખાનના શેકરો આર્ષ રહેટ ઉપર
આકાશી હતી, જે ઉપરથી તે નામદારે તે બીનીહો સાથે
પોતાનાં રીસાલનીનખુઈ એકમત દરશાવવાને નીચેના
ડીકાયા તા ૨૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૬ ને રીને અતરે
આકાશી હતો :—

PRINTED AT

London, 27th September 1866.

Legislative, No. 6.

Sir,

The despatch of your Excellency in Council dated
21st July (No. 22) 1866 stating that Mr. Rustumjee
Jamsetjee Jejeebhoy had resigned his appointment
as an additional Member of your Excellency's Council,

તા ૩ જુલાઈ.

શેક ઝારાબજી શાપુરજી બંગાલીએ મુંબઈના નામદાર
ગવર્નર સર બાર્ટલ ફ્રીચર ઉપર શેર મુત્તાના વખતમાં
લેકેટને આંખ લીધીને નાણાં ધીરવાને લીધે મુંબઈ બેંકની
ધામલી માડી હાલત, તેનાં કારણો અને ઉપાય ખતાવનારો
એક આપાકુલ કાગળ આજ રીને લખ્યો હતો. એ કાગળમાં
મુંબઈ બેંકના આગલા અને હાલના ચાર્ટરમાં ફેરો
ફેર છે તથા ડાયરેક્ટરો અને માનેજરોએ કેવા બેઠા
વહીવટ ચલાવી મુત્તાખાલોને ઉત્તરન લીધું તે લીગતવાર
ખતાવી આપ્યું, તેમજ ઇંગ્લંડમાં બેંકો ચલાવવાની સર-
ચોટો કેવા છે અને નામીયા લખતાવારો કેવા વીગત
ખતાવી ગયાછે તેની આહતો ટાંકી હતી.

તા ૮ મી જુલાઈ.

રોજ ૧૬ માઈ ૧૦ (શિં), ૧૨૩૫ યન્દેતરવી.

મરણ—નયરવાનજી મનચેરજી ગળધરજી—ઉમર
વર્ષ ૫૫) ગદીવાલા શેક ધનજીભાઈ રતનજી ગળધરના

and transmitting minutes recorded by members of
your Government relative to the character and services
of that gentleman, has been laid before me in Council.

2. In recording my entire concurrence in the
views expressed in your Excellency's minutes and in
those of your honorable Colleagues, as to the eminent
services rendered to Government and to the community
by Mr. Rustumjee Jamsetjee Jejeebhoy, I desire that the
sense entertained by the Secretary of State in Coun-
cil of the high character of that gentleman may be
communicated to him.

I have the honor &c.

(SL) CRANBORNE.

૩ મુંબઈ બેંકને ગઈ તા ૩૦ મી જુને મનાય
કપમાં અરકો વર્ષમાં તેનાં રીસરવ રૂડના ૩૩૬૦,૦૦૦)
બતાં બીજ ૩૫૦,૦૦૦) ની ખાટ આવી હતી તે ઉપરાંત
બીજી ખાટ હોય તે સંધી દીસાખ જોઇ તારખી કાટવા
ખાટે ખેસરશ વીલ્યમ હંટર, એડવરડ હારીસન, અને રીન-
શાહજી જાણિકજી પીટીની એક કપીટી તા ૧૪ મી આગ-
સ્ટ ૧૮૬૬ ને રીને નેમી હતી. તે કપીટીએ રૂ ઉપરી ધાત
પછીના બીજ બે જાસમાં ઉપરી ખાટમાં ૩૩૪૫,૦૦૦) નો
વધારો ખતાવ્યો. આ ઉપરથી વળી શેક ચોરખાજી શાપુરજી
બંગાલીએ તા ૮ મી અક્ટોબર ૧૮૬૬) નો ઇશ્વર
આર્ષ ઈડીઆમાં એક પત્ર લખી બેંકને ગળધર
૩૧૨,૫૦૦,૦૦૦) ની ખાટ વિષે માહિતારોતું લખ્યો તેથી
સુચના કીટી ઇ બેંકને વધારે માટમાંથી નવાવવી હોય તો
તેના પાસે જેટલાં રીસર્વો નાણાંની જખીન :— રીસર્વો જેમ તથા
રધાવર ખીજકત રૂપ તે જે લાવે જાય તે જે ખાટ રૂપ જેથી
રોકડ નાણું કરવું, જેથી વધારે રાખેલો થયો. જેથી નેક
બંધ કરી નવા પાપાવર ઉપરી કરવી, અને તેના ચેરોની
કીમત ૩૨૦,૦૦૦) ને થાય ૩૫૦,૦૦૦) કરી જુના માહિતારોને
કાપખ રાખવા. આ કાગળ શેક ચોરખાજીએ લખ્યા પછી
મુંબઈ બેંકને લગતું એક નવું બીજ અતરેની લેજિસલેટીવ
કોનસીલમાં સરકાર તરફથી લાવવામાં આવ્યું હતું.

૪ કલકત્તાવાળા સરકાર શેકો નવરોજી, મેનામાઈ,
અને બેરારમજી નયરવાનજી ગળધરના બાવા.

દિક્ષા. એવણુને પોતાના મામા શેઠ મનચેરજી નવરોજીજી બીખાજી ગજધરે દત્તક કરી લીધાથી તેમનાં નામ આદિ ઓળખાતા હતા. ગંદેવી તેમજ સુખાંડ ખાતેની પોતાના વડાઓની "નવરોજીજી બીખાજી" ને નામે માલતી પેહડીને વહીવટ એવણે લાંબી સુદત મુખી મથાપ્યો હતો. ગંદેવીનાં જરથોસ્તી અંગુથમનને લગતાં ફડ તથા ધર્મખાતનાં એવણે અવગ્રધીજ એક તરસ્ટી હતા. એવણુનું મરણ ગંદેવી મધિમ નીપજ્યું હતું.

તાં ૧૨ મી જુલાઈ.

શેઠ મનચેરજી કાવચજી મરજીખાનને સરકારે સુખાંડ ઈલાકાના આરુકીરકમરલ એકઠીકુટીયા ઇનજીનીઅર અને મરવેયરના આસીરેટ નેમા હતા.

તાં ૧૪ મી જુલાઈ.

રોજ ૨૫ માઈ ૧૦ (ચિં) ૧૨૩૫ યજ્ઞેજ્ઞરી.

મરાઠુ-નવરોજીજી શેરામજી દલાલ-ઉમર વર્ષ ૨૬) એવણે ઈં ૨૦ ૧૮૪૬ થી સુખાંડ મધે ધરે, બંગ્લા, વાડી, વગેરે બાંડે આપવાની દલાલી એટલે "હાઉસ એજન્ટ" તું કામ શેઠ પેથતનજી પેદરામજી કોહમા (પી. પેદરામજી) સાથે આગમાં "એન. શેરામજી" નાં નામથી આણુ કીધું હતું. સુખાંડ મધે એ ધધી પેહડવેહલા એવા બંધએ શરૂ કરીયા હતો.

તાં ૧૫ મી જુલાઈ.

શેઠ કાવચજી ભંજીરજી રેડીમનીએ આંટ ચેડીક કાલેજના કંપાઉડમાં ૩૧૧૯૦૦) ને ખરચે સરકાર મારફતે બંધાવેલી આંખની હાસીયત તેવાર થવાથી તે "કાવચજી ભંજીર આપવાત્રમી હાસીયત" ને નામે આજ દિને સરકારના હોઝમથી ખાલી મુકવામાં આવી હતી.

૧ ચોરમી ગવરમેંટ ગેઝેટ, ૧૨ મી જુલાઈ ૧૮૬૬.

૨ આ હાસીયત આંટ ચેડીક કાલેજના કંપાઉડમાં બંધાવવા માટે શેઠ કાવચજી ભંજીરજી રેડીમનીએ પ્રથમ કાકર પીટ આગળ ખાઉડે બતાવી હતી. એ પછી તાં ૧૨ મી માર્ચ ૧૮૬૩ ને દીને સરકારના શેફેટરી હાનરેબલ એ. ડી. રાખરસન જીવર એક ૫૪ લખી એવી એક હાસીયતની સુખાંડમાં જરૂર જણાવી તે બંધવા માટે ૩૫૦૦૦) ની રકમ સરકારમાં આપવાની માગણી કીધી હતી. આ માગણી સરકારે તાં ૧૮ મી માર્ચ ૧૮૬૩ ને દીને જીવર સાથે પાકડ રાખી તે જીવર સરકારી વેંકડ ખાતાના પ્રીનસીપાલ ઇનરેક્ટર મનરેજી મત મંગાવ્યું, જેણે પણ આંખના દારીયાની એ હાસીયતની ઘણી જરૂર જણાવી તે આંટ ચેડીક કાલેજના કંપાઉડમાં બંધાવવાની અગળ જણાવી, તથા તે માટે જગા પથક કરવા અને પવાંડ અડસતા વીગેરે નેવાર કરવાને તલ અજવારોની એક કમીટી નેખવાની સુચના કીધી. સરકારે તે સુચના પાકડ રાખી એ કમીટીમાં શેઠ કાવચજી ભંજીરજી નામ પણ જીરેજ્યું હતું. એ પછી શેઠ કાવચ

તાં ૧૮ મી જુલાઈ.

રોજ ૨૬ માઈ ૧૦ (ચિં) ૧૨૩૫ યજ્ઞેજ્ઞરી.

સુરત મધે ઝાંખીપરામાં સુખાંડવાલા શેઠ દોસામજી નથરાવાંજી મીમીટીએ ત્યાંના જરથોસ્તીએને ધર્મ કિઆ

હમી તાં ૧૨ મી આપ્રેલ ૧૮૬૩ ને દીને ૩૫૦૦૦) ની રકમને એક સરકારના શેફેટરી હાનરેબલ એ. ડી. રાખરસન જીવર એક ૫૪ આણુ કરવા થી ચેડીકી આપેલો હતો. એ પછી ઇંગ્લાંડથી શેફેટરી આંટ રટેડ સર ચારલસ જીવે તાં ૨૫ મી જુન ૧૮૬૩ ના નીચમા કીસવાયમાં શેઠ કાવચજીની જીવર સમાવત માટે પોતાની યુગાલી જણાવી તે જીવર સુખાંડની સરકારને અખજ કરવાની વાદથી આપી હતી:—

India Office, London, 25th June 1863.

Public—No. 18.

HIS EXCELLENCY THE HONOURABLE THE GOVERNOR IN COUNCIL.

BOMBAY.

Sir,

I have considered in Council your letters dated 28th March (No. 6) and 13th April (No. 9) 1863, relative to the munificent offer of Mr Cowasjee Jehangier to contribute Rupees 50,000 towards the construction of an Eye Hospital on the premises of the Grant Medical College.

2. I do not doubt that the construction of a building specially adapted for the treatment of diseases of the eye, will be found highly beneficial, and I have to request that Mr. Cowasjee Jehangier may be informed of the high sense I entertain of his liberality in contributing so largely towards the provision of such a building.

I approve the manner in which it is proposed to give effect to the offer of Mr. Cowasjee Jehangier,

I have the honor to be, &c.

(Sd.) C. WOOD.

એ પછી જીવર નેચેલી કમીટીએ એ હાસીયતને લગતા પવાંડ તથા અડસતા વગેરે સરકારી ઇનજર કરાવજ ને. એ. કુવર માટે તૈયાર કરાવ્યા. ને અડસતા શેઠ કાવચજીએ પ્રથમ આપેલી રકમ કરતાં લગભગ બેવડો ધપાવે ૩૬૦૧૪૦) નો થયો, અને તે કમીટીએ તાં ૨૧ મી આપ્રેલ ૧૮૬૩ ને દીને સરકારને ચેડીકી આપી જણાવ્યું કે એ બધી રકમ આપવાને શેઠ કાવચજી ભંજીરજી રેડીમનીએ સુચી બતાવી. આ પવાંડ તથા અડસતા સરકારે પાકડ રાખી તાં ૩ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૩ ને દીને નીચમે કાવચજી કાકર પાકડે હતો:—

Resolution—His Excellency the Governor in Council approves of the design, and sanctions the estimate submitted by the Committee.

2. The thanks of Government should be again conveyed to Mr. Cowasjee Jehangier for this additional proof which he has given of his liberality by offering to defray the whole cost of the building. These proceedings should be reported to Her Majesty's Secretary of State for India, and the Government of India.

(Sd.) A. D. ROBERTSON,

Officiating Chief Secretary to Government,

એ પછી જીવરની ખાબદ શેફેટરી આંટ રટેડની જણાવ્યાં

કરવા મોટું એક મકાન બંધાવી આપી આજ દીને તેને
ખાલું સુકવાવું જમન કીધું હતું. ?

અધિકારી તે નામદાર તા. ૨૬ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૪ ને દીને
નીચલા કીધાવા અતરે એકલ્લી હતા :—

India Office, London, 29th February 1864.
HIS EXCELLENCY THE HONORABLE

THE GOVERNOR IN COUNCIL

BOMBAY.

Sir,

I have considered in Council your letter dated
12th December No 29 of 1863, and request that you
will again express the sincere thanks of Her Majesty's
Government to Mr. Cowasjee Jehangier for the donation,
of nearly equal amount with his former one of half a
lac of Rupees, towards the erection of an Eye Hospi-
tal in connection with the Grant Medical College.

I have the honor to be, &c.

(Sd.) C. WOOD.

એ બાદ બ્રિટની હસ્તીલ ખાંધવાનું કામ આજુ થયા
પછી વળી બિચા આડતામાં ૩૧૪૮૩૪) નો વધારો થયો
હતો, અને તે ૨૫ થી ૩૫ થયેલ છે. ૨૦ ૧૮૬૬ ના
ફેબ્રુઆરી માસના કાઉન્સિલ આર. હેનરેબી માર્શલે સરકારમાં
ખરી હતી. એ સુખ્ય એ હસ્તીલ ૩૧૧૧૮૭૭—૩—૬
ને ખરેખે તૈયાર થવા પછી બ્રિટની કમીટીના સરનાશીન કાઉ-
ન્સિલ હેનરેબી સરકારી કેપ્ટન કીધાવારે હતા ઇન્ટરપ્રેટર
જનરલ કાઉન્સિલ એમ. રોવેલે તા. ૨૩ મી જુન ૧૮૬૬ ને
દીને સરકારના લખી તેનું નામ "કાવયલ જંગીર આઈ
હસ્તીલ" ને ખરેખે "કાવયલ જંગીર આપાલબીક
હસ્તીલ" કરી રાખવાની સુચના કીધી હતી, અને નામદાર
સરકારે તા. ૧૪ મી જુન ૧૮૬૬ ને દીને નીચલા કીધા
બાઉન્ડ પાડી એ નામ પસંદ કીધું, તથા એ હસ્તીલ એક
કાવયલની ખાઉરે સુખ્ય કરવી જુ કિયા કીધા વગર ખાલી
સુખ્યને હેકમ કીધા હતા :—

Resolution—His Excellency the Governor in Coun-
cil congratulates Mr. Cowasjee Jehangier on the
completion of this building, which will prove a lasting
memorial of his philanthropy.

2. In accordance with Mr. Cowasjee Jehangier's
express wish, His Excellency the Governor in Council
is pleased to direct that the Hospital be at once opened
without ceremony of any kind.

3. The Changes in nomenclature suggested by
Dr. Stovell and Hunter may be adopted, provided
that as regards the Hospital the alteration is not
distasteful to the gentleman whose name it bears.

(Sd.) J. KING,

For Chief Secretary to Government.

એ હસ્તીલ ખાલી સુખ્યા પછી ઇ. સ. ૧૮૭૦ માં
તેમાં જુદાં બનાવોખાના તથા નેડરોનાં રેકાંસો ખાંધવાને
થે કાવયલ એ બીજા ૩૫૦૦) આપ્યા હતા.

૧ સુખ્યાલ વિષ, તા. ૨૨ મી જુન ૧૮૬૬.

આ મકાનમાં નીચે સુખ્ય તરી ખાંધી :—

"પાંડા હેનરેબીનની ખરે

"આમે મકાન સુખ્ય તરી ખાંધીરાના જરૂરની.

તા. ૨૦ મી જુન ૧૮૬૬.

રોજ ૧ માહ ૧૧ (ઈ. સ. ૧૨૩૫) વર્ષદેવરી.

આજ દીને મરહુમ બાઈ માલેખાઈ તે મરહુમ થેક
ખરેખે અહમદજી પંચકીનાં વીધવાનાં હેમણમાં તેમની
પોતાની પુત્રીમાંથી તથા એશીઆએ મલી ૩૧૨૦૦), ધર્મખાતાં-
ઓમાં આપ્યા હતા. ૨

તા. ૨૬ મી જુન ૧૮૬૬.

થેક માલેખાઈ ખરેખે અહમદજી નામદાર મર-
કારે સુખ્યની સુખ્યાલ કારના પીળ જમન તરીકે
નેખા હતા. ૩

તા. ૨૬ મી જુન ૧૮૬૬.

રોજ ૧૦ માહ ૧૧ (ઈ. સ. ૧૨૩૫) વર્ષદેવરી.

આજ દીને મરહુમ બાઈ ખરેખેખાઈ તે થેક મનચે-
રજી પેથનજી વાડીઆનાં ધણીઆની તથા મરહુમ થેક
હેનરેબી અહમદજી વાડીઆનાં પેટીનાં હેમણમાં તેમની
પોતાની પુત્રીમાંથી ૩૨૫૦૦) ખાંધે ૩૩૦૦), તથા બાઈ
થેક ખરેખે હેનરેબી વાડીઆએ ૩૫૦૦) મલી ૩૩૦૦)
ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા. ૪

તા. ૧ મી માર્ગશીર.

વરેડાસ રેખેની લાહન ઉધડીઆથી સુખ્ય અને
સુખ્યાલ તરફ આવજાય કરનારા સુખ્યાલેની સંખ્યાઓમાં
મોટા વધારો થયાથી એ તરફ સુખ્યાલ કરતા દેશીઓના
ઉતારા મોટે મગવડ કરી આપવા માટે ઉતર તાલુકાના
રેખીય કમીયાર મી. બી. એમ. એલેસે ઇ. સ. ૧૮૬૪
માં કાઉન્સિલ એક સરકારી ઉપરથી નીચલા પારસી અહરેયો
તથા બાનુઓએ જુદાં જુદાં રેખેઓ આગમ નીચે સુખ્યાલની
રકમ ખરેખે ધર્મખાતાંઓ ખાંધાં આપવાને કમુક કીધું
હતું, અને નામદાર મરકારે તે બાબે તા. ૧૦ મી જુન ૧૮૬૫
ને દીને એક કાઉન્સિલ બાઉન્ડ પાડી એ અહરેયો તથા બાનુઓને
ઉપકાર માનવો હતા. એ ધર્મખાતાંઓ આમે વર્ષમાં
ખાંધાં તેવા થવાથી સુખ્યાલેના ઉતારાને મોટે ખાલી
સુખી હતા.

"અને વર્ષની કીધા કરવા માટે સુખ્યાલથી થેક દેશીઓ
"નશરેખાંજી ખીયતરીએ પોતાની અહમ જમન બીજા
"ખાંધાં આપ્યું. રોજ ૨૬ મા માહ ૧૦ મા શેબન-
"પાકી અને ૧૨૩૫ વર્ષદેવરી, તા. ૧૮ મી જુન ૧૮૬૬
"૧૮૬૬ ઇ. સ. ૧૧."

૨ અને જમન, તા. ૨૩ મી જુન ૧૮૬૬.

૩ ખાંધે મરકારે મોટા, તા. ૨૬ મી જુન ૧૮૬૬.

૪ અને જમન, તા. ૩૧ મી જુન ૧૮૬૬.

માં ૨૧૬ એકા આપણ હાનરેબલ રસંતમજી જમ-
શેહજી હજીઆઈએ ૩૧૧૦૦૦૦) ?

૧ માં ૨૦૩ની ઊપરી ધર્મશાલા બાંધવા માટે હાન-
રેબલ રસંતમજી જમશેદજી હજીઆઈએ તા. ૧૨ મી તર-
વેખર ૧૮૬૬ ને દીને નામદાર સરકારપર એક પત્ર લખી
૩૧૦૦૦૦) એક લાખની રકમ આપવા જણાવ્યું હતું, અને
તે માટેની જગા સરકારે પુરત આપવી તથા પુષ્પળની મ્યુની-
સીપાલીટીએ તે ધર્મશાલાની હરકાં ચરામ કરાવવી એવી
આજ્ઞા કીધી હતી. એ માગણી સરકાર તરફથી તેખના
ચેફેટરી જી. એ. ડી. રામરટસને તા. ૨૮ મી નવેમ્બર
૧૮૬૬ ને દીને હાનરેબલ રસંતમજી ઊપર નીચે મુજબ એક
પત્ર લખી ઊપકાર સાથે પાઠક રાખી હતી:—

No. 1807 of 1863.

General Department,

Bombay Castle, 28th November 1863.

To the Honorable Rustomjee Jamsetjee Jejeebhoy.

Sir,—I am directed to acknowledge the receipt of
your letter dated the 12th instant, offering the sum
of One Lac of Rupees to build a Dhurumsalla in
Bombay, for the convenience of Travellers of all castes,
on certain specified conditions.

2. In reply, I am desired to convey to you the
acknowledgments of His Excellency the Governor in
Council for your public-spirited and charitable offer,
and to inform you that an answer on the subject of
the conditions attached to your proposal will be com-
municated to you hereafter.

I have the honor to be &c.

(Sd.) A. D. ROBERTSON,

Officiating Chief Secretary to Government.

એ પછી હાનરેબલ રસંતમજીએ બીજા ૩૧૦૦૦૦) એ
ધર્મશાલાની ચરામને માટે આપવાને જણાવ્યું હતું, અને
મ્યુનીસીપાલીટીએ તેની હરકાંની ચરામ કરાવવા તથા તેના
વહીવટ અંદાવવાને તથા સરકારે તે માટે પુરત જગા આપ-
વાને કબુલ કીધું હતું. આ માટે સરકાર તરફથી તા. ૧૫ મી
સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૬ ને દીને નીચેના પત્ર આપ્યો હતો:—

No. 1601 of 1864.

GENERAL DEPARTMENT,

Bombay Castle, 15th September 1864.

To

THE HONORABLE RUSTOMJEE JAMSETJEE JEJEEBHoy.

Sir,

With reference to Mr. Officiating Chief Secre-
tary Robertson's letter No. 1807, dated the 28th
November 1863, I am directed by His Excellency the
Governor in Council to inform you that the Municipal
Commissioners for the Town and Island of Bombay
have accepted to receive charge of and maintain the
Dhurumsalla to be built with the money presented by
you for the purpose, and that Government recognize
your further liberality in presenting a further sum of
Rupees (10,000) ten thousand for the maintenance of
the Building.

2. With reference to paragraph 2 of your letter
dated the 12th November 1863, I am desired to inform
you that Government will endeavour to provide a

વાંદરા મધે સર જમશેદજી હજીઆઈ પારનેટે
૩૧૦૦૦૦) ?

પાઠકી ખાતે શેઠ ફરાંમજી નસરવાંનજી પટેલ ૩૫૦૦૦) ?

હમ્મર મધે બાઈ શુનાંબાઈ તે શેઠ ખરશેહજી ફરુજનજી
પારખનાં ધણીઆંનીએ ૩૧૨૦૦૦) ?

પારકી મધે હાનરેબલ રસંતમજી જમશેદજી હજીઆ-
ઈએ ૩૧૦૦૦૦) ?

ઉત્તરા મધે ડાવેજી લેડી આવાંબાઈ જમશેદજી
હજીઆઈએ ૩૪૭૫૦૦) ?

suitable site for the Dhurumsalla, and will be happy
to call on Captain Wilkies to submit a design, and
to undertake its construction through the Public
Works Department.

I have the honor &c.

(Sd.) H. E. JACOMB,

Offg. Under Secretary to Govt.

એ બાદ તા. ૨૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૫ ને દીને
પુષ્પળના મ્યુનીસીપાલ કમીશનર જી. આરથર યાંરેટે હાન-
રેબલ રસંતમજીને જણાવ્યા મુજબ એક આંદ જમશેદજીએ
ધર્મશાલા બાંધવાને માટે બી.એ. બરોડા રેલવેનાં યાંકંડ રોડનાં
રોડનની પાસેની તેણે ૫૪૬ ફરેલી જગા આપી હતી, અને
૧૮૬૬ ના જાનેવારી માસથી તેનાં યાંકાંડનાં આરકીટેકચર
ઇન્જનેર કપ્ટન કુલરનાં ઊપરીદારાં ઉકેલ બાંધકામ શરૂ થયું
હતું, જે ૧૮૬૮ ના ડીસેમ્બર માસમાં પુરું કરવામાં
આવ્યું હતું.

૨ વાંદરાની એ ધર્મશાલાપર તખી મારેલી નથી, પણ
તે બંધાવવા માટે સર જમશેદજી હજીઆઈ પારનેટે
તા. ૨૪ મી જાનેવારી ૧૮૬૫ ને દીને સરકારી તીજેરીમાં
૩૧૦૦૦૦) નો રકમ ભરી હતી.

૩ પાઠકીની એ ધર્મશાલાપર તખી મારેલી નથી, પણ
તે બંધાવવા માટે શેઠ ખરશેહજી નસરવાંનજી પટેલે તા. ૧૪ મી
નવેમ્બર ૧૮૬૬ ને દીને સરકારી તીજેરીમાં ૩૫૦૦૦) નો
રકમ ભરી હતી.

૪ હમ્મરની એ ધર્મશાલાપર તખી મારેલી નથી, પણ
તે બંધાવવા માટે શેઠ ખરશેહજી ફરુજનજી પારખે તા. ૧૦ મી
આપરેલ ૧૮૬૫ ને દીને સરકારી તીજેરીમાં ૩૫૨૦૦૦) નો
રકમ ભરી હતી.

૫ પારકીની એ ધર્મશાલાપર નીચે મુજબ તખી
મારેલી છે:—

"This Dhurumsalla was erected in the

Yezdezdees era 1235

Christian year 1866.

Sumvat 1923.

for the accommodation of travellers

by Rustomjee Jamsetjee Jejeebhoy, Esq of Bombay.

Architect, Lieut. C. Maut, R. E.

Cost Rs. 10,000."

૬ ઉત્તરાની એ ધર્મશાલા રેલવે રોડનની સાંજે
ન બંધાવનાં ત્યાંનાં આનંદમયકાંચની નજરીમાં લેડી
આવાંબાઈએ બંધાવી આપી છે. તે ઇ. સ. ૧૮૬૮ માં
બંધાઈ તેવાર થાય હતી.

વલમ્બા મધે શેઠ મેહરામજી માણેજી વાડીઆએ
પોતાના મુરખી શેઠ અરમેદજી ફરદુનજી પારખને
નામે રૂ૧૫૦૦૦).^૨

મુરખ પાતે શેઠ અરમેદજી ફરદુનજી પારખ પોતાના
બાલા મરહુમ શેઠ ફરદુનજી ચોરાખજી પારખને
નામે રૂ૨૫૦૦૦).^૨

આએલ મધે બાઈ મેહરબાઈ તે મરહુમ શેઠ ફરદુનજી
ચોરાખજી પારખનાં બેટીની પુત્રીમાંથી શેઠ અર-
મેદજી ફરદુનજી પારખે રૂ૧૨૦૦૦).^૩

અરમ મધે હાનરેબખ રમતમજી જમશેદજી છજી-
બાઈએ રૂ૨૦૦૦૦).^૪

તા ૧૬ મી આગસ્ટ.

જરમજીવાલો પ્રેક્ષર એ. બૉપ કે ને આજ ૧૦
વર્ષ થયાં કુનાની પુરાતમ બાપાઓની શોધમાં પુતાથાલે,
અને જ્ઞ બાપાને લગતી તેની શોધથી પુરોપમાં આપણા
ધર્મ વિષે ધણુંક અજાણું પડ્યું છે, તે જ્ઞક વિદ્વાન

૧ વલમ્બાની એ ધર્મશાલા પર નીચે પ્રમાણ તપ્તી
મારેલી છે :—

"The Cursjee Furdoojee Farukhi Dhurumsalla,
erected A.D. 1866 at the expense of Birmajee
Maneckjee Wadia Esq. as a token of his esteem and
gratitude to Cursjee Furdoojee Farukhi Esq.
Architect, Lieut. C. Mant, R. E.

Cost Rs. 15,000."

૨ મુરખની એ ધર્મશાલા સર્વેથી પેલી બંધાઈ
તૈયાર થઈ હતી, અને તે તા ૪ થી ડીસેમ્બર ૧૮૬૪ થી
મુશરરાના બિતરણે ચાલે ચાલી ચૂકી હતી. એ ધર્મશાલા-
પર તપ્તી મારેલી નથી.

૩ શાએલની એ ધર્મશાલા પર નીચે પ્રમાણ તપ્તી
મારેલી છે :—

"Dhurumsalla

Erected A.D. 1866 at the expense
of

By Merbye the daughter of Furdoojee Sorabjee
Farukhi of Bombay.

Architect, Lieut. C. Mant, R.E.

Cost Rs 12,000"

૪ જમખની એ ધર્મશાલા પર નીચે પ્રમાણ તપ્તી
મારેલી છે :—

"This Dhurumsalla was erected in the

Yezdezerde era 1225

Christian year 1866

Somant 1922

For the accommodation of Travellers
By

Rustumjee Jamsedjee Jeebhoy
of Bombay

Architect, Lieut. Col. G. Mant, R. E.

Cost, Rs. 20,000"

અહમ્મને એક ટેક્ષીગોનીઆજ આપવા માટે પુરોપમાં એક
ફંડ ઉભું થયું હતું. આ ફંડમાં અતરેના પારસીઓથી
કાંઈક મદદ મેળવવાને બરલીનથી પ્રેક્ષર વેપાર એક મર-
કબજર શેઠ અરમેદજી રમતમજી કામાજી ઉપર મોકલ્યું હતું,
જેમાં તેણે અતરેના પારસીઓ પાસેથી રૂ૫૩૧૧૨ બરાબર
ચોકળા હતા.^૫

તા ૨૦ મી આગસ્ટ.

ખજાલ ઇલાકામાં ઓરીયા, ચીત્રાગોળ, કટક, બાલા-
સોર, વગેરે પ્રાંતોમાં મોટા કુકાલ આવવાથી ત્યાંનાં ગામડાં-
ઓના હજારો લોક ધાકને કમકતા ઘેર તરફ નાશી આવ્યા
હતા. તેઓને તેમજ મધરાજ ભણી આવતા કુકાલમાં નાથ
પાત્રાઓને ધર્મી યજ્ઞ અતરેની મદદ ચોકલવા માટે ચોકસ
કારણોને લઈ જાહેર મુખા ન બરતા ઉધરાંયું વગેરેની
ગોઠવણ કરવા માટે નામકાર સરકારે ૩ ઇંગ્લેઝ, ૨ હિંદુ,
૧ ચાકુધી, અને ૩ પારસી (હાનરેબખ ફરમજી નથરવાંજી
પટેલ, સર જમશેદજી છજીબાઈ બારોનેડ, અને શેઠ કાવ-
શજી જંગીરજી રેડીમીની) અહમ્મોની એક કમીટી નેમી હતી.^૬

૫ આ રૂ૫૩૧૧૨ ના ઉપર થયા તે પ્રેક્ષર
વેપાર જીવર શેઠ અરમેદજી રમતમજી કામાજીએ ચોકલી
આપવાથી તે વિદ્વાન અહમ્મ તા ૫ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૭ ને
દીને તેની પોંઘ ચોકલી-તેમાં જણાવ્યું હતું કે પ્રેક્ષર
બૉપની પુખી જરમજીનીઓએ ખુલ્લે તેથી તેઓને થણા
આનંદે બિખર્યો છે.

આ રૂ૫૩૧૧૨ નીચે પ્રમાણ બતા :—

(૧૦૦) રાહુમાએ માનવીઅસનાન સબા તરફથી,
(૩૫૭) જરમજીની દીનની બોલ કરનારી ચંડલી તરફથી,
(૩૫૦) માણેજી અરમેદજી સરાર, પરાતનજી હોરખજી
કામાજી, હોરાખજી હોરખજી કામાજી, અરમેદજી રમતમજી
કામાજી, (૩૨૫) જનચેરજી હોરખજી કામાજી, ચોરાખજી
શાપુરજી બંગાલી, (૩૧૨૮૮) રૂ૨૫ ની અંદરની રકમ.

એજ પ્રમાણ કરાંચીના જરમજીનીઓએ પણ એ ફંડમાં
રૂ૧૦૦ બધાં હતા તેનો ૧૦) ૧૧, ૨) શીર્ષક અને ૧)
પેનીના હારદ શેઠ હોરખજી ચોરાખજી કામાજીએ તા ૦
૭ મી આગસ્ટ ૧૮૬૭ ને દીને પ્રેક્ષર વેપાર જીવર ચોકલી
આપેલા હતા.

પ્રેક્ષર બૉપ એ પછી એક વર્ષે ઇલાકે તા ૨૭ મી
આગસ્ટ ૧૮૬૭ ને દીને જરમજી મધે મરજી વાગ્યો હતા.

૬ રાહજી બૉપ ઇંડીઆ, ૨૨ મી આગસ્ટ ૧૮૬૬.
એ ફંડ મધે હેરી રામજીનીઓએ તથા સર્વે સરકારી
અજમલરોએ નાણાં ભરવાં તેમજ ભરવેલાં હોવાથી તે
રૂ૨૭૮૮૧૮—૮—૮ થું થયું હતું. પારસીઓની એમાં
નીચે પ્રમાણ રૂ૧૬૪૪૩૩ ની રકમ હતી :—

(૧૨૦૦) અરદેસર હોરખજી વાડીઆ, (૨૧૦૦)
દીનરાહજી માણેજી પીટી, જનચેરજી હોરખજી કામાજી,
રમતમજી રાહાખજી કામાજી કુંવેની, (૩૭૦૦) મરહુમ નરાર-
વાંજી જનચેરજી કામાજીનાં ધર્મયાત્રામાંથી, (૨૫૦૦) સર
જમશેદજી છજીબાઈ બારોનેડ, રાહજી ચંડલીની કુંવેની,

તા ૨૦ મી આગસ્ટ.

કેતાબ અમ ફેદરેશનમાં પેહલવી અને હુન્નવારેશ બાબનાં અંગ્રેજી લખાણુ બાબે તામીમ્ ફેમ વિદ્વાન મોનશીયો ગેનામે પ્રેરિયર મોહક ઉપર લખેલા કાગળ

જાણિકાઈ અને ચેરલવાઈ, મેહરાંબ નશરવાંનલ ચીર-વાઈ, (૩૩૦૦) ફેરમખલ જનમેરલ કાખાલના ઓકરામી, (૩૨૫૦) ધર નમશેઈલ ઇત્તેમાઈ પારસી પેતીરીયઈ ઇન-સીયુરની ઓડીઆની નિશાલના શિક્ષક અને શામે, (૩૨૦૦) ફેરમખલ પઠમનલ ઘાડીઆ, દોરામલ પાંજોરલ કાપર, એલેલ રાંચલ આલેલસની કુંપની, મેહરાંબલ ઇત્તેમાઈના ઓકરામી, નવરોજલ જંગીરલ ગાખીઆ, એક પારસી કંપાકર, જાણિક અને દામાઈ કાવશલ દમલવાલા, (૩૧૭૭) પેશતનલ અને દોરામાઈ રાંચલ કાખાલની કુંપનીનાં જાણિક, (૩૧૫૫) નશરવાંનલ પઠમનલ મોરીના ઓકરામી, (૩૧૦૫) મરદુમ ફેરમખલ પઠમનલ ઘાડીઆનાં આતશમેશાંના ગામેદા, (૩૧૦૮) અલેખંડરા મરદમ સુકની ઓડીઆ, (૩૧૦૦) તેહરેશ નમશેઈલ દેસાઈ, એક પારસી વીધવા, કાવશલ અને પાલણુલ ધનલમાઈ પાંજીવાલા, હીરલમાઈ અને રાંચલ ફેરમખલ ચેનના, રાંચલ અને ચોરામલ કુંપરાઈ પાક, હીનચાલ દામાઈ ગાંધી, ખરશેઈલ પઠમનલ (ચેનના) ની કુંપની, રૂચતમલ ચોરામલ કમીયરીવાલા, રૂચતમલ ખતમેરલની કું; રૂચ-તમલ ધનલચાલ કપરાંન, મેહરાંબલ ખરશેઈલ ઘડીઆની, ખરશેઈલ રૂચતમલ કાખાલ, (૩૮૮) રાંચલ નશરવાંનલ એગઠેલા વનાકુચર રૂકુપના શિક્ષક તથા વિદ્યાર્થીઆ, (૩૭૫) કાંવાલા ચેરલવાના પારસીઆ, એમ. એડ વી. બી. કાવાલની કું, (૩૧) બી. એડ એ. ફેરમખલની પેડીનાં જાણિક, (૩૧૦) ઇત્તેમાઈ એલેલ અપુના ઓકરામી, (૩૫૧) પેશતનલ બાપુલ કુમીઆ, (૩૫૦) એલેલ ખર-શેઈલ બનાવવાનાની કલમ, મોરી એલેલ રાંચલ અખાલા, એચ. પી. ધનલચઈની કું, ચોરામલ શાપુરલ બંગાલી, એલેલ પાલણુલ ખાલકીવાલા, મરદુમ જંગીરલ નવરોજલ ઘાડીઆને નામે, જંગીરલ ચુસતાલ, મીડીમાઈ, જહોને એક પારસી, ઇવાલ રનલ જહોના ઓકરામી, કાવશલ મેહરાંબલ કચોદાઈ, નવરોજલ ખરશેઈલની કું, (૩૪૧) એક પારસી કુંપ, (૩૩૬) એક નરપીસ્તી, (૩૩૩) કોચ-માઈ બીજાલ કાંગાની રૂકુપના વિદ્યાર્થીઆ, (૩૩૦) મરદુમ ખરશેઈલ જહનલ પચઈને નામે, (૩૨૫) એક અંગીમ નરનેશાની, નશરવાંનલ ચાંદામાઈ, રૂચતમલ ખરશેઈલ ઘાડીઆ, કાકર મેહરાંબલ ચોરામલ ખરાચ, એ. ડી. મોરીની કું, મેહરાંબલ હીરલમાઈ આલકીવાલા, જમશેઈલ કોચામાઈ રાંચીસ, ચુનાઈમાઈ, ખરશેઈલ, આવાઈમાઈ, એલ-લ દામાઈલ લંગડની કું, જાણિકાઈને ચોરામલ શાપુરલ ઇનમેરનાં ધણીઆની, નશરવાંનલ રાંચલ ધીચલ, (૩૫૧૮) ૩૨૫) ની અંદરની રકમ.

સુરતથી એ રકમ ૩૧૬૭૭૫ નીચે મુજબ પારસી-એએ નરી ચેરલવા હતા :—
(૩૧૦૦૦) ખરશેઈલ મેહરાંબલ રરેર તથા ધણી-આની પીરિનખઈ, (૩૧૦૦) બાઈ અમુખઈ તે મરદુમ મેહરાંબલ ફેરમખલ રરેરના પેડી, (૩૬૭૫) રમદમવાના પારસીઆએ હસત રૂચતમલ જમશેઈલ કાપડીઆ, (૩૫૧)

અને તે ઉપર એક ખીજ વિદ્વાન મોનશીયો.ગ્રેન ખચે કરેલી શરેહુડુ પ્રસત્ર કાનુની સરકારને ખરચે પારસી મધે આમે માસમાં ઇવાઈ પ્રગટ થયું હતું.?

તા ૨૧ મી આગસ્ટ.

રોજ ૩ મહ ૧૨ (ચિ) ૧૨૩૫ ચનદેવરડી.
મશુ—દામાઈ મેહરાંમલ તારાપોરવાલા—ઉપર વર્ષ ૫૫) થેક મેહરાંમલ ભીમલ તારાપોરવાલાના વડા હીકરા. એવલુ ઈ ૨૦ ૧૮૩૨ માં પોતાના બાબના વિવાઈ થેક નશરવાંનલ પેશતનલ વડીલ, રનચાલ પેશતનલ વડીલ, (૩૫૦) જમશેઈલ કાવશલ એડી, (૩૨૮) મરદુમ દામાઈ નશરવાંનલ મોરીનાં આતશમેશાંના ગામેદા હસત દસ્તુર કૅપરાઈ દામાઈ, (૩૨૫) ખરશેઈલ એલેલ કમીયાનાં-વલા, નશરવાંનલ દોરામાઈ પાંચસડેચ, પેશતનલ ખરશેઈલ એડી, કાવશલ નવરોજલ સુરીમર, (૩૧૫૮) ૩૨૫) ની અંદરની રકમ.

ખરચથી ૩૬૭૨) નીચે મુજબ પારસીઆએ ચેરલવા હતા :—

(૩૭૫૬) એલેલ જનમેરલ કંપાકર હસત, (૩૭૨૬) રૂચતમલ ચોરામલ હાલ હસત, (૩૫૦) પઠમનચાઈ મેહ-રાંચલ વડીલ, (૩૨૫) રૂચતમલ ચોરામલ હાલ, નશરવાંનલ પઠમનચાઈ, રફૂનલ હવલુલ, પઠમનચાઈ મેહરાંચલ મેહરાં, જમશેઈલ કોચમાઈ વખાલીઆ, મેહરાંચાઈ દામાઈલ મુનચના, (૩૬૦) ૩૨૫) ની અંદરની રકમ.

૩૨૧૨) દમલ, હાવારા, વગેરેના નરપીસ્તીઆએ હસત થેક મલેલ કાવશલ દમલવાલા.

૩૧૧૭) અંદેવીના નરપીસ્તીઆ તરફથી હસત કાક-ર ખરશેઈલ જમશેઈલ હીમરીમર.

૩૭૮૫) ચુનાતના ઇનમેશાંના પોસ્ટ માસતર થેક ખરશેઈલ પાલણુલ લાલકાકાએ હીમરાવી મેહલેલા.

૩૫૬) દમલની હાનરેમલ રૂચતમલ જમશેઈલ ઇત-માઈવાલી થેક રૂકુપના વિદ્યાર્થીઆ.

૩૭૨૫) અંદેવીની કાવશલ જંગીર રેડીમનીવાલી મુખ્ય વિદ્યાર્થીઆ હસત રૂડ-માસતર ચોરામલ જન-મેરલ માગનીઆ.

વળી આ દુકાનની ખચર અનર પેઠંચનાંવાર કાવેજર લેડી આવાંખઈએ પોતાના હીકરા થેક રૂચતમલ જમશેઈલ ઇત્તેમાઈની ખાચર તે ૩૧૫૦૦) ખરમાડ કલકતે ચેરલવા હતા, જે પિચેની ખચર તયાની બંગાલ હરકાએ ખાચ વધારે કાઠી લેકાકેને કીધી હતી. એજ મુખ્ય થેક પઠમનલ ઇત્તેમાઈએ પલુ ૩૫૦૦) કલકતે ચોરામલની આઈ લેકે વીન-સંકે ડી પાલના વાઈસ-મેસીકેટની ખાચર તે ખરમાડ ચેરલવા હતા. એ હીરાંન લેડી આવાંખઈએ ૩૮૦૦) ની રકમ ખરમાડી ચરમા ખાતે પલુ ચેરલવી હતી.

૧ "Lettre A. M. Mohi, sur un passage du kitab F.F. Firist, relatif au Fehlevi et au Huzvarech. Par, M. Ch. Ganneau, avec quelques observations sur le même sujet. Par, M. Deenbourg. Paris. Imprimerie imperiale MDCCCLXVI."

૨ થેક જંગીરલ દામાઈ તારાપોરવાલાના બાબ.

વીકાજ મેહરજીએ ચીન મધે "આપુજી વીકાજ" નાં નામથી ઉઠાડેલી પેહડીમાં તે તરફ ગયા હતા. તે પછી અતરે આવી ઈ. સં. ૧૮૩૯ થી તારાપોર મધ્ય રેલ્વેલાઈ ક્રીક હવું, અને ત્યાં પોતાની બાપી કી ભગીરેનો વહીવટ સ્થાપતા હતા. ત્યાંના મધ્યે જરૂરોશીઓ એમને પોતાના વડા અકાબર તરીકેનું માન આપતા હતા. ઈ. સં. ૧૮૪૫ માં તારાપોર મધ્ય ભાગથી નામના લશ્કારાએ પાડેલી હુકમે લીધે યોડા રહેવાના માથે કીલામાં બાર્ડ બેસા હતા, તે વેળાએ એઓએ ઘણી હીમત બતાવી યોડોને મદદ કીવી હતી, તથા તે લશ્કારને ગામની બાહરથી નડાડયો હતો. એવલુનું મરણ તારાપોર મધ્ય નીવજ્યું હવું, અને એમનાં રવાને ગયા મારત્ય માત્રમાં તારાપોર મધ્ય પરકાષમાં નવાં દોખમાં પેહલવેહલું અવકાશ જ્યાં પેહલાડવામાં આવ્યું હવું.

તા. ૨૪ મી આગસ્ટ.

કરાંચીવાલા શેઠ પેશવતજી દીનગાદ મીનવાલા જેઓ નવા કામેલા પ્રમાણે અતરેની મેથરસ કમીવધાડ અને પીચ સોલીશીરેની પેહડીમાં આરટીકડ કસાર્ક હતા તેઓએ સોલીશીરેની પરીક્ષા ક્ષેત્રમાંથી પસાર કીવી હતી. પારસીઓમાં પેહલવેહલા એવલુ સોલીશીરે તરીકે પસાર થયા હતા.

તા. ૩૧ મી આગસ્ટ.

રોજ ૧૩ માઈ ૧૨ (શિ.) ૧૨૩૫ યન્દેજરી.

એક મધ્યે અંજીમનના ઉદ્ધારતાથી એક એરચજી કાચજી ગારાની આગેવાંની હેઠળ પાહડ ઉપર એક દોખનું બંધાવી આજ દીને પરકાજી હવું.

૧ યોમ્મે ગેરેટ, તા. ૨૫ મી આગસ્ટ ૧૮૬૬.

૨ એ દોખાંપર નીચની તખી જારેલી છે:—

"પાક દાદાર હોરમજદ એ મીનોઈ ઇઆને ગેરીનો
" સાહેબ તેનાં મુખારક નામથી જીવી જરૂરીશત અવકાશને
" જાન અનેયોરેવાંની શરત અને નેક રેનોખાઈથી આગે
" દોખનું તથા સગડી તથા રસની દેવાલ સરેયે થી એદનના
" જરૂરીશતની અંજીમનના પરમથી અને કંઈએક થી
" મુખાઈના જરૂરીશતનીએની મદદથી એએદ એરચજી કાવ-
" શજ ગારાના હીલીવંથી બધીજો. એ મકાન આજ
" દીનથી જરૂરીશતની કાવડા મુખ્ય વાવરવાને અંજીમનને
" અવકાશ કીધું. રોજ ૧૩ મે તેસતર તીરે માઝા ૧૨
" ને ને અવકાશરમદ અને ૧૨૩૫ ઇઅનદેજરી. તારીખ
" ૩૧ મી આગસ્ટ ૧૮૬૬ ઇસવી. સર્વત ૧૮૨૨ આવન
" ૧૬ ૬ ને વાર ચારે."

એ દોખાંમાં રડમાં શેઠ જનચેરજી હોરમજદ કાખ-
જીએ ઈ. સં. ૧૮૬૪ ના આપરેલ માત્રમાં ઇઅનડથી
મુખાઈ પાછા રસની પતે ૩૧૦૦૦ ની રકમ ભરી હતી.

એ દોખાંને લખતી શમડી તથા કુચો તથા પાહડ હોર-
મજનો રહેતો એકનવાલ શેઠ એરચજી મલિકેટ દોખા-
વામાં એકથી અંજીમનને દખલ કીધી હતી.

તા. ૧ લી સપ્ટેમ્બર.

એક ડોશાભાઈ બીખાજી કાંગા અને શેઠ ધનજીભાઈ
ચાપુરજી બાટલીવાલાએ મતી "દિરજ ઇંગલીશ એડ યુન-
રાલી સ્કુલ" નામની શરૂઆતથી તે જોતીકુલેશન મુસીની
કેસવણી આપવાની એક સ્કુલ મુખાઈનાં કોઠ મધે ઉઠાડી હતી.

તા. ૧ થી સપ્ટેમ્બર.

શેઠ ધનજીભાઈ કુરાંમજી પેરેજને નામદાર સરકારે
મુખાઈના એક જમડીય આંદ પી થીમ અથવા મુલેહના અમ-
લદાર નેમ્યા હતા.

શેઠ એદલજી ફકીરજીને નામદાર સરકારે કરાંચીની
મુખાઈ કાઠ કોરટના કસાર્ક નેમ્યા હતા.

તા. ૮ મી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૧૬ માઈ ૧ (કો) ૧૨૩૬ યન્દેજરી.

મરજી—કેકોખાદજી મનચેરજી મુકાં શ્રીરામ—ઉમર
વર્ષ ૫૬) દરુર મનચેરજી કેકોખાદજી મુકાં શ્રીરામના બીજા
દીકરા. એવણે ઈ. સં. ૧૮૩૦ માં પેહલાર ઉપોગી સંસાર
એપડી, ઈ. સં. ૧૮૩૬ માં વીસરદ તથા ઇરાની પેરેની
આખી માએની, તથા વંદીદાદના મુખાઈય હનતેખાએના
મુખાઈમાં તરજીમ, તથા ઈ. સં. ૧૮૪૮ માં મરજીમ
મુકાં શ્રીરામ બીજા કાચીયાલી દમ્માતાર કેતાએની ફાર-
સીમાંથી મુખાઈમાં તરજીમ કરી પાદેર પાડ્યો હતો.
તા. ૧ લી આગસ્ટ ૧૮૪૬ થી એવણે શેઠ નવરોજી
દોરાબજી ગામે તથા દરુર અવકાશ આરજી કુરાંમજી રખાડી
માથે મતી "મમાઆર દરખુ" ઇલાખાંનું તથા વર્તમાન
પત્ર કાઢવા માડ્યું હવું. એ કારખાતાંમાંથી શેઠ નવરો-
જી દોરાબજી ગામે છુટા પડવા પછી તા. ૧ લી આગ-
સ્ટ ૧૮૫૮ થી શેઠ કુરાંમજી પારશીજી પ્રીરને ભાગવા
કરી એવજી પોતાનાં મરજી મુસી તેમાં શામેલ હતા.

તા. ૬ મી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૧૭ માઈ ૧ (કો) ૧૨૩૬ યન્દેજરી.

આજ દીને મરજીમ શેઠ દાલીભાઈ નોચરવાંનજીમાં
કદમી આનચમેહરાંમી શાવગરેહનાં જશનની મીબલમમાં
દરુર શોરામજી રમતમજી મુકાં શ્રીરામનાએ "૧૮૫૫ ના
એરચજીના હોગામમાં ફોરમાશ માનનીએ ગરૂલવી કરી ને
કુખ પોતા ઉપર એ ચી લીધું છે તે વિષે પચેમાંની જોડે
કરી તે અજીમ પુદરતાના સાહેબની દરગાહમાં તોખેટ ઉતાવી
મતી માગવા" વિષે એક વાએમ કરી મંજૂરાવી હતી.

૩ એ રજીમ મધીથી શેઠ ધનજીભાઈએ ઈ. સં. ૧૮૭૫
માં પોતાનો અવકાશ છોડ્યો હતો, અને તે એવજી એક
ડોશાભાઈએ ઈ. સં. ૧૮૮૧ મુસી સ્થાપી હતી. એની
આગમજ ઈ. સં. ૧૮૫૫ થી એક ડોશાભાઈએ એક
એએકો વળાંકુલર સ્કુલ મુખાઈનાં કોઠ મધે ઉઠાડેલી હતી.
૪ યોમ્મે મવરમેટ ગેરેટ, ૧ થી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૬
૫ મુખાઈ સમાચાર, તા. ૧૭ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૬.

તા ૦ ૬ મી અપ્રેમયર.

રોજ ૨૨ માઈ ૧૨ (ચિં) ૧૨૩૫ યન્દેવરદી.

આજ દિને મરહુમ બાઈ નવાજબાઈ તે શેઠ દીનચા-
હજી હેરમજી બાઈલીવાલાનાં ધણીમાંની તથા મરહુમ શેઠ
વાલજી પેશનજી બાઈલીવાલાનાં પેટીનાં ઉકમણીમાં તેમનાં
માસુ બાઈ મોડીબાઈ તે મરહુમ શેઠ હેરમજી પેશનજી
બાઈલીવાલાનાં વીધવાએ ૩૦૫૦) ધર્મ આતે આપ્યા હતા.^૨

તા ૦ ૧૦ મી અપ્રેમયર.

રાહનુમાએ માલદીઅમવાન મળા તરફથી તેના સરવ-
મીન શેઠ ૧૧૨૧જી કરકુનજીનાં નામને ૩૧૫૦) નો ધના-
મના એક રેસાલો " પરસ્તેશ કરવાને લાયક એકલો પરવર-
દેગાર છે " એ બાબદ ઉપર એ ૦ પુરચેદજી મીનોચેહરજી
કેટલીએ લખ્યો હતો તે રેસાલાનું એક ચેલાંકું એ મળા
તરફથી પ્રગટ કરવામાં આવ્યું હતું.^૨

તા ૦ ૧૨ મી અપ્રેમયર.

પૂણાં મધે ફકરુલો તથા વનરપતીનું એક મોટું પ્રદર્શણ
નામદાર ગવરનર સર બારટન કીઆરનો પ્રયુગપણું હેઠલ
શેઠ રમતજી ભગચેદજી છટબાઈએ બંધાવેલા " નવ-
સારી હાલ " વાસા સુચેલીત અને કુશરે બંગલામાં
ભરાઈ હતું. એ પ્રદર્શણની કમીડીમાં મોટા મોટા હિંદુ
અમતદારો તથા એકત્ર પારસી મહરજ-બાંનબાહુર પદ-
મજી પેશનજી હતા.^૩

તા ૦ ૧૫ મી અપ્રેમયર.

શેઠ કાવચજી શેરામજી પોષે " કોનોસોજી " અથવા
કાળમાન વિદ્યાને લગતું એક પુસ્તક હિંદીજીમાં રચી હિંદુ-
વાંડી છાત્રી મંગાવ્યું હતું.^૪ એ પુસ્તકમાં દરેક દેશના
મંત્રીની ગણતરી તથા તેના દાહડાવારનું બ્યાન કહ્યું છે.

૧ બધે ભયદી, તા ૦ ૧૨ મી અપ્રેમયર ૧૮૬૬.

૨ " પરસ્તેશ કરવાને લાયક એકલો પરવરદેગાર છે.
એ બાબતમાં રેસાલો નવરોજજી ૧૨૬૧જી ધનામને નીચા
બનાવનાર, કીરવદ પુરચેદજી મનચેરજી કરેલી. સવણ
નરોજીશીએને વાકેર કરવા સારું રાહતુજીએ માલદીઅમવાનાં
સવાની કારોબાર જંકનીએ છપાવી પ્રગટ કરેલી. મુબઈ,
દક્ષિણ આશકારા છાપાખાનાં છાપેલી. સને ૧૨૩૫
હમ્મલજીનરી. સને ૧૮૬૬ ઇસવી."

૩ રાહમજી આઈસી આજી, ૧૮ મી અપ્રેમયર ૧૮૬૬.

૪ " Cowasjee Patell's Chronology, containing
corresponding dates of the different Eras used by
Christ ans, Jews, Greeks, Hindus, Mohammedans, Parsees,
Chinase, Japanese, &c. By Cowasjee Borahjee Patell.
London: Trubner and Co, 60, Paternoster Row.
MDCCCLXVI"

૫ નીચલા સનેઆની ગણતરી એ પુસ્તકમાં આપેલી છે:-

૩મી, યુનાની, ખ્રિસ્તી, શોત્રીઅન, સીંદ્વીઅન,
આનદીએક, ઇસ્ત્રાએલ, આબીડીનીઅન, યાહૂદી, નેબોને-
સર, ચીસર, આરબીનીઅન, યન્દેવરદી, નરોજીશી, કીંચ
રીપાલીક, લીબરી, ચીનાઈ, નેપાલીસ, રીબેરી, વરપીચી,
પત્તારિ.

તા ૦ ૨૦ મી અપ્રેમયર.

એ ૦ કાવચજી મનચેરજી મોદીએ " દાદે નરોજીશી"
નામનું માલદીઅમજી દીનની બાબદમાં એક ચોપાનકું
છપાવી પ્રગટ કરીું હતું.^૧

તા ૦ ૨૫ મી અપ્રેમયર.

રોજ ૩ માઈ ૧ (ચિં) ૧૨૩૬ યન્દેવરદી.

નવસારી મધે આજ દિને રીયવનનાં નંચનની કિઆ
પુરી યથા બાદ દરતુર રમતજી કોકોબાદજી મેહરજી રાંણુએ
"માણસુ ભતને સરઆપથી રેહવાની ભર" એ બાબદ
ઉપર એક વાચેલ કરી મેંબસારી હતી.^૭

તા ૦ ૨૫ મી અપ્રેમયર.

મુંબઈની સર ભમચેદજી મદદેસાવાલા એ ૦ શેહરી-
આરજી દાદાબાઈ ભર્યાએ આજ દિને ભર્યા મધે શેઠ
મેહરામચાહ ધતજીભાઈ રૂકયાલા (ખંભાતા) નાં મકાનમાં
નરોજીશી ધર્મની ગણવામેગ બાબદે તથા એ ધર્મને લગતી
સુરખ બંડમાં થપ્પી મોષો વિષે એક બાપાણુ કરીું હતું.
સરનશીતની પુરસી દરતુર મીનોચેહરજી અમરંદીઆરજી
કામદીનજીને આપવામાં આવી હતી, જેવણે પ્રથમમાં આપણું
ગણું શાલ આખર ધણું તેમાં ને ગોનાહ થવા હોય તેની.
ગોદાતાકાથી માંડી માહવા અને આવણું શાલ તમામ
આમમને મુખારક થાએ તે વિષે દોઆ ચાલી, જેમાં આખી
મનચેરે ઉભા થાઈ શમિતગીરી ખતપી હતી. એ ૧૪લી
ભાપાણુ ચાલુ થયું ને રાી કસોકે પૂરું થયું હતું.^૮

તા ૦ ૮ મી અપ્રેમયર.

રોજ ૧૬ માઈ ૧ (ચિં) ૧૨૩૬ યન્દેવરદી.

મરજી—માણેકજી મેહરજીનજી મેહતા—ઉમર વધે
૬૮). શેઠ મેહરામજી ભીખાઈ મેહતાના વડા ઘોડા
એવણુ સર ચારલસ ફારબમની કુંખનીના ગોડાઉનકોવર હતા,
અને લાંબી મુદત પ્રમણિયપણેથી ત્યાંજ રહેલા હતા. ઇ ૦ સ ૦
૧૮૪૦ થો નામીયા સર ચારલસ ફારબજી બારેનિરે પોતાની
અવરેની આશીયનાં ગામડી કામદારને મોટે પોતાની વાદા-
સની એકઠી ચીજ જંકતથી ભેટ મોકલી, તેમાં એવણુને
મોટું એક કીમતી રૂપાંતી દાણડી હતી.

૬ " દાદે નરોજીશી, ઇઆને હેરમજી પોતાની
પત્નીતર મજીઅમની રીનનો દાદ ઇનસાર નરોજીશીની ખાસતે
રોહલેએય તેની શમિતી બતલાવામાં ધરમનાં અવશયા
વાંલી સુધાંનાં ધણીએક પુણકીમાંથી સુવ અસુવ બાબદે
જુદી પાડી દેવાડાને સુખતેશરમાં ભેલાયો. એ ૦ કાવચજી
મનેચેરજી મોદીએ કરી આવ્યું. પરશમાં છાપેલી.
મુંબઈ, સને ૧૨૩૫ હમ્મલજીનરી—૧૮૬૬ ઇસવી."

૭ મુંબઈ ચાણુક, તા ૦ ૧૦ મી અપ્રેમયર ૧૮૬૬.

૮ રાસત ગેરનાર, તા ૦ ૭ મી અપ્રેમયર ૧૮૬૬.

તા. ૧૨ મી અક્ટોબર.

મુંબઈના કોટ માહેલું પાનર કાઢી નાખી તે નવી બંધાતી (કાફરડ) મારકીમાંજ સાચે રાખવાની ચત્તાવાહા-એના વિચાર હાવાથી તેની સામે કોટના રેહવાસીઓની ૧૫૦૦ ચણીની એક અરજ લઈ ચાર પારસી યહરચો (ચેડા) શાપુરજ પેશતનજ માકાબચાના, પેશતનજ બેદરમાંજ દાંત-રા, રૂચતમજ બેદરમાંજ મીનીચેગ અથવા પાપા, ભીમજ-બાઈ બેદરમાંજ મીચતરી અથવા મારીનજ) ત્રુ એક રૂબ્રુ-ચન પુણે નામદાર ગવરનર ઝર બારડલ કીઅરની હાથુ-રમાં ગણુ હવું. નામદાર ગવરનરે તેઓની માન સાચે શોકા-કાત લીધા પછી એ બાબદ ઉપર મ્યુનીસીપાલ કમીશનર સાચે મત્રજત કરી ધીઆંત આપવને કબુજાત આપી હતી. ૨

તા. ૧૪ મી અક્ટોબર.

આજ દીને મરહુમ શેઠ કાવચજ હોરમજજ રસ્તમ ફરાંમનાં ઉકમંજામાં તેમની પોતાની પુંજામીધી તથા લીધવા બાઈ યુનાબાઈ, દીકરા શેઠ અરદેશર કાવચજ રસ્તમ ફરાં-મનાં અને દીકરી બાઈ જાહજી તે શેઠ બહમનજ હોરમ-જજ જ્યાંવાકાનાં ધણીઆનીએ મઘી રૂ.૧૬૦૦) ધર્મ આતાંઓમાં આપ્યા હતા. ૨

તા. ૨૫ મી અક્ટોબર.

રોજ ૩ માહ ૨ (ચિં) ૧૨૩૬ યહરજરદી.

મરજ—પાલજીજ હોરમજજ કાપડીઆ—ઉમર વર્ષ ૫૫) એવજી પ્રથમમાં ઠાં ૨૫જ નેકા સાચે “પાલજીજ રૂપજી” નાં નામથી કાપડની દુકાન ચલાવતા હતા. તે બાદ ઠાં રૂપજીની બાજ તા. ૬ થી આગચ ૧૮૪૬ થી બંધ કરી તે પેહડી “પાલજીજ હોરમજજની કુંપની” ને નામે ચેડા પેશતનજ નવરોજજ કાપડીઆ તથા અરદેશર નચર-વાંનજ નાદરચાહ સાચે બાગમાં ચત્રાવતા હતા. એ પછી તા. ૨૨ મી જુલાઈ ૧૮૫૯ થી ઉડવા બાગવાઓથી છુટા પડી પોતાના દીકરાઓ ચેડા જમચેહજ તથા રૂચતમજ સાચે “પાલજીજ હોરમજજ મનજ” ને નામે વહીવટ ચાલુ કરીયા હતા. એ ઉપરાંત “બેદરવાંનજ નચરવાંનજ બાવનમરીની કુંપની” નાં નામની પેહડી આતે વણુ એવજી ઇ. સં. ૧૮૬૩ ની આખરી સુધી બાજ્યા હતા. ચેટ ઇસ્ટરન સર્વીસિંગ

૧ રસ્તમ ગોરનર, તા. ૧૪ મી અક્ટોબર ૧૮૬૬.

એ પછી તા. ૨૭ મી રજરવારી ૧૮૬૬ ને દીને બાપી અરજના જવાબમાં નામદાર ગવરનર તરફથી જણા-વવામાં આવ્યું હવું કે કોટનાં જુનાં બચરની ષડોચમાંજ ત્રુ પાનર બંધવાને એક ચારી જગા સુડી કાઢવામાં આવી છે તે પર તે બાંધવામાં આવશે.

૨ મુંબઈની પારસી પેશતાનાં રંડના લીજાબની સંવત ૧૮૨૭ ના લીજાબની ચોપડી.

ચેડ લીવીંગ કુપનીના એવજી ઇ. સં. ૧૮૧૪ થી એક કામેચેકર હતા. એવજી સુધરેલા વિચારના તથા એક હીમતવાંન ચેહરી હતા.

તા. ૮ મી નવેમ્બર.

રોજ ૧૦ માહ ૨ (ચિં) ૧૨૩૬ યહરજરદી.

આજ દીને મરહુમ શેઠ હોરમજજ બહમનજ વાડી-આવાકાં આતજબેદરમાંની શામગરેહતાં જચનની મીબલ-મમાં ઇસુર પેશતાનજ બેદરમાંજ મંજાણાએ “જરતો-ચરી દીન આપણને પાક ગાદાતાકાની. તરફથી મયેકીછિ તેહની જાહેર તથા અંદરખાનેની પુરવારી, અને તે ઉપર એતિકાદ રાખવાની જાહેર” એ બાબદ ઉપર એક વાજેજ કરી મંજલાવી હતી. ૩

તા. ૧૦ મી નવેમ્બર.

શેઠ નાનાબાઈ નચરવાંનજ પાલજીજ (માચર) એ બારદેહ અવસ્તાની ત્રણ ચોપડીઓ નીચે સુખ્ય પ્રગટ કરીયા હતી :—

બારદેહ અવસ્તા, યુરોપન કાપદે ઉકલાવી શુદ્ધ ઉચારે યુજરાતીમાં. ૪

બારદેહ અવસ્તા, હાલ ચાલુ કાપદે ઉકલાવી શુદ્ધ ઉચારે યુજરાતીમાં. ૫

બારદેહ અવસ્તા, તેની માએનીના યુજરાતી બાષા-માં ચાર. ૬

તા. ૧૫ મી નવેમ્બર.

ડાકર મનચેરજ બેદરોમજ કોહવા, એમ. ડી. ને નામદાર ઝરકરે ઉતર વિભાગના શીતજાખાતાના શુપરી-ટેડંટ ઇપાને વડા નેમ્યા હતા. ૭

૭ જામે જમચેહ, તા. ૮ મી નવેમ્બર ૧૮૬૬.

૪ “બુરદેહ અવસ્તા. યુરોપન કાપદે ઉકલાવી શુદ્ધ યુજરાતીમાં. બનાવનાર, નાનાબાઈ નચરવાંનજ પાલજીજ. સર જ. જ. પી. બી. ઇનચારિટીયુશનને લગતી કોટની છાકરી-ઓની સુલભે વડા શિક્ષક. મુંબઈ થી ગણપત કુંજાણનાં છાપખાનામાં છપાયો. સને ૧૮૭૫ ઇ. સં. ૧૮૬૬ ઇ. સં.”

૫ “બુરદેહ અવસ્તા. હાલ ચાલુ કાપદે ઉકલાવી શુદ્ધ યુજરાતીમાં. બનાવનાર, નાનાબાઈ નચરવાંનજ પાલજીજ. મુંબઈ થી ગણપત કુંજાણનાં છાપખાનામાં છપાયો. સને ૧૮૭૫ ઇ. સં. ૧૮૬૬ ઇ. સં.”

૬ “બુરદેહ અવસ્તા. તેનો યુજરાતી બાષામાં (ચાર). બનાવનાર, નાનાબાઈ નચરવાંનજ પાલજીજ. મુંબઈ થી ગણપત કુંજાણનાં છાપખાનામાં છપાયો. સને ૧૮૭૫ ઇ. સં. ૧૮૬૬ ઇ. સં.”

૭ બીએ ગવરમેંટ ગેઝેટ, ૧૫ મી નવેમ્બર ૧૮૬૬.

ક્રીમતનું એક મોડું રૂપાંતું આફ્રગાંનીજી પોતાની ખરચે તૈયાર કરાવી બેટ આપ્યું હતું, તે આફ્રગાંનીઓમાં આજ દીને આતથ્યમેહરામને તખ્તનીય કરી તેનું એક જશન તથા ગામની બધરાં માટીડાઓની તેઆત શેક પેલ- રાંમછને ખરચે કરવામાં આવી હતી.^૨

તા ૦ ૧ થી ડીસેમ્બર.

ઈંગ્લાંડ મધે હિંદુસ્તાંના લોકોના લાભ માચવવા તથા વધારવાને શેક દાદાબાઈ નવરોજીજી પ્રોફેસરે ત્યાંના કેટલાક મોટા દરજ્જાના ઇંગ્લેન્ડ અહરચો આચે મલી "ઈસ્ટ ઇન્ડીઆ આયોશીએશન" નામની એક સભા આજ દીનથી ઉભી કરીની હતી.^૨

૧ રાત ગોરતાર, તા ૦ ૨ થી ડીસેમ્બર ૧૮૬૬.

એ અરગાંનીજી આતથ્યમેહરાંશમાં ચઢાવવા દેવાના ઇચ્છામાં નવસારીના દેસાઈ બરજોરજી નવરોજી તથા પ્રેક મેહરાંશ સીરવાઈ વચ્ચે કેટલીક માંબલડ તે વેળાએ કોઠી હતી, અને દેસાઈજીએ શેક મેહરાંશ પાસે અનીકની ડીએ જે લેખ લખાવી લીધા હતા તે વિષે બહેરમાં યલ્લી ચક્ર્યાર ચાલી હતી.

૨ એ આયોશીએશનની કૌનસીલમાં હવેમાં મોટા ઇંગ્લેન્ડ જીયારાવે, અહરચો, તથા હિંદુસ્તાંનમાં આવી ગયેલા સરકારી અખતદારો શાનેલ મયા કીધાછે, તથા શેક દાદાબાઈ નવરોજીજી પ્રોફેસર વેદગાંધી તે અત્યાર સુધી તેમાં શાનેલ છે. વળી કૌનસીલમાં કોઈ કોઈવાર ખાલી પડતી ગયા પર પારસીઓમાં શેકે દાદાબાઈ કોરાબાઈ કાખાલ, હોરમજી અરદેસર મનલમાઈ વાડીઆ, નમશેરજી લખણજી ગમધર, નવરોજીજી રફુદનજી, દાદાબાઈ મેહરાંશજી ચોપરી, હોરમજી નરાયણજી વડીલ, રતનજી વીકાલ મેહરાજી, મનસેરજી દાદાબાઈ દારીશેઠ, અરદેસર ડાવરાજી ચેના, મણિકજી મેહરાંશજી દાદાબાઈ, અને મનસેરજી મેહરાંશજી બાવનગરી શાનેલ થયાછે. એ જાપરાંત શેક દાદાબાઈ નવરોજીજી પ્રોફેસરે એ આયોશીએશનના કાનરરી ચેકેટરી તરીકે ૧૮૬૬ થી તે ૧૮૭૧ સુધી કામ ચલાવ્યું હતું. એ આયોશીએશનની બહેર સમાઓમાં નીચલા પારસી અહરચોએ નીચથી રાજદારી પાખરો જોર નીચધા વાંચ્યા હતા, અને જે એ આયોશી એશનનાં દરનમાં છપાયયાછે:—

શેક દાદાબાઈ નવરોજીજી પ્રોફેસર—હિંદુસ્તાંન તરફ ઇંગ્લાંડનો રજનેર (૨૮ એપ્રિલ ૧૮૬૭), માથેસેરનાં રાજ બાબે (૫ મી જુલાઈ ૧૮૬૭), આખીસીનીઆની ચઢાવના પાચ બાબે (૨૯ મી નવેમ્બર ૧૮૬૭), હિંદી સીવીલ સરવી- સમાં કળવાવાયા દેશીએને દાખજ કરવા વિષે (૧૭ મી આપ- રેલ ૧૮૬૮), રમાનીક હિંદી આયોશીએશનની રજનેર (૧૯ મી અક્ટોબર ૧૮૬૮), હિંદુસ્તાંનના સરવરન નવરજનાં બીમમાંના સીવીલ સરવીસ વિવેના રકરા બાબે (૭ મી જુલાઈ ૧૮૬૮), મુંબઈના રૂઝની ભેરમેજના ૧૮૬૬ ના કાપડા વિષે (૨૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૮), હિંદુસ્તાંનની કાનતો અને સાંભેર બાબે (૨૭ મી જુલાઈ ૧૮૭૦), હિંદુસ્તાંનના આપાર વિષે (૧૫ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૧), હિંદુસ્તાંનની નાણાં સંબંધી

તા ૦ ૫ થી ડીસેમ્બર.

શેક એદમજી દુરાંમજી હાંડીએ "એક જરચોચતી" ને નામે "શેરના સઘાથી યચેલી જુહારી. મીનોચેરના કીસો" એવે નામનું એક ચોપાનનું છપાવી પ્રગટ કરીયું હતું.^૩

તા ૦ ૬ થી ડીસેમ્બર.

મુંબઈની પોલીસ કોરેટમાં પારસી શાક્ષીઓને આજ- વેર એક મોષેદ મારફતે સોગંદ આપવામાં આવતા હતા, પણ તે મોષેદ પોતે સોગંદની મતમળ બરાબર ત સમજવાને લીધે, આજ દીનથી સોગંદ આપવાનું કામ મીલ્-માલુએટ મીંડ આર. ખી. પારટને પોતાને હસ્તક લઈ તેનો તરજુમો કુભાશીઆની પાસે કરાવી તે શાક્ષીને સંભાલવી મોષેદ ફક્ત અવસાની એક ચોપાની શાક્ષીના હાથમાં ધરી સોગંદ કોરટ તરફથી આપવાની રીત દાખલ કરી હતી.^૪

રાજનીતી વિષે (૧૦ મી એપ્રિલ ૧૮૭૧), હિંદુસ્તાંનની કાલત બાબે ચેકેટરી આંર રેટર સાથે કેટલાક સંધેશાઓ (૧૮૮૦ થી); પીરોજશાહ મેહરાંશજી મેહતા—મુંબઈ છવાકામાં કળવજી સંબંધી રીતિ (૧૭ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૭); દીનશાહ મનલમાઈ દાવર—ઈંગ્લાંડ અને હિંદુસ્તાંન વિષે (૩૭ મી જુન ૧૮૮૦); એદલજી નમશેરજી મોરી—એક ઇંગ્લેન્ડ હિંદુસ્તાંનમાં (૨૬ મી જુન ૧૮૮૨); નરાયણજી શેકરી- યારજી જનવાલા—(શેક મનસેરજી દાદાબાઈ દારીશેઠ વાંચેલો) હિંદુસ્તાંનમાં ઇંગ્લેન્ડ અને દેશીએ વચે આપવાર (૭ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૮૩); (સર રોપર લેહમીડને વાંચેલો) હિંદી સીવીલ સરવીસ વિષે (૧૭ મી ડીસેમ્બર ૧૮૮૪); અરદેસર કાપરાજી ચેના—હિંદી સીવીલ સરવીસની હરીશાંખની પરીક્ષામાં જવાની જીયાર વિષે (૧૯ મી જાનેવારી ૧૮૮૫); મણિકજી મેહરાંશજી દાદાબાઈ—ઈંગ્લાંડથી હિંદુસ્તાંનના રાજકારોઆર ચાલવા વિષે (૨૦ મી નવેમ્બર ૧૮૮૫); હિંદુસ્તાંનના રાજકારો- આરમાં કરવા બોજતા મુધારાઓ વિષે (૧૬ મી ડીસે- મ્બર ૧૮૮૬).

એ જાપરાંત શેક દાદાબાઈ નવરોજીજી મુંબઈ મધે ઇં ૦ સં ૧૮૬૬ ના આપરેલ તથા એએ માસમાં એ આયોશીએશનનાં કામકામ બાબે તજી સુનરાતીમાં અને એ ઇંગ્લેન્ડમાં બહેર બાબેલો કરી લોકોને સજન આપી હતી, તથા મુંબઈમાં શેક કાવરાજ જંગીએલ રેડીમીએ તા ૦ ૮ જુન ૧૮૬૬ ને દીને એ આયોશીએશનની પુલમાં રૂ ૧૦૦૦ ની સરકારી નોટ તેનું આજ વાપડવાની સરતથી બેટ રાકતી હતી. એ આયોશીએશનની એક શાખા સભા મુંબઈ મધે તા ૦ ૨૨ મી એપ્રિલ ૧૮૬૬ ને દીને ચલાવી હતી, જેની વીગત તે શાક્ષીની નોંધમાં જોવામાં આવેલો.

૩ "શેરના સઘાથી યચેલી જુહારી. મીનોચેરના કીસો. છઆને-ચેરના સઘાની વેલાએ કારાં શારાં આશાં- રાએઆ કહેવી રીતેથી થથી પડીઆં તમા તેએને કુશલાવના- રાએએ કહેવી ઇજાતનીથી તેએને ખાએબાલ કીધાં તેનો ઉપાલ. બાવનાર, એક જરચોચતી. ૨૫૫, દરતર આપ- કારા છાપાનામાં છાપેએએ. રને ૧૮૬૬."

૪ મુંબઈ સમાચાર, તા ૦ ૭ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૬.

તા ૬ મી ડીસેમ્બર.

એ ૬૫૪૭ એલ્લ ડાંગરે વંદીદાની ૧૯ મી પરચરનો સુચરાતી તરજુમે દરેક ચખ્ખાં વ્યાકરણ તથા બોલાસા સાથે કરી તેનું, તથા ઇનચનેના ૬ મા હા (હાવનીમ) નો સુચરાતી તરજુમે એજ રીતે કરી તેનું પુસ્તક રચ્યું હતું. એ બંધે પુસ્તકો મરહુમ શેઠ તથાવાનજી મનચેરજી કામાજીનાં ધર્મપાતાનાં કુંડના ખરચે છપાઈ પ્રગટ થયાં હતાં.

તા ૧૨ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૨૧ માહ ૪ (૩૦) ૧૨૩૬ વનદેવરી.

મરણ-જમણજી રૂપતમજી ઇન્ડીય-ઉમર વર્ષ ૫૧) શેઠ રૂપતમ કુટુંબજમણ ઇન્ડીયાની દીકરા. એવલુ ઇન્ડીયા ઈવં ૪૦ ૧૮૨૪ માં અતરે આયા હતા. તે પછી થાડીન મુનમાં શેઠ ખરજોરજી કુંડમજી પાંચ મામે પેલન-પેલના મુન ગયા હતા, અને ત્યાંના આપારનો ધણીક અનુભવ મેલવી ઈવં ૪૦ ૧૮૪૦ માં થીડા બહમતજી અને પેશતનજી કુંડમજી કામાની કુંબનીમાં ભાગયા થયા હતા. એ પછી તે પેલડી મેથરમ પા. એડ ડી. એક. કામાની કુંબનીમાં બદલાઈ ગયું હતું, અને તેના એવલુ સેવર મુખી ભાગયા હતા. એવલુ ૪૦ ૧૮૨૪ થી તે ૧૮૫૪ સુધી ચીનીની ધણીક મદદરોગીથી હતી, અને ત્યાંના આપારીઓમાં મેરિડા વગેરે ધરાવતા હતા.

તા ૧૧ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૨૫ માહ ૩ (૨૦) ૧૨૩૬ વનદેવરી.

આજ દીને શેઠ એલજી રૂપતમજી મુનાવારાએ પોતાના દોકરા તથા દોકરાઓનાં દોકરાઓની શેહાલીની

૧ "વંદીદાની ઓગણીસમી પરચરનો સુચરાતી તરજુમે. (દરેક ચખ્ખાં વ્યાકરણ તથા બોલાસા સાથે) બનાવનાર, કાપરાજ એલજી કાંગા. મરહુમ શેઠ નોશરવાનજી મનચેરજી કાંગાના ધર્મપાતાનાં કુંડના તરડીઓએ આએ તરજુમાને "કાપીરાઈ" વેચાતો લઇને છપાવી પ્રગટ કર્યો. સુબંધ: દરતર આશકારા પ્રેસ. સને ૧૮૬૬ ઇસવી."

૨ "ઇનચનેના ૬ મા હા (હાવનીમ) નો સુચરાતી તરજુમે. (દરેક ચખ્ખાં વ્યાકરણ તથા બોલાસા સાથે) બનાવનાર, કાપરાજ એલજી કાંગા. મરહુમ શેઠ નોશરવાનજી મનચેરજી કાંગાના ધર્મપાતાનાં કુંડના તરડીઓએ આએ તરજુમાને "કાપીરાઈ" વેચાતો લઇને છપાવી પ્રગટ કર્યો. સુબંધ: દરતર આશકારા પ્રેસ. સને ૧૮૬૬ ઇસવી."

૩ એવલુના બે માહડી શેઠા શેરીશ્વરજી તથા ખરજોરજી રૂપતમજી ઇન્ડીયાની પલુ પ્રથમમાં એમની સાથે તથા પછાડેથી પોતાને હીસાએ ચીનનો રોજગાર કરતા હતા, તથા બંધેએ ત્યાંની પછીક મરહુમ કીધી હતી. એવલુના આવા શેઠ રૂપતમ શરોબજમણ ઇન્ડીયાની અતરેઆવી ૧૧) શાશમાં મરણ પામ્યા હતા. તેવલુની સાથે તેવલુના નજાઈ શેઠ બોદાદા બેહાંચ શેઠા ખરજોરજી તથા અચેવતીશ્વર બોદાદા ઇન્ડીયાની આવા) પલુ અતરે આપ્યા હતા.

નવજોગી મીજબજમાં એક અંગુમન ૫૫ વંચાથી હતો કે— "વેતવાડીમાનાં હમારા રહેવાના બંગલોને લગતી ને પાચેની જગ્યા ને હમે ખરીદ કર્યા પછે જરથોશીઓનાં લગન, શેહાડીએ વાપરવાની રજા આપવા આપેઆ છેલ્લે અને તે જગાને માથે હમારે ખરચે ચોહાડી રકમ ખરચાને અમણી, મકાન બાંધેછે તે તનું મકાન શુધાં ઇચરમમા આપવાને ડોલપ આજ રાત્રે કર્યોછે, તે એ રીતે ને નીચેની જગ્યા જરથોશીઓને શેહાડી રાંમથની લગન તથા તેવાં કારણુમા વાપરવાને બધુક આપેઆમા આવી થયે અને એ મકાનને થંદા ગાડી હાજતમા રાખવા તથા મરાંમત કરવાના ખરચમા વાપરવા થયા એ જગાના ઉપર હમે નવાં બાંધનાં મકાનની ને વેદાસ બાડું ઉપર ને એનાં ખરચમા ઇચરમમાએ વાપડુ." એ ઉપરાંત પીગ ૩૨૫૦) ધર્મ પાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તા ૨૦ મી ડીસેમ્બર.

સુબંધની પારસી ચીક માડગીમાનીઅત કોરડના એક રેલિંગ શેઠ પેશતનજી હોરમજી કામાજીએ પોતાના બોહી દોડવાથી તેમની જગ્યાપર નામદાર મરકારે શેઠ શોરામજી આપુરજી બંગાલને નેમ્યા હતા.

તા ૨૪ મી ડીસેમ્બર.

શેઠ તથરવાનજી બોદાબાઈ ઇનચનેને પુણ્યા મુની-સીપાલ અગીશ્વર તરીકે ૩૫૦૦) ને દરમાથે નેમ્યા હતા.

૪ જામે જમશેદ, નાં ૧૭ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૬.

એ મકાનનું કાચિદાસનું એક તરસ દીક શેઠ એલજીએ નાં ૮ મી મારચ ૧૮૭૧ ને રીને હાઈ મોરડના સોલીશીસ શેઠ શાપુરજી હોરમજી વાકક ખાસતે કાપી તેના પોતે તથા પોતાના એક દીકરા શેઠ બેનજી એલજી સુનવાંકા તથા શેઠ એલજી ખરજોરજી સુનવી (૫૫૫૭ પેલના) ને તરડીઓ રૂપ્યા હતા. એ પછી છેલા શરૂએ મરણ પાપવાથી નાં ૧૯ મી આપરેલ ૧૮૮૦ ને રીને એક બીજું તરસ દીક કરી પોતે તથા પોતાના ચાર બેઠાઓ શેઠા બેનજી, શાંબજી, જાંબીરજી, અને બહમતજીને તરડીઓ નેમ્યા હતા. એ રીતે આ જગ્યા લગનશાં વગેરેને માટે ધર્મપાતે આપ્યા બાદ વેતવાડી થયે એજ કારણુસર બીજા પાચો તથા વાડીઓ થવાને લીધે એનો ગાઝો ખૂબ ન પેવાથી શેઠ એલજીએ તે ઇ. સ. ૧૮૭૫ થી વેતવાડીની સર કાપરાજ જાંબીરજી રેડીચનીવાલી પારસી દોકરીઓની નિશાકને વગરે ભાડે વાપડવા આપ્યું હતું, ને હજુ સુધી સુરત વાપડવામાં આવે છે. એ ઉપરાંત એ વાડીના કપાલો-ડમાં વેતવાડી પોતે બીજી થયેલી કસરતશાખા પલુ ઇ. સ. ૧૮૭૪ નાં ડીસેમ્બર મારાથી તે ૧૮૮૧ ના સપ્ટેમ્બર માસ સુધી સુરત રાખવામાં આવી હતી.

૫ બોમ્બે ગવર્નમેંટ જીએ, ૨૦ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૬.

૬ જામે જમશેદ, નાં ૨૫ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૬. એ બોહી એવલુ ઇ. સ. ૧૮૬૮ ના મારચ માસમાં છોડ્યો હતો.

તા ૦ ૨૫ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૪ માહ ૪ (કો) ૧૨૩૬ યન્દેજરદી.

મરણ—હીરજીભાઈ અરદેજી વારડીનર—ઉમર વર્ષ

૩૪) શેઠ અરદેજી હીરજીભાઈ વારડીનતા વડા દીકરા. એવણુ આડી ફેજવાણી પામી મર જમથેજીવાણી માટી મુલમાં શિશુક હતા, તથા વકીલનાં કામને આતીઆસ કરતા હતા. એવણે “ઘણીવાર અગતની ખાખતમર અગરેજી વરતમાંન પવરોમાં દેખાવ કીધો હતો, અને જાણવાજોગ ખાખતો ઉપર લખ્ય આપેકું હતું.”

તા ૦ ૨૬ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૫ માહ ૫ (કો) ૧૨૩૬ યન્દેજરદી.

મરણ—શેરાખજી જંગીરજી દાદીશિક—ઉમર વર્ષ ૫૧)

શેઠ જંગીરજી અરદેજર દાદીશિકના વડા દીકરા. એવણુ પ્રથમમાં મેથરસ આડમ સ્કીનરની કું ૦ માં એક આસી-રૂઠ તરિકે રહેતા હતા. તે પછી ઈ ૦ ૧૮૪૪ માં શેઠ અરદેજર લીમજી બનાજીની સાથે “અરદેજર લીમજી કું ૦” ને નામે મેથરસ બેન જાહલિસની કું ૦ ના બોરકર થયા હતા, અને તા ૦ ૩૦ મી ડિસેમ્બર ૧૮૪૭ થી તેમાંથી પોતાનો ભાગ છોડ્યો હતો. પછવાડેથી મેથરસ ડબલ્યુ. એડ એ. આહમની કું ૫નીમાં પોતાના ભાઈ શેઠ હોરમજી જીની સાથે દલાલીના કામમાં શામેલ થયા હતા. છાત્રી મધે એવેના વડવાએને એલકાં દરમર, એકમર, મામા-થાન, અને પાહડી ગામની જગીરોના વહીવટ એવણુ પોતાના ભાઈએ સાથે સંભાળતા હતા. ઈ ૦ ૨૦ ૧૮૫૫ માં નામદાર મરકારે એવણુને મુલેહના અમલદારનું માન આપ્યું હતું.

તા ૦ ૨૭ મી ડીસેમ્બર.

મુરત જીલાના આમીદ તાલુકાના મામલતદાર શેઠ દારાશાહ ડાશાબાદને નામદાર મરકારે તે જીલાના પેહલા વર્ગના મખારકીન્ટ માછીએટી મુજા આપી હતી. ૩

તા ૦ ૩૧ મી ડીસેમ્બર.

આએ વર્ષમાં તા ૦ ૨૧ મી જુન ૧૮૬૬ થીતે તા ૦ ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૬ સુધીનાં મુબાહિના પારસી-ઓમાં ૮૭૭ જન્મ થયાનાં નોંધાયાં હતાં. ૪

૧ શેઠા હોરમજી તથા મેકરાંજી હીરજીભાઈ વારડી-નના યાવા.

૨ જન્મે જમરોદ, તા ૦ ૨૭ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૬.

૩ બેમરે જમરોદ જેઠેટ, ૨૭ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૬.

૪ મુબાહમાં થતા જન્મની નોંધ આએ શાલધી રાખવાનું શરૂ થયું હતું, અને તે તા ૦ ૨૧ મી જુન ૧૮૬૬ થી દર અઠવાડીએ જમરોદ જેઠેટમાં છાપવા માંડી હતી તેથી આએ ૧૮૬૬ નાં શાલના જન્મની નોંધ અરકાં વર્ષની આપીછે. એ જન્મની નોંધ શરૂઆતનાં વર્ષોમાં વરાખર નોંધાઈ તે રૂપજ નહિ, તેપણ જેમ સરકારી જેઠેટમાં તે છપાઈ તે ઊપરથી ટોચાએ મળિ કી બીધીછે.

એજ વર્ષમાં મુબાહ મધે પારસીઓમાં ૧૨૯ જોડાનાં લગ્ન તથા ૪૭ જોડાનાં ગગરનાં નીચે મુજબની ધીગતે થયાં હતાં:—

	નર.	નારી.	જુમલે.
લગન— ૫ વર્ષનાં	૦	૩	૩
૬ થી ૧૦ વર્ષનાં ..	૫	૧૪	૧૯
૧૧ થી ૧૫ વર્ષનાં ..	૫૬	૧૫૮	૨૧૪
૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં ..	૬૬	૪૬૦	૧૧૨
૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં ..	૬૪	૮	૭૨
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં ..	૨૦	૦	૨૦
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં ..	૧૪	૦	૧૪
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં ..	૩	૦	૩
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં ..	૧	૦	૧

	૨૨૬	૨૨૬	૪૫૮
ગગરનાં—૧૧ થી ૧૫ વર્ષનાં ..	૦	૪	૪
૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં ..	૦	૧૭	૧૭
૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં ..	૧૧	૧૪	૨૫
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં ..	૮	૮	૧૬
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં ..	૬	૪	૧૩
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં ..	૫	૦	૫
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં ..	૮	૦	૮
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં ..	૪	૦	૪
૫૧ થી ૫૫ વર્ષનાં ..	૦	૦	૦
૫૫ થી ૬૦ વર્ષનાં ..	૨	૦	૨

એજ વર્ષમાં મુબાહ મધે પારસીઓમાં નીચે મુજબની ધીગતે ૮૭૭ મરણ નિપજ્યાં હતાં:—

	નર.	નારી.	જુમલે.
તરતનાં જન્મકેશાં	૫૬	૨૬	૮૫
૧ ઊનથી ૧ માસ સુધીનાં ..	૨૪	૪૩	૬૭
૧ માસથી ૧ વર્ષ સુધીનાં ..	૫૮	૬૯	૧૨૭
૧ થી ૫ વર્ષનાં	૯૬	૧૦૫	૨૦૧
૬ થી ૧૦ વર્ષનાં	૧૧	૧૦	૨૧
૧૧ થી ૨૦ વર્ષનાં	૧૨	૧૫	૨૭
૨૧ થી ૩૦ વર્ષનાં	૨૦	૨૫	૪૫
૩૧ થી ૪૦ વર્ષનાં	૨૬	૧૪	૪૦
૪૧ થી ૫૦ વર્ષનાં	૩૩	૨૨	૫૫
૫૧ થી ૬૦ વર્ષનાં	૩૩	૧૯	૫૨
૬૧ થી ૭૦ વર્ષનાં	૨૫	૨૨	૪૭
૭૧ થી ૮૦ વર્ષનાં	૧૯	૨૩	૪૨
૮૧ થી ૯૦ વર્ષનાં	૧૦	૧૦	૨૦
૯૧ થી ૧૦૦ વર્ષનાં	૨	૧	૩
૧૧૦ વર્ષનાં	૦	૧	૧

૪૨૫ ૪૦૮ ૮૩૩

એ (૮૩૩) મરણ નીચેના લગ્નમાં ઉપર થયાં હતાં:—

કોનાયા	૬	બહિરકોટ	૧૨૫
કોટ	૩૨૬	અતપાડી	૧૬
ધોળીતલાવ	૧૮૦	કામાડીપરા	૩
કરેલવાડી	૧	ઉંકરૌડ	૩
ગીરગાંધ	૪	ભીડીબલ્લાર	૨૫
ગોપાતી	૧૩	ભાંચેખત્રા	૧૧
ગાંધૌડ	૩	મંદગાંધ	૨૫
તારદેવ	૩	ગાંધ	૫
ગોવાલીઆ	૪	પરેલ	૬
ખંભાડા	૩	માણીમ	૧
માહમંદખાની	૨	વાંદરા	૧
વાંદરા	૩		

એ (૮૩૩) મરણ નીચેનાં કારણોથી નિંબળાં હતાં:—

તાવ	૨૩૬
માનતંબુને લગતાં દરદા	૯૩
ફેફસાંને લગતાં દરદા	૯૨
સોહીવીકાર તથા નાકવતી	૯૧
જઝાર	૧૪
શીતલા	૨૪
ગોવર	૨૬
કલિરા	૧૧
મરડા તથા પેટ	૧૧૮
છુપા ભાગને લગતાં દરદા	૩
આમીડી તથા હાંતલાલ અને તંબુને લગતાં દરદા	૬
તરતતાં જન્મેનાં	૮૫

નહિં જાણવામાં કારણો..... ૨

આપવા..... ૪

(૩) કુલામાં પડીને.

૧ તનાવમાં પડીને).

એ ચારે આપવામાં પુરોષાએ ક્રીધા હતા, તેમાં એક (૫૫) વર્ષના તથા બીજા (૫૦) વર્ષનાએ ખીંચારીને લીધે કુવામાં પડીને, એક (૫૦) વર્ષનાએ ઘરમાં ઠંડાને લીધે કુવામાં પડીને, અને એક (૪૫) વર્ષના બચરાચીએ કાંઈ કારણ વગર તલાવમાં પડીને આપવામાં ક્રીધા હતા.

હાનારત, અંકમમાત, વગેરે..... ૮

(૩) ઘરે પડી જવાથી.

૧ પ્રાંચપરથી તુટી પડવાથી.

૧ દરીવામાં તાહતાં.

૧ તમાવમાં તાહતાં.

૧ દારપરથી પડી જવાથી.

૧ કુવામાંથી પાણી કાઢતાં).

અકસ્માતથી મરણ પામેલાં આઠ જણમાં છ પુરુષ અને બે સ્ત્રી હતાં. પુરુષોમાં એક (૬૦) વર્ષના તથા બીજા (૨૫) વર્ષના કોટમાં હરખાન ગલીમાં આગને લીધે ઘર પડી જવાથી તેમાં દયાઈને, એક (૨૬) વર્ષના પાંચમે ગાલેથી પ્રાંચપરથી તુટી પડવાથી, એક (૧૮) વર્ષના દરીવામાં તાહતાં તથા બીજા (૧૧) વર્ષના તલાવમાં તાહતાં કુબી જવાથી, અને એક (૧૪) મહીનાના કોટરો પાતાની બેહતના લાથમાં રમતાં દારપરથી પડી જવાથી મરણ પડ્યા હતા. સ્ત્રીઓમાં એક (૪૦) વર્ષની લાવડાં હરખાન ગલીમાં પડી ગયલાં ઘરમાં દયાઈને તથા બીજા (૨૪) વર્ષની ઘરની પડોડામાં કુવામાંથી પાણી મરતાં તેમાં પડી જઈ મરણ પામી હતી.

વળી એજ વર્ષમાં મુંબઈ મહે ૬૭ પારસીઓએ નાદાર દેવાદારની કોરડોના આમરે નિમગ્નતાને અરજ કીધી હતી.

ઈવં સં ૧૮૬૭.

આએ વર્ષનાં "શકમિત્ર ઓફ ઇન્ડીઆ" નાં કલેન્ડરમાં ૨ મુબબી બીના ફેબ્રુઆરી ફેરફાર તથા વર્ષના સિવાય માગમાં કલેન્ડરની માફક છે.

નિયુરનશ કુંવનીઓ—

થી ભાગે સોરખત ગોચાહીતી અમેરિકામાં હાન રેખત ફાંમળ નયરવાંનજ પોત.

આવગર હનિયુરનશ કુંવનીના અમેરિકામાં અર-જોરજ મનચેરજ વાડીઆ અને બહમનજ ફાંમળ કાખા-છને જાલે એકમજ રમતમજ ગોની અને જંગીરજ હોરમનજ ચીનાઇ.

ભાગે નેરીવ મયીન હનિયુરનશ કુંવનીના અમેરિકા-રમાં જુરચેરજ નેરીવવાંનજ કાખાજ, ગોચાઆઇ ફાં-મજ કાખાજ, પેચતનજ નયરવાંનજ પોંદ્યા, હોરમનજ બહમનજ વાડીઆ.

ભાગે ઓરીએનજ હનિયુરનશ કુંવનીના અમેરિકા-રમાં લીમજ જમચેરજ વાડીઆબુ નામ વધારે.

એએ રાવજ હનિયુરનશ કુંવનીના અમેરિકામાં અરમનજ છજાબાઈ, પેચતનજ નયરવાંનજ પોંદ્યા, ગોચાઆજ ફાંમજોજ ચામના.

બેકો—

એએ પ્રેરીયનની બેંકના આડીર તરીકે હોરમનજ જંગીરજ દારીયે.

મનચેરજી બેહરામજી કાઠવા, અને કુવરબાઈ અરદેસર અર-
ચેરજી કામાજી ઉભાં હતાં, તથા તેમને બીજી કેટલીક બાઈ-
ઓ મદદ કરતી હતી. આ દેખાવ પારસીઓમાં પેહલ્વેહલી
હેવાથી ઘણી અન્યબળી ફાટાઈ હતી.

તા. ૧ લી ફેબ્રુઆરી.

મુંબઈ મધે થોડાક દિવસ થયા વાહણુ પરના સેવકો
તથા બીજા રખડતા હુડીખંતો છુટી તથા બીજાં જીવલેન
હતીયારો સાથે કરતા હેવાથી તથા તેનો ઘણી છુટી અને
બાળે જેના નજીવે બાહાને ઉપોગ કરવાથી લોકો વચ્ચે
થણે ધબકત ફેલાયો હતો. આ ઉપરથી મુંબઈ સમાચાર
પત્રના રીપોર્ટર શેઠ નાનાબાઈ નવરોજીજી દાણુએ અત-
રેના પોલીસ કમિશનરિંગ મેજર એનડરમનની મોઝાકાત
લઈ તેનો પોલીસ તરફથી અડકાવ કરવાની કેટલીક સુચ-
નાઓ કીધી હતી. આ સુચનાઓ મોટે શેઠ નાનાબાઈનો
ઉપકાર માની મેજર એનડરમનને અતરેનાં બારોમાં પડેલાં
વાહણોના કપડાંને ઉપર અડકાવ કરાવું કે તેઓએ પોતાના
વાહણોના સેકરેને છુટી અથવા એવાં બીજાં કાંઈ
હતીઆર જેઠે કીનારે ઉતરવા દેવા નહિ, તથા પોલીસના
અમલદારોને હોકમ કીધો કે કોઈબી રખડતા ધણી પાસ
છુટી નેવું અથવા બીજું કાંઈ હતીઆર જેઠે તો તે જાત
કરી લીએ.^૧

તા. ૧૧ મી ફેબ્રુઆરી.

મુંબઈનો નામદાર ગવરનર સર બારટલ કીઆર
પોતાનો એકી છેડી હાંમકાંડ જતો હેવાથી તે નામદારે
આ દેશમાં બનવેલી કીમતી નોકરીઓ મોટે તેવું અહેસાસ
માનવા તથા તેની અતરે કાંઈ યાદગારી રાખવાનો ડોડાવ
કરવાને મુંબઈના રેલવાસીઓની એક જાહેર મળા બોલાવ-
વાને ગઈ તા. ૧૧ મી જાન્યુઆરીએ થેરીફ શેઠ બીલાયરાવ
વાહુલે ઉપર ૧૧ ઈંગ્લેઝ, ૧૨ હિંદુ, ૩ વાહુધી, ૨ પોર-
દુગીસ, અને ૧૩ પારસી (સર જમશેદજી જીજીબાઈ
પારસેજી, હાનરેબલ કરામજી નયરવાંનજી પટેલ, અરદેસર
હોરમજી વાડીઆ, બેહરામજી જીજીબાઈ, માણિકજી અર-
ચેરજી મરાઠ, અરચેદજી રમતમજી કામાજી, બદમજી
જીજીબાઈ, નાનાબાઈ બેહરામજી જીજીબાઈ, મનચેરજી
હોરમજી કામાજી, પાંતબાહુર પદમજી પેચનજી,
ગોથાબાઈ કરામજી કરાકા, બંગોરજી યુગરાજી, મનચેરજી
નવરોજીજી બનાજી) ગ્રહસ્થોએ એકમેકાં રીકતીજીયનની
રૂઢે આજ દીને ટાઉન હાલમાં એક જાહેર મળા હાનરેબલ

એ. જી. હંટરનાં પ્રમુખપણાં હાલ મળી હતી. આ જેના
એ નામદારને એક માનવત આપવા તથા તેવું બાહવણું
બનાવી મંગાવી અતરેના ટાઉન હાલમાં મુકવાના ડોડાવો
થયા હતા, તથા તે મોટે ઉપરાંતું વગેરેની ગોઠવણી કરવાને
૨૪ ઈંગ્લેઝ, ૧૦ હિંદુ, ૨ મુસલમાન, ૩ વાહુધી અને
૬ પારસી (સર જમશેદજી જીજીબાઈ પારસેજી, હાનરેબલ
કરામજી નયરવાંનજી પટેલ, શેઠ બેહરામજી જીજીબાઈ,
કાવજી બંગોરજી રેડીમની, અરદેસર હોરમજી વાડીઆ,
દીનચાહજી માણિકજી પીટી, મનચેરજી કરામજી કામાજી,
અરચેદજી નોયરવાંનજી કામાજી, માણિકજી અરચેદજી
મરાઠ) ગ્રહસ્થોની એક કમીટી નેમી મળા અરખારત
ચાઈ હતી.^૩

૩ ટાઉનસ આર્ ઈડીઆ, ૧૩ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૭.

બપુ મુંબઈના રેલવાસીઓ તરફ મુખ્યત્વે માનવત ના-
દાર સર બારટલ કીઆરને તા. ૨૫ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૭
ને દીને પરીલાના સરકારી નેકમાં કમીટીના ગ્રહસ્થોએ લઈ
જઈ આપ્યું હતું. એ નામદાર તા. ૬ દી માર્ચ ૧૮૬૭
ને દીને અતરેથી વાપ થયો હતો. બપુનાં એ નામદારના
બાહવણાંનાં રૂડાં ૩૧૭૧૩૦૦ ભરયા હતા, જે મધે ઈંગ્-
લેના ૩૮૪૪૦, દેશી રમવાડાઓના ૩૨૦૦૦, હિંદુઓના
૩૨૩૮૫, મુસલમાનોના ૩૩૦, વાહુધીઓના ૩૨૪૫૦,
પોર્ટુગીઝોના ૩૫૦, અને પારસીઓના ૩૧૭૬૫ નીએ
મુખ્ય હતા :—

(૩૫૦૦) હાનરેબલ કરામજી નયરવાંનજી પટેલ, કાવ-
જી જમશેદ રેડીમની (૩૨૫૦) અરદેસર હોરમજી
વાડીઆ (૩૧૦૦) કોરાબાઈ કરામજી કરાકા, ચોરાબજી
રમજી પટેલ, બેહરામજી જીજીબાઈ (૩૫૦) અરચેદજી રમ-
તમજી કામાજી, ચોરાબજી જમશેદજી તાલેયારનાં, કાદી
માણિકજી લીમજી (૩૨૫) કોરાબાઈ ચોરાબજી મુનશી (૩૨૦)
અરદેસર કોરાબાઈ મુનશી, એદલજી નયરવાંનજી કાલેયારનાં.

સર બારટલ કીઆરનું એ બાહવણું લંડનથી બનાવી
મંગાવી અતરેના સર કાવજી જમશેદજી મુનીવરસીટી હાલમાં
મુકવામાં આવ્યું છે.

મુજા મધે ૫૪ એ નામદારને માનવત આપવાનો
ડોડાવ કરવાને તા. ૧૪ મી ફેબ્રુઆરીએ એક મળા મળી
હતી. તે જેનાએ એક માનવત મુંબઈ નોકરી આપવા
તથા ત્યાંની નિશાલોની છાકરીઓને એ નામદારને નામજી
એક સાથે આપવા તથા ઉપરાંતું કરવાનો ડોડાવ થયો
હતો, તથા તે મોટે ૩ હિંદુ અને ૨ પારસી કોરાબ-
બાઈ પેશનજી અને શેઠ દીનચાહ અરદેસર તાલેયારનાંની
એક કમીટી નેમવામાં આવી હતી. એ રૂડાં બધા મળી
૩૧૦૬૨ ભરયા હતા, જે મધેથી ૩૨૬૦૦ મુસલમાનોના,
૩૧૦૦ હિંદુઓના, અને ૩૬૬૨ નીએ મુખ્ય પારસી-
ઓના હતા :—

(૩૨૫૦) બરજોરજી બેહરામજી રમજી (૩૫૦) કાદી-
બાઈ માણિકજી વપારીઆ, રતનશાહ પેશનજી વકીલ (૩૫૦)
કાવજી બરજોરજી એડી, બીજીબાઈ માણિકજી પ્રીનસી-
બજ સહ અગીનના (૩૨૫) પેશનજી બેહરામજી એડી,

૧ રાત ગીરનાર, તા. ૩ જાન્યુઆરી ૧૮૬૭.

એ શનસી બનરથી ધણી બીજાના ૩૨૦૫૬૦ ફુકા-
લનાં રૂડાં આપવામાં આવ્યા હતા.

૨ મુંબઈ સમાચાર, તા. ૨ જાન્યુઆરી ૧૮૬૭.

તા ૧૧ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૨ માઈ ૫ (૩૦) ૧૨૩૬ યજ્ઞેન્દ્રદી.

આજ દિને મરહુમ બાઈ મીડિયાઈ તે મરહુમ શેઠ મેહરવાંનજી જીજીભાઈનાં વીધવા અને મરહુમ શેઠ મેહરવાંનજી માણેજી પોતેનાં બેટીનાં ઉમણાંમાં તેમની પોતાની પુણ્યમાંથી તથા છોકરાઓએ ૩૮૦૦, માતાજી બાઈ શુનાં બાઈ તે મરહુમ શેઠ મેહરવાંનજી માણેજી પોતેની વીધવાએ ૩૩૦૦, દીકરી બાઈ દીનબાઈ તથા તેમના આવડે શેઠ નશરવાંનજી માણેજી પીઠી ૩૧૦૦૦, દીકરી બાઈ આવાં બાઈ તથા તેમના આવડે શેઠ કાવશજી દીનશાહજી પીઠી ૩૫૦૦, બહુઓ બાઈ હીરાબાઈ તે શેઠ ધનજીભાઈ મેહરવાંનજી જીજીભાઈનાં ધણીઆંની અને બાઈ નવાબબાઈ તે શેઠ પીરબાઈ મેહરવાંનજી જીજીભાઈનાં ધણીઆંનીએ ૩૩૫૦, તથા બાઈના દીકરાઓ શેઠા માણેજી અને દોરાબજી ખરશેદજી પોતે અને તેમનાં કુટુંબે ૩૩૭૫) મહી ૩૩૩૨૫) ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.^૧

તા ૧૧ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૨ માઈ ૬ (૩૦) ૧૨૩૬ યજ્ઞેન્દ્રદી.

આજ દિને મરહુમ બાઈ આવાંબાઈ તે શેઠ નંદીરજી રાખુરજી દાલાનાં ધણીઆંનીનાં ઉમણાંમાં તેમનાં બેટીઓએ ૩૫૦૦) ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.^૨

તા ૧૫ મી ફેબ્રુઆરી.

ખરશીનવાલા પ્રોફેસર એ. વુલરેસે ફારસી અને અચૂરી ધરાંગી તેમજ મંચકર અને બીજી ભાષાઓનાં શબ્દોનાં મૂળ તથા પ્રકૃતિ તેમજ ફારસી અને લાટીન ભાષાનાં એક કાથ રચી પ્રગટ કરીયા હતા.^૩

જમશેદજી કાવશજી એ. ડી., ઈશ્વરજી મનચેરજી હીરામાણેકના. (૩૧૭૫) ૩૨૫) ની અંદરની રકમ.

પુણાં મધે પછી એ નામદારને એક જાનપત્ર આપવા તથા તેની યાદગારી રાખવાને ડેકાવ કરવાને તા ૮ મી નવેમ્બર ૧૮૬૬ ને દીને ખાંબાદૂર ૧૬૪૯ પરાતનજીનાં મુખપણી કેલેજ એક સખા મળી હતી, જે વેળાએ એ કારણસર એક કમીટી નેની તેનાં ચેકેટરી તરીકે શેઠ નવરોજજી દશજી પરાતનજીને નેમ્યા હતા, એ જાનપત્ર તા ૪ થી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૭ ને દીને પુણાં મધે કેનસીલ હાલમાં એક દમ્બખવાલી ખીજલશા જેલડી ખાંબાદૂર ૧૬૪૯જીએ િંચી મંજૂલાવ્યું હતું, તથા એ નામદારની એકે મોટાં કદની રચીરે મીતરાણી ત્યાંનાં કેનસીલ હાલમાં મુકવામાં આવી હતી.

૧ બંને જમશેદ, તા ૧૭ થી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૭.

૨ બંને જમશેદ, તા ૧૭ થી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૭.

૩ "Verborum Linguae Persicae Radices, o dialects antiquioribus Persicis et lingua Sanscrita et aliis linguis maximo cognatis erutae atque illustratae. Supplementum. Lexici sui Persico-Latini scripsit Joannes Augustus Vullers. Bonnæ ad Rhenum. 1867."

તા ૧૭ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૮ માઈ ૬ (૩૦) ૧૨૩૬ યજ્ઞેન્દ્રદી.

મરણ—નશરવાંનજી માણેજી લાંમના—ઉમર વર્ષ ૬૬) શેઠ માણેજી જીજીભાઈ લાંમના નાધવા દીકરા. એવણુ ઈ ૨૦ ૧૮૩૫ થી અતરે યોડાનો આપાર તથા દલાલી કરતા હતા, અને મુર્ચે હંગેમે તથા દેશીઓમાં એક નામીયા યોડા દલાલ તરીકે વખણાવવા હતા. ઈ ૨૦ ૧૮૬૩ માં પોતાના દીકરા શેઠ નવરોજજી નશરવાંનજી લાંમનાં મરણથી એઓએ નીરાશ થાઈ એકાંત જીંદગી ચુલવી હતી.

તા ૧૬ મી ફેબ્રુઆરી.

આજ દિને મરહુમ શેઠ નશરવાંનજી માણેજી લાંમનાં ઉમણાંમાં તેમની પોતાની પુણ્યમાંથી ૩૫૦૦) તથા બેટીઓએ ૩૫૦૦) મહી ૩૧૦૦૦) ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.^૪

તા ૨૦ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૧ માઈ ૭ (૩૦) ૧૨૩૬ યજ્ઞેન્દ્રદી.

આજ દિને મરહુમ શેઠ નશરવાંનજી નંદીરજી જમણાલાનાં ઉમણાંમાં તેમના બાવા શેઠ નંદીરજી ફારમજી જમણાલાએ ૩૧૦૨૫) ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.^૫

તા ૨૦ મી ફેબ્રુઆરી.

સુરત મધે મરહુમ શેઠ દાદાભાઈ નશરવાંનજી મોદી-લાલાં શેહનશાહી આતશબેહરાંમના બોમે દેનાર જાણેદોએ આગેવાંની કરી આતશબેહરાંમમાં અંજુમનને નામે દરરોજ ધનચળી, બાજ આફરગાંન, તથા બારે માસનાં જયન, હાલેખાર વગેરે મવાખતો કાપે કરવાને થઈ એક ફંડ આજ દીનથી "મોદી દાદાભાઈ નશરવાંનજીનાં શેહનશાહી આતશબેહરાંમ મહેબનાં હાલેખાર વીગેરે ધરમનાં કામનું ફંડ" એવાં નામથી ઉઘું કાઢું હતું. એ ફંડના ખર્ચન-વીએ તરીકે પ્રથમમાં શેઠ મનચેરજી દાદાભાઈ જોશી તથા એ ફરકુતજી માણેજી ફરેડા બહમનજીને ડેડ્યા હતા, તથા ધર્મનાં કામોની તપાસ તથા ખર્ચ વગેરેનો ખર્ચાબસર રાખતા માર્ચ ૧૮૬૭ રમતમજી જમશેદજી, ફરુર નશરવાંનજી કેખરજી, અને શેઠ મનચેરજી દાદાભાઈ જોશીને નેમ્યા હતા.^૬

૪ બંને જમશેદ, તા ૨૨ થી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૭.

૫ બંને જમશેદ, તા ૨૨ થી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૭.

૬ એ ફંડ મધે ઈ ૨૦ ૧૮૭૦ ની શરૂઆત સુધીમાં ૩૧૭૦૦) સુરતના નરયોરતોએએ સરખમસરે બધાં હતા, તથા શેઠ મનચેરજી દાદાભાઈ જોશીએ ૩૨૦૦૦) ની રકમ ભેટ આપી હતી તે મહી ૩૩૭૦૦) થયા તે મુજબ મધે શેઠા હોરજીજી બહમનજી વાડીઆ, જમશેદજી બહમનજી વાડીઆ, અને બહમનજી મનચેરજી ધનજીજીદતને તરફથી એ નેત્રી તેમનાં નાખર કીધા હતા, તથા બીજું જેબી

તાં ૨૧ મી ફેબ્રુઆરી.

શેઠ માણિકજી કાવચળ એટલે પંચમાહકતા આક-
દિગ ડીસ્ટ્રીક્ટ ડેપુટી કોલેક્ટર તથા તેમની જગ્યા પર શેઠ

નાણું એ રૂડાં બરાબ તે એ તરફથીને સ્વાધીન કરી
તેની સરકારી નોટ લેવાને કૅશ્યું હતું. એમાં તેણે રૂકત
આજ સુરત મધે ખર્ચનથીએવાર નોકડે. ઊપલા સુરતના
માનેજરો મધેથી શેઠ ચનચેરલ દાદાબાઈ જોશી મરણ
પામવાથી તેમની જગ્યા પર શેઠ આદેશ ચનચેરલ જોશી
નેમાયા હતા. તથા સુંબઈતા તરફથીએ મધેથી શેઠા હોર-
મજલ બહનજલ વાડીઆ તથા બહનજલ ચનચેરલ બનલ-
મેકતાના મરણ પામવાથી તેમની જગ્યા પર શેઠા પેશનતજ
હોરમજલ વાડીઆ તથા માણિકજી બહનજલ બનલમેકતાનાને
નેમાયા હતા.

એ રૂડાં મધે નીચલા ચક્રેશી તથા બાતુએએ
અચક્ર (૧) આઈ પીરોન્યાથ તે શેઠ હોરમજલ દારાશાહલ
ખાંનસાહેબનાં બેઠીએ તાં ૧૧ મી જુન ૧૮૮૫ ને દીને

૩૨૦૦૦) ની સરકારી નોટ તેનાં આજનાંથી દર વર્ષના છઠ્ઠે
બાંધવા પર એકકો દીવસ તેમનાં નામથી કિઆ કામ કરાવી
બોલે દેનારા ચાલેદોને જગાડવા. (૨) એજ સુખ્ય બાઈ
બીરાંબાઈ તે શેઠ પેશનતજ બનલબાઈ ચાલકેરવાલાનાં
બીરાંબાઈ તાં ૬ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૦ ને દીને ૩૪૦૦૦) ની
રૂકત તેનાં આજનાંથી દર શાલ દેઠ મહીનાનાં ચોથા બાંધ-
વારને દીને તેમનાં નામથી કિઆકામ કરાવી બોલે દેનારા
ચોલેદોને જગાડવા. (૩) વળી શેઠ એદલજ બરબેરલ
વાડીઆએ જીદેશર (ચેવાડ) થી તાં ૭ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૯
ને દીને ૩૧૦૦૦) નું સુંબઈની મુનીસીરાલીટીનું બોડ તેનાં
આજનાંથી એ રૂડાંની કિઆઓનાં સુખડ લેખાંન અપાવ-
વાનાં ખરચમાં વાપડવાને. (૪) શેઠ રતનજ રસતજલ
લાકડાંવાલાએ તાં ૨૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૨ ને દીને
પોતાના બાપા મરણું શેઠ રસતજલ હોરમજલ લાકડાંવાલાની
પુંલ મધેથી ૩૫૦૦) ની સરકારી નોટ તેણે આજ એ રૂડાંનાં
ચાકુ કિઆકામના ખરચમાં વાપડવાને. (૫) બાઈ પીરોન-
્યાથ તે મરણું શેઠ રતનજ રસતજલ સુખીઆનાં વીકવા
તથા મરણું શેઠ ચનચેરલ દાદાબાઈ જોશીનાં બેઠી તથા
શેઠ શાપુરજ રસતજલ સુખીઆએ તાં ૧૮ મી નવેમ્બર
૧૮૬૨ ને દીને પોતાના બાપા તથા બાઈ મરણું શેઠ રતનજ
રસતજલ સુખીઆની પુંલ મધેથી ૩૨૦૦૦) ની રૂકત તેણે
આજ એ રૂડાંના ચાકુ કિઆકામના ખરચમાં વાપડવાને.
(૬) શેઠા રસતજલ પુંલઆલ દલાલ તથા આદેશ ચન-
ચેરલ જોશીએ તાં ૩૦ મી મેએ ૧૮૬૭ ને દીને મરણું
આં ૨૦૬૫૦) માણિકજી લેડેરાની પુંલ મધેથી ૩૬૦૦) ની
સરકારી નોટ તેણે આજ એ રૂડાંના ચાકુ કિઆકામના
ખરચમાં વાપડવાને.

શેઠ નશરવાંનજ અસપંદીઆરલ પોંચખાંનાંવાલા
એ રૂડાંનાં સવાખનાં કાનેમાં વાપડવા શાહ રાઠઆતથી તે
છં સં ૧૮૮૪ સુધી દર શાલ સુખડ મન યા તથા લેખાંન
છં જા સુંબઈથી વોતાને ખરચે નોકડેલા કરતા હતા. તે
પછી છં સં ૧૮૬૦ સુધી શેઠ એદલજ બરબેરલ
વાડીઆએ પોતાને ખરચે તે પૂરું વાપડું હતું.

એ રૂડાંની પુંલ સાચવવા મારેડું કાલેક્ટરનું એ

શોરામજી નંગીરજ તાલેવારખાંને ઉતર વિભાગના કામ-
ચલાઈ સુંખ આસીસ્ટન્ટ સેક્રેટરી આશીર તરીકે ચરકારે
નેમાયા હતા.

તાં ૨૫ મી ફેબ્રુઆરી.

શેઠ બનલબાઈ રસતજલ લાલીએ “સુખ્ય માહામર”
ધિવાને જમશીદ ખીન પરીવ્રજનું દાસ્તાંન નામની એક વારતા-
ની ચોપડી છંચેલમાંથી સુજરાતીમાં રચી પ્રગટ કીધી હતી.

તાં ૧ લી મારચ.

શેઠ માણિકજી બરબેરલ ચરકારે પોતાના બાપા મરણું
શેઠ બરબેરલ માણિકજી ચરકારની વાદગારી માટે, લંડનની
કોલમુક્ટેડ કુંપનીએ અમેરિકાનાં ચીલી શેઠરની ચરકારને
માટે બનાવેલા ૫૦૦૦) પૈાંની કીમતના એક સુંદર કુવારે,
કે જેને છં સં ૧૮૬૨ નાં લંડનનાં મોઝા પ્રદર્શણમાં લોકોનું
ધણું ધ્યાન એમાં ધનામ વણું મેલણું હતું, તેના બોનસ
ધાતુમાં આબેલુખ ધાત ઉતરાવી, તેને મથાલે મરણું શેઠ
બરબેરલજનું જગ્યા પીછાડીતા પોશાગ સાચવું આખાં
કદનું એજ ધાતુનું એક બાહવણું કે જે ને સંધાં પર એમને
૩૨૦૦૦૦) નો ખરચ વધેા હતો તે સુંબઈ મધે મંગાવી
ભાએખતા, તાગપાડા, બેલાસીસ, અને ડંકન રૈડ પર જવાના
ધોરી રતાઓની વચ્ચે વચના સંગમે એમની પોતાને
હસકની ખાલી જમીન પર સંધાવી, અતરેની મુનીસી-

તરફથી દાઈ કારંટના વહીલ શેઠ રસતજ રસતજલ
વાડીઆની ખારતે તાં ૧ લી અક્ટોબર ૧૮૬૦ ને દીને
કરાચમાં આપું હતું. એ રૂડાંની પુંલ તેતા ઉછા સને ૧૯૩૨
વર્ષખરેથી સુધીના છપાવવા દીસાળ સુખ્ય ૩૨૧૮૭૫-૧૭-૨
ની હતી.

૧ બોમ્બે ગવર્નમેંટ જોરે, ૨૧ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૭.

૨ “સુખ્ય માહામર, યાને જમશીદ ખીન પીરવીરની
દાસ્તાન. [એક અંગ્રેજ કંતાખની મદદથી] બનાવનાર, વર્ત-
માઈ રસતજલ લાલી. વાલેચ પેઠણું. સુંબઈ : ગણવ
ફણાલ પ્રેસ. ૧૮૬૭.”

૩ એ બાહવણાં શેઠ બરબેરલને જગ્યા પીછાડીને
પોશાગ તથા પાંધે થોઆલ હોરાડેલી. તેમના જગ્યા
દાખમાં બે સુખડનાં પેરીયાં તથા ડાખા દાખમાં બે અવસાદ
દરતર પકડેલ છે, અને પગની ડુંકલ એક નાથેલા તત્તો મુકારી
તે પર નીચે મુજબને લેખ ફોતરેલો છે :—

“CURSENER MANOCKJEE
Born 19th August 1763,
Died 7th May 1815.”

૪ એ જમીનવાલી જગ્યાએ અસલખાં ઉઘડે ક મરણું
શેઠ બરબેરલ માણિકજી ચરકારને એક તથાવ હતો. તે
તથાવનાં પાણી બગડવાથી તે પુરી નાખ્યો, અને તે પુરેલી
જગ્યા વચવાળે ને કીમત જાવને તે મરણું શેઠ બરબેરલને
નામનાં કાઈ જાપોગી કામમાં વાપડવી એવા બંદાખત
મીધા હતા, પણ તેજમાં જાવેા કુવારે શેઠ માણિકજીને ખર્ચી

પાસીટીને તેની હાથેમાં મરામત કરાવવા તથા તેમાં વીચારનું પાણી અને ઉપર મુકેલાં ફાણસોમાં બાષ્પની રાશીની કરવાની સરતથી બેઠે આપ્યો હોતો. એ કુવારાની ચારે બાજુએ ગોઠેલી પુતલીઓનાં મોઢાંમાં આપેલી વાંચકીના આકારની નકલોએ બે વીચારનું પાણી ઉઠી હેઠલ બાંધેલી પથ્થરની હોબાંમાં પડતું રહેલું.

તા. ૪ થી માર્ચ.

મુંબઈના વીધાય યતા ગવરનર નામદાર સર પાર્ટલ ક્રીમરની બાનુ લેડી ક્રીમરે આ દેશમાં સ્ત્રી કેળવણીના મંબંધમાં કરેલી કામતી મેહનતને માટે તે નામદારને અતરેની દેશી સ્ત્રીઓ તરફનું એક માનવત્વ આપે ૪૦) બાઈઓનાં એક રૂપરૂપને પહેલના સરકારી મેડલમાં લઈ નંધ આપુ હવું. બાઈશીરીતનાઈ માણેકર પાર્ટલેએ તે વાંચી મંબંધાયા બાદ બાઈ ધનબાઈએ તે મહામ્ શેક ધનજીબાઈ નશરવાંનજ કામાજનાં વીધવાએ તે નમનતાઈથી બેઠે કરું

જવાબી એ જગા ન વેચતા તે ત્યાં લાવી ગાકચી, અને એ રીતે તે જરૂદની પોતાની જગા પર તેમની પાદગારી રાખવામાં આવી છે.

૧ એ કુવારાની વચ્ચે વચના મોટા થાંભલા ઉપર સોનેરી અક્ષરે "Trust in God and be not daunted" એ પ્રમાણેના એ કુવારા બેઠે આપનાર શેક માણેકર પાર્ટલે સરાઈના "મોટા" કાતરેલા છે. એ કુવારાની કામતી બાંધે લંડનનાં જણીનાં "આર નરતલ" ના ૧૪ થી વાલજ (૧૮૭૫ ની) માં સર ૨૧૧ જે તેનો એક આલેખ આપી નીચે પ્રમાણેનું બર્પાન કરેલું છે:—

Memorial Fountain, Bombay.—Nearly twenty years ago the Coalbrookdale Company received a commission from the Chilian Government for a fountain, to be placed in the great square of the City of Concepcion, in that Republic. The work was executed at a cost, as we have heard, of £5,000, and was placed in the International Exhibition of 1862, when a prize was awarded to it. Among those whose attention had been attracted by the fountain was Judge Manookjee Cursetjee, a Parsee gentleman of Bombay, who, desirous of paying a filial tribute to the memory of his father, Cursetjee Manookjee, had a duplicate of the work cast, and erected in one of the most picturesque quadrants in Bombay, where it serves the double purpose of a fountain and a public light. It consists of an elegant Corinthian column, surmounted by a richly-decorated capital, the abacus of which supports a plinth whereon stands a statue of the deceased gentleman, executed by Mr. John Bell. In the original fountain a statue of Ceres crowns the column; and in the decorative details are some introductions appropriate to Chili, for which others are substituted in the Bombay duplicate. The work, as an engraving shows, forms a fine ornamental as well as useful object where it stands.

[The Art Journal, vol. XIV p. 211.]

હવું. લેડી ક્રીમરે તેના જવાબ વાંચવા બાદ એવું બાઈએને પોતાના બાગમાં ફેરવી ઘણીક મહારત કીધી હતી.

૨ રાસતગોરતાર, તા. ૧૦ થી માર્ચ ૧૮૬૭.

એ માનવત્વ સાથે લેડી ક્રીમરની અતરે કાંઈ પાદગારી રાખવા માટે દેશી બાઈઓ તરફથી એક રૂડે લેખું કરવામાં આપ્યું હવું, જેમાં હેઠ બાઈઓએ ૩૧૫૫, મુસલમાન બાઈઓએ ૩૫૦) તથા પારસી બાઈઓએ નીચે મુજબ ૩૧૭૪૨) થી ૩૨૪૭૭) બરોપા હતા:—

(૩૧૫૦) બાઈશીરીતનાઈ માણેકર પાર્ટલે, (૩૧૦૦) બાઈ રીનબાઈ ધણી શંભજ નશરવાંનજ પટેલ, બાઈ યુનાં-બાઈ ધણી કોશાબાઈ હોરમજજ કામાજ, (૩૭૫) બાઈ બીબાઈ ધણી કોશાબાઈ શંભજ કરાકા, બાઈ બાઈબાઈ ધણી પાર્ટલે રસતજજ કામાજ, (૩૫૧) બાઈ જરબાઈ વીધવા દારી લીમજ બનાજ, બાઈ બીબાઈ ધણી દારાબાઈ રીનશાહ ગાંધી, (૩૫૦) બાઈ ધનબાઈ વીધવા ધનજીબાઈ નશરવાંનજ કામાજ, બાઈ કુવરબાઈ ધનજીબાઈ નશરવાંનજ કામાજ, બાઈ બાઈ ધણી પાર્ટલે નેશરવાંનજ કામાજ, બાઈ બીરોજબાઈ ધણી કોશાબાઈ રતનજ કાદવા, બાઈ બાઈ ધણી શોરાબજ શંભજ પટેલ, બાઈ બાઈબાઈ ધણી શોરાબજ શાપુરજ બંગાલી, બાઈ કુવરબાઈ ધણી મેહરવાંનજ માણેકર હેડના, બાઈ માણેકર ધણી મેહરવાંનજ હજબાઈ, બાઈ જરબાઈ ધણી બંદગીરજ સુચતાલ, (૩૪૦) બાઈ મેહરબાઈ ધણી પાર્ટલે જંગીરજ તારાબં, બાઈ રતનબાઈ ધણી જંગીરજ મેહરવાંનજ ધણી, (૩૨૫) બાઈ સુખબાઈ ધણી કોશાબાઈ મેહરાંનજ મરીકાકાના, બાઈ સુખબાઈ ધણી કાદર મનગીરજ મેહરાંનજ કાદવા, (૩૨૦) બાઈ હીરબાઈ ધણી પાર્ટલે રતનજ કાદવા, બાઈ માણેકર વીધવા રતનજ હોરમજજ કામાજ, (૩૧૫) બાઈ કુવરબાઈ કોશાબાઈ કરાકા, બાઈ રીનબાઈ કોશાબાઈ હોરમજજ કામાજ, બાઈ પુતલીબાઈ ધણી પાર્ટલે શંભજ મુસ, બાઈ મોડીબાઈ કાદર રસતજજ કાવરાજ બાપુરજ, બાઈ જરબાઈ ધણી મનગીરજ નશરવાંનજ મોડી, (૩૧૦) બાઈ યુનાંબાઈ કોશાબાઈ કરાકા, બાઈ મેહરબાઈ ધનજીબાઈ, બાઈ સુખબાઈ ધણી મનગીરજ મેહરાંનજ ધણી પાર્ટલે શંભજ-રોજ, બાઈ શાપુરબાઈ ધણી મનગીરજ પેશતનજ ચીચગર, બાઈ બીરોજબાઈ ધણી માણેકર હોરમજજ બાણ, બાઈ બાઈબાઈ ધણી નવરોજ રતનજ વાઘા, (૩૫) બાઈ કુવરબાઈ ધણી કાદર નવરોજ કામાજ, બાઈ બીબાઈ ધણી દારાશાહ રતનજ ચીચગર, બાઈ કોશીબાઈ ધણી કાદર પાર્ટલે શંભજ મોડી, બાઈ બાઈબાઈ ધણી રસતજજ શોરાબજ પુણગર, બાઈ સુખબાઈ ધણી મનગીરજ કાવરાજ મરબાંન.

બાઈ ૩૨૪૭૭) ની રાખ એ રૂડનાં શેફરી બાઈ શીરીતનાઈ માણેકર પાર્ટલેએ તા. ૬ થી સુવાઈ ૧૮૬૮ ને રીને શેક શોરાબજ શાપુરજ બંગાલી બાઈ પાર્ટલે રસતજજ કામાજને સોંપી હતી, જેઓએ તે વ્યાજે વધારી ૩૭૧૮૭) ની કરી તેમાંથી ૩૭૦૦૦) ની સરકારી મોટ લઈ તે અધેથી ૧૨ ૩૭૦૦૦) ની મોટ તા. ૨૯ થી જેએ ૧૮૭૪ ને રીને એલેક્ઝાન્ડરા મરજ સ્કુલ, નરતોશની છાત્રીઓની નિશાલ જંડલી, તથા સ્ટુડન્ટ લીટરી શોલાઈટીની મરાઈ છાત્રીઓની નિશાલોમાં ચલતી આવનારી છાત્રીઓને ૧૨ વર્ષ તેનાં બાગમાંથી લેડી ક્રીમરનાં નામનું એક ધનાષ આપવા માટે તે પાતાની કમીઓને ભેટ આપી હતી.

તા. ૧ થી આપરેલ.

નીચના પારસી ઇસ્તેફોને આએ વર્ષમાં તેમનાં નામની સામે લખેલાં જુદાં જુદાં મથકોની મુનીસીપાલિટી તથા લોકલ ફંડ કમીટીના અધિકારીઓ તરફ નામદાર ચરકારે નેમ્યા હતા :—

મુનીસીપાલિટીના મેમબરો.

સુરત—શેઠા માણેજી અશુભાંજી ડાકટર, કેમશર હોર-

મન્જી આલપાધવાલા, ડાકટર ડોશાભાઈ પેથતળ.

બરુચ—શેઠા ધનજીશાહ મેહરવાંજી ડાકટર, રસતમજી

શોરામજી દલાલ, ખરશેદજી દીનશાહ અંબાતા,

ફરદુનજી જીવણજી, પીરોજશાહ રસતમજી દલાલ.

અમદાવાદ—શેઠ આદરજી જીવણજી.

થાણા—શેઠ એદલજી હોરમન્જી કંઠાકટર.

મનગર—શેઠ નવરોજજી નચરવાંજી.

નગર હઠા—ડાકટર કાવશજી પેથતળ.

સુરત જીલ્લાની તાલુકા લોકલ ફંડ કમીટીના મેમબરો—

શેઠ હોરમન્જી ગોંડાભાઈ પારડીવાંલા, બગવાડા.

તા. ૫ થી આપરેલ.

રોજ ૧૫ માઈ ૮ (૩૦) ૧૨૩૬ યન્દેજરી.

મરણ—દારાશાહ દોરામજી રાંડેલીઆ—ઉમર વર્ષ ૭૧) શેઠ દોરામજી મેહરાંમજી રાંડેલીઆના વડા દીકરા. એવણ પ્રથમનાં પોતાના બાપનાં બાપારવનજનાં કાષોમાં પડેલા હતા, અને તે મોટે બે વાર ચોરીએ તરફની. શરૂરે પછી કોથી હતી. ઈવં ૪૦ ૧૮૩૦ માં બાપનાં મરણ બાદ શેઠેક વર્ષે એવણે મથળો બાપાર બંધ કરી તરન એકાંતવણે જીવેલી શુભરી હતી.

તા. ૬ થી આપરેલ.

“સર નમશેદજી જીજીભાઈ પારસી બેનવાલેં છન-ચીરુક” ને લગતી નિશાણોનાં છોકરાઓ તથા છોકરીઓને ઇનાંમો આપવા મોટેનાં એક મેલાવડો આજ દીને અતરે-ના ટાઉન હાલમાં ચલા હતા. ચરનશીનની ખુરસીએ મુબ-હતો નામદાર ગવરનર સર સેમોર શીઝમજીશાહ બીરાજો.

એક છોકરા પાસે કરાવી તે બિલી હકીકત સાથે આંધળી લારા બીરાજન બીર ચોકલ્યો હતા. આથી તે તથા તેણીની આસપાસનાં એટલાં ખુશી થયાં હતાં કે તે આખા કાગળ આએજ શાલના આગશટ ચાસથો એકે અચેરીકન થયે મથે છપાવ્યો હતા. એ કાગળમાં લખનારી બાઈ જીજીભાઈએ લારા બીરાજનના બેલા જીજીની તારીફ કરી તે આંધળી છતાં ને જાણતાં તેને કંજવણી આપી તેનાં વખાંસ ગાઈ આએસ બતાવી હતી કે અતરેનાં આંધળાંઓ બીજા જાણે તેને ખરેલે એવીજ રીતે અતરે શીખ્યાં હતાં તેો કંઈ સાચું!

૧ શેઠ બંગોરજી દારાશાહ રાંડેલીઆના બાવા.

હતા. એ આતાના ધીનસીવાલ મીઠો નેમજી બરજેસે રીપોરટ વાંચી સંબંધાવ્યો હતા, જેમાં જીજીભાઈ મુજબ એ આતાને લગતી મુબહની નીશાણોમાં ૯૫૪ છોકરા તથા ૭૫૪ છોકરીઓ તથા દેશોવરોની નિશાણોમાં ૬૭૭ છોકરા અને ૩૭૧ છોકરી મલી ૨૭૫૬ બાળકો કંજવણી લેતાં હતાં. મુબહ ઉપરાંત સુરત, નવચારી, ગદેવી, બીલીમોરા, વલસાડ, ઉદવારા, બરુચ, અને તારાપોર મલી એ આતાની ૨૩) નિશા-લોઠે. એ બાદ રૂપરંડ ડાકટર વીલમને છોકરાઓ તથા છોકરીઓની સેફન પરીક્ષા લીધા બાદ નામદાર ગવરનરની વહુ મીશીય શીઝમજીશાહ છોકરાઓને ઇનાંમો વેંહચી આપ્યાં, જે પછી નામદાર ચરનશીન એક મુલાખીત બાપાણ કાઢું હતું. એ પછી સર નમશેદજી જીજીભાઈ પારસીને ઉડી નામદાર ચરનશીનનો ઉપકાર માન્યો, અને સભા પર-આસત થાઈ હતી.

તા. ૧૧ થી એપરેલ.

હિંદુસ્થાની ચરકારે કાઢેલા ઇન્ટીરીઅલ લાઇબ્રેરિસ ટાક્સો કર મુબહ મથે વણુલ કરનાર રેપેરીયસ આરીસર તરીકે નામદાર ચરકારે અતરેની પોલીસના નિજ માજીસરે શેઠ ડોશાભાઈ ફાંમજી કાકાને નેમ્યા હતા.

એ કર મુબહ મથે મુનીસીપાલિટી તરફથી વણુલ કરવાને માંડવી વારડના શુપરટેંડંટ તરીકે શેઠ નચરવાંજી ફરદુનજી પારખ અને કામોડીવરા વારડના શુપરટેંડંટ તરીકે શેઠ ફાંમજી દોરામજી બાધરજીને નેમ્યા હતા.

આએ વર્ષની મુનશફની પરીક્ષામાં એકજ પારસી—શેઠ એદલજી મનજીભાઈ મોદી, પચાર થયા હતા.

તા. ૧૬ થી આપરેલ.

રોજ ૨૬ માઈ ૮ (૩૦) ૧૨૩૬ યન્દેજરી.

આજ દીને મરહુમ બાઈ રતનબાઈ તે શેઠ દાદાભાઈ રસતમજી પારખનાં ધણીઆંની તથા મરહુમ શેઠ નાનાભાઈ ફાંમજી દાવરનાં બેટીનાં ઉકમણમાં તેમની પોતાની પ્રંજ-માંથી રૂ૩૦૦), માતાજી બાઈ જરબાઈએ રૂ૫૦૦), બાઈ શેઠ મોરોજી નાનાભાઈ દાવરે રૂ૨૦૦), અને આબદ શેઠ દાદાભાઈ રસતમજી પારખે રૂ૨૨૫) મલી રૂ૧૧૨૫) ધર્મ આતાંઓમાં આપ્યા હતા.

તા. ૨૫ થી આપરેલ.

રોજ ૫ માઈ ૯ (૩૦) ૧૨૩૬ યન્દેજરી.

મરણ—કાવશજી નમશેદજી માકીદલાલ—ઉમર વર્ષ ૭૧) સુરતવાળા શેઠ નમશેદજી ખરશેદજી માકીદલાલના

૨ ટાઈમસ આર ઇંડીઆ, ૧૨ થી આપરેલ ૧૮૬૭.

૩ મોઝે ગલ્ફનેટ ગ્રેડેટ, ૧૧ થી આપરેલ ૧૮૬૭.

૪ મુબહની પારસી પંચાતનાં રંડના સવંત ૧૯૨૭ ના રીચાબની ડોપરી.

૫ શેઠ ખરશેદજી કાવશજી માકીદલાલના બાવા.

તા ૦ ૪ થી મેએ.

રોજ ૧૪ માહ ૮ (શિ) ૧૨૩૬ યજ્ઞદેવરહી.

મજામાં મધે તવાવના તવાવના રસતાપર મરહુમ શેઠ નાનાભાઈ જમશેદજી ગજધરે અંધાવાવા મોડી આદરનાંની દરેમેહર તૈયાર થવાથી તે તેમની નંદ્યમ્તે તેમના બેઠાએ શેઠા શોરાખજી તથા રસતમજી નાનાભાઈ ગજધરે આજ દીને એક જયન કરી પરકાવી હતી. જયનની કિમા પુરી થવા બાદ એ શેઠા તરફથી એક આંગુમન પત્ર વંચાવવામાં આવ્યો હતો, જેમાં જણાવ્યું હતું કે એ દરેમેહરના જણુજના ખરખરે મોટે પડખમાંજ એક આથી અંધાવવામાં આવશે.^૨

તા ૦ ૫ મી મેએ.

રોજ ૧૫ માહ ૮ (શિ) ૧૨૩૬ યજ્ઞદેવરહી.

મરણ—માણેકબાઈ તે ફોરજી કાવશજી મીમતરીનાં માએ—ઉમર વર્ષ ૧૦૦ એવજી મુંબઈ મધે કોઠમાં આવકી લાંબી ઉમરે મરણ પામ્યાં હતાં.

તા ૦ ૬ મી મેએ.

રોજ ૧૬ માહ ૯ (કો) ૧૨૩૬ યજ્ઞદેવરહી.

આજ દીને મરહુમ બાઈ ખરશેદબાઈ તે શેઠ રસતમજી પેશતનજી મુનાંવાલાનાં વીધવાનાં ઉકમણમાં તેમના દીકરા શેઠ એલજી રસતમજી મુનાંવાલાએ રૂપ૦૦ તથા વહુ બાઈ શુનાંબાઈએ રૂ૦૦૦ મની રૂ૦૦૦ ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.^૨

તા ૦ ૬ મી મેએ.

હાનરેખ મી. જી. અરસ્કીને તેવજી આએ છલાકાના પેહલવેહલા ડાએરેકર આંકે પચાસીક ઇનસાકશન, તથા તે પછી હિંદુસ્થાનના ગવરનર જનરલની કૌનસીલના મુંબઈ છલાકાના એક અધિકારી, તથા છેલા મુંબઈના ગવરનરની એકઝીક્યુટીવ કૌનસીલના એક અધિકારી હતા તેવજી પેતચન લઈ પોતાને વતન જનાર હોવાથી તેમની આ દેશમાં કરેલી

૧ જામે જમશેદ, તા ૦ ૧૭ મી મેએ ૧૮૬૭.

એ દરેમેહર શેઠ નાનાભાઈએ પોતાનાં બેહન ચરહુમ બાઈ રતનબાઈ તે શેઠ કાવશજી જંગીરજી રેડીખનીનાં ધણી-આનીની પુલંગાંથી અંધાવી હતી, અને જાવલા અંજુનન પત્રમાં જણાવ્યા મુજબની ચાલી ન અંધાવાથી એ દરેમેહરના સર્વે વડીલ ૪૦ સં ૧૮૭૭ માં સર કાવશજી જંગીરજી રેડીખનીએ પોતાને સ્વાધીન લાંધી, તથા તેના નીબાવને માટેના પંદોખરત કરનાર હતા, તેહનાં તેવજી ચરજી પાચવાથી તેવજીના એકલક્યુટરોએ તેમની પુલંગાંથી રૂ૨૦૦૦૦ ની રકમ એ દરેમેહરના જણુખના ખરખરે મોટે ખેલાઉંદી કાલી તેજી તા ૦ ૯ મી અક્ટોબર ૧૮૮૦ ને દીને એક જુદું તરફ દીકરી તે એવજીના બેઠા શેઠ જંગીરજી કાવશજી જંગીરજીને તરફથી તરીકે સોંપી હતી.

૨ જામે જમશેદ, તા ૦ ૧૧ મી મેએ ૧૮૬૭.

સેવાઓના બદલામાં અતરેના દેશીએ તરફથી એક માનવન આપવાને કૈડાવ કરવાને આજ દીને આગેવાન દેશીઓની એક મુબા શેઠ વીનાયકરાવ જગનાથ શંકરજીનાં મકાનમાં મંત્રી હતી. પ્રમુખસ્થાન સર જમશેદજી જીજીબાઈ બારોનેરને આપવા બાદ માનવનના ખરડો લાંચી નકી કરવામાં આવ્યો તથા તે સર જમશેદજી જીજીબાઈ, હાનરેખન ફરમાનજી નચરાવાંનજી પેટ, શેઠા બેહરાંમજી જીજીબાઈ, ડાશાબાઈ ફરમાનજી કશાકા, વગેરે ગ્રહસ્થાનાં એક ડાખુરેશને જઈ મીઠ અરસ્કીને પોંહયાદી આપવાને કૈડાવ કરી મુબા બરખાસ્ત થાઈ હતી.^૩

તા ૦ ૧૨ મી મેએ.

જરમનીવાલા ડાક્ટર થીઓડોર બેનજીએ છ'ડા-જરમન શબ્દોના કૈડાકાં બેવડા ઉકતા અર્થોના ખોલાયામું એક પુસ્તક પ્રગટ કરીું હતું.^૪

તા ૦ ૧૬ મી મેએ.

શેઠ જમશેદજી માણેકજીને સેતારા કલેક્ટરેટ મધે લાઇમંશ રાક્ષ ઉધરાવનાર સ્પેશીયલ આર્થીસર તરીકે નામદાર સરકારે નેમ્યા હતા.

શેઠ એલજી ડાશાબાઈ કોલાવાલાને નામદાર સરકારે વલસાડના મામલતદાર નેમ્યા હતા.^૫

તા ૦ ૧૬ મી મેએ.

શેઠ ખરશેદજી શોરાખજી આંબાદરએ મુંબઈના શેર મુગ્રની તવારીખનું એક પુસ્તક “એક પારસી” નાં નામથી છપાવી પ્રગટ કરીું હતું.^૬

તા ૦ ૨૩ મી મેએ.

શેઠ તેહમુખજી હેરમજીજી ગોદરેજીને અમદાવાદ જીલ્લાનાં બોરમડ ગામના પેહલર વર્ગના મુનયક તરીકે નામદાર સરકારે નેમ્યા હતા.^૭

૩ રાઇમસ આંર છ'ડીઆ, તા ૦ ૧૨ મી મેએ ૧૮૬૭.

જામજી ગાનવત ડાખુરેશને તા ૦ ૧૨ મી મેએ ૧૮૬૭ ને દીને અંબાલે હાનરેખન મીઠ અરસ્કીને ચકાંને જઈ પોંહયામું હતું. તે પ્રમુખ સર જમશેદજી જીજીબાઈ બારો-નેરે લાંચી સંજલાવ્યું, અને મીઠ અરસ્કીને તેને દીલો-નંની ભર્યો જવાખ આપેો હતો.

૪ “Ueber einige Platanabildungen des indogermanischen Verbum. von, Theodor Benfey. Göttingen, 1867.”

૫ બોરમજી ગવરમેંટ ઝેઝેટ, તા ૦ ૧૬ મી મેએ ૧૮૬૭.

૬ “મુખબઈના શેર મુગ્રની તવારીખ તેજી મહડક” તથા પડકુ અને તેનાં શેવલનાં પરીણાં. બનાવનાર, એક પારસી, મુંબઈ. અંગ્રેજ તથા મુગ્રની “જમ પરીનર્થજી છપાનાંનાં છાપેજી. શને ૧૮૬૭ છપાવી.”

૭ બોરમજી ગવરમેંટ ઝેઝેટ, તા ૦ ૨૩ મી મેએ ૧૮૬૭.

તા ૨૫ મી મેએ.

રોજ ૫ માં ૬ (૨૭) ૧૨૭૧ યજ્ઞસ્થાન.

મરણ—સામાજિક મોરચા—ઉમાર વાં
૩૬) એ મોરચા સામાજિક મોરચા વડા હોય. એવું
પેતાના બાપની દેવાદાંતર તેમની મહાવત્તા હોય પેતાના
બાપને મોર મોરકા તથા ધનકામની માથે આપવા-
તરી પેતા મંગલપત્રો, તથા "બીજી" અને આવવા પામ-
ઓની દલાલી કરાવેલાં થયાં કરતા હતા. તે ઉપરાંત મોર
કરોમકા તથા મેદાનકા મોરચા મોર માથે બાપમાં
કમકાંતો રાજમાર ચલાવતા હતા, તે મુદ્દી તા ૨૦
મી માર્ચ ૧૮૫૭ ને ધીમે બાપ કોડમાં હતા. ઈ ૩૦
૧૮૬૨ માં બાપનાં મરણનાં વસ્તુ બાપને એવું થયે
આવું ગાળ્યો હતો. "મરણ નામો, મીલનમાર, દબેઆવું,
ધીર, રોજગરમાર, અને મનકાંતોનાં નામ તથા પાંતકાંતો
એક મુદ્દી મરણમાં હતો." ૧

તા ૨૬ મી મેએ.

એ નાનામાં રમતકા રાંબીનાએ આગત મી મેએ,
નામ પ્રમાણ, મલ્ય દિવસ વગેરેમાં દેવાં કાપાણેમાંથી
મીએને વાંચતા વાચક બાપને મેદા કડી તેનું એક પુત્ર
આ ૨૫ મી મેએ પેતાના વડાને હાલી પ્રગટ થીવું હતું. ૩

કરોમકાએ મડી એક મેદાનકા બાપે પાડી આગેના મો
કરોમકામાં કરોમકાની એક દીવ ફરી થીવી હતી. તે મે
વસ્તુ થયે ૨૨૫ ની એક "પરમ" તથા એક માનવ
એવડેને ને. આવતા મો કરોમકા મેદાનકાએ એક મડા
આત ધીમે કરોમકા મેદાનકા મેદાનકા માણેકા વીડીમાં
ધામાં મેદાની હતી. મેદાનીની પુત્રી મેદાની
કરોમકા બાપેને આવવા બાપ મેદાનકા માણેકા
વીડી તાણાં બાપને લગેલાં મીપાર વાંચી મંગલપત્રો,
ને બાપ રાખી મેદાનકા "મરણ ભીમકામાં મરણ
રોજીઆ ને મેદાનકા કામ આત કાંબી મુંદા વાંચી
બાપના આપાકે તેની મેદાનકા બાપમાં મુંદાની પ્રમ
તરુથી એવડેને એક માનવ આવડું, તથા તે માથે
કમીડીના હાથમાં ને તાણાંની એક રકમ મીડી થયે તે
એવડેને બાપને લાખા આવડી." એ બાપ મેદાનકા
બાપને એક માનવ વાંચી મંગલપત્રો, તથા ઉપરી

૪ એ રામ ૩૦૧૦૭૮ થાઈ હતી, ૫૯ તે મીડી
૩૫૦૧૧૮૦ વસ્તુ થયા હતા, અને તે વ્યાન મુધાં ૩૫૮૮૬૫
થયા હતા. એ મુદ્દી મેદાનકામાં બાપને બાપનાં કાણકા
ધાણકા તથા બાપનાં મેદાનાં આવડું હતું, અને બાપનાં
આત ધીમે આવી રીવું હતું.

“પરચ” મેટ્ર. આપી. શેઠ ભીમજીભાઈએ તેના લાયક ઉત્તર વાતના બાદ યરનથીન સુર જમચેદજી જીજીભાઈ આરેનેરે એક સુભાષીત ભાષણ કીકું, જેમાં તેણે શેઠ ભીમજીભાઈના હુનરની તારીફ કરી તેણે અતરેના માણ ગવરનર સુર ખારટખ કીઅરના મારઆએશા પગને મળે કીયા તેનું તથા ખીજું કંઈકુકે બેઆંત આપી જણાવ્યું કે “શાજ સર્વે માનનાં માણસો જેઓ એવણુને ત્યાં પોતાની ઇલાજ કરાવવા જાયછે તેઓનું” પાકું થયીત હશે ત્યારેજ જતાં હશે એમાં કસો શક નથી. રસતામાં કોઈ લંગડાતો, કોઈ ગાડામાં, કોઈ પાવખીમાં, કોઈ બાકતી બગીમાં જોશે તો શાજ ઘણું માણસો જોવામાં આવેછે, જેઓનાં હાડ બાગવાની અથવા નુકસાંન થવાની એજ નિશાંન ને રૂઢ દેખાતો. હરેક બદનના સંધા જ્યાં દરદ હોય ત્યાં માટેયો ને તે ઉપરથી જણાયછે કે ભીમજીભાઈએ લેવ માટેઓ હશે.” આ એ બાદ મીનજસ ખરખાસ યાદ હતી.

ગારી વધારે જબજુતી ભરેલી કરવાને પ્રજ તરશથી નાણાંની એક રકમ લેગી કીધામે. આવીછે તે ત્રોને આ વખતે તરશથી ભેડે તરશથી જે આપવાની જે રશાએશ ધાઈછે તે હો મોટી સુધી સાથે બળવીએછ, અને જોવેદ રાખીએય કે એ રકમ તરો પ્રજ તરની મજતાની નીશાની તરીકે કપૂજ રાખશે. અને એવેદ હોએ એવું ઇછીએ છીએ કે તરો તથા તમારા. ખાંજીખ બાઈ બાપુજી (ખરજેરજી રાંડીઆ) તથા ઇશાએશ તથા બીજા એથીએ કે તમારી સાથે આવાં સુખ ધાખમાં શાજેલ થએલાછે તે સારૂંઆની તનદરોસતીએ બોલ સારૂંય વધારો કરે, અને તમારી પેટે તેઓ લીલસેલથી દેશીએ. તરજ બલકે સઘળાં માનવીબત તરજ પોતાની રજન સજલ તેમને શએદો થાએ એવી રીતે પોતાને હુનર આજ રાખી તેઓ જોવ પતાં અકશયાત ફોર્સ નીવારજ કરતા રહે. હોએ છીએ તમારા નજનતાઈ ભરેલા એવકા.

૧ એ બાધણુની એવેરે સર જમચેદજીએ કહી સંબ-
લાવ્યું કે:—

બાઈ બીગજી તથા બાઈ બાપુજી

હોએ ત્રોને આ જોગવાઈએ બહેરમાં એરજુંજ કુટુવા મંજીએછે જે આજ બજબજ વરસ ૨૦) થયાં તરો શ્રી ગુંબજાં આવીને અતરેનાં ગરીબ કીરીઅર તથા બીજ લાચાર લોકાનાં જોખખાએલાં થીરીને પુરડું ધેઆંત આપીને દરશત કીધાંછે, ને તેના બલેલામાં તરોએ કંઈબી રાખ તેઓ પાંચેલી લીધું નથી. એવું અરો પેતે તથા આ મીનજ-લશમાં હાજર મએલા ઘણાએક શારૂંએ સારી પેટે લલેછે. દરેલીને ફુગડું નીવારજ કાંડું ને તેઓના ફુગા લેવી એ જેવું પુનડું ધાખ બીજું કંઈ નથી, ને તેવું પુલ તરોએ તથા તમારા બીજા એથીએએ કીધું તેના બલેલા પાખ વરવર-દેગારની તરશથી ત્રોને મએલા વગર રહેશે નહીં કે અત જલુએ. તમારી ગુંબજ થોડી છે તેપણ તેથી એક જથી-રા ને જેવું જોાર દીધ બતવાવીકીછે, ને જે અતના કે થ આવા સરવેનાં જોખખાએલાં થીરીને એકસરખી રીતે ધેઆંત આપીને દરશત કરવામાં કસી કસર રાખી નથી. ડાકરોની એજ રજન છે કે કાંઈબી દરદી રાત ઇયા મજ-રાતની વેળાએ હેરાંનગની લાગવતો હોય તેની ગદદે તરત

તાં ૨૯ મી મેએ.

સુરતગી પાસેનાં બાંઠાં ગામની પાદર આગલ આવેલી મોટી ખારી ઉપર ઇં ૨૦ ૧૮૩૩ માં મરહુમ સર જમ-ચેદજી જીજીભાઈ પેહલા આરેનેરે બંધાવેલા મોટા પૂલ ને તેજ વખતે થોડાક માસમાં વૂટી પડયા હતા, ને પૂલ પાછો પોતાના મરહુમ સુરખીનાં નામથી બાંધવાને શેઠ રસતમજી જમચેદજી જીજીભાઈએ સરકારમાં રૂ.૧૦૧૦—૧૨—૧ આપ્યા હતા, જેમાં સરકારે પોતા તરફથી રૂ.૮૦૩—૩—૧૧ ઉમેરી તે રૂ.૧૮૧૪) ને ખરમે પાકી બંધાવી આએ માસથી લેકાના વપડાને માટે એકો મુકયો હતા.

તાં ૩૦ મી મેએ.

શેઠ કુવરજી કાવજીજી શયાલાલાને નામદાર સરકારે અમદાવાદના હજુર ઇપુકી કલેક્ટર નેમ્યા હતા.

તાં ૨ જી જુન.

શાજ ૧૭ માં ૧૦ (૬૦) ૧૨૩૬ યજદજરદી.
આજ દીને મરહુમ બાઈ શુનાંબાઈ તે શેઠ ડાયાબાઈ હેરમજીજી કામાજીનાં ધણીઆંની તથા મરહુમ શેઠ દાદાબાઈ

જવાની દીલ કરવી નહી ને તે રજન તરોએ હમારા સંજોગઆ પ્રણે ધણું કરીને બળવીછે તેથી ત્રોને જાંન થઈછે. દરદીનાં ખરાં છમરો ફુવા એજ તમારી મેડનતને બલેલા તરો સજનેઆ છેએ, એ તમારી જણુ ધણી તારીજ લાયક છે ને જોવેદ રાખીએછ કે એવો જણુ તમારા જેવા બીજા ડાકરોને વધારે પ્રકાશતો જાલમ પડે. હવે એવેદ હોએ એરલીન જોવેદ રાખીએછ કે જાંબીસુકી તમારી છંજી છે તાંબાં સુધી એ નેક કાચ પછવાડે તરો તથા તમારા એથીએ પોતાને વખત રોકીને તથા પુરડું ધેઆંત આપીને જશજીવ રેવો ને જેવી શાલેશાઈ તથા નરખ ખીજન ગરીબ દરદીએ તરજ બતવાવના આવેઆ છેએ તેજ હમેશાં બતવાવતા રહેજો. ખરી નેકી ને મેહતતને બલેલા દરી ખાલી જતો નથી તેજ તમારો બલેલા કીબી ખાલી જનાર નથી. આ નહી તે પેલી જોહાંખાંબી બલેઆ વગર રહેશે નહી. જાખ વરવરદેગારની રહેજ તમારી જોવર હોએ.

૨ એ પૂજવર નીએ પ્રુખમ તરી ખરેલીછ:—
“This building at Bhatha was constructed partly at the expense of Mr. Rustumjee Jamsetjee Jejeebhoy of Bombay as a memorial of his late father Sir Jamsetjee Jejeebhoy, the first Baronet, and partly at the expense of the British Government, under the supervision of Lieut. G. Mant, R.E., Execut. Engr., Surat.

Donation by Mr. Rustumjee
Jamsetjee Jejeebhoy ... Rs. 15,010 12 1
Grant by Government ... „ ૩,૬૦૩ ૩ 11

Rs. 18,614 0 0
In the Christian year 1867, corresponding with the Yezdezerdee era 1236.”

એ પૂજની જમની બાંસુપર મરહુમ સર જમચેદજી-વાળા જુના પુત્રની પડી માંગેલી નીશાંને છે.
૩ બોમ્બે ગવરમેંટ જેકેટ, ૩૦ મી મેએ ૧૮૬૭.

બીમજી ઉમરીયારનાં બેરીનાં ઉમરજામાં તેમના આવકે ૩૦૦૦૦) તથા માથુ બાથ રતનખાઈ તે મરહુમ શ્રેષ્ઠ હોરમનજી મનચેરજી કામાજીનાં વીધવાએ ૩૨૦૦૦) મતી ૩૬૦૦૦) ધર્મ ખાતાંઓમાં આપ્યા હતા. ૨

તા ૦ ૭ મી જુન.

રોજ ૧૮ માહ ૬ (ચિં) ૧૨૩૬ વનદેવરદી.

મરણ—અરદેશર એદમજી શોગાર—ઉમર વર્ષ ૭૬) શ્રેષ્ઠ એદમજી પેળનજી રહ્યાના દીકરા. એવજી પ્રથમમાં પોતાના મામા શ્રેષ્ઠ અરદેશર માણેજી મરહુમ કંઠાકરનાં કામોમાં વડવા હતા. તે બાદ શ્રેષ્ઠ ફરમજી બદમનજી મરહુ શાયે વાહણેને બરના “શીર માંડકરી” ના ગ્રામાનની કુમન ઉંધારી હતી. ૬૦ મં ૧૮૪૫ થી એણે તે કુકાનમાંથી બાગ ડાહીની વરગુરણ આપાર કરવા માડ્યો હતો.

તા ૦ ૧૩ મી જુન.

શ્રેષ્ઠ એદમજી મનજીબાઈ મોઢીને નામદાર મરકારે અમદાવાદ છંદાનાં યુવધા ગામના યુવમરૂ તરીકે નેમ્યા હતા. ૩

તા ૦ ૧૫ મી જુન.

રોજ ૨૬ માહ ૬ (ચિં) ૧૨૩૬ વનદેવરદી.

મરણ—ખાંનગરુણ દાદાબાઈ શાપુરજી—ઉમર વર્ષ ૬૬) એવજી પેઢકવેલના ૬૦ મં ૧૮૧૩ માં યુવતની સ્ત્રી અદામનમાં એક લખતાર તરીકે રહ્યા હતા. તે પછી વધતાં વધતાં ત્યાંના હુડ-કઠારી કડવા હતા. ૬૦ મં ૧૮૩૫ માં એણે થાંભા તથા કોકણ છંદામાં કમરમ ખાતાંના ઇન-રેક્ટર નેમાયા હતા, અને ૧૮૩૭ ના અગ્રીયાર માસમાં એમને મરઘ નોકરી બહાવવા માટે મરકાર તરફથી એક મરખાવ મેટ મળ્યો હતો. તા ૦ ૧૪ મી મારચ ૧૮૪૭ ને ઈને નામદાર મરકારે એમની નોકરીનાં માન ખાતર “ખાંન ગરુણ” ના એવકામ આપ્યો હતો. એજ સાલમાં એવજી બીંડીના મરકારકુન હતા, અને ત્યાંથી તા ૦ ૨૭ મી મારચ ૧૮૪૭ થી યુવતની કમરમના ફરવેકર તથા ૧૮૪૮ ના વર્તમાન માસથી ઉણ (કારંવો) ના મરકારકુન નેમાયા હતા. ૪૧) વર્ષ મુતી મરકારી નોકરી બહાવતી એવજી ૬૦ મં ૧૮૫૪ થી પેળન મંડી મુંગા આવી એકોળ છંદગી યુવતી હતી. એવજી મરજી મુંબઈ મરી નીતીયું હતું.

૧ જમે નજરે, તા ૦ ૭ મી જુન ૧૮૬૦.

૨ શ્રેષ્ઠ એદમજી કાલેખાઈ કાલાના જમવા. એવજીના જમવા શ્રેષ્ઠ પેળનજી વનજી રહ્યા આજના વખતની કુકાનની તરીકે રહેતા એક અમરજી હતા.

૩ મરજી અરદેશર એદમજી, તા ૦ ૧૩ મી જુન ૧૮૬૦.

૪ ખાંનગરુણ નેમાયજી દાદાબાઈ રેઠમરના જ.વા. એવજી. જાવા શ્રેષ્ઠ કાપુરજી નેમાયજી પ્રથમમાં યુવત તરીકે અમદાવાદની અને તે પછી જ.વ.વ.ના નજરની ને સીકાં હતા.

તા ૦ ૨૦ મી જુન.

“નવમી મી મધે માદરાણી વિઠેટીઆનાં નામથી “વિક-ટીઆ આરિટિનમ કીરેપેનમરી” નામનું ધર્મનું દવાખાનું ઉધાડવાને મરહુમ મર નમચેરજી છજીબાઈ પેડના ખારેને ૩૭૫૦૦૦) પોતાની હેવાતીમાં એકાદિદા કાદવા હતા તે મથિથી નવમરી ખાતે કાલીઆવારીમાં ૩૧૦૩૫૫)ને ખરચે એક ઇમરત બંધાવી બાકીની રકમ તેવું બાજ માથુ ખરખમાં વાપડવાને માટે મરકારમાં અનામત રાખવામાં આવી હતી, અને તે દવાખાનું ૬૦ મં ૧૮૧૨ થી માથુ થઈ હતું. એ દવાખાનુંવર નવમરીથી નવાનો રસ્તો મણો દીકર હોવાથી તે આખો રસ્તો પકા બાંધવાને ડાવેલ. લેડી આવાંબાઈએ પોતાના આવક મરહુમ મર નમચેરજી છજીબાઈ ખારેનેનાં પુત્રને માર્ ૩૧૮૩૭૬) મરકારમાં આપ્યા હતા, અને બાકીના ૩૩૭૬૬) તેમાં મરકારે ઉમેર્યાને ૩૨૨૧૪૨)ને ખરચે આખો બંધાવી આએ શાકમાં પ્રતને વાપડવાને ખાલો મુક્યો હતો. ૫

તા ૦ ૨૫ મી જુન.

રોજ ૬ માહ ૧૦ (ચિં) ૧૨૩૬ વનદેવરદી.

મરણ—દોરામજી કુજાજી માજી—ઉમર વર્ષ ૬૧) એવજી ૬૦ મં ૧૮૪૦ થી પોતાના બાઈ શ્રેષ્ઠ અરદેશર કુવરજી માજી તથા પોદરા શમયુદીન શાહના માથે બાગમાં “દોરામજી એડ શમયુદીનની કું” નાં નામથી ઇંગ્લેઝ ખતરમાં મીનીમરીની મોટી કુકાન ચલાવતા હતા. તે બાદ તા ૦ ૧૮ મી મેએ ૧૮૪૭ થી ઉપલા બંધે બાગચાઓથી છુરા પડી પોતાનાં એખસાનાં તામથી નવી કુકાન ઉંધારી આપાર ચલાવતા હતા.

૫ એ રસ્તાને નાકે નીચે મુજબની તપ્તી ઇંગ્લેઝ તથા યુવસતીમાં મારવામાં આવી છે:—

“This Road from the town of Nowaree To the Victoria Charitable Dispensary at Kalinwari was constructed partly at the expense of Rue Anahye the Dowager Lady Jejeebhoy of Bombay as a memorial of her late husband Sir Jananjee Jejeebhoy the First Baronet, and partly at the expense of the British Government, under the supervision of Lieut. C. Mant, R. E. Exec. Engr. Surat and Branch Donation by Anahye the Dowager Lady Jejeebhoy Rs. 18,576 Grant by Government “ 3,766			
			22,342

તાં ૮ મી જુલાઈ.

૨૧૪ ૧૯ માં ૧૦ (શેં) ૧૨૩૧ ૫૪૨૧૨૨ી.

મરણ—શુનાંબાઈ તે રૂપતમજી જમશેદજી જીજી

બાઈનાં ધરિઆંણી—ઉમર વર્ષ ૪૨) એવણુ ઈં ૨૦ ૧૮૩૬ માં પરણ્યાં હતાં, અને એક લાયક બધારનાં લાયક બાઈડી તરીકે પારસી ટોળામાં વખણાયેલાં હતાં. પોતાના બધારના સારા જખનમાં ગરીબ યુરખાંઓને આસરે આપવામાં તથા બધારની સાથે જ ધણીક મુખાવતો કરવામાં એવણુ આગલ હતાં. આવા બળાવતા વખતમાં એ બાઈનાં મરણથી એમના આવદ તથા કુટુંબ તરફ માન દેખાડવા માટે સંધળા પારસી દુકાનદારીએ પોતાના ધંધા ૨૧૪૨૨ માં એક દાહડો બંધ રાખ્યો હતો, તથા “વડોદરા રેલવેની આશીયનાં સંધળાં ખાતાં મધે આકરી કરનારા પારસીઓએ આ કારણ માટે પોતાના વડાને એલતેમાત્ર કરીને એ આશીય મથનાં સંધળા પારસીઓ મેલ યરમદીને પોતાની આકરી ઉપર ગમેઆ તરીકે હતા, અને તેઓની એલતેમાત્ર તેઓનાં વડાએ વગર દીસે કબુલ રાખી હતી.”

તાં ૧૦ મી જુલાઈ.

આજ દિને મરહુમ બાઈ શુનાંબાઈ તે શેક રૂપતમજી જમશેદજી જીજીબાઈનાં ધણીઆંણીનાં ઉમરણાં તેમનાં માસુ બાઈ આવાંબાઈ તે ડાવેજર લેડી જમશેદજી જીજીબાઈએ રૂ૫૫૦૦) પારસી પંચામેલને લગતાં તથા રૂ૧૫૦૦) યર જમશેદજી જીજીબાઈપારસી બેનિવાસંઢ ધનસ્તીરુચનને લગતાં ફોર્માં મંત્રી રૂ૩૦૦૦) ધર્મ ખાતે આખા હતા.

તાં ૧૧ મી જુલાઈ.

મુરત જીજીનાં કાલીઆવાડી ગામના મામલતદાર શેક રૂપતમજી ફરમંજી કાતાપેશીનાંને અમદાવાદ જીજીનાં ગ્રામ ગામના મામલતદાર તરીકે નામદાર સરકારે નેમી, બીજા વર્ગના માજીસ્ટ્રેટની સ્થા આપી હતી.

તાં ૨૪ મી જુલાઈ.

મુંબઈની પારસી સ્ત્રીક માટરીઓનીઅજ કોરટ નીકલ્યા પછી પેલવ પેલેસા મુકદ્દમા શેક રૂપતમજી ફરમંજી યાતીગરા નામના એક પારસીએ પોતાની ધણીઆંણી બાઈ પીરોઆબાઈ સાંચે રાહતાવાતની ફરીઆદીના માડપી હોતો અને તે સાંબીક ગઈ તાં ૧૯ મી જાન્યુઆરીએ તે બાઈને પોતાના બધારને ધર જવાનો નામદાર જડને હુકમ કરીયા હતો, પણ તે હુકમ પ્રમાણે તે બાઈ ફક્ત એક પખવાડીક પોતાના આવદ સાથે રહી પોતાના બાપને ઘેર પાછી જતી રહેવાથી મજૂર રૂપ-

તમજીએ તે બાઈ પર માટરીઓનીઅજ કોરટના હુકમને અપ- માંન આપવાનો વાંક મેલી પોલીસ કોરટમાં ઉભી કરીયા હતી, જ્યાં વિજ માજીસ્ટ્રેટ શેક ડાશાબાઈ ફરમંજી કાતાપેશી તાં ૨૨ મી આગસ્ટ ૧૮૬૭ ને દીને ચુકાદો આપ્યો કે ઉપર જણાવેલાં માટરીઓનીઅજ કોરટનાં હુકમનામાને તાલે નહિ થવાના વાંકની તપાસ કરવાનું કામ ને અસમ કોરટે તે હુકમનાચું કીકું હોય તે કોરટનુંજી, માજીસ્ટ્રેટના તે પર અમલ નથી. આ ઉપરથી વળી વાદીની તરફથી એવી કીકમના મુકદ્દમા માજીસ્ટ્રેટની સાંબીકી થકામે કે નહિ તે જાણવા માટે હાઇ કોરટને અરજ કરીયા હતી, જેના ફરમા નામદાર જડને જોગ્યું આરનોતકડ અને યર એમ. આર. વેસ્ટ્રાપે કરીયા કે શેક ડાશાબાઈ માજીસ્ટ્રેટના મજૂર ચુકાદો વાજખી અને વાંધા વગરનેછે, માટે વાદીએ એ મુકદ્દમા પાછો માટરીઓનીઅજ કોરટમાં જ લઇ જતો. એ પછી પરાતવાદી પીરોઆબાઈએ તુરતજ માટરીઓનીઅજ કોરટમાં અરજ કરીયા કે તેણી પોતાના બધારને ત્યાં જ રહેવા પછી આજની પડી, અને ત્યાં તેણીની બરાબર દવા દાર કરીયા નહી, તથા તેણીની જનસ પાછી આપી નહિ અને માર માર્યો તેણી તેણીને તેનાં માબાપને ધર રહેવાનો હુકમ કર્યો. આ મુકદ્દમા વળી નામદાર જમડીસ ટકર અને ૧૧ ડીસેમ્બરની હજુરમાં જ રિવઝ મુદી માંલિયા બાદ બાઈએ પોતાના આવદ પર મેલિલા આરોપો પુરવાર ન થવાથી તે ઉરાડી તાખખામાં આપ્યો હતો. ને પછી રૂપતમજી તરફથી પાછી ઉપર જણાવેલી કોરટનાં વેદમાં હુકમનામાને બાઈએ તાલે નહિ થવાના વાંક બાંચે આજ કરીયા હતી ને સાંબીકીઆ પછી નામદાર જડને આજ દિને જણાવ્યું કે બધારે જ્યારે આજનું બંધું કર્યું છે ત્યારે તો જ માસ મુદી આંચારી ૫૩૩થી જોઇએ કાંકે બાઈની તરફના ડાકરેશીએ જણાવ્યું છે કે હાલ તે આજનીછે, પણ એટલી સુલત બાઈએ મુંબઈમાં રહેવા માટે રૂ૨૦૦૦)ના હાથમચકડી તથા રૂ૨૦૦૦)ના જમીન એક આડવાડીઆમાં કોરટને આપવા, નહિતો તે આજની છતાં બધારને ઘેર જવાનો એકદમ હુકમ કરીયામાં આપ્યો.

જ અને જમશેદ, તાં ૨૫ મી જુલાઈ ૧૮૬૭.

જિવંદી જ રાચની સુલત પુરી થવા પછી પણ પીરોઆ- બાઈએ બધારને ધર જવાનો વા પાડવાથી બધાર તરફથી પાછી પારસીઓનીઅજ કોરટમાં જડને તાં ૧૫ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૮ ને દીને અરજ કરવામાં આવી હતી, ને વેળાએ બાઈની તરફથી જણાવવામાં આવ્યું હતું કે તેણીને ઢીરડીઆનો મરજી, અને બધારની હાલત ગરીબ હોવાને લીધે તેનાથી તેણીની બરાબર ગાવજત પાઇ થકે નહિ, માટે બીજા જ રાચની સુલત આપવી. નામદાર જડને જણાવ્યું કે તેણીને જે જ રાચની સુલત આજન આપવામાં આવી હતી તે રકત રૂ૪૨૫નાની તરીકે હતી. તેના બધારને તેણીને પોતાને ધર રાખવાનો હક છે, અને તેનાં સુખ દુખને સાધી પણ તેજી, માટે બાઈએ તેને પર જવું. બાઈ તરફથી જણાવવામાં આવ્યું કે પારસી કામેલા સુખ ને એકજ વેળાએ એક માસ ઉદ રાખી રૂ૨૦૦) ના રકમ લેવાનો

૧ અને જમશેદ, તાં ૧૧ મી જુલાઈ ૧૮૬૭.

૨ અને જમશેદ, તાં ૧૧ મી જુલાઈ ૧૮૬૮.

૩ બોંચે ગવરમેંટ ગેઝેટ, ૧૧ મી જુલાઈ ૧૮૬૭.

તા ૦ ૩ મી આગસ્ટ.

ડાન ૧૨ માહ ૧૨ (૩૦) ૧૨૩૧ યજ્ઞેતરદી.

મરણ—દાદાબાઈ નયરવાંનજ કામાજી—ઉમર વર્ષ ૧૦) શેઠ નયરવાંનજ મતિરજી કામાજીના વડા દીકરા. એવજી પ્રથમના શેઠ દાદાબાઈ હોરમજી દાદાબાઈની માથે રહી ગયા હતા. તે વહી અતરે આવી થોડોક વ્યાપાર ચલાવી એકાંતવણે જીંદગી ચુલવી હતી.

તા ૦ ૨ જી આગસ્ટ.

ડાન ૧૪ માહ ૧૨ (૩૦) ૧૨૩૧ યજ્ઞેતરદી.

આજ દીને મહદમ બાઈ મહરબાઈ તે શેઠ દાદાબાઈ નયરવાંનજ કામાજીનાં ધર્મિઆનીનાં પાછલી રાતનાં ઉત્સવમાં તેમના ખાવુંદે ૩૧૦૦) તથા દીકરા શેઠ હોરમજી દાદાબાઈ કામાજીએ ૩૫૦૦) મતી ૩૧૫૦૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તા ૦ ૩ જી આગસ્ટ.

આજ દીને મહદમ શેઠ દાદાબાઈ નયરવાંનજ કામાજીનાં પાછલી રાતનાં ઉત્સવમાં તેમની પોતાની પુંજ મધિથી ૩૧૨૦૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તા ૦ ૫ મી આગસ્ટ.

શેઠ પેયનજી રતનજી કોહરાએ લંડન મધે દિંદુરયાનમાં કારખાનાં તથા માંચાથી ઉઠીગમેા ફેરવેા કરવા વિષે ઈંગ્લેંડમાં ૩૫૦ મહાનું એક શાફ્ટ પુરતક રચી પ્રયત્ન કરી હતું. એ પુરતકમાં દિંદુરયાંનની જુદી જુદી માટી પુરતની પેલવણ, તેમની બેરીવાડી, અને તેમને ચળતાં કારખાનાં

નિર્માણ કીધામાં આવેતા હોય તેા બધારને પર જવા કરતાં કારખાનાંનું રૂપ બધારને તેણી વિચારે. નાષ્ટાર જડને જાણ્યું કે કારખાને હોયજ તેાડવાને બાધને જેમની સખ કીધામાં આવે, અને તે ભોજવીઆ પછીની ભેર તે બધારને પેા જવાનેા કારખાને હોયજ તેાડે તેા ભેરથીબાર તે તે ઈથી ભેરથીબાર તેને રચી અન્ન થયે, પણ તે વિધિના વિચાર કારખાની કે પછી જરૂર નથી. કારખાં તેા તેણીને આજથી આજ રીતરુપા બધારને પેા જવાનેા હોયજ કીધામાં આવે. કે પછી કીરોજીવળ અને તેા ૨૭ મી ફેબ્રુઆરિ પોતાના

તથા માંચાઓના ધણીજી વીગતવાર હેવામ તેમના નકશા તથા ચીતારો તેમજ આંકડા અને હીસાબોથી ખરી અને અમતમાં આવે એવી બીનાઓ માથે આપેલો.

તા ૦ ૧૦ મી આગસ્ટ.

ડાન ૨૨ માહ ૧૧ (શિ ૦) ૧૨૩૧ યજ્ઞેતરદી.

આજ દીને મહદમ શેઠ બેહરાંમજી અરજેદજ બંગાલીનાં ઉત્સવમાં તેમની પોતાની પુંજ મધિથી ૩૫૦૦) તથા બેરીઓએ ૩૧૫૦) મતી ૩૧૫૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તા ૦ ૧૭ મી આગસ્ટ.

ડાન ૨૬ માહ ૧૧ (શિ ૦) ૧૨૩૧ યજ્ઞેતરદી.

આજ દીને મહદમ શેઠ બેહરાંમજી નયરવાંનજ મીમતરી (ભગુશ) નાં ઉત્સવમાં તેવણના બાઈ શેઠ દાદાબાઈ નયરવાંનજ મીમતરીએ ૩૫૦૦) તથા બીનાં બેરીઓએ ૩૧૬૫) મતી ૩૧૬૫) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તા ૦ ૧૮ મી આગસ્ટ.

મુશ મધે રતનપરામાં એક રીડીંગ રૂમ સ્થાપવા માટે ત્યાંના જરોયરીઓની એક મંજા આજ દીને મતી હતી. મરનથીની ખુરસી રજૂર ખુરજેદજ બરજોરજી દાદાબાઈજી નામે આવવા બાદ 'મધે રતનપરા જરોયરી રીડીંગ રૂમ' સ્થાપવાને હેતવ થયો તથા તેના ખર્ચનચી તરીકે મરનથી નેતર તેમજ, અને એ લશના મળીજ જરોયરીઓને વાંચવાને માલેવેર નહિ હોવાથી કેટલાક જવાનીયાઓએ પોતાની ખુરમદે ત્યાં આવી લોકોને વાંચી મંજાપવાનું માથે લીધું હતું.

૪ મુંબઈની પારસી પંચાતનાં રંડના સર્વત ૧૮૨૪ ના હીસાબની ચોપડી.

૫ મુંબઈની પારસી પંચાતનાં રંડના સર્વત ૧૮૨૪ ના હીસાબની ચોપડી.

૬ મુંબઈન મિત, તા ૦ ૨૫ મી આગસ્ટ ૧૮૬૭.

એ રીડીંગ રૂમને માટે શેઠ અચવરીઆરજ રતનજી ચોનાએ પોતાનું ખર્ચન ૧૭ વર્ષ થવાને ઇ ૦ સ ૦ ૧૮૨૪ સુધી રૂપ વાડવા આપ્યું હતું, તથા શેઠ મેહરાંમજી નયરવાંનજ ચીરવળએ રીડીંગ રૂમને માટે રૂનીચર લેવાને ૩૨૦૦) પ્રથમમાં ભેર આપ્યા હતા.

એ રીડીંગ રૂમના સરનથીન તથા ખર્ચનચી તરીકે પ્રથમથી તે ઇ ૦ સ ૦ ૧૮૨૨ માં પોતાનાં ખર્ચન સુધી રજૂર ખુરજેદજ બરજોરજી દાદાબાઈજીના, અને ૧૮૨૨ થી તે ખર્ચન સુધી રજૂર મીમતરી ખુરજેદજ દાદાબાઈજીના D. દેરીઓ તરીકે પ્રથમથી તે ૧૮૧૯ સુધી શેઠ બેહરાંમજી નેતર ૧૮૧૯, ૧૮૧૯ થી તે ૧૮૨૨ સુધી શેઠ વાલજી ખર્ચન હોવા, ૧૮૨૨ થી તે ૧૮૨૪ સુધી શેઠ હોરમજી નયરવાંનજ ચીરવળ, ૧૮૨૪ થી તે ૧૮૨૮ સુધી શેઠ

અરથેજી કેરાવાલા સાથે “નયરવાનજી એડ રતનજી” નાં નામથી ઇંગ્લેન્ડ બજારમાં વીલાયતી અચબાબ તથા દારૂકામની માટી દુકાન ચલાવતા હતાં. તે ૧૫૬૫ ને ૨૦ ૧૮૩૧ માં એક નયરવાનજીનાં મરણથી એવણે એવજાએ તે દુકાન ઈં ૨૦ ૧૮૫૭ સુધી ચલાવી હતી. અતરના ઇંગ્લેન્ડ તથા દેશી વ્યાપારીઓમાં એવણુ ઘણુ જાણીતા હતા, તથા પ્રભુ ઉપોગી કામમાં ઘણીવાર આગેવાની લેતા હતા. ઇં ૨૦ ૧૮૩૯ માં મુંબઈ મધે. પાણીની ટીપણી ચાલ્યાથી એવણે પોતાને અરથે પવનચક્રીનાં મેદાનમાં એક કુચી બંધાવી પ્રભને વાપડવાને બોલો મુક્યા હતા. ઈં ૨૦ ૧૮૫૧ નાં મુંબઈનાં મુચકમનાનાં હુકમ વેળાએ એવણે પારસીઓની તરફથી દાદખાહીને માટે ધણીક જેલન કરી. જેલવાડી મધની પોતાની એક માટી વાડી એવણુ મરે જરથોસ્તીએને ચરમ્પચરે સુદત વાપડવાને આપતા હતા. એવણુ યોકીક સુદત યાહ પુણે રેલવાને ગયા હતા, અને ત્યાંજ એમનું મરણ તીવજ્ય હુવું.

તાં ૨૫ મી અક્ટોબર.

પેલ્લવી બાપાનાં અધુરી હાલતમાં રહી ગયાનાં પુસ્તકોને મુધારી તથા ગોળીને છાવણવું કામ મુંબઈની સરકારે ગયાં વર્ષમાં ડાક્ટર મારડીન હાઉગની બજાંમણ ઉપરથી પુણાવાલા દસ્તર હોયગજી જમામપજી જમામસઆથાનાને સોંપ્યું હતું, તેવણે તૈયાર કરેલી “જંદ-પેલ્લવી ચોસરી” તેનાં અમજ થયેલી, ઇંગ્લેન્ડ તરજીમે વગેરે સાથે મુંબઈની સરકારને અરથે ડાક્ટર હાઉગની તપાસ હેકલ જરમની મધે છપાઈ પ્રગટ યાહ હતી.^૨

તાં ૮ મી નવેમ્બર.

રોજ ૧૭ માઈ ૨ (શિંઠે) ૧૨૩૭ યમરેજરવી.

આજ દીને મરહુમ શેક હોરમજી બહમનજી વાડીઆ-વાલાં આતથમેહરામની શાંતગરેહનાં જયનની મીસલમમાં દરગુર પેથતનજી મેહરામજી મુંબજીએ. “બંદગી ડોણુને માટે કરવી જોઈએ” એ બાબદ ઉપર એક વાએજ કરી મંબજાની હતી.^૨

તાં ૮ મી નવેમ્બર.

મુંબઈ મધે ગીરગાંમના રસ્તા ઉપર ગઈ તાં ૨૮ મી અક્ટોબર શેક પેથતનજી નયરવાનજી વાડીઆનાં લગનનું

ચાજન જવું હતું તેમાં ચાજતા કેટલાક મરદ અને ચોરોતો ઉપર અતરની હાથ ફોરડતા એક વકીલ મીં લાંગલીએ પોતાની ગારીમાંથી ચાબકા માર્યા અને ગાડી જોશથી હંકારી ગયો. આ ઉપરથી તેની પુરે વણુ આર પારસીઓએ દોડી ગાડીપર ચડી જઈ તેનું નામ મેલજી, અને પોલીસ ફોરડમાં વડા માહજેટ મીં જન કાનવની હજુરમાં બાહ જરબાહ તે શેક ડોશભાઈ નયરવાનજી વાડીઆનાં ધણી-આંની અને શેક પેથતનજી મનચેરજીની તરફથી શેક હોરમજી દાદભાઈ પલીડરે તેની સાંમે ફરીઆદી માડી હતી, જે મુકદ્દમા આજ દીને વીકજતાં મીં લાંગલીએ નીચે મુજબ માધીવન બખી આપવાથી તે કબુલ કરી મુકદ્દમા કાદી નાખવામાં આવ્યો હતા:— “કામચલાઉ વડા માહ-જેટની હજુરમાં મારી ઉપર મન કાડીઆમાં આવ્યોછે તે વિષે એવું જણાવીઆમાં આવેછે કે જે બનાવ ઉપરથી આ મન મેલજામાં આવ્યોછે તે બનાવ વિષે હું મારી તરફથી આની ધણી દગગીરી બતાઉંછું, અને વધારે દગગીરી એટલા માટે બતાઉંછું કે તે આજનાં પારસી બાનુઓ હતી.”^૩

તાં ૬ મી નવેમ્બર.

પુણાની જેલમાં પારસી બંધવાઓનાં દીવસ શુદરેહ કુશતી નહિ રાખવાથી તે બાષિની ફરીઆદના એક પત્ર જનને જમથેલા રીપોરટર એં પેથતનજી કાલજી રખાડીએ ગઈ તાં ૭ મી અક્ટોબર મુંબઈના નામદાર ગવરનર સર સેમાર શીઝનજીનાં ઉપર બખી એ બાષે તે નામદારનું ધીઆન એટલું હતું. એ પત્રના જવાબમાં તે નામદાર તરફથી સરકારનાં અંદર શેફટરીએ એં પેથતનજીને બખી જણાવ્યું કે બંધીઆનાંઓના ઇન્સ્પેક્ટર જનરલે પુણાની જેલના શુપરિંટેંડન્ટ જેલના કામિદાઓની મરતો ઉપર ધીઆન એટલે પારસી બંધવાઓને તેઓને પોતાને અરથે શુદરેહ કુશતી પેલ્લવા દેવાની રજા આપીછે.^૪

તાં ૧૩ મી નવેમ્બર.

શીંગાપોરના એક જાણીતા પારસી વ્યાપારી શેક અર-થેજી પેથતનજી લાલાને સાએમની સરકારે શીંગાપોર ખાતેના પોતાના આડતીઆ નેમી, તેમના ઉપર એક ક્રીમતી સરવાવ અને સોનાંના ચાંદ બેટ માકલ્યો, તથા તેમને “ફલગવરાજ ધરમચરીજ” એટલે “ધર્માવુ અને ઉદાર ખવાસનો વ્યાપારી” એવા જેતાબ આપ્યો હતો.^૫

૭ ટાઈમજ આર ઇડીઆ, તાં ૬ મી નવેમ્બર ૧૮૬૭

આ ચારી પત્રના ઇંગ્લેન્ડ શપ્તેરિ નિચે મુજબછે:—
“With reference to the summonses taken out against me before the acting chief Magistrate, I have to express my extreme regret for the occurrences which led to the issuing of the summonses, and extreme regret that there were ladies in the procession. You are at liberty to make any use of this you please.”

૪ જનને જમથે, તાં ૧૪ મી નવેમ્બર ૧૮૬૭.

૫ જનને જમથે, તાં ૧૭ મી નવેમ્બર ૧૮૬૭.

૧ “An old Zand-Pahlavi Glossary. Edited in the original characters with a translation in Roman letters, an English translation and an alphabetical Index. By Destur Hoshengji Jamsajji, High Priest of the Parsis in Malva, India. Revised with notes and introduction by Martin Haug, Ph. D. Published by order of the Government of Bombay. 1867. Stuttgart, printed at the K. Hofbuchdruckerei zu Gutenberg (Carl Gruninger).”

૨ મુંબઈ સમાચાર, તાં ૮ મી નવેમ્બર ૧૮૬૭.

તા ૦ ૧૫ મી નવેમ્બર.

મુંબઈ મધે ગીરગાંધના રસ્તા ઉપર આઈસ બનાવવાનું એક કારખાનું ઉઘું કરવામાં આવ્યું હતું, તેનું બાંધકાર આનંદીને મકાનનાં ૬ કમરે એકદમ ફાટી જવાથી ત્રણ માણસો મરણ પામ્યાં હતાં, અને ૪ ઘાયલ થયાં હતાં, તથા રસ્તેથી જતા કેટલાક રાહદારીઓને પણ ઇજા થઈ હતી. મરણ પામનારોમાં એક પારસી—તે એ ફેક્ટરીના સેન્ટ્રલ-મેન એક હોરમનજી બદમનજી કાકા પણ હતા. એઓની લાયકર બોરી જુડીએ ઘણાક ચાકીઓ લઈ તા ૦ ૨૧ મી નવેમ્બરે એવો અભીપ્રાય આપ્યો કે બાંધકારનું લોકાંકામ ધણું હમકું હોવાને લીધે તે ફાટી ગયું હતું. આ બનાવ મુંબઈમાં પેલેસ્ટ્રેલોસ બનાવથી લોકાંકાં થોડો ધબકાવ ઉત્પન્ન થયો હતો.^૧

તા ૦ ૧૬ મી નવેમ્બર.

ઈંગ્લેન્ડ મધે પ્રગટ થતાં "ઇન્ફોર્મેટિયન ટાઇમ્સ" નામનાં આવાહીક પત્રના આગળી તેડીપના આંકમાં મુંબઈવાસી એક માણેજી અરચેદજી મરાઠની એક મુંદર તમ્બીર તથા તેમની ઇંગ્લીશી થોડાક હોવા છતાં પ્રગટ થાયાં હતાં.

તા ૦ ૧૮ મી નવેમ્બર.

એક દાદાબાઈ જમશેદજી મીરજીએ વીઆન તથા વગાર ગણવાના હોવાની એક ચોપડી છપાવી પ્રગટ કરાવી હતી.^૨

તા ૦ ૨૦ મી નવેમ્બર.

પાર્શ્વ મધે આવે શાસ્ત્ર બ્રાહ્મણનાં રથ પ્રદેશનાં પ્રાંત પ્રદેશમાં મુંબઈવાસી યુનિવર્સ પ્રેમના મનિજીંગ પ્રોપ્રાએટર એક નાનાબાઈ રમતમજી રાંછીવાને તથા દૂતર આચાર્ય ડાપખાનાના માથેકા મેયરમ મેટરમજી કરુણજી (મરજાનાં) ની કુંવળીને તેમનાં ઈંગ્લેજ, સુલતાની, મરાઠી, અને પીછ બાપાઓમાં મરજી ચોપડી ચોપાંચીઆંની છાપાને મરે કાંમના માથે ઇનામમાં મરજા હતા; તેમજ ઈંગ્લેજ બનરવાસી મેયરમ નવરોજી શાપુરજીની કુંવળીને તેમનાં મરજી કરુણજી, મરે, અને કાવજી મનજીજી, કરુણજી ગીરજીઆં અને જમશેદજી ગીરજીઆંને તેમના કાગીમગીના વરજીજી આમાન મરે "દાનદેવન કાનકન" એકે આગામી મળી હતી.^૩

૧ જાણે જાણે, તા ૦ ૧૧ અને ૨૦ મી નવેમ્બર ૧૮૬૭.

૨ "વિઆન તથા વગાર ગણવાની ચોપડી. બનાવનાર, દાદાબાઈ જમશેદજી. મુંબઈ મધે ઇંગ્લીશી અમ પ્રેક્ષનાં નવરોજી રાંછીવાને છપાવે. રને ૧૮૬૭."

૩ રાજવર આર ઇંગ્લીશ, ૨૨ મી નવેમ્બર ૧૮૬૭.

તા ૦ ૨૧ મી નવેમ્બર.

મુંબઈની પારસી યીક માટરીમાનીઅમ કોરડના ત્રણ ઇન્ફોર્મેટિયન એક અરદેસર હોરમનજી વાડીઆ, બદમનજી જીજીઆં, અને કાવજી જાંગીરજી રીડમનજીએ પોતાના એકા હોડવાથી તથા એક માણેજી અરચેદજી મરાઠ ઇંગ્લાંડ જવાથી તેમની જગીયર એકા અરચેદજી કરુણજી વારખ, દાદાબાઈ રમતમજી બનાજી, એકનજી રમતમજી રીપોરટર, અને પેથતનજી નવરોજી પોંદ્યાને મરકારે મેજા હતા.

એજ મુજબ એ કોરડના ઇન્ફોર્મેટિયન તરફે નીચના ૧૦) પારસી રાહદારીને મરકારે વધારવા હતા:—

એકા અરદેસર કરુણજી મુય, અરચેદજી રમતમજી કામાજી, ધનજીઆં કરુણજી પેરમ, હોમજી અરચેદજી દાદીએ, દાદાબાઈ હોરમનજી પંચકી ધાંણવાના, રમતમજી કાવજી વજી ધાંણવાના, દોરાબજી બાનાબાઈ કમીઆં-હીવાના, એક દોરાબજી રમતમજી મંગળા કમીઆંહીવાના, એકનજી હોરજીઆં તારાપોરવાના, જાંગીરજી દાદાબાઈ તારાપોરવાના.^૪

તા ૦ ૨૫ મી નવેમ્બર.

જમજીવાના ડીકર ફેડરીક સીંગેલે આમની મેકની-અન બાપાનું બાકરણ જાણી જાનાં વિષે એક વધારા મધે છપાવી પ્રગટ કરી હતું.^૫

તા ૦ ૨૬ મી નવેમ્બર.

રોજ ૫ માઈ ૩ (ચિ) ૧૨૩૩ બનરજી. મરે—નવરોજી રમતમજી લારડ—ઉમર વર્ષ ૫૦) એક રમતમજી એકનજી લારડના વડા દીકરા. એવણે ઈ ૦ મ ૦ ૧૮૮૦ માં એક મેટરવાનજી હોરમનજી મેટવા માથે ઇંગ્લેજ અને સુલતાની શીખનારોએને મેટકારી પ્રજાક કે નેની તે વેળાએ દેશીઓમાં ઘણી અગત હતી તે રમી પ્રગટ કરી હતું. એ વર્ષી ઈ ૦ ૧૮૪૧ તથા ૧૮૪૭ માં "મુંબઈ વરતમાન" નામનું એક અગાડીક વન એજ અરચ માથે વરજીવાનું હતું. એ બાદ ઈ ૦ મ ૦ ૧૮૪૬ થી મેયરમ વાંચે તથા તે વર્ષી મેયરમ કરુણજી આંમની કુંવળીમાં આસીસર રહ્યા હતા. ઈ ૦ મ ૦ ૧૮૫૧ ના આપરેન મામમાં એવણે હોડીઓને ક્રેવજી આપવા મરે એક બાપાણ કરી હતું, તથા એજ આમના જુન મામમાં બારેકોરની મર જમશેદજી જીજીઆંવાની હોડીઓની નિયામના ચોડકે સુધી ઉડી પળુ હતા. ઈ ૦ મ ૦ ૧૮૫૩—૫૪ માં

૪ બોમ્બે અવરેડેટ ગ્રેડેટ, ૨૧ મી નવેમ્બર ૧૮૬૭.

૫ "Götterwelt der Altindischen Sprache nach dem Sanskrit über den Götterdialekt von Friedrich Schlegel 1867."

૬ એક હોરમનજી નવરોજી લારડના બાપા.

એવણે કોટનાં ધર્મનાં સ્થાપનાંના હાનરરી ચેફ્ટરી તરીકે કામ ચલાવ્યું હતું. ૧૮૫૫ માં એવણે રાહુમાયે માનવી-અમનાં મુબાના મંબંધમાં "માનવીઅમની દીના અયોરનાં તથા બેહરીન લોકોની ફરજ" બાબે એક નીમંધ વાંચ્યો હતો. આપણા લોકોની રાહરમમથી એવણે મારી રીતે માહીતગાર ગણાતા હતા.

તાં ૨૭ મી નવેમ્બર.

હિંદુસ્થાનના નામદાર ગવરનર બનરસની કૌનસિલિ બંગાલાની અરકારની બંધામણ ઉપરથી આખાં હિંદુસ્થાનમાં એક અરખાં તોલ અને માપ ચુકર કાવાનું બની શકે કે નહિ તે વિષે રીપોર્ટ કરવાને ૨ ડિસેમ્બર, ૨ જાણ, અને ૧ પારસી—એક માણેકલ રસતમણ બનાવ, ની કમીટી ચુકર કીધી હતી.

તાં ૧ લી ડીસેમ્બર.

શેઠ ચોરામજી ભગચેદજી જીજીભાઈએ ધં ૪૦ ૧૮૧૪ માં વરોડાની કાંપ મરે ધરિજી સ્કુમને માર્ક એક મકાન બંધાવવા માટે રૂ૫૦૦૦ આપ્યા હતા, તેમાં બીજી એટરીજી રકમ ધરિજી અરકારે ઉમેરી તે મકાન બંધાવી આજે મામથી ખાલુ સુધ્યું હતું.

તાં ૧૦ મી ડીસેમ્બર.

શેઠ ખરચેદજી નથરવાંજી પેયતનજી વાડીઆએ "હેકાપાતે દીવખર્ચદ" નામની વાંચવા લાપક વાર્તાના મંથહની એક ચોપડી જવાથી પ્રગટ કીધી હતી. એ ચોપડી શેઠ બેહરાંમજી જીજીભાઈને અર્પણ કરવામાં આવી હતી.

તાં ૧૩ મી ડીસેમ્બર.

પુણ્યાવાલા શેઠ અરદેસર ખરચેદજી મુતમર પોતાનો એકો પેનથન લઈ છોડવાથી તેમને આજ દીને પુણ્યાની

૧ સુંબઈ આપ્યું, તાં ૩૦ મી નવેમ્બર ૧૮૬૭.

૨ એ મકાનમાં નીચે મુજબની તપી ખારેલીછ:—

"This Building

for the Baroda Anglo Vernacular School

was erected at the joint Cost of

Sorabjee Jamssetjee Jejeebhoy Esq.

And the Government of Bombay

A. D. 1867.

Donation by Sorabjee Jamssetjee

Jejeebhoy Esq.Rs. 5,000 0 0

Grant by Government 3,000 0 0

Total Rs. 10,000 0 0

Architect Lieut. C. Mann, R.E."

૩ "હેકાપાતે દીવખર્ચદ, પાને કેટલીક રમુજ તથા કાનાઇ ખરેલી વાતોને એક વાંચવા લાપક મંથદ. (કેટલાં એક અંગ્રેજી પ્રજાકોની મદદથી) બનાવનાર, ખરચેદજી નથરવાંજી પેયતનજી. સુંબઈ, મુનીવરસલ પેય. ધં ૪૦ ૧૮૬૭."

રૈયત તરફથી નાના ફરનશીચવાના ખાગમાં અરદારિના બિનંટ મીં એક. લાષોડનાં પ્રમુખપણાં હેકમ એક મેલાવણ કી એક માનવન તથા રૂ૦૦૦ ની કીમતની એક શેમાન અને એક હીરાની વીડી જે આવી હતી.

તાં ૧૪ મી ડીસેમ્બર.

મામ્મે આયોશીચિયતની મુબા ને આજ કેટલુંક થયું ફક્ત નામની હતી તેને પાછી નવેચરથી ઉભી કરવા માટે આજ દીને અતરિના મુખ્ય દેશી અદલ્યોની એક મુબા ગીરગામ મરે હાનરેયન મંગલદાય નયુબાઈના બંગાલામાં તેમનાં પ્રમુખપણાં હેયક મરી હતી. ને વેળાએ ધં ૪૦ ૧૮૫૪ નાં ચાલમાં ને કાનુન ઉપર મામ્મે આયોશીચિયતને ઉભી કરી હતી તે કાયમ રાખીને અને એના કામેદમાં ઘરો કીકર કરીને તેને નવેચરથી ઉભી કરવાનો ડેગવ થયો, તથા અર ભમચેદજી જીજીભાઈ આરિડને તેના આનરરી પ્રેસિડન્ટ; હાનરેયન મંગલદાય નયુબાઈને મરનશીન; હાનરેયન ફૂરમજી નથરવાંજી જેઠ, શેઠા કાવચજી ભંગી-રજી રેડીમની, બેહરાંમજી જીજીભાઈ, અને વીનાયકરાવ ભગવાય ચંકરચેતિ નાપને મરનશીન; તથા ૧૭ હિંકુ, ૨ સુમચનાં, અને ૧૫ પારસી શેઠા દીનચાહજી માણેકલ પીડી, બહમજી જીજીભાઈ, હીરજીભાઈ હેરમજી શેઠા, હેરમજી બહમજી વાડીઆ, પેયતનજી હેરમજી કામાજી, ખરચેદજી નોથરવાંજી કામાજી, મેહરવાંજી ફૂરમજી વાડે, ચોરામજી શાપરજી બંગાડી, ચોરામજી પેયતનજી ફૂરમજી, મનચેદજી હેરમજી કામાજી, વનજીભાઈ ખરચેદજી મરદ, નથરવાંજી માણેકલ પીડી, નાનાબાઈ મેહરાંમજી જીજીભાઈ, હેરમજી દાદાભાઈ પતીડર, અરદેસર ફૂરમજી મુશા અદલ્યોની એક કમીટી તથા શેઠ નથરેયનજી ફરફુનજીને ચેફ્ટરી ડેગવી મુબા ખરખાસત યદ હતી.

૪ બરે ભમચેદ, તાં ૨૭ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૭.

૫ શાપરજી આરિડીઆ, ૧૭ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૭. એ આયોશીચિયતની કમીટીમાં જીવવા પેહેલે દીને ચુકર કરેલા અધિકારીઓ હીરાંત ધં ૪૦ ૧૮૭૮ સુધી ન્યાં લગણ એ મંડલીનું કામ ચાલ્યું, તેલવા અરચામાં પારસીઓમાં શેઠા વનજીભાઈ સરોજી જેઠ, કાકર મેહરાંમજી નવરોજી, ચોરામજી ભમચેદજી, જીજીભાઈ, દાદાભાઈ નવરોજી પ્રોરેસર, નાનાબાઈ રસતમજી રાંલિના, પીરોજી શાહ મેહરાંમજી મેહરા, અને હેરમજી ભંગીરજી દાદીચેક અવારનવાર શામેલ થયા કીધા હતા. ચરનશીન તરીકે ધં ૪૦ ૧૮૬૭ થી તે ૧૮૭૫ સુધી હાનરેયન મંગલદાય નયુબાઈ, અને ૧૮૭૫ થી તે ૧૮૭૮ સુધી શેઠ દીનચાહજી માણેકલ પીડી, નાપમે ચરનશીન તરીકે જીવવા પેહેલે દીને કેલેલા અકસો અધેથી શેઠ મેકાંમજી જીજીભાઈ ૧૮૭૨ માં એકો છોડવાથી તેમની નજીબર શેઠ સુરચેદજી નોથરવાંજી કામાજી, તથા શેઠ ચોરામજી ભમચેદજી જીજીભાઈ વધારે. ચેફ્ટરી તરીકે પ્રથમ ૧૮૬૭ થી તે ૧૮૭૫ ના અધરોજી સુધી શેઠ નવરોજી રસતમજી, અને તે પછીથી તે

તા. ૧૯ મી ડીસેમ્બર.

મોટીમ મને આમે શાસ તાવનો મજ મરજ ફેલાયથી
ગમા ફેરવાયેથી જુન મામ મુખીમાં તે મરજી ૨૮૦૦૦)

૧૮૬૮ મુખી રોકેટરી તરીકે થોડું યશવંત વાઇવે આપશે,
અને જનનથી તરીકે થોડું અરેસર શરખલ મુકે કામ ચલાવ્યું
હતું. ઇ. સ. ૧૮૭૦ માં થોડું નવરોજી શરૂનું આયો-
જીયિશન તરખી ઇંગ્લેન્ડ ગયા, તે વેળાએ થોડું જનરલ
અગ્રાંજી આગીસે, તથા ૧૮૭૩ માં ઇંગ્લેન્ડ ચીનાન
કમીટી આગળ ચારી આપવા ગયા, તે વેળાએ થોડું હોર-
મલ દાખાઈ જતીર અને કાચીનામ ત્રીસક તેજગે કામ
ચલાવ્યું હતું. એ આયોજીયિશન તરખી ઇ. સ. ૧૮૬૮
મુખીમાં નીચથી બાપદો ઊપર ઇંગ્લેન્ડની, ફિરુશાનની,
તેજમ અતરેની સરકાર જોગ અરજીઓ કરવામાં આવી હતી,
તે પછી કાલવામાં મુખ્ય મેહનત રોકેટરી થોડું નવરોજી શરૂ-
નું હતી હતી:—

(૧) પેલવેલની અરજ ફિરુશાનના નામદાર વાઇસ-
રાય ઊપર હાનરેબલ મી. એનનાં ફિરુશાનના જે દેશીઓ
ખિસ્તી થઈ નહિ પાડતા હોય તેઓ વચ્ચેનાં લગત કાએદા
અનાં હાથવા જાહેનો બીજની સંખે તા. ૨૭ ફેબ્રુઆરી
૧૮૬૯ ને રીને ચોકલી હતી. એ બીજની સંખે એજ
મુખ્ય દેશના મુદ્દા જુદા માગોમાંથી બીજથી અરજીઓ
જવાબી તે જાહેર ૫૬૫, અને ૧૮૭૧ માં તે ઉલ્લાહ
ફેરાર સાથે રજા 'મહેમોલમાલ' ૧૫વાલાએને લાગુ ૫૬૫
કીધું હતું. (૨) ઇ. આઈ. બી. રેવેનાં મોરપલ તર ૧૮૬૯
ના જનવારી માસમાં થયેલી ભયંકર કામ વિષે તપાસ કરવાને
મેથનાં કમીશનમાં કાઇ દેશી અધિકારી નહિ નેજવાથી તેની
સંખે ૧૮૬૯ ના ફેબ્રુઆરી માસમાં અતરેની સરકારને અરજ
કીધી હતી. આ ઊપરથી સરકારે તે કમીશનમાં થોડું ડોલા-
નાઈ શરખલ કરાડને એક દેશી અધિકારી તરીકે એજ
શાલના જાય માસમાં નેમ્યા હતા. (૩) મેથવાનાં દરતરને
નાઇ કરવાને મુખ્યમની સરકારે હાથ કીધાથી તેની સાથે
૧૮૬૯ ના આપરે માસમાં સરકારને અરજ કીધી હતી.
આ ઊપરથી સરકારે જવાબી ૬ નાશ કરવા ફારેજાં દરતરો
જલુ જલુ માર માર માનને તપાસાંઈ, અને જે તલ નકામાં

માણસો મરજ પામાં હતાં, તથા તે ૧૪૫૫ની આંખતા ઉપાયો
કરવાં હતાં બીનાં મણાં મંખ્યાબંદ માણસો મરી જવાથી

રોજીએ એ બીજ વિષે લંડનમાં ચરચા કીધી હતી, અને
એ બામે ઇસ્ટ-ઇન્ડીયા આયોજીયિશનની તા. ૨૧ મી
ડીસેમ્બર ૧૮૬૯ ને રીનેની સમામાં એક નીચક વાંચ્યો
હતો. (૮) તા. ૧૧ મી આગસ્ટ ૧૮૬૯ ને રીને મેડુતોનાં
મેડુલવર સરકારે ચોટી રજમું બાજ લેતી હતી તે બામે
અરજ કરી તે પદાડાવ્યું હતું. (૯) તા. ૧૬ લી ફેબ્રુઆરી
૧૮૭૦ ને રીને સાધારણ શામદારી અદાલતોની સમામાંથી
પુરોપન પ્રિતિપ પ્રથમે મુકત રાખવામાં આવે તેની સાથે
ફિરુશાનની લેલસેલીય કોનસીલને એક અરજ કીધી
હતી. આથી વડી સરકારે ફારામાં ફેરાર કરી પેલવા વગેરેના
જાલમેરોને પુરોપન પ્રિતિપ પ્રથમની તપાસ કરી તેને ત્રણ
મહીનાનાં ફેરવાનાંની અથવા ૩૧૦૦૦ ના દંડની સજા
કરવાની સમા આવી હતી, અને જોરા અથવાથને ચાટે.
કાઇ ફારદમાં તેની તપાસ કરવાને હેડ્યું હતું. (૧૦) ઇનકમ
રાકસ વિષે તા. ૨૭ મેએ ૧૮૭૦ ને રીને દાહિન હાલમાં
જલુર સમા મરી બાહજ રામેજી અરજ ઇંગ્લેન્ડ રોકેટરી
ઓર ફેરાર ચોકલી હતી. (૧૧) ૧૮૭૦ ના મેએ માસમાં
ફિરુશાનના નાણાં સંખેથી કારોબાર વિષે આયોજીયિશને
તેમજ દેશના બીજ માગોમાંથી પાલાંમેરાર ચોકલેલી
અરજને ત્યાંના અધિકારીઓ તથા અમલદારો વગેરેમાં
ટેકા આપાવવાને રોકેટરી થોડું નવરોજી શરૂનું ઇંગ્લેન્ડ
ચોકલ્યા હતા. તેવજે લંડન બાઈ રોકેટરી ઓર ફેરાર હુકું
ઓર આરમાઇબ, અંજર રોકેટરી મી. યાંટ ડ્ર, બોરડ
ઓર કંટેરોલના પ્રેસીડેન્ટ લારડ લીવીડન, તથા બીજ
જોરા જોરા અમલદારોની જોલાગલ લાઇ એ બાપલર
ધ્યાન મેંચ્યું હતું, તેમજ લાનકેશાપરમાં જલુ ત્યાંના
બાપારી વગેરેની ત્રણ રીલસોલ એંચી હતી. વળી લંડન
ટાડની વખતે થોડું નવરોજીએ તા. ૨૧ મી ડીસેમ્બર
૧૮૭૦ ને રીને વડા પ્રધાન રાઇડ હાનરેબલ ડબલ્યુ. ઇ.
ગ્રાવડસ્ટનપર એક ૫૪ લખી ઊપર અરજમાં જાણેથી
આ દેશની નાણાં સંખેથી હાલ ઊપર ધ્યાન મેંચી તે
મુકારવાના ઉલ્લાહ ઊપાયો મુખ્યા હતા. (૧૨) ઇંગ્લેન્ડમાં
જનમ પામેલા ઇંગ્લેન્ડને ફિરુશાનની કોનસીલમાં ૫૪૨

એ શેઠરમાં ૨૦૦૦) થી વધારે કુટુંબો તદન નીરાધાર હાજર-
તામાં આવી પડ્યાં હતાં, તેમને માટે અતરેથી કાંઈ મદદ ચોક-

સુખધની સરકારને તા. ૧૫ થી આપરેલ ૧૮૭૧ ને દીને
અરજ કીધી હતી. (૧૭) એ બપોથી અરજીપર લેલ સેલેલીવ
કૌનસીલમાં પ્રશ્ન સર સેચર શીઠગરલવે કરેલા સજ્ઞ દીકાના
ન્યાયમાં તા. ૫ થી આગસ્ટ ૧૮૭૧ ને દીને એક લખાંન
ન્યાય લખી ચોકલ્પી હતો. (૧૮) તા. ૯ થી આપરેલ ૧૮૭૨
ને દીને સુખધના નવા મ્યુનીસીપલ કામિયા વિષે લેલ સેલેલીવ
કૌનસીલને ફટલીક સુચનાઓની એક અરજ કીધી હતી.
એ બાદ એ કામિયા કરેલા ફટલાક ફરારો વિષે બીજી
ફટલીક સુચનાઓની અરજ તા. ૧૪ થી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૨
ને દીને લેલ સેલેલીવ કૌનસીલપર ચોકલી હતી. (૧૯) તા. ૧૪
થી આગસ્ટ ૧૮૭૨ ને દીને હાઉસ ધાગોમાંથી બેતીકાડી
બપરંતના બીજા કરો કાઢી નાખવાને એક અરજ સુખધની
સરકાર પર ચોકલી હતી. (૨૦) નાખદાર વાઇસરાય લારડ
નારથકુક સુખધ કરવાને આવ્યા તે ઠક લઈ તા. ૨૦ થી
નવેમ્બર ૧૮૭૨ ને દીને તે નાખદારની ચોલાકાતે એક
ફેબ્રુએચન બઈ દેશના વલીવર વિષે તે નાખદાર આગલ
સાળી કરી અતોરણુ કીધી હતી. (૨૧) તા. ૨૭ થી ડીસે-
મ્બર ૧૮૭૨ ને દીને પાલ્મિચેટની સવાને એક અરજ કીધી
હતી કે હિંદુધાંનનું બંદોષ્ટ ચોસમની શરૂઆતમાં પાલ્મિચે-
ટમાં રણુ કરવાને કડાવ કરેલા કે તે બાપ થયા જેમખાનને
તકાર કરવાને બને. આ સુચના પાલ્મિચેટ બાદ થયે રાખી
વાઇસરાય પર લખ્યું કે નાણાં સંબંધી વર્ષ ૭૧ થી મારચને
બાદે ૭૧ થી ડીસેમ્બરે પુરૂ કરવું કે જેથી બંદોષ્ટ બની
રણુ થાય. (૨૨) તા. ૨૭ થી ડીસેમ્બર ૧૮૭૨ ને દીને
પાલ્મિચેટના જેમખર પ્રેક્ષર એક શરૂએ સમાપ્ત હિંદની
સેવા ખતવવા માટે તેમજ તેને સુદી કાઠનારો આઈનના
હલિકટરો પર બેપકારના પતો ચોલાયા હતા. (૨૩) હિંદુધાં-
નના નાણાં સંબંધી રાજકરિયાપર વિષે પરબુજ તથા લખાસ
કરવાને જે પાલ્મિચેટની સીલક કમીટી લંડનમાં મેથાપાં
આવી હતી તેમાં શાક્ષી આપવાને આશીરીએ તેમજ
પુણાં સાવજનીક સમાજે ખતી શેફ્ટરી ચેક નવરોજી
ફરફનલને તા. ૧૪ થી આપરેલ ૧૮૭૩ ને દીને લંડન
ચોકલ્પી હતા. (એ આગમન ચેક નવરોજી ગુજરાત અને
દખલના ફટલાક ભાગોમાં બતે થી લોકોની—મુખ્ય કરી
એકતોની ખરી હાલત, હાલત અને ફરીઆદો બાદ આવ્યા
હતા.) ચેક નવરોજીએ તા. ૧૭ થી જુન ૧૮૭૩ ને દીનેથી
શાક્ષી આપવી શરૂ કીધી, જે ૭ દીવસે પુરી થાઈ હતી. એ
ફરેઆન તે કમીટીમાં પ્રશ્ન હાનરેબલ એ. એસ. આરીટન
અને બીજા જેમખરોએ ચેક નવરોજીની ઘણી સજ્ઞ બાદ
પાલટ તપાસ ચલાવી હતી. એજ મુજબ ચેક હાથબાઈ નવ-
રોજીએ પણ તા. ૧૧ થી અને ૧૫ થી જુનમાં બે
દીવસો સુધી શાક્ષી આપી હતી. ચેક નવરોજી ફરફનલની
શાક્ષીઓની નવ પાપરો વિષે સુખધ ઇમાકાના બેર વિમાનના
રેવીન્યુ કમીશનર ખી. એલ. આર. આશમનરે સુખધનાં
ઈંગ્લેંડ વર્ષગાન વર્ષગાં ખરે નાખે બાદે કીધું હતું કે તે
ખાખદાર શરૂગાન બરેલીલ. આનો ન્યાય ચેક નવરોજીએ
ઈંગ્લેંડમાં તરત ઇમાલી તથા અતરે ચોકલી ચોના શાહેલે-
માંની બીના ખરેખરી સાબિત કરી આપી હતી. વળી ચેક
નવરોજીએ ઇંગ્લેંડ ઇસ્ટની વખતે ઇસ્ટ ઇડીઆ આશી-
રીએશનની કૌનસીલમાં હિંદુધાંનના લાખ બતવવા ફટલીક

લખાને નાખદાર સરકારે ૯) ઇંગ્લેંડ, ૩) હિંડુ, અને ૩)
પારસી (હાનરેબલ ફ્રાગમન નયરવાંનલ પેરેલ, મર જમશેદજી
બેપોગી સુચનાઓ કીધી હતી. (૨૪) ૧૮૭૩ ના જુન
માસમાં સુખધનાં મ્યુનીસીપલ કારપોરેશનામાં જત આવનારાં
બાઈ બાપરં અથવા સમીરોની વતી તેમનાં ખતો નોંધાવવાને
સવલતા આપવાને સરકારને એક અરજ કીધી હતી. (૨૫)
તા. ૮ થી નવેમ્બર ૧૮૭૩ ને દીને શબીન હાલમાં બંદરે
સમા ખતી સુખધ ઇલાકાની ડીસેલેટ, મ્યુનીસીપાલીટીએ,
નાઈન જગત, અને નીખના નવા ધારાની સાંચે નાખદાર
વાઇસરાયની કૌનસીલને એક અરજ કીધી હતી. (૨૬)
ઈસ્ટ ઇડીઆ આશીરીએશનની લંડનની કૌનસીલના
પ્રશ્ન ખી. આઈ. ટી. પ્રીયર સુખધ આવ્યો તે ઠક લઈ
તેમના માટે તા. ૧૦ થી નવેમ્બર ૧૮૭૩ ને દીને શરૂાલ
કાવશજ ઇનસ્ટીટ્યુટમાં સ્થાનીક આશીરીએશનો, તેમને
સરકાર સાથેના સંબંધ, સ્થાનીક રાજ વલીવર વજેરેપર એક
બંદરે બાપાણ કરાવું હતું. (૨૭) તા. ૨૭ થી ડીસેમ્બર
૧૮૭૩ ને દીને સુખધ ઇલાકામાં જમીનની રેલવેલના
સંબંધમાં દીવાની આદાવતોની સવાની હદ ટુકર કરવાના
નવા ધારાના ખરડાની સાંચે નાખદાર વાઇસરાયની કૌન-
સીલપર એક અરજ કીધી હતી. (૨૮) તા. ૨૬ થી
બનેવારી ૧૮૭૩ ને દીને ઇલાકાનાં મુખ્ય શેઠેરાના દેશી
પૌલી ૧૪૭૩૦૦ને મુરોએવતોની તપાસ ન કરવા દેવાની
માગણીની સાંચે નાખદાર વાઇસરાયની કૌનસીલને અરજ
કીધી હતી. (૨૯) તા. ૧૨ થી બનેવારી ૧૮૭૫ ને દીને
સુખધની સરકારને સુખધ અને પુણાં વચ્ચે દોડતી આગ-
ગાડીએ ઝાડી કરવાની સાંચે એક અરજ કીધી હતી. (૩૦)
તા. ૧૮ થી જેએ ૧૮૭૬ ને દીને પ્રેસીડન્ટની હાલએટોની
સલા વધારવા બાબેનાં નવા ધારાના ખરડાની સાંચે નાખદાર
વાઇસરાયને અરજ કીધી હતી. પણ એ ખરડો પસાર થવાથી
તેની સાંચે શેફ્ટરી ઓફ રેટને તા. ૧૧ થી અક્ટોબર
૧૮૭૭ ને દીને બીલ અરજ કીધી હતી. (૩૧) તા. ૨૨ થી
ડીસેમ્બર ૧૮૭૬ ને દીને સુખધની સરકારપર જુના રૂબાં
કાવતરાંના ધારાની સખતાઈમાં વધારો ન કરવાને અરજ
કીધી હતી. (૩૨) તા. ૨૨ થી ડીસેમ્બર ૧૮૭૭ ને દીને
પાંચાલ અને રતનાગીરી કલેક્ટરમાં એક પાચેનર રજ કલાકમાં
બેસીતાર મજબી આગાજે તેલકીવાર તેની પાસે જગાત
લેવાના રેવાજની સાંચે અરજ કીધી હતી. (૩૩) તા. ૧ લી
બનેવારી ૧૮૭૭ ને દીને નાખદાર માર્સલીએ શાહન્યાદ-
ખાતુને ખેતાખ કારણ કીધી તેની મુલાકાતી મુખારકપાડી
એક માનપર ચોકલ્પ હતું. (૩૪) તા. ૧૮ થી આપરેલ ૧૮૭૭
ને દીને બોએ રેવીન્યુ જુરીસીકશન આકટની સાંચે ઇંગ-
લેંડ શેફ્ટરી ઓફ રેટને અરજ કીધી હતી. (૩૫)
તા. ૨૧ થી આપરેલ ૧૮૭૭ ને દીને નવા પસાર થનારા
ઈડીઅન રેલેય આકટની ફટલીક કલેશની સાંચે નાખદાર
વાઇસરાયપર અરજ કીધી હતી. (૩૬) તા. ૨૧ થી આપરેલ
૧૮૭૭ ને દીને લવાડીના મુકદમામાં બેપર મારવા બાદના
ચોડી-રખના સ્થાપની સાંચે નાખદાર વાઇસરાયપર અરજ
કીધી હતી. (૩૭) તા. ૭ ઇ સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૭ ને દીને
દીવાને માગે નીખ નહિ લઈ જવાના કામિયાની સાંચે
નાખદાર વાઇસરાયને અરજ કીધી હતી. (૩૮) તા. ૧૨ થી
અક્ટોબર ૧૮૭૭ ને દીને હિંદુધાંનથી મોરીસ જતા જણે
બેપરના જુગમત બાબે નાખદાર વાઇસરાયને અરજ કીધી

જીજીભાઈ ખારિનેટ અને ચેડ મેહરામજી જીજીભાઈ) ગદ-
ચોની એક કમીટી નેમી હતી. એ કમીટીને અતરે તથા
દયાવરે ખાતે ઉપરાંતની ટીપ ફરવી એકડી થાયલી રકમ
જાણીમુ ચાકલી આપવાને સોંપવામાં આવ્યું હતું.^૨

તા ૨૦ મી ડીસેમ્બર.

ચેડ કાવશજી ભંડારીજી રેડીમ્બનીએ માહીમ મધિનાં
રૂઠાડીય આરંભેનનાં રૂડમાં રૂ૧૦૦૦) ની સરકારી પાંચ
ટકાનાં વ્યાજની એક નોટ તેનાં વ્યાજમાંથી એ આરંભેનનાં
બાજકોને દર વર્ષે કપડાં કરવા આરંભ આપ દીને બેટ
આપી હતી.^૩

હતી. (૩૯) તા ૯ મી નવેમ્બર ૧૮૭૭ ને દીને ભંજલ-
ખાતાંના નવા કાએદાના ખરડાની સંચિ વાઈસરાયને અરજ
કીધી હતી. (૪૦) તા ૨૬ મી નવેમ્બર ૧૮૭૭ ને દીને
મુંબઈનાં મ્યુનીસીપલ કમીશનરે જે બાઈ-નામ પડ્યા હતા
તેની સંચિ મ્યુનીસીપલ કારપોરેશનર અરજ કીધી હતી.
(૪૧) તા ૧૫ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૭ ને દીને રસોજી
કાવશજી ધનશીશ્યુરજી ભંડારે સખા ભરી હિંદુધર્મની સનરી
નોકરીની પરીક્ષામાં ફાવળ થવાની જાણ (૨૧) વરથી ઘડાડી
૧૯) ની કીધી તેની સંચિ પાલાઈવેંચર અરજ ચાકલી હતી.
(૪૨) તા ૨૨ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૭ ને દીને મુંબઈના
નવા આખકારી ધારાના ખરડાની સંચિ નામદાર ગવરનરને
અરજ કીધી હતી.

૧ રાઈમજી આઈ જીઆ, ૨૮ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૭.
આ કમીટીએ મુંબઈમાં ૧૬૫ રૂ૩૦૦૦) એકડા કીધા
હતા, જે થધે રૂ૧૨૦૦) ઇંગ્લેન્ડના, ૧૦૦૦) હિંદુઓના,
અને રૂ૮૦૦) નીચે મુજબ પારસીઓના હતા:—
(૩૭૦૦) હાનરેબલ રસોજી નયારવાંનજી ૫૨૯, ચેડ
મેહરામજી જીજીભાઈ, (૩૨૦૦) રૂ૨ નજયેદલ જીજીભાઈ
ખારિનેટ.

એડનથી રૂ૮૫૦) ભરાઈ આપા હતા, જે થધે રૂ૫૦)
ઇંગ્લેન્ડના, (૨૮૪) હિંદુઓના, (૨૬૮) મુસલમાનોના, અને
રૂ૬૫૫) નીચે મુજબ પારસીઓના હતા:—

(૨૫૦૦) એલેલ કાલિકે કોલાબીવાલા, (૩૧૦૦)
કાવશજી રીનશાહ એડનવાલા, (૩૨૫) ચોરાખજી કાવશજી
ખરાસ, મનચેરજી એલેલ ચોપારીવાલા, (૩૫) કાવશજી
રસમજી ગુરૂડી.

સુરતથી રૂ૨૫૮) ભરાઈ આપા હતા, જે થધે રૂ૨૩)
હિંદુઓના અને બાકી રૂ૨૭૫) નીચે મુજબ પારસીઓના
હતા:—

(૩૧૦૦) ખરજોજી મેહરામજી રવેનર, (૩૨૫)
શાલેકજી કાવશજી એડી, નજયેદલ કાવશજી એડી, (૨૮૫)
રૂ૨૫) ની અંદરની રકમ.

૨ ભાઈમ જોરેટ, તા ૨૩ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૭.
આ નોટ ચેડ કાવશજીએ એ આરંભેનના ચેફેરરી
જાણ નીચે મુજબના ૫૫ થધે ચાકલી હતી:—

Bombay, 20th December 1867.

To

The Secretary Scottish Orphanage, MUMBAI.

Sir,—I have the pleasure to enclose you one
Promissory Note for Rs. 1,000 (one thousand) of 5

તા ૨૨ મી ડીસેમ્બર.

ચેડ મહમજી ડાશાભાઈ મુનશીએ ઇંગ્લેંડ, ફારસી
તથા આરબી ભાષા મધિના ઉપોગી વપડાતા વાકયોના
મુંબઈનું એક ચોપાનનું આખકારીનીઆની ચડાઈ ઉપર
જનારા અમલદારોના ઉપોગને માટે છાપવી પ્રગટ કીધું હતું.^૩

તા ૨૧ મી ડીસેમ્બર.

પ્રણીવાલા દસ્તુર નયારવાંનજી ભમામજી ભમાસ
આશાતે તેઓએ ૧૮૫૭—૫૮ ના બખવા વખતે સરકારને
કરલી મદદના ખદલામાં હિંદુધર્મની નામદાર સરકારે “ખાન-
ખાહુર” નો ખેતાખ આપ્યો હતો.^૪

તા ૨૯ મી ડીસેમ્બર.

રેાજ ૮ માઈ ૪ (ચિ) ૧૨૩૭ મજદુરદી.
આપ દીને મરહુમ બાઈ કુશીઆઈ તે ચેડ ભંજલજી
નયારવાંનજી મોદીનાં પેલીવારનાં ધણીઆની તથા ચેડ
ધનજીભાઈ એલેલજી આલખસેનનાં મેડીનાં ઉમણાંમાં તેમનાં
અશીઓએ રૂ૨૮૭૫) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૫

તા ૩૧ મી ડીસેમ્બર.

આએ વર્ષમાં ધ્યાને તા ૧ લી જાનવારીથી તે તા ૩૧
મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૭ મુધીમાં મુંબઈના પારસીઓમાં ૮૭૬
જનમ થય્યાં નોધાયાં હતાં.

એજ વર્ષમાં મુંબઈમધે પારસીઓમાં ૨૦૭ જોડાંનાં લગ્ન
તથા ૭૧ જોડાંનાં ગરબનાં નીચે મુજબની વીગતે થયાં હતાં:—

per cent. interest No. 016396 of 1856-57 which please
keep as deposit, and interest of it only to be
spent towards clothing the children of the above
Institution.

Please always keep our account with the former
donation in Government paper of Rs. 1,000. I con-
sider that as a Parsee I owe a heavy debt of gratitude
to the English nation under whose Government I
enjoy freedom and liberty.

I have the honor to be,

Sir,

Your most obedient servant

COWASJEE JEIANGHIER.

“A collection of useful sentences, &c. in English,
Persian, and Arabic; the whole in Roman characters;
by Bomanji Dosabhai Munshi. Bombay printed at
the English and Guzmty Job Printing Press. 1867.”

૪ ભાઈમ ગવરો' જોરેટ, ૨૬ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૭.

એ ખેતાખ ચાધે એજને ફાલુના બીજ વર્ષના રૂ૨-
દારની પદવી તથા હંકી પછી બખરાવામાં આપ્યા હતા.

[રાસત ગીરનાર, તા ૧૬ મી ફેબ્રુવારી ૧૮૬૮.]

૫ જામે નજયેદ, તા ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૭.

લગન—	૪ વર્ષનાં	૫ વર્ષનાં	૬ થી ૧૦ વર્ષનાં	૧૧ થી ૧૫ વર્ષનાં	૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં	૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં	૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં	૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં	૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં	૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં	૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં	૫૧ થી ૫૫ વર્ષનાં
	૦	૧	૧	૩*	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧	૧	૩	૨૫	૨૮	૪૯	૧૩૨	૧૮૧	૬૩	૪૨	૧૦૫
	૦	૧										

ગણનાં—	૧૧ થી ૧૫ વર્ષનાં	૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં	૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં	૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં	૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં	૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં	૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં	૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં	૫૧ થી ૫૫ વર્ષનાં	૫૬ થી ૬૦ વર્ષનાં
૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં	..	૦	૨	૨	૧	૧૧	૧૨	૩	૧૧	૭
૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં	..	૦	૧	૧૧	૧૨	૩	૧૧	૧૪	૭	૭
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં	..	૦	૩	૧૧	૧૪	૭	૭	૧૪	૧૦	૩
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં	..	૧૦	૩	૧૩	૭	૧૬	૮	૫	૦	૦
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં	..	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં	..	૧	૦	૧	૧	૦	૧	૧	૦	૧
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં	..	૧	૦	૧	૧	૦	૧	૧	૦	૧

એજ વર્ષમાં મુખ્ય મંત્રી પારસીઓમાં નીચે મુજબની વીળે ૮૧૩ મરણ નિપજ્યાં હતાં:—

તરતનાં જનમેષાં	૪૧	૩૩	૭૯
૧ દીનથી ૧ માસ મુખીનાં	૪૪	૩૩	૭૭
૧ માસથી ૧ વર્ષ મુખીનાં	૫૮	૬૦	૧૧૮
૧ થી ૫ વર્ષનાં	૭૩	૭૩	૧૪૬
૬ થી ૧૦ વર્ષનાં	૧૪	૧૦	૨૪
૧૧ થી ૨૦ વર્ષનાં	૧૨	૧૭	૨૯
૨૧ થી ૩૦ વર્ષનાં	૨૮	૩૧	૫૯
૩૧ થી ૪૦ વર્ષનાં	૩૬	૨૧	૫૭
૪૧ થી ૫૦ વર્ષનાં	૩૩	૧૮	૫૧
૫૧ થી ૬૦ વર્ષનાં	૨૯	૨૪	૫૩
૬૧ થી ૭૦ વર્ષનાં	૨૭	૨૨	૪૯
૭૧ થી ૮૦ વર્ષનાં	૨૧	૩૩	૫૪
૮૧ થી ૯૦ વર્ષનાં	૧	૧૦	૧૧
૯૧ થી ૧૦૦ વર્ષનાં	૨	૪	૬

* એમાં નાકળાંમાં નાકલો ૭ વર્ષનાં એક ઠાકરો હતા.
† એ ૨૮ વર્ષની એક કુવારી ઠાકરી હતી.
‡ એ ૫૨ વર્ષના બીજવર હતા.
§ એ ૭૭ વર્ષની રંડાપલી સી હતી.
|| એ ૬૦ વર્ષના રંડાપલો માટીડા હતા.
¶ એમાં ૧૦૦ વર્ષની એક આરત હતી.

એ (૧૩) મરણ નીચલા લગણો ઉપર થયાં હતાં:—	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦	૩૧	૩૨	૩૩	૩૪	૩૫	૩૬	૩૭	૩૮	૩૯	૪૦	૪૧	૪૨	૪૩	૪૪	૪૫	૪૬	૪૭	૪૮	૪૯	૫૦	૫૧	૫૨	૫૩	૫૪	૫૫	૫૬	૫૭	૫૮	૫૯	૬૦	૬૧	૬૨	૬૩	૬૪	૬૫	૬૬	૬૭	૬૮	૬૯	૭૦	૭૧	૭૨	૭૩	૭૪	૭૫	૭૬	૭૭	૭૮	૭૯	૮૦	૮૧	૮૨	૮૩	૮૪	૮૫	૮૬	૮૭	૮૮	૮૯	૯૦	૯૧	૯૨	૯૩	૯૪	૯૫	૯૬	૯૭	૯૮	૯૯	૧૦૦
કોલાખા	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦	૩૧	૩૨	૩૩	૩૪	૩૫	૩૬	૩૭	૩૮	૩૯	૪૦	૪૧	૪૨	૪૩	૪૪	૪૫	૪૬	૪૭	૪૮	૪૯	૫૦	૫૧	૫૨	૫૩	૫૪	૫૫	૫૬	૫૭	૫૮	૫૯	૬૦	૬૧	૬૨	૬૩	૬૪	૬૫	૬૬	૬૭	૬૮	૬૯	૭૦	૭૧	૭૨	૭૩	૭૪	૭૫	૭૬	૭૭	૭૮	૭૯	૮૦	૮૧	૮૨	૮૩	૮૪	૮૫	૮૬	૮૭	૮૮	૮૯	૯૦	૯૧	૯૨	૯૩	૯૪	૯૫	૯૬	૯૭	૯૮	૯૯	૧૦૦

એ (૧૩) મરણ નીચલાં કારણોથી નિપજ્યાં હતાં:—	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦	૩૧	૩૨	૩૩	૩૪	૩૫	૩૬	૩૭	૩૮	૩૯	૪૦	૪૧	૪૨	૪૩	૪૪	૪૫	૪૬	૪૭	૪૮	૪૯	૫૦	૫૧	૫૨	૫૩	૫૪	૫૫	૫૬	૫૭	૫૮	૫૯	૬૦	૬૧	૬૨	૬૩	૬૪	૬૫	૬૬	૬૭	૬૮	૬૯	૭૦	૭૧	૭૨	૭૩	૭૪	૭૫	૭૬	૭૭	૭૮	૭૯	૮૦	૮૧	૮૨	૮૩	૮૪	૮૫	૮૬	૮૭	૮૮	૮૯	૯૦	૯૧	૯૨	૯૩	૯૪	૯૫	૯૬	૯૭	૯૮	૯૯	૧૦૦
તાવ	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦	૩૧	૩૨	૩૩	૩૪	૩૫	૩૬	૩૭	૩૮	૩૯	૪૦	૪૧	૪૨	૪૩	૪૪	૪૫	૪૬	૪૭	૪૮	૪૯	૫૦	૫૧	૫૨	૫૩	૫૪	૫૫	૫૬	૫૭	૫૮	૫૯	૬૦	૬૧	૬૨	૬૩	૬૪	૬૫	૬૬	૬૭	૬૮	૬૯	૭૦	૭૧	૭૨	૭૩	૭૪	૭૫	૭૬	૭૭	૭૮	૭૯	૮૦	૮૧	૮૨	૮૩	૮૪	૮૫	૮૬	૮૭	૮૮	૮૯	૯૦	૯૧	૯૨	૯૩	૯૪	૯૫	૯૬	૯૭	૯૮	૯૯	૧૦૦

(૪) જોઈ આધે.
૧ ગણ કાપીને.
૨ કુવામાં પડીને.)
આપણા કરી જરૂર પાનેલાં સાત જણામાં પાંચ પુત્ર અને બે સ્ત્રી હતાં. પુત્રોમાં એક ૨૮ વર્ષનાએ કાંઈ જણાવતાં કારણ વગર તથા એક ૨૧ વર્ષનાએ કોઈની રાખવા આપેલી રૂ.૧૦૦૦ ની નોટ ખરચાઈ જવાથી ચકુનને લીધે બંધેએ શોષણ આધેને એક ૧૮ વર્ષના ઠાકરાએ મગજની અસ્થિર હાલતમાં ગણ કાપીને તથા એક ૫૭ વર્ષનાએ ચાકરી આવાથી જીવન મન થવાને લીધે અને એક ૭૦ વર્ષનાએ શંદગીથી કઠાણીને બંધેએ કુવામાં પડી આપણા કીધા હતા. સ્ત્રીઓમાં એક ૧૪ વર્ષની ઠાકરીએ જણાવતાં કારણ વગર અને બીજી ૨૭ વર્ષનીએ પેતાની એક વાહની બેઠનમાં જરૂરના ગજને લીધે મગજની હાલત બગડવાથી બંધેએ શોષણ આધેને આપણા કીધા હતા.

હોનારત, અકસમાત, વગેરે,..... ૯

(૧ છાકરપણીમાં.

૧ દસીયામાં મછરો ઉધો વલવાથી.

૧ દસીયામાં પ્રાંચ પરથી તુટી પડવાથી.

૧ દસીયામાં નાહતાં.

૧ પેટમાં કોરેડો ભોકાવાથી.

૧ ખાઈલર ફાટાથી ઝાઝવાથી.

૧ મનોડીને બદલે ચોમન ખાધાથી.

૧ ગાડી તમે આવી જવાથી

૧ ત્રીજે માસથી પડી જવાથી.)

અકસમાતથી થરણ પાનેલાં નવ જણાંમાં છ પુરુષ અને ત્રણ સ્ત્રી હતાં. પુરુષોમાં એક (૬૦) વર્ષનો છાકર દાસની દુકાનમાંથી ચુરની મોહને થરણ પાનેલાં મળી આપ્યો, એક ૨૪) વર્ષનો દુધારા દસીયામાં વાહણ પર જતાં પવનને લીધે મછરો ઊધો વલવાથી તથા એક

૪૫) વર્ષનો કલશતી વાહણ પર કાચ કરતાં પરાંચનું દોરડું તુટી જવાથી અને એક ૨૦) વર્ષનો છાકરો દસીયામાં નાહેતાં હતી ગયા હતા, એક (૧૭) વર્ષનો છાકરો હુલડાઈથી કમીશરીએટ આરીસનો દરવાજો કુલાવતાં પેટમાં કોરેડો ભોકાવાથી અને એક (૫૦) વર્ષનો ગીરગાંધમાં ખાઈલર શકટરીનું ખાઈલર પ્રાણી તેમાં કાઠી જવાથી થરણ પામ્યા હતા. સ્ત્રીઓમાં એક ૨૮) વર્ષનીએ મોટી ખાવાની રેવને લીધે તેને બદલે બુલથી ઊંદર મારવાનાં ચોમનને કટકો ખાધાથી, તથા એક ૨૫) વર્ષની રસ્તામાં ગાડી તમે આવી જવાથી અને એક ૯) વર્ષની છાકરી ત્રિજે માસની આરીએથી ડોકાવતાં છજઆંધરથી રસ્તામાં પડી જવાથી થરણ પામીએ હતી.

વળી એજ વર્ષમાં મુંબઈ મધે ૮૭ પારસીઓએ નાદાર દેવાદારીની કોરડોના આશરે ત્રેમવવાને આરજ કીધી હતી, જેમાં ત્રણ ઓરતો પણ હતી.

ઈ ૦ સ ૦ ૧૮૬૮.

આએ વર્ષનાં “શકમિત્ર ઓફ ઇંડીઆ” નાં કલેન્ડરમાં પ્રમણી બીના નીમસા ફેરફાર તથા વધારા મિવાય આગાસાં કલેન્ડરની માફજછે.

બેંકા—

• યુ બેંક ઓફ ભામ્બેના ડાયરેક્ટરોમાં દીનચાહજ માણેકજી બીટી.

નર્તીઈ ફેરાક કુંપનીઓ—

અમદાવાદ ધુનેડે પ્રીંગિંગ એંડ નેનરજ એજનસી કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં દીનચાહજ હેરમજી કરાકા.

આનખરડ મીલમ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં ચોરાખજ કરામજી પેરક.

આનખરડ પ્રેમ કુંપની ઓફ કરામીના ડાયરેક્ટરોમાં ડાકર. આરંદર. જમચેદજી ભાજવાલાનું નામ વધારે. માનેજી, નંગીરજી હેરમજી મોદી.

કામાળા કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં હાનરબજ કરામજી નમરવાનજી પેરક, દીનચાહજ માણેકજી બીટી, બેદરોમજી છજભાઈ.

કીઅર લેંડ એંડ રફલેમેન કુંપનીના ચેફેટરી, મનચેરજી નવરોજીજી બનાજી.

ગ્રેટ હરરન સીનીંગ એંડ લીવીંગ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં ખરચેદજી નોમરવાનજી કામાળને બદલે મેહરવાનજી નમરવાનજી ભાવનગરી, તથા આરંદર ડાયાભાઈ મુનડીનું નામ વધારે.

ગારરાની યુનિયન આઇસ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં અમરવીઆરજી રમતમજી. ચેફેટરી, માધુરજી બીટી.

હાલજ એંડ લેંડ હનચેરમેંડ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં નંગીરજી રમતમજી મોદીનું નામ વધારે.

મુરતની બફરઅસી સીનીંગ એંડ લીવીંગ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં રતનચાહ પેચતનજી વકીલનું નામ વધારે.

મમલાવ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં હેરમજી બદરમજી વાડીઆ.

માણેકજી બીટી સીનીંગ એંડ લીવીંગ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં બેદરજી નમરવાનજી ચેકના, બીરોજચાહ મેહરવાનજી છજભાઈ અને પેચતનજી હેરમજી મોદીનાં નામો.

ઓરીએન્ટલ સીનીંગ એંડ લીવીંગ કુંપનીના એન્ટો, મેહરવાનજી કરામજી (પાંડે) ની કુંપની.

કીનાલવી પ્રેમ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં દીનચાહજ માણેકજી બીટી, દાદાભાઈ જમચેદજી નાએચાંગાલા.

ધુનેડે સીનીંગ એંડ લીવીંગ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં ડાકર મેહરમજી નવરોજીજીનું નામ વધારે.

ફેર્યામાં ગચલી કુંપનીઓ—

ભાએ સીટી બેંકના લીકવીટરોમાં નંગીરજી રમતમજી મોદીને બદલે ખરજેરજી રમતમજી મોદી.

ભાએ પ્રેસીડનસી બેંક—લીકવીટરો, પેચતનજી નવરોજી પોંદ્યા, ડાયાભાઈ કરામજી કામાળ, નવરોજી માણેકજી વાડીઆ.

ભાએ ટરેડિંગ એંડ બેંકિંગ આગ્રાગીએન—લીકવીટરો, દાદાભાઈ રમતમજી બનાજી, દીનચાહજ માણેકજી બીટી, પેચતનજી નવરોજીજી પોંદ્યા. માનેજી, કુવરજી રમતમજી મોદી.

બરેચ બેંક એંડ કીનાલવીપ્રેમ આગ્રાગીએન—લીકવીટરો, હેરમજી નાનાભાઈ નંબુમરવાલા.

શ્રીકૃષ્ણ લોન કીસ્ટિંગ એન્ડ બેંકિંગ કંપની—
લીકવીટર, કાપથળ નાનાભાઈ દાવર, રૂમતમજી બર-
જોરજી મોદી, શોરામજી પાલણુજી મેહરજી, દોરામજી
ફૂરાંમજી પાંડે. મનિજર, અરદેસર બહમનજી કાકા.

ગુજરાત શ્રીનાનશીમજી આશોશીએથન (અમદાવાદ-
ની)—લીકવીટર, ફૂરાંમજી પેથતનજી વકીલ.

ભારતનંદ શ્રીનાનશીમજી આશોશીએથન (અમદાવાદ-
ની)—લીકવીટર, દીનસાહે હોરમજી કરાકા.

રાવજી બેંક ઓફ ઇન્ડિયા—લીકવીટર, દીનસાહે
માણેજી પીટી, નચરવાંનજી માણેજી પીટી.

યુનીયન બેંક ઓફ બોમ્બે—લીકવીટર, શોરામજી
તેલમુજી લીગેટના.

આવખરડા ઇનશુરનજી કંપની—લીકવીટર, ડાકર
અરદેસર જમશેદજી ભાણવાલા, અરદેસર રૂમતમજી
ચેડના, જમશેદજી દાદાભાઈ વાડીઆ.

બોમ્બે એન્ડ રેડીમ્બે કંપની—લીકવીટર, પેથતનજી
દાદાભાઈ વાડીઆ.

બોમ્બે મરચંડા ઇનશુરનજી કંપની—લીકવીટર, પેથ-
તનજી ધનજીભાઈ ફરેલાલા, નવરોજીજી દોરામજી ગામે.

બોમ્બે ઓરીએન્ટલ ઇનશુરનજી કંપની—લીકવીટર,
મેહરવાંનજી ફૂરાંમજી પાંડે, નચરવાંનજી રતનજી તાલા,
મેહરવાંનજી નચરવાંનજી પોસ, લીમજી જમશેદજી
બાટલીયાઈ.

બોમ્બે રાવજી ઇનશુરનજી કંપની—લીકવીટર, પેથતનજી
નવરોજીજી પોદ્યા, બહમનજી જીજીભાઈ, શોરામજી
ફૂરાંમજીજી સાંતના.

જીવાજી ધી થરડ જીવ એન્ડ યુન સર્વિસ એન્ડ લીમિટેડ
કંપની—લીકવીટર, નચરવાંનજી અરદેસર વાડીઆ.

ઓરીએન્ટલ ઇનશુરનજી શેઠાઈ, કુવરજી રૂમતમજી મોદી,
અરદેસર હોરમજી સીનાઈ, કુવરજી રૂમતમજી મોદી.

લીમિટેડ પેટન્ટ મશીન એન્ડ ફીલ્ડિંગ કંપની—લીકવી-
ટર, પેથતનજી નવરોજીજી પોદ્યા, શોરામજી ફૂરાંમ-
જીજી સાંતના.

પારસી વ્યાપારી પેટ્રોલીઓમાં વધારે—

બી. એન્ડ. એ. હોરમારજી,
અરદેસર હોરમજી વાડીઆ.
નચરવાંનજી અરદેસર હોરમજી વાડીઆ.

બી. એચ. કામા.
અરદેસર શોરામજી વાડીઆ એન્ડ કંપની.

ધનજીભાઈ રતનાગર એન્ડ કંપની.
ધનજીભાઈ અરદેસર રતનાગર.

બરજોરજી જોધાદાસ પંડાની.

એલજી ફૂરાંમજી કંપની,
કાપથળ બેલન્ટ આલબેસ.

માણેજી એલજી આલબેસ.

ધનજીભાઈ એલજી આલબેસ.
બહમનજી એલજી આલબેસ.
દાદાભાઈ એલજી આલબેસ.
હોરમજી એલજી આલબેસ.

ફૂરાંમજી એલજી,

ફૂરાંમજી એલજી દાવર.

હોરમજી એલજી દાવર.

રૂમતમજી દાદાભાઈ કામાની કંપની,

દાદાભાઈ હોરમજી કામાજી.

રૂમતમજી દાદાભાઈ કામાજી.

ગાપુરજી દોરામજી ચક્રાતવાલા.

યુરોપિયન પેટ્રોલીના પારસી દલાલોમાં વધારે—

એન્ડ એન્ડ કંપની—પીરોજીસાહે પેથતનજી (મેહ-
રજી) ની કંપની.

બાઈસ એન્ડ કંપની—માણેજી અરદેસર (દાદી-
બરજોર) ની કંપની.

કલોવર (બન) એન્ડ કંપની—અરદેસર જમશેદજી
બાટલીયાઈ.

શ્રીલે કનાક એન્ડ કંપની—ફૂરાંમજી એલજી દાવર.
ગમખરડા, એ. સી.—ફૂરાંમજી અરદેસર દાવર.

તા. ૩ જી જાન્યુઆરી.

શ્રી ફૂરાંમજી મોટાભાઈ વકીલ તથા બરજોરજી નચ-
રવાંનજી વકીલ સુરત મધ્ય ઇંગ્લેન્ડ ચિખવવાની એક સ્કુલ
ચાલકના લગ્ન ઉપર આનંદીનથી ઉઘાડી હતી.

તા. ૪ થી જાન્યુઆરી.

મુખ્ય સમાચારના માણેકો શ્રી નાનાભાઈ રૂમતમજી
રાંણીના અને માણેકજી બરજોરજી મીનેચેરહોમજીનાએ
“લોક મીત્ર” નામનું મુખ્ય સમાચાર પત્રમાંથી આખાં
અંગાડીઆંની બહુલા લાયક બાબતો તથા અખરોના ઉતા-
રાનું દર અંગાડીઆંના શનીવારે આંગના પ્રગટ થયું એક
વર્તમાનપત્ર પ્રગટ કરવા માણું હતું.

૧ એ સ્કુલમાંથી શેઠ બરજોરજી નચરવાંનજી વકીલે
૧૮૬૬ ના જાન્યુઆરી પાતાને સંબંધ ઇડવાથી શેઠ રર-
મજી મોટાભાઈ વકીલે તે ઇ. સ. ૧૮૭૧ માં પોતે મરજી
પાથયા ત્યાંસુધી અગાવી હતી. એ પાક તેજના પાઈ શેઠ
બરજોરજી મોટાભાઈ વકીલે તે ઇ. સ. ૧૮૮૬ સુધી
પોતાને નામે અગાવી હતી, અને હાલ તે શેઠ કરજાનદાસ
નારજીસાહે મેઠાળા ચલાવે છે.

૨ એ ૫૧ થોડુંક સુધી દર શનીવારે આંગના નીક-
લવા પછી તે દર રવીવારે પ્રગટ થવા માણું હતું, અને
ઇ. સ. ૧૮૮૧ થી તે દર અંગાડીઆંમાં બેવાર નચરવાંન
અને રવીવારે પ્રગટ થાય છે. ઇ. સ. ૧૮૭૧ ના અંગાડીવર
જાન્યુઆરી ૧૪ થી શેઠ નાનાભાઈ રૂમતમજી રાંણીનાએ મુખ્ય
સમાચારમાંથી નામ ઇડવાથી એ ૫૧ થી શાલિની એજના
શેઠ માણેકજી બરજોરજી મીનેચેરહોમજીના હાથમાં છે.

પ્રાંશિડનાં માલસેએ જે કીમતી મદદ કીરી હતી તે શેઠ નયરાવનંદ માણેકજી પીટીટે નમરેનમર જોવાથી તેણે તેમને બેટ તરીકે વેંદ્યા આપવા માટે ૩૦૦૦ ની રકમ આપ્યે દીને અતરેના પોલીસ કમીશનર મીઠ એફ. એચ. મુરર ઉપર મોકલી હતી.

તાં ૧૭ મી જાનેવારી.

આજ દીને મુરત મધે મહુમ્દ દરગુર કેપથર દાદા-બાઈનાં હકમણમાં પંચાતની તરફથી મોટી રૂમનમજી પુર-શ્રેષ્ઠએ મરનારના વડા દીકરા દરગુર નયરાવનંદ કેપથરને દરગુરની એક શિઆમ હોરાડી હતી, તથા મરનારના કાકાના દીકરાના દીકરા દરગુર રૂમનમજી જમશેદજી જેઓ મુંબઈમાં હતા તેમને માર્ગની એક શિઆમ આપવામાં આવી હતી, અને દરગુરનો હક મોગવવા બાપે આગમ જે બદામરતો યાગ હતા તે ફરી તાલ કરવામાં આવ્યા હતા. દરગુર નયરાવનંદને એ ઉપરાંત વડા કીઆઓ, દારવાજાઓ, ૨ ભગરીઆ મોંઘો, તથા નાનગરાના ભરથોસ્તીઓએ શિઆમો હોરાડી હતી.

તાં ૧૭ મી જાનેવારી.

શા. ૨૭ માં ૪ (શિ) ૧૨૩૦ વનરેનરદી.

મરજી-હોરમજી શાપુરજી મોતીવાલા-ઉમર વર્ષ ૫૧) શેઠ શાપુરજી નયરાવનંદ મોતીવાલાના વડા દીકરા. એણે પ્રથમમાં જાહેરેનાં સ્વાધાર કરતા હતા. તે વર્ષ ૪૦ મં ૧૮૫૮ માં મોતીવાલા વિચાર શેઠ પેથનજી માણેકજી જાને જમથેશવાલાનાં મરજીથી તેમનાં એ કાશાનાં મેં વડીલ એણે ચલાવવા હતા. "જાને જમથેશ વડેને દેવી તેા મારી મેં અને મુંબઈથી તેણે ઉધારીઉકે કે એક નામિકા મરજી શેષા ઉપરથી તેને એક મોહક" દર-ખત બનાવીઉકે."

તાં ૨૨ મી જાનેવારી.

આજ દીને મુંબઈના મુકેદના અમલદારની મુકેની મજામાં મુતીસીલાસીદીને ૬૦ મં ૧૮૬૮ નાં ચામનો લીધાવ તામજા મોરે ને હંચેનેની મારે શેઠ અરદેમર ફાંમજી મુમેને દરેને ૩૧૦૦૦) ને ત્રવાજમે ભંચ તરફના આકીર નેષા હતા, તથા મુતીસીલાસીદીને વડીલ કીમીનર મારે મમદદત કી ચલાવવા ૩ હંચે, ૧ ફીકી.

૧ લામં જેમ, તાં ૧૮ મી જાનેવારી ૧૮૬૮.

૨ ઉપરાંત મિત, તાં ૧૮ મી જાનેવારી ૧૮૬૮.

૩ હંચ ૨૫. ચાર, તાં ૨૧ મી જાનેવારી ૧૮૬૮.

૪ શેઠા ડોનાખજી અને શાપુરજી મિતનજી મોતી-વાલાના કાકા.

૫ જાને જમથે, તાં ૧૮ મી જાનેવારી ૧૮૬૮.

અને ૨ પારસી-જોડા ડોનાખજી ફાંમજી કાકા અને શોરાખજી શાપુરજી બંગાલીની રાનકીંગ કમીટી નેમવામાં આવી હતી.

તાં ૨૫ મી જાનેવારી.

પુણવાલા દરગુર નયરાવનંદ જામામજી જામાર આશાને "બંબાળાહકુર" નેા જિવાળ મલ્લી તેની મુબારક બાઈમાં મુંબઈની અધોરનાં અંજુમન તરફથી એક માન ૫૫ શેઠ અરદેમર ડોનાખજી મુતરી, હોરમજી નવરોજી મકલાતવાલા, દીનચાહ મતરેજી વંધકી અને જાનેશિર હોરમજી વંધકીનાં એક ઉપુરેનના મારફતે પુણે મોકલ્યું હતું. તે માનવ આજ દીને બાંનીવેંટ મળતા શેઠ દીનચાહજી માણેકજી પીટીયાલા બંરલામાં એક મીજમમ ભરી દરગુર-જીને અનાવત કરવામાં આવ્યું હતું. મરનશીનની પુરસી હોરાવાલવાલા શેઠ જમથેજી ખરથેજી મુરતી ધનજી-મેહતાનાં આપવામાં આવી હતી, જેણે મોગમાઈ અલ-આદામી એક બાપણ કરવા પાદ શેઠ અરદેમર ડોનાખજી મુતરીએ માનવ વાંચી મંબાંચું, જેના દરગુરજીએ ધરતો જવાળ વાલ્લી હતો. એ માનવવપર દરગુરે જામા-મજી મોનિવેહરજી જામારઆશાના, પેશાનજી મેહરા-મજી મંબાણા, શોરાખજી રૂમનમજી મુકાંશીરામના, ફાંમજી મેજનજી, એરમજી શોરાખજી મેહરજી રાંણાના, રૂમનમજી જમથેજી દરગુર તથા શેઠા તેહમુર જમથેજી દેમાઈ, ડોનાખજી શોરાખજી મુતરી, નવરોજી શોરાખજી મક-લાતવાલા, મતરેજી બહમંજી વંધકી, અને પીળ ૫૬) અધોરનાંની મુકીએ હતી.

એ વર્ષે શેઠ હોરમજી શોરાખજી મોનાજીએ પુણવા ભરથોસ્તીઓની તરફથી મુબારકપાદીમાં શામેલ ધાર મુંબઈની અધોરનાં અંજુમન તથા ઉપમા ઉપુરેનના ગરથોસ્તી ઉપકાર મા-મેા હતો.

ત્યારપાદ દખ્ખ હોરાખાદના ભરથોસ્તીઓએ એક કાચમીટી શિઆમ મારે મોકલ્યું માનવ મરનશીનની ફર-મામી તેમના બેટા શેઠ પેથનજી જમથેજી મુરતી ધનજી-મેહતાનાં વાંચી મંબાંચું, જેર શેઠા બાપજી વીકાજી, જાણજી પેથનજી મેહરજી, નયરાવનંદ શોરાખજી મોનાઈ, એવજી શોરાખજી મોનાઈ, ફાંમજી શોરાખજી ડોડીવાલા, જમથેજી એવજી મોનાઈ, પામજી હેમંગજી ડોડીવાલા, રૂમનમજી ખરથેજી નેતુરવાલા, લીરજીખાઈ નરમંગજી, શાપુરજી ડોનાખજી ડોડીવાલા, વગેરેની મુકીએ હતી.

સેવેરે સેતારા તથા માહવેશરના ભરથોસ્તીઓ તરફથી ચામનોશા મારેના એક માનવ દરગુર પુરથેજી જમથે-જી જામારઆશાનાની મારફતે આવ્યો હતો તે એક કાંઈમજી રૂમનમજી મુકીઆરે વાંચી મંબાંચો, જેર શેઠા કાચમજી શાપુરજી હાંશીપાડ, એવજી રતનજી લાંડ-

૬ રાખજી આર હંડીઆ, ૨૪ મી જાનેવારી ૧૮૬૮.

મલંગના, એલજી પ્રશ્નજી આંતીઆ, કુવરજી કાવચજી હાધીખાડે, મેજનજી કાવચજી સેતારેવાકાં વગેરેની શકીએ હતી. જે પછી પાંત ગોલાળ લઈ મીજનજી ખરખારત યાદ હતી.

તા ૨૦ મી જાનેવારી.

આઠોલા મધે દેશપ્રદેશના હુતર તથા કારીગરીનું એક સંપ્રદશ્યાંન આજ દીને ખીરાતના કમીશનર મીં આશરેડ લાખે ભોઠી ધામધુમ સાથે ઉધાડું હતું, અને તે તા ૩ જી ફેબ્રુવારી સુધી જાણું સુકવામાં આવ્યું હતું. એટલા દિવસે ત્યાં ભારે ધામધુમ મચી રહી હતી. એ મંત્રદરશાનમાં અપાવનાં મંજાખાંધ ધનાગોમાં આસી-રૂંટ કમીશનર દરુર બહમનજી જામાસખજી જામાસખઆશા-નાને સ્વસ્થ રૂંટના નસુનાને મોટે એક રૂપિયા આંદ તથા દુતર આયકારા હાપાખાંના ગાલેકો થોડા બેહરામજી ફરુદનજી (મરજાખાં) ની કુંવડીને મંદીરી મારી હાપાધને મોટે "મરીરીફિટ આંક મરીરી" મતી હતી.

૨ જાને જામચેદ, તા ૩૧ મી જાનેવારી અને ૬ થી ફેબ્રુવારી ૧૮૬૮.

એજી મુજમ ધુણાંની જરથોસ્તી અંજુમન તરફનું જાનપત જે ભોઠી ધામધુમ સાથે ફરુરજીને અપાવનાં અપ-નાર હતું, તે ફરુરજીના એકપુરા મુદા એ. આરજાદ ફરુર નશરવાંનજીનાં ગઈ તા ૧૫ મી માર્ચે થયેલાં અકાલ તથા ગજગીની બરેલાં ચરલુને લીધે ધામધુમથી ન આવતાં તા ૮ મી જુન ૧૮૬૮ ને દીને ધુણાંની મરફુમ થોડે શોરામજી રતનજી પટેલની દરેકેરની શાલગરેલાં જાનની મીજનજીનાં એ જાનપત તથા ૫૨૨ અપવા બામે ધાવળી કમીડીના સરનશીન થોડે હોરમજી હોરામજી ચીના-છમે વાંચી સંભાળી ધુણાં મધે એકાક થયેલા ૩૨૦૦૦ ની ૫૨૨ સાથે ફરુરજીને અપાવત કીધું હતું. તેજ મુજમ જાવળી કમીડીની શેકેરી થોડે શોરામજી જગીરજી ચીનાઈની મારરતે આગેલાં નવસારી, વીઆસજીનપડ, તારાપીર, કમી-આંણી, શોલાપુર (ચેઆલ સાથે), ખીરા (ચાંદીના સ્ટ તથા ચેઆલ સાથે), જાલ (છનાં રૂપાંતા ઠાણીની તથા ચીની તથા ચેઆલ સાથે), ઈડાર (રૂપાંત કલચદાન સાથે), નીચ (ચેઆલ સાથે), નશીરાપાદ (ચેઆલ સાથે) થી આવેલાં જાનપતો પછુ તેવલે એજી મીજનજીનાં એનાપત કીધાં હતાં, જે સર્વેનાં ફરુરજીએ ધરતાં જાવાળ વાલ્યાં પાદ આશીની કરી મીજનજી ખરખારત યાદ હતી.

એ પછી કલકત્તી થોડે જાલજાઈ બેહરામજી જેહતા તથા બીજા જરથોસ્તીઓની શકી સાયરું એક જાનપત તથા રૂપાંત આરજાંનીજી ફરુરજીને લેટ અપવા માટે ધુણાં મધે થોડે શોરામજી જગીરજી ચીનાઈવાં તે લેટ કીધું હતું, જેનો ફરુરજીએ જાવાળ વાંચી સંભાળ્યા પાદ પાંતગોલાળ લઈ ખીજનજી ખરખારત યાદ હતી.

૨ રાત જોરનાર, તા ૪ થી ફેબ્રુવારી ૧૮૬૮.

એ સંપ્રદશ્યાંન વેળાએ પારસીઓની ઘણી. જહારત આઠોલાના આશીરૂંટ કમીશનર ફરુર બહમનજી જામાસ-

તા ૧ લી ફેબ્રુવારી.

આજ દીને "ધી કુચીન, ધી લેડીમ -ન્યુમેર" નામનાં લંડનનાં એક અઠવાડીક પત્રમાં સુવંધવાલા થોડે માલુકજી પ્રશ્નજી સરાફની જે બેટીઓ પાઈ આપમાંએ તે થોડે પ્રશ્નજી રૂપતમજી કામાજીનાં ધણીઆંની, તથા પાઈ ચીરીનખાઈની તુમીરી, તથા તેણીઓએ લીધેલી ઈંગ્લેજ કેળવણીની હકીકત હાપાદ હતી.

તા ૨ જી ફેબ્રુવારી.

થોડે શોરામજી પ્રશ્નજી જાનરે "મનડ રીચુ" નામનું ૬૨ અઠવાડીઆંના રવીવારે પ્રગટ થતું એક જુગરાતી વર્તમાન પત્ર આજ દીનેથી પરવરાતાવવા માડ્યું હતું.

તા ૩ જી ફેબ્રુવારી.

રાજ ૧૪ માહ ૫ (ચિં) ૧૨૩૭ યજ્ઞજી.

નવસારી મધે એ. કાવચજી શોરામજી બેદવારે ત્યાંના જરથોસ્તીઓને સર અપમરે વાપડવાને તથા પારસી પ્રમા-ફરીના ઉતારાને મોટે એક ધર્મશાકા પોતાનાં મમાઈ મરફુમ પાઈ કુવરખાઈ તે આ. દાદાબાઈ નશરવાંનજી બેદવારનાં ધણીઆંનીનાં પુત્રને મોટે અંધાવી આજ દીને તેને બોઠી સુકવાનું જાન કીધું હતું. એ મકાંનનું નામ એ. કાવચ-જીએ પોતાના પાલા એ. શોરામજી વાવજી બેદવારનાં નામ ઉપરથી "શોરામ ખાગ" કરી રાખ્યું હતું, તથા તેની મરામતને મોટે ૩૨૦૦૦ ની મરકારી નોટ એકાદેદી કાઢી હતી. એ મકાંન અંધાવાળી ખુશાલીમાં એવલે બીજે દીને નવસારીમાં ગામના તમામ જરથોસ્તી મરદાની તથા વિજે દીને એરતોની નેઆત જમાડી હતી.

૫ જામાસખઆશાનાએ કીધી હતી તે વિધે જાવળાં રાસત જોરનારનાં આઠોલાને ખરખરની લખેલે કે—

"જોરજાપાનાની રીવરોજા જે કોઈ જરથોસ્તીએ અતરે સુખધી તથા ધુણેથી આવીઆ હતા તેઓનાં ઘણાએકેકે સાંદેમીએ પાઈ બહમનજી આશીરૂંટ કમીશનરના બંગલાએ જોતારે લીધા હતા અને તોંકાં શરવે રીતે અછી જહારત થઈ, આએ વખતે તક લઈને કહું કે કોઈબી જરથોસ્તી મુરલીશા ઇઆ જોડે જે એવલુને તોંકાં જાએ તેને સરખી રોડે જહારત લીધાએ આવેલે, એ પાઈ ઘણાં જોલા, સાદા તેજાં ચંચલે. પોતાના ચોરા એકાની કરીબી જમરી વગર પોતાની હોમને ઘણું સાંદે લાગે તે શરક કામ બનવેલે."

૮ એ ૫૨ ઈ ૨૦ ૧૮૬૧ સુધી માહ રહ્યું હતું.

૪ સુવંધ સજાચાર, તા ૧૦ મી ફેબ્રુવારી ૧૮૬૮.

એ જહાનનાં નીચે મુજમ તથી શકીલેલે :—

"શી હાદાર જોરજાંની મદદ છે.

"આએ જોરજાંનું નામ શોરામ ખાગ કરીને રાખીજેલે. "તે મુજમાઈના રેવાશી આ. કાવચજી શોરામજી બેદવારે "પોતાનાં જમાઈ કુવરખાઈ તે આ. દાદાબાઈ નશરવાંનજી

તા ૦ ૫ મી ફેબ્રુઆરી.

વાંચકાથી બે કોચ દુર મવાચ ગામમાં નવચાવીના એક વારસી આંબ હારમનજી એલજી કોટવાલે એક મોટા વાઘ માર્યા હતા, જે મોટે તેમને વાંચકાની ચરકાર તરફથી ૩૧૨) નું ધન્યામ મળ્યું હતું. એ શેડ હારમનજી વાઘના શીકારના ઘણા શોખીવાળે, અને તેઓએ ૬૦ સં ૧૮૫૪ થી તે અત્યાર સુધીમાં વીચેક વાઘ માર્યા હતા. ૨

તા ૦ ૬ થી ફેબ્રુઆરી.

શેડ નયરવાંનજી દોરાબજી આપઅપતીઆરે "ધમ્મ-જ્ઞાન પરત" નામનું જરથોસ્તી ધર્મનાં સમ્બંધે અને યુવ જરથોસ્તનાં કુરમાનો તેમજ જરથોસ્તી ટોલાની નીતિ, સંચાર અને કેળવણીને લગતી બીનાઓ તથા સુચનાઓનું ૬૨ ભેગપતવારે પ્રગટ થતું એક વર્તમાન પત્ર આજ દીનથી પરચરાવવા માડ્યું હતું. ૨

તા ૦ ૭ મી ફેબ્રુઆરી.

શેડ માણેજી કાવથજી એંડીને પંચમાહલના ડીજી-કઠ ઉપરથી કોચકર અને શેડ શોરાબજી ભંગીરજી તાલેવાર-આંતને યુવરાવના સથ આસીસ્ટેંટ સેક્રેટરીએ આશીર તરીકે મુંબઈની ચરકારે કામ કીધા હતા. ૩

તા ૦ ૧૦ મી ફેબ્રુઆરી.

જરમનીવાસા ડાક્ટર ફ્રેડરીક રીમોલે અવસ્તા પર ચરેહનાં બહિર પાડવા ધારેલાં ત્રણ દંતરોમાં વંદીદાદની ચરેહનું પેટું દંતર ૬૦ ૧૮૧૪ ના ડિન્મિઅર મામમાં

"લેવારનાં ધનીઆનીનાં પુત્રને શારે થી નોશારી કરાતા "જે થારે જરથોસ્તીએને વાવવા શારે બનવાયેએાઇ. "રોજ ૧૪ નો ગેરા ઇમદ માહા ૫ નો અચરાદ અચ- "શારાપદ ચેહનશાહ, માહ ૬ થી શરવર અચરાશાપદ ૬૬મી "શને ૧૮૨૭ એનદેનરસી તા ૦ ૭ થી ફેબ્રુઆરી શને ૧૯૬૮ "ઇંગરેજ શંવત ૧૯૨૪ ના માહ સુદ ૧૦ ને વારે ચેએ." ૨ મુખાઈ સચાવાર, તા ૦ ૧૫ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૮.

૨ એ પત્રમાં ઇસુર પેચોતનજી બેકાંશજી સંજીલ પ્રથમમાં થોડાક માસ ધર્મ સંબંધી લખાણ ચોડવા હતા, પણ તેવેલે એજ શાલના નવેમ્બર માસમાં વર્તમાન પત્રોમાં એક પત્ર લખી એ પત્ર આપ પોતાનો કરસો સંબંધ નથી એજ બહેર કીધું હતું. એ પછી કેટલીક સુવત સુધી એમાં ઇસુર જમશેદજી શોરાબજી કુદાશરૂએ ધર્મ સંબંધી લખાણે કીધાં હતાં. પાછમથી એ પત્ર ૬૨ ભેગપતવારને બાલેરસીવારે પ્રગટ થવા લાગ્યું હતું, અને તે શેડ નયરવાંનજી દોરાબજી આપઅપતીઆરે ૬૦ સં ૧૮૭૮ માં પોતાનાં ખરજી સુધી પોતે ચલાયું હતું, અને તે માં તેના નવિલ શેડ જરથોસ્ત નવરોજી આપઅપતીઆરે તે ૬૩ વર્ષ સુધી ચલાવી તા ૦ ૨૨ મી જુન ૧૮૮૬ થી બંધ કીધું હતું.

૩ એએ અવરેંટ ગેસેટ, તા ૦ ૧૧ મી જુન ૧૮૬૮.

તથા બીજી વીસરદ, ઇમ્મથોને અને બોરદેહ અવસ્તાની ચરેહનું હાલમાં ક્રપાથી પ્રગટ કીધું હતું. ૪

તા ૦ ૧૩ મી ફેબ્રુઆરી.

સુરતના એક મુનિસીપાલ કમીશનર ડાક્ટર માણે-કજી અબુખાંજીને નામદાર ચરકારે સુરતના એક હાનરરી માણજીર નેમી ત્યાંના પેહલા વર્ગના અચારડીને માણજી-ટની સવા આપી હતી. ૫

તા ૦ ૧૮ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૬ માહ ૫ (ચિં) ૧૨૩૭ યનદેનરદી.

આજ દીને મરહુમ શેડ હીરજીભાઈ એલજી મારીમનાં ઉમણામાં તેમની પોતાની પુંજમાંથી ૩૪૦૦), બાવા શેડ એલજી બહમનજી મારીમે ૩૪૦૦), બાઈ શેડ મનવેરજી એલજી મારીમે ૩૨૦૦), તથા બીનાં એશીઆએ ૩૨૩૫) મથી ૩૧૨૩૫) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા. ૭

તા ૦ ૨૧ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨ માહ ૧ (ચિં) ૧૨૩૭ યનદેનરદી.

મશણ—ડાથાભાઈ અરથેજી વાડીઆ—ઉમર વર્ષ ૭૧) શેડ અરથેજી ફરોમજી વાડીઆના વડા ડીકરા. એવણુ પેહલપેહલા અતરેની ચરકારી ગોદીમાં "આસીસ્ટેંટ બીચડર" તરીકે રહ્યા હતા. ત્યાંથી વીચ વરસે ૬૦ સં ૧૮૪૦ માં પોતાની ખુશીથી એહો હોડી પોતાના મામા શેડ ભંગીરજી નયરવાંનજી વાડીઆની પેહડીવર વડા મુનીમ તરીકે રહ્યા હતા. ૬૦ સં ૧૮૪૩ માં શેડ ભંગીરજીનાં મરણથી એજ શાલની તા ૦ ૧ થી જીનથી થેડા અરેમ્સ ફરોમજી દાવર અને રમતમજી બરનેરજી ગોદી માથે "અરેમ્સ ડાથાભાઈની કું" નાં નામથી પેહડી ઉઘાડી વ્યાપાર તથા ફે-ચ અને અમેરીકન ચરકારની આડતનું કામ ચલાવતા હતા. ૬૦ સં ૧૮૫૦ માં તે પેહડી બંધ કરી ચોનશીયો તુચની માથે "ડાથાભાઈ અરથેજીની કું" નાં નામથી ફ્રાંચ માથેના વ્યાપાર તથા તે ચરકારની અગરે આવતી મનવારિની આડત કરવાનું ચર કીધું હતું.

૪ "Commentar über Das Avesta. von, Friedrich Spiegel. Zurich et Band. Visperod, yacna und Khorda-Avesta, Wien, 1868."

૫ એએ અવરેંટ ગેસેટ, ૧૩ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૮.

૬ એવજી ઠોટ જમે દેવધવાલા ચોદશામાં પોતાના બાપનાં ઘેરની જરામત ધની હતી તે જોવાને પાસેની અલીનાં માંધેથી વચંચ જીવર ચલ્યા હતા તેવામાં જીવરથી ૫૭ છક-વાથી ૧૮ રીદની જીરમજીએથી નીચે જમીન જીવર પુરી ૫૩૫ હતા, અને એક જાસ લગત તેની ઇન્જ લેગતી ખરજી પામ્યા હતા.

૭ એએ અરથેજ, તા ૦ ૨૨ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૮.

૫૦ સં ૧૮૫૨ માં કાનૂની સરકારને અતરે આવતાં વાહણ તથા તેમના કાફલાએને કીમતી મદદ કરવા માટે એ સરકાર તરફથી એવણને પેહલા વર્ગનો એક સોનાનો માંદ ભેટ મળ્યો હતો. ૫૦ સં ૧૮૪૪ થી અતરેની મેયરસ નરજ પાલિકાની કું'ની દલાલીનું કામ પણ એવણે ચલાવતા હતા.

તાં ૨૨ મી ફેબ્રુઆરી.

શેઠ ભંજીરજ મેહરવાનજ પત્નીએ આજ દીને મરહુમ શેઠ કાવજીજ મેહરામજ બનાજીવાલાં આતથમેહરામમાં નરજોસ્તીઓની એક યોદી મીનલમ હજુર "ધરમ" ઉપર એક વાએજ કરી મંજાવી હતી.

તાં ૨૨ મી ફેબ્રુઆરી.

આજ દીને મધરાતનાં મુંબઈના કોટ મધે માવવાની પોરમાં એક ભંજીર આગ લાગી હતી જેથી એ પોરમાં આવેલી શેઠા મનથેરજ બહમનજ વંધા, હેરમનજ પેચતનજ બાટલીવાલાનાં છોકરાઓ, રતનજ એલજ બાટલીવાલા, શોરાબજ રૂચતમજ બાલીવાલાનાં છોકરાઓ, મેહરવાનજ ખરશેદજ ધડીઆલી, નથરવાનજ કુવરજ બાટલીવાલા, અને હેરમનજ એલજ માડનની વખારે બની જવાથી તેમને આશરે રૂપ૫૦૦૦૦)નું નુકસાન થયું હતું. એ આગ હોલવવામાં પુણજ પારસીઓએ ભંજીર શ્યાંતીથી મેહનત કીધી હતી, જેઓમાં મુંબઈ શેઠા શાપુરજ પેચતનજ માકાબચાના, હેરમનજ શાપુરજ પાવરી પોતાના પારસી મજુરોની આખી વહરણ સાથે, પોલીસના જમાદાર આં શોરાબજ મેહરામજ કુંગા, જમશેદજ શોરાબજ માડન, ખરશેદજ શોરાબજ કાતરક અને ધનજીબજ શોરાબજ કાતરક હતા. આ આગથી કોટના પારસીઓમાં મોટી ધબકાત તથા દેહથત ફેલાઈ હતી.

૧ જમે જમશેદ, તાં ૨૪ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૮.

એ વાએજનું એક મોપાનયું નીચલાં નાચી એજ શાલના આપરેલ ચાચમાં પ્રગટ કરવામાં આવ્યું હતું:—

"ધરમ જીવર વાહાજ. બાઈ ભંજીર મેહરવાનજએ ચરજી શેઠ કાવજી મેહરામજનાં આતથમેહરામનાં ચકાન જીવર મેહરામી રોજ ઉજો અરદીમેડેશન, માફા દા શેરોરે-વર અને ૧૨૭૭ ઇસ્લામીની રીને જોરોશાતી અંજીનન આગલ ધરમ જીવર કીધેલી વાહાજ. મુંબઈ, દરતર આથ-કારા છાપાખાનામાં છાપીછે. એપરેલ ૧૮૬૮."

૨ જમે જમશેદ, તાં ૨૪ અને ૨૫ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૮. એ આગ હોલવવામાં મદદ કરનાર પોલીસ અને શાએર ખીજોડનાં ચાલુએને વેદની આપવા માટે શેઠ રતનજ એલજ બાટલીવાલાએ રૂપ૫૦૦)ની રકમ તાં ૨૬ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૮ ને દીને મ્યુનીસીપાલ કમીશનર ખીં આર-કર કાંરકની ચારપે પોલીસ કમીશનર જીવર મેહલી આપી હતી. એજ મુંબઈ કાંકર એલજ નશીરવાનજએ પણ

તાં ૨૩ મી ફેબ્રુઆરી.

દમણ મધે શેઠ માણીકજ કાવજીજ દમણવાલાએ પોતાનાં કીકરા શેઠ શોરાબજ તથા ખીંજીં જશીઓનાં બાળકોનાં લગન કીધાં તેની ખુશાલીમાં દમણના ગવરનર તથા ખીંજીં મુંબઈ પોરકુળીજ અમલદારોને આજ રાત્રે એક ખોલ આપ્યો હતો.

તાં ૨૪ મી ફેબ્રુઆરી.

મુંબઈ મધે હુનર તથા કારીગરીની જીનસોનું એક પ્રદર્શણ આજ દીને નવી બધાવરી ફોરમજ કાવજીજ ધન-રડીયુકનાં દીવાનખાનાં મધે ઉધાડવામાં તથા એ ધનરડી-રડુરને પણ એકી મુકવાની ક્રિયા કરવામાં આવી હતી. પ્રથમમાં મર જમશેદજ જીજીબાઈ બારેનેટે કી નામદાર ગવરનરની જોરદારીમાં એ ક્રિયા કરવાને હાનરેખત ખીં, એજ, એકીમને અરજ કીધી, અને તેમ કરતાં પ્રદર્શણ ઉખું કરવાને લગતી કેટલીક વીગત કહી મંજાવાયી. એ પછી હાનરેખત ખીં એકીસે એક મુલાખીત બાપાણ કરી પ્રદર્શણ તથા ફોરમજ કાવજીજ ધનરડીયુક એકી મુકેલી નહેર કીધી હતી. જે બાદ મુખબાએ પ્રદર્શણમાં મુકેલી રીએ જોવાને મંડી ગયા હતા.

૩૧૦૦)ની રકમ એજ કારણસર તાં ૧૦ મી ચારથ ૧૮૬૮ ને દીને પોલીસ કમીશનર જીવર મેહલી હતી.

એ જમરી આગ હોલવવામાં શાપુરજ પેચતનજ માકાબચાનાએ કરેલી મેહનત વિષે બોલતાં તાં ૨૪ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૮ નાં મુંબઈ સમાચારમાં લખેલું કે— "જેકે તે પુલવાસો નથી તોપણ મધીઅથપણે આપરદી પોતાનું જીવનન ચલાવેલે. તે સરકારી કાગેચાં સારો જીવેયોગી અલખ વધેલો. તે પોલીસ સાથે જોડાયેલો નથી, પણ અગતની વેલાએ અને કોઈખી આરતની વખતે, જે મેહનત કરેલે તે તારીજ વાપક હોયલે. આ વેલાએ પાણી જોડાડવામાં, બલતાં છાપડાં મેસાડવામાં અને ખીંજીં સાધારણ માનેજોડમાં તેણે થોડી જડપ અને જીવેયોગ આપ્યો ન હોતો. તેનાં કાચ જેઓએ જોયાં હશે, તેઓ તેની એક-સરખી તારીજ કરશે. આ પારસીને હવે સરકારની અને પરજની જાણમાં લાવતાં જીવેદ રાખીએલે કે, તેની કદર ખુશવાને ઘટતા જાણ લેવાય."

૭ જમે જમશેદ, તાં ૨૨ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૮.

૪ ઘણમસ આઈ ઇંડીઆ, ૨૫ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૮.

એ પ્રદર્શણને લગતી જોડાયેલું કરવાને નેમાયલી કમી-દીયાં ૨૪ ઇંગ્લેજ, ૭ ફિટ, અને ૧૧ પારસી (હાનરેખલ જોરજી નશીરવાનજ પરેલ, મર જમશેદજ જીજીબાઈ બારેનેટે, કોશાબાઈ જોરજીજ કરાકા, મેહરામજ જીજીબાઈ, રૂચતમજ જમશેદજ જીજીબાઈ, જમશેદજ ધનજીબજ વાડીઆ, શોરા-બજ પેચતનજ જોરજીજ, શોરાબજ જમશેદજ જીજીબાઈ, ખુરશેદજ નશીરવાનજ કાચાલ, ખરશેદજ રૂડનજ પારખ, માણીકજ ખરશેદજ સરાજ) અદરથી હતા.

તા ૨૫ મી ફેબ્રુઆરી.

મુંબઈની પારસી સીક માટેસીમાનીઅન કોરટના કાર્ડે એક અરજદાર રમણભાઈ યાજ્ઞિકાગ્રાને હાથ કોરટની આપેલે માહડના પીપરટર તરફી નામદાર મરકાડે નેમ્યા હતા.

તા ૧ લી માર્ચ.

એક મેનનજ રતનજ કોરટવાલે ૧૮૫૯ ના ૧૪ મા હવાને "લો ઓફ લીમિટેશન" ના કમિશનું તેની ચરહે તથા જોડાયા માયનું પુરતક ઇંગ્રેજીમાં પ્રગટ કીધું હતું.^૧ એ પુરતક મુખ્ય કામ કોરટના માજ અધિ-જજમ મી ૦ ને. એકે. હોરને અર્પણ કીધું હતું.

તા ૧૦ મી માર્ચ.

એક દામયાદ ચોરાજી તારાપોરવાયાએ "એક જુવાન પારસી" ને નામે "જનાનખાનાની બીબીઓ" નામનું એક વાર્તાનું પુરતક ઇંગ્રેજી ઉપરથી યુગ્મરાતીમાં છપાવી પ્રગટ કીધું હતું.^૨

તા ૧૬ મી માર્ચ.

મુજબ મિ ડાક્ટર ડોગાલાઈ પેયનનજએ આજ દિને સ્વામી એક્સમ કામકેસીનાં ઘોળખાનાંમાં "પુરત ચેદની તંદેશાની" વિષે ઇંગ્રેજીમાં એક બાબાજી કીધું હતું. મરન-ગીનની ખુરસી જજમ મી ૦ કેમવાસે લીધી હતી.^૩

તા ૧૭ મી માર્ચ.

ફેબ્રુ ૨૦ મા ૬ (વિગ) ૧૨૩૩ વર્ષદેવગી.

આજ દિને પુણાં મિ આંબાહદુર દરુર નયરવાંનજી તમામનજી જમારખાયાના એકપ્રકાર બેશ એન આદરવાનાં ડામનાંમાં પુણાં મિ નયાયાકારિનું એક ફંડ ઉપું કરવા માંડ્યું તોફાં ઉપું કરવામાં આયું હતું, ને મિ આંબાહદુર

૧ મેન્સિ એક્ટ, તા ૨૩ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૮.

"An Act of 1839, on the Law of Limitation. With decisions upon each section, by the High Courts of Judicature of the three Presidencies, viz., Bombay, Madras, & Calcutta, Interpreted, Small Cases, &c., &c., by B. C. Chatterjee, printed by S. K. Ghosh at the Press, 1868."

૨ "જનાનખાનાની બીબીઓ. એક વાર્તા. (ઇંગ્રેજી ડામી. ફેબ્રુઆરી માસ માસમાં—માસ પેશિ. જતાવનાર, કેન્ડે જુવાન ૧૨૩૩). પુરતક જમિ ઇંગ્રેજીમાં પ્રેસમાં નવરોજી રસીકેસિ ઇ.સ. ૧૮૬૮."

કેન્ડે. બીબી. જાન સ્ટેપેનર ૧૮૬૮ માં વહેર પાડે હતા.

૩ જુગરાત વિગ, તા ૨૨ મી માર્ચ ૧૮૬૮.

દરુર નયરવાંનજીએ પ્રથમ રૂપ ૧૦૦) તથા બીજા જરવાંની-એએ મારી રકમો બરી હતી.^૪

૫ રાસ જોરવાર, તા ૨૬ મી માર્ચ ૧૮૬૮.

એ ફંડ રચાવવાને ડેકાવ કરવાને પુણાંના જરવાંની-એની એક સમા તા ૯ મી આગસ્ટ ૧૮૬૮ ને રીને ખરડુખ થોડ ચોરાજી રતનજ પટેલવાલી હરેમેદરમાં ખાંન-બાહદુર દરુર નયરવાંનજી જમારખાઈ જમારખાઆશાનાનાં રૂપરૂપણું હેકલ જમી હતી. આ માટે આગમજમી રૂ. ૧૦૨૩૦) ની રકમ જમાર હતી, અને તે મુંબઈની પારસી પંથાનાં ફંડના તરફીએને કોઈક વાંધાને લીધે ન ચોંપતાં તેને વહીવટ પુણાં મિજ જમારવાને હેકલું હતું, અને તે માટેની સર્વે જોડણી કરવાને ખાંનબાહદુર વજમ પેશનનજ, થોડે વતલથાઈ જમથોડે અકસેસરીઆ, એકલ જોરમજી ચોરામાઈ, હોરાજી પેશનનજ જનરૂપવાલા (પાસવાલા), હોરમજી હોરાજી ચીનાઈ, ચોરાજી જમીરજ ચીનાઈ, રીનશાહ રતનજ પડીઆલી, તેજગજ દાદામાઈ જેઠના (મોદી), અને દરુર હોરાજી જમારખાઈ જમારખાઆશાનાની એક કમીટી નેમી સમા ખરવારત માઈ હતી. એ કમીટી મિ ખાંનબાહદુર વજમ પેશનનજ રામેજ ન થવાથી એ જોરાજી થોડ દાદામાઈ પાલજી ભેવવાને નેમ્યા હતા.

એ પછી એ ફંડનું કામ ચાલુ કરી તે મિજમી તા ૧૫ મી આગસ્ટ ૧૮૬૮ થી બે પગારદાર નયાશાજારી રૂ. ૧૬) ને હરમાથે રાખ્યા હતા, પણ ફંડ પડવાથી ૧૮૭૬ ના રીન્જમજ માસથી એકલ કિયાદાર નયાશાજાર રાખી હતા. એ બાર વાંધું ફંડ વધવાથી તા ૧૬ મી રીન્જમજ ૧૮૮૩ થી બે નયાશાજારી રાખવામાં આયાઈ.

થોડ પેશનનજ એકલ મુખીઆએ પુણાં મિજના પોનાના એક ખમીનાનાં બાડાંની પેશાજી ને જાવ ને તે મિજમી અરથી પેશાજી આએ ધર્મ ખાતે તા ૧ લી નોવમ્બર ૧૮૮૮ થી આજની રીધી હતી, ને હજુ મુખી ચાલુઈ. આએ ફંડના ચાલુ ખરવને માટે નીચનાં અરથી તથા પાંચએએ નીચે મુજબ અમુક રકમો આપી તેનું આજ વાવડવાની અરથી જુદાં ખાતાં પડાયાઈ:—

(૧) બાઈ જમારખાઈ તે ખરડુખ થોડ મેનનજ રસીક કાંણીનાં વીધવાએ પોતાના માઈ ખરડુખ થોડ કાવશહ રતનજ રાંણનાં પુત્રને માટે ઇ.સ. ૧૮૬૬ માં રૂ. ૧૦૦૦) ની અર-કારી નોર. (૨) હાતરેખ મેસરીજી હાંભાઈએ પોતાનાં ધણીઆની ખરડુખ બાઈ જાલેખાઈનાં પુત્રને માટે એજ રામેજ રૂ. ૧૦૦૦) ની અરકારી નોર. (૩) થોડ જમનજ હાંભાઈએ પોતાની પાદમારીને માટે ઇ.સ. ૧૮૭૦ માં રૂ. ૧૫૦૦) ની અરકારી નોર. (૪) ખરડુખ થોડ દારાશાહ ચોરા-જી નરીખાનાં હોરાજીએ પોતાના બાવાનાં પુત્રને માટે ઇ.સ. ૧૮૮૮ માં રૂ. ૧૦૦૦) ની અરકારી નોર. (૫) થોડ નયરવાંનજી જલેક પીટીએ પોતાના રીકરા ખરડુખ થોડ જમથોડ નયરવાંનજી પીટીનાં પુત્રને માટે ઇ.સ. ૧૮૮૮ માં રૂ. ૧૫૦૦) નું પાટ નયર વોડ. (૬) અર રીનશાહ જમથોડ પીટી નેમીએ પોતાના મેસરી હાદર નયરવાંનજી મેસરીજી રતનજ વજમનાં પુત્રને માટે ઇ.સ. ૧૮૮૦ માં રૂ. ૧૦૦૦) નું પાટ નયર વોડ. (૭) અર રીનશાહ જલેક પીટી પારોનેરે પોતાનાં ધણીઆની ખરડુખ રીકરા અરખાઈ તે ખરડુખ થોડ રસીક બીનાઈ પાંડેએ પીટીનાં

તા ૧૯ મી માર્ચ.

અમદાવાદના એક મુનીરીસીવાલ કમીશનર શેક દીન-શાહ હોમરમજી કરાંડને નામદાર સરકારે અમદાવાદના એક હાનરરી માજીસ્ટ્રેટ નેમી ત્યાંના પેહલા વર્ગના સુબારડી-નેટ માજીસ્ટ્રેટની સ્થાના આપી હતી.^૧

તા ૨૨ મી માર્ચ.

રોજ ૨ માઈ ૭ (શિવ) ૧૨૩૭ યન્દેનરદી.

આજ દિને મરહુમ બાઈ માંદનબાઈ તે મરહુમ શેક માણેકજી જીજીબાઈ વાઘાનાં વીધવાનાં ઉકમણાંમાં તેમની પોતાની પુંજ મવેથી ૩૪૦૦૦) તથા દીકરા શેક જીબાજી માણેકજી વાઘાએ ૩૪૦૦) મતી ૩૪૪૦૦) ધર્મપાતાંઓમાં આપ્યા હતા.^૨

તા ૨૩ મી માર્ચ.

નરસોત્તીઓમાં પરણે તે સને આશીરવાદ દેવાએકે તેના ગુજરાતી કવિતામાં દસ્તુર હોશંગજી ભમાસપજી ભમાસપઆશાનાએ કીધેલા તરજુમાનું એક ચોપાનું^૩

પુનને જાટે ઇં સં ૧૮૬૦ જાં ૩૫૦૦) જુ' પૌરત તરસઁ બીડ. (૮) સર દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ બારોનેટે પોતાનાં કુધના દીકરા મરહુમ શેક ચેહરવાંનજી રતનજી પારખનાં પુનને જાટે ઇં સં ૧૮૬૦ જાં ૩૫૦૦) જુ' પૌરત તરસઁ બીડ. (૯) સર દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ બારોનેટે પોતાનાં કુધનાં વજી મરહુમ બાઈ જરબાઈ તે મરહુમ શેક ચેહરવાંનજી રતનજી પારખનાં વીધવાનાં પુનને જાટે ઇં સં ૧૮૬૧ જાં ૩૫૦૦) જુ' પૌરત તરસઁ બીડ. (૧૦) બાઈ દીનબાઈ તે મરહુમ શેક નશરવાંનજી માણેકજી પીટીટનાં વીધવાએ પોતાના આવંદનાં પુનને જાટે ઇં સં ૧૮૬૨ જાં ૩૫૦૦) ની સરકારી નોટ. (૧૧) સર દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ બારોનેટે પોતાનાં કુધનાં દીકરા મરહુમ શેક ચેહરવાંનજી રતનજી પારખનાં પેટી મરહુમ બાઈ આવંબાઈ તે પોતાનાં ગુજરાતી પેશનનજી વરીઆવાનાં કણીઆનીનાં પુનને જાટે ઇં સં ૧૮૬૩ જાં ૩૫૦૦) જુ' પૌરત તરસઁ બીડ.

એ જંડું કાપદાસરજું એક તરસઁ રીડ તા ૨૮ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૨ ને દીને હાથ કોરતના વડીલા ચેશરસ જરસન એડ પેનની ચારતરે કરાવી તેના નરસીએ તરીકે પોતાનાહર દસ્તુર નશરવાંનજી ભમાસપજી ભમાસપઆશાના, શેકા શેરાબજી ભંગીરજી ચીનાઈ, અને એલજી જવાજી અકલેચરીઆને નેમ્યા હતા. એઓ ગવેથી પોતાનાહર દસ્તુર નશરવાંનજી ઇં સં ૧૮૮૪ જાં મેહશતમીનીન યવાથી તેમની ભગીપર પોતાનાહર દસ્તુર હોશંગજી ભમાસપજી ભમાસપઆશાનાએ એક તરસી તરીકે નેમ્યાછે. એ જંડની પુંજ હાથ ૩૨૨૫૦૦) નીછે.

૧ મોએ ગવરમેટ ગેઝેટ, તા ૧૯ મી માર્ચ ૧૮૬૮.

૨ ભમે જમશેદ, તા ૨૫ મી માર્ચ ૧૮૬૮.

દસ્તુર ચુરશેદજી જમશેદજી ભમાસપઆશાનાએ છપાવી બાહેર પાડ્યું હતું.^૩

એજ મુજબ એ ૩૨મજી ભમાસપજી દસ્તુર મેહરજીરાંણાએ "આસીરવાદ પાનંદની માએની સાથે, અને સંસકરત સાદા" એવે નામનું એક ચોપાનું^૪ છપાવી પ્રગટ કીધું હતું.^૪

તા ૨૭ મી માર્ચ.

રોજ ૩ માઈ ૮ (કો) ૧૨૩૭ યન્દેનરદી.

મરણ—શેરાબજી ભંગીરજી મોદી^૫—ઉમર વર્ષ ૭૨) મુરતવાના શેક ભંગીરજી લોહારાસપજી મોદીના વડા દીકરા. એવણુ પ્રથમમાં મુરત મવે પોરટુગીજ બાપારી-ઓની દલાલી કરતા હતા. તે પછી કોઈ પોરટુગીજ બાપારીની ભલાંમણુ ઉપરથી ઇં સં ૧૮૨૬ માં જડજ મીં આનરસને એવણુને મુખબની મરદ આદાલતમાં હેડ-કલારી તરીકે રાખ્યા હતા. તે મોદી ૩૦ વર્ષ મુધી બનતી ઇં સં ૧૮૫૬ માં પેનથન લીધું હતું.

તા ૩૦ મી માર્ચ.

રોજ ૧૦ માઈ ૭ (શિવ) ૧૨૩૭ યન્દેનરદી.

મરણ—શેરાબજી ભંગીરજી દાવર^૬—ઉમર વર્ષ ૬૦) શેક ભંગીરજી દુરંભજી દાવરના વડા દીકરા. એવણુ પેહલ-પેહલા ઇં સં ૧૮૨૮ માં શેક મેહરવાંનજી માણેકજી તપાક સાથે ચીન ગયા હતા. ત્યાંથી ચોકીક, મુદતે અતરે પાકા કુર્ખા બાદ મીં બારકીન વકીલની પેહડીપર રહ્યા હતા, અને તે પેહડી તરફથી દેશવરે પાતે એકુ મે મુકદમાએની ફોલેમંદ રીતે મેનીમ કરવાને લીધે ઇં સં ૧૮૩૮ થી તેના માનેજીંગ કલાકે કડયા હતા. મીં બારકીનની પછી એ પેહડી મેશરર્સ ઉડહોમ, મારગેન, હેનકાક, લીકમ, અને કાપીએર વકીલિએ એક પછી એક સ્થવાવી, તે સંધાના એવણુ માનેજીંગ કલાક હતા. વકીલિને ત્યાં લગભગ આખી જીંદગી ગુજરવાની એવણુ પણ કામેદા કાતુને બાણુવામાં અરધા વકીલ જેવા માહીનગાર હતા.

૩ "નરસોત્તીઓમાં પરણે તે સને આશીરવાદ દેવા-એછે, તેહને કપીતામાં કરેલો નરજીમો. બનાવનાર, દસ્તુર હોશંગજી ભમાસપજી ભમાસપઆશાના. છપાવી પ્રગટ કરનાર ચુરશેદજી જમશેદજી દસ્તુર જાં આં મુખબ, મુનિધન પ્રેસમાં ન્હાનાબાઈ રતનજી રાણીનાએ છાપીછે. અને ૧૨૩૭ એનંદનરદી. સને ૧૮૬૮ ઇસવી."

૪ "આસીરવાદ પાનંદના માએની સાથે અને સંસકરતના સાદા. છપાવનાર, એરવદ રશતમજી ભમાસપજી દસ્તુર મેહરજીરાંણાના. મુખબ ઇમપીરીઅલ પ્રેસમાં નવ-રોજી પ્રગટએ છાપ્યું. અને ૧૨૩૭ એનંદનરદી. ઇસવી ૧૮૬૮."

૫ શેકા પ્રંગજી અને મનચેરશાહ શેરાબજી મોદીના બાપા.

૬ શેકા નાનાબાઈ અને એલજી શેરાબજી દાવરના બાપા.

તાં ૧ મી આપરેલ.

આજ દિને મહાદેવ શ્રી ગોરાપાલ જીવંતિય દાવરનાં ઉપહાસમાં તેમની પોતાની પુછમાંથી તથા પીધવા આજ મેદરબાઈ અને હોશર હોશરોએ ગતી ૨૧૧૦૦) ધન-ખાતોમાં આપ્યા હતા.?

તાં ૨ છ આપરેલ.

શ્રી મેદરબાઈ પાણી પીકાઈને મુંબઈમાં કમ્પા આનાં બીજા વર્ગના આરોગ્ય કમીશનર તરફ નામદાર મરકારે મુકર કાયા હતા.?

તાં ૩ છ આપરેલ.

નીચલા પારસી શહેરોને આમે વર્ષમાં તેમનાં નામની મંત્રિ ભવેમાં જુદાં જુદાં મહેલોની મુનીસીપાલિટીના મેમ-બરો તરીકે નામદાર મરકારે નેખા હતા :—

મુરત—શ્રી બારજોર મેદરબાઈ ફરેશ.

શહેર—શ્રી નરમણજી બારજોર, લીયાહજી મેદર-બાઈ, અને હોરમજી ફાંમજી.

અમદાવાદ—શ્રી અરજેશ્વર મેમ...

પાલજી ભાઈ...

ત્યાની અ...

કાલુ—શ્રી રમજીત વેશનજી ઉમયીર.

અદમનગર—આંબાહર બારજોર બીઆઈ મરીઆ;

શ્રી નરમણજી બારજોર મે. (પોર્ટીઆ (નગરવાલા).

ગાયાપત્ર—શ્રી નરમણજી ફાંમજી.

ભગવતરા—શ્રી મેદરબાઈ વેશનજી.

મોંઘા—આંબાહર કાવજી રમજી.

કાંચી—શ્રી ભરજેશ્વર અરેશર માલિયાહા.

તાં ૫ મી આપરેલ.

આ આખર હોરકા નામના એક કૌંસ બિહનિ જંદ બાણમાં આરવજી એક પુરતક પાટીય મંદે છપાવી પ્રગટ કર્યાં હતા.?

તાં ૬ મી આપરેલ.

શ્રી ગોરાપાલ રમજી મુનિસીપાલિટીમાં આજ દિને મહાદેવ શ્રી ગોરાપાલ જીવંતિય જનાજીમાં આજ-મેદરબાઈ પોતાનામાં “અમ વગો” એસે આજુ નોમડું એ બાજા દર એક વાલેલ કાવી હતી.?

૧ અને ભરજેશ્વર, તાં ૪ મી આપરેલ ૧૮૬૮.

૨ મેમનિજરમંદ એક, તાં ૨ છ આપરેલ ૧૮૬૮.

૩—[Name]...

૪ અને ભરજેશ્વર, તાં ૬ મી આપરેલ ૧૮૬૮.

તાં ૧૫ મી આપરેલ.

મુરત મંદે નાનપરામાં એક રીડીંગ રમ રચાવવા આજ દિને ત્યાંના પારસી રહેવાસીઓની એક મળા શ્રી પાંચલુજી હોરમજી નાનપરા પ્રમુખપણાં દેકમ મની હતી. તે વેળાએ “નાનપરા નેટીવ રીડીંગ રમ એક લાઈસેન્સ નામે એ આજ રચાવી તેના વલીવટ અનાવવાને શ્રેષ્ઠ પાંચલુજી હોરમજી નાનપરા મંડળીના, હોરાપાલ શહેરીઆરજી મોરી, વેશનજી છપાઈ કાકર, ગોરાપાલ ભરજેશ્વર પેલેના, પ્રાણજીવનદાસ કીચનદાસ, અને ગોરાપાલ વેશનજી મળા-વાલાની એક કમીટી તથા શ્રી પાંચલુજી મેમનજી કોરવાલને તેના શ્રેષ્ઠી નેખા હતા.?

૫ મુંબઈ સાથુ, તાં ૨૫ મી આપરેલ ૧૮૬૮.

એ લાઈસેન્સીને જાહેર શ્રેષ્ઠ વજનનું નશરવાનું વજીરે નાનપરામાં વજાનાં બંદરની સંખેની સરકારનું પોતાનું મકાન તાં ૧ લી ડિસેમ્બર ૧૮૭૦ થી વગા પાડે વાવડ-વાને આપ્યું, અને તે વાલે તાં ૩૧ મી જાનેવારી ૧૮૭૧ ને રીને એ લાઈસેન્સીને તે વેળાના શ્રેષ્ઠી શ્રેષ્ઠ પાંચલુજી મેમનજી કોરવાલ સાથે એક કારનામું કીધું. જેમાં લખ્યું છે ત્યાં સુધી એ લાઈસેન્સીને વાવડ, અને તેનું માફ તેવું નહિ અને કાપ રીવરે તે પાકી કાપડું નહિ. [એમાં મુખ્યની સરતે એ મુખ્યની પોરેસને બીજો માગ શ્રેષ્ઠ વજન એ નાનપરાની કાકર ભગવતજી વગાવાલી રીવરને સરતે મુત વાવડવાને આપેલાં]

એ લાઈસેન્સીની કમીટીમાં મુકર પહેલે રીવરે કહેલે મેમનજી કોરવાલ પાકી પડતી ભગવતજી શ્રેષ્ઠ રીવરના શાપરકોમાંથી, રીનશીલ માલિકજી પોરી અથવા મીપને તે નશરવાનું પાંચલુજી પોરે, રમજી રમજી ૧ લી ગોરાપાલ માલિકજી પોરે, રમજી હોરમજીની આજી. અનેરશાહ પાંચલુજી કોરવાલાના, આરજી નીના મરકારી રમજી નવરોજી પટેલ, ભગવતજી છપાઈ કાકરની તેજ નજ રમજી કાકર, કાવજી રમજી પોરે— પાંચલુજી વાવડામાં અને આરજી શહેરવાનું આંબે રમજી નશર શાપરેલ થયા કીધાં. સંનથીન તરીકે શહેર રમજી ૪૦ રં ૧૮૭૦ સુધી શ્રેષ્ઠ પાંચલુજી હોરમજીની રં ૧૮૭૦ થી તે ૧૮૮૦ સુધી શ્રેષ્ઠ રમજી શાપરજી પોરેના ૧૮૮૦ થી તે ૧૮૮૫ સુધી શ્રેષ્ઠ રમજી છપાઈ એક અને ૧૮૮૫ થી તે અત્યાર સુધી શ્રેષ્ઠ રીનશીલ રમજી પોરી અથવા માલિકજી. શ્રેષ્ઠી તથા ૧૮૮૦ થી શહેરવાનું તે ૪૦ રં ૧૮૭૦ સુધી શ્રેષ્ઠ પાંચલુજી હોરા-કાવાલ, ૧૮૭૦ થી તે ૧૮૮૦ સુધી શ્રેષ્ઠ નશરવાનું પાંચ-લુજી પોરે, ૧૮૮૦ થી તે ૧૮૭૫ સુધી શ્રેષ્ઠ રમજી હોરા-મજી કોરવાલ, ૧૮૭૫ થી તે ૧૮૮૦ સુધી શ્રેષ્ઠ રમજી પાંચલુજી કોરવાલા, અને ૧૮૮૦ થી તે અત્યાર સુધી શ્રેષ્ઠ રમજી નવરોજી પટેલ, ૧૮૮૦ થી તે ૧૮૮૫ સુધી તેમની સાથે શ્રેષ્ઠ હોરમજી રમજી કાકર અને ૧૮૮૫ થી તે અત્યાર સુધી શ્રેષ્ઠ આરજી શહેરવાનું આંબે નજ શ્રેષ્ઠી તરીકે.

શ્રેષ્ઠ આરજી નીના પોરે એ લાઈસેન્સીને ૫૫૦ વર્ગ સુધી જાદ કીધી હતી તે ગરમી તેજ ૪૦ રં ૧૮૬૬

તા. ૧૫ મી આપરેલ.

રોજ ૨૬ માં ૭ (શે.) ૧૨૩૭ યજ્ઞદેવરદી.

મરણ—ધનજીભાઈ દાદાભાઈ કામદીન—ઉમર વર્ષ ૧૦૧) એવણુ આવી લાંબી ઉમરે મુંબઈ મધે મરણ પામ્યા હતા.

તા. ૧૫ મી આપરેલ.

રોજ ૨૬ માં ૭ (શે.) ૧૨૩૭ યજ્ઞદેવરદી.

મરણ—નર્ગીરજ શાપુરજ લાલાર—ઉમર વર્ષ ૫૧) શેક શાપુરજ મનચેરજ લાલારના વડા દીકરા. એવણુ ઇ. સ. ૧૮૩૧ માં પોતાના આપનાં મરણ બાદ તેમનું કાઠીઆવાડ કમરશીલ એજન્ટનું કામ સંભાળતા હતા. એ પછી ઇ. સ. ૧૮૩૩ માં તે ખાતુ અંધ પડવાથી યુજ્ઞરાત તથા કાઠીઆવાડ ખાતે આપાર અને લેકિની આડતનું કામ કરતા હતા. ઇ. સ. ૧૮૪૬ થી એવણુ દખણ ભણી મેજની ગાડીઓ ફેરવવાનું, તથા તે પછી યુજ્ઞરાત તરફ ફરી રીમરે, લવજ રીમરી, લિકેરીયા, ફાકમ, વગેરેની આડત સંભાળતા હતા. એવણુ આખે શાનમાં શાલકાત કાંઈ કામચર ગયા હતા, અને ત્યાંજ એમનું મરણ નીપજ્યું હતું.

તા. ૨૨ મી આપરેલ.

રોજ ૩ માં ૮ (શે.) ૧૨૩૭ યજ્ઞદેવરદી.

આજ દીને મુંબઈ મધે ઓઠ રોડના રસ્તા ઉપર જામેડો શોરાખજ હોરમજ રોડજ એ પોતાના બાબા એ. સ. ૧૨૩૭ માં શોરાખજ રોડજ ની નજીક એ દારનાની એક માળા નેહર બંધાવી પડાવી હતી. આ વેળાએ જયનની જયનમાં મધે આગેવાન શેકીયાઓ તથા ધણક જર-જરના પતિઓ શામેલ થયા હતા. જયનની ક્રિઆ પુરી થવા પીપાએ એ શોરાખજ તરફની વંચામથા અંજુમન પત્રમાં ૫૦૦ નાણું હતું કે એ દરનેહર મધે જરપોરતીઓને ધર્મ-દીઠ પાનાં કાચેને માટે આછી મેહીએ, અને તેના ભયુકના નીક રાખ્યે માટે એની પડામથાને એવણુ બંધાવેલા બંગલો નિર્માણ થયું.

તે માટે જરણુ પામ્યા તે વેળાએ સર્વે મેજમરીએ બેપાંજી કરી એમની એક તસવીર લાઇબ્રેરીનાં મકાનમાં ઇ. સ. ૧૮૮૭ થી મરણ જુન માસમાં મુકાવીએ. વળી એ લાઇબ્રેરીને ઇ. સ. ૧૮૮૭ થી સુરત મ્યુનીસીપાલીટી તરફથી દર શાલ ૩૧૫૦) ઓઠ-ધન-એક તરીકે મળે.

એ લાઇબ્રેરીની પુલ તા. ૩૧ મી માર્ચ ૧૮૭૭ ને રીડે ૩૧૧૫૦—૨—૭ ની હતી.

એ લાઇબ્રેરીની આમજન ઇ. સ. ૧૮૬૭ માં ફેલાક ઇંગ્લેન્ડ તથા ડાકર રોપર સાથે બી શેક ધનજીભાઈ જાલે-કલ લાઇબ્રેરીનાં નાનપર રીડીંગ રૂમ જોડાયેલો હતો, પણ તે થોડુંક સુધી ચાલી બંધ પડ્યો હતો.

૧ દાનપોરવાલા શેક જયજેલ અને હોરમજ નર્ગીરજ લાલારના બાબા.

ધર્મખાતે આપોએ, કે જેને લગતો બંદોબસ્ત કરવામાં આવ્યો. એ બાદ એ. સ. શોરાખજને તેમના મિત્રો તરફથી માર શેખાલ હોરાડવામાં આવી હતી, અને આશની કરી સર્વે મીજલજ મારખાસ્ત થાઇ હતી.

તા. ૨૬ મી આપરેલ.

રોજ ૭ માં ૮ (કો) ૧૨૩૭ યજ્ઞદેવરદી.

મરણ—મરજોરજ ફોરમજ મેહતા—ઉમર વર્ષ ૭૨) શેક ફોરમજ મેહરવાંનજ મેહતાના વડા દીકરા. એવણુ ધણા આગલા વખતમાં પેહલવેહલા તાલચરી, અને તે બાદ ઇ. સ. ૧૮૨૩ માં કલીકટ ખાતે ગયા હતા. કલીકટમાં એવણે આખી જીંદગી આપાર કરવામાં કાઠી હતી, અને ૪૫ વર્ષના મરણમાં એકવારની મુંબઈ આપ્યા ન હતા. એવણુનું મરણ કલીકટ મેજન નીપજ્યું હતું.

તા. ૩૦ મી આપરેલ.

શેક પીરોજશાહ મેહરવાંનજ મેહતા, એમ. એ. એ ઇંગલાંડ મધે ખારીમરની પરીક્ષા ફોલેમંદીથી પસાર કીધી હતી. હિંદુસ્તાનમાં ધંધા સંભાળનાર ખારીમરને જે થોડીક “દરમો” એછી કરવામાં આવી હતી તે મંજૂરી પસાર કરીને, ખારીમની ઇંગલાંડના ખારીમરને જેટલી “દરમો” પણ પુરી કરવાથી એવણુને “મર ખારીમર” તરીકે ત્યાંની ખારમાં બોલાવ્યા હતા. પારસીઓમાં પેહલવેહલા એવણુ ખારીમર થયા હતા.

તા. ૧ મી મેએ.

રોજ ૧૨ માં ૮ (શે.) ૧૨૩૭ યજ્ઞદેવરદી.

મરણ—તેલમુજજ રજતમજ રીમીમી—ઉમર વર્ષ ૫૬) શેક રજતમજ તેલમુજજ રીમીમીના દીકરા. એવણુ પેહલવેહલા ઇ. સ. ૧૮૨૪ માં પોતાના પિત્રાઇ શેક કેપ્તાજ

૨ મુંબઈ આપુક, તા. ૨૫ મી આપરેલ ૧૮૬૮.

એ દરનેહર બંધાયા પછી એ. સ. શોરાખજ ૮ મીને મરણ પામવાથી બાળા અંજુમન પત્રમાં જણાવેલા એ દર-નેહરના નીનાવને માટે ધર્મખાતે કાઢેલા બંગલાને કરસો બંદોબસ્ત માધે નહિ. આથી મરજુમ શેક નયરવાંનજ જાલેક પીટીએ દરનેહરને આજુ ખરચ પોતાની હિંયાતી સુધી ચલાવ્યો હતો, અને તે બાદ તેમનાં લીધવા બાદ દીનખાઇ તે હજુ સુધી ચલાવેલો.

૭ રંજુનખાઇ મરજુમ શેક નાનાભાઇ તથા શેકા નવ-રોજજ, રીનસીહ, અને પહમનજ પારોરજ મેહતાના બાબા. એવણના બાબા શેક શંચલ મેહરવાંનજ મેહતા મુંબઈ મધે મરજુમ શેક નવરોજજ કાવશ નામીમરવાલાની પેઠી પર મેહતા હતા. એવણના એક બીજા ભાઈ શેક પેશનજ શંચલ મેહતા ઇ. સ. ૧૮૭૬ માં કલકતે ગયા હતા, અને ૪૮ વર્ષ સુધી ત્યાં રહી ૧૮૮૫ માં કલકત મધેજ મરણ પામ્યા હતા.

૪ રોડ ગોરતાર, તા. ૨૪ મી મેએ ૧૮૬૮.

દોરાબજી રૂઝમની તરફથી સીન ગયા હતા. તે પછી બીજવાર મર જમશેદજી જીજીભાઈ તરફથી, અને તે પાદ પોતાને હીમાને કમીશન એજન્ટ તરીકે આજવાર ત્યાંની મફતે જઈ આપ્યા હતા. ઇ. સ. ૧૮૩૫ થી એવજી અમદાવાદવાસી સા. ૦ હોમિંગ કંપનીમાંથી આવેલી પેટ્ટીવર ૧૫) વર્ષ સુધી કારબારી તરફ રહ્યા હતા.

તા. ૩ જી મેએ.

રોજ ૧૬ માઈ ૮ (ચિ. ૧૨૩૭ યજ્ઞદેવરદી.

મરણ—કાવજીજી હરમજીજી મારકર—ઉમર વર્ષ ૫૮) એવજી ઇ. સ. ૧૮૨૭ થી અતરે મેદાનમાં લીનસેટ ડી. માન્ટોમના બીલીઅર્ડ રમ અને રોકિટકોર્ટમાં “મરકર” હતા. તે પછી ઇ. સ. ૧૮૩૧ માં તે સીનાર એ મકાન એમને સોંપી પોતાને વતન ગયા હતા. ઇ. સ. ૧૮૩૩ માં એવજી ફીફ્ટ તથા બીલીઅર્ડ વગેરેના સામાનની એક કુશાંત મુંબઈ મથે કંધાડી હતી.

તા. ૫ મી મેએ.

રોજ ૧૬ માઈ ૮ (ચિ. ૧૨૩૭ યજ્ઞદેવરદી.

મરણ—કાવજીજી દોરાબજી મકાનવાસી—ઉમર વર્ષ ૬૦) શ્રી દોરાબજી જમશેદજી મકાનવાસીના ચોથા દીકરા. એવજી પ્રથમથી પોતાના બાપની માથે તેમના મકાનવાસી આવાસમાં પડ્યા હતા, અને ઇ. સ. ૧૮૫૩ માં બાપનાં મરણ પછી પોતાના બાઈઓની માથે “દોરાબજી જમશેદજીના છોકરાઓ” ને નાંચે મુંબઈ મથે મકાનવાસી. મોટા રોજગાર મકાનવાસી હતા. એ ઉપરાંત ઇ. સ. ૧૮૬૦ થી એવજી શ્રી કાદનદાસ નવરજીદાસ, નવરજીદાસ રતનજી તાવા, અને જમશેદજી નવરજીદાસ તાવા માથે “નવરજીદાસ રતનજીની કુંપની” નાં નામથી બીજાં બાપાર તથા કંપાનમાં કામમાં પડ્યા હતા. એજ સામગ્રી એજા અતરેની કુટુંબ રીતીની એક લીધી કુંપનીના એક કમીશનર, તથા ઇ. સ. ૧૮૬૪ થી પેનાડીની કાવજીજી જમશેદજી જમશેદજીના છોકરાઓની નિવાસવા એક હાલતરી ઉપર હતા. નાદનજીથી આરબ આરામીએ માથા વાતચીતના માદવરને લીધે એવજી આરામી બાપા માથે રીતે નાંચી જાણી હતા.

તા. ૭ મી મેએ.

આજ રીતે મરહૂમ શ્રી કાવજીજી દોરાબજી મકાનવાસીનાં ઉમરજીમાં તેમના બાઈઓ શ્રી નવરજીજી, બહુ-ગાનજી, અને એકજી દોરાબજી તે મરહૂમ શ્રી દોરાબજી જમશેદજી મકાનવાસીના છોકરાઓએ ૨૫૦૦), શ્રી નવરજીજી રતનજી તાવાએ ૨૧૦૦), તથા બીજાં એકીએએ ૩૩૫) મઠી ૩૩૪૫) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

૧ જામે જમશેદ, તા. ૧૧ મી મેએ ૧૮૬૮.

તા. ૭ મી મેએ.

રોજ ૧૮ માઈ ૮ (ચિ. ૧૨૩૭ યજ્ઞદેવરદી.

મરણ—દોરાબજી દોરાબજી જીજી—ઉમર વર્ષ ૬૦) શ્રી દોરાબજી રૂઝમજી જીજીના વડા દીકરા. એવજી પ્રથમમાં પોતાના બાપના હાથ હેઠળ મેદાન મેડેની કુંપનીમાં હતા. તે પાદ ઇ. સ. ૧૮૪૬ ના જીજીમાં માથે અતરે કુંપની, શેર, મરકારી કાગજમાં વગેરેની દલાલોના ધંધા શરૂ કર્યા હતા. ૧૮૬૩ ના આગસ્ટ માસથી એવજી અતરેની એડીએનજી રીતીની એક લીધી કુંપનીના કમીશનર તરીકે હતા, જે એકો મરણ સુધી ચલાવ્યો હતો.

તા. ૭ મી મેએ.

શ્રી દોરાબજી રૂઝમજી કરાકને નામદાર મરકારે મુંબઈમાં શેર અને રાપ મથે નવા નામિદા ધંધા આપાર-વરના “મરકારીજી રાક્ષ” ના કમીશનર તરીકે હતા.

તા. ૧૦ મી મેએ.

“એડીએનજી કામ શુ” હવા મથાવા હેઠળ કંડાનમાં મરકારે રૂઝમ મથે આલેસી એક મેડેનર બીનતી તરજીમાં જામે જમશેદ પદ મથે છપાયા હતા તેનાં જીજી પોતાનાં શ્રી કાવજીજી જમશેદજી રૂઝમજીએ પોતાને અરથે છપાવી મુંબઈની પ્રવર્તમાં સુત વેદરમાં હતા.

તા. ૧૪ મી મેએ.

ઉતર વિભાગના “એડીએનજી સેટલમેંટ આરિસ” શ્રી પેશતનજી જમશેદજી તાલેવારખાનને નામદાર મરકારે પોતાના એક ઉપરાંત દક્ષિણ વિભાગના પદ કામચલાઉ એડીએનજી સેટલમેંટ આરિસર તરીકે હતા.

૨ જામે જમશેદજી જીજી, તા. ૭ મી મેએ ૧૮૬૮.

મુંબઈ મથે એ વર્ષે નામિદા “લાઈસન્સ રાક્ષ” બંધ કરી તેને બદલે આ નવા રાક્ષ નામથી હતા. લાઈસન્સ રાક્ષના અધાર કારને શ્રી દોરાબજીએ એવી તો સારી સજન તથા હુશીયારીથી અમલમાં આણ્યો હતો કે એક હાથ બીજા તેજ અધારપણું પછું આણું થવા સાથે લેહો રાત રહ્યા હતા, તથા બીજા હાથ બીજા સરકારને એકવી બેન ઘડ હતી કે તેજી બેન વિદરખાનનાં લીધે પોતાનાં પોતાં ચેરેમાં પડ હતી.

૩ આ પોતાનું છપાયા પછી એક “જીજી સી” એ તેના નવામાં “સી જીજીસીની જરૂરીઆત વિષે કિંદ-શ્યાંનતા કૃતવાપરના દેશીઓ જોગ એક પદ” એવાં નામથી એક બીજું પોતાનું છપાવી પ્રગટ કીધું હતું.

૪ જામે જમશેદજી જીજી, તા. ૧૪ મી મેએ ૧૮૬૮.

એ રીતે શ્રી પેશતનજી જમશેદજી તાલેવારખાન આપા છપાયામાં વડા “સેટલમેંટ આરિસર” થયા હતા. એ એકીની અવજમ આગળ વતની જાગીર તથા બીજી રીતીની બીજા તેજના કહીઓના રાવા તથા હક તથાની મઠી કરવાની હતી.

ડાક્ટર રૂસ્તમજી બેહરામજી પારખ, એમ. ડી. ને નામદાર સરકારે રતનાગીરીના કામચલાઉ સીવીલ સરજન તરફથી હતા. ૨

તા. ૧૬ મી મેએ.

સુખાઈ મધે સારા પાપા ઉપર સુભગાવી બાપામાં નાટકો કરવાને શેઠ કેપ્તશ્વર નવરોજી કાપરાજીની આગેવાની હેઠળ "વિક્ટોરીયા નાટક મંડળી" નામે એક નાટક મંડળી ઉભી કરવામાં આવી હતી. એ મંડળીના ખેલોની તપાસ કરવા તથા સહવા આપવા માટે નીચલા અરજીઓની એક કમીટી ફરી હતી:—

શેઠ વીતાલકરાવ જગનાથજી શંકરજી—પ્રેસીડન્ટ.

ડાક્ટર બાંઈ દાહ, શેઠા પુરુષોત્તમ નાથરાવંતજી કામાજી, શોરાખજી શાપુરજી બંગાલી, ખરશેહજી રૂસ્તમજી કામાજી, ડોશાબાઈ ફરંગજી કરોડા, અરદેસર ફરંગજી સુય, બંગીરજી બેહરાવંતજી પરીડર, બેહરાવંતજી માણેકજી શેઠના, કેપ્તશ્વર નવરોજી કાપરાજી—ચેકરમી, પેશતનજી ધનજીબાઈ માસર—ડાયરેક્ટર. ૨

શેઠ પેશતનજીએ જીતરવિભાગમાં ધર્મોદાર તથા ઇનામની બગીચોની તપાસ ધણી ચેહનત, આલાકી, તથા ઝડપથી બનવી હતી, અને તેમના રીપોર્ટો બામે ઈલાકાં વેરથો તારીફ લખાઈ આપ્યા સાથે નામદાર રેટેડ ચેકરમી લારક હાંભીશાકસ અને તે પછી લારક કરાંતમીરને એમને ખાસ શાખાસી આપી હતી.

૧ મી. ૧૬ મી. ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, નાં. ૧૪ મી. મેએ ૧૮૬૮.

૨ રાસત ગોશતાર, તા. ૩ જી મેએ ૧૮૬૮.

એ મંડળીના પેહલવેલના ચાલેકો શેઠા દાદાબાઈ રતનજી ડુંડી, ફરાંમજી સુસનાદજી, કાવશજી નશરાવંતજી દોહીદાર, અને હોરમજી ધનજીબાઈ ચોલી હતા. તેઓએ પેહલવેલના શેકરમીઆરમાંથી કેટલાક નાટકો સુભગાવીમાં કર્યા હતા. તે પછી તા. ૨૦ મી. માર્ચ ૧૮૬૮ ને દીને શાહનામાંથી લખાયાં અસલી પેહલવાંનેનાં દારતાંનેમાંથી "મેજન અને મનીજેહ" નો નાટક કે જે શેઠ કેપ્તશ્વર નવરોજી કાપરાજીએ લખ્યો હતો તે અસલી ઇરાંની લેખાશ તથા સીનરીથી કરી બતાવ્યો હતો, અને તે પ્રબળે પસંદ પડવાથી ઘણીવાર કરવા પડ્યો હતો. એ પછી એવીજ રીતના નાટકો બહાર ઇનામો આપી એ મંડળી તરફથી લખાવામાં આવ્યા હતા, અને તેમાં પેહલો રૂ. ૩૦૦ નાં ઇનામનો શેઠ એલજી નજરોજી મીરાનો લખેલો "રૂસ્તમ અને શોરાખ" નાં ઇરાંની દારતાંનેનાં નાટક પસંદ કરી તે બજ બતાવવામાં આવ્યો હતો. એ બાદ જીવલી કમીટીના ચેકરમીને એકી શેઠ કેપ્તશ્વર નવરોજી કાપરાજીએ ૧૮૬૮ ના આગસ્ટ માસમાં છાડવાથી તે જગેરે શેઠ દાદાબાઈ શોરાખજી પટેલ, એમ. એ. કર્યા હતા, પણ તે પછી એ કમીટીથી ચેકરમીમાં ભાગી પડી હતી. જીવલા પેહલા આર ચાલેકોએ ઇ. સં. ૧૮૭૦ માં ચોરે રોડ બજમાં સુભાવર વિક્ટોરીયા નાટક-શાખાને નામે એક નવી નાટકશાખા પણ પેતાની મંડળીને માટે ખાસ બંધાવી હતી. એ પછી એ નાટક મંડળી જીવલા ચાલેકો. પાસેથી ઇ. સં. ૧૮૭૨ માં શેઠ દાદાબાઈ

તા. ૧૮ મી. મેએ.

રોજ ૨૬ માઈ ૮ (શે. ૧) ૧૨૭૭ યન્દેરોદી.

નવમી મધે એ. નશરાવંતજી ખરશેહજી કાંગાએ ત્યાંના જરથોસ્તીઓને સુર અવમરે વાપડવાને તથા પારસી

શોરાખજી પટેલે લીધી હતી, અને તેણે તેવણનાં જીવરપણાં હેઠળ હિંદુસ્થાની બાપામાં નાટકો બજ બતાવવાનું તથા દેશાવરો ખાતે પણ નાટકો કરવા બતાવું શરૂ કર્યું હતું, અને પેહલવેલના એજ વર્ષમાં હેરાખાદ ખાતે જઈ ત્યાંના હીવાન સર આલાખરંગના આસર હેઠળ કેટલાક ખેલો લીધા હતા. એ બાદ બીજે વર્ષે એટલે ૧૮૭૩ માં શેઠ દાદાબાઈએ એ મંડળી સુધી ઇ. સં. ૧૮૭૩ ના બનેવારી માસમાં તેમની પાસેથી તે શેઠા ધનજીબાઈ ખરશેહજી ઘડીઆલી, ખરશેહજી બેહરાવંતજી બાલીલાલા, ડોશાબાઈ રતનજી મગીલ, દાદાબાઈ રતનજી ડુંડી, અને ફરાંમજી દાદાબાઈ અપુજે લીધી હતી. એ પાંચે ભાગ્યશાખાએ એ મંડળી લીધા પછી તેઓ કલકત્તા, બનારસ, દીલી, લાહોર, ભેપાર, વગેરે હિંદુસ્થાનનાં મુખ્ય શેઠોમાં નાટક કરવાને ગયા હતા, અને ત્યાં ઘણીક કમીટી કરી આપ્યા હતા. ૧૮૭૭ માં છેલ્લા મે ભાગ્યશાખા છૂટા પડ્યા, અને પાછી રહેલા તથા ભાગ્યશાખા ૧૮૭૮ માં કંપની લઈ રંડન, ઈંડોપોર, વગેરે કેલેજી નાટકો કરવાને ગયા હતા, જ્યાં તેમની તારીફ સીબલી ૧૮૮૧ ના મર્ચનમય માસમાં પચાસના રાજ ધોમીએ એમને પાતાની રાજમાંનાં માંડે ખાતે "બોલાલી રૂ. ૩૦૦૦" ની રકમ આપી તેમના પાસે ૩૫) ખેલો હિંદુસ્થાની બાપામાં કરાયા હતા. આ વેળાએ એ મંડળીમાં નીચલા ૨૭) પારસીઓ હતા:—

શેઠા ખરશેહજી બેહરાવંતજી બાલીલાલા, ધનજીબાઈ ખરશેહજી ઘડીઆલી, ડોશાબાઈ રતનજી મગીલ—ચાલેકો. શોરાખજી મનરોજી કુમાશ, પેશતનજી ખરશેહજી ઝાડન, શોરાખજી માણેકજી મીસતરી, બેહરાવંતજી પેશતનજી ચેહન, નશરાવંતજી વીરજીબાઈ ગોઘડપુરીઆ, નશરાવંતજી શોરાખજી પટેલ, ધનજીબાઈ ખરશેહજી અંજીરખાગ, હોરમજી શાપુરજી તાંતરા, શોરાખજી કાવશજી બળ, મેકરમીએ ખરશેહજી તાંતરા, હોરમજી નજરોજી સુભા, વક્રમજી નજરોજી ગરડા, દાદાબાઈ નજરોજી ફરાંવાલા, પેશતનજી એલજી મીસતરી, કાવશજી વક્રમજી સોતીશા, રૂસ્તમજી પેશતનજી ચેહન, નજરોજી એલજી પટેલ, કેપ્તશ્વર હોરમજી લાલા, શાપુર હોરમજી પુજીગર, શોરાખજી નવરોજી પરીડર, પેશતનજી રૂસ્તમજી લાલી, પેશતનજી ધનજીબાઈ બાટલીલાલા, ખરશેહજી બજાસપજી મીસતરી, મેકરમી રૂસ્તમજી જીવવારીઆ.

એઓ જીવરાંત એમનો હિંદુસ્થાની મુનશી, બજવહ-આઓ, નોકર નરો વગેરે બીજા ૧૭) તથા રંડનથી ત્યાંની રીકારડર ફારડના ઇન્ટરપ્રેટર શેઠ કાવશજી એલજી માંધીને પેતાના ખાસ કુમારીઆ તરીકે લઈ ૪૧) જણાને મોટો કારલો માંડેલો ગયો હતો. આવડો મોટો પારસી કારલો પેહલવેલના પ્રદેશ ખાતે આવ્યોજ ગયો હતો. એ કારલા પાંચજી રોજનો ખરખ રૂ. ૩૨૦૦) ઇનામે દર માસે રૂ. ૩૬૦૦૦) નો હતો, જે જોખન એ મંડળીના જીવલા તથા ચાલેકો જેઓ બધા ગરીબ હોવાના પણ આવડદાર અરજી હતા તેઓએ એકી હતો, અને તેઓ તેનાં સારાં રંબને પુરા હતા, ઇનામે

તા ૨૮ મી જુલાઈ.

એક ફરિયાદ રૂબરૂમાં વીકાજ બી. એ. એ "જર-
ચોક્ષી ધર્મ બાપે ક્રિષ્ના નિમાર" એવે નામનું ચો ૬૦ કાંક

બા સંક્રાંતિવાલા. (૧૮૬૬ માં) પીરિજાશાંક રૂબરૂમાં સુરતી
અથવા ધનલેખલના, જંગીરલ હોરમજલ દારીયેક, રૂબરૂ-
મલ હોરમજલ મીસતરી, જમયેલ નયારવાંલ દારીયેક,
ચોરામલ મનચેરલ બા, લીમલ જમયેલ પાટલીયાઈ,
નાનાપાઈ જમયેલ મુચ, જંગીરલ એલલ તોતીરીવાલા,
દીનશાંક હોરાપાઈ કરાંતી, ચોરામલ રૂબરૂમાં ઇબનેર,
પદમજલ ચોરામલ તારાપોરવાલા, એલલ શાપુર આચેરન
રાજીદરીવાલા, નાનાપાઈ ચોરામલ દાર, રાંમજલ કેપચર
પાટક, ચોરામલ નવરીજલ કુપર. (૧૮૭૦ માં) રતનલ દીન-
શાંક રૂબરૂમાં (૧૮૭૦ માં), હોરમજલ પંચતલ ચોરામલ,
ચોરામલ રાંમજલ કરામ, ધનલેખલ મનચેરલ કાપડીઆ,
પીરિજાશાંક ચેરવાંલ લખાઈ, કાપડલ દારી લીમલ,
લીમલ કાપડલ આંચલ, ધનલેખલ કાપડલ વાલખીવાલા,
હોરમજલ નયારવાંલ ધીયાલ, હોરમજલ ચોરામલ પુચેર,
ધનલેખલ ચેરવાંલ લખાઈ, હોરમજલ રાંમજલ,
બેનનલ રતનલ કોટવાલ. (૧૮૭૧ માં) રૂબરૂમાં પાલણ
મેંકવાલા, ચોરામલ પંચતલ દોરામલ કુપર. (૧૮૭૨ માં)
ચેરવાંલ પંચતલ ઇબનેર, રૂબરૂમાં પારીયેલ કાપડલ
(૧૮૭૩ માં) રૂબરૂમાં રાંમજલ પાંચ, મેંકવાંલ કાપડલ
તાડકાર. (૧૮૭૪ માં) પંચતલ ચેરવાંલ નારીચેલ-
વાલા, જમયેલ નયારવાંલ ચેરહોમલના, કાપડલ રાં-
મજલ મીસતરી, નવરીજલ નયારવાંલ વાલીઆ. (૧૮૭૫ માં)
રાંમજલ દીનશાંક પાટી, મીચેલ કાપડલ તાડેચારખાં,
પદમજલ કાપડલ વર્ગી. (૧૮૭૬ માં) ચેરવાંલ એલ-
લ લીમલ, લીમલ અરદેશર દારીયેક, દારી મીચેલ લીમલ.
(૧૮૭૭ માં) જંગીરલ મીચેલ પારીયેલ રૂબરૂ, પાપુલ
હોરમજલ સંક્રાંતિવાલા, રૂબરૂમાં લીમલ પાટલીયાઈ,
એલલ પંચતલ કાપડ, ચોરામલ ચેરવાંલ ગમીરના.
(૧૮૭૮ માં) હોરમજલ નવરીજલ સંક્રાંતિવાલા, કાપડ
દારાપાઈ ભાગ્યલ કાપડીઆ. (૧૮૭૯ માં) પંચતલ
દીનશાંક એલલવાલા, મીચેલ પંચતલ મીચેલરૂબરૂમાં
લના, નાનાપાઈ રૂબરૂમાં ગંજીના, પીરિજાશાંક પદમજલ
લખાઈ, કાપડલ ચોરામલ હોરમજલ પાટલીયાલા.
(૧૮૮૦ માં) ચોરામલ નયારવાંલ વાલીઆ, હોરમજલ
નયારવાંલ વર્ગી. (૧૮૮૧ માં) રતનલ દોરામલ એલ-
વાલા, પંચતલ પીરિજાશાંક ચોલીદાર, પારીયેલ રતનલ
પંચતલ દુપચ, મનચેરલ હોરાપાઈ કાપડ. (૧૮૮૨ માં)
જંગીરલ એલલ દાર. (૧૮૮૩ માં) પારીયેલ મીચેલ
ચેલા, ચોરામલ. હોરાપાઈ રાંમજલ, કાપડ ચોરામલ
હોરાપાઈ નવરીજલ, મનચેરલ પારીયેલ લીમલ, રાં-
મજલ પદમજલ લખાઈ, રૂબરૂમાં રાંમજલ કમીસીવાલા.
(૧૮૮૫ માં) દોરામલ જમયેલ લેના, શાપુર કાપડલ
સંક્રાંતિ, કાપડ રૂબરૂમાં નયારવાંલ મીસરી, ચેરવાંલ
કાપડલ ચોલીયા, નવરીજલ દોરામલ શાપુર, પારીયેલ
કુપરલ મીસરી, હોરમજલ દોરામલ કાપડ, મીચેલ હોરમ-
જલ કમીસીવાલા. (૧૮૮૬ માં) રૂબરૂમાં પંચતલ ચેલા,
અરદેશર પંચતલ દાર. (૧૮૮૮ માં) રૂબરૂમાં ચેરવાં-
લ ચેલા. (૧૮૮૯ માં) નયારવાંલ પંચતલ કુપર.

તથા આંખર નામના બે વિદ્વાનનાં મતોના ક્રમમાંથી ઇંગ્લે-
ન્ડમાં તરજુમો કરી તેનું એક પુસ્તક બહિર પાડ્યું હતું.^૧

તા ૧ થી આગસ્ટ.

જરમનીવાલા કાપડ મારટીન હાઉસે નંદ કાપડાચો-
લની હાલની પંક્તિ, કાપડ ફરડીનાંક ધુધલીની કેલાલી
કદીમ મેકડીવન કીફનરની આમ અનુસરિને, તથા નંદ
અવસ્તાના ઓલાયાના સંપંદમાં લખાણનું એક પુસ્તક રમી
પ્રગટ કર્યું હતું.^૨

તા ૧૫ થી આગસ્ટ.

આઈ મહિય ડાવેર લેડી આવાંપાઈ તે મરહુમ મર
જમયેલ લખાઈ પેલા આરેનેટનાં વીધવાએ ઉવાડા
મધે જરચોક્ષીએને ઉતારે લેવા તથા ગામના જરચોક્ષી-
એને મર અવમરે વાપડવાને માટે એક કુશદિ ધર્મચાલ
૩૪૭૫૦૦) ને અરે બંધાવી જાણી મુકી હતી.^૩

તા ૧૮ થી આગસ્ટ.

શા ૧ માં ૧૨ થિ ૧૨૩૦ યર્દજરડી.
મરણ—દરૂર મીનોચેલરૂબરૂ અમપંડીઆર કામ-
દીનલ—કીમર ૫૫ જર) ભરચવાના દરૂર અમપંડી-
આર કામદીનલના ચોયા કીશી. એવલુઈ ૪૦ ૧૮૧૧

(૧૮૬૧ માં) કુપરલ કાપડ, કાપડ ચોરામલ પારીયેલ
નરીયાં. (૧૮૬૨ માં) હોરાપાઈ પંચતલ પીસી. (૧૮૬૩
માં) રૂબરૂમાં પદમજલ વર્ગી, બી. એ. એલ. એમ. બી.
એ લાડના હાનરી ચેમચરો તરીકે ચેલા રાંમજલ
રતનલ મીચર, પંચતલ બેનનલ ચેરહોમલના અને
પારીયેલ રૂબરૂમાં કાપડને સુડી કાઢાઈ.

૧ "French Views on Zoroastrianism. Translated
from the texts of M. Adolphus Franck, and M. Jules
Oppert. Bombay: Education Society's Press. 1868."

૨ "Ueber den gegenwärtigen stand der Zend-
philologie mit besonderer Rücksicht auf Ferdinand
Justi's sogenanntes altbaktrisches Wörterbuch. Ein
Beitrag zur Erklärung des Zendwesta. Von, Dr. M.
Haug. Stuttgart, 1868."

૩ આ ધર્મચાલનાં નીચે મુજબ તરી મારીલી:—

"શ્રી દાર હોરમજલની મદદથી
"આએ મરૂન શ્રી મુંચપાલાં
"બાપ શાકુબ લેડી આવાંપાઈ તે મરહુમ મર જમયે-
"લ લખાઈ પેલા આરેનેટનાં ધણીઆણીએ પાનાં
"અવમરી દોરામરી આવાનર જરતોશતી કામનાં લોકાને
"કીમરવાનાં અપેને શાકે" નમા જશન મીનમય વીચરે જર
"અવમરી માંખના જરતોશતીએને વાપડવા બંધાવી.
"શને ૧૮૨૭ ઇસવદેજરી—ચેરવાંલ
"શને ૧૮૬૮ ઇસવી. શવત ૧૮૨૭ વીક્રમાચન
"એ મર્યાદા એકંદર અવમ ૩૪૭૫૦૦ ધમેલે."
એ ધર્મચાલના નાં ૧૫ થી મારચ ૧૮૬૮ થી વડા-
સમાં આવી હતી.

માં પોતાના ખીજ ભાઈ દરુર પેશોતનજી અમરપંદીઆરજી કામદીનજીનાં મરણ પાદ તેમની જગ્યાએ ભરવના વડા દરુર હયા હતા. એવા “સારી ખમરવતના અને ગની-આની દરુરજું મોહાઈ નીખવવાથી પારથી આશમ ગમ-ગીન થઈએ.”

તાં ૨૦ મી આગસ્ટ.

આજ દીને ભરવ મધે મરહુમ દરુર મીનોએદરજી અમરપંદીઆરજી કામદીનજીનાં ઉકમણાંમાં તેમના જમાઈ અને આગલા દરુર પેશોતનજીના દીકરા દરુર ચોગાળજી પેશો-તનજી કામદીનજીને દરુરુંગીની શેઆલ આપવામાં આવી હતી.

તાં ૨૧ મી આગસ્ટ.

લંડન મધેનાં “પ્રીન્ટરસ પેન્શન આમ હાઉસ અને આર્મીન્સ એસાએક્સ” નાં ફંડમાં મુખ્યથી શેક કાવશજી નંગીરજી રેડીમગ્નિ હિંડુસ્થાનમાં છુટાપણું બોગવતાર વર્તમાન પત્રોથી ઉત્પન્ન થતા આર્થિકતાદ પીછાની તેની ધંધાની દાખલ ૧૦૦ પૌંડ બહેચ મોકલ્યા હતા.

૧ શુક્રવાત મિત્ર, તાં ૩૦ મી આગસ્ટ ૧૮૬૮.

૨ શુક્રવાત મિત્ર, તાં ૩૦ મી આગસ્ટ ૧૮૬૮.

૩ બુધે જમશેદ, તાં ૨૨ મી આગસ્ટ ૧૮૬૮.

જાણનાં ૧૦૦ પૌંડની બહેશની સાથે શેક કાવશજી એ શેશાઈદીના શેકરે જોગ લંડન લખેલો વત તથા તેનો જવાબ નીચે મુજબ છે:—

BOMBAY, 9th APRIL 1868.

To

The Secretary, Printers Pension Society, London.

Sir,—The objects and operations of the Printers Pension Society in London having been brought under my notice by my friend Mr. Mull, I have determined to hand over to that Society the sum of £100 to be permanently held in Trust, the interest thereof to be devoted to the highly beneficent purposes for which the Society is established.

The Press has effected so much good for India, and as it is one of the mightiest Engines of the progress introduced by the British into the country (as it is also the mightiest in every other) I am desirous of testifying, at the source from whence spring the benefits we enjoy, my high appreciation of a free Press in India.

I am, Sir,

Your faithful Servant,
COWASJEE JEHLANGHER,

12 Chadwell Street,
LONDON E. C.

August 1868.

MR. COWASJEE JEHLANGHER,

Sir,—I am directed by the Trustees and Council of this Corporation to express to you their warmest thanks for the munificent donation which you have

તાં ૨૨ મી આગસ્ટ.

મુરત મધે ગોપીપરામાં શેક દોરાળજી નથરવાંનજી મીમતરીએ અર્ધે માતાનાં બાળકો મોટે એક નિશાજ પોતાના બાવા મરહુમ શેક નથરવાંનજી પુત્રજીઆનાં નામે બંધાવી હતી તે જાકી મુકવાની કિઆ આજ દીને મુમરાતના એકચુકેનજી હનરેકર મીં ડી. બી. ફરડીસે કાંધી હતી.

તાં ૧ લી સપ્ટેમ્બર.

મુમરાત તરફ આમેય શાસ પડેલા ભારે જરયા તેમજ તોફાન અને રેલથી અમદાવાદ, જેડા, અને ખીજ જગ્યા-એમાં લેડિનાં ધરખારે વડી જવા સાથે ખીજ ધણીક ગુકશાંની થઈ હતી. આ ઉપરથી તે તરફ મદદ મોકલવાને અતરે એક “ટીલીફ ફંડ” શ્રી રામજી માધવજી અને

been pleased to forward for the objects of the Corporation. Your wish that the amount should be invested and the annual proceeds applied towards the payment of a pension to a decayed printer will be strictly and faithfully fulfilled.

At our Anniversary Festival recently held under the Presidency of the very Reverend Dr. Stanley, Dean of the Westminster, I had the pleasure of announcing the fact of your donation, which intelligence was received with marked expression of gratification by the friends of the Institution assembled, and your high appreciation of the value to Society at large of the art of printing as expressed in your letter, met with the hearty sympathy of the meeting. I shall forward you at an early opportunity a printed copy of the list of subscriptions announced on the occasion; and I may conclude by saying that sympathizing as you evidently do with the objects of our Corporation, I shall be at all times happy to receive communications from you on the subject.

In the name of the Trustees and Council I beg to thank you and to remain Sir,

Your obedient Servant,

(Sd.) J. S. HODSON,
Secretary.

એકું જાણનાંનાં ચાલુસેને પેન્શન આપવાને લગતું એક રંડ મુખ્ય મધે પણ સ્થાપવાને શેક કાવશજી નંગીરજી રેડીમગ્નિએ પોતાને ખરે નામે વર્તમાન પત્રોમાં કાગજ લખી મુકના કીધી હતી, અને તેમાં પોતાની તરથી પ્રથમમાં ૩૧૦૦૦ લેહ આપવાની ખામેશ ખતાવી હતી, પણ તે કાગ કાંઈએ જાંચી લીધું નહિ.

૪ મુખ્ય આગસ્ટ, તાં ૨૪ મી આગસ્ટ ૧૮૬૮.

એ નિશાજનો મુમરાતમાં નીચે મુજબ તપ્પી ખરેલી છે:—

“આ મુમરાત મુખ્યના રહેવાથી શેક દોરાળજી નથર-વાંનજી મીસીએ ૩૧૦૮૦૦૦ પડના બંધોને પોતાના પોતાની “પરમીરીને સાર આપ્યું તે સને ૧૮૭૦ ના એપ્રિલ માસમાં “સરકારને નજર કીધું. અને તેવું નાજ નથરવાંનજી પુત્ર-“આજ સુધે દરજીસ કરાવ્યું.”

એ નિશાજનો વડીવટ ઇ. સં. ૧૮૭૦ ના પાપરજ માસથી સરકારી ઉગવણીખાનાં રતક સંધિસે.

ગોરાશળ ગોઠવવાસે ઉચ્ચ કાંઈ હવું, જે મધે ૩૫૧૯૦૯) બ્રામા હતા.૧

૧ એ ૩૫૧૯૦૯) માં ૩૨૫૬૯૧) હિંદુઓના, ૩૫૫૭૧) મુસલમાનોના, ૩૭૧૦) ઇંગ્લેન્ડના, અને ૩૧૯૮૭૭) નીચે મુજબ પારસીઓના હતા:—

(૩૨૦૦૦) દીનશાહલ ગણિકલ પીઠી, (૩૧૫૦૦) એલેલ શંખલ (આલખલેલ) ની કુંડની, (૩૧૦૦૦) ગણિક-બાઈ અને ગોરશંખાઈ બંગીરલ વાડીયા, દાદાબાઈ હોર-મજલ કાચલ, મનચેરલ હોરમજલ કાચલ, હોરમજલ સોરવાઈ, બંગીરલ નશરવાંતલ વાડીયાના ઠોકરાઓની કુંડની, મરહુમ નશરવાંતલ મનચેરલ કાચાલનો ધર્મખાતાં-માંથી, (૩૭૫૦) રતનલ એલેલ બાઈલીવાલા, (૩૭૦૦) શંખલ નશરવાંતલ પટેલ, (૩૫૦૦) મરહુમ હોરમજલ એલેલ કાચાલનાં ધર્મખાતાંમાંથી, ડાવેનર લેડી આવાંખાઈ નચરેલ લલનાઈ, કાવશલ નાનાખાઈ દાવર, નશરવાંતલ ગણિકલ પીઠી, મરહુમ મનચેરશાહ દીનશાહલ ગાંધીનાં પુત્રને માટે, (૩૪૦૦) ચોરામલ શાપુરલ બગાલી, (૩૩૦૦) શરદ દાઈ મુસલમા શિક્ષક અને વિદ્યાર્થીઓ, (૩૨૦૦) ખરેલેલ કમીશરીવાલા, (૩૨૫૧) ગેરવાંતલ શંખલ પાંડે, (૩૨૫૦) દાદાખાઈ રતનલની કુંડ, એક પારસી ખાતુ, શેઠ દીનશાહલ ગણિકલ પીઠીના કારખાસીઓ, ખરેલેલ કાવશલ આશરખરનર, (૩૨૦૦) નશરવાંતલ બલમનલ ચોરીના ઠોકરાઓ, સખાવતને આલતાર એક પારસી, (૩૧૫૧) હીરલ-નાઈ તથા શંખલ હોરમજલ ચેનાના, ગણિકલ (નચરેલ વાડીયા) એક લખખીદાસ, (૩૧૫૦) નશરવાંતલ અરેસર વાડીયા, દાદાખાઈ નશરવાંતલ ચીસતરી, એચ. એ. પી., (૩૧૨૫) મનચેરલ શંખલ કાચાલ અને ઠોકરાઓ, (૩૧૦૧) નચરેલ ખરેલેલ બાઈલીવાઈ, ધર્મખાતાને આચરે આનાનાર, (૩૧૦૦) મનલખાઈ (ખરેલેલ) રતના-મરની કુંડ, પાલલેલ હોરમજલ (કાવડીયા) ના ઠોકરાઓની કુંડ, બંગીરલ સુસાલ, નશરવાંતલ રતનલ તાતા, મરહુમ ચોરામલ ગણિકલ શેનાનાં ધર્મખાતાંમાંથી, રસ-તમલ ચોરામલ કમીશરીવાલા, (૩૦૫) મરહુમ પીરખાઈ તે શંખલ હોરમજલ શેનાનાં ધણીઓનીનાં પુત્રને માટે, (૩૦૩) ડોરાબાઈ ભીખાલ કંગાની સુજના શિક્ષક તથા વિદ્યાર્થીઓ, (૩૧૨) મનચેરલ ચોરામલ લાલા, પી. એ. પી. ડી. ના ઠોકરાઓ, દીનશાહલ અને શંખલ ભીખાલ ખાં, (૩૫૦) ડોરાબાઈ શંખલ કરાકા, મનચેરલ શંખલ શેના, એલેલ બલમનલ ચારીસ, દીનશાહ હોરામલ ચીસતરી, ખરેલેલ રસતમલ કાચાલ, (૩૨૫) હોરામલ ખરેલેરલ દોવર, નાનાખાઈ ગણિકલ ગમચર, મનલખાઈ તથા નવરોમલ પેરાવનલ ગંદવીયા, એક પારસી ચીત્ર, એક ભરેપાશતી, એક પારસી સી, નવરોમલ કાવશલ દાડખાંવાલા, (૩૧૭૨) ૩૨૫) ની આંદની કમ.

એ ઉપરાંત હાનરેખલ બેલેરશંખલ લખખાઈએ ૩૨૫૦૦) તથા હાનરેખલ મંગલદાસ નયુખાઈએ ૩૨૫૦૦) વગાડા પેસાના કલેક્ટર ઉપર ચોક્કસ હતા, તેમજ શેઠ અરેસર હોરમજલ વાડીયાએ ૬૦૦) બંગીરલ ચોરામીની સુખ અખ-વાદ મધે લામર યદ્ ગણવા લેઈએને વેલંકી આપવા માટે આગેમચર ખાત્રા કલેક્ટર ઉપર ચોક્કસ આપી હતી.

તા ૦ ૧૦ મી સપ્ટેમ્બર.

યુનિયન પ્રેસના માલિકોએ “બરજોરનામાં” ના અક્ષર ગુજરાતીમાં છપાવતા તરજુમા ઉપરથી તથા બીજા કેતાબોની મદદ લઈને, આણુ વખતની એખારતમંદીના કાપદા સુખ્ય રંગીન અને અમરકારક ભાષામાં પેલેલા ભાગ છપાવી પ્રગટ કર્યો હતો.૨

તા ૦ ૧૧ મી સપ્ટેમ્બર.

કાંચીવાલા શેઠ નાનાખાઈ આંતજીભાઈને ગ્રીષ્મી સર આદાતતા નામદાર નડલે ગ્રીષ્મ હુદરાખાદ છત્રોને લગતી કોરોમાં પરીસરુ” કામ ચલાવવાની મંત્ર આપી હતી.૩

તા ૦ ૧૨ મી સપ્ટેમ્બર.

૨૬ માઈ ૧૨ (શે) ૧૨૩૦ મળેલરદી. આજ દીને પુણી મધે મરહુમ બાઈ બચીઆણલ તે મરહુમ દરુદર ભગાંચપલ એલેલ. ભમરામચાશાનાં વીધવાનાં ઉમણાંમાં તેમની પોતાની પુંજ મધેથી ૩૪૦૦૦) ખરચી આદોશ મધે એક દરેકેર બંધાવવા તથા તેમાં ભણુક મોલે રાખવાની તંદરોતી પડાવી હતી.૪ એ ઉપરાંત મનારના દીકરાઓ આંખાહદુર દરુદર નાચરવાંતલ, હોર-મજલ, કલમનલ, પેલેમનલ, રતનલ, અને હેસંગલ ભમરામચલ ભમરામચાશાના અને દીકરી બાઈ બલમખાઈ

અમદાવાદ મધે વ્યાખી રીલીરનાં કામમાં શેઠ મન-ચેરલ ચોરામલ કારંચવાલા તથા રીલીર કમીટીના શેફેટરી શેઠ આદલ લવણુએ ઘણીક જાતી ચેલનત લીધી હતી. બીજા મુખ્ય મધે ૧૨૫૫૧ ૩૫૬૦૦૦) મધેથી ૩૭૦૦૦૦) અમદાવાદ ખાતે કલેક્ટર ઉપર ચોક્કસ હતા, અને બીજા ૧૨૫૨૭૪ ખરચ વાદ કરતાં બાકી મધેથી ૩૨૦૪૨૭—૭૦૦ ની રકમ શેઠા વરંચનદાસ માધવાઈ, રાંચલ માધવલ અને ગોરાશળ ગોઠવવાનાં નામર મુખ્ય એક મધે ગુજરાત રીલીર રંગેને લીધામે આનામ રાખી હતી.

૨ “બરજોરનામાં”. અક્ષર ગુજરાતીમાં છપાવવા તરજુમા ઉપરથી તથા બીજા કેતાબોની મદદ લઈને આણુ વખતની એખારતમંદીના કાપદા સુખ્ય રંગીન અને અમર-કારક ભાષામાં છપાવી બજેર કરામાં આવી હતી. દરત ૧૬૮૦ માં એલેલ મને ૧૨૭૭ મળ્યદેનરદી. માસ આશર ૨૬ મે ૧૮૬૮ ઇસવી. મુખ્ય મધે યુનિયન પ્રેસનાં ન્હાનામાઈ રસતમલ રાણીનાએ છાપ્યું છે.”

મિત્ર બીજું દરતર પણ એજ મુજબ યુનિયન પ્રેસમાં છપાઈ પ્રગટ થયું હતું, અને તે પછીનાં ૭ દરતરો આગળાં વર્ષોમાં છપાવતાં હોવાથી ૯ માંથી તે ૧૮ માં સુધીનાં દરતરો એક પછી એક ઇ ૦ સ ૦ ૧૮૭૯ સુધીમાં યુનિયન પ્રેસને બદલે મુખ્ય સખાચર છાપાખાનામાંથી તેના માલિકે પેલે માલિકે બરજોરનાં ખોતેચેર હોમલેનએ છપાવી પ્રગટ કરી હતી.

૩ મોરમે ગવરમે ૭ મે ૧૮૬૮, ૨૪ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૮.

૪ એ દરેકેર બધામાં ૧૦ ૧૪ મી નવેમ્બર ૧૮૬૯ ને દીને પ્રગટ હતી, પણ તે છાની વધાવી પાછી બધાની તા ૦ ૬ મી નવેમ્બર ૧૮૬૯ ને દીને પ્રગટ હતી.

તે એં પેશનજ રૂમનજ કાંગાનાં ધણીઆંનીએ મથી. ૩૧૬૦૦) પુણાં મધે મરહુમ શેઠ શેરાબજ રતનજ પેલવાલાં દોખમાંની સમે એક ખીજ નવી શગડી બંધાવવાર તથા ૩૭૦૧) ખીનાં ધર્મેખાતામાં, તેમજ જમાઈ એં પેશનજ રૂમનજ કાંગાએ ૩૫૦૦) મથી ૩૭૧૦૧) ધર્મેખાતે ખર-અવાની તંદેરાસ્તી પડાવી હતી. ૨

તાં ૧૩ મી સપ્ટેમ્બર.

સુંબઈની મરકાડી ગોદીના વડા માસર ખીજર શેઠ જમશેદજી ધનજીબાઈ વાડીઆને આજ દીને લંડન મધે મલેલી “ઈન્ટીટ્યુશન ઓફ નેવન આરક્ટિક્સ” ની કૌનસીલની સભામાં એ મંડલીના એક સભ્ય તરીકે ચુડી કાઢ્યા હતા. ૩

તાં ૧૫ મી સપ્ટેમ્બર.

શેઠ અરેશ્વર ફાંમજી સુમ અને ડાક્ટર ધીરજીભ દલપતરામે ઈં ૨૦ ૧૮૬૭ નો સુંબઈનાં મુનીસીપાલ ખાતાના રીપોરટનો અનુસારીમાં તરજુમો કરી તેનું એક પ્રસ્તક ઇંબાધી બહિર પાડ્યું હતું. ૪

તાં ૧૮ મી સપ્ટેમ્બર.

શેઠ અરેશ્વર રૂમનજ કામાજીએ “ગાથા ધાઈખાર” ઉપર બે બાષાણો ફાંમજી કાવજી ઇન્ટીટ્યુશનમાં ગઈ કાલે તથા આંને કીધાં હતાં. મરનશીતની પુરસી બંધે દિવસ શેઠ નવશીજી ફરુનજીને આપવામાં આવી હતી. ૫

૧ એ શગડી પુણાંના એક અસલ રેહવાસી શેઠ બેદરાંજી જાણેજી તાજુદારે ઈં ૨૦ ૧૮૭૫ થાં બંધાવી આપવાથી એ રકબ દોખમાંને ફરતી દેવાલ બંધાવવાનાં કાખનાં વાડવામાં આવી હતી, પણ એટલી રકબનાં તે દેવાલ બંધાઈ ન શકવાથી પાછળથી ઈં ૨૦ ૧૮૮૨ થાં શેઠ હોરમજી શેરાબજ તાડીવાલાએ તે બંધાવી પુરી કરી આપી હતી.

૨ બને જશ્વેદ, તાં ૧૭ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૮.

૩ હાઈમસ ઓફ ઈડીઆ, ૨૪ મી ઓક્ટોબર ૧૮૬૮.

૪ “સુંબઈના ખીજીનીસીપજ કીસીતરનો તથા હેલ્ય આરીસર અને ઇફ્ટિક્ટ્યુરીય ઇંજનરનો સને ૧૮૬૭ નાં સાલના વારશીક રીપોરટનો અનુસારી તરજુમો. કોઠાઓના તરજુમા સાથે. સુંબઈનાં; યુનિયન પ્રેસનાં ન્હાનાખાઈ રૂમનજ રાજુનાંએ છાપીસે. ૧૮૬૮.”

૫ રાસ ગોશતાર, તાં ૨૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૮.

એજ પ્રખંડે પુણાં મધે ભવાની પેંઠમાં શેઠ પેશનજી બંજીરજી તાલેજીખાંનના રેહવાના વંજલામાં શેઠ અરેશ્વરજીએ એજ આપદ બીર તાં ૨૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૮ ને દીને તથા પેંગાખર સત જરેશીતના જનજારા વિરે તાં ૨૧ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૮ ને દીને જરેશીતીઓની મોટી સખા હજુર બે ખાવાલ કીધાં હતાં.

તાં ૧૬ મી સપ્ટેમ્બર.

ડાક્ટર રૂમનજ બેદરાંમજી પાખ્ય કે જેવલે ઈં ૨૦ ૧૮૫૭ થાં ઇંગ્લાંડ મધે લરકરી વૈધક ખાતાંની મુદી નોકરીની પરીક્ષા પસાર કરી હતી, અને જેવલે હાલ મરકાડી નોકરીમાં નીમચ ખાતે લરકરી તખીલ તરીકે પોતાની વજરજી સાથે રેહતા હતા, તેવલે ઉપર તેવલુનાં ધણીઆંની બાઈ રતંતખાઈ તે મરહુમ શેઠ હોરમજીજી દાદાબાઈ આલખાઈવાલાનાં દીકરીએ અતરેની પારસી સીક્ માટરીશીનીઅલ કોરટમાં રાહતવાતની ફરીઆદી માડી હતી. ડાક્ટર રૂમનજીના બંચાવમાં બે મુખ્ય બાબદો હતી. પેલું એ કે તેવલુ સુંબઈની પારસી સીક્ માટરીશીનીઅલ કોરટની મતંગી હદથી બહિર વચનાર હતા, અને ખીજું એ કે તેવલુની બાયડી કેળવણી તથા ખીજી રીતે તેવલુને લાયકની નહીં હતી. આ મુકદ્દમા ૧૧ માસ મુખી બંબાયા પછી આજ દીને નામદાર જજ મીં ઈંફરે તેનો ચુકદો આપ્યો હતો. જેમાં તે નામદારે ડાક્ટર રૂમનજીના પેલ્યા બંચાવને બાહલ રાખ્યો હતો કે આ ફરીઆદી મંડાઈ તે આગમજ તેવલુ પોતાની વજરજી સાથે નીમચ રેહતા હતા, અને ત્યાંથી રજ લઈ ઇંગ્લાંડ જવા સારું સુંબઈમાં એક હાલ મધે ૨૬ દીવસ મુખી આવી રહ્યા હતા. પણ એટલા દાહડા સુંબઈ મધે ઉપસી મતલબને માટે રેહ્યાંલુ કીધાથી તેવલુ કાંઈ સુંબઈના રેહવાસી ઠગા નથી, અને તેથી ફરીને સુંબઈની સીક્ માટરીશીનીઅલ કોરટની મતલબ તેવલુ આવી શકતા નથી. માટે આ મુકદ્દમા તે નામદારે ઉસડી નાખ્યો, પણ તેમ કરતાં ડાક્ટર રૂમનજીના બંચાવની ખીજ બાબદ ઉપર તે નામદારે મજ દીકા કીધા કે “મનચકિતની આકાકીમાં અથવા નીતિ સંબંધી સુધારામાં માટી બહુએ વજે ગમે એટલે તફાવત હોય તે કાંઈ લગન લેવાથી હદો અપાવવાને ના પાડવાનું” અથવા લગનમાં મારાંમાંથી બધારને છોડી પાડવાનું કારણ ગણાય નહિં..... પરતીવાદીએ મુકદ્દમા મધે પોતાનો જેવી પ્રકારનો બંચાવ કીધો છે, તેથી વધારે હીનપરતીબરેયા બંચાવ મનમાં ઉતરવો મુશ્કેલ છે. એવો બંચાવ કરવામાં પરતીવાદીએ જે આલ મતલબીએ તે બાબે મારી નાખ્યાંથી વધારે પુઝીરીતે બતાવવામાં હું મારી ફરજ મમજી છું. પરતીવાદી પોતાની અહલતી કીસમની કેળવણીને નીતિ સંબંધી તથા ધારા સંબંધી ફરજોમાંથી નીકળી જવાનું કારણ ગણે તથા એક ખીનતકસીરવાર મોહરદારને બાહલ રાખવા અને અનુસારે અપાવવાનું ના પાડવાને લાખની વિચારે એ એકવપતાવણીનો દાખલો છે. અને અગરજો આવી નકારી માલનું પરીણામ ઇંગ્લાંડ જઈ આવવાથી તથા સુરેખન એજમ હાંમન કરવાથી નીચજી હોય તો પછે દેશી પ્રજાનાં બુધા સોડા ઇંગ્લાંડની મુસાફરી જેવા કોષાખાર ખરાખ અમર પેદા કરનારા વજ તે પોતાના દીકરાએને વીહીલા મુકવાની આનાકાંની કરે તેમાં કાંઈ નવાઈ નથી. આથા રાખવામાં આવે છે કે

આ પરતીવાદી ને ઇંગ્લેન્ડ બચ્ચરમાં આશીરવનું કમીચન ધરાવેલે, તે આત્મીક હિંદુનીના મંચરમાં ધરતાં માત તથા ફરજ વીજી એવી રીતે તેને મુખીમાં આંહવાને કાંઈ ઉપાય થયે.”

તા ૦ ૨૦ મી સપ્ટેમ્બર.

દરુર જમામયજી મીનિએલેજી જમામયઆથાએ આજ દીને કોઠ મધે મરુમ મણિકજી શેકની વાડી મધે “નોશીન” વિષે એક ભાષણ કરી મંજાણું હતું.

તા ૦ ૨૨ મી સપ્ટેમ્બર.

શેક શોરામજી રૂમતમજી બનથાએ આએ ચામુ વચ્ચે-જરદી ૧૨૩૮ નાં ચામખી ઇંગ્લેન્ડમાં “પારસી કલેન્ડર” છાપી પ્રગટ કરવા માડ્યું હતું.

તા ૦ ૨૫ મી સપ્ટેમ્બર.

હાનરેબલ મર અલેક્ઝાંડર ઝાંઈ, બારેનિંડે કે જેણે છેમાં આઠ વર્ષમાં એક્ઝીનચરન કલેજના પ્રેડીચર તથા પ્રીન-

૧ બીએ ઝેકે, તા ૦ ૨૫ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૮.

હાનરેબલ જસ્ટીસ રફરના આ વિચારો નિચે મુજબ છે :

At the commencement of trial, I intimated my opinion that the last plea set up by the defendant was no defence to the action. That a disparity between husband and wife in intellectual ability or moral culture, however wide the difference might be, could form no ground for a refusal of conjugal rights or for releasing a husband from the obligations arising out of the contract of marriage.

A more discreditable defence than that which the defendant has set up on the merits it is difficult to conceive, and I feel it to be a duty to express in a marked manner my disapprobation of his conduct. That the defendant should consider a superior education to be a ground for escaping from his moral and legal obligations, and to be a justification of his refusing to receive or to support an unoffending wife, is a monstrous instance of self delusion; and if misconduct of this description is to be the result of a visit to England, and of the acquisition of European learning, it can hardly excite surprise that the elders among the native community are unwilling to expose their sons to influence which are shown to have a demoralizing effect in some cases. It is to be hoped that some means may be found to awaken this defendant, who holds the commission of an officer in the British army, to a sense of honour and duty in the private relations of life.

૨ નામે જમયે, તા ૦ ૨૪ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૮.

૩ “The Farsee Calender and Directory for the year of Yezdijad 1238 (22nd September 1858 to 21st September 1859) compiled by, Sorabjee Rustomjee Dunsah. Bombay: Printed at the Education Society's Press. 1858.”

એલ મુજબનાં પારસી મુજબનાં ૧૨૩૮ અને નિજે શાકરની ચીખાની હજી અખ-દીમાં શેક શોરામજી દરતર આજી આપવા માટે પ્રગટ કાંઈ હતાં, અને તે પછીથી આપી હતી.

સીધા, મુખ્યજી મુનિવેરસીટીના વાંધા-ચાનસેલર, તથા ડાયરેક્ટર આંદ પબ્લીક ઇન્સ્ટ્રક્શનના યોદ્ધા ભોગચા હતા તે પોતાને વતન ખીજા મોડા યોદ્ધા પર જવાથી આજ દીને તેને તેના શિષ્યો, કેળવણી આવાના અમનદારો, તથા ખીજા અતરના આગેવાન અહરથોએ ફરામજી કાવચજી ઇનસ્ટીટ્યુટમાં ચીફ-જસ્ટીસ મર રીચરડ કાઉચનાં પ્રમુખપણું હેકન એક માનવજી આપ્યું હતું, તથા તેની એક મુશ તમચીર ચીતરાશી કોઈ લાયક જગા પર મેલવાનો કુડાવ કીધો હતો. માનવજીના જવાબ આપતાં મર અલેક્ઝાંડર ઝાંઈ આ ઇલાકાની કેળવણી મંબંધી એક મુશ આખ્યાન કીધું, અને ધારાની કેળવણી બાબે ટીક કરતાં શેક પીરોજ-શાહ મેહરવાનજી મેહતાનો દાખલો આપેલો કે જેજી સુબાને દીનેજ એક કમક અગાઉ ઇંગ્લાંડથી પારીસરની પછી મેચની અતરે આવી પુગા હતા, અને મંબામાં પણ હાજર હતા, તેમને દીસેલોજી મુખ્યકરવાદી આપી તથા જે ધારાનાં વાતાવરણમાંથી એ અસ્થ તાજે આચોલે તે વાતાવરણ તેને ફલ અને તે ફલે પાંચે એવી ઉમેદ આડી હતી. વળી શેક કાવચજી જગીરજી રીડીમનીએ આ ઇલાકામાં કેળવ-ણીના બાબમાં જે મોડી રકમની મદદ આપી તે માટે તેમની તારીફ કરી હતી.

તા ૦ ૨૧ મી સપ્ટેમ્બર.

મુખ્યજી પારસી પંચાતનાં ફંડના તા ૦ ૮ મી નવેમ્બર ૧૮૬૧ થી તે તા ૦ ૨૭ મી ઓક્ટોબર ૧૮૬૭ સુધીના હીસાબની ચોપડી જાને જમયે છાપાખાનાંમાંથી તરસીઓએ છાપી પ્રગટ કીધી હતી. તેમાંથી જોવામાં આવેલે કે છેલ્લા હીસાબની બાકીના રૂકરડ ૭૭૧૧૧૨૧૧૧ ઉચરાંત આએ આખાં વર્ષમાં પંચાતનાં ફંડ ખાતે રૂકરડ ૨૯૧૧૧૧૦ ની આવક થઇ હતી, અને ખરચ રૂકરડ ૨૯૧૧૧૧૦ થયો હતો, જે બાદ કરતાં વર્ષની આખેરીએ તરસીઓના હસતકમાં પંચાતના હીસાબને લગતા રૂકરડ ૨૯૧૧૨૧૩૦૬ તથા જુદાં જુદાં પડાઓ ખાતાઓના રૂકરડ ૨૯૧૧૨૨૨૫૭ બાકી હતા.

૪ રાઇમસ ઓર ઇડીઆ, ૨૮ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૮.

૫ પંચાતનાં દરતરમાં આજનાં વર્ષનાં ૨૬ ખાતાં ઉચરાંત આએ વર્ષમાં એક નવું ખાતું ઉચરાયું છે. તે એ કે મરુજી શેક ફેરમજી કાવચજી ખીસતરીએ પોતાની હિયાતીમાં પંચાતનાં રૂકરડ આપવા રૂકરડ ૨૦૦૦૦ ની રકમ એકાદેરી કાઢી હતી તે રકમની ચરકારી નેહ લઈ તેવણનાં વીધવા બાદ મોડીએલે તા ૦ ૨૦ મી આગસ્ટ ૧૮૬૭ ને દીને તે પંચાતનાં રૂકરડ તરસીઓના સ્વાધીનમાં આવી તેવું થયેલું રનાં નાખતું જુદાં ખાતું પડાવી તેવું બાજ પંચાતના ચેકના શાકી ધાંધેલાનાં, આંધણા પાંચના જમયેલોટીઓનાં, થવાને અવગમજી પોંડ્યાડવાનાં, તથા મુકતદને તાંહલે દેશવરે ના ગરીજ જમયેલોટીઓને વેંકચી આપવાનાં રૂકરડ તે દીને ૧૮ ખંડોજલ કીધો હતો. તા ૦ ૮ મી નવેમ્બર મરુજી શેક શોરામજી મણિકજી રૂમજી

તા. ૧ લી. અક્ટોબર.

મયકતના મુબંધના કૉનમ્મ જનરલ હાલ મહમદ નબીખાન હુરોપની મુસાફરીએ જવાથી તેમની ગેરહાજરીમાં

શરૂઆત પુનને સાહે તેવણની પુલ ગધેથી કાઢેલાં ધર્મખાતોને હીસાખે તેનાં તરફથીએ થેકો શેરાખલ અને નશરવાંનલ ડોરાખાઈ રૂતજશરૂખના તથા અરદેસર કાવશલ રૂતજશરૂખનાએ તા. ૩૦ થી આગસ્ટ ૧૮૬૭ ને દીને રૂ. ૨૦૦૦ ની સરકારી નોટ આપી તેવું બાજુ આંધવા પાંગલા જરથોસ્તીઓનાં તથા મુકતાદને તાંકણે દેશાવરો ખાતેના ગરીબ જરથોસ્તીઓને વેંદથી આપવાનાં શંકામાં વાપડવાને બંદોબસ્ત કીધો હતો. વળી થેક દીનશાહલ દાદાખાઈ ગાંધીએ પોતાનાં બેઠન બાઈ દીનખાઈ તે ગરુકથ થેક અરદેસર ખર. થેકલ ગાંધીનાં વીધવા તથા ગરુકથ થેક દાદાખાઈ છવાલ ગાંધીનાં બેઠીનાં પુનને માટે તા. ૨ લ આપરેલ ૧૮૬૭ ને દીને રૂ. ૩૦૦૦ ની સરકારી નોટ આપી તે ગધેની રૂ. ૨૦૦૦ નીનું બાજુ અરદેસર જરથોસ્તી છલખાઈવાની બંદોબસ્ત વીધેસાનાં જરથોસ્તી તથા રૂ. ૩૧૦૦૦ નીનું બાજુ કુલે જરથોસ્તી રવાંનેને અવલખંજલ પોંદઆડવાનાં શંકામાં વાપડવાને બંદોબસ્ત કીધો હતો.

એજ મુજબ કુલે જરથોસ્તી રવાંનેને અવલખંજલ પોંદઆડવાનાં શંકામાં આએ વર્ષ નીએ મુજબ રૂ. ૩૫૦૦ ની નોટો તેવું બાજુ વાપડવાને ભેટ આપી હતી:—થેક નશરવાંનલ કાવશલ વાછાગાંધીએ તા. ૧૬ થી નવેમ્બર ૧૮૬૬ ને દીને રૂ. ૨૦૦૦ ની નોટ પોતાના બાવવા ગરુકથ થેક રૂતજશલ શેરાખલ વાછાગાંધીનાં પુનને સાહે. થેક ધનલખાઈ બેઠરાંજલ રોલાએ તા. ૬ થી રૂ. ૧૮૬૭ ને દીને રૂ. ૩૧૦૦૦ ની નોટ પોતાનાં વડુ ગરુકથ બાઈ ચાલેકબાઈ તે થેક અરદેસર ધનલખાઈ રોલાનાં ધણીઓની તથા ગરુકથ થેક ચાલેકલ દાદાખાઈ શાએરનાં બેઠીનાં પુનને સાહે. આ. પાંધણ રતનલ દાદાખાંનલએ તા. ૧૧ થી જુન ૧૮૬૭ ને દીને રૂ. ૩૫૦૦ ની નોટ પોતાના બાવવા ગરુકથ આ. રતનલ જરથોસ્તી દાદાખાંનલનાં પુનને સાહે. થેક પેશતનલ હોરખજલ કાખાંનલએ પોતાનાં ચાતાલ બાઈ રતનખાઈ તે ગરુકથ થેક હોરખજલ જનચેરલ કાખાંનલનાં વીધવાની તરફથી તા. ૨૭ થી જુલાઈ ૧૮૬૭ ને દીને રૂ. ૨૦૦૦ ની નોટ તેમનાં વડુ ગરુકથ બાઈ ચાંનાંબાઈ તે થેક ડોરાખાઈ હોરખજલ કાખાંનલનાં ધણીઓનીનાં પુનને સાહે. થેક હોરખજલ જંગીરલ દાદીશેક તા. ૬ થી અક્ટોબર ૧૮૬૭ ને દીને રૂ. ૨૦૦૦ ની નોટ પોતાના બાઈ ગરુકથ થેક શેરાખલ જંગીરલ દાદીશેકનાં પુનને સાહે. રૂ. ૩૧૦૦૦ ની પોતે તથા રૂ. ૩૧૦૦૦ ની જરતારની પુલ ગધેથી આપી હતી.

એ બિરોંત થેક જરથોસ્તી દોરાખલ નાએગાંધવાલા તથા મુસાલી ગાખના બીજા જરથોસ્તીઓએ મુસાલી, જોરા, તથા ડાંખકાનાં જરથોસ્તી રવાંનેને અવલખંજલ પોંદઆડવાનાં કાવશલ ત્યાંના જરથોસ્તીઓએ બિરોંત કરેલાં શંકા રૂ. ૩૦૦૦ ની નોટ તા. ૧૪ થી બેવેવારી ૧૮૬૭ ને દીને અતરે પંચાના તરફથીએ બિર જોકાની તથા અગલ મુસાલીનાં નશાલાવાર ૨ ને મુસારે આપવાનાં શંકા રૂ. ૩૨૫૦૦ ની નોટ જે થી મુસતનાં ધર્મનાં શંકામાં થતી તેનો હવાલો આપી એ રૂ. ૩૫૦૦૦ ની નોટનાં બાજુમાંથી

અતરેનાં મયકતના કૉનમ્મ તરફી થેક દાદાખાઈ રૂતજશલ ખનાજીની નેમણુક નામદાર સરકારે બાહજ રાખી હતી.

થેક શાપુરજ જમામખજ બાખનગરીને મુબંધનાં કમ્મત ખાતામાં એક એકેસર આસીસ્ટ કમીશનર તરફી નામદાર સરકારે નેમ્યા હતા.

તા. ૧ થી અક્ટોબર.

પણું મધે આજ દીને મુબંધના નામદાર ગવરનર સર સેમીર શીરજીરામજ દમણ તથા મુસતના રાજ રજવાડા અને સરદારોની એક દરબાર પુણું એનજીનીઅરોં કાલેજવાલાં મકાનમાં બરી હતી. આ વેળાએ અમરં પરમ નજરાણું તથા જરઆરીઅત થયા પછી નામદાર ગવરનર સરદાર આંબાહદુર દરજીર નશવાંનલ જમામખજ જમામખ આશાના નામદાર સરકાર તરફી એક સેનાની આંદ ભેટ આપી, અને તેમ કરતાં બોલ્યા કે—“આએ આંદ તમેને ભેટ આપતાં મને ધણી ખુશી ઉપજે, તે એકમામટે કે હરેક ધરમના ઉપાવીઓની ફરજ ને રાજ તરફ વફાદારી તથા શુભ મુસાનાગીએ તે તમેએ ધણીજ વાજમી રીતે ૧૮૫૭ તથા ૧૮૫૮ ના ખુતખ્ખા જમવામે આદ કીધીએ, એકલુંજ નહી પણ તમારા ભત્રીશવોને તમેએ તેમ કરવાને ભણે એક શબ્દ આપેએ. હું વધારે ખુશ એ વામટે છેડ” કે તમાને સરકારે મરતો બખ્ખરીએ, તે થો તરફી પર્થદ થાએલો તથા વાજમી ગણાએએ. હું આશા રખુંએ કે આએ આંદ તમે તનદશતી માથે ધણું શુધી વાપરે કે જેને તમે પુરા કાએક છે. ખુદ કરેને તમારી છંદી લાંખી થાએ.” એ પછી કાકાપુરના માહરાજએ એક માનવજ વાંચું, જેનો નામદાર ગવરનર એક મુસાખીત બાખજ કરી ઉપકાર માન્યા બાદ દરબાર જરખાસત થાઈ હતી.

તથા તેમ કરતાં જો ધરે તે કુલે જરથોસ્તી રવાંનેને અવલખંજલ પોંદઆડવાનાં શંકામાં બેઠી બે નશાલાવાર મુસતવાલા માનેજોનો ખારતે મુસારો આપીને મુસાલી મધે રાખવાને બંદોબસ્ત કીધો હતો.

૧ એએ ગવરમેંટ ગેઝેટ, તા. ૧ લી અક્ટોબર ૧૮૬૮.

૨ જરથોસ્તી, તા. ૬ થી અક્ટોબર ૧૮૬૮.

દરજીર નશરવાંનલને ભેટ આપેલા આ આંદ બિર નીચેસા લેખ કોતરવામાં આએ:

Presented

by the

Bombay Government

to

KHAN BAHADUR DESTOOR

NUCHERWANJEE JAMATJEE

For

Distinguished Loyalty

and

Good services

in 1857-58.

તા. ૧૧ મી. અક્ટોબર.

એ. શેઠીઆરજી દાદાભાઈ ભર્યાએ ભર્ય મધે કાઠની પંચાએતની વાદીમાં "ખોદાતાનાની હસ્તી અને આપણ બંદાએએ તેની બંદગી કેમ કરવી જોઈએ" એ બાબદ ઉપર જરથોસ્તીઓની એક મોટી મીનજમ હતુર એક વાએજ કરી મંબનાવી હતી. સરનશીનની ખુરસીએ ભર્યાના દસુર શોરાખજ પેશોતનજ કામદીનજ ખીરાભ્યા હતા, જેમના તથા વાએજ કર્તાના ઉપકાર ત્યાંના પોસ્ટ માર્કર થેડ ફરકુનજ રસતમજ દસુર કામદીનનાએ એક બાપણ કરી માનવા હતા. ૨

તા. ૧૩ મી. અક્ટોબર.

રોજ ૨૨ માહ ૧ (ચિ. ૧૨૩૮ યજ્ઞેજરવી.

મુખ્ય મધે મીરગાંમના રરતા ઉપર મરહુમ થેડ એલજી ફાંમજી આદખલેસની પુંછ મધેથી તેમના મહેબ-ભદાએએ જરથોસ્તીએને સરઅવસરે વાપડવાનું એક મકાન બંધાવી તેને જોહુ મુકવાની કિઆ આજ દીને કરવામાં આવી હતી. આ વેળાએ જરથોસ્તીઓની એક મોટી મીનજમ ત્યાં ભરાજ હતી, જેની હજુરમાં ભચનની કિઆ થવા બાદ થેડો માણકજ, ધનજીભાઈ, બહમનજ દાદાભાઈ, અને હોરમજી એલજી આલખલેસની તરફથી એક અંજીમત વજ વાંચવામાં આવી હતા, જેમાં જણાણુ હતું કે તેમના ખાવા મરહુમ થેડ એલજી ફાંમજી આલખલેસનાં વશીહતામાંની ૬ મી કલમ પ્રમાણે તેમની પુંછ-માંથી રૂ. ૧૦૦૦૦૦) પરચીને ધર્મનું કામ કરવાને ફરમાણુ હતું તે મુજબ આએ મકાન તે મધેથી બંધાણુ છે. એ મકાને માટેની જગા રૂ. ૧૫૦૦૦) ની કીમતે વેચાતી લઈ તે ઉપર બે જુદા જુદા એટલાએ થેડ હીરજીભાઈ રતનજ મીમતરી હસક બંધાવ્યા છે અને તે મધે ધરતો સરચાન તથા વામણુકુચન વગેરે મુકાવી આજથી એ મકાન મેઈ જરથોસ્તીએને વાપડવાને જોહુ મુકાયું છે. એના ઉપર મેઈ લાગત રૂ. ૧૩૫૦૦૦) ની થાઈ છે, અને એની મરામત તથા ચાલુ પરચીને માટે રૂ. ૧૫૦૦૦) ની સરકારી પ) રકાનાં આજની નોટ એદાહેદી કાઢી તેનું તરફીડ કરવવામાં આવશે. એ પછી આજની કરી મેઈ મીનજમ પરઆસ થાઈ હતી. ૨

૧ રાસત જોરતાર, તા. ૧૮ મી. અક્ટોબર. ૧૮૬૮.

૨ જામે જમથેડ, તા. ૧૪-૧૫ મી. અક્ટોબર ૧૮૬૮. એ મકાનના વચગા માગમાં નીચે મુજબ તપી ચારેલી છે:

"શ્રી શામ દાદાર હોરમજીની જદ હોજે"

"આએ મુકાં મહેશતનશીન મરહુમ એલજી રસ-જી કાંણીની નજાએ એનાની ઇઆદચારીને કીજે
"એનાની પુંછ મધેથી શરે જરથોસ્તીએને શરઅવસરે
"વાપરવાને શાઃ" એનાના દીકરાએએ બંધાવીજોઈ,
"રોજ ૨૨ માહ ૧ લો ચેહેનશાઈ માહ ૨ નો કદમી
"શને ૧૨૩૮ ઇઅજ્ઞેજરવી, તા. ૧૭ મી. અક્ટોબર શને

તા. ૧૭ મી. અક્ટોબર.

રોજ ૨૬ માહ ૧ (ચિ. ૧૨૩૮ યજ્ઞેજરવી.

આજ દીને મરહુમ બાઈ રૂપાબાઈ તે મરહુમ થેડ પરથેજી મોટાભાઈ ડોડીવાલાનાં વીધવા તથા મરહુમ થેડ કોઈભાઈ નશરવાંતજ કોઈકાનાં ખેડીનાં ઉકમણાંમાં તેમની પોતાની પુંછમાંથી તથા એશીએએ મલી રૂ. ૫૦૦) ધર્મ-ખાતાંએમાં આપા હતા. ૩

તા. ૨૦ મી. અક્ટોબર.

મુખ્ય મધે હાલમાં કાલેરાનો રોજ વધારે ફેલાવાથી અતરેની થેડો ડોથાભાઈ મેહરવાંતજ વાડીઆની કુંપનીએ હેલ આશીસર ડાકટર હુલેટ ઉપર "ડુકીસ પેનકીસર" ની (૧૪૪) સીસી કાલેરાના ગરીબ દરદીઓને મુક્ત આપવા માટે ભેટ મોકલી હતી. ૪

"૧૮૬૮ અંગરેજ, શવંત ૧૯૨૪ નાં આથી ૧૬ ૧૨ ને "વાર ભેચર."

જાણા અંજીન પત્રમાં જણાવ્યા મુજબનાં એ મકાનની મરામત તથા ચાલુ પરચીને ચાટોના એલાહેસ કાહેલા રૂ. ૧૫૦૦૦) નું કાએલાસરતું એક તરફ દીડ તા. ૧૨ મી. જુન ૧૮૬૮ ને દીને હાથ કોરતના ચોલીશીટર થેડ પેશાતની રીનશાદની ચારતે કરાવી તેના પુંછમાંથી તરીકે એ પાંચે બાઈએ તથા એમના પિત્રાથ થેડ કાવશાત મેનનજ આલખલેસ હકયા હતા. એ પછી જાણી રૂ. ૧૫૦૦૦) ની રકમમાં ઇ. સ. ૧૮૮૨ માં થેડ દાદાભાઈ એલજી આલખલેસ મેહશતનશીન થયા ત્યારે તેમની પુંછમાંથી તેમનાં વશીહત મુજબ રૂ. ૧૦૦૦૦), ઇ. સ. ૧૮૮૭ માં થેડ બહમનજ એલજી આલખલેસ મેહશતનશીન થયા ત્યારે તેમની પુંછમાંથી તેમનાં વશીહત મુજબ રૂ. ૧૦૦૦૦), અને ઇ. સ. ૧૮૯૪ માં થેડ માણકજ એલજી આલખલેસ મેહશતનશીન થયા ત્યારે તેમની પુંછમાંથી તેમનાં વશીહત મુજબ રૂ. ૧૦૦૦૦) એ રકમ મધે બેરેરવામાં આપ્યા હતા, અને હાલ તે રૂ. ૪૫૦૦૦) નું છે. એ મકાન મધે બેરેરવા આગલતા પરણુનાર છોકરા તથા છોકરીને જીતારાના બંગલાએ તથા કંપાલેડ મધે ઇ. સ. ૧૮૮૬ માં રૂ. ૭૫૦૦૦) ને પરચે ચોટો રરશર કરાવી તે કુશારે કરવામાં આપ્યા છે.

એ મકાન જરથોસ્તીએને થેઆરી રાજથોની વગેરેને માટે ઘણું કામનું અને કુશારે તથા તેના જીપોગ ઘણાપરે દરરોજનો થાઈ રકમથી અતરેના જરથોસ્તીઓમાં મરહુમ થેડ એલજી રસજી આલખલેસ તરફ ચાનની લાગણી જીરકોઈ, અને તે તકનો લાભ લઈ પાંનથાહુર ચનચેરેલ કાવશાત મરજ્યાન, રી. આઈ ઇ. એ જરથોસ્તીએ વરચે નાની નાની રકમમાં જાણણીથી રૂ. ૪૨૫૧૧) એકકા કરી તેવણું એક બરઠ અથવા અર્ધ બાવણું તેવાર કરાવી તે તા. ૨૧ મી. માર્ચ ૧૮૬૪ ને દીને એ મકાનના ઇપાલેડમાં બોહું મુકાયું છે.

૩ જામે જમથેડ, તા. ૩૦ મી. અક્ટોબર ૧૮૬૮.

૪ મેાએ જોએ, તા. ૨૨ મી. અક્ટોબર ૧૮૬૮.

તા ૨૨ મી અક્ટોબર.

મુંબઈની મરકાડી ગોદાના વડા માયર પીલડર શેઠ જમશેદજી ધનજીભાઈ વાડીઆને આતરેની "હારબર અને પાઈલ્ટેજ પોર્ટ" ની આજ દીનેની મુલાકાતે સરનારીન મીંઝ એલ. રીડે પોર્ટની તરફની નૌકાયાત્રને લગતાં એલ-રેનો ઇંગ્લેન્ડથી તેવાર થઈ આવેલા એક બાફ, એ ગ્રેસેરે આતરે લાઇટ વેમનસ, પાઈલ્ટ પોર્ટ, સુનરસ, વગે-રેની મરામતોનાં કામમાં પોર્ટને ઘણી કીમતો મદદ આપવાના બદલામાં ભેટ આપેલા હતા. એ ભેટ આપતાં મીંઝ રીડે શેઠ જમશેદજીની મરુતાઈની ઘણી વખાણો કીધી હતી.

તા ૨૩ મી અક્ટોબર.

આ. એલજી આદરજી માંડે "અરદાએ વીરાડ-નામી" નાં ઇવો ૨૦ ૧૮૪૪ માં મરહુમ શેઠ રતનજી શોરાબજીએ પ્રગટ કરેલા મરુતાઈ તરજુમાતું પુસ્તક ફરીથી છપાવી પ્રગટ કીધું હતું.

તા ૨૬ મી અક્ટોબર.

નોંધકા પારસી ગ્રેસેરેને મુંબઈની મરકાડે નવા મુલેહના અમલદારો ધ્યાને "જમશીઝ ઓફ ધી રીસ" નેમ્બા હતા. શેઠા હોરમજી દાદાભાઈ પતીડર, જમશેદજી ધનજીભાઈ વાડીઆ, મેહરજીભાઈ બાપુજી વીકાજી, મનચેરજી નવરોજી બનાજી, નાનાભાઈ મેહરમંજી જીજીભાઈ, નચરવાંજી આંદાભાઈ, શોરાબજી ફરમજી પટેલ.

શેઠ એલજી શોરાબાઈ કોલાવાસને નામદાર મરકાડે મુકત જીહાનાં મુખા મામના મામલતદાર તરીકે નેમ્બા હતા.

તા ૪ થી નવેમ્બર.

રોજ ૧૪ માઈ ૨ (ચિ) ૧૨૩૮ યન્દેજરડી.

આજ દીને મરહુમ બાઈ રતનબાઈ તે મરહુમ શેઠ જમશેદજી પેશતનજી પર્માનગીનાં વીધવાનાં ઉકમણમાં તેમની

૧ રાઈમસ ઓફ ઇંડીઆ, ૨૭ મી અક્ટોબર ૧૮૬૮.

આ બાફ ૧૨ નીચે મુજબ લેખ કોતરેલો છે:—

"Presented to

JAMSHEDJI DUNJEEJI WADIA, Esq.

Master builder, Her Majesty's Dockyard.

In recognition of the valuable services he has rendered to the Bombay Harbour and Pilotage Board. Bombay, 28th May 1868."

૨ "અરદાએ વીરાડ નામું અથવા મેહુલ તથા હોન-પનો હેવાલ. અમલ પેહેલવી જામશી પારસી રસતમજ શોરાબજી એવોએ શરમી જામશી મરુતાઈનાં કરેલાં બાઈન-તરનાં પોલેમોન જાતારી શરીથી પ્રગટ કરનાર, આં એલજી આદરજી માંડલુ. મુંબઈ, ઇમ્પીરીયલ પ્રેસમાં નવરોજી ફરમજીએ છાપીયું છે. અક્ટોબર ૧૮૬૮ ઇસી."

૩ પોર્સે ગવર્મેન્ટ ગેઝેટ, ૨૬ મી અક્ટોબર ૧૮૬૮.

ગોતાની પુંજ મધવી ૩૧૦૦૦) તથા પીનાં બેચીઓએ ૩૧૧૦) મધી ૩૧૧૧૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તા ૫ મી નવેમ્બર.

ભરવાજા શેઠ શોરામજી દાદાભાઈ મુનમજીએ આપીસીનીયા-રેથ તથા ત્યાંના રાજ યીઓડોર વિષે મુન-રાતીમાં એક નાધણું પુસ્તક રચી ભરૂચ મધે પ્રગટ કીધું હતું.

તા ૭ મી નવેમ્બર.

રોજ ૧૭ માઈ ૨ (ચિ) ૧૨૩૮ યન્દેજરડી.

આજ દીને મરહુમ શેઠ હોરમજી બહમનજી વાડીઆવાં આતરેમેહરમંજી શાલગરેહનાં જમનની મીન-સમાં ઇસુર પેશતનજી મેહરમંજી મંજીએ "પાક મોદા-તાલાની મંદગીથી માણસ જાતને યતા કામેદા" વિષે એક વાએજ કરી મંજીવાની હતી.

તા ૧૦ મી નવેમ્બર.

રોજ ૨૦ માઈ ૨ (ચિ) ૧૨૩૮ યન્દેજરડી.

વરોડાની કાંપમાં એક ધર્મશાલા બંધવાને ત્યાંના જરથોસ્તીઓએ એક ફંડ ઉઘું મીડું હતું, જે મધે ૩૬૪૨ રાખ બરાયા હતા, તથા તે માટે નામદાર ગાયકવાડ મરકાડે મુકત

૪ બધે જમશેદ, તા ૧૪ મી નવેમ્બર ૧૮૬૮.

૫ "એપીસીનીયા રેથ તથા તેરેના રાજ યીઓડોર" વિષે. ઉકોએક હેવાલ આ સમય બંધવાનો હોસ-સીડીસે સરકારની હિંદુસ્તાન મધેની હરેક મેરનાદ રેયતને હોયછે એહેડું માની આ નાકાતું મેપાનીગી ભરૂચના રેડવારી શોરાબજી દાદાભાઈ રમુજી, ઇસી સંન ૧૮૬૮. તે ભરૂચ વસતનાં છાપાખાનાં છપાવી પ્રગટ કયું.

૬ બધે જમશેદ, તા ૭ મી નવેમ્બર ૧૮૬૮.

૭ એ ૩૬૪૨ રાખ નીચે મુજબ બરાયા હતા:—

(૩૭૧૦) મેહરમંજી નશરવાંજી શોરાબજી. (૩૧૦૦૦) મેહરમંજી નશરવાંજી શોરાબજી કારેલીંગ એવોની કું, દીનરાજી વાલિકેટ પીટી. (૨૫૨૫) શોરાબજી શાપુરજી આચેરેર શોહરડીવાલા તથા કાવજી હોરમજી શરશ. (૩૭૦૧) મેહરમંજી રસતમજ (વરોડાવાલા) નાં છોકરાઓ, અસપરીઆર રસતમજ ઇસુર કામદીનના, (૩૭૦૦) નીખાલ મેહરમંજી વેલવાઈ તથા બાઈમજી. (૩૨૧૦) નવરો-જી શોરાબજી કોરોવાલા ભરૂચના. (૩૨૦૦) બાપુજી કુવરાડ કંવાડર વાંદેરવાલા. (૩૧૫૦) જમશેદજી નવરોજી પારસ-વાલા, મેનનજી શરમજી રોડીવાલા. (૩૧૧૦) હોરમજી પારસ-જી શુડસ કલાસ વરોડાવાલા. (૩૧૦૧) રસતમજ તથા મનચે-રજી શોરાબજી હવાલ ભરૂચવાલા, નવરોજી બહમનજી વડી-મુશાના, બાઈલજી પેશતનજીની કું. (૩૧૦૦) દીનરાજી હોરમજી અપાશીઆ. (૩૦૫) ઇસુર પેશતનજી અસપરી-આર કામદીનજી. (૩૫૧) પેશતનજી મેનનજી સરવાલા તથા કાવજી નવરોજી શાપકી, કાકર વાલિકેટ આદરજી, એલજી શોરાબજી કાલાભાઈ પટેલ. (૨૫૦) દાદાભાઈ શાપુરજી નેચરેન, જમશેદજી હોરમજી લાકડાંવાલા ભરૂચના, હોરમ-જી વાલિકેટ નવરોજી ભરૂચના, પેશતનજી રસતમજ, મેહર-મજી શોરાબજી શુડ. (૩૧૧૮ રાખ) ૩૫૦ ની અંદાની રકમ.

જરા આવી હતી, પણ તે રકમ એ કામને માટે પુરતી ન જણાવાથી શેઠ બેદરામજી નથરવાનજી શીરપાઈએ એ ફંડમાં એક થોડી રકમની મદદ કરી એ ધર્મશાલા બંધાવી પુરી કરી તથા તેમાં દીનઆઈનનું કામ કરવા આરંભે હોડાજાની જગ્યા એકાદેડી પોતાને ખર્ચે કરી આવી હતી. એ મુશ્કેલી તૈયાર થવાથી તેને પરકવાની જગ્યાની કિંમત આજ દીને કરવામાં આવી હતી. જયનંતી કિંમત બરમવાલા દરગુર શીરાખજી પેચોતનજી કામદીનજીએ ક્યાં બાદ મુંબઈવાલા દરગુર એરમજી શીરાખજી બેદરાજી રાંણુએ દરેકેદર તથા ધર્મશાલા બાંધવાનાં જરોયોસ્તી ધર્મનાં ફરમાન વિષે એક વાચેજ કરી મંબલાવી હતી. એ વહી શેઠ બેદરામજી તરફથી એક અંગ્રુમન પત્ર વાંચી મંબલાવવામાં આવ્યો જેમાં જણાવ્યું હતું કે:—“અતેનાં જરોયોસ્તી આંખેએ હુને આદિજ બતજાવવાથી અગર એક ધરમશાલા બાંધવાની જરૂર લેવામાં આવી; અને તે કારણુમર તમે આંખેએ દુધરાંણુનું જે લીમ્મ ઉચું કર્યું હતું તે મધે એકલી રકમ બરાએસી નહી હતી કે જેથી એ કામ મરમનજીમ પોંદુમી થયું, તે ઉપરથી પાંક પરવરદેશારની બખરોયશી એ ધરમશાલાનું કામ મનમાનની રીતે મરમનજીમ પોંદુએ, એકલી રકમની મદદ કરીને એ કામ પૂરું કર્યું છે. ઉપની ધરમશાલાનાં મકાન મધે દીનઆઈનનું કામ કરવાને આરંભે હોડાજાની જગ્યા હેલાએડી હોએ હમારે ખર્ચે કરી આપી; તેની આંખે કરીશી કામને વાસ્તે નેટલાં વાજણોની જરૂર હતી તે અંધનાં હોએ હમારે ખર્ચે કરી આપાવિ, અને તે આંખે એ ધરમશાલામાં આવી ઉતરનારા જરોયોશીએને વાપરવા આરંભ કરી જનતાનાં વાજણો તથા ફરની-ચર પણ હોએ અમારા ખર્ચે પેત્રીકિ, એ ધરમશાલા તથા અગીઆરી તથા વાજણો તથા ફરનીચરની તવાજ તથા જમવની કરવા આરંભ તમે આંખે મધેથી જણુ ચારને લીમ્મનું. એ મકાન મધે મરામતના તથા બીજા ખર્ચ આરંભે ૩૨૦૦૦ ની સરકારી નોટ ટકા ૫) નાં લીઆજની જુદી કાદાકિ.” ઉપરો અંગ્રુમન પત્ર વંચવા બાદ વરેડ-રાની અંગ્રુમન તરફથી શેઠ બેદરામજીને એક માનવન તથા ગેમાન એક અગીવીઆરજી રૂમતમજી દરગુર કામદીનનાએ દેરાસી હતી, તથા મુતનાં ફરમશાલાવાલા દરગુર ખુરોદજી ખરોદજી દારાખ વામજીનાએ શેઠ બેદરામજીએ ફરમશાલામાં ગમ્માવ તથા એ તરફનાં લોક ઉપર કરેલા ઉપકારના બદલામાં એક ગેમાન ત્યાંની બગર માધની અંગ્રુમન તરફથી દેરાસી હતી. એ બાદ આગની કરી મધે લોક વધામ થયું હતું.”

૧ સરને જોરનાર, તા. ૧૫ મી નવેમ્બર ૧૮૬૮.

આ દરેકેર તરફે વર્મશાલા જાવ નીચે પ્રમાણે તનોએ આરેસી છે:—

“શી દાદાર હોરમજીની મદદ છે

“પાંક પેદાના કરનાર મોદાની ૧૫૨૫થી વરોદરાની ૩૦૧ મધે આંખે દરેકેર મુંબઈના ફેદશી આ. બેરાંમજી

તા. ૧૧ મી નવેમ્બર.

મુંબઈ સમાચાર તથા મુનિયન પ્રેસના માલિકોએ વારસી-એમાં સર અવરજે ગાવા લાયક શેઠ ખરોદજી બંધનજી ફરંમદેજના રચેલા ગરખાઓનું એક પુસ્તક છપાવી પ્રગટ કર્યું હતું.”

“નથરવાનજી શીરપાઈએ પોતાના ખર્ચે દરોખસત તથા આરંભે “કુરી બરકક ગાજરીબસની દીનેને લગતું કામ કરવા શરૂ” “કુલે જરોયોશીએને વાપરવા આપી. રોજ દ નો આદર “ઈજદ માલા દ નો આદર ઈજદ શને ૧૨૩૭ ઈ. સ. ૧૮૬૮.”

“તા. ૨૮ મી મેએ ૧૮૬૮ ઇ. સ.”

“શી પાંક દાદાર હોરમજીની મદદથી
“આંખે વરોદરાની કાંપ મધેની ધરમશાલાનું નામ
“બેરાંમજી નથરવાનજી શીરપાઈ રાંણુ” શબ્દ ક
“એએ આંખે અવરજી આખર મુધી થોડી રૂપીઆઓની
“રકમ આપીઆપી તથા બીજી નોંધની વખતે પુરતી મદદ
“કરવાથી એ ધરમશાલા બંધાઈ તથા આરંભ થઈ, બીજું
“શરૂઆતમાં ઉધરાંણુની રીપ બીજી કરવામાં આવી હતી તે
“વખતે વરોદરાની કાંપનાની થોડાક ગરીબ જરોયોશીઓએ
“તથા દેશાવર પાતાના જરોયોશીઓએ નાણાંની મદદ કરી
“હતી. રોજ દ નો આદર ઈજદ માલા દ નો આદર ઈજદ
“શને ૧૨૩૭ ઈ. સ. ૧૮૬૮.”

“જાવ તનોમાં લખેલા રીવસે એ મકાન પરકાવવાનું હતું, પણ તે દીને તે તૈયાર ન થવાથી જીવસે દીને પરકાવ્યું હતું.

એજ મકાનમાં શેઠ કાવશજી નવરોજી બાંધજીની કું. એ એક કુંવા બંધાવેલો છે તે પર નીચે જુગળ લેખ કરેલો છે:—

“શને ૧૮૬૮ ઈ. સ.”

“શેઠ કાવશજી નવરોજી બાંધજીની કુંવની

“શને ૧૨૩૭ ઈ. સ. ૧૮૬૮.”

એ ધર્મશાલા તથા દરેકેરના વહીવટ બાબે પાછળથી વરોડરાના જરોયોશીઓ તથા શેઠ બેદરામજી વરડે વાંધા પડેલા હતા, અને તેનો મુદ્દેઆ આરંભ થયો મુધી ત્યાંની અદાલતમાં આલ્યા બાદ વરીશઠ કોર્ટ તરફથી એ મકાનના વહીવટ કરનારાઓ તરીકે ત્યાંના આર જરોયોશીઓ શેઠ હોડાજી બેદરામજી, દાદાબાઈ શાપુરજી જોષી, જમશેદજી નવરોજી પાદશાલા, અને જાંગીરજી કાવશજી દાખલ નેમ્યા હતા.

૨ “પારસી ગરખા, અંક ૧ લો. પારસીઓમાં સર અવરજે ગાવા લાયક નવા રચેલા ગરખા. બનાવનાર, “ખુરોદ” છપાવી પ્રગટ કરનાર, મુંબઈ સમાચાર તથા મુનિયન પ્રેસના માલિકો. મુંબઈમાં, મુનિયન પ્રેસમાં બનાવનાર રૂમતમજી રાણીનાએ છાપી પ્રગટ કર્યું છે શને ૧૮૬૮.”

એ પુસ્તકની બીજી અંક ઈ. સ. ૧૮૬૧ ના જનવેરી માસમાં છપાઈ પ્રગટ થયો હતો.

તા. ૧૯ મી નવેમ્બર.

સુખદીની પારસી સ્ત્રી માટીગોળીઆલ કોરના એક દેવોગે શેઠ રસતમજ નમયેલુ છુછાખાએ એહો છોડવાથી તેમની જગો પર નામદાર સરકારે શેઠ નવરોજી કુરુનજીને નેમ્યા હતા.

કલાગોળીના હજુર ઉપુટી કલેક્ટર શેઠ નવરોજીએ બેહરામજી પારખને નામદાર સરકારે બેહરામજીના હજુર ઉપુટી કલેક્ટર તરીકે નેમ્યા, તથા ત્યાંના માછલેટની પણ સત્તા આપી હતી.

તા. ૨૩ મી નવેમ્બર.

રોજ ૩ માઈ ૩ (ચે) ૧૨૩૮ યન્દેનરદી.

આજ દીને પુણાં મધે મરહુમ મર નમયેલુ છુછાખા બારેનેટની દેમેટરની ચાલગરેલાં નમનની નીચલસમાં એન બીપાજી નમામપજી દસ્તુર મેદરજી રંણુવાલાએ "બંદગી" ની બાબદ ઉપર એક લાએલ કરી સંબભાવી હતી. તે પુરી થવા બાદ મર નમયેલુ છુછાખા બારેનેટની તરફથી શેઠ અરેસર અરેસરજી મુનમરે ઉડી તેમને ઉકાર માની હતો.

તા. ૨૮ મી નવેમ્બર.

કરાંચી મધે કમિશનરી એક નવી લાડગ "હારમની" નામે આજ દીની ઉધાડવામાં આવી હતી.

૧ મિામિ ગવરમેંટ ગેઝેટ, ૧૯ મી નવેમ્બર ૧૮૬૮.

૨ જને નમયેલ, તા. ૭ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૮.

૩ સંધિ સમાચાર, તા. ૪ થી ડીસેમ્બર ૧૮૬૮.

એ લાડગમાં હાલ સુધીમાં નીચે મુજબ પારસી નેશનો થયાઉં :-

(ઈ. સં. ૧૮૬૮ માં) અરેસરજી સુસતાલજી કોઠીઆર, નમયેલ અરેસરજી માલિકશાહના, દાદાભાઈ કીરજીભાઈ પટેલ, અરેસરજી દારાશાહ મળઈના, નવરોજી નશરવાંન પોંકચા, દાદાભાઈ એલજી સુખીઆ, દીનશાહ પેશતનજી નાનર, કરદનજી નશરવાંનજી મળઈમજાલા, ચેકરવાંનજી અરેસરજી મુકદમ. (૧૮૬૪માં) પેશતનજી મેકરાંમજી કોઠવાલ, દારામજી નાનાભાઈ ચેકના, અરેસરજી અરેસરજી રાજકોટવાલા, પીરોનશાહ હોરમજી અરસ, બહમજી મેકરાંમજી સરસ, માલિકજી શંખજી કોલામેવાલા, પેશતનજી હોરમજી ધડીઆલી, ખરેજી નાનાભાઈ ચેકના, કોશાભાઈ હોરમજી લાકડાવાલા. (૧૮૭૦ માં) શંખજી રસતમજી દેસાઈ; મેકરાંમજી એલજી. (૧૮૭૧ માં) મેકરાંમજી બંગોરજી રાજકોટવાલા. (૧૮૭૨ માં) મેકરાંમજી ચેકરવાંનજી કાઠિયા, માલિકજી હોરમજી કમીસરીવાલા, કાવશજી દાદાભાઈ કરદનજી કયેક. (૧૮૭૪ માં) હોરમજી નમયેલ રસતમજી દેસાઈ, બહમજી શંખજી ચેકના, એલજી કરદીજી બરમા માસકર, શોરામજી શાપુજી દલાલ, ધનજીભાઈ હોરમજી ધડીઆલી, એલજી દીનશાહ સરસ. (૧૮૭૫ માં) નાનાભાઈ ચીનજીભાઈ ગોરવાલા, ધનજીભાઈ એલજી મના. (૧૮૭૭ માં) નશરવાંનજી નમયેલજી ગોરવાલા, દોરામજી રસતમજી ઈન્નેર, શંખજી એલજી પંથકી.

તા. ૧ થી ડીસેમ્બર.

રોજ ૧૧ માઈ ૩ (ચે) ૧૨૩૮ યન્દેનરદી.

આજ દીને મરહુમ શેઠ માલિકજી એલજી મીસતરી (બહુશ) નાં ઉમણાંમાં તેમના કાકા શેઠ દોરામજી નશરવાંનજી મીસતરીએ રૂ.૨૦૦ તથા ખીનાં બેશીઆએ રૂ.૬૦૦ મળી રૂ.૮૦૦ ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તા. ૨ થી ડીસેમ્બર.

શેઠ દારાશાહ શોરામજી તારાપોરવાલાએ રૂ.૭ની માંસીઓનાં ભરતના ઈંચેટમાં કોલાનું એક પુસ્તક છવાવી પ્રગટ કરીું હતું.

(૧૮૮૦ માં) બંગોરજી એલજી પટેલ, શંખજી બહમજી સરલાતવાલા, નમયેલજી શંખજી માડન, નશરવાંનજી નવરોજી પારખ. (૧૮૮૧ માં) શંખજી ચેકરવાંનજી સરસ પેશાવર. વાલા, દીનશાહ કોશાભાઈ ગોરવાલા, બંગોરજી પેશતનજી મેદવાર, નમયેલજી રસતમજી દેસાઈ. (૧૮૮૨ માં) દાદાભાઈ ચેકરવાંનજી ગોરવાલા, અરેસરજી નમયેલજી અરેસરજી માલિકશાહના, ધનજીભાઈ અસપરીઆરજી કમીસરીવાલા. (૧૮૮૪ માં) ધનજીભાઈ શંખજી ચેકના, હોરમજી એલજી મના, બંગોરજી હોરમજી કોથરી. (૧૮૮૫ માં) શંખજી શીરોગ પંથકી, શંખજી મનચેરજી બીનીમીરીઆ. (૧૮૮૬ માં) પેશતનજી દીનશાહ દસ્તુર, નશરવાંનજી રસતમજી ચેકના, વાલજી આદરજી મીસરી, શંખજી દાદાભાઈ લાલકાકા, શોરામજી બજાભાઈ પોંકચાનાંવાલા, અરેસરજી દાદાભાઈ પટેલ, માલિકજી કીરજીભાઈ પટેલ, રસતમજી રતનજી ગોરવાલા, કોશાભાઈ શોરામજી દલાલ. (૧૮૮૭ માં) ખરેજી આદરજી ચંધી, હોરમજી કાવશજી લોટવાલા, શોરામજી મનચેરજી બીનીમીરીઆ. (૧૮૮૮ માં) દીનશાહ પેશતનજી ધડીઆલી, નમયેલજી કુવરજી પુલેગર. (૧૮૮૯ માં) કાવશજી દાદાભાઈ અરસ, હોરમજી નમયેલજી કોટવાલ, કાકરજી શોરામજી માલિકજી કાકા. (૧૮૯૧ માં) નમયેલજી એલજી કરદીજી, કાવશજી હોરમજી કાનરક. (૧૮૯૨ માં) શોરામજી કુવરજી પસતાડીઆ, ખરેજી કાવશજી દુધારી, દાદાભાઈ શોરામજી મુનસર, અરેસરજી અરેસરજી કોટવાલા. (૧૮૯૩ માં) શોરામજી પીરોનશાહ દુધારી, નશરવાંનજી સુસતાલજી બીનીના. (૧૮૯૪ માં) પીરોનશાહ નાનાભાઈ ગોરવાલા, કાકરજી માલિકજી બાપુજી લાડેવાલા. (૧૮૯૫ માં) કાવશજી રતનજી બીનવાલા, કાવશજી રસતમજી પરીઆવા, કાવશજી ચેકરવાંનજી કાઠિયા. (૧૮૯૬ માં) પીરોનશાહ રતનજી મીનવાલા, પેશતનજી બંગોરજી કોલાલ.

એ લાડગનાં ભનરી ચેમખરો તરીકે શેઠા કાવશજી દાદાભાઈ કરદનજી કયેક અને દારાશાહ રતનજી ચીમગરને સુડી કાઢવાઉં.

કરાંચી મધે "સંધિ નેશનીક બેનીવાલેટ રંડ" ની પુલ રૂ.૧૭૬૦૦ ની છે, અને તેના ચેકરજી તરીકે ખાંન સાંકેજી શંખજી એલજી પંથકી, તથા ખનનજી તરીકે શેઠ પેશતનજી મેકરાંમજી કોટવાલ ઈ. સં. ૧૮૮૨ થી છે.

૪ જને નમયેલ, તા. ૫ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૮.

"Tables of Measurement of Patent Bales, By Darabhai Sorabjee, Clerk, Messrs. Finlay, Clarke & Co. Published at the Oriental Press. 1868."

તા ૦ ૩ થી ડીસેમ્બર.

મુંબઈના નામદાર ગવર્નર મર સેમર શીરડાવાલે
આજ દિને અતરેના રાજિદાસમાં એક લેતી બગી હતી.
હાલ રોજાઓમાં નીચવા પામી ચઢ્યો હતો :—

પ્રાઈવેટ એનત્રી—મર જમચેરુ છુછાખાં પારે-
નેર, હાલરખ ખેરંમંછુ છુછાખાં.

૫૦લીક એનત્રી—ચેરો અરેમર રાધાખાં મુતથી,
અરેમર ફાંમંછુ મુત, ખાપુછુવીકાછુ ખેરુછુ, ખદમનછુ
છુછાખાં, ખેરંમંછુ રાધાખાં રેરુખાર, અરેરુ રમત.
મછુ કામાછુ, કાવચછુ અરેરુ જમચેરુ, કાવચછુ રાધી
લીમછુ, કાવચછુ માણેરુ લીમછુ, અરેરુ ફરુનછુ
પારખ, રાધાખાં રમતમછુ બતાછુ, રાધાખાં ખદમનછુ
છુછાખાં, રાધી માણેરુ લીમછુ, ધનછુખાં અરેરુ
મરા, રોગાખાં ફાંમંછુ કામા, ફાંમંછુ નંચરવાંનછુ પોત,
રોમછુ અરેરુ રાધીચે, જમચેરુ ધનછુખાં વાડીઆ,
માણેરુ અરેરુ મરા, માણેરુ અરેરુ જમચેરુ,
મારી રમતમછુ અરેરુ, તાનાખાં ખેરંમંછુ છુછાખાં,
નંચરવાંનછુ ફરુનછુ, નંચરવાંનછુ આંધાખાં, પેચનછુ
ખદમનછુ છુછાખાં, રમતમછુ જમચેરુ છુછાખાં.

તા ૦ ૫ થી ડીસેમ્બર.

ચેરો અરેરુ રમતમછુ કામાછુએ “અતરેતરદી
ગે” ઉર આજ દિને ફાંમંછુ કાવચછુ હંરડીરપુરમાં
એ ખાપાલુ કીધું હતું. મરમીનીની ખરમી ચેર નવરો-
નછુ ફરુનછુને આપવામાં આવી હતી.

૫૫ આપવામાં આવ્યું હતું. બંધે માનવનો ખોલા અવાલો
ચેર ધનછુખાં માણેરુ લાનકાકાએ વાંચી મુંબજાખાં
હતાં, જેમનો તે નામદારોએ મરતો ગવર આપ્યો હતો.^૩

તા ૦ ૧૦ થી ડીસેમ્બર.

જમચીવાલા કાકર એક પુગલીએ “બુતરેદય”
કેળાખાં ખોલે ખોલ નકન, તેનો તરતુઓ તમા સોમગીનુ
એક પુરતક કપાવી પ્રગટ કીધું હતું.^૪

તા ૦ ૧૨ થી ડીસેમ્બર.

ચેર જંદગીરુ ખેરવાંનછુ પત્રીરે આજ દિને ફાં-
મછુ કાવચછુ હંરડીરપુરમાં રોવાંનખાંમાં જરયોત્રીઓની
એક મોટી મીનલમ હતુર “નાનિ” ઉર એક વાએજ
કગી મુંબજાવી હતી.^૫

એજ દિને દરતુર જમામપછુ મનિચેરુ જમામપ
આચાતાએ પલુખાંરેકોર મરદમ મર જમચેરુ છુછાખાં-
વાળા એકાલી ખાગમાં “જરયોત્રી ધર્મ પાકવાની અગત”
વિરે એક વાએજ કગી મુંબજાવી હતી. વાએજની સેરો
દરતુર પેચોતનછુ ખેરંમંછુ મુંબજાએ ઉડીને જાણાંયું કે
એ વાએજ પછી મરગે, મોર મપળા જરયોત્રીઓએ તે
પાદ ગાળી તે પ્રમાણે આલયું, અને એવાં વાએજનાં
કામોને હમેશ ઉતેજન આપતા રહેલું.^૬

૩ રાખમસ ઓફ ઇંડીઆ, ૨૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૮.

“Der Hundesh. Zum Ersten Mal. Heraus-
gegeben, Transcribirt, Uebersetzt und mit glossar versehen.
von Ferdinand Justi. Leipzig 1868.”

તાં ૧૫ મી ડીસેમ્બર.

હિંદુસ્તાંની ધારા બાંધવાની સભામાં બંગાલ પ્રાંતમાં નવા ઉભા થયેલા “સહસ્રો સમાજ” પંથવાસાએના માગવાથી આ દેશના ખિસ્તી સિવાંચ હિંદુ, સુમત્રમાં, જીપીસ્ટ, પારસી અને માંહુલી લોકોને પસંદ પડતી રીતે લગન કરવાની, પુણ્યને ઉપલીમાંથી દર કોઇ માતનો જે કોઇ ચખ્ખ સોતાના ધર્મની કિસ્માથી પરણવાને પસંદ ન કરતો હોય તે કોઈપણ માતની સ્ત્રી માંચે પરણવાને મરકારે સુકર કરેલા રૂઝસાર તથા ખીન ગણ શાક્ષીઓની હજુરમાં બધે એક ખીનને લગતનો કોલ આપે તો તેમાં લગન હકદાર ગણ્યો, એવી છુટ આપવાનો એક કાએદાનો અરજ હાનરેખત મીં ૦ મને રજુ કરવાથી તે ધારે, આપણા પારસીઓને લગન તલાકને લગતો ૧૮૬૫ નો ૧૫ મો આક્ટ કે જેની વિજ કલમમાં એક પારસીએ આશીરવાદની કિસ્મા માંચે પારે કરાવી પારસી સ્ત્રી માંચે લગન કીધાં હોય તેમ લગન હકદાર ગણ્યો, તે આપણા ધારાને અડચણ તથા અવગુણ બાંધે યદ પડશે, મો એ મીં ૦ મને વાંચી નો ધારે પારસીઓને લાગુ પડે નહિ, એવી મતલબની એક અરજ હિંદુસ્તાંના નામદાર વાઈસરાય જોગ મોકલવાનો વિચાર કરવાને ગઈ તાં ૪ થી નવેમ્બર ૧૮૬૮ ને દીને પારસી આગેવાનોની એક સભા શેક ફ્રાંમંજી નયરવાંનજ પેલે ખાલાવી હતી. તે સભામાં એ બાબેની એક અરજ તૈયાર કરવાને શેક ફ્રાં: મંજી નયરવાંનજ પેલ (સરનામી), મર જમશેદજી જીજી બાઈ આરેનેટ, રમતમજી જમશેદજી જીજીબાઈ, બહમંજી જીજીબાઈ, લીનાસજી માલુકજી પીટી, નયરવાંનજ માલુકજી પીટી, હીરજીબાઈ હોરમજી શેકના, મેહરવાંનજ ફ્રાંમંજી પાંડે, મનચેરજી હોરમજી કામાંજી, અરશેદજી ફર-કુનજી પારખ, દાદાબાઈ રમતમજી બનાજી, પુરશેદજી નોયરવાંનજ કામાંજી, રસુર પેશીતનજ મેહરાંમજી મંજીબા, રસુર શેરખાણ રમતમજી મુકાં શીરજીબા, રસુર જમામ-પજી મનીચેદરજી જમામજી આશાના, નવરંજીજી માલુકજી વાડીઆ, ફરજી રમતમજી મોદી, એદલજી બહમંજી મારીમ, નયરવાંનજ મેહરાંમજી શેકરેટી, હોરમજી દાદા-બાઈ પલીડર, હોરમજી બહમંજી વાડીઆ, અરેસર ફ્રાંમંજી મુમ, અરશેદજી રમતમજી કામાંજી, મનચેરજી કાવચજી લંમડાના, તથા શેક અરશેદજી રમતમજી થલિવાલા અને એદલજી રમતમજી રીપારટર (શેકરેટીઓ) ની એક કમીટી નેમી હતી. એ કમીટીએ તૈયાર કરેલી અરજ બાહલ રાખવા ચારે આજ દીને ગીરગાંમ મધે આવલખેસ બાગમાં જરથોસ્તીઓની એક જાહેર સભા મચી હતી. મર જમશે-દજી જીજીબાઈ આરેનેટની દરખાસ્ત ઉપરથી સરનામીની પુરસી શેક ફ્રાંમંજી નયરવાંનજ પેલને આપવામાં આવી હતી. તેવજી તરફથી સભા મોખાવવાનાં કારણોના આધારે એક શેકરેટી શેક એદલજી રમતમજી રીપારટરે વાંચી સંબ-લાઓ હતો, તથા તૈયાર કરેલી અરજનો સુજરાતીમાં

તરજુમે ખીન શેકરેટી શેક અરશેદજી રમતમજી થલિવા-લાએ વાંચી સંબલાઓ, જેમાં ઉપલા નવા ધારાથી પારસી એને નડવી મુશકેલીઓના જણાયા બાદ અરજ કીધી હતી કે એ પસાર કરવા ધારેલા નવા ધારામાં એક એવી કલમ નાખવી કે પારસીઓનાં લગન તલાક બાબેનો જે ધારે છે, તેમાં મુખ્ય કરીને વિજ કલમમાં કસો ફેરફાર થાય નહિ, અને આએ નવા ધારામાં પરણવાર જોડાએ જે એકસાર કરવા ફરમાવેલું છે તેમાં એવા ફેરફાર કરવા કે જે કોઇ પારસી એ નવા ધારાના લાભ લે તો તેણે એકસાર કરવા કે હવે હું જરથોસ્તી ધર્મ પાલતો નથી, અને તે ધર્મનાં ફરમાન મુજબ લગન કરવાને મને હરકત છે. એ પ્રમાણે નો એકસાર કરવાથી તે ધણી કાંઈ સુખ્ય પારસી રહેશે નહિ, અને તે પારસીના શીરકામાંથી તલન દુર થશે. ઉપવી અરજ શેક જમશેદજી મેહરવાંનજ પલીડરની દરખાસ્ત ઉપરથી આદલ રાખી તે ઉપર શહીઓ લઈ હિંદુસ્તાંની ધારા બાંધવાની સભા ઉપર મોકલી આપવાને ઉપવી સભા અરખાસ્ત થાઈ હતી.

૧ મુખ્ય સગાચાર, તાં ૧૬ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૮-
એજ મુખ્ય મુખ્યની પારસી પંચાતનાં ફંડનાં તરફથી શેક રમતમજી જમશેદજી જીજીબાઈ, હીરજીબાઈ હોરમજી શેકના, મેહરવાંનજ ફરજી પાંડે, અરશેદજી રમતમજી પારખ અને દીનાશાજી માલુકજી પીટી તાં ૧૬ મી નવેમ્બર ૧૮૬૮ ને દીને નામદાર વાઈસરાયની કોનસીલ જોગ એક અરજ કરી એ ધારે પારસીઓને લાગુ નહિ કરવાની માગણી કીધી હતી, અને તેના રેકામાં જણાવ્યું હતું કે પારસીઓનાં ધર્મનાં ગંજનોમાં બહુવા ગણવાની તથા ગુવા પછી દોખને મટાવવાની તથા બીજી પવિત્ર કિસ્માઓમાં આવી રીતનાં પરખનાં લગેનોથી જ્યાંસુધી તેઓ પોતાનો પારસી તરીકેના હક ઓડી દેશે નહિ ત્યાંસુધી કલો ઘર બંધાવેલ તથા કુસંધે ફલાશે, અને કોખની ધર્મ સંબંધી લાગની દુખવા વગર રહેશે નહિ. વળી તેઓ પારસીની અંજુનનાં ધર્મખાતાના તર-ફથી સ્થાપી એવાં લગન તેઓ હકદાર ગણકારશે નહિ, તથા તેવાં લગનથી થયેલાં બચ્ચાંઓને અંજુનનાં ફંડ વગેરેના લાભ આપવાને અડકાવવાના ઊપાયો લેશે. એ વગેરે બીજી કટલીક અડચણ બતાવી અરજ કીધી હતી કે એ ધારે પારસીઓને લાગુ નહિ પાડવા અથવા તો તેમાં એક એવી કલમ નાખવી કે જે પારસી એ નવા લગનના ધારાને લાભ લેવા લાગે તેને તેમ વેળાએ રેજસારની આગલ તે પોતાની કોખથી છુટો પડશે એવા એકસાર કરવાની પણ રજા પાડવી.

એ સુખ્યની બીજી ઘણીક અરજઓ દેશના જુદા જુદા બાગોમાંથી નામદાર વાઈસરાય જોગ ગઈ હતી, તથા તે નાંમદારની લેલગલેલિય કોનસીલના ઘણાક સભાસદો પણ એ ધારાના અરજાની વીરુદ્ધ હતા, તેમજ સરદેશના પ્રજાએ એ બીજ ને સહિકર કમીટીની રીપોર્ટ કરવાને સોંપ્યું હતું, તે પણ એ વિષેને બચાવર રીપોર્ટ નહિ કરી શકવાથી એ બીજ પોતાની રહેલ ગયું હતું, અને ઇં ૨૦ ૧૮૭૧ ના સપ્ટેમ્બર માસમાં એમાં ઉદલકો રજાર કરી એ ધારે રકત “બહલ સમાજ” પંથવાસાએને લાગુ પાડ્યો હતો.

તા ૧૧ મી ડીસેમ્બર.

એ બુરજેલ મનિએલર કોટીએ "દીન-આયુને બચેગાં" નામની જરથોસ્તી અષ્ટાંગેનિ દીન ચિખવવાની એક ચોપડી છપાવી પ્રગટ કીધી હતી. એ ચોપડી એક રૂમતમજ નમચેલ છુછબાઈને અર્પણ કીધી હતી.

તા ૧૮ મી ડીસેમ્બર.

એ બુરજેલ રૂમતમજ કામાલએ અમદાવાદ મધે દેમાબાઈ ઈન્ટરિયરનાં દીવાનખાનામાં જરથોસ્તીઓની એક મોટી મળાની હજુરમાં "જરથોસ્તી ધર્મ" બાબે એક બાપાણ કીધું હતું. સરનશીનની પુરસ્તી એક મનચેરજ શ્રાયાજી કારંજવાલાને આપવામાં આવી હતી.

૧ "દીન-આયુને બચેગાં, (યાને જરથોસ્તી અષ્ટાંગેનિ દીન શીખવનાર) અંક ૧ લો. બાબનાર, એ બુરજેલ મનિએલર કોટી. મુબઈ મધે; યુનિયન પ્રેસમાં હાનાબાઈ રૂમતમજ રાણીનાં દીવાન પ્રગટ કીધા. ૧૨૭૮ યજ્ઞેનરી. ૧૮૬૮ ઇસવી."

એનો બીજો આંક બારે પડ્યો નથી.

૨ રાત જોરનાર, તા. ૨૬ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૮.

એ બુજ્ય એ બુરજેલએ અમદાવાદ મધે એક મજાનમાં પચાસરી અને વિષે ત્રણ બાપણ કીધાં હતાં. ઉલે દિવસે કેરનાક સાંધેએ વાંની હાલિયાં પડેના રજા બાબે કેરનાક સવાલો પુછ્યા હતા, તમા સરનશીન એક મનચેરજ કારંજવાલાએ તેમજ એક નવરોજ પેશતનજ પરીએ બાપાણકર્તાને બેપકાર બાબે હતા. તા. ૧૬ મી ડીસેમ્બર રાતે એક પેશતનજ શંચેલ વડીલા અંગેનાં ચોટી પારસી બાબુઓની એક મીનજ આગલ એક બુરજેલએ એક બાપણ કીધું અને એકાર જતની રજો બાબે ધર્મની રૂપે એક સમજ પાડી હતી.

એ પછી અમદાવાદી નીકની એક બુરજેલ રૂમતમજ કામાલ એક ગણ હતા, અને ત્યાં એક મેડસંપ્રસાદ વનજનાક રૂમતમજની દીવાનખાનામાં રાતે દિવસે મુખી જરથોસ્તીઓની મળા મરી બાપણ કીધાં હતાં. પેહલું બાપણ જરથોસ્તી ધર્મ બેપકાર, બીજું જરથોસ્ત પેશતનજ વિષે, ત્રીજું પાકમજાર વિષે અને ચોથું યજ્ઞેનરી અને વિષે હતું. એ ચારે સમગ્રમાંથી પેહલી ત્રણમાં સરનશીનની પુરસ્તી એક મેડસંપ્રસાદ રૂમતમજ વડીલને તમા ઉછીમાં એ હાલમાજ રૂમતમજને આરવામાં આવી હતી, જેએ તમા એકા બમદનાક મેડસંપ્રસાદ વડીલ અને બુરજેલ દીનચાલ મળાનાં ઉલે દિવસે બાપણ કરી એક બુરજેલને બેપકાર બાબે હતા. એ બુરજેલ એક મેડસંપ્રસાદ એક મેડસંપ્રસાદ તમા એક ત્રણ મેડસંપ્રસાદ તમા બીજા અને તેમની હજુરમાં એકારનાં બેપકારની બાબે બેપકાર એક બુરજેલએ બાપણ કીધાં હતાં. મેડસંપ્રસાદ નીકની એક બુરજેલ મુજબ ગણ હતા, અને ત્યાં પણ જરથોસ્તી મરી. તમા એકારનાં છુટી છુટી ત્રણ સમગ્રમાં મરી જરથોસ્તી ધર્મ, મેડસંપ્રસાદ, અને, પેહલું જરથોસ્તી બાબે બેપકાર કીધી બાપણ કીધાં હતાં.

મુજબી નીકની એક બુરજેલ નવરોજી આગલ હતા, અને ત્યાં તા. ૧ ડીસેમ્બર ૧૮૬૮ ને રીને અને તે પછીના ત્રણ દિવસે મુખીમાં ચાર બાપણ ત્યાંની મરી રજેરમાં કીધાં હતાં. પેહલું બાપણ જરથોસ્તી ધર્મની રીજમુરી

તા ૧૬ મી ડીસેમ્બર.

મુબઈ મધે ચોપાતીનાં પારસીઓનાં દોખમાં ચોપાતી કુંગરની પડોચા મરહુમ બાબ બુજ્યબાઈ તે મરહુમ એક અરેમર દાદીબાઈનાં વીધવાવાળા કુંગર વરના કેરનાક લોટીની જગા ને આપણાં દોખમાં એકેનિ બગતી હતી, તે મરહુમ મર જરથોસ્ત છુછબાઈ પેહલા બારેનિએ ચોપાતી દેવાતીમાં અરીદ કરી મુબઈની પારસી પંચાતનાં હંડના તરસી મહિઓના સ્વાધીનમાં આપવા પારી હતી કે આએનરે કોઈબી જુદીનિ પગેપારે તે તરફ યામ નહિ; તમા ઉપર કુંગર પર જવાને માડી થોડાને રસ્તા ન હોવાથી તે પણ બંધાવવાને ધર્મો હતો કે જઈ તમા નાતવાન જરથોસ્તીએ પણ રૂવરવેઆંગેને સેમ્પે કરવાને બની આપે, પણ તેજામાં તે નામદારનું મરહુ નીપજવાથી તેમનાં ઉમણાંમાં તેમના મહિબાદમાં એ એ કામે મુંબઈ મરી આપવાની તરેરસી પડાવી હતી. તે મુજબ એ ઉપલા જમીનના લોટી અરીદ કીધા, તમા ઉપર છેક કુંગર મુખી માડી થોડા જવાને રસ્તા એ નામદારના મહિબાદમાં મર જરથોસ્ત છુછબાઈ (બીન) બારેનિ તમા એક રૂમતમજ અને જોરખજ જરથોસ્ત છુછબાઈએ બંધાવી "મર જરથોસ્ત રોડ" ને નામે પારસીઓનાં ઉપેગને માટે મુબઈની પારસી પંચાતનાં હંડના તરસી મહિઓને આજ દીનથી સ્વાધીન કીધા, તમા માથે એ રસ્તાની તુરન વેળાની બીજી ઘટી મરામત કરવાને રૂ.૨૦૦૦ ની રકમ બેડ ચોક્કસી તમા એક બંધાવના કીધા હતા કે ઉપલા જમીનના લોટીની દર થામ ને ઉપર યામ તે મધેથી એ રસ્તાની મદા મરામત કરાવવી.

અને એકમજમાં વિષે, બીજું બાપણ સંપેર્કનાં જરથોસ્તના જનમારા વિષે, ત્રીજું બાપણ યાદબારોની રજાક વિષે, અને ચોથું આપણી પ્રબીઅ બંદગી યજ્ઞ, અલેખ, તમા હમાય-રજ્ય વિષે હતું. એ બુજ્ય એ ત્રણે દિવસે બેપકારના દેસાઈના દરજાબ આગલ એકારનાં બીજાસ મરી ત્યાં તેમને લાયકનો બાબે બેપકાર બાપણ કીધાં હતાં, તમા ઉલે રીને મુબઈ આપણી વેળાએ ચોપાતીનાં એક ખાસ મીનજ ચોપાતી પંદીસની ૧૮ મી પચાસમાં અપોનાનની રજો વિષે ને લખેલું તે ચોપાતી સદીક સમજાયું હતું.

૩ એ રસ્તાની બેપકાર નાદાર પેશતનજ કામાલ એક એક રોડ આરકે પારી તેને દરજાબ મુખી બધે છેડે નીચે મુજબ ઇંગ્લેઝ તમા મુજબતીમાં તનીએ બારેનિઃ—

SIR JAMSETJEE ROAD.

This Road
Leading to the Parsce Towers of Silence
Was constructed
In Memory of the Late
SIR JAMSETJEE JEFFRON, THE FIRST BARONET
By his Sons,
And has by them been given in charge
Of the
Trustees of the Parsce Panchayat Fund
For the use of Parsce only
19th Decr 1868 A. C.—1233 Y.—1868.

"મર જરથોસ્ત રોડ

"દોખમાં ચોપાતી કુંગર બેપકાર જવાને આએ રસ્તા મેડ
"દીનચીન નામદાર મર જરથોસ્ત છુછબાઈ પેહલા બારેનિએ

તાં ૨૦ મી ડીસેમ્બર.

મુંબઈના માજી ગવર્નર સર બાર્ટલ ક્રીમ્પરની બેઠી મીસ ક્રીમ્પર દંતકથા ઉપરથી લખેલી Old days of Deccan ની ચોપડીના શેઠ જીવજી હોરમજી માસ્ટરે ગુજરાતીમાં તરજુમા કરી તેનું "દખલુની અસલી વારતાઓ" નામનું એક પુસ્તક છપાવી પ્રગટ કીધું હતું.^૨ એ પુસ્તક હાનરેબલ બેહરામજી જીજીભાઈને અર્પણ કરવામાં આવ્યું હતું.

તાં ૨૨ મી ડીસેમ્બર.

બહમ મધે ઉદ્યોગ અને એતાવાડીનું એક માટું મંચહસ્યાંત આજ દીને નામદાર ગવર્નર સર સેમાર શ્રીક-જરાલડે ઉઠાડ્યું હતું. એ મંચહસ્યાંતને લગતી મુર્ખે ગોલવણો કરવા માટે ૪ ઇંગ્લેન્ડ, ૨ હિંદુ અને ૧ પારસી—શેઠ અરશેદજી દીનસાહેબંખાતા, અહરયાની મેનેજીંગ કમીટી નેમવામાં આવી હતી.^૨

તાં ૨૩ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૩ માઈ ૪ (ચિં) ૧૨૩૮ યજ્ઞદત્તરદી.

આજ દીને પુણ્યાં મધે મરહુમ શેઠ કાવશજી રતનજી રાંછાનાં ઉમ્મણમાં તેમનાં બેહન બાઈ શુનાંબાઈ તે મરહુમ શેઠ બેનજી દરમિંજી આસબલેમનાં વીધવાએ ૩૧૧૨૫) ધર્મખાતે આપ્યા હતા.^૩

"ની ઇઆદગારીને શાહે" કિયણનાં સાહેબજાઓએ બંધા-
"વીને ફત્ત પારસીઆનાજી બીબીઓને સાહે" મુંબઈની
"પારસીની પંત્યાએતનાં ફંડના તરસી સાહેબોને સવાવીન
"કીધાં. તારીખ ૧૬ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૮. સને ૧૨૭૮
"ઈઅબ્દરસી."

૧ "દખલુની અસલી વારતાઓ, જે મીસ ક્રીમ્પરે દંતકથા ઉપરથી બનાવીચ તેહેના તથા સર બાર્ટલ ક્રીમ્પરની કલમથી લખાએલા દીવાઆની શુજરાતી તરજુમા. સર બાર્ટલ ક્રીમ્પરની ખાસ અને ગેરેફર્યાનગી ભરેલી પરવાનગીથી. મુંબઈ, "પરીસરસ પરેસ" છાપાખાણમાં ફર્સ્ટજી અરશેદ-જીએ છાપીયો. ૧૮૬૮"

૨ રાઈમસ આર્થ ઈંડીઆ, ૨૮ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૮. જે સંઅહસન બોવા સંકારનાં નોતસંથી ગયલાં માટે વાઘેના દેશી અહરયાને સુરતનાં કલેક્ટર મીંડી. સી. હોમ્સ ઘણું અપમાન આપ્યું હતું, તથા હાનરેબલ બેહરામજી જીજીભાઈને તેા ધમકી વડીક આપી હતી. આ ઉપરથી હાનરેબલ બેહરામજીએ તે અબગદાર ઉપર પગલાં ભરવાની નોટીસ ચાહલાવી તેણે હાનરેબલ બી. એચ. એલિસને વરખે યાદી જે બન્યું તે માટે ફગમીરી બતાવી હતી.

એ પ્રશ્નજીમાં સરસા કારીગરીના નમુના માટે મહેલાં ઇના-
ચોમાં નીચલા પારસીઓને રૂપાના ચોદોનાં ઇનામ મલ્યાં હતાં:-
શેઠ બેહરામજી ઈરજીભાઈ, હિંદુશાંતની નેહીએ માટે; શેઠ નવરોજી રતનજી, રેસમનાં ગાંઘડી કપડાં માટે; શેઠ ડોશાભાઈ પંશતનજી, ચોનેરી ભરતની કોર માટે; શેઠ પીરીજી-શાહ શાપુરજી, ટેબલ કલેક્ટ બરોકેક માટે; ચેશરસ બેહરામજી ફરદીનજી (મગ/બાંત)ની કું, ફત્તર આપાકાર પ્રેસવાલાને સરસા કોતરકાં માટે.

૩ બને ભગશેદ, તાં ૨૬ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૮.

તાં ૨૪ મી ડીસેમ્બર.

હિંદુસ્તાનના નવા હક્કા ગવર્નર જનરલ અરજ આર્થ મેથો પોતાની બાનુ સાથે કલકતે આવેના અખત્યાર લેવા જવા માટે મુંબઈ આવ્યો હતો તે નામદારની બાનુ કાઉન્ટેસ આર્થ મેથોએ નામદાર ગવર્નરની વહુ મીસીસ શ્રીકજરાલડ સાથે આજ દીને મળવામ કાસ્ટલ મધે સર જમશેદજી જીજીભાઈનાં કુટુંબની મોલાકાત લીધી હતી. એ પછી તેઓએ કોટ મધેનાં મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઈ આરે-નેટવાલાં ધરમાં સર જમશેદજી જીજીભાઈ પારસી બેગંબાલંટ ઇનસ્ટીટ્યુટને લગતી નિથાલોની છોકરીઓ તથા છોકરાઓને એકઠાં કરી તેમની બેટ લીધી હતી. સર જમશેદજી જીજીભાઈ આરેનેટ, શેઠ રમતનજી જમશેદજી જીજીભાઈ અને એ બાતાંની પંચાતના અધિકારીઓએ તેમને આવકાર દઈ મધણ બતાવ્યું હતું. એ પછી તેઓ માસ ઉપર ડાવજર લેડી આવાંબાઈની મોલાકાતે ગયાં હતાં, જ્યાં તે જઈ બાનુ સાથે કેટલીક વાતચીત કીધાબાદ પાંત ગોલાબ લઈ વધાય થયાં હતાં.^૪

તાં ૨૪ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૪ માઈ ૪ (ચિં) ૧૨૩૮ યજ્ઞદત્તરદી.

મરણ—એં શોરાબજી હોરમજી રાંછ—ઉમર વર્ષ ૫૫) એં હોરમજી શોરાબજી રાંછના દીકરા. એવણુ પ્રથમ જોપેદી તથા તે પછી કંનાકેનાં કામોમાં પડેલા હતા, અને છેલ્લા ૮ માસ પર શ્રોટ રોડના રસ્તા ઉપર આદરાંતની એક ફરેમિદર બંધાવી તે તાં ૨૨ મી આપરેલ ૧૮૬૮ ને દીને પરલાવી હતી.

તાં ૨૫ મી ડીસેમ્બર.

શેઠ શોરાબજી મનચરેજી ભાગલીઆએ "સ્ત્રી માન દીપક" એજી જે હિંદુ તથા પારસી બાઈઓને માન ઉવળે એવા ઉપોગી વિચેતના મંચહનું એક પુસ્તક છપાવી પ્રગટ કીધું હતું.^૫ એ પુસ્તક ઉપર વિભાગના એડફુકસનલ ઇનસપેક્ટર મીંડી. બી. કરદીસને અર્પણ કીધું હતું.

૪ રાઈમસ આર્થ ઈંડીઆ, ૨૫ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૮. એજ રાંચે નામદાર લારડ મેથો અપરેના કમાનડર-ઇન-ચીફ લારડ નેપીઅર આર્થ મજહલા સાથે પુણે ગયો હતો, ત્યાં વતે દીને પાંતનાહર ફસ્તુર નશરવાંનજી ભમાસખજી જમાસખઆશાનાની તેમના બાઈ ફસ્તુર હોરાંજી ભમાસખ-જીની સાથે પાંતગી મોલાકાત લીધી હતી, અને ફસ્તુરજીનો એહરો, પોશાગ, તથા ફમદમામ જોઈ ઘણે પુશી થયો હતો.

૫ "સ્ત્રી માન દીપક. હિંદુ તથા પારસી બાઈઓને માન ઉવળે એવા ઉપયોગી વિચયના સંગ્રહ. બનાવનાર, શોરાબજી મનચરેજી ભાગલીઆ, શેઠ કાવશજી જમશેદીરજી રેડીગનીની ગણુલેવી ઇંગ્લેજ નિશાળનો વડો શિક્ષક. મુંબઈ, યુનિ-યન પ્રેસમાં ન્હા. ૩. રાણીનાએ છાપ્યો. ઈંડી. ૨૦ ૧૮૬૮."

	નર.	નારી.	જુમલે.
૧૧ થી ૨૦ વર્ષનાં	૨૪	૨૩	૪૭
૨૧ થી ૩૦ વર્ષનાં	૨૭	૩૧	૫૮
૩૧ થી ૪૦ વર્ષનાં	૩૭	૨૫	૬૨
૪૧ થી ૫૦ વર્ષનાં	૩૨	૨૯	૬૧
૫૧ થી ૬૦ વર્ષનાં	૩૪	૩૨	૬૬
૬૧ થી ૭૦ વર્ષનાં	૩૨	૨૯	૬૧
૭૧ થી ૮૦ વર્ષનાં	૧૧	૨૬	૩૭
૮૧ થી ૯૦ વર્ષનાં	૪	૧૮	૨૨
૯૧ થી ૧૦૦ વર્ષનાં	૦	૩*	૩
૧૦૧ વર્ષનાં	૧	૦	૧
	૪૧૫	૪૬૨	૮૫૭

એ ૯૫૭) મરણ નીચલા લઠાએ ઉપર થયાં હતાં:—

કોમ્પાયા	૧૩	બહિરકોટ	૧૪૦
કોટ	૩૬૮	ખેલવાડી	૧૨
ધોમીતમાય ..	૨૧૪	કામોદીપરા ..	૪
કેરકવાડી.....	૧૦	બેઝાંકી	૨
ગીરગાંધ	૧૦	ડુંકત રોડ.....	૧
ગોપાની	૧૪	ભીડીબતર ..	૩૭
ગાંધ રોડ.....	૧	ભાંચેખત્રા ..	૧૮
તારદેવ	૨	મળગાંધ	૨૭
ગોવાપીઆ ..	૭	મોઢ.....	૧
ખંખાત્રા	૧	પરેલ	૬
મોહનકળી.....	૧	દાદર	૧
વાલકેયર	૧	મોહીમ	૫
		વાંદરા	૩

૯૫૭

એ ૯૫૭) મરણ નીચલાં કારણોથી નિપજ્યાં હતાં:—

તાવ	૨૪૫
માનવ પુત્રે લગતાં દરદી	૧૦૯
કેકાને લગતાં દરદી	૧૦૨
લોહીવીકાર તથા નાકવની	૧૧૮
જાંઘર	૧૭
મીત્રા	૮૩
ગોવર	૭
કાંચે	૧૨
મરડા તથા પેટ	૧૨૭
રીવાયાતો આપેલાં એકો	૫
મેલ પાવરક કાપડીઆ. રોડ	૮
N. R. Ramina at the મે તંત્રને લગતાં દરદી. ૧૮	
૩ બજનગરગાંધા રોડ	

કે આરત હતી.

તરતળાં જ-મેલાં	૮૧
નહિં જણાવ્યાં કારણો	૪
આપધાન	૧૫

(૬ જેહર આઈને.

૫ કુવામાં પડીને.

૧ ગણે ફાંસી દઈને.)

આપધાન કરી મરણ પામેલાં પંદર જણામાં ૧૧ પુરુષ અને ૪ સ્ત્રી હતાં. પુરુષોમાં એક ૭૨) વર્ષનાએ પૈસા જવાથી ઘેલાવણાંની અસરમાં ગળાંમાં શંકો દઈને; એક ૨૫) વર્ષનાએ ચાર દહાડાપર બાપડી મરણ પામી તેની મગગીનીમાં, એક ૧૭) વર્ષના ઓકરાએ ધરમાં બાઈએ ધમકાવ્યાથી, અને એક ૫૦) વર્ષના બગી હાંકનારે તાવની ઝુમખાં ત્રણદેએ કુવામાં પડીને; એક ૭૨) વર્ષના કુવાછરે શરિરાંથી કંટાળી, એક ૪૯ વર્ષના કંટાછરે તથા એક ૨૭) વર્ષનાએ બાપડી સાથે કછોપા થવાને લીધે, એક ૭૫) વર્ષના બીમ બિયરાવનારે નાણાં જીઆપત થવાથી, એક ૭૫) વર્ષના શીરે છાતપણાંને લીધે, તથા એક ૭૨) વર્ષના ચોખેદ અને ૨૦) વર્ષના વિદ્યાર્થીએ કાંઈ જણાવ્યાં કારણ વગર સાતેએ જેહર ખાઈ આપધાન કીધા હતા. સ્ત્રીઓમાં એક ૭૬) વર્ષનીએ રીવાંનાંવણાંમાં તથા એક ૧૮) વર્ષનીએ ધર સંસારી મીનાકેસાને લીધે બંધેએ કુવામાં પડીને; તથા એક ૪૫ વર્ષનીએ આઠ મહીનાપર ઓકરા મરણ પામવાની મગગીનીમાં, અને એક ૨૦) વર્ષનીએ હીસ્ટીરીયાથી કંટાળી બંધેએ જેહર ખાઈ આપધાન કીધા હતા.

હુનારત, અકસ્માત, વગેરે..... ૧

(૧ પ્રાંચ પરથી પુટી પડવાથી.

૧ રેલવે તલે આવી જવાથી

૧ થોડા પરથી પુટી પડવાથી.

૧ ઠોકર લાગવાથી.

૧ ઝાડી જવાથી.

૧ કુવામાંથી પાણી કાઢતાં.)

અકસ્માતથી મરણ પામેલાં ૭ જણામાં ચાર પુરુષ અને બે સ્ત્રી હતાં. પુરુષોમાં એક ૭૦) વર્ષના પ્રાંચ પરથી ૧૮ સીડની જીઆઈએથી પડી જવાથી, એક ૨૬) વર્ષના રેલવેનાં ગાયાં તલે કચડાઈ જવાથી, એક ૭૨) વર્ષના થોડા પરથી પડી જવાથી પછડાઈને, અને એક ૭૫) વર્ષના સતતમાં પાણીના નળની પાઇપની થોડર લાગવાથી મરણ પામ્યાં હતા. સ્ત્રીઓમાં એક ૮૧) વર્ષનાં ઠોરાં કુવામાંથી પાણી કાઢતાં સખતોલપણે બોઈ કુવામાં પડવાથી અને બીજી એક ૧૦) વર્ષની ઠોસરી રીવાંની ગાસે કપડાં ડાગી જવાથી મરણ પામીઆ હતી.

વગી એજ વર્ષમાં મુંખ મળે પદ પારસાંએ નાદાર દેવાદારોની કોરડોને આમરડા મેલવવાને અરણ કીની હતી, જેમાં એક આરત પણ હતી.

ઈ ૨૦ ૧૮૬૯.

આએ વર્ષનાં “શ્રામિક ઓફ હંડીઆ” નાં કલિન-
ડરમાં મુઘળી ખીના નીચના ફેરફાર તથા વધારા મિલકત
આગલાં કલિનડરની માફજ છે.

નંદીદ સ્લોક કુંપનીએ—

આલખર મીઝ કુંપનીના અમેરિકામાં હોરમજી
પેશતનજી મોદી અને નંગીરજી હોરમજી મોદી. નંદીદ
શ્રેક્ટરીએ અને એજંટો, મેહરવાંનજી નયરવાંનજી
ભાવનગરી અને નંગીરજી હોરમજી મોદી.

કોલાયા કુંપનીનાં અમેરિકામાં નવરોજી ફરકુ-
નજી નામ વધારે છે.

કુરલા સ્પીનીંગ એંડ લીવીંગ કુંપનીના અમેરિકામાં
પરચેદજી નંગીરજી તારાચંદ.

કીઅર લાંડ કુંપનીના અમેરિકામાં મેહરવાંનજી
ફરોમજી પોડ, મેહરવાંનજી પરચેદજી ગાંધી. શ્રેક્ટરી,
મનચેરજી નવરોજી બનાજી.

યુજાત કોલેન કસીનીંગ કુંપની—શ્રેક્ટરી, શોરાબજી
પાલજી.

મોક્ષસીલ પ્રેસ એંડ જીનીંગ કુંપનીના અમેરિકામાં
નયરવાંનજી મેહરવાંનજી શ્રેક્ટરી.

ઝોરીએનલ સ્પીનીંગ એંડ લીવીંગ કુંપનીનાં અમેરિકા-
માં નયરવાંનજી માલિકજી પીટીનું નામ વધારે.
શ્રેક્ટરી, હોમજી દીનશાહ જીલા.

રાએલ સ્પીનીંગ એંડ લીવીંગ કુંપનીના અમેરિકામાં
પરચેદજી નયરવાંનજી કામાજી, પેશતનજી નવરોજી
પોલવા, પરચેદજી નંગીરજી તારાચંદ. મીલ માનેજર,
નયરવાંનજી પરચેદજી ગાંધી.

વિક્ટોરીયા પ્રેસ કુંપની ઓફ મધરાજના અમેરિકામાં
માં હોરમજી પેશતનજી મોદી. શ્રેક્ટરી એંડ ટેલ-
ર, નંગીરજી હોરમજી મોદી.

ફૂથામાં ગયલી કુંપનીએ—

સેંટરલ બેંક ઓફ પેટરન હંડીઆ—લીકવીડર,
લીમજી નમચેદજી બાટલીબાઈ.

આઈના મરચંદ ઇન્યુરજ કુંપની—લીકવીડર, મેહર-
મજી પરચેદજી ગાંધી.

યુજાત ઓફિસ કુંપની—લીકવીડર, અમુપંદી-
આરજી રૂપતમજી.

વિક્ટોરીયા સ્પીનીંગ કુંપની—લીકવીડર, મેહરવાંનજી
પરચેદજી ગાંધી.

પારસી બ્યાપારી પેટીઓમાં વધારે—

દીનશાહ દાદાબાઈ ગાંધી એંડ કુંપની.

દીનશાહ દાદાબાઈ ગાંધી.

દાદાબાઈ દીનશાહ ગાંધી.

જીવજી બહેનજી મેહતા.

હોરમજી નવરોજી મુકલાતવાલા.

નમચેદજી નયરવાંનજી તાતા.

નંગીરજી હોરમજી (મોદી).

મનચેરજી ધનજીબાઈ દાવર.

મનચેરજી નવરોજી બનાજી.

નયરવાંનજી રતનજી તાતા.

પેશતનજી નવરોજી (કાપડીઆ).

રતનજી એલજી (બાટલીવાલા).

યુરોપિયન પેટીની પારસી દલાલોમાં વધારે—

એડવર્ડ પીંગ એંડ કુંપની—મેહરવાંનજી નયરવાંનજી
(પેટ) મનજી એંડ કુંપની.

બીન ફેરર એંડ કુંપની—નયરવાંનજી માલિકજી પીટી.

વાસમોર સ્પીન એંડ કુંપની—શોરાબજી જીબાઈ.

જી. એફ. પીલ એંડ કુંપની—દાદાબાઈ, રતનજી

(ડાહ્યા) એંડ કુંપની.

સ્પેનસર શાહ એંડ કુંપની—ચાપરજી જીવાજી (વાહા).

તા ૦ ૧ લી જાનવારી.

રોજ ૧૨ માં ૫ (કે) ૧૨૩૮ યજ્ઞજરદી.

મરણ—અરેશર લીમજી બનાજી—ઉમર વર્ષ ૫૫)

શ્રેક લીમજી કાવજી બનાજીના ખીન દીકરા. એવજી પ્રથમ
૫૦ સં ૧૮૪૨ માં અતરેની બાએ બેંકના ફરકે આસી-
સ્ટે હતા. તે પછી ૧૮૪૪ થી તે ૧૮૪૭ સુધી પોતાના
નાપલા બાઈ શ્રેક દાદાબાઈ સાથે “અરેશર એંડ દાદી
લીમજી બનાજી” નાં નામથી મેચરસ બ્રાએન્ટ નાઈલિસ
એંડ કુંપનીના દલાલ થયા હતા, તેમજ એજ મુલત સુધી
શ્રેક શોરાબજી નંગીરજી દાદીશ્રેક સાથે “અરેશર લીમજીની
કુંપની” ને નામે મેચરસ બ્રેન નાઈલિસની કુંપનીની તથા
ખીજી પેટીઓની દલાલી કરતા હતા. એ પછી ૧૮૫૦
થી મીંડ કલેમંટ કો તામના હંબ્રેજ સાથે “કલેમંટ કો એંડ
કુંપની” નાં નામથી લીકાંડિઆનું તથા કમીચન એજંટનું
કામ ચાલુ કર્યું, અને મીંડ કલેમંટ ૧૮૫૬ માં નીકલી
જવાથી તેજ શાંકની તા ૦ ૧ લી જુલાઈથી એવજી એબ્રાએમ
“અરેશર લીમજીની કુંપની” નાં નામથી તે લીકાંડિઆનું
૧૮૬૦ સુધી ચલાવ્યું હતું.

તા ૦ ૩ જી જાનવારી.

રોજ ૧૪ માં ૪ (ચે) ૧૨૩૮ યજ્ઞજરદી.

આજ દીને મરહુમ બાઈ આવાબાઈ તે શ્રેક અરે-
શર બહેનજી શ્રેકનાં પછીઆંતીનાં ઉમરમાં તેવજીના

તા ૦ ૨૮ મી જાન્યુઆરી.

રોજ ૬ માલ ૫ (ચિ) ૧૨૩૮ ૫૫૬૫૨૮૧.

મશુલ-હોરમજી રતનજી બાએઆ-ઉમર વર્ષ ૫૭-એવલુ પ્રથમમાં પોતાના બાઇએ ચોથા ચોરાવજી અને નચરવાંનજી સાથે એડન, પંજબ, નાગપોર, વગેરે દેશોમાં આવે દુકાનને ખરેખરે મૂલ માલ લઈ જઈ જતે પેલી આવતા હતા. તે પછી ૬૦ મ ૧૮૪૮ થી નીમમ તથા નસીરાબાદ આવે દુકાન ઉઠાડી હતી. એવલુનું મશુલ મુબઈ મધે નીપજઈ હતું.

તા ૦ ૨૮ મી જાન્યુઆરી.

મુબઈની પારસી ચીફ માસ્ટીચાનીઅન કોરેટના બે ડાયરેક્ટર ચોથા હોરમજી હોરમજી ચોથા અને જીમીરજી હાદાબાદ તારાપોરવાલાએ પોતાના એકા હોડવા. થી તેમની જગા પર નામદાર મરકારે ચોથા નચરવાંનજી માણેકજીવીટી અને મેહરવાંનજી માણેકજી ચેકનાને નેમ્યા હતા.

અમદાવાદના ડીપ્ટીકેટ ડેપુટી કલેક્ટર ચેક માણેકજી કાવજી એડન નામદાર મરકારે ભરખના ડેપુટી કલેક્ટર નેમ્યા હતા.

તા ૦ ૨૯ મી જાન્યુઆરી.

અતરેનાં લક્ષ્મી આતાના અનકી આસીઅંદ મરજ. પન રસમજી મેહરવાંનજી પારમે લક્ષ્મી નોકરીમાં બાર વર્ષ પુરાં કીધાથી તેમને "મરજવા" ની પદવી મળી હતી.

તા ૦ ૩૦ મી જાન્યુઆરી.

ચેક પાલજી નચરવાંનજી ખંખાતાએ પોતાનાં પારસી પ્રીટિંગ પ્રેમમાંથી "મુબાઈઆ" નામનું એક માસીક ચોપાનું છાપ કરવા માડ્યું હતું.

તા ૦ ૩ જી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૧૫ માલ ૫ (ચિ) ૧૨૩૮ ૫૫૬૫૨૮૧.

મશુલ-જમશેદજી અરજેદજી ધનજી મેહતાના-ઉમર વર્ષ ૫૧-ચેક અરજેદજી એદનજી ધનજી મેહતાના જિન દોરા. એવલુ ૬૦ મ ૧૮૩૯ માં ચોથા વીકાજી તથા પેયનજી મેહરજીની મોમીમાં હેરાબાદ આવે ગયા હતા. તે પછી ૬૦ મ ૧૮૪૮ માં મરકારે પેડી બાગાથી પાડા.

૧ મોમે જરમેંડ જમેંડ, ૨૮ મી જાન્યુઆરી ૧૮૬૯.

૨ મોમે જમેંડ, તા ૦ ૪ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૯.

૩ એ મોખાનયું મર વર્ષ મુબી ચાનયું હતું, અને તેના અખીતની તરીકે પ્રથમમાં ચેક ધનજી અરજેદજી મીટ-તરી, અને તે પછી મીકેંડ મુબી ચેક ચોરાવજી બદલનજી પેદાનજી મરકારે હતા.

૪ હેરાબાદના ચેક રાંધનજી અરજેદજી ડુનદી (નચર રાંધનજી નંચ) તથા ચેક પેદાનજી અરજેદજી ધનજી મેહતા, મુરનીના પાયા.

મુબઈ આવ્યા હતા. બાર વર્ષના અરજામાં હેરાબાદ આવે મુબઈ અમીર ઉમરવા તથા અમલદારોમાં ગ્રામી વીધાંન કીધાથી ૬૦ મ ૧૮૫૧ માં તે બેનાના નીજમનાં રાજ્યના દીવાન નવાબ શીરાજ ઉત મુબકે એવલુને પોતાની નોકરીમાં મોકલાયા હતા. તે પછી ઉપના દીવાનના બિજા નવાબ મર આકારજી બાદુરને ૬૦ મ ૧૮૫૩ માં નીજમનાં રાજ્યની દીવાનગી મળી ત્યારે તેણે પણ એવલુને પ્રથમમાં પોતાના મદદગાર અને તે પછી પોતાના ખાનગી ચેફટીનિ એલો ૩૧૫૦૦ ને દરમાયે આપ્યો હતો. તે પછી ૬૦ મ ૧૮૬૭ માં એવલુ નીજમ મરકારની નોકરી છોડી પેનથન લઈ મુબઈ આવી વસ્યા હતા અને મશુલ પણ હિંચાં પામ્યા હતા.

તા ૦ ૫ મી ફેબ્રુઆરી.

આજ દીને મરકાર ચેક જમશેદજી અરજેદજી ધનજી મેહતાનાનાં ઉમરમાં તેમનાં બેચીએ ૩૫૭૧ ધર્મ આતાએમાં આવ્યા હતા.

તા ૦ ૧૦ મી ફેબ્રુઆરી.

અતરેની મોમી મેંકેને લગભગ ૩૧૨૪૦૦૦૦ નું કરજ ધવાથી અને તે અદા નહિ કરી ચકવાથી મેંકેને વહીવટ બંધ કરવાનો તેના બાગીદારોએ હુકમ કર્યો હતો, અને કેટલાક બાગીદારોએ ધંધલાડ ચેફટી ઓફ રોટને એ મેંકેના માથા વહીવટ બાબે ફરીઆદ લખી મોકલવાથી મેંકેના વહીવટ મેંબંધી તલામ અને પુલપરજ કરી રીપારટ કરવાને ચેફટી ઓફ રોટના ફરમાવાથી હિંદુસ્થાનની મરકારે એક આમ ધારે પગાર કરી મર ચારલમ નંચમન, મીંક મેકમેંડ નેચલીન અને મેનર ને. ને. મેકીનીયું એક કમીયન મુકર કીધું હતું. એ કમીયને તા ૦ ૧૦ મી જુન ૧૮૬૮ થી અતરેના રાઉનહાઇમાં પોતાની મેંકે ચેક કીધી, અને બધી મળી ૨૯ મેકમાં ૭૧૧ શાદીઆ તથાચાં.

૫ મુબઈની પારસી પંચાતની રેંડની અવંત ૧૮૨૫ ના હીસાબની ચોપડી.

૬ મુબઈમાં એ કમીયને તથાચેના ૭૧ શાદીઆમાં નીચના ૨૦ પારસીઆ હતા:—

ચેક અરજેદજી રસનજી પારખ, રસનજી જમશેદજી હજીબ, શાપુરજી હજીબ વાઘા, ખરજોરજી રસનજી મીસ-તરી, મેડોરજી હોરમજી કામાલ, મેડોરજી રસનજી પાંડે, જમશેદજી રસનજી મોદી, હોરાબાદ ધનજીબ મુબી, ચોરાવજી જમશેદજી હજીબ, બકમનજી અરજેદજી કામાલ, ચોરાવજી મેડોરજી કીલના, રસનજી હાદાબાદ પંચિયા, શાપુરજી ધનજીબ બારસીવાલા, હાદાબાદ મેડોરજીબ બનાલ, ધનજીબ રસનજી પટેલ, હાદાબાદ માણેકજી લીમન, બકમનજી રસનજી કામાલ, હોરમજી નરોજીબ મુકલાવાલા, મેડોરજી રસનજી હાદાબાદ, હોરમજી અરજેદજી હાદોર.

એ કમીયનના ફરમાથીઆ તરીકે નામદાર અરજારના હોકમથી ચેક નરોજીબ રસનજીને નેમ્યા હતા.

તથા તા. ૯ મી નવેમ્બર ૧૮૬૮ થી લંડન મધે ૯) બેકેટા ક્રી ૧૨) શાક્ષીઓ તપાસ્યા, અને આજ દીને પોતાની રીપોર્ટ નામદાર મુદ્દાર ઉપર મોકલ્યો હતો, જેમાં બેકેટા વહીવટ ઉપર ધુણેક નુકસાનોનો ઉલ્લેખ કરવા બાદ તે બાગવાનાં નીચનાં છ કારણો બતાવ્યાં હતાં.

૧-૧૮૬૩ નો ૧૦ મો આક્ટ જેની રહે આગલા આક્ટ મધિની કેટલીક બંધીઓનો છુટકારો થયો હતો, અને તેથી બેકેટા નુકસાનકારક વહીવટ કરવાની છુટ મળી.

૨-પોથીં મનનાં અને હલકી નીતિના શેકરેટરીઓએ એક દેશી ડાએરેક્ટર મી. ૦ પ્રેમચંદ રામેચંદની મુલાકાતે પ્રમાણે ચાલી ઉપલા આક્ટમાં આપેલી મનાનો ગેરઉપયોગ કીધો.

૩-બેકેટા તવારીખની પેહલી અને બીજી મુદતમાં પ્રેસીડેંટો અને ડાએરેક્ટરોએ (ચોડા સીવાય) બેકેટા અને તેના શેકરેટરીઓ ઉપર પુરતી તકેદારી અને કબજો નહિં રાખ્યો, અને બેકેટા વહીવટ કેમ ચાલે છે તેની ખબર રાખવાની પોતાની ફરજ બજાવતાં બેરકાર રહ્યા.

૪- નહિં ધારેલા જુરા વખતને લીધે, કેન્ડે વેળાએ બેકેટાએ જોડાપણા દરેક જાણે મોહુએવી વાપડની હતી તે નહિં વાપડી.

૫-પ્રેસીડેંટ અને ડાએરેક્ટરો બેકેટા વાવવાની રીતથી વાકેફગાર નહિં હતા, અને મુબંઈ બેકેટા મરખાં ખાતાના કારબાર આવા બારીક મરખાં મજાવવાને તેઓ નાકાબંદ હતા.

૬-ધારા મુબંઈ મનજીત મુલાકાત અને મદદની ગેર હાજરી હતી.

તા. ૧૧ મી ફેબ્રુઆરી.

શેક કાવચળ નંબીરજી રેડીમન્ટોએ મુબંઈ મધે ચોડાંડોની મરત વેળાએ મરથ આરખી ચોડાના છતનારને પોતાનાં નામની એક "પર્થ" દર શાન આપવા માટે આજ દીને ૩૫૪૦૦) ની રકમ "મિત્રોએ રૂફ કલખ" ને ભેટ આપી હતી.

૧ જાને જાન્યુઆરી, તા. ૧ લી માર્ચ ૧૮૬૯.

એ રકમ "રૂફ કલખ" પાંચ રકાની સરકારી નોટમાં રેકો તેનાં બ્યાનના ૩૨૫૦) ની એક "પર્થ" દર શાન બેરક મુજબ મરત છતનારને શેક કાવચળનાં નામથી આપવાનો બંદોબસ્ત કીધો હતો. એ બાદ એ નોટ ચાર રકામાં બદલાયાથી તે પર્થની રકમ ૩૨૦૦) ની કીધી હતી. ૧૮૭૪ ના એમે નામનાં રૂફ કલખ તરફથી શેક કાવચળને સુચના થાઈ કે તેવલુની આ નોટનું બ્યાન બાકુ આવવાથી નો તેવલુ પરવાનગી આપે તે એ ૩૫૦૦) થાંધી માંથી પાંચ રકમની શોમે એક "રેસ-રેડ" પાંચે અને તેનું બાકુ ૩૫૦૦) બેરકથી જેથી તેવલુનાં નામની બેરકથી પર્થ ચોરી રકમની થાયે. શેક કાવચળએ એ સુચના પ્રમાણે ચાલવાની ના પાડી કે અચરજો તે જોગપર મરત નહીં થાય તે એ રેડાં તલન

તા. ૧૨ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૪ માહ ૫ (ચિ. ૧) ૧૨૩૮ વર્ષનરકી.

મરથ—ખરચેજી મનચેરજી સોબેદાર—ઉમર વર્ષ ૫૪) શેક મનચેરજી નવરોજી સોબેદારના દીકરા. એવલુ ૪૦ મ. ૧૮૩૬ થી અતરે મરકારી તથા બ્યાપારીઓનાં વાહણોના કુબાચનું કામ કરતા હતા. મેથરમ કીધી, આહમ, મેથર વગેરે અતરેની પેહલે વાંચેની ઇંગ્રેજ પેહલીઓ મારકેટ આવાતાં વાહણોના એવલુ કુબાચ હતા, અને એ ધંધામાં ચારી કુનેહ તથા અનુભવ મેલવાથી વખાણાઈ ગયા હતા. એઓની કુબાચની પેહલી હજી એઓનાં ફરજો "ખરચેજી મનચેરજી મનચ" ને નામે ચલાવે છે.

તા. ૧૩ મી ફેબ્રુઆરી.

દમુર એરચળ શોરામજી મેહરજી રાંણાએ અમલ હુજવરજી ભાપાના મોલિને બાબખંદ ગોક્ષી તેના પેહલવી ઉચ્ચાર તથા મુજરાતી અર્થ સાથે બતાવી તેનું શીખા છાપા પર "હુજવારજી અને પેહલવી ફરહંગ" નામનું એક પુસ્તક છપાવી પ્રગટ કીધું હતું.

તા. ૧૪ મી ફેબ્રુઆરી.

શેક ખરચેજી મનચેરજી કામાજીએ આજ દીને ફરંમજી કાવચળ હિન્દીરકુશમાં ફક્ત પારસી મોરતોની મીજલમ આગલ જરૂરોતી ધર્મ ઉપર એક વાએજ કરી મંજાલી હતી.

નકાનું તથા બેકેટા પડે. માટે ગમે તે બ્યાને પણ સરકારી નોટનું રાખવાને આશર કીધો હતો. એ પછી બેરકી બાકુ રૂફ કલખ "વેરરરન ઇડીઆ રૂફ કલખ" નાં નામમાં બદલાઈ અને શેક કાવચળ વાલી નોટ પણ તેને સ્વાધીન થાઈ, જેનાં બ્યાનમાં કેટલીક રકમ કલખનાં રકમોથી બેરકી તે દર શાન બેરક મુજબ મરત છતનારને "કાવચળ બંદોબસ્ત પર્થ" નાં નામથી ઇનામ આપવામાં આવે છે.

૨ એવલુના એક બાઈ શેક હાસાશ મનચેરજી સોબેદાર પણ અતરે આગલા વખતમાં એક બેરકીના કુબાચ હતા. એમના બાવા શેક મનચેરજી નવરોજી અતરેની કસ્ટમમાં સોબેદાર હતા.

૩ "હુજવારજી અને પેહલવી ફરહંગ. છપાવી બાકેર પાડનાર, એરચળ દમુર શોરામજી મેહરજી રાંણા. છપાવી છે બાકુ હરશેક રૂફકેકે એઓનાં છાપાખાનાં. અને ૧૨૩૮ ઇ. ૧૨૩૮ વર્ષનરકી.

૪ જાને જાન્યુઆરી, તા. ૧૮ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૯.

એજ મુજબ એજ જોગપર બીજી વાએજ તા. ૨૧ મી ફેબ્રુઆરી તથા ત્રીજી વાએજ તા. ૩ મી માર્ચ ૧૮૬૯ ને દિને તથા ચોથી વાએજ તા. ૨૧ મી માર્ચ ૧૮૬૯ ને દીને તથા પાંચમીવાર તા. ૪ થી આપરે ૧૮૬૯ ને દીને પારસી મોરતોની મીજલમ આગલ એજ બાબ ઉપર કરી મંજાલી હતી.

તા ૦ ૧૫ મી ફેબ્રુઆરી.

સુબધીના પ્રખ્યાત પાદશી રેવરંડ ડૉક્ટર જન લીક્સન, ડી. ડી. કે જેમને આ દેશમાં આપ્યાને આજે બરાબર ૪૦ વર્ષ પુરાં થયાં અને એ દરમિયાન આ દેશના લોકોનો મુખાર કરવા વિષે તેણે ઘણી બારી મેલનત લીધી હતી, તેની વાદ્યારીમાં અતરેના મુખથી માતા લોકોએ આજ દીને ટાઈનહાલમાં નામદાર ગવર્નર ઝર સેમીર શ્રીજનરાલ-ડનાં પ્રમુખપણાં હેકલ જ્ઞેહર મળ્યામાં બેગા મળી એક માન પત તથા રૂપાંનો "માનવર" બેટ આપ્યો, તથા રૂ.૭૦૦૦) ને આમરેતું એક ફૂડ કરી તેતું બ્યાન એ વિદ્વાનને તેની દેવાથી મુખી આપવાને અને તે બાદ યુનીવર્સીટીમાં ફાઈલા-લોજીના અધીઆમમાં વાપડવાનો બંધાવત કીધો હતો.

૧ રાઇમસ ઓફ ઇંગ્લીશ, ૧૭ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૯.

ડૉક્ટર લીક્સનને બેપ્સ માનવત તથા રેડીસાનીઅલ આપવા માટેની સર્વે ગોઠવણ કરવાને અતરેના પેહેલે વાધેના ૪૮ ઇંગ્રેજ, ૧૦ હિંદ, ૨ મુસલમાન, ૧ પાકી, અને ૬ પારસી (ઝર જમરેલ લલખાઈ બારોનેર, થોડા શંખલ નશરવાંનલ પટેલ, ખરોદલ કાવશલ આરાયનર, ડોશાબાઈ શંખલ કરાકા, ચાલિકલ ખરોદલ સરા, અને થોરાખલ શાપુલ ખગામી) મહેસાની એક કમીટી નેમાઈ હતી. એ કમીટીની ખારતે રેડીસાનીઅલ કરી (૩૨૭૦૪) બરાબા હતા, ને મધે રૂ.૧૭૭૬૨) ઇંગ્રેજોના, રૂ.૪૨૧૭) હિંદુઓના, રૂ.૧૨૫૦) પાકીઓના, રૂ.૫૬૦) મુસલમાનોના, રૂ.૩૦) પારસીઓના, અને રૂ.૨૦૪૫) નીચે મુજબ પારસીઓના હતા:—

(૩૫૦) અરદેશ હોરમજલ વાડીઆ. (૩૨૫૦) થોરાખલ શંખલ પટેલ. (૩૨૦૦) હાનરેખલ મેહરાંખલ લલખાઈ. (૩૧૫૦) શંખલ નશરવાંનલ પટેલ. (૩૧૦૦) ઝર જમરેલ લલખાઈ બારોનેર, ચાલિકલ ખરોદલ સરા, થોરાખલ શાપુલ ખગામી, ધનલખાઈ શંખલ પટેલ. (૩૫૦) ખરોદેલ કાવશલ આરાયનર, ખાનખાઈ ૫૬ખલ પેશતલ, ડોશાબાઈ શંખલ કરાકા, શાપુલ રૂસતખલ મીસતરી. (૩૨૫) હોરમજલ બડખન વાડીઆ, પેશતલ રીનશાલ સેવીરીયર, ખરોદેલ રૂસતખલ કાખાલ, થોરાખલ પેશતલ શંખલ, મેહરાંખલ નશરવાંનલ બાપનગરી, મેહરાંખલ શંખલ મેડે. અરદેશ શંખલ મુર, જમરેલ ધાનજીલ કાપડીઆ, ખરોદેલ થોરાખલ નારશાલ, ધારાખાઈ નવરોખલ પ્રોફેસર, પીરોનશાલ મેહરાંખલ મેલના, એમ. એ. થોરાખશાલ ડોશાબાઈ મોનીવાળા. (૩૨૦) નાનાખાઈ રૂસતખલ ચીંબીના. (૩૧૫) મેહરાંખલ હોરમજલ કાખાલ. (૩૧૦) હોરમજલ પેશતલ શંખલ.

એ રૂ.૨૦૦૦) મધીથી ખરમખાર કર્યાં પાકી રૂ.૩૭૫૦૦) ની સરામી નોર લઈ તે તા. ૨ લ માર્ચ ૧૮૭૦ ને રીને મુખબની યુનીવર્સીટીમાં "લીક્સન રાઇમસલેકન લેક્ચર-શીપ" સ્થાપવા માટે આપી હતી, અને તેતું બ્યાન ડૉક્ટર લીક્સનને તેમની દેખાતી મુખી યુનીવર્સીટીએ આપવા બાદ તેવલ તા. ૧ રી ડીસેમ્બર ૧૮૬૫ ને રીને ૬૬ થયા ૧૭ી ને ડેવની લેક્ચરશીપને માટે વાપડવામાં આવેલ.

તા ૦ ૨૨ મી ફેબ્રુઆરી.

અતરેની છ. આઈ. પી. રેલવેની થોલાપુરથી આવતી એક ટ્રેન ગઈ તા ૦ ૨૫ મી જાનેવારીની પાછી રાતનાં બે વાગે ખંડાલાથી તે ઉડડયા પછી બોરધાતાનાં "શ્રીવરમોજ રેલવે" મુખી ભવ ભરેલી જહાઝથી ઘોડી આવી ભ્યાં ઉભી રહેલી જોઈએ તેથી આગલ ધમી છેક છેડા મુખી જમને નીચે પડી ગઈ હતી, જેથી એક પેહલા વર્ગની, એક ખીજ વર્ગની, અને ત્રણ ત્રીજ વર્ગની ગાડીઓના ફુડડા ધઈ ગયા, તથા ૧૬ ઉગાર્યો માર્ચી ગયા અને ૪૨ જણા ધામિત થયા હતા. આ ઉપરથી નામદાર ઝરઝરે એ હોનારત કેમ ધાઈ તેતું કારણ થોધી કાઢવા, તથા રેલવેતું કામ ઉગાર્યોના જાનની મલાંમતી સાધે માલે તે માટે કેવા ઉપાયો લેવા તે વિષે રીપોરટ કરવાને આગેકેટ જનરલ, રેવીન્યુ કમીશનર, અને ખીજ સાર ધંચેન ઇન્જિનેર તથા થોડા ડાયાબાઈ ફોરમલ કરાકા મજી માત મહેરમોતું એક કમીશન મેમ્બુ હતું.

તા ૦ ૨૭ મી ફેબ્રુઆરી.

ભરૂવાલા થોડા ધારાશાહ રૂમખલ દલાલે "પોલ અને વરછનીયા" નામનાં રૂ.૫ વાર્તાનાં એક પુસ્તકનો ઇંગ્લેંડમાંથી યુગરાતીમાં તરજુમા કરી તેતું એક પુસ્તક લખાવી પ્રેસ કીધું હતું.

તા ૦ ૨ છ માર્ચ.

રોજ ૧૨ માઈ ૭ (૩૦) ૧૨૩૮ વનરેલરી

મરણ—નશરવાંનલ પેશતલ વકીજ, મુરતવાલા—
ઉમર વર્ષ ૧૨) મુરતવાલા થોડા પેશતલ કાલાબાઈ વકી-લના ખીજ કીકરા. એવલ મુરત મધે મનદી વકીજની પરીક્ષા પમાર કરી ત્યાંજ વકીજાતનો ધંધો કરતા હતા. તે વકી હિં ૨૦ ૧૮૩૦ માં આપનાં મરણ પછી થોડાક બાપાર પલુ ચકાવતા હતા. ૧૮૫૨ તા ફેબ્રુઆરી માસમાં એમેએ સીમર "લવજ ફેમીલી" સુબધી ખરીદ કરી મુરત, ખંખાન,

૨ રાઇમસ ઓફ ઇંગ્લીશ, ૨૪ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૯.

એ કમીશને આપરેલ પાકમાં પોતાનો રીપોરટ ઝરઝર નેમા કીધો હતો તેમાં એ હોનારતનું કારણ "એક" લખ-વામાં તથા જીનલન "લીસ" કરવામાં ગજબતી તથા દવતી ૧૫ને પાના બાર રેતી ખરાખર નહી નાખવાનું જણાવ્યું હતું, તથા હવે પછી એની હોનારત નહી અને તે માટે કોલેક્ટ કીખતી સુચનાંઓ કીધી હતી.

૩ "પોલ અને વરછનીયા" (એજ નામની સેન્સીવર-ની બનાવેલી એક રૂબ રૂ.૫ વાર્તાનાં ઇંગ્લેંડ નાનાનર બેપરથી) યુગરાતીમાં નાનાનર કર્યાં, ધારાશા રૂસતખલ રોજ-મુખ, મોમે રોજીન પ્રેમમાં મુશ્કેલ મધ પ્રસિદ્ધ થયું.

૪ મરકુમ થોડા બડખનલ તથા થોડા મેહરાંખશાહ, ખર-નેરલ, રીનશાહ, અને હોરમજલ નશરવાંનલ વકીજના બાપ.

ગોધા તથા મુંબઈ વચ્ચે ઈંદ્ર સં ૧૮૬૧ મુંબઈ ફરતી કીધી હતી. મુરત મધે એવો એક આગેવાન વ્યાપારી તથા શેઠરી હતા. ૧૮૫૨ માં રોડેલ મધે અંગ્રજીનનાં ઉચ્ચ-રાતનું દાખમું બંધાવવાની એવણે આગેવાની લીધી હતી, તથા મુરતની પારસી પંચાતનાં ધર્મનાં ફંડના એવણે ૧૮૪૧ થી એક કારોબારી તથા કેટલુંક સુધી પ્રમુખ હતા.

તાં ૪ થી માર્ચ.

આજ દિને મુરત મધે મરહુમ શેઠ નશરવાંનજી પેશતનજી વકીલનાં ઉમણાંમાં મુરતનાં તેમના બાવા મરહુમ શેઠ પેશતનજી કાલાબાઈ વકીલનાં કદમી આતશબેહરાંમાં વક્તનાં ફંડમાં ઘટાડો થવાથી એક નવું ફંડ ઉઘું કીધું હતું; અને તે મધે મરતારનાં વીધવા બાઈ હમોબાઈએ ૩૨૦૦૦), બાઈએ શેઠા રતનચાહ અને મોટાબાઈ પેશતનજી વકીલે ૩૨૦૦૦), દીકરાએ શેઠા બહમનજી, બેહરાંમચાહ, અને બરભરજી નશરવાંનજી વકીલે ૩૩૦૦૦), તથા બરિજીએ શેઠા અરેમર, કાપચચાહ, તથા ફરમિજી રસતમજી વકીલે ૩૫૦૦) મલી ૩૫૦૦) બરાબા હતા. એ ઉપરાંત બીજા ૩૪૫૪) ધર્મઆતાઓમાં આબા હતા.

તાં ૫ મી માર્ચ.

શેઠ ૧૫ માઈ ૧ (ઈંદ્ર) ૧૨૩૮ યજ્ઞેશ્વરી.

મશુ—નાનાબાઈ નવરોજી શેઠના—ઉમર વર્ષ ૭૫) શેઠ નવરોજી શેઠાબજી શેઠના બીજા દીકરા. એવણે ઈંદ્ર સં ૧૮૧૩ માં પોતાના બાપનાં મરણ બાદ પોતાના વડા બાઈ શેઠ નશરવાંનજીની સાથે પરચુરણ વ્યાપાર કરતા હતા. તે પછી શેઠા ધનજીબાઈ અને કેપંચર નશરવાંનજી બનાજી તથા પાલણજી ફરમિજી શેઠના સાથે ભાગમાં બંધનજી બાઈ નાનાબાઈની કું'૦' ને નામે ચીનનાં વ્યાપાર ચલાવતા હતા, તથા તે માટે ૧૮૨૦ માં "રાયલ ચાર્ટર" નામે એક મોડું વાહણ પણ ખરીદ્યું હતું. એ બાદ ૧૮૨૪ માં ભાગલાએથી છુટા પડ્યા હતા, અને લાંબી સુદત સુધી એકાંત જીંદગી ગુજરી હતી.

તાં ૫ મી માર્ચ.

મુંબઈની હાઇ કોર્ટને એક લાવકીવાસો જ્ઞડજ સર જોસફ આરનોલ્ડ કે જેને છેલ્લાં ૨૫ વર્ષનાં અરસામાં આ રેશના લોકો સાથે ઘણી ધીન તથા મોત્તાચારી રાખી ઇન્-માફનાં કામમાં આપણપાતવણું સાથે ડાહવણ અને રહેમદીથી બનાવી હતી, તથા પારસી લોક કમીચનનાં અરનચીલ તરીકે આપણા મોકોને ઘણી કીમતી મદદ કીધી હતી, તે નામદાર પોતાનો ઓરો છોડી પોતાને વતન જનાર હોવાથી તેને આ રેશના વતનીએ તરફનું એક માનવત્ર આપવાનો ડોગવ

કરવાને અતરેના આગેવાંન અહરચોની એક મળા આજ દિને "મળગાંમ કાચલ" માં સર જમશેદજી જીજીબાઈ આરેનેનાં પ્રમુખપણાં હુકમ મલી હતી. આ વેળાએ મુર્વેનાં એકમતથી એવા ડોગવ થયો કે નામદાર સર જોસફ આર-નોલ્ડ તરફ આ મળા પોતાનું ધરતું માન તથા એ નામ-દારની માએધીય તરીકેની લાએકી તથા ઉતમ ગુણો વિષે ધણું ઉચું મત ધરવેલે અને ડોગવ કરેલે કે "એ નામદાર આએ રેશના કીનારો છોડે તે આગમજ તેને રેશીએ તર-ફનું એક માનવત્ર આપવું, તથા તેની ચાદચારી રાખવા માટે એક ટીપ ઉભી કરવી." આ માટેની મુર્વે ગોઠવણો કરવાને ૭ દિંડ, ૨ સુચમમાં, અને ૧ પારસી (સર જમ-શેદજી જીજીબાઈ આરેને, શેઠા રસતમજી જમશેદજી જીજીબાઈ, ફરમિજી નશરવાંનજી પેલ, હાનરેબજી બેહરાંમજી જીજીબાઈ, કેપંચર હોરમજી આલપાધવાના અને દાદા-બાઈ નવરોજી પ્રોફેસર) અહરચોની એક કમીટી ડેડવી મળા બરખાસત થાઈ હતી.

૨ જાને જમશેદ, તાં ૮ મી માર્ચ ૧૮૬૯.

એ માનવત્ર તાં ૨૮ મી આપરેલ ૧૮૬૯ ને દીને સર જોસફ આરનોલ્ડને રેશી શેઠીચાએનાં એક ઉપુરેશને હાઇ કોર્ટમાં જઈ આપણું હતું. સર જમશેદજી જીજીબાઈ આરેનેટે તે પ્રદેશ અવાલે વાંચી ચંબલાણું, જેમાં જણાણું હતું કે તે નામદારની યાદગારી રાખવા માટે રેશીએએ એક રૂંડ જીવું કીધું, જેનાં બાજમાંથી મુંબઈની યુનીવર્સીટીમાં તે નામદારને નામની એક સ્કાલરશીપ ૧૨ શાલ આપવામાં આવશે. એ સુખ્ય તે રૂંડમાં બરાબસ ૩૬૦૦૦) ની સર-કારી નોટ લઈ તે તાં ૬ મી જાનેવારી ૧૮૭૧ ને દીને યુનીવર્સીટીમાં આપી તેનાં બાજમાંથી ૧૨ શાલ એલ. એલ. બી. ની પરીક્ષામાં અટતા આવનાર વિદ્યાર્થીને સર જોસફ આરનોલ્ડને નામની સ્કાલરશીપ આપવાનો બંદાબરત કીધો હતો.

એજ સુખ્ય સર જોસફ આરનોલ્ડની યાદગારી માટે એક કાચાજ જંગોરજ રેડીમનીએ અતરેની રકાડીશ આર-શેજનાં રૂંડમાં નીચકો ૫૫ લખી ૩૫૦૦) ની પાંચ રકાનાં બાજની સરકારી નોટ લેતા આપી હતી કે તેનાં બાજમાંથી ૧૨ શાલ એ રકા ન્યાએધીયની શાખગરેલે દાઉડ આશરે-જનાં ઉકરંએને ખીલાઈ ખવાડી.

To

THE SECRETARIES, SCOTTISH ORPHANAGE SOCIETY.

Gentlemen,—I have the pleasure to enclose you a Government promissory note for Rs. (500) five hundred, of five per cents, bearing interest from 28th February 1869, on the ^{basis} ~~basis~~ interest of which you will oblige me by spending year after year, on the anniversary of Sir Joseph Arnould's birth-day, in sweetmeats for the children of the Orphanage under your charge, to prosero some trifling permanent reminiscence of the career amongst us of a Judge whose arduous duties have been discharged to the universal satisfaction of the com-munity.

I am, &c.

COWASJEE JEKANGHIER READYMONT.

Bombay, 11th March.

૧ ગુજરાત મિત્ર, તાં ૭ મી માર્ચ ૧૮૬૯.

તા ૨૦ મી માર્ચ.

મુલતી પામેનાં મીંગલપોર મામમાં ત્યાંવાળા એ કામગીરી કરીએ મુલતી નિમ્મલને માટે મરજીને એ મામ નંબરી આપ્યું હતું, તે આજ દિને બેરૂં મુલતી કિઆ મુલતીના એમ્પોયનમન મંત્રપેકર અરર જુલર એ મિલતીની હકુમાં મળી હતી.^૧

તા ૨૧ મી માર્ચ.

મુલત મિ નાનામાં આજ દિને એ કામગીરી કરીએ “મુલત તથા કિંદુર્યાંના બીજા બાગમાં રમી મીંગલની મંજૂરી હાથ” એ બાબત ઉપર કંઈએમાં એ બાબત મળી હતી.^૨

તા ૨૩ મી માર્ચ.

એ હોમલગ મિલતીના જનનેવાલાને નામદાર નીતમ મરજી ત્યાંના કાર આખા નામતા તાલુકામાં મીંગલ તરફ નેમ્યા હતા.^૩

હાલેમ મી. મિલિટી કીમલેથી તા ૨ ૭ આગસ્ટ ૧૮૬૯ ને દિને જાણ વાળી રહેને બેરૂં માલે હતો.

હાલેમ મી. મિલિટી પાસાની ૧૬૫ (૧૦૦૦) જાનરલ પાસા, ૧૨૭૫ (૬૬, ૧૬૫) મુલતી, અને ૧૨૦૨૦ નીમે મુલતી પાસાની મળી ૧૨૭૫ મુલતી હતા:—

તા ૨૫ મી માર્ચ.

કાંચીની પાસી કીમલે માર્ગીમીની અંતર હોમલગ એ કીમલે એ માપુર હોમલગ મોપાલીવાલે પોતાનો એકો હોમલગ નામદાર મરજી તેમની તરફ એ એ ૧૨૫૦૭ કાંચી માલતીને નેમ્યા હતા.^૪

તા ૨૬ મી માર્ચ.

અરેની હાલ હોમલગ નામદાર જાણ હાલેમલગ એમ. પી. મેં જાણ રકર નામદાર મરજીની કીમલે જતા અધિકારી નેમ્યાથી, તે નામદારને આજ દિને પાસી મીલિટી માર્ગીમીની અંતર એ એક પુત્રી થયા પાસી પાસી કીમલેની તરફ તેમના કીમલે મર જાણ હોમલગ લાઈનેરે હો તે નામદારને આ કાંચીમાં બીજા જાણે આ હોમલગ મોપાલી તે નામદાર ૧૦ મો ૧૮૬૫ માં આ કાંચી ત્યાંથી તેના જાણ તરફ ને મળતા તથા જાણથી પોતાનો એકો જાણ તે માટે આજ માની તેમના તથા મીરા બોલાવ જાણ મુલતીની આવી હતી.^૫

તા ૩૦ મી માર્ચ.

અરર માર્ગીની હાલેમ નંબીલાની ૧૮ મી જાણતા તરફ તથા જાણતા એ પુત્ર જાણ બાબમાં મળી મુલતી મળે જાણી મળે મળી હતી.^૬

તાં ૧ સી આપરેલ.

રોજ ૧૨ માં ૭ (શિં) ૧૨૩૮ યન્દેનરદી.

આજ દિને મરહુમ બાઈ માણેકબાઈ તે હાનરેખલ મેહરામજી જીજીબાઈનાં ધણીઆનીનાં ઉમણાંમાં તેવણના આવંદ હાનરેખલ મેહરામજી જીજીબાઈએ ૩૨૫૦૦૦) ની સરકારી નોટ એકાદિ કાઢી તેનું જીવું તરસ્ટ કરી ને કાંઈ બ્યાજ ઉપર તે દર વર્ષે તરસ્ટીઓનાં ધેઆંતમાં દરેક લાગે તેવાં કાંઈની ધર્મઆતામાં મરનારનાં નામથી આપવામાં આવશે, તથા તેના વહીવટને હીચામ દર વર્ષે છપાવવામાં આવશે એ પ્રમાણે તંદરેસ્તી પઠાવી હતી. ૨ એજ મુજબ મરનારના દીકરા શેઠ નાનાબાઈ મેહરામજી જીજીબાઈએ ૩૧૦૦૦), વહુ બાઈ હીરાબાઈએ ૩૧૦૦૦), તથા નવીરંબી શેઠ રૂચતમજી, દાદાબાઈ, અને બાઈ મુલબાઈ નાનાબાઈ મેહરામજી જીજીબાઈએ ૩૧૦૦૦) મંત્રી ૩૩૦૦૦) જીવું ધર્મઆતાઓમાં આપ્યાં હતાં. ૨

તાં ૨ જી આપરેલ.

રોજ ૧૩ માં ૭ (શિં) ૧૨૩૮ યન્દેનરદી.

મરણ—નયરવાંનજી હોરાબજી મેહતા ૨—ગ્રમર વર્ષ ૬૧) શેઠ હોરાબજી રૂચતમજી મેહતાના વડા દીકરા. એવણુ પ્રથમમાં ઈં ૨૦ ૧૮૨૧ માં શેઠ ફરાંમજી મનચેરજી કોહલા સાથે ચીન ગયા હતા. તે પછી ઈં ૨૦ ૧૮૩૫ થી પોતાના બાઈ શેઠ મેહરામજી હોરાબજી મેહતા સાથે " નયરવાંનજી હોરાબજી " નાં નામથી ચીનનાં બાપાર ચલાવતા હતા. એ પછી તાં ૧૪ મી મેએ ૧૮૪૩ ને દિને શેઠ કાવચજી ચાપુરજી લંગડાને તેમાં ભાગપા કરી તે વહીવટ ધણી વધારપેા હતો. એ બાદ તાં ૩૧ મી જાન્યુઆરી ૧૮૫૩ થી પતીઆણું છોડી પોતે એવણાએજ બાપાર ચાલુ રાખ્યો હતો. એવણે ધણું વર્ષ ચીન મધે કાઢ્યાં હતાં.

તાં ૩ જી આપરેલ.

નીચલા પારસી યદરેએને આજે વર્ષમાં તેમનાં નામની આંમે લખેમાં જીવું જીવું મરેકાની મુનીસીપાલીટી તથા ડીપીકટ સોકલ ફંડ કમીટીના મેમબરો તરીકે નામદાર ચરકારે નેમ્યા હતા:—

૧ એ ૩૨૫૦૦૦) નું જીવું તરસ્ટ ન કરતાં તે એલા-ઉદા રાખી હાનરેખલ મેહરામજીએ તાં ૧૪ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૨ ને દિને ને મોટું ૩૨૫૦૦૦૦) પચીસ લાખનું પોતાના વડા પારસી લાખનું તરસ્ટ કીધું હતું તેમાં ધર્મનાં કાંચેને માટે જીવું રાખેલ કીધાં.

૨ એ જાન્યુઆરી, તાં ૩ જી આપરેલ ૧૮૬૯.

૩ એ જાન્યુઆરી નયરવાંનજી મેહતાના બાપા.

મુનીસી પા લી ડી.

ઉત્તર—શેઠ ભંગીરજી શેરાબજી તાલેવારખાં.

કલીઆણી—શેઠ ખરચેદજી રૂચતમજી ચણિવાલા, *

કાકર નયરવાંનજી ધનજીબાઈ.

ધનજીબાઈ—શેઠ ધનજીબાઈ રૂચતમજી.

નાથક—શેઠ ખરચેદજી નયરવાંનજી શેઠા, પોલીમ

ધનરૂપેકર.

શેઠ મેહરામજી ભંગીરજી રાજકોટવાલા

તારાપોર—શેઠ રૂચતમજી શેરાબજી બાઈ,

શેઠ શેરાબજી નેચંગલ.

નડીઆડ—શેઠ રતનજી ચાપુરજી ચોથીઆ, હાઈ સ્કુનના

હેડ—માચર.

ધાલકા—શેઠ તેજમજી હોરામજી ગોદરેજ.

કરંચી—શેઠ મેહરામજી મેહરામજી કોટવાલ.

ડીસીકટ લેકલ ફંડ કમીટી.

ચાણા—શેઠ હોરામજી ભંગીરજી દાદીશેઠ,

શેઠ માણેકજી શેરાબજી આચરખરનર.

એકા—શેઠ ખરચેદજી પેચતનજી મોટી.

તાં ૪ થી આપરેલ.

રોજ ૧૫ માં ૮ (કો) ૧૨૩૮ યન્દેનરદી.

મરણ—દાદાબાઈ રૂચતમજી પટેલ—ઉમર વર્ષ ૫૭).

શેઠ રૂચતમજી કાવચજી પટેલના નિજ દીકરા. એવણુ પોતાના બાપના વખતથીજ તેમની પોતાનામાં તથા " મોટું કંપાકર " નાં કાંચેમાં પડેલા હતા; ઈં ૨૦ ૧૮૩૭) માં એવણુને સરકાર તરફથી બારં મહિનાં બારકસોપર પાણી પુરું પાડવાનું કંપાકર મળ્યું હતું, તે ઈં ૨૦ ૧૮૫૫) જગણુ ચલાવ્યું હતું. મુજબ મધે બાપારીઓના માલ વાહાણોપરથી ઉતારવા તથા ચલાવવાની " લોડીંગ એંડ ડીપીંગ કંપની " ૧૮૪૨ માં નીકળી તેના શુભચીન્ટેડ-ડને એલો તે કંપનીની હૈયાતી સુધી એવણે ચલાવ્યો હતો. ૧૮૪૫ માં એવણુનું " સ્કેનની કાર્ટલ " નામનું ૧૫૦૦ ટણનું એક મોટું વાહાણુ હતું. શ્રી ચાણાની નરચોચતી અંજીમનના એવણુ ઈં ૨૦ ૧૮૪૩ માં પોતાના બાપનાં મરણ બાદ ચરનથીજ હડયા હતા, તથા તે અંજીમનનું એક ફંડ સ્થાપ્યું હતું. ઈં ૨૦ ૧૮૬૪ માં ત્યાંનાં નરચોચતી રવાંનને અવલમંજલ પેહઆડવાનું ફંડ પણ એવણે ઉમું કીધું હતું, અને તે

૪ શેઠ ખરચેદજી કલીઆણીના સુચારીનેટ નડર હોવાથી તેણે સરકારમાં લખી જણાવ્યું કે ધનસાચ પાનાંના અમલદારોને મુનીસીપાલ કમીટીમાં નેમવાથી ધનસાચનાં કાંચેને બાજે વખત અગવડ જેવું થાઈ પડશે. આ લેખરથી નામદાર સરકારે એવણનાં મત સાથે એક મક્કા બાઈ તાં ૧૫ મી ઓક્ટોબર ૧૮૬૯ ને દિને એક ડેકાવ બારેર પાડ્યાં કે હવેથી કોઈની નડર, આડીસ્ટેટ નડર અથવા સુચારીનેટ નડરને મુનીસીપાલીટીના મેમબર તરીકે નેમવા નહિં.

આગમજ ત્યાંના નરેયારાદેવોના પચાસ પોતાની ગીરેણી આપના હતા; તેમજ ત્યાંના જરથોસ્ત્રીઓનાં બાળકોને ધર્મની તથા યુજરાતી ભાષાની રૂઝવણી આપવા માટે એવણે એક નિગાળ રચાવી હતી. બાહિરેકાંડનું પોતાના બપાવા મરહુમ શેઠ કાવચછ રૂઝવણી પેઠેનું બંધવિષુ નગાખાનું ધણું જીવનું થવાથી એવણે ઈ ૦ મ ૦ ૧૮૪૬ ની તા ૦ ૨૦ મી આક્ટોબરે તે નરેયારથી પાછું બંધાવી આપ્યું હતું. યાંણનાં એવણના બાવાએ બંધવિસાં રાખ્યાંની મિત્રીની જોડી મગડાંને નિમ્ન-રથી છાપડું કરાવી તે તા ૦ ૧૨ મી આપરેલ ૧૮૫૪ ને દાને ત્યાંના લોકોને વાપડવાને જોડી મુકી હતી. એવણનાં મરણથી યાંણના જરથોસ્ત્રીઓ ધણા દસગીર થયા હતા.

તા ૦ ૪ થી આપરેલ.

આજ દીને મુરતની પાસેનાં બાકાં ગામમાં ત્યાંના એક વળની શેઠ માણેકજી દોરાબજી જુવરે પોતાનાં ધણીઓની બાઈ માણેકબાઈની વત્તએતે જરથોસ્ત્રીઓના મર અવધરના વપડામને માટે એક ધર્મશાલા બંધાવી જોડી મુકી હતી.

તા ૦ ૮ મી એપરેલ.

ઉત્તર વિભાગના સેક્રેટરીએ આશીર શેઠ પેયતબજી જંગીરજી તલિયારખાનને નામદાર મરકારે દક્ષિણ વિભાગના કામચલાઉ “એક્સીએન્ટેશન સેક્રેટરી” તરીકે નેમ્યા હતા.

તા ૦ ૬ મી આપરેલ.

જરથોસ્ત્રી દીનની જોલ કરનારી મંડળી તરફથી ઈ ૦ મ ૦ ૧૮૧૫ ના જાનેવારી માસમાં મુંબઈનાં યુજરાતી વર્તમાન પત્રોમાં જોડેર ખબર છપાવી આદરબાદ મારેસ્પંના પેલેથી પંદનામોના યુજરાતી તરજુમો, રૂઝક પેલેથી જોડના ઉચ્ચાર તથા સેવતે મથળા મોલો તથા જલણવાગેય દેવોની ફરહંગ ગાય ને કોઈ જરથોસ્ત્રી મરુધી મરુડ કરી જોડેર તેને ગાદર મારદીન હાંકો તા ૦ ૮ મી આક્ટોબર ૧૮૧૪ ને દાને જરથોસ્ત્રી ધર્મ વિશે કરેલાં બાધાણુની ઉપજના રૂ ૧૧૦૦) મરુધી રૂ ૨૦૦) નું દનામ આપવાને જોડેર કીધું હતું. તે મુજબ મંડળી પર એકજ રેમણી “આતરે વાતેરે આમેનો કાવરીમ વાગમરે” ની નીચાંવણાએ એ ૦ જોડેર આરજ દાદાબાઈ બરમાનો બનેમો આપ્યો હતો, અને તે

૧ આ ધર્મશાલામાં નીચે મુજબની તખી મરેકીડી:—

“ યો દાદર હોરમજબની મદદ

“ દોન ૧૫ માસ ૦ દીને ૧૨૨૮ એનરેવારી તા ૦ ૪ આપરેલ મને ૧૮૧૫ ઇસવીને “દીને ધર્મશાલા” જાલ “કરો—બેકાવરે વરદો વાણેકજી દોરાબજી જુવરની અરક “ રેવણી મારેનાંએ બંધાવી પોતાની કીડીઓની મરેકીડીની “ મરુકેતે.”

૨ મોને અરકેતે એનરે, તા ૦ ૪ મી આપરેલ ૧૮૬૯.

દનામને લાએક નીકરવાથી તેમને ઉપજું દનામ આપ્યું હતું, અને એ રેમણી મંડળીને હીથાએ છપાવી પ્રગટ કીધી હતો.

તા ૦ ૧૦ મી આપરેલ.

પુણાના જડજ તથા દખાણુના મરદારોના એનરે મી ૦ એક, લાયક હાઈ કોરટના જડજ તરીકે નેમાવાથી તે નામ દારને વીદાયકીડીનું એક માનવ આપવાને પુણાના આગેવાન દેશી શરદેયોની એક મળા આજ દીને ખાનખાહુર દસ્તુર નચરવાનજી જમામજજી જમામજઆશાનાં મકાનમાં તેમાં પ્રયુખપણાં હેકલ મકી હતી. પુણાના મરદમજીન જેવદ હુમન અમરેદીનીએ માનવ વાંચી મંબજાઓ, જેને મી ૦ જડજીશ લાયક ઘરેતો જવાબ વાલ્યા બાદ મેજાવડો બર-ખાસ્ત થયો હતો.

તા ૦ ૧૫ મી આપરેલ.

ખાનખાહુર દીનયાહજી પેયોતબજી દસ્તુર કામદીનનાને અમદાવાદની, તથા શેઠ તેહમજી જોરમજી જોરદારને ધોલકાની, તથા શેઠ કાવચછ એલજી મજાનીને વાધરાની દીવાની કોરટના ખીન વર્ગના મખારદીને જડજ તરીકે નામદાર મરકારે નેમ્યા હતા.

તા ૦ ૧૬ મી આપરેલ.

મુંબઈના નામદાર ગવરનર મર જેમર શીરકજાજડ આજ દીને ડાવેર લેડી આવાંબાઈ જમશેદજી જીજા-ઈની જોડાકાને તેમાં કોટ મરિનાં ઘરમાં વધાર્યા હતા.

તા ૦ ૧૭ મી આપરેલ.

શેઠ દાદાબાઈ નવરોજજી કોરેમરે ઇંગલાંડ મપે ઉની થાપતી દરેક ઈડીઆ આશોશીએશન વિશે ફરમજી કાવચછ ઈનસ્ટીટ્યુટમાં યુજરાતીમાં એક બાપણુ કીધું હતું. મરનજીની જુરસી શેઠ નવરોજજી ફરફુનજીને આપવામાં આવી હતી.

૩ “ આદરબાદ મારકમજી પંદનામો. કાકરે કાગિતનાં ઇનામનો રીયાસો. અરજ ગેડેસની જુખાંનમાં—રોમન તથા યુજરાતી હરે જામ્યાર, યુજરાતી તરજુમો, અને અરજમાં આવેલા દરએક શબ્દની શરક મુકાં. ઇનામ મેજવાને, એ ૦ ગેડેડીમારજ દાદાબાઈ બરમા. છપાવી પ્રગટ કરનાર, જરથોસ્ત્રી દીનની જોલ કરનારી મંડળી. મુંબઈ, દસર મારકાશી છાપાખાનામાં છાપીધું. અને ૧૨૭૮ ઇમ્પરિયલ—જને ૧૮૬૯ ઇસવી.”

૪ મોએ એનરે, તા ૦ ૧૭ મી આપરેલ ૧૮૬૯.

૫ મોએ ગવરમેંટે એનરે, ૧૫ મી આપરેલ ૧૮૬૯.

૬ મોએ એનરે, તા ૦ ૧૭ મી આપરેલ ૧૮૬૯.

૭ એજ બાપદ જિશ બીજું માણુ તા ૦ ૨૪ મી આપરેલ તથા ત્રીજું તા ૦ ૧ લી મેએ કપાં દનાં. એ બધી રમજો મરનાં મરક કાનરેવજ મેજાંમજી જમામજ

તા ૧૮ મી આપરેલ.

હુનિયત પ્રેમનાં મણિકા શેઠા તાનાબાઈ રૂપતમજી રાણીના અને માણિકજી બરજોરજી મનિચેહર હોમજીનાએ “ધી હુનિયત પ્રેમ” નામનું દરરોજનું આપાર વનજને લગતી બાબદોનું એક યુગરાતી વર્ષમાં વડ પરવરતાવવા માડ્યું હતું.^૨

તા ૨૧ મી આપરેલ.

મુબઈના નામદાર કમાન્ડર-ઈન્-ચીફ લારડ નેવીઆર આર્થ મગદલા આપીસીનલાથી પાછા ફરવા પછી પુરત ટક ત મજવાથી પુણાના પારસીઓએ પાંત્યાહદુર દરુર નશર વાંનજી જમામજપજી જમામસખાશાનની આગેવાંની હેઠલ આજ દીને તે નામદારને મકાને બધ મુબારકવાદીનું એક માનવજ આપ્યું હતું, તથા હિંદુસ્તાનના નવા ફરલા વાદમિરાય લારડ જેવેને માટેનું માનવજ પણ તે નામદારને પોદ્યાડવા લારડ નેવીઆરને આપ્યું હતું.^૨

તા ૨૨ મી આપરેલ.

શેઠ ડોયાબાઈ ફરમજી કાકાને મુબઈમાં આવતી તા ૧ લી મેએથી નવા નાપવામાં આવનારા ઇનકમ રાકશના કલેક્ટર તરીકે નામદાર મરકારે નેમ્યા હતા.^૩

મુરતની પારસી ડીસીકટ માટરીસીનામ્બલ કોરટના બે ડીગિટા દરુર કેમચર દાદાબાઈ અને શેઠ બહમનચહ

આપ્યા હતા. એ તણુડ બાપાણોનું એક ચોપાનનું નીચળાં નામની એજ શાલમાં છપાવી પ્રગટ કર્યું હતું—

“ઇસ્ટ ઇન્ડીઆ આસોસીએશન તથા તેનાં કામ લીચે શેઠ દાદાબાઈ નવરોજીએ કીચેનાં ડ બારાણો. તથા એ આસોસીએશનની લંડન આતેની કાઠીનચીલના તથા અતરેની શાપાની કમીટીના ચેમ્બરોનાં નામની ડીઠ તથા ધારા. મુબઈ; હુનિયત પ્રેમનાં ન્હાનાબાઈ રૂપતમજી રાણીનાએ છાપ્યું છે. ૧૮૬૯.”

બીજી એજ બાબદ બપર તા ૫ મી મેએ તથા તા ૩ જી જુન ૧૮૬૯ ને દીને શેઠ દાદાબાઈએ એજ જગા બપર સર્વે માતના લોકોને માટે ઈંગ્રેજમાં બે બાપાણુ કીર્તી હતાં. તે વેળાએ ચરનશીલની પુરસી શેઠ ડોયાબાઈ રૂપતમજી કાકાને આપવામાં આવી હતી.

૧ એ વડ આચરે ઇ ગલીના ચાલી બંધ પડ્યું હતું.

૨ ટાઇમસ આર્થ ઇન્ડીઆ, ૨૩ મી આપરેલ ૧૮૬૯. આ નામસખેના નામદાર લારડ જેવેએ તા ૨૨ મી મેએ ૧૮૬૯ ને દીને સોમલાથી પાંત્યાહદુર દરુર નશરવાંનજી જોગ જવાબ લખી પુણાના પારસીઓને બોલકાર મા-યો હતા.

૩ શેઠ કાશાબાઈએ પોતાની નેમજીક થયા પછી અતરેનાં ઇંગ્રેજ તથા યુનજની વર્ષમાં વર્ષોમાં તા ૨૭ મી આપરેલ ૧૮૬૯ ને દીને એક લખાન વડ લખી રૂપતના લોકોને એ કર બામે સમજણ આપી હતી, તથા સર્વેએ તેમને પોતાની આપકને લગતી જોઈતો બચરો બચાવ આપવી, તેણુ તે પાંતગી રાખયે, અને સર્વેને બચાવ ઇનચાર આપશે એજ બહેર કીધું હતું.

મેહરમજી મેહતા મણુ પામવાથી તથા બે ડીગિટા શેઠા જમામજપજી બહમનજી ભાવનગરી અને મેહરવાંનજી અમ-પંદીઆરજી બાએઆમે યોદો છોડવાથી તેમની જગાએ નામદાર મરકારે દરુર નશરવાંનજી કેમચર, શેઠા હોરમ-જી તાનાબાઈ જંજુચરવાળા, ફરમજી જમામજપજી ભાવ-નગરી અને શોરામજી માણિકજી બાએઆને નેમ્યા હતા.

શેઠ મેહરજીબાઈ બાપુજી વીકાજીને મુબઈનાં કચમ ખાતાના બીજ વર્ગના આસીસ્ટંટ કમીચનર તથા શેઠ ચાપુ-રજી જમામજપજી ભાવનગરીને ચોથા વર્ગના આસીસ્ટંટ કમીચનર તરીકે નામદાર મરકારે નેમ્યા હતા.^૪

તા ૨૭ મી આપરેલ.

રોજ ૮ માઈ ૮ (ચિં) ૧૨૩૮ ૫જેજરદી

મરણ—જમચેહર દોરામજી બાપોટવાલા^૫—ઉમર વર્ષ ૮૪) એવણુ પ્રથમમાં મુબઈ મધે બાપોટ ઇચિને વાહણે પર ઓરાકી વગેરેના સામાં બેટિમાં લઈ જઈ વેચી આવતા હતા. તે પછી ઈં ૪૦ ૧૮૧૨ થી દુબાયનું કામ કરવાં માડ્યું હતું, તથા આગલી રાયલ અને પછલાઈથી ઈન્ડીઅન નેવિને લગતાં વાહણે તથા મનવારોના પણ એવણુ દુબાય હતા. કામ કરવાની એવણુની ચોંપ તથા જહડને માટે એ ખાતાંઓને લગતા ઘણા મોટા અમજદારોએ એવણુને વારંવાર શાખારી તથા મરકારીકેટી આપી હતી.

તા ૧ લી મેએ.

આજ રાને મુબઈ મધે કોટમાં ઈંગ્રેજ બજારમાં મોટા સ્તીટમાં ચામકાકામ વેચનાર મીં ૦ ચાંટની દુકાનમાં એક મોટી આગ લાગી હતી, જેથી તે હમારત કે જે શેઠ જમ-ચેહરજી હોરમજી ચોટરની હતી તે તથા તેની પડાચની શેઠ વેચતનજી મુખમજાજ બેનટની એક મોટી તણુ મજાકાની હમારત બની ગયાં હતાં.^૬

તા ૧૦ મી મેએ.

દરુર એચજી શોરામજી મેહરજીરાંણુએ જરયોરતી મજદુરને લગતી ફેટલીક બીનાઓની મવાજ જવાબના આકારમાં “રૂબરે દીને જરયુશતી” નામની એક કેતાબ છપાવી પ્રગટ કીધી હતી.^૭

૪ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, ૨૨ મી આપરેલ ૧૮૬૯.

૫ અતરેના એક દીનસુરત જરયોરતી શેઠ રૂપતમજી જમચેહર બાપોટવાલાના બાવા.

૬ ટાઇમસ આર્થ ઇન્ડીઆ, તા ૩ જી મેએ ૧૮૬૯.

૭ “રૂબરે દીને જરયુશતી. એટલે જરયુશતી દીનનો ભોમીઓ. બનાવનાર, એચજી દરુર ચોટરમજી મેહરજીરાંણુ, મુબઈમાં આપજેબતીઆર છાપખાનાંમાં નશરવાંનજી દોરામજી આપજેબતીઆરે છાપીએ. અને ૧૨૩૮ ઇમ્બજરદી.”

તા ૧૫ મી મેએ.

નામીયા ક્રિસ વિદ્વાન કાંઈ ગોપનીયે પારસીઓની તવારીખનાં બે પુસ્તકો અમસી શીક, લાટીન, તથા ઉગમસુ તરફના અંધકારો પરથી રચી પાર્સી મુખે છપાવી પ્રગટ કરીયાં હતાં.^૧

તા ૨૦ મી મેએ.

એક આદરજી છત્રસુહને અમદાવાદ મધે ઇનકમ રાકમ ઉધરાવવાના ખામ આશીર, તથા એક માણેકજી એકલજી ખડીખાડોને ગોલાપુર અને બારસીના ખામ આશીર તરફે નામદાર મરકારે નેમા હતા.^૨

તા ૨૧ મી મેએ.

રાકમ અર્ધે ઇડીઆના માછ અમીપતી મી ૦ રાખ-રૂ નામરે એક જીતનની પાર્સીમેટના મુખામદો લેગ એક પત્ર લખી તેમાં હિંદુશાંતનાં લાભ ઉપર પાર્સીમેટ કેટલું મોટું મીઆન આપેછે, તથા એ દેશની આખાડી બાબે કેટલી મિલકતવાળી બનાવી માંમતું તેને કેવી રીતે લેવામાં આવેછે તે મંજૂર બનાવશે બનાવી આપું હવું. આ પત્ર પર મલા-વાકાઆમું ધીઆન બેઆપ માટે તે એક ચોપડીના આકારમાં ઇંગ્લીશ આને એક કાવચજી વર્ગીરજી રેડીમનીને ખરેજે છપાવી પેંદમામાં આપ્યો હતો.^૩

તા ૨૨ મી મેએ.

હરૂ ઇડીઆ આશીરજીએગનની એક શાખા મુબજ મધે ઉપાડવાને એક દાદાબાઈ નવરોજજી શ્રીમરે આજ દીને એક વહેર મુખા ફરમીજ કાવચજી હવરજીરૂપમાં મોકાવી હતી. મરનથીનની ખરસી મર નવરોજજી છત્રબાઈ બારેનરે લીધા બાદ તેવણે તથા એક દાદાબાઈએ મુખાને મદદ આપવાની અગત અને તેના કાપરા કહી મંબદાવા. ને બાર હરૂ ઇડીઆ આશીરજીએગનને આ દેશમાંથી નાણાંની મદદ તથા રાજકારીબારને લગતી ખબર અંતરે શાશ્વી આપવાને તેની એક શાખા મુબજ મધે રજાવવાને કેશવ થપો, તથા તેના કામેલે કાનુને બાહક રાખી મર નવરોજજી છત્રબાઈ બારેનરે પ્રમુખ તથા એક ફરમીજ નવરોજજી રોમ, હાનરેજાવ મેદરમીજ છત્રબાઈ, દીન-ગાહજી માણેજી પીટીર, ખરેજેજી નેમરોજજી કામાજી, અને બીન પાંચ હિંદુ કોપીયાએને નાખે પ્રમુખ, તથા ૧૩ હિંદુ, ૫ ઇંગ્લિશ, અને ૧૨ પારસી (એક મોરબજી ગાપુરજી બંસાલી, પત્રજીબાઈ ફરમીજ રોમ, આરેજા ફરમીજ મુખ, હોરમજીજી દાદાબાઈ પતીર, ખરેજેજી રમતમજી કામાજી,

વર્ગીરજી મેદરમીજ પતીર પેથતનજી દીનચાહ સોલી-શીર, મનરોજજી કાવચજી મરબાંના, ગકર રમતમજી કાવચજી બાપુરજી, કેબજી નવરોજજી કાપરાજી, ગકર રમતમજી નવરોજજી બોર્ડી, નાનાબાઈ મેદરમીજ છત્ર-બાઈ) ગ્રહરોની એક કમીટી તથા એક પીરોજજી મેદર-વાંનજી મેદતા, એમ. એ. અને બાકા મંગેચ વાપરેને એકરેડીઓ કેડવી મુખા બરખાસત સાહ હતી.^૪

તા ૨૩ મી મેએ.

એક કેબજી નવરોજજી કાપરાજીએ “બેનન અને મગીન” ના લખેલા નાટકની એક ચોપડી વિકેટરીઆ નાટક મંડલીના માલિકોએ છપાવી પ્રગટ કરી હતી.^૫

૪ રાકમ અર્ધે ઇડીઆ, તા ૨૪ મી મેએ ૧૮૬૯.

એ શાખાએ મુબજમાં ઇ ૦ સં ૧૮૮૨ સુધી થોડુંક કામ બપજી ઇંગ્, અને તે પછીથી તેની દિવાની રકત નાખની છે. ઉપરી પેરેજે દીને કેડવી કારોબાર મંડલીમાં અવાર-નવાર ખાલી પડતી જગા ઉપર પારસીઓમાં એક મનરોજજી નવરોજજી બનાજી, વર્ગીરજી બરેજીજી વાછા, નાનાબાઈ રમતમજી રાંછીના, દીનચાહ એકલજી વાછા, મેદરમીજ મેદર-વાંનજી મરબાંની, કાવચજી મેદરમીજ મરબાં, અને બરબતજી મનરોજજી પંથરી સામિત થયા હતા. એકરેડી તરીકે એક પીરો-જજી મેદરવાંનજી મેદતાએ ૧૮૭૧ માં એકાદો ઠાકપો, અને એમના એક બાબા મંગેચ વાપરે ૧૮૭૫ સુધી. ૧૮૭૫ થી ૧૮૮૦ સુધી એકા જમીરોજીજી ઉમપારાકર પામીક અને કારીનાથ ત્રીપક તેવડ. ૧૮૮૦ થી ૧૮૮૨ સુધી એકા કારીનાથ ત્રીપક તેવડ અને મનરોજજી મેદરવાંનજી બાવનગરી, અને ૧૮૮૨ થી હાલ આખાજી ખારે. ખાનગી તરીકે કમમમાં એકા અરેજી રમતમજી મુખ અને હોરમજી અરેજી મનજીબાઈ વાડીઆ, અને તે પછી ૧૮૭૩ થી તે ૧૮૭૫ સુધી એમના એક અરેજી રમતમજી મુખ. મરનથીન તરીકે ૧૮૮૨ થી હર દીનચાહજી જાણેકજી પીટીર બારેનરે.

એ આશીરજીએગનની તરથી મુબજ મધે નીચથી બાવરો ઉપર બાપાજી કરવામાં આવ્યાં હતાં:—

પીરોજજી મેદરવાંનજી મેદતા, એમ. એ.—મુબજ ઇશા-માં ગાહ-ઇન-એગને લગતી દીન બાબે (૧૮૬૯), હરૂ ઇડીઆ થો એક રમતમેશન બીજાના ૬ થા કરકા વિવે (૧૮૭૦) મેદર નવરોજજી કાપરાજી—હરૂ ઇડીઆ આશીરજીએગ-ને ઇંગ્લિશ સરકાર સાથે મંજૂર વિવે સુલસતીમાં વલુ બાપાજી (૧૮૭૦), હિંદુશાંતજી મેદરમીજ અને ઇનકમ રાકમ વિવે સુલસતીમાં આર બાપાજી (૧૮૭૦); દાદાબાઈ નવરોજજી આરેજી—હિંદુશાંતની ગરીબાઈ વિવે આર બાપાજી (૧૮૭૧); હર રેડીઝ વેડરમરન (પાર્સીમેટના મેદરમીજ)—મુબજ આખા તે વેગાએ હિંદુશાંતના રાજકારોબાર વિવે બાપાજી (૧૮૭૨).

૫ “બેનન અને મગીન” નાટક ૪ અંકી. કામેર શીરોડી સુધીનાં બનવેનાં શાકાનાના આખર ઉપરથી વી-રોડીઆ નાટક મંડલીને આર. બનવર, કેપરાજી નવરોજજી કાપરાજી. મુબજ, હરત આશીરજી પેરેજી અને ૧૮૬૯.”

૧ “Histoire des Perses, d'après les auteurs orientaux, Girard et Latet Par, Le Comte de Goltzmann. Paris MDCCCLXIX.”

૨ મેદર નવરોજજી મેદર, તા ૨૦ મી મેએ ૧૮૬૯.

૩ હર નવરોજજી, તા ૨૪ મી મેએ ૧૮૬૯.

તાં ૨૪ મી મેએ.

આજ દીને નામદાર માદરંજીની શાહજહેની ખુશાલીમાં તે નામદાર તરફથી અપાયલા જેતાઓમાં સુબધવાલા શેઠ કાવચળ જંગીરજ રૂડીમતીને “કંમપાનીઅલ ઓફ ધી સ્ટાર ઓફ ઇન્ડીઆ” (સી. એસ. આઈ.) નો જેતાબ મલ્યો હતો. ૧

તાં ૨૫ મી મેએ.

શેઠ અરજેદળ નશરવાંનજ પેશતનજ વાડીઆએ “નકશીઆત નાસુ” ઇઆને નીતી તથા દાનાઈ બરેલી રસુજ વારતાઓનો એક પુસ્તક પ્રગટ કીધું હતું. ૨ એ પુસ્તક શેઠ લખમીદાસ બીમજીને અર્પણ કરવામાં આણું હતું.

તાં ૨૮ મી મેએ.

રોજ ૬ માઈ ૬ (ચિં) ૧૨૩૮ યરદેનરદી. કરાંચી મધે મરદુમ શેઠ ડાશાબાઈ મેહરવાંનજ વાડીઆની યાદગારી રાખવા તેવણના ભગિન શેઠ ચોરાબજ ધનજીબાઈ વાડીઆએ ગામ મધે ગાડી ખાતામાં પારસી બાળકો સાથે એક રકુબનું મકાન બંધાણું હતું, તે મકાન જોઈએ તે કરતાં મોટું હોવાથી અત્યંત દરેકેદરની નજર જણાવાથી તેના મોંકની બાહલીથી તેમાં ઘરોટા ફેરફાર કરી દરેકેદર બનાવી તે આજ દીને પ્રગટી હતી. ૩

૧ રાઇમજ ઓફ ઇન્ડીઆ, તાં ૮ મી જુન ૧૮૬૬.
૨ “નકશીઆત નાસુ”, યાને નીતી તથા દાનાઈ બરેલી રસુજ વારતાઓનો એક વાંચવા લાયક સંગ્રહ. (ફરજીક ઇંગ્લેંડ પુસ્તકોની મદદથી રચીને) છપાવી પ્રગટ કરનાર, અરજેદળ નશરવાંનજ પેશતનજ. સુબધ, પારસી પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ ઇં સને ૧૮૬૬.”

૩ એ દરેકેદરમાં નીચે પ્રુખ્ય તત્ત્વી મારવીછે :—
“શ્રી દાદાર હોરમજની મદદ હોને
“આએ મકાન”

“મરદુમ શેઠ ડાશાબાઈ મેહરવાંનજ વાડીઆજની ઇઆદ-
“ગારી મારે એવોનાં મેશીઆએ બંધવાળી” હતું પાછળથી
“એ મકાન દરેકેદરે તથા નીજાલ શાહ કરાંચી જરથોસ્તી
“અનજુમનને શવાધીન કીધું છે.

“એ દરેકેદરને લગતી જોઈતી ઇમારત બંધાવવાનો
“અસ્ય તથા આણુ અસ્ય કરાંચી તથા સુબાઈ વગેરે બીજાં
“દેશાવર આતેના સખી જરથોસ્તીઆએ કરાંચીની અગ્રી-
“આરી રંડમાં બપરોશ કીધેલાં નાણાંની કરવામાં આવેલ,

“એ દરેકેદરનાં જ્યાનની સુધારક કીરીઆ આજ દીને
“માઈ. રોજ ૬ મે આદર માઠા ૬ મે આદર ચેડેનજાલી
“તથા માઠા ૧૦ મે રૂએ કદમી શને ૧૨૩૮ ઇઅનદેનરદી.
“તાં ૨૮ મી મેએ ૧૮૬૬ ઇસવી.”

એ ઊપરનાં મકાનમાં ઘરોટા ફેરફાર કરી દરેકેદર બનાવવાને તે તરજના જરથોસ્તીઆએ ઇં સં ૧૮૬૮ ના આગ્રહ

તાં ૩૧ મી મેએ.

રોજ ૧૨ માઈ ૬ (ચિં) ૧૨૩૮ યરદેનરદી.
મરજ—માણેકજ મેહરવાંનજ શેઠના—ઉમર વર્ષ ૭૨). શેઠ મેહરવાંનજ નવરોજજ શેઠનાના વડા દીકરા.
માસમાં એક રંડ ઊણું કરવા સાથે નીચલા ગ્રહયોની એક કમીટી નેમી હતી :—

શેઠા અરજેદર સુસતાદજ—સરનશીન, જમચેદજ અરજે-
સર રસતમજ માણેકશાહના, હોરમજજ પેશતનજ શેઠના (દુધાશ),
હોરમજજ ચોરાબજ કોઠારી, જમચેદજ રસતમજ ધડીઆલી,
મેહરવાંનજ અરજેદર મુકદમ, દાદાબાઈ હીરજબાઈ પટેલ—
શેઠેટરી, રતનજ મોટાબાઈ બીમીચીરીઆ—અનન્ય.

એની આગ્રહ કરાંચી મધે એક દરેકેદરનાં કારણસર
ઇં સં ૧૮૬૭ ના આગ્રહ માસમાં ગામખાતાના જરથો-
સ્તીઆએ એક રંડ ઊણું કીધું હતું તેના બાજુ સુધાં એકકદા
થપવા રૂઝજખે આએ રંડ મધે આપ્યા હતા, તથા આએ
કમીટી ફત્વા રૂઝજખે નીચે પ્રુખ્ય કરાંચીના જરથોસ્તીઆએ
બીજુ બર્ષાં હતા :—

(૧૯૦૧) અરજેદર અરજેદજ રાજકોટવાલા, હોરમજજ
પેશતનજ શેઠના (દુધાશ). (૧૫૦૦) અરજેદર સુસતાદજ કોઠી-
યાર. (૩૭૫૧) હોરમજજ ચોરાબજ કોઠારી. (૩૭૨૫) જન-
ગેરજ જમચેદજ રાજકોટવાલા. (૩૭૦૧) માણેકજ
શંચંજ કોલામિવાલા. (૩૨૫૧) અરજેદર રસતમજ માણે-
કશાહના. (૩૧૫૧) રતનજ મોટાબાઈ બીમીચીરીઆ, મેક
રાંચજ પીરોજશાહ મીનવાલા. (૩૧૩૦) નવરોજજ કાવ-
શજ મીનવાલા. (૩૧૨૫) જમચેદજ રસતમજ ધડીઆલી.
(૩૧૧૦) મેહરવાંનજ નવરોજજ મીનવાલા. (૩૧૦૧) મેહ-
રવાંનજ બહમજ વાડીઆ, મેહરાંચજ મેહરવાંનજ કોટવાલ,
દારાશાહ મેહરાંચજ મજબના. (૩૫૫) મેહરાંચજ મેજનજ
કોલામિવાલા. (૩૫૧) પીરોજશાહ હોરમજજ ખરાસ, મેહ-
વાંનજ અરજેદર મુકદમ, અરજેદજ દારાશાહ મજબના, આવા-
બાઈ તે એદલત નશરવાંનજ કોલામિવાલાનાં મેજન, પીરોજબાઈ
તે મેહરાંચજ મેજનજ કોલામિવાલાનાં ઘણીઆની, હોરમજજ
દાદાબાઈ ધડીઆલી, શંચંજ કુવરજ મોદી, શંચંજ ચોરાબજ
મેહવા. (૩૫૦) મેહરાંચજ એદલત વડગાકીઆ, લીમજ
પેશતનજ. (૩૪૫) હોરમજજ દીનશાહ દુધાશ. (૩૨૫) હોર-
મજજ પાંડિવાલા, પેશતનજ મેહરાંચજ કોટવાલ, આદરજ
પેશતનજ. (૩૬૧) ૩૨૫ ની અદરની રકમ.

વળી સુબધ મધે પણ એ કારણસર શેઠ ચોરાબજ ધન-
જબાઈ વાડીઆ ફત્વા એક કીપ ફત્વી કીધી હતી, જે મધે
પણ ૩૬૮૧૨ નીચે પ્રુખ્ય બતાવા હતા :—

(૧૫૦) દીનશાહજ માણેકજ પીટીલ, અરજેદર હોરમ-
જજ વાડીઆ, મરદુમ હોરમજજ એદલત કામાલનાં ધર્મ
ખાતાં તરથો, માણેકબાઈ તથા મોટાંબાઈ વાડીઆ. (૩૭૦૦)
બહમજજ જીજબાઈ, મરદુમ નશરવાંનજ જનગેરજ કામાલનાં
ધર્મખાતાં તરથો. (૩૨૫૦) નશરવાંનજ માણેકજ પીટીલ.
(૩૨૦૦) હાનરેયજ મેહરાંચજ જીજબાઈ, મેહરાંચજ નશર-
વાંનજ ચીરવાઈ. (૩૧૫૧) શંચંજ નશરવાંનજ પટેલ, રતનજ
એદલત બાટલીવાલા, કાવરાજ નાનાબાઈ દાવર. (૩૧૫૦)
હોરમજજ બહમજ વાડીઆ. (૩૧૨૫) રતનજ ધનજબાઈ
મીસનરી તથા દારાબજ પેશતનજ મેવાલા, જનગેરજ
કાવરાજ શાપુરજ લંગકાનાએ ખાતાલ મરદુમ માણેકજ તે

એવડુને ૬૦ મં ૦ ૧૮૧૮ માં પોતાના બાપનાં મરણ બાદ મરહુમ માણેકજી એનાં ધર્મખાતાનાં મુતવસીલપણુને વહીવટ મનવા હતા. ઈ ૦ મં ૧૮૨૫ માં સુબધમાં પાણીની

કાચણ શાપુરજ લંગડાનાં લીધવાનાં પુનને માટે. (૩૧૦૦) નસરવાંનજ બકમતજ મોરીના ઇકસમી, મેહરવાંનજ રસંગજ પાંડેનો કું. ૦, મરહુમ પેશતનજ કાચણ એકતાને નામે, રસ- તમજ ચોરામજ કમીસીરીયાના, અચરહીઆરજ નમચેલજ કમીસીરીયાના, હાજાખાઈ રતનજની કું. ૦, નવરીઅજ ખરચેલજ લીગ્રવાના, અરદેશર ખરચેલ વાડીઆ. (૩૦૫) એસ. પી. ધનજખાઈનો કું. ૦, હીનશાહ નમચેલજ રસંગજ પારખ. (૩૫૧) નમચેલજ કુવરજ ન્હોવાજાના ઇકસમી, નસરવાંનજ રતનજ તાના, મરહુમ ખરચેલજ રતનજ કાચણની પુલખાંધી. (૩૫૦) હોરમજલ પેશતનજ બાધીલીવાજાના ઇકસમી, હાશશાહ તથા રસંગતમજ ધનજશાહ કપાંદા, નમચેલજ રસંગજ કાખાજ, ચોરામજ શાપુરજ બંડાની, મરહુમ કોશાખાઈ ખર- ચેલજ વાડીઆને નામે, ધાવણજ પેશતનજ પોંચખાતાં- વાજા, નસરવાંનજ એલજ મેહતા. (૩૨૨૫૧) ૩૫૦ ની અંદરની રકમ.

એ રીતે બેપર મુજબ ૩૧૫૭૨૦ થયા તે મધ્યી એ મકાનમાં દરમેહરને લાયકનો રશર કરી (તેમાં) એક મેજનજ ખરચેલજ ગોવાજાએ પોતાને ખરચે ભાંજેતમીએ વધરની બાકી જરાથી તથા મેં લીધાના કુકાવી આપ્યા હતા.) બાકીનાં નાણાં(મધી ૩૧૧૮૦૦) ની ચકાસી નોટ તેનાં બાજુ મધ્યી આજુ ખરચ કરવા માટે ખરેલ કરી તેના થોડાં અરદેશર ચુકતાલ- હ કાંડીવાર, હાજાખાઈ મેહરજ મુખીઆ, અને અરદેશર ખરચે- લજ રામકોટલાઈને તરફથી નેમ્યા હતા. એ મધી તેમાં ખાતી વડતી જગ્યા પર અવારનવાર થોડા રસંગતમજ રસંગતમજ સાબન- ના, નગીરજ હોરમજલ કોશરી, શાપુરજ હોરમજલ ચોવારી- વાજા, અને ખરચેલજ શાપુરજ ચોવારીવાજાને તરફથી નેમ્યા હતા, અને થોડાં રોરામજ નાનાખાઈ ચોના ઈ. ૦ સ. ૧૮૮૧ થી તેમના થોડેરી અને પેનરરે તેનીકે સાબ અકાવેલ.

એ દરમેહર વરણજ વેળાએ અવતર્યાં બેપર થોડા મેજનજ ખરચેલજ ગોવાજાએ દરમેહરને લાયકનાં ચણનાં વાકરણ ચોતમી મંગાવી આપ્યાં હતાં, તથા ઈ. ૦ સ. ૧૮૮૭ ના ખરચ મકાનમાં ત્યાંવાજા થોડાં એલજ હીનશાહ ચુકારે જરણી- તો અને સર અવરરે વાકરણને ૩૧૦૦૦ નાં વાકરણ એ દરમેહરમાં લેત આપ્યાં હતાં. વળી એ દરમેહરનાં રકમમાં સર હીનશાહજ માણેકજી પીડીટે ઈ. ૦ સ. ૧૮૮૭ માં પોતાના નવીસ મરહુમ થોડા અરદેશર કાચણ પીડીટનાં પુનને માટે ૩૫૦૦૦ નું કુંખાંધનાં પોર તરફનું બેંક તથા ૧૮૬૧ માં પોતાના હીસા મરહુમ થોડા રસંગતમજ હીનશાહજ પીડીટનાં પુનને માટે ૩૧૦૦૦ નું મુનીસીયાત બેંક તેનાં બાજુ વાકરણને લેત આપ્યાં હતા.

એમ મકાનમાં અવરમાં એ જરણીનો બાજુક સાજા હતી તે વખતે મુખી ત્યાંના જરણીનીએ વરચે બેપરજ તથા માટીકે વધરખોથી વધરખાઈમાં દેતી પુલખાં ૩૧૫૦૦૦ ની ચકાસી નોટ ઈ. ૦ સ. ૧૮૮૭ ના થોડી આજુક મધ્યી મોંજર હીસાને દરખાઈ આજુવામાં આરેલ. તેના અંજર થોડેરી અને પેનરરે તેનીકે થોડાં અંજરજ હોરમજલ કોશરી અને રોરામજ નાનાખાઈ ચોના ઈ. ૦ સ. ૧૮૮૧ થી સામ અકાવેલ.

લીવણી વડવાથી એવણે પોતાને હસકની મરહુમ માણેકજી એકની વાડીના કંપાઈડમાં જરણીનીઓના વપરાસને માટે એક મોટા કુચો બંધાવ્યો હતા. એજ વાડીમાંના અમક પુરાણો એલણી ખીમમાર થવાથી તે એવણે ઉમેડાવી નાખી ઈ ૦ મં ૧૮૩૫ માં નવી બંધાવ્યો હતા, તથા ખીમ મે એલકા પણ જુના થવાથી તે ૧૮૪૩ માં ઉમેડાવી નવચરપી બંધાવ્યા હતા. એમાંના એક એલકા પર એજ વખતે માક પણ બંધાવ્યો હતા. ઈ ૦ મં ૧૮૪૨ માં નવચરપીની વડી દરમેહરને તાલેના ભગર સાથના ચાંપેદાનાં ધર્મખાતાનું કુંડ ઉચું કરવામાં એવણે મુખ્ય આંગણવાંની લીધી હતી, તથા તે કુંડના સેવક મુખી એખજા તરફથી હતા. ઈ ૦ મં ૧૮૪૬ માં મુખેલના અમકદારોની મેંમે રેશી સુધેલના અમકદારોના આંખા થવા છતાં બજારોમાં મેથનારા કુકાંદારો વાસેપી છાપે લેવાને કડાવ કરીધી બધાં બજારોમાં મેથવા બેથના- રાએએ દય કોશીના મુખી કુકાની માકી નહિ. આથી કોશના રહેવાસીઓની લીવણી ટાકવા માટે એવણે તે તરફના કુકાંદારોને પોતાને હસકની ઉવણી વાડીના એલકાઓ પર કુકાની માકી દય મહીના મુખી મેથવા લીધા હતા. એજ મુજબ ઈ ૦ મં ૧૮૫૧ નાં મુજમખાતાનાં કુકાડ વખતે ભીડીખતર, કંઠાવાણો મોહલો, અને બાહેરકોટના ઘણાક પારસીઓ પોતાનાં ઘરબાર ખાતી કરી કોટ અને મંદતવાડી તરફ મંજામતની જગામાં આપ્યા તેઓમાંના ગરીબોને એવણે ઉવણી વાડીમાં કુંડુક મુખી ઉતારે આપ્યા હતા. મરહુમ માણેકજી એનાં ધર્મખાતાનાં મુતવસીલપણુને વહીવટ એવણે ૫૧) વર્ષની લાંબી મુદત મુખી ચલાવ્યો હતા.

તા ૦ ૨ ૭ જુન.

આજ દીને મરહુમ થોડા માણેકજી મેહરવાંનજ એનાનાં ઉમણામાં તેમના વડા મેશ તથા માલીવારજ એક મેહરવાં- નજ માણેકજી એનાએ નીચેથી અંજુમન ૫૪ રજુ કરી તે અવરેનો ચુકરણી વતેમંજ વતેમંજ છાપ્યો હતા:—

“અતજુમનના ઓલો,

આપણા જરણીની રોજાને માથે અગતર કે એક આપઅખતીઆર અને કામેજ રજુર હમેશાં જોઈએ, તે કું ઉમેજ રાખજું કે અરે અતજુમન કબજ રાખી. ૫૬ એવું બનસ મારે જરણી કે એવા અમરના દરજન તથા કામેપીઅન મુજબ તેને મારે કાંઈ અંજુમન તરફથી મુખર દરમાએઆની ગોવણુ થવી જોઈએ, અને તેને વારતે એક મરહુ હમેશગીનું કું ઉચું ચાલું જોઈએ જેની વેદામ મધ્યી દરમાએઆની મોહલી ગોવણુ ચાલકે. આએ તેક કામે પાર પડે તો આપણા મોહલોના ગોવણુ નહી પણ ચાંચે જરણીની રોજાને મોહું માન વધા કામેના થામે, મારા મુરખીક હમેશાં મોહલોના રોજા વધી પોતાની

અને તેથી થેવા કરતા આવીએ છે અને તે યમપત્રી આજ રાજ મારા ઉપર ફરજ આપી છે કે મારાથી અને તેમ મારા મુરખીજીની ઈમાદગારી શાંદ આમે નેક કાંમ કોઈ પરકારે અનજીમનની આગમ રજી કરે. એ વીચારથી હું આપણી જરૂરોથી અનજીમનના અકાબર મુશ્કેલોને અજર કરું છું કે તે મેહરવાન સાંભિળી આગેલાંની કરીને એક ઘરનું ફંડ ઉઠું કરવાનું કામ શરૂ કરે તે મારા મુરખીજીની ઈમાદગારીને શાંદ તે ફંડની અંદર હું ૩૫૦૦૦) અંકે વાંચ હજાર આપવાને હાજર છે. એ મારી અજર ઉમેદ રાખું છું કે આપણા અકાબર સાંભિળી તથા અનજીમન કચ્છ રાખશે. રાજ ૧૪ મો માહ ૬ મો ચેનચાહી અને ૧૨૩૯ ઈમ્મજદ જરૂરી તા ૨ જી જુન ૧૮૬૯ અંગરેજી.

જી મરનારાનાં પુત્રને શાંદ શેઠ મેહરવાનજીએ ૩૮૦૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તા ૫ મી જુન.

રાજ ૧૭ માહ ૬ (ચિ) ૧૨૩૯ યજ્ઞજરૂરી.

શેઠ પાલણુજી ખરચેદજી કામા અયથા મીનાઇએ જીતવાડી મધે એક દરેમેહર તથા તેના કંપાઉકમાં જરથો-થોસ્તીએને મર અવસરે વાપરવાનો એક બંગલો તથા જમનશાહનો એકલો બંધાવી આજ દીને તે બોક્ષાં મુકવાની કિઆ કરાવી હતી. ચવારનાં ૬ કનાકે ઉપલી દરે-મેહરમાં આતથ આદર્શન તજનશીન કીધા બાદ દમ્તુર

૧ જાને જમચેક, તા ૧૪ મી જુન ૧૮૬૯.

શેઠ મેહરવાનજીના ઊપલા અંજીમન વત ઊપરાંત શેઠ કાવરાજ જંગીરજી રેડીમની, સી. એચ. આઈ. એ પણ પંચાતના તરફી શામેડી ઊપર એક વત લખી તે મધે આપણા શેઠનશાહી રોલામાં એક દમ્તુર નેખવાની બેળના કીધી હતી, પણ એ કામ પાર પડે નહિં એવું ધારી થોડીયાએ પડતું નાખ્યું હતું.

એ બાદ તા ૪ થી જુન ૧૮૬૯ ને દીને સર જમચેદજી જીતવાઈ બારોનેદનાં પ્રજુપણાં ઉકલ મળ્યાં કારકરનાં કોલાક આગેલાં થોડીયાઓની એક સખા મલી હતી. તે સખામાં દમ્તુર પેચીતનજી મેહરવાંજી સંજીવ તથા દમ્તુર જમાપજી મીનાએદજી જમાપ આશાના પણ હાજર થયા હતા. તેઓ બંધેને કોલાક સવાલો લખી આપ્યા હતા કે હાલમાં આપણા રોજામાં કોલાક કિઆઓમાં જુદી જુદી રીતે જાલુર થાય છે તેમાં ખરું અને બેઠું કયું તેનું જાંડન તેઓએ કરા આપવું, પણ તે કામની પાર પડી શક્યું નહિં.

જી મુખ્ય મધે જાલુરોમાં નવસારીની વડી દરેમેહરને તામેના જગર સાથ રોજાના અધોરનાંનાં કામેદાથી થોડાક જાલુએ રશ્કર પડવાને લીધે વારંવાર રીતને તથા કંકસ થયા કરતા હતા, તેના રડડો લાવવાની જાલુવ કરવા શાંદ શેઠ મેહરવાંજી માલેકજી થેનાએ તા ૧ લી મેએ ૧૮૭૧ ને દીને પોતાના ગીસાંબના બંગલામાં ગોમેદાની એક સખા મીલાવી હતી, અને ત્યાં એ કારણસર કોલાક જાલુકાર દમ્તુર ગોમેદાની એક કમીડી નેમી હતી, પણ તે કમીડીથી એક કામ હાર પડ્યું નહિં.

જમાપજી મીનાએદજી જમાપ આશાનાએ જમનની કિઆ શરૂ કીધી હતી. જે પુરી થવા બાદ શેઠ પાલણુજી તરફી એક અંજીમન વત વાંચવામાં આવ્યો, જેમાં જાલુઓ હતું કે એ મકાનો તેવણે પોતાને ખરચે બંધાયાં છે, જે પાછત ફરે ખરચ વાંચણ, ફરનીમર, વગેરે મની આમરે એક લાખ રૂપિયાનો થયો છે, તથા એના નીભાવને માટે ૩૪૦૦૦૦) ની આર રકનાં આજની મરકારી નોટ જુદી કાઢી તેનું તરફી કરી તે શેઠાએદજી પાલણુજી બાટલી-વાલા, ધનજીભાઈ પાલણુજી બાટલીવાલા અને શેરામજી રતનજી બાપને તરફીએ નેમી રવાની કીધી છે. એ મકાનનું નામ “પાલણુજી કામાબાગ” તથા દરેમેહરનું નામ “પાલણુજી કામાની અગીઆરી” કરી રાખ્યું છે. એ ઉપરાંત એ મકાન જોહાં મુકાઈ તેની ખુરાલીમાં ૩૧૦૦૦) ધર્મ ખાતે આપ્યા હતા. એ અંજીમન વત વંચાવા બાદ શેઠ પેચીતનજી દીનશાહ સોહીશીરે આમે ધર્મખાતાને લગતાં તેષાર કરેલાં તરફીડીને યુવરાતીમાં તરજીમો વાંચી મંબલાવા. એ વડી દમ્તુર જમાપજીએ આતચનો કુબ્લા કરી બંદગી કીધાથી કેવી અમર થાય છે તે વિષે એક વાચેર કરી મંબલાવી, તથા શેઠ રાયાભાઈ ફરમજી કરા-કામે ઉકી આ ધર્મનું કામ કરવા માટે શેઠ પાલણુજીનો જરથોતી અંજીમન તરફી ઉપકાર માનયો હતો. એ બાદ આચી કરી મળે લોક વદાય થયું હતું. બીજે દીને એલે રવીવારે શેઠ પાલણુજીએ એ મકાન જોહાં મુકવાની યાદગારીમાં મરહુમ મર જમચેદજીવાલા એનાહીબાગમાં પારસી અંજીમનની નખાતું એક જમન કીધું હતું.

૨ જાને જમચેક, તા ૭ મી જુન ૧૮૬૯.

ઊપલા અંજીમન વતમાં જાલુયા યુવમના એ મકાનના નીભાવને માટે એવાહેલા કાદોલા ૩૪૦૦૦) નું કામેદા-શરનું તરફી દીને એલે દીને એલે તા ૫ મી જુન ૧૮૬૯ ને દીને કીધું હતું. એ ૩૪૦૦૦૦) ની રકમમાં ઇં ૪૦ ૧૮૭૭ માં શેઠ પાલણુજી ખરચેદજી કામા મેહરાતનશીન થયા ત્યારે તેમનાં વીચવા બાઈ બાઈઆઈએ ૩૨૦૦૦) મરનારની દર વર્ષની બાબને દીને કીધા કરાવા તથા દરેમેહરની શામરેદજી દર શાલ જરાન કરવા માટે, તથા ઇં ૪૦ ૧૮૮૫ માં તેમના મેરા શેઠ કુવરજી પાલણુજી કામા મેહરાતનશીન થયા ત્યારે પણ ૩૨૦૦૦) ઊપરાંત કારણસર, તેમના ઇં ૪૦ ૧૮૮૭ માં મુનુનીસીવાસીડીએ એ બાગની પશ્ચિમ બાજુની થોડીક જગા રતો પોહલો કરવાને લીધે તેના ઊપરના ૩૧૦૦૦) એ ફંડ મધે બિરેવામાં આપ્યા હતા, અને હાલ તે ૩૪૫૦૦૦) નું છે.

ઊપલા પેહરે દીને કોપેલા તરફીઓમાં મરહુમે લીધે જગા પાવી પડવાથી શેઠા રાયાભાઈ પાલણુજી કામા, પેચીતનજી હાલખાઈ આશાવદેના, દીનશાહ નવરોજી મેહરાંજી વાળા, અને કાવરાજ એદજી બાટલીવાસને તરફીઓ નીકે અજાર નજાર મેળ્યા હતા. પેહલા તરફી શેઠ એદજી પાલણુજી બાટલીવાસએ ૧૮૬૯ થી તે ૧૮૮૫ માં પોતાનાં મરહુ મુકી એ મકાનનાં વલીવટ થણી દાનાઈથી મળ્યો હતો, અને તેમને બદલે હાલ તેમના મેરા મરહુર શેઠ કાવરાજ એદજી બાટલીવાસ તે મળાવે છે.

તા ૦ ૫ મી જુન.

રોજ ૧૦ માહ ૬ (ચિં) ૧૨૩૮ યજ્ઞેતરી.

મરણ—રમણનજ ગાયુરજ ઉમરીગર—ઉમર વર્ષ ૩૫) યેઃ ગાયુરજ બીમજ ઉમરીગરના નાથના લીકરા. એવજ પ્રથમમાં થોડા હોરમજ મનરેજ કામાના હોરમ-એની પેહી તરફથી ઈ ૦ મ ૧૮૫૧ માં ચીન ગયા હતા. ત્યાંથી ચલુ વર્ષે આવી પાછા ૧૮૬૦ માં મેચરમ કામાની કુંપની તરફથી ઇંગ્લાંડ ગયા હતા. લંડન મધે સ્થાપેનાં કુદાવના જોયોરનીઓનાં ધર્મનાં ફંડના એવજ ૧૮૬૩ તથા ૧૮૬૪ માં હાનરી થેકેટરી હતા. એવજનું મરણ મુંબઈ મધે નીપજનું હતું.

તા ૦ ૫ મી જુન.

રોજ ૧૦ માહ ૬ (ચિં) ૧૨૩૮ યજ્ઞેતરી.

મરણ—મહરવાંનજ દાદાભાઈ પોરતવાલા—ઉમર વર્ષ ૧૧) એવજ ઈ ૦ મ ૧૮૨૫ માં પ્રથમ કોડાપોરના ક્ષેત્રરની આજીમમાં એક કાકાં તરફે રહ્યા હતા. તે બાદ ઈ ૦ મ ૧૮૨૮ માં પોરત આવામાં દાખલ થઈ વધતાં વધતાં ઇનરેક્ટિંગ પોરત મામરે તથા તા ૦ ૧ લી આપરેલ ૧૮૪૧ થી પુણાના પોરત મામરે નેમાયા હતા. ૩૨ વર્ષ મુખી મરકારની નીમકહાલીથી નોકરી કરી ૧૮૫૦ માં પેનશન લઈ પુણાં મધે એકાં છંડી ચુલારના હતા. ૧૮૬૫ માં પુણાની ડીપીકા પારસી માટીચોનીઅન કોરેટના એવજને મરકારે એક ડીપીકેટ નેમા હતા. એવજનું મરણ પુણાં મધે નીપજનું હતું.

તા ૦ ૦ મી જુન.

રોજ ૧૬ માહ ૬ (ચિં) ૧૨૩૮ યજ્ઞેતરી.

મરણ—અરચેજ મહરવાંનજ વાડીઆ—ઉમર વર્ષ ૫૧) યેઃ મહરવાંનજ હીરજઆઈ વાડીઆના બિલ લીકરા. એવજ પોતાની નાથની વધે ઈ ૦ મ ૧૮૨૮ માં ચીન આને મરદમ થોડા પોરતે કુરમજ વાડીઆની પેહી પર ગયા હતા. ત્યાંથી પાછા રૂર્ષ બાર થોડા જોયોરજ નમરવાંનજ વાડીઆની પેહીમાં કેમકે મુખી રહ્યા હતા. તે પાકી પોતાના બાપએની ઝાંખે ઈ ૦ મ ૧૮૪૪ થી "ગુડાઆઈ મહરવાંનજની કુંપની" નાં નામથી આમની પેહીના એક જગ્યા ગયા હતા. એ પેહી અમેરિકાની મરકારની જગ્યા આગ ચનાવતી હતી. ઈ ૦ મ ૧૮૬૧ માં એવજ મૃત ગયા હતા, અને ત્યાં અજમલ પાકની આવાવ તુષાં જોયોરની તામર કરનાં શિખ્યા, તથા ત્યાંના માદરજોર મેચર મધે પોતાની મળે તથા વસીલ વધારેયા હતા. એવજ પોતાની નીમકહાલી મુલારને મોઝે પ્રજો ગયા હતા, જલુ પોકકમાં ત્યાંથી પાછા ફરી મુંબઈ પોતાને જેટ આવાવને વાર એક ને કામામાં મરણ પાયા હતા.

તા ૦ ૩ મી જુન.

અરચ તથા બાવનગર વચે ફરતી આગબોટ "જેમમ" બાવનગરથી આવાતાં આજ દીને રસ્તામાં બાગી ગઈ, જેમાં ૧૦૦ ઉવારેઓ કુપી ગયા હતા, જેઓમાં મુરતના એક મોખેદ આ ૦ મેનજ મોખેદજ તરી પલુ કુપા હતા.

તા ૦ ૮ મી જુન.

રોજ ૨૦ માહ ૬ (ચિં) ૧૨૩૮ યજ્ઞેતરી.

આજ દીને તથાગીની પાકે આવેલાં તવરી ગામ મધે અજુમલના ઉચરાતથી એક દરેકેદર બંધાવી પરકાવી હતી. એ દરેકેદરની આગેવાંની થોડા મોખેદજ મેહરાંમજ તવરીઆ તથા ત્યાંના પટેલ નાનાબાઈ ગાયુરજએ લીધી હતી.

તા ૦ ૬ મી જુન.

કાજુલના અમીર મેહરઅલીએ પેથાવર આતેની મેચરમ જોહગીર (જયંવાલાગી) કુંપનીને આમરે આવી કાજુલ મધે એક દુકાન ઉઘડાવી હતી.

તા ૦ ૧૧ મી જુન.

થોડા નાનાબાઈ નમરવાંનજ પાલજુજ (મામર) એ "પનોતા પુતર" ઇઆને બાજપણી અનજમ મન થકી, ઉદ્યોગ અને બાહુરી પતાવી મોરખે નામીયાં માલુમ થયલા હોરમજોનાં ચરિત્રનું એક પુસ્તક રચી પ્રગટ કર્યું હતું. એ પુસ્તક મર જમચેજ છજીભાઈ બારેનેશના પુત્રો થોડા મોખેદજ તથા કાવચજ અરચેજ જમચેજને અર્પણ કરવામાં આજુ હતું.

તા ૦ ૧૫ મી જુન.

મર જમચેજ છજીભાઈ પારસી મેનિવાંનજ ઇનજી-ટપરના એક ચિકક એક છવજુજ હોરમજા મામરે મુંબઈના કોર મધે કોરેકોટ મેનિવાંનજનાં પોરજ મુખી ગીખ.

૧ એ બીના મુરતવાલા થોડા પાલજુ મેનજાજ કોર-વાલની નોથમાંથી હોને નવીંતી.

૨ મુંબઈ સમાચાર, તા ૦ ૨૫ મી જુન ૧૮૬૯.

એની આગમન તવરી મધે એક બીજ દરેકેદર થોડા રૂપરજ છવજુજ રાવરની આગેવાંની હોડેલ તા ૦ ૨૪ થી રેપરવારી ૧૮૬૯. (રોજ ૬ માહ ૬ (ચિં) ૧૨૩૮ યજ્ઞેતરી) ને દીને પ્રગટ હતી.

૩ મોખે મેજેટ, તા ૦ ૧૫ મી જુન ૧૮૬૯.

૪ "પનોતા પુતર, ઇઆને બાજપણી અનજમ રચી નમરવાંની, હોરમજોરજ" અને બહાડી પતાવી રચના અને મોખેદ પ્રગટ નામીયા અને મોડા માલુમ થયલા હોર-મજોર મીતર. મુલારનાર, નાનાબાઈ નમરવાંનજ પાલજુ, મર જ. ઇ. પી. મી. ઇનજીડીગીરને જમતી દોરની ઠોર-રીઓની રુપરના વડા હોરજા. મુંબઈ મધે જમ જમચે જમજાનામાં છવજ. અને ૧૮૬૯."

વવાની એક સ્કુલ. "એંગ્લો વર્નાક્યુલર સ્કુલ" ને નામે ઉઘાડી હતી.^૧

તાં ૧૬ મી જુન.

શેક માણેકજી કાવચજી દમણવાણીએ પોતાને હસ્તકનાં ધરમપોર રાજ્યને લગતાં બરાઈ ગામથી ત્રણ મેલ દુર ખેરલાઈ નામનાં ગામમાં આજ દીને પોતાની બંકુલ વતે એક મોટા વાઘ માર્યો હતો. એ વાઘની લંબાઈ ૬૫ શીટ અને ઉંચાઈ ૩૫ શીટની હતી. તેનું સામડું ઉપગ્રાવિને શેક માણેકજીએ મુરતના કલેક્ટરની કચેરીમાં ભેટ મોકલાવ્યું હતું.^૨

તાં ૧૭ મી જુન.

રોજ ૨૬ માઈ ૧૦ (૩૦) ૧૨૩૯ યજ્ઞેશ્વરદી.

મરણ—એદમજી ફરુજજી ખંખાતા—ઉમર ૫૧ (૭૨). ખંખાતવાલા શેક ફરુજજી રૂચતમજી ખંખાતાના દીકરા. એવણું ઈં સં ૧૮૨૦ માં પોતાનાં જન્મ વતન ખંખાતથી અંતરે નીકળી આવી શેક હોરમજીજી શાપુરજી પચતાડીઆની સાથે ઈં સં ૧૮૨૩ માં સ્થિત ગયા હતા. તે બાદ ૧૮૩૪ થી પોતાને હીસાપે આપારીઓની આડત તથા કમીશન એજન્ટનું કામ કરતા હતા. ૧૮૪૫ થી કામાજી પોહચાજીની કુંપનીને નામે પેહડી આગતી હતી તેના વહીવટ ૧૮૫૦ ની આખરીએ બંધ કરી તાં ૧ હી જાનવારી ૧૮૫૧ થી એવણે શેક દાદાબાઈ રોયજીજી લાલકાકા સાથે "એદમજી તથા દાદાબાઈ" ને નામે નવી પેહડી ચાલુ કરી હતી. તે ૧૮૫૧ માં બંધ કરી મુંબઈ આવી એકાંત જીંદગી ગુમરી હતી. એવણું ઘણું વર્ષો મુવી સીન મધે રહેલા હતા.

તાં ૧૯ મી જુન.

આજ દીને મરહુમ શેક એદમજી ફરુજજી ખંખાતાનાં ઉદમણમાં તેમની પોતાની પુંજ મધિથી ૩૩૦૦, વીધવા

૧ જાને જમશેદ, તાં ૧૬ મી જુન ૧૮૬૯.

એ સ્કુલ યોડાંક ૫૧ આંખી અંધ પડી ગઈ હતી.

૨ રાસત ગોશ્વર, તાં ૨૦ મી જુન ૧૮૬૯.

એજ મુજબ જાંદગીવાળા શેક બદમજી રોયજી વરા જેવણું યોડાંક ૫૧ થયાં મરણ પામ્યાં છે તેવલે પોતાની આખી જીંદગીમાં નવશીક ૧૫ વાંધો માર્યાં હતા, અને તેવણના વડવા બાપે પણ ઉવીન હીતત સાંભળેઆમાં આવીં છે. વળી નારંગોવવાલા શેક નરમજી રતનજી વાંકડીઆએ પણ વાધના શેકરો કરેલા જણાવ્યાં છે. તારાપારવાલા મરહુમ શેક રતનજી નાઠનજી કે જેમનું મરણ આ પુસ્તકનાં પંદરાં દશરમાં સં ૨૦૫ ને મોધવું છે. તેવલે બંકુલથી નહિ પણ તજવારના યાદથી વાંધો મારેલા હતા.

૩ એવણના બાવા શેક શરદનજી રૂચતમજી ખંખાતા ખંખાત મધે અક્રોક તથા બીજી બીજીને બાપાર કરતા હતા. તેમના એક બીજ દીકરા શેક કાવચજી શરદનજી ખંખાતા પણ પાઠનથી મુંબઈ આવી રોજગાર કરતા હતા.

બાઈ નવાબખાદમે ૩૨૦૦), બનિજા શેક શોરાબજી કાવચજી ખંખાતાના મોટાએ શેકા ફરમજી શોરાબજી ખંખાતા તથા ધનજીબાઈ એદમજી ખંખાતાએ ૩૨૦૦), તથા પીત્તં એચી-એચે ૩૨૭૧) મસી ૩૯૭૧) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૪

તાં ૨૧ મી જુન.

ગોંડલના ઠાકોર માહેબ જેઓ હાલ મુંબઈમાં ફરવાને આવ્યા હતા તેવલે આજ દીને પોતાનાં ગોવાસીઆ તમાવ આગલનાં ઉતારાનાં મકાનમાં એક મોટી મળા મોલાવી હતી, જ્યાં શેક દાદાબાઈ નવરોજજી પ્રેક્ષકે "હિંદુસ્થાનના હક" વિષે એક બાણાણુ ગુમરાલીમાં કીયું હતું, જેની સેવટે થાકોર માહેબના કારભારી શેક શુંદરજી દુરગાદાયે એક પત્ર વાંચી શેક દાદાબાઈને શાખારી આપી તથા ઈશ્ટ ઇંડીયા આશોશીએશનનાં ફંડમાં ૬૨ વર્ષે ૩૨૪૦૦) ની મદદ આપવાની પોતાની મરજી જણાવી હતી.^૫

તાં ૨૫ મી જુન.

શેક રૂચતમજી કાવચજી મુરતી અથવા જાણી રૂચતમનાં જોડામાં ખેતો તથા કચેતોની એક ચોપડી "જાણી રૂચતમ કાચ મંચદ" નાં નામથી તેમના એક મિત્ર શેક જમશેદજી ફરમજી પાસીમવાલાએ છપાવી પ્રગટ કીધી હતી.^૧ એ ચોપડી મચકતના ઈમાં નામદાર પ્રેસ દુરગી ખીન પ્રેસ આવદને અર્પણ કરવામાં આવી હતી.

તાં ૨૬ મી જુન.

વાંદરા મધેના હાનરેખમ પેદરાંમજી જીજીબાઈના "જેડસ એન્ડ" નામના બંગલાના રસ્તા પરથી કેટલાક ઇંગ્લેન્ડે ફરવા હરવા તથા કેડકીને દેખાવ જોવાને જાવ આવ કરતા હતા. તેમને એ શેકે ત્યાં એક દરવાજાને બાંધી લઈ અટકાવવાથી તેવણ ઉપર એક જાહેર રસ્તો બંધ પડવાની ફરિયાદી યાજીના મામલતદારની કોરટમાં મંડાઈ હતી. તેને મુકાદિ આજ દીને એ શેકના લાભમાં થયો હતો. શાક્ષી એથી એવું પુરવાર થયું કે એ રસ્તો કાંઈ જાહેર હતો નહિ. તે એ શેકની જગાએ, અને ત્યાંથી જતા આવતાઓને ધણીવાર અટકાવવાની કોથેથ પતી હતી, જે પેથ નહિ પડવાથી આ દરવાજાને બાંધવામાં આવ્યો હતો.^૭

૪ જાને જમશેદ, તાં ૨૫ મી જુન ૧૮૬૯.

૫ મુંબઈ સમાચાર, તાં ૨૭ મી જુન ૧૮૬૯.

૬ "જાણી રૂચતમ કાચ મંચદ. એ મામમાં, ગુજરાતી તથા હિંદુસ્થાની (સને ૧૮૫૬—૬૯ ના માર્ચ મુખીમાં) અવાર નવારની કુરચેતો બનાવનાર, કવિશ્વર જાણી રૂચતમ તે રૂચતમજી કાવચજી મુરતી. છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર, જમશેદજી રશોમજી, અખબારે સોદાગર તથા સમાચાર દરખજીના અધીશીની. મુંબઈ, ઇમ્પીરિયલ પ્રેસમાં ખી. નવરોજજી રશોમજીએ છાપ્યો છે. ઈં સં ૧૮૬૪ માસ ૩૦."

૭ રાઈમજી આંઈ ઇંડીઆ, તાં ૨૮ મી જુન ૧૮૬૯.

તા ૨૭ મી જુન.

શ્રેષ્ઠ નાનાભાઈ નયરવાંનજી પાલજીજી માસરે રૂબરૂની ટ્રેનો આલતી હોય તે વેળા અક્ષમાત હપ્તા ધામતનિ વખતે ઉતારાઓ, ગારડ, અને ડ્રાઇવર વગરે મંથેશો અલાવી શકાય એવી એક કળા થોધી કાઢી હતી.^૧

તા ૨૮ મી જુન.

રાત્ર ૧૦ માં ૧૦ (થો) ૧૨૩૮ વચ્ચેનરૂઢી.

મરજી—એલજી નયરવાંનજી માસરે (૧૩મીયા)—
ઉમર વર્ષ ૪૦) એવણે ઈ ૨૦ ૧૮૫૦ માં અતરેની એમરીનમરન ઈનરીટરુટમાંથી વેટ્ટ સ્કાલરની પદવી એલવી હતી, અને તેજ ઇનરીટરુટમાં એક શિક્ષક તરીકે ૧૮૫૦ સુધી રહ્યા હતા. ૧૮૪૬ માં રૂડુંડય લીટરરી એડ આમ્બેનરીટીક શોલાઈટીએ ટોડીઓની નિશાણે ઉંધાડી તેમાં એવણે પણ ઘણી મદદો કીધી હતી, તથા કેટલુંક મુધી સુક્ત શિક્ષક તથા ઉપરી રહ્યા હતા. રાત્ર ગોડવાર ૫૪ થી દાદાભાઈ નવરોજીજી પ્રોફેસર કાલુ' તેમાં પણ એવણુની પ્રમુખીય જમાણી મંબંધી મદદ હતી, અને તે વતના એએ ૧૮૫૨ ના આગસ્ટથી તે ૧૮૫૩ ના માર્ચ સુધી એખત્રા અધીપતી હતા. માત્ર પ્રમાણક મંડલી સ્થાપવામાં પણ એવણુના હાથ હતા, અને તે મંડલીના એવણુ ૧૮૫૩ થી તે ૧૮૫૮ સુધી હાનરરી શેફ્ટરી તથા એજ મુદત સુધી તેનાં સ્થાપનાંના અધીપતી હતા. એજ મુજબ ગહલુમાએ મામરીઅમનાંન મજાના પણ એવણુ પેલકોંધીજ અધીકારી તથા ૧૮૫૦—૫૮ માં તે મજાના મુનરી હતા, અને એ બંધ મજાઓના મંબંધમાં ઘણુંક કામતી ભાષાણી કીધાં હતાં. ૧૮૫૭ થી ૧૮૬૦ સુધી એવણુ અનરેનાં ગોખે રાખિય વતના માનરર હતા, અને તે રરમેઆંન ૧૮૫૮ માં ચોડક મામર મિત નજ આચા હતા. એ બાર ૧૮૬૦ ના આપરેલ મામરમાં ઇંગ્લંડ આતે થી દાદાભાઈ નવરોજીજીની પેડકીમાં ગયા હતા, પણ ત્યાંથી એક વર્ષમાં પાછા આવી ૧૮૬૩ માં થી એકરેલજ શાપરજ મેહતા, રોમાર-વાલાની પેડકી પર હોંગકોંગ ગયા હતા. ત્યાંથી આવી પાછાં ૧૮૬૩ માં હોંગકોંગ અને ત્યાંથી ગયે વર્ષ ચીંગાપોર ગયા હતા, અને ત્યાંજ મરજી વાગ્યા હતા. એવણુમાં પોતાના મેશો ઉપર અરીણ, રુગરીતકારી મેલેન, બનાં કામતી ભારી ખજ તથા પોકાનાં કુખતી ખરોં રીતની રાદામર" ઘણી મજબુત હતી.

તા ૨૯ મી જુન.

આજ રીતે મુનર મંથે એડરસ લાભમેરીનાં રીવાંન-ખાંનાંમાં થી રીનગાદ અરેસર નાચિવારખાંએ પોતાની રહિજ દિ'ગુમનાંમાં ૭ મામરી મુમરાર્ગના પાગિક અરેસર મંથેમમાં ગોચી મંબંધાઓ હતો.^૩

૧ રાત્ર ગોડવાર, તા. ૨૭ મી જુન ૧૮૬૮.

૨ રાત્ર ગોડવાર, તા. ૨૭ મી જુન ૧૮૬૮.

૩ મુજબત મિત, તા. ૨૯ મી જુન ૧૮૬૮.

તા ૧ લી જુલાઈ.

મુંબઈ તથા તેને લગતા છાલોઓની કમ્પાચાઓને માટે સ્ત્રી શિક્ષકો કેળવી તૈયાર કરવા માર્ચ નામદાર મરકારે મુંબઈ મથે. "પ્રોમિસ નાર્મલ સ્કુલ" સ્થાપી હતી. અને તે મથે દાખલ થનારીઓને ઉત્તેજન તરીકે દર માસે રૂ ૧૦) થી ૨૫) ના પગાર મુધીની ૧૦) સ્કાલરશીષો આપવાને મુક્કર કીધું હતું.^૪ એ ખાતાપર દેખરેખ રાખવા માર્ચ ૬ દિ'ડ અને ૧ વારસી થી નવરોજીજી ફરુનજી) ગ્રહરેઓની કમીટી નામદાર મરકારે નેમી હતી.^૫

તા ૩ જુલાઈ.

શ્રેષ્ઠ દાદાભાઈ નવરોજીજી પ્રોફેસર પોતાના દેશ અને દેશીઓની બનવેલી કામતી સેવાના આભાર થી રીતે માંબંધ, તે બાબે વિચાર કરવાને તેમના દોસ્તો અને આહનારાઓની એક આમ મળા આજ રીતે ફરોમજી કાવજી ઇનરીટરુટમાં મરી હતી. મરનરીનરી ખુસી થી ફરોમજી નયરવાંનજી પોરેન આપવા બાદ તેવણે તથા થી નવરોજીજી ફરુનજી, વીનાયકરાવ જગનાથ ચંકરેશ, ડાકર ભાઈ દાજ અને રાવસાહેબ વીથવનાથ નારાયણ મંડલકે થી દાદાભાઈની જોડે સેવાઓનું કેટલુંક બેઆન કહી મંબંધાવું. ને પછી નીમત્રા ડોડાચી મુર્વેનાં એકમતથી પચાર થયા હતા:—
"થો દાદાભાઈ નવરોજીજીએ ઘણાં વર્ષોની એક બાંની મુદત સુધી દેશના કામદાને અર્થે ને મેલેન કીધાં છે તે મુધળી તેવણની સેવા અને ખુબીઓ આ મળા બાદજ રાખે છે અને તેમની ઘટતી ફર જુલવાની ખાએમર રાખે છે.

"થો દાદાભાઈ નવરોજીજી અતરેથી ઇંગ્લંડ રવાના થાય તે વેળા તેવણને એક માનવપ આપવું તથા તેવણની ખીનસ્વાથી જોડે સેવાઓને ઉપકાર માનવાને એક ઉપરાંથું કરી તે મથેથી એક "ટેરીઓનીઅસ" આપવું અને તે કપા આકારમાં આપવું તે આજ રીતે હાતી કમીટીના વીચાર ઉપર સોંપવું.

"આ કામ પાર પાડવા માટે નીમત્રા ગ્રહરેઓની એક કમીટી ડોડાચી અને તેના શેફ્ટરીઓ તરીકે થોડા અરેસર ફરોમજી મુન અને પાદા મંગેચ વાલેને નેમવા:—
મર જમરેલજ છજીભાઈ ખારેનર, થોડા ફરોમજી નયરવાંનજી પોરે, વીનાયકરાવ જગનાથ ચંકરેશ, હાનરેખ મંગલરાય નયુબાઈ, હાનરેખ મેદરોમજી છજીભાઈ, વર-જીવનદાસ માધવદાસ, રીનગાદજ માણેજી પીટી, ખુરેલજ નોયરવાંનજી કામાજી, અદમદભાઈ દખીખનાઈ, હાજ ધમ-માએન હાજ દખીખ, ધરમસી પ્રંજીભાઈ, નયરવાંનજી

૪ એ ઉપરાંત ખીજ એક રૂ ૨૫) ના રરવાયાની સ્કાલરશી થી કાવજી જોડીજ રેરીતની, સી. એસ. આઈ. એ: તથા ખીજ રૂ ૨૫) ની થી ચોરાજી શાપરજ બંગાળીએ ફરે નામે આપતી કીધી હતી.

૫ અને જમરેલ, તા. ૨ જુલાઈ ૧૮૬૮.

બંગીરજ વાડીઆ, અકર બાઈ દાજી, રાવસાહેબ યીશવ-
નાથ નારાયણ મંડલીક, શેરામજી ચાપુરજી બંગાલી, નવ-
રોજી ફરુજી, ગોલાબાઈ ફરોજી કરાકા, રતનજી
બહમનજી કુમાર, નાનાબાઈ મેહરામજી જીજીભાઈ, હોરમ-
જી નવરોજી સુદાતવાલા, અકરો પીરજીરામ દલપત-
રામ, રમતજી કાવચજી બાંધરજી, આતમરામ પાંડરજી,
શેઠા ચાંતારામ નારાયણ, હોરમજી દાદાભાઈ પલીકર, બંગી-
રજી મેહરવાંતજી પલીકર, ભગવાંતરામ પરશોતમદાસ, પીરો-
જીસાહે મેહરવાંતજી મેહતા, અને કરમનદાસ માધવદાસ.”

૧ રાસત ગોરતાર, તા. ૪ થી જુલાઈ ૧૮૬૮.

જાણી સભામાં કેડવેજી માનવજી શેઠ દાદાભાઈને તા. ૨૬ થી જુલાઈ ૧૮૬૮ ને દીને શ્રાંતજી કાવચજી ઇન્કરી-
ટયુટમાં એક હકાર બહોર સના ખરી આપવામાં આવ્યું, તથા
તેમનાં જાણી પ્રેરિતોનીયલ રંગમાં બરાબરા ૩૨૮૬૨૬
માંથી તેમની એક તસવીર ચીતચવી શ્રાંતજી કાવચજી ઇન્કરી-
ટયુટમાં એક પાના પર વગેરેના બાદ કરી બાકી ૩૨૫૦૦૦
ની એક “પુસ્ત” તેમને ભેટ આપી હતી. ચરપાશીની
પુસ્તી ચર જમરોજી જીજીભાઈ પારોનેટની માંડગીને લીધે
ગેજાભાઈમાં શેઠ પીનાયકરાવ જગતપ શંકરોજીને આપવા
બાદ કરી દીધા એક શેઠે શેઠે શેઠે આરેસર શ્રાંતજી પુસે પુલક
આપાને માનવજી પોથી સંભાળ્યું હતું, જે અતરે સહાય
જાણી લખજી છેઃ—

To

DADABHAI NAOROJI Esquire,

We, your friends and admirers, feel it our duty on
the eve of your departure to England to express our
feeling of heart-felt gratitude and sincere thankfulness
for the valuable services you have rendered to our
country. Wherever you have been, at home or abroad,
you have always evinced the warmest interest in the
promotion of the social, political, and moral welfare of
India and its inhabitants.

Pre-eminently you are one of those self-made men,
who rise by the force of their individual merits and
conduct; all the greater therefore is our respect and
esteem for you.

Your distinguished career as a scholar at the Elphinstone
Institution, your native taste and talent for
Mathematics and Natural Sciences, and your sterling
qualities as a teacher were not long in bringing you to
the notice of the late Board of Education and the Government
of Bombay, by whom you were nominated in the
chair of Mathematics and Natural Philosophy in the
Elphinstone College on the death of the late lamented
Professor Patton, and in your nomination the whole
native community felt itself highly honoured, for you
were the second native, after the late lamented Professor
Bal Gangadhar Shastri, on whom this honourable post
was conferred; and it has afforded us extreme pleasure
to find that during your tenure of office, you conducted
your duties with credit to yourself and advantage to
those entrusted to your care.

From early life you have always taken an active
part in every movement which had for its object the
improvement of the moral, social and political condition
of our countrymen and in particular, you have evinced
great interest in the cause of popular education and the
diffusion of useful knowledge. The records of the Students'
Literary and Scientific Society, the Guzerati

તા. ૧ થી જુલાઈ.

રાજ ૧૮ માં ૧૦ (ચિ) ૧૨૩૮ વચ્ચેજરોડી.

મરણ—નશરવાંતજી મનચેરજી વાડીઆ—ઉમર વર્ષ
૫૪) શેઠ મનચેરજી જમશેદજી વાડીઆના વડા દીકરા,
એવજી પ્રથમથીજ પોતાના બાપ સાથે તેમનાં બાપાર વનજનાં
કામોમાં શામેલ હતા, અને ૧૮૪૧ માં મેચરમ ગીર્વાનરામ
ઈવરેટની કુપંગીમાં વડા કારભારી હતા. તા. ૧ લી જુન
૧૮૪૩ થી એવજીના બાપાએ એવજી તથા એવજીના બાપ
શેઠ બરજોરજીને પોતાની સાથે શામેલ કરી “મનચેરજી
જમશેદજીના હોકારાએ” ને નામે વહીવટ ચર કાધી હતા,

Dnyan Prasarak Sabha, the Native General Library, the Framji Cowasji Institute, the Parsee Girl School Association, and the Bombay Association, bear ample testimony to your indefatigable energy and zeal for the public cause.

For the spread of vernacular literature and the creation of a taste for reading in the Guzerati speaking population of this Presidency, we are in a great measure indebted to you. In starting the Guzerathi Dnyan Prasarak Sabha, the first of its kind in Bombay, and the magazine, bearing the same name, you took a prominent part, and besides delivering public lectures in the vernacular and contributing instructive and interesting essays to the magazine, you materially assisted its funds so as to cheapen its price and bring it within the reach of the poorer classes of community.

In respect to Female Education your services are not less marked. You were one of those few who took an important part in establishing the first Native Girl's School under the auspices and superintendence of the Students' Literary and Scientific Society, and assisted in overcoming by their personal influence and labours as voluntary teachers, the prejudices of the people against female education. With the valuable aid of several leading members of the Parsee Community, you contributed not a little to put the Parsi Schools on a permanent footing.

Such were your labours in the cause of native progress and enlightenment, when 16 years ago, you proceeded to England as partner in the first native firm established in that country, with the important object of naturalizing native commercial enterprise therein.

By directing your attention during your stay in England towards the study of politics, you have provided yourself of immense service to India, being able thereby to represent our cause honestly and faithfully before the English public.

Your disinterested labors in the establishment and conduct of the London Indian Society and the East India Association, and in the formation of a branch of the latter at Bombay, your valuable services in the discussion of important and Imperial questions affecting the rights and interests of the natives of India, are too recent and well known to require lengthy acknowledgments.

Such are your services, and when to your high character for integrity and probity, dear Sir, we add your readiness disinterestedly to devote your time, talents and energy towards the advancement and welfare of India, with such nobility of manners and width of sympathy as to place your valuable advice within the reach of every countryman who might need it, we cannot refrain from publicly acknowledging them and as a

અને મેગરસ ધવરટ લાયન તથા તે પછી ધવરટ લાયમની પેહલા દલાલ થયા હતા. ૧૮૬૨ માં આપનાં મરણ બાદ એએ બંધે બાધએએ એજ નામથી પેહલી ચાલુ રાખી હતી, અને જરજ ધી યરડ જુર એડ પુલ સ્પર્શિંગ એડ લીવીંગ કુંપની, અકબર કાટન પ્રેસ કુંપની, ઇમપીરીઅલ કાટન પ્રેસ કુંપની, એરિએનટલ ઇન્ટરનશ-શોરાઇટી, આલબરટ ઇન્ટરનશ કુંપની, અને બાએ રેડીંગ એડ બેંકીંગ કુંપનીએ ઉભી કરી તેના શેફ્ટરી અને ટ્રેજરર નેમાયા હતા. પરેસ મધે પોતાના બાવાએ બંધાવવા મારેલી રેમેરેર તૈયાર થવાથી એએ બંધે બાધએએ તેમાં ઇંડ ૨૦ ૧૮૭૪ માં લાલબાગ મધે શેફા દાદાબાધ અને મનચેરજી પેશનતજ વાડીઆએ પરકલેશાં આતશ આદરાંન તજનચીન કરાવી તાં ૬ મી આગસ્ટ ૧૮૯૩ ને દીને પરકાવી હતી. એ રેમેરેરની પડામમાં "લવજ વાડીઆ ડીપેનચરી" નાં નામથી એક ધર્મનું દવાખાનું ઉઘાડવાની એએ બંધે બાધએએ આગેવાની લીધી હતી, તથા તે માટે પોતાની જમીન ઉપર ૩૨૩૫૧૭ ને અરએ એક મકાન બંધાવી આપી તાં ૧ લી જાનેવારી ૧૮૯૫ થી દવાખાનું ચાલુ કરી હતું. ૧૮૯૧ ના જુન માસમાં જદાદી હાજીએ લઈ કમકેતે જ્યુ "ડાએમડ" નામનું એક વાહાલુ તોફાન પાછું મુંબઈનાં બારોમાં આવતાં મહલકમીના કીનારાની નજ-રીમાં અરએ ચડી ગયું તેમાં ધણુક ઉતારએને એએ બંધે બાધએએ પોતાના વરલીના બંગલામાં ઉતારે આપી તેમની શ્રી માવજત લીધી હતી, તથા વરલીના માછી-મારેને દામ આપી ધણુકોને દરીયામાંથી બહીર કઢાયા હતા. આ માટે એએ બંધે બાધએએ મતાવાલાએ તરફથી ચાખાચી મકી હતી. ૧૮૯૭ માં એએની પેહલીને નુકસાન જવાથી તે બંધ કરી ચોડુંક મુકી એવણે એકાંત જીંદગી ચુગરી હતી.

તાં ૬ થી જુલાઈ.

રોજ ૧૮ માઈ ૧૦ (ચિં) ૧૨૩૮ યન્દેનરદી.

મરણ—રૂમનજી જીવજી પોસ્ટ માસર—ઉમર વર્ ૪૧) એવણે મુરતના પોસ્ટ માસર હતા.

small token of our esteem and affection we request your kind acceptance of a purse which we have unsubscribed.

We also solicit the favour of your kindly consent- ing to have your life size portrait placed in the hall of the Framji Cowasji Institute.

In conclusion we beg heartily to wish you a happy voyage to England, and we pray Almighty God to grant you long life and prosperity and that we may have the happiness of once more seeing that benign and cheerful countenance, among us.—

We remain, dear Sir,

Your sincere friends and admirers.

શેક દાદાબાધે પછી લોગીણી બપાં ચાનવનને જવાજ આપ્યો, તથા લેટ આપેલી "પર" બપકાર સાથે બાહજ રાખી, જે બાદ શેક રતનજી બકમજી દુશારની મુચલમાંથી તેમની જ્ય પોકારી મેલાવડો બરખાત મેલા હતા.

૧ એવણેના એક માઈ શેક આદરજી જીવજી રાજકોટ મધે પોસ્ટ માસર હતા, અને ત્યાંજ મરણ પામ્યા હતા.

તાં ૧ થી જુલાઈ.

રોજ ૧૮ માઈ ૧૦ (ચિં) ૧૨૩૮ યન્દેનરદી.

આજ દીને મરહુમ બાધ માણેકબાઈ તે શેક ફરફતજી ધનજીબાધ આલબલેચનાં ધણીઆંની તથા શેક નવરોજજી બરજોરજી પારખનાં પેટીનાં ઉકમણાંમાં તેમનાં એરીએએ ૩૬૨૪) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા. ૨

તાં ૬ મી જુલાઈ.

શેક કાવજી જંગીરજી રેડીમની, સી. એસ. આઈ. એ અતરેની ચાંદ મેડીકલ કલેજમાં સ્થાપેલા વૈકું જિખાડ-વાના મુજરાતી વર્ગમાં ૬૨ માસે ૩૧૦) ની પોતાનાં નામની એક સ્કાલરશીપ આપવાને ૩૨૫૦૦) ની મરકારી નોટ મરકારમાં ભેટ આપી હતી. ૩

૨ જામે જમરેદ, તાં ૭ મી જુલાઈ ૧૮૬૯.

૩ રાઈમજી આઈ ઇડીઆ, ૨૧ મી આગસ્ટ ૧૮૬૯.

આ લેટ આપતી વેળાએ શેક કાવજીએ ચાંદ મેડીકલ કલેજના પ્રીનસીપાલ કાકરટ હંદર બપર નીએ જુનવના ૫૫ લખ્યો હતા:—

To

Dr. W. G. HUNTER,

Principal, Grant Medical College.

Sir,—I was glad to find from conversation I had with you that it was the intention of Government to establish a Guzratī Vernacular Class in Grant Medical College. In a country of so extensive an area as Guzrat it is hard to think the poor should be so ill—provided with medical advice as they are and there can be little doubt that hundreds of lives are yearly sacrificed for want of medical aid. The scheme for placing this at their disposal by means of Guzratī speaking natives trained in the science of European medicine is I consider exceedingly judicious. In earnest of my wishes for the success of the scheme I have the pleasure to place at your disposal two Government 5 per cent. promissory notes for Rs. 2,500 costing me with premium Rs. 2,560 for the purpose of founding a scholarship of the value of Rs. 10 per month.

I have &c.,

COWASJEE JEHLANGHIER,

Bombay, 9th July 1869.

આ લેટ રસીકારનાં સરકાર તરફથી ડાએરેક્ટર આઈ વનચીક ઇન્ટરકાશન મીં ને. બી. પીલે નીચેના ૫૫ લખી શેક કાવજીને બપકાર આપ્યા હતા:—

No. 1749 of 1869-70.

Poona, Office of the Director of Public Instruction, 16th August 1869.

To

COWASJEE JEHLANGHIER, Esq., C.S.I.

BOMBAY.

Sir,—I have the pleasure to convey to you, by order of the Right Hon'ble the Governor in Council the warm acknowledgments by Government of the additional instance of judicious liberality you have given in

તાં ૧૧ મી જુલાઈ.

શ્રેષ્ઠ બહુમતી ડૉક્ટર બાઈ મુનશીએ “ તફ્ફીએ દિને મન્દયમ્” નામની એક ગ્રંથ “ એક બહુ ધંધારી” ને નામે છપાવી પ્રગટ કરી હતી.^૨

તાં ૧૫ મી જુલાઈ.

ખાંનગર દિનચાલણ પેશતનજ દસ્તુર કામદીનજને સુરત જીલ્લા પેલવા વર્ગના સ્થાપકોને જાણ, તથા શ્રેષ્ઠ કેમ્પસ હોરમજી આલવાઈવાલાને અમદાવાદના ખીજ વર્ગના સ્થાપકોને જાણ, તથા મુંબઈની હાઈ કોરટની આપેલ માહિતીના ત્રાનસક્રેટર અને ઇન્ટરપ્રીટર શ્રેષ્ઠ અરશદજી રૂસતમજી યાજ્ઞિકાલાને કચીઆણીના ખીજ વર્ગના સ્થાપકોને જાણ તરીકે નામદાર સરકારે નેમ્યા હતા.^૩

તાં ૨૩ મી જુલાઈ.

રોજ ૫ માઈ ૧૨ (ક૦) ૧૨૩૮ ચન્દ્રવર્ષ.
મરણ—કેમ્પસ હોરમજી મોદી—ઉમર ૫૧ ૭૫) સુરતવાસી શ્રેષ્ઠ હોરમજી ભીમજી મોદીના તાલકા દીકરા. એવલુ પ્રથમમાં પોતાના ભાઈએ સાથે બાળીકા રોજગારમાં વસેલા હતા. તે પછી શ્રેષ્ઠ કુવરજી મેહરવાંજી ધંભીરનાની સાથે મુન્દરાતની કમીસરીએતમાં કંચાકો સેતા હતા.^૩

તાં ૨૮ મી જુલાઈ.

રોજ ૧૦ માઈ ૧૧ (શિં) ૧૨૩૮ ચન્દ્રવર્ષ.
મરણ—અરશદજી અરજોરજી દાદી અરજોરના—
ઉમર ૫૧ ૮૨) શ્રેષ્ઠ અરજોરજી દોરાબજી દાદી અરજોરના

your endowment of a scholarship for the Gujarathi Vernacular Class of the Grant Medical College.

I have &c.,

J. B. FEILE,

Director of Public Instruction.

ભાવેલો મુન્દરાતી વર્ગ સાંઠ ચેડીકલ કાલેજમાંથી કાઢી નાખવાથી એ ૩૨૫૦૦) ની રકમ અમદાવાદની “ મેકરોનજી જીભાઈ ચેડીકલ સ્કુલ” નાંતે વધુ બંધાઈ આવેલી, અને ત્યાં શ્રેષ્ઠ કાવશજને નામની સ્કાલરશીપ આપવામાં આવે છે.

૧ “ તફ્ફીએ દિને મન્દયમ્” વાને મન્દયમ્સન મન્દુબની તાલીમ; તથા એ મન્દયમ્ જીવર જુલ્હીનીની યવલી બેન્ડ મુન્દુબતમો અચ્છાકલ બંધાય; તે સાથે ઘણીએક નવી મહા ભાષાઓ આપતોના સંગ્રહ. બનાવનાર, એક બહુ ધંધારી. સુખ્ય મધે, અંગરેજ તથા મુન્દરાતી “ બપુ પ્રીટીંગ” છાપાખાનામાં છપાયું છે. ઇ. સ. ૧૮૬૯.”

૨ મોરમે ગવરમેંટ ગેઝેટ, તાં ૧૫ મી જુલાઈ ૧૮૬૯.

૩ એમના વડા ભાઈ શ્રેષ્ઠ મનચેરજી હોરમજી મોદી સુરત મધે બાણીતા ગ્રંથક હતા, તથા ખીજ ભાઈ શ્રેષ્ઠ રૂસતમજી હોરમજી મોદી પ્રથમમાં સુરત મધે સંધાપર હતા, અને તે પછી વસંતજીના મારગદર્શક હયા હતા.

૪ મરહુમ શ્રેષ્ઠ શાલિકજી અરશદજી દાદીઅરજોરના બાવા.

ચોથા દીકરા. એવલુ આગલા વખતમાં સરકારી વેર હાઉસ માં ખાંડો તથા ખીજો પરચુરન બાપાર કરતા હતા.

તાં ૨૯ મી જુલાઈ.

શ્રેષ્ઠ શોરાબજી પેશતનજ મેહતાને એડન મધે નામદાર સરકારે ત્યાંના “ રેલવે આર્કીટેક્ટ” નેમ્યા હતા.^૫

તાં ૩૦ મી જુલાઈ.

મારવાડ મધે ઉત્તર બાજુએ સ્થત કુકાલ પડવાથી ત્યાં મદદ મોકલવાને અતરે એક ફંડ ઉભું થઈ હતું, જે મધે રૂ. ૧૬૯૧૧) ભરાયા હતા.^૬

તાં ૨ જી આગસ્ટ.

રોજ ૧૫ માઈ ૧૨ (ક૦) ૧૨૩૮ ચન્દ્રવર્ષ.

આજ દિને મરહુમ બાઈ દીનબાઈ તે શ્રેષ્ઠ ફાર્મજી નશરવાંજી પેલવાં ધણીઆંનીના ઉકમણમાં તેમની પોતાની પુત્રીમાંથી રૂ. ૫૦૦) તથા આવંદ અને ફરજીએ રૂ. ૭૫૫૦) મરી રૂ. ૧૧૦૫૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૭

તાં ૨ જી આગસ્ટ.

શ્રેષ્ઠ કાવશજી જી. ગિરજી રૂડીમનીએ બંડન મધે રોજી પાર્કમાં એક કુવારો બંધવાને ત્યાંની “ મીટરો પોલીટન ડરોડીંગ ફેડન એડ કોલ ટ્રો આશીશીએન” પર ૧૪૦૦) પેંડ (રૂ. ૩૫૪૪) નીટ મોકલ્યા હતા. તે કુવારો બંધાઈ તેવાર થવાથી આજ દિને નામદાર પ્રીનસેમ મરી રૂ. ૬ એક મોટા મેનાવડાની હજુરમાં તે બોલી ચુક્યા હતા. પ્રથમમાં રાષ્ટ્ર હાનરેબલ ડબલ્યુ. કાઉપર, એમ. પી. એ ઉભા થાઈ

૫ મોરમે ગવરમેંટ ગેઝેટ, તાં ૨૯ મી જુલાઈ ૧૮૬૯.

૬ એ ૩૧૬૯૧૧) માં રૂ. ૨૦૦) ઇંએમોના, રૂ. ૪૪૦૦) ફિંએમોના, રૂ. ૧૨૫) ગુસલમાનોના, રૂ. ૧૪૦૦) થાહુબીએમોના, અને રૂ. ૩૭૫૬) નીચે મુજબ પારસીએમોના હતા:—

(રૂ. ૨૦૦) અરશદજી હોરમજી વાડીઆ. (રૂ. ૦૦) એવલુ જાંચજી આલવલેસના છોકરાએમોની કું. (રૂ. ૨૫૦) દીનશાહજી શાલિકજી પીટી, હોરમજી બહુમતી વાડીઆ. (રૂ. ૫૦) જાંચજી સાંડેમોની કું. (રૂ. ૫૫૦) રતનજી એવલુ ખાટલીવાલા. (રૂ. ૧૦૦) અરશદજી બહુમતી રોડના. (રૂ. ૧૦૦) શોરાબજી શાહુરજી બંગાલી. (રૂ. ૫૦) મેહરવાંજી બહુમતી ધડીઆલી.

એમ મુજબ અમદાવાદ મધે પણ એક ફંડ બાંધી કરી તે મધેથી અનાજ ખરીદ કરી તે અનાજ સુરત નીકળે પણ સરકારે બંધ વેચવાને મારવાડ મોકલવાને ફેડજી હતું. એ માટે એક રીલીફ કમીટી નેમી હતી, તથા તેના ડાનરો શેકેલી તરીકે શેકેલીના હોરમજી કસકાને નેમ્યા હતા.

૭ જાને જાગે, તાં ૩ જી આગસ્ટ ૧૮૬૯.

જુદાં જુદાં પડવણાં આતાંઆના ૧ ૩૬૩૧૫૦૭૧૨ મસી
કુલે ૩૧૧૯૧૮૨૧૧૧૨૮ બાકી હતા.

૧ પંચાતનાં દશતરનાં આપ્તિ વર્ષ ક્રમ નવાં ખાતાં
પાડેલાં નથી. પણ શેઠાંણી બાઈ આવાંબાઈ તે ડાવેન્સ લેડી
જન્યેદલ છલખાઈએ પોતાનાં વડુ મરદુમ બાઈ શંખાંબાઈ તે શેઠ
રૂઝતમલ જન્યેદલ છલખાઈનાં ધણીઆનીનાં પુત્રને
માટે તા. ૩૦ મી જેએ ૧૮૮૬ ને દીને ૩૫૫૦૦) ની સર
કારી નોટ આપી તે મધેની ૩૭૦૦૦) નીત્રું બાજ મરદુમ
સર જન્યેદલ છલખાઈવાની નાં પેઢવણી મરદેસાના ખરચમાં
૩૫૫૦૦) નીત્રું બાજ ડુકતાદને નાંકણે દેશાવરો ખાતેના ગરીબ
જન્યેદલનીઆને વેંદથી આપવાનાં ૪૬૦૦) ૩૫૦૦) નીત્રું
બાજ ચેન્નસાદી વાઈવારનાં ૪૬૦૦) તથા ૩૫૦૦) નીત્રું બાજ
જન્યેદલની રવાંનેને અવજનજન પેઢવણવાનાં ૪૬૦૦) વાઈવર
વાનો બદોખરત કીધી હતા. એજ ડુબબ શેઠ કાશર
જન્યેદલ રેડીમનીએ પોતાના પડોશી તથા બાવાના દેસત
મરદુમ શેઠ બકમનલ મેજનલ કાકાનાં પુત્રને માટે તા. ૨૧
મી નવેમ્બર ૧૮૬૭ ને દીને ૩૧૦૦૦) ની સરકારી નોટ
આપી તે મધેની ૩૫૦૦) નીત્રું બાજ આંધવાપોંગસા જન્યે
ધોરનીઆનાં તથા ૩૫૦૦) નીત્રું બાજ જન્યેદલની રવાંનેને
અવજનજન પેઢવણવાનાં ૪૬૦૦) વાઈવરનાં બદોખરત કીધી
હતા. વળી શેઠ કાશર બકમનલ મારીએ પોતાનાં ધણી-
આની મરદુમ બાઈ શંખાંબાઈનાં પુત્રને માટે તા. ૩૦ મી
જેએ ૧૮૬૮ ને દીને ૩૧૦૦૦) સરકારી નોટ આપી તેત્રું
બાજ જન્યેદલની રવાંનેને અવજનજન પેઢવણવાનાં ૪૬૦૦)
વાઈવરનાં બદોખરત કીધી હતા. એ જીવંત શેઠ કાશર
જન્યેદલ રેડીમનીએ પોતાની પુશીથી તા. ૧૮ મી જેએ
૧૮૬૮ ને દીને ૩૫૦૦૦) ની સરકારી નોટ આપી તેત્રું
બાજ જન્યેદલની નાં અવજનની નિશાલોનાં ૪૬૦૦) વાઈવરનાં
બદોખરત કીધી હતા. એજ ડુબબ શેઠ દીનસાદ કાશર
પીરે પોતાની મેડીએ બાઈ રતનબાઈ તથા શંખાંબાઈની
તા. ૧૧ મી જેએ ૧૮૬૭ ને દીને મધેની શેઠાદીની પુશાલીમાં
તા. ૧૫ મી આગસ્ટ ૧૮૬૮ ને દીને ૩૫૦૦૦) ની સરકારી
નોટ આપી તેત્રું બાજ ડુકતાદને નાંકણે દેશાવરો ખાતેના
ગરીબ જન્યેદલનીઆને વેંદથી આપવાનાં ૪૬૦૦) વાઈવરનાં
બદોખરત કીધી હતા.

શેઠ શોરાબજ શાપુરજ બંજારીએ તા. ૧૧ મી જેએ
૧૮૮૬ ને દીને એક જન્યેદલની મરદુમ તરખી બજારોશ તરીકે
૩૫૦૦) ની કનચી નોટ મરદુમ સર જન્યેદલ છલખાઈ-
વાની નાં પેડવણી મરદેસામાં એક લાએક વિવાધીને પાંચ
વાં સુધી દર માસે ૩૫) ની ત્રું "શેઠાદીની" ડાવેન્સ
લેડી આવાંબાઈ જન્યેદલ છલખાઈનાં નામથી આપવા સાદ
લેઠ આપી હતી. [એ રૂઝ શેઠ શોરાબજ શાપુરજ બંજારીએ
પોતે પોતાની ગરીબીએ કુલે નામે આપી હતી, અને તે
મધેની તા. ૨૦ મી આગસ્ટ ૧૮૬૮ ને દીને ૧૫૦૦) માં
તરડીએએ ૩૪૨૦૦) ની સરકારી નોટ લઈ તેત્રું દર શાપ
૩૧૬૮) બાજ જીવંત્રું હતું, અને શેઠ શોરાબજના બજવા
ડુબબ એ શેઠાદી લેડી આવાંબાઈનાં નામથી તા. ૧ લી
નવેમ્બર ૧૮૬૪ થી તે તા. ૩૧ મી નવેમ્બર ૧૮૭૭ સુધી
પાંચ વર્ષ એ જરેસાના રૂઝીથી ચતા વિદ્યાથી તથા સંચરત
લિખવાર એ તેદરશ રીનસાદ અકલેદીઆને આપી હતી,

તા. ૨૦ મી આગસ્ટ.

શા. ૩ માહ ૧૨ (શિ. ૧૨૩૮ યાદજરવી.

મશણ-જન્યેદલ રતનજ આંનમહિય, મેજગાંમ-
વાથા-ઉમર વર્ષ ૬૦) શેઠ રતનજ નાનાબાઈ રૂઝતમખાં
અથવા આંનમહિયના વડા દીકરા. એવલુ મેજગાંમ મધે
૩૬, લાકડાં તથા ખીજ જન્યેદલ મેડિ આપાર મજાવતા
હતા. તે તરડુના ધંત્રેજ તથા દશીઆમાં એમને વિશે માટું
માત હતું. એવલુત્રું મરલુ મેજગાંમ મધેજ નીવળતું હતું.

અને તે બાદ (સવંત ૧૮૭૫ માં) જીવંત્રી ૩૪૨૦૦) ની નોટ
વેચી નાખી હતી.]

વળી બાઈ કાશરબાઈ તે મરદુમ શેઠ નાનાબાઈ નશર-
વાંજલ બનાજનાં વીધવા તથા મરદુમ શેઠ જન્યેદલ અરદેસર
દારીએનાં મેડીએ પોતાનાં દીકરી મરદુમ બાઈ શંખાંબાઈ તે શેઠ
નવરોજજ જન્યેદલ કાવશલ બનાજનાં ધણીઆનીનાં, પુત્રને
સાદ ૩૨૦૦૦) ની સરકારી નોટ તેત્રું બાજ ડુબબનાં આંધવા-
પોંગસા તથા લાચાર જન્યેદલનીઆની પરચરચી કરવાનાં ૪૬૦૦)
વાઈવરનાં તરડીઆનાં નામપર ચટાવી આગલ મોમમે બેંક
મધે અનામત મેલેડી હતી તે નોટ ત્યાંથી જીણી લઈ
તા. ૧૭ મી આપરેલ ૧૮૬૮ ને દીને તરડીઆનાં હરતકમાં
આપી તેત્રું બાજ એજ ૪૬૦ આતે દર વર્ષે વાઈવરનાં બદો-
ખરત કીધી હતા. એજ ડુબબ બાઈ પરીજનબાઈ તે મરદુમ
શેઠ રૂઝતમલ નવરોજજ મેડિબાઈનાં વીધવાએ ૩૫૦૦૦) ની
સરકારી નોટ તેત્રું બાજ પોતાના ખાવેદ મરદુમ શેઠ રૂઝતમલ
નવરોજજ મેડિબાઈનાં પુત્રને સાદ તેમની દર વર્ષનીબાજ
જન્યે ૨૬ થા માહ ૧૨ થા ચેન્નસાદીને દીને પડેત તે દીને
આપાતીની ધણીઆનાં રેડોનાં આંધવાપોંગસા તથા લાચાર
જન્યેદલનીઆને નવાં કરડાંની એકકી જોર લેઠ આપવાનાં
કાસુસર વાઈવરનાં તરડીઆનાં નામપર ચટાવી આગલ મોમમે
બેંક મધે અનામત મેલેડી હતી તે નોટ ત્યાંથી જીણી લઈ
તા. ૧૨ મી અક્ટોબર ૧૮૬૮ ને દીને તરડીઆનાં હરતકમાં
આપી તેત્રું બાજ એજ કાસુસર દર વર્ષે વાઈવરનાં બદો-
ખરત કીધી હતા. એજ ડુબબ બાઈ કુવરબાઈ તે મરદુમ
શેઠ જન્યેદલ જનલબાઈ રૂઝાકાના અથવા ડુબરાનાં વીધવાએ
પોતાના ખાવેદ મરદુમ શેઠ જન્યેદલ જનલબાઈ રૂઝાકા
આથા ડુબરાનાં પુત્રને સાદ ૩૫૦૦૦) ની સરકારી નોટ
તેત્રું બાજ કુલે જન્યેદલની રવાંનેને અવજનજન પેઢવણ-
વાનાં ૪૬૦૦) તથા ડુકતાદને નાંકણે દેશાવરો ખાતેના ગરીબ
જન્યેદલનીઆને વેંદથી આપવાનાં ૪૬૦૦) સરમે હીએ વાઈવ-
રનાં તરડીઆનાં નામપર ચટાવી આગલ મોમમે બેંક મધે
અનામત મેલેડી હતી તે નોટ ત્યાંથી જીણી લઈ તા. ૭ મી
સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૮ ને દીને તરડીઆનાં હરતકમાં આપી તેત્રું
બાજ એજ બધે રડો આતે દર વર્ષે વાઈવરનાં બદોખરત
કીધી હતા.

૨ એવલુના એક બાઈ નવરોજજ રતનજ આંનમહિય
(મરદુમ શેઠ આરજ નવરોજજ આંનમહિય તથા રીનસાદ
નવરોજજ મેજગાંમવાલાના બાવા) સુરત તથા મેજગાંમ વચ્ચે
આપાર આપવા હતા. બીજ બાઈ શેઠ પેશતનજ રતનજ
કાસર શેઠ અરદેસર આરજ આંનમહિયના મજાવા) ડુબબ
મધે હીએ કરતા હતા, અને વિજ બાઈ શેઠ કાવશલ રતનજ
આંનમહિય (સુરતવાલા આંનમહિય નાનાબાઈ કાવશલ

તા ૦ ૨૧ મી આગસ્ટ.

શ્રેષ્ઠ કામજી કાવચજી ગોટલાએ “ સુબંધ દોસ્ત ” નામનું એક આઘાવીક ચુન્નરાતી વર્તમાન વચ આજ દીનથી પ્રગટ કરવા માડયું હતું.^૨

તા ૦ ૨૧ મી આગસ્ટ.

શ્રેષ્ઠ ૯ માં ૧૨ (શિ) ૧૨૩૮ યન્દેનરદી.

આજ દીને મરહુમ બાઈ માણેબાઈ તે શ્રેષ્ઠ હીરજી બાઈ બરજોરજી વાઘાનાં ધણીઆંગી તથા શ્રેષ્ઠ જમશેદજી હોરમજી બાઈવાલાનાં બેટીનાં ઉમણાંમાં તેમનાં મયરા શ્રેષ્ઠ બરજોરજી માણેજી વાઘા તથા બેશીઓએ મહી ૩૭૫૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૨

તા ૦ ૨૭ મી આગસ્ટ.

કરાંચી મધે ત્યાંના રતન તલાવ આગસ્ટ શ્રેષ્ઠ શાપુરજી હોરમજી સોપારીવાલાએ એક મોટા કુવા પોતાનાં માતાજી મરહુમ બાઈ હીરાંબાઈનાં પુત્રને માટે બંધાવી યોકિને વાપડવાને બોલો સુકા હતા.^૩

બાવા) જુનરાત મધે કસ્ટમ ખાતાનાં ધનસ્પેક્ટર હતા. એવણના બાવા શ્રેષ્ઠ રતનજી નાનાબાઈ રૂસ્તમખાં નાકવી વધમાં ઇંગ્લેન્ડ કોઈની નોકરીમાં જઈ આપ્યા હતા, અને પછી બેલગાંમ મધે પોતાના નાકવા બાઈ શ્રેષ્ઠ કોશાબાઈની સાથે રોજગાર ચલાવતા હતા. તેવણનું મરણ બાલવાંન મધે નીપજ્યું હતું. એઓના બાવા શ્રેષ્ઠ નાનાબાઈ રૂસ્તમજી મનજીવરા સુરત મધે પોતાના બાઈ શ્રેષ્ઠ જમશેદજી રૂસ્તમજી મનજીવરા (સુબંધવાલા મરહુમ શ્રેષ્ઠ બાપુરજી જમશેદજી પદરખાંનાવાલાના બાવા) સાથે વધવા બાપારીઓની કોઠીમાં નોકરીએ હતા. તેમના બાપા શ્રેષ્ઠ મનજીવરા ભગવા ગામના રેલવારી હતા, અને તેમના ચાર બેટાઓ રૂસ્તમખાં, બેકસમખાં, કાઠીખાં (મરહુમ કાકર માણેજી પચખાંજીના બાવા), અને પાલણખાં સુરતના જાણીતા અકચે હતા.

૧ એ ૫૫ દશેક વર્ષ સુધી નીપજીત આવયું હતું, અને હજુથી કોઈ કોઈવાર જહેર ખખરોને લીધે તેના કુટા છવાયા આંકો પ્રસિદ્ધ થાય છે.

૨ સુબંધની પારસી પંચાતનાં ૪૬ની સવંત ૧૯૨૫ ના હીસાબની ચાપડી.

૩ એ કુવાપર નીચે મુજબ તખ્તી મારેલી છે:—

“ બાઈ હીરાંબાઈ તે બેશી હોરમજી બેદેશંજી “ સોપારીવાલાની બનીઆંની રોજ ૭ જો ચાલ ૧૦ જો “ શેનશાહી સને ૧૨૩૭ ઇઅનદેનરદી તા ૦ ૨૫ મી જુન “ ૧૮૬૮ ઇસવીને દીને શી સુબાઈ મધે બેશતનશીન થયાં “ તેવનાં પુત્રને કીજે બેશતનનાં દીકરા શાપુરજીએ આપ્યે “ કુવા બંધાવી સરવનાં વાપરવા સાઝું મુકેલો.”

“ This well was built for the public use By, SARDAR HORMASJI SOPARIWALA In memory of his deceased mother Hirabai A. D. 1869.”

તા ૦ ૧ લી સપ્ટેમ્બર.

શ્રેષ્ઠ ૧૫ માં ૧૨ (શિ) ૧૨૩૮ યન્દેનરદી.

આજ દીને મરહુમ બાઈ ધનબાઈ તે શ્રેષ્ઠ પીરજી-શાહ દાદાબાઈ બેદવારાનાં ધણીઆંગીનાં ઉમણાંમાં તેમનાં માતાજી બાઈ નવાબખાઈ તે મરહુમ શ્રેષ્ઠ નશરવાંનજી શાપુરજી બેદવારાનાં વીધવા તથા બીજાં બેશીઓએ ૩૧૩૫૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૪

તા ૦ ૮ મી સપ્ટેમ્બર.

શ્રેષ્ઠ ૨૨ માં ૧૨ (શિ) ૧૨૩૮ યન્દેનરદી.

મશજી બરજોરજી વીકાજી મેહરજી—ઉમર વર્ષ ૫૮) શ્રેષ્ઠ વીકાજી મેહરજીના બીજા દીકરા. એવણ, પ્રથમમાં તારાપોર તથા તે પછી ઉમરગામ ખાતે પોતાના બાપના ઇજારામાં કામગી તપાસપર રહ્યા હતા. તે બાદ ઇ ૦ ૧૮૩૨ માં ચીન ગયા હતા. ચીનથી આપ્યા બાદ હેરાબાઈ ખાતે બાપની પેહડીપર ગયા હતા, અને ખાલાપુર ખાતે વીકાજી ચલાવતા હતા. એ બાદ નીર્ગમ મરકારનાં ધારામિત તથા નસદરગના તાલુકદાર, અને છેલ્લા નારિ જીજાનાં ચાર તાલુકાઓ (કોશા ખંધાર, વચમન, નારિ, શારખાડા, અરધાપુર, સુધોલ, રોજદર) ના મુદર તાલુકદાર નેમાયા હતા. એવણનું મરણ નારિ તાલુકામાં નીપજ્યું હતું.

તા ૦ ૧૫ મી સપ્ટેમ્બર.

કાકર મારડીન હાલિયે પેહલયી બાપાની ચુખી તથા વિશિષ્ટ શુણે વિષે, ખાસ કરી તખ્તીઓ પરથી એક રેસાલો જરમન ભાષામાં છપાવી પ્રગટ કરીયા હતા.^૫

તા ૦ ૧૮ મી સપ્ટેમ્બર.

પંડત્ય મધે આવેલાં જનદેનની કોપ મધે ગયા આપ. જલ માત્રમાં શ્રેષ્ઠ કેપતર હોરમજી પટેલ નામનો એક પારસી વ્યાપારી તા ૦ ૧૦ મીએ પેહલાં અને તેની પાછળ તા ૦ ૨૧ મીએ બીજાબાઈ નામની તેની સુવાવડી ધણીઆંગીનાં કોઈ તેમનાં બેશીઓએ ખુન કરવાથી તેની તપાસ ત્યાંના કમીશનર અને શેરત જડજા મેનર પામકની હતુરમાં ચાલી હતી, અને એ ખુન મરનારોનાં એક બેશીએ કહેલાં પુરવાર થવાથી તેને જન્મદેવની મુજ મહી હતી.^૬

૪ સુબંધની પારસી પંચાતનાં ૪૬ની સવંત ૧૯૨૫ ના હીસાબની ચાપડી.

૫ “ Ueber den charakter der Pehlewisprache mit besonderer Rücksicht auf die Inschriften. Im auszuge mitgetheilt. von, Dr. M. Haug. München, 1869.”

૬ રાસત ગોરવાર, તા ૦ ૨૬ મી સપ્ટેમ્બર અને ૩ જી અંકકોષ્ટ ૧૮૬૯.

છાત્રામાં મર્યાદામય નથી પર આપેલી હવાથી તે એ છાત્રાને લગતા તથા અન્યકાના નરપોશીઓને મનાવતાં કામગર વાપડવાને આશી મુકી, તથા તેનાં મુનવધીયુક્તિના હક તેઓના બાહ દરૂર બદલનછ તથા દરૂર રતનછને સોંપી-એછે, તથા તેને લગતા મોંઘેલા વગેરે હમેશાં પુણીની મરદમ થો ગોરાખછ રતનછ પેઠેલની દરેકેદરને તાપે દરેક ધર્મને લગતી બાબતમાં રહે એવા કેવળ કયોંછે. એ આંગુભન વગ વંચાયા બાદ એવચપુરના આસીકંટ કમીગર થોડ દીનચાહ ગોરાખછ ચીનારએ એક માનવચ ખાંભાહલુર દરૂર નચ. રવાનછને વાંચી અંબાચુ તથા ખીશરના નરપોશીઓ તરફથી તેમને એક ગેમ્માન દોરાડી. એ બાદ મુંબઈવાસા દરૂર જમામયાછ મનિચેહરછ જમામચઆગાચએ તેમજ દરૂર ખુરશીદછ જમચેહર જમામચઆગાચએ બાપાણો કીયા બાદ આગતી કરી મેં પોડ વધાય થયું હતું. ૧

તા. ૧૧ મી નવેમ્બર.

મુંબઈ મધે શામીનચાય પર રેહવારા કેટલાક નરપો-શી અદરયોએ દરૂર પેશોતનછ બેહરાંમછ અંબાચા ઉપર આજ દીને એક વગ કમી અરજ કીધી હતી કે તેઓને તાપેના મોંઘેલા તે તરફ બેહદીનાનાં ધરમાં ધર્મ દિઆ કરતી વેળા અરયા પોચાગ પેહડીને આરેછે, માટે હવેથી તેઓને હોકમ કરો કે તેઓએ નરપોશીઓનાં મકાન મધે ધર્મની દિઆ કરવાને જતી વેળા બાનમાં જાંઘો અથવા અંબરઆ પેહડી નેધી તે માંબેદ આંબેને મહલાનો અને બેહદીનોને યોબા મનયે. ૨

તા. ૧૮ મી નવેમ્બર.

થો ખરોદછ ફરદુનછ પારમે ૬૦ મુ. ૧૮૬૪ ના અરોખ મુખમાં અતરેની "એથી-હારીકલચરજ શોશા-ઈદી આંશ વેરરન છડીઆ" ને તે વેળાના ગવરનર મર ખારરજ કીઆની વાચાગીમાં એક મોટો મોંઘેલો કુવારો લંડનથી મચાડી તે "કીઆર ફાઉન્ટન" ને નામે વિકોરીયા મારગનમાં મુકાવવાને ૩૨૦૫૦૦ ની રકમ આપી હતી,

અને મજદૂર શોશાઈદીએ તે રકમ લંડન ખાતે પોતાના આડતીઆ પર તે કુવારો બનાવવા માટે મોકલી હતી, ૩ પણ જે ધબીને લંડન મધે એ કામ સોંપવામાં આવ્યુ હતું તેણે તે બરાબર નહિ બનવાથી તેને આપેલા ૧૮૦ પૌંડ મધેથી ૧૬૨) પૌંડ વાહા મલ્યા, અને બાકીના ૪૮૮) પૌંડ જતા રહ્યા હતા. વળી એ કુવારો તૈયાર થતાં શોશા-ઈદીને હાજા થોડ ખરોદછ ફરદુનછ પારખવામા ૩૨૦૫૦૦) ખરચાઈ જતાં ખીત ૬૦૬) પૌંડનું કચ્છ થયું, જેથી એ કુવારો તે વેળાની "એથી-લંડન શી ફંડ કમીટી" ને સ્વાધીન કીધી, ૪ જેને પોતાનાં ફંડ મધેથી ઉપયુ તેને લગતું કચ્છ શીયાડી તે કોટમાં દેવલના મોહલાને નાકિનાં મેદાનમાં "ફ્રી-રવ ફાઉન્ટન" ને નામે ઉભા કરી તે આજ દીને બોલો મુકયો હતો. ૫

૩ એ બાબે અતરેની "એથી-હારીકલચરજ શોશા-ઈદી આંશ વેરરન છડીઆ" ના છં. મુ. ૧૮૬૫ ના રીપોરટમાં લખેછ કે—

"The Frodo Fountain, which was ordered by Mr. Cursetjee Furdoojee Paruck, is reported to be in fair progress towards completion. The whole of the lower portion of the work has been dispatched, and Rs. 20,500 in two instalments, have been remitted on account."

૪ આ વેળાએ એથી ગોઠવણ થાઈ હતી કે થોડ ખરોદછ ફરદુનછ પારમે તેના માટે ૩૨૦૫૦૦) ની રકમ આપવાથી તે ખીના એ કુવારો પરની તપીમાં નોંધવી. એ માટે ઊપલી શોશાઈદીના છં. મુ. ૧૮૬૬ થી ૧૮૬૮ સુધીના રીપોરટમાં લખેછ કે—

"As however, the donors have paid a sum of Rs. 20,500 towards it, it is proposed that the fountain should bear an inscription acknowledging that fact."

આથી રીતની કાંઈ તપી એ કુવારો પર મારેલી નજાતી નથી.

૫ હાઇમસ આંશ છડીઆ, ૧૬ મી નવેમ્બર ૧૮૬૬. એજ મુખ્ય હાનરેબલ રસતમછ જમચેહરછ છજાણએ તા. ૩ છ વેળે ૧૮૬૫ ને રીને ઊપનાંજ વિકોરીયા માર-ગનમાં એક મોટા સીંચાણનું આરકું પોતાને ખરમે ૩૨૩૦૦) સુધીની રકમમાંથી બંધાવી આપવાને એ ખાતાના થોડ દી સકરર ખરકુડ ઊપર નીચે મુજબ લખ્યું હતું:—

Bombay, 3rd May 1865.

To

G. O. M. Birdwood Esq.,
Secretary, Victoria Museum and Gardens

તા ૨૦ મી નવેમ્બર.

શેઠ શિરામજી જમશેદજી જીજીભાઈએ પેગામબર જરથોસ્તની તારીખમાં કોઈ ફારસી ઓગસાએ જોડવાં બેસી તથા ખીજ નશીદના કલાધીને યુજ્જ્વલતામાં તરજુએ કરી તેનું "તૈસીરિ જરથોસ્ત" નામનું એક પુસ્તક પ્રગટ કીધું હતું. એ પુસ્તક એવણે પોતાના એક માણસ અને કીમતી રાસ્ત કે જેવા વીપત અને મંકતની વેળા એવણે આજ એક લાયક દોસ્ત થઈ પડયા હતા તેમને તેઓની મરજીને માન આપી તેમનું નામ છુપું રાખી અર્પણ કીધું હતું.

તા ૨૧ મી નવેમ્બર.

મરહુમ શેઠ જમશેદજી કુવરજી જ્યાંવાલાના હોકરા-ઓએ દીક્ષી મધે શીરોજીભાઈમાં યુજ્જ્વલ પારસીઓને જુમીદા કરવાને ૩૦૦) વાર જગી જુદી કાદી ત્યાં આએ વર્ષમાં ફરી દેવાલ બંધાવી હતી.

તા ૨૩ મી નવેમ્બર.

રોજ ૩ માઈ ૩ (ચિ) ૧૨૩૯ યજ્ઞેજરદી.

આજ દીને યુધ્ધાં મધે મરહુમ મર જમશેદજી જીજી-ભાઈ પારસીઓની દરમેહરની શામરેહમાં જ્ઞાનની મીજ-કાશમાં ૧૦ લીખાજી બમાસપજી દરુર મેહરજી રાંધા-વાલાએ "ખ્યખ્યેશ" ની બાબ ઉપર એક વાંચેજ કરી મંજલાવી હતી. તે પુરી થવા બાદ શેઠ અરદેશર ખરશેદજી યુનમરે ઉઠી તેમને ઉપકાર મા-યો હતો.

તા ૨૫ મી નવેમ્બર.

ડાક્ટર સી કોસીબીજી નામના રશીયન બિદ્ધાને ઓક-હાઉસ, વેસ્ટગાર્ડ અને સીગલનાં પુસ્તકો ઉપરથી ઓસ્તુ-

૧ "તૈસીરિ જરથોસ્ત, એટલે જે પેગમબર હજલ જરથોસ્તની તારીખને ફારસી ફેતાબ ઉપરથી, સોહરામજી જમ-શેદજી જીજીભાઈ, તેહરજે જમશેદ, તકવીમ્તે-દીને માલ-દીઅસનાં, રાંડે પારસા અને જીહરે જનદેહમાંની બનાવનાર, કરેલો યુજ્જ્વલ તરજુએ. યુંબઈ, દરતર આશકારા પ્રેશમાં છાપીજી. અને ૧૨૩૯ ઇ.અ.જરદી. અને ૧૮૬૯ ઇ.સ.વી."

એ પુસ્તક બાદરે પડયા પછી શેઠ શિરામજી જમશેદજી જીજીભાઈએ તા ૧૦ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૯ નાં જને જમ-શેદમાં પોતાની શકી સાથે એક પત્ર લખી સર્વે જરથોસ્તી આલમને બાદરે કીધું હતું કે, એ પુસ્તકમાં પંદરેથી તે ૨૬ માં સજા સુધી જે પેતાનો તેવણે તરજુએ કીધીછ તે મરહુમ દરુરે પુશ્કાં શીરોજીનાં બનાવેલાં, એવી તેમની ખાતરી દરુરે શોરામજી રસમજી પુશ્કાં શીરોજી તેમની પાસે આવી કરી આપીછ.

૨ આ જગીપર નીચે મુજબની તખ્તી ખારેલીછ:—

THE PARSEE TOWER OF SILENCE, BUILT A. D. 1869, by JAMSETJE COOVRJEE'S SONS, JUSSAWALLA.

૩ જને જમશેદ, તા ૧ લી ડીસેમ્બર ૧૮૬૯.

અદ ગાથા—લાટીન હરફે નોંધ તથા ઓગસા સાથે છપાવી પ્રગટ કીધા હતા.

તા ૩૦ મી નવેમ્બર.

યુંબઈ મધે શેઠનથાહી જરથોસ્તીઓમાં એક દરુર મુકરર કરવાની તકરાર યોગ્ય માસ થવા વીકલવાથી અતરેનાં જે શેઠનથાહી દરુરે પેશોતનજી મેહરામજી મંજલાઈ અને જમામજી મીનિએહરજી જમાસપમાશાનાની તરફથી તેમના કેટલાક દોસ્તો હીમાયત કરવા તથા કેટલાકો મંજાને તોડી પાડવાની કોશિષ કરવા લાગ્યા હતા. અતરે પ્રગટ થતાં "મ-ડ રીલુ" નામનાં પત્રના તા ૧૫ મી આગસ્ટ ૧૮૬૯ ના આંકમાં "રાંધી મંજલાઈઓની અંબણી તદ્દમીરેને હાંકી કાઢનાર નેજે" એવી ચહીથી એક સરઆ પત્ર લખી તેમાં દરુરે પેશોતનજી મેહરામજી મંજલાઈના બાધ એ ૦ નવરે-જી શાપુરજી મંજલાઈની તેઓ ૧૪ વર્ષની વાત ઉપર વાર્ષીક મધે કંત્રાકર હતા ત્યારે રાંડ રાખી હતી તથા તેને પેટ હોકરમાં થયાં હતાં, અને ત્યાં તેઓ યુસમનાંને હાથનું પકવેલું ખાણું ખાતા હતા, વગેરે બદનક્કી કરવા માટે મજકુર એ ૦ નવરેજીએ શેઠ જમશેદજી શિરામજી માડન ઉપર લાઇબસની ફરીઆદી માડી હતી. તે યુદ્ધમાં અતરેની પોલીસના સ્કી માજીએટ મી ૦ જન કારને શેઠન કનીડ કર્ષીથી હાઈકોરટની ચાલુ શેઠનાં માંને શેઠન કનીડ નામદાર સ્કી જસદીસ મર માઈકલ વેસ્ટગાર્ડની હજુરમાં ચાલેલો હતો. તે દરમિયાન વાદી તરફથી તેમના બાધ દરુરે પેશોતનજી મેહરામજી મંજલાઈ, તથા શેઠ શિરામજી શાપુરજી બંગાલી, નવરેજી દરુરજી, મેહરામજી માણેકજી શેઠના, અને હોરમજી બહમતજી વાડીઆએ શાહી આવી હતી કે મજકુર સરઆ પત્રમાં જણાવેલી ખીના કી ખરી હોય તો વાદીની આબરને પારસી કોમમાં મુકાંની પોંદેએછે તથા તેનાથી આલથમેહરામમાં એક મોલેદ તરીકે કામ ચાઈ ચકે નહિ. પરતોવાદી તરફથી યજુ કેટલાક શાહી ડાવી એ સરઆ પત્રમાં જણાવેલી ખીના ખરી પ્રવાર કરવાની કોશિષ કરવામાં આવી હતી. પણ જુરીએ તે નહિ માની એકમતે પરતોવાદીને અપરાધી ડોડયાથી નામદાર જડને તેની સાથે એકમત યાદ તેને હાંમણનાં આશાને કેદખાંનાંની તથા રૂ.૨૦૦૦) ના દંડની શીક્ષા કીધી હતી. એ વેળાએ નામદાર જડને દીકા કરી હતા કે જે પત્રના માલિકે પોતાની કતારમાં ઉપલું સરઆ પત્ર છાપું તેને યજુ માં સરઆ પત્ર છાપવાથી જે નાજોશી યાછે તેમાં મોટો ભાગ પોતાને માથે લીધેછે."

૪ "Gata Ustavaiti, Latine verit et explicavit textum archetypi adhibitis Brockhausii, Westergaardii et apogelii editionibus. Recensuit, Dr. O. Kossowicz. Petropoli, MDCCCLXXXIX."

૫ કાઈમસ આઈ ઇંડીઆ, ૧ લી ડીસેમ્બર ૧૮૬૯.

તા. ૧ મી ડિસેમ્બર.

એ બરજોરુ મિદરાંમણ દરજ્જા મુજ મધી કીલાની
પામે નહિને કોરો સોકોને કરવા દરજોના એક પરામનિડ
૩૮૦૦૦)ને ખરેખે બંધાવી ત્યાંની મુળીમીવાનીકીને રવાનીન
કીધા હતા.^૧

તા. ૫ મી ડિસેમ્બર.

મી. હુજાબાઈ ખરજોરુ કાકીઆ તથા હોરમજી
હોરામજી ગીલાએ "પરાન તથા ગુરાન રેગની વારતા"
નામનું એક પુસ્તક મચેલુ ઉપરથી મુલ્તાલીમાં તરજુમો
કરી જાણી પ્રગટ કીયું હતું.^૨ એ પુસ્તક હાનરેખન બે-
રાંમણ હુજાબાઈને અર્પણ કરવામાં આવ્યું હતું.

તા. ૧૦ મી ડિસેમ્બર.

રોજ ૨૦ માઈ ૩ (ચિઠ) ૧૨૩૬ વર્ષેતરહી.

મરજુ—ખાંનગીએ રામાબાઈ હોરમજી હોરા-
વાલા^૩—ઉમર વર્ષ (૧૮) એવજુ અમદાવાદ મધી આવતા
વખતમાં "રાઉનવાન" ડગી મરજા તરફથી વચુત કરનાર
મરજાદૂન હતા. તા. ૧૪ મી માર્ચ ૧૮૪૭ ને રોને નામદાર
મરજાદે એમની નોકરીનાં માન ખાતર "ખાંનગીએ" નો
એક્ષણ આપેા હતા. એ ખાદ અમદાવાદમાં મુળીમી-
વાનીકી થવાથી મરજાદે એ ડગી કાઢી નાખવાને લીધે
એવજુ એકાંત છડેલી બોગવાતા હતા. એવજુનું મરજુ
અમદાવાદ મધી નીવરવું હતું.

તા. ૧૩ મી ડિસેમ્બર.

રોજ ૨૦ માઈ ૩ (ચિઠ) ૧૨૩૬ વર્ષેતરહી.

મરજુ—મધિરજુ રોરામજી મળેલાવાલા^૪—ઉમર
વર્ષ (૧૩) મુજતાબા કો રોરામજી મળેલુ કેકોબાલા

૧ આ પરામનિડની વનિવસની મોડ કીસ નીચી
તરીકે મારેલું છે:—

મીરા. એવજુ ૧૦ મ. ૧૮૨૧ માં ખાપતાં મરજુ ખાદ
તેમની એક મરિની કુકાન તથા કંવાસનાં કામો અધાયાં
હતાં. એ ૫૬મી ૧૦ મ. ૧૮૨૮ માં અમદાવાદ^૫ આવી
ત્યાં રીઝમીટનાં તથા ખીત્ત^૬ મરજાડી કંવાસો લેવા મળે,
ત્યાં કારંજ આગત એક મોટી ઇંગ્લેંજ અગળાખની કુકાન
ઉઠાડી હતી. અમદાવાદ મધી ૧૦ મ. ૧૮૪૩ માં રોપ્પનું
બંધાવવાની એવજુ આગેવાંની લીધી હતી, તથા ત્યાંની
દરેમદરની પરામમાં તરજોમીએના મર અવમરના વપક-
અને મારે પોતે એક ધર્મગાના બંધાવી તે તા. ૧૭ મી
બરનેવાડી ૧૮૪૬ ને રોને બોડી મુકી હતી.^૭ ૧૮૫૧ માં
અમદાવાદમાં મુલ્તાન પરાનીનકીવત કાસેલ રથાવવા તથા
તેને આરં ફડ ઉચું કરવા મારે એવજુ આગેવાંની બધ તેવાં
ફંડમાં ૩૧૦૦૦) ભરી હતા. ૧૮૫૭ માં રેમાબાઈ ૧૮૬૩-
૬૪ ઉપડી ત્યારથી તેના કારેખાતમાં અગેત હતા. ૧૮૬૩
માં અમદાવાદની તરજોમી અંજુમનનું ફંડ ઉચું કરવામાં
એવજુ મોટી આગેવાંની બધ તેના સેવર મુકી વડ તરફથી
હતા. ૧૮૬૪ માં અમદાવાદમાં ખાપવાડીને લીધે ત્યાંના
મઝીબ સોકોને મદદ આવવા થકી તેમજ રેલ, કુકાન, વગેરે
આકૃતની વખતે રીધી ફંડા ઉઠાં કરવામાં એવજુ હમિય
આગેવાંની તથા બની મેલન લેતા હતા. ૧૮૬૧ માં
મુલતની વારસી કીતીકર મારડીમીનીઅત કોર ઉપડી તેના
એવજુ પ્રમખીવ એક કીતીકર તેમાથા હતા. અમદાવાદના
મધી સોકોમાં એવજુ ઘણા દબીવા તથા આગેવાંન રેદવાસી
હતા. એવજુનું મરજુ મુજ મધી નીવરવું હતું, અને અમ-
દાવાદમાં તેની ખબર પડતાં એવજુનાં માગેને ખાતર ત્યાંના
માણેએક માણેની મળવી કુકાનો બંધ રાખી હતી.

તા. ૨૦ મી ડિસેમ્બર.

મરજુ—ખરજોરુ બેદરાંમણ (ખાવનમરવાલા) એ
"વધક માન" એસે મરિર નિલા તથા મધી રરોને લગતી
ઉપેગી અમલનું એક મોટું પુસ્તક મુલ્તાલીમાં રચી
પ્રગટ કીયું હતું.^૮

તા ૦ ૨૧ મી ડીસેમ્બર.

આજ દિને સુરતની પાસેનાં અરાજીય ગામમાં શેઠ માણેકજી જમશેદજી કરાઈ અથવા કાંકરીવાલાએ એક મોટા અખાડા કાઢ્યોને કુવા બંધાવી પ્રજાના વપડામને માટે ખોલ્યો સુક્યો હતો.^૧

તા ૦ ૨૨ મી ડીસેમ્બર.

સુબધની પોલીસ કોરટમાં ચાલતા જુઠા સોગંદ ખાવાને લગતા એક મુકદ્દમામાં સાક્ષી આપવાને જિલ્લા માજીસ્ટ્રેટ શેઠ નાહના મોરોજીએ આટરેની સ્માલ કાઠ કોરટના પીજલ જડજી શેઠ માણેકજી ખરચેદજી મરાફને સમનસ કીધા હતો, પણ શેઠ માણેકજીએ એક જડજી તરફી માજીસ્ટ્રેટની કોરટમાં સાક્ષી આપવાને જવાને ના વાડવાથી એ ખાબદ મજકુર માજીસ્ટ્રેટ નામદાર સરકારના સુકાદાને માટે લખી મોકલી હતી, જેના સરકારે આગવોકેટ જનરલનું મત લઈ શેઠ માણેકજીની તરફેણમાં સુકાદા કીધા હતા.^૨

તા ૦ ૨૩ મી ડીસેમ્બર.

ઈ ૦ સ ૦ ૧૮૭૦ નાં શામની હાઇ કોરટ તથા ડીસ્ટ્રીક્ટ પબ્લીસરની પરીક્ષાના એક પરીક્ષક તરફી નામદાર સીક જમડીસે કસીઆણીના સખારડિન્ટ જડજી ખાંનસાહિબ ખરચેદજી રસતમજી થાણિવાલાને નેમ્યા હતા.^૩

તા ૦ ૨૫ મી ડીસેમ્બર.

શેજ ૫ માહ ૫ (ક૦) ૧૨૩૯ યજ્ઞિજરદી.

મરણ—આ ૦ ડાયાભાઈ કુરંમજી મજગાંમવાલા— ઉમર ૫૫^૧ ૭૧^૧ એવણુ એક જાણીતા કદમી મેપિદ હતા, અને ઈ ૦ સ ૦ ૧૮૪૫ માં મજગાંમની શેઠ કુરંમજી નયરવાંજી પટેમવાલી દરેમેહર વરઘાઈ ત્યારથી તેના પંચકી હતા.

તા ૦ ૨૭ મી ડીસેમ્બર.

શેજ ૭ માહ ૪ (થિ ૦) ૧૨૩૯ યજ્ઞિજરદી.

સુરતની પાસે આવેલાં એકાવ ગામમાં આજ દિને સુબધવાલા શેઠ જમશેદજી બજોરેજી મીસતરીએ આદરંનની એક દરેમેહર બંધાવી પડાવી હતી. આ વેળાએ સુબધથી દસ્તુર જમામપજી મીનીમેહરજી જમામપઆથાના, હાનરેખજી મેહરાંમજી જીજીભાઈ, શેઠા દીનથાહજી માણેકજી

પીટી, તથા મેહરવાંજી કુરંમજી પાંડે પણ જમનાની મીસલસમાં શામેલ થયા હતા. જમનાની કિઆ એલાવાનાં પંચકવાલા અધારનાનાની કુરંમથથી દસ્તુર જમામપજી મીનીમેહરજી જમામપઆથાનાએ કીધી હતી. જે પુરી થવા પાદ શેઠ જમશેદજી બજોરેજી મીસતરી તરફથી એક અંજીમન પત્ર વાંચી સંભલાવવામાં આયો, જેમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે એ દરેમેહર તેવણ પોતાના ખાવા મરહુમ શેઠ બજોરેજી નયરવાંજીનાં પુત્રને સાઈ બંધાવી કુલે જરથોશ્તીએને વાપડવાને ખોલી મુકાઈ, તથા તેના આણુ ખરમને સાઈ રૂપ૫૦૦૦ ની સરકારી ૪ ટકાનાં બ્યાજની નોટ એનાહેલી કાઢી તેના તેવણ પોતે તથા શેઠા કાવશજી કુરંનજી મીસતરી અને શોરામજી વાલજીજી દોલી મેહરજીને તરફીએ નેમ્યાઈ.^૪ તથા એકાવ મધે એ દરેમેહર ૫૨ દખરેખ રાખવા તથા તેના અગતનો કારોખાર ચલાવવાને ત્યાંવાલા શેઠા જીવજીજી બીખાજી પટેલ, હોરમજી ખરચેદજી પટેલ, નયરવાંજી મનચેરજી પટેલ અને એ ૦ નયરવાંજી કુરંમજીને માનજર ડેડ્યાઈ. વળી એ મકાંનની બાજી ઉપર એક નાહેના બંગલો તથા એક એાટલો વગેરે પોતાના ઠીકરા મરહુમ શેઠ રસતમજીનાં પુત્રને સાઈ બંધાવી કુલ જરથોશ્તીએને સર અવસરે વાપડવાને ઉંધાડો મેલી તે મકાંનું નામ “રસતમ બાગ” કરી રાખ્યું. ઉપરો અંજીમન પત્ર વંચાયા પાદ દસ્તુર જમામપજીએ

૪ એ દરેમેહર બંધાયા પછી થોડીજ મુદતમાં ધ્યાને તા ૦ ૧૪ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૧ ને દીને શેઠ જમશેદજી બજોરેજી મીસતરી મરણ વામવાથી તેમનાં વશીકન સુખ્ય તેમનાં વંશિયા બાઈ મેહરવાંજીએ જાપના રૂપ૫૦૦૦ ની રકમ તેનાં બ્યાજમાંથી એ દરેમેહરમાં તેલ, કાઠી, સુખા, તથા દરરોજ દરન બાજ ઈજરાને તથા બીજો આણુ ખરચ કરવા, તથા રૂપ૫૦૦૦ ની રકમ તેનાં બ્યાજમાંથી એ દરેમેહરની મરામત કાવશ માટે, તથા રૂપ૫૦૦૦ ની રકમ તેનાં બ્યાજમાંથી એ દરેમેહરમાં મરહુમ શેઠ જમશેદજી બજોરેજી મીસતરી તથા તેમનાં મેશીઆની નઈઅતે આણુ દરન બાજ તથા સુકતાદ મંડાવવાના ખરમને માટે મળી રૂપ૫૦૦૦ ની સરકારી નોટ એલાહેલી કાઢી તેવું તા ૦ ૭ મી આગસ્ટ ૧૮૮૨ ને દીને હાઈ કોરટના વકીલ શેઠ પેશનજી કાવશજી સોલીશીટરની મારતે કાએદામરડું એક તરફ દીક કસાવી તેનાં એ બાઈ મેહરવાંજી પોતે તથા શેઠા દાદાભાઈ બાણુજી લાંબ, બાણુજી પેશનજી ખરાસ, દીનશાહ એદલજી લાંબ, કાવશજી રસનજી મીસતરી, શોરામજી વાલજીજી દોલીમેહરજી અને પેશનજી મનચેરજી ખરાસને તરફીએ ડેડ્યા હતા. એ પાદ ઉછા નણુ અરધીનાં મરણ વામવાથી તથા શેઠ દીનશાહ એદલજી લાંબે તરફીને એાહી ઠાડવાથી તેમની જગાપર તા ૦ ૩૦ મી જુન ૧૮૮૦ ને દીને શેઠા નાનાભાઈ ધનજીભાઈ બનાજી અને બડમજી મેહરાંમજી પટેલને તરફીએ નેમ્યા હતા. આખા સુજરાત જાણમાં એવ દરેમેહરડું યંડ આવડું થોડું છે.

૧ એ કુવા જાપર તખી મારેલી નથી તે વિષે હમારા સુરતવાલા મીત્ર શેઠ વાલજીજી બેનજીજી કોતવાલ તે તરફ તલાસ કરી લખેલ કે “શેઠ માણેકજીનાં યર્યાં માએ પુતની બાઈ નામનાં હતાં તેવાને હેવા વેદેખ હતા કે મીડાં વાણીનાં કુવા જાપર તખતી મારવાથી વાણી ચોલાં અથવા ખારાં થઈ જશે તેથી તખતી મારી નહીં.”

૨ જામે જમથે, તા ૦ ૨૭ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૯.
૩ કામજી આઈ ઈડીઆ, ૨૪ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૯.

આતથતા કેવળા વિષે એક વાચેન કરી મળવાથી હતી. ૨
 ને બાદ એવાવની નરયોદતી અંગુલમ તરફથી તે ગામના
 પોત શેઠ છવચુછ બીખાણએ દસુરછને તથા શેઠ ભમ-
 ચેદછ મીખતરીને તથા હાનરેખન મેહરામછ છલ્લાઈ,
 નેવચુ તરફથી એવાવમાં તેમના બાપા મહુમ શેઠ છલ્લાઈ
 દાદાખાઈનાં ધર્મેખાતાને ખરેખે નંદ અરસાની નિયાલ
 ઉંઘાડવામાં આવેલે તથા એ ગામના ઘંઘાવાનાં ફંડના તરફથી
 તેમને માનવજો વાંચી મળવાથી એકથી શાલ હોરાડવામાં
 આવી હતી. તેમજ એવાવના પંચકીએ અને એ દરેમહ-
 રના મેખેલે તરફથી એક જુદી ચેખાલ દસુર જમામખ-
 છને હોરાડી હતી. એ બાદ શેઠ ભમચેદછ તરફથી તેયાર
 કરેલું નેઆતનું જમન જમી સર્વે લોક વધાપ થયું હતું. ૨

તા ૦ ૨૮ મી ડીસેમ્બર.

નામદાર માહરાણા વિઠેટોરીયાનો બીજો પુત્ર ચાહનદો
 આખરેડ અથવા ઉકુક ઓફ એડીનમરેડ કુનયાંની મુખા-
 ફરીએ નીકલેલા કલકતા ખાતે હાલ આવેલા હતા. તે નામ-
 દારની ભેટ લેવા માટે નામદાર વાખરાય લારડ મેખોનાં
 ઇનિનથી વારસીએના વડા અકાખર મર જમચેદછ છલ્લા-
 ખાઈ બારેનેર પોતાના યાદુખનદાએ શેઠા માણેકછ તથા
 કાવચછ વરચેદછ જમચેદછ તથા મિત્રો શેઠા માણેકછ
 ખરચેદછ મરફ અને શેરાખછ નવરેડાછ વાડીઆ માથે
 કલકતે ગયા હતા, જ્યાં નામદાર ચાહનદાએ તેઓને ગમ
 કાપે માંગનાં પોતાની રીમર “મેચેશીયા” ઉપર મેલાવી
 આદરમાં આવી તેમની મેલાકાત લીધી હતી, તથા આજ

૧ એની આગમન ત્રણ માર દીવસો સુધી દસુર
 જમામખએ શરેરેડ કુશતી વિષે, ગાખાના દીવસોમાં અસપંદ
 મહીને પડવા વિષે, દરેકેકર બંધાવવા વિષે, વગેરે આખરો
 બેર એવાવના નરયોદતીએની ઉત્તરમાં તથા શરેરેડ કુશતી
 વિષે ત્યાંની નરયોદતી આરેતોની ઉત્તરમાં વાચેન કરી
 મળવાથી હતી.

૨ જમે જમચેદ, તા ૦ ૩૦ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૯.

આ દરેકરના દરજા બેર નીચની તત્તી ચારેલીઉ:—

“પાક દાદાર હોરમખની મદદ હોના.

“આએ દરેકેકર કે ને મધે પાક નરયોદતી ફરંગનાં
 “કાંતુત ડુખમ આતથ અરસોન રાડેખને કંચેડો તખતે
 “તોખ કંચાખમાં આરેડોઉ તે આએ ગોખ એ એવાવનાં
 “નરયોદતી રેડેવાક્ષીએને બદલી કરવા તથા દીનને જમની
 “કોરીઆ કરાને વાથે વારસી જમચેદછ બરજોરછ મીયા-
 “તરીએ પોતાના મરડમ મીયા બરજોરછ નેશવાંનછની
 “જમએને બંધાવીઉ. તથા એ દરેકેકરને લગતો અખરોડ
 “જુલે તેમેએએ એ માખના નરયોદતી રેડેવાક્ષીએને શર
 “અવરે વરવરને વાથે પોતાનાં એ બેડેશની બાવની
 “નરએને વરખતે મેચેએઉ. રોજ ૭ અખદાદ ઇબ
 “પાક ૬ નદતર નીર ઇબ ચેનલાઈ શાલ ૧૨૩૬ એનદ-
 “નરદી કુનલેડ નારીખ ૨૭ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૯ અંગરેછ
 “કુનલેડ શવત ૧૮૨૬ નં મામદાર વદ ૬ વાર ચોએ.”

દીને મર જમચેદછ તથા મેટાએ નામદાર ચાહનદાની
 મેલાકાતે કલકતાના મરકારી મેહલમાં ગયા હતા, જ્યાં
 અરસપરમ અરયોએક કલક સુધી વાતચીત થાઇ હતી. ૩

તા ૦ ૨૯ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૯ માહ ૪ (ચિ ૦) ૧૨૩૬ યનદેનરદી.

મરણ—ફરંમછ એલછ બીચની—ઉમર વર્ષ (૨)

શેઠ એલછ મેહરામછ બીચનીના બીજા દીકરા. એવલ
 ઇ ૦ મ ૦ ૧૮૩૧ માં પોતાના બાઈ શેઠ કાવચછ એલછ
 બીચની માથે ચીન ગયા હતા, અને ત્યાં ઘણાં વર્ષો સુધી
 રહી તેમના માથે બાપાર ચલાવ્યો હતા. ૧૮૪૦ માં એવલ
 કલકતા ખાતે જઈ ત્યાં લાંબી મુદત સુધી વાસો કરી નવરે-
 ડા નરવાંનછની કુંપનીને નામે ભાગીઆએ માથે
 બાપાર ચલાવતા હતા, તથા કલકતામાંજ મરણ પામ્યા હતા.
 કલકતા ખાતે એએ એક આગેવાન બાપારી ગણાતા હતા.

તા ૦ ૩૦ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૧૦ માહ ૪ (ચિ ૦) ૧૨૩૬ યનદેનરદી.

મરણ—મેહરામછ મનચેરછ ખાંત—ઉમર વર્ષ

૪૦) શેઠ મનચેરછ બરજોરછ ખાંતના દીકરા. એવલ
 પોતાના કાકાના દીકરાએ શેઠા દીનચાહછ તથા ફરંમછ
 બીખાછ ખાંતની કોચીન તથા કોમખોની પેહડીના ભાગ્યા
 હતા, અને ઘણાં વર્ષો સુધી તે તરફ રહેતા હતા, એવલુડ
 મરણ કોચીન મધે નીવળ્યું હતું.

૩ નામદાર શાહનદો કલકતેથી સીધાસયા પછી તા ૦
 મી જાનવારી ૧૮૭૦ ને દીને નામદાર વાઈસરાય લારડ મે-
 પોતાની બાટુ માથે મર જમચેદછની મેલાકાત તેમનાં બાપા
 નાં શેઠ માણેકછ રસતમછ બનાલવાનાં મકાનમાં
 લીધી હતી. એજ ડુખમ ત્યાં વરારેવા પલ્લાક બાદશાખએ
 પલ્લુ એમની ખાસ મેલાકાત લઈ માન આપ્યું હતું.

મર જમચેદછ તા ૦ ૬ થી ડીસેમ્બર ૧૮૬૯ ને દીને
 અતરેથી કલકતે ગયા હતા. તેઓ તા ૦ ૧૩ મી ડીસેમ્બર
 કલકતે પુગા, જ્યાં તેમને મેરતેકખાલ લેવાને હાવસાં કરેલા
 બેર કલકતાના સર્વે નરયોદતીએ ગયા હતા. નરયોદતી-
 એએ પોતાથી બનયું તેજુ ને જમ એવલને આપ્યું હતું,
 તથા તા ૦ ૧૦ મી જાનવારી ૧૮૭૦ ને દીને એએ સુખ્ય
 આવવા નીકળ્યા તે પેળાએ શેઠ માણેકછ રસતમછ બના-
 છનાં મકાનમાં બારે વાખમખથી રેશની કરી કલકતાના સર્વે
 આગેવાંન અરસોને એમની મેલાકાતે તેડ્યા હતા.

કલકતે આજ આગમન નામદાર શાહનદો નવેમખ
 ખાસમાં હોરકાંત ગયા હતા, જ્યાં તે તરજના વારસી મરફેએ
 એ નામદારને એક માનવખ આપ્યું હતું, ને ૫૨ શેઠા વન-
 ખાઈ રતનછ બીચની, જંકગીરછ શ્રોમછ બખરી, બાટુ
 શાહજી રાંતછ, નદરવાંનછ પેશાનછ કુશાં શેરોજના, અને
 બીજા ૬૩ વારસી મરફેની શહીએ હતા.

તા. ૩૧ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૧૧ માહ ૪ (ચિં) ૧૨૩૯ યજ્ઞવલ્ક્ય.

મરણ—૩૨૫૦ અમર પદ્મીઆરણ કામદીનજી—

ઉમર વર્ષ ૭૮ ભરપૂરવા દરુર અમર પદ્મીઆરણ કામ-
દીનજીના ત્રિજ દીકરા. એવણુ પ્રથમમાં ૬૦ સં. ૧૮૨૭ થી
ભરપૂરનાં સરકારી સરવાળાખાતામાં એક હિંગેજ લખનાર
હતા. તે પછી તા. ૧૧ મી આપરેલ ૧૮૩૨ થી ભરપૂરની
સરકારી કીચીકીની સુપરીન્ટેન્ડેન્સીમાં હતા. તે બાદ
૩૦ વર્ષ સુધીની જીવનની લીધે તા. ૧૭ મી ચેએ ૧૮૫૨ થી
પેનશન લઈ એકાંત જીવન ગુજારી હતી. એવણે પોતાના
મરહુમ દીકરા શેઠ એલજીનાં પુત્રને સાથે ભરપૂર મથનાં
કાલી તરવરી આગલનાં પારસીઓનાં પુરાતન રાખમાંની
સાંભળા મોટા કુવાની ૧૮૪૮ માં પોતાને ખરચે મરામત
કરાવી તેની પાસે ગણ મોટા અભારા બંધાયા હતા.

તા. ૩૧ મી ડીસેમ્બર.

આજ દિને કલકત્તા મધે મરહુમ શેઠ રામજી
એલજી બીચનોનાં ઉમરમાં તેવણની પોતાની પુત્ર મધેથી
૩૮૦૦) તથા ભવિષ્યમાં શેઠા એલજી અને મેહરામજી
કાવજી બીચનોએ ૩૨૦૦) મરી ૩૧૦૦૦) ધર્મખાતાઓમાં
આપ્યા હતા.

તા. ૩૧ મી ડીસેમ્બર.

આજે વર્ષમાં ધ્યાને તા. ૧ લી જાન્યુઆરીથી તે
તા. ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૯ સુધીનાં સુબંધના પારસી-
ઓમાં ૭૫૮ જન્મ નોંધાયેલાં હતાં.
અ. એજ વર્ષમાં સુબંધ મધે પારસીઓમાં ૨૦૫ જોડાનાં
વાંન તથા ૨૭ જોડાનાં ગરબનાં નીચે સુબંધની વીગતે
હતાં:—

નર. નારી. જુમલે.

ગન—	૧ થી ૧૦ વર્ષનાં ..	૫	૨૨	૨૭
	૧૧ થી ૧૫ વર્ષનાં ..	૩૦	૧૨૦	૧૫૦
	૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં ..	૭૫	૫૫	૧૩૦
	૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં ..	૬૩	૭	૭૦
	૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં ..	૧૮	૧*	૧૯
	૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં ..	૪	૦	૪
	૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં ..	૪	૦	૪
	૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં ..	૫	૦	૫
	૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં ..	૧૬	૦	૧

૨૦૫ ૨૦૫ ૪૧૦

ગરબનાં—	૧ થી ૧૫ વર્ષનાં ..	૦	૧*	૧
	૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં ..	૦	૨	૨
	૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં ..	૧	૮	૯
	૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં ..	૨	૮	૧૦
	૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં ..	૫	૯	૧૧
	૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં ..	૬	૨	૮
	૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં ..	૩	૦	૩
	૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં ..	૨	૦	૨
	૫૧ થી ૫૫ વર્ષનાં ..	૫	૦	૫
	૫૬ થી ૬૦ વર્ષનાં ..	૩૬	૦	૩
		૨૭	૨૭	૫૪

એજ વર્ષમાં સુબંધ મધે પારસીઓમાં નીચે સુબંધની
વીગતે ૯૭૪ મરણ નિપજ્યાં હતાં:—

નર. નારી. જુમલે.

તરતનાં જન્મજિનાં	૪૦	૩૫	૭૫
૧ લીધી ૧ માસ સુધીનાં ..	૩૫	૩૪	૬૯
૧ માસથી ૧ વર્ષ સુધીનાં ..	૬૧	૭૬	૧૧૭
૧ થી ૫ વર્ષનાં	૧૧૩	૧૧૫	૨૨૮
૬ થી ૧૦ વર્ષનાં	૧૩	૧૩	૨૬
૧૧ થી ૨૦ વર્ષનાં	૧૩	૨૨	૩૫
૨૧ થી ૩૦ વર્ષનાં	૨૧	૨૭	૪૮
૩૧ થી ૪૦ વર્ષનાં	૪૩	૨૧	૬૪
૪૧ થી ૫૦ વર્ષનાં	૨૩	૩૦	૫૩
૫૧ થી ૬૦ વર્ષનાં	૪૦	૨૭	૬૭
૬૧ થી ૭૦ વર્ષનાં	૩૬	૩૪	૭૦
૭૧ થી ૮૦ વર્ષનાં	૧૬	૨૪	૪૩
૮૧ થી ૯૦ વર્ષનાં	૧૦	૧૫	૨૫
૯૧ થી ૧૦૦ વર્ષનાં	૦	૪	૪

૪૯૭ ૪૭૭ ૯૭૪

એ ૯૭૪) મરણ નીચના લગાઓ ઉપર થયાં હતાં:—

કોલાખા	૯	બાહિરકોટ	૧૪૮
કોટ	૩૪૯	એતવાડી	૭૨
કાબીતલાવ ..	૨૨૮	કામાડીપરા ..	૨
કરેલવાડી	૫	તલખાનર	૨
ગીરગામી	૮	બેટાકી	૪
એપાતી	૧૪	આરા તલાવ ..	૧
ચાંડ રાડ	૨	ડાંગ રાડ	૧
તારદેવ	૪	નાગપારા	૧
ગોવાલીઆ ..	૧૨	ભીડીખાનર ..	૪૦

૧ સુબંધ આજુક, તા. ૮ મી જાન્યુઆરી ૧૮૭૦.

* એ એક ૨૯) વર્ષની કુવારી છાકરી હતી.

† એ ૪૯) વર્ષની બીજવર હતી.

* એ ૧૪) વર્ષની રંગપત્ની હતી.

† એમાં બે ૬૦) વર્ષના રંગપત્ની પ્રસંગે હતા.

† એમાં ૧૦૦ વર્ષની એક આરાત હતી.

ખંખાલા	૨	બાંએખલા ..	૧૯
માહલક્ષ્મી....	૧	મનગામ	૩૪
વાલકેથર	૨	મોહ.....	૧
		પરેલ.....	૩
		વરલી	૧
		માહિમ	૪

૯૭૪

એ ૯૭૪) મરણ નીચલાં કારણોથી નિપજ્યાં હતાં:—

તાવ	૨૪૨
માનવંતુને લગતાં દરદો	૧૨૯
ફેફસાંને લગતાં દરદો	૧૨૩
લોહીવીકાર તથા નાકવતી	૧૦૫
જલદર.....	૧૧
શીતલા	૪૭
ગોવર	૩૧
કાવિરા	૧૯
મરડા તથા પેટ	૧૪૦
પીથાખને લગતાં દરદો	૭
છુપા ભાગને લગતાં દરદો	૯
ચામડી તથા હાથચાલ અને તંતુનેલગતાં દરદો.	૧૮
તરતતાં જન્મેલાં.....	૭૫
રંગદીપત	૩
નહિં જણાયલાં કારણો	૨
આપધાત	૮

(૫) નેહર આઈને.

૧ દરીયામાં પડીને.

૧ તજાવમાં પડીને.

૧ ગણે ફેસો દહતો.)

આપધાત કરી મરણ પામેલાં આઠ જણામાં ૪) પુરુષ અને ૪) સ્ત્રી હતાં. પુરુષોમાં એક ૨૮) વર્ષનાએ ૩૦૦) ની નોઝ ખાવાથી હુબતને લીધે, એક ૬૦) વર્ષનાએ નાણાં સંબંધી હુબવાડાને લીધે માથું ખરી જવાથી, અને એક ૨૭) વર્ષનાએ ધંધામાં મુકસાન જવાથી જીદાસીને લીધે નેહર આઈને; તથા એક ૩૦) વર્ષનાએ ખામડી સાથે અણખનાવને લીધે દરીયામાં ફૂલીને આપધાત કીધા હતા. સ્ત્રીઓમાં એક ૩૮) વર્ષનીએ મગજની અસ્થિર હાલતને લીધે તથા બીજી ૧૭) વર્ષનીએ બપોરની બાપડીએ કાંઈ જણાયલાં કારણ વગર બધીએ નેહર આઈને; એક ૪૩) વર્ષની કંત્રા-કટરની બાપડીએ ધરમાં કંકાસને લીધે ગર્ભમાં શંસો દહને અને એક ૬૬) વર્ષનીએ ભેળાંનાં દરદોનાં હેરાંન-ગતીને લીધે તજાવમાં પડીને આપધાત કીધા હતા.

હોનારત, અકસ્માત, વગેરે..... ૫

(૨) કુવામાંથી પાણી કાઢતાં.

૧ દરીયામાં નાહતાં.

૧ મીલમાં પછી ફાટાથી.

૧ બાપડીએ પડી જવાથી.)

અકસ્માતથી મરણ પામેલાં પાંચ જણામાં ૪) પુરુષ અને ૧) સ્ત્રી હતાં. પુરુષોમાં એક ૧૭) વર્ષના ઘોડાને દરીયામાં નાહતાં, એક ૩૨) વર્ષના આઠો દળવાનું કારખાનામાં પછ શરૂથી તેની અડાંટમાં આવવાથી એક ૪૦) વર્ષના કુવામાં પડેલું વાસણ કાઢતાં સમયે પછી ખાવાથી, અને એક ૧૪ વર્ષના બપોરની ઘોડા કુવાના વરામર ઊભો રહી પાણી ખેંચતાં ઊઠાઈ જવાથી મરણ પામ્યા હતા. સ્ત્રીઓમાં એક ૩૨) વર્ષના સુવાનો પલંગ બારીની સપાતીની બરાબર હોવાથી પડેલાં તે પછી રસ્તામાં પડીને મરણ પામી હતી.

વળી એજ વર્ષમાં સુબંધ મધે ૧૭ પારસીઓએ દેવાદારોની કોરડોને આસરે મેલવાને અરજી કરી હતી. તેમાં એક મોરત પણ હતી.

ઈં સં ૧૮૭૦.

આએ વર્ષનાં “શામિશ આંદુ હંડીઆ” નાં કાલેન-ડરમાં મથળી ખીના નીચલા ફેફસાં તથા વધારા સિવાય આગલાં કાલેનડરની માફકજ છે.

નર્ઈટ સ્વેલક કુંપનીઓ—

કોડાયા કુંપનીના ડાએરેક્ટરોમાં નવરોજીજી માણેકજી “તરોન વંતામ” વધારે છે.
“નહિએ તે ખંધાવા” એડ વીવાંગ કુંપની (આગલી કુરુલા “પલ તેઓએ એ”

ફોર્મજ કાવચજ પેટર પ્રેમ કુંપનીના ૧૮૬૬ ને—
ચેયતનજ ધનજીબાઈ કુરલેવાલાનું નામ ની કીએ
કીઅર બાંડ એડ પીઅર કુંપનીના. નરવોરતી.
બેહરામજી અરશેદજી ગાંધી. આપું હું,
હાહડાલીક પ્રેમ કુંપનીના ચેકેટરી, અરશેદજી બના-
મોદી. ઇન્વેનર, બહમનજી ફોર્મજ વારડીન. મોર્નર,
અરશેદજી રતનજી પારખ કોડામાં તથા હેરમનજી દાદા-

શેર બ્રોકરી—ભીખાજી કમ્પર્થે સ્થુર, ભીખાજી નવરોજી પાઠશાળા, મેહરામજી ભીખાજી કાંગા, ડાક્ટર કાવચજી હોરમજી, અરચેદજી રતનજી કોહલા, દીનચાહ (હોરમજી ખીસીચીઆ) એંડ ચાપુરજી (ચોરામજી મેહમ-વાલા), એદમજી અરચેદજી સુરતી, ફરોમજી યુસતાદજી, ભમચેદજી કાવચજી ખીસીચીઆ, મેહરવાંનજી (રમતમજી ગદિચીઆ) એંડ મેહરામજી (રમતમજી બહમન મેહરામના), મનચેરજી મેહરવાંનજી દાવીના, પીરચાહજી કાવચચાહ નાણી-વતી, ચાપુરજી બરચેરજી બરચા, ચાપુરજી મેહરામજી કોહલા, ચોરામજી મેહરામજી કોહલા.

તા ૦ ૨ થી જાનેવારી.

રોજ ૧૩ માહ ૪ (ચિં) ૧૨૩૯ યન્દેરદી.

મરણ—મેહરામજી ફરુનજી વકીલ—ગીમર વર્ષ ૭૪) બરચવાલા આમ ફરુનજી એદમજી વાંદરાના ખીખાજી. એવણુ પ્રથમમાં બરચની અદાલતમાં મરકારી દફત-ની છોકા બાંધવા તથા પારસીઓને સોગંદ આપવાનાં કામ ૧૨ હતા. તે પછી દીવાની તથા ફોજદારી કમિશનના અભી-મામ કરી ૪૦ મં ૦ ૧૮૩૯ માં મુ'બબની મદદ અદાલત-નાંથી વકીલની મદદ મેકવી બરચની અદાલતમાં વકીલાતનું કામ કરવા માંડ્યું હતું, અને તે ઘણી બાહોશીથી ચલાવી મોટી ધરાજી મેકવી હતી. ઈ ૦ મં ૦ ૧૮૫૭ નાં બરચનાં હુકમ વખતે એવણે પારસીઓ તરફથી ધણીક લડત ચલાવી હતી, તથા બરચની પારસી પંચાતનાં ફંડના થોડુંક મુધી એક તરફી હતી. ઈ ૦ મં ૦ ૧૮૬૧ થી ૧૮૬૭ મુધી એવણુ બરચના પબલીક પ્રાસીકચુટર હતા. ઈ ૦ મં ૦ ૧૮૬૯ માં એવણે બરચના નવામ મોઝુમખાંત બાહુરના કીસ્મોનો અમરજી ઉરુડુ પરથી યુગરાતીમાં તરજુઓ કરી તેનું એક પુસ્તક છપાવી પ્રગટ કર્યું હતું.

તા ૦ ૫ થી જાનેવારી.

અતરની યાંદ મેડીકલ કલેજમાં શિખનારા ચંચક વિદ્યાર્થીઓને સ્કાલરશીપ અને છનામો આપવાની વાર્ષિક મના આજ દીને મલી હતી. મરનશીનની ચુરસી હાનર-અન મી ૦ ટકરે લીધા બાદ એ આતાંના પ્રીસીપાલ ડાક્ટર હંદરે ગયાં યાત્રને રીપોરટ લખી અંબાઓ. જે પછી ચંચક વિદ્યાર્થીઓને છનામો તથા સ્કાલરશીપ આપી હતી, જેઓમાં ત્રણ પારસી વિદ્યાર્થીઓ—હોરમજી દાદાબાઈ મજાની,

૧ બરચવાલા ચેડ ચોરામજી શંખજી વકીલનાના બચાવા. એવણના વડા નાઈ એ. રમતમજી ફરુનજી વાંદરાના બરચના એક બજીના સોમેદ હતા. એઓના બાપા એ. રમતમજી એદમજી વાંદરાના બરચના સોમેદાનું રતર તથા બારમાસીમાં, લગનરકી, લાગાવકી, વગેરે હંકારની વેદ-અણીનું રતર રાખતા હતા. તેમની પછી એ રતર એ. કમચર પેલાનજી શીફાશર તથા એ. શંખજી હોરમજી ખાંલ અને એ. રતનજી હવણ મોરકા રાખતા હતા.

નશરવાંનજી નવરોજી અંબાતા, અને ડાયાબાઈ બરચે-રજી કંદાવાલાને દરેકને રૂ૧૫) ની સ્કાલરશીપ મલી હતી. રીપોરટમાં જણાવ્યા મુજબ એ કલેજમાં યુગરાતી ભાષામાં વૈષ્ણુ શિખાડવાની વર્ગ પણ આમે શામથી ઉઘાડવાને નામદાર મરકારે રૂ૨૫૦) હતું, અને તે વર્ગમાં દર માસે રૂ૧૦) ની સ્કાલરશીપ આપવાને ચેડ કાવચજી ભંજીરજી રેડીમની, સી. એસ. આહ. એ રૂ૨૫૦૦) તથા હાનરઅન મેહરામજી છજીબાઈ એ રૂ૩૦૦૦), તથા એક જુક ફંડને માટે ચેડ દીનચાહજી માણેકજી પીટી રૂ૫૦૦) એટ આપ્યા હતા, જે માટે તેમના ઉપકાર માનવામાં આપ્યો હતો. વળી ચેડ કાવચજી ભંજીરજી રેડીમનીએ ગવે શામના ભનેવારી મામમાં એ કલેજમાં રૂ૧૦) ની જે જુનીયર સ્કાલરશીપ આપવાને રૂ૫૦૦૦) એટ આપ્યા તે માટે પણ રીપોરટમાં તેમના ઉપકાર માનવો હતો. એ બાદ મરનશીને એક મુના-ખીત ભાણુ કરી મના બરખાસત કીધી હતી.

તા ૦ ૬ થી જાનેવારી.

રોજ ૧૭ માહ ૪ (ચિં) ૧૨૩૯ યન્દેરદી.

મરણ—હોરમજી હોરાજી હોરા કરાઈના—ઉમર વર્ષ ૬૦) એવણુ સુરતના વતની હતા, અને પંબમ બહુી ધંધામર ગણતા હતા. એવણુનું મરણ રેરા હંચામખખાંત મધે નીપજ્યું હતું.

તા ૦ ૮ થી જાનેવારી.

મુ'બબની યુગીવરસીદીના નવા ફીલામ તરફે નામદાર મરકારે નીચના પારસી શરદેઓને ચુડી કાઢ્યા હતા.—

ચેડ અરચેદજી નોશરવાંનજી કામાજી.

ચેડ ચોરામજી ચાપુરજી બંગાલી.

૨ ટાઇમસ ઓફ ઈન્ડીઆ, તા ૦ ૭ થી જાનેવારી ૧૮૭૦.

સર ભમચેદજી છજીબાઈ હારપીટલ કે જ્યાં આ કલે-જના વિદ્યાર્થીઓને તાલીમ આપવામાં આવે છે તે હારપીટલનાં મકાનમાં આ શાલમાં રૂ૧૫૦૦૦) ને પરચે વધારે કરવામાં આપ્યો હતો, અને તે પરચના બિનિ નામ રૂ૫૦૦૦) સર ભમચેદજીનાં કુટુંબે આપ્યો હતો, જે માટે ડાક્ટર હંદરે પાતાના રીપોરટમાં જણાવે છે :—

"The Jamsetjee Jeejeebhoy Hospital, the practical school of instructions for the students, and without which this College could scarcely venture to exercise any claim to being considered a School of Medicine, has undergone considerable additions and improvements. A handsome upper story has been added which admits of increased accommodation for nearly 80 beds, and well arranged bathing rooms, on the most recently improved principles, are attached. An operating theatre has also been built, an hydraulic lift leads from it to the upper wards, and thus avoids the necessity of patients being carried up and downstairs. The whole was designed and carried out by Lieut.-Colonel Fuller, R.E., at an outlay of Rs. 1,50,000, one-third of which was liberally given by the Sir Jamsetjee Jeejeebhoy family, and the remainder by Government."

૩ મોરમે ગવરમેંટ ઝેમેંટ, ૧૩ થી જાનેવારી ૧૮૭૦.

માથે બાળપણથીજ જોડાઈ સંઘનાં રૂડાં કામોમાં પોતાની સહાઈ આપતાં હતાં. એવણું દીલ પણ સખાવત કરવામાં પોતાના નેક આવદના જેવુંજ હતું. ૬૦ સં ૧૮૪૨ માં એવણે દેશવરના ગરીબ જરથોસ્તીઓને ૬૨ શાલ નાણુંની મદદ માગવા માટે બંગાલ બેંકના ૩) શેર કે જેની કીમત રૂ.૨૨૫૦૦) હતી તે ધર્મખાતે આપ્યા હતા, તેમાં તા. ૧૭ મી નવેમ્બર ૧૮૪૩ ને દીને ઉઘવાડા મધે એ બાઈ પોતે મયાં તે વેળાએ એક માટું જશન કરી ખીજ ૩૧૫૦૦૦) ના બે શેર ધર્મખાતે આપી, તેની ઉત્પન્નમાંથી ઉઘવાડાની આસપાસનાં ૧૮) ગામોના ગરીબ નાચાર જરથોસ્તીઓનાં છોકરાઓને શુદ્ધે પેદારવવા તથા પરણાવવા તથા ગરીબ નાચારનાં રવનિને અવલમંજલ પોહવાડવાને ખર્ચ કરવાને ખદા-ખરત કરી તે પાંચે શેર, આપરે રૂ.૪૦૦૦૦) ની કીમતના સર જમથેદજવામાં મોટાં ધર્મખાતામાં આપ્યા હતા. ૧૮૪૫ માં એવણે માહીમ અને વાંદરા વચ્ચેની ખારીપરના પૂલ બાંધવા માટે સરકારને રૂ.૧૫૫૮૦૦) આપ્યા હતા, અને તે પૂલ તૈયાર થવાથી તા. ૮ મી આપરેલ ૧૮૪૫ ને દીને ગવરનર સર જમજ આરથરે બોક્ષે મેલ્યો હતો. એજ મુજબ માહીમનાં બજારથી તે ઉપકા પૂલ સુધી જવાના જમની બાજુપરથી એક ખીજે પાકો રસ્તો એવણે રૂ.૨૨૦૦૦) ને ખરચે બંધાવ્યો હતો, જે તા. ૫ મી જુન ૧૮૪૬ થી પ્રજને વાપડવા માટે બોક્ષે મુક્યો હતો. ૧૮૪૬ માં એવણે અતરેની રીક્ષીક્ટ મેનિશિલંટ શેશાઇડીનાં રૂડાં રૂ.૨૦૦૦૦) નેક આપ્યા હતા. ૧૮૫૦ માં એમણે પોતાના આવદે માથે મર્યાદી ગયાં તે વેળાએ ત્યાં પોતાની તરફથી ઘણીક મોટી ખાંતગી સખાવતો કરી હતી. ૧૮૫૧ માં એવણે ભાંખેખે સર જમથેદજ હાસ્ટીકલની રડોસમાં આવેલા કીકનો તકાવ નિચરથી મોટા ખણાવી તેની આસ-પાસ ફરતી દેવાલ વગેરે રૂ.૩૦૦૦૦) ને ખરચે બંધાવી હતી. વાંદરા મધે રૂડકીની હેકલથી તે મોટ મેરીનાં દેવલ સુધી

તું પોરત તરફ મોડ તેવું બાજ લાચાર જરથોસ્તીઓને મદદ કરવાનાં રૂડાં વાપડવાને. (૫) તા. ૨૬ મી એક્ટો-બર ૧૮૪૨ ને દીને બાઈ દીનબાઈ તે મરહુમ શેઠ નચરવાંનજ ખાણેકલ પીટીડીનાં વીધવાએ પોતાના આવદનાં પુનને સાર રૂ.૫૦૦) ની સરકારી નોટ તેવું બાજ રૂકતાદ, ઘાઈબાર તથા બાજ જશન એ ત્રણે રૂડાં વાપડવાને. (૬) તા. ૨૫ મી જુન ૧૮૪૬ ને દીને શેઠ ડોશાભાઈ દાલાબાઈ આલવલેશે પોતાના કાકા મરહુમ શેઠ ધનલભાઈ એદેલજ આલવલેશનાં પુનને સાર રૂ.૫૦૦) તું પોરત તરફ મોડ તેવું બાજ બાજ જશનનાં રૂડાં વાપડવાને.

એ રૂડની બાકી પુંલ તેના હિસા મુજબની ૧૮૬૭ ની આપરી સુધીનાં છપાવણ હીસાબ મુજબ મુકતાદ રૂડને હીસાએ રૂ.૨૨૦૦૦)ના, બાજ જશનનાં રૂડને હીસાએ રૂ.૬૦૬૨૩)ના, ઘાઈબાર રૂડને હીસાએ રૂ.૪૦૦૦)ના, બાજ રૂડને હીસાએ રૂ.૨૫૬૩)ના તથા લાચાર જરથોસ્તીઓને મદદ કરવાનાં રૂડને હીસાએ રૂ.૨૨૭૩૩)ના ચલી રૂ.૨૪૭૦૦)ના છે.

જવાના એક પાકો રસ્તો બાંધવાને એવણે સરકારમાં રૂ.૩૧૨૦૦) આપ્યા હતા, અને તે રસ્તો ૧૮૫૪ ના ડીસેમ્બર માસમાં તૈયાર થયો હતો. ૧૮૬૨ માં એવણે જરથોસ્તી રવનિને અવલમંજલ પોહવાડવાનાં રૂડમાં રૂ.૧૦૦૦૦) નેક આપ્યા હતા. એજ શાલના મેમ્મે માસમાં એવણે પોતાના આવદ મરહુમ સર જમથેદજ છજીભાઈ પેહલા બારનેટનાં નામની એક નંદ પેહલવી મદદેસા સ્થાપવા માટે સંચાતના તરફીએ રૂ.૩૫૦૦૦) ની કીમતના બંગાલ બેંકના ૫) શેર નેક આપ્યા હતા. ૧૮૬૪ માં કલકત્તા મધે થયલાં મોટાં તોફાંનથી નાથ પામેલાઓને આસરે આપવાનાં રૂડમાં એવણે રૂ.૭૫૦૦) નેક આપ્યા હતા. સર જમથેદજ છજીભાઈ રૂકલ આર્ક આરટ એડ ધનડરીનાં ખાતાંને યાસ પાયા પર લાવવાને એવણે ૧૮૬૫ થી તે પોતાનાં મરણ સુધી તેમાં કટકે કટકે રૂ.૪૦૦૦૦) ને આસરેની રકમ આપી હતી. નવસારી મધે કાલીઆવાડીનાં મરહુમ સર જમથેદજવાનાં ધર્મનાં દવાખાનાં પર જવાના રસ્તો ઘણો દીકટ હોવાથી તે આખો રસ્તો પાકો બાંધવાને એવણે સરકારમાં રૂ.૧૮૩૦૬) આપી તે ૧૮૬૭ માં બંધાવી બોક્ષે મુક્યો હતો. ૧૮૬૮ માં ઉઘવાર મધે પારસીઓના ઉતારાને માટે એવણે એક ધર્મશાલા રૂ.૪૫૦૦) ને ખરચે બંધાવી બોક્ષે મુકી હતી. એ શિવાય એવણની પણ પોતાના બધારની માક ઘણીક ખાંતગી સખાવતો હતી. એવ-ણનાં મરણની દજગીરી જણાવવા માટે ને દીને એવણનાં રવનિને અવલમંજલ પોહવાડવામાં આણું તે દીને અત રેના સંઘના પારસી કુર્કાનદારીએ પોતાનો ધર્મો રીજગાર બંધ કરીયો હતો.

તા. ૨૫ મી જાનેવારી.

આજ દીને સુરત મધે નાનપરામાં મરહુમ શેઠ કાવચજ રસતમજ તમનાવાલી ધર્મશાલામાં મુંખવાલા દસ્તુર જમા-સપજ મનિચેદજ જમાસખઆશાનાએ “જરથોસ્તી ધર્મ એ શું છે તથા તેને પાલવાની અગત કેસી બધી છે” એ બાબદ ઉપર એક વાચેન કરી સંબધાવી હતી. મરનશીનની પુરસીએ શેઠ પાલજી હોરમજજ અગુર (નાગર) ખીરા જ્યા હતા, જેવણે તથા શેઠ જમથેદજ શેશાભાઈ શેફટરી અને પાલજી મેજનજ કોટવાલિ વાચેન પુરી થવા બાદ બાધાણી કરી દસ્તુરજના ઉપકાર મા-મો, તથા હેલા ગ્રહચે નાનપરાની અંજુમન તરફથી એક માનવ દસ્તુરજને વાંચી સંબધાવ્યો તથા એક શેઆલ હોરાડી હતી.

તા. ૨૬ મી જાનેવારી.

આજ દીને મરહુમ ડાવેજર લેડી આવાંબાઈ તે સર જમથેદજ છજીભાઈ પેહલા બારનેટનાં વીધવાનાં ઉતમ-

૧ જાને જમથેદ, તા. ૨૬ મી જાનેવારી ૧૮૭૦.

હામાં તેમની પોતાની પુંજમાંથી ૩૧૦૦૦૦) તથા બીજા ૩૮૦૦૦) મંદી ૩૧૮૦૦૦) ધર્મ આતે આપવામાં આપ્યા હતા. ૨

તા ૨૯ મી જાન્યુઆરી.

રોજ ૧૦ માઈ ૧ (કો) ૧૨૩૬ યુનિટ્સ.

આજ દિને મરહુમ બાઈ બાબાઈજી તે શેઠ કાચણજી મેહરામજી લીલાકિવાલાનાં ધણીઆંની અને મરહુમ શેઠ એલજી ફાંમજી આલખજીનાં બેડીનાં ઉકમણમાં તેમની પોતાની પુંજમાંથી ૩૨૦૦૦, ખાવંદે ૩૫૦૦, ભાઈઓ શેઠા માણેજી, ધનજીભાઈ, બહમનજી, દાદાભાઈ, અને હોરમનજી એલજી આલખજી પોતાના બાવાની પુંજમાંથી ૩૮૨૫, કાકાના દીકરા શેઠ કાચણજી મેહરામજી આલખજી ૩૫૦૦, અને બીનાં બેડીઓએ ૩૩૫૦) મંદી ૩૪૩૦૫) ધર્મ આતે આપ્યા હતા. ૨

તા ૩૦ મી જાન્યુઆરી.

શેઠ મેહરામજી એલજી બીનાઈએ “કોન કેલક્યુલેટર” એલે રૂઢિના બાવ ગણવાનું એક પુસ્તક ઈંગ્લેંડમાં છવાઈ પ્રગટ કીધું હતું. ૩

તા ૩૧ મી જાન્યુઆરી.

નામદાર માહારાજી વિક્ટોરીયાના બીજો પુત્ર શાહજી આલખજી અપવા હુકમ આઈ એડીનબરો કુનવાની મુઆફ્ફીએ નીકલેલા કતકતે યદ આવા મામમાં મુંબઈ આવનાર હોવાથી તેને માન આપવાની ગોમણ કરવા કીને અતરેનાં રૂલાસીઓની એક જોડે મળા બોલાવવાને તા ૨૭ મી જાન્યુઆરીએ મુંબઈના શેરીફ મી ૦ બલુ. એફ. હવર નેગ ૨૪ ઈંગ્લેંડ, ૨૦ હિંડુ, ૨ મુસલમાન, ૨ પોરટુગીસ, અને ૩૩ પારસી (હાનરેબલ મેહરામજી જીજીભાઈ, શેઠા કાચાભાઈ ફાંમજી કાકા, નવરોમજી ફરુજી, મનચેરજી ફાંમજી કામાજી, અરચેલ રમનજી કામાજી, નાનાભાઈ મેહરામજી જીજીભાઈ, હોમજી અરચેલ દાદીયે, ડાક્ટર મેહરામજી નવરોમજી, અરેમર ફાંમજી મુમ, મર જમચેલ જીજીભાઈ બારોને, રમનજી જમચેલ જીજીભાઈ, ચોરાખજી જમચેલ જીજીભાઈ, માણેજી અરચેલ મરાફ, અરચેલ માણેજી અરચેલ મરાફ, કાચણજી માણેજી લીમજી,

૧ જાને જાન્યુઆરી, તા ૨૭ મી જાન્યુઆરી ૧૮૭૦.

મરહુમ લેડી આવાઈજી નર ચર્ચે કોલિના પારસીઓને નોડ માન હતું, તેમી નેમલ હોમલડી હોવાકા, વચકાડ, બીનોચા, ચર્ચી, નવચારી, સુત્ર, ગરમ, અમદાવાદ, પુલ્હી, અલખનગર, કચકા, વચેરે કોલિ મળા હતા.

૨ જાને જાન્યુઆરી, તા ૩૧ મી જાન્યુઆરી ૧૮૭૦.

“The Bombay Cotton Calculator, or Tables for calculating the value of cotton from 1 to 2,000 candies at rates rising from Rs. 100 to 400 per candy of 784 pounds, &c. by, Mervanjee Eduljee Chiny. Bombay: Printed at the Commercial Press, 1870.”

અરચેલ ફરુજી પારખ, માણેજી અરચેલ જમચેલ, કાચણજી અરચેલ જમચેલ, મનચેરજી પેથનજી વાડીઆ, અરેમર અરચેલ ફરુજી, લીમજી માણેજી બનાજી, ડાક્ટર મેહરામજી ચોરાખજી અમર, ફાંમજી નવરામજી પોથ, ધનજીભાઈ ફાંમજી પોથ, કાચણજી ચોરાખજી પોથ, દીનચાહજી માણેજી પીટી, નવરામજી માણેજી પીટી, મેહરામજી ફાંમજી પોથ, મનચેરજી નવરામજી બનાજી, કાચણજી દીનચાહજી પીટી, ફાંમજી દીનચાહજી પીટી, એલજી રમનજી રીપોરટ, બહમનજી ફાંમજી કામાજી) મેહરામજી માલેસાં રીકવીજીનાની રૂલે એક જોડે મળા આજ દિને ટાઉન હાલમાં હાનરેબલ મી ૦ ટકરનાં પ્રમુખપણાં હેલ મંદી હતી. આ વેળાએ શાહજી મુંબઈમાં આવે ત્યારે તેને મુંબઈની પ્રમુખ તરફથી મુઆફ્ફાલીનું એક માન વત તથા બીજું એક પ્રકારનું માનવાન આપવાનાં ડેકાવ થયા, તથા તે મરે એક ફૂંડ ઉત્તું કરવા તથા એવું પ્રકારની ગોમણ કરવાને ૩ ઈંગ્લેંડ, ૨ હિંડુ, અને ૧ પારસી (શેઠ કાચાભાઈ ફાંમજી કાકા) ની રીસેપ્શન કમીટી નેમી મળા અરખાસ યાઈ હતી. ૪

૪ ટાઈમસ બૉર્ડ ઈડીઆ, ૨ ૯ ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૦.

એજ મુંબઈ મુંબઈના આગેવાન રોશી મરચોની એક સભા વત તા ૧૮ મી નવેમ્બર ૧૮૬૬ ને દીને અગાઉ કારકલામાં સર જમચેલ જીજીભાઈ બારોનેનાં પ્રમુખપણાં હેલ મંદી હતી, બીનાં નામદાર શાહજીનાં માંન એકરમ આપવાનાં ડેકાવે થયા હતા, વત જીવકી શેરીફ બોલાવેલી જોડે સભા મળવાથી મુંબઈ કામે તે સભાએ નેમલી રીસેપ્શન કમીટીએ કીધું હતું. એ રીસેપ્શન કમીટીએ શાહજીનાં આવકાર દેવાને બીનાં રીસેપ્શન ફંડમાં બધા મંદી ૩૬૨૨૨) બરાબર હતા, જે મધે ૩૨૦૫૮૬) ઈંગ્લેંડના (તેમાં મુંબઈની સખા બેકીંગ, ૧૩૦૦૨૫) ઈંગ્લેંડના (તેમાં કંટલાક રિફ સખાકામી, ૩૬૫૦૦) મુસલમાનોના, ૩૬૫૦૦) બાહરીઓના, ૩૬૫૦૦) પોરટુગીઓના, અને ૩૬૮૪૦૮) નીએ મુંબઈ પારસીઓના હતા :—

(૩૨૦૦) સર જમચેલ જીજીભાઈ બારોને, હાનરેબલ મેહરામજી જીજીભાઈ, કાચણજી જમચેલ રીકવીજી, અરેમર હોરમજી વાડીઆ, રીનચાહજી માણેજી પીટી. (૩૧૦૦) રમજી નવરામજી પોથ. (૩૭૫૦) શંખજી સંદેસની કુવંતી. (૩૫૦૦) હોરમજી મનચેરજી કામાજી ટાકરચી, માણેજી અને મેહરામજી પોથ. તે મરહુમ જમચેલ નવરામજી વાડીઆનાં લીલા અને મેરી, દાદી માણેજી લીમજી, બહમન જીજીભાઈ, મેહરામજી માણેજી રીન, ખોનાબાઈજી વચજી પેથનજી, રમન એલજી બાહરીવાડા. (૩૦૦) દાદાભાઈ નવા મનચેરજી હોરમજી નવા રમનજી દાદાભાઈ કામાજી, એલજી શંખજી આલખજીની કું, મનચેરજી શંખજી કામાજી. (૩૨૫૦) મેહરામજી શંખજી પોથ, નવરામજી માણેજી પીટી. (૩૨૦૦) ચોરાખજી શાખજી બનાજી, નાનાભાઈ મેહરામજી જીજીભાઈ, નવરામજી બહમનજી મેરીની કું. (૩૧૦૦) મનચેરજી નવરામજી બનાજી, અરચેલ બહમનજી રીનની કું, કાચાભાઈ શંખજી કાકા, માણેજી અરચેલ રમજી, અરચેલ શંખજી પારખ, મેહરામજી નવરામજી

તા. ૧ મી ફેબ્રુઆરી.

શ્રેષ્ઠ નંદીરજી બરજેરજી વાળાએ “શ્રદ્ધા, અને તેને લગતી નવી શોધો” વિષે ફરમાવેલ કાવચીત્ત ઇતિહાસિકપુસ્તકો દીવાનખાનામાં આજ દીને યુગરાતીમાં એક જાહેર બાણી શ્રીકૃં હૃદ્.”

તા. ૨ જી ફેબ્રુઆરી.

એડન મધે શ્રેષ્ઠ કાવચીત્ત દીનશાહજી એડનવાલા, એદલત માલિકજી કોલામેવાલા અને રસતમજી શોરામજી ખરાસની આગેવાની હેઠલ “પારસી લાઈબ્રેરી” ને નામે એક પુસ્તકખાનું આજ દીનથી ઉદ્ઘાટ્યું હૃદ્.”

વાંનજી સીરવાઈ. (૩૫૦) હોરમજી દાદાભાઈ પતીડર, જાંઘોર ગુજરાતજી, લીજલ જમચીજી વાલ્લીમીઈ. (૩૭૦) બેકરાંજી દાદાભાઈ રેશ્મીર. (૩૨૫) નશરવાંનજી આદાભાઈ, શોરામજી પેશતનજી રાંચંજી, હોરમજી અરદેશર હોરમજી. (૩૭૦૭) ૩૨૫) ની અદેશની રકમ.

૧ રસત ગોશ્તાર, તા. ૬ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૦.

એજાંબાઈ ઉપર શ્રેષ્ઠ નંદીરજી બરજેરજી વાળાએ બીજી બાણી તા. ૮ મી ફેબ્રુઆરી અને ત્રિજી તા. ૧૫ મી ફેબ્રુઆરી તથા ચોથી તા. ૨૨ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૦ ને દીને જરી ચાર બાણી કીધાં હતાં. એ ચારે વેળા સરનશીનની પુરસીએ શ્રેષ્ઠ નંદીરજી નશરવાંનજી કામાલ બીશામયા હતા.

૨ જામે જમચી, તા. ૧૪ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૦.

એ લાઈબ્રેરીને માટે શ્રેષ્ઠ એદલત માલિકજી કોલામેવાલાએ પોતાનાં મકાનમાં એક એરડા વગર બાટ આપ્યો હતા, તથા શ્રેષ્ઠ દીનશાહજી મનચેરજી ચોપારીવાલાએ ફરનીઅર બેટ આપ્યું હૃદ્. બીજાં શ્રેષ્ઠ એદલતવાલાં મકાનમાં બે ત્રણ વર્ષ રહ્યા પછી લાઈબ્રેરી શ્રેષ્ઠ કાવચીત્ત દીનશાહ એડનવાલાની મકાનના એક ખાગમાં ફોક વર્ષ રાખવામાં આવી હતી, અને તે પછી ૧૮૮૪ થી તે ૩૮ ને ખાડોનાં એક મકાનમાં લઈ જવામાં આવી છે. એ લાઈબ્રેરીના ખર્ચને માટે શ્રેષ્ઠ કાવચીત્તની આગેવાની હેઠલ પ્રથમમાં એક ૪૬ બીજી કરવામાં આપ્યું હૃદ્, જેમાં નીચે મુજબ ૩૧૫૦૫) બરાખા હતા.

(૩૫૦) કાવચીત્ત દીનશાહ એડનવાલા. (૧૭૫) એદલત માલિકજી કોલામેવાલા. (૩૧૦) રસતમજી શોરામજી ખરાસ, બરજેરજી શોરામજી ખરાસની કુખી, મનચેરજી એદલત ચોપારીવાલા, આગા હસનઅલી રાખાઅલી. (૩૫૦) મનજીશાહ માલિકજી લાલકાકા, શોરામજી પેશતનજી જેઠા, (૩૭૦) મનચેરજી રસતમજી ધીણ, શોરામજી કાવચીત્ત જેઠા, શોરામજી હોરમજી કાંગા. (૩૨૫) પેશતનજી રસતમજી ટુકડી, પેશતનજી શોરામજી ગવનર, દાદાભાઈ બેકરાંજી ચોધરી, મહમદ સાલેહ જાહેર. (૩૨૦) હોરામજી નશરવાંનજી ગોરવાલા. (૩૧૫) કેમચી પેશતનજી ખરાસ, કાવચીત્ત હોરમજી દાદાખાંનજી, મેકરવાંનજી રાંચંજી દશરી, એદલત દાદાભાઈ મેકરાવાલા, રસતમજી અરદેશર, શોરામજી પેશતનજી કીકા, નીખાજી કાવચીત્ત મોતીવાલા. (૩૧૦) કાવચીત્ત રસતમજી આરબીવાલા. (૩૫) રસતમજી મનચેરજી.

એ લાઈબ્રેરીમાં જરૂરીયાતીએ બીજાંત બીજાં માતને દાખાં દેશી અથવા યુરોપીયન ખર્ચ થવાને ખામીસ ખાતે

તા. ૩ જી ફેબ્રુઆરી.

શ્રેષ્ઠ ૧૫ માં ૫ (શિ. ૧૨૩૯ ૫૫૬૫૨૨૨).

શ્રેષ્ઠ મેહરાંમજી નશરવાંનજી સીરવાલાએ મજામાં મધે પોતાની રેહવાની વાડીમાં એક એકાદી દરમેહર બંધાવી તે આજ દીને પરજાવી હતી. જયનતી ક્રિઆ પુરી થવા બાદ એ શ્રેષ્ઠ તરફથી વંચાવખાં અંજુમન પત્રમાં જણાવ્યું હૃદ્ કે એ દરમેહર તેવલે પોતાનાં પુણનાં કામ ચકાવવાને વાસ્તે બંધાવી, અને તેમાં દરરોજ જાણુક મુજબને, દરન, આદરમાં, વગેરે પુણનાં કામ કરવા માટે માંમેદની એક જોર તથા આતથદારમાં અને ચોરાગ હમેશાં રોજન રાખવામાં આવશે, અને તેના ખર્ચને માટે ૩૨૦૦૦૦) ની સરકારી ધાન તેવલે એકાદી કાઢી, જેનું પાકું તરસ દીડ કરાવવામાં આવશે.”

બીજી, વરોડાની કાંપ મધે એવલે બંધાવેલી દરમેહરનાં તા. ૧૦ મી તિમખર ૧૮૬૮ ને દીને કહેલાં જયનતી મીજલમમાં એવલે તેને લગતા ખર્ચને માટે ને ૩૨૦૦૦) ની સરકારી ધાન આપવાની તંદેસ્તી પાડી હતી તેમાં ખીજ ૩૩૦૦૦) ઉમેરી તે રકમ ૩૫૦૦૦) ની કાંપી હતી, અને તેનું આજ દર વર્ષે વરોડાની તરફીએ ઉપર દરમેહરમાં વર્ષનાં ખર્ચે જયન તથા કચે ધાહુબારની ક્રિઆ કરવા, તથા જાણુક બે ચોરાગ મુકવા, તથા માંસુક વગેરે કરવા માટે એક પારસી માણુસ રાખવા, તથા દરમેહરની

તા તેજીને સરનશીન અથવા શેફ્ટરીને વાંધા નહિ હોય તે રાખલ કરવામાં આવે છે, જેથી કરીને આગલાં વર્ષેમાં એડનના લાકરી તથા ખીજ યુરોપીયન અખલદારોને મોટા ખાગ એ ખાગનાં લાખ લેતા હતા.

એ લાઈબ્રેરીના સરનશીન તરીકે પ્રથમથી તે ૧૮૭૨ સુધી શ્રેષ્ઠ એદલત માલિકજી કોલામેવાલા, તથા ૧૮૭૨ થી તે આજ સુધી શ્રેષ્ઠ કાવચીત્ત દીનશાહ એડનવાલા છે. શેફ્ટરી તથા ખર્જનથી તરીકે પ્રથમ એક વર્ષ શ્રેષ્ઠ મનજીશાહ માલિકજી લાલકાકા અને શોરામજી પેશતનજી જેઠા, ૧૮૭૧ થી તે ૧૮૮૮ સુધી શ્રેષ્ઠ મનચેરજી રસતમજી ધીણ, અને ૧૮૮૮ થી તે આજ સુધી શ્રેષ્ઠ મહમદજી શોરામજી જેઠા છે.

એ લાઈબ્રેરીમાં લગભગ ૮૦૦ પુસ્તકો છે, તથા તેમાં ગુખડ અને ઇંગ્લીશનાં ઘણાં વર્તમાં પત્રો લેવામાં આવે છે. જેમયરોડે લખાજમ પેકલા વર્ગવાલા પ્રાણેથી દર માસે ૩૨ અને ખીજ વર્ગવાલા પ્રાણેથી ૩૧ લેવામાં આવે છે, તથા સરનશીન શ્રેષ્ઠ કાવચીત્ત દીનશાહ એડનવાલા તેના ખીજાં પત્રે માટે દર માસે ૩૧૦) ની રકમ એ ખાતની સ્થાપનાથી તે આજ સુધી આપે છે. એ રીતે બીજાં શ્રદ્ધાઆતમાં ધણાં ૪૬ તથા ખાસીક લખાજમની આવકમાંથી એ લાઈબ્રેરીનો ખર્ચ ચાલે છે, અને તેનું ૪૬ હાલ રકમ ૩૫૫૦૦) થી છે.

૩ એ ૩૨૦૦૦) ની રકમ તથા દરમેહરનાં મકાનમાં એક પાકું તરસ દીડ શ્રેષ્ઠ મેકરાંમજી તા. ૧૭ મી જુલાઈ ૧૮૬૫ ને દીને હાથ કોરડના સોલીશીર શ્રેષ્ઠ હોરમજી મનચેરજી મીજાગરની ખાસતે કરાવ્યું હૃદ્.

મરાઠા પ્રજામાં અરવિ આદિ મોડલવાનો બંદોબસ્ત પ્રમાણ દેતા તે બાબેની આજ રીતે તંદરેસ્તી પડતી હતી.

૧મી આજનાં જમનની ખુશાલીમાં એ બેદરમિત્તએ ૩૨૦૦૦) ની રકમ ધર્મખાતાંઓમાં વિત્ર આપી હતી.

તા. ૮ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૦ માઈ ૧ (૩૦) ૧૨૩૬ વર્ષેજન્મી.

મરણ—જન્મીરયાદ મોરાખયાદ તાલેવારખાંડ—
ઉમર વર્ષ (૧૧) મુરતવાતા એ મોરાખયાદ પેચનનુ તાલે-
વારખાંડના ઠીકરા. એવણુ પ્રથમમાં જન્મુમર તરફ નીમખ-

૧ એ ૩૫૦૦૦) ની રકમનાં આજ મરિષી ઉમર જન્મ્યા દુન્યનો ખરચ થો બેદરમિત્તએ જરૂરિ વર્ષો મુકી કીધા હતા, અને તે પછી ત્યાંની અજાણતાં એ રકમ વિરે આજના દુન્યાને લીધે હાલ તે મોડર કપોઈ.

૨ જન્મે જન્મ્યે, તા. ૮ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૦.

એ રરેજેશનાં રીપાલાની જગાની ઓંચે દુન્યાદ માડ-
વાની જરૂર નીચસો લેજ દાનરેલોઃ—

"પાડ તારા હોરખજની ખજ હોન્તો. આં મેરાંજી
"મે. એરિય.મંચે પોતાનાં ધનીઆની બાઈ માણેખાઈનાં
"પુતને જરૂરે રરેજે ખજાલીઈ મેનયાઈ રોજ ૧૫ માઈ
"૫ મે રૂમે ૧૨૩૬ મંચજરેજલી તા. ૩ ઇ ફેબ્રુઆરી
"૧૮૭૦."

મારીના દરેગા, અને તે બાર ખરેખર તથા ઉરમાં મર
પ્રારકુન નેચાયા હતા. ઉરનની મુતીરૂપાલીડીના એએ
એક મેમબર હતા, અને મરણુ પછુ ત્યાંજ પાખા હતા,
જ્યાંથી એમનું રવાનું મુંબાઈ માવવામાં આવ્યું હતું.

તા. ૨૪ મી ફેબ્રુઆરી.

મુંબઈના નામદાર ગવરનરની ડાનરેલીલના એક અધિ-
કારી હાનરેબલ મી. ઇ.કર અને તેની બાનુએ આજ રાતનાં
વારહેમર મરિયા એ લીનયાદુઠ માણેજી પીડીત વાજા
"પીડીત હાલ" તા કુચાઈ બંગલામાં એક "ફાનસી ડેરમ
બોન્ડ" આપો હતો. આ બોન્ડમાં કેટલાક રૂમી ચદરેલેને
પણ નોતરયા હતા, જેઓમાં મળુખખરા જ્ઞાપાસીડીના આદા
પોચાગમાં આવ્યા હતા, તથા કેટલાકએ ઇંગ્લેન્ડની માફક
આગલા વખતના કોઈ અરેખરા ધિા એઆની પોચાગે
પેદુચા હતા. નીચના પારસીઓ "ફાનસી ડેરમ" માં
ખીરાજ્યા હતા;—

ખાંનગાણેખ અરેજેજ રમખમજ ધાણેવાતા, ગાધા-
વાડ માહરાજના જડાવક પોચાગમાં. એ રોગાગાખાં કુન્ડો
મજ કરાકો, માગાનીઅન વંચના પાદગાદ માડપુર ખીલના,
પીરોજગાદ મેદવનાંજી મેદના, એજ વંચના પાદગાદ પ્રીરા-
જના તથા ગનચેરજ નવરેજજ બનાજી પણ એજ વંચના
પાદગાદ હોરમજના પોચાગમાં. એ અરેજેજ રમખમજ
કામાજી, હજામનીઆન વંચના પાદગાદ રાકાખજના પોચા-
ગમાં. એ હોરમજજ રાકાખાં પડીર, કરનારકના નવાજના
પોચાગમાં. એ નવરેજજ કુરુલજ, નીલંમ રેરેજાખાલો
મારવાડી મરાઠુના પોચાગમાં. એ માણેજી અરેજેજ
મરાઠુ, કમળી સેચાગમાં તથા તેજાનું મેડી બાઈ મીરીન-
બાઈ અમલી કરીની બાનુના પોચાગમાં તથા મેડા રો
અરેજેજ માણેજી અરેજેજ પુનાન રેગના ઓંગીઆના
પોચાગમાં.

તા. ૨૫ મી ફેબ્રુઆરી.

એ મગજી જન્મીરજી રૂડીગમી, મી. આર્. ઈ.
એ મુંબાઈ મરિ મરૂમીતના મુખમાં ડોહના મેલ મેલવક
મરેની અજાણએજ કરના થઈ એજ વર્તના અરમના ૧૫૦૦)
મરાઠામાં વિત્ર આપ્યા હતા. આ વિરે નામદાર મરાઠો
એમને વિચાર માનવો હતો.

તા. ૧ સી માર્ચ.

શેઠ કાવશજી શાપુરજી મેહતાએ આજ દિને પોતાનાં કોટનાં રૂઢવાનાં મકાનમાં ઘણાક કેળવાયલા તથા આગેવાન ગ્રહસ્થોના એક મેલાવડા કરી વિવધી વિષે થયલી નવી શોધોના કેટલાક અખતરા યોજાયા માથે કરી બતાવ્યા હતા. ૨

તા. ૩ જી માર્ચ.

રોજ ૧૩ માઈ ૧ (ચિં) ૧૨૩૬ યન્દેવરદી.

મરણ—અરશેહજી રતનાગર ૨—ઉમર વર્ષ ૫૭) એવજી પ્રથમ ઈ. સં ૧૮૩૬ માં મી. ૦ લારકીનજ વહીવને ત્યાં એક કલાઈ તરીકે રહ્યા હતા. તે પછી એ પેઠી આતે અવાર નવાર જેશરમ પેા, ફેપક્રલ, બાકાક, રામચંડન, કેર, પરચકાટ અને વીંટર ભાગથાઓ થયા હતા, જે બધાઓના અવામમાં છેક ગયાં વર્ષ સુધી માનેજીંગ કલાઈ હતા. ઉપલા દરેક વકાસિએ ઇંગ્લાંડ જતી વખતે એમને ધણી મરમ મરદીરફિટો આપી હતી. મી. ૦ રામચંડને એવ-જીને માટે લંડનથી ધડતા પેપ માથેના એક રૂપાંતે “ફલાવર વાલ” બેટ મોકલ્યો હતો.

તા. ૩ જી માર્ચ.

શેઠ જંગીરજી મેહરાવાંજી પહીડરે આજ દિને ફરં-મજી કાવશજી ઇન્ટરિટ્યુટનાં ઘોવાંનખાંનાં નરયોસ્તીઓની એક મોટી મીજબસ હજુર “સંસાર” ઉપર એક વાએજ કરી સંબલાવી હતી. મરનશીનની ખુરસીએ શેઠ નવરોજીજી ફરડુનજી ખીરાજી હતા. ૩

૧ સુબ્ધ સમાચાર, તા. ૭ મી માર્ચ ૧૮૭૦.

એજ નેલાવડામાં અતરેની માન પ્રસારક મંડળી નવે-સરથી માણ કરવા વિવેની શરૂઆત થઈ હતી, અને પાછલથી તે એજ શાળાના આપરેલ ખાસમાં માણ કરવામાં આવી હતી.

૨ શેઠ ધનજીભાઈ, મનમેરજી અને મરડુમ શેઠ રતનજી અરશેહજી રતનાગરના બાવા. એવજીના બાવા શેઠ રતનજી જીવજીજી ગઢવીથી અતરે આવી લાકડાંને બાપાર કરતા હતા. તેવજીનાં નામ રતનજી જીવજીજી સર્વે દારસ્તો, બાપાર-સીએ વગેરે લાસમાં “રતનાગર” નાં નામથી બેલાવતા હતા.

૩ સુબ્ધ સમાચાર, તા. ૫ મી માર્ચ ૧૮૭૦.

એ વાએજ તથા એની આગમજ આગલાં વર્ષોમાં એવજી કરેલી ધરમ તથા નીતિ વિવેની વાએજોટું એક સામગ્રી પુસ્તક એવજી ઇ. સં ૧૮૭૨ ના આપરેલ માસમાં નીચે સુબ્ધ છપાવી પ્રગટ કરીું હતું :—

“ધરમ, નીતી, તથા સંસાર જીવર, જાંઘીર મેહર-વાંનજીએ કોપેલી વાચાન. સુબ્ધ : મુનિપન પ્રેસમાં જાના-ભાઈ રતનજી રાણીનાએ છાપી, અને ૧૮૪૦ યન્દેવરદી. અને ૧૮૭૧ ઇસવી.”

તા. ૫ મી માર્ચ.

શેઠ દાદાભાઈ મેહરાંમજી ચોધરી જેઓ આર વર્ષે ઇંગ્લાંડથી અતરે આયા હતા, તેવજી આજ દિને ફરંમજી કાવશજી ઇન્ટરિટ્યુટનાં ઘોવાંનખાંનાં “મુએજીની મેહર” વિષે ગુજરાતીમાં એક જાહેર બાપાણ કરીું હતું. મરન-શીનની ખુરસીએ શેઠ નવરોજીજી ફરડુનજી ખીરાજી હતા. ૪

તા. ૧૧ મી માર્ચ.

નામદાર માહરંજી વિઠેટારીયાનો ખીજો પુત્ર ચાહબંદો આલફેડ અથવા ડયુક આંફે એડીનબરો આજ માંને સુબ્ધ આવી પુજો હતો. મારીબંદરનાં રૂએ રેશન પડ્યો તે ઉતરયો હતો, અને પરલના મરકાસી મેહમમાં ઉતારો લીધો હતો. તે નામદારની ગોલાકાતને માટે રાને પરલના મરકાસી મેહમમાં એક “રોસેપશન” ભરવામાં આણું હતું. જેમાં અતરે અપેલા સંધના દરૂદી રાજવંશીઓ, જુદી જુદી માતાના આગેવાંન રૂઢવાસીઓ, તથા નીચલા પારસી ગ્રહસ્થો હાજર હતા :— ૫

૪ મોમ્મે જેઠેટ, તા. ૮ મી માર્ચ ૧૮૭૦.

૫ રાઈમસ આંફ ઇડીઆ, તા. ૧૪ મી માર્ચ ૧૮૭૦, ખીજે દિને એટલે તા. ૧૨ મી માર્ચ આ શેઠની રૈયત, સુલેહના અમલદારો, જેમખર આંફ કામરસ, દરૂદી રજવાડા, વગેરેનાં માનપત્રો તે નામદારને આપવામાં આયાં હતાં. રાતનાં તે નામદારનાં માનમાં મોટી રોશની પાઈ હતી, જેમાં પારસીઓએ મોટો ભાગ લીધો હતો, તથા જોજોગ તેની ગાંડી જોવી રખાવી પારસી બાનુઓએ આપણાં લઈ ગયા પેઠવામાં હતી. એ દિને રાતનાં મેદાનમાં મોટી આતશબાજ પાઈ હતી. તા. ૧૫ મી માર્ચે શાહબંદો ધારા-પુરીના મોશાઓ જોવાને ગયો ત્યારે બારોંખાના સંધનાં વાહ-જોએ પુચ રોશની કરી હતી. તા. ૧૭ મીએ શાહબંદો એલબીમરન કાલેજ નેવા ગયો હતો, જ્યાં ત્રણ વિદ્યાર્થી-ઓ શેઠ ડોશાભાઈ નરાવાંનજી વાડીઆ, જંગીરજી એસ-શાહ કાઠીઆર, અને ખરનેરજી એલજી મોટીએ તે નામ-દારની પકરાંમણીની બાવદમાં જોડેલી ખાસ ઇંગ્લેજ કવિતાએ તે નામદારને ભેટ આપવામાં આવી હતી. એજ દિને સોંમનાં અલેખંડા રકુલીની ઠોડીએ શરંખજી કાવશજી ઇન્ટરિટ્યુ-ટમાં ગઈ હતી તે જોવાને શાહબંદો ગયો હતો, જ્યાં મીસ રતનબાઈ ડોશાભાઈ શરંખજી કામુએ તે નામદારને આપકાર આપવાની ઇંગ્લેજમાં એક કવિતા ગાઈ સંબલાવી, તથા પાઈ શીરીનબાઈ તે શેઠ અરશેહજી કાવશજી આશાખરનરનાં ધણી-આનીએ તેને એક ચેઆલ હોરાડી, તથા પાઈ દીનબાઈ તે શેઠ બકમજી અરશેહજી કામુનાં ધણીઆનીએ તેને આપ-રણાં લઈ એક કુલને હાર પેસાસો, જે ક્રિયા નોઈ તે નામદારે ધણી અજબ ગયા હતા. એજ સોંમનાં દરુર જમાસપજી મીનાએરજી જમાસપમાશાનાએ પરેલ મધે એ નામદારની ગોલાકાત લઈ તેમને જાંદ બાપામાં લખેલી દોઆનો એક આરજી ભેટ આપ્યો હતો. એજ મુબ્બ દરુર પેશોતનજી મેહરાંમજી મેહરાંમજી પછુ પારસી-ઓના મોખેદોની તરફથી જાંદ અને પેલવલીમાં એક આરજી, તથા એ જુરશેહજી મીનાએરજી કરેલીએ શરસી બાપામાં એ નામદારની પકરાંમણીની મુબાકમાદીમાં બેતો મોટી તે નામદારને અનાપત કરીું હતાં.

તા. ૨ જી આપરેલ.

શેઠ અરદેસર જંગીરજી બતાણએ પોતાનાં ધણીઆની બાઈ આવાંબાઈ તે શેઠ જમશેદજી દાદાબાઈ વાડીઆની યેડી પર અતરેની પારસી સ્ત્રી માટીચીનીઅલ કોરટમાં રાહતવાતની ફૂડીઆદી માડી હતી તે સુકદેના સાત દીવસ સુધી નામદાર જસ્ટીસ ટકર અને ઈલેગિટોની હજુરમાં આલવા બાદ તેનો તા. ૨૯ મી માર્ચ ૧૮૬૯ ને દીને વાડીના લાભમાં સુકદેના ધણે, એટલે પરતીવાદી બાઈને તેણીના આંવંદને ઘેર જવાનો હોકમ થયો તથા બંધે બાળુનો અરસ તેણીને માથે નાખ્યો હતો. ૧ આ સુકદેનાથી નારાજ થાઈ તેની સાંચે બાઈ આવાંબાઈ તરફથી હાઈ કોરટમાં અપીલ કરવામાં આવી હતી, જેની તકરાર નામદાર સ્ત્રી-જસ્ટીસ સર રીચરડ કાઉચ અને જસ્ટીસ મેલવીસે સાંભળી તા. ૧૯ મી જાન્યુઆરી ૧૮૭૦ ને દીને તે અપીલ ઊરાડી નાખી હતી, આ ઉપરથી માટીચીનીઅલ કોરટનું હોકમનાયું અમલમાં લાવવાને શેઠ અરદેસર તરફથી પાછી તે કોરટમાં આજ દીને નામદાર જસ્ટીસ વારડને અરજ કરવામાં આવી હતી. આ વેળાએ બાઈ આવાંબાઈને કોરટનો હોકમ નહિ બળવવાનું કારણ પૂછતાં તેણી રડી પડી પોલી કે "તેનો ભરથાર તેણે ઉપરં ધણેના ધાતકાપણું ચુલરે છે. આગલ જારે અગીઆર માસ સુધી તે પોતાના ભરથારને ઘેર જાહેને રહી હતી તારે માતરે અગીઆર કલાકપૂર્વે તેણે મુખના કાડીઆ નહી હતા, મટે અગર જો કોરટની તરફથી તેને કોઈ શીખ્યા કીધામાં આવશે તો તે ભાગવવાને તે તપઆર છે, પણ ભરથારને ઘેર જવાને રાજ નથી." આ ઉપરથી નામદાર જસ્ટીસ જણાવ્યું કે આ બાઈ એક આબરદાર કુટુંબની છે, પણ તેણીએ દીવસ જવાબ ઉપરથી કોરટના હાથમાં હવે કરસો ધંધાજ રહેયો નથી, મટે જો ભરથારને ઘેર નહિ જાય તો એક માસ સુધી ફેજદારી ટ્રાંચમાં કેદ જવું. આ હોકમ સુન્ય બાઈ આવાંબાઈ એક માસ સુધી કેદમાં ગઈ હતી. ૨

૧ પરતીવાદી બાઈ આવાંબાઈને માથે આ અરસ નાખ્યાથી તેણીની તરફથી તા. ૫ મી આપરેલ ૧૮૬૯ ને દીને પાછી હાનરેબલ જસ્ટીસ ટકરને અરજ કરવામાં આવી હતી કે તેણી તો પરણેલી સ્ત્રી છે, મટે ઈંગ્લેન્ડ કાયદા પ્રમાણે તે હારી ગઈ છતાં તેણીને અરસ ભથ્થાર પાસે આપવાયે. નામદાર જસ્ટીસ એ અરજ ના પાડી હતી.

૨ જાને જમશેદ, તા. ૪ થી આપરેલ ૧૮૭૦.

એ સુન્ય બાઈ આવાંબાઈ એક માસ જેલમાં જઈ આપ્યા પછી પાછી શેઠ અરદેસરે તેણીપર માટીચીનીઅલ કોરટનું હોકમનાયું અમલમાં આલવા માટે શરીઆતી માડી હતી, જેનો સુકદે તા. ૨૯ મી જુન ૧૮૭૨ ને દીને નામદાર જસ્ટીસ મેલવીસે આરેષો કે પરતીવાદી બાઈ એક વાર એક માસ જેલમાં જઈ આવી જેથી તેણી ઉપરની કીકરી અમલમાં આવી સુકી, મટે તે શરીને અમલમાં આવે નહિ, એમ જણાવી શેઠ અરદેસરની અરજ ઊરાડી નાખી બંધે પોરડુંને અરસ તેવણને માથે નાખ્યો હતો. આ સુકદે

તા. ૩ જી આપરેલ.

સુખાઈ મરકાડી ગોદીમાં નામદાર સરકારને મટે બંધાવથી એક નવી સ્ત્રીમર "મનોરા" ને પાણીમાં ઉતારવાની ક્રિયા આજ દીને નામદાર ગવરનરની યેડી મીસ શ્રીકાંતરાયે એક મોટા મેલાવડાની હજુરમાં કીધી હતી. સરેશતા પ્રમાણે ચંપીનની બાટલી ફોડ્યા પછી એ આગ-જાળને પાણીમાં ઉતારી, અને તે પછી તે બાંધનાર વડા માસ્ટર-બીલડર શેઠ જમશેદજી ધનજીભાઈ વાડીઆ તથા આસીસ્ટન્ટ માસ્ટર-બીલડર શેઠ રમણજી અરદેસર વાડીઆને એકઠા શેઆલ હોરાડવામાં આવી હતી. ૩

તા. ૫ મી આપરેલ.

સુખાઈ મટે કોર્ટ ઝેવીઅરસ કાંઈજાને મટે મેદાન મધે હમારત બાંધવાને અતરેના રામન કાયેલીક આરસ બીથપની આગેવાની હેલ જ ને ફૂડ થઈ હતું તેમાં પારસી-આમાં શેઠ અરદેસર હોરમજી વાડીઆએ રૂ. ૧૦૦૦), શેઠ ખરશેદજી કાયજી આશખરનરે રૂ. ૨૦૦), તથા શેઠા ફરાંમજી નયરાવાંજી પેલ, શોરામજી શાપુરજી બંબાલી, અને હોરમજી બહમનજી વાડીઆ એ દરેકે રૂ. ૧૦૦) ભર્યા હતા. ૪

તા. ૬ થી આપરેલ.

રોજ ૧૭ માઈ ૭ (ચિં) ૧૨૩૯ યજરિઝરી.

શેઠ હોરમજી ખરજોરજી કપડાંને ગંદેથી મધે અંજુ-મનના ઉધરાતથી નવાં બંધાવતાં રાખમાંની સાંચે એક મોટી કુશરે સગડી પોતાના મરહુમ સુરખીઆ જમશેદજી ફરાંમજી કાતરક તથા ખરજોરજી ફરાંમજી કાતરક તથા ખરશેદજી ફરાંમજી કાતરક તથા કાયજી શાપુરજી કપડાં તથા મેહરવાંજી કાયજી કપડાં તથા માતાજી મરહુમ બાઈ રતન-બાઈ તે આ બરજોરજી ફરાંમજી કાતરકનાં વીધવાનાં પુત્રને મટે બંધાવી તે આજ દીને જાન કરી ત્યાંની અંજુમનના સ્વાધીનમાં આવી હતી. ૫

સાંચે વળી શેઠ અરદેસરે હાઈ કોરટમાં અપીલ કીધી હતી, જેની તકરાર નામદાર સ્ત્રી જસ્ટીસ સર માર્સલ આરનરે અને જસ્ટીસ લાયડે સાંભળી તા. ૧૧ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૨ ને દીને તેનો સુકદેના બાઈ આવાંબાઈની તરફમાં આપ્યો હતો કે પારસી માટીચીનીઅલ આકટની ૩૬ મી કલમ સુન્ય બાઈને એકવાર સજા થઈ સુકી છે, મટે શરીને તે સજાને લાપક નથી, એમ જણાવી બંધે આલ્યો. અરસ શેઠ અરદેસરને માથે નાખ્યો હતો.

૩ રાઈમસ એંસ ઈડીઆ, ૪ થી આપરેલ ૧૮૭૦.

૪ યોમ્મે ગેઝેટ, તા. ૬ થી આપરેલ ૧૮૭૦.

૫ જાને જમશેદ, તા. ૧૯ મી આપરેલ ૧૮૭૦.

તાં ૮ મી એપ્રિલ.

રાજકોટવાલા શેક ધનજીશાહ હોરમજી કરાકાએ
ઈં ૨૦ ૧૮૭૦ ની “કાઠીઆવાડ લોકલ ડીરેક્ટરી” નું
ટાઈમિંગ આઈં ઇંડીઆ કાલેનડરના નેવડું એક મોટું પુસ્તક
૨૨મી પ્રગટ કીધું હતું.^૧

તાં ૯ મી આપ્રિલ.

રોજ ૨૦ માઈ ૭ (ચિં) ૧૨૩૬ યજ્ઞદેવરી.

ગંદવી મધે અંજીમનના ઉધરાતથી બંધાયું ૧૦૮)
પાલીનું નવું દોખમું પરવાની કિઆ આજ દિને નવસારી-
વાલા દરુર કેકોઆદજ રસતમજ મેહરજી રાંણાનાં ઉપરી-
પણાં હેલ કરવામાં આવી હતી. નશનની કિઆ પુરી થવા
બાદ એ દોખમું બંધવાને લગતી ગંદવીમાં મેનીજ કરનાર
શેક હોરમજી દાદાભાઈ ગજધર તરફથી એક અંજીમન
પત્ર વાંચવામાં આવ્યો, જેમાં જણાવ્યું હતું કે એ દોખમાં
ધકી નામદાર ગાયકવાડ સરકારે ‘દા વીધા જમીન ધર્મોદા
આપીછે, તથા દોખમાં પર કુલે ખરચ ૩૪૩૫૮૦ નો થયો
છે, તથા એની સર્વે દેખરેખ સુબધવાલા શેક દોરાબજી
નશરવાનજી મીસતરીએ કીધીછે.

એ બાદ શેક હોરમજી બરજોરજી કપટાંની તરફથી
એક અંજીમન પત્ર વાંચવામાં આવ્યો, જેમાં જણાવ્યું હતું
કે તેઓએ પોતાના મરહુમ સુરખીઆ જમશેદજી ફરંમજી
કાતરક તથા બરજોરજી ફરંમજી કાતરક તથા બરજોરજી
ફરંમજી કાતરક તથા કાવચજી શાપુરજી કપટાંન તથા
મેહરવાંનજી કાવચજી કપટાંન તથા માતાજી મરહુમ બાઈ
રતનબાઈ તે આં ૦ બરજોરજી ફરંમજી કાતરકનાં વીધવાનાં
પુનને સારે આમે દોખમાં આગલ શગડી બંધાવી તે ગયા
સરોચ શેને જમીન કરી ઇલવી અંજીમનના સ્વાધીનમાં
આપીછે.^૨ વળી તેઓએ તાં ૨૦ મી જુન ૧૮૯૫ ને દિને

૧ “કાઠીઆવાડ લોકલ ડીરેક્ટરી. ૧૮૭૦. રચનાર,
ધનજીશાહ હોરમજી કરાકા, આઈંડીંગ એક્સેસરિયેટ
પોલીટિકલ એન્ડ, કાઠીઆવાડ. સુબધ: એન્ડયુશન સોસા-
ઈટીનાં છાપાખાનામાં છપાઈછે. ૧૮૭૦.”

એજ જુન્યની એક ડીરેક્ટરી શેક ધનજીશાહે ઇં ૨૦
૧૮૭૧ નાં શાલની તથા તે પછી ૧૮૮૬ નાં શાલની બે
બાગમાં, અને ઉઘી આમે ચાલુ ૧૮૯૬ ની બે બાગમાં
છપાવી પ્રગટ કીધીછે. એ ડીરેક્ટરીઓમાં આપા કાઠીઆ-
વાડનાં સર્વે ધોતો, સંરધાનો, તથા તાલુકાઓને તેજજ
રાજ સંસ્થાકાઓને સંપુરણ અરૂંવાલ, દીવાની તથા શાખારી
રીતિઓ, કાબુનો, સનદો, એજનસીને લગતા હોકનો, વગેરે
સર્વે જાણવાનો બાબદો ઇંછે તેજજ જુન્યરીતીમાં સમાવીછે.

૨ એ શગડી ૧૧ નીએ જુન્યની તથા નડેવીછે—

“શી દાદાર હોરમજીની મદદ હોનો.”

“આમે શગડી હોરમજી બરજોરજી કપટાંન તથા
“કાતરકનામે પોતાના મરહુમ સુરખીઆ જમશેદજી તથા
“બરજોરજી તથા બરજોરજી પ્રમોજી કાતરક તથા કાવચજી
“શાપુરજી કપટાંન તથા મેરવાંનજી કાવચજી કપટાંન તથા હથારાં

ગંદવી મધે કૂદલાં ૩૧૫૦૦૦) નાં ધર્મેખાતાનો ખરચ
તેની ઉપજમાંથી બચ થતો નથી તેથી આજ શેને ખીજ
૩૧૦૦૦૦) તેમાં ઉમેરી તે ૩૨૫૦૦૦) કરી તેની સરકારી
ધોન લઈ સુબધની પારસી પંચાતનાં ફંડના તરફથી સહીમાંના
સ્વાધીનમાં આપીશું કે તેઓ દર શાલ તેનું બાજ એ ધર્મે
ખાતાના ખરચ સારે મોકલ્યા કરે.^૩ આમે શગડી બંધ-
વાની મેનીજ શેક હોરમજી દાદાભાઈ ગજધરે ઘણી સારી
રીતે કરી તેથી તેમનો મોટો ઉપકાર માનયો હતો. એ ઉપરાંત
શેક હોરમજી કપટાંન તરફથી એક ખીજે અંજીમન પત્ર વાંચાવી
તેમાં ગંદવી ગામમાં ચોમાશાના દીવસોમાં ખરાબ રસ્તાને
હીધે રવાનોને અવલમંજલ ઘોંઘાડવા લઈ જવાને ઘણી
અડચણ પડતી હોવાથી ગામધી તે દોખમાં સુધી જવાનો
પાકો રસ્તો પોતાનાં કુઈ બાઈ કુવરબાઈ તે મરહુમ શેક
કાવચજી શાપુરજી કપટાંનનાં વીધવા તથા પોતાના ઘણી-
આંની બાઈ રતનબાઈનાં પુનને સારે ૩૫૦૦૦) ખરચી
બંધાવવાની, તથા તે રસ્તો બંધાવા પછી તેની તથા ઉપરી
શગડીની તથા એવણે ગંદવીમાં બંધાવેલા કુવાઓની તથા
અરદીશુર આગલ બંધાવેલી બંગલીની દર શાલ મરામત
વગેરેને માટે ૩૧૫૦૦) ની રકમ અંજીમનનાં ફંડમાં
એલાહી આપવાની તંદરસ્તી પઠાવી હતી.

ઉપરાંત અંજીમન પત્રો વંચાયા બાદ ગંદવીની અંજી-
મન તરફથી મજકૂર શેક હોરમજી દાદાભાઈ ગજધર,
શેક હોરમજી બરજોરજી કપટાંન, શેક દોરાબજી નશરવાંનજી
મીસતરી, તથા શેક નાનાભાઈ માણેકજી ગજધર નેવણે એ
દોખમાંનાં ફંડમાં ૩૧૦૦૦૦) ની ચોટી રકમ આપી હતી
તેમને એકકો માનવત તથા શેઆલા હોરાડવામાં આવી હતી.
તેમજ શેક હોરમજી બરજોરજી કપટાંને તેમનાં મોખેદ
મેહરાંમદાર (આં ૦ મેહરંમજી ફરંમજી કાતરક) નાં ખાન-
દાંનીઓએ તેવણે ગામમાં આટણો બધો ધર્મે કરવા માટે
શાખારીનું એક માનવત તથા શેઆલા હોરાડી હતી. એ
પછી નેઆતનું જમન જમી સર્વે લોક વધાય થયા હતા.^૪

“માતાજી મેહરવાંનજી રતનબાઈનાં પુનને સારે બંધાવીને
“જરથોસતી અનજીમનનાં સવાધીનમાં આપીછે. શા. ૧૯૨૬
“નાં શાલમાં રોજ ૨૦ માઈ ૭ ચેનશાહી શને ૧૨૩૬
“ધયજ્ઞદેવરી તાં ૯ મી એપ્રિલ ૧૮૭૦.”

૩ એ રકમ સુબધની પારસી પંચાતનાં ફંડના તરફથી
સહીએ પોતાના સવાધીનમાં લેવાની ના પાડવાથી શેક હોર-
મજીએ તેમાં બીજી કુટલીક રકમ ઉમેરી તેનું પોતાના
તરફથી હસ્તક એક છુટું ધર્મેખાતું ચાલુ કીધું હતું, જેને
લગતી વીજત આગલ જોવામાં આવશે.

૪ પછવાડેથી શેક હોરમજીએ એ રસ્તો ન બંધાવતાં
ગંદવીની દરેકેરને ખરચ ચલાવવાને માથે લીધું હતું, અને
એ રસ્તો શેક નાનાભાઈ માણેકજી ગજધરે બંધાવી આપ્યો હતો.

૫ બંને જમશેદ, તાં ૧૯ મી આપ્રિલ ૧૮૭૦.
એ દોખમું પરવાનાં જમીનમાં શાલેલ થવાને તેના
તરફથી શેકો પેશતનજી કાવચજી જેઠા નેહાવવાળા અને

તા ૦ ૬ મી આપરેલ.

ડાક્ટર રસતમજી નશરવાંતજી ઓરીએ આજ દિને ફ્રાંમજી કાવશજી ઇનસ્ટીટ્યુટમાં “સિહી” વિષે યુવરાત્રીમાં એક ભાષણ કીધું હતું. મરનશીનની ખુરશીએ શેઠ શોરાબજી શાપુરજી ખંગાલી પીરાજ્યા હતા. ૨

તા ૦ ૧૨ મી આપરેલ.

અતરેની જ્ઞાન પ્રસારક મંડળીનું કામ આજ કેટલીક સુદન યાદી ચાલતું બંધ પડવાથી તે પાછું ચાલુ કરવાની ધારણાથી અતરેના કેટલાક ગ્રહસ્થએ લવાજમ આપવાને કમ્પલ કરવાથી તેઓની એક સભા આજ દિને ફ્રાંમજી કાવશજી ઇનસ્ટીટ્યુટમાં મળી હતી. મરનશીનની ખુરશી શેઠ શોરાબજી શાપુરજી ખંગાલીને આપવા પાદ જ્ઞાન પ્રસારક મંડળી અતરે પાછી ઉભી કરવાનો ડેડાવ થયો, તથા તેનું કામ હાર પાડવા તથા કાએદા કાનુનો ધડવા અને જીની

વપણુ હોરમજી ગજધરે સુંબઈ તથા સર્વે દેશવરોના રથેસ્ટીઓને તા ૦ ૧૬ મી મારચ ૧૮૭૦ થી વર્તમાન જોમાં બહેર ખમર છપાવી અરજ કીધી હતી, તથા સર્વે જ્ઞાતના આપારીઓને પોતાનાં પારસી માણસોને એ દીવસે મહેલો આપવા માટે રજ આપવાની એલતેમાસ કીધી હતી. એ દોખરું બાંધવાનાં ફંડ મધે બધા મળી રૂ.૫૬૨૬)૥ મરાયા હતા, જે મધે સુખીઅ રકમ શેઠ નાનાભાઈ માણિકજી ગજધરે રૂ.૧૦૦૦), શેઠ હીરજીભાઈ તથા કાવશજી જંગીરજી રેડીમની અને તેમનાં માતાજી પાઈ નેહરજી અને બેહન પાઈ ધનબાઈજીએ મળી રૂ.૩૫૦૦), શેઠ રસતમજી જમશેદજી જીજીભાઈએ રૂ.૧૫૦૦), શેઠ દાદાભાઈ અને બેહરાંમજી હોરમજી કામાજી તથા રસતમજી દાદાભાઈ કામાજીએ મળી રૂ.૧૧૨૫), શેઠ દાદાભાઈ નશરવાંતજી શેઠનાએ રૂ.૧૦૦), શેઠ દીનશાહજી માણિકજી પીટી, નશરવાંતજી વલ્લભજી મોદીની કુંપની, જમશેદજી શોરાબજી નાએગાંમવાલાની કુંપની, કાવશજી નાનાભાઈ દાવર, બેહરાંમજી શોરાબજી ગજધર અને હોરમજી બેહરાંમજી ગજધરે દરેક રૂ.૫૦૦) વગેરે ખીલ નાની નાની રકમો હતી. એ દોખમાં ૫૨ કુલે ખરચ રૂ.૪૭૮૮૮— થયો હતો.

જ્ઞાન પ્રસારક મંડળી પાસે જે પુંજી તથા મતા બાકી રહી હોય તે મેલવવાને શેઠ ખુરશેદજી નોશરવાંતજી કામાજી, શોરાબજી શાપુરજી ખંગાલી, ખુરશેદજી રસતમજી કામાજી, એલજી જમશેદજી ઓરી, માણિકજી ખરજોરજી મીનોબેહરજી કામાજી, કેમશર નવરોજી કામારાજી, અને કાવશજી શાપુરજી જેહતાની એક પ્રોવીનલ કમીટી તેમની સભા ખરખાસ્ટ યાદી હતી. ૨

૨ રાસ્ટ ગોષ્ઠતાર, તા ૦ ૧૭ મી આપરેલ ૧૮૭૦.

એ પ્રોવીનલ કમીટીએ જીની જ્ઞાન પ્રસારક સભાની કારોબાર મંડળી સાથે કેટલાક સંધિશાએ સલાખ્યા પાદ એ સભાનું નામ તથા પુંજી તથા મતા જે હોય તે નીચલી બે સરતોથી લેવાને કમ્પલ કીધું હતું: —

૧—જ્ઞાન પ્રસારક મંડળીના રેસાલાઓમાં દીન ધર્મની કાંઈ બાબત લખવી નહિ તથા હાલની ઈંગ્લેજી હકુમત વિષે તથા ઈંગ્લેજ સરકારનાં હિંદુસ્થાનના કારોબાર વિષે કાંઈ પણ મત આપવું નહિ.

૨—આગલી જ્ઞાન પ્રસારકની જે પુંજી સમુદ કરવામાં આવે તેનાં સુદન નાણાં અનામત રાખવાં અને માતર બાજ વાપડવું.

એ બે સરતો તા ૦ ૧૫ મી જીન ૧૮૭૦ ને દીને નવી મંડળીના સભાસદોએ પાલક રાખવાથી જીની મંડળીની બાકી રહેલી પુંજીની રૂ.૧૦૦૦) ની સરકારી નોટ તેને મળી હતી, અને તે પાદ મંડળીનું કામ શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું.

એ સભાની પેઢવેલેલી કારોબાર મંડળી શેઠ ખુરશેદજી નોશરવાંતજી કામાજી, શોરાબજી શાપુરજી ખંગાલી, જંગીરજી ખરજોરજી વાજા, કાવશજી શાપુરજી જેહતા, કેમશર નવરોજી કામારાજી, જંગીરજી નેહરવાંતજી પલીડર, અરદેસર ફરંમજી સુસ, ખરશેદજી રસતમજી કામાજી, નાનાભાઈ રસતમજી રોહીના, ડાક્ટર ખરશેદજી ફરંમજી ઓરી, પીરોજીશાહ નેહરવાંતજી જેહતા એમ. એ, અને ડાક્ટર ધીરજીસં દલપતસંમની નેમાઈ હતી. એ કારોબાર મંડળીમાં અવારનવાર ખાલી પડતી જગ્યાએ શેઠ એલજી જમશેદજી ઓરી, મનચેરજી કાવશજી મજબાન, દારશાહ રતનજી ચીચગર, રસતમજી નેહરવાંતજી પટેલ, એમ. એ, એલ. એલ. બી; ડાક્ટર રસતમજી કાવશજી બાધુરજી,

તા ૧૩ મી આપરેલ.

પેલવી ભાવાનાં અંકુરી હાલતમાં રહી ગયાં પુરકો-
ને સુધારી તથા ગોઠવેલી છાપાવાળું કામ સુખંદની અરકારે

વાંનજ મેહતા, સી. આઈ. ઇ. ખનનસી તરીકે પ્રથમમાં શેઠ
કાવશળ શાપુરજ મેહતા, તે પછી ૧૮૭૨ થી ૧૮૭૪ સુધી
ડાકટર ખરોદેલ શંખભ ધોરી, અને ૧૮૭૪ થી તે આજ
સુધી શેઠ દાદાશાહ રતનજી ચીવરજ; શેઠેરી તરીકે પ્રથમથી
તે ૧૮૮૦ સુધી શેઠ કેપશર નવરોજી કાવશળ, ૧૮૮૦ થી
૧૮૮૪ સુધી શેઠ કાવશળ દાદાભાઈ નાથગોંધવાલા, એમ. એ.
અને ૧૮૮૪ થી તે આજ સુધી શેઠ નશરવાંનજ હીરજી-
ભાઈ પટેલ.

એ મંડલીની તરફથી ભાપણે આપવાનું તા. ૨૦ મી
નવેમ્બર ૧૮૭૧ થી આજુ થયું હતું. દરેક ભાણજી કરનારને
તે પોતાની ભાણજીની બાબતે હોય ખાસ મેહતા લીએ માટે
૩૫૦) તું હાનરેરીયમ આપવાની ગોઠવણ ઇ. સ. ૧૮૭૭ થી
૧૮૭૬ સુધી કરવામાં આવી હતી, અને તે માટે દર વર્ષે
જોઈતી ૩૫૦૦) થી તે ૬૦૦) સુધીની રકમ શેઠ શેરામજી
શાપુરજ બંગાલીએ અંતરેના આગેવાંન દેશી અરકારો પાસેથી
મેલવી આપી હતી. વળી ૧૮૭૭ થી પાછી ભાણજીકર્તાએ
૩૫૦) તું હાનરેરીયમ મંડલીનાં શંકમાંથી આપવાની શરૂઆત
માઈ હતી, તે ૧૮૮૦ સુધી આજુ હતી.

૧૮૭૬ થી મંડલી તરફથી થતાં ભાણજીના ખાસ રીપારટ
રાસત ગોશ્તાર ૫૪ મધે લેવાની ગોઠવણ કીધી હતી, તથા
૧૮૮૧ થી તેનાં યોગ્ય ધુરંદ્રે ચોખાંખાં કાઢી સળાસહોને
વેં હંચા હતા. એ પછી નામદાર રસકાર તરફથી એડ્યુકેશન
ડિપાર્ટમેન્ટના તા. ૧૮ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૮૭ ના નંબર
૨૮૭ વાળા ડેકાવની રહે એ મંડલીને દર વર્ષે ૩૭૦૦) ની
ગ્રાંટ-ધન-એક મળવા લાગી હતી, જેથી તેનાં દરેક ભાણજી-
નાં ૨૨૫૦) ધુરંદ્રે ચોખાંખાં કાઢીને રાસત ગોશ્તાર સાથે
વેં હંચા હોવાનું ડાક્ટરેકટર આઈ પમકીક ઇન્ફોર્મેશનના હેઠળથી
તેની ૨૦૦) નકલો કેળવણી ખાતાના ત્રણે વિભાગના ઇન-
સ્પેક્ટરો હોય મોકલવામાં આવતી હતી. એ બાદ ૧૮૮૬ થી
દરેક ધુરંદ્રે ભાણજીનાં ચોખાંખાંને બદલે આખી ગોશ્તારમાં
ભાણજીનાં સંપ્રદેશનાં તે રાસત ગોશ્તાર સાથે વેં હંચાવાયું
બંધ કરી તેને બદલે ૭૦૦) ચોખાંખાં પ્રગટ કરી હોય મુજબ
કેળવણી ખાતાના ઇન્સ્પેક્ટરો, તથા મંડલીના સળાસદો,
પુસ્તકખાનાંઓ, શાળાઓ, વગેરે મોકલવામાં આવે છે.

વળી ૧૮૭૬ ની શરૂઆતમાં સુખંદ શેઠર મધે શીતજાના
રોગનો જોરાવર શ્વાયો ધયો હતો તે અરસામાં દેશી પ્રજાને
ગોશ્તારોના રાસદાની સમજ તથા માન આપવા માટે
આજે મંડલી તરફથી ૧૮૭૨ માં ડાકટર ખરોદેલ શંખભ
ધોરીએ ગોશ્તારોના વિષે કરેલાં ભાણજીના ઇન્ટેરવ્યુની
૬૦૦) નકલો સુખંદનાં મ્યુનીસીપલ ખાતાંએ ચોખાંખાં
આકારમાં છપાવી શુભરાતી વાંચનારી દેશી પ્રજામાં પ્રગટ
શ્વાયી હતી.

આ મંડલી નવેસરથી સ્થાપવા તથા તેને ૧૦) વર્ષ સુધી
સારી રીતે ચલાવવા માટે શેઠ કેપશર નવરોજી કાવશળએ
કરેલી કીમતી સેવાઓ માટે તેમને ૧૮૮૦ માં એ મંડલીના
એક હાનરેરી મેમ્બર નેમી માન આપ્યું હતું. એજ મુજબ
જીની માન પ્રકારને સ્થાપનાર તથા તેના મુખ્ય સુકાંતી શેઠ

ઈ ૪૦ ૧૮૬૬ માં ડાકટર માર્ટીન હાઉગની ભલામણ
હોયથી પ્રણાંવાલા દસ્તુર હોયગજી ભલામણ ભલામણ

દાદાભાઈ નવરોજી પ્રોફેસરને પણ ૧૮૮૨ માં એક હાનરેરી
મેમ્બર નેમી માન આપ્યું હતું, તથા ૧૮૮૨ માં તેઓ
એક બીહનની પાસાદી પાલંગેડેના મેમ્બર થયા અને તે
પછી સુખંદ આપ્યા તે વેળાએ આ ઇલાકા તરફથી તેમને
જુદાં જુદાં માનવરો તા. ૧૬ મી ડીસેમ્બર ૧૮૮૭ ને હીને
રાહીને હાનરમાં આપ્યાં તેમાં આ મંડલી તરફથી પણ એક
માનવર તેમને આપવામાં આવ્યું હતું.

એ મંડલી તરફથી ૧૮૮૫ ના ડીસેમ્બર માસની
આખરીનાં અધવાડીઆમાં વિદ્યા હુનરના સેલાવડાનું એક
“કોનરરોશીની” એલર્નિસશન હાઈ સ્કૂલમાં ભરવામાં
આપ્યું હતું, જેમાં ઘણાક પારસી તથા હિંદુ ડાક્ટરોએ
પોતાના અનીઆસને લગતી વિદ્યા હુનરની બાબતે લોકોને
સમજાવવામાં ભાગ લીધો હતો, તથા ત્રણ દિવસ સુધી સેલા-
વડાનો લાભ પણ સુખંદના પુત્રજી લોકોએ લીધો હતો.

એ મંડલીનાં ઇ. સ. ૧૮૭૧ ના નવેમ્બર માસથી તે
૧૮૮૬ ના મેએ માસ સુધીમાં નીચલા પારસી અરકારો તથા
ખાનુજીએ નીચલી બાબતે હોય શુભરાતી ભાષામાં રેસાલા
વાંચ્યા તથા ભાષણો કર્યાં હતાં :—

અરદેસર કાવશળ હોમજી—વરાળખંત (૧૮૮૬);
એલજી કાવશળ મસાની—વરીએતનામાં બાબેનો ધારો
(૧૮૭૪); એલજી જમશેદજી પાલી—વાતાવરણ અથવા હવા
(૧૮૭૨), વાંદર અને માણસ વચ્ચે પ્રકાશ્યો બે ભાણજી
(૧૮૭૪); ડાકટર એલજી નશરવાંનજ—આજના વખતની
વાઠાડાની વિદ્યા (૧૮૮૦); ડાકટર એલજી શેરશીરાજી ભરમા—
મામકીનાં નંદોરોની સાથે સંબંધ (૧૮૮૪); કાવશળ દાદા-
ભાઈ નાથગોંધવાલા, એમ. એ.—વિવિધી વિષે ત્રણ ભાણજી
(૧૮૭૭), ગરમી વિષે ત્રણ ભાણજી (૧૮૭૮), લોકસંબંધ
(૧૮૭૭), સ્પેક્ટોસ્કોપની શોધ, ખનાવત અને જીવોગ
(૧૮૭૭), શેનોગ્રાફ અને બીનાં અવાજ નોકનાર મંત્રો
(૧૮૭૭), મળજી રાસત વિષે બે ભાણજી (૧૮૮૧), હવાની
ફેવલ ગેરહાનરથી બીજકલ ખાસી નહિ પણ સેન્ટ્રાલ હવા
હાનર રહી જવાથી અત્યંત ખાલી એવી જગાનાં પોલાણમાં
પ્રોફેસર રૂકેલો કરેલી શોધ (૧૮૮૭), સૂર્ય વિષે બે ભાણજી
(૧૮૮૫) સર્પ—જગતમાં તેનો મોલો (૧૮૮૬), પ્રધિવનો
ગોળાકાર તથા તેની દરોજીની પ્રદક્ષિણાની સામ્યતાઓ
(૧૮૮૭); ડાકટર કાવશળ નવરોજી મેહતા—દવાદાસ વિષે
સાધારણ જીવો (૧૮૮૦), ખંદ રોગ તેનાં અરકાર તથા
શબ્યો (૧૮૮૪); કેપશર નવરોજી કાવશળ—બદનની
કેળવણી અથવા કસરત (૧૮૭૨), ખરનાર પેલીસી (૧૮૭૨),
આમકીક મંડમાં ડાકટર લીલીમ્હનની શોધો વિષે બે ભાણજી
(૧૮૮૧), નાઇલ નદીનું જીવ (૧૮૭૭), દેશી ગાયનની વિદ્યા
વિષે પાંચ ભાણજી (૧૮૭૫-૭૬), પારસી ગાયનો વિષે ત્રણ
ભાણજી (૧૮૭૮-૭૯-૮૦), દેશી ગાયનનો રસ પ્રવેશ અને
જીવોગ (૧૮૮૧), ગાયન વિદ્યા (૧૮૮૧), દેશી ગાયન—
રાણીજી જોતી (૧૮૮૭), રાણીજી નેસી (૧૮૮૫), ઘણા
પોદરનાં રાગરાગીઓ (૧૮૮૬), ગાયનની ભાષા (૧૮૮૧),
શરૂ શુભરાતી વિષે પારસી શુભરાતી વિષે બે ભાણજી
(૧૮૮૪); ડાકટર કેપશર નશરવાંનજ બાકુરજી—ખારક અને તેની યથા-
વત (૧૮૮૬); ડાકટર કેપશર રસતમજી વીણજી—પણી,

આશાનાને સોંપ્યું હતું, તે સુખ્ય તેવણે તૈયાર કરેલી ખીજ કેતાપ “પેહલવી-પાન” જોડાઈ” સુંખઈની

વીકારતું પાણી અને તંદોરની ઊપર તેની અસર (૧૮૭૭), હવા, સુંખઈનાં ધરો માંડેલી હવા અને તંદોરની ઊપર તેની અસર (૧૮૭૪), શેરોમાં ગતરોની અગત અને તેઓનો આપણી તંદોરની સાથે સંબંધ (૧૮૮૪); ડાકર કેપશર શોરાખલ નરીમાં—કાલેરા વિષે (૧૮૭૫) ડાકર ખરોદલ સંગમ ખેરી—આપણું શરીરનાં હાડકાં વિષે બે બાપાણ (૧૮૭૧-૭૨), શીતલા અને ગણીશીતલા (૧૮૭૨), ખેરાકતું પાણી કામ (૧૮૭૩), આંખ અને અંધતા (૧૮૭૪), લેબં વિષે ચાર બાપાણ (૧૮૭૫), છંદગી લાંબી કરવાનાં સાધનો વિષે છ બાપાણ (૧૮૭૬), છંદગી ડુકી થવાનાં કારણો વિષે ત્રણ બાપાણ (૧૮૭૭), ખેરાકતું રસાઓ શાસ્ત્ર, ત્રણ બાપાણ (૧૮૭૭), પ્રભની સુખાકારી બલવવાનાં સાધનો વિષે ચાર બાપાણ (૧૮૭૭); ખરોદલ રસતગલ કામાલ—સુન ધરાન દાનેશ અગ બખાનશાની અથવા બખાનેના અબીઆસ ઊપરથી ઊપજવી કાઢેલી ધરાનની તવારીખ વિષે ચાર બાપાણ (૧૮૭૧-૭૨); એ છવણલ બમશેદલ ચેરી, બી. એ.—૩૭ વિદ્યા વિષે ચાર બાપાણ (૧૮૮૧), ૩૭ વિદ્યા (૧૮૮૨), ધુમસ અને વાદળો (૧૮૮૩), ખળવા પાડાડો અને ધરતીકંપ (૧૮૮૪), લખાની વિજ્ઞાની (૧૮૮૫), વરસાદ (૧૮૮૬), પવન (૧૮૮૭), અનલપિદ્યા—પૃથિવે એક ગ્રહ તરીકે (૧૮૮૮), અગ્નિની બળતણ (૧૮૮૯), વિસુવીઅસ અને પૌખોઆઈ (૧૮૯૦), સુએઝની નેકરની અસરની તવારીખ—ધરાની પાદશાહ દારપસની તેના સંબંધમાં પેહલવેલી રતેહમંદ કોરોશ (૧૮૯૦), ઇસીરાના ગુપ્તિયા (૧૮૯૧), સને ૧૮૮૩ નાં શાલમાં ફાકાતોઆતના ખળતો પાકડ શાપતો મોટો બનાવ (૧૮૯૧), અસલી ધરાની માતૃ અને તેણીનાં સંસાર (૧૮૯૨), આ પૃથિવે ઊપર માણસ જાતની અને ખીજ બન ધરાવનાર પેદાશનાની ભત્તી કર્યાં સુધી રહી શકશે (૧૮૯૩), પાર્શીરોના ઝુલક, એ એક વખતના બરેતોરની ઝુલકની ઝુલોલ તથા તવારીખ અને હાલમાં રહેલા સાથ ઊઠેલા વંધિયા (૧૮૯૩), ઇજપતની પીરામીડો (૧૮૯૪), શાહનારું બીરે રેહોશી (૧૮૯૫), કાશખીર (૧૮૯૬), રેહોશીની છંદગીના અહેવાલ (૧૮૯૬); અંહગીરલ એલલ દાપર—અહડ પાનની છંદગી (૧૮૭૩), હિંદુશાંનના સાકાવાલા રોપાએ (૧૮૭૫); અંહગીરલ બર-નોરલ વાહા—પૃથિવેનું બીર (૧૮૭૧), વિદ્યાના વંશાર વિષે (૧૮૭૩), વરસાદનાં ટાપુએ (૧૮૭૩), વરસતી અને પ્રાણી વિદ્યા વચ્ચેના સંબંધ (૧૮૭૬), જાણુવરી પત્રીત્રા (૧૮૮૧), વિદ્યાનો માર્ગ (૧૮૮૧), ધુમકેટુએ (૧૮૮૧), સુકાંખ તપ તથા રદોનાં સુકાંખ (૧૮૮૩), અંહગીરલ બર-નોરલ સંજળા, બી. એ.—વનસ્પતી વિદ્યા (૧૮૮૪); અંહગીરલ પેહલવાનલ પલીકર—અગ્નિ શાસ્ત્ર (૧૮૭૩), ધારો અને ધારો બાણનારોએ (૧૮૭૫); અંહગીરલાહ એસ્પરાહ કોલીઆર—ચક્રના ગ્રેહનું ગમન (૧૮૭૫); દારાશાહ રતનલ ચીયતાર—પાકીપસ નાખનાં છનાં નેટુએ અને તેની નીપજતા દુખરદો (૧૮૮૭), ખરી રીતે દુખ લેવા તથા કાલવા શિખવાથી તંદોરનીમાં થતો સુધારો અને દેશી ચોકસ દુખ રદોનું થતું નિવારણ (૧૮૮૮), કિ-રસાઈન તથા હમ્યાઈ-અન કેળવણીની રીતી વિષે બે બાપાણ (૧૮૮૫); દીનશાહ પેશતનલ ધરીઆલી—વિજ્ઞાની રોશની, તેની જોતપતી,

સરકારને ખરચે ડાકર મારટીન હાઉગની તપાસ હેલક જરમગી મધે છપાઇ પ્રગટ થાઇ હતી. એ પુસ્તકની

ઊપગમ તથા શયદા (૧૮૯૧), ઇનશાંનના ઊપગમમાં વિજ્ઞાની, હોહરુપ્તક તથા ખીજ મહા બખવાંન શક્તિએ (૧૮૯૩), વિજ્ઞાનીક ટેલીશન (૧૮૯૫), પદાર્થની અતો હવાઈ સ્થિતી તથા અણુદીધ પ્રકારીત શક્તિ (૧૮૯૬); શોરાખલ એલલ ગીમી, બી. એ.—માણસ જાતની ખાસીએતો અને તે ઊપર કેળવણીની અસર (૧૮૮૩); શોરાખલ પેહલવાનલ દાપુ—બી-ખીનો તાર (૧૮૯૬); ડાકર ધનખાઈ શોરાખલ માસર—અસ્યાંની માવજત (૧૮૯૨); નવરોજલ પેશતનલ કામાલ—લીજાની તાર (૧૮૯૮); નશરવાંનલ હીલજબાઈ પટેલ—દોલતની જોતપતી (૧૮૭૩), દોલતની વેંચણી (૧૮૭૪), દોલતની અલ્લા પલ્લી વિષે બે બાપાણ (૧૮૮૩), દોલતના ખચ અને પ્રભ ઊપર કર નાખવાના કાતુનો (૧૮૭૪), રૂપાના ભાવમાં ઘડાડો, તેનાં કારણ, અસર અને તેને લગતો ધખરાત (૧૮૮૦), ઇનહાસ વિષે બે બાપાણ (૧૮૮૪-૮૫); નાનાખાઈ અરદેસર ગુસ, એલ. સી. ઇ.—રોશની (૧૮૮૯); પાણલુછ બરનોરલ દેશાઈ—કીમીજી (૧૮૭૪), ઇરાનના કસ્યાંની પાદશાહ કેપુશરો અને હજામીની પાદશાહ સાઈસર વચ્ચેનો તપાવ (૧૮૮૫), પારસીએ અને હિંદુએની અસલી દંતકથાએનો મુકાબલો (૧૮૮૬), શાહનામાં મધેનું એક દારતાંન, અને રાખાપણ તથા ઇલ્લની વાર્તાએ સાથ તેની સરખામણી (૧૮૮૬), પુરાતન પારસીએ—અસલી તવારીખમાં તેમનો દરખાવો (૧૮૯૦), સુધે સંબંધો અસલી આર્પે રીલસુરી (૧૮૯૧), હિંદુશાંનમાં આવી પડેલા પેહલવેલા પારસીએ (૧૮૯૨), પારસીએના પેગામખર હજરત બચીશતનો બખાનો (૧૮૯૪), પારસી હિંદુશાંનમાં ઇરાંનનો મોટો કાપુ (૧૮૯૫); પેશતનલ શોરાખલ પાડેલાલા, એલ. સી. ઇ.—વરાળ થંન (૧૮૭૭); પેશતનલ ધનલખાઈ શાહજીખીવાલા—સુધરેલા પાપાપર ખેતી અલવવાના શયદા (૧૮૮૪); ડાકર રકીરલ રતનલ હાવેલ—અસરખાતથી જમખી થયેલાં તથા ઇજ પાનેલએનો શર-આતની મદદ કેમ કરવી (૧૮૯૪); ડાકર શંરાંનલ તવણલ પટેલ—દંત વિદ્યાની તવારીખ, દંત અને દાંતાંન રદો, તેમની અરકાવ તથા ઇલાજ (૧૮૯૩); બકબનલ મેહરાંનલ પટેલ—શરરી ભાષા અને તેનું ભણતર (૧૮૭૩), આરીપન ટોળો અને તે ઊપરથી શેલાયતી કોષો (૧૮૭૪), હિંદુશાંનમાં આપણી માત્રલ યાદ ગયલા પારસીએ, તેમની સંસારી તથા બ્યારી હાલત (૧૮૭૬), સુંખઈ ઇલાકામાં દેશી કેળવણીની શરઆત અને તેની તવારીખ (૧૮૮૫), સુંખઈનાં ઇંગ્રેજ તથા જુમશતી છપાની શરઆત અને તેની તવારીખ (૧૮૯૫); મન-ચેરલ કાવશલ મરખ્યાન—શીલ્પ શાસ્ત્ર (૧૮૭૩); મન-ચેરલ શંરાંનલ પટેલ, બી. એ.—કસરત, પારસીએને સુખમાં (૧૮૮૫); ડાકર મનચેરલ મેહરાંનલ કોહલા—પ્રાણી છંદગીના કુદરતી કામધ (૧૮૯૩), મેકટીરિયા અથવા બંસીયાઈ વિષે થોડુંક બજાવળોગે માન તથા તેમનું પુસ્તકમાં કામ (૧૮૯૪); મનચેરલ પેહલવાંનલ બાવનગરી—ધી રાઈમસ (૧૮૭૨); કાચીરલ પેશતનલ દાદીખરગરી—પક્ષીઓ (૧૮૭૩), છનાં બનવરોનો ઊપદરવ અને તેમની બાંધણી વિષે બે બાપાણ (૧૮૭૪), છનાં બનવરો વિષે બે બાપાણ (૧૮૮૦); ડાકર રતનખાઈ અરદેસર મળખાસવાલા—રેશો, તેમની બાંધણી તથા કામ, અને સંસારી રીતખાતોથી તે પર થતી અસર

શરૂઆતમાં ડાકટર હાલિંગે પેહલવી ભાષા વિશેની કેટલીક ખીનાઓનો એક માધ્યમક નિબંધ લખ્યો હતો.^૨

તાં ૧૪ મી આપરેલ.

અતરનાં સરકારી અસ્ટ્રીટ્સ કેમીકલ એનાલાઇઝર ડાકટર કેપ્પરેટ રસતમજ વીકાલએ આજ દિને ફ્રાંસજી કાવચજી ઇન્ટ્રીક્ટુઅમાં “રસાએજી સકતિ અને રસાએજી વિદ્યા” વિષે યુગરતીમાં એક ભાષાજી કીધું હતું. સરનાશીનની પુરસી શેઠ જંગીરજી બરજોરજી વાણને આપવામાં આવી હતી.^૨

તાં ૧૭ મી આપરેલ.

શેઠ ખરશેદજી રસતમજ કામાજીએ ગયે શાલ કપીયાની તકરારને લગતી બરેલી મીજબસમાં શેઠ શાપુરજી હોસંગજી ડાઠીવાલા નામના એક જજ કુલ જરશેતી અહરમે કેટલાક વાંધાઓ ઉઠાયા હતા, અને તેના પુરાવામાં આજ દિને

(૧૮૮૮), દરેલીની માવજત કેમ કરવી (૧૮૮૯); ડાકટર રસતમ નાનાભાઈ શંભુની—રોશીનીની ગતી અથવા બહુ શાલુસ અને તેની ખાનાવટ (૧૮૯૦), હંદગી ભવવવાનાં સંધન—માલુસનાં શરીરની રચના (૧૮૯૭); રસતમ ખરજોરજી પે—માસર, બી. એ.—વિદ્યા અને રીજસુપીમાં ખારની સરીના મહમદીઆનો હીસો (૧૮૯૨); રસતમજ ચેલેવાંનજી પટેલ, એમ. એ.; એલ. એલ. બી.—ટુવ દેવીની કથાઓ (૧૮૭૭); શાપુરજી નરસાંનજી લેલ્વાર—શીતાપીની હુનર, તેનું ચિત્રકૃત પરીણામ (૧૮૯૭); એ. ચેલેલીઆરજી દાદાભાઈ ભટ્ટા—ધરાનાં દોતરકાને બપરનાં પુરાતમ લેખો, તસવીરો, ચોદરો, તથા સિકાઓની ચોથ તથા બીજાંન વિષે ત્રણ ભાષાજી (૧૮૭૬); ડાકટર હોરમજી હાશાભાઈ પેશી—કાકા—દાદા, તેનાં બીજોગ તથા ગેરબીજોગ (૧૮૮૧); હોરમજી પાલજીજી દોલીચેલેરના—માજગાં (૧૮૭૭), કુતરો (૧૮૭૪).

એ મહંલીની પુલ મધે સર દીનશાહજી મલેકજી પીટી બારોનેર પોતાના બેઠા મરજુબ શેઠ શરોબ રીનશાહજી પીટીનાં પુનને માટે તાં ૩૦ મી જાનેવારી ૧૮૯૬ ને દીને ૩૧૦૦૦ ત્રું ચુંબળની મુનીસીપાલીટીજી બેંડ વાજ વાજવાને ભેટ આપ્યું છે, તે સાથે બીરેનાં મહંલીની અનામત પુલ તેનાં તાં ૩૦ મી જુન ૧૮૯૬ ને દીને આખર થતાં વર્ષે ૩૬૦૭૫ હતી.

૧ “An Old Pahlavi-Pazand Glossary. Edited with an alphabetical Index. By, Destur Hoshangji Jamsaspji Aza, High Priest of the Parsis in Malwa, India. Revised and enlarged, with an introductory essay on the Pahlavi language, by Martin Haug, Ph.D. Published by order of the Government of Bombay. 1870. Printed at the K. Hofbuchdruckerei Zu Gutenberg (Carl Gruninger) at Stuttgart, Wurttemberg.”

૨ જાને જાશેદ, તાં ૧૬ મી આપરેલ ૧૮૭૦.

એક ભાષાજી પોતાની તરફથી ફ્રાંસજી કાવચજી ઇન્ટ્રીક્ટુઅમાં કીધું હતું.^૩

તાં ૨૨ મી આપરેલ.

શેઠ માંધીભાઈ જંગીરજી મોદી અને શાપુરજી હોરમજીજી વાઠક, એમ. એ. એ હાલ કોરડના શીલીશીટરની પરીક્ષા ફીટમંદોથી પસાર કીધી હતી.^૪

તાં ૨૪ મી આપરેલ.

શેઠ ખરશેદજી રસતમજ કામાજીએ “પેગંબર અશો જરશેતના જનમારોનાં હેવાલ—અવસતા પ્રમાણ” એ બાબદ ઉપર ઇં ૨૦ ૧૮૯૮ ના આપરેલ તથા જેએ માસમાં રાહનુમાએ માજદીઅસનાં સબા તરફથી જે ચાર ભાષાજી કીધાં હતાં તેનું લંબાવી બોલાસાવાર રચેલું પુસ્તક એ સબાએ છપાવી પ્રગટ કીધું હતું.^૫

તાં ૨૫ મી આપરેલ.

શેઠ કુવરજી કોષાજી, જેવજી ગયે શાલ કીજીકટ પલી-ડરની પરીક્ષા પસાર કરી કાકીઆવાડ ખાતે પલીડરનું કામ સજાવતા હતા, તેવજીને રાજકોટ ખાતે કાકીઆવાડ એજનસી કોરડના તરજીયા કરનાર તરજી નેમ્યા હતા.^૬

૩ રાજત ગોષ્ઠનાર, તાં ૨૪ મી આપરેલ ૧૮૭૦.

એજ બાબદ ઉપર બીજું ભાષાજી એવજી તાં ૨૪ મી આપરેલ તથા ત્રિજી ભાષાજી તાં ૮ મી જેએ કીધું હતું. તે સુધી તાં ૧૫ મી જેએ એએ અને શેઠ ખરશેદજી કામ વરજી તકરારને મારે રજા ચલી હતી. શેઠ કામાજીજી કેલુજી એજુ હતું કે સુરજને જેપ રાસીમાં પાછો આવતાં ૩૬૫ દાઢા, ૫ કલાક, ૪૮ મીનીટ અને ૪૮ સેકંડ લાગે છે તથા પારસીઓનાં ઈલો શાહનશાહ યુઝદેજર તખતે બેઠા ત્યારે બીયુન રાસી હતી અને ત્યાર પછે સુતલક કસર લેવાઈ નથી. શેઠ શાપુરજીજી કેલુજી એજુ હતું કે સુરજને જેપ રાસીમાં પાછો આવતાં ૩૬૫ દાઢા, ૫ કલાક, અને ૫૫ મીનીટ લાગે છે તથા યુઝદેજર તખતે બેઠા ત્યારે મીન રાસી હતી અને કસર ૫ મીનીટ ૧૨ દાઢાની લેવાઈ હતી. શેઠ શાપુરજીને પોતાના વિચારની સંજે છતાં આ ચાર સબાઓ ભરવાની જોગવાઈ શેઠ ખરશેદજીએ પોતે કરી આપી હતી.

૪ જાએ જેઝેટ, તાં ૨૭ મી આપરેલ ૧૮૭૦.

૫ “પેગંબર અશો જરશેતના જનમારોનાં અહેવાલ, અવસતા ઉપરથી. ખનાવનાર—પુરોદજી રસતમજ કામાજી. રાહનુમાએ માજદીઅસનાં સબાની કારોબાર મહંલીએ કુલ જરશેતશીઓની વાકેશગારીને વાસતે છપાવી પ્રગટ કીધી છે. ચુંબળ, દરનાર આશકારા પરેસ. સને ૧૨૩૬ ઇબ્દ/૧૮૯૬—સને ૧૮૭૦ ઇસવી.”

એ પુસ્તકની બીજી આવૃત્તિ ઇં ૨૦ ૧૮૯૦ માં રાહનુમાએ માજદીઅસનાં સબાની પર્વાનગીથી એ. તેજુશા દીનશાહજી અકલેસરીઆએ છપાવી પ્રગટ કીધી હતી.

૬ વ્યાએ જેઝેટ, તાં ૨૭ મી આપરેલ ૧૮૭૦.

તાં ૨૧ મી આપરેલ.

શ્રેષ્ઠ શાણેકજી રૂઝતમજી બનાજીને ઇરાંના નામદાર શાહે કક્કતા આતેના ઇરાંના કૉનસલ નેમ્યા હતા, અને તે નેમણુકને નામદાર માહરાણીની મરકારે બાહરી આપી ગઇ તાં ૨૯ મી મારચના લંડન ગેમેટમાં છપાવી હતી.^૧

તાં ૨૭ મી આપરેલ.

રોજ ૮ માહ ૮ (ચિં) ૧૨૩૯ યર્વેનરદી.

મશુ—પેશતમજી એદલજી બાકશરત—ઉમર વર્ષ ૧૮) શ્રેષ્ઠ એદલજી અરશેહજી બાકશરતના બીજા દીકરા. એવણે ઇ. મ. ૧૮૨૦ માં પોતાના આપનાં મરણ બાદ પોતાના બાપજી શ્રેષ્ઠ રોજાબાદ અને હોરમજીની માથે મહી તેમજ લીલાંડિખાંતુ તથા કમીયન એવંટુ ખોલ્યું કામ “એદલજી અરશેહજીના છોકરાઓ” ને નામે ચલાવ્યું હતું. એ પછી બાપજીથી છુટા પડી તાં ૧૧ મી ફેબ્રુવારી ૧૮૪૯ થી પોતાને એવલાને હીમાને લીલાંડિખાંતુ ડિયાણું હતું.

૧ મોમ્મે ગેમેટ, તાં ૨૭ મી આપરેલ ૧૮૭૦.

આ નેમણુક વિષે કક્કતા ઇંગ્લીશમેનના તાં ૭ મી જુલાઈ ૧૮૭૦ નાં આંકમાં લખેલું છે—

“Mr. Manockjee Rustomjee has been, we believe, a resident of this city for the last thirty years, and enjoys the respect and good-will of the entire mercantile community. Though not a Persian subject, he was selected in preference to a long list of eligible candidates, on the recommendation of his Excellency the Persian Ambassador at the Court of St. James.”

(Calcutta Englishman, 7th July 1870.)

આ નેમણુક વિષે નામદાર શાહ તરફથી આવેલું શરખાંત વાંચી સંજાવવાને તાં ૨૧ મી મારચ ૧૮૭૧ ને દીને કક્કતે શ્રેષ્ઠ શાણેકજીનાં મશખાંત ત્યાંના ગોગડો તથા બીજા સર્વે જાનાતા અદલજીનાં એક મેગાવડો કીધા હતા, નહીં તે શરખાંત શરખીમાં પુનર્ અવાજે વાંચી સંજાવવી આખી બીજાજીમાં હાથે હાથ શરખું હતું. એ શરખાંતમાં લખ્યું હતું કે—“કક્કતેવાદા વડા પાસથી મીં શાણેકજી રૂઝતમજી બનાજીને હજો દારી શાજીથી કક્કતા આતેનાં દારી સર્વે કામદારી બંદવવાની કુખતીઆરી આપીએ છીએ. તેવજી એ શેરખો બરીલીયા રાજમાં વસતી મારી રહ્યેતનાં હોડી બંદવશે ને એવજી એ રહ્યેતનાં ગેર શરખાંત તથા વેરેવાની વાંચીએતિ ને કુખદારી કરશે તે હોને બાકશ ઇ. તેમજ કક્કતામાં વસતી મારી રહ્યેતે અને બરીલીયા રાજની નામદાર ઇંદી વીકરોશીયા તથા તેહીનાં કાદેઆ અખતારો પછી એ નેમણુક બાકશ રાજશે એવી હોને આશા છે.” એ બાદ માહરાણીને તરફની પાકની વાંચી આખી બીજાજીને બેગા શ્રેષ્ઠ શાણેકજીને કુખતીઆરી આપી, અને પાંચ ગોગડાજ વડ મેગાવડો ખરખોસ્ત થાયે હતા.

(સરત ગોરાર, તાં ૨૧ મી મારચ ૧૮૭૧.)

૨ મરદુમ શ્રેષ્ઠ રૂઝતમજી પેશતમજી બાકશરતના બાપા.

તાં ૨૮ મી આપરેલ.

શ્રેષ્ઠ એદલજી અરશેહજી બોરીએ “રૂઝતમ અને સોદશખ” ના લખેલા નાટકની ચોપડી વીકરોશીયા નાટક મંડલીના મલિકોએ છપાવી પ્રગટ કરીથી હતી.^૩

તાં ૨૯ મી આપરેલ.

રોજ ૧૦ માહ ૯ (કં) ૧૨૩૯ યર્વેનરદી.

મશુ—આવાંબાદ તે મરદુમ ખાંતશાહિય અરશેહજી પનજીશાહ બાહદુરનાં વીધવા—ઉમર વર્ષ ૧૯) એવજીને પોતાના આપંદ તથા તેમના વડિયાની કીમતી મરકારી મોકરીઓના બદલામાં ઇંગ્લેન્ડ મરકાર તરફથી “સ્પેશીયલ રીવાઈ” તરીકે તાં ૨૪ મી જાનેવારી ૧૮૧૧ થી ૧૨ માસે ૩૦૫) ગું પેનથન મજદૂ હતું. એ ઉપરાંત ઇં ૨૦ ૧૮૧૧ થી તેમાં મેગાબાદ પેનથન તરીકે ૧૨ માસે ૩૫૦) નો વધારો થયો હતો.^૪

તાં ૩૦ મી આપરેલ.

આજ દીને અતરની આંદ કલિજ મોકીકલ શોયાહ-દીની ગકર હંદરનાં પ્રમુખપણાં હેલ મેલી મળામાં ગક-દર અરશેહજી ફરોમજી બોરીએ “મુખજીની હાજની રાહ-ઓથી થતું નુકસાંન અને વધારે મારી રાહઓ પુરી પાડવાના ઉપાયો” વિષે એક નીબંધ વાંચ્યો હતા, જેમાં આંદ મોકી કલ કલિજમાં રહી ઓચિને રહી બાપામાં રાહપણું ચિખવાની એક વર્ગ ઉંઘાડવાની મુમનાં કરીથી હતી. પ્રમુખપણાં જે એ બાપે તેવજી અખી શ્રેષ્ઠ રૂઝતમજી અરશેહજી બાદ આથે અંધેયા ચલાયાછે, અને તેનાં પરીણાં તેવજીનાં બેલન બાદ પોરેજબાદએ એવો એક વર્ગ કલિજ ઉંઘાડવાને એક વર્ષના અરસાના ૩૭૦૦) બેર આપ્યું જેથી હવે એ વર્ગ જનદીથી ઉંઘાડવામાં આવશે.^૫

૩ “રૂઝતમ અને સોદશખ. નાટક પાંચ અંકો. શ્રેષ્ઠ શ્રેષ્ઠાચી પુરોની બનાવેલાં શાદાનાંમાંના આપંદનાંમાં વીકરોશીયા નાટક મંડલીને આર. બનાવનાર, બોરી તથા રોહલ બોરી. છપાવી પ્રગટ કરનાર, વીકરોશીયા કુખજીની લીના મલિકો. મુખજી, દરતર આપાકારા પરચ. રૂનાં ઇંગ્લેન્ડ

૪ બાપ આવાંબાદની પછી એ બંધોબ (૧૮૧૫): એવર્નાં વડુ બાપ રોશીબાદ તે મરદુમ શ્રેષ્ઠ (૧૮૭૦): મન-દર મેકરેજનાંનાં વીધવાનાં નામ જાણે તેનાં મુમનાં મુખી આજ રાખી હતી. પાછમથી મરકારે ન્યૂની ઇંગ્લીના અરશેહજી બાહદુરનાં જાગી ગામ કમજાપોર જાણેનાં વિષે ૬૬ તાં ૧૦ મી ફેબ્રુવારી ૧૮૭૧ થી પાકશા (૧૮૫૪): જાણેનાં મેગાબાદ પેનથનના ૧૨ શાજના ૩૬૦૦) (૧૮૨૨): નો જાણેર કરી ૩૧૦૦) કીધા હતા. એ રીતે બે બંધનાં બાપને ૧૨ શાજ ૩૫૦૦) ને હીજાને ૧૨ માસે ૩૫૫૮) થયો તેમની બેયાની મુખી મજી.

૫ મોમ્મે ગેમેટ, તાં ૨૮ મી એપ્રિલ ૧૮૭૦.

તાં ૨ જી મેએ.

હિંદુસ્તાનની સરકારે રૈયાત ઉપર નાખેલા ઇનકમકાલેના કુર વધારે તથા હિંદુસ્તાનનું મેહસુલ ખાતું ને માફી હાલતમાં આવેલે તે બાબે ઇંગલાંડ ચેક્ટરી ઓફ રેટ નોગ એક અરજી મોકલવાનો ડેડાવ કરવાને અતરેની બાબે આગેશીએને આજ દીને ટાઉન હાલમાં એક બહેર સખા મોકલાવી હતી. એક પુરચેદજ નોચરવાનજ કામાજીની દરખાસ્ત ઉપરથી પ્રચુપ્ત્યાંન હાનરેબલ મંગલદાસ નયુ-બાઇને આપવામાં આવ્યું હતું. પેહલી દરખાસ્ત સર જમશેદજી જીજીભાઈ પારિનેટ કીધી અને તેને એક હોર-મનજી દાદાભાઈ પરીડરે ટેકા આપેા કે ગવરનર જનરલે ૧૮૭૦ ના ઇનકમકાલેના ધારે પ્રતી પ્રસિદ્ધતા વગર ઉતાવળે નાખેા તેની સામે પ્રબલ યોરેસ્ટ કરેલે. એ પછી એ કસેલાની કસ્ટી જરર નથી તથા લોકોને માંયે તે એકસરખી રીતે લાગુ પડતો નથી વગેરેની દરખાસ્તો પસાર થયા પછી એક નવરોજજી ફરફુજીએ ધડી કાઢી ચેક્ટરી ઓફ રેટ નોગની અરજી વાંચી મંજૂરાવી, ને બાહમ રાખવા બાદ સુબખની સરકારની મારફતે ઇંગલાંડ રવાના કરવાના ડેડાવે પસાર કરી સખા બરખાસ્ત યાઈ હતી.

તાં ૧૦ મી મેએ.

રૈજ ૨૧ માઈ ૮ (ચિં) ૧૨૩૬ યજ્ઞેજરદી.

મરજી—દીનશાહજી મેહરવાંજી બસનેવાલા—

ઉમર વર્ષ ૫૦) એવજી નીજમ સરકારનાં રાજ્યમાં હેરાબાદે ખાતે ધણાં વર્ષ સુધી કસ્ટમનાં શુપરીનેટ હતા, અને બસનેવાલા મધે મરજી પામ્યા હતા.

તાં ૧૦ મી મેએ.

રૈજ ૨૧ માઈ ૯ (કો) ૧૨૩૬ યજ્ઞેજરદી.

મરજી—દીનશાહજી માણેકજી મીનવાલા—ઉમર વર્ષ ૪૫) એવજી પ્રથમમાં સુબખી અને તે પછી ઇંડો સં ૧૮૪૮ તરો (ગચી મધે રાયલ આરટીકસીમાં હેડ કલાર્ક હતા, જેથી

એ “બાન તરપવાલા” ની અરકથી પણ એળખવા હતા. ટીટ બારોનો સુલતાનીની લડાઈ વખતે એવજી આરટીકસીની ટીટનાં બુનેરેક ગયા હતા. એ પછી સરકારી નોકરી છોડી ૧૦૦૦) રૂ સુ મારસ ૧૮૫૨ થી કરોચીમાં મીંડો ડાલ્હી. ઇ. ને બેટ આપણે બાગમાં “દીનશાહ ચેમખરેલે એડ કુંવની” જી તેનાં નાનાથી પેહડી કાઢી હતી. તે પેહડી બંધ થયા ૩૦૦૦) રૂ માં એવજી કરોચીના સરકારી મેન કંટ્રાક્ટનું કામ

૧૮૫૯ માં ત્યાંનાં “ચીંચ કાસદ” છાપાખાનાં “High” ૪ ટાઇમસ આર્ચ ઇંડીઆ, તાં ૪ થી મેએ ૧૮૭૦. ૨ એક હોરમનજી ચેક્ટરવાંજી બસનેવાલાના બાઈ. ૩ મરજી મેા રુસતાદજી દીનશાહજી ગનતરપવાલા ને પેશતનજી દીનશાહ સોફીદીટરના બાવા.

તથા વર્તમાન પત્રના એએા મલિક થયા હતા. કરોચીની ડીસ્ટ્રીક્ટ પારસી માટરીચાનીઅબ કોરેટના એવજી ૧૮૬૫ થી એક ડીજીટ હતા. ૧૮૬૭ થી એએા સુબખ આવી રહ્યા હતા, અને મરજી પણ અતરેજ પામ્યા હતા.

તાં ૧૩ મી મેએ.

નવસારી મધે ત્યાંની અંગ્રજીમને લગતાં ધર્મનાં કામો કરવાને માટે આજ દીને અંગ્રજીમે ભેગી મક્કી “નવસારી હુમ્મરસેલે ફંડ” ધયાને નવસારીના જરરેશીએનું નેક કામને લગતું ફંડ ઉઘું કીધું હતું, અને તેનાં બાજ મધેથી પ્રથમમાં જરરેશી રવિનાને અવકમજલ પેહઆડવાનાં કારણસર નવસારી ખાતે હોખમાં સુધી ને રસ્તો પંધાય તેની ઘટતી સરામત કરવાનો, તથા તે ઉપરાંત એ વધુ ઉપજ થાય તો દર રૈજની એક ઇજરગી તથા આફરીંગાં બાજ અને દર ફરવરદીન રૈજે હોખમાં આગલ જથ્થા કરવાનો, તથા તે કરતાં પણ વધુ ઉપજ થાય તો દર શાલેનો તીર મહીનાનો એક શેદી ધાઈબાર કરવાનો, વગેરે ડેડાવો થયા હતા. એ ફંડનો વહીવટ ચલાવવા માટે દેશાઈ બરજોરજી પાલણજી (ચરનશીન તથા ખર્મનશી, દરજુરબાદ માહીઆરજી કેકે-બાદજી (નાયમે ચરનશીન તથા ખર્મનશી), દેશાઈ મન-ચેરજી બરજોરજી (સુનશી), જમાસપજી એલજી દેશાઈ, નવરોજજી રતનજી કુતાર, માણેકજી મેહરામજી સુનશી, જમાસપજી રસતમજી ગારડા, એલજી રસતમજી ગામે, ફરામજી કફીરજી તંબાલી અને રતનજી પેશતનજી સુતરીઆને તરસીએા ડેડાવા હતા.

તાં ૧૫ મી મેએ.

રૈજ ૨૬ માઈ ૮ (ચિં) ૧૨૩૬ યજ્ઞેજરદી.

સુરત મધે નાનપરામાં ચખાવાલાના મોહજામાં આંડો જમશેદજી માણેકજી ઉનવાલાએ પોતાની બંધાવેલી ધર્મે-શાલામાં દીનઆઈનનાં કામો કરવા માટે હિંદોના બનાવી તે આજ દીને ઇનકમ જથ્થા કીધું હતું. આ વેળાએ નવ-સારીના વડા દરજુર કેકેબાદજી રસતમજી મેહરજોરજી પણ જથ્થામાં ખીરાજયા હતા. જથ્થાની કિમ્તો પ્રતી થયા પછી એંડો જમશેદજીને બે શેઆલો હોરાડવા બાદ રસતમપરાવાલા દરજુર પુરચેદજી બરજોરજી દારાખવાલાજીએ એક ખીજનાં પંચકની હદ બાબે માજી નવાખના વખતમાં મેહરજાનાં

૪ રાસત ગોરતાર, તાં ૨૧ મી આગસ્ટ ૧૮૭૦. એ ફંડ નવસારી મધે તાં ૪ થી ડીસેમ્બર ૧૮૭૨ ને દીને નવાં બેળાં થયાં જનરલ ફંડ સાથે ચેલવી નાખ્યું હતું, અને તેમાં જમાવડા રૂડપપ (નવસારી ખાતે રૂડ૮૦૪ અને સુબખ ખાતે રૂ૧૫૫૧) તથા તેનાં રા વર્ષનાં બાજ મધેથી ખરસ બાદ કરી રૂ૪૦૦૦) ની સરકારી નોટ અને રૂડપપ) રોકડા એ નવાં બેળાં થયાં જનરલ ફંડમાં આવી દઈ એ ફંડનો ડીજામ બંધ કીધો હતો.

નરયોદીતિયા આપ થયેલા ફારસી દસ્તાવેજ વાંચી મંબ-
લાઓ હતો, જે પછી પાંત ગોદાવર બહુ મીઠાજ સ્વરૂપમાં
યાદ હતી.^૨

૧ એ તથા બીજા એવા કેટલાક સુરતના નવાબો તથા
સુબાઓ તરફથી નવસારીને લગતા ચોખ્ખાને ખસેલા અસલ
ફારસી દસ્તાવેજો તેના સુરતમાં તરજુમા સાથે એ. રસ-
તમજ બહમનજ ઊનવાલાએ ૧૮૭૧ ના જુલાઈ માસમાં
“નબમ શેકન” નામનું એક ચોખ્ખાનું છપાવી તેમાં બાહેર
પાડ્યા હતા.

૨ બે એ જમશેદ, તા. ૧૮ મી જેએ ૧૮૭૦.

એ દરેકેકરના દસ્તાવેજ નીચે સુખ્ય તખી ચારેલીછે:—

“રોજ ૧ માઈ ૧૨ મે શને ૧૨૭૮ એ દીને ચોએદ
“જમશેદજી માણેકજી રૂશતમજ ઊનવાલાએ પોતાના બન્-
“રોગોનાં સ્વાનેનાં શવાબને વાશતે ધરમની જગી બંધાવી
“નરયોદીતિયાને વાપરવાને વાશતે ને ઇસ્માઈલીયેરનાં કામને
“વાશતે ઇધારા ઇબ્તેઆએ. તે નોસારીની વડી દરેકેકરને
“તામિના અંજુબનના શાહેમાને નેક કામ કરવા વીશે બંધાવી
“શવાબીન એ જગી કીરીછે.”

ઊપરી તખી મધે જે રોજ માઈ જુલાઈએ તે દીને
એ મકાન નરયોદીતિયાને સર અવસરે વાપરવાને ધર્મશાલા
તરીકે યમાયું હતું, અને તે પછી તેમાં વિધિયા બંધાવી તે
આએ પ્રમાણે આજ રોજ દરેકેકર તરીકે ઇબતી હતી.

નાનપંચમાં એ રીતે એક નવસારીવાલા ચોખ્ખે દરે-
કેકર બનાવવાને વિચાર કીધાથી સુરતના નરયોદીતિયામાં
અધ્યક્ષ ઊડી હતી, અને તેઓની તરફથી નીચલા અંગેવા-
નોએ નવસારી દસ્તુર કેટલાક રસતમજ કેલેશસામાં તથા
દેસાઈ બરજોરજ નવરોજજ વજીરે શમશત અંજુબન ગોજ
તા. ૭ જ એએ ૧૮૭૦ ને દીને એક પત્ર લખી અરજ
કીધી હતી કે “નોસારી પંથકના ચોખ્ખેદાએ આજ સુધી સુરત
પંથકના હક તોડી કામ કરીછે” નથી ને હાલ નાનપંચવાલા
નોસારકા ચોખ્ખે જમશેદજી માણેકજી ઊનવાલા નાનપંચમાં
પોતે ધરમશાલા બંધાવી અંજુબનના વકરમાં કાઢાડી આપેલી
તેજ ધરમશાલામાં નોસારી પંથકના ચોખ્ખેદા પાસે કામ કરાવવા
હીંગા બનાવી ગરશીરશતે દરેકેકર બનાવવા માટે—એથી
હોમાને ચોહડી કરત થશે કે કદીમથી આજ સુધીને જે
મન્યુત રીવાજ છે તે તરજી તથા શહેમાને તે બન્નર
છે કે આપણાં પંથકોની હવે અસુઝથી આપણા પુનરોગીના
વનતથી ઘટ્ટી પાડી આપવા વિરોધા પરવાના થએલા હાલ
ચોખ્ખેદા છે, ને તે ઊપરી એક બીજાનાં પંથકની અંદર
ચોખ્ખેદાને ઇસ્માઈલીયેરને તોહામાં કાગો કરવાની હવે ડુકર
કરી આપેલી તે કદીમ રીવાજ સુખ્ય આજ સુધી ચાલીછે”
બએ. અગર નોસારીમાં દુધ હવારા ચોખ્ખેદાની દરેકેકર
બનાવવા માટે તે તથા વીસારી જુઓ કે તે બની શકતું
નથી, તેમ નાનપંચમાં કે જ્યાં સુરત પંથકના ચોખ્ખેદા કામ
કરના આવેલાએ તોહાં કાઢખી વાર સુરત વસીછે” તારથી તે
આજ સુધી નોસારી પંથકના ચોખ્ખેદાની દરેકેકર બનાવવામાં
આવી નથી અને બનવી જોઈએ પણ નહીં એ
ચોખ્ખેદાને હરેક દાઈખી વેશ તહેમા પાછા હાથથી શહેદા
તેથી તહેમા જેવા સમજુ અને દુરઅદેશ સાહેમા. હેમાં ગેર-
શીરશતાનાં કામને બનતી કોયેરા કરી આગર વધવા દેશે

તા. ૧૯ મી જેએ.

એક રોશાબાઈ ફરમજી કાકાને નામદાર મરકારે
૧૮૭૦ ના ૧૧ મા કાએદાની રહે સુખ્ય મધે નાખેલા
હનિકમ ટાફના કલેક્ટર નેમ્યા હતા.^૩ એ ચોહો એવણે મધે
વર્ષ પણ મનપવીજ બરી રીતે બજવી નામદાર મરકારને
મતોપ આપ્યો હતો.

તા. ૨૨ મી જેએ.

નવસારી મધે આજ દીને એ. મનચેરજી શાપુરજી
વાછાએ કખીયા વિષે એક બાપાણ કીડું હતું. મરનશીનની
પુરસીએ દેમાઈ બરજોરજ નવરોજજ ખીરામ્યા હતા.^૪

તા. ૨૪ મી જેએ.

બીડીબજારના લતા ઉપર રેહનારા કેટલાક પારસી
અહરચોએ તે તરફ એક રીડીંગ રમ તથા લાઇબ્રેરી ઉધાડવા
માટેના વિચાર કરવાને આજ દીને તે તરફની કાંધાવા
ગાહલામાંની મરહુમ એક નયરવાંજી હીરજીબાઈ કરોણી-
વાલી દરેકેકરમાં એક મુબા બરી હતી. આ વેળાએ “કાંદા-
વાલા ગાહલા રીડીંગ રમ” તો નામથી એક રીડીંગ રમ સ્થા-
પવા તથા તેનો વહીવટ ચલાવવા માટે શેઠા અરદેશર ચોરા-
બજી દસ્તુર કામદીનના—મરનશીન, ચોરાબજી રતનજી કા-
ર—નાપમે મરનશીન, બહમનજી માણેકજી ચોક્સી—બન્ન-
નચી, માણેકજી કાવજી તાડીવાલા—ચેફેટરી, નયરવાંજી
રૂશતમજ દલાલ, ધનજીબાઈ એલેજી લવંગીઆ, અરે-
મર શેહરીઆરજી મામર, લીમજીબાઈ એલેજી બાજી-

નહીં તેા કેલેશમાં પાશે.” એ પત્ર ઊપર નીચલા સુરત-
વાસી અહરચોની શહીદી હતી:—

દાવર રૂશતમજ પુરોહદજી મોદી, દસ્તુર નશરવાંજી
કેપશર, દાદાબાઈ માણેકજી વખારીઆ, પેશતનજી બરજોરજ
એટી, પીરોજશાહ શાપુરજી કર્મશીરવાલા, રતનશાહ પેશતનજી
વકીમ, બેકરાંજી પેશતનજી કાકર, પેશતનજી રતનજી મોદી,
નયરવાંજી રૂશતજી ચોરના, સુસતાલજી જમશેદજીની કુપતી,
નયરવાંજી “બાપાણ પોહો, માણેકજી દોરાબજી લાકાકા,
દોરાબજી શેહરીઆરજી મોદી, પાલણજી બેનજી કાપાલ.

એ પત્રના જવાબમાં નવસારીથી ઊપરના દસ્તુર કેટ-
લાહલ તથા દેસાઈ બરજોરજએ તા. ૭ મી જેએ ૧૮૭૦ ને
દીને લખી જુઓ હતું કે “તહેમા સાહેમા દાનાવ ઉઝી
તેા વજારે લખવાનો બાજત નથી કે એવન પોતાની જગ્યામાં
કરેય તેહમાં તહેમા સાહેમાને કરી કરત છે નહીં—બીજું
વની તહેમા સાહેમા આગલી પાછલી તકસર લખાય તેમાં
પણ પીસીરીની જોતાં ઊતરું છે. તે વીશે હાલ લખાન કરી
જુઓવવાને હોમા પુરી નથી.” એ પછી એ દરેકેકર એક
અકવાડીઆમાં પરાઈ હતી.

૩ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા. ૧૯ મી જેએ ૧૮૭૦.

૪ રાસત ગોસ્વાત, તા. ૨૬ મી જેએ ૧૮૭૦.

વાના, ડાશાબાઈ એલેલ અરાક, અને રૂપતમજી ખરેજે-
લ જાનરની એક કમીટી નેમી મળ્યા ખરખરપર યાદ હતી.

૧ જાને બ્રમચેદ, તા. ૨૭ જુલાઈ ૧૮૭૦.

એ કમીટી તે તરફ રહેનારા શેઠ હોરમજી બાલેકજી
સીંગારાએ ફેલીક બદ્દ કીધી હતી, અને તેને સર્વે ગોઠવણ
કરી આ રીઝીક રૂ. તા. ૧ લી જુલાઈ ૧૮૭૦ થી બિયામો
હતા, અને તેની સાથે તા. ૧ લી જુલાઈ ૧૮૭૧ થી એક
પુરતકખાતું સ્થાપી તેનું નામ "કાંદવાના ચોહાના રીઝીક રૂ.
એડ લાઈબ્રેરી" કરી રાખ્યું હતું. ૧૮૭૧ થી તેમાં બરૂઆ
ચોહાનાનું નામ પણ બિચર્યું હતું. એ પછી એ ખાતાના
એક પ્રથમ સ્થાપક શેઠ અરદેશર શોરાખજી દસ્તુર કામદીનીની
સુચનાથી ઇ. ૨૦ ૧૮૮૪ માં શેઠ દીનાશાહજી બાલેકજી
પીટીએ લાઈબ્રેરીનાં રૂ. ૩૦૦૦ ની સરકારી નોટ
તેનું વ્યાજ વાપરવાને આપવાને કુલ રૂ. ૫૪ થી તા. ૩૦
નવેમ્બર ૧૮૮૪ ને દીને ગલેસી મેમ્બરોની સખામાં એ
ખાતાનું નામ "દીનાશાહજી પીટી કાંદા ચોહાના તથા બરૂઆ
ચોહાના લાઈબ્રેરી" કરી રાખવાને ઠેકણું હતું. તે પછી
તા. ૨૦ ની રાત્ર ૧૮૮૮ ને દીને તેનું નામ "સર દીના-
શાહજી પીટી કાંદા ચોહાના એ અને બરૂઆ ચોહાના લાઈબ્રેરી"
કરી રાખ્યું હતું.

શેઠ બેલસંમજી નશરવાંનજી સીરાવાઈએ એ ખાતાને
પ્રથમ રૂ. ૩૦૦૦ નું રૂપતમજી તથા બીજી ફેલીક બદ્દ આપી
હતી. તેમજ ૧૮૭૨ થી ડાઈરેક્ટર ઓફ પબ્લિક ઇનસેક્શને
એ લાઈબ્રેરીને પોતાની આસોશમાં નોંધી, અને સરકાર
તરફથી તેને પુરતકોની બદ્દ કરવામાં આવેલું. ૧૮૮૪ માં
શેઠ અરદેશર શોરાખજી દસ્તુર કામદીને એક મુક રૂ. ૬૦૦
કીધું, જેમાં શેઠ દીનાશાહજી બાલેકજી પીટી રૂ. ૨૨૫૦, શેઠ
શંશંમજી તથા બેલસંમજી દીનાશાહજી પીટી રૂ. ૩૨૨૫,
શેઠ નવરોજી નશરવાંનજી વાડીઆ, શોરાખજી નશરવાંનજી
વાડીઆ, અને અરદેશર શોરાખજી દસ્તુર કામદીને રૂ. ૩૨૦૦,
તથા બીજા પરપુરજી રૂ. ૨૧૨ નો ભાગ હતો.

એ લાઈબ્રેરીની કાર્યાલય ગંડલીમાં બિયા પેઠે દીને
કેવેલા અક્ષયે બિચરંત શેઠા શાપુરજી હોરમજી પારીઆ,
રૂપતમજી શાપુરજી દલાલ, કુવરજી કાવરાજી તવરીઆ, દારા-
શાહ રૂપતમજી દલાલ, ડાઈરેક્ટ હીરજીબાઈ બ્રમચેદ અપુ,
પેશતનજી નવરોજી બરૂઆ ચોવડાવાલા, દારાશાહ બેલસંમજી
બરૂઆ, ડાઈરેક્ટ હોરમજી બાલેકજી ગાર્ડીઆ, બાલેકજી મન-
ચેરજી બરૂઆ, રતનજી મનચેરજી દલાલ, બી. એ. અને જલજી-
બાઈ નશરવાંનજી કાંદા, એ અને કાવરાજી બેલસંમજી
ગોરવાલા, શામેલ થયા કોષાલે. સરનાશીન તરીકે પ્રથમથી તે
૧૮૭૩ સુધી શેઠ અરદેશર શોરાખજી દસ્તુર કામદીનના,
૧૮૭૩ થી ૧૮૮૧ સુધી શેઠ બેલસંમજી નશરવાંનજી સીરાવાઈ,
૧૮૮૧ થી ૧૮૮૪ સુધી શેઠ કુવરજી કાવરાજી તવરીઆ,
૧૮૮૪ થી તે ૧૮૮૮ સુધી શેઠ બ્રમચેદ નશરવાંનજી પીટી,
૧૮૮૮ થી તે ૧૮૯૫ સુધી શેઠ શંશંમજી દીનાશાહજી પીટી,
અને ૧૮૯૫ થી તે આજ સુધી શેઠ જલજીબાઈ શંશંમજી પીટી.
નામને સરનાશીન તરીકે પ્રથમથી તે અને ૧૮૭૩ સુધી શેઠ શોરા-
ખજી રતનજી ડાઈરેક્ટ, ૧૮૭૩ થી તે ૧૮૭૬ સુધી શેઠ બ્રમચેદ
નશરવાંનજી બેલસંમજી, ૧૮૭૬ થી ૧૮૮૧ સુધી શેઠ કુવરજી
કાવરાજી તવરીઆ, ૧૮૮૧ થી ૧૮૮૪ સુધી ડાઈરેક્ટ હીરજી-
બાઈ બ્રમચેદ અપુ, અને તે પછી એ ડાઈરેક્ટ કાંદી નામનો

તા. ૨૫ મી મેએ.

શેઠ બેલસંમજી નશરવાંનજી સીરાવાઈએ મુરત ડીમી-
કટનાં લોક રૂ. ૬૨૫૦ (રૂ. ૨૦૦૦) ની રકમ આપી ઉદવાડા-
નાં રૂ. ૨૫૦ એટલે તે પારસીઓનાં પુણ્યમ આતથ્યેહરમાં

હતા. ખર્ચનથી તરીકે પ્રથમથી તે ૧૮૭૪ સુધી શેઠ બેલસંમજી
બાલેકજી ચોરેસી, ૧૮૭૪ થી તે ૧૮૮૨ સુધી શેઠ રૂ. ૨૫૦ ની તથા
ખર્ચનથી સાથે, અને ૧૮૮૨ થી તે આજ સુધી શેઠ
પેશતનજી નવરોજી બરૂઆ ચોવડાવાલા. શેઠ રૂ. ૨૫૦ તરીકે
પ્રથમથી તે ૧૮૭૭ સુધી શેઠ બાલેકજી કાવરાજી તવરીઆ,
૧૮૭૭ થી તે ૧૮૭૯ સુધી શેઠ શાપુરજી હોરમજી પારીઆ,
૧૮૭૯ થી તે ૧૮૮૨ સુધી શેઠ બ્રમચેદ નશરવાંનજી દારા-
વાલા, ૧૮૮૨ થી શેઠ દારાશાહ બેલસંમજી બરૂઆ તથા
શાહજીબાઈ કુવરજીબાઈ પાવાસાઈએ, અને ૧૮૮૫ થી તે આજ
સુધી એખજી શેઠ દારાશાહ બેલસંમજી બરૂઆ. એ લાઈ-
બ્રેરીની પુલના તરફથી તરીકે ૧૮૮૪ માં શેઠ જલજીબાઈ
દીનાશાહજી પીટી, અરદેશર શોરાખજી દસ્તુર કામદીના,
કુવરજી કાવરાજી તવરીઆ, દારાશાહ રૂપતમજી દલાલ, અને
પેશતનજી નવરોજી બરૂઆ ચોવડાવાલા નોંધાયા હતા. ૧૮૮૮
માં શેઠ બ્રમચેદનાં મરણથી તેમની જગ્યાએ શેઠ શંશંમજી
દીનાશાહજી પીટી, અને ૧૮૯૫ માં શેઠ શંશંમજીનાં મરણથી
તેમની જગ્યાએ શેઠ જલજીબાઈ શંશંમજી પીટી નોંધાયા.

એ લાઈબ્રેરીની પુલ સાચવવા માટેનું એક કમિટી-
સરજી નરસે દીડ તા. ૪ થી સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૧ ને દીને હાઈ
કોર્ટના ચોસીશીર શેઠ બ્રમચેદ બ્રમચેદ કામદીની
આશરે કરાણું.

એ લાઈબ્રેરીના પેરન શેઠ દીનાશાહજી બાલેકજી પીટીને
નામદાર બારોડી તરફથી "નાઈટલુક" નો ખિતાબ મળ્યો
તેની મુચારકખાતીમાં મેમ્બરો તરફથી તા. ૨૭ મી સપ્ટેમ્બર
૧૮૮૭ ને દીને તથા એજ મુજબ "બારોન" નો ખિતાબ
મળ્યો તેની મુચારકખાતીમાં તા. ૨૮ મી રાત્ર ૧૮૯૦ ને
દીને ખાનપરો આપવામાં આવ્યાં હતાં.

એ લાઈબ્રેરીની પુલમાં નીચલા અક્ષયે તથા ખાતુ-
આએ વ્યાજ વાપરવાની સરનાશી નીચે મુજબની અમુક રકમે
આપી જુલો ખાતાં પડ્યાં છે :-

(૧) શેઠ કાવરાજી જંગીરજી રેડીમની, શ્રી. એસ. આઈ.
એ તા. ૧૦ મી અક્ટોબર ૧૮૭૧ ને દીને રૂ. ૩૫૦૦ ની
સરકારી નોટ. (૨) શેઠ બ્રમચેદ નશરવાંનજી પીટી તા. ૨૦
મી રાત્ર ૧૮૮૪ ને દીને રૂ. ૩૫૦૦ તથા તા. ૧૬ મી આગસ્ટ
૧૮૮૫ ને દીને બીજી રૂ. ૩૫૦૦ મળી રૂ. ૭૦૦૦ ની સરકારી
નોટ. [તેનાં વ્યાજમાંથી દર વર્ષે ચોસીશી પગલાં] (૩)
શેઠ દીનાશાહજી બાલેકજી પીટી તા. ૧૬ મી સપ્ટેમ્બર
૧૮૮૫ ને દીને રૂ. ૩૦૦૦ ની સરકારી નોટ. (૪) શેઠ શંશં-
મજી તથા બેલસંમજી દીનાશાહજી પીટી તા. ૧૬ મી જુલાઈ
૧૮૮૬ ને દીને રૂ. ૩૫૦૦ નું મુનિસીપાલ બોંડ. (૫) શેઠ
નશરવાંનજી બાલેકજી પીટી તા. ૧૫ મી મેએ ૧૮૮૯ ને
દીને પોતાના દીકરા પરપુરજી બ્રમચેદ નશરવાંનજી પીટી-
નાં પુનને માટે રૂ. ૩૧૦૦ નું પેરન નક્કર બોંડ. [તેનાં
વ્યાજમાંથી દર વર્ષે (નોવેમ્બર વરોગે) જુલો પગલાં] (૬)
શેઠ દીનાશાહજી બાલેકજી પીટી બારોન તા. ૫ મી
આગસ્ટ ૧૮૯૦ ને દીને પોતાનાં પછીઆની પરપુર લેડી

તા ૧૮ મી જુન.

સુરતના બજાર મી ૦ કેમખાતની અતરની હાથ કોર-
ના એક બજાર તરીકે નેમણુક થવાથી તે નામદારને આજ
રાખે સુરતની રૂપા તરફથી મરવાસા ખંજરામાં એક મોટા
મોઝાવડો કરી માનવ આપવામાં આવ્યું હતું. એક કેમખા
હોરમજી આપવાવાસાએ હાથેજ તથા યુગ્મરાતીમાં
માનવ વાંચી અંજાત્યું, જેના તે નામદારે ઘરો ઉપર
વાલ્યા બાદ રીફેરેન્સ લેધ તથા આતમજાજી લેઈ મોઝા-
વડો બરખાસ થયો હતો.

તા ૨૩ મી જુન.

રોજ ૫ માહ ૧૦ (ચો) ૧૨૩૬ વર્ષદેવરી.

મરણ-શોરાખજી ડોશાબાઈ સોલિદાર-ઉમર વર્ષ
૪૧) એવણુ ૬૦ મું ૧૮૫૪ માં શા ૦ અનંતરાં માર-
મનની મારવાડી પેઢી તરફથી રીન ગયા હતા. તે પછી
૧૮૬૩ થી ૧૮૬૬ સુધી કમકામાં રોજગાર કરતા હતા.
૧૮૬૬ માં એવણુ પોતાના દીકરા એક નવરોજી શોરાખજી
સોલિદાર, શા ૦ નરથી કેમખા અને મહમદભાઈ નેનથી
શા ૦ "નરથી કેમખાની કુવળી" ને નામે હાંકકાંગ, શેખાહી,
અને બીજાં કેકણી આપાડી પેઢીઓ કાઢી હતી, અને તે
પછી પોઢીમાં હાંકકાંગ મરણ મરણ પાયા હતા.

તા ૨૩ મી જુન.

રોજ ૫ માહ ૧૦ (ચો) ૧૨૩૬ વર્ષદેવરી.

આજ દિને મરહુમ એક રતનજી કાવચજી મરહુમ
ઉમણમાં તેમના ભાઈ એક પેયતનજી કાવચજી ચોકસી
તથા બીજી એક પેયતનજી સુખજી પેન્ટ અને બીજાં
બેઠીઓએ ૨૫૧૫) ધર્મખાતોઓમાં આપ્યા હતા.

તા ૨૩ મી જુન.

નીચના પારસી અહરચેને સુખજીની મરકારે નવા
સુનેદના અમલદારો હયાને "નરથી એક થી નીચ"
નેમ્યા હતા:—

૧. મેહરામજી દાદાભાઈ રૂઝઆર.

૨. શીરોજીયાદ મેહરામજી મેહતા, એમ. એ. ૩

તા ૨૩ મી જુન.

રૂઝ આરમજી મીનિએરજી જમામખઆશા-
નાએ "નેહ રૂઝન" હયાને (જનાકાચીની) બરેલીના

૧. સુરતન મિય, તા ૦ ૧૮ મી જુન ૧૮૭૦.

૨. સુખજીની પાસી પંચતનાં રૂઝની રૂપાં ૧૮૨૬ ના
દીશાવની મે. ૫૩.

૨૩ મી જુન ૧૮૭૦.

ફાલાને તોડનાર એવે નામનું એક ચોપાનજી પ્રગ-
કીડું હતું.

તા ૩ જુન.

સુખજીની નામદાર મરકારે આજે વર્ષમાં ચોથી રાગ-
ને જમતો પારે. આ જીરમાં દાખલ કરવાથી તેની રૂઝ
એકુ મે પારસી ઓરતોએ જીરે પેશીમાપણું મજાવવાની
મરકારીકે મેમવવાને લીધે આપણા પોકામાં માટી દલગીરી
ફાલાઈ, અને પારસીઓમાં કોઈ જીરે પેશીમા નહિ હોવાની
લાંબી મુદતની કાર્તિ યુમ થયાની ધાસ્તી રહી હતી. આ
ઉપરથી સુખજીના આમરે (૨૦૦) જીરોરતીઓએ થકી કરી
પારસી કોમના આગેવાનો મર જમજીજી જીજીભાઈ બારે-
નેટ, ચોકો કાવચજી જંગીરજી રીડીમની, સી. એમ. આઈ;
ફારમજી નવરાવંતજી પેઢ, રતનજી જમજીજી જીજીભાઈ,
હીરજીભાઈ હોરમજીજી જીના, અરદેમર હોરમજીજી વાડીઆ,
અરજીજી ફરુજીજી વારખ, બહમનજી જીજીભાઈ, હાનરજીજી
મેહરામજી જીજીભાઈ, હીનયાહજી માણેજી પીટી, મન-
ચેરજી હોરમજીજી કામાજી, મેહરાવંતજી ફારમજી પાંડે,
હોરમજીજી બહમનજી વાડીઆ, અરદેમર અરજીજી દાદી-
ચે, શોરાખજી પેયતનજી ફારમજી અને મેહરાવંતજી માણે-
જી જીના ઉપર એક અરજી ગઇ તા ૦ ૪ થી જુને ચોકસી
એવી એકમોમાં કીડી હતી કે "આપણી કોમની ને
ઓરતો જીરે પેશીઆને છુટા ધંધા કરે તેહવી ઓર-
તોને, તથા તેઓને પેટ ને ફરજીદો અવતરે તેઓને, આપણી
બીજી જીરોરતીની હીનની પવીતરાઈ જામવવા માટે, એ
હીનની કીડીઆઓથી, તથા પવીતર મકાનોથી, તથા રાખમાં
ઓથી દુર રાખવા માટે, જીરોરતી અંજુમન મેસજીને
ઘરના અંદાજયતો કરવા." એ અરજીમાંની બાબદ વિશે
વિચાર કરવાને ઉપસા શેડીઆઓ ત્રણ વાર "મજામ
કાસ્ટ" મરે ભેગા મળ્યા હતા, અને તે વેળાએ રૂઝરો
તથા રૂઝ આતમજીમેહરામો, આદરશી, અને દાદાહોના
સુવચી તથા વહીવટ મજાવનારાએ પણ મોઝાવી તેમની
મમજીજી લઈ એવા ડેગવ ઉપર આપ્યા હતા કે એ અરજી-
ની બાબદ થીઆં પેહિઆડવા જોગ છે, અને કુલ જીર-
ોરતી અંજુમન મેસજીને તેઓનાં વિચારથી ઘરના બીજો-
અરો કરવા મનવાર છે. આ ડેગવની રૂઝ પ્રખ્યાત મર
જમજીજી જીજીભાઈ બારેનિરે વર્ષમાં પત્રોમાં જીરે અરજી
હવાથી મમજીજી જીરોરતી અંજુમનની એક મજા આજ

૪ "નેહ રૂઝન, યાને બરેલીના ફાલાને તોડનાર
જીરોરતીઓને વાદે થવા માટે" હયાની પ્રગ કમર, રૂઝરો
જમામખ મીનિએરજી જમામખઆશાના. સુખજી અપી મારકે
રૂઝમાં રતનજી ચોકસીજીએ છાપ્યું છે. રાને ૧૮૨૬ ઇ. સ.
જાન્યુઆરી. રાને ૧૮૭૦ ઇ. સ.

એ ચોપાનજીમાં આપેલા ફાલાક દાખલઆ વિરે તે
વખતે વર્ષમાં પત્રોમાં પછી નાવજીની તથા મર્યા ધાઈ હતી.

દીન આલખલેશ બાગમાં બોલાવી હતી. આ વેળાએ આચરે ૨૦૦૦ ભરપોશ્તીઓ ત્યાં ભેગા થયા હતા. ચર્યાતમાં શેઠ હીરભાઈ હોરમજી શેઠનાએ દરખાસ્ત કરવાથી અને તેને શેઠ ફરમંજી નશરવાંતજી પોલે ટેકા આપવાથી ચરન-શીનની ખુરસી ચર ભથ્થેજી હજીભાઈ પારેનિંટે લીધા બાદ તેણી તરફનું બાણાણ તથા ઉપરી ૨૦૦ ભરપોશ્તી-ઓ તરફથી આવેલી અરજી શેઠ નશરવાંતજી મેહરામજી શેઠરૂટીએ વાંચી સંભળાયાં, ને બાદ નીચલા ટેકાએ સભામાં એકમતથી પસાર થયા હતા :—

શેઠ મનચેરજી હોરમજી કામાજીએ દરખાસ્ત કીધી અને તેને શેઠ રૂતમજી ભથ્થેજી હજીભાઈએ ટેકા આપ્યો કે :—“આજ દીને ભેગી યાએકી ચમચત નાધકી મોટી ભરતોથતી અંજીમનની નજરમાં હેવું આયેય કે, આપકી કોમની ને એરતો વેશીઆનો ખુરસા વેશો કરે તેવી એર-તોને, તથા તેઓને પેટે ને ફરજદા અવતરે તેઓને, ભર-તોથતી તરીકે ગણવાં નહીં, અને આપકી ભરતોથતી દીનને લગતાં મરચે પરીતર મકાનોથી, તથા દીનની કીરીઆઓથી, તથા ભથ્થેથી, તથા દોખાંઓથી તેઓને કુર રાખવાં સંભવાર છે.”

શેઠ દાદાભાઈ હોરમજી કામાજીએ દરખાસ્ત કીધી અને તેને શેઠ ભંદગીરજી મેહરાવંતજી પરીડરે ટેકા આપ્યો કે :—“આજ દીને અંજીમનનાં મતથી પસાર થાએકા રાવોની નકલ, આએ અંજીમનની તરફથી ચરનશીન સહિયે, યુંબઘનાં મરચે આતચમેહરામ સહિય, તથા આતચ આદ-રાંન સહિય તથા આતચ દાદાભાઈ સહિયનાં યુતવચીએ અથવા વહીવટ મકાનવારા સહિયે ઉપર ચોકલની, તે સાથે આએ અંજીમનને નામે ચરનશીન સહિયે તથા લઈને એક કાગલ લખવો, અને તે મરચે એજતેમાચ કરવી, કે આપકી કોમની ને એરતો વેશીઆનો ધંધો કરે તેવી એરતોને, તથા તેઓને પેટે ને ફરજદા અવતરે તેઓને યુતવચી અથવા વહીવટ મકાનવારા સહિયેએ પોત પોતાને હસવકાનાં પરીતર મકાનોથી કુર રાખવાને માટે ઘડતા બંદોબસ્તો કરવા, તથા તેઓને તાંહાંતી દીનને લગતી કોઠખી કીરીઆ અથવા પોળાદયરગીયું કામ કરવાથી પહરજ રહેવાને પોત પોતાને હસવકાની દરમેહરતા ભેખેદીને મજબુત બતાવેણી કરવી.”

શેઠ મેહરાજી બહમનજી મારીસે દરખાસ્ત કીધી અને તેને શેઠ બહમનજી ફરમંજી કામાજીએ ટેકા આપ્યો કે :— “આજ દીને અંજીમનનાં મતથી પસાર થાએકા રાવોની નકલ, આએ અંજીમનની તરફથી ચરનશીન સહિયે એક કાગલ લખીને પંચાએતનાં ફંડના તરફથી સહિયો ઉપર ચોકલની, અને એ સહિયોને એજતેમાચ કરવી કે, આપકી કોમની ને એરતો વેશીઆનો ખુરસા ધંધો કરે તેવી એરતોને, તથા તેઓને પેટે ને ફરજદા અવતરે તેઓને, તેઓનાં મરચુ પાંચે, દોખાંઓ મરચે નહીં નાખવા વીચ,

નમ એ સહિયોની નજરમાં આવે તેમ ઘડતી સલાહ મેલવીને ગોલવણ કરવી.”

શેઠ મનચેરજી ફરમંજી કામાજીએ દરખાસ્ત કીધી અને તેને શેઠ મેહરાજી બહમનજી વીકાજીએ ટેકા આપ્યો કે :—“ચરનશીન સહિયે પોતાનો એવો આસાકીયાં બન-વીઓ તેથી તેવણુનો ઉકાર આએ અંજીમને માનવો.”

ઉપલા સર્વે ટેકાએ પસાર થયા પછી શેઠ મરચેજી રૂતમજી કામાજી તરફથી આવેલો એક પત્ર ચરનશીન સહિય-ની ફરમાયથી શેઠ નશરવાંતજી મેહરામજી શેઠરૂટીએ વાંચી

૧. ઉપલા ટેકાએ પંચાતનાં ફંડના તરફથી સહિયો ઉપર લખાઈ જવાથી તેઓએ એ વાચે અતરેના વણુ દરપુરે પોતાનજી મેહરામજી સંબંધી, બજારપત્ર મોનોએકરજી બજા-રપઆશાના, અને ચોરાપત્ર રૂતમજી પુશીરીરાજના સાથે મચલત કરી વેશીયા એરતોને તથા તેઓનાં શરજદાને દોખ-માંખે નાખા કે નહિ તે વાચે દીનની શરૂ તેઓના ફતવો માગવો હતો, ને તેઓએ તા. ૨૭ મી જુલાઈ ૧૮૭૦ ને દીને તરફથીએપર લખી પોતાનું લેખું મત આપ્યું હતું કે (૧) કોઈની પારસી એરત અગર વેશીઆનો ધંધો કરતી હોય, પણ ને તે પરાં દીધી પડાતાપ કરીને પાછી આપણા મજબૂતમાં આવવા માગે તો તેણીને રીખન નવડાવીને તથા તેહર પછી શરીને પતેત કરવા સાથે નોટોન નવડાવીને ભર્યા-શતી તરીકે તેણીને આપણી સાથે શામેલ કરવી, તથા ધરમનાં પવિત્ર મકાનોના તથા દોખાંઓને ભરપોશ્તી તરીકેના લાભ તેણીને આપવો, પણ એક સરતથી કે, વેશીઆણનાં પત્રમાં ને તેણીને હમેલ રકમ હોય. તો તે હમેલથી ધૂધ્યા સીવાય તેણીને આપણી દીનમાં પાછી લેવી નહિ. (૨) અગર કોઈ પારસી એરત વેશીઆનો ધંધો કરતી હોય પણ ને તે પોતાનાં મરચુની છઠ્ઠી ધડીએથી પોતાની ચાલને માટે પરાતો કરે અથવા તેણીનાં યુવા બાદ તેનાં બધાં વેશીઓ તેનાં બાપમાં પોતાની દમગીરી સાથેની સારી સોચના બતાવાવે તો તેણીને દોખમાંનાં હક તો રહેજો નહિ આપવો, પણ તેણીની લાશને મરજીને નગાથી ખાંધીઆએએ નેડ વલગીને ઉપડીને દોખમાંવાળા ફંડાર આગલ એ કારણુર પુકર કીધેલી નજો ઉપર લઈ જવી, અને તે ટેકાએ બરજીવ વગરના બે ચોલેદા પાંચે ઘેડ સારાવીને તેની લાશને પાઘદત વગર લઈ નઈને એરતો ઉપર ચેલાવવી, પણ તેણીને પેતાનાં વેશીઆ-પણનાં હાલતનાં બન પાવેનાં શરજદાને જુદીન હાખલ જણવો, તથા તેઓની લાશને દોખમાંમાં ચેલાવનાં અથવા એરતો ઉપર નાખવાને કરસો હક આપવો નહિ. (૩) તેનાં છાકરોએ ૧૫ વરસની ઉંમરે પુગા બાદ પોતાની સખજ સાથે પોતાના એકેકાદથી ભરપોશ્તી દીનમાં આવવા માગે તો તેવોને ભરપોશ્તી દીનની હાલીતગારી આપીને તથા શરજદા પુરાતી પેડારાવીને લેવાં, પણ તેનાં છાકરો નેએ ૧૫ વરસથી વધારે અથવા એકાદી ઉમરનાં હોય અને ભરપોશ્તી ભરપો-શતી તરીકે કોઈની હક આપવો નહિ. (૪) એવાં છાકરોએ દીનની શરૂ શરજદા પુરાતી પેડારાવીઆ વગર મરજુ પાવે તો તેમની લાશને જુદીન તરીકે ગણવી.

એ રીતેના ફતવાઓ મલવાથી ઉપલા અંજીમનના ટેકાએ કોઈ પણ પ્રકારે અચકમાં આચ્યા હતા નહિ.

મંજાઓ, જેમાં લખ્યું હતું કે (૧) પારસી વેશીઆઓને તેઓના ધંધાથી અટકાવ કરવાની મતલબથી પારસીઓમાં હાકમાં ઉલટ આપીએ તે તારીફ લાપક છે. (૨) પારસી વેશીઆઓને ચરખાતમાં હેવી નહીં હત આપવી ધટારત છે કે જેની અમરથી એ ઓરતો ચાતાનો બુલેલા રસ્તો જોઈ શકે, અને પાછાં સીધા રસ્તા ઉપર આપવાને ચાનક પડે. (૩) અમરના વખતમાં યુનેહાદિને જે મળે તથા તેનેજ કસાવવામાં આવતી તેની જે ગવર્હી અવસ્થામાં છે તેમાં જતાકાથી કરનારી ઓરત તથા મરદને દીનનાં મકનિયાં દુર કરવાની મળે હયા તેનેજ કસાવેલી મારા જોવામાં આવી નથી. (૪) યુનેહાદિને તેઓની તક્સીર પ્રમાણે જુદી જુદી મળે તથા તેનેજ કસાવવાનું અવસ્થામાં આવેલું છે તેમાં હરેક કોઈ યુનાહને ખાતરખી માણસોને દીનમાંથી હાંકી કાઢવાની મળે હેવીથી કોઈની જગોએ મારા જોવામાં આવી નથી. (૫) અગરજો ઉભાવક કરી આજે ઓરતોને દીનથી દુર કાઢી અને તેમની લાચને દાખામાં મુકવાનો અટકાવ કીધો તો તેને ડાટવા હયા ખાળવાની ફરજ પડશે, અને મુરદમિને ડાટવા તથા ખાળવાનું આપણા અવસ્થામાં મના કીધેલું છે, એટલું જ નહીં, પણ કોઈ ખાળવા હોય તો તેના અટકાવ કરવાની ફરજ તાબેલી છે. (૧) મોટા યુનેહાદિની જરૂરોથી દીનમાં રહેલા ગણાતા હતા, કેમકે તવાકુર યુનાહ, જે મોટા કેલવાકે તે કરનારોએના મુજબ પડે, જેમ અશો માણસનાં મુજબ પડે શોક હયા બંધની કરે તેમજ કરવાને અવસ્થામાં જણાવેલું છે. વાસ્તે આ ઓરતોને મંડલી તથા વેલવાથી દુર કાઢીએ, હેવા તથા હેવી પ્રકારનો કોઈ ખાળે ઘટતો ડાટવ કરીને મીનલમ મંતોથી પકડશે.

૧ ચેક ખરોદલ રસતમલ કામાલએ આ ૫૨ ચેક કોષાખાઈ શરમલ કરાકા પાસે મીનલમનું કામ ચાલે તેની આગમજ સર જમયેદલને હાથીલાય પોંકયતો કીધો હતો તે છતાં સર્વે કેડાવે પાસે પાઇ છુકા પડે તે વંચાઓ તે ખામે ચેક ખરોદલએ તા. ૫ થી જુલાઈ ૧૮૭૦ ને રીને સર જમયેદલપર એક ૫૨ લખી પુણાલું હતું કે શા શખખી એ કાગજ મીનલમ પોતાનું મત બાંધી સુકી ત્યાં સુધી દાખી રાખવામાં આવ્યો તે જણાવ નથી. કાંઈ વીચારંત ચાઈ હતી કે યં? સર જમયેદલએ એના જવાબમાં બીજી રીને જે ૫૨ ચેકને લખી જણાવ્યું કે તમારા કાગજ બાંધે વખત પ્રમાણે જે હમારેથી બની આવ્યું એટલું કરવામાં આવ્યું હતું.

૨ જામે જમયેદ, તા. ૫ થી જુલાઈ ૧૮૭૦.

એ પછી તા. ૨૧ થી જુલાઈ ૧૮૭૦ ને રીને અતરના ૨૫) આખરસાર જરૂરોથી અરકીએ એ પ્રમાના સરનહીત સર જમયેદલ હલખાઈ ખારોજે બોલે એ પ્રોટેસ્ટ લખી મોકલ્યો હતો કે:—તા. ૩ હ જુલાઈ ૧૮૭૦ ને રીને ખલેલી સમાને તમારે “શમશત નાંધની મોટોરી અંગુમન” નું ને નામ આપ્યું છે, તે હમે વાંકા ખરેખં સમજાએ છે. જે સમા તમારે તથા તમારી સાધના બીજા પંદર અરકીએ ખોલાવી હતી તે સમા “શમશત નાંધની મોટોરી અંગુમન”

તા. ૧૦ થી જુલાઈ.

હેરખાદની તીજમ અરકારે દસ્તુર મેહરામલ જમા-મપલ જમાસપઆશાનાને ઓરગાખાદના એકેટરા આસી-સ્ટંટ તાણકદાર, તથા ચેક રસતમલ નયરવાંનલ ચીનાહને

કેલવાઈ શકાય નહિં. અંગુમની આપણી જરૂરોથી વસ્તીમાં આવજ કાંઈની કબુલ રાખેલા પુરશ અથવા કબુલ રાખેલી મંડલી નથી કે જેઓ શમશત નાંધની મોટોરી અંગુમનને સત્તાથી ખોલાવીને લેગો કરી શકે, અને તે સમામાં અગર કાંઈ જરૂરોથી હાજર નહિં થાય અથવા પોતાનું મત સમાના વખતે બાઝની વીકેક આપે તોપણ સમાએ કરેલા ડાટવ મુજબ ચાલવાની તેને ફરજ પડે. અગરજો જરૂરોથી વસ્તીના બીજા ૧૦૦ છધા ૨૦૦ માણસો કાંઈ બીજા પંદર છધા વીશ અરકીએ અમલ કરીને તેમાં કાંઈ ધારેલી હકત બાબે જાહેર સમા ચેલવીને સુકાદો કરાવવા ચાહે, અને તે ઉપરથી તે પંદર છધા વીશ અરકીએ તા. ૩ હ જુલાઈની સમાનો દાખલો પકડીને એક જાહેર સમા ખોલાવે અને તે સમામાં હસવો પસાર કરે તો યં? તે સમાથી “શમશત નાંધની મોટોરી અંગુમન” કરીને કેલવાઈ શકાય, અને યં તેના હસવાને તેવું વળત અને અખતપાર મળશે? અને એવું પ્રકારે ગમે એટલી બીજા જાહેર સમાએ લેગી થાય તો તેના હસવાનું બંધાવું યં સર્વે જરૂરોથીએના ઉપર લાગુ પડી શકે? અગરજો હેલુકાને તેના પછી અખતપારવાલી મંડલીએ આપણાં લેલોકામાં ઘણી વધી પડે, અને તે મધ્યથી શાસ્તી ખરેખં મિકાએદાપણું નીજ આપેલા વના રહે નહિં. ઉપની તા. ૩ હ જુલાઈની સમામાં ચાએકું કામ હોવાને મુજબ વીચાર વગરનું તથા ખાંમીબોને જમર આવેલું. હમે ચાનીએ છે કે વેશીયા કીડતોને અરકીએ નજર ખાશક નીતી સંધ્યથી બીજા જુલાઈ કરનારાં માણસોને મંડલીથી દુર કરવાનો અખતપાર આપણા સર્વેના હાથમાં છે; પણ જે વેશીયા ઓરત જરૂરોથી ધરખ માનની હોય તેને જરૂરોથી નહિં ગણવી તથા તેને જમરદસ્તીથી જરૂરોથી મળવડ નહિં પાલવાની ફરજ પાડવી, એટલું જ નહિં, પણ તેનાં ખ્યાંએને જરૂરોથી ધરખમાં આવવાથી અથવા એ ધરખ પાલવાથી અટકાવવાં હેવી નેમથી તમારે કરેલા હસવો હમારી સમજ પ્રમાણે જરૂરોથી મળવડની સરકીએ પ્રમાણે હોવાની જગોએ જરૂરોથી ધરખમાં મુલ તતવ સંધ્યથી ખાતરે અતીએ અખંજપણું દેવારી આપેલું.

આ પ્રોટેસ્ટ ઉપર નીચના અરકીઓની શકીએ હતી:—

ચેક ખરોદલ નોશરવાંનલ કામાલ, ચેકાબલ શાપુરલ ખંગાળી, કોષાખાઈ શરમલ કરાકા, રસતમલ કાવશલ બાધુ-રલ, ખરોદલ રસતમલ કામાલ, હોમનલ બાધુલ વીકાલ, જમયેદલ હલખા સુનાવાળા, રતનલ બકમનલ કુખાશ, ખરે-ખરોદલ હલખા મીસી, રસતમલ નયરવાંનલ મીસી, માલેક-શાહ કનલશાહ ડાકરના, ખરોદલ માલેકલ ખરોદલ સરાશ, કોષાખાઈ રતનલ કોહના, શરમલ એદલલ હાવર, કોષાખાઈ મેકસંમલ પેશીકાકા, હલખાઈ બંદગીરલ લાંમ, લીમલ નવ-રોશલ બનાલ, પીરનાશાહ પેશતનલ વીકાલ, નયરવાંનલ બંદગીરલ લાંમ, બંદગીરલ ખરોદલ વાહા, પેશતનલ બંદગીરલ નાલેવારખાં, જમયેદલ માલલુલ કાપડીઆ, બક-મનશાહ કાવશલ વકીમ, શરમલ શાપુરલ ડાકર, પેશતનલ શાખાઈ બેનવાળા.

આસીસ્ટેંટ તાલુકદાર; તેમજ ત્યાંનાં જંગલ ખાતાના વડા શેઠ બેહરામજી માણેજીને રાયચોર દોઆબ જીજ્ઞાના ફરિયાદ તાલુકદાર તથા શેઠ બરજેન્દ્રજી માણેજીને જંગલ ખાતાના વડા નેમ્યા હતા.^૨

તાં ૧૦ મી જુલાઈ.

રોજ ૨૨ માઈ ૧૦ (શિં) ૧૨૩૬ યજ્ઞેન્દ્રવી.

મરણ—અરશેદજી જમામજજી બનાતવાડા—ઉમર વર્ષ ૧૨) શેઠ જમામજજી રૂઝતમજી કાપડીઆના નાધજા

જીવના મધેથી ડાકટર રૂઝતમજી નશરવાંનજી ખોરીએ પાછમથી પોતાની શરી પાછી બેઝી લીધી હતી.

એની વીરજી સુબ્બની અંજુમનના જીવના કેડાવેને બાહમી આપવા માટે વજસાડની અંજુમન તરફથી તાં ૩ જ સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૦ ને દીને જીવજા ૧૬) થેડીયાએ જીવર ૭૫) શરીના એક મેહરજી લખી સુબ્બની અંજુમને જે કેડાવે કપાઈ તેને તેઓની અંજુમન આપીને છે એમ જણાવ્યું હતું. એજ સુબ્બ નવસારીથી પણ ફરુક, દેસાઈએ તથા બીજા ૫૫) આગેવાંની શરી સાથેના એક મેહરજી તાં ૧૫ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૦ ને દીને પ્રજુગ સર જમશેદજી જીજ્ઞાના આરોગેજી ભોગ આપ્યો હતો તેમાં પણ જીવજા કેડાવે તમામ અંજુમનને કબુલ છે એમ જણાવ્યું હતું. બીજીજાસથી પણ એજ સુબ્બ તાં ૨૮ મી આગસ્ટ ૧૮૭૦ ને દીને ૬૦) શરીના ૫૫ સર જમશેદજી આપ્યો તેમાં પણ જીવજા કેડાવે ૫૫૬ રાખ્યા હતા.

આએ બનાવ બન્યા પછી ત્રણ મહીને બહેર થયું હતું કે જીવજી લાઇવજી મેલવનારી બે પારસેજી મધેની એકને સુધારી એક પારસી સાથે લગન કરી આપ્યાં, અને તે પોતાના ખાવજ સાથે બાહરેજામ ગઈ હતી. એ કામની આગેવાંની તથા મેહનત ડાકટર રૂઝતમજી મેહરાવંનજી દાદીના તથા એ રૂઝતમજી દારાજી માડને લીધી હતી.

આએ બાવદના સંબંધમાં તાં ૧૦ મી આગસ્ટ ૧૮૭૦ નાં સુબ્બ આજુકમાં એક દાખલો આપવામાં આવ્યો હતો કે “થેડાક માસની વાતપર જમજી ઉકરાબાદમાં પેશીયાને પેશો કરનારી એક પારસેજી મરણ પામી તેણીની લારાને ક્રાઇ પણ બરતોસ્તીએ જીવજી નહીં, તથા દોખામાં નાખી નહીં તેથી કેટલાક મુશ્કેલીમાંથી તેણીને દાદી હતી. તે સરી ગઈ ત્યારે કેટલાકેએ તેણીને કેડાવે પાડવાની પારસીઆને અજબ કસાથી પારસીએએ એજુ જણાવ્યું કે તે પારસેજી તે જુદ-દીન ઠરી સુકી, અને તેથી તેણીને પારસીએ જીવજીનાર તથા દોખામાં નાખનાર નથી.”

૧ જાને જમશેદ, તાં ૨૦ મી જુલાઈ તથા રાસત ગોરતાર, તાં ૨૮ મી આગસ્ટ ૧૮૭૦.

૨ થેડો એકજી અને રૂઝતમજી અરશેદજી બનાતવાડાના બાવા. એવણના બાવા શેઠ જમામજજી રૂઝતમજી કાપડીઆ પોતાના વડા બાઈ શેઠ સુવલાલ રૂઝતમજી કાપડીઆ સાથે “સુવલાલ એડ જમામજજી” નાં નામથી અતરે કાપડ તથા બનાતને બાપાર કરતા હતા. એએ બધે બાઈએ ઘણા સંપીકા હતા.

દીકરા, એવણ ૬૦ સં ૧૮૨૮ માં પોતાના બાપનાં મરણ બાદ પોતાના વડા બાઈ શેઠ શોરાબજી સાથે તેમને કાપડ-નો બાપાર તથા સુકરાતની ડુકાંન ચલાવતા હતા. તે મધેથી તાં ૧૮ મી ડીસેમ્બર ૧૮૩૩ થી શેઠ શોરાબજીનો બાગ છેડાથી એવણ એવણે તે વહીવટ ચલાવ્યો હતો. કામાડી-પરા તરફ “અરશેદજી સુવલાલ જી” ને નામે ઓળખાતો એહણે તે તરફ એઓની કેટલીક મીઠકત આવેલી હોવાથી એમાં નામ ઉપરથી છે.

તાં ૧૬ મી જુલાઈ.

રોજ ૧ માઈ ૧૧ (શિં) ૧૨૩૬ યજ્ઞેન્દ્રવી.

મરણ—ડાકટર મેહરાવંનજી શોરાબજી ખરામ—ઉમર વર્ષ ૪૧) શેઠ શોરાબજી નવરોજજી ખરામના વડા દીકરા, એવણ અતરેની યાંત્ર મેડીકલ કલેજમાંથી મેહરજેહના ૫માર ૫૫થા સાત દેરી તખીખામાંના એક હતા, અને તાં ૧૫ મી આપરેલ ૧૮૫૧ ને દીને તખીખણીની મૃતદ મેલવી હતી. એની આગમજ જાનેવારી ૧૮૫૧ માં સુબ્બ મધે કાવેરાં રોજ મજ કેડાવાથી, એવણે પોતાની કલેજના વડા ડાકટર મોરહેડગી સુખના ઉપરથી એ રોમ બામે અતરેના દેરીએને એતવણી આપવા તથા તેના ધધાજ અને માવજત કેમ કરવી તે બામે જુજરાતીમાં એક નીચંધ લખી તેનાં ચોખાનીઆં છપાવી મુકત બાહરે વાડ્યાં હતાં. એજ શાસના ધધાને ૧૮૫૧ ના નવેમ્બર માસમાં યાંત્ર કલેજ મેડીકલ શોથાઇટી સ્થાપવામાં એવણની પણ આગેવાંની હતી, તથા તેની મેહમી કમીટીના એક અધીકારી હતા. મેહમ-વેહવા એક પારસી ઈંગ્લેજ વેકુ’ શિખેજા તખીખ તરફે એઓએ અતરેના દેરીઓમાં મોટી ધરાડી મેમવી હતી.

તાં ૧૬ મી જુલાઈ.

રોજ ૧ માઈ ૧૧ (શિં) ૧૨૩૬ યજ્ઞેન્દ્રવી.

આજ દીને મરહુમ બાઈ અરશેદબાઈ તે શેઠ દાદા-બાઈ પેચતનજી નવસારીવાલાનાં ધણીઆનીનાં ઉકમણમાં તેમની પોતાની પુછમાંથી તથા ખાવજે મધી ૩૧૨૨૦) ધર્મ-ખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.^૩

તાં ૨૦ મી જુલાઈ.

રોજ ૨ માઈ ૧૧ (શિં) ૧૨૩૬ યજ્ઞેન્દ્રવી.

આજ દીને મરહુમ બાઈ શુનાંબાઈ તે શેઠ પેચતનજી મેહરાવંનજી તખાકનાં મેટી તથા શેઠ હીરજીબાઈ હોરમજી ૫૫થાકીઆનાં વીધવાનાં ઉકમણમાં તેમના બાવાએ ૩૧૨૦૦) ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.^૪

૩ જાને જમશેદ, તાં ૨૦ મી જુલાઈ ૧૮૭૦.

૪ સુબ્બની પારસી પંચાતનાં રૂંડની સંવત ૧૮૨૬ ના હીસાબની ચોપડી.

તા ૦ ૨૧ મી જુલાઈ.

આજ દિને મરહુમ ડાક્ટર મેહરવાનજી ચોરાખજી અશરનાં હકમણાંમાં તેમની પોતાની પુણ્યમાંથી ૩૧૦૦૦) ધર્મખાતે આપ્યા હતા.

તા ૦ ૨૧ મી જુલાઈ.

મઠ મધે કમીશરીએ ખાતાના હેડ-ક્લાર્ક શેઠ એલ-જી પેથનજી ધામવાલાને તેમની કીમતી નોકરીઓ માટે નામદાર સરકારે "ખાનખાહદુર" નો ખિતાબ આપ્યો હતો.

તા ૦ ૨૨ મી જુલાઈ.

સુબધની પાસેથી પંચાતનાં ફંડના તા ૦ ૧૧ મી અક્ટોબર ૧૮૬૮ થી તે તા ૦ ૩ જી નવેમ્બર ૧૮૬૯ સુધીના હિસાબની ચોપડી જામે જમશેદ છાપાખાનાંમાંથી તસ્દીઓએ છાપાવી પ્રગટ કીધી હતી. તેમાંથી જોવામાં આવેલે કે છેલ્લા હિસાબની આકીના ૩૫૬૦૩૧૯૧૧૬ ઉપરાંત આપે આપનાં વર્ષમાં પંચાતનાં ફંડ ખાતે ૩૭૯૧૭૪૧૯૧૧ ની આવક થાઇ હતી, અને ખરચ ૩૮૪૩૫૫૯૧ (એ વધુ ખરચ જુદાં જુદાં આતમિના આગલાં વર્ષોના રોકડા રૂપિયામાંથી નોંધે) ખરીદ કરવા વગેરેને લીધે થયાં હતાં) થયાં હતાં, જે બાદ કરતાં વર્ષની આખેરિએ તસ્દીઓના હસ્તકમાં પંચાતના હિસાબને લગતા ૩૫૫૫૧૩૮૧૨૩ તથા જુદાં જુદાં પડાવેલાં ખાતાઓનાં ૩૬૩૭૯૯૨૧૧૦ મઠી કુલે ૩૧૧૬૩૧૩૧)૮ બાકી હતા.

૧ જામે જમશેદ, તા ૦ ૨૭ મી જુલાઈ ૧૮૭૦.

૨ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા ૦ ૨૧ મી જુલાઈ ૧૮૭૦.
એવણને પુણાના જરથોસ્તીઓએ આપે ખિતાબ મનવા-ની સુભાષકપાદીમાં તા ૦ ૭ મી જુલાઈ ૧૮૭૦ ને દીને એક આનંદન મરહુમ સર જમશેદજીવાળી દરેનેદરમાં લેગા મઠી આપ્યું હતું. તેવર ૧૭૬ શહીઓ હતી.

૩ પંચાતનાં દરતરમાં આપે વર્ષ કાંઈ નવાં ખાતાં પાડેલાં નથી, પણ શેઠા પુરોએલ નોશરવાનજી કાખાજી તથા બાઈઓએ પોતાનાં ખાતાલ મરહુમ બાઈ શુનાંબાઈ તે મરહુમ શેઠ નશરવાનજી મનમેરજી, કાખાજીનાં વીધવાનાં પુનને માટે તા ૦ ૧૬ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૬ ને દીને ૩૨૦૦૦) ની સરકારી નોટ આપી તે મધેની ૩૧૦૦૦) નોટું બાજુ સુબધનાં આંકવા-પાંગલા જરથોસ્તીઓનાં તથા ૩૧૦૦૦) રૂ બાજુ નવસારીનાં આંકવાપાંગલા જરથોસ્તીઓનાં રૂડાં વાપડવાને બંદોબસ્ત કીધા હતા. એજ સુબધ શેઠ કાવશજી જંગીરજી રેડીમનીએ તા ૦ ૧૪ મી ડાય ૧૮૬૬ ને દીને પોતાની મુશીથી ૩૧૫૦૦) ની સરકારી નોટ આપી તેનું બાજુ ફર વર્ષે રોજ ૭ થો અમરસાદ માઠ ૬ થો આદરને દીને એવણના જમ-રીવસની પાદગારીનાં ખિતાબની ધર્મશાલા મધેનાં આંકવા-પાંગલા તથા કાખાર જરથોસ્તીઓને પુશાની બાવળનાં રૂડાં સુગર આણે ખવાડવામાં વાપડવાને બંદોબસ્ત કીધા હતા. વળી શેઠ નાનાબાઈ બેરોમજી જીજીબાઈએ પોતાનાં ખાતાલ

તા ૦ ૨૪ મી જુલાઈ.

શેઠ નાદરશાહ નવરોજજી કાખરાજીએ "એક જુવાન જરથોસ્તી" નાં તખલ્લુસથી "શીઆવખશ અને ફરંગીઝ" નામના એક ૪ અંકી નાટકનું પુસ્તક રચી પ્રગટ કીધું હતું.

તા ૦ ૧૧ મી આગસ્ટ.

સર જમશેદજી જીજીબાઈ ખારોનેરને સુબધના તામ-દાર ગવરનરની લેલસમીટીવ કૌનસીલના એક અધીકારી તરફી નામદાર સરકારે નેમ્યા હતા.

તા ૦ ૧૭ મી આગસ્ટ.

શેઠ કાવશજી જંગીરજી રેડીમની સી. એચ. આઈ. એ સુબધના જુદા જુદા ભાગે ઉદર લોકોને પાણી પીવા માટે ગોલવાને ૩૨) સોબેતા કુવારા ઇંચાંડાંથી મંગાવ્યા હતા, અને તે બાબે અતરેનાં મુલેહના અમલદારોની આજ

મરહુમ બાઈ બાણેકબાઈ તે હાનરેબજ બેરોમજી જીજીબાઈનાં ધણીઓનાં પુનને માટે તા ૦ ૧૦ અને ૨૮ મી મેએ ૧૮૬૬ ને દીને પોતાની તરથી ૩૧૦૦૦) ની સરકારી નોટ તેનું બાજુ જરથોસ્તી સ્વાનોને અવધન બજ પોંકવાડવાનાં રૂડાં તથા પોતાનાં ધણીઓનાં બાઈ હીરાંબાઈ તરથી ૩૧૦૦૦) ની સર-કારી નોટ તેનું બાજુ આંકવાપાંગલા જરથોસ્તીઓનાં રૂડાં વાપડવાના બંદોબસ્તથી આપી હતી. એજ સુબધ શેઠા ધન-બાઈ તથા હોરમજી બેરોમજી રોણીએ પોતાનાં ખાતાલ મરહુમ બાઈ ધનબાઈ તે મરહુમ શેઠ બેરોમજી રસતમજી રોણીનાં વીધવા તથા મરહુમ શેઠ કાવશજી બેરોમજી બનાલનાં બેટીનાં પુનને માટે તા ૦ ૧૫ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૮ ને દીને ૩૧૦૦૦) ની સરકારી નોટ આપી તેનું બાજુ જરથોસ્તી સ્વાનોને અવધન બજ પોંકવાડવાનાં રૂડાં વાપડવાનાં, તથા શેઠ કાવશજી નાનાબાઈ દાવર પોતાનાં ધણીઓનાં મરહુમ બાઈ મોહલીબાઈનાં પુનને માટે તા ૦ ૨૫ મી આગસ્ટ ૧૮૬૬ ને દીને ૩૧૦૦૦) ની સરકારી નોટ આપી તેનું બાજુ પૂર્ણ એજ રૂડાં વાપડવાને બંદોબસ્ત કીધા હતા. એ ઉપરાંત હોર-વાસની અંજુબન તરથી દરુર ખીનીએ હોરજી હરાખજી તથા દરુર બરજોરજી રસતમજી મીરજીએ તા ૦ ૨૮ મી અક્ટોબર ૧૮૬૮ ને દીને શી હોરવાસનાં આતશમેદરોં સાહેબનાં રૂડાં સવાળ ખાતે પરચેટ રકમે મરાવ્યા ૩૨૦૦૦) ની રકમ ચોકની તે પંચાતને હસ્તકમાં હોરવાસનાં આતશમેદરોં સાહેબનાં રૂડાં ખાતાનાં જામે કરી તેનું બાજુ દર શાલ એ ખાતાનાં ખીલ બાજુના રૂપિયા યુકવાને નાંકલે વેહવી આપવા તથા સવાળનાં કામે સાડે હોરવાડે વાવવામાં આવેલ તેમાં હોરવી ચોકની આપવાને બંદોબસ્ત કીધા હતા.

૪ "શીઆવખશ અને ફરંગીઝ" નાટક ૪ અંકી-સાચેર રીદોસી તુસીનાં બનાવેલાં શાહનાખાનાં આંધાર બે-રથી બનાવવા, એક જુવાન જરથોસ્તી, સુબધ, શેઠ, ખીદીઝ પ્રેસ મધે, કાવશજી પેશનજીએ છાપી પ્રગટ કીધું છે. સને ૧૮૭૦.

૫ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, ૧૧ મી આગસ્ટ ૧૮૭૦.

દીને મલેલી મળ્યામાં એ શેઠના ઉવકાર માનવાનો ડાઘ
પચાર કરવામાં આવ્યો હતો.^૧

૧ ટાઇમસે આર્થ ઇન્ડીઆ, ૧૪ મી આગસ્ટ ૧૮૭૦.
સુલેહના અગવદારોએ પચાર ક્રિયેલો એ ડાઘ નીચે
સુખ્ય છે :—

"That the thanks of the Bench of Justices be con-
veyed to Cowasjee Jehanghorjee Readymoney, Esquire,
C.S.I., for his liberality in presenting the City with
thirty-two handsome drinking fountains."

એ નુખ્ત ઇં સં ૧૮૬૯ ની સુખ્યના મ્યુનીસી-
પાલ વાર્ષિક રીપોર્ટમાં સર ૧૫ મે લખેલ છે :—

"Mr. Cowasjee Jehanghorjee Readymoney, C.S.I., with
his usual liberality, presented the Town with thirty-
two handsome Stone and Iron Drinking Fountains,
worth some 20,000 Rupees."

એ કુવારાએ ગાંધવાયા પછી ઇં સં ૧૮૭૦ ની
મ્યુનીસીપાલ વાર્ષિક રીપોર્ટ સર ૯ મે લખેલ છે :—

"All the handsome Stone and Iron Drinking Foun-
tains so generously presented in the previous year by
Cowasjee Jehanghorjee Readymoney, Esquire, C.S.I., were
this year erected, and have been of the greatest service
to the poor."

એ (૨) કુવારાએ ઊપરાંત શેઠ કાવશલએ ઇં સં
૧૮૭૧ માં મ્યુનીસીપાલ કમીશનર ત્રીં આરથર કારસ્ટની
સુચનાં ઊપરથી બીજા ૮) વધારે કુવારા ઇંગ્લેંડથી મંગાવ્યા
હતા. એ ૪૦) કુવારા સુખ્યના છુદા છુદા નીચલા લખાએ
ઊપર તે વખતે ગાંધવામાં આવ્યા હતા :—

(૧) છુદા મચ્છલની સાંચે, (૨) બલરગેટની એકી
આગળ, (૩) કસત્ર લાજિમાં, (૪) અમરસી બલર એકી,
(૫) માનાદેવી એકી, (૬) તાંડી પાસે આરીસ, (૭) ગીર-
ગાંધ રેવલની સાંચે, (૮) છુદા ધોનીનાપર, (૯) નગગાંધ
બંદરના દરવાજા આગળ, (૧૦) મોરીપંદર રેથાન આગળ,
(૧૧) મોરીએકલ બેંકની સાંચે, (૧૨) નગગાંધ બંદર,
(૧૩) મોરીપંદર, (૧૪) કસત્ર લાજિ બંદર, (૧૫) પાલવા
બંદર, (૧૬) રાંક બંદર, (૧૭) કોલાયા કું ની કેઊની ગાં,
(૧૮) કુમરીના રસ્તા, (૧૯) ત્રીજા કોલાયાની પાસે આરીસ,
(૨૦) કોલાયાનાં નવાં રેવલ, (૨૧) તાંધે કોલાયે, (૨૨) બેંક
રોડ આગળ, (૨૩) શ્રી મારકેટ ગીરગાંધના રસ્તાપરની,
(૨૪) રીમાઝેટ ઇરલેયલ, (૨૫) મેલાતીના રસ્તાપર (૨૬) વાલ-
કેશનની એકી (૨૭) તારકેટની એકી (૨૮) મહાવંસીની
એકી, (૨૯) મેલાસીસ રોડ રેલવે રેથાન, (૩૦) ચાંડ રોડ
રેથાન, (૩૧) અમરસી રોડ મારકેટ, (૩૨) ભાંચેબા રેલવે
રેથાન, (૩૩) ભુચેવલરનાં રેલ્સ આગળ, (૩૪) ગોદીપાંનાંની
મારકેટ, (૩૫) સીયેંગરની અપાલ બલર, (૩૬) તારકેટીનું
બંદર, (૩૭) જેલ રોડ મારકેટ, (૩૮) કોટમાં તરીન સીટ,
(૩૯) તાંચેગાંધનું બલર, (૪૦) ચેકમનું બલર.

ઊપલા ૪૦) ઊપરાંત શેઠ કાવશલને બરમે બે મોઝા
તથા ચોળિના કુવારા એક કોટમાં બલરગેટને નાકેનાં બાકીઆ
આગળ તથા બીજા કારક મારકેટમાં સુકવાયે. તે રેકે.
ઊપર ૨૫૦) પૌંડની લાગત ધઈ હતી. એ બે ચોળિના કુવારા
ઊપરાંત ૮) કુવારા પચરખા દર ૧૨૦) પૌંડની કીમતના તથા
૩૨) લોખંડના દર ૨૦) પૌંડની કીમતના હતા, તે બની એ
૪૨) કુવારાંપર શેઠ કાવશલને ૨૧૦૦) પૌંડને ખચ્ચ થયો
હતો. ઊપલા રેકે કુવારાંપર નીચે પ્રમાણે લેખ કોતરેલાં છે :—

"Presented by Cowasjee Jehanghorjee, Esquire, 1865."

તાં ૧૮ મી આગસ્ટ.

રોજ ૧ માહ ૧૨ (ચિં) ૧૨૩૯ યજ્ઞેનરદી.

આજ દીને પુણાં મધે મારહુમ બાઈ જરબાઈ તે શેઠ
દીનચાહજી પેથતળ ધાચવાલાનાં ધણીઆંનીનાં ઉકમણમાં
તેમના જેઠ શેઠ દોરાબજી પેથતળ ધાચવાલાએ રૂ૩૫૦૦)
અરસી પુણાંનાં હોખમાં તરફ જવાના રસ્તા બંધાવી આપ-
વાની તંદોસ્તી હાવી હતી.^૨

તાં ૨૨ મી આગસ્ટ.

રોજ ૫ માહ ૧૨ (ચિં) ૧૨૩૯ યજ્ઞેનરદી.

મરણ—એં ડોરાબાઈ શોરાબજી સુનથી—ઉમર
વર્ષ ૮૯) ભરચવાલા આંબો શોરાબજી માણેકજી શેઠ, માન-
સીના દીકરા. એવણે પોતાનાં જન્મવતન ભરચથી ઇં ૪૦
૧૭૯૮ માં અતરે આવી તે વેળાની ચોલવી હાજ મહમદ
કમળની કારસી તથા આરબી મકતબમાં જાત વર્ષ સુધી એ
બાપાએની તાલીમ લીધી હતી. એ પછી ઇં ૪૦ ૧૮૦૩ માં
શેઠ દોરામજી બહમતજી વાડીઆએ પોતાનાં કુટુંબના
કેટલાક જવાનને કારસી શિખાડવા એવણને રાખ્યા હતા,
અને ત્યાંથી એવણને સુનથીના એકકાબ મળ્યા હતા.
અતરેના કેટલાક અમરમાંની આવારીએએ પણ પોતાના
છોકરાએને એવણના હાથ હેલક કારસી શિખવાને માટે
સોંપા હતા. એ પછી એવણે ઇંગ્લેંડ બાપાના પથ મોઝા
અબીઆસ કીધાની હિંદ ઇન્ડીઆ કુંપનીના કેટલાક
ઇંગ્લેંડ અમતદારોએ એવણ પાસે કારસી બાપા શિખવાનું
ચર કીધું હતું, અને ધણાક ચંદી, લશ્કરી, તથા વેધક-
ખાતાના અમલદારો તેમજ આવારીએએ એવણ પાસે
કારસીના અબીઆસ કીધા હતા. ઇં ૪૦ ૧૮૧૮ માં
એવણે પેહલવેહલું કદીમનાયું ઇયાને અમલી હરિનનેા ઇતી-
હાસ તથા હરનથી પારસીએ નાશી આસા તેનાં અયાંનું
એક પુસ્તક રસી પ્રગટ કીધું હતું. ઇં ૪૦ ૧૮૨૧-૨૩ની
કમીશની તરફારો વેળાએ નેમામથી શેહનશાહીએ તરફની
કમીશીના એવણ એક આગેવાન અધિકારી, તથા શેહનશાહીએ
તરફની નીકલનાં "અખબાર કમીશી" માં મુખ્ય લખાણું
કરનાર હતા. ઇં ૪૦ ૧૮૨૮ માં કમીશી સામેત કરવાની
બાબમાં હાજ હાસમ હમકહળી નામના મગેલે બનાવેલી
"શવાહેદાલ તરીફે શી અસખાતોલ કમીશી" તથા ૧૮૩૬ માં
એજ મગેલવની "દફત્ર હુજબ" ઇયાને કમીશી જરચો-
સ્તી દીનમાં જલ્લેજ છે તે વિવેની સામેતીની કેતાબોના
એવણે સુજરાતીમાં તરજુમા કરી બાહરે પાડવા હતા. ઇં ૪૦
૧૮૩૦ માં બાએ નેટીલ એડવુકેશન શેયાહરીની નિયોલોને
માટે નવી ચોતરડીએ બનાવવા થકી કેરવેલી કમીશીના એવણ

૨ જ્ઞેને જમશેદ, તાં ૨૨ મી આગસ્ટ ૧૮૭૦.

એ રસ્તા પુણાંનાં અજુબનનાં હાથતાનાં રોખમાંને
લગતો ધાચવાલાનાં કુટુંબ તરફથી બંધાયે હતા, પણ હાલ તે
ચાંદી નાદેરસત હાલતમાં આગેલો.

એક અધિકારી હતા. ૧૮૪૦ માં પારસી જ્ઞાનપ્રાપ્તિની રેલુખામને આરંભ "તાલીમી જરતોશ્ત" નામની એક કેતાબ એવણે પ્રગટ કરી હતી, તથા તેમાં રેવરંડ ડાક્ટર વીલમને પારસીઓના ધર્મ તથા વંદિદાદ ઉપર કરેલી મુલ્હિમતોના ૨૬ જવાબ આપ્યા હતા. ૧૮૪૨ થી એવણે અતરેની એવશીનચરન નેટીય એડયુકેશન ઇનસ્ટીટ્યુશનના અધિકારી તથા તેની મુખ્ય-કમીટીના એમ્પ્લોય પારસી મેમ્બર હતા. ૧૮૪૩ માં ઇંગ્લેન્ડ અભીઆસીએને માટે એવણે "ઇડીઓ-મેટીકલ સેન્ટેનસીઝ" ધ્યાને ઇંગ્લેન્ડ, હિંડુસ્તાની, યુજરાતી અને ફારસી વાક્યાવલીનું એક પુસ્તક રચી પ્રગટ કરી પૂરું હતું. એ પુસ્તકને ૧૮૫૨ માં મિથિના કમીશનર મીંડ ડબલ્યુ. ઇ. કીમ્બરની આએમ્પ્લો કરનાર અરબરે મિથિ ભાષામાં તરજુમે કરી શીલાપર છાત્રી પ્રગટ કરી હતો. એ જ શાલમાં એવણે "તરજુમોલ હોકમા" ધ્યાને ઇરાની, યુનાની, તથા રૂમી શીલમુશી અને પંડિતોના અહિવાલનું એક પુસ્તક છપાવ્યું હતું. ૧૮૪૭ માં તંદરિસ્તી જનવવાની બાબમાં "ફેટીનમ આંકુ હુકમ" નામની ઇંગ્લેન્ડ વેધાંતી કેતાબ ઉપરથી શેઠ બરજેરજ મનચેરજ વાડીઆની મદદથી એવણે યુજરાતીમાં મવાલ જવાબની એક ચોપડી પ્રગટ કરી હતી. ૧૮૪૮ માં એશતાબ, જરેદશ્ત અફશાર તથા જુનદેહ રાદ નામની ફારસી કેતાબોને એવણે તરજુમે કરી બાહર વાડયો હતો. ૧૮૪૯ માં સુર જમશેદજી જીજીબાઈ પારસી મેની-વોલંટ ઇનસ્ટીટ્યુટનું "આગું ઉખું ધડું" ત્યારથી તેમાં એવણે અરકાર તરફના એક અધિકારી નેમણા હતા, અને તે આદી ૧૮૬૫ માં જમશેદને લીધે છોડાયો હતો. ૧૮૫૫ માં નામદાર અરકારે એવણને જમશીર આંકુ ધી પીમ ધ્યાને મુલેહના અમલદારનું માન આપ્યું હતું. ૧૮૫૭ નાં ભરખતો હુલડ વખતે એવણે ત્યાંના પારસીઓની તરફથી અતરે અરકાર દરબારમાં અરજીઓ કરવા તથા દાદ પોલ્યાડવાને ધણી મેહનત લીધી હતી. એવણના એક શાગેરદ હાનરેબલ ડબલ્યુ. ઇ. કીમ્બર એવણની એક આમેહુલ તમચીર ઉતારી તે તા. ૨૮ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૩ નાં "ઇસસ્ટેડ લંડન-પ્રેસ"માં એવણની જાહેરાત અહિવાલ સાથે છાપી હતી. છેલ્લાં ૧૮૬૩ માં એવણે "દેહિરા તથા દેહવત પોથી" અને ૧૮૬૪ માં "ઇંદર મુખા" નામનાં બે પુસ્તકો પ્રગટ કરીયાં હતાં. એ રીતે એવણે એક લાંબી ઉચ્ચગી જાહેરાત યુગની હતી.

તા. ૨૪ મી આગસ્ટ.

આજ દીને મરહુમ આ. શેઠ ડાયાબાઈ શેરામજી મુનશીનાં ઉત્તમણમાં તેમની પોતાની પુત્રીમાંથી તથા એશી-એએ મતી ૩૭૫૫ ધર્મપ્રાપ્તિઓમાં આપ્યા હતા. ૨ એજ મીનજમમાં શેઠ શેરામજી જમશેદજી જીજીબાઈએ એક

૧ જામે જમશેદ, તા. ૨૫ મી આગસ્ટ ૧૮૭૦.

અંશુમન વન વાંચી મર્વે અથેરનાનિને એ મરહુમ મુનશી સહિયનું નામ દરેક આફરગાંન તથા કુપ મારણાંની કિઆ-ઓમાં બીજા જુલગીનાં નામ સાથે દેવાની મુખ્યા કરી, તથા એ મરહુમ અલ્લેસ્તની વાદગારી આપણા ડોળામાં કાયમ રાખવા માટે એક ફંડ ઉખું કરી તે મધેથી ફારસી ભાષાની કેળવણી પામેલા જવાનિને એવણનાં નામની સ્કોલરશીપ હવે પછી ડાડવ કરવામાં આવે તેમ આપવામાં આવશે એમ જાહેર કરી પૂરું હતું.^૨

તા. ૨૫ મી આગસ્ટ.

૫ જામે મધે જમદર ખાતેની શેઠા જમશેદજી કુવ-રજી જશવાલાના છોકરાઓની છાંનના માનેજર શેઠ લીમજી-ભાઈ નથરવાંનજી લીલાદિવાલને લાહેરની અરકારે ત્યાંનાં કોરત ખાતામાં એક એક્સપ્રેસ આસીસ્ટેડ કમીશનર નેમ્યા હતા.^૩

તા. ૨૬ મી આગસ્ટ.

સુરતવાલા એ. બયાબાઈ ફૂરમજી રબાડીએ "કેતાબે દીને અવીનજી" નામનું જરેદશ્તી દીનનાં કેટલાંક ફરમાનો-નું એક પુસ્તક રચી પ્રગટ કરી પૂરું હતું.^૪ એ પુસ્તક શેઠ મેહ-રાંમજી નથરવાંનજી સરિવાહને અર્પણ કરવામાં આપ્યું હતું.

તા. ૨૭ મી આગસ્ટ.

૪૦ મ. ૧૮૬૯ ના જાનેવારી માસમાં અતરેની જી. આઇ. પી. રેલવે કંપનીની આગગાડીને મોરધાત તરફ યથા કલ્પથી તેમાં મેટ્રા બે પારસી ઉતાઈઓ શેઠ પાલજીજી

૨ જામે જમશેદ, તા. ૨૭ મી આગસ્ટ ૧૮૭૦.

એ વાદગારીનાં ફંડમાં બધા મતી ૩૨૬૮૫ બરાબા હતા, જે મધેના ૩૨૦૨૮ ગુણમાં શેઠ શેરામજી જમશેદજી જીજીબાઈની મારજતે, ૩૨૭૮ ભરખતી મરહુમ શેઠ જમનશાહ મેહરાંમજી વડીમના વારેસોની મારજતે, ૩૨૯૮ ગુણથી ખાન-બાહર પદમજી પેશાનજીની મારજતે, અને ૩૧૦૯ સુરતથી ખાન-બાહર જમશેદજી મેહરાંમજી શરેજરની મારજતે બરાબા હતા. એ મધેથી ૩૪૮૮ ખરખના બાદ કરતાં બાકી રહેલા ૩૨૬૭૬૩૩૩ મધેથી એ ફંડમાં નાણાં ભરનારાઓની તા. ૧૭ મી આગસ્ટ ૧૮૭૧ ને દીને મેસેની સંખ્યાના કડાપ જુલમ ૩૧૬૭૬૩૩૩ મરહુમ જર જમશેદજી જીજીબાઈ પેશાના આરો-નેટની વાદગારી આરંભી કીયેની જરતોશ્તી મદરેશા ખાતે તેનાં બ્યાનબાઈ મરહુમ શેઠ ડાયાબાઈનાં નામની સ્કોલરશીપ આપવા તથા ૩૧૦૦૦ મુકાં ફીરિજ મદરેશા ખાતે તેનાં બ્યાનબાઈ મરનારને નામનાં ઇનામ આપવા માટે શેઠ શેરા-મજી જમશેદજી જીજીબાઈએ તા. ૨૧ મી આગસ્ટ ૧૮૭૧ ને દીને મેસેની આપ્યા હતા.

૩ ગુણધ આપક, તા. ૧૪ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૦.

૪ "કેતાબે દીને અવીનજી. ધ્યાને ખાસે દીન-બનાવનાર, એસદ બયાબાઈ શરાંમજી. ગુણધ, પારસી પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં છાપીલે. અને ૧૨૭૯ ઇમ્પ્રેસરેસરી. અને ૧૮૭૦ છપાવી."

જીવજી મીસતરી અને તેમના શાલા શેઠ રતનજી નાના-ભાઈ મીસતરી કચ્છાઈ મરણ પામ્યા હતા. આથી તેમનાં કુટુંબને યવતી નુકસાંતોના બદલા મેલવવાને પેલ્લાનાં વીધવા બાઈ રતનબાઈએ ૩૦૫૦૦૦), તથા છેલ્લાના પેટા શેઠ શેરાબજી રતનજી મીસતરીએ ૩૧૫૦૦૦) ની ફરીઆદી રેલવે કુંપની ઉપર હાઈ કોર્ટમાં માડી હતી. તે મુકદમાની તપાસ લાંબા વખત આલ્યા બાદ નામદાર ચીફ જસ્ટીસ સર માર્કિસ વેરરેષે આજ દીને તેનો ચુકાદો આપ્યો કે પેલ્લા મરનાર શેઠ પાલજીએ હનશાલવેઈ કોર્ટનેનો આશરે લીધેલા હતા તેથી તેની વીધવાને ફક્ત ૩૫૦૦૦) તેનાં કુટુંબ મધે ફાંકા પ્રમાણે વેંદેલી આપવા તથા ખીલ મરનાર શેઠ શેરાબજીનાં કુટુંબને ફાંકા પ્રમાણે વેંદેલી આપવા ૩૮૫૦૦) રેલવે કુંપનીએ આપવા, અને મુકદમાનો બધે ચલાડુનો ખરચ પણ રેલવે કુંપનીએ આપવો.^૨

તાં ૨૮ મી આગસ્ટ.

રોજ ૧૧ માઈ ૧૨ (શિં) ૧૨૩૬ વર્ષદેવરદી.

મરણ—બહમનશાહ ખેડરાંમજી વકીલ—ઉમર ૪૧ (૫) બરચવાલા શેઠ ખેડરાંમજી જમશેદજી વકીલના નાધલા દીકરા. એજણે તાં ૨૦ મી જાનેવારી ૧૮૨૯ ને દીને સુરત-માં વકીલાતની સનદ મેલવી પોતાનાં જન્મવતન બરચમાં આવી તે ધંધા ધણી ખમરદારીથી ચલાવો હતા. ૧૮૫૦નાં બરચનાં હુકમ વખતે એઓએ પોતાના હમલતીઓની ચારી સેવા બજાવી હતી. બરચમાં રૂકે પ્રજા ઉપેચાગી કામમાં એવજી આગેવાની લેતા હતા, તથા ત્યાંની પારસી પંચાતના હં ૪૦ ૧૮૪૯ માં પોતાના ભાઈ શેઠ ડાશાભાઈ ખેડરાંમજી વકીલનાં મરણ પછી એક મુખ્ય આકાબર તથા તરસી હતા, અને તેનાં ફંડમાં પોતાની દીકસેજીથી ધણી વધારે કીધા હતા. બરચ મધે બહિરદેઈ પારસીઓને માટે એવજી એક જમાતવાંડું ભેટ આપ્યું હતું. હં ૪૦ ૧૮૬૬ માં સુરતની ડીસ્ટ્રીક્ટ પારસી માટરીઓનીઅબ કોર્ટના નામદાર સરકારે એવજીને એક ડકીગેટ નેમ્યા હતા.

તાં ૩૦ મી આગસ્ટ.

આજ દીને બરચ મધે મરહુમ શેઠ બહમનશાહ ખેડરાંમજી વકીલનાં ઉંમરજીમાં ક્રિઆ પુરી થયા બાદ ત્યાંના દરુર શેરાબજી પેશાતનજી કામદીનજીએ મરહુમની ખુબી-

૧ ભાગે ગેઝેટ, તાં ૩૫ મી આગસ્ટ ૧૮૭૦.

જોખા સુકાદમી નાસણ યઈ બાઈ સતનશાહજીએ અખીલ કીધી હતી. તાં ૧૮ મી જુલાઈ ૧૮૭૧ ને દીને નામદાર જડજો સર ચારજસ સારજડ અને જસ્ટીસ મેલવીએ જોડાડી નાખી હતી કે નીચકી કોર્ટે જે રકમ આપાવીછે તે કરનાં વારીનાં કુટુંબને કાંઈ વધારે નશ થવાની વકી ન હતી.

૨ એવજીના બાવા શેઠ ખેડરાંમજી જમશેદજી વકીલ ધણ બરચમાં આગલા વખતમાં વકીલાતનું કામ કરતા હતા.

માં એક બાપાજી કરી એ મરહુમ શેઠનું નામ આકરંગાંન વગેરે દીનઆઈનની ક્રિઆઓમાં ખીલ જુનગીનાં નામ સાથે દેવાની અંજીમન પાસે પરવાંનગી માગી હતી, જે અંજીમને એકમતે આપવાથી સર્વે મોખેદને તે પ્રમાણે ચાલવાને એક આઈન ફરજ સોંપી હતી. એ પછી મુખ્ય-વાલા શેઠ જીવજી જશુભાઈ ભરચાએ ભરચની પારસી પંચાતનું ફંડ કેમ ઉત્તુ યાહું તે બામે એક યાદી વાંચી મંબદાવી તથા શેઠ બહમનશાહ પોતાની હેવાતીમાં હં ૪૦ ૧૮૬૪ ના મારચ માસમાં એક સીત કરી લખી રાખેલા પત્ર દરુર શેરાબજીને અંજીમની હજુરમાં વાંચવાને આપ્યો, જેમાં લખ્યું હતું કે પ્રથમ અંજીમનનાં ફંડની મેનીજ તેમના ભાઈ શેઠ શેહરીવારજીએ તથા તેમના પછી તેમના ભાઈ શેઠ ડાશાભાઈએ અને તેમની પછી તેવજી પોતે આજની ધડી સુધી નેક નીચકીથી ચલાવી હતી. હવેથી એ ફંડની મેનીજ તેવજીનાં કુટુંબના કોષ્ટકે લેવી નહિં. “અનજીમનનાં ફંડને લગતી તથા ખીજી એકંદર ચાબદેમો શેઠ જીવજી જશુભાઈએ ધણી મદદ આપીછે તે ચરવેતું માંન તેમને છે તે ચાચું માંનજી. મારા વખતપા ધણી એક લોકોતાં દીલ મને શંપિયું કાંમ બજવતાં કુખાએઆછે તે લોકો પાથે કું દરુર શાહું છેહું અને છેલ્લે ચરવે અનજીમનનાં શાહેમેને છેલ્લકી ચકામ.” એ બાદ અંજીમને લગતો સર્વે વજીવટ ચલાવવાને શેઠ રૂક્તમજી શેરાબજી દલાલને સર્વેનાં એકમતથી સોંપું હતું, તથા ખીલ એ વધારે શેકીયાએ (તરસીઓ) તરકી એવજીના બનિલ શેઠ મનચેરશાહ ડાશાભાઈ વકીલ તથા દરુર શેરાબજી પેશાતનજી કામદીનજીને ટુડ્યા હતા. એ ધડી મરનારનાં પ્રણને માટે તેમનાં જેશીઓએ તથા દાશેતોએ ૧૧૩૦૦) જ્યુદા જ્યુદા ધર્મખાતાઓમાં ભર્યા હતા. વળી મરહુમ શેઠ બહમનશાહની યાદગારી કામ રાખવા માટે કાંઈ કરવાને શેઠ નચરવાંનજી શેહરીવારજી જીવજીનાએ દરુર શેરાબજી ઉપર તેજ દીને એક ચીલી લખી સુચનાં કીધી હતી, તે ઉપરથકીડાવ કીધા કે અંજીમનનાં ફંડ મધેથી એ મરહુમ શેઠની છ તસવીરો ચીતરાવી તે બરચનાં છ આદરનામાં સુકાવવી.^૩

તાં ૧ લી સપ્ટેમ્બર.

શેઠ મનચેરજી કાવજી શાપુરજી લંગડાનાએ પુરોપ-ની રાહીન નદીની સરદારી વિષે ક્રેંચ તથા જરમન લોકો વચ્ચેની તકરારનાં અચ્ચ જરમન તથા ક્રેંચ ભાષામાં જોડાયલાં ગીતોની ઇંગ્લેજ ગદ્ય તથા યુનસાતી કવિતામાં તરજુઓ કરી તેનું એક ચોપાનનું પ્રગટ કીધું હતું.^૪

૩ જમે જમશેદ, તાં ૫ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૦.

૪ “રાહીન નદીનાં ગીતો. અચ્ચ જરમન તથા ક્રેંચ ભાષામાં, તેનાં અંગરેજ તરજુમાં તથા યુનસાતી ભાષાના કવિતા તથા ગીતો સીકે. રચનાર, “મનસુખ” તે મી. મનચેરજી કાવજી શા. મુખ્ય ઇડીકેરોન ચોસાઈડી પેરેચ. ૧૮૭૦.”

તા ૦ ૫ મી સપ્ટેમ્બર.

પુણ્યાના શેક દોરાબજ પેથતનજ ધામચાલાએ મઉ મધી એક ધર્મજીવ દવાખાનું ઉઘાડવા માટે (૩૧૦૦૦૦), તથા તેને માટે એક મકાન બાંધવાને (૩૨૦૦૦) મધી (૩૧૨૦૦૦) મરકારમાં આપ્યાથી મરકારે ત્યાંનાં કેન્ટોન-મેન્ટમાં "દોરાબજ પેથતનજ ચારીટેબલ હોસ્પિટલ" ને નામે એક દવાખાનું આજ દીનથી ઉઘાડયું હતું.^૨

તા ૦ ૮ મી સપ્ટેમ્બર.

સુરતવાલા શેક બરજોરજ મેહરબાનજ ફરજતનાને નામદાર મરકારે તેઓની સુરત શેરના સુધારા માટેની ઉમદ તથા બહેર મુખાવતો માટે "ખાનબાહુર" નો ખેતાખ આપ્યો હતો.

એજ મુખ્ય મુખરાતના ધનસ્પેકટીંગ પોસ્ટ માયટર શેક ખરશેદજ પાલજીજ લાખકાકાને તેમની કામતી નોકરીઓ માટે નામદાર મરકારે "ખાનબાહુર" નો ખેતાખ આપ્યો હતો.^૨

તા ૦ ૯ મી સપ્ટેમ્બર.

કુશાશીઓ ચોપાનપાના અપીપતી શેક ધનજીબાહ રૂપતમજી મીશ્રીએ "કી જનરલ અમેરિકાની ધનસ્વીરુ-મનનો એક આગસી વિદ્યાધી" નાં તખલ્લુસથી "જમશીદ અને ઝોઆક" નામના નાટકનું પુસ્તક ૨મી પ્રગટ કીધું હતું.^૩

તા ૦ ૧૦ મી સપ્ટેમ્બર.

શેક દીનચાહ અરેમર તાલિયારખાંએ "૧૮૭૦ ની પારસીઓની મંચારી જીરની તપાસ" એવે નામનું એક ઇંગ્લેજ ચોપાનકું ૨મી પ્રગટ કીધું હતું.^૪

તા ૦ ૧૧ મી સપ્ટેમ્બર.

પુરોષ મધી આએ શામ ઉકેલી ફાંચ તથા જમનની વચ્ચેની લડાઈમાં ધાએલ ધયત્રાઓની મરને માટે અતર

૧ આ માટે નામદાર મરકાર તરથી તા ૦ ૨૪ મી નવેમ્બર ૧૮૭૦ નાં મોમ્બે ગવર્નેટ ઝેઝેટમાં નીચે પ્રમાણે નોંધાયેલું હતું:—

"It is hereby notified that the Dispensary lately opened at Mhow Cantonment is called 'Dorabjee Pestonjee Charitable Dispensary.'"

૨ મોમ્બે ગવર્નેટ ઝેઝેટ, ૮ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૦.

૩ "જમશીદ અને ઝોઆક. નાટક ૨ ભાગમાં (સીર-કુશી પુલીનાં શાહનામાં આધારે) લખનાર, કી જનરલ અમેરિકાની ધનસ્વીરુશુનો એક આગસી વિદ્યાધી. મુખ્ય: પારસી પ્રિન્ટર પ્રેસમાં પા. ન. ખંભાલાએ છપવી પ્રગટ કર્યો. યજ્ઞજ્ઞરી અને ૧૨૩૯."

૪ "A Review of the Parsi Social Question of 1870 Bombay: Printed by N. R. Ranima at the Union Press, 1870"

એક ફંડ એકફું કરવાને મુખધના પેહલે વાધેના ઇંગ્લેજો તથા સર જમશેદજ જીજીબાઈ ખારેનોટની એક કમીટી ઉભી થાઈ હતી.^૫

ખાં એ મોટી લડાઈમાં મુંઝવણી બધે દેશોની ફાજનાં જમની ધયત્રાં માણસોને મદદ કરવા માર્ગે શેક કાવજીજ જંગીરજ રૂડીમની, સી. એમ. આઈ. એ આજ દીને ઇંગ્લીશ કેનસીસના એક જમખર તથા મુંખધના આગત્રા ગવરનર મર બારટલ કીઅરની મારફતે ૧૦૦૦ પૌંડ (૩૧૦૭૨૧) ની રકમ તે તરફ મોકલી ઇંગ્લેજ રાજની એક રીયત તરીકે એ રાજ્યનાં પડોશીઓ તરફ દીલસોજ બતાવી તેઓનાં કુખમાં મદદ કરી હતી.^૬

૫ મોમ્બે ગેઝેટ, તા ૦ ૧૭ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૦.

એ કમીટીએ કરેલાં ઊધારણાંમાં ૩૧૧૯૫૦) જમયા હતા, જે મધી મોટો ભાગ ઇંગ્લેજોના હતા, તથા ૩૬૬૦) નીચે મુખ્ય પારસીઓના હતા:—

(૩૧૦૦) સર જમશેદજ જીજીબાઈ ખારેનોટ, ઇનરિયલ બેરંકમજ જીજીબાઈ, અરદેશર હોરમજી વાડીઆ, ખાનબાહુર ૫૬મજ પેથતનજ, એ પારસી ફ્રંડ ઓફ ચારીટી (૩૫૦) હોરબજ પેથતનજ ધાસવાલા, ધનજીશાહ જમશેદજ અકલે-ચરીઆ (૩૨૫) હોરમજી મોરાબાઈ ખંજિવાલા, હીરબાઈ હોરમજી (૩૧૦) ૩૨૫) ની અંદરની રકમ.

૬ ટાઇમ્સ ઓફ ઇંગ્લીશ, તા ૦ ૭ ડીસેમ્બર ૧૮૭૦.

આ રકમ મોકલનાં શેક કાવજીએ સર બારટલ કીઅરર લખેલો નીચેલો કાગળ લંડન ટાઇમ્સમાં છપાયે હતો, અને તે મારે ત્યાંનાં પત્રોએ એ શેકની ઊદારતાની બધી સ્તુતી કરી હતી:—

Bombay, 10th September 1870.

To

SIR H. D. E. FRERE, BART., G. C. S. I.,
Late Governor of Bombay,
and now Member of India Council,
London.

My dear Sir,

I have the pleasure to enclose you a Bill for £1,000 costing me Rs. 10,726 at 1/102 at sight drawn by Oriental Bank Corporation on Bank of England, and I have endorsed to your goodself which please realize and pay to the Prussian and French authorities on my behalf £500 to each of them for distribution among their wounded men of the armies presently engaged in several battles in Europe. Though the occurrences took place in a foreign land at so great a distance I could not obtain a peace to my mind ever since fearful slaughter and maiming of human being. Now from this day I shall satisfy myself that I served people in great distress with little money I can spare to forward for the good of my co-creatures.

You must pardon the trouble I put you in, but you will forgive me when I say you were my good and hooored late Governor of Bombay.

Please endeavour to give full publicity of this gift and inform the Secretary of State also for India officially of the deed of one of their Indian subjects assisting Eng-land's neighbours in their distress.

I remain, my dear Sir,

Yours sincerely,

COMARJEK JEHANORIE.

તાં ૧૪ મી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૨૩ માઈ ૧ (કો) ૧૨૪૦ યનવેનરી.

મરણ—નાનાબાઈ બરજોરજ મેહતા, રંચુવાલા—
ઉમર. વર્ષ ૩૨) કલિકતવાલા થેક બરજોરજ ક્રાંમજ મેહતા.

ભવના કાગળનો સર બારજ ક્રીચરે તાં ૮ મી
અક્ટોબર ૧૮૭૦ ને દીને લંડનથી નીચે સુખ્ય થેક કાગળજ
ભવર ભવાય લખ્યો હતો.

INDIA OFFICE, OCTOBER 8TH 1870-

My dear Cowasjee,

I have had the great pleasure of receiving your noble letter of the 10th ultimo, inclosing £1,000 in a Bill drawn by the Oriental Bank on the Bank of England which shall be realized and paid as you desire to the Prussian and French authorities £500 to each for the relief of their wounded. Your well-timed benevolence will, I am sure, do an immense deal of good, both by the relief it will afford to many hundreds of the poor sick and wounded soldiers, and still more by helping to comfort many sufferers, and heal many wounds which smart more than those made by sword and shot.

I have informed the Duke of Argyll of your most handsome gift; and asked him to be the channel of conveying it officially to the Prussian and French authorities. I will let you know the result, but I will not lose a mail in telling you that your letter has safely reached me. I purpose also informing Her Majesty, and also the Princess Mary of Teck, who inaugurated your Fountain in the Regents Park, and the Crown Princess of Prussia, who is, as you know the eldest daughter of our Queen, and who will, I am sure, fully appreciate your princely liberality for the relief of her husband's poor soldiers.

That God's helping may follow you and all your noble people, for your kind thought for the relief of His suffering creatures, is, My dear Cowasjee, the sincere prayer of your old Governor.

H. B. E. FREE.

To COWASJEE JEHANGHIE, Esq., C.S.I.,
BOMBAY.

એ ભવસંત લંડનથી ચેફ્ટરી ઓફ રેડે સુક અંધ
આગાહી તાં ૨૪ મી નવેમ્બર ૧૮૭૦ ના નખર ૩૧
વાલા અતરની સરકાર જોગા પોતાના કીસવાયમાં થેક કાવ-
શહનો ભવકાર માની શાખાથી આપી હતી. એ કીસવાયની
નકલ નીચે સુખ્ય છે:—

India Office,
London, 24th November 1870-

HIS EXCELLENCY THE RIGHT HONORABLE
THE GOVERNOR IN COUNCIL,
BOMBAY.

Sir,

I have received from Sir Bartle Frere and have considered in Council a communication from Mr. Cowasjee Jehangher Ready money, C.S.I., of Bombay, announcing a remittance of £1,000 for the relief of the wounded of the French and German armies now engaged in a contest which commands the anxious and painful attention of the civilized world.

2. I desire that your Excellency in Council will convey to that gentleman an expression of the gratification with which I have received the intelligence of this further instance of that generosity of which my predecessors in Council have on previous occasions expressed their recognition.

I have the honor to be &c.,
(Sd.) ARDZLL.

ના લીકરા. એવલુ પ્રથમમાં કલકતા આતે પોતાના કાકા થેક
પેશતનજ ક્રાંમજ મેહતાના હાથ હેકલ તાલીમ લઈ ઈં ૨૦
૧૮૫૮ માં રંચુ આતે ગયા હતા. ત્યાં થોડીક સુદત
મેચરસ ગલાડસ્ટન વાઇલીની કુંં ૦ માં રહી, પછી પોતાને
હીસાથે મોટા બપાર ચલાવતા હતા. એવલુનું મરણ પાલુ
ત્યાં જ નીપજ્યું હતું. “આ પારસી ગરહસંધને અંગરેજો-
માં એકલું તો માન હતું કે તેનાં રવાનગી પછવાડે ઓછામાં
ઓછી એકસો ગારી ભરીને ઇંગ્લેન્ડે ગયા હતા.”

તાં ૧૮ મી સપ્ટેમ્બર.

થેક શેરામજ એલમજ એલચીદાનાંમે “૩ કાંતનારનો
મદદગાર” અથવા રનાં કારખાનાંમાં કામ કરનારાઓને
પોતાનાં કામને લગતા હીસાથે ગણવાની ચોપડી છવાવી
પ્રગટ કીધી હતી. ૨ એ ચોપડી થેક દીનશાહજ માણેકજ
પીટીને અર્થજ કરવામાં આવીછે.

તાં ૨૨ મી સપ્ટેમ્બર.

થેક બરજોરજ નયરવાંનજ કુટારે આમે ચાલુ યનવે-
નરી ૧૨૪૦ નાં શાતથી “જોરાસરીઅન કાલેનડર”
છપાને જરતોશ્તી પંચાંગ છપાવી પ્રગટ કરવા માડ્યું હતું. ૩

તાં ૨૪ મી સપ્ટેમ્બર.

કરાંચી મધે પારસીઓના ઉકરા તથા ઉકરીઓને
થરઆતમાં યુજરાતી ભાષા ચિખવાલા તથા નંદ અથસ્તા
પ્રકાવવાનું એક નિશાબ “કરાંચી પારસી બાળકશાળા” ને
નોંધે ઈં ૨૦ ૧૮૫૯ થી ત્યાંના પારસીઓએ પોતપોતામાં
ઉચરાત તથા બીજી મદદ આપી ચાલુ કીધી હતી. તે
નિશાબને ચાર્ ત્યાંવાલા થેક ચાપુરજ હોરમજજ સોપારી-
વાલાએ રૂ૧૦૦૦૦ ની કીમતનું એક મકાન, ત્યાંના મદર
બજારમાં ક્રીઅર જીંદમાં બેટ આપવાથી, તેનું નામ તેમનાં
ધણીઓનાંનાં નામપરથી “પારસી વીરખાઇજ સ્કુલ” કરી

૧ રંચુન ડાઇમસ પસી શરત ગોષ્ઠતાર, તાં ૨ જ
અક્ટોબર ૧૮૭૦.

૨ “૩ કાંતનારનો મદદગાર, અથવા ૩ કાંતવાનાં
કરખાનાંમાં કામ કરનારાં માણસોને પોતાનાં કામને લગતા
હીસાથ ગણવાની ચોપડી. ભાગ ૧ લો. પનાવનાર, શેરામજ
એલમજ એલચીદાનાં. ડુબઈ મધે ‘જોરાસરીઅન’ છપા-
ખાનાંમાં બાપુજ માણેકજ શાસ્ટરે છપાવી પ્રગટ કરેલું. સને
૧૨૪૬ ઇઅનવેનરી. સને ૧૮૭૦ છપાવી.”

૩ ઝીન સુખ્ય “જોરાસરીઅન કાલેનડર” બીજે શાલ
છપાને ૧૨૪૧ તથા ત્રીજે શાલ છપાને ૧૨૪૨ યનવેનરીમાં
થેક બરજોરજને પ્રગટ કીધાં હતાં. તે પછી તેવલુ મરણ
પામથી યનવેનરી ૧૨૪૩ નું કાલેનડર નીકળ્યું નથી, અને
યનવેનરી ૧૨૪૪ થી તે આજ સુધી થેક મનચેરજ હોશંગજ
બજોસદ દર શાલ યકતા સુવાસ તથા વધારા સાથે તે પ્રગટ
કર્તા નજી.

આપ્યું હતું. તે મકાન બોલ્યું મુકામની કિંમત આજ દિને મિથિતા કમીયતર મર વીલ્યમ મેડીવેલર એક માત્ર મેલા-વકાની હજુરમાં કીધી હતી. પ્રથમમાં એ આતાંના એક હાનરી થેફેટ્ટી થો એલેનજ ક્રીસ્ટલ બચ્ચાએ સ્ક્રીનની સ્થાપણાં તથા આએ ત્યાં મકાન વિષેનો રીપોર્ટ વાંચી મંબનાયો. તે પછી થો વોરોનગ્રાહ પેયનનજ દુબાથે ઉઠી થો ચાપુરજ હોરમનજ સોપારીવાલાની તથા સ્ક્રીનના વિદ્વાક થો નમથેલજ ક્રોમનજ મામતરની સ્ટુડીમાં એક અમરકારક બાપાલુ કીધું. બાદ પ્રમુખે એક બાપાલુ કીધી મકાન બોલ્યું મેલિયું બંદર કીધું, તથા પારસી અંગ્રુમન તરફથી થો ચાપુરજને એક ચેઆન હોરાડી. સેવેરે મિથિતા એડ્યુકેશનલ દિરેક્ટર મી ૦ ને. જી. સુરે પારસીઓની કેળવણી મંબંધી કામજી વિષે એક બાપાલુ કીધું, અને પ્રમુખેના ઉચકાર માગી મેલાવડો બરઆમત થાયા હતા.

૧ થી સંધીઅન, તા. ૨૬ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૦.

કાંચી મધે ત્યાંના નરથોરની રેલાસીઓને પોતાન ત્યાંઓને થમં સંબંધી તેમજ સુચારી બાપાલું નાન રેલવેવાની સ્થપત નજીવાથી તેઓએ પોતાપોતામાં બિયારણું તરી તા. ૨૩ મી એએ ૧૮૫૪ ને હીને. “પારસી બાળક ધાના” ના નામથી એક નિયાત સ્થાપી હતી. તે સ્થાપનાની આરંભની થો નાનાબાઈ શંભત સ્પેનરે લીધી હતી, અને તેઓ તેનાં પંડામાં યજુ વર્ષ મુખી થેફેટ્ટી હતા. ૧૮૬૨ ના જુન માસમાં તેઓ કેમ્બ્રિજ આચારી તેમને એ ખાતાં પાછત લીધી પંડનને માટે કાંચીના નરથોરનીઓએ તા. ૨૩ મી જુન ૧૮૬૨ ને હીને એક માત્રમ આપ્યું હતું. થો નાના-બાઈની નજીએ થો ચાપુરજ હોરમનજ સોપારીવાલાને થેફે-ટ્ટી તથા થો પેયનનજ બેકસંમત કોલવાને બિયારી નેમ્યા હતા કે તેઓ રોજ નિયાતની તથાજ લીએ.

એ પછી થો ચાપુરજએ ટાકસંમિતની સંબંધી વધતી અને તેઓ સાથે નાન બેલેરે એવા ઇશાથી (૧૫૫૦) ની સમ નિયાતનાં રંડમાં બમંસ તરીકે આપી તેના ખાચમાં વધારો કીધા. નિયાતનું મકાન કુદાદે ન હોવાથી કાંચીનાં સર અમરમાં મ્યુનીસીપાલીટીએ એક બંડેસા (૧૨ માર્ચ ૧૮૬૦) ને માટે લીધી હતા. તેનું ખાસ માત્ર ૧૪ થી અરજ કરવાથી થક થયું હતું. એ મકાન થો ચાપુરજએ બિયારું નાં મકાન આવતમી મ્યુનીસીપાલીટીએ નિયાતને બપુથેય તરીકે આપી રીપું હતું, અને તે મ્યુની-સીપાલીટીની મંજુરીઅનથી તરડીએએ થો લીરનખંજ નમથેલજ નેરસીની રેમ્પેસને માટે ૩૨૦૦૦ ની કીમતે તેમી તેરસીજ બીજ સમ કાંચીના પારસીઓ પાસેથી એકકી કરી વતી થતી ૩૬૦૦૦ ની સરકારી નેર મુકાન રંડમાં બિયારી હતી.

એ દાનને ૧૮૬૦ ના એએ માસથી સરકારી ચાંદ-બંદ-કિંમત કાપવા પ્રથમ ૧૧ થાપ પડીમાં પડીકાંમ કુલ ચાંદ-બંદ-કિંમત અવરમાં આવેલ, તથા મ્યુનીસીપાલીટી તરફથી ૧૧ માર્ચ ૧૮૬૦ ની ચાંદ પડેલ. ૧૮૭૫ સુધી તેમાં ૨૫૦ ગુલ્મની છાંં પિટ્ટુ સુધી રિપવવામાં આવેલ હતું. તે માત્ર કિંમત રાખતી ઇમેજે થકુ તેમાં ૧૫૫૧ કરી એ દાનનું નામ “પારસી વોરનગ્રાહ બેન્ડેસા વનકુદુર

તા. ૨૫ મી સપ્ટેમ્બર.

કોલ ૪ માલ ૧ (થો) ૧૨૪૦ ચાંદેલરડી.

આજ દિને મરફુમ થો નવરોનજ પેયનનજ મેલતા મરવીગરાનાં ઉમથામાં તેમની પોતાની પુંછમાંથી ૩૪૦૦),

સ્ક્રીન” કરી રાખ્યું હતું, તથા તેમાં ઇમેજ ત્રિપાં ધારણ સુધી કેળવણી આપવાનું ચાંદ કીધું હતું. વળી નરથોરની થમંસ નાન તેમજ ટાકસંમિતે નરથા, પેતરથા, સીવથા, વગેરેનું પથ શિપવવામાં આવેલ. ૧૮૮૦ થી ટાકસંમિતે શિપવવા માટે એક સી રીસક રાખવામાં આવીલ.

એ શાખાના તરડીએ તરીકે પ્રથમથી સંધિને એડ્યુ-કેશનલ ઇન્ટરેક્ટર, થો ચાપુરજ હોરમનજ સોપારીવાલા તથા થો પેયનનજ બેકસંમત કોલવાન હતા. એ પછી થો ચાપુર-જનાં મરફુધી તેવણની નજીએ તેવણના વડા દીકરા થો નરથેલજ ચાપુરજ સોપારીવાલા તરડી થયાલ. સરનશીન તરીકે હવેમાં કાંચીનો ને કલેક્ટર હોય તે. નામધે સરનશીન તરીકે પ્રથમથી તે ૧૮૮૫ માં પોતાનાં મરફુ સુધી થો ચાપુરજ હોરમનજ સોપારીવાલા, અને તે પછી તેમના દીકરા થો નરથેલજ ચાપુરજ સોપારીવાલા. થેફેટ્ટી તથા અનંતથી તેકી પ્રથમ ૧૮૫૬ થી તે ૧૮૬૨ સુધી થો નાનાબાઈ શંભત સ્પેનરે, ૧૮૬૨ થી તે ૧૮૬૮ સુધી થો ચાપુરજ હોરમનજ સોપારીવાલા, ૧૮૬૮ થી થો પેયનનજ બેકસંમત કોલવાન તથા થો એલેનજ ક્રીસ્ટલ બચ્ચા, અને ૧૮૮૬ માં થો એલેનજ નરફુધી એનવા થો પેયનનજ બેકસંમત કોલ-વાન આજ સુધી. કારોબાર મંડળીના અધિકારીએ તરીકે થો અરદેશર સુલતાલજ કોડીપાર, અરદેશર નરથેલજ રામ-કોલવાના, બંગોરેલજ નમથેલજ રામકોલવાના, નમથેલજ રૂ-તમજ ઘડીઆબી, ચાપુરજ હોરમનજ સોપારીવાલા, પેયનનજ બેકસંમત કોલવાન, પીરોનજ હોરમનજ નરથા, રીનથાક પીરોનજાક બીનવાલા, હોરમનજ હાદાબાઈ ઘડીઆબી, હોર-મનજ ચોરામજ કોપારી, હોરમનજ પેયનનજ દુબાથ, બેકસં-મત બેકસંવાંત કોલવાન, હાદાબાઈ એલેનજ સુખીઆ, રથ-નજ કુવરજ ચોરી, પેયનનજ પાલજીલજ લેલવા, બંગોરેલજ હોરમનજ કોપારી, હોરમનજ નમથેલજ રૂતનમજ, એલેનજ રીનથાક સરાસ, તરડીએલજ નરથવાંત પોંદ્યા, શંભરોનજ એલેનજ પથરી, નરથવાંત નમથેલજ ચોરાવાલા, એલેનજ રોરામજ તથાકી, નરથેલજ ચાપુરજ સોપારીવાલા, નમથેલજ ચાપુરજ સોપારીવાલા, પોંદ્યાબાઈ બેકસંમત બંગોરેલજ રામ-કોલવાના, પાલજીલજ આદાઈ બીકતરી, નારકાક એલેનજ રીનથાક, પ્રોફેસર બરનોરજ નજાટલજ પાદ્યાદા, અને રૂ-તમજ હોરમનજ નમથેલજ રૂતનમજ અવારનવાર કાચેપ થયા કીયાલ.

એ યાજનાં રંડમાં નીચના મરફુધી તથા બાકુમિએ વર્ધિક ઇલાસિ આવવા માટે નીએ કેમ્બ્રિજ અમરકારક સમી જુરી આપેલીઃ—

(૧) કાંચીની પારસી કીમે બેકસંમતથી ઇ. ૨૦ ૧૮૮૬ માં ૩૨૦૦ માલ એડ્યુકેશનલ ઇન્ટરેક્ટર મી ૦ ને. જી. સુરનાં નામનું. (૨) તેમજ ૩૩૦૦ માલ કેમ્બ્રિજ એડ્યુકેશનલ ઇન્ટરેક્ટર સુલતાલજ નરથાક નરથવાંત નામનું. (૩) થો એલેનજ રીનથાક સરાસે ઇ. ૨૦ ૧૮૫૦ માં ૩૨૦૦ પોતાનાં માતાન મરફુમ બાઈ રમજાઈનાં નામનું. (૪) તથા ૩૨૦૦ પોતાના નામ મરફુમ થો રોરામજ રીન

માતાજી બાઈ વીરબાઈજી તે મરહુમ શેઠ પેશતજી પેઢરાંમજી
મેહતાનાં વીધવાએ ૩૧૦૦૦), બાઈ શેઠ ધનજીબાઈ પેચ-
શાહ સરાસનાં નામજી. (૫) એજ શેઠ ૧૮૮૩ માં ૩૧૦૦
પોતાના બાવા મરહુમ શેઠ દીનશાહ ડોશાબાઈ સરાસનાં નામજી.
(૬) શેઠ નવરોજી નરાસવાંનજી પોંડ્યાએ ૧૮૮૫ માં ૩૫૦૦
પોતાના મામા મરહુમ શેઠ જંગીરજી કરાંમજી નરાસવાંનાં
નામનાં એક છાકરાએ તથા એક છાકરીએને માટે મળી બે
ઈનાજી. (૭) કરાંચીની કીંગિશાની લાડજી "હારમની" એ
૧૮૮૭ માં ૩૨૫૦૦) માહારાણીજીની જીવણીની યાદગારીમાં
"વિકટોરીયા જીવણી પ્રાઇડ" ને માટે. (૮) શેઠ કાવશજી
પેશતજી લોડાંવાલાએ ૧૮૮૮ માં ૩૧૦૦) પોતાનાં પેઢરાંન
મરહુમ બાઈ બચુબાઈ તે શેઠ એલજી દીનશાહ સરાસનાં
ધણીઆંનીનાં નામજી. (૯) મરહુમ શેઠ દીનશાહ પેશતજી
નાનરને નામજી ૧૮૮૮ માં ૩૧૦૦) તેમનાં એકીએએ.
(૧૦) શેઠ પેશતજી પેઢરાંમજી કાઠવાલે ૧૮૮૬ માં ૩૧૦૦)
પોતાનાં બાવા મરહુમ શેઠ પેઢરાંમજી પેઢરાંનજી કાઠવાલાનાં
નામજી. (૧૧) શેઠ એલજી દીનશાહ સરાઈ ૧૮૮૬ માં
૩૧૦૦) પોતાના મેઠા શેઠ નાદરશાહ એલજી દીનશાહનાં
નામજી. (૧૨) એજ શેઠ ૧૮૮૦ માં ૩૧૦૦) પોતાના દોસ્ત
મરહુમ શેઠ જંગીરજી નમચેલજી રાજકોટવાલાએ નામજી.
(૧૩) શેઠ નવરોજી નરાસવાંનજી પોંડ્યાએ ૧૮૮૦ માં
૩૧૦૦) પોતાનાં ધણીઆંની મરહુમ બાઈ માલિકબાઈનાં
નામજી. (૧૪) બાઈ બાદરબાઈ તે મરહુમ શેઠ હોરમજી
પેશતજી જોગાસનાં વીધવાએ ૧૮૮૦ માં ૩૧૦૦) પોતાના
આવંદનાં નામજી. (૧૫) બાઈ લીસંબાઈ તે મરહુમ શેઠ કાવ-
શજી પેશતજી લોડાંવાલાનાં વીધવાએ ૧૮૮૧ માં ૩૧૦૦)
પોતાનાં આવંદનાં નામજી. (૧૬) હાનરબજી ઊવેસાંનજી
આવંદનાં નામજી ૧૮૮૧ માં ૩૧૦૦) તેમના દોસ્તોએ. (૧૭)
શેઠ જંગીરજી હોરમજી કોષારીએ ૧૮૮૨ માં ૩૧૦૦)
પોતાનાં મરજી મરહુમ બાઈ નરાસવાંનજી નામજી. (૧૮)
બાઈએ બાઈજી અને બાઈએ હોરમજી કોષારીએ
૧૮૮૨ માં ૩૧૦૦) પોતાનાં માતાજી મરહુમ બાઈ નરાસવાંનજી
નામજી. (૧૯) શેઠ રૂપતજી હોરમજી નમચેલજી રૂપત-
જીએ ૧૮૮૪ માં ૩૨૦૦) પોતાનાં ધણીઆંની મરહુમ
બાઈ પારસેદાસનાં નામજી. (૨૦) મરહુમ શેઠ ધનજીબાઈ
એલજી મનાને નામજી ૧૮૮૫ માં ૩૧૦૦) તેમનાં વારેએએ.
(૨૧) શેઠ નમચેલજી એલજી કીરીજીએ ૧૮૮૫ માં ૩૧૦૦)
પોતાનાં માતાજી મરહુમ બાઈ લીસંબાઈનાં નામજી. (૨૨)
શેઠ નરાસવાંનજી નમચેલજી હોરમજીએ ૧૮૮૫ માં ૩૧૦૦)
પોતાના કાકા મરહુમ શેઠ પેશતજી અરોજી ગોલવાલાનાં
નામજી. (૨૩) શેઠ નરાસવાંનજી રૂપતજી મેહતાએ ૧૮૮૬ માં
૩૨૦૦) પોતાના બાવા મરહુમ શેઠ રૂપતજી માલિકજી મેહતાનાં
નામજી. (૨૪) શેઠ ચોરાસજી શાપુરજી ચેડાએ ૧૮૮૬ માં
૩૨૦૦) પોતાનાં માતાજી મરહુમ બાઈ બાઈબાઈ તે મરહુમ
શેઠ શાપુરજી નરાસવાંનજી ચેડાનાં વીધવાનાં નામજી. (૨૫)
શેઠ નવરોજી નરાસવાંનજી પોંડ્યાએ ૧૮૮૬ માં ૩૧૦૦)
પોતાના મેઠી મરહુમ શેઠ શાપુરજી હોરમજી ચોષારીવાલાનાં
નામજી. (૨૬) શેઠ લીસંબાઈ, બરજોરજી, અને પેઢરાંમજી
આદરજી ગાંધીએ ૧૮૮૬ માં ૩૨૦૦) પોતાના બાવા મરહુમ
શેઠ આદરજી ડોશાબાઈ ગાંધીનાં નામજી.

એ શાખાની મજકર શેઠ શાપુરજી હોરમજી ચોષારી-
વાલાવાંની હામની ઇમારત ૧૫ નાંધવી પડવાથી સરકારની તથા

તજી મેહતાએ ૩૫૦૦), તથા બીજાં બેશીએએ ૩૫૮૦)
મળી ૩૨૪૮૦) ધર્મ ખાતે આપ્યા હતા. આ મધેના ૩૨૦૦૦)
બીજીમારા મધે દોખમાંપર જવાના પાકો રસ્તો બાંધવા
માટે આપ્યા હતા.

તા ૦ ૨૮ મી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૭ માસ ૧ (શિવ) ૧૨૪૦ વર્ષગવતી.

મરણ—બરજોરજી માલિકજી વાઘા—ઉમર વર્ષ ૫૮)

શેઠ માલિકજી જીજીબાઈ વાઘાના બીજ દીકરા, એવજી
પ્રથમ ઇ ૦ સ ૦ ૧૮૩૬ માં પોતાના કાકા મરહુમ મર નમ-
ચેલજી જીજીબાઈ પેલેલા બાદેનિજી પેહરી તરફથી મીન
જઈ આપ્યા હતા. તે પછી અતરે આવી તેએનીજી મહા-
યતા હેલક પોતાના બાઈએની સાથે ચોડકો આપાર કરતા
હતા. એવજીના "પુણી ધણી તારીફ લાએક હતા."

તા ૦ ૩૦ મી સપ્ટેમ્બર.

આજ દિને મરહુમ શેઠ બરજોરજી માલિકજી વાઘાનાં
ઉંમરખાંમાં તેવજી પોતાની પુ'જી મધેથી ૩૨૫૦૦) ધર્મ
ખાતેઆમાં આપ્યા હતા.

તા ૦ ૧ લી અક્ટોબર.

શેઠ કેમચર નવરોજી કાવશજીએ જેમ ઇંગ્લેન્ડમાં
ગાયજીના મુધારા કરવાને "લીસંબાઈગોનીક શેશાઈડી" છે
તેમ રેશીએમાં ગાયજીના હુબર અને શેખને વધારા કરવાને
"ગાયજી ઉત્તેજક મંડલી" નાં નામથી એક મંડલી આજ
દિનથી રચાઈ હતી. એ મંડલીની મતમજ પારસીએમા
ગીતિનાં આરાં તાલશરવાનાં અને કાવદાસ ગાયનેના
ફાવો કરવાની હતી.

મુનીચીપાલીડી અને પારસીએની મદદથી એક બીજ ગોરી
ઇમારત ૩૪૬૦૦૦) ને બરજે ત્યાંનાં કાઠવાનાંની બગી-
આગમ બોધવાને લગતી હિંદીઆલ ધાયછે, જે હવે મુકુલ
ધાય નથી.

એ શાખામાં હાલ ૮૩ છાકરા અને ૬૨ છાકરીએ
મળી પારસીનાં ૧૪૫) છાકરાંએ કેળવણી લેછે, તથા તેના
બચ બાજી, છાકરાંએની રીઠ, (ચુનસતીમાં ૩૦ થી ૦૧
અને ૬ છોટાંમાં ૩૧) અને કરાંચીના કેલકઠ બરજોરજીનાં
૬૨ શાજનાં લવાનજીની ધાયછે. એ શાખાનાં ૪૬ હાલમાં
જીવતા ઇનામોના પુદા કાઢેના ૩૨૪૫૦) જીવંત બીજ
૩૧૬૨૨૫) મળી ૩૨૦૧૭૫) થી છે.

૧ જમે નમચેલ, તા ૦ ૨૮ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૦.

૨ જમે નમચેલ, તા ૦ ૩૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૦.

૩ જમે નમચેલ, તા ૦ ૩ જ અક્ટોબર ૧૮૭૦.

૪ એ મંડલીની પેલવેલકી કારોબાર મંડલી શેઠ
પુરોજી નેરાસવાંનજી કાગાલ, જીજીબાઈ જંગીરજી
જીમ, કેમચર નવરોજી કાવશજી, મનચેરજી પેઢરાં-
નજી નાલીએસાયા, કાકર મનચેરજી ચોરાસજી, પેઢરાંમજી
રૂપતજી મધરાસવાના, માલિકજી ધનજીબાઈ કાકરના
અને હાલબાઈ માલિકજી ચેડાનાંની હી હતી. એ પછી તેમાં

તા ૦ ૪ થી અક્ટોબર.

શ્રેષ્ઠ નયરવાંનજ દોરામજી આપઅખતીઆરે “રાગ
ચીક્ષક” અથવા હિંદુસ્તાની રાગનું જ્ઞાન મેલવવાનો મારગ

અવાનગર નગા ખાલી પડયોથી શેઠા મનચેરજ ખરોલજ
રતનાગર, પીરોજીયાં પેશતતજ ચેરજ, ખરોલજ માલિકજ
શેઠના, ધનજીશાહ ચેરજવાંનજ કરાકા, મનચેરજ ચેરજવાંનજ
ખાવનગરી, પેશતતજ ખરોલજ ચેરજ, ચેરજવાંનજ રસૂનજ
મરજીઆન, જંગીરજ એલજ દાવર, ખરોલજ દીનશાહ
ખંખાતા, દોરામજી નાનાખાહ વાડીઆ, જમચેરજ રૂસતમજ
શેઠના, દીરજખાહ શંમજ દાવર, શોરામજી પેશતતજ દાવર,
નાનાખાહ બેરજમજ જીખાહ, દીરજખાહ અરદેશર દાદીચેર,
કુવરજ કાવશજ જશ્યાવાના, અરદેશર શોરામજી ચેરજવાના,
રૂસતમજ એલજ વાલેર, કાવશજ ખરોલજ ચેરજ, ધનજી
શાહ મનચેરજ કાપડીઆ, જંગીરજ રૂસતમજ ચેરડી, જંગીર
જીરજમજ મરજીઆન, પેશતતજ એલજ સખીદાસ,
શીરોજીયાં રૂસતમજ ખાટવીવાળા, રકીરજ દીનશાહ કચંચી
વાળા, નયરવાંનજ દોરામજી બડા, નાનાખાહ બેરજમજ મચંચી,
પેશતતજ નવરોજી કાપડીઆ, દોરામજી રૂસતમજ ધાકચાર
વાળા, ડાકર શંમજ જીવજ પટેલ, ડાકર ચેરજખાહ રૂસત
મજ શેઠના, રૂસતમજ માલિકજ હીરાખાલેક, હોરામજી
ચેરજવાંનજ નાલીચેરવાળા, નયરવાંનજ શંમજ કપાંની કોવા
કુવાળા, નાનાખાહ હોરામજી મુર, શોરામજી ખરોલજ ટોડી,
જીખાહ ચેરજવાંનજ વાડીઆ, અને બકમજ નવરોજી
કાપડી અવાનગર શાગેજ ધધા કીકાઇ. સરનશીન તરીકે
પ્રથમથી તે ૧૮૮૫ સુધી શેઠ ખરોલજ નોકરવાંનજ કામાલ,
૧૮૮૫ થી તે ૧૮૮૭ સુધી શેઠ દાદાખાહ નવરોજી પ્રોરેસર,
૧૮૮૭ થી તે ૧૮૮૨ સુધી શેઠ શંમજ દીનશાહજ પીટી,
૧૮૮૨ થી તે ૧૮૮૪ સુધી શેઠ શોરામજી શંમજ પટેલ,
અને ૧૮૮૪ થી તે આજ સુધી શેઠ જમચેરજ ખરોલજ
કામાલ. નામજ સરનશીન તરીકે ૧૮૮૭ થી તે ૧૮૮૪ સુધી
શેઠ જમચેરજ ખરોલજ કામાલ, અને ૧૮૮૪ થી તે આજ
સુધી શેઠ નાનાખાહ રૂસતમજ ચંચીના. ખજનચી તરીકે પ્રથમથી
તે ૧૮૨૨ સુધી શેઠ જીખાહ જંગીરજ લાંમ, ૧૮૭૨ થી
૧૮૭૪ સુધી શેઠ પીરોજીયાં પેશતતજ ચેરજ, ૧૮૭૪ થી
તે ૧૮૭૫ સુધી ધાધા શેઠ જીખાહ જંગીરજ લાંમ, ૧૮૭૫
થી તે ૧૮૮૧ સુધી શેઠ ખરોલજ માલિકજ શેઠના, ૧૮૮૧
થી ૧૮૮૨ સુધી શેઠ અરદેશર શોરામજી ચેરજવાળા, ૧૮૮૨
થી ૧૮૮૮ સુધી શેઠ દોરામજી નાનાખાહ વાડીઆ, ૧૮૮૮ માં
શેઠ જંગીરજ રૂસતમજ ચેરડી, ૧૮૮૮ માં શેઠ ખરોલજ
રૂસતમજ શેઠના, ૧૮૯૦ માં શેઠ અરદેશર શોરામજી રસૂર
કામતીના, ૧૮૯૧ માં શેઠ જીખાહ ચેરજવાંનજ વાડીઆ,
૧૮૯૨—૯૩ માં શેઠ મનચેરજ ધનજીખાહ દાવર, અને
૧૮૯૪ થી તે આજ સુધી શેઠ શોરામજી પેશતતજ દાવર.
શેરડેરી તરીકે પ્રથમથી તે ૧૮૮૧ સુધી શેઠ કંપચર નવરો
જી કાપડી, ૧૮૮૧ થી તે ૧૮૮૨ સુધી શેઠ જમચેરજ
રૂસતમજ શેઠના, ૧૮૮૨ થી તે ૧૮૮૮ સુધી શેઠ ખરોલજ
દીનશાહ ખંખાતા, ૧૮૮૮ થી તે ૧૮૯૦ સુધી શેઠ કાવશજ
ખરોલજ ચેરજ, ૧૮૯૦ થી ૧૮૯૧ સુધી શેઠ શીરોજીયાં
રૂસતમજ ખાટવીવાળા, ૧૮૯૧ થી ૧૮૯૪ સુધી ધાધા શેઠ
ખરોલજ દીનશાહ ખંખાતા, ૧૮૯૪ માં ડાકર ચેરજખાહ

એવે નામનું એક પુસ્તક પ્રગટ કીકું હતું. એ પુસ્તકમાં
હિંદુસ્તાની રાગરાગણીમાં બતાવેલાં જયોસ્તી ધર્મ, નીતિ,
રૂસતમજ શેઠના, અને ૧૮૯૪ થી તે આજ સુધી ધાધા.
શેઠ ખરોલજ દીનશાહ ખંખાતા.

એ મંડલીની શરૂઆતથીજ ગાયનનાં સર્વે વાજીએ
તેના સખાસદોના ઊપોગને માટે ખરીદ કરવામાં આવ્યાં
હતાં, તેમજ શેઠ લીમજખાહ જમચેરજ ખાટવીખાહએ ફર-
લાંક વાજીઓ, નધા શેઠ શોરામજી શાપુરજ બગાચીએ એક-
હારખાંચમ, તથા શેઠ હોરામજી નવરોજી સકવાતવાલાએ
એક ખ્યાનાશીર, તથા શેઠ એલજ રૂસતમજ રીપારટર દેશી
ગાયનને લગતાં સહીત્યનાં પુસ્તકો ભેટ આપ્યાં હતાં. એ
ઊપરાંત જે સખાસદો આટ્ટે તેઓને ગાયનની ખાસ તાલીમ
આપવા માટે પગારદાર ઊગ્રવાદી સખાસદો આવ્યા હતા. એ
પછી ખીજલસીએની પાતાની ગાયનો સાંભળવા માટેની મુલતે
મુલતે બેઠા કરવામાં આવતી હતી, કે જેમાં પારસી તેલવારો
ઊપર બેઠાક ગાયનોની તથા નોરતીના લીચો ઊપર મરજીના
બેઠાક પણ કરવામાં આવતી હતી. પેલવેલેલા એ મંડલીમાં
પારસીએમાં શોખીન અરુચ ગાનારાએ તરીકે જાણે ગાવામાં
નીચલા સખાસદો ખાટ્ટેર પડ્યા હતા—

શેઠ કાવશજ હોરામજી ગાંધીખાહ, મનચેરજ ચેરજ-
વાંનજ નાલીચેરવાળા, માલિકજ હોરામજી ખારાએઆ,
ડાકર મનચેરજ શોરામજી, કંપચર નવરોજી કામાલજ,
માલિકજશાહ ધનજીશાહ ડાકરના, દાદાખાહ પેશતતજ વર્ધામ-
ખાલેવાળા.

વળી મંડલીની એક મતલબ જે ગાયન સંબંધી આવડા
લોકોની છીર ફર કરવા સાથે સારાં ગાયનો આવડાર અર-
સ્થાને સુઝેકે ગવાડવાના બજસા કરવાની હતી, તે મુલત
આજ સુધી એવા સખાસદોનાં પાતાનાં શિષ્યો ગાયનોના
જઠ) બજસા કરવામાં આવ્યાં. એ ઊપરાંત ખીજ નામીયા
ગાયનના ઊરાદો જેઓ મુખ્યમાં આવે તેમનાં ગાયનો
સાંભળવાને ઘણીક બેઠાક કરવામાં આવી, તેમજ મંડલીનાં
કામમાં ફેરલા વધારો થયો તે દેખાડવા માટે મંડલીનાં
ગાયનની તાલીમ મેલવાલા શોખીન અરુચનાં ગાયનની ખાસ
જુરુ જુરુ બેઠાક કરવામાં આવતી હતી, તે એવી રીતે કે
દરેક બેઠાકમાં એકજ અરુચના સઘસો હુનર સખાસદોના
જોવામાં આવે.

એ મંડલીએ ૧૮૭૪ થી ગાયનના હુનરને ધધા તરીકે
શિખાડવાને બાળકોના એક વર્ગ ઊઘાડ્યો હતો, અને જેમાં
દર વખતે ૭—૮ બાળકોએ લાભ લેવા કીકા હતો, પણ તેજી
સેવટે કરસુ પરીણાંમ આવ્યું નહિ. વળી ૧૮૭૫ માં મુરો-
ખન ગાયનની સખાસદોને તાલીમ આપવાનો એક નવો વર્ગ
ઊઘાડ્યો હતો, જે યોગક માટે ચાલુ રહ્યો હતો. એજ બે
શોખીન મંડલીની બે જગસાઓમાં ખાટ્ટેરક બાપાએ કીકા
અરુચ રકમની રીથ લાઇ તેમને દાખલ કર્યા હતાં, પણ તે
અખતરો રતેકમદ નીકળ્યો નહિ. ૧૮૭૮ માં મંડલીના સખા-
સદો આગલ મુશરી શેઠ કંપચર નવરોજી કામાલએ દેશી
ગાયનની સખાસદો વિષે મુશરીમાં ફેરલાંક બાપાએ કીકા
હતાં. ૧૮૭૪ થી દર શાલ ચેરજશાહી નવાં શાલની મુશરી-
માં સખાસદોનાં કુટુંબનાં બાળકોના મેલાવડા કરી જેઓ પાસે
ગાયન, વ્યાખ્યાન, વગેરેની મુશર કરાવી ધનાગે. જેંજવામાં
આવે. ઇ. સ. ૧૮૮૭ માં નામદાર મહારાષ્ટ્રી વિરડોની

તવારીખ, અને સંસારને લગતાં ગુજરાતી ગાએણી સમાવ-
વામાં આવ્યાં હતાં, તથા હિંદુસ્થાની વર્ણતરંગના જુદા જુદા

પાની જુબીનીને ઠાંકણે શેઠ હોરમજી નવરોજી કુપરે
રૂ.૩૫૦) શેઠ દાદાભાઈ નવરોજી પ્રોરેસરને નામનાં તથા શેઠ
બંગીરજી નશરવાંજી ગોદાંચી રૂ.૩૫૦) સર દીનશાહજી માલે-
કજી પીઠીઠનો નામનાં વાર્ષિક ઇનામો એ મંડલીમાં તાલીમ
લેનારાઓની પરીક્ષા લઈ તેમને દર શાલ આપવાને ભેટ આપ્યા
હતા, કે જેનાં વ્યાજ મધેથી ગયાં એ વર્ષ થયાં ઇનામો
આપવામાં આવેલે. એજ શાલમાં મંડલીના ૧૮૭૧ થી તે
૧૮૮૬ સુધીના ૩૪) જલસાઓનાં પરચુકન ગાયનેનો સંગ્રહ
કરી તેનું એક પુસ્તક નીચનાં નામથી પ્રગટ કરવામાં આવ્યું હતું:-

“ગાયન ઊતેજી મંડલી. તા. ૨૮ મી એપ્રિલ
૧૮૭૧ થી તા. ૧૮ મી ડિસેમ્બર ૧૮૮૬ સુધી જલસાઓમાં
ગાયએલાં ગાયનેનો સંગ્રહ. છપાવી પ્રગટ કરનાર, કારોબાર
મંડલી. સુબ્બ, નંદા. રૂ. સાણીનાના યુનિયન પ્રેસમાં છાપ્યું છે.
સને ૧૮૮૭ ઇસવી.”

એ પુસ્તકનું સાંકળી બરુકુમ શેઠ રૂસતમજી એલલજી
વાલેસ અને તેમના પછી શેઠ કાવશજી ખરશેલજી ગેહતાએ
ઘણી ગેહતા લઈ બનાવ્યું હતું. એજ ગુજ્ઞ ૧૮૮૧ માં
મંડલીમાં થયલા એક જલસાનાં ચોપાનનાં ઇંગ્લેંડ રૂઢી ગુજ્ઞ
દેશી ભાષાની “નોટશન” માંજ છાપવામાં આવ્યાં હતાં, કે
જેથી તેમાં છાપેલાં ગાયનો ફક્ત વાંચવાલીજ ગવાઈ શકાય,
પણ એ કોશિય ફરી કરવામાં આવી ન હતી.

શેઠ ફરીજી દીનશાહજી પીઠીઠે ઇ. સ. ૧૮૮૬ માં
રૂ.૧૦૦૦) ની એક બીલ્ડર ટ્રેડિંગ મંડલીને ભેટ આપી હતી.

શેઠ ખરશેલજી નોશરવાંજી કામાલ જેએ મંડલીની
શરૂઆતથી તેના પ્રધુન હતા તેઓની એક સુર અંધલ-
વેનડીમની તસવીર શેઠ ફરીજી દીનશાહ કાંચીલાલા પાસે
પડાવી તે તા. ૨૪ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૮૪ ને રીને મંડલીનાં
મકાનમાં એકી યુકવામાં આવી હતી. એ તસવીર તથા
મંડલીના સંબંધમાં એમની યાદગારીને માટે સખાસદો વકરે
એક રૂંડ કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં રૂ.૫૦૦) ભરાયા હતા,
તે મધેથી ઊપડો તસવીરના તથા બીજા ખર્ચ પાદ કરતાં
બાકી રૂ.૪૦૦) રહ્યા, તથા ૧૮૮૫ માં શેઠ ખરશેલજી ગુજ્ઞ
ત્યારે તેમની યાદગારીમાં મંડલીના સખાસદોએ એક રૂંડ
ઊંટું કરી રૂ.૨૨૦) એકા કીધા હતા તે મળી રૂ.૧૦૦૦) ની
રકમ ઇ. સ. ૧૮૮૬ માં તેનું “મજ્જ સરનીલી શેઠ ખર-
શેલજી નોશરવાંજી કામાલની યાદગારીમાં સખાસદોએ ઊનાં
કરેલાં રૂંડનું ઓળું” એમાં નામથી અગાજી રાજી તેનું
આજ દેશી ગાયનનો અબીઆસ કરનાર જવાનેનો ઊતેજન
આપવામાં વાવવાને કેટલું હતું, અને તે મધેથી પણ ઊર મુજ-
બજ ગાયનની તાલીમ લેનારાઓને ઇનામો આપવામાં આવેલે.

એજ ગુજ્ઞ શેઠ લીમજી જશોદજી બારડીબોઇએ એ
મંડલીને શરૂઆતમાં કેટલાંક વાળંને ભેટ આપ્યાં હતાં,
તથા મંડલીનાં કામમાં ઘણીક ઊપોગી મદદો કીધી હતી,
જેથી તેએ ૧૮૭૫ માં ગુજ્ઞથી તે વેળાએ સર્વે ગેમ્પરોએ
એક ઊધાંકું કરી તેમની એક તસવીર પડાવી મંડલીનાં
મકાનમાં એકી મુકી હતી.

વળી જાણીતા શેઠ દાદાભાઈ નવરોજી પ્રોરેસરને તા.
૧૧ મી એપ્રિલ ૧૮૮૪ ને રીને એ મંડલીના એક હાન-
રરી લાઈજ ગેમ્પર સુંડી કાઢ્યા હતા, તથા શેઠ ફરીજીશાહ

નકશા પણ આપવામાં આવ્યા હતા. એ પુસ્તક હાનરિખલ
મેહરામજી જીજીભાઈને અપાણ કરવામાં આવ્યું હતું.

તા. ૫ મી એપ્રિલ ૧૮૮૨.

શેઠ ૧૪ માઈ ૧ (ચિ. ૧) ૧૨૪૦ યન્દેવરરી.

મશણ-હોરમજી એલલજી માડનર-હમર વર્ષ
૪૬) શેઠ એલલજી રૂસતમજી માડનના દીકરા. એવલ પ્રથમ-
માં પોતાના બાપ તથા કાકાની “એલલજી (ચિ. ૩) ખરશે-
લજી (માડન)” નાં નામથી આમતી ઇંગ્લેંડ અથવાય તથા
દારકામની ગોડી ડુકાન તથા ગેમ્પર એન્ટનાં કામમાં શામેલ
હતા. તે પછી બાપ કાકાનાં મરણ બાદ પોતે એમનાએ તે
વહીવટ ચલાવ્યો હતો. સુરત મધે રૂસતમજીમાં વસનારા
નવશાદીની વડી દરેકેદરને તાબેના ભગર સાધના મેષેદાનાં
ધર્મનાં કુંડના ઇ. સ. ૧૮૬૧ માં તે સ્થાપ્યું ત્યારથી
એવલ તેના અતરેના એક તરસ્ટી હતા.

તા. ૧૦ મી એપ્રિલ ૧૮૮૨.

એ પેશતનજી કાવશજી રખાડીએ “હાદીએ મુજ-
દીઅસનાન” ઇપાને યન્દેવરસ્ટીએને મારગ દેખાડનાર
એવે નામનું એક પુસ્તક ગુજરાતીમાં પ્રગટ કીકું

રૂસતમજી બારડીલાભાએ આ મંડલીની નેમ પાર પાડવા માટે
ઘણાં વર્ષો સુધી દીક્ષાળનીપી ગેહતા કરી તથા પોતાનાં બાસ
જોડેલાં ગાયનો મંડલીના લાભને માટે આપના ગયા હતા તે
કીમતી સેવાઓની પીછાંન તરીકે તા. ૨૪ મી નવેમ્બર
૧૮૮૬ ને રીને તેવજીને પણ હાનરરી લાઈજ ગેમ્પર સુંડી
કાઢ્યા હતા.

શેઠ ખરશેલજી દીનશાહજી બખાતાએ આ મંડલીના શેકે-
ઠરી તરીકે બજલેલી કીમતી સેવાઓ માટે તેમને તા. ૬ થી
જુલાઈ ૧૮૮૬ ને રીને એક માનપત્ર તથા સર્વે ગેમ્પરોએ
ઊધાંકું કરી ભરેલી રૂ.૨૩૦૦) ની પર્સ ભેટ આપી હતી.

એ મંડલીને સ્થાપાને ૨૫ વર્ષ પૂરાં થયાં તેની
ખુશાલીમાં મંડલીના સખાસદો તથા તેમના દોસ્તઆશનાઓ
અને કુટુંબના એક ગેલાવડો તા. ૨૪ મી નવેમ્બર ૧૮૯૫ ને
રીને ગેહતામાં “નેવેલડી થીઅતર” માં કરવામાં આવ્યો હતો.

એ મંડલીનું રૂંડ હાલ તેના છેલા છપાવજા હીસાબ
ગુજ્ઞ તા. ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૯૫ સુધી રૂ.૧૨૫૦૦) ને
આસરે હતું.

૧ “રાગ શીકક, અથવા હિંદુશાંની રાગનું માન
ગેલવવાનો મારગ. એની સાથે હિંદુશાંની વર્ણતરંગના નકશા,
તથા હિંદુશાંની રાગરાગણીમાં નવાં અને જુનાં બંધનથી
બનાવેલાં જ્યેષ્ઠાશની ધરમને લગતાં, નીતીને લગતાં, તવારીખને
લગતાં, અને શરૂઆતને લગતાં મધુર ગુજરાતી ગાએણી,
ઇતીઆદી, ઇતીઆદી. બનાવનાર, નશરવાંજી દોસમજી
આયએખતીઆર. સુબ્બ આયએખતીઆર છાપાનાંમાં
છાપેલો છે. શને ૧૮૭૦ ઇસવી, ૧૨૩૯ ઇમ્બદેવરરી.”

૨ શેઠ રૂસતમજી હોરમજી માડન, એલ. સી. ઇ.,
અને અરદેશર હોરમજી માડન, બી. એ. ના બાપા.

હુ. ૨ એ પુસ્તક હાનરેખત બેહરામજી જીજીભાઈને અર્પણ કરવામાં આણું હતું.

તા ૦ ૧૫ મી અક્ટોબર.

રોજ ૨૪ માઈ ૧ (શિં) ૧૨૪૦ યજ્ઞદેવરદી.

મરણ—બહમનજી મનચેરજી ગગરાટર—ઉમર વર્ષ (૧૫) શેઠ મનચેરજી માણેજી ગગરાટના પીબ દીકરા. એવણુ પ્રથમમાં પોતાને હીસામે રૂઢોને વ્યાપાર કરતા હતા. તે પછી શેઠ ખુરશેદજી નોશરવાંતજી કામાજીની સાહેતાથી શેઠા ગોર્લદ હવી વાવેકર, ગંગારામ બાલદેવ, અને શાં ૦ પેમચંદ ચંધજી સાથે રાશમાં “ગોર્લદ હવીની કુંવતી” નાં નામથી સુબાઈ, કોઠણ, દખણ અને ખાંદેશમાં વ્યાપારનું કામ ચલાવતા હતા. તે પેહલી તા ૦ ૧૧ મી નવેમ્બર ૧૮૬૩ થી બંધ કરી પાછો પોતાને હીસામેજી ધંધો ચાલુ રાખ્યો હતા.

તા ૦ ૧૭ મી અક્ટોબર.

રોજ ૨૬ માઈ ૨ (કો) ૧૨૪૦ યજ્ઞદેવરદી.

આજ દીને મરહુમ બાઈ આવાંબાઈ તે શેઠ માણેજી પેથતજી હાંડીચતનાં ધણીઆની તથા શેઠ હેરમજી ખુરશેદજી જયાંવાલાનાં બેટીનાં હામણમાં તેમની પોતાની પુત્રીમાંથી તથા આવંદ અને માત પીતા મસી રૂઢરખી ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.

તા ૦ ૧૯ મી અક્ટોબર.

શેઠ ફરોમજી બહમનજી મામટરે “હંડીચન ક્રીડીક” અથવા “ડીકાકાર” નામનું એક હંચેલ—યુગરતી દર શનીવારે પ્રગટ થતું આધારીક પત્ર પરવરતાવવા માડ્યું હતું.

૧ “હાદીએ મળીઅચ્છાનનાં, ઇઆને ઇઅઅર્જાપરશની-ઓને માગ દેખાડનાર. જદે અપથતાના પતીતર કર્જાના દાખવાઓ સાથે જરેશોની ધરમ શંબ્ધી જણવાજોગ બાપોતોને શંકરક. બનાવનાર, એ પેથતજી કાવરાજ રખાડી. પુણેવાલા દસપુરજી શાહેજી હોશંગજી જાપાસપલની તપાશ બિપરથી, સુબાઈ મધે પ્રીન્ડરસ પ્રેશમાં છપાવીઓ. શને ૧૨૩૯ ઇઅઅર્જાદેવરદી. શને ૧૮૭૦ ઇશવી.”

૨ સુબંધની હાઈ કોરટના બીજ-પ્રાન્સપ્રેસરે શેઠ અન-ચેરજી બહમનજી ગગરાટના બાવા. એવણુના બાવા શેઠ અન-ચેરજી માણેજી ગગરાટ અચ્છાનમાં નવસારીના રેહવાસી હતા, પણ પાઠકથી સુબંધ આવી વચ્ચા હતા. તેમનું કદ તથા અવાજ ધણો મોટો અને જ્યારે હોતથી ગગરાટનાં નામથી ઓળખાતા હતા.

૩ જલે જમશેદ, તા ૦ ૧૯ મી અક્ટોબર ૧૮૭૦.

૪ એ પત્ર રકત છ માસ સુધી ચાલ્યું હતું.

તા ૦ ૨૦ મી અક્ટોબર.

સુબંધવાલા શેઠ રસતમજી પેથતજી પીનીમોરીઆએ પોતાનાં જમ ગામ પીનીમોરામાં એક ધર્મનું દવાખાનું આપે માસથી પોતાને ખરચે ચાલુ કીધું હતું.

તા ૦ ૨૫ મી અક્ટોબર.

શેઠ પેથતજી કુવરજી ડાકટરે પાદશાહ નોશરવાંત આદેશના વજર બુઝારે જેઠર તથા સુનાની શીશમુક આરી-રોટલની દાનાઈ ભરેલી નશીલોતોને મંગલ, તથા સુખતેચર ચાહનાણું કવેતોમાં બનાવી તેનું એક પુસ્તક છપાવી પ્રગટ કીધું હતું.

તા ૦ ૩૧ મી અક્ટોબર.

સુરતની પાસે કીમ નદી આગલ આવેલાં એલાવ ગામમાં સુબંધવાલા શેઠ અરદેશર હેરમજી વાડીઆએ એક ધર્મનું દવાખાનું મુર્તે રેથતના ઉપોગને મોટું ઉધાડવા મોટું મરકારમાં રૂ ૧૦૦૦૦) આપ્યા હતા, તે દવાખાનું આજ દીને એક મેલાવણ કરી ઓલ્હું મેલાવમાં આણું હતું.

તા ૦ ૫ મી નવેમ્બર.

શેઠ ખરશેદજી રસતમજી કામાજીએ “ઇઅઅર્જાદેવરદી તારીખ” નામનું હિંદુસ્થાન તથા હરાનના જરેશોતીઓ

૫ એજ જુલ્ય એવણે બીનીમોરામાં એક હંચેલ નીશાન પણ ઇ ૦ સં ૧૮૭૫ થી પોતાને ખરચે ઊંધાડી હતી. એ નિશાન તથા ઊપર ધર્મનું દવાખાનું ઇ ૦ સં ૧૮૯૨ માં બંધ કરવામાં આવ્યાં હતા. આ બંધે ખાતાંએ શેઠ રસતમજીને ખરચે આદેશ વર્ષો સુધી ચાલ્યાં તે મોટું તેઓ ૧૮૯૨ ના જુલાઈ માસમાં બીનીમોરે ગયા તે વખતે ત્યાંના લોકોએ તેમને એક માનવત્ર આપ્યું હતું.

૬ “એ કતાબ નશીલોતનાં બાગની, ઇઆને પાદશાહ નોશરવાંત આદેશના વજર બુઝારેગય જેઠર તથા અરશાત-તાલીશ હકોમની દાનાઈ ભરેલા શવાબ જવાબની અરશ માફક ચંચારીને છપાવી. સુખતેચર શાહનાણું, શાહનાંબોને ઇતી-હાસ ગઈઓપરશી તે છેલા પાદશાહ ઇઅઅર્જાદેવરદે શેઠેરી-આરની પાદશાહી સુધીને ચંચારીને કવેતોમાં બનાવીઓ. બનાવનાર, ડાકતર પેથતજી કુવરજી ભરચવાલા. સુબંધ “જય પરીડીંગ” છપાખાંણાએ છપાવીઓ. શને ૧૮૭૦ અંગરેજ.”

૭ સુબંધ ચાલુક, તા ૦ ૧૨ મી નવેમ્બર ૧૮૭૦.

૮ દવાખાનાં ન મકાનમાં નીચલી તજી જડોતીઃ—
“આએ ધરખનાં દવાખાનાંનું મકાન સુબંધવાલા શમી
“શેઠ અરદેશરજી હેરમજી વાડીઆનાં ખરચથી બંધાવેલું.
“શને ૧૨૪૧ ઇઅઅર્જાદેવરદી. શને ૧૮૭૧ ઇશવી.”

૯ દવાખાનું ઊધાડવા થકી શેઠ અરદેશર વાડીઆનાં બિપકાર માનાવને એમને એલાવ તથા બીજાં આસિપસિતાં ગાંધો તરફથી શેઠા જવણુલ લીમજીભાઈ, દીનશાહજી જવ-ણુલ પટેલ, વગેરે અરશોનાં ઉપુરેશને ૧૮૭૧ ના અક્ટોબર માસમાં એમનાં જવલ કારદેશનાં મકાનમાં જઈ એક માન-વત્ર આપ્યું હતું.

વચ્ચે યજ્ઞસ્થળે અને ગણવાના બાળમાં એક મહીનાના તફાવત વિશેની ગણતરી એક પુસ્તક રચી પ્રગટ કરી છે. ૧

તા. ૭ મી નવેમ્બર.

રોજ ૧૭ માઈ ૨ (ચિં) ૧૨૪૦ યજ્ઞસ્થળે.

આજ દિને મરહુમ શેઠ હોરમજી બહમનજી વાડીઆ વાસાં શેઠનગાલી આતમચેદરાંમની યાત્રાગરેહનાં જયનની મીઝલમમાં દરુર પેચનજી બેદરાંમજી મંજાણાએ "જર-વેરાતીએને બહુ મન રાખવાની જરૂર છે" એ બાબત ઉપર એક વાચોજ કરી હતી. ૨

તા. ૧૦ મી નવેમ્બર.

મુંબઈની પારસી સીક માટીનોનામ્મન કોરડના એક ટપાલે શેઠ રાયાબાઈ કરામજી કરાકાએ પોતાના ઓઢો છોડવાથી તથા શેઠ નવચેદરાંજી કરુનજી ઇંગ્રેજાં જવાથી તેમની જગ્યાએ નામદાર ઝકારે શેઠ મનચેદરાંજી નવચેદરાંજી બનાજી અને એકબજી બહમનજી મારીએને નેમ્યા હતા. ૩

તા. ૧૭ મી નવેમ્બર.

સુરત મધે શેઠ બરજોરજી મેહરાંજી કરુનજી "ખાંત બાહદુર" નો બેતાબ મલ્યો તેની મુબારકબાદીમાં ત્યાંના લોકો તરફનું એક માનવ્ય એ શેઠને આપવાને આજ દિને નગરશેઠ દુવારકાંદાસ બહુબાહ, શેઠ નચરાંજી દારાચાહ ખાંતમોરિય, નચરાંજી કરુનજી ઝાંઝા, પેચનજી બરજોરજી એટી, ડાકર રાયાબાહ પેચનજી, વીશિમચાહ ચાપુરજી કમીચીવાલા, રતનચાહ પેચનજી વકીલ, મોતીરાંમ દમવતરાંમ અને મેદરાંમજી પેચનજી ડાકરે એક જાહેર મળા શેઠ વીરજીચાહ ચાપુરજી કમીચીવાલાની વાડી મધે બેલાવી હતી. મરનનીતની પુરસી શેઠ એકબજી પુરચેદરાંજી મોદને આપવા બાદ શેઠ જમચેદરાંજી રાયાબાહ શેઠ ટીએ માનવ્ય વાંચી મંજાણા, જેનો ખાંતબાહદુર બરજોરજી તરફથી શેઠ કેમ્પાઝ હોરમજી આનવાહવામાં જવા બાંચી મંજાણા. એ પછી ખાંતબાહદુર બરજોરજીને તેમના મિત્રો તરફથી માત એઆલો હોરાડવામાં આવી, તથા પાંત ગોખાજી ધર્મ મીઝલમ આપાસત યાહ, અને હોજર થપકા મેઈ જહરેષી વાળ રોઝ મધે બેતાબાહદુર બરજોરજીને તેમને મકાંત મુખી પેહચાડવા ગયા હતા. ૪

૫ "ઇમ્બજરેદરાંજી તારીખ. હીનજીચાન તથા ઇરાનના જરોસ્ટીઆ વચે ઇમ્બજરેદરાંજી અને ગણવાના બાળમાં એક મહીનાના તફાવત ઉપર લેખાર. લખનાર તથા છપાવી પરગટ કરનાર, ખ. ર. કામા. મુંબઈ, દરજર આચારકા છપાવાનાં મધે બેદરાંમજી રસનજી કંપનીએ છપાવે છે. ૬ નવે ૧૮૭૦."

૬ જમ્બે જમચેદરાંજી, તા. ૭ મી નવેમ્બર ૧૮૭૦.

૭ બોમ્બે ગવર્મેન્ટે, તા. ૧૦ મી નવેમ્બર ૧૮૭૦.

૮ જમ્બે જમચેદરાંજી, તા. ૨૧ મી નવેમ્બર ૧૮૭૦.

જિન મુંબઈ મુંબઈની પછે ઇંગ્લેન્ડ આગળ સુરતના જરોસ્ટીઆએ શેઠ રતનજી રસનજી પારસી આગેવાનો ઉપર પોતાના દરજર બરજોરજીએ કુશલકાલી-જી માનવ્ય મેદરાંજી કરુ.

તા. ૨૩ મી નવેમ્બર.

રોજ ૩ માઈ ૪ (કુ) ૧૨૪૦ યજ્ઞસ્થળે.

સુરત મધે આજ દિને મરહુમ શેઠ પેચનજી કાદાબાહ વકીયવાસાં કદમી આતમચેદરાંમની યાત્રાગરેહની જયનની મીઝલમમાં શેઠ બહમનજી નચરાંજી વકીયે "પોતાના મરહુમ પીતા તરફથી વારસાના હીમમાં મહિત્રાં નાનવરાના છત્રવામાં ૪ મકાંતમાંથી મે મકાંત નાનવરા નેહીવ કીડીએ રૂમને મોટું, તથા બે મકાંત દવાખાંતોના કુશીએમને મોટું વગર કીડીએ ધરમ દાખલ વાપરવા" આપવાની તંદેસ્તી પઠાવી હતી. ૫

એજ દિને પુણાં મધે મરહુમ મર જમચેદરાંજી છત્ર-બાહવાસી હરેમેદરાંજી યાત્રાગરેહનાં જયનની મીઝલમમાં એં બીખાજી જમચાપજી દરુર મેહરજીશાંએ આપણા વલીવ મજબજીનાં પુરાતમપણાં વિષે એક વાચોજ કરી મંજાણા હતી. ૬

તા. ૨૪ મી નવેમ્બર.

રોજ ૪ માઈ ૩ (ચિં) ૧૨૪૦ યજ્ઞસ્થળે.

આજ દિને મરહુમ બાહ છવજીબાહ તે મરહુમ શેઠ બરજોરજી રતનજી કોપરનાં વીધવાનાં હીમમાં તેમની પોતાની પુછમાંથી તથા બેશીઆએ મરી ૬૫૧૫) ધર્મ-આતમોમાં આપ્યા હતા. ૭

તા. ૧ લી ડીસેમ્બર.

રોઝ અને વખતમાં મધે શેઠ કાવચજી નંજીરજી રૂડીમની સી. આદ. ઇ. એ ઇં ૨૦ ૧૮૧૨ થી પોતાને ખરમે જે ધર્મનાં દવાખાંતો રચાયાં હતાં તે બધે એ શેઠ આજ દિનથી બંધ કરીએ હતાં. ૮

તા. ૨ જી ડીસેમ્બર.

રોજ ૧૨ માઈ ૩ (ચિં) ૧૨૪૦ યજ્ઞસ્થળે.

મરજી-પેચનજી કરાંમજી વકીય-ઉમર વર્ષ ૭૫) સુરતવાના શેઠ કરાંમજી બેદરાંમજી અફગરના લીસા. એવજી

૫ જમ્બે જમચેદરાંજી, તા. ૨૬ મી નવેમ્બર ૧૮૭૦.

૬ જમ્બે જમચેદરાંજી, તા. ૨૬ મી નવેમ્બર ૧૮૭૦.

૭ મુંબઈની પારસી પંચાતનાં રંડની સવંત ૧૮૨૭

લીસાજી ચોપડો.

૮ જમ્બે જમચેદરાંજી, તા. ૫ મી ડેસેમ્બર ૧૮૭૦.

રંડેમનાં દવાખાંતોર શેઠ કાવચજીને એ ૯) વર્ષો ૩૨૨૫૦૦) તથા વખતમાં દવાખાંતોર ૩૨૨૫૦૦) નો ખરમ થયા હતા.

૯ અમદાવાદવાસી શેઠ કરાંમજી, નચરાંજી, નવરો-જી, અને નંજીરજી પેચનજી વકીયના બાબ. એવજીના બાબા શેઠ રંડેમજી બેદરાંમજી અફગર સુરત મધે વર્ષો તથા નચાજ વચ્ચે કુશીઆત્ત કામ કરતા હતા. તે વખતે એવા એક બીજ વચ્ચે કામકામ કરનારને વકીયનાં નામથી આપ-ખવામાં આવતા હતા, અને તેજ ઉપરથી શેઠ પેચનજીને અકડ પછુ વકીયની પડી હતી.

૪૦ સ ૦ ૧૮૧૬ માં સુરતથી એક શેક રતનજી નવરોજજી કેનદીનવાલાની દુકાને ગયા હતા. ત્યાંથી ૪૦ સ ૦ ૧૮૨૧ માં અમદાવાદ જઈ ત્યાં પોતે ઇંગ્લેન્ડ અથવાબની મોટી દુકાને ઉઘાડી હતી. તે માટે સર્વે તારાંહનાં સરકારી કંઠાકેટા પણ લેતા હતા. અમદાવાદની જરોયાસ્તી અંગ્રજીમનાં કુંડના એવણુ એક તરસ્ત્રી તથા અકાબર હતા. એવણુનું મરણ અમદાવાદ મધ્યે જીવજયું હતું.

તા ૦ ૫ મી ડીસેમ્બર.

શેક ડાયાબાઈ ફરમાજી રાંડેલીઆએ “જીંદગી જોગવાની જુગતી” હઆને જીંદગી અને સંસાર સંબંધી પુરાતન જ્ઞાતિ-ઉપદેશનું એક પુસ્તક જુગતીમાં રચી પ્રગટ કરીયું હતું. એ પુસ્તક હાનરેખત મેહરામજી જીજીબાઈને અર્પણ કરવામાં આવ્યું હતું.

તા ૦ ૮ મી ડીસેમ્બર.

શેક અરશેદજી નશરવાંજી પેશતનજી વાડીઆએ મુશ્મલમાનોના અમલનો “હિંદુસ્તાંનો ઇતીહાસ” રચી તેનું એક પુસ્તક પ્રગટ કરીયું હતું. એ પુસ્તક હાનરેખત મેહરામજી જીજીબાઈને અર્પણ કરવામાં આવ્યું હતું.

તા ૦ ૬ મી ડીસેમ્બર.

શેક રસમજી મેહરાવંજી પટેલ, એમ. એ. એલ. એલ. બી. એ ગરે વર્ષ મેજિસ્ટ્રાંતે મોર્બે યુનીવર્સિટીને લગતાં માણેકજી લીમજી ગોંડ મેડનનાં ઇલામનો “હિંદુસ્તાંની સરકારી તથા બીજી ઇમારતોનાં બાંધકામની જુદી જુદી પ્રકારની રીત, અને દેશની રજુને તેઓ કેવી અનુકૂળ યાદ પડે છે તેનો મુકાબલો” એ બાબદ ઉપરનો રેસાલો એક પુસ્તકના આકારમાં છપાવી પ્રગટ કરીયા હતા.

તા ૦ ૧૦ મી ડીસેમ્બર.

મુંબઈમાં વસતા કેટલાક ઇરાની જરોયાસ્તીઓએ ફારસી બાષામાં અમરૂશી ઇરાની પેલનવાનાનાં દાસ્તાનાના નાટક

૧ “જીંદગી જોગવાની જુગતી. એટલે જીંદગી અને સંસાર સંબંધી પુરાતન જ્ઞાતિ-ઉપદેશ. આ પુસ્તક પ્રથમ દિવેદ દેશના ધર્મજીના હાથની લંબણી પોથી જીવરથી એક વિનાઈ રિતજી વિનાઈ બાષામાં રચ્યું હતું, તેનો તરજુમો એક અંગ્રેજ અરશેદ અંગ્રેજીમાં કરીયા હતા, તે જીવરથી જુગતીમાં બનાવનાર, ડાયાબાઈ શંશંજી રાંડેલીઆ. મુંબઈ મધ્યે શેડ કીટીંગ પ્રેસમાં કાપરાજી પેશતનજીએ છાપ્યું છે. ૧૮૭૦.”

૨ “હિંદુસ્તાંનો ઇતીહાસ : મુશ્મલમાનોના હુમલા-આની શીરઆબથી તેમના અમલની આમેરી સુધી. રચનાર તથા છપાવી પ્રગટ કરનાર, અરશેદજી નશરવાંજી પેશતનજી. મુંબઈ એરિઆટિક પ્રેસ. ઈ. સ. ૧૮૭૦.”

૩ “The Manockjee Limjee Gold Medal Essay for 1868. A Comparison of different Styles of Architecture, in respect of their suitability for public and domestic buildings in India. By, Kastamji Mervanji Patel, M.A. Bombay: Education Society's Press, Dyculla. 1870.”

કરી બતાવવાને એક “ઈરાની નાટક મંડળી” ઉભી કરી હતી, અને ગ્રાંટ રોડની નાટકશાળામાં આજ રાત “રસમજી અને અરશેદ”નો એક ફારસીમાં બજા બતાવ્યો હતો.

તા ૦ ૧૧ મી ડીસેમ્બર.

શેક દાદાબાઈ ડાયાબાઈ કામાએ ઇંગ્લેન્ડ મુખે ખારી-સ્ટરની પરીક્ષા ફેલેમંદીથી પસાર કરીયા હતી.

તા ૦ ૧૫ મી ડીસેમ્બર.

ઇંગ્લેન્ડ મુખે સાઉથ કેનશીંગટન ખાતે આવતાં શાક-માં ભારનારાં દેશ પ્રદેશનાં પ્રદેશીયમાં આ દેશના હુનર તથા કારીગરીની જીનસો મોકલવા વગેરેની ગોઠવણો કરવાને નામદાર સરકારે ૧૦ ઇંગ્લેન્ડ, ૧ વાલ્ડી, ૧ હિંડુ, અને ૨ પારસી (હાનરેખત મર મેશીદજી જીજીબાઈ આરેનેટ, હાનરેખત મેહરામજી જીજીબાઈ) ગ્રહસ્થોની એક કમીટી નેમી હતી.

એજ સુખજી એજ કારણુમર કલકત્તા ખાતે નામદાર ગવરનર જનરલ નેમેલી ૧૩ ગ્રહસ્થોની સેનટરલ કમીટીમાં પણ એક પારસી ગ્રહસ્થ—શેક માણેકજી રસમજી બનાજી નેમાજી કરી હતી.

શેક સાપુરજી જીભાસપજી ભાવનગરની નામદાર સરકારે મુંબઈનાં કમીટી ખાતાના વિજા આસીસ્ટન્ટ કમીશનર તરીકે નેમા હતા.

તા ૦ ૧૬ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૨૬ માઈ ૪ (૩૦) ૧૨૪૦ યહદેજરદી.

આજ દિને મરહુમ બાઈ રતનબાઈ તે મરહુમ શેક હેરમજી મનચેરજી કામાજીનાં વીધવાનાં પાછલી રાતનાં ઉત્તમણમાં તેવણનાં વારસોએ ૩૫૦૨૫) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તા ૦ ૨૦ મી ડીસેમ્બર.

શેક કેપ્સરજી નવરોજજી કાગરાજીએ “જમશેદ” નામના લખેલા નાટકની એક ચોપડી લિક્ટોરીઆ નાટક મંડળીના માણેકોએ છપાવી પ્રગટ કરીયા હતી.

૪ રાજા ગોરજી, તા ૦ ૪ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૦.

એ ઇરાનીઓને આકર્ષીત વગેરેની તાલીમ શેક દાદાબાઈ ચોરાબજી પટેલ, એમ. એ. એ આપી હતી. એ મંડળી એક વર્ષમાં બંધ પડી ગઈ હતી.

૫ બોમ્બે ગેઝેટ, તા ૦ ૧૨ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૦.

૬ બોમ્બે ગવરમેંટ ગેઝેટ, ૧૫ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૦.

૭ રાજમસ બોઈ ઇડીઆ, ૭ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૦.

૮ બોમ્બે ગવરમેંટ ગેઝેટ, ૧૫ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૦.

૯ બોમ્બે જમશેદ, તા ૦ ૧૭ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૦.

૧૦ “જમશેદ. નાટક ૪ અંકી. રામીર શીદોસ્તી-જીની બનાવેલાં શાહનાખાના આધાર ઉપરથી. વીક્ટોરીઆ નાટક મંડળીને સાર. બનાવનાર, કેપ્સરજી નવરોજજી કાગરાજી. મુંબઈ, ૧૪૫૨ આરશકારા છાપાખાનાં મધ્ય મેહરામજી રસમજીની કંપનીએ છાપીજી છે. સને ૧૮૭૦.”

નર નારી જીવિ.

૧ થી ૫ વર્ષનાં.....	૭૯	૭૧	૧૫૫
૬ થી ૧૦ વર્ષનાં.....	૧૨	૧૨	૨૪
૧૧ થી ૨૦ વર્ષનાં.....	૨૭	૨૦	૩૭
૨૧ થી ૩૦ વર્ષનાં.....	૨૬	૩૬	૫૭
૩૧ થી ૪૦ વર્ષનાં.....	૩૧	૧૮	૪૯
૪૧ થી ૫૦ વર્ષનાં.....	૩૪	૧૫	૪૯
૫૧ થી ૬૦ વર્ષનાં.....	૩૬	૧૮	૫૪
૬૧ થી ૭૦ વર્ષનાં.....	૩૭	૩૦	૬૭
૭૧ થી ૮૦ વર્ષનાં.....	૨૮	૪૪	૭૨
૮૧ થી ૯૦ વર્ષનાં.....	૬	૧૬	૨૨
૯૧ થી ૧૦૦ વર્ષનાં.....	૨	૨	૪

૪૮૧ ૪૧૦ ૮૯૧

એ (૮૯૧) મરણ નીચના લગામો ઉપર થયાં હતાં:—		
કામીયા.....	૫	ખાલિરકોટ..... ૧૩૫
કોટ.....	૩૧૫	જેતવાડી..... ૭૬
ધાબીતજાવ.....	૧૮૪	કામીયાદી..... ૨
કરેલવાડી.....	૧૦	મેટાંડી..... ૩
ગીરગાંધી.....	૧૬	ભીડીબજાર..... ૩૧
ગોવાની.....	૨૪	ભાંચિયા..... ૧૫
શંકે રીડ.....	૨	મળગાંધી..... ૪૧
તારેવ.....	૨	પરેલ..... ૫
ગોવાલીઆ.....	૭	પાંદરા..... ૨
અંબાદા.....	૨	ઉત્તરી..... ૧
માકમહાની.....	૩	ધીવપુરાધી..... ૧
વાંચકેર.....	૪	

૮૯૧

એ (૮૯૧) મરણ નીચનાં કારણોથી નિવળ્યાં હતાં:—	
તાવ.....	૧૯૫
માનવગુને લગતાં દરદા.....	૧૦૯
ફેફસાંને લગતાં દરદા.....	૮૨
ચોલીથીકારને લગતાં દરદા.....	૧૩
જઝર.....	૧૪
ગીવજા.....	૮
ગોવર.....	૫
કવિરા.....	૧૩
મરડા તથા પેર.....	૧૩૫
ગીમળને મળતાં દરદા.....	૫
છાત બાંને લગતાં દરદા.....	૧૨
આમકીને લગતાં દરદા.....	૫
હાલગામ તથા તંબુને મળતાં દરદા.....	૩
તાવતાં નીચનાં.....	૮૯
જ્વરી તથા નાકતળી.....	૧૨૯
બીન દરદા.....	૪૧
નર જીવનાં કારણો.....	૨
આપવાન.....	૨૩

(૧૩ જેઠર ખાદને.

૩ કુવા તજાવમાં પડતી.

૨ ગેલે કુમો દળને.

૧ મરુ કાપીને.)

આપવાન કરી મરણ પામેલાં ૨૩) જણામાં ૧૮) પુરુષ અને ૫) સ્ત્રી હતાં. પુરુષોમાં એક ૩૦) વર્ષનાં એ પેલાજણમાં કાલાખાની દીવાનશાલામાં ગલે શંકો દળને; તથા બીજા ૧૯) વર્ષનાં એ દમની બીભારીથી કંટાળી અસા વતે મરુ કાપીને; એક ૬૫) વર્ષના બજારીએ ખારવાડીએ જરીઆરી માલવાથી તેની ધારતીને લીધે, એક ૨૨) વર્ષના શીરે પેકારીને લીધે, એક ૧૭) વર્ષના ઠાકરાએ દરા રૂપીઆનાં કરમને લીધે શરખાઇને તથા બીજા ૧૭) વર્ષના ઠાકરાએ રૂકતમાં આલસુ હોવાથી બાપે ધમકાવ્યાથી, તથા ત્રિજા ૧૬) વર્ષના ઠાકરાએ એક રૂપીઆ મારવાથી બાઇએ ધમકાવવાને લીધે, એક ૪૨) વર્ષનાએ કરમની ધારતીથી, એક ૩૯) વર્ષના સુધારે બાપડીનાં મરણનાં ગમથી, એક ૩૯) વર્ષના આપારીએ શાંદારીની બીકથી, એક ૬૦) વર્ષના કંપાછટરે શીરનાં મરણથી કંટાળી, એક ૨૨) વર્ષના અવાને જે માસની મગમળની અરિષ્ટ હાલતમાં, અને એક ૨૩) વર્ષના ભાડૂતી બગીચામાં ચોદખતની નામીપાસીમાં જેઠર ખાદને; એક ૮૦) વર્ષના ચિપાતીની આંધલા જુવાની ધર્મશાલામાંની બીમારે બીમારીને લીધે તથા એક ૪૦) વર્ષના વજાઇવી આવેલા પારસીએ કાંઈ જાણપણાં કારણ વગર તજાવમાં પડીને; એક ૬૦) વર્ષના ભાડૂતી બગીચાનારે કાંઈ જાણપણાં કારણ વગર, એક ૧૭) વર્ષના ઠાકરાએ અરિષ્ટ મગમળનાં હાલતમાં તથા એક ૪૦) વર્ષનાએ હાકતપણાં કુવામાં પડી આપવાન કીધા હતા. સીઆમાં એક ૧૮) વર્ષનીએ મગમળની ખરાબ હાલતમાં ગલે શંકો દળને; એક ૧૯) વર્ષનીએ ચાસરીઆમાં અનખનાવને લીધે તથા એક ૪૬) વર્ષનીએ બાઇનાં મરણની ગમમીનીમાં જેઠર ખાદને; એક ૨૫) વર્ષનીએ શીરમાંથી કંટાળીને તથા એક ૨૦) વર્ષની ઉમેદવારે દેવાનાંપણાંની અસરમાં કુવામાં પડી આપવાન કીધા હતા.

હોનારત, અકસ્માત, પગેર.....

(૩ બાંડીએમાં પડી જવાથી.

૨ રૂપીયામાં નાહતાં.

૧ ભાગમાંથી પડી જવાથી.

૧ દારૂ વરથી પડી જવાથી.

૧ ઝામી જવાથી.)

અકસ્માતથી મરણ પામેલાં આઠ જણમાં પાંચ પુરુષ અને ત્રણ સ્ત્રી હતાં. પુરુષોમાં એક ૨૮) વર્ષના જુવાને પેટમાંથી દરોપારમાં પડી જવાથી, એક ૧૮) તથા બીજા ૧૫) વર્ષના ઠાકરા અંધ દરોપારમાં નાહતાં કુપી જવાથી, એક ૪) વર્ષના ઠાકરા રમતાં રમતાં પેકા માતની બારીએથી રમતાં પડી જવાથી, અને એક ૩) વર્ષના ઠાકરા કપડાં કાઢી જવાથી મરણ પામ્યા હતા. સીઆમાં એક ૮૦) વર્ષનાં ડોરાં દારૂવરથી પડી જવાથી, એક ૧૦) વર્ષની ઠાકરી ગેલા માસની બારીએથી તથા એક ૫) વર્ષની ઠાકરી ત્રિજા માસની બારીએથી રમતાં પડી જવાથી મરણ પામીયા હતાં.

બીજા એક વર્ષમાં મુંગમ મરે ૧૨૬ વારસીએએ નારાર દેવાસરોની કારકેનો આમરડા મેળવવાને અરજી કીધી હતી, જેમાં એક એકરત પછુ હતી.

ઈં ૨૦ ૧૮૭૧.

આમે વર્ષની "પ્રારંભિક ઇન્ડિયા" નો કલેન્ડર
૩૨મા સપ્તાહી પોતાની નીચલા ફેરફાર તથા વધારા સિવાય
આગલા કલેન્ડરની માફક છે.

જાહેર કુપનીઓ—

ભરૂચ મીનસ કું'ના ડામેરેકરોમાં ફરોમન નર-
વાંનજ પહેલ, ખરોદેલ જાગીર તારાવેલ.

ક્રીમ્સ લાંડ એંડ પીમ્સ કું'ના ડામેરેકરોમાં
ખરોદેલ નોશરવાંનજ કામાલ અને મનચેર નવરો-
નજ ખનાજાનાં નામ વધારે.

માણિકલ પીટી સ્પીનીંગ એંડ લીલીંગ કું'ના એજ'ટો
તરીકે મેહરવાંનજ ફરોમન (પાંડો)ની કું'ને ખાલે સી.
એંડ એફ. દીનશાહજી (કાવચજી અને ફરોમન દીન-
શાહજી પીટી).

એડીએનટમ સ્પીનીંગ એંડ લીલીંગ કું'ના ડામેરેક-
રોમાં ખરોદેલ હોરમનજી ચોતાઇજી નામ વધારે.

ઈનધુરનરી કું'નીઓ—

બાંચે નટીય કનિયુરનજ કું'ની. લાંડના એજ'ટો,
ડી. ડી. કામાની કું'; કકકતાના એજ'ટો, પી. એંડ
સી. એન કામાની કું'; હાંગકાંગના એજ'ટો, એમ. ડી.
ગાંધીની કું'; રચુના એજ'ટો, નવરોનજી અને બહ-
મનજી ખરોદેલ.

ફૂડિયામાં ગચલી કું'નીઓ—

પોરટ કાનીંગ લાંડ હનવેરેકરો, રક્તમથન એંડ
ડાંક કું'ની—લીકવીડર, માણિકલ રક્તમજી બનાજ.
સુખદના ડાકીયા, હાદાખાઈ રક્તમજી બનાજ.

મેહરવામ સ્પીનીંગ એંડ લીલીંગ કું'ની—લીકવીડ-
ર, ખરોદેલ મેહરમજી નાણવતી.

ચુમરાત આંધલિ કું'નીના લીકવીડર તરીકે અચપંદી-
આરજી રક્તમજીને બદલે મનચેરજી મેહરવાંનજી સુરચુર.

પારસી વ્યાપારી પેટીઓમાં વધારે—

ડોચાભાઈ મેહરવાંનજ એંડ કું'.

રક્તમજી હોરભાઈ વાડીયા.

શોરામજી ધનલભાઈ વાડીયા.

માણિકલ ડોચાભાઈ વાડીયા.

એચ. ફરોમન એંડ કું'.

શોરામજી પેશનલજી ફરોમન.

નવરોનજી નાનશાઈ ફરોમન.

મનચેરજી પાલણજી (રાહડર).

પારસી શેર બ્રોકરોમાં વધારે—

કાવચશાહ (એદમજી તંજુવામાં) એંડ હોરાબધર
(મનચેરજી કકરીયા), કાવચજી નરવાંનજી કાંગ, હોર-
મનજી મેનનજી દલાલ, ડેપ્યુટી મનચેરજી હોરામાણિક,
રક્તમજી માણિકલ મનચેર, રક્તમજી પેશનલજી દલાલ,
રતનજી માણિકલ (રતનાગર) દલાલ.

ચુરોપત પેટીડીનાં પારસી દલાલોમાં વધારે—

જે. કે. હથરગલેન એંડ કું'ની—માણિકલ એંડ
પેશનલજી.

પારસી ઘડીઆલીઓ—બહમનજી નરવાંનજ
એંડ કું', ખરોદેલ કાવચજી, એદમજી શાપરજી, ફરોમન
હોરામજી, હોરમનજી મેહરમજી, જમશેદજી મનચેરજી
(ચીકા), જાગીરજી એદમજી, માણિકલ નવરોનજી, નર-
વાંનજી ફરોમનજી, પેશનલજી ફરોમનજી.

તાં ૧ લી જાનેવારી.

હથર આચકારા ધાપાખાનાં માણિકા મેથરમ મેહ-
રામજી ફરડનજીની કું'નીએ "નૂરેએમ" નામનું સાધા-
રણ માન, વિદ્યા, કાવચજી, મચાર, વારતા, તવારીખ,
હુન્ન, રચુન, વગેરેનું દર માસે પ્રગટ થવું એક ચુમરાતી
ચોખાંનજી પરવરતાવવા માડ્યું હતું.

તાં ૩ જી જાનેવારી.

સુખદ મધે પારસી ક્રીમેશનનોની એક નવી લાંડલ
પ્રકાશન મન" નામે આજ દીનથી ઉઘાડવામાં આવી હતી.

૨ એ એવાંનજી હતું સુધી ચાલેલ, અને તેના પ્રથમ
શરૂઆતથી તે ૧૮૮૦ સુધી શેઠ જાગીરજી મેહરમજી મચર-
ખાન અધીષ્ઠીત હતો, અને ૧૮૮૦ થી તે આજ સુધી શેઠ
પાલણજી ખરોદેલ દેશાઈ અધીષ્ઠીત છે.

૩ એ લાંડલે જાધાડનારા પ્રથમ મેથરોની નીચે
ચુમળે લેતા:—

શેરશર ઇન્ડિયારન, શોરામજી મનચેરજી બલ, કાવ-
ચજી હાદાખાઈ, ફરડનજી કપીક, રતનજી માણિકલ રતનાગર,
દલાલ, અરદેસર રતનજી ચોખા, ધનલભાઈ પેશનલજી મેહરા,
જમશેદજી ડોચાભાઈ શેઠના, શોરામજી પેશનલજી હાવર, મેહર-
વાંનજી હોરમનજી મેહરા (મેહરવેલના), ખરોદેલ રક્તમજી
કાવચપેશીના, દીનશાહ ડોચાભાઈ કસોની, નવરોનજી ડોચાભાઈ
ફુલાચ, મનચેરજી હાદાખાઈ બનાલ, જમશેદજી નરવાંનજી
દલીશીક, મેનનજી રતનજી કોટવાલ.

એ પ્રતી એ લાંડલમાં હાલ સુધીમાં નીચે ચુમળે પારસી
શેરોને થયેલ:—

(ઈં ૨૦ ૧૮૭૧ માં) મનચેરશાહ ખરોદેલ હોરામાણિક,
જમશેદજી હોરામજી જોમીશા, રતનશાહ કુવરજી પટેલ, નર-
વાંનજી હોરમજી આલપાલવા, (૧૮૭૨ માં) રતનજી કુવ-
રજી પટેલ, એદમજી હોરામજી પુજેમર, પેશનલજી ધનલભાઈ
માચર મનચેરજી ડોચાભાઈ વાડીયા, બહમનજી ડોચાભાઈ
ઈનનેર, (૧૮૭૩ માં) મેનનજી રતનજી મચર, શોરામજી
જમશેદજી ચક્રાવર્તવાલા, મેહરમજી નીલાજી કાંગ, હોરામજી
નીલાજી કાંગ, શોરામજી કાવચજી કોટવાલ, (૧૮૭૪ માં)
જાવજી હોરામજી મીસતરી, દીનશાહ ડોચાભાઈ સરખ, શોરા-
મજી ડોચાભાઈ રતનાગર, નવરોનજી જાવજી મનચેર,
નવરોનજી માણિકલ વાડીયા, (૧૮૭૫ માં) માણિકલ રક્ત-
મજી અગ્ર, (૧૮૭૬ માં) મેહરવાંનજી નરવાંનજી વાડીયા,
બી. એ. નાનાખાઈ રતનજી ચીમગર, હોરામજી લેલકુરજી.

તાં ૫ મી જાનવારી.

મધરાત્ર મધિ ત્યોના મેનાવાર માણુએ એક મનુરે
જાણીયાને એક મોરવા તેને ૯ મામનાં કેરવાનાંની મને
જીવી, તે મનુરેની મનુરેની રવા ત્યાં પ્રમદ થતાં "મધરાત્ર
મેકે" "પરે દીધા જીવા તેથી માણુએ" તેનું વચ સેનું બધે
મીનું હતું. એ ખાતા મુખ્ય એક કાવર ૭ નાં મીરણ રેડી.

કાગીઆ, દોરાખાં દોરાખાં તારાપોરવાનાં, માણુએ વર-
નોરણ મીનુરેનાં દોરાખાં, પેશનનં નરવાંનં વડીઆ,
નાંજીરં કિરણ રાવર, રાંખં મનુરેનાં બીજીપોરીઆ,
(૧૮૮૮ માં) કિરણ માણુએ દોરા, કાવર પેશનનં
નરવાંનં વડી, પેશનનં વડીએલ મેકા, અરેકર દોરા-
ખાં મેકવાલા, (૧૮૭૯ માં) રીતરાં રાંખં કમીસીવાલા,
માણુએ કાવર તારીવાલા, રાંખં જમણેલ વાલા
(આંજીઆવાલા), વડીએલ નાંજીરં ખાંખા, (૧૮૮૦ માં)
દોરાખાં મનુરેનાં બીજીપોરીઆ, (૧૮૮૧ માં) તારવાંનં
નાંજીરં ખાંખા, નરવાંનં મેકવાંનં પાંડે, (૧૮૮૨ માં)
નાંજીરં કોલાનાં પેરી, દોરાખાં નરવાંનં વડી,
નરવાંનં વાનાખાં મનુરે, (૧૮૮૩ માં) દોરાખાં વન-
ખાં કાવર, રાંખં રાંખં કમીસીવાલા, માણુએ મેક-
વાંનં મેકા, રાંજી વડીએલ રાંખં, રાંખં દોરાખાં
માકવાલા, માણુએ મેકવાંનં નાંજીરં, (૧૮૮૪ માં)
મેકવાંનં દોરાખાં કાગીઆ, (૧૮૮૫ માં) રાંખં કાવર
રાખુએ મેકા, જમણેલ મેકાં બિનાવવાલા, દોરાખાં
નરવાંનં વાલા, દોરાખાં જમણેલ વડીવાં, (૧૮૮૬ માં)
રાખુએ નરવાંનં રાંજીઆ, મનુરેનાં નરવાંનં રાંજી-
આ, વડીએલ મનુરેનાં મેકા, રાંખં જમણેલ માકન,
રાંખં તોરણ દોરા. (૧૮૮૭ માં) વડીએલ મેકવાંનં

મની, સી, એમ. આ. ના પાંચવામાં આપાથી તેવો તેવો
અધીવતી એક એક વચ નખી માણુએ વચ કીવતાં વચના
ખરવામાં પોતાની તરફથી કામ કીવતાં રમમાં એ વચ એક
વર્ષ મુકી પોણુએ કરવાને રૂપર) ની કુડી ખાડી હતી.

તાં ૬ મી જાનવારી.

રોજ ૧૬ માઈ ૪ (ચિં) ૧૨૪૦ વાલેરેડી.

મરણ—૧૨૪૩ કોખાણ રમતમણ મેકાણાણા—
હિમં વર્ષ ૫૭). નવમારીવાલા ૧૨૪૩ રમતમણ નરવાંનં
મેકાણાણા વડી રાસ. એવણે ઈંદ્ર સં ૧૮૭૩ માં
પોતાના બાવનાં મરણથી નવમારીના વડી ૧૨૪૩ની વડી
મની હતી. એવણે વચનાં નવમારી તથા તેની આસ-
વાસનાં ગામમાં કેરમીક તવી રેડીએ તથા દોખમાંઓ
વડાવાં હતાં, જે મળનાંની કિઆ એવાનાં ઉપરનાં દેકન
ધાઈ હતી. નવમારી મધિ મુખ્યાની વારમી પંચાત તરફનાં
તથા મર જમણેલ છુણાં આગીરી કુડ તરફનાં ધર્મનાં
કામોના ૧૮૫૦ થી એમો એક મુખ્ય માનુરે હતા. ૧૮૬૧
માં તમવાર માહરાત્ર ખંરેલા વાજાવાડ નવમારી આપા
તેવેલાએ એમની મોક્ષાકાત અર એમને એક કમળી મોક્ષાક
તથા વાપડી વેદ આવી, તેમજ પોતાનાં વરડાં માનાણી
એમો આપે મોક્ષાકાત કરાવી હતી.

તાં ૬ મી જાનવારી.

અતરેની કાંદ મેકીકલ કાવેરમાં ચિખતારા અંચ
વિધાઈએને સ્કાલરમીએ અને ળિનામો આપવાની વાધિક
અપા આજ રીતે મની હતી. મનુરેનીની ખુરસી દાનરેખ
મીંદ્ર રકરે સીધા બાર એ ખાતાના ધીનસીવાલ કાવર હરે

તા ૧૦ મી જાનવારી.

આજ દિન નવચારી મધે મરહુમ દસ્તુર કેકાબાદજી રૂસ્તમજી મેહરજીઆનાં ઉમરઆમાં તેમના વડા દીકરા દસ્તુર માહીઆરજી કેકાબાદજી મેહરજીઆને નવચારીના વડા દસ્તુર કેકાબાદજી આપ્યા હતા, અને તેનાં માન દાખલ તેમને ૪૧) જુદા જુદા દસ્તુર મોખિદા તરફથી શ્રેષ્ઠાસો હોરાડવામાં આવી હતી.^૧

તા ૧૦ મી જાનવારી.

સુબાઈની કુનીવરસીદીની દશમાં વર્ષની કાનવોદેશન આજ દિન ટાઉનહાતમાં બરાઈ હતી. પ્રમુખસ્થાને વાઇસ-માનસેસર ધી હાનદેખ મીઠા જસ્ટીસ ગીબમ્ પીરાજીયા હતા. આ વેળાએ ને વિદ્યાર્થીઓને પદવીની મનદા આપવામાં આવી હતી તેમાં નીચલા પારસીઓ હતા :—

૧ જાને જમશેદ, તા ૧૬ મી જાનવારી ૧૮૭૧.

વળી મીનના જરવોસ્તીઆ તરફથી એવજી મારે એક રૂપાઈ અરમાનયું તેને લગતા સર્વે સ્ટ સાથે લેટ આપ્યું હતું, તે એમને તા ૨૬ મી જુન ૧૮૭૧ ને દીને લેટ આપ્યું હતું.

૨ ઘાઈમસ આઈ ઇડીઆ, ૧૨ મી જાનવારી ૧૮૭૧. ઊપલા પદવી મેમવેલા પારસીઓ ઊપરાંન આઈ વર્ગની કુનીવરસીદીની નાધની પરીક્ષાઓમાં નીચલા પારસીઓ પસાર થયા હતા—

ફરસ્ટ એલ. એમ.ની પરીક્ષામાં—હોરમજી દાદાબાઈ મચાની, તેજમજી બીખાલ નરીખાં.

ફરસ્ટ એલ. સી. ઈ.ની પરીક્ષામાં—ગુસ્તાદજી હોરાજી નરીખાં.

ફરસ્ટ એકઝામીનેશન ઈન આર્ટસ (એચ. ઇ. એ.) ની પરીક્ષામાં—યોરાજી આદરજી બાંચિદવાલા, એલજી યોરાજી આદરજી બાંચિદવાલા, મેહરવાંનજી મનમેરજી કામ, નવરોજી પાલજી દેસાઈ, મેનજી માલેજી જુબુશીઆ, રસુલજી માલેજી કાંગા, જમશેદજી મેહરજી કાંગા, યોરાજી પેશતનજી કાંગા, જંગીરજી કેપરાઈ બંબાતા, જંગીરજી એસરાહ કાહીવાર. અરોજી રૂસ્તમજી કુતાર, મેહરજી બહમનજી પટેલ.

મેન્કોકયુલેશનની પરીક્ષામાં—યોરાજી અરોજી બરડી, શેહરીઆરજી દાદાબાઈ બરડા, નશરવાંનજી પેશતનજી કામ, નવરોજી પેશતનજી કામ, મનમેરજી દાદાબાઈ દાદી-યેક, નશરવાંનજી અરદેસર દાદીયાલા, અરદેસર દલાલ, દાદાબાઈ બરજોરજી ગદવીઆ, માલેજી મનમેરજી ગીમી, દીનજી પેશતનજી કાંગા, હોરમજી આદરજી કાંગા, અરદેસર રામજી લવજી (વાડીઆ), માલેજી હોરાબાઈ અકુના, નશરવાંનજી કાવશજી મચાની, મેહરવાંનજી જંગીરજી મેહા, હોરમજી રૂસ્તમજી ચોરી, યોરાજી હોરાબાઈ નાદરજી, રૂસ્તમજી ધનજી પટેલ, માલેજી એલજી રીપાર્ટર, અરદેસર ધનજી સરાઈ, હોરાજી ધનજી સરાઈ.

માસટર આઈ આરટસ (એમ. એ.) ની મનદ—હોરમજી જંગીરજી બાબા.

એચલર આઈ લાઈ એન્ડ લીટરેચર (એચ. એચ. પી.) ની મનદ—જમશેદજી અરદેસર દલાલ—અરદેસર ફરમજી ધામવાલા, માલેજી નશરવાંનજી નાણાંવતી, રૂસ્તમજી મેહરવાંનજી પટેલ, માલેજી જંગીરજી તાલેવારખાં.

એચલર આઈ આરટસ (પી. એ.) ની મનદ—બહમનજી પીરોજીયાહ કાકાડર (ચાહિવાલા), હોરાબાઈ નશરવાંનજી વાડીઆ.

આ વેળાએ આપાવનાં કુનીવરસીદી ઈનામોમાં માલેજી લીમજી ગોલડ મેડલ દારામજી એલજી ગીમી, પી. એ. ને “હિંદુસ્તાનમાં રેલવે દાખલ થયાથી દેશનાં મંચારી તથા આપાર મંબંધી કામો ઉપર ધાતી અમર” એ આપલ ઉપર મુઠ્ઠી મરજી ઇંગ્લેજી નીચલે લખવા માટે, તથા હોમજી અરોજી પ્રાઈમ જંગીરજી એસરાહ કાહીવારને “વલ્લે કી ગામ” વિષે મુઠ્ઠી મરજી ઇંગ્લેજી કવિતા રચવા માટે, તથા એલીમ પ્રાઈમ દીનજી પેશતનજી કાંગાને મેન્કોકયુલેશનમાં ગુજરાતી ભાષામાં મુવંધી વધારે માર્કમ મેજવવા માટે આપવામાં આપ્યાં હતાં.

તા ૧૨ મી જાનવારી.

સુબાઈની કુનીવરસીદીના નવા “રિલા” તરફી નામ-દાર મરકાઈ નીચલા પારસી શ્રદ્ધેશોને નેમ્યા હતા :—

થેક હોમજી અરોજી દાદીયેક.

ઝાકર એલજી નશરવાંનજી.

આએ વર્ષની હાઈ કોરટના પરીક્ષાની પરીક્ષાના એક પરીક્ષક તરફી નામદાર જસ્ટિસ એવજી વાઇરાના પીબ વર્ગના મચારડીને જસ્ટ થેક કાવશજી એલજી મચાનીને નેમ્યા હતા.

ખાંસાહેબ દીનજીએ પેશોતનજી કામદીનજીને નામ-દાર મરકાઈ મુરતના પેહલા વર્ગના મચારડીને જસ્ટ તથા થેક એલજી મનજીબાઈ મોદીને અમદાવાદના મચારડીને જસ્ટ નેમ્યા હતા.^૩

તા ૧૨ મી જાનવારી.

રેા. ૨૩ માઈ ૫ (કો) ૧૨૪૦ યજ્ઞેજ્ઞવી.

આજ દિન મરહુમે બાઈ હમાંબાઈ તે થેક બહમનજી જીજીબાઈની દીકરી તથા થેક ધનજીબાઈ દાદાબાઈ દાદીયેકનાં ધણીઆનીનાં ઉમરઆમાં તેમના બાપ થેક બહમનજી જીજીબાઈ તથા માતાજી મરહુમ બાઈ રતનાબાઈની પુત્ર-માંથી મધી ૨૩૦૦૦), તથા મચરા થેક દાદાબાઈ જંગીરજી દાદીયેક ૨૨૦૧) મધી ૨૩૨૦૧) ધર્મઆતાંઓમાં આપ્યા હતા.^૪

૩ મોખે ગવરેઈ મેન્ક, ૧૨ મી જાનવારી ૧૮૭૧.

૪ જાને જમશેદ, તા ૧૬ મી જાનવારી ૧૮૭૧.

તા ૩૦ મી મારચ.

આજ દિને મઠ મંચે મરહુમ શેઠ નાનાબાઈ મેહરવાંનજ મગાવાવાનાનાં ઉત્તમણમાં તેમના દીકરા શેઠ દીનશાહજી નાનાબાઈ મગાવાવાનાએ મઠની દરેમેહરમાં વાપડવાને મર્ચ નાહનાં મોટાં વામણો પોતાને ખરચે બનાવી આપવાની તંદેસ્તી પઠાવી હતી. એ બાદ એ ૬૨મજી હારમજી માડને મરનારની ખુબીમાં એક બાણજી કરી તેમની મઠ મંચે વાદગારી રાખવા માટે એક ફંડ ઉચું કરવાની મુખનાં કીધી હતી.^૨

તા ૩૦ મી મારચ.

સુરતની વારસી ડીજીટીઠ માટીચીએનીઅલ દોરતના ડલીગેશો શેઠા રમતમજી પુરશેદજી મોદી અને રમતમજી શેરાબજી દલાલે પોતાના એકા દોડવાથી તથા શેઠ મનચેરજી શેરાબજી કારંબવાના મણજી વામવાથી તેમની જગ્યાએ નામદાર મરકારે શેઠા એલજી ખરશેદજી મોદી, મનચેરજી દોડવાનાઈ વકીમ, અને કાવજી મનચેરજી કારંબવાનાને નેમ્યા હતા.^૨

તા ૧ લી આપરેલ.

નીચલા વારસી ચલશેને આએ વર્ષમાં તેમનાં નામની શીંગે લખેનાં જુદાં જુદાં મરકોની મુબીસીવાલીદીના મેમબેરો તરફી નામદાર મરકારે નેમ્યા હતા:—

મુબીસીવાલી દી.

મેડા—શેઠ મેહરમજી જીવજી, પેનચનર.

મેનગામ—શેઠ નવરોજી મેહરમજી વારખ.

બરચ—શેઠ એલજી મનચેરજી કારકીંગ એજંટ, મનચેરજીદ બદમનશાહ મારચના.

તા ૩ જી આપરેલ.

મરહુમ મર જમશેદજી જીજીબાઈ પેલલા બારોનેટની 'વાદગારી રાખવા માટે' ઉની કરેલી જરોતોયતી મદરેઆના વિદ્યાર્થીએને ઈનામે આપવાની વિજી મુખા આજ દિને કોઠ મંચે મરહુમ મર જમશેદજી જીજીબાઈ બારોનેટનાં કોટેકોટનાં ઘરમાં મચી હતી. મરનથીનની પુરસી મર જમશેદજી જીજીબાઈ બારોનેટ લીધા વાકી એ મદરેઆના હાનરની ઉરની શેઠ શેરાબજી ચાપુરજી બંજાસીએ એ મદરેઆના ગયાં મે વર્ષના રીપોરટ વાંચી 'મંબજાઓ, જેની સેવરે આ ખાતુ ઉચું કરનાર બાપ ગ્રાહ્ય ગવેનર લડી આવાંબાઈનાં ગેપે યાત નીજેનાં મણજી બાબે દલગીરી બજાવવામાં આવી હતી. એ બાદ મરનથીને પોતાને હાથે

એ મદરેઆના મઠથી ચલતા વિદ્યાર્થી એ ૦ એલજી કેરયા-મજી આંતીઆને રૂબ) ની મરહુમ શેઠ ફરહુવજી શેરાબજી વારખને નામની ફેલોશીપ અને ખીજા વિદ્યાર્થી એ ૦ તેહમુરજી દીનશાહ અલેમજીઆને એજી શેઠનાં નામને રૂબ) નો સોનાં ચાંદ આપેા હતો. એ વછી તેવજી ગ્રાહ્યે એક કીમતી બાણજી કીધું હતું, અને તે બાદ મેલાવડો વારખાસત થાયો હતો.^૩

તા ૫ મી આપરેલ.

મુબીસીવા નામદાર ગવરનર મર સેમોર શીટમજીરાલડ પોતાના રેઆના તથા હાનરેબજી મી ૦ ઠકર તથા મર સ્ટાફરડ નારકોટીના મેડા મી ૦ નારકોટી ગાયે આજ રાંને વાંદરા મંચે દરીયાની ટેમ્પર આવેલા હાનરેબજી મેહરમજી જીજીબાઈના "લંડન એંડ" ના બંજલામાં તેમની મોલકાકોતે ગયો હતો. હાનરેબજી મેહરમજી તથા તેવજીના દીકરા શેઠ નાનાબાઈએ એ નામદારને ઘરેલો આવકાર આપી પોતાનાં મકાનમાંથી મુબીસીવા મરચ "બુ" વગેરે બતાવ્યો હતો, તથા રાંને એકાલરી હાટમવાલા શેઠ પાલજી પેશતનજીની મેનિજ ફેક્ટ તેવાર કરવેલું ખાણું લખ એ નામદાર ત્યાંથી સીધાપેાં હતો.^૪

તા ૧૩ મી આપરેલ.

રાજ ૨૪ માઈ ૩ (ચિં) ૧૮૪૦ યાદગરદી.

મરજી—રમતમજી હીરજીબાઈ વાડીઆ—ઉમર વખ. ૩૪) શેઠ હીરજીબાઈ મેહરવાંનજ વાડીઆના વડા દીકરા એવજી ઇ ૦ મ ૧૮૫૧ માં અતરેની એજીરીનસ્ટન ઈન્ટી-ટ્યુથનાંથી "વેસ્ટ સ્ટાલર" ની પદવી મેલવી હતી. તે બાદ એજી શાલના એએ મામમાં ઇંગ્લાંડ ખાતે સીવીલ મરવીસની પરીક્ષામાં જવાનો અબીઆમ કરવાને ગયા હતાં ઇંગ્લાંડ ખાતે એવજી રાા વર્ષ મુબી લંડન યુનીવર્સીટી કોલેજમાં અબીઆમ કીધો હતો, અને તે દરમિયાન ઇંગ્રેજ, લાટીન, ફ્રંચ, તથા ગણિતમાં એ કોલેજ મંચે ઇનામે તથા "મરડીરીસ્ટ એંડ હાનર" પણ મેલવી હતી. આ વખતે લંડનના મરવાલાઓએ એકદમ આગમજી અબર આપ્યા વગર સીવીલ મરવીસમાં દાખલ થવાની ઉમરની હદ રડ) ઉવરથી ઘડાડીને રર) વર્ષની કીધી, જે ઉમર પરીક્ષાને તોડજે પમાર થઈ જવાથી એમની ઉમેદ બંજ થઈ ગઈ હતી, અને તે બાબે ઘણી અરજીઓ વગેરે કરવા છતાં કરસી દાદ લાગી નહિ. આથી એએ નાસીવામ થાઈ ઇંગ્લાંડ દોડી એવેરીકા નજી ત્યાંનાં મોસ્ટન, બુધાર્ક, વાઈગિટન, વગેરે નામીયાં શેઠેડામાં ૧૧ વર્ષ લગજી મુખા કરી કરી હતી, તથા ત્યાંનાં રાજ્ય મંડનના વડા પ્રેસીડે

૧ જાને જમશેદ, તા ૧૦ મી આપરેલ ૧૮૭૧.

૨ મોમ્મે ગવરમેંટ ગેરેટ, તા ૩૦ મી મારચ ૧૮૭૧.

૩ જાને જમશેદ, તા ૫ મી આપરેલ ૧૮૭૧.

૪ મોમ્મે ગેરેટ, તા ૭ મી આપરેલ ૧૮૭૧.

પ્રકાશન માટે મિલાકાત પણ કીધી હતી. એ પછી ૧૮૬૨ માં અનર પાછા આવી પોતાના બાપ તથા કાકાઓની "ડોથાબાઈ-મેહરવાનજીની કું" નાં નામથી ચાલતી પેહડીમાં શામેલ થયા હતા.

તાં ૧૯ મી આપરેલ.

શન ૩૦ માહ ૭ (ચિં) ૧૨૪૦ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરણ—દસ્તુર શાશવજી પેશોતનજી કામદીનજી, બર-ચતાર—ઉમર વર્ષ ૫૫) બરચવાલા દસ્તુર પેશોતનજી અચ-પંદીઆરજી કામદીનજીના વડા દીકરા. એવણુ પ્રથમમાં બરચની અદાલતમાં શીરસદેશ હતા. તે પછી સુતચાકની પરીક્ષા પસાર કરી બરચની અદાલતમાં સનદી વકીલનું કામ ચલાવતા હતા. ૪૦ સં ૧૮૬૦ માં એવણુ ત્યાંના સીનીયર આસીસ્ટન્ટ જજની કોરટમાં ડાયુટી નાજર નેમાયા હતા, અને ૧૮૬૩ માં તે એલો હોડયો હતા. એ પછી ૪૦ સં ૧૮૬૮ માં એવણુના કાકા દસ્તુર મોતિચેરજી અચપંદીઆરજી કામદીનજીનાં મરણથી તેમની જગ્યાપર બરચના વડા દસ્તુર હયા હતા.

તાં ૨૦ મી આપરેલ.

શેડ ડોથાબાઈ ફરિમંજી કરાકાને ૪૦ સં ૧૮૭૧ ના ૧૨ મા કોમેલની રહે યુ'બંધ શેહરના ઇનકમકાફીના કલેક્ટર તરીકે નામદાર ચરકારે નેમ્યા હતા.

તાં ૨૧ મી આપરેલ.

શન ૨ માહ ૮ (ચિં) ૧૨૪૦ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરણ—મેહરવાનજી નાનાબાઈ કં'વાકર—ઉમર 'વર્ષ ૪૮) એવણુ નાયકની પાસે આવેલાં દેવલાલી મધે લેફ્ટરને માટે બરાબી બંધવાતાં કં'વાકરે લીધાં હતાં, અને ત્યાં એમનો એકપુત્ર દીકરો મરણ પામવાથી તેને બુમિડ કરેલી જગે ઉપર તે તરફનાં જરચોક્તી રવનિને અવસરમંજલ પોહ્યાડવા માટે એક પાકો ગરકો ૧૮૬૬ ના ચપટેમખર આચમાં બંધાયો હતા. એવણુનું મરણ પણ દેવલાલી મધેજ નીપળ્યું હતું.

તાં ૨૨ મી આપરેલ.

આજ દીને કરાંચી મધે મરહુમ શેડ ડોથાબાઈ મેહર-વાનજી વાડીઆવાલી દરેમેહર મધે ત્યાંની શમચત અંગુ-અનની એક સબા શેડ અરદેશર ચુચવાદજી કોહીયારનાં પ્રયુખપણું હેલ મધી હતી. આ વેળાએ સુરતવાલા મરહુમ દસ્તુર જમશેદજી બરજોરજીના દીકરા દસ્તુર કાવજી જમ-

૧ શેડ અરદેશર શોશવજી દસ્તુર કામદીનજી બાવા-
૨ બેતમે ગવરમેંટ ગેઝેટ, તાં ૨૦ મી આપરેલ
૧૮૭૧.

શેદજીને કરાંચીના દસ્તુર હડયી કાંપ તથા ગાંમ તથા બીજા જરચોક્તીએ તરફથી મધી ત્રણ શેઆલો હોરાકી મજકુર દરેમેહર તેમને સ્વાધીન કીધી હતી.

તાં ૨૩ મી આપરેલ.

શન ૪ માહ ૮ (ચિં) ૧૨૪૦ યજ્ઞેન્દ્રી.

જનના મધે કાદાબાદ શેહરની બીનિષ હદમાં ત્યાંની જરચોક્તી અંગુમનનાં ઉધરાતપી એક દોખરું બંધાવી આજ દીને પરાવવામાં આણું હતું. એ કામની આગે-વાંની ત્યાંવાલા શેડ પેશોતનજી મેહરવાનજી જનનેવાવાએ લીધી હતી. જનનની કિઆ પુણાવાલા ખાંન્યાહુર દસ્તુર નયરવાનજી જમાસપજી જમાસપઆશાનાની તરફથી ત્યાં મપના દસ્તુર પુરશેદજી જમશેદજી જમાસપઆશાનાએ કીધી હતી, ને પુરી થતા બાદ તેવણે આપણા મજહબની રહે દોખમાંની અગત વિષે એક બાપણુ કરી અંબજાણું હતું. એ પછી આશીની કરી અર્ધે લોક વદાય થકું હતું.

તાં ૨૫ મી આપરેલ.

શેડ અરદેશર બહમનજી ફરિમંજીને "જેહાનખાંશ અને ચુચખશાર" ના લખેલા નાટકની એક એપકી આલખેડે નાટક મડલીના માલિકોએ જાવાની પ્રગટ કીધી હતી.

તાં ૨૬ મી આપરેલ.

આજ દીને જડન મધે નામદાર માહરાંણીજીના હોકમથી પ્રીનજ આવ વેસે સેંટ નેમસીમ પાલેશમાં બરેલી લેલીમાં યુ'બંધવાલા શેડ હોરમજી અરદેશર મંતોક હિંડુસ્યાંના શેફેટરી ઓફ સ્ટેટની મારફતે હાજર થયા હતા.

૩ જન્મે જમશેદ, તાં ૧૭ મી જેએ ૧૮૭૧.

એવણુ ત્રણ ચાર વર્ષ કરાંચી રહી પાછા સુરત આવી મરણ પામ્યા હતા.

૪ જન્મે જમશેદ, તાં ૫ મી જેએ ૧૮૭૧.

એની આશરજ ૪૦ સં ૧૮૦૦ ને આસરે જનના મધે એક ઘણું નાધણું દોખરું શેડ મેહરવાનજી માલિકજી જનનેવાવાએ બંધાવ્યું હતું, પણ તે પછી વસ્તી વધવાથી ૪૦ સં ૧૮૨૪ માં બીજું એક દોખરું આસરે ૧૫) પાલીનું એજ શેહની આગેવાંનીથી બંધાયું હતું. એ બધે દોખમાંજી બીસમાર જાનનામાં આવવાથી તેમજ વસ્તીથી દુર પડવાને લીધે આ ત્રણું દોખરું બંધાયું હતું.

૫ "જેહાનખાંશ અને ચુચખશાર, આલખરેડ નાટક જંહીને માટે પાસ જોડેલો ચાર અંકી નાટક. બનાવનાર, અરદેશર બહમનજી ફરિમંજી, યુ'બંધ, આલખરેડ છાપખાનાં મધે રસતપજી શાપુરજી બાદલાએ છાપીએલો. સને ૧૮૭૧."

૬ શાઇમજી આંશ ઇંડીઆ, તાં ૭૧ મી જેએ ૧૮૭૧.

તા ૦ ૨૭ મી આપરેલ.

શ્રેષ્ઠ લીમજી નવરોજીજી બનાજીને અતરેની હાથ કોરડના આકર્ષી ડેપુટી કલાર્ક ઓફ ધી કાઉન અને કોરટ ઓફ આડમીરલ્ટીના ડેપુટી રેજીસ્ટ્રાર નેમ્યા હતા. ૧

તા ૦ ૨૮ મી આપરેલ.

આજ દિને ધરાંનના નામદાર શાહ નાસરુદીનની શાહગરેહની ખુશાલીમાં કલકતા ખાતે ત્યાંના પરશીયન કૉનસલ શેઠ માલુકજી રસતમજી બનાજીએ પોતાનાં મકાનમાં દેશી તથા બુરોખનોના એક મોટા મેલાવડા કીધા હતા. આ મેલાએ જુદા જુદા (૧૪) ધર્મ પાલનારાઓ તેમાં શામેલ થયા હતા. ૨

તા ૦ ૨ જી મેએ.

શેઠ મનચેરજી નચરવાંજી રસતમ ફરમાનમાં "ધરા મેલાનાં લગનમાં વધન" નામના એક નાટકની ચોપડી ધર્મજીપરથી તરજીમો કરી બહાર પાડી હતી. ૩

તા ૦ ૪ થી મેએ.

શેઠ બહમજી એલજી મોદિને નામદાર સરકારે ઉતર વિભાગના કામચલાઉ આસીસ્ટન્ટ રેવીન્યુ કમીશનર નેમ્યા હતા. ૪

તા ૦ ૧૨ મી મેએ.

રોજ ૨૩ માહ ૮ (થે ૦) ૧૨૪૦ યહદ્દેજરી.

મસૂદા—એન મેરચજી કાવચજી ગારા—ઉતર વર્ષ (૧૬) એવજી ૪૦ મં ૦ ૧૮૪૪ થી એડન મધે પંથકી હતા, અને ત્યાં ૪૦ મં ૦ ૧૮૪૭ માં શેઠ મેહરવાંજી શેરાબજી ખરેખાતે બંધાયેલું દોખમું એવજીનાં ઉપરીપણું હેડલ પરાકાઈ હતું. ૪૦ મં ૦ ૧૮૬૬ માં એડન મધે ઉધરાંલુધી બંધાયેલું બીજું દોખમું પણ એવજીની આગેવાંની તથા ઉપરીપણું હેડલ બંધાઈ પરાકાઈ હતું. એવજીનું મરણ મુંબઈ મધે નીપજી હતું.

૧ મોમ્મે ગવરનેટ ગ્રેઝેટ, ૨૭ મી આપરેલ ૧૮૭૧.

૨ જાને જાન્યે, તા ૦ ૫ મી મેએ ૧૮૭૧.

૩ "ધરામેલાનાં લગનમાં વધન. નાટક ૫ અંકી. "શ્રીશીશ ડ્રામા" નાંની મી. ડી. સ્વપ્ને રચેલી "પરે" ગ્રામથી શુભરાતીમાં તરજીમો કરનાર, ૪૦ નં રસતમજીનના. છપાવી પ્રગટ કરનાર, રસતમજી. મુંબઈ ૪મી આપ્રુક પ્રેસમાં રતનજી શેઠેરાબજીએ છપાવી પ્રગટ કરેલો. ૧૨૪૦ યહદ્દેજરી—૧૮૭૧ ઇસવી."

૪ મોમ્મે ગવરનેટ ગ્રેઝેટ, તા ૦ ૪ થી મેએ ૧૮૭૧.

તા ૦ ૧૩ મી મેએ.

શેઠ અરદેસર હોરમજી વારીઆએ સેન્ટ મેરી સ્કુલનાં છોકરાંઓને (૧૦૦૦) ની કીમતનાં કપડાં કરાવી એટલાં આપ્યાં હતાં. ૫

તા ૦ ૧૫ મી મેએ.

શેઠ એલજી જામશેદજી ખોરીએ "હજમખાદ અને કમલુનાજી" નામના લખેલા નાટકની એક ચોપડી વિદ્યારીઆ નાટક મંડલીના મલિકે છપાવી પ્રગટ કીધી હતી. ૬

તા ૦ ૧૬ મી મેએ.

રોજ ૩૦ માહ ૮ (થે ૦) ૧૨૪૦ યહદ્દેજરી.

આજ દિને મરહુમ ખાઈ મીથીખાઈ તે શેઠ શેરાબજી નવરોજીજી વાજાનાં વીધવા તથા મરહુમ શેઠ નચરવાંજી નવરોજીજી શેઠનાનાં બેટીનાં ઉમમણીમાં તેમની પોતાની પુત્રીમાંથી (૨૨૦૦૦) તથા ખેરીઓએ (૩૦૧) મળી (૨૨૩૦૧) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા. ૭

તા ૦ ૨૦ મી મેએ.

રોજ ૧ માહ ૬ (થે ૦) ૧૨૪૦ યહદ્દેજરી.

આજ દિને મરહુમ ખાઈ કુવરખાઈ તે શેઠ મનચેરજી કાવચજી દાવરનાં પહેલાં ઘણીઆંની તથા મરહુમ શેઠ મનોકજી નાનાભાઈ દાવરનાં બેટીનાં ઉમમણીમાં તેમની પોતાની પુત્રીમાંથી (૨૨૫૦), મયરા શેઠ કાવચજી નાનાભાઈ દાવરે (૨૨૦૦), માતાજી ખાઈ પોરોજીખાઈએ (૨૨૫૦), બપાઈ ખાઈ જરખાઈ તે મરહુમ શેઠ નાનાભાઈ ફરમજી દાવરનાં વીધવાએ (૨૨૦૦), તથા ખીન ખેરીઓએ (૨૫૨૫) મળી (૨૧૪૨૫) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા. ૮

તા ૦ ૨૪ મી મેએ.

આજ દિને નામદાર માહરાંજીની શાહગરેહની ખુશાલીમાં તે નામદાર તરજીમો આપાવના પોતાઓમાં મુંબઈ વાજા સર જામશેદજી જીજીભાઈ ખોરીનેડેને "કંમપાનીઅન ઓફ ધી સ્ટાર ઓફ ઇન્ડીઆ" (સી. એસ. આઈ.) નો ખેતાબ મલ્યો હતો. ૯

૫ રાઈમસ ઓફ ઇન્ડીઆ, તા ૦ ૧૩ મી મેએ ૧૮૭૧.

૬ "હજમખાદ અને કમલુનાજી. નાટક ૪ અંકી. વીકટોરીઆ નાટક મંડલીને ચારે. બનાવનાર, એલજી જામશેદજી ખોરી. છપાવી પ્રગટ કરનાર, વીકટોરીઆ નાટક મંડલીના મલિકે. મુંબઈ સ્થતર આશાકારા છાપાખાનાં ૪મી ઇન્ડીઆ સ્થતરજીની કંપનીએ છાપાગીછે. અને ૧૮૭૧ ઇસવી."

૭ જાને જાન્યે, તા ૦ ૨૩ મી મેએ ૧૮૭૧.

૮ જાને જાન્યે, તા ૦ ૨૩ મી મેએ ૧૮૭૧.

૯ રાઈમસ ઓફ ઇન્ડીઆ, તા ૦ ૨૨ મી મેએ ૧૮૭૧.

તા ૨૫ મી મેએ.

બાઈ બહમનજી મેહરામજી પટેલ નામીયા શાએર ફર-
દાસી તુસીની છ'લગીના અહેવાલનું "અહેવાલ-ફરદાસી"
નામનું એક પુસ્તક ગુજરાતીમાં રચી પ્રગટ કીધું હતું.^૧

તા ૨૭ મી મેએ.

શ્રેષ્ઠ દીનશાહ અરદેસર તાલેવારખાંએ "સુબખ
હાકાકાના કરી આપે ૧૮૭૧ માં લેહી ભાંગડાની તપાસ"
એવે નામનું એક હંગુલ ચોપાનનું રચી પ્રગટ કીધું હતું.^૨

તા ૧ લી જુન.

શ્રેષ્ઠ ફરમંજી નયરવાંનજી શંકરને નામદાર સરકારે
ખાંદેશના, તથા શ્રેષ્ઠ બહમનજી એલજી મોદીને બેડાના,
ડીલીકટ ડેપુટી કલેક્ટરની તરફે નમ્યા હતા.^૩

તા ૩ જુન.

ધરાંન મધે ધં ૨૦ ૧૮૬૬ નાં શાલમાં કલેરાની
મરતી આવી હતી, જેની અમરથી ત્યાં વસતા આપણા
શેહકડો હમળતીએ મરણ પામ્યા હતા. તે પછી આજ
મે વર્ષે થયાં ત્યાં વરસાદ અને હીમની આવક કમતર
યવાને લીધે આનામનાં બાંધે ચાર ધણી વધી કેટલાક બાંગે
ઉપર કકરોતો કુકાલ સાથે હતા, જેની ખરાબીમાં આવી
ગયાના આપણા ગરીબ ધરાંની જરયોસ્તીએ આસરે
આપણા મોટેના ડેવાવ કરવને ધરાંન દેશના રહેનારા ગરીબ
જરયોસ્તીએની હાલત સુધારનારી મંડલીની તરફથી
અતરેના જરયોસ્તીએની એક જાહેર સભા આજ દીને
આલબલેષ બાગમાં ખોલાવવામાં આવી હતી. પ્રમુખસ્થાને
એ ખાતાના સરનશીન શ્રેષ્ઠ ફરમંજી નયરવાંનજી પટેલ પીરા-
ન્યા પછી હાનરરી શ્રેષ્ઠેરી શ્રેષ્ઠ કાવચજી એલજી પટેલ
ધરાંન તરફ સાલતા કુકાલની ખરાબીની કેટલીક ફેરીઅતો
લોચી મંબલાવી, ને પછી ડેવાવ થયા કે:—

"ધરાંન દેશમાં હાલ સાલતા બમ્કાર કુકાલની
ખરાબીમાંથી આપણા કુખ પાંમતા જરયોસ્તી ધરાંની
બાહ્યોતુ નીવારણ કરવા શાહે ઉધારણું કરીને એક ફંડ
ઉઠું કરવું, અને તેનું નામ "૧૮૭૧ નાં શાલમાં ધરાંન
દેશનાં રહેનારા જરયોસ્તીએ ઉપર પડેલા કુકાલનું નીવારણ
કરવા શાહે ઉઠું કીધેલું ફંડ" કરીને રાખવું."

૧ "અહેવાલે ફરદાસી. હયાને નામીયા શાએર ફર-
દાસી તુસીના નમનામો અહેવાલ, તે સાથે પાસતાં
નામોને લગતી હકીકત. અસલ શાસી ઉપરથી ગુજરાતીમાં
ખતાવનાર, બહમનજી મેહરામજી પટેલ. સુબખ મધે: રાઈ
પ્રીટીંગ પ્રેસમાં કાવચજી પેસનનજીએ છાપીયું છે. ૧૨૪-
૫૪૬૪૨ડી. ૧૮૭૧ ઇસવી."

૨ "A Review of the Bombay Taxation Discussion
of 1871, by, Dinshah Ardeshir Tale-yarshan. Bombay:
Printed by N. R. Ranina at the Union Press. 1871."

૩ ચોપામે ગવરને ડ. મેએડ, તા ૧ લી જુન ૧૮૭૧.

"ધરાંન દેશના રહેનારા ગરીબ જરયોસ્તીએની
હાલત સુધારવા શાહે અને ૧૮૫૪ માં સ્થાપેલાં ધર્મખાતાંની
કારેખાર મંડલીની નીચે જણાવેલા અખીકારીએના હસ્તક-
માં આ કુકાલનાં ફંડને વહીવટ સોંપી, અને ઉધારણુંમાં
બરાબરી કૃષે રકમો વસૂલ કરીને ધરાંન દેશમાં જ્યાં જ્યાં
કુકાલ સાલતો હોય ત્યાંના જરયોસ્તીએને ખતલી મદદ
આપવા માટે ખરચ કરવાનો કુલ અખત્યાર તેઓને
આપેલો:—શ્રેષ્ઠ ફરમંજી નયરવાંનજી પટેલ, ખુરશેદજી
નોયરવાંનજી કામાજી, દીનશાહજી માણેજી પીટી, દાદાબાઈ
હોરમજી કામાજી, મેહરાંનજી ફરમંજી પાંડે, નયરવાંનજી
માણેજી પીટી, નવરોજજી માણેજી વાડીઆ, નયરવાંનજી
બહમનજી મોદી, એલજી બહમનજી મારીમ, ધનજીબાઈ
ફરમંજી પટેલ, અરદેસર ડાયાબાઈ મુનશી, મનચેરજી કાવ-
ચજી લગડાના."

"આપે કુકાલનાં ફંડ મધે દેશવર ખાંતેના જરયો-
સ્તી માણેજી હસ્તકથી મદદ મેલવવા શાહે અતરેની
કારેખાર મંડલીએ પેઠેલી જોગવાઈએ બહાંમણ કરવી."

સભામાં શ્રેષ્ઠ નવરોજજી ફરકુનજી સુમ્નાં કીધી કે
"આપણા ધરાંનવાના જાતબાહ્યોતે સુધારવા માટે અતરે
નાણું એકડું કરી ત્યાં મોકલવાથી હાલની ત્યાંની સરકારના
તાબામાં તેઓ સુધરી શકનાર નથી, અને તેઓપર ફેકત
ખરચ કરવા કરતાં સહેલો મારગ એ છે ને તેઓને હિંકુ-
સ્થાં બોલાવવા. તેઓને જો અટકાવવામાં આવતા હોય
તો અતરેથી લખાણ કરીને ત્યાં ધરતે કોણે વગ પેઠેલા-
ડયાથી, તેઓને આવવા દેવાની અડચણ નીકળી જશે."
એના જવાબમાં શ્રેષ્ઠ મનચેરજી કાવચજી શાપુરજી લગડા-
નાએ જણાવ્યું કે "ધરાંનીએ અતરે આવતા નથી, કારણ
કે તેઓને પોતાનું વતન પાહલું છે, અને ત્યાં તેઓની
લાખે રૂપીઆની ધાંદખારને લગતી ધર્મખાતાંની જાગીર
છે, ને તેઓને વતનની શોખ એટલે છે ને એક ધરાંની
આકરી કરીને ગાયે થોડાક રૂપીઆ થપા તો ત્યાંના જીવ-
માત છતાં ધરાંન સાલતી પડેછે. તે સાથે મજબુત લખાણ
કરી ઇંગ્લેન્ડ સરકારને વચ્ચે પાડી શકાય તેવું નથી, કારણ
ને એક તો આપણી સરકાર વચમાં પડતી નથી, અને
બીજું તો ધરાંની સરકાર ઇંગ્લેન્ડ સરકારનું વચમાં પડેલું
બાહલ રાખતી નથી." શ્રેષ્ઠ જમશેદજી પાંચજી કાપડી-
આએ જણાવ્યું ને "આગલ શાહ નાદીરસાહેના વખતમાં
આપણી જરયોસ્તી વસ્તી ધરાંન દેશ મધે ચાર લાખ માલ-
મની હતી, તેના આને પાંચ હજાર થાઈ ગયાછે, ને જો
એમજા માલું તો થોડા વખતમાં આપણી ત્યાંની વસ્તી
નાજીદ યાજ જશે." એ બાદ શ્રેષ્ઠ મેહરાંનજી ખરશેદજી ગાંધી
તથા દસ્તુર જમાલજી મીનોચેરજી જમાલજી આશાના
અને દસ્તુર ચોરાબજી રસનમજી મુશ્શિરિશીઆએ એ
આપણાં મંકટમાં આવી પડેલાં બાહ્યોતેને મદદ કરવાની

આપણી ફરજ વિશે કેટલુંક કહી સંભાળાયા આર અરજીના મોહિયને ઉપકાર માની સખા બરખાસ્ત થાઇ હતી.

૧ બંધે નમશેદ, તા. ૫ મી જુન ૧૮૭૧.

ગિવની સખામાં થયેલા કેડાવે જુન્ય કારાખ્યાર મંડલીએ જુન્ય તથા દેશવરો આતે ઊધરાણીની રીતે શરતી કીધી હતી, જેમાં ૩૭૯૪૦૮૧૧૨૪૫ બરાયા હતા, જે મધીના ૩૭૦૪૯૦૧૭૦ નીચે જુન્ય સુખમાં બરાયા હતા:—

(૩૧૦૫૦) બાઈ પીરોજ્યાઈ નમશેદલ છત્રબાઈ, (૩૧૦૦૧) દીનશાહલ માણિકલ પીટીટ, (૧૦૦૦) શરંગલ નશરવાંનલ પટેલ, સર કાવશલ નંદગીરલ રેડીમનો, સી. એસ. આઈ, ચેકરવાંનલ શરંગલ પાંડેની કું., નશરવાંનલ માણિકલ પીટીટ, મરહુમ નંદગીરલ નશરવાંનલ વાડીઆ અને મરહુમ માણિકલ નવરોજલ વાડીઆને નામે, (૩૬૦૦) હોરમજલ એલલ કામાલના ઠાકરાઓ, (૩૫૦૦) સર નમશેદલ છત્રબાઈ પારોનેટ, સી. એસ. આઈ; હાનરેબલ મેકરાંમલ છત્રબાઈ, મેકરાંમલ નશરવાંનલ સીરવાઈ, બાઈ શાકરામાઈ દીનશાલ પીટીટ, (૩૪૦૦) નશરવાંનલ બહમનલ ચોદીના ઠાકરાઓ, (૩૩૦૦) એલલ શરંગલ આલખલેસની કું., હોરમજલ તથા નમશેદલ બહમનલ વાડીઆ, બાઈ માણિકબાઈ તે મરહુમ નંદગીરલ નશરવાંનલ વાડીઆનાં વીધવા, માણિકબાઈ તે મેકરાંમલ નશરવાંનલ સીરવાઈનાં ધણીઆની, (૩૨૫૧) લીમલબાઈ નમશેદલ બાઈલીમીઈ (૩૨૫૦) શોરાબલ શાપુરલ બંગાલી, કોશાબાઈ હોરમજલ કામાલ, નમશેદલ ખરોદલ બાઈલીમીઈ, (૩૨૦૮) સર નમશેદલ છત્રબાઈ પારસી પેનીવીલંટ ઇન્ટરપ્રીટરુદની ઠાકીઓ, (૩૨૦૨) નવરોજલ કાવશલ ઘડીઆનાંવાલા, (૩૨૦૦) ખરોદલ બહમનલ ચેકનાની કું., બહમનલ ધનલબાઈ મીસતરી, મરહુમ સુનાબાઈ તે શોરાબલ શરંગલ કોઠીદારનાં ધણીઆનીને નામે, (૩૧૭૫) કાવશલ દીનશાહલ વાડીટ, શરંગલ દીનશાહલ પીટીટ, બહમનલ દીનશાહલ પીટીટ, (૩૧૫૧) નમશેદલ શોરાબલ નામેગાંવવાલાની કું., (૧૫૦) એલલ બહમનલ મારોશ, ધનલબાઈ શરંગલ પટેલ, (૩૧૭૩૧૧૨૭) ઓકર મેંકના નરથોરની ચેર હોલડરો, (૩૧૨૬) હોમલ દીનશાહલ છત્રા, (૩૧૨૫) રસતમલ નમશેદલ છત્રબાઈ, બાઈ ખરોદબાઈ તે નશરવાંનલ બહમનલ ચોદીના ધણીઆની, (૩૧૦૨) નશરવાંનલ દાદાબાઈ નવસારીવાલા, (૩૧૦૧) શોરાબલ નમશેદલ છત્રબાઈ, કાવશલ તથા વાલજીલ ધનલબાઈ પાંચિવાલાના ઠાકરાઓ, કાવશલ દીનશાહલ એલલવાલા, નમશેદલ નવરોજલ કાવડીઆ, ખરોદલ મોદાબખશ ઇરાની, દારાશાહ ખરોદલ વઘાડી, નવાબબાઈ દાદાબાઈ નવસારીવાલા, કાદવાલા ચેકનાના નથોરની ચેકવાસીઓનાં મર્ખે ખાતાનાં રકંબોથી, (૩૧૦૦) ખરોદલ શરૂનલ પારખ, પાંચવાલ શરંગલની કું., હોરમજલ તથા નમશેદલ દુપાશ, ખરોદલ એલલ દુપાશની કું., નમશેદલ નશરવાંનલ પીટીટ, દીનશાહલ તથા નશરવાંનલ નવરોજલ મોઢ, પેશતનલ હોરમજલ સંતોઢ, નશરવાંનલ રતનલ તાતા, દારાશાહ તથા રસતમલ ધનલશાહ કમરોન, ચેકરવાંનલ નશરવાંનલ નાદરશાહ, મરહુમ દાદાબાઈ માણિકલ વાઘાનાં નામે, મરહુમ રતનલ દાદાબાઈ વાઘાનાં નામે, પેશતનલ મેકરાંમલ મેકના, નવરોજલ અરદેશર વાવે, કુંવરલ રસતમલ ચોદી તથા બાઈઓ, મરહુમ નમ-

તા. ૩ જુન.

૩૧ ૧૫ માઈ ૬ (ચિ. ૧૨૪૦) નવરોજલ.

મરણ—નવરોજલ શોરાબલ મકનાતવાના—ઉમર વર્ષ ૬૫) ચેક શોરાબલ નમશેદલ મકનાતવાલાના ખીન

શેલ બરજોરલ મીસીનાં નામે, નવરોજલ રતનલ કાપર, નશરવાંનલ હોરમજલ ઘાસવાલા, શોરાબલ નમશેદલ દુપાશ, મરહુમ ખરોદલ રતનલ કાપરનાં નામે, હોરમજલ નંદગીરલ દાદીશ, માણિકલ શોરાબલ વાઘાગાંધી, ખરોદલ શોરાબલ વાઘાગાંધી, પેશતનલ નશરવાંનલ ગોદીવાલા, માણિકબાઈ તે મરહુમ ખરોદલ દાદીશનાં મેટી, કુકીઆઈ તે કાવશલ શરંગલ મારકરનાં મેટી, નવાબબાઈ ધણી શરંગલ કાવશલ મારકર, ચેકરવાઈ ધણી અરદેશર હોરમજલ વાડીઆ, આવાબાઈ ધણી કાવશલ મેલનલ આલખલેસ, હોરાબાઈ ધણી નાનાબાઈ મેકરાંમલ છત્રબાઈ (૩૧૦૮૮૫) ૩૧૦૦ ની અંદરની રકનો.

એ ગિવંત ૩૮૫૫૦૧૧૭ દેશવરો આતે નીચે જુન્ય બરાયા હતા:—

૧૬૬૭૧૧૧	ધુણી.	૨૦૫	દમજી.
૧૪૭૬૧૧૨૨૪	હાંગકાંગ.	૧૬૪	વરોડરા.
૯૭૭૧૫	તેગોદી.	૧૪૪	મરકોડ.
૭૦૦	ભરૂચ.	૧૦૧	ઊલવાકા.
૫૦૬	અમદાવાદ.	૬૭	છંધાપાર.
૫૦૦	બીલીપોરા.	૫૦	સેતારા.
૪૭૫	મઠી.	૫૦	પેશાવર.
૪૭૫	નવસારી.	૫૦	અરકેશર.
૭૬૭	કવીઆણી.	૨૫	મેલગાંમ.
૭૦૭	અલમનગર.	૧૦	કાનપાર.
૨૪૭૧૮૧૧	સુરત.	૭૦	જુન.

એ ૩૭૯૪૦૮૧૧૨૪ મધીથી ઇરાંન આતે વાપાના મારેલા લાચાર ઇરાંનીઓને જુદા જુદા લઢાઓ તર નમદ નાણાંની તથા અનાજની મદદ પોંચાડવા ૩૬૫૮૬૧૭૬, ઇરાંનના શહેરોએ દુકાલ બાપે એક નવરજ રકં કીધી હતી તે મધે આપણા શીરકા તરથી ગુમાન ૨૫૦ ભૂમી તેના ૩૧૦૮૮૧૧૧૭૫, દુકાલના હોરસાના મારેલા નાશી આવેલા ટોળામધે ઇરાંની નરથોરનીઓને બંદરઆપાસથી અવરે રસીકર તથા બગલાઓમાં લાવવાનાં જુર, પાંધવોરાકી તથા દવાદાર વગેરેના ૩૬૨૮૫૫૫૫, તથા સુખે મધે તારો વગેરેના પરસુજી અરચનાં ૩૧૦૮૮૧૧૭૫ મળી ૩૭૪૭૩૧૧૧૭૫ નો અરચ થયો હતો, અને બાકી ધણી ૩૭૪૭૩૧૧૭૫ એ રકમાં નાણાં બરનારોઓની તા. ૧૭ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૪ ને દીને મેલેલી સખાના કેડાવે જુન્ય ઇરાંન દેશમાં રહેનારા મરીબ નરથોરનીઓની હાલત સુધારવાનાં રક મધે આપ્યા હતા.

એ ગિવંત ચેક અરદેશર હોરમજલ વાડીઆએ ઇરાંનમાં નરથોરનીઓને પળાકી મદદ મેલે તે માટે ૩૫૦૦૦ નીરકમ જાતેની ચરકાર મારસતે અજુ ચેકર આતે કરનલ મેલીપર ચેકરની હતી કે તે યગદ અને કરનલ આતે નરથોરનીઓને વેંઢે. કરનલ મેલીએ તે રકમ તેકરાંન આતે ખીટિય એલચી ચી. આલીસનને ચેકડી, જેણે તે મધીથી ચેક માણિકલ લીમલ હાંતરીઆની મારસતે ૩૭૫૦૦ યગદમાં ૩૭૫૦૦ કરાંનમાં, અને ૩૭૫૦૦ તેકરાંનમાં વેંઢવા હતા.

૧૮૪૬ માં સુરત મધે રૂઝમતપરાના ભગીરથી ગોવિંદાએ ધાદંબાર, સુકતાદ, ગવેરે મવાળાનાં કાગિ તે તરફ કરવાને ઉઠ્યાં કરેલાં ફંડનાં મુબબ મધે ભરાયલાં નાણાં વચૂક કરવાને એવણુને એમના તરફી ઠેસ્યા હતા, અને તે પછી ૧૮૫૭ થી એમની સાથે થેક કુવરજી હારમજી ભાવાને નેમ્યા હતા. એ અધિકાર એવણે પોતાનાં મરણ સુધી ચલાવ્યો હતો. ગંદવીની થેક કાપચી જાગીરજી રેડીમનીવાલી ઈંગ્લેજ સ્કૂલના તથા એજ થેકનાં નામનાં ધર્મનાં દવાખાનાના એવણુ થેક આરેશર ફારમજી મુમ સાથે પોતાનાં મરણ સુધી તરફી તથા માનેજર હતા. મુબબમાં આપણા વખતમાં નવેશાહાર તથા આંધીઆએના જે જુલમાત માત્રો હતા તે રાલવામાં એવણે ધણીક રીતે પોતાની જાતી મદદ આપી હતી, તથા મુબ જરથોસ્તી રવાનિને અવખમજી પોદઆડવાનું ફંડ ૪૦ મુબ ૧૮૧૦ માં આરેશર સાથે ત્યારથી નવેશાહાર તથા આંધીઆએ ઉપર દેખરેખ રાખવાને પંચાત તરફથી નેમણી કમીટીના એવણુ એક અધિકારી હતા. એ ઊપરાંત ખીન પ્રજા ઉપેગી કામમાં એવણુ મારી આગેવાંની પેતા હતા.

તા ૦ ૫ મી જુન.

થેક એજનજી જમથેજી ગોરીએ "ગોદામજી" નામના એક નાટકની ગોપડી રચી પ્રગટ કીધી હતી.

તા ૦ ૧ થી જુન.

શા ૧૮ માઠ ૬ (થે ૦) ૧૨૪૦ યજ્ઞજેજરદી.

મરણ—ખરજોરજી ભીખાજી શર્હાઆર—ઉમાર વર્ષ ૭૩. એ ૦ ભીખાજી જમથામજી શર્હાઆરના દીકરા. એવણુ પ્રથમમાં અહમદનગર મધે વકીઆતનું કામ કરતા હતા. તે પછી મરકારી નોકરીમાં રહ્યા હતા. ૪૦ સ ૦ ૧૮૨૧ માં અહમદનગર મધે પેલસેલેલું દેખાનું અંધાવવાની આગેવાંની એવણે બીજાએ સાથે લીધી હતી, તથા તે માટે મરકાર પાસેથી તા ૦ ૧ થી ડિસેમ્બર ૧૮૨૧ ને

નજ કાનડે એક વર્ષ સુધી દરેકે દર માસે રૂપ ૫૦) આપ્યા કીધા હતા. પછી એ રકમમાં મદદ કરવાને થેક જમથામજી કાપચી વકીલે ૧૮૭૨ ના જાનેવારી માસમાં ભરૂચ તથા સુરત મધે બાણાણી કરી રકમ નસાવી હતી, તથા મુબબ મધે પણ એજ માસમાં મરકાર સર જમથેલેલવાથી એજાદીયાજ, રકમજી કાપચી ઇન્ટરીટમુર. કાખાવાગ, ખાલેજી થેદની વાડી, અને ભીડી બજારની મરકાર થેક નસારાનજી હીરજી ઇસીની દરેકેવરમાં બાણાણી કીધી હતી, જેની અસરથી મુબબ મધે ૧૨૪૭૩૦૨, સુરત ખાતે ૩૨૭૭૩, ભરૂચ મધે ૩૫૫૦, કાનડા મધે ૩૧૭૪૧, એડન મધે ૩૧૧૬, વરોદા ખાતે ૩૧૪૦, નવસારી ખાતે ૩૭૦૦, વજસાડ મધે ૩૧૨૮૭, ઊરન મધે ૩૧૦૨૫, લાનેસી ખાતે ૩૧૧૭, અને થાલેખા ૩૨૧૮) નસાવી હતા. એ રૂપનાં નસાયલાં નાણાં મધેથી ઇસીનીઓની વસવાટી તથા તેઓને કાઢીઆડી તથા દવાદાર વગેરે ખાવજી કરવામાં આવી હતી.

૧ "ગોદામજી. નાટક તરણ અંકી. ગોધડતરીઅન નાટક મંડીને સાથે. બનાવનાર, એજનજી જમથેજી ગોરી. મુબબ, અને જમથેજી પરજે. સને ૧૮૭૧."

દીને સુકત જગા મેલવી હતી. મરકારી નોકરીમાં વધુ એમણે ૧૮૪૦ થી અહમદનગર જાણામાં જુદે જુદે ડેકોં સુનમક નેમ્યા હતા. તે બાદ ૧૮૪૧ માં ખુલીઆન સુનમક, ૧૮૫૦ માં શોલાપુરના મરકારમીન, ૧૮૫૫ માં નાયકના મરકારમીન, ૧૮૫૭ ના જુન માસમાં સુરત પ્રીતરીપાજ મરકારમીન, અને એજ શાજના ડિસેમ્બ માસમાં અહમદનગરના પ્રીતરીપાજ મરકારમીન નેમ્યા હતા ૧૮૫૬ માં સુનમકનાં એજાદાની પરીક્ષાના મરકાર આદાલત જડએ એવણુને એક પરીક્ષક નેમ્યા હતા. ૧૮૬૨ માં અહમદનગર મધે ધણી મોધવારી સાચી તે વેળાએ થોડો અંકેટ રાલવામાં એમણે ધણી મદદ કીધી હતી. તા ૦ ૧૧ મરેમ્બર ૧૮૬૩ ને દીનથી એવણે પેનથન લઈ મરકાર નોકરી છોડી તે વેળાએ અહમદનગરના થેક માહુકારી તરફથી એમને માનવ આપ્યું હતું. એજી છોડ્યા પછી એમણે અહમદનગર મધે રહ્યા હતા, અને ત્યાં મુલીસીપાલીટીના એક કમીશનર તરફથી મરકારી કૃષાક વરે સુધી એમને નેમ્યા કીધા હતા. ૧૮૬૫ માં પ્રણાની પારસે ડિસ્ટ્રીક્ટ માટરીમાનીઅલ કોરટના નામદાર મરકાર એવણુ એક ડીવિઝ નેમ્યા હતા. છેલ્લા નવ માસ થયા એજ પોતાનાં જમ્મ વતન નવસારી મધે જઈ રહ્યા હતા, અં મરણ પણ એજ પામ્યા હતા. એમણી મરણથી અહમ નગરના મર્વે થોડો ધણા દલગીર થયા હતા, અને જરથે શ્વામીએ પોતાને ખરથે એમનું ઉમણું પણ કરાવ્યું હતું

તા ૦ ૮ મી જુન.

ભરૂચ વર્તમાન પત્રના અધીપતી થેક શોરામજી દાદ ભાઈ સુનમકનાં ભરૂચ મધે કુલપાત્ર માહુકારની કોરટ એક સુકદમામાં શાહી આપતી વખતે "જગાડે તેમને ધાર મુજબ જરૂર અવખતાની ગોપડી લાખમાં આપી તે ઉપ શોગંદ લેવા કહ્યું ત્યારે તેવણે તેમ કરવાને ના પાડ્યું હતું અને તેનાં કારણમાં તેવણે જણાવેલું હતું કે એ પ્રથમકે તેમણે પરમથર તરફથી ઉતરેલું માનના નથી. જગાડે કોર તરફથી તેમને કુલપાત્ર આપેલું કે તેમણે ખાજી કમ્પા ધર મનિએ, ત્યારે તેમણે જણાવેલું હતું કે જણાવના ધર મ માંથી તેમણે કોઈ પણ ધર મ માનના નથી, પણ જા "કીધમમ" ઇમાને દીનથી એક ગોદાને મુખ્યા ઉપર તેમનાં એજેકાર છે. કેટલીક તકસાર થયેઆ પછે આ કોરટે તેમને શોગંદ આપવાનું માડી લાવેલું હતું, અને એજતરી કચ્છાત લીધી હતી કે તેમણે ને મોલવું ને શામુજી મોલવું." ૨

૨ ગુજરાત મિત્ર, તા ૦ ૧૮ મી જુન ૧૮૭૧.

એ "ભરૂચ વર્તમાન" ૫૫ ૪૦ સ ૦ ૧૮૬૧ થી આ પેશતત રૂપનજી ભરૂચ વાંદરામાં શોરામજી દાદ ભાઈ અવાડીએ પ્રગટ કરવા માડ્યું હતું. તે ૪૦ સ ૦ ૧૮૮૫ સુધી ચાલ્યું હતું, અને તેના અધીપતી નીકે લાંબી કાલ સુધી થેક શોરામજી દાદ ભાઈ સુનમકના હતા.

તાં ૧૪ મી જુન.

શેઠ દાદાભાઈ કાવશજી અખબારે સોદાગરવાલાએ તમામ અવસ્તાનું એક મોઢું દફતર યુજરાતીમાં ચાર ભાગમાં છાપી પ્રગટ કીધું હતું.^૨ તેના પેહલા ભાગમાં તમામ ગોરદેહ અવસ્તા, બીજા ભાગમાં ઘાહેંબાર અને જયનોના દાહડાઓપર બાજ ઈજવાના અવસ્તા તેની કિમ્મત વગેરે, ત્રીજા ભાગમાં આખી ઈજવશને તથા હાથોત્ત અને વીસતારપ યજૂનાં મોજુદ રહેલા અવસ્તા વગેરે, અને ચોથા ભાગમાં આખા વંદીદાદ છાપેલા છે.

તાં ૨૩ મી જુન.

રોજ ૫ માંહ ૧૦ (ચિં) ૧૨૪૦ યજ્ઞેન્દ્રરી.

પીલીમોરનાં રેલવે સ્ટેશન આગલ પારસીઓને વીશમો લેવા તથા પાણી પીવા માટે એક મકાન શેઠ દાદાભાઈ નથરવાનજી પીલીમોરીઆએ પોતાના બાપા મરહુમ શેઠ નથરવાનજી ફકીરજી આવજનાં પુત્રને માટે જમણી ધર્મખાતે આપ્યું હતું.^૨

તાં ૨૫ મી જુન.

ફારસી ભાષા સુબખની મુનીવરસીદીમાં દાખલ થવાથી સુરતવાલા શેઠા નરહર ગદાધર ફડકે, પી. એ. અને શેરાભયશાહ બેહરમજી ડાકટરે એ બાપા શિખત રાએને માટે ફારસીની પેહલી ચોડી છઠ્ઠેજમાં ૨મી પ્રગટ કીધી હતી.^૩

તાં ૧ લી જુલાઈ.

શેઠ બેહરવાનજી માણેજી શેઠનાએ બીડીમજરના સઠા ઉપર કંદાવાલા મોહલામાં જરયોસ્તી છોક-

૧ “આએ કુતાબ ઇઅન્દાની બેહેતર સેતાએશ અને બજાર નીઆએશ પઠવાનાં અને ઇઅવાનાં તમામ અવસ્તા. જાન્દીઅશની દીનનાં શાહેને પઠવાને વાશતે કમતરીન પાકશાર બેહેદીન દાદાભાઈ કાવશજીએ સુખમળનાં અખબારે સોદાગર તથા શાખાચાર રણજીછાપનાનાં છાપેઆ છે. શને ૧૨૪૦ ઇઅન્દેન્દ્રરી.”

૨ એ મકાન ઉપર નીચે સુખ તત્તી મારેલી છે :—

“શી દાદાર હોરમજની મદદ હોને

“આએ પાંતીને પ્રકામ બેહેતરનશીન નશરવાનજી “ફકીરજી આવજના છોકરા દાદાભાઈ પોતાના બાપા નશરવાનજી ફકીરજીનાં પુત્રને માટે કુલ જરયાનીઓને વાપરવા “શાઠ” બધાવેએ. શને ૧૨૪૦ ઇઅન્દેન્દ્રરી. શવંત “૧૯૨૭ નાં. શને ૧૮૭૧. રોજ ૫ મે માંહ ૧૦ ચે. “તારીખ ૨૭ મી જુન આખાડ ૨૬ ૫ ને વારે શકરે.”

૩ “First Book of Persian. For the use of beginners. By, Narahar Gadadhar Phadake, B.A. and Sorabshaw Byramji Doctor. Surat: printed at the Irish Presbyterian Mission Press by William Raymond, 1871.”

રીઓની એક નિશાલ પોતાને ખરચે આજ દીનથી બંધાડી હતી.^૪

તાં ૫ મી જુલાઈ.

રોજ ૧૭ માંહ ૧૦ (ચિં) ૧૨૪૦ યજ્ઞેન્દ્રરી.

મરણ—પાલજી હીરજીભાઈ બારલીવાલા—ઉમર વર્ષ ૭૫ એવજી પ્રથમમાં સુરતથી અતરે આવી એક નાહની પરસુરજી સામાનની દુકાન તાડી મેકા હતા. તે પછી વધતાં વધતાં ઇંગ્લેજ અખબાર મઠી દાકરખાને મેરિડા બાપાર પ્રથમ પોતે એખબારે અને તે પછી ઇં ૨૦ ૧૮૫૧ થી પોતાના જેથી શેઠ બેહરમજી કાવશજી બારલીવાલા સાથે ભાગમાં “બેહરમજી અને પાલજીની કુંવની” નાં નામથી કરવા માડયા હતા. એ બાદ ૧૮૬૦ માં તે ભાગ છોડવી પોતાના છોકરાઓને શામેલ કરી “પાલજી હીરજી મનમ” ને નામે વહીવટ ચાલુ રાખ્યો હતો.

૪ એ નિશાલ શેઠ બેહરવાનજીએ પોતાના મિત્ર શેઠ શેરાભય શાપુરજી બંગાળીની બધાંમજી ઉપરથી બંધાડી હતી, અને તેનો શરૂઆતનો સર્વે ખરચ તથા કરનીચર વગેરે પોતાને ખરચે પ્રકાશ્યું હતું. એ ઉપરાંત તેના ખરચને માટે દર માસે રૂ૫ થી ૮૦) સુધી પોતાની ગીરોની આપતા હતા. એ નિશાલનો વહીવટ ચલાવવા માટે શેઠ બેહરવાનજીએ પ્રથમથીજ શેઠ શોષરજી શાપુરજી બંગાળીને સરનશીન, શેઠ બંગોરજી હોરમજી પંથકીને શેફ્ટરી, તથા શેઠા માણેજી કાવશજી તાડીવાલા, માણેજી પરચેદજી મારીના, અને પાલજી બેહરવાનજી બાપરીની એક કમીટી નેમી હતી. એ પછી ઇં ૨૦ ૧૮૭૭ માં શેઠ બેહરવાનજી બેહેતરનશીન મથા તે વેળાએ કાંદાવાલા અને ભરૂઆ મોહલાના જરયા-શનીઓએ તેવજીના મેટા શેઠ અરદેશર બેહરવાનજી શેઠના પર એક દીવાસા પત મોકલ્યા હતા, જેના જવાબમાં શેઠ અરદેશરે પોતાના પીતાએ બંધાડેલી જમકુર નિશાલને મનમાનતા પાપા ઉપર લાવવાની ઉમેદ બતાવી હતી. અને તે સુખ્ય શેઠ અરદેશરે ઇં ૨૦ ૧૮૭૮ માં પોતાનાં મરણ સુધી તે પોતાને ખરચે ચલાવી હતી. એ બાદ ૧૮૭૮ થી તે એવજીના ગાલીરાસ શેઠ જલભાઈ અરદેશર શેઠ ચલાવે છે, અને તેને હજુ સુધી મરહુમ શેઠ બેહરવાનજીના નામ આપેલું છે. ઇં ૨૦ ૧૮૭૮ થી એમાં શિખતી શકતિવાળાં માખાપોની છોકરીઓ પાસેથી દર માસે રૂ૧૦ ની રીઈ લેતી કીધી હતી, તથા ૧૮૮૧ થી અત્યંતને સરચાની કમવણીપાતામાં એ નિશાલ રેજીસ્ટર કરી તેને સરેશતા પ્રમાણેની ચાંદ-ઇન-એડ મળતી થાઈ હતી, અને પેત્રન શેઠ જલભાઈ દર માસે રૂ૫) ની મદદ કરતા આવે છે. ૧૮૮૬ માં એ નિશાલના શેફ્ટરીનાં ઓફિસે શેઠ બંગોરજી હોરમજી પંથકીએ છોડવાથી તે ડાકટર હીરજીભાઈ જમચેદજી અપુને આપવામાં આવ્યો હતો, જેઓ હજુ સુધી તે કામ ચલાવે છે, તથા સરનશીન શેઠ શેરાભય શાપુરજી બંગાળી ૧૮૮૭ માં બેહેતરનશીન મથાથી તેમની જગ્યાપર પેત્રન શેઠ જલભાઈ અરદેશર શેઠને સરનશીન પણ સુકાર કીધા હતા. એનો વહીવટ કરનારી ઉપતી કમીટી-માં અપારનવાર શેઠા પેશતનજી નવરોજી ભરૂઆ મોવડા-વાલા, નાનાભાઈ બહમનશાહ મારશવના, કાવશજી મેનજી ઓસવાલા, અને પેશતનજી કાવશજી અરલાલ ભરૂઆ શામેલ થયા કીધા છે. એ નિશાલનો લાખ હરેશાં આઠરે ૧૦૦ છોકરીઓ લેતી આવે છે.

ને નામ મેજીસ્ટ્રેસેનતા અર્ધાઆમ મુખી ચિપ્પવાની એક સ્કુલ ઉઘાડી હતી.^૨

તા. ૧ થી આગયર.

બરૂચ મંત્રી ત્યાંની રૈયતને યતા ગેરહતનારી મરકારના કાંત ઉપર લઈ જવા તથા રૈયતના હકો ઉપર રૈયરૈય રાખવાને “બરૂચ આર્થિકોમિશન” નામની એક મહા આજ્ઞા દિને સ્થાપવામાં આવી હતી. એ મહાના યોજેદારી તરફે મેડેયારામચાંદ દાદાભાઈ મુનશ્વરને નેમવામાં આઆ હતા.^૨

તા. ૩ થી આગયર.

રોજ ૨૦ માઈ ૧૧ (ચો) ૧૨૪૦ યાદગરવી.

મરણ—દરુર રતનજી મનચેરજી કુશરવ—ગોમર વર્ષ ૭૮ નવમીયાના દરુર મનચેરજી રતનજી કુશરવના વડા દીકરા. એવજ નવમીરી મધે દરુર પામજી ફરેદનવાસી ખીજ પોઠાનું માન ઈન્ડ ૨૦ ૧૮૧૮ થી ધરાવતા હતા.

તા. ૧૦ થી આગયર.

આજ રીને નવમીરી મધે દરુર રતનજી મનચેરજી કુશરવના કામજીમાં મુતવવાના દરુર પુરચેરજી બરચેરજી દારાખામજીનામે મરનારના વડા પેઠા એન્ડ નમચેરજી રતનજી કુશરવે દારાખ પામજીનાં ખાંતદાંત તરફથી એક યોઆમ દેસાઈ તેમના બાવાની નવમીરીના ખીન દરુરની પુરમી પર તેમને નવનમીત ક્રીયા હતા.^૨

૧ એ સ્કુલમાં તા. ૧ થી રૈયરવારી ૧૮૭૭ થી થોડ બરચેરજી બરચેરજી ચંબજીને બાગવા ક્રીયા હતા, જેઓ ૧૮૮૦ માં પોતાના ખરજી મુખી તેમાં રાખેલ હતા. એ પછી થોડ નધારાંતએ પીડાંક મુખી એ સ્કુલ પાછી પોતે એવજાએ ચવાયા બાદ તે ૧૮૪૦ માં પોતાનાં ખરજીની પીડાંક આગમજ “પોમિ હાઈ સ્કુલ” સાથે જોડી નાખી “પોમિ કોલેજ ચંબજીની હાઈ સ્કુલ” નાં નામથી આજ ક્રીયા હતી, જે હજી મુખી તેમ નામથી થોડ રાંચજી બરચેરજી પંદતનજી ખાજર, બી. એ. ની બાગેડી હેલ સાથેલ.

૨ મુખજી સખાચર, તા. ૧૦ થી આગયર ૧૮૭૧.

એ આર્થિકોમિશને પોતાની ચાર પાંચ વર્ષની હેવાનીમાં મુનીએવાય હાજર થોડ, નાન-એકીકીચરચેરજી, કીમીકર મુનીએવાય આજર, બરચેરજી હાઈ સ્કુલ તથા આર્થિકોમિશન દેસાઈ મધજવા, તથા તે છત્રાને કલેક્ટરરમાં ચરવવા, વરેર માટે લખીક અરહએ ક્રીયા હતી, જેમાં મુખ હ.એ. થોડે દરી થોડ ચોરસચાંદ દાદાભાઈ મુનશ્વરનાને હતા.

૩ એવની આજમજ એવજના બાવા દરુર મનચેરજી રતનજી કુશરવ ઈન્ડ ૨૦ ૧૮૭૧ થી તે ૧૮૮૦ મુખી, તથા તેની આજમજ તેમના બાવા દરુર રતનજી મનચેરજી કુશરવ ઈન્ડ ૨૦ ૧૮૪૮ થી, અને તે આજમજ તેમના બાવા દરુર મનચેરજી ૧.૧૮૮૦ કુશરવ જલે ક્રીયા મુખી નવમીરીમાં ખીજ પોઠાનું માન મેંચનું રું.

૪ મુખજી સખાચર, તા. ૧૨ થી આગયર ૧૮૮૧.

તા. ૧૧ થી આગયર.

મુખજીની પારસી પંચાતનાં ફંડના તા. ૪ થી નવે. મખર ૧૮૬૬ થી તે તા. ૨૪ થી અક્ટોબર ૧૮૭૦ મુખીના હીમાળી ચોપકી જમ્મે જમચેર દાવાખાંતમાંથી તરફીએએ છવારી ક્રાંત ક્રીયા હતી. તેમાંથી મેંચામાં આવેલે કે છેલ્લા હીમાળીની ખાજીના ૩૫૫૫૧૩૮૨૩ ઉપરાંત આએ આખાં વર્ષમાં પંચાતનાં ફંડ ખાતે ૩૮૧૦૭૧૪૧ ની આવક થાઈ હતી, અને ખરચ ૩૪૬૩૪૫૧૧ થયો હતો, જે બાદ કરતાં વર્ષની આએ રીએ તરફીએના હસ્તકમાં પંચાતના હીમાળને લગતા ૩૫૮૬૮૧૪૧ તથા જુદાં જુદાં વડાએમાં ખાંતએના ૩૧૫૧૦૭૪૧૧૧ મુખી કુષે ૩૨૨૪૬૩૮૧૧૬ ખાજી હતા.

૫ પંચાતનાં દરરમાં આજનાં વર્ષોનાં ૩૦ ખાંત ઉપરાંત આએ વર્ષમાં એક નવું ખાંત ઉપરાંતજી. તે એ કે ખરજી થોડ દાદાભાઈ મનચેરજી વાળનાં વર્ષીકતામાંથી લખવા મુખ્ય તેમની પુલ મધેથી પંચાતનાં ફંડમાં આવવા નજાવેની રકમને જેટ ૩૧૫૫૦૦ ની સરકારી નોટ એવજનાં વીધવા તથા વર્ષીકતાએ બાઈ પીરાંતખાઈ તથા વર્ષીક થોડ શાખજી છવાઈ વાળ અને નાનાખાઈ બરચેરજી વાળએ તા. ૧૦ થી અક્ટોબર ૧૮૭૦ ને રીને પંચાતનાં ફંડના તરફીએના સ્વાકીયમાં આવી તેજીં ખરાતનાં નામજી જુડું ખાંતજી ક્રાંતથી તેજીં આજ પંચાતનાં જનરલ ફંડમાં, ચેંચતારી પાંચખારનાં, આંધજાંતગલા જરધારનીએનાં, રવાંતેને અવજમંચત પોંધઆડવાનાં, જરધારની જંદ અવજમની નીશા લોનાં, તથા કુશરવને તોડજે રેસાવરો ખાતેના મરીન જર ધોરનીએને વેંચી આપવાનાં ફંડમાં વાપરવાને ખંદોખત ક્રીયા હતા.

એ ઉપરાંત થોડ મનચેરજી એવજજી આજમજો તથા ખેરીએએ ખરજી બાઈ નીખાઈજી તે ખરજી થોડ એવજ જી રાંચજી આજમજોમાં મેરી તથા થોડ કાવરાજ મેરીમજ લીંચાંતવાનાં ધજીએનીમાં પુનને માટે તા. ૧૮ થી રૈયરવારી ૧૮૭૦ ને રીને ૩૨૦૦૦ ની સરકારી નોટ આવી તે મધેની ૩૨૦૦૦ નીજીં આજ પંચાતનાં જનરલ ફંડમાં તથા ૩૧૦૦૦ નીજીં આજ જરધારની રવાંતેને અવજમંચત પોંધઆડવાનાં ફંડમાં વાપરવાને ખંદોખત ક્રીયા હતા. એજ મુખ્ય થોડ રેસાવર જરધારજી ઉપર તા. ૩ થી આજર ૧૮૭૦ ને રીને ૩૧૦૦૦ ની સરકારી નોટ આવી તે મધેની ૩૧૫૦૦ નીજીં આજ પોતાનાં પુનને ટાંચે જરધારની જંદ અવજમની નીશાએનાં ફંડમાં, ૩૧૦૦૦ નીજીં આજ પોતાનાં ખરજી ધજીએનીએ બાગજી કુશરવ તથા જનજાંતનાં પુનને માટે ચેંચતારી પાંચખારનાં ફંડમાં, ૩૨૦૦૦ નીજીં આજ પોતાના બાવા ખરજી થોડ બરચેરજી નીખાઈ દેસાઈ તથા ખરાંત ખરજી બાઈ મુખજી પંદનાં પુનને માટે જરધારની રવાંતેને અવજમંચત પોંધઆડવાનાં ફંડમાં, તથા ૩૧૫૦૦ નીજીં આજ પોતાના બાઈ ખરજી થોડ બરચેરજી બરચેરજી દેસાઈ તથા મેરીએ બાગજી નીખાઈજી તે થોડ કુશરવ ચોરસચાંદ દાદાભાઈ મુનશ્વરનાં અને રતનજી તે થોડ ખેંચતારજી કુશરવ દેસાઈ ધજીએનીમાં પુનને માટે ખરજી સર જમચેરજી છત્રાજીની જંદ પંચાતી ખરચેરજી

તા ૦ ૧૨ મી આગસ્ટ.

દસ્તુર પેશોતનજ મેહરાંમજ મંજીઆએ પેહલવી બાપા-
નાં આકરણુનું એક પુસ્તક યુગ્મરાતીમાં રચી પ્રગટ કીધું

૧૬માં વાપડવાનો બંદોબસ્ત કીધી હતી. ૧૭મી શેક ૧૨માંજ નશરવાંનજ પટેલ તથા ૧૨મી શેકે મરહુમ બાઈ દીનબાઈ તે શેક ૧૨માંજ નશરવાંનજ પટેલનાં ધણીઆનીનાં પુનને મારે તા ૦ ૬ મી નવેમ્બર ૧૮૬૬ ને દીને ૩૭૫૦૦) ની સરકારી નોટ આપી તે મધીની ૩૫૦૦) નીનું આજ આંવેલા પાંગલા જરેયાતીઆનાં ૧૬માં તથા ૩૫૦૦) નીનું આજ જરેયાતી જઈ અવરતાની નીશાલોનાં ૧૬માં તથા ૩૨૦૦) નીનું આજ જરેયાતી રવાંનેને અવગમનજ પોંઘાડવાનાં ૧૬માં તથા ૩૫૦૦) નીનું આજ મરહુમ સર જમશેદજી જીજાબાઈવાલી જઈ પેહલવી મરેસાનાં ૧૬માં વાપડવાનો બંદોબસ્ત કીધી હતો.

એ ઊપરાંત કુલે જરેયાતી રવાંનેને અવગમનજ પોંઘાડવાનાં ૧૬માં આએ વર્ષમાં નીએ મુજબ ૩૧૦૦૦) ની બીજી નોટો તેનું આજ વાપડવાને લેટ આપી હતી:— બાઈ નવાબબાઈ તે મરહુમ આં ૧૨મી શેકે બહમનજ પંથ-કીનાં મેટીએ તા ૦ ૩૦ મી અક્ટોબર ૧૮૬૬ ને દીને ૩૧૦૦૦) ની નોટ પોતાનાં મેટી બાઈ ધનયાબજી તે શેક ૧૨માંજ દાદાબાઈ લેલવાનાં ધણીઆનીનાં પુનને મારે. શેક જંગીશજી બરજેરાજી વાછાએ તા ૦ ૧૦ મી નવેમ્બર ૧૮૬૬ ને દીને ૩૧૦૦૦) ની નોટ પોતાનાં મેટી બાઈ ૧૨મી શેકે જરેયાતી ૧૮૭૦ ને દીને ૩૧૦૦૦) ની નોટ પોતાનાં આવાનાં મારી મરહુમ બાઈ યુગ્મબાઈ તે મરહુમ શેક ૧૨માંજ બાઈ કાપશજીનાં મેટી તથા મરહુમ શેક મેનજી હીરજીબાઈ અમજીનાં વીધવાનાં પુનને મારે. બાઈ મીઠીબાઈ તે મરહુમ શેક નશરવાંનજ નવરોજી શેકનાનાં મેટી તથા મરહુમ આં ૧૨માંજ નવરોજી વાછાનાં વીધવાએ તા ૦ ૪ મી આગસ્ટ ૧૮૭૦ ને દીને ૩૨૫૦૦) ની નોટ પોતાનાં દીકરી મરહુમ બાઈ મણીબાઈ તે આં ૩૦માં શાપુરજી વાછાનાં ધણીઆનીનાં પુનને મારે. શેક મેહરાંમજ નશરવાંનજ સીર-વાઈએ તા ૦ ૨૧ મી આગસ્ટ ૧૮૭૦ ને દીને ૩૫૦૦) ની નોટ પોતાની મજગાંમની વાકી મધે બંધપેલી રંગેજી ધનવી તેની પુશાલીમાં, શેક પેશતનજ મેહરાંમજ તથા ૩૦ તા ૦ ૨૭ મી જુલાઈ ૧૮૭૦ ને દીને ૩૧૦૦૦) ની નોટ પોતાનાં દીકરી મરહુમ બાઈ ધનાંબાઈ તે મરહુમ શેક હીરજી-બાઈ હોરમજી પડતાકીઆનાં વીધવાનાં પુનને મારે. શેક હીરજીબાઈ રતનજ મીસતરીએ તા ૦ ૨૬ મી જુલાઈ ૧૮૭૦ ને દીને ૩૧૫૦૦) ની નોટ પોતાની પુશીમી બપથેશ તરીકે. બાઈ બપુબાઈ તે મરહુમ આં ૩૦માં એલજી પાલજીજી કુટાર મેહરાંમની વીધવાએ તા ૦ ૨૬ મી માર્ચ ૧૮૮૬ ને દીને ૩૧૦૦૦) ની નોટ પોતાનાં પાવંદ મરહુમ આં ૩૦માં એલજી પાલજીજી કુટાર મેહરાંમની પુનને મારે. શેક હોરમજીજી પેશ-તનજ મેહરાંમજ તા ૦ ૨૭ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૦ ને દીને ૩૫૦૦) ની નોટ પોતાનાં ધણીઆની મરહુમ બાઈ જીવલ-બાઈ તથા દીકરા મરહુમ શેક કાશાબાઈ હોરમજીજી મોહ-વાલાનાં પુનને મારે.

હુ. ૧ એ પુસ્તક શેક ૩૨માંજ જમશેદજી જીજાબાઈને અર્પણ કરવામાં આણું હતું.

તા ૦ ૧૬ મી આગસ્ટ.

માથા ૨ (કો) ૧૨૪૦ યજ્ઞદેવરી.

મરણ—મેહરાંમજ હોરમજીજી કામાજી—ઉમર વર્ષ ૪૪). શેક હોરમજીજી એલજી કામાજીના નાથલા દીકરા. એવજી પ્રથમ તા ૦ ૨૮મી અક્ટોબર ૧૮૪૮ થી પોતાના બાઈઆ દાદાબાઈ, મનિરજી કામાજી કું ૦ માં બાગવા થયા હતા. તે પછી તા ૦ ૬મી નવેમ્બર ૧૮૫૫થી એ પેહલી “દાદાબાઈ હોરમજીજી કામાજી કું ૦” નાં નામથી આણ રહી, અને તા ૦ ૨૪ મી અક્ટોબર ૧૮૬૨થી તે બંધ કીધી હતી. એ પેહલી શીંગાપોર, સીન, કલકતા, વગેરે મથકોને આ-પાર કરતી હતી. ૧૮૬૨ પછી એવજી પોતાનાં નામથી સીન, કલકતા, ધંગતાંડ, વગેરે ના આપાર કરવા માડયા હતા, અને લંડન મધે પણ પેહલી ઉઠાકી હતી. તથા એકવાર પોતે ત્યાં મુસાફરી પણ કરી આયા હતા. આ ઠાંણે અમે-રીકાની લડાઈ માલતી હોવાથી રૂઠેના આપારમાં એવજી મોટી હોલત મેળવી હતી, અને તેના મારે ઉપોગ કીધા હતા. ૧૮૫૨ માં અતરે કામા ધનશુરનજી કું ૦ ધાકી તેનાં એવજી શેકેટરી હતા. ૧૮૫૭ તથા ૧૮૬૦માં કોટનાં ધર્મનાં દવાખાનાંના એવજી હાંતરી શેકેટરી હતા. તથા તેનાં ફંડમાં ૧૮૬૨-૬૩ માં ૩૧૨૦૦૦)ની રકમ આપી હતી. એજ શોભામાં એવજી અતરેની એવરીનજીજી લાંડ કું ૦, કીઅર લાંડ એંડ પ્રેસ કું ૦ તથા રાયલ બેંકના ડાયરેક્ટર હતા. એજ શોભામાં લાન્કેશાયર તથા મધરાજના વલ્લકરેના ભુખમરાનાં ફંડમાં એઓએ મોટી રકમો ખરી હતી. તા ૦ ૨૮મી ડીસે-મ્બર ૧૮૬૨ ને દીને એવજી ૩૧૦૦૦૦) ની સરકારી નોટ તરસમાં આપી પોતાના આવા મરહુમ શેક હોરમજીજી એલ-જી કામાજીનાં નામથી એક ધર્મઆણું સ્થાપી તેનાં આજનાં થી નાચર ગરીબોની વરવરી તથા ખીલ અગતનાં ધર્મનાં કામો કરવાનો બંદોબસ્ત કીધી હતો. ૧૮૬૩માં નામદાર સરકારે એવજીને સુબેહના અમલદારનું માન આપ્યું હતું. ૧૮૬૫ના શેરસતાના વમસમાં એઓની પેહલીને પ્રથમમાંજ મોટું પ્રકમાં થયું હતું, અને તેજ શાલના મેએ માસમાં વહીવટ બંધ કરવો પડ્યો હતો.

૧ “પેહલવી બાપાનું આકરણ, અજલ પુસ્તકોનાં દાખ-લાઓ તથા સેમીટિક બાપાને અલતા શપ્તોની ૧૨૪૦ મારે. બનાવનાર, પેશોતન દસ્તુર મેહરાંમજ સંબંધી. સુબઈ, દક્ષિણ આશકારા છાપાનાં મધે મેહરાંમજ ૧૨૬૧નજી કું ૫-નીએ છાપીલું. સને ૧૨૪૦ યજ્ઞદેવરી, સને ૧૮૭૧ ધનવી.” એ આકરણ બાપુરે ૫૬૫ પછી વલજાડવાની એ જમ-શેદજી પેશોતનજ સંબંધીએ તેની તથા ૧૮૭૩ ૧૭૩ પાનાંનું એક પુસ્તક ૬૦ સં ૧૮૭૩ ના સપ્ટેમ્બર માસમાં બાપુરે પાડ્યું હતું.

૨ શેક હોરમજીજી મેહરાંમજ કામાજી તથા નશરવાં નજી મનિરજી કામાજી, બી. એ. એલ. એલ. બી. ના બાપા.

તાં ૨૦ મી આગસ્ટ.

મુજબ મેં એલજી બાજેરજી પોરે "બાલોપ-
પોમી મંચદ" નામની નાદનાં બાજેરને ગિઆડવાની
એક ચોપડી રચી પ્રમટ કીવી હતી.^૧

તાં ૨૧ મી આગસ્ટ.

આજ દિને મરદમ મેં બેદારમજી હારમજી કામા-
જીનાં કામજીમાં તેમનાં એગીએએ ૩૧૬૫૧) ધર્મઆતાં-
ઓમાં આપ્યા હતા.^૨

તાં ૨૨ મી આગસ્ટ.

ગાથા ૫ (૩૦) ૧૨૪૦ વચ્ચેવચ્ચી.

આજ દિને મેં ગાપુરજી માણેજી ગાએર પોતાની
મેડી ખાઈ લીટખાઈની નવજોડની ખુલાશીમાં પોતાના બાવ
મરદમ મેં માણેજી હારમજી ગાએર ધર્મ આતે એમદેદી
કાંચી રમમજી બાકી રહેતા ૨૫૦૦)ની મરકાવી નોટ
તેજું આજ માલમજીની મરદમ મેં હારમજી હારમજી
ગાએરવાળી રહેઠવાના આપ આમમાં વાવડવ ને આપી હતી.
તથા તે મર્મજી એ રહેઠવાનાં ૨૨ માસ કરમી ગાથામાં એક
પાદંબર ને કરામીએના પાદંબરને નામે થતા આવેચ તેના
ખરમમાં ૨૪૦) આપવાનો બરોબર કીયા હતો.^૩

તાં ૨૪ મી આગસ્ટ.

મેં કીમજી નવજોડજી બનાજીને નામદાર મરદારે
હાથ કોરડના કામ ચનાઈ ઉપુડી રેજીસ્ટર તથા આરીડેરી
લેનાર કમીસનર તરફિ નેચા હતા.^૪

તાં ૨૫ મી આગસ્ટ.

ચરપોરની ગાથા ઉંચર કાકર મેસોરીટમ નામના
રચીવત વિદ્વાને પ્રોફેસરે બ્લોક હાગિય, પેરરમારડ અને
ચીમગનાં બખાણે ઉંચાથી એક પુરતક રચી ચરમન
બાથામાં પ્રમટ કીધું હતું.^૫

તાં ૨૬ મી આગસ્ટ.

મુંબઈ મર્મિ પારસી કમીમજીની એક નવી સાકર
"મરદમ" નામે આજ લીટખાઈ ઉંચાડવામાં આવી હતી.^૬

૫ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તાં ૨૪ મી આગસ્ટ ૧૮૭૧.

મેં લીમજીએ છ મહીને એ કામચલાવી એકો
હાડપો તે પેળાએ નામદાર ચીર નજીસ મર માઈડવ પેર
સવે તાં ૧૧ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૨ ને દીને કાસ કીલી
વખતે મેં લીમજીએ ને કામચલાવી પોતાનો એકો
ચલાવીએ તે ખાદે તેમને નીચે મુજબ સાચાશી આપી હતી:—

The Chief Justice said:—As Mr. Charles Dearth
has returned from Europe and relieved Mr. Joseph
Nowrojee Banajee as clerk to Mr. Justice Bayley and
first Deputy Registrar, I wish to acknowledge publicly
the excellent manner in which he has performed his
duties. He has performed them to the satisfaction of
the Court and with courtesy to the suitors, and, I may
add, to the complete satisfaction of Mr. Justice Bayley."

તાં ૩૦ મી આગસ્ટ.

શેઠ અરદેશર ફરાંમજ સુસે હિંદુસ્તાનમાં કરેલી સુસા-
ફરીની નોંધવું એક મોટું પુસ્તક જાગેગના દેખાવે તથા

મજ શંસંમ વાડીઆ (૧૮૭૭ માં) કુવરજ ચેકરવાંનજ
ગજદર, રૂસતમજ કાવશજ સુસે (અગ્રવી), દીનશાહ શંસંમજ
વાડીઆ, પાલજીજ રૂસતમજ કમીસીવાલા, પેશતનજ મનમે-
રજ ચલવા, દીનશાહ નવરોજજ મેલકાંમવાલા, પેશતનજ
દીનશાહ ચેપારીવાલા, બંજીરજ દાદાભાઈ ખંખતા (૧૮૭૭માં)
પરજોરજ ખરશેહજ વાવરી, હોરમજજ કૃષ્ણાસજ સંજાણુ,
ડાકટર રૂસતમજ ચેકરવાંનજ દારીના, હોરમજજ કુવરજ
ગેરી, શોરામજ હોરમજજ લાકડાંવાલા, કાવશજ એદલજ
શીગતવારીઆ, તેહપુરજ દીનશાહ અકલેસરીઆ (૧૮૮૦માં)
ખાપુજ હોરમજજ ગેરી, ખરશેહજ નવરોજજ વાવરી, લીકાજ
ચેકરજબાઈ લીકાજ, બેનજનજ બંજીરજ બપશી (૧૮૮૧ માં)
હોરમજજ દોરામજજ શેઠના, આસજ ખરજોરજ સરાજ, માણે-
કજ કુવરજ શેઠના, ખરજોરજ દોરામજજ પટેલ (કુવેરાવાલા),
ડાકટર શોરામજજ કોરાભાઈ નાદરશાહ, નમશેહજ ખરજોરજ
લીકાજ, એદલજ શાપુરજ લાડેર, હીરજબાઈ હોરમજજ દાદ-
ખાનાંવાલા (૧૮૮૨ માં) હોરમજજ લીમજબાઈ ખાડલીવાલા,
રતનશાહ દાદાભાઈ આગેનસંહીકરીવાલા, (૧૮૮૩ માં) શાપુ-
રજ શોરામજજ આગેનસંહીકરીવાલા, શોરામજજાહ રકુનજ
મુખલા (૧૮૮૪ માં) શંસંમજ બેનજનજ બીકીમીરીઆ
(૧૮૮૫ માં) કાવશજ બેનજનજ શેઠના, એલ. સી. ઇ; દોરામજ
તેહમુજ વાવરી, એલ. સી. ઇ; માણેકજ રતનજ સરેખર, એલ.
સી. ઇ; દીનશાહ દોરામજજ કોલામવાના, રતનજ રૂસતમજ શીંગ-
રા, ખરશેહજ રૂસતમજ ઇબનેર, ડાકટર બેનજનજ દાદાભાઈ કાપ-
ડીઆ, મેલકોમજ એદલજ ચેઠના (૧૮૮૬ માં) કાવશજ
લોકજ ખરાજ, અરદેશર શોરામજજ ઇબનેર, પીરોજશાહ ધન-
જબાઈ બનાજ, રૂસતમજ દીનશાહ મુકાં શીરોજ, મેલકોમજ
દાદાભાઈ બનાજ, કોરાભાઈ રૂસતમજ કોરાવાલા, ચેકરવાંનજ
રૂસતમજ કૃષ્ણા (૧૮૮૭ માં) શંસંમરોજ રૂસતમજ જોશી,
હોરમજજ નમશેહજ કોરવાલા, એલ. સી. ઇ; (૧૮૮૮ માં)
કાવશજ ખરશેહજ ધડીઆલી, પીરોજશાહ ધનજબાઈ સરાજ,
કોરાભાઈ ધનજબાઈ કંતાકટર, શોરામજજ એદલજ ધાસવાલા,
અરદેશર હોરમજજ બંખતા, શોરામજજ પાલજીજ કંચન
(૧૮૮૯ માં) નમશેહજ દાદાભાઈ નાદરશાહ, એલ. સી. ઇ;
ડાકટર કાવશજ મેલકોમજ સરાજ (૧૮૯૦ માં) નરારવાંનજ
કેકાશજ ચેઠના, ડાકટર ચેકરજબાઈ રૂસતમજ શેઠના, અકમ-
નજ શંસંમજ વાડીઆ (૧૮૯૧ માં) દાદાભાઈ જલજીજ
દાદવાલા અથવા પટેલ, મેલકોમજાહ પેશતનજ ઇબનેર
(૧૮૯૨ માં) નમશેહજ એદલજ માસર, ડાકટર ખાપુજ
રૂસતમજ વાડીઆ, મેલકોમજ લીખાજ નવેરી, દોરામજજ
શાપુરજ સકવાતધવા, ખરશેહજ રતનજ અસર (૧૮૯૩ માં)
નરારવાંનજ મનમેરજ દલાજ, એલ. સી. ઇ; શંસંમરોજ
કાવશજાહ તંબુવાલા (૧૮૯૪ માં) હીરજબાઈ અકમનજ વાર-
ડન (૧૮૯૫ માં) ખાપુજ હોરમજજ મુશી, બંજીરીજ ખર-
જોરજ સંજાણુ, ખી. એ; (૧૮૯૬ માં) ડાકટર અરદેશર
માણેકજ ડોડીવાળા (૧૮૯૭ માં) શોરામજજ હોરમજજ દાદ-
ખાનાંવાલા, શાપુર દીનશાહ અસાજ (૧૮૯૮ માં) રેલાનજ
ચેકરવાંનજ લીરાના.

પુલક મિત્રો સાથેનું છપાવી પ્રગટ કીધું હતું. એ પુસ્તક
નામદાર માહારાણીના ખીન પુત્ર સાહબજ આલકેડ તે ડુક
એફ એડીનબરોને અર્પણ કરવામાં આવ્યું હતું.

તાં ૪ થી અપ્ટેમખર.

શેઠ નાનાભાઈ નરારવાંનજ માસરે નરયોશ્તીઓને
કુશલી કરવાની અગત તથા તેના કૃષ્ણે લીધે એક ચોપાનજ
છપાવી પ્રગટ કીધું હતું. ૨

તાં ૬ થી અપ્ટેમખર.

રોજ ૨૦ માહ ૧૨/શિં ૧૨૪૦ યજ્ઞેનરદી.

આજ દીને મરહુમ બાઈ બસુબાઈ તે શેઠ હોરમજજ
ગોરાભાઈ ખીલીમીરીઆ, દલાલનાં ધણીઆનીનાં ઉમણાંમાં
તેમની પોતાની પુંજમાંથી રૂ.૨૦૫, આવદ રૂ.૩૦૦, લીકર
ડાકટર કાવશજ હોરમજજએ રૂ.૧૦૦, તથા ખીનજ બેશી-
ઓએ રૂ.૬૦ મતી રૂ.૬૫) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતાં. ૩

તાં ૮ થી અપ્ટેમખર.

રોજ ૧૭ માહ ૧ (કો) ૧૨૪૧ યજ્ઞેનરદી.

મરણ—ખરશેહજ માણેકજ લીકાંઢિવાલા—ઉમર વર્ષ
૮૫) શેઠ માણેકજ કાવશજ લીકાંઢિવાલાનાં નાધલા લીકરા,
એવજ પ્રથમમાં પોતાના બાપની સાથે ઇસ્ક ઇડીઆ કુંપનીનાં
મરકારી લીકાંઢિઓમાં કાચેર તરીકે જતા હતા. તે પછી
કેટલુંક મુશી મેહતાગરી તથા પાકજથી પોતાની બાપાર
ચલાવતા હતા.

૧ “હિંદુસ્તાનમાં સુસાફરી. બનાવતાર, અરદેશર શંસ-
મજ સુસ. પુસ્તક પેઢેજ. સુખઃ એડ્યુકેશન સોસાઈટીનાં
છાપાખાનાંએ છાપી પ્રગટ કરીયું છે. ૧૮૭૧”

૨ “કુશલી કરવાની અગત તથા શ્રદ્ધે. લખતાર, નાના-
ભાઈ નરારવાંનજ પાલજીજ સુખઃ, મુનિપન પ્રેસમાં ન્હાનાભાઈ
રૂસતમજ સોલીનાંએ છાપ્યું છે. સને ૧૨૪૦ ઇ.અ.નરદી.”

૩ બને નમશેહ, તાં ૯ થી અકરોખર ૧૮૭૧.

૪ શેઠ અરદેશર તથા ડાકટર બંજીર નમશેહ લીકાં-
ઢિવાલા તથા શેઠ શંસંમજ બેનજનજ લીકાંઢિવાલાનાં બપાવા,
એવજનાં તજ વડા બાઈઓ શેઠા અકમનજ, ખરજોરજ તથા
મેલકોમજ (મરહુમ શેઠ કાવશજ મેલકોમજ લીકાંઢિવાલાના
બાપ) માણેકજ લીકાંઢિવાલા ઇ. સં ૧૮૦૦ માં પોતાના
બાપનાં મરણ પછી અરેનાં સખાં લીકાંઢિખાનાંઓમાં તથા
ઇસ્ક ઇડીઆ કુંપનીનાં અગ્રીમ અને બીજાં બાપારને લગતા
ખાલિનું લીકાંઢિ કરવાને કાચેર તરીકે જતા હતા. આજી
કાચેરોને તે વેળાએ જમા પીઠાડી સાથે ઇનજ હોરમજજ
જુડું પડ્યું હતું, તથા તેમની રીંધ પણ ધણી ગેરી હતી.

તા ૦ ૨૩ મી અક્ટોબર.

રોજ ૨ માહ ૨ (ચિં) ૧૨૪૧ યજ્ઞેન્દ્રવી.

મરણ—રૂપતમજી મેહરવાંજી સુધ—ઉમર વર્ષ ૬૦.

એવણુ ધં ૪૦ ૧૮૩૦ થી કચ્છમાં જઈ વસ્યા હતા, અને ત્યાં ઈંગ્લેંડ સામાજીકી મોટી કુકાંત ઉઘાડી હતી, તથા લાંબી સુલત મુખી ત્યાંની કાંપ અને ગામના દારના ઇન્દ્રે-દાર હતા. એવણુ મરણ પછી ત્યાંની નીવત્ત્ય હવું.

તા ૦ ૨૮ મી અક્ટોબર.

શ્રેષ્ઠ એકજી જમશેદજી ખોરીએ “સોનાનાં મુલની ખોરીએ” નામનો ગુજરાતી નાટક અતરની ચિત્રોટીયા નાટક મંડળને માટે બનાવ્યો, તેના હિંદુસ્તાની ભાષામાં શ્રેષ્ઠ મેહરામજી ફરુજીજી મરજ્યાને તરુણે મોટી કીધો હતો, તે નાટકનું હિંદુસ્તાની જ્યાંનાં ગુજરાતી હરે એક પ્રસન્ન છાવી પ્રગટ કીધું હતું.^૧

તા ૦ ૧ લી નવેમ્બર.

મુરતવાલા ખાનખાદુર ખરજોરજી મેહરવાંજી ફરુજીજી પોતાના બાબા મરહુમ શ્રેષ્ઠ મેહરવાંજી હોરમજી ફરુજીજી માદમારીમાં મુરત મધે નવાપરાના બરા તરફ રૂ ૧૪૦૦૦)ને ખરજે ધડીઆલ માધેનો એક મોટો મીનારો બંધાવી પ્રભાના નવાકામ માટે બોલ્યાં મુકયો હતો.^૨

તા ૦ ૩ જી નવેમ્બર.

રોજ ૧૩ માહ ૨ (ચિં) ૧૨૪૧ યજ્ઞેન્દ્રવી.

આજ દિને મરહુમ બાઈ રતનબાઈ તે મરહુમ શ્રેષ્ઠ રૂપતમજી હોરમજી મોદીનાં વીધવા તથા મરહુમ શ્રેષ્ઠ

૧ “સોનાનાં મુલની ખોરીએ, હિંદુસ્તાની નાટક. વીક્ટોરીયા નાટક મંડળને વારસે ગુજરાતી ભાષામાં એકજી જમશેદજી ખોરીએ બનાવીધો તે જાણી એક પાસે ગરજોરજી હિંદુસ્તાની જ્યાંનાં તરુણે કીધો. હિંદુસ્તાની જ્યાંના ગુજરાતી હરે. સુબઈ, દલત આશકારા છાપાખાનાં મધે મેહરામજી ફરુજીજી કુપનીએ છાપીજી તથા પ્રગટ કીધું. સને ૧૮૭૧ ઇસવી.”

૨ આ મીનારની અવધવામાં નીચલી તખી આરેલીઃ—

“This Clock Tower was Erected
In memory of

MERWANJEE HORMUSJEE FRASER Esq.
And for the convenience of the Inhabitants of Surat
By his Son

KHAN BAHADUR HORMUSJEE MERWANJEE FRASER
At a cost of Rs. 14,000
A. D. 1871.”

એ મીનારો જોખંદ બાંધેલો. તેની ઊંચાઈ જમી. નખી ૮૫ ફીટ તથા દરેક બાજુની પોઠાઈ ૧૫૫ ફીટ છે. વચમાં ધડીઆલ જોખંદ, જેની તખીનો પેરાવો પા રીટનો છે. એ દાવરને ઉક બધાવેથી આખાં મુલત શેઠનો દેખાવ પછો સરથ દેખાયો.

શોરાખજી વાજા ગાંધીનાં બેઠીનાં ઉમણાંમાં તેમની પોતાની પુંજમાંથી રૂ ૨૦૦), દીકરાએ શ્રેષ્ઠ કુવરજી, ખરજોરજી, જંગીરજી, હોરમજી રૂપતમજી મોદી, તથા નખીરા શ્રેષ્ઠ નવરોજી જમશેદજી મોદી અને વડુઓએ રૂ ૧૫૦), બાઈએ શ્રેષ્ઠ માણેજી અને ખરજોરજી શોરાખજી વાજા ગાંધી તથા બેઠીએ રૂ ૨૦૦), અને ખીજાં જણીઓએ રૂ ૧૦૨ મધી રૂ ૧૧૫૨) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૩

તા ૦ ૪ થી નવેમ્બર.

રોજ ૧૪ માહ ૨ (ચિં) ૧૨૪૧ યજ્ઞેન્દ્રવી.

આજ દિને મરહુમ બાઈ નવાબખાઈ તે મરહુમ શ્રેષ્ઠ હોરમજી પેથતનજી બાઈલીવાલાનાં બેઠી તથા શ્રેષ્ઠ પેથતનજી નયરવાંજી બાઈલીવાલાનાં ધણીઆંનીનાં ઉમણાંમાં તેમની પોતાની પુંજમાંથી તથા જણીઓએ મધી રૂ ૫૫૨) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૪

તા ૦ ૫ મી નવેમ્બર.

શ્રેષ્ઠ દાદાબાઈ એકજી પોંદ્યાખાનાંવાલાએ “બંદે-ઓદા” નાં પોતાનાં મરેથતાનાં નામથી “ખરજોર અને મેહર સોમીનજોર” ના નાટકની એક જોખી રચી પ્રગટ કીધી હતી.^૫

તા ૦ ૭ મી નવેમ્બર.

રોજ ૧૭ માહ ૨ (ચિં) ૧૨૪૧ યજ્ઞેન્દ્રવી.

આજ દિને મરહુમ શ્રેષ્ઠ હોરમજી બહુમજી વાડીઆનાં આતથજી હોરમજી શાકરજીનાં જથનની મીજાસમાં દરર પેથતનજી મેહરામજી મંબાણાએ કુલાવથી વીડાતા લાચાર ધરાની જરથોશ્તીઓને મદદ કરવા માટે જરથોશ્તી ધર્મનાં ફેરવાં ફરમણી વાંચી મંબાણાયાં હતા, તથા શ્રેષ્ઠ બહુમજી કાંપજી વડીલે ધરાનથી અતર આવેલા લાચાર ધરાનીઓના વહીવટને ડીપોરટ વાંચી મંબાણાવી તેમને મદદ કરવાને લેકિને ખરજ કીધી હતી.^૬

તા ૦ ૭ મી નવેમ્બર.

સુબઈની મુખીસીવાડીદીનાં બોદેદારીના ગેરવહી-વરથી મુખીસીવાડીદીનાં નાણાંની થાપલી હાલની હાલત

૩ જમે જમશેદ, તા ૦ ૮ મી નવેમ્બર ૧૮૭૧.

૪ જમે જમશેદ, તા ૦ ૮ મી નવેમ્બર ૧૮૭૧.

૫ “ખરજોર અને મેહર સોમીનજોર નાટક. આર યજ્ઞેન્દ્રજી બરજોરજી દીકરી જોખમી પસરીઅન જોરાજી-અન નાટક મંડળને માટે ખાસ રૂપાસથી બનાવનાર, “બંદે-ઓદા.” સુબઈ: ધો રિપોર્ટર્સ પ્રેસમાં મેરવાંજી નવરોજી દાણે છાપીલો. ઇ. યજ્ઞેન્દ્રવી શને ૧૨૪૧, ઇસવી સને ૧૮૭૧.”

૬ જમે જમશેદ તા ૦ ૮ મી નવેમ્બર ૧૮૭૧.

ઉપર વિચાર કરી તે બાબે જેમ વાળખી લાગે તેમ સર-
કારનાં ચીઆનપર લાવતા માટે મુખબના રેહવાસીઓની.
એક જાહેર સભા મેલાવવા માટે શેરીકુ ડાકટર બાઉલાજ
જોગ અતરના ૧૪ ઇંગ્રેજ, ૧૫ હિંદુ, ૨ મુસલમાન,
અને ૬ પારસી (શેડા નવરોજજી માણેજી વાડીઆ, નયર-
વાંનજી જાંગીરજી વાડીઆ, પેશનજી હોરમજી સંતોક,
હીરજીભાઈ મેહરવાંનજી વાડીઆ, જમશેદજી નયરવાંનજી
તાતા, જાંહગીરજી યુસુલાદજી, એલજી રમતમજી મોદી,
રમતમજી બરજોરજી મોદી, હીરજીભાઈ હોરમજી સરાક)
ગ્રહસ્થાએ મોકલેલાં રીકવીજીઅનની રહે આજ દિને એક
જાહેર સભા ટાઉન હાલમાં મેયરસ કારખાની કું. વાલા
મીં ૦. એ. મેકડોનલડનાં પ્રમુખપણું હેકમ મહી હતી.
આ વેળાએ મુખીસીયાલ બાબદ ઉપર ધણાંક બાપાણી
તથા કુડાયા તથા બાદ સરકારપર એક અરજી મોકલવા સારે
કમીટી નેમી સભા બરખાસ્ત થાક હતી. એ સભામાં
પારસીઓમાં શેડ નવરોજજી માણેજી વાડીઆએ વધુ
બાગ લીધો હતો.^૧

તાં ૦ ૮ મી નવેમ્બર.

શેડ માણેજી ફરડનજી પોપે ટેલીગ્રાફની સીગનજ
કરવાને એક નવી ટપને સચિ બનાવી તે માટે હિંદુસ્થાન
ની સરકાર તરફથી પેટંટ મેલજી હતું.^૨

તાં ૦ ૯ મી નવેમ્બર.

ડાકટર રીચર્ડ ગ્રાથ નામના એક જરમન વિદ્વાન
ઈં સં ૧૮૬૨ થી ૧૮૬૭ સુધી થયેલાં પૂર્વ દેશનાં ધર્મ
સંબંધી લખાણોની વાર્ષિક ગોષમાંની બાબદોનું એક
યુક્ત ૨૨મી પ્રગટ કીધું હતું.^૩

તાં ૦ ૧૦ મી નવેમ્બર.

અમહમદનગર શહેરમાં ઉનાવાના દીવસોમાં પાણીની
ધણી તાંબુ માલવાથી એ તરફ આવેલા નાગાખાઈ નામના
જહરાના અમલના મુસલમાન પાદશાહોના વખતમાં બધા-
વેલા નેલોને દરમન કરાવી તે વતે શહેરમાં પાણી પેંહલજી
કરવાને મુખબવાળા શેડ દીનથાહજી માણેજી પીટીટ મર-
કારને રૂ૧૫૦૦૦) ની રકમ આપી હતી. આ રકમમાં બીજી
એટલીજ રકમ સરકારે તથા એટલીજ રકમ ત્યાંની મુખી-
સીયામીએ ઉમેરી તે નેલોને દરસ્ત કરાવી ઉપજા નાગા-
ખાઈના જહરા માંથી બાંધી લીધા હતા, તથા જુદે જુદે

૧ રાઇમસ આર્થ ઇડીઆ, તાં ૦ ૯ મી નવેમ્બર ૧૮૭૧.

૨ રાઇમસ આર્થ ઇડીઆ, તાં ૦ ૭ મી નવેમ્બર ૧૮૭૧.

૩ "Wissenschaftlicher Jahresbericht über die mor-
genländischen Studien 1862 bis 1867. Von Dr. Richard
Goscho. Heft I. Leipzig 1871."

૧૦ કેકાણે પાણીના કરંજની કુડીએ બંધાવી હતી. જેથી
શેહરના એક તૃતીય ભાગને પાણી મુકત મલવા લાગું.
શેડ દીનથાહજીની આ મુખાવતની યાદગારી કાએમ રાખવા
માટે અમહમદનગરની મુખીસીયામીએ ત્યાંની પારસીઓની
દરેમેહરની સમિ એક મોટો કારંજો રૂ૧૨૦૦) ને ખરચે
બંધાવી તેનું નામ "પીટી કારંજ" કવી રાખ્યું હતું.^૪

તાં ૦ ૧૨ મી નવેમ્બર.

ખાંબાહદુર બરજોરજી મેહરવાંનજી ફરેન્ડે સુરત
છાત્રને લગતાં મોને અકવા ગામમાં એક મોટો કુત્રો તથા
હવાડો બંધાવી લોકોને વાવડવાને બાલેલા મેલેલો હતો.^૫

તાં ૦ ૧૪ મી નવેમ્બર.

શેડ જમશેદજી બરજોરજી કામાજીએ લંડન મધે સોલી-
સીટરની પરીક્ષા ફેલેન્ડીથી પચાર કીધી હતી.^૬

તાં ૦ ૧૫ મી નવેમ્બર.

શેડ કુખરાઈ નવરોજજી કાપરાજીએ "હિંદુસ્થાનનું"
મેહશુષ અને ઇનકમશાક્ષી" એ બાબદ ઉપર ગમે વર્ષ કરેલાં
આર બાપાણીનું એક મોખાનકું છપાવી પ્રગટ કીધું હતું.^૭

તાં ૦ ૧૬ મી નવેમ્બર.

શાજ રૂ૧ માહ ૨ (ઈં) ૧૨૪૧ યજ્ઞેનરદી.

મરણ—એં જમશેદજી જીવજીત મોદી—ઉમર
વર્ષ (૬૪) એં જીવજીત જમશેદજી મોદીના વડા દીકરા.
એમો કોનાબાની મરહુમ શેડ જીવજીત દાદાબાઈની દર-
મેહરના ઇં સં ૧૮૩૬ માં તે પરકાઈત્યારથી પંચકી હતા.

૪ એ કારંજની એક બાણુ ઉપર નીચલી તત્તી
કોતરાવી છે—

"PETITE KARRANJA"

This Karrunjah erected in commemoration of a gift of
Rs. 15,000 by Mr. Dinshaw Manockjee Petits of
Bombay towards the restoration of Nagabai aqueduct."

૫ એ ડુવાસર નીચે મુજબ તત્તી ગારેલી છે—

"શી દાદર હોરમજીની મદદે. મોને અકવા ગામમાં
"કુત્રો તથા હવાડો પાકો બંધાવી ધરમખાને ગામ લોકોને
"તથા જનવરો વગેરેને પાણી પીવા શારે સુરતવાસી પારસી
"ખાંબાહદુર શેડ બરજોરજી મેહરવાંનજી પ્રેરવવાસિ મોતાના
"ખરચથી બંધાવી આપેલો છે. શવંત ૧૮૨૮ શને ૧૮૭૧."

૬ મોાએ ગેઝેટ, તાં ૦ ૧૭ મી નવેમ્બર ૧૮૭૧.

૭ "હિંદુસ્તાનનું" મેડેમુન અને ઇનકમશાક્ષ. એવે
નામનો આર બાણી. ઇસ ૬ ઇનડીયા આસોસીએશનની
મુખબની શાખાની જીજીમાં કરનાર, કુખરાઈ નવરોજજી કાપ-
રાજ, મુખ્ય દર્શન આશકારા છાપાખાંમાં પેડાંમજી ૨૨-
ફુનજીની કેપનીએ છાપીયું છે. અને ૧૮૭૪ ઇસવી."

૮ રાખજી બોલવાં એં જીવજીત જમશેદજી મોદી,
બી. એ. ના બાવા.

વંતાં મિત્રો થોડા આદરણ શાપુરણ ચુનચાતી તથા પેશ-
તનણ શાપુરણ માચરને અર્પણ કીધું હતું.

તાં ૨૩ મી ડીસેમ્બર.

અતરેની ફ્રંચ બેંકનો મનિજર મીં ૬. ને. હારડ-
કેસ્ટલ નેણે પોતાના ઓદા ઉપર દેશી દલાલો સાથે ધણી
ભક્તી ચાલ અને, રેહમદીલી બતાવી હતી. તે આજ દીને
પોતાને વતન સંધારવાથી તેને અતરેના દેશી દલાલો તરફથી
ફ્રંચ બેંકમાં એક માનવત્ર આપવામાં આવ્યું હતું. એક
દલાલ શેઠ શાપુરણ બરભોરણ બરચાએ માનવત્ર વાંચી
મંબસાણું, નેનો મીં હારડકેસ્ટલે ધરતો ઉતર વાલ્યા બાદ
પોં નોલાલ લખ મેલાવડો બરખાસ્ત થયો હતો.

તાં ૨૬ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૬ માહ ૪ (ચિં) ૧૨૪૧ યન્દેનરદી.

મરણ—દાદાબાઈ ફ્રાંમણ દીવેચાર—ઉમર વર્ષ ૯૧)
શેઠ ફ્રાંમણ પેશતનણ દીવેચારના મિત્ર દીકરા. એવણ પ્રથમ-
માં મુંબઈના રેક ગવરનરોનાં ધરખાતાના હિઆલ લખ-
નાર હતા. તે પછી ૬૦ સં ૧૮૪૫ માં પોતાના બાપનાં
મરણ બાદ ગવરમેંટ હાઉસમાં ફેડ-રફ્ટઅરડ થયા હતા.
૬૦ સં ૧૮૬૬ માં એવણે પેનથન લઈ ઓદો છોડયો
હતો, અને તે વખતથી ગવરમેંટ હાઉસમાંથી પારસી કાર-
બારીઓના પગદંડો નીકળી ગયા હતા.

તાં ૨૬ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૬ માહ ૪ (ચિં) ૧૨૪૧ યન્દેનરદી.

આજ દીને પુણાં મધે આંકિલાના આસીસ્ટન્ટ
કમીશનર દરુર બહમનણ નમામણ નમામણ આચારના
દીકરા એં નંદીરણનાં ઉમણાંમાં તેમના બાપ તથા બીજાં
અરોઓએ રૂપો ૦૦) ધર્મખાતે આપ્યા હતા.

તાં ૨૬ મી ડીસેમ્બર.

આજ દીને અમલચાડનાં રેલવે સ્ટેશન આગલ
કમકતાવામાં મરહુમ શેઠ નવરોજી નથરવાનણ ગજધર-
ની પ્રજામાંથી તેમના વારસોએ એક કુલો બંધાવી ધરમ
ખાતે આપ્યા હતા.

૧ જાને જાન્યે, તાં ૨૭ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૧.

૨ શેઠા દીનસાહ અને શેરાબજ દાદાબાઈ દીવેચારના
બાપ.

૩ જાને જાન્યે, તાં ૨૮ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૧.

૪ આ કુલપર નીચે પ્રમાણેની તપ્તો મારેલીઃ—

“શવત ૧૯૨૭ નાં પોરા ૪૬ ૪ વાર શોમ તાં
૧ ૨૬ ડીસેમ્બર અને ૧૮૭૧ રોજ ૬ માહ ૪ ચેનસાહી

તાં ૩૧ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૧૧ માહ ૪ (ચિં) ૧૨૪૧ યન્દેનરદી.

નવચારી મધે આજ દીને એં માણેકજી બરચેદજી
દોરડીના પેટા મનચેરજી નાવર થયા તેની ખુશાલીમાં તેમના
બાપ તથા કાકાએ તે એં બરચેદજી મનચેરજી દોરડીના
છોકરાઓએ નવચારી મધે ઉભી થતા પેલલા દરુર મેહરજી
રાંણુ કેતાબખાનાંમાં પોતાની પામનાં જીદાં જીદાં ૨૦૪)
પુરતકા તંદેરાસ્તી પડાવી બેટ આપ્યાં હતાં.

તાં ૩૧ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૧૧ માહ ૪ (ચિં) ૧૨૪૧ યન્દેનરદી.

બીલીચારાની પાસે આવેલાં ચીકલી ગામ મધે અંજી-
મના ઉધરાતથી બંધાવવામાં આવનારાં દોખમાંનો તાંણો
પુરવાની દિઆ આજ દીને કરવામાં આવી હતી. આ
વેળાએ જરથોક્તી મરદો તથા ઓરતોનો એક મોટો મેલાવડો
જોયો મળ્યો હતો. દિઆનું ઉપચીણું નવચારીવાલા દરુર
માહીઆરજી કેકોબાદજીની ગેરહાજરીમાં તેમના બાપ દરુર
રમતમજી કેકોબાદજી મેહરજીરાંણુએ કીધું હતું, તથા એ
દોખમાંનાં કુંડની અગેવાંની કરનાર શેઠ દીનસાહજી માણે
કજી વીડીખી મુંબઈથી દિઆમાં શામલ થવાને આપ્યા
હતા. એ કામની પ્રવેં મેળીજ થોડા ફ્રાંમણ તથા દોરાબજી
હોરમજી ગજધરે કીધી હતી.

“શને ૧૨૪૦ ઇસ્લામદેનરદી ને દીને પારસી નવરોજી નથર-
વાંનજી ગજધર મેહરજીનાં થયા તેવનાં પુત્રને શાહ પોતાની
“પુંજમાંથી અમલચાડનાં ઇશ્ટેશન આગલ અંગેરે
“સરકાર પાસેથી ધરમની જમીન લઈને આ કુલો બંધાવી
“સરવ લોકોને ધરમખાતે વાપરવા આપેઆઈ.”

૫ જાને જાન્યે, તાં ૮ મી જાનેવારી ૧૮૭૨.

૬ જાને જાન્યે, તાં ૭ જાનેવારી ૧૮૭૨.

એ તાંણો પુરવાની દિઆમાં શામેલ થવાને મુંબઈ તથા
બીજાં દેશવરોના સર્વે જરથોક્તીઓને એ કામના માને-
જરોએ તાં ૨૭ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૧ નાં વર્તમાનપત્રોમાં
બહેર ખબર છપાવી ઇનન કીધું હતું.

એ દોખમાંનાં “લાખનો પથર” બેસાડવાની દિઆ
તાં ૮ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૨ ને દીને ગામના સર્વે જરથો-
ક્તીઓની હજુરમાં કરવામાં આવી હતી. “એક શોશામાં
માણુ શાલના શીકાઓ તથા જીમરાતમાં આગલ આપના
શીકાઓ બરી ફરવાંક જીમરાતી અને ઇંગરેજ પતરો સાથ
આ ૫૫૨ રૂબા જેલીઓમાં આવીજાય. આ મધે એક રૂબાની
તકતી બનાવી તે જીમર ઇંગરેજ તથા જીમરાતી શાકની લેખ
કાતરીઓમાં આવીઓય અને તે આ શીયા સાથ ઉંચ
જેલીઓમાં આવીય.”

(જાને જાન્યે, તાં ૧૭ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૨.)

તા. ૩૧ મી ડીસેમ્બર.

આમે વર્ષમાં ઇયાને તા. ૧ થી જનવારુથી તે તા. ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૧ સુધીમાં મુંબઈના પારસીઓમાં ૫૨૬ જન્મ—જોમાં ૨૬૪ છોકરા અને ૨૬૨ છોકરી—નોંધાયેલા હતા.

એજ વર્ષમાં મુંબઈ મધિ પારસીઓમાં ૨૨૮ જોડાનાં જનન તથા ૭૨ જોડાનાં ગરનાં નીચે મુજબની વીગતે થયાં હતાં:—

	નર.	નારી.	જુમલે.
જનન— ૭ થી ૧૦ વર્ષનાં ..	૨*	૧૫	૧૭
૧૧ થી ૧૫ વર્ષનાં ..	૨૭	૧૩૭	૧૬૪
૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં ..	૭૫	૬૩	૧૩૮
૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં ..	૮૧	૧૦	૯૧
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં ..	૨૬	૩	૩૨
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં ..	૧૦	૦	૧૦
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં ..	૨	૦	૨
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં ..	૧	૦	૧
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં ..	૧	૦	૧
	૨૨૮	૨૨૮	૪૫૬
ગરનાં— ૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં ..	૦	૮	૮
૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં ..	૨	૧૧	૧૩
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં ..	૪	૭	૧૧
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં ..	૧	૫	૬
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં ..	૧૩	૧	૧૪
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં ..	૫	૦	૫
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં ..	૧	૦	૧
૫૧ થી ૫૫ વર્ષનાં ..	૧	૦	૧
	૩૨	૩૨	૬૪

એજ વર્ષમાં મુંબઈ મધિ પારસીઓમાં નીચે મુજબની વીગતે ૯૯૪ મરણ નિપજ્યાં હતાં:—

	નર.	નારી.	જુમલે.
તરતનાં જનમેષાં	૫૫	૩૮	૯૩
૧ દીનથી ૧ માસ સુધીનાં ..	૪૯	૩૩	૮૨
૧ માસથી ૧ વર્ષ સુધીનાં ..	૭૯	૧૨	૧૪૧
૧ થી ૫ વર્ષનાં	૯૫	૬૫	૧૬૦
૬ થી ૧૦ વર્ષનાં	૧૭	૨૩	૪૦
૧૧ થી ૨૦ વર્ષનાં	૨૧	૧૯	૪૦
૨૧ થી ૩૦ વર્ષનાં	૨૮	૨૮	૫૬
૩૧ થી ૪૦ વર્ષનાં	૩૨	૧૭	૪૯
૪૧ થી ૫૦ વર્ષનાં	૨૮	૨૬	૫૪
૫૧ થી ૬૦ વર્ષનાં	૫૪	૨૦	૭૪

* જોમાં એક ૭ તથા બીજા ૬ વર્ષનાં છોકરા હતા.

નર. નારી. જુમલે.

૬૧ થી ૭૦ વર્ષનાં	૫૧	૩૧	૮૨
૭૧ થી ૮૦ વર્ષનાં	૨૧	૩૮	૫૯
૮૧ થી ૯૦ વર્ષનાં	૧૦	૧૧	૨૧
૯૧ થી ૧૦૦ વર્ષનાં	૧	૩	૪
૧૦૧ થી ૧૦૫ વર્ષનાં	૧	૦	૧

૫૪૭ ૪૪૭ ૯૯૪

એ ૯૯૪) મરણ નીપજ્યાં જણાવેલા ઉપર થયાં હતાં:—

કોલાબા	૫	બાહરકોટ	૧૨૯
કોટ	૩૩૯	જેનવાડી	૬૮
ધોળીતલાવ	૨૩૦	કામાડીપરા ..	૧
કરેલવાડી	૧૮	ફાંકડા રોડ ..	૨
ગીરગાંધ	૬	દંકન રોડ ..	૧
ચોપાની	૫૧	ભીડીમજર	૪૪
ગ્રાંટ રોડ	૬	ભાંચેખાલા	૧૪
તારદેવ	૨	મજગાંધ	૩૫
ગોવાલીઆ ..	૧૩	ગાંધ	૧
ખંખાલા	૩	પરેલ	૬
માહમદખાની	૩	ચીચીગાંધી ..	૧
વાલકેશ્વર	૨	દાદર	૧
		માહીમ	૩
		વાંદરા	૨
		કુરેલાથી	૧
		વાહલુમોથી	૧

૯૯૪

એ ૯૯૪) મરણ નીપજ્યાં કાગણીથી નિપજ્યાં હતાં:—

તાવ	૨૨૩
માનવગુને જગતાં દરદો	૧૨૩
ફાંકડાને જગતાં દરદો	૧૨
ચોહીનીકારને જગતાં દરદો	૧૩
જાંદર	૧૪
શીરજા	૨૧
ગોવર	૧૩
કાલેશ	૧૨
મરડો તથા પેટ	૧૫૬
બીચાખને જગતાં દરદો	૬
કુચા બાગને જગતાં દરદો	૮

† એ એક ૧૦૧) વર્ષનાં પુરુષ હતા.

† ચોપાની મધિ લાચાર ઇરાનીઓની ધર્મશાળામાં ઇરાનના કુદાસથી પીઠાતા મણિક નરયોરતીએ અતરે આવી મરણ પામવાથી ચોપાનીનાં મરણની આ યંત્રીઆ ગોડી થાઈ. એ શાવના જુનથી તે ડીસેમ્બર સુધીમાં ઇરાનથી આવેલા ૪૨) નરયોરતીએ મુંબઈમાં મરણ પામ્યાં હતાં.

આમીને લગતાં દરદો	૮
હાલચાલ તથા તાંબુને લગતાં દરદો	૩
તરતનાં જાએનાં	૬૩
રગતપીત	૧
જાડી તથા નાકવતી	૧૬૬
ખીખી દરદો	૫૬
આપધાત	૮

(૪) જેહર આપધને.

૩ કુવામાં પડીને.

૧ દરીયામાં કુપીને.)

આપધાત કરી મરણ પાવેલાં આઠ જણામાં સાત પુરુષ અને એક સ્ત્રી હતાં. પુરુષોમાં એક ૫૪) વર્ષના અચળ સ્વભાવના બપરચીએ કાંઈ જણાવેલાં કારણ વગર, તથા એક ૧૨ વર્ષના છોકરાએ સ્કુલમાં લેશન નહીં કરવાથી બાપે ધમકાવ્યાથી, તથા એક ૧૭) વર્ષના નબળાં મગજના છોકરાએ કાંઈ જણાવેલાં કારણ વગર કુવામાં પડીને; એક ૨૦) વર્ષના બપરચીએ ખાઈએ ધમકાવ્યાથી, તથા એક ૩૭) વર્ષના બાપડી સાથે કલ્પે યવાથી, તથા એક ૨૨) વર્ષના કાંઈ જણાવેલાં કારણ વગર જેહર ખાઈને; તથા એક ૩૨) વર્ષના કુવાથી બેકારીને લીધે મગજ નબળું પડવાથી દરીયામાં પડી આપધાત કીધા હતા. સ્ત્રીઓમાં એક ૭૦ વર્ષનીએ ભથ્થર બે વર્ષ થયાં મુકીને જતો રહેવાથી જેહર ખાઈને આપધાત કીધા હતા.

હુનારત, અકસ્માત, વગેરે.....

(૨) ખારીએ પડી જવાથી.

૧ કુવામાં નાહતાં.

૧ દરીયા કીનારે શીફર આપવાથી.

૧ સીહકીનાં ફાંડીઆંપરથી પડી જવાથી.

૧ દીવપરથી આગ ગાડી ચાલી જવાથી.

૧ બુલથી આરમણીક આધાથી.)

અકસ્માતથી મરણ પાવેલાં સાત જણામાં છ પુરુષ અને એક સ્ત્રી હતાં. પુરુષોમાં એક ૧૯) વર્ષના દરીયા કીનારે જણતાં શીફર આપવાથી દરીયામાં કુપી જઈ, એક ૧૫) વર્ષના છોકરા કુવામાં નાહતાં કુપી જવાથી, એક ૩૩) વર્ષના બપર ચાલતાં ટરેન રી જવાથી, એક ૧૧) વર્ષના છોકરાએ ખાંડને બદલે બુલથી આરમણીક ખાધાથી, એક ૪) વર્ષના છોકરા ખારીએ રમતાં હુકે રસ્તામાં પડી જવાથી તથા એક ૪૦) વર્ષના પીથેલાની બાદરમાં ત્રિજા ખાળની ખારીએ પડી જવાથી મરણ પામ્યા હતા. સ્ત્રીઓમાં એક ૭) વર્ષની મુચી બોટલાની સીહકીનાં ફાંડીઆંપરથી પડવાથી હાડકું ભાગથી મરણ પામી હતી. બધી એજ વર્ષમાં મુંબઈ મધે ૧૦૧ પારસીઓએ નાદાર દેવાદારોની કોરવેના આસરે મેલવવાને અરજ કીધી હતી, જેમાં બે આરતો પણ હતી.

ઈં ૨૦ ૧૮૭૨.

આએ વર્ષનાં “ટાઇમ્સ ઓફ ઇન્ડિયા” નાં કલેન્ડરમાં મુદ્દાવી ખીના નીચલા ફેરફાર તથા વધારા મિલકત આગળનાં કલેન્ડરની માફક છે.

નર્થ ટુટાક કુંપનીઓ—

અલેક્ઝાન્ડરા પ્રેસ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં શોરાબજી નવરોજી વાડીઆ, નર્ગીરજી હોરમજી ચાંદી.

અલેક્ઝાન્ડરા સીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં મુરશેદજી નોયરવાંજી કામાજી, મનચેરજી નવરોજી બનાજી.

ભાવનગર મીલ્સ એન્ડ પ્રેસ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં રસતમજી જમશેદજી જીજીભાઈ, હોરમજી બહમતજી વાડીઆ.

બોમ્બે પ્રેસ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં રસતમજી દાદાભાઈ કામાજીનું નામ વધારે.

કોલાબા પ્રેસ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં હોરજીભાઈ નર્ગીરજી રીમમની બદલે હોરમજી બહમતજી વાડીઆ.

ગ્રેટ ઇસ્ટરન રીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં નાનાભાઈ મેકરમજી જીજીભાઈનું નામ વધારે. પોર્ટ કાનીંગ લેન્ડ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં દીન શાહજી માણેજી પીટી; કાનીંગ ખાતે એજન્ડ, કાવચજી એલજી ખંખાતા.

ફર્યાદમાં ગયેલી કુંપનીઓ—

વિક્ટોરીયા પ્રેસ કુંપની ઓફ મધરાજ—લીકરીકેટર, શોરાબજી શાપુરજી મોરર.

પારસી બ્યાપારી પેહરીઓમાં વધારે—

અરદેસર ફરમજી મુસ.

બહમતજી માણેજી ૫૫કી.

અચેરજી બહમતજી ૫૬કી.

કાવચજી નર્ગીરજી એન્ડ કુંપની.

કાવચજી નર્ગીરજી ગબર.

દાદાભાઈ રસતમજી.

ખરોદજી રસતમજી.

ધનજીભાઈ રતનાગર એંડ કું'ના બાથખાઓમાં
પીરોજ્યાહ પેથતજી મેહરહેમજી' નામ વધારે.
દીનયાહ શોરાખજી એંડ કું'.
નયરવાંજી માણેકજી (પીડી) એંડ કું'.
રતનયાહ અરદેશર પારખ.
એમં. પી. ફરાંમજી એંડ કું'.
શોરાખજી પેથતજી ફરાંમજી
નયરોજી નાનાભાઈ ફરાંમજી.
ચરીફ સાલેમહમદ એંડ કું'.
રતનજી મોહાભાઈ પટેલ.

યુરોપિયન પેહરીના પારસી દલાલોમાં વધારે—

શીનલે મયુર એંડ કું'—ફરાંમજી એંડકજી ઘવર.
મનદો-ધુમમ એંડ કું'—મેહરવાંજી નયરવાંજી
(પટેલ) મનમ એંડ કું'.
ધામચ રુદ્રાદર એંડ કું'—માણેકજી એંડ પેથતજી.
પારસી દુબારોમાં વધારે—મેહરાંમજી પેથતજી, કાવ-
ચજી દીનયાહ, કાવચજી એંડ નયરવાંજી, ઘણાભાઈ
હોરમજી, ફરાંમજી બહમતજી (ચેત્તા) એંડ કું',
નમચેદજી જાંગીરજી (હુલીપારખા), પેથતજી
હોરમજી (હાંડીચન) મનમ, રતનજી બહમતજી એંડ
કું', શોરાખજી એંડ પેથતજી, (શોરાખજી એંડકજી
દુબાય, પેથતજી મેહરવાંજી દુબાય, એંડકજી
મેહરવાંજી દુબાય).

મોલના દલાલો—ભીખાજી રતનજી, મનચેરજી જીવજી
મેહતા, પીરોજ્યાહ કાવચયાહ તાણાવતી, વેલર
નયરવાંજી એંડ કું'.

નબેસાવાલાઓમાં વધારે—ઘણાભાઈ બહમતજી (વાલખી-
વાલા.)

બાઈત્રો વેચનાર—નવરોજી બહમતજી (મેહરહિમજી)-
ની કું'.

શેર બ્રોકરોમાં વધારે—અરદેશર લીમજી (પીડીચોરીયા),
કાવચયાહ એંડકજી તંજુવાલા, ધનજીભાઈ પેથતજી
માહલક્ષ્મીવાલા, દીનયાહ એંડકજી ચાહુધી, દીનયાહ
ડાયાભાઈ ચોખેદાર, હીરજીભાઈ શોરાખજી, મનચેરજી
ભાઈજી, મનચેરજી નવરોજી માચર, નયરવાંજી
કેરચાસજી તાતા, નવરોજી નયરવાંજી મામા,
રતનજી નવરોજી પીડીચોરીયા.

સીપીંગ એજંટ—દારાયાહ રતનજી ચીચગર, મેહરવાંજી
પેથતજી ચીચગર.

ઘડીઆંત્રીઓમાં વધારે—મેહરવાંજી અરચેદજી, નવ-
રોજી કાવચજી,

પારસી પોસ્ટ માસ્ટર—ખાંસાહેબ અરચેદજી પાલજી
લાલકા, જુગરાતના કનિચેકડીંગ પોસ્ટમાચર;
રતનજી નમચેદજી લાલકા, સુપર-ધુમરી કનિચેક-
ડીંગ પોસ્ટ માચર; શોરાખજી અરચેદજી, ખેત્રામના

પોસ્ટ માચર; અરચેદજી શોરાખજી, જુગરા પોસ્ટ-
માચર; ફરુકજી રતનજી, બરચના પોસ્ટમાચર;
અરદેશર જાંગીરજી, હુલીઆના પોસ્ટ માચર;
અરચેદજી મનચેરજી, ખેડાના પોસ્ટ માચર;
આદરજી જીવજી, સુરતના પોસ્ટ માચર.

પારસી મ્યુનીસીપાલ આમલદારો—હોરમજી બાપુજી
વીકાજી, આરીસ્ટર્ટ મ્યુનીસીપલ કમીશનર; નયર-
વાંજી કોવાજી, હેડ-મેકાંચેડ; એંડકજી રતનજી
ચીપોર, વીહલ ટેક્ના કલેક્ટર.

તાં ૪ થી જાનેવારી.

મેચરજી શોરાખજી નમચેદજી (નાચેગાંમવાલા) ની
કું'એ “માનદરાણુ” તલેશમાતી” પુતલુ” એવે નામનું
ઈંગ્લેંડ ઉપરથી વારતાનું એક પુસ્તક દર બરેસપતવારે છુટા
આકામાં પ્રગટ કરવા માડયું હતું.^૨

તાં ૫ થી જાનેવારી.

રોજ ૧૬ માં ૪ (ચિં) ૧૨૪૧ વચ્ચેનરદી.

તારાપોર મવે ભીમજીભાઈ મેહરવાંજી પુંજીઆ
નામના ૫૦) વર્ષની ઉમરના એક પારસીનું તેના નાના
ભાઈ જીવજી મેહરવાંજી પુંજીઆએ કાંઈ ધર વેચવા
અંબધી ટંકાને લીધે એક લાંબા સૈદા પટે માયું નીચી
નાખી અંબજીપણે ખુન કીધું હતું.^૨

તાં ૬ થી જાનેવારી.

અતરેની શ્રોંત મેડીકલ કોલેજમાં શિખનારા ચંચલ
વિદ્યાર્થીઓને સ્કાલરશીપ અને ઇનામો આપવાની વાર્ષિક
સભા આજ દિને મંડી હતી. અરનશીનગી ખુરસી હાનરેબલ
મીંડ ટકરે લીધા બાદ એ આતાંના પ્રીનસીપાલ ડાક્ટર
સીવેસ્ટરે ગયાં ચાલેના રીપોરટ વાંચી અંબજીઓ, જે
પછી ચંચલ વિદ્યાર્થીઓને ઇનામો તથા સ્કાલરશીપો આપી
હતી, જેઓમાં નીચલા પાંચ પારસીઓ હતા:—

(૧) હોરમજી ઘણાભાઈ મચાંનિને રૂ.૫) ની કર-
નાક સ્કાલરશીપ, (૨) નયરવાંજી નવરોજી અંબજીતાને
રૂ.૧૫) ની રૂ.૨૫ સ્કાલરશીપ, (૩) પીરોજ્યાહ નમચેદજી
દમણીઆને રૂ.૧૫) ની એનડરસન સ્કાલરશીપ, (૪) ખેન-

૧ એ પુસ્તક ૫૨) આકામાં ૪ ભાગે ઇં સં
૧૮૭૨ ની આખીએ પુરું થયું હતું. તેના ચોથા ભાગને
તરજીએ ચેક બેન્કનજી શાપુરજી ગાડને કીધી હતા.

૨ બને નમચેદ, તાં ૧૧ થી જાનેવારી ૧૮૭૨.
એ ભીમજીભાઈના રવાને તપાસને માટે તારાપોરની
ગુજા લાયા હતા, અને હીયાંજી અવલખજી પોંડયાજી
હવું, તથા મનુર જીવજીને અતરેની અપરાધીઓની ઘાંડણ
કરનારી શેરાનમાંથી અંબજીપણે ખુન કરવાના વાંકસર ત્રણ
વર્ષનાં કદખાંનાંની સજા થાઈ હતી.

નજ પેશનજ બેનરને ૩૧૩) ની કરનાક સ્કાલરશીપ, (૫) માણિકજ મનચેરજ ગીમીને ૩૧૦) ની મરકારી સ્કાલરશીપ.

સેવે મરનશીને એક સુબાખીત બાપાણુ કરી મળા બરખાસ્ત કીધી હતી.^૧

તા. ૮ મી જાનવારી.

શ્રેક શેરાબજ નમચેદજ છજબાઈએ પોતાની ઈ. સં. ૧૮૬૩—૬૪ ની યુગ્મરાતની મુસાફરી વેળાએ સુરત મધે હાથ રકુનને માટે એક લાએક મકાન બાંધવાને ૩૩૮૫૦૦) ની રકમ મરકારમાં આપી હતી, અને જેમાં મરકારે બીજા ૩૩૫૬૨૫) તથા લોકલ ફંડ કમીટીએ ૩૧૨૦૭૩) આપ્યા હતા તે મતી ૩૮૬૧૬૮) ને ખરચે તે મકાન બાંધાઈ તેવાર થયું હતું, તેને બાદથી યુગવાની કિયા આજ દીને સુરતના નવા કલેક્ટર મી. સી. રકુનરે એક ગોરા મેલાવકાની હતુરમાં કીધી હતી. પ્રથમમાં એકુકુચનક ઈનસ્પેક્ટર ડાક્ટર જુનરે એ રકુન બાબેના રીપોર્ટર વાંચી મંબરાયા બાદ પ્રયુમે એક સુબાખીત બાપાણુ કરી એ મકાન બાદથી યુગવું, તથા કપિ નર્મદાચંકર લાનચંકરે એ અવમરને લગતી કવિતા માધ મંબરાવી, જે પછી મેલાવકે બરખાસ્ત થયો હતો.^૩ શ્રેક શેરાબજએ પોતાના માનવંત પીતા સર નમચેદજ છજબાઈ બારેનેરનું એક બાવણું લેક

૧ રાઈમચ બોર ઈ. સં. ૧૮૭૨ ની જાનવારી ૧૮૭૨.

૨ એ રીપોર્ટમાં રકુનની આ નવી ઇમારત બાબે ડાક્ટર જુનરે જણાવું હતું કે:—

"It now remains for me to give an account of the circumstances which led to the erection of the new building which is to be opened to-day. The Surat High School has suffered under the want of proper accommodation when Mr Sorabjee Jamsotjee Jeejeebhoy being informed of this by Mr. Finney, then Judge of Surat, offered with the enlightened liberality which characterizes his family, and to which education in Gujarat owes so much, to supply the school with a good building on condition that Government should pay half its cost, gave a site, and undertake care of repairs after it had been built. He also promised to pay the difference between the rent, of any commodious building which might be hired as a temporary school-house and the Government allowance for the rent, and he actually paid Rs. 10 per mensem on this account up to 1869. Mr. Sorabjee paid his contribution towards the High School building, amounting to Rs. 35,000, in December 1865. He further gave Rs. 3,500 to the ejected traders, whose shops formerly occupied the site of the present building as compassionate allowance for loss to which they were put. The plans and estimates of the building, prepared by Capt. Mant, Royal Engineer, were sanctioned in March 1868, and the grant was budgetted in 1869-70.

૩ રાઈમચ બોર ઈ. સં. ૧૮૭૨ ની જાનવારી ૧૮૭૨.

માકલચં હજ તે એ રકુનનાં દીવાનખાતામાં મેલવામાં આવ્યું હતું.^૪

તા. ૧૦ મી જાનવારી.

રોજ ૨૧ માહ ૪ (શિ. ૧૨૪૧) વર્ષદેવરદી.

મરજ—પેશનજ ડાયાબાઈ કમીચીવાલા^૫—ઉમર વર્ષ ૬૧) શ્રેક ડાયાબાઈ રમતમજ કંદાવાલાના દીકરા. એવજ પ્રથમમાં આરેની કમીચીએમાં હેડ-કંટાક^૬ હતા. તે પછી પેશનજ લઈ બોલો છોડી ઈ. સં. ૧૮૬૪ થી આરેની પાંચરાંપોલાના શેકેટરી થયા હતા, અને તે બોલો મરજ સુધી ચલાવ્યો હતો.

તા. ૧૧ મી જાનવારી.

"સર નમચેદજ છજબાઈ પારસી બેનિવાનંદ ઈન્ટરીડીટર^૭ ના એક અધિકારી મરહુમ શ્રેક જહમજ છજબાઈની જગ્યાએ એક નવા અધિકારી ડાવવા માટે આજ દીને એ ખાતાની એક મળા મતી હતી. તે વેળાએ મળેનાં એકમતથી હાનરેબલ બેહરામજ છજબાઈને એ જગ્યાએ જુકરર કરવામાં આવ્યા હતા.^૮

૪ જાન નમચેદ, તા. ૧૬ મી જાનવારી ૧૮૭૨.

એ રકુનનાં મકાનમાં નીચરી તક્તી મારેલીછ:—

"This English High School was erected for the benefit of the inhabitants of Surat at the expense of

Mr. Sorabjee Jamsotjee Jeejeebhoy of Bombay, and the British Government.
A. D. 1872.

Donation by		
Mr. Sorabjee Jamsotjee Jeejeebhoy	Rs.	32,500
Grant by Government	"	35,025
Grant by Local Fund Committee	"	12,073

Total Rupees... 86,198

Designed by Captain Mant, R. E."

શ્રેક શેરાબજએ એ રકુન બાંધવા માટે આપરી મોટી રકમ આપવા છતાં તેને એમજ નામ આપેલું ન હોવાથી એ રકુનના હેડ-માસર શ્રેક એદલજ શેરાબજ તમારી, બી. એ. એ અતરેનાં ઉગ્રવણી ખાતાના વડા મી. ઈ. એમ. ચાઈશીવજનું તે ઊપરી કીયાને મેલવાથી તેમની મંત્રાંજ ઊપરી નામદાર સરકારે ઈ. સં. ૧૮૬૫ ના સરેશમજ માસમાં એક રૂબા પાડેર પારી એ રકુનને "વી શેરાબજ નમચેદજ છજબાઈ હાથ રકુન, સુરત" એક નામ આપેલું હતું.

૫ મરહુમ ડાક્ટર પાંચજ પેશનજના ખાવા.

૬ જાન નમચેદ, તા. ૧૬ મી જાનવારી ૧૮૭૨.

તા. ૧૨ મી જાનવારી.

મુંબઈની મુનીવરસીદીની લગતો હાલનો ધારા સુધારવાની સુધનાઓ કરવાને નામદાર મરકારે ૩ ઇંગ્લેન્ડ અને ૧ પારસી—શેઠ રાજાભાઈ કરોમળ કરાકાની કમીટી નેમી હતી.

તા. ૧૩ મી જાનવારી.

રોજ ૨૪ માઈ ૪ (ચે. ૧૨૪૧) પસંદગરી.

મરણ—જમશેદજી મનચેરજી ચીકા ધડીઆલી—

ઉમર. વર્ષ (૬૩) શેઠ મનચેરજી ફરકુતજી ધડીઆલીના વડા દીકરા. એવણું “ચીકા ધડીઆલી” નાં નામથી મુંબઈના મુખ્ય વર્ણના યોક્તામાં ગણીતા થયલા હતા, તથા પોતાના વડાઓથી ઉતરેલા ધડીઆલીના ધર્મા કરતા હતા. પ્રથમમાં એણે ઇ. સ. ૧૮૨૮ થી અતરના જાણીતા ધડીઆલી તથા કોનામીઠર સમારનાર મેથરસ મેથાઆસ એન્ડ બરન ત્યાં રહેલા હતા. એ પછી તેઓ પોતાને વતન ગયાથી તેમની ઉપથી ધડીઆલ તથા કોનામીઠરની કુકાન ખરીદી તા. ૧ હી આગસ્ટ ૧૮૫૨ થી એવણે પોતાનાં નામથી માણ કીધી હતી. એવણે પોતાના વખતમાં એક ઘણું અપાર દાર ધડીઆલી તથા કોનામીઠર સમારનાર ગણાતા હતા.

તા. ૧૪ મી જાનવારી.

શેઠ દોરાબજી એલજી ગીમી, બી. એ. ને અમદાવાદ ત્રેનગી કાલેજમાં અર્થ વિદ્યા અને તર્ક શાસ્ત્રના શિક્ષક નેમ્યા હતા.

૧ જામે જમશેદ, તા. ૧૭ મી જાનવારી ૧૮૭૨.

૨ એવણના નામથી બાઈ શેઠ એલજી મનચેરજી ધડીઆલી પણ ઇ. સ. ૧૮૭૪ થી ઉપથી મેથરસ મેથાઆસ એન્ડ બરનની કુકાનપર હતા, અને ૧૮૫૨ થી બાઈ સાથે બાગ્યા થયા હતા. એઓના બાપા શેઠ મનચેરજી શરૂનજી ધડીઆલી પણ અતરે પોતાના પાણીકા ધડીઆલીના ધર્મા કરતા હતા. તેમના બાપ શેઠ શરૂનજી નેગાલ પણ અતરના એક નામીયા ધડીઆલી હતા. કહે છે કે એક વેળાએ ધડીઆલીનાં કામ સરજ તેવણને પૂછે જુલું પડ્યું હતું. અને ત્યાં પેશવાનાં માણસોએ એવણને કાંઈક સંજોગથી વગર કારણે કેદમાં રાખ્યા હતા. ત્યાં એકા એકા એવણે એક નામથી રાગની પેટી બનાવીને બાથરાવને માટે ભેટ ગાકલી, કે જ્યાં તેણે ઘણા મુશ ધધ એવણને તત્કાલ બંધીમાંથી છાડ્યા, તથા નજરોમાં આપી પાછા અતરે રવાના કીધા. એવણના બાપ શેઠ નેગાલ રતનજી મુંબઈમાં પેશવેલેદાર પારસી ધડીઆલી હતા. તેવણ ઇ. સ. ૧૭૨૮ માં અતરે આવેલા કાંઈક એ ધડીઆલી પાણેમી એ ભોતમ કુબર શિખ્યા હતા. તેવણના બાપ શેઠ રતનજી શેરાબજી કડવાલ પણ અતરે આવેલા કાંઈક યુરોપન પાસે સીતાર બનાવતાં તથા વગાડતાં શિખ્યા હતા, અને તેમાં તે વખતે ઘણા વખણાઈ ગયા હતા. આ પ્રસંગનાં પેલાં દરતરને સર. ૨૧ ને જાણવેલા રતનજી પારસી એવણ હશે એમ માલમ પડે છે. એવણના બાપ શેઠ શેરાબજી કડવાલ ઇ. સ. ૧૬૬૬ માં મુંબઈમાં આવેલા કહેવાય છે.

૩ રાઈમસ ઓઈ ઇડીઆ, તા. ૧૬ મી જાનવારી ૧૮૭૨.

તા. ૧૫ મી જાનવારી.

આજ દીને મરહુમ શેઠ જમશેદજી મનચેરજી ચીકા ધડીઆલીનાં ઉમણાંમાં તેમની પોતાની પુત્રીમાંથી ૩૪૨૫, વીધવા બાઈ ધનપાઈજીએ ૩૭૭૫ તથા બીજાં બેશીઓએ ૩૫૩૦) મંચી ૩૧૭૩૦) ધર્મા આનાંઓમાં આપ્યા હતા.

તા. ૧૬ મી જાનવારી.

મુંબઈની મુનીવરસીદીની અગીઆરમાં વર્ષની કાન વોકેશન આજ દીને ઠાઉન હાલમાં બરાઈ હતી. પ્રમુખરચાને આનસેલર મર સેમાર શીઠજીરાલડ પીરાજ્યા હતા. આ વેળાએ જે વિદ્યાર્થીઓને પદવીની મંદો આપવામાં આવી હતી તેમાં નીચલા પારસીઓ હતા:—

માસ્ટર ઓફ આરટસ (એમ. એ.) ની મંદ—બરજોરજી એલજી મેદી.

એચલર ઓફ આરટસ (બી. એ.) ની મંદ—કરોમજી મોનિચેરજી દરુર જામરાધઆશાના.

આ વેળાએ અપાવનાં મુનીવરસીદી ઇનામોમાં માણેજી લીમજી ગોલડ મેડલ માણેજી નશરવાંનજી નાણાવતી, બી. એ; એન. એસ. બી. ને “મુંબઈ ઇલાકાની રેલી-મુ મરે તથા સેક્રેટરી”ના માણ ગવરનાર જનરલ લારડ કારનવાલીશની તેમજ વાચ જુલુનાં પ્રતિભાની જામીનની મેદ શુકને લગતી રીતીઓ સાધના મુકાબલો” એ બાબદ ઉપર મંકી મરજ ઇંગ્લેન્ડ નીચંધ લખવા માટે આપવામાં આયો હતો.

વળી આએ વર્ષ મુનીવરસીદીની પુત્રીમાં હાનરેબજ મેહરોમજી જીજીભાઈએ તા. ૧૦ મી આગસ્ટ ૧૮૭૧ ને દીને ૩૨૦૦૦) ની રકમ તેનાં બાનમાંથી ૬૨ ચાલ સેનેટની નજરમાં આવે તેનાં માનમાં જે વિદ્યાર્થી ચૂકડેતા આવે તેને પોતાનાં ધણીઆની મરહુમ બાઈ માણેજીઆઈનાં નામથી એક ઇનામ આપવાને મેદ આપી હતી.

૪ જામે જમશેદ, તા. ૧૭ મી જાનવારી ૧૮૭૨.

૫ રાઈમસ ઓઈ ઇડીઆ, તા. ૧૮ મી જાનવારી ૧૮૭૨. બિપા પદવી મેલવેલા પારસીઓ ઉપરાંત આજ વર્ષ મુનીવરસીદીની નામથી પરીક્ષાઓમાં નીચલા પારસીઓ પસાર થયા હતા—

ફરસ્ટ એલ. એમ. ની પરીક્ષામાં—રાજાભાઈ બરજોરજી કાંદાવાલા, નશરવાંનજી નવરોજી અબાતા.

ફરસ્ટ એલ. સી. ઈ. ની પરીક્ષામાં—બરનજી શેરાબજી તારાપોરવાલા; નશરવાંનજી દોરાબજી ભડા, માણેજી હોરમજી વજરદાર.

ફરસ્ટ એકામીનેશન ઈન્ડ આરટસ (એચ. એ.) ની પરીક્ષામાં—પેશતનજી બરોદજી બાલવાલા, દાદા-બાઈ હોરમજી કુપર, પેશતનજી અમરાલીઆરજી અબાતા, પેશતનજી હોરમજી પારડ, શરૂનજી કુવરજી તારાપોરવાલા.

તા ૧ ૧ થી ફેબ્રુઆરી.

એક ધોરાબજી હોરમજી મરાઈ મળ્યાંમ મધે કમરા-
વારમાં મેત્રીકુલેશનનાં ધોરાણ સુધીની કેળવણી આપવાને
“મળ્યાંમ હાઈસ્કૂલ” નાં નામથી એક સ્કૂલ ઉઘાડી હતી.

તા ૨ થી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૧૪ માઈ ૬ (૬૦) ૧૨૪૧ વર્ષદેવરહી.

આજ દીને મરહુમ બાઈ હોરાબજી તે એક બીમજી-
બાઈ મનજીબાઈ મોદીનાં ધણીઆની તથા મરહુમ એક
ધોરાબજી વાહામાંથીનાં મેટીનાં ઉમણાંમાં તેમની પોતાની
પુંજીમાંથી રૂ૮૦૦) તથા બીજાં જેમીએએ રૂ૫૦૧) મળી
રૂ૧૩૦૧) ધર્મઆતાંઓમાં આપ્યા હતા.

આજ દીને મરહુમ એક હોરમજી પેચતનજી મોદી
અથવા વાહામાંથીનાનાં ઉમણાંમાં તેમની પોતાની પુંજીમાં
થી રૂ૧૦૦૦) તથા બીજાં જેમીએએ રૂ૫૫૦) મળી રૂ૧૫૫૦)
ધર્મઆતાંઓમાં આપ્યા હતા.

તા ૫ થી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૧૭ માઈ ૫ (૬૦) ૧૨૪૧ વર્ષદેવરહી.

મરણ-ધોરાબજી બરજોરજી કોપર-ઉમર વર્ષ
૭૨) થો બરજોરજી બીઆજી કોપરના નાધકા ઠીકરા. એવણ
૬૦ મં ૧૯૨૮ થી પોતાના વડા બાઈ એક બરજોરજી બા.
જોરજી કોપર ગ્રામે “જીરોદજી તથા ધોરાબજી કોપર”ને
નામે આરે ઇંગ્લેન્ડ બજારમાં વીસાવની અરખાવ તથા
દારકામોના મોટા ખાવાર કરતા હતા. તે પછી ૧૯૩૮ માં
બાહીના મરણ પામવાથી પોતે એમજાએ તે વહીવટ આપુ
રાખ્યો હતો. ૧૯૫૨ માં પોતાની ગ્રામે પોતાના જેમી એક
કુમાંજીઆપરજી કોપરને ગામને કરી “ધોરાબજી કુમાંજીની
કું” નાં નામથી તે પેઢી સમાવી હતી. એ બાદ ૧૯૬૭ માં
બાગ હોરા કરી એકાંજી છંદગી યુવતી હતી. એવણ હવા-
ના ફેરાર માઈ મુરત ગયા હતા, અને ત્યાંજ એમનું મરણ
નિવળ્યું હતું.

૧ જામે જામી, તા ૫ થી ફેબ્રુઆરી ૧૯૮૨.

એ સુને એક ધોરાબજીને બે વર્ષ સુધી એમજાએ
ગામના બાગ તા ૧ થી જાનેવારી ૧૯૭૪ થી તેમાં થોડો
નધરવાંનજી ઠીકરાબજી પડેવ અને કાવજી જામીદજી કાકરી-
આને નામકા ઠીકરા હતા, અને એમી તલુકેએ એ સુને તથા
સંવત્સારી તર “આલમેડ રાઈ સુને” નાં નામથી એક
નવી સુને ઠીકરી તેના કાલેક થયા હતા. એ પછી જાવતી
જામીદજીની સુને તા ૧ થી અક્ટોબર ૧૯૭૬ થી તે
૧૯૮૧ ની આજની સુધી એમજા થો નધરવાંનજી ઠીકરા-
બજી પડેવે સુનેથી બંધ કરી હતી.

૨ જામે જામી, તા ૫ થી ફેબ્રુઆરી ૧૯૮૨.

૭ મરહુમ કાકર બરજોરજી ધોરાબજી ફેર તથા થોડો
એમજાએ, જનમેરદાક, કુદરતજી અને જનમેરદાક ધોરાબજી
ફેરના ખાવા.

તા ૭ થી ફેબ્રુઆરી.

આજ દીને મુરત મધે મરહુમ એક ધોરાબજી બર-
જોરજી કોપરનાં ઉમણાંમાં તેમની પોતાની પુંજીમાંથી
રૂ૧૦૫૦) તથા બીજાં જેમીએએ રૂ૧૦૦) મળી રૂ૧૧૫૦)
ધર્મઆતાંઓમાં આપ્યા હતા.

તા ૮ થી ફેબ્રુઆરી.

કાકીઆવાડના વિજા આરોગીદર પોલીટીકલ એજંટ
એક ધનજીશાઈ હોરમજી કરાકાને નામદાર મરકાર બાંજવા
રાખવા રપેરીયક આસીસ્ટન્ટ નેમ્યા હતા.

તકીઆઈ હાઈ સ્કૂલના હેડ-માસ્ટર એ જામીદજી
અરદેશર દલાલ એમ. એ. ને એવેશનસ્ટન કાલેજમાં ગણિત
ચિખવવાને નેમ્યા હતા.

તા ૯ થી ફેબ્રુઆરી.

એક હોરમજી નવદેવજી મકલાતવાડાએ આપકા
જરથોડીઓમાં મરણ વખતે એમજી તથા ઉમણે આપવા
અદરેયોને મહાએત થયલે થેરના નામદીના જેમીએ બધી
મીજલજ બરાવા પછી એક ફેર બાઈ મુજેને મુકામ કરવને
કરવાનો રવાજા હતો, તેની ગાંધે એક હેડગીન છવાતી તમામ
જરથોડીઓને એ રવાજાનાં અપરીટપણાં બાળે ગોઠાસો
કરી તે બંધ કરવાનો આમદ કીધો હતો.

તા ૧૦ થી ફેબ્રુઆરી.

આએ વર્ષની ડીસેમ્બર પરીડેશની પરીડાના એક
પરીડક તરફે હાઈ કોરેશના નામદાર જામીએ કાકીઆં-
ના મુખારડીને જામી આંતરિય બરજોરજી રમતમજી
ચણિવાડાને નેમ્યા હતા.

તા ૧૧ થી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૩ માઈ ૫ (૬૦) ૧૨૪૧ વર્ષદેવરહી.

મરણ-દીનવારજી ધોરાબજી બંગાળી-ઉમર વર્ષ
૧૭) કલકત્તાવાડા એક ધોરાબજી મેદરમિજ બંગાળીના
નાધકા ઠીકરા. એવણ પોતાના બાપ ગ્રામે બાગવતીના
કલકત્તામાં રહેતા હતા, અને ૧૯૩૨ માં ગીન ગયા હતા.
ત્યાં ગાત આઈ વર્ષ યુવતી ૧૯૪૧ માં મુબાઈ અલી
પોતાનાં કુટુંબને ગ્રામે લઈ કલકત્તે ગયા હતા, અને આખી
છંદગી ત્યાંજ ખાવારમાં યુવતી હતી, તથા ગામ પડે
ત્યાંજ પામ્યા હતા.

૪ જામે જામી, તા ૨૩ થી ફેબ્રુઆરી ૧૯૮૨.

૫ મીઝમે ગવરમેંડ જેઝેટ, તા ૮ થી ફેબ્રુઆરી ૧૯૮૨.
૬ રામન કોરવાર, તા ૧૧ થી ફેબ્રુઆરી ૧૯૮૨.
એ બાઈ એ રેવાજ રતને રતને મે આર વર્ષમાં બંધ
પડ્યો હતો.

૭ રાઈમજી આઈ ઇંડીઆ, તા ૧૦ થી ફેબ્રુઆરી ૧૯૮૨.

૮ કલકત્તાવાડા એક ધોરાબજી દીનવારજી બંગાળી
પરીડના ખાવા.

તા ૦ ૧૫ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૭ માઈ ૫ (થો) ૧૨૪૧ મનદેવરવી.

આજ દીને મરહુમ શેઠ શાપુરજી નવરોજીજી મનાં તથા કાપડીઆ તે મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઈ પેહલા આરિનેટનાં માણસનાં ઉમણામાં તેમની પોતાની પ્રુજમાંથી તથા બેશીઆએ ૩૨૬૭) તથા બાઈ પીરોજીઆએ તે મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઈ આરિનેટનાં બેશીએ "પોતાના બેહશતનથીન મુરખીજી શહેબની તથા પોતાની મરનારે લાંબી મુદત મુખી ચારી ચાકરી બનથી તેથી મરનારની નમસ્ત" ૩૩૨૫) મલી ૩૫૬૨) ધર્મઆતમિઓ આપ્યા હતા. ૨

તા ૦ ૧૭ મી ફેબ્રુઆરી.

હિંદુસ્થાનના નામદાર વાઈસરોય અને ગવર્નર જનરલ આરલ આર્લ્સ. મેપોનું ગઈ તા ૦ ૮ મી ફેબ્રુઆરીએ પોરટ બલેર ખાતે શેઠરખાલી નામના કોઈ અંગ્રામ બંદીવાને ખુન કરી મારી નાખવાથી નામદાર માહગંજીની આ રજની સ્થળના વર્ગની પ્રભને ને મોટા અફસોસ ઉભયોએ તે ખતમાવવા તથા એ નામદારની ખાનુ કાકીને અર્ધ મેપો પર દીનારા ૫૫ મોકમયાનો ડેડાવ કરવા માટે મુખબની રહેવાસીઓની એક જાહેર મળા મોજાવવાને ગઈ તા ૦ ૧૩ મી ફેબ્રુઆરીએ અવરેના ચેરફ શેઠ રોજાભાઈ ફરોમજી કરાકા એમ ૩૮ ઇંગ્લેન્ડ, ૧ માહુધી, ૩૩ હિંદુ, ૭ મુસલમાન, અને ૪૬ પારસી (હાનરેખ સર જમશેદજી જીજીભાઈ આરિનેટ, સી. એસ. આર્લ; હાનરેખ મેહરામજી જીજીભાઈ, કાવચજી જાગીરજી રીડીમની, ફરોમજી નયરવાંજી પેટ, દસ્તુર પેરોતનજી મેહરામજી સંભાણુ, અરદેસર હેરમજી વાડીઆ, દીનચાહજી માણેજી પીડી, મેહરાવાંજી ફરોમજી પાંડ, નાનાભાઈ મેહરામજી જીજીભાઈ, હેરમજી બહમંજી વાડીઆ, અરદેસર રમતમજી કામાજી, નવરોજી ફરદુનજી, હીરજીભાઈ હેરમજી શેઠા, મનવેરજી નવરોજી બનાજી, હેમજી અરદેસર દાદીશક, મેહરામજી અરદેસર ગાંધી, ડાકર કાવચજી હેરમજી, ડાકર મેહરામજી નવરોજી, માણેજી અરદેસર જમશેદજી કાવચજી અરદેસર જમશેદજી, શોરાખજી નવરોજી વાડીઆ, માણેજી અરદેસર મરાક, અરદેસર માણેજી અરદેસર, અંદેશીર માણેજી અરદેસર, અરદેસર ફરોમજી મુસ, દીનચાહ જમશેદજી ફરદુનજી પારખ, મનવેરજી પેચતનજી વાડીઆ, કાવચજી શોરાખજી પેટ, રોજાભાઈ ધનજીભાઈ મુરતી, શોરાખજી શાપુરજી બંગાલી, શોરાખજી ધનજીભાઈ વાડીઆ, હેરમજી અરદેસર સંતોક, નયરવાંજી જમશેદજી રતનાગર, પામણજી પેચતનજી પેહલખાનાંવાલા, અરદેસર ફરદુનજી પારખ, અરદેસર અરદેસર ફરદુનજી

પારખ, શાપુરજી ધનજીભાઈ બાઈલીવાલા, મેહરામજી દાદાભાઈ રેજાજી, શોરાખજી પેચતનજી ફરોમજી, હેરમજી રમતમજી ઉમરીર, એલજી રમતમજી પીરોરટ, ધનજી શેઠ માણેજી લાલકાકા, જમશેદજી અરદેસર હેરમજી વાડીઆ, પેચતનજી અરદેસર હેરમજી વાડીઆ, લીમજી માણેજી બનાજી, જમશેદજી બહમંજી વાડીઆ, પીરોજી શેઠ મેહરાવાંજી મેહતા) અહસીએ મોકલેલાં રીકીશીયનની રહે આજ દીને ટાઉનહાઇમાં એક જાહેર મળા હાનરેખ સર જમશેદજી જીજીભાઈ આરિનેટ, સી. એસ. આર્લ. નાં પ્રમુખપણું હેલ મલી હતી. પ્રમુખે એક ગમગીની બાઈલું બાવાણુ કીધા બાદ ડેડાવ થયો કે "આખાં હિંદુસ્થાને મજતા ધાધને મુંમધના લોકો લારડ મેપોનું ખુન કરનાર ઉવર શીટકાર નાખે, અને આ કરપીનના હાથે હિંદુસ્થાને પોતાનો ને નાંમથિ રાજકર્તા આહયોએ તે માટે અફસોસ કરે." એ પછી ડેડાવ કે "જારડ મેપોનાં મરણથી લેડી મેપો અને તેનાં કુટુંબને ઉપજોનાં કુખમાં પુરોતો ભાગ લઈ તેને દીવાસો દેવા આ મળા માહે." એ પછી ઉપજો પેહલા ડેડાવ હિંદુસ્થાનના ચેરફ શેઠ આર્લ્સ રોટ ઉવર તથા બીજી લેડી મેપો ઉવર અવરેના નામદાર ગવર્નરની મારફતે મોકલવાને મળામાંથી થોડાક અફસોસનાં નેમનાં ઉખુટેયને જઈ તે નામદારને પેહલાડવાને ડેડાવ હુ. છેલ્લા ડેડાવને ટેકો આપતાં શેઠ નવરોજી ફરદુનજીએ એક મુલાખીત બાવાણુ કરી ઉપજો ખુન કરનાર હિંદુસ્થાનનો નહિં પણ આખરની ખીણનો રહેવાસી છે એમ જણાવી તે જત વિશે કેટલુંક અર્થાં કીધું હતું. એ પછી મળા ગમગીની ચાપ અરખાત ઘઈ હતી. ૨

૨ બી જમશેદ, તા ૦ ૧૬ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૨.

ભાખા બધે ડેડાવે નામદાર ગવર્નર સર મેયોર શીટકાર નસલકને હાથેહાથ પેહલાડવાને ૨ ઇંગ્લેન્ડ, ૧ માહુધી, ૧૫ હિંદુ, ૫ મુસલમાન, અને ૧૪ પારસી (હાનરેખ સર જમશેદજી જીજીભાઈ આરિનેટ, સી. એસ. આર્લ, હાનરેખ મેહરામજી જીજીભાઈ, શંખજી નયરવાંજી પેટ, દીનચાહજી માણેજી પીડી, દસ્તુર પેરોતનજી મેહરામજી સંભાણુ, શોરાખજી જમશેદજી જીજીભાઈ, રોજાભાઈ શંખજી કરાકા, મનવેરજી નવરોજી બનાજી, નવરોજી ફરદુનજી, દસ્તુર જમાસજી ખીનોએકજી જમારખઆશાના, નાનાભાઈ મેહરામજી જીજીભાઈ, માણેજી અરદેસર જમશેદજી, કાવચજી અરદેસર જમશેદજી, શોરાખજી શાપુરજી બંગાલી) અહસીનું હેપુરેશન પેરેવાના સરકારી મેહરામાં તા ૦ ૨૨ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૨ ને દીને ગયું હતું, ત્યાં પ્રમુખ સર જમશેદજીએ બરાએલી છાની સાથે એક બાવાણુ કરી બધે ડેડાવે નામદાર ગવર્નરના હાથમાં આપ્યા હતા, અને તે નામદારે પણ અતિથ ચોકકારક એક બાવાણુ કરી મુંમધના રહેવાસીઓને આ દીપસોજને માટે ભાગકાર માનયો હતા.

અહમદનગરના પારસીઓએ જશસ્સ અરદેસર એડ સનસની આગેવાની હેઠળ એક દીવાસાપન લેડી મેપો ભાપર બી ૦ મેપોનેની મારફતે મોકલી આપ્યા હતા. એ બાદ

૧ બી જમશેદ, તા ૦ ૧૬ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૨.

પંચાંગના ફંડમાં તેનું ને બ્યાજ ઉપર તે દર ચાક ચુકતાદને તાંકણે દેવાવરે આતિમાં ગચીય જરથોસ્તીએને વેદ્યથી આપવાનાં ફંડમાં વાપડવાને માટે બેઠ આવી હતી. ૧

તા. ૨૫ મી ફેબ્રવારી.

શ્રી પાકણુલુ વેચનનુ અરફે કેરથીક નસીદતરથી વારતાઓની "નસીદતે પાકણુલુ" નામની એક ચોપડી છપાવી પ્રગટ કીધી હતી. ૨ એ ચોપડી ડાકટર બાઉ દાછને અર્પણ કરવામાં આવી હતી.

તા. ૨૬ મી ફેબ્રવારી.

શ્રી માણેકજી ફરુનજી પટેલે રેલવેને ગીગનજ કરવા માટેના એક મુખારસો અધિ. બતાવી તે માટે હિંદુસ્તાનની અરકારમાંથી પેટંટ મેકસ્યું હતું. ૩

તા. ૨૭મી ફેબ્રવારી.

શા. ૬ મા. ૧ (ચો) ૧૨૪૧ વાદેતરથી.

નામદાર માહરાંણી વિક્ટોરિયાના પાટવીકુવર નામદાર નમ આફ વેલમને પાકવરવરેગારે પોતાની અજીમ પ્રદરતથી મુજ માંદગીમાંથી માફકા કરી તંતરેસતી બખચી

સીવીલ કેન્ટોનમેંટોમાં.

	નં. નાં. જી. મે.
મગી	૧૪૨ ૧૪૨ ૨૮૪
વરોડા	૯૯ ૭૬ ૧૭૫
મેડન	૯૩ ૨૮ ૧૨૧
ડીસા	૮૫ ૮૬ ૧૭૧
સાંદીદ	૫૨ ૫૭ ૧૦૯

૪૭૧ ૩૮૯ ૮૬૦

એ ૮૬૦ પારસીઓમાં ૭૯૧ ચેંતરાણી (૪૮૨ નર અને ૩૦૯ નારી) તથા ૬૯ કદમી (૩૯ નર અને ૩૦ નારી) હતાં.

એ રીતે ૪૦ સ. ૧૮૭૨ ની વરતીની ગણત્રિ મુજબ મુખ્ય શેકરમાં ૪૪૦૯૧, મુખ્ય ઇમારતોમાં બીજાં ચેરેરમાં ૨૨૪૦૭, મુખ્ય ઇમારતો વગનાં દેશી રાજ્યોનાં ગામેમાં ૮૩૪૧, અને સીવીલ કેન્ટોનમેંટોમાં ૮૬૦ મગી ૭૫૬૦૯ પારસીઓ (૩૮૮૦૦ નર અને ૩૬૮૦૯ નારી) હતાં, જેઓમાં ૬૮૮૨૬ ચેંતરાણી અને ૫૦૧૩ કદમી એતેકાવાનાં હતાં.

૧ જાને જાન્યેર, તા. ૨૯ મી ફેબ્રવારી ૧૮૭૨.

૨ "નસીદતે પાકણુલુ" આફ વેરેસો. બતાવનાર, પાકણુલુલુ વેચનનુ અરફ. મુખ્ય મગી વર્તમાન ઇમારતોનાં બાજેસર નસરાંનનચે છપાવી પ્રગટ કીધી. અને ૧૨૪૧ વાદેતરથી-૧૮૭૨ વાદેતરથી.

૩ જાને જાન્યેર, તા. ૨૭ મી ફેબ્રવારી ૧૮૭૨.

તે બાજે તે કીરતારના ઉપકાર માનવા તથા તેની બંદગી કરવા આફ નામદાર માહરાંણીએ પોતાની ઇમારતોની ફેવને હોઝમ ફરગાવી તે માટે તા. ૨૦ મી ફેબ્રવારીના રીયમ મુકર કીધી હતો. એ ઉપરથી હાનરેબન ગર જાન્યેરજી જીજબાઈ બારેનિઝ, સી. એમ. આઈ. એ મુખ્ય મગી પારસી પંચાતનાં ફંડના તરફથી મહિને એક પત્ર બધી એ દીને મુખ્ય મગી મુખ્ય જરથોસ્તીએને નામદાર માહરાંણીની વધાર રીયન તરફી જોરેર બંદગી કરવા આફ પંચાતની તમ્બી એક જોરેર જયન કરવાની મુખ્યમાં કીધી હતી. તે મુજબ પંચાતના તરફીએએ વર્તમાનવતોમાં જોરેરખ્યાર છપાવી તે દીને મહવારનાં ૬ કલાકને અમલે મહમુમ શેક હોરમજી બહમનજી વાડીઆવાનાં આતથમેહેરાંમ મગી એક જોરેર જયન તથા બંદગીમાં ચામેજ ધવાને મુખ્ય જરથોસ્તીએને એકતેમામ કીધી હતી, પણ તે પાદ હિંદુસ્તાનના નામદાર વાઈસરાય અને ગવરનર જનરલ લારડ ગેલેનાં આવી મંતાવ બેરેલાં મરણને લીધે એ રીયમ ફેરવી હિંદુસ્તાનની અરકારે આજેના દીવસે ડેસો હતો, તેની રહે તરફી મહિનેએ પણ આજે એ જયન કીધું હતું. એ જોરેર જયનની મીજમમમાં મુખ્ય જરથોસ્તીએને મિત્રાવડા ધવા હતાં. જયનની કિષા નીચસા પાંચ દરતર મહિનેએ જુલાં જુલાં આફગાંન માડી કીધી હતી :-

૧-દરતર પેશાનજી મેહરાંમજી મંજાણા. ૨-દરતર જામામજી મનિએદરજી જામામજીઆથાના. ૩-દરતર શોરાળજી રમજી મુખારીશાજના. ૪-દરતર ગુરમીદજી મેજનજી. ૫-દરતર મેરમજી શોરાળજી મેહરાંમજીઆના.

હિઆ પુરી ધવા બાર ઉપડા પાંચે દરતર મહિનેએ નામદાર શાહબદને પાક બોદાતાસાએ તંદરેસતી બખચી તેને માટે તે મહિનેના આબાર માની તેના શોર ગુજાર કરવા માટે ગુજરાતીમાં જોડી બંદગીઆ વાંચી મંજાણા, નેમાં મુખ્ય ગીજમજ ચામેજ ધઈ હતી. એ પછી આગની કરી મુખ્ય લોક વધામ ધઈ હતું. ૬

૪ જાને જાન્યેર, તા. ૨૯ મી ફેબ્રવારી ૧૮૭૨.

એજ મુજબ મુજબ મગી એ દીને આજનાં મહમુમ શેક દાસબાઈ તગરાંનજી મોરીવાનાં આતથમેહેરાંમજી શેક રમજીજી પુરમેરજી મોરી તથા મુજબ પારસી માડીની રેંડના બાનેચરોની આગેવાંની હેડા એક જોરેર જયન કરવામાં આજુ હતું. પ્રથમમાં શેક એલજી પુરમેરજી મોરીએ એ રીયનની કિષા તથા જયનનાં કારણે બાજેરેર દુનારસાની પત્ર વાંચી અંજાણુ, ને પાદ દરતર નસરાંનજી કેપરકે જયનનાં હિઆ યર કીધી ને પુરી ધવા બાર બારેર જાન્યેર રહેવાં મેરેર દુધાપીના અવાજના કાલવા અને વાસની કરી મુખ્ય મીજમજ મરખારત ધઈ હતી. નસરાની મગી ૫૭ એ દીને અવારનાં ત્યાંનાં આતથમેહેરાંમ કોરેખનાં અમુખન તરફી જયનની કિષા કરવામાં આવી હતી, ને પુરી ધવા પાદ એ. જાન્યેરજી મેરમજી દરતર મેહરાંમજીઆએ હમીજ અરકારની અલખ ચાનંદી તથા તેમાં પ્રવતી અંજાણી અને

તા ૧૨ મી માર્ચ.

શ્રી દિનચાલક માણેક પીઠે પોતાને ત્યાં થાયથી શ્રીદીપી ખુશાલીમાં પોતાના વાકેશ્વરના બંગલામાં આજ રાત્રે ઉત્તેજ તથા દેશીઓના એક "ધવળી પારડી"નો મેળાવડો કર્યો હતો.^૧

તા ૧૪ મી માર્ચ.

રોજ ૨૫ માઈ ૧ (થો) ૧૨૪૧ વર્ષદેવરવી.

મરણ—બંગોરનું ભીમજી ઉમરીગર—ઉમર વર્ષ (૩) શ્રી ભીમજી ધનજી ઉમરીગરના માતામા લોકા. એવણે ૪૦ મં ૧૮૨૯ માં પોતાના બાપે જન્મીને લીધે બાપાર હોડી લીધાથી ૪૦ મં ૧૮૩૦ થી પોતાના બાપાએ માથે "દાદાબાઈ તથા દોરાબજી કું" ને નામે મનબાર કોસ્તાનો બાપાર ચાલુ રાખ્યો હતો, તથા ૪૦ મં ૧૮૩૨ માં "ચાપુરજી ભીમજી કું" ને નામે નીમમરી ખાતે એક કુકાન તથા પેહડી કાઢી ત્યાંના ધંધા ચરૂ કરીયા હતા. ૪૦ મં ૧૮૪૨ માં પોતાના બાપ દાદાબાઈનાં મરણથી પેહડીનું નામ બદલાવે "ભીમજી ધનજીના હોડાઓ" ને નામે બાપાર ચાલુ કરીયા હતા. ૪૦ મં ૧૮૫૦ માં બાઈ બાઈએને અવધઅવધમાં ગેરઅમરુતી સાથવાથી મનબાર રાત્રા તથા મુંબઈ વગેરેનાં પ્રયોજા બાપાર બંધ કરી છુટા કર્યા હતા. તે પછી શ્રી હીરજીબાઈ મનચેરજી મલિયાંમવાસા માથે કાનાતોરમાં "બંગોર હીરજી કું" નાં નામથી બાપાર કરવા માડ્યો હતો, જે મધ્યથી તા ૩ મી જુલાઈ ૧૮૬૨ ને દીને બાગ છોડ્યો હતો, અને એકાંત છંદગી ચુલડી હતી.

તા ૧૪ મી માર્ચ.

આમે શામળી ડીસીકર પત્નીકરની પરીક્ષામાં એકજ પારખી—શ્રી દોરાબજી તેહમુજજી કાવડીઆ, ૫માર વધા હતા.^૧

તા ૨૮ મી માર્ચ.

નામીયા મુસાફર ડાક્ટર લીવિંગસ્ટન ને મધ્ય આફ્રીકામાં મેલ રવાને મેલો હતો તેના લખિા વખતે ધરો કાંઈ પતો ન મળવાથી, તેની ઘાપમાં હંગેરોડગી જનાર એક માદરીક કાફીના ખરચનાં ફંડમાં અગરેથી શ્રી કાવડીજી બંગોરજી રેડીમન્ટ, સી. એમ. આઈએ (૧૦૦) રૉડ અથવા (૧૦૦૦) ની રકમ મોકલી હતી. આ ઉપરથી ત્યાંની છપોધારીકમ મોકાઈલીના પ્રજાપર દેવગી રાખીનમને આજ

દીને શ્રી કાવડીજી ઉપર એક ૫૧ બખી આ કીમતી બખડોય મોટે તેમનો ઉપકાર માનવો હતો.^૩

તા ૧ લી આપરેલ.

નીચના પારસી ગ્રહરેયેને આમે વર્ષમાં તેમનાં નામની સમિ લખેલાં જુદાં જુદાં મધકોની મુનીરીતાસીરી તથા તાલુકા લોકક ફંડ કમીટીઓના મેમબરો તરીકે નામદાર મરકારે નેમ્યા હતા :—

મુ ની સી પા લી ટી.

માહ્યમજી—શ્રી કાવડીજી ચાપુરજી હાથીબાઈ.

કમીઆંજી—એં દોરાબજી રૂમમજી મંબજી.

શીર—શ્રી નચરવાનજી નવરોમજી.

એડા—શ્રી દાદાબાઈ નચરવાનજી તાલાવની.

તા લુકા લોકક ફંડ કમીટી.

દેહજી—શ્રી બરજોરજી ફરૂમજી પટેલ, લીદરવાસા.

તા ૨ જી આપરેલ.

રોજ ૧૪ માઈ ૩ (થો) ૧૨૪૧ વર્ષદેવરવી.

મરણ—ખરેદજી ચોરાબજી મેનર—ઉમર વર્ષ ૫૪ શ્રી ચોરાબજી એલજી મેનરના વડા લોકા. એલજી પ્રથમમાં અગરેના બંડીતા વકીમ મીં બારકીનમને ત્યાં એક કમાઈ હતા. તે પછી ૪૦ મં ૧૮૪૫ માં મુવમી કોરમમાં એક લખનાર તરીકે રહ્યા હતા, અને ૧૮૪૦ થી તે પોતાનાં મરણ મુની ત્યાંની "બનઅવેરે કોરક" એલે નાદાર દેવાદારેનાં છુટકારો કરનારી અદાલતના ફેરકમાઈ હતા. તે એકાદવર ધણું વર્ષ રેહવાથી એ કોરમનાં કાવડીનાં મારી માહીતી ધરાવતા હતા.

૩ મીએ જોરે, તા ૨૮ મી આપરેલ ૧૮૭૨.

સર હેનરી રાખીનમને લખેલો આ ૫૧ નીચે જુવળ છે:—

London, March 28, 1872

DEAR SIR,

On behalf of the Royal Geographical Society of London I beg to acknowledge the receipt through Dr. Birdwood, of your very handsome contribution of (£100) one hundred pounds to the Livingstone Beath and Relief Fund.

It gives me the greatest pleasure to have this opportunity of addressing you, retaining as I do a lively recollection of our former personal acquaintance, and impressed as I always have been with a high appreciation of the truly munificent spirit in which you have supported the public and private institutions of Bombay.

I remain, &c

(Sd.) H. RAWLINSON,

President of the Royal Geographical Society.

To
COMMISSIONER JENANGORIA RESIDENCY, F.P.O. C.F.I.

૧ મીએ જોરે, તા ૧૪ મી માર્ચ ૧૮૭૨.

૨ મીએ અવરેરે જોરે, તા ૧૪ મી માર્ચ ૧૮૭૨.

તાં ૬ થી આપરેલ.

શ્રેષ્ઠ અરદેશર હારમજી વાડીઆએ બીકાનેર કલેક્ટરેટના રતનનગર જીલ્લામાં ગરીબોના વપડાએને માટે રૂ.૧૨૦૦૦) ને અરએ એક તલાવ બંધાવી આજીવો ચુકવેા હતા.૨

તાં ૯ થી આપરેલ.

હાનરેબલ બેઠરાંમજી જીજીભાઈએ આજ રાને સુબઈના વીધાય થતા ગવરનર સર સેમોર શીડમ્બરશલકને પોતાના તારદેવતા બંગલામાં એક મોટો બાંલ આપેા હતા. આ વેળાએ અતરેના મુખળા પેહલે વાંધેના ઇંગ્લેન્ડ ગ્રહસ્ત્રે અને બાનુઆ તથા કેટલાક દેશી શિક્ષાએ બીગળ્યા હતા.૨

તાં ૧૧ થી આપરેલ.

રોજ ૨૩ માઈ ૭ (ચિં) ૧૨૪૧ યજ્ઞનરદી.

આજ દીને મરહુમ આં. શેરીઆરજી બરજોરજી બેદવારનાં ઉકમણાંમાં તેવણનાં બવિજી બાઈ માણેકબાઈ તે શ્રેષ્ઠ બેઠરાંમજી નયરવાંનજી સીરવાઈનાં ધણીઆંનીએ રૂ.૧૦૦૦) તથા બીનાં બેશીઆંએ રૂ.૧૬૧) મક્કી રૂ.૧૬૧) ધર્મઆતિઓમાં આપ્યા હતા.૩

તાં ૧૧ થી આપરેલ.

આએ શાલની સુતચૂં અને હાઈ કોરટ પરીડરની પરીક્ષામાં ૩ હિંડુ અને ૧ પારસી—શ્રેષ્ઠ એદજીજી કાવજીજી મચાંની, પચાર તથા હતા.૪

તાં ૧૩ થી આપરેલ.

રોજ ૨૫ માઈ ૭ (ચિં) ૧૨૪૧ યજ્ઞનરદી.

મરજી—રૂ.૨૫૦૦) નમશેદજી જીજીભાઈ—ઉમર વર્ષ ૪૬) સર જમશેદજી જીજીભાઈ પેહલા બારેનરના બીબ દીકરા. એવણ તાં ૧ લી આગસ્ટ ૧૮૪૪ થી પોતાનાં બાપની “જમશેદજી જીજીભાઈના હોકરાઓની કું” નાં નામથી ચાલતી પેહડીમાં ભાગયા થયા હતા. તે પછી ૬૦ સં ૧૮૫૯ માં બાપનાં મરજી બાદ સુધે ભાગયાઓ છુટા પડ્યા હતા. અને એવણે એખાએ પોતાનાં બાપાર આણુ કીધા હતા. ૬૦ સં ૧૮૬૧—૬૨ ની અમેરિકાની લડાઈ વખતે એવણે રૂ.૧૦૦૦) માંથી બાપાર કરવાથી એક બહુ મોટી હોલત મેલવી હતી. પોતાના સખી વજીદ બાપની માફકજ

૧ હાઈમસ ઓઈઈડીઆ, તાં ૬ થી આપરેલ ૧૮૭૨. એ તલાવ ૧૫૦ વાર લાંબી અને ૬૦ વાર પોહલેા હતો. એ ઊપાંત એજ શાલમાં બીકાનેર કલેક્ટરેટનાં સંકુ જીલ્લામાં પણ એવણે રૂ.૧૪૦૦૦) ને અરએ એ મોટા તલાવેા બંધાયા હતા.

૨ હાઈમસ ઓઈઈડીઆ, તાં ૧૨ થી આપરેલ ૧૮૭૨.

૩ રાસત ગોપલાર, તાં ૧૪ થી આપરેલ, ૧૮૭૨.

૪ બોડેએ ગવરમેંટ ગેઝેટ, તાં ૧૧ થી આપરેલ ૧૮૭૨.

એવણે એ હોલત પોતાને એખાએ માટે નથી એવા મજબુત ઠેકાવથી તેના મોટા ભાગ સંપાદનાં કામમાં—અને તે પણ નાતબતનો તલાવત રાખ્યા વગર સુધે ઇનચાનિના કાપદા માટે આપેા હતા.

૬૦ સં ૧૮૪૪ માં એવણ ૨૧ વર્ષની ઉમરે પુગા અને કામકાજમાં પડ્યા તેવાજ અતરેની “એવજીનરસન નેટીવ એડયુકેશન ઇનસ્ટીટ્યુશન” ની કમીટીના એઓને એક મેમબર નેમ્યા હતા. ૧૮૪૫ માં સુબઈ મધે તાધલા દીવાંની ચુકદમાઓના ચુકાદો કરનારી “કોરટ ઓફ રીકવેરસ” ના એવણને એક હાનરરી કમીશનર ઠેકાયા હતા. ૧૮૫૦ માં સુબઈની પાંચરોપાલના, ચુચરાતતા આંધલા લુલા તથા નાચાર હિંડુઓની પરવરસી કરવાનાં કુંડના, તથા સર જમશેદજી જીજીભાઈ સુરત અને નવસારી મારીટી કુંડના એવણ તરફી નેમાયા હતા. ૧૮૫૧ માં નામદાર સરકારે એવણને સુધેહતા અમલદારનું માન આપું હતું. એજ શાલમાં અતરેની સરકારી સેવીંગ બેંકના કારબાર ચલાવનારી કમીટીના નામદાર સરકારે એવણને એક અધિકારી નેમ્યા હતા. ૧૮૫૨ માં અતરેની કોલાયા પ્રેસ કુંડના એવણ એક ડાયરેક્ટર નેમાયા હતા. ૧૮૫૪ માં સર જમશેદજી જીજીભાઈ પારસી બેનાચાલં ઇનસ્ટીટ્યુશન એવણને એક અધિકારી નેમ્યા હતા. એજ શાલમાં સુબઈ બેંકના એવણને એક ડાયરેક્ટર નેમ્યા હતા, ને એાદી ૧૮૬૦ તથા ૧૮૬૩ માં ચોડક માચના ખાંચા ચિલામ ૧૮૬૫ મુધી એવણે સમાચો હતો. ૧૮૫૫ માં સુબઈનાં શેહર મુધરાઈ આતનિા વહીવટ ચલાવનારી “બોરડ ઓફ કનસરવેસી” ને દર વર્ષેના હિસાબ તપાસવા સરકારની સુખાથી સુધેહતા અમલદારીએ નેગેલી કમીટીના એવણને એક અધિકારી નેમ્યા હતા. ૧૮૫૬ માં એજ “બોરડ ઓફ કનસરવેસી” ના એવણને એક મેમબર નેમ્યા હતા, ને એાદી ૧૮૫૮ માં એઓએ હોડપો હતા. ૧૮૫૭ થી સર જમશેદજી જીજીભાઈ સ્કુલ ઓફ આરટ એંડ ઇનડસ્ટ્રીની કમીટીના સરકારે એવણને એક અધિકારી નેમ્યા હતા. એજ શાલમાં કોલાયા લેંડ કુંડના એવણ એક ડાયરેક્ટર નેમાયા હતા. ૧૮૫૯ માં સુબઈની પારસી પંચાયતનાં કુંડના એવણને પોતાના નામવર બાપની જગોએ વડા તરફી નેમ્યા હતા, ને વહીવટ એઓએ પોતાનાં મરજીની હેઠી ધડી મુધી ચલાચો હતો. ૧૮૬૦ માં તાં ૩ જ મેએથી તે ૧૮૬૨ માં નવસારી મધે પોતાના મરહુમ બાપવાલી લિકેડારીયા ડીસ્પેનસરી ઉધડી ત્યાંમુધી એવણે પોતાને અરએ એક ધર્મનું દવાખાનું ઉધાડું હતું, અને તે ૫૨ રૂ.૪૦૦૦) નો અરચ થયો હતો. સુબઈ મધે આગલા વખતમાં નચી-શાહાર તથા આંધીઆઓના ને જીજીમાત ચાલતો હતો તે શાલમાં એવણે ધણીક રીતે પોતાકી જતી તથા જરૂની મદદ આપી હતી, અને ૧૮૬૦ ના મેએ માચથી પોતે

આગેવાની બદલ કૃષિ વરદોસ્તી રવાનિ અવધનજીવ
વેદ્યાગાનું ફંડ ઉપર કૃષિ હતા, અને તેમાં વેદ્યવેદ્યા
વેને ૩૦૦૦૦) બર્ષા હતા, અને જે એ ફંડને લેઈને
આમરે ન મને તો ત્રણ વર્ષ સુધી નેટલી ખુર પડે તે
વેનાની ગીરીથી આપવાને કષ્ટજ્ઞાન આપી હતી, તે ઉપ-
રાંત તા. ૧૩ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૯૨ ને દિને એ ફંડમાં
વેને ૩૨૫૦૦૦) ની ખીજ રકમ એટ આપી હતી. એજ
ગણના અકરોળ મામમાં હિંદુસ્થાનના વાચ પ્રતિમાં
મુજ દુકાલ પડશે તેમાં પીડાતા લોકોને માટે એકદમ મદદ
તરફે એવળે અતરેથી ૩૫૦૦૦) વરબાડા તે તરફ ચોકલ્યા
હતા. ૧૮૯૧ માં એવળે કુરબા સીનીંગ એડ પીર્સિંગ
ફંડ ના તથા બોર્ડે પીઅર ફંડ ના ડાયરેક્ટર થયા હતા.

૪૦ મ ૧૮૯૨ માં તા. ૧૧ મી દેનેવારીએ
પાતાં મેટના તથા હંડીઅન કોનસીલ એકત્રી રહે મુખ-
હવા નામદાર ગવરનરની ધારા બાંધનારી મુખા એસે
લેશમેન્ટીય કોનસીલની વેદ્યવેદ્યા નેમલુક આ હવાકામાં
ધાર હતી, અને તેમાં વેદ્યવેદ્યા પારસી અધિકારી તરફે
મર ખારદન કીઅરની મરકારે એવલુને નેમ્યા હતા. એ
એકી જા વર્ષ બોર્ડની એવળે તા. ૨૦ મી આપરેલ
૧૮૯૧ ને દિને છોડશે હતા, અને તે વેળાએ નામદાર
ગવરનર તથા તેવલુના કોનસીલરોએ એવલુની કોન-
સીલના મેમ્બર તરફેની અમુલ્ય સેવાની પીછાંજી
કરનારી મીનીરો લખી હિંદુસ્થાનના મેન્ટરી ઓફ
રેલે કારકે કોનસીલ ઉપર ગોદલાયી હતી. જે
મીનીરો માર્ગ તે નામદારે પોતાનું ઈલાખની બર્ષ
એકમન હયાતનારો કીમયાય તા. ૨૦ મી મરેમનર
૧૮૯૧ ને દિને અનરે ચોકલ્યો હતો. કોનસીલર તર-
ફેની વેનાની કારકીરદીમાં એવળે મુખજ હવાકામાં નેટર
વેવાની મનાઈ બાબેના કામેલાનું એક ખીલ રજુ કરી
તે તા. ૧૦ મી આપરેલ ૧૮૯૧ ને દિને કોનસીલની
મુખામાં એક ધારા તરફે પમાર કરાચું હતું. એજ ચાલ
(૧૮૯૨) ના ફેબ્રુઆરી મામમાં મુજ મધે નાનવરાનાં બલ્લમાં
બોર્ડેની માટી આમમાં નુકસાન પામેતાએ મદદ કરવા
વરી એવળે ૩૫૦૦૦) ની રકમ વરબાડી તા. ૧૦ માર્ચ
૧૮૯૨ ઉપર મેકાલી હતી. એજ ચાલમાં નામદાર મરકારે
એવલુને મુખજ તી જાનીવરસીકીના એક "ફંડ" નું માન
આપ્યું હતું. એજ ચાલમાં બાંધેલાયના મુજરે તથા
વનરેના મુખજમાં ફંડમાં એવળે ૩૨૫૦૦૦) ની
માટી રકમ બરી હતી. એજ ચાલની આખરીએ એવળે
ચલવતની મેદ્યવેદ્યા ફંડ અલિન થયા હતા, અને પ્રથમ
તા. ૧૧ મી નવમરે. રમજુ વેદ્યા તેનું ત્યાંના મર-
નરના લેખમધી ૧૩ રોવેનું માન આપવામાં આયું, તથા
ચલવર અને મેવલ માટે વાંચે અમલદારો અને વા-
રેએ એમને કીનારા રે એવેનાજાલ લેવાને માર્ગ થયા

હતા. તા. ૨૧ મી નવમરે ગવરનર એમનાં માનમાં એ
"બોર્ડ" આપ્યો હતો, તથા ત્યાંની પ્રથ તરફનું આપકારનું
માનવન વાંચી મંજલાચું હતું. રમજુની એમે ઉતારે મધ
હતા. અને ત્યાં નેટલી વખત આતમનેકરોમને સેલરો કરવા
ગયા તેટલી વખત પ્રથમ વેદ્યાંજી કીધું તથા આતમને-
રોમની તોળેટીમાં એકી રકમ ૩૬૦૦) ની કરવસી નેર
નાખી હતી. એજ મુજબ વનમ્બાડ, નવમ્બાડી, મુજત, બરમ,
વરેડા અને અમલવાદ ગયા હતા, અને ત્યાં રેકે મધે
મીનીરોમાં પ્રથમ વેદ્યાંજી તથા એસાત કીધી હતી, અને
અમલવાદની નેમમાંના દીવાની બંધવાઓનું ૩૧૦૦૦)
મુજીનું કરવ આપી તેમને છોડ્યા હતા. એ આખી મુખા-
ફરી રમીઆન એમેએ ૩૮૦૦૦૦) મીઝી મુખાએ વધે
વેદ્યા હતા. એજ મુજબ પીને ચાલ થવને ૧૮૯૩ ની
આખરીએ પલુ પોતાનાં જુલમ માતાજી ડાયરેલે લેડી
આવાંબાઈ તથા ફંડ અધે ઉવાડા, નવમ્બાડી, અને મુજ
ગયા હતા, અને તે વેળાએ પલુ માટી રકમનું વેદ્યાંજી
મીઝી મુખાએમાં કીધું હતું, તથા ઉવાડાનાં આતમને-
રોમની તોળેટીમાં ૩૧૦૨૦) ની બેક નેરો નાખી હતી,
તેમજ મુજત મધે મેલવાઈને લીધે મુજીને આમરે આપવા
માટે ઉમાં કરેલાં ફંડમાં ૩૨૫૦૦) બર્ષા હતા. મુજતની તમામ
રેવન તરફે એમને તા. ૨૦ મી દેનેવારી ૧૮૯૪ ને
દિને આપકારનું એક માનવન આપવામાં આયું હતું.

૪૦ મ ૧૮૯૩ માં મેાવાની પદિમે ધાનની નવ
દીમાંકારી અને ખીજ વેલવેવાનું એક મોટું હિરેટ એવ
અરીમની બેરી કરવાને માટે ખરીદ્યું હતું. એજ ચાલ
માદમ મરજમરેલ છજાબાઈ વેદ્યા બારેનેલની વાંચીની
રાખવા માટે ઉની કરેલી વરદોસ્તી મદદેયા ર
એવળે પોતાનાં માતાજી ડાયરેલે લેડી આવાંબાઈ
આપી હતી, તથા તેની આગેવાંની વેને લઈ મરેડ
વવાના અવધમાં જે ખુર પડે તો તે ત્રણ વર્ષ
ગા. ૧૨૦૦) મુજી પરી પાડવાનું વેને માટે મુજ
એજ ચાલમાં મધરાલ હવાકાનાં કનવરવેન વેલવે
વલુરેને જુલમરેને લીધે આમરે અવધવાને અનરે ૨૧માં
ફંડમાં એવળે, મરજમરેલ છજાબાઈ ખીલ બારેનેલ
અને મેડ મરેડેલ હરુલજી વાંચે મધે ૩૨૫૦૦૦) ની રકમ
બરી હતી. એજ ચાલમાં મુજવાત તરફે આપેલી મિલવા
ડીને લીધે ત્યાંના મીનીરો વળી માટી આપવા વરી
લેવાયી એવળે મરજમરે મામમાં મુજતના મીઝીન વરેલ
મીએમાં વેદ્યા આપવા માટે ૩૧૫૦૦૦) માલ્યા હતા,
તેમજ બરમ મધે ૧૨ મીઝી હયાતનાનાં વેર દી ૧૩) થી
૧૦) મુજી વેદ્યાવાને, તથા નવમ્બાડ, વનમ્બાડ, બીર્સિંગ,
મરેડી, લવાડ, રમજુ, તારાપેર, વેરેડે આગેવા હવાકાનાં
એને ત્યાં પોતાને અરે અમાર વેદ્યાવા કરવાની મારક
કરી હતી. એજ મામમાં એવે પદિમ હિંદુસ્થાનમાં મા

પાંનગી શોધ કરનાર્યોને ઉત્તેજન આપવા માટે રૂ.૧૦૦૦) ની રકમ ડાક્ટર બરડગ્રોડ અને બીજા એ કામમાં અનુભવી ગ્રહસ્થાના સ્વાધીનમાં આપી તેનાં દર રૂ.૧૦૦) નાં દસ ધનાનો ફંડથી જે કાંઈ નવી જાતનો રોપો અથવા ઝાડ શોધી કાઢી કેડ-વેલી વીગત સાથ મોકલે તેને આપવાનો બંદોબસ્ત કીધો હતો. એજ મુજબ આ દેશની ખેતી સંબંધી આબાદી વધે એવા હેતુથી એવલે પુણા મધેના પોતાના બાગમાં એશીઆ, આફ્રીકા, અને યુરોપના જુદા જુદા બાગોમાંથી તરેહવાર જાતની પરદેશી ફરૂત, વનસ્પતી, ધુણા, પાંડરાં, પેળા, વગેરે મંગાવી રોપા હતા, અને તે બાગે તા. ૧૭ મી આગસ્ટ ૧૮૬૪ ને ઈને સરકારને કાગજ લખી મુખનાં કીધી હતી કે જુદા જુદા જાકારના કલેક્ટરોને એતાવણું કે દર કેકાઈની સરકારી એજિદાર અથવા આબેદાર આમાંથી કેકાઈની જાતના હોડવા, રોપા અથવા બી તેવણના એ બાગમાંથી મંગાવશે તે સુદત મોકલી આપવામાં આવશે. વળી એજ પ્રમાણે બંગાલ હલ્લાકામાં રીહા કાંઈબરના શાખા કાઢવાનું સરકાર યંત્ર શોધી કાઢવાને મી. ૦ ગ્રેગન ઈન્જનેર નામદાર વાઇસરાય હાસ મેપોના વખતમાં ઠરાવેલું રૂ.૧૫૦૦૦) નું હતામ મેલજી હવું, તે યંત્ર બનાવવાને મી. ૦ ગ્રેગનને એવણની મોટી મદદ હતી. જો એવણની મદદ નહિં હોત તો એ યંત્ર જે સાત વર્ષની સજા મેલનતરું ફૂલ હવું, તે નામ પામતેજ નહિં. ૧ એજ શાલ (૧૮૬૩) ના ડીસેમ્બર પર્ષમાં એવલે હિંડુસ્તાનના પાંચ દેશી વિદ્યાર્થીઓ—એચીમાં મજુ સુબશી, ૧ કલકત્તાનો, અને ૧ મધરાજના, ને હંગડાંડ કસી બારીસરનો ધંધો શિખવવાને રૂ.૧૫૦૦૦૦) બહેલા કાઢવા બાગે એક યાદી છવાવી બાહરે પાડી હતી. રૂ.૧ કલકત્તાથી બાજુ ડબલુ. સી. બાનરજીએ એવણને મુન્નારીસરની પરીક્ષા પસાર કીધી હતી, મધરાજની ૪૯) સુવેદારથી મી. ૦ પીએલડ અને બીઆસ કરતાં મરજુ દીકરા. ડા, અને સુબશી ગયલા વિદ્યાર્થી એક પીરેજાન બાવની હરવાનજ મેલતાએ એવણના આડવીઆ પાસે નાણું આપ્યું ૭૩ હવું.

ઈ ૨૦ ૧૮૬૪ માં એવલે દમજીમધે બંધાવવા માટેકી ઈંગ્રેજ સ્કુલ તથા લેકચર હૉલ જેને પેરડુગલના તે વખતના પાદશાહ “ડોન લુઇ થી પ્રીમીઅર હૉલ” નું નામ આપવામાં આવ્યું હવું; તેના પાષો દમજીના ગવરનરે તા. ૨૯ મી જાન્યુઆરી ૧૮૬૪ ને ઈને મોટી ધામકુમ સાથે નાખી હતી, અને તે મકાન બંધાઈ તૈયાર થવા પછી તા. ૧૬ મી જાન્યુઆરી ૧૮૬૭ ને ઈને એજ પ્રમાણેની ધામકુમની કિમ્મા સાથે ગવરનરે આજી સુકડું હવું. એ મકાન પાછમ એવણને રૂ.૭૦૦૦) નો ખર્ચ થયો હતો. એજ શાલ ૧૮૬૪ ના જાન્યુઆરી તથા જુલાઈ માસમાં એવલે બેંગાળ રીપીકે ઈંગાં રૂ.૧૦૦૦) ત્યાંના કલેક્ટરની મારફતે મોકલ્યા

હતા, અને તે અમલદાર એ રકમનો અનાજ ખરીદ કરી બેંગાળ મુબીસીપાલ કમીશનરોની મારફતે તે ગરીબોને સસ્તે ભાવે અથવા ઘણું હોય ત્યાં મુક્ત વેંદરૂપો હતા. એજ શાલના માર્ચ માસમાં એવલે અતરેની સર જમશેદજી જીજીભાઈ સ્કુલ આઈ આરટસમાં હુરોપથી ખાસ ઉમતાદિ બેવાલી તેમની મારફતે આ દેશના વતનીઓને ઉંચે દરજ્જાના હુનરો જેવા કે આઈલ પેનટીંગ, ટોર અથવાવા, બાવલાં બનાવવાં, પથરનાં બાંધકામો કરવાં, ધાતુઓને સજ-ગાર આપવા, વગેરેની તાલીમ આપવા માટે રૂ.૭૫૦૦૦)ની રકમ સરકારમાં આપી હતી. વળી એ સ્કુલને ચારા પાષા ઉપર લાવવાને તેના ખર્ચમાં મદદ તરીકે એવલે તા. ૧ લી જુન ૧૮૬૫ થી એક વર્ષ સુધી દર માસે રૂ.૧૪૬૬(૧)૦૮ ની રકમ તેની કમીટીને આપ્યા કીધી હતી, એ ઉપરાંત એ સ્કુલને મટે પોતાનું બાહરેકેટ એલાહીબાગની સંધિનું જુદું રેહવાનું ઘર તેમાં ધરતો ફરફાર કરી કેટલીક સુલત સુધી વગર બાઈ વાપડવાને આપ્યું હવું, પણ ત્યાં બરાબર સમાવેશ ન થવાથી ૧૮૬૬ માં મેલામમાં કામ ચલાઉ છાપરાંએ બંધાવી તેમાં સ્કુલ લઈ જવામાં આવી હતી, અને તે છાપરાંઓના ખર્ચનો મોટો ભાગ એવલે આપ્યો હતો. એજ શાલ (૧૮૬૪) ના માર્ચ માસમાં એવલે અતરેની સર જમશેદજી જીજીભાઈ હાસીટલના કંપાઈ ડાં રગદીતના દરદીઓને મટે એક જુદો “વારડ” બંધવાના આજો ખર્ચ—રૂ.૨૦૦૦૦), સરકારમાં આપ્યા હતા, અને એ વારડને હાસીટલના એક ભાગ તરીકે ગણવાની સરકાર સાથે સરત કીધી હતી. એજ શાલના આપરેલ માસમાં અમલદાર જીજાનાં હમામ શામની ધર્મશાહાની મરામતને માફ એવલે રૂ.૨૦૦૦) ત્યાંના કલેક્ટર પર મોકલ્યા હતા. એજ વખતે એવલે પોતાની મોગને ખાતર કરવા માફ રૂ.૩૭ ટણની એક સ્ટીમ લોચ “મારચેટ કાફરડ” નાં નામથી મતગામિની ગોદીમાં બંધાવી પાણીમાં ઉતારાવી હતી, તેમજ પોતાના આવારનાં કારણસર “લડી કીઅર” નાં નામથી એક વાહણ પણ હંગડાંડથી બંધાવી મંગાવ્યું હવું. ૧૮૬૪ ની તા. ૧ લી જાન્યુઆરી ૧૮૬૭ સુધી એવલે દમજી મધે એક ધર્મનું દવાખાનું પોતાને ખર્ચે ચાલુ કરાવ્યું હવું, તથા તેની એક શાખા ઉલ્લાડ મધે પણ ઉઘાડી હતી. એ બંધે દવાખાનુંએ પાછમ એમને રૂ.૨૦૦૦) નો ખર્ચ થયો હતો. એજ શાલના જુન માસમાં એવલે રતનાગીરી મધે મોઢવારીને લીધે ત્યાંના ગરીબોને સસ્તે ભાવે તથા લાચાર અને અશ-કતોને મુક્ત વેંદરૂપાને ૧૦૦૦) બંગાલી ચોખાની ચુલો ત્યાંના કલેક્ટર મી. ૦ આરથર કાફરડ ઉપર બેઠે મોકલી હતી. એજ માસમાં સર જમશેદજી જીજીભાઈ પારસી પેની-વોલંટ હનસ્ટીટરને લગતી સુબલ તથા દેશવરોની હોકરી-ઓની નિશાણોમાં દર માસે જુદી જુદી રકમ સ્કામરથી પો

તા ૦ ૧૮ મી આપરેલ.

શ્રેષ્ઠ માણેકજી એલેલજી ખરીખાઈને નામદાર મરકારે પુણાં કંઈકરેટનાં શીરર મામતા મામલતદાર નેમ્યા હતા. ૨

તા ૦ ૧૯ મી આપરેલ.

નવસારી મંચે પેહલાં દસ્તુર મેદરજીરાંણાનાં નામથી એ ખાનદાનના કેટલાક ગ્રહરોએ એક કેતાબખાંનું આજ દીનથી જોખાડ્યું હતું. એ કેતાબખાંનને મોટે શ્રેષ્ઠ બરજોરજી પદમનજી પદમે નવસારી મંચે લાકડ ફૂલીઆને નામે જોખખાતા ચક્રા જીવર પોતાની જમીન જીવર રૂપ૦૦૦) ને ખરચે એક મકાન બંધાવી આપ્યું હતું. ૨

૪૭૫) કાચર બજારી હતા, નથા તે જીવંત એવો કેસ મ્પો હતા કે મરકુમ સર જમીરજી લખાઈ પેહલાં બારોનેટ સાહેબ સુખરખા ત્યારે જેમ અંજુમનનાં રૂડાંથી તેવણની બે તસવીરો જીતરાવી એક હાંમકાંગ મધના અંજુમનના બંગલામાં અને ખીલ સુખરખ મધ મરકુમ શેઠ હોરમજી પકમનજી વાડીઆનાં આજરમેદરજીનાં રીવાંનખાંનાં મુકાબી હતી, તેજ મારક મરકુમ શેઠ રૂસતમજીની પણ બે તસવીરો અંજુમનનાં રૂડાંથી જીતરાવી જીવેલે કેસજી મુકાવેલ.

હિંદુશાંતોના નવા ઠડેલા વાઈસરોય નામદાર લારક નાચખુક પોતાના જિહાજાર બધાં આપરેલ માસની આખરીએ સુખરખા આજીએ તે નામદારે અતરથી કલકતે રવાને થવાનો આગમજ હાનરેખ સર જમીરજી લખાઈ બારોનેટનાં ખાનડી ચેલાકાત પરેલનાં સરકારી જેલમાં લીધી હતી, અને ને વેળાએ મરકુમ શેઠ રૂસતમજીનાં મરજી વિષે મ્પો લગી લગીરી જણાવી હતી.

૧ મોમ્પે ગવરમેંટ મેજેસ્ટ્રેટ, તા ૦ ૧૮ મી આપરેલ ૧૮૭૨.

૨ એ કેતાબખાંનનાં પ્રથમમાં દસ્તુરે રાંચનજી નથા જમીરજી શોરામજી મેદરજી રાંણાએ પોતાના બાવા મરકુમ દસ્તુર શોરામજી રાંચનજી મેદરજી રાંણાની આપણાં ધર્મને લગતી નંદ, પેહલાંથી નથા રાંચની દેતામ્પે હતી તે મ્પોથી લેટ આપી હતી; તેમજ દસ્તુર રૂસતમજી કેસાદજી મેદરજી રાંણા, દસ્તુર એરમજી શોરામજી મેદરજી રાંણા, એરવદે મેદરજી, માણેકજી અને દાદાભાઈ મરચેલ દોરડી નથા ખીલ સાહેબાએ મણીક દેતામ્પે લેટ આપી દેતાબખાંનું આજ કોઈ હતું. એ કેતાબખાંનનાં ખરચને માટે પ્રથમમાં મેદરજી રાંણાના કુટુંબવાલાએએ પોતપોતાનાં એક જોપરાંજી કીધું હતું, પણ તે મધ્યો ખરચ કુરોતા ચાલી નહિ શકવાથી આજ એ બાંનદાનવાલાએએ મરકુમ દસ્તુર મેદરજી રાંણાની ખાજ કરવાને જોખાં કરેલાં મેદરજી રાંણા જમીન રૂડ મધિ નાણીને વધારે થવાથી તેવણ સાહેબની ખાજને દને મરકાર સાંપનું ખાનું કરવામાં આવતું હતું તે બંધ કરી અમરખ રૂડની મતલબ સુખરખ ખાજને દને રૂડ જમીનજી કરી બાકીનું અમરખ આજ એ કેતાબખાંનનાં ખરચમાં વાપડવાનો કેસ કીધા હતા. તે સુખરખ ઈ ૦ સ ૦ ૧૮૭૬ સુધી એ આજના ૩૭૭૩૧ વાપડવામાં આવ્યા હતા.

એ કેતાબખાંનને માટે શેઠ મરચેલજી પકમનજી પદમે ને મકાન બંધાવી આપ્યું હતું તેનું નવસારીના કામિદા સુખરખ એક લખાન તા ૦ ૧૭ મી આગસ્ટ ૧૮૭૪ ને રીને કરી તરડીએને સોંપ્યું હતું. એ ખામે શેઠ મરચેલ

તા ૦ ૨૪ મી આપરેલ.

રોજ ૬ માઈ ૮ (થે ૦) ૧૨૪૧ વર્ષદેવરડી.

આજ દીને મરકુમ શેઠ એલેલજી ફરાંમજી આલખવેચના હોકરાઓના હોકરાઓ (પીરોજીશાહ ધનજીભાઈ,

રત્નો જીવર માનવાડે) મેદરજી રાંણા ખાનદાનવાલા (૪) ગ્રહરોની શરી સાથનું એક માલતર તા ૦ ૨૦ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૪ ને રીને સુખરખ મધ તેવણને આપવામાં આપ્યું હતું. એ કેતાબખાંનનાં મકાનમાં નીચે સુખરખ તત્તો મારેલી છે:—

શ્રી દાદાર હોરમજીની મદદ છે.

“મરકુમ પેહલાં દસ્તુરજી શાહેબ મેદરજી રાંણા ઇઅજ-
“દેવરડી ૯૬૦ નાં શાલમાં હક માથેના તેવની ઇઆદ-
“ગારી કામિદા રાખવા તેવનાં નામનું કેતાબખાંનું હમિશો
“શ્રેષ્ઠ રાખવા શાહે નવસારી મંચે આજે મકાન સુખરખ
“વાશી આંખ મરચેલજી પકમનજી પદમજી પોતાના ખર-
“મધી ધરમ ખાતે બધાવી આપેલો. અને તે શાથે
“તેવણે એ મકાનવાસી તથા નહેને લગતી આશપાશની જે
“જમીન છે તે પણ રશના ને શાહે મોહી રાખીને શાકાલ
“જમીનથી અનંજુમનને વાવરવા શાહે ધરમખાતે આપેલો.
“રોજ. ૩૦ માઈ ૭ મે રોડેનસાહી રોને ૧૨૪૧ ઇઅજ-
“દેવરડી. તા ૦ ૧૮ મી આપરેલ શને ૧૮૭૨ અંગરેલ.”

એ કેતાબખાંનની વસીલત મનાવવા શાહે પ્રથમમાં જીવંત મેદરજી રાંણા જમીન રૂડના તરડીએ દસ્તુર માહી-
આજી કેસાદજી, એરવદે જમીનજી શોરામજી દસ્તુર મેદરજી રાંણાના, નથાજીનાં શોરામજી વલરદાર, અને રાંચનજી શોરામજી દસ્તુર મેદરજી રાંણાને મુકર કીધા હતા. તેમાં પછવાડેથી એરવદે કાવશાહ રૂસતમજી દસ્તુર મેદરજી રાંણાના તથા મરચેલ એરમજી દસ્તુર મેદરજી રાંણાને વધારવા હતા, એ પછી તરડીએમાં અવાસવાર ખાંડી પડતી જગા જીવર દસ્તુર શોરામજી માહીઆજી, શેઠા હોરમજી નવરોજી મકાનવાલા, મરચેલ માણેકજી શેઠના, અરેશર રાંચનજી સુખ, જમીરજી નથાજીનાં પીઠી, ખર શેલ નથાજીનાં મીરવાઈ, અરેશર શોરામજી દસ્તુર કામ-
દીનના, મેદરજીનાં નથાજીનાં મીરવાઈ, હોરમજીનાં મરચેલ કુશાવાલા, હોરમજીનાં દાદાભાઈ નંદજી અને કાક-
ર મરચેલ નવરોજી મકાનવાલા શામેલ થયા કીધા. એ તરડીએનાં મરચેલ તરીકે પ્રથમમાં દસ્તુર શોરામજી માહીઆજી, તે પછી ૧૮૮૫ થી તે ૧૮૯૫ સુધી શેઠ અરેશર રાંચનજી સુખ, અને ૧૮૯૫ થી તે અત્યારસુધી શેઠ હોરમજી દાદાભાઈ નંદજી, ચેકરેડી તરીકે પ્રથમમાં તે ૧૮૮૬ સુધી એ કાવશાહ રૂસતમજી દસ્તુર મેદરજી રાંણાના, ૧૮૮૬ થી ૧૮૯૫ સુધી શેઠ અરેશર શોરામજી દસ્તુર કામ-
દીનના, અને ૧૮૯૫ થી તે અત્યારસુધી એ રૂસતમજી દાદાભાઈ મોહી. ખાંડની તરીકે ૧૮૮૬ થી તે ૧૮૮૮ સુધી શેઠ જમીરજી નથાજીનાં પીઠી, ૧૮૮૮ થી તે ૧૮૯૦ સુધી શેઠ મરચેલ માણેકજી શેઠના, અને ૧૮૯૦ થી તે અત્યાર સુધી શેઠ અરેશર શોરામજી દસ્તુર કામદીનના. એ કેતાબખાંનની નવસારીની કારોબાર મકાનના અધિકારીએ તરીકે પ્રથમમાં શેઠા મરચેલ વાલજી દેસાઈ, દસ્તુર રૂસ-
નમજી કેસાદજી મેદરજી રાંણાના, મરચેલ મરચેલજી દેસાઈ, મરચેલ એરમજી દેસાઈ, રાંચનજી નવરોજી દાદીનરના.

મોદીનાં છાકરાંમિ (જમચેદળ નયરવાનજી: તથા આઘમાએ અરદેશર મોદી) ની શેઠાદીની: ખુશાલીમાં ૩૨૦૦) મહી ૩૧૨૦૦) ધર્મખાતાંમિમાં આપ્યા હતા.૧

તા. ૨૪ મી આપરેલ.

૩૧૪ ૬ માઠ ૯ (કો) ૧૨૪૧ યન્દેજરદી.

મરણ—દીનચાહજ રતનજી ધડીઆલી, પુણાના—૨

ઉંમર વર્ષ (૪) બરચવાલા આ. ૦ રતનજી રસતમજીના દીકરા. એવણુ ૪૦ સં ૧૮૩૮ માં પુણાં મધે જઈ વસ્યા હતા, અને ત્યાં ધડીઆલીની કુકાંન ઉધાડી હતી, તથા તેમાં શારી પુંજ મેલવી હતી. પુણાં મધેનાં રસયોશ્તી રવાનોને અવસ- મંજલ પેહિઆડવાનાં ફંડની કમીટીના એએ એક અધી- કારી તથા ત્યાંની મરહુમ શેઠ હારમજી શેરામજી તાડી- વાલાની ધર્મચાળાના એક તરસદી હતા. એવણુનું મરણુ પુણાં મધેજ નીવજી હતું.

તા. ૨૫ મી આપરેલ.

સુખ્ય મધે કરતો આવેલા "કુલાધંગ રુચોડરન" અથવા શ્રીતિથ મનવારોના કાકાનાં માણસોને એક જ્યા- ક્ત આપવાને ફંડ જીણું થયું હતું, જે મધે ૩૮૦૧૦) બરામા હતા, જેમાં ૬૧૫૦૫) ઇંગ્લેન્ડે અને ૩૧૪૮૫) પાર- સીઓએ બંધા હતા.૩

આત્મજ્ઞાન અને યોદ્ધશનાસીને લગતાં પુસ્તકો ખરીદવામાં વાપડવાને.

એ કૈતાવખાનાંસાં બધાં મહી. ૫૨૬૦ પુસ્તકો છે, તથા તેના ચેમબરોડું લવાજમ પેહલા વર્ગીયું ૩૦, બીજ વર્ગીયું ૩૦; ત્રિજ વર્ગીયું ૦)૨, અને ચોથા વર્ગીયું ૦)૨ છે. એ ખાતાની પુજ તેના છેલ્લા તા. ૩૦ મી જુન ૧૮૯૭-સુધીના છપાપણા હીસાબે જુલ્ય ૩૧૨૫૦૫) ૧૨)૫ ની છે.

૧ જાગે જમશેદ, તા. ૨૫ મી આપરેલ ૧૮૭૨.

૨ શેઠ રતનજી તથા મરહુમ શેઠ અરદેશર અને શરાંમજી. દીનશાહજ ધડીઆલીના બાવા. એવણના એક બાઈ શેઠ શાજે- કજ (મરહુમ શેઠ મેહરાંમજી તથા શેઠ જમચેદળ અને બરજોરજી મણિકજ તાજકદારના બાવા) પ્રથમ ચેતાશમાં ધડીઆલી હતા, અને ત્યાંના રાજ તરસી પેનશન મલવું હતું. તે બાઈ પુણાંમાં આવી ધડીઆલીના ધધી કરતા હતા. બીજ બાઈ શેઠ મનચેદળ રતનજી ધનજેર ધધ શરકારી નાકરીમાં સરવેયર તરીકે રહેલા હતા. તેમને "જોખજ" કરી કેલતા હતા.

૩ શાઈમસ ઓઈઈડીઆ, તા. ૨૭ મી આપરેલ ૧૮૭૨. પારસીઆના ૩૧૪૮૫) નીચે પ્રમાણે હતા :—

(૩૧૦૦) કાવશાજ નંગીરજ રેડીમની, સી. એસ. આઈ; (૩૧૦૦) હાનરેબજ મેહરાંમજી જીજબાઈ, દીનશાહજ મણિકજ પીટી, નયરવાનજી અરદેશર હારમજી વાડીઆ, નાનામાઈ મેહરાંમજી જીજબાઈ (૩૮૫) ૩૧૦૦) ની અંદરની રકમ.

એ જ્યાસ તા. ૩૦ મી આપરેલ ૧૮૭૨-ને દીને અતરેનાં પેડ ર્યાંનડનાં ગેદાંનના "ઝોવલ" માં એક મોટી કુશદે મોડવ બાંધી આપી હતી.

તા. ૨૬ મી આપરેલ.

બાઈ મેહરબાઈ તે શેઠ અરદેશર હારમજી વાડી- આનાં ધણીઆનીએ માહબલેશરથી સેતારા જવાના રસ્તા ઉપર "ઝોરપાની" નજદીક પાણીની એ ટાંકીએ—એક રાહદારીએને મટી તથા પીજી જનવરોને મટી, પોતાને અરચે બંધાવી આપી હતી.૪

તા. ૨૭ મી આપરેલ.

શેઠ રસતમજી જમચેદળ બાપીટવાલાએ ઉદવાડાનાં રેલવે સ્ટેશનની નજદીક એક મોટી કુચે પોતાના બાવા મરહુમ શેઠ જમચેદળ હોરામજી બાપીટવાલાનાં પુત્રને ચારે બંધાવી ખાલો મુક્યા હતા.૫

તા. ૨૮ મી આપરેલ.

શેઠ અરદેશર હારમજી વાડીઆએ વાંદરાનાં સેંટ જોસફ્સ કોલેજેટનાં નાવારસ બાળકોનાં કપડાં સીવડાવવાને ૩૧૦૦૦) ની રકમ જેટ આપી હતી.૬

તા. ૧ લી મેએ.

હાનરેબજ મર જમચેદળ જીજબાઈ ખારીનેટને નામ- દાર માહરાંજીએ આવેલા "સી. એમ. આઈ." ના ખેતાવ- નો ચાંદ આપવાની ક્રિયા આજ દીને સુખ્યના નામદાર ગવરનર મર સેગેર શેઠજમરાજ પટેલના મરકારી મેહરાંમજી એક દબવાવાલી મીજલમગી હજુરમાં કીધી હતી. પ્રથમ- માં માહરાંજીજીતરકૂશી આવેલા પત્ર "માયડર ઓઈ સેરી- મગી" મી. ૦ સી. ગાને વાંચી ચંબાસાચો, જે પછી કરનલ મર મેરીવેયર વડા નાઈટી તરીકે મર જમચેદળને નામદાર ગવરનરનાં તજ આગલ લખ ગયા, જે વેળાએ તે નામદારે મરજમચેદળની સીકેતના કેટલાક મુખોને ખોલી તેમને

૪ શાઈમસ ઓઈઈડીઆ, તા. ૨૭ મી આપરેલ ૧૮૭૨.

૫ આ કુવાપરનીએ જુલ્ય તજી મારેલીઃ :—

"શી પાક-દારદાર હારમજીની મદદથી આએ કુચે કરમ "ખાતે જનવરો તથા શાજેને પાણી પીવાને ચારે શી સુખ- ધના રેંવેશરી મેડુસનશીન જમચેદળ હોરામજી બાંમબીટ- "વાલાનાં પુત્રને કાચે તેવણનાં પુત્ર રસતમજી જમચેદળ "બાંમબીટવાલાએ બંધાવેઆઈ શાઈ. રોજ ૮ મે. ૧ માઠ "૮ મે. શેડેનશાહી સને ૧૨૪૧ ઇઅનજેરદી. સવંત ૧૮૨૮ "નાં વીકરખાજત. સને ૧૮૭૨ ઇગરેલ."

૬ શાઈમસ ઓઈઈડીઆ, તા. ૩૦ મી આપરેલ ૧૮૭૨.

આ જેટ મારેની ખબર આપતાં અતરે પ્રગટ થતાં "આરગ્રસ" પત્રના તા. ૨૮ મી આપરેલ ૧૮૭૨ ના આંક- માં લખેલ છે—

"It is universally acknowledged that the feelings of the Parsees, as a nation, are more friendly towards Christians than any of the other nations that make up the sum-total of the population of India."

એ મરહુમ સહિયના ભાઈએ આનંદેયજ સર જમશેદજી જીજીભાઈ બારોનેટ, સી. એસ. આઈ. તથા શેઠ શોરાબજી જમશેદજી જીજીભાઈ ઉપર મોકલી આપવી.”^૧

શેઠ નાનાભાઈ બેહરાંમજી જીજીભાઈએ દરખાસ્ત કીધી અને તેને શેઠ હોરમજીજી બહમનજી વાડીઆએ ટેકા આપ્યો કે—“ મરહુમ શેઠ રૂસ્તમજી જમશેદજી જીજીભાઈએ પોતાની હાઈઆતીમાં જે નેકતામીનાં ધરમાળુ કાગિ કમીઆંછિ તે કાગિની પીછાવત આમે મળા પુરતી રીતે કર્યો એ મરહુમ અકબર તરફ માનની ધણણી દેખાડવા તેમની યાદગારી કાએમ રાખવી સ્થળવાર ગણેલિ. વાસ્તે એ કામ માટે કુવે જરૂરતાથીઓમાં એક ફંડ ઉંચું કરવું અને તે ફંડ માટે ઉધરાણાની દીપ આમે મળાની તરફથી અતરે તથા દેવાવેલામાં ફરતી કરવી અને જે નાણું વધુન થાય તે નવી ડુંબડ બેંકમાં રાખવું.”

શેઠ નવરોજજી માણેજી વાડીઆએ દરખાસ્ત કીધી અને તેને શેઠ દાદાભાઈ નવરોજજી પ્રોદેસરે ટેકા આપ્યો કે—“ આ મળાની તરફથી એ કામસર નીચકા અહર્યોની એક કમીટી નેમવી અને તે કમીટીને પોતાની માથે ખીલ મેમજારે વધારવાની તથા પોતાના ચેકરેટરી તથા અજાન્યા કામવાની અતા આપવી, તે માથે ફંડ એકફું થયા પછી એ મરહુમ અહર્યની યાદગારી કેવી રીતે રાખવી તે માટે એ કમીટીને બદાયસ્ત કરવાનો પુર અખતીઆર આપવો તથા તેઓએ એ ફંડના મંજૂર થઈને કરેલું કામ સમાપ્ત કરવા પછે એ કામનો મુર્બે હીઆય વરતમાન પત્રોની મારફતે જાહેર કરવો :—શેઠા ફોરમજી નયરવાનજી પટેલ, હાનરેબજી બેહરાંમજી જીજીભાઈ, કાવથજી ભંદારીજી રૂડીમની, સી. એસ. આઈ. દીનયાહજી માણેજી પીટી, અરદેશર હોરમજીજી વાડીઆ, હોરમજીજી બહમનજી વાડીઆ, મનચેરજી હોરમજીજી કામાજી, અરથેજી ફરુજજી પારખ, બેહરાંમજીજી ફોરમજી પાંડે, હીરજીભાઈ હોરમજીજી ચેડના, અરદેશર અરથેજી દાદીચેડ, મનચેરજી ફોરમજી કામાજી, નયરવાનજી માણેજી પીટી, ડાયાભાઈ ફોરમજી કરાકા, નાનાભાઈ

બેહરાંમજી જીજીભાઈ, દાદાભાઈ રૂસ્તમજી બનાજી, કાનજીભાઈ અરથેજી મુરાફ, દાદાભાઈ હોરમજીજી ધાનજી, મનચેરજી નવરોજજી બનાજી, અરથેજી નાયરવાનજી કામાજી, દસ્તુર જામામજી મનિચેહરજી જામામજી, દસ્તુર પેયોતનજી બેહરાંમજી મંજીભાઈ, દસ્તુર શોરાબજી

૧ ઊપના કેસમાં જાણ્યા પ્રજાનો રીવાજા જત મરહુમ શેઠ રૂસ્તમજીના બંધે ભાઈ સહિયો હાનરેબજી સર જમશેદજી જીજીભાઈ બારોનેટ, સી. એસ. આઈ. અને શેઠ શોરાબજી જમશેદજી જીજીભાઈ ઉપર તા. ૭૧ મી જેમ્સ ૧૮૭૨ ને રીને કમીટીના ચેકરેટરીઓ શેઠા અરદેશર શંશંભજી મુશ અને કુવરજી રૂસ્તમજી ચોરીની શહી સાથે મોકલવામાં આવ્યો હતો, અને જેના તેઓએ તા. ૪ થી તથા ૧૮ થી પુન ૧૮૭૨ ને રીને જાણ્યા લખી જરૂરિયાતની અનજીમનો ઉપકાર માનીયો હતો.

રૂસ્તમજી મુશશીરોજાના, દસ્તુર ફોરમજી બેજનજી, પેયતનજી હોરમજીજી કામાજી, ધનજીભાઈ ફોરમજી પટેલ, જમશેદજી ધનજીભાઈ વાડીઆ, શીરોજાહ બેહરાંમજી બેહરા, શોરાબજી પેયતનજી ફોરમજી, નયરવાનજી બહમનજી ચોરી, શોરાબજી ચાપુરજી બંગાલી, ડાયાભાઈ હોરમજીજી કામાજી, માણેજી અરથેજી મુરાફ, અરદેશર ફોરમજી મુશ, દોરાબજી ફોરમજી પાંડે, નવરોજજી ફરુજજી, હીરજીભાઈ ભંદારીજી રૂડીમની, બેહરાંમજી દાદાભાઈ રેહચાર, હોરમજીજી અરદેશર ધનજીભાઈ વાડીઆ, બહમનજી ફોરમજી કામાજી, માણેજી એદલજી આદલચેડ, હોમજી અરથેજી દાદીચેડ, નવરોજજી માણેજી વાડીઆ, પેયતનજી ભંદારીજી તારાચંદ, ભંદારીજી ફોરમજી જાયાલાકા, હીમજી નવરોજજી બનાજી, ડાકટર કાવથજી હોરમજીજી, એદલજી બહમનજી. મારીચ, બેહરાંમજી માણેજી ચેડના, શોરાબજી નવરોજજી વાડીઆ, અરદેશર ડાયાભાઈ મુનશી, બેહરાંમજીજી બાપુજી વીકાજી, ડાકટર ડાયાભાઈ બેજનજી, હીમજી માણેજી બનાજી, નવરોજજી અરદેશર દાવર, કુવરજી રૂસ્તમજી ચોરી, અરથેજી કાવથજી આજીઅરનર, પેયતનજી નવરોજજી પોલ્યા, મનચેરજી બહમનજી પંથકી, પેયતનજી પાનજી માકામચાના, દાદાભાઈ રૂસ્તમજી અપુ, એદલજી રૂસ્તમજી મીપોરટર, દોરાચાહ ધનજીચાહ કર્ણાન, અરથેજી રૂસ્તમજી કામાજી, દાદાભાઈ નવરોજજી પ્રોદેસર, મનચેરજી પેયતનજી વાડીઆ.”

શેઠ મનચેરજી નવરોજજી બનાજીએ દરખાસ્ત કીધી અને તેને શેઠ હોમજી અરથેજી દાદીચેડે ટેકા આપ્યો કે— “ મરહુમ શેઠ રૂસ્તમજી જમશેદજી જીજીભાઈની યાદગારી કાએમ રાખવાને શરૂઆતનાં કામમાં પેલવેલેલાં શેઠ ફોરમજી નયરવાનજી પટેલ તથા આનંદેયજી બેહરાંમજી જીજીભાઈએ નેક રીતથી જેલેન લીધી માટે તેમના આમે મળાએ ઉપકાર માનવો.”

એ બાદ મરનથીનો ઉપકાર માની મળા અરખાસ્ત થાઈ હતી.^૨

૨ એ કમીટીએ પોતાના ચેકરેટરીઓ તરીકે શેઠા અરદેશર શંશંભજી મુશ અને કુવરજી રૂસ્તમજી ચોરીને નેમા હતા, તથા પોતાની સંખીઆમાં નીચકા અહર્યોનો વધારો કીધો હતો.

શેઠા શંશંભજી ધનજીભાઈ બારોલીવાલા, માણેજી જામામજી કાકા, પેયતનજી હોરમજીજી સંતોષ, નયરવાનજી બેહરાંમજી ચેકરેટરી, કુવરજી શોરાબજી નાનર, ધનજીભાઈ ચેરવાનજી જીજીભાઈ, દાદાભાઈ બહમનજી જીજીભાઈ, રીનચાહજી દાદાભાઈ ગાંધી, રતનજી બહમનજી જુમારા, હોરમજીજી નવરોજજી સંજીવાનચાલા, અરદેશર અરથેજી ફરુજજી પારખ, હીમજીભાઈ જમશેદજી બારોલીચાહ.

જાણકી કમીટીએ પ્રથમમાં મરહુમ શેઠ રૂસ્તમજીની યાદગારીનાં ફંડમાં નાણું જરાવવાને ડુંબડ તથા દેશવરો ખાતે ઊપરોણાની દીપ શરતી કીધી હતી, જેમાં ૩૨૭૧૭૬—૧૪—૪ જાણ્યા હતા, જે મથિના ૩૨૧૨૦૫૫ નીચે ડુંબડ ડુંબડમાં જરાયા હતા :—

તા ૦ ૬ મી મેએ.

મુખ્યની સરકારી ગોદીમાં અતરેની હારખર એડ પાછલેજો મોરડને મટે ખારાંની બાહરે રોથની ખતાવવાજે "બોમ્બે" નામનું એક નવું વાહાણ પાણીમાં ઉતારવાની ક્રિયા

(૩૫૦૦) સર કાવશાલ જંગીર રેડીમની, નાઇટ, સી. એચ. આર્થ; જંગીર જલ્લુલ રેડીમની, બેકસંગલ જલ્લુલ, દીનશાહલ માલિકલ પીટી, અરદેશર હોરમજલ વાડીઆ. (૩૭૦૦) શંકમજ નશરવાંનજ પટેલ, નશરવાંનજ માલિકલ પીટી, હોરમજલ ગોટાખાઈ બીલીચારીઆ દલાલ, માલિકખાઈ તથા મોરલાંખાઈ વાડીઆ. (૩૨૫૦) બેકસંગલ શંકમજ પાંડે, હોરમજલ તથા જમશેદજ બકમજલ વાડીઆ. (૩૨૦૦) હીરજલ જંગીર રેડીમની, મનચેર હોરમજલ કામાલ, દાદાખાઈ હોરમજલ કામાલ, એલજલ શંકમજ (આપલેસે) ની કું., બેકસંગલ નશરવાંનજ સીસાઈ, ચોરાખલ નવરોજલ વાડીઆ, મનચેરજ બકમજલ પંથકી, એક નરતોશતી દોસલ, ચોરાખલ શાપુરજ બંગાલી, જમશેદજ દેરાખલ (નાએગાંમવાલા) ની કું., (૩૧૫૨) હીરજલ જંગીર શંકમજ હોરમજલ શેકના. (૩૧૫૦) દરુર પેશતનજ બેકસંગલ સંગલ. (૩૨૨૫) નશરવાંનજ બકમજલ મોદી તથા ડોકરાઓ, નશરવાંનજ બેકસંગલ શેકરેડી, એક નરતોશતી શેવક. (૩૧૦૦) જલ્લુલ હીરજલ રેડીમની, મનચેર હીરજલ રેડીમની, નાનાખાઈ બેકસંગલ જલ્લુલ, સાકરખાઈ ધણી દીનશાહલ માલિકલ પીટી, કાવશાલ દીનશાહલ પીટી, શંકમજ દીનશાહલ પીટી, બકમજ દીનશાહલ પીટી, દીનખાઈ ધણી નશરવાંનજ માલિકલ પીટી, જમશેદજ નશરવાંનજ પીટી, આવાંખાઈ નશરવાંનજ પીટી, હીરાંખાઈ ધણી બેકસંગલ શંકમજ પાંડે, દોરાખલ શંકમજ પાંડે, ખરોજલ નવરોજલ વાડીઆ, દોરાખાઈ શંકમજ કસાકા, રતનજ એલજલ આરલીવાલા, પેશતનજ હોરમજલ કામાલ, દોરાખાઈ હોરમજલ કામાલ, દાદાખાઈ બેકમજલ કાતરક, જંગીરજ શંકમજ નશરવાંનજ, નવરોજલ જંગીરજ ગામડીઆ, ખરશેદજ જંગીરજ તારાચંદ, દોરાશાહ તથા રૂસતમજ બનજશાહ કપડાં, માલિકલ શાપુરજ, તેડપુરજ જમશેદજ દેસાઈ, મરકુમ દાદાખાઈ શાપુરજ પાંચસાહેબને નામે, મરકુમ કાવશાલ બનજખાઈ પાંજીવાલાને નામે, દોરાખાઈ બનજખાઈ દીનશાહ સુરેતી, રૂસતમજ દાદાખાઈ કામાલ, ખરશેદજ કાવશાલ આશખરનરના ડોકરાઓ (૩૧૧૪૨૯૫) ૩૧૦૦ ની અંદરની રકમ.

એ જાણવું ૩૫૭૭૪-૬-૪ દેશાવરો ખાતે નીચે મુજબ બરાખા હતા :-

૧૧૭૪(૬)૪	હાંગકાંગ.	૧૧૫)	વલસાડ.
૮૫૨)	કલકત્તા.	૧૧૧)	અબધનગર.
૬૭૭૫	નવસારી.	૧૧૦)	કલિઆંણી.
૪૫૦)	દમલુ તથા ઉદવારા.	૯૫)	મઝી.
૭૮૫)	સુરત.	૮૧)	તારાપોર.
૭૬૬)	પુણાં.	૬૫૫	ગંદવી.
૭૪૭)	બીલીચારા.	૫૨)	જંડોર.
૭૨૬)	કરાંચી.	૫૧)	વલસાડ.
૨૬૬)	એકન.	૫૦)	તેહરાંન.
૧૬૮)	બરચ.	૫૦)	દેશાવરધી ધુવે નામે.
૧૧૬)	ધાંણા.	૭૧)	બેલગામ.

આજ દીને કમીશન કમીશનર મી ૦ રીડી બેરીએ એક મોટા મેલાવણાની હજુરમાં કીધી હતી. મી ૦ રીડ એક બાવાણ કરી એ ખારકજ બાંધનાર સરકારી ગોદીના માસર ખીનડર શેક જમશેદજ બનજખાઈ વાડીઆના હુનરની સ્તુતી કરી તેમને એક રૂપાની કુટ ને મોરડ હંગાંકાંથી મંગાવ્યો છે તે આવી પુરવેથી બેટ આપણમાં આવશે એમ જાહેર કીધું હતું. એ પછી રીડેશમેંટ ગ્રામ મેલાવડો ખરખાર થયો હતો.

તા ૦ ૬ મી મેએ.

સંધિ હેદરાખાદના મેલ શુખરોડંટ શેક કાવજલ નશરવાંનજ તેમની કીમત નાકડીએ મોટું દિવસનું સરકારે "ખાંતખાહુર" નો ખેતાખ આવેલો હતો.

જાણના બરાખા ૩૨૭૧૭૪-૧૪-૪ મધ્યી ખરખા પાદ કરતાં બાકી વધેલા ૩૨૬૬૦૦ એ રૂંકની કમીડીની તા ૦ ૧૧ મી જુલાઈ ૧૮૭૪ ને દીને મલેની સલાના કડાવ મુજબ મરકુમ શેક રૂસતમજની યાદગારી રાખવા મોટું નીચે મુજબ વાપડવા હતા:-

૧-૩૨૦૦૦૦ ની સરકારી મોટ સર જમશેદજ જલ્લુલ ખારસી બેની વોલંટ ઇનસ્ટીટ્યુટનાં રૂંકમાં "મરકુમ શેક રૂસતમજ જમશેદજ જલ્લુલખાઈની યાદગારી કામખ રાખવાને મુજબ તથા દેશાવરના નરતોશતીએ જીવું કરેલું રૂંક" એવાં નામથી જીવું ખાતું વાડી અનામત રાખી તેમને આજ દીને ઇનસ્ટીટ્યુટના ખરખા વાપડવાને તા ૦ ૧૬ મી નવેમ્બર ૧૮૭૪ ને દીને એ ખાતાના તરસીએ ૫૨ ચોકલી હતી.

૨ ૩૫૦૦૦ ની સરકારી મોટ મુખ્યની વારસી પંચાતનાં રૂંકમાં "મરકુમ શેક રૂસતમજ જમશેદજ જલ્લુલખાઈ જલ્લુલ રોજ ૨૫ ચો. અરશેંગ મહાંડ ચો. મોટર શેકરોશાની અને ૧૨૪૧ યન્ટેનરેલી તા ૦ ૧૭ મી એપ્રેલ ઇસવી અને ૧૮૭૨ ને દીને બેકસાતનરન થયા તેવણીની યાદગારી કામખ રાખવાને મુખ્ય તથા દેશાવરના નરતોશતીએ જીવું કરેલું રૂંક" એવાં નામથી જીવું ખાતું વાડી અનામત રાખી તેમને આજ તરસીએની નજરમાં આવે તેવાં પોતાના ઇનકાંમાં ધર્મખાંતખાંતખાં વાપડવાને તા ૦ ૧૬ મી નવેમ્બર ૧૮૭૪ ને દીને એ ખાતાના તરસીએ ૫૨ ચોકલી હતી, અને એ રૂંકમાં જે નરતોશતી સાહેબો પોતાની પ્રાણી સર અવસરે નાણું ભરે તે લેવા અને તેમાં વધારો કરવાને બંદોબસ્ત કીધો હતો. (એ ખાતામાં વધારો થતાં હલે તેના ઉપર સર્વત ૧૯૫૧ મુદ્દીના છપાયા હીયાખ મુજબ ૩૭૬૧૪૫૫) ની પુલ છે.)

૩-૩૧૬૦૦ ની રકમ મરકુમ શેક રૂસતમજ જમશેદજ મરકુમ એક ખરખા અનામતી તે જાણ ધરતા લેખ કાંત-સાધી સર જમશેદજ જલ્લુલખાઈ વારસી બેની વોલંટ ઇનસ્ટીટ્યુટનાં મકાનમાં મુકવાને એ ખાતાના તરસીએને આપ્યા હતા, અને તેઓએ ૩૬૫૦ ને ખરખા એ ખરખા અનામતી ઇ. સ. ૧૮૭૭ નાં ડીસેમ્બર માસમાં એ ઇનસ્ટીટ્યુટનાં લેખાંખાંનાંમાં ચેલુડું હતું.

૧ રાઈમસ આંર હંડીઆ, તા ૦ ૧૦ મી મેએ ૧૮૭૨.

અતરેની અરકાઈ સેવગિમ બેંકની કમીટીના એક મેમ્બર મરહુમ શેઠ રૂપતમજી જમશેદજી જીજીભાઈની જગ્યાએ નામદાર અરકારે શેઠ ચોરાવજી પેશતનજી ફૂરમજીને નેમ્યા હતા.

બરૂપ જીજીભાઈ આમોદ ગામના મામલતદાર શેઠ અર-
દેશર જમશેદજી દમ્પર કામદીતનાને નામદાર અરકારે તે
જીજીભાઈ પેદશ વર્ગના અબારડીને માજીસ્ટ્રેટની સ્ત્રી
આપી હતી.^૧

તા. ૧૦ મી મેએ.

રોજ ૨૨ માઈ ૯ (૩૦) ૧૨૪૧ યલ્દેજરદી.

મરણ—આંબ રૂપતમજી દાદાભાઈ બપુ—ઉમર વર્ષ.
૫૦) સુરતવાલા આંબ દાદાભાઈ ફૂરમજી બપુના દીકરા.
એવણ ઇ. ૨૦ ૧૮૪૪ માં સુરતથી અતરે આપી મરહુમ
શેઠ કાવચજી બેહરાંમજી બનાજીવાલાં કદમી આતશબેહ-
રાંમ પરવાની કિઆમાં રોકાયા હતા. એ બાદ ઇ. ૨૦
૧૮૪૧ થી કોઠ મધે કાવચજી પોરેલા મોહલામાં પારસી
બાળકોને જઈ અવસ્તા તથા યુજરાતી શિખાડવાની એક
નિયામ ઉધાડી તે પોતાનાં મરણ સુધી ચલાવી હતી. એક
શિક્ષાપુર તરફ તે પેળાએ પારસી બાળકોમાં એવણના ધણે
તદરામ હતો.

તા. ૧૦ મી મેએ.

સુબહના નવા ઠંડા ગવરતર નામદાર સર શીલીપ
ઉડહાલે આજ દીને અતરેના ટાઈનહાલમાં એક લેખી બની
હતી. તે પેળાએ નીચના પારસી અહરથે ત્યાં હાજર
થયા હતા—

અરદેશર ખરશેદજી દાદીશેઠ, અરદેશર ડાયાબાઈ
સુનશી, અરદેશર ફૂરમજી સુમ, બહમનજી ખરશેદજી બાંડુપ-
વાલા, બેહરાંમજી દાદાભાઈ રોજાસર, બેહરાંમજી નયર-
વાંનજી સીરવાણ, કાવચજી ખરશેદજી જમશેદજી, કાવચજી
દાદી લીમજી, ડાકટર કાવચજી હોરમજી, કાવચજી માણે-
કજી લીમજી, પાંતસાહેબ ખરશેદજી રૂપતમજી યોજીવાલા,
કાવચજી ખરશેદજી બાંડુપવાલા, ખરશેદજી માણેકજી ખર-
શેદજી સરાક, જાંહગીર માણેકજી ખરશેદજી સરાક, દાદી
માણેકજી લીમજી, દાદી નયરવાંનજી દાદી, ડાયાબાઈ
ફૂરમજી કરાકા, દાદાબાઈ ખરશેદજી બાંડુપવાલા, દાદાબાઈ
ડાયાબાઈ કામાજી, રોજાવજી હોરમજી બાંડુપવાલા,
વીરોજાસર બેહરાંમજી મેહતા, ફૂરમજી નાનાબાઈ દાવર,
ફૂરમજી નયરવાંનજી પોરે, હોરમજી અરદેશર હોરમજી
વાડીઆ, હોરમજી બાંડુપ વીકાજી, હોરમજી બહમનજી
વાડીઆ, હોરમજી ખરશેદજી આશમરતર, હોમજી ખર-
શેદજી દાદી, હોરમજી અરદેશર સંતોક, જમશેદજી ખર-

શેદજી જમશેદજી, જમશેદજી ધનજીભાઈ વાડીઆ, સર
જમશેદજી જીજીભાઈ ખારેનેટ, સી. એચ. આહ; જમ-
શેદજી વાલજી કાવડીઆ, ડાકટર કેપ્પસર રૂપતમજી
વીકાજી, ખરશેદજી રૂપતમજી કામાજી, માણેકજી ખરશેદજી
સરાક, માણેકજી ખરશેદજી જમશેદજી, મનચેરજી નવરો-
જજી બનાજી, મેહરાંમજી બાંડુપ વીકાજી, નાનાબાઈ
મેહરાંમજી જીજીભાઈ, નવરોજજી નાનાબાઈ ફૂરમજી,
નયરવાંનજી ચાંદાબાઈ, નવરોજજી માણેકજી વાડીઆ.^૨

તા. ૧૧ મી મેએ.

આજ દીને અતરેની “શાયુત મીકાનીકમ ઇનસ્ટી-
ટ્યુટ” ની વાર્ષિક સભામાં શેઠ નયરવાંનજી દારાંજી મીર-
જીને ઇંગ્લેન્ડનાં દેવકોના મુઠ્ઠી સરથ પદાંન અને ડીગ્રાફન
બનાવવા માટે સરતશીન મી. ૦ ધામસ આરમીસ્ટને પોતાને
હાથે એક રૂપિયા ચાંદ બેટ આપ્યો હતો.^૩

તા. ૧૨ મી મેએ.

શેઠ મનચેરજી કાવચજી ચાપરજી લંગડાનાએ ફરદોસી
ગુસ્તીનાં શાહનામાંમાં આવેલી તવારીખનો યુજરાતી બેતોમાં
તરજુમો કરી તેનું એક પ્રસ્તક છુટા ભાગીમાં પ્રગટ કરવા
માગ્યું હતું.^૪ એ પ્રસ્તક હાનરેબલ મેહરાંમજી જીજીભાઈને
અર્પણ કરવામાં આવ્યું હતું.

તા. ૧૩ મી મેએ.

શેઠ જાંગીરશાહ એરમશાહ કોઠીઆરે ગયે વર્ષે મેલ-
વેમાં ભાગે યુનીવર્સીટીને લગતાં હોમજી ખરશેદજી પ્રાઈઝ
પોએમની “વારકો ડી ગામા” વિશેની ઇંગ્લેંજ કવિતા
એક ચોપાંતીઆંના આકારમાં છપાવી પ્રગટ કરી હતી.^૫

૨ ટાઈમસ ઓફ ઇન્ડીઆ, તા. ૧૩ મી મેએ ૧૮૭૨.

૩ જીને જમશેદ, તા. ૧૪ મી મેએ ૧૮૭૨.

૪ “યુજરાતી શાહનાં” પારસી લોકોના જાદવાં, મેલવેવાં, અને આગના નેઆગાંમોની કીરતી તથા કામકાનો,
તથા દર્શન અને જાહેરાતો, તથા લગ્નચરિત્રો અને બીજી
તરફવાર લેલકશ અને વાંચવા લાગેલાં વાંચકોનાં તવારીખનાં,
બધીએક અગતની બાબતોના આલાસા સાથે. અરજ
શાએર શીરદોસીગુસ્તીનાં શાહનાં નામની ઉતાવળા આપાર
બિપરશી બિપરવનાર અથવા યુજરાતી બેતોમાં તરજુમો કરનાર
“મનસુખ” તે મી. ૦ મનસેરજી કાવચજી ચાપરજી, એક
મેલવે. સુબેષ. યુનિયન પરેસનાં - ડાનાબાઈ રૂપતમજી
ચંલીનાએ છાપીને છે. બિપરેલ ૧૮૭૨.”

એ પ્રસ્તક ૯) ભાગોમાં ૧૧૨૭ સરજાં ઇ. ૨૦ ૧૮૭૪
સુધીમાં અપૂર્વ પ્રગટ થયું છે.

૫ “The Homage of Cursetjee Prize Poem for 1870.
Tasco De Gama, By, Joghāngirshāh Erachshāh Kohiyar.
Bombay: printed at the Education Society's Press,
Byculla, 1872.”

તા ૦ ૨૪ મી મેએ.

આજ દિને નામદાર માહરાણીની શાહગરહની ખુશ-
લીમાં તે નામદાર તરફથી આપવાના એતાબમાં મુંબઈના
બહાણીના પારસી વ્યાપારી શેઠ કાવચજી બંધારજી રૂઢીમની,
સી. એચ. આઈ. તે તેમની સખાવત તથા વરેણાકારીપણાને
માટે “નાઇટ હુડ” નો માન ભરેલો એતાબ મળ્યો હતો. ૧

તા ૦ ૨૫ મી મેએ.

શેઠ દારાબજી એલજી ગીમી, “પી. એ. એ ગ્રે
વર્થ” મેલવેલમાં બોમ્બે ધુનીવસીટીને હળતાં માણેકજી લીમજી
ગોલ્ડ મેડલનાં હનામનો “હિંદુસ્તાનીમાં રેલવે દાખલ થવાથી
રેલનાં સંસારી તથા આવાર મુંબઈ કામો ઉતર યતી
અમર” એ બાબદ ઉતરનો રેલનો એક પુસ્તકના આકારમાં
છવાયી પ્રગટ કીધો હતો. ૨

તા ૦ ૨૭ મી મેએ.

રોજ ૬ માઈ ૬ (થો) ૧૨૪૧ વચ્ચેનરદી.

નવસારી મધે આજ રાત્રે શરેશતા મુજબનાં આઠ-
રનાં નશનની મીજબસમાં મુંબઈવાસી શેઠ હોરમજી વર-
જેરજી કપાંતે નવસારીનાં કોખમાં આગલ જવાનો પાકો
રસ્તો તથા પુલ પોતાનાં કુઈ મરહુમ બાઈ કુવરબાઈ તે
મરહુમ શેઠ કાવચજી શાપુરજી કપાંતનાં વીધવા તથા પોતાનાં
ધણીઆણી બાઈ રતનબાઈનાં પુત્રને શાર’ બંધાવવાને
રૂ.૧૨૦૦૦) ની રકમ મુંબજીમને આપવાની તંદરેસવી
પક્કી હતી. ૩

તા ૦ ૩૦ મી મેએ.

રોજ ૧૨ માઈ ૬ (થો) ૧૨૪૧ વચ્ચેનરદી.

આજ દિને મરહુમ શેઠ નશરવાંતજી કાવચજી દાવરનાં
હામણમાં તેમના બાવા શેઠ કાવચજી નાનાબાઈ દાવરે રૂ.૧૦૦),
બપાઈબાઈ જરબાઈ તે મરહુમ શેઠ નાનાબાઈ ફરોમજી
દાવરનાં વીધવાએ રૂ.૨૦૦) તથા બીજાં બેશીએએ રૂ.૨૪૫)
મલી રૂ.૧૨૨૫) ધર્મઆતાઓમાં આપ્યા હતા. ૪

૧ દાઈમસ ઓફ ઇડીઆ, તા ૦ ૬ થી જુન ૧૮૭૨.

૨ “The Manockjee Limjee Gold Medal Essay for
1870. The Social and Economic effects of the Introduc-
tion of Railways into India. By, Dorabji Edalji Gimi,
B.A. Bombay: Printed at the Education Society's Press,
Beyulla, 1872.

૩ બંને જમશેદ, તા ૦ ૧૦ અને ૧૪ થી નવેમ્બર ૧૮૭૨.

૪ બંને જમશેદ, તા ૦ ૪ થી જુન ૧૮૭૨.

તા ૦ ૩૦ મી મેએ.

મુંબઈની પોલીસના બીજા માજીસ્ટ્રેટ શેઠ રાયાભાઈ
ફરોમજી કરાંતે નામદાર સરકારે ૧૮૭૨ ના ૮ મા કાએદા
પ્રમાણે મુંબઈના ઇનકમ ટાક્સના કલેક્ટર નેમ્યા હતા. ૫

તા ૦ ૩૧ મી મે.

રોજ ૧૩ માઈ ૬ (થો) ૧૨૪૧ વચ્ચેનરદી.

મરણ—ધનજીભાઈ કાવચજી શેઠનાં—ઉમર વર્ષ
૩૦) પુણ્યાવા પાંચબાહુર અરદેસર શેઠ અરદેસર મુન-
ચક્રના ચોથા દીકરા. એવણ પોતાના મામા શેઠ કાવચજી
નશરવાંતજી બેહરામદાદાના પાલક થયના હોવાથી તેમનાં
નામ સાથે એલખાતા હતા. પોતાની નાધરી વયથી એઓ
સરકારી નોકરીમાં રહ્યા હતા, અને ઈ ૦ સ ૦ ૧૮૫૧ થી
અહમદનગર જીલ્લાનાં પાઠોડા તથા વચકા તાલુકાઓના
ફોરદાર હતા. એ દરમિયાન તા ૦ ૨૦ મી જાનવારી
૧૮૫૮ ને દિને મુંબઈ તાલુકામાં બીજ લોકોનાં હુમલ
વખતે બર ગોલીઓના મારામાંથી હીમત ધીને એક ધુરોપ્પન
અમદારનો જીવ બંધાવ્યો હતો. ૭ એ બાદ એઓ

૫ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા ૦ ૩૦ મી મેએ ૧૮૭૨.

ઇનકમ ટાક્સના એ કર ૧૮૭૨ ના આપરેલ માસથી
કાદી નાખવાનાં આખ્યાથી શેઠ રાયાભાઈએ પોતાનો એ કર
ઊપરવા બાંધેનો છેલ્લો રીપોર્ટ જ તા ૦ ૧૪ મી જુન
૧૮૭૩ ને રીને નામદાર સરકાર ઊપર ચોકલેલો હતો, તેના
છેલ્લા રકમનાં લખ્યું હતું કે:—

The income tax is abolished, and with it my office of
Collector ceases. I therefore, hope to be pardoned for
saying in this my final report, that in discharging the
peculiarly delicate, responsible, and arduous duties of
Collector of license tax, certificate tax, and income tax
during the last six years, my great anxiety has been to
act conscientiously and justly both by the Government
and the tax payers, and I would respectfully leave it to
Government to determine to what extent I have succeeded
in this respect.

આ ઊપરથી નામદાર સરકારે પોતાના તા ૦ ૧૪ મી
જુનના ૧૮૭૩ ના કઠાવમાં પ્રસિદ્ધ કીધું હતું કે:—

It now only remains for His Excellency in Council
to record his sense of the zeal, tact, and efficiency with
which Mr. Dosabhoj Framjee has carried out the
difficult task entrusted to him for the last six years.
Mr. Dosabhoj's services have been frequently noticed,
and Mr. Dosabhoj is to be congratulated on the marked
success which has always attended his labours.

૬ શેઠ રૂશતમજી ધનજીભાઈ શેઠના, બી. એ.,
એલ. એલ. બી. બી. સર અને કાવચજી એલજી શેઠના,
બી. એ., એલ. એલ. બી. વકીલ એઓ પોતાના કાકા મરહુમ
શેઠ બેનજી અરદેશર શેઠનાના પાલક થયના હોવાથી તેમનાં
નામ સાથે એલખાએજો ના બાપા.

૭ આ એમની હીમત તથા બાહુરી માટે ૨૬ મી ફેબ્રી
૧૮૭૩ના કાનાનીંગ આરોથર કર્યાંમ એમખરેલેલ તા ૦ ૧૭
મી ફેબ્રવારી ૧૮૫૮ ને રીને લખેલો કે:—

ને નામે વ્યાપાર તથા રેલવે કંપાકરતું કામ કરતા હતા, અને છ. આઈ. પી. તથા વરોડરા રેલવેની ધણીક મેસોની લાંબી સડક તથા પૂણે એવેની કુંપનીએ બાંધ્યા હતા. ૬૦ સં ૧૮૯૦ માં પીલીમોરારા મધે જરથોસ્તી રથાનેને અવસરનજલ પોંદ્યાડવા મારેતું ફંડ ઉભું કરવાને અતરે નાણું બરાવવાની એવણે પીળઓ સાથે આગેવાંની લીધી હતી. વરોડરા રેલવેની ચાનંદથી વીરમગામ સુધીની રેલવેની સડક બાંધવાનાં કંપાકરતું કામ બજાવવા એણે અમદાવાદ ગયા હતા, અને ત્યાં એમનું મરણ નીપજ્યું હતું.

તાં ૧૦ મી જુન.

રોજ ૨૩ માહ ૯ (શિ) ૧૨૪૧ યજ્ઞજરદી.

મરણ—મેહરાંમજ માણેજ વાડીઆર—ઉમર વષ ૫૪) સુરતવાલા, શેઠ માણેજજ શોરાબજ વાડીઆના દીકરા. એવણ સુરત મધે રહેના વ્યાપાર તથા પોતાના વિચાઈ શેઠ ખરથેજજ ફરકુનજ વારખની આડત કરતા હતા. સુરતની પારસી પંઆતાનાં ધર્મનાં ફંડના એવણ ૬૦ સં ૧૮૫૭ થી એક માનેજર હતા. ૧૮૯૦ માં સુરત મધે ઉમી યાયલી “ફોટન ક્લીનીંગ, સ્પીનીંગ એડ લીધીંગ ફું” સ્થાપવામાં એવણે આગેવાંની લીધી હતી તથા તેના એક ડાયરેક્ટર હતા. તાં ૧૨ મી મારચ ૧૮૯૩ ને દીને એવણે મુંબઈની પારસી પંઆતાનાં ફંડમાં રૂ૦૦૦૦) ની રકમ આપી જુકું આપું પડાવી તેનું બાજ મરહુમ યર જમથેજજવાડી નંદ પેલવલી મદરેશમાં હુશિયાર વિદ્યાર્થીએને ત્રણ સ્કાલરશીપો તથા એક સોનાની ચાંદ પોતાના સુરખી શેઠ ખરથેજજ ફરકુનજ વારખનાં નામેથી આપવાનો બંદોબસત કરીએ હતા. ૧૮૯૪ માં પ્રણું મધે ગરીબ લાચારોને આપરે આપવાનાં “દેવી શાશુન એશાએલમ” નાં ફંડમાં એવણે રૂ૩૦૦૦) આપવાથી ત્યાંના નંખર ૮ માં વાસા વારડને એવણનું નામ આપવામાં આજ્યું હતું. ૧૮૯૬ માં એવણે વજસાડનાં રેથન આગલ રૂ૧૦૦૦) ને ખરથે એક ધર્મશાલા પોતાના સુરખી શેઠ ખરથેજજ ફરકુનજ વારખને નામે બંધાવી હતી. એવણનું મરણ સુરત મધે નીપજ્યું હતું.

તાં ૧૦ મી જુન.

રોજ ૨૩ માહ ૯ (શિ) ૧૨૪૧ યજ્ઞજરદી.

આજ દીને મરહુમ શેઠ ખરથેજજ કાવથજ દાવરનાં ઉમણમાં તેમના બાપા શેઠ કાવથજ નાનાબાઈ દાવરે રૂ૪૦૦), બપાઈ બાઈ જરબાઈ તે મરહુમ શેઠ નાનાબાઈ ફરાંમજ દાવરનાં લીધવાએ રૂ૨૦૦), તથા પીળાં ખેરીએએ રૂ૩૨૫) મલી રૂ૯૨૫) ધર્મઆતાએમાં આપ્યા હતા.

૧ મરહુમ શેઠ એલજલ ખેરસંમજ વાડીઆના બાપા.

૨. બને જમથે, તાં ૧૮ મી જુન ૧૮૭૨.

તાં ૧૨ મી જુન.

રોજ ૨૫ માહ ૧૦ (ક) ૧૨૪૧ યજ્ઞજરદી.

આજ દીને મરહુમ બાઈ ધનબાઈજ તે શેઠ નથરવાંનજ પેથોતનજ મુકાશીજનાનાં ખીજ વારનાં ધણીઆણી તથા શેઠ નથરવાંનજ બહમનજ સાદીનાં ખેરીનાં ઉમણમાં તેમની પોતાની પુંજબાંથી તથા ખેરીએએ મલી રૂ૮૫૦) ધર્મઆતાએમાં આપ્યા હતા.

તાં ૧૫ મી જુન.

છાંન મધે અલેલા બપંકાર દુકાને લીધે અતરે અલેલાં મંબાબંધ છરાની જરથોસ્તીએના ઉતારાને મારે યર કાવથજ જંગીરજ રેડીમની નાઇટ, સી. એશ. આઈ. એ ચોપાતી મધે નાચાર છાંની જરથોસ્તીએને રાખવા મોટી પોતાના મમાવા મરહુમ શેઠ ખરથેજજ અરથેયર દાદીજવાલી ધર્મશાલાનાં કંપાઉમાં તેની પડામજાજ એક ખીજ ધર્મશાલા બંધાવી તે આજ દીને એક પત્ર લખી નાચાર છાંની જરથોસ્તીએનાં ફંડના તરડીએને સ્થાપીન કરી હતી.

તાં ૨૦ મી જુન.

દરુર એરચજ શોરાબજ મેહરજરાંણુ તથા એં મનથેરજ શાપરજ વાઘાએ “ઇઅથત બા માએની” ને નામે ખોરદેહ અવસતામાંની દથ થયો તોર, ગોથ, મેહર, રથના, ફરવરદીન, રાંમ, દીન, અરથેયંગ, આસતાદ અને જમીઆંદને સુજરાતીમાં તરજુમે કરી તેનું એક પ્રસન્ન છપાવી પ્રગટ કરી હતું. એ પ્રસન્ન શેઠ મેહરાંમજ નથરવાંનજ સીરવાઇને અપણ કરવામાં આજ્યું હતું.

૩ બને જમથે, તાં ૧૮ મી જુન ૧૮૭૨.

૪ બને જમથે, તાં ૩ જુલાઈ ૧૮૭૨.

એ નવી ધર્મશાલાના દરબાબર નીએ મુજબ તખ્તી ખારેલીઃ—

“શેઠ ખરથેજજ અરથેયર ધરમશાલા. યર કાવથજ “જંગીંગ રેડીમની નાઇટ, સી. એશ. આઈ. એઆએ “પોતાના ખરથે પોતાના મમાવાની ઇઆદગારીને શારે” ગરીબ છરાની જરથોસ્તીએને વાશતે બંધાવીછ. ઇઅજ- “દરુર ૧૨૪૧ લીક્રમજત ૧૮૨૮.”

૫ “ઇઅથત બા માએની. પાક મુરદેહ અવસતા મધેથી દથ ઇઅથતો અને તેએનો સુજરાતી તરજુમે. કરવા, એરચજ દરુર શોહોરાબજ મેહરજરાંણુના તથા એરવદ ખીએમેહરજ શાપરજ વાઘા. દરુર ખીજુ. મુંબઈ, ઇમ- લીએબ પ્રેશમાં નવરોજજ રસંમજએ છાપીછ. સાલ ૧૨૪૧ ઇઅજજરસી. યને ૧૮૭૨ ઇસવી.”

લેખર્તા રાઈવર પેન્પર દરુર ખીજુ કરી લખેલુછે તેનું કારણ એના અનાવનારએએ દીઆઆમાં એવું આપેલુછે કે “એજાં ને ઇઅથતો સમાવેલી છે તે મુરદે અવસતાનાં વાઘના ભાગમાં છે, અને તેની શરઆતમાં ને નીઆએસો અને ઇઅથતો છે તેને પેહેલાં દરુરને નામે છપાવાને ખારેલુછે.” પણ તેએની ખારણા પાર નહિ પડી પેહેલું દરુર આહેર પડી શક્યું નથી.

તાં ૨૧ મી જુન.

મરહુમ શેઠ રૂપતમજી જમશેદજી જીજીભાઈનાં મરણથી તેમની આલી પડેલી જગોપર સુબંધગી પારસી પંચાતનાં ફંડના એક તરસ્ટી તરીકે હાનરેબલ મર જમશેદજી જીજી-ભાઈ બારેન્ટ, સી. એસ. આઈ. ને હેપાત તરસ્ટી મહિમાએ સુકર કરી તેમનાપર તાં ૧૮ મી જુન ૧૮૭૨ ને દીને એક પત્ર લખ્યો કે “તમે મહિમાનાં નામવર કુટુંબની તરફથી પંચાતનાં ફંડને મોટા આશરે મલતો આપ્યોછે વાસ્તે એ ફંડનો કારોબાર સ્થાપવા સારું તમે મહિમા શામેલ થવું.” એના જવાબમાં હાનરેબલ મર જમશેદજીએ આજ દીને એક પત્ર લખી એ આદેશ કબુલ કરી જણાવ્યું હતું કે “પંચાતનાં ફંડના તરસ્ટી તરીકે શામેલ થવાને તેવણની પોતાની ફરજ છે, અને જરૂરોયની અનજીમનની ખીદમત બજાવવામાં તેવણ મોડું માન સમજેછે.”

તાં ૨૪ મી જુન.

શેઠ અરદેસર ફરંમજી ધાસવાલા, ખી. એ. એલ. એલ. ખી. એ સુબંધગી હાઇ કોર્ટના સોલીશીટરની પરીક્ષા ફેલોશીપી પસાર કીધી હતી.

તાં ૨૫ મી જુન.

એં ફરફુનજી નથરવાંનજી રબાડીએ પારસી બાળ-કોને શિખવવા માટે “જરતોરની મહંજી” નામની સ્થાપના જવાબના આકારમાં એક ચોપડી રચી પ્રગટ કીધી હતી.

તાં ૨૬ મી જુન.

શેઠા ફરંમજી તથા દોરાબજી હોરમજી ગજંદર ચીખ્તી ગામમાં એક કુવો પોતાનાં માતાજી મરહુમ બાઈ નાલીબાઈનાં પુત્રને માટે બંધાવ્યો હતો.

૧ જામે જમશેદ, તાં ૨૬ મી જુન ૧૮૭૨.

૨ બોમ્બે ગેઝેટ, તાં ૨૫ મી જુન ૧૮૭૨.

૩ “પારસી બાળકો માટે, જરતોરની મહંજી. રચનાર, બોમ્બે રફનજી મેશરવાંનજી રબાડી, શેઠ કા. જી. રેડીમની, સી. એસ. આઈ. ની ખેતવાડી પારસી ઇકરીએની નિશાળનો શિક્ષક. સુબંધ: પારસી પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં પા. ન. ખાતાએ છાપ્યું છે. યં સં ૧૨૪૧—ઈં સં ૧૮૭૨.”

એ ચોપડીનો ખીલ આદતિ ઇં સં ૧૮૭૩ માં છપાઈ બારે પડી હતી.

૪ એ કુવાપર નીચે સુબંધ તળી મારેલી છે:—

“પાક દાદાર હોરમજીની મદદ છે

“આ કુવો ગાંધ ચીખ્તીનાં કુલે રેલવાશીના વાપરવાને “શાર” બાઈ નાલીબાઈ તે ખીખાલ નવરોહ ઇલાલીઆની “ઇકરીનાં પુત્રને સારું તેવનનાં પુત્ર પારસી ફરંમજી તાં “દોરાબજી હોરમજી ગજંદરે બનવાવીએછે. સને ૧૨૪૧ “ઈંઅનરેસરી ૧૮૭૨ ઇલાલી.”

તાં ૨૭ મી જુન.

શેઠ એલજી મનજીભાઈ મોદીને નામદાર સરકારે બરમ્બની સમાવકામ કોર્ટના રેજીસ્ટ્રાર નેમ્યા હતા.

તાં ૨૮ મી જુન.

કક્કીઆંણીના સુબ-જડજી ખાંનમહિમા અરશેદજી રૂપતમજી શાંણિવાલાની તપાસ હેલ સુબંધગી મરકારે New En- dence and Contract Acts ના મરાથી તથા સુચરાવી તરજીમા કરવાનું કામ મેથરસ ચંકર પાંડુરંગ પંડીત અને વીરપ્રસાદ તાપીપ્રસાદને સોંપ્યું હતું.

તાં ૩૦ મી જુન.

દોર ૧૩ માહ ૧૦ (ચિં) ૧૨૪૧ યનરેસરી.

મરણ—દસ્તુર શોરાબજી બરજોરજી દારાબજીભાઈ ઉમર વર્ષ ૧૧) મુરતવાલા દસ્તુર બરજોરજી અરશેદજી દારાબજીભાઈના નાધલા ઇકરા. એવણ મુરત મધે રૂપત-પરામાં પોતાના વડા બાઈના હાથ હેલ દસ્તુરી સ્થાપતા હતા. અકસમાત ગાડીમાંથી પડી જવાથી એમનું મરણ નીપજ્યું હતું.

તાં ૪ થી જુલાઈ.

શેઠ શાવકશાહ શોરાબજી દાવરને નામદાર સરકારે પ્રણાં જીજાનાં એડ ગામની સીવીલ કોર્ટના કામચલાઉ સ્થાન રડીન્ટ જડજી નેમ્યા હતા.

શેઠ માણેજી નથરવાંનજી નાણાંવતી, ખી. એ. એલ. એલ. ખી. ને નામદાર સરકારે ખાંનરેશ જીજાનાં શીરકુર ખાતે ખીજ વર્ગના કામચલાઉ સ્થાનરડીન્ટ જડજી નેમ્યા હતા.

તાં ૪ થી જુલાઈ.

“મર જમશેદજી જીજીભાઈ પારસી બેનિલાલંદ ઇન- સ્ટીટ્યુટ” ના એક અધિકારી મરહુમ શેઠ રૂપતમજી જમ- શેદજી જીજીભાઈની જગોપર એક નવો અધિકારી કેવલા માટે આજ દીને એ ખાતાંની એક સળા મંડી હતી. તે વેળાએ સર્વેનાં એકમતથી શેઠ ફરંમજી નથરવાંનજી પોત્રને એ જગોપર સુકર કરવામાં આયા હતા.

૫ બોમ્બે ગવર્નેટ ગેઝેટ, તાં ૨૭ મી જુન ૧૮૭૨.

૬ એ તરજીમા ઇં સં ૧૮૭૨ ના આગસ્ટ તથા સપ્ટેમ્બર માસનાં ગવર્નેટ ગેઝેટમાં છપાવ્યાછે, અને તે બધે જીપર શેઠ અરશેદજીની શહીદી છે. આ કામ માટે એએને રૂ.૧૦૦) જું “હાનરેરીયમ” નામદાર સરકારે આપ્યું હતું.

૭ બોમ્બે ગવર્નેટ ગેઝેટ, તાં ૪ થી જુલાઈ ૧૮૭૨.

તા. ૧ થી જુલાઈ.

૧. શેઠ મનચેરજી મહેરવાનજી બાવનગરીએ “ફરક” ડીઆ કંપનીના બંધારણ” વિષે ઇંગ્લેન્ડમાં એક પુસ્તક રચી પ્રગટ કર્યું હતું.^૧

તા. ૧૧ મી જુલાઈ.

રોજ ૨૪ માઈ ૧૧ (૩૦) ૧૨૪૧ યમદિનવદી.

મરણ—કાચથાળ હોરમજી સરાફ—ઉમર વર્ષ (૪) એવજી પ્રથમ મુબબની મરકારી ફેક્ટરીમાં મીકાનીકમનું કામ શિખેલા હતા. તે પછી ૬૦ સં ૧૮૫૦ માં એતવાડીના રસ્તા ઉપર શેઠ ચોરામજી શાપુરજી ઇન્જનેર સાથે બાગમાં “આયેરન ફાઉન્ડરી” ધ્યાને લેવાનું કારખાનું મોટા પાયા ઉપર કાઢ્યું હતું. એતવાડીનાં જરોયોસ્તીઓનાં સુકતાદ તથા બાજુ જથ્થા તથા ધ હંબારનાં ફોટા એવજી ૬૦ સં ૧૮૫૭ માં તે સ્થાપ્ત ત્યારથી એક તરફથી હતા.

તા. ૧૧ મી જુલાઈ.

શેઠ હોરમજી બાપુજી વીકાજીને નામદાર મરકારી સોતારાના ડીલીકટ ડેપુટી કલેક્ટર નેમા હતા.^૨

તા. ૧૩ મી જુલાઈ.

આજ દીને મરહુમ શેઠ કાચથાળ હોરમજી સરાફનાં ઉકમજીમાં તેઓએ એતવાડીની ત્રિજી ગલીમાંની હોરમજી બાગની વાડી અમુક માલિકા પાસેથી ૨૧૧૦૦૦ ની કીમતે લીધી હતી તે મુબબના કુલ જરોયોસ્તીઓને સર અવસરે વાપડવા સારું ઓછી મુકવાની, તથા તેની મરામત વગેરેને માટે ૩૨૦૦૦ ની રકમ મરાનારની પુણમાંથી એકાદેદી કાઢવાની તંદરોસ્તી પડતી હતી. એ ઉપરાંત મરાનારની પોતાની પુણમાંથી ૩૦૦૦૦ તથા બીજાં એકાદેદી ૩૪૭૨ મહી ૩૪૪૭૨ ધર્મઆતઓમાં આપ્યા હતા.^૩

૧ “The Constitution of the East India Company. By, Manchorjee M. Bhownagsee. Bombay: Printed and published at the Duffell Ashkara Press by Pyramjee Furdoojee & Co. 1872.”

૨ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા. ૧૧ મી જુલાઈ ૧૮૭૨.

૩ બોમ્બે જર્નલ, તા. ૨૧ મી જુલાઈ ૧૮૭૨.

એ વાડી મરાનાર શેઠ કાચથાળે પોતાની હેયાતીમાં જરોયોસ્તીઓને સરઅવસરે વાપડવાને ધર્મ આતે કાઢેલી હતી, અને તે બાબે પોતાનાં વસિલનામાંનાં પણ લખેલું હતું, કે જેની રહે ઉપર મુજબ તંદરોસ્તી પડતી હતી. એ વાડીને વહીવટ પ્રથમમાં મરહુમ શેઠ કાચથાળના પડા દીકરા તથા એકજીયુર શેઠ હોરમજી કાચથાળ સરાફ ચલાવતા હતા. તેમની પછી તેમના બીજા નાઇ શેઠ ડોશાભાઈ કાચથાળ સરાફ, અને હાલ તેમના ત્રિજી નાઇ શેઠ નરવાનજી કાચથાળ સરાફ ચલાવે છે. એ વાડીનું તથા તેની મરામતની બાબતી ૩૨૦૦૦ ની પુણનું કસું તરફ દીકરું સુધી થયું નથી.

તા. ૧૫ મી જુલાઈ.

શેઠ ફરમજી બહમનજી માસરે સુરતના માજી કોટવાજ મરહુમ આંમજીએ અરદેશર ધનજીસાહેબ બાહુરની જીંદગીના સંક્ષેપ અહેવાલનું ગુજરાતીમાં એક નાહુનું પુસ્તક રચી બહાર પાડ્યું હતું.^૪

તા. ૧૭ મી જુલાઈ.

બોમ્બે ગેઝેટના અધીવતી મી. એમ. મેકલીને આ શેઠનાં બાજીને માટે પોતાની કમર સ્વતંત્ર રીતે ચલાવી તેની કાંઈક વીધાંજી કરવા માટે તે હાલ પોતાને વતન જતા હોવાથી તે તકનો લાભ લઈ તેને એક “પર્સ” આપવા માટે તેના દોહો અને વપાણુતારાઓ વચ્ચે એક ઉધરાંજી કરવામાં આવ્યું હતું, જે મધે ૩૪૪૦૦ બરબા હતા, જેમાં ૩૫૦૦ ઇંગ્લેન્ડ, ૫૦૦ હિંદુઓ, ૧૦૦૦ માહુધીઓ અને ૩૧૪૦૦ પારસીઓના હતા.

તા. ૨૦ મી જુલાઈ.

રોજ ૩ માઈ ૧૧ (૩૦) ૧૨૪૧ યમદિનવદી.

મરણ—અરદેશર મનચેરજી મુમ—ઉમર વર્ષ (૫) ગંદેવીવાલા શેઠ મનચેરજી રતનજી મુમના દીકરા. એવજી આગલા વખતમાં અતરે તથા સીન અને શીશાપોર ખાતે એક જમીનદાર આપતી હતા. ૬૦ સં ૧૮૪૦ માં એવજીનું “બનારસ” નામે એક મહી વાહણ હતું. ૬૦ સં ૧૮૪૨ માં એવજી ગંદેવી મધે પોતાનાં માતાજીનાં પ્રતને માટે ત્યાંનાં દાખમાંથી આઠમજી દાખે એક કુવા તથા પાંચમજી આવાનારોએને મેચવાને એક પથરોનો ઓઠસો બંધાવ્યો હતો. એવજી લાંબી સુલત સુધી શીશાપોર મધે આવારને સર રહેલા હતા, અને ત્યાંનાં મધે વાંધેના લોકોમાં પવોટા-ચલા હતા. એ પછી છેલ્લાં ૧૪ બાર વર્ષ થયાં મુબબ આવી જમીન લીધે એકાંત જીંદગી ગુજરી હતી.

તા. ૨૨ મી જુલાઈ.

રોજ ૫ માઈ ૧૧ (૩૦) ૧૨૪૧ યમદિનવદી.

મરણ—હોરમજી પેચતનજી શેઠનાં—ઉમર વર્ષ (૪૮) શેઠ પેચતનજી ડોશાભાઈ ઘેટાના નાધકા દીકરા. એવજી

૪ “સુરત શહેરના ખાનખાદર અરદેશર કોટવાજ: તેમની જીંદગીના સંક્ષેપ અહેવાલ. (અંગ્રેજી નેપ બેચરથી) પ્રગટ કરનાર બે. મુબબ: બોમ્બે પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ. ૧૮૭૨ ઇસવી.”

૫ રાઈમજી આંરધડીઆ, તા. ૧૮ મી જુલાઈ ૧૮૭૨. પારસીઓના ૩૧૪૦૦ નીએ પ્રમાણે હતા:— (૩૧૦૦૦) સર કાચથાળ જંગીરજી રેડીમની, નાઈ, સી. એસ. આઈ, (૩૨૦૦) અરદેશર હોરમજી વાડીઆ, (૩૧૦૦) મેહસાંજી જીંદગી, ૩૧૦૦ દીનજીસાહેબ માલિકજી પીટી.

૬ શેઠ અરદેશર પેચતનજી ડોશાભાઈ ઘેટાના નાઈ.

એક વાત્તાનું પુસ્તક છપાવી પ્રગટ કીધું હતું. એ પુસ્તક દાનરેખન એ. રાજરસને અર્પણ કરવામાં આણું હતું.

તા. ૨૯ મી આગસ્ટ.

શ્રેષ્ઠ શાપુરજી જમામણજી બાવનગરની નામદાર સરકારે મુંબઈમાં કચ્છમાં ખાતાના ચોથા આસીસ્ટન્ટ કમીશનર નેમ્યા હતા.

તા. ૩૦ મી આગસ્ટ.

રોજ ૬ માઈ ૧ (કો) ૧૨૪૨ યજ્ઞેન્દ્રદી.

મરણ—હોરમજી બેહરામજી બનાજી—ઉમર વર્ષ (૨) શ્રેષ્ઠ બેહરામજી કાવજીજી બનાજીના ખીલ દીકરા. એવણ નાધલી ઉમરથીજ પોતાના બાપના ઘોડાના બાપારનાં કામમાં પડેલા હતા, અને સેવક મુખી ઘોડાની અગ્રીદી તથા દલાલી કરતા હતા.

તા. ૩૧ મી આગસ્ટ.

રોજ ૧૦ માઈ ૧ (કો) ૧૨૪૨ યજ્ઞેન્દ્રદી.

મરણ—ફરમજી શેરામજી અંબાતા—ઉમર વર્ષ ૩૯ શ્રેષ્ઠ શેરામજી કાવજીજી અંબાતાના વડા દીકરા. એવણ ૪૦ મં. ૧૮૪૭ માં પોતાના બાપના કાકા શ્રેષ્ઠ ફરુજીજી અંબાતા સાથે સ્થળ ગયા હતા. ત્યાં થોડુંક મુખી બાપારી પેઢીમાં રહી પોતાને હીસાબે દલાલી તથા ખીલે બાપાર કરતા હતા, અને મુંબઈમાં આવી મરણ પામ્યા હતા. એવણ ૨૧ વર્ષ સ્થળ મધે રહેલા હતા.

તા. ૫ મી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૨૦ માઈ ૧૨ (શે. ૦) ૧૨૪૧ યજ્ઞેન્દ્રદી.

મરણ—દારાશાહ અરદેશજી પટાપટી—ઉમર વર્ષ ૭૨

એવણ ૪૦ મં. ૧૮૪૩ થી અતરે શ્રેષ્ઠ અરદેશજી રૂપતમજી શેઠિયી તથા અહમદજી રૂપતમજી નાજીએરવાલા સાથે બાગમાં સીનીકામ તથા ગલાચ કામને ધંધા “દારાશાહ અરદેશજી” ને નામે કરતા હતા. તે પછી તા. ૩૧ મી જુલાઈ ૧૮૫૧ થી બાગ છોડી પોતે એમદાને નામે તે ધંધા ચલાવતા હતા. મુંબઈ મધે કેરોસીન તેલના લાંબા અમેરીકાથી આવતા ચરૂ થયા તે વેળાએ તેના મિટા રાજ.

૧ “માઈ” સ્વામી અથવા વિધવાયર વિપતિ. બાગ ૧ લો. બાવનગર, જહાંગીરશાહ અરદેશજી તાલેવારનાં. મુસ્ત મધે બિરોડિયા પ્રેક્ષમાં કીકાભાઈ ૧૨જુલાઈ છાપ્યું. ૪૦ મં. ૧૮૭૨.”

૨ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા. ૨૯ મી આગસ્ટ ૧૮૭૨.

૩ શ્રેષ્ઠ ૧૨જુલાઈ ૧૨૦૭ અને કેપ્ટન ધનભાઈ અંબાતાના બાપ.

ગાર એવા કરતા હતા. એવણ તા. ૨૦ મી મે ૧૮૭૧ ને દીને પોતાની દેવાલીમાં પોતાની ખુશીથી ૩૧૦૦૦૦ ની રકમ મુંબઈની પારસી પંચાતનાં કુડમાં પોતાનાં નામનું જીલ્ડું ખાતું પડાવી તેનું બાજ પંચાતને લગતાં ચાર ધર્મ-ખાતાઓમાં વાપડાવેને મિટ આપી હતી.

તા. ૬ મી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૨૧ માઈ ૧૨ (શે. ૦) ૧૨૪૧ યજ્ઞેન્દ્રદી.

આજ દીને નવસારી મધે શ્રેષ્ઠ મેહરવાનજી માણેજી શેઠનાએ એક નશાખાતું બંધાવી ત્યાંની અનજીમને વાપડાવેને મુસ્ત કીધું હતું.

તા. ૭ મી સપ્ટેમ્બર.

શ્રેષ્ઠ મેહરામજી જીજીભાઈએ છેલ્લાં ચાર વર્ષ મુખી મુંબઈની લેજીસલેટીવ કોલસીસના એક અધિકારી તરીકે પ્રબળી કેટલીક સેવાઓ બંજવી હતી તેમને હાલ કોલસીસ માંથી મીટાવર થતા વખતે તેમના દોસ્તો અને આદતરાઓ તરફથી ૫૦૦૦ રૂબીનું એક માનવજી હાનરેખન નામણ વાપડેવજીએ આજ દીને એક પત્ર લખી મોકલી આપ્યું હતું.

૪ એ નશાખાતાં જીર નીચે મુજબ તખ્તી ચરલોઈ—
“પાંક દાદર અહુરખજીની ૧૬૬ હોલિ.”

“આ નશાખાતું શ્રેષ્ઠ રેસાનજી માણેજી શ્રેષ્ઠ નરશી-
“સ્તીવાની વપરાશ રાઈ” બંધાવ્યું છે. યજ્ઞેન્દ્રદી રાને
“૧૨૪૧ શવંત ૧૮૨૮.”

૫ બોમ્બે ગેઝેટ, તા. ૧૪ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૨.

આ માનવજી નીચે મુજબ હતું—

T.

BYRAMJEE JEEJEEBHAY, ESQUIRE.
Ex-Member of the Council of His Excellency
the Governor for making Laws and Regu-
lations Bombay.

Dear and Worthy Sir,

On your retirement from the local Legislative Council, we beg to express to you our acknowledgment of the valuable services gratuitously rendered by you to your fellow-countrymen.

Widely-known as a member of one of the principal native families of highly respectable position, and as a leading merchant of this city, you had the reputation of being one of our foremost, enterprising, public-spirited and patriotic citizens, when you were called upon by the representatives of Her Most Gracious Majesty the Queen, to take an active part in the Legislative Department of the Government of this presidency.

Your knowledge of men and manners in general, and of the wants and wishes of the various classes of the population of this presidency in particular, your great industry and aptitude for business, combined with ripe experience, forethought and prudence, had inspired the hope that your career as a legislator would prove of even tenor with the course of the other successful pursuits of your life. The result tends to prove the hope fully realized. We have the satisfaction to note that your labours as a member of the Legislative Council have proved useful to your countrymen.

તાં ૮ મી સપ્ટેમ્બર.

શ્રેષ્ઠ નાનાભાઈ કેમલમજી રાંણીનાં એ દેશી બાળકોને શિખાડવાને હ'થેજ અને યુવરાતી નાધકા વાકયોની એક ચોપડી રચી પ્રગટ કીધી હતી.

During the space of four years that you were one of its members, the Legislative Council discussed and decided many important public questions involving the interests of the different sections of the population of this presidency; and you, Sir, ever showed by your efforts that you were not wanting in the discharge of your duty to those whose well-being you were expected to watch and promote. Those efforts, though not marked by eloquent speeches, which usually enhance the worth of public men, were fruitful in regard to the preservation and advancement of the welfare of your fellow-countrymen. The drawback of speech-making in a foreign tongue on your part was often more than compensated for by the varied knowledge, mature experience, and deep meditation which you generally brought to bear on the consideration of great public questions, and which indeed the disposal of many of them in a satisfactory manner.

The object of this address is not to enumerate your services to your countrymen, but simply to record our appreciation of them; and we beg to assure you, Sir, that valuations as those services have been, you have rendered them willingly and in a manner gratifying to those for whom you have voluntarily worked. We beg to thank you for the obligations you have thus conferred, and to assure you that the zeal, industry, intelligence, and independence with which you have served your countrymen, will be long remembered by them with feelings of becoming gratitude.

That you and yours may live long to enjoy ever increasing honour and prosperity is the ardent wish of, dear and worthy Sir, your friends and admirers.

એન સુખ્ય શ્રેષ્ઠ સંસ્થાને સુરતના લોકો તરફથી એક માનવત્ર તાં ૧૬ મી નવેમ્બર ૧૮૭૨ ને દીને શ્રેષ્ઠ સતનાશ પેશનનજ વકીલ, પીરોનશાહ શાપુરજ કમીશરીવાલા, હીરજીભાઈ જીવણજી રાજદાર, અને ડાક્ટર ડોશાભાઈ પેશનનજનાં એક ડેપુટીશને એવલુને તારદેવને ખંગલે નજ આપ્યું હતું. એન માનવત્રની સાથે સચીનના નવાખ સાહેબ સીદી મહમદ ઇબ્રાહીમ યાકુતખાન તરફથી પણ એક માનવત્ર એવે. શ્રેષ્ઠ આપ્યું હતું. બરૂચ તરફથી પણ એક માનવત્ર ત્યાંના આગેવાન રેફવાસીએનાં સાથે તાં ૮ મી નવેમ્બર ૧૮૭૨ ને દીને હરજી આયોશીએશનના શ્રેષ્ઠેટી શ્રેષ્ઠ શોરાશાહ દાદાભાઈ સુનસરે એક પત્ર લખી શ્રેષ્ઠ મજબર અતરે ચોકડી આપ્યું હતું. અમદાવાદના આગેવાનો તરફથી પણ એક માનવત્ર તાં ૭ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૨ ને દીને રાવયાદદર મેહમદાલ અબાઈદાએ એક પત્ર લખી શ્રેષ્ઠ મેહમદાલપર ચોકડી આપ્યું હતું. નવસારીના લોકો તરફથી પણ તાં ૫ મી અક્ટોબર ૧૮૭૨ ને દીને દરુર માલીઆરજ કેડાલાદજ મેહમદસંજાના તથા શ્રેષ્ઠ પર-નેરજ નવરોજ દેસાઈ, વડમનજ દારાજ દેસાઈ, ભના-સજ પરીશેદ દેસાઈ, ડોશાભાઈ વડમનજ દેસાઈ, અને પરનેરજ રસનમજ ગારડાએ એક પત્ર લખી માનવત્ર ચોકડી આપ્યું હતું. એલાવના નરયોમ્તીએ તરફથી પણ એક માનવત્ર તાં ૧૨ મી અક્ટોબર ૧૮૭૨ ને દીને ત્યાંના પટેલ જીવણજી ભીખાજીએ એક પત્ર લખી ચોકડી આપ્યું હતું.

1 "Short Sentences, English and Gujarati. With a Glossary of useful words, for the use of Schools and private families. Dombay: Printed by N. H. Ranina at the Union Press, 1872."

તાં ૧૨ મી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૨૨ માઈ ૧ (કં) ૧૨૪૨ યદ્દેનરદી.

મરણ—નવરોજજી મેહરાંમજી વારખર—ઉમર વર્ષ

૪૫) શ્રેષ્ઠ મેહરાંમજી ડોશાભાઈ વારખરના વડા દીકરા. એવલુ ૬૦ સં ૧૮૪૨ માં અતરેની એકશીનસરન ઇન-સ્ટીટ્યુશનમાંથી "કલેર સ્કાલર" ની પદવી મેલવી હતી. તે પછી એકશીનસરન કલેજમાં ઉપશિક્ષક થયા હતા. ૧૮૪૧ ના જીન માસથી એવે સુરતની ઇંગલીશ સ્કૂલના એક શિક્ષક તથા ૧૮૪૬ થી વડા શિક્ષક થયા હતા. ૧૮૫૧ માં અતરે આવી મર નમશેદજી જીજીભાઈ વારસી મેનીશિવંદ ઇનસ્ટીટ્યુશનના વડા શિક્ષક તરીકે કામ ચલાવ્યું હતું. તે બાદ શિક્ષકની નોકરી છોડી મરકારી ખાતામાં રહ્યા, અને તાં ૨૩ મી મારચ ૧૮૫૨ થી ભરૂચના ડેપુટી કલેક્ટર અને માજીસ્ટ્રેટ નેમાયા હતા. ૧૮૫૫ માં નામ-દાર મરકારે એવલુને સુલેહના અમલદારનું માન આપ્યું હતું. એ બાદ ૧૮૫૭ માં એવે ખાનદેશના, ૧૮૬૦ માં એલાના, ૧૮૬૧ માં શોલાપુરના, અને ૧૮૬૪ માં કલાડગી જીજીભાઈ દરુર ડેપુટી કલેક્ટર અને માજીસ્ટ્રેટ નેમાયા હતા. ૧૮૬૬ માં એવલુ મરકારી કેળવણી આપવાની રીત તથા તેથી જવાનથાએ કેવા થામકે તે વિષે હ'થેજમાં એક ચોપા-નજ પ્રગટ કીધું હતું. એ ઉપરાંત અતરેનાં હ'થેજ વર્ત-માન વત્રોમાં એવલુ વારંવાર લખાણ કરતા હતા. એવલુનું મરણ મેહમદાલ મેં નિવળ્યું હતું.

તાં ૧૨ મી સપ્ટેમ્બર.

શ્રેષ્ઠ નમશેદજી અરેદેશર દલાલ, એમ.એ. ને નામ-દાર મરકારે એકશીનસરન કલેજમાં ગણિતના કામચલાઉ જીનીયર પ્રોફેસર નેમા હતા.

તાં ૧૩ મી સપ્ટેમ્બર.

રાહુમાએ માનવીઅસનાંન મળા તરફથી સુખ્યનાં યુવરાતી વર્તમાંન વત્રોમાં બહેર ખખર છપાવી દુલા નાંમ સેતાએસનેતો યુવરાતી તરજુમે તથા શરદ સાથે ને કોઈ નરચોસ્તી મુઠથી મરમ રીસાલો લખી ચોકડે તેને એ મળાનાં સરનશીન શ્રેષ્ઠ નવરોજજી ફરુડનજનાં નામનું રૂપ૦૦) નું ઇનામ આપવાને બહેર કીધું હતું. તે સુખ્ય મળાપર આંક રીસાલો લખાઈ આપ્યા હતા, તેમાંથી "અનંત મહુરહે મળદાએ સ્તાત મહમી" એવી નિયાંનવાલો એન પુરશેદજી મનોએહરજી કટ્ટોએ લખેલો રીસાલો ઇનામને લાએક નીકલવાથી તેમને ઉપલું ઇનામ આપ્યું

૨ સરખપન લશ્કરનંદ કરનલ ઘનજીશાહ નવરોજજી વારખર તથા ડાક્ટર નશરવાંનજ નવરોજજી વારખરનાં બાવા. ૩ બોએ એવરનેટ ગોગટ, નાં ૧૨ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૨.

હવું, અને એ રીયાસી સુભાને ખરચે છપાવી પ્રગટ કરી હતા. ૧

તાં ૨૦ મી સપ્ટેમ્બર.

અમદાવાદ મધે આવેલી છેલ્લી રેલ વખતે ગરીબોને મદદ કરવા યકી ત્યાંના કલેક્ટરને ચોકલેલા રૂપિયા મધેથી આપરે રૂ૫૦૦૦) ને હાનરેબલ બેહરાંમજી જીજીભાઈ તથા હાનરેબલ મંગલદાસ નયુભાઈના ભરેલા હતા તે મદદ કરતાં બાકી વધવાથી તે રૂપિયામાંથી એ બંધે ગ્રહસ્થોની મંજુરીઆત લઈ નામદાર ચરકારે ૪૦ ૪૦ ૧૮૬૬ માં એક જીજીમાં આવેલાં મેહસુદાખાદમાં એક ધર્મનું દવાખાનું બાંધવાને તથા તેનું નામ હાનરેબલ બેહરાંમજીનાં મરહુમ ધણીઆનીનાં નામપરથી “માણેકબાઈ ડીરેનચરી” કરી રાખવાને ઠાણું હતું. આ કામ માટે હાનરેબલ મંગલદાસે (પી.જી. રૂ૧૦૦૦) એક આપ્યા હતા, ૨ અને તે દવાખાનું આપે વર્ષમાં બંધાઈ તૈયાર થવાથી પ્રબળે વાપડવાને બાંધું સુકું હતું. ૩

તાં ૨૧ મી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૧ માઈ ૧ (ચિં) ૧૨૪૨ ૫૪૬૪૨૬.

આજ દીને ચેહન્યાહી પારસીઓનો નવાં વર્ષનો દીવસ થવાથી ભરત્ર મધે ત્યાંના ડેપુટી કલેક્ટર શેઠ આદરજી જીજીભાઈએ ત્યાંની દરેકબેરમાં પારસીઓનો એક મેલાવડો ભેળે હતા. આ મેલાવડામાં નાવળે દસ્તુર દાદાભાઈ ફરુનજીએ જરથોસ્તી દીવનાં ફર્માન સુબળ ચાલવાથી યતા લાભ વિશે એક ભાષણ કરીું હતું. ૪

તાં ૨૫ મી સપ્ટેમ્બર.

આ માસમાં સુજરાતના ધણાક ભાગોમાં મોટો વરસાદ પડવાને લીધે અમદાવાદ, ભરત્ર, સુરત, નવસારી, વલસાડ, ખીડીમોરા, વગેરે ઠેકાણે રેલ આવી હતી, અને ગરીબ

૧ “હુવા નાંમ સેતાએશને, તરજુગે તથા સરેહ સાથે. શેઠ નવરોજી શરદનજીની ઇઆદગારીને ઇનામને રીસાલો. બનાવનાર—એરવદ પુરશેલ મીનાએરજી કટેલી. સઘલા જરથોસ્તીઓને વાકેશ થવા સાથે” રાહજીવોએ આજીવ્યશાન સમાની કારોબાર મંડીએ છપાવી પ્રગટ કરેઆઈ. સુબઈ, દરત્ર આશકારા છાપાખાનાં મધે મેહરાંમજી શરદનજીની કુપનીએ છાપીજી” છે. અને ૧૨૪૧ ઇ.પ. ૧૮૭૨ ઇ.સ. ૧૮૭૨ ઇ.સ. ૧૮૭૨.

૨ રાઈમચ આઈ ઇડીઆ, તાં ૨૨ મી જુલાઈ ૧૮૬૪.

૩ બને જમશેદ, તાં ૨૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૨.

૪ સુબઈ સગાચાર, તાં ૩૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૨.

એજ સુબળ તાં ૧૦ મી અક્ટોબરે ભરત્રની હયા-વાલાની દરેકબેરમાં શેઠ આદરજીની કોશિયધીન એક બીજું ભાવણ જરથોસ્તી ધર્મની બાબદમાં એ. કે.પ.શરૂ પેશતનજી રીસાલુરે કરીું હતું.

લોકોને જોડું નુકસાન ખમવું પડ્યું હતું. આ વેળાએ સર્વે ઠેકાણેના પારસીઓએ જોડી મદદ કરી હતી તથા ધણાક ગરીબ નાચારોના જીવ બંચાયા હતા. ૫

તાં ૨૬ મી સપ્ટેમ્બર.

લખનૌર મધે પારસીઓની સેવડની આરામગાહની જગો આગલ ત્યાંવાલા શેઠ હારમજી શાપરજી જુકબાઈડર અથવા કોચખીડરે જરથોસ્તીઓના શરમ્બચરતા વપડામને માટે એક મકાન “હારમજી બાગ” નાં નામથી બંધાવી બાંધું સુકું હતું. ૬

તાં ૨૭ મી સપ્ટેમ્બર.

શેઠ કાવશજી દીનશાહજી કેઆસે મરહુમ શેઠ રૂ. તમજી જમશેદજી જીજીભાઈની જી.દગીના અહેવાલનું ભેત બાજીમાં “અહેવાલે રૂ.તમજી જમશેદજી જીજીભાઈ” નામનું એક પુસ્તક છપાવી પ્રગટ કરીું હતું. ૭

તાં ૨૬ મી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૬ માઈ ૧ (ચિં) ૧૨૪૨ ૫૪૬૪૨૬.

મરણ—દાદાભાઈ કાવશજી દમણવાલા—ઉમર ૫૪ ૩૮) દમણવાલા શેઠ કાવશજી બેહરાંમજી ભરડાના નાધકા દીકરા. એવજી પોતાના ભાઈ શેઠ માણેકજી કાવશજી દમણવાલા સાથે તેમનાં ધરમપોર તથા વાંસડાનાં રાજમતા બોહલા બાપારમાં શામેલ હતા. ઉદવારા ખાતે એક ધર્મનું દવાખાનું ઉખું કરાવતા તથા તેને ચાલુ રાખવાને એવજી પોતાના મજદૂર ભાઈ સાથે શરૂઆતથીજ કાલજી રાખી હતી, તેમજ તે તરફની નિયાલ તથા ખીનું પ્રબળ ઉભોગી કામેમાં એવજી ચારે ધ્યાન આપતા હતા. ધરમપોર, વાંસડા, દમણ, તથા ઉદવારાના લોકોમાં એવજી ધણી જાણીતા હતા.

૫ બને જમશેદ, તાં ૨૭ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૨.

બીજીચોરમાં મદદ ચોકલવા. યકી ડાક્ટર કાવશજી હોર-મજીએ અતરે એક ઊપરાંજી કરીું હતું, જે મધે શેઠ મેહરાંમજી જીજીભાઈ તથા દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ રૂ. ૩૦૦) તથા બાઈએ માણેકબાઈ અને મેહરાંમજી તે મરહુમ શેઠ જંગીર નશરખાનજી વાડીઆનો વીધવા અને મેટીએ મળી રૂ. ૩૨૦૦) તથા ખીજી કુલકી નાધકી રકમે ભરાઈ હતી.

૬ બને જમશેદ, તાં ૧૮ મી મેએ ૧૮૮૭.

એ મકાન ઊપર નીચે સુબળ ઇંગ્રેજોમાં તખ્તી મારેલી છે :

“THE PARSİ HORMUZD BAGR,

ERECTED 1872.

BY LATE HORMUSJİ SHAPURJİ COACH-BUILDER.

૭ “અહેવાલે રૂ.તમજી જમશેદજી જીજીભાઈ. (શેઠો-ગરજ નસવીર સાથે) બનાવનાર, કાવશજી દીનશાહજી કેઆ-સના. સુબઈ મધે, સુબઈ સગાચાર છાપાખાનાં માણેકજી મરજોરજી મીનોએરજી હોખજીનાએ છાપેઆઈ. અને ૧૨૪૧ ઇ.પ. ૧૮૭૨ ઇ.સ. ૧૮૭૨.

તા. ૩૦ મી મર્ચ ૧૮૭૨.

પુણું મધે ભરાયેલાં આ શાસ્ત્રનાં મરથ યોગનાં પ્રદ-
ર્શણમાં પારસીઓમાં હાનરેબલ મર જમચેદજી છજીભાઈ
ખારેનેને ગાડીમાં જોડવાતા મરથ યોગાઓ માટે પેલું
તથા બીજું હનામ, જેક અરદેશર હારમજી વાડીઆને
બરહામમાં જોડવા લાવક મરેથી મરથ યોગ માટે પેલું
હનામ, તથા જેક જમચેદજી ધનજીભાઈ પોતેને દેશી મરથ
રૂઝોમાં માટે રૂપાના ચાંદનાં હનામો મધ્યાં હતાં.

તા. ૧ લી અક્ટોબર.

આજ દીને દમણ મધે મરહુમ જેક દાદાભાઈ કાવચજી
દમણવાસનાં ઉમણામાં તેમના બાઈ જેક માલેકજી કાવચજી
દમણવાસામે ઉવાડા મધે ને ધર્મનું દવાખાનું માલગુ હવું
તે હમથ માણ રાખવાના હેતુથી એક રૂંડ ઉતું કીધું હતું,
અને તે મધે પ્રથમ પોતે રૂ. ૧૫૦૦, મરનારનાં લીધવા બાઈ
જમરાઈએ રૂ. ૨૨૨૦, લીધવાના બાઈએ જેકા મેહરાંમજી
અને મેહરાંમજી ફરુજી મરજીઆને રૂ. ૧૦૦, તથા બીજાં
જેશીઓ અને ઉવાડા, દમણ, વજાડા, પારડી, ઉમરશાડી,
અને નારંગોલના જમરાશતીઓએ મધી રૂ. ૨૨૧૧૩ ભર્યા હતા.

તા. ૧ લી અક્ટોબર.

મર કાવચજી જાંગીરજી રેડીમની નાઇટ, સી. એચ.
આઈ, ને નામદાર માહરોણી વિક્ટોરીયા તરફથી મરેલા
“નાઈટ હુડ” ના ખેતાબની પ્રમાણવાદીમાં અપરેના મરે
વરણના યોડા તરફથી એક માનવત આજ દીને તેમનાં
કોટનાં મકાનમાં લઈ જઈ આપવામાં આવ્યું હતું. પ્રથમમાં

૧ રાત જોશવાર, તા. ૬ થી અક્ટોબર ૧૮૭૨.

૨ જમે જમચેદ, તા. ૨૪ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૩.

જે દવાખાનું. પ્રથમમાં તા. ૧ લી મેએ ૧૮૬૪ થી
હાનરેબલ રૂસતમજી જમચેદજી છજીભાઈ દમણ મધે પોતાને
ખરચે ને ધર્મનું દવાખાનું જાણ્યું હતું તેની શાખા
તરીકે તેજ વખતની એ રોડને ખરચે જેક માલેકજી કાવ-
ચજી દમણવાસનાં ગોરાં મકાન મધે બીજાં દવાખાનું આવ્યું
હતું. તે ઇ. સ. ૧૮૬૭ સુધી જેક રૂસતમજીને ખરચે
આવ્યું, પણ તે વધી તે બંધન કરતાં જેક માલેકજી દમણ-
વાસામે આગેવાનો લઈ અંતુષનના ઊપરાતથી તે અવાસ,
પણ ભાંગી લેકાં અરીય હોવાથી એટલાં ઊપરાંતથી તે
આની નહિ રહી માટે જેક માલેકજીની મુજબ ઊપરાંતથી ચીન
કંતાના જમરાશતીઓએ ઇ. સ. ૧૮૭૩ માં ઊદવાડાનાં
જમરાશતીઓને માટે કરેલાં રૂંડ મધેથી મુજબની પારડી
પંચાનાનાં રૂંડના તરફથી હરનકથી દર શાલ મુકતાદને
નાંકે ઊદવારેના મેમિરો તથા નાપારે મેમિરોમાં અનાજ
વેંદવાને ને રૂંડ આવતી હતી તે આખી રૂંડ એ
દવાખાનાના ખરચાં વાવડવાનું નકી કીધું અને તેમાં ને
પુર પડે તે જેક માલેકજીએ પોતે પાનગી બરવાને કમ્બ
કીધું હતું. તે વખતે એ લીઆબની રૂંડ રૂ. ૩૦૦ મળતી હતી

અપરેના પેલે વાઘેતા આમરે ૧૦૦) ગરેસો મેશરમ ફાર-
બમની કુંંગી આશીમમાં બેગા યાઇ મર કાવચજીનાં ઘરમાં
આવતા આવ્યા હતા. ત્યાં મરે ખીરાજવા બાદ હાનરેબલ
મી. જમચેદજી ગીબરે એક મુખાખીત બાપાણ કરી પ્રત
તરફનું માનવત વાંચી મંબજાણું હતું, જેના મર કાવચજી

અને વારસીક ખરચ રૂ. ૧૨૨૦૦) ઊપરાંત થતાં હતાં. એ બાદ
ઊપર મુજબ મરહુમ જેક દાદાભાઈ કાવચજી દમણવાસનાં ઊદ-
વાખાનું એ દવાખાનું બીજક આણ રાખવાના હેતુથી ને
રૂ. ૧૧૧૭૩) નું રૂંડ કરવામાં આવ્યું તે મધે જેક માલેકજી
એ પોતાના મેટા જેક શારાખજીની શેહારી તા. ૧૦ મી
ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૮ ને દીને ઘાઇ તેની ખુશાલીમાં આપેલી
રૂ. ૧૦૦૦) ની થાપણ આપેલી હોય, તથા ઇ. સ. ૧૮૭૩ માં હા-
નરેબલ મર જમચેદજી છજીભાઈ ખારેને, સી. એચ. આઈ,
આતશમેહરાંમ સાહેબને સેન્ટા કરવા આવ્યા તેવલે રૂ. ૫૦૦)
તથા એજ શાલમાં એક જમરાશતી બાપુએ બેદેમોદાને
નામે પોતાના મરહુમ ખુશગોની નમ્બરે રૂ. ૨૭૨, ૧૮૭૪
માં જેક દોનશાહજી માલેકજી પીડીટ આતશમેહરાંમને સેન્ટા
કરવા આવ્યા ત્યારે તેવલે પોતાને તથા પોતાનાં જોશવાર
અને જમરાશતી નામે રૂ. ૧૧૧૫૦), ૧૮૮૩ માં મરહુમ જેક
બંધનજી એદજી આલબસેશનાં પુત્રને સાઈ તેવલના
બાઈએ તે મરહુમ જેક એદજી શરંમજી આલબસેશના
ઊકરેશીએ રૂ. ૧૦૦૦) ની સરકારી નોટ, ૧૮૮૪ માં જેક
શરંમજી હોરંમજી બંધનજી રોડનાં એ પોતાનાં ભત્રિજ બાઈ
બધુઆબી મેટી મરહુમ બાઈ પુતરીબાઈ તે જેક બંધનજી
ખરેદજી રોડનાનાં ધણીઆનીનાં પુત્રને સાઈ બંગાલ બેંકને
રો. ૧) જેની લાગત રૂ. ૨૨૨૩૩ હતી તે, તથા ૧૮૮૫ માં
મહિવાલા મરહુમ ખાંનયાદજી એદજી પેશતનજી ધામવા-
લાની પંડળાથી તેમનાં શરીરત મુજબ રૂ. ૩૦૦) જમરાશતી
આપી હતી. તે ઊપરાંત એમાં ઊદવારેના તથા મુખ્ય અને
સર્વે દેશાવરે ખાતેથી આતશમેહરાંમ સાહેબને સેન્ટા કરવા
આવવાના જમરાશતીઓએ નાંખી ગોડી રૂ. ૩૫૦) ભરી એ રૂંડ
રતે રતે રૂ. ૩૭૦૦૦) ને આપરેનું કીધું હતું. એ રૂંડ
મધેથી હાલ સુધી દવાખાનેને લગતાં કરસે ખરચ કરવામાં
આવ્યો નથી, પણ તેનું બાજુ વધારી ગોડી રૂંડ કરવામાં
આવેલ, ને અત્યાર સુધી આપરે રૂ. ૪૦૦૦) ની ઘઉં,
અને દવાખાનાના ખરચ ને હાલ દર શાલ આપરે રૂ. ૩૨૦૦૦)
સુધી યાદેલ તે ઊપર કહ્યું તેમ હજી સુધી ચીન કંતાના
જમરાશતીઓનાં રૂંડના બાજુના રૂ. ૩૫૦) ને હાલ રૂ. ૩૨૭૦૦)
સુધી આવેલ તે તથા બાકીની પુર જેમ મરહુમ જેક માલે-
કજી કાવચજી દમણવાસ પુરી પાડતા હતા તેમ તેમના મેટા
જેક રોશમજી માલેકજી દમણવાસ પુરી કરી આપેલ. એ
દવાખાનાનાં મકાનને માટે જેક માલેકજીએ પાછળથી પોતાનું
એક બીજું ઘર મુરત વાવડવા આપેલું જેમાં હતું તે આવેલ.
એ દવાખાનાનાં રૂંડના અવજ તરફથી તરીકે જેક
માલેકજી કાવચજી દમણવાસ, દરુર બીનગિરજી દામજી,
દરુર ખરેજોર રૂસતમજી ખીરન, જેક રોશમજી બજાસજી
લાલા, અને એ પેશતન એજીરાશતી બરડા હતા.
તે વધી તેઓનાં મરહુમ પાલી પડેલી જગાએપર જેક
રોશમજી માલેકજી દમણવાસ, દરુર પ્રસેદજી બીનગિરજી,
દરુર પેશતનજી બરજોર ખીરન, અને એ દામજી
બીજાજી બરડા નેમરજી હતા.

તરફથી કાકર મેડનરીએ જવાબ વાંચી સંભળાચો હતા. ૨
એ પછી મુરતી રૈય તરફથી આવેલું માનવર શેઠ દીન-
શાહજી માલિકજી પીટિ વાંચી સંભળાચું, જેના જવાબ
સર કાવશજી તરફથી શેઠ ડાહ્યાભાઈ કુરંમજી કસાકાએ વાંચી
સંભળાચો. જે બાદ અતરેની ચોક્કસતા સીનીયર માહ-

૧ એ માનવર તથા તેનો જવાબ નીચે મુજબ છે :—

To
SIR COWASJEE JEHANGIER READYMONEY, KNIGHT, C.S.I.
Sir,

We your friends and admirers wish to add our con-
gratulations to those of others on the mark of distinction
with which you have been honored by Her Most Gra-
cious Majesty the Queen. It is most gratifying to us
your fellow-citizens to know that the acts of charity with
which for years we have been familiar, are appreciated
at their true worth in England also, and that the Queen
herself has, by conferring upon you the title of a Knight
of the United Kingdom, recognized the nobleness of a
character which finds relief under severe and prolonged
physical sufferings in ministering to the wants of the
poor and sick of every race and creed. It would be
distasteful to you Sir, for us to enumerate the good deeds
which have gained you a world-wide reputation for
philanthropy; but we who have seen their fruits, can
bear witness that they do credit to your shrewdness of
judgment, good taste, and public spirit, as well as to
your liberal disposition. We hope that you may long be
spared to Bombay, whose citizens are proud to place on
its roll of worthies the honored name of Sir Cowasjee
Jehangier. We subscribe ourselves, Sir, with senti-
ments of esteem and respect, your faithful Friends and
Admirers

Bombay, July, 1872.

સર કાવશજી તરફથી કાકર મેડનરીએ બેવડાં માનવરનો
વાંચેલો જવાબ નીચે મુજબ હતા :—

Hon'ble Sir and Gentlemen,—I beg of you to accept
my warmest thanks for your congratulation on the high
honour which Her Most Gracious Majesty the Queen
has been pleased to confer on me, one of her very humble
but most grateful and loyal subjects.

To receive such an address as you have tendered to
me to-day I conceive to be the greatest honour that a
man can obtain from his fellow-citizens, and it is pecu-
liarly gratifying to know that I have so many friends
among different races and creeds, and that this address
contains the names of those honored and respected not
only in this country, but in Great Britain.

Gentlemen, I scarcely know how to reply to your
feeling allusion to the sufferings which it has pleased an
all-wise Providence to inflict on me, but let me assure
you that in my feeble efforts to assist the poor I have
only imitated the good works of my forefathers, an
example of which was honorably acknowledged by a
former Governor of this presidency more than a century
ago. I pray that this feeling may continue among those
who will inherit my name, and that so long as the name
of "Readymoney" may exist, there shall always be found
associated with loyalty and philanthropy.

Hon'ble Sir and Gentlemen, it but remains for me
to thank you for your attendance here to-day, and to
request you to accept and convey to all my friends my
respectful assurance that their address will always be
preserved and treasured in my family as one of its
proudest memorials—Permit me to remain, Gentlemen,
your very faithful and obliged servant.

એટલે તથા બેંચ આઈ જમરીયા પ્રમુખ મી ૦ જન કાને
સર કાવશજીની તારીફમાં ફેરફાર કહી સંભળાયા બાદ
પાંન ગોલાખ લઈ મીનજમ બરખાસ વાહ હતી. ૨

૨ કાકરમજી આઈ ઈડીઆ, તા ૦ ૩ અકટોબર ૧૮૭૨.

એજ મુજબ નવસારીની અનુમતિ તરફથી દરુર
માલીઆરજી કંકાબાદજી, શેઠા બરજોરજી નવરોજી દેસાઈ,
બહમનજી દાશાખજી દેસાઈ, અને બીજા નરસીઆની શી
સાથનું આવેલું એક માનવર તા ૦ ૨૫ મી અકટોબર
૧૮૭૨ ને દીને દરુરો પેશોતનજી બેસંતજી સંબંધી, એર-
સજી ચોરાખજી મેહરજીસંજીના, માલિકજી નરસીઆજી કુરંમ,
અને શેઠ હોરમજી નવરોજી સકલાતવાલાનાં એક ડેપુટી-
શને સર કાવશજીને તેમનાં કોર્ટનાં ઘરમાં લઈ નઈ પોંચ્યાયું.
હવે. ગદવીથી (૦૦) શહીનું આવેલું મુખારકપારીનું
માનવર તા ૦ ૩૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૨ ને દીને શેઠ
હોરમજી બરજોરજી કપડોન, હોરમજી મનસિંહજી મેશા,
હોશંગજી કુવરજી ગજધર, હોરમજી એલજી બીનવાલા,
નાનાભાઈ માલિકજી ગજધર, બીઆજી પારોદજી મુસ, દાહ્યાભાઈ
હોશંગજી, મેનાભાઈ નરસીઆજી ગજધર, માલિકજી એલજી
લાકડવાલા, જમસીંહજી નવરોજી કમીનેરજી, હોરમજી
મેહરજી મુસ, હોરમજી નવરોજી સકલાતવાલા, અને
અરદેસર શંભજી મુસે ચાકલી આપ્યું. હવે. વસાણી
દરુર શીરીઆજી પેશોતનજી, કાકર પેશોતનજી બહમનજી મુસ
મેડેતાના, શેઠા દાહ્યાભાઈ શંભજી, બહમનજી કુવરજી, મેસ-
વાંજી બરજોરજી પોરડવાલા, બહમનજી પેશોતનજી, બીઆજી
રૂસતમજી કાંતરજી, અને બીજાઓની શી સાથનું એક માન
વર તા ૦ ૫ મી જુલાઈ ૧૮૭૨ ને દીને ચાકલી આપ્યું.
હવે. નવસારીની કાવશજી બંહીરજી મહેરજીના હુકમથી
શેઠ કશીરામજી રૂસતમજી દાહ્યાબાંજી, એજ, એજ, એજ, એજ.
બી. તથા સર્વે શિક્ષકો અને વિદ્યાર્થીઓ તરફથી આવેલું
મુખારકપારીનું એક માનવર તા ૦ ૧૦ મી જુન ૧૮૭૨ ને
દીને હાનરી શેઠેરજી એ. કાવશજી નરસીઆજી કાંકા
આવી હાથોધાથ સર કાવશજીને પોંચ્યાયું. હવે. મેતવાલીનું
કાવશજી બંહીરજી રેડીઓની છાત્રીઓની નિશાનની કોઈ
નરથી તા ૦ ૧૫ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૨ ને દીને એક મા
વર શેઠા એલજી રૂસતમજી સુનાવાજી, અરદેસર બહમન
કાકા, અરદેસર રૂસતમજી મુનશી, હોરમજી પારોદજી આય
બજાર, દીનશાહ એલજી લાંગ, કાકર શંભજી શાફર
અરદેસર શંભજી મુસ, અને રૂસતમજી મેહરજીના સાસર
એક ડેપુટીને સર કાવશજીને વાલકશરને બગડે લઈ ન
આપ્યું. હવે. દાહ્યાભાઈ ચોશા શીડી રૂસ એક લાઈબ્રે-
રીની કમીટી તરફથી એક માનવર તા ૦ ૨૮ મી જુલાઈ
૧૮૭૨ ને દીને શેઠા ચોરાખજી રતનજી કાકર, રૂસતમ
શાફરજી માટલા, ચોરાખજી અસલાહ બરમા, શાફરજી હોર-
મજી બારીઆ, અને માલિકજી કાવશજી તારીખાઓ કુમ
ટેયને સર કાવશજીને બગડે લઈ નઈ પોંચ્યાયું. હવે. પારેકો
ધખરખેરે લાઈબ્રેરીની કમીટી તરફથી એક માનવર
તા ૦ ૭ મી જુલાઈ ૧૮૭૨ ને દીને શેઠા કાવશજી એલજી
પટેજ, નરસીઆજી નવરોજી બેર, જમસીંહજી લીમતજી
અપ, અને હોરમજી દેસાઈજી ચેલાનાં એક ડેપુટીને સર
કાવશજીને બગડે લઈ નઈ આપ્યું. હવે.

તા ૦ ૫ મી અક્ટોબર.

આએ વર્ષમાં મુરતની પાસેનાં રક્તિ ગામમાં મારા
ભાગર આગળ મુખ્યવાસી મરહુમ શેઠ જમશેદજી દોરાબજી
ખાંભાટવાલાના ઓકરોએએ પોતાના આપની પુત્રમાંથી
તેમનાં પુત્રને મોટા એક મોટા કુલે બંધાવી ધર્મ આતે
આસી મુકયો હતો.^૧

તા ૦ ૮ મી અક્ટોબર.

રોજ ૧૮ માહ ૧ (શિં) ૧૨૪૨ વર્ષદેવરદી.

આજ દિને નવસારી મધે મરહુમ બાબ નવાજબાઈ તે
મરહુમ આં ૦ રતનજી દોરાબજી તાનાનાં બેટી તથા મરહુમ
આં ૦ ભીખાજી એરજી લશકરીનાં વીધવાનાં ઉમલ્યામાં
તેવણી પોતાની પુત્રમાંથી ૩૦૦૦૦) ની રકમ નવસારી
મધે જરવોશતી ઓકરીએને નંદ અવરતા તથા ખીજી ધટી
કેળવણી આપવા મોટી નીચાઈ કાઢવા માટે આપવાની
તંદરોસ્તી પઢાવી હતી.^૨ એ ઉપરાંત મરનારના ભાઈ શેઠ

૧ આ કુલાવ નીચે પ્રમાણે નમ્રી મારેલીછે:—

“ શ્રી પાપ મુદાએતાલાની ગદદથી આએ કુલે શ્રી
“ મુખર્જી રેવાશી બેહશતનરીન પારસી જમશેદજી દોરાબજી
“ બાંજમેટવલાનાં પુત્રને કાને તેવણીનાં પુત્રએએ પોતાના
“ આપની પુત્રમાંથી બંધાવીને જાણ્યો તથા જનવરોને પાણી
“ પીવાને માટે ધર્મઆતે આપેએછે શરી. રાવત ૧૯૨૮
“ વીક્રમાલત. રાને ૧૮૭૨ અંગરેજ. રાને ૧૨૪૧ એન-
“ દેવરી તથા ૧૨૮૮ હીજરીનાં સાલમાં.”

૨ નવસારી મધે જરવોશતી ઓકરીએની નિશાલ
ઈં ૨૦ ૧૮૫૪ માં શેઠ દોરાબાઈ રક્તિજી કાચાલએ
પોતાને જમએ શેઠ દોરાબજી યાજુર બંગાલીની નવાજબજી
ઉપરથી બંધાવી હતી, અને ૧૮૬૬ સુધી તેને પાસે પોતે
એખલે હાથે ચલાવ્યો હતો. તે બાદ યોડકં સુધી શેઠ દોરા-
બજી બંગાલીએ તેને ખરચ પોતે આપ્યો હતો, અને પાછ-
લથી તે શેઠ નશરવાંજી રતનજી તાનાને સ્વાધીન કરી હતી,
જેવલે ઉપર મુજબ પોતાનાં મરહુમ બેકન બાઈ નવાજ-
બાઈની પુત્રમાંથી તે આએ સાલથી “ નવાજબાઈ તાતા
નવસારી જરવોશતી ઓકરીએની નિશાલ ” નાં નામથી આજુ
રાખી હતી. શેઠ નશરવાંજી રતનજી તાતાએ તાં ૭ ૭
અક્ટોબર ૧૮૮૭ ને દીને એક તરફ કરી પોતાની ચેટરજી
ઈડીઆ રસીતીજી વીલીજ એડ માન્યુફેક્ચરીંગ કંપનીના
૭૦) રોટા તેની ઉપજ આજ આજ કર્મનાં કાંચાં ખરચવાને
એલાહેદા કાઢવા હતા, અને તેની ઉપજના ૧૦૦ હીસા કરી
અનેક પ્રમાણમાં તે સાત ખાતાંએને વેંઢથી આપ્યા હતા,
જે મધેથી ઉપજી નવાજબાઈ તાતા નિશાલને માટે ૨૭
હીસા ખરચવાને ડેડ્યુ હવું, અને હાલ તે ઉપજ ૨૭
હીસાને હીસાએ વધતાં વધતાં દર સાલ આસરે ૩૨૫૦૦) ની
પાપછે. ૧૮૮૬ માં શેઠ નશરવાંજી તાતા બેક્ટનરીન યપા
તેવણનાં ઉમલ્યામાં તેમના બેટા શેઠ જમશેદજી નશરવાંજી
તાતાએ ૩૫૦૦૦) ની રકમ એ નિશાલનાં રૂંડ ખાતે તેજ
આજ વાપડવાને આગામત આપી હતી, પણ તે આજ વાપડ-

નશરવાંજી રતનજી તાતાએ ૩૧૦૫૦) તથા ખીખાં જિરી-
એએ ૩૨૫) મધી ૩૧૩૩૫) ધર્મખાતાંએમાં આપ્યા હતા.^૩

તા ૦ ૧૦ મી અક્ટોબર.

શેઠ દોરાબજી જમશેદજી જીભાઈએ પોતાની ઈં
૨૦ ૧૮૬૪ ની મુજરાતની મુસાફરીમાં જમએ મધે એક
હાસીટન બાંધવાને મોટે ૩૨૫૦૦૦) ની રકમ મરકારને
આપી હતી, તે હાસીટન આએ વર્ષમાં બંધાઈ તેવાર ધઈ
હતી, અને તે ૫૨ ઉપલા શેઠ દોરાબજીવાલા ૩૨૫૦૦૦)
તથા મરકારના ૩૩૫૦૦૦) અને ત્યાંની મુજીસીયાલીટીના
૩૫૦૦૦) તથા લોકલ ફંડ કમીટીના ૩૪૦૦૦) મધી
૩૬૬૦૦૦) નો ખરચ થયો હતો.^૪

વામાં આજુ નથી, અને તે રકમથી વધી આસરે ૩૧૦૦૦૦)
ની યાદછે.

એ નિશાલને વડીલ મથાવવા માટે ઉપમાં શેઠ નશ-
રવાંજી વાલાં તરફના તરફીએ શેઠ જમશેદજી નશરવાંજી
તાતા, દોરાબજી જમશેદજી તાતા, અને દોરાબજી કાચાલ
તાતાએ તાં ૧૪ મી જુન ૧૮૮૬ ને દીનેથી શેઠ જમ-
શેદજી રક્તિજી કાચાલ (સરનારીન), જમશેદજી નશરવાંજી
કીરવાઈ, દોરાબજી જમશેદજી તાતા, કાચાલ નશરવાંજી
કાંગા, જમશેદજી મોલેજી તાતા, અને અરદેશર જમશેદજી
ખીજીવારીઆ (કાનરી શેકરી) ની એક કમીટી નેમી
હતી, અને તે કમીટીમાં અવાર નવાર શેઠ જમશેદજી બેહર-
જી પટેલ, દોરાબજી રતનજી ચીચર, રતનજી દાદાબાઈ
તાતા, રતનજી મોલેજી કાંગા, અને રતનજી જમશેદજી
તાતા ઉમેરાયા હતા. એ નિશાલ તથા પોતાની નંદ અવ-
સ્તાની ગદદશાને માટે શેઠ નશરવાંજી તાતાએ નવસારી
મધે આસરે ૩૨૦૦૦૦) ને ખરચે એક કુશાદે મરકાર બંધાવી
તે તાં ૨૭ મી માર્ચ ૧૮૮૭ ને દીને પોતે બોલું મુક્યું
હવું, જેમાં એ નિશાલ લઈ જવામાં આવીછે. એ નિશા-
લમાં મુજરાતી ૭ માં ધોરણ સુધીની કેળવણી આપવામાં
આવેછે, તથા તેની પછી ટી કેળવણીને વરની તાલીમ
આપવાને એક વર્ષ પછી ઉપાધ્યાયમાં આવ્યોછે. એ નિશા-
લને લાલ સરોશ ૨૦૦) ઓકરીએ દોછે, અને તે પાછજ
દર માટે ૧૮૦) નો ખરચ આજુછે.

૩ અને જમશેદ, તાં ૧૫ મી અક્ટોબર ૧૮૭૨.

૪ આ હાસીટનમાં નીચે પ્રમાણે નમ્રી મારેલીછે:—

“ This Hospital
was erected for the benefit of the inhabitants of Broach
at the expense of
MR. SORABJEE JAMSETJEE JEEJIBHOY
of Bombay and
The British Government
A. D. 1872.
Donation by
Mr. Sorabjee Jamsetjee Jeejibhoy ...Rs. 25,000
Grant by Government..... ” 35,000
Grant by the Municipality..... ” 5,000
Grant by the Local Fund Committee. ” 4,000

Total Rupees... 69,000
Designed by Captain C. MANT, R. E.”

તા. ૧૧ મી ઓક્ટોબર.

શેઠ કાવથલ પેશતનજી સુરકે "દીલચમન ગાયલુ સંગ્રહ" નામની ૪૦૦) ગાયલોના સંગ્રહની એક ગોપરી છાપાની પ્રગટ કરીધી હતી.

તા. ૧૭ મી ઓક્ટોબર.

રોજ ૨૭ માઈ ૧ (શે. ૧) ૧૨૪૨ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરણ—મેહરવાનજી નશરવાનજી ભાવનગરી—

ઉંમર વર્ષ ૪૮) એવલુ ૬૦ સં ૧૮૪૮ થી ભાવનગરનાં ચાકોર સહિયના મુખ્યધના એન્ડ નેમાયા હતા. એ એન્ડ-સીનું મુખ્ય કામ તે પેળાએ એ હવું કે ભાવનગર રાજ્યને તાબેનાં પેશવાઈ ૧૧૬ ગામે ઉપર ૬૦ સં ૧૮૧૬ માં મુખ્ય મરકારની બાંધામણથી હિંદુસ્થાનની વડી મરકારે નિર્ણય કરી ત્યાંના ચાકોર સહિય પાસેથી ફોજદારી તથા દીવાની હકુમત છીનવી લઈ તે અમદાવાદના જજ તથા ક્ષેત્રકરને સોંપી હતી. એ બાબદ વડી મરકારમાં તથા હંગવાંડ કોર્ટ ઓફ ડાયરેક્ટરને અરજીઓ વર્ષે કરવાનું કામ એવલુને સોંપી હતું, અને એવલુ મેહનત લઈ ધણેક વર્ષો સુધી તકરાર તથા બપોલો મરકારમાં ચલાવ્યા પછી ૬૦ સં ૧૮૧૬ ના ફોજદારી મામલાં મરકારે ભાવનગરના મરહુમ ચાકોર સહિય જયવંતશીહજને દીવાની તથા ફોજદારી હકુમત અમલ મુખ્ય સોંપી હતી. એ મેહનત બદલ એવલુ (શેઠ મેહરવાનજી) ને રૂ. ૩૦૦૦૦) રોકડાનું ધન તથા રૂ. ૫૦૦) નું પેનશન એમની જીંદગી સુધી મળ્યું હતું. ૩ ૬૦ સં ૧૮૫૨ ના ઓક્ટોબરથી તે ૧૮૬૦ સુધી એવલુ થોડાક ભાગીદારો સાથે અતરેનાં "ટોલીશ્ઝ એન્ડ કુરીઅર" પત્રની માલિકી ચલાવી હતી. ૧૮૫૩ માં એવલુ ભોમ્મે પેપર માન્યકર્મરૂઠિ કુંપની નામનું અતરે કાગળ બનાવવાનું તથા ૧૮૫૮ માં ભોમ્મે ઓઈલ પ્રેસ કુંપની નામનું તેજ બનાવવાનું કારખાનું ભાગીદારો સાથે ઉદ્ધાડ્યું હતું. છેલ્લું કારખાનું એવલુ પોતે ૧૮૬૩ માં રૂ. ૧૮૦૦૦) ની કીમતે વેચાણું લીધું હતું. ૧૮૫૮ થી તે

૧ "દીલચમન ગાયલુ સંગ્રહ. જેમાં જુદી જુદી મુખ્યધની સંખ્યાના નાક ટોલીમાં ગવાયો તથા સ્વયંવસરે ગવાયો, તેમજ કેલંકાં ધૂડાં છાપાં છાપાં એ સંખ્યાં એકકાં કરીને નજીક ૪૦૦ ગાયલોના સંગ્રહ, છાપાની પ્રગટ કરનાર, ગાયલુ—ગોપી. મુખ્ય, રોડ ટ્રીટીંગ પ્રેસ ગઈ કાવથલ પેશનજી પ્રીતરે છાપી પ્રગટ કરીધું. સને ૧૮૭૨"

૨ શેઠ મનચેરજી મેહરવાનજી ભાવનગરી, સી. વ્યાઘ. ધ; એન. પી. ના બાબ.

૩ એ દીવાની તથા ફોજદારી હકુમત બાબદ અરજીઓ વગેરે કરવાને શેઠ મેહરવાનજીના હાથ ઉઠેલ અવધાનજી શેઠ રંગેશજી શેરાવળ વાડીયા અથવા ભાવનગરીને રાખ્યા હતા, જેણે પછ એ બાબદમાં સારી નોકરીઓ બજાવ્યાથી તેમને ધન્ય, લવાજમો વગેરે મળ્યાં હતાં.

૧૮૧૪ સુધી એવલુની પેહડીમાં શેઠ પાણલજી હોરમજી કાપડીઆ શામેલ હતા. તે પછી તા. ૧ લી માર્ચ ૧૮૧૪ થી પોતાના દીકરા શેઠ મનચેરજી તથા ભાવનગરના દીવાન ગવર્ધીશંકર ઉદેશંકરના દીકરા શેઠ પ્રભાશંકર સાથે "મનચેરજી પ્રભાશંકર એન્ડ કું." નાં નામથી ખીજી વ્યાપારી પેહડી કાઢી હતી. ૧૮૫૮ ના વ્યાગથ મામલાં એવલુ આપણા પારસીઓનાં બાળકોની તંદરેસ્તોના વધારે મંબાલ કરવાને તેમને બદલની કચરત કરાવવાને "કચરત શાળા સ્થાપક મંડલી" ઉભી કરી તેની મારફતે મેદાનમાં કચરત શાળા ઉઠાડી હતી, અને તેના ચરઆતથી તે પોતાનાં મરણ સુધી પ્રમુખ હતા. ૧૮૬૦ માં ગ્રેટ હચરન સ્પીનિંગ એન્ડ વીવીંગ કું. સ્થાપવામાં એવલુ મુખ્ય આગેવાની લીધી હતી તથા તેના ચરઆતથી જાણેકર તથા પ્રમુખ હતા. ૧૮૬૩ માં એવલુ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા, ભોમ્મે કોઈન જીનીંગ કું., મોડુરોડીલ કોઈન પ્રેસ કું., અને પારસીય શુઅર કું.ના પ્રોપાઇટર તેમજ ડાયરેક્ટર, તથા એન્ડ મુખ્ય ૧૮૬૪ માં ભોમ્મે સીડી બેંક, ધી હમીરીઅસ બેંક ઓફ ટ્રેડિંગ કું., એલાએમસ સ્પીનિંગ કું., ભોમ્મે કોનસાક્ટ એન્ડ પીલિંગ કું., આચરનશીવ કું., દીનાવલી પ્રેસ કું., ત્રીચર એન્ડ કું., વિજોદીયા પેશન-શીક કું., અને એસીઆડીક શીનાનશીવ આશીશી એથનના પ્રોપાઇટર તેમજ ડાયરેક્ટર હતા. ૧૮૬૫ ના જીન મામલાં એઓની પેહડીને મોડું નુકસાન થવાથી તે બંધ કરવી પડી હતી. તે પછી ૧૮૬૮ થી એવલુ પોતાની સ્થાપેલી ઉપ જીજીવેલી ગ્રેટ હચરન સ્પીનિંગ એન્ડ વીવીંગ કું.ના એન્ડ, તથા આખમરત મીલસ કું.ના શેઠ જંગી-રજી હોરમજી માદી સાથે જોડેલ શેઠેટરી અને એન્ડ નેમાયા હતા. પ્રજા ઉપોગી કામોમાં એવલુ હથેલાં ભાગ લેતા હતા. એવલુનાં મરણ પછી એવલુની સ્થાપેલી ગોપરી કચરતશાળા સ્થાપક મંડલીના મીજબસીઓ તથા એમના ખીજા મિત્રોએ એમની માદગારીમાં રૂ. ૨૨૫૩૩૩ નું ફંડ એકઠું કરી તેનાં વ્યાજમાંથી કચરતશાળાના જોધાઓને એમના નામનાં હતાગે આપવાનો બંદાબસ્ત કરીધો હતો, તથા એ કચરતશાળાને માટે એમના બેઠા શેઠ મનચેરજી મેહરવાનજી ભાવનગરીની કેલેથથી મરકાર તથા ચર દીન-શાહજી માણેકજી પીટી બારેનિટ મેદાનમાં બજાવતી હમા-રત બંધાવી આપી તેના દરવાજાપર એવલુનું એક મોડી-અન બાદ ચર દીનશાહજીને ખરે જગાવી તે તા. ૧૦ મી માર્ચ ૧૮૬૩ ને દીને મુખ્યધના નામદાર ગવરનર લારડ હેચીમને હાથે જાણું મુકાયું હતું.

તા. ૧૭ મી ઓક્ટોબર.

સીરના મામલતદાર શેઠ માણેકજી એલજી ખર્ગી-આકેને નામદાર મરકારે પુણાં જીજાના પેહલા વર્ગનાં મખા-રડિનિટ માણસેટની સવા આવી હતી.

શ્રેષ્ઠ જમથેદુ અરદેશર દલાલ, એમ. એ. એલ. એલ. બી. ને નામદાર અરકારે મુરત હાઈસ્કુલના આકર્ષક હેડ માસ્ટર નેમ્યા હતા.

તાં ૧૯ મી અક્ટોબર.

કાંક્રેડર શેહરની ૧૬૨ મી વારની પાઠશાલી સોર- તીમાં આએ વેળાએ પ્રણામના શ્રેષ્ઠ હોરમજી મનચેરજી સોપારીવાળાને ૨૦૦૦૦) ફારાનમ (૩૧૪૫૦૦ ને આમર) ની સોરતી લાગી હતી.

તાં ૨૧ મી અક્ટોબર.

શા. ૧ માહ ૨ (શિં) ૧૨૪૨ યજ્ઞેશ્વર.

મરણ—એં નોથરવાંનજી પુરથેદુ કાંગા—ઉમર વર્ષ (૩) એં પુરથેદુ દારાબજી કાંગાના ડીકરા. એવથું અતરેનાં ધણુંક પુરાતમ પારસી કુટુંબના પંથકી હતા. પોતે જોષિદી કરી મેળવેલા પૈસામાંથી પોતાનાં જન્મ વતન નવ- ચારી ખાતે જરથેશ્ત્રીઓના ઉતારા તથા ત્યાંના લોકોના મરમથશરના વપકામને માટે એક ધર્મશાલા ખંધાવી તે તાં ૧૮ મી મેએ ૧૮૯૮ ને દીને જોષી મુકી હતી, તથા તેનું નામ “નોથરવાંન બાગ” કરી રાખ્યું હતું.

તાં ૨૩ મી અક્ટોબર.

આજ દીને એં નોથરવાંનજી પુરથેદુ કાંગાનાં ઉમરમાં તેવણે નવચારીમાં ૬૦ મં ૧૮૯૮ માં ખંધાવેલા “નોથરવાંન બાગ” ની મરામતને માટે એનાહિદા કાઢેલા ૩૨૫૦૦) માં પીળ ૩૨૦૦૦) તેવણની પોતાની પ્રજામાંથી તથા ૩૫૦૦) તેવણનાં લીધવા બાજી જીવણબાઈએ ઉમેરવાની તનદેશસ્તી પડાવી હતી. એજ મુજબ મર કાવચજી ભંગી- રજી રીમની ગાહિ, સી. એ. મ. આધ. એ પોતાનાં ઘરના એ પંથકીનાં પ્રણે માટે ૩૫૦૦) નવચારીની પોતાનાં નામની મદદેશમાં આપવા હતા.

તાં ૧૯ મી નવેમ્બર.

શ્રેષ્ઠ અરદેશર હોરમજી વાડીઆએ અતરેની ગ્રાં- મેડીકલ કોલેજમાં દેશી ઓરતોને લાઇતો ધંધો શિખાડવા માટે એક વર્ષ, અને જો જરૂર પડે તો બે વર્ષ, મુકી દર માસે ૩૧૦) ના દરમાધાની છ સ્ટાન્ડરથીએ આપવાનું તથા ડાક્ટર રમતમજી નથરવાંનજી જોડીએ તે વર્ગને સુરત કેળવણી આપવાનું માથે લીધાથી, એ કોલેજમાં આજ દીનથી

એવા એક વર્ષ ડાક્ટર રમતમજીનાં શિક્ષકપણાં હેકમ ઉધા- ડવામાં આપ્યો હતો.

તાં ૪ થી નવેમ્બર.

હિંદુસ્થાનના નામદાર વાઇસરાય અને ગવર્નર જનરલ લારડ નારથાજી મુખર્જીખાતે એક દરબાર ભરવાને આપનાર હોવાથી તે નામદારને ઘટી પ્રકારનો આવકાર દેવાને અતરેની જેમ આંફ જરૂરી તરફથી પ્રમુખે કરેલાં રીકવીરજનની હેલે મુખર્જીનાં શેરીફ શ્રેષ્ઠ ડોયાબાઈ ફરોમજી કરાકાએ આજ દીને એક બહેર મળા ડાકિન હાલમાં બોલાવી હતી. મરનશીનીની પુરસી શેરીફ શ્રેષ્ઠ ડોયાબાઈ ફરોમજી કરાકાને આપવા બાદ નામદાર વાઇસરાય અતરે આવે તે વેળાએ તેને ઘટો આવકાર આપવા, તથા એક “રીસેપશન ફંડ” જીજી કરવા, અને તે મધેથી તે નામદારની વાદગારીને માટે કોઈ મુકર જમાએ “નારથાજી ગારડન” નામનો બાગ બનાવવાને જેમ આંફ જરૂરીસે નેમેશી ૧૧ ડિસેમ્બર, ૧૪ હિંક, ૧ મુચમમાં, ૨ માહુમી, અને ૧૭ પારસી (હાનરે- બજ મર જમથેદુ જીજીબાઈ ખારેનિઠ, સી. એ. એ. આધ; શ્રેષ્ઠ નવરજીજી ફરુડનજી, ડોયાબાઈ ફરોમજી કરાકા, મેહ- રાંમજી જીજીબાઈ, ફરોમજી નથરવાંનજી પોઠ, મનચેરજી હોરમજી કામાજી, નથરવાંનજી માણેકજી પીડીટ, મેહર- વાંનજી ફરોમજી પોઠ, હોરમજી બદમજી વાડીઆ, શોરાબજી ચાપુરજી બંગાલી, હોરમજી અરદેશર હોરમ- જી વાડીઆ, નાનાબાઈ મેહરોમજી જીજીબાઈ, મનચેરજી નવરજીજી બાબાજી) સહયોગી એક રીસેપશન કમીટીને સોંપવાના હેતુએ કરી મળા જરખાસ્ત થઇ હતી.

૪ બોમ્બે ગેઝેટ, તાં ૨૩ મી અક્ટોબર ૧૮૭૨.

એ બાબે નામદાર સરકાર તરફથી નીચે મુજબના હેડાવ બાહેર પાસવામાં આપ્યો હતો:—

Letter from the Acting Director of Public Instruction dated 25th September 1872 submitting to Government a letter from the Principal, Grant Medical College, enclosing an offer of Mr. Ardeshir Hormusjee Wadia to provide six stipends of Rs. 10 each for the training of Gujaratee midwives, for one year, with a promise of an extension of the subscription for a second year, if necessary; stating that Mr. Rustomjee N. Khory, L. M., proposes to teach the class gratuitously; and that the Marathe class might stand over for the present; and requesting permission for the formation of the proposed Gujaratee class.

Resolution—The acknowledgments of Government should be conveyed to Mr. Ardeshir Hormusjee Wadia and to Mr. Rustomjee N. Khory, L. M., for their public spirited offers to enable a class of Gujaratee midwives to be properly trained. The Director of Public Instruction should take the necessary steps for the formation of this class. As no funds are available for the formation of a Marathe class, nothing can at present be done in that direction.

૫ રાઇમસ આર્દેશીઆ, તાં ૬ થી નવેમ્બર ૧૮૭૨.

નામદાર વાઇસરાય તાં ૧૪ મી નવેમ્બરને રીને મુખર્જી આવી પુગો હતો. તાં ૧૬ મી નવેમ્બરને રીને

૧ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તાં ૧૭ મી અક્ટોબર ૧૮૭૨.

૨ બોમ્બે જમથેદ, તાં ૨૨ મી અક્ટોબર ૧૮૭૨.

૩ બોમ્બે જમથેદ, તાં ૨૬ મી અક્ટોબર ૧૮૭૨.

તા. ૧૫ મી નવેમ્બર.

હિંદુસ્થાનના વાઈસરોય નામદાર લારડ નારથમુકે આજ દિને અતરેના ટાઉન હાલમાં એક લેવી બરી હતી; જેમાં નીચલા પારસીઓ હાજર થયા હતા—

અરદેશ અરદેશ દાદીચે, અરદેશ અરદેશ ફરકુનજી, અરદેશ ડોશાબાઈ મુનશી, અરદેશ ફરોમજી સુમ, અરદેશ હોરમજી વાડીઆ, અરદેશ નવરોજી દાવર, ડાક્ટર મેહરોમજી નવરોજી, બહમનજી અરદેશ ભાંડુપવાલા, મેહરોમજી દાદાબાઈ રેજીસ્ટ્રાર, મેહરોમજી જીજીબાઈ, મેહરોમજી નયરવાનજી સીરવાઈ, કુવરજી કાવ-થજી ગળાવાલા, કાવથજી અરદેશ ભાંડુપવાલા, કાવથજી અરદેશ જમશેદજી, કાવથજી દાદી લીમજી, ડાક્ટર કાવ-થજી હોરમજી, કાવથજી માલેકજી લીમજી, અરદેશ ફરકુનજી પારખ, અરદેશ માલેકજી અરદેશ, અરદેશ પાલભુજી લાલકાકા, અરદેશ રસતમજી થાંભેલાલા, દાદા-બાઈ ડોશાબાઈ કામાજી, ધનજીયાદ માલેકજી લાલકાકા, દાદી નયરવાનજી દાદી, દાદાબાઈ બહમનજી જીજીબાઈ, દાદાબાઈ માલેકજી વખારીઆ, ધનજીબાઈ મેહરવાનજી જીજીબાઈ, ધનજીબાઈ રસતમજી અપુ, દીનયાદ જમશેદજી ફરકુનજી, દીનયાદ માલેકજી પીટી, રોરામજી હોરમજી ભાંડુપવાલા, એલજી અરદેશ માલેકજી સરાક, ફરોમજી થાપુરજી ધનજીબાઈ બાટલીવાલા, હોરજી અરદેશ દાદી, હોરજીબાઈ અરદેશ ભાંડુપવાલા, હોમજી અરદેશ દાદી, હોરમજી અરદેશ હોરમજી વાડીઆ, હોરમજી અરદેશ મંત્રીક, હોરમજી અરદેશ ધનજીબાઈ વાડીઆ, હોરમજી બહમનજી વાડીઆ, હોરમજી દાદાબાઈ પલી-ડર, જાંહગીર માલેકજી અરદેશ, જમશેદજી અરદેશ જમશેદજી, જમશેદજી ધનજીબાઈ વાડીઆ, જમશેદજી ધનજી-બાઈ પટેલ, હાનરેખન સર જમશેદજી જીજીબાઈ બારોનિટ, સી. એચ. આઈ.; જીવાજી થાપુરજી ધનજીબાઈ બાટલી-વાલા, અરદેશ રસતમજી કામાજી, લીમજી નવરોજી બનાજી, લીમજી માલેકજી બનાજી, નયરવાનજી મદાબાઈ, ખાંબાહદુર દયુર નયરવાનજી જમાસજી જમાસજીઆના, પી. નામચે, દયુર પેથતનજી મેહરોમજી મંજીલા, પેથ-તનજી મેહરોમજી ફરીયા, પેથતનજી ધનજીબાઈ પટેલ, પારોજયાદ મેહરવાનજી જીજીબાઈ, પારોજયાદ મેહરવાનજી મેહતા, ખાંબાહદુર પદમજી પેથતનજી, થાપુરજી હોરમ-મજી પાક, શોરામજી એલજી વાડીઆ, શોરામજી પેથ-તનજી ફરોમજી, શોરામજી થાપુરજી બંગાલી, શોરામજી પદ-મજી પેથતનજી, દયુર શોરામજી રસતમજી મુદ્રાશિરોજના.૨

૧ ટાઇમસ આર્થઈડીઆ, તા. ૧૬ મી નવેમ્બર ૧૮૭૨.

તા. ૧૧ મી નવેમ્બર.

શેઠ હોરમજી એલજી કોટવાલે વાંચનાં જમા-લીઆ ગામમાં ૮ શેડ લાંબા અને ૩૩ શેડ ઉચ્ચા એક વાષ મારી વાંચના રાજ તરફથી-ધનામ મેમ્બરુ. હતું. ૨

તા. ૧૭ મી નવેમ્બર.

શેઠ અરદેશ મેહરોમજી કાપડીઆએ લંડન મંચે બા-ચરની પરીક્ષા ફેલેમંટીપી પચાર કીધી હતી. ૩

તા. ૧૮ મી નવેમ્બર.

આજ દિને અતરેના ટાઉન હાલમાં થીનર મારાચેના કુલમ્બરમાં એક પારસી બાઈ—દીનબાઈ તે શેઠ બહમન અરદેશ ભાંડુપવાલાનાં ધણીઆનીએ, એક ગાયેલુ બી ધજેજી સ્ત્રીએ મેયુ ગાલુ હતું. ૪ પારસીઓમાં આ બ-પેહલવેલો હોવાથી એ બાંબે ધણી અકચાર થાઈ હતી.

તા. ૧૯ મી નવેમ્બર.

“સર જમશેદજી જીજીબાઈ પારસી મેગીવાલંડ ૧ સ્ટીટયુટ”ની કોટની માટી સ્કુલને મોટેનું કોટેકોટ ૧ બાંધેલું મોટું મકાન બાંધેલું મુકવાની કિયા આજ ૧ મવારનાં ૧૧ કલાકે હિંદુસ્થાનના નામદાર વાઈસરોય ૧ ગવર્નર જનરલ લારડ નારથમુકે નામદાર ગવર્નર શીલીય ઉડાઉમ તથા એક મોટા મેગાલગની હતું; કીધી હતી. પ્રથમમાં એક રૂપાંતી કુંચી વડે નામદાર ૧ સરાએ ધમારતને નીચલા દરવાજા ઉંધાડવા બાદ. ત્રિજ મળલ ગવર ગયા, જ્યાં એ ખાતાના પ્રમુખ ૬ રેખન સર જમશેદજી જીજીબાઈ બારોનિટ, સી. એચ. આ એ નામદાર વાઈસરોયનો ઉપકાર માનતાં જાણુકું શેઠ આતે તમે ચોડોવાર રેહવાના સેટલામાં તમેને ધ મેલું અને ધણે કોંઠાં બીરાજવું છે તે હોવા બોલીએ હેં એટલા મોટે તમે નામદાર અતરે અરદી ખાંબગી ફે કરવા આવવાને રાજ થાવા તે મોટે હોવા તમારા આ-ચાયા છે. એ પછી ચીનરસીપાલ મી. જી. જી. અરદ એ ખાતાની ટુક તવારીખ વાંચી મંજલાવી, અને જમશેદજીએ એક ટુક ભાપાલમાં નામદાર વાઈસરો એ નવી ધમારત બાંધી મુકવાની અરજ કીધી. નામ વાઈસરોએ એક મુલાખીત ભાપાલ કરી મરહુમ સર જ-મેદજી જીજીબાઈ પેહલા બારોનિટનાં કામોની સ્તુતી કરી

૨ જામે જમશેદ, તા. ૨૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૨. એની પછી તા. ૨૬ મી નવેમ્બરે એવેલે કો કોંઠાં બે વાધના મારી હતી. એ બાદ તા. ૮ મી ડી-મ્બરે લાકોકામદનાં ગામડાં મધે જા શીડ લાંબા અને શીડ ઉચ્ચા બે વાધી એવેલે માર્યા હતા.

૪ ટાઇમસ આર્થઈડીઆ, તા. ૭ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૨

૪ જામે જમશેદ, તા. ૨૦ મી નવેમ્બર ૧૮૭૨.

ધમારત ખાલ્લી મલિયા જાહેર કીધી, અને ખુશાલીના પોકારે વચ્ચે મેલાવડા બરખાસત થયો હતો. હેકલ પાછા ફરી તે વેળાએ સુર જમથેદજીએ એ ધમારત આંધતાર શિલ્પશાસ્ત્રી શેક દીનચાહ દારાબજી મીસ્ત્રીને નામદાર વાઇસરાય આગલ રજી કીધા, જેવણને તે નામદારે શાખાથી આપી હતી.^૧

તાં ૨૦ મી નવેમ્બર.

શેક દીનચાહજી હોરમજી સોવારીવાલાએ ખારદેહ અવસતાના પદવેદના તરજીમાની કુલ ગીલીટનાં સોભેતાં પુકાંની એક કેતાબ. છપાવી મુસવી કીમતે ખાહેર પાડી હતી.^૨ એ કેતાબમાં આપેલો તરજીમા મરહુમ દરજીર એદ-જી દારાબજી સંજાણના કંદેલા તરજીમા ઉવરથી હશે.

તાં ૨૨ મી નવેમ્બર.

રોજ ૩ માઈ ૩ (ચિં) ૧૨૪૨ યજ્ઞેતરદી.

મરહુ—ખરજોરજી નાનાબાઈ બીલીગારીઆ, કાજીની— ઉમર વર્ષ ૧૫) એવજી પ્રથમમાં અનરેથી શ્રોત્રી જાગીરજી, નશરવાંનજી જાગીવાલાની કુંના આડીઆ તરફિ ઈં ૨૦ ૧૮૬૬ માં કાજીલ આતે પેહલવેલી થીતિય રોજ ગઈ તેની સાથે એક કુકાંન લઈ ગયા હતા. ત્યાં બે વર્ષ રહ્યા બાદ ઈં ૨૦ ૧૮૬૧ ની આખરીએ ઇંગ્લેંજ લસકર કાજીલ આસી કરી નીકલ્યું ત્યારે એવજી દુસમોને હાથ ૩૬ વડ-ડાયા હતા, પણ થોડકાં એમને છુટકા થયો હશે. તે

૧ મોમ્મી ઝેઝે, તાં ૨૧ મી નવેમ્બર ૧૮૭૨.

૨ "પાક ખારદેહ અવસતા બા જાએની. આ કેતાબ અસલ તરજીમા ઉવરથી, દરેક શયદની ઉકે તેની ગતવજ ગોઠવી છાપનાર, જાકી, દીનચા હોરમજી શેખાલીવાલા. સુખાઈ, દીનીઆર પરીશામાં છાપીઉ. રોજ ૧ લો માઈ ૭ ચો શને ૧૨૪૧ ઇપ." ^૩

એ કેતાબ છાપવાને ખારે શેક દીનચાહજી પોતાનાં અંદેશવાડીનાં રેકવાનાં ધરમાં "દીનીઆર પ્રેસ" નામજી એક આસ નાહજી છાપાનાં કાઠયું હતું. એ કેતાબની ૫૧૦૦ નકલો તુરત ખપી જવાથી છ પછોના વધારા સાથે એવાંજ કુલ ગીલીટનાં તેમજ સીપનાં સોભેતાં પુકાં સાથે તે બીજાવર ૧૮૭૪ માં પોતાનાં એજ "દીનીઆર પ્રેસ" માંથી ખાહેર પાડી હતી.

બીજી એ કેતાબને જોખ અને તેજ સુસની કીમતમાં ફેલાવો કરવાને ઈં ૨૦ ૧૮૯૫ માં ડાકર હોરમજી લીમજી બાઈ બારલીવાલાએ શેક દીનચાહજીની રજાથી તેની ૫૦૦૦ નકલો દાખલસ આઈ ઈડીઆ પ્રેસમાં છપાવી તજી આનાની નામની કીમતે ખાહેર પાડી હતી, અને તે પણ ખપી જવાથી ઈં ૨૦ ૧૮૯૮ માં તેની બીજી આજીતિ બે ધરોના વધારા સાથે બી જમથેદજી નશરવાંનજી પીટીટ પારસી આસનેજ હેપરન પ્રીટીંગ પ્રેસમાં છપાવી એ આનાની નામની કીમતે ખાહેર પાડી હતી.

બાદ ઉપલીજી કુંપનીના માનેજર તરફિ થોડકાં સુધી મુલ-તાંન અને તે પછી સીંધ હેદરાબાદ આતે રહ્યા હતા. અને પાછલથી એ જગાપર પોતાને હીસાબે ધધો કરતા હતા. એવાસુનું મરજી સીંધ હેદરાબાદ આતે થોડાપરથી પડી જવાથી નીપજયું હતું.

તાં ૨૩ મી નવેમ્બર.

હિંદુસ્તાંનના નામદાર વાઇસરાય લારડ નારથમુક મુલ-ઈથી ગઈ કાલે ઉપરોક્તા પુણે જઈ પુગા હતા. જ્યાં તે તામ-દારે કોનમીલ હાલમાં આજ દીને એક લેવી બરી હતી, જેમાં નીચના પારસી અદરથો હાજર થયા હતા :—

શેકા અરેશર અરથેદજી મુનસક, મેહરામજી જીજી-બાઈ, ડાકર કાવથજી હોરમજી, દોરાબજી વદમજી, દાદા-બાઈ માણેજી વખારીઆ, હાનરેખ સુર જમથેદજી જીજી-બાઈ ખારેનિટ, જમથેદજી અરથેદજી જમથેદજી, નાનાબાઈ મેહરામજી જીજીબાઈ, ખાંનખાહદુર દસ્તુર નશરવાંનજી જમા-સુજી જમારખ આશાના, ખરંખાહદુર વદમજી પેથતનજી, શોરાબજી પેથતનજી કાંબા, દસ્તુર તેહમુલજી મનિચિદરજી હોરદાર.^૩

તાં ૨૫ મી નવેમ્બર.

રોજ ૧ માઈ ૪ (કો) ૧૨૪૨ યજ્ઞેતરદી.

આજ દીને મરહુમ બાઈ માણેકબાઈ તે મરહુમ શેક શોરાબજી જીજીબાઈ ગોદીનાં વીખવા તથા મરહુમ શેક શોરાબજી વાજાગાંધીનાં મેડીનાં ઉકમણાં તેમનાં બધીઆએ રૂપ૫૦) ધર્મખાતાંઆમાં આપ્યા હતા.^૪

તાં ૨૧ મી નવેમ્બર.

હિંદુસ્તાંનના નામદાર વાઇસરાય લારડ નારથમુક પુણે મધે આજ દીને મધ્યાહ્નકાલે હાનરેખજી સુર જમથેદજી જીજી બાઈ ખારેનિટ, સી. એમ. આઈ. બી મોલાકાતે તેમના "કુંઠિનટન હાઝ" વાલા ખંગલામાં ગયા હતા. આ વેળાએ જંગલી તથા તેના કંપાહિડ ભણુકદાર રોજગીથી મણુગારવામાં આજી હતો. લારડ નારથમુકે થોડાકાં વાર સુર જમ-થેદજી સાથે ગોઠવેલો કર્મો બાદ અર્ચને મળી બેઠી રૂપમદ લીધી હતી.^૫

૬ દાઈમસ આઈ ઈડીઆ, તાં ૨૫ મી નવેમ્બર ૧૮૭૨.

૪ અમે જમથેદ, તાં ૧૭ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૨.

૫ દાઈમસ આઈ ઈડીઆ, તાં ૨૮ મી નવેમ્બર ૧૮૭૨.

બીજી પુણેના પારસીઆ તરજી ખાંનખાહદુર દસ્તુર નશરવાંનજી જમારખજી જમારખ આશાનાએ તાં ૨૨ મી નવેમ્બર ૧૮૭૨ ને દીને નામદાર વાઇસરાય ઉવર મુખારક-બાઈજી એક માનવજ મોકલી આપ્યું હતું.

તા. ૨૮ મી નવેમ્બર.

કચીઆંહીના સુધારકીનિઠ જડજી પાંતરોહિયે અરથેદજી
રમતમજી થોણેવાસને ત્યાંના સમાવ કામ કોરડના જડજી
તરીકે રૂપાં) સુધીના દાવાના ચુકદમાએ ચુકવવાની મજા
આપવામાં આવી હતી.^૨

તા. ૧ લી ડીસેમ્બર.

“ ને, મી. બાટલીમિય ” નામનું એક મોટું વાહણ
કે ને અતરના બાણીતા પારમી બાપારી શેઠ જમશેદજી
અરથેદજી બાટલીમિયનાં નામથી મેથરમ્ એકવરડ મેટમની
કું એ બંધાણું હતું, તે વાહણ હાંગકાંમથી અતરે આવતા;
મચીપર ટાપુ આગલ આજ દીને બાળી ગયું હતું.^૩

તા. ૩ જી ડીસેમ્બર.

શેઠ મેદજી જમશેદજી બોરીએ મુજરાતીમાં લખેલા
“ નુર નેહાન ” નામના નાટકના શેઠ નયરવાંતજી મેદરવાંતજી
પાંતરોહિયે હિંદુસ્થાની જ્યાંનામાં કરેલા તરજુમાનું એક
પુસ્તક અતરની એકશીનમરન નાટક મંડલીના માલિકાએ
છાપાવી પ્રગટ કીધું હતું.^૪

તા. ૫ મી ડીસેમ્બર.

મુંબઈની પારમી ચીફ માટરીમોનાલ્સ કોરડના એક
ડીપોર શેઠ દીનચાહજી માલોજી પીટર પોતાને એકો
છોડવાથી તેમની જગીએ શેઠ મેદરમજી દાદાબાઈ રજી-
સારને નેગા હતા.^૫

તા. ૬ લી ડીસેમ્બર.

રોજ ૧૦ માઈ ૩ (ઈ.સ.) ૧૨૪૨ યજ્ઞજેતરી.
મરજી—માચિરજી નયરવાંતજી ચોવી—ઉમર વર્ષ
૪૮) શેઠ નયરવાંતજી બહમતજી ચોવીના વડા દીકરા. એવણ
પરમમાં પોતાના બાપની પેઢીપર હતા, અને તે પેઢી
તરફથી ચીન તથા કલકત્તા આને ધણું મુચી રહેલા હતા.
તે પછી તા. ૧૦ મી નવેમ્બર ૧૮૫૫ થી પોતાના બાપની

૧ બોમ્બે ગવર્નેટ ઝેનેર, તા. ૨૮ મી નવેમ્બર ૧૮૭૨.

૨ સાર્વ ગોશ્વર, તા. ૧૫ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૨.

૩ “ નુર નેહાન, હિંદુસ્થાની નાટક. એકશીનમરન
નાટક મંડલીના રજી. નામાં બનાવનાર, એવણ
જમશેદજી બોરીવાંતજી જીજીબાઈ, પીરોસ્યાદે નહરેરે. કર-
નાર, નીચવાંતજી બહમતજી પેટનજી, ચાપરજી હોરમ-
કરનાર કુવરજી ચોરામજી, પેટન, એમ. એ. તે કેમ્બ્રિજ કોલેજમાં, ગોરામજી પેટ-
નજી, આપએબીઆર પેટરજી બંગાલી, ચોરામજી પે-
નજી આપએબીઆર છાપીરે રમતમજી મુજરાતીરમના.^૬

૪ બોમ્બે ગવર્નેટ ઝેનેર,

૫ મરજી શેઠ લીમતજી ૧૬ મી નવેમ્બર ૧૮૭૨.

માથે તેમની અતરની “ દાદાબાઈ હોરમજી કામાની
કું ” તથા ચીનની દાદાબાઈ નયરવાંતજી ચોવીની કુંમાં
બાપચા થયા હતા. તા. ૨૪ મી ઓક્ટોબર ૧૮૬૨ ને દીને
તે પેઢી બંધ કરી એજ દીનથી પોતાના બાપ, બાઈ શેઠ
અરથેર તથા એવણ પોતે મચી “ નયરવાંતજી બહમતજી
ચોવીની કું ” નાં નામથી વહીવટ ચાલુ કરીયા હતા, તથા
મુંબઈ, ચીન, અને કલકત્તા ઉપરાંત ઇંગલાંડ મંચેબી મચ-
રમ ચોવીની કુંમાં નામથી પેઢી ગેઢાકી હતી, ને વહુ
આર વર્ષમાં બંધ કરી હતી. ૧૮૬૫ માં એચોની પેઢી-
માં વિવિ બાઈ શેઠ જાંહોરજીને વહુ શામેલ કરીયા હતા.

તા. ૭ મી ડીસેમ્બર.

શેઠ બહમતજી મેદરમજી પટેલ “ ઇરાંની મુખતે-
ચર તવાચી ” નું એક પુસ્તક એક બાપ પોતાની નેડી ઉપર
પત્રો લખતો હોય તેવા આકારમાં પ્રગટ કીધું હતું.^૭

તા. ૮ મી ડીસેમ્બર.

આજ દીને મરજી શેઠ મનચિરજી નયરવાંતજી ચોવીનાં
ઉમજીમાં તેમની પોતાની પુછામી તથા ચેરીઓએ મચી
૨૮૫૦) ધમેખાતઓમાં આપા હતા.^૮

તા. ૧૦ મી ડીસેમ્બર.

ગકર મારડીન હાઉસ અને પ્રોફેસર ઇ. બલ્કુ. વેરે
અરદાવીરાંતામું, તેના દરરૂઝ હોરમજી જમામજી જમા-
સ આશાનાએ લખેલા પેદલવી હરેમાં તથા બીજા હરન
લેખા માથે મુકાબલો કરી તેનો ઇંગ્લેજ તરજુમા, તથા માથે
વધારામાં ગોરને કોમ્પાન અને હદિયા મુક પેદલવી હરે,
તથા ઇંગ્લેજમાં તરજુમા કરી તેનું એક પુસ્તક મુંબઈની
મરજીના હોકમથી છપાવી પ્રગટ કીધું હતું.^૯

૬ “ ઇરાંની મુખતેચર તવાચી. કપોમરસાના વખ-
તરી તે યજ્ઞજેતરી શેલોયારનાં રામની આચેરી મુખી,
૧૪૫૫ આકારમાં, રીકે ૫૪૫૫ લગતા સવાસો સાથે. બનું
નાર, બહમતજી મેદરમજી પટેલ. મુંબઈ, દરતર આરકી
છાપાખાનાં મધે મેદરમજી રસદજીની કુવંનીએ છાપીજી
૧૨૪૨ યજ્ઞજેતરી. ૧૮૭૨ ઇસવી.”

એ મુજકની પેઢી આરતિ બપો જવાથી બીજી
આરતિ ઇ. સ. ૧૮૭૩ માં, વિજ આરતિ ઇ. સ. ૧૮૮૦
માં, અને ચોથી આરતિ ઇ. સ. ૧૮૮૮ માં પ્રગટ થાઈ હતી.

૭ બોમ્બે ગવર્નેટ, તા. ૧૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૨.

૮ “ The Book of Arde Virat. The Pahlavi Text
prepared by Dastur Hoshangji Jamsaspia Jamsa. Revised
and collated with further MSS., with an English trans-
lation and introduction, and an appendix containing
words and translations of the Gosh-i-Fryash, and
the Gosh-i-Nask. By Martin Haug, Ph.D., Assisted by
Fest, Ph.D. Published by order of the Govern-
ment of Bombay, 1872. Bombay, Government Central
Press, London, Messrs. Trubner and Co.”

તાં ૧૧ મી ડીસેમ્બર.

સુરત મધે ખાંત્યાહુરુર પરજેરજી મેહરવાંજી રૂરે-
જરે વરેડરા રેલવેના ટરાધીક શુપરીવેડેડ મીં વીલકીન-
ચનની ત્યાંધી બદલી થવાથી તેમનાં માનમાં આજ રાત્રે
ચોતાના બંગલામાં ઇંગ્લેન્ડ તથા દેશી ગ્રહરયોનો એક ગોઠો
ગીલાવડો કરી માનવત આપું હતું.^૨

તાં ૧૨ મી ડીસેમ્બર.

શેઠ અરશેદજી રસતમજી કામણીએ આરીયન ટોળાની
જખાનીના અમેઆસ ઉપરથી તથા જુદી જુદી બાપીઓના
ચન્દ્રોની બાપાશાસ્ત્રની મારફતે ધરખાંમણી કરવાથી ડીબી
ચાલકી પુરાતન ઇરાનીઓની તવારીખ બાપે તાન પ્રમારક
મંડળીમાં કરેલાં આર બાપાણેતું “જુન ઇરાન ઇનેથ
અજ જખાન ચનાસી” એવે નામનું એક પુસ્તક છવાવી
પ્રગટ કીધું હતું.^૩

તાં ૧૪ મી ડીસેમ્બર.

શેઠ હેરમજી એલજી કોટવાલે વાંમડા મામનાં
ગોવામ નામનાં જંગલમાં આજે એક રાતનાં બે વાઘ
માઘી હતા.^૪

તાં ૧૫ મી ડીસેમ્બર.

શેઠ જમશેદજી અરશેદજી જુમરાએ “કરણી તેવી
પાર ઉતરણી” એવે નામની વાર્તાની એક ચોપડી રચી
પ્રગટ કીધી હતી.^૫

તાં ૧૬ મી ડીસેમ્બર.

શેઠ અરશેદજી જમશેદજી રસુર કામદીનગને નામ-
દાર મરકારે ભરેય છાલાનાં આગેદ તાલુકાના મામતદાર
નેમ્યા હતા.^૬

૧ રાઇમસ આર ઇડીઆ, તાં ૧૮ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૨.

૨ “જુન ઇરાનદાનેશ અજ જખાન શનાસી, યાને
જુયાનોના અબીઆસ ઉપરથી ઉપજવી કાઠાડેલી ઇરાની
ટોલાની પુરાતન તવારીખ ઉપર બાશણો. આપનાર, ખ. ર.
કામા. મીં પેસ્તનજી દાદાબાઈ ખાતાએ લીધેલા ખાસ
રીપોર્ટ ઉપરથી. ઝુખઃ યુનિયન પ્રેસમાં ન્હાનાબાઈ રસતમજી
રાંણીનાએ છાપ્યું છે. સને ૧૮૭૨ ઇસવી.”

૩ સુન્સત મિત્ર, તાં ૧૯ મી જાનેવારી ૧૮૭૩.

એની આગમજના એક માસમાં શેઠ હેરમજીએ
બીજા બે વાઘ એજ જંગલમાંથી માર્યા હતા.

૪ “કરણી તેવી પાર ઊતરણી. બનાવનાર, જમશેદજી
અરશેદજી. ઝુખઃ, યુનિયન પ્રેસમાં ન્હાનાબાઈ રસતમજી
રાંણીનાએ છાપ્યું છે. સને ૧૮૭૨”

૫ બેામ ગવરનેટ જેમ્સ, તાં ૧૯ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૨.

તાં ૨૧ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૨ માહ ૪ (થેં) ૧૨૪૨ યજ્ઞદેવરી.

આજ દીને મરહુમ શેઠ કુરંમજી રતનજી જ્યાં-
વાલાનાં ઉમણાંમાં તેમના બાપા શેઠ રતનજી જમશેદજી
જ્યાંવાલા તથા કાકાઓ શેઠા કાવથજી અને ધનજીબાઈ
જમશેદજી જ્યાંવાલાએ મલી રૂ૫૦૧) ધર્મખાતાંઓમાં
આપ્યા હતા.^૧

તાં ૨૨ મી ડીસેમ્બર.

એં કુરંમજી મીનોચેદરજી રસુર જામરસ આશાના,
બી. એ. એ જ્ઞે બાપા શિખનારાઓને મારે “જ્ઞે
શીક્ષક” નામની જ્ઞેની પેહલી ચોપડી બનાવી પ્રગટ
કીધી હતી.^૨

તાં ૨૩ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૪ માહ ૪ (થેં) ૧૨૪૨ યજ્ઞદેવરી.

આજ દીને મરહુમ બાઈ પીરજીબાઈ તે મરહુમ શેઠ
દીનશાહજી નાનાબાઈ દાવરાનાં વીધવા તથા મરહુમ શેઠ અર-
દેસર કુરંમજી દાવરાનાં મેડીનાં ઉમણાંમાં તેમની ચોતાની
પુણમાંથી તથા એશીઓએ મલી રૂ૬૦૦) ધર્મખાતાંઓમાં
આપ્યા હતા.^૩

તાં ૨૪ મી ડીસેમ્બર.

એં પેશતનજી કાવથજી રખાડીએ “મનોરંજક કથા”
છપાને દીધને રસુજ આપનારી વારતાઓનું એક પુસ્તક
છવાવી પ્રગટ કીધું હતું.^૪ એ પુસ્તક શેઠ મેહરંમજી જીજી-
બાઈને અર્પણ કરવામાં આણું હતું.

તાં ૨૮ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૯ માહ ૪ (થેં) ૧૨૪૨ યજ્ઞદેવરી.

મરણ—આદરજી શાપુરજી યુજરાતી—ઉમર વર્ષ ૫૬)
એવણુ લાંબી સુદત સુધી સીન મધે દલાલી તથા બાપારનાં

૬ જાને જમશેદ, તાં ૨૫ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૨.

૭ “જ્ઞે શીક્ષક. પેહેલી ચોપડી. બનાવનાર, રસંમજી
મીનોચેદરજી રસુર જામરસ આશાના, બી. એ. ઝુખઃ,
રસુર આદરજી છાપાના મધે મેહરંમજી રસુરજીનાં કુપ-
નીએ છાપીછે. સને ૧૨૪૨ યજ્ઞદેવરી—સને ૧૮૭૨
ઇસવી.”

૮ જાને જમશેદ, તાં ૨૫ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૨.

૯ “મનોરંજક કથા, છપાને દીધને રસુજ આપનારી
વારતાઓ. આગલા રાંનઓ, પાદશાહઓ, અને તે વીગેરેની
પરસુજી કથા તથા કોંઈઓનો રાંધર. બનાવનાર, એં
પેશતનજી કાવથજી રખાડી. જાને જમશેદ બાપાનાં પરશીધ
કરેછે. સને ૧૨૪૨ યજ્ઞદેવરી રાને ૧૮૭૨ ઇસવી.”

કામમાં પડ્યા હતા. ચીવ કંતાનની જરૂરથી અંજુમનનાં ધર્મનાં કુંડના એવણુ ૬૦ મં ૧૮૬૮ માં એક તરસ્ત્રી હતા. એવણુનું મરણ હાંગકાંગ મધે નિપજ્યું હતું.

તા ૩૧ મી ડિસેમ્બર.

આએ વર્ષમાં ધ્યાને તા ૧ લી જાનેવારીથી તે તા ૩૧ મી ડિસેમ્બર ૧૮૭૨ સુધીમાં મુખ્યધના પારસીઓમાં ૧૨૭૧ જન્મ—જેમાં ૧૬૭ છોકરા અને ૫૦૪ છોકરી—નોંધાયાં હતાં.

એજ વર્ષમાં મુખ્ય મધે પારસીઓમાં ૨૭૫ જોડાંનાં લગન તથા ૨૧ જોડાંનાં ગરબનાં નીચે મુજબની વીગતે થયાં હતાં:—

	નર. નારી. જુમલે.
લગન— ૪ થી ૧૦ વર્ષનાં ..	૬* ૨૭† ૩૩
૧૧ થી ૧૫ વર્ષનાં ..	૩૦ ૧૭૪ ૨૦૪
૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં ..	૬૯ ૧૧ ૧૧૫
૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં ..	૬૬ ૭ ૧૦૧
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં ..	૩૦ ૧ ૩૧
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં ..	૧ ૦ ૧
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં ..	૪ ૦ ૪
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં ..	૦ ૦ ૦
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં ..	૦ ૦ ૦
૫૧ થી ૫૫ વર્ષનાં ..	૦ ૦ ૦
૫૬ થી ૬૦ વર્ષનાં ..	૧† ૦ ૧
	૨૭૫ ૨૭૫ ૫૫૦
ગરબનાં—૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં ..	૧ ૧ ૭
૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં ..	૧ ૮ ૯
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં ..	૩ ૪ ૭
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં ..	૩ ૨ ૫
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં ..	૫ ૦ ૫
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં ..	૩ ૧ ૪
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં ..	૨ ૦ ૨
૫૧ થી ૫૫ વર્ષનાં ..	૩ ૦ ૩
	૨૧ ૨૧ ૪૨

એજ વર્ષમાં મુખ્ય મધે પારસીઓમાં નીચે મુજબની વીગતે ૧૨૪૬ મરણ નિપજ્યાં હતાં:—

* એમાં નાથનાંમાં નાથલો ૫ વર્ષનો એક છોકરો હતો.
† એમાં નાથનાંમાં નાથલી ૪ વર્ષની એક છોકરી હતી.
‡ એ એક ૬૦ વર્ષનો (જીવન ૧૮) વર્ષની કુંવારી સાથે પરણ્યો હતો.
§ આએ શાલનાં ધર્મના હોદ્દાથી ધીસતા ઘણા ધર્મની જરૂરથીઓ મુખ્યમાં આવી મરણ પામવાથી મરણની સંખ્યા આગલાં શાલો કરતાં વધારે થાયછે. એ આમાં શાલનાં ધર્મનાથી આવેલાં ૧૨૪ જરૂરથીઓએ મુખ્યમાં મરણ પામ્યાં.

	નર. નારી. જુમલે.
તરતનાં જનમેનાં	૫૧ ૪૩ ૯૯
૧ દીનથી ૧ માસ સુધીનાં ..	૪૭ ૪૧ ૮૮
૧ માસથી ૧ વર્ષ સુધીનાં ..	૬૨ ૮૨ ૧૭૪
૧ થી ૫ વર્ષનાં	૧૪૬ ૧૮૧ ૩૩૨
૬ થી ૧૦ વર્ષનાં	૨૮ ૨૪ ૫૨
૧૧ થી ૨૦ વર્ષનાં	૩૪ ૩૭ ૭૧
૨૧ થી ૩૦ વર્ષનાં	૩૦ ૩૨ ૬૨
૩૧ થી ૪૦ વર્ષનાં	૨૭ ૨૮ ૫૫
૪૧ થી ૫૦ વર્ષનાં	૪૧ ૨૪ ૬૫
૫૧ થી ૬૦ વર્ષનાં	૪૦ ૩૧ ૭૧
૬૧ થી ૭૦ વર્ષનાં	૪૯ ૩૪ ૮૩
૭૧ થી ૮૦ વર્ષનાં	૨૭ ૩૬ ૬૩
૮૧ થી ૯૦ વર્ષનાં	૯ ૧૨ ૨૧
૯૧ થી ૧૦૦ વર્ષનાં	૩ ૪ ૭
૧૦૧ થી ૧૦૫ વર્ષનાં	૦ ૧ ૧

૧૨૯ ૧૨૦ ૧૨૪૬

એ ૧૨૪૬ મરણ નીચના લગાઓ ઉપર થયાં હતાં:—

કોનાલા	૧૦	બહિરકોટ	૧૪૬
કોટ	૪૫૪	એતવાડી	૧૦૫
ધોભીતલાવ ..	૨૬૫	કામાડીપરા ..	૭
કરેલવાડી	૧૨	કાકલડ રોડ ..	૧
ગીરગાંમ	૧૭	દંકન રોડ ..	૩
ગોવાલી	૬૬**	ભીડીબજાર	૪૮
ગ્રાંટ રોડ	૩	ભાંચેખાડા	૨૨
તારદેવ	૮	મજગાંમ	૩૭
ગોવાલીઆ ..	૮	મોઠ	૨
ખંખાલા	૧	પરેલ	૧૦
માહલજામી	૪	ચીચપોગમી ..	૩
વાલકેશર	૩	સીવરી	૧
		વરલી	૧
		માહીમ	૩
		વાંદરા	૪
		તારાપોરથી	૧
		વાહણમાંથી	૧

૧૨૪૬

|| એમાં એક ૧૦૦ વર્ષની ઓરત હતી.

† એ એક ૧૦૭ વર્ષની સ્ત્રી હતી.

** ગોવાલીની ધર્મનીઓની ધર્મશાલામાં આએ શાલ ૫૭ ઘણા જરૂરથીઓ મરણ પામવાથી ગોવાલીનાં મરણની આ સંખ્યા ચોટી યાયછે.

એ ૧૨૪૬) મરણ નીચનાં કારણોની નિપજનાં હતાં :-

તાવ	૧૬૨
માનવગુને બગતાં દરદો	૧૩૧
ફેફસાંને લગતાં દરદો	૬૦
બોહીલીકારને લગતાં દરદો	૧૮
જ્વર	૨૩
શીતલા	૧૪૨
ગોવર	૫
કાલેરા	૧
મરડો	૫૪
પેટ	૭૦
પીથાખને લગતાં દરદો	૮
જીવા ભાગને લગતાં દરદો	૧૩
આમડીને લગતાં દરદો	૧૩
હાલચાલ તથા તંતુને લગતાં દરદો	૧
તરતનાં જામનાં	૯૯
જીવડી તથા નાકવડી	૨૪૪
ખીજાં દરદો	૧૪૭
આપધાત	૧૪

(૮ જેઠર આધને.

૪ કુવામાં પડીને.

૨ ગણે કુંડી દધને.)

આપધાત કરી મરણ પાનેલાં ૧૪ જીવામાં ૭ પુરુષ અને ૭ સ્ત્રી હતાં. પુરુષોમાં એક ૫૧) વર્ષનાએ ખાનાનાએનાં વખાણને લીધે, તથા એક ૬૨) વર્ષના અને ખીજા ૨૨) વર્ષનાએ કાંઈ જીવાધનાં કારણ

વગર જેઠર આધને; એક ૪૫) વર્ષનાએ નાચારીને લીધે તથા એક ૫૦) વર્ષનાએ છાકટપણાંની ભુખમાં કુવામાં પડીને; એક ૨૫) વર્ષનાએ પેસા સંબંધી ચક્રને લીધે તથા એક ૧૭) વર્ષના છાકરાએ મારા-ખારીને લીધે ગણે શંકો દધને આપધાત કીધા હતા. સ્ત્રીઓમાં એક ૨૮) વર્ષનીએ સાસુ સાધના અન-ખાપને લીધે, તથા ખીજા ૨૦) વર્ષનીએ સંસારી કલેશને લીધે, એક ૧૮) વર્ષનીએ અચ્ચર મગજની હાલતમાં, એક ૧૭) વર્ષનીએ માંદગીથી કંડાવી, તથા એક ૩૫) વર્ષનીએ કાંઈ જીવાધનાં કારણ વગર જેઠર આધને; એક ૪૪) વર્ષનીએ દીકરો મરી જવાના ગમમાં, તથા એક ૪૨) વર્ષનીએ કાંઈ જીવાધનાં કારણ વગર કુવામાં પડી આપધાત કીધા હતા.

હોનારત, અકસ્માત, વગેરે..... ૪
(૩ કુવા તથા તમાવમાં કુખી.

૧ આપધર કારણથી ડાઁડી.)

અકસ્માતથી મરણ પાનેલા ચારે જીવા પુરુષ હતા. તેઓમાં એક ૧૪) વર્ષનો છાકરો કાંઈનેકાંઈ ધાતાં તમાવમાં કુખી નહ, તથા એક ૩૫) વર્ષનો ચોમદે કુવામાંથી પાણી કાઢતાં સમતોલપણે ચોવાથી કુખી નહ, તથા એક ૨૫) વર્ષનો છારાની તમાવમાં નાહતાં કુખી જવાથી, તથા એક ૫૫) વર્ષનો છ. આઈ, પી. રેલવેમાં શરિરને એનજનનું બાઈલર શાણી કાઁડી જવાથી મરણ પામ્યા હતા.

બીજો એક વર્ષમાં સુંબઈ મવે ૧૪૮ પારસીઓએ નાશર દેવાદારેની કોરડેના આમરો મેનવવાને અરજ કીધી હતી, જેમાં ત્રણ આરતો પણ હતી.

ઈવં સં ૧૮૭૩.

આમે વર્ષનાં “શબમ આંકે ઇંડીઆ” નાં કલેન્ડર ૧ માં મુદ્રણી ખીના નીચના ફેરફાર તથા વધારા વિવાય આપનાં કલેન્ડરની માફકજ છે.

એમબર આંકે કામરસની કમીડીમાં ચોરાખજ ફરામજ પેલ.

જાંઈટ દરદ કુંપનીઓ—

આમબર મીઠમ કુંપનીના ડાએરેક્ટરોમાં નયર-વાંનજ અરદેશર ખરચેદજ વાડીઆનું નામ વધારે.

એપેલો પ્રેસ કુંપનીના ડાએરેક્ટરોમાં ચોરાખજ નવરોનજ વાડીઆ અને પેથંતનજ હેરમજ સંતોક.

ભાવનશર મીઠમ એડ પ્રેસ કુંપનીના ડાએરેક્ટરોમાં હેરમજ બહમનજ વાડીઆ અને ચોરાખજ શાપુ-રજ ખંજાલી.

એમબે ખરમા ટ્રેડિંગ કારપોરેશનના ડાએરેક્ટરોમાં દીનચાહજ માણેકજ પીટીટ.

કોમાખા કુંપનીના ડાએરેક્ટરોમાં નાનાબાઈ બેક-રાંમજ જીજાબાઈનું નામ વધારે.

ઝેટ હરદર રુનીંગ એડ વીવિંગ કુંપનીના ડાએરે-ક્ટરોમાં રૂમતમજ પેથંતનજ ખીજીચોડીઆનું નામ વધારે.

હાઈકાલીક પ્રેસ કુંપનીના ડાએરેક્ટરોમાં દીનચાહજ માણેકજ પીટીટ, નયરવાંનજ માણેકજ પીટીટ, જેઠરવાંનજ ફરામજ પેલ.

કરંચી લાંડિંગ એડ મીવિંગ કુંપનીના ડાએરે-ક્ટરોમાં નંગીરજ જમચેદજ રાજકોટવાલાનું નામ વધારે.

મજબાર કુંપનીના ડાએરેક્ટરોમાં જેઠરવાંનજ ફરા-મજ પેલનું નામ વધારે.

વોલકરટ હુનેટ પ્રેસ કુંપનીના ડાએરેક્ટરોમાં દીન-ચાહજ માણેકજ પીટીટ અને દાદાબાઈ જમચેદજ નાએગમવાતા.

પારસી બુકસેલરોમાં વધારે—

કુમર એડ કું, દારાખજ જમચેદજ (નાએગમ-વાણ) ની કું.

પારસી બ્યાપારી પેટ્ટીઓમાં વધારે—

એ. ખી. માદી એડ કું.

અરદેશર એલજ બીનાઈ.
ખરચેદજ રૂમતમજ મોલ.

1 The “Times of India” Calendar and Bombay Direc-tory for 1873. Bombay: Printed and published at the “Times of India” Office.

તા. ૧૧ મી જાનવારી.

મુખ્યમંત્રી પુનિવરસીદીના નવા “ફિલ્મ” તરફકે નામદાર મરકારે નીચા પારસી અદરેયોને નેમ્યા હતા:—૧ શેઠ ફરોમજી રમતમજ વીકાજી, બી. એ; એન. એન. બી.

ડાક્ટર કેપ્પરશર રમતમજ વીકાજી, એન. એન.

તા. ૧૬ મી જાનવારી.

રા. ૧ મા. ૫ (શિ.) ૧૨૪૨ યન્દેનરદી.

આજ દીને અકલેશર મધે બાઈ હીરાબાઈ તે શેઠ નયરવાંનજી હીરજીભાઈ અકલેશરીઆનાં વીધવાનાં ઉત્તમણાંમાં તેમના દીકરા શેઠ પેથતનજી નયરવાંનજી અકલેશરીઆએ રૂ. ૨૫૦૦ ને ખરચે ત્યાંની દરેકેદરની તથા તેની પડોમના જરથોસ્તીઓના ઉતારાના બંગાલાની મરામત કરાવવા તથા તેને લગતી દેવાદ બધાવી આપવાની તંદરેસ્તી પડાવી હતી.

તા. ૨૩ મી જાનવારી.

શેઠ ઉકરજી ફરીજી મીસતરીએ “હિંદુસ્તાનનાં એકતો અને એકી” એ બાબદ ઉપર આજ દીને અતરેની બોમ્બે પ્રેસીડનસી એકીકલચરજ શેઠાઈદીની એક જાહેર મળામાં નિમંધ વાંચ્યો હતો.

તા. ૨૪ મી જાનવારી.

વરોડરા રૂબે કું ના રેસીડીટ હજનેર મી. ૦ ડી. ૩ ડી. ૩ મી. ૩ તથા શેઠ માલેકજી ફરુજીજી પોથે એક નવી જાતની “લારી” બનાવવા માટેનું પેટંટ વાચાણુણાંની મરકાર તરફથી મેલવવાને અરજી કીધી હતી.

૧૮૮૧ ના આગશઠ માસની તેની માલેકી શેરટ પ્રીડીંગ પ્રેસવાલા એ. તેહરુશા દીનશાહ અકલેશરીઆએ લીધી, અને અસીપતીવણુ શેઠ બહમનજી નવરોજી કાપરાજીએ યથાચ્છંદે. ૧૮૯૦ ના આગશઠ માસમાં એ. તેહરુશી તેની માલેકી છોડી દઈ શેઠ બહમનજી કાપરાજીને તે રવાની કીધી હતી, જેઓ ૬જી મુધી તે ચલાવે છે.

૧ બોમ્બે ગવર્નેર જોરેટ, તા. ૧૬ મી જાનવારી ૧૮૭૭. ૨ અકલેશરી દરેકેદરની પડોમમાંના જરથોસ્તી દુશરોના ઊતારાને આ બંગલા ઇ. સ. ૧૮૭૫ માં સુરતવાલા શેઠ પેથતનજી હેરમજી રહેરે પ્રથમમાં બધાઓ હતા. એજ અદરે અકલેશર મધે તમાં જાતના મુશરોના ઊતારાને માટે એક મોટી ધર્મશાલા ૧જી ઇ. સ. ૧૮૪૭ માં બધાવી હતી. ઊપરી દરેકેદર તથા બંગલાની મરામત શેઠ પેથતનજી કરાવી હતી, ૧જી હાલ તે બધું બીજા-માર ધવાધી પાટુ ઊભેડી બાઈ દીનશાહ તે મરુમ શેઠ નયરવાંનજી માલેકજી પીડીને ખરચે દરેકેદર તથા દુશરોનાં ઊતારાનું મરામત નવેસરી બધાવે છે.

૩ બોમ્બે જોરેટ, તા. ૨૩ મી જાનવારી ૧૮૭૭.

૪ બોમ્બે જોરેટ, તા. ૨૪ મી જાનવારી ૧૮૭૭.

એજ મુખ્ય અમદાવાદવાલા શેઠ નવરોજી પેથતનજી વકીલે બાજવાનાં લાકડાંની જગાએ કામ લાગે એવું કાંઈ બજાત બનાવવા માટે હિંદુસ્તાનની મરકાર તરફથી પેટંટ મેલવવાને અરજી કીધી હતી.

તા. ૨૫ મી જાનવારી.

રા. ૧ મા. ૫ (શિ.) ૧૨૪૨ યન્દેનરદી.

મરજી—દીનશાહ શેરોબજી ચીનાઈ—ઉમર વર્ષ ૪૩) હેદરાબાદવાલા શેઠ શેરોબજી પેથતનજી ચીનાઈના નાધના દીકરા. એવણુ પેહલવેહના ઇ. સ. ૧૮૫૧ માં આક્રોશના તેહરીનદાર નેમ્યા હતા. તે ૫ઠી કારબ, ઉમરાવકી, અને મારસીમાં તેહરીમદારના ઓઢા બળ્યા હતા. ૧૮૫૫ ના મારચ માસથી એઓ ઇલચપોરના આસીઈટે કમીશનર થયા હતા, અને મરજી મુધી તે ઓઢો ભોગચો હતો. એવણુ મરજી ઇલચપોરમાં જ નીબળુ હતું.

તા. ૨૫ મી જાનવારી.

શેઠ નવરોજી ફરુજીજીએ આજ દીને અમદાવાદ મધે હેમાબાઈ હનદીરકુકમાં રાજદારી બાબદ ઉપર મુશરોતીમાં એક બાણુ કીધું હતું.

તા. ૩૦ મી જાનવારી.

સેતારાના ડીકીટ ડેપુટી કલેક્ટર શેઠ હેરમજી બાણુજી વીકાજીને નામદાર મરકારે તે જાણના વિન વર્ગના માણુએ નેમ્યા હતા.

તા. ૩ જી ફેબ્રવારી.

રા. ૧૧ મા. ૬ (કો) ૧૨૪૨ યન્દેનરદી.

મરજી—બાણુજી નાનાબાઈ લાંમર—ઉમર વર્ષ ૭૪) સુરતવાલા શેઠ નાનાબાઈ નયરવાંનજી લાકડાંવાલાના દીકરા. એવણુ પોતાના મુશરા શેઠ દાદાબાઈ જીજીભાઈ લાંમરે ત્યાં ઉપરવાથી લાંમરની અટકથી ઓળખાતા હતા. આગલા વખતમાં એવણુ ઇંગ્રેજ તથા ફારસી માટીપેકે પદેના હેવાધી મારજીટ માલકમની જાણીતી ઇંગ્રેજ સુલતામાં લાંમરી મુશર મુધી ચિલક હતા. પારસીઓના આગલા વખતના ઘણાક શ્રેણીઓના દીકરાઓ એવણુના હાથ તમે ઇંગ્રેજ ચિલકા હતા.

૫ બોમ્બે જોરેટ, તા. ૨૬ મી જાનવારી ૧૮૭૭.

૬ શેઠ અરેશર દીનશાહ ચીનાઈના બાબ.

૭ રા. ૧ જોરેટ, તા. ૨૭ જાનવારી ૧૮૭૭.

૮ બોમ્બે ગવર્નેર જોરેટ, તા. ૩૦ મી જાનવારી ૧૮૭૭.

૯ એવણુને ત્યાં કોઈ વારસ ન હોવાથી પોતાના સાલાના દીકરા શેઠ દાદાબાઈ નંજીરજી લાંમરે રતક કરી લીધા હતા, જેઓ દાદાબાઈ બાણુજી લાંમરે નામે ઓળખાએ છે.

તાં ૫ મી ફેબ્રુઆરી.

શ્રેષ્ઠ ધનહાથ હોરમનજી બલીવાલા (વાડીઆ) એ જાણીતી ધર્મજી કેતાબ યુડીયરની મુસાફરીના ૨ જા બાગ (બોયોડિંગમેનના રાક્ષસો) ના યુદ્ધવાતી તરજુમાનું એક પુસ્તક છપાવી પ્રગટ કરીશું હવે. એ પુસ્તક એવેલે પોતાના શિષ્ય શ્રેષ્ઠ હોરમારજી આરદેશર હોરમનજી વાડીઆને અર્પણ કરીશું હવે.

તાં ૭ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૦ માહ ૫ (થિં) ૧૨૪૨ યજ્ઞદેવદી.

નવસારીથી આસરે બાલીય કોશ ઉપર આવેલાં પાતકવાડી નામે ગામમાં ધનપાદજી તે રસતમજી નવરોજજી બોપતી નામના પારસીની ધણીઆંનીનું આજ રાત્રે પીચ-તોષ વને કોષએ ખુન કરીશું હવે.

તાં ૧૨ મી ફેબ્રુઆરી.

મુંબઈની પારસી ચીફ માટરીમોનીઅલ કોરટના કલાર્ક શ્રેષ્ઠ ફાર્મજી રસમજી વીકાજી, બી. એ. એચ. એચ. બી. એ મુંબઈ મધે હાથ કોરટના આડવોકેટ (બારીસ્ટર) ની પરીક્ષા ફોલ્ડમાંથી પસાર કરી પી હતી.

તાં ૧૪ મી ફેબ્રુઆરી.

મુંબઈની હાથ કોરટના એક સોલીસીટર પેથનજી દીનશાહ તથા મુકારામ રાધોબા નામના એક દલાલને આત-રેના પોરટુગીઝ રેહવાસી મીં નીકાલસ ડીગા અને તેની બાપડી રોઝ મેરી ડીગાનાં જાનુ અથવા હાલમધી ખુન કરાવવાની કોશિશ કરવા માટે અપરાધીઓની છાંડણ કરનારી શેઠનમાં નામદાર જમડીય બેલી અને ખાસ જુરીની હજુરમાં ગોબા કરીયા હતા. એ મુકદમાની કેશીઅત એમ છે કે મજકુર પેથનજી દીનશાહ તથા એન પેનલ નામની એક પોરટુગીઝ બાઈ મરનાર હેનરી સ્ટીવનસ, એની સ્ટીવનસ અને એનાછા કીવીપત્ની અશ્વેકેઆમતનાં એક્સીક્યુટરસ હતાં, અને તે અશ્વેકેઆમત મધેથી મજકુર બાઈ રોઝ મેરી ડીગાને વારસો તથા સ્થાવર મીલકત મલવાની હતી. તે મેલવવાને એ બાઈ તથા તેણીના ખાવંદ મજકુર નીકાલસ ડીગાએ ફરીઆદી માડી હતી, અને તે દરમિયાન મજકુર હંફેટ્ટેને લગતી કાંઈખી અશ્વેકેઆમત વાપડતાં પેથ-

૧ “બોયોડિંગમેનના રાક્ષસો, એટલે બોયોડિંગમેન નામનાં રાક્ષસી માણસોના દેશમાં ગલિવર નામના પુરુષે કીધેલી મુસાફરી. એ જીવ ગોપરથી તરજુમા કરનાર, ધનહાથ હોરમનજી બલીવાલા. મુંબઈ મધે, ૧૮૬૮ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં છાપેલો. ઈં ૨૦ ૧૮૭૩.”

૨ મુંબઈ સમાચાર, તાં ૧૫ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૩.
૩ રાઈમસ આર્થરડીઆ, તાં ૧૭ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૩.

તનજ દીનશાહ તથા તેણીની માયની એક્સીક્યુટરીકેને અશ્વેકેઆમત હોલકેમનાં હાથ કોરટમાંથી મેલવું હવે. પણ તે પછી બંધે બોરડુવાલાએ એક માસની મુદત (તાં ૭ મી જાન્યુઆરી ૧૮૭૩ મુધી) માં ઉપલા હકદારને ચોક્કસ રકમ તથા મજગાંમમાંથી એક મીલકતનો ખર્ચો આપવાની સમ-જુતીયર આપ્યા હતા. એ એક માસ વીતે તેની આગમન મજકુર પેથનજી દીનશાહ તથા મુકારામ ઉપલાં બંધે ધણીધણીઆંની મીં નીકાલસ ડીગા તથા રોઝ મેરી ડીગાને જાનુધી મારી નાખવાનો એઆલ કરીયા, અને અલીમહમદ તથાઅમમમી નામના એક હોરો કે જે ચોરીના વાંકસર ૧૮ માસ કેદખાને જઈ આચો હતો તેની મારફતે આકી-શાહ નામના એક ફકીરને શોધી કાઢેલો, અને તેને ત્યાં તાં ૧૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૨ ની રાત્રે બંધાઓ ગાયે ગયા. ઉપલા હોરોએ જે બાબદની અપર પોલીસને આગ-મજથી આપવાથી પોલીસના આકર્ષિયા રૂબુડી કરીયનર મીં આર. એચ. લીનસેટ, યુપરીડેન્ટ મીં મીલસ, તથા કોલેક્ટીવ ખાતાના બે અમલદારો કામાડીરાનાં ત્રિજી ગલીમાં ઉપલા ફકીરનાં ધરના એક બોરડામાં બરાબ બેઠા, અને એક કમરાંની દૂરમાંથી તેઓ વચ્ચે થાવતી વાતચીત સાંભળી. પેથનજી તથા મુકારામ ફકીરને કહ્યું કે તેઓ બે શખસો જેઓ પેથનજી શેઠને હાથ દેશે, તેમને જાનુ અથવા હાલમધી મારી નાખવા માગે છે. તેઓ ખીસી છે, અને તેમનાં નામ નીકાલસ ડીગા તથા રોઝ મેરી ડીગા છે. તેઓ ખીમાર ૫૩ તે દિને ૧૫૦૦) અને મરણ પામે તે દિને ૩૨૦૦૦) તે ફકીરને આપવા જણાવ્યા હતા. પોલીસે એ મંજૂ સાંભળ્યા પછી માહજીદ પારસી વારંદ મેલરી તાં ૧૪ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૨ ને દીને પેથનજી તથા મુકારામને પકડ્યા હતા. એ મુકદમા બે દીવસ મુધી શેઠ-નસમાં ચાલ્યો હતો, જે દરમિયાન બંધાઓના બારીસ્ટ-રોએ મજજુતીથી બંધાવ કરીયા કે જાનુ અથવા એલમધી ખુન કરવું એ કાંઈ કામચલાવી મનાય નહિ, તોપણ જુરીએ બંધે બંધાઓને એકમતે અપરાધી હુડ્યાથી નામદાર જાડને આજ દીને તે બંધેને ચાત ચાત વર્તનાં મજ કેદખાનાંની મજા કરી પી હતી. પેથનજી પારસી કોમમાં પેહલવેહો

૪ રાઈમસ આર્થરડીઆ, તાં ૧૫ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૩.

એ પછી બંધે બંધાઓ તરફથી ઉપલા મુકદમા વેળાએ નામદાર જાડને જુરીને આરંભ આપતી વેળાએ કરેલાં બાબ-લમાં ફક્ત ખુન કરવાની કોશિશ તેજ; શા બાબથી ખુન કરીશું તે કીઆંનામાં લીધા વના અપરાધ ગણાવાને બસ છે, એમ સમજાવેલું તથા તે નામદારે સમજાવેલી બીજી ધારા સંબંધી પોંડેલો જાવર વાંધા બાઈથી તે બાબની તકરાર નામ-દાર ચીફ જમડીય સર બાઈકલ વેસાવ, તથા જાડેના સર આરસસ આરંબ, ગીજસ, વેલવીસ, અને બેંચી મરી વાંધા જાડેનાં ફક્ત બેચ હજુર બે આપા દીવસ ચાલી હતી, અને જેનો તાં ૨૪ મી માર્ચ ૧૮૭૩ ને દીને નામદાર

સોશીયીટર થયેલા તથા એક અંચત્ર જવાન અને કૃતદર્શક વક્રીક હોવાથી તે આવા છુટા લખામાં પડી આ ફેર પોહરો તે માટે એવેને દક્ષીણી ઉપજ હતી.

તા ૦ ૧૫ મી ફેબ્રુઆરી.

મુંબઈ મધે વિક્ટોરીયા એન્ડ આલબર્ટ મ્યુનિસિપલ વિદ્યા હુનર તથા ક્રીડાગીની જનસોનું એક મોટું પ્રદર્શણ આજ દિને નામદાર ગવર્નર અને શ્રીધીપ યોડ હાઉસે આપ્યું. મુકવાની ક્રિઆ ક્રીડા હતી. એ પ્રદર્શણમાં નીચલા પારસી ગ્રહસ્થાને ધનાગે મલ્યાં હતાં:—

શેઠ જમશેદજી ધનજીભાઈ વાડીઆને વાહણો તથા બોટોના ચોડણો તથા લોકડાંગના સ્વસ્થ મંચરોને માટે પેહલા વર્ગના બે રૂપાંના આંદા; મેથરન નવરોજીજી શાપુરજી (કેપી-નેટ મેકર)ની કુંવરની સ્વસ્થ ફરનીયર માટે, તથા શેઠ બર-જોરજી નવરોજીજી તાતા (સર જ. જી. રૂક્લ આર્થ આર્થિય વાગ્રા)ને સોભાપમાં ભાખડકામ માટે ખીન વર્ગના રૂપાંના આંદા; બાઈ આવાબાઈ તે ડાક્ટર બરજોરજી દોરાબજી કોપરનાં ધણીઆંની આંધણ પેનડીંગનાં સ્વસ્થ વિગોના મંચર માટે, શેઠ ડાયાબાઈ ફરોજજી કામાજીને અંગ્રેજીકાનાં એક મંચર વિષ માટે, તથા હાનરોજી સર જમશેદજી જીજી-ભાઈ ખારોનેટ, મી. એમ. આઈ. ને એડીયાનાં સ્વસ્થ ફોટોગ્રાફ માટે કાંમના આંદા.

ચીર-જ્યદીસે સુકાદા આપ્યો કે બધા જડજો એકમતે બંધવા-ઓને શુનક અને શેશન કોરે કેસેવી સજ બાહણ રાખે. એ પછી એ મુકદમાને લગતી પાંછોડ લંડન મધે પ્રીવી કોનસીયના સુકાદા માટે બધા જવાને બંધવાઓ તર-થી ઉપજીત હાઈ કોરટની કુલ મેંચને તા ૦ ૭ મી આપરેલ ૧૮૭૩ ને દીને અરજ કરવામાં આવી હતી, જે બાહણ રાખવામાં આવી નહિ, અને એજ દીને અતરેની લા આયોર-શીએસન તરફથી આડવોકેટ જેનરેસે પેરાતનજી દીનશાહજી નામ હાઈ કોરટના વકીલોની દીખમાંથી કાદી નાખવાની અરજ કીધી હતી, જે કોરટે બાહણ રાખી તેવજી નામ વકીલોની દીખ મધેથી કાદી નાખ્યું હતું.

૧ રાઈમસ આર્થરજીઆ, તા ૦ ૨૮ મી નવેમ્બર ૧૮૭૩. એ પ્રદર્શણના પરચ તથા ધનાગે આપવા માટે અતરેના આગેવાનોમાં એક દીપ શસ્ત્રી કરવામાં આવી હતી, જે મધે ૩૨૫૭૬) ઇંગ્લેન્ડના, ૩૧૧૭૦) હિંદીઆના, ૩૫૬૫) સુસખાનોના, ૩૨૫૦) યાહુડીઆના, ૩૧૦૦) પારંગીઓના, અને ૩૮૦૫) નીચે મુજબ પારસીઓના મલ્કી ૩૫૪૨૬) બચાવેલા—

(૩૧૫૦) દીનશાહજી માલિકજી પીટી (૩૧૦૦) અરદ-શાર હોરમજી વાડીઆ, મેકરોનજી જીજીભાઈ, પાંનજીહર ૫૬મજ પેરાતન (૩૭૫) શરોમજ નરસવાંનજી પટેલ (૩૫૦) હાનરોજી સર જમશેદજી જીજીભાઈ ખારોનેટ, મી. એસ. આઈ; મેકરોનજી નરસવાંનજી ચીરવાઈ, હોરમારજી અરદશાર વાડીઆ, (૩૨૫) ડોશાભાઈ શંમજી કચાકા, હોરમજી બક-મનજ વાડીઆ, માલિકજી ખરોદજી જમશેદજી, કાવશજી ખરોદજી જમશેદજી, શોરામજી શંમજી પટેલ, (૩૫) મનજ-રજ કાવશજી મરજ્યાન.

તા ૦ ૨૦ મી ફેબ્રુઆરી.

શેઠ દાદાભાઈ હીરજીભાઈ પટેલ “અવસ્તા અને જડ શબ્દોના અર્થો” એ બાબદ ઉપર ગુજરાતીમાં એક ચોપાનનું ૨૨મી પ્રગટ કીધું હતું.

તા ૦ ૨૧ મી ફેબ્રુઆરી.

અતરેની હાઈકોર્ટ કોર્ટ કું ૦ ના ઇનરેર શેઠ બહમનજી ફરોજજી વારડને “કમઆઈન હારીશાનજી સર અને વકીલકમ હાઈકોર્ટ કોર્ટન ફેર” ની પોતે કરેલી શાધ માટે હિંદુ-સ્થાનેની મરકાર તરફથી પેટન્ટ મેલવવાને અરજ કીધી હતી.

તા ૦ ૨૭ મી ફેબ્રુઆરી.

ફેબ્રુ ૧૦ માઈ ૬ (ચિં) ૧૨૪૨ યજ્ઞદગ્ધી.

મરજી—મેહરવાંનજી માલિકજી શેડના—ઉમર વર્ષ ૫૦)

શેઠ માલિકજી મેહરવાંનજી શેડનાના વડા દીકરા. એવજ પ્રથમ ઇ ૦ ૪૦ ૧૮૪૫ થી અતરેની મેથરસ ઇવરજ લાયામની પેહડીમાં રહેલા હતા. અંહિનમાં વધારે ખમરદાર હોવાથી એવજે ઇ ૦ ૪૦ ૧૮૫૮ માં ઇંગ્લેન્ડ બાયામાં બ્યાન ગણવાના કોલોમોનું એક પુસ્તક ૨૨મી પ્રગટ કીધું હતું. ઇ ૦ ૪૦ ૧૮૫૮ થી તે ૧૮૬૦ સુધી એવજ જરોટારી કોલોમોની નિયામ મંડીની મળગાંમની નિયામના હાનરરી ઉપરી હતા. ૧૮૬૨ માં સુરત મધે રસ્તમખરામાં વસનારા નવ-સારીની વડી દરેજેહરને તાબેના ભગર શાધના મોલેસે તથા તેઓને લગતા મેહદીનોનાં રવાનોને અવધમજીસ પોહ્યા-ડવાનું કુંડ ઉપું થયું ત્યારથી તેના એક તરફી હતા. એજ શાધથી અતરેની અલેકઝાંડરા પ્રેસ કું ૦ ના એવજ એક ડામેરેક્ટર નેમાયા હતા. ૧૮૬૩ માં શેઠ મનચેરજી કવચજી લંગડાના અથવા મનમુખે પ્રગટ કરેલાં મંજ્યામાં નાં પુસ્તકના છેલા ભાગમાં મરે ૭૮૯ થી તે ૯૯૬ સુધીમાં “પ્રીનમ આખમર” નાં મથાલાં હેલ આપેલી ખીનાતું શુદ્ધ ઇંગ્લેન્ડ મારી એવારતથી કવિતાનીજ બધમાં તરજુમે કરનારને ૩૧૫૦૦) નું ઇનામ આપવાનું એવજે ૧૮૬૪ ના આપરેલ માસમાં છુપે નામે જરેર કરવાથી તે તરજુમે મી ૦ બ્યલ્કુ એચ. હેમીસ્ટરને કરી એ ઇનામ એવજ પાસેથી મેલવી તેનું પુસ્તક છપાવું હતું. ઇ ૦ ૪૦ ૧૮૬૯ માં પોતાના આપનાં મરજીથી મરહુમ માલિકજી નવરોજીજી શેડનાં ધર્મઆતાનાં સુતવકીયણીના વહીવટ એવજને મલ્કી હતા. અને તેજ શાધથી એવજ નવસારીની વડી દરેજેહરને તાબેના ભગર શાધના મોલેસેનાં મુંબઈનાં ધર્મઆતાનાં કુંડના બાપ

૨ “અવસ્તા અને જડ શબ્દોના અર્થો” બનાવનાર, દાદાભાઈ હીરજીભાઈ પટેલ. મુંબઈ, દરનર આશકારા છાપા-ખાનાં મધે મેકરોનજી શરફનજી કંપનીએ છાપીજે. સને ૧૮૭૩.”

૩ મોલેસે જેઝેટ, તા ૦ ૨૬ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૩.

ની જગોવર તરફથી હથા હતા. એ પછી મુખ્યના શેલ-
થાલી પારસીઓમાં એક વગેરે દસ્તર નેમવાની, તથા મેન્-
દોનાં બહુવર મુખધી વાંધાઓના કુશલો કરવાનું એવણે
માથે લીધું હતું, તથા તે માટે કમીટી વગેરે નેમી હતી, પણ
કરમું સેવર આપ્યું નહિ. મુખધ મથે ભીડીખમરના
રસ્તા ગેવર કંઠાવાણા માહલામાં પારસીઓની છાત્રીઓને
કેળવણી આપવા માટે એવણે તા. ૧ લી જુલાઈ ૧૮૭૧ થી
પોતાની ખાસે એક નિયામક સ્થાપી હતી, જે હતું મુખી
એમતાં નામથી આવેલે. નવાગની મથે એવણે એક નવા-
ખાંડું બંધાવી તે તા. ૧ થી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૨ ને દિને બાંધી
અંજુમનને આપ્યું હતું. ઇ. ૨૦ ૧૮૭૧ માં ઇરાનમાં
પડેલા દુશ્વલ વખતે ત્યાંથી અતરે આવતા શેહકઠો ગરીબ
ઇરાની જરથોસ્તીઓને રાખવાને ચોપાતીની ધર્મશાલા બન
નહિ પડવાથી એવણે કોઠામાંની પોતાને હસ્તકની મરહુમ
માણેકજી શેઠાણી વાડીના ત્રણ ઓઠના પાંચ મહિના લગલ
તેઓને રાખવા માટે મુક્ત આપ્યા હતા. પુણ્યાં રેહવાચી
ઓનાં ગરીબ બાળકોને કેળવણી આપવા માટે એવણે પોતા-
ની ડાબી પાતેની મીઠકમતમાંથી એક એકાદેદું મકાન બેઠ
આપ્યું હતું. એવણે એક જુના કમિશન હતા, અને
૧૮૫૩ થી અતરેની “લાડજ રાજકીય સ્થાનમાં ભેડાયા
હતા. મરહુમ માણેકજી શેઠાં ધર્મખાતાનાં મુતવજીરણુની
વહીવટ એવણે ફક્ત ૩૩ વર્ષ ચલાવ્યો હતો.

તા. ૧ થી માર્ચ.

એડા જીહાનાં મોરમડ તાલુકાના મામલતદાર એક
એદલજી ડોશાબાઈ કોથાવાલાને નામદાર મરકારે અમદા-
વાદ જીહાનાં દરકારાં તાલુકાના મામલતદાર નેમ્યા હતા. ૧

તા. ૧૩ થી માર્ચ.

એડા જીહાનાં ધાતરા ગામના મામલતદાર એક ઘરા-
યાહ કોથાબાઈને નામદાર મરકારે તે જીહાના પેહલા
વર્ગના માહજોર નેમ્યા હતા. ૨

તા. ૧૫ થી માર્ચ.

એક બહમનજી પીરોજયાહ કંતારકર કે જેવણે મથે
યાસ મધરાજ પુગીવરસીટીની એમ. એ. ની પરીક્ષા પત્રાર
કીધી હતી, તેવણે આએ યાસ તેજ પુગીવરસીટીની એસ.
એસ. પી. ની પરીક્ષા પત્રાર કીધી હતી. ૩

૧ મેમોરે ગવર્મેન્ટ ગેઝેટ, તા. ૬ થી માર્ચ ૧૮૭૩.

૨ મેમોરે ગવર્મેન્ટ ગેઝેટ, તા. ૧૩ થી માર્ચ ૧૮૭૩.

૩ હાઈમસ આર્ક ઈડીઆ, તા. ૧૮ થી માર્ચ ૧૮૭૩.

તા. ૧૬ થી માર્ચ.

એક અરેદલજી રમતમજી કામાજીએ આજ દિને
કરમજી કાવચી ઇન્ટરિટપુરમાં “જમશેદી નોરોજ” વિષે
એક બાપાણુ કીધું હતું. ૪

તા. ૧૭ થી માર્ચ.

મુખધ મથે મેતવાડી પારસીવાડગી પેહલી ગલીમાં
આજ દિને પાઠશી રાતાં આર કલાકને મુમારે એદલજી
પેશનજી મરાફ નામના ૩૫ વર્ષની વયના એક પારસીએ
પોતાની ૪૫ વર્ષની ઊમરની આવકી મઝમે બાઈ નવાજ-
બાઈ તે મરહુમ પેશનજી એદલજી મરાફનાં વીધવા તથા
તેણીના ૧૮ વર્ષના દીકરા લીમજીબાઈ અને ૧૦ વર્ષની
દીકરી નાસીબાઈ જેઓ ઘરના પેહલા માસ ઉપર એકજ
ઓરડામાં રુનેમાં હતા તેઓને એક તરતના ઘસેલા છયથી
જમમો કડી લોહીસુવાં કીધાં હતાં, અખખ તેને પોતાની
ઉપલી મતરાઈ માથે પેસા મુખધી વાંધા આપતો હતો.
નવાજબાઈ ખીચારી ઉરના જમમોથી ગુરતજ મરણુ પામી
હતી, અને એદલજીએ ગવરું જુરું કામ કીધા પછી
પોતાનાં માથામાં પણ તેજ છરા વતે જમમો કડી જે વાર
ઘરના પાઠશા ભાગમાં આપેલા કુવામાં નખાવી દીધું,
અંધાંથી તેને લોકોએ ગુરતજ બાહરે કાઢ્યો અને પોલીસ
તેને હાસીટકમાં બઈ ગઈ હતી. ૫

તા. ૨૦ થી માર્ચ.

આએ યાસની હાઈ કોરટ પરીસર તથા મુખારડીનિટ
જડગની પરીક્ષામાં નોંધવા જે પારસીઓ પત્રાર થયા હતા—
એક દોસબજ તેહમુજી કાપડીઆ.
એક અરેદશ મેનનજી વાલખીવાલા (વકીલ).
એક શાવકશાહ શોરામજી દાવરને નામદાર મરકારે
ચોણા જીહાનાં ભીખડી ગામના મુખારડીનિટ નેમ્યા હતા. ૬

તા. ૨૧ થી માર્ચ.

એક કરમજી કુવરજી બરયા કે જેવણે ૭ વર્ષ મુખી
મર જમશેદજી જીજીબાઈ પારસી મેનસિયન્ટ ઇન્ટરિટપુરમાં
એક ચિલક તરીકે કામ ચવાવી અનુભવ મેનસી હતા તેવણે
વાંદરા મથે પારસીના છોકરાઓને રાખી કેળવણી આપવા
તથા ખવાડના પીવાડના વગેરે માટે એક “મોરડીંગ સ્કૂલ”

૪ રસ્ત ગોસ્વાર, તા. ૧૬ થી માર્ચ ૧૮૭૩.

૫ જમે જમશેદ, તા. ૧૮ થી માર્ચ ૧૮૭૩.

પછવાડેથી એદલજી પાંચ દીવરી તા. ૨૩ થી માર્ચ
હાસીટકમાં પોતાનાં માથામાં પડેલા જમમોની અંધરથી
મરણુ પામ્યો હતો, અને તેનાં ઉપલાં આવકાં બાઈ બેડને
એક માસ મુખી હાસીટકમાં ખીચારી ભાગવી ચાલ્યું થયું હતું.

૬ મેમોરે ગવર્મેન્ટ ગેઝેટ, તા. ૨૦ થી માર્ચ ૧૮૭૩.

તા. ૪ થી આપરેલ.

રોજ ૧૬ માઈ ૩ (ચો) ૧૨૪૨ યન્દેનરદી.

મરણ—મેહરવાંનજ કાવચજ ગંભીર અથવા શખ-
નીચના—ઉમર ૫૪) અમદાવાદવાલા શેઠ કાવચજ
કુવરજ શળનીચના દીકરા. એવણ પ્રથમમાં અમદાવાદની
કમીશરીએમાં કમ્પાઈ હતા. તે પછી ત્યાંની સેનટરલ બેંકના
એકાઉન્ટનો એલો ચોક્ક સુધી ચલાવ્યો હતો. ૬૦ મં
૧૮૯૧ થી એવણે અમદાવાદ મધે “વીરમનની કું” નાં
નામથી નનરજ એન્ટરપ્રીઝ કામ શરૂ કીધું હતું. એવણું
મરણ અમદાવાદ મધે નીપજ્યું હતું.

તા. ૧૦ મી આપરેલ.

ભર્યની મમાલ કાઝ કોરડના રેલુઆર શેઠ એલજ
મનજબાઈ મેદીને નામદાર મરકારે પંચસાહજ છાનાં
ગોધરા ગામના યુનસફ અને શેઠ દાદાબાઈ હોરમજજ
નાણાંવતીને તેમની જગ્યાએ ભર્યની મમાલ કાઝ કોરડના
રેલુઆર નેમ્યા હતા.

તા. ૧૪ મી આપરેલ.

રોજ ૨૬ માઈ ૩ (ચો) ૧૨૪૨ યન્દેનરદી.

મરણ—મનચેરજ એલજ ગીમીર—ઉમર ૫૪) ૪૧)
શેઠ એલજ એલરીઆરજ ગીમીના વડા દીકરા. એવણ
૬૦ મં ૧૮૫૫ થી કોટ મધે શેઠ માણેજજ નવરાજજ
ભુથાએ ગોધાડેની છાકરાઓની રકૂનમાં એક ભાગીઆ
તરીકે શામેલ હતા, અને ૧૮૯૦ થી તે રકૂન પોતે એખનાએ
ચલાવી હતી. એ બાર તા. ૧ થી આપરેલ ૧૮૯૬ થી
શેઠ દાદાબાઈ પેશનજજ મામરને ભાગવા કરી તેમાં
માત્રીકપેશન સુધીની કેળવણી આપવાનું ચાલુ કરી તેને
“કોરડ હાઈ રકૂન” નામ આપ્યું હતું, જે નામથી તે હતું
સુધી ચાલ્યું. એવણ એક શિક્ષક તથા ગ્રહસ્થ તરીકે ઉન્ની
મનચકિત અને નીતિના હતા.

તા. ૧૭ મી આપરેલ.

શેઠ મનચેરજ રમતમજ પાલુને નામદાર મરકારે
એડના રેસીડેન્ટની કોરડના રેલુઆર નેમ્યા તેમને રેલુ-
આરના હાથ તથે મમાલ કાઝ કોરડના એક જડજની મમા
આપી હતી.

૧ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા. ૧૦ મી આપરેલ ૧૮૭૩.

૨ કાકરો માણેજજ તથા કુમર મનચેરજ ગીમી
અને શેઠા રમતમજ મનચેરજ ગીમી, બી. એ., એલ.
એચ. બી. તથા પીરજીરાહ મનચેરજ ગીમી, બી. એ. ના
બાપા. એવણના બાપા શેઠ એલજ એલરીઆરજ ગીમી
ભર્યનો અનર આપી કાપાલીસામાં હાંસેના કંધી કરા હતા.
તેવણે ૬૦ મં ૧૮૭૧ માં એક વખત મગાંલ ચારે
૫૬૨વાના સંબંધમાં તનેવારના કેટલાક ગણેલા ખાઈ ધણી
હીમત બતાવી ચારે ૫૬૩યા હતા. આથી એમને “ગણેવા-
ખાજી” કરી ઓળખતા હતા.

૩ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા. ૧૭ મી આપરેલ ૧૮૭૩.

તા. ૧૬ મી આપરેલ.

સુબજની પારસી સીઈ માટરીમોનીઅન કોરડના કમ્પાઈ
શેઠ કુરંમજ રમતમજ વીકાજ, બી. એ.; એચ. એચ. બી.
રમ ઉવર ઇંગ્લાંડ જવાથી તેમની જગ્યાપર નામદાર
મરકારે શેઠ અરચેરજ માણેજજ અરચેરજ મરકાર, બી. એ.
ને નેમ્યા હતા.

તા. ૨૪ મી આપરેલ.

ખાંસાહિય તેહમુજજ હોરમજજ ગોદરેને નામદાર
મરકારે સુરત છાના બંજમર તાલુકાના યુનસફ નેમ્યા
હતા.

તા. ૨૭ મી આપરેલ.

રોજ ૬ માઈ ૬ (કો) ૧૨૪૨ યન્દેનરદી.

મરણ શેઠ દાદાબાઈ નોચવાંનજવામાં કદમી આતય.
મેહરવાંનાં મકાંનમાં તેના મુતવજી શેઠ અરચેરજ અરચેરજ
દાદીએ કંટરોક ફેરફાર કરાવી તેની મરામત કીધી તેની
જુલાહીમાં આજ દીને ત્યાં એક જશન કરવામાં આવ્યું
હતું. જશનની સેવરે રસુર શોરાખજ રમતમજ મુકાં-
શોરાખનાએ એ મકાંનની તવારીખને લગતું એક ભાષણ
કીધું હતું, જેમાં જણાવ્યું હતું કે “આએ મકાંન મધે
જે કાંઈ ફરનીચર, આરથી, જુમર, ગલીઆ વગેરે
આમલા વખતનાં હતાં તે શરવેને બદલ કરવાને અને તજ
ફરનીચર તથા ગલીઆ વગેરે આએ પરીતર મકાંનમાં
મુકવાને વાસ્તે શેઠ કાવચજ મેહરવાંનજ લીધાકિવામાંએ
એવણનાં ઘણીઆંની ખાઈ બીખાહજ એલજ આલખેજનાં
હક વાએઆં તેવણનાં પુત્રને વાસ્તે આમરે રૂ૩૦૦૦)
અરચીને આએ પાક મકાંન મધે મેલીકે.” એ બાર
ચાચની કરી મીજલમ બરખાસત યાદ હતી.

તા. ૩૦ મી આપરેલ.

શેઠ જમચેરજ નચરવાંનજ જીવવાલા, અલમરીઆએ
કાઠન છુનો માટે ડાંતાવાણી રોમર બનાવવાની પોતાની
ગોષ માટે હિંદુસ્થાનની મરકાર તરફથી પેટ્ટે મેલવવાને
અરજ કીધી હતી.

તા. ૬ થી મેએ.

શેઠ મેહરવાંનજ નચરવાંનજ વાકીઆએ “દારાને
રેકરખા” ઇલાને માન, મિાથ, અને રમુજ આપવાથી
હકીકતોના મંચેલું એક પુરતક ઇંગ્લેજ ઉવરથી યુજવાનીમાં

૪ બોમ્બે ગેઝેટ, તા. ૧૯ મી આપરેલ ૧૮૭૩.

૫ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા. ૨૪ મી આપરેલ ૧૮૭૩.

૬ જમ જમચેર, તા. ૮ મી મેએ ૧૮૭૩.

૭ રામત ગોરતાર, તા. ૪ થી મેએ ૧૮૬૩.

તરજુમો કરી છતાંથી પ્રગટ કીધું હતું. એ પુસ્તક એવણે પેતાનાં પ્રિય માતાજીને હેત અને માનની નિર્ધાન દાખલ અર્પણ કીધું હતું.

તા ૦ ૮ મી મેએ.

શેઠ બરજેજી એલજી મોદી, એમ. એ. એમ. એવ. પી. ને નામદાર મરકારે સુરતના ખીન્ન વર્ગના સંચાર-કિરિત બડાવ નેમ્યા હતા.

તા ૦ ૧૦ મી મેએ.

શેઠ કુશંભજી શેરાખજી ભરખાને નવાનગરના બમે પેતાનાં રાજ્યના મર-પાએકીસ નેમ્યા હતા.

તા ૦ ૧૨ મી મેએ.

મુખ્યમંત્રી માણ ગવરનર ઝર ખારજી કીઅર કે જેવલુ નામદાર બાહરોશીની તરફથી જગખાર અને મુશકત ખાતેના ગોલામોનો આપાર ખેડાડી દેવાને ખાચ એમચી તરીકે ગયા હતા, અને પેતાવું કામ કેટલેક દરજ્જે પાર ઉતારી પાછા આજ દીને ઈંગલાંડ સીધારનાર હોવાથી તે નામદારને આ દેશના એક જુના મિત તરીકે સુખારકબાદીનું માનપત્ર આપવાને મળ્યાંમ કાસ્ટમમાં હાનરિખત ઝર જમ-ચેદજી જીજીબાઈ બારેનિર, સી. એમ. આઈ. એ એક દબદબાબેદી મીનમમ ખાસથી હતી. ઝર જમચેદજીએ તે નામદારને ઘરના શરૂઆત મુખારકબાદી આપી માનપત્ર વાંચ્યા બાદ તે નામદારે તેનો જવાબ વાધી એવેનો ઉપકાર માનવો, અને આખી સવારી ત્યાંથીજ પાલવા બંદર ઉપર તે નામદારને વદાય કરવાને ગઇ હતી.

તા ૦ ૧૫ મી મેએ.

આએ શાલની કીસીકડ પરીગરની પરીક્ષામાં એકજ પારસી-શેઠ મેહરજીબાઈ કુંવરજી તારાપોરવાલા, પમાર થયા હતા.

તા ૦ ૨૧ મી મેએ.

રોજ ૩ માઈ ૬ (ચિ) ૧૨૪૨ યન્દેજરદી. આજ દીને માંડવી ગામમાં ત્યાંના જરયોસ્તીઓ નેમજ મુખ્ય તથા સુરતની અજુમનનાં ઉચરાતી એક દરેમેહર બંધાવી પરાશ્યામાં આવી હતી.

૧ “દાસ્તાને દેઝાયા; અથવા માન, બોધ અને રજુજ આપનારી હકીકતોના સંગ્રહનું અંગ્રેજી ભાષણ કરેલું” ગુજરાતી ભાષાંતર. બનાવનાર. મેહરજીનજી નચરાંનજી વાડીઆ. મુખ્ય; એસયા કાંભુની કું. ગણપત ફજાહનાં છાપા-ખાનામાં છાપ્યું છે.”

૨ બોધ એવરમેંટ જેઠે, તા ૦ ૮ મી મેએ ૧૮૭૩.

૩ બોધ એવરમેંટ, તા ૦ ૧૨ મી મેએ ૧૮૭૩.

૪ બોધ એવરમેંટ, તા ૦ ૧૩ મી મેએ ૧૮૭૩.

૫ બોધ એવરમેંટ જેઠે, તા ૦ ૧૫ મી મેએ ૧૮૭૩.

૬ એ દરેમેહર ભાષ નીચે મુજબ તજી મારેલી છે:—

“પાક પરવરદારની મદત છે.

“શવંત ૧૮૨૬ નાં શરૂજી મદ ૮ ને વાર ગરેજી રોજ ૧૭

“માઈ ૬ શને ૧૨૪૨ અગીઆરીનું કામ શરૂ થયું છે ને

તા ૦ ૨૩ મી મેએ.

રોજ ૫ માઈ ૬ (ચિ) ૧૨૪૨ યન્દેજરદી.

મરણ—બહમજી જમચેદજી મુશ્તા—ઉમર વર્ષ ૧૫) આ ૦ જમચેદજી રૂમતજી મુશ્તાનાં નાધકા દીકરા. એવલુ પેહલવેદ્યા ઇ ૦ ૪૦ ૧૮૩૩ માં પેતાના વડા ભાઈ શેઠ માણેજી જમચેદજી મુશ્તા માથ ચીન ગયા હતા, અને ૧૮૪૦ થી તેમના બાગયા થયા હતા. તે પછી મુખ્ય આવી ૧૮૪૫ થી મુખ્યનાં બારામાંનાં વાહણોને ધારાપુરીનું પાણી દર રજી રૂડી ને બાંધે પુરે પાડવાનું કંત્રાકટ લીધું હતું. એ બાદ રેલવેની મડક બંધવાનાં તથા કોલાખાનો દરીયા પુરવાનાં અને ખીન્ન ઘણાંક મોટાં બંધકામોનાં કંત્રાકટ એવણે લીધાં હતાં. ઇ ૦ ૪૦ ૧૮૫૦ માં મોટા કોલાખે પ્રોટેસ્ટ દેવજની સમિ, તથા તે પછી વાંકેચર કુતરવાડીમાં, તેમજ કચારા ધાતની હેડ એવણે પેતાને ખરચે કુલા બંધાવી લોકોને વાપડવાને ખોલા મુક્યા હતા. એવજીનું પુણ્યમાંથી એવજીનાં વીધવા બાદ મોટીબાઈએ વધ્યાડની પાસે આવેલાં મરગાંમ મધે એક દરેમેહર, દોખમું, તથા શગડી બંધાવી તેતા ૨૧ મી મેએ ૧૮૮૨ ને દીને પરાશ્યાં હતાં.

તા ૦ ૨૫ મી મેએ.

આજ દીને મરહુમ શેઠ બહમજી જમચેદજી મુશ્તાનાં ઉમરમાં તેમની પેતાની પુણ્યમાંથી રૂપ૫૦૦, વીધવા બાઈ મોટીબાઈએ રૂપ૫૦૦, દીકરા શેઠ નચરાંનજી બહમજી મુશ્તાએ રૂપ૫૦૦, તથા ખીન્ન ખેડીઓએ રૂપ૨૦૨ મધી રૂપ૩૦૩ ધર્મખાતોમાં આપ્યા હતા.

તા ૦ ૨૫ મી મેએ.

રોજ ૭ માઈ ૧૦ (કો) ૧૨૪૨ યન્દેજરદી.

આજ દીને મરહુમ બાઈ માણેજીબાઈ તે મરહુમ શેઠ ખરજેજી અરદેચર દાદીચીનાં બેટી તથા મરહુમ શેઠ તાના-

“વજાયા વદ ૧૦ ને વાર પુત્ર રોજ ૩ નો માઈ ૬ ને “પરેજી છે. શરૂએ અજુમને બંધાવી છે.”

એ દરેમેહરને સર્વે ખરચ ઇ ૦ ૪૦ ૧૮૬૧ સુધી જર-યોસ્તીના વચે બેઠાંઈ ધી ચલાવ્યો હતો. એ બાદ ઇ ૦ ૪૦ ૧૮૬૧ થી શેઠ નચરાંનજી બાણેજી પીટી અને તેમનાં પછી તેમનાં વીધવા બાઈ દીનજીબાઈ તરફથી તે ચલા-આમાં આવેલ, અને તે માટે બાઈ દીનજીબાઈએ તા ૦ ૨૩ મી જાન્ય ૧૮૬૮ ને દીને ધી નચરાંનજી બાણેજી પીટી ચારીટી રંડના તરફીઓને રૂટ૦૦૦ ની સરકારી નોટ સ્વાધીન કીવી છે કે તેનાં બાળમાંથી એને ખરચ પુરો પાડે.

એની આગમન સિધાં ઇ ૦ ૪૦ ૧૮૭૦ માં દોખમું પરાશ્યાં તેવાર એક દરેમેહર પરાશ્યાં હતી, પણ તે આગમાં ખગી જવાથી પાછી નચરાંનજી આ દરેમેહર પરાશ્યાં હતી.

વળી માંડવી ગામમાં દર વર્ષે મેકા આમને દીને ખરજી શેઠ નચરાંનજી બાણેજી પીટીને નામે એક બાઈબાર કરવાને બાઈ દીનજીબાઈએ તા ૦ ૧૬ મી જુન ૧૮૬૮ ને દીને રૂપ૫૦૦ ની નોટ ભાવનાં ચારીટી રંડના તરફીઓને સ્વાધીન કીવી છે.

૭ અમે જમચેદ, તા ૦ ૨૮ મી મેએ ૧૮૭૩.

બાઈ નશરવાંનજી બનાજનાં વીધવાનાં ઉકમણાંમાં તેમની પોતાની પુંઝમાંથી રૂ૩૦૦૦), દીકરીના દીકરા શેઠ મનચેરજી નવરોજીજી બનાજીએ રૂ૧૦૦૦), અને દીકરીની દીકરી બાઈ જુનાબાઈ તે શેઠ હીરજીબાઈ અરદેશર દાદીચેકનાં ધણીઆંણીએ રૂ૧૦૦૦) મંથી રૂ૫૦૦૦) ધર્મઆતાઓમાં આપ્યા હતા. આ મધેથી રૂ૧૦૦૦)ની મરકાટી નોટ મરહુમ શેઠ દાદીબાઈ નોશરવાંનજીનાં આતથમેરદાંમ તથા આદરોનના અરચને માફ એક નવું કુંડ ઉત્પન્ન કરી તેના તરફીઓને વ્યાજ વાપડવાની અરતથી આપી હતી.

તાં ૨૧ મી મેએ.

રોજ ૮ માઈ ૬ (ચિં) ૧૨૪૨ યદ્દતરદી.

મરણ—પાત્રણજી અરદેશર કામાર—ઉમર વર્ષ ૮૪)

સુરતવાલા શેઠ અરદેશર કામારના પીળ દીકરા. એવણુ લાંબી યુદ્ધ સુધી પીનાંગ મધે પોતાનો બાપાર ચલાવતા હતા, અને જહાજીને લીધે હેઠાં ચોડક વર્ષ થયાં ચુંબજ મધે એકાંત જીંદગી ચુતરતા હતા. એવણે એતવાકીમાં એક દરમેદર તથા તેના કંપાઉડમાં તરચોતીઓને અર-અવચરે વાપડવાના બે બંગલા તથા જમવાના ઓટલા બનાવી તે તાં ૫ મી જુન ૧૮૬૬ ને ઇને “કામા બાગ”ને નામે હજારી બાજા મુક્યા હતા. તે પાછજ એમને રૂ૧૦૦૦૦૦) નો અરચ થયો હતો, તથા તેના બીભાવને માટે રૂ૪૦૦૦૦) જુદા કાઢ્યા હતા.

તાં ૨૮ મી મેએ.

રોજ ૧૦ માઈ ૬ (ચિં) ૧૨૪૨ યદ્દતરદી.

મરણ—દીનચાહજી દોરાબજી મેહતા—ઉમર વર્ષ ૪૬)

એવણે ઈન્ડિયન ૧૮૪૦ માં અતરની એવજીનસ્ટન હનરરી-

૧ બમે જમચેદ, તાં ૩૦ મી મેએ ૧૮૭૩,

એ નવાં જંડ મધે મરહુમ દાદીચેકનાં કુટુંબીઓએ તથા બીજા ફેલાક જરચોતીઓએ નાણાં બરયાં હતાં, તથા વ્યાજ વાપડવાની અરતથી મરહુમ અર કાવજીજી જગજીજી રેડીખની તથા દાદીચેકનાં કુટુંબના ફેલાક સાહેબો તરચી અનામત નોટ આપી હતી. એ જંડના તરફીઓ તરીકે શેઠા અરદેશર અરદેશર દાદીચેક, હીરજીબાઈ અરદેશર દાદીચેક, અને અરદેશર નોશરવાંનજી કામાર કડ્યા હતા, અને તેવું કામેદાસરવું તરફ દીડ ૧૮૭૪ ના મારચ માસમાં થયું હતું. શેઠ અરદેશર અરદેશર દાદીચેક એજ શાલના જુદાઈ માસમાં બેફાલતતરીન થવાથી તેમની જગીએ શેઠ અરદેશર રૂચતમજી કામારને એક તરફી કડ્યા હતા. હાજ એ જંડ આચરે રૂ૧૦૦૦૦)નું થયું છે.

૨ એવણુના એક બાઈ શેઠ નશરવાંનજી અરદેશર કામા મશરજી મધે બાપાર કરતા હતા અને મરણ પછુ ત્યાંજ પાડ્યા હતા, તથા નાંધવા સાથે શેઠ કાવજીજી અરદેશર કામા મુબજ મધે મીનમતીનો બોધાર કરતા હતા. એવણુના બાપા શેઠ અરદેશર કામાર સુરત મધે ખરી કાપાને નામે બાગલા વખતમાં જીવીતા હતા.

૨કુશનમાંથી “મેરેટ સ્કાન્ડર”ની ૧૬થી તથા ગણિતમાં ચરના આવવા માટે રવાના થાંદવું હતામ મેલચુ હું. તે પછી એ હનરરીકુશનમાં ચોડક સુધી શિક્ષક રહ્યા હતા, ગણિતમાં એવણુની ચરતા પ્રકારની માહીતીને લીધે પ્રોફેસર ઓરરીબારની બનામણ ઉપરથી એવણુને કાલાવાની મરકાટી આબરવેરદીના હેડ-આસીસ્ટન્ટ નેમ્યા હતા. ઈન્ડિયન ૧૮૬૬ માં શેઠ અરદેશર રૂચતમજી કામારજી સાથે એવણે કમીશને લગતી તકરારો જોતીય થાગતા કામેદા મુજબ ધણું સુધી ચલાવી હતી. એવણુ ઈન્ડિયન ૧૮૫૨ થી એક કમીશન હતા.

તાં ૩૦ મી મેએ.

રોજ ૧૨ માઈ ૬ (ચિં) ૧૨૪૨ યદ્દતરદી.

મરણ—કરોમજી મેહરવાંનજી નાણાંવતી—ઉમર વર્ષ

૫૦). એવણુ પોતાના વડા બાઈ શેઠ નશરવાંનજી સાથે ઈન્ડિયન ૧૮૪૧ માં સુરતથી કરોચી દારના યુદ્ધા ઊપર ગયા હતા. તે પછી બંધે બાઈઓ મરકાટી તેમજ કમીશરીએ આતાનાં કંતારો લેતા હતા. ઈન્ડિયન ૧૮૬૧ માં શેઠ નશરવાંનજીનાં મરણ પછી એવણુ એખલા તે વહીવટ ચલાવતા હતા. પોતાના મામા શેઠ હીરજીબાઈ જમચેદજી બેઠાની દરમેદરના તરફી તરીકે તેનો વહીવટ એવણે ધણું વર્ષો સુધી ચલાવી હતો. એવણુનું મરણ કરોચી મધેન નીવજવું હતું.

તાં ૩૦ મી મેએ.

રોજ ૧૨ માઈ ૬ (ચિં) ૧૨૪૨ યદ્દતરદી.

મરણ—દોરાબજી દોરાબજી હકીમ—ઉમર વર્ષ ૪૦)

સુરતવાલા શેઠ દોરાબજી જમચેદજી વધેદ અથવા શેઠા ડાકરના નાંધવા દીકરા. એવણુ પછુ સુરત મધે વેલાની ધંધા ચલાવતા હતા, અને તે કામમાં ધણુ અખરદાર હતા.

તાં ૩૧ મી મેએ.

રોજ ૧૩ માઈ ૬ (ચિં) ૧૨૪૨ યદ્દતરદી.

મરણ—મેહરવાંનજી ફકીરજી ચોરીનામજી—ઉમર વર્ષ ૪૨) શેઠ ફકીરજી બેકરોમજી કેપાનિદમેકરના વડા દીકરા એવણુ પ્રથમમાં મીં ચોરીનામજી કરી એક રેપનીય અલરેડે અતરે ઇંગ્લેન્ડ બતરમાં આઈમરીમ બનાવવાની કુકાં ઉઘાડી તેમાં નોકરી રહ્યા હતા. મીં ચોરીનામજી અતરેથી ગયા પછી મીં ગારમ્બી કરી તેવા આસીસ્ટન્ટ એ કુકાં રાખી તેમાં એવણુ બાગવા થયા હતા, અને મીં ગારમ્બી અતરેથી ગયા બાદ ઈન્ડિયન ૧૮૫૮ થી એ કુકાં પોતે એખલાએ “ચોરીનામજી કું”ને નામે માણુ રાખી હતી. સુખમાં તે વેળાએ આઈમરીમ બનાવવાની એ એકજ કુકાં હોવાથી તેમાં ઇંગ્લેન્ડ તથા રેડીઓના ચોરીધરાકી હતા.

૩ કરોચીવાલા શેઠ હીનચાહજી કરોમજી નાણાંવતીના બાપા. ૪ શેઠ જમચેદજી તથા મરહુમ શેઠ જમચેદજી મેક વાંનજી ચોરીનામજીના બાપા.

તાં ૧૦ મી જુન.

શેઠ નચરવાંનજી નચરજીજી મોદીને નામદાર ચરકારે લખતોરના પોલીસ મુખર્ડેડેટ નેમ્મા હતા.

તાં ૧૩ મી જુન.

મુખર્ડના નામદાર ગવરનરે મર પ્રીલીપ હોહાહિસે આજ હીને પુણી મધે કોનસીક હોહામં એક લેવીન્બરી હતી, જે વેળાએ નીચલા પારસી ગ્રહસ્યો ત્યાં હાજર થયા હતા. :- ૨

શેઠા અરદેચર શેઠ ખરચેદજી મુનમક, દોરાખજી પદમજી, નચરજીજી પદમજી, દસ્તુર હોહાજીજી જામાસપજી જામાસપજી, આનખાહદુર દસ્તુર નચરવાંનજી જામાસપજી જામાસપજી, આનખાહદુર પદમજી પેશતનજી, દસ્તુર તેહમુજી મીનોવેહરજી હોહાદાર.

તાં ૧૫ મી જુન.

શેઠ ડોશાબાઈ કરામજી રાંધીઆએ “પત્ર-પોષિ” ધીને ગુજરાતીમાં સ્વીડી “પત્રી વગેરે લખવાનું” એક પુસ્તક રૂપી પ્રગટ કીધું હતું.

તાં ૨૫ મી જુન.

રાજા ૮. માઈ ૧૦ (ચે) ૧૨૪૨ પદ્મવતરદી.

મરજી-પેશતનજી મનચેરજી સ્વીચગર-કીમર વર્ષ

૭) શેઠ મનચેરજી બેહરાંમજી સ્વીચગરતા દીકરા. એવજી પ્રથમ પોતાના બાપનાં વાહજીને ખારવા તથા મુકાંતીએ પગેરે પુરા પાડવાનાં કામમાં પડેલા હતા. તે બાદ ૧૮૭૩

૧ રાસત ગોપતાર, તાં ૧૫ મી જુન ૧૮૭૩.

૨ જાને જાચેદ, તાં ૧૮ મી જુન ૧૮૭૩.

૩ “પત્ર-પોષિ” ગુજરાતી ક્રમા ઊપોગિ. જેમાં દોહરીએને ચિત્રી-પત્રી લખવાની રીત, તથા હુડી, બીજ, આંકડા, ભરતયું, વિઆજી ચિત્રી, ઘર બાડ લેવાનાં લખત, ઈત્યાદિની રીતીએ, તેમજ લખતી વેળા લરામ ચિ-હો વાપવાની સમજી બતાવવામાં આવીછે. બતાવનાર ડોશાબાઈ શ્રાંમજી રાંધીઆ. અંખજી મધે, શેડી પ્રીલીંગ પ્રેસમાં કાવજી પેશતનજીએ છાપ્યુંછે. ૧૮૭૩.

૪ મરદુમ શેઠા મનચેરજી તથા રતનજી અને શેઠ ચેહવાંનજી પેશતનજી સ્વીચગરના બાવા. એવજીના બાવા શેઠ મનચેરજી બેહરાંમજી સ્વીચગર પ્રથમ નવસારીમાં પેશ વેચતા હતા. ત્યાંથી અતરે આવી કાપડનાં ધંધા કરવા લાગા, અને તે અરસામાં ગામડી વાહજીને લગતો અનુભવ મજબામી વાહજેયર ખારવાએ તથા મુકાંતીએ પુરા પાડવાનું કામ કરવા લાગા હતા. તેઓના એક બાઈ શેઠ જાચેદજી બેહરાંમજી સ્વીચગર (મરદુમ શેઠ દોરાખજી જાચેદજી સંકલાવવાના બાવા) પણ પ્રથમ નવસારી અને તે પછી અતરે પેશ તથા કાપડ વેચવાનો ધંધો કરતા હતા.

થી અતરેનાં ખારામાંનાં મુર્ચ વાહજીનાં માલિકાએ કરેલા ડોહાવની રૂકે રૂકે વાહજી ઉપર જોઈતા કામદાર અને મજબુત બાંધાના મુકાંતીએ તથા મરદુમના ઉપરીએ રૂ.૨૦ અને રૂ.૩૫) ને મુંચારે શેઠકડે પાંચ ટકાની હકમાઈ લઈ પુરા પાડવાનું કંઠાકડ એવજીને મજબૂ હતું. ઇ. ૨૦ ૧૮૫૦ માં “મરમંદમ શીર્ષીંગ આંકડ” નીકલવાથી એવજી પોતાના દીકરા શેઠ મનચેરજીને નામે ચરકારી શીર્ષીંગ “મોકરનું” કામ કરતા હતા, અને તેમાં પોતાની આલાકીથી ચરકારને તથા વાહજીવતીએને ઘણી સગવડ કૃપાથી ચાખાસી મેલવી હતી. એ ઉપરાંત મોડીય ખાતે ખેતીવાડીને લગતું કામ કરવાને અતરેથી દેશી મજૂરો તથા કામદારો માોકલવાનું કામ પણ ચરકારની બાહિધરી હેઠળ એઓ લાંબી મુદત થઈ ચલાવતા હતા.

તાં ૧૧ મી જુલાઈ.

શેઠ ચાપુરજી ભીમજીભાઈ તારાપોરવાલાએ જરચોસ્તી ચાન વર્ધક મંડલીની તરફથી “માન વર્ધક” નામનું વિદ્યા હુનર, નાટક, તવારીખ, કોળવણી તથા બીજી લોકીઓગી બાબદીનું એક માસીક ચોપાનજી પરવરતાવવા માંડ્યું હતું.

તાં ૨૭ જુલાઈ.

શેઠ બેહરાંમજી નચરવાંનજી સોરવાઈની મદદથી મુસત મધે રૂ.૨૫૦૦માં એક ધર્મનું દવાખાનું ઉઘાડવામાં આજી હતું.

૫ એ ચોપાનનું જરચોસ્તી માન વર્ધક મંડલીની માલિકીમાંથી ઊડતી શેઠ ચાપુરજી પોતાની એખાની માલિકીમાં ૧૮૭૩ ના જાનેવારી માસથી લીધું હતું. તે પછી ઇ. ૨૦ ૧૮૮૦ થી તેની માલિકી શેઠ જાચેદજી બેહરાંમજી કરાંતીને સોંપી તેનું લખાન તથા તેમાં આવતા ભરતકામના નમુના શેઠ ચાપુરજીએ પોતે પુરા પાડવાનું માથે રાખ્યું, અને ૧૮૮૨ ના ફેબ્રવારી માસથી લખાન વગેરે તુમામ કામ શેઠ જાચેદજીને સોંપી દીધું, જેવજી તે પોતે પોતાના કંઈલાક દાસ્તો સાથે ૧૮૮૧ સુધી ચલાવે તેની માલિકી પોતે કાઢવી જાચેદજી બેહરાંમજી કરાંતીએ કુંપની લીખીરડેને રવાઈન કીરી હતી, અને તેના અધીપતી તરીકે શેઠ ડોશાબાઈ શ્રાંમજી લગડાના (સીક) ને ડેડ્યા હતા. ૧૮૮૪ માં એ કુંપનીને અવેજ નેશરસ. ડી. લખમીદાસની કુંપનીએ વેચાતો લીધો ત્યારે એ ચોપાંતીમાંની માલિકી તેમના હાથમાં ગઈ, અને તેના અધીપતી તરીકે શેઠ રૂ.૨૫૦૦ મજૂરો હોરમજી મીસી થયા. જે બાદ ૧૯૦૦ ની શરૂઆતથી તેના માલિક તથા અધીપતી શેઠ રતનજી બેહરાંમજી ગાડન થયા, અને ૧૯૦૧ થી તેની માલિકી શેઠ પીરોજીશાહ હીનશાહ ઝુકાદમને સોંપી મજૂર શેઠ રતનજી તેના અધીપતી રૂઢા હતા.

૬ એ દવાખાનું આચરે ચાતેક વર્ષે શેઠ બેહરાંમજીને ખરચે આજી હતું.

તા. ૫ મી જુલાઈ.

મુંબઈનાં સરકારી સેન્ટરલ પ્રેસ છાપાખાનાના અરમ ક્રમ કમર યામ તે વિષે ડીપાર્ટ કરવાને નામદાર મરકાર ૧ હિંડુ, ૧ હિંડુ, અને ૧ પારસી (ચિહ્ન ડાયાબાઈ ફાંમણ કસાકા) અમલદારોની કમીટી તેમી હતી.

તા. ૧૧ મી જુલાઈ.

મુંબઈ મધે ચોપાતી પારસીઓનાં દોખમાંઓવાળા કુઠારની ડાખી ખોરડીએ અવિશ્વા વાનકેશ્વર તરફના કુઠારની જગ્યા ને પારસી પંચાતના સ્વાધીનમાં હતી, અને તેનાં ખતવત્રો વગેરે પણ પંચાત પામે હતો, તથા ને જગ્યાને લગતાં સરકારી મહાયુક્તનાં ખાસી વરીક પારસી પંચાત આપતી હતી, તે જગ્યાની ઉપર કંઈ કુવાજી પુરાણ અને નેજા જમાન નામના એ ધણીઓએ ખોટા દાવો ઉઠાવી તે ઉપર કમળે કરવાના ધરાદાવી છાપડાં નાખ્યાં હતાં.

૧ અને જમશેદ, તા. ૮ મી જુલાઈ ૧૮૭૩.

૨ એ જગ્યા પછી પંચાતને હલક જેવવવા માટે તરસીઓએ હાથ દોર્યો એક દીવાની મુકદ્દમા ચાલ્યો હતો. એ જગીર મુંબઈના કલેક્ટરને ત્યાં જુદા જુદા ચાર હાથેથી મોકલવાની હતી, અને તેની ઉપર ૫૬-૫૭-૫૮ અને ૬૦ નંબરે કીધામાં આવેલાં હતાં. તે ૪૦ સં. ૧૮૬૦ થી રસી પંચાતના સ્વાધીનમાં હતી, અને તેનું બાકું પણ ચાલતેજ મળતું હતું. ઉપરના ચાર નંબરોના લાદને લગતાં પંચાત અને તે કોણ અને કયા કયા રામચંદ્ર પાસેથી લીધા તે તેઓનાં નામ અને તેને લગતા બીજ સંખ્યા દસ્તાવેજો રસી પંચાતના સ્વાધીનમાં હતા. ૪૦ સં. ૧૮૬૪ માં ગેર પરીણામ નામના એક હિંદુએ ૫૭ માં નંબરવાળા રસી જગાપર દાવો ઊઠાવી ત્યાં એક તંત્ર માર્પિં હતો, તે કંઈ કુવરજ પરાગળ તથા બીજાઓ લાગ્યાં ને દાવો તા હતા તે ઉપરના મંજેશ પરીણામની તરનોત્ત હતો. ૫૭ મંજેશ તે વેળાએ મારેલો તંત્ર પારસી પંચાતનાં માણસોએ નજરનીય તે વેળાએ તોડી પાડ્યો હતો. ૪૧ની બીજ વાત ૪૦ સં. ૧૮૬૫ માં મંજેશ તે જગ્યાની ઉપર બીજ એ તંત્રમાં કાઢી કાઢી હતા, પણ તે બધે પાછા પારસી પંચાતનાં માણસોએ નંબરીથી તોડી પાડ્યા હતા. એ ઉપરથી મંજેશ તે વખતના પંચાતના તરસી સાહેબો ઉપર સખાલ કાઢા કરેલાં ઉપરના તંત્ર શકી નાખવાનાં મુકદ્દમાના ૩૦૦૦) વચન કરવાની શરીઆતી માદી હતી, પણ પાછળથી પોતેજ પોતાનો દાવો પાછો ખેંચી લીધો હતો. ૪૦ સં. ૧૮૬૬ માં ૪૧ની મળગાંમ પોલીસ મધે તે વખતના માણસોએ જી. આલેનની હજુરમાં મંજેશ પરીણામ પારસી પંચાતનાં ત્રણ માણસો ઉપર ગેરવાજ અને મુકદ્દમા કરવાને વાંક મેલી શરીઆતી માદી હતી. આ મુકદ્દમા આગળ ચાલ્યો હતા, અને મંજેશ તથા તેની તરફના એક શાહીને તપાસ્યા હતાં મંજેશ તે શરીઆતી પછી કાઢી લીધી હતી. મંજેશ પરીણામ અને કુવરજ પરાગળએ એ જગ્યા ઉપર દાવો કીધા કિવાય ૩૭) વચન અરજામાં બીજ કોઈ પણ રામચંદ્ર એ જગ્યાની ઉપર કંઈએ દાવો કીધો હતો નહિ, અને તે સ્વધો વખત સુધી એ જગ્યા પારસી પંચાતની મીલકત ગણાતી હતી.

તે છાપડાં ગણ તા. ૪ થી આપરેલે (ચિહ્નશાહી ચેહ, માનમાં જશને દીને) કેટલાક પારસીઓએ ત્યાં મુવારનાં ચોરમાં ભાંજી નાખ્યાં હતાં. આ ઉપરથી તે જગ્યાએ અતરની પોલીસના કમીશનર મી. ફ્રાંક મુકદ્દમા ઉઠાવી કમીશનર મી. આર. એચ. વીનસેન્ટ પણ જઈ લાગા અને ત્યાંનાં ચારણાં બંધ કરી ત્યાંની ચિહ્ન માણસો ઉપર મુકદ્દમા, કામચળ ચોરામણ ભેંસાર, કામચળ માણસો, ડાયાબાઈ માણસો, દાદાબાઈ કામચળ અને પીતલ ૭૨) પારસીઓને એકદમ વગર એળખાવે પીછાણે પકડી તેઓને હાથે બેઠી ઘાલી પોલીસ ચોખીમાં બંધ મથા હતા. એ જગ્યાએ ચિહ્ન હોરમજી શાપુરજી પાવરી અને હોરમજી ચોરામજી ભર્યા તેઓ મથળાના જમીન યાદ હોડાયા હતા. એ બાદ તેઓને પીતલોડાના ધારાની ૧૪૦ મી કમ મથળે તેહાન કરવાનો, તેહાન કરતા સાઈ મેકાપરે એકા મથળાનો અને જાણી છુલને મીલકતને મુકદ્દમા કરવાના વાંકો મેલી તા. ૫ થી આપરેલે ગીરગાંમ પોલીસ મધે મી. કુપર માણસોની યામી જીભા કીધા હતા. તે મુકદ્દમા ૧૩) વાર મળેલવામાં આવ્યો હતો, અને તે દરમિયાન ૨૨) પત્તો પોલીસને શાહી પુરાવાની ગેરહાજરીમાં માણસો ઉઠાવી દીધા હતા, અને પાકીનાઓને તા. ૧૪ મી મધે અપરાધીઓની હાંડણ કરતારી થેશનમાં કમીટી કીધા હતા, જેઓની તપાસ ૬) દીવસ સુધી નામદાર જમીન મી. યાન અને કમળ જુગીની હજુરમાં ચાલી હતી, ને દરમિયાન યાતમે દીવસે ૬) પરીણામોએ શાહી પુરાવાની ગેરહાજરીમાં ઉઠાવી દીધા હતા, અને આજ દીને જુગીને મથળાઓને એકમતે નીરપરાધી કેડાયા તેઓને કીધી દીધા હતા.

૭ આ મુકદ્દમા પોલીસમાં ચાલતો હતો તે દરમિયાન તા. ૩૦ થી આપરેલ ૧૮૭૩ ને દીને પારસી પંચાતના તરસીઓ તરથી મી. આનંદસી ખારોસે હાથ દોર્યો લાનેરમજ મી. જસદીસ મેલીની હજુરમાં હાજર થઈ ઉપરના મુકદ્દમા પરાગળ તથા નેજા જમાન ઉપર કોઈ મથળાનું હેડમનાનું જેલસું હતું ૬) એ ઉપરની જગ્યાને લગતો દીવાની મુકદ્દમા હાથ દોર્યો નીકલે ત્યાંસુધી જાવની, જગ્યા ઉપરનાં મંજેશ કામચળો, જમીનને મુકદ્દમા કરવાનો, ત્યાં ૬૬ રામચળ પાંચેથી ૫૪૨ વગેરેની દવાલ નાંજવાનો, મુકદ્દમા શાંખનો, અને મીલકત વગેરે પાંચવાનો અથવા ઉંચક બીજું કામ કરવાનો પરીણામોએ અકાદવ કર્યો. નામદાર ૭૩) એ મુકદ્દમાને હેડમનાનું આપ્યું હતું.

૪ રામચળ આઈ ઇડીયા, તા. ૧૭ મી જુલાઈ ૧૮૭૩.

પારસીઓ આ મુકદ્દમામાં નીરપરાધી કડી છુટી ગયાથી અતર તથા દેશાવરો ખાતે ધણી જુથામી રવાન હતી. અતરે પણ એઓ તેની જુથામીમાં જશને તથા રોશની કીરી હતી. નવસારી તથા સુરતના પારસીઓએ પણ એઓ જુથામીમાં જશને કીરી હતા. "આ ચોટા મુકદ્દમા મધે મેળાં પોલીસ દોરમાં માણસો અને ૫૭ હાથ દોરમાં અપરાધ ચો પારસી માણસો ઉપર મુકદ્દમા અને દેશાવર કરવાનો અને આઓ મેળવામાં આવ્યો હતો. એ અગ્રેઆએ તર નહિ પણ એ સંખ્યા તર નોનાં તરત્ત એ. મુકદ્દમાની અગત્યનો મેળાઓ

તા ૨૧ મી જુલાઈ.

સુબધવા ડાક્ટરે. રૂસ્તમજ કાવશજ બાપુરજ અને અરશેજ ક્રમમજ આરી જેઓ ધંગવાંડની સુચા-

મલી આવેછે. આ અનેઆએ કાંઈ એકાદ એ પાનગી આસાંનીઓ ઊપર કાંઈ પાનગી ટાંચારે ઊભા થયા હતા નહિ, પણ આટલાંબધાં માણસો ન્યાં શાયેલ કોષ ત્યાં પણ કરીને બનેછે તેમ, એક જાહેર ધ્યાને પ્રબ્ધ સંબંધી, સર્વે લોકોની સાધારણ ચક્રસદ અને સાધારણ બાબત સંબંધી, એ ટાંચે ઊભા હતા. વળી જે જગા ઊપર અને જે જગાને લગતો આ ટાંચે હતા તે જગા તરફ નમસ્ કરતાં, એ જગા ઉપર કીસમની હતી કે જે કુલે આદમજનને વાહવામાં વાહાવી લાગે, જેને સર્વે લોકો પવિત્રમાં પવિત્ર ગણે, અને જેને માટે તેઓ ચોરામાં ચોરું માન કરાવે. એ જગા રક્ત સુખાનાજ નરયેશ્વરીઓની નહિ પણ દેશવરેશ વચનાસ સર્વે નરયેશ્વરીઓના હૃદ અને તાણકો ધસવાની હતી.

આ કુકદમાં સારી ખાલુને સુબધની પોલીસે પણ ચદદ કરવા સાથે સરકારી તીજારીને અરએ પચતીક પ્રાસીકયુ- ટની ખારતે મદદ મલી હતી, પણ પારસીઓને તો એ કુકદમાં અનાવવાને લગમજ રૂ૩૦,૦૦૦ ના ચોરા અસ્તના ખાડામાં કીરતંડ પડ્યું હતું.

એ કુકદમાં અતરના પ્રખ્યાત પારીસ્ટર મી. ડી. સી. આનસ્લીએ શેશન કોર્ટમાં પારસીઓના બંધાવ કરવામાં ઘણી દીનમરીથી ચેલન લીધી હતી, અને તે એ કુકદમાંની યાકથીજ રૂ૬ રીવસે એટલે તા. ૧૭ મી આગસ્ટે એકાએક અરણ પામ્યા હતા. જેની લાશને તા. ૧૪ મીની સંજનું દરનામજ લઈ જઈ વખતે પારસીઓની એક અતી ચોરી સાંખ્યા નખાપીછાડી સાથે તેની પાપદશે ગાડીમાં બેસી સીવરીના કામરતાન સુધી ગઈ હતી, અને તેની કબર ઊપર પારસીઓમાં રૂ૬ કરી કાંઈ યાદગારીનો સ્થંભ ઊભો કરવાને પણ વિચાર કીધા હતા, લેકીટ પછવાડેથી તે પડતા નાખવામાં આથી હતા, તે છોક ૨૭ વર્ષ પાંદા તાજો કરી અતરનાં કપસરે લિંદવતના માલેક શેક ક્રમમજ કાવસજ ચેલતાએ પોતાનાં પત્ન મારસતે પારસીઓમાં રૂ૬૦૦૦ નું એક રૂ૬ ઊછું કરી તે મધેથી ૬૦ સં ૧૯૦૧ ના દિવસવારી માસમાં મરનારી કબર ઊપર એક સ્થંભ ઊભો કરાવી તેજીર નીચે સુખ્ય લેખ કીતરાઓ હતા:—

To the Memory of
Thomas Chisholm Ansty.
Born in London 1816.
Died 12th August 1873.
Lawyer, Jurist, Politician.
M. P. for Youghal in Ireland
Attorney-General for Hongkong.
Advocate and some time Judge
High Court, Bombay.
This Memorial Raised.
By the Parsee Community of
Bombay,

To mark their sense of gratitude for his zealous services in their cause in the "Towers of Silence" case in 1873.

"Whosoever good any man doeth
The same shall he receive of the Lord."

R. I. P.

Ephes. VI 13

કુચી ગયલા હતા તેઓએ લંડનની રાએલ કોલેજ ઓફ મેડીસીનમાં મેડ ડી.સી.સી.સી.સી. તેમજ એલ કોલેજની ડેન્ટલ સર્જનરીની પરીક્ષાઓ પસાર કીધાથી તેના મેમબરો થયા હતા.

તા ૩૧ મી જુલાઈ.

નીમજા પારસી મહરથોને સુબધની મરકારે નવા સુવેહના અમમદશી ધ્યાને "નસીદીસ ઓફ ધી પીપ્લ". નેમ્યા હતા:—૨

શેડા અરદેશર ડાલાભાઈ સુનચી, બેહરાંમજ નચર- વાંનજ સીરવાઈ, બેહરાંમજ અરશેજ ગાંધી, દાદી માણેકજ લીમજ, ડાક્ટર એલજલ નચરવાંનજ, હીરજભાઈ હોરમજજ મરાઈ, જાંહગીર સુચનાજ, ડાક્ટર માણેકજ આરજજ પાલજજ પેચતનજ ડાક્ટર, ડાક્ટર રૂસ્તમજ મેહરવાંનજ દાદીના.

તા ૧ ડી આગસ્ટ.

સુબધ મધે ગીરગાંમતા રસ્તા તરફ એક કન્યાયાળા- ની જર નજીયાથી શેક શોરામજ ચાપુરજ બંગાલીએ અતરનાં ગમ્પેરક્ટર ઓફ પચતીક ઇનજલકચનને તે નિશાલ પાછમ દર માસે જે જાટ જાય તેના અરધા ભાગ જે વર્ષ સુધી પોતાની ગીરગાંમતા અપવાને નજીયા ક્રેડેસલાડીની સાંખે કોરદેવારનાં રહેલાં આગલ એક કન્યાયાળા ઉધડાવી હતી. એ કન્યાયાળાને માટેનું તમામ ફરનીમર, નકયા,

એ કુકદમાં મી. આનસ્લીને આવણા તે વેળાના ઊધરના પારસી પારીસ્ટર શેક પીરિન્જશાહે ચેલવાંનજ ચેલતાએ પછી મદદ કીધી હતી. પંચાતમાં રૂ૬૦ના શેકેટરી શેક નચરવાંનજ બેહરાંમજએ અવલધી તે આપર સુધી આ કુકદમાંની ચેનીન ઘણી ખાતરીમરી રીતે કીધી હતી, તથા તેચને શેક કાવશ એલજલ પટેલે ચેનીન કરવામાં ઘણી મદદ આપી હતી. એઓનેથી ચેલન કરવામાં ઘણા મકારની મદદ બીજ પારસીઓએ આપી હતી, જેઓમાં શેડા હોરમ- નજ શાપુરજ વાપરી, હોરમજજ દોસમજ વચના, નમશેદજ શોરામજ માડન, માણેકજ પેચતનજ તયાક અને રૂસ્તમજ કાવસજ પંચાતા સુખીય હતા.

એ કુકદમાંની શેશનમાં ચાલેલી તપાસના સંપુરણ અરદેશરનાં દાખમજ ઓફ ઇડીઆ, રાસત ગીરતાર, તથા સુબધ સમાચારમાંથી ઘુસે ચોપાનમાં નીકળ્યાં હતાં; તથા કવિ રાશંકર ગવરીશંકર નાખના લિંડ મહરથે કુકદમાંને વગતા અરદેશરજ ગરબી અને બેતોમાં "દોખની રાઝ" નામનું એક ચોપાનનું છપાવી પ્રગટ કીધું હતું.

૧ રાસત ગીરતાર, તા. ૨૭ મી જુલાઈ તથા દાખમજ ઓફ ઇડીઆ, તા. ૨૨ મી આગસ્ટ ૧૮૭૩.

૨ ચોપાને ગવરમેંડ જેઝે, તા. ૩૧ મી જુલાઈ ૧૮૭૩.

વગેરે પેહલા વર્ગની છાત્રીઓની નિયામને બરતો મધ્યે
અશ્યામ શેઠ શોરાબજીએ પોતાને ખરેખર અપાઓ હતો.^૨

તા ૦ ૨ જી આગસ્ટ.

શેઠ કાવચજી દીનરાહજી કેઆસે “મેહરાંબેર અને
બાનુ હોમંગ” તામના કપ્પેના નાટકની એક ચોપડી અતરેની
ઝોરાબજીઅન નાટક મંડલીના મલિકોએ છપાવી પ્રગટ કીધી
હતી.^૨

તા ૦ ૪ થી આગસ્ટ.

રોજ ૧૮ માઈ ૧૧ (શિ) ૧૨૪૨ યન્દેનરદી.

આજ દિને મરહુમ બાઈ જરબાઈ તે મરહુમ શેઠ
નાનાબાઈ ફરામજી ત્રવરનાં વીધવા તથા મરહુમ શેઠ નથર-
વાનજી બાણજી વાડીઆનાં બેટીનાં હાથભાંગાં તેમની

૧ બાપનાં બે વર્ષ પુરાં થયા પછી શેઠ શોરાબજીએ
બીનાં બે વર્ષ સુધી એ કન્યાશાળાના ખર્ચનો ખાતરના દર
માથે ૩૩૦) ફળવણી પાતામાં ભરી હતા. તે પછી તે મ્યુનિ-
સીપાલીટીને સ્થાપીને કીધી હતી.

એ રકમ જાંખાણને શેઠ શોરાબજીનો સખ્ય હેતુ એ
હતો કે અમદાવાદ જીલ્લામાં આવેલાં ઉપાડા ગામની સરકારી
કન્યાશાળાની એક સી શિક્ષક બાઈ જવકરે તેજ જીલ્લાનાં
કનૈયા ગામની સરકારી નિશાળના એક મેહતાજી લક્ષ્મણ
આપે પુનર્વિવાહ કરવાથી તે બંધને ત્યાંના લોકોએ પુષ્કળ
સત્યાચારી ફરજઆત પુષ્કળ આવણું પડ્યું હતું, અને
પુષ્કળમાં બાઈ જવકરને આપરથી સુખસાનું સંધન કરી
આપવા માટે શેઠ શોરાબજીએ આગેવાનો લઈ બંધકે પોતાની
ગીરીના અરજા પેસા આપી એ કન્યાશાળા રચવી તેમાં
બાઈ જવકરને વડી શિક્ષક તરીકે ૩૩૦) ને દરમાથે નેમાવી હતી.

એ પછી શેઠ શોરાબજી બંગાળી તા ૦ ૩ જી આગસ્ટ
૧૮૬૪ ને દીને બેઠાવનથીના થયા તેમની યાદગારી રાખવા
માટે પુષ્કળના લોકોએ ચોરીની ખાસતે બહારે સવા બેઠાવી
જોનાં કરેલાં રંડ મધ્યે તેની કમીટીના તા ૦ ૨ જી અક્ટોબર
૧૮૬૪ ના ઉડાણ મુજબ ૩૨૫૦૦) ની રકમ આપે કન્યા-
શાળાને માટે એક પાકું મકાન બાંધવાને સુવંચની બાઈ
રકમ કમીટીને સુધર કરવાને ઉડ્યું હતું, એવી સરતે કે એ
રકમ આપનાર રાખવી, અને તેમાંથી નવાઈથી મકાન
બંધાવ ત્યારે તેને મરહુમ શેઠ શોરાબજીનું નામ આ-
પવું, અને નવાંસુધી મકાન બંધાવ ત્યાંસુધી પણ એ
નિશાળને મરહુમ શેઠ શોરાબજીનું નામ આપવું, તે મુજબ
એ નિશાળને “શેઠાબજી શાસ્ત્રી બંગાળી કન્યાશાળા”
નામ આપવામાં આવ્યું હતું, અને હાલ તે કરકવાડી મરહુમ
શેઠ કાવચજી મેહરાંબજી બનાવવામાં આવેલાં ઝોરાબજી પડોરામાં
કામચલાઉ મકાનમાં ચલાવવામાં આવે છે.

૨ “મેહરાંબેર અને બાનુ હોમંગ. નાટક ગજુ અંકી.
અમલ કીસ્ટા જાવણી સ્તનાર, કાવચજી દીનરાહજી કેઆસનાં.
છાપાવી પ્રગટ કરનાર, જોરાબજીઅન નાટક મંડલીના મલિકો.
સુવંચ બધી, વર્તમાન પ્રગટો. મનસેરજી હોશંગજી છાપે
છે. યન્દેનરદી ૧૨૪૨—અને ૧૮૭૩ ધરાવી.”

પોતાની પુણ્યમાંથી તથા બેટીઓએ મલી ૩૨૦૦) ધર્મ-
આત્મિમાં આપ્યા હતા.^૩

તા ૦ ૫ મી આગસ્ટ.

. લંડનની-યુનીવર્સીટી કોલેજમાં વૈધાની તાલીમ લેતા
એક પારસી વિદ્યાર્થી શેઠ ધનજીરાહ નવરાજજી પારમે
અમે થાઈ તે કોલેજમાં લ્હા દારનાં તત્તો તેજા શુભ્ય રામ
વિવેની પરીક્ષામાં ચઢતા આવવાથી પેહલા નંબરના સોનાં
માંલું હતામ મેનજી હતું, તેવજે એજ કોલેજના ચઢતા
વર્ગમાં આપે થાલ સુવાવડ તથા બંધરાનાં દરદોની પરી-
ક્ષામાં ચઢતા આવી તેવાજ એક બીજા સોનાંમાં માંલું
હતામ મેનજી હતું.^૪

તા ૦ ૬ થી આગસ્ટ.

રોજ ૨૦ માઈ ૧૧ (શિ) ૧૨૪૨ યન્દેનરદી.

સુવંચની પારસી કોલાખા જીલ્લામાં અચીવાગ ખાતે
જરતોસ્ત્રી મુશાફરેના ઉતારાને માટે શેઠ હીરાજી હોશ-
જી પારીઆએ એક ધર્મચાલા બંધાવી આજ દીને બેઠી
સુકી હતી.^૫

તા ૦ ૭ મી આગસ્ટ.

બીજા પારસી ગ્રહસ્થાને સુવંચની શરકારે તથા
સુવેહનો અમલદારે હયાને “જમીન આઈ ધી વીઝ”
નેમ્યા હતા :—

શેઠ લીમજી જમશેદજી બારકાબાઈ.
જાકરે રચતમજી કાવચજી બાકરજી.
સુવંચની પારસી આઈ માટીમીનીઆજ કોરેના એક
ડલીગર મરહુમ શેઠ મેહરાંબજી મલિકજી શેઠાની જોએ
નામદાર મરકારે. શેઠ મલિકજી ખરશેદજી જમશેદજી
નેમ્યા હતા.^૬

તા ૦ ૮ મી આગસ્ટ.

મહિવાત્રા ખાંતનાહુર એકજી પેશતમજી બાકરજી
લાને આજ દીને પુણ્યાં મધી માછ ઉપ્પડી કમીટીનાં
કરવલ મીને એક રવાના વાંક બેઠ આપ્યા હતા.^૭

૩ જામે જમશેદ, તા ૦ ૭ મી આગસ્ટ ૧૮૬૦.

૪ રાઈમસ આઈ ઈડીઆ, તા ૦ ૨ જી આગસ્ટ ૧૮૭૩.

૫ આ ધર્મશાળામાં નીચે મુજબની તબી મારકીટ :—

“દારા હોશંગજીની મદદ હોશે

“આ ધર્મશાળા પારસીઓના વપરાસ શારે હીજી

“હોશંગજી પારીઆએ પોતાના મુશી હોશંગજી મલિકજી

“પારીઆની ઈઆગારીમાં બંધાવી. અને ૧૨૪૨ ધર્મ-
“જરતી. ધરાવી અને ૧૮૭૩. ચવત ૧૮૭૨.”

૬ બોએ ગવરમેંટ જેઝર, તા ૦ ૭ મી આગસ્ટ ૧૮૭૩.

૭ રાઈમસ આઈ ઈડીઆ, તા ૦ ૧૪ મી આગસ્ટ ૧૮૭૩.

તાં ૧૦ મી આગસ્ટ.

શ્રેષ્ઠ પદમનજી ડાયાભાઈ મુનશીએ ઇંગ્લેન્ડ, યુનાઈટેડ કિંગડમની અને ફારસી ભાષાઓની વાક્યાવર્ણીની એક મોટી ચોપડી રચી પ્રગટ કરી હતી. એ ચોપડીની શરૂઆતમાં એવણે ચોતાના બાવા મરહુમ શ્રેષ્ઠ ડાયાભાઈ શેઠરાયજી મુનશીની જીવનિના યોગેક હેવાન આપ્યો હતો.

તાં ૧૪ મી આગસ્ટ.

શ્રેષ્ઠ ડાયાભાઈ ફરમજી કરાકાને નામદાર મરકારે મુનશીની પોલીમના બીજા માછજેટ નેમ્યા હતા.

તાં ૧૬ મી આગસ્ટ.

ડાક્ટર રૂચતમજી કાવથજી બાપુજીને ઇંગ્લાંડની “લીટિય મેડીકલ આશીશીએન” ના એક હાનરરી મેમ્બર તરીકે ચૂંટી કઠાયા હતા.

તાં ૨૪ મી આગસ્ટ.

રોજ ૮ માઈ ૧૨ (ચિં) ૧૨૪૨ યન્દેનરુદી.

મરણ—પરજોરજી ભયેજી કોહલા, બી. એ.—ઉમર ૫૧ (૨૩) એવણે ૪૦ સં ૧૮૬૬ માં મુનશીની મુનીવરસીદીની બી. એ. ની પરીક્ષા પસાર કરી હતી, અને તે પછી કાવથાના અભીઆસ કરતા હતા, તેટલામાં ઉપરી જવાન વરે મરણ નીપજી હતું.

તાં ૨૮ મી આગસ્ટ.

શ્રેષ્ઠ માણેકજી કાવથજી એટીને સુરતના ડેપુટી કલેક્ટર નેમી “સીટી ઇરવે એન્ડ એનકુવાએરી” આશીમને મારન આપ્યો હતો.

તાં ૪ થી મરુપેમ્બર.

મુનશીના મુનશીસીવાન બાતાના વલીવટ ને અત્યાર મુખી મુલેહના અમનદારોની બેચ હસાકે ચાલતો હતો

૧ “A new self-instructing work entitled Idiomatic Sentences, in the English, Gujarati, Hindustani, and Persian languages. The whole in Oriental and Roman characters; in seven parts, with notes explanatory and illustrative: to which are added copious vocabularies of military, political, naval, mercantile, fiscal, and medical words and expressions. By Bahmanji Dosabhai, Munshi, with a memoir of the late Mr. Dosabhai Solrabji, Munshi. Bombay: printed at the “Reporters Press” by Merwanji Nowrojee Daboo, 1873.”

૨ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, ૧૪ મી આગસ્ટ ૧૮૭૭.

૩ બોમ્બે ગેઝેટ, તાં ૮ મી મરુપેમ્બર ૧૮૭૭.

૪ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, ૨૮ મી આગસ્ટ ૧૮૭૭.

તે હવેથી ૧૮૭૨ ના ૩ ભાગમાં પ્રમાણે મુનશીના ૩૨ ભરનારાઓ તરફના ૩૨), મુલેહના અમનદારો તરફના ૧૧), અને મરકાર તરફના ૧૬, મતી ૧૪, અધિકારીઓનાં એક મુનશીસીવા કારપોરેશનની ચંચાવવાનું નકી થયું હતું. તે મુજબ આવતાં બે શાકનો કારોબાર ચલાવવાને મુનશીના ૩૨ ભરનારાઓ તરફના ૩૨) અધિકારીઓની મુટ્ટીની ગણ તાં ૨૬ મી જુલાઈને દીને થઈ હતી, જે વેળાએ ૪ ઇંગ્લેન્ડ, ૧૪ હિંદુ, ૩ મુસલમાન, ૧ પારસી, અને નીચલા ૧૦ પારસીઓ કારપોરેટરો તરીકે ચૂંટી કઠાયા હતા:—

કોટ; શેઠા બેહરાંમજી અરથેજી ગાંધી, શેરામજી ચાપુરજી બંગાલી, મારકીટ; શ્રેષ્ઠ પદમનજી પેયનજી માસુર, પોલીતલાવ; ડાક્ટર કાવથજી હોરમજી, શ્રેષ્ઠ નવરામજી બેહરાંમજી મંતાક, બાંચિયા; શ્રેષ્ઠ હોરજી-ભાઈ હોરમજી મરાઠ, ગીરમં; શ્રેષ્ઠ ભયેજી પાણજી કાવડીઆ, માહલકમી; શેઠા મનચેરજી નવરામજી બનાજી, રૂચતમજી મેહરવાંજી નાસીએરવાલા, પરેલ; શ્રેષ્ઠ નાનાભાઈ બેહરાંમજી જીજીભાઈ.

એન મુજબ મુલેહના અમનદારો તરફના ૧૬ અધિકારીઓની મુટ્ટી તાં ૧૧ મી આગસ્ટને દીને થઈ હતી, જે વેળાએ ૧ ઇંગ્લેન્ડ, ૪ હિંદુ, ૧ મુસલમાન, અને નીચલા ૫ પારસીઓ કારપોરેટરો તરીકે ચૂંટી કઠાયા હતા:—

શ્રેષ્ઠ ડાયાભાઈ ફરમજી કરાકા, હાનરેબલ મર ભયેજી જીજીભાઈ બારોનિટ, સી. એમ. આઈ; શેઠા બેહરાંમજી જીજીભાઈ, અરથેજી ફરમજી મુસ, પીરજીઆહ મેહરવાંજી મેહતા.

વળી મરકાર તરફના ૧૬ અધિકારીઓ તાં ૨૨ મી આગસ્ટને દીને નેમાયા હતા, જે મર ૧૨ ઇંગ્લેન્ડ, ૨ હિંદુ, ૧ મુસલમાન, અને ૧ પારસી—શ્રેષ્ઠ હામજી અરથેજી દાદીશિક, હતા.

એ કારપોરેશનની પહેલી સભા આજ દીને મતી હતી, જે વેળાએ આવતાં બે શાક મારે કારપોરેશન તરફના ૩ ઇંગ્લેન્ડ, ૪ હિંદુ, અને નીચલા ૨ પારસીઓ મુલેહ કોનસીલના મેમ્બરો તરીકે ચૂંટી કઠાયા હતા:—

શ્રેષ્ઠ ડાયાભાઈ ફરમજી કરાકા.
શ્રેષ્ઠ નાનાભાઈ બેહરાંમજી જીજીભાઈ.

તાં ૪ થી મરુપેમ્બર.

શ્રેષ્ઠ પરજોરજી એદજી મોદી, એમ. એ. એન. એમ. બી. ને નામદાર મરકારે અહમદનગર જીલ્લાનાં રાહુદી ગામના બીજા વર્ગના મયારડનિટ નજમ નેમ્યા હતા.

૫ રાઈમસ બોઈ ઇડીઆ, તાં ૫ મી મરુપેમ્બર ૧૮૭૭.

૬ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તાં ૪ થી મરુપેમ્બર ૧૮૭૭.

તા ૦ ૩ મી મયરમખર.

રેત ૧૭ માહ ૧ (૩૦) ૧૨૪૩ ૫-૧૬૯૪૨૪:

મરણ—અરેદેલ પેયનનહ લામા (હુવાંગ પરદીમ પરમખાનીજ)—ઉમર ૫૧ ૩૯) શેઠ પેયનનહ અરેદેલ લામાના દીકરા. એવણુ ૪૦ મં ૧૮૫૪ માં શેઠ પેદરન-મહ દેરમનહ કામાહની પેદીપર યીગાપેર ખાતે ગયા હતા. તે પછી પોતાને દીકાએ તે તરફ વ્યાપાર કરતા હતા. ૪૦ મં ૧૮૬૦ માં માએમની મરકારે એવણુને યીગાપેર ખાતેના પોતાના આડતીઆ નેમ્યા હતા, અને સીઆમીઝ બાપામાં ચમરપત્ર ઉપર એક મનદર લખી

૧ એ અમર સનદ તેના નીચલા ઈંગ્લેઝ તરજુમા સાથે હોમએ એવણુના દીકરા શેઠ અરેદેલ અરેદેલ લામા પાસે બેઠી:—

Huc Sunt
Vera Regia dicta
Supremi Regis
Siam et Regionum
Attributuram.

The Siamese Supreme royal man-date from the Supreme Ruler of the Kingdom of Siam who is the fourth Sovereign in the present Royal dynasty named Samdech Phra Paramendy Maha Mongkut issued thus.

Let Master C. P. Lallah the Persian merchant at port of Singapore receive the honor conferred on him according to Siamese custom of ranked person in Sanskrit title of "Hluang Parades Dham Banij" being ranked private agent of Siamese royalty extraordinary or out of Political affairs of Siamese Government, and let him received the gold decoration being assign to that rank which the shape of Elephant that is the Siamese arm, and Siamese characters showing the Sanskrit title below of the Elephant and let him have power of possessing the piece of Siamese land for being rice farm, extended to 400 square sences, suitable for his rank in dignifical custom of Siam.

This honor and dignity and power shall be continued to Mr. C. P. Lallah who now is hereby denominated "Hluang Parades Dham Banij" during the royal pleasure of the Supreme Ruler of Siamese Kingdom or during the pleasure and life of Mr. C. P. Lallah "Hluang Parades Dham Banij" himself.

The King prays to the Supremacy of the Universe that may be below his divine blessing

આપી "હુવાંગ પરદીમ પરમખાનીજ" એવે પદમાં અને ઉદાર અવામને વ્યાપારી એવો ખેતાવ્ય ખેતાવ્ય કીધો, તથા આપે એક કીમતી મરવાવ તથા હાથીના આકાર ગ્રાથેના સોનાંતે ચાંદ અને ૪૦૦ એકર નેટીની બાવની ભમીન બેટ આપી હતી. એવણુનું મરણ યીગાપેર મયેન નીપજણું હતું.

તા ૦ ૩ મી મયરમખર.

દરૂર ભમામણ મનિચેદરેલ ભમામખાનામે આજ દીને કોટ મધે મરહૂમ માણિકેલું. યેઠની વાર્ડીમાં "ફરેદર" વિષે એક વાચેન કરી મંજાવાવી હતી.

તા ૦ ૧૨ મી મયરમખર.

શેઠ રમતમહ દેરમનહ ભજાખામ્યે "પ્રસિદ્ધ પેગમખરો અને કોમો" એવે નામનું એક પ્રસંગ રચી યુગ્ગરાતીમાં પ્રગટ કીધું હતું. એ પ્રસંગ શેઠ રમતમહ નયરવાનહ પોતેને અર્પણ કરવામાં આણું હતું.

upon Mr. C. P. Lallah "Hluang Parades Dham Banij" for favorable protection to let him be well in enjoyment of happiness for long while. Amen.

Given at the Royal Audience hall of Anant Samagome Grand Palace Bangkok on the Thursday the 6th night of naming moon of the Lunar month of Badpad the 10th month from commencement of cold season in the year of Hare ninth decade of the Siamese Astronomical Era 1229 corresponding to the European Solar date of 19th September Christian Era 1867 which is the 17th year or 5972nd day of the current Siamese reign

The above lines were certified
by S. P. P. Mc Mingkut R.
in 5972nd Day of reign.

૨ નમે ભયેલ, તા ૦ ૨૫ મી મયરમખર ૧૮૭૩.

એના પ્રમુખ એના મોપર દરૂરેલ એ તા ૦ ૮ મી મયરમખર "પ્રસિદ્ધ પેગમખરો આસપના," તા ૦ ૧૨ મી મયરમખર "બંદગી," તા ૦ ૧૩ મીએ "બંદગી કષ્ટ હુવાનમાં કરી," તા ૦ ૧૫ મીએ "ગ્રાથ," તા ૦ ૨૦ મીએ "નેરોને આપ તથા સીયવન," અને તા ૦ ૨૫ મીએ "નેરોને આપ" વિષે પછી ૭ વાચેનો કીરી હતી.

૩ "પ્રસિદ્ધ પેગમખરો અને કોમો. તેના નરેદર—પ્રજા—ક્રામક્રમ, અને જમમ એએની છંડગીના અરૂર. અને પ્રગતન 'કેરીઅન' (અરૂર પરદી) એની રહેલો, અને કાકુરી—પરીક્ષી—અને છંડગીની કોમોની અને તે સાથે આ કુખમાં પેરા મવાની સુંડે તવરીયા. (૪ કુખકો—એક કીવાખમાં) બનાવનાર, રૂઠાવનહ દેરમનહ ભજાખામ્યે, રીચેદર. જમમ, "ક્રમરૂપેના પ્રેમ" જાવનાનાં છંડગી. ૧૮૭૩."

છત્રાપ અને નવરોજી માણેકજી વાડીઆ ઉપર મોકલી
માં જણાવું કે પારસી લોકમતદારે મુંબઈની મુઢીથી
સતે રજાનેની આદાનમાં નીરઅપરાધી ઠાણથી આપણી

પદમત્ત લગાવ, મનચિરત પદમત્ત પંધી, નયરાંનત
નંદીગીર વાડીઆ, કનલપાઈ અરોરજી સરાજ, નવરોજી
માણેકજી વાડીઆ, નયરાંનત પદમત્ત વાડીઆ, ચોરાખત
સાંનત શંખત, અરોરજી માણેકજી ચોડા, કાવશત નાના-
પાઈ કાવર, કાલાપાઈ એલત આલપચેસ, કાવશત મેલનત
આલપચેસ, કનલપાઈ એલત આલપચેસ, નયરાંનત
પદમત્ત મોરી, અરોરજી નયરાંનત મોરી, અંગીરત નયરાં-
નત મોરી, એલત પદમત્ત મોરિસ, નયરાંનત
લનત નાના, કાલી નયરાંનત કાલી, નયરાંનત નયરાંનત
કાલી, નવરોજી નાનાપાઈ શંખત, કાલાપાઈ કોરાપાઈ
કાપાઈ, કીરતપાઈ મેલવાંનત વાડીઆ, રૂતનત અરોરજી
મોરી, પેશતનત હોરમજી સતોક, પેશતનત કનલપાઈ
કાવરવાળા, કાલાપાઈ મેલવાંનત બનાત, મેલવાંનત નયરાં-
નત પટેલ, કીનશાહ મનચિરત પંધી, કીકાપાઈ કાવશત
પંધી, કીનશાહ એલત લાંબ, એલત રૂતનત મુનાવાળા,
નયરાંનત નયરાંનત ઇચકોરાવાળા, કાલાપાઈ ચોરાખત
બનાત, કોરાપાઈ પાલજી કાપા, વીરતપાઈ કોરાપાઈ
મેલપેરીઆ, અરોરજી અપારત લાગા, હોરમજી કનલ-
પાઈ પીટના, અપારત કાલાપાઈ કીનશાહ, કાવશત અંધ-
ગીરત નયરાંનત, માણેકજી અંધગીરત નાલેવાળા, કાકર
એલત નયરાંનત, કાલાપાઈ અંધગીરત કાલીચ, અંધ-
ગીરત અંધગીરત પંધી, કાકર અરોરજી નયરાંનત માત-
વાળા, કાકર રૂતનત નયરાંનત નીરશાહ, કાકર મન-
ચિરત ચોરાખત, હોરમજી અંધગીરત કાલીચ, કાલાપાઈ
કનલપાઈ અંધગીરત નયરાંનત કાલાપાઈ કાલાપાળા, અંધગીરત
મેલવાંનત પંધી, કાકર રૂતનત નયરાંનત મોરી,
અરોરજી એલત ચીનત, કાકર તેલકાંત નીપાત નરી-
પાત, કાલાપાઈ નાનાપાઈ વાડીઆ, કાકર શંખત શાપુરત,
શંખત કોરાપાઈ વાડીઆ, મનચિરત કોરાપાઈ વાડીઆ,
હોરમજી શાપુરત પાટ, અરોરજી નવરોજી વાડીઆ,
પેશતનત નવરોજી પોંડિયાત, રૂતનત મેલવાંનત ચીનત,
મેલવાંનત કાલાપાઈ વાડીઆ, કીનશાહ કાલાપાઈ અંધ-
ગીરત પદમત્ત મેલવા, પાલજી કાલાપાઈ લાલકાકર,
હોરમજી કાલાપાઈ પંધી, કાલાપાઈ પાલજી અવના, કાવશત
પાલજી અવના, અરોરજી રૂતનત મોરી, હોરમજી મન-
ચિરત નીરશાહ, અરોરજી હોરમજી ચીનત, લીપતપાઈ
કીનશાહ પંધી, મેલવાંનત કીનશાહ પંધી, નયરાંનત કાલાપાઈ
પાલજી, અરોરજી કીનશાહ પંધી, હોરમજી મેલવાંનત
કાલીચ, અંધગીરત હોરમજી કાલીચ, માણેકજી રતનત
લગા, અરોરજી માણેકજી લગા, કાવશત કોરાપાઈ વીરત,
પેશતનત લીપત બનાત, શંખત કાલાપાઈ પંધી, રૂતનત
મેલવાંનત કાકર, એલત પેશતનત કીનશાહ, અંધગીરત
હોરમજી ચીનશાહ, પેશતનત હોરમજી પાટ, નવરોજી
હોરમજી પાટ, કાવશત માણેકજી અંધ-ગીરત, શાપુરત મનચિરત
અંધગીરત, કનલપાઈ નીપાત લાગા, મેલવાંનત હોરમજી
કાલાપાઈ, પેશતનત હોરમજી ઇંદા, હોરમજી કાવશત શરજ,
એ ઇંદાનારત કાલાપાઈ લાગા, અરોરજી પાલજી કા-
લાપાઈ, પેશતનત મુનશત મેલવા, એ અરોરજી મેલવાંનત

કોમને તે આપદમાં ઇનશાફ મલોડે, માટે તે આપે અંધાર
આગત ફૂંચાર લખ જવાનું હવે કારણ રજું નથી, અને
આપણી કોમ ઉપર ને ગેરમનશાહી યુગ્યોડે તે લીધે મરજ
ઉપર ફૂંચાર લખી મોકલવાને બદલે હાઈ કોરમાં
જમીનની આપદમાં ને મુકરમી સત્તાઓડે, તેની મારફત
આપણે ઇનશાફ મેલવાને એ મેલવા માગે છે. એ જવા
પારસી કોમને મનપાત્ર નહિ લાગાથી તે વિશે પ્રોડે

કરોડી, રતનત શંખત લાગા, નયરાંનત અંધગીરત પંધી
શંખત નાનાપાઈ કાવર, પેશતનત નવરોજી બનાત, કીર-
પાઈ હોરમજી સરાજ, કાકર હોરમજી કાલાપાઈ મેલવાં
અરોરજી મનચિરત વાડીઆ, અરોરજી અંધગીરત નાનાપાઈ
ચોરાખત કાવશત શાચેર, મનચિરત શંખત કાપાઈ, મેલ-
વાંનત મનચિરત કાપાઈ, કાલાપાઈ માણેકજી ચોડા, મનચિરત
અરોરજી રતનગર, નવરોજી નાનાપાઈ શંખત, ચોરાખત
અરોરજી અંધગીરત, કાવશત હોરમજી અંધગીરત, નયરાંનત
ચોરાખત નયરાંનત લગા, અંધગીરત રૂતનત, એ
નેલકાર કીનશાહ અંધગીરત, ચોરાખત મેલવાંનત કાપા
અરોરજી પેશતનત ચોડા, મેલવાંનત હોરમજી પટેલ, પદમત્ત
મેલવાંનત પટેલ, મનચિરત કાવશત શાપુરત લાગા, નવરોજી
માણેકજી લગા, અંધગીરત હોરમજી માણેકજી, અરોરજી
પાલજી લાગાવાળા, કાવશત મેલવાંનત આલપચાળા, નાના-
પાઈ પદમત્ત શકનાતવાળા, શાપુરત માણેકજી શાચેર
અરોરજી રૂતનત કાવર, કાલાપાઈ પાલજી પંધી, લાગા
પાલજી શંખત એલના, નયરાંનત કુવરત આલપચાળા
કાલાપાઈ કાલાપાઈ લાલકાકર, પદમત્ત અરોરજી પંધી,
અંધગીરત હોરમજી અંધગીરત કાલીચ, રૂતનત કનલપાઈ
શંખા, અરોરજી રૂતનત મુશારીયા, હોરમજી એલત
આલપચેસ, નયરાંનત શંખત કોડી, હોરમજી ચોરાખત
ચીનશાહ, અરોરજી કુવરત માત, નયરાંનત કાવશત લગા-
અંધી, ચોરાખત તેલકાંત લીગેરના, અરોરજી કાલાપાઈ
પટેલ, નયરાંનત કાલાપાઈ પટેલ, એલત અંધગીરત
વાડીઆ, નવરોજી લગાપાઈ કીનશાહ, કાલાપાઈ રતનત
ચીનગર, ઇંદા, ઇંદા, ઇંદા.

૧ એ જવાબની નકલ અતરે સલામતી બનાવી ભરતી
છે:—

“સાહેબ—મત કામરો ઇંદરોડી જોડનાં તા. ૫ થી
આગયે ૧૮૭૨ ની તેરીખનાં તમે સાહેબનાં બના રૂપે,
નમીક પૃ. ૦૦૦) નરતોની સાહેબની શી મુખ્ય મિલ
તેરીખતુ કામરો જોડનાં એક રૂપીયના મેલવાંને તે બંને
પોંડિયું છે—એ રૂપીયના મેલવાં તમે તમા નમીક પૃ. ૦૦૦
બીજા આગયે તમા વચવાલા નરતોની સાહેબને કોડે
મુખનાં પદનાં મેલવાંને કોડે મુખની રીતે કામરો રૂપીયનાં
લોડિયું, અને તે લીધે કોડે નીચે કામરો રૂપીયનાં ૧૦
જણાવિયું:—

૧ કુ—આગા કાલાપાઈ નરતોની મુખ્યતરીકે
કોડ, આગા કાલાપાઈને લગાની નમીક પૃ. ૦૦૦ થી
તમા મેલવાં કાલાપાઈ ને અંધગીરત મુશારીયા અંધગીરત
મેલવાં, તે લીધેની નમીક મુંબઈની રૂપીયનાં મેલવાંને
આગયે ૧૮૭૨ થી ૬ થી અને તે આગયે ૧૮૭૨ થી ૬ થી
આગયે ૧૮૭૨ થી ૬ થી અને તે આગયે ૧૮૭૨ થી ૬ થી

કરવાને પારસી કોમની એક જાહેર ચબા થોડા શોરાખજી જમથેલજી જીજીભાઈ અને નવરોજી માણેકજી વાડીઆએ આજ દીને આલખલેચ પાગમાં મોલાવી હતી, જ્યાં પારસીઓની એક મોટી ચંખા ભેગી મલી હતી. મુખના ચરનશીનની ખુરસી થોડા શોરાખજી જમથેલજી જીજીભાઈને આપવામાં આવી હતી. તેવજીએ બાપદ ઉપર એક ભાષાણ કરી ચંબલાચા બાદ, થોડા મનચેરજી હોરમજી કામજીએ દરખાસ્ત કીધી અને તેને થોડા નવરોજી માણેકજી વાડીઆએ ટેકા આપ્યો કે:—

“આપણી જરથોસ્તી અંગુથમનનાં ૫૦૦૦ આમામી-એએ ગયા માત્ર આગયજીની તાં ૧ દીએ, આપણી અંગુથમનનાં ફૂંડના તરસ્તી સાહેબો જોગ, થી ફૂંગરવાડીની આપણી પવીતર જગો ઉપર જે જમતી યુગરવામાં આવી છે તે અંબંધી, આપણા તરસ્તી સાહેબોની મારફતે આપણી નામદાર ચરકારથી દાદ આઠવાને રૂકવીજીજીન મોકલવું હતું, તેનો પરાતીઉતર તે તરસ્તી સાહેબોએ ચાલતા મામની તાં ૪ થીને દીને મોકલવો, તે આપણી માંગણીનો ખરોખર ઉતર નથી, તેથી આ ચબા દલગીરી જણાવેલું.”

થોડા નવરોજીજી નાનાભાઈ ફૂંડમજીએ દરખાસ્ત કીધી અને તેને ડાકટર અરદેશર જમથેલજી ભાજવામાં ટેકા આપ્યો કે:—

“આપણાં ધર્મનાં ફૂંડના તરસ્તી સાહેબોના તાં ૪ થી અપરેખમરને દીને આવેલજી જવાબ ઉપર, આએ ચબામાં પચાર કરેલા ઉપચા પ્રોટેસ્ટની નકઠ, તરસ્તી સાહેબોનાં દફતરમાં નોંધી રાખવા, આરે તેમના ઉપર રવાના કરવાને, થોડા શોરાખજી જમથેલજી જીજીભાઈ તથા થોડા નવરોજી માણેકજી વાડીઆને ચતા આપવી.”

થોડા જાહેરજીજી યુગતાદજીએ દરખાસ્ત કીધી અને તેને થોડા એલજીજી બહમજી મારીસે ટેકા આપ્યો કે:—

મહેજીએ, માટે તે આએ આપણી નામદાર ચરકારની આગળ આપણી તરસ્તી શરીઆદ લેઈ જવાનું હવે કારણ રહેલું નથી.

૨ જી—આપણાં દોખાંની નજરીક હજારો તાબા મધીની આપણી અનજીમનની જમીન, ગમેઆ ખરચ મહીનાની ૨૭ થી તારીખે ચાર જીજીન શખરોએ જે અલ્લાહની રીતે પોતાનાં શયખીનમાં લીધી, કે જમી તે જમીનને કમજો પાછો લેવા ખાતર આપણી અનજીમનને જોડોડો ખરચ તથા મહેનતમાં નાખવામાં આવી, તે બાબદમાં કલ જમીનની આવકની સાથે હજો એકમલતી રીતે દલગીર હઈએ—પણ એ બાબદમાં હજોએ કુખત વીચાર કરીને તથા જરૂર જોગ શરૂઆત લીધા પછે હજો હજાર કીધીએ કે આપણી દોખા ઉપર જે મેઈનજીજી યુગરીએ તે વીચેની શરીઆદ નાખવાર શકાર ઉપર લખી મોકલવાને બહેલે, હાઈ ફોરટ થઈ હજોએ એ જમીનની બાબદમાં અનજીમનની તરસ્તી જે પ્રદેશો અગવેજીએ, તે ચુકદમાની-ખારતથી આવેલે ઇનશાર મીઝવી તથા મેઈનજી, એ મેઈનજી ખારગ છે.”

મેઈનજીની કરીને હજારો ઉપરો વીચાર તમારી શાયતે શરવે થઈ કરનારા શાહેબોને જાહેર કરવાની તથા લેજોલ.

“આ અખાબરવા આરે” આલખલેચ બાગનું મકાન વાપરવા આપણું માટે એ મકાનનાં મુતવલીઓના ઉપકાર માનવો.”

ઉપલી ત્રણે દરખાસ્તો ચબાએ એકમતે પચાર કીધા બાદ થોડા કેપ્ટનશર નવરોજીજી કામરાજીની દરખાસ્ત તથા થોડા શોરાખજી તેહમુલજી લીગેટના ટેકાથી ચરનશીનનો ઉપકાર માની ચબા ખરખાસ્ત થાઈ હતી.

તાં ૨૩ મી અપરેખમર.

થોડા મનચેરજી કાવશજી શાપુરજી લગડાનાએ “પારસી પાદશાહોની તવારીખ” નામનું એક પ્રસ્તક ૪ ભાગોમાં છપાવી પ્રગટ કીધું હતું. એ પ્રસ્તક થોડા દીનચાહજી માણેકજી પીટીને અર્પણ કરવામાં આવ્યું હતું.

તાં ૨૫ મી અપરેખમર.

મુખજીની મુનુનીસીપલ કારપોરેશનની આજ દીને મહેલી ચબામાં થોડા અરદેશર ફૂંડમજી મુખને મુનુનીસીપાલ

૧ સપ્ત મોરતાર, તાં ૨૮ મી અપરેખમર ૧૮૭૩.

ઉપલી જાહેર ચબાને પ્રોટેસ્ટ તેમાં કેટલા મુખજી તરસ્તી સાહેબો ઉપર થોડા શોરાખજી જમથેલજી જીજીભાઈ અને નવરોજી માણેકજી વાડીઆએ તાં ૨૭ મી અપરેખમર ૧૮૭૩ ને દીને મોકલી આપ્યો હતો, જેનો તરસ્તી સાહેબોએ તાં ૮ મી અપરેખમર ૧૮૭૩ ને દીને નીચે મુજબ જવાબ મોકલ્યો હતો:—

“સાહેબો—જાત તાં ૨૭ મી અપરેખમર ૧૮૭૩ ની તેરીખના તરો સાહેબોના પતર મધીએજ ખામની તાં ૨૨ મીને દેને મહેલી કેટલાએક જરથોસ્તીઓની ચબામાં પચાર થાયલો જે હજારો ટાંકી મોકલીને તેજો સાહેબો એલતેખાસ કરોછો કે એ હજારો અંગુથમનનાં દફતરમાં નોંધવા, તેના જવાબમાં નીચે મુજબ હજો લખી જણાવીએ છીએ.

હજાર ૧ લા થાં હેવું જણાવીએ કે હજોએ તાં ૧ લી અપરેખમરની તેરીખે લખી મોકલેલો જવાબ તમારી તરનનાં “રેકવીજીજી” ની માંગણીનો ખરોખર જાવર નથી—પણ હજારો વીચાર પરાણે તે જવાબ વાજબી અને ઘટતો છે—તથા આપણા રોલાની પેરખાડી આદીને લખીએછો, વચાતે તેજો સાહેબોએ ટાંકી મોકલેલા જે હજારો અંગુથમનનાં દફતરમાં નોંધવાને હજો અગત જોતા નથી, અને આએ હજારો જવાબ શેવરનો સખજીવાલ.”

એ પછી એ બાબદ લીધાંન ખતમ થાઈ હતો.

૨ “પારસી પાદશાહોની તવારીખ; ઇઆને કદીમ ઇસંન દેશના પારસી લોકોના પાદશાહો તથા તેઓને લગતી બીજી બાબતોને—એકવાલ. ઘણીએક અગતની બાબતોના મેલાસા તથા ઇઆનીઆનં ગરંથકારોનાં મતો અને શાહદતો સાપેના. અસલ શામિરે શરીદોશી તુચીનાં શાહનાઓનાં આધાર ઉપરથી ઉપજાવનાર અપવા તરજુઓ કરનાર, “અનજી” તે મી—અનજીર કાવશજી શાપુરજી. ભાગ ૧ લો. મુખજી, અપરેખમર અને ૧૮૭૩. જમી જમરો પરચમાં હોરમજી દાલાખજી છાપીએ.”

એ પ્રસ્તક ૪ ભાગોમાં (પાદશાહ કીજિયાના અપેલાવ મુખી) ઇં સં ૧૮૭૩ મુખીમાં છપાયેલું છે.

મેહરવાનજી ફરમંજી પાંડે, અરથેજી ફરફુનજી પારખ, માણેજી અરથેજી જમથેજી, નાનાભાઈ મેહરંમંજી જીજી-
ભાઈ, શેરાખજી ફરમંજી પટેલ, મનચેરજી નવરોજી
ખનાજી, અરથેશર મેહરંમંજી કાપડીઆ, હોમજી અરથેજી
દાદીચે, મેહરંમંજી નશરવાનજી સીરવાઈ, ધનજીભાઈ
ફરમંજી પટેલ, લીમજી માણેજી ખનાજી, અરથેશર ફરમંજી
મુખ, ડાક્ટર કાવચજી હોરમજી, શેરાખજી નવરોજી
વાડીઆ, કાવચજી માણેજી લીમજી, નશરવાનજી ચાંદાભાઈ,
હોરમજી અરથેશર હોરમજી, મનચેરજી પેથતનજી
વાડીઆ, કાવચજી અરથેજી જમથેજી, હોરમજી નવ-
રોજી મકલાતવાલા, મનચેરજી ફરમંજી કામજી, શેરા-
ખજી પેથતનજી ફરમંજી, નવરોજી પેથતનજી વધીય,
રૂઝતમજી ડોશાભાઈ ચેના, રૂઝતમજી ફરમંજી ધીવેચા,
હોરજીભાઈ હોરમજી ચરાક, દાદી માણેજી લીમજી,
જમથેજી અહમનજી વાડીઆ, માણેજી અરથેશર મીનુ-
ચેહર હોમજીના, અરથેશર ડોશાભાઈ મુનશી, ખમનજી
પેથતનજી માચર અને નશરવાનજી મેહરવાનજી પાંડે અહ-
રથોએ ચોકચેનાં રીકવીજીથનની રહે આજ ઈને એક જાહેર
મળા ટાઉન હાલમાં મીં ને, એ. ફારખનાં પ્રમુખમણાં
હેકમ મંથી હતી, ને પેલાએ એવા ટાણે પચાર થયા હતા
કે (૧) "આ મળા ધારા બાંધનારી મળાનાં પચાર કરેલાં
નીમખનાં ખીમને પ્રજના હક તથા છુટાપણાંમાં હરકત કર-
નારાં દાખમ ધણું નાપચંદ કરેછે." (૨) "ને ઉતાવળથી
મુખાળની ધારા બાંધનારી મળા અગતના ધારાએ પચાર
કરેછે તે ઉતાવળ માંમે આ મળા જોરેટ કરેછે." એ વધી
થેક અરથેશર હોરમજી વાડીઆએ એક બાવાણ કરી
નીમખનાં ખીમ માંમે નામદાર વાહચરાયને અરજી કરવા
માટે ૬ ઇંગ્લેન્ડ, ૧ યાહુધી, ૧૨ હિંદુ, ૨ મુસલમાન, અને
૧૦ પારસી થેકા ઈનયાહજી માણેજી બીડી, મેહરવાનજી
ફરમંજી પાંડે, માણેજી અરથેજી જમથેજી, નાનાભાઈ
મેહરંમંજી જીજીભાઈ, મનચેરજી નવરોજી ખનાજી, હોર-
માજી અરથેશર વાડીઆ, અરથેજી ફરફુનજી પારખ,
અરથેશર ફરમંજી મુખ, પીરાજીઆ મેહરવાનજી મેહતા
અને હોમજી અરથેજી દાદીચે) અરથેશરની એક કમીટી
ડેવવાની દરખાસ્ત કરી હતી, ને પચાર થવા બાદ મળા
અરખારત થાઈ હતી.

તાં ૮ મી નવેમ્બર.

શન ૧૯ માહ ૨ (થે) ૧૨૪૩ યન્દેરદી.

મરણ—દસ્તુર માહીઆરજી ટેકોબાદજી મેહરજી
રાંણના—ઉમર વર્ષ ૪૫) નવચારીયા દસ્તુર ટેકોબાદજી
રૂઝતમજી મેહરજીરાંણના વડા ઈશા, એવણને ૪૦ મં
૧૮૭૧ ની ચરઆતમાં પોતાના બાપનાં મરણથી નવચારીયા

૧ ટાઇમસ આર્થ ઇડીઆ, ૧૦ મી નવેમ્બર ૧૮૭૩.

વડા દસ્તુરની જગા મંથી હતી, ને ફકત ગણ વર્ષ વેરજ
બોગવવા એવણ વાખ્યા હતા. ૪૦ મં ૧૮૭૦ માં નવચારી-
યામાં હુમ્મરસેદ ફૂંડ ઉચું કરવાની એવણે આગેવાની લીધી
હતી, તથા તેના ખનનમંથી હતા. નવચારી મુખે મુખાળની
પારસી પંચાત તરફનાં તથા અર જમથેજી જીજીભાઈ
ચારીડી ફૂંડ તરફનાં ધર્મનાં કામોનાં એવણ ૪૦ મં ૧૮૭૧
થી મુખ્ય માનિયરે હતા.

તાં ૧૦ મી નવેમ્બર.

આજ ઈને નવચારી મુખે મરહુમ દસ્તુર માહીઆરજી
ટેકોબાદજી મેહરજીરાંણનાં ઉમણામાં તેમના વડા ઈશા
એવજ દારાખજી માહીઆરજી મેહરજીરાંણને નવચારીના
વડા દસ્તુર ડેવવામાં આવ્યા હતા, અને તેનાં માન ઘણ
તેમને ૨૯) જુદા જુદા દસ્તુર બોલેલા તરફથી ચેઆણે
હેરાંડવામાં આવી હતી.

તાં ૧૩ મી નવેમ્બર.

થેક લીમજી નવરોજી ખનાજીને નામદાર ચરકારે
હાઈ કોરટના પ્રેધેનારોની વડા આસીસ્ટન્ટ નેમ્યા હતા.

થેક દારાખજી તેહમુલજી કાપડીઆને નામદાર ચરકારે
અહમદનગર જીલ્લાનાં રાહુદી ગામના ખીજ વર્ગના સખા-
રડીને જડન નેમ્યા હતા.

થેક દારાખજી ડોશાભાઈને નામદાર ચરકારે જગ
જીલ્લાનાં આનંદ ગામના મામલતદાર નેમ્યા હતા.

તાં ૧૫ નવેમ્બર.

મુખાળની પારસી પંચાતનાં ફૂંડના તાં ૧૩ મી
નવેમ્બર ૧૮૭૧ થી તે તાં ૧ લી નવેમ્બર ૧૮૭૨ સુધીની
હીમાળની ચોપડી જમે જમથેદ છાપામાંનાંમાં તરડી
એકે છેલાથી પ્રગટ કીધી હતી. તેમાંથી જોવામાં આવેલે
કે છેલા હીમાળની પાકીના ૩૫૯૨૫૮૩૧૦ ઉપરાંત
આએ આવ્યાં વર્ષમાં પંચાતનાં ફૂંડ પાતે ૩૬૦૪૪૧૧૪
ની આવક થાઈ હતી, અને અરથ ૩૫૭૧૧૨૪૧૧૬ થયો
હતો, ને બાદ કરતાં વર્ષની આએરીએ તરડીએના હતા-
કમાં પંચાતના હીમાળને લગતા ૩૬૦૪૦૧૧૧૧૩૦ તથા

૨ જમે જમથેદ, તાં ૧૪ મી નવેમ્બર ૧૮૭૩.

"ખીને રીવસે (નવા) દસ્તુરજી સાહેબને અનુમતિ વડી
રેરેરેરમાં લેઈ ગઈ હતી બંદો એવે ડેાવ થયેએઈ કે
દસ્તુરજી દસ્તુર પ્રખળ હોમરનાં નહી હોવાથી બંદોસુધી હોમર
પુતે વાંદોસુધી દસ્તુરજીના વડીએલ કાકા દસ્તુરજી રૂઝતમજી
ટેકોબાદજી મેહરજીરાંણનાં મળાથી દરેક કાંમકાન હય,
અને ચરના દસ્તુરજી સાહેબનાં નામ મેહા દસ્તુરજીની સાથે
અનુમતિમાં લેય."

૩ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, ૧૭ મી નવેમ્બર ૧૮૭૩.

જુદાં જુદાં વડાએનાં ખાતાએનાં ૩૧૬૯૧૯૨૦૧૨૧ મહી
કુલે ૩૧૩૦૦૯૩૭૬૧ બાકી હતા.

૧ પંચાતનાં દશત્રયાં આગલાં વર્ષોનાં ૩૩) ખાતાં
ઊપરાંત આંચે વર્ષમાં એક નવું ખાતું ઊભેરાયુ છે. તે એ કે.
યેક દીનશાહજી. ખાલેક પીટીટ પોતાના દીકરા યેક બડમનજી
દીનશાહજી પીટીટ તથા નખીરાએ યેકા બેરવાંનજી અને
ખાલેકજી કાવશજી પીટીટની યેઆરી તેમજ બેટીએ બાઈ
બડબાઈ અને જીવબાઈ તથા નખીરાએ બેરવાંનજી, ખાલેકજી
અને પેશતનજી કાવશજી પીટીટની નવજોત તા. ૨૫ મી
ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૨ ને દીને કીધી તેની યુશાલીનાં તા. ૨૮ મી
અક્ટોબર ૧૮૭૨ ને દીને ૩૭૫૦૦) ની સરકારી નોટ આપી
તેનું છુડું ખાતું પડાવી તે મહેતી ૩૫૦૦) ની નોટનું
આજ સુકતાને તાંકણે દેશાવરો ખાતેના ગરીબ નરથોશ્તી-
એને વેંચી આપવાનાં ૪૬૩) તથા ૩૨૫૦૦) ની નોટનું
આજ નારંગીય મધે નરથોશ્તી બાળકો મારે એક ૧૬
અવરતાની નીશાલ ચોજી રાખવા સાહે નરથોશ્તી ૧૬ અવ-
રતાની નીશાલોનાં ૪૬૩) વાપડવાને બંદોબસ્ત કીધો હતો.
એજ નવાં ખાતાંમાં યેક દીનશાહજીએ આગલ તા. ૧૫ મી
ઓગસ્ટ ૧૮૬૮ ને દીને પંચાતનાં ૪૬૩) ૩૫૦૦) ની નોટ
તેનું આજ સુકતાને તાંકણે દેશાવરો ખાતેના ગરીબ નર-
થોશ્તીએને વેંચી આપવાનાં ૪૬૩) વાપડવાને આપી હતી
તે નોટ પછી ઊભેરી એ ખાતું ૩૧૨૫૦૦) નું કીધું હતું.

એ ઊપરાંત કુલે. નરથોશ્તી રવાંને અવલગળ
પોંચાડવાનાં ૪૬૩) આંચે વર્ષ નીચે મુજબ ૩૬૬૦૦) ની
સરકારી નોટો તેનું આજ વાપડવાને લેટ આવી હતી.—
યેકા દાદાબાઈ, હોરમજી, પેશતનજી, અને શરાંમજી બડમનજી
છજીબાઈએ તા. ૨ જી આગસ્ટ ૧૮૭૨ ને દીને ૩૧૦૦૦)
ની નોટ પોતાના બાબા યેક બડમનજી છજીબાઈનાં પુનને
સાહે. યેક દોરાબજી એલજી કાલામિયાલાં તા. ૧૩ મી
આગસ્ટ ૧૮૭૨ ને દીને ૩૧૦૦૦) ની નોટ પોતાના દીકરા
મરડુમ યેક ખરથેલજી દોરાબજી કાલામિયાલાં પુનને સાહે.
યેક શરાંમજી કાવશજી મારકરે તા. ૭ મી માર્ચ ૧૮૭૨ ને
દીને ૩૫૦૦) ની નોટ પોતાનાં માતાજી મરડુમ બાઈ ખરથેલ-
બાઈ તે મરડુમ યેક કાવશજી શરાંમજી મારકરનાં વીધવાનાં
પુનને સાહે. બાઈએ નવાજબાઈ રૂસતમજી વાડીઆ, બેર-
બાઈ ખરથેલજી તારાબંદ, તથા ખરથેલબાઈ શાપુરજી છવાલજી
તા. ૧૩ મી મેએ ૧૮૭૨ ને દીને ૩૧૦૦૦) ની નોટ
પોતાના બાબા મરડુમ યેક રૂસતમજી ખરથેલજી છજીબાઈનાં
પુનને સાહે. યેક, ખાલેકજી હોરમજી મોદીએ તા. ૭ મી
જુન ૧૮૭૨ દીને ૩૧૦૦૦) ની નોટ પોતાના બાબા મરડુમ
યેક હોરમજી પેશતનજી મોદીનાં પુનને સાહે તેવજીની પુલ-
માંથી. બાઈ બેરબાઈ તે મરડુમ યેક બરથેલજી બરજોરજી
મીડતરીનાં વીધવાએ તા. ૫ મી આગસ્ટ ૧૮૭૨ ને દીને
૩૧૦૦૦) ની નોટ પોતાના આવંદની પુલમાંથી તેવજીનાં પુનને
સાહે. યેક કાવશજી દીનશાહજી એડનવાલા તથા બાઈએએ
તા. ૧ લી. અક્ટોબર ૧૮૭૨ ને દીને ૩૧૧૦૦) ની નોટ
પોતાનાં માતાજી મરડુમ બાઈ દીનબાઈ તે મરડુમ યેક દીન-
શાહજી હોરમજી. દરજીનાં વીધવાનાં પુનને સાહે.

એજ મુજબ સુકતાને તાંકણે દેશાવરો ખાતેના ગરીબ
નરથોશ્તીએને વેંચી આપવાનાં ૪૬૩) નીચે મુજબ
૩૧૨૦૦) ની નોટો તેનું આજ વાપડવાને લેટ આપી

તા. ૧૧ મી નવેમ્બર.

૨. તા. ૨૭ માઈ ૨ (ચિં) ૧૨૪૩ ૫૪૬૪૨૨ દી.

નહિદ ગામ મધે દારંગી કુકાં માંડનાર એરચથાહ
બેજનજી નામના અકલેશરના રેહનાર ૧૮) વર્ષના એક
જવાંન પારસીએ ગાયકવાડી ફાજદારને કાંઈ ચોરો વિષેની
ખાતમી આપવાથી ત્યાંના બીજા જતના ચોરોએ તેનાં
પીકામાં જઈ આજ રાત્રે તેને ઘરમાં ખસતાં લાકડાંથી
જખમો કરી મારી નાખ્યો હતો.

તા. ૨૦ મી નવેમ્બર.

યેક બેરરાંમજી નરથવાંનજી સીરવાઈએ મુંબઈના ઠાકીન
હાલમાં સર આલબરટ થાણેને લેટ આપેલાં મોટાં આરગનની
સાથે પ્રજને વાપડવાને એક કીમતી પીઆનાફીર. ઇંગલાંડથી
મંગાવી લેટ આપી હતી.

તા. ૩૦ મી નવેમ્બર.

૨. તા. ૧૧ માઈ ૩ (ચિં) ૧૨૪૩ ૫૪૬૪૨૨ દી.

મરજી—પાલજી બહમનજી પાલખીવાલા—કમર
વર્ષ ૧૮) યેક બહમનજી પેશતનજી પાલખીવાલાના બીજા
દીકરા. એવજી પ્રથમમાં પોતાના બાપનાં વાલખી બનાવવાનાં
કારખાંનાંમાં હતા. તે વર્ષે ૬૦ મં ૧૮૯૦ થી પોતે
એખલાએ ગાડી બનાવવાનું કારખાનું ઉઘાડ્યું હતું.

તા. ૧ લી ડીસેમ્બર.

યેક ડાઘાબાઈ નરથવાંનજી વાડીઆ, એમ. એ. ને
અતરંગી સર જમથેલજી છજીબાઈ પારસી બેતીવાઈ
ઇનસ્ટીટ્યુટની મોટી રકૂમના પ્રીનસીપાલ તરીકે મી. ૦ જેમ
ખરજીની જગ્યાએ એ ખાતાંની પંચાતે આજ દીનથી
નેખા હતા, અને તે નેમજીને નામદાર સરકારે પાલખી
આપી હતી.

તા. ૨ જી ડીસેમ્બર.

યેક ધનજીબાઈ નવરોજી પારસી લંડન મધે “લાઇ-
ચનરીયેટ ઓફ ધી રોયલ કોલેજ ઓફ સીરીયીયન” (એલ.
આર. સી. પી.) ની પરીક્ષા ફેલોમ દીધી પચાર પ્રતી હતી.

કી. ૩—યેક દાદાબાઈ પેશતનજી નવસારીવાલાએ તા. ૨૭ મી
મેએ ૧૮૭૨ ને દીને ૩૭૦૦) ની નોટ પોતાનાં ધણીઆની
મરડુમ બાઈ ખરથેલબાઈનાં પુનને સાહે તેવજીની પુલમાંથી.
યેક શરાંમજી કાવશજી મારકરે તા. ૧ લી આગસ્ટ ૧૮૭૨
ને દીને ૩૫૦૦) ની નોટ પોતાનાં માતાજી મરડુમ બાઈ
ખરથેલબાઈની વરસીયર તેમનાં પુનને સાહે.

૨ મુંબઈ સમાચાર, તા. ૨૦ મી નવેમ્બર ૧૮૭૩.

૩. એ.એ.એ. જોડે, તા. ૨૪ મી નવેમ્બર ૧૮૭૩.

૪. જામે જમથેલ, તા. ૭ જી ડીસેમ્બર ૧૮૭૩.

૫. ઠાઇમસ ઓફ ઇન્ડીઆ, ૨૨ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૩.

એ. બાદ ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૪ માં એવજી “જેમ્સ ઓફ
ધી રોયલ કોલેજ ઓફ સરખનન” (એમ. આર. સી. એસ.)
ની પરીક્ષા પચાર કરી પદવી મેળવી હતી.

તા. ૩૧ મી ડીસેમ્બર.

આમે વર્ષમાં ઉપાને તા. ૧ સી. બનેવાડીથી તે તા. ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૩ સુધીમાં મુખ્યત્વે વારસીઓમાં ૧૧૬૭ જમ-જમમાં ૧૪૨ છોડરા અને ૫૫૫ છોડરી—નોંધાયેલાં હતાં.

એજ વર્ષમાં મુખ્યત્વે મધિ વારસીઓમાં ૧૩૫ જોડાંનાં લગ્ન તથા ૧૬ જોડાંનાં ગરનાં નીચે મુજબની વીગતે થયાં હતાં:—

	નર. નારી. જુમતે.			
લગ્ન— ૫ થી ૧૦ વર્ષનાં ..	૧૦ ૧૦૧	૧૧		
૧૧ થી ૧૫ વર્ષનાં ..	૧૧ ૭૭	૬૩		
૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં ..	૩૩ ૪૦	૭૩		
૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં ..	૫૮ ૮	૬૬		
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં ..	૧૨ ૦	૧૨		
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં ..	૧૧ ૦	૧૧		
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં ..	૦ ૦	૦		
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં ..	૨ ૦	૨		
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં ..	૨ ૦	૨		
	૧૩૫ ૧૩૫	૨૭૦		
ગરનાં— ૧૧ થી ૨૦ વર્ષનાં ..	૦ ૬	૬		
૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં ..	૦ ૪	૪		
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં ..	૩ ૨	૫		
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં ..	૪ ૧	૫		
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં ..	૪ ૨	૬		
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં ..	૨ ૧	૩		
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં ..	૧ ૦	૧		
૫૧ થી ૫૫ વર્ષનાં ..	૦ ૦	૦		
૫૬ થી ૬૦ વર્ષનાં ..	૧૬ ૦	૧		
૬૧ થી ૬૫ વર્ષનાં ..	૧ ૦	૧		
	૧૬ ૧૬	૩૨		

અહાં જુલ્મ આમી સોંચે બચાડી કરતા હતા, તેથી એક દારાબાઈ તથા તેમની આધવાળાઓએ કંદારી તા. ૨૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૪ ને રીને આદેશી ઠાડી તા. ૧૧ મી બનેવાડી ૧૮૭૫ ને રીને મુખ્ય નીકળી આપ્યા હતા.

• એ એક (૧૦) વર્ષનો ઠાડરો હતો.

† એમાં નાકમાં નાકની ૫) વર્ષનો એક ઠાડરી હતો.

‡ એમાં (૪૨) વર્ષનો એક બીજવર (૧૬) વર્ષની કુંવારી આપે પસંદગી હતા.

§ એ એક (૫૧) વર્ષના રંધણાએ (૩૫) વર્ષની વીરવા આપે નાકરે કીધું હતું.

|| એ એક (૧૪) વર્ષના રંધણાએ (૪૨) વર્ષની વીરવા આપે નાકરે કીધું હતું.

એજ વર્ષમાં મુખ્યત્વે મધિ વારસીઓમાં નીચે મુજબની વીગતે ૬૬૦ મરણો નિપજ્યાં હતાં:—

	નર. નારી. જુમતે.	
તરતનાં જમ-જમમાં	૪૭ ૩૭	૮૪
૧ લીનથી ૧ માસ સુધીનાં ..	૪૮ ૩૫	૮૩
૧ માસથી ૧ વર્ષ સુધીનાં ..	૮૬ ૭૫	૧૬૧
૧ થી ૫ વર્ષનાં	૧૦૪ ૭૫	૧૭૯
૬ થી ૧૦ વર્ષનાં	૧૦ ૧૪	૨૪
૧૧ થી ૨૦ વર્ષનાં	૧૧ ૨૧	૩૨
૨૧ થી ૩૦ વર્ષનાં	૨૧ ૨૪	૪૫
૩૧ થી ૪૦ વર્ષનાં	૩૬ ૩૨	૬૮
૪૧ થી ૫૦ વર્ષનાં	૩૬ ૨૨	૫૮
૫૧ થી ૬૦ વર્ષનાં	૪૪ ૩૧	૭૫
૬૧ થી ૭૦ વર્ષનાં	૨૮ ૩૨	૬૦
૭૧ થી ૮૦ વર્ષનાં	૨૮ ૪૧	૬૯
૮૧ થી ૯૦ વર્ષનાં	૫ ૧૬	૨૧
૯૧ થી ૧૦૦ વર્ષનાં	૪ ૭	૧૧
૧૦૧ થી ૧૦૫ વર્ષનાં	૦ ૧૫	૧

૫૧૬ ૪૭૧ ૬૬૦
એ ૬૬૦) મરણો નીચેના લગ્નમાં ઉપર થયાં હતાં:—

કોલાખા	૮	બાહરકોટ	૧૪૩
કોટ	૩૪૬	જાતવાડી	૭૭
ધોળીતાલ	૨૨૬	કામાડીપરા ..	૧
કરેલવાડી	૧૧	કાકડાંડેડા ..	૨
ગીરગાંધ	૧૦	કંકન ડેડા ..	૨
જાપાલી	૩૨	ભાડીબાજી ..	૩૮
ગ્રાંટે ડેડા	૧૩	બાંચેખા	૧૧
તારદેવ	૪	મળગાંધ	૨૬
ગોવાડીઆ તમાવ ..	૫	પરેલ	૧
ખંખાખા	૧	ચીંચપોગલી ..	૨
માહરકાળી	૧	નાંચેખા	૨
વાંચરેથર	૩	માહીમ	૩
		કુરવાથી	૧
		એકચપોરથી ..	૧

એ ૬૬૦) મરણો નીચેનાં કારણોથી નિપજ્યાં હતાં:—

તાવ	૨૨૦
માનવ ગુને બચનાં દરદા	૧૨૭
ફૂંડાને બચનાં દરદા	૭૧
સોડીનીકારને બચનાં દરદા	૧૨
જમ-જમ	૧૧

૬ એ એક (૧૦૨) વર્ષનો સી હતો.

શીતલા	૬૧
ગોવર્ધ	૪
કાલિરા	૭
મરડા	૫૧
પેટ	૫૫
પીથાળને લગતાં દરદા	૮
છુપા ભાગને લગતાં દરદા	૯
ચામડીને લગતાં દરદા	૯
હાલચાલ તથા તાંબુને લગતાં દરદા	૪
તરતનાં જન્મેલાં	૮૪
જાણી તથા નાકવતી	૧૪૫
ખીજાં દરદા	૯૦

(૧) તાંબુને લગતાં.

૩૨ છાતીને લગતાં.

૫૨ પાંચન ચકતીને લગતાં.)

આપયાત

(૨) જેહર આપના.

* આપયાત કરી મરણ પામેલાં છ જુઓમાં ૩ પુરુષ અને ૩ સ્ત્રી હતાં. પુરુષોમાં એક (૧૯) વર્ષના કુપાલર મુખ્ય ધનકાયાથી ગણે શંકા ધરને; એક ૪૮ વર્ષના ખીસી ખીમારીથી કંઠાથી પ્રથમ જેહર ખાઈ પછી તલાવમાં નખાવી ધરને; અને એક ૩૦) વર્ષના ધરના કાંઈ જાણપણાં કારણ વગર જેહર ખાઈને આપયાત ક્રીયા હતા. સ્ત્રીઓમાં એક (૨૬) વર્ષની સ્ત્રી અચ્છને લીધે કુવામાં પડીને, તથા એક (૧૭) વર્ષની સ્ત્રી ધરના સારી કલ્યાણને લીધે તથા ખીજાં ૪૦) વર્ષની સ્ત્રી કાંઈ જાણપણાં કારણ વગર જેહર ખાઈને આપયાત ક્રીયા હતા.

૨ કુવામાં પડીને.

૧ તલાવમાં પડીને.

૧ ગણે શંકા ધરને.)

જેહરત, અકચમાત, વગેરે

(૪) ડાઝી જવાથી.

૨ થોડાની ગાડી તલે આવી જવાથી.

૧ આગગાડીનું આક ફરી જવાથી.

૧ પોટ ઢાંધી વલવાથી.

૧ હાથનાં આંગળાં કચડાઈ જવાથી.

૧ દરીયે નાહતાં કુખી જવાથી.)

૧ ધરની અગાસીપરથી પડી જવાથી.)

વળી-એજ વર્ષમાં મુખ્ય મે ૧૨૪ પારસીઓએ

નાદાર દેવાદારની કોરડોના આસરે નેમવવાને આરજ ક્રીયા હતી, જેમાં પાંચ ઓરનો પણ હતો.

† અકચમાતથી મરણ પામેલાં ૧૧ જુઓમાં ૬ પુરુષ અને ૫ સ્ત્રી હતાં. પુરુષોમાં એક (૧૦) વર્ષના છાકરો કાડાં ડાઝી જવાથી, તથા એક (૨૫) વર્ષના રેલવેનો શક્તિર નેન એતલતરથી ડાઝી જવાથી, એક (૭૫) વર્ષના ડાચી, તથા એક (૫) વર્ષના છાકરો શીંગરોન તલે આવી જવાથી, એક (૫૫) વર્ષના ખાલની આગગાડીપર બેસવા જવાથી ગાડીનું આક ફરી જવાથી, એક (૨૫) વર્ષના પોટમાંથી દરીયામાં ડોહા વળી જવાથી, એક (૩૦) વર્ષના છાકરોમાં કાપનાં આંગળાં ૫ પોટની વચ્ચે કચડાઈ જવાથી, એક (૨૨) વર્ષના જીરવતા દરીયામાં નાહતાં કુખી જવાથી, અને એક (૩૨) વર્ષના પહેલે ખાલની અગાસીપરથી સ્ત્રીમાં પડી જવાથી ૪૦) વર્ષની બાપરી ભાગથી મરણ પામ્યા હતા. સ્ત્રીઓમાં એક (૨૬) વર્ષની તથા બીજી (૧૭) વર્ષની સંતાં કપડાં સળગી જવાથી ડાઝી મરણ પામી હતી.

ઈં સં ૧૮૭૪.

આએ વર્ષના "દામય આંક ઇંડીઆ" નાં કાલેન્ડર ૧૮૭૪ માં મધ્યમી ખીના નીચલા ફરફાર તથા વધારા ચિવાંચ આગળાં કાલેન્ડરની માફકજ છે.

ગવર્નમેંટ સેવાંગસ ભેંકની કમીટીમાં નાનાભાઈ જેહરોમજી છજલાઈનું નામ વધારે.

નર્સરી સ્ટાંક કુંપનીઓ:—

આવખર મીલસ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોના પ્રમુખ તરીકે દિનચાહજી માણેજી પીડી તથા શેફેટરીઓ અને એન્ટો તરીકે સી. એંડ એંક. દિનચાહજી (કાવચજી અને ફોર્મજી દિનચાહજી પીડી.)

એપોલો પ્રેસ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં ચૈયતનજી હેરમજી મંતોકને બદલે હેરમજી અરજીજી આપખરનર.

આએ પ્રેસ કુંપનીના ડાયરેક્ટરો તરીકે દોરાબજી ફોર્મજી પાંડે, લીમજી જમશેદજી બારસીબાઈ, રસતમજી દાદાભાઈ કામા, કેપતર મનચેરજી હીરામાણેજી, શોરાબજી રસતમજી બનથા. શેફેટરી અને ગ્રેનર તરીકે કે. એમ. હીરામાણેજી કુંપની.

આએ બુનેડેડ સ્પીનિંગ એંડ લીવિંગ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં પુરશેજી નેચરવાંનજી કામાજીનું નામ વધારે. ભરચ મીલસ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં પારશેજી ભંહોરજી તારાચંદ, જેહરવાંનજી ફોર્મજી પાંડે, જેહરવાંનજી તથરવાંનજી પટેલ, ફોર્મજી જમશેદજી બારસીબાઈ, એન્ટો—જેહરવાંનજી ફોર્મજી પાંડેની કુંપની. શેફેટરી, ફરફાર જેહરવાંનજી બનથા.

ફોર્મજી કાવચજી પેટર પ્રેસ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં ફોર્મજી જમશેદજી બારસીબાઈ અને કેપતર મનચેરજી હીરામાણેજી.

આદો ચલાયો હતો. તે બાદ ૧૮૫૪ માં સુરતના રૂબરૂ ક્ષેત્રને નેમાણા હતા. ત્યાંથી ૧૮૫૫ ના મુખેમખર માસથી એવણને પાછા મુંબઈ લાવી કચરમના પાંચમા આસીસ્ટેન્ટ કમીશનર નેમાણા હતા. તે વખતે વખતે ઇ. ૨૦ ૧૮૬૮ માં બીજા વર્ગના આસીસ્ટેન્ટ કમીશનરના આદો ઉપર ચડ્યા હતા. ઇ. ૨૦ ૧૮૬૬ માં તારાપોર મધ્યે એન્જીનના ઉધરાતથી રોપ્પું બંધાયું તેની એવણે બીજાએ સાથે આગેવાની લીધી હતી. ૧૮૬૮ માં નામદાર મરકારે એવણને મુલેહતા અમલદારનું માન આપ્યું હતું. "સાકિને પુશી રાખીને પોતાના આદો બરાબર બળવવાની કુનેહ અને કળા ને ચોડાઈ મરકારી નોકરોમાં હાપે છે તે એવણમાં વધારે હતી." એવણનું મરણ મુંબઈ મધ્યે નીપજ્યું હતું.

તા. ૭ મી ફેબ્રુઆરી.

હાનરેબલ મર જમશેદજી જીજીબાઈ બારોન, સી. એસ. આઈ. એ આજ દિને પોતાના મળમાં કાચલામાં માહરાજ હોલકરની ચાલાકાતને માટે દેશી પ્રદેશોના એક મોટા મલાવડા કીધા હતા.

તા. ૧૩ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૬ માઈ ૬ (૩૦) ૧૨૪૩ યજ્ઞદેવરદી. આજ દિને મરદુમ બાઈ રતનબાઈ તે મરદુમ શેઠ ચરવાંનજી રમતમજી રોણાનાં વીધવા તથા મરદુમ શેઠ રામજી કાવચજી બનાજીનાં મિત્રોનાં ઉમલામાં તેમની પોતાની જામીની રૂ. ૧૦૦૦) તથા બીજાં એથીએએ રૂ. ૩૨૦) મળી રૂ. ૧૩૨૦) ધરમખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તા. ૧૩ મી ફેબ્રુઆરી.

શેઠ રમતમજી હારમજી જીજીબાઈએ ગયાં વર્ષના ૩૦ માસમાં પ્રગટ કરેલી "પ્રસિદ્ધ પેગમબરો અને કાગે" ૧ ચોપડીમાં મુસલમાન કોમ તથા તેમના પેગામબર હજરત હમદની તવારીખનું ચોડુંક બેઆંન વાંચીગટન ધરવીંગી તોપી મહમદની જીંદગીના અહેવાલની ઇંગ્લેજ ચોપડી રમી યુગરાતીમાં તરજુમા કરી હાપું હતું. તે બેઆંનમાં એના પેગામબર મુલેહને કાંઈ અપમાનબરેલું લખ્યું છે. "મમજી અતરેના કેટલાક મુસલમાનોએ પારસીઓપર તો પેલા માટે આજ દિને બારેકોટની જુમા મજલિસમાં પોરનાં નીમાજ કરી બારેક નીકજતી વખતે મંખ્યાખંદ છુસો પોતાના હાથમાં ને ને હાથીયાર આપ્યાં તે લખે પારસીએ ઉપર હુમલો કરવાના મરાદાથી "દીન, દીન," કરી પેકાર મારતા બારેકોટ મર જમશેદજી જીજીબાઈના એકાલીબાગવાસો માહલો તથા બીડીબજાર તરફ ચાલ્યા.

અને ને ને પારસીઓ તેમને રસ્તામાં મળ્યા તેમને માથે તથા તેઓપર સીતમ ચુલબેઈ. "પેહલેબેહલા તેઓ બારેકોટ

૪ બીજે દિને એટલે તા. ૧૪ મી ફેબ્રુઆરીએ પેતવાડી મધ્યે ડેવાડના મુખના મુસલમાન હાથબેગારો તથા તેનીજ પકોસમાં શકલંડ રોડથી તે ડેકન રોડ સુધીના મુસલમાન વણકરો તથા તેઓની સાથે ઘોડાક આરંભો, સીડીઓ, વગેરે સાથે મળી હાથમાં ચોરાઓ રાખી નવ બજારથી તે પેતવાડીના રસ્તા સુધી એકઠા થયા હતા, અને સવારના ૧૧ કલાકે અગીઆરી મોહલાને નાકે ચાવી ચોરા પકારો સાથે હાથમાં ચોરાઓ જોડેથી થરી દેખાડતા તથા ગોળા લગાડ જાગતા હતા. બીજા બાજુએ ઘણાક પારસીઓ આ લોકની સાંચે પોતાના મોહલો બચાવવાને જાણ હતા, અને પોતાની લાકડીઓ જોડેથી કરી તેમને બીડીવાડના હતા. આ વેળાએ ઘોડીક મારામારી યાદ હતી, પણ પોલીસની મદદથી હુલ્લમોરો વીખરેલ ગયા હતા. આ બેખથી પેતવાડીના રેલવાસીઓ તરફથી થેકા જમશેદજી બાલજી કાપડીઆ, જીજીબાઈ જંગીર લાંમ, અને મનચેરલ મેહરવાંનજી બાવનમરી દુરતજ વડા કોનસીલર હાનરેબલ મી. ડકરની મોલાકાતે ગયા, અને પેતવાડીના વાસ્તીખરેલી હાલત તેને જોરે કીધી. તે નામદારે તેઓને ઘણીક ધોરણે આપી, અને શરૂ કર્યું કે પારસીઓએ પોતે પોતાના બચાવને માટે પેલાકે પુરતી તૈયારી કરવી, અને ને બદમાશો તમારાં ધરમાં પુશી આવે તેઓને તમે મને એટલી સજા કરીશો તો રાણીના ધારો તમે તોડેલો કંકવાશે નહિ. એજ દિને બપોરનાં બીડી બજારમાં કોંઠાવાલા મોહલા ઉપર આરંભે ૫૦૦) હુલ્લમોરોએ ધમકારો કર્યો હતો, તથા પારસીઓનાં ધરો અને ત્યાંની મરદુમ શેઠ નશરવાંનજી હીરજીબાઈ કરાનીવાલી દરેકસર હુમલો કરી ધમકારો વરસાદ વરસાથો હતા. એજ દિને સોજનાં ગ્રાંટ રોડના રસ્તાપર પણ તોરાંન થયું, અને એક પારસીનાં પોંદયખાંનાં કાચ અને બારી બાણાં બીજા નાખ્યાં અને કેટલીક મારામારી કીધી. એજ વખતે થેકા પેરિજરાહ મેહરવાંનજી મેહલા, જમશેદજી નશરવાંનજી તાતા અને ખરોદજી માણીજી ખરોદજી એક ગાડીમાં બેસી બીડી બજારને રસ્તેથી જતા હતા, તેઓને મુસલમાનોએ પેસી લીધા, ને જોડથી તેઓ ગાડીમાંથી ઉતરી પડ્યા, અને ઉભા થી અઢધોએ પોતાના હાથમાંની રીવાંલવર દેખાડવાથી તેઓ વીખરાઈ ગયા હતા. એ પછી થેકા મેહરાંનજી જીજીબાઈએ એકોટના અધીની મી. મેકલીન તથા બીજાં એકોટને લઈ હુલ્લમોરો નગા નેવાને ગયા હતા, તથા પારસીઓને કેટલીક રીવાંસ આપેલો હતો. થેકા મેહરાંનજીએ તે પછી પોલીસ કમીશનર મી. સુટર ઉપર નીચેલો કાગળ લખી સળળી બીના વીસ્તારીને જણાવી હતી.

To

F. H. SOUTER, Esq. C.S.I.,

COMMISSIONER OF POLICE.

Sir,—I beg to call your attention to the state of the city, especially in the neighbourhood of Khetwadi, Dhanji Durgaria Street, Abdul Rehman and other streets adjacent. In these quarters mobs of Mahomedans have on two or three occasions this morning collected in a threatening manner to the alarm and terror of the inhabitants, and these mobs have not been attacked and dispersed by the police, but have

૧ રાસત જોશ્વાર, તા. ૮ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૪.

૨ જાને જમશેદ, તા. ૧૦ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૪.

૩ જાને જમશેદ, તા. ૨૨ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૪.

પોલીસના પારસી ઇન્સ્પેક્ટર થેક ફ્રામ્બલ બીખાલ કુમાનાના ઘર તરફ જઈ તેનાં આગી આરણનાં કડકેકડકા કરી નાખ્યાં

been simply turned back only to collect again at some other point that seems more defenceless.

On enquiring at Khetwady main road, I was informed by the European constables there that they were quite exhausted, having been on duty since 1 o'clock yesterday; that they had no proper communication with the different sections of police, and consequently were unable to assemble in sufficient strength to attack and disperse the rioters. Under these circumstances, I beg, on behalf of my countrymen of the neighbourhood in question, that you will obtain further assistance, as it is evident that the Police Force in its present condition is unable to cope with the rioters, who, if by any chance they obtain an opportunity, will renew the dreadful outrages of yesterday. I have been requested by several deputations of my countrymen to make this communication to you.

I submit to you that what has occurred today tends to show that all necessary precautions have not been taken, and I take the liberty of suggesting that the stationing of the military on these districts will alone scare the evil-doers and restore confidence in the Parsee community. It is much easier to err on the side of peace and order, and to put beyond all possible doubt the chance of the repetition of what occurred yesterday.—I have, etc.,

(Sd.) BYRAMJEE JEEJEBHOOT.

Dombay, 14th February 1874.

મિસ્ત્ર સુભય સંબંધનાં મોરોથી હાનરેબલ સર નમચેલ છલભાઈ બારોનેઝ, સી. એસ. આઈ. થેકા મેક્સાંબલ છલભાઈ, દીનરાહલ શાલિકલ પીટી, મેક્સાંબલ સરખલ પાંડે, ખરોદલ શરુનલ વારન, શાલિકલ ખરોદલ નમચેલ અને કાવશલ ખરોદલ નમચેલનાં એક ડેપુટીશને નામદાર ગવર્નર આગલ નઈ સપળી ફરીઅત કહી સંભળાવી, અને આ બધેકો તોડવાને માટે પોલીસ સામથવાન નહિ હોવાને લીધે લજકરી રહે માગી. નામદાર ગવર્નરે તેઓની શ્રીઆદ સાંબલી લગોરી બતાવી, પણ એવો ઉત્તર વાલ્યો કે પોલીસે હવે સારી બંદોબસ્ત કરેછે. માટે લજકરી મદદની હવે કાંઈ જરૂર નથી. થેકીયાએ આ સાંબલી નાસીયાસ મધા હતા.

સવીપર, તા. ૧૫ થી સવાનાં પ્રથમ મરકુમ દાદો-થેકાં આતશબેકરાંમવાલા મેક્સાંબલ અને તે પછી ધામીબાવ-પર સોનાપુરની ગલી આગલ મેક્સાં તોશાંન એક લાશની સાથે આવેલા મુસલમાનો તથા સીધીએએ કીધું હતું. આ વખતે તે લઘાપર મરકુમ હુરમજલ વાડીઆવાળાં આતશબેકરાંમને લીધે પારસીઓમાં મોટી ચીતા ફેલાઈ હતી, અને એ દરેકના સર્વે પારસીએ ત્યાં એકઠા થાઈ ઊભા તથા મોટા બાએ માથે પીઠાંથી બાંધી હાથમાં મોટા લઈ આતશબેકરાંમના બચાવને માટે તૈયાર થાઈ ઊભા. આ વેળાએ સોનાપુરની ગલીમાં મામલો પહોંચી ધારતીનરેકો થાઈ પડ્યો હતો. પારસીએ તથા સીધીએ ત્યાં જ સરોસ્ટ મરાધા હતા, તથા એક બે માણસો મરી ગયાં હતાં, અને ઘણાકો માએલ થયા હતા. એજ વખતે મરકુમ દાદીથેકાં આતશબેકરાંમવાલા લઘાપર તથા સીધાપર તથા ચંદનવાડીનાં મોટાં રતા ઊભર

તથા સરમામનો તાથ કીધો. આ વેળાએ મેક્સાંબલએ મણી બાહુરી બતાવી હતી. મેક્સાં મુસલમાનોના ધમરાધી

પણ મોટા લઈ બાહરે નીકેલા મુસલમાનો તથા પારસીએ વચે મોટી મારામારી થાઈ હતી. આ વેળાએ પોલીસ મોટું હાવર હતી, અને તેમનાથી કસો બંદોબસ્ત થયો નહિ, તથા પોલીસ કમીશનર શી. સુર પહોંચી ચીરાઈ નઈ બાહરેકાઈ ગયો, અને તેને ચંદનવાડી તરફ આતશબેકરાંમની સંવે એકઠા મેક્સાં પારસીએને મોરસાંબાંન કહ્યું કે "Damn you Parsees, you have provoked this row." The Mussulmans were quite orderly but you provoked the row." આ ઉપરાંત મુખ્યના રેલસાર થેક મેક્સાંબલ દાદાબાઈએ નર-માસથી કહ્યું કે "But, Sir, one of our Parsees is killed" શી. સુરે તેનો જવાબ આપ્યો કે "I am very glad of it, and I should like to see all the Parsees killed, and I will tell the Governor not to help the Parsees, and I will remove all the police force." આવા હુકમ જવાબથી થેક નાનાબાઈ રૂસતમલ રાંછીનાએ કહ્યું કે "Sir, it's a great slur upon the Parsees" આથી શી. સુર ઘણા ચીરાકયા અને બોલ્યા કે—"Damn you, who are you? Sowar, take him up" અને તે પછી પોતાનું દંડુડું ઊંચકીને ચીકી આગલ ઘેડો ચલાવ્યો, અને થેક નાનાબાઈને મારવા જતા હતા, પણ તેટલામાં પોતાનું મન રેચું અને ચાલતા થયા. એ પછી બોમ્બે ગેઝેટને અધીષતી શી. મેક્લીન એ લખાવે બોલે નતે શરી બધું નજરે જોવાને આપ્યો હતો, અને પોતે જ મેક્સાંબલ તે પોતાની પરી શહી સાથે બીજે દીનનાં બોમ્બે ગેઝેટમાં છાપ્યું હતું. એ પછી બપોરનાં લજકરી મદદ મોલાવવામાં આવી હતી, અને સોના-પુરની ગલી આગલ તથા પારસીઓનાં મણકે આતશબેકરાંમ આગલ રા. શી. પદમણનાં બાલુસોને ચીકીએ રાખ્યા હતા. તે બાદ રા. શી. નામદાર ગવર્નરે પોતાના પાંતગી થેકેટરી પાસે હાનરેબલ સર નમચેલ છલભાઈ બારોનેઝ, સી. એસ. આઈ. ઉપર નીચેના વચ લખાવ્યો હતો.

Parel, Sunday, 15th February.

My dear Sir Jmsetjee.—As I write, the Military assistance for which you asked is in the town of Bombay, and the Government will be prepared to take such further action as may be necessary. H. E. told you last night, that from the latest accounts received he was of opinion that the Mussulmans were quieted by the arrest of the late rioters, and it is therefore his earnest hope that the leading gentlemen of the Parsee community will repress by every means in their power any sign of retaliation on the part of the Parsees, or any exhibition of vindictive feeling, which if it does not provoke a fresh breach of the peace, will keep old sores open. H. E. is exceedingly sorry to learn that despite the presence of a strong police force, some Parsees to day threw stones at some Mussulmans during a funeral service, and brought on a fight which caused injury to several people. There has also been a smaller row in Fort Bora Bazar Street, where one European inspector has been badly hit by a Parsee. Of course such things cannot be altogether avoided, but with the influence which you and the gentlemen who called last night possess over the Parsee community, H. E. must look to you, as he is sure he can with full

આપ્તો માહિતી ચીકાર બરાઈ ગયો હતા, તેમાં શ્રેષ્ઠ કુર્મ-
મુખ્ય એવળા હાયે વધુએને મારી હાથ્યા હતા. એક

confidence advise all Parsees to remain at home as
much as possible until, some greater degree of quiet
is restored.

Yours very truly,

(Sd.) W. LEE-WARNER,

Private Secretary.

જિવવા પત્રમાં ને કોટની મારામારી વિષે ઘસારો
કીધો છે તે એ છે એ દીને સવારનાં ૧૧૫ વાગે કોટમાં
વાત રેલાઈ કે મુસલમાનિએ હુકમવાલા આંચે અને સીધીએ
કોટમાં ફરોની હુકમવા અને મારામારી કરવા આવે છે. આ
જિવશી સમવા પારસીએ ફરોની બધે કરી દીધી. કોટલાકો
પોતાનાં ઘરોમાં નજી બસ્યા અને કોટલાક પોતાનાં તથા
કુટુંબના પચાવ માટે કાપમાં લોકડીએ લઈ ઊભા. લગભર
ધારતી નજર પડવા પછી એક યુરોપીયન ઇન્સ્પેક્ટર
સીવાઈએ સાથે હાંચે શંચેલા આવી લાગ્યો અને ગરબાડત
કરી મુકી, તથા એક મુશા મેમ્બરને છાતીમાં થાપત મારી
નાખી દીધા. કોટલાક પારસીએ આ ચાલ માટે વાંધો
લીધો, જેમનાં આંગે જિવર તે ધસી ગયો, અને એ રીતે
પારસીએ તથા તે અચલાર વચ્ચે ૫૪૫૪ થાઈ તેમાં તેને
ડાંગ વાગી. કદાપી તે પારસીને હાથેની હોય કે પારસીએને
મારવા નતાં સીવાઈને હાથેની હોય.

એ દીનેની સોનાપર આગલની મારામારીમાં એક
નજરેલ દોરખલ થેના અથવા કુપારા નાગના ૭૨ વર્ષના
એક સારાં કુટુંબનાં ન્યાંને સીધીએ આપમાં પથર
મારી ધામ્લેલ કરવાથી તેને સર નજરેલ છળખાઈ હાસી-
ટલામાં લઈ ગયા હતા, ન્યાં તે તા. ૨૭ મી ફેબ્રુઆરીએ
જરજી પામ્યો હતો. એ સુધાં એ હુકમમાં ૨) પારસીએ
અને ૫) મુસલમાનો માપાં ગયા હતા, નયા સંખ્યાબધ
મુસલમાનો અને ૪૫) પારસીએ ધામ્લેલ થયા હતા, ને
પંધાને સારવાર માટે સર નજરેલ છળખાઈ હાસીટલામાં
લઈ ગયા હતા.

એ રીતે તા. ૧૩, ૧૪ અને ૧૫ મી ફેબ્રુઆરીના
આખા દીવસ અને રાત સુધે લગાના પારસીએમાં ઘસારત
રેલાયો હતો. એ ત્રણે રાત લોકોએ જિવગરમાં કાઢી
હતી. આખી રાત પારસી અરો પોતપોતાનાં ચોહવાઓમાં
રસા થયાં હતા. પોતાના એટલાએ જિવર મેશી રહ્યા હતા,
અને એરતો તથા ઠાકરાંએ જિવ ચોહીને ઉત્તમમાં ને
હેમમાં એકેનાં પારસીમાં ચપાઈને મેડાં હતાં. એતવાડીના
લોકો સમજતા કે પેકેનાં તેશાંનીએ નેમના તરફ આવશે,
માહેકોટના લોકો સમજતા કે તેમને ચોહવા પેકેકે તેઓની
વધારે નજરેલમાં હોવાથી હીમાં પેકેકે ઘસારો થશે, કરેલ-
વાડીના લોકો બીહના કે મેટું અને સુદર આનારબેહરાંય
તે તરફ હોવાથી વધારે ધસારેલ હીમાં થશે, ધીનીતવાવના
લોકો વધારતા કે કચરસતાના પેકેકે હોવાથી પેકેકે કે છેલે
પણ હીમાં તો મુસલમાનો આવવાના, અને કોટના લોકો
સમજતા કે કોટ તદન અચાવ વગર હોવાથી અને પોલીસની
નજર સખી માહેકોટ રોકાવાથી કોટ જોડે તેઓ મુખા જાતરી
પડશે. એ રીતે દરેક લગાવાના પારસીએ ધારતીમાં રહ્યા
હતા. તેઓ એટલા બીધા. હતા કે પોતાના અવેર એકમાં

આક્રમ્ય એવળુને આખા સીકડી લીધા, ને વખતે એવળે
હીમતથી બેઠક મારી દીધી, નયા એવળુને ૫૬૬નાર હાથાઈ

મુકી દીધા, તથા પોતાના ચોહવાંએ, ધરા; અને ફરોનીની
આકી કરવા પરદેશીએ તથા ઇંગ્લેન્ડ સેવરો રાખ્યા તથા દરેક
ચોહવામાં એવી રીતે મચાવ કરવાને માટે જો એકલાં કીધાં હતાં.

તા. ૧૬ મી ફેબ્રુઆરી અને શોખવારે સોનાં સોના-
પુરના સ્તના જિવર વળી એક બીજી 'મેટું' તોશાં પવાની વધી
હતી. હાલ હામર નાગના ૮૦) વર્ષના એક નજર નેમન
ને શાનોવારે એક નજોપર ધપમાં હુલક વખતે નજમી થયો
હતો, અને જેને સર નજરેલ છળખાઈ હાસીટલામાં લઈ
ગયા હતા તે ત્યાં મરજી પામવાથી તેની લાશ સાથે મુસલ-
માનોનું મુકળ 'મેટું' મેટું ચોહવા ચોહવાઈ એકડું થઈ
આવ્યું હતું. આ વેળાએ માગડી તેમજ ઇંગ્લેન્ડ લશ્કરની
કુટુંબીએ ત્યાં હામર હોવાથી તથા પોલીસને પણ સારો
અંદાજ પડ્યો. હોવાથી કસ્ટું હુલક થયું નહિ. અંતે ત્રણ દીવસ
મારામારી તથા લશ્કર થયા પછી સરકારે લશ્કર મોકાવ્યું,
અને હુલકવાળાં લગાએ જિવર રજુ રાખ્યું, તથા ગામમાં
ધાલી પીઠાવી વાહીવરના સીદીએને જોનારે જાતવાની
મનાઈ કીધી કે તેમને ટોળાંએ ધઈ શેઠમાં નવા દીધાં
આવશે નહિ.

હુલક ઊઠવાનું કે અથવા કાંઈથી બચેકો થશે એવી
આગમનથી બચત હતી, કેમકે તા. ૮ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૪
ને દીને મુસલમાનોના કાલ અપહલ લતરી થોડાક મુસલમાનો
એક ઉપુદેશન સાથે પોલીસ કમીશનર મી. સુદર પાસે ગયા
અને શેઠ રસતમલ હોરમજી નજમનાઈની ચોપડી 'વીથે તેવું'
ધિઆન એ રજુ' કે તેમાં આવેલો અમરત મહમદ વીશેરેકરો
તેમના મેગામ્પરનું અપવાન કરાશે છે. મી. સુદરે શેઠ
રસતમલને તેકાવી તેની પાસે નેટલી ચોપડીએ આકી હતી
તે માગી લીધી, અને તેનાં ને મુખ્ય ધરાકો હતાં તેમનાં નામ
માગ્યાં નયા તેઓપર જીરી ચીડીએ લખી તેમના પારસીની
ચોપડીની નસેલો મગાવી લીધી. તે પછી તા. ૧૨ મી
ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૪ ને દીને નાંચેએ લાશ મકમાના બંગાળમાં
મુસલમાનોની સખા ચેલવી, જેમાં તે કોમના આગેવાનોએ
ધણાંક ધીરજભાઈ માપાએ કીધાં હતાં. એ જિવરાં ધીની-
તવાવના લગા જિવર રેલનારા નજરેલતીએની તરફથી થોડા
નજરેલ મેકરાંયલ સંતોક, નજરેલ રતનાગર, રસતમલ
એલેલ વડી, છળખા પરનેગર પેકેકેવાનાંવાલા, રસત-
મલ મચીલેક પેકેકેવાનાંવાલા, કુવરલ વળેલખા મોસતરી,
કાવરાલ એલેલ અને દોરાખલ નરાવાંનલ પાલીસવાંનલ
એક ઉપુદેશન તા. ૧૧ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૪ ને દીને
ઉપુદેશી કમીશનર મી. એલડેગરને પાસે નજી તેને એતજી
આપી હતી કે તેઓને પત્રો બચર મેકરાંયલ કે મી. રસત-
મલ હોરમજી નજમનાઈ ધીનીતવાવના 'રેલેવારી હોવાથી
મુસલમાનો એ લગાના પારસીએ જિવર ગુડી પડનાર છે, અને
તેઓ વચ્ચે બુખરેકી ખસાવી કરનાર છે. મી. એલડેગરને
કહ્યું કે કાંઈ પણ આકું કામ થવાની તમાએ ધારતી રાખવી
નહી, પોલીસે મુસલમાનો ટોળાના એગેવાંન મુસલમા સાથે
સંધેલો અગાળે, તે અરસેએ આપતી કાલે એકલા મચ-
વાની તથા મુસલમાના મગાડ નહિ થાય તેને અડકાવ કરવાની
કમ્પાન આપી છે. વળી મી. એલડેગરને તેઓને એક
પણ કહ્યું હતું કે નમા કાંઈ પણ કારતી સમિટો એકું તમા

ગમે અને એવેણે તેને સખ માપેા. બીજી તરફથી હુલક-
આરે સર જમશેદજી હજીભાઈના એકાલીબાગમાં દાખલ

હીજવાલ ઊપરથી મુસલમાનોને જણવા દેશે નાં, અને અગર
જો તેઓ પાદ ન કરેને જાણતા ચાલશે તે પાલીસ તેમની
શુદ્ધ બરાબર કંઠાણે લાવશે.]

તાં ૧૭ મી ફેબ્રુઆરીએ સવારનાં નાખાદા મહમદ
અલી-રોગિનાં મકાનમાં ફેટલાક વગવાલાં મુસલમાનો અરસેયોની
એક સભા થઈ હતી. ત્યાં એવો ડેડાવ થયો કે "મુસલ-
માનો ટોળાના ફેટલાક ઝળુની લોકોએ કરેલી શામામીથી
એ ટોળાને ધણું દુખ ઊપજ્યુ છે, અને પારસીઓને થયલાં
તુકસાંનની દલગીરીમાં તેઓ ધણે ભાગ લેશે, કે આ બંને-
કાને જો મને તેમ મેશાડી દેવા તથા સમાધાની પતાવી
આપવાની તેઓ પ્રાતાની રજા લીધારે." એ પછી વળી
ફેટલુ" કે નાખાદા મહમદઅલી રોગે અને પ્રમશી અધકર-
અલીનું કુટુંબીયન સર જમશેદજી હજીભાઈ પારોડે પાસે
જયું, અને પારસીઓનેથી એવીજ સભા પાલાવવાની તેઓએ
અરજ કરી કે જેથી મેહુ ટોળાની સભાએ એકજ દીને
ભેરી થઈ સુલેહના લીધારે એક એકને જાહેર કરે, અને
એ રીતે હાલના બમ્બેકાના અત આવે. એ ડેડાવ મુજબ
જાણું કુટુંબીયન એજ દીને સર જમશેદજીની પેલાકાતે ગયું,
ત્યાં તેઓએ પોતાના મુસલમાનો બાધપથ-તરથી પારસી
ટોળાને થયલાં દુખને માટે ધણી દલગીરી બતાવી તથા અરજ
કીધી કે જે દાહડે હવે હમારા ટોળાના લોકોની એક મોટી
સભા સુલેહ કરવા માટે પાલાવે, તેજ દાહડે તેણે પારસી-
ઓની એક સભા પાલે એજ બારણે પાલાવવી. સર
જમશેદજીએ તેમની બધી સાચનાને માટે ધણું ગાન આપવા
પછે જવાય દીધા કે હાલનું આ હુલક કાંઈ પારસીઓએ
કીધું નથી, માટે પારસીઓને કાંઈપણ રીતે સુલેહ કરવા અથવા
બીજા કોઈ જાણી શરૂ એજ સભા ભરવાની જરૂર નથી; આ
તોમાંનો સમગ્ર મુસલમાનો તરથી શરૂ થયું છે, માટે
અગર સભાએ ભરવાની તથા લોકોને સખજવાની જરૂર
હાય તે તે મુસલમાનો અરસેયોએ કરવું. વળી એજ દીને
પાદરકોટના ફેટલાક પારસીઓ" એક કુટુંબીયન મુની-
સીયાલ કશીયાર ત્રીં બપોલ, છ. પેડર પાસે ગયું હતું. આ
વેળા ત્રીં પેડરે શેઠની હાલત બાબે લંબાણથી બોલાસે
કરી જણાવ્યું કે પારસીઓના જન ચાલેને તુકસાંન થયું તેથી
તે બગીત દલગીર છે, અને પારસીઓએ પેલે છેડતી ચોષી
ન હતી. હવે કુટુંબીયન લશકરે તેપાદ છે અને કરસી ધારસી
રાખવાનું કારણ નથી. આ વેળા શેઠ એદલજ રસતમજ
સીધારે કે જેણે કુટુંબીયન સાથે હાજર હતા તેણે સુખના
કીધી કે પારસીઓનાં દોખમાં જાણે લશકરી મોઢી હોય તે
ધણું શરૂ, જે જાણે ત્રીં પેડરે જવાય દીધા કે એ બાબે
તેણે જાણે જાણે અને ત્રીં સુઝર સાથે વાત કરી હતી,
અને તેઓ દોખમાં બાબે ધારસી રાખવાનું કરસું કારણ
જોતા નથી, પણ તે છતાંથી તેણે કરીથી એ અખજદારો
સાથે મતસંકત કરશે.

વળી આપતી તાં ૨૮ મી ફેબ્રુઆરીને દીને મુસલ-
માનોનાં તાણત કંઠાં કરવાનો દીવજ હતો તેથી આએ વર્ષ
તાણતનાં સરખસે બંધ કરવાનો સરકારે ડેડાવ કર્યો હતો, અને
તે બાબે તાં ૧૭ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૪ ને દીને હોકમનાણું
કાઠયું હતું કે:—

યદ તેમાંની પારસીઓની પવિત જગાનો તથા મંજિનો નાથ
કવિ તથા ત્યાંનાં દાદગાહનાં આતશ અફગાનીઓમાંથી

૧—આવતા મોહરમમાં મુંબઈ શેઠરોના કાઠ પણ
આર્વજનીક ગામનાં રસ્તામાં અથવા રાહદારીની કંઠાણીમાં
મંડળીને એકી થવા દેશે નહિ, અથવા એકી થાઈને
ચાલવા દેશે નહિ.

૨—આવતા મોહરમમાં તાણત અથવા પંજે અથવા
દુહાનો પંજે બનાવવાનો અથવા બાહાર ફેરવાનો અથવા
આર્વજનીક-રસ્તામાં વાળ વગાડવાનો પરાનો આવવામાં
આવશે નહિ, અને જે પરાવાના આવવામાં આવ્યા હશે તે
સથળા આ જાહેરનામાં જાણી ૨૬ કીધાં છે.

[આ હુકમનાણું નીકલ્યા પછી ફેટલાક મુસલમાનો
અરસેયોનું એક કુટુંબીયન તાં ૨૭ મી ફેબ્રુઆરી અને શેય-
વારે સવારના દસ વાગે નામદાર ગવરનર પાસે ગયું, અને
તાણતનાં સરખસે કાઠવાનાં હવેશની માફક વાલુ રાખવાને
અરજ કરી, પણ નામદાર ગવરનરે તેની ખાલી તા પાડી
જણાવ્યું કે આવા દગા ફેટલાને લીધેજ આ વર્ષ તાણત
બંધ કરાવવાની રજા પડી છે, અને આ વેળા જે મોહરમ
મુખપસ પસાર થયે તો, અને હવે પછી બીજું કાંઈ તોમાંન
ન થયે તો આવતાં વર્ષમાં તેઓની રજામાં વાલુ પડવાને
સરકારને જરૂર પડશે નહિ એવી આશા છે. એજ મુજબ હાલ
હારીક અખપુલ કાદર અને બીજા ૬૦૦ ટોળાની મુસલમાનોએ
પણ તાં ૨૭ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૪ ને દીને એજ બાબે જાણે
નામદાર ગવરનરને અરજ કીધી હતી, જેના પછે તેમને જવાબ
વાલવામાં આવ્યો કે આ વર્ષ મોહરમને તાંકલે કાંઈ પણ
બતાનો સરખસ નહિ કાઠવાનો હોકમ ૨૬ ન કરવાને નામદાર
ગવરનર પોતાની રજા સખજે છે. વળી તાં ૨૫ મી
ફેબ્રુઆરીએ કોઠણી અને દખણી બંધ વર્ણના આજે-
વાન મુસલમાનોનું એક કુટુંબીયન પસે નામદાર ગવરનરની
પેલાકાતે ગયું હતું. તેઓએ ગવરનરને અરજ કીધી કે
તાણતો ફેરવાની મનાઈવાલો હવે ૨૬ કરવા. તેઓએ
કમુલ કીધું કે તાણતો કાંઈ અમાસ વર્ષમાં ફેરવાવેલાં નથી,
પણ લાંબા જાના થયા એ વેળા ચાલતો આવેલો છે, અને
તેમાં સરકારના વરખે પડવાથી અજો લોકોને દલગીરી પેદા
થાય છે. નામદાર ગવરનરે જવાબ દીધા કે જાહેર મોહરમા-
ઓમાં તાણત બંધ કરવાની જરૂર પડી છે માટે હું દલગીર
છછી, પણ એ હોકમ કાંઈ એક ટોળાના લોકો આગળ
બીજા ટોળાના લોકોને જાતરી પાડવા અથવા અથડાવવાના
લીધારે કાઠવા નથી, મગર બંધેકો અને જવને ઘાત અર-
કાવવાનોજ હું તેમાં છે. સરકારની પેઢી રજા લોકોના
જન પચાવવાની છે, અને મુખઈની હાલની જાહેરાતથી
હાલતમાં એવોને જરૂરથી રીકેટ કે આલતામખા જવને
ઘાત થવા વડે વધારે હુલકનો જોખમ બંધી લેવા નહિ
જાય. એજ દીને મળગાંમના મુસલમાનો તરથી ૪૨
મહીની એક અરજ નામદાર ગવરનર જાણે મોહરમામાં આપી
હતી, તેમાં લખ્યું હતું કે આગળનાં સખનાં તોમાંન તથા
બંધવાની વેળા મળગાંમના મુસલમાનોએ કરસાં હુલકમાં
બાગ લીધા નથી, તથા ત્યાંના મુસલમાનો અને પારસીઓ
વરખે કરસી લાઈ થઈ નથી, પણ સખનાં વખત તેઓ બાઈ
તરીકે સુલેહબરવી રીતે રહેતા આવ્યાં છે. હાલનું હુલક તે
આવાઓએ કયું છે કે જેથી બપોર અને છપમાં છાંકરે

બાહર ફેંકી દીધા, અને ઘણી કીમતી ચીજો તથા તાણાં
ઘડી લીધાં. એ ઘડી એનાઊભાગની ઝાંખાં શેઠ છજી.

ગરના છે, નામદાર મહારાણીના દંટડા મુજબ તેઓને પોતાના
કિસ્મત માર્ગે ઊંચર હક પોંડેલ છે, મારે તાણુતો અને પંખડી
કાઢાવવાની રજા આપવી. આ અરજીના બીજે દિને ન્યાય
વાલશાખાં આઓ કે મુસલમાન લોકો પોતપોતાનાં મકાનોમાં
જેથી ધર્મ સંબંધી કિસ્મતો કરે તેમાં સરકાર વચ્ચે પડનાર
નથી. ઘણું જાહેરનામું આવે રસ્તાઓ ઊંચર સરખસો કાઢ
વાની શરૂ છે, અને તે આખાં શેઠરાની સમાધાનીને ખાતર
કાઢવું પડયું છે, મારે તે રેલ્વે શકાય નહિ. ધળી તાં ૨૬
બી રેલ્વેવારીએ મહમદ. એમ. મોરે અને બીજા ૨૦૦૦
મુસલમાનીની શરી સાધની એક અરજી એજ કારણે ગવર-
નર પર ગઈ હતી, અને તેનો પણ એજ મુજબ ન્યાય મલ્યો
હતો. એ રીતે મુંબઈમાં તાણુતનાં સરખસ બીજકલ આએ
વર્ષે નીકળ્યાં હતાં નહિ. સુરતના અકાબરોએ મનાઈ રેલ્વે
હતી કે કોણથી પારસીએ તાણુતના વેશામાં જવું નહિ તેને
માન આપી નવર્યાશતીએ બીજકલ તાણુત જોવા ગયા નહિ,
તેમજ મારે રસ્તા ઊંચરની પોતાની ફરિયાદો તે દાહડે બંધ
રાખી હતી. એજ મુજબ નવસારી, વલસાડ, તથા બ્રુજાં મધે
પણ કોઈ પારસીએ તાણુત જોવા ગયા હતા નહિ.]

તાં ૧૮ બી રેલ્વેવારીને દીને ઘનરેખ સર નવર્યાશત
છજી બારોનેર તથા બીજા પારસી અકાબરો, રસ્તે
અને ધર્મની મકાનોના મુસલમાનીએ શરી કરી નામદાર
ગવરનર ઊંચર એક અરજી મોકલી હતી કે આ હુલ મોકાસી
દેવાને સ્થળ ઊંચરો લેવા ઊંચરોત મોકાસર ઊંચર પારસીઓના
બંધાવ થકી બરકરની એકીએ તથા દેખાખાં અને આતમ-
મોકાસીના બંધાવ થકી પારસીએ રાખવા. આ અરજીની
નકલ નીચે મુજબ છે:—

To His EXCELLENCY THE HONOURABLE SIR PHILLIP
E. WODEHOUSE, K.C.B.

Governor and President in Council, Bombay.

The humble petition of the principal Parsee inhabi-
tants residing in Bombay.

Respectfully Sheweth,—That on Friday, the 13th
Inst., a very disgraceful attack was made by a mob
of Mussulmans upon Parsees residing in the neighbour-
hood of Shaik Abdul Raymon Street and the Bhandy
Bazar in Bombay. The rioters also at the same time
attacked the religious place belonging to the Parsee
community, called Alihang, and several Parsee Fire-
temples. On that occasion houses were broken into,
furniture was recklessly smashed, and property of every
description either stolen or utterly destroyed, many
Parsees were seriously hurt, women and children were
obliged to leave their houses terror-stricken on account
of the outrages thus committed.

2. That, since Friday, this disgraceful rioting
on the part of the Mahomedan rabble has been carried
on in the neighbourhood of Dhoobe Talan, Khetwaddy,
and wherever there are residences of Parsees, thus
showing that the disturbance is by no means quelled.

3. That not only has there been wanton spolia-
tion and destruction of valuable private property
belonging to Parsees during these riots, but several
Fire-temples have been desecrated, their most sacred

બાઈ ધનજીભાઈ ખાલીવાલાનાં ઘર ઉપર હુલમોશીએ
ધમારા કીધા, અને તેમાંની કીમતી-સરસામાન સખડો ધુન.

places have been forcibly entered, their sacred books
have been seized, torn up, and thrown away. Full
details of this disgraceful riot have been published in
the daily newspapers. These do not by any means
overstate the facts, and your memorialists are now
constrained by the urgency of the case, as the
tumultuous feeling on the part of the ill-disposed
members of the Mussulman community does not
appear to have subsided, to make an earnest representa-
tion on the subject to your Excellency in Council.

4. Your memorialists are members of a Com-
munity which has always been remarkable for their
love of peace and good order, and their loyalty and
attachment to the British Government under whom
they have so long enjoyed security of life and property.
They feel sure, therefore, that when they represent
to your Excellency in Council the sad consequences of
the very serious riots by the Mussulmans against
Parsees, the matter will receive from Government that
careful attention which its importance demands.

5. At this moment the whole Parsee community
of Bombay is panic-stricken on account of this savage
attack on their persons and property, many persons
have been seriously wounded, and, in some cases, the
results from injuries received have been fatal; valuable
private property (such as clothes, furniture, jewels,
etc.) has been ruthlessly plundered and wantonly
destroyed; many houses have been completely gutted
and internally injured; walls belonging to Parsees have
been polluted. So great is the excitement that Parsees
are afraid to leave their residences to go to their
ordinary employments and avocations for fear of being
molested and maltreated, and every Parsee household
considers itself unsafe and unprotected.

6. Such being the present state of matters
in Bombay, and in view of the length of time during
which this serious riot has lasted, it certainly
justifies the apprehensions entertained by many that
the police are utterly unable to cope with the
emergency which has presented itself, but, however,
this may be, it unfortunately cannot be concealed
that the Parsee community has lost all confidence in
the efficiency of the police for the duty which is now
imposed upon it.

7. Your memorialists would draw attention here
to certain injudicious remarks made by the Commis-
sioner of Police in the presence of the Registrar of
Bombay and several respectable Parsees as quoted by
Mr. J. M. Maclean in his letter published in Bombay
Gazette of the 16th instant. These remarks were as
follows, and were made in reply to Mr. Byramjee Dada-
bhay, the Registrar, informing the Commissioner that
a Parsee had been killed, the Commissioner retorted.
"I am very glad of it, and I should like to see
Parsees killed." Remarks like these at such a critical
time have greatly annoyed the Parsees, and it is for
Your Excellency to judge whether the Parsee com-
munity can any longer safely rely on the co-operation
and assistance of the police, whose chief has shown
himself so prejudiced against them.

ખાની કંડી રસતામાં ફેકી દઇ નેમ લૂપા તેમ લૂકી લીધા.
વળી ખીજાં ગાળાંએ એનું ઘરની નીચે ડાકર પેચતલ

8. Your memorialists have, with regret, to admit that, in a few instances, violent assaults have been made by some of the lower class of Parsees upon 'Mahomedans,' but these are solitary cases, and were chiefly provoked in self defence and in consequence of alarms which were raised 'as to the approach of the rioters in Parsee quarters; and considering that the Parsees were left in such circumstances quite defenceless by the police, it is not to be wondered at that, in some few cases, they should have been irritated to the commission of such assaults, but generally throughout this disturbance the Parsees have acted with forbearance and moderation, and if their principal streets and religious places are protected by strong military guards, your memorialists have every hope that confidence will soon be restored.

9. Another circumstance which invests the present state of matters with increased ground for apprehension is the near approach of the Mohurrum festival, and your memorialists would venture to bring this fact prominently before your Excellency's Government in the hope that not only will your Excellency take prompt, decisive, and effectual measures to quell the present disturbance, but that special precautionary measures be adopted for the protection of the Parsee community during the Mohurrum. There is a good ground for apprehension that the present excitement among the lower orders of the Musselman population will be much increased during the approaching Mohurrum when it is well known that the fanaticism of these men is roused to an extraordinary pitch.

10. It is hard to say what further outrages may not then be committed against Parsees. Not only may further robberies, spoliation, and violence be expected, but desecration of more Fire-temples may take place and even the Towers of Silence may be violated.

11. Your memorialists, therefore, pray that immediate steps of a very decided character be taken to crush this disgraceful riot, and that during the continuance of the Mohurrum festival, orders be issued that special protection be extended to the Parsee community by regular patrols of regimental soldiers, and sowars being marched during day and night through the principal streets occupied by Parsees, and also that strong military guards be placed at the Parsee Fire temples, and the Towers of Silence, so that further outrages may be averted, as nothing but the strong hand of Government at this crisis will prevent further mischief and bloodshed.—And your memorialists, as in duty bound, shall ever pray.

Jamsetjee Jeejeebhoy,
and 27 others.

ભવની અરજીનાં જવાબ નીચે મુજબ આપ્યો હતા:—
To The Hon'ble Sir, JAMSETJEE JEEJEEBHUY, BART., C.S.I.

Hon'ble Sir,—I am directed to acknowledge the receipt of the petition of the principal Parsee inhabitants residing in Bombay, forwarded with your letter

મનચેરજી નીકલમનજી લખાણું બાંજીકાંડી તાખી ત્યાંખી
પેચાની પેડી તથા કપડાં લૂકી લીધાં. તેની પડોમમાંની

of the 18th instant, to the address of His Excellency the Governor, and in reply to state that His Excellency in Council cannot but perceive that it was written before the measures of precaution and repression ordered by the Government had been carried into effect.

2. His Excellency much regrets that during disturbances, undoubtedly originating with individuals professing the Mahomedan religion, some lives, both of Parsees and Mahomedans, have been lost, valuable property belonging to Parsees has been destroyed, insults have been offered to their places of worship, and much alarm has been created. It must, however, be observed that no property has been destroyed since the suppression of the riot on the afternoon of Friday last, and that the subsequent disorders have been in some degree attributable to acts of retaliation on the part of the Parsees.

3. These outbreaks have occurred immediately before the commencement of the celebration of the ceremonies connected with Mohurrum festival, which have at all times an exciting effect on large bodies of the community, and the Government has, therefore, decided, with a view to the welfare of the whole community, that on this occasion no procession of any kind shall be permitted on the public streets of Bombay while the Mohurrum lasts.

4. There will be no interference with religious rites or ceremonies conducted with places of worship or on private premises.

5. The Government hopes that the military force, which has been brought to Bombay, will be sufficient to discourage any attempt at a violation of its orders, and certainly it will be sufficient to inflict severe punishment on those, of whatever class, who may commit further outrages.

6. His Excellency in Council is glad to learn that efforts are being made by the influential friends of both parties to remove mutual misunderstanding, and to restore harmony between them.

7. Such efforts are entitled to the warmest approbation of the Government, and will, it is hoped, be frankly and honestly responded to by the head of both communities.—I have &c.

JOHN NUGENT,

Under Secretary to Government.

Bombay Castle, February 19, 1874.

તા. ૨૧ મી ફેબ્રુઆરી અને રાનીવારની રાતનાં આ
કલાકે અમરે વીરા બાવીરા સીદીએ નેદાનમાં અર્થગિર
સંબેના ફૂવા આગલ એકા મલેના ખાખ પડ્યા. તેઓને
નેતાન પાલીસના એક સીપાઈએ કુખ પાકી કે "સીદીએ
આપા, પકડો પકડો," ને ભરપૂરી કોરેક્ટરની દાદીવેદની
આગીઆરી તરફ એકલા ધસીએ, નેદાનમાં ગમતને માટે
સાદી-શનસેવર એકલા પાસેએ તથા ખીજાએ તરત
દોડી ગયા. તેઓમાંના ફેલાકોના કપડાં લાકડી લેણ
હતા અને ફેલાકો ખાની હાથ હતા. તેઓને આપનાં નાક
સીદીએ વીપરાઈ બધાં બાદરવા લાગા, પણ પોતાક પાસે

જે કુપરજી એમજી ઉમચીગરની દારૂની દુકાન બાંધ
તેમાંથી વીસવા તેણે દારૂ વેચ્યા અને બાકીની ખાટલીઓ
બાંધદારી નાખી દારૂનાં વેચવાના કાંડે ફેરવી દારૂ મંચી

એના હાથમાં આવી ગયા, અને તેઓ વરઝે આખન સાખન
મારામાંથી આપો. પછાપડેથી માલમ પડ્યું કે આ સીરીએ
તે આસરી બીચન લાપડની સીમર "આરેહયુરા" ઉપર
કામ કરવા બેસવા હતા, જ્યારે તેઓ સાંજનાં પાલવામાં
કીનારા ઉપર ઊતરી ખીન્ લાસન નાખવા એ સીમરના સીલી
ડોરની ટેડા સીલમાં આવીથી આસરીઓથી પોતાના રોજ
લઈ એકદમ મની જતા હતા. તેઓનો ખતમ કાંઈ દુનક
કરવાનો હતો નહિ.

તા. ૨૩ મી ફેબ્રુઆરી અને ચોમવારે નામદાર ગવર્નરે
પાંચ પારસી યોદીયાઓ થી હાનરેબન સર જમશેદજી ઇન્-
વાર્ડ પારસી, યોદી બેકરમજી ઇન્વાર્ડ, રીનલ્ડજી મલે-
કજી પીટી, બેકરમજી રામજી પાંડે, અને પારસીજી રમ-
જી પારસીને ગવર્નરેટ હાજીરમાં બોલાવી તેમને કેસો
કપડાં આપ્યા, કે જે વેચેની થીના તા. ૨૪ મી ફેબ્રુઆરીની
બીએમ ડેડેમાં નીચે પ્રમાણે ઉપાધિ:—

"His Excellency informed them that he sent for
them in order to impress upon them the great necessity
not to allow for using their influence to represent the
community which continued to show itself on the part of
the Parsis towards the Mussulman. His Excellency
refused to be perfectly frank with them, and speaking
generally of the whole community which they repre-
sented, he could not but consider the conduct of the
Parsis as injudicious and unconciliatory. They must
remember that the Government could alone put a
stop to open breaches of the peace, the sore of revenge
and ill-feeling between sect and sect the Parsis
themselves must cure. The present bad spirit could
not be allowed to last for ever, and His Excellency
regretted that they had not supported Mr. Narayan
Wandew's laudable efforts, made with the full support
of the Government, in the way which they deserved. They
must seriously consider the effect which their
present attitude would have upon themselves when the
troop was once hereafter withdrawn and upon their own
fellow countrymen in other cities of the Presidency.
His Excellency then read translations of the extracts
from their own vernacular newspapers, and from
newspapers printed in other cities, and pointed out to
them that as long as this exaggerated and unconci-
liatory style of writing lasted, reconciliation was
impossible. It was quite certain that the papers adopted
that style because they thought it gratified the leading
members of the Parsi community, and he begged
them to set their faces against it. Let them never
forget that at present the feelings which they and their
organs excited were restrained by the strong will of
Government, and that this exceptional aid could not
always be expected. It would, therefore, be wise on
their part to consider themselves, as soon as possible,
independent of that aid by exerting themselves to
restore harmony and cordiality and setting their
faces against all attempts to annoy or exasperate the
Mussulman."

ધોરી નાખ્યો. ખીનખી એ ગોહામાંના પછા પારસી
દુકાનદારની દુકાન તથા ગોહાડિંગ બાંધને લઈ લાંબા નમ
ખતર તથા બીકીખતર તરફ પણ દુનકબોરાએ એવીજ રીતે

નામદાર માર્કેટીંગના ગવર્નરના મોટામાંથી નીકળેલા
આપા બોલેલા જ્યાં જ્યાં બહુવામાં આવ્યા ત્યાં મોટી
અનુપમી વેદા થઈ હતી.

એ અરસામાં નામદાર ગવર્નરની લેલકસેટીવ કોન-
સીટના એક હિંદુ અધીકારી હાનરેબન નારાયણ વાધવજી
સુસખમાં અને પારસીએ વરઝે સમાજાનીથી સુસેક કસવાની
નેમ દેવાડી વરઝે પડ્યા, પણ તેઓએ કાંઈ કીધું નહિ,
અને પારસી આગેવાનોની બે વખત સમા કોરમાં મકમ
સર જમશેદજી ઇન્વાર્ડ પારસીનેટવામાં ધરમાં બોલાવી તેઓને
અમરથા બોટી રાખ્યા. તેવલે તા. ૨૬ મી ફેબ્રુઆરી
૧૮૭૪ ને દીને સુસેખમાં અઠસોની એક સમા ખંડેખાંડે
સુનથી મકમદ ઇન્વાર્ડી મકમના ખંડાના બોલાવી હતી,
જ્યાં નીચલા બે કેસો પસાર કરાયા હતા:—

૧-તા. ૧૮ મી ફેબ્રુઆરી ને પાર સુસેખે દીને
કેસાએક મકમદીઆનેએ જે હીનપસીનરેલી અને દુનક
બોરી માલ મનાવીએ તે માટે આએ સમા પોતાની કમીરી
જાણવેએ, અને દીસાંજી નથી છઉએ કે સુસેખમાં અને પારસી
કામ વરઝે જે ખીનાચારી અત્યારસુધી હતી તે પાછી ચાલુ રહે.

૨-ખી હાનરેબન એ નારાયણ વાધવજીના વરઝે
પડવાથી પારસી કોના આગેવાનોની તરફથી મોકેબન અને
ખીનાચારીનરેલી સાચના અરસપરસ તરીકે દેવાડવામાં
આવીએ, તે બહુબેને આ સમા પછી પુરીએ, અને સુસેખમાં
તથા પારસી કોમ વરઝે ખીનાચારી ચાલુ રહે એવા સેવે
પરના ઊપાધે સોનાં આ સમા અતરેલી પોતાની તરફી
કસુનાત આવીએ.

એ કેસો પસાર થઈ તથા ખીન ચાર પાંચ આગે-
વાં સુસેખમાં યોદીયાઓની શકી કસવી પારસીઓપર મોકે-
વાની હાનરેબન એ નારાયણ આગમજી પારસી યોદીયાઓ
સાથે કોણવલ રાખી હતી, અને તે અજવા પછી પારસીઓએ
પણ તેવાજ કેસો પસાર કરાવડું મુકર કીધું હું, અને તે
માટે પારસીઓએ પણ મોકેવલ પ્રમાણે તુલત તા. ૨૭ મી
ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૪ ની રોજે સર જમશેદજીનાં કોરનાં ધરમાં
પોતાની સમા બોલાવી હતી, પણ ત્યાં કેસોક વખત સુધી
બોટી થયા ગોહા હાનરેબન સર જમશેદજીએ કસી સંજામડું
કે સુસેખમાં પોતાના સાહેબોની સમાના કેસો પાટલીકી
અને સમા સાથે મોકેવવાને હાનરેબન એ નારાયણ વાધ-
વજી તથા કાકર ચામડ બહેનીએ મરડ બાવજાથી
સમાને તરફી આવીએ, પણ હજીસુધી તે કેસોએ આજા નહિ
માટે સમાને રોકે પડ્યાએ. એ પછી સમાની તરફી સર
જમશેદજીએ એ સમામજી ચામડજી બંધાતને અંજન કીરી
કે તેવલે હાનરેબન એ નારાયણ પાંચે આ કેસોની ખાટલી
કરવા તથા પાર આપવા જનું. આ ઊપરથી એ સમામજી
ખંડાવી પાકેર જનને આસરે અરસા કાગડમાં પાછા આવી
સમાને બંધરે કીધું કે હું હાનરેબન એ નારાયણ તથા કાકર
બહેની જને સાહેબોને ખજી આપે, તથા સમા બીરીએ અને
બોટી એ ને તેમને બંધરે કીધી તેઓ કેસ કે પાટલી ઊપર
કાકર સાહેબોની હજી શકી થઈ હતી, પણ જનનાં જ ચામડા
સુધીમાં શકી થવાની વડી છે, માટે તે કસાઈ એ કેસો

પારસીઓનાં ધરો તથા દુકાનો લૂંટી લઈ ધણીઓને માર્યા હતા, તથા ત્યાંની દર મંદિરમાંથી લૂંટફાટ ચઢાવી આતશ જુલવી નાખ્યો હતો. પારસીઓએ પણ પોતાનો અમાત્ર કરવા.

કાલજીની શહી સાથ અચીત નોકરવામાં આવશે. આ ઊપરથી સખાં વીંછે દીને સવારનાં દશ વાગાપર સુલતવી રાખી હતી, પણ તે વખતેથી બે કલાક ખેાડી થવા છતાં તે કહેવો આપ્યા નહિ; અને સખાં પરખાત કરવી પડી. જે પછી તેમ દીને સર નમરોદલએ હાનરેયલ ચેક નાસપલ તથા કાકટર બલેની પર નીચે મુજબ ચીડી લખી હતી :—

Mazagon Castle, 28th February 1874.

THE HON'BLE NARAYEN VASUDEO, AND

DR. THOMAS BLANEY.

Dear Sirs,—Your letter of to-day reached me at 2.40 P.M. The Parsee gentlemen, as you must have seen from the appointment in the newspapers, met at 10 A.M., and after waiting for one hour for the promised copy of the resolutions the meeting broke up at 11 o'clock. You have not explained why the Cazees, as the representatives of the Mahomedan Community who were present at the meeting, have so long delayed sending us the document with their signatures. Without receiving the document signed by some members of the Mahomedan community holding a recognised position among the people, I hope you will agree with the leading members of the Parsees in thinking that they could not proceed in the matter.

I shall, however, be very glad to have the resolutions when returned to you signed as arraigned.

I remain &c,

JAMSETJEE JEJEEBOY.

એ ચીડીને બધે ગ્રહણીએ તુરત નીચે મુજબ બંધાવ વાળયો હતા :—

Bombay, 28th February 1874.

THE HON'BLE SIR, JAMSETJEE JEJEEBOY, HART, C.S.J.

Dear Sir,—Your letter of this date reached us at 8 P.M. It appears from that letter that the Parsee gentlemen who are associated with you are unable to recognise us in regard to the resolutions passed at the public meeting of Mahomedans held on Thursday last. It is therefore out of our power to do more than refer you to "the members of the Mahomedan community holding a recognised position among the people." Should the Cazees in the interval favour us with the document you require it will afford us much pleasure to send it on to you without loss of time.

We are, &c.,

NARAYEN VASUDEO,
THOMAS BLANEY.

આ દેખાવી નોકરવાનો વાત કોઈ નવી હતી નહિ. પણ ઊપરથી તા. ૨૮ મી રમવાથી ૧૮૭૪ ની પારસીઓની સખામાં એક શેડીવા ચેક મનચેરજી હેરામનજી કામલકે જેવલ શરઆતીન આ મસદહમાં શામેલ હતા, તેણે નજાચુ તેમ બે શકોના સવાલ કોઈ નવો ધ્યા પછવાડેથી ઊભો કરેલો હતો, કેમકે ન્યારે એ દેખાવેને શેડીવાઓની સખામાં પેહલાં પડયા અને ચેક નાસપલ ન્યારેકે કાવે પેહલાં મજુરીને

કેટલાક સુસમનાંને માર્યા હતા. બાહરેકાટ, બીડીબજાર વગેરે સુસમનાના ગીચ લટા તરફ વસનારા પારસીઓ પોતાનાં બરેલાં ધરો ખોદાને હવાલે કરી પોતાનો જીવ

ખાટે લઈ ગયા ત્યારેજ કુજવાત આપી ગયા હતા કે તે ઊપર કાલજીની અને બનશે તો બીજાં પાંચ છ વગવાના ગ્રહણીની શહી થશે. કરાવી આવશે. એ રીતે સુલેક કરવાની વાત હાંખાં પડતી રહી હતી.

ઊપરના હુકમના દીવસો પછી ૧૫) દીવસો સુધી અવાઃ નવાર પારસીઓ ઊપર કુટા છવાયા સુસમનાંનેએ હુમલા કીયા હતા. આ હુકમને લીધે પારસીઓને જે હુસનગતી મોકલી તથા સવાળાઓ તરફથી અપમાનો થયાં તે માટે ધરતે કહેલિ દાદ માગવાને એક અરજ કરવાનો વિચાર કરવા સારું લગભગ ૫૦૦ આગિવાંન પારસી ગ્રહણીની એક સખા તા. ૮ મી માર્ચ ૧૮૭૪ ને દીને મનગાંમ કારકલખાં ગતી હતી, જ્યાં ઘરતી સહવા ચેલવી નરચેરાતો કાપુનો તરફથી એક લાએક અરજ ધરતે કહેલિ નોકરવા ખાટે તેવાર કરવાને એક કમીટી નેમવામાં આવી હતી.

એ પછી સરકાર તરફથી એ હુકમની આગમનથી રચના કરી રાખી હતી કે કેમ તે વિષે સુસમનાં બધવાઓથી ધૂપી રીતે તપાસ કરવાને એક કમીટી નેમવાની પાલીસ કમીશનર ખી. સુરેરે દરખાસ કીધી હતી, અને તે કમીટીમાં એક બે પારસીઓને શામેલ કરવાને સર નમરોદલ લલખાઈ પર એક પત્ર લખી સુચનાં કીધી હતી. સર નમરોદલએ તે પત્ર ઊપરથી મનગાંમ કારકલખાં નેખાવવી કમીટી હજુર સુકી તેના બવાબમાં ના લખી નજાચુ કે એવી કમીટીથી કોઈ ખાતમી ચેલવી શકાવાની નથી. પાલીસ તે બધું ચેલવી શકે એમ છે. એ પત્રોની નકલ અતરે સદામરી ઊતારી લઈએ છે :—

Bombay, 14th March

My Dear Sir Jamsetjee,—As it seems to be the opinion of many, and particularly those of your community, that the riot which took place on the 13th had been premeditated and that it was not an accidental ebullition of class malevolence, I am most anxious, in addition to the searching enquiries I have already made by means of the detective force at my command, to institute a close investigation by some other channel and altogether unconnected with my paid detectives. It is thought that the Mahomedan prisoners now awaiting trial can reveal some information which might throw light on the matter. I therefore propose to secure the services of one or two intelligent Mahomedan gentlemen with whom I would wish to associate one or more Parsees and perhaps a Hindoo or two to form themselves into a sort of Committee to examine each of the prisoners separately. I would arrange that a police officer (probably Mr. Edginton or myself) should always be present, and I think under the promise of pardon, which I know Government would authorise me to offer, we should, under such an arrangement, be able to ascertain whether the riot was premeditated or not, and if it was so should by this means be able to get at the chief instigators.

I write to you therefore, as the head of your community, to ask if you will kindly nominate

पंचायत आरंभ ल्यायी नीकसी नील दयाओपर पोताना
ओणपनायाओने मर, मर रवा दना. मीनना. अशु वागे
पेसीम कमीशनर मीर मुकर, उषुडी कमीशनर मीर ओडु-

one or more Parties to whom you may all have
confidence for the purpose mentioned, and I feel
sure that Government will be glad to remove
rate any gentlemen who may kindly lend their
services in this manner. I do not intend that the
inquiries so organized should be confined to the pris-
oners awaiting trial, but any other information which
the members so associated could bring forward calcu-
lated to throw light on the main points, viz, whether
the riot was premeditated or not, would be carefully
gone into by me.—

Believe me, yours sincerely,

F. H. SOUTER,

COMMISSIONER of Police.

THE HON'BLE SRI JAMSETJEE JEEJEEHOY, BART., C.S.I.

Maragon Castle, 15th March, 1874.

My dear Mr. Souter,—I consulted with a few
leading members of our community on the subject of
your letter of yesterday. We feel that after the
meeting of Parties at Maragon Castle last week it
would be advisable to submit your letter to the com-
mittee which was appointed on that occasion, but
before doing so I should be glad to know your wishes
whether you have any objection to my handing over
your letter as proposed.

Believe me, yours sincerely,

JAMSETJEE JEEJEEHOY.

F. H. SOUTER, Esq., C.S.I.

POLICE COMMISSIONER'S OFFICE.

Bombay, 16th March, 1874.

My dear Sir Jamsetjee,—Pray make any use you
think proper of my letter of the 14th. I shall, however,
be glad of an early decision in the matter, as I am
anxious these additional enquiries as proposed by me
shall be instituted without delay.

Yours sincerely,

FRANK H. SOUTER.

JAMSETJEE JEEJEEHOY, BART., C.S.I.

अधन, वगेरेओ. आपी दुहाओरेने वीमरी नाप्या दना
ओ पडी आहारेदना पारसीओमोपी रूडा पेगनतुआन-
अशु सोकीरीम, अशुओ ओदश पगेन, अशु पेगन-

In the second place, I am of opinion that such
a committee, if appointed as you suggest, would be
entirely without any legally recognised authority to
conduct the proposed enquiry, or indeed to put any
question whatever to any one or more of the prisoners.

In the third place, I fail to see what object would
be attained by such an enquiry conducted by a com-
mittee so constituted, even supposing that any of the
Mahomedan prisoners now in custody were willing, on
an offer of pardon, to divulge the names of the instiga-
tors of the riots in the presence of the Mahomedan
members of the Committee. We think that such a
result would be yet more easily attained by an offer of
pardon privately made, and I think that the fact of
such an offer having been made by, or in the presence
of, such a committee as you suggest, if elicited in the
Sessions Court by the counsel for the prisoners in
cross examination, would make it almost impossible to
obtain a conviction in any case in which evidence was
given induced by such an offer.

Lastly, I think that for the purposes merely of a
judicial investigation into the conduct of those
concerned in the late riots, the police both civil and
military ought to collect evidence at least as efficiently as such
a committee as you propose, while for any other pur-
pose an enquiry by a committee into the circumstances
connected with the late riots ought certainly not to
be confined to the one question which you mention.

For the above reasons it is decided to decline the
invitation contained in your letter to me, but I shall
be ready at all times to give you any information in
my power which may tend to throw light on the origin
of the late riots.

Of course in declining to nominate the members
of such a committee as you propose it must not be
supposed that we in any way object to the appoint-
ment by yourself, or by the Government, of any
gentlemen who may be willing to act as a member.—

Believe me, &c,

JAMSETJEE JEEJEEHOY

F. H. SOUTER, Esq., C. S. I.

નજી મનચિરેજી નીકલસન, નયરવાનજી નવરોજી બોદ, દાદાભાઈ પાલજી સવના, રસતપજી પેશતનજી ઉમરીગર રસતપજી પેશતનજી ખાતા, અને એ એલજી આદરજી

ધોલક કરવાના વોકસર ૧૭) મુસલમાન બંધવાઓને તા. ૧૦ થી મારચે દરેકને બપોરની સખ. (૩) એજ દીને પડકર બપોરના એક પાસરી દારવાલાની ફાકન બાંજ તેમાંથી મુજ કરનાર ચાર મુસલમાન મધેથી એકને તા. ૧૦ થી મારચે ત્રણ ચાસનાં સખત કેદખાનાંની સખ અને પાકીના ત્રણને છોડી દીધા. (૪) એજ દીને જિલાલીયાગના ચોદલાના એક પાસરીનાં ધરના એલવાપરથી ચોદલાના કરેલા ચારી નવા માટે એક મુસલમાનને તા. ૧૧ થી મારચે છ આઠવાડીયાનાં ત્રણ કેદખાનાંની સખ. (૫) એજ દીનાં કુલકમાં બારેકોટ નેહરે સતા બપોર ધોલક કરવાના વોકસર છ મુસલમાનોને તા. ૧૧ થી મારચે દરેકને રૂ. ૨૦ નો દંડ નવા સુલેહ રાખવા માટે દરેકના રૂ. ૨૦૦ ના હાથમચકડા. (૬) એજ દીને બીલીબંન સીટમાં ધોલક કરવાના વોકસર એક પાસરીને તા. ૧૨ થી મારચે ચલિદ દીવસનાં સખત કેદખાનાંની સખ. (૭) એજ દીને બારેકોટ કુલક તથા ધોલક કરવાના વોકસર એક આરખ ખલાસીને તા. ૧૨ થી મારચે રૂ. ૨૦ નો દંડ તથા સુલેહ રાખવા માટે રૂ. ૧૦૦ ના હાથમચકડા.

બાપા શેશન કમીટી કરેલા ૧૦૫ બંધવાઓ (૮૫ મુસલમાન અને ૧૦ પાસરી) ની તપાસ અપરાધીઓની છાંણ કરનારી એક ખાસ શેશન તા. ૨૪ થી મારચ ૧૮૭૪ ને દીનથી હાથ ધારકમાં, હાનરેબલ મી. બ્રાહ્મીસ મારીએટની હજુરમાં બરી થાય કીધી હતી. તે શેશનની જુરીઓમાં પાસરી તથા મુસલમાનોને બેશવા દીધામાં આખ્યાં હતા નહિ. એ ન્યાયકાંડ ૪૪) જ્યાંને નીચે મુજબ સખ ચાલુ હતી, તથા ૩૫) જ્યાંને છોડી દીધા હતા:-

(૧) તા. ૧૩ થી અને કસ્ટરના પેલમાં કુલકમાં પડકારવા ૬૨) મુસલમાની મધેથી ૧) ને છોડી દીધી, ૪) ને તેમની નાકથી વપ હુલાવી દરેકને એક વર્ષની, અને પાકીના ૫૭) ને દરેકને પાંચ પાંચ વર્ષની સખત કેદખાનાંની સખ. (૨) એજ દીને નીડીબળમાં તોશન કરતા નવા મરકુષ શેઠ બંધન નજી મનચિરેજી વેપાવાલાની દરેકદરમાં લૂટ ચલાવતાં પકડાયા તે સીધીઓને દરેકને ત્રણ ત્રણ વર્ષનાં સખત કેદખાનાંની સખ. (૩) એજ દીને ચાલકડ રોડ બેસ એક મુસલમાનને કુલક અપરાધનાં વોકસર બેઠા કરેલા તેનાપર વોક સખિત ન ચલાવી છોડી મેલ્યો. (૪) તા. ૧૫ થી અને સોવારની સેવાવારનાં સેનાપુત્રી ગલીમાં કુલક કરવાનાં વોકસર ૩૦) મુસલમાન અને ૧૦) પાસરી. પાસરીઓને નવ દાહડા છી પકડ્યા હતા) ની ન્યાય-તા. ૩૫ થી મારચથી ને ૪ થી આપરેલ સુધી પાંચ દીવસ ચાલ્યા બાદ નેખાના ૧૧) મુસલમાન બંધવાઓને છોડી દીધા તથા પાકીના માટે જુરી એકમત ન થવાથી તપાસ તા. ૨૧ થી આપરેલે પાછી ચલાવી હતી. તે તપાસ પાસરી તથા મુસલમાન બંધવાઓની જુરી ચલાવવાને ઠંડુપ હતું. તે મુજબ પાકી રહેલા ૧૯) મુસલમાનોની તપાસ ચલાવી નેખાના ૧૫) જ્યાંને છોડી દીધા, અને ૪) ને દરેકને બધે મહીનાનાં સખત કેદખાનાંની સખ કીધી. (૫) એ બાદ ૧૦) પાસરી બંધવાઓની તપાસ થય કીધી, પણ તેમના તરફથી મણકા જુરોને ચોલેજ કરવાથી નામદાર જડને બધે પાસરી બંધવાઓને મુકરો જુરો ચલાવવાનાં હોયક કીધા, જે બીજા રોકમથી તેમના બધા પાસરી-

સમજાવું. એક ઉપદેશન ઉંચું કમીશનર મી. એડજન્ટ-નર્મી ચોલાકાતે મુક હતું, જેઓને તે અમદાર ધીરજ રહો ખીજ મુકીને ચાલ્યા ગયા, જે પછી વગર બંધાવે કુદરો સરકાર ચલાવી બધે બંધવાઓને શુનેહાર ઠંડ્યા. બીજે દીને બીબે બે પાસરી બંધવાઓની તપાસ એજ મુજબ વગર પાસરીએ ચાલી અને એક બંધવાને શુનેહાર ઠંડ્યો તથા બીજાને છોડી દીધા. (નિજે દીને બીબે ચાર પાસરી બંધવાઓની તપાસ ચલાવી, જે વેળા પાછા પાસરીએ હાનર થયા હતા, અને ચારેને જુરીએ રકત મેકાએ દેકડા થવાના વોકસર શુનેહાર ઠંડ્યા હતા. એજ દીને બીબે બે પાસરીઓની તપાસ ચલાવી તેમને છોડી દીધા હતા. એ રીતે ૧૦) પાસરી બંધવાઓમાંથી ૩) ને છોડી દીધા, અને પાકીના ૭) ને દરેકને છ છ મહીનાનાં સખત કેદખાનાંની સખ કીધી.

બીજાં સેનાપુત્રનાં કુલકમાં પડકારવા એક પાસરી બંધવા નરથી શેશનમાં ખોટી શાક્તી આપવા માટે બે મિસ્ટરી. તથા બે પાસરીઓને તા. ૩૦ થી જુન ૧૮૭૪ ને દીને અપરાધીઓની છાંણ કરનારી શેશનમાં નામદાર જડ સર આરજસ સારને અને ખાસ જુરીની હજુરમાં બીબા કીધા હતા, જ્યાં તેઓનાં ત્રણે શુનાહ કમુલ કીધાથી તેમને બધે વર્ષનાં સખત કેદખાનાંની સખ કીધી હતી, તથા ચોપાને જુરીએ મેજુનાહ ઠંડ્યાથી છોડી દીધા હતા.

બાપા સખ પામેલા મુસલમાન બંધવાઓ મધેના ૯) જ્યાંની પાંચ વર્ષની સખ નામદાર ગવરને ૧૮૭૫ ના આપરેલ માસમાં ધરાડીને બે વર્ષની કીધી હતી, તથા ૨૮) જ્યાંને એજ વખતે છોડી મુક્યા હતા.

એ કુલકને લગતા રિવાજનાં તપાસ અટ્ટેવાલનાં હાથમચ આંધ્ર છીડ્યાં તથા મેકામે ગેઝેટમાંથી ચોપાનમાં નીકળ્યાં હતાં, તથા શેશનમાં ચોલેલા કુલકમાંથી બધે પ્રેસોમાંથી જુલં ચોપાનમાં નીકળ્યાં હતાં.

કાસ્ટર કાવશલ નરોજલ ચેહતાએ ૧૮૭૪ ના જુન માસમાં "Notes and Reflections on the Bombay Riot of 1874" નવા શેઠ દીનારા અરદેશ તાલેપારમાંએ જુલાઈ માસમાં True History and Philosophy of the Riots એવે નામનાં ચોપાનમાં ઇંગ્લેંડ બાપામાં સ્વી પ્રગટ કર્યાં હતાં.

એજ મુજબ શેઠ મનચિરેજી કાવશલ લંગડાના (મન-સુમે) એ રિવાજ અટ્ટેવાલનું એક પુસ્તક જુનસાતી મેતોમાં, તથા શેઠ કાવશલ દીનારાહલ કેઆરે પુલ જુનસાતી મેતોમાં "રિશાદે રમવારી" ના નામથી એક બીજું પુસ્તક સ્વી પાસરે પાડ્યાં હતાં. "શરદે પ્રીદીન પ્રેસમાંથી "એ. ૦૦" નાં નામે એ કુલકમાં બેઠેલા સર્વે બનાવેલા સંઘર્ષે એક જુનસાતી ચોપાનનું જુલાઈ પ્રગટ થયું હતું.

જાની તા. ૧૬ થી મારચ ૧૮૭૪ ને દીને શેઠ નવ-રોજલ શરંજન ભવલ તે વેળાએ લંડન ખાતે હતા તેવલે ત્યાંની મુજબ નામનંદર "લંડન રાઈમસ" પર એક પત્ર લખી માગ્યું કે મુજબની પોલીસની ગરજત અને નબળાઈને લીધે ત્રણ દીવસ સુધી એક ચોટ શેઠ પ્રેસમાંથીના હાથમાં જ્યા રહે તે બાદ તથા વડી સરકારને ધેમાન મેચરો. એજ મુજબ એકમતમાં પ્રગટ થઈ "મિસીએનરલ" નામનાં ચોપાનમાંના આગસ્ટ માસના આંકમાં શેઠ શરંજન રસતપજી લીકાલની કલમથી એ કુલક બામે લખાવેલી એક મહી સરખ આરદીકલ પ્રગટ થઈ હતી.

૧૬ મમલ પાડી કે વધારે બજેડા નહિ થાય તેને માટે પેશીસે પુરતો બંધાવ્યત કીધેલો, તથા લગ્નરની દુકડીએ તેવાર રાખવાનો હુકમ થયેલો.

એ દીનેની મારામારીમાં દાદાબાઈ રતનજી નામના ૧૬ વર્ષના એક પારસી છેકરને ખારા કુવા આગમ મુમત્તમાનીએ મારવાથી તે બીજે દીને મર જમચેદજી જીજીબાઈ દારવીદશમાં મરણ પામ્યો હતો.

મહિરકોટ ઉપરાંત તારેલી, કુંભારવાડા, બીડીબજાર, કાંદાવાસો માહસો, અરસીન રીડ, એતવાડી, કાંકલડ રીડ, એમ્પીકીડ રીડ, વગેરે લઠાઓપર એ દીને રાખેલ હુકમ, યથા હતાં.

તા ૧૪ મી ફેબ્રવારી.

બંગાલ છલાકામાં પડેલા કુકાલથી લાચારીમાં આવેલા-એને મદદ કરવા યત્ન કરનાર એક ફંડ ઉભું કરવાને ટાઉન-હાલમાં નામદાર ગવર્નર મર શીલીય વુડહાઉમનાં પ્રમુખપણાં હેતુ આજ દીને એક નહેર મળા મણી હતી. આ વેળાએ ગામદાર ચીફ-જમ્મીસ મર માઇકલ વેસાપની દરખાસ્ત અને તેને હાનરેબલ મર જમચેદજી જીજીબાઈ બારેનિદ, સી. એમ. આઇ. એ. ડેડા આવવાથી એક ફંડ ઉભું કરવાનો રીઝાવ થયો હતો, તથા તે કારણે મર ૪૮ ઈંગ્લિશ, ૧૪ હિંદુ, ૫ મુમત્તમાન, ૧ યાદુબી, ૨ પોરટુગીસ અને ૧૦ પારસી (હાનરેબલ મર જમચેદજી જીજીબાઈ બારેનિદ, સી. એમ. આઇ. બેદરાંમજી જીજીબાઈ, મહારથ હેરમજી વાડીઆ, દીનયાદજી માણેજી વીડી, ડાયાંગાઈ કરાંમજી દરાકા, પનજીબાઈ કરાંમજી પટેલ, એલજી નયરાવાંનજી કોતાને-વામા, હેમજી ખરચેજી રાદીયા, માણેજી એલજી આલ-બનિય, શેરામજી કરાંમજી પેલ) મહારથોની એક કમીટી નેમી મળા બરખાસ્ત થાઇ હતી.

૧ રાઇમજી આર ઈડીઆ, ૧૬ મી ફેબ્રવારી ૧૮૭૪.

એ ફંડમાં મુખ્ય તથા સભાગ્રામી મણી રૂ.૩૭૩૨૯૮) મરમ્યા હતા, જે તે તરફ મોકલી આવવામાં આવ્યા હતા. મુખ્ય મણિ મરમ્યાની રકમમાં રૂ.૧૫૨૫૫) ઈંગ્લેન્ડના, રૂ.૧૮૮૬૭) હિંદુસ્તાનના, રૂ.૨૧૨૫) ટુકડાઓના, રૂ.૪૫૦) પોર્ટુગીસોના, અને રૂ.૧૧૬૧૫) નીચે દુનિયા પારસીઓના હતા :—

(૧૫૦૦) હાનરેબલ મર જમચેદજી જીજીબાઈ બારેનિદ, દર કાવજી બંદગીરજી રેડીમની નાઇટ, દીનયાદજી માણેજી વીડી, (૧૫૦) મહારથ હેરમજી વાડીઆ, (૧૫૦) મેહમંજી જીજીબાઈ, દાદાબાઈ નરોજી પ્રોથેસ, (૨૨૫૦) શેરામજી રાધુજી મંજી, (૨૧૫૦) એલજી રાંધજી આપચેદજી કુપની, (૨૧૦૦) માણેજી એલજી આલ-બેનિદ, કાવજી અને પાંજી વનદમજી વીજીબાઈ ડાઉસજી, (૨૨૫) વેનનજી બંદગીરજી તાલિયારજી, દીનયાદ મહારથ તાલિયારજી, બંદગીરજી મેહવાંનજી વીડી, એલજી મેહ-વાંનજી કુમાર, (૨૧૫૫) રૂ.૨૫૦ ની બંદગી રકમ.

એ કુકાલનાં ફંડમાં જરા કરવાને મણી રૂ.૫૧ મણિ ૧૦ રૂ. ૨૦ મી મરમ્યા એક કમીટી હેર દીનયાદજી માણેજી

તા ૧૦ મી ફેબ્રવારી.

મુખ્યમણી મુનીવરસીદીની તેરમાં વર્ષની કુનવેરેયન આજ દીને નવા મર કાવજી બંદગીર મુનીવરસીદી હાલમાં બરાબ હતી. પ્રમુખપણાને આનસેમર મર શીલીય વુડહાઉમ ખીરાબા હતા. આ વેળાએ જે વિધાયકોએ પક્ષીની મંદિ આવવામાં આવી હતી તેમાં નીચલા પાર-સીઓ હતા :—

એલજી આર્ક લાજ એડ લીટરેચર (એમ. એમ. બી.) ની મનદ—નવરોજી દોરામજી ખંડલિવાલા.

લાઈસેન્સીયેટ આર્ક મેડીસીન (એમ. એમ.) ની મનદ—નયરાવાંનજી નવરોજી ખંખાલા.

લાઈસેન્સીયેટ આર્ક સીવિલ ઈનજીનીયરીંગ (એમ. સી. ઇ.) ની મનદ—બહમંજી શેરામજી તારાપેર વામજી નયરાવાંનજી દોરામજી બડા, હેરમજી આરજી કાંગા, વેથનજી દોરામજી ખંડલિવાલા.

એલજી આર્ક આર્ટસ (બી. એ.) ની મનદ—દીનયાદ વેથનજી કાંગા; દાદાબાઈ જમચેદજી આલવાઈ-વાલા, જમચેદજી મેહરામજી કાંગા, વેથનજી હેરમજી વાડા. આ વેળાએ આવવાના મુનીવરસીદી મેડીસીન જેમજી બરકસી ગોહાડ મેડમ એડ પ્રાઇડ બહમંજી શેરામજી તારા-પેરવાલાને એમ. સી. ઇ. ની પરીક્ષામાં મરથી મળા આવવા માટે, મહારથોણીમાં એલિસ રૂકાશરણીય દીનયાદ વેથનજી કાંગાને બી. એ. ની પરીક્ષામાં ઇંગ્લેજ વનમાં મરથી મરતી માર્કસ મેલવવા માટે, અને પ્રાઇડમાં એલિસ પ્રાઇડ મેહરાંમયાદ રમતમજી કંવાકરને મેડીસીનબાંનની પરીક્ષામાં ફારસી ભાષામાં મરથી મરતી માર્કસ મેલવવા માટે આવવામાં આવ્યાં હતાં.

વીડીના "રોમ કાઉન્ટ" મંજીમાં મેનર નવરસ મર હેર ઓલનાં પ્રમુખપણાં હેર મણી લી, જે વેળાએ એ કારકુદર એક કમીટી નેમી હેર દોરામજી પદમજી વેથનજીને તેમ શેફ્ટરી હેરમ્યા હતા. એજ દુનિયા મુરત મણિ વણ તા ૨૧ મી ફેબ્રવારીએ એક કમીટી તારાના મુનીસીયાલ હાલમાં કલકટર બી. ડી. સી. હેરનાં પ્રમુખપણાં હેર મણી લી, જે વેળાએ ફંડ એકડું કરવાને એક કમીટી તથા મેહરજી કુમારજી મંજીમાં અને હેર દોરામજી એલજી મીટી, બી. એ. ને શેફ્ટરીએ નેમ્યા હતા.

૨ રાઇમજી આર ઈડીઆ, ૧૬ મી ફેબ્રવારી ૧૮૭૪.

જિલ્લા પક્ષી મેલવેના પારસીઓ જિલ્લા આજે વાં મુનીવરસીદીની નાવની પરીક્ષાઓમાં નીચલા પારસીઓ પડ્યા થયા હતા :—

ફીફ્ટ એલ. એમ. ની પરીક્ષામાં—કમર મરમ-રજી, માણેજી મનજીરજી મીટી, મેનજી તાલમજી કાવડીઆ, લીસા બંદગીરજી ખંખાલા, માણેજી રીદમજી મકુના, માણેજી એલજી રીદમજી.

ફીફ્ટ એકબાંનિશન ઈન આર્ટસ (એમ. ઇ. એ.) ની પરીક્ષામાં—માણેજી દાદાબાઈ મરમજી, શેરામજી

તા ૧૮ મી ફેબ્રુઆરી.

શ્રેષ્ઠ કુશળતા રૂપરૂપ વીકાલ પારીસેરે ઈંગલેન્ડ મુખે પેર નેનીસ્ટર ડિપાર્ટમેન્ટ ચોપાઈટીની એક મુલાકાત

હોરમનજી ભાંડુવાલા, આદરજી મનચેરજી દલાલ, ચાલિકજી નશરવાંતજી દલાલ; રૂબરૂજી મનચેરજી દત્તજી કામદીનના, શીરમજી હોરમનજી દત્તજી નમારુપચાશાના, નેરવાંતજી પેશતનજી અરેશાત, નશરવાંતજી કાવશજી મચાંતી, બંદગીરે એલજી ચોરી, રૂસતમજી મનજીબાઈ પટેલ, નેરવાંતજી નશરવાંતજી વાડીઆ.

મેન્ડીકચુરિશનની પરીક્ષામાં—શોરાખજી નશરવાંતજી આપાંદાન, રૂસતમજી ચાલિકજી આમલીઆ, કાવશજી નમારુપજી પાદશાહ, ચાલિકજી નવરોજી વલસાડ, દાદાબાઈ પેશતનજી મનાજી, કાવશજી એલજી પારીઆ, શાપુરજી નીખાત પારીઆ, રૂસતમજી શાપુરજી પાટલીવાલા, નશરવાંતજી રૂસતમજી બંડારા, હોરમનજી કાવશજી બંડારા, નશરવાંતજી મનજીબાઈ બંડારા, પેશતનજી નવરોજી બંડારા, કેપશર પેશતનજી લેલવાર, હોરમનજી મનજીબાઈ કાપા, હોરમનજી મનચેરજી કાપા, મનચેરજી હોરાબાઈ કાપા, રૂસતમજી હોરમનજી કાપા, મેરંતશાહ રૂસતમજી કંતારેર, હોરમનજી નવરોજી કંતારેર, અરેશાત નશરવાંતજી કંતારેર, ભચેરજી બંદગીરે દલાલ, રૂસતમજી મનચેરજી દલાલ, નીખાતજી જવાંતજી દલાલ, અરેશાત હોરમનજી દાંતરા, અરેશાત એલજી દાંતરા, અરેશાત પેશતનજી દાંતરા, દીનશાહ મનજીબાઈ દાંતરા, નાનાબાઈ રૂસતમજી દાંતરા, અરેશાત ચાલિકજી દેશાઈ, ભચેરજી મેરંતશાહ દીવાળા, મનજીબાઈ અરેશાત કાંતર (સેનિયરના), કેપશર એલજી કાંતર, પીરોજીબાઈ અરેશાત કાંતર, પાંચજી પેશતનજી ધીવાલા, ચાલિકજી રૂસતમજી કાવશજી, હોરમનજી નેરવાંતજી હંમી, તેજુજી નશરવાંતજી કાંતરા, પીરોજીબાઈ પેશતનજી કાપડીઆ, રૂસતમજી પેશતનજી કાપડીઆ, કાવશજી દીનશાહજી કાંતરા, નેરવાંતજી મનજીબાઈ કરંતજી, હોરાબાઈ અરેશાત કાંતર, કાવશજી હોરમનજી કાંતર, મનચેરજી પાંચજી કેકાબંદના, રૂસતમજી રૂબરૂજી પાંચજી, હોરમનજી અરેશાત કુલવાલા; રૂસતમજી કાવશજી લાહી, નાનાબાઈ મેરંતશાહ મચાંતી, રૂસતમજી મનચેરજી નેમિલના, જવાંતજી એલજી ચોરી, પીરોજીબાઈ અરેશાત ચોરી, પીરોજીબાઈ દાદાબાઈ ચોરી, મેરંતશાહ અરેશાત નરીખાન, ચાલિકજી અરેશાત નરીખાન, ગોરેશજી હોરાખજી પદમજી, નવરોજી નેરવાંતજી પાંચજી, ભચેરજી એલજી મેનજી પાવરી, બંદગીરે ચાલિકજી પેરી, કાવશજી ભચેરજી સંજી, મનચેરજી અરેશાત સંજી, કાવશજી એલજી એલજી, એલજી મેરંતશાહ સરા, હોરમનજી નશરવાંતજી સીવાઈ, અરેશાત રૂસતમજી ચોર, બંદગીરે અરેશાત સુપીઆ, દીનશાહ હોરાબાઈ સુપી, મનચેરજી મેરંતશાહ રૂસતમજી, ચાલિકજી હોરાખજી તલાઈ, પીરોજીબાઈ પેશતનજી તાલેપારના, અરેશાત ચાલિકજી તાતા, રૂસતમજી અરેશાત વાહા, મનજીબાઈ રૂસતમજી વાડીઆ, બંદગીરે પેશતનજી વાડીઆ, રૂસતમજી હોરાબાઈ વાડીઆ.

આમે વર્ષે યુનીવર્સીટીના પરીક્ષકો તરીકે પેલવેલના બે પારસી અધ્યક્ષો નેમ્યાં હતા, જેઓમાં (૧) શ્રેષ્ઠ અરેશાત ચાલિકજી અરેશાત સરા (નેનીકચુરિશનની પરીક્ષામાં) તવારીખ

બંધાલ ધલાકાનાં કુકાલ વિષે. આજ દીને એક નિબંધ વાંચ્યો હતો.

તા ૧૯ મી ફેબ્રુઆરી.

શ્રેષ્ઠ હોરાબાઈ કુશળતા કરાકાને નામદાર સરકારે મુખબની પોલીસના આક્રમી સીનીપર માલજી તથા રેવીન્યુ જરૂર નેમ્યાં હતા.

શ્રેષ્ઠ હોરમનજી બંદગીરેજી બાબા, એમ. એ. ને નામદાર સરકારે નડીઆડ હાઈ સ્કુલના કામચલાઉ હેડ માસ્ટર નેમ્યાં હતા.

તા ૨૦ મી ફેબ્રુઆરી.

શ્રેષ્ઠ ૩ માઈ ૭ (કો) ૧૨૪૩ યજ્ઞેશ્વરી.

મરણ—દાદાબાઈ પેશાતનજી મુશાશીરોજીના—ઉમર વર્ષ ૫૧) શ્રેષ્ઠ પેશાતનજી રૂસતમજી મુશાશીરોજીના પીળા ઠીકરા. એવજી પ્રથમમાં મેચરસ બાંકેશરની કુપનીમાં હોરાખ રાખનાર, અને તે ૫૪૧ ૪૦ સં ૧૮૯૧ થી શ્રેષ્ઠ કાવશજી નાનાબાઈ દાંતરાવાલી મોખમે સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કુપનીના શ્રેષ્ઠ તથા મેનજર હતા.

તા ૨૨ મી ફેબ્રુઆરી.

શ્રેષ્ઠ ૫ માઈ ૧ (યો) ૧૨૪૩ યજ્ઞેશ્વરી.

મરણ—કાવશજી બીખાજી ધાંમત—ઉમર વર્ષ ૭૫) એવજી એડા તથા હરસોલ ખાતે આગલા વખતમાં સરકારી મીનમીટ રેહતી હતી સ્કાં કુકાન ચત્રાવાતા હતા. તે બાદ ૪૦ સં ૧૮૪૦ માં અમદાવાદ આવી ત્યાંની મુશર ડીરડી-બરીના શુવરીન્ટેન્ડ નેમ્યાં હતા. તે એલો ૧૮૫૪ મુખી મચાઓ હતી, અને મરણ ૫૫ અમદાવાદમાં પામ્યા હતા.

અને જુગાવના, તથા (૨) કાંતર કેપશર રૂસતમજી વીકાલ (એચ. ઈ. એ. ની પરીક્ષામાં) રસાએજી શાંતના પરીક્ષકો હતા.

યુનીવર્સીટીને ચાહેના નવી સર કાવશજી બંદગીરેજી બંધાઈ તૈયાર થયો, અને તેમાં આ વર્ષે પેલવેલની કાનવો-ટ્રેન નરી તે ચાહે સીનડીકેટ પોતાના સીનીયરમાં નીચે મુજબ મુખારકમારી આપી હતી:—

In conclusion, the Syndicate desire to congratulate your Excellency and the Senate on the completion of this noble Hall, in which the Convocation for Conferring Degrees has, for the first time, been held, and for which the University is indebted to the munificent benefaction of Sir Cowasjee Jehanghieh and the liberality of Government.

૨ રાઈસ આર્થર ડીઆ, તા ૨૦ મી ચાચ ૧૮૭૪.

૨ મોખમે ગવર્નમેંટ એજેન્સી, તા ૧૯ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૪.

તા ૨૩ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૬ માહ ૬ (થો) ૧૨૪૩ યન્દેનરદી.

મજાણ-ધનજીભાઈ ખરેશદેહી મરાઠા-ગીમર વર્ષ

૩૩) થોડા ખરેશદેહી માણેકજી સરાફના બીજા દીકરા. એવણુ ઈ ૦ મં ૧૮૨૨ થી અતરેનાં “આરમીકોલોનિ” આતામાં એવરસીયર નેમાયા હતા. તે પછી એહો ડોકી તે આતાનાં તેમજ કમીમરીએનાં કેટલાંક કંચાકેટા તથા ચીનનો વ્યાપાર ચલાવતા હતા. ઈ ૦ મં ૧૮૪૯ ના મારચ માસમાં એવણે પોતાના વડા દીકરાનાં લગન પ્રયત્નિ તે વખતની મુખ અવમરપર મળાવત કરવાની રીત પ્રમાણે. અતરેની દીવાની તુરંગમાંના ૧૧) બંધાવેાનું કરજ આપી હોડાયા હતા, જેઓમાં ત્રણ હિંડુ સીએ પછુ હતી. ૧૮૫૨ માં અતરેના તે વેળાના ચીફ-નસીર મર. અરસીન પેરી અતરેથી જલ્દી પોતાને વતન સીધાયા તે વેળાએ તા ૦ ૧૫ મી નવેમ્બર એવણે તે નામદારને પોતાના ગોવાલીઆ તથાવ આગલના બંગલામાં સ્થળી ચાલના આગેવાન દેશીઓને એક મોટા મેલાવડા કરી નાચ આપેલો હતો. ઈ ૦ મં ૧૮૬૩ માં નામદાર મરાઠર એવણને મુષેહના અમમદાર નેની માન આપ્યું હતું. એવણના બાપની ઈ ૦ મં ૧૮૧૧ માં કોટમાં પરાધર્મી પુરાતમ દરમેદરવાણું મકાન તેમના બનિતએ ઈ ૦ મં ૧૮૬૩ માં વેચવા કાઢવાથી એવણે એખસે હાથે તેની મંચે ધાઈ ૩ વર્ષ મુધી ઢાઈ કોરટમાં મુકમા લડી તે દરમેદર બંધાવી હતી, તથા તેના જલ્દીકના ખરચેનો બદોબસત કરાઓ હતો.

તા ૨૪ મી ફેબ્રુઆરી.

બાઈ ધનજીભાઈ તે ખરેશદેહી પામણજી રાઈમરનાં ધણી-આની અને રમતમજ પેશતનજી નામના પારસી બખર-ચીની ૨૮ વર્ષની ઉમરની બેરીનું ગઈ તા ૦ ૩૦ મી નવેમ્બર ૧૮૭૩ ની રાતનાં કોટ મ્વે કાવચજી પેલેના માહલામાં શહેરની મંચિનાં ઘરમાં તરવાનજી બેહરામજી બાઠેના નામના એક પારસી મજુર અને કાવચજી. બેનજી સુરની નામના હિંડુ મોરતને પેટના એક ચારસીએ તેણીનાં ઘર-માંનાં મર્વે જણાં લગનમાં ગવત્રાં હોવાથી નવરે જોઈ તેણીના બાપની પેતામાંથી કેટલાક ડાંગીના તથા રૂ ૫૦૦) કંચી કુવામાં નાખી રહ પુત કીડું હતું. આ બંધે કર-પોનીની તપાસ ગઈ તા ૦ ૪ થી ફેબ્રુઆરી દીને અખરા-પીઓની ઇંડણ કરનારી ચેયનમમાં ખાસ જુહીની હજુરમાં ધઈ, ત્યાં જુહીએ તેમને તકસીરવાર કેડાયાથી નામદાર જલ્દન મર ચારલસ મારલ્ડે ફેસીની યીસા કીધી હતી; તે બંધે જુહીને આંખ દીને મવાનાં ૩ કલાકે બાએખસે તુરંગ આગલ ફેસી દીધામાં આવ્યા હતા.

૧ બંધે જમશેદ, તા ૦ ૨૫ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૪.
એ બંધે પુનીઆની લાથને કાપાલજી દોપમાં ન નાખતાં કુંભવાના ચેતરા જિવર નાખી હતી.

તા ૨૮ મી ફેબ્રુઆરી.

ચેઠા દીનચાહજી માણેકજી પીટીર તથા દીનચાહજી અને ફોરમજી બીખાજી ખાંન, તથા અરદેશર રાયાબાઈ મુનશીએ ચીકલી ગામમાં એકકા કુવા બંધાવી બોદ્યા મુક્યા હતા.

તા ૨ જી મારચ.

રોજ ૧૩ માહ ૬ (થો) ૧૨૪૩ યન્દેનરદી.

બીસીમોરાની પાસે આવેલાં ચીકલી ગામ મ્વે અંજુ-મનના ઉધરાતેથી બંધાવણું દોખમું પરધવાની કિમ્મા આજ દીને કરવામાં આવી હતી. એ વેળાએ મુંબઈ તથા બરુચી ખાસ રેલવેની ગાડીએ બીસીમોરાનાં રેલવ મુકી મુકવામાં આવી હતી; જેના લાભ ધણા જરોયાસીએએ લીધે હતો, જયનની કિયા પુરી થતા બાદ એ દોખમાંનાં કામની આરે-વાની લેનાર ચેઠા દીનચાહજી માણેકજી પીટીર એક અંજુમન ૫૪ વાંચી મંબનાલી એ દોખમાંનાં ફૂડમાં ખાજ મુકી રૂ ૧૦૦૦૦) એકકા થયાછે, તથા ખરચ રૂ ૧૨૦૦૦) થયેછે તેની બાકી ઘટના રૂ ૨૦૦૦) ની પુટ મ્વેની જરોયાસીએએ પુરી પાડવાની એવતેમાજ કીધી હતી, એ બાદ ચીકલીની જરોયાસી અંજુમન તરફથી એ ૩૪ તમજી જમામુવજી નામના મેધેરે એક અંજુમનપત્ર વાંચી મંબનાલીની દોરખજી અને ફોરમજી હેરામજી ગળધરે ચીકલી ગામમાં દરમેદર, ચગદી, નચાખાનું, વગેરે બંધાવી આપ્યાં, તથા આ દોખમાંનાં ઉધરાણાંની તથા કામની મર્વે મેનીમ કીધી તેમના તથા ચેઠા દીનચાહજી માણેકજી પીટીરના ઉધાર માંનો હતો, તથા ચીકલી ગામના ચાર ગ્રહસ્થો ચેઠા-દાદામજી દાહબાઈ જોગીના, બરજોરજી હજલજી હરામજી, રૂકીરજી પામણજી હરામજી અને પેશતનજી કુવરજી હરામજીને સાંની અંજુમનના તરફથીઓ રૂડયા હતા, કે તેઓ એ દોખમું તથા દરમેદર વગેરેનો વહીવટ ચલાવે. એ જાત અંજુમન તરફથી નવમ્બરીના દરગુર દારખજી માહીઆજી મેહરજીરાણાના, ચેઠા દીનચાહજી માણેકજી પીટીર અને દોરખજી હેરામજી ગળધરને એકકા ચેઆન હેરામજીમાં

૨ એ ત્રણે કુવાએખર નીચે મુજબ તરીએ ચારેલો.

“આએ કુવા મુંબઈવાલા ચેઠા દીનચાહ માણેકજી
“પોતીતે બંધાવેઆઇ. ૧૨૪૩ ઇઅનદેનરદી. ૧૮૭૪
“ઇંધવી. સર્વત ૧૯૭૦ વીકરમાલત.”

“આએ કુવા મુંબઈવાલા ચેઠા દીનચાહ તથા રમંધ
“નીખાહ ખાંન બંધાવેઆઇ. ૧૨૪૩ ઇઅનદેનરદી.
“૧૮૭૪ ઇધવી. સર્વત ૧૯૭૦ વીકરમાલત.”

“આએ કુવા મુંબઈવાલા ચેઠા અરદેશર રાયાબાઈ
“મુનશીએ બંધાવેઆઇ. ૧૨૪૩ ઇઅનદેનરદી. ૧૮૭૪
“ઇંધવી. સર્વત ૧૯૭૦ વીકરમાલત.”

આવી હતી. એ પછી ચાંચળી કરી મર્યાં લોક વધમ થઈ હતું. ૧

તા. ૬ મી માર્ચ.

રોજ ૧૭ માઈ ૬ (૨૦) ૧૨૪૩ યજ્ઞેન્દ્રી.

બીજીમારણી પાસે આવેલાં ચીકલી ગામમાં આજ દિને શેઠા દરમિય તથા દોરાબજી હોરમજી ગજધર પોતાનાં માતાજી મરહુમ બાપ નાલીબાઈ તે મરહુમ શેઠ હોરમજી કુવરજી ગજધરનાં વીધવાનાં પુત્રને મોટા એક દરેનેહર બંધાવી પડાવી હતી. ૨

તા. ૮ મી માર્ચ.

ગઈ તા. ૧૩ મી ફેબ્રુવારી તથા તે પછીના દિવસોએ થયેલાં સુમલગનાનાં હુલકને લીધે પારસીઓને ને હોરાંગતી પોંદલી તથા મતાવાલાઓ તરફથી અપમાનો થયાં તે મોટા ધડતે ડોકાણે રાઠ આગવાને એક અરજી કરવાને વિચાર કરવા સારા લગભગ ૫૦૦ પારસી આગેવાન સહ રચાની એક મંબા આજ દિને મળ્યાંમ કારકલમાં બી હાનર.

૧ બમે નચેદ, તા. ૬-૭ મી માર્ચ ૧૮૭૪.

એ દોખમું પડવાનાં નશતની કિઆમાં શામેલ થવાને સુધે નચેદનાની પાસેઆમને એ કાનના આગેવાનો શેઠા દીનશાહજી બાલિકલ પીઠીય તથા દોરાબજી હોરમજી ગજધર તા. ૧૨ મી ફેબ્રુવારી ૧૮૭૩ નાં વત્તીનગ્રામાં બહુરે નામના છાવી ઇસ્મ કીધું હતું. એ દોખમું ૩૧ પાવીડ છે, અને તેમ કુલ ૧૨૫ ૩૧૭૪૧૫૬ થયા હતા.

એ દોખમું તથા તેને લગતી શગડીવર નીચે સુખ તજી ચરેલીછ :-

“પાક દાદાર હોરમજીની મદદ છે.

“આએ દોખમું તા. શગડી ચીખી ગાંધનાં તા. “તેની આપસપાસત તથા બીજા નચેદનાઓને વાપરવાને “કીજે નચેદનાની ડોલાનાં દીનશાહ બાલિકલ પીઠીય તથા “શ્રાંમજી તથા દોરાબજી હોરમજી ગજધર હસતક ઊગરાંતું “કરી શ્રાંમજી તથા દોરાબજી હોરમજી ગજધરે શાંધે લેઈ “બાંધીજી છે. રોજ ૧૭ મે તાર ઇસ્દ માઈ ૬ થી સરેવર “અનશાપદ સને ૧૨૪૩ ઇસ્મજેન્દ્રી. ૧૮૭૪ ઇસ્વી “તા. ૨ માર્ચ. ૧૮૭૦ વીકરમાજી નામદાર શક ૧૪ “વાર શોને.”

૨ આ દરેનેહરમાં નીચે સુખ તજી ચરેલીછ :-

“પાક દાદાર હોરમજીની મદદ છે.

“આ અગીઆરી ચીખી કસવાનાં તથા બીજાં પાઝે- “મનાં ગાંધોના રહેનાર નચેદનાની લોકોનાં ધરનાં કાંમતી “કીઆ કરવાને સારા બાઈ નાલીબાઈ તે બીજાજી નચેદનાજી “ઇસ્લામીની દીકરીનાં પુત્રને સારા તેમના પુત્રા પારસી “શ્રાંમજી તથા દોરાબજી હોરમજી ગજધરે પોતાનાં ખચથી “બંધાવીજી. સને ૧૨૪૩ ઇસ્મજેન્દ્રી. ૧૮૭૪ ઇસ્વી. “રોજ ૧૭ માઈ ૬.”

બલે સર નચેદનાજી હજીબાઈ બારેનિ, સી. એસ. આઈ. નાં પ્રમુખપણાં હેલ મલી હતી. મરનશીત. સાહેબ એક ધણું ગંભીર. ભાષણ કર્યા બાદ શેઠ મેહરામજી હજીબાઈએ દરખાસ્ત કીધી અને તેને શેઠ દોરાબજી શાપુરજી બંગાલીએ ટેકા આપ્યો કે :-

“સુમલગનાં ડોલાના ને લોકોએ હુલક કરીને બીજા સુખે મુલેદના બંગ કીધેલે તથા આપણા નચેદનાઓને ધણું હેરાંમ કીધેલે તથા તેઓનાં ઘેરબારા અને ધરમનાં પંચીતર મકાનો છુટીને બરબાદ કીધેલે તે વાતથી આંખી નચેદનાઓ કોમનાં ઘેલ ધણાં દરદર્મદ થયેઆલે અને એ બાબે મૂંઝા ઉઘાએઓ લેવાની જરૂર છે, એવા આ મંબાનો લેખાર છે.”

શેઠ દોરાબજી શાપુરજી બંગાલીએ જણાવ્યું કે :-

“શેઠ મેહરામજી હજીબાઈએ તમા સાહેબોની નજીકે હમણાં ને દરખાસ્ત વાંચી ચંબલાવી, તે દરખાસ્તને શેઠ ટેકા આપવાની રજા લેલે. એ દરખાસ્ત સુખ આપણે ને ફરીયાદ ઉઠાવવા ધારીએ, તે ફરીઆદ ઇંગરેજ રાજની સાંચે આપણે ઉઠાવીએલે એમ નથી, એવું આપણે સરવેએ ચોક્કસ ઇસ્માનમાં રાખવું જરૂર છે. એ ફરીઆદ આપણાં રાજની સાંચે નથી, પણ આપણી રાજ કરતા રાણીએ આપણા જન માલનો સંભાલ ને માણુશીનાં હસતકમાં શેરીએલે, તેઓ વીધે છે. જેમ આકરનાં બુલ બરેલાં કાંમતી તેમના શેઠ બદનામ થાએલે, તેમ માતરે આપણી રાણીનાં આકરનાં કામતી રાણીનું રાજ બદનામીમાં આલેલે. તે તેવું નહી હોએ તો આજનાં જેથી મંબા બરવી કીકર છે. બરીદીય રાજ બદલ છે, અને એ બદલ રાજની નીતી એવું ફરમલેલે કે, રાણીની પરજા આહેલાં કાંમતી મીચકીન અથવા અદનામાં અદના અપસનાં સંભાલને કીને જે જરૂર પડે, તે બરીદીય રાજને તાબેની સરવેદાતથી અને સરવે મલકી તે અદના બાણુસેના બચાવ થો નેપએ. પણ હુઆરે આપણા ગવરનર સાહેબે ચોક્કસ દાહામની વાત ઉપર આપણા પારસી શેઠીઆઓને પોતાને તીઆં મોલાવીને ધમકી સાથે કહીલું કે, તમા સુમલગના સાથે મુલેહ કરે, નહીતર સરકાર હુઆરે લયકરને પાણું એંચા લેશે તીઆરે તમારા હમનતીઓની હાલત ઉપર એ બચકર એંચી સેવાધી શું અમર થયે, તે લીધે તમાએ વીચાર કરવો. હુઆરે આપણા નામદાર ગવરનર એવી રીતે બોલીએ, અને તે વલી આપણી પારસીના જેવી પકાદાર રધમેત વીધે મોલીએ, તીઆરે આપણે સમજવું નેપએલે કે, એ શબ્દો આપણી રાણીને પસંદ પડે, તેવા નથી, કકે તે શબ્દો નામદાર રાણીના રાજની નીતીને મજબા આવતા નથી. એ શબ્દો ગવરનર સાહેબના માતરે પોતાના છે, અને તે વીધે નામદાર રાણીના હકીકતના આનેનાં પરધાન (શેકરટરી આવ મોટા) ઉપર આપણે ફરીઆદ લખ જણએ તો તે વાળખી છે. એ ફરીઆદ અને

તા. ૨૧ મી માર્ચ.

શ્રી અરવિંદ શ્રીમત્ કામાદ્યે "જમણી
સારા" અથવા અમલી કરાની ચાહાનવાદનો નવો ચાલ
બાબે ઇંગ્લેન્ડમાં એક ચોખ્ખું છપાવી પ્રગટ કરી હતું.

તા. ૨૩ મી માર્ચ.

નવમીની બાદ નવાન્યાય તાતા જરૂરથી ઊઠાડી-
ઓની નિયામમાં ચિપ્પાડ ઊઠાડીએને મટે આંધ્રી કાંટુ
સુતર અરબી રતન મંગાલીને યોગ્ય કીચક થયા કચલી વણ-
વવામાં આવતી હતી. તે ઉપરાંત ત્યાંની કેટલીક ગોરાની-
ઓએ તોફાન ઉઠાડ્યું કે એ સુતરથી કચલી વણાવાથી
અમારો ધંધો બંધ પડશે, એટલું જ નહિ, પણ એ સુતરમાં
અનો બાગ છે તેથી એ ધર્મથી ઉતરું છે. આ બાબમાં
હાંના આગળથી એ પણ તેમને ઉત્તેજન આપવાથી તેઓ
એક મોટી મંડળીઓમાં આજ દિને મવારનાં ૧૦ વાગાને
અમલ નિયામનાં મકાનમાં ધસી ગઇએ, અને હાંનું સુતર
તથા વણની કચલીઓ ખરાબ કરી નાખી તથા પોતાની
આમરે ૨૫) ઊઠાડીએને ઉઠાડી બંધ ગઇ. "આટલું
કરો તેથીએ ખરાબ નહી, પણ આખા પારસીવારમાં
મોહરે મોહરે વળેને પોતાકે મારવા લાગી કે ઇશુર દયા-
બની રાવાઇ છે કે કોઇ હંચકાએને ઊઠાડીએને મોહરે નહી,
ને કોઇ કાકલયે તેનું પા નીઆતપાક, ને બેહલીનની
આરતો સુતર કલિય તેની કચલી કોઇ વણે નહી, ને કોઇ
વણ્યે તેનું પર પણ નીઆતપાક કરવામાં આવશે,"

તા. ૨ છ આપરેલ.

- આમે વાંની મુખારનિત જડને અને હાઇ કોરટ
પતીમની પરીક્ષામાં નીચવા ને પારસીએ પચાર થયા
હતા:—

શ્રી મેહરજીભાઈ કુવરજી તારાપોરવાલા.

શ્રી શ્રીમંત કેબલર પાટક.

"Janet's No. 1. The new year's day of the
ancient Persian Empire, embodying translations from
the German of the eminent Numismatist, Dr. A. D.
Mommmsen, of Constantinople. By K. R. Cama.
Bombay: Duffell Ashkar Press, 1874."

શ્રી જ્ઞાન જ્યોતી નેરોજ વિશે એવું કીમિયોની
લાઝમી ૧૮૭૪ તથા ૧૮૭૩ માં કરેલાં આગાહીનાં ચિત્રા-
નોંધ છપાવી પ્રગટ કર્યાં હતાં.

૨ રતન જરૂર, તા. ૫ મી આપરેલ ૧૮૭૪.

૩ રતી નવમી ગુરુજી કેવડી આપો અને પાવની
ઊઠાડીએને યાજી નિયામમાં રૂપી હતી.

૪ મોમ મરમરે કોર, ૨ છ આપરેલ ૧૮૭૪.

તા. ૩ છ આપરેલ.

શ્રી ૧૫ મા ૩ (ચિ.) ૧૨૪૩ વર્ષદેવડી.

મરજી—શ્રીમંત દીનચાહલ ધડીઆલી—ઉમર વાં
૩૪) પુણીવાલા શ્રી દીનચાહ રતનજી ધડીઆલીના ચિત્ર
લેકા. એવળુ ધારવાર મધે નવી મુંબઈ બેંકની ચાખા
૬૦ ૨૦ ૧૮૧૬ માં ઉધડી તેના વડા મરજી નેમણ હતા.
એવળુ મરજી પુણી મધે નીપળ્યું હતું.

તા. ૫ મી આપરેલ.

શ્રી ૧૭ મા ૩ (ચિ.) ૧૨૪૩ વર્ષદેવડી.

મરજી—શ્રીમંત મેહરજી દેસાઈ—ઉમર વાં
૫૧) એવળુ ૬૦ ૨૦ ૧૮૫૩ માં પોતાના આસીના ઘોરા
શ્રી દાદાભાઈ નવરોજજી પ્રેમીએ મધે હંગામાં ભજ તાં
૭) વાં રહી માજી, પોમિરમ, કોલંગવાર, વગેરે પુષ્પ-
દાર અગરો અને એમસી બનાવવાનો હુન્નર શીખી લીધ-
પ્રથમાં ત્રણ વાં તે ધંધો ચલાવી ૧૮૧૪ માં મુંબઈ
આયા હતા, અને મેહરમાં માજી વગેરે બનાવવાનું શરૂ
ખાનું ઉધાડી મરજી મધે ચલાવ્યું હતું.

તા. ૬ મી એપરેલ.

શ્રી ચાપરજી જામામજી બાવનગરીને નામદાર કમીસર
મુંબઈમાં કમરના ચિત્ર આસીસર કમીસર નેમણ હતા.

તા. ૧૦ મી આપરેલ.

શ્રી ૨૨ મા ૩ (ચિ.) ૧૨૪૩ વર્ષદેવડી.

મરજી—મેહરજીભાઈ શ્રીમંત પટેલ—ઉમર વાં ૪૦)
શ્રી શ્રીમંત નગરજીભાઈ પટેલના ચોખા ઘોરા. એવળુ
પ્રથમાં પોતાના ખાખાં આપનાં કામમાં મોખેલ હતા. તે
પછી ૬૦ ૨૦ ૧૮૧૬ ના ફેબ્રુઆરી મામથી શ્રી મરજી
ચાપરજી મેહરા મધે જામામાં પેતાનતો આચર કરવા મે
"મેહરજીભાઈ કુંવરી" નાં નામથી પેહડી મી હતી.

તા. ૧૨ મી આપરેલ.

ગઈ તા. ૧૩ મી ફેબ્રુઆરી તથા તે પછીના દિવ
સોએ થયાં મુમમમીના હુમડથી પારસીએને ને મંત્ર
અમી ૫૩મા તથા મુતાવાનાઓની અપમીના અપાં થયાં
હતાં તે બાબે ગઈ તા. ૮ મી માર્ચે હાનદેવન મરજી
શ્રીમંત જીજીભાઈ આરેતીના મળ્યાં કાકલયનાં મરજી
પારસી અગિયવાની મુખામાં ચાલવા કાલ મુખ્ય પ્રમંત્રો

૪ જાનવાનોવાલા શ્રી રત્નજી રતનજી દેવડી
પના આપા.

૫ મોમ મરમરે કોર, ૨ મી આપરેલ ૧૮૭૪.

૧૩ માર્ચ ૧૮૭૪ મોક્કલા ધારેલી અરજ તૈયાર થવાથી તે બાદ જ રાખવાને આજ દીને ચમચત બરગેશ્વરી અંગુ-

૧ આ અરજ ધણી મેટ્રી, સરસ બાપામાં લખાયેલી, અને દાખલા દલીલાથી ભરપૂર હોવાથી તે અતરે, સદાશ્રી કોતારી લખ્યે છે:—

To
THE MOST NOBLE THE MARQUIS
OF SALISBURY,
HER MAJESTY'S PRINCIPAL SECRETARY OF STATE
FOR INDIA IN COUNCIL,
LONDON.

The Memorial of the Parsee Inhabitants of the
City of Bombay, in the East Indies,
SILWETH,

1. That your Memorialists have felt themselves constrained to adopt the unusual course of addressing a direct appeal to your Lordship in Council, both in order to obtain redress for cruel wrongs suffered by the Parsees of Bombay during the recent Mahomedan Riots and security against the recurrence of such outrages, and also to indicate the Parsee Community before Her Majesty's Government and the people of England from unjust reproaches cast upon them by the Government of Bombay.

2. That the records of the proceedings in the Police and High Courts during the trial of the rioters, and the other documents annexed to this Memorial, establish beyond dispute, in your Memorialists' belief, the following propositions—(1) that on the 13th day of February last mobs of Mahomedan rioters, carrying out a preconcerted design, issued from their Mosques, and made almost simultaneous attacks in different localities on Parsee fire-temples and dwelling-houses, despoiling sacred things, destroying or plundering property, and maltreating individual Parsees; (2) that the Parsee Community had done nothing whatever to provoke this outbreak; (3) that, had the police done its duty, there would have been no serious rioting at all; (4) that the continuance of the agitation in the town after the 13th, and especially the renewal of the rioting on the forenoon of Sunday the 15th February, must be ascribed to the weakness of the Government in failing to realize the actual state of affairs in Bombay, and to provide a force sufficient to restore confidence and maintain order.

3. That the fact of premeditation on the part of the rioters is proved, not merely by rumours current in the town for some days before the 13th that an organized onslaught would be made on the Parsees, but by the evidence given in the Police and High Courts that the riots began on the 13th of February in the same manner, and, as far as can be ascertained, nearly at the same hour; and that the principal object of the mobs in Shaik Abdool Rehman Street, the Bhendi Bazaar, and Khetwaddy, was to offer the worst of insults to the Parsees, by profaning and polluting their fire-temples. The suggestion that the chief riot, that in Shaik Abdool Rehman Street, arose accidentally out of a casual dispute between a Parsee Police Constable and some mischievous Mussulman boys, is shown to be quite baseless by the evidence of Police Constable Gough, the European policeman, who was on

મનની એક મોટી મુખા ગીરગામ આલખલિય બાગમાં મુખનાં ૪ કાકાકે મળી હતી. આ મુખમાં બરગેશ્વરીગીની

duty at the Jumma Masjid, whence the rioters rushed not on the 13th, and who saw how the riot began; and Sergeant Atkinson, the counsel who defended the Mussulman rioters, admitted that this part of the defence had completely broken down, and that the Parsee Constable had entirely cleared himself of the charge of having in any way helped to provoke a disturbance. Your Memorialists would also call attention to the important, because precise, statement of a Parsee fruit-seller, named Dorabjee Pestonjee, who declares that on the 12th of February he was warned by a Mussulman friend and partner in business, that it was probable there would be a disturbance on the following day, and who in consequence removed his wife from his house in the native town to the house of a relative on Camballa Hill. The warning was repeated on the morning of the 13th, when Dorabjee went as usual on business to the Crawford Markets, and he retired to his house, which was one of those afterwards attacked by the rioters, though they did not succeed in forcing an entrance. A similar warning was given to the schoolmasters of the Girls' School of the Jambjee Jeejeebhoy Benevolent Institution in the neighbourhood, and of another school in Bhendi Bazaar, and the pupils were in consequence removed, and the schools closed at about half-past eleven and eleven o'clock respectively on Friday.

4. That the Parsee Community was perfectly innocent of having given any cause of offence to the Mahomedans is clear from an examination of the pre-text alleged for the ill-treatment of the Mahomedans against the Parsees. On the 15th of June 1878 a Parsee named Rustemjee Hormusjee Jalbhoy had published in Bombay a Gujarati book containing, among the biographies of other renowned Prophets, a "Life of Mahomet," compiled from Ockley's *History of the Saracens*, Gibbon's *Decline and Fall of the Roman Empire*, and Washington Irving's *Life of Mahomet*. In narrating the family history of the Mussulman Prophet, Mr Jalbhoy had spoken of the mother of Mahomet's only son as a "concubine" or "kept woman," using the Gujarati term રૂપેલી રાણી, which is the very same expression, without the adjective, રૂપેલી (kept), employed with the same object in a *Life of Mahomet*, published by the Christian Missionaries belonging to the Bombay Tract and Book Society in 1833. No notice was taken of Mr Jalbhoy's book by the Mussulmans for eight months, till in the beginning of February 1874, and just on the eve of the Mohurram (a festival which almost invariably gives occasion for some disturbances among Indian Mussulmans), a number of respectable Mahomedan citizens of Bombay waited upon Mr. Souter, the Commissioner of Police, to inform him that their co-religionists were dreadfully excited, because a Parsee had published a book in which Mahomet, their Prophet's favourite, had been described as "a prostitute." The Gujarati word for prostitute is quite different from that used by Mr. Jalbhoy; but at the urgent request of Mr. Souter and Mr. Edington (the Deputy Commissioner of Police), who called upon him for an explana-

भाद येक नंद्गरीश्वर विष्टवानंश पक्षीउर आ मन्मा मन्ववा
मादे आगवन्ती वत्तमानं पत्रोमां छाविषी तथा हंउअवि-

police are expected to do all the work." Though the conduct of the Parsee residents of Sonapore, who on Saturday night armed themselves with sticks and stones to defend their houses and fire-temple after having applied uselessly for a larger number of police to be stationed in the neighbourhood, cannot be said to have been a direct consequence of the Governor's scornful advice to the Parsees to defend themselves, yet the words used by His Excellency and the admitted helplessness of the police may fairly be pleaded in their justification. The opportunity for self-defence came only too soon. On Sunday morning, about 10 o'clock, two Mahomedan burial processions, composed of about 400 or 500 persons, a great number of whom were, it was afterwards discovered, armed with bludgeons, entered the Parsee quarter. On their way to the graveyard at Sonapore through the native town, they showed their real character by attempting to assault two Parsees they happened to meet. According to the evidence there were with the procession, after it had reached Dholeshwar, one European policeman, Superintendent Mills, and about twenty native policemen, and two other European Constables joined them at the burial-ground. The excited Parsees, who were also armed with sticks, gathered in crowds near the graveyard. Stones were thrown, Inspector Austin states, by some Parsees first of all (though the Parsees deny that they were the aggressors), and then a free fight ensued, resulting in loss of life and in serious injuries to a large number of Sedees and Parsees; and it became necessary to call out the troops to quell the disturbance. It appears to your Memorialists to be of little consequence who began the stone throwing. A conflict was inevitable when two bodies of men—one of them excited by the indulgence given for two whole days to their turbulent spirit, and the other thrown into anxiety and alarm by the prevalent rumours about fresh outrages—in contemplation, deprived of all confidence in the efficiency of the police, and hurt by the indifference and inaction displayed by the Government—had been brought within fighting distance of one another. What else could the police have expected? If they had desired to provoke a fresh riot, what more could they have done than deliberately to march a procession composed, not of peaceful Mahomedan citizens, but of ignorant and savage adventurers frequenting the port of Bombay (for such is the character of the Sedees and Arabs who were engaged in the affray) into the heart of that division of the town of Bombay which is most thickly inhabited by Parsees? If troops had been sent to escort the procession, all would have passed off quietly, as was shown on the following day when a still more numerous funeral procession was escorted to Sonapore. But the twenty native policemen could do nothing against a crowd of able-bodied orientals on violence. Mr. Mills, in his evidence, mentions that the Mahomedans were then once "rushed through the police," who could not restrain them, and he bears witness to the general feeling of the Parsees when he

नी मारुते ईशविषी न्हुरे अप्पर वांशी मंजवाही,
अने ते पछी मरनशील मरुहिन तरकुं. बाबाय, तेमनी

reports the remark of one Parsee in the crowd who said to him, when remonstrated with for breaking the law, "The Police won't protect us; we must protect ourselves." When the Military had once been called out, no further serious disturbances occurred. The Parsees were satisfied that the Government would not suffer them to be again molested, and the only occasion on which they made a fresh attempt at "self defence" was when a sepooy, on Saturday the 21st February, raised an alarm that a party of Sedees going through the Fort had hostile intentions. The Parsees, many of whom had fled to the Fort from the native town for safety, certainly on that occasion made the mistake of assaulting the Sedees, but this again was not an organized attack on the Mahomedan community; it was only an onslaught on men, supposed to be wicked, begun in the belief that these men had invaded a part of the city previously considered to be perfectly secure. If the police themselves were not of the same opinion originally as to the object the Sedees had in view in entering the Fort, how does it happen that they only arrested Sedees and did not take any Parsees prisoners? Your Memorialists, however, regard the encounters which took place after the 15th of February as of no great importance; what they contend is that the anarchy of the Sunday forenoon might have been averted, and the loss of life and other serious injuries caused on that day to both the Parsees and the Mahomedans would not have occurred if the Government had been roused to action in time; and that the proper use of the ordinary garrison of Bombay on the evening of Friday the 13th of February would have rendered unnecessary the great display of vigour made too late by the Government on Tuesday the 15th, when it invoked the aid of formidable reinforcements of Cavalry, Infantry, and Artillery from Poona to enable it to keep the peace in Bombay during the Mchurrum.

7. That your Memorialists having now, as they conceive, demonstrated all the propositions set forth in the second paragraph of this Memorial, wish to address themselves to the still more serious and delicate task of answering accusations brought against the whole Parsee community by the Governor of Bombay. These accusations seem to have had their origin in a report made to His Excellency by Mr. Souter, the Commissioner of Police, as to the cause of the Sonapore riot. In a narrative of his own experience of the state of Bombay on the 15th February, Mr. Souter, the Editor of the *Bombay Gazette*, says Mr. Souter told him he was just going off to Parell to let the Governor know that the Parsees had created the whole disturbance, and on the same morning Mr. Souter charged the Parsees generally with having provoked the riot, and said in his anger he would "like to see all the Parsees killed." Your Memorialists are not specially anxious to have Mr. Souter personally called to account for these hasty and intemperate words, which he no doubt sincerely regrets having said, and which may be pardoned to a man called suddenly to

ખીમારીને લીધે તેમના વડા સાહેબજાદા શેઠ માણિકજી ખર-
શેદજી જમશેદજીએ વાંચી સંભવાયું હતું. એ પછી શેઠ

શામળજી શાપરજી બંગાલીએ તેવાર કાવેલી ખરજી એક
સુભાષીત બાધાણ કરી સભા આગલ રજુ કીધી, જે

suppress a riot of which he had not seen the begin-
ning and which broke out after he had per-
suaded himself and the Government that the town
was perfectly quiet. Your Memorialists only
refer to this incident to show how His Excel-
lency the Governor became biased against the
Parsees to such a degree that he seems now actually
to hold them at least equally worthy of blame with
the Mahomedans for the disturbances that occurred
after the 13th of February. On the evening of the
14th the language of Sir Philip Wodehouse in the
interview he gave the Parsee deputation was not very
friendly in tone; but on Sunday evening, after Mr.
Souter had made his report on the riot of that day,
His Excellency, without inquiring whether the con-
duct of the Commissioner of Police himself might not
be deserving of censure on account of the extran-
dinary carelessness which alone, as your Memorialists
contend, made the affray of Sunday morning possible,
at once took up a distinctly hostile position against
the Parsees, adopting the view of Mr. Souter that they
had wantonly assailed a funeral procession of innocent
Mahomedans in spite of the presence of "a strong
police force." Your Memorialists have already given
the true history of the Sonapore riot without seeking
to extenuate the conduct of the Parsees, and they
now invite the attention of your Lordship in Council
to the following account of the same affair written by
Mr. Lee-Warner, the Governor's Private Secretary:—

PARELL, SUNDAY, 16TH FEBRUARY.

MY DEAR SIR JAMSETJEE.—As I write, the Mili-
tary assistance for which you asked is in the town of
Bombay, and the Government will be prepared to
take such further action as may be necessary. H. E.
told you last night, that from the latest accounts
received he was of opinion that the Mussulmans were
quieted by the arrest of the late rioters, and it is
therefore his earnest hope that the leading gentlemen
of the Parsee community will repress by every means
in their power any sign of retaliation on the part of
the Parsees, or any exhibition of vindictive feeling,
which, if it does not provoke a fresh breach of the
peace, will keep old sores open. H. E. is exceedingly
sorry to learn that, despite the presence of a strong
police force, some Parsees to-day threw stones at some
Mussulmans during a funeral service, and brought on
a fight which caused injury to several people. There
has also been a smaller row in Fort Bora Bazaar
Street, where one European inspector has been badly
hit by a Parsee. Of course such things cannot be
altogether avoided, but, with the influence which you
and the gentlemen who called last night possess over
the Parsee community, H. E. must look to you, as he
is sure he can with full confidence, to advise all
Parsees to remain at home as much as possible until
some greater degree of quiet is restored.—Yours
very truly,

(Signed) W. LEE-WARNER,
Private Secretary.

The "smaller row" referred to in this letter had
evidently been reported to His Excellency in the same
one-sided way of which your Memorialists think they
have reason to complain as regards Mr. Souter's
version of the "greater row," no mention being made
of the fact that the assault complained of was occa-
sioned by the violent and unjustifiable conduct of the
inspector himself in having beaten in the first in-
stance an aged and inoffensive Parsee priest.

Again, on the 19th February, in answer to a
Memorial from Sir Jamsetjee Jejeebhoy and others,
praying that the strong hand of Government might
be used to avert further outrages on the Parsees, Mr.
Nugent, Under Secretary to Government, was in-
structed to say that "the disorders subsequent to that
of Friday afternoon have been in some degree attri-
butable to acts of retaliation on the part of the
Parsees." Your Memorialists would respectfully
submit that the very thought of attempting "retali-
ation" never even entered the minds of the Parsees.
Where are the proofs the Government has to offer of the
"retaliation" of which it complains? What Mosques
have the Parsees desecrated? What dwelling-houses or
shops have they plundered? What quarter of the
town have they invaded for the purpose of killing or
injuring peaceful Mahomedan citizens? In the Fort
there is one small Mussulman Mosque, near which
very few Mussulmans live, but which is surrounded
by Parsee houses. Here was an opportunity for safe
retaliation if the Parsees had desired it; yet this
Mosque was left untouched. While the riots were
going on, the Mahomedan inhabitants of Bombay,
knowing they had nothing to dread, remained at home,
or went about their usual avocations as they had
been accustomed to do in ordinary times; they knew
that no mob of Parsee rioters would attack them or
their families. So great on the other hand was the
justifiable terror of the Parsees, after the events of
the 13th February, lest they might become the victims
of fresh attacks, that more than 150 Parsee families
residing in the native town left their houses, and at
considerable expense removed with their families into
the Fort for better protection. A much larger num-
ber of families had to employ, at their own expense,
as guards over their houses, English sailors and other
Europeans, Poorbheers from the North-West Provinces,
and others, amounting in all to about one thousand
men. This broad distinction must, in fact, be drawn
between the acts of the two communities. The
Mussulmans, without having received any provocation,
assailed with the utmost fury the whole Parsee race
in Bombay; while the Parsees in no instance became
the aggressors, but remained always on the defensive,
and only attacked such Mahomedans as they sup-
posed to have come amongst them with evil designs.
Some reprehensible acts of violence were no doubt
committed by individual Parsees, but may not these
be forgiven to men who, after having been exposed to
the most shameful outrages, were taunted by a Govern-
ment, which should have calmed their fears, with their

પરિણામમાં શેઠ પીરજીવણાદેહેરવાનજી મેહતા, એમ. એ.
પાટીદાર પુરસી ઉપર ઉભા રહી ઘણે મોટે અને બાહ્ય

inability to defend themselves? Was not the mad act of the police in letting the funeral processions enter the Sonapore district while the Parsee quarter was guarded only by a few police sepoys, on the Sunday morning, sufficient in itself to drive the Parsees to desperation? Yet the Government of Bombay, anxious as it would appear to have an excuse for its own lamentable weakness, has lost no chance of defaming the character of the Parsees. On Monday the 23rd February, after the brawl in the Fort, His Excellency the Governor sent for Sir Jamsetjee Jejeebhoy and other leading Parsee gentlemen, and lectured them on the ill feeling which continued to show itself on the part of the Parsees towards the Mussulmana. His Excellency wished, he said, "to be perfectly frank with them, and, speaking generally of the whole community which they represented, he could not but consider the conduct of the Parsees as injudicious and unconciliatory. They must remember that Government could only put a stop to open breaches of the peace, the sore of revenge and ill-feeling between sect and sect the Parsees themselves must cure. The present bad spirit could not be allowed to last far over, nor could the troops always be kept in Bombay, and the Parsees must seriously consider the effect their present attitude would have upon themselves when the troops were withdrawn." His Excellency expressed the same feeling when he received on Wednesday the 25th of February a large deputation of Mahomedan gentlemen who came to ask him that the Taboot processions of the Mohurrum might be allowed. With marvellous indiscretion His Excellency the Governor told the deputation that, although they might "give security for the good behaviour of their own people, such a guarantee was one-sided, and would not affect the behaviour of the Parsees or any one else who wished to create a disturbance." In other words the Governor tried to relieve himself of the responsibility of having prohibited the Mohurrum processions, by telling the Mahomedans that they must thank the Parsees for this act of the Government, as the Police and Military could not protect the processions against the violence of that turbulent people! And yet His Excellency gravely exhorts the Parsees to beware of perpetuating ill-feeling between sect and sect. Your Memorialists cannot say what may be the feeling of the Mahomedans, but they confidently affirm that the Parsees are an industrious, peaceful, orderly people, whose sole desire is to live on terms of amity with all men, and to obtain that protection for their own lives, property, and religion, which they would gladly see all other classes and races enjoy. It is, they assert, a pure delusion on the part of His Excellency Sir Philip Wodehouse to suppose that the Parsees have any special enmity against the Mahomedans as a class, or any desire to violate the law and create disturbances in Bombay. No class has so strong an interest in keeping the peace as the Parsees, for they are few in number, prosperous, and unaccustomed to any other than commercial pursuits. Not once or twice only, but frequently, have Mahomedan publishers

અવાળે તથા છતાં ભરેલી રીતે વાંચી મંજલાલી, અને તેને
સુભાતીમાં તરજુના તેવીજ રીતે શ્રદ્ધા અવાળે પામી

reprinted works in which vile and offensive language is used in speaking of the Prophet Zoroaster and his followers, but the Parsees have uniformly let such attacks pass unnoticed. Your Memorialists may perhaps venture to call witnesses to character in opposition to Sir Philip Wodehouse by reminding your Lordship in Council what has been thought and said of the Parsee community by distinguished English and Anglo-Indian Statesmen of our own day and of former times. The Parsees, who had settled on the western coast of India in the beginning of the eighteenth century, made Bombay their chief place of residence as soon as the island came into the possession of the English; and for the last two centuries they have been amongst the most loyal, the most industrious, and the most enterprising subjects of the British Crown. They now number 44,000 in Bombay alone. Sir John Malcolm said of the Parsees half a century ago—"There is no body of natives in India so remarkable for their intelligence and enterprise as the Parsees;" and, since the introduction of English education into India, they have more than maintained their former character by the eagerness with which they have, as a people, availed themselves of the opportunities of improvement offered them by the foundation of Schools and Colleges in Bombay. Sir Henry Anderson, now one of the Secretaries to the Council of India, remarked when he was proposing to the Legislature of Calcutta to pass a special law relating to this people—"The Parsees will day by day prove themselves more efficient as an agency by which the civilization of the West will be able to influence the destiny of this magnificent country. From the time when the Javor of Surat afforded aid to our first Factory to the time when Sir Jamsetjee Jejeebhoy called on his countrymen to stand by the British Government with their fortunes as they would, if need were, with their lives, the Parsees have ever been faithful and loyal to our Rule;" and on the same occasion Mr. Harrington, another Member of the Legislative Council, said he "most entirely concurred in all that Sir Henry Anderson had said as to the intelligence, the advanced civilization, the loyalty, and general good conduct of the Parsee community." In a Resolution dated 16th October 1863, on the report of the Parsee Law Commission, the Government of Bombay described the Parsees as "an enterprising and sagacious community," and said, moreover, "that Her Majesty possesses no subjects, who, for loyalty, intelligence, capacity for public duties, liberality, sympathy with suffering, and honest adulation for British justice, have a better claim to a full and intelligent consideration of their needs, than the Parsee community of Bombay and the Mofussil." And it would be easy for your Memorialists to quote much more testimony to a like effect, but they believe that your Lordship in Council must be familiar with the reputation of the Parsees, and able to judge between them and the present Government of Bombay.

Your Memorialists are confident that your Lordship in Council will grant them the justice which, until enlightened by the experience of the last few weeks, they

પંચાતના ચેકટરી ચેક નધરવાનજ બેરમિજમે વાંચી સંભાળ્યા. આ વેળાએ સભામાં એટલી તો યુગ્મકીતી યાદ હતી કે અરજ તથા તેના સુચારી તરજુઓ છેક દરવાજા સુધી ઉમેલા પોકાના સંભવવામાં આપ્યાં હતાં.

તે સંજ્ઞા વચ્ચાં રહેવા બાદ ચેક બેરમિજમ જીજી-બાઈએ દરખાસ્ત કીધી અને તેને ચેક પીરોજીયાદ બેર-વાંનજ મેહતા, એમ. એ. એ ટૂંકા આપ્યા અને એકમતથી પચાર થાઈ કે—“યુબધના પારસી રેહવારોઓની અરજી નામદાર માહારાણીના શ્રી હુડુર્યાન પાતેલા સુખીઅપરધાન મારકવીલ ઓફ સાલમુખરી ભોગની ને હમણાં આમે સભા આગલ વાંચી સંભાળવીઆમાં આવી તે બાહન રાખવી અને તે અતરેથી બાહન રાખવામાં આવેલે. એ અરજીની નકલો સુખીઅ આનસખેરોમાં તથા જીજી બહેર જગાએ ઉપર શહીઓને માટે સુધવી, અને એ અરજી સુબધની સરકારની મારફતે રવાના કરવા માર્ગ મરનથીન સહીબને સુચા આપવી.”

believed, it was impossible that they could ever have to ask for in vain from any Representative of Her Most Gracious Majesty holding the high office of Governor of Bombay; and, having regard to the matters stated in the foregoing Memorial, they pray that your Lordship in Council may be pleased to adopt such measures as may seem meet for the purpose of ascertaining,—

- (a.) What was the real cause and who were originators of the late riots;
- (b.) The extent and duration of the said riots
- (c.) What precautions, if any, had been taken against the occurrence of the said riots before their outbreak, and if no precautions had been taken, the reason for such inaction;
- (d.) The measures taken after the outbreak of the said riots for their suppression and the efficiency of such measures, whether there was any delay in the taking of any such measures, and, if so, the reason for such delay;
- (e.) The measures necessary to prevent the recurrence of such riots in the future;
- (f.) The efficiency and integrity of the Police and Detective Force of Bombay;
- (g.) And generally the action taken by His Excellency the Governor and the Commissioner of Police with regard to the late riots and all the circumstances connected therewith.

And your Memorialists, as in duty bound, will ever pray.

BOMBAY, 13th April, 1874.

૧ જાણી અરજી જાણ નાટીરેથી શરી થાય અને જાણ શરૂ નાગે નહિ તે માટે નીચના ચક્રથીએ નીચે પુરે પુરે રેકોર્ડે બિના રી શહીઓ, કરાવાતું બાધ લીધું હતું, અને તે સુખ્ય તેઓએ ૮૪૭૮ શહીઓ કરાવી હતી:—

ચેક બીનચાલજ માલેકજ પીટી દરખાસ્ત કીધી અને તેને ચેક અરજીજ કરડુનજ . પારમે ટૂંકા આપ્યા કે—“તાં ૮ મી મારચ ૧૮૭૪ ને દીને મળ્યાંમ કાસ્ટલમાં મહેસી સભામાં અરજી તથા અરજ કરવા કીને કરાવી કમી-ટીના મરનથીને તથા અધીકારીઓએ ને તસદી લીધીએ તે માટે એ સહીઓને ઉપકાર આમે સભા માનેલે.”

ચેક બેરવાંનજ કરમિજ પાંચમે દરખાસ્ત કીધી અને તેને ચેક મતરેજ હેરમજજ કામાજમે ટૂંકા આપ્યા કે—“ધી હાનરેબલ મર જમચેરજ જીજીબાઈ બારેનેર, સી. એસ. આઇ. એ મરનથીનેના એહો આધાકીધી બજાઓ તે માટે આમે સભા તેવણને ઉપકાર માનેલે.”

ઉપરી દરખાસ્તો હુરેના પેકારે સાથે પચાર થયા પછી સભા માત કલાકે બરખાસ્ત થાઈ હતી.

કોટ. મરફૂમ માલેકજ શેની દરેકેર—ચેક જમ-ચેરજ ચોરામજ માન.

મરફૂમ દાદીચેની દરેકેર—ચેક કાવશજ ખરચેલ નેકલા અને પકમનજ બેરમિજમ પટેલ.

ધોલીતલાવ,—નેરીબ જનસ લાઇફેરી—ચેક ધનજશાહ બેરવાંનજ કરાકા.

મરફૂમ હોરમજજ વાડીઆવાણુ આનસખે-રાંમ—દરુર પેશીનજ બેરમિજમ સંજ્ઞા:

મરફૂમ દાદીચેવાણુ આનસખેરોના—દરુર ચોરામજ રૂસતમજ જીજીચેરોના.

મરફૂમ કાવશજ બેરમિજમ પનાથવાણુ આનસખેરાંમ—દરુર કરમિજ બેનનજ.

બાહુરકોટ...—મરફૂમ મર જમચેરજો એલાઇયાગ—એં એદજલ આદરજ હોમજ તથા ચેક ખરચેલ એદજલ પેરકવાળા.

એતવાડી...—ચેક હોરમજજ ચોરામજ ભર્યા.

બીરીબનર—ચેક માલેકજ કાવશજ તાડીવાળા.

૨ ચારત ગોજતાર, તાં ૧૯ મી આપરેલ ૧૮૭૪.

જાણી અરજી સર જમચેરજમે તાં ૧૮ મી આપરેલ ૧૮૭૪ ને દીને સુબધના નામદાર ગવરનરની કોનસીની ખારશે ઈંગ્લાંડ ચેકટરી આર ચેરેર જાણ નેકકી હતી, અને તેના નવાય તાં ૮ મી આગસ્ટ ૧૮૭૪ ને દીને સુબધની સરકારની ખારશે નીચે સુખ્ય આપ્યો હતો:—

Bombay Castle, 8th August 1874.

To Sir JAMES JENKINSON, Bart.

Sir,—With reference to your letter dated the 18th April last, forwarding a memorial from the Farsa Inhabitants of Bombay to the address of Her Majesty's Secretary of State regarding the riots which took place in this city in February last, I am directed by the Honorable the Governor in Council to inform you that the decision of the Secretary of State upon the memorial will be published in to-day's Government of India Gazette and republished in this Government

તા ૧૪ મી આપરેલ.

મુખ્ય મંત્રી પ્રગટ થતાં રાસત ગોસ્તાર પત્રના અધી-
પતી શ્રેષ્ઠ કેપ્ટન રૂઢવજી કાપરાજીએ અતરે પ્રગટ

Gazette, to which the memorialists are referred by
direction of the Government of India.

I have, &c.

E. JAMES,

First Secretary to Government.

Gazette of India, 8th August 1874.

The following correspondence is published for
general information:—

No. 108, dated Fort William, 2nd April 1874.

From A. C. Lyall, Esq. Secretary to the Government
of India, to C. Gonoe, Esq. Secretary to the
Government of Bombay.

I am directed to acknowledge receipt of a copy
of the despatch sent by the Government of Bombay
to the Secretary of State for India on the subject of
the disturbances in the Town of Bombay in February
last. Your letter of the 16th March, No. 1458, has
also been received, forwarding, with other enclosures,
copy of a report on these disturbances submitted to
your Government by the Commissioner of Police at
Bombay.

2. His Excellency the Governor-General in
Council regrets much that some of the Parsee Com-
munity in Bombay should have been subjected to
violent aggression that was originally altogether un-
provoked, and that retaliation should in some instances
have been made upon innocent persons in a manner
that is entirely indefensible. His Excellency trusts
that the leading representatives of the Parsees and of
the Mahomedans in Bombay will succeed in their
praiseworthy exertions to restore the good feeling
between the two communities which has been inter-
rupted by these unfortunate collisions.

3. His Excellency in Council considers that the
authorities acted rightly in supporting the police by
military force; indeed, the opinion of the Government
of India, upon the information now before them, is that
this necessary and proper step should have been taken
earlier. The action of the Local Government in pro-
hibiting public processions during the late Mohurrum
is also approved. This prohibition was not intended
as a penalty, but as a temporary and exceptional pre-
caution considered necessary to secure the peace of
the city.

4. The Commissioner of Police reports at length
upon the conduct of the Bombay Police during these
riots, especially upon the point whether the first out-
break ought to have been foreseen, and might thus
have been prevented. He lays much stress upon the
disadvantage at which the Police are said to be placed
by their having no barracks or lines; so that for
want of proper quarters they live scattered about the
town, and thus upon sudden emergencies the reserve
force cannot be speedily collected. Into these impor-
tant questions of internal administration I am to say

થતાં પારસી પંચ પત્રના માલિક તથા અધીપતી શ્રેષ્ઠ નયર-
વાંનજી દોરામજી આપઆપનાર ઉપર હુડીમન પીનજ
ફોડગી ૫૦૦ મી કક્ષમ મુજબ ઉપકાં પારસી પંચ મંત્રી

that His Excellency in Council will not enter, since
they are now undergoing full inquiry and consideration
in the hands of the Government of Bombay.

No. 31.

India office, London, 9th July 1874.

From Her Majesty's Secretary of State, to the
Government of India.

The Despatch of your Excellency in Council,
dated 10th April, No. 10 of 1874, on the subject of
the riots in Bombay on the 13th and 15th of February
last, has been considered by me in Council.

2. I have since received a memorial from the
Parsee community at Bombay, complaining of the
conduct of the Government of that Presidency in con-
nection with the riots, together with a Despatch from
the Governor in Council of Bombay of the 8th of May,
commenting on the statements in the memorial; and
your Excellency's Despatch of the 2nd June, comment-
ing upon the Despatch of the Government of Bombay.

3. The cause of the outbreak on the part of the
Musulmans was an ill-advised expression in a notice
of the life of Mahomet published by a Parsee. The
words employed were in themselves indefensible, and
their use was the more to be condemned that a
more harmless biography of Mahomet had, in 1851,
led to a very serious riot in Bombay. But this pro-
vocation did not afford the slightest excuse for the
Mahometan riot of the 13th of February, in which
some houses of the Parsees were sacked, two fire-
temples were desecrated, several wounds inflicted, and
one life lost.

4. Before that day, the Commissioner of Police
was informed of the existence of an angry feeling among
the Musulmans, and he tried to calm it by procuring
the suppression of the book. In neglecting at the
same time to take suitable precautions against disorder,
Mr. Souter committed an error of judgment. If the
feelings of the Mahometans were not likely to be
dangerously excited, there was no need to interfere with
the circulation of the book; if they were, that mea-
sure would not by itself avail to ensure the main-
tenance of order. Unaccompanied by any prepara-
tions for repression, it may have been interpreted as a
proof of weakness, and have increased, rather than
allayed, the prevailing excitement.

5. When, however, the disturbance broke out,
and the houses of some respectable Parsees had been
plundered and two temples desecrated by Arab and Sivee
rangers, Mr. Souter behaved with the conspicuous
gallantry which he has always evinced throughout his
official career. Ably supported by those under his
command, he soon quelled the disturbance, and took
64 prisoners. Whatever error of judgment may be
laid to Mr. Souter's charge before the actual outbreak,
he amply redeemed his character as a vigorous and
resolute officer, when the time for action had arrived.

વારંવાર અસેમસે તેવણની પ્રતિમા કરવાનો વાંક મેલી
મહ તા. ૨૬ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૩ ને દિને પોલીસ કોર્ટ

મધી સમનમ મેલ્યા હતા. તે સુકદમો માહજેટ મી-
નાના મોરોજીની હજુરમાં સાત વખત સાંભલવામાં આવ્યો

6. On Saturday, the 14th February, the town continued in a state of feverish excitement, and great apprehensions were entertained with respect to some Mahometau funerals which had been appointed for the next day. On the evening of Saturday, the 14th, Sir Jamesjee Jejeebhoy, and four other leading members of the Parsee community, waited on His Excellency the Governor. They represented that their countrymen were panic-stricken, and implored him to call out the troops for their protection, and for the preservation of order. His Excellency declined to comply with their request. At the same time, he exclaimed in forcible language to the deputation the view which he entertained of the duties of a Government in case of public disturbance, and which has been more formally enunciated in their Despatch of May 8th by the Government of Bombay.

7. On the next day, Sunday, the 15th, a large funeral procession of Musulmans took place, and a still more formidable riot occurred, in which many men were wounded, and five men were killed. The police again exhibited remarkable efficiency in the restoration of order. The learned judge who subsequently tried the rioters was of opinion that the Parsees were in this riot the aggressors. But it should be remembered to the credit of the Parsees that they injured no mosque and destroyed no property of their opponents.

8. After the serious outbreak of Sunday, the 15th, the troops were called out, and no further disturbance worthy of the name occurred. The processions on the occasion of the Mohurram were prohibited, and a large number of the perpetrators of the outrage of Friday, the 13th February, were tried before the High Court, found guilty, and sentenced to rigorous imprisonment for five years.

9. The Memorial of the Parsees, signed by many gentlemen of high consideration, prays for the institution of an inquiry into the origin of the riots, and the measures taken for their suppression. I am of opinion that such an inquiry would add nothing material to the information we possess, and would serve no useful object. The anxiety of the Parsees to clear the reputation of their community seems to me superfluous. The original indiscretion, however grave, of one of their number, cannot leave any slur upon their well-known loyalty and public spirit. There is not, on the other hand, anything in the conduct of the Commissioner of Police which calls for inquiry. He underrated the danger to which public order was exposed, but when it came, he met it with vigour and capacity.

10. It remains for me to notice the conduct of the Government of Bombay. I concur with your Excellency in thinking that the recourse to a military force ought not to have been delayed so long. But the error of the Government of Bombay in this respect did not arise from negligence, but from the adoption of a mistaken principle. If they are to be judged according to the views of the duty of a Government which they themselves entertain, an ex-

ception can be taken to the course which they pursued. In their Despatch of 8th May they say, "We therefore avow it to be our opinion that Military forces should not be brought into active operation against rioters unless or until it is known, or has been shown, that the civil force at the disposal of the authorities is unable to overcome them, and we assert, without fear of contradiction, that in no single instance in these riots was it found that the Police could not master the rioters as soon as they acted in a body against them. The active assistance of a soldier was not once required."

11. His Excellency the Governor of Bombay, in his answer to the Parsee deputation on the 14th February, expressed himself in the same sense. His Excellency, if he has been accurately reported, said, "I cannot call the military into the town until I hear that the Police are quite unable to cope with the rioters and suppress the riot. The members of your community ought to learn the lesson of defending yourselves from the rioters, and not to depend wholly on Government, but form themselves into what they call in England special constables." His Excellency asked more than once, "Are you Parsees quite unable to defend yourselves?"

12. I must express the distinct dissent of Her Majesty's Government from the view thus taken of their duty by the Government of Bombay. In England, military force is only used for the repression of civil disturbances in the last resort. This usage has its origin and its justification in political circumstances peculiar to England. It is wholly inapplicable to India. There is nothing distasteful to India feelings in the employment of troops for the maintenance of order. The nature of India institutions, the excitable character of the people, and the many causes of conflict which are supplied to them by diversities of race and creed, impose upon every Indian Government, a special obligation to repress with an unflinching hand the first beginnings of disorder. Compared to the primary importance of this duty, the question whether it should be performed by civil or military agency must take a secondary rank. Nothing is gained by withholding military support until the insufficiency of the Police has been ascertained by experiment, but during the time which elapses while the proof is being worked out, extensive loss of life and property may take place, and passions may be excited from which serious calamities may flow. On the other hand, the early display of a sufficient force will tend to save life, by depriving the disorderly of all hope of impunity.

13. Some observations attributed to the Governor of Bombay, in a speech made shortly after these riots, appear to indicate a doubt in his mind whether his legal powers are adequate to enable him to act with promptitude in the suppression of disorder. These doubts, if he entertains them, will be set at rest for the future by the recent extension to the Presidency towns of sections 480 to 483 of the

હતો, અને તે હરિજનોનાં વાદી તરફથી તેવણી પોતાની, યોગ મનચેરજ કાવચજ મરજીનાં, શોરામજ જમચેદજ જજબાજ, ધાજબાજ મેહરવાંતજ જજબાજ, હોરમજ નવરેજજ મકલાતવાજા, હાનરેજજ મંગલદાય નયુબાજ, લખનીદાય ખીમજ, શોરામજ યાપુરજ બંગાલી, મથુરા-દાય લવજ, અને ખરચેદજ રૂમતમજ કામાજની શક્તીઓ લખ માજસેરે તા. ૨૨ મી જાનેવારી ૧૮૭૪ ને દીને તે અપરાધીઓની છાંણુ કરનારી થેયનમાં નોંધ્યા હતા, ત્યાં તે આજ દીને હાનરેજજ મી. જમદીય પેલીની હજુરમાં નીકલ્યો હતો, પણ પ્રતિવાદીએ મારીવતર લખી આપવાથી વાદી તરફથી તેના મંત્રિ શક્તી રજુ નહિ કરવામાં આવી અને નામદાર જડને તેને છોડી દીધા હતા. ૨

Code of Criminal Procedure, of which the provisions are in harmony with the principles I have laid down,

14. An impression appears to have prevailed in the minds of some of the Parsee Community that the Governor of Bombay was animated by a spirit of hostility to them. I am unable to find any trace of such a feeling in his language or his measures. He did not in any respect depart from the careful impartiality which is required by his high position.

15. A copy of this Despatch has been forwarded to the Government of Bombay.

૧ આ મારી વત્ર નીચે યુગ્મ ઇ :-

"Sir,—I stand committed to take my trial at the present Sessions on the charge of having defamed your character in a paper called the *Parsee Punch*, of which I am the proprietor and editor. While the proceedings in respect of the above matter were in course of investigation before the Police Court, I instituted cross proceedings against you and the proprietors of the *Rasi Gostar* on charges of defamation against me. These latter proceedings have been summarily dismissed by the Senior Magistrate of Police. With respect to the case against me, I now fully acknowledge the libellous nature of the attacks I have directed against you and am aroused to the improper nature of such conduct. As the only reparation now in my power, I tender to you my amplest apologies and most sincere regrets for the libel I published against you, and you may rest assured that they will never be repeated."

૨ રાઇમસ આર્ટિફિઆ, તા. ૧૫ મી આપરેલ ૧૮૭૪.

એજ યુગ્મ પારસી પંચના માલિક તથા અંધીવતી યેઃ નસરવાંત શોરામજ અવઅખખારે રાસ ગોરતરના માલિક એકે મેઝાંમજ તથા મેઝાંવંતજ રસજત ગરજ્યાં અને અંધીવતી યેઃ કેપસર નરેશજ કાપરાજ ઊપર પોતાની પ્રતીના કરવાને વાંક મેલી રખનસ લીધા હતા તે મુદ્દેએ વડા માજસેરે મી. જમ કાનનની હજુરમાં રજુ વખત સાંખ્યા પછી તા. ૨૬ મી જાનેવારી ૧૮૭૪ ને દીને ડ્રાસી નાખ્યા હતા.

તા. ૧૧ મી આપરેલ.

રોજ ૨૮ માહ ૭ (ચિ. ૧) ૧૨૪૩ વનરેજરી.

મરજી—ફોર્મરોજ મનચેરયાહ મેનજ મેહરોહમ જીના—ઉમર વર્ષ ૮) આટલાં નાધકાં બાળકનાં મરજીનો નોંધ આખ્યાં પુસ્તકમાં આ જોગીએ પેહલવેલી ક્યાંમાં આપડિ. આ બાળક "સેતરજની બાજુ બેજવામાં એટલી તો મનચકિત બતાવવું હતું કે કેટલાક મારા રમનારાઓને તેણે માહત કરી હેતર ક્યાં હતા. આ બાળક જોકે કાયાનું નખજું પણ મનચકિતએ બહુ ખીલ્યું હતું, અને સેતરજ બેજવાની તેની ચકિત કાંઈ માનજી નેવી હતી. અલખતાં તે એક ખુદરેતે નવાંજી 'જીગીઆય' હતું, અને જો તે જવતે તો પ્રજી કરી ચકતે એ દેખીવું હતું."

તા. ૧૭ મી આપરેલ.

રોજ ૨૬ માહ ૭ (ચિ. ૧) ૧૨૪૩ વનરેજરી.

મરજી—એદજ હોરમજ ધાંણવાજા—ઉમર વર્ષ ૪૭) પુણ્યાલા એક હોરમજ મોટાભાઈ ધાંણવાજાના દીકરા. એવજુ પુણ્યા મધે પોતાના બાપની "હોરમજ મોટાભાઈની પૂંવની" નો પહોંવડ પોતાના બાઈઓ સાથે સ્થાવતા હતા, અને તજુ મથકાપર એમની કુકનો હતી, એ ઉપરાંત લડકર આતાને કેટલાક અથાથા પૂરી પાડવાનાં કંનાકો પણ લેતા હતા. ઈ. ૨૦ ૧૮૬૫ માં નામદાર મરકારે એવજુને પુણ્યાની ડીઝીકર પારસી માટીયાનીઅખ કોરટના એક ડીઝીકર નેખા હતા.

તા. ૧૮ મી આપરેલ.

રોજ ૩૦ માહ ૭ (ચિ. ૧) ૧૨૪૩ વનરેજરી.

મરજી—રૂમતમજ શોરામજ ગોરાધના અધવા ઇડાં નાલા—ઉમર વર્ષ ૭૦) એવજુ યુબધમાં ઇડાં લેવાનો ધંધો કરતા હતા, અને પોતાની મકમાઈના રૂમાંધી ધાબીતનાવપર એક નાહની દરેમેહર બંધાવી તે તા. ૬ મી અપટેમર ૧૮૪૩ ને દીને પરકાવી હતી. ૪

૩ રાસ ગોપતાર, તા. ૨૬ મી આપરેલ ૧૮૭૪.

૪ એ દરેમેહરમાં તા. ૧૨ મી આગસ્ટ ૧૮૪૮ ને દીને એક રૂમતમજ જવજી પેંકચાનાંવાલાએ પેંકચાને ખરેખે આપણ આદર્શન પરકાયા હતા, અને રોશન રૂમતમે ખરેખ આપણવાઈ તે એક અરેશર ખરેખે વાડાંખાંન ધણીઓની આપતાં હતાં. તે પછી બાઈ આપણાઈએ એ મકાનની પડોખાંની નજા લેવાની લઈ તેમ એક દરેમેહર બંધાવી તેમાં ઊપજાજ આદર્શન તખનશીન કરી તે તા. ૧૭ મી આપરેલ ૧૮૬૨ ને દીને પરકાવી હતી. ઊપરી જીની દરેમેહરમાં મકાન બીજમાર થવાથી એક નવરોજ નરવાંત વાડીઆ, ડી. આઇ. ઇ. એ તે નવેસરથી બંધાવી એક પોતાનાં બાઈવાની નવી દરેમેહર સાથે નોડી મીડ કરી તે તા. ૨૦ મી આપરેલ ૧૮૬૪ ને દીને પરકાવી હતી.

તાં ૧૮ મી આપરેલ.

રોજ ૩૦ માહ ૮ (૬૦) ૧૨૪૩ યદેનરદી.

મરણ—દીનશાહ પીરોશશાહ મીનવાલા—ઉમર વર્ષ ૫૧) કરોતીવાલા શેઠ પીરોશશાહ મેહરવાનજી મીનવાલાના વડા દીકરા. એવણુ કરોતી મધે કમીશરીએટ તથા બીજાં કંચાકરનાં કામોમાં પડેલા હતા. ૪૦ સં ૧૮૬૩ માં નામદાર સરકારે એવણુને કરોતીના એક મ્યુનીસીપલ-કમીશનર, તથા ૧૮૬૫ માં ત્યાંની પારસી ડીસ્ત્રીક્ટ માટરી-બોનીઅન કોરટના એક ડેલીગેટ નેમ્યા હતા. એવણુનું મરણ કરોતી મધેન નીવળ્યું હતું.

તાં ૨૧ મી આપરેલ.

રોજ ૩ માહ ૮ (શિં) ૧૨૪૩ યદેનરદી.

મરણ—હોરમજી હોરામજી ચીતાઈ—ઉમર વર્ષ ૬૪) પુણીવાલા શેઠ હોરામજી માણેકજી ચીતાઈના દીકરા. એવણુના બાપને ૪૦ સં ૧૮૧૪—૧૫ ની પુણીની લડાઈ વખતે ઇંગ્લેંજ સોલજનરેને પોતાની ગાંઠથી પેચા ખરચી ફેરવીકે ખોરાકી વગેરેની મદદ કરી હતી તથા નાણું પીરમાં હતું, તેના બદલામાં ૩૨૦૦) નું ને પેનશન સરકાર તરફથી મળ્યું હતું તે ૪૦ સં ૧૮૪૫ માં તેમનાં મરણ પછીથી એવણુને હેલાતી સુધી ચાલુ રહ્યું હતું. નામદાર સરકાર તરફથી એવણુને દખણના ત્રિજ વર્ગના સરદારનું પદ માન મળ્યું હતું. એવણુનું મરણ પુણીમાં નીવળ્યું હતું.

તાં ૨૩ મી આપરેલ.

રોજ ૫ માહ ૮ (શિં) ૧૨૪૩ યદેનરદી.

પુણીની મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઈવાળી દર-મેહરના દસ્તુર તેદમુજી મીનોમેહરજી હોજવાદારનાં છોકરીના છોકરા એન્ડ આદરજી મતેરજી હોજવાદાર તથા બતિમના છોકરા એન્ડ જમશેદજી હોરામજી હોજવાદારને નાવર કરવાની ક્રિયા આજ દીને નવમ્બરી મધે યજ હતી. તે પ્રસંગે મહેત્રી ત્રાટી મીજલમમાં એ દસ્તુરજીનાં ઘરમાં રહી પુણીની દખણ તથા ઇનજીનીઅરીંગ કાલેજોમાં કેળવણી લેનારા પારસી વિદ્યાર્થીઓએ એક માનવન તથા કણની શેઆલ અને દસ્તુરજીને એક “ઓઈલ પેન્ટિંગ” ની તમ્બીર ચીતરાવી એનાયત કર્યાં હતાં. માનવનમાં જણાવ્યું હતું કે—“તમેએ હોને આશરે આવી પુર દખરેપ માથે જાની બચાંની માફક હમારી પચવરસી કીધીએ, એટલું જ નહીં, પણ હમારા-માંના કેટલાકોની ગરીબી હાલતને સીધે નજર કરી જોગવાઈ પડતે નાણાંની પણ કીમતી મદદ કીધીછે. આવી કીમતી મદદ અને આશરોથી હમારામાંના બે જણાઓએ મુખબની ધુનીવરસીટી તરફથી “એન. સી.ઈ.” ની અને એક જણે “બી. એ.” ની પદવીઓ મેલવીછે, અને બે જણાઓ હજુર તમેા સાહેબના તારીફામક આચરા હોઈક કેલવણી

છે.” દસ્તુરજીએ માનવનો જવાબવાહતાં સર્વે વિદ્યાર્થીઓનો ઉપકાર માન્યો, અને જણાવ્યું કે ઉપરી તેઓએ બેટ કરેલી તમ્બીર પુણીની મરહુમ સર જમશેદજીવાલી દરમેહરમાં તોંગવામાં આવશે. માનવનપર નીચલાં ૩ વિદ્યાર્થીઓની શીલો હતા:—

શેઠ મતેરજી હોરમજી વજીદાર, જમશેદજી મેહરમજી કાંગા, બી. એ., માણેકજી હોરમજી વજીદાર, એન. સી.ઈ., બી.પાલ જમશપજી દસ્તુર મેહરજી રાણાના, હોરમજી આદરજી કાંગા, એન. સી.ઈ., નવરોશજી માણેકજી જોરી, ચાપરજી દાદાભાઈ બાંમભ.

તાં ૨૩ મી આપરેલ.

અમદાવાદ જીજીનાં દસકરોઈ ગામના મામલતદાર શેઠ એલજી ડોશાભાઈ કોઠાવાલાને નામદાર સરકારે પંચ-માહલના કામચલાઉ ડીસ્ત્રીક્ટ ઇન્સ્પેક્ટર નેમ્યા હતા.

તાં ૨૫ મી આપરેલ.

શેઠ એલજી જમશેદજી જોરીએ અતરેની એન-પ્રીનસ્ટન નાટક મંડળીને સાર “કમર-અલ-જમાન” નામના લખેલા નાટકનું એક ચોપા-ધું છતાલી પ્રગટ કીકું હતું.

તાં ૧ લી મેએ.

ઉદવાગ મધે વિજાં ધોરણ સુધી ઇંગ્લેંજ શિખાડવાની એક સ્કૂલ શેઠ માણેકજી કાવશંજી દમણવાલાની મારફતે પુણીવાલા શેઠ હોરામજી પેથતનજી ધામવાલાને ખરચે આજ દીનથી ઉઘાડવામાં આવી હતી.

તાં ૧ લી મેએ.

આજ દીને નામદાર મહારોણીજીએ સેંટ જમસીસ પાલેશમાં જોરેલી લેખીમાં સરજમન મેજર રચતમજી મેહરમજી પારખ હિંડુસ્થાનના શેફેટરી ઓફ મેટ્ટની મારફતે હાજર થયા હતા.

૧ જામે જમશેદ, તાં ૨ જામે ૧૮૭૪.

૨ બોમ્બે જામે ૨ જામે, તાં ૨૩ મી આપરેલ ૧૮૭૪.

૩ “કમર-અલ-જમાન. નાટક ચાર અંકી. એન-પ્રિનસ્ટન નાટક મંડળીને સાર. બનાવનાર, એલજી જમશેદજી જોરી. મુખ્ય, યુનિયન પ્રેસમાં બાનાનાઈ રચતમજી રાણીનાએ છાપોછે. સને ૧૮૭૪.”

૪ જામે જમશેદ, તાં ૩ જામે આપરેલ ૧૮૭૪.

એ સ્કૂલ નજરીક ત્રણ ચાર વર્ષ ચાલુ રહી હતી, અને તેને સર્વે ખરચ શેઠ હોરામજી પેથતનજી ધામવાલાએ ધોનાની જોરોથી આપ્યો હતો, પણ પછી તે ખરાબ ન ચાલવાથી બંધ કરવી પડી હતી.

૫ બોમ્બે જામે, તાં ૨૮ મી મેએ ૧૮૭૪.

તા. ૧ સી. મેએ.

રોજ ૧૩ માઈ ૮ (ચિ) ૧૨૪૩ યનદેનરદી.

બાઈ ધનબાઈજી તે મરહુમ શેઠ જમશેદજી મનચેરજી
ચીકા ધડીઆલીનાં વીધવાએ આજ દીને નવચારીની સાથે
આવેલાં તવડી ગામ મધે દાવરના મોહલામાં એક કુવે તથા
અબાડો બંધાવી જરથેશ્તીઓને વાપડવા. ચારે બોક્ષો
સુક્રે હતા.?

તા. ૧ થી મેએ.

શેઠ અરથેદજી રૂચતમજી અરદેશર વાડીઆએ ઇંગ-
લાંડ મધે સીવીજ સરવીચની પરીક્ષા પોતાની ૧૮ વર્ષની
વયે ફેલેમ્ દોધી પચાર કીધી હતી. પારસીઓમાં પેલ-
વેલ્લી એ પરીક્ષા પચાર કરનાર એવણ હતા.?

તા. ૩ મી મેએ.

સેતારા મધે આએ આવાડીઆમાં ત્યાંનાં પારસી-
ઓનાં દોખમાં કોઇ ચીબાવલાઓએ દોખસ થાઈ તેમાંથી
લાચનાં છુડાં પડેલાં હાડકાં બહાર ફેંકી નાખ્યાં, તથા
ચગડીમણિ ચેરાગ જુલની નાખી એ ખાસી ગેહાને તથા
લાચ ઉચનારાઓનાં પેહરવાનાં કપડાં વગેરે બહાર લીખ-
રાઈ નાખી ચાલી ગયા હતા. એ બાબે સીડી ફાજદારને
પારસીઓએ ખમર આપવાથી તે અમમદારે તજાજ અચાવી
હતી, પણ યુનેહજાને કાંઈ પતો મલ્યો નહિ.?

૧ એ કુવા ૫૨ નીચે સુખ્ય તખી મારેલીઃ—

“પાક દાદાર હોરમજની મદદ હોજો. રોજ ૧૩ ચી
“તીર માઈ ૮ ચો આવાં ઇનદ અને ૧૨૪૩ યનદેનરદી.
“તા. ૧ સી મેએ અને ૧૮૭૪ ઇસવીને દીને આએ કુવે
“ગામ નવરીતા સપડા જરથેશ્તીઓને વાપડવા ચારે મરહુમ
“શેઠ જમશેદજી મનચેરજી ધડીઆલીનાં યુને ચારે તેવનાં
“ધણીઆની બાઈ ધનબાઈજીએ બંધાવીઆરે.”

૨ જમે જમથેદ, તા. ૨૮ મી મેએ ૧૮૭૪.

૩ દાઈમચ આઈ ઇડીઆ, ૨૩ મી મેએ ૧૮૭૪.

એ બાબે તા. ૩૧ મી મેએ ૧૮૭૪ નાં રાજ ગોર-
તારમાં સેતારથી એક જરથેશ્તી મિત્રે બોલાવેલા બની ચોકલ્લો
હતા, જેમાં જણાવ્યું હતું કે:—જાણી તારીખને રને તેણ
ખાત્તાની એક નાકથી ફૂકડી જે યુનેથી મેળગ્યાં આસરે
જ તેણે લઈ જતી હતી, તે સાથે થોડાં હાથોઆ હતા તે જાણ
મણાખરા મઠમલીઆને હતા, તે લોકોએ ડુપડુપ રાતનાં
યા રીયાં એવું કામ કીધું તે કહેવાય રાકાગુ નથી. તારાં
આપણે કોઈ રંગીરી રહેતા ન હતા કે વીગતના ખમર મથે.
કુખમને કમું કુચકન પોંડેઆડીજી નથી કમક તે લોકો
પાસ કાંઈ ઓખરો ન હતાં. એ ઓખરો હતો તે દોખ-
માંનાં તારાંને તથા દોખમાંની બીજને નાજતે. ૫૫મી દોખ-
માંનાં તારાંને નાજવાને ધારીજી રથે પણ નાણું ચમખુત
હોવાના અખમ્મી માગી રાખીંગ નહી. એવું પણ ધારવાએ
આવેલ કે તે માહરતો (દાખીવાં) દોખમાંની દેવાલ આમજ

તા. ૬ મી મેએ.

રોજ ૨૧ માઈ ૮ (ચિ) ૧૨૪૩ યનદેનરદી.

અરણ—લીમજીબાઈ ડાચાબાઈ પાલમકોડવાના—

ઉમર વર્ષ ૪૬) શેઠ શોરાબજી રૂચતમજી ગારાના વડા દીકરા.
એવણ પોતાના બાપના મામાના દીકરા શેઠ ડાચાબાઈ
પાલજીજી પાલમકોડાવાલાના પાલક થવાથી તેમનાં નામ
આથે ઓળખાતાં હતા. શેઠ ડાચાબાઈએ એવણને નાણી
ઉમરથીજ મધરાજ હલાકામાં આવેલાં પાલમકોડા મધે
પોતાના બાપીકા બાપારમાં નાખ્યા હતા, અને ૧૮૫૧ માં
તેમનાં મરણ બાદ મધજો વહીવટ એવણે સંભાળ્યો હતો.
૧૮૬૩ માં પાલમકોડાથી વહીવટ બંધ કરી એવણ સુખમ
આપી ત્યાંના બાપારીઓની આડત ચલાવતા હતા, અને
મરણ પણ હીમાંજ પામ્યા હતા.

તા. ૧૦ મી મેએ.

આ ચાલની તા. ૧૫ મી મારચનાં રાજ ગોરતારમાં
“હીચકારા પ્રરથો, માથુસોની વસ્તીમાં તેઓનું કમીતણું”
એ બાબે વિષે જે દાઈ મરથમાં સરથ એક નિબંધ બની
મોકલ્યો તેને એક સખી ગ્રહસ્થ (શેઠ શોરાબજી ચાકરજી
બંગાલી) ની તરફથી ૨૫૦) નું હતામ આપવાનું બહુ
કીધું હતું. તે સુખ્ય તેવણુપ ૧૪ નિબંધો બપાઈ આયા
હતા, તે શેઠ અરથેદજી રૂચતમજી કામાજી અને કેપથર
નવરોજજી કાચરાજી પાસે તથા સાચાથી તેમાંથી “મેરથામ”
એના નિર્ધાનવાળો શેઠ શોરાબજી પેચતનજી કાંગોના લખેલો
નિબંધ હતામને લાયક નીકલવાથી તેમને ઉણું હતામ
આપ્યું હતું.?

દાખી જાણ કરી તે જાણ અડીને રાગરીની મેરાગની જોલ
જે દોખમાંની દેવાલમાં છેડ છે જેમાંથી રાગરીની જોલ દોખ
માંથી જાણે છે તે છેડ જાણ પગ ચેલીને અંદર જાણેલા રીધે
છે, પણ ખરોખર કહેવાય રાકાગુ નથી. જાણી ફૂકડીના લોકો
પણખરા મઠમલીઆને તે દોખમાંની આસપાસ જમના
પાણુમ પડીઆ હતા અને જાણી ફૂકડી દોખમાંની નજીક-
માંજ વાસો કરી પડેલી હતી. હાડકાં અખાં મચી નાજતે
ચોલાં સુચારે પડેલાં.”

૪ શેઠ શોરાબજી લીમજીબાઈ પાલમકોડવાના બાબ.

૫ એ શેઠ ડાચાબાઈના બાબે શેઠ પાલજીજી જમજી
પાલમકોડા મધે એક મોટા અને ઓખાનાં પારસી આપી
હતા. તેઓ તા. ૨૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૨૬ ને દીને ત્યાં
મરણ પામ્યા હતા. (જુલે ૨૨મ ૧૬ મે ૨૦૧.)

૬ રાજ ગોરતાર, તા. ૧૦ મી મેએ ૧૮૭૪.

એ નિબંધ તા. ૧૭ મી મેએ ૧૮૭૪ નાં રાજ
ગોરતારમાં છપાવેલો.

તાં ૧૨ મી મેએ.

પ્રોફેસર એફ. રૂકર્ટ નામના જર્મન વિદ્વાને અચ્ચતી ઇરાનીઓની કવિતા, બ્રાહ્મણ અને અલંકાર વિષે જર્મન ભાષામાં એક પુસ્તક પ્રગટ કીધું હતું.^૧

તાં ૧૪ મી મેએ.

શ્રેષ્ઠ અરથેલ માણેલ અરથેલ સરાફ, ખી. એ. ને નામદાર સરકારે અહમદનગરની મુખ્ય કામ કોરટના જજ નેમ્યા હતા.^૨

શ્રેષ્ઠ અહંગીર માણેલ અરથેલ સરાફની મુખ્યની પારસી સીક માટીઓનીઅલ કોરટના કલાર્ક તરીકેની હાથ કોર્ટના જજનેએ કરેલી નેમણકને નામદાર સરકારે બાહલી આપી હતી.^૩

તાં ૧૭ મી મેએ.

રોજ ૨૯ માઈ ૮ (ચિં) ૧૨૪૩ યન્દેજરદી.

મરથા—જમથેલ ધનજીભાઈ શેતા—ઉમર વર્ષ ૫૪ શ્રેષ્ઠ ધનજીભાઈ ફોમજી શેતાના વડા હોરા. એવણુ ઇ. સં ૧૮૪૨ થી ચોતાના જેથી શ્રેષ્ઠ અહમદનગર નવરોજી શેતાની માથે “જમથેલ અહમદનગરની કુખની” ને નામે વાહણને પારને માખણ, રંગ, તેજ, વગેરે સીધાંડરને ધણી કરતા હતા.

તાં ૨૦ મી મેએ.

રોજ ૨ માઈ ૧૦ (કો) ૧૨૪૩ યન્દેજરદી.

મરથા—જમથાઈ અરથેલ બાહલીભાઈ—ઉમર વર્ષ ૫૪ શ્રેષ્ઠ અરથેલ જમથેલ બાહલીભાઈના વડા હોરા. એવણુ પ્રથમમાં મરદુમ શ્રેષ્ઠ લીમજી ભીખાજી (પાંડે) ના છેકરાઓની તરફથી ચીન; મોરીમ, મધ્યાર કોરતા વગેરે તરફ જતા હતા. તે પછી મેયરસ દીતયાહ એંડ અરદેશર ફરફુનજી પેહી તરફથી લાંબી યુદ્ધ મુંડી ચીનમાં રહ્યા હતા, અને ૧૮૬૦ થી મુંબઈ આવી જમથાઈને લીધે એકાંત છુંદગી યુગરવા માંડી હતી.

તાં ૨૧ મી મેએ.

શ્રેષ્ઠ દારાયાહ ડોશભાઈને નામદાર સરકારે એકના કામચલાઉ હજુર ડાપુડી કલેક્ટર નેમ્યા હતા.^૪

શ્રેષ્ઠ અરદેશર જમથેલ હજુર કામદીનનાને નામદાર સરકારે ભરચ છાત્રાના પેહલા વર્ગના માછલેટની મતા આપી હતી.^૫

^૧ “Grammatik, Poetik und Rhetorik der Perser-F. Rückert. Göttingen 1874.”

^૨ મોમ્મે ગવર્મેંટ ગેઝેટ, ૧૪ મી મેએ ૧૮૭૪.

^૩ મોમ્મે ગવર્મેંટ ગેઝેટ, ૨૧ મી મેએ ૧૮૭૪.

તાં ૨૨ મી મેએ.

રોજ ૪ માઈ ૧૦ (કો) ૧૨૪૩ યન્દેજરદી.

આજ દીને મરદુમ શ્રેષ્ઠ જાલભાઈ અરથેલ બાહલી-બાહ નાં હામણાં તેમના બાઈ શ્રેષ્ઠ જમથેલ અરથેલ બાહલીભાઈએ રૂ. ૧૦૦૦) તથા ખીખાં જેથીએએ રૂ. ૧૨૫) મળી રૂ. ૧૧૨૫) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૬

તાં ૨૩ મી મેએ.

શ્રેષ્ઠ નરવાંનજી હીરજીભાઈ પટેલ “અર્થ વિદ્યા” વિષે કરેલાં ભાષણનું એક ચોપાનનું છપાવી પ્રગટ કીધું હતું.^૭

તાં ૨૪ મી મેએ.

જરથોસ્તી દીનની એ. જ કરનારી મંડલી તરફથી ઇ. સં ૧૮૬૬ ના જાનેવારી માસમાં મુંબઈનાં યુગરાતી વર્તમાનપત્રોમાં જાહેરખબર છપાવી વંદીદાદનાં આપ્યાં પુસ્તકોને અચ્ચત અરથા ઉત્તરથી શરૂ તથા નોટ માથે યુગરાતીમાં શુદ્ધ તરજુમો અને “અપારેદ્રીય ફાહિલાલો” ને કાષ્ઠે એક ફરદગ જે કાઢ જરથોસ્તી મુઠી મરથ બનાવી જાકસે તેને શ્રેષ્ઠ અરથેલ રજનમજી કામાજીએ આપવા માગેલા. રૂ. ૧૦૦) નું ઇનામ આપવાને જાહેર કીધું હતું. પાછલથી તે રકમમાં રૂ. ૨૦૦) વધારી રૂ. ૨૦૦ નું કીધું હતું. તે યુગળ ઇ. સં ૧૮૬૯ ના જાનેવારી માસમાં મંડલીપર એક જ તરજુમો ૭૩૮ કડાં (પદે બોધ) ની નિશાનવાલો એંડ કાચજી એંડલજી કંગાની કરેલા આખો દીન, અને તે ઇનામને લાકષ નીકલવાથી તેમને ઉપજી ઇનામ આપ્યું હતું, અને એ તરજુમાનું એક મોટું સોલેનું પુસ્તક રૂ. ૧૨) ની કામતે મંડલીને હીસામે છપાવી પ્રગટ કીધું હતું.^૮

૪ જમે જમથેલ, તાં ૨૫ મી મેએ ૧૮૭૪.

૫ “ધોલીટીકલ ઇકાનાઓ ઇયાને અર્થ વિદ્યાના પટેલા માગ, કચની ડિવર્તીતર કીધેલું ભાષણ. કર્તા, નરવાંનજી હીરજીભાઈ પટેલ. મુંબઈ: અંગરેજ તથા યુગરાતી નવ્ય પ્રીટિંગ પ્રેસ. ૧૮૭૪.”

એજ યુગળ ખીખા માગ, કચની વંદજણીપર કરેલાં ભાષણનું ચોપાનનું ૧૮૭૫ ના સપ્ટેમ્બર માસમાં નીચે યુગળ છપાયું હતું:—

“ધોલીટીકલ ઇકાનાઓ ઇયાને ૧ “અર્થ વિદ્યા” ના ખીખા માગ, “કચની વંદેચુ” પર કીધેલું ભાષણ. કર્તા, નરવાંનજી હીરજીભાઈ પટેલ. મુંબઈ: વર્તમાન પ્રેસમાં જનચેરજી હોશંગજીએ છાપ્યું છે. સને ૧૮૭૫ ઇસવી.”

૬ “(ખ. ર. કાચાને ઇનામને રીસાલો) વંદીદાદને અચ્ચત અરથા ઉત્તરથી શરૂ તથા નોટ માથે યુગરાતી તથા વંદીદાદમાં આવેલા અવસ્તાના તમામ ધોલોની શુદ્ધાંસોહને કામિદે બનાવેલી શરંગ, બનાવનાર, કાચજી એંડલજી કંગા. છપાવી પ્રગટ કરનાર:—જરથોસ્તી દીનની ચાલ કરનારી મંડલી. મુંબઈ: દરતર આશાકારા છાપાખાનાં અધી

તા ૨૫ મી મેએ.

શેઠ કેમ્બરજ નવરોજીજી કાપરાજીએ “ફરેડુન” ના પોતાના લખેલા નાટકની એક ચોપડી છપાવી પ્રગટ કરીથી હતી.

તા ૨૬ મી મેએ.

મુંબઈનાં મ્યુનિસિપાલ કારપોરેશનના એક અધિકારી ડાક્ટર ડાલામની ખાસી પડેલી જોગા ઉપર મુલેહના અમલદારોએ શેઠ જેહરામજી નયરવાંનજી સીરાવાળને સુઠી કાઢવા હતા.

તા ૫ મી જુન.

શેઠ રતનજી ફરામજી વાળએ “મુંબઈના બાહાર” નામનું મુંબઈને લગતી આગસી પાછની હકીકતોનું એક મોટું પુસ્તક રચી પ્રગટ કરીું હતું.

તા ૧૦ મી જુન.

શેઠ નયરવાંનજી જેહરામજી ખાનસાહેબે અતરેની વિઠોરીયા નાટક મંડળીને આરં લખેલા “જાંદગીરશાદ ઓર મોહર” નામના ઉરુ આપેરાની એક ચોપડી શેઠ કુવરજી ચોરાવજી નાજરે છપાવી પ્રગટ કરીથી હતી.

મેકરમજી રફુલજીની કંપનીએ છાપીજી. અને ૧૨૪૭ ઇસ્લામજીની—અને ૧૮૭૪ ઇસ્વી.

એ તરજુમામાં વંદીદારમાં અસલમાં આવેલા તંદોરની નજવવા બાબેના કરકાસોની કેલ કુદ નોટમાં હાલની વેચક વિધાની નજરે તે બાબદો કંઈ રીસે છે તે વિષે ડાક્ટર ખરોદેલ ફરામજી મોરીએ પોતાના વિચારો આપ્યા છે.

આએ કુરતકની બીજી આશ્તિ ઇ. સ. ૧૮૮૪ માં એ. કાવરાજીએ પોતાને દીસામે છપાવી પ્રગટ કરીથી હતી.

૧ “ફરેડુન. નાટક ૪ અંકી. બનાવનાર, કેપુરાસી નરોજીજી કાપરાજી. મુંબઈ, દત્તર આરકારો છાપાખાનાં મધે મેકરમજી રફુલજીની કંપનીએ છાપીજી. અને ૧૮૮૪ ઇસ્વી.”

૨ મેકરમજી જેઠે, તા. ૩૦ મી મેએ ૧૮૭૪.

૩ “મુંબઈના બાહાર, જેમાં આ રાખીની આગસી નવા પાછની હાલતનું વર્ણન, જુદી જુદી માતના લોકોએ આપીને કિલિલા વાલો, તેઓ માહેલા કેટલાક પરમારખીઓની હંદોની નજવવા લાએક અરુદામ, અને તે બેરખાંની બીજી ઇઆદ રાખાએગ બીતાએ, સમાપીને તેનાં બે પુસ્તકો કરીઆં છે. પુસ્તક ૧ હ. નેપ લેનાર, રતનજી રજોમજી વાળ. મુંબઈ મધે યુનિયન પ્રેસમાં નાનાનાઈ રસમજી સોલુનાએ છાપે છે. અને ૧૮૭૪ ઇસ્વી.”

મેટું બીજું પુસ્તક ખાહેર વડુ નથી.

૪ “જાંદગીરશાદ ઓર મોહર ઉરુ આપેરા. બીઠોરીયા નાટક મંડળીને માટે. બનાવનાર, નયરવાંનજી જેહરામજી ખાનસાહેબ. છપાવી પ્રગટ કરનાર, કુવરજી ચોરાવજી નાજર. મુંબઈ કુવર કંપની મેકરમજી રફુલજી, દાદર. દોરાવજી જમશેદજીની કંપની, કાંકણાદેવી રોડ. ૧૮૭૪.”

તા ૧૫ મી જુન.

૨૦ ૨૮ માઈ ૬ (ચિ. ૧૨૪૩ યાહેરોરી.

મારજી—જાંદગીરજી ફરામજી બખરી—ઉમર વર્ષ ૬૭) શેઠ ફરામજી જમશેદજી બખરીના દીકરા. એવું પ્રથમમાં અતરેની જાણીતી મારજી સાહજીની સુધમાં એક શિક્ષક હતા. તે પછી અતરે ઇસ્ટ ઇન્ડીયા કંપનીના વકીલની પેહલીવર રહેવા હતા, બધાં કેટલીક કાપદા મુંબઈની માહીતગારી મેલથી હતી. તે બાદ ઇ. સ. ૧૮૨૬ માં પેહલવેહલા ચીન ખાતેની શેઠા દાદાબાઈ અને માણેજી રસમજી બનાજીની પેહલીવર ગયા હતા, અને ત્યાં આપારમાં સોહવાસ પડી જવાથી જુદી જુદી આપારી પેહલીઓના મુનીમ તરીકે ૪૫) વર્ષ સુધી કામ ચલાવું હતું. ચીન મધે લાંબા વસવાટને લીધે સરકાર દરખાસ્ત તથા આપારી મંડળોમાં એવલુને ધણું માન હતું. ત્યાંની જરોરોતી અંગ્રજીમનાં ધર્મનાં ફંડના એવલુ ૧૮૫૪ થી તે ૧૮૭૩ સુધી એક તરસી હતા. ૧૮૬૪ માં હાંકમજીના પારસી મિત્રોએ એમના તરફનાં માન દાખવ એઓને એક ફાંડનું વામ ઘટતા લેખ સાથે બેટ આપ્યું હતું, તથા એવલુની એક તપવીર પડાવી તે ત્યાંનાં અંગ્રજીમનાં મકાનમાં મુકી હતી, છેલ્લા એવલુ ૧૮૭૩ ના મેએ માસમાં ખીમાર પડી મુંબઈ આયા, અને એક વર્ષમાં અતરે જ મરણ પામ્યા હતા.

તા ૨૦ મી જુન.

શેઠ ફરામજી ખાંદમજી માસઠરે યુગ્મરાત તથા કાઠી આવાડ દેશની વારતાઓનું એક પુસ્તક રચી પ્રગટ કરીું હતું.

૫ એવલુના બપાવા શેઠ જમશેદજી નયરવાંનજી અને તેમના એક બાઈ શેઠ ચોરાવજી નયરવાંનજી કરી મુરતનાં બખરીની નોકરીમાં રહેલા તેથી બખરીની અટક પડી હતી. તેમના દીકરા શેઠ ફરામજી જમશેદજી બખરી આપેલા વખતમાં મુંબઈના ગવર્નરનાં ઘરખાતાંના સરસાખાન પુરો પાડનાર હતા. નામદાર ગવર્નર સર જન માલકમના વખતમાં તેવલને મેદાન મધે હાજરી ફારક મારકીટની બીરે કેટલીક જમીન ઇનામમાં ચલી હતી.

૬ આ વાગ એમના એક દીકરા શેઠ મેનજી નંદગીરજી બખરીના રવાકીનમાં છે, અને તે બેર તીએ કુળ લેખ કાતરેલો છે:—

“To

“Jehangheerjee Framjee Duxey Esq.

“From his Pareeo Friends in Hongkong
“As a token of their respect and esteem towards him.”

“January 1861.”

૭ “યુગ્મરાત તથા કાઠી આવાડ દેશનો વારતા. (ફિદા) ૪૬ લોકની કેટલી બેરખીની બીરની લીધેલી. બીજી કાળ. મુંબઈ: ઇંગ્લેન્ડ પ્રીંટિંગ છાપખાનાંમાં છાપ્યું. ૧૮૬૪.”

તા. ૨૪ મી જુન.

આમે ચાલની યુગ્મમાં સેવાયી “ગીલફીયટ સ્કાલરશીપ” ની પરીક્ષાનાં લંડનથી આવેલા પરીણામ મુજબ તે એક્ઝીનિસ્ટન કોલેજના એક વીધારથી થેક માણે-કણ નયરવાનું દલાલ (લરચવાલા) ને મળી હતી. એ સ્કાલરશીપ મેલવનારને પાંચ વર્ષ સુધી ૧૨ થાથ ૧૦૦ પૌંડ તથા ઇંગ્લાંડ જ્યાં આવવાનો ખર્ચ મળ્યો.

તા. ૨૫ મી જુન.

અતરની હાઇ કોર્ટની આપેલ સાધના હેડ-ક્લાક થેક ફરમિલ શેરામજી માલીનીએ કોર્ટના સીક્રેટરી તથા બીજા જજોએ કરેલી કામચલાઉ આસીસ્ટન્ટ રીજીસ્ટ્રાર અને હાઇ કોર્ટ પ્રેસના મુપરીંડન્ટ તરફની નેમલુ-કને નામદાર સરકારે બાહ્યી આપી હતી.

તા. ૨૬ મી જુલાઈ.

થેક આદરજી જીવજીને નામદાર સરકારે ૫૨ આંદાનના ડીક્કીટ ડેપુટી કલેક્ટર નેમ્યા હતા.

તા. ૧૫ મી જુલાઈ.

રોજ ૨૮ માઈ ૧૦ (ચિ.) ૧૨૪૩ યજ્ઞેતરદી.

મરજી-નવરોજી હીરજી ખરાય-ઉમર વર્ષ ૪૭) કુરગવાલા થેક હીરજી માણેકજી ખરાયના ડીક્રા એવલુના બાપ પર કુરગના રાખની હતરાજ યવાથી એવ-લુને પારસીઓએ છુપી રીતે કાનાનિરમાં લાવી થેક બીમજી ધનજી ઉમરોજીની કુઠાનમાં રાખ્યા હતા, જ્યાં અનુભવ મેલવી એવલુ પાછલથી કલેક્ટર આવી બાપાર ચલાવતા હતા, અને ત્યાં સારી રીતે વખાણ ગયા હતા. એવલુનું મરજી કલેક્ટર મધિન નીવજી હતું.

તા. ૧૫ મી જુલાઈ.

નામદાર માહરજીના ચોસ્ટ માસ્ટર જનરલે વી. એંડ એ. કુપની સાથે વેલાતને મેલ લાવ લખન કરવા માટે કરેલાં બખતમાં મેમની જલ્દ કુત એકજ દીવસ વધારી તે પુરતી ન હોવાથી તે માટે પ્રોટેસ્ટ કરવા તથા ઇંગ્લાંડની સરકાર ઉપર એક અરજી મોકલવાને ડેડાવ કરવા યકી યુગ્મના રેહવાસીઓની એક જાહેર મુખા-વવાને યથ તા. ૯ મી જુલાઈએ અતરના થેરીફ મી. જનરલ રેકર જોગ ૩૮ ઇંગ્લેં, ૪ બાહ્યી, ૫ હિંડુ, ૪ મુસ-

૧ રાઇમસ આંધ ઈ. ડી. આ, ૨૪ મી જુન ૧૮૭૪.

૨ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા. ૨૫ મી જુન ૧૮૭૪.

૩ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા. ૯ મી જુલાઈ ૧૮૭૪.

૪ રંજનવામા થેક હીરજી અને માણેકજી નવરોજી ખરાયના બાપા.

હમાન અને ૧૧ પારસી (શેરામજી ફરમિલ પેલ, મેલ-શંમજી જીભાઈ, ઘીનથાજી માણેકજી પીટી, નાનાબાઈ મેહરમજી જીભાઈ, મનચેરજી નવરોજી બનાજી, નય-રવાંજી માણેકજી પીટી, મેહરવાંજી ફરમિલ પાંડે, જાંહોર હીરમજી માલી, જી. એન. વાડીઆ સતચની કુપની, જાંહોર મુસતાદજી, શેરામજી શાપુરજી બંગાલી) ગ્રહ-રમેએ મોકલેલાં રીકીલીઅનની રહે આજ ઈને રાઉન હાલમાં એક જાહેર મુખા હાનરેબલ જી. કે. બાઈજનાં પ્રમુખપણે રહેલ મળી હતી. આ વેળાએ મેલ લાવવા લઈ જવાની જલ્દ પુરતી વધારવા માટે પાલિંમેંટ એક અરજી કરવા-ને ડેડાવ પસાર કરી તથા તે અરજ બાહ્ય રાખી મુખા ખરખાસ યથ હતી.

તા. ૧૯ મી જુલાઈ.

થેક મનચેરજી કાવચજી શાપુરજી લંગડાનામે “સત્ય મીત્ર” નામે ૧૨ રવીવારે પ્રગટ થતું એક વર્ષમાંવત્ત પરવરતાવતા માસું હતું. એ વખતે પારસીઓમાં યતા મુધારાની શ્રમિ લખાણ કરનામાં આવતાં હતાં.

તા. ૨૨ મી જુલાઈ.

ધાણાની ડીક્કીટ કોર્ટના નાગર થેક જમથેજી રતનજીને તેમની કામતી સેવાઓના બદલામાં હિંડુસ્તાની સરકારે “ખાન સાહેબ” નો ખેતાબ આપેો હતા.

તા. ૨૩ મી જુલાઈ.

યુગ્મની પારસી થીક માટીમોનીઅમ કોર્ટના એક ડીક્કીટ થેક મેહરવાંજી ફરમિલ પાંડેએ બો. કો. ડા-વાથી નામદાર સરકારે તેમની જગેએ થેક કાવચજી માણે-કજી લીમજી બનાજીને નેમ્યા હતા.

તા. ૨૩ મી જુલાઈ.

રોજ ૧૦ માઈ ૧૨ (કો) ૧૨૪૩ ૫૦

મરજી-અરદેશર અરદેજી દાદીથેક-ઉમર વર્ષ ૫૯) થેક અરદેજી અરદેશર દાદીથેકના વડા ડીક્રા એવલુ તા. ૩ મી નવેમ્બર ૧૮૭૯ થી ચોતાના બાપની “અર-દેજી અરદેશરની કુ” માં ભાગયા યથ તેમના બોહરત બાપાર તથા મેયરસ હીગીનસ એંડ કારડેવલ, જનરલોનર,

૫ રાઇમસ આંધ ઈ. ડી. આ, તા. ૧૭ મી જુલાઈ ૧૮૭૪.

૬ એ ૫૫ થેક મનચેરજી ૫૯) વર્ષ સુધી ચલાવી તેની માણેકી તા. ૧ થી બનેવારી ૧૮૭૩ થી થેક મનચે-રજી રૂશંજી જગેએને હરતક કીકી હતી, જેવે તે તા. ૧ થી બનેવારી ૧૮૭૮ સુધી ચલાવી ૫૫ પાડ્યું હતું.

૭ બોમ્બે ગેઝેટ, તા. ૨૨ મી જુલાઈ ૧૮૭૪.

૮ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, ૨૩ મી જુલાઈ ૧૮૭૪.

ગરની કુંવળી, પાલ કાચલકળી કુંવળી, તથા કરેશ્વર રામન એંડ કુંવળીની દલાલીનાં કામમાં સામેલ થયા હતા. તે પછી ૪૦ મં ૧૮૫૧ માં બાપનાં મરણ બાદ તા. ૧૩ મી નવેમ્બર ૧૮૫૨ ને દીનથી પોતાના બાળ્યો શેઠા નશરવાંનજ અને હોમજને મનેલ કરી “અરથેજી અરથેજના હોક-રાઓ” ને નામે પેહડી ચાલુ રાખી હતી. ૧૮૬૫ માં તે પેહડીના વહીવટ બંધ કરીયા હતા. ૧૮૭૦ થી પાછી “અરથેજ અરથેજી દાદીની કુંવળી” ને નામે પેહડી કાઢી બાપાર ચલાવવા માંડ્યો હતો. આગળ વખતમાં એઓ અતર એક આગેવાન બાપારી ગણાતા હતા, તથા ૧૮૪૩ માં સુંબળની એમ્બર ઓફ કામરમળી કમીટીના એક અધિકારી હતા. ૧૮૫૫ માં નામદાર સરકારે એવજને સુલેહના અમલદાર નેમી માન આપ્યું હતું. ૧૮૫૧ થી એવજ મરહુમ દાદીશેઠાનાં આતશ્વેજરામ તથા ધર્મખાતાં-ઓના સુતવધી તથા કદમી ધાદંબાર કુંડના તરફથી થયા હતા. ૧૮૬૪ માં કદમી દરુરને સુસારે આપવાનું કુંડ ઉચું થયું તેના એવજ ગરઆતથી પ્રસુખ હતા. સુલો પ્રીતિજ કેતાબખાનું તથા સુલોપ્રીતિજ મદદેયા ને દાદી-શેઠાનાં આતશ્વેજરામની સામેનાં દરુરને રેવાનાં મકાનમાં હતાં ત્યાંથી તેમને આલી કરાચારી એવજ ૪૦ મં ૧૮૬૨ માં તે બંધે ખાતાઓનાં કુંડમાં મણી રૂપર૦૦) ની રકમ આપી હતી કે તેનું બ્યાજ બંધે ખાતાના ચાલુ ખરચમાં વપડાય, પણ ને કેતાબખાનાં અથવા મદદેયાને કીને કોઈ વખતે મકાન બાંધવાને હયા લેવાને સ્ત્રો આવે ત્યારે તે સુલ રકમ પણ વાપડવી, એ ઉપરાંત એઓ ત્રણે બાઈ એઓ મણી પોતાના બાપનાં નામથી ચોપાટી મેં નાચાર ધરાનીએને રાખવા મરે એક ધર્મશાલા બંધાવી તે તા. ૨૦ મી આગસ્ટ ૧૮૫૩ ને દીને બોલી સુકી હતી, તથા નવમી મેંની મરહુમ મેનેદ મનાવેજર હોમજવાસી પુરાણી દરેજેરમાં પડતો ફરફાર કરી તે નેચરથી પોતાનાં માતાજી મરહુમ બાઈ બીખાઈજનાં પ્રતને મરે બંધાવી તા. ૧૦ મી મેએ ૧૮૬૨ ને દીને બોલી સુકી હતી.

તા. ૨૬ મી જુલાઈ.

ખીરાના આસીસ્ટન્ટ કમીશનર દરુર બહમતજી નમરાપજી નમરાપઆશાએ પોતાને એક ગારડથી અપ-માન મલવા સુંબંધી જી. આઈ. પી. રેલવે ઉપર કમીશનની ફરીઆદી માડી હતી, તે રેલવેના મતવાલાઓએ માફ માગ-વાથી માડી વાસી હતી.^૧

તા. ૩૦ મી જુલાઈ.

અનરેનાં સરકારી કમીશનરે ખાતાવાસી શેઠા એન-નજ ચોરાબજી ચોરાવાસીએ ઉછી આખીસીનીઆની ચરાઈ

૧ બંધે નમરેજ, તા. ૨૬ મી જુલાઈ ૧૮૭૪.

વખતે કમીશનરે ખાતામાં બનલેથી કીમતો નેકરીએ માટે હિંકુસાંતની નામદાર સરકારે તેમને “ખાંમરહિય” ને બેતાબ આપ્યો હતો.^૨

તા. ૧ લી આગસ્ટ.

ચીકલી ગામ મેં એક ધર્મનું દવાખાનું ઉઘાડવાને શેઠા દીનશાહજી માણેજી પીટરે સરકારમાં રૂપ૦૦૦) ની રકમ આપી હતી તે દવાખાનાંની ધમારત બંધાઈ તેવા થવાથી તે બ્યાજ દીનથી બોલ્યું સુક્યું હતું.^૩

૨ બેમ્બે ગેઝેટ, તા. ૩૦ મી જુલાઈ ૧૮૭૪.

૩ એ દવાખાનાંને માટે શેઠા દીનશાહજી તા. ૧૨ મી માર્ચ ૧૮૭૩ ને દીને સરકારમાં રૂપ૦૦૦) ની રકમ આપવાની માગણી એવી શરતથી કરી હતી કે (૧) એ દવાખાનાંને માટે સરકારે એક ધમારત બંધાવવી, (૨) તેને ચાલુ ખરચ સરકારે કરવો તથા દરદીએને સુલ દવા માફ આપવી, (૩) અને દવાખાનાંને તેમનું નામ આપવું. એ શરતો સરકારે બાકલ રાખી તા. ૫ મી આગસ્ટ ૧૮૭૩ ને દીને નીચેના ડેકાવ બાંડેર પાડ્યો હતો.

DISPENSARIES

No. 2756.

GENERAL DEPARTMENT,
Bombay Castle, 5th August 1873.

Memorandum from the Revenue Commissioner, N.
D. No. 1580 dated 9th April 1873.

Forwarding with his recommendation a letter No. 268, dated 2nd Idem from the Collector and President Local Fond Committee Sorat, who submits copy of one from Mr. Dinshaw Manockjee Petit offering Rs. 5,000 for a Dispensary Building at Chikli upon condition of Government undertaking themselves to maintain and conduct the Dispensary perpetually and to treat and dispense Medicines to the sufferers free of any charge and that the Dispensary shall be called the Dinshaw Manockjee Petits' Charitable Dispensary; and requests authority to accept the offer with thanks, as the case is parallel to that of Balsar, sanctioned in Government Resolution No. 704 dated 17th March 1871, substituting the Local Funds for the Municipality.

Memorandum from the Revenue Commissioner, N.
D. No. 3467 dated 17th July 1873.

Forwarding a letter No. 565 dated 15th Idem from the Collector of Sorat who states in reply to a reference that Mr. Dinshaw Manockjee Petit although he expresses his sorrow to observe that Government are unable to increase their annual grant to the Dispensary or to sanction any departure from the standard Rules regarding the supply of Medicines, is however willing to contribute his grant of Rs. 5,000 on the terms laid down by Government as per standard Rules regarding Charitable Dispensaries published under date the 11th November 1871, and recommends that the offer be accepted and early orders passed, as

તાં ૧ લી આગસ્ટ.

મુંબઈના પ્રખ્યાત ડાક્ટર ભાઈ દાજી નેમ્સો તાં ૧ લી જુન ૧૮૭૪ ને દીને મુલતી ગયા હતા તેમની યાદગારી કામિયો રાખવાને ડેડાવ કરવા માટે મુંબઈના રેલવેસીએની એક બહેર મળા બેલાવવાને મઈ તાં ૨૪ મી જુલાઈએ અતરેના શેરીફ મીં ૦૪૪૪ ટેકર જોગ ૧૦ ઇંગ્લેઝ, ૨ પોરટુગીઝ, ૧૫ હિંદુ, ૪ મુસલમાન, અને ૬ પારસી (હાન-રેખન સર નમચેદજી જીજીભાઈ બારેનેર, સી. એમ. આઈ; દીનશાહજી માણેકજી પીટી, માણેકજી ખરચેદજી નમચેદજી, કાવચજી ખરચેદજી નમચેદજી, ફરાંમજી નચરવાંનજી પટેલ, ડાયાભાઈ ફરાંમજી કરાકા, અરદેશર ફરાંમજી મુચ, ડાયાભાઈ હોરમજી કામાજી, ચોરાખજી શાપુરજી બંગાળી) મહસ્તેએ મોકલવાં વીકરીજીશનની રૂટે આજ દીને ડાઈન હાવનાં એક બહેર મળા હાનરેખન મીં નેમમ ગીયમનાં પ્રમુખપણાં હેકન મળી હતી. આ વેળાએ ચીફ-નચરીય સર માફકલ વેઆપે દરખાસ્ત કીધી અને તેને હાનરેખન સર નમચેદજી જીજીભાઈ બારેનેરે ટેકા આપ્યો કે “ડાક્ટર ભાઈ દાજીનાં કવખતનાં મરજીથી આ રૂટે એક પ્રખ્યાત બિદાયાર્થી તથા પ્રાચીન કાળની ભાષાનો અભીઆસી તથા એક કાલિત તખીય અને ધર્મતામા ચેહરી બોહચો તે માટે આ મળા ચોતાની દલ-ગીરી બહેર કરેલે, અને આથા રાજેલે કે તેની યાદગારી કામિયો રાખવા માટે એક લાયક મેમોરીઅલ તથા અર કરવી.” એ વછી ઉપચા ડેડાવ અમમનાં લાવવા માટે ૨૦ ઇંગ્લેઝ, ૩૦ હિંદુ, ૭ મુસલમાન, ૩ પોરટુગીઝ અને ૨૫ પારસી (હાનરેખન સર નમચેદજી જીજીભાઈ બારેનેર, દીનશાહજી માણેકજી પીટી, ફરાંમજી નચરવાંનજી પટેલ, ચોરાખજી શાપુરજી બંગાળી, ડાયાભાઈ હોરમજી કામા, ડેડાબાર

કાવચજી પંચમી, મેહરવાંનજી ફરાંમજી પાંડે, નચરવાંનજી માણેકજી પીટી, લીમજી નમચેદજી બાટમીયાઈ, અરદેશર એલજી ચીનાઈ, દારાશાહ રતનજી ચીચગર, હોરમજી મનચેરજી ચીચગર, ડાયાભાઈ ફરાંમજી કરાકા, હોરમજી નંહરીરજી તાલેબારખાં, નમચેદજી નચરવાંનજી તાતા, મેહરવાંનજી દાદાભાઈ રેજીઆર, નાનાભાઈ રમતમજી રોણીયા, ખુરચેદજી નોચરવાંનજી કામાજી, નવરીઅજી નાનાભાઈ ફરાંમજી, ચોરાખજી નમચેદજી જીજીભાઈ, માણેકજી ખર-ચેદજી નમચેદજી, અરચેદજી કરકુતજી પારખ, ખરચેદજી કાવચજી ભાંકપવાલા, ડાક્ટર રમતમજી કાવચજી બાંકુરજી) મહસ્તેએ એક કમીટી તથા ડાક્ટર એ. કેડરંગીઅન, ચીફ વીચનનાથ નારાયણ મંડલીક અને અરદેશર ફરાંમજી મુચને શેફ્ટરીએ નેમી યાદગારી કેવા આકારમાં રાખવી તે તેમની મુનમતી ઉપર સોંપવાના ડેડાવો કરી મળા ખરખ રત યાઈ હતી.”

૧ રાઈમજી અર્ધકીઆ, તાં ૪ થી આગસ્ટ ૧૮૭૪.

ડાક્ટર ભાઈ દાજીની યાદગારીમાં બીનાં કરેલાં આ કંડમાં (ચિંટુશીના નામદાર વાઈચરખ વારક નાઈખુરુ ૩૩૦૦), મુંબઈના નામદાર ગવરનર સર રીમીય બીડાભીએ ૩૨૫૦), હેરબાદના નામદાર દીવાન સર સાલારખજી ૩૨૨૫) તથા બીજા નામીયા આશાશીએએ મળી ૩૧૧૪૪૫) ભર્મી હતા. મુંબઈ મધે ભરપના ૩૮૮૬૫) માં ઇંગ્લેન્ડના ૩૪૪૫૫), મુસલમાનીના ૩૧૦૪૮), હિંદીએના ૩૨૬૨૨), અને પારસીએના ૩૭૧૧૦) નીચે મુજબ હતા :-

(૩૩૦૦) સર કાવચજી નંહરીરજી રેડીમની નાઈક, સી. એમ. આઈ; માણેકજી ખરચનજી ચોરા. (૩૨૫૦) દીનશાહજી માણેકજી પીટી. (૩૨૦૦) લીમજી નમચેદજી બાટમીયાઈ. (૩૧૫૦) ચોરાખજી શાપુરજી બંગાળી, નચર-વાંનજી રતનજી તાતા. (૩૧૨૫) મેહરવાંનજી ફરાંમજી પાંડેની કુપની. (૩૧૦૦) નચરવાંનજી માણેકજી પીટી, દારાશાહ અને રમતમજી ધનજીશાહ કપરાંન, પેશનજી હોરમજી કામાજી, ડાયાભાઈ હોરમજી કામાજી, હાનરેખન ખાંનબાહર પખત પેશનજી. (૩૧૫૦) શાંમજી એલજી દાવર, નમચે-દજી નચરવાંનજી તાતા, ચોરાખજી ફરાંમજી પટેલ, હોરમજી મનચેરજી ચીચગર, મેહરવાંનજી અને મેકરાંનજી, નવરીઅજી રફેનજી, શાપુરજી હોરમજી પાટક. (૩૩૦) દારાશાહ અને નાનાભાઈ રતનજી ચીચગર, ડાક્ટર ખરચેરજી અને રમતમજી અરદેશર રમતમજી. (૩૨૫) નવરીઅજી દાજીભાઈ ભાવલા, નમચેદજી નવરીઅજી ભાવલા, એમ. એ; રમતમજી મનચેરજી ચીચગર, નંહરીર મનચેરજી ચીચગર, ચોરાખજી પેશનજી બચચગર, નચરવાંનજી ચીંદાભાઈ ઇનરે, નમચે-દજી મેહરવાંનજી અરીઆ, દીનશાહ મેહરવાંનજી આરીઆ, નમચેદજી ધનજીશાહ વાડીઆ, કાવચજી પેશનજી કામા, ધનજીશાહ હોરમજી કરાકા (૩૪૫૦) ૩૨૫) ની અર-રની રકમો.

એ વછી બીખાં ભરપનાં નાણાંને બાંધોગ કેમ કરવે તે બાબેના ડેડાવ કરવાને બીખાં કમીટીની મળા તાં ૧૧ મી આગસ્ટ ૧૮૭૪ ને દીને હાનરેખન મીં નેમમ ગીય-મનાં પ્રમુખપણાં હેકન મળી હતી, તે વેળાએ ડેડાવ કે બીખાં

the contribution is urgently required to meet immediate demands for the Work.

Resolution—Mr. Petit's liberal donation may now be accepted with thanks.

(Sd) F. S. CHAPMAN,
Chief Secretary to Government.

એ વછી શેક દીનશાહજી તાં ૨૮ મી આગસ્ટ ૧૮૭૪ ને દીને ૩૫૦૦૦) ની રકમ સરકારી તીન્કરીમાં બરી હતી, અને દવાખાંનાં બાંધકામ તૈયાર થવાથી તે બીચર મુજબ બોહજી મુકવામાં આવ્યું હતું. એ દવાખાંનાં મકાનમાં નીચની તખી મારેલીઃ :-

“THE CHICKLEE
“PETIT CHARITABLE DISPENSARY.

“This Dispensary was founded by Dinshaw Maneckji Petit, Esq. of Bombay.

“A.D. 1874 Yezzedezul 1243.”

“આંચે ચીકીની ગામખું થરમખું દરાખાખું મુંબઈવાળા
“શેક દીનશાહ માણેકજી પીટીને રાખાપીઆ” છે.

“ધરાવી શન ૧૮૭૪ અને ૧૨૪૩ ઇઅનરેસરી.”

તા ૦ ૩ છ આગસ્ટ.

ધાંણવાલા શેઠ જમશેદજી રતનજી નાજરને મહેસા
“ખાંતશાહેબ” ના જેતાબની મુદત આજ દીને ધાંણ
મધે જરૂર મીઠો કોણેને એક દરબાર બરી તેમને આનાવત
કીવી હતી. એ વેળાએ મીઠો કોણેને ખાંતશાહેબ જમશે-
દજીએ ઇ ૦ મ ૦ ૧૮૭૩ થી તે આજ મુધી ધાણના જેવર,
નાજર, વગેરેની મરકાડી નોકરીઓ ઘણી ધમાનદારીથી
કીવી તથા ૧૮૫૭ ના બળવા વખતે ધાંણની જેલમાં
ઘણાક રાજદારી તથા ખીજા તોફાની બંધવાઓ હતા તે
વેળાએ ખાતેસી બાદકુરી વિષે કેટલુંક કહી મંબલાસું હતું.^૨

તા ૦ ૧૦ મી આગસ્ટ.

રોજ ૨૪ માહ ૧૧ (શિ ૦) ૧૨૪૩ વલદેવરદી.

મરણ—હોરમજીશાહ જમામજી કોખલા—ઉમર
વર્ષ ૪૮) મુરતવાલા શેઠ જમામજી કોખલા કોખલાના
ખીજા દીકરા. એવણુ લાંબી મુદત મુધી નીમસ, મઉ,
આજર, જેપોર, વગેરે મધ્ય પ્રાંતોનાં શેઠશ્રીમાં પોરઠ મામ-
દરના ઓઠા ઉપર હતા અને મરણની યોગ્ય આગમજ
વેળાન લાઇ પોતાનાં જન્મ વતન મુરતમાં આવી સાંજ
મરણ પામ્યા હતા.

તા ૦ ૧૩ મી આગસ્ટ.

ગાકર ધનજીશાહ તવરોજીજી પારબે ધંડન મધે
મંડીઆન મોકીકર મરવીજીની સેવટી સ્વીકા ક્તેહમદીથી
પરાર કીવી હતી.^૩

તા ૦ ૧૫ મી આગસ્ટ.

ક્રાંત્ર મધે ગ્રામજીગ પુનીવરસીડીનું નામીયું પુસ્તક
આનું સાંતી ઉછોડ લકામાં તાથ પામ્યું હતું, તે પુસ્તક-
આનોને નવેરથી પાકું ઉમું કરવા તથા તેમાં રચેરથી

કેતાબોની મદદ માગવાને ક્રાંત્રમાં નેમાવસી ગાડી કમીડીએ
આરે હિંદુસ્તાંની મધથી જતની કેત બે અથવા ત્રણ
બેગાં કીવી સાં શોકલવાને ૧૩ ઇંગ્રેજ, ૩ હિંદુ, ૩ મુસ-
માન, ૨ પોરટુગીઝ, અને ૩ પારસી (ચેશ ખરેખર
રસતમજી કામાજી, ધનજીબાઈ ફરામજી પટેલ અને ચેશ-
બજી જમશેદજી જીજીબાઈ) ગ્રહસ્થોની એક કમીડી નેમા
હતી, તે કમીડીએ આરેથી ઘણીક કેતાબો બેગી કીવી ક્રાંત્ર
શોકસી આવી હતી.^૪

તા ૦ ૧૮ મી આગસ્ટ.

ધુણાવાલા મરદાર ખાંતબાદુર પદમજી પેચનજીને
મુંબઈના તામદાર ગવરનરની લેજઅધીશ કૉનસીલના એ
અધિકારી નેમ્યા હતા.^૫

તા ૦ ૧૯ મી આગસ્ટ.

શેઠ એલજી કાવજીજી મર્માનીએ પારસી, હિંદુ અને
મુસલમાન લોકોનાં વસીયેતનામાંઓને લગતા કાએતાની
એક ચોપડી રચી પ્રગટ કીવી હતી.^૬ એ ચોપડી શેઠ હોર-
મજીજી દાદાબાઈ પર્વીડરને અર્પણ કરવામાં આવી હતી.

તા ૦ ૧૯ મી આગસ્ટ.

રોજ ૩ માહ ૧૨ (શિ ૦) ૧૨૪૩ વલદેવરદી.

મરણ—હોમજી દીનશાહ જીજી—ઉમર વર્ષ ૩૫)
શેઠ દીનશાહ દાદાબાઈ જીજીના જિજ્ઞા દીકરા. એવણુ ઇ ૦
મ ૦ ૧૮૧૯ થી અતરેની ઓરીએન્ટલ સ્પીનીંગ એંડ
વીવીંગ કંપનીના શેક્ટરી હતા.

તા ૦ ૨૦ મી આગસ્ટ.

એ ૦ તેહમુરથ દીનશાહ અલેમીઆએ “અર્બી
મર વરત બા માએની” ની શુદ્ધ ચોપડી મુજરાવી બાબમાં
ગાવા પ્રગટ કીવી હતી.^૭ એ ચોપડી મરદમ ગવેરર સી

તાં ૨૪ મી આગસ્ટ.

મુંબઈ શેઠર શિવાય આખા કલાકાની મુદ્દાઓને કોણે પાડવાની જગાએ જેથી કે દોખમાં, કપરસ્તાન અને મચ્ચાની જે પ્રજાની મુખાકાશીને હરકત કરનારાં જણાય તે તે સરકારે વૃત્ત વપડાતાં બંધ કરાવવાં એવો એક કાયદોના ખરડો આજ ત્રણ વર્ષ થયાં મુંબઈની લેજિસ્લેટીવ કૉલેજીમાં ૫૦ મું ૧૮૭૦ નાં નંબર ૭ માં વાલાં ખીસેને નામે આલ્યો હતો. તે ખરડાની મંજૂરી દેવાવશે ખાતે વચનારા જુદા જુદા પારસીઓ તરફથી (૧૨), પ્રણાંતી ચાવળીક મળ્યા તરફથી (૧) અને મુરત તથા અમદાવાદની મુમલમના તરફથી (૧) મળી ૧૫ ખરડાઓ કૉલેજીયલ જોમ ગણ હતી. એ ખરડાઓ ઉપર ડીપાર્ટ કરવાને કૉલેજીયલ હાનરેબલો રાજરમ, કરનથ કેનડી, મર જમથેલ જીજીભાઈ, મંગલદાસ નયુભાઈ અને નારાયણ વાથુરેવળી એક સીલેક્ટ કમીટી ઠરાવી હતી, જે કમીટીના ડીપાર્ટમાં મતફેર પડવાથી એ બીજા ધારા પ્રમાણે કલકતે વાઘચરાવળી કૉલેજીયલમાં જતાં ત્યાં ૨૬ ફરી તેનાં કારણમાં જણાવ્યું હતું કે હાલમાં ચાલતી રીત પ્રમાણે એવી જગાઓથી લોકની તંદરિસ્તીમાં અગાડો પતો હાય એમ જણાવું નથી, અને તેથી એવા એક કાયદો ધડીને દેશીઓના ધર્મને લગતી બાબતોની વચ્ચે હાથ ધાલવાનું વાજબી જણાવું નથી, એવી જગાઓથી જે

૧ એ કમીટીના ત્રણેક દેશી રેમખરોએ બીજાની સાંચેની આ ખરડાઓમાંના ઘણાખરા વાંધાઓને પાચેદાર તથા પુરતા વજનને લાગેકના ગણ્યા હતા, તથા તેઓનું મત એકું હતું કે જુઓની જગાને લગતી ક્રિયા માર્ગો વિષે દેશી પ્રજામાં એવા જોસ્સાએ નક વાલેછે કે આપું એક બીજા પસાર કરવાનું કાઠણજીરેનું નથી, અને તેથી આર લોકોમાં મેલીવી તથા કોરકેરણી વચ્ચે. એની સાંચે ઈંગ્લેન્ડ રેમખરોએ વાંધા કોઠાયા હતા અને જણાવ્યું હતું કે દેશી રેમખરોએ વાંધા ઘણાખરા નજીયા નેનાયપદાર છે. દાખલા તરીકે પારસીઓનાં દોખમાંના સંબંધમાં બીજામાં સર્વ સંબંધી ક્રિયા માર્ગોની કોઈ હરકત કરી નથી, પણ ખાતર અગતને સર તે ક્રિયા માર્ગોની જગા બદલવા, ચોકસો દોખનું વસારું બંધ કરવા અને બોલું વાસવા વિષે લખેલું છે. આ જગાએ બંધ કરવાની સત્તા કોઈ કલેક્ટરના હાથમાં નથી, પણ પાછળથી રેવની સરકારના હાથમાં રાખેલો. જે દોખમાંથી વસ્તીથી ફરજ હોયછે અને મુખાકાશીને હરકત કરતાં નથી તો તેમને બંધ કરવાની અગત પડશે નહિ. હવે વાર એકાંત જગામાં બાંધેલાં દોખમાં ત્યાં વસ્તી વધતી જાય જારે બંધ કરવાની કદાચ અગત માલમ પડે. અગર કોઈ દોખનું બંધ કરવાને હુકમ થાય તો બોલું દોખનું બંધ થતાં મુખીની રકત અરજીઓમાં બતાવીછે કે વાજબી નથી, કમકે બીજામાં એવા જ દોખનું કયોઈ કે મુદ્દાઓની કોઈ પણ જગા બંધ કરવા આગમજ બીજી જગા તેવાર કરવી અને પછી તે હોકમ કાઢેલા. પારસી ખરડાઓમાં માત્ર એ આવી વાંધા લીધેલ છે આ બીજાથી દોખમાં કાઢી નાખવામાં આવશે. દોખમાં કાઢવા ધાર્યાં નથી, પણ માત્ર તે વડાતાં બંધ કરવાને બંદોજમત કરેલો.

કોઈ કોઈ કોણે તંદરિસ્તીની બાબતમાં અડચણ ધવી હોય તો તે માટે મુખાકાશીની જાળવણીને લગતો કાયદો સેહેલથી લાયક પડી શકાયછે અને તેથી નવો કાયદો વગર જરૂરનો છે. ૨

તાં ૨૫ મી આગસ્ટ.

રોજ ૬ માઈ ૧૨ (ચિં) ૧૨૪૩ યન્દેજરડી.

મરણ—ફોર્મિજ ધનજીભાઈ બાટલીવાલા—ઉમર વર્ષ ૫૦ થી ધનજીભાઈ ફોર્મિજ બાટલીવાલાના વડા દીકરા. એવજ પ્રથમમાં પોતાના કુવા મર જમથેલ જીજીભાઈ પેહલા બાઈનેટની પેહલીવર હતા. જે પછી ૫૦ મું ૧૮૬૬ થી પોતાના ભાઈએ થોડો શાપુરજ તથા જીજીભાઈ સાથે “ફોર્મિજ ધનજીભાઈ બાટલીવાલા અને ભાઈ ઓની કુંપની” ને નામે પેહલી કાઢી બાપાર ચલાવવા માડ્યો હતો. તે બાદ ૧૮૫૬ થી થીક મેહરામજી દોરાબજી મેહતા સાથે ચીનમાં “ફોર્મિજ મેહરામજી મેહતાની કુંપની” ને નામે પેહલી કાઢી હતી, અને ૧૮૬૨ ના અક્ટોબર માસમાં તેમાંથી છુટા પડ્યા હતા.

તાં ૨૮ મી આગસ્ટ.

રોજ ૧૨ માઈ ૧૨ (ચિં) ૧૨૪૩ યન્દેજરડી.

મરણ—નવરોજજી મેહરામજી બંબાતા—ઉમર વર્ષ ૪૦ એવજ મરનાં કમીચરીએ પાતામાં એક કલાક હતા, અને તે તરફ પારસીઓને લગતાં રૂકે કામમાં ભડી મેહરામજી મર નવરોજજી હોઠાકાઓની સ્ફુલતા એવજ ૧૮૬૬ થી તે પોતાનાં મરજી સુધી હાનરરી થઈરૂડી હતા.

તાં ૩ જી મરેચમર.

પ્રણાંતી પારસી ડીજીકટ માટડીઓનીઅચ કોરડના ત્રણ હેકોગેટો થોડો મેહરામજી દાદાભાઈ પોરડવાલા, એવજ હોરમજી યાણિવાલા અને ખાંતબાહુર ખરજોરજ બીખાજી ચીંદોઆર મરજી પામવાથી તથા દરુર તેહમુલજ મીનિથેરજ હોખારે ઓહો હોડવાથી તેમની જગાએ નામદાર મરકારે થોડો બદમજી દોરાબજી થેના, એવજ જીજીભાઈ અકેમરીઆ, નવરવાંનજ ખરથેલ નગરવાલા, અને મનચેરજ દોરાબજી વડીએને નેમ્યા હતા. ૩

તાં ૧૨ મી સપ્ટેમર.

બરમવાલા દરુર જમથેલ રમતમજી કામરીનજીએ “બાગે પારશા” નામની એક ધંધારને માનવાતા મળહબને લગતી એક ગોપડી છવાતી પ્રગટ કરી હતી. ૪

૨ મુંબઈ સમાચાર, તાં ૧ લી સપ્ટેમર ૧૮૭૦.
૩ મુંબઈ ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, ૭ જી સપ્ટેમર ૧૮૭૦.
૪ “બાગે પારશા, એરથેને (પારસી) પરદેશનાર લોકોને ખાગ ધંધ્યાને કહીમથી પારસી લોકો જે ધંધા/ધંધારને કરવામાં આવતા નીરનનન નીસાર ધંધારને પરપુરવે બનનારા

તા. ૧૪ મી મુપટેમળ.

१२१२. जमासपत्र मीनीयेदरु जमासपत्राधानाये
 आन दाने डोभां भरहुम भाछेदु शेदनी वाडीमां "पयरां
 परती" वीथे अछे वाअेन करी संभलानी हनी.?

તા. ૧૫ મી મુપટેમબર.

૬૫૨૨ ક્રેડીટ રૂપિયે આરીઅન અભીઆન વિશે
જરૂર ભાષામાં એક ગ્રંથ રચી પ્રગટ કરીશો હતા.?

તા. ૧૬ મી મુપટેમયર.

રાજ ૨૬ માહ ૧ (૩૦) ૧૨૪૮ યાદોત્તરી.

મરણ—નશરવાનજી કાવયજી વાઘાગાંધી—ઉમર વર્ષ ૪૨) એ કાવયજી રૂમતમજી શ્રોત્રાખજી વાઘાગાંધીના દીકરા. એવજી પોતાના બાપના કાકાએ થેકા માણેજી તથા ખર-જેજી શ્રોત્રાખજી વાઘાગાંધી આથે મુંબઈમાં કમીશરીએજી તથા મુનિસીપાલિટીમાં કંવાક્ટે લેતા હતા. પોતાના વકીલ મરહુમ થેકા હીરજી વાઘા માદાએ મુંબઈમાં ચોપાતાનાં હોખમાંએજી માંમિ બંધાવેલી ૨૦૦ વર્ષની પુરાતમ નાંધરી મરહી એએ પ્રણેએ આથે મરહી બંધાવી ગયે ચાત તા ૭ મી આક્ટોબર ૫૨માં લઈ.

તાલ ૨,૧ મી અપટેમ્પર.

આજ દિને મરહુમ શ્રી નરસિંહજી કાવચજી વાજી
ગાંધીના ઉમર્યામાં તેમનાં બેઠાંબેઠાં ૩૧૧૨૭) ધર્મખાતાં
એમનાં આખ્યા હતા.

૧૮. તે શાખાની શાખીતીમાં તેવો એ અશરજીથી બેતાબ પારી
આવના આવીઆઉ તે વીરો તથા હાલી તે બેતાબપી તેવો
૨. ૧૨. તે બેતાબીથી ભોગવેલો તે આપતનો ટુક બોધાયો.
ખાધાર જમયેલ વગર મરુકમ રૂશતમલ એવને મગરત
૧૯. ૧૬૭૨ અશરજીઆરલ કોંગીલીલ શાહેય બરેચવાલાની
તરફથી છપાયા તથામરલ રીપી, તે શ્રી સુખમલ મધી વસતમાન
રેસેલેય પારી મરુકમલ રોસંગલ બરેચે હાવેચો. અને
૧૯૭૩ ઇસ્લામનરી. અને ૧૯૭૪ ઇસ્વી.

૧ જામે જામયેદ, તા. ૧૪ મી સુપટેમબર ૧૮૭૪.

એ વાચકોના પ્રશ્નને બે જાણી એવું જવાબ લેવા તા. ૧૨ અને ૧૬ મીએ તથા "નવચિંતી" ૧૪મી પાલવાની અગત" ૧૬મીએ વાચકો તા. ૨૬ મી સપ્ટેમ્બરે દરુણએ કરી અંગતની હતી. એ બધી વાચકોનાં એક કોષાનુષ્ઠાં ૭૦ સુ. ૧૮૪૧ ના આરંભે માત્રાની દરુણએ નીચે દુષ્ય છવાવી ૧૫૨૮ પ્રીતિ થઈ :-

તા. ૦૨૬ મી મુપટેમળર.

राज ६ माह १ (शु०) १२४४ पञ्चमेनावती.

अरण्य-प्रहमं महर्वांशं गेवापादा-द्वि-
 वर्षं ६०) अथ सुभ्रमं पञ्चाशतीत्यानो धीया उरता हन,
 अने गीतागी अभाधनी देत्राभाधी लीडिअनरना रस्ता
 द्विष अक्ष आदरानगी दरेमेहर 'अध्यायी ते ता० ११ भा.
 जनेवारी १८५१ ने दिने परावारी हवी.

તા. ૩૦ મી ડિસેમ્બર.

સેના ૧૦ માહ ૨ (૩૦) ૧૨૬૬ યજ્ઞેતરદી.

આજ દિને મરહુમ બાઈ જરબાઈ તે મરહુમ શેઠ દાદીબાઈ લીમણ બનાજનાં વીધવા તથા મરહુમ શેઠ ખરેશજી કાવથજી બનાજનાં બેટીનાં ઉત્તરમાં તેમની પેતાની પુંજમાંથી રૂ૫૦૦), દીકરા શેઠ કાવથજી દાદી લીમણમે રૂ૫૦૦), તથા બીજાં બેથીબાએ રૂ૧૦૦) મળી રૂ૧૧૦૦) ધર્મખાતે આપ્યા હતા.^૪

તાલ ૧ બી અક્ટોબર.

૬૩૨૨ કેપ્સલ ૩૨૫૫૭ વીકાજને માટે મીડીકલ
 કાલેજના યુનિવર્સિટી વર્ગમાં રસાયણ શાસ્ત્ર અને મીડીકલ
 જુરીમુકદ્દતના શિક્ષક તરીકે નેમ્યા હતા.^૫

તા. ૮ મી ડિસેમ્બર.

શ્રી જમશેદજી આરંભેજી દલાજી, એમ. એ. ને નામદાર
અરકારે મુરત હાઈ સ્કુલના આકર્ષીંગ હેડ-માસ્ટર નેખા દત્તા.
શ્રી હોશામજી એદમજી ગીમી, બી. એ. ને નામદાર
અરકારે નવીઆડ હાઈ સ્કુલના આકર્ષીંગ હેડ-માસ્ટર
નેખા દત્તા.

એક પેશતનજી જ્ઞાંતીરજી તામેયાર ખાંતની વરોડા
ખાતે મેલ્યમેંટ આગીમર તરિકિ તેમયુક થયાથી તેમજ
જ્યાએ નામદાર મરકારે એક આદરજી હજયુજીને હીર
વિદ્યામતા એવીએનેશન મેલ્યમેંટ આગીમર નોખા દલા

તા. ૧૦ મી અગ્રેાજી,

પ્રોફેસર હરમન ટાટપેલ નામના એક જર્મન વિદ્વાન
અમરનાના મુખ્ય ભાગો વિષે લાડીનમાં એક પુસ્તક પ્રકાશ
કીધું હતું.

તાં ૧૧ મી અક્ટોબર.

મુંબઈ મધ્ય એલવાડી ખાતે એક કસરતશાળા ઉઠી કરવાનો ડેકાવ કરવા માટે ત્યાંના રહેવાસીઓની એક મંજૂર આજ્ઞા દીને મંજૂરનાં તે તરફના શેક એલેમજ રૂમનમજીમુંનાવાલાના બંગલામાં તેમનાં પ્રમુખપણાં હેકમ મંજી હતી. પ્રથમમાં શેક કેમધર નવરોજી કાપરાજ તથા ડાકટર ફરોમજી શાપુરજીએ કસરતના કોમિટી કહી મંજૂરનાવા આદ એલવાડી અને તેની આમણવાસના લતા ઉપર બદનગી કેળવણીને માટે એક કસરતશાળા "એલવાડી કસરતશાળા" નાં નામથી ઉઠાડવાનો ડેકાવ થયો, તથા તે માટે શેક એલેમજ રૂમનમજી મુંજાવાલા, કમરોજીન તૈયબજી, દીનશાહ એલેમજ લાંમ, ડાકટર ફરોમજી શાપુરજી, રૂમનમજી મેહરવાંનજી માસરર, કેમધર નવરોજી કાપરાજ, હોરમજી અરોજી આય અનર, માણેજી બેનનજી કુપર, અરેશર બહમજી કાકા, ડાકટર આતમારાંમ પાંડરંગ, કાશીનાથ તરીમબક તેલંગ, જીજીભાઈ બંદોપીર લાંમ, નશરવાંનજી માંદાભાઈ, દીનશાહ શાપુરજી હાલમંજી, બરભોરજી બનામજી લાંમ, દાદાભાઈ શોરાજી મેહતા, એલેમજ શાપુરજી આચેરન કુંડોડીવાલા, પાલજી મેહરવાંનજી મીમતરી, શાપુરજી હોરમજી પાટક, અને બેનનજી મનચેરજી ઇમ્નેરની એક કમીટી નેમી તથા અરમ મારે ઉધારણીની રીપ કરી મંજૂર આપાસ યાદ હતી.

૧ બધે જમશેદ, તાં ૧૩ મી અક્ટોબર ૧૮૭૪.

એ રીપમાં તે રીને રૂઠ૦૦ નામના હતા, જે પછી તેનો અરમ બહેર બેપરજી તથા શિખનારાઓની રીપથી ચલાવવામાં આવ્યો હતો. એ કસરતશાળાની કમીટીમાં બેપર બેડે રીને રૂઠ૦૦ના ગ્રહણમાં આવનારના જગા બાંધી પડવાથી રીને બેનનજી એલેમજ મુંજાવાલા, ત્રીભોવનરામ મંજાલરામ નમુમાઈ, રાંજીત દીનશાહજી પીટી, ડાકટર અરેશર દાદાભાઈ પોરી, ડાકટર કાપરાજ એલેમજ દાદાજીનજી, હોરમજી દોરાબજી બરમા, જીજીભાઈ રાંજીત પીટી, જમરોજી અરોજી કામાલ, પાંતજીદર બહમજી મેસંગજી પટેલ, અને મનચેરજી રાંજીત પટેલ, બી. એ. ને નેમ્યા હતા. પ્રમુખ તરીકે પ્રથમથી તે ૧૮૮૦ સુધી શેક એલેમજ રૂમનમજી મુંજાવાલા, ૧૮૮૦ થી ૧૮૮૫ સુધી શેક બેનનજી એલેમજ મુંજાવાલા, ૧૮૮૫ થી ૧૮૮૫ સુધી શેક રાંજીત દીનશાહજી પીટી, અને ૧૮૮૫ થી શેક જીજીભાઈ રાંજીત પીટી. શેફ્ટરી તરીકે પ્રથમથી તે ૧૮૮૦ સુધી શેક કેમધર નવરોજી કાપરાજ, ૧૮૮૦ થી ૧૯૦૧ સુધી શેક રૂમનમજી મેહરવાંનજી માસરર, અને ૧૯૦૧ થી ડાકટર કાપરાજ એલેમજ દાદાજીનજી. બનનગી તરીકે પ્રથમથી તે ૧૮૮૪ સુધી શેક રીનશાહજી એલેમજ લાંમ, અને તે પછીથી બનનગીજી કાપ પછી શેફ્ટરીને ચોંપવામાં આવ્યું હતું. કસરતશાળાના બનનગી બેપરી તરીકે ૧૯૦૨ સુધી ડાકટર રાંજીત શાપુરજી અને તે પછી ડાકટર અરેશર દાદાભાઈ પોરી.

પ્રથમમાં એ કસરતશાળા એલવાડી શેક એલેમજ રૂમનમજી મુંજાવાલાના બંગલાના કુશાદે કંપાઉડમાં તાં ૧૮

તાં ૧૩ મી અક્ટોબર.

અતરેના કમીટીએ આતાંવાલા શેક ફરુજી પેચતનજી વડીઆવાને તેમની કમીટી નોકરીએ માટે હિંદુસ્તાની મંજૂર "પાંતજી" નો એલવા આપ્યો હતો.

તાં ૧૪ મી અક્ટોબર.

મુંબઈ શેફ્ટર અને હલાકામાં કાંતવા તથા વણવાના ઉઠોમનો વધારો થતો જવાથી મીમના માલિકાના કાપદને માટે એક આશીરીએમજ સ્થાપવાનો વિચાર કરવાને આજ્ઞા દીને અતરેની મેયરમ નીકલની કુપનીની આશીરીમાં મીં હોમીદર મેક્લેવનાં પ્રમુખપણાં હેકમ એક મંજૂર મંજી હતી,

ડીનેમજર ૧૮૭૪ ને રીને એક ચોરા જેલાવડાની હજીરમાં શેક મંજાલરામ નમુમાઈ, સી. એચ. આઈ. એ બોહી પુકી હતી. ત્યાં તે ૧૮૭૪ ના સપ્ટેમ્બર માસ સુધી વગર માટે રાખવામાં આવી હતી. એ આઈ ઇં સો ૧૮૮૮ ના માર્ચ માસમાં શેક જમશેદ નશરવાંનજી પીટીજી દલગીરીબજી મરજી નીખજવાથી કમીટીએ ફરેલી અરમ બેપરથી તેમના પીતા શેક નશરવાંનજી માણેજી પીટી રૂઠ૦૦૦ ની રકમ રૂંડમાં આવી, અને શરત પ્રમાણે એ ખાતાને "જમશેદ નશરવાંનજી પીટી કસરતશાળા" નું નામ આપવામાં આવ્યું હતું. તે આઈ ઇં સો ૧૮૮૫ માં એલવાડી જેન શેક બેપર જમીનના બાંધી કુકડા વેચવાના હતા તે મધ્યથી ૧૦૦ રૂડ માંથી અને ૭૫ રૂડ પાંડેલા એક કુકડા શેક નશરવાંનજી માણેજી પીટી કસરતશાળાના બેપરોને માટે વેચાતો લઈ આપવાને કમુજ કીધું હતું, પણ તેડામાં તેમજી મરજી નીખજવાથી તેમનાં વધવા આઈ રીનમાઈએ એ કુકડા રૂડ૦૦૦ ની કીમતે ખરીદ કરી અપાવ્યો, તથા તે બેપર કસરતશાળાનું મકાન બંધવાને મદદ કરવાને ડામેરેકટર બેપર મંજી ઇનસેકશનને અરમ કરવામાં આવી. ડામેરેકટર બેપર મંજી ઇનસેકશનને કસરતશાળાની બેપરી જમીન, શેક નશરવાંનજી બેપરી રૂઠ૦૦૦ ની રકમ, કસરતશાળાની આબરો તથા બીજી રૂંડ મધ્ય એ ખાતાના આવેજીના અડસતો કરી તેવર કેળવણીખાતાના કાપરા મુબ્બ ૨૮૪૪-૪ ની ઓર-મન-મીડ આવી, જેમાંથી મકાન બંધવામાં આવ્યું. એ પછી કસરતશાળાની કંપાઉડ વધારે જેટલા રાખવાને આઈ રીનમાઈએ રૂડોસની બીજી રૂડ૦૦ વાર જગા રૂડ૨૧૬ ની કીમતે વેચાતી લઈ લેટ ફીચી હતી. તથા હોઈ વાર બેપર મકાન બંધવાથી ચોટું કરવું પડે તે, ખસવાને રૂડ૦૦૦ નું પોરટ તરફ મોંડ લેટ આવ્યું હતું. એ રીતે બેપર દીનમાઈએ રૂડ૧૦૫૨ ની જમીન તથા રૂડ૧૦૦૦ નું પોરટ તરફ મોંડ લેટ આવ્યાં હતાં. એ બેપરોત સર દીનમાઈએ માણેજી પીટી બેપરોને ૧૮૮૫ માં રૂડ૧૦૦૦ નું મુનીસીપાલ મોંડ લેટ આવ્યું હતું.

એ પછીની કસરતશાળા તાં ૧૧ મી માર્ચ ૧૮૭૪ ને રીને રીનશાહજી માણેજી પીટી બેપરોને રૂડે બેપર બોહી પુકાવવામાં આવી હતી. હાલ એ ખાતાની કુલ રૂડ૦૦૦ ની છે, જેનાં બાજુ તથા શિખનારાઓની રીપ મધ્યથી તેનો અરમ ચલાવવામાં આવે છે.

૨ બધે જમશેદ, તાં ૧૫ મી અક્ટોબર ૧૮૭૪.

જ્યાં "મીમ ઓનરમ આયોશીએચન" ને નામે એક મંડળી રધાવતા તથા તેના કાએક કાનુને વગેરે ધડવાને ૩ ઇંગ્લેન્ડ, ૩ હિંડુ, ૧ મુસલમાન અને ૩ પારસી (એકા દીનચાહત માણેકતુ પીટી, મેદરવાનત ક્રાંમત પાડે, અચરેત નવ-રેખાત નવાજ) અદરુએની કમીટી રૂઢી અથા બરખાસત ધ.ધ હતી.^૧

તા ૧૪ મી અક્ટોબર.

મેઘ કાવચત મેદરવાનત અરાક કે જેવણ હાલમાં પુરેવ તથા અમેરીકાની મુશાફરીએ ગયા હતા તેવણે અમે-રીકાનાં ન્યુયોર્ક, શીકાગોઆ, વગેરે મેદરેખાં પારસી પોરાગા પેહડી પારસીઓ વિગે કેટલાંક બાપણો કીધાં હતાં, આ બાપણોની કીકાશી લોકોને વેચાતી આપી હતી, જેથી એએને કેલેક નહીં પણ વચા હતો.^૨

તા ૧૫ મી અક્ટોબર.

ખાંતેચના હાલુર ઉપુટી કલેકટર મેઘ માણેકતુ કાવ-ચત એકીને નામદાર અરકારે મુરતના કીચીકર ઉપુટી કમેકર નેચા હતા.^૩

૧ મીમ મેકેર, તા ૧૫ મી અક્ટોબર ૧૮૭૪.

મે કમીટીએ કાએક કાનુને વગેરે બાંધી આયોશી-એચન કમી કીધી, અને તેમાં મુખપમાંની પછીખરી બધી ખીસો નોકાઢ. આયોશીએચને કારખાનાંએને લગતા તથા કાપક મુનરની નજાતને લગતા જેથી કાસા તથા ન્યપતાએ સજ હતા તેની સંખે અરજઓ કીધી, તથા આ દેશનાં કારખાનાંએનો ખાખ દુર દેશીયાં ખે તેને લગતી ગોવચેણ કસવા, ખંરી તેલના વખતમાં કારખાનાંએ ખપધી એકાદા વધેતો ખાખ કાલવા, ખજુરોના દર વગાર કસવા વગેરેના પચાક સવાસેવર કીધાંન આપ્યું હતું. આયોશીએચનના પ્રમુખ તરીકે ૧૮૭૪ થી તે ૧૮૭૪ સુધી મુખપના મુખ્ય ખીવ બાલેક થો રીનચાહત માણેકતુ પીટી હતા. તે પેલાં તેઓ ૧૮૭૪ થી તે ૧૮૭૫ સુધી નામપે પ્રમુખ હતા. નામપે પ્રમુખ તરીકે ૧૮૭૪ થી તે ૧૮૭૫ સુધી થો રાંચમત રીનચાહત પીટી, ૧૮૭૫ થી તે ૧૮૭૬ સુધી કનરેખમ નરોચત નધરવાનત વાડીઆ, સી. આઇ. ડી. અને ૧૮૭૬ થી તે લગતી સુધી કનરેખમ પદખમત રીનચાહત પીટી ઇ. આયોશીએચનની કમીટીમાં લવવા પેસે રીને કેલેવા ચલેપી કાસાંત પારકીએમાં અલાર નરો ચોડા નાનાખાઇ પેલાંમત ઇલખાઇ, નધરવાનત ખાણેકતુ પીટી, નરોચત નધરવાનત વાડીઆ, રાંચમત રીનચાહત પીટી, ખાચેલ રૂતવખ કામાઇ, ખંચીરકે ગોરમજત મેકી, કેપલર ખનચેલ રીનચાહત, રીનચાહ એલત વાણ, વધખમત રીનચાહત પીટી, ઇલખાઇ રાંચમત પીટી, રાંચમત ખાચેલ ઇલખાઇ, નધરવાનત અરેલાર વાડીઆ, આ ખંચીરકે કાવચત ખંચીરકે રેડીખની, ખાચેલ નધરવાનત નાંચવાનત વાડીઆ, અને રાંચમત નધરવાનત નાના. બી. એ. રાંચેવ ધડા કીધાઇ.

તા ૧૧ મી અક્ટોબર.

મેઘ નધરવાનત નધરવાનત પારએ "ખરી મોહખત, યાને ક્ષતકમુર અને મુખીમ" નામનો એક નાટક યુગરાતીમાં રચી પ્રગટ કીધા હતા.^૪

તા ૧૮ મી અક્ટોબર.

નરોચતી રાન વર્ધકે અથા નામની જવાન વિદ્યાર્થી-એચની એક મંડળી તરફથી આગમજથી આપેલી નહેર ખખર મુખ્ય મરચ વકતાએ પાસે "સેલ્ફ હેલ્પ" નામની ઇંગ્લેન્ડ કેતાલમાંના ચોકચ નેમેકા મુકાએમાંથી એક પછી એક બાપત આપી તેનું પા કમાક મુખી વિચેચન કરાવી મરચી મરચ મોનનારને એક સોનાનાં ધડીઆમતું ઇનામ આપવા માટે આજ દીને ક્રાંમત કાવચત ઇનરકીમુખમાં મે નહેર મળા મોકાવી હતી. મરચીનની ખુરસી મેઘ રાંચ-બાઇ ક્રાંમત કરકાને આપી હતી. એ દેહીકામાં માર પારમી જવાનો નીકસા હતા, જેઓ મધેથી એકાદાનત કાસેનના એક વિદ્યાર્થી મેઘ છુછબાઇ એલત મોતીએ "નન બાઇ" ઉપર મરચી મરચ બાપચુ પાડે મેઘ અને ઇલા માધે કરવાથી મરચીને તેમને એક મરચ મોક-નાર તરીકે ઉપલુ સોનાનાં ધડીઆમતું ઇનામ આપ્યું હતું.^૫

તા ૨૮ મી અક્ટોબર.

મેઘ ૨૮ માઇ ૨ (કો) ૧૨૪૪ વાલેમરની.

મશુ—કોચાળાઇ હોરમજત કામાઇ—કીમ જાં ૫૧) મેઘ હોરમજત મનચેરત કામાઇના વિખ લીસા એવણે ૪૦ મ ૧૮૭૮ માં ચોતાના બાઇએ મેઘ રજામત પેચતનત અને રતનજીની માધે મધી "હોરમજત મન-ચેર કામાઇના ઠોકરએ" નાં નામથી અપરે પેહડી રચી હતી, અને ૧૮૪૨ માં "રતનજી હોરમજત કામાની કુવની" ને નામ ચીનમાં તેની એક ગાખા ઉધારી હતી. ૧૮૪૬ માં એવણે તે પેહડી ચલાવવા ચીન ગયા હતા, અને મે વર્ષ મુખી લાંની નરોચતી અંજુમતનાં હંડના એ તરફી હતા. ૧૮૫૧ માં ચીનથી અપરે પાણ રૂપા, અને અપરે ૨૨ કી મંગમાં તથા ચીનનો વ્યાપાર ચલાવવા કીધો હતો. અપરેનાં પારમીએને લગતાં કેટલાંક ધમંખાનાંએ એવણે તરફી હતા. ૪૦ મ ૧૮૭૧ માં નાચે કમી "હોરમજત મનચેરત કામાઇના ઠોકરએ" નાં પેહડી નાંખ કીધી ત્યારે એવણે, એવણના બાઇ મેઘ પેચતનત અને

૪ "ખરી મોહખત, યાને ક્ષતકમુર અને મુખીમ. જુન અંકી કાવચેક નાટક. પારમી એકાદાનત મુખીકે કાસેન રાંચે. બનાવનાર, નધરવાનત નરોચત વગેરે. કામા-શીરે પ્રીટીન પ્રેક ખપી કાવચત પેચતનતકે ૫૦ મ ૧૮૭૪."

પ્રુથાલીમાં પોતાનાં મહુમ ધણીઆંની બાઈ ડાશીબાઈનાં પુત્રને માટે રૂ૫૦૦) ધર્મપાત્રે આપ્યા હતા.?

તા ૦ ૨૮ મી અક્ટોબર.

ડાક્ટર કેપ્પર રૂચતમજી વીક્રાંતમે “વાણી તથા હવા, એમોના તંદુરસ્તી માથે ચંબંધ” એવે નામની એક ચોપડી છપાવી પ્રગટ કીધી હતી.?

તા ૦ ૨૯ મી અક્ટોબર.

શ્રેક નવરોજીજી દોરાબજી ખંડાવિવાલા, બી. એ; એન. એન. બી. ને નામદાર સરકારે થાંભા જીલ્લાનાં મિત્ર. બાદ ગામના કામચલાઉ મુખારડિને જડજ નેમ્યા હતા.?

તા ૦ ૧ સી નવેમ્બર.

નીચલા પારસી ગ્રહસ્થોને આમે વર્ષમાં તેમનાં નામની આગલ લખેમાં જુદા જુદાં મધ્યકોની મુગીસી-પાલીટી તથા તાલુકા લોકન ફંડ કમીટીઓના નેમખરો તરીકે નામદાર સરકારે નેમ્યા હતા:—

મુગીસી સી પાલીટી.

થાંભા—શ્રેક કુવરજી કાવજી ચખાવાલા.

શ્રેક દાદાભાઈ હોરમજી પંચકી.

કમીટી—ડાક્ટર પેથતજી બહમતજી પતંગમેહતાના.

ખાંનમોહન ખરચેજી રૂચતમજી થાંભાવાલા.

જ્યુર દોરાબજી રૂચતમજી ચંબંધ.

બીવંડી—શ્રેક ફરમજી હોરમજી.

ઉત્તર—શ્રેક રૂચતમજી પેથતજી ઉમરીગર.

પુણાં—જ્યુર હોચંગજી જમાસ્વજી જમાસ્વઆચાના

શ્રેક દોરાબજી પદમજી પેથતજી.

અહમદનગર—શ્રેક નચરવાંતજી ખરચેજી તગરવાલા.

ગોનાપુર—શ્રેક દોરાબજી લીમજીભાઈ.

નાગક—શ્રેક મેહરાંમજી ભંદગીરજી રાજકોટવાલા.

વમઝાડ—ડાક્ટર નચરવાંતજી ધનજીભાઈ.

શ્રેક ગાપુરજી દાદાભાઈ.

શ્રેક ગાપુરજી ગોરાભાઈ.

૧ બંધે જમશેદ, તા ૦ ૨૮ મી અક્ટોબર ૧૮૭૪.

૨ “વાણી તથા હવા, એમોના તંદુરસ્તી માથે ચંબંધ; વેઆરનાં નેમવાનાં પાણીની પુષી તથા મુખધની ગીચ વસીનાં ઘરોમાં તાત હવા દાખવ કરવાની જરૂરીઆત. સ્થનાર, કુપુરો રૂચતમજી વીક્રાંત. મુખધ મધે એન/યુકેશન એસાઇનીં છાપવાનાં છાપુ. ૧૮૭૪.”

એ ચોપડીની ૧૦૦ નકલો મુખધ તથા સુરતની મુ-નીઓનાનીટીઓને માટે સરકારે ખરીદ કીધી હતી.

૩ મોખે ગવરમેંટ ગેઝેટ, ૨૯ મી અક્ટોબર ૧૮૭૪.

સુરત—ખાંનમોહન ખરચેજી મેહરાંમજી રૂચત, ડાક્ટર માણેજી પથુખાંત, ડાક્ટર ડાયાભાઈ પેથતજી.

શ્રેક કેપ્પર હોરમજી આલપાઈવાલા.

શ્રેક રતનચાંદ પેથતજી વકીલ.

રાંડેલ—શ્રેક લીનચાંદ મેહરાંમજી રૂચતવાલા.

ડાક્ટર ભીમજીભાઈ જીવજી રાંડેલીઆ.

માંડવી—શ્રેક હોરમજી ખરચેજી.

બરચ—શ્રેક રૂચતમજી પાવજીજી બેંકવાલા.

શ્રેક એલજી મનચેરજી કંવાક્ટર.

શ્રેક મેહરાંમજી દાદાભાઈ મુનમજી.

શ્રેક ધનજીચાંદ મેહરાંમજી ડાક્ટર.

જંજુર—શ્રેક રૂચતમજી તાનાભાઈ જંજુરજીઆ.

અમદાવાદ—ડાક્ટર રતનજી હોરમજી

શ્રેક નવરોજીજી પેથતજી વકીલ.

વેડા—શ્રેક મેહરાંમજી જીવજી.

તા લુકા લોકલ ફંડ કમીટી.

શોનાપુર—શ્રેક જીવજી કાવજી.

તા ૦ ૧ સી નવેમ્બર.

અતરેનાં સરકારી જાહેર બાંધકામ ખાતાના આસી-ફંડ એક્ટીવિટીવ એનજીનીઆર શ્રેક મનચેરજી કાવજી મરજીખાંને ઇંગ્લાંડની સીવીલ એનજીનીઆરોની ઇનજી-ટ્યુરના એક આશીરીએટ (એ. એમ. આઈ. સી. ઇ) પુરી કરવા હતા.?

તા ૦ ૩ જી નવેમ્બર.

મુખધની પારસી પંચાતનાં ફંડના તા ૦ ૨ જી નવેમ્બર ૧૮૭૨ થી તે તા ૦ ૨૧ મી અક્ટોબર ૧૮૭૩ મુખીત-લીઆળની ચોપડી જાહેર જમશેદ છાપાખાંનાંમાંથી તરફી-એમે છપાવી પ્રગટ કીધી હતી. તેમાંથી નેમમાં આરેકે કે છેલા લીઆળની ખાકીના રૂ૧૦૦૦૧૧૧૧૧૧૧ ઉતાર આમે આખાં વર્ષમાં પંચાતનાં ફંડ ખાતે રૂ૧૦૧૧૧૧ ની આવક થાઈ હતી, અને ખરચ રૂ૧૨૪૪૧૨૦ [એ મે ચોપડીનાં હોખમાંથી પડોમમાંની જગા ઉપર જુદી-નોએ અવધતી રીતે પડારો કીધો તેના પોલીસ તથા ફેચ કોરમમાં ચાલેલા ફાજદારી મુકદમોના ખરચ રૂ૩૨૪૧૧૩ થયો] થયો હતો, જે બાદ કરતાં વર્ષની આખેએમે તરફી-ઓના હુકમમાં પંચાતના લીઆળને લગતા રૂ૫૮૨૫૩૪૧૧૧ તથા જુદાં જુદાં પડાવેનાં ખાતાઓના રૂ૧૬૦૩૦૦૦ મા મળી કુમે રૂ૧૨૭૯૮૪૧૪ બાકી હતા.

૪ રાઈમ્સ ઓફ ઇંડીઆ, તા ૦ ૫ મી નવેમ્બર ૧૮૭૪.

૫ પંચાતનાં જરૂરનાં આગનાં વર્ગોનાં (૪૪) ખાતાં બપોત આમે વર્ષમાં એક નવું ખાતું બેપેરાયુટ. તે સે કે શેક રીનડાઈઝ માણેજી પીટીટ પોતાના બાપા ખાંડે મે

તાં ૪ થી નવમયર.

રોજ ૧૫ માં ૨ (થે) ૧૨૪૪ યજ્ઞેતરદી.

મરણ—હોરમજી માણેકજી શીંગારા—ઉમર વર્ષ ૭૦) એવણુ દાર્દનો ધંધો કરતા હતા, તથા બીડીબજારના લતા ઉપર એક આંગણવાન જરથોસ્તી તરીકે પારસીઓને લખતાં દરેક કામમાં મદદ કરતા હતા. ઈં સં ૧૮૫૧ નાં સુલખાનાનાં હુકમ વખતે એવણે તે તરફના પારસીઓને ધણી હિમત તથા મદદ આપી હતી. ૧૮૭૦ માં તે તરફ કાંદાવાના મોહલા રીડીંગ રૂમ એડ લાઇબ્રેરી ઉધાડવામાં પણ એવણે આંગણવાંત્રી લઈ કેટલીક મદદ આપી હતી.

માણેકજી નશરવાંતજી પીટીટનાં પુત્રને સાહેબે ચોપાલીના દાખમાંથીના કુંગર જીવર શગડી ખાંધી આપી તે કુંગલિ ચિરાગ તથા આનંદ રોશન રાખવા તથા શગડીની મરામત કરવાના ખર્ચ સાહેબે તાં ૧૮ થી અક્ટોબર ૧૮૭૭ ને દીને રૂ.૫૦૦૦) ની સરકારી નોટ આપી તેનું આજ તે ખરચામાં વાપડવાનો બદોખત કીધો હતો.

એ જીવણાંતજે એફજી નશરવાંતજી શેઠનાએ તાં ૧૧ થી જાન્યુઆરી ૧૮૭૭ ને દીને પોતાનાં મેડન મરદુમ આઈ બીડીઆઈ તે આં શોરાબજી નવરોજી વાઘાનાં વીંચવા તથા આં નશરવાંતજી નવરોજી શેઠનાનાં મેડીની પુલખાંથી રૂ.૨૦૦૦) ની સરકારી નોટ આપી તેમાંની રૂ.૧૦૦૦) નીનું આજ કુલે જરથોસ્તી સ્થાનેને અવધનજી પેલેઆડવાને રૂ.૬૦૦) તથા રૂ.૧૦૦૦) નીનું આજ સુકતાદને તાંકણે દેશાવરે ખાતે ગરીબ જરથોસ્તીઓને વેંહરી આપવાનાં રૂ.૬૦૦) વાપડવાનો બદોખત કીધો હતો. વળી ચીનવાલા શેઠ મનચેરજી પેશતનજી શેઠનાએ તાં ૨૬ થી જાન્યુઆરી ૧૮૭૭ ને દીને પોતાનાં વાવા મરદુમ શેઠ પેશતનજી શોરાબજી શેઠનાનાં પુત્રને માટે રૂ.૧૦૦૦) ની સરકારી નોટ આપી તેનું આજ કુલે જરથોસ્તી સ્થાનેને અવધનજી પેલેઆડવાનાં રૂ.૬૦૦) વાપડવાનો બદોખત કીધો હતો. એજ સુખ આઈ બીપાઈજી તાં મરદુમ શેઠ રસતમજી જમશેદજી છછખાઈનાં વીંચવાએ તાં ૧૬ થી અક્ટોબર ૧૮૭૭ ને દીને પોતાનાં ખાવદ મરદુમ શેઠ રસતમજી જમશેદજી છછખાઈનાં પુત્રને સાહેબે રૂ.૩૦૦૦) ની સરકારી નોટ આપી તેમાંની રૂ.૨૦૦૦) નીનું આજ મરદુમ સર જમશેદજી છછખાઈ પેલેના ખારોનેટની યાદગારી સાહેબી કહેલી જરથોસ્તી મદદરેખાનાં રૂ.૬૦૦) રૂ.૫૦૦) નીનું આજ સુકતાદને તાંકણે દેશાવરે ખાતે ગરીબ જરથોસ્તીઓને વેંહરી આપવાનાં રૂ.૬૦૦) તથા રૂ.૫૦૦) નીનું આજ આંધવા પાંગળાં તથા નાચર જરથોસ્તીઓનાં રૂ.૬૦૦) વાપડવાનો બદોખત કીધો હતો.

વળી ચોપાલીનાં દાખમાંથીના પકોસમાં શેઠ જમશેદજી નશરવાંતજી દાર્દશેઠની સંચેશન હીમને નાચે ઝોળખાતી ખાંધીકી ગીવધતમાંથી આસરે રૂ.૪૦૦) વાર જમીન જે દાખમાંથીના છંક જમીનમાં આવેલી હતી તે જમીનને ક્રકડો તેવણે તાં ૨૨ થી જુલાઈ ૧૮૭૭ ને દીને પોતાનાં વાવા મરદુમ શેઠ નશરવાંતજી જમશેદજી દાર્દશેઠનાં પુત્રને સાહેબે પંચાતના તરફીઓને ભેટ આપ્યો હતો, અને એવો બદોખત કીધો હતો કે તે જગાપર કોઈથી વખતે કસો અમરોલો ખાંધેલા નહી, પણ તેપર પેતીવાડી તથા ગાડાખાનની

તાં ૫ થી નવમયર.

સુરતવાલા શેઠ શોરાબજીએ મેહરમજી ઝાકરે ફારસી બાવાનાં આકરણની એક ચોપડી હાંજરમાં રતી પ્રગટ કીધી હતી.

તાં ૧૦ થી નવમયર.

શેઠ પેશતનજી રતનજી કોહલાએ લંડન મંચે “હિંદી સ્વાથિનો દુઝો—ખીલવા વગરની હિંદવી દોલત, અને દોલત ઉત્પન કરી શકે એવાં કામો. કુકલો પડતા અટકાવવા અને હિંદુસ્થાનનો સંગીન વધારો કરવાના ઉપાયો” એ આખદ ઉપર હાંજરમાં એક પુસ્તક રતી પ્રગટ કીધું હતું.

તાં ૧૨ થી નવમયર.

શેઠ માણેકજી બરજોરજી મીનાએકરોહામજીનાએ “દાતરડું” નામનું માણુ બનાવે ઉપર રચીત કાહુકા, ઠીકા તથા નાહની મોડી સંચારી વાર્તાઓ, કવિતા અને ગાયન સામનું દર આકાશીઆના બ્રિસ્મવારે નીકલવું એક વર્તમાનપત્ર પરવરતાવવા માણુ હતું.

પેલેપશ કરીને પંચાતનાં રૂ.૬૦૦) વાપડવી. એજ સુખ સુખઈનાં આરેકોટ ખાતે મરદુમ શેઠ કાવશજી રસતમજી પટેલે અસમમાં બંધાવેલું નશાખું જે પુરાણે ધવાધી રશીધી તેમના નખીરા શેઠ દાદાભાઈ રસતમજી પટેલે ઈં સં ૧૮૪૬ માં બંધાવ્યું હતું અને જે અસમખીરા પારસી પંચાતનાં રૂ.૬૦૦) તરફીઓના હસ્તકમાં ધર્મખાતે આવેલું હતું, પણ તેની મરામત તથા સંચાઈ, વગેરેનો ખર્ચ અજીમનનાં રૂ.૬૦૦) ઊમારો કરવા થઈ મરદુમ શેઠ દાદાભાઈ પટેલ કરતા હતા, તે નશાખું તાં ૩૦ થી અક્ટોબર ૧૮૭૭ ને દીને એ શેઠના એકકોટીકપુરે શેઠો મેકસોમજી હોરમજી પટેલ અને બરજોરજી શોરાબજી પટેલે એક કામેદાસરજી લખત કરી પંચાતના તરફીઓના સ્થાંકીતમાં આપી તેની ઘડતી મરામત તથા સંચાઈ વગેરેનો ખર્ચ પંચાતનાં રૂ.૬૦૦) કરવાનો બદોખત કીધો હતો.

૧ “A new Grammar of the Persian Tongue. For the use of Schools and Colleges. By, Sorabshaw Bhyamji Doctor. Part I Accidence. Surat: printed at the Irish Presbyterian Mission Press. 1874.”

૨ “The Indian Problem solved. Underdeveloped wealth in India and state reproductive works. The ways to prevent famines, and advance the material progress of India. London: Virtue, Spalding, and Co. 1874.”

૩ એ પત્ર પંદર વર્ષે છપાને ઈં સં ૧૮૮૯ સુધી ચાલુ રહ્યું હતું, અને તેના અધીયતી તરીકે શેઠ માણેકજી પોતેજ હતા, પણ તેમાં ઘણીક આખદોનાં લખાંચી, વાર્તા, કવિતા વગેરે શેઠ જમશેદજી બકમજી રજાંમેરોજ તથા અસમનાં નશા શેઠો નાનાભાઈ નશરવાંતજી માસર, એફજી જમશેદજી મોરી, વગેરે કરતા હતા.

ता० १२ भी नवेमबर.

शुद्ध अक्षरानुसारं कोशाभाषाने नामदार मरकट
पञ्चमाहभना कामयनादि दीप्तिशुद्ध उच्यते इति नमो हताः २

તા. ૧૩ મી નવેમ્બર.

આજ દિને મુંબઈનાં મુનીસીપલ કારપોરેશનની મુખ્યાં મુનીસીપાલિટીના ૪૦ મં ૧૯૭૧ નાં શાસનો હિત્રાળ તપાસવા માટે થોડા અરદર ફાંમજી મુમ અને ગોર્ધી આલકરશ્યાને આડિટરો નેમ્યા હતા.૨

તા. ૧૭ મી નવેમ્બર.

રજા ૨૮ માહ ૨ (શિં) ૧૨૪૪ યજ્ઞદેવરદી.

આજ દીને ગુંબાઈ મધે ધાબીતણાવ મરીન લાઈનમ-
નાં રોથનળી માંમે થેક જમથેદજ દાદાબાઈ આમરીઆમે
એક દરેમેદર બંધાવી પરકાવી હતી.^૩

તા. ૧૬ મી તરિમખર.

આચ્છે વર્ષની દેશી માછલોટની પરીક્ષામાં નીચલા પારખીયો પમાર થયા હતા :—

યો! મનવેરજી ઘણાબાઈ ઘણીયેક, ચોરાબજી આદરજી
 બાંધાલવાબા, ફરાંમજી જનંદગીરજી ચીનાઈ, બેજનજી આદ-
 રજી કસેકરે.૪

તા. ૦૨૨ મી નવેમ્બર.

૧૨૨ જામામુખ મતિયેહેરજી જામામુખઆશાનામે
 ગયા કુરચરદેગાંનની વીવસો ઉપર સુખમાં કૃષી
 “વામ્મો” સુ એક પ્રસ્તક જવાની પ્રગટ કીકું હતું.^૫
 એ પ્રસ્તકમાં કૃષીદેસી, કુરચરદેગાંન, બંદગી, માયા, નોરોને
 આમ્મો, રાનીયની તથા નોરોને ખાસે એ યાજોદોષ કૃષી
 વામ્મો હતી.

તા. ૨૬ મી નવેમ્બર,

સુવંધની પારસી ચર્ચ-માદરિંગોનીઅન કોરેલના બે
 ડીપોઝિટો દરેક જામાઅણ મીનિયેટરજી જામાઅણઆથાના
 અને એ મનચેરજી ફરિમજી કામાજીએ પોતાના ઓહા
 હોડાપાથી તેમની જગ્યાએ નામદાર મરકારે કોહા નવરજીજી

૧ બોમ્બે ગવર્નમેન્ટ ડિપોટ, તા. ૧૨ મી નવેમ્બર ૧૮૭૪.

૨ શાશિમત્ર ઓફ ઈન્ડિયા, તા. ૧૬ મી નવેમ્બર ૧૯૭૪

૩ જામે. જામગેર, તા. ૧૭ મી નવેમ્બર ૧૮૭૪.

૪ બા. ૧ ને ગણમેંદે. ૩૨૬, તા. ૧૨ મી નોવમ્બર ૧૯૭૪.

૫ "વાચાભો. હવર જાનારુણ મીનામિરિણ જાના-
મુખ્યાશાન.૬૫ મધા શરવરગાનના રીવરો જાર કીવમી.
જુવમી સજાવર ધાવાખાનાના ધાવી. અને વરરુ ધાવા-
નારી. અને ૧૮૮૮ ધરવી."

માણુકજી વાડીઆ અને હીરજીભાઈ મેહરવાંનજી વાડીઆને
નેમ્યા હતા.

શ્રેષ્ઠ ધનદાતા હોરમજી કરાકાને નામદાર મરકારે
કાઠીઆવાડ એજનસીના ખીન ડાયુટી આસીસ્ટન્ટ પોલીસ
ડીકલ એજન્ટ નેમ્યા હતા.^૬

તા. ૨૮ મી નવેમ્બર.

રોજ ૬ માહ ૪ (૩૦) ૧૨૪૪ ૫૦

ધરાન મને યજ્ઞમાં ત્યાંના એક બ્રહ્મીતા તથા શોભા
મરી કુટુંબના ૩૫ વર્ષની વયના જવાન નખીરા એકસરે
જેઠલામાં ધરાની જેવણે હાંતા અમમદારી, હાકો, તથા
ચાહ નાચરદીન સુધી ધણે વગ વસંતિ ધરાવતા હતા, તથા
જેવણે ધરાનતા છેલ્લા કુકામ વખતે ત્યાંના જરથોસ્ત્રીએને
ધણીક કીમતીમદદ આપી હતી, તેવણે આજ દીને યજ્ઞમાં
બજારમાંથી ચાલી જતા હતા તેવામાં કોઇ ચંદાસે ખંડુગી
ગોળીથી મારી નાખી તેમનું 'પુન કીકું' હતું. આ વાતની
અબર ધરાનતા ચાહ તથા વજરને થવાથી તેઓએ તેની ભેદ
ચુક કરી યુનેહમારિને સજ કરવાનો હુકમ આપ્યો હતો.

તા. ૧ સી ડીસેમ્બર.

६२२२ येथातनत्र मेहरामत्र मंगलाये मर नमो
६३ अत्रामाध नानमेषियन इंडना आभरा तवे येहकी
६४ दीनई देताम तेहनी अमन मेभारत तथा गुजराती अने
६५ इति त्रयमा तथा शरैह साये छपावी प्रगट कीधी हती.

૬ બિઝનેસ ગવર્નમેન્ટ ગેઝેટ, તા. ૦૨૬ મી નવેમ્બર ૧૯૭૪.

७ व्या जुन करनार पक्रायो, पछि ते काठ जीपमा
सुधोआर होवाथी तेने काठ रोडर तरश् दशनीकाय क्षीयि ह्यो

“ હીનકર્ફ દેતાથ, તેહની અચ્ચન પેઢવથી એનાર-
જાચાર, સુવંશની તથા ધર્મિય તરજુઓ, શરિફ, અને અચ્ચ-
નજાગ પેઢવથી રાજદાની પ્રસંગ આધિ. ખનાવનાર, દરુદ
પંથોતનાલ પેઢવોંતલ સંગનાલ. દશતર પેઢવેઢ. દશતર આદિ-
નાર, અચ્ચનાર. ૧૩૪૩ ધવલ/૧૯૧૧. ૧૮૭૪ ધવલી.”

ખાસ છાયાપાટું. ૧૨૪૪ વર્ષનાર. ૧૨૪૫ વર્ષનાર
 એનાં નવ દત્તરો અત્યાર સુધીમાં છાયા પાસે
 પડ્યાંઈ. પંચાં, બીનાં, ગિનાં, એને માથાં દત્તરોનાં
 ઇચ્છેલ તરજુઓ થોડ સનસાઈ એસસાઈ કાઢીઆર, બી. એ.
 એસ. એસ. બી. એ. પાંચમાં અને છઠાં દત્તરોના તરજુઓ
 દરુર પેશોતનથી રીકડ એ. દસમી પેશોતન સંબંધી,
 એ. એ. એ. સાતમાં દત્તરોના થોડ રૂબરૂ પેશોતન
 કસરીઆ, બી. એ. એ. આઠમાં દત્તરોના થોડ રાંધળ
 કાવશલ બનાવ, એ. એ. એ. તથા નવમાં દત્તરના થોડા
 નામોના થોડ રાંધળ. બનાવ એ અને તેઓ ૧૮૯૮ માં
 સુન્દરથી બાકીના થોડ નેકાજાઈ નસાવેલ કા. એ.
 એ. એ. કીપીઈ. દરુર પેશોતન ઈ. ૪૦ ૧૮૯૦ માં
 આઠ દત્તરો છપાયા પછી બેસાતનથી પાયાં એ કા.
 તેમના રીકડ શયમજ એવળા દરુર દસમી પેશોતન
 સંબંધી, બી. એ. એ. આઠ રાંધળ.

તાં ૪ થી ડીસેમ્બર.

રોજ ૧૫ માં ૩ (ચે) ૧૨૪૪ યદ્દેનરદી.

મરણ—દરુર જમશેદજી રમતમજી કામદીનજી—
ઉમર વર્ષ ૫૯). ભરમવાલા દરુર રમતમજી અચ્ચંદી-
આરજી કામદીનજીના વડા દીકરા. એવણુ ભરમવાં કસ્ટમ,
પોસ્ટ, રેલી-યુ તથા પોલીસખાતામાં, અને છેલ્લાં ત્યાંના
કલેક્ટરની આશીશમાં હેડ-ક્લાર્ક હતા. લાંબી સુદત મુધી
એ મુશળાં આતાંઓમાં મરકારી નોકરી કરી વછી ૧૮૧૫ થી
પેનશન લેતું કીધું હતું. એવણે મરણની થોડાક દીવસ
આગમજી “બાગે પારથા” નામની એક ઈશ્વરને માનવાના
મનહયને લગતી એક ચોપડી છપાવી પ્રગટ કીધી હતી.

તાં ૧૦ મી ડીસેમ્બર.

શેઠ મનચેરજી હાથંગજી જંગોશી મુંબઈમાં અમુકથી
નીકલતી આવેલી તમામ દેશી નાટક મંડળીઓમાં ગવાયજાં
ગુજરાતી ગાયનોના મંચંદતું “નાટક ગાયન મંચંદ” નામનું
૫૧૯ સફતું એક મોટું પુસ્તક પ્રગટ કીધું હતું.^૧

તાં ૧૩ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૨૪ માં ૩ (ચે) ૧૨૪૪ યદ્દેનરદી.

મરણ—એલજી અરશેદજી બાઇચર—ઉમર વર્ષ
૪૮) શેઠ અરશેદજી રમતમજી બાઇચર (મુગા) ના દીકરા.
એવણુ ચોતાના બાપની બાપારની આડત લઇ ઘણાં વર્ષો
મુધી બેઠગાંમાં રહ્યા હતા, અને તે તરફ લોકોનો ધણો
આદર બેઠગો હતો. એવણનું મરણ પછી બેઠગાંમાંજ
નીપજી હતું.

તાં ૧૫ મી ડીસેમ્બર.

શેઠ કાવચજી દીનસાહજી કેઆસે ગુલેસ્તાંન કેતાબના
પેદશા બાગનો તરજુમેા ગુજરાતીમાં કરી તેની એક ચોપડી
બાહર પાડી હતી.^૩

૧ “નાટક ગાયન મંચંદ. મુંબઈમાં અમુકથી નીકલતી
આવેલી તમામ દેશી નાટક મંડળીઓમાં ગવાયજાં ગુજરાતી
ગાયનોના મંચંદ. (શિક્ષકઆવેલી તે સને ૧૮૭૧ ની નાટક
ગોસ્તમની આખરી સુધી ગવાયજાં.) પ્રસીદ કરનાર, મનચેરજી
કેઆસેજી. મુંબઈ મધે વર્તમાન છાપાખાનામાં મ. કે.
જંગોશી છાપેલો. શને ૧૮૭૪ અંગરેજ.”

૨ શેઠા પેશાનજી, ગેડસ્તાંનજી અને જમશેદજી એલજી
બાઇચરના બાપા.

૩ “The Goliatan of Shaik Sadi. Translated into
Gujarati with copious explanatory notes &c. By,
Kiwarsji Dinsbaw Kinsah. Part I Bombay: printed
by Muncklerjee Hosungjee Jacobs at the Vartman
Press. 1871.”

એના બીજા માગે બાહર પડ્યા નથી.

તાં ૧૮ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૨૬ માં ૩ (ચે) ૧૨૪૪ યદ્દેનરદી.

આજ દીને મરહુમ બાઇ વીરગાઇજી તે મરહુમ શેઠ
જમશેદજી કુવરજી જમથાલાનાં વીધવાનાં ઉકમણમાં તેમના
દીકરાઓ શેઠા કાવચજી, ધનજીબાઇ, અને રતનજી જમશેદજી
જમથાલાએ ૩૧૦૦૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૪

તાં ૧૯ મી ડીસેમ્બર.

મુંબઈ મધે મુગાં જનવરેા ઉપર ઉપજતું ધાતકી
પણું અટકાવવા તથા તેમની હાલત મુધારવાના ઉપાયો
લેવા માંડે એક મંડળી સ્થાપવાનો વિચાર કરવાને આજ
દીને અતરેના આગેવાંન ઈંગ્લેન્ડ તથા દેશી ગ્રહરયોની
એક જાહેર મંબા ટાઉન હાલમાં હાનરેબલ જમટીસ પીતેહ
નાં પ્રમુખપણાં હેઠલ મલી હતી. આ મેળામે એવી એક
મંડળી સ્થાપી તેનાં કામકાજ બાબેની મુર્બે ગોઠવણો તથા
ફંડ એકતું કરવાને ૧૧ ઈંગ્લેન્ડ, ૩ હિંદુ અને ૩ પારસી
(મર જમશેદજી જીજીબાઇ બારોનેટ, સી. એસ. આઇ;
શેઠા કેપ્તયર નવરોજજી કાબરાજી અને પુરશેદજી નોશર-
વાંનજી કામાજી) ગ્રહરયોની એક પ્રોવીજનલ કમીટી તેમી
હતી.^૫ એ મંડળીનું નામ “શાયાઇદી ફોર ધી પ્રોવિડનસ

૪ જામે જમશેદ, તાં ૨૩ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૪.

૫ ઇશ્વરજી આઈ ઈંડીઆ, ૨૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૪.

એ કમીટીએ ઈલેક્ટ કાઇસ કાઉનો બાંધી મંડળીનું
કામકાજ ચાલુ કર્યું હતું. કમીટીના પ્રમુખ તરીકે પ્રથમથી
તે ૧૮૬૫ સુધી હાનરેબલ જી. જમટીસ એલ. એસ.
મેલી, ૧૮૬૬ સુધી હાનરેબલ જી. જમટીસ જન નરડીન,
૧૮૬૬ થી તે ૧૮૬૯ સુધી હાનરેબલ જી. જમટીસ ફુલ્ડન,
૧૮૬૯ થી તે ૧૯૦૦ સુધી સર જમજી કોંટન, અને ૧૯૦૧
થી ડાક્ટર જન પોલન. મંડળીના ચેફેરરીઓ તરીકે પ્રથમથી
તે ૧૮૭૫ સુધી જી. ડબલ્યુ. લીવારનર અને હાનરેબલ
રાવસાઈયે વીરામનાથ નારાયણ મંડળીક, તે પછી ૧૮૭૫ ના
અક્ટોબરથી જી. એલન એચ. રનર અને શેઠ કેપ્તયર
નવરોજજી કાબરાજી, જી. રનર ૧૮૭૬ માં બ્રોલો ઈડ-
વાથી જી. ઇ. વેનડરબ્રેટન, ૧૮૮૦ માં શેઠ કેપ્તયર નવ-
રોજજી કાબરાજીએ બ્રોલો ઈડવાથી શેઠ કાવચજી ગેડસ્તાંનજી
સરાજ એબના શેફેરરી થયા તે હાલ સુધી. એ ખાતાની
કમીટીમાં પારસીઓમાં હાલ મુકોમાં સર જમશેદજી જીજીબાઇ
(બીજા) બારોનેટ, સી. એસ. આઇ; શેઠા પુરશેદજી નોશર-
વાંનજી કામાજી, અરશેદજી શરફજી પારખ, અરશેદજી રંચંબજી
મુશ, સર જમશેદજી જીજીબાઇ (જિજા બારોનેટ), કાવચજી
અરશેદજી જમશેદજી જીજીબાઇ, નાનાબાઇ બેડંગજી જીજીબાઇ,
કેપ્તયર નવરોજજી કાબરાજી, દીનસાહજી બાઇકેલ પીટી,
કાવચજી ગેડસ્તાંનજી સરાજ, સરાંજી દીનસાહજી પીટી, જી.
બાઇ સરાંજી પીટી, હાનરેબલ બડમનજી દીનસાહજી પીટી,
અને જાંદગીરજી બડમનજી પીટી અવારનવાર શામેલ
થયા કીયાઇ.

એ મંડળીએ પ્રથમમાં બે મુરોપન પેનશન ગેડવનાર

ઓફ કુઅરટી ફુ એનીમનસ" હવાને "બનરો ૫૨
૫૩" યાત્રીયનું અગ્રણતાઈ મંડળી" એ પ્રમાણે આપ-

જોલવરોને આડનીઆ તરીકે નેમી મુંબઈમાં ગાડી ધોડા
જવાના રતાઓ, બંદરો, રેલવે સ્ટેશનો, રૂઝના જડા વગેરે
રેલવેઓમાંથી રી ને બનરોના ખાસેકો તથા હાંતનાશમે-
તેમનાર કોઈથી પ્રકારનું યાત્રીયનું સુખરે તેમને પછી પોલીસ,
માં હોના કરી સુખ કલવાને ખાસ ૧૮૮૫ થી શોધ્યું હતું,
અને પેરેલે વર્ષે તેઓએ ૨૪ ધોડા, ૧૨૭ બસ તથા
બીજાં ૧૩ બનરોયા યાત્રીયનું સુખરનારા ૧૭૪ જણને
દંડની સુખ કલવી હતી, ને દંડ બધા મળી પેરેલે વર્ષે
૩૧૦૩૪ ની રકમનો ધણો હતો. (ગણે વર્ષે એટલે ૧૯૦૧
માં મંડળીના એન્ટોએ ૪૮૨૪ જણને સુખ કલવી હતી,
અને દંડની રકમ ૩૮૮૧૭ ની ધાઈ હતી) એ ઊપાંત
મ્યુનીસીપાલ ખાતાના બનરો ઊપર ચોડાવી રાખવાને મુંબઈના
હૈન્ડ આશીસરને તથા વિક્ટોરિયા ગાર્ડનસમાં રાખેલાં બંગલી
બનરોનાં પીળાં વગેરે બદલવાને મ્યુનીસીપાલ કમીશનરને
તથા રાખેલાં ધોડાઓને ધણું બેચાંણુ ન કલવાને તે
કુબંતીર લખાણો કીધાં હતાં. વળી બનરોમાં વેચાવા આવતાં
તથા લોડોએ ખરીદ કીધાં મથાં બસાંઓ નીચી કુટીએ
લગતાં થીને આવતાઓને તેમ નહિ કલવાને સમજવવા,
અને તે ન સુખરે તે દંડ કલવાને ઠેડ્યું હતું. ખાસ
ખરાલી બનરો પાસે એક મારાંમાં ૧૪ મનથી વધુ બોલો
નહિ બેચાંણને પોલીસ કમીશનર ખાસતે યાત્રી પીલાવી હતી.

બનરોયા યાત્રીયનું સુખરનાઓને મંડળી તરફથી
પોલીસમાં ને દંડ કલવામાં આવતા હતા તે દંડની અરજી
રકમ મંડળીની અરજ ઊપરથી તેનાં રંડમાં આવવાને નામકર
સરકારે ૧૮૮૧ માં હોકમ કીધો હતો. તે વછી ૧૮૯૫ માં
એ દંડની આખી રકમ ૬૨ ખાસે ૩૨૫) કલાર્ડના ખાસતે
કુટી લઈ મંડળીને આવવાને સરકારે હોકમ કીધો હતો.

વામાં આ.બુ. હતું. આવી મંડળી મુંબઈમાં હોમી કલવાને
એ વખતે ઘણી જરૂર જણાઈ હતી, કાંચેકે જાણી ધોડા

અતરે કલવાનાંઓમાં વેચાતા રૂઝ ઊપર ૬૨ ખાંડોએ સુખર
આનો આ મંડળીનાં રંડમાં બસવાને લખતો કીધાં હતાં. ને
વછી ચેક રીતશાહીએ તા. ૫ મી આપરેલ ૧૮૮૨ ને રીને
મંડળીના પ્રદુખ હાનરેબલ મી. જ્યોટીસ બેલી ઊપર સુખર
૫૨ લખી પેરેલે મથીની પોતાના એક બેશી ચેક પેરલન
બસમનહ છજાઈ હાનરેલી ૪૦૫૦૦ વાર જમીન તેમ
ખાલ આપતા એક મોટા અમત્રા તથા તમેજા વગેરે સુધે
બનરોની એક હામીટલ પોતાનાં મથીઆની બાઈ આકર-
બાઈને નામે ઊધાડવાને મંડળીને લેટ આવવાની ખાસતે
કીધી હતી. એ લેટ મંડળીએ ખુશી આધે રવીકારી, અને
એ મીંકલ ચેક રીતશાહીએ તા. ૨૪ મી ખાસ ૧૮૮૪
ને રીને કાપકાસરનું એક ખત કરી મંડળીનાં નામ ઊપર કી
આવી હતી. એ બાદ મંડળીએ પોતાનાં રંડ મથીથી ઊપર
જગાના કંપાજડમાં ૬૨થી બનરોને ખાટો વલુ મોટાં પાડી
બાંધણીનાં છાપાં ૩૨૩૬૯૭) ને ખરેખે બેચાંચાં હતાં.
એવામાં કિરુપાનના તથા નેખાપડા વાઈસચા અને મનાસ
જનરલ અરલ આંર હરીનનું મુંબઈ આવડું ધણું, અને
કમીટીએ તે નામકલને હાથે તા. ૧૦ મી ડીસેમ્બર ૧૮૮૪
ને રીને "બાઈ આકરબાઈ રીતશાહ પીટી બનરોની
હામીટલ" નો પાથો નખાચ્યાં હતાં. એ હામીટલના નીખર
ખાટો ચેક રીતશાહીની મુચનાં ઊપરથી મંડળીએ તા. ૨૪
મી ખાસ ૧૮૮૪ ને રીને પોતાનાં રંડ મથીથી ૩૧૦૦૦૦) ની
રકમ એલાહેરી કાટી તેવું પોતાનાં જરતમાં એક ડાં
ખાતું પાડ્યું હતું, અને તેમાં લોડો તરફથી બીજ ને રકમ
ખસે તે હામરવાનો બદોખરલ કીધો હતો.

ઊપરથી બાઈ આકરબાઈ હામીટલની આધેન બનરોયનું
પેથું શિખાડવા ખાટો એક વેરહીની કાલેન આકરે રખાવડું
નહી થયું હતું. તે વિષે વિચાર કરી રીપારટ કલવાને નખાચા

તથા બનવે ઉપર તેમના માથેકો તથા હાંકનારાઓ ધણુ ધાતકીયલું ચુખરતા હતા. કચકતા મેં તે આપણી ધણુ

૧૮૯૦ ને દીને નામદાર ગવર્નર લારડ રેડ્ડે ઉપર એક પત્ર લખી એવી એક "પ્રેમી-પેકનીઓસાલકલ લેખારેકરી" જે સરકાર નીખાવે તે પોતાને ખરચે બંધાવી આપવાની માગણી કીધી હતી. એ માગણી સરકારે ઉપકાર સાથે બાહ્ય રાખવાથી સર દીનશાહજીએ તે ૩૧૭૦૦૦ ને ખરચે બંધાવી આપી, અને તેના પાંચો તાં ૧૭ મી ખારચ ૧૮૯૦ ને દીને નામદાર ગવર્નર લારડ રેડ્ડે નાખ્યો હતા, તથા નામદાર ગવર્નર લારડ હેરિસે તાં ૨૧ મી ખારચ ૧૮૯૧ ને દીને તે બાહ્યી ચુકી હતી.

શેઠ અનુરામજી હજીએ દોરોને માટે એક રોડો "શેઠ" ૩૪૦૦૦ ને ખરચે તથા શેઠ તુરખજીદ જેસમજીદ પીસાઈએ પોતાના માતાજી બાઈ નીખાઈની યાદગારીમાં ૩૭૦૦૦ ને ખરચે ઘોડાએને માટે એક રોડો "શેઠ", તથા બાઈ અવાંયાઈ તે મરદુમ શેઠ કાવરાજ દીનશાહજી પીટીડને વીંધવાએ પોતાના દીકરા મરદુમ શેઠ અરદેશર કાવરાજ પીટીડને નામે ૩૨૦૦૦ ને ખરચે કુતરાંએને માટે એક "શેઠ" બંધાવી આપ્યા હતા તે બાહ્ય ચુકવાની ક્રિયા નામદાર ગવર્નર લારડ રેડ્ડે તાં ૫ મી ખારચ ૧૮૮૮ ને દીને કીધી હતી.

એ છતાં બનવરોની સારવાર કરવા માટે એક બીજા વારડની જરૂર નણાપાથી લેડી સાકરબાઈ દીનશાહ પીટીડે ૩૬૦૦૦ ને ખરચે બીજી એક પાટી ૬૦ દરેક રકમએ એવણે "શેઠ" બંધાવી આપ્યો હતો, તે બાહ્યી ચુકવાની ક્રિયા હિસ્તુઆનના નવા ઠંડા વાહસરાય લારડ લેનસડાજીને તાં ૫ મી ડીસેમ્બર ૧૮૮૮ ને દીને કીધી હતી.

૧મી દરી બનવરોને રાખવાના એક છુદો "આઇસોલે-શન વારડ" ૩૫૫૧૧ નાં જલેરે ઉપરોં તથા ૪૩૫૫૫ ની સર દીનશાહજી માણેક પીટીડ તરફની બનવરો તથા ૬૪૪૪૯ મંડીનાં જંડમાંથી મળી ૩૮૦૪૫ ને ખરચે ઇં ૨૦ ૧૮૮૯ માં બાંધ્યો હતો, અને તેને સર દીનશાહજીનાં નામ આપ્યું હતું. શેઠ જરૂનજી ધતલ-બાઈ આલબેરોએ ૩૫૦૦૦ ને ખરચે ઉપરની હાસીટલના વારડોની પાસે એક સુંદર પાણીના કુવારો પોતાના દીકરા મરદુમ શેઠ એલજી જરૂનજી આલબેરોની યાદ-ગારીમાં એજ શાલમાં બંધાવી આપ્યાં હતા. બાઈ દીનબાઈ તે મરદુમ શેઠ નારાંનજી માણેક પીટીડની વીંધવાએ ઇં ૨૦ ૧૮૯૪ માં પોતાના ખાવદ મરદુમ શેઠ નારાં-વાંનજી માણેક પીટીડને નામે ૩૬૬૬૫ ને ખરચે એક કુશારે દોરોના વારડ, તથા પોતાના દીકરા મરદુમ શેઠ નમરોજી નારાંનજી પીટીડને નામે હાસીટલમાં દાખલ થવાના એક સુંદર દરવાજા ૩૫૨૩૭ ને ખરચે બંધાવી આપ્યાં હતા.

એ મંડી તરફથી ઇં ૨૦ ૧૮૯૬ માં અતરેની હાથ સુચેના વિદ્યાથીજી તથા ઉકરીએની નિહાલોમાં શિખતી મેડી ઉકરીએ પાસે "બનવરોપર માયા રાખવાની માણેકની ૧૧મી તથા નીતિની ૩૬૪૪" બધે ધનામના રેસાલા લખાવી મંગાવ્યા હતા, તે ગુજ્ય લગમગ ૮૦૦ રેસાલા લખાઈ આપ્યા હતા. તે એક સુખના લખનાસ-ઓના બીજ સુખના શિક્ષકો પાસે તપાસાવી તે પ્રથમી

આગમજી ધ્યાને ઇં ૨૦ ૧૮૯૨ માં એવી મંડી ઉભી થાઈ હતી, અને તેને ધણું ઉપેગી કામ બનવાથી સુંબદમાં પણ તેવી મળા ઉભી કરવાને ઉત્તર થાઈ હતી.

૩૫૦) તું એક, ૩૨૦) નાં ત્રિસ, અને ૩૨૫) તું એક મળી ૩૨ ઇનાએ આપવામાં આવ્યાં હતાં. ૧મી એ રેસાલા બનાવોંએને બનવરોની હાસીટલની ૫મી ગોઠવણે તથા સારવાર કરવાની રીત તાં ૮ મી જ્યેસવારી ૧૮૯૬ ને દીને પરલમાં બેલાવી દેખાડી હતી, તથા વેટરીની કલેજના એક આગલા ડાક્ટરએ શેઠ માણેકજી કાવરાજ પટેલ પાસે તાં ૨૦ મી જ્યેસવારી ૧૮૯૬ ને દીને નાવેલટી થીએટરમાં "બનવરોપર માયા રાખવાની ૩૨૪" બધે એક બાપાજી કરાવી સ્થળાંએને સખમ આપી હતી. એ ઉપરાંત શેઠ દારી એલજી તારાપારવાલા પાસે ૩૭૦૦) નાં ઇનામની બનવરો સાથે માયાથી વરતવા બાબે નાહની નાહની ચુખરાતી કપિતાઓની એક ચોપડી લખાવી તે સસતી કીમતે વેચી હતી. ૧મી શેઠ માણેકજી નારાંનજી સીસાઈએ "પરસદક" નામનું ૬૨ મળીને એજ બાપત ઉપર એક ચોપા-યું પ્રગટ કરવા માડ્યું હતું, પણ તે થોડકમાં બંધ પડ્યું હતું.

એજ ગુજ્ય ઇં ૨૦ ૧૯૦૨ માં પણ ઉપર પ્રમાણેજ વિદ્યાથીજી તથા ઉકરીએ પાસે "બાઈ સાકરબાઈ હાસી-ટલ તથા વેટરીની કલેજ એ બેડ પોતાનાં કામથી બનવરોપર માયા રાખવાના બાપમાં કવે: દરેકએ આવેં છે" તે વિષે ઇનામના રેસાલા લખાવી મંગાવ્યા હતા, તે ગુજ્ય ૫૪૦) રેસાલા લખાઈ આપ્યા હતા, અને તે પણ ઉપર અનુજ તપાસાવી તે પ્રથમી ૩૫૦) તું એક અને ૩૨૦) નાં ૫મીસ મળી ૩૬) ઇનામે આપવામાં આવ્યાં હતાં, તથા રેસાલા લખનાવોંએને બનવરોની હાસીટલ તથા વેટરીની કલેજ તાં ૨૨ મી જ્યેસવારી ૧૯૦૨ ને દીને દેખાડી હતી, તથા ઉપરાંત શેઠ માણેકજી કાવરાજ પટેલ પાસે તાં ૧૨ મી જ્યેસ-વારી ૧૯૦૨ ને દીને નાવેલટી થીએટરમાં એજ બાપત ઉપર બાપાજી કરાવી સ્થળાંએને સખમ આપી હતી.

એ મંડીનાં જંડમાં નીચતા અકથો તથા પાનુઓએ અગ્રક રકમે અનામત આપી તેવું બાજ વાપડવાને નીચે ગુજ્ય ૪૮૨૦૦૦ ની રકમનાં ૪૮) છુદાં છુદાં ખાતાં પડાયાં છે, જે મધે ૩૭૪૦૦૦ ની રકમનાં ખાતાં મરદુમ સર દીન-શાહજી માણેકજી પીટીડ બારેનેટ અને તેમનાં કુટુંબનાં છે:—

(૧) તાં ૧૯ મી જેએ ૧૮૮૪ ને દીને શેઠ હુર-મજી બંધનજી છુટબાઈ ૩૫૦૦) ની સરકારી નેટ પોતાનાં ઘણીઆંની બાઈ બંધનજી તરફથી તેમના બાવા મરદુમ શેઠ નવરોજી અરદેશર દાવરનો યાદગારી માટે. (૨) તાં ૨૦ મી જ્યેસવારી ૧૮૮૬ ને દીને શેઠ જંડમજી દીનશાહજી પીટીડે ૩૧૦૦૦) તું પારસ તરફ બોંડ પોતાનાં એક મરદુમ બાઈ રતનબાઈ તે શેઠ જંડમજી દેરાબજી પોંડનાં ઘણીઆંનીની યાદગારી માટે. (૩) તાં ૫ મી જેએ ૧૮૮૭ ને દીને શેઠ રાંમજી માણેકજી ૩૧૦૦૦) તું પોરસ તરફ બોંડ પોતાની યાદગારી માટે. (૪) તાં ૭ મી જેએ ૧૮૮૭ ને દીને સર દીનશાહજી માણેક પીટીડે ૩૧૦૦૦) તું પોરસ તરફ બોંડ પોતાના નર્મીસ મરદુમ શેઠ અરદેશર કાવરાજ પીટીડની યાદગારી માટે. (૫) એજ તારીખે લેડી સાકરબાઈ દીનશાહજી પીટીડે ૩૧૦૦૦) તું પોરસ તરફ બોંડ

નાં ૨૦ મી ડીસેમ્બર.

સેક્શન ૮ માં ૪ થી (૨૦) ૧૨૪૪ બદલે ૧૨૪૫.

મરણ—પુરોહિત પેશન્ટનાં મોટા અંતિમવાસા—

ઉપર વર્ષ ૪૫) મોટા પેશન્ટનાં પુરોહિત અંતિમવાસાના ઠીકરા. એવલુ પોતાના વડીલ પ્રણાંવાના મરુદમ મોટા

એલ મરુદમની યાદગારી માટે. (૬) એલ દીને થેક બક-
નનલ દીનશાંકલ પીટીટ ૩૧૦૦૦) ડું પોરત તરસે મોડે
એલ મરુદમની યાદગારી માટે. (૭) એલ દીને બાઈ આલો-
બાઈ તે મરુદમ થેક કાવશલ દીનશાંકલ પીટીટનાં વીધવાએ
૩૨૦૦૦) નાં પોરત તરસે મોડે એલ મરુદમની યાદગારી
માટે. (૮) તા. ૨૮ મી જુલાઈ ૧૮૮૭ ને દીને થેક અરે-
શર થોરાબલ દસ્તર કામદીને ૩૫૦૦) ડું પોરત તરસે મોડે
પોતાનાં બપાઈ મરુદમ બાઈ આલોબાઈ તે મરુદમ દસ્તર
પેશન્ટનાં અન્ધર્પરીઆરલ કામદીનલનાં વીધવાની યાદગારી
માટે. (૯) તા. ૧૨ મી આગસ્ટ ૧૮૮૭ ને દીને થેક
કેશબલ ઇશરે ૩૫૦૦) ડું પોરત તરસે મોડે પોતાની યાદગારી
માટે. (૧૦) તા. ૧ લી માર્ચ ૧૮૮૮ ને દીને થેક અરેશર
માલેકલ વાળાગાંધીએ ૩૧૫૦૦) ની સરકારી નોટ પોતાના
બાપા મરુદમ થેક માલેકલ થોરાબલ વાળાગાંધીની યાદગારી
માટે તેડું આલ આલારી કુતચેએને ખવડાવવાના ખરચમાં
વાપડવાને. (૧૧) ના. ૪ થી આગસ્ટ ૧૮૮૮ ને દીને થેક
એલલ શંખલ આલબલેસેના કાલેબલઆલેએ ૩૧૦૦)
ની સરકારી નોટ પોતાના ભવિજના મેટા મરુદમ થેક એલ-
લલ શંખલ આલબલેસેની યાદગારી માટે. (૧૨) તા. ૨૨
મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૮૮ ને દીને થેક માલેકલ, પેશન્ટનાં
અને ડોરમનલ કાવશલ પીટીટ ૩૧૦૦૦) ડું પોરત તરસે
મોડે પોતાના કુવા મરુદમ થેક જમથેલ નરશાંકલ પીટીટની
યાદગારી માટે. (૧૩) એલ દીને લેડી સાકરબાઈ દીનશાંકલ
પીટીટ ૩૧૫૦૦) નાં પોરત તરસે મોડે એલ મરુદમની
યાદગારી માટે. (૧૪) તા. ૧૫ થી માર્ચ ૧૮૮૯ ને દીને
થેક નરશાંકલ માલેકલ પીટીટ ૩૫૦૦) ડું પોરત તરસે
મોડે પોતાના દીકરા મરુદમ થેક જમથેલ નરશાંકલ
પીટીટની યાદગારી માટે. (૧૫) તા. ૨૧ થી માર્ચ ૧૮૮૯
ને દીને થેક હરકીનલશ થોરાબલ ૩૧૦૦૦) ની સરકારી
નોટ પોતાના ભિત્ર થેક જમથેલ નરશાંકલ પીટીટનાં
નામે અંધર્પરીઆરલ “મીનબાઈ હોરશ વાઈ” ની દર શાલની
ખરાત કરવાના ખરચમાં વાપડવાને. (૧૬) તા. ૨૪ મી
ફેબ્રુઆરી ૧૮૯૦ ને દીને થેક માલેકલ તથા ડોરમનલ
એલલ આલબલેસે ૩૫૦૦) ની સરકારી નોટ પોતાના
મનુષી મરુદમ થેક પીરોઆલ હનલમાઈ આલબલેસેની
યાદગારી માટે. (૧૭) તા. ૧૨ મી આગસ્ટ ૧૮૯૦ ને
દીને બાઈ બપુબાઈ તે થેક ડોરમનલ હોરાબલ થેકનાં
બાઈઆનીએ ૩૫૦૦) ડું મુનીસેબલ મોડે પોતાના બાપા
મરુદમ થેક ડોરમનલ ડોરમનલ થેકનાની યાદગારી માટે. (૧૮)
તા. ૨૧ મી જુન ૧૮૯૦ ને દીને યર દીનશાંકલ માલેકલ
પીટીટ બારોનેટ ૩૫૦૦૦) ડું પોરત તરસે મોડે પોતાની
બેટીએ નરશી તેમનાં માતાલ મરુદમ લેડી સાકરબાઈની
યાદગારી માટે તેમની કુલમાંથી. (૧૯) તા. ૧૧ મી આગ-
સ્ટ ૧૮૯૦ ને દીને થેક બકનલ દીનશાંકલ પીટીટ ૩૧૦૦૦)
ડું પોરત તરસે મોડે પોતાનાં માતાલ મરુદમ લેડી સાકર-

પુરોહિત જમથેલને પેશવાઈ તરફથી ઇનામમાં મેલેડ
રસેન ગામના માલેક હતા, અને અંતિમ તથા અમદાવાદ
ખાતે રહેતા હતા. ૧૮૧૮ માં એવલુને નામદાર મરકારે
અમદાવાદની મુનુક્સીપાલીટીના, તથા એકાગી ડીસ્ટ્રીક્ટ
લોકલ કૌંડ કમીટીના મેમ્બર નેમ્યા હતા. એવલુનું મરણ
અંતિમ અધિ નીપજું હતું.

બાઈની યાદગારી માટે. (૨૦) એલ દીને બાઈ બીબાઈ
તે થેક હારી નરશાંકલ હારીથેકનાં બાઈઆનીએ ૩૧૦૦૦)
ડું પોરત તરસે મોડે એલ મરુદમની યાદગારી માટે. (૨૧)
એલ દીને બાઈઆ બપુબાઈ, કુવરબાઈ અને ચેકરબાઈ
શંખલ હોરાબલ પીટીટ ૩૧૫૦૦) નાં પોરત તરસે મોડે
એલ મરુદમની યાદગારી માટે. (૨૨) એલ દીને બાઈ
હોરાબાઈ તે મરુદમ થેક જમથેલ નરશાંકલ પીટીટનાં
બાઈઆએ ૩૧૦૦૦) ડું પોરત તરસે મોડે એલ મરુદ-
મની યાદગારી માટે. (૨૩) એલ દીને બાઈ હર્માબાઈ તે થેક
શંખલ રૂશનલ કામનાં બાઈઆનીએ ૩૧૦૦૦) ડું
પોરત તરસે મોડે એલ મરુદમની યાદગારી માટે. (૨૪) એલ
દીને બાઈ નવાબાઈ તે થેક પીરોઆલ હેકરબાઈનાં
બાઈઆએ ૩૧૫૦૦) નાં પોરત તરસે મોડે એલ મરુદ-
મની યાદગારી માટે. (૨૫) એલ દીને બાઈ માલેકબાઈ
તે થેક પીરોઆલ બકનલ હનલમાઈનાં બાઈઆનીએ
૩૧૫૦૦) નાં પોરત તરસે મોડે એલ મરુદમની યાદગારી
માટે. (૨૬) એલ દીને બાઈ બપુબાઈ તે થેક ચેકરબાઈ
થોરાબલ જમથેલ હનલમાઈનાં બાઈઆનીએ ૩૧૫૦૦)
નાં પોરત તરસે મોડે એલ મરુદમની યાદગારી માટે. (૨૭)
તા. ૪ થી જુલાઈ ૧૮૯૧ ને દીને થેક માલેકલ, બનલ-
બાઈ અને ડોરમનલ એલલ આલબલેસે ૩૧૦૦૦) ડું
પોરત તરસે મોડે પોતાના કાકાના દીકરા મરુદમ થેક કાવશલ
મેલનલ આલબલેસેની યાદગારી માટે. (૨૮) તા. ૧૯ મી
સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૧ ને દીને યર દીનશાંકલ માલેકલ પીટીટ
બારોનેટ ૩૧૫૦૦) નાં પોરત તરસે મોડે તેનાં આલમોથી
દર શાલ પેટરીની કાલેબના વિદ્યાર્થીએને ફરકો તથા એલ-
લેના ઇનામે આપવા માટે. (૨૯) તા. ૧૪ મી જુન ૧૮૯૨
ને દીને યર દીનશાંકલ માલેકલ પીટીટ બારોનેટ ૩૫૦૦૦)
ની સરકારી નોટ જુની રાયલ બેંકના લીકવીડર તરીકે
તેઓના ફરતકમાં વગર હાથે થયે પડી રહેલાં નાણાંમાંથી
લઈ તેડું આલ બનરોના પાસ ચારાની ખરીદીના ખરચમાં વાપ-
ડવાને. (૩૦) એલ દીને એલ થેક ૩૦૦૦૦) ની સરકારી
નોટ જુની ફીઅર લાંડ એડ પીઅર કુપનીના લીકવીડર
તરીકે તેઓના ફરતકમાં વગર હાથે થયે પડી રહેલાં નાણાંમાંથી
લઈ તેડું આલ બેંકના કાવશલ વાપડવાને. (૩૧) તા. ૧૦
મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૨ ને દીને એલ થેક ૩૦૦૦૦) ની સર-
કારી નોટ પોતાની તથા મરુદમ લેડી સાકરબાઈ તથા થેક
શંખલ અને બકનલ દીનશાંકલ પીટીટની તરફથી મરુદમ
થેક નરશાંકલ માલેકલ પીટીટની યાદગારી માટે તેડું આલ
રસી બનવરોની સાકરવા માટે દવા ખરીદવાના ખરચમાં વાપ-
ડવાને. (૩૨) તા. ૨૮ નવેમ્બર ૧૮૯૨ ને દીને બાઈ
દીનબાઈ તે મરુદમ થેક નરશાંકલ માલેકલ પીટીટનાં વીધ-
વાએ ૩૧૦૦૦) ડું પોરત તરસે મોડે પોતાના બાપે મરુદમ
થેક નરશાંકલ માલેકલ પીટીટની યાદગારી માટે. (૩૩)
તા. ૪ થી જુન ૧૮૯૪ ને દીને મરુદમ થેક માલેકલ એલલ

તાં ૨૮ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૬ માં ૪ (શેં) ૧૨૪૪ યન્દેતરડી.

મશણ—પાલણુ નયસ્વાનંત પોતે—ઉમર વર્ષ ૭૫) એવણે પોતાના આખા જનમારે ચીન મધે વ્યાપાર તથા દલાલી કરવામાં કાઢયા હોતો, અને મરણ પછી ત્યાંજ

આલખલેસના એકઝીક્યુટરોએ તેમની કુલમાંથી રૂ.૫૦૦) ની સરકારી નોટ તેમની યાદગારી માટે (૩૪) તાં ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૯૫ ને દીને સર દીનશાહ માણિકજ પીટી પારોનેટ ૩૨૫૦૦) નાં મ્યુનીસીપાલ બોર્ડ પોતાના રીકરા મરહુમ શેઠ શંભળ દીનશાહ પીટીની યાદગારી માટે.

(૩૫) એજ દીને બાઈમાં ભીખાઈલ, નવાનખાઈ, હંખાઈલ, હીરાઈલ, માણિક્યાઈ અને મણુખાઈ દીનશાહ પીટી ૩૩૦૦૦) નાં મ્યુનીસીપાલ બોર્ડ એજ મરહુમની યાદગારી માટે.

(૩૬) એજ દીને શેઠ બકમળ દીનશાહ પીટી ૩૧૫૦૦) નાં મ્યુનીસીપાલ બોર્ડ એજ મરહુમની યાદગારી માટે. (૩૭) એજ દીને બાઈમાં બસુખાઈ, કુવરખાઈ અને ચેરસખાઈ શંભળ દીરાઈલ પડેએ રૂ.૫૦૦) નું મ્યુનીસીપાલ બોર્ડ એજ મરહુમની યાદગારી માટે. (૩૮) તાં ૩૭ ફેબ્રુઆરી ૧૮૯૬ ને દીને બાઈ આવાંબાઈ તે મરહુમ શેઠ શંભળ દીનશાહ પીટીનાં વીધવાએ રૂ.૧૦૦૦) નું મ્યુનીસીપાલ બોર્ડ એજ મરહુમની યાદગારી માટે. (૩૯) તાં ૧૩ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૯૬ ને દીને શેઠ લખાઈ શંભળ પીટી ૩૧૦૦૦) નું મ્યુનીસીપાલ બોર્ડ એજ મરહુમની યાદગારી માટે. (૪૦) તાં ૨૪ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૯૬ ને દીને શેઠ માણિકજ, પેશનળ, હોરમળ, ખરોદલ, ચોરાઈલ અને શરફનળ કાવશા પીટી ૩૨૦૦૦) નાં મ્યુનીસીપાલ બોર્ડ એજ મરહુમની યાદગારી માટે. (૪૧) તાં ૪ થી ચેએ ૧૮૯૬ ને દીને શેઠ પુરશેલ ચેરસખાઈ બાલીલાએ મંડલીના લાખ માટે પોતાના નાટક કુંપની પાસે એક એલ ક્રશઓ તેની આવક મધી રૂ.૧૦૦૦) નું પોરત નક્કર બોર્ડ. (૪૨) તાં ૨૧ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૬ ને દીને શેઠ જંગીરલ, ધનલખાઈ, પીરોજશાહ, દીનખાઈ અને માણિક્યાઈ બકમળ પીટી ૩૨૦૦૦) નાં મ્યુનીસીપાલ બોર્ડ પોતાના કાકા મરહુમ શેઠ શંભળ દીનશાહ પીટીની યાદગારી માટે. (૪૩) તાં ૪ થી આગસ્ટ ૧૮૯૭ ને દીને બાઈ નવાનખાઈ દીનશાહ પીટી તે મરહુમ શેઠ પીરોજશાહ ચેરસખાઈ લખાઈના વીધવાએ રૂ.૧૦૦૦) ની સરકારી નોટ પોતાના ભેડ મરહુમ શેઠ ધનલખાઈ ચેરસખાઈ લખાઈની યાદગારી માટે. (૪૪) તાં ૨૧ મી અક્ટોબર ૧૮૯૭ ને દીને શેઠ કોરાખાઈ શંભળ ક્રશા, અરદેશ ચોરાઈલ દરુર કામદીનના અને કાવશા ચેરસખાઈ સરાઈ મરહુમ લેડી સાકરાખાઈ દીનશાહ પીટી ૧૮૯૭ માં બેકશનરની મધ્યાં તે વેળાએ તેમની યાદગારી રાખવા માટે તેમનું એક "બર" બનાવી ઢાપીદેવના કંપાએમાં પ્રકાને રૂ.૬૩૫૭) ૫૫ પાછવ-ધી સર દીનશાહ પીટીને પોતાને ખરે તેનું એક બર બનાવી ઢાપીદેવનાં પ્રકાને ભેડ આવવાથી તે રૂ.૬માં ભરપણા રૂ.૬૫૦૦) ને બાજ સાથે રૂ.૬૩૫૭) ૫૫ થયા હતા તેમાં એ મરહુમ બાઈની મેટીઆએ બીન રૂ.૧૫૫૭) ૭૨ લાગેરી તેનાં રૂ.૧૦૦૦) નાં મ્યુનીસીપાલ બોર્ડ લાઈ તેનું બાજ ઢાપીદેવનાં જનવરોના માસમારા સાથે વાપડવાને આપ્યાં હતાં. (૪૫) તાં ૧૩ મી અક્ટોબર ૧૮૯૮ ને દીને સર દીનશાહ

પાખા હતા. કડીઆંબી મધે એવણે ધં ૪૦ ૧૮૫૧ માં ત્યાંનાં દોખાંનો રસ્તો, તથા દરેકેકરને કરતો દેવાલ, વગેરે બંધાવી આપ્યાં હતાં. ચીનની જરોયાસ્તી અંગુમનને લગતાં ધર્મનાં રૂ.૬માં એવણે ૧૮૫૫ માં ૫૦૦) ડાલરનું ખાતું પડાવી તેનું બાજ ત્યાંના ગરીબ લાખાર ચીનાઓને આપરે આપવામાં વાપડવાના બંધોબસ્ત કાપી હોતો.

તાં ૩૦ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૧૧ માં ૪ (શેં) ૧૨૪૪ યન્દેતરડી.

મશણ—જમાપણ પુરશેલ દેશાઈ—ઉમર વર્ષ ૧૪) નવચારીવાખા દેશાઈ પુરશેલ રચનમણતા વડા દીકરા, એવણે પોતાના વડાઓનાં નવચારીનાં દેશાઈગરને માટે છેક ધં ૪૦ ૧૮૫૦ થી વડાડે ગાયકવાડ સરકાર હજુર દાદ સાહવાને ગયા હતા, તે છેક ૧૮૯૧ માં તે છેક પાછો ચેલવી નવચારી આપ્યા, અને પોતે મામલત મચાવી હતી. નેડાડામાં એવણે ગાયકવાડ તરફથી પાલખી મચાવતું માન મળ્યું હતું. ૧૮૯૧ માં માહરાજ ખંડેરાવ ગાયકવાડ નવચારી આપ્યા ત્યારે એમને મુકને જઈ એમની ખાસ કોઠાકાત લીધી હતી. નવચારીની જરોયાસ્તી અંગુમનને એવણે ધણીક મદદ કાપી હતી, જેથી અંગુમને એમનું નામ જરોયાસ્તી મજહબને લગતી જરૂર કિયાઓમાં બીન બુજાઓનાં નામ સાથે દેવાને ડેડબું હતું.

તાં ૩૧ મી ડીસેમ્બર.

આએ વર્ષમાં ધિવાને તાં ૧ લી જાનેવારીથી તે તાં ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૪ સુધીમાં મુંબઈના પારસી-ઓમાં ૧૧૦૧ જનમ—જેમાં ૫૧૦ છોકરા અને ૫૪૫ છોકરી—નોપાયાં હતાં.

માણિકજ પીટી બારોનેટ અને શરફદાએ રૂ.૮૦૦૦) ની સરકારી નોટ પોતાનાં વડાં બેટી મરહુમ બાઈ ભીખાઈલ તે શેઠ દારી નયસ્વાનંત દારીશેઠનાં ધણીઆંનીની યાદગારી માટે. (૪૬) એજ દીને એજ શેઠ રૂ.૩૦૦૦) નાં પોરત નક્કર બોર્ડ આગલી ગોરડન સ્પીનીંગ એન્ડ મા-પુરેકર્મી કુંપનીને રક્ષા કરતાં બાકી વધેલી રકમમાંથી લઈ તેનું બાજ વાપડવાને. (૪૭) તાં ૨૮ મી આગસ્ટ ૧૯૦૧ ને દીને બાઈ માણિક્યાઈ તે શેઠ પીરોજશાહ બકમળ લખાઈનાં ધણીઆંનીએ રૂ.૧૦૦૦) ની સરકારી નોટ પોતાના બાવા મરહુમ સર દીનશાહ માણિકજ પીટી બારોનેટની યાદગારી માટે. (૪૮) એજ દીને બાઈ બસુખાઈ તે મરહુમ શેઠ ચેરસખાઈ ચોરાઈલ જમશેદલ લખાઈનાં વીધવાએ રૂ.૧૦૦૦) ની સરકારી નોટ એજ મરહુમની યાદગારી માટે.

એ મંડલીની કુલ તેના ઉંઠના ધં ૪૦ ૧૯૦૧ સુધીના છપાપણા હીચાઈ સુખ્ય રૂ.૩૦૦૭૧૬) ની છે, તથા પર્લની બાઈ સાકરાખાઈ ઢાપીદેવના કંપાએમાં આવેલી બધી જીનકત રૂ.૨૦૨૧૦૦) ની કીમતની છે.

એજ વર્ષમાં મુંબઈ મધિ પારસીઓમાં ૨૪૫ જોડાનાં
લગન તથા ૧૯ જોડાનાં ગગરનાં નીચે મુજબની વીગતે
થયાં હતાં:—

	નર.	નારી.	જુમલે.
લગન— ૭ થી ૧૦ વર્ષનાં ..	૪	૨૧	૨૫
૧૧ થી ૧૫ વર્ષનાં ..	૩૨	૧૪૧	૧૭૮
૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં ..	૮૦	૧૫	૧૪૫
૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં ..	૬૦	૧૩	૧૦૩
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં ..	૨૮	૦	૨૮
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં ..	૬	૦	૬
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં ..	૧	૦	૧
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં ..	૦	૦	૦
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં ..	૧	૦	૧
	૨૪૫	૨૪૫	૪૯૦
ગગરનાં—૧૧ થી ૨૦ વર્ષનાં ..	૦	૧	૧
૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં ..	૨	૪	૬
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં ..	૫	૧	૧૧
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં ..	૫	૨	૭
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં ..	૧	૧	૨
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં ..	૩	૦	૩
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં ..	૩	૦	૩
	૧૯	૧૯	૩૮

એજ વર્ષમાં મુંબઈ મધિ પારસીઓમાં નીચે મુજબની
વીગતે ૯૬૨ મરણ નિપજ્યાં હતાં:—

	નર.	નારી.	જુમલે.
તરતનાં જન્મજાં	૧૦	૪૨	૧૦૨
૧ દીનથી ૧ માસ સુધીનાં ..	૪૧	૩૦	૭૧
૧ માસથી ૧ વર્ષ સુધીનાં ..	૭૮	૭૫	૧૫૩
૧ થી ૫ વર્ષનાં	૧૧૪	૮૭	૨૦૧
૬ થી ૧૦ વર્ષનાં	૨૧	૧૮	૪૪
૧૧ થી ૨૦ વર્ષનાં	૨૦	૨૫	૪૫
૨૧ થી ૩૦ વર્ષનાં	૩૦	૨૪	૫૪
૩૧ થી ૪૦ વર્ષનાં	૩૧	૨૪	૫૫
૪૧ થી ૫૦ વર્ષનાં	૩૩	૨૦	૫૩
૫૧ થી ૬૦ વર્ષનાં	૩૮	૨૫	૬૩
૬૧ થી ૭૦ વર્ષનાં	૩૫	૩૦	૬૫
૭૧ થી ૮૦ વર્ષનાં	૨૫	૩૬	૬૧
૮૧ થી ૯૦ વર્ષનાં	૭	૧૨	૧૯
૯૧ થી ૧૦૦ વર્ષનાં	૨	૪	૬
	૫૪૦	૪૫૨	૯૯૨

એ ૯૬૨) મરણ નીચના લગાઓ ઉપર થયાં હતાં:—

કોલાખા	૪	બાહિરકોટ	૧૯૦
કોટ	૨૬૧	એતવાડી	૮૧
ધોળીતલાવ ..	૨૩૬	કામાડીપરા ..	૧
કરેલવાડી	૧૫	ઉમરખાડી ..	૧
ગીરગાંધ	૧૩	ભીડીખતર	૩૮
ચોખાતી	૩૦	ભાંચેખાડા	૨
ઝાંઝ ૨૧૬	૧૪	મજગાંધ	૩૫
તારદેવ	૫	પરેલ	૫
ગોવાલીઆ તલાવ	૧૩	ગાય	૩
ખખાડા	૧	તાંચેગાંધ	૧
માહલકુમી	૩	દાર	૧
વાલકેશર	૨	માહીમ	૩
		વાંદરા	૪
		મર જન્મ ૭૦	
		હારપીટલ ..	૧૭
		જુની ગુરંગ આ-	
		ગલ ફાંસી ..	૨
		ધારાપોરીથી ..	૧
		માથેરાંથી ..	૧
		નાગપોરીથી ..	૧

૯૬૨

એ ૯૬૨) મરણ નીચના કારણોથી નિપજ્યાં હતાં:—

તાવ	૧૦૨
માનવતંત્રને લગતાં દરદો	૧૧૩
ફેફસાંને લગતાં દરદો	૬૦
લોહીવીકારને લગતાં દરદો	૧૫
જન્મદર	૧૧
શીતલા	૨૨
ગોચર	૨૪
કલેરા	૧
મરદો	૩૩
પેટ	૪૪
વીચાખને લગતાં દરદો	૧૪
છુપા ભાગને લગતાં દરદો	૭
આમડીને લગતાં દરદો	૮
હાજમાલ તથા તંત્રને લગતાં દરદો	૧
તરતનાં જન્મજાં	૧૦૨
જન્મજી તથા નાકવની	૧૦૫
બીનાં દરદો	૧૨૮

(૯ તાવને લગતાં.

૫૨ ધતીને લગતાં.

(૯ પાંચવચકતીને લગતાં.)

આપયાત ૧૧*

(૩ જેહર ખાઇને.

૪ કુવામાં પડીને.

૫ તનાવમાં પડીને.

૧ ગમે કાંસો ધન.)

હાનારત, અકમમાત, વગેરે ૩૧

* આપયાત કરી મરણ પામેલાં ૧૧ જણોમાં ૮) પુરૂષ અને ૩ સ્ત્રી હતાં. પુરૂષોમાં એક ૧૬ વર્ષના ઠાકરાએ નિશાલે નહિ જવા માટે માએ ધમકાયાથી તનાવમાં પડીને, એક ૨૫ વર્ષના જવાને બેકારીને લીધે તથા બે ૨૬ વર્ષના જવાનેએ માર્દગીથી કંટાળી એક તનાવમાં તથા બેએ કુવામાં પડીને, એક ૪૫ વર્ષના બાડૂતો બગી હાંકનારે, એક ૪૮, વર્ષના સુધારે, એક ૬૫) વર્ષના આગલા વ્યાપારીએ તથા એક ૭૨) વર્ષના સુધારે મગજની અસ્થિર હાલતમાં બેએ કુવામાં, એક તનાવમાં અને એક જેહર ખાઇને આપયાત કરી હતા. સ્ત્રીઓમાં એક ૧૯ વર્ષનીએ મંડારી ૫૮-૫૩ને લીધે ગલેશસો ધન, બોલ ૨૩) વર્ષનીએ એજ કારણે જર જેહર ખાઇ તથા ગ્રિલ ૨૧ વર્ષનીએ માર્દગીથી કંટાળી જેહર ખાઇને આપયાત કરી હતા.

† અકસમાતથી મરણ પામેલાં ૭ જણમાં બધા પુરૂષ હતા. તેઓમાં એક ૪) વર્ષના બુચેર રમતાં રમતાં બારીએથી કુવામાં પડી જવાથી, એક ૬) વર્ષના ઠાકરા નિશાલમાં અક-

(૧ ડાઝી જવાથી.

૧ દડીયે નાહતાં કુખી જવાથી.

૧ નિશાલમાં હાથે પડી જવાથી.

૧ રમતાં બારીએથી કુવામાં પડી જવાથી.

૧ મજબે હાથે વલવાથી.

૧ ત્રામના આપયાતથી.

૧ શાલર તરીકે યાજા જવાથી.)

નહિ જવામાં કારણેથી ૩.

૬૬૨
વળી એજ વર્ષમાં સુખાઈ મયે ૧૦૫ પારસીઓએ નાદાર દવાદારની કોરટને આશરે મેલવવાને અરજ કીધી હતી, જેમાં ત્રણ ચોરસો પણ હતી.

સમાત હાથે પડી જવાથી, તથા બીજો ૬) વર્ષના ઠાકરા રમતામાં પડી ડાખવાનાં રોલર તલે યાજા જવાથી, એક ૧૭) વર્ષના વીધારથી દરીયામાં નાહતાં મોળના જોસમાં તણાઈ જવાથી, એક ૪૦) વર્ષના ત્રામવેનો ધનસ્પેક્ટર ત્રામવેનો આપયાતી અસાંતમાં આવવાથી, એક ૪૧) વર્ષના જવાને કીરાસીને તેજનો રીધે શતાથી ડાઝી જવાથી અને એક ૪૫) વર્ષના કુમાર મજબે હાથે વલવાથી દરીયામાં કુખી જઈ મરણ પામ્યા હતા.

ઈં સં ૧૮૭૫.

આએ વર્ષના “રાહમસ આંક હંડીઆ” નાં કાલેન્ડરમાં મુદ્રણી બીના નીચલા ફેરફાર તથા વધારા વિચાર આગલા કલેન્ડરની માફક જ છે.

નંદાંઈટ સ્લાક કું પનીઓ :—

ફિર્મીંગ સ્પીનીંગ એંડ વીર્વીંગ કું પનીના ડાએરક્ટરોમાં બુચેરજી નોચરવાંતજ કામાજ અને પેશતનજ મનરોજજી પોંદ્યા.

ભરમ મીત્રસ કું પનીના ચેફ્ટરી તરીકે કાવચજ એદ-લજ પડેલ.

કરાંચી લાંડીંગ એંડ શીર્વીંગ કું પનીના ડાએરક્ટરોમાં એદલજ દીનચાહ મરાફુ નામ વધારે.

માણેજી વીટીટ સ્પીનીંગ એંડ વીર્વીંગ કું પનીના ચેફ્ટરી તરીકે ફરફુતજ મેહરવાંતજ બનાજ. મીત્ર મનિનજ—નવરોજજી નચરવાંતજ વાડીઆ.

એડીએનજ સ્પીનીંગ એંડ વીર્વીંગ કું પનીના ચેફ્ટરી તરીકે ભંદગીજ એદલજ દાવર.

બોમ્બે હેમ્પ એંડ જ્યુટ મીત્ર કું પનીના ડાએરક્ટરો તરીકે દીનચાહજ માણેજી વીટીટ, હીરજીબાઈ ભંદગી-

રજ રીમમી, આરેશર બહમનજ કાકા. ચેફ્ટરી—શોરાબજ રમતમજ બનચા.

મેનજ સ્પીનીંગ એંડ વીર્વીંગ કું પનીના ડાએરક્ટરોમાં નચરવાંતજ માણેજી વીટીટ, કાવચજ દીનચાહજ વીટીટ, ભંદગીર હીરમનજ મોદી, ચેફ્ટરી અને એજ, ભંદગીર હીરમનજની કું પની.

નડીઆડ સ્પીનીંગ એંડ વીર્વીંગ કું પનીના ડાએરક્ટરોમાં નાનાબાઈ મેહરોમજ છજબાઈ.

ભરાવતી કાટન મીત્રસ કું પનીના ડાએરક્ટરોમાં વીરોજચાહ, મેહરવાંતજ મેહતા, એમ. એ; કાવચજ ભંદગીરજ જ્યાંવાલા. એજ—કાવચજ ભંદગીરજ જ્યાંવાલા.

ચાશુન સ્પીનીંગ એંડ વીર્વીંગ કું પનીના ડાએરક્ટરોમાં એદલજ બહમનજ મારીચ, પેશતનજ હીરમનજ અંતોક, શોરાબજ નવરોજજી વાડીઆ. એજ—હ. મારસી અને બરગોરજ રમતમજ મોદી. ચેફ્ટરી—કુરજ રમતમજ મોદી.

યુરોપિયન પેટ્રોલીઆના પારસી દલાલોમાં વધારે :—સીં બોનીચીન એંડ કું પની—રહીમજી કાદબાઈ અને રમતમજ દાદાબાઈ પોંદ્યા.

બના કેમ્બેજ એંડ કું પની—મેહરવાંતજ કરાંમજ પાંડેની કું પની.

દેવડી દામ એંડ કુંપની—સુવર નયરવાંનજી (૧૮-
નજી તાબા) એંડ કુંપની.

દીંગ દીંગ એંડ કુંપની—અરેચર રમતમજી સુવરડી.

દીંગ નાનર એંડ કુંપની—કુવરજી ચોરાખજી નાનર.

તા ૦ ૧૨ મી બનેવારી.

અનરેની શાંદ મેડીકલ કલેજમાં શિખવાના ચંચલ
વિદ્યાર્થીઓને સ્કાલરશીપ અને ધનામે આપવાની વાર્ષિક
મુળા આજ દિને મળી હતી. અનરેનીની પુરસી દાનરે-
ખત મી ૦ ગીયસે લીધા બાદ એ આતાના પ્રીતસીવાલ ડાક્ટર
હંદરે ગર્થા ચાલનો રીપોરટ વાંચી અંબકાઓ, જે પછી
ચંચલ વિદ્યાર્થીઓને ધનામે તથા સ્કાલરશીપ આપી હતી,
જેઓમાં નીચલા ૬ પારસીઓ હતા :—

(૧) કેપથર ચોરાખજી નરિમાને રૂ.૫૦) નું મર
ભમરેલજી છજીબાઈ મેડીકલ પ્રાઈઝ તથા રૂ.૨૫) ની મેડ-
લીન સ્કાલરશીપ અને રૂ.૫૦નો ચાંદ, (૨) રમતમજી હોર-
મજી નાણુવતીને મર ભમરેલજી છજીબાઈ ગોલ્ડ મેડલ,
(૩) કેપથર ભરનેરજી કુવરને રૂ.૨૫) ની એનરમન સ્કાલર
શીપ, (૪) માણેજી ગોરાબાઈ મહુવાને રૂ.૨૫) ની ફીથ
સ્કાલરશીપ, (૫) દીનચાહ દોરાખજી મીક્ષીને રૂ.૨૦) ની
ફીથ સ્કાલરશીપ, (૬) ચોરાખજી પાનણજી સુક્ષીને રૂ.૨૫)
ની થીડ સ્કાલરશીપ, (૭) રામજી રતનજી લીપાને રૂ.૨૫)
ની એનરમન સ્કાલરશીપ, (૮) રતનજી રમતમજી દાલિવાને
રૂ.૨૦) ની ઠરનાક સ્કાલરશીપ, (૯) રમતમજી હોરમજી
કામાને રૂ.૨૦) ની મરકારી સ્કાલરશીપ.

રીપોરટમાં જણાવ્યા મુજબ દાખલજી શિખવાના
સુવરની વર્ગમાંથી નીચલી ચાર પારસી બાઈઓ એ યોગમાં
પમાર થાઈ હતી :—

(૧) આતાંબાઈ ભમરેલજી, (૨) આતાંબાઈ હોરમજી
મીક્ષી, (૩) રતનચાહ ખરેલજી, (૪) આતાંબાઈ ખરેલજી.
સોરે અનરેની એક મુળાખીજી બાબાજી કરી મુળા
ખરખારન કીધી હતી.

તા ૦ ૧૬ મી બનેવારી.

સુખમની સુનીવરસીની ચક્રમાં વર્ષની કાનગોરેખન
આજ દિને મર કાવજી ભંદરજી સુનીવરસીની હામમાં
બરાઈ હતી. પ્રમુખપદને વાઈસ-માનરેસર પી દાનરેખત
મી ૦ જેમમ ગીયસ ખીરાળ્યા હતા. આ વેળાએ જે
વિદ્યાર્થીઓને પસવીની મરના આપવામાં આપી હતી તેમાં
નીચલા પારસીઓ હતા :—

લાઈસેન્સરીયેટ ઓફ મેડીકીન (એમ. એમ.)
ની મરદ—કેપથર દોરાખજી નરિમાને, રમતમજી હોરમ-
જી નાણુવતી.

૧ રાઈમજી ઓફ ઈંગ્લીશ, ૧૪ મી બનેવારી ૧૮૭૫.

લાઈસેન્સરીયેટ ઓફ સીવીલ ઇનજીનીયરીંગ
(એન. સી. ઇ.) ની મરદ—અરેચર કાવજી ગાદી.

બેચલર ઓફ આર્ટસ (બી. એ.) ની મરદ—
કુરુનજી મનચેરજી હરજી કામલિનવા, ભંદરજી એવજી
ગાદી; દોરાખજી હોરમજી ભાંડુવાલા, શોરાખ હોરમજી
હરજી ભમારખ્યાલાના, નવરજી પાનણજી દોરાખ, મેહર-
વાંનજી પેશનજી ખરેલાત, મેહરવાંનજી નયરવાંનજી વાડીઆ,
આ વેળાએ આપાસી ડક્ટર ઓફ મેડીકીનપરે ફીલ-
શીપ કુરુનજી મનચેરજી હરજી કામલિનવાને બી. એ. ની
પરીક્ષામાં પેહલા વર્ગમાં ચૂંટી ચડતા આપવા માટે, તમ
એલીમ સ્કાલરશીપ ભંદરજી એવજી ગાદીને બી. એ. ની
પરીક્ષામાં ઇંગ્લેજ વચકમાં ચક્રી ચક્રી માર્કમ મેકવવા
માટે, તથા ભમ શી વીબાજી સ્કાલરશીપ આરજી રમતમજી
ગોગાવાલાને કામીઆવાડના રેહવાસી તરીકે મેનાપુરેચવતી
પરીક્ષામાં ઇંગ્લેજ વચકમાં ચક્રી માર્કમ મેકવવા માટે
આપવામાં આપી હતી.

વળી આએ વર્ષ સુનીવરસીની પ્રજામાં માર્કમ
થેક ડોરાબાઈ હોરમજી કામાજીના વારસો તરફથી જે
ખરેલજી રમતમજી કામાજીએ તા ૦ ૨૮ મી નવેમ્બર
૧૮૭૪ ને દિને રૂ.૫૦૦૦) ની મરકારી નોડ તેનાં બાબ
માંથી રૂ. ૨૫૦ ચાંદ મેડીકલ કલેજના જેની પમાર થાઈ
કાડખેરે આપવા એલ. એમ. ની પસી ધરાવવારે રીપોર્ટ-
કેક હેવે તેની પેલાને લગતી બાબમાં એક મરમ રીપોર્ટ
લખે તેને મરહુમ થેક ડોરાબાઈનાં નામથી એક હાલમ
આપવાને મેક આપી હતી.

૨ રાઈમજી ઓફ ઈંગ્લીશ, તા ૦ ૨૧ મી બનેવારી ૧૮૭૫
જાવતા પસી મેલવેલા પારસીઓ જાણતાં આએ વર્ષ
સુનીવરસીની નાકથી પરીક્ષાઓમાં નીચલા પારસીઓ પમાર
થાઈ હતા :—

કેરેટ એલ. એમ. ની પરીક્ષામાં—દીનચાહ દોરા-
ખજી મીક્ષી; અરેચર પેશનજી કામા, શોરાખ ભમજી
રીચા, મેહરવાંનજી નયરવાંનજી દોરાખ, કાવજી હોરમજી
મીક્ષી, ચોરાખજી પાનણજી સુક્ષી, કાવજી ખરેલજી ચંચલ.

કેરેટ એલ. સી. ઈ. ની પરીક્ષામાં—પેશનજી હોરમ-
જી પાલક, રમતમજી કુવરજી તારાપોરવાલા.

કેરેટ એકઝામીનેશન ઈન આર્ટસ (એન. ઇ.
એ.) ની પરીક્ષામાં—ચેકોસીઆર હોરાખજી મરમા, રમતમજી
પાનણજી દોરાખ, હવાલ દીનચાહ ગાંધી, રમતમજી ખરેલજી
ગીમી, કાવજી ખરેલજી ભમરેલજી, દીનચાહ કે.કે.વંશ
ખવાતા, હવજી ભમરેલજી ગાદી, હાલમજી ખરેલજી કુવરજી
(કે.કે.વંશ), દોરાખજી ખરેલજી નરિમાને, માર્કમજી કામાજી વંશ.

મેટ્રીકયુરેશનની પરીક્ષામાં—મરમાજી મરમા
આગા, ભમરેલજી મેહરવાંનજી આતીઆ, મેહરવાંનજી રેહ-
વાલ બનાજી, હોરમજી હોરમજી મરમા, કાવજી રેહવાલ
મરમા, મનચેરજી કાવજી મરમા, હોરાખજી રીચા, રેહવાલ
મરમા, રમતમજી ખરેલજી, ખરેલજી ચોરાખજી મનચેર, મરમા

તાં ૨૦ મી જાન્યુઆરી.

રોજ ૨ માં ૬ (૩૦) ૧૨૪૪ નવરોજી.

મરણ—મેહરામજી નરસીરામજી દાંતરા—ઉમર વર્ષ

૩૭) શ્રેષ્ઠ નરસીરામજી નવરોજી દાંતરાના વડા દીકરા. એવણે પ્રથમમાં મુરતો રોજીમાં કાપડ તથા દારો આપાર કરતા હતા. તે પછી મુરત, રામકોટ, ભુવ, પુણી, અહમદનગર, ખીરકી, સેતારા, વગેરેના નામીયા પારખી આપારી-

વાંનજી અરોજી ચીનાઈ, ડોશાબાઈ અરેશર ચોકરી, એલ-લ રસતમજી દાદાચાંનજી, કાવશી એલજી દાદાચાંનજી, પાલજી હોરમજી દાદાચાંનજી, બંદગીર અરોજી દાદા, રસતમજી ચોરામજી દાદાવાળા, મનચેરશાં કાવશી કાકર, અરોજી રતનજી દુધાશ, દારાશાં નવરોજી કુંડાજી, કેપ-શર ચોરામજી એનજીનીઅર, મનચેર પેશતનજી ઘડીઆલી, પેશતનજી મનચેર ઘડીઆલી, પેશતનજી ચોરામજી ગાડી-વાળા, રતનજી નરસીરામજી ગેઆરા, આરજી રસતમજી ગોધાવાળા, પીરોજીશાં મેહરામજી કાકી, અરોજી મેહરામજી કાકી, રસતમજી કાવશી કાકા, નવરોજી મેહરામજી કાકા, રસતમજી રીનશાં કાકીની, બંદગીર હોરમજી કાકા, રસતમજી નવરોજી કાકીઆ, શાપુરજી અરેશર આરજી કાકીઆ, દાદાબાઈ નાનાબાઈ કરંઆ, નવરોજી રસતમજી આના, ચોરામજી કાવશી આના, બીબા, રસતમજી ખાન, મેહરામજી ચેરીઆર મેશવાળા, નવરોજી ચોરામજી કોશા, એલજી બીબા કુમાના, મનચેરશાં ચોરામજી કાકાવાળા (વપારીઆ), મનચેર અરોજી માડન, પીરોજી શાં દારાશાં માણેકશાંના, રસતમજી રસતમજી મેહરા, મેહરામજી દાદાબાઈ મીસી, અરેશર દાદાબાઈ મેહરા, માણેકજી પેશતનજી મેહરા, નાનાબાઈ કુવરજી મેહરા, રસતમજી અરેશર મુશ, નરસીરામજી પેશતનજી મુશ, એલજી રસતમજી નરસીરામજી, અરેશર મેહરામજી પટેલ, એલજી રોરામજી પટેલ, રસતમજી પાલજી પાવરી, અરોજી નવરોજી પાવરી, બંદગીર હોરમજી રોડીમની, એલજી અરેશર શાંઆર, અરેશર અરોજી ચેકના, રીનશાં પીરોજીશાં ચેકના, પેશતનજી કુવરજી ચેકના, રસતમજી મનજીબાઈ ચેકના, નરસીરામજી મેહરા મુશ, હોરમજી નવરોજી સીરવાઈ, બંદગીર અરોજી દારાશાં, બંદગીર ચોરામજી તારાપોરવાળા, નવરોજી આદાલ તારા, રતનજી દાદાબાઈ તારા, એલજી કાવશી વુકીના, શાપુર અરોજી વાઘાગાંધી, કાવશી નવરોજી વેશુગરા, મનજીબાઈ રસતમજી વાડીઆ.

આએ વર્ષ યુનીવર્સીટીના પરીક્ષામાં એલજી પારખી—કાકર કેપશર રસતમજી વીકાજ (એલ.ઈ. એ.ની પરીક્ષામાં) રમાએણી માનના પરીક્ષક હતા.

યુનીવર્સીટીને માટેના સર કાવશી બંદગીર દાવ આ વર્ષ તાં ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૪ ને રીને સરકારે યુનીવર્સીટીને રવાની કરીયા હતા. એ હાંતમાં નીચે મુજબ તરી મારેણી :—

The Sir Cowasjee Jehanghrie Hall of the University of Bombay was erected from designs by Sir Gilbert Scott, R. A., F. S. A., F. R. I. B. A., and sanctioned by the Government of Bombay, on the 16th January 1869.

The work was commenced on the 1st March 1869.

એની અરે આદત કરતા હતા. ૪૦ મં ૧૮૭૨ થી એવણે કલકત્તા તથા મધરાજની સરકારી સોરતીની ડીકોટો સરકાર પાસેથી ઉધર લઈ લોકોને વેચવા માડી હતી. ૪૦ મં ૧૮૪૩ ની કલકત્તાની પેલ્લી વારની સરકારી સોરતીમાં એવણે મુકી માફ ૩૧૦૦૦૦૦) ગું ધનામ આવું હતું, જેમાં અરેશર ભાગ એવણેના અને અરેશર ભાગ ખીજ ભાગવાએના હતા.

તાં ૨૧ મી જાન્યુઆરી.

મુખ્યમંત્રી યુનીવર્સીટીના તરફ “ફોલો” તરીકે નામદાર સરકારે નીચલા પારસી અરેશરોને નેમા હતા :—

શ્રેષ્ઠ માણેકજી અરોજી નવરોજી હજીબાઈ.
શ્રેષ્ઠ મનચેરજી કાવશી મરજીબાં, એ. એમ. આઈ. સી. ઇ.

શ્રેષ્ઠ તારાબાઈ રસતમજી રાંણીના.
કાકર રસતમજી મેહરામજી રાંણીના.

તાં ૨૨ મી જાન્યુઆરી.

વડાશાના માદરાજ મહારાજાવને ગાડીએથી ઉઠાડી મેહરા ત્યારે રાજકારેઆર મોડક મુખી હિંદુશાંના નામદાર વાઘાશરે પોતાના એન્ટ કનસલ સર લુધ પેસીની મારફતે મજાઓ હતા, તે અમલદારે લોના સરદારોનાં પેલ્લાં,

H. E. the Right Honourable Sir Seymour FitzGerald, G. C. S. I., Chancellor; the Rev. John Wilson, D. D., F. R. S., Vice-Chancellor; and was completed on the 31st December 1874. H. E. the Honourable Sir Philip Edmond Wodehouse, K. C. B., Chancellor. The Honourable James Gibbs, C. S., Vice-Chancellor.

The work was carried out under the immediate orders of Lieut. Colonel J. A. Fuller, R. E. from March 1869 to May 1871; J. H. E. Hart, M. Inst. C. E. from May 1871 to November 1872; Colonel J. A. Fuller, R. E. from November 1872 to December 1874; Rao Sahib Muckoond Ramchunder being Assistant Engineer in charge. Sir Cowasjee Jehanghrie, K. C. S. I., contributed Rs. 1,00,000. Estimate as sanctioned Rs. 4,15,304; actual cost Rs. 3,79,389.

M. K. KENNEDY, R. E. Colonel, Secretary to Government, P. W. D.

એ પછી તાં ૪ થી માર્ચ ૧૮૭૫ ને રીને મલેખી યુનીવર્સીટીની સેનેટની સમામાં નીચે મુજબનાં ઠેકાવ પસાર થયો હતો :—

“That in recognition of Sir Cowasjee Jehanghrie Ready money's noble gift of Rs. 1,00,000 for the erection of University Buildings, the Hall, now handed over by Government to the University, be named, The Sir Cowasjee Jehanghrie Hall of the University of Bombay.”

૧ શ્રેષ્ઠ પેશતનજી મેહરામજી દાંતરાના વાવા.

૨ મોરમિગરજીએ એમ. ૨, ૨૧ મી જાન્યુઆરી ૧૮૭૫.

દાતા, અને હોડા વિશે તપાસ કરવાને એક કમીટી નેમી હતી; તેના મરદમીન તરીકે એ પેચનનનું જાહેરીરનું તાલે-
વારખાંનને નોંધા દતા. ?

તાં ૨૪ મી જાનેવારી.

રોજ ૧ માઈ ૫ (ચિં) ૧૨૪૪ પાલેસરદી.

મરણ—પેચનનનું પામણનું માકાબચાના—ઉમર વર્ષ

(૨૨) એવણુ અત્રે પચાસીઆનો ધંધો મોટા પાવાપર કરતા હતા. ૧૮૪૧ માં "જાહેરકોટના મુકતાનું ફંડ" પેદાશવેદનું સ્થાપવામાં એવણે આગેવાની બધ તેના સેવક સુધી એક તરફથી હતા. ૧૮૫૧ નાં મુમજમોનોનાં હુકમ વખતે એવણે જાહેરકોટના પારસીઓને ધણી મદદ કીધી હતી. મુંબઈમાં આગલા વખતમાં નચેગાદાર તથા ખાંધી-આઓને તે જીવનમાત્ર સાચતો હતો તે ટાકવામાં એવણે ધણીક રીતે પોતાની જાતી મદદ આપી હતી, તથા ૧૮૬૦ માં જરૂરથી રવાનિને અવસરમંજલ પેદાશવાનું ફંડ ઉઠુંં ધાણું તે પેતાએ નચેગાદાર ખાંધીઆઓ ઉપર ખરોખરન રાખવા પંચાગના તરફનીઓએ નમિલી કમીટીના એવણને પ્રમુખ મેળા હતા, જે ઓઢી એવણે જાહેરી છતાં પોતાનાં મરણ સુધી ચલાવ્યો હતો.

તાં ૨૧ મી જાનેવારી.

તાં ૨૮ મી જાનેવારી.

રોજ ૧૦ માઈ ૫ (ચિં) ૧૨૪૪ પાલેસરદી.

મરણ—અરબેદનું મેદરવાંનનું પામણનું—ઉમર વર્ષ (૫૭) એક મેદરવાંનનું રૂમનનું પામણના ખીજ વીસા. એવણુ પ્રથમમાં અત્રે રહી એક જમણેદનું રંગનું પેદ. ગાંમવાલાની લાકડાંની આડળ કરતા હતા તે જાંબેનગાંમ ખાતે જઈ રહ્યો આપાર તથા અત્રેની જમણ આદમ કુંવળીની તે તરફની રહીની આડળનું કામ કરતા હતા. એનગાંમ તરફ એવણુ લોકોમાં ધણા પસાણા મળા હતા. એવણુનું મરણ મુંબઈ મંચે નીચળું હતું.

તાં ૨૭ ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૧૫ માઈ ૫ (ચિં) ૧૨૪૮ પાલેસરદી.

મરણ—જમણેદનું હોરમજનનું પામણના—ઉમર વર્ષ (૫૧) એક હોરમજનનું પેચનનનું પામણનાના વાઝ વીસા. એવણુને તાં ૬ મી નવેમ્બર ૧૮૪૭ થી ખારે પોતાની પેદીમાં ભાગવા કરી તે "હોરમજનનું પેચનનનું હોરમજન" નાં નામથી ચાલુ રાખી હતી. તે પેદીમાંથી તાં ૧ થી જીવ ૧૮૬૯ થી એવણે ભાગ છુટા કરી મોંડે છંદગી મુમજી હતી. ૧૮૬૧ માં અમદાવાદ મંચે રાખનું બંધાણું તેનાં કામમાં એવણે અત્રેથી કેટલીક મદદ કીધી હતી.

તાં ૪ થી ફેબ્રુઆરી.

લાવ્યા હતા. ઇં સં ૧૮૪૮ માં સુબંધનો કોટ બાંધ તથા ચર પુરી તેપર હમારોતો બંધાઇ થકાય કે નહિ વગેરેનો રીપોર્ટ કરવાને નામદાર ચરકારે નેમેલી અનુભવીઓની કમીટીના એવણને એક અધિકારી નેમ્યા હતા. એજ શાલથી સુબંધનો કદમી ઘાહબાર ડંડના એવણુ એક તરસ્ટી ડંડ્યા હતા. ઇં સં ૧૮૫૨ માં બાપનાં મરણુ બાદ તેવણુનો બાંડપનો સંબંધો વહીવટ એવણે આરોપી લીધો હતો. અતરેની ચરકારને લશ્કર ખાતાં મોટે રકમ દારૂ પોંદ્યાડવાનું કંત્રાકટ એવણે લીધું હતું, અને ૧૮૫૭-૫૮ ના બળવા વખતે એવણે ચરકારને પોતાનાં કંત્રાકટ ઉપરાંત ૨૦૦૦૦૦) ગયાલન વધારે દારૂ મોટી ખિટ ખમી હંમેશના બાવ પ્રમાણે પોંદ્યાડતો કાઢી હતો. એ બાદ ૧૮૬૫ થી એવણે એ કંત્રાકટ મેલી લીધું હતું. ઇં સં ૧૮૫૫ માં નામદાર ચરકારે એવણને એક સુબંધના અમલદાર નેમી માન આપ્યું હતું.

તાં ૧૦ મી ફેબ્રુવારી.

આજ દિને મરહુમ શેઠ અરશેદજી કાવચજી આશ ખરનરનાં ઉકમણાંમાં તેમની પોતાની પુજા મધેથી ૨૬૦૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તાં ૧૧ મી ફેબ્રુવારી.

રોજ ૨૪ માઈ ૬ (૩૦) ૧૨૪૪ યન્દેજરદી.

મરણુ—મેહરાંમજી પેશતનજી દોલીમેહરજીના—ઉમર વર્ષ (૫) શેઠ પેશતનજી દોરાબજી મેહરજીના ખીજ દીકરા. એવણુ ઇં સં ૧૮૪૬ થી ચીંગાપોર ખાતે પોતાના બાધ શેઠ પોંદ્યાડજી પેશતનજી દોલીમેહરજીના સાથે બાપાર કરતા હતા, અને મરણુ થયું ત્યાંજ પામ્યા હતા.

તાં ૧૮ મી ફેબ્રુવારી.

શેઠ અરશેદજી રસતમજી ચાણોવાલને નામદાર ચરકારે સુરતના પેડલા વર્ગના સખારકિત જડજ નેમ્યા હતા.

તાં ૧૯ મી ફેબ્રુવારી.

રોજ ૨ માઈ ૬ (શિં) ૧૨૪૪ યન્દેજરદી.

મરણુ—શોરાબજી મનચેરજી જાજ—ઉમર વર્ષ ૪૪) એવણુ પ્રથમમાં ચર જમશેદજી જીજીબાઈ પારસી મેની-વાલરું હમ્મડીયકમાં એક શિક્ષક રહેલા હતા. ઇં સં ૧૮૫૧ માં એવણે શેઠ અમરપંદીઆરજી જમશેદજી ચરાફ અથવા કમીચરીવાલા સાથે “રસુલે સેતરંજ” નામનું સેતરંજની રમત બાબેનું એક પુસ્તક છપાવી પ્રગટ કીધું હતું. ૧૮૫૫ થી તે ૧૮૫૭ સુધી એવણુ અતરેનાં જાજે જમશેદ

પત્રના અધીપતી હતા. તે પછી થોડુંક સુધી રાસ્ટ મોડેતાર પત્રના અધીપતીનું કામ ચલાવી પાછા ૧૮૫૮ ના સપ્ટેમ્બરથી એક વર્ષ સુધી જાજે જમશેદના અધીપતી થયા હતા. ૧૮૫૮ થી તે ૧૮૬૦ સુધી એવણુ રાહનુમાએ માનવીઅમ-નાંન સમાના હાનરરી શેફ્ટરી હતા. એ બાદ મેચરસ ફરાંમજી ચાંડસની પેહડીમાં એવણુ એક આસીસ્ટન્ટ તરીકે રહ્યા હતા. ૧૮૭૧ માં કોમિશનની નવી લાડજ “રાધ-મીંગ સન” ઉધાડવામાં એવણે આગેવાની લીધી હતી.

તાં ૨૦ મી ફેબ્રુવારી.

રોજ ૩ માઈ ૬ (શિં) ૧૨૪૪ યન્દેજરદી.

મરણુ—મેહરવાંનજી ચાપુરજી જનરાલ—ઉમર વર્ષ (૭) એવણુ પ્રથમમાં સુબંધનાં લશ્કર ખાતાંના આગલા વડા કમીટીઅર જનરાલ લીટલની નોકરીમાં હોવાથી “જનરાલ” નાં નામથી ઓળખાતા હતા. એ અમલદાર એવણને ઇં સં ૧૮૨૫ માં પોતાની સાથે ઇંગ્લાંડ લઈ ગયો હતો. ત્યાંથી આવ્યા બાદ એવણુ અતરે રહેતો રીન્-મીટોને ખોરાકી તથા ખીજો અસખાબ પુરો પાડતા હતા, અને પોતાની સાથેશાધ, ઉદાર દીઠ તથા ચારા સ્વભાવને લીધે સર્વે લશ્કરી અમલદારોમાં ધણુ પસાંદાઈ ગયા હતા.

તાં ૨૧ મી ફેબ્રુવારી.

રોજ ૪ માઈ ૬ (શિં) ૧૨૪૪ યન્દેજરદી.

મરણુ—એલજી અરશેદજી સુરતી, ધનજી મેહતાના—ઉમર વર્ષ ૫૪) શેઠ અરશેદજી એલજી ધનજી મેહતાના ત્રિજ દીકરા. એવણુ ઇં સં ૧૮૩૮ માં અતરેની એલ-શીનસ્ટન હનરીટપુરમાંથી “પેસ્ટ સ્કાલર” ની પદવી મેલવી હતી. તે બાદ હંગેર અમલદારોને ફારસી શિખાવવાનું કામ કરતા હતા. ૧૮૫૨ માં એવણુ અતરેની એડીમેન્ટલ મેંકના વડા ચરાફ નેમ્યા હતા. ૧૮૫૭-૫૮ માં એવો હુદરાબાદ ખાતે ગયા હતા. તે બાદ અતરે પાછા આવ્યા પરચુટજી રોજગાર તથા દલાલી કરતા હતા.

તાં ૨૩ મી ફેબ્રુવારી.

રોજ ૬ માઈ ૬ (શિં) ૧૨૪૪ યન્દેજરદી.

મરણુ—રસતમજી મેહરવાંનજી દારખાનાંવાલા—ઉમર વર્ષ (૩૩) શેઠ મેહરવાંનજી રસતમજી દારખાનાંવાલાના વડા દીકરા. એવણુ ઇં સં ૧૮૪૯ માં પોતાના બાપનાં મરણુ બાદ ચરકારી તોપખાનાંને મોટે ખાસત બનાવવાનાં કારખાનાના વડા થયા હતા. ઇં સં ૧૮૬૧ માં એવણુ ચરકારને ખરચે “એલડહામ” ખાતે કેમી રીતે બારત બનાવેલે તે જોવાને ઇંગ્લાંડ ગયા હતા.

૧ જાજે જમશેદ, તાં ૧૧ મી ફેબ્રુવારી ૧૮૭૫.

૨ બાંમી જવરેંડે જોડે, ૧૮ મી ફેબ્રુવારી ૧૮૭૫.

તા. ૧૦ મી માર્ચ.

શ્રી કાવચેનું મેહરવાનજી સરકારે આજે દીને અતરંગી થાયુન મીકાનીકસ ઇનસ્ટીટ્યુટના સંબંધમાં પોતાની અમીરીકાની છેલ્લી સુચાકરી વિષે એક બાપલું ક્રીપ્સ હવું. ૨

તા. ૧૮ મી માર્ચ.

રોજ ૨૬ માહ ૧ (ચિ. ૧૨૪૪) મનેલરદી.

મરણ—શાપુરજી પેયંતનજી બારબાએઆ—ઉમર વર્ષ ૧૦૪) એવલુ પ્રથમમાં બહિરકોટવાલા નામીયા હિંદુ બારબાએઆને ત્યાં અને તે બાદ કોટમાં સકલતવાલાની કુકાને નોકરી હતા. ઈ. સં. ૧૮૪૧ માં નોકરી છોડી પરચુરજી લોકોના હીસાબ કેતાબી તથા અરજીઓ લખતો હતા, અને ઉર્ફાઈ અસાધારણ ઉમરે મરણ પામ્યા હતા.

તા. ૧૬ મી માર્ચ.

“સર જમશેદજી છજીભાઈ પારસી બેનીવાલંટ ઇન-સ્ટીટ્યુટ” ને લગતી નિયાલોના છોકરાઓ તથા છોકરીઓને હનંતો આપવા મરેતો એક મેલાવડો આજ દીને કોટ મધ કોટકોટ એ સ્કુલવાલાં નવાં મકાનમાં થયા હતા. સર-નશીનની પુરસીએ સુંબળોના નામદાર ગવરનર સર શીલીપ ઉડહાઉચ બીરાજયો હતા. એ ખાતાના પ્રીનસીપલ શ્રી કોશાભાઈ નયરવાનજી વાડીઆ, એમ. એ. એ રીપોર્ટ વાંચી સુંબળાઓ, જેમાં જણાવ્યા મુજબ એ ખાતાને લગતી સુંબળની નિયાલોમાં ૮૧૮ છોકરા તથા ૮૮૨ છોકરીઓ, તથા દેશવરેતીની નિયાલોમાં ૫૦૧ છોકરા અને ૪૪૬ છોકરી મહી ૨૦૨૫ બાળકો કેળવણી લેતાં હતાં. ૧૮૭૧ માં એ સ્કુલમાંથી ૪, ૧૮૭૨ માં ૧૧, ૧૮૭૩ માં ૭ અને ૧૮૭૪ માં ૬ જણાઓ મૈત્રીકુલેચનની પરીક્ષામાં પસાર થયા હતા. એ બાદ ઉપલા વર્ગના એક સંચલ વિદ્યાર્થીએ એ સ્કુલના એક આગલા વિદ્યાર્થી શ્રી મેહરવાનજી નયર-વાનજી વાડીઆ, બી. એ. એ ભેડલી મરહુમ સર જમશેદજી છજીભાઈ પેલ્લા બારેનેટની તારીફની કવિતા છઠ્ઠાથી બાલી સંબલાવી, તથા બીજા છોકરાઓ અને છોકરીઓએ કવિતા ગાઇ સંબલાવ્યા પછી નામદાર ગવરનરે છોકરાઓને હનામો વેંદ્યો આપ્યાં, જે બાદ તે નામદારે એક સુભા-ખીત બાપલું ક્રીપ્સ હવું. એ પછી સર જમશેદજી છજી-ભાઈ બારેનેટ, સી. એસ. આઈ. એ હી નામદાર સર-નશીનો ઉપકાર માન્યો, અને સુભા બરખાત યાદ હતી. ૨

૧ બોમ્બે ગેઝેટ, તા. ૧૧ મી માર્ચ ૧૮૭૫.

૨ કાવચ અર્ધ ઇડીઆ, ૨૨ મી માર્ચ ૧૮૭૫.

તા. ૧૬ મી માર્ચ.

રોજ ૩૦ માહ ૧ (ચિ. ૧૨૪૪) મનેલરદી.

આજ દીને મરેહું બાઈ જીવણજી તે શ્રી મારદયર નયરવાનજી મોદીનાં ધણીઆની તથા શ્રી કાવચજી બેનજી આબંબેલેનાં બેટીનાં ઉમણાંમાં તેમની પોતાની પ્રજામાંથી ૩૨૦૦, બાવં ૩૩૦૦, સરકાર શ્રી નયરવાનજી બહેનજી મોદી તથા ધણીઆની બાઈ અરજેંબાઈએ ૩૭૦૦, બાવા શ્રી કાવચજી બેનજી આબંબેલે ૩૧૦૦, મામાઓ શ્રી માણિકજી, ધનજીભાઈ, બહેનજી, દાદાભાઈ અને હારમજી એવલુ આબંબેલે ૩૧૦૦, તથા બીજાં બેટીઓએ ૩૪૫૦ મહી ૩૭૧૫૦) ધર્મ ખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તા. ૨૫ મી માર્ચ.

પંડીત દયાનંદ સરસ્વતી સ્વામી નામનો એક હસ્તરેતો માનનારો તથા સુધી પ્રબળે બીકારનારો એક પ્રખ્યાત વિદ્વાન ફરતો ફરતો સુંબજ ઉપરે કરવાને આપ્યો હતો, અને અતરે બે માસ સુધી સુધિ પ્રબળની સાથે તથા અસા કસરી ધર્મની હીમાયતમાં બાપાણે ક્રીધાં હતાં. આ બાપાણે વખતે ૧૨૨૧ લોકોની પ્રબળ ગીરી થવાને લીધે ખનરોટ તરફનાં મેદાનમાં એક મોટો મંડપ નાખી તેમાં લોકોની ગોઠવણ કરી હતી, અને તેના અરસે શ્રી કૃષ્ણ ઉપરણામાં શ્રી શ્રીરામજી શાપુરજી અંગાલીએ મોટી મદદ આપી હતી.

તા. ૨૫ મી માર્ચ.

સુંબજ છલાકાને લગતાં ગાથોનાં કારખાનાંઓમાં કામ કરનારા મજૂરોની હાલત અને કામ કરવાની રીત વિષે તપાસ કરવા તથા તે સુધારા અને અમુક કરી ચારેતો તથા બાળકોના બાબમાં મજૂરીના કલોક મુકર કરવા તથા તેમની હોનારતથી સંબાલ લેવા માટે ધોરો બાંધવાની જરૂર છે કે નહિ તે વિષે રીપોર્ટ કરવાને પ હાઈન્ડ, ૩ હિંદુ અને ૧ પારસી—શ્રી દીનયાહજી માણિકજીવીડી, અહસ્થાઈ એક કમીશન સુંબજની સરકારે નેમ્ડ હવું.

૩ બેને જમશેદ, તા. ૨૨ મી માર્ચ ૧૮૭૫.

૪ રાજ ગોરવાર, તા. ૨૮ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૫.

૫ બોમ્બે ગવરમેંટ ગેઝેટ, ૨૫ મી માર્ચ ૧૮૭૫.

એ કમીશનની હજુરમાં પારસીઓમાં એલામિનસ બીલના શ્રેકેરી શ્રી શાકશાહ ધનજીભાઈ બનાજી, તથા ખાનેજર શ્રી તેજુલજી ધનજીભાઈ, ગ્રેટ ઇસ્ટરન-બીલના શ્રેકેરી શ્રી મનસિંજી નયરજી બનાજી, ચોરાજી ગોક-લાજી બીલના ખાનેજર શ્રી નયરવાનજી દાદાભાઈ કાતરક વજે-રેજી જળ્યાની આપી હતી. કમીશનના વજુ સમાસદો તેનાં કામકાજમાં શોષેલ મધ શકયા ન હતા. બેનો વિચાર એવો કાયદો ધડવાની તરેણમાં હતો, તથા ચારેનો વિચાર સરકારે વરએ પડજી બીન જરૂર છે એમ હતો. આ ઉપરથી સરકારે જીવ તુરત કમ્યાં પગલાં ભર્યાં ન હતાં. બીલ ઓનરસ આશોરાશીએનબી કાયદો બંધાય તેની સાથે હતી.

શેઠ માણેકજી એદલજી ખરીદ્યાગિને નામદાર સરકારે
પ્રણાં કલેક્ટરેટનાં પ્રદેશ તાલુકાના મામલતદાર નેમ્યા હતા. ૧

તા. ૨૭ મી માર્ચ.

રોજ ૮ માહ ૭ (શિ.) ૧૨૪૪ યજ્ઞેન્દ્રદી.

આજ દીને મરહુમ બાપ જીવણબાપ તે શેઠ લવજી-
બાપ મનચેરજી વાડીઆનાં ધણીઆનીં અને શેઠ દાદાબાપ
પેથતનજી વાડીઆનાં બેડીનાં ઉકમણાંમાં તેમની પોતાની
પુંજમાંથી રૂ.૫૦૦, દીકરી બાપ પીરજીઆપ તે શેઠ નચર-
વાંનજી અરદેશર હોરમજી વાડીઆનાં ધણીઆનીંએ
રૂ.૫૦૦, તથા બીજાં બેડીઓએ રૂ.૩૦૦) મલી રૂ.૧૩૦૦)
ધર્મઆતઓમાં આપ્યા હતા. ૨

તા. ૩૦ મી માર્ચ.

શેઠ અરદેશર રસતમજી કામાજીએ “મીઝની
આરાધના” વિષે આજ દીને અતરેના ક્રીમેશનોના
જમશેદ નોરોજના મેલાવડામાં એક બાપાણુ કીજી હજી
એ બાપાણુમાં શેઠ અરદેશરએ સમજણું હજી કે જેમ
જરથોસ્તી ધર્મમાં એક બોદાને માનવા તથા માણુએ તેનાં
કામિનો બરોબ આપતી દુન્યામાં કસી માફક મલવાને
બલજીએ, તેવાજી ક્રીમેશનદીને પણ એતેકા છે. ૩

તા. ૧ લી આપરેલ.

નીચકા પારસી અહરયેને આએ વર્ષમાં તેમનાં નામની
આગલ લખેલાં જુદાં જુદાં મલકોની મુનીસીપાલીટી તથા
તાલુકા લોકલ કંડ કમીટીઓના મેમબરો તરિકે નામદાર
સરકારે નેમ્યા હતા:—

મુનીસી પાલીટી.

જલગામ—શેઠ જમશેદજી જીવાજી.

માલકમ પેથ (માહલસેથર)—શેઠ કાવજી શાપુરજી
હાધીઆઉ.

હાતપુરા—શેઠ રસતમજી અરદેશર સરાક.

અહમદનગર—શેઠ ફરોમજી અરદેશર કોકાઆદના.

અકલેશર—શેઠ પેથતનજી નચરવાંનજી.

શેઠ નડીમાંનજી શોરાબજી.

વડીઆડ—શેઠ શોરાબજી એદલજી ગીમી, બી. એ.

શેઠ શોરાબજી જમશેદજી પોરતમાસદર.

ઉરન—શેઠ મેદરવાંનજી શાપુરજી.

૧ બોમ્બે ગવર્મેન્ટ એજેન્ટ, તા. ૨૫ મી માર્ચ ૧૮૭૫.

૨ જામે જમશેદ, તા. ૩૦ મી માર્ચ ૧૮૭૫.

૩ એ બાપજીનું એક બોધાનીયું નીચકાં નામથી
૧૮૬૬ ના જુલુઆં માર્ચમાં છપાઇ પ્રગટ થયું હતું:—

“A Discourse on the Mithraic Worship, and the
Rites and Mysteries connected with it. By, K. R.
Cama. Delivered at the Freemasons' Jamshedji Naoroz
Festival, on Saturday the 20th March 1875. Bombay:
printed at the Times of India Steam Press, 1875.”

તાલુકા લોકલ કંડ કમીટી.

એજા — શેઠ ફરુજજી અરદેશર મોદી.

તા. ૫ મી આપરેલ.

ડાક્ટર કેપશર રસતમજી લીકાજીએ “સિદ્ધ પદાર્થ
વિજ્ઞાન” એટલે જે ગરમી, રાશની, લીજલી, અને રસાયની-
આક્રષણ વગેરેનાં મુખ તત્વોના મંડળની એક ચોપડી રચી
પ્રગટ કીધી હતી. ૪ એ ચોપડી શ્રી મેડીકલ કલેજના
પ્રોફેસર ડાક્ટર આહ. બી. લામને અર્પણ કરી હતી.

તા. ૮ મી આપરેલ.

આએ વર્ષની સુવારડીને જડજ અને હાઈ કોરટ
પલીડર તથા કીસ્કીટ પલીડરની પરીક્ષામાં નીચલા પારસીઓ
પસાર થયા હતા:—

હાઈ કોરટ પલીડર—શેઠ બહમનજી પીરજીઆહ કંઠાકટર
કીસ્કીટ પલીડર—શેઠ અરદેશર નચરવાંનજી વાડીઆ.

તા. ૧૦ મી આપરેલ.

રોજ ૨૨ માહ ૭ (શિ.) ૧૨૪૪ યજ્ઞેન્દ્રદી.

મરણ—શોરાબજી કાવજી અરામ—ઉમર વર્ષ
૭૩) શેઠ કાવજી મેહરાંમજી અરામના વડા દીકરા. એવણ
પ્રથમ ઈ. ૨૦ ૧૮૨૮ માં ચીન ખાતે વ્યાપારીની પેહડીયર
ગયા હતા. ત્યાંથી આવી ૧૮૪૦ થી એડન જઈ ત્યાં એક
ડુકાન ઉંધાડી હતી, અને રહેતે રહેતે તે તરફનો વ્યાપાર
વધારી મેલ્યો હતો. એડનથી ધણે વર્ષ સુધી આવી
અતરેજ મરણ પામ્યા હતા.

તા. ૧૨ મી આપરેલ.

રોજ ૨૪ માહ ૭ (શિ.) ૧૨૪૪ યજ્ઞેન્દ્રદી.

મરણ—દરુર હોરમજી જમાસપજી જમાસપ
આશાના—ઉમર વર્ષ ૫૫) પ્રણાંવાદા દરુર જમાસપજી
એદલજી જમાસપઆશાના બીજા દીકરા. એવણ પ્રથમ
મઉમાં પંથક સ્થાપતા હતા તથા ૧૮૪૬ માં ત્યાંની દર-
મેદર એવણનાં ઉપરીણાં ફેરક પડાઈ હતી. એ બાદ
૧૮૪૭ થી ફેરકાઆદનું પંથક સ્થાપતા હતા; અને ત્યાંના
પારસીઓ તથા બીજાઓથી ધણું માન મેલવ્યું હતું.
એવણનું મરણ પ્રણાં મધે નીપજ્યું હતું.

૪ “સિદ્ધ પદાર્થ વિજ્ઞાન. (અવધારિયોને વાસ્તે.)
ગરમી, રોશની, વિજળી અને રસાયની આક્રષણ વગેરેનાં
મુખતત્વોના મંડળ (૪૫ વિજ સંકિત) રચનાર. કેપશર
રસતમજી લીકાજી. સુબંધ મધે એન્યુકીશન સોસાયટીનાં
છાપખાનામાં છપાયું. ૧૮૭૫.”

૫ બોમ્બે ગવર્મેન્ટ એજેન્ટ, તા. ૮ મી આપરેલ ૧૮૭૫.

૬ મરહુમ શેઠ રસતમજી શોરાબજી અરામના બાપા.

૭ એ જમશેદજી હોરમજીનાર દરુરના બાપા.

તા ૧૫ મી મેએ.

રોજ ૧ માઈ ૧૦ (૩૦) ૧૮૪૪ યજ્ઞદેવદી.

મરણ—રતનાઈ પેથનનજ વજીર, મુરતના—ઉમર
વર્ષ (૧૫) મુરતનાના એક પેથનનજ કાલાબાઈ વજીરના
જિન દીકરા. એવણ ૧૮૩૦ માં પોતાના બાપનાં મરણ
પછી મુરત મંચે વ્યાપાર કરતા હતા, તથા ત્યાંની કાદન કરી-

બધુક મથાવરી અને તેને તેમજ નામ આપણું. એ સરતો
સરકારે આદેશ રાખી તા. ૧૫ મી જુન ૧૮૭૩ ને દીને
નીચેના કાદન બાહેર પાડ્યો હતો:—

Lepor Hospital (Ratnagiri).

No. 2356.

Financial Department,
Bombay Castle, 19th June 1873.

Transfer from the General Department of the
Secretariat No. 2108, dated 13th June 1873, of a
memorandum from the Revenue Commissioner S. D.
No. 2113, dated the 28th May 1873 Forwarding a
letter No. 1666 of 20th Idem, from the Collector of
Ratnagiri, who submits an offer received from Mr.
Dinshaw Manockjee Pettit, through Rasahab Vish-
wanath Narayan Mandlik of Rs. 12,000 towards
the construction of the Lepor Hospital at Ratnagiri
on conditions stated, and recommends its acceptance
by Government.

Resolution—Government will gladly accept Mr.
Pettit's public spirited offer on the following condi-
tions:—

1st. That a sum of 7,000, or whatever further
amount may be required in addition to the dona-
tion of Rs. 12,000 to complete the building and the
necessary fittings and furniture, be raised by private
subscriptions.

2nd. That the Local Fund Committee guarantee
an annual subscription of Rs. 2,000.

In the event of these conditions being complied
with Government will guarantee such sum, not
exceeding Rs. 2,000 per annum, as may from time
to time be required to supplement the contribution
from Local Funds.

It is to be understood that the services of the
Civil Surgeon will be given gratuitously, that the
cost of the establishment is not to exceed Rs. 621
per annum, and the cost of maintenance for each
leper is not to be more than Rs. 30.

(Sd.) F. S. CHAPMAN,
Chief Secretary to Government.

મે પછી એક રીતનાઈએ તા. ૨ મી માર્ચ ૧૮૭૪
ને દીને ૧૧૨૦૦૦ ની રકમ સરકારી નીજીરીયાં બની હતી.
તે બાદ તેવડનાં પીમાન હેર લાવવામાં આજુ કે બજારી
રકમમાં જે બીજા ૨૦૦૦૦ હિસાબમાં આવે તો એ હરકી-
રના અને પાકે રાખુ વગરના બધાંય અને તેમાં ૧૦ ને
પાકે ૧૦૦ રસીમિની સમાવેશ થય, તથા બીજા ૨૫૦૦
વગર રહેતા અનજોઈ સરકારી અને રસીમિનાં બીજાં
વગર લેવામાં આવી. આ હરકીરી એક રીતનાઈએ તા. ૫

નીંગ, સીનીંગ, એંડ. વીર્ધીંગ કુપની અને ભરૂઆલી
સીનીંગ એંડ વીર્ધીંગ કુપનીના તેમની સરખાતની ડાખે-
રકર હતા. ૧૮૫૬ માં મુરતની જરથોસ્ત્રી ફારસી મદ-
દેશા નીકરી તેના એવણ ખર્ચાતથી હતા. ૧૮૭૦ થી
મુરતની મુબીસીવાલીડીના સરકારે એવણને એક કમીયનર
નેમ્યા હતા. મુરતની ફારસી પંચાતનાં ધર્મનાં ફડાના એવણ
એક કારેખામી હતા.

જી ફરશવારી ૧૮૭૫ ને દીને બીજા ૩૫૦૦૦ સરકારી નીજી-
રીયાં બધાં હતા, જે બાબે કલેક્ટર ખીં જે. એલરીનસ્ટને
તા. ૧૫ મી ફરશવારી ૧૮૭૫ ને દીને તેવણ હાવર નીજી
મુખ્ય પત્ર લખી હાવર માનવેર હતો:—

No. 359 of 1875.

Ratnaghery Collector's Office.
Camp Malran, 15th February 1875,

To

Dinshaw Manockjee Pettit, Esq.,
Bombay.

Sir,

I have the honor gratefully to acknowledge, on
behalf of the Lepor Hospital Committee, your 2nd
Donation of Rs. 3,500 towards the construction of the
Lepor Hospital at Ratnagheri. The extra sum of
Rs. 600 kindly sent by you will enable the Hospital
Committee to furnish the Dispensary Hall with the
necessary furniture and to buy beds and bedding for
the intended occupants of the building, who for the
most part are too poor to supply their own beds. The
Lepor Hospital Committee, therefore, feel greatly
obliged to you for relieving them of all anxiety as
regards funds for this purpose and it will, they know,
be a source of delight to you to learn that your libera-
lity will not only afford a comfortable lodging to the
100 Lepers but will serve to protect them from the
inclemency of the weather and from much bodily pain
which the want of coats, sufficient bedding and the
regquisite furniture might have entailed.

I have the honor to be &c.,

(Sd.) J. ALPHINSTONE,

Collector and President Lepor Hospital Committee.

એ બાદ એ હરકીરક તેવાર મથાથી તે હાવર મુખ્ય
રસીમિને માટે બોલી મુકવામાં આવી હતી. એ હરકી-
રના પાયાની દેવલ હાવર નીજી મુખ્ય તપ્પી મારવામાં
આવેલી:—

"Dinshaw Manockjee Pettit Charitable Lepor Hospital

"This Hospital is called after the aborenamed
"Gentleman in consideration of his most benevolent
"and liberal contribution of Rs. 15,000 towards its
"construction.

"Commenced in the month of May 1875 by Mrs
"W. Ashdown, Local Fund Engineer, at a Total cost
"of Rs. 27,000."

એ લેપર હરકીરકની કમીડીને બીજા રીકાર ને
૧૮૮૫ ના અગસ્ટ માસમાં બાહેર પડ્યો હતો તેના બીજા
સરકારી કમીડી લખેટ ક:—

2. "The amount of General contribution in
hand on the 1st August 1871 was Rs. 16,110 9 3 and

તાં ૧૯ મી મેએ.

શેક બહમનજી પીરજીશાહ કંઠાકર (ચાહેવાલા) એ હાથ કોરટના સોલીસીટરની પરીક્ષા કૃતેહમદીયા પસાર કીધી હતી.^૧

તાં ૨૦ મી મેએ.

શેક મેહરામજી મેહરાવનજી મનખારીએ "નીતી વિનાદ" નામની જુદી જુદી નીતિ સુખંધી કવિતાઓની એક ચોપડી ૨મી પ્રગટ કીધી હતી.^૨ એ ચોપડી મુરમંગ-મદામ નયુભાષ નાઇટ, સી. એસ. આઇ. ને અર્પણ કરવામાં આવી હતી.

તાં ૨૧ મી મેએ.

આજ દિને સુરત મધે મરહુમ શેક રતનચાહ પેશ-તનજી વકીલનાં ઉકમણાંમાં તેમની પોતાની પ્રજામાંથી રૂ.૫૦૦) તથા ખીત્ત ખેશીઓએ રૂ.૧૮૨) મળી રૂ.૬૮૨) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૩

તાં ૨૧ મી મેએ.

રોજ ૩ માઈ ૬ (ચે) ૧૨૪૪ યન્દેજરદી.

આજ દિને રાજકોટ મધે અંગ્રજીમનના ઉપરાતથી એક દરેમહર પરકાવવામાં આવી હતી. જયનગી કિયા ત્યાંના વધકી એં બરજોરજી બરચેદજી અવાશીઆએ કીધા બાદ અંગ્રજીમન તરફથી તેમને એક ચેઆહ શેક ધનજીચાહ હોરમનજી કરાકામે હોરાડી હતી. એ દરેમહરનું કામ મનકુર એં બરજોરજી તથા શેક ધનજીચાહ ઉરાંત શેકા માણેજી પેશતનજી દમરી, નવરોજી નયરવાનજી કમીચરીએ એનું અને કુવરજી કાચાજી પહીડરે ઘણી મેહનત તથા આગેવાંની લઘ પાર પાડ્યું તે મોટે તેમના

the Committee have been able to collect since that date Rs. 2,221 making with other items (vide Appendix A.) a total of Rs. 23,351-1-5 this includes the additional sum of Rs. 3,600 (total Rs. 15,600) contributed by Dinshaw Manockjee Petit Esq. of Bombay, whose munificent gift has mainly ensured the construction of the Leper Hospital. The Managing-Committee avail themselves of this opportunity of tendering to him their best thanks for the liberal interest he has evinced in the cause of humanity. In order to perpetuate his name, it has been resolved to called the Hospital "the Dinshaw Manockjee Petit Leper Hospital" in all official correspondence."

૧ રાઇમસ આર્થ ઈંડીઆ, તાં ૧૯ મી મેએ ૧૮૭૫.

૨ "નીતિ વિનાદ. રચનાર, મેહરામજી મેહરાવનજી મનખારી. સુખમધ મધે "ઇ-દસ્તિયલ" છાપાખાનામાં છાપ્યું. સવત ૧૪૭૧"

૩ બને જયચેદ, તાં ૨૪ મી મેએ ૧૮૭૫.

ઉપકાર માની આચળી ક્યાં બાદ બેંડના મરેદો વચ્ચે સુચાલીના પોકારે કરી મેલાવડા બરખાસ્ત થયો હતો.^૪

તાં ૨૩ મી મેએ.

રોજ ૫ માઈ ૬ (ચે) ૧૨૪૪ યન્દેજરદી.

મરજી—ભીમજીભાઈ જીવજી રાંડીઆ—ઉમર વર્ષ ૧૫) રાંડેવવાલા હાડવેષ શેક જીવજી શારાખજી રાંડીઆના દીકરા. એવજી પોતાના બાપથી ભાગેલાં હાડ દસ્ત કરવાનો હુનર શિખ્યા હતા. એ ધંધામાં એમની ઘણી માહીતીને લીધે ઇં ૪૦ મં ૧૮૪૬ માં અતરેની મુર-કારી ગોલીના વડા મામરૂ બીજડર શેક નવરોજી જમચે-દજી વાડીઆનો પગ જોખમાએલો હતો તે દસ્ત કરવાને એવજીને રાંડેવથી સુખ્ય મોલાયા હતા, અને તે દરમિયાન મર્ષ માતાનાં ઘણુંક ગરીબોનાં જોખમાએલાં હાડોને એવજી દસ્ત કરી આરામ કીધો હતો. આ ઉપરથી અતરેના આગેવાં પારસી મહસ્તોએ એક ફંડ ઉઘું કરી તેમાંથી એવજીને દરમિયાં આપી અતરે જીવજી રાખી ગરીબોનાં હાડ સુકત દસ્ત કરવાનો બદોખત કીધો હતો. એ બદોખત મુજબ એવજી સુખ્ય મધે ગોલાના મોહકામાં પોતાનાં રેહવાનાં ઘરમાં ભાગેલાં હાડ દસ્ત કરવાને, ધયાને હાથ પગ મારવાએલા અપવા ઉતરી ગયલા દસ્ત કરવા તથા ભાગાં હાડ મોંધવાનો ધંધો ચાલુ કીધો હતો. એ દરમિયાં પોતાની ભત્રી મેહનત તથા ઘણું કરીને પોતાની ગરીબોના અરજીથી ગરીબોના હંધામ કરતા હતા. આ એમની ૧૧) વર્ષની સેવાઓના બદલામાં એવજીને એક "પર્મ" જેટ આપવાને અતરેના આગેવાંન દેશી મહસ્તોએ એક ઉધરાંજી કરી તાં ૨૮ મી મેએ ૧૮૬૭ ને દિને એક ત્રાડી મુખા ભરી મુર જમચેદજી જીજીભાઈ આરેનેટને હાથે એક માનવત તથા રૂ.૫૮૮૧૫) ની "પર્મ" જેટ આપી હતી. એવજીના આ હુનરનો લાભ દેશીએ ઉરાંત નામીઆ ઈંગ્લેન્ડ—સુખંધના ગવરનર મુખાં, લેતા હતા. સુખંધ ઉપ-રાંત કમકતા અને મધારામ વેરથી પણ હાડકાંની મરામતને માટે એમને તેડાં આવતાં હતાં. "અરેઅર ભીમજી તે ગોષા કોષ માણસ નહી, પણ એક આગ" (Institution) યાદ પડેો હતો."^૫

તાં ૨૫ મી મેએ.

શેક ફરાંમજી રસતમજી વીકાજીએ લંડનની નેશનલ ઇંડીઆન આશોશીએશનની એક મળામાં આજ દિને

૪ રાસત ગોરતાર, તાં ૬ થી જુન ૧૮૭૫.

એ દરેકેરનાં મકાનમાં પાછળથી ઇં ૨૦ ૧૮૮૭ માં શેક ધનજીચાહ હોરમનજી કરાકામે પોતાને અરે સુખ્ય, વરંદા, વગેરેનાં કેટલેક વધારો કરાવો હતો.

૫ રાસત ગોરતાર, તાં ૩૦ મી મેએ ૧૮૭૫.

તાં ૧૯ મી મેએ.

શેઠ બહમનજી પીરજીશાહ કંત્રાકટર (ચાહેવાલા) એ હાઇ કોર્ટના સેલીશીટરની પરીક્ષા કૃતેહમંદીથી પસાર કીધી હતી.^૧

તાં ૨૦ મી મેએ.

શેઠ બેહરામજી મેહરવાનજી મલખારીએ “નીતી વિનાદ” નામની જુદી જુદી નીતિ સુંબંધી કવિતાઓની એક ચોપડી ૨મી પ્રગટ કીધી હતી.^૨ એ ચોપડી સર મંગલદાસ નયુભાઇ નાઇટ, સી. એસ. આઇ. ને અર્પણ કરવામાં આવી હતી.

તાં ૨૧ મી મેએ.

આજ દિને સુરત મધે મરહુમ શેઠ રતનચાહ પેશ-તનજી વજીજનાં ઉત્તમણમાં તેમની પોતાની પુત્રીમાંથી રૂ.૫૦૦) તથા ખીજાં જેશીઓએ રૂ.૧૮૨) મલી રૂ.૧૮૨) ધર્મઆતાઓમાં આપ્યા હતા.^૩

તાં ૨૧ મી મેએ.

રોજ ૩ માહ ૬ (ચે) ૧૨૪૪ યન્દેનરદી.

આજ દિને રાજકોટ મધે અંગ્રજીમનતા ઉદ્ધરાતથી એક દરેમેહર પરકાવવામાં આવી હતી. જયનગી દ્વિયા ત્યાંના પંથકી એં બરજોરજી પરચેદજી અવાશીઆએ કીધા બાદ અંગ્રજીમન તરફથી તેમને એક ચેઆલ શેઠ ધનજીશાહ હોરમજીજી કરાકાએ હોરાડી હતી. એ દરેમેહરનું કામ મનુકુર એં બરજોરજી તથા શેઠ ધનજીશાહ ઉપરાંત શેઠા માણેજી પેશતનજી દમરી, નવરોજીજી નયરવાનજી કરીશરીએ એંનું અને કુવરજી કોપાજી પલીડરે ધણી મેહનત તથા આગેવાંની લઈ પાર પાડ્યું તે માટે તેમને

the Committee have been able to collect since that date Rs. 2,221 making with other items (vide Appendix A.) a total of Rs. 23,351-1-5 this includes the additional sum of Rs. 3,500 (total Rs. 15,500) contributed by Dinshaw Manockjee Petit Esq. of Bombay, whose munificent gift has mainly ensured the construction of the Leper Hospital. The Managing Committee avail themselves of this opportunity of tendering to him their best thanks for the liberal interest he has evinced in the cause of humanity. In order to perpetuate his name, it has been resolved to called the Hospital “the Dinshaw Manockjee Petit Leper Hospital” in all official correspondence.”

૧ રાઇમસ આર્થ હંડીઆ, તાં ૧૯ મી મેએ ૧૮૭૫.

૨ “નીતિ વિનોદ. રચનાર, બેહરામજી મેહરવાનજી જલધારી. સુખચંદ ગધે ‘ઇન્દરવિમલ’ છાપાખાનામાં છાપ્યું. સપ્ત ૧૯૭૧”

૩ બને જમચેદ, તાં ૨૪ મી મેએ ૧૮૭૫.

ઉપકાર માની આયતી ક્યાં બાદ મેંડના સરદો વચ્ચે ખુશાલીના પોકારે કરી મેલાવડા બરખાસ્ત થયો હતો.^૪

તાં ૨૩ મી મેએ.

રોજ ૫ માહ ૬ (ચે) ૧૨૪૪ યન્દેનરદી.

મરણ—ભીમજીભાઈ જીવણજી રોડકીઆ—ઉમર વર્ષ ૧૫) રોડકવાલા હાડવેષ શેઠ જીવણજી શેરાબજી રોડકીઆના દીકરા. એવણ પોતાના આપથી ભાગેલાં હાડ દસ્ત કરવાને હુનર શિખ્યા હતા. એ ધંધામાં એમની ધણી માલીતીને લીધે ઇં સં ૧૮૪૧ માં અતરેની સરકારી ગોદીના વડા માસર પીલડર શેઠ નવરોજીજી જમચેદજી વાડીઆની પગ જોખમાએઓ હતો તે દસ્ત કરવાને એવણને રોડકથી સુંબધ મોલાવ્યા હતા, અને તે દરમિયાન સર્વે માતાનાં ધણીક ગરીબોનાં જોખમાએઓ હોડને એવણે દસ્ત કરી આરામ કીધો હતો. આ ઉપરથી અતરેના આગેવાં પારસી અદસ્તોએ એક ફંડ ઉભું કરી તેમાંથી એવણને દરમિયાં આવી અતરે જણુક રાખી ગરીબોનાં હાડ સુકત દસ્ત કરવાને બદોબસ્ત કીધો હતો. એ બદોબસ્ત સુખ્ય એવણે સુંબધ મધે ગોધાના મોહનામાં પોતાનાં રેહવાનાં ધરમાં ભાગેલાં હાડ દસ્ત કરવાને, ધવાને હાથ પગ મારવાએઓ અથવા ઉતરી ગયલા દસ્ત કરવા તથા ભાગાં હાડ સુંબધવાને ધંધો ચાલુ કીધો હતો. એ દરમિયાં પોતાની ભત્રી મેહનત તથા ધણું કરીને પોતાની ગીરેના બરચથી ગરીબોના ધવાને કાઢતા હતા. આ એમની ૧૧ વર્ષની સેવાઓના બદલામાં એવણને એક “પર્મ” જેટ આપવાને અતરેના આગેવાંન દેશી અદસ્તોએ એક ઉધારણું કરી તાં ૨૮ મી મેએ ૧૮૬૭ ને દિને એક મોટી સમા બરી સર જમચેદજી જીજીભાઈ આરેનેજીને હાથે એક માનપત્ર તથા રૂ.૫૮૮૧૫) ની “પર્મ” જેટ આપી હતી. એવણના આ હુનરનો લાભ દેશીએ ઉપરાંત નામીઆ ઇંગ્લેન્ડ—સુંબધના ગણરતર સુધાં, લેતા હતા. સુંબધ બિપરાંત કલકતા અને મધરાજ વેરથી પણ હાડકાંની મરાગતને માટે એમને તેડાં આવતાં હતાં. “અરેઅર ભીમજી તે ગોયા કોઇ માણસ નહી, પણ એક આગ” (Institution) ચાઇ પડયો હતો.”^૫

તાં ૨૫ મી મેએ.

શેઠ ફરોમજી રસતમજી વીકાજીએ લંડનની નેયનલ ઇંડીઅન આશીશીએશનની એક સભામાં આજ દિને

૪ રાસત ગોપતાર, તાં ૬ થી જુન ૧૮૭૫.

એ દરેમેહરનાં મકાનમાં પાછલથી ઇં સં ૧૮૮૩ માં શેઠ ધનજીશાહ હોરમજીજી કરાકાએ પોતાને અરે સુંબધ, વરંદ, વગેરેનો દેરલોક વધારો કરાવ્યો હતો.

૫ રાસત ગોપતાર, તાં ૩૦ મી મેએ ૧૮૭૫.

“દિગ્વિજયમાં રત્નવેશોથી યયવી રાજદ્વારી તથા મંચારી અમરેશ” વિશે એક નિબંધ વાંચ્યો હતો?

તા ૧૧ મી મેએ.

રેશન ૮ માટે ૧૦ (૩૦) ૧૨૪૪ યન્ટેનરલી.

મરણ—ખરતોરજી જામામજી લાલા—ઉમર વર્ષ ૫૮ એક જામામજી શેરામજી લાલાના ખીજા ઘીરા. એવજી પ્રથમમાં મેયરમ જાહન કતકુની કુંપનીમાં બાગવા હતા. તે પછી શેરા પેયનજી હોરમજી પમતાકીઆ અને અરેશર રમતમજી મુનગી આપે “પેયનજી અરેશરની કુંપની” ને નામ ૧૮૫૪ થી ધધી તથા મેયરમ રડીનજી બધરમજી પેટુડીની રજાકી કરતા હતા. તા ૧ થી આગમ ૧૮૬૩ થી ઉડાડી પેટુડીમાંથી બાગ ઉડાડી પોતાને હીમાને ધધી કરતા હતા. એવજી “ધણા મમજી, આદેમ અને શાડી ઘીણું તથા વગવાલા હતા.”

તા ૨૦ મી મેએ.

શેરા હોરમજી જાંદગીરજી બાબા, એમ. એ. ને નામદાર મરકારે એલરીનમજી કાલેજમાં કામચલાઉ આસી-સ્ટેટ પ્રોફેસર નેમ્યા હતા.

શેરા જોનજી આરજી ક્રેકરે મુંબઈ મધે આએ મામમાં લેવાવની રેમી માછલેટની પરીક્ષા હથેજમાં પમાર કીવી હતી.

નામદાર પોલીસ કનિસેક્ટર ખાંતમાલેખ જાંદગીર-માલ અરેશર તાલેખારખાંતને નામદાર મરકારે એક પાણી મરાવી ખાંતેમતા પોલીસ કનિસેક્ટર નેમ્યા હતા.

૧ આ (નવંબર) એક ચોખા-યું નીચનાં નામથી જાણી પમાર વર્ષ ૧૮૭૫.

તા ૨૬ મી મેએ.

રેશન ૧૧ માટે ૬ (૩૦) ૧૨૪૪ યન્ટેનરલી.

નવમજી મધે ત્યાંનાં હોખમાંજ જવાતા રસ્તાની ઉપર શેરા હોરમજી ખરતોરજી કપડાંને પોતાને ખરવે એક પાકો પૂત બધાની આપ્યો હતો તે બોલો મુકવાની ક્રિયા આજ રીતે કરવામાં આવી હતી. જયનની ક્રિયા મરાવાનાં ૬ કલાકે ખુરશીવાડીમાં કીધા બાર શેરા હોરમજી તરફથી એક રમતમજી જામામજી રરુર ગેદરજીણાએ એક અંજુમન પત્ર વાંચી મંબદાઓ, જોમાં એ પૂત તથા રસ્તા ઉપરથી તેવજે પોતાનો દર હાયે ઉડાડી લઈ અંજુ-મનને સ્વાધીન કીધા હતા, તથા તેની દર વર્ષની મરામત અંજુમને કરવી એમ જણાવ્યું હતું. એ બાર વડા રરુર દારાખજી માડીઆરજી ગેદરજીણાએ અંજુમન તરફથી એક ચેઆન પોતાને હાયે શેરા હોરમજીને હોરાડી તથા માનવન એતાવન કીધું, તેમજ શેરા હોરમજીએ રરુરજીને તથા ખીજા અકાખરને ચેઆન હોરાડી માન આપ્યું. એ પછી બધું અંજુમન એ તથા પૂત તરફ રવાના થયું, જ્યાં રરુર દારાખજીએ પાક યનદાનનું નામ લઈ પોતાને હાયે રવાજો ઉંધાડી પેટલેવેલ્યું પોતાનું મુખારક કદમ અંદર મુકયું, અને પૂતના છેક પાછલા છેડા મુની તેવજી તથા અંજુમનના બધા મણેજો જઈ સાંધી મેં વીખરાઈ ગયા. રાતના શેરા હોરમજી તરફથી ગામનું જમન કરવામાં આયું હતું.

તા ૨૬ મી મેએ.

રેશન ૧૧ માટે ૬ (૩૦) ૧૨૪૪ યન્ટેનરલી.

મરણ—રરુર જમજીરજી રમતમજી જામામજીઆ-તા—ઉમર વર્ષ ૮૫ નવમજીઆના એક રમતમજી

તા. ૭ મી જુન.

દસુર જામાપણ મનિચેદરજી જામાપણઆચારીએ
આજ દિને કોઠ મધે મરહુમ માણેકજી ચેઠની વાડીમાં
"આતમ" વિષે એક વાચન કરી મંજલાવી હતી.^૨

તા. ૧૦ મી જુન.

અતરેની હાઈકોરટના નામદાર જડજીએ શેઠ કુરાંમજી
ચોરાખયાહ માંદીની હાઈ કોરટની આપેલેટ માંદડના
આસીસ્ટન્ટ રેજીસ્ટ્રાર અને હાઈ કોરટ પ્રીસિડિંગ પ્રેમના
મુખર્દીડંડે તપકે કરેલી કામચલાઉ નેમલુકને નામદાર
મરકારે બાહરી આપી હતી.^૩

તા. ૧૫ મી જુન.

મુરત મધે ત્યાંના પેલ્લા વર્ગના માણસેટ રાવબાહદુર
મંકર પાંડરાંગ પંડીતની હજુરમાં આંઠ મેહરવાંતજી કુરાંમજી
અને આંઠ છવણજી રાયાબાઈ નામના બે માણેદો ઉપર
પારસી કાપડાની ૬ થી કમ પ્રમાણે રેજીસ્ટ્રારને ત્યાં પોતે
આશીરવાદ આરેફાં લગત નહિ નોધાવવાનો આરોપ
મેલો હતો. એ મુકદ્દમાની કેસીઆત એમ છે કે પરજુનાર
છોકરી ૧૮ વર્ષની ઉમરની હતી, અને પારસી કાપડાની
વિજી કમ પ્રમાણે ૨૨ વર્ષની અંદરની ઉમરનાં પરજુના-
રની વળી રેજીસ્ટ્રાર તેમના બાપ અથવા વાલીની યહી
ધરી જોઈએ; પણ અહીં છોકરીનાં માબાપને અનન્યતાવ
રોવાથી એ લગત બીચે બાપની મંજુરીઆત નહીં રોવાથી
તેમજ એ લગત તેને નાપરંદ હોવાથી તેણે (બાપે) રેજીસ્ટ્રાર
પર યહી કીની નહીં, જેથી મરકાર માણેદો છોકરીની
માણેની યહી લઈ રેજીસ્ટ્રારને ત્યાં તે નોધાવવા લઈ ગયા,
પણ મળ-રેજીસ્ટ્રારે તે નોધવા ના પાડી, મળખ પારસી
કાપડાની વિજી કમ મળખ બાપ દેવાન હોવાથી તેનીજ
યહી ધરી જોઈએ. માણસેટ આજ દિનેરૂંએ મુકદ્દમાનો
મકારો આપો કે બંધે માણેદોએ લગતના આશીરવાદ
આપે તે વખતે તેઓ જાણતા હતા કે એ કામમાં છોકરીના
બાપની મંજુરીઆત લીધી નથી, તેપણ પારસી કાપડામાં
કાંઈ તે માટેની તેમને મળ કુમારી નથી, તે જોકે ૯ મી
કમમાં બીજી આમીએને માટે મળ કુમારી પાડે. વાગે
ઉદા માણેદોપરને આરોપ ઉરાડી નાખ્યો હતો.^૪

તા. ૧૬ મી જુન.

રોજ ૨૬ માઈ ૯ (શે.) ૧૨૪૪ યજ્ઞદેવરી.

મરણ—એં કુરાંમજી મોટાજી ઘેમારી—ઉમર વર્ષ
૫૦) એવજી વરોડરાની કાંપ મધે પંચકપણું ચલાવતા હતા,
અને ૧૮૬૮ માં શેઠ મેહરંમજી નમરવાંતજી સીરવાઈએ
તે તરફ બંધાવેલી દરેમેહરના પણ પંચકી હતા. એવજી
મરણ મુરત મધે નીપજી હતું.

તા. ૧૭ મી જુન.

મુરતના પેલ્લા વર્ગનાં મુખારડીને જડજી શેઠ ખર-
ચેદર રસતમજી યાણીસાને નામદાર મરકારે ૩૫૦૦)
મુખીના ઘેવાંની મુકદ્દમાઓ મુકવવાને મુખાબ કાઠ કોરટના
જડજીની મતા આપી હતી.^૫

તા. ૨૪ મી જુન.

નડીઆડ હાઈ સ્કૂલના હેડ-માસ્ટર શેઠ જમચેદર
અરેધર દલાથ, એમ. એ. ને મુરત હાઈ સ્કૂલ તથા શેઠ
દોરાખજી એલેટજી ગીમી, બી. એ. ને નડીઆડ હાઈ
સ્કૂલના આકરીંગ હેડ-માસ્ટર નેમ્તા હતા.^૬

તા. ૧ મી જુલાઈ.

એં રસતમજી જામાપણ દસુર મેહરજીણાએ
"જરતોરની છોકરીએને માટે ધર્મઉપદેશ" નામની ચોપડી
પતના આકારમાં ૨૨મી પ્રગટ કીધી હતી.^૭

તા. ૩ જુલાઈ.

મર કાવચજી જાંદોરી રડીમની નાઈટ, સી. એસ.
આઈ. એ મુખાઈ મધે ઇંગ્લેન્ડે માટે મેદાનમાં બંધાનારાં
છમખાંનાં માટે એક મકાં બાંધવાને ૩૫૦૦૦) હાનરે-
બત તીંઠ જરતીમ પેસીની મારફતે જેટ આપ્યા હતા.^૮

૪ બોમ્બે ગવર્મેંટ ગેઝેટ, ૧૭ મી જુન ૧૮૭૫.

૫ બોમ્બે ગવર્મેંટ ગેઝેટ, ૨૪ મી જુન ૧૮૭૫.

૬ "જરતોરની છોકરીએને માટે ધર્મઉપદેશ
બનાવનાર, રસતમજી જામાપણ દસુર જેદરજીણાના,
જેમજી, ઇમીલીઅલ પ્રેશમાં નવરોજી કુરાંમજીએ ઊપાધિ.
૧૨૪૪ યજ્ઞદેવરી. ૧૮૭૫ ઇસવી."

૭ રાઈમસ આર્દ ઇડીઆ, તા. ૩ જુલાઈ ૧૮૭૫.

આ જેટ માટે છમખાંનાં ચેફેરી કર્યાં ઇ. એસ.
જાડીએરે મર કાવચજી બીર નીચે મુજબનો પત લખી એ
નર્ત મકાંને તેમજ નામ—"ધી મર કાવચજી જાંદોરી
પેસીનીઅન," કરી આપવાની માગણી કરી હતી:—

Marine Lines, 30th June 1875.

Mr Dean Sir,

The Hon'ble Lyttleton Bayley having kindly
placed himself in communication with the Committee.

૧ બે જમચેદ, તા. ૭ મી જુન ૧૮૭૪.

એજ વાચનને બીજો બાજ એવજી બીજે દિને એટલે
તા. ૮ મી જુને એજ જરતોર વાંચી મંજાવ્યો હતો.

૨ બોમ્બે ગવર્મેંટ ગેઝેટ, ૧૦ મી જુન ૧૮૭૫.

૩ રાઈમસ આર્દ ઇડીઆ, ૧૩ મી જુલાઈ ૧૮૭૫.

તાં ૩ મી જુલાઈ.

ફેબ્રુ ૨૦ માં ૧૦ (થો) ૧૨૪૪ પબ્લિકરી.

સુરત મધે રૂમપરામાં નવચારીના બગર માથના
આગેવાને રહેવાને માટે એક ઘર દરેમેહરની પડામમાં દસ્તુર

of the Bombay Gymkhana with reference to your letter dated this day to him, I am desired by the Committee of that Institution to inform you that the need of a Pavilion for Gymkhana Sports for the European Community in Bombay has long been much felt, and I am requested by the Committee to submit for your favorable consideration the following proposal: viz—

That you should pay Rs. 5,000 towards the erection of the said Pavilion, the remaining cost which shall not be less than Rs. 5,000 being provided by the Club who will also undertake to keep the said Pavilion in good order for ever at their own expense and will be happy to call the said building "The Sir Cowasjee Jahanghier Pavilion."

I am also desired to request that you will kindly permit your name to be enrolled on the list of Honorary members of the Gymkhana Club

In accordance with your wishes I beg to forward for your perusal a report of the preliminary meeting on the subject, which I trust will give you some idea of the objects of the club and also a list of the subscribers who have since joined.

I have the honor to be,

my dear Sir,

Your most obedient servant,

(Sd.) E. L. MARRYAT, Captain, R. E.
Pro. Secy. to Bombay Gymkhana.

To

Sir Cowasjee Jahanghier,

ઊપરી માગણી સર કાવશલએ તાં ૧ લી જુલાઈ ૧૮૭૫ ને દીને એક ૫૪ લખી ઊપકાર સારે પાઠન રાખી, અને રૂ૫૦૦૦ ની રકમ તાં ૫ મી જુલાઈ ૧૮૭૫ ને દીને છપખાનાના ચેફેરી ઊપર ચોકડી આપી હતી. એ પછી ફરિયાદ ઇંગ્લેન્ડએ એ વાગે વર્તમાનપત્રોમાં ગોષાત કીધા હતા કે એક દેશીય નાણું કપૂત કરડું નહિ, પણ તે પંથ વાંધા તાં ૫ મી આગસ્ટ ૧૮૭૫ ને દીને ગ્લેડની ચેમ્પરેની સખા કે જેમાં ૧૦૦ ચેમ્પરેનાં હાજર હતા, તેઓએ ૨૬ કીધા અને ઊપરી પપથેય પાઠન રહી. એ પછી સર કાવશલએ તાં ૨૧ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૬ ને દીને નવાં ઝકાનમાં ૪૨નીચરને માટે ખીન રૂ૧૦૦૦ હાજરેયત ખીન નસ-દીશ મેડીની માસતે ભેટ આપવા માગ્યા હતા, જે પણ છપખાનાની કમીટીએ નીચરો ૫૪ લખી પાઠન રાખ્યા હતા:—

Marine Lines, February 25th 1876.

Sir Cowasjee Jahanghier

Sir,

I am directed by the Committee of the Bombay Gymkhana to inform you that a General meeting was held on the 25th instant in the cricket tent, the Hon'ble L. H. Dwyer in the chair and some twenty members, whose names I give below, being present,

દારાજી અચેદેહ દારાખવાલુનાએ પોતાને અચે ખંધાવી આજ દીને એક ભચન કરી આણું મુક્યું હતું. ૨

તાં ૮ મી જુલાઈ.

ચેફેઅચર દેરામજી આલપાધવાલાને નામદાર મરકારે સુરત અને બરુચની મુમાલ કામ કારેટોના ભચન નેમ્યા હતા. ૨

તાં ૯ મી જુલાઈ.

મુખ્ય મધે ચેર, હુંડી, વગેરેની દખાલી કરનારા-એના લાભ પ્રાપ્તવા માટે એક "બ્રોક્લર આથોશીએ-ચન" ઉભી કરવાનો ડુગપ કરવાને આજ દીને અતરેના મુખ્ય દખાલોની એક મુખા ચેફે મુનીલામ ભોલીલાલનાં પ્રમુખપણાં હેઠન મચી હતી. જે વેળાએ એકી એક આથો-શીએચન ઉભી કરી તેના ૧૮ અધિકારીઓ નેમ્યા હતા. ૩

when it was unanimously decided that your very kind offer of giving Rs. 1,000 for the supply of furniture for the Sir Cowasjee Jahanghier Pavilion should be accepted.

I have the honor,

to remain Sir,

your obedient servant,

(Sd.) C. YOUNG, Lieut. R. E.

Hon. Secy. Bombay Gymkhana.

ઊપરી રૂ૧૦૦૦ સર કાવશલએ તાં ૨૭ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૬ ને દીને ચેફેરીએનલ એક ઊપર એક એક લખી આપ્યા હતા.

૧ બને નમથેદ, તાં ૧૪ મી જુલાઈ ૧૮૭૫.

૨ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ઇન્ડેટ, તાં ૮ મી જુલાઈ ૧૮૭૫.

૩ બને નમથેદ, તાં ૨૭ મી જુલાઈ ૧૮૭૫.

એ અધિકારીઓએ પોતાના પ્રમુખ તરીકે ચેફે મુની-લાલ ભોલીલાલ, નાયબ-પ્રમુખ તરીકે ચેફે શેરાખલ મેહરા-મજ કાંઠલા, તથા ચેફેરીએ તરીકે ચેફે મેહરાંમજ ભીખાલ કોંગા અને ચોખનારાપણુ કરનારાપણુને પુકાર કીધા હતા. એ અધિકારીઓએ આથોશીએચનના કાપદા કાપુતો પછી તે તાં ૨૪ મી જુલાઈ ૧૮૭૫ ને દીને સર્વે દખાલોની સખા મેલવી પાઠન રાખ્યા હતા. એ કમીટીઓમાં ડેક્કુ હડું કે (૧) જેઓને દખાલ તરીકે કપૂત રાખવામાં તેઓ ૨૬૬ રૂ૧૧ રીફ આપવાથી તેઓને પ્રમુખ અને ચેફેરીની સહીની એક કીકીટ આપવી અને ૬૨ શાલ એકકીટ રૂપીએ આપવે નવી કીકીટ આપવી. (૨) કપૂત રાખેલા દખાલોની એક કીપ ઓકરસ હાલમાં મુકવી અને તેની નકલો સચારા અને આપધરીઓમાં રેવવી. (૩) નવા દાખન કરેલા દખાલો અને જેઓને દખાલોની સંજમાંથી દુર કરવામાં આવે તેઓનાં નામ ૬૨ માસે પ્રગટ કરવાં. (૪) કપૂલ રાખેલા દખાલોએ આથોશીએચનના દખાલોની સંજ સેન્ટ્રા માલ કરવી, અને એથી જે કાપ હાલમાં આમે તેા તેને દખાલોની સંજમાંથી કાઢવો. (૫) વેચનાર અને લેનાર એ ચુધે દખાલોએ

તા ૦ ૧૦ મી જુલાઈ.

રૂા ૩૦ માં ૧૦ (ચિ ૦) ૧૨૪૪ યદ્યતરદી.

મરણ—જાહેરિય દુકાનનું નશાવાલા—ઉમર વર્ષ ૩૫) થેક દુકાનનું કુવરજ નશાવાલાના દીકરા. એવણ ૫૦ સ ૦ ૧૮૨૬ માં પોતાના માપનાં મરણ બાદ પોતાના દાકા થેક નમચેદજ કુવરજ નશાવાલા તથા પિત્રાઈ થેક નમચવાનજ મરણેદજ નશાવાલા અને બાઈએ આપે મળી “જાહેરિય નમચવાનજની કુપની” તથા “જાહેરિયની

તેઓના સોદાના છાપેલા કપાલા આમન સામન કરવાં (૧) દરેક સોદાને કોઈની પાસ સરત કપાં વના કરવામાં આવે તે છ દાકામાં પતાવેલા. (૨) વેચાન પછે ત્રિજે દાકેડ લેનારને ત્રાંનસર દીક આપવુ. (૮) શેર નાનસર કપાં પછે તેવું નાણું સોલીડ કપાકમાં આપવુ. (૬) દરેક દાકા ને સોદા કરે તે પતાવવાનો જોખમ તેને આપે છે. (૧૦) સ્વયં કાકુપ રાખેલા દાકાએ આપે કાપેલાઓ પ્રમાણે માનવું, અને કાંઈની વાંધા ઊઠે તેના નીકાલ પ્રજુખ અને કમીટીના બે મેમ્બરોએ મળી કરેલા. જો તે મન માંનતો નહિ લાગે તો બંધી તરફવાળાએ બીજા બે વચાસના મેમ્બરોની સહી કાઢવા.

એ કાપેલાઓ પ્રમાણે આરોશીએશનનું કામ “ધી નેરીવ શેર એન્ડ રેન્ડ મોકસર આરોશીએશન” નાં નામથી આજુ કરવામાં આપ્યું હતું, પણ બીજે શાલથી પેલા કાપેલાઓ રીસર કરી દાખલ થવાની ૩૧) ની રીઝને બાદજે ૩૨) તથા વાર્ષિક રીઝ પણ ૩૧) ને બાદજે ૩૫) ની કીધી હતી. તે બાદ ૧૮૮૦ થી દાખલ થવાની રીઝ ૩૫), ૧૮૮૦ થી ૩૧) ૦૦, ૧૮૮૦ થી ૩૨) ૫૦ ૧૮૮૪ થી ૩૫) ૦૦, ૧૮૮૫ થી ૩૦) ૫૦ અને ૧૮૮૬ થી ૩૧) ૦૦૦ ની કીધી હતી, અને વાર્ષિક રીઝ ૩૫) નીજ રાખી હતી અગર દાકા મેમ્બર અણ માપે તો તેના દાખલ થવાની રીઝના બે રચોને તે રકમ તેના વચાસને રોકડ, અથવા દાકા વાસ કાપેલાઓએ શનનો મેમ્બર દાખલ દાખલ થવા માગે તો તેનાં નામપર કાંડ નાનસર કરી આપવામાં આવે છે. એ આરોશીએશનની કમીટીમાં અભ્યારમુખીના નીચલા પાસથી દાકાએ શામેલ થવા કીધાં છે:

ચેડા ચેડાજી મેડાંમજ દેડાના, મેડાંમજ બીજાજી કાંડા, શાપુજી બાજેરજ બરડા, મનચેરજ બાજી દવાજ, કાપાજી નમચવાનજ કાંગા, રતનજ બાજેક રતનાગર, લીનાજ દેરમજ બીજીમીઆ, મેડાંમજ રતનમજ દેમજ દેમજ મનચેરજ લીસમલેક, લીનાજ એલજ માકુલી, બીજાજી નમચવાનજ બાજેક, બાજેક મનચેરજ લીસમલેક. કુવરજ મેડાંમજ મેડાના, રતનમજ બાજેક ઇમનેર, કાપાજી બાજેક કુવર, શાપુજી ચેડાજી મેડમવાલા.

પ્રજુખ તરીકે શેર શાપુજી બરજેરજ બરડા ૧૮૮૬ થી તે અભ્યારમુખી. નામથી પ્રજુખ તરીકે શેડ ચેડાજી મેડાંમજ દેડાના પ્રથમથી તે ૧૮૮૧ સુધી, અને ૧૮૮૬ થી તે ૧૮૮૫ સુધી શેર શાપુજી બાજેરજ બરડા હનસી શેરની તરીકે પ્રથમથી તે ૧૮૮૨ સુધી શેર મેડાંમજ બીજાજી કાંડા, ૧૮૮૦ થી તે ૧૮૮૦ સુધી શેર કાપાજી નમચવાનજ કાંગા, ૧૮૮૦ થી તે ૧૮૮૨ સુધી શેર કુવરજ મેડાંમજ મેડાના, ૧૮૮૩ થી તે ૧૮૦૦ સુધી શેડ મનચેરજ

કુપની” નાં નામથી પોતાના વડીલોની પુરાતમ કુકાનોનો વહીવટ ચલાવતા હતા. આ મોટી કુકાનોની લાહોર, મીઆં નમીર, ચાલકોર, ઘેલી, શેરિજપોર, જલંદર, કાંચી, મુકર, મુકતાન, પેશાવર, રાવપાંડી અને મચીલી મધે ચાપાઓ રચાવી તેનો વહીવટ ઘણો વધારી મુક્યો હતો. ૧૮૭૧ માં એવણે પોતે નીકમરી ખાતે જઈ એક મોટી કુકાન ઉધારી હતી. ૧૮૭૬ માં કાકુજ ખાતે થયેલી લડાઈ વખતે એઓની પેહડીએ તે તરફ દેડલોક માલ મોકલી અમમચારી તથા લકરની મગવડ તથા તેઓને મુખ્ય ચેતની બીજે છુટી અને મેહવાઈથી મચી થકે તે માટે કુકાન ઉધારી હતી, પણ માલ લણવાથી તેમાં તેઓને માફડું મુક્યાંન થયું હતું. એ પછી તા ૦ ૩ જી નવેમ્બર ૧૮૬૯ થી બાકયાઓની છુટા પડી “જાહેરિય દુકાનનું કુપની” તથા “જાહેરિયની કુપની” ને નામે ઉલખાંમની છેલી છ કુકાનો પોતાના મચાઈતમાં રાખી હતી.

તા ૦ ૧૦ મી જુલાઈ.

રૂા ૩૦ માં ૧૦ (ચિ ૦) ૧૨૪૪ યદ્યતરદી.

મરણ—ગીરજબાઈ ડાયાબાઈ મોહપોરીઆ— ઉમર વર્ષ ૧૫) એવણ એક આગલા વખતના ચિખેલા

રજ બાજી દવાજ, અને ૧૮૦૦ થી તે અભ્યારમુખી થેક રતનમજ બાજેક ઇમનેર.

એ આરોશીએશનનો વહીવટ કરાવર કપાસર ચલાવવા માટે તા ૦ ૩ જી નવેમ્બર ૧૮૮૭ ને રીને તેવું એક કામિયાસરત તરફદીક હાથ દારદના સોલીરીસર થેક નમચેદજ મરણેદજ કાપાની મારતે કરાવવામાં આપ્યું હતું.

એ આરોશીએશનના દેડાકા મેમ્બરોએ ૧૮૮૫ માં થેડ દીનશાહજ બાજેક પીટીરને તેઓએ ઊભી કરેલી વિકટોરીયા ગીજ કુપનીના શેરો ભરાવી આપવામાં ગદદ કીધી હતી, તે સેવાના મદદમાં તેવણે દલાસોને માટે એક મેરો હોજ ખોલવા માટે ૩૧૦૦૦૦ ની કીમતના તે ગીજના શેરો લેડ આપ્યા હતા. પાછથી તેવણે ૧૮૮૭ માં “નાઈર હુડ” નો મેતાબ મચ્યો તેની પુરાલીમાં આરોશીએશન તરફથી એક મેરો મેલાવડ કરી માનવજ આપ્યું તે વેળાએ એવણે બીજા ૩૧૨૦૦૦ લેડ આપ્યા હતા. એ રકમો તેનાં આજ સાથે તથા આરોશીએશનનાં રંડમાંથી બીજા ઊભેરી ઇ ૦ ૨૦ ૧૮૮૭ માં એ હાજને માટે દલાજ સીટમાંની જીની મેસરસ રતંમજ આંસની કુપનીવાલી ઇમારત ૩૮૦૦૦૦ ની કીમતે ખરીદી તેમાં દેડલોક મુક્યો કરી તેવું નામ “સર દીનશાહ બાજેક પીટીર નેરીવ મોકસર એમ્જીજ હોજ” કરી આપ્યું. અને તે તા ૦ ૧૮ મી નવેમ્બરી ૧૮૮૫ ને રીને થેડ બકમનજ દીનશાહજ પીટીર એક મેરો મેલાવવાની હજુરમાં ખાસો મુક્યો હતો.

એ આરોશીએશનના ઇ ૦ ૨૦ ૧૮૦૧ ની આખરીએ ૩૨૪) મેમ્બર તથા તેની કુજ ઉવવા હોપર બેટની ઘાગજ ૨૧૭૪૮૮૮) ની હતી.

૨ મરુક મેરો બાજુ અને નશાવાનજ વીરજ ૫ વારીઆના બાવા.

ધનજીભાઈ વાડીયા, માણિકજી ખરચેલજી જમચેલજી, માણિકજી ખરચેલજી મરાઠા, મેહરવાંનજી ફરમજી પાંડે, મન-
જીજી નરસીજી જતાજી, નાનાભાઈ બેકરાંમજી જીજીભાઈ,
નરસીજી ફરજીજી, નરસીજી માણિકજી વાડીયા, નય-
ચાંનજી માણિકજી બીડી, પેચનજી હેરમજી કામાજી,
બીરજીભાઈ મેહરવાંનજી મેહરા, એમ. એ. શ્રીરામજી શાપ-
રજી બંગાળી) મહારાષ્ટ્રી એક કમીટી તથા મેથરમ એચ.
ઈ. જેમ. ને. એમ. મેકલીન, ડોશાભાઈ ફરમજી કરાકા
અને રઘુનાથ નાથપત્રી આદિને તેના ચેરમેનશીએ નેમી ગયા
બરખાસ્ત યાદ હતી.

૧ ધામજી આંર ઈડીઆ, તા. ૪ થી આગસ્ટ ૧૮૭૫.

એ કમીટીએ કાવજી મુળ્ય શંક એકડું કીધું હતું,
ને મધે ૩૧૭૭૪૧) ઈંગ્લેન્ડ, ૩૧૧૯૫૫) હિંદુઓએ,
૩૪૩૫૦) મુસલમાનોએ, ૩૮૬૬૫) વાલુકીઓએ, ૩૭૫)
પારસીઓએ, અને ૩૧૪૪૧૧) નીચે મુજબ પારસીઓએ
મળી ૩૨૦૪૧૩) રાખ્યા હતા :—

૩૨૦૦૦) શર કાવજી અંગ્રેજીજી રેડીમની નાઈટ,
સી. એચ. આઈ. (૧૧૦૦૦) શર જમચેલજી જીજીભાઈ
જારોને, સી. એચ. આઈ. બેકરાંમજી જીજીભાઈ, રીતજીજી
માણિકજી બીડી, મેહરાંમજી નરસીજી સીવજી. (૧૬૦૦)
આરંધર મેહરાંનજી યોના. (૨૫૦૦) આરંધર હેરમજી
વાડીયા, મેહરાંમજી આંતરખાંડર વજીજી પેચનજી, માણિકજી
અને મેહરાંમજી અંગ્રેજીજી વાડીયા, હીરજીભાઈ અંગ્રેજીજી
રેડીમની. શંકમજી સંકેતની કુંબની. (૩૭૦૦) નરસીજી
રતનજી તાવા, નાનાભાઈ બેકરાંમજી જીજીભાઈ. (૨૨૫૦)
યોરામજી શાપરજી બંગાળી, શંકમજી નરસીજી પટેલ. (૨૨૦૦)
નરસીજી માણિકજી બીડી, કોશાભાઈ શંકમજી કમ્પા.
(૨૨૨૫) માનજી ધનજીભાઈ પંડિતજીના ઠાકરાઓ, પેચ-
નજી હેરમજી કામાજી. (૨૧૦૦) નરસીજી માણિકજી
વાડીયા, બીરજીભાઈ મેહરાંનજી મેહરા, નરસીજી અંગ્રે-
જીજી વાડીયા, હાદાભાઈ અને મનજીજી કોશાભાઈ કામા,
મનજીજી શંકમજી કામા અને ઠાકરાઓ, હાદી માણિકજી
લીમજી, કાવજી અંગ્રેજીજી મળ્યાંજી, મનજીજી હેરમજી
કામાજી, પાંતખાંડર ફરજી નરસીજી જીજીભાઈ જમચેલ
જાણના, મેહરાંમજી શંકમજી આગમજીના ઠાકરાઓ, નરસી-
જીજી વામાનજી વોરી અને ઠાકરાઓ, અંગ્રેજીજી ખરચેલ
માણિકજી, અંગ્રેજીજી નરસીજી બીડી, જમચેલજી ધન-
જી વાડીયા, માણિકજી ખરચેલજી જમચેલજી, કાવજી
ખરચેલજી જમચેલજી, મેહરાંનજી શંકમજી પાંડેની કુંબની,
કાવજી રીતજી મેહરાંનજી અને માણિકજી, કાવજી પેચ-
નજી મેહરાંનજી હાદા, હાદાજી હીરજી રેડીમની, અંગ્રે-
જીજી જીજી રેડીમની, હાદાજી ખરચેલજી હાદીજી, મનજીજી
નરસીજી જીજી, શંકમજી કાવજી રાઠડા, ખરચેલ
માણિકજી યોના, હેરમજી અંગ્રેજીજી હાદીજી, નરસીજી
આરંધર હાદા, કાવજી રીતજી હાદીજી, શંકમજી રીતજી
બીડી, મામાનજી રીતજી બીડી. (૨૫૦) અંગ્રેજીજી ખર-
ચેલજી જમચેલજી, માણિકજી ખરચેલજી રાઠડા, હીરજી હેર-
મજી રાઠડા, કાવજી માણિકજી લીમજી, રીતજી નરસીજી
હાદી, હાદાજી નરસીજી મેહરાંનજી (૨૭૫) રતનજી વામાનજી
જીજી. (૨૭૦) નરસીજી રાજનજી (૨૨૫) નરસીજી

તા. ૪ થી આગસ્ટ,

રજા ૧૮ માહ ૧૧ (થો) ૧૨૪૪ વર્ષજીરવી.

મરણ—પેચનજી ધનજીભાઈ મામર—ઉમર વર્ષ
૪૩) એવજી પ્રથમમાં અતરેની એમશીનરતન ઈનસ્ટીટ્યુટમાં
એક શિક્ષક હતા. ૧૮૫૩ માં પારસીઓમાં યુજારાતી
ભાયામાં નાટક કરનારી પેલકવેલ્લી “પારસી નાટક મંડળી”
ઉત્તી યાદ તેમાં એવજી પેલકવેલ્લી એકર તરિકે ભોગ્યા
હતા. ૧૮૫૪ માં મુંબઈમાં પેલકવેલ્લી “ધરતીજી ટેલી-
ગ્રાફ” આજી થયો તે વેળાએ તેમાયજી યોગકા “રસીનમર”
તથા પોતાની હલ્તી લાદના હાલપેકરમાં એવજીને
મુંબઈની હલ્તમાં એક આરંધર ફરમજી યુજના હાથ હેકમ
નેમ્યા હતા. એ કામચરમી બધા પારસીઓ નીકલી ભાષી
એવજી તા. ૩ જી ડીસેમ્બર ૧૮૫૪ ને રીતી “રોસો
પારસી બાનુઆંન” નામનું દર રવીવારે પ્રગટ થયું એક
વર્ષાંતર વર્ષરતાવવા માગ્યું હતું. ૧૮૫૬ ની
આખરી મુખી માણું હતું. ૧૮૫૬ ના જુન માસથી તે
૧૮૫૭ ના અપરેમજી મુખી “પ્રીસ્ટી વર્મનું આઠાર”
નામનાં મારીકી ચોપાંનીઆના ૧૨) આઠિ એવજીની મદદથી
નીકલી હતા. ૧૮૫૭ માં એવજી અતરેનાં “નમે જમ-
ચેલ” પત્રો અધીપતી નેમાયા હતા, તે આઠિ ૧૬)
૧૮૬૮ માં અતરે શેક કેમચર નરસીજી કામરાજની
આગેવાંની હેકમ “લીકરોની નાટક મંડળી” ઉત્તી યાદ
તેના યોજના એવજી આરંધર હતા.

તા. ૮ થી આગસ્ટ,

રજા ૨૨ માહ ૧૧ (થો) ૧૨૪૪ વર્ષજીરવી.

મરણ—કાવજી શાપરજી હાધીખાડર—ઉમર વર્ષ
૪૦) માહબેચરવાકા એક શાપરજી હેરમજી હાધીખા.

સોદાખાઈ, હેરમજી આરંધર અંગ્રેજી, હાદાખાઈ મેજનજી
કાવજી, હેરમજી નાનાભાઈ વાડીયા, શાપરજી હેરમજી
વાડી. (૨૪૨૨) ૩૨૫) ની અંદરની રકમ.

એક મુજબ મુંબઈની મુનીસોવાય તીજીનીમાંથી એ
કાવજી એક માસ કાવજી બધાથી ૩૫૦૦૦) ની રકમ
કમીટીએ લિજી હતી. તે મળી ૩૧૦૪૧૩) થયા, ને
મળી ૩૮૦૮૧૦) નીચે મુજબ ખરચ્યા હતા :—

- ૮૮૦૦) ચેરમેન શોશની કાવજી.
- ૧૪૦૦) ઠાકરાંઓની જીજીભાઈ.
- ૧૧૦૦) મેહરા અને મેહરાંઓની જીજીભાઈ.
- ૧૦૦૦) આગમજીના.
- ૧૦૦) મેહરાં મેહરાં નરસી.
- ૭૦૦) માનજીના રાજપર.
- ૭૦૦) પારસીજી પાંચ મળી.

૨ મામારજીના મરુમ એક કુવરજી કાવજી હાદાખા-
વાના બાપા. એવજીના બાપા શેક શાપરજી હેરમજી હાધીખા
જીજી મામારજીના વજીજી ત્યારના પ્રેમી તે તર ઈમેલ
અધ્યાપનની કુંબની હતી બધા હતા, અને મરણ મુખી તે
મળી હતી.

ઉના દીકરા. એવલુ પોતાના બાવળી ઉંઘાડેલી માહબે-
શરની કુકાને તથા ખીમી રાજગાર તે તરફ ચલાવતા હતા,
અને ફારસી ભાષા બોલતા હોવાથી તે તરફ આવતાં
કુકાને તે ચિંપવતા હતા. ૧૮૫૭ માં સેતારા મધે
અંગ્રુમનના ઉદ્ધારોત્તરી ને દોખડું બંધાવું તેની ચર્ચા આગે
વાંતી એવલુ કીધી હતી. ૧૮૬૧ માં માહબેશરની માલકમ
પેય મુનીસીવાલીની ગરકાર એવલુને એક કમીશનર
ને આપા હતા, જે આદેશ મરણ મુખી ભાગ્યો હતો. માહ-
બેશરમાં બગરને નાકેના એવલુની કુકાને તથા માહબેશરને
મતાંવાલાઓએ "કાવશલ સ્ત્રી" કરી નામ આપ્યું હતું.
એવલુનું મરણ સેતારા મધે નીપળ્યું હતું.

તા. ૧૦ મી આગસ્ટ.

મુબઈ મધે ચોપાતી પારસીઓનાં દોખમાં ચોપાતી
કુંગરની ગામી પોરકુએ આવેલાં વાલકેશર તરફના કુંગરની
જગા ને પારસી પંચાતના સ્વાધીનમાં હતી, અને તેના ઉપર
કર કુવરજી પ્રાગજી અને નેકમ જમાલ નામના મે ધણી-
ઓએ ખોટા દાવે ઉઠાવી ઇ. સં ૧૮૭૩ માં પોલીસ તથા
એક થેયનજી મુખીના એક રાજદારી મુકદ્દમા થયો હતો,
તે જાને લગતો દોખાનો મુકદ્દમા અતરેની હાઇ કોર્ટમાં
હાનરેબલ મો જસ્ટીસ પેલીની હજુરમાં મળ તા. ૨૦
મી જુલાઈને દીનેથી ચાલુ થયો હતો. એ મુકદ્દમાના
વાદીઓ મુબઈની પારસી પંચાતનાં કુંડના તરફીઓ મર
જમશેદજી હજીબાઈ ખારેનેટ, સી. એચ. આઈ; શો
હીરજીબાઈ હોરમજી શેઠા, મેહરાવંજી ફરમજી પોરે,
અરશેદજી ફરૂંજી પારખ અને દીનશાહજી માણિકજી પીટી
તથા પરતીવાદીઓ મજકુર કર કુવરજી પ્રાગજી, નેકમ
જમાલ, હાજી મહમદ મીલી અને જોશી દશરથ કાનજી
હતા. એ મુકદ્દમાની કેરીઅત એ હતી કે મુબઈના ટાપુ
ઉપર ભુલેશ્વર મથ—ડીક્ષિટમાં આવેલા વાલકેશર ઉપરની
જમીનના કટકા ને ભરતમાં આશરે ૬૪૫૧૦ વાર હતા,
અને આશ્રામગેરના કલેક્ટરની છકમાં નંબર ૫૧, ૫૭,
૫૬ અને ૧૦ માં નોંધાયેલા હતા, અને તેના વાદીઓ
તરફી, તથા ને જગા ધરાવવાનાં તેઓ પાસે ત્રણ જુદાં
જુદાં ટાપુઓ હતાં, તથા નેનું ભાડું, આશર અને ઉપતી
ભાગમુખી તેઓ ભાગવતા હતા. એ મથેની પેહલી
૧૧૪૦ વાર જગા ને અમલમાં મરહુમ શેઠ હોરમજી
બહમજી વાડીઆનાં વીધવા બાઈ મીલીવાઈની હતી, અને
ને તેમના ત્રણ દીકરાઓ શેઠા બહમજી, રમતમજી અને
અરદેશર હોરમજી વાડીઆએ તા. ૨૫ મી જુલાઈ ૧૮૪૦
ને દીને એક ખત કરી તે વેળાના પારસી પંચાતના તરફી
ઓનાં નામપર ૩૩૧૦૦) ની કીમતે વેચાંન કરી આપી
હતી. ખીજી ૯૧૩૦ વાર જગા ને અમલમાં મરહુમ શેઠ
બંહીરજી નરરાવંજી વાડીઆ અને માણિકજી નરરા-

જી વાડીઆની હતી, અને ને ઇ. સં ૧૮૩૬ થી
પંચાતના તરફીઓને મોહંડની વાઘી મર્મ્યાતે આપી
હતી, અને ને પછપાડી તેમનાં વીધવાઓ બાઈ માણિકજી
તથા બાઈ મોટાંબાઈએ પોતાના દીકરાઓ શેઠા નરરા-
જી માણિકજી તથા નરરાવંજી બંહીરજી વાડીઆની
મંજુરીઆતથી તા. ૩૧ મી મેએ ૧૮૭૩ ને દીને એક
ખત કરી પારસી પંચાતનાં કુંડના તરફીઓનાં નામપર
આપી આપી હતી. ૧ વિજી ૪૩૬૦૦ વાર જગા ને અમ-
લમાં મરહુમ શેઠ કુવરજી ડોશાબાઈ પુતલીવાઈનાં વીધવા
બાઈ જરબાઈની હતી, અને ને તેણીએ તા. ૧૮ મી માર્ચ
૧૮૪૫ ને દીને ૩૧૧૫૨૫) ની કીમતે એક વેચાંન ખત કરી
તે વેળાના પારસી પંચાતનાં કુંડના તરફીઓનાં નામપર
વેચાતી કરી આપી હતી. ૨ એ જગાએ ઉપર તા. ૨૭ મી
માર્ચ ૧૮૭૩ ને દીને પરતીવાદીઓ પોતાના નોકરો અને

૧ એ જગા અમલ ઇ. સં ૧૭૬૦ થી મરહુમ શેઠ
દાદાબાઈ માણિકજી શેઠની હતી. તે ૧૮૨૪ માં તેમના વારસ
શેઠ મેહરાવંજી અરશેદજી શેઠના પાસેથી શેઠ શરફંજી લીમજી
પોરેએ ૩૭૨૨૫) ની કીમતે વેચાતી લીધી હતી, અને ૧૮૭૧
માં તે શેઠા બંહીરજી નરરાવંજી અને માણિકજી નરરાજી
વાડીઆને સ્વાધીન યાઈ હતી, ઇ. સં ૧૮૭૮ માં મુબઈમાં
પારસીઓનાં ભાવશત્રી ને દોખડું બંધાવવાનું કંઈ થયું હતું
(જુએ આ પુરતકનું દરખ ૧ જુ સર ૨૨૪-૨૫) તે દોખડું
એ જગાએ ૧૨ બાંધવાનું નક્કી થયું હતું, પણ તે પછી તે
અહીં ન બંધાતાં ઇ. સં ૧૮૪૪ માં કપાજીડની જાવરે
શેઠ કાવશલ એદમજી ખીલીવાડું દોખડું બંધાવ્યું હતું.

૨ એ જગા અમલમાં ઇ. સં ૧૭૨૪ માં અતરેના
મે પોરટુગીઝ રેવિનાસીઓ આંસરી રોડીગ્રાસ અને તેની
બાપડી શીલીપાં ડી સોગમજી શેઠ મેહરાવંજી બાઈલ નામના
પારસીને વેચી હતી. શેઠ મેહરાવંજીનાં મરણ પછી તે તેમના
દીકરા શેઠ મેહરાવંજી મેહરાવંજી અને તેમના પછી તે
તેમની દીકરીના દીકરા તથા પાલક શેઠા ડોશાબાઈ કુવરજી
પુતલીવાઈનાં ઇ. સં ૧૮૧૧ માં ખરી હતી. શેઠા ડોશા-
બાઈની પછી તે જગા ઇ. સં ૧૮૨૪ માં તેમના એક દીકરા
શેઠ કુવરજી ડોશાબાઈ પુતલીવાઈનાં પોતાના બાઈ શેઠ
શોરાવજી ડોશાબાઈ પુતલીવાઈનાં એક છોડાવી ૩૬૧૦૦)
ની કીમતે લગલીતામાંથી વેચાતી લીધી હતી, અને ૧૮૭૦
માં તેમનાં મરણ પછી તે તેમનાં વીધવા મજકુર બાઈ
જરબાઈના સ્વાધીનમાં આવી હતી. એ જગાની પાસે
પૂર્વ તરફ અમલમાં નેલેશ પેરાવા ડોગા નામના એક
પોર્ટુગીઝની જગા હતી, જે ઇ. સં ૧૭૫૨ માં શેઠ નાનજી
રતનજી નામના પારસીએ લીધી હતી. તેમના વારસા પાસેથી
તે ઇ. સં ૧૮૨૧ માં શેઠા હોરમજી બહમજી શેઠના
તથા પેશતબજી કાવશલ નાગીપેશવાએ લીધી હતી. વળી
તેની પડોશમાં શેઠ નાનજી નરરાજી નામના પારસીની જગા
હતી, જે ઇ. સં ૧૭૮૦ માં શેરીરનાં લીજાંબાઈ રામચંદર
શીનોઈએ લીધી હતી, કે ને પછપાડી તેના વારસ મંગેશ
પરોતમ શીનોઈને ખરી હતી. મંગેશ તે શેઠ ગોકળદાસ
લીજાંબાઈને વેચી હતી, અને નેપર હાલના પરતીવાદીઓ
દાવો કરે છે. પંચાત તે જગેર દાખા કરી નથી.

મગુરોને લક્ષ લખ્યું થયા અને ક્યારે કરી લઈ તે હવડાં મુખી પોતાના હસ્તકર્મા રાખીએ અને ધણુંક નુકસાન ઈશું છે, મારે એ જગા વારીઓએ પોતાને હલક પાછી લેવાને તથા તેમને થાએમાં નુકસાનની ડામીછવા ૩૧૦૦૦૦ માંવાને આ ફૂડીઆદી નેપાથી હતી. એ પછી મુકદ્દમા ૧૩) રીવસે મુખી આલ્યો હતો, અને તે દરમિયાન વારીઓ તરફથી નીચલા ચાહીઓની જુબાની લેવાઈ હતી:—

(૧) શેઠ ગોવિંદ ગંગાધર, તે કચેકરની આશીમના માણ મચેવર. (૨) શેઠ નાનાબાઈ બીખાજી, તે મરહુમ શેઠ ભંદરીશર નમરવાનજી વાડીઆના કારભારી. (૩) શેઠ હાથબાઈ કાવજી અખ્ખારે સોદાગરવાળા. (૪) શેઠ રોડમજી હાથબાઈ, તે ભમે જમશેદના ધીર. (૫) શેઠ એલજી બદમજી મારીમ (૬) શેઠ મચેરજી કુરંમજી શેઠા. (૭) શેઠ કુરંમજી બદમજી મરાઠ. (૮) શેઠ મન-પતરાવ જગતાથ, તે મેચર્મ ઈમિગરનની કુંવળીના કચાર્ક. (૯) શેઠ બીરગાદ કુરંમજી હાવર. (૧૦) શેઠ મેહરવાનજી નવરોજી પંચાતના મેલના. (૧૧) શેઠ તારાએજી વાણદેવ, તે કચેકરની આબકારી ખાતાના ઇન્સ્પેક્ટર. (૧૨) શેઠ પેતાનજી અમરપીઆરજી મોદી. (૧૩) શેઠ હાથબાઈ ખાતોરજી, તે કચેકરની આબકારી ખાતાના ઇન્સ્પેક્ટર. (૧૪) ડાક્ટર પેતાનજી મનરોજી નીચમન. (૧૫) શેઠ રંગાબાઈ રમનજી માર, ડાક્ટર. (૧૬) શેઠ બપવંતરાવ બાગકર, તે મીઠું અરિશવ મેદરજી વસીલા કચાર્ક. (૧૭) શેઠ રેવજી મેમજી, તે શેઠ ગોકલરામ લીલાધરના મેલના.

મુકદ્દમા આદતો હતો તે દરમિયાન છેલ્લે રીવસે ઇચને આને પરતીવાદીઓ તરફથી મમજીથી કરવાની દરખાસ્ત કરવામાં આવી હતી, પણ વારીઓએ તેમાંના ચોક્કસ લેવાના વાંધાએ તે કમ્પ્લે નહિ રાખી. આ ઉપરથી નામદાર જડને જણાવ્યું કે તેઓ મુકદ્દમા આદતોએ તે ઉપરથી તે વારી-ઓના હાથ પછે મમજી માલમ પડે છે અને તે યાદી રીતે આને જાણમાં આવ્યો છે. એ બાદ મુકદ્દમાના ખર્ચ મંજૂર થી કેસીક તરફથી આદતવા પછી નામદાર જડને ચારો આપ્યો કે ફૂડીઆદીનામાં જણાવેલી ત્રણ હાથ વારી જગના કરકા વારીઓએ પોતાના સ્વાધીનમાં લેવા, હોર નંબર ૨ જગતથી જગા ઉપર હાથમાં તે બંગસા બાંધવામાં આવેલો, તથા હાથ નંબર ૩ જગતથી જગા ઉપર લેવામાં આવેલો, તે જાણના પડેલો તે પરતીવાદીઓને ખર્ચે આજીવી ૧૪ રીવસની મુલતમાં ઇચને તા ૨૪ મી આગ-સાની ખર્ચે ભાંડી ખર્ચેલો. તે જગા આખર મરિજ પાસેના સુનિહતી હતી, અને તેની ઉત્તર તથા પૂર્વ દિશાએ રાખાના કંપાઉડની દેવાલ, અને દક્ષિણ તથા પશ્ચિમે હોર નંબર ૩ જગતથી જગત આવેલો, અને જેર પંચાત રાતો કરતી નથી તેની ઉપર પરતીવાદીઓને હા પડે છે. મુકદ્દમાની ઉપરથી પરતીવાદીઓ, તેઓના

નોકરો તથા આગતીઓને જવાનો રસ્તો બંધ તરફના વસીલાએ મમજીથી નહી કરવો, અને તેમાં જે વાંધો હો તે તેના મુકદ્દમા મેમજી મચે જડની પાસે કરાવેલો. એવી રીતે તે રસ્તો કરી આપ્યામાં આવે તેને પડાનની અંદર દેખાડેલો, કચેકરે તે પડાન ડીફની યાએ જોડવામાં આવેલો. ઇન્સ્પેક્ટરની લેવાએ કરેલાં માશનનો તથા આ મુકદ્દમાના બંધે મોરડોના મુલોના ખર્ચ પરતીવાદીઓએ આપેલો.

૧ યાદમજી અંદર ઇડીઆ; તા ૧૧ મી આગસ્ટ ૧૮૭૫.

જાણી રીતે મરિજાવાલો જગાપર જવાનો રસ્તો બંધ બાણના વસીલાની સમજીથી નહી નહિ લેવાથી વાહી એ બાણ હાનરેખત મીઠું જડની મેસીની હજુર મેમજીમાં જવાથી તે નામદારે પોતે તા ૨૮ મી અપ્રેલ ૧૮૭૫ ને રીતે વાંધાવાળી જગાપર જઈ બંધે બાણના હાથ વિષે તલાસ કરી, અને તે પછી તા ૬, ૮, ૧૦ અને ૧૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૫ ને રીતે બંધે વાંધાઓ બાણની રાહદીઓ લીધી, અને તા ૨૩ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૫ ને રીતે જડને આજીવી કં વારીઓએ જાણેલા હોર ૧ હા વાણી જગતની અગિ કોણથી તે વાણ કોણ, અને ભાંધી હોર ૨ જગ વાણી જગતના એક જગતની પશ્ચિમ, અને હોર ૩ જગ વાણી જગતની અગિ-પાશ્વરી મરિજાવાલો જગાપર જવાનો આર રીતે લેવાઈને એક પગ રસ્તો કાઢવા દેવો, અને આ રસ્તાના મુકદ્દમાના ખર્ચ બંધે મોરડો પોતાપોતાના આપેલો. એ પછી નામદાર જડને પોતે બંધે મોરડોના ઇન્સ્પેક્ટરની સાથે તા ૧૨ મી જાન્યુઆરી ૧૮૭૬ ને રીતે પગ રસ્તાની હાથ મુકદ્દમા કરવાને જડને જાણ ગયા અને ઇડીઆ જરાવી. તે બાદ જગી મુકદ્દમાનામાં જાણના પગ રસ્તાપરથી બાણેલો "બાણેલો" આદતવા બીજા મારજીથી જગતને સાથે જાય" એવા શબ્દો જાણવાને પરતીવાદીના વસીલાએ બોલસ કરવાથી વારીઓ તે બાણ પાછી નામદાર જડને મીઠું મેસી આગળ મેમજીમાં લઈ ગયા, ભાંધે તે નામદારે તા ૨૮ મી જાન્યુઆરી ૧૮૭૬ ને રીતે મુકદ્દમા આદતો શબ્દો ૨૮ કરાયા, અને પરતીવાદી-ઓને માથે બંધે મોરડોના ખર્ચ નાખ્યો.

જાણી રીવાની મુકદ્દમા પાછલ બધો મતી ખર્ચ ૩૩૫૮૭૫૦ નો લેવો હતા, તે મેલના ૩૩૬૮૭૫૦૨ આલેવાના પરતીવાદીઓ પાસેથી હાથ કારતની ડીકો પ્રમાણે યાજીગ માહરે નહી કપાઈ મુજબ મલ્યા હતા, અને વાહી ૩૩૬૮૭૫૦૨ તરફથી આદતોએ એ કારણસર જાણ કરેલાં નવાં રંડમાંથી લેવા પડ્યા હતા.

એ મુકદ્દમાના ખર્ચ જોરેને મારે તરફથી આદતોએ એ જગતે મુકે જગતે રીતે વરિસતીઓ વરિસ એક રંડ જાણ કીધું રંડ, કે તે મેસી એ મુકદ્દમાના ખર્ચ આપેલો તથા રંડમાંથી લેવાની પંચાતની કુંવળી જગતોની આજીગ રાતી દેવાએ બાંધવી તથા રંડમાંથી લેવા કંપાઉડની જગત-રીકમાં આવેલી જગતની ખાતે કરતી તથા જડને પડે તે નવાં રંડમાં બાંધવા તથા જાણનાં રંડમાંથી લેવા મરિજા કરતી તથા રંડમાંથી લેવાનાં હાથ કારણસર તરફથી જાણનાં નજરમાં જાણની રીતે તે જ રંડ વાણેલો. એ રંડમાં

તા ૦ ૧૧ મી આગસ્ટ.

રોન ૨૫ માઈ ૧૧ (ચિ) ૧૨૪૪ યજ્ઞેનરદી.

મરણ—બહમનશાહ મનચેરશાહ ધનજીમેહતાના—
ઉમર વર્ષ ૬૦) મુરતવાલા શેઠ મનચેરશાહ એલેલજી
ધનજીમેહતાના દીકરા. એવણુ પ્રથમમાં મુરત તથા મુખ્ય
મધ પોતાના આપતાં આપારનાં કામમાં પડેલા હતા.

નરચેરનીઓએ તેજ વખતે ૩૭૮૬૨૭) નીચે પ્રુખ્ય
બધાં હતા :—

(૩૫૦૦૦) હીરજીભાઈ હોરમજી શેઠના, (૩૨૬૦૦)
નશરવાંનજ મેહસંમજ શેકરેરી, (૧૦૦૦) સંર કાવશ
જંઘરીજ રોડીમની નાઇડ, શ્રી. એસ. આઇ., દીનશાહ
માલિકજી પીટીડ, માલિકજીભાઈ તે મેહસંમજ નશરવાંનજ
સીરવાઇનાં ધણીઆની, (૭૦૦૦૦૦) શ્રી હંગાકાગના નર-
ચેરનીઓ તરખી, (૩૦૦૧) પેશતનજ નશરવાંનજ ગોદીવાલા,
(૫૦૦) નશરવાંનજ માલિકજી પીટીડ, નશરવાંનજ રતનજ
તાતા, પીરોજીભાઈ જમશેદજી જીજીભાઈ, માલિકજીભાઈ તથા
ગોદાજીભાઈ જંગીરજ વાડીઆ, અરેશર હોરમજી વાડીઆ,
શોરાખજી શાપુરજ બંગાળી, મરહુમ શેઠ હોરમજી એલેલ
કામાલજી ધર્મખાતુ, મરહુમ શેઠ હોરમજી મનચેરજ કામા-
લજી ધર્મખાતુ, મેહસંમજ નશરવાંનજ સીરવાઇ, (૩૨૫૧)
શંરંમજ નશરવાંનજ પટેલ, (૩૨૫૦) મનચેરજ બહમનજ
પંચકી, એક નરેશાની, ચેરવાંનજ શંરંમજ પાંડેની કુખની,
(૩૨૦૧) એલેલજી તથા મેનજી શંરંમજ આલખસેસના
ઠાકરાઓ, (૩૨૦૦) મરહુમ દાદાભાઈ શંરંમજ મેદાનાં જંઘ-
માંથી, દીનખાઈ તે મશરવાંનજ માલિકજી પીટીડનાં ધણીઆની,
મરહુમ શોરાખજી માલિકજી શેઠનાનાં ધર્મખાતમાંથી, (૩૨૫૭)
કાવશજી દીનશાહ એકનવાલા અને બાઇઓ, (૩૨૫૬) નશરવાં-
નજ બહમનજ ગોદીના ઠાકરાઓ, (૩૨૫૧) મરહુમ ચેરવાંનજ
હીરજીભાઈ વાડીઆના ઠાકરાઓ, (૩૨૫૦) જમશેરજ નશર-
વાંનજ પીટીડ, આવાંબાઈ તે શંરંમજ દીનશાહજી પીટીડનાં
ધણીઆંણી, દીનખાઈ તે મરહુમ જંઘરીજ પરચેલજ તારા-
ચંદનાં વીધવા, ચેરવાઈ તે મરહુમ નશરવાંનજ કાવશજ
વાછાગાંથી વીધવા, (૩૨૨૫) કાવશજ તથા પાલણજી ધનજી-
ભાઈ પાંચીવાલાના ઠાકરાઓ, એલેલજી માલિકજી કોલા મેલાલા,
(૩૨૦૧) કવકતાની નરચેરની અંજીનનનાં જંઘમાંથી, જમ-
શેરજ કુવરજ નશરવાંનજના ઠાકરાઓ, દોરાખજી શંરંમજ
ગોસતાદ, નવરોજી જંઘરીજ ગામડીઆ, પેશતનજ રૂસ-
તમજ કાંગા, મરહુમ પેશતનજ કાવશજ શેઠના, બરોજી
રૂસતમજ બાહલીવાલા, મરહુમ મરોજી રતનજ કોરનો
જંઘમાંથી, ગોટીખાઈ તે મરહુમ હોરમજી પેશતનજ બાહલી-
વાલાનાં વીધવા, રતનખાઈ તે મરહુમ હોરમજી બહમનજ
શેઠનાનાં વીધવા, શોરાખજી હોરમજી બાહલીવાલા, ગોદી
શોરાખજી વાછાગાંથીના ઠાકરાઓ, કાવશજ એલેલજી બીશીની-
ના ઠાકરાઓ, (૩૨૦૦) કાવશજ દીનશાહજી પીટીડ, કાવશજ
શોરાખજી લેવાર, જવણજી હોરમજી ગજર, દોરાશાહ તથા
રૂસતમજ ધનજીશાહ કપડાંન, દોરાખજી જમશેરજ સકલાવ-
વાલાના ઠાકરાઓ પીટીડ, નવરોજી અરેશર દવાર,
પાલણજી પેશતનજ પોંચખાંનાંવાલા, પીરોજીશાહ માલિકજી
કાકા, મરહુમ શરૂનજ શંરંમજ શેઠના, શંરંમજ દીનશાહજી
પીટીડ, બહમનજ દીનશાહજી પીટીડ, બહમનજ જીજીભાઈના

ઇ. ય. ૧૮૪૮ માં બાપનાં મરણ પછી અતરેની મેશરજ
શીમીમન કુખનીની બાપારી પેહડીમાં રહેલા હતા. ઇ. ય.
૧૮૬૦ માં મુરત મધે "ગોદી દાદાભાઈ નશરવાંનજનાં
શેઠનશાહી આતથમેશરો મહિમનાં ધાઈબાર વગેરે ધર્મનાં
કામજી કુંડ" ઉપુ કીધું તેના શરૂઆતથી એવણુ એક
તરફી હતા.

ઠાકરાઓ, ચેરવાંનજ જીજીભાઈના ઠાકરાઓ, મનચેરજ
પેશતનજ શેઠના, માલિકજી જમસપજ કાકા, લીમજી જમ-
શેરજ બાહલીખાઈ, જમશેરજ દોરાખજી નાચિગાંમવાલા,
જમશેરજ એક કુખની કામપોરવાલા, ડોશાખાઈ શંરંમજ
કાકા, નવરોજી જમશેરજ બાંમજીના ઠાકરાઓની કુંડ,
કાકર પેશતનજ બહમનજ ધનજીમેહતાના, શંરંમજ કાવશજ
કાકર, મનચેરજ એલેલજી સેનસ, માલિકજી બહમનજ ધનજી
મેહતાના, રૂસતમજ શોરાખજી પરચ, માલિકજીભાઈ તે મરહુમ
શોરાખજી શાપુરજ આમેરનજ શંકીરવાલાનાં વીધવા, (૩૨૫)
દાદાખાઈ તથા કાવશજ પાલણજી ચવના, બરોજી લીમજી
દાદાખાઈ જમગાંમના, (૩૨૫૧) જમશેરજ નવરોજી કાપડીઆ,
જંઘ મે. જી. ભાઈ જવાલ માલિકજી, દીનશાહજી હોરમજી
બાહલીવાલા, દીનશાહજી એલેલજી બાહલી, દીનશાહજી તથા શંરંમજ
લીમજી ખાં, નશરવાંનજ અચકીઆરજ પોંચખાંનાંવાલા,
નવરોજી પરચેરજ લીજીવાલાની કુખની, મરહુમ પેશતનજ
તથા મેહસંમજ જમશેરજ બાહલીખાઈ, પોંચખાઈ શંરંમજની
કુખની, બહમનજ તે પેશતનજ રૂસતમજ કાંગાનાં ધણી-
આની, ચેરવાંનજ પરચેરજ ધડીઆલી, શોરાખજી રતનજ
બાહલીવાલાના ઠાકરાઓ, જંઘાખાઈ તે હોરમજી બહમનજ
શેઠનાનાં મેટી, મરહુમ જંઘરીજ માલિકજી પંચકી, મરહુમ
કાશાહ દોરાખજી રોડીઆ, ચેરવાંનજ હોરમજી આસીઆ,
(૩૨૫૦) કાવશજ નવરોજી હોર, પરચેરજ માલિકજી શેઠના,
જંઘરીજ રૂસતમજ ગોદી, મરહુમ દાદાખાઈ માલિકજી
વાછાનાં જંઘ મધેથી, દોરાખજી નાનાખાઈ વાડીઆ, નશર-
વાંનજ એલેલજી દાદાવાલા, મરહુમ નવરોજી રતનજ કોર,
શંરંમજ બહમનજ શેઠના, મનચેરજ શંરંમજ શેઠના, મનચેરજ
નવરોજી બનાજ, મનચેરજ રૂસતમજ હીરામાલિકજી
ઠાકરાઓ, માલિકજી જવાલ મહી, માલિકજી જમશેરજ
વાડીઆ લખગીદાસના, અરેશર માલિકજી કાકા, કાકર
એલેલજી નશરવાંનજ, રૂસતમજ શંરંમજ દીવાલા, શોરાખજી
શંરંમજ પટેલ, કાવશજ જંઘરીજ નશાંવાલા, જમશેરજ
ધનજીભાઈ વાડીઆ, દાદી માલિકજી લીમજી, મેહસંમજ
હોરમજી પટેલ, લીમજી તે ડોશાખાઈ શંરંમજ કાકાનાં
ધણીઆંણી, (૩૨૫૧૭) ૨૫૦) ની અંદાની રકમ.

એ નરાખી રકમ મધેથી કુદરતના ગણેસે ખરચ
પગાર કપડાં ગોરાંત દેખમાંજિવાલા કુંડરના કપડોડની
પડોસમાંની પંચાતની કુંડરની ગજાઓની જમીનની રસ્તી
દેડ ગીર સુના પથારી દેવાજ ૩૨૮૫૩૫)૬ નો ખરચ કરી
ખંધાવી હતી.

આમે કુદરતના સંખમમાં પંચાતનાં જંઘના શેકેરી
શેઠ નશરવાંનજ મેહસંમજએ દીવનરીથી તારીસાક નેલન
કીધી તથા ગણની સખળી ગજાઓના પુરાણા યાદરો તથા
ખખત્રો શોધી કાઢેડીને એ ગજાઓની અસલ માલેડી વિષે
પુસ્તી સામેતીએ નેલવીને કુદરતે તૈયાર કીધો, તથા કલેક-

તા ૧૩ મી આગસ્ટ.

આજ દિને મરુમ યે જડમનયાદ મનિરગાદ
પત્રમેહનામે કમકામાં તેમની પોતાની પુત્રમાંથી ૩૫૦૦,
લીરાઓ ગરકર પેશનન ૫૫ યે મ લેખક જડમન
પત્રમેહનામે ૩૨૦૦) તથા બીજાં બેઝીઓએ ૩૧૦૦)
મરી ૩૮૦૦) ધર્મખાતોઓમાં આપવા હતા.

તા ૧૫ મી આગસ્ટ.

શ્રે દીનયાદ અરદેય તલેવારખાંને વડાસરાનાં શેકર
મુખરાખ ખાતાના વડા લઈકે નામદાર ગાયકવાડ મરકારે
નેખા હતા.

શ્રે ખરદેય રમનમથ ધાંલેવાખાને નામદાર ગાયક-
વાડ મરકારે વડાસરાની હાઈકોર્ટના વડા નીઆએથીમ
નેખા હતા.

તા ૧૬ મી આગસ્ટ.

રાજ ૩ માહ ૧૨ (ચિ) ૧૨૪૪ વનરેજરવી.

મરણ—લીમણાખ નરનારનંદ લીલાકિરાયા—ઉમર
૫૧ (૩૩) મેરજુ પંભમ મને જનરેર ખાતેની બેયરમ.

રૂની અને મીલ કોરકીક ચરકારી આરોગિયાના તથા ખાતમી
ચરકારીના રમકામ ને પુણીં રવરો તથા હતાવેનો હતા
તેની મીમ કીને મરુર દોખમીને લગતી જમીનના
અરજ મારેકા કોલ કોલ હતા તથા એક ધણી એક શરિકા
ખાલ્યાધી એ જગા અંબુમનના હાથમાં કમ આવી તેની
(૧૫૦) વર્ગની મોમકીખર મરુર સમિતીઆ ચેચી;
તથા અનિચકાએક ને હાથ હોમે કીવી હતા તેનું મોદર
શેકો હદરખ તારીકાયક ધનિ તથા હુણીયારી બતાવી
તે મરુતી એવરની કોરશેલી નરકી સારેખા શાયા અને
અંબુમનની મરુતી જગમી ધાળી જવી તથા મુકરખાને
ખરખની મરુતી તે કંઈ એવાઓની નરકી સારેખાએ
ના ૭ ઇ અરેખર ૧૮૭૫ ને દીને પોતાની સખામાં નોખ
નંદ એ યોને ૩૨૫૦૦) રોકડા તથા ૩૫૦૦) ની કીમતનું
એક રૂપનું રકમવા વાગ ધરતો લેખ કોલધર્મી લેર આપવાને
રોકર કીલ, તથા એક મુખ્ય પંચાતનાં રોકાને પેલતા શેક
મેહવાનંદ નારોલનંદ એ મુકરખી વેળાએ અંબુમનના
તથા બીજા જમીનાના એવાએક મરુતી એ જમીનના મુકરખા
પેશવા પત્રી પેલતા કીવી તેની જરુ કીરકીલ સખામાં નોખ
નંદ એવરને ૩૧૦૦૦) રોકડા તથા ૩૨૦૦૦) ની કીમતનું
એક રૂપનું મરકારીકી, મુખમી, મમય તથા કીરકીલ સાથે
પાલો શેક કોલધર્મી લેર આપવાને રોકર કીવી, અને તે
મુખ્ય મેમને એ રકમ તથા મીરકે લેર અલખામાં આવી
હતી હા નારોલનંદ મે રવરકારકી લેર કમુર રાખી
કીવી (૨૨૫૦૦) ની રકમમાં બીજા (૨૨૦૦) વિચરી તેની
૩૨૧૦૦) ની રકમની લેર હા તે જામનંદ દોખમનંદ
રકમ ૫૮૫ રકમને લેર આવી હતી.

૧ બેરેખરદે, તા ૧૬ મી આગસ્ટ ૧૮૭૫.

૨ બેરેખરદે, તા ૨૦ મી આગસ્ટ ૧૮૭૫.

૩ બેરેખરદે, તા ૩૦ મી આગસ્ટ ૧૮૭૫.

જમશેદજી કુનરજ જધાંવાનાના કોરકારીઓની કુખનના માને-
જર હતા. લાહોરની મરકારે એવરને જનરેરનાં કોરક
ખાતામાં એક એકરકા આસીકેટર કમીયનર નેખા હતા.
૧૮૭૫ ના મુખાઈ મામમાં એવરે વાચ યોતોની હાથ
કોરકના પત્રીમરની પરીકા પમાર કીવી હતી. જનરેર
ખાતે મરકારી નેકકી જનવનાં એ જમુનું કીવી જનનાં વપે
કમીયારી એકએક માણ નિપજવું હતું.

તા ૧૬ મી આગસ્ટ.

મુખતની કીમીક વારમી માત્રીમાનીઅમ કોરકના
એક રોકીક શ્રે નધરખાંનંદ જમશેદજી રમુર કામદીનાએ
પોતાને એકો કોલધર્મી નામદાર મરકારે તેમની જગાએ
શ્રે દીનયાદજી કુમરજી હમાવારાને નેખા હતા.

તા ૨૫ મી આગસ્ટ.

શ્રે કેરકામપત્ર રમનમથ, હાદ્યાનંદ, એમ. એ.
એમ. એલ. બી. ને નામદાર ગાયકવાડ મરકારે નવસારીના
નાખેર મુખા નેખા હતા.

તા ૩૦ મી આગસ્ટ.

જનરેર નિયાસોમાં શિક્ષક થવાને લાયક બતાવતી "પમ-
લીક મરુતી" ની પરીકામાં આએ વર્ષ એક વારસીઆઈ—
કામીઆઈ કાવચઠ ખરાદી, વમાર ધર્મ હતા.

તા ૩૧ મી આગસ્ટ.

મર કાવચઠ જનરેરજ રૂમીમની નાઇ, સી. એમ.
આઇ. એ માહીમ મધે એક જનરેર ખાગ ખતાવવાને ૩૨૫૦૦)
ની રકમ મુનીસીરાલ કમીયનર ઉર જેર મીકસી હતી,
ને માટે આજ દિને મુનીસીરાલ હાઇ કોલકીલની મુખમાં
તેમને ઉપકાર માત્રી એ ખાગને તેમનું નામ આપવાને
રોકર થયા હતા.

તા ૧ લી અરેખર.

મર કાવચઠ જનરેરજ રૂમીમની નાઇ, સી. એમ.
આઇ. એ ખાલેકોટ ખાતે પોતાને ખરકે એક ધર્મનું

૪ બેરેખરદે કીરક, ૧૬ મી આગસ્ટ ૧૮૭૫.

૫ મુખ્ય સખાવાર, તા ૨૭ મી આગસ્ટ ૧૮૭૫.

૬ મુખ્ય સખાવાર તા ૨૭ મી આગસ્ટ ૧૮૭૫.

૭ રાખમસ ખોરકીઆ, ૩૦ મી અરેખર ૧૮૭૫.

એ તાવ નીમ મુખ્ય હતા:—

"That taking into consideration the very nume-
rous and handsome gifts made to the public by Sir
Cowen Jameson K.C.B., the new garden at
Mabli should be named after him, and that the Town
Council approve of the acceptance of the sum now
offered towards the cost of this new work."

દવાખાનું આજ દીનથી ઉધાડયું હતું. એ દવાખાનાના તબીબ તરીકે ડાક્ટર રસતમજ મેહરવાનજી દાદીનાને સુકરર કીધા હતા.^૧

તા ૦ ૨ જી સપ્ટેમ્બર.

શેઠ, ખરજોરજી એલજી મોદી, એમ. એ; એલ. એલ. બી. ને નામદાર સરકારે સુરતના બીજા વર્ગના સખા-રડિન્ટ જડજ નેમ્યા હતા.

શેઠ એલજી મનજીભાઈ મોદીને નામદાર સરકારે સુરત-જીલ્લાનાં એલવાડ ગામના બીજા વર્ગના સખારડી-નેટ જડજ નેમ્યા હતા.^૨

તા ૦ ૪ થી સપ્ટેમ્બર.

મુખ્યધનાં મ્યુનીસીપાલ કારપોરેશનના આવતાં બે શબ્દોને માટે કર ભરનારાઓ તરફના ૩૨) અધિકારીઓની ચુંટણી ગ્રા.તા ૦ ૨૬ મી જુલાઈને દીને યાદ હતી, જે વેળા ૩ હજેલ, ૧૧ હિંદુ, ૪ મુસલમાન અને નીચત્રા ૧૪ પારસીઓ કારપોરેટર તરીકે ચુંટી કઢાયા હતા:—

વારડ ૧; શેઠા મેહરામજી જીજીભાઈ, શેરામજી શાપુરજી બંગાલી, ડાક્ટર રસતમજ કાવથજી બાપુરજી. વારડ ૨; શેઠા દાદાભાઈ નવરાજજી પ્રેરિંચર, પદમનજી પેશતનજી મામુકર. વારડ ૩; શેઠા નવરાજજી ફરુનજી, ડાક્ટર કાવથજી હોરમનજી, નવરાજજી મેહરામજી મંતોક. વારડ ૪; શેઠ અરેશ્વર-મેહરામજી શેઠા. વારડ ૫; શેઠ ખરશેદજી રસતમજ કામાજી. વારડ ૬; શેઠા મનજેરજી નવરાજજી બનાજી, મેહરામજી નયરાવજી સીરવાહ. વારડ ૭; શેઠા નાનાભાઈ મેહરામજી જીજીભાઈ. વારડ ૮; શેઠા હોમજી ખરશેદજી દાદી.

એજ મુજબ મુલેહના અમલદારો તરફના ૧૬ અધિકારીઓની ચુંટણી તા ૦ ૧૧ મી આગસ્ટને, દીને યાદ હતી, જે વેળાએ ૫ હજેલ, ૫ હિંદુ, અને નીચત્રા ૬ પારસીઓ કારપોરેટર તરીકે ચુંટી કઢાયા હતા:—

શેઠા ડાશાભાઈ ફરમજી કરાકા, સરજમશેદજી જીજીભાઈ ખારેનેઈ, સી. એચ. આહ; પીરજીશાહ મેહરવાનજી મેહતા, કાવથજી માણેકજી લીમજી, અરેશ્વર ફરમજી મુચ, ખરશેદજી નોશરવાનજી કામાજી.

મુલેહના અમલદારો તરફની આ ચુંટણીનાં મતો ગણવામાં ચક્રુડીનીમરે શેઠા નાનાભાઈ મેહરામજી જીજીભાઈ અને રઝુનાથ નારાયણ જોડેએ બુલ કીધી હતી, તે એમ કે એક ઉમેદવાર શેઠ શેરામજી જમશેદજી જીજીભાઈની તરફેલામાં મેલ્યાં-૮ મત યોદાં અને બીજા એક ઉમેદવાર

૧ એ દવાખાનું આસરે ત્રણ વર્ષ સલાલી બંધ કરવામાં આવ્યું હતું.

૨ મોડે બંધને રંગેર, ૨ જી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૫.

ડાક્ટર ચાંતારામ વીક્રમની તરફેલામાં મેલ્યાં મતોમાં ૩ વધારે ગણવાથી ડાક્ટર ચાંતારામ ચુંટી કઢાયા જાહેર થયા હતા. પણ એ બુલ પંજવાડેથી શેઠ નવરાજજી ફરુનજીએ મતોનાં તે કાગળે પાછાં તપાસી શોધી કાઢવાથી ડાક્ટર ચાંતારામે તરતજ રાજીનામું મોકલ્યું, અને મુલેહના અમલદારોએ તા ૦ ૨૯ મી સપ્ટેમ્બરને દીનની સભામાં શેઠ શેરામજી જમશેદજી જીજીભાઈને તરત ચુંટી કાઢ્યા હતા.

બી સરકાર તરફના ૧૬ અધિકારીઓ તા ૦ ૨૩ મી આગસ્ટને દીને નેમાયા હતા, જે મધ્ય ૧૩ હજેલ, ૧ હિંદુ, ૧ મુસલમાન અને ૧ પારસી—શેઠ માણેકજી ખરશેદજી જમશેદજી, હતા.

એ કારપોરેશનની પેહલી સભા આજ દીને મળી હતી, જે વેળાએ કારપોરેશનના આમે ચાલુ થાનના સરનશીન તરીકે શેઠ ડાશાભાઈ ફરમજી કરાકાને ચુંટી કાઢ્યા હતા, તથા આવતાં બે શાબ માટે કારપોરેશન તરફના ૧ હજેલ, ૧ હિંદુ અને નીચત્રા ૪ પારસીઓ ડાઉન કોનસીલના મેમ્બર તરીકે ચુંટી કઢાયા હતા:—^૩

શેઠા ડાશાભાઈ ફરમજી કરાકા, નાનાભાઈ મેહરામજી જીજીભાઈ, નવરાજજી ફરુનજી, દાદાભાઈ નવરાજજી પ્રેરિંચર.

ઉપરના મધેથી શેઠ દાદાભાઈ નવરાજજીએ ડાઉન કોનસીલના મેમ્બર દાખલની પોતાની દર સભામાં હાજર થવાની ૬૩૦) ની શ્રીષ નહિ લેવા બાબે એક પત્ર લખ્યો હતો, તે તા ૦ ૨૩ મી સપ્ટેમ્બરની સભામાં રજુ કરી તેની નોંધ લેવાને ડૂંડયું હતું.

તા ૦ ૫ મી સપ્ટેમ્બર.

શાજ ૨૦ માહ ૧૨ (શિ) ૧૨૪૪ યન્દેરદી.

મરણ—ખાંનખાહદુર કાવથજી નયરાવજી—ઉમર વર્ષ ૪૦) એવજી મીંધ ખાતે “ધર” અને “પારકર” પરગણાંઓના “મેલ સુપરિન્ટેન્ડન્ટ” હતા. એમની કીમતી નોકરીઓ માટે હિંદુસ્થાનની સરકારે ૧૮૦૨ ના મેએ માસમાં એવજીને “ખાંનખાહદુર” ના ખેતાબ આપ્યો હતો. એવજીનું મરણ ઉપરાંત પરગણાંઓ તરફ નીપજ્યું હતું, જ્યાં કોઈ પણ પારસી નહિ હોવાથી એવજીના મુસલમાન નોકરોએ એવજીને ભુમીદા કીધા હતા. એવજી ધણજ સાકશીય તથા કરાંચી અને સીંધ તાલુકામાં સર્વે ને માગીના હતા.

તા ૦ ૧૩ મી સપ્ટેમ્બર.

શાજ ૨૮ માહ ૧૨ (શિ) ૧૨૪૪ યન્દેરદી.

આજ દીને મરહુમ બાહ માણેકજીભાઈ તે શેઠ મેહરામજી નયરાવજી. સીરવાહનાં ધણીઆંનીનાં ઉમરજીમાં તેમના આવંદે ૩૨૦૦૦) ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.^૪

૩ ડાહમસ ઓઈ હડીઆ, તા ૦ ૫ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૫.

૪ બંધે જમશેદ; તા ૦ ૧૫ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૫.

વાપી ત્યાંની "નાર્થરન ફ્રંડીઆ રાફ્રેન્ડ આશીશિયન" તરફના રૂપાના આંદુરું હતામ મલ્કુ હતું. ૨

તા. ૨૯ મી અપ્રેલ ૧૮૭૫.

મુંબઈનાં મુનીસીપાલ કારપોરેશનના મુલેહના અમલદારો તરફના એક અધિકારી તરીકે આજ દીને રોડ શોરા-મજ નમચેલ જીજીબાધને ચુંડી કાઢ્યા હતા. ૨

તા. ૨૯ મી અપ્રેલ ૧૮૭૫.

રેલ ૬ માહ ૨ (૩૦) ૧૨૪૪ યન્દેનરદી.

મરણ—શોરામજી હીરજીબાધ પટેલ—ઉમર વર્ષ ૪૫) શેઠ હીરજીબાધ રૂમતમજ પટેલના બીજા દીકરા. એવણું ઇ. ૨૦ ૧૮૫૪ માં અતરેથી ચીન ગયા હતા, અને ત્યાં દસ વર્ષ સુધી રહી દલાલી તથા બીજાં કંધાઓમાં પડ્યા હતા. હંગકાંગ મધે ૧૮૬૧ માં ઉઠી થયલી પારસી વાંદનીયર કોરમાં એવણું પ્રથમથીજ સામેલ હતા. એવણું મરણ મુંબઈ મધે નીવળ્યું હતું.

તા. ૩૦ મી અપ્રેલ ૧૮૭૫.

શેઠ મેહરજીબાધ કુંવરજી તારાપોરવાલાને નામદાર મરકારે પુણી જીજીબાધ તમેગાંમના બીજા વર્ગના મુખારડી-નેટ નજા નેમ્યા હતા. ૩

તા. ૧ લી અપ્રેલ ૧૮૭૫.

રેલ ૧૧ માહ ૧ (૩૦) ૧૨૪૫ યન્દેનરદી.

મરણ—ફારોમજી નમચેલ જમકોરવાલા—ઉમર વર્ષ ૬૮) શેઠ નમચેલ એલજી જમકોરવાલાની બીજા દીકરા. એવણું પ્રથમમાં પોતાના મામા શેઠ નમચેલ ચાપુરજી બનાજી સાથે ચીન ગયા હતા. તે પછી પોતાને હીરામે ત્યાં આડત તથા દલાલીનું કામ કરતા હતા. ચીનમાં એવણું એક મોટા આપારી ગણાતા હતા, તથા ૧૮૩૯ માં

of our Relief Fund from "a Poor Parsee Friend of Distressed" who has asked that his contribution might be acknowledged in the Times of India.

I will take this opportunity to add that it is impossible to express adequately our sense of the assistance which has been offered. It was prompt, spontaneous, sympathetic, there was no waiting for an appeal, no delay in action. It is a bright example of the real charity, the true kindness of the native heart.

Yours, &c.,

A. A. BORRADAILE,

Ahmedabad, October 7th.

૧ મોમ્મે ગ્રેડે, તા. ૨ ૭ અપ્રેલ ૧૮૭૫.

૨ મોમ્મે ગ્રેડે, તા. ૩૦ મી અપ્રેલ ૧૮૭૫.

૩ મોમ્મે ગ્રેડે, તા. ૩૦ મી અપ્રેલ ૧૮૭૫.

જમ્મે હાંગકાંગ લીધા પછી ત્યાંની ખીતિય "કોરડે આંદુર નરડીમ" ની અપરાધીઓની હાંડણ કરનારી પેહલ-વેહલી થયેન તા. ૧૨ મી અપ્રેલ ૧૮૭૬ ને દીને ભરખ તેમાં ગ્રાંડ જ્યુરર તરીકે જોડલા પેહલા ચાર પારસી આપારી-ઓમાં એવણું એક હતા. એ પછી ૧૮૫૪ માં અતરે આવી એ મેહરજીની મુનમરી હતી.

ની જન્મ વતન તારેમી અપ્રેલ ૧૮૪૫.

II કાકા શેઠ વીકાજી કે. (શી. ૧૮૪૫ યન્દેનરદી.

મરણ—જી. જી. પેચતનજી મેહરજી—ઉમર વર્ષ ૬૪) શેઠ પેચતનજી દુરતા હતા. વડા દીકરા. એવણું ઇ. ૨૦ ૧૮૨૫ માં પોતાના પાડલ, અને ૨૩ પિરથી અતરે આવી પોતાના બાપ તરફ પાડલ, પછી પાડલ. મેહરજીની "પેચતનજી મેહરજીની કુંવરજી" નામની આપારી પેહલીયર રહ્યા હતા. એ પછી ઇ. ૨૦ ૧૮૩૮ માં એવણના પિત્રાજી શેઠ બાપજી વીકાજીના મોરગાવાદ જવાથી મનકુર પેહલીને સંજો વહીવટ એવણને સોંપવામાં આવ્યો હતો. ૧૮૪૪ માં એવણું પછી હેરાબાદ ગયા હતા, અને ૧૮૫૧ માં પોતાના બાપ કાકાને નીજાંમની મરકાર સાથે પડલા વંધાને લગતી અરજી લઈ પોતાના પિત્રાજી શેઠ રૂમતમજ વીકાજી સાથે એવણું પેહલવેહલા ઇંગ્લાંડ ગયા હતા, ત્યાંથી સેકા રૂમ લઈ એવો કમરે વડી મરકારયર તે અરજીને નીકાલ કાઢતા લઈ આવ્યા હતા, પછી ત્યાં કોઈ નહિ વળવાથી પાછા ઇ. ૨૦ ૧૮૫૨ માં ઇંગ્લાંડ ગયા, અને એવોની કોશિયથી મુકદમાની તકરાર ૧૮૫૩ ના આગસ્ટ માસમાં પાર્લામેન્ટમાં નીકળી હતી કે એમને મુકદમા પ્રીવી કોનસી-લમાં હનગાંને માટે મોકલવાની પરવાનગી આપવી, પણ ત્યાં એમની વીરધમાં વધારે મોટા પડવાથી એ પરવાનગી મળી નહિ, તેપણ પારલામેન્ટે એમના તરફ દીક્સીજી અને ઇનમજી અનુચ્છ કે એવું કંઈક કીધું, મર મોનમરી આશાઓમાં વેહણું મારે બીજાં રાજ્યોની વચ્ચે પડ્યું.

ખીતિય રાજ્યોની વીરધ છે એમ જણાવી ઉમેદ રાખી કે આ તકરારની અમર નીજાંમ મરકાર ઉપર થાય અને તેવો હસતો હનગાં આપશે. એ પછી હેરાબાદ પાછા ફર્યા બાદ એવણને નીજાંમ મરકારમાં "રેવીન્યુ" અને "પ્રીતાનર" ખાતામાં જોડો મળ્યો હતો. ૧૮૫૬ ના અપ્રેલ માસમાં એવણને હેરાબાદના તાલુકાઓ ખાતે નામદાર નીજાંમ મરકાર તરફથી આસીસ્ટન્ટ કમીશનર કડ્યા હતા, અને તે દરમિયાન ૧૮૫૮ થી તે ૧૮૬૩ સુધી જનના તાલુકો એવણને દસ્તક હતો. મરણની છ માસ આગમન એણે પેનશન મેલજી હતું, તથા રાજ્યની નીમક દલાલીથી નોકરી જાનવવા માટે એવણને નીજાંમ મરકારમાં રાજ્ય મેડના એક મુખારડી પદિ પણ મળી હતી. એવણું હેરાબાદમાં મરણ પામ્યા હતા.

તા. ૬ મી અક્ટોબર.

રોજ ૧૯ માં ૧ (શિ.) ૧૨૪૫ યન્દેનરદી.

પુણાં મધે મરહુમ શેઠ શેરામજી રતનજી પોલનાં દોષમાંની મિત્રિ આજ દિને હેરામજીવાલા શેઠ બેહરમજી માણેકજી તાલુકદારે પોતાનાં પેલાં ધણીઆંની બાઈ હીરમજી આપનાં પુત્રને માટે ૩૨૧૦૦) ને આરથે એક શગડી બંધાવી પરકાવી હતી.

તા. ૧૨ મી અક્ટોબર.

રોજ ૨૨ માં ૧ (શિ.) ૧૨૪૫ યન્દેનરદી.

મરણ—દીનથાજી શાપુરજી કરાણી—ઉમર વર્ષ ૫૭) એવલુ પ્રથમમાં વાહણીની દલાસી કરતા હતા. તે પછી ૪૦ મં ૧૮૫૮ થી રેલવે કુંપનીઓમાં માલ ચલાવવા ઉતારવાને લાંડીંગ એજન્ટનું કામ કરતા હતા. ૧૮૬૦ થી શેઠ બેહરમજી નયરવાનજી સીરાવાઈ માથે ભાગમાં લાંડીંગ એજન્ટ ફારવરડીંગ કંપાકરરસે તથા કારડીંગ એજન્ટસીનું કામ ચલાવતા હતા.

તા. ૧૩ મી અક્ટોબર.

અતરેના જાણીતા ચેહરી ડાક્ટર યામજી બલેનીએ “વચ્ચે વાંધેના પારસીઓની બેરોજગારી તથા તેના ઉપાય શું ?” એ બાબદ ઉપર આજ દિને ફરમજી કાવથજી ઇનચીફક્ટમાં એક બાપલુ કીધું હતું. મરનશીનની પુરસીએ શેઠ દીનથાજી માણેકજી પીટી બીરાજ્યા હતા. બાપાલુની સેવેટ ડાક્ટર બલેનીએ જાણવું કે મુંબઈમાં હવે યોડીજ દાલત બાકી રહીછે, અને ને ગ્રહરંથ મુંબઈને એકે મોટું હોનર અને ઉદ્યોગનું ચેહર બનાવવા માટે પોતાની દાલતને એક ભાગ દેલાએદી રાખે તે મુંબઈના જાહેર મુરખીઓની લાંબી ટીપમાંના મુલેથી મરથાની એક ગણાય. એ બાદ બાપાલુકતાનો ઉપકાર માનતાં શેઠા નવરાજજી ફરુનજી તથા બહમનજી પેથતનજી માચરે પારસીઓની દાલત બાળે કેટલાકે જોનાસો કીધી હતી.

તા. ૧૪ મી અક્ટોબર.

શેઠ હારમજી દાદાબાપસીડરને નામદાર મરકાદે મુંબઈની મમાલ કાઠકોરટના કામચલાઉ જોયા જડજનેઆ હતા.

૧ આ શગડી ઊપર નીચે પ્રજ્ઞ તત્તો મારેલીછે :—

“બાઈ હીરમજી તે શું આં છલબાઈ બેહરવાનજી “વેલાતીનાં બેની રોજ ૨૭ માં ૬ સને ૧૨૪૪ ને દને “હક થામિઆં તેવાનાં પુણે કીને તેમના ખાવદ આં “બેહરમજી માણેકજી તાલુકદારે આમિ શગડી બંધાવી “અનજીપનને ધરખ ખાતે આપીછે. રોજ ૧૯ માં ૧ “સને ૧૨૪૪ ઇઅનરદેનરદી તારીખ ૬ મી અક્ટોબર સને “૧૮૭૫ ઇસવી.”

૨ રાઈમસ આઈ ઇડીઆ, ૧૪ મી અક્ટોબર ૧૮૭૫.

૩ બોમ્બે ગવર્નેટ ઝેટ્ટ, ૧૪ મી અક્ટોબર ૧૮૭૫.

તા. ૧૭ મી અક્ટોબર.

રોજ ૨૭ માં ૨ (કં) ૧૨૪૫ યન્દેનરદી.

મરણ—દીનથાજી શાપુરજી કરાણી—ઉમર વર્ષ ૪૬) શેઠ જમશેદજી ખરશેદજી બાઈસીબાઈના વડા ઘીકર. એવલુ પ્રથમમાં પોતાના બાપની તરફથી સીન ગયા હતા, અને ત્યાંથી ૪૦ મં ૧૮૫૧ માં અતરે પાછા આવી પોતાના બાઈ શેઠ ખરશેદજી માથે “ખરશેદજી જમશેદજીની કુંપની” નાં નામથી બાપાર ચલાવતા હતા. તે પછી ૧૮૫૬ માં પાછા મેથરમ પેથતનજી ફરમજી કામની કુંપનીના ભાગયા થાઈ સીન ખાતે ગયા હતા, અને ત્યાં બે વર્ષ ૨૯ી ૧૮૬૧ માં અતરે પાછા ફર્યા હતા. આ વેળાએ સીનના બાપારી-એમિ એમની માન લાયક વર્ગલુક તથા જાહેર-હીમત માટે તા. ૨૩ મી માર્ચે એમને ૩૧૦૦૦) ની કીમતની એક ધીમ આઈ પલેટ ધરતા લેખ માથે બેટ આપી હતી. અતરે આપ્યા બાદ ૧૮૬૨ થી તે ૧૮૭૩ સુધી એવલુ મેથરમ રોનલાઈમિ એજ કુંપનીના દલાસ થયા હતા. નામદાર મરકાદે એવલુને ૧૮૭૩ માં એક સુલેહના અમલદાર નેમી માન આપ્યું હતું. એજ શાસમાં એવલુ ઇંગ્લેંડ પલુ જઈ આપ્યા હતા. અતરેની ગાવન ઉત્તેજક મંડલી કે ને ૧૮૭૦ માં ઉભી થાઈ તેને એવલુ કેટલીક ઉપોગી મદદ કીધી હતી, ન્ધો તેના મુલે જમખરિએ ઉધરાણું કરી એમની એક તમ-વીર પડાવી અંડલીનાં મકાનમાં મુકાવી હતી.

તા. ૧૯ મી અક્ટોબર.

આજ દિને મરહુમ શેઠ દીનથાજી જમશેદજી બાઈસી-બાઈનાં ઉમણામાં તેમની પોતાની પુઠમાંથી ૩૧૫૦૦) તથા બાપા શેઠ જમશેદજી ખરશેદજી બાઈસીબાઈ અને બીજાં બેશીઓએ ૩૧૩૦૦) મધી ૩૨૮૦૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તા. ૨૦ મી અક્ટોબર.

ડાક્ટર એનડીઆસ નામનો એક જરમન વિદ્વાન કે ને પુરાતમ બાબદોની શોધ કરવાને હરાંન જવાને મુંબઈ આપ્યો હતો તેને આજ દિને અતરેની રાએલ બેશીઆટીક સોયાઈટીની મજામાં હરાંનની પુરાતમ જગાએ તથા તવા-રીખ બાળે એક નીખધ વાંચ્યો હતો.

તા. ૨૧ મી અક્ટોબર.

શેઠ હારમજી જાહેરીજી ભાભા, એમ. એ. ને નામદાર મરકાદે એલશીનરન કલેજમાં કામચલાઉ આમી-સ્ટેટ પ્રેસિડેન્ટ નેમ્યા હતા.

૪ જામે જમશેદ, તા. ૨૧ મી અક્ટોબર ૧૮૭૫.

૫ રાઈમસ આઈ ઇડીઆ, ૨૬ મી અક્ટોબર ૧૮૭૫.

૬ બોમ્બે ગવર્નેટ ઝેટ્ટ, ૨૧ મી અક્ટોબર ૧૮૭૫.

તા. ૨૧ મી અગ્રોવર.

ઝા રાજાબાદ હોરમનજી ખાંભુએ વ્યાપાર, હોમ, દુકાન તથા મેંપાપોરી વનુઓનાં નામોનો અનુક્રમ કથિત અને મુલતવાની બાબમાં કોપ રચી તેનું "મંગાર કોપ" ને નામે એક પુસ્તક રચી પ્રા. કી. ૬૭૨.

તા. ૨૧ મી અગ્રોવર.

રોજ ૧ મા. ૩ (૩૦) ૧૨૪૫ વર્ષેવરદી.

આજ દિને મરદમ બાહ મુલખાહ તે મરદમ યો મેદવાનજી માલેકજી પોમનાં વીધવાનાં હામણાંમાં તેમની પોતાની પ્રંતમાંથી રૂ.૧૦૦૦), દીકરી મરદમ બાહ મીધીબાહ તે મરદમ યો મેદવાનજી હુલખાહનાં વીધવાની પ્રંતમાંથી રૂ.૪૦૦), દીકરા મરદમ યો અર્યેજી મેદવાનજી પોમની પ્રંતમાંથી રૂ.૧૦૦), દીકરીના દીકરાએ મરદમ યો મેદવાનજી હુલખાહના દાકરાએ રૂ.૧૦૦૦), દીકરીની દીકરીએ બાહ અમુબાહ ધણી ચોરાબજી નમચેજી હુલખાહએ રૂ.૫૦૦), બાહ દીનબાહ ધણી નચરવાનજી માલેકજી પીરિ રૂ.૧૦૦૦), બાહ આંખાબાહ ધણી કાવચજી દીનબાહજી પીરિ રૂ.૫૦૦), બાહ મેદવાનજી ધણી માલેકજી પોમનજી તથા પીરિબાહ ધણી ફાંમજી ડોગાબાહ મામાએ રૂ.૨૦૦) મમી રૂ.૬૦૦) ધર્મઆતે આપ્યા હતા. એ રૂ.૫ મેંધી બીડીમનરની એ બાહના ખાલં મરદમ યો મેદવાનજી માલેકજી પોમવાસી રેમેદરની મરામત કરાવી તેનો મામુ ખરચ કરવાને એ રૂ.૬૬૬ રૂંડ હુમ કીધું હતું.

રાજાનાં આખાં એડન મધે રાજગી કરવામાં આવી હતી, જેમાં વારસીઓએ મોટો ભાગ લીધો હતો.

તા. ૩ જી નવેમ્બર.

મુંબઈનાં મુનીસીવાલ કારપોરેશનની આજની મળામાં શે તાનાબાહ રમનજી રાંછીલાને મુનીસીવાસીગીનો હીમાજ તથામવા મોટે શે અરદેશ ફાંમજી મુમની માથે આડીયર નેખા હતા.

તા. ૮ થી નવેમ્બર.

રોજ ૧૫ મા. ૨ (૨૦) ૧૨૪૫ વર્ષેવરદી.

મરજી—નમચેજી ચોરાબજી ખરામ—કમર વર્ષ ૩૧) એડનવાના યો ચોરાબજી કાવચજી ખરામના નાધવા બેટા. એવણુ એડન મધે પોતાના બાપની પેદીયર હતા, અને ત્યાંથી મુંબઈ આવતાં આરબી મુમુદ્ર મધે રીમર "દીકરી" માં મરણ પામ્યા હતા.

૩ ટાઈમસ ઓફ ઇન્ડિયા, તા. ૨ જી નવેમ્બર ૧૯૭૫.

ચાલકશાના એડનમાં વધારવાની યાદગારીમાં ત્યાંના રેલવાસીઓએ એક રૂંડ એકરૂંડ કીધું હતું, જેમાં બધા મમી રૂ.૨૨૦૭૪) ખરાપા હતા, જે મધે મુસલમાનોના રૂ.૬૪૬૧), હિંદુઓના રૂ.૨૧૫૦), યાહુદીઓના રૂ.૭૫૦), અને વારસીઓના રૂ.૧૦૦૭૮) નીચે મુજબ હતા—

(રૂ.૪૦૦) કાવચજી દીનબાહ એડનવાના અને બાહએ (રૂ.૪૫૦) એડનજી માલેકજી કાલામેવાલા અને દાકરાએ (રૂ.૫૦૦) રૂ.૨૨૦૭૪) ચોરાબજી ખરામ (રૂ.૨૦૦) નનચેરજી એડનજી મનચ (રૂ.૫૦) રાજાબાહની રૂંડ. (રૂ.૧૦૦) માલેકજી નનજી મનચ (રૂ.૭૫) ચોરાબજી પોમનજી પેદા, નનચેરજી રૂ.૨૦૭૪) દોન (રૂ.૫૧) કાવચજી કોરમનજીની રૂંડ.

તા. ૧૦ મી નવેમ્બર.

રોજ ૧૭ માઈ ૨ (ચિ) ૧૨૪૫ યજ્ઞેન્દ્રદી.
આજ દિને મરહુમ શેઠ હોરમજી બહમજી વાડી-
આનાં આત્મજિહ્વોમાંની શાંતિરેહનાં જાનની મીલકતમાં
દંતુર પેશોતનજી મેહરમજી સંજાણુંએ નામદાર માહરજી
વિક્ટોરીયાના પાટવીકુવર પ્રીય આંદ્ર વેલસ જેઠા આવતી
પરમ દિને મુખ્યની ચોલાકાતે આપનાર હતાં તેમની ચલા-
નતીને મઠે એક બંદગી યુગ્મરાવી બાપામાં કીધી હતી.

તા. ૭ મી નવેમ્બર.

ખાંચવાના આસીરંટ પોલીટીકલ એજન્ટ શેઠ ક્રા-
મજી ભીખાજી રાએને નામદાર મરકારે ઉપેચારના માહરજીના
અધિવાસ તરીકે થોડો વખત સુધી ખાસ આજ્ઞાપર નેમ્યા હતા.

તા. ૮ મી નવેમ્બર.

નામદાર મેહરમજી વિક્ટોરીયાના પાટવીકુવર પ્રીય
આંદ્ર વેલસ આજ સંજે મુખ્ય આવી પુગો હતા. પાલવા
બંદરપરથી તે નામદાર ઉતરયા હતા, અને પરેલના મરકારી
બેહલમાં હતાં. લીધો હતા. તે નામદારને કીધારે ઉતરતાને
વાર મુખ્યનાં મુનોરીસીપાલ કારપોરેશન તરફથી આંબકારનું
એક માનવન કારપોરેશનના પ્રમુખ શેઠ ડાહ્યાભાઈ ક્રામજી
ક્રાંકાંએ વાંચી મંજૂરઆજી હતું, જેને તે નામદારે ધરતો
હતેર વાલી તેનું લખેલું કાગળ શેઠ ડાહ્યાભાઈના હાથમાં
આપ્યું. જે બાદ નામદાર ગવર્નર જનરલ લાર્ડ નાથનજી તે
નામદારની હાજર ચંપલા દેશી રાજવંશીએ સાથે ચોલાકાત
કરાવી, જે દરમિયાન સર જમશેદજી જીજીભાઈ પારિનેટ,
સી. આઈ. ઇ. સાથે ચોલાકાત યતાં તેમને શેઠકાંડ કરી
કહ્યું કે "તમારા મરહુમ પિતા અને તમારે વંશીને ધણું
સંભાળ્યું છે." સર જમશેદજીએ ઉપકાર માન્યા બાદ ખીજ
રાજવંશીએ સાથે ચોલાકાત કરી સવારી એક મરકારના
આકારમાં પરેલ જવા ઉપડી હતી. આજે રસ્તે લોકોએ
હુરેતના ચોકારા કરી આદરમાં આપ્યું હતું.

૧ જાને જમશેદ, તા. ૮ મી નવેમ્બર ૧૮૭૫.

૨ મુખ્ય સમાચાર, તા. ૮ મી નવેમ્બર ૧૮૭૫.

૩ જાને જમશેદ, તા. ૮-૧૦ મી નવેમ્બર ૧૮૭૫.

બીજી દિને એટલે તા. ૮ મી નવેમ્બર નામદાર
શાહજીની ૭૫ માં વર્ષની શાલગરેહ હોવાથી રાતનાં તે
નામદારનાં માનમાં મુખ્યમાં થોડી રોશની થઈ હતી, જેમાં
પારસીઓએ થોડો બાગ લીધો હતો, તથા જોગજોગ
તે નામદારની ગાડી ઊભી રખાવી પારસી બાળુઓએ આપણાં
લઈ ગળા પેઠરાયા હતા. મુખ્યમાં ચેદાનોમાં સરસાચલુચાર
તથા રોશની કરવાનું માન સરકારના આસીરંટ એજન્ટ-
નીઅર શેઠ મનમોહર કાવશજી મરજીનાંને વેલજી હતું.

ત્રિજી દિને એટલે તા. ૧૦ મી નવેમ્બર અતરની
સળી નિશાલીનાં ૧૦૨૫૦ બાળકોને ચેદાનમાં એક જીપાર

તા. ૧૦ મી નવેમ્બર.

નામદાર શાહજી પ્રીય આંદ્ર વેલસે આજ દિને
મુખ્યમાં અતરની મેહરમજી આશીરનાં દીવાનખાનામાં એક
લેવી બરી હતી, જેમાં અતરે આવેલા મુખ્યા દેશી રાજ-
વંશીએ, જુદી જુદી માત્રના આગેવાન રેહવાસીઓ, તથા
નિયતવા પારસી અરસેના હાજર હતા :—

મેહરમજી આશીરનાં કાપડીઆ, અરદેશર ખરશેદજી
બાંકુપવાલા, અરદેશર ખરશેદજી કુરુનજી, અરદેશર ક્રામજી
મુમ, અરદેશર મેહરવાનજી મેના, અરદેશર હોરમજી

આપવામાં આવેલી હતી, જ્યાં નામદાર શાહજી પણ હાજર
થયા હતા. પારસી છોકરાંઓએ "બલે પાપા" શાહજી "બુ"
ગાયજી ગાયું હતું. સર પારદેશ કીઅર કે જેવજી શાહજી
સાથે લોખીયા તરીકે આ પ્રસારીમાં આવ્યા હતા તેવજી
શાહજી સાથે લેડી રતનખાઈ જમશેદજી જીજીભાઈ તથા
તેમનાં વડા મેટી બાઈ ધનખાઈજી, તથા શેઠ શોસખજી શાપુરજી
બંગાળી હતી જેની મુખ્ય ચેદનત વાગેલોએ આ જીપાર
આભારી હતી તેમનાં મેટી બાઈ રતનખાઈની ચોલાકાત
કરાવી હતી. એ પછી બાઈ ધનખાઈ અરદેશર હોરમજી
વાડીઆએ શાહજીની નજરીક જઈ તે નામદારને ફૂલોને
એક તોરણ તથા ગળારે આપ્યા, તે તેણે હાલીને લીધો,
"પણ ગળારું" જે કહ્યું તેની તેને સમજ પડી નહોતી.
મુખ્યધના ગવર્નર સર શીલીપ જીડાજીસ તેની પાસે હતો
તે દેશી બાળુઓની આ ક્રિયા સારીપેક સમજતા હોવાથી
તે નામદાર પોતાની થોપી જીતારીને વાંકો વચ્ચે અને બાઈ
ધનખાઈએ સર શીલીપનાં ગળામાં ફૂલોને હાર પેઠરાયો.
ફેરે શાહજીને સમજ પડી અને આ ક્રિયા તેને એવી તો
પ્રમ્મ બાંકી કે પોતાનાં ગંધામાંથી તેણે હાર પેઠરાવ્યા લીધો.
એજ બાઈ ધનખાઈએ શાહજી તથા તેની બાળુની બે મુદર
પાતે ચીતારેલી તચવીરો તે નામદારને ભેટ આપી હતી.

ચોથી દિને એટલે તા. ૧૧ મી નવેમ્બર શાહજીની
સાથે આવેલા મરકારોના જેલોરને ખાણે આવવામાં આવ્યું
હતું, જ્યાં પણ શાહજીની ખીરાજી હતો. એ દિને સવારનાં
પારસીઓના દંતુર જમાસજી મીનેમોહરજી જમાસઆશા-
નાએ શાહજીને પેઠલવી બાપામાં લખેલો, તથા દંતુર
પેશોતનજી મેહરમજી સંજાણુંએ બંદ બાપામાં લખેલો, તથા
શેઠ બહમજી ડાહ્યાભાઈ મુનશીએ શરસી બેતોમાં લખેલો,
એકકો દેવાચાળુરીનો આદરેજ ભેટ આપ્યો હતો. એજ
દિને તે નામદારને યુનીવર્સીટી તરફ માનવ આપવામાં
આવ્યું હતું. યુનીવર્સીટીમાં જવા આગમન તે નામદાર
વાલકેસર સર કાવશજી બંદગીરે રોશનીની ચોલાકાતે તેમના
બગલા આગલ ગયો, પણ તે વેળાએ સર કાવશજી ધણા
બીમાર હોવાથી બાહરેથી નેવણુની ખપર પુણવી હતી.
એની એક દીવસ આગમન સર કાવશજીએ શાહજીને લઈને
મનવરસીરપીસ મુખ્યમાં પાસમાં શહીસતમાં આવેલી ચોકલી
તેની મુશાલીમાં પાંદેરમાંથી સેલર રોશનાં રંડમાં ૩૫૦૦
ની રકમ અતરથી ભેટ ચોકલી હતી.

પાંચમે દિને એટલે તા. ૧૨ મી નવેમ્બર નામદાર
શાહજી બારાપુરીના ગોશાએ જીવાને ગયો ત્યારે ખારમાંનાં
સળમાં પાણીએ મુખ્ય રોશની કરી હતી. સરકારી મોદીના
વડા માસજર બીજર શેઠ જમશેદજી ધનખાઈ વાડીઆએ

વાડીઆ, બહમનજી અરચેજી બાંધવવાલા, બહમનજી મન-
રેજી પંથકી, બહમનજી બીરાજગાદ યોગીશીર, બહમનજી
ઘોરાજી અરચેજી, અરચેજી રમનજી મોદી, રમુર
બહમનજી ભમાજી ભમાજીઆયાના, મેહરામજી દાદાબાઈ
મેહરાજ, મેહરામજી જીજીબાઈ, મેહરામજી નયરાવનજી
સીરવાઈ, મેહરામજી વદમજી, કાવયજી અરચેજી બાંધવ-
વાલા, કાવયજી અરચેજી અરચેજી, કાવયજી દીનગાદ
બીડી, કાવયજી દાદી ભીમજી, કાકર કાવયજી હેરમજી,
અરચેજી કુરુનજી વારચ, દાદાબાઈ બહમનજી જીજીબાઈ,
દાદાબાઈ ડોળાબાઈ કામાજી, દાદાબાઈ નવરોજી પ્રેમર,
દાદી માણેજી ભીમજી, દાદી નયરાવનજી દાદી, દાદાબાઈ
રમનજી બનાજી, ધનજીબાઈ કુરમજી પંથક, દીનગાદજી
માણેજી બીડી, દીનગાદ પેયનજી કાંગા, ઘોરાજી હેરમ-
જી બાંધવવાલા, ડોળાબાઈ કુરમજી કાકા, ડોળાબાઈ
નયરાવનજી વાડીઆ, કુરમજી નયરાવનજી પંથક, કુરમજી
ચાપરજી ધનજીબાઈ, કાકર કુરુનજી મેહરામજી સીરવાઈ,
અંબીબાઈ બંહગીરજી મોદી, મોદરોજી રોચાજી વદમજી,
ભીરજી અરચેજી દાદી, કોમજી અરચેજી દાદીબી, હીરજી-
બાઈ અરચેજી બાંધવવાલા, હીરજીબાઈ હેરમજી અરજી,
હીરજીબાઈ મેહરાવનજી વાડીઆ, હેરમજી અરચેજી
મતી, હેરમારજી અરચેજી વાડીઆ, રમુર હેરમજી
ભમાજી ભમાજીઆયાના, અરચેજી અરચેજી અર-

ચેજી, અરચેજી ધનજીબાઈ કુરમજી, અરચેજી ધનજી-
બાઈ વાડીઆ, અરચેજી નયરાવનજી દાદી, અરચેજી
જીજીબાઈ અરચેજી, રમુર ભમાજી મતીચેરજી ભમાજી
આયાના, જીજીબાઈ ધનજીબાઈ, બંહગીરજી હેર-
મજી પંથકી, બંહગીરજી જીજીબાઈ રીડીમની, બંહગીર
માણેજી અરચેજી, કેપચર નવરોજી કાગરાજી, અર-
ચેજી રમનજી કામાજી, ભીમજી માણેજી બનાજી, માણે-
જી અરચેજી અરચેજી, મતીચેરજી મેહરાવનજી બાવનગી,
મતીચેરજી કાવયજી મરજીબાઈ, મતીચેરજી નવરોજી બનાજી,
મતીચેરજી પેયનજી વાડીઆ, માણેજી કાવયજી એડી,
નાનાબાઈ મેહરામજી જીજીબાઈ, નાનાબાઈ રમનજી
રોજીબા, અંબીબાઈ રમુર નોયરાવનજી ભમાજી
ભમાજીઆયાના, નવરોજી મેહરામજી મતી, નવરો-
જી કુરુનજી, નવરોજી નાનાબાઈ કુરમજી, નવરોજી
વદમજી, નયરાવનજી ચંદાબાઈ, કાકર નયરાવનજી બંહ-
ગીરજી ભીમ, રમુર પેયનજી મેહરામજી ચંદાબાઈ, બીરાજ-
ગાદ મેહરાવનજી મેહરા, હાનરોજી અંબીબાઈ વદમજી
પેયનજી, રમનજી અરચેજી બાંધવવાલા, કાકર રમ-
નજી કાવયજી ચાપરજી, ચાપરજી હેરમજી વાકર,
ઘોરાજી ધનજીબાઈ વાડીઆ, ઘોરાજી કુરમજી પંથક,
ઘોરાજી નવરોજી કુર, ઘોરાજી પેયનજી કુરમજી,
ઘોરાજીવદમજી, રમુર ઘોરાજી રમનજી મુશીરોજીઆના.

નવજાર શાહજાને પાસપુરીના ઝોરાને એક વાકડાંને મોડા,
કે જેમાં ૧ રૂટે ના બંધનું પચાણ લઈ સળગી મુસીએ,
મોડા, પાછોનાં મોડાં વરેરે અરજી પાક કોરી કાટપાં હતો,
તે ભેદ આપ્યા હતા.

૭૩ રીને એકે તા. ૧૨ થી નવેમ્બરે શાહજાર
સરખાં ૧૧ કાકડ પેલધી એક પાક નેનમાં મોટો પુલ
અપા હતા તે તા. ૧૬ થીએ ઘનનાં અતરે પાટો રપોં હતો.
એક રીને શતનાં તે નામદારનાં માનનાં ચોરસીએ આસી-
સની ૧૫૫૬ રેપધી લાઈન અને દીપાની વચ્ચેની નજા
દાર આનદાગા કરવામાં આવી હતી.

તા. ૧૦ થી નવેમ્બરે શરૂ થઈ મેહરાજાં કારકેરિયનના
પ્રજા થોડાં ડોળાજી રજીવ કરાયા સાથે મોડાકાત થતાં
તેમાં ૧૮૫૮ થોડાં એક બીનની મુશારી પેળાએ બાલમોરન
મેહરાજી રીડીમની ભેડ રિં નાજાર શાહજાને કહી સંજ-
વાળું જેમાં તે નજાર પુલી થયાં, અને પુર્વના લોકોએ
આપ્યા આપારી પેળાને થયાં સતેવ ડોળાજી થોડાં ડોળા-
જીને ભળાવ્યાં એક રીને મોડાનાં ૪૫ કાકડે તે નાજાર
વાડીઆનાં રોજાં મોડાને અપા હતા, આ પ્રજા સર
અરચેજી જીજીબાઈ અરચેજી મોડા રીડીમની થોડાં નયરાવનજી
મેહરાજી વરેરે તેમને આપાર ૧૫ સળગી રેપાજી તથા
ત્યાં કોળા રોજાનાં મોડાં દોરો કઈ સળગી ગઈ.

તા. ૧૮ થી નવેમ્બરે સરખાં નાજાર શાહજારે સર
અરચેજી જીજીબાઈ અરચેજી મોડાકાતે તેમને મોડાને
૧૧૬૦ રૂટે. એક રીને ઘનનાં તે નાજાર વરેરે અપા તે
તા. ૨૪ થીએ સરખાં અતરે પાટો રપોં હતો.

તા. ૨૪ થી નવેમ્બરે સર અરચેજી જીજીબાઈ અરચે-
જી શાહજાની વળતી મોડાકાત લેવા સારું તેની પાસ
સીજર સીરપીજી ડોર પોતાનાં કુર્ષીબંધીન અપા હતા, અને
ત્યાં સાં ઘાણા રપોં હતો.

તા. ૨૫ થી નવેમ્બરે શાહજારે પાલવા બંદરથી રીડી-
મનાં મોટો મધરાજી સીધાપોં હતો. તે વેળાએ પલુ આપે
સતે આજનાં મેવીજી ધાકધુમ ધાઈ હતી. રજામાં પેલે
તર એલરીનરજી કાલેના વિઘાળીએએ એ નાજારની
મોડી કોરી રજાની તેને કુલોથી વધારી લીધી, તથા એક
વિઘાળી દોનગાદ ધનજીબાઈ હાવરે તે નાજારને એક સુર
કુળને તોરો તથા બીજી એક વિઘાળી કાવયજી દાદાબાઈ
નાજારજીવાલાએ સુર મેહરાજાં મોડાં એલરીનરજી કાલે-
નના એક શેરોધાર લેટ કીધી હતો.

અનરથી વીસપ થતી વળતે નાજાર શાહજારે ૨૧૦૦૦)
કુર્ષીબંધીન એલરીને નજારે ૧૪૦૦૦ થોડાં આપવાને
આપી અપા હતા, ને મધરિસરને માટે ૪૪૦૦, કિડી, કુર્ષી-
બંધી અને પાસી કાળના એલરી અને અધકોતોને સંપાવન કીધી
હતી. એ નાજાર કુર્ષી આપે તેની પાસારમાં તેનું એક
મોડેવાર કોર્સનું પાલજી ૪૦ આપાર શાહજારે ૨૫૦૦૦)
ને જરૂર પાસી આપવાં મોડાનાં ૭૫૦૦૦ રપોં હતું.

શાહજારે કાળના જાને રજાર નરનાર હતા ત્યાં હાલ
થાને નાજાર વ. ૪૪૦૦ થી સર અરચેજી જીજીબાઈ અરચેજીને
નોનર કીધી તેવજી પોતાના નિમણી સાથે તા. ૧૬ થી
કીલ્લેજી અતરે કાકડે અપા હતા.

૧ મોડાજી આપે બીડીઆ, તા. ૧૧ થી નવેમ્બરે ૧૮૭૫.

તાં ૧૧ મી નવેમ્બર.

નામદાર શાહજાદાએ આજ દિને અતરેનાં એલફ્રાન-
મટન બંદર ઉપર બાંધવા ધારેલી નવી મોટી ગોદા જેને
“પ્રીનસીપ ડૉક” નું નામ આપવામાં આવ્યું છે, તેના પાંચે
નાખવાની કીઆ મેથાનીક રીતી મુજબ કીધી હતી.

તાં ૧૩ મી નવેમ્બર.

નામદાર શાહજાદા પ્રીનસીપ ઓફ વેલ્થ આજ દિને
મુવારનાં ૧૧ કલાકે પસેલથી એક ખાસ આગવાડીમાં મુવાર
ધાઈ પુણે ગયો હતો. ત્યાં સંજનાં તે નામદાર પુણા પછી
પુણા શહેર તરફથી આવકારનું માનવ હાનરેબલ ખાન-

વ બોલ્યું ગેઝેટ, તાં ૧૨ મી નવેમ્બર ૧૮૭૫.

એ ક્રિઆ કરવા નામદાર શાહજાદા જેવા આયો છેવું
એક મેથાનીક સરખસ નીકલ્યું હતું, જેમાં ઇંગલીશ તથા
રૂઝાઈ ઓફ લાડજના નીચલા પારસી ઓફિસરો પોતાનાં
ઓખરો સાથે હતા :—

(ઈંગલીશ) શેઠ નવરોજી નશરવાંનજ વાડીઆ—ડીસીકટ
ઓફ સ્ટુઅર્ડ, બોહી તલવાર સાથે.

શેઠ હોરમજી નશરવાંનજ ગોસતા—ડીસીકટ
ઓફ પરસુવંટે, પસેટ સાથે.

શેઠ રીનશાહ હોરામજી ખીસી—ડીસીકટ ઓફ
ક્વર્ટર્સ ઓફ વર્કસ, પાયાના પથ્થરમાં
મુકાના રોલ સાથે.

(સ્કાચ) શેઠ નવરોજી ધનલબાઈ વાડીઆ—ઓફ ટ્રેન્સર,
કોર્પોરેશન લાઈટ સાથે.

શેઠ મનચેરજી કાવશાલ મરજબાંન—જુનીયર
ઓફ વારડન, ડોરીક લાઈટ સાથે.

શેઠ ધનલબાઈ પેશતનજ પેશતા—ઓફ નંદ
અવસ્તા પેસર, અવસ્તાની ફોટા સાથે.

શેઠ ખરોદજી રસતમજ કાખાલ—સજ ઓફ
માસ્ટર.

શેઠ માણેજી ખરોદજી સરસ—પાસ્ટ ડાયુટ
પ્રોવીનસીયલ ઓફ માસ્ટર.

પાયાની ક્રિઆની શરૂઆતમાં રેવરંડ મીં ગીલડે
બંદગી કરી સંભાળી. જે પછી ઓફ ટ્રેન્સર શેઠ નવરોજી
ધનલબાઈ વાડીઆએ સિકાની બાટલી પાયામાં મુકી, તથા
ડીસીકટ ઓફ રેજિસ્ટર મીં એચ. ડબલ્યુ. પેરેએ પજાનનો
રોલ પાયામાં મુક્યો. એ પછી આરકીટિક્ટ મીં ટી.
આરમીસ્ટને પાયામાં મુકવાની રૂબની તત્તી વાંચી સંભાળી,
જેમાં બધા લેખ સાથે મુખ્યમાં પોરોના રૂબનાં તરફથી
કાનરેલાં નામોમાં શેઠ હોરામજી શાપુરજ બંગાળીજી નામ
નરજી તરીકે હતું. એ બાદ શાહજાદાએ પાયાના પથ્થર
ઝાક્યો, ને પછી જુનીયર ઓફ વારડન શેઠ મનચેરજી
કાવશાલ મરજબાંન, સીનીયર ડીસીકટ ઓફ વારડન એ.
એડ્જગટન, અને ડાયુટી ડીસીકટ ઓફ માસ્ટર એમ.
બાલશરે શાહજાદાના ડોકમથી પાયાના પથ્થર ઝાલ્યા,
ફોરો અને ફૂટ પડે તપાસી બરાબર ઝાકવાયલે બંદરે કીધા.
જે બાદ શાહજાદાએ તેમજ અબાજ, વાઈન અને તેલ નાખ્યું,
અને પાદરીએ બંદગી કીધી બાદ ક્રિઆ પુરી થઈ.

બાહર પદમજ પેશતનજમે વાંચી સંભાળ્યું હતું. રાતનાં
આખાં શહેરમાં રાશની કરવામાં આવી હતી.

તાં ૧૮ મી નવેમ્બર.

નામદાર શાહજાદા આજે સંજનાં પોતાના રેસાલા
સાથે સર નવરોજીજી જીજીબાઈ બારેનિટ, સી. એસ. આઈ.
ની મોલાકાતે તેમના મજામં કાર્ટેલમાં પધાર્યાં હતા. સર
નવરોજીજીએ તેમને ઘરેલા આવકાર આપી બેઠકમાં બેસાડ્યા,
અને અરસપરસ કેટલીક વાતચીત કરવા બાદ સર નવ-
રોજીજીએ તે નામદાર સાથે કેટલાક બાણીતા પારસી શેઠીયા-
ઓની મોલાકાત કરાવી, જેઓમાં શેઠ ખરોદજી ફરુજી
પારખ સાથે શેઠજી યાં તેને વાદ આપવામાં આવી કે તે
નામદારની બાનુ પ્રીનસીપ અલિકનંડાએ “પાર વરસ ઉપર
એજ શેઠીઆનાં બંધવિનાં એક વાહણને મુસુદરમાં ઉતારવાની
કીરીઆ કીધી હતી, અને તે બારકમને શાહજાદાના વડા
દીકરાનાં નામ ઉપરથી “આનખરટ વીકટર” એવું નામ
આપ્યું હતું.” આથી શાહજાદાએ હરખાઈ એ શેઠને નજરે
જોવાથી પોતાની ઘણી ખુશાલી ખતાવી. એ બાદ દીવાન-
ખાનામાં ફરતાં તે નામદારની નજર પોતાને બાળપણમાં
મુવારી કરવાના એક ટુટના દોટીઆકુની આરસી ઉપર પડ
વાથી તે ઘણી ખુશાલી ખતાવવા લાગે, જેથી તેને તુરત
બાદ આપવામાં આવી કે “આ મુદર ટુટ આજ ૩૦ વર્ષ
ઉપર મરહુમ સર નવરોજીજી પેહલા બારેનિટ શાહજાદાને
મેથી ફરવા મારે” નામદાર મહારાણી ઉપર બેઠ મોકલ્યું
હતું, અને તે વેળા ખીજા પાર નામીઆ આરખી ઘોડા પણ
મોકલ્યા હતા, જેમની પણ આ ટુટ સાથેજ તમચીરે ઉત-
રાવી લઈ બારેનિટ ખાનદાને પોતાની વફાદારીની એ
નીશાંન આજમુકી ભવતી રાખેલી જોવાથી શાહજાદાએ
પોતાનો મતબા બંદરે કીધો હતો.” એ પછી સર નવરોજી-
જીએ તે નામદારને એક દબન માણસ જમે એટલી મોટી

ર ટાઈમસ ઓફ ઇંડીઆ, તાં ૧૫ મી નવેમ્બર ૧૮૭૫.

તાં ૧૫ મીએ સંજનાં શાહજાદા પુણાનાં લરકમી
કવાપદ જોવાને ગયો તે વેળાએ માર્ગમાં ચેટ પાલનાં દેવજ
આગલ પુણા કાનરેટ સ્કુલની છાડીઆ તથા ખીજ નિશાળોનાં
બાળકો હારેદોર જોનાં રહ્યાં હતાં. તેઓએ “બોહા શાહ-
જાદાને સંભાળત રામે” એવું ગીત ગાયા પછી કાનરેટ
સ્કુલની બાઈ દીરાંબાઈ નવરોજીજી પદમજ નામની ૧૦ વર્ષની
એક છાત્રી ગાડીની નજીક આવી ૩૧૫૦૦ ની કીમતનો
એક પોતાનો હાર શાહજાદાની વડી બેઠી પ્રીનસીપ જુસી
વિકટેરીયા અલેક્ઝાંડ્રા ડાંગમરને માટે પોતાને નાચે લેટ
આપ્યો. શેઠ શાહજાદાએ હસીને મોટી મુશી સાથે કબુલ
રાખ્યો. જે નશરવાંનજ નશરવાંનજ વાડીઆ, બી. એ. એ
પોતાની જોડેલી શાહજાદાને આવકાર દેનારી ઇંગ્લેજ કવિતા
તે નામદારને પુણે લેટ મોકલી હતી.

૪ એ વાહણ બામે જુવો આ પુસ્તકને સર ૧૨૩.

૪ એ ઘોડાએ લેટ મોકલવા બામે જુવો દશતર
પેહજાને સર ૪૫૮.

તેણે આખાં એક વાતીઆની બનાવેલી કીમતી ટેબલ, એક કમળી ચીકડુનું તાલ, રેશમી ખાર તાકા, અને હાથી-દાંતનું કોરેલું ચીનાઈ દેહરું બેઠ આપ્યું હતું. યાદબદ્ધએ તે બેઠ ઉપકાર સહીત સ્વીકારી મર જમથેદરને પોતાની વાદામત તરફ એક સોનાનાં ચાંદ તથા કીમતી કેતાબ બેઠ આપી. ને પછી રૂકા આંડમાં લેડી રતનાપાઈની મુલાકાત લઈ રૂપચંદ થતી વેળા તે નામદારે મર જમથેદરને કહ્યું કે "હંગાંડથી નીકળતી વેળા નામદાર માહરંણીએ એ પોતે અને હુકમ કીધા હતા કે હું મુબલ જઈ ત્યારે તમારી તથા કુટુંબની બેઠ ઘણું આદરમાં ગ્રાપ લેવી." ૨

તા ૨૦ મી નવેમ્બર.

એ કૂમરંજ બહમનજ આમરે "સીઆરિય" નામનું એક પુસ્તક રચી પ્રગટ કીધું હતું. ૨

તા ૨૧ મી નવેમ્બર.

રોજ ૨ માહ ૩ થે ૧૨૪૫ વન્દેદરડી.

મરણ—રતનજ પેચનજ બીકીમીરીઆ—ઉમર વર્ષ (૬) એવલુ પોતાનાં વતન બીકીમીરાથી નાહનવલુમાંજ અનરે આવી ચોડીક મુલતમાં બન્દરગેટનાં નાકાં ઉપર હાલ ન્તાં એક ઘમોદર ગોરધનધમતી મુખડની વખાર હાલ ત્યાંજ એક મુખડની દુકાન કારી બીજાં દેશવરે ખાતે તેને મોટા આખાર મથાઓ હતા. એવલુ એક પગે લંગડા હોવા છતાં પણ જ્વને મથા ઉભોગી તથા ખતી હોવાથી ઘંધામાં મારી પૂંજ મેળવી હતી. વાઘડાં વર્ષોમાં એકાંત છંદગી મુલતી પોતાની યાગચરદને રિવસેજ મરણ પામ્યા હતા.

તા ૨૨ મી નવેમ્બર.

રોજ ૩ માહ ૩ થે ૧૨૪૫ વન્દેદરડી.

આજ દિને પુણાં મધે મરદુમ મર જમથેદરજ છજી ખાઈ ખારેનેરની રેમિદરની યાગચરેહનાં જમનની મીન-

૧ જ્વને જમથેદર, તા ૧૯ મી અને રાત ગોરધતાર, તા ૨૮ મી નવેમ્બર ૧૮૭૫.

એજ દુન્ય થેડે ચોરામજ જમથેદરજ છજીખાઈએ પણ નાખતાર સાહજવાને મરદુમ પેકજા ખારેનેરની તથેવેર સાધને એક રશીને રાંદ, તથા મરદુમ પેકજા ખારેનેરના પોતે વાકેજા જુદા જુદા શરોની એક આજમખ, અને એક શરો યત લીંપી સરકીડેર કે ને લંડનનાં ૧૮૭૨ નાં પ્રથમ ની કમીલીના પ્રથમ તરીકે નાખતાર સાહજવાને ઉકજા શરોધારને માટે તેમને આપી હતી તે બેઠ આપ્યાં હતાં. નાખતાર સાહજવાને દર ખારેજ કીમતની ખારેતે એક કાઝજ લખીથે ચોરામજને ઉકજાર ખારેજ હતા.

(સાત ગોરધતાર, તા ૨૬ મી ગામ ૧૮૭૬.) ૨ "સી આરિય" અથવા રિવોરિય ચુરામજી પેચરની ખરીદીને ઇતી પોતાના કમળના કાંડ પૂરા પાડેલાની વાત (૧૬, કે ૧૭ મી). ખનવતાર, રાંધેજ ખનવત. મુખડ: અરિયાકીક રિવોરિય પ્રેસ, ૧૮૭૫."

૩ મરદુમ ચોરામજને રતનજ બીકીમીરીઆને ખાવા.

લખમાં એક એવલુજ તથેરજ છજી મેદરજશીએ "જરથોરતી ધર્મનીતિ" ઉપર એક વામેજ કીધી હતી. ૪

તા ૨૫ મી નવેમ્બર.

એક ઘરાઘાહ ડોયાખાઈને નામદાર મરકારે પંચમાહન-ના આકરિંગી કીચીકર ઉપુડી કલેકર નેમ્યા હતા. ૫

તા ૨૬ મી નવેમ્બર.

મુખડની વારસી પંચાતનાં ફંડના તા ૨૨ મી અક-ટોમર ૧૮૭૩ થી તે તા ૬ મી નવેમ્બર ૧૮૭૪ મુખીના હોચામની ચોપડી જ્વને જમથેદર છાપખાનામાંથી તરડીએએ છવાવી પ્રગટ કીધી હતી. તેમાંથી જોવામાં આવેલે કે છેલ્લા હોચામની ખાકીના રૂપ(૨૨૫૪)૨૧૧ ઉપરાંત આએ આખાં વર્ષમાં પંચાતનાં ફંડ ખાતે રૂ.૭૧૫૯૪)૩ ની આવક યદ હતી, અને અરમ રૂપ(૨૮૫૧૬)૬ થયે હતા, ને બાદ કરતાં વર્ષની આખરીએ તરડીએના હરકમાં પંચાતના હોમા-બને લગતા રૂ.૫૯૮૨૪૨૧)૧૮૧૧ તથા જુદાં જુદાં વડવેરાં આલેખિનાં રૂ.૩૦૫૭૩૮૨)૧૧ મકી કુલે રૂ.૧૩૦૩૬૦૭)૨૧ ખાકી હતા.

૪ જ્વને જમથેદર, તા ૨૫ મી નવેમ્બર ૧૮૭૫.

૫ બીકીમીરાવેરેડે ગેઝેટ, તા ૨૫ મી નવેમ્બર ૧૮૭૫.

૬ પંચાતનાં દરતમાં આએ વર્ષ કાંઈ નવાં ખાતાં પાડેનાં નથી, પણ આગલ તા ૧૭ મી અકટોમર ૧૮૭૦ ને દીને મરદુમ થેડે ઘરાખાઈ ખાલેક વાછાનાં વરીડનામાંથી લખવા મુજબ તેમની પૂંજ મધિધી પંચાતનાં ફંડમાં આવવા જણાવેલી રકમને પેટે રૂ.૧૧૫૦૦ ની સરકારી નોટ તેવલુનાં લીધવા તથા વડીજાલુ ખાઈ પીરાજખાઈ તથા વડીલો થેડે શાપુરજ છવાઈ વાછા અને નાનાખાઈ વરજોરજ વાછાએ આપી જુદાં ખાંડ પડાવ્યું હતું તે ખાતામાં એ ખરબાર અઠસરની પૂંજમાંથી ખીલ રૂ.૫૧૦૦ ની સરકારી નોટ તા ૪ થી જુલાઈ ૧૮૭૪ ને દીને મોઢકી તેમાંની રૂ.૬૦૦ નીટું ખાન કુલે જરથોરતી રવાંબને અવવખંજ પોંદ્યાડવાનાં, હોર-વાડાનાં આલેખિર્કમાંજ, નવસારીના અધિકા પાંગલા જર-વાડનીએનાં, તથા સર જમથેદરજ છજીખાઈ વાનસથેશન ફંડમાં, તેમજ રૂ.૨૫૦૦ નીટું ખાન ચોપાતીની આંધમાં પાંગલાં જરથોરતીએનાં ધર્મચાલનાં રેવાસંબિને દર શાલ રોજ ૪ માસ ૨ જ્વને મરદુમ થેડે ઘરાખાઈની ખાનને રીવે સર્વેને કપાં કરી આવવામાં વાપડવાના ખંદોચરત કીધે હતા.

એજ દુન્ય થેડે જમથેદરજ ડોયાખાઈ નામેખાખવાના, બેઠાંમજ ચોરામજ મુખાનીવાડા, રકીરજ કાવરજ મીચી, અને ખાલેક પૂંજખાલ અચારવાડાએ તા ૧ લી મેએ ૧૮૭૪ ને દીને રૂ.૦૦૦ ની સરકારી નોટ [જેમાં રૂ.૨૫૦૦ ની થેડ રકીરજ કાવરજ મીચીએ પોતાની ઓરોધી તથા રૂ.૫૦૦ ની રંડ મધિધી] મોઢકી તે આવજ તા ૧૪ મી જ્વનેવારી ૧૮૭૪ તથા તા ૧ લી કીન્જમ્બર ૧૮૭૦ ને દીને મુખાની, ચોયા, તથા રંધકાનાં જરથોરતી રવાંબને અવવખંજ પોંદ્યાડવાના ખાનને માટે મોઢકી

તા ૨૭ મી નવેમ્બર.

શેઠ દીનશાહ એલેલજી વાઘાએ કોટની પ્રોપ્રાએટરી રૂઝુલમાં ગયા મારત્ય માસમાં ઉઘાડેલા “રૂડુડેટ્મ રીડીંગ રૂમ” ને શેઠ કાવયજી દીનશાહજી એડનવાલાએ રૂ૦૦૦૦) ની કીમતનાં વિદ્યા હુનર તથા બહુતરની દરેક શાખાનાં ૧૬૦૦) કીમતી પુસ્તકો બેટ આપવાથી તે પુસ્તકખાનું આજ દીને એક મેલાવડો કરી બોલ્યું રૂકડું હતું. મરનશીનની ખુરસી શેઠ નવરોજી રૂડુનજીને આપવા બાદ શેઠ દીનશાહ વાઘાએ એ પુસ્તકખાનાનાં થોડાંક એલેવાલ કહી મંબદાઓ, જે બાદ શેઠ મનચેરજી નવરોજી બનાજીએ દરખાસ્ત કીધી અને તેને શેઠ નાનાબાઈ બેદરમંજી જીજીબાઈએ ડેડા આપ્યો કે “આ મુળા શેઠ કાવયજી દીનશાહજી એડનવાલાની કીમતી ઉદારતાની મોટી વખાણ કરેછે, અને આ લાઈબ્રેરી “કાવયજી દીનશાહ લાઈબ્રેરી એડ રીડીંગ-

રૂ૧૧૦૦૦) ની નોટમાં ઊંચેરી તે મધેથી નચેશાલાસોના પગાર તથા શગડીવાલાનો પગાર સુરતના માનેજીની મારફતે ગામવાલાએને પોંદ્યાવડાને બંદોબસ્ત કીધેલ હતો. વળી શેઠ રૂડુનજી કાવયજી દુપાશ કુકાલનાં એ તા ૧ લી નવેમ્બર ૧૮૭૪ ને દીને પોતાના નવીસ બાઈ મનચેરજી હોરમજી દુપાશની નજીબની મુશાબીની પોતાની ધણીઆની મરુદમ બાઈ કોશીબાઈનાં પુનને મારે રૂ૫૦૦) ની નોટ તેણે બાજ આપીશા પોંદ્યા નરયોસ્તીઓની પરવસી કરવાનાં રૂ૬૦૦) વાપડાને ચોકડી હતી.

એ ઊપસંત કુલે નરયોસ્તી રવાંનેને અવધ મંજૂ પોંદ્યાવડાનાં રૂ૬૦૦) આપેલ વર્ષ નીચે જુલ્ય રૂ૩૦૦૦) ની ખીલ મોટાણું બાજ વાપડવાને લેટ આપી હતી:-શેઠ દોરાબજી શંભજી ટોંડી તથા દાદાબાઈ નચરવાંનજી ટોંડી તે મરુદમ બાઈ રૂબાઈજી જીવાજી ટોંડી તે મરુદમ શેઠ હોરમજી રતનજી બનાજીનાં વીંધવાનાં એકઝીકપુરોડેલ મરનારની પુંછમાંથી તા ૦૨ મી નવેમ્બર ૧૮૭૪ ને દીને રૂ૧૦૦૦) ની નોટ. શેઠ દાદાબાઈ અને મનચેરજી કોશાબાઈ કામાજીએ તા ૦૨ મી અક્ટોબર ૧૮૭૪ ને દીને પોતાના બાવા મરુદમ શેઠ કોશાબાઈ હોરમજી કામાજીનાં પુનને મારે રૂ૧૦૦૦) ની નોટ. શેઠ મનચેરજી નવરોજી બનાજી તથા તેમનાં પેડન બાઈ ધનાંબાઈ તે શેઠ હીરજીબાઈ અરેશર દાદીએનાં ધણીઆનીએ તા ૦૩ જી ડિસેમ્બર ૧૮૭૪ ને દીને પોતાનાં મગાઈ મરુદમ બાઈ માણેકબાઈ તે મરુદમ શેઠ ખરોદજી અરેશર દાદીએનાં પેટી તથા મરુદમ શેઠ નાનાબાઈ નચરવાંનજી બતાજીનાં વીંધવાનાં પુનને મારે રૂ૫૦૦) ની નોટ. શેઠ શંભજી કાવયજી મારકેર તા ૧૧ મી ફેબ્રુવારી ૧૮૭૪ ને દીને પોતાનાં ધણીઆની મરુદમ બાઈ નવાબખાઈનાં પુનને મારે રૂ૫૦૦) ની નોટ.

વળી એપાતીનાં દોખાંએવાલા ડુંગર ઊંચેર નવાના સર નચેરજી જીજીબાઈ રોડની ઊગમજી બાણુએ આ કાવયજી દોરાબજી લેદવારની નવીનમાંથી તેવલે થોડીક બીજા આસરે ૧૦૦) વાર જે મજકુર રસતાની નજીકમાં આવેલી હતી તે તેવલે તા ૧૭ મી નવેમ્બર ૧૮૭૪ ને દીને કાએદાસજી લખત કરી નરયોસ્તી અજુમનના ઊપોગને સારું પંચતના તસરીએને લેટ આપી હતી.

રૂમ” નામ આપવાને દેડાલ કરેછે.” એ પછી મરનશીને એક મુખાખીત બાણુ કરી પુસ્તકખાનું બોલ્યું રૂકડું બહિર કીધું, અને મેલાવડો બરખાસ્ત થાયો હતો.

તા ૪ થી ડિસેમ્બર.

રોમ ૧૫ માહ ૪ (૩૦) ૧૨૪૫ ૫મ્બરરી.

મરણ—પેથતજી ફરમજી કાવયજી બનાજી—ઉમર વર્ષ ૭૭) શેઠ ફરમજી કાવયજી બનાજીના ખીન દીકરા. એવજી ૪૦ મ ૧૮૩૦ થી પોતાની બાપની મહાપતા હેલ પોતાના બાઈ શેઠ નાનાબાઈ માયે “નાનાબાઈ અને પેથતજી ફરમજી કાવયજી બનાજી” ને નામે યીનો આપાર

૧ સારત ગોશ્તાર, તા ૦૨ મી નવેમ્બર ૧૮૭૫.

એ પુસ્તકખાનું ૪૦ સં ૧૮૮૬ ના અક્ટોબર માસ સુધી શેઠ દીનશાહ એલેલજી વાઘાએ એખલે હાથે મેમખરોનાં લખાન તથા ખીન મિત્રો તરફથી તેમજ પોતાની તરફથી થોડી ધણી પેસાની તેમજ પુસ્તકો અને વર્તમાનખરોની મદદ આપી ચલાયું હતું. મેમખરોજી લખાન પ્રથમ પેસના વર્ગને દર માસે રૂ૦૧૦ તથા બીજ વર્ગને રૂ૦૧૦ હતો, પછી પછી અવધ વધવાથી પેસના વર્ગને રૂ૦૧૦ કરવામાં આવ્યો હતો. પ્રથમ થોડાંક વર્ષ તે શેઠ હોરમજી બેદરમંજી તલે-ધારખાંનવાળી પ્રોપ્રાએટરી રૂઝુલનાં એક એરકામાં ન્યાં આગલ શરત રીડીંગ રૂમ એક લાઈબ્રેરી હતી ત્યાં એટી બાંકે રાખવામાં આવ્યું હતું, પછી તે પછી શેઠ કાવયજી દીનશાહજી એડનવાલાએ દર માસે રૂ૨૫૦) ની મદદ આપવાથી તે કોટમાં ફેવડના ચોકડામાં અને તે પછી કાવયજી પટેલ સીદામાં બાંકનાં મકાનોમાં રાખવામાં આવ્યું હતું. શેઠ દીનશાહ એલેલજી વાઘાએ એ ખાતાના માનેજર તરીકે ૧૧) વર્ષ કામ ચલાવી ૧૮૮૬ માં તે એકો દોડવાથી એ ખાતાના મેમખરોની તા ૧૭ મી અક્ટોબર ૧૮૮૬ ને દીને મલેની સખામાં શેઠ દીનશાહ પેથતજી કાંગા, નચેરજી નચરવાંનજી પીટી, નચરવાંનજી બેદરમંજી શેકેટરી, દીનશાહ એલેલજી વાઘા અને કેકાબાઈ કાવયજી એડનવાલાની એક વરેજી કમીટી તથા છોકા યદચરને તેના માનેજર નેમ્યા હતા. એ કમીટી બે નજા બાલી પડવાથી તેમાં શેઠ બેદરમંજી પેથતજી મારકેર, શોરાબજી એલેલજી વાઘા, પેથતજી દોરાબજી પાંડે અને કેખરજી નવરોજી કાવયજીને ઊપેસ્યા હતા, જેઓએ શેઠ કાવયજીની મદદ સાથે તે બીજાં થોડાંક વર્ષ ચલાવી હતી. ૧૮૮૪ ના ચેમે માસમાં શેઠ કાવયજી દીનશાહજી એડનવાલાને સો. આઈ. ઇ. નો મિતાબ મલેરી તે વેળાએ એ લાઈબ્રેરીના મેમખરોએ તેમનાપર મુજારકબારીનું એક માનવત ચેકલ્યું હતું, તેના નવાપર શેઠ કાવયજીએ તેમનો ઊપકાર માની નજાણું હતા કે તેવલે એ લાઈબ્રેરીના બહુકમ નીમાવ મારે રૂ૧૫૦૦૦) એલાહેદા કાઠ્યાં, જેની એડન મધે કાંઈ સારી ખોલકત ખરીદી તેની ઊપર લાઈબ્રેરીના ખરચમાં આપવામાં આવ્યો.

એ પછી અતરે ખીલ લાઈબ્રેરીએ વધવાથી એ લાઈબ્રેરીના ઊપોગ ધણી એટી કાવયજી તેનો સારો ઊપોગ થાય એવા રેગુથી તે તા ૧ લી જુલાઈ ૧૮૭૧ થી તેનાં સખાનાં પુસ્તકો તથા ઊપકાર રૂ૧૫૦૦૦ ની રકમ સાથે પુણાની આવખઈ ઇન્કરીટરને આપી તેની લાઈબ્રેરીને શેઠ કાવયજી નામ આપી જોડી નાખી હતી.

ચત્રાવતા હતા. ૧૮૩૬ માં એમણી પેદીડી "ગોલકોનડા" નામે વાલુ હતું. ૧૮૪૧ માં એનજીનરૂન તેવી એડ્યુકેશન ઇન્ટરિપ્લયમની કમીટીના એવલુ એક મેમ્બર હતા. ૧૮૪૬ થી એવલુના બાવાએ એને મરદુમ શેઠ કાવથળ મેદરામળ બનાવવાનાં આગળમેદરામના માનેજર હેબેલા હતા. પાછલથી એમણે બાંધી મુલત એકાંત જીંદગીમાં યુવતી હતી.

તા ૯ મી ડીસેમ્બર.

યુબધની પારસી ચીફ માર્ટીમાનીઅન કોરટના એક ટુકોટ શેઠ પેશનનજ નવરોજી પેદલાએ પોતાને એલો હોડયા તેમની જગ્યાએ નામદાર મરકારે શેઠ શેરામળ નવરોજી જીજીબાઈને તેમના હતા.

તા ૧૩ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૨૪ મો માહ ૩ (ચિં) ૧૨૪૫ યલ્દેજરદી.

મેમ્બરાં મધે જરગેરતી રવાનોને ભુમીદા કરવાની જગ્યાની પાસે રવાનોની દિવા કરવા મોટે એક પાકી બાંધ-બીડું મકાં મરદુમ શેઠા એલજીળ ખરશેદજી બાપથ તથા ખરશેદજી મેદરામળ બાપથનાં પુત્રને મોટે તેમના બેગીએએ બાંધાવી બોલુ' મુખ્ય હતું.

તા ૧૩ મી ડીસેમ્બર.

ગઈ તા ૨૪ મી નવેમ્બર મહવારનાં વાંદરેથી એક પારસી રવાનો અચકાર રોપમે મકાવી કેટલાક પારસીઓ માર પાંચ મીગરામમો મેશી એક હારમાં ચલાવી કોટમાં પાછા ફરતા હતા, તેવામાં ડકેન રોડને રસ્તેથી જગજીવન કીકા ખેર આગળ યુબધના નામદાર ગવરનરના માજી પ્રાધેપે મેદરેટી તથા હાનના અંદર મેદરેટી મી ૦ ડબલ્યુ. લીવારનરે રસ્તા મોકો હોવાથી મિથિ આવતી એક ગાડી માથે પોતાની ડાગકારટુ' માક આડવાળી ચીરડાઈ જઈ ઉપની પાપદનથી આવતી મીગરામિમાંની એકના હોકવારને માત્રક માર્યો. આ ઉપરથી તે મીગરામિમાં બેટ્રેલા પારસી-ઓ અને મી ૦ લીવારનર વચ્ચે મારામારી થાઈ, અને કેટલાક પારસીઓએ મી ૦ લીવારનરને લાકડી તથા જીગીઓ વડે

૧ બોમ્બે ગવર્મેંટ ગેઝેટ, તા ૯ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૫.

૨ એ મકાંન ઉપર નીચે પ્રજા તત્તી પારસીઓ:—

"આમે મકાંન મેદેશનશીન શેઠ એલજીળ ખરશેદજી
"બાપથનાં રોજ. ૨૪ મો રોન ગાદા, ૪ થી તીર ચેડેનશી
"રુને ૧૨૪૪ ઇસ્લામજરદી તા ૧૩ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૪
"ને રીને અતરે ૬૬ થયા તથા શેઠ ખરશેદજી પેશનનજી
"બાપથનાં રોજ. ૧૦ મો આર્વા ગાદા, ૫ થી અચરદાદ
"રુને ૧૨૪૪ ઇસ્લામજરદી તા ૨૮ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૫
"ને રીને ૬૬ થયા તેનાં પુત્રને રોડે તેવેનાં બેટ્રેલા તથા
"રોડનાં બાંધાવીને થી નેમ્બાંનની જરગેરતી અનજીમને
"વારથને રોડે ચક્રદ કીપુ'.

માર માર્યો. મી ૦ લીવારનરે આપી તે પાપદ્ય માથે હોવાના ૧૧) પારસીઓને પોતાને માર મારવાના વાંકર કોટની પેલીમમાં મી ૦ કુપર માજીએટ હજીર હોવા કીધા હતા, ને મુકદ્દમા છ દીવસ ચાલ્યો હતો, અને તે દરમિયાન ૧૩) જાણીએને માજીએટે છાડી મેલ્યા હતા, તથા પાકીના જાણી જાણીઓમાંથી બદમનજી એલજીળ કાશીનાથ અને નચરવાંનજી કાવથળ કુપાથને એકેક માથ તથા નાનાબાઈ એલજીળ કુપાથને માર માથનાં કેદખાંનાંની મળ આજ દીને કીકી હતી. એ વેળાએ માજીએટે જાણીએ' કે "જોકે મી ૦ લીવાર-નર ચાલક મારવામાં વાજબી ન હતો અને તેટલામોટે તેણે દલગીર થવું જોઈએ, તોપણ જેવી રીતેના હુમલો તેની ઉપર કરવામાં આવ્યોએ તેમ ક્રપુ' ન હતું."

તા ૧૫ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૨૬ માહ ૩ (ચિં) ૧૨૪૫ યલ્દેજરદી.

મરજી—ખરજોરજી શેરામળ ખરામ—ઉમર વર્ષ ૪૦) એડનવાના શેઠ શેરામળ કાવથળ ખરામના ખીજ દીકરા. એવલુ એડન મધે પ્રથમમાં પોતાનાબાપની માથે અને તે પછી "ખરજોરજી શેરામળ ખરામની કુ'૦" ને નામે આપાર ચલાવતા હતા. તે ઉપરાંત ૧૮૭૦ થી ભાંના અમે-રીકન કૉનમનને એકો ચલાવતા હતા, તથા પોરદુગીન મરકારના પલુ એડન ખાતેના આડતીઆ હતા. એવલુ આરબી, સોમલી અને પોરદુગીન બાવાઓ મારીપેટે જાણતા હતા. પોતાની તંદેરોતી મુખારવા એવલુ ૧૧) વર્ષે યુબધ આપ્યા હતા, અને હિઆંજ થોડાંક આવાડીપાંમાં ઉપની જવાન વધે મરજી પામ્યા હતા.

તા ૨૦ મી ડીસેમ્બર.

શેઠ હોરમજી પાલજી દોલીધેદરજીનાએ "કુદરતી એલમે ઇલાહી" ની બાબ ઉપર એક ચોપડી રચી પ્રાટ કીધી હતી.

તા ૩૦ મી ડીસેમ્બર.

ડાક્ટર હોરમજી દારાબાઈ મગાંનીને નામદાર મર-કારે અતરેની ઓટ મેડીકલ કોલેજના યુવરાતી વર્ગોમાં મેડીકલ જુરીમરકડનમ તથા રસાયનશાસ્ત્રના કામચલાઉ વિદ્યક નેપા હતા.

૩ અને જાણે, તા ૧૪ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૫.

૪ "કુદરતી એલમે ઇલાહી. યા કુદરતની બનાવતો ઉપરથી બોલાની ઇતી તથા કરામતોની પરી આવતી શાકરતોના એલમની કોલેજ. રચનાર, હોરમજી પાલજી મેલજી. પ્રજા મધે રોડે પ્રીટી પ્રેક્ષમાં છાપુ'ઉ. અને ૧૮૭૫ ઇસ્વી."

૫ બોમ્બે ગવર્મેંટ ગેઝેટ, ૩૦ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૫.

તા. ૩૧ મી ડીસેમ્બર.

આમે વર્ષમાં દુધિને તા. ૧ લી જાનેવારીથી તે તા. ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૫ સુધીનાં મુંબદના પારસી-ઓમાં ૧૨૨૦ જન્મ—જેમાં ૧૭૦ છોકરા અને ૫૫૦ છોકરી—નોંધાયો હતો.

એજ વર્ષમાં મુંબદ મધે પારસીઓમાં ૭૧૦ જોડાનાં લગન તથા ૨૨ જોડાનાં ગરનાં નીચે મુજબની ધીમતે થયાં હતાં:—

	નર. નારી. જુમલે.
લગન— ૭ થી ૧૦ વર્ષનાં ..	૨ ૨૧ ૨૩
૧૧ થી ૧૫ વર્ષનાં ..	૩૨ ૧૭૨ ૨૦૪
૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં ..	૧૦૩ ૧૦૦ ૨૦૩
૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં ..	૧૧૪ ૧૭ ૧૩૧
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં ..	૩૨ ૦ ૩૨
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં ..	૧૮ ૦ ૧૮
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં ..	૬ ૦ ૬
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં ..	૧ ૦ ૧
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં ..	૧ ૦ ૧
૫૧ થી ૫૫ વર્ષનાં ..	૦ ૦ ૦
૫૬ થી ૬૦ વર્ષનાં ..	૦ ૦ ૦
૬૧ થી ૬૫ વર્ષનાં ..	૦ ૦ ૦
૬૬ થી ૭૦ વર્ષનાં ..	૧* ૦ ૧
	<hr/>
	૩૧૦ ૩૧૦ ૬૨૦
ગરનાં—૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં ..	૦ ૦ ૪
૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં ..	૩ ૧૩ ૧૬
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં ..	૨ ૪ ૬
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં ..	૮ ૧ ૮
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં ..	૨ ૦ ૨
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં ..	૨ ૦ ૨
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં ..	૪ ૦ ૪
૫૧ થી ૫૫ વર્ષનાં ..	૧ ૦ ૧
	<hr/>
	૨૨ ૨૨ ૪૪

એજ વર્ષમાં મુંબદ મધે પારસીઓમાં નીચે મુજબની ધીમતે ૧૧૭૮ મરણ નિપજ્યાં હતાં:—

	નર. નારી. જુમલે.
તરતનાં જન્મિકાં	૬૨ ૨૬ ૮૮
૧ દિનથી ૧ માસ સુધીનાં ..	૪૪ ૩૩ ૭૭
૧ માસથી ૧ વર્ષ સુધીનાં ..	૮૭ ૭૮ ૧૬૫
૧ થી ૫ વર્ષનાં	૧૩૦ ૧૩૪ ૨૬૪
૬ થી ૧૦ વર્ષનાં	૧૩ ૩૨ ૪૫
૧૧ થી ૨૦ વર્ષનાં	૨૦ ૨૧ ૪૧

* એ એક ૬૭ વર્ષના બીજવર ૨૨ વર્ષની કુંવારી સાથે પરણ્યા હતા.

	નર. નારી. જુમલે.
૨૧ થી ૩૦ વર્ષનાં	૨૭ ૩૧ ૫૮
૩૧ થી ૪૦ વર્ષનાં	૪૧ ૩૪ ૭૫
૪૧ થી ૫૦ વર્ષનાં	૩૬ ૩૪ ૭૩
૫૧ થી ૬૦ વર્ષનાં	૪૫ ૨૬ ૭૪
૬૧ થી ૭૦ વર્ષનાં	૪૨ ૩૭ ૭૬
૭૧ થી ૮૦ વર્ષનાં	૩૨ ૩૪ ૬૬
૮૧ થી ૯૦ વર્ષનાં	૧૦ ૧૮ ૨૮
૯૧ થી ૧૦૦ વર્ષનાં	૧ ૩ ૪
૧૦૧ થી ૧૦૫ વર્ષનાં	૧ ૦ ૧

૫૬૪ ૫૪૪ ૧૧૩૮

એ ૧૧૩૮ મરણ નીચના લગાઓ ઉપર થયાં હતાં:—

કોલાયા	૬	પાહરકાઠ	૧૪૧
કોઠ	૪૦૧	એતવાડી	૬૮
ધોબીતાલાવ ..	૨૩૮	કામાડીપરા ..	૩
કરેલવાડી	૨૧	મે ઠાંકી	૧
ગીરગાંમ	૧૫	ડકન રોડ	૩
ચેપાલી	૫૬	ભીડીમજર	૩૩
ગ્રાંટ રોડ	૬	બાંચિખાના ..	૫
તારદેવ	૬	મજગાંમ	૪૬
ગોવાલીઆ તલાવ	૪	પરેલ	૧૨
ખાંખાલા	૧	ચીવપોગાડી ..	૧
માહલક્ષ્મી	૭	મોય	૩
વાઘકેશર	૨	નાચેગામ	૧
		માહીમ	૨
		વાંદરા	૪
		મર જન્મ ૦ જી ૦	
		હારપીટલ ...	૭
		ગોકલદાસ હારપી-	
		ટલ	૧
		કુરમાથી	૧
		ડાંડાંથી	૧

૧૧૩૮

એ ૧૧૩૮ મરણ નીચનાં કારણોથી નિપજ્યાં હતાં:—

તાવ	૨૧૨
માનવત્રુને લગતાં દરદા	૧૪૦
ફેફસાંને લગતાં દરદા	૬૨
સોહીલીકારને લગતાં દરદા	૩૦
જંઘર	૧૬
શીતલા	૧૦
ગોવર	૮૩
કાચેરા	૨૫

† એ એક ૧૦૪ વર્ષનો મરણ હતો.

ચરણીત	૧
મરડા	૪૬
પેર	૫૨
વિગ્યાનને લગતાં દરદા	૧૦
કુષા બાગને લગતાં દરદા	૧૩
આમડીને લગતાં દરદા	૧૫
હામઆમ તથા તંબુને લગતાં દરદા	૨
તરતાં નામિયાં	૮૮
નજરી તથા નાકવતી	૧૩૬
ખીનું દરદા	૧૫૫

(૧૫ તાવને લગતાં.)

(૮ છાતીને લગતાં.)

(૩ પાંચત્રકાતીને લગતાં.)

આવધાન

(૪ નેહર આધને.)

૩ કુવામાં પડીને.

૧ ગધું કાપીને.)

આવધાન કરી ચરણ પાવેલાં ૮) નજીમાં ૪ પુરુષ અને ૪ સ્ત્રી હતાં. પુરુષોમાં એક ૨૦) વર્ષનો નવાન બુધ્ધી ધર્મ નજીમાં કાચુ વગર, તથા એક ૨૨) વર્ષનો નાકર ખરાબ સ્થાવરને લીધે બાપડી સાથે ત્રાસભરી કરી બપે કુવામાં પડીને, એક ૩૩) વર્ષનો તાડીવાસે બાપડીનાં

હાનારત, આક્રમમાત, વગેરે

(૧ પગ લપસી નવાથી ખીનીમાં પડી.)

૧ રૂઢિના ચરખા તલે કમડાઈ.

૧ ત્રામળી ગાડી નીચે આવવાથી.)

નહિં નજીમાં કાચીથી

૧૧૩૮

વજી એજ વર્ષમાં મુંબઈ મધે ૧૦૬ પારસીઓએ નાદાર દેવાદારનાં કોરડાને આમરે મેલવવાને આજી કાપી હતી.

મરણના ગમમાં નેહર આધને, તથા એક ૮૫) વર્ષના નજી લીવાંનપણીની હાલતમાં છરીથી ગળું કાપી અવધાન કીધા હતા. સ્ત્રીઓમાં એક ૨૦) વર્ષની નવાને ધરસંસારી રૂઢાને લીધે નેહર આધને, એક ૨૭) વર્ષની કુવારી છાકરીએ માંદગીથી કંઠાલી કુવામાં પડીને, એક ૩૬) વર્ષની લીધવા પોલિસને સખન આવવાથી હચમી નજી નેહર આધને, તથા એક ૬૨) વર્ષની સોવાસણે માંદગીથી કંઠાલી નેહર આધને આવધાન કીધા હતા.

૬) આક્રમમાતથી મરણ પાવેલાં ૩) નજીમાં ૨) પુરુષ અને ૧) સ્ત્રી હતાં. પુરુષોમાં એક ૩૫) વર્ષનો ખજુરોને ઇલારે લેનાર પગ લપસી નવાથી ગાડી ખીનીમાં પડી નજી, અને એક ૫૦) વર્ષનો રૂઢિના ચરખા તલે કમડાઈ નવાથી મરણ પામ્યા હતા. સ્ત્રીઓમાં એક ૧) વર્ષની મુખી ત્રામળી ગાડી નીચે આવવાથી પગ ડબાવાથી મરણ પામી હતી.

ઈં સં ૧૮૭૬.

આએ વર્ષનાં “રાધમમ્ આર્ધ ઇંડીઆ”નાં કાલિન-ડરમાં મુખની ખીના નીચલા ફેરફાર તથા વધારા સિવાય આપનાં કાલિનડરની માફક જ છે.

નર્મદા રણક કુંવનીઓ—

આવધાન મીતમ કુંવનીના અમેરિકાડરમાં ફરોમજી વાનગાહજી વીરોનું નામ વધારે.

એવેસિ પ્રેમ કુંવનીના અમેરિકાડરમાં નાનાબાહ મેહરોમજી જીજાબજી નામ વધારે.

પોત્તે મીતમીતમ ખીતરીંગ કુંવનીના અમેરિકાડરમાં મોરાનજી ચાવરજી બંધાસી.

બાસ રીન જીનિંગ એંડ પ્રેમીંગ કુંવનીના અમેરિકાડરમાં ડાહર રમતજી નયરવાંનજી ચોરી.

ન્યુ કોલાના કુંવનીના અમેરિકાડરમાં વાનગાહજી માલોજી વીરો, નારોનજી માલોજી વાડીઆ, નાનાબાહ મેહરોમજી જીજાબજી.

1 The Times of India Calendar and Bombay Directory for 1876. Bombay: printed and published at the Times of India Office.

કોલાના રખીનીંગ એંડ વીલીંગ કુંવનીના અમેરિકાડરમાં ચુરમેહજી નયરવાંનજી કામાજી. એન્ટો ચુરમેહજી નયરવાંનજી કામાજી અને તરમી કેથનજી.

ન્યુ ધરમરી પુનબાહ રખીનીંગ એંડ વીલીંગ કુંવની (વૃન્ની કુરના મીતમ) ના અમેરિકાડરમાં મેહરવાંનજી ફરોમજી વોરે, મેહરવાંનજી નયરવાંનજી વોર. એન્ટો, મેહરવાંનજી ફરોમજી વોરિની કુંવની, મેહરરી, મનચેરગાહ મેલનજી મેહરોમજી.

ન્યુ જીઝ ઇંડીઆ પ્રેમ કુંવનીના અમેરિકાડરમાં અર-મેહજી માલોજી ચોલા.

કોર્ડ પ્રેમ કુંવનીના અમેરિકાડરમાં રમતમજી વેમનજી ખીતમીચીઆ. મેહરરી, કાચજી નયરવાંનજી કમનવાસા.

પીઅર જાંડ એંડ વીઅર કુંવનીના અમેરિકાડરમાં નાનાબાહ મેહરોમજી જીજાબજી, વીરોનગાહ મેહરવાંનજી જીજાબજી અને મેહરોમજી અરમેહજી ગોંડીનાં નામ વધારે.

ઈંડીઆ પ્રેમ કુંવનીના અમેરિકાડરમાં મોરાનજી ફરોમજી વોર અને મોરાનજી રમતમજી બનગા.

સુરતની જાહેરમાંની સ્ત્રીઓએ એંડ વીલીંગ કુપનીના ડાયરેક્ટરોમાં ખરચેલ કાવચળ માફીલાલનું નામ વધારે. મળ્યામાં સ્ત્રીઓએ એંડ વીલીંગ કુપનીના ડાયરેક્ટરોમાં દીનશાહજી માણેકજી પીટી, પીરજીશાહ મેહરવાંજી જીભાઈ, એન'ડે, સી. એંડ એફ. દીનશાહજી. શેફ્ટરી, ફરફુનજી મેહરવાંજી બનાજી.

નેશનલ સ્ત્રીઓએ એંડ વીલીંગ કુપની ઓફ ઇંડિયાના ડાયરેક્ટરોમાં કાવચળ દીનશાહજી પીટીને બદલે એંડજી નરવાંજી શેઠા.

પોરટ કાંતિંગ એંડ લાંડ ઇમ્પ્રોવમેંટ કુપનીના ડાયરેક્ટરોમાં જાહેરજી હોરમજી મોદી, લીમજી જમશેદજી બાલકીમાઈ અને બરજોરજી રૂમતજી મોદીનાં નામ વધારે.

મીધિ એંડ પંજબ કોલન પ્રેસ કુપનીના ડાયરેક્ટરોમાં ખરચેલ માણેકજી શેઠા.

વીકેટીયા માન્યુફેક્ચરિંગ કુપનીના ડાયરેક્ટરોમાં દીનશાહજી માણેકજી પીટી, એંડજી નરવાંજી શેઠા, કાવચળ દીનશાહજી પીટી, એન'ડે, સી. એંડ એફ. દીનશાહજી. શેફ્ટરી, ફરફુનજી મેહરવાંજી બનાજી. મીલના મીનજી, નવરોજી નરવાંજી વાડીઆ.

વીગમ સ્ત્રીય કુપનીના શેફ્ટરી, નવરોજી કાવચળ પોંદ્યા. માનેજી પેશતનજી મેહરવાંજી નાકીમેરવાડા.

વાલકરજી હુર્ડેડ પ્રેસ કુપનીના ડાયરેક્ટરોમાં શેરાબજી કાવચળ દોરાબજી પાંદેલાલનું નામ વધારે.

સુરોચન પેટ્રીના પારસી દલાલોમાં વધારે— હુડી ડી. શેરર એંડ કુપની—હોરમજી જમશેદજી મીસી.

તાં ૩ થી જાનેવારી.

આજ દીને નવાં વર્ષની ખુશાલીમાં નામદાર માહરોજી તરફથી અપાયલા એતાબીમાં સુખલાલા શેઠ મેહરવાંજી જીભાઈને "કંપાનીઆન ઓફ ધી સ્ટાર ઓફ ઇંડિયા" (સી. એમ. આઈ.) નો એતાબ મળ્યો હતો.

તાં ૬ થી જાનેવારી.

સુખજી યુનીવર્સીટીના નવાં "ફિલોઝ" તરફી નામદાર મરકારે નીચલા પારસી પ્રહરોને નેમા હતા:— શેઠ બહમતજી શેરાબજી તારાપોરવાડા, એલ. સી. ઇ. શેઠ કાવચળ માણેકજી લીમજી, ડાક્ટર રૂમતજી જમશેદજી નારશાહ, એલ. એમ. ડાક્ટર રૂમતજી નરવાંજી એરી, એલ. એમ.

તાં ૧૦ થી જાનેવારી.

રોજ ૨૨ માઈ ૫ (૩૦) ૧૨૪૫ યન્દેજરી. મરજી—પેશતનજી નરજીજી પોંદ્યા—ઉમર વર્ષ ૬૩) શેઠ નવરોજી પેશતનજી પોંદ્યાના ચોથા દીકરા.

૧ જાને જામેઈ, તાં ૪ થી જાનેવારી ૧૮૭૬.

એવજી પ્રથમ ઇં ૨૦ ૧૮૭૪ માં શેઠ દાદાબાઈ રૂમતજી બનાજી સાથે ચીન ગયા હતા. તે પછી ૧૮૪૪ માં શેઠા ખુરશેદજી તથા દોરાબજી નરવાંજી કામાજી અને રૂમતજી ફોર્મજી મેહતા સાથે બાગમાં ચીન મયે "પી. એંડ ડી. એન. કામાની કું", તથા કલકત્તા મયે "પી. એંડ સી. એન. કામાની કું", તથા સુખાઈ મયે "ખુરશેદજી નોરવાંજી કામાની કું" ને નામે પેટ્રીમિ કાઢી વ્યાપાર ચલાવવા માડ્યો હતો. ચીન કંતાનાં નરજોસ્તી અંજુ-મનનાં ધર્મનાં કુંડના એવજી ઇં ૨૦ ૧૮૪૭ થી તે ૧૮૫૦ સુધી એક તરફી હતા. ૧૮૫૦ થી એવજી સુખાઈ આવી રહ્યા, અને ૧૮૬૫ સુધી ઉપલી પેટ્રીમિ ચલાવી હતી. શેર ચતાના વખતમાં એવજી અતરે સેનતજી બેંક ઓફ પેશ્ટરન ઇંડિયા, બોમ્બે પ્રેસીડેન્સી બેંક, અને બોમ્બે નેટીવ મરીન તથા રામ્બે હનથુરનસ કુપની તથા પીજી જાંઈ સ્ટ્રાક કુપનીઓ ઉભી કરવાની શેઠ ખુરશેદજી નોરવાંજી કામાજી અને બીજાઓ સાથે આગેવાંની લીધી હતી. સુખજી પારસી બીફ માનીમાનીઆઈ કોરડના એવજી ૧૮૬૭ થી એક ઉલોગિટ હતા.

તાં ૧૧ થી જાનેવારી.

રોજ ૨૩ માઈ ૪ (થેં) ૧૨૪૫ યન્દેજરી, મરજી—મનજેરજી રૂમતજી દારખાનાવાડા ૨— ઉમર વર્ષ ૮૦) શેઠ રૂમતજી મનજેરજી દારખાનાવાડાના ત્રિભ દીકરા. એવજી નાહનપણુધીન પોતાના બાઈ શેઠ મેહરવાંજી સાથે અતરેનાં મરકારી તોપખાંનને માટે ખાસત બનાવવાનાં કારખાનાંમાં હતા, અને તેના વલીવટ ફેલીક મુદત સુધી એવજી ચલાવ્યો હતો. ૧૮૩૧ માં એ ખાનુ નીકલી જવાથી એવજી એકાંત હજી ચુભરી હતી.

તાં ૧૨ થી જાનેવારી.

શેઠ એંડજી જમશેદજી એરીએ "જલિમ જોર" નામનો એક નાટક યુજરાતીમાં રચી પ્રગટ કરીયા હતો.

તાં ૧૪ થી જાનેવારી.

અતરેની ગ્રાંથ મેટ્રીકલ કલેજમાં ચિપ્પનારા ચંચલ વિદ્યાથિએને સ્કાલરશીપો અને ઇનામો આપવાની વાર્ષિક મળ્યા આજ દીને મલી હતી. મરનથીનની ખુરસી હાનરેબલ મીં જોમજી ગીયસે લીધા બાદ એ ખાતાના પ્રીનસીપાલ

૨ જોમજી ગવરમેંટ ગેઝેટ, ૬ થી જાનેવારી ૧૮૭૬.

૩ શેઠા બેજરાંમજી તથા નરવાંજી કુવરજી દારખાનાવાડાના પંથાવા.

૪ "જલિમ જોર. નાટક પાંચ અંકી. ડોરાજતરીઆન નાટક ખેલીને માટે બનાવનાર, એંડજી જમશેદજી પોરી. સુખજી વર્ષનાં પ્રેસમાં ૧૦ મનજેરજી હોચમજી જામેઈ. અને ૧૮૭૬ ઇસવી."

તા ૧૦ ૨૮ મી જાન્યુઆરી.

રોજ ૧૦ માઈ ૧ (૬૦) ૧૨૪૫ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરણ—દારાશાહ ધનજીશાહ કપડાં—ઉમર ૫૫
(૬૦) શેઠ ધનજીશાહ રતનજી કપડાંના વડા દીકરા. એવજી
ધં ૪૦ ૧૮૨૨ માં પોતાના બાપનાં મરણ પછી પોતાના
નાત્યા બાઈ શેઠ રૂસ્તમજી સાથે “દારાશાહ અને રૂસ્ત-
મજી ધનજીશાહ” ને નામે તેમના વહીવટ ચલાવતા હતા.

તા ૧૧ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૪ માઈ ૫ (ચિં) ૧૨૪૫ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરણ—રૂસ્તમજી કાવચજી ખંખાતા—ઉમર ૫૫
૩૬). એવજી પ્રથમમાં અતરેના વજીરો મેયરજી આંકડાં,

બજી દીવેચા, કમ્પોર રતનજી દીવેચા, કાવચાલ દાદાબાઈ
દુબારી, પેશતનજી એલજી દુબારી, રતનજી પેશતનજી એલજી-
નીઅર, ચોરાબજી અરદેશર ગાંધી, નવરોજી બજનજી
ગંધી, રૂસ્તમજી દીનશાહ ગંધી, ચોરાબજી એલજી ગાંધી,
એલજી મેઘચંદ્રશાહ ડોડીવાલા, પેશતનજી જીવજી
બજવાલા, નમચેલજી રૂસ્તમજી બજવાલા, મલિકજી ચોરાબજી
કાંઠા, પેશતનજી મોહાબજી કારખાનવાલા, ડોરબજી શાપુરજી
કાંઠા, મલિકજી શાપુરજી કાંઠા, નમચેલજી ચોરાબજી કાંઠા-
રૂ, મેઘચંદ્રજી નમચેલજી કાંઠા, રૂસ્તમજી ડોરબજી
કાંઠાવાલ, રૂસ્તમજી નમચેલજી કાંઠા, દાદાબાઈ ચોરાબજી
કાંઠા, પેશતનજી બરજોરજી કાંઠા, ચોરાબજી નમચેલજી
લાલકાકા, બરજોરજી કાવચજી લીંચોરના, નંદગીરજી નમ-
ચેલજી લીંચોરના, એલજી ડોરબજી માડન, શંખજી
એલજી માડન, રૂસ્તમજી શાપુરજી માડન, દાદાબાઈ રૂસ્ત-
મજી માડન (ભદ્રા), શંખજી નાનાબાઈ માડન, શાપુરજી
ડોરબજી માડન, દીનશાહ બજનજી માડન, ડોરબાઈ
મેઘચંદ્રજી મેઘના, પેશતનજી મનચેલજી મેઘના. બરજોરજી
એલજી મીસી, ડોરબાઈ બજનજી મીસી, જીજીબજી પેશ-
તનજી મીસી, શાપુરજી ચોરાબજી મીસી, નવરોજી મનચે-
લજી મેઘચંદ્રજી, દીનશાહ ડોરબજી મેઘનાવાલા, મલિકજી
શંખજી કુમારજી, પીરબજીશાહ પાણજી કુમાર, નાનાબાઈ
અરદેશર મુસ, ધનજીશાહ રૂસ્તમજી નમચેલજી, નમચેલજી
નમચેલજી નાણાવતી, રતનજી દોરાબજી નાનજી, પેશતનજી
નીખાલ નમચેલજી, ચોરાબજી કાવચજી પાસકાલ, ધનજીશાહ
દીનજીશાહ પટેલ, નમચેલજી મલિકજી પટેલ, નવરોજી રૂસ્ત-
મજી પાવતી, પાણજી નવરોજી પાવતી, નમચેલજી નમચે-
લજી પીટી, નમચેલજી પાંડ્યાજી પાંડ્યા, નમચેલજી એલજી
પુલેજી, અરદેશર નવરોજી શંખજી, નમચેલજી રૂસ્તમજી
સકલાતવાલા, અરદેશર કાવચજી ચેખા, એલજી શાપુરજી
સરજી, ડોરબજી શાપુરજી સીરવાઈ, રતનજી રૂસ્તમજી મુન્ના
વાલા, શંખજી જીવજી જીવજી તારાપાસવાલા, શંખજી નમચેલજી
તાતા, નમચેલજી રૂસ્તમજી તાતા, નંદગીર બજનજી તોપ-
લીયા, નાનાબાઈ રૂસ્તમજી ગમીરજી, ડોરબજી શંખજી
ગમીરજી, અરદેશર એલજી વાઘા, ચોરાબજી મલિકજી
વજરજી, શાપુરજી નંદગીર. વજી, ડોરબજી અરદેશર
વાંનીયા, મલિકજી શાપુરજી વેઠગી, શંખજી રૂસ્તમજી
વાડીયા, નમચેલજી અરદેશર ડોરબજી વાડીયા, પેશતનજી
અરદેશર ડોરબજી વાડીયા.

પરેતીયા, અને બીજાની તથા તેઓની પછી તેઓના
વારસા મીશીઅરજી કુમી, લીંચ, અને એવજી વજીરોની
આશીરવાદ મળેલું કલારક હતા. એ વજીરોની ત્યાં અત-
રની પારસી પંચાંગેતરું મધ્ય કામ થતું આવતું હોવાથી,
એવજી દોષામની લગતા ધં ૪૦ ૧૮૭૩ તા રોજશરી તથા
તેનેજી લગતા દીવાની મુકદ્દમામાં એક મુકદ્દમા નમચેલજી
તરફ ધણી મેલનજી, કાવજી, તથા અંત દોષાડી હતી, અને
તે એવજીની મેલનજી માટે તે વેલાએ વરતમાનપત્રોએ
એવજીને ધણી શાખાસી આપી હતી.

તા ૧૪ મી ફેબ્રુઆરી.

લંડનની નેશનલ ઈસ્ટિમ્પન આશીરવાદેતરું ને આજ
પાંચ વર્ષ થયાં તે તરફ ઉભી યાદ હતી તેની એક શાખા
મુખ્ય મથે ઉભી કરવાને આજ દીને યાદ લાગ્યાં અતરે-
ના આગેવાન અરદેશરોની એક મુખા મળી હતી, પ્રમુખસ્થાન
હાલેલજી મીંડા નેમજી ગીબજી લીધા બાદ મીંડા મેડી કારપેન્ટર
કે નેવજી પાણ મુખામાં હાજર હતાં તેવજી એ આશીર-
વાદની નેમ વિષે કેટલુંક કહી મળતાયા બાદ એ આશી-
રવાદની નેમ એક શાખા મુખ્યમાં ચલાવવા તથા તેના વહીવટ
કરવા રૂ ૫૦૦, ૧૦ હિંડુ, અને ૧ પારસી (ચેટા માણેકજી
અરદેશર માર્ક, દાદાબાઈ નવરોજી, અરદેશર કાંઠાજી
મુસ, પીરબજીશાહ મેહરવાંતજી મેહતા, કાવજી મેહરવાંતજી
મરજી) અરદેશરોની એક કમીટી તથા ઉક્ત અરદેશરો શેઠેરજી
નેમી મુખા અરદેશર યાદ હતી.

તા ૨૪ મી ફેબ્રુઆરી.

શેઠ મેહરજીશાહ કુવરજી તારાપોરવાલાને નામદાર
મરજીરે યાણ જીજીનાં મોરબાદ ગામના બીજા વર્ગના
મુખ્યારડીનેટ જડજી નેમ્યા હતા.

શેઠ બજનજી એલજી મોદી, એમ. એ. ને નામદાર
મરજીરે પંચમાલના ડીસ્ટ્રિક્ટ ઇન્સુરી કલેક્ટર અને માજી-
સ્ટ્રેટ નેમ્યા હતા.

તા ૨૫ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૮ માઈ ૧ (ચિં) ૧૨૪૫ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરણ—દાદાબાઈ કાવચજી તાતા—ઉમર ૫૫ ૪૫)
નમચીવાલા આં ૪૫ કાવચજી મલિકજી તાતાના નાત્યા
દીકરા. એવજી મુખ્ય, હાંકાંગી તથા શેંગાઈ મથે ચેટા
નમચેલજી નમચેલજી તાતા, ચોરાબજી કાવચજી તાતા,
નમચેલજી નમચેલજી, અંતરજી મનચેલજી અને દોરાબજી
અરદેશર અવામીયા સાથે “તાતાની કુપંની” નાં નામથી

- ૧ બોમ્બે જિલ્લે, તા. ૧૫ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૬.
- ૨ બોમ્બે ગવર્નમેંટ જિલ્લે, ૨૪ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૬.
- ૩ શેઠ રતનજી દાદાબાઈ તાતાના બાપા.

તા. ૮ મી માર્ચ.

રોજ ૨૦ મે માઈ ૧ (સિ. ૧૨૪૫ યર્વેનરવી.)

મરણ—અરેયર નગરવાંતુ નાદરયાહ—ઉમર વર્ષ ૮૫) શેઠ નગરવાંતુ રૂમનમજ નાદરયાહના નાધના દીકરા. એવનુ પ્રથમથી આરે હંગેર બજારમાં “ગોલીનર” ને નાધના યા.૦ વીનુબુનદાસ પાનાચંદ્ર સાથે ભાગમાં કરતા હતા. તે પછી તા. ૩૧ મી જાન્યુઆરી ૧૮૪૪ થી તેમના ભાગ બંધ કરી તા. ૧ લી આપરેલ ૧૮૪૪ થી શેઠ બનાવુ મેદરવાંતુના ભાગ કરી “અરેયર એંડ બનાવુ” નાં નામથી તે ચલાવવા લાગ્યા હતા. એ બાદ તા. ૧ લી મેએ ૧૮૪૬ થી શેઠ પાત્રણુ હોરમજી કાપડીઆ અને પેથ-તનજ નરેશજી કાપડીઆ સાથે “પાત્રણુ હોરમજી” ની કું.૦ ને નામે વહીવટ ચલાવ્યો હતો અને તેમાંથી તા. ૨૨ મી જુલાઈ ૧૮૫૬ થી છુટા પડી પોતે એવનુએ ૧૮૬૬ સુધી ચલાવ્યો હતો.

તા. ૯ મી માર્ચ.

રોજ ૨૧ માઈ ૩ (સિ. ૧૨૪૫ યર્વેનરવી.)

આજ દિને મરણુ શેઠ મેદરવાંતુ રૂમનમજ પાંડવોં લામણમાં તેમના દીકરા શેઠ નગરવાંતુ મેદરવાંતુ પાંડવે ૩૫૦૦), ભાઈ શેઠ દોરખજી રૂમનમજ પાંડવે ૩૫૦૦), મેદરખામ આરખામ તે શેઠ દોરખજી માણેજી પીડીયાં ધણી-આંતી તથા શેઠ દોરખજી માણેજી પીડી ૩૧૫૦૦), તથા બીજાં મેડીએએ ૩૨૨૫) મળી ૩૨૭૨૫) ધર્મ આનંદમાં આપ્યા હતા. મરનારનું નામ ઉમણાં તથા બીજી જોરે કિયાએમાં બીજા બજારોનાં નામ સાથે દેવને ડેરાયું હતું.

તા. ૧૦ મી માર્ચ.

કાકર રૂમનમજ હોરમજી નાણાંવતીએ આજ દિને અખલાવાતની હોમાબાઈ હનમીરજીમાં “માણુ જાનના મોરકા” વિશે એક બાજુ કાંઈ હતું.

તા. ૧૧ મી માર્ચ.

રોજ ૨૩ માઈ ૬ (સિ. ૧૨૪૫ યર્વેનરવી.)

મરણ—રૂમનમજ માણુજી મોવડાંવાલા—ઉમર વર્ષ ૫૫) શેઠ માણુજી મેદરજી મોવડાંવાલાના દીકરા. એવનુ પેદાઈદના ય. ૨૦ ૧૮૪૬ માં શેઠ મેદરજી રૂમનમજ આલ-ખેમનની પેઢી તરફથી ચીન ગયા હતા. ત્યાંથી કમ વર્ષે આરે આવી ૧૮૫૨ માં મેદરજી નગરવાંતુ બદલનજી મોરવાંતુ પેઢી તરફથી કતરને ગયા હતા. અને ૧૮૫૬ માં

૧ નીચે જમણે, તા. ૧૦ મી માર્ચ ૧૮૭૬.

૨ કું.૦ આપરે, તા. ૧૦ મી માર્ચ ૧૮૭૬.

૩ શેઠ નરેશજી તથા મરણુ શેઠ પાત્રણુ રૂમનમજ મોવડાંવાલાના બા. ૧.

એજ પેઢી તરફથી મનેજી તરફ ૫) વર્ષ પાછા ચીન જઈ આપ્યા હતા. ૧૮૬૩ ના માર્ચ માસમાં એજ પેઢી તરફથી લંડનમાં નવી પેઢી ઉઠાડવાને એવનુને વડા તરીકે ચોકસા હતા, અને અનુભવી તથા કારખાજ હોવાથી ત્યાં પેઢી ઉઠાડી પાંચ વર્ષ સુધી ચલાવી હતી. લંડન-મંડે આપણા જરોયાતીએને કમનું ધર્મનું કુંડ રચાયું તેના એવણુ ૧૮૬૩ થી તરફી તથા ૧૮૬૬ થી ૧૮૬૮ સુધી હાનરરી શેફરડી હતા. તે તરફ કોઈ જરોયાતીની કલ્યાણ તો તેને અવકાશજી પોંદ્યાડવા મટે “ચોકી” ખાતે ને એજહોદી જગા કરીલેલે તે ૧૮૬૩ માં મેદરજી મટે એવણે મણીક કારમાજી કીધી હતી. ૧૮૬૮ ના માર્ચ માસ-માં એવણુ લંડનથી મુંબઈ આવી ૭ વર્ષ આરે રહી ૧૮૭૫ માં કક્કતાની પેઢીના વડા યહ તે તરફ ગયા હતા: ત્યાંની જરોયાતી અનુભવનાં ધર્મખાનાનાં પણ એવણુનેજ પાંચી નેમ્યા હતા, અને એક વર્ષમાં તે તરફ મરણ પામ્યા હતા.

તા. ૧૩ મી માર્ચ.

નામદાર ચાહનદો પ્રીમજી આંદ્ર વેલમ ગઈ તા. ૨૬ મી નવેમ્બરે મુંબઈથી ઉપરોક્ત મધ્યાજ, કક્કતા, તથા સીલાંના ટાપુથી ઉતરે છેક કાયમીર અને નીપાલ સુધી મુસાફરી કરી ગઈ પરમ દિને બપોરનાં મુંબઈ પહોંચી રૂપોં હતો, અને આજ દિને શાંતિ ચાર વાગે અતરથી પોતાને જતા ઉઠી ગયા હતા. તે નામદારને મુંબઈની મુનીસીપાલ કારપોરેશન તરફથી વીદમગીરીનું માનવત્ર આપવાને તેના રવાના થયા આગમજી કારપોરેશનના મંડે મેમબરે, જોરે તે નામદારની સ્ત્રીમર મીરાબીસ ઉતર ગયા હતા, અને ત્યાં પ્રથમ શેઠ ડોયાબાઈ રૂમનમજ કાકાએ માનવત્ર વાંચી મંજલાયું, જેનો તે નામદારે ઘટેા ઉતર વાલ્યા બાદ શેઠ ડોયાબાઈને પોતાને હાથે એક માંડ લેટ કરી તેમની છાતી ઉપર મોલવ્યો હતા. એ બાદ મધ્યાએ વધમ થયા પછી સ્ત્રીમરે હંકારવા માણું, ને વેળાએ આજવાસની બીજી આમલોડો ઉપરથી તેમજ પાસવા બંદરથી મેગા મેલના સોકાએ જુગાસીના પેકારે કીધા હતા.

તા. ૧૫ મી માર્ચ.

શેઠ કાયમજી મેદરવાંતુ મરણે આજ દિને અનરે-ની માણુ મહિનાકમ હનમીરજીમાં જન ૨૬ માર્ચ મોજનાં મયચરિત્ર વીધે કાંઈએમાં એક બાપાણ કીધું હતું.

૪ નીચે જમણે, તા. ૧૪ મી માર્ચ ૧૮૭૬.
નામદાર ચાહનદો પહોંચી રહતી વેળાએ શ્રી કાયમજી નંદમીર રોડીમની નાહર, સી. એ. આઈ. ની સુખાકારી વિશે જમર કહાવી તેમને મટે એક રૂપાનો ચાંદ તથા પાનાની સ્ત્રી લેટ મોકલી હતી.

૫ રૂમનમજ આંદ્ર મંડીઆ, તા. ૧૬ મી માર્ચ ૧૮૭૬.

તા. ૧૭ મી. માર્ચ.

રોજ ૨૯ માઈ. ૭ (કો) ૧૨૪૫ યન્દેરદી.

મરણ—દાદાભાઈ શેરામજી પટેલ, એમ. એ.—હિમર વર્ષ ૩૨) શેઠ શેરામજી ફરમંજી પટેલના વડા દીકરા. એવલુ ૪૦ સં ૧૮૯૨ માં પોતાના બાપની સાથે ઇંગ્લેન્ડની યુવાદ્વીપ ગયા હતા. તે પછી મુંબઈ આવી ૧૮૯૩ માં અત્રેની યુનીવર્સિટીની માનવીકુલેશનની પરીક્ષા પસાર કરી એલેક્ષનસ્ટન કૉલેજમાં ભોળાયા હતા, અને ૧૮૯૬ માં બી. એ. તથા ૧૮૯૭ માં એમ. એ. ની પદવીઓ મેલવી હતી. તે બાદ પોતાના બાપની મેશરમ ફરમંજી ઝાંડમની પેહડીમાં ભોળાયા હતા. ફિક્કર અને નાટકના એમને ઘણા શોખ લાગેો હતા, તથા એકુ બે નાટક મંડલીના મલિક પણ થયા હતા.

તા. ૨૨ મી. માર્ચ.

મરહુમ શેઠ મેહરવાંતજી ફરમંજી પંડેની યાદગારી કાવમ રાખવા માટે તેમના પારસી મિત્રોની એક સભા આજ દીને કોટ મેવાં શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટીયાં ઘરમાં મર નમશેદજી જીજીભાઈ બારેનેટ, સી. એમ. આઈ. નાં પ્રમુખપણાં હેઠલ મલી હતી. જે વેળાએ એ શેઠની યાદગારી રાખવાનું કામ આરંભવા માટે મર નમશેદજી જીજીભાઈ બારેનેટ, સી. એમ. આઈ; શેઠા મેહરવાંતજી જીજીભાઈ, સી. એમ. આઈ; ફરમંજી નયરવાંતજી પટેલ, દીનશાહજી માણેકજી પીટી, હીરજીભાઈ હોરમજી ચેતા, અરશેદજી ફરડુનજી પારખ, નાનાભાઈ મેહરવાંતજી જીજીભાઈ, શેરામજી શાપુરજી મંગાલી, અને માણેકજી અરશેદજી નમશેદજીની એક કમીટી તથા શેઠા હોરમજી નવરોજી મકલાતવાલા, કાવથજી એલજી પટેલ અને ડાક્ટર રમતમજી નમશેદજી નાદરશાહે—હાનરરી. શેફ્ટરીઓ નેમી મળા અરખાસ્ત થાઈ હતી.

તા. ૨૩ મી. માર્ચ.

“મર કાવથજી બંદગીરજી રીડીની નાછ, સી. એમ. આઈ. નું ઇંગ્લેન્ડમાંથી તેપાર થઈ આવેલું બાહવલું” મર

૧ જાને નમશેદ, તા. ૧૦ મી. આપરેલ ૧૮૭૬.

એ કમીટી તરફથી યાદગારીનાં શંકમાં નાણાં બચાવવાને વર્તમાનપત્રોમાં જાહેરખબરો વીકિ છપાવવામાં આવી હતી, પણ પરીવર કરનારાઓની વિવરવાદને લીધે એ કામ આગલ આલું નહિ, અને બંધ પડી ગયું.

એ પછી અત્રેના કોટલા આખરદાર પારસીઓની શક્તી એક અરજ બપની કમીટી બપર મોકલી હતી, અને તેમાં એવું માગયું હતું કે મરહુમ શેઠ મેહરવાંતજી પારસી આલખના બપર મોટો બપકાર થાએલો, અને તે માનવા માટે પારસીઓની એક બંદરે સભા મોકલાવી. તેના અભાવમાં એ સાહેબે એવું ક’તેઓએ પોતે લીધેલા મારગ દરમત છે, અને પારસીઓની બંદરે સભા મોકલાવવાની કોઈ જરૂર નથી. (જા. જા. તા. ૭-૭-૭૬)

કાવથજી બંદગીર યુનીવર્સિટી-હોલ”માં જાણું મુકવાની ક્રિયા આજ દીને હાનરેબલ મી. નેમશ ગીબસે એક મોટા મેલાવવાની હજુરમાં કરી હતી. ક્યમમાં એ બાદ વલને લગતી કમીટી તરફના રીપોર્ટ તેના હાનરરી સેક્રટરી શેઠ ડોશાભાઈ ફરમંજી કરાકાએ વાંચી મંબલાયો, જે બાદ પ્રમુખે મર કાવથજીની સ્તુતી કરી એ બાહવલું યુનીવર્સિટીમાં મુકાવા બાપે પોતાની મુશાકી બતાવીને મુશાકીના પોકરિ વચ્ચે “બલું” મેલાવલું જાહેર કરીું હતું.

તા. ૨૬ મી. માર્ચ.

રોજ ૮ માઈ ૭ (શિ.) ૧૨૪૫ યન્દેરદી.

આજ દીને સુરતની પાસેનાં ઇજાપોર ગામમાં મુંબઈ-વાલાં બાઈ પીરોજબાઈ તે મરહુમ શેઠ દાદાભાઈ માણેકજી વાછાનાં વીધવાએ પોતાના આવદનાં પુત્રને માટે ત્યાંના જર-પોશ્તીઓના મરઅવસરના વપકમ તથા મુશાફરના ઉતારને માટે એક ધર્મશાલા બંધાવી બોલી મુકી હતી.

તા. ૧ સી. આપરેલ.

નીચલા પારસી અહરચોને આજે વર્ષમાં તેમનાં નામની આબલ લખેલાં જુદાં જુદાં મથકોની મુનીસીપાલિટીમાં મેમબર તરીકે નામદાર મરકારે તેમના હતા:—

૨ શાંખજી આઈ ઇડીઆ, તા. ૨૪ મી. માર્ચ ૧૮૭૬.

પછવાડેથી એ બાહવલું ત્યાંથી ખસેડી હોલતા દરવા બની બાહેર યુનીવર્સિટી બાગમાં બોલું મુકયું હતું. એ બાહવલાંને લગતી વીગત તથા તેપરતા લેખ માટે જુવો આ યુરતકને સરે ૭૭૮-૭૪.

૩ આ ધર્મશાલામાં નીચે મુજબની તસ્વી મારેલી છે:—

“પાક પરવરદેગાર જે બંધે જેકાંતને પેદા કરનાર “ક જેણે શ્રી પેગંબરે જરતોશત અશરતમાંતે અનોશરવાંતની “મારતથી બલી જાલી અશરાની દીનના લોકાંતે પોતાની “નેશાન તથા બંદગી તથા નેઆમિશ તથા શીતામિશ કર-“વાને કુલક કીધે છે તેશાહેવાં નાંમથી અને તેનાં અશે અને “દાતાં પેગંબરે શાફેખની હુદાએતથી શવંત ૧૯૪૨ મેંત “સુદ. ૧ વાર રવેજીએ પારસી શને ૧૨૪૫ રોજ ૮ દાદર “માઠ. ૬ શરેવર શેનશાહી અબ્દુલજરરી. ખરીશાહી ૧૮૭૬ “તા. ૨૬ મી. માર્ચ ઇશાવી એ દીને પારશાજી બાઈ પીરોજ-“બાઈ તે દાદાભાઈ માણેકજી વાછાની વીધવા ધરીઆણીએ “પોતાનાં આવદનાં બેડેશ મુકામનાં પુત્ર શાવાબને વાશતે “બંધાવી છે. તે ગાંધના જરતોશતી લોકાંતે વાપરવાને શાહે “તથા પરગાંમ લોકાંતનાં જરતોશતીઓનાં વાપરવાને શાહે “બાઈએ પોતાનાં પેશાથી પોતાનાં આવદનાં પુત્ર શાવાબને “વાશતે બંધાવી છે. એ ક્યમશરામાં શીઆદી તથા સંખશની “શાહે તથા જરતોશતી પરદેશીના ઉતારાને શાહે” એ બાઈએ “ગાંધ ઇજાપોર મધે બંધાવી છે.”

* બાઈની તસ્વીમાં પારસી માઠ. ૬. શેઠનશાહી લખેલો છે તે જુલ છે. માઠ. ૭ નો શેઠનશાહી જાઈએ. બીજી બંધી તથા વાર બપર છે.

મુનીસીયાલી દી.

માનકમપેય (માલિકેયર)—એક કુવરજી કાવથજી હાથીપાઈ.

વાંદરા— એક દાદાભાઈ બહમનજી મુકાદમ.

એક હૈરામજી બહમનજી છુછાભાઈ.

અલીભાગ—ખાંતગાદિય ફૂમંજી ખરચેજી નવીખાંત.

દોહડ— એક ફૂમંજી કાવથજી નેલર.

કારવાર— એક ભમચેજી હૈરામજી.

કેવડીમાઝીમ—ગાકર ખાજોરજી અરેશર. રખેનશર.

તા ૨ છ આપરેલ.

એક ડોગાભાઈ રતનજી ફરુનજી વરમે “ઈડીઅન રપેક્ટર” નામનું દર આવાડીઆંના રવીવારે પ્રગત થતું એક ધર્મજી વર્તમાનવત્ત પરવરતાવવા માણું હતું.^૧

તા ૩ છ આપરેલ.

રેશ ૧૧ માહ ૭ (ચો) ૧૨૨૫ યલ્દિત્તરદી.

મુસ્તની પાસેનાં યીગનપોર ગામ મધે બાઈ બીખા-જી (એક માણેજી નવરાજજી ભેચીનાં માએનાં મમાઈ) તામનાં ૧૧મી વર્ષની ઉમરનાં એક ઘરડાં ડોડાં આજ દીને મરણ પામ્યાં હતાં.^૨

તા ૪ મી આપરેલ.

એક શોરાખજી ભંદીશરજી તલિયારખાંતને તવચાચીના નગરનો આદી નામદાર ગાયકવાડ મરકારે આપ્યો હતો.^૩

તા ૧૦ મી આપરેલ.

એક બેહરામજી છુછાભાઈને મલિકા “રશર આઈ ઈડીઆ” (સી. એચ. આઈ.) ના જેતાખતે આંદ આપવા માટે આજ દીને નામદાર ગવરનર મર શાલીપ ઉઘાડે પદેનના મરકારી મેહમ્મદ એક દરખાસ્ત ભરી હતી. નામદાર ગવરનરે એક ટુક બાપાણુ કરી એ જેતાખતે આંદ તેમને આપ્યો,^૪ ને મરેશના પ્રમાણે છેલ્લા મેમાયલા રુનીયર.

૧ એ ૫૩મી પ્રથમ થીફ્ટ મુખી એક ધીરાનશાહ પેશ-નમજી તાલેપરખાંત જનમા હતા. તે ધર્મી તેની લગાંબ એક મેહમ્મદ બેહરામજી મજબાલીના હાથમાં આપવામાં આવી હતી, જેએ ૧૮૭૨ મી તેના પ્રાચેક ૫૫ થયા હતા. એક મેહમ્મદજી ૨૪) વર્ષ એ ૫૩ એપ્રિલે હાથે ચકામી ૧૯૦૧ માં તે થોડાક માસ એક નવરાજજી માણેજી ફુમચીઆંને સોંપી હતું. ૧૯૦૨ ના આપરેલ માસથી તે “વોર્થ ઓફ ઈડીઆ” ૫૪ ચાપે નેહી નાખવામાં આવ્યું, જે તેનું નામ “ઈડીઅન રપેક્ટર” સરેને મખતું હોવાથી વાચું તેનું નામથી ૧૯૦૪ ના એએ માસથી એક બેહરામજી મજબાલીએ તે આજી રાખ્યું છે.

૨ ભમે ભમચે, તા ૫ મી આપરેલ ૧૮૭૬.

૩ ભમે ભમચે, તા ૭ છ આપરેલ ૧૮૭૬.

૪ આ જેજાએ નામદાર ગવરનર મેાલ્યા કું:—

“I have very much pleasure in obeying the directions of His Excellency the Viceroy to present to you

કમપાનીઅન મર મંગલદાય નયુભાઈ નાઇટ, સી. એસ. આઈ, એ તેવણુની છાતીએ આલયો, ને બાદ એક બેહરામ-મજીએ ઉકાર માનવા બાદ મરેશનાની કિયામી દરખાસ્ત પરખારતા યાદ હતી.”

તા ૧૩ મી આપરેલ.

“મર ભમચેજી છુછાભાઈ પારસી મેનિસિલંટ ઇન-સ્ટીટ્યુટ” ના એક અધિકારી મરહૂમ એક બેહરામજી ફૂમ-મજી પઠેની જોગર એક નવો અધિકારી ડેવવા માટે આજ દીને એ ખાતાની એક મુલા મળી હતી. તે વેળાએ મુર્વેનાં એકમતથી એક માણેજી ખરચેજી ભમચેજીને એ જોગર મુકર કરવામાં આવ્યા હતા.^૧

આએ શાલની ડીક્કીટ પલીડરની પરીક્ષામાં ૨૬ હીડ અને ૧ પારસી—એક શોરાખજી એદલજી વારડન, ૫૪મર થયા હતા.^૨

એક રૂતમજી અરેશર વાડીઆંને નામદાર મરકારે મુખાઈનાં બારાંના કામચલાઉ માસર ખીજડર અને મરેવર નેમ્યા હતા.^૩

તા ૧૫ મી આપરેલ.

ગ્રાંડેમર ભરભ રાલીનએ પુરતમ પાદશાહોનાં ઇતી-હામનાં માત પુસ્તકો રચી આકાર વર્ષે પ્રગટ કીધાં હતાં. તેમાં આસ્ટોરીયા, બાપીઆન, વગેરેની તવારીખ મધે આવણી હરાંની પુરાતમ તવારીખ આર પુસ્તકોમાં મુમાવી છે. માતમાં અને છેલ્લાં પુસ્તકમાં હરાંનાં માસાન્યાન તમ-કાનાં પાદશાહોનાં ભેદાન્યાનભરેલાં રાખ્યની આખી તવા-રીખ, તથા એ શેહનશાહને લગતા લેખો, ચિકાએ, હમા-રતો અને કોતરકામોનાં ન્યાખાંદ ચિત્રો તેમાં મુમાયછે.^૪

this badge of the third class as a Commander of the Most Exalted Order of the Star of India. I trust you will long live to enjoy the honour which Her Majesty has conferred upon you. I have also to explain to you that you will be required before leaving Government House to sign a document to the effect that should you be promoted in the order or leave this world you will return the badge.”

આનાં જવાબમાં એક બેહરામજીએ કહ્યું કું:—

“Your Excellency—I feel very grateful for the High honour Her most Gracious Majesty has been pleased to confer upon me, and I beg your Excellency to convey my heartfelt acknowledgments and an expression of my lasting loyalty and devotion to your beniga Sovereign. I thank your Excellency also most heartily.”

૫ રાઈમજી આઈ ઈડીઆ, તા ૧૧ મી આપરેલ ૧૮૭૬.

૬ ભમે ભમચે, તા ૧૪ મી આપરેલ ૧૮૭૬.

૭ લોમ્બે ગવરનરે ગ્રેડે, ૧૭ મી આપરેલ ૧૮૭૬.

c “The Seventh Great Oriental Monarchy or the Geography, History, and Antiquities of the Sarmian or New Persian Empire. Collected and Illustrated

તાં ૧૮ મી આપરેલ.

હિંદુસ્થાનની વડી ધારામુખામાં વસાર થયેલા “ભગીન-
ની મેહમુલ મુબંધી બાપદોમાં મુબંધ ધવાકાની દીવાની
અદાલતોની સત્તા હદમાં રાખવાને લગતો ધારો” કે તેથી
બુદ્ધિતામાં મોટા બંધ થઇ જઇ તેમની ફરીઆદો દીવાની
અદાલતોમાં નહિ લઇ જવાય, તે ધારો નામજુર. રાખવા
મોટું ધંગલાં ખાતે શેફ્ટરી ઓફ રોટર એક અરજ કર-
વાનો ડેડવ કરવાને મુબંધના રેહવાસીઓની એક જાહેર
મુબા ખોલાવવાને ગઇ તાં ૧૧ મી આપરેલે થોડી ડાકડર
ધામસ બેલોની જોગ ૧૮ ઇંગ્લિશ, ૧૯ હિંદુ, ૭ મુસલમાન,
અને ૨૭ પારસી (મર જમશેદજી જીજીભાઈ ખારોડ, સી.
એચ. આઈ; મેહરોમજી જીજીભાઈ, સી. એચ. આઈ; થોડા
દીનશાહજી માણેકજી બીડી, ફરોમજી નથરવાનજી પોલ,
અરથેજી ફરડુનજી પારખ, મનચેરજી હોરમજી કામાજી,
જુરથેજી નેશરવાનજી કામાજી, પીરજીશાહ મેહરવાનજી
મેહતા, નાનાભાઈ મેહરોમજી જીજીભાઈ, દાદાભાઈ નવરો-
મજી પ્રેમીશ, શોરાખજી શાપુરજી ખગાલી, નવરોમજી
ફરડુનજી, અરથેજી રસતમજી કામાજી, શોરાખજી ફરોમજી
પોલ, હોમજી અરથેજી દાદીચે, મનચેરજી નવરોમજી
ખાજી, માણેકજી અરથેજી જમથેજી, કાવથજી અરથેજી
જમથેજી, ડાકડર અરથેજી ફરોમજી ખોરી, જમથેજી
અરથેજી કામા, અરથેજી મેહરોમજી કાપડીઆ, નથર-
વાનજી રતનજી તાતા, અરથેજી ફરોમજી મુસ, માણેકજી
અરથેજી મનિચેહરહોમજીના, નાનાભાઈ રસતમજી
રાણીના, કેપથર નવરોમજી કામરાજી, હોરમજી જાંગી-
રજી દાદીચે) અરથેજી કંદેલાં રીકવીજીથનની રહે આજ
દીને મરકારે રાઉન હાલ વાપડવા નહિ આપવાથી ફરોમજી
કાવથજી ધનરડીટપુમાં એક જાહેર મુબા હાનરિખલ મીં
ડોનાલડ ગ્રાહમનાં પ્રમુખપણાં હેલ્થ મઠી હતી. આ વેળાએ
એ ધારાને નામદાર માહોરણીની વડી મરકારે બાહલી નહિ
આપવા મોટું રોટ શેફ્ટરી પર કરવાની અરજ બાહલ રાખી
તે મોકલવાનો ડેડવ કરી મુબા અરખાસત થાઇ હતી.”

તાં ૨૨ મી આપરેલ.

રોજ ૫ માહ ૮ (ચિં) ૧૨૪૫ યન્દેજરદી.

મરજી—એલજી હોરમજી ખામજી—ઉમર ૫૫
૩૫) એક હોરમજી આદરજી ખામજીના વિજ દીકરા. એવણ
પોતાના મરજા એક નથરવાનજી રતનજી તાતા, કાં નેકા
લીકમ અને હરી કાકરસી ગાયે બાગમાં “મુસજી નથરવાન-

from Ancient and Modern Sources. By, George
Rawlinson, M. A. London, Longmans, Green, and
Co. 1876.”

૧ રાખસ ઓફ ઇન્ડીઆ, ૧૯ મી આપરેલ ૧૮૭૬.
આ બીજ ઉપર રોટ શેફ્ટરીએ પોતાની બાહલી નહિ
આપી તે ૨૬ ઈપ્રેલ ૭૭.

જી કું” ને નામે બાપાર તથા ઇંગ્લેજ પેહરીઓની
દયાથી કામ કરતા હતા.

તાં ૨૩ મી આપરેલ.

રોજ ૬ માહ ૮ (ચિં) ૧૨૪૫ યન્દેજરદી.

મરજી—જાહંગીરજી દીનશાહજી મરજવાલા—ઉમર
૫૫ ૩૦) મુરતવાલા એક દીનશાહ હોરમજી મરજવાલાના
દીકરા. એવણની મુરતનાં ચોક બજારમાં ધુરોપથાપ હતી.
એવણ કાંઈ કામમર આજ દીને મુરતની પાસે અમરોલી
મથા હતા, ત્યાંથી ચાલતા પાછા ફરતાં રેલવેના પૂલ ઉપરથી
અકસ્માત ઘણી ઉંઝાડાએથી વડી જવાથી થોડાક કલાકમાં
મરજી પામ્યા હતા.

તાં ૨૪ મી આપરેલ.

આજ દીને મરહુમ એક એલજી હોરમજી ખામ-
જીનાં હકમણમાં તેમની પોતાની પ્રજામાંથી તથા બેચી-
ઓએ મલી રૂ૬૪૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.”

તાં ૨૭ મી આપરેલ.

એક મનચેરજી કાવથજી મરજવાનને નામદાર મરકારે
મુબંધના કામચલાઉ એકાંકિકુડીવ એનજીનીઅર નેમ્યા હતા.
ખાંમશાહિખ નાનાભાઈ કાવથજીને નામદાર મરકારે
અમદાવાદની પોલીસના ઇન્સ્પેક્ટર નેમ્યા હતા.”

તાં ૧૧ મી મેએ.

એક મેહરજીભાઈ કુચરજી તારાપોરવાલાને નામદાર
મરકારે સેતારા જીજીમાં આવેલાં તામગામના બીજ વર્ગના
મુખારડીનિઝ જડજ નેમ્યા હતા.

એક દારાશાહ ડોશાભાઈને નામદાર મરકારે જડા
જીજીના કામચલાઉ ડીક્રીકેટ ડેપુટી એકેકર નેમ્યા હતા.”

તાં ૧૪ મી મેએ.

દરજુર જમામપજી મનિચેહરજી જમામપઆશનાએ
આજ દીને ખેતવાડી મધે મરહુમ એક કાવથજી માણેકજી
આજખરનરની દરેમેહરમાં મુજરેલાં જરથોગતીની લામની
પાછજ જોર પકડી તથા બાજ ધરી ચાલવાની બાબદમાં એક
વાએજ કીધી હતી. દરજુરજીએ કુતપો આપેા કે વડોદરા-
ની ૮ મી પરગરદ મુખ્ય મુજરેલાં જરથોગતીની લામને
અધિકમજી પેહિઆડવા લઇ જતી વખતે તેની પાછજ બાજ
લીધા વગર માલકુ યુનાહબરેલું છે, પણ બે અધોરનાને

૨ થોડા હોરમજી તથા કેપથર એલજી ખામજીના
બાવા.

૩ જામે જમથે, તાં ૨૬ મી આપરેલ ૧૮૭૬.

૪ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, ૨૭ મી આપરેલ ૧૮૭૬.

૫ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તાં ૧૧ મી મેએ ૧૮૭૬.

તા ૨૦ મી આગસ્ટ.

શ્રેષ્ઠ માણિક્યાદ દાદાભાઈ માસરે “ જમામતી ધ્યાને જમામતીનામું ” ની ચોપડી ગુજરાતીમાં છપાવી પ્રગટ કરી હતી.^૧

તા ૨૧ મી આગસ્ટ.

રોજ ૧ માઈ ૧૨ (ચે) ૧૨૪૫ યજ્ઞદેવરદી.
આજ દિને મરહુમ બાઈ રતનબાઈ તે મરહુમ શ્રેષ્ઠ નવરોજી જમશેદજી વાડીઆનાં વીધવાનાં ઉત્તમણીમાં તેમનાં અંગીઆએ ૩૧૦૪૫) ધર્મઆતાઓમાં આપ્યા હતા.^૨

તા ૨૨ મી આગસ્ટ.

સુરત મધે હોરમજી એલજી નામના એક પારસીએ જમશેદજી પેયતનજી ગાંધીની પીરોજીઆઈ નામની એક છોકરી સાથે તેણીના બાપની રજ વગર ગયા જેમે મામમાં નાતરે કીડું, તે મોટે તેવાપર, તથા મજકુર પીરોજીઆઈ અને તેની મામે વીરબાઈજી ઉપર જમશેદજીએ ફેરબદી કરીએની ૪૯૬ મી કલમની રૂએ ગેરકાયદે દગાપી લગન કરવાના ચુનાહની ફરીઆદી ત્યાંના પેહલા વર્ગના માછજેર રાવબાહદુર જગજીવનદાસ પુચ્યાસદામની કોરટમાં માડી હતી. આ ચુકદેમી કોરટમાં દીવસ માંબલ્યા પછી માછજેરે ગધ તા ૨૮ મી જુલાઈએ ચુકદેમી આપે કે પીરોજીઆઈને તેણીના આગ્રા આવંદપી તલાક મલ્યા હતા, અને તે હોરમજી સાથે પ્યારમાં પડી હતી તેથી બનેએ કામ્બેદાસ નાતરે કીડું, અને તેની મરડીફિર પણ રેજીસ્ટર કરાવી-છે, મરડીફિરમાં ફક્ત એકજ આંખી હતી કે તેપર પીરોજીઆઈના બાપની થહી હતી નહિ, પણ તેને કેકણે તેની માએની થહી હતી. યાહી ઉપરથી જાણું જણાવે કે બાપને પોતાની બાપડી તથા છોકરી સાથે અણબનાવ હોતો. પારસી કાપદા પ્રમાણે ઉમરે પુગપા વગરનાં છોકરાં-ઓના બાપ અને બાપ જો મરણ પામે હોય તો વાલીની થહી એવી મરડીફિર જોઈએ, પણ આ મરડીફિર મરણ પામે વાલી તરફ થહી કીડુંછે તેથી આ આંખી કેકણે દરજ્જે પુરાઈ હતી. તોહમતદારોની મરજ દગાપી નાતરે કરવાની હતી નહિ તેથી માછજેરે તેમને ત્રણરેને બેચુનાઈ ઠેડ્યાં હતાં. આ ચુકદાપી નારાજ થઈ જમશેદજીએ સુરતના જડજ મીં એચ. એમ. બરડુગની કોરટમાં અપીલ કરી હતી, જે તે નામદારે આજ દિને માંબલી નીચ્ચી કોરટના ચુકદેમી બાહજ થયું હોતો.^૩

૧ “ જમામતી ધ્યાને જમામતીનામું ” ત્રણ બાજમાં બાજ પેહેલા. છપાવી પ્રગટ કરનાર, માનેકશ દાદાબાઈ માસર. યજ્ઞદેવરદી અને ૧૨૪૫. છપાવી અને ૧૮૭૬. સુબંધ મધે જોરાસરનીઅન પરચમાં છપાઈ.”

એના બીજ બે બાગે બાહેર પડ્યા નથી.

૨ જામે જમશેદ, તા ૨૯ મી આગસ્ટ ૧૮૭૬.

૩ જામે જમશેદ, તા ૨૯ મી આગસ્ટ તથા ૪ થી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૬.

તા ૧ થી સપ્ટેમ્બર.

શ્રેષ્ઠ પેયતનજી નયરવાંનજી ઉરંવાલાએ સુબંધ મધે ગીરગાંમના રસ્તા ઉપર મરહુમ શ્રેષ્ઠ જમામતી થકેશનાં ઘરનાં કંપાઉડમાં દેશીઓના છોકરાઓને તરવાનો હુતર શિખવવાને માટે એક “ મીમીંગ બાઝ ” ઉઘાડ્યો હતો.^૪

તા ૪ થી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૨૦ માઈ ૧૨ (ચે) ૧૨૪૫ યજ્ઞદેવરદી.

સુબંધ મધે ગોવાલીઆ તલાવ આગલની મરહુમ બાઈ ચુનાંઈજી હીરજી રેડીમનીવાલી દેમેહેરની ધમારત નખળી થવાથી તે તેમના નખીરા સર કાવથજી જાંહીરજી રેડીમની નાઈર, સી. એચ. આઈ. એ. ૩૩૦૦૦) ખરચી ફરી મમરાવી આજ દિને તેમાં જુનાં આદરોન પાછા તત્તરથીન કરીયા હતા.^૫

તા ૪ થી સપ્ટેમ્બર.

શ્રેષ્ઠ દાદાબાઈ ડાયાબાઈ કામાજી પોતાનાં કુટુંબ તથા યોડાક દાસ્તો સાથે ગધ તા ૧ થી જુલાઈને દિને ગોરગાંમ શ્રેષ્ઠ મેહરાંમજી જીજીઆઈના બંગલામાં જીખાસ્તે ગયા હતા, ત્યાં તેમનાપર તેમના બનેથી શ્રેષ્ઠ શોરાબજી દારાયાહ કપટાંને

૪ રાસ ગોરાર, તા ૭ થી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૬.

એ બાઝ રસી દેવાસી વચ્ચે એક વાવના આકારમાં હોતો, જેમાં અડધા વાવ સુધી સીલીકી બાંધેલી હતી. તે ૩૦ ફૂટ લાંબી અને ૨૦ ફૂટ પોહોતો, તથા તેમાં શિખાળી-ઓને તેરવાની જગા તથા તરવા, કુચકી મારવા વગેરેની ફરલીક જોગવાઈઓ હતી. એ બાઝરે દુખરેજ રાખવાને દેશી ઘરેયાની એક કમીટી નેમાઈ હતી, જેમાં અવારનવાર નીચજા પારસી અદરેશી રાખેલ થયા હતા:—

કાકર રસતમજી મેહરવાંનજી દાદીના, ચેઠા નયરવાંનજી હીરજીઆઈ પટેલ, યાલજી આદરજી મીચેલી, મિલેતેમજી દાદા-બાઈ પોંઘ્યાનાંવડા, શોરાબજી મનચેરજી રાવરનવાલા, પીરોજીઆઈ એલજી સખીદાસ, એલજી રસતમજી રીધારદર, નયરવાંનજી મરચોદજી નાનજી, મનચેરજી રસતમજી પટેલ, બી. એ., કંપાર મનચેરજી હીરાબાણિક.

એ કમીટીના પ્રમુખ નરીક પેઠ્યાંધીન રાવબાહદુર નાહના ચોરોજ અને હાનરી ચેકેટરી નરીક પણ પેઠ્યાંધીન શ્રેષ્ઠ નયરવાંનજી હીરજીઆઈ પટેલ હતા. એ “ બાઝ ” ને શરૂઆતથી જ હાનરેખત બીં જમશેદ મેલી, તેમજ વર-વાંનના નામદાર યાકોર આહેબ, ચેઠા દાદાબાઈ નવરોજી, ચેરેર, શોરાબજી રાપુરજી બંગાલી અને નાનાબાઈ મેહ-રાંમજી જીજીઆઈએ ઊતેજન આપી તેના બહેર અખાડાઓમાં પ્રમુખઓને બીરાં લોકોને તરવાના એ નાદર હુતર વિષે ઘણાક બેધા રીયા હતા. એ “ બાઝ ” ઇ ૩૦ ૧૮૭૬ સુધી શ્રેષ્ઠ પેયતનજી ઉરંવાલાએ ચાલુ રાખ્યો હોતો, અને તે અરસામાં તે મધેથી ૧૮૦૦ જણા એ નાદર હુતરની તાલીમ લઈ બાહેર પડ્યા હતા, તથા તેમાંના ઘણાઓએ કુમવાની હોનારોથી લોકોના બંન બંધાયા હતા.

૫ ડોરાસરનીઅન કાલેનડર, યજ્ઞદેવરદી ૧૨૪૬ નું.

નામે કોઈ ચીખાવવા. પારસીઓએ તારનો ખોટો સંધેશો મોકલ્યો હતો, જે ઉપરથી તેઓ મધ્યં મુખ પાછાં ફર્યાં, અને શેઠ શેરારામજીએ શક ઉપરથી ઝાંઝ મેડીકલ કોલેજના એક વિદ્યાર્થી શેઠ શેરારામજીના નવરોજી પારસી ઉપર તે ખોટો સંધેશો મોકલવાનું તોહમત મુકી અતરેની પોલીસ કોરટમાં સીનીયર માણસેટ મીડ સી. પી. કુરની હજુરમાં એક મુકદ્દમો ચલાવ્યો હતો. આ મુકદ્દમો પાંચ વખત ચાલવામાં આવ્યો હતો, જે દરમિયાન ઝાંઝ રેડનાં રેલવે સ્ટેશન પરના એક ટેલીગ્રાફ સીગનલરે પરતીવાદીને એ ખોટો સંધેશો મોકલનાર તરીકે જાણવાયો હતો, તોપણ તેની તથા ખીજી ગાફીયાની જાણની હેરફેર માલમ પડવાથી માણસેટ સહિષ્ણુ એ મુકદ્દમો કાઢી નાખી પરતીવાદીને છોડી દીધા હતા, અને તેમ કરતાં જાણ્યું કે “જેમી ધણીએ આ ખોટો સંધેશો મોકલવાનું કરાવેલું કામ કર્યું” હશે તેણે ધણું જ શરમભરેલું અને હીમકાર કામ કીધું છે.”

૧ સપ્ત મેડનાર, તા. ૧૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૬.

આ ખોટો તાર મોકલનાર શેઠ દાદાભાઈ ડોશાભાઈ કામાળનાં કુટુંબનાજ નણ છોકરાઓ હતા, જેમાંના એકનું નામ ‘૧૮૭૭ નો જીન ગામ્બો’ એકાદિક બસી જવાથી ઘેલાવણમાં તે ઘણુંક બકમકરો લાગ્યાં. તે બકમકરો દરમિયાન તેનેથી ઘણેલાં ખોટાં તાર મોકલવાનું બોલાઈ ગયું, અને તે આધાર ઉપરથી તલાંચ કરતાં એ ગાનાંકમાં બીજા બેનાંદાન છોકરાં હતા તેઓ પણ માલમ પડ્યા. આ ઉપરથી શેઠ શેરારામજી કપરને તા. ૧૬ મી જીન ૧૮૭૭ નાં રાજમસ આંધ્ર ઇડીઆ તથા બામ્બે ગ્રેડેડ બધે વનોમાં નીચેલો કામગીર બધી જાણથી શેઠ નશરાવંતજી નવરોજી પારસી વાંકમાંથી બહાર રીતે મોકલા કરી એક અરજી તરીકે તેમના અરજ આપી તેનો પુરતો બદલો લાવી આપ્યો હતો :-

To the Editor of the Times of India.

Sir,—About this time last year I brought a charge in the Police Court against Mr. Nasserwanjee Nowrojee Parukh, of having transmitted a false telegram in my name to my brother-in-law, Mr. D. D. Cama, while he was gone with a large party in a picnic to Goregaum. The charge was, after several hearings, reports of which appeared in your paper at the time, dismissed. An impression was, however, left on the minds of a number of people in consequence of what seemed to be a chain of very strong facts, that though legally acquitted Mr. Parukh was really guilty. Circumstances have now suddenly come to light in the strangest manner which, while exposing the real culprits, viz, two students of the Grant Medical College, have completely established Mr. Parukh's innocence. In endeavoring to do all the reparation in my power to Mr. Parukh for the injury and annoyance I was the unconscious instrument of causing him, I hasten for one thing to declare his entire innocence in as public a manner as I brought the charge against him, Yours &c.

S. D. CAPTAIN:

Bombay, June 15th.

આ એક કાલેલી કોરિસા જેવો બનાવ બન્યો હતો. અગર શેઠ નશરાવંતજી તરફથી મી. ઇન્વેસ્ટીગેટી જેવી અંચલ

તા. ૧ થી સપ્ટેમ્બર.

રેડ ૧૭ માં ૧ (કો) ૧૨૪૬ યજ્ઞેનરદી.

આજ દીને મરહુમ શેઠ દાદાભાઈ નોશરવાંતજીનાં આત્મચેહરમીની શાકગરેહનાં જમનાંની મીજબનમાં દરજુર શેરારામજી રસતમજી મુજરારદીજીનાંએ માહબેખાતારની નીખાં એથ પડવાની જરૂરીઆત વિષે એક વાચેન કીધી હતી.

તા. ૧ થી સપ્ટેમ્બર.

રેડ ૨૨ માં ૧૨ (શો) ૧૨૪૫ યજ્ઞેનરદી.

મુરતની તાપતી તથા ભરૂચની નર્મદા નદીમાં આજ રાત્રે મોટી રેલ આવી હતી. નર્મદા નદીનાં રેલવેના પૂલનાં ૧૭ આંરકાં રેલના નેચથી પડી ગયાં હતાં, અને એ પૂલના બે પારસી આપરસીપરે શેઠા પેથતનજી ફરમિજ પોસ્ટવાયા અવલો ઝીલના તથા બંદગીરજી નશરાવંતજી ખરક ઘસડાઈ ગયાં હતા, જેઓમાંના છેલ્લા તરફને નદીમાંથી ખીજે દીને હેવાત મલી આવ્યા હતા, અને પેહલા શેઠ પેથતનજીની તો લાશખી મંલી આવી નહિ, એ શેઠ પેથતનજી વરેડાર રેલવેની શરૂઆતમાં ઇ. ૨૦ ૧૮૬૨ થી તેના ઇનજીનીઅર મી. ઝીલના હાથ હેડ રહેલા હતા, અને મી. ઝીન તેમને ઇંગેલાં લઈ જઈ ઇનજીનીઅરગીની તાલીમ પણ આપી હતી. એ રેલવેના એક છેડાથી તે ખીજા છેડા મુખી એવણુ અર્વે ગાયે પતોડાવનાં અખંલદાર હતા.

તા. ૧૪ મી સપ્ટેમ્બર.

અહમદનગરના હજુર ડેપુટી કલેક્ટર શેઠ ફરમજી નશરાવંતજી શેઠનાને નામદાર મરકારે નામકના હજુર ડેપુટી કલેક્ટર નેમ્યા હતા.

બારીકદર ન હતે તો બીજા ટેલીગ્રાફ શીગનલરે એવંલુને ખોટી રીતે આજખાયાથી કદાચ એવણુ મોટી સખમાં નતે. નીરેંધ્ર માણસો કોઈ વખતે કવી રીતે વીના કારણે જાણમાં વડેં તેનો આગે એક અસરકારક દાખલો છે.

૨ જાને જમરોદ, તા. ૮ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૬.

૩ મુખેજ સખાચાર, તા. ૬ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૬.

૪ બામ્બે ગવરમેંટ ગ્રેડેડ, ૧૪ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૬.

એવણુ અહમદનગરથી નાશક જવા મારે તા. ૨૩ મી સપ્ટેમ્બરે જાલ યોગમાં નિહલ્યા હતા, જ્યાં રસ્તામાં લોની અને ઘાડાગાની વચ્ચે લઘારાઓએ આવી ચેલ લટપી, તથા મારે બેઠેલાં માણસોને પણ મારી ધામ્બેલ કીધાં હતાં: શેઠ શરાંગજી બાહરીથી સાંચે થયા, પણ લઘારાઓએ ધાંચ રીતે લાંબા: હાથાની કોરાકીથી અંધર બેઠેલાં માણસોને મારવા માક્યાં. મારવા પછી આખરે ઊતારાઓને બાહર નાખી ડોંગે લઈ ગયાં, અને ડોંગે લઈ જવા પછી પછી નીચે પડેલાં માણસોને મારવા લાગ્યા, તે જગા ઉપર તેઓને કોઈજ આસરો નહિ હોવાથી ગાડીના કાચને પાતાનો હાથ ટુટેલો છતાં ત્યાંથી ખચર કવાને પાસેનાં ગામમાં દોડ્યા, જ્યાંથી

તા ૦ ૧૫ મી અપ્રેમખર.

ગાથા ૧ (શિં) ૧૨૪૫ યજ્ઞદેવદી.

મરણ—હૃદયમજ્જા બરજોરણ કપાંત—હિમર વર્ષ
૫૭) ગદ્વીનાના આ ૦ બરજોરણ કૃષિમજ્જા કાવરકના વડા
દીકરા. એવણ પ્રથમમાં પોતાના ગમગા તથા કુવા શેઠ કાવ-
રજ શાકુરજ કપાંત ગાયે રચેન તેમના હાથ હેલ્ય વ્યાપારને
મોરે ગયા હતા, અને તેવરધીજ કપાંતની આકથા એજ-
ખાતા હતા. રચુનીચી વ્યાધી ઇ ૦ ૨૦ ૧૮૫૧ થી પોતાના
બાઇ શેઠ કૃષિમજ્જા બરજોરણ કપાંત સાચે મુખખમાં મેથરમ
આવેદીન બદલેદીનની કું ૦ તથા સ્તિમાં મેથરમ અમરદીન
એડ બદલબાઇનાં નામની પેહદીમાં બેડાઇ વ્યાપાર કરતા
હતા. ૧૮૬૩ ના મારચ માસમાં એવણે પોતાના બાઇ શેઠ
કૃષિમજ્જાની સાચે મલી પોતાનાં જન્મ ગામ ગદ્વી મધે
મેથા તલાવની ઉતર એક કુવા બંધાવી પ્રમતે વાપડવાને
ઓઝી સુકાવે હતા. ૧૮૬૫ માં નદી કીનારે જરયોશ્તી-
એને બંદગી કરવા માટે એક બંદગી બંધાવી હતી. ૧૮૭૦
માં ગદ્વીનાં દોખામાંની સ્ત્રિ એક મોટી શગડી બંધાવી
તે તા ૦ ૧ થી આપરેલને દીને ઓઝી સુકાવે હતી. ૧૮૭૨
ના અપ્રેમખર માસની શુભરાતની મોટી રેલ વખતે ગદ્વીના
મગીબ લોકોને પોતાના પૈઝાથી આતાજ વગેરેની સારી
મદદ કીધી હતી. ૧૮૭૫ માં નવસારીનાં દોખામાં ઉવર જવાનાં
રસ્તા ઉપર એક પાકો પુલ ૧૨૨૦૦૦ ને ખરચે બંધાવી તે
તા ૦ ૨૬ મી મેએ ઓઝી સુકાવે હતા. એવણે પોતાનાં
જન્મ ગામ ગદ્વી તેમજ નવસારીમાં કેટલાક ધર્મનાં કાચો
કરવાને પોતાની દેખાતીમાં ૩૩૩૦૦૦ ની રકમનું એક
ધર્મખાતું કાઢ્યું હતું. એવણનું મરણ ગદ્વી મધે
નીવજનું હતું.

આલોએ એવાળી એજને બંધાવ કીધા. શેઠ કરાંજલ
આ મારથી ઘણું મુકી ખીમાર રહ્યા હતા.

૫૬૬૫૫૫ ૪ ઘડાસાએગોના બેને ડીજેનખર માસની
ચેશનસમાં જન્મદેશનકાવની સગા થાઇ હતી, અને બેને
છોડી રીયા હતા.

૧ એ ધર્મખાતામાં પ્રથમમાં શેઠ હૃદયમજ્જા તા ૦ ૨૦
મી જુન ૧૮૬૫ ને દીને ગદ્વી મધે દેડગાંક ધર્મનાં કાચો
કરવાને ૩૧૫૦૦૦ એવાડેદા કાડ્યા હતા. તે પછી ૧૮૭૦ માં
ગદ્વીમાં શગડી બંધાવી તે વેળાએ તેમાં બીજા ૩૧૦૦૦૦
ગિરેરી તેની સરકારી નોટ લઇ મુખખની વારસી પંચાતનાં
રડના તરદી સાહેબોના સ્વામીનમાં આવવા માગી હતી કે
તેઓ દર રાત તેનું વ્યાજ ગદ્વી ખાતે એ ધર્મખાતાના
ખરચ માટે રાખ્યા કરે. પણ પંચાતનાં રડના તરદી
સાહેબએ તે રકમ પોતાના સ્વામીનમાં લેવાને ના પાડવાથી
શેઠ હૃદયમજ્જાએ તેમાં અચારનવાર પોતાની દેખાતીમાં ગદ્વી
તેમજ નવસારીમાં બીજાં દેડગાંક ધર્મનાં કાચો કરવાને
ખીજ રકમ ગિરેરી તે ૩૩૩૦૦૦ ની કરી તેની સરકારી નોટો
લઇ તે ઇ ૦ ૨૦ ૧૮૭૫ ના મેએ માસમાં શેઠ કરાંજલ
બરજોરજ કપાંત, પેશતનજ શાકુરજ ગજવર, નાનાખાઈ
ચાણ્ડજ ગજવર, જમચેલ નરસાજલ કેશીનંદ વેકર અને

તા ૦ ૧૭ મી અપ્રેમખર.

આજ દીને નવસારી મધે મરહુમ શેઠ હૃદયમજ્જા
બરજોરજ કપાંતનાં હૃદયખાતાં તેમની પુલમાંથી ૩૨,૫૦૦)
ની નોટ લઇ તેનું વ્યાજ ત્યાંના દસ્તુરજીવર મરહુમની દર

દાદાખાઈ હૃદયગજ ગદ્વીવાલાનાં નાગ બીવર તરદીએ
તરીકે ચઢાવી હતી, અને તેનાં વ્યાજ મધેથી બેવડાં ધર્મનાં
કાચો ગદ્વીની અંજુમને સુકરર કરેલા પ્રઠસ્યાની મારસર
તે તરર કરાવતા હતા. શેઠ હૃદયમજ્જાનાં મરણ પછી તેમનાં
લીધવા બાઇ રતનખાઇની સખનીથી બેવડા તરદીએએ છેક
ઇ ૦ ૨૦ ૧૮૮૫ સુધી એજ જુન્ય એ ધર્મનાં કાચો કરાવનાં
આણ રાખ્યાં હતાં. એ પછી બાઇ રતનખાઇએ એ ધર્મ-
ખાતામાં મરહુમ શેઠ હૃદયમજ્જાનાં રસખાયા જુન્ય તેમની
પુલમાંથી બેવડાં ધર્મનાં કાચો સિવાય બીજાં દેડગાંક
ધર્મનાં કાચો કરવાને ૩૩૭૦૦ ની બીજ નોટો ગિરેરી તે
૩૪૦૦૦૦ નું કરી તેનું કાચેદાસરનું એક તરદી
તા ૦ ૨૬ મી જુન ૧૮૮૫ ને દીને હાથ દોરડના વગ્રીલ શેઠ
પેશતનજ કાવજલ ચોલીશીદરની મારસરે કરાવી તેમાં એવા
બંદોખરત કીધા હતા કે બેવડી રકમ મધેથી ૩૩૩૦૦૦ નાં
વ્યાજમાંથી નીચે જુન્યનાં ધર્મનાં કાચો કરનાં—

(૧) ગદ્વીની મરહુમ શેઠ હૃદયમજ્જા બીખાઇ સ્ત્રીનાઇ-
વાલી દરેવેર કે જેને ખરચ તથા વડીલદ ચલાવવાનું, તથા
તેની મરામત, તેમાં કાંઇ ઘસાર વગેરે કરાવવાનું તેના
જુવલકીએ તથા ગદ્વીનાં અંજુમને શેઠ હૃદયમજ્જા બરજોરજ
કપાંતને વશવરજા શોષ્યું હતું તે દરેવેરને આજ ખરચ
કરે. (૨) એ દરેવેરમાં તેલ, કાઠી, સુખક, વગેરે પુરે
પાડ્યું તથા બોએ દેનાર રાખવા અને દરેવેરની શાલ-
જેઠનું જરાન કર્યું. (૩) દરેવેરની પડાસાની ગલીમાં
આખાં રાત એક ચેરાગ મુકાવે. (૪) દરેવેરમાં દર હંમકારે
તથા સુકાદના દીવસોમાં ફુલ લાઇડ કરાવવી. (૫) દર
મહીનાનાં જરાન તથા હૃદયમજ્જા અને બેડગાંક રોજ દરે-
વેરમાં જરાન કરાવી મેપેદાને આરોહાદ આપવી. (૬)
વરસના છંદે ઘાઢબારોની પાલી, લીપરદ, જરાન વગેરેની
કિચા કરાવવી, તથા તણ ઘાઢબારો બીવર આખાં ગામનું
મરદોનું અને એ ઘાઢબારો બીવર આખાં ગામનું આરેતોનું
જરાન કરાવવું, અને ગાથા ઘાઢબારમાં જરાન કર્યું નહિ.
(૭) દર રસદીન રોજે ગદ્વીનાં દોખામાં આગલની એ
મરહુમ શેઠ બંધાવેથી શગડીન જરાન કરાવી મેપેદાને એકેક
આંખો આરોહાદ વેંદવાયી. (૮) મજરુર શગડીમાં સદા
આવડા રોશત રાખવાને સુખક, લોખાં, કાઠી વગેરેના ખરચ
કરવી તથા તે શગડીની મરામત કરાવવી. (૯) ગદ્વી મધેના
નવસારી ભાગર આગલના જનવરોને પાણી પીવાને લવાડો
લુનાવાના દીવસોમાં ભરાવે. (૧૦) કુતરાને ખીચી તથા
બીજાં જનવરોને પાસ ખવડાવવું. (૧૧) ગદ્વીની દરેવેરમાં
દરેજ આજ આરજગાન વ્યાજ કરાવવું. (૧૨) દરેજ એકકી
પડે કરાવવું. (૧૩) ગદ્વીના હિંદુ વજુકરો બીવર ગાયકવાડ
સરકારે નાખેલી ૧૧૬ ની વાર્ષિક ખંડણી દર શાન આપવી.
(૧૪) નવસારી મધે આતશચેકમાંમાં દરેજ એ ચેરાગ
તથા દર હૃદયમજ્જા રોજે અને હંમકારે તથા સુકાદના
દીવસોમાં ફુલ લાઇડ કરાવવી. (૧૫) નવસારી મધે કાઢ-
વારમાં માણે પાણીનું વરખ ભરાવવાને ખરચ કરવી. (૧૬)
નવસારીનાં આતશચેકમાંમાં દર વર્ષમાં તણ માચી ચઢાવવી.

વર્ષની બાજને દીને હંમકાર સાથે જમાડવા માટે મોકલવાને તંદરેસ્તી પધ્ધતી હતી. ઉમરજીની સેવે એ મરહુમ શેઠનું નામ જરથોસ્તી ધર્મને લગતી જોડેર ક્રિયાઓમાં ખીજ જુમર્ગોનાં નામ સાથે દેવાના હેઠાવ થયો હતો.^૧

તા. ૧૮ મી સપ્ટેમ્બર.

શેઠ શોરાબજી કાવજીજી ખંખાતાએ “શુદ્ધ ગુજરાતી શિખવનાર” નામની એક નાઇલી ચોપડી રચી પ્રગટ કરી હતી.^૨

તા. ૨૦ મી સપ્ટેમ્બર.

શેઠ જમશેદજી પાણજીજી કાપડીઆએ “કાફરે શીહા-પુશ” નામની શીહાપુશ ટોપાને લગતી એક ચોપડી છપાવી

(૧૭) ઊપલેખા અરસ કરતાં કાંઈ વધે તે તેમાંથી ગંદેવીની ખજુર દરેકેદર તથા મરહુમ શેઠ હોરમજીજી કપડાંને ગંદેવીમાં બંધાવેલા કુવા તથા દરીયે કીનારે ભણવા સાથે નંધાવેલી ખંજલીની ખરાબત અથવા તેમાં કાંઈ સુધારા કરાવવા.

ખીજ ૩૭૦૦૦ ની રકમનાં આજનાંથી ૩૨૦૦૦ તુ' આજ ગંદેવીની ખજુર દરેકેદરની ખરાબત પાછલ વાપડવા અથવા ખરાબત બર્ધાસુધી નહિ કરવી પડે ત્યાંસુધી આજ વધારવાનો, તથા ૩૫૦૦૦ તુ' આજ ગંદેવી તથા નવસારી મધે મરહુમ શેઠ હોરમજીજીની દર વર્ષની બાજ સર્વે ક્રિયા તથા હંમકાર સાધનાં જમન સાથે કરવાનો, દર વર્ષે ગંદેવીમાં એક રૂપરદીઆંન કરાવવાનો, તથા અમુક રકમ ગંદેવીનાં જરથોસ્તી સ્વામીને અવસરનાંજ પોંઘાડાવાનાં રૂંઘાં તથા ગંદેવીની અંજુમનનાં રૂંઘાં આપવાનો બંદોબસ્ત કરીધો હતો. અ જર થવે પછાં કદાચને સુખમ્મની પારસી પંચાતનાં રૂંઘાંના તરસદી શાહેમી આજિ રૂંઘાં પોતાને હસ્તક રાખવાની ઇછા. જણાવે તે તરસદીઆજિ એ સંઘળી મોટો તેમને સ્વાધીન કરી તેમને જે તેનું આજ આપે તે મધેથી ઊપનાં ધર્મનાં કાગો પોતાની દેખરેખ હેઠલ કરતાં એવા પણ બંદોબસ્ત રાખેલો. વળી કદાચને સરકારી નોટીયું આજ આજુ' થાય તો તરસદીઆજિ ગંદેવીની દરેકેદર તથા શમડી તથા નવસારીનાં આતશબેરખના ચેરાગ ચિવાથ ઊપર જણાવેલાં ૩૭૦૦૦ નાં આજનાંથી કરવા જણાવેલાં ખીજ ધર્મનાં કાગો પોતાનાં આવક જોડાને બંધ કરવાં, પણ ઊપર જણાવેલાં ૩૭૦૦૦ ની આવકકાંથી કરવાનાં કાગો તે માહુજ રાખ્યાં. ગંદેવી મધે કરવાનાં સંઘળાં દીનઆજનનાં કાગો તથાના મરહુમ આ. જોડેરનાંજ રસંગલ કાતરક અથવા જોડેરનાંજ રસંગલ નોખેરો પાસે કરાવતાં એવા પણ બંદોબસ્ત કરેલો.

ઊપલા એ રૂંઘાંના તરસદીઆ મધે અવસરનાર ખાલી જગા પડવાથી શેઠાં ધનલભાઈ પેશતનજી જેલતા, ખરોદેજી હોરમજીજી કપડાં, કાકર નાનાભાઈ નવરોજીજી કાતરક, નવરોજીજી જવણજી ગજધર, રીરાજ ખરોદેજી રસતજીજી રેંઘના, ખી. એ. શોરાબજી ખરોદેજી માણેજીજી રેંઘના અને નધર-વાંનજી હોરાબજી કાતરકને નેખા હતા.

૧ સુખમ્મ સમાચાર, તા. ૨૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૬.

૨ “શુદ્ધ ગુજરાતી શિખવનાર. બનાવનાર, ચોડસાજી કાવજીજી ખંખાતા. સુખમ્મ: શિત પ્રીતિગ્રે પ્રેસ. ૧૮૭૬.”

પ્રગટ કરી હતી. એ ચોપડી શેઠ ખુરશેજી નોધરવાંનજી કમાજીને અર્પણ કરવામાં આવી હતી.

તા. ૨૨ મી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૩ માઈ ૧ (ચિં.) ૧૨૪૬ પર્ગેજરદી.

પુણું મધે આજ દીને બધેરાનાં મરહુમ શેઠ શોરાબજી રતનજી પોજની દરેકેદરમાં મધીવતનાં જશનની મીજબસ-માં દસુર. હોરમજીજી જમાસપજી જમાસપઆશાનાએ “રધીચન” ઉપર એક વાંચેજી કરી મંબલાવી હતી. આ વેળાએ દસુરજીએ આપણા જરથોસ્તી પાદશહીના વખતમાં એ જશનનો મહીમા કેહેવા ને કેહેલા મોટો હતો તે વિષે તથા તે વખતમાં આપણા લોકો ૩૬૫ દીવસનું વરસ ગણતા હતા, પણ હાલ માન ૩૬૫ દીવસનું ગણે છે તેથી આ જશનની માત્રમમાં કેહેલા ફેરફાર થઈ પડેલો છે તે વિષે ઘણું બંધાણથી અચરકારક રીતે કહી મંબલાવ્યું હતું.^૪

તા. ૨૩ મી સપ્ટેમ્બર.

અતેજી હાથ કોરડમાં અપરાધીઓની છાંડણ કરનારી શેશનમાં એક અગતતા મુકદમાની તકરાર આજ દીને ચાલતી હતી, તે મંબજવાને હાથ કોરડના એક બારીસ્ટર તથા રેખુડી રેજીસ્ટ્રાર શેઠ લીમજી નવરોજીજી બતાજી તથા એક સોલીશીયર શેઠ શાપુરજી હોરમજીજી પાઠક ખીજ જ્યુરિ બેચવાનાં પીજરો આગલ ઉભા રહેલા હતા, તેઓને પોલી-મના એક કાનરેખલ મી. ગરેનને પકડીને કોરડની બહિર જવાને ફરમાવ્યું. શેઠ શાપુરજી કસ્ટુમી મોલ્યા વગર ચાલી ગયા, પણ શેઠ લીમજીએ એ બાબદ કરાઉના કલાઈ મી. મેકકરસન આગલ ફરીઆદ કરીધો તે અમલદારે પોલીમને તેની ચાલ બાને કપડો આપી જણાવ્યું કે કોરડના આશી-મરેજી વચ્ચે આવવાને પોલીમને કસ્ટુ કારણ હતું નહિ. કાનરેખલે સેઠ લીમજીને નહિ બોલખવા ઉપરથી ઉભી ચાલ ચલાવી હતી, જે વાસ્તે તેણે પોતાની દલમીરી જણાવી હતી.^૫

તા. ૫ મી અક્ટોબર.

શેઠ માણેજીજી નધરવાંનજી નાણાંવતની નામદાર મરકારે અમદાવાદ જીલ્લાનાં બોરસડ ગામના ખીજ વર્ગના મુખારડી-નેટ જડજ નેખા હતા.^૬

૩ “કાફરે શીહાપુશ: તેઓની તવારીખ, રીતબાત તથા ધરમાર અબદોના ઉવાલ. દીનમ્મર નામના એક શીહાપુશની તસવીર શકીત. બનાવનાર, જમશેદજી પાણજીજી કાપડીઆ. સુખમ્મ, વર્તમાન છાપાખાનાં મનચેર હોરમજીજી જમાસજી. સને ૧૮૭૬.”

૪ જાને જમશેદ, તા. ૨૬ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૬.

૫ જાને જમશેદ, તા. ૨૬ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૬.

૬ જાને જમશેદ ગોરે, ૫ મી અક્ટોબર ૧૮૭૬.

તા ૦ ૬ મી અક્ટોબર.

રોજ ૨૦ માહ ૧ (ચિં) ૧૨૪૬ યજ્ઞેન્દ્રદી.

શ્રેષ્ઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટ્ટિ આજ દીને પોતાની બેટી બાઇ બચુબાઇની શેઠાદી તથા દીકરા શ્રેષ્ઠ કાવચજીનાં કોઠાઓ હારમજી અને મીથાબાઇની નવજોતની ખુશાસીમાં રૂ૨૫૦૦) મુબબની પારસી પંચાતનાં ધર્મખાતાનાં આપ્યા હતા.^૧

તા ૦ ૧૨ મી અક્ટોબર.

રોજ ૨૩ માહ ૧ (ચિં) ૧૨૪૬ યજ્ઞેન્દ્રદી.

મરણ-નશરવાંજી બહમનજી મોદી-ઉમર વર્ષ ૭૬) શ્રેષ્ઠ બહમનજી જમશેદજી મોદીના દીકરા, એવણ પેહલ-વેહજા ૬૦ સં ૧૮૨૩ માં મરહુમ શ્રેષ્ઠ અરશદજી ફરમજી વાડીઆ સાથે ચેલતાગરીમાં ચીન ગયા હતા. જ્યાંથી આપાર મુબબી કેટલેક અનુભવ મેલવી અતરે આવી શ્રેષ્ઠ બરજોરજી ફરમજી કોઠીદાર સાથે બાગમાં ચીનનાં આપાર કરવા માડયા હતા. તે પછી તા ૦ ૨૬ મી અક્ટોબર ૧૮૪૦ થી એવણે શેઠા દાદાબાઇ અને મનચેરજી હારમજી કામાજી અને બરજોરજી ફરમજી કોઠીદાર સાથે અતરે “દાદાબાઇ મનચેરજી કામાની કુંબની” ને નામે, ચીન ખાતે “દાદાબાઇ નશરવાંજી મોદીની કુંબની” અને ૧૮૪૫ થી કલકત્તા ખાતે “બરજોરજી ફરમજીની કુંબની” ને નામે પેહડીઆ કાઠી મોઠા પાયાપર આપાર ચકાવવા માડયા હતા. તે પેહડી તા ૦ ૬ મી નવમ્બર ૧૮૫૫ થી બંધ કરી તેજ દીનથી શેઠા દાદાબાઇ અને પેહરમજી હારમજી કામાજી, રસ-તમજી દાદાબાઇ કામાજી અને પોતાના બે દીકરાઓ શેઠા મનચેરજી અને અરશદજી સાથે લઈ “દાદાબાઇ હારમજી કામાની કુંબની” ને નામથી વહીવટ ચલાવ્યો હતો. તે વહીવટ માત્ર વર્ષ ચકાવી તા ૦ ૨૪ મી અક્ટોબર ૧૮૬૨ થી ઉપના બાગયાઓથી છુટા પડી પોતાના દીકરાઓ સાથે “નશરવાંજી બહમનજી મોદીની કુંબની” નાં નામથી પેહડી કાઠી હતી, અને આજે લંડન મધે પણ એક નવી પેહડી ઉંચાડી હતી. એવણે ચીનની બપો ભસી ૧૫) મફરા કીધી હતી, તથા ત્યાંની જરૂરોતરી અજીમનનાં ધર્મખાતાનું ફંડ જે ૧૮૪૫ માં ઉત્પન્ન થયું તેની આગેવાંની લઈ તેના ક્ષમથી તે ૧૮૫૦ મુખી એક તરચી હતા. તા ૦ ૧૬ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૩ ને દીને એવણે મુબબની પારસી પંચાતનાં ફંડમાં એકલમ રૂ૨૫૦૦૦) ની રકમ તેનાં બે જુદાં ખાતાં વડાવી આજ ચોક્કસ ધર્મખાતાઓમાં વાપડવાની મરતે બેઠા આવી હતી.

તા ૦ ૧૪ મી અક્ટોબર.

આજ દીને મરહુમ શ્રેષ્ઠ નશરવાંજી બહમનજી મોદીનાં ઉમણાંમાં તેમની પોતાની પ્રજામાંથી રૂ૩૦૦), વીજવા

૧ જમે જમશેદ, તા ૦ ૧૪ મી અક્ટોબર ૧૮૭૬.

બાઈ અરશદબાઈએ રૂ૩૫૦), દીકરાઓ શેઠા અરશદજી, જાંબીરજી અને જમશેદજી તથા મરહુમ શ્રેષ્ઠ મનચેરજીની પ્રજામાંથી મળી રૂ૩૦૦), દીકરીઓએ રૂ૩૫૦), બેટીઓ મરહુમ શ્રેષ્ઠ એલજી ફરમજી આલબલેચના કોઠાઓએ રૂ૩૦૦), શ્રેષ્ઠ કાવચજી બેજનજી ફરમજીએ રૂ૨૦૦), તથા બીજાં બેટીઓએ રૂ૬૬૦) મળી રૂ૩૨૬૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૨

તા ૦ ૧૬ મી અક્ટોબર.

શ્રેષ્ઠ અરશદજી રસતમજી કામાજીએ યુનાની અને રોમન યંચકારો પ્રમાણે પરશીમન અને ખીજા ધરતીઓનાં ધર્મ અને રાહરસો વિષે ડાકટર એ. રાપનાં જરમન પુસ્તક ઉપરથી ઇંગ્લેન્ડમાં તરજુમી કરી તેનું એક પુસ્તક છપાવી પ્રગટ કીધું હતું.^૩

તા ૦ ૧૬ મી અક્ટોબર.

ખાંનદેશ તથા દખ્ખુ.મરઠામાં આજે શાલ વરસાદની અછતને લીધે ડુકાલ પડ્યા હતા તેનાં મંડકમાં સપડાયલાં એને મદદ કરવાનો વિચાર કરવાને અતરેના આગેવાંને દેશી ગ્રહયોગી એક સભા શ્રેષ્ઠ મોરારજી ગોલકદાસે આજ દીને મળ્યાંમ કાચલમાં ખોલાવી હતી. મરનશીનીની ખુરસી પર જમશેદજી જીજીબાઇ ખાંનદેશ, સી. એમ. આઈ. ને આપવા બાદ રૂ૩૦૫ તેઓ કે “ખાંનદેશ અને દખ્ખુ મધે જે ડુકાલ ચાલેલો તેનાં કુખમાં ફસેલા ગરીબોના છુટકારા કરવા માટે એક ફંડ ઉત્પન્ન કરવાની ઘણી અગત છે.” એ બાદ એ ફંડ ઉત્પન્ન કરવા ૧૪ હિંદુ, ૬ મુસલમાન અને ૧૨ પારસી (જર જમશેદજી જીજીબાઇ ખાંનદેશ, સી. એમ. આઈ. શેઠા પેહરમજી જીજીબાઇ, સી. એમ. આઈ; દીન-શાહજી માણેકજી પીટ્ટિ, નાનાબાઇ પેહરમજી જીજીબાઇ, માણેકજી અરશદજી જમશેદજી, નશરવાંજી રતનજી તાંતા, નવરાજજી માણેકજી વાડીઆ, અરશદજી પેહરવાંજી શેઠા, પેહરમજી નશરવાંજી સીરવાઈ, રાથાબાઈ ફરમજી કરાકા, નવરાજજી ફરડનજી, હાનરેખલ ચોરાબજી ચાપરજી બગાડી) ગ્રહયોગી એક કમીટી નેમી સભા બરખાસ્ત યાદી હતી.^૪

૨ જમે જમશેદ, તા ૦ ૧૬ મી અક્ટોબર ૧૮૭૬.

૩ “The Religion and the Customs of the Persians and other Iranians, as described by the Grecian and Roman authors. Translated from the German of Dr. Adolf Rapp, by K. R. Cama. Part First. Bombay: Printed at the Times of India Steam Press, 1876.”

એ પુસ્તક ૧૬ બાગીમાં ૭૬૫ સંજાનું છપાઈ ખાંડે ૫૩૫ું હતું.

૪ રાઈમસ ઓફ ઇંડીઆ, ૨૧ મી અક્ટોબર ૧૮૭૬.

એ કમીટીએ પુસ્ત અતરે ૪૬ જીનું કીધું હતું, જે ગ્રા. રૂ૬૮૭૬૭) બરાબર હતા, જેમાં રૂ૧૦૦૦૦) આગેવાં જીજીવા સીજી રડની ખાડીના, રૂ૩૨૦૦) ઇંગ્લેન્ડના, રૂ૨૪૬૧૧) હિંદુઓના, રૂ૩૭૮૯૫) મુસલમાનોના, રૂ૪૦૬૬)

તા ૨૦ મી અક્ટોબર.

શ્રેષ્ઠ અરદેશર દાદાભાઈ નવરોજીએ લંડન યુની-
વર્સિટીની મેટ્રીક્યુલેશનની પરીક્ષા પસાર કરી હતી.

કારખાનાં, આશીસો વગેરેનાં માણસોના, અને ૩૧૪૭૫૨)
નીચે હુમળા પારસીઓના ભરપા હતા :—

(૩૨૦૦૦) સર કાવશાલ જંગીરજી રોડીની નાઇટ,
સી. એસ. આઇ., (૩૧૫૦૦) દીનશાહજી માણેકજી પીટીઝ
(૩૧૨૦૧) મરહુમ જંગીરજી નરસવાન તથા માણેકજી
નવરોજી વાડીઆને નામે (૩૧૦૦૧) સર જમશેદજી છલ-
ભાઈ બારોનેટ, સી. એસ. આઇ. તથા ઠાકરાઓ માણેકજી,
કાવશાલ અને જમશેદજી (૩૧૦૦૦) અરદેશર મેહસવાનજી
ચેકના, નરસવાનજી રતનજી તાતા (૩૧૦૦૦) નરસવાનજી
માણેકજી પીટીઝ, મરહુમ શેઠ હોરમજીલ અનેજીલ કાખાલજી
ધર્મખાત્રી, મરહુમ શેઠ હોરમજીલ એલજીલ કાખાલજી ધર્મ-
ખાત્રી, શંભજી સાંકલની કું., મેહસવાનજી છલભાઈ, સી.
એસ. આઇ., મેહસવાનજી નરસવાનજી ચીરવાણ, મનચેરજી
બકમજી ૫૫કી (૩૩૦૦) એલજીલ શંભજી (આલખલેસ) ની
કું. (૩૨૫૧) હાનરેબલ શોરાબજી શાપુરજી બંગાલી (૩૨૫૦)
લેડી રતનખાઈ જમશેદજી છલભાઈ, પીરોજખાઈ ધણી શાપુરજી
ધનજીભાઈ બાઠલીવાલા (૩૨૦૦) મનચેરજી શંભજી ચેકના
(૩૧૫૦) કાવશાલ અને પાલજીલ ધનજીભાઈ પંજીવાલાના
ઠાકરાઓ (૩૧૨૫) દાદાભાઈ મેનજીલ કાવશક, જમશેદજી
દોરાબજી નામોગીચવાલાની કું. (૩૧૦૧) મેહસવાનજી અને
મેહસવાનજી (દલાલો) (૩૧૦૦) દીનશા- દાદાભાઈ ગાંધી, નરસ-
વાનજી બકમજી મોદી તથા ઠાકરાઓ, મેહસવાનજી જમશેદજી
ધાડીઆલી, મરહુમ પેશતનજી કાવશક ચેકનાને નામે, હોરમજીલ
જંગીરજી હાદીચેઠ (૩૧૨૪૮) ૩૧૦૦ ની અંદરની રકમ.

એ કાવશક મજીથી A Poor Mhow Parsee and
friend of distressed ને ધૂપે નામે ૩૫૦૦) ની ચલણી નોટ
ગરીબોને આનાજ વેંચવા માટે કલેક્ટર ઊપર બારેલાબાર
ગોઠવી આપવામાં આવી હતી.

એ કુલાલી નાવારેસ ધણી આસરે ૨૦૦૦) નાઠનાં
બાળકોની પીઠી પાણ્ય કરવા માટે ત્યાંના કલેક્ટરનાં બાત્રુ
મીસીશા ઓટે એક ફથખાત્રી ઊપર કીધું હતું, અને તેનાં
૪૩૦૦ ન્યાંસુધી કુલાલ ચાલ્યો ત્યાંસુધી દર માસે ૩૧૦૦)
શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટીઝ અને ૩૩૦૦) દર માસે શેઠ
શોરાબજી શાપુરજી બંગાલીએ આપ્યા હતા. વળી રાત
ગોશખર પત્રની આસરે “એક પારસી ધૂમીશી” એ ૩૧૧૦)
તથા મજીથી પેલાજ A Poor Mhow Parsee and friend
of distressed નાં ધૂપાં નામથી ૩૫૫૦), તથા અનરેની
શરત હાઈ સ્કુલનાં નાઠનાં બાળકોએ ૩૨૦૦) નું ઊપરણું
એ કારણસર કરી ગોઠવ્યું હતું.

વળી શોરાબજી આસરે ૩૦૦૦) બનવરો પુલે ગોઠવ્યાં
હતાં, તેમને અરવા માટે પુણીવાલા શેઠ દોરાબજી પેશતનજી
ધામવાલાએ પોતાનું એક ધાસનું આપ્યું નંગલ જેની વાઈક
પેદાશ સારા વખતમાં ૩૭૦૦૦) ની હતી તે શકત ૩૫૦૦)
લઈ આપ્યું વર્ષ બનવરોને માટે થમાઈ આપ્યું હતું.

મજીથી ખાનબાદર એલજીલ પેશતનજી ધામવાલાએ
કુલાલી પીડાતા લોકોને માટે ૧૦૦) ગોખાની શુણ શેલા-
પોસી તથા ૧૦૦) શુણ અકબદનગરની રીલીફ કમીટીઆપર
ગોઠવી હતી.

૧ ધામજી આઈ ઈડીઆ, ૨૫ મી અક્ટોબર ૧૮૭૬.

તા ૨૫ મી અક્ટોબર.

૨૩૧ ૧ માઈ ૨ (ચિ) ૧૨૪૬ યનરેબરો.

મરહુ-મેનજીલ કાવશક ખંખાતા-હમર વર્ષ
(૨) રંજુનવાલા શેઠ કાવશક મેહસવાનજી ખંખાતાના ઠાકરા.
એવજી રંજુન મધે પોતાના બાપનો જવાહરેનો આપાર કરતા
હતા, અને ત્યાં ઇં ૨૦ ૧૮૫૮ માં આતશદાગાહની એક
દેરોમર બધાવી ત્યાંની અંગુમનને મુકુર કાઢી હતી.
એવજી મરહુ પણ રંજુન મધેન નીખજી હતું.

તા ૨૬ મી અક્ટોબર.

શેઠ જમશેદજી અરદેશર દલાલ, એસ. એ. ને નામ-
દાર મરકારે મુરત હાઈ સ્કુલના હેડ-માસ્ટર નેમ્યા હતા.

૨ એવજીના બાપા શેઠ કાવશક મેહસવાનજી ખંખાતા
ઇં ૨૦ ૧૮૪૪ માં રંજુન મધે જઈ વસ્યા હતા, અને ત્યાં
જવાહરેનો આપાર કરતા હતા. તેણીની પેરી, સ્વીષોઢાઈ,
અને શેઠ કાવશક નામની ત્રણ સ્કુલરી હતી. તેઓ
૧૮૫૧ માં ૮૫ વર્ષની યુગ્મ વયે રંજુન મધેન મરહુ
પામ્યા હતા.

૩ રંજુન મધે ઇં ૨૦ ૧૮૫૪ માં ઇંગ્લેન્ડ સરકારે
સર્વે કામવાળાઓને પોતાનાં ધર્મનાં મકાનો બંધાવવા દુરત
જમીન આપી હતી તેમ પારસી ઠાકરો પણ તેમનાં સ્થાને
પ્રતિષ્ઠા કરવા તથા એવાસ્થાનાં માટે તે પેલાના આગે-
વાળા શેઠ મેનજીલ કાવશક ખંખાતા અને શોરાબજી એલજીલ
ગાંધરની મેનજીલ કાવશક જમીન સરકારે ભેટ આપી હતી.
અને જમીન પેલજવા માટેની અરજીમાં એ શેઠોએ સરકારને
જણાવ્યું હતું કે “પારસીઓ એક મુકરેલી, સાઠસીક અને
આપારી ઠાકર છે, માટે તેઓ આગે નવા યુગમાં પોઠી
સંખ્યામાં આવી વસી પોતાનાં સાહસીકરણથી શેઠને આપાદ
કર્ષા વગર રહેશે નહિ, વગેરે.” આ જમીન ઊપર પ્રથમ
મનકુર શેઠ મેનજીલએ ઊપરી દરેમર બધાવી આપી હતી.
એ દરેમરનું મકાન ઇં ૨૦ ૧૮૭૭ માં જમીનદોસ્ત યદ
જવાપી શેઠ હોરમજીલ ૪૬૬૦૦) કરનાકર (આપગોલાના) એ
૧૮૭૭ માં ખીલ નવી દરેમર બધાવી આપી હતી. એ
દરેમર પણ બીજાગર ધવાપી ત્યાંવાલા શેઠ શાપુરજી અને
બકમજીલ કાવશક કરાને તે જગાપર એક નવી દરેમર
બધાવી તે તા. ૨૦ મી આગસ્ટ ૧૯૦૪ ને દીને પરાધી
હતી. એ દરેમરવાળી જગાના આગલા ભાગ ઊપર એજ
શેઠ ૧૮ ગાવાની એક ચાહલી બધાવી આપી, જેનાં
ભાડામાંથી દરેમરના અરથ મલાવવાનું નકો કીધું. વળી
એજ જગાપર નરથોરની મુસારીના ઊતારાને માટે એક
મકાન તેમજ દરેમરના મેમીદોને રેલવાને એક મકાન મનકુર
શેઠ શાપુરજી બકમજીલ તથા બકમજીલ કાવશક કરાને
૧૮૮૫ માં બધાવી આપાઈ.

સ્થાને પ્રતિષ્ઠા કરવાની જગા જે પણ સરકારે ભેટ
આપી હતી તે રંજુનનાં દરેમરી આસરે એક મેલ દૂર છે,
અને તેપર પણ શેઠ મેહસવાનજી તથા શાપુરજી અને બકમજીલ
કાવશક કરાને પોતાને ખરે પોતાના બાપ મરહુમ શેઠ
કાવશક શાપુરજી કરાનેની પાદગારીમાં ઇં ૨૦ ૧૮૮૮ માં
આસર રતી દલાલ મરી લઈ દલાલો મુકેલો.

૪ યોમી ગવરમેંટ ગેઝેટ, ૨૬ મી અક્ટોબર ૧૮૭૬.

તા ૨૭ મી અક્ટોબર.

ડાક્ટરો શોરાખજી હોરખજી દાંતરા અને અરજેદજી અરદેશર દલાસે ધંગલડ મધે “હીડીઅન મેડીકલ સરવીસ” ની પરીક્ષા કૃતેહમંદીથી પસાર કીધી હતી.^૧

તા ૨૮ મી અક્ટોબર.

શ્રેષ્ઠ ડાયાબાઇ કૂરામજી રોડકીઆએ “Datta” ના તખલ્લુસથી “શોરો અને જ્યુલ્ટ” નો નાટક યુવરાત્રીમાં રમી પ્રગટ કીધી હતો.^૨

તા ૮ મી નવેમ્બર.

અતરવાલા ડાક્ટર રસતમજી નંધરવાંનજી આરીએ લંડન મધે લાઇસેન્સથીયટ ઓફ ધી રાએલ કોલેજ ઓફ ફીઝીકીયલ્સ (એલ. આર. સી. પી.) ની પરીક્ષા કૃતેહમંદીથી પસાર કીધી હતી.^૩

તા ૬ મી નવેમ્બર.

શ્રેષ્ઠ માણેકજી કાવથજી એઈનિ નામદાર મરકારે એડાના ડીસ્ટ્રીક્ટ ડેપુટી કલેક્ટર નેમ્યા હતા.^૪

તા ૧૦ મી નવેમ્બર.

શેઝ ૨૨ માઈ ૨ (ચે) ૧૨૪૬ યન્દેનરદી.
મરજી—એન મનચેરજી શાપરજી વાછા^૫—ઉમર વર્ષ ૩૫) આન શાપરજી મનચેરજી વાછાના વડા દીકરા. એવજી ૬૦ મે ૧૮૬૩ માં મરહુમ મર જમજેદજી જીજીબાઇ પેહલા બારેનિરતી યાદગારી રાખ્યા ગારે ઉભી કરેલી નરયોસ્તી મદદેયામાં શરૂઆતથીજ ધર્મનો અભીઆસ કરવા મટે દાખલ થયા હતા, અને ૧૮૯૬ માં ત્યાંથી શ્રેષ્ઠ અરજેદજી કુરુલજી વારખનાં નામનો સોનાનો ચાંદ છતામમાં ચેલવ્યો હતો. ૧૮૭૨ માં એવજી દરુર એરવજી શોરાખજી જેદરજી રાંણીની ગાયે તરજુમે નહીં યાચથી જુદી જુદી ૧૦ પછેનો યુવરાત્રીમાં તરજુમે કરી “હમ્મયટ બા માએની” ની એક ચોપડી પ્રગટ કીધી હતી. નરયોસ્તી ધર્મ પુસ્તકોના એવજી એક મરજ અભીઆસી હતા.

૧ ટાઇમસ ઓફ ઈન્ડીઆ, ૨૧ મી નવેમ્બર ૧૮૭૬.
૨ “રેપ્રેસેન્ટેશન” નામીકીટ નાટકજી શેક્સ-પીયરના રમેશા બેલ બેરથી બેલબેલો પાંચ અંકી નાટક. જે શેક્સપીયર નાટક મંડળીને માટે ખાસ સ્વચામાં આપીયેલ. પનાવનાર, “Datta” મુખ્ય, શેઝ ઈન્ડીઅ જોડ મધે કાવથજી પેરાનનજી છાપીયું છે. સને ૧૮૭૬.”

૩ ટાઇમસ ઓફ ઈન્ડીઆ, ૧૧ મી નવેમ્બર ૧૮૭૬.
એન કુલ્લપ એવજી વજી અદલાડીઆં મુધી પરીક્ષા આપી મુસલમની એમ. ડી. નો પદવી પણ જેલવી હતી.
(બોમ્બે ગેઝેટ, તા ૨૬ મી ફેબ્રવારી ૧૮૭૭.)

૪ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, ૬ મી નવેમ્બર ૧૮૭૬.

૫ શેઝ જાંડગાર અને અરદેશર મનચેરજી વાછા, બો. એ. ના બાવા.

તા ૧૧ મી નવેમ્બર.

શેઝ ૨૮ માઈ ૨ (ચે) ૧૨૪૬ યન્દેનરદી.

મરજી—શોરાખજી બહમનજી નાળીચેરવાલા^૬—ઉમર વર્ષ ૮૪) અરમાવાલા શ્રેષ્ઠ બહમનજી શાપરજી નાળીચેર-વાલાના વડા દીકરા. એવજી અરમા ખાતે પોતાના બાપનો મચલિસો બ્યાપાર ચલાવતા હતા, અને આખી ઉમર અર-મામાં કાઠી હતી, તથા મરજી પણ ત્યાંનાં માંડેલે શેઠમાંજ પામ્યા હતા. ત્યાંના જુદા જુદા રાજાઓની એવજી ઉપર ઘણી મેદરખાની હતી.

તા ૨૧ મી નવેમ્બર.

મુખ્યધની મુનીસીપાલ્ટીની આવતાં વર્ષનો હિસાબ તપાસવા મટે કારપોરેશનની મળાએ આજ દિને શ્રેષ્ઠ અરદેશર કૂરામજી મુશ અને નાનાબાઇ રસતમજી રાંણીનાને આડીકરો તરફ નેમ્યાં હતાં.^૭

તા ૨૨ મી નવેમ્બર.

મળગામ સ્પીનીંગ એંડ લીવીંગ કૂંપનીનાં નવાં એન-જીનો આજી કરવા તથા ૩૦૦ નવી હુમે ગેલવાનાં મકાનોને પાયો નાખવાની ક્રિયા આજ દિને એ કૂંપનીના પ્રમુખ શ્રેષ્ઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ એક મોટા મેલાવડાની હજીરમાં કીધી હતી. આ વેળાએ ટેબલ ઉપર એક આદરગાનથીમાં ખાતશ બલતો હતો, અને નીચે કુલ, ફેરક, ચેપો, વગેરે મુકામાં હતાં. પ્રથમમાં શ્રેષ્ઠ દીનશાહજીએ પાંચે એનજીનો ઉપર ચપ્પીની ખાટકી ફેડયા પછી તેમને “આકરખાઇ” અને “દીનશાહજી” નાં નામથી આજી કરવામાં આવ્યાં હતાં. તે બાદ તેવજી મજકુર પાયાના પથર ઉપર ચોખા છાંતી નાળી-એર ભાંભ્યાં, તથા મીલના મનિજર શ્રેષ્ઠ નવરોજજી નંધર-વાંનજી વાડીઆને એક શ્રેઆલ હોરાડી નાળીચેર અને પાંતસોવારી આવ્યાં હતાં, જે પછી ખાંતપાંત કરી મેલાવડો અરખાસ થાયો હતો.^૮

તા ૨૩ મી નવેમ્બર.

નીચલા પારસી અદરયોને મુખ્યધની મરકારે તથા સુલેહના અમલદારો ધ્યાને “જમ્મડીસ ઓફ ધી પીસ” નેમ્યા હતા:—
શ્રેષ્ઠ બહમનજી અરજેદજી ભાંડપવાલા, માણેકજી અરજેદજી જમજેદજી, નવરોજજી માણેકજી વાડીઆ, શોરા-ખજી નવરોજજી કુપર.

શ્રેષ્ઠ રતનજી નંધરવાંનજી કોઠાવાલાને નામદાર મરકારે અમલદારોની જેલના શુપરવિઝંડ અને જેલર નેમ્યા હતા.^૯

૬ અરમાવાલા શ્રેષ્ઠ બેદરાંમજી શોરાખજી નાળીચેરવાલાના બાવા. એ શ્રેષ્ઠ બેદરાંમજી તથા તેમના બાવા અને કુટુંબની વીચત આ પુસ્તકનાં પેહલાં દષ્ટતરને સરે ૮૯૪ જે આવીછે.

૭ ટાઇમસ ઓફ ઈન્ડીઆ, ૨૨ મી નવેમ્બર ૧૮૭૬.

૮ બોમ્બે ગેઝેટ, તા ૨૦ મી નવેમ્બર ૧૮૭૬.

૯ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, ૨૭ મી નવેમ્બર ૧૮૭૬.

તાં ૨૫ મી નવેમ્બર.

રેશન ૭ માં ૪ (૩૦) ૧૨૪૧ યુનિવર્સિટી.

મરણ—દાદાબાઈ હોરમજી કામાજી—ઉમર વર્ષ ૬૮) શેઠ હોરમજી એલજી કામાજીના પત્ની દીકરાં. એવણું ઇં સં ૧૮૨૫ માં પોતાના વડા બાઈ શેઠ નથરવાંનજી સાથે પેલપેલલા ચીન ગયા હતા. તે પછી અતરે આવી ઇં સં ૧૮૩૩ થી પોતાના બાઈ શેઠ મનચેરજી સાથે “દાદાબાઈ મનચેરજી કામાની કુંપની” ને નામે ચીનનો આપાર કરવા માડયો હતો. તાં ૨૧ મી ઓક્ટોબર ૧૮૪૦ થી તે પેહડીમાં શેઠા નથરવાંનજી બહમનજી મોદી તથા બરજોરજી ફરોમજી કોહીદારને સામેલ કરી સુબાઈમાં ઉપલાઈ નામથી તથા ચીન ખાતે “દાદાબાઈ નથરવાંનજી ઓદીની કું” અને ૧૮૪૫ થી કલકત્તા ખાતે “બરજોરજી ફરોમજીની કુંપની” ને નામે પેહડીઓ કારી મોઝા પાયાપર આપાર ચલાવવા માડયો હતો. ૧૮૪૬ માં પોતાના નાથરા બાઈ શેઠ મેહરાંમજીને ભાગવા કરી ચીનાપોર ખાતે “મેહરાંમજી હોરમજી કામાની કુંપની” ને નામે ખીજી પેહડી ઉઠાડી હતી. ૧૮૫૫ માં લંડન ખાતે ઉઠાડવામાં આવેલી પેલપેલહી મેચરસ કામાની કુંપનીમાં પણ એઓની પેહડી ભાગીદાર હતી. ૧૮૬૦ માં એઓએ પોતાના પત્ની કુંડાં-ખીઓ સાથે “કામા ઇનચરનસ કુંપની” નાં નામથી લીમોની પેહડી ઉઠાડી તેના પોતે શેફ્ટરી નેમાયા હતા. એ પછી તાં ૨૪ મી ઓક્ટોબર ૧૮૬૨ થી ઉપલી પેહડીઓ બંધ કરી પોતાના દીકરાં શેઠ ફરોમજી સાથે “ફરોમજી દાદાબાઈ કામાની કુંપની” ને નામે સુબાઈને ચોરોડ રેશનગાર ચાલુ રાખ્યો હતો, અને તે પેહડીમાં નુકસાંન જવાથી મેચ વર્ષ વહીવટ બંધ કરવો પડ્યો હતો. એવણે ચીનની ચાર સફરો કીધી હતી. પોતાના મજબૂત ઉપર એવણું ધણું ચૂસત હતા. આગલ સુબાઈ મેચ ફેટલાક ઇંગ્લેન્ડ સરકારી અમલદારો પોતાની પાસે કામે આવતા ગામડી જોડા પેહડેલા પારસીઓ પાસે તેમના જોડા ચોરડાની બહિર કલાવતા હતા. એક વેળા ૧૮૬૪ ના ફેબ્રુવારી માસમાં એવણું સુબાઈના ઇનકમ ટાકલ કમીશનરની આશીચમાં કોઈ કામસર ગયા, અને પોતે સારા ચોશક તથા ગામડી જોડા પેહડેનારા હોવાથી એમને પણ જોડા બહિર કાલવાને કહ્યું, લેકીન એવણે તે ન કાલતાં કમીશનરને મલયા વગર પાછા ફર્યા. પછલાઈથી કમીશનર મીં સ્કાટને એવણુના જોબા વિષે ખબર પડવાથી તેણે દલગીરી બતાવી હતી. આ મુદ્દાની ખીનાઓ એવણે તાં ૧૮ મી માર્ચ ૧૮૬૪ ને દીને નામદાર સરકારપર એક પત્ર લખી જણાવી હતી, પણ તેનું કાંઈ મનમનનું સેવર આપ્યું હતું નહિ.

૧ એ પાસડાંનો માનની ખીના આ પુસ્તકનાં ખીનાં રશનરને સર ૨૨-૩૩ મે આપેલી છે.

તાં ૨૮ મી નવેમ્બર.

સુબાઈનાં સુબીસીપાલ કારપોરેશનના ચાલુ ચાલના ચરનશીત તરીકે આજ દીને કારપોરેશનની મુખ્ય શેઠ ડાદાબાઈ ફરોમજી કરાકને પાછા-સુડી કાઢ્યા હતા.

તાં ૩૦ મી નવેમ્બર.

નારેકોટ રોડમાં આવેલાં જાજોગારના મામલતદાર શેઠ હોરમજી આદરજી પેલને નામદાર સરકારે ખીના વર્ગના માજીસ્ટ્રેટની મુલાકાત આપી હતી.

તાં ૧ લી ડીસેમ્બર.

શેઠ દીનશાહજી માણેજી પીટી પોતાનાં ધણીઆની બાઈ સાકરબાઈનાં નામથી ચીન તારાપોર મેચ એક ધર્મનું દવાખાનું સરકાર મારફતે રૂ.૧૦૦૦૦) ની રકમ આપી બંધાવી આજ દીનથી ખાલું મુક્યું હતું.

તાં ૪ થી નવેમ્બર.

મરહુમ શેઠ કાવજી મેહરાંમજી બનાજીનાં આતથ-મેહરમિના સુતવલીઓ વચ્ચે ફેટલીક મુદત ઘાઘ ટટી તથા મતરે ચાલ્યા કરતા હતા, અને તેને લીધે એ આતથમેહરાંમના ચાલુ ખરમને માટે મરહુમ શેઠ ફરોમજી કાવજી બનાજીએ પોતાની પવાઈની મીલકતમાંથી રૂ. ૨૨૫૦૦) ની રકમ આપવાનો બંધાવસ કીધો હતો તે રકમ ઇં સં ૧૮૭૦—૭૧ થી એ મીલકતના હાઈ કોર્ટ તરફથી નેમાયશા મીસીયરે વાંધાને લીધે કોઈને ન આપવાથી મરી મધ હતી, તે મેલવવાને એક સુતવલી શેઠ શોરાબજી પેશ-તનજી ફરોમજીએ ગયા ચપેમખર માસમાં હાઈ કોર્ટને એક વચગાલેની અરજ કીધી હતી, એ અરજની સામે એક ખીના સુતવલી શેઠ દાદાબાઈ ફરોમજી બનાજી થયા કે શેઠ શોરાબજીએ એ કામ કરવાથી તથા આતથમેહરમિના

૨ ટાઈમસ ઓફ ઇન્ડીયા, ૨૯ મી નવેમ્બર ૧૮૭૬.

૩ ઓરમે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, ૩૦ મી નવેમ્બર ૧૮૭૬.

૪ એ દવાખાનાં માટે શેઠ દીનશાહજીએ તાં ૧૭ મી જુન ૧૮૭૨ ને દીને રૂ.૧૦૦૦) ની રકમ સરકારમાં ભરી હતી, અને તે બાબે એવી સરત કીધી હતી કે—(૧) એ દવાખાનાંને તેમનાં ધણીઆની બાઈ સાકરબાઈનું નામ આપવું (૨) તેને માટે એક ઇમારત બંધાવવી (૩) અને તેનો ચાલુ ખરચ સરકારે કરવો.

એ દવાખાનાંનાં મકાનમાં નીચલી તપ્તી મારેલી છે:—

"THE BAI SAKERBAI

Wife of

DINSHAW MANOCKJEE PETIT

CHARITABLE DISPENSARY

A. O. 1876. Yezdezdardi 1246.

“બાઈ સાકરબાઈ તે શેઠ દીનશાહ માણેજી પીતીતની

“ધણીઆણીનું ધર્મનું દવાખાનું

“અગરેલે સને ૧૮૭૬. એપ્રિલ ૧૨૪૬.”

વહીવટમાં વચ્ચે પડવાથી અટકાવવા. નામદાર જડન હાન-
રૂપ મીઠા બેઠાએ એના સુકદા આપ્યો કે “આતથ-
નેહરમિતો વહીવટ મીઠા સોહરાયજી આજ ૭-૮ વરસ થયાં
ચલાવતા આવ્યો છે, અને કેટલાક આપણે પારસીઓની
આગેવાની ઉપરથી જાણ્યો છે કે તેઓએ ઘણી મનમાનવી
રીતે અથવા કારભાર ચલાવ્યો છે, મોટે મધ્યમાં બાકું એક કું
કરવાને તેઓને લાભેકે ગરુદાય છે, અને તેટલામટે જડને
પવાઇની મીઠકતના રીસીવર મીઠા હેનરી ગેમખરને હોકમ
આપ્યો કે શ્રી સોહરાયજીને એ મીઠકતની ઉપજમાંથી
રૂ.૫૦૦ લેખે ચડી ગયલાં બાકાંની રૂ.૮૬૬૧ ની રકમ
આપવી, તેમજ હવેથી વરસમાં બે વાર અઠોપર અને આપરેલ
માસની પહેલી તારીખે રૂ.૫૦૦ ની રકમ અદા કરવી.”

એ પછી આજં માણસોના વચ્ચે પડવાથી એને લગતો
મોટો સુકદા ગેરબેલ માડીવાલી આજ દીને બને બાળુની
મમજીતીથી નામદાર જડન આજને એટલેકાનમતની કોર-
માંથી એવી મળવળનું મમજીતીનું હોકમનાયું મેલ્યું કે
ચડી ગયલાં બાકાં શ્રી સોહરાયજીને આપવાં, અને તેવણે
તેના ખરેખરના બેળા હીમખ શ્રી દાદાબાઈને આપ્યો,
“અને બંધે જણે આપે મહાને વહીવટ ચલાવેલી અને
બંધને મેનજર લખત કમ્પન રાખવા. બને મેનજરેએ
આતથનેહરમિતો અહી વહીવટને મોટે તથા કાયદાએ ધડવા,
પણ જો તેમાંથી તેઓ વચે વધી પડે તો બંધેએ બે લવરો
સુદીને તેઓ ફરમાવે તે કમ્પન રાખવું.” સુકદાનો ખરેખર
બંધે મોરડવાલાઓએ પોતપોતાના આપ્યો.”

તા ૦ ૪ થી ડીસેમ્બર.

રોજ ૧૬ માઈ ૩ (ચિ) ૧૨૪૬ ૫જેનરરી.

મરણ—માહીવારજી પેયતનજી દુબાઈ—ઉમર વર્ષ ૬૫
૩૩.) કરોમીતાના શ્રી પેયતનજી બીખાજી મેઝમેનના નાપકા
દીકરા. એવણ કરોમી મધે ઘણાં વર્ષો સુધી પોતાના વડા
બાઈ શ્રી પીરજીયાદા આપે દુબાયનું કામ મોટા પાયાપર
ચલાવતા હતા, અને મરણ પછી ત્યાંજ પામ્યા હતા.

તા ૦ ૫ થી ડીસેમ્બર.

એ ૩ વરસજી એલજી કંગાએ નામીયા કૃત્ય સુમાર
માનથી આપવાનું પેરેંની હિંદુસ્તાની સુમારની કૃત્ય
બાવામાં બપાવમાં પ્રતકમાં જરૂરના પેગામખર તથા તેના
પર્મને કમતી થોવાની બાબતમાં અગેવાકશ્યોના ઉજેટમાં
તરજુમી કરી તેનું એક પ્રતક રચી પ્રગટ કર્યું હતું.”

૧ રાત ગોરનાર, તા ૦ ૧૦ થી રવરેખખર અને ૧૦ થી
ડીસેમ્બર ૧૮૭૬.

“Excerpt from the Narrative of Mons. Anquetil
Du Perron's Travels in India, chiefly those concerning
his researches in the life and religion of Zoroaster.
Translated from the French by Karajji Edalji Kanga.
Bombay—Printed at the Commercial Press, 1245
Yeshwardi, 1876. A. D.”

તા ૦ ૭ થી ડીસેમ્બર.

રોજ ૧૬ માઈ ૩ (ચિ) ૧૨૪૬ ૫જેનરરી.

મરણ—પેયતનજી સુખજી પેનેટ—ઉમર વર્ષ ૬૪)

શ્રી સુખજી શાપુરજી ડોલાખાડોના પાંખ દીકરા. એવણ
પ્રથમમાં પોતાના વડા બાઈ શ્રી રૂમતજી સુખજી ડોલા-
ખાડોની જાણીતી કમીશન એજન્ટ તથા લીલાઉખાંવાલી
મેયરમ ૫૨મી કુંબનીમાં થામેલ હતા. ૪૦ મં ૧૮૩૭ માં
તેમનાં મરણ પછી એવણ મેયરમ ૪. આઈ. પેનેટ, એલ-
જી દાદાબાઈ સુખીઆ અને ફરમજી નવરોજી હાવવાપ
માયે “પેનેટની કુંબની”નાં નામથી સુખખમાં લીલાઉખાંનું
તથા કમીશન એજન્ટનું કામ ચાલુ કર્યું હતું. તે પછી
મીઠા પેનેટ લીલાયત જવાથી તથા ૧૮૬૧ માં શ્રી એલજી
અને ૧૮૬૮ માં શ્રી ફરમજી મરણ પામવાથી પોતાના દીકરા
શ્રી કાયજી પેયતનજી પેનેટને તેમાં થામેલ કરી એજન્ટ
નામથી લીલાઉખાંનું સેવક સુધી ચલાવ્યું હતું.

તા ૦ ૭ થી ડીસેમ્બર.

શ્રી ખરેખરજી ફરડનજી પારખને નામદાર મરકાર
આવતાં ૪૦ મં ૧૮૭૭ નાં થાત મટે સુખખના મેરીફ
નેમ્યા હતા.”

તા ૦ ૮ થી ડીસેમ્બર.

તેના વારસી સીનીલ્પન શ્રી ખરેખરજી રૂમતજી અર-
રજર વાડીઆને નામદાર મરકારે અલાહાબદ ડીઝીકટના
અસીસ્ટન્ટ માઈસ્ટર નેમ્યા હતા.”

તા ૦ ૧૦ થી ડીસેમ્બર.

નામદાર માહરજી વિઠોરાજીયા આવતી તા ૦ ૧ થી
બનેવારીને દીને “એમપ્રેસ આઈ હીડીઆ” અથવા “કયમરે
હિંદ” નો જોતાપ લેનાર છે તે બાબતમાં તે નામદારને
સુખખની પારસી કોમ તરફથી સુખારકખાદીનું એક માનવજ
મોકલવા વહેરના ડોચા કરવાને અંતરેના આગેવાન પારસી
ગ્રહર્યોની એક મળા આજ દીને મળામાં કાયદલમાં મર
જમજીજી જીજીબાઈ બારોનેટ, સી. એમ. આઈ. નાં પ્રમુખ-
પણાં હોલ મચી હતી. આ વેળાએ અર્વનાં એકમતથી ડોચા
કરવામાં આવ્યા કે—

૧—આવણી માહરજી કયમરે હિંદનો જોતાપ લેનાર
છે તે મને સુખખની જરોતથી કોમ તરફથી સુખારકખાદીનો
એક માનવજ તૈયાર કરવો, જેમાં એ નામદારનાં રાજ્ય તરફની
આવણી વફાદારી અને માહરજીની પોતાની અને તેવણનાં
કુટુંબ તરફની આવણી જરૂરના હોર કરવી, અને તે
માનવજ સુખખની મરકારની મારફતે એ નામદાર ઉપર
મોકલવો.

૭ બીજી અવરેટ ગેઝેટ, ૭ થી ડીસેમ્બર ૧૮૭૬.

૮ બીજી જમજી, તા ૦ ૮ થી ડીસેમ્બર ૧૮૭૬.

તા ૦ ૧ મી ડીસેમ્બર.

હિંદુસ્થાનની નામદાર વાઇસરોય લારડ લીચન ઘીલી ખાતે શાહનશાહી દરબાર ભરવા જવા માટે કલકત્તાથી ઉપડેલા કરાચી થઇ આજ દિને સુબખ આચી હતો. એ નામદારને

પોરતીઆનાં, ચેંકનશાહી ઘાઠખારનાં, સુકતાદને તોફાણે દેશાવરે ખાતે ગરીબ નરપોરતીઆને વેંઢચી આપવાનાં, તથા પંચાતનાં નનરજ રૂંડ ખાતે વાપડવાની સરતથી ચોક્કસી હતી. (૩) એન દીને એન શેઠે પોતાનાં ખાતાઇ મરફુમ ખાઇ મુનાંખાઇ તે મરફુમ શેઠ બેનનજ રસમજ કરાંનીનાં વીધવાની પુછ-ખધો તેમનાં પુનને સાચે રૂપ૫૦૦૦ ની સરકારી નોટ છુડે ખાતું પાડી વ્યાજ કુલે નરપોરતી રાંનોને અવલમનજ પોંકઆડવાનાં રૂંડ ખાતે વાપડવાની સરતથી ચોક્કસી હતી. (૪) એન દીને એન શેઠે પોતાનાં ખાતાઇ મરફુમ ખાઇ મુનાંખાઇનાં પુનને શાઠે પોતાની તરતથી રૂપ૫૦૦૦ ની સરકારી નોટ છુડે ખાતું પાડી વ્યાજ કુલે નરપોરતી રાંનોને અવલમનજ પોંકઆડવાનાં, આંકણ પોંગણ નરપોરતીઆનાં, તથા પંચાતનાં નનરજ રૂંડ ખાતે વાપડવાની સરતથી ચોક્કસી હતી. (૫) તા ૦ ૫ મી નવેમ્બર ૧૮૭૪ અને ૫ મી જુન ૧૮૭૫ ને દીને ખાઇ ચોટીઆઇ તે મરફુમ શેઠ વલમનજ નમશેરજ મુકામનાં વીધવા તથા વડીલાણે પોતાના ખાવર મરફુમ શેઠ વલમનજની પુછખાંથી તેમનાં પુનને સાચે રૂપ૫૦૦૦ ની સરકારી નોટ છુડે ખાતું પાડી વ્યાજ સર નમશેરજ છલખાઇ મરફુમ, આંકણ પોંગણ નરપોરતીઆ, ચેંકનશાહી ઘાઠખાર, નનરજ રૂંડ, તથા રાંનોને અવલમનજ પોંકઆડવાનાં રૂંડ ખાતે વાપડવાની સરતથી ચોક્કસી હતી. (૬) તા ૦ ૬ થી આગસ્ટ ૧૮૭૫ ને દીને શેઠા માણેકજી દોરાબજી મુચરનજ, મલમજાઇ કાવશજ પટેલ, એ. શાહજી મનચેરજ ઇલા-પોરીઆ, તથા હોરમજી નીમજીઆઇ રાંડીચીઆએ કરાચે રાંડેજ, અસનજ, માઠા, ઇલાપાર, લેશાંન, વસીઆવ, ઓલ-વાડ તથા માતપોરનાં નરપોરતી રાંનોને અવલમનજ પોંકઆડવા સાચે ઊભાં કરેલાં રૂંડની રૂપ૧૧૭૦૦ નો નોટ જે શેઠ રીનશાહજ માણેકજી પોરીહ હસજ હતી તે પંચાતના તરતીઆ હસજ છુડે ખાતું પાડવી તેતું વ્યાજ સર શાલ રાંડેજ થધે નરપોરતી તથા ખાંબીઆ રાખવા માટેના ખસ્ય સાચે મોડજવાના બંદોબસ કીધા હતા.

૭મી તા ૦ ૫ મી આગસ્ટ ૧૮૭૫ ને દીને પંચાતના તરતીઆએ રાંખખાંમિને લગતા રૂંકદાને ખસ્ય કરવા તથા રાંખખાંનાં મુગર ઊપર રાંતી દેવાચી આંકણ તથા રાંખખાંને લગતાં રૂંક કારણજર વાપડવાને એક નવું રૂંડ ઊતું કીધું હતું, જેમાં રૂંક૭૬૬૭૨૧ વલન થયા હતા, તથા શેઠ હીરજી હોરમજી શેઠાએ રૂપ૫૦૦૦ ની સરકારી નોટ ભેટ આપી હતી તે મધી રૂંક૭૬૬૭૨૧ થયા તેતું એક છુડે ખાતું વાપડ્યું હતું.

એ ઊપરત કુલે નરપોરતી રાંનોને અવલમનજ પોંકઆડવાનાં રૂંડમાં આચે વર્ષ નીચે મુજબ રૂપ૫૦૦૦ ની નોટાતું વ્યાજ વાપડવાને ભેટ આપી હતી.—ખાઇ ચોટીઆઇ તે મરફુમ શેઠ હોરમજી વેરાનજી બાદનીવાલાનાં વીધવાએ પોતાના ફીકરા મરફુમ શેઠ નમશેરજ હોરમજી બાદનીવાલાનાં પુનને સાચે તા ૦ ૨૧ મી આપરેજ ૧૮૭૫ મેં દીને રૂપ૧૦૦૦ ની નોટ. શેઠ નશાવાંનજ આદેશ હોરમજી વાડીઆએ તા ૦ ૨૬ મી આપરેજ ૧૮૭૫ ને દીને પોતાનાં શાય મરફુમ

આવતાને વાર આવકાર આવનારે માનવજ આવરેનાં મુ-જીસીઆય કારોપેરેશન તરતથી તેના પ્રમુખ શેઠ ડાલાબાઇ ફરમજ કરાકાએ વાંચી મંબલાણું હતું, જેનો તે નામદારે થમો ઉતર વાચી હતો.

તા ૦ ૧૭ મી ડીસેમ્બર.

એ. એલજી ક્રેશમજી આંતીઆએ નરપોરતી બાળકને ચિખાડવા સાચે “નરતોરતી ધર્મ શિક્ષક” નામની એક ચોપડી રચી પ્રગટ કીધી હતી.

તા ૦ ૨૧ મી ડીસેમ્બર.

એક માણેકજી એલજી અરીખાઉને નામદાર મરકારે રતનાગીરી રૂંકાનાંચીરલુન તાલુકાના મામલતદાર નેખા હતા.

તા ૦ ૩૧ મી ડીસેમ્બર.

રામ ૧૩ માં ૫ (કો) ૧૨૪૬ ૫મ્દેનરડી, આજ દિને મરફુમ ખાઇ નરખાઇ તે મરફુમ શેઠ રમ-તમજી નવરેજી મેરાબાઇનાં પેહલાં ધણીઆની તથા મરફુમ શેઠ વલમનજ મેરાબાઇનાં પિત્રીનાં હમણાંમિ તેમની પોતાની પુછખાંથી રૂપ૫૦૦ ધર્મખાતઆમાં આપ્યા હતા.

તા ૦ ૩૧ મી ડીસેમ્બર.

આએ વર્ષમાં ઇયાને તા ૦ ૧ હી જાનવારીથી તે તા ૦ ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૬ સુધીનાં સુબખના પારસીઓમાં ૧૨૦૨ જમ્—જેમાં ૧૧૨ છોકરા અને ૫૦૦ છોકરી—નોધાયાં હતાં.

એજ વર્ષમાં સુબખ મધે પારસીઓમાં ૨૭૭ જોડાંનાં લગન તથા ૧૮ જોડાંનાં ગગરનાં નીચે મુજબની વીગતે થયાં હતાં:—

ખાઇ લખણખાઇ તે શેઠ લવજી મનચેરજ વાડીઆનાં ધણી-આનીનાં પુનને સાચે તેવણી પોતાની પુછ ખધધી તથા ફીકરી આઇ પરીઆખાઇએ મલી રૂપ૧૦૦૦ ની નોટ. શેઠ કાવશજ, મનજીખાઇ, તથા રતનજી નમશેરજ નશાવાંલાએ પોતાનાં ખાતાઇ મરફુમ ખાઇ વીરખાઇજ તે મરફુમ શેઠ નમ-શેરજ કુવરજ નશાવાંલાનાં વીધવાનાં પુનને સાચે તા ૦ ૨૬ મી આપરેજ ૧૮૭૫ ને દીને રૂપ૧૦૦૦ ની નોટ. ખાઇ બીખાઇજ તે મરફુમ શેઠ રીનશાહજ એલજી કમીશરીવાલાનાં વીધવાએ પોતાના ખાવર મરફુમ શેઠ રીનશાહજ એલજી કમીશરી-વાલાનાં પુનને સાચે તા ૦ ૫ મી આપરેજ ૧૮૭૫ ને દીને રૂપ૧૦૦૦ ની નોટ.

૧ રાઇમજ આંચ ઈડીઆ, ૧૮ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૬.

૨ “નરતોરતી ધર્મ શિક્ષક. બનાવનાર, એલજી ક્રેશમજી આંતીઆ. સુબખ, સુબખ સખાવાર છાપખાતામાં માણેકજી બસજીરજ ખીનોચેરે હોમજીઆએ છાપીલે. અને ૧૨૪૬ ૫મ્દેનરડી—સને ૧૮૭૬ ઇસવી.”

એ એડીની આજ સુધીમાં દા આજીનિયા છપાઇ.

૩ એમજી મવરજેર જોડે, ૨૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૬.

૪ જામે નમશેર, તા ૦ ૭ જાનવારી ૧૮૭૭.

સગન—	૧ થી ૫ વર્ષનાં ..	૧* ૧*	૨
૬ થી ૧૦ વર્ષનાં ..	૫૧	૨૩	૨૮
૧૧ થી ૧૫ વર્ષનાં ..	૨૬	૧૪૧	૧૭૦
૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં ..	૭૫	૬૧	૧૭૧
૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં ..	૧૦૩	૧૫	૧૧૮
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં ..	૪૩	૧૬	૪૪
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં ..	૧૫	૦	૧૫
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં ..	૨	૦	૨
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં ..	૪૬	૦	૪

૨૭૭ ૨૭૭ ૫૫૪

ગંગરનાં—૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં ..	૦	૨	૨
૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં ..	૧	૬	૭
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં ..	૪	૮	૧૨
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં ..	૩	૨	૩
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં ..	૪	૦	૪
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં ..	૫	૦	૫
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં ..	૧૨	૦	૧
૫૧ થી ૫૫ વર્ષનાં ..	૧	૦	૧
૫૬ થી ૬૦ વર્ષનાં ..	૦	૦	૦
૬૧ થી ૬૫ વર્ષનાં ..	૧	૦	૧

૧૮ ૧૮ ૩૬

એજ વર્ષમાં મુખ્ય મધે પારસીઓમાં નીચે મુજબની વીગતે ૧૧૪૨ મરણ નિવન્યાં હતાં:—

નર નારી જુમલે.

તરતનાં જન્મનાં	૪૭	૪૭	૯૪
૧ દીનથી ૧ માસ સુધીનાં ..	૫૩	૩૭	૯૦
૧ માસથી ૧ વર્ષ સુધીનાં ..	૧૦૪	૮૭	૧૯૧
૧ થી ૫ વર્ષનાં	૧૧૬	૧૧૮	૨૩૭
૬ થી ૧૦ વર્ષનાં	૨૭	૨૩	૫૦
૧૧ થી ૨૦ વર્ષનાં	૨૪	૨૭	૫૧
૨૧ થી ૩૦ વર્ષનાં	૨૭	૩૧	૫૮
૩૧ થી ૪૦ વર્ષનાં	૪૦	૨૮	૬૮
૪૧ થી ૫૦ વર્ષનાં	૨૬	૨૩	૪૯

* એ એક પાંચ વર્ષનાં છાત્રો એક વર્ષની કુલપા છાત્રી સાથે પરણ્યા હતા. છતાં પચીસ વર્ષમાં એ એક પછોળ અસાધારણ બનાવ બનેલો કહેવાય.

† એમાં બે ૯ વર્ષના અને ત્રણ ૧૦ વર્ષના છાત્રા હતા.

‡ એ એક ૭૦ વર્ષની કુવારી ઇરાની છાત્રી હતી.

§ એમાં એક ૪૫ વર્ષના બીનવર ૧૮ વર્ષની કુવારી, તથા બે ૪૪ વર્ષના બીનવરો ૨૭ તથા ૨૧ વર્ષની કુવારીઓ સાથે પરણ્યા હતા.

નર નારી જુમલે.	૧૬ થી ૬૦ વર્ષનાં	૩૩	૩૧	૬૪
૬૧ થી ૭૦ વર્ષનાં	૪૦	૪૦	૮૦	
૭૧ થી ૮૦ વર્ષનાં	૩૦	૩૮	૬૮	
૮૧ થી ૯૦ વર્ષનાં	૧૫	૧૩	૨૮	
૯૧ થી ૧૦૦ વર્ષનાં	૦	૫	૫	
૧૦૧ થી ૧૦૫ વર્ષનાં	૦	૧	૧	

૫૮૮ ૫૫૪ ૧૧૪૨

એ ૧૧૪૨ મરણ નીચલા લગાઓ ઉપર થયાં હતાં:—

કોલાખા	૩	બહિરકોટ	૧૫૬
કોટ	૪૦૨	એતવાડી	૮૪
ધોભીતલાવ ..	૨૪૦	કામાદીપરા ..	૫
કરેલવાડી	૧૬	બે ટાંકી ...	૨
ગીરગામ	૨૯	ડંકન રોડ	૧
ગોપાતી	૪૧	ફાકન ડંકી ..	૫
ગોટ રોડ	૧૩	નાગપાડા	૧
તારદેવ	૬	ભીડીખમર	૪૨
ગોલાસીઆ તલાવ	૬	ભંચિખાલા ..	૪
ખંખાલા	૩	ભંગગામ	૩૦
માહબકીરી	૧	પરેલ	૧૬
વાલકેશ્વર	૪	ચીમપોગામી ..	૨
		ગાય	૧
		નાચેગામ	૩
		વરલી	૧
		દાદર	૧
		માહીમ	૧
		વોદરા	૩
		મર જમ ૭૦	
		હાસ્પીટલ ...	૧૫
		ગોઝલદાસ હાસ્પીટ	૧
		ગોરગામથી.	૧

૧૧૪૨

એ ૧૧૪૨ મરણ નીચલાં કારણોથી નિવન્યાં હતાં:—

ગાવ	૧૮૬
માનવજીવે લગતાં દરદા	૧૩૭
કેકસાને લગતાં દરદા	૭૫
લોહીવીકારને લગતાં દરદા	૨૫
જલદર	૧૭
શીતલા	૧૬૮
ગોવર	૩
કાલિરા	૮

|| એ એક ૧૦૨ વર્ષની આત્મ હતી.

રંગદશીત	૨
મરડા	૨૪
પેટ	૪૨
બીથાબને લગતાં દરદા	૭
કુખા ભાગને લગતાં દરદા	૧૮
ચામડાને લગતાં દરદા	૮
હાસચાલ તથા તંબુને લગતાં દરદા	૫
તરતનાં જન્મેશાં	૬૪
જળશી તથા નાકવતી	૧૩૪
બીજાં દરદા	૧૭૫

(૨૨ તાવને લગતાં.

૧૧ છાતીને લગતાં.

૮૭ પાંચતકતીને લગતાં.)

આપવાત

(૫ જેઠર આપને.

૧ તનાવમાં પડીને.

૧ ગણે કૃષિ દધને.)

જી આપવાત કરી મરણ પામેલાં ૭) જાણમાં ૬) પુરૂષ અને ૧) સ્ત્રી હતાં. પુરૂષોમાં એક ૬૦) વર્ષના સુધાર કરજી દારીને લીધે ગણે કૃષિ દધને; એક ૪૨) વર્ષના નાચાર માંદગીથી કંઠાલી, એક ૩૫) વર્ષના બીજ કલેક્ટર કરજી

હાનારત, અક્રમમાત, વગેરે ૩**

(૧ તામના આચારથી.

૧ બારીએથી પડી જવાથી.

૧ માલતી ટ્રેને ચઢવા જવાથી.)

નહિ જણાવમાં કારણથી

૧૧૪૨

વળી એજ વર્ષમાં સુખાઈ મધે ૧૧૭ પારસીઓએ નાચાર દેવાદારની કોરડોને આમરો મેલવવાને અરજ કીધી હતી, જેમાં ત્રણ આરો તણ હતી.

દારીને લીધે, એક ૨૫) વર્ષના સુધાર બાપડી તથા છોકરો મરી જવાના ગમને લીધે, અને એક ૧૮) વર્ષના જવાન ચાકરી નહિ મળવાની નીચાશીમાં ચારેએ જેઠર આપને; તથા એક ૩૨) વર્ષના રેલવે નોકરે માંદગીથી કંઠાલી તલાવમાં પડી આપવાત કીધા હતા. સ્ત્રીઓમાં એકજ ૧૯) વર્ષની પરણેલીએ માંદગીથી કંઠાલી જેઠર આપ આપવાત કીધા હતા.

** અક્રમમાતથી મરણ પામેલાં ૩) જણામાં ત્રણ જે પુરૂષ હતાં. તેઓમાં એક ૨૦) વર્ષના ટેલીગ્રાફ શીગનવર માલતી આગગાડીએ ચઢવા જતાં પગ લપસી જવાથી, એક ૧૮) વર્ષના વિદ્યાર્થી તામની ગાડીમાંથી ઊતરતાં શ્રાંતિ આવતી શીગરાંમના આચારથી પડી જવાથી, અને એક ૪) વર્ષના બુચી રમતાં રમતાં બિન્ને માલની બારીએથી રસ્તામાં પડી જવાથી મરણ પામ્યા હતા.

ઈં ૨૦ ૧૮૭૭.

આમે વર્ષના "શામલ આંકડાં" નાં કલેન્ડર ૩૧ મો મુખળી ખીના નીચલા ફરકાર તથા વધારા ચિવામ આગમાં કલેન્ડરની માફકજ છે.

નર્તક સ્થાલ કુંપનીઓ—

આલખરટ મીત્ર કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં પાલણજી ફાંમજ મેહતાનું નામ વધારે.

એન્ડ્રીઅસ સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં નાનાભાઈ મેહરાંમજી જીજીભાઈનું નામ વધારે.

ન્યુમરાર કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં નાનાભાઈ મેહરાંમજી જીજીભાઈનું નામ વધારે.

ભરમ મીત્ર કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં દેરાયજી ફાંમજ પાંડે અને અરજેદજી માલેજી શેઠનાનાં નામ વધારે.

ન્યુ કોલામા કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં અરજેદજી રમનજી કામાનું નામ વધારે.

કુરશ સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં અરજેદજી હોરમનજી વાડીઆ અને નયરવાંનજી અરજેદજી હોરમનજી વાડીઆ. એન્ટો, બી. એંડ એ. હોરમનજી.

ન્યુ ધરમસી પ્રંજભાઈ સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં દેરાયજી ફાંમજ પાંડે અને નયરવાંનજી મેહરાંમજી પાંડેના નામ વધારે.

આંદેશ સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ મીત્ર કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં અરજેદજી માલેજી શેઠનાનાં નામ વધારે.

મધરામ સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં મેહરાંમજી નયરવાંનજી પંડે અને શેરાયજી તેલુચજી લોગે. શેઠરી અને જ્વેરર, દીનશાંદ શેરાયજીની કુંપની.

માંડવી સ્પીનીંગ વીવીંગ એંડ ટ્રેસ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં હોરમનજી નવરામજી મેકસાતવાલાનું નામ વધારે.

મળામ સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં એલજી નયરવાંનજી શેઠનાનાં નામ વધારે.

ચોચારજી ગોલકલામ સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં નયરવાંનજી દાલાભાઈ કાતરકનું નામ વધારે.

ચોડીએનજી સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ કુંપનીના એન્ટો તરફ મેહરાંમજી ફાંમજ પાંડેની કુંપનીને બદલે ને. એન. વીડીટની કુંપની.

મીત્ર આંક મેત્ર ટ્રેસ કુંપનીના ડાયરેક્ટરોમાં નવરામજી નર્તકીરજી ગામડીઆનું નામ વધારે.

યુરોપિયન પેટ્રોલીના પારસી દલાલોમાં વધારે—

રીચી સ્ટુઅર્ટની કુંપની—હીરજીભાઈ હેરમજી

મરાઠા.

આર. એલ. સુધરન એન્ડ કુંપની—મેહરામજી ખર-
ચેજી ગાંધી.

તા ૦ ૧ લી જાનવારી.

નામદાર માહારાણી વિઠેરાવીયાએ આજ દીનથી “એમ-
પ્રેસ ઓફ ઈડીઆ” અથવા “કમ્પ્રેસે હિંદ” ના જેતાબ
લીધા તેના ઠંઢેરા મુંબઈમાં મેદાનમાં માહારાણીજીનાં બાલકનાં
આગલ એક મોટા પલાટકાર્મ બાંધી તે ઉપર મોટા ડાંઢાસથી
વાંચવામાં આપ્યો હતો. નામદાર ગવર્નર દીક્ષી આતેની
દરબારમાં ગયલા હોવાથી વડા કૉનસેલર હાનરેબલ મી-
એ. રાન્સે ઠંઢેરા ઈંગ્રેજીમાં તથા તેના ગુજરાતીમાં તરજુમી
શેઠ ડાયાભાઈ ફરમંજી કરાકાએ, મરાઠીમાં શેઠ વાશુદેવ
પાંડુરગે, અને હિંદુસ્થાનીમાં મોલવી હુદાવુલાએ વાંચી
સંભળાવ્યો હતો. એ પછી ખુશાલીના ત્રણ પોકારો વચ્ચે
ચેહનથાલી વાવેરા અશવવામાં આપ્યો તથા ૧૦૧ ટોપા
ફોડવામાં આવી હતી. રાતનાં આખાં ચેહરમાં રેશમી કર-
વામાં આવી હતી, જેમાં પારસીઓએ મોટા ભાગ લીધા હતા.
એ દીનેની ખુશાલીમાં અપાયલા જેતાબોમાં નીચલા
પારસી સહચોને જેતાબો આપવામાં આયા હતા:—

કમપાનીઅન ઓફ ધી સ્ટાર ઓફ ઈડીઆ
(સી. એસ. માધ.)—શેઠ ડાયાભાઈ ફરમંજી કરાકા.

ખાંનબાહદુર—શ્રી બહમનજી શેરામજી તારાપેર-
વાલા, ખરચેજી રસતમજી ચણિવાલા, દાવર રસતમજી
ખરચેજી મોદી, જમચેજી ધનજીભાઈ વાડીઆ, મનચેરજી
કાવચજી મરજખાંન, નયરવાંનજી ખરચેજી નગરવાલા,
પેશતનજી જાંઘીરજી તાલિયારખાં, રસતમજી શેરામજી
દલાલ ભચ્ચવાલા.

૧ ટાઈમસ ઓફ ઈડીઆ, ૨ જાનવારી ૧૮૭૭.

એ દીનેની ખુશાલીમાં સુરત મધે મરફુમ શેઠ દાદાભાઈ
નયરવાંનજી મોદીનાં આતશમેહરાંમ મધે પારસીઓએ એક
જશન કીધું હતું, તથા કલેક્ટરની મારફતે માહારાણી ઉપર
એક યુગારપદ્ધતિ બાનવળ ગોકલું હતું. નવસારી મધે
ત્યાંનાં આતશમેહરાંમમાં શેઠકચુખરીજી જશન અગ્નિમનને
પરમે કરવામાં આપ્યું હતું, તથા ત્યાંની સર કાવચાલ જાંઘ-
વીજીજી રેડીમનીવાલી મદરેસામાં વડા માસ્ટર શેઠ રસંમજી
નવરોજી દાદીચરજી, બી. એ. એ માહારાણીજીને યુગાર-
આદી ઇછવામાં એક ગેલાવડો દરતુર દારામજી માહીપારજીનાં
પ્રત્યુપપણો કેલ કીધા હતા. પુણાં મધે પણ બધે દરેકદરેકમાં
શેઠકચુખરીનાં જશનો તથા રેશમી કરવામાં આવી હતી.
વરોડરા મધે પણ કંપની ધર્મશાલામાં એક જશન થયું હતું.
કરાંચી મધે પણ ત્યાંની સરની દરેકદરેકમાં સવારનાં જશન
તથા રાતનાં સર્વે પારસીઓએ રેશમી કીધી હતી. આઠોલા
મધે પણ ત્યાંની દરેકદરેકમાં સવારનાં જશન થયું હતું, તથા
રાતનાં આસીસ્ટન્ટ કમીશનર દરતુર બહમનજી બચાસપજી

તા ૦ ૧ લી જાનવારી.

શેઠ નયરવાંનજી રતનજી તાતાવાલી નાગપેરની એમ-
પ્રેસ મીલ આજ દીને ત્યાંના કમીશનર એક મોટા મેજાવ-
ડાની હજુરમાં ખાદી મુકી હતી. મીલનાં બધે એનજીનો
૮૦૦ ઘોડાનાં બળનાં હતાં, જેમાંનાં મોટાને “ગોવાદ ઇન્દ”
અને નાહનને “મેહરામ ઇન્દ” નાં નામે આપ્યાં હતાં.

તા ૦ ૩ જાનવારી.

રોજ ૧૧ માઈ ૪ (ચિ) ૧૨૪૧ યન્દેજરદી.

મરજી—આદરજી જીવજી પોસ્ટ માસ્ટર—ઉમર
વર્ષ ૪૫) એવજી પ્રથમમાં સુરતના અને તે પછી રાજકોટના
પોસ્ટ માસ્ટર હતા. ઇ ૦ ૨૦ ૧૮૭૫ માં રેડોડરાના
માહારાજ માહારાજ ગાયકવાડની તથાએ મોટો કમીશનર
બેકું હતું તે વેળાએ ત્યાં કાગળ પત્રોનો મોટો વ્યાવહાર
આવવાને લીધે એવજીના હસ્તકમાં ત્યાંનું ટપાલખાતું રાખ્યું
હતું. એવજીનું મરજી રાજકોટમાં નીપજ્યું હતું.

તા ૦ ૬ થી જાનવારી.

રોજ ૧૯ માઈ ૪ (ચિ) ૧૨૪૧ યન્દેજરદી.

લાહોર મધે જરવોસ્તીઓની આરામગાહની જગાની
પાસે શેઠ એલજી બરજોરજી મેકાનએ “યુવખાગ” નામે
જમારખયાશાનાએ એક છપાસત આપી હતી. મધ્ય હિંદુ-
સ્થાનના પારસીઓએ સર હેનરી ડાલીની મારફતે યુગાર-
ખાદીનું બાનવળ ગોકલું હતું.

રીક્ષી દરબારની પાઠગારીમાં નામદાર વાઈસરાયે જુદાં
જુદાં રાખવાના કૉનસેલોની મોલાકાત લઈ તેમને પાતાને હાથે
રૂપાના ચંદી પેઢરથા હતા, જેઓમાં ઇરાંનના કલકતા
આતેના કૉનસલ શેઠ મલિકજી રસતમજી બનાલ, તેમના મેટા
શેઠ હીરજીભાઈ મલિકજી રસતમજી, સર જમચેજી જીવજી
ખારોનેટ, શી. એસ. આઈ. અને શેઠ બેહરાંમજી જીવજી,
શી. એસ. આઈ. પણ હતા.

સુરત મધે દરબાર મરાઈ તેમાં કલેક્ટર મી ૦ પ્રોટી
ઠંઢેરા ઈંગ્રેજીમાં તથા શેઠ કેપ્તરજી હેરમજી આલખાઈ-
વાલાએ ગુજરાતીમાં વાંચી સંભળાવ્યો. ત્રણ હિંદુ અરસે
તથા ખાંનબાહદુર રસતમજી ખરચેજી મોદી અને ખાંનબાહદુર
ખરજોરજી મેહરાંનજી રહેનરે કલેક્ટરે પાતાને હાથે વરાદારીની
સરદીરીકેટો આપી હતી. સુરતની સર્વે નિશાલોનાં બાળકોને
હાઈ સ્કૂલના ચોમાનામાં એકઠાં કરી શેઠ જમચેજી અરદેશર
દલાલ, એમ. એ., એલ. એલ. બી. ની આગેવાની હેઠળ
મીઠાઈ વેંડેચવામાં આવી હતી.

મરજીની દરબારમાં કલેક્ટર મી ૦ વાહીટો ખાંનબાહદુર
રસતમજી શેરામજી દલાલને, પુણાંની દરબારમાં મી ૦ નુનહાંમે
મે હિંદુ અરસે તથા ખાંનબાહદુર અરદેશર શેઠ ખરચેજીને,
અહમદનગરની દરબારમાં કલેક્ટર મી ૦ જેમ્સે મે હિંદુ અરસે
તથા ખાંનબાહદુર નયરવાંનજી ખરચેજીને, તથા કરાંચીની
દરબારમાં કલેક્ટર મી ૦ મેમવેલે એક હિંદુ યકથ સાથે
શેઠ શાપુજી હેરમજી મેપારીવાલાને વરાદારીની સરદીરીકેટો
આપી હતી.

૨ રૂન જોરતાર, તા ૦ ૨૧ થી જાનવારી ૧૮૭૩.

એક મગડીનું મકાન બંધાવી ત્યાંની અંદુમનને મરુદ
કરી હતી.^૧

તા ૧૦ મી જાન્યુઆરી.

એ પેદારમજા મેદરબનજા મગડાનીએ “હિંદી કવિતા
કૃતિય લેવામાં” એવાં નામથી કૃતિયમાં એક ચોપડી
રચી પ્રગટ કરી હતી.^૨ એ ચોપડી મીઠા મીઠી કારપેટરને
અર્પણ કરવામાં આવી હતી.

તા ૧૧ મી જાન્યુઆરી.

અત્રેની યાંત્ર મેડિકલ કોલેજમાં ગિલ્બારા સંસ્થા
વિદ્યાર્થીએને રાસતરથી અને હનામાં આપવાની વાર્ષિક
મત્રા આજ દિને મોકી હતી. મરતમીનની પુરતી હાલ-
રખત મીઠા નેમમ ગીલ્બારા સીધા બાદ એ ખાતાના યીત-
સીધાદ વાકર કુકે ગયાં મગડો મીપાર રાંધી મંબાઓ,
ને પછી સંસ્થા વિદ્યાર્થીએને હનામાં તથા રાસતરથી
આવી હતી, જેઓમાં નીચના ૧૧) પારસીઓ હતા:—

(૧) અરેયર પેયનજા કામને મરતમીદજા જીજા-
બાબ મોહા મેડમ, (૨) હીરજીબાબ જીજાજી અમુને
રૂરખ) ની કરનાક રાસતરથી, (૩) મેરમયાદ ફોમજા
ચાતાને રૂરખ) ની મેનરમન રાસતરથી, (૪) રૂમતજા
હોરમજા કામને રૂરખ) ની રૂમીય રાસતરથી, (૫) ચોરા-
બાજ રૂરખ) મગડાને રૂરખ) ની મેનરમન રાસતરથી,
(૬) ધનજીબાબ અરેયર વાકર (રૂરખ) ને રૂરખ) ની
મીઠા રાસતરથી, (૭) રાયાબાબ અરેયર ચોરસને રૂરખ)
ની રૂમીય રાસતરથી, (૮) જાંબીરજા અરેયર વાકરને
રૂરખ) ની કરનાક રાસતરથી, (૯) ધનજીબાબ રૂમતજા
વાડીઆને રૂરખ) ની કરનાક રાસતરથી, (૧૦) હોરમજા
મેદરબાબ ખાતાવાલાને રૂરખ) મરકારી રાસતરથી, (૧૧)
દોરાબજા (દોરાબાબ) હોરમજા ખાતીઆને રૂરખ) ની
મરકારી રાસતરથી.

આએ વર્ગની હાસતર આપરેનરીસીનની સેવરની
પરીકામાં એક પારસી—ચોરાબજા નમરબાબજા આપાદાન,
પરમર થયા હતા.^૩

૧ કુપામજાસી એ બામ પોતે મોટો છે, અને તેના
એક ભાગ નર નરીસીની રવાંને કુપિસા કરવાની જગા છે.
આજ “લોગી” નર રવાંને કુપિસા કરવામાં આવતાં
હતાં, જેમાં ૧૩) રવાંને કુપિસા કરેલાં છે. એ જગા
૧૮૫૫ થી ૧૮૬૪ સુધી વપરાઈ હતી, અને ૧૮૬૪ થી
રવાંને રવાં કુપિસા કરેલાં છે.

૨ “The Indian Moir in English Garb By,
Edwara Mearns Malabar Boudlay: printed at
the ‘Hesperus’ Press, 1877.”

આ મોરની પિરે નામના માસાપીટ, નરમનીની
મગડા મીનરેક, હેલોની યાંત્ર કુકે, કુકે આર માસાપીટ,
વાસ મીનરેકીસ, વાસ મીન, વાસ નર્મીયુક, મેરેકર
ચોરસ પેર પેર, હાલ પિરે રેનરેક, વરેરેકે રેરેક મત્રા
વગી મોરમા હતી.

૩ રૂરખર આર ઈંગ્રેસ, ૧૦ મી જાન્યુઆરી ૧૮૭૭.

તા ૧૧ મી જાન્યુઆરી.

અહમદનગર જીજામાં આપેલાં રાહુરી ગામના મગર-
કીનિ જગડા એ દોરાબજા નેહમુજા કાપડીઆને નામદાર
મરકારે તે જીજાના પેહલા વર્ગના માહરેની મત્રા આપી
હતી.^૪

તા ૧૩ મી જાન્યુઆરી.

રૂમ ૨૧ માહ ૪ (ચો) ૧૨૪૯ વાંદરેકરી.

મરજા—કુપરજા હોરમજા બાબા—ઉમર વર્ષ ૮૧)

એ હોરમજા પેદારમજા બાબાના વીકરા. એવજા ૫૦ મં
૧૮૨૩ થી એ રતનજા દાદાબાબ કોહલા મારે ભાગમાં
ચીનના વ્યાપાર તથા આડતનું કામ ચલાવતા હતા. તે
પછી તા ૧૨ મી નવમર ૧૮૩૩ થી ભાગ છોડવી પોતાને
હીમાં એવજા વ્યાપાર તથા આડતનું કામ ચલાવતા હતા,
અને તે મોરે પોતાના વડા વીકરા એ પેદારમજાને ૧૮૪૮ માં
ચીન મોકલ્યા હતા. ૧૮૬૦ થી જીજાની લીધે મધજા
વ્યાપાર બંધ કરી એકાંત જીંદગી ગુજારી હતી. મુરત મરે
રૂમતપરના ભગરીઆ મોરેકોના પાદરમાર, મુકતાદ, વગેરે
મગડાનાં કાગો મારે જેમાં થયાં ફંડના એવજા ૧૮૫૭ થી
તે ૧૮૭૪ સુધી અત્રેના એક તરડી હતા.

તા ૧૫ મી જાન્યુઆરી.

આજ દિને મરદુમ એ કુપરજા હોરમજા બાબાનાં
હામજામાં તેમની પોતાની પ્રજામાંથી રૂરખ) વર્ષ આને
આપ્યા હતા.^૫

તા ૧૬ મી જાન્યુઆરી.

કુપરજાની કુનીવરસીની સોમમાં વર્ષની કાનિરેકમન
આજ દિને મર કાવજા જાંબીર કુનીવરસીની હાલમાં
જરાબ હતી. પ્રમુખરથાને વાહ્ય-આનસોહર થી હાલરખત
મીઠા નેમમ ગીલ્બારા પીરાલ્યા હતા. આ વેળાએ ને
વિદ્યાર્થીએને પદવીની મરદા આપવામાં આવી હતી તેમ
નીચના પારસીઓ હતા:—

માસરર આંકે આંકેસ (એમ. એ.) ની મરદ—

રૂરખ) મરેકરજા રૂરખ) કામદીના.

હાઈસેનરીયેટ આંકે મેડીસીન એડ સરજરી
(એમ. એમ. એડ એમ.) ની મરદ—અરેયર પેયનજા
કામ, ફોમજા રતનજા દવિયા, દીનયાદ દોરાબજા મીમી,
કાવજા હોરમજા મીમી.

હાઈસેનરીયેટ આંકે સીવીલ ઈનજીનીઅરીંગ
એમ. સી. ઇ.) ની મરદ—પેયનજા હોરમજા વાકર,
બી. એ., કુપરજા પેયનજા મેદવાર.

૪ મીમાં મરકારે મેરેક, ૧૧ મી જાન્યુઆરી ૧૮૭૭.

૫ જાને જાન્યુઆરી, તા ૧૧ મી જાન્યુઆરી ૧૮૭૭.

૬ હાઈસેનરીયેટ આંકે મેડીસીન એડ સરજરી એ વર્ષની
પરીકા ના “હાઈસેનરીયેટ આંકે મેડીસીન એડ સરજરી”
હી આએ વર્ષની કુનીવરસીની સોમ વર્ગ.

દારની પરવાનગીથી યુજારાની તરફથી કરી તેવું પુસ્તક
છપાવી બાહરે પાડ્યું હતું.^૧ એ પુસ્તક નામદાર ચાહનજી
આમળદાં એકરૂડ, પ્રીતમ આંક વેલમને અર્પણ કરીયું હતું.

તા ૨૮ મી જાન્યુઆરી.

નામદાર માહરાણી વિજયારામીયે હિંદુસ્તાનના સુલક
ઉપરની પોતાની હકુમતને મક્કો “એમગ્રેસ આંક
ઈડીઆ” અથવા “કમરે હિંદ” નો પોતાના ધારણ
કર્ષે તે બાબે તે નામદાર ઉપર પારસી કોમ તરફથી ચોકસવા
ધારણ માનવત બાહરે રાખવાને સુબાહના ભરથારથી
રેહવાસીઓની એક જોડે. મળા આજ દીને મર જમચેદજી
જીજીબાઈ બારોનેરે આજબલેસ બાગમાં પોતાની હતી.
મળામાં પુલક પારસીઓ એકા મલીઆ હતા. ક્યમમાં
એ ફરમજી નયરવાનજી પોલે દરખાસ્ત કરવાથી અને તેને
એ અરજીદજી ફરજનજી પારમે ટેકો આપવાથી મરનશીનની
સુરસી મર જમચેદજી જીજીબાઈ બારોનેર, સી. એસ.
આઈને આપવામાં આવી હતી, જેવણ તરફથી તેમના વડા
મેશ એક માણેજી અરજીદજી જમચેદજીએ મળા મલવાનું
કારણ વાંચી મંબળાણું હતું. જે પછી માનવત તથા તેનો
યુજારાની તરફથી પારસી વંચાતાના ફરજી શેફરટી એક
નયરવાનજી મેદરમજીએ વાંચી મંબળાણું હતો. તે બાદ
નીચલા ટોચા મરેનાં એકમતથી પચાર થયા હતા:—

એક હીરજીબાઈ હારમજી એકાએ દરખાસ્ત કરીથી
અને તેને એક અરજીદજી ડાયાબાઈ સુનશીયે ટેકો આપ્યો
કે “નામદાર કમરે હિંદ જોગનું માનવત, જે આપ્યે મળાએ
બાહરે રાખ્યું છે તે દસ્તાવેજ તદ્દઆર કરનાર કમીટીએ
સુબાહના રેહવાસી ભરથારીઓની તે ઉપર શહીમી સેધને
સુબાઈ સરકારની મારફતે એ નામદાર ઉપર ચોકસી આપ્યું.”

એક નયરવાનજી માણેજી પીટી દરખાસ્ત કરીથી અને
તેને દરજૂર પેથોતનજી મેદરમજી મંબળાણું ટેકો આપ્યો
કે “માનવત તદ્દઆર કરવા મારે” સુકરર કરેલી કમીટીએ
એ દસ્તાવેજ પડી કાઢીએ છે તે વીચે, તથા એ કામ મંબંધી
તેઓએ જે પીટી તમદી લીધી છે તે બાબે આપ્યે મળા
એ ઓલેનો ઉપકાર માનિએ.”

હાનરેમજી મોરામજી શાપુરજી બંગાલીએ દરખાસ્ત
કરીથી અને તેને એક હોમજી અરજીદજી દાદીયે ટેકો આપ્યો
કે “આપ્યે મળા ભરવા મારે” આજબલેસ બાગના સુતવ-
લીઓએ એ મકાન વાપડવા આપ્યું તેથી તેમનો ઉપકાર
માનવો.”

એક કાવચજી દીનચાહજી એડનવાલાએ દરખાસ્ત કરીથી
અને તેને એક નયરવાનજી રતનજી તાતાએ ટેકો આપ્યો કે
“મરનશીન ઓલે આપ્યે મળાનું કામ ઘણી મારી રીતે
બજનું” તે વીચે તેમનો ઉપકાર માનવો.”

એ પછી મળા દરખાસ્ત થાઈ હતી.^૨

તા ૧ લી ફેબ્રુઆરી.

અતરેની હાઈ કોરટમાં પારસીઓના વારસા હીસ્સાના
કાચદાની એક અગતની બાબતનો સુકરો હાનરેમજી મીં
જમચીયે અને આજ દીને એક સુકદમાના મંબંધમાં આપ્યો
હતો. એ સુકદમા મરહુમ એક કાવચજી નાનાબાઈ દાવર
જેવણ વગર વશીહતે મરણ પામ્યા હતા તેમની મીત્રકતની
વેહમણીને લગતો હતો. મરહુમ એક કાવચજીને એક દીકરો
નયરવાનજી કે જે બાપની હયાતીમાં વગર વશીહતે તથા
વગર ફરજી મરણ પામ્યો હતો તેમનાં વીધવા બાઈ આવા-
બાઈને મરનશીન મીત્રકતમાંથી ફોલો મલે કે નહિ તે બાબતની
તકરાર નીકળી કે એક પારસીના છોકરો બાપનાં મરણ
આજમજી વગર વશીહતે મરણ પામે તો તે છોકરાના બાપની
મીત્રકતમાં તે છોકરાની વીધવા બાપની હીસ્સો મલે કે નહિ.
પારસી કાચદાની એક ક્યમમાં એવું બંધવામાં આપ્યું છે કે
વીધવા અને બચ્ચાને સુકરને જે તે મરણ પામે તો તે
વીધવાને ફોલો મલે, પણ હવે જે તે વીધવાને કરમાં બચ્ચા
ન હોય તો તેવે વખતે તેને ફોલો મલે કે નહિ તે શકમાં
રહ્યું છે. નામદાર જડને બંધી તકરારો મંબંધી સુકરો
આપ્યો કે ઉપની કાચદાની ક્યમની મતલબ એવી કરારની
રાખવામાં આવી છે કે વીધવા—પછી તેને બચ્ચા હોય થયા
ન હોય—તોપી તેને વગર વશીહતે મરણ પામેલાની મીત્ર-
કતનો ફોલો મલેવો જોઈએ. એ ક્યમમાં જે પોલ વાપડવામાં
આપ્યા છે કે “વીધવા અથવા વીધવા અને બચ્ચું” એ
મેલેલેનો બોલો અર્થ તેનામદારે કરીથી કે આવાબાઈને મરનાર
કાવચજી દાવરની મીત્રકતમાંથી તેણીના મરનાર બાવંદના
ફોલોનાં અરધી હીસ્સો મલેવો જોઈએ, અને બાકીના
અરધી હીસ્સો તે મરનારના બાઈ મેલેલેને વેહમી આપવો.^૩

તા ૧ લી ફેબ્રુઆરી.

ચોલાપુરના હજુર ઉચ્છી કલેક્ટર એક દારાચાહ ડાયા-
બાઈને નામદાર મરકારે ત્યાંના કામચલાઉ કલેક્ટર નેમ્યા હતા.

વીરમગામના મામજનદાર એક અરજીદજી જમચેદજી
દરજૂર કામદીનનાને નામદાર મરકારે અમદાવાદ જીજીબા
ડીસીકર ઉચ્છી કલેક્ટર નેમ્યા હતા.^૪

૨ અને જમચેદ, તા ૨૮ મી જાન્યુઆરી ૧૮૭૭.

એ માનવતવર ૫૦૦૦ થી વધુ શહીએ લઈ આગચા
૧૮૭૭ માં સુબાઈ સરકારની મારફતે મારકાંડીજીવર ચોકસું હતું.

૩ અને જમચેદ, તા ૩ જ ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૭.

૪ બોલો ગવરનેટ કોલેટ, ૧ લી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૭.

૧ “મકાંડાંની વિજયારામીયે સ્કાંડલ-ડના પસાડી સુલ-
કમાં કરેલા પ્રવાસોનું વર્ણન એ નામનાં એ મકાન પ્રતાપી
રાણીએ રવેકો સુલકનું સુનશી આપનાર નેપિ તથા ચિત્રો
આપે. કતાર, જનરેલ રેવરવાનજી માવનશી. મંબંધ: એલધુ-
કેરાન ચોલાપુરની છાપવાતામાં છાપી પ્રસિદ્ધ કર્યું. ૧૮૭૭.”

તા. ૫ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૧૯ માહ ૬ (કો) ૧૨૪૬ યજ્ઞેન્દ્રદી.

આજ દિને મરહુમ શેઠ અરેશ્વર કાવશજી રસતમ કુરમનાનાં હિમલુખાં તેમની પોતાની પુણ્યમાં ૩૧૦૦૦ તથા ખીજી યજ્ઞેન્દ્રદી ૩૨૫૦ મલી ૩૨૨૫૦ ધર્મઆત્માઓમાં આપ્યા હતા.^૧

તા. ૬ થી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૦ માહ ૫ (ચિં) ૧૨૪૬ યજ્ઞેન્દ્રદી.

નવસારી મધે શેઠ નરવાનજી રતનજી તાતાએ બાંધાવવા ધારેલાં દોખમના પાંચે કોહાડીથી આદવાની કિમ્મત આજ દિને તે તરફ અધેરનાનીની એક માટી મીઠાસહ હજુર એં બરશેદજી બેરમિજી સહીઆરે કાપી હતી.^૨

તા. ૬ થી ફેબ્રુઆરી.

મુબઈની મુનીસીપાલીટીને ચોપાડીનાં પારસીઓનાં દોખમઆવાલા કુંગર ઉપર જ્યાના મર જમશેદજી જીજીભાઈ રોડની પડોશમાં તુલસીનાં પાણીને માટે નવ મુકવા તથા જાહેર નવા રસ્તે બાંધવા સાથે પારસી પંચાતની આસરે ૮૦૦૦ ચોરસવાર જગા જોઈતી હતી, તે જગા મેલવવાને “લાંડ આકવીલીશન આક્ટ” ની રહે મુબઈના ક્લેક્ટરે ૧૮૭૬ માં માગણી કાપી હતી. એ જગા દોખમઆવે લગતી હોવાથી તે જગા તલાવ નહિ બાંધે એવી તકનીક કરવા સાથે પંચાતનાં કુંડાના તરફીઓએ શેઠ ડાહ્યાભાઈ કુરમજી કરકા, સી. એચ. આઈ. ને વચમાં નાખ્યા હતા. તેવણે ઈન્નેર મીડ રીએનજી વાલજન સાથે એવી ગોઠવણ કાપી કે પંચાતની જગા ઉપર તલાવ બાંધે નહિ, પણ તેની પડોશમાંની મરકારી જગા ઉપર પંચાતની જગાથી કેટલેક છેડે બાંધે. એ બાંધે કેટલીક તકરાર તથા સંદેશો આપ્યા બાદ તરફીઓએ તા. ૨૨ મી જાન્યુઆરી ૧૮૭૭ ને દિને મુનીસીપાલ કમીશનરને સેવજી બંધી જણાવ્યું કે—(૧) એ ઉપલી હમારે હસ્તકની જગા લીધાથી મજકુર મર જમશેદજી જીજીભાઈ રોડ નકામે થયે, વાસ્તે એ કંટોડા લીએ તેની આગમજ મુનીસીપાલીટીને ખરચે એની પડોશમાં પંચાતની જગા ઉપર તેને બધે તેટલા પોહ્યા રસ્તાને કંટોડા પાકો બાંધે આપે, તથા ઉગમજી બાજુએ છાતીપુર ઉંચી બીજ બાંધીને હદ કરી આપવી. (૨) એ રસ્તાને નાંકે કુંગર ઉપર જ્યાની સીહીડીની પડોશમાં ગાડીએ ઉભી રહેવાની જગા છે તે જગા મરના એક કંટોડા પૂલ બાંધવા સાથે માગેલો, પણ તે કંટોડા પારસીઓને ઘણો ઉપજોગી છે તેથી જો બની શકતું હોય તો પૂલ જરા ઉગમજી તરફ દોવાળે બાંધો તો એ કંટોડા મેવાની મુનીસીપાલીટીને જરૂર રહેશે

૧ જાણે જમશેદ, તા. ૧૨ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૭.

૨ મુબઈ સમાચાર, તા. ૧૬ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૭.

નહિ. પણ તેમ કરતાં જો ઘણી મુશ્કેલી નડતી હોય તો એ કંટોડાની કીમત લીધા વગર તેની ઉપર ઉંચો પૂલ બાંધવાની પરવાનગી આપવી, એવી મરતે કે મજકુર પૂલની નીચેની જગા ઉપર પારસીઓના ગાડીઓના ઉભા રહેવા સાથે છુટા આપવી. (૩) મુનીસીપાલીટી જે નવા રસ્તા બાંધવા ધારે છે તે રસ્તે વચમાં આપ્યાથી પંચાતની જગાના બે ભાગ થયે, તેથી એક ભાગ ઉપરથી ખીજ ભાગ ઉપર મગવડથી જવાબ શકાય એવી ગોઠવણ કરી આપવી. (૪) ગામદેવીના રસ્તા ઉપરથી દોખમઆવાલા કુંગર ઉપર જ્યાની સીહીડીએ છે તેને મજકુર નવા રસ્તાથી અડચણ થયે, તેથી તે સીહીડીએ ઉપર પૂલ બાંધી તે ધરતી ઉંચાઈ તથા પોહલાઈનો બાંધે, કે માટી પાવદરને તે મરેથી પચાર થવાને હકત નહિ નહિ.

એ મરતો મુનીસીપાલીટીએ આજ દિને બાહ્ય રાખ્યાથી એ જોઈતી ૮૦૧૦ ચોરસવાર જગા મુબઈના ક્લેક્ટરે ૬૨ ચોરસવારનાં આસરે ૩૨૮૦ ની આવરેજી કીમતે ૩૧૮૯૨૧૯ તરફીઓને આપી પોતાના સ્વાધીનમાં લીધી હતી, અને તે ઉપર મોટો બાગે હાલને “ગાલ્ફ રોડ” બાંધવામાં આવ્યો છે.^૩

તા. ૧૦ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૪ માહ ૫ (ચિં) ૧૨૪૬ યજ્ઞેન્દ્રદી.

મરજી—દસ્તુર મિતિગેહરજી દારાભજી ઉદવારેલા—ઉમર વર્ષ ૬૫ ઉદવારેલા દસ્તુર દારાભજી બેરમિજીના ખીજ દીકરા. એવણે ઇ. સં ૧૮૫૫ માં પોતાના બાપનાં મરજીથી ઉદવારેલા વડા દસ્તુરનો ઓહો મલ્યો હતો.

તા. ૧૨ મી ફેબ્રુઆરી.

આજ દિને ઉદવારા મધે મરહુમ દસ્તુર મિતિગેહરજી દારાભજીનાં હિમલુખાં તેમના દીકરા એં બરશેદજી મિતિગેહરજીને તેમની જગાએ દસ્તુર નેમી અંજુમન તરફથી એક જિમ્માલ વડા અકાબર શેઠ માણેજી કાવશજી દમાલુવાલાએ પોતાને હાંપે હોપાડી હતી, તથા મરનાર દસ્તુરજીની તારીફમાં તેવણે એક દુક બાણજી કાપું હતું.^૪

તા. ૧૨ મી ફેબ્રુઆરી.

ડાક્ટર હોરમજી દારાભાઈ મચાંનીએ ઇંગલાંડ મધે “ઈડીઅન મેડીકલ સર્વિસ” ની પરીક્ષા પાંચમી પદવીએ ક્લેક્ટર દીધી પચાર કાપી હતી.^૫

૩ જાણે ૩૧૮૯૨૧૯ મુબઈની પારસી પંચાતનાં કુંડા સર્વત ૧૯૭૩ ના લીસાબની ચેપડીમાં સર ૯૦ જે જોઈ કરેલા છે.

૪ મુબઈ સમાચાર, તા. ૨૪ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૭.

૫ મોરબે જોડે, તા. ૧૫ મી માર્ચ ૧૮૭૭.

તા ૧૯ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૩ માં ૭ (૩૦) ૧૨૪૬ યજ્ઞદેવરદી.

મંદા-શાપરજી અરદેશર પાંડે-ઉમર વર્ષ ૫૪)

શ્રેષ્ઠ અરદેશર ફરુજજી પાંડેના દીકરા, એવણુ ધૃ ૨૦ ૧૮૪૮ માં પોતાના બાપનાં મરણ બાદ તેમની મેથરસ રીચી રફ્ટ-અરદી કું પનીની પંતીઆલાએ સાધની દલાલીનાં કામોમાં પડ્યા હતા. તે પછી મેથરસ કીલીક નીક્ષનની કું પનીમાં દલાલ તરીકે જોડાયા હતા. શેર સદાનાં વખતમાં આતરે નીકલેલી બોમ્બે પ્રેસીડનસી બેંકના એવણુ એક ડામેરકટર હતા. ૧૮૬૧ થી એવણુ શ્રેષ્ઠ મેહરવાંનજી ફરમજી પાંડેએ રથાપેલાં ધર્મખાતાનાં એક તરસી હતા.

તા ૨૨ મી ફેબ્રુઆરી.

અહમદનગરની સમાજ કાજ કોરટના જડગ શ્રેષ્ઠ અર-શેષજી માણેજી અરશેષજી મરાઠને નામદાર મરકારે અમ-દાવાણી સમાજ કાજ કોરટના જડગ નેમ્યા હતા.

શ્રેષ્ઠ જમશેદજી અરદેશર દલાલ, એમ. એ. એલ. એલ. બી. ને નામદાર મરકારે અમદાવાદ હાઇ સ્કૂલના હેડઆચર નેમ્યા હતા.

તા ૨૨ મી ફેબ્રુઆરી.

અમદાવાદવાસી શ્રેષ્ઠ કાવશજી મનચેરજી કારજ-વાલાએ ધૃ ૨૦ ૧૮૭૫ ના મરેખમજી માસની અમદાવાદ-ની મોટી રેલ વેળાએ ને તારીફવાયક મેહતત કીધી હતી, તથા પોતાનાં તન, મન અને ધનથી લોકોને ને મદદ આપી હતી તે માટે એ અહસને જાહેર રીતે ઉપકાર માનવાની જોડવણુ કરવા ધર્મી હિતેચ્છુ પત્રના અધીપતી શ્રેષ્ઠ પીતાંબર-દાસ ત્રિભાવનદાસ તથા શ્રેષ્ઠ ઉમાબાઇ હરેમજી મરકપુલર ફેરવી એક જાહેર સભા આજ દીને હેમાબાઇ ઇનસ્ટીટ્યુટનાં દીવાનખાનાંમાં મેલવી હતી. પ્રમુખસ્થાને રાવબાહદુર ગોપાલ-રાવ હરી દેશમુખ ખીરાજ્યા હતા. આ વેળાએ ડૉક્ટર 'કે' અમદાવાદના લોકોની એક જાહેર સભા હવે પછી એક ચોક્કસ દીવસે બેઠી કરી શ્રેષ્ઠ કાવશજીને જાહેર માનવન આપવું. શ્રેષ્ઠ ફરમજી તથા જાહેરજી પેશતનજી વજીલે શ્રેષ્ઠ કાવશજીએ તેમનાં કુટુંબને રેલની વખતે ને મદદ આપી તે વીધે કેટલીક ખીના જાહેર કરી તેમના ઉપકાર માનવો હતો. એ પછી માનવન ઘડવા પાંચ અહસોની એક કમીટી નેમી સભા અરખાત ઘાઇ હતી.

૧ બોમ્બે ગવરનેટ જોડે, ૨૨ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૭.

૨ મુંબઈ સમાચાર, તા ૨૬ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૭.

એ માનવન કમીટીએ તૈયાર કરી તે જાહેરમાં આપેલું લાગવું નથી, પણ ખાનગી રીતે શ્રેષ્ઠ કાવશજીને મોકલી આપવું હતું.

તા ૨૪ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૮ માં ૬ (શિં) ૧૨૪૬ યજ્ઞદેવરદી.

નવસારી મધે અરશેષ વાડીના કંપાઈમાં મરહુમ શ્રેષ્ઠ કાવશજી માણેજી તાતાના વારસેએ પોતાના બાપનાં પુનને સાર જરથોશ્ટીએને મરઅવમરે વાપડવાને પાત્રી બાંધણી નો માલ સાધનો એક બોટલા બંધાવી આજ દીને તેઓનાં બાપ મરહુમ શ્રેષ્ઠ દાદાબાઇ કાવશજી તાતાની વરસી હેવાથી તે જોડો મુકવાનું જયન કીધું હતું. જયનની ક્રિયા પૂરી થવા બાદ દરરૂર અરશેષજી જમશેદજી જમાસ્તખાયાનાએ એક બાધાણુ કરી સર્વે શક્તિવાલા જરથોશ્ટીએને પોતાના હમદીને પોતાથી બની આવવી શુભવડ. જલવથા માટે મજબૂત બનામણુ કીધી હતી. ને પછી અજીમન. પતંગી મારફતે આએ મુકામને જરથોશ્ટીએના જાહેર વપડાયે સાર જોડું મેલવું જણાયામાં આપવું હતું. તે બાદ મકાન બંધાવનારઓમાંના વડા શ્રેષ્ઠ શેરામજી કાવશજી તાતાને અજીમન તરફથી, તથા દરરૂર દારામજી માહીઆરજી અને શ્રેષ્ઠ નયરવાંનજી રતનજી તાતા તરફથી મહી ત્રણ એમણે હેરાડવામાં આવી હતી. ને પછી નેઆતનું જમન જમી સર્વે વધપ થયા હતા.

તા ૨૫ મી ફેબ્રુઆરી.

શ્રેષ્ઠ હીરજીબાઇ માણેજી રસતમજી બનાજીને કલકત્તા-ના એક મુલેહના અમલદાર તથા હાનરરી માણેજી તરીકે બંગાળની નામદાર મરકારે નેમ્યા હતા.

તા ૧ લી મારચ.

ખાંદેશના પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર શ્રેષ્ઠ જાહેરજીશાહ અર-દેશર તાલેશરખાંને નામદાર મરકારે પંચમાહલના પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર નેમ્યા હતા.

તા ૩ જી મારચ.

શ્રેષ્ઠ પીરજીશાહ પેશતનજી મેહરજીમજી મુંબઈ મધે દાદર તરફ માટીનાં તરેહવાર જાતનાં "પુનમલ" કર્યાં

૩ જામે જમશેદ, તા ૨૭ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૭.

આ મકાનમાં નીચે મુજબ તપો ચારેલીઃ—

"શ્રી દાદર હોમજીની મદદ છે

"આએ બોરશેલાડી મધે જમનશાલા તથા તે જાવરને
"સાર નોશારીવાશી આં કાવશજી માણેજી તાતાના વારે-
"શ્રેષ્ઠ પોતાના બાપા બેડેશતનશીન મુશરી આં કાવશજી
"માણેજી તાતાનાં પુનને સારે શ્રી નોશારીના સર્વે જર-
"થોશ્ટી રેથોશ્ટીએને વાસતે પોતાના ખરચથી બંધાવીએઠ.
"રોજ ૮ મી દેવાદ દાદર હોમજી માં ૬ થો શેરવર
"અમદાસપંદ શાલે ૧૨૪૬ એજ્ઞદેવરદી તા ૨૪ મી
"ફેબ્રુઆરી શને ૧૮૭૭ ઇશવી. શવંત ૧૮૭૭."

૪ ધો એમપ્રેસ, તા ૧ લી આપરેલ ૧૮૭૭.

૫ બોમ્બે ગવરનેટ જોડે, તા ૧ લી મારચ ૧૮૭૭.

વાસણ તથા મણુમારની ખીજ. જનસો બનાવવાનું એક કુંભારનું કારખાનું. “પીરોજશાહ પોટી વડે” ને નામે ઉધાકુ. હવે, તે કારખાનું આજે મેલવાની ક્રિયા આજે દીને શેઠ પેદરામજી જીજીભાઈ, સી. એસ. આઈ. એ એક મોટા મેલાવડાની હજુરમાં કીધી હતી. શેઠ પેદરામજીએ આ નવા ઉદ્યોગ દેશમાં દાખલ કરવા માટે શેઠ પીરોજશાહ તથા તેમના ભાગવાઓ શેઠા ધનજીભાઈ ખરશેજી રતનાગર અને ખરજેરજી આદાદાદ. ધરાનીને થાયાશી. આપી હતી, તથા શેઠ મનજેરજી હેરમજી કમાજી, ડાકર, ધામસ બલેની, મેથરસ મારડીન ઉંડ અને રીમેન્ટરી વાલરને બાપણા કરી આ નવા માહસની ક્ષેત્રે ધમકી હતી. સેવે શેઠ ધનજીભાઈ રતનાગરે ઉડી હાજર થયલાઓને ઉપકાર માનવે, અને મેલાવડો ખરખાસત થયો હતો.^૧

તાં ૫ મી મારચ.

હેરાખાદ ખાતે “હજુર પ્રતુર” નામદાર નીર્ભમ સરકાર ઘણી દરખાસ્ત ગયા હતા તે સહીયકામિત પાછા ફર્યા તેની મુખારકપાદીમાં ત્યાંના નરખોસ્તીએ તરફથી તે નામદારને એક માનવત્ર આપવાને ત્યાંના નીમસા-૧૧ આગેનાં નરખોસ્તી ગ્રહસ્થાનું એક ઉપુદ્યત આજ દીને અકબલ મેલવામાં તે નામદારની હજુરમાં ગયું હતું. —

ખાનખાહુર દરજુર નોશરવાંતજી ભમાસપજી ભમાસપ આંશાના, શેઠા બાપજી વીકાજી મેદરજી, ઘનયાહજી મેલનજી તુરકી, દરજુર પેદરામજી ભમાસપજી ભમાસપઆશાના, એંડે ચેતનજી રસતમજી કોંગા, શેઠા નયરવાંતજી શોરાખજી ચીનાઈ, દારાખજી ડોશીભાઈ ડોશીવાલા, દરજુર રતનજી ભમાસપજી ભમાસપઆશાના, દરજુર હોશંગજી ભમાસપજી ભમાસપઆશાના, શેઠા આદરજી દોરાખજી ધાસવાલા, એદલજી શોરાખજી ચીનાઈ.

ઉપુદ્યતનના વડા ખાનખાહુર દરજુર નોશરવાંતજી ભમાસપજી ભમાસપઆશાના જેઓ ખાસ પ્રણેયી આપ્યા હતા તેઓએ માનેપત્ર ફોરસી બાપામાં જીવંદ આપાને વાંચી સંબલાયું, જેના હજુર તરફથી નવામ રશીદ ઉંદે દલ્લા મીર મુનશીએ જ્યાં વાંચી સંબલાયો, જે પછી દરજુરજી આગે થોડીક વાતચીતે કીધા બાદ ઉપુદ્યતનના સર્વે ગ્રહ્યેને પોતાનો મેહલ ખતાવવાને દરખાદીઓને ફરમાણું, અને આંદાબ ખંદેની બનવી દરખાસ્ત ખરખાસત થાઈ હતી.

ખીજે દીને નામદાર નીર્ભમ તરફથી દરજુરજી તથા તેમના ભાઈઓને મળ્યાંઓએ બોલાયા હતા, તથા દરજુર-

જીને ખેલાત (તે મધે કીનખાખાનાં થણો, ડાયાલા, ધાકાની મલમલો, ઉંચી ભલદાનીઓ, જરના શેલાં, પાંધડીઓ, તથા એક ધણોજ મુંદર પાનાં અને માલોનો હાથ તથા ખીડીઆનની મોંઘી અને મરપેચ) એનાખત કીધો હતો.

દરજુર મહિબને આ-સુસાદરી દરખેઆંન હેરાખાદના દરેક અમીર ઉમરાવો તથા રેસીડેંટ મોટા અમીર મરખુ માનખેકરાંમ આપું તથા રેલવે રેલવે મુખી સર્વે તેમને લેવા તથા સુકકા ગયા હતા.^૨

તાં ૭ મી મારચ.

શેઠ પેદરામજી ફરજુનજી મરખાબને “મેરોતુલ અરસ” નામના કુટુંબની સ્ત્રીઓને બોધ આપવા લાયક એક નસીહતરથી ઉરડુ કીરસાને કુખ્તારીતમાં, તરજુમે કચી તેનું પ્રસાદ બહિર પાડ્યું હતું.^૩

તાં ૮ મી મારચ.

રોજ ૨૦ માઈ ૬ (શિં) ૧૨૪૬ યમદેવરવી. શેઠ નયરવાંતજી રતનજી તાતાએ નવમીરી મધે અંધાવવા માટેનાં દાખમના તણી પુરવાની ક્રિયા આજ દીને ત્યાંના વડા દરજુર-દારાખજી માહીઆરજી મેદરજીઆનાં ઉપરીપણાં હેલ કરવામાં આવી હતી, એ ક્રિયા બે ખરજ-તુમજાલા હેરખોદ દરજુર રસતમજી કેડોખાહજી મેદરજીઆ તથા એંડે નવરજી રતનજી કુતારે કીધી હતી. આ પેળાએ મુંબઈ તથા મુખ્તારતથી પુકકા પારસીઓ પોતાનાં કુટુંબ સહીત એ ક્રિયા જોવાને ગયા હતા, જેમની સંખ્યા આસરે ૧૦૦૦૦ ની હતી. લોકોના ઉતાર તથા ગાડીઓ વગેરેની સર્વે ગોઠવણ શેઠ નયરવાંતજી તાતા તરફથી આવી પ્રકાર કરવામાં આવી હતી.^૪

૨ જાને નવરજી, તાં ૧૩ મી મારચ ૧૮૭૭.

૩ “મેરોતુલ અરસ, ધ્યાને કન્યા હાલુ. એવે નાજની જાહે બાપામાં ખમેલી એક કિતાબ જેમાં કુટુંબની સ્ત્રીઓને બોધ આપવા લાયક નસીહતરથી કીરસો છે તેનાં મુખ્તારતી. તરજુમે. અસલ જાહેમાં બનાવનાર, જેલવી મોહોમદ નજર એહમદ, ઉપુદી કલેક્ટર અને સેલજેન્ટ આરિસર, ગોરખપુર. આ તરજુમે અસલ કથના પાલેકની પુરવાંતથી લઈ, મુંબઈ, દરજુર આગકારા છાપાખાનાં પ્રધે મેહસંખર રહનજીની કુપનીએ છાપ્યો. સને ૧૮૭૭ ધસવી.”

એ પુસ્તક ધણું વાંચવા લાયક હોવાથી તેની આર આજીત અપાસેસુધીમાં બાહરે પડી છે.

૪ રાસત ગોશતાર, તાં ૧૧ મી મારચ ૧૮૭૭.

એ ક્રિયામાં શામેલ થવાને શ્રી નવસારીની અંગુખ નરજી દરજુર દારાખજી માહીઆરજી મેદરજીઆએ એક યાસ-આગમનથી પુર્વાંનપત્રમાં બહેરખખર છાપાની સર્વે નરખોસ્તીઓને બોલ કીરી હતી.

૧ રાઈમસ આઈ ધીડીઆ, તાં ૫ મી મારચ ૧૮૭૭. એ કારખાનું જોવાને મુંબઈના નામદાર ગવર્નર સર ડીલીપ પુકકાજી તાં ૨૦ મી મારચ ૧૮૭૭ ને દીને ગયા હતા, અને ત્યાં થઈ કામ નોઈ પુકકી થયો, તથા એમાં કારખાંનાં મુંબઈના લોકોએ ભીખન આપું નોઈએ એવી મળપુત ચેશરસ કીધી હતી.

તાં ૧૨ મી માર્ચ.

જલગામ મધે ૧૮૭૫ માં ચાલેલા મુજ કલિરાની વખતે ત્યાંનાં રૂઢિ આતાનાં એક મુખ-ધનસ્પેક્ટર શેઠ જમ-શેઠજી જીવાજીએ લોકોને લગાવે વગેરેની મદદ કરી ઘણાં જીવો બચાવવા માટે ત્યાંની મ્યુનીસિપાલિટીએ તેમને એક સોનાના ચાંદ મેટ આપ્યો હતો.^૨

તાં ૨૧ મી માર્ચ.

પુણ્યાવા શેઠ ગોદરેજી દોરામજી પદમજી, ખી. એ. ને હિંદુસ્થાનની નામદાર સરકારે પોતાની નોકરીમાં દાખલ કરી મુંબઈના એકાઉન્ટન્ટ જનરલના છઠા આસીસ્ટન્ટ નેમ્યા હતા.^૨

તાં ૨૨ મી માર્ચ.

રોજ ૪ માહ ૭ (ચિં) ૧૨૪૬ યજ્ઞેજ્ઞરદી.

મરણ—એલજી બરજોરજી શેઠના—ઉમર વર્ષ ૫૪) શેઠ બરજોરજી રાણાભાઈ શેઠનાના ખીજ દીકરા. એવજી ઈં ૨૦ ૧૮૪૬ થી કરોચી તથા રૂઢિ હેદરાબાદ તરફ રાજ્યારને માટે ગયા હતા. તે પછી શેઠ જમણપજી હોર-મજી પોતા સાથે લાહોર, રાવલપીડી, વગેરે ડેકાણીઓપર ગેશરજ જમણપજીની કુંને નામે દુકાની ઉઠાવી હતી. લાહોર મધે ત્યાંની જરથોસ્તી રવનિને અવલમજી પેહ-આડવાની આરામગાહની જગા એક મોટા કુશદે બગીચામાં એવજી પોતાના અરચથી બંધાવી હતી, તથા તેની પાસે “મુલબાગ” નામે શગડીનું એક મકાન બંધાવી તે તાં ૧ લી જાનેવારી ૧૮૭૭ ને દીને ત્યાંની અંગ્રજીમન સંપૂર્ણ કરી હવું. એવજીનું મરણ પણ લાહોર મધે જ નીપજી હવું, અને ત્યાં ઉપલીજ આરામગાહની જગાપર એવજીને સુમિદ કીધા હતા.

તાં ૨૩ મી માર્ચ.

રોજ ૫ માહ ૭ (ચિં) ૧૨૪૬ યજ્ઞેજ્ઞરદી.

મરણ—રૂઢિમજી નશરવાનજી નાદરશાહ—ઉમર વર્ષ ૭૪) શેઠ નશરવાનજી રૂઢિમજી નાદરશાહના પાંચમા દીકરા. એવજી પ્રથમમાં પોતાના ભાઈ શેઠ મેહરવાનજી નશરવાનજી નાદરશાહ સાથે ભાગમાં દુખાચનું કામ ચલાવતા હતા. તે પછી તાં ૧ લી અક્ટોબર ૧૮૭૭ થી ભાઈ શેઠ મેહરવાનજી તથા શેઠ ફરોમજી પેશતનજી પાંચ સાથે “રૂઢિમજી નશર-વાનજીની કું” ને નામે વ્યાપાર ચાલુ કરીયા હતા. તે પેહડી તાં ૨૭ મી અક્ટોબર ૧૮૭૦ થી બંધ કરી, અને પાછા દુખાચનાં કામમાં પડ્યા હતા. ૧૮૫૫ થી ભાઈથી છુટા થઈ એકાઉન્ટન્ટ જીવનની શુભરી હતી.

૧ રાઈમસ ઓફ ઈંડીઆ, તાં ૨૨ મી માર્ચ ૧૮૭૭.

૨ રાઈમસ ઓફ ઈંડીઆ, તાં ૨૭ મી માર્ચ ૧૮૭૭.

તાં ૨૫ મી માર્ચ.

શેઠ બરજેજી રૂઢિમજી કામાજીએ મુંબઈના રજી-ઓમાં કમિશનરીની બાબદ ઉપર એક નીચર લખી તેનું ચોપાનીઈ છપાવી પ્રગટ કરી હવું.^૩

તાં ૨૭ મી માર્ચ.

રોજ ૬ માહ ૭ (ચિં) ૧૨૪૬ યજ્ઞેજ્ઞરદી.

આજ દીને થોણા મધેની મરહુમ શેઠ રૂઢિમજી કાવ-થજી પોલવાણી દરેમેહરની ૪૬ માં વર્ષની શાલગરેહનાં જયનની મીઠલમમાં ત્યાંની જરથોસ્તી અંગ્રજીમને એ દર-મેહરના પંથકી એં ખુરશેજી મનિચેરજી પંથકી—કે જેઓના વડાઓ જ્યારથી થોણા ગામમાં પારસીઓની વસ્તી થાઈ ત્યારથી ત્યાંના પંથકી હતા, અને જેઓએ પોતાની દયાનતદારી, પહેરજગારી અને એકમારગીપણના અવાસથી થોણા જરથોસ્તીઓનો એક પછી એક ખાર મેલવ્યો હતો; તેઓને પોતાની અંગ્રજીમને માથે વડા દરુર ડેડવી એક કીમતી શેઆલ હોરાડી હતી. એ વેળાએ થોણાના તમામ જરથોસ્તીઓ તથા મુંબઈથી પણ ઘણાક સાહેબો જયનમાં ખીરાજ્યા હતા. જયનની ક્રિયા પૂરી થતા બાદ મુંબઈવાસ દરુર પેશોતનજી મેહરમજી સંજાણીએ ઉઠી એક સુખાખીત ભાષાલુ કરી આ હીલચાલને પસંદ કરી ટેકા આપ્યો, તથા મુખના કીધી કે દરુર ખુરશેજીને પોતાના દરુર શેઆલની ફરજો બજાવવામાં થોણાના સર્વ જરથોસ્તીઓએ હમેશાં મદદ કરવી. એ બાદ થોણાની જરથોસ્તી અંગ્રજીમન તરફથી શેઠ બહમજી મેહરમજી પેશે એક અંગ્રજીમનપત વાંચી દરુર ખુરશેજીને સર્વેનાં એક-મતથી થોણાની અંગ્રજીમનના દરુર નેમેલા બહેર કીધા. જે પછી થોણાના એક અમલ રહેવાસી પાંચસાદિખ જમ-શેઠ રતનજી તે થોણાની આદાલતના નાજરે ઉઠી દરુર-જીને શેઆલ હોરાડી સુખારકબાદી આપી તથા હાજર થયા સર્વે સહસ્થોના ઉપકાર માન્યો. જે બાદ ચાચની કરી મેલાવડો બરઆસત થાયો હતા.^૪

તાં ૨૬ મી માર્ચ.

આએ વર્ષની ડીસેમ્બર પલીડરની પરીક્ષામાં ૧ પારસી,—શેઠ મેજનજી આદરજી કવેકર, પચાર થયા હતા. શેઠ બનજીશાહ હોરમજી કરાકોને નામદાર સરકારે કાઠીઆપના કામચલાઉ પેહલા રૂઢી આસીસ્ટન્ટ પોલી-ડીકલ એજન્ટ નેમ્યા હતા.^૫

૨ “A Discourse on Freemasonry among the Natives of Bombay. By K. R. Cama. Printed at the Times of India Steam Press. 1877.”

૪ જાને જમશેદ, તાં ૨ જાન્યુઆરી ૧૮૭૭.

૫ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તાં ૨૯ મી માર્ચ ૧૮૭૭.

તા. ૧૭ મી માર્ચ.

અત્રિની કાયલ નેવીના અમલદાર તથા પારસીઓ વચ્ચે એક ફિક્કે માત્ર આજ દિન અત્રિનાં મિદાનમાં રમવામાં આવી હતી, જેમાં પારસીઓ ૭ વિકેટ છુટ્યા હતા.

તા. ૧૮મી આપરિલ.

નીચલા મારસી અહસેને આમે વર્ષમાં તેમનાં નામની આગલ લખેલાં જુદાં-જુદાં અધિકારીની મુનીસીપાલિટીના મેમબરો તરફી નામદાર મરકારે નેમ્યા હતા:—

લાનામી — શ્રી અરદેશર મેહરવાનજી.
મુખાં — પ્રોફેસર દસ્તુર હોશંગજી જામામજી જામામજીઆલા.

શ્રી હોરામજી વધમજી પેયતનજી.

અહમદનગર — ખાંખાહદુર નયરવાનજી અરમેદજી નયરવાલા.

શ્રી ફરોમજી અરદેશર કેકોખાલા.

જાલાપુર — શ્રી હોરામજી મનચેરજી લાલકાકા.

નાથક — શ્રી મેહરમજી જાંહોરીજી રાજકોટવાલા.

છગતપુરા — શ્રી રમતમજી અરમેદજી મરદ.

ખાંનિશ — શ્રી જમશેદજી જીવાજી.

અલીખાળ — શ્રી ફરોમજી અરમેદજી નચીમાં.

કારવાર — શ્રી જમશેદજી હોરામજી.

વાંદરા — શ્રી દાદાભાઈ નવરોજી દાવર.

શ્રી જાંહોરીજી રમતમજી મોદી.

વજમાડ — શ્રી શાપુરજી દાદાભાઈ.

શ્રી શાપુરજી જોરાભાઈ.

શ્રી માણિકજી જોરામજી.

ડાક્ટર નયરવાનજી ધનજીભાઈ કરંજીઆ.

મુરત — ખાંખાહદુર ખરજોરજી મેહરવાનજી ફરેજી.

ડાક્ટર માણિકજી ખુશખાંજી.

ડાક્ટર કોશાભાઈ પેયતનજી.

ખાંનિશજી અરમેદજી પાલજીજી લાલકાકા.

શ્રી ફરોમજી જામામજીજી બાવનગરી.

રહેલ — શ્રી જમશેદજી ભીમજીભાઈ રહેલોઆ.

૧ ઇંગ્લેન્ડ ખાંખાઈ ઈડીઆ, તા. ૨૦ આપરિલ ૧૮૭૭. આ પારસી છતનારા ઈંગ્લેન્ડમાં નીચલા ૧૧ નજી હતા:—

શ્રી અરદેશર અરમેદજી મેનર, પેયતનજી જીવાજી જામામજી મોદી, જોરામજી પેયતનજી મીસી, જાંહોરીજી ફીરજીભાઈ પટેલ, જમશેદજી બીખાજી કુખાના, રમતમજી રર-ફનલ બીકરસરેય, કાવશજી સનજી આરીડન, રમતમજી નવરોજી પસવાકીઆ, જમશેદજી પોંડ્યાલ પોંડ્યા..

શ્રી અરદેશર મેહરમજી પટેલ — શ્રી ફરેજી.

... માંથી — શ્રી હોરામજી અરમેદજી.
... શ્રી દીનશાહ જમશેદજી.
અકલેમર — શ્રી જમશેદજી નયરવાનજી છતવાલા.
ભરમ — શ્રી ધનજીભાઈ મેહરવાનજી ડાક્ટર.
... શ્રી જમશેદજી ખનચેરજી કંવાક્ટર.
... શ્રી નયરવાનજી જમશેદજી મેહરવાનજી.
... શ્રી આદરજી મનચેરજી દલાલ, બી. એ.
... નડીઆડ — શ્રી દારાશાહ જમશેદજી પાટ મારક્ટર.
... બિડા — શ્રી રમતમજી ધનજીભાઈ પટેલ.
... દાદા — શ્રી જાંહોરીજી અરદેશર તલેવારખાંખાં.

તા. ૨ જી આપરિલ.

રોજ ૧૫ માઈ ૭ (ચિં) ૧૨૪૬ ૫૫૬૧૭૨૧.

મરણ — જામામજી જમશેદજી બાવનગરી — ઉમર વર્ષ ૬૪) મુરતવાલા શ્રી જમશેદજી મનચેરજી બાવનગરીના વડા ડીક્ટર. એવજી ઈ ૨૦ ૧૮૪૭ માં પીતાના આપનાં મરણ બાદ તેમની જગીરો ફોરેનો વહીવટ સંભાળવા હતા. ૧૮૬૪ માં મુરત મધે આવી ચોપવારી ચાલવાથી મરતો અનાજ વેચવાને ઉભી થાપતી “ગ્રેન કુંપની” ને એવજી કેટલીક મદદ કીધી હતી. મુરતની પારસી ડીસ્ટ્રીક્ટ માર્જી-મોનીઅલ કોરેના એવજી ૧૮૬૬ માં તેની શરૂઆતથી એક ડીસ્ટ્રીક્ટ હતા. મુરતની પારસી કોમમાં એવજી એક આગેવાન અહસ્ય હતા, તથા ત્યાંનાં દરેક પ્રજા ઉપોગી કામમાં ભાગ લેતા. બાવનગર મધે એમોની કેટલીક બાધકી જમીન હતી, જે ત્યાંના મરનાર કોરે મહિને છમારતો ખાંચવાનાં કામમાં લીધાથી એવજી તે અમિ દાવો ઉઠાવ્યો હતો, અને સુદેશો છેક છંગલાંડ શેફેટરી ઓફ ષેટ મુધી ગયો હતો, પણ તે નામદાર રાજદરવારી કારણોને લીધે તેમાં વચ્ચે પડવાને ના પાડ્યું હતું.

તા. ૫ મી આપરિલ.

મુખજ મમાચારના મોલેક શ્રી માણિકજી ખરજોરજી મનિચેરજીભાઈઆમે “હોરી મુખજ” એવજી વીણી કાહડસી અમજ ૫૩૦ ઉંચી કીડમની હોરીઓના મગજનું એક પ્રસાદ પ્રગટ કીધું હતું.

તા. ૧૫ મી આપરિલ.

એ. એવજી જમશેદજી દસ્તુર જામામજીઆચાને મધે ચાલ ખીરાર તાલુકાના રેસીડેન્સ “એવેચી” નો એવજી નામદાર. મરકારે આપો હતા, તેમને આ ચાલ

૨ “મુખજ મમાચારનો હોરી મુખજ, જે મધે અમજ પ્રસાદમાંથી વીની કાહડસી તથા બીજ મલી ૫૩૦ નવી જોચી કીડમની હોરીઓનો મગજ મમાવો. ભાગ ૧ હો. મુખજ મમાચાર છપવાનાંમાં માણિકજી ખરજોરજી મનિચેરજી ભાઈઆમે છાપો. સને ૧૮૭૭ ઇસવી.”

આકાશના વિજા માછલે નેમી ૩૧૦૦) મુખીના દીવાની મુકદમાઓ મુકવવાની પણ મળ્યાં. આપી હતી.

તા ૧૬ મી આપરેલ.

હાનરેબલ શેરામજી યાપુરજી બંગાલોએ હિંદુસ્થાન ખાતે આપાત થતાં કાપડ તથા સુતર ઉપરની જગાત કાઢી નાખવાની વીરુદ્ધમાં એક લખાંત પણ હિંદુસ્થાનના નામદાર વાઇસરોય બારડ લીટન ઉપર આજ દીને લખ્યો હતો, અને તેમાં બતાવી આપ્યું હતું કે હિંદુસ્થાનની કમટમની આપાત જગાતોને રાજનાં મેદમુનની એક અગતની રકમ દાખલ જનમી રાખવી જોઈએ.

તા ૧૬ મી આપરેલ.

રોજ ૨ માઈ ૮ (ચિં) ૧૨૪૬ યન્દેનરદી.

મરણ—બરજોરજી બહમનજી પદમ—ઉમર વર્ષ ૬૧)

નવમરીવાલા આઠ બહમનજી રૂમતમજી પદમના દીકરા. એવલુ નવમરીયાં આંખે મદીની શરૂઆતમાં મુબઈ આપી સુતરાઈ કાપડની ફેરી કરતા હતા, અને ઈંગ્લેંડમાં ધણી ધરાકી કીધી હતી. અતરેની મેથરસ વીલ્સન નીકલની કાંઠાની મારફતે એવલુ વીલાયતથી કાપડના શેરા જરથે મંગાવતા હોવાથી એમને તે જાણીતી બપારી પેહડી માથે ધણી મુબઈ હતી. ૧૮૭૨ માં એવલુ નવમરી મથે પેહલા દમુર મેદરજોરજી કેતાબખાંનને મારે ૩૫૦૦૦) ને ખરચે એક મકાન બંધાવી આપ્યું હતું.

તા ૧૬ મી આપરેલ.

શ્રેષ્ઠ શાવકશાદ શેરામજી દાવરને નામદાર મરકારે યાંહુના બીજા વર્ગના કામચલાઈ અપારકીનેટ જડજ નેમી ૩૫૦) મુખીના દીવાની મુકદમાઓ મુકવવાની મળ્યાં કાઢ કોરડના જડજની મળ્યાં આપી હતી.

શ્રેષ્ઠ કુવરજી કાવચજી અમાવાલાની વડોદરાનાં રાજ્યમાંથી બદલી કરી નામદાર મરકારે તેમને અમદાવાદના કામચલાઈ હજુર ઉપુદી કલેક્ટર નેમ્યા હતા.

તા ૨૦ મી આપરેલ.

રોજ ૧૦ માઈ ૮ (ચિં) ૧૨૪૬ યન્દેનરદી.

આજ દીને નીમચ મથે ત્યાંની જરથોશતી અંજુમનના ઉપરાયથી એક દોખમું બંધાવી પરકાલું હતું. એ દોખમમાંની આગેવાની તથા મર્ચ દેખરેખ શ્રેષ્ઠ કાવચજી હવલુજી

૧ મુબઈ સમાચાર, તા ૨૨ મી આપરેલ ૧૮૭૭.

૨ એ આપી પણ એક ચોખાંચના આકારમાં અંજુમનના શાલતા જેએ તાજમાં શ્રેષ્ઠ શેરામજીએ જમાવી પ્રગટ કીધી હતી, તથા તે એમનાં છાંદકોમાં લખાણોના બીજા દરતરને સર ૪૦૦) ને આપીયો.

૩ મોરબે મવરમેંટ ઝેલે, ૧૯ મી આપરેલ ૧૮૭૭.

મેવાવાલાએ કીધી હતી. દોખમાંની મથે એક થગડી શ્રેષ્ઠ આદરજી બીખાજી એરાવવાલાને મેવર પોલીટીકલ એજનસીના હેડ ક્વાર્ટર્સ પોતાને ખરચે બંધાવી આપી હતી.

તા ૨૨ મી આપરેલ.

રોજ ૧૧ માઈ ૮ (ચિં) ૧૨૪૬ યન્દેનરદી.

મરણ—મનજોરજી પાલજીજી લાલકાકા—ઉમર વર્ષ ૬૬) શ્રેષ્ઠ પાલજીજી દોરામજી લાલકાકાના વડા દીકરા. એવલુ પ્રથમ ઇ ૨૦ ૧૮૩૯ માં ચોલાપુર તરફ નોકરીએ ગયા હતા. તે બાદ ૧૮૫૦ માં ત્યાં એક વીધાવતી અમલખામની દુકાન ઉધાડી પોતાને હીસાબે રાજ્યનાર મકાવતા હતા. ચોલાપુરમાં લાંબા વસવાતે લીધે એવલુ ત્યાંના એક આગેવાન રેહવાસી ગણાતા હતા. એવલુનું મરણ પણ ત્યાં જ નીપજ્યું હતું.

તા ૧ લી મેએ.

જેલર નિશાબમાં શિક્ષક થવાને લાપક બનવાની “પબ્લીક મરવીઝ” ની પરીક્ષામાં આંખે વર્ષ એક પારસી બાઈ—કોમીમાઈ એદલજી વહદ, પચાસ થયાં હતાં.

તા ૨ જી મેએ.

મડીની લશ્કરી હાવણીના કમાનડીંગ આશીમર મેજર જનરલ મહેમોમરી પોતાને વતન સીધારનાર હોવાથી તે નામદારે ત્યાંના પારસીઓ માથે અમલકી મુલકાદને લીધે મકાન મર્ચ પારસીઓએ આજ દીને શ્રેષ્ઠ આદરજી દાસબાઈ મગાવાલાનાં દીવાનખાંનમાં ખાનબાહુર એદલજી પેશનનજી હામવાલાનાં પ્રમુખપણું હેલ્સ મલી તેને એક માનવવ આપ્યું હતું.

તા ૫ મી મેએ.

મુબઈની પોલીસને ઉપુદી કમીશનર મી ૦ આલફેડ એડજન્ટર જે ને જેમાં પચીસ વર્ષ થયાં અતરેની પોલીસ રોજમાં જોડાવેલા હતા તે પોતાને બોલો હોડી ઇંગ્લાંડ જવાથી તેને અતરેના રેહવાસીઓ તરફથી આજ દીને તેનાં મકાનમાં જઈ એક માનવવ આપવામાં આપ્યું હતું. શ્રેષ્ઠ

૪ એ દોખમું પરકાલેઆનાં જનમમાં શામેલ થવાને મર્ચે જરથોશતીએ નીમચની જરથોશતી અંજુમન તરફથી શ્રેષ્ઠ કાવચજી હવલુજી મેવાલા, ગવરમેંટ કંવાક્ટરે અતરેનાં અનરાતો વર્ગખાંનપોમાં જરથોશતર છપાવી અમલ કીધી હતી.

૫ આ દોખમાં ૧૨ દરકી તજી અથવા લેખ કાવરેલા નથી, પણ તેની શામેલી થગડી ઉપર એક તજી ગારી તેમાં રકત નીચે મુબઈ લખેલું છે:—

“૧૮૭૭, 1877, પારસી આદરજી બીખાજી એરાવવાલાને મેવર પોલીટીકલ એજનસી ૧૨૪૭.”

૬ જનમે જાણેલ, તા ૨ જી મે ૧૮૭૭.

૭ મોરબે ઝેલે, તા ૧૬ મી મેએ ૧૮૭૭.

નાનાભાઈ મેહરાજી હજીબાઈએ તે વાંચી સંભળાવું;
જેના મીઠા એડાંગરને ઘટો ઉતાર વાલ્યો હતો.

એજ મુજબ એજ વખતે અતરેનાં સર્વે બાહુતી બગી-
ચામાં તરફથી શેઠ દાદાભાઈ નયરવાનજી કેરવાલાએ
એક માનવત્ર વાંચી સંભળાવું હતું, જેના પછી મીઠા એડા-
ંગરને જવાબ વાઘવા બાદ સર્વે અહર્યો વદામ થયા હતા. ૧

તા ૧૦ મી મેએ.

શેઠ માણેજી એલજી રીપોર્ટરે લંડન મધે એજ.
આર. સી. પી. ની પરીક્ષા ફેલેમંટીથી પસાર કરી હતી. ૨

તા ૧૧ મી મેએ.

શેઠ કાવશજી જામામજી પાદશહે લંડન મધે હિંડુ-
સ્થાનની સીવીલ સર્વીસની પરીક્ષા ૮ મી પદવીએ પસાર
કરી હતી. ૩

તા ૧૨ મી મેએ.

રોજ ૨૫ માઈ ૮ (ચિં) ૧૨૪૬ યન્દેજરદી.
મરણ—પેશતનજી નંદેગીરજી તારાચંદ—ઉમર વર્ષ
૧૬) શેઠ નંદેગીરજી ખરશેજી લીકીમ અથવા તારાચંદના
પડા દીકરા, એવજી પ્રથમમાં પોતાના બાપનાં આવારનાં કામ-
સર ૧૮૩૦ માં તેમની સાથે ચીન ગયા હતા. ૧૮૩૩ માં
ત્યાંથી પાછા આવી અતરે વહીવટ સ્થાપ્યો હતો. ૧૮૪૫
માં બાપનાં મરણ બાદ પોતાને હીમાને અતરે ચોડાક
આવાર સ્થાપતા હતા. ૧૮૪૬ માં કોસ્ટાઓપર ફરનારી
સ્કીમર સર જે. આર. કરનાક તથા ૧૮૬૦ થી સ્કીમર
ફલાક્ષિની વહીવટ એવજી સ્થાપતા હતા. તા ૩૦ મી જુલાઈ
૧૮૪૬ ને દીને એવજી મુખબની પારસી પંચાતનાં ફંડના
તરફથી હસ્તક રૂ ૧૫૦૦૦) ની સરકારી નોટ, તેનું બાજ
દર શાલ મુરત મધે આંધલાં પાંગનાં જરયોશત્યેને સુચારે
આપવાના ખરમમાં વાપડવાને બેટ આપી હતી. ૧૮૫૬ માં
એવજી સર જમશેદજી હજીબાઈ પારસી બેનિફિટર ઇન-
સ્ટીટ્યુશનના એક આડીટર, તથા ૧૮૫૬ થી તે આતાંના
એક અધિકારી નેમાંયા હતા, અને તે બોર્ડો સેવટ મુખી
બોગવ્યો હતા. સુખધમાં આગલા વખતમાં વાણીની દીપની
આલવાથી એવજી ૧૮૫૬ માં અતરેનાં મેદાનમાં હાલની
એજનીસ્ટન હાઇ સ્કુલની સમિ સર જમશેદજી હજીબાઈ-
ના કુલાની વાથે એક મોરો કુલો ખંધાવી પ્રજાને વાપડવાને
બોલો સુકડો હતો. ૧૮૬૦ માં સર જમશેદજી હજીબાઈ
(ખીમ) બારિનેટ સાથે એવજી ઇંગલાંડની મફર ગયા હતા.
એ બાદ ૧૮૬૧ થી સર્વે વહીવટ બંધ કરી એકાંત હંદગી
ગુજરી હતી.

તા ૧૪ મી મેએ.
રોજ ૨૭ માઈ ૮ (ચિં) ૧૨૪૬ યન્દેજરદી.
મરણ—એરમશાહે માણેજી ખનાજી—ઉમર વર્ષ
૩૨) શેઠ માણેજી ઉરજી ખનાજીના દીકરા. એવજી ૪૦
સ ૧૮૬૪ માં મુખબની ધુનીવરસીદીમાં મેનકી વાઈ ગ્રાંટ
મેડિકલ કલિગમાં જોડામાં હતા, અને ત્યાં બે વર્ષ મરકારી
સ્કાલરશીપ પણ મેલવી હતી, એક હોનારતથી થયેલી ઇનને
લીધે એવજી ઘણા ખીમારે પડવાથી વેધાંતો અબીઆસ
હોડી લીધા હતા. ખનાજીનાં કુટુંબની એક મંપુરજી તવા-
શીખ તથા વંશાવળી ખનાવતામાં એવજી સુધાયા હતા
તેજામાં અચજીય કલિરાથી એવજીનું મરણ નીવળ્યું હતું.
આ અદના લખનારને પણ કેટલીક મદદ એવજી આપી હતી.

તા ૧૮ મી મેએ.

સુખધ શેહરના સુવેહના અમલદારના પ્રમુખ મીઠા
સી. પી. કુપરે બોર્ડો હોડવાથી તેની જગ્યાએ આજ દીને
મલેલી સુવેહના અમલદારની મલામાં શેઠ ડાશાભાઈ ફરખજી
કરાકા, સી. એસ. આઈ. ને સુદી કાઢ્યા હતા. ૪

તા ૨૧ મી મેએ.

રોજ ૪ માઈ ૯ (ચિં) ૧૨૪૬ યન્દેજરદી.
મરણ—જમશેદજી રતનાગર—ઉમર વર્ષ ૫૪) શેઠ
રતનજી હજીબજી ગજધર ગદવીવાલાના ખીમ દીકરા.
એવજી પ્રથમથીજ અતરેનાં કમીશરીએટ આતામાં તથા તે
પછી મ્યુનીસીપાલિટીને લગતાં કંત્રાકો લેતા હતા.

તા ૨૩ મી મેએ.

રોજ ૬ માઈ ૯ (ચિં) ૧૨૪૬ યન્દેજરદી.
આજ દીને મરહુમ શેઠ ફરખજી શાપુરજી ધનજીભાઈ
બાટલીવાલાનાં ઉમજીમાં તેમનાં માતાજી બાઈ વીરાજનાઈ
તે મરહુમ સર જમશેદજી હજીબાઈ પેહલા બારિનેરનાં
બેરીએ રૂ ૩૦૦) ધર્મખાતે આપ્યા હતા. ૫

તા ૨૪ મી મેએ.

અમદાવાદના હજીર ડાપુડી કલેક્ટર શેઠ કુપરજી
કાવશજી સમાવાલાને નામદાર સરકારે તે હજીલાના પેહલા
વર્ગના માહજેટ નેમ્યા હતા. ૭

તા ૨૮ મી મેએ.

દસ્તુર જામામજી મનીચેહરજી જામાસખાલાએ
પેહલવી—ગુજરાતી અને હંદીજી શબ્દકોષ ૨થી પ્રગટ કરીયા

૪ રાઈમસ આઈ ઇંડીઆ, તા ૧૬ મી મેએ ૧૮૭૭.
૫ શેઠ નશરવાંજી જમશેદજી સતનાગરના બાવા.
૬ જામે જમશેદ, તા ૨૪ મી મેએ ૧૮૭૭.
૭ બોમ્બે ગવર્નમેંટ મેગેઝીન, તા ૨૪ મી મેએ ૧૮૭૭.

૧ રાઈમસ આઈ ઇંડીઆ, તા ૭ મી મેએ ૧૮૭૭.
૨ રાઈમસ આઈ ઇંડીઆ, તા ૧૧ મી મેએ ૧૮૭૭.
૩ રાઈમસ આઈ ઇંડીઆ, તા ૧૨ મી મેએ ૧૮૭૭.

હતો. એ પ્રસંગ સુબંધના નામદાર ગવરનર મર શીવીય વુડ હાઉસને સ્પર્ધા કરવામાં આવ્યું હતું.

તા. ૩૧ મી મેએ.

સુબંધનાં આરંભમાં વાહલુ “ હર શ્રીચામન ” અને એક મહો નામે “ તલકશી ” ગાયે અમુકી પડવાથી મહો પુખી બધે બે જીવની એવાથી યાદ તે આપેલી તપાસ કરવાને નામદાર મરકારે અતરનાં આકર્ષી સુધી-આજમેટ મી. ડબલ્યુ. વેબ, કર્મનર બન ગીય, અને હાનરેબલ શેરામજી શાપુરજી બંગાલીની એક કમીડી નેમી હતી.

તા. ૧ મી જુન.

સુબંધ-મમાચારના મલિક શેઠ માણેકજી બરજેરજી મનિચિહરદામજીએ “ બાળદાય ” નામનું એક માસીક ગ્રામનયું નિર્માણમાં બહુતાં નાની વયનાં બાળકોને માટે રમી પરવરતાવવા માડ્યું હતું.

તા. ૨ જી જુન.

રોજ ૧૧ માહ ૬ (ચિં.) ૧૨૪૧ યન્દેનરદી.

આજ દીને મરદુમ બાધ પીરદાખાધ તે શેઠ શેરામજી વામજી પંડેલાસાનાં બીજી વારનાં ધણીઆની તથા શેઠ રમનજી કુશિંજી રિચિયાનાં બેટીનાં હામણામાં તેમની પુત્રીમાંથી તથા બેશીએએ મલી રૂ. ૩૦૦) સર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તા. ૬ થી જુન.

રોજ ૨૦ માહ ૬ (ચિં.) ૧૨૪૧ યન્દેનરદી.

સુરતની પાસેનાં મોને બેશન ગામમાં ઇ. સં. ૧૮૪૬ માં શેઠા દાદાબાધ તથા મનચેરજી પેશતનજી વાડીઆએ પોતાના બંધી મરદુમ શેઠ શેરામજી કુશિંજી વાડીઆની નજમેતે એક દરેમેહર બંધાવી હતી તે દરેમેહર જીની તથા વસ્તીથી દુર થવાથી એ જોડાનાં બેહન બાધ બગુલાધ તે મરદુર શેઠ શેરામજીનાં વીધવાએ પોતાને ખરચે નિમરથી અને પારસીઓની વસ્તીવાસી જ્યામાં બંધાવી તે

૧ “ પેડેલવી-ગુસ્ત્રાની અને ઇંગ્લેંડ શમ્ષ દાખ, રચનાર, જમાસજી દરુર મીનેચિહરજી જમાસખાસાના. દરતર ૧ જી. અને ૧૨૪૬ યન્દેનરદી. અને ૧૮૭૭ ઇસવી. સુબંધ મધેએ બેનુકુશન ચોષાઈની ઇપખાનામાં ઇપાવી પ્રગટ કર્યું છે.”

એ શમ્ષ દાખનાં માર દરતર “ મેખાનાક ” શમ્ષ સુધી અત્યાર સુધી પ્રગટ થયાં છે. એમાં રમ્પદેના ઇંગ્લેંડ નરજીયા એ. કાવશાલ એદલત કાંગાએ કરેલા.

૨ મોએ ગવરમેંટ ગેઝેટ, તા. ૩૧ મી મેએ ૧૮૭૭.

૩ એ મેખાનયું માર્કેટ સુધી ચાલી બંધ પડ્યું હતું.

૪ અને જમશેદ, તા. ૪ થી જુન ૧૮૬૭.

આજ દીને પરાકાવી હતી. જમ્મનની કિમ્મા પુરી થવા આદ એ નેક કામ શેઠ મેહરામજી કીરજીબાધ બેશનનીઆ તથા બીજા શાહેબાએ બીનરવાઈ તમીદી સહ પ્રવંચમ પેહિયા-ડ્યું-તે માટે બાધ બગુલાધ તરફથી તેમને ઉપકાર-માનવામાં આવ્યો હતો. એ બાદ બેશનની અંજીમન તરફથી શેઠા દાદાબાધ તથામનચેરજી પેશતનજી વાડીઆ, બાધ બગુલાધ, તથા તેમના બેશીએ શેઠા માણેકજી અને ખરચેદ શેરામજી વાડીઆને એક માનપત્ર વાંચી મેનાપત્ર કરવામાં આવ્યું હતું.

તા. ૬ થી જુન.

રોજ ૨૦ માહ ૬ (ચિં.) ૧૨૪૧ યન્દેનરદી.

પ્રણાની મરદુમ શેઠ શેરામજી રતનજી પેશવાસી. દરેમેહર ત્યાંના ખાંબાહુર દરુર નોચરવાંનજી જમાસ-પજી જમાસખાસાનાએ પોતાના બાળિઓની મદદથી ફરી બંધાવી આજ દીને પરાકાવી હતી. એ દરેમેહરને લગતા કંપાઈડમાં મારેફેટ જમ્મોસીઓને વાપડવા મારે એક મર્કન એજિહેદો બંધી તેનું નામ “ પેશ હાઈ ” કરી રાખ્યું હતું. જમ્મનની કિમ્મા ખાંબાહુર દરુર નોચર-વાંનજીએ કંપાઈડ તેમના બાધ પ્રોઈમર દરુર હોયંગજી જમાસપજી જમાસખાસાનાએ એક અંજીમનપત્ર વાંચી મંબલાઓ, જેમાં બગુલાધ-હુર કે બરદુમ શેઠ શેરામજી પેશ એને ૧૨૪૨ યન્દેનરદી (ઇ. સં. ૧૮૪૩) નાં જામમાં દરુર નોચરવાંનજીને સ્ટામ્પ વેપરપર પોતાની આએ દરે-મેહર તથા રાખમાં લગેરે ધર્મેનાં મુકોનાની મુખતેઆરી મલિકી કરી આડી હતી. જેની રૂઠે તેવણે આએ દરેમેહર તથા “ સોપી ” (મર અવમરે વાપડવાનું) મર્કન પોતાના બાળિઓની મદદથી બંધાવી બેહથતી શેઠ શેરામજીની નંધ. અને ફરીથી ઇનખાલિ. એ દરેમેહરને વસીલત દરુરજીની

૫ અને જમશેદ, તા. ૧૪ મી જુન ૧૮૭૭.

આ દરેમેહર નીચી તપ્તી મારેલી છે:—

“ શ્રી દાદાર હોરમજીની મદદ છે.

“ આએ ગામમાં અચલમાં આનવા દાદગાંઈની દરે-મેહર શ્રી મોને લેરાઈ તથા તેને લગતાં બીજાં ગામ. “ મધીનાં જમ્મોસીઓના વસરાશને માટે મરદુમ વાડીઆ “ પેશતનજી બંધમનજીનાં વારેયો વાડીઆલ દાદાબાધ તથા “ મનચેરજી પેશતનજીએ પોતાના મરદુમ બંધી વાડીઆલ “ શેરામજી રમ્પનજીની નજમેતે રોજ ૧૧ માહ ૫ શેહનશાહી “ તથા માહ ૬ કદમી રાને ૧૨૪૫ યન્દેનરદી તા. ૫ “ રમ્પરારી રાને ૧૮૪૬ ને દીને બંધાવી પરાકાવી હતી તે “ જીની થવાથી તથા વસ્તીથી દુર રેવાથી આએ જગેએ “ મરદુમ મરદુર વાડીઆલ-શેરામજી રમ્પનજીની વીધવા બાધ “ બગુલાધ પોતાની મરદુમ રીકરી બાધ રૂપખાઈની ધા- “ ગારીમાં નોચરથી બંધાવી પોતાનાં ખાવંદ વાડીઆલ “ શેરામજી રમ્પનજીની નજમેતે રોજ ૨૦ માહ ૬ શેહનશાહી “ તથા માહ ૧૦ કદમી રાને ૧૨૪૬ યન્દેનરદી તા. ૬ થી “ જીન રાને ૧૮૭૭ ને દીને પરાકાવી.”

પછી તેમના બાપાએ તથા વારસાએ ચંચાલી મરહુમ શેઠ શેરાણજીનું નામ જાહેરના મુખી કામિયે અને રાજન રાખવું. એ અંગુભનવન વારસા બાદ દરુર હોયજાણ્યે "આતશ કદે બાંધવા માટે તથા તે બંધાવનાર ધણીને પાક પંચદાન આપ્યે તથા પૈલી મનાઈ જેહાનમાં કેવું મારું મુખ બપથે" તે વિષે એક વાચન કરી હતી. એ બાદ અંગુભનના અરજીના તરફથી શેઠ ધનજીયાદ જમશેદજી અકદમરીઆએ ખાનબાહદુર દરુર નોયરવાંજીને તથા મરહુમ શેઠ શેરાણજીના બનિજા તથા વારસ શેઠ શેરાણજી પેશનજી પોતની વતી તેમના બેટા શેઠ દાદાબાઈ શેરાણજી પોતને શ્રેયાણી હોરાડી હતી. તે બાદ આગળી કરી મેલાવણી બરખાસ્ત થયો હતો.

તા ૩ મી જુન.

રોજ ૩૧ માઈ ૬ (ચિ) ૧૨૪૧ યમદેવરી.

મરજી—અમતજી એદનજી માકાળ્યાના અથવા ધનનેર—ઉમર વર્ષ ૪૨) શેઠ એદનજી શેરાણજી માકાળ્યાનાના દીકરા. એવળે ઇ ૨૦ ૧૮૫૬ માં અનરેની એકસીનરજન ધનરીપરકમાંથી "કસર કાચર" ની પદવી મેળવી હતી. તે પછી શેઠ માણેકજી હોરમજી મશાંની ઓથે

૧ જાને જમશેદ, તા ૧૩ મી જુન ૧૮૭૭.

એ દરેકરમાં નીચે મુજબ તખ્તી મારેલી છે:—

"પાક દાદર હોરમજીની મદદ હોંતો.

"આએ દરેકરનું પવીન મર્કાન પ્રથમ મરહુમ મુખી "શેઠ શાહેજી શેરાણજી રતનજી પટેલ અને ૧૧૭૩ ઇ.અ. "જદેવરી રોજ ૮ માઈ ૧૧ ને દીને એક સંગીન મુખબજ "મુકો બંધાવી ઇતલી હતી. તેહાર બારે તેલ "દરેકરનાં મર્કાનને કાંઈએક શરાર કરી અને ૧૨૧૨ ઇ.અ.જદેવરી "રોજ ૨૦ માઈ ૬ ને દીને તે મધે આસાન શાહેજીને તખત "નરીન કીધા હતા. પણ તે દરેકરનું મર્કાન અચળ નરે "ધારાતીઆની વસતી ડ્રાઈઝ હવું અને તે પછી ફરંતો "દાલતનેરની આથેઆથી એ દરેકરને આશન સંગીન "મુખબજ હતો તે કામિય રાખી નરેસથી ગાલકમ પાએઆ "ઊપર આએ દરેકર તખ્તમાર કરાવી મરહુમ શેઠ શાહેજી "સોડરાણજી રતનજી પટેલની નઘમિતે ઇતલી. અને ૧૨૪૪ "ઇ.અ.જદેવરી રોજ ૨૦ માઈ ૬ ને દીને નરધોરાતી "અંગુભનને વાપરવા સારે" બાદની કુશી, તથા એલે દરે "નેહરને લગતા કંપાઝીકે સારે રૂડે નરધોરાતીઆને વાપરવા "સારે" એક મર્કાન એલાહેદો બાંધી તેવડું નાંખ "પટેલ "હાલ" કી આપીજોઈ. અને ૧૨૪૪ ઇ.અ.જદેવરી રોજ "૨૦ માઈ ૬ તા ૬ જુન ૧૮૭૭ ઇતલી. વાર મુખી. "લા ૦ કમતરીન નોયરવાંજી દરુર જમારજી દરુર "નમારજીઆશાન."

૨ એવળના બાવા શેઠ એદનજી શેરાણજી માકાળ્યાના મરહુમ શેઠ પેશનજી પાનજી માકાળ્યાના કાકા તથા મરહુમ શેઠ શાપુરજી પેશનજી માકાળ્યાના અથવા રાજીન હાલ-વાળાના કાકાના દીકરા પતા હતા. એમના પરીન શેઠ માણેકજી બપાલ અતરે આગળા વખતમાં એક જલ્લીના પસતાકીઆ હતા, અને માકાળ્યાના નામથી જોળખતા હતા.

દેલેવેનાં તથા ખીન્ન કંચાકો સેના હતા. જમીનની માંપણી અને મરવેનાં કામમાં એવળે માંહીનગાર હેલાધી હજમેરનાં નામથી જોળખતા હતા.

તા ૧૩ મી જુન.

રોજ ૨૭ માઈ ૬ (ચિ) ૧૨૪૧ યમદેવરી.

મરજી—એ ૦ કાવજી નવરોજી બાંમજી—ઉમર વર્ષ ૪૪) આ ૦ નવરોજી જમશેદજી બાંમજીના ચિત્ત દીકરા. એવળે પ્રથમમાં મેલેદી કરતા હતા. તે પછી દેલેવેનાં અને ખીન્ન કંચાક સેનાનાં કામમાં પડયા હતા. મી ૦ ડી. આર. રામપત્રનની આથે મુખબજી મુનીકીવાસીડીને માટે વીઆર આતે કેડલાં બાંધકામનાં કંચાકો એવળે લીધાં હતાં. ૧૮૬૬ માં વડોદરાની કમની ધર્મશાકમાં એવળે એક કુચી બંધાવી ત્યાંના જરથોસ્તીઆને વાપડવાને બેસી મુકયો હતો.

તા ૧૪ મી જુન.

નારગોલ મધે ત્યાંનાં નયાળ્યાનાંની પાસે મુખબજાયા શેઠ ધનજીયાદ શેરાણજી શેકના તથા તેવળનાં ધણીઆંની બાઈ કવરીબાઈએ એક કુચી બંધાવી મધે લેદિને વાપડવાને મુકો મુકયો હતો.

તા ૧૪ મી જુન.

શેઠ એદનજી શેરાણજી તજાડી, ખી. એ. ને નામદાર મરકારે કરાંચી હાઈ મુલના હેડ—મામર નેમ્યા હતા.

તા ૧૫ મી જુન.

ખીશર પ્રાંતમાં આવેલાં ખાનગામના તેહસીલદાર શેઠ શેરાણજી કાઠિયજી હાથીસાને નામદાર મરકારે આકારનાં તથા આકારના તેહસીલદાર શેઠ આરંગર દીનગાદ આપાને આકારના તેહસીલદાર નેમ્યા હતા.

તા ૨૧ મી જુન.

શેઠ શેરાણજી એદનજી ગીમી, ખી. એ. ને નામદાર મરકારે મુખ હાઈ મુલના કામચલાઈ હેડ—મામર નેમ્યા હતા.

૩ આ કુવાપર નીચે મુજબ તખ્તી મારેલી છે:—

"શી પાપ દાદર હોરમજીની મદદ હોંતો. આએ "કુચો મુખબજાયા રેડેવારી આ ૦ ધનજીયાદ શેરાણજી શેકના "તથા તેવળની ધનીઆંલી બાઈ કવરીબાઈ એઆ જાણે "બધેએ બંધાવીઆઈ. રોજ ૨૮ ચો. જમીઆદ ઇતલે "૧૪ માઈ ૬ આ આદર ઇતલે અને ૧૨૪૬ ઇ.અ.જદેવરી. તા ૦ "૧૪ મી જુન ૧૮૭૭ ઇતલી અંગરેજને દને શરવેનાં "વાસરાને સારે" બંધાવેઆઈ."

૪ બાંમકે મરવેડે એકે, તા ૦ ૧૪ મી જુન ૧૮૬૭.

૫ મુખકે મરવેડે, તા ૦ ૨૦ અને ૨૩ મી જુન ૧૮૬૭.

૬ બાંમકે મરવેડે એકે, તા ૦ ૨૮ મી જુન ૧૮૬૭.

તા ૩૦ મી જુન.

અંબ મધિ હિંદુ વાંદીયરોની એક પત્રલેખ ઉભી કરવાનો ડેડાવ કરવાને અતરેના ૨૩ હિંદુ રેહવાસીઓએ શેરીક શેઠ અરેદેહ ફરુહન પારખને ચક્ર તા ૨૬ મી જુનને દીને કરેલાં રીકવીજીયનની રહે આજ દીને ટાઉન હાલ મધે એક જાહેર મળા ભરાઇ હતી. નામદાર ગવર્નર મર રીચરડ એમલ પારિનિટ મરનશીનની પુરસીએ પીરા-ન્યા હતા. તે નામદારે રેહવા બચાવને માટે આવી એક પત્રલેખ ઉભી કરવાની હિમાયતમાં બાણ્ય કરવા બાદ અંબ ગેઝેટના અધીપતી મી ૦ નેમસ ચેક્લેને દરખાસ્ત કીરી અને તેને મી ૦ હામીલટન ચેક્લેવે રેકો આપેા કે “આ મળા અંબમાં હિંદુઓની એક વાંદીયર પત્રલેખ ઉભી કરવાને અગત વીચારેછે.” આ દરખાસ્તની અંતે શેઠ પીરાન્યાદ મેહરવાંનજ મેહતા, એમ. એ. એ વાંધા લીધા કે વાંદીયર પત્રલેખ એમના હિંદુઓની કરી તેમાં દેશીઓને કાંચે નહિ શામેલ કરવામાં આવે. જ્યારે તે એમના હિંદુઓની કરવી હતી તો અંબમાં સખના રેહવાસીઓની આ જાહેર મળા ભાલાવવાની અગત હતી નહિ. પણ જ્યારે મેહરવાં બધા રેહવાસીઓને તેડ્યા પછી તેઓની નજર આગલ હિંદુઓને ભળાવતો ડેડાવ પસાર કરવા એ કાંઈ દીક નહિ. એ બાદ તેણે એનિંગ્સ ટ્રસ્ટ કે “આ જાહેર મળામાં એમના હિંદુઓની વાંદીયર પત્રલેખ ઉભી કરવાની કસી અગત મળાની નજરમાં વાળખી જાણતી નથી.” આ એનિંગ્સે શેઠ કાશીનાથ ત્રીપ્લક તેલગે રેકો આપતાં જાણાવ્યું કે જ્યારે આ રેહવા કાપદાનેજ માટે આરુખ્ય કરવામાં આવે ત્યારે દેશીઓને કાંચે નહિ દાખલ કરવામાં આવે. નામદાર ગવર્નર જાણાવ્યું કે મરકારી કાપદા પ્રમાણે પુરાખતો ચિવાય ડેડાખી વરણુની વાંદીયર પત્રલેખ ઉભી કરી ચકાપ નહિ. દેશીઓ ધણ વફાદાર છે તથા દેશીઓ વાંદીયર થવા માગે એ પણ ખુશાલીબરે છે, માત્ર પુરાખનોની પત્રલેખ ઉભી કરી દેશીઓને અપમાન આપવાને ધાર્વ નથી. હાલ તો હિંદુઓની પત્રલેખ ઉભી કરવાનો વિચાર હતા તે પાર પાડી જોઈએ. જો દેશીઓને વાંદીયર થવાની મરજ હોય તો તેઓએ આવી એક મળા ભાલાવ તેમાં વિચાર ચલાવી જે ડેડાવ પસાર થાય તે મરકારમાં લખી જાણાવવા અને તેઓની માગણી ઉપર વિચાર કરવાને હું કદી ખુશ્ય નહિ. આ પછી દેશીઓને શામેલ કરવાની પાત હીપાંજ પડતી નોખવામાં આવી હતી.

૧ જાને નમશેદ, તા ૨ જુન ૧૮૭૧.

એ બાદ એક વર્ષ દીને એરેલે તા ૧૭ મી એએ ૧૮૭૦ ને દીને પુણવાલા શેઠ કાપરાલ દેરાખલ ચેક્લેવે અને બીજા પારકી ટ્રસ્ટીએ હિંદુશાનના નામદાર વાઈસરાય વારક વીરખને એક અરજ કરી પારકીઓની એક જુદી વાંદીયર પત્રલેખ ઉભી કરવાની મરનશી માગી હતી, પણ તેના તા ૧૭ મી જુન ૧૮૭૦ ને દીને નીચે મુજબ જવાબ મળે.

તા ૫ મી જુલાઈ.

આએ વર્ષની દેશી માહિતીઓની પરીક્ષામાં નીચલ પારસીઓ પસાર થયા હતા :—

બીજા વર્ષના માહિતી—શેઠ પીરાન્યાદ દાદાબાઈ મેહવાર.

GOVERNMENT OF INDIA, MILITARY DEPARTMENT.
Simla, 17th June 1878.

Mr. Cowasjee Dorabjee is informed, in reply to his petition dated 13th May 1878 to the address of His Excellency the Viceroy and Governor-General in India, that His Excellency in Council has no objection to the admission of Parsees, or of any other native Indian subjects of the Empress, into Volunteer Corps; but His Excellency in Council does not think it advisable that separate corps, or even companies, consisting solely of natives, should be formed.

2. The object of the Governor-General in Council in aiding the formation of volunteer corps in India has been the same as that of Her Majesty's Government in England, namely, to provide an efficient supplement to an army, which, as is the case in the English army, cannot, in the event of its being called forth for active service, be largely and effectively recruited at very short notice. But the same difficulty of increase does not exist in the case of the native army of India, therefore native volunteer corps are not required either as an addition to it or as a substitute for it.

3. Nevertheless, if any natives, either Parsees or others, should desire to take their place amongst the European members of a volunteer corps, understanding sufficiently the English language, adopting the uniform of the corps, and being willing and able to share in its duties, the Governor-General in Council would be glad to see them enrolled in it.

4. The Governor-General in Council does not know whether this will accord with the views of Mr. Cowasjee Dorabjee and the other Parsee gentlemen who have tendered their services to the Government, but in any case His Excellency in Council desires that his cordial thanks may be conveyed to them for this mark of their loyalty.

H. K. BURNE, COLONEL,
Secretary to the Government of India.

એ પછી શેઠ કાપરાલે તા ૧૪ મી જુલાઈ ૧૮૭૦ ને દીને અંબમાં વાંદીયર પત્રલેખમાં દાખલ થવાની અરજ તે પત્રલેખના વડા જોગ કીરી હતી, જેણે તે અરજ અતરેની મરકારના ચકાદા માટે ચાકવી હતી, અને તેના સેવરને જવાબ તા ૨૪ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૦ ને દીને તેણે પસાર નીચે પ્રમાણે આપેા હતા :—

Bombay Castle, 24th September 1878.

From the Secretary to Government, in Mr. Cowasjee Dorabjee, General Merchant, Poona.

Sir,—Your letter dated 11th July last to the Secretary to the Government of India, Military Department, on the subject of the enrolment of Parsees and others in the Bombay Volunteer Rifle Corps, having been transferred to this Government for disposal, I am directed to inform you that under the rules of that corps none but Europeans or Eurasians can be enrolled in it; that it has been ascertained that the corps will

વિળ વર્ગના માણસે—શ્રી દીનશાંદ જમશેદજી દરુરે કામદીનના, રતનજી એલજી કંગા, શોરાબજી મનચેરજી. શ્રી શોરાબજી તેલમુજી કાપડીઆને નામદાર ચરકારે થોણુ જીલ્લાનાં પીપાલ ગામના ખીજ વર્ગના સુખારાંડિને જડજ નેમ્યા હતા.

તા. ૭ મી જુલાઈ.

રોજ ૨૧ માઈ ૧૧ (૩૦) ૧૨૪૧ વનદેવરી.

મરણ—હીરજીભાઈ રતનજી પેલ—ઉમર વર્ષ ૬૮

શ્રી રતનજી કાવચજી પેલના ખીજ દીકરા. એવણુ ૬૦ સં ૧૮૩૪ ના આગસ્ટ માસમાં પેલેલેલ્યાં ચીન ગયા હતા, અને ત્યાં મોહલા પાપાપર મકાઈ, કેંતાન, હાંજકંગ, શેંગાઈ, ચીંગાપાર, પીંગા, કલકતા, હંગકાંડ, વગેરે મથકો સાથેના આવાર કરવા માંડ્યા હતા. એ માટે એમનાં જુદે જુદે વખતે મારલમ માલકમ, ખલમજી હેરમજી, વેનસીદાર, સ્કેલખી કાસલ, કલીપર રોજ, ખરેજના, મોલમીન, અને વાહકડ આધારીશગરલ, તામનાં આઠ વાહણો હતાં. ચીનથી ૮ વર્ષે એટલે ૧૮૪૨ ના ફેબ્રુઆરી માસમાં એવણુ મુંબઈ પાછા આવ્યા હતા, અને એજ

not consent to alter the rules in this respect ; and that consequently His Excellency the Governor in Council regrets his inability to move on your behalf in this matter. But as it is understood that the Great Indian Peninsula Railway Volunteer Rifle Corps may consent to admit natives of India, you are recommended to apply to the officers commanding that corps on the subject. I am at the same time to observe that this Government duly appreciate the public loyalty evinced by you in desiring to serve as a Volunteer.—I have &c.

J. M. MACDONALD, Colonel,
Secretary to Government.

૧ મોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, ૫ મી જુલાઈ ૧૮૭૭.

૨ એવણુનો દેખાવ ઘણો સીદાખણો, પુરંદ, તથા કદાવર, તેમજ પોશાક ઘણો જાંઝો પેંકતા હતા, તેથી લોકોનાં યોગાં ને યોગાં એવણુને જોવા મારે એવણની ગાડી બધ ત્યારે એકઠાં જતાં હતાં. એ માટે તે વેળાનાં મુંબઈ આયુકચાં લખેલું કે:—

“ચીનથી થાણુ લોકો દોહત અને દર મેલવાને આવીઆય “તેઓને જોવાની જેટલી ધનતેમરી આપણા ગોમડીએને નહી “હતી તેટલી લીટખાઈ રૂપતમજી પટેલ ને મોઆં અઠવાડીઆં “મા પોતાની દાત જુવતરી જીવી યદને ચીનથી આવીઆય “તેહને જોવાની યાધય, કેટલાએક મુખખધના લોકો બેસક રેવાના “છ કે તે રાખરા મોઆં દર વરસ ઉપર કે પોરાસ અને લેખારા “તથા શુવતી આપણી રામુની હર જગેએ જોવાથી આવતો “હતો તેજ રાખરા તેજ શુવત, પોરાસ અને લેખારા “હમણાં ચીનની સુસાફરી કરીને આવીએય તેને જોવાને રાસ “મોહલે મોહલે એને રસતે રસતે શે હેલો માણુઓનાં ડોલાં “એકાં યાએય. ચીનથી એક નવી નવાણું “પુતલું “આવીઈ “હોએ તે લેખારાની એકાં લોકો એકાં યજાં નથી, જાંઝો “જેશીએય અને જે મહાલીનાં મુખએય તે તાંદાં હીરજીભાઈ “પટેલની વાત નીકેલે કેટલીએક રાજપીઓમાં તે એને ટીકે “આફ આંખોનાં નામ આપીઈય.”

(મુંબઈ આયુક, તા. ૪ થી મારચ ૧૮૪૨.)

ચાલના અપેક્ષમર માસમાં પાછા ચીન ગયા હતા, તે ૧૪ વર્ષ ત્યાંજ રહી ૧૮૫૧ ના મારચ માસમાં મકાઈથી હંગકાંડ ગયા હતા, તે પોતાનાં મરણની છેલ્લી ધડી પેર ત્યાંજ રહ્યા હતા, અને ૩૫ વર્ષના અરસામાં એક વારખી પોતાનાં જન્મ વતનમાં વગ મુકયો હતો નહિ, ચીનની ૧૮૩૯ ની લડાઈ વખતે “હાંજ મરચ”ો” ઉપર એવણુના મોટી રકમનો દાવો હતો, અને તે મરચ ટોની વતી ચીતાઈ ચરકારે પ્રિતિપ ચતાવાનાએને મંજૂઆ વ્યાપારીઓનું કરજ આપવાને મોટી રકમ આપી હતી તેમાંથી પોતાનું માંગનું લેવાને એવણે હંગકાંડમાં ધણી વાર ચરકાર ઉપર ફરીઆવીએ મોટી હતી, પણ તેમાં નીચકલ થયા હતા. ધર હંડીઆ કુંપનીને અમલ હિંદુસ્થાન ઉપરથી કાઢી નાખવાની બાબદમાં એ દેશના લોકો શું ધારેછે તે બાબ એવણુના વિચારો તા. ૭ મી જુન ૧૮૫૮ ને દીને વાલીમેંટની સભામાં એ કુંપનીના રૂપરૂટી ચેરમેન કરનલ આઈકસે વાંચી મંજૂઆયા હતા, એવણુનું મરણ હંગકાંડ મથક નીપજનું હતું.

તા. ૮ મી જુલાઈ.

ડાક્ટર ડબલ્યુ. ગાફારે વંદીદાદની પેહલી પરગરના પેલહની તરજુમા વિષે જરમન બાબમાં એક નિર્ણય પ્રગટ કરીયા હતા.

તા. ૧૦ મી જુલાઈ.

મર કાવચજી જાંહગીરજી રૂડીમળી નાઈક, સી. એચ. આઈ, એ મુંબઈની મ્યુનિસીપલ કારપોરેશનને મારે એક સીલ કોવરવેને રૂ.૧૫૦૦) એટ આપ્યા તે માટે આજ દીને કારપોરેશનની મેમ્બરી સભામાં તેમનો ઉત્કાર માનવામાં આવ્યો, અને એ સીલ ઉપર *Primus in India* નો સુલેખ કોવરવાનો કોવર થયો હતો.

૩ એ વિચારો આ પુસ્તકનાં પેહલાં છતરને સર ૭૬૨-૬૭ જે છાપેજાઈ.

૪ “W. Geiger, Die Pehlovi version des ersten Capitels des Vendidad, Erlangen, 1877”

૫ રાઈમસ ઓફ હંડીઆ, ૧૨ મી જુલાઈ ૧૮૭૭.

એ બાબેનો કારપોરેશનનો દેખાવ નીચે મુજબ છે:—

“That the Town Council's recommendations, dated 12th and 13th June 1877, for obtaining a grant of arms for the city be adopted, together with the motto *Primus in India*, as suggested by the Chairman of the Town Council.

2. That the thanks of the Corporation be tendered to Sir Cowasjee Jehangher, Kt., C. S. I. for the generosity in presenting the funds required for payment of the grant of arms and the purchase of a corporate seal.”

તા. ૧૧ મી જુલાઈ.

૩૧મી ૨૫ માઈ ૧૦ (ચિ. ૧૨૪૧ યદ્યદેવર. વી.)
 મરણ—મર જમશેદજી જીજીભાઈ (ખીજી) ખારેનેર,
 સી. એચ. આઈ.—ઉંમર વર્ષ ૬૬) મર જમશેદજી જીજી-
 ભાઈ પેહલા ખારેનિયાના વડા દીકરા. એવણું નામ ખરે-
 શેદજી જમશેદજી જીજીભાઈ હતું, પણ પોતાના બાપનાં
 ખારેનિયસી આક્રમનાં તરફની રહે એવાણે તા. ૧૨ મી
 નવેમ્બર ૧૮૬૦ ને દિવસે મર જમશેદજી જીજીભાઈ
 ખારેનિયસી નામ રાખ્યું હતું. એવણે પોતાના બાપની પેઢી
 ને “જમશેદજી જીજીભાઈની કું” નાં નામથી આવડી
 હતી તેમાં તા. ૨૨ મી અક્ટોબર ૧૮૩૫ થી ભાગલા કરી
 તે પેઢી “જમશેદજી જીજીભાઈના હોદ્દાઓની કું” નાં
 નામથી ચાલુ કરી હતી. પછવાડેથી તેમાં એમના ખીજા ભાઈ
 શેક રૂપતમજી તા. ૧ લી અગષ્ટ ૧૮૪૪ થી તથા નાથનાં
 ભાઈ શેક શેરામજીને તા. ૧ લી અગષ્ટ ૧૮૪૬ થી
 ચાલેલ કીધા હતા. તે ૧૬મી ઇ. સં. ૧૮૫૬ માં બાપનાં
 મરણ બાદ મેં ભાગલાએ છુટા પડ્યા હતા, અને એવણે
 એખાત્રમે પોતાના આપાર ચાલુ કરીયા હતા. જેક આપાર
 પંધામાં કાંઈ ધણા ફેદેમંદ નહિ નીવડ્યા હતા, પણ પોતાની
 ૧૬ વર્ષની વયથી જાહેર જીંદગીમાં પડ્યા હતા, અને પોતાની
 અંતર્યામી, કુનેહ અને કારકીર્ણી સેવક મુખી એવણની
 જાહેર કારકીર્ણી ફેદેમંદ નીવડી હતી.

ઇ. સં. ૧૮૩૦ ના ફેબ્રુઆરી માસમાં મુખર્જી મધે
 બગાયત અને જીરાયતના મુધારે કરવા તથા તે કામને
 ઉત્તેજન આપવા માટે “ધી એગ્રીકલ્ચરલ એન્ડ હાર્ટીકલ-
 ચરલ સોસાયટી ઓફ વેસ્ટરન ઇન્ડિયા” નામની મંડલી
 અંતરેના ચોટે વાગેના લોકોએ સ્થાપી હતી તેના એવણુ એક
 હાનરરી ચેઈરમન નેમાયા હતા, અને તે ઓહો જાણેક વર્ષ
 મુખી ચલાયો હતો. ૧૮૩૫ થી એવણુ અંતરેની મોખમે
 નેડીય એગ્રીકલ્ચરલ સોસાયટીની કમીટીના એક અધિકારી
 નેમાયા હતા. એજ શાસનમાં મુખર્જીના નામદાર ગવરનર
 અરલ ઓફ ફ્રીર પોતાને વતન સંધારતા હોવાથી તેમને
 એવણુના બાવાએ પોતાનાં કોટ મહિલાં નવાં ધરમાં એકે
 ખાંસ આપ્યા હતા, જ્યાં બાનુઓની મુજામતી લેવાડતાં
 એવણે કરેલાં અમકારીક અને છતાદાર બાબાણી એવણે
 પોતાની અંતર્યામી માટે હંમેશાં ધણા મરજી ધપ મેસાડયો
 હતો. ૧૮૩૬ માં અંતરેના એક પ્રખ્યાત તથા પુરાતન હિંદુ
 આપારી શેક મોતીચંદ અમીચંદ, એવણુ મોતીચંદનાં
 નામથી એજાખ્યાત હતા તેણુનાં નામની યાદગારી રાખવા
 એવણુના બાવાએ રૂ. ૩૦૦૦૦) ની રકમ એજાહેરી કરી જુન-
 રાતાનાં આંધણા લૂના તથા નાચાર હિંદુઓની પરકારી
 કરવા માટે એક ધર્મખાણું ઉઘડી કીડું હતું તેના એવણુ
 શરૂઆતથીજ એક તરફી હતા. ૧૮૩૭ માં શેક બીજા
 એન્ડ આમેરલડની રાખલ એગ્રીઆટીક સોસાયટીના એવ-
 ણુને પેહલપેહલા દેશી નોન-રેસીડન્ટ મેમ્બર નેમાયા હતા,

કે જે માન તે વેળાએ ધણું મોટું તથા અસાધારણ ગણાયું
 હતું. ૧૮૩૮ થી એવણુ પોતાના બાપે સ્થાપેલાં મર જમ-
 શેદજી જીજીભાઈ સાચીરી ફંડના એક તરફી હતા. ૧૮૪૦
 માં મુખર્જીની મરજીને તે જીજીના નાથના દીવાની મુકદ્દમો
 મુકવવાની કોર્ટ ઓફ રીવિઝનના એવણુને એક હાનરરી
 કમીશનર તથા સુલેહના અમલદાર નેમાયા હતા. ૧૮૪૧ માં
 મુખર્જીના નામદાર ગવરનર મર જે. આર. કરનાકની યાદ-
 ગારીમાં ગ્રાંટ મેડીકલ કલેજનાં રકાવરશીપ સ્થાપવા માટે
 દેશી આગેવાનોએ ઉભાં કરેલાં ફંડના એવણુ હાનરરી
 ચેઈરમન હતા.

૧૮૪૫ થી એવણુ મુખર્જીમાં શેહર મુધારાને માટે
 ફરજી “ગોડ ઓફ કમ્પરવેસી” ના સુલેહના અમલદાર
 તરફના એક અધિકારી નેમાયા હતા. આ અધિકારીની રહે
 દરેક મેમ્બરને અંતર્યામીમાં જે વાર યોગ્યર મુશી શેફર-
 માં મકાફ મુધારાને માટે ચોક્કસી કરવા ફરજ પડ્યું હતું,
 અને એવણુ એક અંતર્યામી ચોક્કસી હોવાથી તે કામ ઓડ
 વર્ષ મુશી ધણી મનમાનની રીતે બજાવી ૧૮૫૩ માં તે
 ઓહો છોડ્યા હતા. અંતરેની મોખમે બેંકના એવણુ ૧૮૪૫
 થી એક ડાયરેક્ટર હતા, અને તે ઓહો ૧૮૫૪ માં છોડ્યા
 હતા. ૧૮૪૧ ના ડાયરેમ્બર—માસમાં મુખર્જી મધે રૂબના
 આપારમાં ઘડાડા યવાનાં કારણે શોધી કાઢવા તથા તેના
 ઉવાયો બતાવવાને નામદાર મરકાર નેમકી કમીટીના એવણુ
 એક અધિકારી હતા. ૧૮૪૭ માં અંતરેની જી. આઈ.
 પી. રેલવે કંપનીના એવણુ એક ડાયરેક્ટર નેમાયા હતા,
 અને તે ઓહો ધણાં વર્ષ બોગચો હતો. એજ શાંસમાં
 વડાદરના માહારાજ શીયાજીરાવ ગાયકવાડનાં દીકરાનાં લગ-
 નનાં શામેલ થવાને નામદાર ગાયકવાડનાં નોતરથી એવણુ
 વડાદર ગયા હતા, અને ત્યાં એમને મોટું માન એકરમ
 મળ્યું હતું, તથા નામદાર ગાયકવાડ પોતે એમના ઉતારાને
 મકાને રેસીડન્ટની માથે એમની મોલાકાતે ગયા હતા, જ્યાં
 ગાયકવાડી રૂ. ૧૦૦૦૦) ની કીમતનું નમરણું લેટ
 આપ્યું હતું, તેમજ ગાયકવાડ એમને પણ એક ઉમદા
 બેજાત લેટ આપ્યા હતા. એજ વખતે એવણુ અમલવાદ
 મધે મરહુમ શેક હેસ્ટીંગ ક્રેસ્ટીઝીંગવાણું દેહર બંધાયું તે
 જીવને ગયા તે વેળાએ ત્યાંની વારસી અંજુમનના આગે-
 વાનેના રવાબીતમાં રૂ. ૧૨૦૦) ની રકમ નંરકાયતીઓને
 લગતાં કાંઈ ધર્મનાં કારણુમર વાપડવાને આવી હતી, જે
 મધેથી તેઓએ બાહેર ગામથી આવતાં રવાબીને માટે એક
 નાથણું રાખ્યું બંધાયી તે તા. ૧૦ મી જુન ૧૮૫૦ ને
 દીને પરકાયું હતું. ૧૮૪૬ માં મુખર્જીના ગવરનરની ફોન-
 સીકના એક મેમ્બર હાનરેબલ મી. એન. આર. રીડ
 ઓહોથી કોર્ટર થયા તેમની યાદગારીમાં ગ્રાંટ મેડીકલ કલે-
 જનાં રકાવરશીપે આપવાને ઉભાં થયનાં ફંડના એવણુ
 હાનરરી ચેઈરમન હતા. એજ શાંસમાં મર જમશેદજી જીજી-

બાઇ પારસી બેનિયાલં ઇન્ટરડીપ્લમ ઉદ્યોગ તેના એવલુ શરૂઆતથી એક અધિકારી તથા ૧૮૫૯ થી પ્રમુખ હતા. ૧૮૫૦ માં મુખ્યતાના પાંચરેખાની પુણ્ય તરફ દોડ થયું તેના એવલુ શરૂઆતથી તે સેવટ મુધી એક તરફી તથા વહીવટદાર હતા.

૧૮૫૧ માં સર જમશેદજી જીજીભાઇ મુરત અને નવ-સારી ચારીડી ફંડ સ્થાપવામાં આવ્યું તેના એવલુ શરૂઆ-તથી તે સેવટ મુધી તરફી હતા. એજ શાલથી એવલુને મુખ્યતાના પારસી પંચાતનાં ફંડના પણ એક તરફી નેમવામાં આવ્યા હતા. તે એકો આઠ વર્ષ ચલાવી ૧૮૫૯ માં છોડપો હતા, પણ પછી ૧૮૭૨ માં બાઇ શેઠ રમતમજાનાં મરણથી પાછા પંચાતનાં ફંડના વડા તરફી થયા હતા. ૧૮૫૩ માં ઇંગ્લેંડ મધે નામદાર માહરણી વિઠેરોયાના આવર તથે ઇસ્ટ ઇન્ડિયા કંપનીનાં લશ્કર ખાતાના અમલદારોમાં અપ્પાએને કેળવણી આપવા માટે મરહુમ ડક્ટર ઝાંક વેલી-ગરનનાં નામથી એક કલેજ ઉધાડી તે માટે અતરે ફંડ ભેંચું કરવા સરકારે નેમણી કમીટીના એવલુ હાતરેરી શેફ્ટરી હતા. સર જમશેદજી જીજીભાઇ સ્કુલ ઝાંક આઈ એડ ઇન્ટરડીપ્લમી સ્થાપણ થયા આગમન તેમાં શું શું અને કેમ થિખાડયું તે વગેરેની ગોઠવણ કરવા માટે ૧૮૫૪ માં સરકારે નેમણી કમીટીના એવલુ એક અધિકારી હતા. ૧૮૫૬ માં મુખ્ય મધે ધોભીતલાવાની મેદાનમાં હાલની સેટ એવીજ કલેજની પાસે નાખાદા મહમદ અમીન રાઝેએ બંધાવવા માટેના મોટા તલાવની શરૂઆતની "જમીન ખાવાની" કિંમત તા ૭ મી ઇમ્પરવારીને ધીને એવલે એક મોટા મેલાવડાની હજુરમાં કીધી હતી. તા ૨૦ મી આગસ્ટ ૧૮૫૯ નાં ઇન્ટરડીપ્લમ લંડન ન્યુઝમાં એવલુની એક તમ્બીર તથા જમ્બરિતંગી થોડીક નોંધ છપાઇ હતી. ૧૮૬૦ ના આપરેલ માસમાં એવો પોતાના ત્રણ દાર્સે અને ૭ દેશી નોકરોને લઇ ઇંગ્લેંડની મુસા-ફરીએ ગયા હતા, જ્યાં એમને મોટું માન મલ્યું હતું. નામદાર માહરણીના વડા પ્રધાન લારડ પામરસ્ટને પોતાના મેહલમાં એમને "બાંડ" માં નોતરયા હતા, તથા તા ૨૦ મી જુને લંડન મધે નામદાર માહરણીજીએ બરફી લેવામાં તે નામદાર યાચે એમની મોલકાત હિંદુસ્તાનના શેફ્ટરી ઝાંક રેટ સર ચારલસ ઉડ કરાવી હતી. એજ રાત્રે માહરણી-જીએ પોતાના મેહલમાં આપેલા "રેટ બાંડ" માં પણ એમને નોતરયા હતા, અને એમના યાચે કેટલોક વાર વાતચીત કીધી હતી. લંડન છોડવા આગમન એવલે તા ૧૫ મી અક્ટોબરે ત્યાંના લારડ મેયર ઉપર એક પત્ર લખી ૨૦૦) પૌંડ (૩૨૦૦૦) ની રકમ ત્યાંનાં ધર્મખાતાઓમાં વેંદની આપવાને મોકલી હતી. એ બાદ યુરોપમાં ફરી એવો કીન્ડમખર માસની આખરીએ મુખ્ય પાછા ફર્યા હતા.

૧૮૬૧ માં હિંદુસ્તાનમાં વાલ્ય ખુલાં તરફના પ્રતિભાં પડેલા સજ કુકાલનાં સંકટમાંથી તે તરફના પેકેને તાલવા

માટે અતરે ઉભાં થયલાં ફંડમાં એવલે ૩૨૫૦૦) બર્ષે હતા. એ ફંડમાં ઇંગ્લેંડ ખાતેથી પણ બે વાર મહી ૩૨૬૭૪૬) આવ્યા હતા, જે માટે આ દેશના લોકો તરફની લાગણીની દીક્ષા જાતાવવાને એવલે તા ૧૦ મી મેએ ૧૮૬૧ ને ધીને દેશી કોમનાં વડા તરફી લંડનના લારડ મેયર ઉપર ઉપકારેના એક પત્ર લખ્યો હતો. ૧૮૬૨ માં નામદાર સરકારે એવલુને મુખ્યતાની મુનીવરસીદીના એક "ફેલા" નું માન આપ્યું હતું. એજ શાલમાં એવલે તથા સેડી રતનખાજીએ મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઇ પેહલા ખારેનેરુનું એક "ધાન" (કાંચી) નું ખતવેલું મોટું આવલું ઇંગ્લેંડથી પોતાને ખરેખે ખનારી મંગાવી સર જમશેદજી જીજીભાઇ હાસીટલમાં રાંદ મેડીકલ કલેજના પશિમ દરવાજા આગલ માલ્યું મુકાયું હતું. ૧૮૬૩ માં મધ્યમ ઇલાકાનાં કનજખરનાં તાલુકાના વલુકરોને હુખ-મરને લીધે આવરેના આવવાને અતરે યાચેલાં ફંડમાં એવલુ, શેઠ રમતમજી જમશેદજી જીજીભાઇ અને શેઠ ખરેદજી ફરકુનજી વારબે મહી ૩૨૫૦૦૦) ની રકમ ભરી હતી. ૧૮૬૪ માં વડોદરાના ગાયકવાડ માહરાજ ખરેરાવ મુખ્ય મધે ફરવાને આવ્યા હતા તેમને તા ૧૧ મી જાને-વારીની રાત્રે એવલે પોતાનાં કોટનાં મોટાં ઘરમાં એક નાચની મીજલસ કરી નોતરયા હતા. આ વેળાએ ગાય-કવાડને એવલે એક કીમતી જરીના પોશાક તથા કેટલાંક ખરેરાતનું નજારણું કર્યું, તથા તેના સરદારોને કાચમીરી શેખાણે દુરારી હતી. એજ મુખ્ય એજ શાલના મારમ માસમાં ભારેના રાજ મુખ્ય આચે તે નામદારને પણ પોતાના મજામાં કાચલમાં મોલાથી માન આપ્યું હતું. એજ શાલનાં જુન માસમાં રતનાગીરી મધે માલવારીને લીધે ત્યાંના ગરીબોને સજે ભાપે તથા લાચાર અને અશક્તોને મુક્ત વેંદવાને ૧૪૦૦ ખંગાલી ચોખાની મુણા કે જેની કીમત ૩૧૧૮૮૭) હતી તે ત્યાંના કલેક્ટર મીંડ આવરર કાદરડ ઉપર મોકલી હતી. એજ શાલના અરેમખર માસમાં સર જમશેદજી જીજીભાઇ પારસી બેનિયાલં ઇન્ટરડીપ્લમની દેશવરે ખાતેની સુલોના ગરીબ પણ અંચલ છુડીના વીદ-ચાર્યાએ પોતાના અભીઆસ મુખ્યતામાં આવીને આગલ વાલ્ય રાખવા માટે ઉત્તેજન આપવા સારું એ ખાતાની મુખ્યતાની મોટી સ્કુલમાં ૩૧૦) ના દરમાયાની કેટલીક રકાલર-શીયે સ્થાપવાને એવલે ૩૧૦૦૦૦) ની રકમ ભેટ આપી હતી. એજ શાલની તા ૨૩ મી સપ્ટેમ્બરે સેન્ટશાલી જરથોસ્તીએના નવાં વર્ષના તેહવાર હતા, અને એ તેહ-વારપર એવલુ આએ વર્ષે પ્રણામાં હોવાથી ત્યાંના સર્વ જરથોસ્તીએ સવારનાં એમની મોલાકાતે ગયા હતા. ખપોર-નાં ભારેના પંથ, અક્કલકોટના રાજના બે દીકરાઓ, તથા ઘણાક દખલના સરદારો અને મોટાકારો એમને સુવારક-બાદી આપવાને ગયા હતા. એજ શાલમાં એવલે પ્રણાં મધે દખલ કલેજને માટે એક ઇમારત બાંધવાને ૧૦૦૦૦૦)

ની રકમ સરકારમાં આપી હતી. તે ધમારતનો પાપો નાખવાની કિંમ્મત તા. ૧૫ મી ઓક્ટોબર ૧૮૬૪ ને દીને મુખબના નામદાર ગવર્નર સર ખારડલ ક્રીઅરે એક મોટા મેલાવડાની હજીરમાં કીધી હતી. એ ધમારત ત્રણ વર્ષ બંધાઈ તેયાર થવાથી તા. ૧ લી જાન્યુઆરી ૧૮૬૮ ને દીનેથી વાપડવામાં આવી હતી. એજ શાલના ધપાને ૧૮૬૪ ના ઓક્ટોબર માસમાં કલકત્તા અને તેની આસપાસના તાલુકાઓમાં મોટું તોફાન થવાથી મેહદ માણસો દુખી થયાં હતાં તેમનાં દુખનું નીવારણ કરવા માટે અતરે ઉનાં થાએલાં ફંડમાં એવણે રૂ.૧૦૦૦૦ ની રકમ ભરી હતી.

૧૮૬૫ ના ખેતમાં શાલને દીને એરેલ તા. ૧ લી જાન્યુઆરીએ મુખબ મરે કોરમાં દેવલના મોહલામાં એવણની માથેકીનાં એક ધરમાં મોટી આગ લાગી હતી, જેથી એમને ઘણું નુકસાન થયું હતું. નવાં વર્ષની ખામદામાં આ ખતાવ બનાથી યોકોમાં ઘણી દલગીરી ઉપજી હતી. એજ શાલના જેમે માસમાં પ્રણીની પાસે આવેલાં કીકસલ ગામની ધર્મશાલાપર એવણે રૂ.૨૦૦૦ ખરચી એક મળ્યા બંધાવી આપેા હતો. એજ શાલના ચરખેમખર માસમાં અતરે ઉની થાએલી પેહલવેલી પારસી ચીક માટીમીનીઅલ કોરડના નામદાર સરકારે એવણને એક ઉલગિટ નેમ્યા હતા. છેલાં મે શાલમાં અતરે ઉની થાએલી કેટલીક બંધારે રાક કુંખની-ઓતા એવણે ડામેરેકર હતા. ૧૮૬૬ માં હિંડુસ્થાનના માછ શેકેટરી ઓફ રેટ સર ચારલ્સ ઉડ (લાડડ હેલીફોર્ડ) આઠ વર્ષ મુધી પોતાના ઓહી આ દેશના હકમાં ધણીક તરહના ફાયદા થાય એવી દીતે બન્યો હતો તે નામદારપર માનપત્ર મોકલવાને તા. ૨ જી આપરેલે રાઉન હાલમાં ચેરીફની મારફતે મેલાવેલી મોટી જાહેર સંખામાં એવણને પ્રમુખપદ આપવામાં આવ્યું હતું. એજ શાલમાં એવણે વાંદરા મરે રેલવે સ્ટેશન આગલ રૂ.૧૦૦૦૦ ને ખરચે એક મોટી ધર્મશાલા સરકાર મારફતે બંધાવી હતી. ૧૮૬૯ માં નામદાર માહરાણી વિઠેરીયાને ખીજે પુત્ર શાહજાદા આલમરે અથવા ડક ઓફ એડીનબરો દુખાની મુસાફરીએ નીકલેલા કલકત્તા ખાતે આવ્યો હતો. તે નામદારની મેટ લેવા કહ્યું નામદાર વાઘચરાપ લારડ મેથોનાં જીવણ એવણ પોતાના સહિબજાએ મેટા માણેકજી તથા કાચજી સાથે કલકતે ગયા હતા, જ્યાં નામદાર શાહજાદાએ તેમને પોતાની સ્ટીમર “ગેલશીયા” ઉપર મેલાવી આદરમાં આપી એમની મેલાકાત લીધી હતી, તથા ખીજે દીને એમેા શાહજાદાની મેલાકાતે કલકત્તાના સરકારી મેહલમાં ગયા હતા, જ્યાં અરસપરસ અરધાએક કલાક વાતચીત થઈ હતી. નામદાર શાહજાદા કલકતેથી સીધાયા પછી નામદાર વાઘચરાપ લારડ મેથોએ પોતાની ખાતુ સાથે એવણની મેલાકાત એમના ઉતારાનાં મકાનમાં આવી લીધી હતી. એજ મુજબ ત્યાં પધારેલા ઘણાક માહરાજાઓએ પણ એમની ખાસ મેલાકાત લઈ માન આપ્યું હતું. કલકત્તાના ચર્ચે જરથોસ્તીઓએ

પણ પોતાથી બન્યું તેજી માનવાન એવણને આપ્યું હતું. નામદાર શાહજાદા ૧૮૭૦ માં મુખબ આવ્યા ખાદ પાંચ દીવસે એરેલ તા. ૧૬ મી મારચે નામદાર ગવર્નર તથા ખીજા સાથીઓ સાથે એક ખાસ ટ્રેનમાં મેરી મેરાધાતનું નામીસું કોતરકામ જોવાને ગયા હતા, અને મેરાધાત પુરે કરી ખપેરાનાં ૧૧ વાગે ખંડાલે જઈ પુગા હતા, જ્યાં એવણે એ નામદારને પોતાના બંગલામાં લઈ જઈ તેના દરજ્જાને ધાજીતી પરીણાગત કરી તે નામદારને આપ્યું આપ્યું હતું. નામદાર શાહજાદા એવણને ઉપકાર માની ત્યાંથી મંજૂરનાં ૩ વાગે પોતાની ખાસ ટ્રેનમાં પાંચ મુખબ આવવા નીકલ્યો, જેમાં પોતાની સાથે એવણને પણ મેથાડયા હતા. ૧૮૭૦ ના આગસ્ટ માસમાં મુખબના નામદાર ગવર્નરની ધારા બંધનારી મળા (વિજયસીવી કોનસીલ) ના એક અધિકારી તરીકે નામદાર સરકારે એવણને નેમ્યા હતા.

૧૮૭૧ ના જેમે માસમાં નામદાર માહરાણીની શાલ-ઝરેહની ખુશાલીમાં અપાવલા ખેતાખેમાં એવણને “કમ-પાન્યન ઓફ ધી સ્ટાર ઓફ હિંડીઆ” (સી. એસ. આઇ.) નો ખેતાખ આપેા હતો. એ ખેતાખનો માંદ આપવાની કિંમ્મત મુખબના નામદાર ગવર્નર સર સેમીર શીઝમરલડે તા. ૧ લી જેમે ૧૮૭૨ ને દીને પરીલના સરકારી મેહલમાં એક દમદમાવાલી મીજલસની હજીરમાં કીધી હતી. ૧૮૭૨ માં હિંડુસ્થાનના નામદાર વાઘચરાપ અને ગવર્નર જનરલ લારડ મેથોનું ચોરડ ખેર ખાતે કોઇ મંડાલ બંધિવાને ખુન કરી મારી નાખવાથી આ દેશની પ્રજાને ને મોટા અફસોસ ઉપજ્યો હતો તે ખતાવવા તથા તે નામદારની બાનુખર મુખબની પ્રજા તરફથી દીલાસાપત્ર મોકલવાને ડાવ કરવાને તા. ૧૭ મી ફેબ્રુઆરીએ ચેરીફની મારફતે રાઉન હાલનાં મેલેલી મોટી જાહેર સંખામાં પ્રમુખપદ એવણને આપવામાં આવ્યું હતું. લારડ મેથોની પછી થામેલા વાઘચરાપ નામદાર લારડ નારથજી એજ શાલના નવેમખર માસમાં પ્રણે આવ્યા હતા તે નામદારે તા. ૨૧ મી નવેમખરે એવણની મેલાકાત ખાસ એમને મકાને આવી લીધી હતી. ૧૮૭૩ ના જાન્યુઆરી માસમાં એવણ ઉલવાડાનાં પુરાતન માતાથથેહરામને સેવક કરવાને ગયા હતા, તે રરમેખાત દમણ મરે એમના ઉતારાનાં મકાનમાં તા. ૧૦ મી જાન્યુઆરીએ ત્યાંના ગવર્નર, સરકારી અમલદારો, બાપારીઓ, વગેરેનાં એક ઉપરુથને કુલ ફૂંડમાં હાજર થાઈ એવણની મેલાકાત લઈ એમનાં એ તરફ પધારવા માટે પોરડુગીજ સરકાર તથા દમણના મેટા તરફથી મુબારકનાદી આપી હતી. મુખબની મુનીસીપાલ કોર્પોરેશનના ઇ. ૪૦ ૧૮૭૩ ના ચરખેમખર માસમાં તેની શરૂઆત થઈ ત્યારથી તે પોતાનાં મરણ મુધી સુવેદના અમલદારો તરફના એક મેમખર તરીકે ચુરંપા કીધા હતા. ૧૮૭૪ માં મુખબ મરે મુસલમાનીએ પારસીઓની સમિતે કરેલાં હુલડ વખતે એવણે પારસી કોમના વડા તરીકે પારસીઓની તરફથી સરકાર

દરખાસ્તમાં કેહ ધર્મલાંડ સુધી લડત ચલાવી પારસીઓને ધણીક પ્રકારે મદદ કીધી હતી. ૧૮૭૫ માં નામદાર માહરાણીના પાટવીકુંવર પ્રીતમ આદિ વેલસ સુબંધ આપ્યા તે વેળાએ તે નામદારની એવણ સાથે સ્ત્રીમરમાંથી ઉતરતાં નાર નામદાર ગવરનર જનરલ લારડ નાઈથ્યુકે ચાલાકત કરાવી હતી. તે વેળાએ શિક્ષેડ કરતાં શાહનંદાએ એમને કહ્યું કે "તમારા મરહુમ પીતા અને તમારે વિષે મેં ઘણું જાણ્યું છે." નામદાર શાહનંદા તા. ૧૮ મી નવેમ્બરે ચોતાના રેશાલા સાથે એમની ચોલાકાતે નામદાર મળવાનું કાર્યલમાં પધાર્યો હતો. આ વેળાએ એવણે તે નામદાર સાથે કેટલાક જાણીતા પારસી શ્રેણીઓની ચોલાકાત કરાવી હતી, અને એ નામદારને કેટલીક બેટ સોગાદ આપી હતી. શાહનંદાએ રૂબરૂ થતી વેળાએ એવણને કહ્યું કે "ધર્મલાંડથી નીકળતી વેળા નામદાર માહરાણીજીએ ચોતે મને હુકમ કીધો હતો કે હું સુબંધ આદિ ત્યારે તમારી તથા કુટુંબની બેટ ધણી આદરમાં સાથે મારે ચેલી." એ પછી તા. ૨૪ મી નવેમ્બરે એવણ શાહનંદાની વળતી ચોલાકાતે તેની ખાસ સ્ત્રીમર "સીરાપીસ" ઉપર ચોતાનાં કુટુંબ સહીત ગયા હતા, અને ત્યાં શાહનંદાને મળી બેટસોગાદ તથા રીફરેન્સેટ લઇ પાછા ફર્યા હતા.

એ રીતે લગભગ અરધી સદીની જાહેર જાણ તથા કોરસાણથી એવણ એવા પુત્ર થયલા હતા કે પારસીઓના જ નહિ, પણ સુબંધની બધી દેશી કોષીના આગેવાન ગણાતા હતા. પ્રજાઉત્થોગી દરેક કામમાં એવણની આગેવાની છેક ૧૮૩૦ થી માગવામાં આવતી હતી. એવણનું મરણ પુણ્ય મધે નીપળ્યું હતું, અને તેથી આખી પ્રજા દલગીર યાદ હતી. એવણની લાશને અવલમનજલ પોહવાડવા લઇ જતી વખતે પાલકશની પુત્રે નામદાર ગવરનર, કમાન્ડર-ઇન-ચીફ, કૉનસીલરો, વગેરેની ખાલી ગાડીઓ છેક પુણ્યાં દોખમાં સુધી માનને ખાતર ગઇ હતી. સુબંધ તથા દેશવરના પારસીઓએ તે દાહડે ચોતાના ધંધાધોધ તથા ડુકાની બંધ રાખી શેક પાલ્યો હતો.

તા. ૧૨ મી જુલાઇ.

હાનરેખત શેરામજી શાપરજી બંગાલની નામદાર સરકારે સુબંધનાં બારાના એક ચોર તરસ્ટી નેમ્યા હતા.

તા. ૧૩ મી જુલાઇ.

આજ દિને મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઇ બારોનનાં સુબંધમાં ચપતો હમણામાં તેમની પુત્ર મધેથી રૂ.૭૦૦૦) પંચાતનાં ધર્મખાતામાં આપ્યા હતા. કિઆની સેવે દરુર પેચોતાનજી બેદરમિજી સંજાણાએ એ મરહુમ ઉમરાવની સ્તુતી કરી તેમનું નામ જરથોસ્તી મળદળને

લગતી જાહેર કિઆઓમાં બીજા બુજર્ગોનાં નામ સાથે દેવાની દરખાસ્ત કીધી, જેને દરુર ફરડુનજી હોરમજી બેદરમિજી રાંજાએ રોકા આપ્યો હતો.

તા. ૧૫ મી જુલાઇ.

રોજ ૨૯ માહ ૧૦ (ચિ. ૧૨૪૧) પર્વદરદી.

આજ દિને મરહુમ બાઇ પીરોજીભાઇ તે શેઠ નયર-વાંનજી હોરમજી બેદરમિજી ધણીઆનીનાં હમણામાં તેમનાં બેશીઓએ રૂ.૭૬૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તા. ૨૨ મી જુલાઇ.

પુણ્ય મધે મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઇ બારોન, સી. એચ. આઇ. નાં મરણ મટે દલગીરી ખતાવવા તથા તેમનાં કુટુંબ ઉપર દીસાસપત્ર ચોકલવાનાં ડોડાવ કરવાને આજ દિને ત્યાંના જરથોસ્તીઓની એક સભા મરહુમ શેઠ શેરામજી રતનજી પોટવાલી દરેકેદરમાં ખાનખાહુર દરુર નયરવાંનજી જમાસપજી જમાસપઆથાનાં પ્રયુખપણું હેલ મલી હતી. પ્રથમ દરુરજી સહિત આએ વર્ષ વર-સાદની તાજેને લીધે તે દાદારની બંદગી તથા જનનની કિઆ કરવા બાદ તેમના બાઇ પ્રોફેસર દરુર હોશંગજી જમાસપજી જમાસપઆથાનાએ "હરેક મુશકેલીને વખતે સહિબની પ્રાર્થના કરવાની જરૂરીઆત તથા કુમિદા તથા સર્વે સાથે મળી ભગી કરેલી બંદગીની બુજર્ગી અક્ષર અને વખાણું" નિષે એક ટુક વાંચ્યું કીધી હતી.

એ પછી સરનશીન ખાનખાહુર દરુર નયરવાંનજીએ દરખાસ્ત કીધી અને તેને શેઠ ધનજીશાહ જમશેદજી અક્ષર-સરીઆએ રોકા આપ્યો કે:-

"મરહુમ ઉમરાવ સર જમશેદજી જીજીભાઇ (બી.જી.) બારોનજી સહિબનાં આપણી અંજીમન સાથે લાખી સંબંધ હતા તથા એ બધા અમીરે આપણી અંજીમન સાથે ધણી સારાં સહુક અને મીનસાસી ખતાવી હતી મટે એવા સહિબનાં કુખદાયક મરણકથી આપણી અંજી-મને જે કુખ યાદઉંછે તે પરદરયાવી એક દેલાસપત્ર

૨ જાને જમશેદ, તા. ૧૪ મી જુલાઇ ૧૮૭૭.

એ મરહુમનાં બિજણાં પુણ્ય, સુરત, ખરચ, નવસારી, વરોડા, કપીઆણી, વજરાડ, અંધદાવાદ, ચણી, ડોડાર, દમણ, સીકદરાબાદ, અંધઅનગર, એડન, કલકત્તા, આકોલા, અને બીજાં પારસીઓની વસ્તીવાલાં ગાંધોનાં થયાં હતાં.

ચીનના જરથોસ્તીઓએ એ મરહુમ અક્ષરજી એક "ઓઇલવેનટીંગ" તાબાર કરાવી તે અતરનાં મરહુમ શેઠ હોરમજી બેદરમિજી વાડીઆનાં આતશબેરાનાં દીવાન-ખાતાંમાં ચેલવાને ૧૮૭૮ ના અક્ટોબર માસમાં એ આતશ-બેરાનાં સુતવની શેઠ અરદેશર હોરમજી વાડીઆ બિપર ચોકલ્યું હતું, જે ત્યાં યોગવામાં આવ્યું છે.

૭ સુબંધની પારસી પંચાતનાં રડના સંવત ૧૯૩૩ ના હીરાયની મોપડી.

આપણી અંજીમન તરફથી નામદાર ત્રીજા બારિનેટ સાહેબ
જોગ જોડાવ્યા અને તેને બરડા તૈયાર છે તે પચાંદ ફરી
તે ઉપર શહીઆ પછી."

એ ડોડાવમાં શેઠ ફરામજી દોરાબજી ધામવાલાએ
નીચણી રાહર ઉમેરવાની દરખાસ્ત કરી અને તેને ખાન-
સાહેબ ફરફતજી મેયતજી વડીઆવાએ ટેકો આપ્યો કેઃ—
"મજફુર દેલાસાપત મને મરહુમ ઉમરાવ ખીજા
બારિનેટ સાહેબને જેમ અતરની ભરથોયતી અંજીમન
ચોતાના એક વડા અધ્યક્ષ તથા આગેવાન તરીકે મળીને
માન એકામ આપતી આવીએ તેજ જગેએ એમના અહેમ-
બદા હવડાના સર જમશેદજી છજીભાઈ (જિજી) બારિનેટને
જોડાં માન સાથે કબજ રાખેએ એવી મજમુનના જેવ એ
દેલાસાપતને સામેલ કરેવો."

એ બધે ડોડાવ એકમતે પચાર થયા બાદ દેલાસાપત
બાહજ રાખી તે એક ઉપરુથન મારફતે મોકલવાનો ડોડાવ
ફરી મળા બરખાસ્ત યાદ હતી.

નામદાર વાહમરાય લારડ લીટન કે જેઓ પુણે આવેલા
હતા તેઓએ ગણેયખીડાના સરકારી મેહલમાં આજ દીને
સર જમશેદજી તથા તેઓના બધે બાઈઓની મોલાકાત
લઈ કેટલાક દીસાસી આપેલા હતા.

તા. ૨૫ મી જુલાઈ.

મરહુમ સર જમશેદજી છજીભાઈ (ખીજા) બારિનેટ
સી. એમ. આઈ. નાં મરહુમી તેવણના વડા મહેબબદા
શેઠ માણેકજી બરશેદજી જમશેદજી કે જેવણ હવે પછી
સર જમશેદજી છજીભાઈ (જિજી) બારિનેટનાં નામથી
ઓળખાય તેવણને જરથોશતી અંજીમનના વડા તરીકે હવે
પછી પીઠાણવા તથા કબુલ રાખવાનો ડોડાવ કરવા માટે
આપતી તા. ૨૬ મી જુલાઈએ જરથોશતી અંજીમનની
જાહેર મળા મલનાર છે, તે કામ કેટલાક સાહેબોને વખર
આચરુ" તથા અબદારાત માલમ વડવાથી તેની વિરુદ્ધ
વિચારવાલાઓની એક મળા જોડા પુરશેદજી નોચરવાંજી
કામાજી, નાનાભાઈ મેહરામજી છજીભાઈ, અરદેશર
ફરામજી મુસ, અરદેશર મેહરામજી કાકીઆ અને દાદાભાઈ
ડોયાભાઈ કામાજીએ આજ દીને ફરામજી કાવચજી ધનદી-
ચુકર મને મોલાવી હતી, જ્યાં આચરે ૨૦૦ જરથોશતીઓ

૧ બધે જમશેદ, તા. ૨૫ મી જુલાઈ ૧૮૭૭.
ગણેજી દેલાસાપત સમાજાં કેડેલાં ઉપરુથનના અઠ-
સીએ લઈ બધ તા. ૨૬ મી આગસ્ટે સર જમશેદજીને
તેમના શહીદન કાંબાના બંગલામાં મોકલ્યાથું હતું.
એજ ડુનખ પુણીની મરહુમ સર જમશેદજીની દરેકેર-
ના દરુર તેડકુલજી મીનોમેકરજી હોનદાર, ખાનસાહેબ
કદમજી મેયતજી, ખાનસાહેબ અરદેશરજી બરશેદજી ડુનસર,
વગેરે ૭૦ અઠસીનાં એક ઉપરુથનને સર જમશેદજી તથા
તેમના બાઈઓને તા. ૧૮ મી આગસ્ટ ૧૮૭૭ ને દીને
બપોરેજ મળાને બધ એક બીજા દીસાસાપત આપેલા હતા.

હાજર થયા હતા. સરજીનની પુરસી શેઠ પુરશેદજી નોચ-
રવાંજી કામાજીને આપી હતી, જેવણ લંબાનથી મળા:
મોલાવવાનો હેતુ કહી સંબંધાચી હતો, જે બાદ અંજી-
મનનાં ફડના તરફથી સાહેબો ઉપર એ મળા તરફથી મોક-
લવા ધારેલી અરજીને અરડા શેઠ અરદેશર ફરામજી મુસે
વાંચી તે બાહજ રાખવાની દરખાસ્ત કરી, જેને ખાન-
સાહેબ મંચિરજી કાવચજી મરજીબાને ટેકો આપ્યો, અને
તે વધુ મતથી પચાર યાદ હતી. એ પછી અરજી ઉપર
શહીઆ લઈ તે અંજીમનની જાહેર મળામાં મોકલવા ડોડાવી
મળા બરખાસ્ત યાદ હતી.

૨ એ અરજીનાં લખ્યું હતું કેઃ—

"પણ મરહુમ અધ્યાપતની જગાએ તેવણના સાહેબજી
શેઠ માણેકજીને જરથોશતી અંજીમનના વડા તરીકે હવે પછી
પીઠાણવા તથા કબુલ રાખવાનો કોઈ ડોડાવ પચાર કરવાની તો
સાહેબોને જે એલતેમાસ કરવામાં આવી છે તે વીશે જો
નખનામથી જણાવવાની રજ બધએ છઠએ કે એવી વગર
અસમો, ખીનજરને અને માંબારેલે કોઈથી હાવ આજ
સુધી પારસી કામના કોઈથી એક શેઠીઆને અધવા મરહુમ
પેદશ તથા ખીજા સર જમશેદજી જેવા પુનમ અને લાએક
અધ્યક્ષોને વારતે પણ આપણી અંજીમન મારફતે મોકલ્યા
નથી. એકજી નહીં, પણ કોઈથી સુધરેલી કામમાં એકજ
અઠસને ખીનદની સેવા સાથે પુકર કરેલા વડા તરીકે
પીઠાણવા તથા કબુલ રાખવાનો રવાજ જાએલે હોએ એક
જમારી જણમાં નથી. જરથોશતી અંજીમનને સાથે વડા
અધ્યક્ષ તરીકે એકજ ગરદસ્તને કસાખી કાણ કે હદ પ્રવરની
સેવા સાથે તેની લડગી વેર પુકર કરાવવાને લગતી જાએલેલી
નવાઈ આ વખતે મેહલીજ વાર દાખલ કરવાની પેરથી થાએ છે.
તે જીવર જો અમલ કરવામાં આવીએ તો હોગને બધે
લાગે છે તેથી જરથોશતી અંજીમનના હકમાં થયેા ગર-
દસ્તચાર થવા સાથે થયાં માથાં પરીણા નીપજે; માટે હોગ
તથા સાહેબોને અજ કરીએ છઠએ કે એવી કોઈ વાંધા-
બરેલે નથી રવઈએ આપણી કામમાં દાખલ કરવાને લગતું
જીવલડું પમડું બસા અગાડી તથા સાહેબોએ જોડા વીચાર
કરેા જોઈએ, તેમ ન કરનાં એવી કોઈ હાવ પચાર
કરાવવામાં આવીએ તો તે આખી અંજીમન તરફના હાવ
ગણેજ નહીં એકજ હોગ તથા સાહેબોને જણાવવાની રજ
બધએ છઠએ.

આલસા જીવરથી હોગ નીએ શરી કરનારએ, તમામ
અંજીમનને સામેના કરવાની રજ લેઈએ છે કે તરીખ સર
જમશેદજીને આપણા કોશાને કસાની નાબંધી મોડી વાપતોમાં
નેક મસલેત આપવાને, અજર તેમની સાથે ખીજ ૨૪) અમલવા
વધારે ખાનદાની આપલવાલા વારસી ગરદસ્તોને મડોના
કાએક પ્રમણે, જરથોશતી અંજીમનનાં બંદરે મતથી સુડી
કાહડવા એને તેમની એક મડો પુકર થાએ તો, તે મડ-
લીની સાથે હજારીક થાઇને સર જમશેદજીને પોતાનું કામ
અરોપર અગાવવાને થયુંજ સેકેથ યાદ પડશે. એકજી નહીં,
પણ તમામ જરથોશતી આલસને આખી કાએકની રૂએ
થાએલી પંચાત જીવર પુરતો વીચારા મેરશે."

૩ બધે જમશેદ તા. ૨૭ મી જુલાઈ ૧૮૭૭.

તા ૦ ૨૮ મી જુલાઈ.

રોજ ૧૨ માઈ ૧૧ (ચિ) ૧૨૪૬ યન્દેનરદી.

મરણ—હોરમજી અરચેદજી ન્યાવાલા—ઉમર વર્ષ ૭૨) શેઠ અરચેદજી કુવરજી ન્યાવાલાના ત્રિભ દીકરા, એવણુ ધૃં ૨૦ ૧૮૨૬ માં પોતાના બાપનાં મરણ બાદ પોતાના ભાઈઓ તથા કાકા ત્રિપાઈઓ સાથે મલી “નંગી-રજી નશરવાંજીની કુપની” નાં નામથી પોતાના વડિલાની પુરાતમ કુકાંનિ વહીવટ સ્થાપતા હતા. તે પછી ધૃં ૨૦ ૧૮૪૬ થી ભાગવાઓથી છુટા પડી પોતાના ભાઈઓ સાથે “અરચેદજી કુવરજીના છોકરાઓ” ને નામે જુદી કુકાંન અતરે તથા કરાંચી ખાતે ઉઠાડી હતી.

તા ૦ ૨૮ મી જુલાઈ.

રોજ ૧૨ માઈ ૧૧ (ચિ) ૧૨૪૬ યન્દેનરદી.

મરણ—ધનજીભાઈ વાલજીજી બાટલીવાલા—ઉમર વર્ષ ૫૩) શેઠ વાલજીજી હીરજીભાઈ બાટલીવાલાના વડા દીકરા. એવણુ ધૃં ૨૦ ૧૮૧૦ થી પોતાના બાપ સાથે તેમની “વાલજીજી હીરજી સનસ” ની કુકાંનમાં જોડાયા હતા, અંતે તે કુકાંનની સાથે સોડા, ધેનમ, વગેરે “એરેરે-ડેડ વાઈર્થ” બનાવવાનું એક કારખાનું પણ ઉઠાડ્યું હતું. ૧૮૭૧ માં બાપનાં મરણ પછી એવણે તે કુકાંન તથા કારખાનું તા ૦ ૧૨ મી ડિસેમ્બર ૧૮૭૨ થી પોતે એપણાએ રાખ્યું હતું. ૧૮૯૬ માં શેઠ વાલજીજી અરચેદજી કામાએ એતવાડી મધે જરથોસ્તીઓને ધરમ્મવચરે વાપડવાનો કામા બાગ બંધાવ્યો તેના એવણુ એક તરફી હતા.

તા ૦ ૨૯ મી જુલાઈ.

મરહુમ મર જમચેદજી જીજીભાઈ ખીળ ખારેનિર, સી. એચ. આઈનાં મરણની નોંધ અંગ્રજીમનનાં દફતરમાં દાખલ કરવા, તથા તેવણના વડા સહિયમણ શેઠ માણિકજી અરચેદજી જમચેદજી જેવણ હવેથી મર જમચેદજી જીજીભાઈ ત્રિભ બારેનિરને નામે એળખાશે તેવણને જરથોસ્તી અંગ્રજીમનના વડા તરીકે હવે પછી પીછાણવા તથા કજીવ રાખવાનો ડેવાવ કરવાને અતરેના ૧૯૦૦ જરથોસ્તી ગ્રહ-રથોએ મુખાધની વારસી પંચાતનાં ફંડના તરફી સહિયા જોગ ગઈ તા ૦ ૧૪ મી જુલાઈએ કરેલા રીકવીજીશનનીર

૧ મરહુમ શેઠ શંભંગજી ધનજીભાઈ બાટલીવાલાના બાવા.

૨ આ રીકવીજીશન હિપ નીચની બહીની શહીએ હતી:—

સર કાવશજી નંબંગીર, શેઠા અરદેશર હોરમજી વાડીઆ, દાદાબાઈ પેશતનજી વાડીઆ, નશરવાંજી માણિકજી પીટીડ, દાદાબાઈ રશતમજી બનાજ, હીરજી અરદેશર દાદી, અરદેશર ચેરવાંજી શેઠના, મનચેરજી હોરમજી કાંબા, પેશ-તનજી હોરમજી કાંબાજ, હોરાબાઈ શંભંગજી કરાકા, નવ-રોજી શંદનજી, શોરાબજી શાપુરજી બંગાલી, હોરમજી

રૂઠે આજ દીને જરથોસ્તીઓની એક મોટી જાહેર મળા “આલખલેષ બાગ” માં મલી હતી. જે વેળાએ આમરે

બકમજી વાડીઆ, નવરોજી માણિકજી વાડીઆ, મનચેરજી શંભંગજી શેઠના, મનચેરજી નવરોજી બનાજ, હોરમજી અરચેદજી દાદી, શોરાબજી પેશતનજી શંભંગજી, નશરવાંજી નંબંગીરજી વાડીઆ, હોરમજી નંબંગીરજી દાદીશેઠ, શંભંગજી દીનારાજ પીટીડ, ચોદી અરચેદજી શોરાબજી વાજાગાંચી, ધનજીભાઈ ચેર-વાંજી જીજીભાઈ, દાદાબાઈ બકમજી જીજીભાઈ, મનચેરજી શંભંગજી કામા, બકમજી શંભંગજી કાંબાજ, માણિકજી એલજી આલખલેષ, પેશોતન દશગુર મેકરંજી શંભંગજી, શોરાબજી રશતમજી મુલાશરીરના, અરચેદજી મેનજી દશગુર, રશંદનજી હોરમજી દશગુર ચેરેડેરાંણના, રશતમજી જમચેદજી દશગુર જમરાઆશાના, માણિકજી નેશરવાંજી દશગુર દારાબ વાલજીના, એરચજી દશગુર શોરાબજી ચેરેડેરાંણ, ખ. ર. કામા, હોરા-બાઈ શંભંગજી કાંબા, મનચેરજી બકમજી પનથકી, નશરવાંજી રતનજી દાદા, શંભંગજી હોરમજી બકમજી શેઠના, નશરવાંજી ચેરવાંજી શંભંગજી પાંડેના, મેકરંજી હોરમજી પટેલ, ધનજીભાઈ શંભંગજી પટેલ, શોરાબજી શંભંગજી પટેલ, એલજી નશરવાંજી શેઠના, મનચેરજી પેશતનજી વાડીઆ, શીરોજી ચેરેરવાંજી ચેરેડેરા, શંભંગજી રશતમજી વીકાજ, કુવરજી રશ-તમજી ચોદી, નવરોજી અરદેશર દાદર, માણિકજી જમરાજી કાકા, અરદેશર બકમજી કાકા, હોરમજી અરચેદજી હાથમર-નાર, હોરમજી દાદાબાઈ (પતીડર), નંબંગીર ચેરવાંજી (પતીડર), રશતમજી કાવશજી બાધુરજી દાકર, દોરાબજી શંભંગજી પાંડે, શંભંગજી બકમજી શેઠના, જમચેદજી દોરાબજી નામિગામ-વાલા, બકમજી અરચેદજી બાધુરજી, હોરમજી ચેરવાંજી જીજીભાઈ, પેશતનજી બકમજી જીજીભાઈ, શીરોજી ચેરવાંજી જીજીભાઈ, જમચેદજી ધનજીભાઈ વાડીઆ. હીરજીભાઈ ચેર-વાંજી વાડીઆ, અરદેશર હોરાબાઈ મુનશી, વાલજીજી દોરાબજી રોનજી, રતનજી બકમજી દુબારી, રતનજી એર-ચી કાંબીઆર, લીમજી નવરોજી બનાજ, અરચેદજી માણિકજી શેઠના, એલજી રશતમજી શુનાંવાલા, બલબાઈ દોરાબજી જીમરીઝર, રશતમજી બરજોરજી ચોદી, દોરાબજી અરચેદજી શારાજ, દીનાશ એલજી વાજા, શંભંગજી બકમજી જીજીભાઈ, શાપુરજી બરજોરજી બરચા, કાવશજી જમચેદજી જમચેદજી, શોરાબજી રેખજી લીગેડ, નંબંગીરજી હોરમજી પનથકી, દોરાબજી દશગુર પેશતનજી મેકરંજી રામજી, નેશરવાંજી કાઆજ, કેપચર રશતમજી વીકાજ, દારાશા ચેરવાંજી શેઠના, કેકેબાદ કાવશજી પનથકી, દીનાશ શાપુરજી હોરાશાના, શોરાબજી નવરોજી વાડીઆ, હોરમજી ધનજી-બાઈ દીનાશ શુરતવાલા, કાવશજી પેશતનજી કાંબા, મનચેરજી અરચેદજી હીરામાણિકના, શોરાબજી કાવશજી મીરાતરી, રશ-તમજી શંભંગજી દીવેચા, શોરાબજી કાવશજી પાંડેવાલા, કાવશજી નંબંગીરજી જમચેદજી, દોરાબજી નાનાબજી વાડીઆ, જમજી જમચેદજી ચોદી, હોરમજી ચોરાબાઈ, અરદેશર જમચેદજી બાજવાલા, નંબંગીર શુરાતાજી, પાચાજી શોરાબજી, નંબંગીર હોરાબાઈ શંભંગજી કરાકા, હોરાબાઈ દારાશા શેઠના, બકમજી મેકરંજી પટેલ, મીનેચેરજી જમરાજી વાજા, રશંદનજી બરજોરજી વાજા, શંભંગજી દાદાબાઈ ચોદી, પેશતનજી અરચેદજી શારાજ, બરજોરજી મનચેરજી વાડીઆ, દાદી નશરવાંજી દાદી, શંભંગજી એલજી દાદર, એલજી રશતમજી રીવારર, માણિકજી બરજોરજી મનોચેરજીશનના, કેપુશરી નવરોજી

શરૂઆતમાં અંગ્રજીનનાં ધરમખાતાંમાંના શિક્ષકી શેઠ નરવાનજી બેહરામજીએ ૧૯૦૦ જરથોસ્તીઓ તરફથી આવેલું “રીક્રીશન” પુસ્તક અવાજે વાંચી સંબલાવ્યું. તે બાદ શેઠ હીરજીભાઈ હોરમજી શેઠાએ દરખાસ્ત કીધી, અને તેને શેઠ નરવાનજી માણેકજી વાઠીઆએ ટેકા આપ્યો કે “શેઠ હોરમજી નરવાનજી પહેલને આ સંભાળા સરનશીન હોવાવા.”

સરનશીને પુરસી લીધા બાદ તેઓ તરફનું બાણજી શેઠ નરવાનજી બેહરામજી શિક્ષકીએ વાંચી સંબલાવ્યું. જે પછી શેઠ ખરશેદજી નરવાનજી કામાજી અને બીજા જરથોસ્તીઓ તરફથી આવેલા “પ્રોટેસ્ટ” સભામાં વાંચવાને રજુ કીધા. પણ તે વંચાયા આગમજ સભામાં મોટા મોઘાત થયો, અને શેઠ ડાશાભાઈ ફરમજી કરાકા, સી. એચ. આપ્પાએ લોકોને યુગા રેહવાને ધીરજથી સમજાવી એ “પ્રોટેસ્ટ” વાંચવા દેવા મોટે તેઓનાં મત લીધાં, જે મોટે એકે અવાજે સ્વેચ્છે ના, ના, કરી કહ્યું, જેથી તે વાંચવામાં આવ્યો નહિ.

એ પછી નીચે પ્રમાણે સભાનું કામ ચલાવ્યામાં આવ્યું હતું—

શેઠ દીનશાજી માણેકજી વીઠીટની દરખાસ્તને શેઠ ખરશેદજી ફરફનજી પારખે ટેકા આપ્યો કે—મરહુમ સર જમશેદજી હજીભાઈ બીજા બારેનિટ સાહેબનાં દલગીરી બંદોબાસ મરહુમની નોંધ હોયો વાંચી સંબલાવીએય તે નોંધ આપ્યે અંગ્રજીનનાં મુખ્ય ભાગમાં આહાલ રાખી એવી હોયો દરખાસ્ત કરીએ છીએ.

મરહુમની નોંધ.

“આપણી જરથોસ્તી અંગ્રજીનનાં વડા આકાબર નેકનામ સર જમશેદજી હજીભાઈ બીજા બારેનિટ રાજ ૨૫ મે માઈ ૧૦ મે યેનયાહી તથા માઈ ૧૧ મે કદમી સને ૧૨૪૬ જયજેજરદી તા. ૧૧ મી જુલાઈ ૧૮૭૭— સર્વત ૧૯૩૩ ની આખ્યાડ શુદ્ધ ૧ ને વાર પુરેને દીને, શ્રી યુગાંમધે બેહેથતનશીન થયા, તે માઠા બનાવથી આપણી જરથોસ્તી અંગ્રજીનને બેહદ દલગીરી ઉપજે. એ મરહુમ આકાબર પોતાના જગત પરશીધ તામવર વીતા સર જમશેદજી હજીભાઈ બેહેલા બારેનિટની જાહેરાલોલીના વખતમાં, સને ૧૮૩૦ ધરવીનાં સાલથી જાહેર પ્રજા ઉપયોગી કામોમાં મુખ્ય ભાગ લેતા આવ્યા હતા—અને મરહુમ સર જમશેદજી હજીભાઈ બેહેલા બારેનિટ પોતાના વખતમાં જે જે માહાબારત સંખ્યાવતનાં તથા દીન ધરમનાં કામો કીધાં હતાં તે સર્વે કામોને ઉચ્ચતવારે કરવામાં મુખ્ય ભાગ મરહુમ બીજા બારેનિટ સાહેબે લીધો હતો—અને ૧૮૩૦ ધરવીનાં સાંધથી તે છેક તા. ૧૧ મી જુલાઈ ૧૮૭૭ ને દીને એવજી હક થયા ત્યાંમુની સેકડા કામોમાં એવજી આંગેવાની કીધેલી જાહેર છે—અને પોતાના બીજા તથા લાગવગથી

ધણાંએક પ્રજા ઉપયોગી કામોને એવજી સાહેબે હાર પાડયો, જે જે સંખ્યાવતનાં તથા કેલવણી ખાતાનાં તથા દીન ધરમનાં કામો એવજીનાં નામાંનકીત મુરખીએ અતરે તેમજ દેશાવરે ખાતે સ્થાપેલછે તે સર્વે કામોમાં મુખ્ય ભાગ લેધને તેનો કારણાર ધણો મનમાનની રીતે એવજી સાહેબ અત્યાર મુખી ચલાવ્યો હતો—અને એ રીતે પોતાના મરહુમ પીતાની કીરતી જાલવી રાખી હતી. હમજાત તેમજ પરજાતમાં એવજી પોતાની જાતી બાહિરી તથા મીજનસારીથી સર્વે કોઈની વરીત મેલવી હતી—એટલુંજ નહિ પણ તેઓ સર્વે એવજીને સુંબાધની દેશી પ્રજાનાં એક આંગેવાન તરફી ગણતા હતા—અને તેલુંજ માન તથા મોમો તેવજી જાલવી રાખતા હતા. એવજીનાં યંત્રવાની ખખર જાહેર થતાને વાર સુંબાધમાં તેમજ દેશાવરે ખાતેનાં આપણી હમદીન જરથોસ્તીઓ તથા બીજી ગનીઆતનાં લોકોમાં જે મોટી દલગીરી ફેલાઈ હતી, તથા ગમીગમના જરથોસ્તીઓએ એવજીનાં ઉમજીનાં ક્રિયા કીધી હતી—એ ઉપરથી બોલી રીતે જાણાયું છે, એવજીની લાયકીની કદર, શું હમજાત કે પરજાત સર્વે કોઈએ પુરતી રીતે વીજાળી છે. પોતાની કોમનાં લોકો ઉપર કેટલીએક વાર આવી પડેલી મુશ્કેલી તથા હરકતની વખતે ધણી બાહિરી તથા જાહેર હીમત એવજી ખતાંવી હતી. એવજીની જાતી સાલાકી તથા અમીરી સાલમજગતને લીધે આવજી આપે રાજ કરતા કોમનાં લોકોએ એવજીને એક “સંપૂરણ ધર્મેજી અહસ્થ” નો માનબંધો એકકાબ આપ્યો હતો, અને આપણી કોમના એવજી એક મુખ્ય આકાબર હોવાને લીધે એ એકકાબથી આપણી આખી કોમને મોટી શોખા મલતી હતી. શ્રી શ્રેષ્ઠ બિંદન તથા હાંફુસ્તાનનાં કેટલાએક ભાગો ઉપર એવજી કીધેલી મુશ્કેલીમાં પોતાની અમીરી રીતભાત તથા મીજનસારે સ્વભાવથી પોતાનાં ખાનદાનની કીરતી વધારી હતી, એટલુંજ નહિ, પણ આપણી જરથોસ્તી કોમની કીરતીમાં ધણેએક દરજ્જે એવજી વધારે કીધો હતો. એવા કોમોદાર, વગવાલા, બાહિજ અને સરયે પ્રકારની લાએકી ધરાવનાર એક નામવર આકાબરનાં મરહુમની આપણી જરથોસ્તી કોમને મોટો મોટો થયેલ છે જે વીધે આપણા ધરયે હમદીન બાધએ ધણાં દલગીર છે. શદ હજાર ૬૩૬ જુએ એવજીનાં અથો ૩૬ ઉપર !!!”

દસગુરજી સાહેબ પેથુતનજી બેહરામજી સંબલાવ્યો દરખાસ્ત કીધી અને તેને શેઠ દાદાભાઈ રસતમજી બનાજીએ ટેકા આપ્યો કે—

“મરહુમ સર જમશેદજી હજીભાઈ બીજા બારેનિટ સાહેબનાં મરજી બાબેની નોંધ જે અતરે વાંચી સંબલાવવામાં આવેલ છે, અને જે આપે સભાએ બાહાલ રાખેલ છે તે નોંધ અંગ્રજીનનાં દંતરમાં ઘડતી રીતે દાખલ કરવા સારું અંગ્રજીનનાં ધરમખાતાનાં કંડનાં તરફી સાહેબો ઉપર આપે સભાનાં સરનશીન સાહેબે એક ઘડતી કાગલ લખીને મોકલવી.”

શ્રેષ્ઠ ડાયાબાઈ ફરમીજ કરાકાએ દરખાસ્ત કીધી અને તેને શ્રેષ્ઠ હારમજી બદલનજી વાડીઆએ ટેકો આપ્યો કે:—

“મરહુમ મર જમશેદજી જીજીબાઈ ખીજ ખારેનિટ મહિબનાં મરજી લીધેની નોંધ, જે આએ મળાએ બાહાલ રાખીછે તેની એક નકલ, એવલુનાં નેકનાંમ લીધવા બાઈ રતનબાઈ તે ડાવેજર સેડી જમશેદજી તથા તેવલુના તરજીડે મહિબજદાએ ઉપર આએ મળનાં મરનથીજ શહેને ઘરતો કાગલ લખીને મોકલવી.”

શ્રેષ્ઠ નથરવાંનજી રતનજી ટાટાએ દરખાસ્ત કીધી અને તેને શ્રેષ્ઠ હારમજી બદલનજી દાદીચેડે ટેકો આપ્યો કે:—

“મરહુમ મર જમશેદજી જીજીબાઈ ખીજ ખારેનિટ મહિબનાં મરજી લીધેની નોંધ, જે આએ મળાએ બાહાલ રાખીછે તેની એક એક નકલ, જે મરહુમ ખારેનિટના બાઈ મહિબ શ્રેષ્ઠ શારાબજી જમશેદજી જીજીબાઈ તથા તેવલુનાં મહિબ બાઈ મહિબ પીરજીબાઈ ઉપર આએ મળના મરનથીજ શહેને ઘરતો કાગલ લખીને મોકલવી.”

મર કાવથજી જંગીરજી તાઈટ, સી એમ. આઈ. એ દરખાસ્ત કીધી અને તેને હાનરેબજી શ્રેષ્ઠ શારાબજી શાપુરજી બંગાલીએ ટેકો આપ્યો કે:—

“મરહુમ ખીજ ખારેનિટ મહિબ મર જમશેદજી જીજીબાઈ પોતાના વખતમાં, આપણી અનુમતિનાં ધરમના કુંડના તરજીડી શહેને, તથા અકાબરે તથા ખીજ આગેવાનિને પોતાની માથે લેધને યુંબધની જરોતથી અનુમતિને લગતાં કામકાજ જે પરમાણે ચલાવતા હતા, તેજ પરમાણે તેવલુના પુત્ર મર જમશેદજી જીજીબાઈ તરીજ ખારેનિટ હવે પછે કામકાજ મકાવણું, તથા પરચુખનો જે દરજ્જે મર જમશેદજી જીજીબાઈ ખીજ ખારેનિટ બાગવતા હતા તે દરજ્જે મર જમશેદજી જીજીબાઈ તરીજ ખારેનિટે આપવાને આએ મળા રાખ કરીછે.”

શ્રેષ્ઠ પીરજીબાઈ મેદરવાંનજી મેહતા, એમ. એ. બારીયરે દરખાસ્ત કીધી અને તેને શ્રેષ્ઠ હારમજી બદલનજી દાદીચેડે ટેકો આપ્યો કે:—

“મર જમશેદજી જીજીબાઈ તરીજ ખારેનિટની બાબદમાં આએ મળાએ હમણું જે રાખ પચાર કીધીછે તેની એક નકલ મરહુમ ખારેનિટ મહિબ ઉપર આએ મળનાં મરનથીજ શહેને એક ઘરતો કાગલ લખીને મોકલવી.”

૧ એ કેાવ સર જમશેદજી જીજીબાઈ (જિંજી) ખારેનિટજર લખી મોકલનાં તેના જવાબમાં તેવેલે તા. ૧૦ મી આગસ્ટ ૧૮૭૭ ને રીતે એ ચનાના મરનથીજ નેજ લખી જણાવ્યું કે:—“જરોતથી અનુમતિની સેવા બજાવવામાં હમારા મેદરવાંનથીજ હુમી શહેને પેલા તથા ખીજ ખારેનિટ પોતાની પાસ રજા રજાવતા હતા, તે પરમાણે હમારી સેવા બજાવવામાં હમારી પાસ રજા રજાવજી, અને જે રજા રજા

શ્રેષ્ઠ હારમજી બદલનજી જમશેદ દરખાસ્ત કીધી અને તેને શ્રેષ્ઠ મનચેરજી તરજીડી બનાજીએ ટેકો આપ્યો કે:—

“આપણી કોમનાં ૧૮૦૦ જરોતથીજ ગરહથોએ અનુમતિનાં ધરમ આતાનાં કુંડના તરજીડી મહિબને આએ અનુમતિની જાહેર મળા મોકાવવાને એવતેમાજ કીધી હતી તેને માન આપીને તરજીડી શહેને આએ મળા મોકાવી તેથી તરજીડી મહિબને ઘરતો ઉપકાર આએ મળાએ માંવે.”

શ્રેષ્ઠ તરજીડીજી ફરજીજી દરખાસ્ત કીધી અને તેને શ્રેષ્ઠ જંગીરજી કાવથજી જંગીરજી રીડીમનીએ ટેકો આપ્યો કે:—

“આએ અનુમતિની મળા બરવા મારે આજબજીશ ‘માગણ’ સુકામ વાવરવાને તેના માર્કેકાએ રજા આપી તેથી તેઓને ઉપકાર આએ મળાએ માંવે.”

શ્રેષ્ઠ અરદેશર મેરવાંનજી શેનાએ દરખાસ્ત કીધી અને તેને શ્રેષ્ઠ કેમથર તરજીડીજી કાવથજીએ ટેકો આપ્યો કે:—

“આએ મળનાં મરનથીજ શહેને પોતાને એથી સાજાકીધી બજાવેઆ તે લીધે આએ મળા તેવલુના ઉપકાર માંવે.”

ઉપથી મરે દરખાસ્તો એકમતે પચાર માઈ હતી.

શ્રેષ્ઠ શ્રેષ્ઠ નથરવાંનજી મેદરવાંનજી મેદરવાંનજી જણાવ્યું કે મર કાવથજી જંગીરજી તાઈટની તરજીડી તરીને જણાવવાની ફરમાજ થઈછે કે આએ અનુમતિ બરવાનો જેથી કાંઈ ખરજ થાએઆ હોય તે એ મહિબ પોતાની તરજીડી આપવાને મરજી બતલાવીછે.

એ ઉપથી જુલાઈના પોકારો વચ્ચે મળા બરખાસ્ત થઈ હતી. ૧

તા. ૩૦ મી જુલાઈ.

રજા ૧૪ માઈ ૧૧ (ચિ) ૧૨૪૧ મહરજરી.

મરજી—મનચેરજી પેયતનજી વાડીઆ—ખીજ વર્ષ (૧૫) શ્રેષ્ઠ તરજીડીજી જમશેદજી વાડીઆના ખીજ દીકરા એવલુ પોતાના મમાબા મરહુમ શ્રેષ્ઠ પેયતનજી બદલનજી વાડીઆના વાઝર થવાથી તેવલુનાં નામ માથે એળખાતા હતા. ૪૦ મં ૧૮૧૧ માં શ્રેષ્ઠ પેયતનજી મરજી પામ્યા તે વેળાએ એવલુની વધ નાધની હોવાથી એવલુના વડા બાઈ શ્રેષ્ઠ દાદાબાઈએ પોતાને નામ તેમની બાપાર સાથે

અનુમતિ તરજીડી હોવાને આપવામાં આવ્યું છે તેને લાએક થવાને હમારા જનજીજીજી હુમીજીઆનાં પચાર પચારે માંવવાને હમારી દીકરી હોવા સદા ચાલુ રાખજી. અનુમતિની સેવા બજાવવાને શ્રેષ્ઠ મોકાવવા હોવાને પુરતી ઘડતી તથા તેક તોરીએત બજાએ એવી હમારી પ્રાર્થના તે દીકરાઓને જાણવે છે તે રજા રજા માંવે.”

૨ જમે જમશેદ, તા. ૩૨ મી જુલાઈ ૧૮૭૭.

રાખ્યો હતો. તે પછી એવણુ ઉમર પુગાથી તા ૧ લી નવેમ્બર ૧૮૩૪ થી એવણુને પોતાની સાથે મિલક કચી "દાદાબાઈ અને મનચેરજી પેશતનજી" ને નામે મોહજા પાયાપર વ્યાપાર ચલાવવા માડ્યો હતો. એવણુની પેહડીતુ કામ ધણું દેશવરે. સાથે હોવાથી તેમજ સુખમાં એવણુની મોટી મીલકતો હોવાથી દેશીએ તેમજ ઇંગ્લેન્ડને પોતાનાં નાણાં સુકવાને એએની પેહડી એક બેકની માફક કામ લાગતી હતી, અને તેને Iron Walls તુ નામ આપવામાં આવ્યું હતું. વ્યાપાર ઉપરાંત એએની પેહડી તે વેળાની નામીથી મેચરસ કેમપેન્ડ મીયુરની તથા સાયરસ લીવિંગ-ટનની કુખનીઓની દલાલીતુ કામ પણ કરતી હતી. ૧૮૩૦ માં ઉદવાડાનાં પુરાતમ આતથમેહરશી સુહિબની ઇમારત ઘણી જુની થવાથી તે એએ બધે બાઇઓએ નિચરથી પોતાને ખરચે બંધાવી તા ૨૭ મી માર્ચ ૧૮૩૦ ને દિન તેમાં પાછા પુરાતમ આતથમેહરશી તખ્તનશીન કીધા હતા. ૧૮૩૪ માં એએ બધે બાઇઓએ પોતાની પહેલની લાલખાગની વાડીમાં આદરાંતની એક દરેમેહર બંધાવી તા ૧૬ મી આગસ્ટને દિન પરઠાવી હતી. ૧૮૫૧ માં એમની પેહડી બાગાથી લાલખાગ વેચાયો તે વેળાએ એ દરેમેહર ત્યાંથી ખસેડવામાં આવી હતી. ૧૮૩૧ માં એએ બધે બાઇઓએ વસાઈ મધે યુજરાતથી ૫૫ રસ્તે આવતા જતા સુસાદરેતા ઉતારાને માટે એક ધર્મ-શાલા બંધાવી બોક્ષી મુકી હતી. એજ શાલમાં સુખ મધે પેહલવેહલી ચેમખર આંક કામરસ સ્થાપી તેના એવણુ શરૂઆતથીજ એક મેમખર હતા, તથા ૧૮૪૭ થી તેની કમીટીના પણ એક અધિકારી નેમાયા હતા. ૧૮૪૦ માં નામદાર ચરખરે એવણુને સુહિહતા અમલદાર નેમી માન આપ્યું હતું. ૧૮૪૪ માં એએ બધે બાઇઓએ સુરત મધે મેયદપરામાં આદરાંતની એક દરેમેહર બંધાવી તે તા ૨૧ મી જુનને દિન પરઠાવી હતી. એજ યુજળની સુરતની પાસેનાં બેસાંણુ ગામમાં પણ એએ બધે બાઇ-ઓએ એક દરેમેહર બંધાવી તે તા ૫ મી ફેબ્રવારી ૧૮૪૬ ને દિન પરઠાવી હતી. ૧૮૫૦ ની આખરીએ એએની પેહડીને વ્યાપારમાં મોટું નુકસાન થવાથી તે ૧૮૫૧ ને મેશતમાં શાલને દીનેજ એએ તા ૧ લી જાનેવારી ૧૮૫૧ ને દિન બંધ કરવી પડી હતી. આથી એએ બધે બાઇઓ ઉપર વ્યાપારી આલમની ઘણી દીનસેણ ઉરેડરાઇ હતી. એ પછી ૨૧ વર્ષ એવણે એકાંત જીવેગી યુજરી હતી. આવડા મોટા વહીવટ છતાં એવણુ ધણાજ એકમારગી તથા રોક હતા, અને દરેક જાહેર બાબદો તથા ખતાવોની ખખર અંતર તથા જુના દસ્તાવેજે માવવી રાખવાને એવણુને અચલથીજ માહવેરે હતો. આ અદ્ધતા લખખરને એવણે ધણા જુના પુરાણ દસ્તાવેજે તથા નેવિયા દેખાડી કોમતી મદદો આપી હતી.

તા ૧ લી આગસ્ટ.

મધરાજ ખાતે વચનારા જરથોસ્તીઓએ આજ દિન પોતાની અંજીમનનાં ધર્મ ખાતાંનું એક ફંડ સ્થાપી તેના વહીવટ ચલાવવાને જોડા એદલજી દીનશાહ પાંડે, કાવજી એદલજી પાંડે, શોરાખજી ફાંમજી મધરાજવાલા, શોરાખજી રસતમજી નાણુવતી, અને બહમતજી એદલજી પોંચને તરફથી નેમા હતા.

તા ૨ જી આગસ્ટ.

અતરેની આંદ મેડિકલ કલેજમાં ઉધાડેલા યુજરાતી બાયામાં વૈદ્ય ચિખાડવાના વર્ગમાં મુલાવડ તથા વાહકાપના શિક્ષક તરફે તામદાર ચરખરે ડાક્ટર એદલજી નચરાંનજી, તથા દવાદાર અને મૈયદધવિદાના શિક્ષક તરફે ડાક્ટર

૧ એ ફંડમાં પેહલવેહલી રૂ૫૦૦ ની રકમ શેઠ કાવ-શજી દીનશાહજી એડનાલા જેએ એ શાલમાં મધરાજ તરફ ગયા હતા તેએએ જરી હતી. એ પછી તે તરફના જર-થોસ્તીએ તથા બીજા સુસારોએ મળી રૂ૨૦૦૦ ની રકમ કીધી હતી. ઊપવા તરફીએએ મધરાજની રવાંનો જીખિકા કરવાની જગા તથા અંજીમનને લગતો બગેલો પોતાને સ્વાધીન લઈ તે દરત કરાવી ત્યાંના જરથોસ્તીએને સરખવચરે વાપડવા તથા જરથોસ્તી સુસારોના જીતારાને કીજે બોક્ષી સુકાયે હતા, તથા રવાંનોને અવલખજી પોંડઆડવા લઈ જવા માટે એક સુદર લોહોની ગાડી રૂ૫૦૦ ને ખરચે મધરાજની પચમીક વેકડ પાતાંગેથી ખનાવી હતી. એ પછી જ. સ. ૧૮૮૬ માં શેઠ દીનશાહજી માણિકજી પીટીઠ મધરાજ ગયા તે વેળાએ તેવણની આગેવાંની ઉકેલ અંજીમનને લગતું એક બીજું ફંડ ઊણું કોણું હતું, જે મધે શેઠ શોરાખજી ફાંમજી મધરાજવાલાએ રૂ૧૦૦૦, શેઠ દાદાબાઈ એદલજી નીજમરી-વાલાએ રૂ૫૦૦૦, તથા બીજા ગ્રંથકોએ મરેલા અને આજના ઊપજેલા મળી રૂ૫૦૫૮૮૭ તા ૩૦ મી આપરેલ ૧૮૯૭ ને દિન સુખની પાસરી પંચાતનાં ફંડમાં "શી મધરાજની જરથોસ્તી અંજીમનનાં ધરખનાં ફંડતુ ખાતું" એવાં નામથી જુદું ખાતું પડાવી તેનું આજ ને તરફ નેમાવેલી કમીટીના ગ્રંથકો (શેઠા રદ્દનજી નચરાંનજી મજગાંમવાલા, હોરાબાઈ બરજેરજી અવાશીઆ, હોરામજી નવરોજી ઇન્જનેર, ચરે-શર જરાંમજી બમગરા અને એદલજી રસતમજી બાવાઆદ-ના) પર જરથોસ્તી રવાંનોને અવલખજી પોંડઆડવા તથા દીનઆઈનનાં કાગે કરવાના ખરચ સાથે વાપડવાને ચેકલી આપતું એવા બંદોખરત કીધા હતા. એ ફંડમાં સર દીન-શાહજી માણિકજી પીટીઠ બારોનેટે ૧૮૮૬ માં પોતાના નખીચ મરહુમ મધે ચરેશર કાવશજી દીનશાહજી પીટીઠનાં પુનને માટે રૂ૧૬૬૦૦, ૧૮૯૦ માં પોતાનાં ધણીઆની લેડી સાકર-બાઈનાં પુનને માટે રૂ૧૦૦૦૦, અને ૧૮૯૫ માં દીકરા શેઠ જરાંમજી દીનશાહજી પીટીઠનાં પુનને માટે રૂ૧૦૦૦૦ મળી રૂ૩૬૬૦૦ પોતાનાં પડાવેલાં જુદાં ખાતાંમાં આપેલાં; તથા ૧૯૦૧ માં બંધ આવાંબાઈ તે સરખપન લખેડનાં કર્નલ કાવશજી ખરેશજી સંજીલાનાં ધણીઆનીએ પોતાનાં માતા બરહુમ બાઈ રતનબાઈ ચરેશર એદલજી સુખીઆનાં પુનને માટે રૂ૧૦૦૦૦ આપ્યાં. એ ૧૦th 10th April ૧૯૦૧-૫૫ લીજા સુખ રૂ૧૧૨૪ડીઆ, ૧૭ મી આગસ્ટ ૧૮૯૭.

રૂપમત્ર જમથેજ નારથાને તા ૧ લી નવમ્બર ૧૮૭૫ થી નેમ્યા હતા.^૧

તા ૪ થી આગયઃ.

રોજ ૧૯ માં ૧૧ (ચિ) ૧૨૪૧ યન્દેજરદી.

મરણ—લીમજીભાઈ મેહરામજી મર્યાદ, ચક્રવાલા— ઉમર વર્ષ (૨) એવણુ પ્રથમમાં મુરતની પાસેનાં કર્જ ગામથી કરાંચી જઈ વસ્યા હતા, અને ત્યાંથી મકર બણી જઈ ત્યાં વીજામતી અથામથ તથા દારૂકામની એક મેદી ડુકાન ઉંઘાડી હતી. એવણુને વસવાત લાંબી સુદત મુખી મકર મથેજ હતો, અને છેલ્લા કરાંચી આવી ત્યાં મરણ પામ્યા હતા.

તા ૫ થી આગયઃ.

રોજ ૨૦ માં ૧૧ (ચિ) ૧૨૪૧ યન્દેજરદી.

મરણ—તેલુચર જમથેજ રોમાં—ઉમર વર્ષ ૭૫) નવમ્બરીવાલા થેડ જમથેજ મનચેરજ રોમાંના ખીલ દીકરા. એવણુ પોતાના આપનાં રોમાંજરોનાં કામમાં અપણુથી યાગેલ હતા, તથા ૧૮૨૨ થી ૭ વર્ષ મુખી વડોદરે ખારને મદદ કરવાને રહ્યા હતા. એવણુના અપાવા મરહુમ થેડ મનચેરજ ખરથેજ રોમાંને ઇંગ્લેન્ડ મરકારે ને વન તથા જમીનીની બાંધપટ્ટી આવી હતી તેના બેગવતામાં તેમના વારસેને ઇ. સ. ૧૮૨૯ માં શીદાજીરાવ ગાયકવાડના વખતથી હરકેતો નાખ્યા કીધાથી તે બાંધે મુખ્યમાં આવી ઇંગ્લેન્ડ મરકારમાં અતરે તેમજ કલકત્તા તથા છેક ઇંગ્લેન્ડ મુખી ઘણુંક અરજીઓ કરી દાદ ચાલી હતી, અને ઇંગ્લેન્ડ મરકારે રોમાંએને આપેલી બાંધપટ્ટી બાહજ રાખી હતી, છતાં ઘણું વર્ષના વાંધાવીરતી પછી ગાયકવાડે ૧૮૫૧ માં તેના નવિડે આંણી તેમના બેગવતા પાઠ સ્થાપીત કીધા હતા. આ માટે એવણે ૨૧ વર્ષ મુખી મુખ્યમાં ઘણી મેહનત લીધી હતી. ૧૮૫૮ માં રોમાં ખાંતનાં વડા થેડ હેરમજજ રૂપમત્રજ રોમાંનાં મરણુ થી તેમની જગ્યાએ નવમ્બરીવા વડા રોમાં તરિક એમની નેમણુક યાદ હતી, અને એવણે મુખ્યમાંજ રહી તે વડણુ અગાજુ હજુ, તથા મરણ પણુ અતરેજ પામ્યા હતા.

તા ૭ થી આગયઃ.

આજ દીને મરહુમ થેડ તેલુચર જમથેજ રોમાંનાં નવમ્બરી મથે યથાં ઉમણુમાં તેમની જગ્યાએ નવમ્બરીવા વડા રોમાં તરિક થેડ જમથેજ નવરોજજ રોમાંને નેમી એક મેઆસ હોરડવામાં આવી હતી, તથા મરહુમ રોમાં-જીનું નામ અંજુમનને લગતી જગેરે કિયાએમાં ખીલ જુમળોનાં નામ મથે રવાને 'ડેચુ' હજુ.^૨ મુખ્ય મથે

૧. મેહનતની નીચે એકે, તા. ૨૭ આગસ્ટ ૧૮૭૭. મરહુમનીનીનું મુખી સાહેબો ૫૦૦ મી આગસ્ટ ૧૮૭૭. પોતાની ખાસ રજા સખતવા હતા, ૨. જાનવરામાં કમારી ખાસ રજા સખતવા, અને ૩.

યથાં ઉમણુમાં તેમની પોતાની પુંજમાંથી ૩૫૦૦) ધર્મ ખાતે આપ્યા હતા.^૩

તા ૮ થી આગયઃ.

રોજ ૨૩ માં ૧૧ (કો) ૧૨૪૧ યન્દેજરદી.

આજ દીને વડોડરા મથે મરહુમ બાઇ જમથાઇ તે મરહુમ થેડ જાંદગીરજાહ મનચેરજાહ તાલિયારખાંનાં વીધવાં તથા મરહુમ થેડ ફરુજજ ડાહ્યાભાઇ પારખાંનાં મેદીનાં ઉમણુમાં તેમના દીકરા ખાંખાહરુર પેથતનજ જાંદગીરજાહ તાલિયારખાંએ વડોડરા મથે નચેથાલારિયુ' ફંડક ઉજુ' કરી તેમાં પોતે ૩૫૦૦) બર્ષા હતા, તથા ખીલ ૩૨૦૦) ત્યાંની દરેમેહરનાં ફંડમાં આપ્યા હતા.^૪

તા ૯ થી આગયઃ.

કરાંચીની ડીઝીકટ પારસી માટરીમાનીઅસ કોરટના ડેલીમેટો તરિક નામદાર મરકારે નીચલા વજુ પારસી મેહરમેને નેમ્યા હતા:—

મેડી જમથેજ રૂપમત્રજ ધડીઆલી, પેથતનજ પાસણજ બેલાર, જમથેજ અરદેથર માલિકથાહના, ફરંમજ કુવરજ મોદી, અરદેથર ખરથેજ રાજકોટવાલા, હોરમજજ જમથેજ ધડીઆલી, નવરોજજ નયરવાંનજ પેહઆજ, માલિકજ ફરંમજ કોલામિવાલા, દાદાભાઇ એદલજ મુખીઆ, બહમનજ ફરંમજ થેડના, અરદેથર કાવયજ બરથા, મેહરવાંનજ દોરાખજ પીરોજથાહ મીનવાલા.

૭ મુખ્યની પારસી પંચાયતનાં રંડના સવંત ૧૯૭૭ ના દીઝાખની ચાવડી.

૪ એ રંડ મથે થેડ મેહરામજ નયરવાંનજ સીયણએ ૩૫૦૦) તથા થેડ જમથેજ નવરોજજ પારસવાલાએ ૩૧૦૦) ગુજા બર્ષા હતા, અને ખીલ રૂપે પાછલમી ભરાઈ હતી. એ રૂકમ દશ વર્ષે બ્યાન સાથે વર્ધીને ૩૧૧૦૦) ની પાઈ, એરંડ તા ૮ થી જાનેવારી ૧૮૮૮ ને દીને મરકાર ખાંખાહરુર પેથતનજ જાંદગીરજાહ તાલિયારખાં, શ્રી. આઇ. ઇ. ની ખાસતે મુખ્યની પારસી પંચાયતનાં રંડના તરફી સાહેબો ઊપર મોકલી પંચાયતનાં દરતરમાં તેજુ "શ્રી વડોડરા થેડર તથા કીપતા જમથેજની રવાંને અવખંજને પેહઆડવાનાં રંડજુ" ખાજુ "એવાં નામથી જુડ" ખાજુ વડાવી તેજુ બ્યાન દર સાલ વડોડરા ખાતે થેડર તથા કીપ માટે ડેડેલા બધે ખાનેજરો ઊપર નચેથાલાર ખાંધીઆએના પગર આપવા માટે મોકલી આપવાનો બદોખલ કીધા હતા. એ રંડમાં બ્યાન વાડડવા માટે સર દીનશાહ માલિકજ પીરોજ ખારોને ૧૮૯૫ માં પોતાના દીકરા મરહુમ થેડ રંધમજ દીનશાહજ પીરોજનાં પુત્રને માટે ૩૧૦૦) પોતાનાં પાપેશમાં જુડ ખાતોમાં આપેલા. રાલ એ રંડ તેના છેલ્લા છપાપલા દીઝાખ મુખ્ય રૂપીઆ ૧૭૮૦)રડા ગુ' થયું.

૫ બધે જમથે, તા. ૧૫ થી આગસ્ટ ૧૮૭૭.

શેઠ. આદરજી જીવજીને નામદાર મરકારે અમદાવાદના ડીસ્ટ્રિક્ટ કોર્ટની કોલેજર નેમી તે જીજ્ઞાના પેલવા વર્ગના માજીસ્ટ્રેટની સત્તા આપી હતી.

તા. ૧૧ મી આગસ્ટ.

મરહુમ શર જમશેદજી જીજીભાઈ ખારોનિટ, સી. એસ. આઈ. નાં મરણથી મુંબઈ શહેરને જે યોગ્ય ગયો તે જાહેર કરવા તથા તેમની યાદગારી કાએમ રાખવાના ઉપાયો લેવા માટે એક જાહેર સભા બોલાવવાને મુંબઈના શેરૂક શેઠ ખરશેદજી ફરુકનજી પારખને ગઈ તા. ૪ થીને દીને અતરેના ૧૧ ઈંગ્લેન્ડ, ૨૨ હિંદુ, ૪ મુસલમાન, ૩ યાહુધી અને ૫૧ પારસી અહરેયોએ મોકલેલાં રીકવીજીઅનની રૂલે આજ દીને ટાઉન હાલમાં એક જાહેર સભા મળી હતી. ચરનશીનની ખુરસીએ મુંબઈના નામદાર ગવરનર શર રીચરડ ટેમપલ, ખારોનિટ પીરાજી હતા. તે નામદાર શર જમશેદજીની તથા પારસીઓની વખાણમાં એક ઘણું જ સુભાષીત બાપાજી કીધું હતું. જે બાદ હાનરિયલ મી. એમ. ગીબ્સે દરખાસ્ત કીધી અને તેને શર મંગલદાસ નયુભાઈ નાઇટ, સી. એસ. આઈ. એ તથા શેઠ પીરાજીયાહ મેહરવાનજી મેહતા, એમ. એ. એ. જેઠા આપ્યો કે:-

૧-“શર જમશેદજી જીજીભાઈ ખારોનિટ, સી. એસ. આઈ. નાં મરણથી આ શહેરને ગણતી યોગ્યતા તોય આ સભા જોડી દલગીરી સાથે કરેછે, કે જે અહરેયે પ્રજાનાં બલને લગતી દરેક બીજાલિમાં આગેવાન રહીને, તેમજ દરેક વરણના લોકો તરફ દયા દેખાડીને અને પોતાની બલ-મણુશાઇબરેલી રીતબાત વાપડીને મુંબઈ શહેરના ખુરખન તેમજ દેશી વર્ગમાં મોટું માન અને ધન્યતા મેલવી હતી.”

શર ફ્રાંક મુરર નાઇટ દરખાસ્ત કીધી અને તેને મી. ઇ. ડી. શામ્લિને તથા શેઠ રચનાથ નારાયણ જોડેએ જેઠા આપ્યો કે:-

૨-“મરહુમ શર જમશેદજી જીજીભાઈ ખારોનિટ, સી. એસ. આઈ. ની કોઈ ઘટતા આકારમાં યાદગારી રાખવા માટે એક ફંડ ઉઠી કરવું, અને આ સંખાનું એવું મત છે કે કોઈ પ્રબલજોગી અથવા પ્રોપ્રાકારી કામમાં એ યાદગારી રાખવી, કે જે સંખામાં કડનારી કમીટી હવે પછી નથી કરશે.”

૧ બોલેએ ગવરનેટ જોડે, તા. ૮ મી અને ૨૩ મી આગસ્ટ ૧૮૭૭.

૨ નામદાર ગવરનરજી એ બાપાજી પારસીઓને વાંચવા-જોગ જાણી શેઠ કેપ્ટન નવરોજી કાપ્પાજીએ તેનો સુખ-સાતીનાં તરજુઓ કરી નીચલાં નામથી એક મોખાનું એજ શાલમાં છપાવી પ્રગટ કીધું હતું:-

“પારસીઓ. મુંબઈના ગવરનર સાહેબ આજાફર શર રીચરડ ટેમપલ મેરોનિટ, કે. સી. એસ. આઈ. એ તા. ૧૧ મી આગસ્ટ ૧૮૭૭ ને દીને કરેલાં બાજીઓને સુખસાતી-તરજુઓ કરનાર, કેપ્ટન નવરોજી કાપ્પાજી. મુંબઈ-દક્ષતર આજા-કારા પ્રેસ. સને ૧૮૭૭ ઇસવી.”

હાનરિયલ રાયસહિય વીચવનાથ નારાયણ મંડલિક દરખાસ્ત કીધી અને તેને હાનરિયલ નામોદા મહમદઅલી રોગેએ જેઠા આપ્યો કે:-

૩-“ફંડનાં નાણાં એકઠાં કરવાને અને આ સંખાની નેમ પાર પાડવાને બીજા અહરેયોની એક કમીટી નેમવી, જે અને તેઓને બીજા નામ ઉમેરવાની સત્તા આપવી.”-[એ કમીટીમાં ૪૪ ઈંગ્લેન્ડ, ૨૩ હિંદુ, ૧ મુસલમાન, ૩ પારસી-ગીબ, ૩ યાહુધી અને ૫૪ પારસી અહરેયોનાં નામ હતાં.]

મી. આર. એમ. બોમબાઈ દરખાસ્ત કીધી અને તેને શેઠ મનચરજી નવરોજી બનાજીએ જેઠા આપ્યો કે:-

૪-“ફંડનાં નાણાં મુંબઈ એકઠાં શર જમશેદજી જીજીભાઈ મેમોરીઅલ ફંડ નેનામે સુકવા, અને તેના હાનરરી શેફ્ટરીઓ તરફી ડાકટર યામચ બલિની, શેઠ ડાશાભાઈ ફરમંજી કરાકા, સી. એસ. આઈ., હાનરિયલ નામોદા મહમદઅલી રોગે, અને શેઠ રચનાથ નારાયણ જોડેને નેમવા.”

શેઠ માણેકજી ખરશેદજી મુરારી દરખાસ્ત કીધી અને તેને રીચરડ વર્લ્થ ગીબડર જેઠા આપ્યો કે:-

૫-“ઉપલા ટોડિયોની એક નકલ ડાયરેક્ટર લેડી જમશેદજી જીજીભાઈ ઉપર તેણીને ગણતી જોડી યોગ્ય માટે એક દીવાનજી સાથે હાનરરી શેફ્ટરીઓએ મોકલવી.”

શેઠ મેહરમજી જીજીભાઈ, સી. એસ. આઈ. એ દરખાસ્ત કીધી અને તેને ડાકટર બલાં તથા શેઠ હેરમજી દાદાભાઈ જડને જેઠા આપ્યો કે:-

૬-“નામદાર ગવરનર શર રીચરડ ટેમપલ ખારોનિટ, સી. એસ. આઈ. એ ચરનશીન તરફી પીરાજીવાની તપરી લીધી તે માટે આ સંખા તેમનો ઉપકાર માનિછે.”

શેઠ વરજીવદાસ માધવદાસે દરખાસ્ત કીધી અને તેને શેઠ કેશવજી નાયકે જેઠા આપ્યો કે:-

૭-“મુંબઈના શેરૂક શેઠ ખરશેદજી ફરુકનજી પારખે આ સંખા બોલાવી તે માટે તેમનો ઉપકાર માનવો.”

એ પછી સંખા દરખાસ્ત યાદ હતી.

૩ એ કમીટીએ તા. ૩૦ માર્ચ ૧૮૮૭ ને દીને યાદગારીનાં ફંડમાં એકડી પ્રાપ્તી રૂ. ૩૦૦૦ ની રકમ અતરે સ્થાપેલી વિકટોરીયા જીબીલી ટેકનીકલ ઇન્સ્ટીટ્યુટના સંખા-માં જરૂર શર જમશેદજી જીજીભાઈ બીજા ખારોનિટનાં નામની ટેકનીકલ સ્કુલને લગતી જુદી ઇમારત બાંધવાનાં કારણસર આપવાનો ફાવલ કીધો હતો. તે સુખ્ય એ રકમ અધેથી પરેલ એ ઇન્સ્ટીટ્યુટના કચેરીમાં બીજા ઇમારત અધેથી તે તા. ૧૦ મી આપરેલ ૧૮૮૮ ને દીને મુંબઈના નામદાર ગવરનર લાર્ડ રોએને લેધે બોલી સુકવી હતી. એ ઇમારતના દરવાજાપર નીચલી તખ્તી ખરેલી છે:-

“This the Sir J. J. School of Mechanical Engineering for the use of students in the Engineering classes, was erected from the funds raised to commemorate the Memory of the Hon'ble Sir Jamsetjee Jeejeebhoy, C. S. I. Second Baronet, and opened by H. E. the Right Hon'ble Lord Reay, L. L. D.; G. C. I. Governor of Bombay on the 10th April 1899.”

જા રાઇમસ-બીઈ ઇંડીઆ; ૧૩ મી આગસ્ટ ૧૮૭૭.

* તા. ૨૫ મી આગસ્ટ.

ડાકરે. કેપ્તર શોરામજી નરીમન, માણેજી એલજી રીપોરટર અને મેહરામજી નયરાવનજી કોષાજીએ ઇંગલાંડ મધે “ઈન્ડિઅન મેડિકલ ચરવીચ” ની પરીક્ષા ફેલ્ડમંદીથી પસાર કરી હતી.^૧

તા. ૨૯ મી આગસ્ટ.

હિંદુસ્તાની નામદાર સરકારે અમદાવાદથી અગરે મુર્શિની શાંકડા માવળી રેલવે બાંધવાનો ડેડાવ બાહેર પાડ્યો હતો, પણ આ ઇલાકાના લાભને ખાતર પાંચ શીટ ઇ ઇન્ચના પોલ્કા માવળર તે બાંધવાની અગત સરકારને જણાવવા માટે મુબબના રેલવાસીઓની એક જાહેર સભા બોલાવવાને ગઈ તા. ૨૧ મી આગસ્ટે ચેરિફ શેઠ ખર-શેઠજી ફરુદુનજી પારખજી આંદેના ૫૪ ઇન્ચ, ૧૩ હિંદુ, ૪ મુસલમાન, ૩ યાહુદી અને ૩૦ પારસી (ચેડા મેહરામજી જીજીભાઈ, સી. એસ. આઈ; દીનથાહજી માણેજી પીટી, નયરાવનજી માણેજી પીટી, ખુરશીદજી નોયરાવનજી કામાજી, નાનાભાઈ મેહરામજી જીજીભાઈ, મનચેરજી નવરોજીજી બનાજી, પીરોજીશાહ મેહરાવનજી મેહતા, એમ. એ; અરદેશર ફરોમજી મુમ, મેહરામજી નયરાવનજી સીરાવાઈ, ખાંખાહદુર જમશેદજી ધનજીભાઈ વાઢીઆ, દાદી નયરાવનજી દાદી, અરદેશર બહમનજી કાકા, હોરમજી જાંહગીરજી દાદીશેઠ, ભીખાજી નવરોજીજી પાત્રજીજી, અરદેશર નયરાવનજી મોદી, જાંહગીરજી મેહરામજી મરજખાં, શોરામજી ફરોમજી પોઠે, કુવરજી રસમજી મોદી, બહમનજી મનચેરજી પંચકી, દાદાભાઈ હોરમજીજી કુખાચ, રસમજી ડાશાભાઈ શેઠા, હોરમજીજી નવરોજીજી સુકલાતવાલા, જીજીભાઈ જાંહગીરજી લોમ, બહમનજી શોરામજી જમશેદજી જીજીભાઈ, હોરજીભાઈ અમરપંડીઆરજી ખંખાતા, નવરોજીજી અરદેશર દાવર, શોરામજી પેથનજી ફરોમજી, મનચેરજી મેહરાવનજી દાદીના, દારાશાહ ડાશાભાઈ રીપોરટર, એલજી ફરોમજી ટાંડી, નાનાભાઈ રતનજી ચીખર) અહરચોએ કરેલાં રીકવીરજીયનની રહે આજ દીને એક જાહેર સભા ટાંડે લાખમાં મી. ૦ ડોનાલડ ગ્રેહામનંત પ્રમુખપણાં હેકલ મલી હતી. આ વેળાએ એ બાબે મુબબની સરકારજોગ કરવાની અરજ વાંચી બાહલ રાખવામાં આવી, તથા તે નામદાર ગવરનરને હાથેહાથ પોલ્કાડી ઘટ્ટુ કરવા માર્ ૮ ઇન્ચ, ૧ હિંદુ, ૨ મુસલમાન, ૨ યાહુદી અને ૬ પારસી (અર જમશેદજી જીજીભાઈ બારેનિર, ચેડા મેહરામજી જીજીભાઈ, સી. એસ. આઈ; દીનથાહજી માણેજી પીટી, નયરાવનજી માણેજી પીટી, હાનરેખજી શોરામજી ગાય-

રજી ખંગાલી, પીરોજીશાહ મેહરાવનજી મેહતા, એમ. એ; નાનાભાઈ મેહરામજી જીજીભાઈ, ખુરશીદજી નોયરાવનજી કામાજી, નવરોજીજી ફરુદુનજી) અહરચોનું એક કેપ્તરજીન. નેમી સભા બરખાસ્ત થાઈ હતી.^૨

તા. ૧ લી સપ્ટેમ્બર.

ચેરિફજી ગેલડનરે પાછલા અવસ્તાનાં ૫૬ વિષે જર-મન બાબાનાં એક નિબંધ લખી પ્રગટ કરીયા હતા.^૩

તા. ૪ થી સપ્ટેમ્બર.

શેઠ મેહરામજી જમશેદજી વેલાતીએ “એલને કયાદા” ઇયાને મુખલક્ષન વિદ્યા અથવા આત્મીઓના ગુણ તેમનાં મોહડાં ઉપરથી પારખવાની વિદ્યાનું એક પુસ્તક ગુજરાતીમાં રચી પ્રગટ કરીયું હતું.^૪

તા. ૫ મી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૨૧ માઈ ૧૨ (ચેડા) ૧૨૪૬ યજ્ઞેજ્ઞરદી.

મરજી—હોરમજીજી જાનભાઈ શહીઆકાઈ—ઉમર વર્ષ ૬૫). એવણે પ્રથમમાં મુબબ મધે આખરદાર ગ્રહ-રચોને મોટે એક તાલીમખાનું ઉઘાડીયું હતું. તે પછી સરકારી શીતળા ખાતામાં લાંબી મુદત મુધી એક આસીઆઈ હતા, અને મહીઆ મુકવાનાં કામમાંઘણા ખચરદાર ગણાતા હતા.

તા. ૬ થી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૧૭ માઈ ૧ (કેડા) ૧૨૪૭ યજ્ઞેજ્ઞરદી.

આજ દીને મરહુમ શેઠ દાદીભાઈ નોયરાવનજી વાંચાં કદમી આતથમેહરામજી શાલગરેહનાં જયનની મીજાજમમાં ફરુર શોરામજી રસમજી મુલશીરોજીનાએ “અવસ્તા જખાંનમાં બંદગી કરવાની અગત” એ બાબદ ઉપર એક વાંચેજ કરી હતી.^૫

૨ જાને જમશેદ, તા. ૭ મી આગસ્ટ ૧૮૭૭.

એ કેપ્તરજીન તા. ૧૫ મી સપ્ટેમ્બરે અરજ લખી પુણે નામદાર ગવરનર સર રીચર્ડ ટેમ્પલ રજુર ગયું હતું, પણ તે નામદારે પોલ્કા માવ કરતાં શાંકડા માવની રેલવેનો ખરચ આઠો ગણીને પસંદ કરી હતી, અને અરજ નામદાર વાઈસરોયરે મોકલવાને કુખલાત આપી હતી.

૩ “E. K. Geldner, über die Metrik des jüngern Avesta. Nebst Übersetzung ausgewählter Abschnitte. Tübingen. 1877”

૪ “એલને કયાદા, અથવા મુખલક્ષન વિદ્યા, પ્રગટ કરનાર, મેહરામજી જમશેદજી વેલાતી, મુબબ, વસ્તખાંન રેસ-ખાં જનચેરજી હોરાંજી જાંચો ઇ. ૧૮૭૭ ઇસવી.”

૫ શેઠ રસમજી હોરમજીજી જાંચાઈના બાવા.

૬ જાને જમશેદ, તા. ૧૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૭.

૧ રાસત ગોસતાર, તા. ૨૬ મી આગસ્ટ અને ૨ જ સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૭.

તા ૦ ૧ થી અરબખર.

અથ તા ૦ ૪ થી આગરે વર્ષારથા મધે "મીઓ-
પમ" નામની રશીમ ભાગી ગઇ તેના અંખંધમાં તપાસ
કરવાને નામદાર અરકારે અતરેના આકર્ષીય સ્થિ-માહરે
મી ૦ ડબલ્યુ. વેબ, કપરંઝ એન. રુદુઅર, અને હાનરેબલ
ચોરાબજી યાદરજી બંગાલીની એક "કોરટ ઓફ એન-
કવાએરી" નેમી હતી.^૧

તા ૦ ૧૦ મી અરબખર.

ચે મેનનજી મનચેરજી હાનરેને મુંબઈ મધે કોમ-
પાકા મુખાંની બાહુની બચીના અરથ કીમ્મલ બનાવવા
મારે મુનીસીવાસીની તરફથી રૂ.૧૦૦) નું પેલુષું ક્ષામ
આપવામાં આવ્યું હતું. "એઓ આ બચીમાં મેથી કુચી
આપ્યો તેઓ તેમાં હાંકનાર અને હોદાએને મારે કરેલી
હુડી મેકાથી મલુ રાજ થયો."^૨

તા ૦ ૧૨ મી અરબખર.

ઉપવાસ મધે ગામને નોકે દમલ જવાના રસ્તા ઉપર
બાઇ નવામ્માઇ તે આ ૦ ચોરાબજી વામલજી બેરવારનાં
મજીઆનીએ પોતાના આપરનાં પુત્રને મારું એક કુચી
બંધાવી જોડેરના વગડામને મારે મોચી મુકપો હતો.^૩

તા ૦ ૧૩ મી અરબખર.

મુંબઈની પારસી સ્થિ-મારકીમોનીઅમ કોરટના એક
રસીયે મરદુમ મર જમ્મરજી હજીબાઇ પારેને, સી.
એમ. આર. ની જોએ નામદાર અરકારે ચે હોરમનજી
નરેનજી અકલાવવાચાને તેમ્મા હતા.

મેસા હતાનાં ઉમરે ગામના અપારકનિજ જરુર
ચે કામજી એરજી મજાનને નામદાર અરકારે તે
હજાના પેદા પર્ગના માહરેટની તથા રૂ.૫૦) ના દાખા
મુનીસા લીવાંની મુકદમાઓ અંખાવવાની અમાલ રાજ કોરટના
જરુરની મજા આવી હતી.^૪

તા ૦ ૧૭ મી અરબખર.

અરેનીબારેકોરની મરદુમ ચે મનરેજી બદમનજી
કોવાની દરેકરના તરફીએએ એ દરેકરમાં કિઆ-

૧ બાને મરમેંડ એર, તા ૦ ૧ થી અરબખર ૧૮૮૦.

૨ રતન મેરમદ, તા ૦ ૧૬ થી અરબખર ૧૮૮૦.

૩ આ કુવ.૧૪ નેંડે કુલજ નખની મરેકી—

"૧૮૮૧ હોરમનની રા. ૩. આએ કુચી જાઇ

"નજાબજી તે ચી. ચોરમજી બાનજી મોરાસાંની જની

"મોનીને જોવાના જાણે ચોરમજીને અને રા. ૩ નેંડે

"રશી લોકને વારા રા. ૩ નેંડે કુચી કુચી. રા. ૩

"૧૮૮૩ નેંડે, ૧૮૮૪ નેંડે ૧૮૮૫, કોરનેસી નેંડે ૧૮૮૬."

"૪ બાને મરમેંડ એર, તા ૦ ૧૨ થી અને ૨૦ થી

અરબખર ૧૮૮૦.

કામમાં મરદુમ ચે હોરમનજી બદમનજી વાર્ડીઆનાં આગ-
મેરમમાં ને રીને બહુજી હોય તે રીને બહુવા વિરે કેરમાઃ
કાપદાએ મરકીને મોરેકોની તેવર ચીએ. મારી હતી. કેરમા-
કોએ ચી કીધી અને કેરમાએ નહિ કીધી કે હોમા તે
નવાસીના કાપદા પ્રમાણે પચું. એઓમાં એ ૦ રતનજી
રતનમજી રેમાઇ નામના એક મોમે કે જેના હરતકમાં દર-
મેરની એક રાંકાવારી, ને તેના બપાવાના વખતથી હતી
તે લઇ લીધી, અને તેને દરમેરમાંથી કાઢી મુકપો. છતાં
તે અથ તા ૦ ૨૮ થી મેએને દીને પકોમમાંની એક અચકારની
મીનમમાં જઇ આવી દરમેરમાં દાખલ થતા હતા તેને
રતનજી મેરકીઆરજી અને રતનજી હોરમનજી પચીધા
નામના મે વારસીએએ અકાલી તેનાવર હુમ્મી કીધી. આ
ઉપરથી તેને ઉપના મે વારસીએવર પોતાવર હુમ્મી કરવાને
તથાએ દરમેરના એક તરફી ચે એરજી નજરબાનજી
ચોનાવર તેમાંમર કરવાના વાંકે મળી ગઇ તા ૦ ૨૧ થી જુને
કોરટની પોલીસ કોરટમાં માહરેટ ચે નાહના મોરકીજીની
હજુરમાં મુકપો આપે હતા, જેના ફેરમા આજ દીને
માહરેટ કી પેદા પર્ગનાવને કોરટ મુકપો તથા બીમને
રૂ.૫૦) અને જિનને રૂ.૧૦૦) ના દંડની મજા કરી દંડમાંથી
રૂ.૫૦) વાદીને અપાયા હતા.^૫

૫ જીને જમચે, તા ૦ ૧૮ થી અરબખર ૧૮૮૦.

ઉપના વારી રતનજી તથા બીબ મે મોમેરેએ તા ૦
૨૫ થી મારચ ૧૮૮૦ ને રીને કાઇ કોરટમાં હાનરેબલ બી-
નરલીય પીનેકની હજુરમાં દરમેરમાંની રાંકાવારીના કપને
મેરવાની રીવારી કાઢી હતી, જેના ફેરમા નામદાર નરેને
કુચે કે કુખબની રીઆરી કાઇ રાખર મોજકત વિરે લાયક,
નહિ કે રાંકાવારીને મારે એમ કહી રીઆરી જરમ સાથે
કાઢી નાખી હતી. આની કાંચે અપીલ નોંધાવવા ઉપના વારુ
વારિઓમાંના એક એ ૦ યાહુજી ચોરાબજી રેમાઇ તા ૦ ૮
થી આપરે ૧૮૮૦ ને રીને ચોર-નરલીય રર મારકી
વેસાએ અરજ કીધી હતી, પણ તે નામદાર રરજી કે હાન-
રેબલ બી-પીનેક કીધું તે કાપદા પ્રમાણે વાળની ઠ, એમ
કહી જરમ મુકાં તે અરજ ઉપર કાઢી નાખી હતી. આ જર-
મ બીબ ને રામીસ મારકીને નામકી રૂ.૨૨૦) નું વારીએ
ઉપર મોરજી હતું તેના અંખંધમાં વસી તેમના તરફી તા ૦
૧૮ થી જુનાઇને રીને કાઇ કોરટમાં હાનરેબલ બી-
નરલીય પીનેકને અરજ કરવામાં આવી હતી કે આ જરમ પર્ગનારી-
એએ પકો કીધી. આ કપદામાં રતન એકમ કપાળ
હતા કે રાંકાવારી અપીલમાં અપરી રૂ.૨૨૦) કે નહિ, પણ પર્ગની-
વારીએ ને અવાએ વારકી ન રેકાં બીબ આજ કપાળે
ઉપા કરીને લાંબી લંબી બીરો કીધી, અને તેમ રીને
જરમમાં વસી કી કપાળે. મારે આ કપાળમાં ને ને
જામરો લેવામાં આવી હતી તે એક વાહુ નાખીને રાંકા-
વારીને અવામાં કોરટ જરમ થતે ને જરમ વારીએ જામરો
અપાવો. નજાઇ નરેને મરજી કે ને ને અવા બીરોમાં
અપાવો તે જોવાના કપાળને અવાની આપને નેજા
તેથી ને કાઇ આજી જરમ કીધી કાપદા નહિ, મારે રતની
વારીએ નેજા જરમ થતે હોય તેવા પર્ગનારી
આરો નેજા.

તા ૨૦ મી સપ્ટેમ્બર.

ચેક ડાયાબાઈ ફરમાઈ કરાકા, સી. એમ. આઈ. ને સુખબના નામદાર ગવરનરની ધારા બાંધનારી સમાના એક મેમ્બર તરીકે નેમ્યા હતા.^૧

તા ૨૦ મી સપ્ટેમ્બર.

રેલ ૧ માઈ ૧ (ચિં) ૧૨૪૭ યલ્દેવરદી.

પ્રણાં મધિ ખાનખાહદુર દસ્તુર નશરવાંનજી જમાસ્પજી જમાસ્પખ્યાશના તથા તેમના બાઈ દસ્તુર હોયંગજી જમાસ્પજી જમાસ્પખ્યાશનાંએ આજ દીને “બ્રમ્મે રાજે બેહરામ” નામની એક મંડલી સ્થાપી હતી. એ મંડલીની નેમ એવી રાખી હતી કે જરથોસ્ત્રીઓના દરેક માણે તેહવારેને દીને જોરે જયન કરવાં, તથા દર બેહરામ રાજે અને ધાહ્યાવારે મંડલીના સખાસદો માટે જયન કરવાં તથા સ્વખામિએ માથે જમણુ, તથા અતરેના જરથોસ્ત્રીઓનાં જેમ બને તેમ સુધારી દાખલ થાય તેવાં મંથનો ઉભાં કરવાં તથા અરસપરસ એપનાસ અને સંધ વધે એવા વિષયો ઉપર જરથોસ્ત્રી ધર્મની ખુબીએ ઉપર બાપાણો આપવાં.^૨

૧ બોમ્બે ગવર્નેર જોરે, ૨૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૭.

૨ સુખબ સખાવાર, તા ૧ લી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૭.

એ મંડલીના “પેત્રન” અથવા સુખી તરીકે શરૂઆતથી તે ૬૦ સં ૧૮૮૪ માં પોતાનાં મરજ સુધી સરદાર ખાનખાહદુર દસ્તુર નશરવાંનજી જમાસ્પજી જમાસ્પખ્યાશના, અને ૧૮૮૪ થી તે આજસુધી દસ્તુર યકબજી જમાસ્પજી જમાસ્પખ્યાશના છે. અરસની તરીકે શરૂઆતથી તે આજ સુધી શમજીજી આલખા સરદાર ખાનખાહદુર દસ્તુર હોયંગજી જમાસ્પજી જમાસ્પખ્યાશના. ચેકરી તરીકે શરૂઆતથી તે ૧૮૮૦ સુધી ચેક કાવશ હોરાબજી જેસ એનર, ૧૮૮૦ થી તે ૧૮૮૭ સુધી ચેક નવરોજી શરંગજી ઉકાયાલના, ૧૮૮૭ થી તે ૧૮૮૪ સુધી ચેક શાપુરજી રતનજી ચેકના, ૧૮૮૪ થી તે ૧૮૮૬ સુધી ચેક ડાયાબાઈ કાવશજી સાંગા, ૧૮૮૬ થી તે ૧૮૮૭ સુધી ચેક કાવશ ડાયાબાઈ દાવર, ૧૮૮૭ થી તે ૧૮૮૯ સુધી ચેક શરંગજી હોરમજી યાંણવાલા, ૧૮૮૯ થી તે અત્યારસુધી ચેક બરજીજી પીરોજીજી બરજી. ખર્નખર્ન તરીકે શરૂઆતથી તે ૧૮૮૦ સુધી ચેક કાવશ હોરાબજી જેસ એનર, ૧૮૮૦ થી તે ૧૮૮૪ સુધી ચેક હોરાબજી શરંગજી રોમર, ૧૮૮૪ થી તે ૧૮૮૭ સુધી ચેક એલજી જવાલ અકલેસરીઆ, ૧૮૮૭ થી તે ૧૮૯૧ સુધી ચેક નશરવાંનજી નવરોજી આઈઝવાલા, ૧૮૯૧ થી તે અત્યારસુધી ચેક ડાયાબાઈ કાવશજી સાંગા. કારોબારીઆ તરીકે ચેક માલિકજી હોરમજી કમીસરીયાલા, ખાનસાઈજી શરંગજી પેશતનજી વરીઆલા, ખાનખાહદુર માલિકજી કાવશજી ડોહીલા, ખરથોજી વનજીજી અકલેસરીઆ, ખાનખાહદુર દીનારાઈ ડાયાબાઈ ખંખાતા, કાકર જમથોજી શરંગજી કાલાપુરવાલા, દસ્તુર ઉકાયાલ આદરખાદ નોશરવાંન જમાસ્પખ્યાશના, હોરાબજી દાદાબાઈ ખંખાતા, જેઠરાંનજી બેનજી પાનનીરા, દીનશાહ જેઠરાંનજી ધરાંની, અને ખાનખાહદુર જેઠ હોયંગ દસ્તુર જમાસ્પખ્યાશના, બી. એ. અવાર નવાર શામેલ થયા કીધાં.

તા ૨૪ મી સપ્ટેમ્બર.

“સર જમથોજી હજીબાઈ પારસી બેનવાંનજી ધનસીદપુર” ના એક અધિકારી મરજી ચેક પેશતનજી

એ મંડલીના જમાસ્પજી ધર્મ સંધથી વાંચેજી કરવાને સમિતે પાડેલો, અને ૧૮૭૭ થી તે ૧૮૯૬ સુધી ૧૬ વર્ષોમાં પ્રજા શમજીજી આલખા સરદાર ખાનખાહદુર દસ્તુર હોયંગજી જમાસ્પજી જમાસ્પખ્યાશનાએ લગભગ ૫૦૦ વાંચેજી તથા તે પછી તેમની નખરી તખીએતને લીધે નાખખ-દસ્તુર ઉકાયાલ આદરખાદ નોશરવાંન ૧૮૯૬ થી તે અત્યારસુધી લગભગ ૨૦૦ વાંચેજી કીધેલો. દસ્તુર હોયંગજીએ કરેલી વાંચેજીમાંની નામની વાંચેજી બ્રમ્મનાં ૪૬ મધી તેના રીપોરટનાં ચાંપાનીઆંમાંની નીચે સુખ છપાવી પ્રગટ કરવામાં આવી હતી:—

(૧૮૮૦ માં) ૧—આપણું રજીસ્ટ્ર કરનાર તથા આદર પાશાહ તરફ જરથોસ્ત્રી તરીકે આપણે વશદાર રેક્ટર જોઈએ. (૧૮૮૧ માં) ૨—ઈનશાં અને તેની શરૂઆત, તથા ધાં-પુષા કરવાના શયદા અને સવાબ. ૩—જુથાક નોરોજ વિષે. ૪—રિપવન એટલે શું અને તેનાં જમાસ્પજી વિષે. (૧૮૮૨ માં) ૫—મારાદારશાલ વિષે. ૬—અયોરોર એટલે શું? તથા ખસુસન કરી ઇનશાંનાં “ધરોરો” તથા તેમની ચેતાપણ વિષે બોલાયો. ૭—ખંદગીની શરૂઆત, શયદા તથા અંછ-ખન એકી મળી જોરે પંદરી કરવાની જરૂરીઆત તથા સુખી વિષે. ૧૮૮૪ માં ૮—જરથોસ્ત્રી દીન માધ્યમથી વધારનારી અને કંકાસ કુશપ ઘરાડનારી છે. ૯—ખંદગીની જરૂર, સુખી તથા શયદા અને જોરે પંદરીજી ઊતરપણ. ૧૦—માજપરની દીનની ખુબી, ખાલેસી તથા તાઅલીજી ઉઠી ચોતેમર જે તે વિષે. ૧૧—ધાહ્યાવારની રચના, તેની પેદાશ તથા રૂચી વિષેનાં બોલાયો. ૧૨—ખંદગી કરતી વખતે પાક કેપાને સાંચે રાખવાની શરૂઆત તથા શયદા. (૧૮૮૫ માં) ૧૩—ધાહ્યાવાર, બોદાની કુદરતો અથવાત તથા તેના શયદા વિષે. ૧૪—જરથોસ્ત્રી નોરોજ અથવા સુખતાની નોરોજ વિષે. ૧૫—ઈનશાંને ધર્મની જરૂરીઆત, જરથોસ્ત્રી ધર્મ કેવી વરત અને ખુર્સદ છે. (૧૮૮૮ માં) ૧૬—નોરોજ વિષે. ૧૭—રિપવનનાં જમાસ્પજી શામેલ થવાની શરૂઆત. ૧૮—મારાદારશાલ. ૧૯—જરથોસ્ત્રીઆન—અયોરોર એટલે શું અને તેમાં તર-જની આપણી શરૂઆત. ૨૦—મરજીજી આપણું “રેક્ટ” અમર છે, તેના શયદા માટે સવાબ એક સુધાંત ન્યાતન છે.

એ સ્વખી વાંચેજી છપાયાથી તે આપણા ધર્મને લગત એક અગત્યનું સાહીત્ય થયું. એ પછીની બીજી વાંચેજી દસ્તુરની નખરી તખીએતને લીધે છપાઈ નથી, પણ તે મંડલીનાં ૪૬માં ૩૨૦૦ માં નો ખરજ કરી છપાવવાને તા ૨૭ મી આગસ્ટ ૧૯૦૨ ની ગળામાં એક અધિકારી નેમવામાં આવેલો, અને તે સખ-કમીટીએ આસરે પચીસ વાંચેજી છપાવવાને આપેલો, જે ચોક્કસમાં આદરે પડશે.

બાજની શરૂઆતમાં તેના પ્રજા દસ્તુર હોયંગજીને હિફુશાંની સરકાર તરફથી “ખાનખાહદુર” નો ખાનખ મરજી તેની સુમારકખાલીમાં બાજના સમાસદો તરફથી એક માન-પત્ર તથા છપાવત તા ૧૭ મી આપરેલ ૧૮૭૮ ને દીને આપવામાં આવી હતી, અને દસ્તુરજી નામ ઉપરથી પાતામાં કાયમ રાખવાની જિનેદી સખાસદોએ એક રંડ ઊંચું કરી તેનું આજ સુધીની યુનીવર્સીટીની બી. એ. ની પ્રકાશમાં

નવગીરજ નારાયણની જગીષર એક નવો અધિકારી
ડેડવા માટે આજ દિને એ ખાતાની એક મુખા મણી
હતી. તે વેળાએ મેં તેનાં એકમતથી એ હુમલો ખરચેલો

દર શાળાએ નવગીરજની વિદ્યાર્થી શરતી બાપાનાં ધરસ આવે
તેને "ખાંખાબાદર પ્રોફેસર હોયજ પ્રાધ્યા" આપવાનો હોવા
કીધા હતા. તે ૪૬માં ૩૧૧૬૪) નરસા હતા, અને તે રૂપ
કરતી થાય ત્યાંસુધી ને વ્યાજ વધાર્યા કરવાનું નથી કીધામાં
આપ્યું હતું. વળી ૧૮૯૦ નાં દરરુપને "શમલક એલિયા" નો
મેતામ હિંદી સરકાર તરફથી ભુલો તે વેળાએ નાં ૨૧ થી
પાસ ૧૮૯૦ ને રીને ફરુ એક માનવજ તથા લખાણ આપ-
વામાં આવી હતી, અને એ તોફાણે ઊપનાં ૪૬માં ખીલ
૩૫૮૭) નરસા હતા, જે પણ અચરસ રસમમાં ઊભરવામાં
આપ્યા હતા, અને તે વ્યાજ સાથે વધી હાલ સુધી ૩૭૪૭૫)
થયો.

ઈ. સ. ૧૮૮૯ ની સુરનની મોટી આગમાં વૃક્ષોનાં
પાંચેલા નવગીરજીઓને મરે કરવા માટે બચતના સુખ-
સદાએ એક ઊપરોલું કરી ૩૭૫૦) મિલકા કીધા હતા, અને
તે સુરખ ખાંખાબાદર કુવરજ કાવરજ શયાણાવાળી ખારતે
૨૪) લાચાર થયનાં કુટુંબીને કુટુંબી આપ્યા હતા.

ઈ. સ. ૧૮૯૦ નાં દેવ મહીના ને મેઘસંજ રોજનાં
નવતર્તા મીલનકીઓનાં બાબુઓને તેમની શકી સાહેબીઓ
સાથે નોતરી હતી, અને તેમને એ મીલનકી ઘણી વર્ષ ૬ વડી
હતી, પણ ૫૪૪૫ થી એવા મેળાવડાએ કરવામાં આપ્યા નથી.
બચતનાં રડમાં નીકળ્યા થઈયા અને બાબુઓએ
અડક રકમ આપી નીચે કુલ્ય પુરાં ખાતાં વડાઓએ:—

(૧) એ મેઘસંજ લખાણ, ડી. એસ. આઈ. એ
ઈ. સ. ૧૮૮૦ માં ૩૫૦૦) ની સરકારી નોર તેનું અરુ
વ્યાજ બચતના અરુમાં અને અરુમાં વ્યાજ વધાર્યા વધાર્યા
કરતા નવાની સરકારી. એ ખાતાનાં તેવેલે ૧૮૯૯ માં ખીલ
૩૫૦૦) ની નોર એક સરકારી આપી તે ૧૦૦) નું કીધું
હતું. [એ ખાતું તેના ઉપરના યજ્ઞસરકારી ૧૨૧૬ (ઈ. સ.
૧૯૦૦) સુધીના છપાયા કીટાખ કુલ્ય વેકલા ૩૫૦૦) ના
૩૬૬૦) નું બીજા ૩૫૦૦) ના ૩૫૬૮) મણી ૧૨૬૧) નું
થયું.] (૨) એ કીટાખલ ખાજીલ પીટી ૧૮૮૨ માં
ખાતાના કીટાખ મરુપ થો કાવરજ કીટાખલ પીટીનાં
પુનને સાં ૩૧૦૦) ની નોર તેનું વ્યાજ આપુ પરચમાં
વાવડવાની સરકારી. (૩) એ નવગીરજ ખાજીલ પીટી
૧૮૮૦ માં ખાતાના કીટાખ થો નવગીરજ નવગીરજ પીટી-
ની માનવરકની ખુશીમાં ૩૫૦૦) ની નોર તેનું વ્યાજ આપુ
પરચમાં વાવડવાની સરકારી. (૪) એ નવગીરજ ખાજીલ
પીટી ૧૮૮૯ માં ખાતાના કીટાખ મરુપ થો નવગીરજ
નવગીરજ પીટીનાં પુનને સાં ૩૧૦૦) નું પોર તરફ
મેંડ તેનું વ્યાજમાં મરુપની દર કાવરજ માનવે રીને
હિંચા કરવા ખાતીની રકમ આપુ પરચમાં વાવડવાને. (૫)
એ કીટાખલ મરુપ પીટી મરુપતે ૧૮૯૦ માં ખાતાનાં
મરુપમાંની મરુપ લેકી સાંકરખાતનાં પુનને સાં ૩૫૦૦)
નું પોર તરફ મેંડ તેનું વ્યાજ આપુ પરચમાં વાવડવાને.
(૬) એ કીટાખલ મરુપ થો નવગીરજ ખાજીલ
પીટીનાં વીજાએ ૧૮૯૩ માં ખાતાના ખાવડની પુતખાંથી
૩૨૫૦) નાં પોર તરફ મેંડ તેનાં ૨૦૦૦) નું વ્યાજ
મરુપ થો નવગીરજની દર કાવરજ માન (પોર તરફ
પોર તરફ) ને રીને પુરાં "નવગીરજ ખાજીલ

કાવરજ એ જગીષર મરુપ કરવામાં આપ્યા હતા.
વળી સરકાર તરફના એક અધિકારી તરફ મરુપ મર
નવગીરજ લખાણ ખારતે, સી. એસ. આઈ. ની
જગીષર મરુપ થો કાવરજ ખરચેલો નવગીરજને
નેમ્યા હતા.

તાં ૨૫ મી મરુપમાર.

કાવરજ કાવરજ નવગીરજ મેળાએ "કાવરજ કાવર
નોમ—તેને કેમ તવની અને અટકાવો" એ બાબત કાવર
કાવરમાં એક ચોખાનું છપાવી પ્રકાર કીધું હતું.^૩

પીટી હાલ "ખાંખાબાદર નરસા કરવાના પરચમાં અને ૩૫૦૦)
નું વ્યાજ બચતના આપુ પરચમાં વાવડવાને. (૬) એક
સુખ્ય બાબ કીટાખલ ૧૮૯૫ માં ૩૧૫૦૦) નાં પોર
નરક મેંડ ઊપર કુલ્ય પોતાના કીટાખ મરુપ થો નવ-
ગીરજની દર કાવરજ માન (મેંડ માં અરકીમકાલ રોજ)
ને રીને એક નવગીરજ નરસા કરવાના પરચમાં વાવડ-
વાને. (૮) બાબ આપાંખાલ તે મરુપ થો રકમલ કીટા-
ખલ પીટીનાં વીજાએ ૧૮૯૭ માં ખાતાના ખાવડનાં
પુનને સાં ૩૨૫૦૦) નાં કુલ્યમાંની મરુપની કીટાખની
મેંડ તેનાં ૩૨૦૦૦) નું વ્યાજ મરુપ થો રકમલની દર કાવરજ
માન (મરુપ માં અરકીમકાલ રોજ) ને રીને કાવરજ નવગીરજ
નરસા કરવાના પરચમાં અને ૩૫૦૦) નું વ્યાજ બચ-
તના આપુ પરચમાં વાવડવાને. (૯) ખાંખાબાદર મેંડ હોયજ
રુપર નવાંપરખાતાના, બી. એ. એ ૧૯૦૦ માં ખાતાનાં
કુલ્યમાંની મરુપ બાબ આપાંખાલનાં પુનને સાં ૩૧૦૦૦)
ની સરકારી નોર તેનાં વ્યાજમાંની બચતના તરફીઓને નેમ
દરુપ રીસ તેમ મરુપને આપરો આપવાનાં કામમાં વાવડુ.
એ રકમમાં મરુપ બાબનાં મેંડીએ તથા મિત્રોએ નરસા
નવા વ્યાજના વધારાના મણી હાલે ૩૨૪૪૫) થયો. એ
કાવરજ થો કીટાખલ કાવરજ નવાંવાલાએ ઇ. સ. ૧૮૮૧
માં ૩૫૦૦) લેર આપી મરુપને લગતાં નવાંવાલાં તેમના
ખાવા મરુપ થો નવગીરજ રકમલ નવાંવાલાનું નામ
ખીલ અથો મરુપની સંખા રવાને. મરુપમાર કીધા હતા.
વળી કાવરજના થો એકલ કીટાખલ સરકાર ૧૮૯૪ માં
ખાતનાં રડમાં ૩૫૦૦) લેર આપ્યા હતા.

ખાતની પુત સાવવા માટે કાવરજનાં એક
નરકીક ના ૧ થી મરુપ ૧૮૮૭ ને રીને હાલ કાવરજ
સોલીયોર થો કીટાખલ પેળનલ કામ, એ. એ. એ. એ.
એ. બી. ની ખારતે કાવરજ, અને તેના તરફીઓ તરફ
ખાંખાબાદર રુપ હોયજ નવાંવાલાના, થો નરક-
લ રકમલ કીટાખના અને થો એકલ લખા અ-
લેકીઓને નેમ્યા હતા.

ખાતની પુત કાવરજમાં ૩૦૦૧૦૦) ની થયો.

૧ કાવરજ આઈ કીટાખ, ૨૬ થી મરુપમાર ૧૮૮૭.

૨ કાવરજ આઈ કીટાખ, ૧૦ થી મરુપમાર ૧૮૮૭.

3 "Notes on Cholera: how to avoid and prevent it. A popular treatise. By, (Gowami) Nowroji, Graduate of the Grant Medical College, Bombay, Published at the East Printing Press, 1917."

તાં ૨૭ મી સપ્ટેમ્બર.

પુણી વેસ્ટરન ઇંડીઆ રાઇફલ આર્મીમાંથી નીકળી ગયા હતા. આ રાઇફલ નિર્માણમાંથી સરતમાં થેંક દોરાયેલું પદ્મજી પેશનજી ચઢતા આવવાથી તેમને બે ચઢિતો હતામ તથા એક "એમ્પીયનશીપ" નું માન મળ્યું હતું. ૧

તાં ૨૭ મી સપ્ટેમ્બર.

ખાનપાહુર મત્તેરજી કાવજી મરજીખાને નામદાર સરકારે સુબધ પ્રેસીડનસીના કામચલાઉ એકઠીકુટીય એનજીનીઅર નેમ્યા હતા. ૨

તાં ૧ લી ઓક્ટોબર.

સુબધની પારસી ક્રિકેટ ક્લબના ૧૧ સુટી કાઢવા રમનારાઓ તથા મોડ્યુસીસ ખાતેથી આવેલા ૧૧ સુનંદા ઇંગ્લેન્ડ રમનારાઓ વચ્ચેની એક "ક્રિકેટ માચ" ગઈ કાલે અને આને અતરેનાં મેદાનમાં રમાઈ હતી, જેમાં પારસીઓ ૬ રન અને બે વિકેટથી હાર્યા હતા. એની બે દીવસ આગમન આ મોડ્યુસીસના ટીમે અતરેનાં ઇંગ્લેન્ડ જીમખાનાંના સરસમાં સરસ બેઝાડીએ સાથે "માચ" રમી તેઓને હરાવ્યા હતા, અને એ યીત જીમખાનાને હરાવનારાઓને પારસીઓએ હરાવ્યાથી ઇંગ્લેન્ડે ઘણી અજબબી ઉપજી હતી. ૩

તાં ૧ લી ઓક્ટોબર.

નવસારીના નાથને સુખા થેંક કેરશાયજી રૂપતમજી દાદાચાંલજી, એમ, એ, એલ. એલ. બી. ને નામદાર માચ-કલાં સરકારે વરોડરાના કામચલાઉ ડીપ્ટીકેટ જડજ નેમ્યા હતા. ૪

તાં ૩ જી ઓક્ટોબર.

અહમદનગરવાલા થેંક નસરવાંનજી ખરથેહજીને આજી ખિસ્તી નવાં શાસને દીને ભરાયલી દીલી દરબારની ખુશલીમાં અપાયલા "ખાનપાહુર" ના ખેતાબની સનદ આજ દીને સુબધના નામદાર ગવરનર સર ડીઅર ટેમ્પલે

- ૧ રાઇમસ ઓફ ઇંડીઆ, ૨ જી ઓક્ટોબર ૧૮૭૭.
- ૨ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, ૨૭ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૭.
- ૩ રાઇમસ ઓફ ઇંડીઆ, ૨ જી ઓક્ટોબર ૧૮૭૭.

આ પારસી જીનનારા ડીમમાં નીચલા ૧૧ જણા હતા :—
થેંકા શોરાબજી બેનજીલ લેસ્ટ હેંડ, અરદેશર નસીયેલ જેનર, બહમનજી ભીખાજી પાપર, પેશનજી જવજીલ પાસર, બહમનજી હીલજીલ પટેલ, નસીયેલ નાજીકેટ પટેલ, રૂસનજી નસીયેલ કાપડીઆ, બેસંતજી ભીખાજી મીસી, શોરાબજી નસીયેલ ગજધર (મીસી), અરદેશર રૂસનજી લીજીવાલા, રૂસનજી રૂસનજી કાનરક.

૪ જાને નસીયેલ, તાં ૧ લી ઓક્ટોબર ૧૮૭૭.

ત્યાંના મ્યુનીસીપાલ હોંકમાં એક દરબાર ભરી તેમને ખેનાયત કીધી હતી. ૫

તાં ૪ થી ઓક્ટોબર.

પારસીઓમાં લગન વેળાએ વર તરફથી કબાને થયલી જનસ, કપડાં, શેકડ, વગેરેપર કોણેના હક પુગેરે તે ખાતેના એક અગતેના મુકદ્દમે અતરેની હાઇ કોરટમાં હાનરેબલ મીંડજીસીસ બેસીની હજુરમાં નીકળ્યો હતો. આ મુકદ્દમાની કેરીઅન એમ છે કે થેંક બાજીરજી શોરાબજી ખતીવાલા નામે એક પારસી ગ્રહસ્થ માજી સોલીશીટર પેશનજી દીન-શાહની છોકરી જરખાહની સાથે ઇ. સ. ૧૮૬૧ માં અદરાખ અને ૧૮૭૦ માં પરણ્યા હતા. એ બે તીરથોના અરજમાં છોકરાનાં માખાપ અને બપાઇ બપાવાએ છોકરીનાં જનસ કપડાં વગેરેનાં નાણું તેણીના બપાવા થેંક દીનશાહજી માણેજી મીનવાલાના હસ્તકમાં આપેમાં કે તે ઉપર મજકુર છોકરા ઉમેરે આવેને, હયા તેની આગમન તેના વાલીઓ તે નાણું બ્યાને વેલવાનો હયા છોકરીને કપડાં હયા ઘરેણું કરવાનો હક ધરાવી થેંક, મજકુર થેંક દીનશાહજી ૧૮૭૦ માં ગુજર્ણ તે વેળાએ તે રકમ રૂ.૧૦૦૦) સુધીની તેમના એકઠીકુટરેના સ્વાધીનમાં હતી, જે ઉપર મજકુર બાઇ જરખાહએ દાવો ઉઠાવ્યો કે તે તેણીને ધેરે. આ ઉપરથી તેણીના મજકુર ભરથારે હાઇ કોરટથી એવી દાર માગી કે તે રકમ કોરટમાં હાનર કરી તેને માટે તરફીએ નેમવા. નામદાર જડજ બંધે બારકુટું સંભળી આજ દીને મુકદ્દમે આપેમાં કે "એક પારસી ભરથાર અથવા તેનાં માખાપ હયા સગાઓએ તેની બાધડીને આપેમાં ધરેણું, પેસા, વગેરે ઉપર તેના ભરથારના તેમજ બાધડીને તેઓ બંધેની હયાતી સુધી એકસરજા હક માણે, અને એકનાં મરણ પછી બીજી તેના ઘણી યાચે, એમ પારસીઓની રીતબાત અને રેવાજપરથી તથા ૧૮૬૨ માં બેલાં પારસી લા કમીશનના રીપોર્ટ ઉપરથી સખિત થયું છે, માટે ઉપલી રકમ ઉપર ભરથારના તેમજ તેની બાધડીના બી હક પેંહેવે. ૫

તાં ૫ મી ઓક્ટોબર.

થેંક શોરાબજી બહમનજી પેશનજી માસરે The Easy Interpreter ખાતે સેહધથી સમજ પાડનાર ઇંગ્લેજ વાકષો, રૂડી, વગેરેનું એક પુસ્તક ઇંગ્લેજમાં રચી પ્રગટ કીધું હતું. ૭

૫ બોમ્બે ગેઝેટ, તાં ૬ થી ઓક્ટોબર ૧૮૭૭.

૬ રાસત ગોરનાર, તાં ૭ થી ઓક્ટોબર ૧૮૭૭.

૭ "The Easy Interpreter: being an alphabetically arranged collection of English Idioms, Expressions, phrases, &c. By, Soratji Bhamarji Pestonji Master. Bombay: printed at the 'Indian Spectator' Press. 1877."

એની બીજી આવૃત્તિ ઇ. સ. ૧૮૮૨ માં છપાવી પ્રગટ કીધી હતી

તા ૦ ૬ મી અક્ટોબર.

રોજ ૨૦ માઈ ૧ (થિ) ૧૨૪૭ યજ્ઞેન્દ્રી.

આજ દિને મરહુમ બાઈ ધનબાઈજી તે મુખાલીવાલા મરહુમ શેઠ ધનજીબાઈ માણેકજી માકાબહનનાં વીધવાનાં હિમણામાં તેમનાં દીકરા શેઠ બહનજી ધનજીબાઈ મીસતરી-એ ૩૨૦૦૦) તથા ખીજાં એથિઆંએ ૩૩૫૫) મધી ૩૨૩૫૫) ધર્મખાતિઆમાં આખા હતા. એ મધેથી ૩૨૦૦૦) નાં વ્યાજમાંથી મુમાલી ગામ મધે ૬૨ વર્ષે એક ધાદંબાર કર-વનિ ડેડ્યુ' હતું.^૧

તા ૦ ૧૦ મી અક્ટોબર.

ભરવવાલા શેઠ રમતજી ચોરાબજી દલાલને ચાલુ ખિરતી નવાં ધાતને દિને ભરાયથી દીકરી દરબારની ખુશાલીમાં અપાયલા "ખાંબાહદુર" ના ખેતાખની સનદ આજ દિને ભરવના કલેક્ટર મી ૦ લોકે ત્યાંના મુનીસીવાલ હાલમાં એક દરબાર ભરી એનાખત કીધી હતી.^૨

તા ૦ ૧૧ મી અક્ટોબર.

મુરત જીજ્ઞાના હાનરરી માજીસ્ટ્રેટ ડાક્ટર ડાયાબાઈ પેથતનજીને નામદાર મરકારે મુરત જીજ્ઞાના પેહલા વગનાં માજીસ્ટ્રેટ નેમ્યા હતા.^૩

તા ૦ ૧૨ મી અક્ટોબર.

એમ કુતકર નામના જરમન પિદ્ધને પુરાતમ જમાનાની તવારીખનું એક પુસ્તક ૪ ભાગમાં જરમન ભાષામાં રચી કમલ કીધું હતું.^૪

તા ૦ ૧૩ મી અક્ટોબર.

મુરતવાલા શેઠ રમતજી ખરચેદજી માદીને ચાલુ ખિરતી નવાં ધાતને દિને ભરાયથી દીકરી દરબારની ખુશાલી-માં મલેલા "ખાંબાહદુર" ના ખેતાખની સનદ આજ દિને મુરતના ડીસ્ટ્રીક્ટ કલેક્ટર અને જડજ મી ૦ પ્રોટે ત્યાંના મુનીસીવાલ હાલમાં એક દરબાર ભરી એનાખત કીધી હતી.^૫

તા ૦ ૧૮ મી અક્ટોબર.

રોજ ૨૬ માઈ ૨ (કો) ૧૨૪૭ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરહુ—રમતજી દાદાબાઈ પોદિયા—ઉમર વર્ષ ૩૪) શેઠ દાદાબાઈ નવરોજીજી પોદિયાના દીકરા, એવજી

૧ નવે જમચેદ, તા ૦ ૧૭ મી અક્ટોબર ૧૮૭૭.

૨ રાઈમસ ઓફ ઇંડિયા, ૧૬ મી અક્ટોબર ૧૮૭૭.

૩ બોરો મવરમેંટ રીકોર્ડ, ૧૧ મી અક્ટોબર ૧૮૭૭.

૪ "M. Duncker, Geschichte des Alterthums. Vierter Band. 4 Auflage. Leipzig, 1877."

૫ રાઈમસ ઓફ ઇંડિયા, ૧૬ મી અક્ટોબર ૧૮૭૭.

નાધેરી વધથી વ્યાપારનાં કામમાં પડેલા હતા, અને ૧૮૭૩ થી મેથરસ સી. મોનીવીલ એંડ કું ના શેઠ રહીમજીના કાદરબાઈ સાથે દલાલ હતા.

તા ૦ ૧૮ મી અક્ટોબર.

શેઠ જમચેદજી અરેંદ્ર ચોલ, એમ. એ. એલ. પી. ને નામદાર મરકારે અમદાવાદ જીજ્ઞાનાં વીરમ-ગામના મંખારકનિટ જડજ નેમ્યા હતા.^૬

તા ૦ ૨૦ મી અક્ટોબર.

ખાંબાહદુર એદલજી પેથતનજી ધામવાલાને નામદાર મરકારે મહીની કાંવતા હાનરરી માજીસ્ટ્રેટ નેમ્યા હતા.^૭

તા ૦ ૩૦ મી અક્ટોબર.

રોજ ૧૧ માઈ ૨ (થિ) ૧૨૪૭ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરહુ—દારમજી ફરમજી ચેથનવાલા—ઉમર વર્ષ ૫૬) મુરતવાલા શેઠ ફરમજી દાદાબાઈ ચેથનવાલાના દીકરા. એવજી ઇ. મ. ૧૮૪૧ માં પોતાના બાપનાં મરણ બાદ મુરત મધે પરચુરજી રોજગાર કરતા હતા, તથા મુંબઈ ચાલુક અને ખીજાં એક મે મુંબઈનાં વર્ષમાલ પત્રોમાં મુરતની બજારો લખી ચોકલતા હતા.

તા ૦ ૧ સી નવેમ્બર.

રોજ ૧૩ માઈ ૨ (થિ) ૧૨૪૭ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરહુ—જવજીજી રતનજી તારાપોરવાલા—ઉમર વર્ષ ૫૪) શેઠ રતનજી માણેકજી કીકાજી તારાપોરવાલાના વડા દીકરા. એવજી દુદરાબાદ ખાતે નીજમ મરકારની નોકરીમાં હતા, અને પ્રથમ પોતાના મામા શેઠ બાજીજી વીકાજીના હાથે દુદરાધારસીવ જીજ્ઞાનાં નસદરગ પરગણાંના અને ત્યારબાદ બીર જીજ્ઞાના મદદર તાલુકદાર નેમ્યા હતા. એવજીનું મરણ મુંબઈમાં નીવજી હતું.

તા ૦ ૩ જી નવેમ્બર.

નવસારીના મુલમક શેઠ ચોરાબજી બંદગીરજી તલિ-યારખાંને નામદાર ગાયકવાડ મરકારે ત્યાંના નાયબ મુખાલે આદેશો આપ્યા હતા.^૮

તા ૦ ૫ મી નવેમ્બર.

મોરેશ્વર જી. કુવમહાઉમન નામના જરમન પિદ્ધને

૬ બોરો મવરમેંટ રીકોર્ડ, ૧૮ મી અક્ટોબર ૧૮૭૭.

૭ નવે જમચેદ, તા ૦ ૨૫ મી અક્ટોબર ૧૮૭૭.

૮ આગરા બેંકવાલા શેઠ નવરોજીજી રતનજી તારા-પોરવાલાના વડા બાઈ.

૯ મુંબઈ સમાચાર, તા ૦ ૧૭ મી નવેમ્બર ૧૮૭૭.

પાર્થવ અને પહલવ, તથા માડ અને માહ શબ્દો વિષે જરમન ભાષામાં એક નિબંધ રચી પ્રગટ કરીયા હતા. ૧

તા ૦ ૮ મી નવેમ્બર.

રોજ ૨૦ માહ ૨ (ચિ ૦) ૧૨૪૭ યજ્ઞદેવરદી.

મરણ—ધનજીભાઈ બરજોરજી અંબાતા—ઉમર વર્ષ ૨૫) બરજોરજી શેરામજી ધનજીભાઈ અંબાતાના દીકરા, તથા અંબાતાહરુર રૂપતમજી શેરામજી દલાલના પૌત્ર. એવણુ વ્યાપારનાં કામોમાં પડેલા હતા, અને કલીકટ ખાતેની મેયરશ કુંવરજી અરદેશરની કું. ના એક ભાગયા હતા. કલીકટ તરફ જતાં મધરાત્ર રેલવે ની તાગેરીનાં સ્ટેશન આગમ આગ દીને થયેલી એક હોનારતમાં કચડાઈ મરણ પામ્યા હતા.

તા ૦ ૧૬ મી નવેમ્બર.

રોજ ૨૮ માહ ૨ (ચિ ૦) ૧૨૪૭ યજ્ઞદેવરદી.

મરણ—અરદેશર અરદેશજી વાડીઆ—ઉમર વર્ષ ૭૦) શેઠ અરદેશજી રૂપતમજી વાડીઆના દીકરા. એવણુ પેહલવેહલા ઇ. સ. ૧૮૨૨ માં મુંબઈની સરકારી ગોદામાં પોતાના બાપના હાથ હેઠલ એક શિપ્પાઈ તરીકે રહ્યા હતા. તે પછી ત્યાંજ વધતાં વધતાં “આસીસ્ટન્ટ ખીસર” ની પદવીએ ચઢ્યા હતા. એવણુનાં મનની સુધળી વધાણુ સંસ્થાકામના અભ્યાસ ઉપર હતી, અને પોતે જતાં કોચિંગ કરી મળગામની ગોદામાં ૧૮૩૩ માં “હંડર” નામે એક નાઇલી સ્ટીમર પેહલવેહલી ખતાવી હતી, તથા તેમાં સુધળું સંસ્થાકામ એવણુ પોતે જડ્યું હતું. એ સ્ટીમરની કારીગરી જોઇ અતરેનાં દર્યાખાતાના સુધળા અમલદારો ધણુ ખુશી થયા હતા. એ પછી એવણુ પોતાનું નીત મુંબઈમાં આસ લાઇટને અખતરાર કરવા ઉપર લગાડ્યું હતું, અને પોતાના મળગામના ખંગલામાં પોતે જતાં સુધળી નહીંઓ તથા આસ લાખલ કરવાના સંચિ વગેરે ગોઠવી તા ૦ ૨૦ મી ફેબ્રુવારી ૧૮૩૪ ને દીને પેહલવેહલી તે લાઇટ સુલગાવી હતી. એ અખતરાર જોવા માટે તા ૦ ૧૦ મી માર્ચ ૧૮૩૪ ને દીને મુંબઈના નામદાર ગવરનર અરલ આફ ક્વેર પોતાના રેગલા સહીત એવણુને ખંગલે આયો હતા. તે વખતનાં હંગ્રીજ વર્તમાનપત્રો ઉપરથી માલમ પડેલ કે એવણુનાં ઘર આગલ સોડાની એટલી તો ઠંડ મલી હતી કે ગવરનરની ગાડીને યણુ ત્યાં જવાને ધણી સુશકેલી પડી હતી. નામદાર ગવરનરે આમે એમની ખતાવટ તથા હિંદુસ્થાનમાં ધુરદાપની કારીગરી લાખલ કરવાની દીલસોજીને માટે ધણી તારીફ કરી પોતાનો સંતોષ જણાવ્યો હતો, તથા એમના મુધરેલા “ટેસ્ટ” અને ઉખોગને માટે સર-

કાર તરફથી એક ખેલાત અથવા “ટ્રેસ આફ આનર” એટ આવી વીદાયગીરી લીધી હતી. ગવરનર જોવા પોતાની ગાડીમાં બેસી રસ્તો લીએલે તેવામાં એવણુ એક આંગલીની અસારત કરી સુધળી લાઇટ જુલવી તાખી, અને પછી પાછી તરત એક મીનીટમાં સુલગાવી, જેથી બાહરે ઉમિલા દેશીએ એટલા તો અનુભવ થયા અને એમજ ધણું કે એ જાડુ મિવાપ ખીજું કાંઈજ નહિં હોય. તા ૦ ૭ મી જાનવારી ૧૮૩૭ ને દીને એવણુને લંડનની “રએલ એશીઆટીક શોશાઇટી આફ એટ ખીતન એડ આયરલંડ” ના એક “નાના રેસીડન્ટ મેમ્બર ડેડવી માન આપ્યું” હતું. એ પછી પોતાના હુનરની કુશ માહીતગારી મેલવવા માટે એવણુ ૧૮૩૯ માં હંગલાંડ ગયા હતા. ત્યાં “કોરટ આફ ડામેરેક્ટરસ” એવણુને મેયરશ વાડેસ તથા કુપલ નામના હજનેરોના હાથ હેલ તેમનાં કારખાતામાં તાલીમ લેવાને સોંપ્યા, અને એમને મુંબઈની ગોદામાંથી મલતા દરમાયા ઉપરાંત જ્યાંમુધી એવણુ હંગલાંડ મલે શિખવાને રહે ત્યાંમુધી દર માસે ખીજ ૩૩૦૦) નો વધારે દરમાયો કરી આયો હતા. તા ૦ ૧ લી જુલાઈ ૧૮૪૦ ને દીને નામદાર માહરણીજીએ બરેલી લેલીમાં “મારડ આફ કંત્રોલ” ના વડા મુરે જાને લાખલહેસે એવણુની નામદાર માહરણીજીએ ભોલાકાત કરાવી હતી. એજ શાલની આખેરીએ એવણુ પોતાની હંગલાંડની મુશાફરીની નોંધની એક ચોપડી લંડન મલે હંગ્રીજ ભાષામાં છપાવી પ્રગટ કરી હતી. હંગલાંડમાં કેટલાક વધારે અખીઆસ કરી એવણુ ૧૮૪૧ ના માર્ચ માસમાં મુંબઈ પાછા આવ્યા હતા. તે પેળાએ નામદાર “કોરટ આફ ડામેરેક્ટરસ” ના હેલકમથી સરકારે એવણુને અતરેની ગોદામાં “સ્ટીમ ફેક્ટરી અને ફાંડરી” ના વડા હજનેરના આલાખર ૩૬૦૦) ને દરમાયે નેમ્યા હતા. ૧૮૪૪ માં એવણુ મુંબઈ મલે શેઠ માણેકજી અરદેશજી સરદારની શાયે પેહલવેહલા દેશી તરીકે કોચિંગ થયા હતા. ૧૮૪૬ માં અતરેની મીકાનીકસ હનુસ્ટીકુટના એવણુને વાઇસ-પ્રેસીડન્ટ નેમ્યા હતા. ૧૮૫૧ ની તા ૦ ૧ લી સપ્ટેમ્બરે એવણુ ૬ માસની રજ લઇ ખીજ વાર હંગલાંડ જઇ આવ્યા હતા. ૧૮૫૫ માં નામદાર સરકારે એવણુને મુંબઈના મુલેહના અમલદાર નેમી માન આપ્યું હતું. તા ૦ ૧ લી આગસ્ટ ૧૮૫૭ થી એવણુ પેનશન લઇ પોતાનો આલો છોડયો હતા. આ પેળાએ નામદાર સરકારે હંગલાંડથી “કોરટ આફ ડામેરેક્ટરસ” ના હેલક મુજબ એવણુને મલતા દરમાયાની અરધી રકમનાં પેનશન ઉપરાંત ખીજ દર માસે ખાસ પેનશન તરીકે ૩૧૦૦) વધારી ૩૪૦૦) નું પેનશન આપ્યું કર્યું હતું. ૧૮૫૯ માં એઓ નિજ વાર હંગલાંડની સફરે ગયા હતા, અને ૧૮૬૧ માં લંડન મલે જરથોસ્તી આનાં ધર્મનું ફંડ સ્થાપ્યું તેના સેવટ મુધી એક તરફી હતા. ૧૮૬૧ ની આખેરીએ “કોરટ આફ ડામેરેક્ટરસ”

ની સુખનાંથી એવલુ કરાવીની "હંડમ ફોડીયા કંપની" ના સ્કે-ડેસીડેડ હાજર તરફી ૭૧૦) પોંડને વરમણિ નેમાહ આપ્યા હતા, અને ત્યાં "હંડમ" નદીમાં ફરી એક એવી ત્રણ માર રીમરે. એવલુ ફોટોગ્રાફી બાંધી આપી હતી. તે બાર ૧૮૯૪ માં પાછા હંગાંડાં બંધ ત્યાં એવલુ મુકી એકાંત છંદગી ચુલગી હતી, અને મરણ વલુ ત્યાંજ પામ્યા હતા.

તા. ૧૮ મી નવેમ્બર.

રોજ ૩૦ માં ૨ (ચો) ૧૨૪૭ વર્ગફુટ.

મરણ-ગોરાબજી હજીબાઇ-કમર વર્ષ ૫૮) એક હજીબાઇ દાદાબાઇના વિજા દીકરા. એવલુ તા. ૨ હ આગસ્ટ ૧૮૪૧ ને દીનથી પોતાના બાપની "હજીબાઇ દાદાબાઇના છેડકાઓ" ની પેઢીમાં ભાગયા તરફી જોડાયા હતા. તા. ૩૧ મી અક્ટોબર ૧૮૫૩ થી એ પેઢી રાજી પુરુષીથી બંધ કરી મરે ભાગયાઓ છુટા પડ્યા હતા. એવલુ એક મૂન કીચિયન હતા, અને ૧૮૯૧ માં જાડમ "રાજકીમ રાજ" માં જોડાયા હતા. ૧૮૯૮ માં મેચરમ "વામરાર રાજ એડ ફૂં" ના થોડુંક મુકી દલાન થયા હતા, બાપારમાં એમના પોસા અગ્રે પડવાથી મરીબ દાનમાં આવી પડ્યા હતા. પોતાના બાપનાં કાંઠેકાં "મરણ એક હજીબાઇ દાદાબાઇનાં ધર્મપાતાં" ના એવલુ ૧૮૪૬ માં તેની ગરમાતથીજ એક તરફી હતા.

તા. ૨૨ મી નવેમ્બર.

થાપુરજ નરોજીજી વરીઆવા નામના ૨૫ વર્ષની ઉમરના પીતીનારાવજી રેહનાર એક જ્યાંન પારસીને મળ તા. ૨૭ મી અક્ટોબરની રાતનાં મરીન લાઇનમાં રેહવે રોગનની મરિ પેકેવેના કીવારા આગળ તેના એક બાઇ જમરેજી નરોજીજી વરીઆવાએ છડી મારવાથી તેને મર જમરેજી હજીબાઇ દારવીરમાં જઇ જ્યામાં આવ્યો હતો, જ્યાં તે તા. ૧ થી નવેમ્બરને દિને મરણ પામ્યો હતો. આ જમરેજીને આજ દિને અરસાથિઓની છંડણ કરવાથી રોગનમાં હાલેમજા સીંઝ જમરીમ મીન તથા જામ જમરી દારજી ઉંઘા કરવાથી તેવાજ રાજની કેડાં પોતાના બાઇને છડી મારી અંજમુજી જુન કરવાને વાંઝ મરિન થયો, જેથી નામદાર જમરે તેને બાંનજોને રાખ્તો નેમાડના મરિ પાંચ વર્ષનાં ગરકેડેપાંડાંની મરજ કીધી હતી.

તા. ૧ થી ડીસેમ્બર.

મુબાઇ મરિ નવાં મરે બોલવને હરવા ને "ખામ-લામ" મુબીરનાં અંજમરે પડી કાઢ્યા હતા તેના મરિ કારકેડેપાંડાંની મરજે અરજી પડવાને અવરેના ૩૩ બાર-

નરોજીની એક જમરે મળા આજ દિને કુરાગજ કાવજી હંડકીરમમાં એક મોરાબજી કુરામજી જેવનાં પ્રજુબાજી હેકમ મરી હતી. આ વેળાએ એક કાશીનાથ ત્રીપ્ત તેમજ બારીરે મરે બાંધવાનાં કામમાં વપરાતી રેક મીનની તપાસ મુબીરીપાત અમનદારો પારો કરાવવી એવું જિજા "બાધવા" માં લખેલું હોવાથી તેથી કેટલી અડચણ નડે, તથા મુબરેલા રોગમાં મરિને કેમ અને કેવા પડા થોંધી બાંધવાં તે કામ પ્રજના દાપમાં રાખ્યામાં આવે, મરે મુબજ જેવાં ચેદરના લોકો પાસેથી તેમજ મરજ છીણવી લેવું અવગીર છે તે દર્શાવનારી એક અરજ વાંચી બાહન રાખવાની દરખાસ્ત કીધી, જેને અવરેની મેલના માજી આરોગ્ય રીદ બીદર એક હીરજીબાઇ મેદર-વાંનજ વાડીઆએ એક મુદર બાપાજી કરી રેકો આપે, ર

૨ એક હીરજીબાઇ આ બાપાજી નોધરાજોજી બહી અતરે રાખજી જાતી લખજી ઉપે:-

"Mr. Heerjeebhoy Merwanjee Wadia, in responding the proposition, said:-after the very able speech of our learned friend, Mr. Telang, very little is left for me to say. I however beg leave to take up your time for a few minutes and refer to a very few points. I have carefully looked over the bye-laws and find that those relating to buildings on the native principle, though well meant, are framed in the misconception of the principles of native architecture. I will point out only two or three instances. Native houses are generally supported in the front, as may be seen in many buildings, on strong posts or pillars from the ground floors, and with strong beams to support the weights of the superstructure above. Posts are also placed for upper floors, and windows placed between them, and the gaps are filled up by a single brick wall, and in many houses, there is a continuous range of windows in front. This is done to lighten the weight on the posts. But in one part of the bye-laws, it is stated that "no opening shall be made in external walls more than one-third of the area of the wall". This would take off much ventilation. Now, for the purpose of protecting the thin front wall, continuous sun shades are placed two to three feet above the windows, sloped down, so that the outer edge should be on a level with the window sills; but the bye-laws say "no continuous sun shades are to be allowed." And we are asked to adopt the preposterous detached sunshades over the windows, which would take away nearly one-third of the light and air from the windows. We are also told that our staircases shall be placed at a certain angle. This is a matter of convenience, and should be left to individual discretion. Another part of the bye-laws says, "No habitable room shall be less than 100 square feet in area, so that if a man build a room 20 square feet in area, the Municipality would say to him, 'this room is not large enough. You should not live in it.' Why, Sir, there is a room in my house only about 4 feet in area, but it is the most airy and best ventilated one in the whole house, but if I had to build it over again, the Municipality would say, 'This is an unhealthy room. You should

અને તે કારણે રાજ્યના ચોક્કસ આપવાનું કૌટુંબી મળા
અપ્રમાણ થાય હતી.

તા ૧૦ મી ડીસેમ્બર.

સુબંધની વારસી પંચાતના કુંડ તા ૩૦ મી
અક્ટોબર ૧૮૭૫ થી તે તા ૧૭ મી અક્ટોબર ૧૮૭૬
સુધીના હિસાબની ચોપડી જન્મે જન્મેદ છાપાખાનામાંથી
તરસીઓએ છાપી પ્રગટ કીધી હતી. તેમાંથી જોવામાં
આવે છે કે હેલા હિસાબની બાકીના રૂ.૩૩૮૩(૧૫) ઉપર તે
આખી આખી વર્ષમાં પંચાતના કુંડ ખાતે રૂ.૧૧૨૮(૧૭)ના
ની આવક થઈ હતી, અને અરચ રૂ.૩૬૧૫૧૨૦ નો થયો
હતો, જે બાદ કરતાં વર્ષની આખરીએ તરસીઓના હસ્તકમાં
પંચાતના હિસાબને લગતા રૂ.૬૬૧૧૨૧૨૧૨૧ તથા જુદાં
જુદાં પચાતના પંચાતના રૂ.૩૮૬૨૮૨૧૧૦૧ મધી કુલ
રૂ.૬૪૫૦૫૫(૨૩) બાકી હતા.

not put your head in it," Mr. Telang referred to the
strength and durability of old buildings in London,
but similar cases are not wanting here. The native
builders, if they err, do it always on the safe side and
not on the side of danger. My own house is now
sixty years old, and forty years after it was built I
raised two more stories upon it. The building is now
firm and sound, and I would challenge the best engi-
neer and architect to discover any weak point in the
structure. I hope the meeting will unanimously adopt
the protest against the bye-laws laid before them, and
that the members of the Corporation, specially those
elected by the rate-payers, will pay due attention to
our remonstrances.

૧ ટાઇમસ અર્થેટીડીયા, તા ૦૮ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૭.

૨ પંચાતના દફતરમાં આજે વર્ષ કાંઈ નવાં ખાતાં
પાડેલાં નથી, પણ જરૂરીયાતી રવાનોને અવલમજલ પૌંદ-
આડવાનાં ખાતામાં વલસાડનાં જરૂરીયાતી રવાનોને અવલ-
મજલ પૌંદઆડવાનાં રૂંડના આગલ જન્મે હતા તેના બ્યાજ
સાથે રૂ.૫૫૭૮૬ થયા તેનું તા ૧૭ મી અક્ટોબર
૧૮૭૬ ને દીને જુદું ખાતું પાડી જન્મે કીધા હતા, અને
તેનું તથા તેમાંથી જન્મે રૂ.૪૫૦ તથા બ્યાજ વલસાડ-
વાલા માનેજરો એ બાબેના અરચ સાથે મંગાવે તે ચોક્કસ-
વાનો બદોખત કીધા હતા.

જેનું મુજબ એક નશરવાંનજ બેરોમાંલ શેકરેટરીએ
દોખમાંજીને લગતા હેલા ચુકદાના સંબંધમાં દીલખરીથી
ચેલન કરવાના બદલામાં રૂ.૨૫૦૦ તરસી સાહેબોએ એવ-
જીને લેટ આપ્યા હતા તેમાં પોતાની તરસી રૂ.૨૦૦
જોયેરી તા ૧૪ મી અક્ટોબર ૧૮૭૬ ને દીને રૂ.૨૬૦૦
ની સરકારી નોટ લઈ તે દોખમાંજીને લગતાં કારણસર
અરચ કરવામાં જોયેરી તેમાં જોડાડેલાં રૂંડમાં તેનું બ્યાજ
વાંડવાને લેટ આપી હતી.

એ જોયેરી કુલે જરૂરીયાતી રવાનોને અવલમજલ પૌંદ-
આડવાનાં રૂંડમાં આજે વર્ષ નીચે મુજબ રૂ.૬૦૦૦ ની
નોટો બ્યાજ વાંડવાને લેટ આપી હતી:—(૧) શેક નાના-
બાઈ બેરોમાંલ છલખાઈએ મરડુંમે શેક વીરજીબાઈ ડોશા-

તા ૧૩ મી ડીસેમ્બર.

સેતારા જીજ્ઞાસાં જીલ્લી તાલુકાના મામલતદાર શેક
રતનજી એકજી કોંગાને નામદાર મરકારે તે જીજ્ઞાસા નિજ
વર્ગના માલસેટ નેમ્યા હતા.

તા ૧૪ મી ડીસેમ્બર.

ગ્રેડેસર જેમમ ડારમેસ્ટેટર હોરમજલ અને હોરમન-
ની ઉપતી તથા તવારીખ વિષે ક્રમ બાપામાં એક પુસ્તક
રચી પ્રગટ કીધું હતું.

તા ૧૫ મી ડીસેમ્બર.

ડાકર રમતજી નયરવાંનજ બોરીને લંડનની
"રમ્પેક મેડીકલ એડ મરજીકલ શોયાધરી" ના ફેસ
તરફી ચુડી કાઢ્યા હતા.

તા ૧૬ મી ડીસેમ્બર.

શેક માણેકજી બેરનજી કુપર જેઓ ઇંગ્લાંડની
મુસાફરીએ ગયા હતા તેઓને લંડનની "રમ્પેક કલિંગ
અર્થેટીડીયા" ના એક નેમખર તરફી ચુડી કાઢ્યા
હતા.

બાઈ ગોધપૌરીઆનાં વીધવા બાઈ હીરાંબાઈની તરસી તેમના
આવંદ મરડુંમે શેક વીરજીબાઈની પુલમાંથી તેમનાં પુનને
સારે તા ૨૫ મી જાનેવારી ૧૮૭૬ ને દીને રૂ.૧૦૦૦ ની
નોટ. (૨) શેક કાવશલ દાદી લીમજીએ તા ૫ મી ફેબ્રુઆરી
૧૮૭૬ ને દીને પોતાનાં માવાલ મરડુંમે બાઈ જરબાઈ તે
મરડુંમે શેક દાદી લીમજી બનાલનાં વીધવાનાં પુનને સારે
તેવણની પુલમાંથી તથા પોતે મળી રૂ.૧૦૦૦ ની નોટ.
(૩) શેક રસતજી બનલશા કપડાંને તા ૪ મી ફેબ્રુઆરી
૧૮૭૬ ને દીને પોતાના બાઈ મરડુંમે શેક દારાશાહ બનલ-
શાહ કપડાંનાં પુનને સારે તેવણની પુલમાંથી તથા બેશી-
ઓએ મળી રૂ.૧૦૦૦ ની નોટ. (૪) શેક બેરોમાંલ નશ-
રવાંનજ સીરવાઈએ તા ૨૦ મી જુલાઈ ૧૮૭૬ ને દીને
પોતાનાં ધણીઆની મરડુંમે બાઈ માણેકબાઈનાં પુનને સારે
રૂ.૧૦૦૦ ની નોટ. (૫) શેક અરદેશર કાવશલ રસતમરોમાં-
નાએ તા ૧ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૬ ને દીને પોતાનાં ધણી-
આની મરડુંમે બાઈ હીરાંબાઈનાં પુનને સારે રૂ.૧૦૦૦ ની
નોટ. (૬) શેક દીનશાહલ દાદાબાઈ ગોંધીએ તા ૧૨ મી
અક્ટોબર ૧૮૭૬ ને દીને પોતાનાં વડુ મરડુંમે બાઈ બીયા-
ઈલ તે શેક દાદાબાઈ દીનશાહલ ગોંધીનાં ધણીઆનીનાં
પુનને સારે રૂ.૫૦૦ ની નોટ. (૭) શેક દાદાબાઈ બહમનજી
છલખાઈએ તા ૧૬ મી અક્ટોબર ૧૮૭૬ ને દીને પોતાના
ધણીઆની મરડુંમે બાઈ જીવંબાઈનાં પુનને સારે રૂ.૫૦૦,
ની નોટ.

૩ બેમ્પેક ગવરમેંટ ગેજેટ, ૧૩ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૭.

"James Darmesteter, Ormazd et Abrihan,
leurs origines et leur histoire. Paris, 1877."

૫ જન્મે જન્મેદ, તા ૪ મી જાનેવારી ૧૮૭૮.

૬ રાત ગોપતાર, તા ૨૦ મી જાનેવારી ૧૮૭૮.

તા ૨૦ મી ડીસેમ્બર.

દિન ૨ માહ ૪ (ચિં) ૧૨૪૭ યજ્ઞેન્દ્રદી.

મરણ—માણિકજી શાપુરજ વાણ, ખી. એ.—ઉમર વર્ષ ૨૫) આં શાપુરજ મનચેરજ વાણના ખીજા દીકરા. એવણુ ૪૦ ચં ૧૮૭૧ માં ચુંબળની યુનીવર્સીટીની ખી. એ. ની પરીક્ષામાં પચાર થયા હતા. તે પછી “પારસી મોરડીંગ સ્કુલ” કે જે યુલુંગી પાસે ડાખેલી ખાતે લઈ જવામાં આવી હતી તેના હેડ—માસ્ટર થયા હતા. ત્યાં કોઈ છોકરને હાથે અકસ્માતથી બરેલી પીસ્તોલથી અકસ્માતી થવાથી તે આપાદ એવણુની આંખ ઉપર ધુટી હતી, અને ગુરતમ મરણ નીપજયું હતું.

તા ૨૦ મી ડીસેમ્બર.

અમદાવાદ છાત્રાના હજુર કેપ્ટુડી કલેક્ટર શેઠ કુવરજી કાવચજી થયાવાલાને અમદાવાદ છાત્રાના કામચલાઉ હકલેક્ટર તરીકે ચરકારે નેમ્યા હતા.

શેઠ બજેન્દ્રજી એલજી મોદી, એમ. એ; એલ. એલ. ખી. તે નામદાર ચરકારે અમદાવાદ છાત્રાના મોરચડના અને શેઠ નવચંદ્રજી દોરાયજી અંડલિવાલા, ખી. એ; એલ. એલ. ખી. તે યુલું છાત્રાના વડગામના ખીજા વર્ગના અપારડનિટ જડજે નેમ્યા હતા.

ડાક્ટર કેપ્ટન રમતજી વીકાજીને નામદાર ચરકારે અમદાવાદ આસીહટ “કેમીકલ એનાલાઇઝર” નેમ્યા હતા.

તા ૨૦ મી ડીસેમ્બર.

શેઠ જહોરિયાહ અરેચર તાલિયારખાનને નામદાર ચરકારે મુરતની પોલીસના ઇન્સ્પેક્ટર, તથા શેઠ દરામજી ખરચેજી નવખાનને વડમાહજની પોલીસના ઇન્સ્પેક્ટર નેમ્યા હતા.

તા ૩૧ મી ડીસેમ્બર.

આખિ વર્ષમાં ધ્યાને તા ૧ લી બનેવારીથી તે તા ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૭ સુધીમાં ચુંબળના પારસી-ઓમાં ૧૨૭૪ જન્મ—જન્માં ૬૩૫ છોકરા અને ૬૩૯ છોકરી—નોંધાયાં હતાં.

એજ વર્ષમાં ચુંબળ મધે પારસીઓમાં ૨૮૧. જોડનાં લગન તથા ૨૦ જોડનાં ગરનાં નીચે યુજાની વીગતે થયાં હતાં:—

નર. નારી. જીમ્મલે.

લગન—૬ થી ૧૦ વર્ષનાં .. ૮* ૨૦° ૩૮

૧૧ થી ૧૫ વર્ષનાં .. ૨૫ ૧૨૨ ૧૪૦

૧ મોમ્મે ગરવેટ ઝેડેટ, ૨૦ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૭.

૨ મોમ્મે ગરવેટ ઝેડેટ, ૨૭ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૭.

* એમાં ૬. ૭ વર્ષની નાખતી છોકરીઓ હતી. ૨૦

* એમાં ૬ માહ વર્ષના નાખતી છોકરીઓ હતા.

	નર.	નારી.	જીમ્મલે.
૧૧ થી ૨૦ વર્ષનાં ..	૭૧	૧૨૨	૧૬૩
૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં ..	૧૦૧	૧૫	૧૨૧
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં ..	૫૧	૧	૫૨
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં ..	૧૨	૧	૧૩
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં ..	૭	૦	૭
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં ..	૦	૦	૦
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં ..	૧	૦	૧
	૨૮૧	૨૮૧	૫૬૨

ગરનાં—૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં ..	૦	૨	૨
૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં ..	૨	૧૧	૧૩
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં ..	૪	૩	૭
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં ..	૨	૨	૪
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં ..	૪	૨	૬
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં ..	૨	૦	૨
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં ..	૫	૦	૫
૫૧ થી ૫૫ વર્ષનાં ..	૧	૦	૧
	૨૦	૨૦	૪૦

એજ વર્ષમાં ચુંબળ મધે પારસીઓમાં નીચે યુજાની વીગતે ૧૦૬૫ મરણ નિપજ્યાં હતાં:—

	નર.	નારી.	જીમ્મલે.
તરતનાં જન્મમાં	૪૭	૪૫	૯૨
૧ છાત્રી ૧ માસ સુધીનાં ..	૪૧	૩૧	૭૨
૧ માસથી ૧ વર્ષ સુધીનાં ..	૮૬	૭૪	૧૬૦
૧ થી ૫ વર્ષનાં	૬૬	૬૨	૧૮૮
૬ થી ૧૦ વર્ષનાં	૧૩	૨૮	૪૧
૧૧ થી ૨૦ વર્ષનાં	૧૯	૨૫	૪૪
૨૧ થી ૩૦ વર્ષનાં	૩૩	૩૧	૬૪
૩૧ થી ૪૦ વર્ષનાં	૪૮	૩૩	૮૧
૪૧ થી ૫૦ વર્ષનાં	૪૫	૧૯	૬૪
૫૧ થી ૬૦ વર્ષનાં	૫૧	૨૭	૭૮
૬૧ થી ૭૦ વર્ષનાં	૪૮	૫૪	૧૦૨
૭૧ થી ૮૦ વર્ષનાં	૩૬	૪૨	૭૮
૮૧ થી ૯૦ વર્ષનાં	૧૦	૧૬	૨૬

૫૦૮ ૫૧૭ ૧૦૬૫

એ ૧૦૬૫ મરણ નીચતા લગાઓ ઉપર થયાં હતાં:—

કોણાળા	૧૧	ખાહિકોટ	૧૫૨
કોટ	૪૦૪	એતવાડી	૮૨
ધોળીતણાવ ..	૨૩૭	કામાડીપરા ..	૧

† એ એક ૭૧ વર્ષની કુવારી છોકરી ૪૬ વર્ષના ખીજાપર આપે પેરેલી હતી.

કરેલવાડી	૧૬	બે-ટાંકી ...	૨
ગીરગામ	૧૬	ઉમરખાડી	૧
ગોવાતી	૨૭	ભીડીખાતર	૪૩
ગાંધી રોડ	૧૩	ભાગ્યેખાતર ...	૭
તારદેવ	૩	મળગામ	૨૩
ગોવાલીઆ તલાવ	૧૨	પરેલ	૧૧
ખાખા	૧	ચાંચીપાગલી ..	૧
આહલક્ષમી	૧	ગાંધી	૪
વાલકેશ્વર	૫	નાચેગામ	૩
		દાદર	૧
		મોહીમ	૨
		વાંદરા ...	૩
		સર જમનું છાં	૧
		હાસ્પીટલ ...	૫
		ગોઝામદાસ હાસ્પી	૨
		કુરલા	૨
		ઉત્તર	૧

૧૦૬૫

એ ૧૦૬૫ મરણ નીચનાં કારણોથી નિપળ્યાં હતાં:—

તાવ	૨૩૧
સાતત ગુને લગતાં દરદા	૧૩૭
ફેફસાંને લગતાં દરદા	૧૧
સોહીલીકારને લગતાં દરદા	૨૦
જલદર	૨૩
શીતલા	૧૮
ગોમર	૭
કાલેરા	૧૫
રગદીત	૩
મરડા	૩૬
પેટ	૪૪
પીથાખને લગતાં દરદા	૧૪
ધુપા ભાગને લગતાં દરદા	૨૧
આમડીને લગતાં દરદા	૧૧
હાલચાલ તથા તંબુને લગતાં દરદા	૩
તરતયાં જમીલાં	૬૨

જાણી તથા નાકવતી	૧૩૭
ખીજાં દરદા	૧૪૬
(૮ તાવને લગતાં.	
૬૪ જાતીને લગતાં.	
૭૪ પાંચનંશકાતીને લગતાં.)	
આપધાત	૧૭૬
(૧૩ જેઠર ખાધને.	
૪ કુવામાં પડીને.)	
હોનારત, અકમ્મમાંત, વગેરે	૪૬
(૨ રેલવે તલે આવી જવાથી.	
૨ દરીયામાં નાહેનાં યુગલાઈ જવાથી.)	

૧૦૬૫

વળી એજ વર્ષમાં યુગાઈ મધે ૭૫ પારસીઓએ નાદાર દેવાદારોની કોરટનો આશરો મેલવવાને અરજી કીધી હતી, જેમાં પાંચ ચોરસો પણ હતી.

↑ આપધાત કરી જરણ પાચેનાં ૧૭ જણામાં ૧૨) પુરૂષ અને ૫) સ્ત્રી હતા. પુરૂષોમાં એક ૭૫) વર્ષનો કાપાલર પાંદગીથી કઠાણી તથા ખીજા ૨૧) વર્ષનો કાપાલર સંસારી કલેસને લીધે બંધેએ કુવામાં પડી, એક ૪૮) વર્ષના દલાલે તથા ૫૦) વર્ષના બખસરીએ નાણાંની તંબીને લીધે બંધેએ જેઠર ખાઈ, એક ૨૧) વર્ષના ગોમેદ તથા ખીજા ૧૭) વર્ષના કલાઈ સંસારી કલેસને લીધે બંધેએ જેઠર ખાઈ, એક ૫૧) વર્ષના પાસનો ષઘો કરનારે કરજદારીને લીધે, તથા એક ૪૪) વર્ષના ઊપરોણી કરનારે દારૂના લખમાં બંધેએ જેઠર ખાઈ, એક ૧૪) તથા ખીજા ૧૮) વર્ષના ઊકસાએ માખાપે લખકાચાથી બંધેએ જેઠર ખાધને, એક ૨૫) વર્ષના શીરે ઘરે સંસારી કલેસને લીધે તથા એક ૭૨) વર્ષના ચેકારે અસ્થિર જગજની હાથતંબાં બંધેએ કુવામાં પડી આપધાત કીધા હતા. સ્ત્રીઓમાં એક ૨૭), બીજા ૧૬) અને ત્રીજા ૪૭) વર્ષનીએ ઘર સંસારી કલેસને લીધે તથા એક ૨૭) અને ત્રીજા ૨૫) વર્ષનીએ માંદગીથી કઠાણી પાંચેએ જેઠર ખાઈ આપધાત કીધા હતા.

↑ અકમ્મમાંતથી જરણ પાચેનાં ૪) જણામાં મારે પુરૂષ હતા. તેઓમાં એક ૨૨) વર્ષનો તથા ખીજા ૭૨) વર્ષનો બંધે રેલવે ગારડો ત્રેન સાથે અપડી પડવાથી ધૂંડાઈને, એક ૧૬) વર્ષનો શીરર ખીમાં તથા એક ૨૮) વર્ષનો ગોમેદ દરીયામાં નાહેનાં યુગલાઈ જવાથી જરણ પાપ્યા હતા.

ઈં સં ૧૮૭૮.

આએ વર્ષના "દાહમય ઓફ ઇન્ડિયા" નાં કલિન-
ડરમાં મુદ્રણી ખિતા નીચલા ફરકાર તથા વધારા મિલકત
આગલાં કલિનડરની માફક છે.

બર્નિટ કલક ડુંગરીઓ—

એંગ્લો ઇન્ડિયન સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું'ં ની
મુખ્યધની લોકલ કમીટીમાં નાનાભાઈ મેહરામજી જીજીભાઈ
અને મેહરામજી નયરવાનજી સીરવાઈ.

બોમ્બે હેમ્પ એન્ડ જ્યુટ મીલ કું'ં ના ડાયરેક્ટરોમાં
ચાપુરજી જીવાજી વાઘા અને દાદી નયરવાનજી દાદીનાં
નામ વધારે.

કુચ્છા સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું'ંના ડાયરેક્ટરોમાં
નયરવાનજી અરદેશર હોરમજી વાડીઆને બસે હોરમ-
જી અરદેશર હોરમજી વાડીઆ.

ન્યુ ધરમસી ધુંભભાઈ સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું'ંના
ડાયરેક્ટરોમાં નયરવાનજી અરદેશર અરદેશર વાડીઆ,
નવરોજીજી માણેજી વાડીઆ, બર્નિંગીરજી રમતમજી
મોદી અને પેથતનજી કાવયજી સોલીસીટરનાં નામે વધારે.
ફારટ પ્રેમ કું'ંના ડાયરેક્ટરોમાં ચોરામજી નવરો-
જી વાડીઆનું નામ વધારે.

ન્યુ ગ્રેટ ઇસ્ટરન સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું'ં ના ડાયે-
રેક્ટરોમાં નાનાભાઈ મેહરામજી જીજીભાઈ, હોરમજીજી
નવરોજીજી મકલાતવાલા અને અરદેશર ડોશાભાઈ મુનશી.
શ્રેફ્ટી—મનચેરજી નવરોજીજી બનાજી.

મુરતની ભદ્રમ્મલ સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું'ં ના
ડાયરેક્ટરોમાં જમશેદજી કાવયજી એડી અને મોટાભાઈ
પેથતનજી વજીરનાં નામ વધારે.

મજાબાં સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું'ંના ડાયરેક્ટરો-
માં ધનજીભાઈ મેહરામજી જીજીભાઈ અને દાદી નયર-
વાનજી દાદીનાં નામ વધારે.

માનચેસ્ટર એન્ડ બોમ્બે સ્પીનીંગ એન્ડ માન્યુફેક્ચરીંગ
કું'ંના મુખ્યધના માનેજી ડાયરેક્ટર તરફે નયરવાનજી
અરદેશર હોરમજી વાડીઆ.

મોહુસીજી કું'ં ના ડાયરેક્ટરોમાં નવરોજીજી બર્ન-
ગીરજી ગામડીઆનું નામ વધારે.

નીકલ પ્રેમ એન્ડ માન્યુફેક્ચરીંગ કું'ં ના ડાયરેક-
ટરોમાં દીનશાહજી માણેજી પીટી, નયરવાનજી માણેજી
પીટી, અને ધનજીભાઈ મેહરામજી જીજીભાઈ.

નરસી સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું'ં ના ડાયરેક્ટરોમાં
અરદેશર નોયરવાનજી કાખાજી.

ઓરીએન્ટલ સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું'ં ના ડાયરેક-
ટરોમાં ચોરામજી કાવયજી ચોરામજી પાંડિવાલાનું નામ વધારે.

ચોરટ કાનીંગ એન્ડ લેન્ડ ઇમ્પ્રુવમેન્ટ કું'ંનીના ડાયે-
રેક્ટરોમાં લીમજી જમશેદજી બાટલીપોધનિ બસે હોરમ-
જી નવરોજીજી મકલાતવાલા.

સુદરદાસ સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ મીલસ કું'ં ના
ડાયરેક્ટરોમાં અરદેશર માણેજી શેઠના.

વિક્રોટીયા માન્યુફેક્ચરીંગ કું'ં ના ડાયરેક્ટરોમાં
દાદી નયરવાનજી દાદીનું નામ વધારે.

યુરોપિયન પેટ્રોલીના પારસી દલાલોમાં વધારે—
રેફરમાઈલડ એન્ડ કું'ં—હોરમજીજી બહમનજી
વાડીઆ.

બીને એન્ડ કું'ં—અરદેશર ચોરામજી વાડીઆ.

તાં ૧ થી જનિવારી.

આજ દીને નવાં વર્ષની ખુશાલીમાં હિંદી સરકાર
તરફથી આપવાના ખેતાઓમાં પ્રશંસાસ્પુર હેતુજીજી
જમાલપજી જમાલપજી આશાનાને "ખાનબાદશુર" નો ખેતાખ
આપ્યો હતો.^૧

શેઠ ડોશાભાઈ ફરમજી કરાકાને ગમે થાક મલિકા
સી. એસ. આઈ. ના ખેતાખને આંદ તથા મનદ એનાયત
કરવાને આજ દીને આતરેની શ્રેફ્ટીએ આશીર્વાદો દીવાં.
ખાનમાં એક દરવાર ભરાઈ હતી. નામદાર ગવરનરની ગેર
હાજરીમાં વડા કોનસ્ટેબલ હાનરેબલ મીં નેમમ ગીબસે
શેઠ ડોશાભાઈની સેવાઓ વિશે એક મુખાખીત ભાષણ કરી
તેમને આંદ એનાયત કરીશ હતો.^૨

તાં ૪ થી જનિવારી.

રોજ ૧૭ માઈ ૪ (ચિં) ૧૨૪૦ યન્દિનરદી.
મરજી—ફરમજી ભીખાજી ખાનગી—ઉમર વર્ષ
૫૩) શેઠ ભીખાજી ખરેખર ખાનગી દીકરા. એવજી ઇ.ચ.

૨ રાઈમસ ઓફ ઇન્ડિયા, તાં ૮ થી જનિવારી ૧૮૭૮.

૩ બોમ્બે ગેઝેટ, તાં ૨ થી જનિવારી ૧૮૭૮.

આ વેળાએ હાનરેબલ મીં ગીબસે કહેવું કે—

"It gave him particular pleasure to be the means
of handing to him the jewel of the Order, which
Her Majesty had been pleased to confer upon him.
His (Mr. Dossabhy's) long and able services to
the Government was one of the principal reasons why
he had been selected for the honour now to be
bestowed upon him; and he (Mr. Gibbs) had very
great pleasure in doing so, because when he served
as Special Income Tax Commissioner in Bombay in
1860, he had the pleasure to be associated with Mr.
Dossabhy, who worked under him for two years; and
he could say that from that time Mr. Dossabhy's
services had been of great value to the Government."

૪ શેઠ ભીખાજી અને મનચેરજી રાઈમસ ખાનગી આવા.

૧૮૪૪ થી પોતાના કોઠીયા બાહ શેઠ દીનશાહજી સાથે સુખમાં "દીનશાહ બીખાજી ખાંતની કું" અને કોલેખી મધે "ફરાંમજી બીખાજી ખાંતની કું" નાં નામથી તથા કોઠીન મધે શેઠ કોઠાબાહ મેહરવાંનજી દલાલ સાથે "કોઠાબાહ મેહરવાંનજી કું" નાં નામથી વ્યાપાર ચલાવતા હતા. એઓની પેઢીનાં "શ્રીંગ રાયલ વિક્ટોરિયા, શ્રીંગ તીરાતાચ્છરીન અને સ્કુનર માહી" નામનાં ત્રણ વાહણ હતાં. કોલેખી મધે એવણ લાંબી મુદત સુધી રહેલા હતા. એવણનું મરણ સુખ મધે નીપજ્યું હતું.

તાં ૧ થી જાનેવારી.

આજ દીને મરહુમ શેઠ ફરાંમજી બીખાજી ખાંતનાં ઉમણાંમાં તેમનાં એશીએએ ૩૧૦૧૦) ધર્મખાતખોમાં આપ્યા હતા.^૧

તાં ૮ મી જાનેવારી.

રોજ ૨૧ માહ ૫ (કં) ૧૨૪૭ યજ્ઞેજરદી.

મરણ—દીનશાહજી ફરફુનજી પડિર—ઉમર વર્ષ ૬૧) શેઠ ફરફુનજી લીમજી પડિના ખીજ દીકરા. એવણને ૪૦ સં ૧૮૩૨ માં ૧૫ વર્ષની વયે એમના બાપે હંગલાંડ કેળવણી લેવાને મોકલ્યા હતા, જે બનાવ પારસીઓમાં પેહલવેલો હતો. ત્યાં હેલીબરી કલેજમાં તરખિત આપી સીવીલ સર્વિસની પરીક્ષામાં પણ મોકલવાને એવણના બાવાએ વિચાર કીધો હતો, પણ તે અમલમાં આવી શક્યો નહિ,^૩ અને એવણ ૧૮૩૧ માં અતરે પાછા આવી ૧૮૩૭ માં ચીન પોતાના બાહ શેઠ અરદેશર સાથે "દી. એડ. એ. ફરફુનજી" નાં નામથી પેહી કાઢી જોડાયા હતા. ચીન મધે એઓ એક આગેવાંન વ્યાપારી હતા, અને ૧૮૩૯ ના અપ્ટેમ્બર માસમાં હાંગકાંગ ખાતેની ધીતિય "કોરટ આફ્ જસ્ટીસ" ની અપ્રવાધીઓની ઠાંડણ કરનારી ક્રિયનમાં પેહલવેલો યાંડ જુરીમાં જે પંચ વારસી વ્યાપારીઓને મેચાડ્યા તેઓમાં એવણ એક હતા. ૧૮૪૨ માં એવણ સુખ પાછા ફર્યા હતા. અને મગજની ખીમારીમાં લાંબી મુદત અતરેજ કાઢી મરણ પામ્યા હતા.

તાં ૯ મી જાનેવારી.

રોજ ૨૨ માહ ૫ (કં) ૧૨૪૭ યજ્ઞેજરદી.

મરણ—નવરોજજી નાનાબાહ ફરાંમજી—ઉમર વર્ષ ૪૮) શેઠ નાનાબાહ ફરાંમજી કાવથજી બનાજીના નાંધવા

૧ જાને જાનેશ, તાં ૧૨ મી જાનેવારી ૧૮૭૮.
૨ શેઠ લીજબાહ અને મેહરાંમજી દીનશાહજી પાંડેના બાવા.

૩ એ બાપે જુલે આ પુસ્તકનાં પેહલાં દશરને સર ૨૫૭ અને ૨૭૪.

૪ શેઠ લીજબ નવરોજજી બનાજીના બાવા.

દીકરા. એવણે અતરેની એજશીનસ્ટન કલેજમાંથી ઇ. સ. ૧૮૪૩ માં વેસ્ટ સ્કાલરની પદવી મેલવી હતી. તે પછી એજ કલેજમાં પ્રોફેસર ડખ્યું. પોતાના હાથ હેઠલ ઉધાડવામાં આવેલા ઇન્જનેરનું કામ ચિખવવાના વર્ગમાં ત્રણ વર્ષ અભિવ્યાસ કરી ૧૮૪૭ ના ડિસેમ્બર માસમાં "સીવીલ ઇનજનીઅર" તરીકે પણ પસાર થયા હતા. વળી ૧૮૫૦ માં એઓએ એજશીનસ્ટન કલેજમાંથી નાર્મલ સ્કાલરની ઉંચી પદવી મેળવી હતી. ૧૮૫૧ માં એઓ એજશીનસ્ટન ઇનસ્ટીટ્યુટમાં એક શિક્ષક તરીકે જોડાયા હતા. સ્ટુડન્ટ્સ લીટરરી એડ સાયેન્ટીફીક શેશોહરી, જાન પ્રચારક મંડલી, અને રાહનુઆએ માનવીઅસનાં સમાજોમાં એવણ શરૂઆતથી જ જોડાયા હતા, અને તે મંડલીઓના સંબંધમાં ૧૮૪૬ થી તે ૧૮૫૩ સુધીના અસમાં જુદાં જુદાં પંચ જાહેર બાપાણો કીધાં હતાં. સ્ટુડન્ટ્સ શેશોહરી ૧૮૪૬ માં ઉધાડવામાં આવી તે મધેની નિયાયો પેહલવેલો ૧૮૪૬ માં ઉધાડવામાં આવી તે મધેની મજગામની નીયાજનું ઉપરીપણું એવણે પોતાના પિત્રાહ શેઠ શોરાખજી પેથતનજી ફરાંમજી સાથે કેટલીક મુદત સુધી ચલાવ્યું હતું, અને કોઠ મધેની નિયાજનાં ધરનું બાડું એવણે પોતાની ગીરિયા છ માસ સુધી આપ્યું હતું. ૧૮૫૨ માં કોટનું ધર્મનું દવાખાનું ઉધાડ્યું તેના એવણ પેહલ વેહલા હાનરરી ફેક્ટરી હતા. ૧૮૫૪ માં એવણ ફ્રિન્ચ-નોની લાડજ રાઇઝીંગસ્ટારમાં જોડાયા હતા, અને તે લાડ-જને માટે એક મકાન બંધવાને થયલી ટીપમાં એવણે બદલા રપીઆના અવેજમાં ભાખેખવાના રસ્તા ઉપર જમીનને દુકડા બેઠ આપ્યો હતો, પણ તે જમીન કારગત ન લાગવાથી વેચી તે નાણું મેદાન મધે બંધાવવા નવા મેચાનીક હાલ-માં જમવાનો યોરડો—"ફરાંમજી કાવથજી બેનકવેરીંગ હોલ," ને નાંખે બંધવાનાં કામમાં વાપર્યું હતું.^૫ ૧૮૫૩ માં એવણ, શેઠ શોરાખજી પેથતનજી ફરાંમજી અને શેઠ મેહરવાંનજી જમશેદજી બોલીઆજીએ મલી સુખમાં "શોરાખજી એડ નવરોજજી નાનાબાહ ફરાંમજી" નાં નામથી અને કરાંચીમાં "મેહરવાંનજી જમશેદજી કું" નાં નામથી વ્યાપારી પેહડીઓ કાઢી હતી. ૧૮૬૩ માં તે પેહડીની લડ-નમાં "એસ. પી. ફરાંમજી એડ કું" નાં નામથી શાખા ઉધાડી હતી. જેર સત્તાના વખતમાં એઓની પેહડીએ બોએ રાયલ ઇન્જનરીય કુંપની, ઓરિએન્ટલ શીપ ઓધંગ આશિ-શીએશન, બોએ એન્ડ કોસ્ટ કોર્પોરેશન કુંપની, વગેરે કેટલીક જાહેર સ્ટોક કંપનીઓ ઉભી કીધી હતી. ૧૮૬૫ માં

૫ એ હોવર નીચે સુખ તખતી મારેલીછ:—

"Framjee Cowasjee Masonic Banqueting Hall.
"Part of the expenses of the erection of this Hall
"was met by the contribution of Funds viz.
"Rs. 14,936-7-1 held on the Trusts created by the late
"Wor. Bro. Navrojee Nanabhoy Framjee of Lodge
"Rising Star of Western India No. 342 S. O. and by
"the leave of the High Court in accordance with
"which this Hall is to be called by the above name."

નામદાર સરકારે એવણને મુલેહના અમલદાર નેમી માન આપ્યું હતું. ૧૮૬૬ ના મેએ મામુથી એઓએ પોતાનો ખર્ચ વહીવટ ખર્ચ કીધો હતો. એઓનું મરણ આપધાતથી નીવળ્યું હતું.

તા ૧૦ મી જાન્યુઆરી.

શ્રેષ્ઠ માણેકજી નથરવાનજી નાણુંવાતી, ખી. એ. એ. એ. એ. ખી. ને નામદાર સરકારે આનંદેશ જીલ્લાનાં નંદ્યારના યુનાઈટેડ નામદાર નેમી હતા.

તા ૧૦ મી જાન્યુઆરી.

શ્રેષ્ઠ ૨૩ માઈ ૪ (ચિ) ૧૨૪૭ યન્દેશ્વરદી.

મરણ—માણેકજી જમશેદજી વાડીઆ—ઉમર વર્ષ ૬૬) શ્રેષ્ઠ જમશેદજી એદલજી વાડીઆના વડા દીકરા. એવણ પ્રથમમાં પોતાના બાપની “કાંઠા દામજી ચતુર” નાં નામથી ચાલતી કાપડની દુકાનના વહીવટમાં પડેલા હતા, તે વહીવટ ૪૦ ચં ૧૮૫૦ થી કાંઠા લખમીદાસ દામજી સાથે “લખમીદાસ અને માણેકજી” નાં નામથી કાપડના શ્રેષ્ઠ ગારનું પતીઆણું આણ કીધું હતું. તેમાંથી તા ૩ મી આગસ્ટ ૧૮૭૨ થી છુટા પડી એખલાએ “લખમીદાસ માણેકજી” ને નામે સેવક મુખી શ્રેષ્ઠનાર અધાચી હતા.

તા ૧૨ મી જાન્યુઆરી.

શ્રેષ્ઠ ૨૫ માઈ ૪ (ચિ) ૧૨૪૭ યન્દેશ્વરદી.

મરણ—દરુર પેશતનજી જીવાજી શાતપરાંવાલા—ઉમર વર્ષ ૬૦) સુરતવાલા શાતપરાંના દરુર જીવાજી કુશં-મજીના દીકરા. એવણ મરહુમ દરુર મેહરમી કુશંમિશ્રીનાં આનંદાનના હતા, અને સુરતનાં ગોળીપરાં, નવાપરાં, ઘણવપરાં, દુકી, યીગનપાર, વગેરે શાતપરાંના દરુર હતા.

તા ૧૩ મી જાન્યુઆરી.

શ્રેષ્ઠ હોરમજી મનચેરજી ચિત્તારે અતરેની હાથ કોરડના સોલીથીરડની પડીલા ફતેહમંદીથી પચાર કીધી હતી.

તા ૧૪ મી જાન્યુઆરી.

શ્રેષ્ઠ ૨૭ માઈ ૪ (ચિ) ૧૨૪૭ યન્દેશ્વરદી.

આજ દિને સુરત મધે મરહુમ દરુર પેશતનજી જીવાજીનાં ઉમરમાં તેમના દીકરા એં દોરામજી પેશતનજી તથા તેમના પિતાજી બાપ એં એદલજી અમરપંદીઆરજીને તેમના બાપની જગે શાતપરાંના દરુર ડેડથી મોદી એદલજી ચુરચેદલએ બંધને ચેઆવા હોરાડી હતા.

૧ મોદી ગવરનેટ ઝોડે, ૧૦ મી જાન્યુઆરી ૧૮૭૮.

૨ મોદી ઝોડે, તા ૧૪ મી જાન્યુઆરી ૧૮૭૮.

૩ શુભરાત મિત્ર, તા ૨૦ મી જાન્યુઆરી ૧૮૭૮.

તા ૧૪ મી જાન્યુઆરી.

શ્રેષ્ઠ ૨૭ માઈ ૪ (ચિ) ૧૨૪૭ યન્દેશ્વરદી.

મરણ—હોરમજી મનચેરજી પતીવાલા—ઉમર વર્ષ ૭૫) પુણીવાલા શ્રેષ્ઠ મનચેરજી ભીખાજી પતીવાલાના દીકરા. એઓ પુણી મધે ઘણા જીના પારસી રહીશ હતા, અને પોતાના બાપએ શ્રેષ્ઠ દાદાબાપ તથા અરદેશર સાથે સોળાં મીન મધેથી પતીએ બનાવવાનો પોતાનો બાપકો ધંધો ચલાવતા હતા, અને એઓની બનાવેલી મીનપતી આખી પેશવાઈ મધે વખાણતી હતી. એ બાપ પુણી મધે લશ્કરને પાણી પુરું પાડવાનાં તથા ખીનાં સરકારી કંઠાકોઠે એવણે ચલાવ્યાં હતાં. એવણને ત્યાં કોઈ તર વારસ ન હોવાથી પોતાની દીકરીના દીકરા શ્રેષ્ઠ ધનજીબાઈ નથરવાનજી વાડીઆને દાંત કરી લીધા હતા.

તા ૧૬ મી જાન્યુઆરી.

શ્રેષ્ઠ ૨૯ માઈ ૫ (ચિ) ૧૨૪૭ યન્દેશ્વરદી.

મરણ—મેહરવાનજી અમરપંદીઆરજી મોદી, ભાએ-આ—ઉમર વર્ષ ૬૦) સુરતવાલા શ્રેષ્ઠ અમરપંદીઆરજી જીવાજી બવજી મોદીના વડા દીકરા. એવણ તથા એવણના નાથલા બાપ શ્રેષ્ઠ માણેકજી નાદનપણથી સાથે વીટલાયલા હોવાથી “ભાએઆ” ની અરકથી ઓળખાતા હતા. બંધે બાપએએ ૪૦ ચં ૧૮૨૦ માં સુરત મધે નાનપરામાં ધંધેજી અશખાખની એક મોટી દુકાન ઉઘાડી હતી, અને ૧૮૩૦ માં નાથલા બાપ શ્રેષ્ઠ માણેકજીનાં મરણ વહી ચોડક મુખી તે એખલાએ ચલાવી હતી. ૧૮૫૦ થી એવણ સુરત મધે મરહુમ મર મેરોદજી જીવાજીનાં તથા પારસી પંચાસનાં ધર્મખાતઆના એક અધિકારી હતા. સુરતની પારસી ડીપ્ટીક માટીમીનાનીઅલ કોરડના એવણ ૧૮૬૬ થી એક ડીપ્ટીક હતા, પણ ૧૮૬૯ માં જમરને લીધે તે આદો છોડયો હતો.

તા ૧૮ મી જાન્યુઆરી.

શ્રેષ્ઠ મેહરમજી મેહરવાનજી મલખાનીએ અતરવાલા રેવરંડ ડાકર જન વીલચન, ડી. ડી. ની સેક્ટમાં “વિલ્ચન વિરહ” નામનું ગુજરાતી કવિતાનું એક પુસ્તક રચી પ્રગટ કીધું હતું. એ પુસ્તક રેવરંડ જી. વિ. એમ. ટેલરને અર્પણ કરવામાં આપ્યું હતું.

તા ૨૪ મી જાન્યુઆરી.

શ્રેષ્ઠ આદરજી જીવણજીને નામદાર સરકારે સુરતના ડીપ્ટીક ડેપુટી કલેક્ટર નેમી હતા.

૪ શ્રેષ્ઠ શોરામજી તથા દીનશાહજી માણેકજી બાએ-આના બાવા.

૫ “વિલ્ચન વિરહ” રચનાર, મેરંમજી મેરવાનજી મલખાની. ગુજરાત મધે; વિ સિર્વેશ્વર પ્રેશ્મી મેરવાનજી નવરોજી દાપુએ છાપ્યું. સન ૧૮૭૮.

શ્રેષ્ઠ અરદેશર જમશેદજી દરુર કામદીનનાને નામદાર સરકારે. અમદાવાદ જીલ્લાનાં ધંધુકાના મામલતદાર નેમ્યા હતા.

તા ૦ ૨૪ મી જાનવારી.

રોજ ૭ માં ૫ (૨૦) ૧૨૪૭ વર્ષદેવરદી.

મરણ—અરદેશર બાપુજી વીકાજી—ઉમર વર્ષ ૪૦) શ્રેષ્ઠ બાપુજી વીકાજીના વિજા દીકરા. એવણુ દેરાભાઈ મધે નીજામ સરકારની નોકરીમાં પ્રથમ નવદરગ જીલ્લામાં ખજાના ઉપર રહેવા હતા. તે બાદ એ જીલ્લામાં “કલમ-નૂરી” તથા તે પછી રાયચોરના તેહસીલદાર નેમ્યા હતા. ૧૮૬૫ માં એમની બદલી બીજા જીલ્લાના મુખ્યમ તાલુકદાર અને તે પછી પરબણી જીલ્લાના “પાયરી” તાલુકાના મુખ્ય તાલુકદાર તરીકે થાઈ હતી. એ દરમ્યાન નામદાર નીજામ સરકારની રયાસતની સરહદ નક્કી કરવાના ખાસ એકા ઉપર એવણુને કેટલુંક મુશ્કેલી રોકાવું પડ્યું હતું. ૧૮૬૬ ના અકબીયર માસમાં એમણે પોતાના કાકા મરહુમ શ્રેષ્ઠ અરદેશર વીકાજીની જગ્યાએ નામદાર આવલ તાલુકદાર નેમ્યા હતા. એવણુનું મરણ દેરાભાઈ મધે નીપજ્યું હતું.

તા ૦ ૨૧ મી જાનવારી.

રોજ ૬ માં ૧ (૩૦) ૧૨૪૭ વર્ષદેવરદી.

મરણ—નવરોજી રમતજી ધનનેર—ઉમર વર્ષ ૧૫) મુરતવાલા શ્રેષ્ઠ રમતજી સતીકજી પેશતનજામસખના વિજા દીકરા, એમણે મુરતવા અતરે આવી પોતાના બાપ શ્રેષ્ઠ અરદેશર સાથે આગલા વખતમાં સુંબઈ ખાતેના લશ્કરી ધનનેર કર્નલ જયસીના હાથે હેલ તાલીમ લઈ ધનનેર તરીકે બાહરે પડ્યા હતા. તે બાદ થોડુંક મુશ્કેલી સરકારી નોકરીમાં રહી પછી બંધે બાઈએ રેલવે, મીલ, તથા બીજાં બાંધકામોનાં કંટ્રાક્ટ લેતા હતા. ૧૮૪૫ માં અતરેનાં કરેલવાડી આગલનાં મરહુમ શ્રેષ્ઠ કાવજી બેહ-રોમજી બનાજીવાલાં આતથપેહરોમની ધમારત એમણે બંધે બાઈએનાં ઉપરીપણાં હેલ બંધાઈ હતી. ૧૮૫૦ માં એવણુ ધરાની લડાઈ વખતે સરકારી નોકરીમાં અજી શેહર તરફ ગયા હતા.

તા ૦ ૩૧ મી જાનવારી.

સુંબઈની ધુનીવરસીદીના નવા “ફેલાઈ” તરીકે નામદાર સરકારે આંખે વર્ષ નીચલા પારસી ચહરોને નેમ્યા હતા:—

ડાક્ટર કાવજી હારમજી.

શ્રેષ્ઠ જમશેદજી નવરોજી ઉતવાલા, એમ. એ.

૧ બોમ્બે ગવર્નેટ ગેઝેટ, ૨૪ મી જાનવારી ૧૮૭૮.

૨ શેઠા શંકરજી અને જાંબીજી અરદેશર વીકાજીનાં પાવા.

૩ બોમ્બે ગવર્નેટ ગેઝેટ, ૩૧ મી જાનવારી ૧૮૭૮.

તા ૦ ૧ મી ફેબ્રવારી.

રોજ ૧૫ માં ૧ (૩૦) ૧૨૪૭ વર્ષદેવરદી.

મરણ—ડાક્ટર રમતજી જમશેદજી નાદરશાહ—ઉમર વર્ષ ૩૬) શ્રેષ્ઠ જમશેદજી દાદાભાઈ નરસવાંજી નાદરશાહના વડા દીકરા. એવણુ ઇ. સ. ૧૮૬૫ ના આંખેલા માસમાં સુંબઈની ધુનીવરસીદીની “બેધાંની” “એલ. એમ.” ની મનદ મેલવી હતી, તથા એલ વખતે ઉંચા અભી-આસ મોટાં મેડીકલ કોલેજમાંથી ૩૨૫૦) નું સર જમશેદજી જીભાઈ મેડીકલ પ્રાઇઝ મેલવું હતું. તે પછી સરકારી તબીબીખાતાંની નોકરીમાં રહી ત્રણ માસમાં તે છોડી ૬૬ ૧૮૬૬ થી કોલાબાનાં મરહુમ શ્રેષ્ઠ મેહર-વંદજી ફરોમજી પોંચવાલાં પારસી સેન્ટિરીયમના તબીબ તરીકે રહેવા હતા. તે ઉપરાંત ૧૮૬૭ માં સુંબઈની ધુનીવર-પાલીડી તરફથી કોલાબાના લડાના જન્મ અને મરણ નોંધવા મોટા રીજીસ્ટ્રાર, તથા ૧૮૭૦ માં ચેપી રોગના નવા કાવજીની રહે આસીસ્ટન્ટ સુપરિટેન્ડન્ટ, અને ૧૮૭૧ માં સુંબઈનાં શીતલા ખાતાના આકર્ષી સુપરિટેન્ડન્ટ નેમ્યા હતા. ૧૮૭૫ થી એવણુ ગ્રાંટ મેડીકલ કોલેજમાં સ્ટાપેલા યુનિવર્સિટી વર્ગના લવાદાર અને તેના યુલોલના શિક્ષક હયા હતા. ૧૮૭૧ માં નામદાર સરકારે એવણુ ને સુંબઈની ધુનીવરસીદીના ફેલા નેમી માન આપ્યું હતું.

તા ૦ ૨ જી ફેબ્રવારી.

સુંબઈની ધુનીવરસીદીની સતરમાં વર્ષની કાનિયોદેશન આજ દિને સર કાવજી જાંબીજી ધુનીવરસીદી હાલમાં બરાઈ હતી. પ્રજુખરથાને ચાનસેલર નામદાર સર રીચર્ડ ટેમ્પલ ખીરાજ્યા હતા. આ વેળાએ ને વિદ્યાર્થીએને પદવીની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી તેમાં નીચલા પારસીઓ હતા:—

માસ્ટર આર્થર આર્થર—(એમ. એ.) ની મનદ—કાવજી દાદાભાઈ કંટ્રાક્ટર (નાએંગિવાલા); શીરોજી હોશંગ દરુર જામસખઆશાના.

બેચલર આર્થર લોજી—(એલ. એલ. બી.) ની મનદ—દીનશાહ પેશનજી કંગા.

લાઈસેન્સીયેટ આર્થર મેડીસીન એન્ડ સર્જરી (એલ. એમ. એન્ડ એસ.) ની મનદ—રતનજી રમતજી દાદીના, પીરોજીશાહ પાલજી ડાક્ટર, એલજી પાલજી ફ્રેન્ચમેન, કુવરજી કાવજી વધે, અરજોરજી ચોરાખશાહ સુનસુદના, ઉરજીભાઈ જમશેદજી અપુ, પીરોજીશાહ બેહ-રોમજી ભર્યા, બહમનજી ફરોમજી દાદાવાલા, જમશેદજી ફરોમજી કોલાબાવાલા, કાવજી અરદેશર સંભાણુ, ચોરસ-શાહ ફરોમજી શેઠાના.

લાઈસેન્સીયેટ આર્થર સીવીલ ઇનજીનીયરીંગ (એલ. સી. ઇ.) ની મનદ—ચાપુરજી દાદાભાઈ બાંમજી.

એચલર ઓફ આર્ટસ (બી. એ.) ની મત—કાવ-
ચત્ર મેનનજી શેના, રસતમજી ધનજીભાઈ શેના, ખરચેજી
નચરવાનજી કંત્રાકર, રતનજી મનચેરજી દલાલ, કેમચર
કુવરજી કાપડીઆ, ફરમજી બહમનજી પેચતનજી માચર,
ચોરાખજી રતનજી માચર.

આ વેળાએ આપવાલા યુનીવર્સીટી ગ્રેડમાં આન-
સેનરસ મેડલ કાવચત્ર દાદાભાઈ કંત્રાકર (નાચેગાંમવાળા)
ને એમ. એ. ની પરીક્ષામાં પુરતી વિદ્યામાં પેહલા વર્ગમાં
પસાર થવા મટે, તથા સ્કાલરશીપમાં કાવચત્ર બંદગીર
લાડીન સ્કાલરશીપ રસતમ બહમનચાહ વકીલને મેટ્રીક્યુ-
લેશનની પરીક્ષામાં લાડીન ભાવામાં સર્વેથી વધુ માર્ક્સ
મેલવવા મટે આપવામાં આવ્યાં હતાં.

૧ રાઈમસ ઓફ ઇંગ્લીશ, ૪ થી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૮.

ભાવના પદ્ધતિ મેલવેલા પારસીઓ. ભાવનંત આમે વર્ષ
યુનીવર્સીટીની નાઈકી પરીક્ષાઓમાં નીચલા પારસીઓ પસાર
થયા હતા :—

ફરફટ એલ. એમ. એડ એસ. ની પરીક્ષામાં—
ડોશાભાઈ અરદેશર ઓકસી, કમચર ચોરાખજી મેનનજી-
નચર, કાવચત્ર એલજી દાદાખાનજી, પાલજી હોરખજી
દાદાખાનજી, બંદગીર ખરચેજી દાજી, મેકરવાનજી નવરો-
નજી ગદેલીઆ, પીરોનચાહ મેકરવાનજી રકીખ, રસતમજી
ખરચેજી કાપડીઆ, મેકરવાનજી પેચતનજી ખરયાન, નાના-
ભાઈ કુવરજી ચોરી, એલજી કાચરાજી તુકીના, ધનજીભાઈ
રસતમજી વાડીઆ, બંદગીર પેચતનજી વાડીઆ.

ફરફટ એલ. સી. ઈ. ની પરીક્ષામાં—દાદાભાઈ
ખરચેજી યુનચી (કટેલી), નાનાભાઈ અરદેશર યુચ.

ફરફટ એક્ટામીનેશન ઈન આર્ટસ (એચ. ઇ.
એ.) ની પરીક્ષામાં—હોરખજી ફેરખદજી ભરયા; ખરચેજી
એલજી દાદાખાન, નવરોનજી મેકરવાનજી કાકા, હોરખજી
ચાપુરજી કાનક, ચોરાખજી પદમજી પેચતનજી, રસતમજી પાલ-
જી પાવરી, મનચેરજી ખરચેજી સંભાજી, પેચતનજી કુવરજી
શેના, હોરાખજી ખરચેજી વાંલીઆ, રસતમજી રસતમજી
વાડીઆ.

મેટ્રીક્યુલેશનની પરીક્ષામાં—રસતમ બહમનચાહ વકીલ,
રસતમજી માલેકજી વર્ધ, ધનજીભાઈ ચોરાખજી ગીલડર,
પીરોનચાહ બંદગીરચાહ તાલેવાઈખાં, ચોરાખજી વેઠજી
પાવરી, ડોશાભાઈ હોરખજી કાનક, નાનાભાઈ નવરોનજી
કાનક, ઇવાલ કાવચત્ર ભરયા, બહમનજી દીનચાહ
વીડીટ, ખરચેજી બરચોરજી કાકર (કુચર), ચોરાખજી
સંભાજી કાપડીઆ, પેચતનજી હોરખજી દરજી, રસતમજી
પાલજી કુચર, બંદગીર મનચેરજી બીલીમોરીઆ, ધનજી-
ભાઈ રસતમજી મોગા, નચરવાનજી સંભાજી બનશા, બંદગીર
ખરચોરજી સંભાજી, એલજી ચોરાખચાહ યુનચર, અરદેશર
હોરખજી નાલીવાળા, ચોરાખજી પેચતનજી માચર, ખરચેજી
સંભાજી કાપડીઆ, હોરખજી પેચતનજી તવાડી, દાદાભાઈ
આદરજી બાંમોડવાળા, એલજી બરચોરજી કાટવાલ, દાદા-
ભાઈ દીનચાહ તવાડી, અરદેશર મેકરવાનજી ગાંધી, બહમનજી
મેકરવાનજી પાવરી, હોરખજી આદરજી નાણાંવતી, મેકર-
વાનજી રસતમજી બાઈચ, કાવચત્ર દાદાભાઈ કાંજા, ધનજીભાઈ

તા ૦ ૩ જી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૧૭ માંહ ૫ (થો) ૧૨૪૭ યલ્દેનરડી.

મરણ—જમચેજી લીમજીભાઈ અપુર—ઉમર વર્ષ
૫૪) ચેક લીમજીભાઈ મનચેરજી અપુના દીકરા. એવજી
પ્રથમમાં મેહતાગરી અને તે પછી પરચુજી રોજગાર મથા-
વતા હતા. અતરેની રાહનુમાએ માજીદઅસનાં સમાના
એવજી ૪૦ સ ૦ ૧૮૯૦ થી તે ૧૮૭૧ સુધી હાનરી ચેકેટરી
હતા, અને ૧૮૯૨ માં એ સમાની તરફથી ધરન અને
હિંદુસાંનના નરચોસ્તીઓમાં શેહાદી કરવાની રીત બાપે
એક જાહેર ભાષાજી કીકું હતું. ૧૮૫૩ માં “કારનામે
અરદેશર બાપેગાંન” નામનાં પેહલવી પુસ્તકનો દરજી
પેચતનજી મેહરામજી મંજાયાએ યુનરાતીમાં તરજુમો
કરી છાપ્યો હતો તેની મુદ્રે કુટીક તકરારો ઉભી થવાથી
તેના બંધાવમાં એવજી પોતાને ખરે નામે એક ચોપાનજી
પ્રમટ કીકું હતું.

તા ૦ ૪ થી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૧૮ માંહ ૫ (થો) ૧૨૪૭ યલ્દેનરડી.

મરણ—ફરજીજી જમચેજી કાકર—ઉમર વર્ષ ૫૦)
આ ૦ જમચેજી હોરખજી ભરયાના દીકરા. એવજી
૪૦ સ ૦ ૧૮૪૫ માં અતર પેહલવેહલી ટ્રાંઝ મેટ્રીકલ કાલિજ
ઉઘડી તેમાં દાખલ થયા હતા, પણ પરીક્ષામાં નિષ્ફળ થવાથી
અતર ખાનગી દવાખાંડું ઉઘડી તખીમખણિા ધધો
મથાવતા હતા. ૧૮૫૮ માં એવજી સુરત રેહવાને ગયા
હતા, અને ત્યાં તખીમી ધધો ચારી રીતે મથાખા ઉપરાંત
જાહેર કાવચાની બાબદોમાં પણ ભાગ લેતા હતા. ૧૮૫૯ માં
સુરતની નરચોરતી ફારસી મદરેસા ઉઘડવામાં એવજી
એ ખુરચેજી મનિચેહરજી કટેલીને ધણીક મદદ કીધી.
હતી, અને તે મદરેસાના પેહલવેહલા હાનરી ચેકેટરી થયા
હતા. ૧૮૬૨ ના આપરેલ માસમાં એવજી સુરત મધે
સોમ્મી સોડા, લેમન, વગેરે ધીજી બનાવવાનું એક કારખાનું
ઉઘડવું હતું. ૧૮૬૩ ના મધેમખર માસમાં સુરત મધે
એક કમરતયાળા “ફરજીજી જમચેજી જામનેશીયમ” ને
નામે ઉઘડી હતી, જે મે વર્ષ સુધી ચાલી હતી. ૧૮૭૨
ના આગચટ માસમાં સુરતથી પાછા મુંબઈ આવી અતર
તખીમી ધધો ચાલુ કીધો હતો, અને મરણ પણ અતરજ
પાખા હતા.

પેચતનજી ચોરી, પેચતનજી કુવરજી તાચર, બંદગીર
ખરચોરજી કુચર, એલજી દીનચાહ લાંખ, નાનરચાહ હોરખજી
સુખીઆ, ડોશાભાઈ કાવચત્ર દલાલવાળા, ધનજીભાઈ પીરો-
નચાહ કાપડીઆ, દાદાભાઈ કાચરાજી દરખારી, માલેકજી રતનજી
ચરેવર, મનચેરજી દીનચાહ કટેલી.

૨ એવજીના બપાવા ચેક મનચેરજી એલજી અપુ
જાણીતા ચેકીયાએ ઇવજી તથા પાલજી એલજી અપુના
નાજલા માઈ હતા.

તા. ૬ મી ફેબ્રુઆરી.

પ્રણામી દખ્ખ કલિબના આસીસ્ટંટ પ્રેઈસર દસ્તુર હાથગજ જમામણ જમામણમાથાનાને આમે થાલ મલેલા 'આનખાહુર' ના ખેતાબની મનદ આન દીને દખ્ખ કલિબના દીવાનખાનામાં એક મેલાવડાની હજુરમાં એ કલિબના પ્રીનસીપાલ પ્રેઈસર આર. જી. આંહીનહામિ એનાયત કીધી હતી. પ્રથમમાં તેઓએ દસ્તુરજીની સેફ્ટમાં એક બાધાલુ કરતાં મેહનત અને આનખાસિયપરથી માણુશ કેહલું વધેલું અને માનને લાખક થાયેલે તે વિષે દસ્તુરજીએ દખ્ખા આપેલો, અને તેમને પગલે માંલવાને બીજાઓને બસોમણ કીધી. દસ્તુર હાથગજએ પ્રેઈસર આંહીનહામિ તથા નામંદાર સરકારને ઉપકાર માનખા બાદ પાંચ ગોલાખ લઈ મેલાવડા બરખાસ્ત થાયો હતો. ૧

તા. ૭ મી ફેબ્રુઆરી.

અંતરની આંદ મેડીકલ કલિબમાં શિખનારા અંચલ વિદ્યાર્થીઓને સ્કાલરશીપો અને છાત્રો આપવાની વાર્ષિક સભા આન દીને મહી હતી. સરનશીનની પુરસી નામદાર ગવરનર સર રીચરડ ટેમપલે લીધા બાદ એ ખાતાના પ્રીનસીપાલ ડાક્ટર. ડુકે ગયાં આંહીને રીપોર્ટ વાંચી સંબળાવ્યો, જે પછી અંચલ વિદ્યાર્થીઓને છાત્રો તથા સ્કાલરશીપો આપી હતી, જેઓમાં નીચલા ૧૧ પારસીઓ હતા :—

(૧) કુવરજી કાવંચજી વધદને સર જમશેદજી જીજીબાઈ ગોહ મેડલ તથા ૩૨૫૦૦ તુ' સર જમશેદજી જીજીબાઈ મેડીકલ ક્રાઇઝ, (૨) એલજી પાલજીજી 'અમિન' ૩૨૫૦ ની મેડીકલ સ્કાલરશીપ અને રૂપિયા માંદે, (૩) રૂચંતમજી હોરમજી કામને ૩૨૫૦ ની કરનાક સ્કાલરશીપ, (૪) શોરાખજી ફૂડુંજી ગળધરને ૩૨૫૦ ની એનડરસન સ્કાલરશીપ, (૫) ધનજીબાઈ બરજોરજી ડાક્ટર (રેપનસર) ને ૩૨૫૦ ની ફીસી સ્કાલરશીપ, (૬) ડોશાબાઈ અરદેશર ચોક્સને ૩૨૦૦ ની ફીસી સ્કાલરશીપ, (૭) કેપથર શોરાખજી એનજીનીઅરને ૩૧૫૦ ની રીડ સ્કાલરશીપ, (૮) ધનજીબાઈ રૂચંતમજી વાડીઆને ૩૧૫૦ ની એનડરસન સ્કાલરશીપ, (૯) હોરમજી એલજી બનાતવાલાને ૩૧૫૦ ની એનડરસન સ્કાલરશીપ, (૧૦) બંહમીર જમશેદજી લીલાંઉવાલાને ૩૧૫૦ ની એનડરસન સ્કાલરશીપ, (૧૧) દીનથાહ બહમનજી માસરને ૩૧૩૦ ની કરનાક સ્કાલરશીપ, (૧૨) રૂચંતમજી દીનથાહ ગાંધીને ૩૧૩૦ ની કરનાક સ્કાલરશીપ, (૧૩) શોરાખજી માણુકજી કાકાને ૩૧૦૦ ની સરકારી સ્કાલરશીપ, (૧૪) ફકીરજી રતનજી હાડવહને ૩૧૦૦ ની સરકારી સ્કાલરશીપ, (૧૫) નવરજી બહમનજી ગદવીઆને ૩૧૦૦ ની સરકારી સ્કાલરશીપ, (૧૬) અરદેશર દાદાબાઈ મોદીને ૩૧૦૦ ની સરકારી સ્કાલરશીપ.

કલિબના મુજરાતી વર્ગોની સેવટની પરીક્ષામાં ૬ હિંદુ અને નીચલા ૩ પારસીઓ પસાર થયા હતા :—
પીરજીથાહ દીનથાહ કુવર.

હોરમજી કાવંચજી લીજીવાલા.

ધનજીબાઈ રંતનજી તંજુવાલા.

મુજરાતી વર્ગોની ૩૫ ની મરહુમ શેક નયરવાનજી મનચેરજી કામજીનાં નામની સ્કાલરશીપ એરંચથાહ જમશેદજી હકીમને શરિર વિદ્યામાં અદતા આવવા માટે આપી હતી.

છેલા દખ્ખમાં આવેલા ડુકાલ વખતે ડુકાલનાં બાંધકામોપર કામે લાગેલા મજુરોની સારવાર માટે મરકાને પુરતા મનદી તખીબો ન મળવાથી આમે કલિબના ઉપસા વર્ગોના ૧૨ વિદ્યાર્થીઓને સરકારના હોકમથી તે તરફ રવાના કરવામાં આવ્યા હતા, જેઓમાં ૪ હિંદુ, ૩ મોરડુગીજ, અને નીચલા ૫ પારસીઓ હતા :—

એલજી માણુકજી દામલા, બીખાજી જીવાજી દમ-જીઆ, એલજી મેહરમજી ફારખજી, નાદરથાહ દાદાબાઈ મેલવાર, કેપથર એલજી ડાક્ટર.

એઓએ પોતાનું કામ સંતોષકારક રીતે બજાવ્યું હતું, એમ રીપોર્ટમાં જણાવ્યું છે.

સેવટે સરનશીન એક સુબાખીત બાધાલુ કરી સભા બરખાસ્ત કીધી હતી. ૨

તા. ૮ મી ફેબ્રુઆરી.

“સર જમશેદજી જીજીબાઈ પારસી બેનવાલંદ છન-રઝીપુર” ને લગતી નિશાલોના છેકરાઓ તથા છેકરીઓને છાત્રો આપવા માટેના એક મેલાવડા આન દીને કોટ મધે કોટેકેટ એ રુકુવવામાં મકાનમાં થયો હતો. સરનશીનની પુરસીએ સુબધને નામદાર ગવરનર સર રીચરડ ટેમપલે બીરાજો હતા. પ્રથમમાં એ સ્કુલના એક અંચલ વિદ્યાર્થીએ પ્રીનસીપાલ શેક ડોશાબાઈ નયરવાનજી વાડીઆ, એમ. એ. એ. જે. જે. નોડી નામદાર સર રીચરડ ટેમપલની ડુકાલના વખતની મેહનત અને કારકીરદી બાબેની કવિતા છાથી બોલી સંબળાવી હતી. જે બાદ પ્રીનસીપાલ શેક ડોશાબાઈએ રીપોર્ટ વાંચી સંબળાવ્યો, જેમાં જણાવ્યા મુજબ એ ખાતાને લગતી સુબધની નિશાલોમાં ૭૮૧ છેકરા તથા ૭૭૦ છેકરીઓ, તથા દેશવરેની નિશાલોમાં ૬૦૧ છેકરા અને ૪૨૦ છેકરી મહી ૨૫૭૭ બાળકો કેળવણી પેતાં હતાં. ૧૮૭૫ માં એ સ્કુલમાંથી ૧૯, ૧૮૭૬ માં ૪, અને ૧૮૭૭ માં ૩ જણાએ મેટ્રિક્યુલેશનની પરીક્ષામાં પસાર થયા હતા. એ પછી છેકરાઓએ બાખ્યાન અને છેકરીઓએ ગાયન ગાઈ સંબળાવ્યા બાદ નામદાર ગવરનરની મેડી મીય ટેમપલે છાત્રો પેલંબી આપ્યાં, તથા પ્રયુએ એક સુબાખીત બાધાલુ

શ્રીયુ' હવું. એ વછી મર જમથેલ જીજીભાઇ ખારિને
હી નામદાર ગવરનર તથા મીસ ટેમ્પલને ઉપકાર માન્યો,
અને સ્ત્રી બરખાસ્ત થાઇ હતી. ૧

તા ૦ ૮ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૨ માઈ ૫ (ચે) ૧૨૪૭ વચ્ચેજરદી.

મશુ-ડાક્ટર રસતમજ કાવચજ બાધુરજ-ઉમર
વર્ષ ૪૬) સુરતવાલા શેઠ કાવચજ પાલણજ સોલીબટના
દીકરા. એવજ સુબધ મધે પોતાના મામા શેઠ બાધુરજ
જમથેલ ૫૬૨ ખાંનાંવાલાને ત્યાં લાંબી સુદત રેહવાથી
“બાધુરજ” ની અડકથી મોળખાતા હતા. ૬૦ સં
૧૮૫૯ ના આપરેલ માસમાં એવજે અતરેની ગ્રાંદ મેડીકલ
કલેજમાંથી તબીબપણું સ્થાપવાની સનદ મેલવી હતી,
અને ૧૯ મધે પોતાનો ખાંનગી ધધી સ્થાપતા હતા.
૧૮૬૧ થી તે પોતાનાં મરણ સુધી એવજ કોટનાં ધર્મનાં
દવાખાંનના તબીબ હતા. ૧૮૬૮ ના ફેબ્રુઆરી માસથી
એવજે ડાક્ટર બરથેલ કુર્મજ ખોરી સાથે દાંતના
ડાક્ટરનું કામ સુબધ મધે સ્થાપવા માડ્યું હતું. ૧૮૭૨ માં
નામદાર સરકારે એવજને સુબધની સુનીવરસીડીના ફિલો
નેમ્યા હતા. ૧૮૭૩ ના આપરેલ માસમાં એવજ હંગાડ
ગયા હતા, અને જીવાઇ માસમાં લંડનની રાએલ કલેજ
આફ મરજનસ એડ શીનીશીપનસની તેમજ એલ કલેજની
“ડેનશ મરજી” ની પરીક્ષા પસાર કરી તેના મેમ્બર
નેમાયા હતા. એજ થાલના આગચદ માસમાં એવજને
લંડનની ક્રીનિય મેડીકલ આથોશીએથના હાનરરી મેમ્બર
સુડી કાઢ્યા હતા. હંગાડાથી પાછા ફર્યા બાદ ૧૮૭૩ ની
આખરીએ નામદાર સરકારે એવજને સુવેલના અમદદાર
નેમી માન આપ્યું હતું. સુબધની મુનીસીપાલ કારપોરે-
શનના એવજ ૧૮૭૫ થી કોટ વિભાગના કર બરનારાએ
તરફના એક મેમ્બર તરીકે સુડી કાઢ્યા હતા.

તા ૦ ૯ મી ફેબ્રુઆરી.

શેઠ કેકેભાદ લીમજીભાઇ વજસાડવાલાએ ખડકી
મધુરી તરફ આજ રાતે ૨૧ શીટ ઉઠ્યો અને ૧૧ શીટ
લાંબી એક વાધ માર્યો હતા. ૨

તા ૦ ૧૦ મી ફેબ્રુઆરી.

સુબધ સમાચારના માલિક શેઠ માલુકજ બરજેરજ
નાંનેએરેહોમજનાએ “રશિયા અને ટરકી વચ્ચેની લડાઈની
તવારીખ” ગુજરાતી ભાષામાં શેઠ એલજ જમથેલ ખોરી

૧ જાને જમથેલ, તા ૦ ૯ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૮.

૨ જાને જમથેલ, તા ૦ ૨૧ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૮.

એજ મુજબ એધી મોરો એક બીજા વાધ એવજ
તા ૦ ૧૩ મી ફેબ્રુઆરીએ એજ જંગલમાં માર્યો હતો.
શેઠ કેકેભાદ તથા તેવજના બાઈએ વાધ મારવાનાં મોડાં
પીસ્યાં બનાવી તેમાં ઘણક વાંધાને સપડાવી મારી નાખ્યા હતા.

પાસે લખાવી તેનું એક પ્રકરક વિત્રો સાથે છુટા ભાગેમાં
પ્રગટ કરવા માડ્યું હતું. ૩

તા ૦ ૧૧ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૫ માઈ ૫ (ચે) ૧૨૪૭ વચ્ચેજરદી.

આજ દીને મરહુમ ડાક્ટર રસતમજ કાવચજ બાધુર-
જનાં જામદાદમાં થયલાં ઉમથાંમાં તેમનાં વીધવા બાઈ
મોડીબાઈએ રૂપર૦૦) ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા. ૪

તા ૦ ૧૪ મી ફેબ્રુઆરી.

શેઠ બરજેરજ એલજ મોદી, એમ. એ. એલ. એલ.
ખી. ને નામદાર સરકારે વજસાડના ખીળ વગેના સમાર-
ડીને જડવ નેમ્યા હતા.

એડન ખાતેના ખેરડુગીજ સરકારના કૉનસલ શેઠ
દેરાબજ દીનથાહજ એડનવાલાની ગેરહાજરીમાં શેઠ કાવ-
ચજ દીનથાહજ એડનવાલાની નામદાર સરકારે તે એકા
ઉપર કામચલાઉ નેમજુક કરી હતી. ૫

તા ૦ ૧૫ મી ફેબ્રુઆરી.

સુબધના નામદાર ગવરનર મર રીચરડ ટેમ્પલે આજ
દીને મઠ ખાતે ખાંબાહુર એલજ પેશનજ ઘાસવાલાને
તેઓએ ૩૦ વર્ષ સુધી કમીસરીએ ખાતામાં હમાનદારી,
હુડીધારી અને હિલાનનીથી, જેમ ધાવજીઓમાં તેમ
લડાઈનાં મેદાનમાં સરકારી નોકરી બનવવા મોટું હિંદુસ્તાન-
ની સરકાર તરફથી એક પાલખી તેની સાથના લખાજમાં
સાથે અનાયત કરવાને એક દરબાર ભરી હતી. પ્રથમમાં
મઠના કમીસરી જનરલ કરનલ વેનહેડુસને ખાંબાહુર
એલજની નોકરીઓ વિષે કહી સંબાધ્યા બાદ નામદાર
ગવરનરે એક ભાષણ કરી ખાંબાહુર એલજની મુતી

૭ “રશિયા અને ટરકી વચ્ચેની લડાઈની તવારીખ.”
વિત્રો સાથે. ખાગ ૧ હો. લખનાર, એલજ જમથેલ
ખોરી. સુબધ સમાચાર છાપાખાનાંમાં છપાઇ. અને ૧૮૭૮.”
એ પ્રકરના ૪ ભાગે આએ શાલની આપેરી
સુધીમાં બાહેર પડ્યા હતા.

૪ જાને જમથેલ, તા ૦ ૧૬ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૮.

૫ બોડએ ગવરનેઠે જોડે, ૧૪ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૮.

૬ નામદાર ગવરનરે આ બાપાણમાં કહી સંબાધ્યું કે:-

“Khan Bahadur. Eduljee Pastonjee—I am certainly
very glad that I am offered an opportunity of publicly
thanking you on behalf of Government for faithfully
serving them in the Commissariat Department for a long
period of nearly 30 years. On the strong representation
of the Commissary Generals of the Bombay Army,
I am happy to find that the Bombay Government have
recognised your valuable services by conferring on
you the honorable title of “Khan Bahadur” as a
badge of distinction. Not only that, but the local
Government, Government of India, and, lastly, the
Supreme Government, have publicly acknowledged

કરી હતી, જેના ખાનભાહુ એલજીએ ધરતો ઉપર વાલ્યો. તેમાં જણાવ્યું હતું કે “મારા ઊકારાએને પણ મરકારની તામેદારી કેવી રીતે કરવી તેની અછી તાલીમ આપ્યું” ને ઉમેદ રાખ્યું કે તેઓ પણ પોતાના વખતમાં મરકારના ધમાનદાર અને માનીતા નોકરો થવાને પહોંત પડશે નહીં.” એ બાદ દરબાર બરખાસ્ત યાદ હતી, અને ખાનભાહુર એલજી પોતાની નવી પાલખીમાં બીરાજ સુવેની ખુશાલીના પોકરો વચ્ચે મરકારના આકારમાં પોતાને મકાને સીધાયા હતા. ૧

તાં ૧૬ મી ફેબ્રુઆરી.

ડાકરો બીરાજશાહ જમશેદજી દમણીઆ, કેપ્તાર શોરાખજી નરીમન, બેહરામજી નથરવાનજી કોષાજી અને માણેકજી એલજી રીપોરટર ઇંગ્લેન્ડ મધે “ઈન્ડીઅન ટ્રીબ્યુન” ની પરીક્ષા ફેલ્ડેન ઇન્ડિયન માર્કેટ કરી હતી. ૨

તાં ૧૭ મી ફેબ્રુઆરી.

નામીઆ ફ્રેંચ વિદ્વાન પ્રોફેસર જેમ્સ ડારમેટર પારસીઓમાં પાશ્ચાત્ય ચિકિત્સા વિધીની કેલેન્ડરિયલ ફ્રેન્ચમાં એક પુસ્તક પ્રકાશ કર્યું હતું. ૩

તાં ૧૬ મી ફેબ્રુઆરી.

સુખળની ધારા બાંધવાની સભામાં હાલ જે કર નાખવાના સંખ્યામાં નવી ગોઠવણ—સુખ કરી ધંધાધારીઓ ઉપર લાઇસન્સ ટાક્ષ કરવાને અને બીજાઓમાં નાખવામાં આવેલે તેના સંખિ પ્રોટેક્શ કરવા તથા તે મંદિ પાશ્ચાત્ય પાર્લામેન્ટને અરજ કરવાના ડેડાવ કરવાને સુખળના રહેવાસીઓની એક જાહેર સભા બોલાવવાને મધ તાં ૩૦ મી જાન્યુઆરી એ થીરીફ મીંડ હેમીનટન મેક્લેવ જોગ ૩૬ ઇંગ્લેન્ડ, ૧૦ હિંડુ, ૨ સુમલમાન, ૧ યાહુધી, ૧ પોરટુગીઝ અને ૧૫ પારસી (સર જમશેદજી જીજીભાઈ બારોનર,

બેહરામજી જીજીભાઈ, સી. એસ. આઈ. બીનાશાહજી માણેકજી પીટી, નથરવાનજી માણેકજી પીટી, અરશેદજી ફરુજજી પારખ, નાનાભાઈ બેહરામજી જીજીભાઈ, મનચેરજી નવરોજી બનાજી, હોરમારજી અરશેદજી હોરમજી વાર્ડીઆ, શોરાખજી ફોરમજી પેલ, ડોશાભાઈ નથરવાનજી વાર્ડીઆ, અરશેદજી ફોરમજી સુખ, માણેકજી બરજોરજી મીનિચેહર-હોમજીના, હોરમજી નવરોજી મુકલાતવાલા, હોમજી અરશેદજી દાદીચે, જીજીભાઈ જાંહીરજી હાંમ) ગ્રહસ્થાએ. માકલેલાં રીકવીરીશનની રહે આજ દિને એક જાહેર સભા મેદાન મધિના વીજસનસ થેટ વર્લ્ડ મરકારના તંબુમાં મીંડ ડોનાલ્ડ પ્રેસમન પ્રમુખપણાં ફેલ્ડ બરાઈ હતી. આ વળાએ એ બાબદ ઉપર પાર્લામેન્ટર એક અરજી જે સભાએ બાહલ રાખી હતી તે માકલવાનો ડેડાવ, જેને થિંડ શોરાખજી ફોરમજી પેલે ટેકા આપ્યો હતો, તે પસાર કરી સભા બરખાસ્ત યાદ હતી. ૪

તાં ૨૦ મી ફેબ્રુઆરી.

સર શોરાખજી જમશેદજી રીડર “સુવોપોગી નૂસખા મંગ્રહ” ને નામે કેલેક્ષ ધરગુ નૂસખાઓના મંગ્રહનું એક પુસ્તક રચી પ્રકાશ કર્યું હતું. ૫

તાં ૨૧ મી ફેબ્રુઆરી.

થિંડ અરશેદજી રમતમજી કામાજીએ આજ દિને કોટ મધિની મરહુમ દારીચેલાલી દરેમરમાં “માહલ” ઉપર એક વામિજ કરી મંબલાલી હતી. થિંડ અરશેદજીએ સમ-જાણ્યું કે માણસ અજોઈથી આવે, બદ હવસોથી દુર રહી સચ્ચાઈ અખત્યાર કરે, અને એવાં જો મારાં કામો કરે તો, કરવાને નહીં, પણ પરવરદગાર ડેડવેલજ વખતે તેનું મરણ નીપતે. ૬

તાં ૨૨ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૬ માઈ ૬ (થિંડ) ૧૨૪૭ યજ્ઞવલ્કરી.

મરણ—બાણજી વીકાજી મેહરજી—ઉમર વર્ષ ૭૨) થિંડ વીકાજી મેહરજીના વડા વીકરા, એવણ પોતાની ૧૭ વર્ષની વયે પેલવેલેલા ઇં સં ૧૮૨૩ માં તારાપોરથી સુખળ આપ્યા હતા, અને પોતાના બાપ તથા કાકાની

૪ બોમ્બે ગેઝેટ, તાં ૨૦ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૮.

૫ “સુવોપોગી નૂસખા મંગ્રહ, જેની અંદર વિદ્યા, હુનર, રસાયન, વેદક, તથા ધરગુ ૫૦૦ મીય નૂસખાઓનો સમાય કર્યો છે. રચીને પ્રસિદ્ધ કરનાર, શોરાખજી જમશેદજી રીડર. ભાગ ૧ લો. સુખળ: ગુલુપત ફજાહાતનાં છાપા-ખાનામાં છાપાયેલ. ઇ. સ. ૧૮૭૮.”

જેનો બીજો ભાગ બીજે મહીને બાહેર પડ્યો હતો, તે પછી બીજા ભાગે બાહેર પડ્યા નથી.

૬ જુએ જમશેદ, તાં ૨૨ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૮.

your worth, by presenting you with a silver medal in Commemoration of Her Gracious Majesty the Empress's Proclamation at Delhi (which medal, I and my European Colleagues are happy to see on your breast to-day,) and with this richly-furnished pelanguin with a handsome pelanguin allowance. I will never forget the admirable way you have raised the standard of the Commissariat Department in the eyes of the public. I am very much pleased to hear several officers of this station say that you are held in high estimation by all those with whom you have come in contact as a public servant and as a private gentleman.”

૧ ડાઈમસ આઈ ઇન્ડીઆ, ૨૫ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૮.

૨ ડાઈમસ આઈ ઇન્ડીઆ, તાં ૨૭ મી ફેબ્રુઆરી તથા જુએ જમશેદ, તાં ૭ મી માર્ચ ૧૮૭૮.

૩ “J. Darmesteter, La Légende d' Alexandre chez les Perses. Paris 1878.”

“પેશતનજી મેહરજીની કુંપની” ના વહીવટમાં પડ્યા હતા. ૧૮૩૨ માં તે પેહડીની એક શાખા ચીન મંદિ “બાણજી વીકાજી” નાં નામથી સ્થાપી તેના વડા તરફિ એવલુને ત્યાં મોકલ્યા હતા. ત્યાં એવલુ એક અંગિવાન બાપાગી તરફિ ગણાતા હતા, અને ૧૮૩૪ માં કંતાન ખાતે પેહલવેહલી સ્થાપાવવી એમખર ઝોફ કામરમના એક અધિકારી નેમાયા હતા. ૧૮૩૫ માં એવલુ મુબાઈ પાછા ફર્યા, અને તેજ શાલમાં એવલુના બાવા તથા કાકાને હેરાખાદ ખાતે જવુ” પડ્યાથી અતરેની પેહડીના મુઘળો વહીવટ એવલુે મચાવ્યો હતો. ૧૮૪૦ માં મુબાઈની મરકારે એવલુને સુલેહના અમલદાર નેમી માન આપ્યું હતું. હેરાખાદ ખાતે થોડો વીકાજી અને પેશતનજીનો વગ પેચારી થયા પછી ૧૮૩૯ માં એવલુને ત્યાં બોલાવી ઝોરંગાખાદની મેહશુચનો વહીવટ ધ્યાને મુમેદારીના ઝોફો આપ્યો હતો. તે બાદ નીલમ મરકાર ગાયે એમના બાપ કાકાને હીચાખનો વાંધો પડ્યાથી તેને લગનાં કામકાળે કરવા તથા હીચાખ તપાસવાને માટે એવલુે હેરાખાદ ખાતે રાજધાનીમાં આવી ધણાક દિવસો મુખી નીલમના દફતરદારો ગાયે મેથીને મુઘળો હીચાખ સુકરર કરાવ્યો હતો. ૧૮૫૩ માં નીલમ મરકારના માનવંત દીવાન મર શામરજંગની સેકારથથી એમને યુરોપેર છુટાના તાલુકદાર નેમ્યા હતા. અને ત્યાં ફોરમદ મકરેજંગજીનેવાં કોલ્યાં એવર એવલુે ૧૮૫૫ માં પોતાના બાપ કાકા તથા કુટુંબની યાવતી મરતી તથા પડતીનો અહેવાલ ખુદ પોતાને હાથેમખતે “અવડતી અને પડતી દયા. વીકાજી મેહરજી અને પેશતનજી મેહરજી બીતારોપરવાલાનાં જનમારાનો હવાલ. મરીબીમાંથી તવંગર યાઆ અને તવંગરીથી પાછા એવા ખરખાદ યાઆ કે તેજ અફસોમમાં જનમારો પુરો કરી પેદા કરનારની પાસે ગચ્ચા—૧૮૫૫ દરિયી.” એવાં મધ્યામાં ફેલક લખ્યો હતો. ૬૦ સં ૧૮૬૧ માં નીલમ મરકારનાં આગલ્યા વખતમાં તાને કરેલાં કેટલાંક કાણુઓ ઇંગ્લેન્ડ મરકારે નીલમને બળવાના વખતમાં ખતાવેલી વફાદારીના બદલામાં તેને પાછાં સુપરદ કીધાં હતાં, તેમાંનાં નવદરજ, ધારાસી, વગેરે કાણુઓના નામદાર નીલમને એવલુને વડા તાલુકદાર નેમી તેના મર્વે વહીવટ સોંપ્યો હતો. ૧૮૭૧ માં હેરાખાદની કરોડગી ધપાને તાકેમં દીની જ્વાળ તથા પગોનીના

૧ એ અહેવાલ અજાન એમના હાથેજપતથી લખેલો એમના એક માણેજ થોડ નવરોજીજી સનહત તારાપોરવાલા પાસે મોજુદ છે. તેમાં એક કેકાલે એ અખનાપથી અરજ થલેલ છે—“મેતા મુરો દાકોડો દોઈ લીજ લાવે નહીં. મરીમી સંચારમાં જનમારો મુખરે તે અને તેવી તવંગરી થાઈ થઈ જાઈ જાચાલી અને કસારી અને રાંકે ભોમવે તે કરતાં હજાર દરજ્જે બેચાર છે. ફનોઆની તવંગરીના લોખંથી આજની ખજાન અને ખાંજાદ થાએવ. એવા લોખ ઉપર પછાં ઇનજનેના ખરાબીમાં આપેઆપ તે નજરે નેવામાં આવેલાં છે. અરસોજ—અરસોજ અને હજાર અરસોજ અંગની રજા મુઘને જમી રજા થાએ તે ઉપર છે.”

વડા “મદર તાલુકદાર” નો ઝોફો એમને મલ્યો હતો, તે વજુ વર્ષ જોગવી ૧૮૭૪ માં પેશતન લઈ ત્યારપછી બે મુનંદા પેટામી થોડો મેહરજીખાઈ તથા ખરથેહજીનાં મરજીનો ગમ ખાઈ પોતે હેરાખાદ મધેજ મરજુ પાગ્યા હતા.

તાં ૨૭ મી ફેબ્રવારી.

રોજ ૧૧ માઈ ૭ (કંઠ) ૧૮૪૭ પમદનરદી.

આજ દીને મરહુમ થોડ હોરમજી મેહરવાનજી ધાસ-વાલાનાં ઉકમણમાં તેમની પોતાની પ્રજામાંથી રૂ૨૦૦૦) તથા વીધવા બાઈ દીનયાઈ અને બીનાં બેથીએએ રૂ૧૫૦) મલી રૂ૨૧૫૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તાં ૨૮ મી ફેબ્રવારી.

આએ વર્ષની ડીઝીક્ર વહીવટની પરીક્ષામાં નીચલ જુજુ પારસીએ પચાર થયા હતા:—

- થોડ જમથેહજી હોરાખજી ખંડાલિવાલા.
- થોડ કાવથથાઈ એલજી તારાપોરવાલા.
- થોડ હોરમજી બહમંજી ગરેલીઆ.

તાં ૧ લી મારચ.

ઇંગ્લાંડ અને હિંદુસ્તાન વચ્ચેના મિલની આગબેહની આલમાં વધારો કરી તે એક દીવસ વેહોલો ધ્યાને ૧૬ દાહડે આવી પુરો તેમ કરવાને નામદાર માહરજીના પોષ્ટ મામરર જનરલને એક અરજી કરવાના હોવા કરવાને મુબાઈના રેહવાસીઓની એક જલ્દર મળા મોલાવવાને અતરેના થેરીફ મીંઠ હામીલન મેક્લેવિસ જોગ ૭૭ ઇંગ્લેન્ડ, ૧૫ હિંદુ, ૧ મુમ્બાઈમાં, ૨ વાહુધી, અને ૨૦ પારસી (અર જમથેહજી જીજીખાઈ ખારેનિર, મેહરાંમજી જીજીખાઈ, સી.એચ. આઈ; દીનયાહજી માણેજી પીટી, અરદેશ હોરમજી વાડીઆ, નયરવાંજી માણેજી પીટી, ખરથેહજી ફરુનજી પારંખ, નાનાખાઈ મેહરાંમજી જીજીખાઈ, કાવથજી ખરથેહજી જમથેહજી, થોરાખજી ફરંમજી ખેર, મનયેરજી હોરમજી કામાજી, મનયેરજી નવરોજી બનાજી, હોમજી ખરથેહજી દાદીયેક, થોરાખજી પેશતનજી ફરંમજી, અરદેશ ફરંમજી મુમ્, ડોરાખાઈ નયરવાંજી વાડીઆ, હોરમજી અરદેશ હોરમજી, જીજીખાઈ જાંદોરીજી જાંમ, અરદેશ મેહરાંમજી હોરમજી, ફરંમજી રમજાંજી વીકાજી, ડાકર કાવથજી હોરમજી) અફસોએ કરેલાં ડીકવીજીમનની રૂ૨ આજ દીને એક જલ્દર મળા શરૂત હાલમાં હાનરેખન મીંઠ વામરર જંગનાં પ્રમુખપણાં ફેલક મલી હતી. આ વળાએ ઉપર મુજબની અરજીનો રજુ કરેલો ખરડો મીંઠ જનર કીડ-ડીજની રખાત અને મર જમથેહજી જીજીખાઈ ખારેનિરના

૨ બે જમથેહ, તાં ૫ મી મારચ ૧૮૭૮.
૭ મેઝમે અરથેહ એજે, ૨૮ મી ફેબ્રવારી ૧૮૭૮.

ટેકા થાયે બાહ્ય રાખવામાં આવ્યો, તથા શેઠ નાનાબાઈ મેહરજીના જીજીબાઈની દરખાસ્ત ઉપરથી તે હિંદુસ્થાનની સરકાર ઉપર ચોકસી ફોટ શેફ્ટરી માથે તે બાંધે અધિકાર મલાવવાને અર્જ કરવાને ડેડ્યુ હવું. શેઠ પરીજન્યાહ મેહરજીનાં જીજીબાઈ, એમ. એ.એ.એ. દરખાસ્તને એક મુબા- ખીત બાપાણમાં ટેકા આવતાં જણાવ્યું કે પી. એડ. એ. કંપની કરતાં જે કંપની વધુ જડકથી મેલ લાવે લઈજઈ શકતી હોય તેને એ કંઝાકટ આવવું, પણ મેલની જડક તે વધારવીજ. એ બાદ મુબા ખરખાસ્ત થાઈ હતી.^૧

તા. ૨ જી માર્ચ.

અતરની એવરીન્ટન કલિલના વિદ્યાર્થીઓ તથા પ્રોફેસરોએ એક ઉદ્દેશ્યું કરી એ કલિલનું મકાન બંધાવનાર સર કાવશજી ભંડારીજી રૂઢીમની નાઇટ, સી. એચ. આઇ. ની એક સુંદર આઇબ-વેનડીંગની તસવીર અતરની સર જમશેદજી જીજીબાઈ સ્કુલ ઓફ આર્ટસવાલા મી. ૦ શીશિયસ પાસે રૂ. ૨૦૦૦) ને અરથે પડાવી હતી તે કલિલનાં દીવાન- ખાનામાં બોલી મુકવાની કિસ્મા હાનરેબજ મી. ૦ જમસ ગીબસે આજ દીને એક મોટા મેલાવડાની હજુરમાં કીધી હતી. સર કાવશજીએ એ બનાવની ખુશાલીમાં કલિલનાં પુસ્તકખાનને માટે ખુદરતી વિદ્યાનાં વધુ પુસ્તકો ખરીદવાને રૂ. ૧૦૦૦) ની રકમ ભેટ આપી હતી.^૨

તા. ૪ થી માર્ચ.

નવસારી મથે શેઠ નશરવાંજી રતનજી તાતાએ બંધા- વેલું નવું દાખલું જોવાને મુબાઈને નામદાર ગવરનર સર રીચર્ડસ ટેમપન આજ દીને એક ખાસ ત્રેનમાં સવાર થાઈ નવસારી ગયો હતો. તે નામદાર સવારનાં છ કલાકે ત્યાં પોહતાં તેને રેલવે સ્ટેશનપર શારી આવકાર મલ્યો હતો. તે નામદારને હુતસી કુઈની સમિ દસ્તુરજીની વાડીના બંગલામાં ઉતારી આવવામાં આવ્યો હતો, જ્યાંથી સવારનાં આઠ વાગે ઘોડાપર બેસી તે દાખલું જોવાને ગયો હતો. દાખલમાં અંદર દાખલ થઈ તે નામદારે બધું બારીકીથી જોઈ ત્યાં હાજર થયેલા દસ્તુર હોશંગજી જમામપજી જમા- સખ્યાના, હાનરેબજ ડાયાબાઈ ફરંગીજી કરકાં, સી. એચ. આઇ. તથા ઇજનેર શેઠ નશરવાંજી આંદાબાઈથી બધી પુછપછ કરી હતી. તે પછી દાખલમાંથી સમિ બંધા- વસી શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટીટલાલી નવી શગડીમાં ઉપજાજ અદરથો સાથે દાખલ થાઈ તે પછુ તપાસી હતી.

સંજના નામદાર ગવરનરના ઉતારાના બંગલામાં એક મોટા મેલાવડો થયો હતો, જ્યાં નવસારીના નરયોશીઓ

તરફથી આવકાર આવવાનું એક માનવત્ર એ. ૦ ફરફનજી માણેકજી કાંબા, પી. એ. એ. વાંચી સંબંધાવ્યું હતું, જેને તે નામદારે લેખાનથી જવાબ આપી પારસીઓની અમલી જાહેરાતલાલી, કેઆનીઆન ચોલાદ પગેરેના લખાણથી ધ્યાસ કરી પોતાના વડવાઓની માફક ખેતીવાડી કરવા તથા માનવત્ર અને નીતિથી ચાલવાના બોધ દીધા હતા- રાતનાં મેલ ત્રેનમાં તે નામદાર પાછા મુબાઈ આવવા નીકળ્યા હતા.^૩

તા. ૫ મી માર્ચ.

રોજ ૧૦ માઈ ૬ (સી) ૧૨૪૦ યજ્ઞેજ્ઞરદી.

શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ પોતાનાં માતાજી મરહુમ બાઈ હમંબાઈ તે શેઠ માણેકજી નશરવાંજી પીટીટનાં પછીઆનીની યાદગારીમાં નવસારીનાં દાખલમાંથી સમિ એક શગડી બંધાવી આજ દીને ઇજલી બોલી મુકી હતી. જયનની કિસ્મા પુરી થવા બાદ શેઠ દીનશાહજી તરફથી એક અંગુમનવત્ર વાંચી એ શગડી નરયોશીઓ માટે ધર્મખાતે આપેલી જાહેર કીધી, અને તેની મરામત તથા તેમાં આવતશ અને ચેરામ રાશન રાખવા માટે રૂ. ૩૦૦૦) ની રકમ સરકારી નેટ નવસારીનાં ફડોના તરફથીએને રવાની કરવાને જણાવ્યું હતું. એ બાદ નવસારીની અંગુમન તરફથી શેઠ દીનશાહજીને આવવાનું માનવત્ર દસ્તુર હોશંગજી જમા- સખના સહિબજાદાએ ૦ શીશિય દસ્તુર હોશંગ જમાસ- આશાના, એમ. એ. એ. વાંચી સંબંધાવ્યું, જે એક શેમાલ સાથે એનાયત કીધા બાદ તેમને ખીજાએ તરફથી શેમાલો હારાડવામાં આવી હતી. શેઠ દીનશાહજીએ પોતા તરફથી એક શેમાલ નવસારીના વડા દસ્તુર દારાબજી માહીઆરજી મેહરજીનાં અને પીજી એ શગડી બંધનાર કંઝાકટર એ. ૦ કાવશજી જોરાબજી મેલવારને હોરાકી હતી. એ બાદ મુબાઈવાલા દસ્તુર જમામપજી મીનમેહરજી જમાસખ્યાના- નાએ “શગડી” વિષે એક વાંચેજ કરી સંબંધાવી હતી, અને સાચની કરી મેલાવડો ખરખાસ્ત થયો હતો.

૩ જમે જમશેદ, તા. ૭ મી તથા ચસત ગોસતાર, તા. ૧૦ મી માર્ચ ૧૮૭૮.

નામદાર ગવરનરની નવસારીની પધાર્થનનીની યાદગારી માટે શેઠ નશરવાંજી રતનજી તાતાએ ત્યાંની સર દાવશજી બંદરોર મદરેસાનાં રૂ. ૨૧૦૦૦) ની સરકારી નેટ તેનાં બ્યાનમાંથી એ મદરેસાનાં જે વિદ્યાર્થી દર શાલ મુબાઈની મુનીવરસીટીની નાત્રીકુલેશનની પરીક્ષામાં સર્વેશી વધારે માર્ક મેલવે તેને સર રીચર્ડ ટેમપનનાં નામનું એક ઇનામ આવવા માટે આપી હતી.

નામદાર ગવરનરની આજમજ એ દાખલું બંધાવું જોવાને વડાદરાના પાદરાજ સીદાજીવ ગવંડવાડ તથા પાદરાજી જમામખાઈ પોતાના બધા રેસાલા સાથે તા. ૬ દી ડિસેમ્બર ૧૮૭૭ ને દીને ગયાં હતાં.

૧. રાઇમસ ઓફ ઈડીઆ, તા. ૨ જી માર્ચ ૧૮૭૮.

૨. રાઇમસ ઓફ ઈડીઆ, તા. ૪ થી માર્ચ ૧૮૭૮.

એજ દીને શાંભાં શેઠ અરયેદજ રમતમજ કાપા-
જમે રાખાંની બાબદ ઉપર એક બાપાણુ એજ જગ્યાપર
કીધું હતું. ૧

તા ૦ ૭ મી મારચ.

રોજ ૧૯ માં ૬ (ચિ) ૧૨૪૦ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરણ—નવરોજજ કાવયજ દારૂખાંલાવાસ—
ઉમર વર્ષ ૭૭ શેઠ કાવયજ દારૂખાંલાવાસના
ખીજ દીકરા. એવણુ ૪૦ સુ ૧૮૧૮ થી પોતાના મુકરા
શેઠ જીવાજ મેહરવાંજ ગારડીના હાથ હેઠ અતરેનાં
“આરમીકસોદીગ” ખાતાંમાં રહ્યા હતા. તે પછી ૪૦
સુ ૧૮૨૧ માં તેમનાં મરણ પછી ત્યાંના “આરમીકસોદીગ”
યથા હતા. ૪૦ સુ ૧૮૫૮ થી એવણે એકી છોડી પેન-
શન લીધું હતું, અને પોતાને હીચામે ત્યાંનાં ફેરવાંક કંચા
છેડા મેળા હતા.

તા ૦ ૭ મી મારચ.

નવચારી મધે આજ દીને શાંભાં નવાં રાખાંમાં
આગલતા માડવમાં દરુવર જમામજજ મનિચિદરજ જમા-
રખઆશાનામે “વખત” ઉપર એક વાચેજ કીધી હતી.
એજ વેળાએ શેઠ અરયેદજ રમતમજ કાપાજમે ખુર-
મેવાસીમાં આરતોની એક મીનજસ હજુર “રડવા કુટવા-
ની રમત તથા મેહરજ અને રાખજ” વિષે એક બાપાણુ
કીધું હતું. ૨

૧ જાને જાગ્યે, તા ૦ ૭ મી અને રાજ ગોરતાર,
તા ૦ ૧૦ મી મારચ ૧૮૭૮.

એ શરડીમાં નીચે મુજબ લખી મારેલીઉ:—

“પાક દારૂર હોરખજની ખદ

“આએ શરડી શેઠ દીનજાહાં જાચિકલ બીનીતે
“પોતાનાં મેકસાનજીન ખાતાહ દર્માપાહ લલખાજ પુગાનાં
“પુનને શાંર ખનખાવી જરખાંયતી અનજુખનને વાપરવાને
“આપીઉ. રોજ ૧૭ મે સરોધ ઈજા જાહાં ૬ થો શરેવર
“અમથાસજે ચેનજાહી, જાહ કચો મેહર ઈજા કહો
“જાને ૧૨૪૭ ઇઅરેન્દ્રી. ચરત ૧૮૭૭ ના શરણુ યદ
“૧ ને વાર લેમે તા ૦ ૫ મી મારચ ૧૮૭૮ ઇસવી.”

૨ જાનમગરના દીવાન શેઠ મેહરજાંજ પેશાનજ
દારખાંલાવાસ, બી.એ. એસ. એસ. બી. ના બાપના બપાજા.
૩ જાને જાગ્યે, તા ૦ ૧૧ મી મારચ ૧૮૭૮.

એજ જાગ્યે શેઠ અરયેદજ તા ૦ ૮ મી મારચે
આરતોની મીનજસ હજુર એક બીજું બપાણુ “માડી
ખજમીની એક બીજા તરની રસજ અને સંચાર સુખ કંપ
દાંચલ લાયઉ” એ બાબદ ઉપર કીધું હતું, જેની ચેવટે
ખાજ જાજ નવરોજજ કંચા નાખની એક જાંબા બાજમે
ઊડી શેઠ અરયેદજને ઉપર આપ્યા માન્ય અને કહ્યું કે
“જે કાજ દરુરોજી ઉ તે તમે જા લાયડાઉ. મુજબ
વેસી આવી તમે અતરે જે બાપાલો આવી આરતોની
રસજ સંખજાયડાઉ તે માટે તમેને ઉપર પઠેઉ.”
એક બાજુ તરનાં આ બાપાણુ મીનજસમાં અનજુખી
લખા હતી.

તા ૦ ૭ મી મારચ.

ખાજ સુખખાજ માણેજી ઉચાખાજ મામાએ પોતાના
મામાના દીકરા માણેજી લીમજ માણેજી ખનાજ ઉપર
લગનનો કોઠ તોડવા માટે ૩૨૦૦૦૦) ની ડામીજીની ફી-
આદી અતરેની હાજ કોરડમાં માડી હતી. વાદીની ઉમર
૨૧ વર્ષ તથા પરતીવાદીની ઉમર ૨૩ વર્ષની હતી. તેઓ
બંધને આજથી ૧૮ વર્ષ આગમજ તેઓની બાળવખમાં
તેમનાં મામાપોએ અદલાયાં હતાં. ૧૮૭૧ ના મરેમખર
માસમાં વાદીને તેણીના કેહવા મુજબ પરતીવાદીથી રહેલા
દેખાથી એક છોડીના જન્મ થયો હતો, જે બાજક તા ૦
૨ જાગ્યે દીને ૬ માસની ઉમરે મરણ પામ્યું હતું.
પરતીવાદીએ આ બાજકનો ઇનકાર કરી જણાવ્યું કે તેની
અદલાવાની મગાજ તેનાં મામાપો તેની નાંધથી વખમાં કીધીએ,
માટે તે જે તોડે તે તેનાવર એ માટેના કંઈએ દાવા પારસી-
ઓના કાપદા પ્રમાણે ચાલે નહીં, આ મુકદ્દમા હાનરખજ
મી ૦ જણાવે મેલીની હજુરમાં ૧૭ દીવજ મંજાંજવામાં
આવ્યો હતો, અને તેના મુકદ્દમા આજ દીને તે નામદાર
કીધા કે વાદીને અવતરેલાં બાજકનો પીતા પરતીવાદી છે,
એમ મંજિત થયું છે. કારજ તોડવાના એક મુખખમાં તેને
વાદીની માએ તે પોતાની કુજ ઉપર જમાકારીને અપરાધ
મુકદ્દમા તે તદન નીમાજરે તથા મેલેખાલ યોડા છે. તેની
તરફના શાકીઓએ યોડી શાકી આપી યોડા મુખ આપા-
રે. તેણે વાદીની આખર હુડીએ, માટે તેણીને ડામીજી
અપાવવી જોઈએ. વાદી તથા પરતીવાદી બંધની હાજન
મંજી છે, અને તેણીએ જે ડામીજી માગીએ તે જે અપા-
વવામાં આવે તે ધણું બારી પડી જાય, માટે પરતીવાદીએ
તેણીને ૩૩૦૦૦) ડામીજીના તથા મુકદ્દમાને બંધ બાજુનો
ખરચ આપવો. ૪

૧ મી શેઠ અરયેદજ તા ૦ ૧૦ મી મારચે સવારનાં
૫ડી રેજેદરમાં મેમેદોની હજુરમાં “અપીરનોનેની રસજ”
વિષે એક બાપાણુ કીધું એવું મેમેદોને ૧૪) આપીતાદ
વેંદ્ય હતી. એજ દીને અપીરનાં પુરંચેવાડીના ખાખદાર
જવરનાં ઉઘાં બાપાણુનો તરજુગો કરી સંખાઓ હતો,
અને તેમ કરતાં જણાવ્યું કે નાખદાર જવરને તેમ કરવાની
તેઓને રસાએક કીધી હતી.

૪ જાને જાગ્યે, તા ૦ ૮ મી મારચ ૧૮૭૮.

આ મુકદ્દમાની નાજાક ધાજ પરતીવાદી માણેજીએ
અપીલ મેલવી હતી. તે અપીલના સંખખમાં પ્રથમમાં
તા ૦ ૧૨ મી જુલાઈ ૧૮૭૮ ને રીને ખાજ સુખખાજ તરફથી
નાખદાર જવર હાનરખજ મી ૦ રીનેને અજર કરવામાં આવી
કે આ મુકદ્દમાનો ખરચ જે હાનરખજ મી ૦ જણાવે
મેલીએ માણેજીને થાંખ નાખ્યો તે રેકાર્ડ માટેરે
કુકર કર્યા મુજબ ૩૬૦૧૫) કે નો થયો તે આપવાને
માણેજીમાં રહી નહીં, અને તે ઉપરાંત આ અપીલને
ખરચ થયો મેડો થયો, માટે જાજ અપીલનો ફેરડાં
તેની પાસે જમીનમી કુકરવી. ડામીજીના ૩૩૦૦૦) ને

તા. ૭ મી માર્ચ.

શ્રેષ્ઠ અરદેશ નમચેલ દસ્તુર કામદીનનાને નામદાર સરકારે નામકના કામચલાઉ દસ્તુર ઉપરથી કલેક્ટરને આ હતા. ૧

તા. ૮ મી માર્ચ.

રોજ ૨૦ માઈ ૬ (શિ.) ૧૨૪૭ યન્દેનરદી.

નવસારી મધે શ્રેષ્ઠ નયરવાનજી રતનજી તાતાએ પોતાનાં આતાજી મરહુમ બાપ કુવરબાઈ તે મરહુમ શ્રેષ્ઠ રતનજી દારા-ખજી તાતાનાં વીધવાની નામદારે બંધાયેલું નવું દોખનું પસવાની કિમ્મા આજ દીને ત્યાંના વડા દસ્તુર દારાખજી સાહીબજી જેઠેજીરાણીનાં ઉપરથી પૂર્ણ હેઠલ કરવામાં આવી હતી. જયનની કિમ્મા દસ્તુરજીના કાકા દસ્તુર રસ-તમજી કેકોપાદજી જેઠેજીરાણીએ માની હતી, અને આતર વક્ષી એ નવરોજી રતનજી કુટારે કરી હતી. એ કિમ્મા પુરી થવા બાદ શ્રેષ્ઠ નયરવાનજી તરફથી એક અંગુમન પત્ર વંચાયો, જેમાં એ દોખનું નવસારીની નરયેશ્વરી અંગુ-મનને હવાલે કરવા જેઠેજીરાણીના કંબાઈડની બહિર ઉતર બાજુએ આવેલી પાંચ-વીધા જગા ને માજી માહરાજ મહાલારવે દોખનું બાંધવાનાં કારણસરજ આપી હતી તે ત્રણ અંગુમનને સ્વાધીન કરી હતી. એ બાદ દસ્તુર દારા-ખજીએ ઉઠી નવસારીની અંગુમન તરફથી શ્રેષ્ઠ નયરવાન-જીના ઉપકાર માની તેમને એક માનવત્ર વાંચી સંબંધાવી શ્રેષ્ઠાચ સાથે એનાયત કીધું. ને બાદ તેમને ખીજ દસ્તુર તથા શ્રેષ્ઠાચોએ મહી ૧૭ શ્રેષ્ઠાચ હોરાડી હતી. શ્રેષ્ઠ નયરવાનજીએ પોતા તરફથી ફેલોક દસ્તુરે, ચાર દેશ-ખજો, પોતાને ત્યાંના પંથકોએ, કારંભારીએ, માસરે, ધનનેરે તથા મીસ્ત્રીએ વગેરેને મહી ૩૩ શ્રેષ્ઠાચ હોરાડી હતી. એ બાદ ચાણી કરી મેલાવડા બરખાસ્ટ થયો હતો.

નામદાર નડને આપાચી તે મારેની કાંઈ ભીનગીરી તેણી માગતી નથી. તેણીને જે ૩૫ ની ડાખીલ આપાવતે તે બાપુશીથી લેતે, કાંઈક તેણીની આપર જાપ ને કાપ લગાડેલો તે સાર કરવા તેણી માગતી હતી. નામદાર નડને ચક્રાં ને આજસુધી એવો દાખલો બનયો નથી, મારે તે ભીનગીરી ચુકાવી શકતો નથી. એ બાદ અખીલ નામદાર ચીર-નસદીય હાનરેખા મી વેરસર અને સર ચારણસ મારંડેની હજુરમાં તા. ૨૨ મી આગસ્ટ ૧૮૭૮ ને દીને નીકળી હતી, જેની કારણ ત્રણ દીવસ સુધી અંખલ્યા બાદ તે નામદારોએ ચક્રાં નીકળી કારંમાં આવેલો ચક્રદેશ પથા સુખાઈની તરફેણમાં બંધે, પણ નામદાર નડને આપાવેલી ડાખીલની ૩૫૦૦૦ ની રકમ સાલેકલની ગતી હાલત તર નોતાં વધારે છે, મારે તે ઘટકી ૩૫૦૦૦ ની કીધી, અને ખસ નેમ કુલ કુલો વચ્ચે રેકી કરવામાં આવે તે આપવાનો હેકમ કીધો હતો. એ બાદ ત્રણ મહીને એટલે તા. ૨૫ મી નવેમ્બર ૧૮૭૮ ને રીને સાલેકલ સુધરી ગયો હતો.

૧ મેમ્બે ગવર્નેરે ઝોજે, તા. ૭ મી માર્ચ ૧૮૭૮.

આ પેનાએ સુખદ તથા સુનરાતથી આસ નેને મારફતે પુલકા પારસીએ પોતાનાં કુટુંબ સહીત એ દોખનું જોવાને ગયા હતા, જેમની સંખ્યા આસરે ૧૨૦૦૦ ની હતી. યોકોના ઉતારા તથા માડીએ વગેરેની સર્વે ગોઠવણ શ્રેષ્ઠ નયરવાનજી તરફથી મારી પ્રકારે કરવામાં આવી હતી. ૨

તા. ૯ મી માર્ચ.

રોજ ૨૧ માઈ ૬ (શિ.) ૧૨૪૭ યન્દેનરદી.

મરજી—કોથાબાઈ હોરમજી કોથાબાઈ—ઉમર વર્ષ ૭૫) શ્રેષ્ઠ હોરમજી શાપુરજી કોથાબાઈના વિજી દીકરા. એવણ ૬૦ યં ૧૮૨૫ માં પેલેલેલેલો સીન ગયા હતા, અને પોતાના બે વડા બાપજો શ્રેષ્ઠ નવરોજી તથા જમચેલ સાથે તે તરફ આપાર તથા આડતનાં કામમાં પડયા હતા. ૧૮૨૫ થી તે ૧૮૫૨ સુધીના અરસામાં એવણે સીનની ૧૮ સફરો કીધી હતી. ૧૮૫૨ માં એવણ વહીવટ બંધ કરી સુખદ આપ્યા હતા, અને હીપાંજ એકાંત છંદગી સુધરી હતી.

તા. ૧૨ મી માર્ચ.

ડાક્ટર વીલ્હેમ ગાઇગરે "બોગમદ્યા" નો પ્રાનદ, અવસા અને સંસ્કરણમાં તરજુતી તથા ફરક સાધવું એક પુસ્તક જરમન ભાષામાં બનાવી ધ્યઠ કીધું હતું. ૩

તા. ૧૪ મી માર્ચ.

શ્રેષ્ઠ દારાખજી તેહમજી કાપડીઆને નામદાર સરકારે રતનાગીરી જીજાનાં વગિરલાના સંખારડિન્ટ નંડન નેમ્યા હતા.

અંકલેશરના મામલતદાર શ્રેષ્ઠ દીનચાહ જમચેલ દસ્તુર કામદીનનાને નામદાર સરકારે જરમ જીજાનાં વિજી વર્ગના માજીજેટની સત્તા આપી હતી.

૨ સસ્ટ ગોશ્વાર, તા. ૧૦ મી માર્ચ ૧૮૭૮.

એ કિઆમાં શબિલ થવાને શ્રી નવસારીની નરયેશ્વરી અંગુમન તરફથી દસ્તુર દારાખજી માહીબજી જેઠેજીરાણીએ તેમજ શ્રેષ્ઠ નયરવાનજી રતનજી તાતાએ પોતાની તરફથી ત્રણ અંકવાડીઆં આગમનથી વર્તમાનસંવામાં બહેરખપર છવાવી સર્વે આસોઆંજ નરયેશ્વરીઆને એલતેષાચ કીધી હતી.

એ દોખનાં દરબાબર નીચલી તમ્મી મારેલોઃ—
"શ્રી દારા હોરમજીની મદદ હોળો. આ દોખનું
"આ નેસારી કરાયાના વતની એસવદ નેસારવાનજી રતનજી
"તાતાએ પોતાનાં મરહુમ માતા કુવરબાઈનાં પુત્રને સારે
"બંધાવેલો. રોજ ૨૦ મે મેહરોજ ઇબ્નદ માઈ ૬ થી
"શેરેવર અમશારાઈદ સને ૧૨૪૭ ઇબ્નદેનરદી. સંવત
"૧૯૭૪ નો શગલુ-શદ ૪ ને વાર ચકરે."

૩ "Wilhelm Geiger, Aogemadé, ein Parsen-tractat in Pazeud, Altbaktrisch und Sanskrit herausgegeben, übersetzt, erklärt und mit Glossar versehen. Erlangen. 1878."

શેઠ માણેકજી નયરવાનજી નાણાંવલી, ખી. એ. એલ. એચ. ખી. ને નામદાર અરકારે રતનાગીરી જીજ્ઞાસા માલવાન આમના અખ્યાતિ ૧૮૭૪ નેમ્યા હતા. ૧

તા ૦ ૧ લી આપરેલ.

નીચલા પારસી ગ્રહસ્થાને આમે વખતે તેમનાં નામની આગલ લખેલાં જીજ્ઞાસા મધકોની મ્યુનીસીપાલિટીના મેમ્બરો તરીકે નામદાર અરકારે નેમ્યા હતા:—

કુરલા—ડાક્ટર કુવરજી હારમજી મેહતા.

શેઠ પેથનજી અરદેશ હારમજી વાડીઆ.

શેઠ કુરમજી દોરાબજી પાટ.

થાંણા—શેઠ દાદાભાઈ હારમજી ૧૫થી.

શેઠ કુવરજી કાવથજી મુખાવાયા.

ધાતપુરા—શેઠ નાનાભાઈ કુરમજી મેસ્મેન.

નાયક—શેઠ અરદેશ નમચેદજી દરુર કામલેનના.

કલાદગી—અરજ્યન અરચેદજી અરદેશ દલાલ.

મામકમપેથ (માહલપેથર)—શેઠ કુવરજી કાવથજી હાથીખાડ.

મુરત—શેઠ શેરાબજી એલજી વાડીઆ.

ભરૂચ—શેઠ રતનજી વાલજી બેકવાલા.

નડીઆડ—શેઠ દોરાબજી એલજી ગીમી, ખી. એ.

અમદાવાદ—ડાક્ટર રતનજી હારમજી.

શેઠ નવદેશજી પેથનજી વજીમ.

તા ૦ ૧૩ મી આપરેલ.

પુણાવાશ પ્રેમિયર દરુર હોયંગજી જમામજી જમામજીઆચાનાને “ખાંભાહુર” ના ખેતાખનામદાર દિંદી અરકારે બખથવા તે ખાંભેની ભ્યાંના જરથોસ્તીઓ તરફની મુખારકખાલીનું માનવત આપવાનો એક મેલાવડો આજ દિને ભ્યાંના બવાંની પેરમાના શેઠ દીનધાહજી માણેકજી પીઠીટના “શેઠ કટિજ” બંગાળમાં શેઠ ધનજીશાહ જમચેદજી અકલેશ્વરીઆનાં પ્રમુખપણું હેલત મલ્યો હતા. આ પેલાએ દરુરજીને આપવાનું ૩૦૦ થી વધુ થકીનું મુખારકખાલીનું માનવત શેઠ કાવથજી દોરાબજી મેસ્ એજી વાંચી મંજલાજી હુ, જેના દરુરજીએ મરતો જવાખ વાલ્યા ખાદ શેઠ એલજી જવાહ અકલેશ્વરીઆએ દખલ હેરાખાદ, કીકેરાખાદ, ખાંભેજી, ખાંભેજી અને સેતજીરત શાવનમના જરથોસ્તીઓ તરફથી ભાવેલાં માનવત્રો, મેઆડ અને દીધ-મર દરુરજીને એનાયત કીધાં, જેના દરુરજીએ જવાખો મરતે કેલિ લખી શેઠકવતને જણાવું હુ. એ ખાદ પાંત મેલાખ લખ મેલાવડો બરખાસત થયો હતા. ૧

તા ૦ ૧૭ મી આપરેલ.

પુણાની “ખમ્મે શેઠે મેદરામ” તરફથી તેના પ્રમુખ પ્રેમિયર દરુર હોયંગજી જમામજી જમામજીઆચાનાને

૧ બોમ્બે ગવર્નમેંટ એજેઠ, ૧૪ મી ગાયમ ૧૮૭૮.

૨ બોમ્બે જમચેદ, તા ૦ ૧૮ મી આપરેલ ૧૮૭૮.

મંથલા “ખાંભાહુર” ના ખેતાખની મુખારકખાલીનું એક માનવત આજ દિને આપવામાં આવું હુ. એ માનવતમાં દરુરજીનું નામ કેલવજીખાતાં ગાયે કાયમ રાખવાની ઉમેદથી બખમના મુખારકોએ એક કુંડ ઉચું કરી તેનું બાજુ મુખાબની કુનીવરકીડીની ખી. એ. ની પરીક્ષામાં દર ગાય ને જરથોસ્તી વિદ્યાર્થી ફારસી બાખામાં ગરથ આવે તેને “ખાંભાહુર પ્રેમિયર હોયંગ પ્રાઇઝ” આપવાનું જાહેર કીધું હુ. એ ખાદ મહિના જરથોસ્તીઓ તરફથી આવેલું માનવત તથા સોનાનું થકીઆલ એ ૦ પેથનજી નયરવાનજી માથરે વાંચી દરુરજીને એનાયત કીધું, તથા શેઠ જમચેદજી મનિરજી ભરૂચાએ મહિના એક આગેવાંન શેઠીયા આદરજી દાદાભાઈ મયામવાલા તરફથી એક શેઆજજોડ, તથા ખાંભાહુર કુરુવજી પેથનજી વરીઆવાએ નીમચેના જરથોસ્તીઓ તરફનું માનવત અને રૂપાનું આફગાનીઈ દરુરજીને આ મુખારકખાલીની વધાખમાં અર્પણ કીધું હતાં. એ ખાદ પાંતમેલાખ લખ મેલાવડો બરખાસત થયો હતા. ૧

તા ૦ ૧૯ મી આપરેલ.

શેઠ ૩ માલ ૮ (ચિ ૦) ૧૨૪૦ યવદેશરદી.

લીહર મધે કામારવારા તરફ એક કુરો ભ્યાંવાલા મેડો હારમજી તથા અરદેશ દારખજીએ પેલાના ખાવા મરફૂમ શેઠ દારખજી ધનજીખાદ લીહરવાલાનાં પુનને મરે બંધાવી આજ દિને ખાલો મુકયો હતા. ૧

તા ૦ ૨૩ મી આપરેલ.

અતરની રશી હોડીએને હંચેજી શિખાડવાની “અલેકજી” નેદીવ ગરજમ હંગલીમ હનરીકપુશન” ને મરે મેદાન મધે બંધાનારાં નવાં મકાનેના પાયો નાખવાની કિઆ મુખાબના નામદાર ગવરનર ગરથોસ્તી રેમણે આજ દિને એક મેરા મેલાવડાની હજુરમાં કીધી હતી. પ્રથમમાં એ ખાંભાના હાનરી મેદેટરી શેઠ મનિરજી મેદરવાંનજી બાવનગરીએ એ નવી હખાસત ખાંભેના રીથોસ વાંચી મંજલાજી, ને ખાદ નામદાર ગવરનરે પાખેના ૫થર

૩ એ પ્રાઇઝ ૪૬ વિષે જીવે આ પુતકને રજ ૧૦૪-૧૦.

૪ જામે જમચેદ, તા ૦ ૨૪ મી આપરેલ ૧૮૭૮.

૫ એ કુવાયર નીચે કુળખ તત્તી મારેલીઠ:—

“શબંત ૧૯૭૪ એન ૧૬ ૪ વાર શનેદી તા ૦ ૧૯

“એપ્રેલ શને ૧૮૭૮ ધરાવી. આજે કુવા પારસી હારમજી

“તથા અરદેશ દારખજી લીહરવાલાએ પેલાને ૫રમે

“પેલાના ખાવા મેડેટરી દારખજી ધનજીખાદનાં પુનને વાલેને

“બંધાવી કુરો કરોટ સહી. પારસી શેઠ ૩ માલ ૮ યા ૦

“૧૨૪૦.”

ચેરામજીને દેશાઇ તેહમુજી જામામજીએ પાલક કીધી હતો, અને એ મારા બાપનો હતું પાલક થયેલો, તેથી દેશાઇ તેહમુજીની મીલકત મને પેઢિએ. એમ છતાં તેમનું એક ઘર તેમનાં વીધવા પરતીવાદી બાપ બીખાઇજીએ વેચ્યું છે તે ધરનો કબજો મને મળ્યો નોંધ્યો, આ મુકદ્દમાનો ફેસલો કરતાં છતાં જડને જણાવ્યું કે પારસીઓના કાદામાં પાલક વીધે કાંઈ ખોલાસો નથી, મોટે એ બાપે દેવાળ શો છે તે જણાવે નોંધ્યો, દેવાળ બાપે એક જુનો દસ્તાવેજ મળત ૧૭૩૨ (૬૦ મં ૧૬૭૯) નો વાદીએ રજુ કર્યો છે, તે ઉપરથી મામલ પડે છે કે પરમારને પાલક કરી આવવામાં આવતો હતો તે બંધ કરી નવસારીની અંજીમને એવું ડેડ્યું ને પાલક કરવો તે મરનારનાં વંશને અતલગનો કરવો. એ પ્રમાણે ડેડાવ કરવાનો હેતુ એટલોજ માલમ પડે છે ને વંશનો પાલક ચાએ તેને વારસો મળે. વારસો ખીજ તરહિતને ત્યાં જાય નહિ. બે કામમાં મરનારના સગા બનિજને પાલક કર્યા હતા, પણ તેઓને વંશના મુબંધથી વારસો આપવાનું માલમ પડે છે, કંત પાલક થયા મોજે તેને વારસો પાલકના હકથી આપવાનું માલમ પડ્યું નથી. એ દાખલા નવસારીના છે, તે સિવાય એક દાખલો મુરતનો મળે છે, પણ તે કામમાં કોરટથી ફેસલો થયો નથી. દસ્તુરજીને લવાઈ સોંપી તેઓએ ફેસલો ડેડાવ કામમ રાખ્યો છે. દસ્તુરજીએ ડેડ્યું કે મરનારનો ને પાલક થયો હોય તેને મરનારની મીલકતમાંથી કાંઈક હીસો મળે, પણ મરનારની મરે મીલકત તેને મળે નહીં, અને પાલકના ખરા બાપની મીલકત ઉપરથી પાલક ધનાર છોડાવતો વારસો ઉઠી જતો નથી. [ખિરોડેલ મદર અદાલત રીપોર્ટ વાલમ ૧ કેસ નંબર ૭] મદર અદાલતના ફેસલાર મીં બાઈરોડે કેટલાક સવાલો મુરતના પારસીઓને ફેસલો તેના જવાબ આપતી લાએક રીતે તજવીજ કરીને મુબંધના પારસીઓએ તાં ૨૧મી નવેમ્બર ૧૮૭૮ ને દીને એક અરજી સાથે નામદાર ગવર્નર જનરલ ઉપર મોકલીઆ છે તે મરિના સવાલ ૧૩ તથા ૧૮માં સાફ ખોલાસો કર્યો છે કે “મરનાર વસીલતનાયું” કરી જાય અને તેમાં પાલકને કાંઈ અપાયો તે તેટલુંજ પાલકને મળે. પાલકનો હક મરનારની મીલકત ઉપર ખીજ રીતે નથી. મરનારની વીધવા તથા છોડાવિને મરનારની મીલકત મળે, અને જો વસીલતનાયું ન હોય અને પાલક શગાંવાહ્યાંની મંજૂરીથી લેખ કરીને કર્યો હોય તો મરનારની રિયતી તથા મીલકત ઉપર જનર રાખીને પાલકને કાંઈ બખશિય આપવું.” પાલકે મરનારની મીલકત લીધેલો એવા દાખલા કામ હશે પણ તે વીધે તકરાર પડીને આ રાજ્ય (માલકવાડ) ની કોરોએ પાલકનો વારસાનો હક કાએમ રાખ્યો છે એવા કાંઈ દાખલા મળતા નથી. મરનારની વીધવા વીરેએ પાલકને પોતાની ખુશીથી મરનારની માલમીલકત લેવા લીધે હોય

અગર આવી હોય તો તે વાત જીદી છે, તેથી કરીને મરે પાલકોનો હક નથી થયો” કેહવાય નહિ. પારસીઓના વારસા હીસા બાપેના ધારા (૧૮૬૫નો આક્ટ નંબર ૨૨) નો ખરડો કરવામાં આવ્યો તેમાં ૪૩ મી કલમ એવી હતી ને “હરેક પારસી પોતાનાં મરણ પછીની કિમ્મા કરવા મારે પોતાની હયાતીમાં પાલક મુકરર કરે. અથવા તેનાં મરણ પછી ધરમપુત્ર મુકરર કરે તો આ ધારાથી તેમ કરવાને કસી હરકત નથી.” એ ઉભલી કલમ ધારે પમાર કરતી વખતે (કોનસિલ) કાહડી નાખી છે, અને તેનું કારણ એટલુંજ માલમ પડે છે કે કિમ્મા કરવા મોટે પાલક અગર ધરમપુત્ર કરવા સાથ વારસા હીસાને કાંઈ મંબંધ નથી. આ ઉપરથી એમ જણાય છે ને લાદીને પાલક તરફ મરનારની મીલકતમાં કાંઈ હક પેઢિએતો નથી. જો મરનારના વંશનો તે છે તેથી તેને મરનારની મીલકતમાં કાંઈ વારસો અગર હીસો પેઢિએતો હોય તો તે મેલવવાને તેને રસ્તો છે.

આ મુકાદા ઉપર વાદીએ વરોડાની વરીશટ કોરટમાં અપીલ કીધી હતી, જ્યાં તેની મુનાવણી ચાલ્યા બાદ નામદાર જીજ જડજ આંખાહદુર ખરશેદજી હરમજી થણિલાએ આજ દીને મુકદ્દા આપેા કે “આ કામની મરે હકીકતનો વીચાર કરી જોતાં બીખારી કોરટે ને દરાવ પરતીવાદી બીખાઇજીના લાખમાં કર્યો છે તે ખરોખર છે મોટે એ ડેડાવ બાહલ રાખીને અપીલ મરે ખરચ સાથે ૨૬ કર્પે છે.”

તાં ૨૩ મી મેએ.

મુબંધ મરકારે ધંધા રાજ્યાર ઉપર નાખેલા લાખ-મંચ રાક મુરતના લોકોને અકારે લાગવાથી તેઓએ ઘટતા ઉપાયો લેવાના છોડી દધ ગઇ તાં ૪-૫ આપ-રલે એક હડતાલ પાડી મોટું હુલડ કીડું હતું, પણ તે કામમાં પારસીઓ તથા મુસલમાનો શંકેલ ન થવાથી મુબંધના નામદાર ગવર્નરે આંખાહદુર દાવર રસતમજી ખુરશેદજી એદી તથા મીર મુલામખાબા ઉપર પત્રો લખી તેમની માથુતે તેમની કોમ એ કામમાં શામેલ ન થાઇ તેથી મતોલ ખતાસી શાખામી આવી હતી.

તાં ૨૪ મી મેએ.

રોજ ૭ માઈ ૬ (ચિં) ૧૨૪૭ ૫૫/૨૫૨૬.

મરજી-એદલજી દારાશાહ શેકાના-ઉમર વર્ષ ૪૭) શેહ-દારાશાહ મેહરવાંજી શેકાના ખીજ દીકરા એવણ નરસોસી છોડાવિઓની નિયાલ મંડલીની કોટ ખાતેની નિયામનાં ૬૦ મં ૧૮૫૮ માં તેની રખાવણીથી વડા ગિલ્ડ

૧ જાને જમશેદ, તાં ૨૪ મી મેએ ૧૮૭૮.

૨ રાખજ-અલ્લીકીઆ, તાં ૨૭ મી મેએ ૧૮૭૮.

હતા. ચિખવવાનાં કામમાં એવણુ ઘણા કહેરેલ હતા, અને કેટલાંક યુગાં બેહરાં બાળકોને પણ એવણે આપેલી તાલીમ તે વખતે ઘણી વખણાતી હતી. ૧૮૬૫ ના સપ્ટેમ્બર માસમાં એ ખાતાની કારેભાર મંડલીના અધિકારીએએ એમની ઘણી દીલસેાજી બરી નોકરી માટે એમને ૩૪૭) ની કીમતનું એક સોનાનું ઘડીઆલ તથા મોકલી ધરતા લેખ સાથે બેટ આપી હતી. તા. ૧ લી જુલાઈ ૧૮૭૩ થી એવણને એ ખાતાના આસીસ્ટન્ટ ચેફ્ટરી તથા કોટ અને મજગામની નિયોજિતા ઉપરી કેડયા હતા. એવણની યાગારીમાં એમનાં મરણ પછી એમના દોસ્તા અને બેચેરીએએ એક ફૂડ એકકું કરી ૩૧૫૦૦) ની રકમ તેનાં બાળમાંથી ૨૨ શાલ એમનાં નામનાં ત્રણ હનામ મંડલી હસ્તકની ત્રણે નિયોજિતાની એકકી હુશીયાર હોકરને આપવાને મંડલીનાં ફૂડમાં આપી હતી.

તા. ૨૬ મી મેએ.

રેન્ડ ૧૨ માઈ ૯ (ચે. ૧૨૪૭ ૫૪૬૪૨૨દી.

મરણ—અરેશર એલજી ચીનાઈ—ઉમર વર્ષ ૫૬)

શ્રેષ્ઠ એલજી બીખાજી ચીનાઈના વડા દીકરા. એવણુ પ્રયમમાં મરહુમ શ્રેષ્ઠ અરેશર માણેજી મરાઠના હાથ હેઠલ તેમનાં કમીશરીએનાં કંત્રાકટનાં કામમાં મેહતાગીરીયર રહ્યા હતા. ત્યાં કમીશરીએ ખાતલિ અગુલવ મલ્યાથી પેતે કંત્રાકોટો લેવા માડ્યાં હતાં. ૪૦ સં ૧૮૫૫ માં બચરા ખાતે રવાના થયલા કાકાના વખતે એવણે પેલકવેલનાં કમીશરીએનાં કંત્રાકોટો લીધાં હતાં. ૧૮૫૭ માં શ્રેષ્ઠ તથરવાંનજી રતનજી તાતા સાથે એવણે મરકારી બેટ કંત્રાકટ લીધું હતું, અને ઉત્તર તથા દખણનાં બારમ્બિ, કજ, કરામી, એડન, જંગબાર વગેરે મથકો ખાતે દેશી બારકસો મારકતે માલ મોકલતા હતા. ૪૦ સં ૧૮૬૨ ના આગસ્ટ માસમાં અતરેની બોમ્બે સ્ટીમ નેવિગેશન કંપનીમાં માલની ચોરી, કંત્રાકટરોની લુચ્ચાઈ, હીઝાબની ઘાલમેલ, વગેરેનું કેટલુંક બોનાલું એવણે ચોરી કાઢી બાળીદારે હજુર ચેલું હતું, જેથી તે વખતે ઘણા વખણાયા હતા. શેર મતાના વખતમાં કેટલીક બંધન્ટ રાકા કંપનીએના એવણુ ડામેરેકટર તથા લીકવીડર થયા હતા. એ પછી શ્રેષ્ઠ અરેશર રમતમજી મોદી સાથે બાગમાં “ એ. બી. મોદી એડ કંપની ” નાં નામથી ચીનના બ્વાયાર કરવા આરં પેહડી ઉધારી હતી, અને તે મધ્યથી તા. ૧૭ મી નવેમ્બર ૧૮૭૩ ને દીનથી ચોતાનો બાગ હોડયો હતો. નહેર કામમાં એવણુ ચોતાના વખતમાં ઠીક બાગ ચોતા હતા.

તા. ૩૦ મી મેએ.

મરણના હેરમજી દાદાબાઈ મમાંનિ નામદાર મરકારે બચ્ચના કામચલાઉ સીવીલ મરણન નેમ્યા હતા.

૧ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા. ૩ મી મેએ ૧૮૭૮.

તા. ૧ લી જુન.

ડાક્ટર એલજી માણેજી દામલાએ લંડન મધે એલ. એમ. એડ એમ. ની પરીક્ષા રેતેહમંદીથી પસાર કરી હતી.

તા. ૧ લી જુન.

રેન્ડ ૧૫ માઈ ૯ (ચે. ૧૨૪૭ ૫૪૬૪૨૨દી.

મરણ—માણેજી કાવચંજી એડી—ઉમર વર્ષ ૩૮)

મુરતવાના શ્રેષ્ઠ કાવચંજી બરમેરજી એડીના નાધલા દીકરા. એવણે મુરત મધે કેળવણી લીધી હતી, અને પ્રથમ મુખજ આપી બોમ્બે ગેઝેટ પત્રમાં આસીસ્ટન્ટ રહ્યા હતા. ૧૮૬૧ માં પાછા મુરત ગયા, અને એ દરમિયાન ત્યાંની જરોયોક્તી ફારમી મદદેસાના હાનરરી ચેફ્ટરી થયા હતા. ૧૮૬૨ ના માર્ચ માસમાં એવણને મુરતની અદાલતમાં એક આસેસર તરિકે મોલાવી જડજ મી. વારડને જોડા કાલવાની ફરજ પાડવાથી એવણ તેની મુખે થયા, અને એ ખાંચડીનાં માન બામે જીકરે ઉડાવી છેક નામદાર ગવર્નર મરબારજી કીમ્બર મુખી માથાકુલ દાખલા લખીલા સાથે અરજી કરી હતી. એ પછી એવણુ મરકારી નોકરીમાં જોડાઈ ૧૮૬૨ ના સપ્ટેમ્બર માસથી ઉત્તર વિભાગની સેક્રેટરી આશીશમાં હેડ-કમર્ક તરિકે રહ્યા હતા, અને વધતાં વધતાં ૧૮૬૫ માં મખ-આસીસ્ટન્ટ સેક્રેટરી આશીશ થયા હતા. ૧૮૬૮ ના ફેબ્રુઆરી માસમાં નામદાર મરકારે એવણને પંચમાલના અને ૧૮૬૯ માં બચ્ચના અને ૧૮૭૧ માં ખાંદેશના ડીપ્ટી કલેક્ટર અને માહુસેટ નેમ્યા હતા. ૧૮૭૩ ના આગસ્ટ માસમાં એવણને મુરતમાં સીડી મરે એડ એલકાએડીનાં કામ ઉપર ખામ નેમ્યા હતા. તે બાદ ૧૮૭૪ માં મુરતના અને ૧૮૭૬ માં એડના ડીપ્ટી કલેક્ટર અને માહુસેટ નેમ્યા હતા. એ બોધા ઉપરજ એવણુ મેમદાવાદમાં કલેરારી ઉપલી જવાને વધે મરણ પામ્યા હતા.

તા. ૨ જી જુન.

વચ્ચાડનાં રેલ્વે સ્ટેશન આગલ બાઈ હીરાંબાઈ-તે શ્રેષ્ઠ ધનજીબાઈ બુરાબાઈનાં ઘણીઆંનીએ એક કુખો બંધાવી આજ દીને ધર્મ ખાતે બોલો મુક્યા હતા.

તા. ૩ જી જુન.

રેન્ડ ૧૭ માઈ ૧૦ (ચે. ૧૨૪૭ ૫૪૬૪૨૨દી.

મુખજ મધે બીડી બજારના રસ્તાપર મરહુમ શ્રેષ્ઠ મેહરવાંનજી માણેજી પટેલ ૪૦ સં ૧૮૦૮ માં બંધાયેલાં

૨ બોમ્બે ગવર્નમેંટ, તા. ૧૮ મી જુન. ૧૮૭૮.

૩. એ કુવાયર નીચે મુજબ તબી મારેલીઃ—

“ હીરાંબાઈ તે ધનજીબાઈ બુરાબાઈનાં ઘણીઆંનીએ “ આ. કુરો. ધરમ, ખાતે બંધાયેલો. રાજ. ૧૯૭૮ ને “ નેકે રાં ૧.”

આદરણીય મકાન ધણું પુરાણું થવાથી તે એવણનાં દીકરી મરહુમ બાઈ મીયાબાઈનાં દીકરી બાઈ દીનબાઈ તે શેઠ નશર-વાંનજી માણેકજી પીટીટનાં ધણીઆનીએ નવેસરથી બંધાવી આજ દીને તેમાં અચ્ચત આદરણ તત્તનશીન કર્યાં હતા. એ નવી ઇમારતની દર શાલ મરામત કરવા માટે શેઠ નશર-વાંનજી માણેકજી પીટીટ ૩૩૦૦૦ ની રકમ એનાં ફંડના તરફથીએને સ્થાપીત કરીથી હતી.^૨

તા. ૩ જી જુન.

નામદાર માહરણીજીના હોકમથી આજ દીને પ્રીતમ આઈ વેલસે લંડનના સેન્ટ જેમસીસ પાલેસમાં બરેલી લેવી-માં નીચલા પારસી અહસેયોની હિંદુસ્થાનના રેલ્વે શેફ્ટરીએ મોલાકાત કરાવી હતી:—^૨

ડાક્ટર રૂસ્તમજી નશરવાંનજી એચી, શેઠા દોરાબજી ખરચેજી મરાઠ, શાપુરજી જીવાજી વાઘા, દાદી માણેકજી લીમજી, ભીખાજી નવરોજજી પાલણુજી.

તા. ૩ જી જુન.

આજ દીને મુરત મધે મરહુમ શેઠ માણેકજી કાવશજી એચીનાં ઉમણામાં તેમના બાવા શેઠ કાવશજી ખરચેજી એચીએ ૩૬૫૦૦ ધર્મ ખાતે આપ્યા હતા.^૩

તા. ૪ થી જુન.

શેઠ નવરોજજી રૂસ્તમજી મોટાબાઈએ ઇંગ્લેન્ડ મધે બ્યારીશ્વરની પરીક્ષા ફતેહમંદીથી પસાર કરીથી હતી.^૪

ડાક્ટર હીરાજી ભંદરજીજી અખાતાએ સ્કાલ્ડ મધે એલ. એમ. એલ. આર. સી. પી. વગેરેની પરીક્ષાએ ફતેહમંદીથી પસાર કરીથી હતી.^૫

૧ મુંબઈ સમાચાર, તા. ૪ થી જુન ૧૮૭૮.

એ રેરેક્ટરમાં નીચલી તક્તી ચારેલીછે:—

“પાક દાદાર હોરખજદની મદદ છે.

“આએ આતશઆદરીઆન મરહુમ શેઠ નેરવાંનજી “માણેકજી પટેલે રોજ ૨૨ મે ગોવાઈબંદ, માઈ ૧૨ મે “અસપંદારમદ અપશાસપંદ શેઠનશાહી અને ૧૧૭૭ યન્દેનરદી, “તા. ૨૩ મી સપ્ટેમ્બર અને ૧૮૦૮ અંગ્રેજીને દીને તખત “નશીન કર્યાં હતાં; પણ એ આતશઆદરીઆનજી મકાન “પુરાણું થાઈ ગયાથી એવનની મેલેથાત દીકરી-મીલીબાઈની “દીકરી બાઈ દીનબાઈ તે શેઠ નશરવાંનજી માણેકજી પીટી “તની ધરીઆણુંએ નવેસરથી પાછું બાંધી, અચ્ચત આતશ “આદરીઆન રોજ ૧૭ મે સરોસબંદ, માઈ ૯ મે “આદર બંદ શેઠનશાહી, અને ૧૨૪૭ યન્દેનરદી, તા. “૩ જી જુન અને ૧૮૭૮ અંગ્રેજી, સર્વત ૧૯૭૪ નાં નેક “શદ ૨ વાર સોમને દીને પાછાં તખતનશીન કરીઆંછે.”

૨ રાસત ગોરતાર, તા. ૩૦ મી જુન ૧૮૭૮.

૩ મુંબઈ સમાચાર, તા. ૫ મી જુન ૧૮૭૮.

૪ ટાઈમસ આંધ્ર છંડીઆ, તા. ૭ મી જુન ૧૮૭૮.

૫ રાસત ગોરતાર, તા. ૨૫ મી આસરદ ૧૮૭૮.

તા. ૬ થી જુન.

રોજ ૨૦ માઈ ૯ (ચિ. ૧૨૪૭ યન્દેનરદી.

આજ દીને પુણું મધે મરહુમ શેઠ શેરાબજી રતનજી પટેલનાં આદરણની શાલગરેહનાં જમનની મીનજમનાં ખાંતખાંદુર શેઈમર દરુર હાથગજી ભમાસપજી ભમાસપ-આશાનાએ “આતશના કેબલા” વિષે એક વાએજી કરીથી હતી. એ વાએજીમાં દરુરજીએ આપણુ આદમ જતને તે દાદાર હોરખજદ તરફથી જે મોતેખર બખશેચી થાઈછે, અને થાતી જઈછે, તેના બદલામાં તે મહિબનો ઉપકાર બંદગીને રહિ વાલવા, અને તે બંદગી પવિત કરેલા આતશના કેબલાની સનસુખ કરવાની નશિહત દીધી હતી.^૬

તા. ૬ થી જુન.

શેઠ દારાચાહ ઉશાબાઈને નામદાર મરાઠ શેલાપુર-ના હજુર ઉપુટી કલેક્ટર નેમ્યા હતા.^૭

તા. ૧૧ મી જુન.

રોજ ૨૫ માઈ ૯ (ચિ. ૧૨૪૭ યન્દેનરદી.

મરણ—ડાક્ટર મખચેરજી શેરાબજી અલા—ઉમર વર્ષ ૪૮). એવણે ૬૦ સં ૧૮૫૨ ના આપરેલ માસમાં અતરેની આંદ મેડીકલ કલેજમાંથી તખીબપણું સલાવવાની સનદ મેલધી હતી. તે પછી મરાઠાંથી તખીબીઆતાંની નોકરીમાં રહી પ્રથમમાં મેવાર પ્રણાણનાં કાતરા ગામના તખીબ નેમાયા હતા. તે બાદ ૧૮૫૧ માં એમની બદલી મલિગામ ખાતે થાઈ હતી, અને તેજ શાલના જુલાઈ માસથી મરાઠાંની નોકરી છોડી મુંબઈ આવી તખીબી ધંધા સલાવવા માડયો હતો. અતરેની આંદ કલેજ મેડીકલ શેશાહીમાં એવણે ૧૮૫૩ થી તે ૧૮૬૨ સુધીના અરસામાં ૭ કીમતી તખીબી વાંચ્યા હતા. એવણેને ગાલણુના ઘણે શોખ હતા, અને ૧૮૭૦ માં અતરે ગાલણુ ઉતેજક મંડલી સ્થાપવામાં. શેઠ કેપશર નવરોજજી કામરાજી સાથે એવણે પણ શામેલ થયા હતા, તથા પારસીઓમાં એક શોખીન ગાનાર તરફી બંદેર-માં ગાવામાં પણ ભાગ લીધો હતો.

તા. ૧૩ મી જુન.

મરજન ખરચેજી અરદેશર દલાલને નામદાર મરાઠાં કમાલગીના કામચલાઉ સીવીલ મરજન નેમ્યા હતા.^૮

તા. ૧૪ મી જુન.

શેઠ દોરાબજી જમચેજી તાતાએ કેમપીડન બુની-વરસીડીની પ્રીત્યનની પરીક્ષા ફતેહમંદીથી પસાર કરીથી હતી.^૯

૬ બંદે જમચેજી, તા. ૧૧ મી જુન ૧૮૭૮.

૭ બોમ્બે ગવર્નેર મેજેસ્ટ, તા. ૬ મી જુન ૧૮૭૮.

૮ બોમ્બે ગવર્નેર મેજેસ્ટ, તા. ૧૩ મી જુન ૧૮૭૮.

૯ ટાઈમસ આંધ્ર છંડીઆ, તા. ૨ જી જુલાઈ ૧૮૭૮.

ખુલાસો.

“ પારસી પ્રકાશ ” ના રચનાર મારા વાહલા લાઈ ખાન ગાહડુર બહમનજી બેહરાંમજી પટેલ આથા ૨ જી ઉસ્તવદ (થે.) ૧૨જી યજ્ઞદેજરદી, તાં ૯ મી સપ્ટેમ્બર સને ૧૯૦૮ ઇસવીને દીને હક થયા છે. તેવણુ આ માનીતું પુસ્તક, જે પાછલ તેવણે પોતાની જીંદગીનો મોટો ભાગ રોક્યો હતો, તેનાં બીજાં દફતરનો આ આદમો અને છેલ્લો ભાગ પારસી આલમ હુન્નુર ધરવાની દુઃખદાયક દ્રવ્ય મારે માથે આવી પડી છે.

આ અંકમાં સમાવેલી બાબતોનો મોટો ભાગ મરનારે હસ્ત લેખમાં તૈયાર કર્યો હતો. થોડીક વીગતો જે અધુરી હતી તે મેં એવણની નોંધ ઉપરથી તમામ કરી છે. આ અંકમાં ત્રણ અંક જેટલાં પાનાં સામટાં આપ્યાં છે. તેના બીજા ભાગમાં “પારસી પ્રકાશ”ના પેહલાં દફતરની માફક સાંકડીઈ આપ્યું છે, કે જેથી બીજાં દફતરમાં આપેલી કોઈ પણ બાબત બોલવાને વાંચનારને સગવડ પડે.

આ અંક તૈયાર કરવામાં મારા મરહુમ લાઈના જે મીત્રોએ મને મદદ કરી છે તેઓનો ઉપકાર માનવાની રજા લઉં છું.

મારા મરહુમ લાઈનાં પારસી પ્રકાશનાં બીજાં દફતરનો આ છેલ્લો ભાગ છે. તેમાં તેવણનાં મરણ તાંકણે પારસી પ્રજાએ પારસી પત્રો મારફતે તેવણની જીંદગી માટે જે કદરશનાશીની નોંધ લીધી છે તે એક વધારા તરીકે અંકની સેવટે આપવાની રજા લેઉં છું.

દીનખાઈ બેહરાંમજી પટેલ.

૧૮૭૦ માં “રાગ શીક્ષક” અથવા હીંદુસ્તાની રાગનું જ્ઞાન મેળવવાના માર્ગ એવે નામનું એક પુસ્તક પ્રગટ કરીું હતું. એવણે પોતાની એક સગીના જાહાનસી ખાતે મરણ પામેલા ભરથારનું લેખરૂપે નકી કરવા માટે તે તરફ ગયા હતા, અને સ્વર્ણ એમનું મરણ નીપજ્યું હતું.^૧

તાં ૨૦ મી જુન.

રોજ ૪ માહ ૧૦ (શે.) ૧૨૪૭ ૫૦

આજ દીને મરહુમ બાઇ યુલબાઇ તે શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટીટનાં બેટી તથા શેઠ રસ્તમજી નાનાભાઈ બેહરામજી જીજીભાઈનાં પછલાં ધણીઆણીનાં ઉકમનામાં તેમના બાવા શેઠ દીનશાહજીએ રૂ. ૫૦૦૦), માતાજી બાઈ સાકરબાઈ અને છોકરાંઓએ રૂ. ૫૫૦૦), કાકા શેઠ નશરવાનજી માણેકજી પીટીટ રૂ. ૧૦૦૦), અને બપાવા સસરા શેઠ બેહરામજી જીજીભાઈ, સી. એસ. બાઈ, એ રૂ. ૧૦૦૦) મળી રૂ. ૧૨૫૦૦) ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.^૨

તાં ૨૬ મી જુન.

રોજ ૧૦ માહ ૧૧ (કં) ૧૨૪૭ ૫.

મરણ—શાવકશાહ સોરાબજી દાવરજે—ઉમર વર્ષ ૩૩) શેઠ સોરાબજી રસ્તમજી દાવરના વડા દીકરા એવણે ૪૦ સં ૧૮૬૯ ના મારચ માસમાં અતરે ડીસ્ટ્રીક્ટ પલીકરની તથા ૧૮૭૦ના મારચ માસમાં હાઇકોર્ટ પલીકરની પરીક્ષાઓ પસાર કરી હતી. તે પછી સરકારી ન્યાય ખાતાની નોકરીમાં જોડાઈ પ્રથમ પુણું જીલ્લાનાં ખેડ ગામના, તે પછી ૧૮૭૨ના આગસ્ટ માસથી સુરત જીલ્લાનાં વાઘરા ગામના, ૧૮૭૩ ના મારચથી ભીવંડીના, અને આ બાધુ સાલના આપરેલ માસથી થાણાના સંચારીનેટ જડજી રૂ. ૫૦) સુધીના દીવાની મુકદમાઓ ચુકવવાની સમાલ કાજ કોર્ટના જડજીની સતા સાથે નેમાયા હતા, પણ ત્રણ માસમાં એમનું મરણ મુબઈ મધે નીપજ્યું હતું.

૧ હીંદી પંચવાળા શેઠ બરજેરજી આપ અખ્યાત રના બાવા.

ર રસ્ત ગોદતાર, તાં ૨૩ મી જુન ૧૮૭૮.

૩ વકીલો શેઠો મેહરવાનજી (કેમશરૂ આલખાઈ વાલા), અરદેશર, અને જાહંગીર શાવકશાહ દાવર, તથા મરહુમ ડાક્ટર ફરાંમરોજ શાવક. શાહ દાવર, એલ. આર. સી. એસ., એમ. ડી., ના બાવા.

તાં ૨૭ મી જુન

રોજ ૧૧ માહ, ૧૧ (કં) ૧૨૪૭ ૫૦

મરણ—શાપુરજી હોરમજી પાટક એમ. એ. એલ એલ. બી. ૧—ઉમર વર્ષ ૩૪). શેઠ હોરમજી શાપુરજી પાટકના વડા દીકરા. એવણે ૪. સ. ૧૮૬૫ માં મુબઈની યુનીવર્સીટીની બી. એ., ૧૮૬૭ માં એમ. એ., અને ૧૮૬૮ માં એલ. એલ. બી. ની પરીક્ષાઓ પસાર કરી હતી. ૧૮૭૦ ના આપરેલ માસમાં એઓ હાઇકોર્ટના સોલીસીટરની પરીક્ષા પસાર કરી તે ધંધામાં પડ્યા હતા, અને એજ સાલના અક્ટોબર માસથી બીજા એક સોલીસીટર શેઠ હાકોરદાસ આતમારામ મેહતા, બી. એ., એલ. એલ. બી. સાથે “શાપુરજી એન્ડ હાકોરદાસ” ને નામે વકીલની પેઢી કાઢી હતી. એ પેઢી ૭૫ વર્ષ આવી તેટલામાં એવણે મોટી નામના મેક્ષી હતી.

તાં ૧ લી જુલાઈ

શેઠ ગોદરેજી દોરાબજી પદમજી, બી. એ., ને હિંદુસ્થાનની નામદાર સરકારે મુબઈના એકાઉન્ટ જનરલના આસીસ્ટન્ટ નેમ્યા હતા.^૨

તાં ૪ થી જુલાઈ.

શેઠ એદલજી મનજીભાઈ મોદીને નામદાર સરકારે અમદાવાદ જીલ્લાનાં ખોરસડ ગામના સંચારીનેટ જડજી નેમ્યા હતા.

સરજયત બેહરામજી નશરવાનજી કોથાજીને નામદાર સરકારે માલેગામના કામચલાઉ સીવીલ સરજયત નેમ્યા હતા. ૩

તાં ૫ મી જુલાઈ.

દરજીર બહમનજી જામારપજી જામારપઆશાનાને નામદાર સરકારે ખીસાર જીલ્લાને લગતાં ખાનગામના જડજી નેમ્યા હતા.^૪

તાં ૮ મી જુલાઈ

રોજ ૧૨ માહ ૧૦ (શે.) ૧૨૪૭ ૫૦

મરણ—મનચરજી હીરજીભાઈ રેડીમની—(ઉમર વર્ષ. ૩૮). મરહુમ શેઠ હીરજીભાઈ જાંગીરજી રેડીમનીના

૧. શેઠો ફરાંમજી, હીરજીભાઈ, અને હોરમજી શાપુરજી પાટકના બાવા.

૨ બોમ્બે ગેઝેટ, તાં ૧૯ મી જુલાઈ ૧૮૭૮.

૩ બોમ્બે ગવર્નમેન્ટ ગેઝેટ, તાં ૪ થી જુલાઈ ૧૮૭૮.

૪ રસ્ત ગોદતાર, તાં ૭ મી જુલાઈ ૧૮૭૮.

દીકરા, અને સર કાવસજી જાંગીર નાઇતના હાતરીજા. મરનાર ભોલા અને ખુશ સ્વભાવના હતા. શેર સતાના અધ્યામમાં વેપારમાં એમનો પાસો અવગો પડ્યા પછી, જવાન વયે મરણ પામ્યા હતા. ૧

તાં ૧૧ મી જુલાઇ.

આએ સાલની દેશી માણસોની પરીક્ષામાં નીચલા પારસીઓ પસાર થયા હતા:—

નીજ વર્ગના માણસેટ—શેઠા દાદાભાઈ દીનશાહ કરાકા, ધનજીભાઈ દોરાજી મોદી, પેશતનજી હીરજીભાઈ અંકેસરીઆ.

મુખ્યની પારસી ચીફ—માટરીમોનીઅલ કોર્ટના એક ડેલીગેટ શેઠ શોરાજીજી જમશેદજી જીજીભાઈએ ઓધેલા છોડવાથી નામદાર સરકારે તેમની જગાએ શેઠ કાવસજી ખરશેદજી જમશેદજીને નેમ્યા હતા.

સરજન્યન હોદ્દામસજી દાદાભાઈ મસાંનીને નામદાર સરકારે ચાણાના કામચલાઉ સીવીલ સરજન્યનને નેમ્યા હતા. ૨

તાં ૧૧ મી જુલાઇ.

હાનરેઅલ શોરાજીજી શાપુરજી બંગાલીએ મુખ્યનાં મ્યુનીસીપલ કારપોરેશનને તેમની સલાતાં દીવાનખાનામાં ટાંગવાને ધંગલડાથી મંગાવેલો એક ધજોજી સોલેતો જુડો કારપોરેશનના મુદ્દા લેખ સાથે ભેટ કાપેલો હતો. આ જુડો આજની સલાતમાં પેહલવેહલો ટાંગવામાં આવ્યો હતો, અને તે માટે કારપોરેશને હાનરેઅલ શોરાજીજીને ઉપકાર માન્યો હતો ૩

૧ શેઠ રસ્તમજી મંચેરજી રેડીમનીના જાવા,

૨ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તાં ૧૧ મી જુલાઇ ૧૮૭૮.

૩ ટાઇમસ ઓફ ઇન્ડિઆ, તાં ૧૩ મી જુલાઇ ૧૮૭૮.

એ જુડો હાનરેઅલ શેઠ શોરાજીજીએ નીચલો પત્ર લખી મ્યુનીસીપલ કમીશનર ઉપર મોકલ્યો હતો—

BOMBAY, 9th July 1878.

J. H. GRANT, Esq, C. S.

Municipal Commissioner.

Dear Sir,

I have the honour, as a citizen and member of the Corporation, to forward herewith for presentation to the City, the Banner of the Municipal Corporation of Bombay, prepared under the directions of our late Municipal Commissioner, Mr. Pedder, and just received from England. With many best wishes for the prosperity and increasing usefulness of our Municipal Corporation.—I have &c.

SORABJEE SHAPOORJEE BENGALLEE.

તાં ૧૧ મી જુલાઇ.

રોજ ૨૫ માંહ ૧૦ (શી.) ૧૨૪૭ યં

નવસારી મધે મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઈ પેહલા બારોનેટે ઇં સં ૧૮૫૩ માં બંધાવેલી શગડી પડી ભાગાથી તે એવજીના ધરમનાં ફંડ મધેથી પાછી નવેસરથી બંધાવી આજ દીને એવજીના વડા દીકરા મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઈ બીજા બારોનેટ, સી. એસ. આઇ. ની વરસીને રોજે ઇજાવી હતી. ૧

તાં ૧૩ મી જુલાઇ

રોજ. ૨૭ માંહ. ૧૧ (કં) ૧૨૪૭ યં

મરણ—રસ્તમજી ધનજીશાહ કપટાં ૧—ઉમર વર્વ. ૬૧) મીનના એક જાણીતા પારસી વેપારી એએ. એ. મીન, યુરોપ તથા લગલગ અરધી ફુતીયાંની મુસાફરી કરી હતી. તાં ૧૭ મી મે ૧૮૫૨ ને દીને એવન મીન ગયા હતા. અને હાંગકાંગથી તાં ૪ થી એપ્રિલ ૧૮૫૬ ને દીને નજદીક સાત વર્ષે અતરે પાછા ફર્યા હતા. અને ૧૮૬૦ ના મે મહીનામાં પાછા હાંગકાંગ ગયા હતા. મીન ખાતેની મીં કાંમજી હોદ્દામજીની કુંઠની પેહડીના સંબંધમાં તાં ૧ લી માર્ચ ૧૮૬૬ થી રસ્તમજી ધનજીશાહની કુંઠ નાં નામથી વેપાર તથા આડતું કામ અતરે શરૂ કર્યું હતું જે ફેબ્રુવારી ૧૮૭૫માં બંધ કર્યું હતું. નામદાર માહરાણીનો એલચી રાઇટ આનરેઅલ અરસ એફ એલગીન પીઝાનની દરબાગમાં જવા માટે હાંગકાંગ આવ્યો ભારે તાં ૩ જુલાઇ ૧૮૫૭ ને દીને પરદેશી વેપારીઓનાં એક ડેપુટેશને

૧ આ નવી શગડીપર ઇં સં ૧૮૫૩ વાલી જીતી શગડીપરની તખતી પાછી જડાવી તેની હેકલ નીચલી નવી તખતી મારેલી છે:—

“પાક દાદાર હોદ્દામજીની મદદ છે.”

“ઉપલી તકતી મધે જાણીતી શગડી બીશમાર “યમને ભાગી ગીઆના શખખથી રાખીવજીદ અકાબર “શાહેબ શર જમશેદજી જીજીભાઈ પેહલા બારોનેટનાં “ધરમનાં ફંડ મધેથી એવજી શાહેબનાં માતાજી બાઇ “જીવજીબાઈનાં પૂતને શાર” આએ શગડી અસલ જગો “ઉપર નવેસરથી બંધાવીને તથા એવજી શાહેબના વડા “પૂતર મરહુમ શેઠ ખરશેદજી જમશેદજી તે શર જમશેદજી “જીજીભાઈ બીજા બારોનેટ, ઇં. એસ. આઇ. ની વરસીને “રોજે ઇજાવી ને જરોતોશતી અ જીમનને વાપરવા આપી “છે. શ્રી નેશારી રોજ ૨૫ મે માંહ ૧૦ મે શહેનશાહી “સને ૧૨૪૭ ઇઅબદજરદી તાં ૧૧ મી જુલાઇ “૧૮૭૮ ઇચવી.”

૨ મરહુમ શેઠ ધનજીશાહ તથા શેઠ હોદ્દામજી નવરોજી કપતાનના બાપના કાકા.

તેને મકાને જઈ તેને એક માનપતર આપ્યું હતું, તે વેળાએ પારસી વેપારીઓમાં એવંન એક હતા. “ચીનની અજીમનનાં ફંડ” ના ૧૮૬૦ થી ૧૫ સુધી એવંન એક તરસતી હતા. પોતાના હાથ શેઠ દારાશા કપતાનની સાથે મેલી અતરે ઉભાં થતાં દરેક ઉધરાનામાં એવંન પોતાનો હીસો આપતા હતા. તા. ૧૯ મી માર્ચ ૧૮૭૭ ને દીને એવંને રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦) એક લાખનું એક તરસત દીડ કીધું હતું જેમાં એવી સરત હતી કે, એવંનની હાથપાતી દરમેઆન તેનું વ્યાજ એવંનને મહે અને એવંનની હાથપાતી બાદ તે નીચે પ્રમાણે ખરચે:—૧ છું મરહુમ ધનજીશાહ રતનજી કપતાન (મરનાર ફત્તમજીના બાવા) અને ધણીયાણી બાઈ ધનબાઈજી (મરનાર ફત્તમજીના માતાજી) ની જોલાદથી ઉતરી આવેલા જેઓ નાચાર અને અશકત હોય તેઓના ગુનગરા માટે અને પછી ૨ છું પારસી જરથોસ્તી ધરમ પાલનાં લાચારએચારને પગાર આપવામાં અને તેઓના મોત ખરચ લગન અને નવજોત કીયા કરવામાં. હાલ એ ફંડ રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦) એક લાખપરથી વધી રૂપિયા એક લાખ દશ હજાર ઉપર થયું છે, ખીલું એક ફંડ ઉપલીજ સરતે એમના લતરીલ મરહુમ શેઠ દીનશાહજી દારાશાહ કપતાનની યાદગારીમાં તેમના ધણીયાંની બાઈ માણેકબાઈએ કીધું છે. ને અસલ રૂ. ૧૫,૦૦૦) નું હતું તે હાલ વધી રૂ. ૧૬,૫૦૦) સોલ હબર પંચિસો ઉપર ગયું છે,

તા. ૧૫ મી જુલાઈ.

શેઠ નાદરશાહ હોરમજી સુખીઆએ ઇસપનીતિ કથાનો ફારસીમાં તરજુમો કરી તેનું એક પુસ્તક જપાની પ્રગટ કીધું હતું. જે પુસ્તક સુખીઆ નામદાર ગવરનર સર રીચરડ ટેમપકને અર્પણ કરવામાં આવ્યું હતું.

તા. ૧૫ મી જુલાઈ.

સુખીઆ કદમી પારસીઓના ધહંબારની ક્રિયા કે જે અસલથી મરહુમ દાદી શેઠનાં આતશબહેરામમાં થતી હતી, તથા તેનું જમન એજ આતશબહેરામને લગતા જમવાના ઝોટલાઓ ઉપર કરવામાં આવતું હતું, પણ એ ઝોટલાઓ ઇ. સં ૧૮૬૯ થી તદ્દન ખીસમાર થવાથી જમન આલબલેસ બાગમાં કરવાની ફરજ પડતી હતી. આ ઉપરથી ધણીક કદમી પારસીઓના વિચાર

થયો કે ધહંબારની ક્રિયા તથા જમન સાથેજ અસલની માફકજ દાદી શેઠનાં આતશબહેરામમાં કરવું, અને એ ધહંબારનું ફંડ જે હાલમાં રૂ. ૧૮૩૯૭૦) નું છે, અને જેની દર વર્ષે સરેરાસ આવક રૂ. ૭૯૨૧) તથા ખરચ રૂ. ૫૪૦૭) થાય છે તથા રૂ. ૨૫૦૦) ને આસરે વધારે રહે છે, તેથી એ ફંડ મધેથી મજૂર આતશબહેરામમાંજ જમનના બે નવા ઝોટલા બંધાવવા. જેને એ ધહંબાર ફંડનું તરત દીડ જે ઇ. સં ૧૮૪૮ માં કરવામાં આવ્યું છે તેમાં લખ્યા મુજબ એ પુણમાંથી ધહંબારની ક્રિયા તથા જમન સિવાય ખીજાં કાંઈ કામો થઈ શકે નહિ. આ ઉપરથી એ બાબે હાઈ કોર્ટની પરવાનગી લેવાની જરૂર જણાયાથી કાયદા પ્રમાણે એ ફંડના વ્યાજલા તરતીઓ શેઠો મનચેરજી હોરમજી કામાજી, મનચેરજી ફરામજી કામાજી, અને પુરશેદજી નોશરવાનજી કામાજી ને એક બાલુના તથા હાલના તરતીઓ શેઠો ફરામજી નશરવાનજી પટેલ, લીમજી માણેકજી બનાજી, બહમનજી ફરામજી કામાજી, ખરશેદજી ફત્તમજી કામાજી અને હીરજીભાઈ અરદેશર દાદીશેઠને ખીજા બાલુના નામના વાદી પ્રતીવાદી ટૂંપી હાઈ કોર્ટનો હુકમ લેવા એક ફરીઆદી માંડી, જેની સુતાવણી બાજ દીને નામદાર જસદીસ ઝીનની હજુરમાં નીકળી હતી, જે વેળાએ બંને બોરડની તકરાર સાંભળી તેમની સમજુતીથી એ ફંડમાંથી રૂ. ૩૦૦૦૦) ની રકમ ઉપાડી મજૂર દાદીશેઠનાં આતશબહેરામના કમ્પાઉડમાં ધહંબાર તથા ખીજાં જાહેર અને ખાનગી જમનોને માટે બે ઝોટલા મજૂર તરતીઓ હરતક બંધાવવાની મંજૂરીઆત આપી હતી.

તા. ૧૯ મી જુલાઈ.

રોજ ૩ માંહ ૧૧ (શૈ.) ૧૨૪૭ ય૦

મરજુ—સર કાવસજી બહાદુરજી રેડીમની, નાઈટ, સી. એસ. આઈ.—૧ ઉમર વર્ષ ૬૭) પારસી કામમાં નાઈટહુડનું માન મેલવનારા ખીજા શેઠીયા. એમનો જનમ તા. ૨૪ મી મે ૧૮૧૨ ને દીને એમના મમાવા દાદીશેઠના કાવસજી પટેલના મોહલમાં આવેલાં ઘેર મધે થયો હતો. એવણે ઇંગ્લેન્ડની ફેજવણી કોટ માણેલી સારજોત સાઇકસની શાલામાં લીધી હતી જ્યારે સર જમશેદજી જીજીભાઈ ખીજા બારોડેટ સાહેબ એમના ગોદીયા હતા. એમનાં માતાજી બાઈ મેહરબાઈ—જેવન એવનની પછી ૧૮૮૪ માં ૯૩) વર્ષની અતી જીજોરાગ વયે ગુજર્માં છે—બહુ બાણેયા હતાં અને મરહુમ શેઠની બહેનજીલાદીનો પાંચો નાખવામાં તેમનો હાથખી કેહવાઈ

૧ જામે જમશેદ, તા. ૧૬ મી જુલાઈ ૧૮૭૮.

શકાય. તે વેળાના શેડીયા વર્ગની વેપારી વલાંજીને અનુ-
સરી મરહુમે ૧૫) વર્ષની ઉંમરે એક ઇંગ્રેજ પેહડીમાં
તાલીમ માટે મેલ્યા હતા. પેહલવેહલા મેસરસ ડંકન ગીબ
અને કંપનીમાં ગોડાઉન કોપર અને કલારકનું કામ
કોષા પછી પોતાની ૨૫) વર્ષની ઉંમરે તા. ૩૦ મી
એપ્રિલ ૧૮૩૭ થી એજ મેસરસ ડંકન ગીબની કંપનીની
દલાલીનું કામ માથે લીધું હતું. ૧૮૪૦ ની મીનની લડાઈ
પછી મીનનાં વેપારમાં પારસીઓએ જે દોલત મેળવી
તેઓમાં મરહુમ એક હતા. તા. ૨૪ મી એપ્રિલ ૧૮૩૭
ને દીને સુરતમાં લાગેલી મોટી આગમાં નુકશાન પામેલા-
ઓને આશરે આપવાને યુ'અઈની માહજતે જે ઉધરાણું
કરી જમશેદજી જીજીભાઈના છોકરાઓની કું'ં માં નાણું
એકકું કોધું હતું તેમાં સર કાવસજીએ રૂ. ૩૦૧) ભર્યા
હતા. ૧૮૪૬ થી એમને પોતાનો સ્વતંત્ર રોજગાર ચલાવા
માડિલો જણાય છે અને એજ વર્ષમાં નામદાર સરકારે
એમને મુલેહના અમલદારનું માન આપ્યું હતું. તા. ૧૮
મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૫૧ ને દીને બોમ્બે નેટીવ ડીસપેન્-
સરીની કમીટીના એક વધારાના મેમ્બર એમને નેમ્યા હતા.
કોલાબા પ્રેસનો વરાળ બળથી ચાલતો પેહલો સાંચો
૧૮૫૩ માં ઉભો કોષા તેના એક ડાયરેક્ટર હતા. તા. ૫
મી આગષ્ટ ૧૮૫૩ ને દીને અતરેની સીવરી ખાતેની
“સ્કલ ઓફ ઇનડસ્ટ્રી” ના સધળા છોકરાઓને
પોતાને ખરચે એકેકો નવી કપડાંની બોડ, તથા આજ-
ગાડીમાં ચાણા સુધીની સેહલ કરાવી હતી. ન્યુ કનઝરવેસી
આકટ ઉપર વિચાર કરવા તથા રીપોર્ટ કરવાને બેંચ
ઓફ જસ્ટીસીસની તા. ૧૭ મી નવેમ્બર ૧૮૫૫ ને દીને
મલેલી સભામાં ૬ ઇંગ્રેજ, ૧ હીંદુ, અને ૨) પારસીની
કમીટી નેમી હતી તેમાં એવન એક હતા. તા. ૬ ડી
સપ્ટેમ્બર ૧૮૫૬ ને દીને સખત બીમારીમાંથી સાજા
થયા તેની ખુશાલીમાં પોતે જે ચાર કંપનીઓના દલાલ
હતા તે ચારે પેહડીઓનાં તમામ માથુસો-યુરોપીયન
આસીસ્તંતથી તે હમાલ સુધી-ને રૂ. ૧૫,૦૦૦)ની રકમ
વેંદ્યથી આપી હતી. ૧૮૫૭ ના મારચ માસમાં સર
કાવસજીએ સુરત મધે એક ઇસપીતાલ સ્થાપવા સાર્
રૂ. ૩૦,૦૦૦ ની રકમ સરકારના સવાધીનમાં આપવાની
ખાજીશ જણાવી હતી. તા. ૬ ડી આપરેલ ૧૮૫૭ ને દીને
અતરેની મરકનતાઈ બેંકના ભાગીદારોની સભામાં શેઠ
નવરોજી ફરદુનજીએ એવી તકરાર ઉઠાવી હતી કે એ બેંક
મધે ઉંચી પદવીના અને બેખમલરેલા ઓધાઓ દેશીઓને
કેમ નહીં આપતા. તેની સામે કાવસજી નાહનાભાઈ
દાવરે દેશીઓ માટે હલકો વીચાર બહાન્યો હતો. શેઠ
કાવસજી જંગીરજી રેડીમનીએ એખલાએ શેઠ નવરોજીના

વીચારોને ટેકા આપ્યો હતો. તા. ૭ મી આપરેલ
૧૮૫૬ નાં ગવર્નમેંટે ગેઝેટમાં જે સખસ શેઠ કાવસજી
જંગીરજી રેડીમનીની સુરતમાં બાંધવા ધારેલી આસપી-
તાલો સરસ પલાંન બનાવી તા. ૧ ડી આગષ્ટ ૧૮૫૬
સુધીમાં સરકારી ઇન્જનેરને હવાલે કરશે તેને રૂ. ૫૦૦)
ઈનામ આપવામાં આવશે એવી જાહેર ખબર છપાઈ
હતી. ૧૮૪૦ થી ૬૦ સુધીના મીનના વેપારમાં પારસી-
ઓએ જે ફતેહ મેલવી તે લાકડાં અને સડનાં વાહણોનો
જમાનો હતો. વરાળ બળનાં વાહણોની બળવંત ઇંગ્રેજ
હરીફાઈ લ્યાર પછી હરોલમાં આવી. ૧૮૫૬ માં કેસ્ટાપર
ફરતી સ્તીમર માઉંટ સ્ટુઅર્ટ એલફીનસ્ટનના સર કાવ-
સજી માલેક હતા. ૧૮૬૦ માં ડાક્ટર બ્યુસ્ટનાં કુટુંબને
આશરે આપવા માટે “ફરેડ ઓફ ઇન્ડિયા” એ એક
ફંડ કોધું હતું, તેમાં શેઠ કાવસજીએ રૂ. ૫૦૦) ભર્યા
હતા. ૧૮૬૦ માં નામદાર સરકારે એમને ઇનકમટાક્ષના
કમીશનર નેમ્યા હતા. તે ઇનકમટાક્ષ કમીશનના પ્રમુખ
મી. જેમસ ગીબસે નામદાર સરકાર અને શેઠરીઓ બેઠ
પક્ષે સતોપ આપનારી એમની કુનેહ અને કારસાજીની
એક બાબતમાં બહુ વખાન કોધી હતી. તે સેવાના બદલામાં
એમને ધારાસભાના સભાસદ નેમવાની નામદાર સરકારની
ખાજીશ હતી. પણ તે વખતથી એવંન દેહના કુખથી
એવા સપડાઈ ગયા હતા કે પોતાની બાકીની જીંદગી
જાહેર કામકાજથી અલગજ કાઢવી પડી હતી. પણ
પોતાના ધંધા વેપાર અને જાહેર પરીપકારમાં સેણેબી
અલવલ આવવા દીધી હતી નહીં. તા. ૧૫ મી અક્ટો-
બર ૧૮૬૧ નાં જામે જમશેદમાં એવંન તરફથી નીચલી
જાહેર ખબર છપાઈ છે:—

કરીક્ટની રમતના શોખીઓને શેઠ કાવસજી
જંગીરજી રેડીમનીની તરફની લેટ.

ચાલતા મહીનાની તા. ૧૨મીનાં રાશત ગોફ-
તારમાં કરીક્ટ વીશે જે જાહેર ખબર છપાઈ છે તેને
લગતી એ શેઠ તરફથી વધારે સુચના થાએઆથી એ
રમતના શોખીઓને જણાવવામાં આવે છે કે જે આખર-
વાન જીવાન ગરહસ્થો આવતી શીઆબાની મોસમમાં એ
રમત રમવાને શરૂ પાતપોતામાં કલબો ઉભી કરશે તેમને
બેપ્રતો શાંમાન એ શેઠની તરફથી નીચે શબ કરનાર
પાશોથી મલી આવશે.

તા. ૧૪ મી અક્ટોબર ૧૮૬૧.

અરદેશર ફરામજી.

જરતોશતી રવાનિને અવલમજલ પોંદયાડવાનાં
ફંડ વીશે શેઠ કાવસજી જંગીરજી રેડીમનીએ પંચાતના

તરસતીઓ ઉપર એક પતર લખીએ હતા, તે ઉપરથી તરસતીઓએ પોતાની તાં ૧૮ ફેબ્રુઆરી ૧૮૬૨ ને દીને મળેલી સલામાં એ ફંડ મધેથી શું શું ખરેખર કાઢવામાં આવશે તેની એકે ઘાંટી નહીં કીધી હતી, જે તાં ૧૪ મી મારચ ૧૮૬૨ નાં જન્મે જન્મશેદમાં છપાયેલી છે. એવને તાં ૨૩ મી જુન ૧૮૬૩ નાં જન્મે જન્મશેદમાં જાહેર ખબર આપી હતી કે પારસીના ડોલારમાંથી હરેક શખસ ઇંગલાંડ જઈને બારીસતરના ધંધામાં દાખલ થઈને અતરે આવવા પછી અતરેની હાઈ કોર્ટમાં સપત લઈને ધંધા ચલાવે તેહવા શખસને છનામ તરીકે રૂ. ૫૦૦૦ ની રકમ તેવણુ આપશે આજથી ચાર મહીનાની મુદત સુધીમાં જે આજે છનામ મેલવવાને માટે કોઈથી શખસનું નામ નહીં નોંધાયે તે તે મુદત પછી આ રકમ એ ઉપયોગમાંથી કાઢી નાખવામાં આવશે. શેક કાવસજીએ તાં ૩ જુન ૧૮૬૭ નાં જન્મેમાં પોતાની ખરી શહીદી એક ચરચાપત્ર લખી સુચના કીધી હતી કે મ્યુનીસીપાલ ખાતું જન ૧૨)ને સોંપવું, તેવું નામ ટાઉન કૌનસીલ રાંખવું, તેનાં જન્યુક સરનશીન કમીશનરને કરવે ને બાકીના ૧૧ મેમબરો સર્વે જ્ઞાતમાંથી ચુંટી કાઢવા, વગેરે. વળી ૧૮૬૫ માં પારસી સીક્રેટરી મેનીયલ કોર્ટના પેહલ પેહલા ડેલીગેટો નેમ્યા હતા તેમાં એવન એક હતા. તાં ૧૪ મી જુન ૧૮૬૬ નાં જોએ ગેઝેટમાં છપાવ્યું હતું કે મુખ્યનાં મ્યુનીસીપાલ ખાતાને જે મોટું દેવું થયું છે તે શીટાડવા માટે જે મુખ્યના લોકો પોતાની શક્તી મુજબ પાંચ લાખ રૂપિયાહરે તે તેવણુ પોતેથી તેમાં દશ હજાર રૂપિયા ભરવાને તક આર છે. ટાઇમસ એન્ડ છડીઆના માજ અધીપતી મીં રાબરટ નાઇટ ગ્રેટ બ્રીટનની પાર્લામેન્ટના સલાસદો જોગ એક પત્ર લખી તેમાં હીંદુસ્તાનના લાલ ઉપર પારલામેન્ટ કેટલું થોડું ધીઆન આપે જે, તથા એ દેશની આબાદી બાબે કેટલી બેપરવાઈ બતાવી સામનું તેને કવી રીતે હુટવામાં આવે છે તે સંકુલ બંબાનીથી બતાવી આપ્યું હતું. આ પત્રપર સતાવાળા. એનું ધીઆન બેચાથ માટે તે એક ચોપડીના આકારમાં ઇંગ્રેડ ખાતે એવણે પોતાને ખરેખરે છપાવી છં સં ૧૮૬૬ માં વેહમ્યું હતું.

અતરેની એકશીનરટન કોલેજ માટેની કાવસજી બીલડીંગ પેહલ ખાતે પેહલી તાં ૨૦ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૧ ને દીને વપાસમાં આવી ત્યારે એજ કોલેજવાળા મીં ડોસાલાઇ નશરવાનજી વાહડીયાએ એમનાં માનમાં એક કવીતા રચી એમને અરપણુ કીધી હતી. ૧૮૭૧ ના મે. માસમાં નામદાર મહારાણીની સરકારે એમને

સી. એસ. આઇ. નો ખેતાબ અને ૧૮૭૨ ના જુન મહીનામાં યુનાઇટેડ કીંગડમના નાઇટનો ખેતાબ એનાયત કીધો હતા, અને એ પ્રસીધ્ધ પારસી તે માટે ખરેખર લાયક છે, એમ તે વેળા દરેક કામે માન્યું હતું. તે એ પરથી જણાશે કે ૨,૦૦૦ એ હજાર શેહરીઓની શહીદીઓમાં લોર્ડ બાંસપ. કાઉનસીલના મેમબરો, અને જડએ વગેરે હતા. -સાચનું એક મુબારકબાદીનું માનપત્ર એમનાં ચર્ચગેટ સ્પીટનાં રેહવાનાં મકાનમાં આગેવાન ઇંગ્લેન્ડ અને દેશી ગ્રહરથોએ એમની માંદગી સખબે જઈ હાથોહાથ આપ્યું હતું, અને તેજ વેળા જાહેર પ્રજાએ એકલા કરેલા નજદીક રૂ. ૨૫,૦૦૦ ની એક રકમમાંથી એમનું એક બાહવણું ઉણું કરવા દેવાની રજા માંગી હતી. એ ઉપરાંત હીંદુ રથાનના ઘણાક લાગેમાંથી મુબારકબાદીનાં ઘણાક માનપત્રે એમને મલયાં હતાં. ઉપરું બાહવણું “યુનીવર્સીટી હોલ” ના દરવાજા આગલ આજે એમની મોટાઈ અને લલાઈની યાદ આપતું ઉભેલું છે; એ બાહવણું તાં ૨૩ મી મારચ ૧૮૭૬ ને દીને જોનરેબલ મીં જેમસ ગીન્સે એક મોટા પ્રેલાવકા સનમુખ ખોલ્યું કીધું હતું. આપણા નામદાર રાજ સાતમા એડવર્ડ જે વેળા પ્રીન્સ આર્થર વેલ્સ તરીકે મુખ્યની મુલાકાતે આવવા હતા ત્યારે એમને બંગલે બીઝીટ ગયા હતા; પણ માંદગીને શખબે એવણુ મળી શક્યા નહીં તેથી એક રૂપાનો ચાંદ, એક ચોપડી, અને પોતાની તથા નામદાર પ્રીન્સેસની એક સખી સર કાવસજીપર ભેટ મોકલી હતી. એમની સખાવત નાતજાતનાં કરકે પનાની હતી તે પછવાડે આપેલી ડીપેરથી જણાશે. વળી એજ નામદાર રાજ મરણતોલ માંદગીમાંથી સાંને થયે તેની શુકરચુમ્બરીમાં ૨૦૦) બસે પાઉંડની રકમ ઇંગ્લાંડનાં કોઈથી ધરમખાતામાં આપવાને એવને સર જ્યોર્જ તે વખતના ડાક્ટર-બર્ડવુડ ઉપર મોકલી હતી. તે પરથી તે વેળાનાં “લંડન પેચ” રચુજ કીધી હતી કે “Is Mr. Readymoney a Parser? At any rate he is the reverse of Parsi-monious.” પોતાની જાંદગીના ઉલ્લાં ચાંદ વર્ષો માંદગીને બીજાને તેથી સખત પીડાકારીમાં કહવાંથી એવને કાઢ જાહેર કે રાજદવારી જાંદગીમાં નામ નહીં કાઢ્યું પણ એવનની બોહળી સખાવતે એવન પોતાનું નામ અમર કરી ગયા છે. એવને બંધાવવા માટે રૂ. ૩૦,૦૦૦) આ પવની એવને પેહલાં માંગની કરી હતી. પણ છેવર એવને રૂ. ૬૬,૦૦૦ સુધીનો ખરચ કરી તે સંપુરન

કરી આપી હતી. તેજ અરસામાં મુબમમાં ગ્રાન્ટ મેડીકલ કૉલેજને લગતી “સર કાવસજી જાંગીર આંખની હાસ-પીતલ” બંધાવવા એવને રૂ. ૫૦,૦૦૦) આપવા માંગ્યા’ અને તે છેવટે રૂ. ૯૭,૧૪૩) ને ખરચે પુરી થઇ, જે બધા ખરચ એવને આપ્યો હતો. એમની ઉદારતાના ત્રીજે રથભયુનાની “સર કાવસજી જાંગીર કૉલેજ ઓફ સાયન્સ” છે, જે માટે રૂ. ૫૦,૦૦૦) આપ્યા હતા. એ મકાન ૧૮૬૫ માં ખુલું મેલતાં તે વેળાના ગવર્નર સર આરટલ ફ્રીચરે જાહેર કીધું હતું કે આ મકાન માટે જેમ રૂ. ૫૦,૦૦૦) સર કાવસજીએ આપ્યા છે, તેમ તેજ વેળાએ મુબમમાં નાચાર યુરોપીયનોને મદદ કરનારી “રજેન્ડરસ ફ્રેંડ સોસાયટી” ને એક ધમારત બાંધવ એટલીજ રકમ આપવાની માંગની કીધી છે. પણ એવ નની ઘણી અગતની સખાવત એલરીનસ્તન કૉલેજની ધમારત માટે આપેલા રૂ. ૨૦૦,૦૦૦) (કે જે ધમારતનો પાથો નાખવાની કીયા તા ૭ મી મારચ ૧૮૬૬ ને દીને ગવર્નર સર આરટલ ફ્રીચરે કરી હતી,) અને મુબમના “યુનીવર્સીટી હોલ” માટે આપેલા રૂ. ૧૦૦,૦૦૦) છે. એ હોલ તા ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૪ ને દીને સરકારે યુનીવર્સીટીને સ્વાધીન કીધો હતો. એ મકાનો એમની વાદ્યારી જાણકારી જાળવશે, પણ એમની સખાવતની એક દીપ અતરે આપ્યા વના ચાલતું નથી ૧ એ મકા

નોના પાયાની તથા ઉધાડવાની દબદબાભરી કીયાઓના અને એમની જાહેરાતોના પીળા દુવાલો આ દફતરના આગલા ભાગોમાં આવી ગયલા છે, તે સાંકળીઉં ઉડવા-વાથી મલી આવશે.

તા ૨૯ મી જુલાઈ ૧૮૭૭ ને દીને મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઈ બીજા બારોનેટ, સી. એસ. આઇ., ના મરણની નોંધ અજીમનનાં દફતરમાં દાખલ કરવા, તથા તેવણના વડા સાહેબજીના તે નરીજ બારોનેટ સાહેબને જરથોસ્તી અજીમનના વડા તરીકે સ્વીકારવાને અજીમનની મોટી જાહેર સભા “આદબદેસ બાગ” માં મલી હતી ત્યાં સર કાવસજી-જેઓ જાણકારી બીમારીના સખચથી કોઇથી જાહેર કામોમાં ભાગ લઇ શકતા નહી હતા-હાજર થવાથી સર્વ જરથોસ્તીઓને મોટી ખુશાલી ઉપજ હતી, અને એવનની ગાડીના ઘોડા દરવાજાની બાહર છોડાવી કેટલાક પારસીઓ તેને અંદર ધસડી કાઢ્યા હતા. અતરેની એલરીનસ્તન કૉલેજના વિદ્યાર્થીઓ તથા પ્રોફેસરોએ એક ઉધરાણ કરી એમની એક સુંદર આઇલ પેન્ટીંગ તસવીર પડાવી હતી, તે કૉલેજનાં દીવાનખાનામાં ખુલ્લી મુકવાની કીયા હાનરેબલ મી ૦ જેમસ ગીમસે, તા ૨ જી મારચ ૧૮૭૮ ને દીને એક મોટા મેલાવડાની હજીરમાં કીધી હતી.

એવન વાકેશ્વર ખાતેના પોતાના બંધામાં મરણ પામ્યા હતા જે વેળા જાહેર છાપાએ એમને “પૂર્વના

૧ સર કાવસજી જાંગીર, નાઇટની સખાવતોની દીપ.	
૧૮૪૬ ડા ૦ એમનરની ડીસપેનસરી હમણાની નેતીવ જેનરલ ડીસપેનસરી ...	૩. ૧૦૦૦
૧૮૫૦ કામાતીપુરાની આગમાં સપડાયલાં નીરાધારો માટે ૩૦ નળીયાં સાથના બુખડાં બાંધવા ...	૧,૨૨૫
ડીસ્ક્રીક્ટ બેનીવોલંટ સોસાયટી ...	૧,૦૦૦
૧૮૫૨ બોમ્બે એસોસીએશન ...	૫૦૦
પેરી તેસ્તીમેનીઅલ ફંડ ...	૧,૦૦૦
૧૮૫૩ રકુલ ઓફ ઇડ્ડામાં, ઇનામ માટે ...	૧,૦૨૬
૧૮૫૪ વાંદરા ડીસપેનસરી ...	૫૦૦
સર જે. જે. બેનીવોલંટ ઇનસ્તી તબીબ ...	૩,૫૦૦
૧૮૫૮ સ્કોતીશ ડીમેલ ઓરફનેજ અને પુના ઓરફનેજને ઇમારત અને કપડાં માટે ...	૫,૯૭૧
૧૮૫૯ વીક્ટોરીયા મ્યુજીયમ ...	૨,૬૦૦
૧૮૬૧ વાળ પ્રતિભા દુકાળ ફંડ ...	૧૦,૦૦૦
૧૮૬૧ સરતની કાવસજી જાંગીર ...	૭૧,૬૦૨
૧૮૬૨ સીવીલ હાસપીટલ ...	૧,૦૦૦
૧૮૬૨ માંચેસ્ટરનું દુકાળ ફંડ ...	૨,૦૦૦
લાંકાશાયર દુકાળ નીવારન ...	૧૦૦,૦૦૦

૧૮૬૩ પુના એનજીનીયરીંગ કૉલેજ ...	૫૦,૦૦૦
રજેન્ડરસ હામ ફ્રેંડ સોસાયટી ...	૫૦,૦૦૦
રોયલ એશયાનિક સોસાયટી ને ઓરી-યેંતલ વર્કસ માટે ...	૫,૦૦૦
યુનીવર્સીટીનું સીલ ...	૧,૨૦૦
પોરબંદરનું પાંજરાપોલ ફંડ ...	૨,૨૦૦
અલેક્ઝાંડરા ગર્નસ રકુલ ફંડ ...	૫,૦૦૦
સેંત જોનસ ચર્ચ કોલોનિયાની મીનારો ...	૭,૫૦૦
૧૮૬૪ રોયલ એશયાનિક સોસાયટીને સી-કકાઓ ખરીદવા માટે ...	૮,૦૦૦
મદરાસના વનકરોનાં નીવારણ માટે ...	૫,૦૦૦
એલરીનસ્તન કૉલેજને સંસ્કૃત યોપ-ડીઓ માટે ...	૧,૦૦૦
કલકત્તાનું દુકાળ ફંડ ...	૫,૦૦૦
૧૮૬૫ મુબમના સેલરસ હોમમાં ...	૧,૫૦૦
લંડનનાં આલખત ઓરફનેજ અસા-ઇલમ ...	૪,૭૫૨
૧૮૬૬ કાવસજી જાંગીર આંખની હાસપીટલ ...	૧૨૨,૦૦૦
એલરીનસ્તન કૉલેજની કાવસજી જાંગીરની ઇમારત ...	૨૦૦,૦૦૦
૧૮૬૬ કોટનાં સેંત થોમસ કેડીકલનો કુવારો ...	૧૩,૭૭૭
કાવસજી જાંગીર નવસારી મદરેસા-ને ૫) ટકાની સરકારી નોટ ...	૧,૧૦૦

પીબરી " ની ઉપમા આપી બહુ ખેદ બતાવ્યો હતો. નામદાર સરકારે એક હરાવ બહાર પાડ્યો હતો જે નીચે ઉતારી લીધો છે:-

GENERAL DEPARTMENT,

Bombay Castle, 19th July 1878.

It is with deep regret that the Governor in Council has received intelligence of the death at

૧૮૬૭ ખેડા તાલુકાના ગામ કપડવંજમાં	
લાઇબ્રેરી અને મીનારો.	૨,૫૦૦
,, હીંદુસ્તાન અને ચીનની શીનાનશી-	
યલ એસોસીએશન	૨૦૦,૦૦૦
નીચલાં દવાખાનાઓ નીલાવવામાં	
આવ્યાં:-	
રહેરુ દવાખાનું	
૧૮૬૨-૭૧...૩.	૧૨,૫૦૦
ગદેવીનું દવાખાનું	
૧૮૬૫-૬૮...૩.	૫,૫૦૦
નવસારીનું દવાખાનું	
૧૮૬૪-૬૭...૩.	૪,૫૬૫
વલસાડનું દવાખાનું	
૧૮૬૨-૭૧...૩.	૧૧,૫૦૦
	૩૪,૦૬૫

,, નીચલી નિશાળો નીલાવવા માટે :-	
ગદેવીની નિશાળ:	
૧૮૬૪ થી ૬૯ ... ૩.	૧૪,૦૦૦
ખેતવાડીની છોકરીઓની	
નિશાળ, ૧૮૫૦-૭૦ ... ૩.	૨૨,૫૦૦
કાવસજી જાંગીર નવસારી	
મદદેસા ... ૩.	૩૫,૦૦૦
	૭૧,૫૦૦
,, સુબખા જુદા જુદા લગાઓપર કુવા-	
રાઓ બંધાવવાને ૩.	૩૦,૦૦૦;
પારસી પંચાયતનાં આંધળાં પાંગળાંના	
ફંડમાં; અને જુદી જુદી એસોસી-	
એશન, લાઇબ્રેરી અને દવાખાના-	
ઓના ફંડમાં ...	૨,૧૦,૨૮૮
,, નવસારી મદદેસામાં પંચ ટકાની નોટ	૫૨૯
૧૮૬૮ પંચાયતનાં આંધળાં પાંગળાંનાં ફંડમાં	૫૦૦
,, જ. રવાનેને અવલમબજલ	
પહોંચાવવાનું ફંડ ...	૫૮૫
,, સુબખ યુનીવર્સીટીને લાદીન સ્કો-	
લરશીપ માટે ...	૫,૦૦૦
,, માન્ટ મેડીકલ કોલેજને નેચરલ હીસ-	
તરીની ચોપડીઓ ખરીદવા ...	૨,૦૦૦
,, બોમ્બે એસોસીએશનને	૧,૦૦૦
૧૮૬૯ લંડનની પ્રીન્ટરસ પેનશન એસોસી-	
એશનને ...	૧,૦૪૬
,, પારસી પંચાયત ...	૫,૦૦૦
,, નેટીય જેનરલ લાઇબ્રેરી...	૧,૧૦૦
,, સીધ હુદરાખાદની દેવાનાશાળા અને	

an early hour this morning of Sir Cawasji Jehangir Readymoney, Kt., C. S. I.

Remembering the munificent charities and benefactions with which Sir Cawasji's name has been connected during the past quarter of a century, the Government consider that this public recognition of his work is pre-eminently called for.

ખામ	૫૦,૦૦૦
૧૮૬૯ લંડનના રીજન્ટ પારકમાં કુવારો	
બંધાવવા ...	૧૩,૫૪૪
,, માન્ટ મેડીકલ કોલેજમાં બે સ્કોલર-	
શીપ માટે ...	૫,૫૪૪
,, ઇડ્યન તફ સોસાયટી...	૫,૪૦૦
,, લાચાર ઇરાનીઓને ખાણું આપવા	૩,૮૧૫
,, લંડનની ઇસ્ટ ઇન્ડિયા એસોસીએશનને	૧,૧૧૨
,, શીમેલ નોરમલ સ્કુલને, સ્કોલરશીપ	
માટે ...	૧,૫૦૦
,, સુબખની સેન્ટ એવીયર કોલેજનો	
મીનારો ...	૫,૦૦૦
,, સેન્ટ એવીયર કોલેજમાં લાદીન	
સ્કોલરશીપ ...	૨,૭૪૨
,, માન્ટ મેડીકલ કોલેજમાં સ્કોલરશીપ	૨,૭૫૬
,, કાવસજી જાંગીર નવસારી મદદેસા	૧,૦૮૦
,, લંડનના જુદા જુદા ધરમખાતાનાં	
ફંડમાં ...	૨,૦૦૦
,, ડ્યુક ઓફ એડીનબરોનાં આવકાર	
ફંડમાં ...	૨,૦૦૦
,, ઇન્જીપોરનાં રવાનાનાં ફંડમાં ...	૧,૦૮૦
૧૮૭૦ કાવસજી જાંગીર ગદેવી ઇંગ્લીશ...	
સ્કુલ ...	૩,૦૦૦
,, ઇડ્યન મેડીકલ હીપારમેન્ટને શીત-	
લાના અખતરા માટે ...	૫૪૦
,, કાંદાવાળા મોહલ્લા રીડીંગ રૂમ ને	
લાઇબ્રરી ...	૫૦૦
,, કાવસજી જાંગીર ગદેવી સ્કુલ અને	
દવાખાનું ...	૧,૦૦૦
,, ક્રોક્ડ પ્રસીયન લગાઇના સીપાહોનું	
નીવારન ફંડ...	૧૦,૭૨૬
૧૮૭૧ કાવસજી જાંગીર ખેતવાડીની છોકરી-	
ઓની નિશાળ ...	૧,૦૦૦
,, નાચાર ઇરાનીઓનાં જજીયા ફંડમાં	૯,૯૭૫
,, ઇરાનનું દુકાળ ફંડ. ...	૧,૦૦૦
,, ઇન્જીપોરનું જનરલ ફંડ ...	૫૦૦
,, કાવસજી જાંગીર ગદેવી સ્કુલ અને	
દવાખાનું ...	૫૦૦
,, બોમ્બે શીલ હારમોનીક સોસાયટી	૫૦૦
,, ઇરાનીઓનું દુકાળ ફંડ ...	૫૦૧
,, લાચાર ઇરાનીઓ માટે ચોપાતી	
આગળ ધરમશાસ્ત્ર બંધારી. ...	૧૫,૦૦૦

By his death the Government has lost, one of its most loyal subjects, India a generous benefactor, and the Town and Island of Bombay one of its most upright and independent citizens.

By Order of His Excellency the Honourable the Governor in Council.

N. W. RAVANSCROFT,
Chief Secretary to Government.

એમની પાયાદસ્ત બહુ દખાવાથી કાઢવામાં આવી હતી, જેની હરોલમાં તે વેળાના પોલીસ કમીશનર સર ફ્રાંક સુતર ચોપાટી સુધી ચાલ્યા હતા. પારસી પંચાયતે અંજુમનની સલાહ બોલાવી દલગીરી અને દોલાસાના કરાવો પસાર કરી એમનાં માતાજી અને વારેસ દીકરા પર મોકલી આપ્યા હતા. એવને પોતાના વસીલતનામાં

૧૮૭૧	પ્રીન્સ ઓફ વેલ્સ સાજી થયા તેની ખુશાલીમાં લડનના ધરમખાતાં-ઓમાં જેલગયા મોકલ્યા ...	૨,૦૪૮
૧૮૭૨	ડા. લીવીસ્ટનની શોધ માટેનું ફંડ ...	૧,૦૨૬
"	સર જ્યોર્જ બરગુડ મારફ્ટે ...	૧,૦૦૦
"	સેલરોની બપોરનું ફંડ ...	૧,૦૦૦
"	અલેક્ઝાન્ડર ગલ્ડસ સ્કુલમાં "નોથ-લુક પ્રાઇઝ" ...	૫૦૦
"	સર સેમ્યુઅલ શ્રીતઝરાફ મેમોરીયલ ફંડ ...	૫૦૦
"	ફરેસ્ટલ જમશેદજી જીજીલાઇ મેમોરીયલ ફંડ ...	૧,૪૦૦
"	પ્રોતેસ્ટન્ટ ધનસ્તીતયુક્ત ...	૨,૦૦૦
"	મેકલીન ફંડ ...	૧,૦૦૦
"	દાદાભાઇ નવરોજી તેસ્તીમોનીયલ ફંડ ...	૫૦૦
"	ફેલ્લીક ફ્રીસ્વીયન ધનસ્તીતયુક્ત ...	૧,૦૦૦
"	નવસારી મદરેસા ...	૫૦૦
"	ખાનદેશ અને નાશક નીવારન ફંડને લેઈ નોથલુકની હીદની પધરાંમ-નીનાં માનમાં ...	૧,૦૦૦
૧૮૭૩	લડનના "શેક્સપીઅરસ પ્લે ફંડ"માં ...	૧,૦૫૨
૧૮૭૪	બંગાળનાં નીવારન ફંડમાં ...	૩,૦૦૦
"	કાવસજી બંગીર યુનીવર્સિટી હોલમાં ફરનીયર મુકવા સુબઇ સરકારને ...	૧૦,૦૦૦
"	બેન કાનન મેમોરીયલ ફંડ ...	૧,૦૦૦
૧૮૭૫	ગ્રાન્ટ મેડીકલ કોલેજ, દાયનના વર્ગ માટે ...	૨,૦૪૫
"	કાવસજી બંગીર નવસારી મદરેસા ...	૧,૨૦૦
"	ઓબાયન ફેમોલી ફંડ ...	૧,૦૦૦
"	ફેર્ડીનાન્ડ ફ્રીડમ એન્ડ લાઇબ્રેરી ...	૧,૦૦૦
"	જુલિયસ લાઇબ્રેરી ...	૫૦૦
"	સુબખનાં ઇંગ્લેન્ડના જીમખાનાને ...	૫૦૦
"	માહીમના બાથ માટે, સુબખ યુનીવર્સિટી પાલીડીને ...	૨,૫૦૦

પોતાના અંગત નોકરોને વરસાન અને ઉચકાઓ આપ્યા હતા.

એ ઉપરાંત એમની ખાનગી સખાવતનો આંકડો નજદીક ૩,૦૦,૦૦૦ નો અંકાય છે. સગાં રનેહીઓમાં એમની આપ લે બહુ મોહલી હતી.

તા. ૨૧ મી જુલાઇ.

આજ દીને મરહુમ સર કાવસજી બંગીરજી રેડીમની, નાઇટ, સી. એસ. આઇ. નાં ઉમરજીની ક્રિયા મરહુમ શેઠ દાદીલાઇ નોશરવાનજીવાલાં આતથમેહરાં-મમાં થઇ હતી, જે વેળાએ તેમના બાલક મેટા શેઠ બંગીરજી કાવસજી રેડીમનીએ રૂ. ૭૬૦૦ મરનારની નજીવતે ધર્મ ખાતે આપ્યા હતા. ઉમરજીની સેવટે દસ્તુર પેશાનતજી મેહરાંમજી સંજીયાએ ઉગી મરહુમ

૧૮૭૫	અમદાવાદ સંકેત નીવારન ફંડ ...	૧,૫૦૦
"	પારસી પંચાયતનું હોખમા ફંડ ...	૧,૦૦૦
"	સુબખની સ્કુલ ઓફ આર્ટમાં ઇલીસ પ્રાઇઝ ...	૧,૦૪૫
"	રોયલ પોર્ટસમાઇથ સેલ્લરસ હોમ પ્રીન્સ ઓફ વેલ્સ રીસેપ્શન ફંડ ...	૩,૦૦૦
૧૮૭૬	કાવસજી બંગીર નવસારી મદરેસા ...	૧,૨૦૦
"	સુબખનાં ઇંગ્લેન્ડના જીમખાનાને ફરનીયર માટે ...	૧,૦૦૦
"	પેન તાલુકામાં કુવારો તથા હવાડો ગોવાલીયા તલાવની હીરજી રેડીમનીની અગીયારી સમરાવી ...	૩,૦૦૦
"	નવસારી મદરેસા ...	૧,૨૦૦
"	દખલુ મરાઠાનું કુકાળ નીવારન ફંડ ...	૨,૦૦૦
"	વાંદરાનું ધરમનું દવાખાનું ...	૧૦,૦૦૦
"	સુબખની યુનીવર્સિટી પાલીડીને સીલ માટે ...	૨,૧૬૬
"	સર જમશેદજી જીજીલાઇ બીજા બારોનેટની યાદગારીનું ફંડ ...	૧,૫૦૦
"	એલરીનરટન કોલેજને સાયનટીસીક ચોપડીઓ ખરીદવા ...	૫૦૦
જુમલે ...		૧૪,૪૨૭.૭૦૬

૨ એમના પોતાના વારસ ન હોવાથી પોતાના લગીન જીવનજીના દીકરા બંગીરને પોતાના દીકરા કરી લીધા હતા, જેવન મરહુમને પગલે ચાલી સખાવતોમાં નામ કાઢ્યું છે, જેની પીઠાનમાં નામદાર સરકારે એમનેથી નાઇટહુદનું પદ આપ્યા પછી ૧૯૦૮ માં બેરોનેટરી બક્ષી છે, જે એવને પોતાના મરહુમ યુરબીના નામથી સર કાવસજી બંગીર, બેરોનેટ, કરી ધારન ફાળી છે.

૩ આ દીપ એમના દીકરા સર કાવસજી બંગીર પહેલા બારોનેટ બાહર પાડેલાં એમનાં જનમ જ્ઞાતિપરથી લીધી છે.

સર કાવશજની રત્નતી કરી તેમનું નામ જરથોસ્તરી મળ-
હખને લગતી જાહેર ક્રિયાઓમાં બીજા જુજોનાં નામ
સાથે દેવાની મુચના કીધી, જેને દરતુર શોરાખજી રસ-
તમજ મુદલાં ફીરોજનામે ટેકા આપ્યો હતો.

એવંનું ઉકમનું પુનાના જરથોસ્તરીઓએ સર
જમશેદજી જીલ્લાધની અગીઆરીમાં કીધું હતું જે
વેળા ધણી જરથોસ્તરીઓ હાજર હતાં.

તાં ૨૪ મી જુલાઈ ૧૮૭૮.

પારસીઓમાં પોતાની વ્યાપારી પેઢીઓનાં હીસા-
બનાં દફતરોમાં જુદાં ખાતાં પાડી તરત કરવાને લખતો
એક અગતનો મુકદમો અતરેની હાઈ કોર્ટમાં નામદાર
જડજ સર ચારલસ સારજન્ટની હજુરમાં નીકળ્યો હતો.
એ મુકદમા મધે મુબમમાં આગવ વ્યાપાર કરતી મેસરસ
ખુરશેદજી નોશરવાનજી કામાની કંપનીના આગલા ભાગ-
યાઓ શેઠા ખુરશેદજી નોશરવાનજી કામાજી, દોરાખજી
નશરવાનજી કામાજી, પેશતનજી નવરોજજી પોંહયા, અને
રૂશતમજી ફરામજી મેહતા ઉપર શેઠ પીરોજશાહ કાવસજી
પોંહયાએ તરતનાં નાણાં બાએ ફરીઆદી માડી હતી.
એની કેફીઅત એમ હતી કે વાદીના બાપ શેઠ કાવસજી
નવરોજજી પોંહયા કે જેવજી ઉપલી કંપનીની પેઢીમાં
કામકાજ કરતા હતા તેવજી ૪૦ સં ૧૮૫૦ ના મેએ
માસમાં ગુજ્યા તે વેળાએ પેઢીના ભાગયાઓનો એવો
વીચાર થયો જે તેવજીની જગ્યા તેવજીના ભાઈ શેઠ શાપુ-
રજી નવરોજજી પોંહયાને આપવી અને જે કમીશન દર
વર્ષે ધાય તેમાંથી અરધું તેવજી લીએ અને અરધું મરહુમ
શેઠ કાવસજીનાં છોકરાઓને આપવું, અને એ રીતનું
એક ખાતું પોતાનાં દફતરમાં આ પ્રમાણે પાડ્યું—“ભાઈ
ખરશેદજી નશરવાનજી કામાની કંપની તે બેજુશતી કાવ-
સજી નવરોજજી પોંહયાના છોકરાઓને આપતા કીધેલા
હકના તરતીઓનું ખાતું.” એ ખાતું પાડવાનો શખજ
તેમાં એવો જણાવ્યો હતો જે “બેજુશતી કાવસજીની
નખએત ઇતજાર તથા હમારી પેઢીમાં સારી મેજુનત
તથા મેનીજ કીધી તેના બદલામાં તેવજીના બચાંઓને
ગુજરાં તથા ખરચ સારું હક આપતો કીધાય. એ નાણું
ઉપર હમારી પેઢીની કશો દાવો નથી પણ તે નાણું
જલવવાનો હક હમારી કમપનીનો છે.” એ રીતે ઉપલાં
ખાતાંમાં ૧૮૫૯ સુધી ચોક્કસ રકમો દર વર્ષે જમે
નાખ્યા કીધી, અને ખાતું ચાલુ રાખીને દર વર્ષે તેનું

બાજ ચલાવતા ગયા. ૧૮૬૩ માં ઉપલા ભાગયાઓ છુટા
પડ્યા, અને તેઓના છોકરાઓ, ભાઈ, તથા બીજાઓને
પેઢીમાં ભાગયા કીધા. ૧૮૬૭ માં પેઢીને માટું તુક-
સાન થયું, અને ૧૮૭૩ માં તેઓએ માગનારાઓ સાથે
પતાવટ કરી વહીવટ બંધ કીધો. આ ઉપરથી વાદી
દાદ માગે છે જે હમારા તરતનાં નાણાંની હીસાબ એ
પેઢીવાલાઓ પાસેથી લેખને તેમાંથી અરધું નાણું મારા
ભાગનું અપાવવું, અને જે હાલની પેઢીવાલાઓ નહિ
આપે તો અસલના ભાગયાઓ જે તરતીઓ છે તેઓ
તે સંજુ બરી આપે. એના જવાબમાં પરતીવાદીઓ કેહ
છે જે હમેએ કાંઈ મરનાર શેઠ કાવસજીનાં કુટુંબને
વારસે કાવસજીનાં તરત કીધું નથી, અને હમેએ
ઉપલું ખાતું પાડી આગલ જે કાંઈ આપ્યું તે ફક્ત
ધર્મ દાખલ સિવાય બીજી રીતે આપ્યું નથી. તે કરતાં
વાદીને જે પોતાનો હક લાગ્યો હોય તો પેઢી બંધ
થતી વખતેજ તેને ફરીઆદી માડી પોતાનાં નાણાંની
શાન કરી લેવી હતી. એ મુકદમો કેટલાક દીવસો સુધી
સાંભલ્યા બાદ નામદાર જડજ સર ચારલસ સારજન્ટ
આજ દીને તેનો મુકદદા આપ્યો કે ઉપલી દફતરનાં
ખાતાંની નોંધ ઉપરથી જણાય છે કે કાવસજીના હક
દારોને કાંઈ પણ અપાવવાનો અસલ ભાગયાઓનો
વિચાર હતો, અને તેઓ તે નાણાંના તરતી થયલા, તથા
તરત પુરવું થયલું ગણાય, કાંએ તેઓ એ ખાતું
૧૮૬૩ ની દીવાલી વેર તેઓ ભાગયા હતા ત્યાં સુધી
ખેચતા આવ્યા છે, અને જે કાંઈ એ ખાતાંમાંથી ઉપા-
ડ્યું છે તે માત્ર એ તરતનો લાલ મેલવનારાઓને
વારસેજ ઉપાડ્યું છે. ૧૮૬૩ માં ઉપલા જુના ભાગયા-
ઓ છુટા પડ્યા તે વેળાએ તેઓએ એ તરત ફેં વિષે
કશી દરકાર કીધી નહીં, અને પેઢીનો વહીવટ એમનો
એમ નવા ભાગયાઓને સોંપ્યો, પણ તેથી કાંઈ તેમનો
જોખમ ઓછો નથી. તેઓએ એ તરતનાં ખાતાં વિષે
બદોખત કરી તરતીપણીની ફરજ બરાબર અદા કરવી
હતી. ઉપલામાંના એ પરતીવાદીઓ શેઠ દોરાખજી નશ-
રવાનજી કામાજી ૧૮૫૧ થી ચીનમાંજ રહે છે, અને
શેઠ રૂશતમજી ફરામજી મેહતા ૧૮૬૬ માં ગુજરી ગયા છે
તેથી તેઓપર કાંઈ બેદરકારી અથવા ગફલતી લાગુ પડતી
નથી. તેટલા માટે બાકીના હંથાત રહેલા ભાગયા શેઠ
ખરશેદજી નોશરવાનજી કામાજી અને ગુજરી ગયલા
ભાગયા શેઠ પેશતનજી નવરોજજી પોંહયાની ગીલકતના
વકીલાટજી બાદ બીઆઇજીએ ૧૮૬૩ ની દીવાલી સુધી
ઉપલાં ખાતાંની જે બાકી દફતરમાં બોલતી હતી તે
૧૮૬૩ પછી વાદીને જે રકમો ખરચ સારું આપી છે

૧ જમે જમશેદ, તાં ૨૨ મી જુલાઈ ૧૮૭૮.

૨ જમે જમશેદ, તાં ૨૩ મી જુલાઈ ૧૮૭૮.

તે બાદ કરી ૬ ટકાનાં વ્યાજને હીસાએ એકાઉન્ટ ઝનરલને સ્વાધીન કરવી, જે તે મધેથી વાદીને આ કરી. આદી માદી તે દીવસથી યાને ૧૮ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૬ થી દર માસે રૂ. ૧૦૦ લેખે ગણીને આપે, અને બાકી જે રહે તેનાં સરકારી ૪ ટકાની લેાન લીએ, અને તેનું વ્યાજ દર માસે રૂ. ૧૦૦ જેટલું ન ઉપજે તો લેાન વેચીને પણ જ્યાં સુધી ચાલે ત્યાં સુધી દર માસે રૂ. ૧૦૦ આપે. બંને બાજુનો ખરચ પણ ઉપલા બે પરતી વાદીએને માથે નાખ્યો હતો.

તા. ૨૪ મી જુલાઈ.

રોજ ૮ માહ ૧૧ (શે.) ૧૨૪૭ ૫૦

મરણ—પીરોજશાહ શાહુરજ કમીશરીવાલા—
ઉમર વર્ષ—એવન સુરતના રહેવાસી હતા, અને ૧૮૬૦ ના દાણકામાં તે તરફના દરેક બહુર, કામોમાં આગેવાની લેતા હતા. ૧૮૬૦ ના ડીસેમ્બર માસમાં “સુરત કાઉન કલેનીંગ સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કુંડા” સ્થાપવા માટેની પહેલી સભામાં એમને એ કુંપનીના એક ડાયરેક્ટર ઠેરવ્યા હતા. ૧૮૬૧ માં સુરત મધે “હિન્દી નવરોજ એન્ડ કુંપની” ને નામે ધણે કરતી રહેલેના અને સરકારી કંત્રાક્ટરોની પહેલીના એક ભાગ્યા હતા. તા. ૨૩ મી જાનેવારી ૧૮૬૩ ને દીને સરકારે એમને સુરતના એક મ્યુનીસીપલ કમીશનર નેમ્યા હતા. સુરતની પારેખ હુન્નરશાળાનો કારોબાર ચલાવવાને સરકારે ઇ. સં ૧૮૬૩ ના આગષ્ટ માસમાં તેમણી કમીટીના એવન એક સભાસદ હતા. સુરત મધે ઘણી મોઘવારી ચાલવાથી ત્યાંની રૈયતને સરતો અનાજ પુરો પાડવાને એક “ગ્રેન કુંપની” ત્યાંના કલેક્ટર મી. રાજરસની આગેવાની હિજા તા. ૬ ડી નવેમ્બર ૧૮૬૪ ને દીને ઉભી થઈ હતી. તેના બે પારસી ડાયરેક્ટરોમાં એક એવન (અને બીજા શેઠ કેપશર હોરમજી આલખાઈવાલા) હતા. એમનું મરણ સુરત મધે નીપજ્યું હતું.

તા. ૧ લી આગસ્ટ.

શેઠ કાવસજી દાદાભાઈ નાયેગામવાલા, એમ. એ., ને ગ્રેટબ્રીટન એન્ડ આયરલેન્ડની રસાયણીઓની મંડલી (Institute of Chemistry) ના એક “આશોરી-એટ” તરીકે ચુટી કાઢ્યા હતા.

૧ જામે જમશેદ, તા. ૨૬ મી જુલાઈ ૧૮૭૮.

૨ જામે જમશેદ, તા. ૨ જી આગસ્ટ ૧૮૭૮.

તા. ૩ જી આગસ્ટ.

રોજ ૧૮ માહ ૧૨ (ક.) ૧૨૪૭ ૫૦

આજદીને મરહુમ શેઠ ફારમજી ડોશાભાઈ મામાનાં ઉદમણાંમાં તેમનાં ખેશીઓએ રૂ. ૯૫૦) ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.

તા. ૮ મી આગસ્ટ.

રોજ ૨૩ માહ ૧૧ (શે.) ૧૨૪૭ ૫૦

આજ દીને મરહુમ બાઈ બસુબાઈ તે મરહુમ શેઠ શોરાબજી ફારમજી વાડીઆનાં વીધવાનાં ઉદમણાંમાં તેમની પોતાની પુણ્યમાંથી રૂ. ૫૦૦), દીકરાઓ શેઠો માણેકજી અને ખરોદજી શોરાબજી વાડીઆએ રૂ. ૧૦૦૦) તથા બીજાં ખેશીઓએ રૂ. ૬૧૫) મલી રૂ. ૨૧૧૫) ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.

તા. ૧૩ મી આગસ્ટ.

રોજ ૨૮ માહ ૧૧ (શે.) ૧૨૪૭ ૫૦

મરણ—એદલજી નવરોજજી સમીદાસ—ઉમર વર્ષ ૭૬) એવન અવરેના એક દલાલ હતા. ઇ. સ. ૧૮૬૦ માં પંચાતના ટરસ્ટીઓએ “મુંબઈનાં જરથોસ્તી રવાનિને અવલમજલ પોંદ્યાડવા”નું ફંડ સ્થાપી પછી તેનું નામ બદલી “કુલ જરથોસ્તી રવાનિને અવલમજલ પોંદ્યાડવા”નું ફંડ એમ રાખ્યું હતું તેમાં તા. ૧૨ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૩ ને દીને રૂ. ૧૦૦૦) ની નોટ પોતાની ખુશીથી બપોસેસ તરીકે આપી હતી.

તા. ૨૧ મી આગસ્ટ.

શેઠ અરદેશર હોરમજીજી વાડીઆના એક દીકરા પેશતનજી કે જેવણની ઉમર ૧૯) વર્ષની હતી તેવણે એક ઠેકાણે પોતાની શેઠાદી કરવાનું નહી કીધું, પણ તેમનાં ગાખાપની મરજી ન હોવાથી પારસી લગનના કાયદાની ત્રિજી કલમ પ્રમાણે ૨૧) વર્ષની અંદરની ઉમરનાં છોકરાંઓથી બાપ અથવા વાલીની મંજૂરીઆત એટલે તેમની લગનનાં રેજીસ્ટર ઉપર શહી વગર લગન થાય નહિ એવી બંદી હોવાથી એ ભાઈએ તે બાઈને નવસારી લઈ જઈ ત્યાં ગઈ તા. ૩૧ મી જુલાઈ ૧૮૭૭ ને દીને લગન કીધાં કે નવસારી ગાયકવાડી કસબો હોવાથી ત્યાં પારસી કાયદાની બંદી લાગુ પડી

૧ જામે જમશેદ, તા. ૬ ડી આગસ્ટ ૧૮૭૮.

૨ જામે જમશેદ, તા. ૧૨ મી આગસ્ટ ૧૮૭૮.

શકશે નહિ, પણ લગન કરનાર બધે જાણી ઇંગ્રેજ રાયત હોવાથી તેમને એ કલમ કેયેળી જાય ત્યાં લાગુ પડે, અને આજે ઉમરે પોંદ્યા વચરના લગન બાપ અથવા વાળીની મંજુરીઆત વગર કાએદસર હોયજ નહિ એવાં જાણીતા બારીસ્ટરોનાં મત પડવાથી આખરે એક વર્ષ રહી એટલે આજે એ ભાષણે માખાપની મંજુરી-આતથી અતરે મુબમમાં પોતાનાં લગન પાછાં તેજ બાપ સાથે કીધાં હતાં.^૧

તા. ૨૨ મી આગસ્ટ.

રોજ ૭ માઠ ૧૨ (શી.) ૧૨૪૭ ૫.

મરણ-ધનજીભાષ પેશતનજ માહલકશીવાલા-ઉમર (૫૨) એવન અતરેના એક શેરના દલાલ હતા. ૨

તા. ૨૨ મી આગસ્ટ.

એડનના પોલીટીકલ રેસીડન્ટની કારદના કચાક અને રેજીસ્ટ્રાર શેક મનચેરજ રસતમજ ધોલુને નામદાર સરકારે બીજા વર્ગના માણસેટની તથા રમાલ કાઝ કાર-ટેના જાજની સતા આપી હતી.

શેક શાપુરજ નમાસજી ભાવનગરીને નામદાર સરકારે અતરનાં કરદમના ત્રિજ તથા શેક જાહગીરજ કોશાભાષ કરાકાને ચોથા વર્ગના આતીસ્ટ કમીસનર નેમ્યા હતા.^૩

તા. ૨૭ મી આગસ્ટ.

રોજ ૧૨ માઠ ૧૨ (શી.) ૧૨૪૭ ૫૦

આજ દીને મરહુમ બાપ દીનબાપ તે શેક ફરામજ હોરમજી બહમજી શેકનાનાં બેટીનાં ઉકમણીમાં તેમની પોતાની પુણ્યાંથી રૂ. ૧૭૦૦, બાવા શેક ફરામજ

૧ એ બાબે જાણીતા બારીસ્ટર મી. મેકફરસનનુ મત તા. ૩૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૭ માં રાસત જોદતા-રમાં જપાયલું છે, જેમાં તે લખે છે કે "ઇંગ્રેજ રાજમાં વસનાર કોઇ પારસી મરદ ક્યા ઓરત ૨૧ વરસની અંદરની ઉમરમાં પોતાનાં માખાપ ક્યા વાલીની પરવાં નથી વગર ઇંગ્રેજ કારદોની સતાની બાહર જઇ પરણી આવે તો તે લગન સધળી ઇંગ્રેજ કારદોમાં રદ બાતલ છે."

૨ મરહુમ શેક બહમજી પેસતનજ માસતરના ભાષ. અને શેક કાવસજી, પેસતનજ, તથા જમશેદજી ધનજીભાષ મહાલકશીવાલાના બાવા.

૩ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા. ૨૨ મી આગસ્ટ ૧૮૭૮.

હોરમજી શેકનાએ રૂ. ૫૦૦) તથા બીજાં પેશીઓએ રૂ. ૫૦૦) મધી રૂ. ૨૭૦૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.^૧

તા. ૨૮ મી આગસ્ટ.

રોજ ૧૩ માઠ ૧૨ (શી.) ૧૨૪૭ ૫.

મરણ-પેશતનજ મેહરવાંનજ તબાકરે ઉમર વર્ષ ૬૬, ચીનના એક જાણીતા વેપારી હતા. સખાવતના દરેક દુકાંમાં હીસો આપતા હતા, ૧૮૫૪ ની પાણીની ટીપની વેળાએ સરકારે તજી અમલદારોની એક કમીટી ડેડી હતી. તે કમીટીને અતરેના દેશી મહસ્થાએ પોતાના ખાનગી કુવાઓ જાહેર વપડાસ માટે સપુરદ કીધા હતા. તેમાં એવને પણ ખેતવાડીમાં ૧) કુવો આપ્યા હતા.

તા. ૨૯ મી આગસ્ટ.

હાનરેબલ કોશાભાષ ફરામજ કરાક, સી. એસ. આઇ. ને નામદાર સરકારે મુબમના ટાપુમાં નાખેલા "લાઈસન્સ ટાક્ષ" ના કરને લગતી અપીલો સંબંધી મુકાદા કરવાને એક કલેક્ટરના જેવી સત્તા સાથે ખાસ ઓપ્થિદાર નેમ્યા હતા.

સર જમશેદજી જીજાભાષ પારસી બેનિસાલંટ ઇન-રટીટ્યુટના સરકાર તરફના એક અધીકારી મરહુમ સર કાવસજી જાહગીરજ રેડીમની નાઇટની જગ્યાએ નામદાર સરકારે શેક નશરવાંનજ માણેકજી પીટીને નેમ્યા હતા.^૩

તા. ૩૦ મી આગસ્ટ.

રોજ ૧૫ માઠ ૧૨ (શી.) ૧૨૪૭ ૫૦

મરણ-એ. એલજી હોરમજી પંથકી, ચાલે વાલા-ઉમર વર્ષ ૭૨) મરહુમ શેકે રતનજી ફરામજ આદલીબાઇ સાથે કરાચીમાં ઇંગ્રેજ અસબાબ અને દારૂકામની દુકાન ઉઘાડી હતી. એમનું મરણ થાના મધે નીપજ્યું હતું.^૪

૧ જામે જમશેદ, તા. ૨૮ મી આગસ્ટ ૧૮૭૮.

૨ શેક માણેકજી અને મેહરવાંનજ પેસતનજ તથા કોના બાવા.

૩ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા. ૨૬ મી આગ-સ્ટ ૧૮૭૮.

૪ કરાચીવાળા શેક ફરામરોજ એલજી પંથકી એમના પાલક દીકરા થાય છે.

તાં ૩૦ મી આગસ્ટ.

આજ દીને મરહુમ શેઠ પેસ્તનજ મેહરવાંનજ તબાકનાં ઉકમણાંમાં તેમની પોતાની પુણ્યાંથી રૂ. ૧૦૦૦, વીધવા બાઈ રતનબાઈએ રૂ. ૫૦૦, દીકરા શેઠ માણેકજી પેસ્તનજ તબાકે રૂ. ૫૦૦, શેઠ બેહરાંમજી નસરવાંનજ સીરવાઈએ રૂ. ૫૦૦, તથા 'બીના' ખેરીઆએ રૂ. ૨૦૦ મલી રૂ. ૨૭૦૦ ધર્મખાતાંઆમાં આપ્યા હતા. ૧

તાં ૧ લી સપ્ટેમ્બર

શેઠ શોરાબજી જમશેદજી રીડરે " યુલ અફશાન " નામનું વિદ્યા હુનર, વાર્તા, નીતિ, ઇત્યાદી બાબદેનું એક માસીક ચોપાન-યુ' આજ દીનથી પરવરતાવવા માડયું હતું.

તાં ૩ જી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૧૯ માઠા ૧૨ (શે.) ૧૨૪૭ ય.

આજ દીને મરહુમ શેઠ કાવસજી નસરવાંનજ નાનમેદીનાં ઉકમણાંમાં તેમની પોતાની પુણ્યાંથી તથા ખેરીઆએ મલી રૂ. ૧૧૬) ધર્મખાતાંઆમાં આપ્યા હતા. ૨

તાં ૫ મી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૨૧ માઠા ૧૨ (શે.) ૧૨૪૭ ય

મરણ—અરજેરજી રસતમજી બાટલીવાલા—ઉમર વર્ષ ૭૩) અતરેના એક વેપારી અને વાઈનમરચંત હતા.

તાં ૭ મી સપ્ટેમ્બર.

કલકતાથી બાર મૈલ દુર શીરામપોર ખાતે શેઠ ધનજીભાઈ બેહરાંમજી મેહતાની આગેવાંની હેઠલ બધા-યલી પેહલ વેહલી "ધી એમપ્રેસ ઓફ ઈન્ડિયા મીલ " ઉદ્યાવાની ક્રિઆ આજ દીને તે તરફ ધામધુમથી કરવામાં આવી હતી. પ્રથમમાં એક ડાયરેક્ટર શેઠ રસતમજી શોરાબજી ઉનવાલાએ એ કારખાંનાંને લગતો અલ્લુવાલ કહી સંભલાવ્યા પછી શેઠ ધનજીભાઈનાં ધણીઆંની બાઈ અરજેદાઈએ સવેની ખુશાલીના પોકારો વચ્ચે ચીનીની બાટલી ફોડી બધે એનજીને "રસતમ" અને "વાટસન" નાં નામો આપી ચાલુ કર્યાં હતાં. ૩

૧ જામે જમશેદ, તાં ૩ જી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૮.

૨ જામે જમશેદ, તાં ૭ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૮.

૩ રસત ગોક્તાર, તાં ૨૨ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૮ આ મીલને લગતું સવે સાંચાકામ શેઠ ધનજીભાઈના બેટા શેઠ રસતમજી ધનજીભાઈ મેહતા ઇંગ્લેંડ જઈ ખરીદી લાવ્યા હતા.

તાં ૭ મી સપ્ટેમ્બર.

આજ દીને મરહુમ શેઠ અરજેરજી રસતમજી બાટલીવાલાનાં ઉકમણાંમાં તેમની પુણ્યાંથી તેવણનાં વીધવા બાઈ બનુબાઈએ રૂ. ૭૭૦૦) ધર્મખાતાંઆમાં આપ્યા હતા. ૧

તાં ૭ મી સપ્ટેમ્બર.

દરુર જમારપજી મીનેએહરજી જમારપખાસા-નાએ આજ દીને કેટ મધે મરહુમ દાદીશેઠની દરેમેહરમાં "ફરવરદેગાંના દીવસો" વિષે એક વાંચેજી કીધી હતી. ૨

તાં ૧૦ મી સપ્ટેમ્બર.

ડાક્ટર એલજી માણેકજી દામલાએ લશ્કરી વૈધક ખાતાંની "ઈન્ડિઅન મેડીકલ સર્વીસ" ની પરીક્ષા ઇંગ્લેંડ મધે ફતેહમંદીથી પસાર કીધી હતી. ૩

તાં ૧૨ મી સપ્ટેમ્બર.

ડાક્ટર કેપ્ટન રસતમજી વીકાજીને લંડનની "ઈન-સ્ટીટ્યુટ ઓફ કેમીસ્ટ્રી ઓફ ગ્રેટ બ્રીટન એન્ડ આયરલેંડ" ના એક "ફેલો" તરીકે ચુની કાઢ્યા હતા. ૪

તાં ૧૨ મી સપ્ટેમ્બર.

શેઠ શોરાબજી તેહમુલજી કાપડયાને નામદાર સરકારે ખાંનદેશ જીલ્લાનાં એગ્રાંડાલ ગામના સચારડીનેટ જડજી નેમ્યા હતા. ૫

તાં ૧૫ મી સપ્ટેમ્બર.

શેઠ અરજેશર શોરાબજી દરુર કામદીને "રુકલ બોયસ ગાઈડ" અથવા નિશાલયાનો ભેમયો નામની

૧ જામે જમશેદ, તાં ૧૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૮.

૨ જામે જમશેદ, તાં ૧૧ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૮.

એજી બુજબ એજી જગોપર તાં ૧૧ મી સપ્ટેમ્બરે દરુરજીએ "અદુરમજદને ખુશનુદ કેવી રીતે કરવો" તે બાબદ ઉપર તથા તાં ૧૪ મી સપ્ટેમ્બરે "બંદગી" ની બાબદ ઉપર વાંચેજીઓ કીધી હતી.

૩ ટાઈમસ ઓફ ઈન્ડિયા, તાં ૧૨ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૮.

૪ બોમ્બે ગેઝેટ, તાં ૧૨ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૮.

૫ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તાં ૧૨ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૮.

એપી ઇંગ્રેજ એલ ગુજરાતી ભાષામાં રચી પ્રગટ કીધી હતી.^૧

તાં ૨૧ મી સપ્ટેમ્બર.

શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ મુખ્યમંત્રી રાએલ એશીઆટીક શોશાયટીની લાઇબ્રેરીને માટે “એનસાઇક્લોપીડીઆ ઇટીનીકા” નો સદ ખરીદવાને રૂ. ૭૫૦) બેટ આપ્યા હતા.^૨

તાં ૨૧ મી સપ્ટેમ્બર.

દસ્તુર નમારુપજી મીનોચલુરજી નમારુપઆશાનાએ આજ દીને કેટમાં મરહુમ શેઠ દાદાભાઈ નોશરવાનજી વાલી દરેમલુરમાં “નેરંગ” ઉપર એક વાએજ કીધી હતી.^૩

તાં ૨૪ મી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૫, માહ ૧ (શી.) ૧૨૪૮ ૫૦.

મરજી-ફરામજી કાવસજી માણેકજી મેહતા ઉમર વર્ષ ૫૮). એવજી પછીનાં મુખ્યમંત્રી તંકસાલમાં. જીલીમન કીપરનાં આધા ઉપર હતા. પછી શેર સતાના અવધામમાં તે નોકરી છોડી દઇ દીલ્લી ગયા હતા, ન્યાંયી શીરોઝપૌરની શેઠા જસાવાલાની પેઢીમાં જોડાયા હતા. એવજી એક મેસન હતા. ૧૮૭૮ માં શીરોઝપૌરમાં ખરાબ તાવનો રોગ ફાટી નીકળ્યો હતો, તેમાં સપડાઇ એવજી તાંદજી મરજી પામ્યા હતા.

તાં ૨ જી અક્ટોબર.

રોજ ૧૩, માહ ૧ (શી.) ૧૨૪૮ ૫૦

આજ દીને મરહુમ બાઇ ડોશીઆઇ તે શેઠ દાદાશાહ એદલજી આલખલેસનાં બેટી અને શેઠ કેમશર ફરદુનજી ધનજીભાઇ આલખલેસનાં ધણીઆનીનાં ઉમજીમાં તેમની

૧ “The School Boy's Guide. Being a collection of a few English Idioms, Phrases, &c. alphabetically arranged. By Ardesir Sorabji Dostoor Bombay: printed at the, “Bombay Samachar Press.” 1878.

૨ જામે જમશેદ, તાં ૨૨ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૮.

૩ એ વાએજનું ઇ. સ. ૧૮૭૮ માં નીચે મુજબ યોપાનનું ૭૫૫ની પ્રગટ કીધું હતું:-

“નેરંગ ઉપર વાઆજ બનાવનાર, દસ્તુર નમારુપજી મીનોચલુરજી નમારુપઆશાના. મુખ્ય:-ધગલ પ્રોતીગ પ્રેસ. ૧૨૪૮ ૫૦૬૦૨૬. ૧૮૭૮ ૫૬૫ની.”

પોતાની મુજબાંથી રૂ. ૧૦૦૦), બાવા શેઠ દાદાભાઇએ રૂ. ૬૦૦૦), માતાજી બાઇ પીરોજબાઇએ રૂ. ૫૦૦), કાકાએ શેઠા માણેકજી બદમનજી અને હોરમજી એદલજી આલખલેસે રૂ. ૧૦૦૦), બાવા સસરા શેઠ ધનજીભાઇ એદલજી આલખલેસે રૂ. ૧૦૦૦), બાવંદ શેઠ કેમશર તથા સસરા શેઠ ફરદુનજી ધનજીભાઇ આલખલેસે રૂ. ૪૦૦), ભાઇએ શેઠા ડોશાભાઇ, નવરોજ, અને હોરજીભાઇ દાદાભાઇ આલખલેસે રૂ. ૩૫૦), ડુવા શેઠ કાવશજી બેગનજી આલખલેસે રૂ. ૩૦૦), અને બીજાં બેશીઆએ રૂ. ૨૭૧) મળી રૂ. ૧૦૮૨૧) ધર્મખાતાં આમાં આપ્યા હતા.^૧

તાં ૩ જી અક્ટોબર.

શેઠ બરમેરજી એદલજી મોદી, એમ. એ. એલ. એલ. બી. ને નામદાર સરકારે સુરત જીલ્લાના જજીસરના તથા શેઠ એદલજી મનજીભાઇ મોદીને નામદાર સરકારે વલ સાડના સખારડીનેટ જડજી નેમ્યા હતા.^૨

તાં ૬ થી અક્ટોબર.

મરહુમ સર કાવશજી જાંગીરજી રેડીમની નાઇટ, સી. એસ. આઇ. નાં મરજીની નોંધ અંજીમનનાં દફતરમાં ઘટતી રીતે દાખલ કરવા સારું અતરેના ૬૬૫ જરથોસ્તી ગ્રંથસ્યોએ ગઇ તાં ૨૦ મી આગસ્ટે મુખ્યમંત્રી પારસી પંચાતનાં ફંડના તરફથી સાણેબો જોગ કરેલાં રીકવીજીશનની ં રૂણે આજ દીને જરથોસ્તીઓ ની એક મોટી જાહેર સભા “આલખલેસ બાગ”માં મળી હતી. યરઆતમાં શેઠ ફરામજી નશરવાનજી પટેલે દર ખાસ્ત કીધી કે “જરથોસ્તી અંજીમનની ઉલ્લી સભા ના ઠેગવ પ્રમાણે સર જમશેદજી જીજીભાઇ બારોનેટ સાણેબે સરનશીનની ખુરસીએ ખીરાજી.”

૧ જામે જમશેદ, તાં ૫ મી અક્ટોબર ૧૮૭૮.

૨ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તાં ૩ જી અક્ટોબર ૧૮૭૮.

૩ આ રીકવીજીશન ઉપર નીચલી જાણીતી ચર્ચીઓ હતી:-

શેઠા દાદાભાઇ પેશતનજી વાલીઆ, અરદેશર હોરમજી વાલીઆ, બેહરામજી જીજીભાઇ, નશરવાનજી માણેકજી પીટીટ, દાદાભાઇ રસતમજી બનાજી, કાવશજી બરશેદજી જમશેદજી જીજીભાઇ, જોનરેબલ ડોશાભાઇ ફરામજી કાકા, મનચેરજી હોરમજી કામાજી, શોરાજી શાપુરજી બગાદી, દસ્તુર પેશોતનજી બેહરામજી સંજીઆ, દસ્તુર શોરાજી

સરનશીને ખુરસી લીધા બાદ અંજુમનનાં ધર્મખાતાના સેક્રેટરી શેઠ નશરવાનજી બેહરામજીએ ૧૬૫ જરથોસ્તીઓ તરફથી આવેલું “રીક્વીશન” વાંચી સંભલાવ્યું. એ બાદ સરનશીન સાહેબે એક લાચણી ભર્યું બાપજી કરી મરહુમ સર કાવસજી નંહગીરજી રેડીમની નામદ, સી. એસ. આઇ. નાં દલગીરી ભરેલાં મરજીની નોંધ નીચે મુજબ વાંચી સંભલાવી:—

મરજીની નોંધ.

“સર કાવસજી નંહગીરજી રેડીમની નામદ, સી. એસ. આઇ. રોજ ૩ બે માહ ૧૧ મો શેઠનશાહી તથા માહ ૧૨ મો કદમી ૧૨૪૭ ઇસ્લામી-તાં ૧૯ મી જુલાઇ સને ૧૮૭૮ ને વાર શુકરને દીને મુંબઇ મધે હક થાએઆતે માફા બનાવથી જરથોસ્તી અંજુમનને

રસતમજી મુલ્લાંશીરોજના, નાનાભાઇ બેહરામજી જીજીભાઇ, હોરમજી બહમનજી વાડીયા, બહમનજી દ્રામજી કામાજી, નવરોજી માલુકજી વાડીયા, નશરવાનજી નંહગીરજી વાડીયા, હીરજીભાઇ મેહરવાનજી વાડીયા, ખાન બાહદુર જમશેદજી ધનજીભાઇ વાડીયા, નવરોજીજી ફરુજી, શોરાખજી નવરોજી વાડીયા, દાદાભાઇ બહમનજી જીજીભાઇ, નશરવાનજી રતનજી તાતા, કાવરાજી દીનશાહજી એડનવાલા, ધનજીભાઇ મેહરવાનજી જીજીભાઇ, પીરોજશાહ મેહરવાનજી જીજીભાઇ, જમશેદજી ખરશેદજી જમશેદજી, પેશતનજી મેહરવાનજી જીજીભાઇ, જમશેદજી બહમનજી વાડીયા, શોરાખજી દ્રામજી પટેલ, બેહરામજી નશરવાનજી સીરવાઇ, નશરવાનજી અરદેશર હોરમજી વાડીયા, મનચેરજી નવરોજી બનાજી, પીરોજશાહ મેહરવાનજી મેહતા, નવરોજી અરદેશર દાવર, ખરશેદજી રસતમજી કામાજી, એદલજી દ્રામજી દોડી, જમશેદજી નશરવાનજી પીડીટ, ડાશાભાઇ ધનજીભાઇ સુરતી, એદલજી રસતમજી રીપોરટર, ખરશેદજી જમશેદજી બાટલીખોઇ, અરદેશર દ્રામજી મુસ, મેહરવાનજી નશરવાનજી પટેલ, મનચેરજી બહમનજી પંથકી, દોરાખજી દ્રામજી પાંડે, નશરવાનજી મેહરવાનજી પાંડે, શોરાખજી પેશતનજી દ્રામજી, હોરમજી મેહરામજી રાણા, હોરમજી નવરોજી સકલાતવાલા, ખરશેદજી પાવનજી પાંડેવાલા, શોરાખજી તેલમુજી લીગેના, ખાનબાહદુર મેહરામજી દાદાભાઇ રેજીઆર, ખરશેદજી માલુકજી રોડના, દ્રામજી હોરમજી બહમનજી રોડના, નવરોજી નંહગીરજી ગામડીયા, બહમનજી બેહરામજી પટેલ, જલભાઇ દોરાખજી ઉમરીમર, જમશેદજી કુવરજી જાવાલાના છોકરાઓ, નંહગીરજી હોરમજી ચીનાઇ, ખરશેદજી સોરાખજી વાડીયા, અરદેશર બહમનજી કાકા, હોરમજી દાદાભાઇ પલીકર, ગકરકાવસજી હોરમજી, પેશતનજી નશરવાનજી વાડીયા, ખરશેદજી રસતમજી મોદી, દીનશાહજી મનચેરજી પંથકી, અરદેશર રસતમજી મુનશી, નાનાભાઇ રસતમજી રાણીના, શોરાખજી નવરોજીજી કુપર, નશરવાનજી ફરુજીજી પારખ, દારાશાહ દોરાખજી રીપોરટર,

ધણી દલગીરી ઉપજી છે. જરથોસ્તીઓના કાવદને કીજે સખાવતનું પેહેરવેહેરું કામ એવજી કીજી ત એ છે કે સને ૧૮૫૩ ઇસવીનાં સાતમાં ૩. ૩૦૦૦૦ અંકે તીસ હજારની મોટી રકમની સરકારી ટકા ૪ ની નોટા આપીને પોતાનાં ખેશીઓનાં પુનને માટે તરજી જુદાં જુદાં ખાતાંઓ પંચાએતનાં ધરમનાં દફતરમાં એવજી પગડીયાં હતાં, જેનું વીઆજ આંધલાં પાગલાં તથા લાચાર જરથોસ્તીઓની પરવરશી કરવાનાં ફંડમાં, તથા જંદ અવરતા શીખવવાની નીશાણોનાં ફંડમાં વાપરવામાં આવે છે. એ ઉપરાંત જુદે જુદે પ્રસંગે પંચાએતનાં ફંડમાં ૩. ૮૫૦૦ તથા સર જમશેદજી જીજીભાઇ પારસી બેનીયોલક ઇનસ્ટીટ્યુશનનાં ફંડમાં ૩. ૩૫૦૦ એવજી ધરમ ખાતે આપીયા હતા. ઇરાન દેશના જરથોસ્તી રેહવાસીઓના જીજીયાનાં ફંડમાં ૩. ૧૦૦૦૦ અંકે

નંહગીરજી યુસતાદજી, માલુકજી ડાશાભાઇ વાડીયા, લલજીભાઇ ખરશેદજી વાડીયા, માલુકજી સોરાખજી વાડીયા, જમશેદજી સંતોકજી દાવર, રસતમજી શોરાખજી કમીશરીવાલા, પીરોજશાહ માલુકજી કાકા, બેજનજી પેશતનજી ખરાસ, અરદેશર માલુકજી ખાન, સોરાખજી પાલસુજી મેહરજી, નવરોજી રતનજી પીકાજી, સોરાખજી એદલજી દુખારા, અરદેશર દ્રામજી સોલીસીટર, દોરાખજી એદલજી સકલાતવાલા, શાપુરજી નવરોજી પોંકયા, એદલજી બેહરામજી વાડીયા, નસરવાનજી દ્રામજી દોડી, દાદાભાઇ દોરાખજી લાલકાકા, મનચેરજી મેહરવાનજી દાદીના, એદલજી દ્રામજી આલખચેસના છોકરાઓ, નશરવાનજી ધનજીભાઇ રાણા, નંહગીરજી હોરમજી પંથકી, હોરમજી મનચેરજી કામાજી, નંહગીરજી ડાશાભાઇ દ્રામજી, દ્રામજી કાવસજી મારકર, કાવસજી પેશતનજી કામ, રસતમજી દ્રામજી દીવેયા, હીરજીભાઇ હોરમજીજી સરાફ, રતનજી ફરુજીજી ડાશાભાઇ પારખ, કાવસજી નંહગીરજી જાવાલા, માલુકજી દ્રામજી માપલા, જમશેદજી મહેરવાનજી કોલસાવાલા, ખરશેદજી મનચેરજી વાડીયા, જમશેદજી નશરવાનજી વાડીયા, એદલજી દરુતર પેશતનજી સંજીયા, નંહગીરજી મહેરવાનજી પલીકર, ધનજીસાહ મહેરવાનજી કરાકા, દ્રામજી હોરમજી દારખાનાવાલા, રસતમજી ડાશાભાઇ ગકરકા, દ્રામજી મહેરવાનજી વાડીયા, દારાશાહ સોરાખજી તારપેરવાલા, પેશતનજી દાદાભાઇ રારેવર, કાવસજી દાદાભાઇ દુખારા, જમશેદજી નશરવાનજી મોદી, કાવસજી નશરવાનજી કાંગા, દોરાખજી દ્રામજી ખીલીયા, પેશતનજી કાવસજી કાંગા, પેશતનજી ખરશેદજી સરાફ, દાદાભાઇ માલુકજી વાડીયા, બહમનજી એદલજી દાવર, દીનશાહજી બીખા ખાન, નંહગીરજી નશરવાનજી મોદી, રસતમજી નંહગીરજી વાડીયા, શોરાખજી બેજનજી સરાફ, અરદેશર કાવસજી રોડના, પીરોજશાહ પેશતનજી વાડીયા, લીમજીભાઇ મનચેરજી મોદી, માલુકજી દ્રામજી દારખાનાવાલા, ખરશેદજી રસતમજી મીઠી, ડાશાભાઇ ખરશેદજી મીઠી, મનચેરજી હોરમજી નંજોરા, વગેરે.

દેશ હજારની બખશોશ એવણે કીધી હતી, અને ગરીબ છારનીઓને રેહવાને માટે મુ'બદ્દમાં ચોપાતી આગલ મરદુમ શેઠ અરદેશરજી ખરશેદજી, દાદીશેઠની ધરમ શાલાના કમપાઉંડમાં એક મકાન રૂ. ૧૫૦૦૦ અંકે પંદર હજારને ખરચે બધારીને ધરમ ખાતે આપીએ' હતું. ખેતવાડીના જરથોસ્તીઓની બાલક છોકરીઓને માટે એક નીશાળનો ખરચ લાંબી મુદત સુધી એવણે પોંદ્યતો પાડીઓ હતો. જરથોસ્તીઓનાં લાભને માટે દેશાવરે ખાતે જે સખાવતો એવણે કીધી છે તેમાં મુખ્ય કરીને નવસારીની મદરેસા, તથા ગણદેવી ખાતેની નીશાલ ચાલુ રાખવાનો ખરચ લાંબી મુદત સુધી એવણે પોંદ્યતો પાડીઓ હતો, જેનો લાભ જરથોસ્તીઓનાં શેઠેડો બાલકોએ લીધો છે. મુ'બદ્દ તથા દેશાવરે ખાતેની કેટલી એક દરમેહરોને ધટતો આસરો એવણે તરફથી મલીઓ હતો, તથા ગોવાલીઆ તલાવ ઉપરની એવણુનાં બપાઇ બેહશતનશીન બાઇ મુનાંબાઇ હીરજી રેડીમનીવાલી દરમેહર જે તદન બીસમાર હાલતમાં હતી તેને મોટી રકમ ખરચીને સમરાવી હતી. બીજી કામનાં લોકો સમેત જરથોસ્તીઓને લાભ યાએ, એવાં ધણાંએક કામો એ મરદુમ અકાખરે મોટી રકમે ખરચીને કીધાં છે, તેની ટુંક વીગત નીચે મુજબ છે:—

મુ'બદ્દ શહેરને જેખ આપે એવી યુનીવર્સીટીની જાણીતી ઇમારત બાંધવાના ખરચને માટે એવણે રૂ. ૧૦૦૦૦૦ આપયા હતા, તથા ભાએખલા આગલની એલશીનસ્ટન કાલેજને માટે બધાવેલી રોનકદાર હવેલી ઉપર રૂ. ૨૦૦૦૦૦ ખરચયા હતા, જે બધે ખાતાંઓ ઉધરતા જવાનેને કેળવણીનાં મોટાં મંદીરો તરીકે હાલ ગણાયે છે. સર જમશેદજી જીજીભાઇ હાસ્પીટલના કમપાઉંડ મધે આંખના દરદીઓને માટે એક મકાન બધારીયુ' તે પાછજ રૂ. ૧૧૨૦૦૦ અંકે એક લાખ ને બાર હજાર ખરચીઆ હતા, તથા પુણા ખાતે ઇનજીનીઅરીંગ કાલેજની ઇમારતને માટે રૂ. ૧૦૦૦૦૦ આપીઆ હતા. સુરતની હાસપીટલની ઇમારત બાંધવા માટે રૂ. ૭૨૦૦૦ની બખશોશ કીધી હતી, જે ખાતુ' હાલ સુરત શહેરના સરવે કીસમના લોકોને ધણુ' ઉપયોગી થઇ પડયું છે. ગરીબોને મુક્ત દવા તથા સહલા આપવા માટે મુ'બદ્દ, વાંદરા, ગણદેવી, વલસાડ, નવસારી, રંદેર વીગેરે બીજાં ગામો ખાતે એ સખી મદરેચે દવાખાનાઓ કેટલીએક મુદત સુધી ચલાવવા પાછજ મોટી રકમનો ખરચ કીધો હતો. એ ઉપરાંત જાહેર પુરતક ખાનાંઓ, તથા બીજાં ઉપયોગી ખાતાંઓને એવણુની તરફથી આસરો મલીઓ હતો. દુકાલની વેલાએ ગરીબોને આસરો આપવા માટે સારી રકમે એવણે

ધરમ ખાતે આપી હતી. મુ'બદ્દ શહેરમાં સરવે ગનેઆ-તનાં ગરીબ લોકોને પાણી પીવા સાફ એવણે પોતાને ખરચે ટેકણે ટેકણે કુવારાઓ ઉભા કરાવીઆ હતા, જેને માટે આસરે રૂપીઆ ૨૫૦૦૦ અંકે પચીસ હજારની રકમ એવણે બખશોશ આપી હતી.

ઉપર જણાવેલાં તથા તે ઉપરાંત બીજાં અનેક સખાવતનાં અને ધરમ ઉપયોગી કામો કરીને, જુમલે પંદર લાખ રૂપીઆની મોટી રકમ ધરમ ખાતે આપીને દુનીઆના દરથીયાનમાં આપણી પારસી કામનાં માનમાં એ પ્રમાણે વધારો કીધો છે. સરાશી તથા વહેવારી ધણાંએક ખાતાંના કારોઆરમાં એવણે અગતનો ભાગ પોતાની જવાનીના વખતમાં લીધો હતો, અને એક શેકરી તરીકે એવણે ધણી અગતની ફરજે અદા કીધી હતી. મુ'બદ્દ શહેરમાં જેખી પરજ ઉપયોગી તથા દેશ હીતકારીક કામો ઉભાં કરવામાં આવતાં હતાં, તેની આગેવાની તથા તેમાં અગતનો ભાગ લેવાને એવણે પોતાના ચાલતા વખતમાં સદા તબયાર રેહતા હતા. ખ્રીડીશ રાજની એક વફાદાર રખત તરીકે એવણે પોતાની ફરજે અદા કરવાને કાળખી રીતે પછાત પડ્યા નથી. જે કુરપાણુ, મહા બલવાન રાજના જાણેઆ જીલ્લ એવણે પોતાની દોલત મેલવી હતી, તે રાજ કરતાઓના ગરીબ અને બીન વારેશ નતભાઇઓને માટે અતરનાં તેમજ ઇંગ્લંડનાં ધણાંએક ધરમ ખાતાંઓમાં આસરો આપવા માટે પોતાનો સખી દસત એવણે લંબાવીઓ હતો, તથા તેમ કરીને ખ્રીડીશ રાજ તરફની પોતાની વફાદારી જાહેર કીધી હતી. એવા એક સખી અને જાહેર હીમતવાલા મદરચનાં મરજુથી આપણી કામે એક ઉદાર દીલના અકાખરે તથા મુ'બદ્દએ એક નાખીઆ શેકરીને જાણેઓ છે, જે માહા બનાવથી આપણી જરથોસ્તી અંજુમન ધણી દલગીર છે."

ઉપલી નોંધ વાંચયા બાદ સરનશીન સાહેબે દરખાસ્ત કીધી અને તેને શેઠ શોરાબજી શાપુરજી બંગાલીએ ટેકો આપ્યો કે:—

"એજેયતનશીન સર કાવસજી જાહેગીરજી રેડીમની નાઇટ, સી. એસ. આઇ. નાં દલગીરી ભરેલાં મરજુની નોંધ અતરે વાંચી સંભલાવી તે અંજુમનની આએ સભાએ જહાલ રાખવી અને તે અતરેથી બાહાલ રાખવામાં આવે છે."

આનરેબલ ડોસાભાઇ ફારોમજી કરાકા, સી. એસ. આઇ. એ દરખાસ્ત કીધી અને તેને શેઠ જીરમસજી બહમનજી વાડીઆએ ટેકો આપ્યો કે:—

“મરહુમ સર કાવસજી ભંહગીરજ રેડીમની નામ-
ટનાં મરણ વીશેની નોંધ જે આંખે-સલાએ બાહાલ રાખી
છે તેની એક નકલ આપણી અંજુમનનાં દફતરમાં દાખ
લ કરવા સારું અંજુમનનાં ધરમખાતાનાં ફંડના તરસ્ટી
સાહેબો ઉપર આએ સભાના સરનશીન સાહેબે એક
ઘટતો કાગલ લખીને મોકલ્યો.”

શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટીટે દરખાસ્ત કીધી અને
તેને શેઠ ખરશેદજી ફરફુનજી પારખે ટેકા આપ્યો કે:—

“મરહુમ સર કાવસજી ભંહગીરજ રેડીમની નામ-
ટનાં દલગીરી ભરેલાં મરણ વીશેની નોંધ જે આંખે
સલાએ બાહાલ રાખી છે, તેની એક એક નકલ એવ-
જુનાં માતાજી સાહેબ મેહરખાઇ તથા એવજુનાં બાઇ
સાહેબ શેઠ હીરજી ભંહગીરજ રેડીમની તથા એવજુના
પાલક શેઠ ભંહગીરજ કાવસજી ભંહગીરજ ઉપર આએ
સભાના સરનશીન સાહેબે ઘટતા કાગલો લખીને મોક-
લ્યો.”

શેઠ હોમજી ખરશેદજી ઘડીશેઠ દરખાસ્ત કીધી
અને તેને દસ્તુર પેશોતનજી બેહરામજી સંજાણાએ ટેકા
આપ્યો કે:—

“આપણી કામના ફકર જરૂરીસ્તીઓએ અંજુમ
નની આએ સલા બોલાવવા સારું અંજુમનનાં ધરમ
ખાતાનાં ફંડના તરસ્ટી સાહેબોને એકતેમાસ કીધી
હતી તેને માન આપીને તરસ્ટી સાહેબોએ આએ સલા
બોલાવી તથા તેને લગતી સરવે ઘટતી ગોઠવણ કીધી તે
વીશે આએ સલા તેઓના ઉપકાર માને છે.”

શેઠ હીરજીબાઇ હોમજી શેઠનાએ દરખાસ્ત
કીધી અને તેને દસ્તુર સોરામજી રસ્તમજી મુદલાંશીરી
જનાએ ટેકા આપ્યો કે:—

“આએ અંજુમનની સલા બરવા સારું આલ
બલેસ બાગનું મકાન વાપરવાને તેના માલિકોએ રજા
આપી તેથી તેઓના ઉપકાર આએ સલાએ માનવો.”

શેઠ બહમનજી ફરામજી કામાજીએ દરખાસ્ત કીધી
અને તેને શેઠ ભંહગીરજ મેહરવાનજી પઘીડરે ટેકા
આપ્યો કે:—

“અંજુમનની સભાના સરનશીન સર જમશે
દજી જીજીબાઇ બારેનેટ પોતાનો ઝોધો ચાલકાથી બળ-
વીઓ તે વીધે આએ સલા તેવજુનો ઉપકાર માને છે.”

ઉપલી સરવે દરખાસ્તો એકમતે પસાર થવા બાદ
સભા બરખાસ્ત થઇ હતી. ૧

તાં ૮ મી અક્ટોબર.

રોજ ૧૯ માઈ ૧ (શે.) ૧૨૪૮ ૫૦

પુણા મધે શેઠ હોમજીજી શોરામજી તાડીવાલાએ
લાંનાં મરહુમ શેઠ શોરામજી રતનજી પટેલવાલાં દોખમાં
પર જવાનો અરજા માઇલનો લાંબો રસ્તો પોતાને
ખરચે બધાવી આપ્યો તે આજ દીને ખોલ્યો મુકવામાં
આવ્યો હતો. ૧

તાં ૧૦ મી અક્ટોબર.

શેઠ દીનશાહ જમશેદજી દસ્તુર કામદીનનાને
નામદાર સરકારે પંચમહાલમાં ગોધરાના મામલતદાર
નેમ્યા હતા. ૨

તાં ૧૨ મી અક્ટોબર.

ભરૂચના સમ જડજી દસ્તુર દીનશાહજી પેશોતનજી
કામદીને ૪૦ વર્ષની સરકારી લાંબી નોકરી કરી
પોતાનો આધી પેનશન લઇ છાડવાથી તેમને લાંબી
રૂંધતના લોકોએ આજ દીને અદાલતવાલાં મકાનમાં
એક માનપત્ર આપ્યું હતું. ૩

તાં ૧૬ મી અક્ટોબર.

રોજ ૨૭ માઈ ૧ (શે.) ૧૨૪૮ ૫૦

મરણ—અરદેશર મેહરવાનજી શેઠના—ઉમર વર્ષ
૩૫) મરહુમ માણેકજી શેઠના ધરમ ખાતાના ૭) મા મુત-
વલી નેમાયા હતા, અને તે વહીવટ ફક્ત પાંચ વરસની
ટુંકે મુદતજી બોગવી જવાન વયે ઘોડાપરથી પડી જવાથી
મરણ પામ્યા હતા. પોતાના આપતી જગોએ ભગર સાથના
મેળેદોના ફંડના એવનને તાં ૧૧ મી જુન ૧૮૭૬ ને
દીને તરસ્ટી નેમ્યા હતા, એવનના બાપે સ્થાપેલી કંદા-
વાળા મોહલવાની પારસી છાટ્રીઓની નીશાળ એવને
પોતાનાં મરણ સુધી પોતાને ખરચે ચલાવી હતી. મુ'બઈમાં
સ્થાપેલી પારસી બેરડીજી સ્કુલને માટે એવણે તાં ૧ લી
મારચ ૧૮૭૭ થી પુનાની નજદીક ડાપુરીમાં આવેલા
પોતાના બંગલા સરતે લોડે કેટલુંક સુધી આપયા હતા.
મુ'બઈની મ્યુનીસીપલ કોર્પોરેશનની તાં ૨૬ મી
જુલાઈ ૧૮૭૫ ને દીને ચયલી મ્યુનિસીપીમાં કર બરનારાઓના

૧ મુ'બઈ સમાચાર, તાં ૧૨ મી અક્ટોબર ૧૮૭૮.

૨ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તાં ૧૦ મી અક્ટો-
બર ૧૮૭૮.

૩ મુ'બઈ સમાચાર, તાં ૧૫ મી અક્ટોબર ૧૮૭૮.

ના એક મેમબર તરીકે યુટી કહાડવા હતા. ૧૮૭૬ ના ખાનદેશ તથા દખન મરાઠાના હુકામની સંકટ નીવારણ કમીટીના એવણ એક સમાસદ હતા. મરહુમ માણેકજી શેઠની ધરમ ખાતાંની કેટલી વાડીના છુના એટલા એવને ઉખેડાવી નવેસરથી બંધાવ્યા હતા. ૧

તા. ૨૦ મી અક્ટોબર.

શેઠ બહમનજી બેહરામજી પટેલે “પારસી પ્રકાશ” અથવા પારસીઓ ધરાનથી હિંદુસ્થાન આવ્યા, અને એક કેમ તરીકે ઉગી નીકળ્યા, તેટલાં તેઓએ પોતાનો ધર્મ, કેમ, અને નામ સાચવવાને કેવા ઉપાયો લીધા, કેટલી યુરીબતો ખેંચી, અને કેવી ખત રાખી, તે આપણા પૂર્વજોની હાલતનો આ જમાનાનાં છુટાપણાં અને સુખ ચેનમાં આપણને ખ્યાલ પછુ નથી તે ખ્યાલ આપવા તેઓને લગતી બની શકતી નોંધાવું” એક પુસ્તક ગ્રંથ કીધું હતું. એ પુસ્તકમાં આગલા વખતથી તે હાલના વખત સુધીમાં જેથી બનાવે આપણી કેમના સંબંધમાં બના હોય તેની, તથા બીજી જે બી જાણીતા જરથોસ્તી જાગીરદારો, ધર્મના ઉપાધ્યાઓ, વેપારીઓ, વીદવાનો, સરકારી અમલદારો, કારીગરો, ગ્રંથકારો વગેરે આ ચાલુ તથા ગઈ સદીમાં યજ્ઞ ગયા હોય, અને જેઓએ પોતાના ધરમ તથા કેમ તરફ દીક્ષા, રાજ્ય તરફની વફાદારી, સચાઈ અને હક વાજબી ધનસાફનો ચાહ, સંખાવત અને વેપાર ક્ષધાની કુનેહ કે જે પારસીઓના ખુદરતી ખવાસે છે તે ધટતી રીતે જાહેરમાં કાઢી પ્રકારે ખરે પારી આપવાને કાશિય કીધી હોય, તે સધળાઓની નોંધ એકંદર આકારમાં સચવાઈ રહે એવી મક્કદ રાખી હતી. ૨

૧ એવનને તાંહ નર વારેસ નહીં હોવાથી એમના બાઈ જાલબાઈ એમના પાલક યજ્ઞ જાલબાઈ અરેદેશર શેઠ તરીકે મરહુમ માણેકજી શેઠનાં ધરમ ખાતાના ૮ મા સુતવધી છે. એવણની બે દીકરીઓમાંની એક બાઈ બાલુબાઈ બી. ડી. રોડ અરેદેશર શેઠનાનાં ધણીયાણી અને બીજાં નવાજબાઈ મી. રતનજી જમશેદજી તાતાના ધણીયાણી છે.

૨ “પારસી પ્રકાશ અથવા પારસીઓ ધરાનથી હિંદુસ્થાન આવવા તથાથી તે ઇ. સ. ૧૮૬૦ સુધીમાં તેઓના સંબંધમાં બનેલા અગત્યના બનાવોની વર્ણને અતુકને નોંધ. દફતર ૧ છું;—૧૧ લાગોમાં રચનાર, બહમનજી બેહરામજી પટેલ. સુબ્ર, દફતર આચકારા ઝાપાખાના મધે, રતનજી નવરોજજી ખંખાતાએ ઝાપુ છે, કોટ:—કાવસજી પટેલ સ્વીટ, ના. ૮૭, ઝાપુ” રૂ. સને ૧૮૭૮ ઇસવી—૧૨૪૮ યજ્ઞજરદી, ખતમ સને ૧૮૮૮ ઇસવી—૧૨૫૮ યજ્ઞજરદી.”

તા. ૨૩ મી અક્ટોબર.

રોજ ૪ માઈ ૨ (શે.) ૧૨૪૮ ય.

મરણ—કાવસજી દીનશાહજી પીટી—ઉમર ૫૫ (૩૪) મરહુમ સર દીનશાહ માણેકજી પીટી પેહલા બારે નેટ સાણેબના વડા દીકરા. એવણને એમના પીતાજીએ મોટા વેપાર અને કામકાજમાં નાંખ્યા હતા અને તેમાં જેઓના સંબંધમાં તેવણ આવતા તેઓથી મોટું માન મેલવતા હતા. સર દીનશાહજીના દીકરાઓને નામે ચાલતી મેસરસ સી. એંડ એંડ દીનશાહજીની કંપનીના એવણ વડા લાગ્યા હતા, જે પેહલી માણેકજી પીટી, મજગામ, વીકટોરીયા, હાથ અને અતરેની બીજી મીલોનાં એજન્ટનું કામ કરતી હતી. એવણની પાવલસત વાલકેસરના “પીટી હોલ”માંથી કાઢી તે વેલા મરનારની એજનસી હેલની પાંચે મીલો બંધ રાખવામાં આવી હતી, અને તેનાં સધળાં માણસો ખંખાલા હીલથી તે એવણના બંગલા સુધી હારે દોર એમના રવાનને માન આપવાને ગમગીની સાથે ઉભા હતા. ૧

તા. ૨૫ મી અક્ટોબર.

આજ દીને મરહુમ શેઠ કાવસજી દીનશાહ પીટી ટનાં ઉમરણમાં તેમની પોતાની પુણ્યમાંથી રૂ. ૫૦૦૦), બાવા શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટી રૂ. ૮૦૦૦), માતાજી બાઈ સાકરબાઈ દીનશાહજી પીટી રૂ. ૩૦૦૦), વીધવા બાઈ આવાબાઈ રૂ. ૧૫૦૦), દીકરાઓ શેઠા માણેકજી, મેહરવાનજી, પેચત નજી, હોરમજી, ખરશેદજી, અરેદેશર અને સોરાબજી રૂ. ૨૫૦૦), દીકરીઓ બાઈઓ મીડીબાઈ, વીરબાઈ અને સુનાબાઈ રૂ. ૧૦૦૦), વહુઓ બાઈઓ ચલબાઈ માણેકજી પીટી તથા મેહરબાઈ મેહરવાનજી પીટી રૂ. ૫૦૦), કાકા શેઠ નસરવાનજી માણેકજી પીટી રૂ. ૨૦૦૦), લાઈઓ શેઠા ફરામજી અને બહમનજી દીનશાહજી પીટી રૂ. ૩૦૦૦), બેહતો બાઈઓ બીબાઈ, નવાજબાઈ, રતનબાઈ, હમાબાઈ, હીરાબાઈ, માણેકબાઈ અને બચુ બાઈ રૂ. ૩૫૦૦), તથા જોબાઈઓ બાઈઓ આવાબાઈ ફરામજી પીટી અને ચલબાઈ બહમનજી પીટી રૂ. ૫૦૦) મલી રૂ. ૩૦૫૦૦) ધરમખાતાંઓમાં આપ્યા હતા. ૨

૧ શેઠા માણેકજી, પેસતનજી, હોરમજી, ખરશેદજી, સોહરાબજી, ફરહનજી અને મરહુમ મેહરવાનજી તથા અરેદેશર કાવસજી પીટીના બાવા.

૨ જામે જમશેદ, તા. ૨૬ મી અક્ટોબર ૧૮૭૮.

પાછલી રાતના ઉઠમણમાં બાવા શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટીટે બીજા રૂ. ૨૭૦૦) ધર્મે ખાતાઓમાં આપ્યા હતા. ૧

તાં ૪ થી નવેમ્બર.

રોજ ૧૬ માહા ૨ (શે.) ૧૨૪૮ ચૅ

મરણુ—શાપુરજી શોરાખજી મગોલ—ઉમર વર્ષ ૫૭) એવણુ અમદાવાદના એક અનુસવી અને આખર-દાર વેપારી હતા. અમદાવાદની જરથોસ્તી અંજુમનનું ફૂંડ જે ૧૮૬૩ માં ઉભું થયું તેના પેહલેથી તે પોતાના મરણુ સુધી એક તરટી અને સેકરેટરી હતા. ઇ. સ. ૧૮૬૬ માં સુરતની પારસી ડીસ્ક્રીક્ટ મેટરીમોનીયલ કોર્ટના એક ડેલીગેટ નેમાયા હતા. એવણુ અમદાવાદ મધેજ શુભર્ચા હતા.

તાં ૮ મી નવેમ્બર.

દસ્તુર જમારપંથ મીનોએહરજી જમારપઆશાના એ આજ દીને કોટ મધે મરહુમ દાદીશેઠની દરેમેહરમાં “ફરજદારી તેઓનાં મા બાપ તરફની ફરજ” એ બાબદ ઉપર એક વાંચેજ કીધી હતી. ૨

તાં ૧૧ મી નવેમ્બર.

મુબંધમાં વસનારા ૨૭૦૦ જરથોસ્તીઓની શહી સમયનો એક ૫૪ પારસી પંચાતના ફૂંડના તરટી સાણેજો નેજ આજ દીને મોકલવામાં આવ્યો હતો, અને તેમાં અરજ કીધી હતી કે “આપણા જરથોસ્તી રોળામાં હાલમાં અતી ધણો અનીતીનો તથા બીજી રીતની બદકારી અને બદ એકીનીનો દીન ઉપર દીન ધણો વધારો યાચ છે, તે વીશે આપ સાણેજો પુરતી રીતે વાકેફ હશે. વાસ્તે તમે સાણેજોને તસદી આપીએચ અને અરજ શુભરી-એચ કે તે પાંતીનો કોણની સવલ રસતે કસોળી બદલ બસ્ત કરવા સારું એક પંચ મંડળી ઉભી કરીને તેઓની મારફતે બદાયસ્ત કરાવા સારું અરજ કરીએ છીએ, અને જે હવેથી એવી મંડળી ઉભી કરીને ધટીટ બદાયસ્તો નહીં કરવામાં આવશે તો તમારા અરજદારો અતી ધણો ભય રાખે છે કે હવે પછેના થોડાજ વખતમાં મોહોટી ખરાબી આપણા ધજતદાર રોળામાં થશે એમાં કશો શક નથી.” ૩

૧ જામે જમશેદ, તા. ૨૮ મી અક્ટોબર ૧૮૭૮.

૨ જામે જમશેદ, તાં ૮ મી નવેમ્બર ૧૮૭૮.

૩ જામે જમશેદ, તાં ૧૪ મી નવેમ્બર ૧૮૭૮.

તાં ૧૪ મી નવેમ્બર

શેઠ જમશેદજી એહરામજી સુકાતીને નામદાર સર-કારે સુરત જીલ્લાનાં એલપાડના ખાસ કામ ચલાઉ સબ રેજીસ્ટ્રાર નેમ્યા હતા. ૧

તાં ૨૧ મી નવેમ્બર.

શેઠ દોરાખજી દીનશાહજી એડનવાલાને સપેનનાં રાજના એડન ખાતેના વાઇસ કોનસલ નેમ્યા તે નેમણું. અને ડિફુસ્થાનની નામદાર સરકારે બાહલી આપી હતી. ૨

તાં ૨૫ મી નવેમ્બર.

“પકવાન પોથી” યાને પારસીઓમાં રંધાતી સઘળી હીસમની વાનીઓ, પકવાનો, મીઠાઇઓ, પેસની, અથાનાં, ઇલાદી સઘળી મલી ૪૦૦ વાનીઓ બનાવવાની રીતીનું એક પુસ્તક શેઠ બરબોરજી નશરવાનજી હીરાએ રચેલું દ્વતર આશકારા છાપખાનાના માલિકેએ છપાવી પ્રગટ કીધું હતું. ૩

તાં ૫ મી ડીસેમ્બર.

સરજયન કેપશરૂ શોરાખજી નરીમાનને નામદાર સરકારે પંચમાહકાના કામચલાઉ સીવીલ સરજયન નેમ્યા હતા. ૪

તાં ૬ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૧૮, માહ ૩ (શે.) ૧૨૪૮ ચૅ

મરણુ—કાવસજી માણેકજી ગાંધી—ઉમર વર્ષ ૬૮) ખેતવાડીમાં રેહતા જરથોસ્તીઓએ અંજુમનને

૧ જોએ ગવરમેંટ ગેઝેટ, તાં ૧૪ મી નવેમ્બર ૧૮૭૮.

૨ જોએ ગવરમેંટ ગેઝેટ, તાં ૨૧ મી નવેમ્બર ૧૮૭૮.

૩ “પકવાન પોથી. યાને પારસીઓમાં રંધાતી સઘળી વાનીઓ, પકવાનો, મીઠાઇઓ, અથાનાં વગેરે બનાવવાની રીતી. સઘળી મલી ૪૦૦ વાનીઓ છે. દ્વતર આશકારા પેરે-સના માલિકેને માટે, બનાવનાર, બરબોરજી નશરવાનજી હીરા. મુબંધ, દ્વતર આશકારા છાપખાનાં મધે રસ્તમજી નવરાજજી ખંખાતાએ છાપી છે. સને ૧૮૭૮ ઇસવી.” એ પુસ્તકની ૧૮૮૨ માં બીજી અને ૧૮૯૬ માં ત્રીજી આદિતિઓ બાહુર પડી હતી.

૪ જોએ ગવરમેંટ ગેઝેટ, તાં ૫ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૮.

નામે ૧૮૫૭ માં યુક્તાદ ફૂંડ તથા પછી બાજ જશન ફૂંડ અને ગહમખાર ફૂંડ કીધાં હતાં, તેના પેઢલેથી એક તરસ્તી હતા.

તાં ૭ મી ડીસેમ્બર

પુણ્યા ખાતે વૈદુ શીખાડવાની એક શાળા ઉઘાડવા માટે શેઠ મેહરામજી જીજીભાઈ, સીંઝ આખં ૪૦ એ ત્યાંની શાયુન હાસ્પીટલની પાસેના એક બંગલો તેને લગતી રૂપ૫૦૦ વાર જમીન સાથે, તથા રૂ. ૧૦૦૦૦) ની રોકડ રકમ સરકારમાં ભેટ આપી હતી, જે બાહલ રાખી નામદાર સરકારે એ શાળા “ધી મેહરામજી જીજીભાઈ મેડીકલ સ્કૂલ” ને નામે ગ્રાં તાં ૧ લી નવેમ્બરથી ઉઘાડી હતી, અને તેને જાહેર રીતે ખોલ્લી મેજિસ્ટ્રીની કીઆ સુબખના નામદાર ગવર્નર સર રીચરડ ટેમપલે એક મોટા મેલાવણની હજુરમાં આજ દીને કીધી હતી. તે પર નીચે પ્રમાણે તખતી છે:—

THE BYRAMJEE JEEJEEBHOY MEDICAL SCHOOL
POONA.

Established 1st November 1878.

Like the sister Institution at Ahmedabad

this school takes its name.

from the late

Hon'ble Mr. BYRAMJEE JEEJEEBHOY, C. S. I.
who presented

this Bungalow and the attached land
(admeasuring 25,500 Square Yards)

to be used as a Home and Play-Ground
for the Students

And who also contributed the sum of Rs. 10,000/—
in 4 per cent Government Paper
to form an Endowment Fund.

તાં ૧૭ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૨૯, માહ ૩ (શી.) ૧૨૪૮ ૫૦

મરણ—દાદાભાઈ પેશતનજી નવસારીવાલા—ઉમર વર્ષ. ૮૧ નામદાર પેઢલા સર જમશેદજી જીજીભાઈ બ્યારનેટ ના ધણીયાની લેડી આવાબાઈના અતલગના ખેડી હોવાથી એમના કુટુંબ સાથે બહુ પલોટાયલા હતા. અને એવ નેજ એમને ચીન તરફ વેપારનાં કામ માટે મોકલવા હતા. ૨

તાં ૧૮ મી ડીસેમ્બર.

પુણ્યાની કોનવેન્ટ અને પેનશનરસ સ્કૂલમાં શિખનારાં બાળકોને શેઠ અરેશર હોરમજીજી વાડીઆનાં બાનુ બાઈ મેહરામજીએ આજ દીને ખ્રીસ્તમાસની એક જયારૂત આપી હતી. બાઈનાં એક બેડી બાઈ ખરશેદ બાઈએ એક લાપણ કરી સર્વે બાળકોને ખુશાઈ ખ્રીસ્ત માસ, તથા નામદાર કયસરે દિંદના બાહદુર સોલજરો કકડતી થડી અને બરફની અંદર આશ્વાનીસ્તાન ખાતે લેડે છે તેમની ફતેહ ચાહી હતી. ૧

શેઠો નવરોજીજી હોરમજીજી નસરવાનજી કુપર અને નાનાભાઈ દાદાભાઈ સતારાવાલાએ હીંદુસ્થાનની તવારીખની પ્રાચીન કાળમાં દારાયસ હીસ્તાસ્પીસના હુમલાથી તે હાલના મહારાષ્ટ્રીજના ઢંદરા સુધીના વખતની વર્ષો ને અનુક્રમે તવારીખનું એક પુસ્તક રચી પ્રગટ કીધું હતું. ૨

તાં ૧૯ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૮.

મરહુમ શેઠ કાવરાજી નાનાભાઈ દાવરની મીલકતની વેંદઅણીને લગતો સવાલ જે હાઈ કોર્ટમાં કમીશનરની હજુરમાં ચાલતો હતો, તે દરમ્યાન આજ દીને એ મરહુમનાં વીધવા બાઈ મીડીબાઈ તરફથી નામદાર જડજી સર ચારલસ સારજન્ટને અરજ કરવામાં આવી હતી કે મરનારની બે નાંધલી દોકરીઓ ધનબાઈ અને જરબાઈ જેઓ આઠ વર્ષની ઉમરે પુગવામાં આવી છે, તેણીઓને પારસીઓની રીત સુજ્ય શુદેહ પેહરાવવો જોઈએ, માટે તેના ખરચના રૂ. ૧૫૦૦, તેણીઓનો ફાલો, જે રૂ. ૩૪૦૦૦) તેા થશે, તેમાંથી કમીશનર પાસે અપાવવા. મરનારની આખી મીલકત રૂ. ૬૨૭૦૦૦) ની કોર્ટની સંભાલ તલે છે. આ નવજોત માટે માંગેલી રકમ ધર્મની કીઆ, બાણા, અને બીજા ખરચોને માટે જોઈશે, અને તેમનાં કુટુંબના દરજ્જા પ્રમાણે એ રકમ કાંઈ ઘણી નહિં કેહવાશે. નામદાર જડજી જણાવ્યું કે શુદેહ પેહરાવવાની કીઆ મેં નજરે જોઈ છે, અને તે ઘણી થોડી છે, માટે તેપર આટલો મોટો ખરચ કરવો મને દીક લાગતો નથી, અને આઓ કોર્ટ તેને ઉતેજન આપશે નહિ. એમ કહી બધે

૧ જામે જમશેદ, તાં ૨૪ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૮.

૨ “Outlines of the History of India. Arranged in Chronological order. By, N. H. Cooper and N. D. Sataravala. Bombay: printed at the Fort Mercantile Press, 1878.”

૧ જામે જમશેદ, તાં ૧૦ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૮.

૨ શેઠો મેહરામજી, નસરવાનજી, મંચેરજી, અને પેશતનજી દાદાભાઈ (પલાન મેકર) નવસારી વાળાના બાવા.

છાકરીઓની સાથે નવજોત કરવા સાઈ ૩. ૭૫૦) અપા-
વવાનો હુકમ કીધો હતો. ૧

તાં ૨૩ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૫ માહ ૪ (શી.) ૧૨૪૮ ૫૦

મરણ—માણિકજી ખરશેદજી દાદીખરજેરના—
ઉમર વર્ષ ૬૩ શેડ ખરશેદજી ખરજેરજી દાદીખર-
જેરના દીકરા. એવણુ પ્રથમમાં ૧૮૪૦ થી પોતાના મામા શેડ
જીજીભાઈ દાદાભાઈની સહાયતાથી મેસરસ એડવર્ડ બેટ
સને ત્યાં શેડ જમશેદજી ખરશેદજી બાટલીબોધ સાથે
ભાગમાં દલાલી કરતા હતા. જેમાંથી તાં ૧૯ મી ઓક્ટો-
બર ૧૮૬૫ ને દીને છુટા પડી રીટાયર થયા હતા.
“પોતાની આસપાસના ઝોળખાંત પીઝાનવાળા તથા
સગા વહાલાઓમાંના જેઓ બેકાર અને લાયક દાલતમાં
હોયે તેઓને ધધે રોજગારે લગાડવા તથા આશરો
આપવામાં મરહુમ શેડ સદા ઉત્સદ બતાવતા હતા અને તેથી
તેવણુ લોકોમાં મોહટાં માનને લાએકના થયા હતા.”

તાં ૨૪ મી ડીસેમ્બર.

સુરત જીલ્લાને લગતાં કુંદીઆણાં ગામ મધે ત્યાંની
દરમેદારની બાહુર પારસીઓના વપડાસને માટે એક કુવો
કોઈ હમીદન જરથોસ્તીએ આજ દીને બંધાવી આપ્યો
હતો. ૩-

તાં ૨૬ મી ડીસેમ્બર,

શેડ રતનજી એદલજી કંગાને નામદાર સરકારે અહ-
મદનગર જીલ્લાના રાહુરી તાલુકાના કામ ચકાઉ મામલ-
તદાર નેમ્યા હતા.

૧ જામે જમશેદ, તાં ૨૦ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૮.

૨ જામે જમશેદ, તાં ૨૫ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૮.

૩ આ કુવાપર નીચલી તખ્તી મારેલી છે.

“શ્રી પાક દાદગર દાદાર હોદમજદની મદદ હોએ.
“શ્રીકુલ કુંદીઆંના જરથોસ્તી નાનાં તથા મોટાં અને
“જીમનને તથા દરમેદારમાં વાપડવા સાઈ એક અમદી
“આન જરથોસ્તીએ આ કુવો બંધાવી આપ્યો છે. પારસી
“રોજ ૬ થા મહા ૪ થી સને ૧૨૪૮ શેનચાહી ચજદે
“જરદી. હીકુ પોસ સુદ ૧ વાર બોમે સંવત ૧૯૩૫
“ના તાં ૨૪ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૮ અંગરેજ.”

આએ કુવો સુબધવાશ શેડ જાંગીરજી રસતમજ
મોદીએ પોતાને ખરયે કુંદીઆણાવાલા શેડ ખરશેદજી
પાલજીની મારફતે બંધાવી આપ્યો હતો.

શેડ માણિકજી એદલજી ખરીખાઉને નામદાર સરકારે
ખીજપુરના મામલતદાર નેમ્યા હતા.

વાંદરા મધેના ઝોનરેબલ મેલેરામજી જીજીભાઈના
“લેડસ ઝોન્ડ” નામના બંગલાના રસ્તા પરથી કેટલાક
ધંજોને ફરવા હરવા તથા ટેકડીને દેખાવ નેવાને બવ
આવ કરતા હતા. તેમને એ શેડ ત્યાં એક દરવાજો
બાંધી લઈ અટકાવવાથી તેવણુ ઉપર એક જાણુર રસ્તો
બંધ પાડવાની ફરીઆદી ઘાણુના મામલતદારની ફારદમાં
મંઝાઈ હતી. તેનો સુકોદો તાં ૨૬ મી જુન ૧૮૬૯ ને
દીને એ શેડના લાલમાં થયો હતો કે એ રસ્તો કાંઈ
જાણુર હતો નહીં, તે તો એ શેડની જગા છે.
તે પછી શેડ બેદરાંમજીએ પોતાની જગાપરથી એક
રસ્તો કરી વાંદરાના ટાપુના નાકાની સુંદર જગા પર
બેઠકો વગેરે બંધાવી જાણુર પ્રજાને ફરવા હરવા માટે
આ શાલમાં ખુલ્લો સુકયો હતો તે પર નીચે પ્રમાણે
તખ્તી મારેલી છે.

BYRAMJEE JEEJEEBHOY POINT.

The land forming this Point, and the Pathway
leading to it were Presented to the Public by
BYRAMJEE JEEJEEBHOY, Esq., C.S.I.
who also contributed a large portion of the
Expenses of constructing the Sea-side Road
and it is therefore also called after him the

BYRAMJEE JEEJEEBHOY ROAD.

A. D. 1878.

એ ઠેકાણે પોરસુગીઝેનો અસલ કીલ્લો હતો તેના
ઉપર નીચે પ્રમાણે જુની તખ્તી હતી તે હાલ ખી
મોજુદ છે અને કીલ્લાનો થોડો ભાગ ખી મોજુદ છે.

ESE. BALVAR

TE. SEFESAM

LOVOR-DONO

ME. DEIESVS

E. M. 1640

એનો તરજુમો એવો થાય છે કે “આ કીલો
ખોદાની વાદમાં સને ૧૬૪૦ માં બંધવામાં આવીયો છે.”

એ દરીયે કીનારેના રસ્તો બંધાયો તે આગમજ
બેદરાંમજી પોઈત પર જવાને લોકો જુનો હીલ રોડ
વાપરતાં હતાં. ૧૮૭૦ ના એપ્રીલ માસની આખરીના
એક દીને સુબધના તે વેળાના વડા જડજ સર ચારલ્સ
સારજંત, મીં જરતીસ વારડન, ડાં લમસડન વગેરે

૧ મોઝામે ગવરમેંટ ગેઝેટ, તાં ૨૬ મી ડીસે-
મ્બર ૧૮૭૮.

યુરોપીયન ગ્રહસ્થ અને કેટલીક બાતુઓ શેક બેહરામ-
જીના બગલામાં પીકનીકે જઈ બે મોટી આમનીબસ
(તે વેળાએ ર્વંથે હતા તેમ) બરાબ રાતે પાછા ફરતાં
હતાં. તેટલાં પેહલી આમનીબસ જે સર ચારલસ સાર-
જંત નાહત પેતે હાંકતા હતા તે ટેકડીની તક્ષીએની
એક કઠંગી વધાન આગલ એક પથર સાથે અડી
ગળી પડી કે બસને મથાળે બેઠેલાં બે યુરોપીયન
બાતુઓ મીસીસ વીને અને મીસ શીલીપસ ત્યાં આવેલા
એક ઉંચા પાર વગરના કુવામાં પડી જઈ કુબી મુવાં.
આ અકસ્માત પછી તે કુવાને મોટી દેવાલ કરી રસ્તો
મુધાર્યો હતો. તો પછુ ભવીષમાં અકસ્માત ન બને,
અને પ્રજાની સગવડ માટે સેંત એડના દેવલથી દરીયે
કીનારેથી રસ્તો કાઢવા શેક બેહરામજીએ મ્યુનીસીપા-
લીટીને મોટી રકમ આપી હતી. જે કચુલી મ્યુનીસી-
લીટીએ તે રસ્તાને “ધી બેહરામજી હાઇવે” રોડ”
નામ આપવાનો ફાયર કાયે હતા, એ રસ્તો પુરો કરતાં
મ્યુનીસીપાલીટીએ નાણાં સંબંધી મુશકેલી બતાવી ઘણી
ઢીલ કરી હતી. ૧૮૬૮ નાં શાલ સુધી તે પુરો થયેલો
નહોં હોવાથી બે. જી. તરસત સેતલમંતના તરસતીઓએ
૨૬ મી અક્ટોબર ૧૮૬૮ ને દીને રૂ. ૨૦૦૦ અને
૧૯૦૬ માં બીજાં રૂ. ૧૨૦૦ મુ. ને આપ્યા હતા.
વળી તરસતી સાહેબોએ રૂ. ૨૦૦૦ ને ખરચે રસ્તાપર
શાભાતી પથરની બેઠેલા બધાની આપી છે.

શેક દાદાબાઈ નવરોજી પ્રોફેસર ઇ. સ. ૧૮૭૬
ના ફેબ્રુઆરી, આપરેલ અને જુલાઈ માસમાં ઇસ્ટ ઇન્ડીયા
એસોસીએશનની મુબંબની શાખાના સંબંધમાં કરેલાં
“હિંદુસ્તાનની ગરીબાઈ” વિષેનાં બાપબુની એક ચોપડી
લંડન મધે છપાવી પ્રગટ કીધી હતી.^૧

પ્રોફેસર મેક્સમુલરે પોતાનાં અધીપતીપણાં અને
જાતી દેખરેખ હેતુકે પૂર્વ તરફની ભાષાના નામીયા વિવા-
ર્થીઓ પાસે પૂર્વ તરફના ધરમને લગતાં કેટલાંક ઉપયોગી
પુસ્તકોની એક હારમાલા “સેક્રેડ બુક્સ ઓફ ધી ઇસ્ટ” નાં
નામથી આએ વર્ષથી પ્રગટ કરાવવા માંડી હતી.^૨

૧ “Poverty of India. By Dadabhai Naoroji.
London: printed by Vincent Brooks, Daz and
Son. 1878.”

૨ એ હાર માલાનાં આજ સુધી ૪૯) દફતરો
છપાઈ પ્રગટ થયાં છે, જે મધે પુરાતન ધરાનીઓના
ધર્મને લગતાં ૮) દફતરોમાં નીચલી બાબતોના તરજુમા
કરેલા છે:-

પ્રોફેસર સી. હારલેએ ફ્રેંચ ભાષામાં અવરતાનાં
બ્યાકરણ, anthropologic, ફરફગ વગેરેનું એક નાવધું
પુસ્તક રચી પ્રગટ કીધું હતું.^૩

મોનશીયો એ. હોવેલાક નામના ફ્રેંચ વિદ્વાને
અવરતા, જરથોસ્ત, માજદેઅશની દીન, વગેરેના જુના
લેખોની તવારીખનું એક પુસ્તક ફ્રેંચ ભાષામાં પ્રગટ
કીધું હતું.^૪

તા. ૩૧ મી ડીસેમ્બર.

આએ વર્ષમાં છપાને તા. ૧લી જાન્યુઆરીથી તે તા.
૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૮ સુધીમાં મુબંબના પારસી-
ઓમાં ૧૧૨૪ જન્મ-જોમાં ૫૬૮ છોકરા અને ૫૨૮
છોકરી-તોધાર્યાં હતાં,

એજ વર્ષમાં મુબંબ મધે પારસીઓમાં ૨૬૫
જોડાંનાં લગન તથા ૧૬ જોડાંનાં ગગરનાં નીચે મુજબની
વીચતે થયાં હતાં:-

નર. નારી. જુમલો.

લગન—	૭ થી ૧૦ વર્ષના.	૨	૧૧	૧૩
	૧૧ થી ૧૫ વર્ષના.	૨૧	૧૨૩	૧૪૪
	૧૬ થી ૨૦ વર્ષના.	૮૦	૧૨૬	૨૦૬
	૨૧ થી ૨૫ વર્ષના.	૧૩૨	૩૩	૧૬૫
	૨૬ થી ૩૦ વર્ષના.	૪૨	૨	૪૪

દફતર ૪ થું—વંદીદાહ(જેમસ ડારમેસ્ટેટર)—૧૮૮૦.

દફતર ૫ થું—જીનદેહશ, બદમન યજ્ઞ, અને શાયશ
લાશાયશ (ઇ. ડબલ્યુ વેરટ)—૧૮૮૦.

દફતર ૧૮ થું—દારેસ્તાને દીની અને માનુશ-
એહરનાં ધર્મ પત્રિકા (ઇ. ડબલ્યુ વેરટ)—૧૮૮૨.

દફતર ૨૩ થું—શીરાગ, યજ્ઞ અને નીવાએશી
(જેમસ ડારમેસ્ટેટર)—૧૮૮૪.

દફતર ૨૪ થું—દીનાએ મીનો ખેરદ, સેકંદ યુમા-
નીવનર, અને સદદર (ઇ. ડબલ્યુ વેરટ)—૧૮૮૫.

દફતર ૩૧ થું—યજ્ઞશને, વીરપરદ, આફરીનગાન,
યાહ અને પરચુટણ (એલ. એચ. મીલ્સ—૧૮૮૨.)

દફતર ૩૭ થું—એકવીશે તુરકની હકીકત, દીન-
કરદની ૮ મી તથા ૯ મી કેતાબમાં જણાવ્યા મુજબ

(ઇ. ડબલ્યુ. વેરટ)—૧૮૮૨.

દફતર ૪૭ થું—જરથોસ્ત પેગમથરના મોજેન્
(ઇ. ડબલ્યુ વેરટ)—૧૮૮૭.

૩ “C. de Harlez manuel, de la langue de l’
Avesta. Grammaire, Anthologie, Lexique. Paris
1878.”

૪ “A Hovelacque, L’Avesta, Zoroastre et le
Mazdeisme. Première Partie. Introduction.
Deconverte et interpretation de L’Avesta.
Paris 1878.”

૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં.	૧૦	૦	૧૦
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં.	૫	૦	૫
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં.	૨	૦	૨
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં.	૧	૦	૧

૨૯૫ ૨૯૫ ૫૯૦

ગાગરનાં-૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં.	૦	૪	૪
૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં.	૧	૫	૬
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં.	૧	૩	૪
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં.	૩	૪	૭
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં.	૬	૦	૬
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં.	૩	૦	૩
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં.	૨	૦	૨

૧૬ ૧૬ ૩૨

એજ વર્ષમાં મુજબ મધે પારસીઓમાં નીચે મુજબની વીચતે ૧૧૭૩ મરણ નિપજ્યાં હતાં:—

તર. નારી. બુમલે.

તરતનાં જમમલ	...	૪૭	૨૪	૭૧
૧ દીનથી ૧ માસ સુધીના...	૫૨	૩૪	૮૬	
૧ માસથી ૧ વર્ષ સુધીના...	૯૮	૯૧	૧૮૯	
૧ થી ૫ "	...	૧૨૪	૧૧૪	૨૩૮
૬ થી ૧૦ "	...	૨૫	૨૧	૪૬
૧૧ થી ૨૦ "	...	૧૨	૩૬	૪૮
૨૧ થી ૩૦ "	...	૨૭	૨૯	૫૬
૩૧ થી ૪૦ "	...	૪૦	૩૧	૭૧
૪૧ થી ૫૦ "	...	૪૧	૨૧	૬૨
૫૧ થી ૬૦ "	...	૫૬	૩૯	૯૫
૬૧ થી ૭૦ "	...	૫૦	૪૬	૯૬
૭૧ થી ૮૦ "	...	૨૭	૪૯	૭૬
૮૧ થી ૯૦ "	...	૧૩	૨૩	૩૬
૯૧ થી ૧૦૦ "	...	૧	૨	૩

૬૧૩ ૫૬૦ ૧૧૭૩

એ ૧૧૭૩ મરણ નીચલા લતાઓ ઉપર ચર્ચાં હતાં:—

કોલાખા	૧૦	બાહિરકોટ	...	૧૬૩
કોટ	૪૦૯	એતવાડી	...	૯૨
ધોભીતલાવ	...	૨૭૨	મેટાંકી	...	૨
કરેલવાડી	...	૧૮	ભીડીખનર	...	૩૭
ગીરગાંમ	...	૨૪	લાંચેખલા	...	૫
ચોપાતી...	...	૨૬	મજગાંમ	...	૩૪

ગ્રાંટરોડ...	...	૧૯	પરેલ	...	૧૧
તારદેવ	...	૫	મોય	...	૨
ગોવાલીઆ તલાવ...	૧૦	નાંચેગાંમ	...	૩	
ખંખાલા	...	૨	દાદર	...	૧
વાલકેશ્વર	...	૮	માહીમ	...	૩
			વાંદરા	...	૫
			સર જ. જી. હારપી	...	૭
			ગોકલદાસ હારપી	...	૨
			ધમતપુરા	...	૨

૧૧૭૩

એ ૧૧૭૩ મરણ નીચલાં કારણથી નીપજ્યાં હતાં:—

તાવ	૨૪૬
ચાન તંતુને લગતાં દરદો	૧૫૧
ફેસાને લગતાં દરદો	૮૦
લોહી વીકારને લગતા દરદો	૧૭
જલદર	૧૭
શીતલા	૨૨
ગોવર્ધ	૪૦
કોલેરા	૪૩
મરડો	૩૬
પેત	૪૧
પીસાખને લગતાં દરદો	૪
છુપા લાગને લગતાં દરદો	૧૬
ચામડીને લગતાં દરદો	૧૯
હાલચાલ તથા તંતુને લગતાં દરદો	૩
તરતનાં જમમેલાં	૭૧
જમ્મી તથા નોકવતી	૧૩૯
બીમાં દરદો	૨૧૪

(૧૩ તાવને લગતાં.

૯૬ જાતીને લગતાં.

૧૦૫ પાચન શક્તિને લગતાં.)

આપધાત ... ૧૨૧

૧ આપધાત કરી મરણ પામેલાં (૧૨) જણમાં (૫) પુરુષ અને (૭) સ્ત્રી હતાં. પુરુષમાં એક (૪૮) વર્ષના આગલા વ્યાપારીએ નાણાં ગયાના ગમમાં અસ્થાવર ગણાં પર જમમ કરી તથા સાથે એર ખાઈ, એક (૫૮) વર્ષના નરીશાદારે મગજની અસ્થિર હાલતમાં દરીયામાં પડી, એક (૫૩) વર્ષના દુકાનદારે માંદગીથી કંટાળી કુવામાં પડી, એક (૫૩) વર્ષના બુખરવીએ હાકટપણનાં અવેદમાં દરીયામાં પડી, તથા એક (૨૩) વર્ષના શીટરે નોકરીથી રમ મલવાની નીરાશીમાં કુવામાં પડી આપધાત કીધા હતા. સ્ત્રીઓમાં એક (૧૮) વર્ષનીએ માંદગીથી કંટાળી,

(૬) જોર આપને.

૬ કુવામાં પડીને.)

હિનારત, અક્ષમાત, વગેરે ૭૨

(૩) ડાઝી જવાથી.

૧ નાહતાં હુખી જવાથી.

૧ રેલવે તલે આવી જવાથી.

એક ૨૫) વર્ષનીએ ધરસંસારી કલેશને લીધે, બે ૨૬) વર્ષનીએએ ભરથારોના મરણના ગમને લીધે, અને એક ૬૦) વર્ષનીએ મગજની અરિથર હાલતમાં પાંચિએ જેર આઇ, તથા એક ૬૭) અને બીજી ૩૫) વર્ષનીએએ માંદગીથી કંટાળી બંનેએ કુવામાં પડી આપધાત કાધા હતા.

૨ અકસ્માતથી મરણ પામેલાં ૭) જણામાં ૪) પુરૂષ અને ૩) સ્ત્રી હતાં. પુરૂષોમાં એક ૪૦) વર્ષના નોકરનાં કપડાં દીવાથી સળગી જવાથી, એક ૫૮) વર્ષનો પેનશન

૧ માંએ બાળા ગોળી વધુ ખવાડવાથી.

૧ બારીએથી રસ્તામાં તુટી પડવાથી.)

૧૧૭૩

વળી એજ વર્ષમાં મુંબઇ મધે ૮૨ પારસીઓએ નાદાર દેવાદારોની કોરટનો આશરો મેલવવાને અરજી કીધી હતી, જેમાં એ ઓરતો પણ હતી.

નર ચાલતી ત્રેને ઉતરવા જતાં પડી જવાથી, એક ૯) વર્ષનો છોકરો દરીયામાં નાહતાં હુખી જવાથી, અને એક ૪૦) દીવસના બુલમાં માંએ બુલમાં બાળગોળી વધારે ખવાડવાથી મરણ પામ્યા હતા. સ્ત્રીઓમાં એક ૭૫) વર્ષની ભુટી તથા એક ૫) વર્ષની બુટી દીલમાંનાં કપડાં અકસ્માતીક સળગી જવાથી, તથા એક ૩૫) વર્ષની ધરમાં આગ લાગવાથી મકરાતમાં બારીએથી રસ્તામાં તુટી પડી મરણ પામી હતી.

ઈ. સ. ૧૮૭૬.

આંએ વર્ષનાં “ ટાઇમસ, ઓફ ઇન્ડિયા ” નાં કાલેન્ડરમાં સંઘળી ખીના નીચલા ફેરફાર તથા વધારા સિવાય આગલાં કાલેન્ડરની માફકજ છે.

જાન્યુઆરી ૨૫) કુપનીઓ:—

સેન્ટ્રલ ઇન્ડિયા રીપીનીંગ વીવીંગ એન્ડ માન્યુફેક્ચરીંગ કુપનીના ડાયરેક્ટરોમાં નશરવાનજ રતનજ તાતા, ખરોદજી જાંઘીરજ તારાચંદ, ફરામજી હોરમજીજ મેહતા, દાદાભાઈ દીનશાહ ગાંધી, અને જમશેદજી નસરવાનજ તાતા. શેક્ટરી—જાંઘીરજ બરખોરજ વાઝા.

ન્યુ કોલાયા કુપનીના ડાયરેક્ટરોમાં શોરાજીજ શાપુરજ બંગાલી, શોરાજીજ ફરામજી પટેલ, અને ખરોદજી રસ્તમજી કામાજીનાં નામ વધારે.

કોલાયા રીપીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કુપનીના ડાયરેક્ટરોમાં નશરવાનજ દાદાભાઈ કાતરકુતું નામ વધારે.

ફ્રેન્ચ પ્રેસ કુપનીના ડાયરેક્ટરોમાં દીનશાહ ફરામજી કેઆસ.

ગ્રેટ ઇસ્ટરન રીપીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કુપનીના ડાયરેક્ટરોમાં પાલજીજ ફરામજી મેહતાતું નામ વધારે.

હિંદુસ્તાન રીપીનીંગ એન્ડ વીવીંગ મીલસ કુપનીના માનેજર તરીકે ફરામજી બહમનજ પટેલ.

મધરાજ રીપીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કુપનીના ડાયરેક્ટરોમાં નશરવાનજ માણેકજી પીટી, કાવશજી દીનશાહજી એડનવાલા, એલજી નશરવાનજ શેઠના, જાંઘીરજી હોરમજીજ મોદી. શેક્ટરી એન્ડ ત્રેજરર જાંઘીરજ હોરમજીજી કુંડાં.

મધરાજ હુનેઈટડ રીપીનીંગ એન્ડ વીવીંગ મીલસ કુપનીના ડાયરેક્ટરોમાં ખરોદજી માણેકજી શેઠના.

માણેકજી પીટી માન્યુફેક્ચરીંગ કુપનીના ડાયરેક્ટરોમાં દાદી નશરવાનજ દાદીતું નામ વધારે.

તાં ૧ લી જાનેવારી

આજ દિને નવાં વર્ષની ખુશાલીમાં નામદાર માહારાણીજી તરફથી અપાવલા ખેતાઓમાં આકોલાના આસીસ્ટન્ટ કમીશનર દરગુર બહમનજ જમાસપજ જમાસપ આશાનાને “ કમપાનીઅન ઓફ ધી ઇન્ડિઅન એમપાઈર ” (સી. આઇ. ઇ.) નો ખેતાખ મલ્યો હતો.

તાં ૨ જી જાનેવારી

રોજ ૧૫ માઠ. ૪ (શેઠ) ૧૨૪૮ ય.

મરણ—ખરોદજી કુવરજ માણ—ઉમર વર્ષ ૬૯) ૧૮૪૦ થી પોતાના પીતરાઈ હોરમજી માણેકજી માણની

ઈંગ્લેન્ડ ખજારની મીલીનરીની દુકાનમાં પોતાના લાઇ
દોરાખજ સાથે જોડાયા હતા. અને ૧૮૪૭ માં તેમાંથી
છુટા પડી પોતે જુદો રોજખાર ચલાવતા હતા.

તા. ૭ મી જાન્યુઆરી

મુજબનાં મ્યુનીસીપાલ કારપોરેશનના આવતાં ત્રણ
વર્ષોને માટે કર ભરનારાઓ તરફના ૩૬) અધિકારીઓની
ચુટણી ગઈ તા. ૩૦ મી અક્ટોબરને દીને થાઈ હતી,
જે વેળા ૩ ઇંગ્લેન્ડ, ૧ પોર્ટુગીઝ, ૧૫ હિંદુ, ૪
મુસલમાન અને નીચલા ૧૩ પારસીઓ કારપોરેટરો
તરીકે ચુટી કઢાયા હતા:—

વાર. ૧; શેઠ હોરમજી નવરોજી સકલાતવાલા,
કાવશજી માણેકજી લીમજી. વાર. ૨; શેઠા બહમનજી
પેશતનજી માસદર, હોરમજી દાદાભાઈ પલીડર; વાર. ૩;
શેઠા નવરોજી ફરદુનજી, ડાક્ટર કાવશજી હોરમ-
જી; નવરોજી બેહરામજી સંતોક. વાર. ૪; શેઠ
નશરવનજી ચાંદલાઈ ઇન્જનેર. વાર. ૬; શેઠ જમશેદજી
પાલંબજી કાપડીઆ. વાર. ૭; શેઠ ખરશેદજી રસતમજી
કામાજી. વાર. ૮; શેઠા મનચેરજી નવરોજી બનાજી,
બેહરામજી નશરવાનજી સીરવાઈ, વાર. ૯; શેઠ નાના
ભાઈ બેહરામજી જીજીભાઈ.

જેજી મુજબ સુવેદના અમલદારો તરફના ૧૬
અધિકારીઓની ચુટણી તા. ૧૩ મી નવેમ્બરને દીને
થાઈ હતી, જે વેળાએ ૭ ઇંગ્લેન્ડ, ૪ હિંદુ, અને નીચલા
૫ પારસીઓ કારપોરેટરો તરીકે ચુટી કઢાયા હતા.—

હાનરેબલ ડોનાભાઈ ફરામજી કરાઈ, સી. એસ.
આઈ; ખાનબાહદુર બેહરામજી દાદાભાઈ રેજીસ્ટ્રાર,
શેઠા હોમજી ખરશેદજી દાદી, પીરોજશાહ બેહરામજી
બેહતા, એમ. એ; સર જમશેદજી જીજીભાઈ બારોન્ટ.

વળી સરકાર તરફના ૧૬ અધિકારીઓ તા. ૧૨ મી
ડીસેમ્બરને દીને તેમણા હતા, જે બધા ઇંગ્લેન્ડ હતા.

જે કારપોરેશનની પછેલી સભા આજ દીને મળી
હતી, જે વેળાએ આવતાં ત્રણ શાલ માટે કારપોરેશન
તરફના ૨ હિંદુ, ૨, મુસલમાન, અને નીચલા ૪ પાર-
સીઓ ટાઉન કૌનસીલના મેમ્બરો તરીકે ચુટી
કઢાયા હતા —

શેઠા નાનાભાઈ બેહરામજી જીજીભાઈ, નવરોજી
ફરદુનજી, હાનરેબલ ડોનાભાઈ ફરામજી કરાઈ, સી.
એસ. આઈ; મનચેરજી નવરોજી બનાજી.

૧ દાઇમસ ઓફ ઇન્ડિયા, તા. ૮ મી જાન્યુઆરી ૧૮૭૯

તા. ૧૨ મી જાન્યુઆરી

રોજ ૨૫ માઈ ૫ (ક.) ૧૨૪૮ ૫૦

મરણ—દાદાભાઈ બેહરામજી બનાજી—ઉંમર વર્ષ ૬૬) એ
પણ પ્રથમ કલકત્તા અને ચીન તરફ મોટો રોજખાર
ચલાવતા હતા. ૧૮૪૫ માં ચીન મધ્યે ત્યાંની જરથોસ્તી
અનુમનનું જે ફંડ રચાયું તેના એવણ એક તરસ્તી
હતા. ચીનથી અતરે આવવા પછી પણ લાંબો વખત
વેપારમાં પડ્યા હતા. અલેક્ઝાન્ડ્રા રજીસ્ટ્રાર રચાયેલા માટે
મરહુમ શેઠ માણેકજી ખરશેદજી શરાફે ઉભાં કાંધેલાં
પેદલાં લીસ્ટમાં એવને રૂ. ૨૫૦૦) લખ્યાં હતા. મુજબ
બેંકની નાદારી બાબે સેક્રેટરી ઓફ રોટે ૧૮૬૮ માં
જે કમીસન નેમ્યું હતું, તેમાં એવને શાફી આપી હતી.

તા. ૧૪ મી જાન્યુઆરી.

આશીનીએટર જનરલનો ૧૮૭૪ નો ૨ જે કામેદો
કે જેઓ—“હિંદુ, મુસલમાન, જીહીસ્ટ, તથા જે લોકોને
૧૮૬૫ના ઇન્ડિયન સક્સેશન આક્ટની ૩૩૨ મી કલમ
મુજબ તે કામેદાના અમલ તલેથી બાતલ કાઢ્યા હોય”
તેઓને ખાસ છુટા કરી બીજા સઘળા લોકોને તે લાજ
પાડ્યો છે, તે કામેદો પારસીઓને પણ લાજ પડવાથી
બેહરામજીમાં તેની રજૂ એક મરનાર પારસી જે કાંઈ
પોતાની મીલકત સુધી જાય તો તેની મીલકત લેવાને કાંઈ
હકદાર હો અને તેને તે મીલકત સપુર કરવામાં આવે.
ત્યાં સુધી તે મીલકત જલ્દા જડવળના અથવા તે મુકદ્દર
કરે તેવા અધિકારીના તાબામાં રહે. આ કલમથી શુજ-
રાતના પારસીઓને તેમના રેવાજ મુજબ ધણી અગવડો
નડવાથી તેઓના તરફથી શેઠ રસતમજી ખરશેદજી મોદીએ
એક અરજ હિંદુસ્થાનનાં વાઇસરાય નામદાર લાર્ડ લીટન
જેજી ૧૮૭૮ના ફેબ્રુઆરી માસમાં કરી એ કાયદામાંથી
પારસીઓને પણ બાતલ કરવાને આજુજી કાંધી હતી.
શુજ તેઓ તો આ દેશનાજ હાલ વતની હોવાથી
તેઓની મીલકતનો સંભાલ લેવાને તેઓનાં ધણાં સગાં
વાહલાં તથા મિત્રો નીકલી આવે એમ છે. આ ઉપરથી
નામદાર વાઇસરાયે જુલાઈ ૧૮૭૮ માં મુજબની સર-
કારને પુછાવ્યું કે, અગર આ કામેદામાંથી પારસીઓને
બાતલ કરવામાં આવે તો કાંઈ હકત છે કે નહિ, તથા
શુજરાત સિવાય મુજબ ઇલાકાના બીજા પારસીઓથી
આ ધારામાંથી બાતલ થવાને ઇચ્છે છે કે ? આ ઉપરથી
મુજબની સરકારે પુછાવના પારસીઓને વિચાર ખાનબાહ-
દુર પદમજી પેશતનજી તથા, ખાનબાહદુર દરુવર નોશર-
વાનજી જમાસપજી જમારપ આશાનાની મારફતે, તથા અલ

મદનગરના પારસીઓને વિચાર ખાનખાહદુર નશરવાનજી ખરશેજી નગરવાલાની મારફતે કાગળે લખી જણાવવા મગયો હતો, જેઓ બધાઓએ એક અવાજે જણાવ્યું કે પારસીઓને આએ કાએદામાંથી ખાતલ રાખવા જોઈએ. એજ મુજબ મુબંધના પારસીઓના વિચાર જણાવને પણ સર જમશેદજી જીજીભાઈ ખારોનેટને લખવાથી તેવજે-આજ દીને અતરેના આગેવાન પારસીઓની એક સભા પો તાના મજગામ કાસ્ટલમાં બોલાવી હતી, જ્યાં સંધી પત્ર વ્યાવહાર વાંચ્યા પછી શેઠ બેહરામજી જીજીભાઈ, સી. એસ. આઈ. ની દરખાસ્ત, અને શેઠ પીરોજશાહ મેહરવાનજી મેહતા, એમ. એ. ના ટેકાથી ઠેકાવ થયો કે, “સુરત તથા મેદુસુસીલ અને બીજી જગાના પારસી રેહવાસીઓએ આડમીનીસ્ટ્રેટર જનરલના આકટ વીશે જે અરજી કીધી છે, તે મધે જાહેર કીધેલા શબ્દોને લીધે એ ધારાના અમલમાંથી જે પ્રમાણે અને જેટલી હદ સુધી હીંદુ, મુસલમાન, અને બુધ્ધીસ્ટ લોકોને અલગ રાખ્યામાં આવ્યા છે, તેજ પ્રમાણે અને તેટલીજ હદ સુધી પારસીઓનેબી અલગ રાખવા જોઈએ એવું” આ સલાહ મુજબત મત છે, અને એ રીતે તેઓને અલગ રાખવાનાં કારણ સારું મજબુર ધારાની ૧૬, ૧૭, ૧૮, ૩૬, અને ૬૪ મી કલમમાં “મુસલમાન” તથા “બુધ્ધીસ્ટ” એ શબ્દોની વચ્ચે “પારસી” શબ્દ ઉમેરવા બસ છે, એવું આ સભા વિચારે છે.”

૧ જામે જમશેદ, તા. ૧૫ મી જાનેવારી ૧૮૭૯.

ઉપરોક્ત ઠેકાવ સર જમશેદજીએ નામદાર સરકાર પર તા. ૧૬મી જાનેવારી ૧૮૭૯ને દીને એક પત્ર સાથે લખી મોકલ્યો હતો, પણ તે વિષે હિંદુસ્થાનની વડી સરકારને જરા ગુચવાઈ જણાયાથી તે બાબે પાછા વિચાર ચલાવવાને સર જમશેદજીને લખી મોકલ્યું હતું, અને તે ઉપરથી તેવજે તા. ૨૪ મી માર્ચ ૧૮૮૦ ને દીને પાછી ઉપલી સભા બોલાવી તેમાં એ બાબે નીચે મુજબ બોલાસાથી ઠેકાવ પસાર કરી મોકલ્યો હતો:—

“નામદાર સરકારને સર જમશેદજી જીજીભાઈ ખારોનેટે પોતાના તા. ૧૬ મી જાનેવારી ૧૮૭૯ના પત્ર મધે જણાવ્યું હતું કે પારસીની કેમના લાલને કીજે આડમીનીસ્ટ્રેટર જનરલ આકટની ૧૫ મી તથા ૧૭ મી તથા ૧૮ મી કલમે ઉપયોગી છે, માટે તે ધારા પુસ્તકમાં શબ્દની જોડાએ એમ જે લખ્યું હતું તે અપાવ કરીને ૧૭ મી તથા ૧૮ મી કલમ વીશે હતું, અને ૧૫ મી કલમ વિષે એ લખાયેને ધણે સેહેજ સંબંધ હતો. શબ્દ કે ૧૬ મી કલમ ખાતલ કીધા પછી મજબુર ૧૫ મી કલમ ધણે દરજે નીરઉપયોગી થઈ પડશે એવું વીચાર્યું હતું. તોપણ વશીકત કયાં વચર જાજરી જનાર હરેક ધણીની મીલકતના વહીવટ ચલાવવાનો અખસાર મેલવવા માટે તે અનંદના માનનાઓને જે દરજેને “ઈડીઅન શક-

તા. ૧૫ મી જાનેવારી

ડાક્ટર કુવરજી કાવશજી વછદે એડીનબરોની એલ. આર. સી. એસ; તથા ગલાસગેની એલ. એફ.

શેશન આકટ” ની ૨૦મી કલમમાં આપવામાં આવ્યો છે, તેનાથી ચક્રવર્તી દરજેને ધ્યાને તે અખત્યાર મેલવવાને તેઓથી પુર્વ હક આડમીનીસ્ટ્રેટર જનરલને ઉપર જણાવેલી ૧૫ મી કલમમાં આપેલી છે, તેથી એ કલમ બીલકુલ નીરઉપયોગી કહવાય નહીં.

“૨—પણ અગરને મજબુર આકટની ૧૫ મી અને ૧૬ મી કલમે એક બીજા સાથે સામતી વચ્ચાતી હોય, તથા તેનો અર્થબી સામતો થાઈ શકે, અને ૧૬ મી કલમમાં “પારસી” એ શબ્દ ઉમેરવાથી ૧૫ મી કલમનો લાલ પારસીની કેમને મલતો બધ પડતો હોય તોપણ પારસીઓની એવી અરજ છે કે, ૧૫ મી કલમથી મલતો લાલ બોધનેથી ૧૬ મી કલમના અમલમાંથી તેઓની કેમને અલગ રાખવી.

“૩—મજબુર ૧૬ મી કલમની સામે પારસીઓને જે વાંધા છે તે સુરતના પારસીઓ એ પોતાની અરજના ૬ થા તથા ૭ મા પારેઆમાં બોલેલી રીતે જણાવેલા છે અને જે વાંધા ૬૪ મી કલમની સામે ઉઠાવવામાં આવ્યા છે તેજ ધણાખરા વાંધા ૧૬ મી કલમને બી લાગુ પડે છે.”

એ પછી એ કાપદાની ૧૬, ૧૭, ૧૮, ૩૬ અને ૬૪ મી કલમમાં જ્યાં મુસલમાન અથવા બુધ્ધીસ્ટ શબ્દો આવેલા છે તેની વચ્ચે “પારસી” શબ્દ ઉમેરવાને લગતું એક નાંધું બીલ નામદાર વાઇસરાયની ધારા સભામાં રજુ કરવા ધારા શાસ્ત્રી મી. વીહીટલીસ્ટ્રોકેસે તૈયાર કીધું હતું, અને તે કોનસીલમાં રજુ કરવા આગમજ પારસીઓની પસંદગીને માટે નામદાર વડી સરકારે મોકલી આપ્યું હતું. એ બીલ ઉપર વિચાર કરવા માટે પાછી પારસી આગેવાનોની એક સભા સર જમશેદજી જીજીભાઈ ખારોનેટ તા. ૧૧ મી આગસ્ટ ૧૮૮૦ ને દીને મજગામ કાસ્ટલમાં બોલાવી હતી, જ્યાં શેઠ નવરોજજી ફરદુનજી ની દરખાસ્ત અને શેઠ ખરશેદજી ફરદુનજી રાખના ટેકાથી ઠેકાવ થયો કે “હાનરેબલ મી. વીહીટલીસ્ટ્રોકેસે રજુ કીધેલું બીલ મુસ્લીમના પારસીઓને તેમની અડચણોમાંથી સારી રીતે મોકલવા કરવા સરખું એકસ છે તેથી તેના ઉપર પારસી કેમની પુરેપુરી મંજુરયાત છે—સીનાય કે બીલની બીજી કલમમાં દાખલ કરેલી આ કટની ૩૬ મી કલમ.” આ ૩૬ મી કલમ વિષે શેઠ જાંહગીરજી મેહરવાનજી પલીડરે સમજ આપી કે એ કલમનું બંધણ લાલકારક અને ફાયદે પડતું હતું. તેથી કોઈ મરનાર રાખસની વીધવા, છોકરા, છોકરી, વગેરે ખેશીને કહે ખરચમાં રૂ. ૧૦૦૦ ની અંદરની અસકથા-મત કીજે પવરના સરખી સરડીશીકેટ આડમીનીસ્ટ્રેટર જનરલ તરફથી મલે. આ સુચના પ્રમુખ સર જમશેદજીએ પોતાના કાગળમાં સરકારને લખી જણાવવાને ઠેકાવું હતું.

એસ. પી., એલ. ની પરીક્ષાઓ ફતેહમંદી સાથે પસાર કરી હતી. ૧

તાં ૧૫ મી જાનવારી

રોજ. ૨૮ માઠ ૫ (ક) ૧૨૪૮ ૫૦

મરણ—ગાંધીભાઈ જાંહગીરજી મોદી—ઉમર વર્ષ ૪૦. ૧૮૬૫ માં હાઈ કોર્ટ પલીડરની તથા ૧૮૭૦ માં સોશીયીટરની પરીક્ષા પસાર કરી હતી. 'જનારધન એંડ ગાંધીભાઈ' ને નામે વકીલાતનું કામ ચલાવતા હતા, અને સમોલ કોઝ કોર્ટમાં સુકદમો ચલાવતાં અચલુચ મરણ પામ્યા હતા. ૨

તાં ૧૬ મી જાનવારી

કરાંચી તાલુકાના કામચલાઉ વડા મુનશી શેઠ ફર-મરોજ એલજી પંચકીને નામદાર સરકારે તે જીલ્લાના નીજ વર્ગના માજીસ્ટ્રેટની સત્તા આપી હતી. ૩

તાં ૧૭ મી જાનવારી

આજ દીને મરહુમ શેઠ ગાંધીભાઈ જાંહગીરજી મોદીનાં ઉત્તમજામાં તેમના આવા શેઠ ખરશેદજી શોરાબજી વાઝાગાંધી તથા બીજા પેશીઓએ મલી ૩૦ હજાર ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા. ૪

તાં ૨૦ મી જાનવારી

રોજ. ૩ માઠ. ૫ (શિં) ૧૨૪૮ ૫૦

મરણ—શાપુરજી બેજનજી હુલાવાડીઆ—ઉમર વર્ષ. ૭૧ મુબંઈ મધે ૧૮૬૦—૭૦ ના દાયકામાં તથા તેની આગમજી ધણીકે જાણીતા પારસી તાલીમવાળાઓ હતા—જેઓ કદાવર અને હીંમતવાન હોવાથી—પોતાનાં કાવત અને હીંમતના ધણે સરસ ઉપયોગ કરી અગત પડવે ગરીબોને સહાય થતા હતા. તેઓમાંના મરનાર એક હતા. અને વેપાર કરતા હતા,

તાં ૨૮ મી જાનવારી

મુબંઈની યુનીવર્સીટીની અદારમાં વર્ષની કાનવોકેશન આજ દીને સર કાવરાજ જાંહગીર યુનીવર્સીટી હાલમાં બરાઈ હતી. પ્રમુખ રચાને વાઈસચાનસેલર ધી હાનરેબલ જેમસ ગીબસ ખીરાજ્યા હતા. આ વેળાએ જે વિદ્યાર્થી-

૧ જામે જમશેદ, તાં ૧૭ મી જાનવારી ૧૮૭૯

૨ શેઠ ખરશેદજી શોરાબજી વાઝાગાંધીના દીકરા પલુ મમાવા શેઠ જાંહગીરજી ફરદુનજી મોદીના પાલક ૩ ગોમ્મે ગવરમેંટ ગોઝેટ, તાં ૧૬ મી જાનવારી ૧૮૭૯.

૪ જામે જમશેદ, તાં ૨૧ મી જાનવારી ૧૮૭૯.

ઓને પદવીની સનદો આપવામાં આવી હતી તેમાં નીચલા પારસીઓ હતા:—

માસરર ઝાંદુ આર્ટસ (એમ. એ.) ની સનદ— કાવરાજ જમશેદજી સંજીણા; કેમચર કુંવરજી કાપડીઆ એચલર ઝાંદુ લોઝ (એલ. એલ. પી.) ની. સનદ—જાંહગીર એલજી મોદી.

લાઇસેન્સીયેટ ઝાંદુ મેડીસીન એંડ સર્જરી (એલ. એમ. એંડ એસ.) ની સનદ—રસતમજી હોર-મજી કામા, ધનજીભાઈ બરબેરજી ઝકટર (રપેનસરના), શોરાબજી ફરદુનજી ગજધર, માલુકશાહ જમશેદજી કેરાં વાળા, બીખાજી જવાજી દમણીઆ, મેહરવાંનજી ધનજીભાઈ કરંજ્યા, દાદાભાઈ ખરશેદજી રીવીટના, શાવકશાહ શોરાબજી તારાપોરવાલા.

લાઇસેન્સીયેટ ઝાંદુ સીવીલ ઇનજની-અરીંગ (એલ. સી. ઇ.) ની સનદ—જમશેદજી જાંહગીર દલાલ, નાનાભાઈ અરેશર મુસ, જમશેદજી દાદાભાઈ નાદરશાહ, ખરશેદજી નવરોજી પાવરી.

એચલર ઝાંદુ આર્ટસ (પી. એ.) ની સનદ— હોરમજી કેર્યાદજી લરયા, જીજીભાઈ એલજી મોદી, દાદાભાઈ ખરશેદજી મુનશી (કટેલી), નાનાભાઈ બેહરા મજી ઝકટર, નશરવાનજી કાવરાજ મસાની, શોરાબજી ખરશેદજી નરીમાન, હોશંગજી બરબેરજી વાનીયા, ફરામજી રસતમજી વાડીઆ.

આ વેળાએ અપાયલાં યુનીવર્સીટી મેડલોમાં ચાનસેલરસ મેડલ કાવરાજ જમશેદજી સંજીણાને એમ. એ. ની. પરીક્ષામાં અજિત શાસ્ત્રમાં પેહલા વર્ગમાં પસાર થવા માટે, તથા પ્રાઇઝોમાં જેમસટેલર પ્રાઇઝ જીજીભાઈ એલજી મોદીને પી. એ. ની. પરીક્ષામાં તપાસી અને અર્થવિદ્યામાં સર્વેથી ચઢતી માર્ક્સ મેલવવા માટે આપવામાં આપ્યાં હતાં.

વળા આએ વર્ષ યુનીવર્સીટીની પુણમાં શેઠ જાંહગીર કાવરાજ જાંહગીર રેડીમનીએ નવેમ્બર ૧૮૭૮માં પોતાના આવાના દોરત હાનરેબલ મીં જેમસ ગીબસની યાદગીરીમાં રૂ. ૨૦૦૦ ની રકમ તેના વ્યાજમાંથી દર શાલ “ ફરસ્ટ એકાદમીનેશન ઇન આર્ટસ ” ની પરીક્ષામાં જે વિદ્યાર્થી ખુદરતી વિદ્યામાં સર્વેથી ચઢતી માર્ક્સે પસાર થાય તેને હાનરેબલ મીં ગીબસના નામથી ઇનામ આપવાને બેટ આપી હતી. ૧

૧ ટાઇમસ એજી ઇડીઆ, તાં ૨૯ મી જાનવારી ૧૮૭૯. ઉપલા પદવી મેલવેલા પારસીઓ ઉપરાંત આએ વર્ષ યુનીવર્સીટીની નાઇલી પરીક્ષાઓમાં નીચલા પારસીઓ પસાર થયા હતા:—

તા. ૨૯ મી જાનેવારી

રોજ ૧૨ માઠ. ૬. (કે) ૧૨૪૮ ૫૦

આજ દીને મરહુમ બાપ બપુજી તે શેઠ કાવશજી દાદાબાપ રૂપેનસર, આજ દીને મરહુમ બાપ બપુજી તે શેઠ કાવશજી દાદાબાપ રૂપેનસર, આજ દીને મરહુમ બાપ બપુજી તે શેઠ કાવશજી દાદાબાપ રૂપેનસર,

ફરસ્ત એલ. એમ. એ. ડી. એસ. ની પરીક્ષામાં હોરમજી એલજી બનાવવાળા, દારાશાહ હોરમજી બપુરીયા, શોરાબજી રૂપેનસર બાપસ, હોરમજી શોરાબજી દારાશાહ, ફરામજી દોરાબજી દીવાડ, બાંદગીર જમશેદજી લીલાંડિવાલા, ફરામજી એલજી માન, દીનશાહ બહમનજી માસટર, પીરોજશાહ પાલજી મુલકાં, ફરામજી અરદેશર મુસ, રતનજી દોરાબજી નાનજી, શોરાબજી કાવશજી પાસકોલ, હોરમજી જમશેદજી સીરાબજી, હોરમજી નરવાણજી સીરાબજી, બાંદગીર અરશેદજી સખીયા, નાનાભાપ રૂપેનસર, આજ દીને મરહુમ બાપ બપુજી તે શેઠ કાવશજી દાદાબાપ રૂપેનસર,

ફરસ્ત એલ. સી. ઇ. ની પરીક્ષામાં—માણેકજી શેઠરીઆરજી ભડ્યા, એલજી હોરમજી માન, અરદેશર નવરોજી નાદરશાહ, કેકાબાદ હોરમજી રાવ, હીરાજી નાનાભાપ રૂપેનસર,

ફરસ્ત એકઝામીનશન ઇન આર્ટ્સ (એચ. એ.) ની પરીક્ષામાં—રૂપેનસર બ. રૂ. કામા, શોરાબજી માણેકજી કાંગા, બહમનશાહ અરશેદજી અકબરીયા, જમશેદજી મેહરવાનજી આંતીયા, બપુજી દોરાબજી દરવુર કામદીનના, દારાબજી દરવુર પેશતનજી સંબજી, કેપુશર નરવાણજી (ચાંદાભાપ) ઇજનેર, એલજી મેહરાશાહ હોડીવાલા, માણેકજી દોરાબજી કાંગા, માણેકજી શાપુરજી કાતરક, જીજીભાપ પેશતનજી મીસી, નરવાણજી પેશતનજી મુનરી, તેહમુલક નવરોજી સંબજી.

મેટ્રીક્યુલેશનની પરીક્ષામાં—દોરાબજી હીરજીભાપ વાજા, અરશેદજી બપુજીભાપ સરાક, અરદેશર જમશેદજી લાલકાકા, શોરાબજી અરશેદજી નરીમાન, મનચેરજી કાવશજી કાંગા, પાલજી હોરમજી કાતરક, કાવશજી બેનજી અરાસ, જમશેદજી એલજી સકલાતવાલા, બહમનજી કાવશજી વાજા, નવરોજી હોરમજી કાતરક, શોરાબજી જમશેદજી દાલ, નરવાણજી શાપુરજી તવરીયા, કેપુશર ફરામજી મોદી, આદરજી મેહરનોશજી મસાની, મેહરજીભાપ રૂપેનસર શેઠના, નરવાણજી શેઠરીઆરજી રૂપેનસર, માણેકજી લીમજી ભાજીવાલા, અરદેશર કાવશજી પટેલ, હોરમજી બહમનજી મીસી, જીજીભાપ પેશતનજી નીકલસન, નરવાણજી હોરમજી ચોકસી, શાપુરજી ફરામજી મીસી, મનચેરજી માણેકજી સરાક, નવરોજી મનચેરજી પટેલ, અરદેશર ફરામજી ઉનવાલા, ફરામજી નરવાણજી પારખ, માણેકજી એલજી વખારીયા, દીનશાહ જીજીભાપ ઝાકટર, મેહરનોશજી દરવુર જમશરખ આધાના, બપુજીભાપ મેહરામજી રાષ્ટર, પેશતનજી રતનજી મેહતા, અરશેદજી ફરામજી દારાવાલા, રતનજી નવરોજી ચીનાપ, દોરાબજી અરશેદજી ચાંદાદ, કાવશજી અરશેદજી લાલકાકા, હીરાજી કાવશજી કોલવા, ફરામજી એલજી દાવર, નાનાભાપ દાદાબાપ મેનારિવાલા, કેપુશર નાનાભાપ રૂપેનસર, દીનશાહ દાદાભાપ કાકા, અરશેદજી હોરમજી મીસી, રૂપેનસર રતનજી લીજીવાળા, શોરાબજી રૂપેનસર હમી,

વાલા. શેઠ માણેકજી રૂપેનસર બનાજીનાં બેટીનાં ઉકમણીમાં તેમનાં પેશીઆએ રૂ. ૮૫૦) ધર્મખાતાંમાં માં આપ્યા હતા. ૧

તા. ૩૦ મી જાનેવારી

મુબબતી યુનીવર્સીટીના નવા "ફેલો" તરીકે નામદાર સરકારે આજે વર્ષ નીચલા પારસી ગ્રંથોને નેમ્યા હતા—ઝાકટર કાવશજી પેશતનજી, શેઠ બાંદગીર કાવશજી બાંદગીર રેડીમની.

શેઠ શાપુરજી જમશરખજી ભાવનગરીને નામદાર સરકારે મુબબતી કસ્ટમસના ત્રિમ આર્સીસ્ટન્ટ કમીશનર તથા શેઠ બાંદગીરજી ડાહ્યાભાપ ફરામજીને મોથા આર્સીસ્ટન્ટ કમીશનર નેમ્યા હતા. ૨

તા. ૩૧ મી જાનેવારી

રોજ ૧૪ માઠ. ૫ (શેઠ) ૧૨૪૮ ૫૦

આજ દીને મરહુમ બાપ બપુજી તે મરહુમ શેઠ પાલજી બપુજી પાંડિવાલાનાં વીધવાનાં ઉકમણીમાં તેવજીની પોતાની પુણ્યમાંથી રૂ. ૫૦૦) તથા દીકરાઓ શેઠો અરશેદજી અને દોરાબજી પાલજી પાંડિવાલા તથા શોરાબજી કાવશજી પાંડિવાલાએ રૂ. ૧૦૦૦),

બેનજી મેહરામજી ચોકસી, પીરોજશાહ માણેકજી મોદી, દારાશાહ શેઠરીઆરજી હોમાજીના, ડાહ્યાભાપ મેહરવાનજી ઉમરીગર, શોરાબજી દાદાબાપ સરતી, એલજી માણેકજી મોદી, કાવશજી મોદાભાપ બાટલીવાલા, પેશતનજી જમશેદજી સંબજી, રૂપેનસર હોરમજી માન, દીનશાહ ડાહ્યાનાથ સાંગા, પેશતનજી દીનશાહ ધાસવાલા, અરદેશર બહમનજી મીસી, નરવાણજી મનચેરજી ભાપજી દલાલ, હોરમજી નવરોજી તલાડી, કેપુશર નરવાણજી બાંદગીર, નરવાણજી મેહરવાણજી પારખ, બાંદગીર અરદેશર ઝાકટર (રૂપેનસરના), હોરમજી જમશેદજી કોટવાલ, દોરાબજી હોરમજી ભડ્યા, જમશેદજી દોરાબજી મીસી, જમશેદજી રૂપેનસર મીસી, જીજીભાપ જીવાળ વાજા, ફરામજી કાવશજી લીચમોરના, માણેકજી કાવશજી ભડ્યા, જમશેદજી રૂપેનસર પારખ, ફરામજી દોરાબજી તલાડી, રૂપેનસર શોરાબજી દાવર, અરદેશર શોરાબજી કાતરક, ફરામજી કાવશજી મોડીવાલા, અરદેશર નરવાણજી ચાંડિવાલા, એલજી નવરોજી દેસાઈ, કેપુશર જમશેદજી મોદી, બીખાજી એલજી ધાસવાલા, રતનજી હોરમજી ભડ્યા.

આજે વર્ષ યુનીવર્સીટીના પરીક્ષામાં એક જ પારસી—ખાનગાહકુર દરવુર હોશંગજી જમશરખજી જમશરખ આધાના (મેટ્રીક્યુલેશનની પરીક્ષામાં)—ફારસી ભાષાના પરીક્ષક હતા.

૧ જાનેવારી, તા. ૧ લી જાનેવારી ૧૯૭૯
૨ જાનેવારી, તા. ૩૦ મી જાનેવારી ૧૯૭૯

તથા બીજા બેશીઓએ રૂ. ૧૫૬)મઝી રૂ. ૧૦૬૫૬) ધર્મ-
ખાતાઓમાં આપ્યા હતા. ૧

તા. ૩૭ ફેબ્રુઆરી

રોજ ૧૭ માઠ ૫ (શિ.) ૧૨૪૮ ૫૦

મરણ—નશરવાનજી કુરુદનજી ઝાંટનાં—ઉમર વર્ષ (૧)
સુરતના કલેક્ટર મી. ઝાંટના કારભારી, અને તે પછી
સુબખની લાખખા કલખના મેનેજર. ૧૦ વર્ષ સુધી
કલખની વખાણવા લાવક અને ઇમાનદારીથી નોકરી કરી
તેથી એ કલખના મેમજરોએ એક સેનાનો આદ એમને
મેટ આપવા સુરતના કલેક્ટર મી. રેવનસફેક્ટવર
મોકલ્યો હતો. ૧૮૭૪ સુધી સુરતની સદર ડીસીલીકરીના
દરેગા હતા. નાનપરા ચેરીટી ફંડની કમીટીના એક
અધીકારી તથા સુરતની પારસી પંચાયતના એક તરરડી
હતા. એવણુ સુરત મધે ગુજ્યા હતા.

તા. ૬ થી ફેબ્રુઆરી.

સુરતની પારસી ડીસીલીકટ માટીમેનીઅસ કારટના
એક ડેલીગેટ બરમાલા શેઠ એદજી મનચેરજી કંડાકટરે
આધી છાડવાથી નામદાર સરકારે તેમની જગ્યાએ
રુત્તર દીનશાહજી પેશાતનજી કામદીનજીને નેમ્યા હતા.

શેઠ દીનશાહ જમશેદજી દરુતર કામદીનજીને નામદાર-
સરકારે સુરત જલ્લાનાં પારસી ગામના કામચલાઉ મામ-
લતદાર નેમ્યા હતા. ૧

તા. ૬ થી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૦, માઠ ૫ (શિ.) ૧૨૪૮ ૫૦

મરણ—તેહમુલજી દાદાભાઈ મોદી—ઉમર વર્ષ (૨)
એવણે સરકારી નોકરીમાં પુના ખાતે પોસ્ટ મારતરને
આધી ધણી આવાજથી ચલાવ્યો હતો. તથા કાઠુજની
લગાઈ વખતે અને બજાવા વખતે સરકારની નોકરી
નીમકહાલીથી બજાવી હતી. પાંતરીસ વર્ષની સરકારી
નોકરી પછી પેનશન લીધું હતું અને “પુના આબજ-
રવર” પતરના માલિક થયા હતા. અને પુનામાં સર્વેના
માનીતા યજ પડ્યા હતા. ઇ. સ. ૧૮૬૫ માં પુનાની
ડીસીલીકટ માતરીમેનીઅસ કારટના એક ડેલીગેટ નેમાયા
હતા. એમણું મરણ પુના મધે નીપળ્યું હતું.

૧ જાને જમશેદ; તા. ૧ થી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૯

રમરડુંમ શેઠા કાવસજી નશરવાનજી કલખવાગા અને
હોરમજીશાહ નશરવાનજી ઝાંટના બાવા.

૩ જોમ્મે ગવરમેટ એજેટ, તા. ૬ થી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૯.

તા. ૭ મી ફેબ્રુઆરી.

સુબખ ઇલાકાનાં આબકારી ખાતાના કમીશનર મી.
સી. બી. પ્રીચરડ તરફથી હાલ એવું જાહેરનામું નીક-
લ્યું હતું કે “ એક ગયાલન અથવા છ બાટલી ગામડી
દારથી વધુ જેના પાસેથી મલી આવશે તે કલેક્ટરનાં
લાઇસન્સ, પરવાના, અથવા ખાસ હોકમ વગર રાખેલો
ગેર કાએદનો કલુશો. ” આ ઉપરથી અતરેના આગેવાંન
પારસી અદરથો સર જમશેદજી જીજીભાઈ બારોનેટ, શેઠ
બેહુશમજી જીજીભાઈ, સી. એસ. આઈ, દીનશાહજી
માણેકજી પીટીટ, ફરાંમજી નશરવાનજી પટેલ, હીરજી
ભાઈ હોરમજી શેઠના, નવરોજજી માણેકજી વાડીઆ,
નશરવાનજી માણેકજી પીટીટ, અરદેશર હોરમજી
વાડીઆ, અને બીજાઓએ આજ દીને નામદાર સરકાર
બેગ એક અરજી કીધી હતી કે એ જાહેરનામાંથી
હમો જેવા તેનો ખપ કરનારાઓને ધણી જાળીઅતમાં
આવવું પડશે, કાએકે આએ વાત તો નકી છે કે ગામડી
દાર લાંબો વખત રાખવાથી તે સુધરે છે, અને એક જે
વર્ષનો જીનો અને તરદવાર મસાલાઓથી તૈયાર કરવા
સિવાય એક પારસી અદરથની ટેબલ ઉપર તે કદી વપ-
રાતો નથી એ દારને પીનાર પોતાના ખવાસ અને શોખ
સુજબ તરદવાર જાનનો બનાવે છે, અને તેને મહીનાને
મહીના બજાકે વર્ષોનાં વર્ષો સુધી રાખી જીનો કરે છે.
ગામડી દાર પાછત એ સુજબ લેવાતી સંભાલ, જાતી
મેહનત અને ખરચો તરફ જોતાં એકી વખતે તેનો એક
ગોટો જથ્થો બરી રાખવાની અગત પડે છે, અને ગમે
તેવી બીસાદવાલો એક પારસી અદરથ પોતાનાં ઘરમાં
દર ગયાલનથી એકો દાર તો કવચીતજી બરતો હશે.
આજે ધણાક પારસી અદરથોનાં ગોડાંજીનોમાંથી જુદી
જુદી જાતનો ૫૦ થી ૧૫૦ ગયાલન ગામડી દાર મલી
આવશે, જેમાં કેટલોક ૨૫ થી ૫૦ વર્ષનો જીનો હશે.
તેટલા માટે હમોને એ ધારાની કલમમાંથી ફકત હમારાં
પોતાનાં ઘરનાં ખપને માટે હમો જે દાર બરી સુક્યે
તેનેજ માટે ખાતેલ કરાવવા. ૧

૧ ટાઇમ્સ એકાઈડીઆ, તા. ૨૬ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૯.
આ અરજીના જવાબમાં નામદાર સરકારના સેક્રેટરી
મી. ડી. ડી. મેકેનઝીએ તા. ૨૧ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૯
ને દીને સર જમશેદજી જીજીભાઈ બારોનેટ બેગ લખી
જણાવ્યું કે “ આજદાર અને મોઝો ધરાવનાર અદરથોને
પડતી સધળી અગવડોમાંથી મોકના રાખવાને, સુબખ.
કલેક્ટરને એકી ફરમાસ કરવામાં આઈ છે કે તેની
મરજ સુજબ ખાસ પરવાનગી કાઢાવી તેઓને તેમની
લેવાનીમાં તેઓ પોતાના ખાંતગી ખપને માટે નેટલો
ગામડી દાર બરી રાખવા માગે તેટલો તેમને રાખવા દેવો. ”

તા ૭ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૧, માઠ ૫ (રો) ૧૨૪૮ ૫૦

મરણ—મનચેરજી ફરામજી રોડના-ઉમર વર્ષ (૮૦)
રોડ ખાનદાન કુટુંબના એક વડીલ તથા મુખ્યમાં
નવદીના મીલકતદાર.

તા ૯ મી ફેબ્રુઆરી.

આજ દીને મરદુમ રોડ મનચેરજી ફરામજી રોડના-
ના ઉકમણમાં તેમની પુત્રમાંથી ૩ (૩૦૦) ધર્મખાતાં
ઓમાં આપ્યા હતા.^૧

તા ૯ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૩ માઠ ૫ (રો) ૧૨૪૮ ૫૦

મરણ—અરોદજી કાવસજી ધડીઆળા, ઉમર વર્ષ
(૪૨) મરદુમ પોતાના કુટુંબમાંથી ઉતરી આવેલા ધડીયા-
ળાના ધણે પોતીકા પાંચાઇ મરદુમ જમશેદજી મંચેરજી
ચીકા ધડીયાળાના હાથ હેઠળ ચીખીને ૬૦ સં ૧૮૫૭
માં પોતે ધડીઆળાનું કામ કરવા લાગ્યા, અને મેડા સ્પીટ-
માં એક નાની જેવી દુકાન કાઢી. તે વખતે રાસીલેટની
કંપનીની એક નાખીચી ધડીયાળીની દુકાન હતી, ત્યાંનું
સરવે રીપેર કામ મરદુમને સોંપવામાં આવતું હતું. અને
તેજ વરસમાં જ. આઇ. પી. રેલ્વે આજળ ચાલુ થઇ
તેના ધડીયાળા ફરત કરવા એ ખાતાંના ખાસ ધડી-
યાળી તરીકે નેમાયા, અને પોતાના પીતરાઇ માફક
નાખીચા ધડીયાળી તરીકે એજાખાવા લાગ્યા તેમ જ. આઇ.
પી. રેલ્વેના એજન્ટોના પુરા વીચાસ મેલગ્યો. એવણનાં
મરણ બાદ મરદુમના છોકરાઓએ હજીર સુધી તે કામ
સાચવી રાખીને મરદુમના નામથી દુકાન ચાલુ રાખી છે
તથા હંમેશાં ધણું સારું નામ નળવી રાખ્યું છે.

તા ૧૦ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૧, માઠ ૬ (રો) ૧૨૪૮ ૫૦

મરણ—એ જરોદજી બહમનજી મીનોચેદર
દોમજીના-ઉમર વર્ષ (૮૭). નવસારીના મીનોચેદર
દોમજીના સાયવાગા મીનોદીના મુખબના વડા. એ સાય
વાગાએને હમતું ધરમતું કંઈ સ્થાપવામાં આગેવાન
તથા તેના પેદલ વેદલા તરરે.

તા ૫ મી માર્ચ.

રોજ ૧૭, માઠ ૬ (રો) ૧૨૪૮ ૫૦

મરણ—ફરુજ રાપુરજી મનચેરજી મુલ્યાંશીરોજના—
ઉમર વર્ષ (૬૫). મુખબના કદમીઓના એક ફરુર.

૧ જામે જમરોદ, તા ૧૦ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૯.

તા ૫ મી માર્ચ.

ડાક્ટર એદલજી માલોજી દામલાએ લંડન મધે હડી.
અન મેડીકલ સર્વિસની પરીક્ષા ફોલોમ્ દીધી પસાર
કીધી હતી.^૧

તા ૫ મી માર્ચ.

અતરેની ગ્રાંટ મેડીકલ કોલેજમાં શિખનારા ચંચલ
વિધ્યાર્થીઓને સ્કાલરશીપો અને ઇનામો આપવાની
વાર્ષિક સભા આજ દીને મળી હતી. સરનશીનની
ખુરસી નામદાર ગવરનર સર રીચર્ડ ટેમપલે લીધા
બાદ એ ખાતાંના પ્રીનસીપાલ ડાક્ટર કુકે ગયાં શાલોનો
રીપોર્ટ વાંચી સંબલાવ્યો, જે પછી ચંચલ વિધ્યાર્થી-
ઓને ઇનામો તથા સ્કાલરશીપો આપી હતી, જેઓમાં
નીચલા પારસીઓ હતા:—

(૧) ધનજીભાઈ જરોદજી ડાક્ટર (રેપનસર) ને
૩. ૨૫૦) તું સર જમશેદજી જીજીભાઈ મેડીકલ પ્રાઇઝ
(૨) ડોશાભાઈ અરેદશર ચોકસીને ૩. ૨૫) ની એનડર-
સન સ્કાલરશીપ, (૩) ધનજીભાઈ રસતમજી વાડીયાને
૩. ૨૫) ની ફેરીય સ્કાલરશીપ, (૪) કેબચર શોરાજી
એનજીનીઅરને ૩. ૧૫) ની રીડ સ્કાલરશીપ, (૫)
દોરમજી એદલજી બનાતવાસાને ૩. ૨૦) ની ફેરીય
સ્કાલરશીપ, (૬) શોરાજી કાવચજી પાસકોલને ૩. ૧૫)
ની કરનાક સ્કાલરશીપ, (૭) નાનાભાઈ રસતમજી ઉમ-
રીજને ૩. ૧૫) ની રીડ સ્કાલરશીપ (૮) દારાચાહ
દોરમજી બારીયાને ૩. ૧૫) ની એનડરસન સ્કાલરશીપ,
(૯) શોરાજી માલોજી કાકાને ૩. ૧૫) ની રીડ સ્કાલર-
શીપ, (૧૦) અરેદશર દાદાભાઈ મોદીને ૩. ૧૫) ની
એનડરસન સ્કાલરશીપ (૧૧) રસતમજી અરોદજી
વાળને ૩. ૧૪) ની ફેરીય સ્કાલરશીપ, (૧૨) ફકીરજી
રતનજી હાવચને ૩. ૧૩) ની કરનાક સ્કાલરશીપ,
(૧૩) નવરોજી બહમનજી ગદવીયાને ૩. ૧૩) ની
કરનાક સ્કાલરશીપ, (૧૪) નાનાભાઈ નવરોજી કાતરકને
૩. ૧૦) ની સરકારી સ્કાલરશીપ.

કોલેજના મુખવાતી વર્ગોની સેવટની પરીક્ષામાં ૬ ડિગ્રી
અને નીચલા પારસીઓ પસાર થયા હતા:—

એરચચાહ જમશેદજી દશીમ, દોરમજી લીમજીભાઈ
બાટલીવાલા, ધનજીભાઈ મોદાભાઈ, એદરામજી જવણજી,
નસરવાંનજી પાલખજી^૧

૧ જામે જમરોદ, તા ૭ મી માર્ચ ૧૮૭૯.

૨ દાઉડસ આર્ હડીઆ, તા ૧૧ મી માર્ચ ૧૮૭૯.

તાં ૬ થી મારચ.

પુણીની ડીઝીકટ પારસી માટરીમોનીઅલ કોર્ટના ડેલીગેટ તરીકે નામદાર સરકારે શેઠા દાદાભાઈ પાલ-જીજી બેદવાર અને આદરજી દોરાબજી ધાસવાલાને નેમ્યા હતા.

શેઠ દોરાબજી તેહમુલજી કાપડીઆને નામદાર સરકારે પુણી જીલ્લામાં આવેલાં જુનાર ગામના સંખારડીનેટ જરૂર નેમ્યા હતા.

શેઠ જમશેદજી અરદેશર દલાલ, એમ. એ., એલ. એલ. બી.ને નામદાર સરકારે અમદાવાદની આરટસ કોલેજમાં ગણિત શાસ્ત્ર તથા ખુદરતી શીક્ષણીના પ્રોફેસર તરીકે નેમ્યા હતા.

શેઠ દોરાબજી એદલજી ગીમી, બી. એ. ને નામદાર સરકારે નડીઆલ હાઈ સ્કુલના હેડ માસ્ટર તરીકે કામ કીધા હતા.

તાં ૬ થી મારચ.

ચુરત મધે મોળે મેયુ ગામની સીમમાં બાઈ દીનબાઈ તે શેઠ જીવાજી જમશેદજી ડાકટરનાં બેટી તથા મરદુમ શેઠ રસમજી ફરામજી હીરા મણિકનાં વીધવાએ પોતાનાં બાણેજનાં છોકરી મરદુમ બાઈ આશીબાઈ કુવરજી દીન-શાહજી મસાલાવાલાનાં પુત્રને માટે એક મોટા કુવા બંધાવી બાંધેલો મુકયો હતો.

તાં ૬ થી મારચ.

શેઠ ૧૮, માઈ ૬ (શેઠ) ૧૨૪૮ ૫૦

મરજી—નવસારીવાળા જમશેદજી તેહમુલજી દેયાઈ—ઉમર વર્ષ ૬૭. નવસારીની અંજીમનના એક આગેવાન અકાબર. ફારસી ભાષામાં ધણજી કાબેલ અને ત્યાંની સર કાવસજી બંદગીર મદરેસાના નવસારી ખાતેના પોતાના મરજી સુધી સેક્રેટરી.

તાં ૮ થી મારચ.

શેઠ ૨૦, માઈ ૬ (શેઠ) ૧૨૪૮ ૫૦

બીલીમોરા મધે અંજીમનના ઉપરાતથી બંધાવવા મહિલા દોખામોના તાણા પુરવાની કિઆ આજ દીને તે

૧ જામે ગવરમેટ ગેઝેટ, તાં ૬ થી મારચ ૧૮૭૯.
૨ આ કુવા ઉપર નીચે મુજબ તપ્તી મારેલી છે:—
“મરદુમ બાઈ આશીબાઈ તે શેઠ કુવરજી દીનશાહ મસાલાવાલાની બેટીનાં પુત્રને વાણે બાઈ દીનશાહ તે જીવાજી ડાકટરની બેટીએ આ કુવા બંધાવેલો છે.
તાં ૬ થી મારચ સને ૧૮૭૯.”

તરફ જરથોસ્તીઓના મોટા મેળાવડાની હજીરમાં કરવામાં આવી હતી.

તાં ૧૦ થી મારચ.

દરજી બહમનજી જમાસપજી જમારપ આશાનાને માણુ ખિરતી નર્વા શાસને દીને મધેલા સી. આઈ. ઇ. ના ખેતાબની મુબારકબાદીમાં આજ દીને પુણીના જરથોસ્તીઓએ શેઠ ધનજીશાહ જમશેદજી અંકલેસરીઆનાં મકાનમાં તેમનાં પ્રમુખપણી હેલ એક મેલાવડો કરી માનપત્ર આપ્યું હતું. શેઠ એદલજી જીવાજી અંકલેસરીઆએ તે વાંચી સંભલાવ્યા બાદ દરજીએ નેનો લટતો જવાબ વાલ્યો હતો. જે બાદ દરજી તરફનાં માનની નિયાંન દાખલ તેમને એક મુદર કારીમરીતુ “ફલાવરવાઝ” બેટ આપ્યું હતું. જે પછી પાંત ગોલાજી લઈ મેલાવડો બરખાત થયો હતો.

તાં ૧૧ થી મારચ.

શેઠ મણિકજી દોરાબજી મેહતા (બુલીઅન કીપર) એ ઈંગ્લાંડ મધે એમ. આર. સી. પી. તથા એલ. આર. સી. એસ. ની પરીક્ષાએ ફતેહમંદીથી પસાર કીધી હતી.

તાં ૧૩ થી મારચ.

ડાકટર રસમજી નચરવાનજી ખોરીએ “વેદાને લગતા કાવુનો તથા તેની વિદ્યા” ને લગતું એક પુસ્તક રચી

૧ જામે જમશેદ તાં ૧૦ થી મારચ ૧૮૭૯.

આ કિઆમાં સામેલ થવાને એ દોખામોનાં કામન માનેજરો શેઠા દીનશાહજી મણિકજી પીટીટ, રસમજી લીમા જીભાઈ લીમામકુના, રસમજી કોસાભાઈ કોસાકાકાના, લીમજીભાઈ હોરમજી મેયુરી, અને બેદરમજી ફરામજી બારીઆએ તાં ૧૨ થી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૯ નાં વર્તમાન પત્રોમાં જાહેર ખબર છપાવી સર્વે જરથોસ્તીઓને અરજ કીધી હતી.

૨ આ “ફલાવર વાઝ” પર નીચે મુજબ લેખ કાતરેલો છે:—

“Presented to Dastoor Bymonjee Jamaspjee, Esq., C. I. E. Asstt. Commissioner, Hyderabad Assigned Districts by his friends and admirers amongst the Zoroastrian community of Poona on the happy occasion of his being made a companion of the Order of the Indian Empire as a slight token of esteem and regard 1879.”

૩ જામે જમશેદ, તાં ૧૩ થી મારચ ૧૮૭૯.

૪ ટાઈમ્સ એફ ઈ. ઈ. આ, તાં ૧૪ થી મારચ ૧૮૭૯.

તા ૭ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૧, માઠ ૫ (શે) ૧૨૪૮ ૫૦

મરણ—મનચેરજી ફરામજી રોહના-ઉમર વર્ષ (૮૦)
રોઝ ખાનદાન કુટુંબના એક વડીલ તથા મુખમાં
બધીના મીલકતદાર.

તા ૯ મી ફેબ્રુઆરી.

આજ દીને મરદુમ રોઝ મનચેરજી ફરામજી રોહના-
ના ઉકમણમાં તેમની પુત્રમાંથી ૩ (૩૦૦) ધર્મખાતાં-
ઓમાં આપ્યા હતા.

તા ૯ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૩ માઠ ૫ (શે) ૧૨૪૮ ૫૦

મરણ—ખરશેજી કાવસજી ધડીઆળી, ઉમર વર્ષ
(૪૨) મરદુમ પોતાના કુટુંબમાંથી ઉતરી આવેલા ધડીયા-
ળીનો ધણે પોતીકા પીત્રાઇ મરદુમ જમશેજી મંચેરજી
ચીકા ધડીયાળીના હાથ હેઠળ થીખીને ૭૦ સં ૧૮૫૭
માં પોતે ધડીઆળીનું કામ કરવા લાગ્યા, અને મેડા સ્ટીટ-
માં એક નાની જેવી દુકાન કાઢી. તે વખતે રાસીલેટની
કંપનીની એક નામીની ધડીયાળીની દુકાન હતી, ત્યાંવું
સરવે રીપેર કામ મરદુમને સોંપવામાં આવતું હતું. અને
તેજ વરસમાં જ. આઇ. પી. રેલ્વે આગળ ચાલુ થઇ
તેના ધડીયાળી દરર કરવા એ ખાતાંના ખાસ ધડી-
યાળી તરીકે નેમાયા, અને પોતાના પીતરાઇ માફક
નામીયા ધડીયાળી તરીકે જોગખવા લાગ્યા તેમ જ. આઇ.
પી. રેલ્વેના એજન્ટો પુરા વીચાસ મેલવે. એવથુનાં
મરણ બાદ મરદુમના ડોક્ટરોએ એ હલુર સુધી તે કામ
સાચવી રાખીને મરદુમના નામથી દુકાન ચાલુ રાખી છે
તથા હંમેશાં પલ્લે સાઈ નામ જાળવી રાખ્યું છે.

તા ૧૭ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૧, માઠ ૬ (શે) ૧૨૪૮ ૫૦

મરણ—એ. બરજેરજી બહમનજી મીતેચેદર
દોમજીના-ઉમર વર્ષ (૮૭). નવસારીના મીતેચેદર
દોમજીના સાથવાળા મોખેરોના મુખબના વડા. એ સાથ
વાળાએને લગતું ધરમતું ફંડ સ્થાપવામાં આવેલાન
તથા તેના પેઠલ વેદલા તરરી.

તા ૫ મી મારચ.

રોજ ૧૭, માઠ ૬ (શે) ૧૨૪૮ ૫૦

મરણ—દરુર શાપુરજી મનચેરજી મુલ્લાંશીરોજના—
ઉમર વર્ષ (૬૫). મુખબના કદમીઓના એક દરુર.

૧ જામે જમશેદ, તા ૧૦ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૯.

તા ૫ મી મારચ.

ડાક્ટર એલલજી માલેકજી દામલાએ લંડન મધે હંડી-
અન મેડીકલ સરવીસની પરીક્ષા ફતેહમંદીથી પસાર
કીધી હતી.

તા ૫ મી મારચ.

અતરેની ગ્રાંટ મેડીકલ કોલેજમાં શિખનારા ચંચલ
વિદ્યાર્થીઓને સ્કાલરશીપો અને ઇનામો આપવાની
વાર્ષિક સભા આજ દીને મળી હતી. સરનશીનની
પુરસી નામદાર મવરનર સર રીચરડ ટેમપલે લીધા
બાદ એ ખાતાંના પ્રીનસીપાલ ડાક્ટર કુકે ગયાં શાલને
રીપોર્ટ વાંચી સંબલાવે, જે પછી ચંચલ વિદ્યાર્થી-
ઓને ઇનામો તથા સ્કાલરશીપો આપી હતી, જેઓમાં
નીચલા પારસીઓ હતા:—

(૧) ધનજીભાઈ બરજેરજી ડાક્ટર (સ્પેનસર) ને
રૂ. ૨૫૦) તું સર જમશેદજી જીજીભાઈ મેડીકલ પ્રાઇમ
(૨) ડોશીભાઈ અરેશર ચોકસીને રૂ. ૨૫) ની એનડર-
સન સ્કાલરશીપ, (૩) ધનજીભાઈ રસતમજી વાડીઆને
રૂ. ૨૫) ની ફેરીય સ્કાલરશીપ, (૪) કેમચર શોરાબજી
એનજીનીઅરને રૂ. ૧૫) ની રીડ સ્કાલરશીપ, (૫)
દોરમજી એલલજી બનાતવાલાને રૂ. ૨૦) ની ફેરીય
સ્કાલરશીપ, (૬) શોરાબજી કાવચજી પાસકાલને રૂ. ૧૫)
ની કરનાક સ્કાલરશીપ, (૭) નાનાભાઈ રસતમજી ઉમ-
રીગરને રૂ. ૧૫) ની રીડ સ્કાલરશીપ (૮) દારાશાહ
દોરમજી બારીઆને રૂ. ૧૫) ની એનડરસન સ્કાલરશીપ,
(૯) શોરાબજી માલેકજી કાકાને રૂ. ૧૫) ની રીડ સ્કાલર-
શીપ, (૧૦) અરેશર દાદાભાઈ મોહીને રૂ. ૧૫) ની
એનડરસન સ્કાલરશીપ (૧૧) રસતમજી ખરશેજી
વાળાને રૂ. ૧૪) ની ફેરીય સ્કાલરશીપ, (૧૨) ફકીરજી
રતનજી હાવપછને રૂ. ૧૩) ની કરનાક સ્કાલરશીપ,
(૧૩) નવરોજજી બહમનજી ગઢવીઆને રૂ. ૧૩) ની
કરનાક સ્કાલરશીપ, (૧૪) નાનાભાઈ નવરોજજી કાતરકને
રૂ. ૧૦) ની સરકારી સ્કાલરશીપ.

કોલેજના મુજરાતી વર્ગોની સેવટની પરીક્ષામાં ૬ ટિંડુ
અને નીચલા પારસીઓ પસાર થયા હતા:—

એસચાહ જમશેદજી દક્ષીમ, દોરમજી લીમજીભાઈ
બાટશીવાલા, ધનજીભાઈ મોદાભાઈ, બેદરામજી જવણજી,
નસરવાનજી પાલજી

૧ જામે જમશેદ, તા ૭ મી મારચ ૧૮૭૯.

૨ ટાઇસ એફ હંડીઆ, તા ૧૧ મી મારચ ૧૮૭૯.

તાં ૬ થી મારચ.

પુણીની ડીલીકટ પારસી માટરીઓનીઅલ કાર્ટના ડેલીગેટો તરીકે નામદાર સરકારે શેઠા દાદાશાહ પાલ-જીજી બેદવાર અને આદરજી દેરાજીજી ધાસવાલાને નેમ્યા હતા.

શેઠ દેરાજીજી તેહમુલજી કાપડીઆને નામદાર સરકારે પુણી જીલ્લામાં આવેલાં જુનાર ગામના સખારડીનેટ જડજ નેમ્યા હતા.

શેઠ જમશેદજી અરદેશર દલાલ, એમ. એ., એલ. એલ. બી.ને નામદાર સરકારે અમદાવાદની આરટસ કોલેજમાં ગણિત શાસ્ત્ર તથા પુદરતી શીલસુરીના પ્રોફેસર તરીકે નેમ્યા હતા.

શેઠ દેરાજીજી એદલજી ગીમી, બી. એ. ને નામદાર સરકારે નડીઆડ હાઇ સ્કુલના હિંદુ માસ્તર તરીકે કાયમ કીધા હતા.

તાં ૬ થી મારચ.

સુરત મધે મોજે મેશુ ગામની સીમમાં બાઇ દીનજાઇ તે શેઠ જીવાજી જમશેદજી ઝકટરનાં બેડી તથા મરહુમ શેઠ રસતમજી ફરામજી હીરા માણેકનાં વીધવાએ પોતાનાં માણેકનાં છોકરી મરહુમ બાઇ આલીબાઇ કુવરજી દીન-શાહજી મસાલાવાલાનાં પુત્રને માટે એક મોટા કુલો બધાવી બાદલો મુક્યો હતો.

તાં ૬ થી મારચ.

રોજ ૧૮, માહ ૬ (શે) ૧૨૪૮ ૫૦

મરજી-નવસારીવાળા જમશેદજી તેહમુલજી દેશાઇ-ઉમર વર્ષ ૬૭. નવસારીની અજીમનના એક આવેલાન અકામર. ફારસી ભાષામાં ધણજી કામેલ અને ત્યાંની સર કાયસજી બાંધગીર મદરેસાના નવસારી ખાતેના પોતાના મરજી સુધી સેક્રેટરી.

તાં ૮ થી મારચ.

રોજ ૨૦, માહ ૬ (શે) ૧૨૪૮ ૫૦

બીલીમોરા મધે અજીમનના ઉધરાતથી બધાવવા માટેનાં દોખમોના તાણે પુરવાની ક્રિયા આજ દીને તે

૧ બોમ્બે ગવર્નેટ ગેઝેટ, તાં ૬ થી મારચ ૧૮૭૯.
૨ આ કુલા ઉપર નીચે મુજબ તખ્તી મારેલી છે:—
“મરહુમ બાઇ આલીબાઇ તે શેઠ કુવરજી દીનશાહ મસાલાવાલાની બેડીનાં પુત્રને વાણતે બાઇ દીનબાઇ તે જીવાજી ઝકટરની બેડીએ આ કુલો બધાવ્યો છે. તાં ૬ થી મારચ સને ૧૮૭૯.”

તરફ જરથોસ્તીઓના મોટા મેળાવડાની હજુરમાં કરવામાં આવી હતી.

તાં ૧૦ થી મારચ.

દસ્તુર બહમનજી જમાસપજી જમારપ આશાનાને ચાલુ ખિસ્તી નવાં શાકને દીને મહેલા સી. આઇ. ઇ. ના મેતાબની મુબારકબાદીમાં આજ દીને પુણીના જરથોસ્તીઓએ શેઠ ધનજીશાહ જમશેદજી અકલેસરીઆનાં મકાનમાં તેમનાં પ્રમુખપણાં હિંદલ એક મેલાવડો કરી માનવત્ર આપ્યું હતું. શેઠ એદલજી જીવાજી અકલેસરીઆએ તે વાંચી સંભલાવ્યા બાદ દસ્તુરજીએ નેનો ઘટતો જવાબ વાલ્યો હતો. જે બાદ દસ્તુરજી તરફનાં ગાનની નિશાન દાખલ તેમને એક સુંદર કારીગરીનું “ફલાવર વાઝ” બેટ આપ્યું હતું. જે પછી પાંત ગોલાય લઇ મેલાવડો બરખાસ્ત થયો હતો.

તાં ૧૧ થી મારચ.

શેઠ માણેકજી શેરાજીજી મેહતા (સુલીઅન કીપર) એ ઇંગ્લેન્ડ મધે એલ. આર. સી. પી. તથા એલ. આર. સી. એસ. ની પરીક્ષાઓ ફતેહમંદીથી પસાર કીધી હતી.

તાં ૧૩ થી મારચ.

ઝકટર રસતમજી નશરવાનજી બોરીએ “વેદાને યગતા કાતુનો તથા તેની વિદ્યા” ને લખવું એક પુસ્તક રચી

૧ જામે જમશેદ તાં ૧૦ થી મારચ ૧૮૭૯.

આ ક્રિયામાં સામેલ થવાને એ દોખમોનાં કામન-માનેજરો શેઠા દીનશાહજી માણેકજી પી.ટી.ટ. રસતમજી લીમા જીલાઇ લીમાકુના, રસતમજી કોલાલાઇ કોલાકાકાના, લીમજીલાઇ હોરમજી મેશુરી, અને બેહરામજી ફરામજી બારીઆએ તાં ૧૨ થી દેખરવારી ૧૮૭૯ નાં વર્તમાન પત્રોમાં જાહેર ખબર છપાવી સર્વ જરથોસ્તીઓને અજી કીધી હતી.

૨ આ “ફલાવર વાઝ” પર નીચે મુજબ લેખ કાતરેલો છે:—

“Presented to Dastoor Bymonjee Jamaspjee, Esq., C. I. E. Asstt. Commissioner, Hyderabad Assigned Districts by his friends and admirers amongst the Zoroastrian community of Poona on the happy occasion of his being made a companion of the Order of the Indian Empire as a slight token of esteem and regard 1879.”

૩ જામે જમશેદ, તાં ૧૩ થી મારચ ૧૮૭૯.

૪ રાઇસ એફ ઇ.આ, તાં ૧૪ થી મારચ ૧૮૭૯.

પ્રગટ કીધું હતું. હિંદુસ્થાનના વહીવટી કેટલીક નકલો ખરીદી હિંદુસ્થાનની મેડીકલ કોલેજોમાં મોકલી આપી હતી. *

તા. ૧૫ મી માર્ચ.

રોજ ૨૭, માહ ૬ (શિ.) ૧૨૪૮ ૫૦

મરુજી—જમશેદજી હોરમજી લાકડાવાલા અથવા વખારીઆ—ઉંમર વર્ષ ૫૫. એવન ભરૂચના એક જાણીતા વેપારી હતા. પ્રથમ સાગી મલખારી લાકડા, મોવડાં વગેરેના વેપાર કરતા હતા. ત્યાર બાદ રૂઢિના મોહટા સાહસીક વેપારી તરીકે જાણીતા થયા હતા અને રૂઢિ પીલવાના કારખાના તથા ગાંધી બાંધવાના પ્રેક્ષા એમને હિલા કીધા હતા. એવજીની નમ્રપતે ભરૂચમાં એક તથા ઉદવાડામાં એક મહમખાર સંસ્થાવર મહીનો અને આસમાન રોજે થાય છે. એમના ભાઈઓએ તથા કુટુંબીઓએ એમનું નામ કાયમ રાખવા બહાર ગામના જરથોસ્તીઓને ઉતરવા એક મુલાકાતખાનાનો બાદશાહી બગલો ભરૂચમાં બાંધ્યો છે અને તે “ જમશેદ બાગ ” ના નામથી જાણખાય છે. એમના વારસમાં એમના મરહુમ દીકરીના દીકરા શેઠ બમનશા જામશજી જીજીસરવાલા છે અને તેઓના પૃથુ રૂઢિ, કપાસ, વ્યાજના ધંધા છે અને અંકલેશરમાં જીન અને પ્રેસના માલિક છે. મરહુમના એક ભાઈ શેઠ ધનંજીશાહ હોરમજી વખારીઆ પૃથુ એજ ધંધામાં શ્રી પાલેજ ખાતે જીનીંગ ફેક્ટરી છે. અને રૂઢિ તથા વ્યાજનો બહોલો ધંધો કરે છે. એમના નાહના ભાઈ શેઠ રસતમજી વખારીઆના ભરૂચ-પાલેજ અંકલેશરમાં જીનો પ્રેસો છે તથા રૂજાતમાં રૂઢિના સાહ વેપારી તરીકે મણાય છે. એક ભાઈ મરહુમ સોરાબજી લાકડાવાલાના દીકરા શેઠ મંચેરશાહ લાકડાનો મુખાઈ-ભરૂચ-અંકલેશર-અમદાવાદનો મોહટો બહોલો ધંધો છે. અને એ કુટુંબ તરફથી જીનજીનને મોહટી બજેશે

1 "Digest of the Principles and Practice of Medicines," Dr. Khory's recently published "Digest of the Principles and Practice of Medicines" has been brought to the notice of the Secretary of State, who, being of opinion that the work has been apparently written without any view to profit and is an instance of devotion to the scientific studies of the higher branches of the medical profession by a native of India (Dr. Khory being a Parsee) has ordered a number of copies to be purchased and transmitted to India for distribution among the medical colleges.

થયલી છે અને ધર્મના તથા શરૂના આગેવાન કામોમાં અગ્રેસરો છે તથા પંચાતના અકાપરો તથા તરસીઓ છે.

તા. ૧૭ મી માર્ચ.

આજ દીને ભરૂચ મધે મરહુમ શેઠ જમશેદજી હોરમજી વખારીઆ અથવા લાકડાવાલાના થયલા ઉકમ-જીમાં તેમની પોતાની પુણીમાંથી રૂ. ૧૨૨૨૫, ખાતાજી બાપ દીનજીએ તે મરહુમ શેઠ હોરમજીએ બેહરામજી વખારીઆનાં વીધવાએ રૂ. ૫૦૦, ભાઈ શેઠ શોરાબજી હોરમજીએ રૂ. ૩૦૦૦, તથા શેઠો રસતમજી અને ધનંજીશાહ હોરમજીએ રૂ. ૨૦૦૦, મળી રૂ. ૧૭૭૨૫, ધર્મ ખાતે આપ્યા હતા.

તા. ૨૦ મી માર્ચ.

શેઠ આદરજી જીવજીએ નામદાર સરકારે ખેડાના હજીર રૂપુડી કલેક્ટર નેમ્યા હતા.

ખાંનજીદુર બહમનજી શોરાબજી તારાપોરવાલા, એલ. સી. ઇ., ને નામદાર સરકારે પુણી જીલ્લાના કામચલાઉ એકઝીક્યુટીવ એજન્ટનીઅર નેમ્યા હતા. ર

તા. ૨૦ મી માર્ચ.

મુંબઈના નામદાર ગવર્નર સર રીચરડ ટેમપલે આજ દીને નવી સેક્રેટરીએટ આધીસનાં દીવાનખાનામાં એક લેખી ભરી હતી, જે વેળાએ નીચલા પારસી મહસ્થો ત્યાં હાજર થયા હતા:—

પ્રાઇવેટ ઓફીસ—બેહરામજી જીજીભાઈ, સી. એસ. આઈ; હાનરેબલ ડેપુટી કમિશનર શ્રીમજી, સી. એસ. આઈ; સર જમશેદજી જીજીભાઈ બારોનેટ.

પબ્લીક ઓફીસ—અરદેશર ખરશેદજી ફરહુજ પારખ, અરદેશર ડેપુટી કમિશનર મુસ, અરદેશર હોરમજી વાડીઆ, બહમનજી મંચેરજી પંચજી, બહમનજી ખરશેદજી ભાંડુપવાળા, ખાન બાહદુર બેહરામજી દાદાભાઈ રેજીસ્ટ્રાર, બેહરામજી નશરવાનજી સીરવાઈ, કાવરાજ દાદી લીમજી, કાવરાજ ખરશેદજી શેદજી, કાવરાજ માણેકજી લીમજી, ખરશેદજી ફરહુજ પારખ, દાદાભાઈ ડેપુટી કમિશનર, દાદી માણેકજી લીમજી, દાદી નશરવાનજી દાદી, એલજી રસતમજી રીપોર્ટર, મોદરેજી હોરાબજી પદમજી, હોરાબજી ખરશેદજી

૧ જામે જમશેદ, તા. ૧ લી આપરેલ ૧૮૭૮:

૨ જામે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા. ૨૦ મી માર્ચ ૧૮૭૮.

દાદીશેઠ, હોરમારજી અરદેશર હોરમજી વાડીઆ, હોર-
મજી બેહરામજી મુસ, હોરમજી અરદેશર સતોક,
ખાનબાદકુર જમશેદજી ધનજીભાઈ વાડીઆ, જમશેદજી
ખરશેદજી જમશેદજી, જીવાજી શાપુરજી ધનજીભાઈ, જાંઠ-
ગીર માણેકજી ખરશેદજી, જાંઠગીર કાવસજી જાંઠગીર,
જાંઠગીર ડોસાભાઈ કરામજી, ખરશેદજી રસતમજી કામાજી,
કેખશર નરશેજી કાપસજી, મનચેરજી મેહરવાનજી
ભાવનગરી, ખાન બાદકુર મનચેરજી કાવસજી મરજાંન,
માણેકજી ખરશેદજી સરાફ, નશરવાનજી હીરજીભાઈ કરાની,
નાનાભાઈ બેહરામજી જીજીભાઈ, નશરવાનજી ચાંદાભાઈ,
પીરોજશાહ મેહરવાનજી મેહતા, રસતમજી નાનાભાઈ
બેહરામજી જીજીભાઈ. ૧

તાં ૨૫ મી મારચ.

મોખેદ અસપંદીઆરજી બરજોરજી પંથકીએ “ ફારસી
ભાષાનો લોખીએ ” એવે નામનો એક ઇંગ્રેજ, ફારસી
અને ગુજરાતી કાપ રમી પ્રગટ કરીએ હતો. ૨ એ પ્રસતક
સર જમશેદજી જીજીભાઈ ખારોનેટને અર્પણ કરવામાં
આવ્યું હતું.

તાં ૨૭ મી મારચ.

નીચલા પારસી ગ્રહરથોને નામદાર સરકારે નવા સુલે-
હના અમલદારો તરીકે નેમ્યા હતા:—૩

શેઠો અરદેશર મેહરવાનજી શેકના, હીરજીભાઈ અરદે-
શર દાદીશેઠ, નાનાભાઈ રસતમજી રાંધીના.

તાં ૩૦ મી મારચ.

અતરૈનાં “ ટાઇમ્સ ઓફ ઇન્ડીઆ ” પત્રના રીપોર્ટર
શેઠ નાનાભાઈ રતનજી સીજબરે મીં પીટમેનની રીતી
ગુજબ “ શાર્ટ્સ્ટેડ ” ઇંગ્લેન્ડને જવતમાં સખવાની પરીક્ષા
પસાર કરી તે માટે, તથા એ હુનર બીજાઓને શિખાડ-
વાની કાયકાત માટે સરટીરીકેટ મેલવી હતી. ૪

૧ ટાઇમ્સ ઓફ ઇન્ડીઆ, તાં ૨૨ મી મારચ ૧૮૭૬.

૨ “ Guide to the Persian Language. An Eng-
lish, Persian and Gujarati Vocabulary. For the
use of English, Persian, and Gujarati learners.
Compiled by, Mobed Aspandiarji Burjorji Pan-
thaki. Bombay: Education Society's Press,
1879.”

૩ મોખે ગવર્મેન્ટ ગેઝેટ, તાં ૨૭ મી મારચ ૧૮૭૬.

૪ જામે જમશેદ, તાં ૩૧ મી મારચ ૧૮૭૬.

તાં ૩૧ મી મારચ.

શેજ ૧૨, માહ ૭ (શે) ૧૨૪૮ ૫૦

મરજુ—દાદાભાઈ રસતમજી અપુ-ઉમર વર્ષ ૫૮)
મઉ તથા વડોદરા ખાતેના વેપાર ચલાવતા હતા. મુંબઈના
નસેસાદાર ખાંધીયાઓનું ફૂંડ ઉભું થયું તેની તકેદારી
કરવા નેમાયલી કમીટીના એવણ એક અધીકારી હતા.

તાં ૧ લી આપરેલ.

નીચલા પારસી ગ્રહરથોને આએ વર્ષમાં તેમનાં
નામની આગલ લખેલાં જુદાં જુદાં મથકોની મ્યુનીસીપા
લીટી તથા લીબીકેટ લોકલ ફૂંડ કમીટીઓના મેમ્બરો
તરીકે નામદાર સરકારે નેમ્યા હતા:—

મ્યુનીસીપાલીટી.

વાંદરા—શેઠ જાંઠગીરજી રસતમજી માંદી.

શેઠ દાદાભાઈ નવરોજજી દાવર.

કુલીઓણી—ગકટર પેસતનજી બહમનજી ધનજીમેહતાના.

શેઠ બીખાજી જીજીભાઈ શેકના.

કાપાલી—શેઠ ફરામજી રતનજી શેઠ.

કેવલામાહીમ—ગકટર બરજોરજી અરદેશર રપેનસરના.

ઉરન—શેઠ કુંવરજી એદલજી ઉમરીગર.

શેઠ રસતમજી પેશતનજી ઉમરીગર.

જલગામ—શેઠ બેજનજી નરરોજજી.

અંકલેસર—શેઠ પેશતનજી નશરવાનજી જીનવાલા.

શેઠ એદલજી નશરવાનજી જીનવાલા.

શેઠ જમશેદજી જીવાજી સુનાવાલા.

ભરૂચ—શેઠ નશરવાનજી શેઠરીઆરજી જીનવાલા.

ખેડા—શેઠ આદરજી જીવણજી.

દાહો—સરજીવન કેખશર શોરાજી નરીમાન.

ડીસ્ટ્રિક્ટ લોકલ ફૂંડ કમીટી.

મુરત—શેઠ બરજોરજી રસતમજી ગારા.

તાં ૩ જી આપરેલ.

શેઠ શાપુરજી જામાસપજી ભાવનગરીને નામદાર સર-
કારે કસ્ટમસના ત્રીજા વર્ષના અને શેઠ જાંઠગીરજી
પ્રણાલિ ફરામજી કરાકાને ચોથા વર્ષના આસીસ્ટન્ટ
કમીશનર નેમ્યા હતા.

આએ શાલની ડીઝીકટ પલીડરની પરીક્ષામાં નીચલા પારસીઓ પસાર થયા હતા:—

શેઠ બેનનજી માલુકજી જ્ઞાનસરીઆ, બી. એ.

શેઠ ઉકરજી કુકીરજી મીસ્ત્રી.

શેઠ નવરોજી અરદેશર.

તાં ૩ જી આપરેલ.

બાપ આવાંબાપ તે શેઠ કાવશજી બેનનજી આલ-બલેસનાં ધણીઆનીએ નવસારીની પાસેનાં તવડી ગામની પાદર આગલનાં મીઠાં કુવાની પાસે એક મોટાં અબાડો બંધાવી આપ્યો હતો.

તાં ૬ મી આપરેલ.

રોજ ૨૨ માહ ૭ (શેં) ૧૨૪૮ ૫૦

આજ દીને મરહુમ બાપ કુકીઆજી તે શેઠ માલુ-કજી બરજોરજી શેઠનાના ધણીઆની તથા મરહુમ શેઠ કાવશજી ક્રામજી મારકરના બેટીનાં ઉકમણાંમાં તેમના ખાવદે રૂ. ૧૦૦), દીકરા શેઠ એદમજી માલુકજી શેઠનાએ રૂ. ૫૦૦), ભાઈ શેઠ ક્રામજી કાવશજી મારકર રૂ. ૫૦૦), તથા બીજા બેટીઓએ રૂ. ૫૦) મલી રૂ. ૧૧૫૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તાં ૧૦ મી આપરેલ.

શેઠ માલુકજી નશરવાનજી નાણાવડી, બી. એ; એલ. એલ. બી.ને નામદાર સરકારે આપ્યા જીલ્લાનાં વસાઈ અને દેહલુનાં સજારડીનેટ જડજી નેમ્યા હતા.

૧ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તાં ૩ જી આપરેલ ૧૮૭૬.

૨ આ અબાડા ઉપર નીચે મુજબ તખ્તી મારેલી છે:—

“શ્રી દાદાર હોરમજીની મદદ છે.

“બાપ આવાંબાપ તે શેઠ કાવશજી બેનનજી આલ-બલેસનાં ધણીઆનીએ પોતાના પુત્રને સાઈ પોતાના “બરચથી આએ અબાડા બંધાવેલો છે. રોજ ૧૬ મે “મેયુર ખજદ, માહ ૭ મે મેયુર ખજદ, સને ૧૨૪૮ “ખઅજબરદી સંવત ૧૮૩૫ ના ચંદ્રતર ચુદ ૧૧ ને “વાર ગરેઉ તાં ૩ જી આપરેલ સને ૧૮૭૬ ધસવી.”

૩ જામે જમશેદ, તાં ૧૧ મી આપરેલ ૧૮૭૬.

૪ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તાં ૧૦ મી આપરેલ ૧૮૭૬.

તાં ૧૭ મી આપરેલ.

પુણાંવાલા ખાનબાહુર પદમજી પેશતનજીને નામદાર સરકારે દખલના પેહલા વર્ગના સરદાર નેમ્યા હતા.

તાં ૧૮ મી આપરેલ.

રોજ ૧ માહ ૮ (શેં) ૧૨૪૮ ૫૦

આજ દીને મરહુમ બાપ આપમાએ તે શેઠ ખીરો-જશાઈ ધનજીભાઈ આલબલેસના ધણીઆની તથા શેઠ અરદેશર નશરવાનજી મોહીના બેટીના ઉકમણાંમાં તેમની પોતાની પુંજમાંથી રૂ. ૧૦૦૦), મમાવા શેઠ કાવશજી બેનનજી આલબલેસ રૂ. ૫૦૦૦), મમાઈ બાપ આવાંબાપએ રૂ. ૫૦૦), સસરા શેઠ ધનજીભાઈ એદમજી આલબલેસ રૂ. ૫૦૦), કાકાસસરાઓ મરહુમ શેઠ એદમજી ક્રામજી આલબલેસના સાહેબજીઓએ રૂ. ૧૦૦૦), તથા બીજા બેટીઓએ રૂ. ૫૨૫) મળી રૂ. ૮૫૨૫) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તાં ૨૦ મી આપરેલ.

પુણાં મધે નામદાર શાહજી પ્રીન્સ એફ વેલ્સની ૫૫મામણીની યાદગારીમાં બંધાનારી આલબરટ એન્ડ વર્ડ ઇન્ટરીટયુટની હમારતનાં ફંડમાં મઠવાલા ખાનબાહુર એદમજી પેશતનજી ધાસવાલાએ રૂ. ૧૦૦૦) આપ્યા હતા.

તાં ૨૨ મી આપરેલ.

શેઠ મનચેરજી ક્રામજી પટેલ, બી. એ. એ લંડનની નેશનલ ઇન્ડિઅન આશોરીએશનની મુબંબની શાખાના સંબંધમાં આજ દીને ક્રામજી કાવશજી ઇન્ટરીટયુટમાં “આપણાં રૂઠોનાં કારખાનાં, તેમની હાલની હાલત, તે કેમ આવી, અને તેને લગીવમાં સુધારવાના ઉપાયો” વિષે ઇંગ્લેન્ડમાં એક ભાષણ કીધું હતું. સરનશીનની ખુરસીએ સર જમશેદજી જીલ્લાઈ ખારોનેટ ખીરાબા હતા.

૧ ટાઇમ્સ એફ ઇન્ડિઆ, તાં ૨૧ મી આપરેલ ૧૮૭૬.

૨ જામે જમશેદ, તાં ૧૬ મી આપરેલ ૧૮૭૬.

૩ જામે જમશેદ, તાં ૨૨ મી આપરેલ ૧૮૭૬.

૪ ટાઇમ્સ એફ ઇન્ડિઆ, તાં ૨૬ મી આપરેલ ૧૮૭૬.

એ ભાષણનું એક મોપાનીયું નીચલા નામથી છપાઈ પ્રગટ થયું હતું:—

“Our Spinning and Weaving Mills, their present condition, how brought about, remedies for the future. A Lecture delivered by Muncherjee Framjee Patell, B. A. in connection with the Bombay Branch of the National Indian Association. Bombay: printed at the Dastur Ashkara Press. 1879.”

તા. ૨૫ મી આપરેલ.

તા. ૨૭ મી આપરેલ.

અતરેની કુરલા મધે ચાલતી ન્યુ ધરમસી સ્પીનીંગ
એન્ડ વીવીંગ કુંપનીના એજન્ટો અને ડાએરેક્ટરો વચ્ચે
મીલના વહીવટ બાબે ટપાટપી ચાલતી હતી. તે દરમિયાન
એજન્ટોએ ગયા નવેમ્બર માસમાં પોતાના બચાવમાં
એક ચોપાનીયું છપાવી ભાગીદારો વચ્ચે વેંદ્યું હતું.
આ ચોપાનીયામાં પોતાની આબરૂને નુકસાન પોંદ્યે એવું
લખાણુ ધારી ડાએરેક્ટરોના પ્રમુખ શેઠ નશરવાનજી
અરદેશર અરશેહજી વાડીઆએ એજન્ટોની પેહડીના
ભાગવાએ શેઠો નશરવાનજી મેહરવાનજી પાડે અને દોરા-
બજી ફરામજી પાડે ઉપર અતરેની પોલીસ કોર્ટમાં બદ-
નક્ષીની ફરીઆદી માંડી હતી જે મુકદ્દમા માજીએટે-શેશ-
નમાં મોકલવાથી તેની તપાસ ત્રણ દીવસ સુધી હાનરે-
બલ મીંડ જરૂરીસ બેલી અને ખાસ જુરીની હજુરમાં
ચાલી હતી, જે દરમિયાન પ્રથમ વાદીની શાક્ષી લેવાઈ
હતી, અને મીંડ ઇનવર્સરીડી બારીસ્ટરે લીધેલી ઉલટ
પાલટ તપાસમાં તેનું ધણુંક ભોપાણું બાહુર આન્યું
હતું. આથી જુરીએ પ્રતીવાદીઓના બચાવ સાંભળ્યા
વગર પોતાનું મત આપ્યું કે “જે શાક્ષી આ કોર્ટ
સામે પડી છે તે ઉપરથી એવું સાબીત થતું નથી
કે પ્રતીવાદીઓએ નવી ધરમસી પુનભાષ સ્પી-
નીંગ એન્ડ વીવીંગ કુંપનીના ભાગીદારોમાં ફરી-
આદ કરેલી બદનક્ષીવાણું ચોપાનીયું છપાવીને વેંદ-
ન્યામાં કાંઈમી ખરાબ ધારણા રાખી નહીં હતી, અને
વળી બીજું એ કે આ મુકદ્દમા ફરીઆદીએ આ કોર્ટમાં
લાવેલો જોધો નહતો.” નામદાર જડજે જણાવ્યું કે
તમરા મતને હું તદ્દન મક્કતો છું; તથા આજ સહવા-
રના મેં એ ચોપાનીયું આપ્યું વાંચ્યું હતું, અને તે
ઉપરથી માલમ પડે છે કે પ્રતીવાદીઓએ ઇમાનદારીથી
પોતાના બચાવમાં ખરી વીગત બાહુર પાડી છે, અને
તેઓને આખરથી છોડી દેઈ છું.”

તા. ૨૬ મી આપરેલ.

શેઠ કે.ખશર નવરોજજી કાબરાજીએ “લવકુશ” નામે
નાટક સ્વી પ્રગટ કીધો હતો. ૨

૧ જામે જમશેદ, તા. ૨૬ મી આપરેલ ૧૮૭૯.

૨ લવકુશ નાટક. ત્રણ અંકમાં. રચનાર, કે.ખશરો
નવરોજજી કાબરાજી. મુબંબ, દરેકર આશાકારા છાપાખાના
મધે, રસ્તમજીનવરોજજી ખંખાતાએ છાપ્યો છે. સને
૧૮૭૯ ઇસવી.

શેઠ ૧૦ માહ ૮ (શે.) ૧૨૪૮ ૫૦

ઈંદોર મધે શેઠ હોરમજીજી માણેકજી ભમગરાએ
પોતાના મરહુમ ધણીઆની બાધ નવાજબાઈનાં નામથી
બંધાવેલી આતશ દાદગાહની દરમેહર પરકવાની કિંઆ
આજ દીને કરવામાં આવી હતી. જશનની કિંઆ પુણ-
વાલા ખાનબાહદુર દરુર હોશગજી ભમાસપજી ભમારૂપ
આશાનાએ કરવા બાદ તેવણે એક ગંબીર વાએજ કરી
સંભલાવી હતી. જે પછી શેઠ હોરમજીજી તરફથી એક
અંજુમન પત્ર વાંચવામાં આવ્યો, જેમાં જણાવ્યું હતું
કે એ દરમેહરનું મકાન શ્રી ઇંદોરની જરથેસ્તી અંજુ-
મનને સ્વાધીન આપ્યું છે. તેનું માપ ૪૬ શીટ લાંબુ
અને ૩૮ શીટ પહોલું છે. તેની સામે એક કુવો છે. અને
પાસે એક નાંધણું બંધરચીખાતું છે. દરમેહરના મકાનની
પૂર્વે જે અમારું મકાન છે તે પથુ આજ દીને અંજુ-
મનને સ્વાધીન કીધું છે, એવી સરતથી કે એ મકાનબી
ઉપલાં દરમેહરના મકાન સાથેજ સંબંધ રેહ જે મધે
ઓબેદ સાહેબો પોતાનાં બાલબચા સાથે રેહ. એ સર્વે
મકાનોપર આજ દીનથી હમારો તથા હમારા વારસ
વડીલો અથવા ફરજદાંન ફરજદાંનો યુખતીધારી સંબંધી
કશો હક અથવા દરદાઓ નથી. એ દરમેહરનાં મકાનની મરા-
મત તથા દાદગાહ વગેરેનો ખરચ અંજુમન સાહેબે ચલાવવા
કહુલાત આપી છે. છેલ્લે અંજુમન સાહેબને નમનતાઈથી
અરજ છે જે “હમારા ગુજરીઆ બાદ અંતરે થતી જશન
વીગેરે બહુર કીરીઆઓમાં ચાર્જ નામ સામેલ કરવાને
અંજુમન તથા દરુર સાહેબ ઠેરાવ કીધાથી શેવકને
આએ જેહાન તેમજ તે જેહાનમાં સરફરાજ છે.”
ઉપલો અંજુમન પત્ર વંચાયા બાદ ઇંદોરની અંજુમનના
પ્રમુખ શેઠ કાવસજી પેશતનજીએ અંજુમન તરફથી શેઠ
હોરમજીજીને માનપત્ર વાંચી સંભલાવી શેઆલ હોરાડી
હતી, જે પછી ચાશની કરી સર્વે લોકવદાય થયું હતું.

તા. ૨૮ મી આપરેલ.

શેઠ દીનશાહ પેશતનજી કંગા, એમ. એ.; એલ. એલ.
બી. એ હાઈકોરટના સોલીશીટરની પરીક્ષા ફતેહમંદોથી
પસાર કીધી હતી ૨.

તા. ૩ જી મેએ.

હિંદુસ્થાનમાં આયાત થતાં કાપડ ઉપરથી વડી સર-
કારે જગત કાઢી નાખી હિંદુસ્થાનની એ મેહસુલ

૧ જામે જમશેદ, તા. ૬ હી મેએ ૧૮૭૯.

૨ ટાઇમસ એન્ડ ઇંડીઆ, તા. ૩૦ મી આપરેલ ૧૮૭૯.

ઓછી કરી તે સામે પ્રોટેસ્ટ કરવા ઇંગ્લેન્ડ પાસાં મોકલે તે એક અરજ કરવા માટેના ઠેગવ કરી તે બહાલ રાખવા માટે મુ'બ્બના રેલવેસીએની એક અરજ સલા બોલાવવાને ગણ તા. ૧૬ મી આપરેલે શેરીફ ડાક્ટર આત-મારામ પાંડુરંગ બેગ પ ઇંગ્લેન્ડ, ૨૩ હિંદુ, ૬ મુસલમાન, ૨ વાહુધી, ૨ પોરટુગીઝ, અને ૩૪ પારસી (શેઠ બેલુરાંમજી જીજીભાઈ, સી. એસ. આઈ, દીનશાહજી, માણેકજી પીટીટ, અરદેશર હોરમજી વાડીઆ, નવરોજ ફરદુનજી, ખરશેદજી ફરદુનજી પારખ, નયરવાંનજી માણેકજી પીટીટ, હોમજી ખરશેદજી દાદીશેઠ, પીરોજશાહ ગેબરવાંનજી મેહતા, એમ એ; નાનાભાઈ મેહરાંમજી જીજીભાઈ, કેપશર નવરોજજી કાચરાજી, માણેકજી ખરજેરજી મીનોમેહરજીમજીના, અરદેશર ફરામજી મુસ, ફરામજી દીનશાહજી પીટીટ, હોરમજીજી બહમનજી વાડીઆ, હોરમજીજી દાદાભાઈ પલીડર, મનચેરજી નવરોજજી બનાજી, બહમનજી શોરાબજી જ. જીજીભાઈ, હોરમારજી અરદેશર હોરમજીજી વાડીઆ, કાવસજી માણેકજી લીમજી, હોરમજીજી નવરોજજી સકલાતવાલા, બહમનજી પેશતનજી માસટર, જમશેદજી ખરશેદજી કામા, ખરશેદજી રસતમજી કામાજી, મેહરાંમજી નયરવાંનજી સીરવાઈ, નાનાભાઈ રસતમજી રાંધીના, જાંઠગીર કાવરાજી જાંઠગીર રેડીમની, હીરજીભાઈ મેહરવાંનજી વાડીઆ, નવરોજજી માણેકજી વાડીઆ, મનચેરજી મેહરવાંનજી ભાવનગરી, શોરાબજી ધનજીભાઈ વાડીઆ, અરદેશર મેહરાંમજી કાપડીઆ, દાદી નયરવાંનજી દાદીશેઠ, અરદેશર ખરશેદજી ફરદુનજી, ખરજેરજી રસતમજી મોદી) ગ્રહસ્થાએ કરેલાં રીકવીજી શનની રૂઢે આજ દીને સરકારે ટાઉન હાલ વાપડવા નહિ આપવાથી ફરાંમજી કાવરાજી ઇન્ટરડીટ્યુટમાં એક બહુર સભા સર મંગલદાસ નયુભાઈ, સી. એસ. આઈ. નાં પ્રમુખપણાં ઉકેલ મલી હતી. આ વેળાએ શેઠ મોરારજી ગોકલદાસની દરખાસ્ત અને તેને શેઠ નાનાભાઈ મેહરાંમજી જીજીભાઈ તથા શેઠ નવરોજજી ફરદુનજીએ ટેકા આપવાથી પાર્લામેંટેને અરજ કરવાનો ઠેગવ થયો હતો. આ અરજનો તૈયાર કરેલો ખરડો શેઠ પીરોજશાહ મેહરવાંનજી મેહતા સી. આઈ. ઇ. એ વાંની સલાહાઓ, જે બાહલ રાખી તે પ્રોટેસ્ટ ફાસેટની મારફતે પાલમેંટ પર મોકલી આપવાને ઠેગવુ હતું. ૧

તા. ૮ મી મેએ.

ડાક્ટર સ્પીગમન " ઇરાંનીઅન એનટીકવીટીસ " નું પુસ્તક ત્રણ દફતરમાં પુરું થયું હતું.

૧ ટાઇમસ એફ ઇડીઆ, તા. ૫ મી મેએ ૧૮૭૯.

તા. ૧૫ મી મે.

મુ'બ્બના બારાના એક પોરટ તરસડી શેઠ શોરાબજી શાપુરજી બંગાલીએ પોતાનો આધેશો છોડવાથી નામદાર સરકારે તે જગ્યાપર શેઠ શોરાબજી ફરામજી પટેલને નેમ્યા હતા. ૧

તા. ૨૯ મી મેએ ૧૮૭૯

શેજ ૧૨ માહ ૯ (શે.) ૧૨૪૮ ૫૦

મરજુ—હોરમજીજી પેશતનજી બેનેટ, એમ. એ. ઉમર વર્ષ ૩૧, ઇંગ્લેન્ડ જઈ ૧૮૭૧ માં બારીસ્ટરની પરીક્ષા પસાર કીધી હતી. અને ૧૦ મી આગસ્ટ ૧૮૭૧ ને દીને હાઈ કોર્ટમાં ધંધો ચલાવવાના સપત લીધા હતા. કમનશીમે ૧૮૭૭ ના સપ્ટેમ્બર માસમાં હાઈકોર્ટ તર ફથી એમને દેવાના ડેબ્યા હતા. પછી હરી વર્ષે કુવામાં પડી આપધાત કરી મરજુ પામ્યા હતા.

તા. ૨૯ મી મેએ.

શેજ ૧૨ માહ ૧૦ (કે.) ૧૨૪૮ ૫૦

મરજુ—કાવરાજી માણેકજી લીમજી—ઉમર વર્ષ ૪૫) મેસરસ લીમજી માણેકજીના છોકરાઓની કંપનીના નામે મોટા વેપાર ચલાવતા હતા. મુ'બ્બની યુનીવર્સીટી માં પોતાના આપને નામને " માણેકજી લીમજી ગોલ્ડ મેડલ " દર શાલ આપવાને રૂ. ૫૦૦૦ આપ્યા હતા. અત્રેની મ્યુનીસીપાલ કોર્પોરેશનના એક સલાસદ અને માતરીમોનીયલ કોર્ટના એક ડેલીગેટ હતા.

તા. ૧૧ મી જુન.

શેજ ૨૫ માહ ૯ (શે.) ૧૨૪૮ ૫૦

આજ દીને મરજુમ શેઠ મેહરવાંનજી કાવરાજી દીનશાહજી પીટીટના ઉકમણમાં તેમના બપાવા શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ રૂ. ૩૦૦૦), બપાઈ બાઈ સાકરઆઈએ રૂ. ૧૦૦૦), બાપના કાકા શેઠ નયરવાંનજી માણેકજી પીટીટ રૂ. ૧૦૦૦), માતાજી બાઈ આવાંબાઈ એ રૂ. ૧૦૦૦), કુષ તથા સાસ બાઈ ભીષાઈજી તે શેઠ દાદી નયરવાંનજી દાદીશેઠનાં ધણીઆનીએ રૂ. ૫૦૦, મરનારના ધણીઆની બાઈ મેહરબાઈએ રૂ. ૫૦૦), કાકા એ શેઠ ફરામજી તથા બહમનજી દીનશાહજી પીટીટ રૂ. ૧૦૦૦), ભાઈઓ શેઠ માણેકજી, પેશતનજી, હોરમજીજી,

૧ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા. ૧૫ મી મેએ ૧૮૭૯.

૨ શેઠ ખરશેદજી કાવરાજી માણેકજી લીમજીના બાવા.

ખરશેઠ, અરદેશર, શેરાખળ અને ફરકુનળ તથા બેહનો બાપ્તિઓ મીડીયાપ, વીરમાપળ અને સુનાબાપ્તિઓ મળી રૂ. ૧૫૦૦), પુષ્પા બાપ્તિઓ નવાબબાપ, રતનબાપ, હમાબાપ, હીરાબાપ, માણેકબાપ અને બચુબાપ્તિઓ રૂ. ૧૦૦૦) મળી રૂ. ૧૦૫૦૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

પાછલી રાતના ઉઠમણમાં બપાવા શેઠ દીનશાહજી એ બીજા રૂ. ૧૦૦૦) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા.

તાં ૧૬ મી જુન.

આજ દીને અમદાવાદ મધે બેહરામજી જીજીભાઈ મેડીકલ સ્કૂલની સ્થાપના થઈ હતી. તેની ઇમારત પર નીચે મુજબની તખતી છે.

The Byramjee Jeejeebhoy Medical School
Ahmedabad.

Established 16th June 1879.

Like the Sister Institution at Poona

This school takes its name

From the late

Hon'ble Mr. Byramjee Jeejeebhoy, C. S. I.,

Who contributed a sum of Rs. 20,000

Towards the construction of the
School Building.

તાં ૧૭ મી જુન.

આજ દીને બાપ ખરશેઠબાપ તે શેઠ જરજેરજી નસરવાનજી જોટલીબાજનાં ધણીબાનીએ શ્રી દવીહર ગામમાં એક કુવો બધાની ખુદશી મુકીયો હતો.

૧ જામે જમશેદ, તાં ૧૩ મી જુન ૧૮૭૯.

૨ તે પર નીચે મુજબ તખતી છે:-

“શ્રી દાદાર હોરમજીની મેદત. આએ કુવો શ્રી મુજબ
“વાશા બાપ ખરશેઠબાપ તે શેઠ બહમનજી માણેકજી
“ચોક્કશીના બહેને પોતાના આવદ જરજેરજી નસરવા-
“નજી જોટલીબાજનાં પુત્રને શાહ શવાખ ખાતે બધાવેઓ
“છે. ચંવત ૧૯૩૫ ના વીસીશ નામ ચંવતશર જેઠ વદ
“૧૩ વાર જોમે પારશી રોજ ૧ લો દાદાર હોરમજી માહ
“૧૦ દેહ ઇન્જ શે ૧૨૪૮ ઇઅન્જ નરદી. ઇઅરજી
“તારીખ ૧૭ માણે જુન શે ૧૮૭૯ ઇસવી ૦ એ કુવાનું
“કામ પારશી હોરમજી બીમજીભાઈ દવીઅરવાલાના
“હાતથી ચમખત થઈ છે, ને હવે પછે એ કુવા પર
“દેઅરજી એજ ધણી તરફથી રેહશે.”

તાં ૨૬ મી જુન.

શેઠ કાવશજી ખરશેઠજી જમશેદજીને નામદાર સર-
કારે નીમખતી મેડસુસના સુપર-સુમરી આસીસ્ટન્ટ કલે-
ક્ટર નેમ્યા હતા.

તાં ૨૬ મી જુન.

નામદાર માહારણી વિકેટરીયાનો પાંટવી કુંવર પ્રીનસ
ઓફ વેલસ ૧૮૭૫ માં મુજબ ફરવાને આન્યે તેની
યાદગારીમાં તેણે એક થોડેરવાર કાંસાનું બાહવણું
સર આદ્યરદ દેવીડ સાંસને રૂ. ૫૦,૦૦૦) ને ખરચે
ઈંગલાંડથી બનાવી મંગાવ્યું હતું તે તૈયાર થઈ અતરે
આન્યાથી તે પાલવેથી આવતાં મેદાનમાં બોહણું મેલવાની
ક્રિયા મુજબના નામદાર ગવરનર સર રીચરડ ટેમપલે
આજ સાંજે મોટી ધામધુમ સાથે કીધી હતી. એ બાહવ.
લાંમાં નામદાર શાહજીદાને શીડ મારશલના પોશાકમાં
થોડાપર કુચ કરતો કોતરયો છે, તથા નીચલા પથ્થર
ઉપર તે નામદાર મુજબ આન્યે તે વેળાએ તેને જે
આવકાર દીધામાં આન્યે હતો તેનો ચીતાર કોતરવામાં
આન્યેછે.

તાં ૨૭ મી જુન.

શેઠ કાવશજી દીનશાહજી કેઆસે “શુધેસ્તાન”નો
તમામ તરજુમો નામે મુજબની પુસ્તક બાહર પાડ્યું
હતું.

તાં ૩૦ મી જુન.

મુજબના મુનીસીપાલ કારપોરેશનના કર ભરાનરા
એ તરફના એક મેમબર શેઠ કાવશજી માણેકજી લીમજી
મુજબી જવાથી તેમની જગોએ આજ દીને કર ભરાનારા
ઓએ શેઠ હીરજીભાઈ અરદેશર દાદીશેને મુદી કાઢ્યા
હતા.

તાં ૧ લી જુલાઈ.

મધરાજ ખાતે ઉધાડવામાં આવેલી ખેતીવાડીની કોલે-
જમાં અભ્યાસ કરી નીચલા ૮) પારસીઓ સેવટની
પરીક્ષામાં પસાર થયા હતા:-

૧ બોન્ને મવરમેંટ ગ્રેજેટ, તાં ૨૬ મી જુન ૧૮૭૯.

૨ દાઇમસ ઓફ ઇડીઆ, તાં ૨૭ મી જુન ૧૮૭૯.

૩ શેખસાદીનું બનાવેલું ફારસી યેલ્ડનાન. આર ભાષ
માં તરજુમો કરનાર, કાવશજી દીનશાહ કેઆસના. મુજબ
વર્તમાન ગ્રેસમાં જાયું છે. યન્દેજરદી ૧૨૪૯. સન
૧૮૭૯ ઇસવી.

૪ દાઇમસ ઓફ ઇડીઆ, તાં ૧ લી જુલાઈ ૧૮૭૯.

નવરોજીય હોરમજીય પાટક, પીરોજીયાહ દાદાલાઈ મોદી, જાંઘીર મનચેરજી ચીયગર, અરદેશર ડોચાલાઈ કોહલા, ફરમજી નશરવાંનજી ખાંતા, બેહરામચાહ હીરજીમાઈ કોટવાલ, રતનજી દાદાલાઈ તાતા, બહમનજી મનચેરજી દાદીના ?.

તા. ૩ જી જુલાઈ.

મુખ્યમંત્રી પારસી ચીફ માટીમોનીઅલ કોરટના એક હેલીગટ મરહુમ શેઠ કાવશજી માલુકજી લીમજીની જગોએ નામદાર સરકારે શેઠ હીરજીમાઈ અરદેશર દાદી શેઠને નેમ્યા હતા.

આએ શાક્તી દેશી માણજેટોની પરીક્ષામાં નીચલા પારસીઓ પસાર થયા હતા:—

બીજા વર્ગના માણજેટ—રતનજી એદલજી કાંગા, દીનશાહ જમશેદજી દરગુર કામદીનના.

ત્રીજા વર્ગના માણજેટ—હોરમજીય ખરશેદજી કુરલાવાલા, ખરશેદજી રસતમજી દાદાયાનજી.

તા. ૧૦ મી જુલાઈ.

રોજ ૨૬ માઈ ૧૦ (શી.) ૧૨૪૮ ૫૦

મરજી—ખરશેદજી જાંઘીરજી ગીનાઈ—ઉમર વર્ષ

એવન એકજીકુટીવી ઇન્જનેરીની આપીસમાં આસી. સ્ટેટ અકાઉન્ટન્ટ હતા. અને પુને જીવ્યાં હતા.

તા. ૧૦ મી જુલાઈ.

યાણા જીલ્લાનાં વસાઈ અને ડાહણના સંપારડીનેટ જડજી શેઠ માલુકજી નશરવાંનજી નાણાંવતી, બી. એ.; એલ. એલ. બી. ને નામદાર સરકારે રૂ. ૫૦) સુધીના દાવાના દીવાની ચુકદમાઓ ચુકવવાને સમાલકાઝ કોરટના જડજીની સત્તા આપી હતી?

તા. ૧૩ મી જુલાઈ.

રોજ ૨૭ માઈ ૧૦ (શી.) ૧૨૪૮ ૫૦

મરજી—પેશતનજી દાદાલાઈ વાડીઆ—ઉમર વર્ષ ૫૪) મરહુમ-શેઠ દાદાલાઈ પેશતનજી વાહડીઆના દીકરા. એવજી એક રકાવર હતા. ઇ. સ. ૧૮૩૮ માં “નેટીવ એજ્યુકેશન સોસાયટી”ની નામદાર ગવરનર સર રાજરટ

૧ જામે જમશેદ, તા. ૪ થી જુલાઈ ૧૮૭૬.

૨ જામે ગવરમેન્ટ ગેજેટ, તા. ૩ જી જુલાઈ ૧૮૭૬.

૩. જામે ગવરમેન્ટ ગેજેટ, તા. ૧૦ મી જુલાઈ ૧૮૭૬.

માંટનાં પ્રમુખપણાં હોજા મંજેલી સલામાં એમને રકા-લરકીપ માટે પસાર થયા જાણે કીધા હતા. પણ તે પોતાની ખુશીથી લેવા ના પાડી પોતાથી ઉતરતા વિદ્યાર્થીને અપાવી હતી. એવનના બાવાનો પરેલ માંજીયો લાલબાગ તેવનની નાદારી વેળા વેચાયો હતો. તે માટે ૧૮૫૨ માં એવને સુપ્રીમ કોરટમાં એવો દાવો ઉઠાવ્યો હતો કે એ જગા સરકારે એમના વડીલોને આપેલી હોવાથી તે પર માગનારાઓનો નહીં પણ એમના વારે-સોનો હક છે. પણ નામદાર જડજી સર અરસકીન પેરીએ તે દાવો રદ કર્યો હતો. “માલુકજી પીટીટ સ્પીનીંગ”ના એવન કેટલુંક સુધી સેક્રેટરી અને પછી એડીટર હતા. હીસાબ કીતાબમાં બહુ બાહોશ હોવાથી શેર સત્તા વેળા ધણીક કંપનીઓના લીકરીટર નેમ્યાયા હતા?.

તા. ૧૭ મી જુલાઈ.

રોજ ૧ માઈ ૧૧ (શી.) ૧૨૪૮ ૫૦

આજ દીને પુણાં મધે મરહુમ બાઈ હીરાબાઈ તે ખા. બા. એદલજી ધાસવાલાનાં વહુ તથા મરહુમ શેઠ દોશબજી પેશતનજી ધાસવાલાનાં બેટીનાં ઉદમણમાં રૂ. ૬૦૫) તેમના બાવાનાં નામથી ઉભાં કરેલાં ફંડમાં આપ્યા હતા. ?

તા. ૧૯ મી જુલાઈ.

રોજ ૩ માઈ ૧૧ (શી.) ૧૨૪૮ ૫૦

આજ દીને સુરતની પાસેનાં ઇજાપેર ગામમાં મુખ્યવાળા શેઠ જાંઘીરજી કાવશજી જાંઘીરજી રેડીમનીએ પોતાના બાવા મરહુમ સર કાવશજી જાંઘીરજી રેડીમની, નાઈટ, સી. એસ. આઈ,નાં પુનને માટે એક નશાખાતું બંધાવી આપ્યું હતું?.

૧ શેઠ બાપુજી તથા હીરજી અને ડા. જાંઘીર પેશતનજી વાહડીયાના બાવા.

૨ જામે જમશેદ, તા. ૨૧ મી જુલાઈ ૧૮૭૬.

૩ આએ નશાખાતાં પર નીચે મુજબ તખ્તી મારેલી છે:—

“શ્રી દાદાર હોરમજીની મદદ હોએ. આએ નશા-ખાતું શેઠ જાંઘીરજી કાવશજી જાંઘીરજી રેડીમ-નીએ પોતાના બેહેસતનશીન મુરખીજી બાવાજી સર કાવશજી જાંઘીરજી રેડીમની, શી. એસ. આઈ. ના “પુણે શાઈ” બંધાવ્યું છે. રોજ ૩ મે માઈ ૧૧ મે “સને ૧૨૪૮ ઇ. સ. ૧૮૭૬” તા. ૧૯ મી જુલાઈ સને “૧૮૭૬ ઇ. સ. ૧૮૭૫ ના આખાડ ૧૬ ૩૦ ને “વાર સનેઉ.”

તાં ૨૪ મી જુલાઈ.

શેક બરબોરજ એલજી મોદી, એમ. એ.; એલ. એલ. બી., ને નામદાર સરકારે ભડચના સંબંધિત નક્કર; તથા શેક એલજી મનજીભાઈ મોદીને નક્કરના સંબંધિત નક્કર નેમ્યા હતા. ૧

તાં ૭ મી આગસ્ટ.

રોજ ૨૨ માહ ૧૧ (શે.) ૧૨૪૮ ૫૦

મરણ—માલુકજી પુલ્યાજી—અચારવાલા-ઉમર વર્ષ ૬૧ એવજી પ્રથમમાં બાઈ ધનાંબાઈ તે મરહુમ શેક હીરજીભાઈ બહમનજી વારડનાં ધણીઆનીના હાથ હેલ અચાર ચરણી વગેરે બનાવવાનો હુકમ શીખ્યા હતા. તે બાદ-૪૦ સં ૧૮૪૩ થી હિંદી ચરણી, અચાર, મુરબો, વગેરેના ધણે કરતા હતા. ૧૮૫૫ માં એવજી પોતાના દીકરાઓને તેમાં શામેલ કરી “માલુકજી પુલ્યાજી એન્ડ સન્સ” ને નામે તે ચાલુ રાખ્યા હતા.

તાં ૧૭ મી આગસ્ટ.

રોજ ૨ માહ ૧૨ (શે.) ૧૨૪૮ ૫૦

આજ દીને મરહુમ બાઈ પીરોજીભાઈ તે શેક ફરાંમજી અરદેશર દાવરનાં ધણીઆની તથા મરહુમ શેક કાવરાજી બહમનજી તાપીઆનાં બેટીનાં ઉમજીમાં તેમના આવડે રૂ. ૮૨૫) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા. ૨

તાં ૧૯ મી આગસ્ટ.

આ વર્ષમાં કેટલાક પારસી મહારથે આપણા રવાં નેને લોખંડી ગાડીમાં મેથીને અવલ મંજલ લેઈ જવાની બલામણુ કરવા લાગા હતા, તેમજ તે વિષે ન્યુસ પેપરમાં તકરારો ચલાવી હતી, અને સેવટે મરહુમ શેક જમશેદજી નોશરવાનજી દાદીશેઠનાં એક લોહડાંની ગાડી રવાને લેઈ જવા સાથે ઇંગ્લાંડથી બનાવીને અતરે મોકલી હતી, અને માનવંત તરડી સાણેપર એક પત્ર લખી, તે ગાડીમાં રવાને લેઈ જવાની બલામણુ કરી હતી. તે ઉપરથી મધ્ય ધણી જુન ૧૮૭૯ ને દીને શેક અરદેશર ડોસાભાઈ સુનશી, શેક એલજી બહમનજી મારીસ, શેક દાદાભાઈ એલજી આલબલેસ, શેક ખરશેદજી પાલનજી પાઉવાળા વગેરે આશરે ૩૦૦ જરથે-સ્તીઓની શહી સાથે એક સામી અરજ તરડી સાણેપર

૧ મોએ ગવર્મેન્ટ ગેજેટ, તાં ૨૪ મી જુલાઈ ૧૮૭૯.

૨ બમે જમશેદ, તાં ૧૯ મી આગસ્ટ ૧૮૭૯.

બેગ મધ હતી. જે ઉપરથી તેઓએ અતરના પેહલે વાંચના અણીતા દસ્તુરજી સાણેપના એ નવી રીત વિષે, દીનની શરીઅત પ્રમાણેના ફતવા લખી મંગાવી તે જાણે કાંઈ હતાં. તે અરજના જવાબમાં તરડી સાણેપો લખે છે કે,

“ઉપલી એકતેમાસ મુજબ દસ્તુર સાણેપોએ હમરી ઉપર લખી મોકલેલા ફતવા કુલ જરથોસ્તી અંજુ-મનને વાકેફ થવા સાથે આમે ચોપાનીઆમાં હમોએ છપાવી પ્રગટ કીધા છે. એ ફતવા ઉપર નેગાહ પોંદ્યાડતાં શેક જમશેદજી નશરવાનજી દાદીશેઠનાં એ કીધેલી સુચના અમલમાં લાવવાને હમો લલાગણુ કરી ચકતા નથી.

બીજું—આમે જોગવાઈએ સરવે જરથોસ્તીઓને હમો જાણે કરીએ છીએ કે, આપણી દીનનાં ફરમાનોની વીરુદ્ધ નહીં જમ એવી રીતનો ફેરફાર, દસ્તુર સાણેપોની સલાહથી કરવાને હમોએ ફરાવ કીધા છે, તે ફેરફાર એ છે કે ગેહાનનાં ઉપરના ભાગ ઉપર ચારે ખુણે તથા પગ અને માંથાની બાજુએ, માફકસર ઉંચાઈનાં લોહડાંનાં શલીઆ જડાવીને તે ઉપર ઘટ કુમાસનાં કપડાંની ચાદરવું ઢાંકણુ કરવું, કે જેથી રવાનોને આકાર બાણેરનાં લોકોને દીશે નહીં. એ ફેરફાર અમલમાં લાવવાની ઘટતી ગોઠવણુ હવે પછે કરવામાં આવશે.

મુખધ, રોજ ૨૧ મો માહ ૧૦ મો શેઠનચાહી તથા માહ ૧૧ મો કદમી સને ૧૨૪૮ ઇઅબજરદી, તારીખ ૭ મી જુલાઈ સને ૧૮૭૯.

(શહી) લાં સેવક જમશેદજી જીજીભાઈ.

,, લાં સેવક હીરજીભાઈ જોરમજી રોના.

,, લાં સેવક ખરશેદજી ફરદુનજી પારખ.

,, લાં સેવક દીનચાજી માલુકજી પીટીટ.

,, લાં સેવક ફરાંમજી નશરવાનજી પટેલ.

અનજુમનનાં ફંડનાં તરથીડીઓ.

૧૯ મી આગસ્ટ.

જરથોસ્તી રવાનોને લોહડાંની ગાડીમાં મુકી અવલ મંજલ પોંદ્યાડવું રવા છે કે નહીં તે બામે દસ્તુરજી સાણેપો પાસે લખાવી મંગાવેલાં મતોનું એક ચોપાનીયું આપણી અનજુમનના તરડી સાણેપોએ પ્રગટ કીધું હતું. ૧

૧ “જરથોસ્તી રવાનોને લોહડાંની ગાડીમાં મુકીને અવલમંજલ લઈ જવાને દીનની શરીઅન પ્રમાણે બની ચકે નહીં તે બામે દસ્તુર સાણેપોએ લખી મોકલેલા ફતવા કુલ જરથોસ્તી અનજુમનને વાકેફ થવા સાથે અંજુમનના ફંડ તથા મીલકતોના તરથીડીઓએ છપાવી પ્રગટ કીધા છે. જમે જમશેદ, જાપાખાવું, જાપનાર જોરમજી દાદાભાઈ પરીંદર સને ૧૨૪૮ ઇઅબજરદી સને ૧૮૭૯ ઇસવી.”

તાં ૨૧ મી આગસ્ટ.

અહમદનગર જીલ્લાનાં રાહુરી તાલુકાના મામલતદાર શેઠ રતનજી એલજી કાંગાને નામદાર સરકારે તે જીલ્લાના ખીજા વર્ગના માલજેટની સત્તા આપી હતી.

તાં ૨૩ મી આગસ્ટ.

રોજ ૩ માઠ ૧ (કં) ૧૨૪૯ યં

મરજી—ધનજીભાઈ રશતમજી પારખ—ઉમર વર્ષ ૪૭ જોવાલીઅરના માહરાજા સીંધીઆના ઘોડેસવાર તોપખાતાનાં લશ્કરના મેજર. એવજીનું મરજી મોરારની કાંપમાં નીપજ્યું હતું.

તાં ૨૪ મી આગસ્ટ.

રોજ ૬ માઠ ૧૨ (શં) ૧૨૪૮ યં

શોલાપુર મધે ૪૦ સં ૧૮૪૫ ના ફેબ્રુઆરી માસમાં શેઠા વીકાજી અને પેશતનજી મેહરજીએ બંધાવેલી દરેમેહર ખીશમાર હાલતમાં આવવાથી તે દેશ પરદેશના જરૂરિયાતી અનુભવના ઉધરાતથી ફરી નવે સરકારી બંધાવી આજીવનો પરકારી હતી. જાનની કિઆ પુણ્યાવાલા ખાનખાહદુર દરપુર નોશરવાનજી જમારપજી જમારપઆશાનાએ શરૂ કીધી હતી, જે પુરી થયા બાદ તેમના બચીજી એં મેહરજી હોશંગજી દરપુર જમારપઆશાનાએ “દરેમેહર” વિષે એક વાએજ વાંચી સંભલાવી હતી. એ પછી શોલાપુરના ડેપુટી કલેક્ટર શેઠ દારાશાહ ડોશાભાઈ કે જેવજી એ દરેમેહર માટે ઉધરાજી કરવા તથા તે બંધાવવા માટેની આજેવાની લીધી હતી તેવજી એક ભાવજી કરી નાણાં ભરનારાઓના, તેમાં ખસસ કરી શેઠ દીનશાહજી માણેજી પીટીટ તથા મઝવાલા ખાનખાહદુર એલજી પેશતનજી ધાસવાલાનો ઉપકાર માંગ્યો, અને ખાનખાહદુર દરપુર નોશરવાનજીને અનુભવ તરફથી એક શેઆલ હોરાકી હતી. એ પછી આશની કરી મીજલસ બરખાસત થઇ હતી.^૧

- ૧ જોએ ગવર્મેટ ગેઝેટ, તાં ૨૧ મી આગસ્ટ ૧૮૭૯.

૨ જોએ જમશેદ, તાં ૧લી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૯.

એ દરેમેહરમાં નીચે મુજબ તખતી મરેલી છે:-

“આએ દરેમેહર ઇઅજબરદી સને ૧૨૧૩ ના શાલમાં દખાજવાલા એણેશતનશીન શેઠ વીકાજી મેહરજીએ બંધાવી શી શોલાપુરની જરૂરિયાતી અનુભવ નો હવાલે કરી હતી પણ તે ખીશમાર હાલતમાં આવીઆથી અશલ બંધાવનારના વારેશીની પરવાનગી લેખ અતરેના ખાનખાહદુર દારાશા ડોશાભાઈ ડેપુટી

તાં ૨૯ મી આગસ્ટ.

રોજ ૧૪ માઠ ૧૨ (શં) ૧૨૪૮ યં

મરજી—રસતમજી ફરોમજી શેઠના-ઉમર વર્ષ ૫૨ એવનના વડાઓ મુસા માપલાના અતરેના એવનત હતા. એવન સરકારી નોકરીમાં સેક્ટરીયતમાં રેકરડ કીપર હતા. અને ૧૮૭૫ની પેહલી જાનેવારીએ રીટાયર થયા હતા.

તાં ૩૦ મી આગસ્ટ.

રોજ ૧૫ માઠ ૧૨ (શં) ૧૨૪૮ યં

મરજી—ખાનખાહદુર રસતમજી શોરાબજી દલાલ—ઉમર વર્ષ ૭૬, એવન ભરૂચ મધે એક જાણીતા વેપારી અને વાહજીવતી હતા. દોઢ સહીના પોતાના વડીલોના વેપાર ચલાવતા હતા. ભરૂચની પારસી પંચાયતના ૪૦ વર્ષ સુધી તરરદી અને ૧૮૭૦ થી પ્રમુખ હતા. ભરૂચનાં દોખમાં ૫૨ જવાનો રસ્તો બાંધવાના ફંડમાં પછેલા રૂ. ૫૦૦૦) આપવા તેથી તે રસ્તાને ‘રસતમ રોડ’ કરી નામ આપ્યું છે. ભરૂચની સરકારી હાઈસ્કૂલની ઇમારતને માટે એવનની પુછમાંથી પછસા આપેલા છોવાથી એ સ્કૂલને એવનનું નામ આપવામાં આપ્યું છે.

મહારાણી વીક્ટોરીઆએ શેઠનશાખાનુનો ખેતાળ અખત્યાર કીધો તે વખતે સરકારે એમને દરબાર ભરીને સર્ટીફિકેટ ઓફ એગ્રન્ટનું માન આપ્યું હતું. બાદ સને ૧૮૭૮ માં એમને ખાનખાહદુરના ખેતાળ આપ્યો હતો. કારણ કે સને ૧૮૫૭ ના ખલવા વખતે તથા ખીજ દેશની તમામ પ્રજાની શેવાઓ માટે તે ખેતાળ નામદાર સરકારે આપ્યો હતો. હીંદુ માહજન, મુસલમાન તેમજ પારસીઓના તમામ સર્વજનિક કામમાં એ જરૂરથ આજેવાન ભાગ લેતા હતા. મરહુમના પાંચ દીકરાઓ શેઠ નશરવાનજી, અરદેશરજી, પીરોજશાહ, દીનશાહ અને દારાશાહ પોતાના બાપના બંધા ઉપરાંત સુતર, કાપડ તથા મીલો તથા પ્રેસોના ડીરેક્ટરો તરીકે પોતાની નામના મેલવી હતી પણ તેઓ બધા ટુંક ઉમરમાં અણેરતી થયાછે. તે દરેક અનુભવના કંડના તરરદીઓ તથા શહેરમાં સરવેથી આજેવાન ભાગ જાતવી ગયા છે. દવાખાના

“કલેક્ટરની મેણત તથા દીલશોજીવી દેશપરદેશના કુલે જરૂરિયાતીઓમાં એક જાણેર ઉગરાનું કરી રૂ.૬૦૦૦) ના ખરજે ફરીથી નવેશર બંધાવી તથા આજીવનો મુખવી કુલ જરૂરિયાતીઓ માટે ખુલી મુકી છે. રોજ દોઢો આદર ઇઅજબ માઠા ૧૨ અશપદારમદ શને ૧૨૪૮ ઇઅજબરદી તાં ૨૪ મી આગસ્ટ સને ૧૮૭૯ ઇસવી, વાર રવેડું.”

તા. ૪ થી સપ્ટેમ્બર.

શેઠ આદરજી જીવજીને નામદાર સરકારે અમદાવાદના ડીસ્ટ્રિક્ટ ડેપુટી કલેક્ટર, અને શેઠ એદલજી હાથાભાઈ કાઠાવાલાને ખેડાના ડીસ્ટ્રિક્ટ ડેપુટી કલેક્ટર નેમ્યા હતા. ૧

તા. ૧૧ મી સપ્ટેમ્બર.

એ. શ્રીરાજ હોશંગ દરુર જનમારપ આશાના, એમ. એ. ને નામદાર સરકારે ખેડાના કામચલાઉ ડીસ્ટ્રિક્ટ ડેપુટી કલેક્ટર નેમ્યા હતા. ૨

તા. ૧૭ મી સપ્ટેમ્બર.

શેઠ રૂસ્તમ ધરાંનીએ “રજપુત વીરસ કથા” નામે એક પુસ્તક રચી પ્રગટ કીધું હતું. ૩

તા. ૧૮ મી સપ્ટેમ્બર.

સર જમશેદજી જીજીભાઈ બારોડેને નામદાર સરકારે મુંબઈના ગવર્નરની લેલસલેટીવ કૌન્સીલના ૧૬ સલાસદ તરીકે નેમ્યા હતા. ૪

તા. ૨૫ મી સપ્ટેમ્બર.

મુંબઈની પારસી સ્ત્રી માટરીગ્રેનીઅલ કોરટન બેંક ડેલીગેટ શેઠ ધનજીભાઈ દુરામજી પટેલે આધ્યા હોડવાથી નામદાર સરકારે તેમની જગ્યાએ શેઠ નાનાભાઈ રૂસ્તમજી રાણીનાને નેમ્યા હતા.

શેઠ નવરોજજી દોરાજી અંડાલેવાલા, બી. એ; એલ. એલ. બી. ને નામદાર સરકારે પ્રણા જલ્લાના જુનાર મામના સચારાઈનેટ જડજ નેમ્યા હતા. ૫

૧ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા. ૪ થી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૯.

૨ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા. ૧૧ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૯.

૩ “રજપુત વીરસ કથા. પુસ્તક બીજું. જનાવનાર રૂસ્તમ ધરાંની. પ્રગટ કરનાર જેહાંગીર બેજનજી કરાણી. ચોપડી વેચનાર. કાટ, પારસી બજાર સીટ. મુંબઈ.”

૪ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા. ૧૮ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૯.

૫ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા. ૨૫ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૯.

તા. ૨૫ મી સપ્ટેમ્બર.

શેઠ નરશર્વાજી શેરામજી વજીદદારને નામદાર ગાયકવાડ સરકારે નવસારીમાં મુખતીઆર વકીલાતપણું ચલાવવાની સનદ આપી હતી. ૧

તા. ૪ થી અક્ટોબર.

શે. ૧૫ માહ ૨ (ક.) ૧૨૪૯ ૫૦

આજ દીને મરહુમ ખાઈ ધનબાઈજી તે મરહુમ શેઠ જમશેદજી મનચેરજી સ્ત્રીકા ધડીઆલીનાં વીધવાન-ઉકમણાંમાં તેમની પોતાની પુણમાંથી રૂ. ૨૧૦૦) તથા બીજાં ખેશીઆએ રૂ. ૫૫૬) મલી રૂ. ૨૬૫૬) ધર્મ ખાતાંઓમાં આપ્યા હતા. ૨

તા. ૯ મી અક્ટોબર.

ડાક્ટર જમશેદજી દીનરાહ અંબાતાને નામદાર સરકારે અમદાવાદની મેડીકલ સ્કુલમાં રસાએનથાઈ અને મેડીકલ જુરીસપ્રડનસના શિક્ષક નેમ્યા હતા. ૩

તા. ૧૦ મી અક્ટોબર.

શે. ૨૧ માહ ૧ (શે.) ૧૨૪૯ ૫૦

આજ દીને મરહુમ શેઠ ખરોદજી એદલજી જવે-રીના ઉકમણાંમાં તેમની પોતાની પુણમાંથી રૂ. ૫૦૦) તથા બીજાં ખેશીઆએ રૂ. ૨૬૪) મલી રૂ. ૭૬૪) ધર્મ ખાતાંઓમાં આપ્યા હતા. ૪

તા. ૧ લી નવેમ્બર.

મરહુમ જેહાંગીર બેજનજી કરાણીએ “હિંદુસ્તાની ગાયન સંગ્રહ” નામે કેટલાક આપેરાના અને છુટક ગાયનો એકઠાં કરી છપાવી પ્રગટ કીધાં હતાં. ૫

૧ જામે જમશેદ, તા. ૨૬ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૯.

૨ જામે જમશેદ, તા. ૮ મી અક્ટોબર ૧૮૭૯.

૩ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા. ૯ મી અક્ટોબર ૧૮૭૯.

૪ જામે જમશેદ, તા. ૧૩ મી અક્ટોબર ૧૮૭૯.

૫ “જેહાંગીર કરાણીના હિંદુસ્તાની ગાયન સંગ્રહ. ભાગ પેરુલો. નેમાં ૬૦૦ થી વધુ ગાયનોનો મોટો સંગ્રહ છે. પ્રગટ કરનાર જેહાંગીર બેજનજી કરાણી, ચોપડી વેચનાર. કાટ, પારસી બજાર સીટ, મુંબઈ.”

તા૦ ૬ થી નવેમ્બર.

શેઠ ફરદુનજી કુવરજી તારાપોરવાલા, બી. એ; એલ. સી. ઇ. ને નામદાર સરકારે અમદાવાદના કામચલાઉ એકઝીક્યુટીવ એનજીનીઅર નેમ્યા હતા. ૧

તા૦ ૧૧ મી નવેમ્બર.

રોજ ૨૩ માહ ૨ જી (શૈ) ૧૨૪૬ ૫૦

મરણ—દોરાબજી તેહમુલજી કાપડીઆ-ઉમર વર્ષ એવણે ૧૮૭૨ માં અતરેની ડીસ્પીક્ટ પ્લીડરની અને ૧૮૭૩ માં હાઇ કોર્ટ પ્લીડર અને સંખારડીનેટ જડજની પરીક્ષા પસાર કીધી હતી. પછી ૧૮૭૩ નાં નવેમ્બર માસમાં નામદાર સરકારે એવણને અહમદનગર જીલ્લાના રાહુરી મામના બીજા વર્ગના સંખારડીનેટ જડજ નેમ્યા હતા, અને ૧૮૭૭ ના જાનેવારી માસમાં એજ જીલ્લાના પેહલા વર્ગના માજીસ્ટ્રેટની સતા આપી હતી. પછી ૧૮૭૭ ના જુલાઈ માસમાં થાણા જીલ્લાના પીપાળ મામના બીજા વર્ગના સંખારડીનેટ જડજ નેમ્યા હતા. એવણે પુનાની ધર્મશાલામાં આપધાત કીધા હતા.

તા૦ ૧૨ મી નવેમ્બર.

બુઅબનો નામદાર ગવરનર સર રીચરડ ટેમપલ ઉતર હીંદુસ્તાનની આવી કવેટા ખાતે આજ દીને જઇ પુગયો હતો. તે નામદારને ત્યાંના વ્યાપારીઓ, અમલદારો, તથા વતનીઓ તરફથી આવકારતું એક માનપત્ર રેસી ડનસીમાં જઇ આપવામાં આવ્યું હતું. માનપત્ર સુલદ. અવાંજે કવેટાના પોસ્ટ મારતર શેઠ ધનજીશાહ માણેકજી લાલકાકાએ વાંચ્યું હતું, અને તે ઉપર ત્યાં રહેતા નીચલા પારસીઓની શહીઓ હતી. ૨

મેશરસ રૂસતમજીની કુંાં, ધનજીશાહ માણેકજી લાલકાકા, કાવરાજી દીનશાહ ખાતા, પાલજીજી રતનજી પટેલ, હોરમજી અરશેજી ચીનાઈ, ડોરાબાઈ ફરમજી કાંગા, નાનાબાઈ પાલજીજી શેઠના, હોરમજી મેહરવાંનજી ઉમરીગર, અરજેરજી દોરાબજી પટેલ, દાદાબાઈ રતનજી દેશાઈ, માણેકજી એદલજી વજીદદાર, બીખાજી એદલજી વાજા, આપુજી માણેકજી પસતાકીઆ, જમશેદજી રતનજી દેશાઈ, પીરોજશાહ સોરાબજી કોહલા, નવરોજજી કાવરાજી સુલાં, અરજેશર દીનશાહ, અરજેરજી સોરાબજી કોહલા.

૧ બોમ્બે ગવરમેંટ ગેઝેટ, તા૦ ૬ થી નવેમ્બર ૧૮૭૯.

૨ જામે જમશેદ, તા૦ ૨૨ મી નવેમ્બર ૧૮૭૯.

તા૦ ૧૩ મી નવેમ્બર.

અમદાવાદ જીલ્લાના વીરમગામના મામલતદાર શેઠ દાદાભાઈ દીનશાહ કરાકાને નામદાર સરકારે તે જીલ્લાના ત્રિજા વર્ગના માજીસ્ટ્રેટની સતા આપી હતી. ૧

તા૦ ૨૦ મી નવેમ્બર.

નાશકના હજુર ડેપુટી કલેક્ટર અને માજીસ્ટ્રેટ શેઠ ફરમજી નશરવાંનજી શેઠનાને નામદાર સરકારે પોતાના જોધા ઉપરાંત દેવલાલીનાં મીલીટરી કેન્ટોનમેંટના પછુ પેહલા વર્ગના માજીસ્ટ્રેટ નેમ્યા હતા. ૨

તા૦ ૧ લી ડીસેમ્બર.

અતરેની મેશરસ નરશી કેશવજીની કુંપની હસ્તક પરેલમાં ચાલતી ફ્લેગીંગ મીલ શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટીટે પોતા હસ્તકની માણેકજી પીટીટ માન્યુફેક્ચરીંગ કુંાં ને હીસાબે રૂ ૬૭૫૦૦૦ ની કીમતે ખરીદ કીધી હતી તે પાછી ચાલુ કરવાની કિઆ આજ દીને એક મોટા મેળાવણાની હજુરમાં પ્રમુખ શેઠ દીનશાહજીને હાથે કરવામાં આવી હતી. એ મીલનું નામ સર્વેની બુથાલી વચ્ચે “દીનશાહ પીટીટ મીલસ” કરી રાખવામાં આવ્યું હતું. ૩

તા૦ ૮ મી ડીસેમ્બર.

શેઠ કેપશર નવરોજજી કાપરાજીએ “વિનાશ કાળે વિપરીત શુદ્ધિ” નામે એક નાટક રચી પ્રગટ કીધા હતા. ૪

તા૦ ૧૧ મી ડીસેમ્બર.

આસેલીઆનાં મેલમેસન ખાતે આવતા ૧૮૮૦ ના અક્ટોબર માસમાં બરાનારાં દેશ પ્રદેશનાં પ્રદર્શણમાં આ પ્રલાકાની સર્વે પેદાવશો ધટતી રીતે રજુ કરવા માટે નામદાર સરકારે ૧૭ ઇંગ્લેન્ડ, ૧ ચાહુડી, ૫ હિંદુ, ૩ મુસલમાન, અને ૫) પારસી (શેઠો મેહરામજી જીજીભાઈ સી. એસ. આઈ., ફરમજી દીનશાહજી પીટીટ, મનમેરજી

૧ બોમ્બે ગવરમેંટ ગેઝેટ, તા૦ ૧૩ મી નવેમ્બર ૧૮૭૯.

૨ બોમ્બે ગવરમેંટ ગેઝેટ, તા૦ ૨૦ મી નવેમ્બર ૧૮૭૯.

૩ જામે જમશેદ, ૩ જી ડીસેમ્બર ૧૮૭૯.

૪ “વિનાશ કાળે વિપરીત શુદ્ધિ” અથવા લુગારી પતિની પતિવ્રતા પત્ની, નાટક ત્રણ અંકી (ઈંગ્લેન્ડ ઉપરથી) રચનાર, કેપુરાં નવરોજજી કાપરાજી. “મેસન અને મનીજેહ” ઇત્યાદીના કતા. બુઅબ, બુઅબ સમાચાર છપાખાનામાં માણેકજી અરજેરજી મીનાચેહરજીનાં એ જાપુ છે. સને ૧૮૭૯.”

નવરોજી બનાવ, નાનાભાઈ બેહરાંમજી જીજીભાઈ, અને નશરવાંનજી માણેકજી પીટી) અહરથાની એક કમીટી નેમી હતી. ૧

તાં ૧૩ મી ડીસેમ્બર.

મરણ—એદલજી હીરજીભાઈ તારાપોરવાલા—ઉમર વર્ષ ૪૯), શેઠ દાદાભાઈ બેહરાંમજી તારાપોરવાલાના ખીજા દીકરા. એવં પોતાના મર્માવા શેઠ હીરજીભાઈ જીમજીના પાલક થવાથી તેમના નામ સાથે ઓળખાતા હતા. અને એ પોતાના મમાવાનો વહીવટ ચલાવતા હતા. તારા પોરની અંલુમનના ૪૦ સં ૧૮૬૬ થી પ્રમુખ હતા. ૧૮૭૦ પછી ઉદરાબાદ ગયા હતા, પણ તારાપોર પાછા આવ્યા હતા. એમનું ઇંગ્લેન્ડ તથા ફારસીનું જ્ઞાન ધણું સારું હતું, અને વિદ્વાન હતા. ફારસી, ઇંગ્લેન્ડ, મરાઠી અને ગુજરાતીનો એક શબ્દકોષ એવં બનાવવા માંડ્યો હતો, અને તેના ૧૧૬૯૮ શબ્દો તૃતીયાર કીધા હતા. પણ તેટલાં એમનું સીકંદરાબાદ ખાતે મરણ નીપજ્યું હતું. ૨

તાં ૧૭ મી ડીસેમ્બર.

આકોલાના આસીસ્ટન્ટ કમીશનર દસ્તુર બહમનજી જમાસ્પજી જમાસ્પઆશાનાને આએ શાક્તની શરૂઆતમાં મલેલા સી. આઈ. ઇ. ના ખેતાબનો ચાંદ એનાયત કરવાની ક્રિયા ઉદરાબાદના રેસીડન્ટ કરનલ સર રીચરડમીડે આજ દીને આકોલા ખાતે ખાસ આવી એક દરબાર ભરી કીધી હતી. ૩

તાં ૧૮ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૩૦ માઈ ૩ (શે.) ૧૨૪૯ યં

મરણ—ઉદવાડેવાળા દસ્તુર બરજોરજી રસતમજી મીરઝાં—ઉમર વર્ષ ૬૦) એવજીને ૪૦ સં ૧૮૩૬ માં પોતાના આપનાં મરણથી તેમની જગે ઉપર ઉદવાડેના ખીજા દસ્તુર ઠેરયા હતા. ઉદવાડના આતશબેહરાંમને લગતી તથા ખીજા ધણીક જુની આબદોની એવજી માહીતગારી ધરાવતા હતા.

વાંદરા ખાતે હીલ પર જવાના રસ્તા પર લેફ્ટીની સવલત માટે શેઠ હોરમજી બહમનજી જીજીભાઈએ પોતાના બાવાને નામે સીદ્દી બંધાવી પુલ્લી મેલી હતી. જે પર નીચે મુજબ તખતી મારેલી છે.

૧ ગોએ ગવર્મેન્ટ ગેઝટ, તાં ૧૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૯.

૨ શેઠ દાદી એદલજી તારાપોરવાલાના બાવા.

૩ જામે જમશેદ, તાં ૨૪ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૯.

"Bomonjee's steps

for Public use 1879

Presented by H. Bomonjee Jeejeebhoy
to Bandora Municipality 1879."

"Degraos De Bomonjee 1879."

"જરથોસ્તી ધર્મ એ હમણાંની શીલસુરીનું મુળ છે." એ નામની ડાકટર રોયની જર્મન ચોપડીનો ઇંગ્લેન્ડ તરજુમો શેઠ ખરશેદજી રસતમજી કામાજીએ બાહર ખાડ્યો હતો. ૧

મોનશાયો જીલસ ઓપરટ નામના ફ્રેંચ વિદ્વાને અસલી મીડ લોકો અને તેઓની ભાષા વિષે એક પુસ્તક રચી પ્રગટ કીધું હતું. ૨

ગ્રોહસર નેલડેકે નામનો જરમન વિદ્વાને સાસાનીઆંન વખતની પારસી તથા આરબોની તવારીખનું પુસ્તક જરમન ભાષામાં પ્રગટ કીધું હતું. ૩

ગ્રોહસર જ્યારજી રાલીનસને અસલી ધરાંનીઅન ધર્મ વિષે એક રેસામો લખી પ્રગટ કીધો હતો. ૪

ડાકટર વીલ્હેમ ગાઇમરે અવસ્તા ભાષાનાં વ્યાકરણ, Chrestomathia અને ફરહંગનું એક નાધણું પુસ્તક રચી પ્રગટ કીધું હતું. ૫

૧ "Zoroastrian Religion as one of the sources of Modern Philosophy. From Dr. Roth's German work on the Egyptian and Zoroastrian Doctrines of Faith as the Oldest Sources of our Speculative Ideas. Extracted and translated by K. R. Cama. Bombay: Times of India Steam Press. 1879."

૨ "Jules Oppert, Le peuple et la langue des Médes. Paris, Maisson neuve. 1879."

૩ "The Nöldeke, Geschichte der perser und araber zur Zeit der Sasaniden. Ausdr Arabischen Chronik des Yabri übersetzt und mit ausführlichen Erläuterungen und Ergänzungen versehen, Lezden, 1879."

૪ "G. Rawlinson, the Religion of the ancient Iranians. 1879"

૫ "Wilhelm Geiger, Handbuch der Avesta-sprache, Grammatik, Chrestomathie und Glossar, Erlangen. 1879.

ડાક્ટર બારથોલોમ્યોઝ નામના જરમન વિદ્વાને ગાથા અથવા અસલી ધરાંનીઓની પવીત્ર બ'દશી વિષે જરમન ભાષામાં એક નાંધણું પુસ્તક પ્રગટ કીધું હતું. ^૧

પ્રોફેસર નેલડેકે નામના જરમન વિદ્વાને અરદેશર બાબેગાંનની તવારીખ પેહલવી કારનામેનાં પુસ્તકમાંથી જરમન ભાષામાં તરજુમો કરી છપાવી પ્રગટ કીધી હતી. ^૨

મોનશીયો પીએત્રેમા નામના ફ્રેંચ વિદ્વાને "આરીયન લોકો અને તેમનું અસલ વતન" એ બાબદ ઉપર વંદીદાદની પેહલવી પરગરદ ઉપરથી એક ચોપાનું રચી પ્રગટ કીધું હતું. ^૩

ડાક્ટર ફરડીનાંડ યુશકીએ અસલી ધરાંનીઓની તવારીખનું એક પુસ્તક જરમન ભાષામાં રચી પ્રગટ કીધું હતું. ^૪

શ્રેષ્ઠ અસપ'દીઆરજી બરતોરજી પંથકીએ "ખુલાસે દીને જરથોસ્તી" નામે ચોપડી છપાવી પ્રગટ કીધી હતી. ^૫

શ્રેષ્ઠ પીરોજશાહ મેહરવાંનજી જીજીભાઈએ સને ૧૮૭૪ માં હીંદુસ્થાનમાં ક્રિષ્ણી મુસાફરીની નોંધાની ચોપડી છપાવી પ્રગટ કીધી હતી. ^૬

૧ "Chr. Bartholomae; Die Githas und heiligen Gebete des altindianischen Volkes. Halle 1879.

૨ "Th. Noldeke, Geschichte des Artachsir-i-Papakân, aus dem Pehlwi übersetzt, mit Erläuterungen und einer Einleitung versehen. 1879"

૩ "P. A. Pistremont, Les Argars et leur premiere patrie. 1879."

૪ "Ferdinand Justi, Geschichte des alten Persiens. Mit Illustrationen und Karten. Berlin 1879."

૫ "ખુલાસે દીને જરથોસ્તી, યાને જરથોસ્તી ધંમ ક્રીયાના ફરમાનેના બેદોનો ખુલાસો, હાલના વેદક શાસ્ત્રની શોધ સાથે મુકાબલો કરીને ઉમરે પુગેલા જરથોસ્તી છોકરાંઓને વાંકું કરવા સાડ, બનાવનાર. મોખેદ અથ- પ'દીયારજી બરતોરજી પંથકી. મુંબઈ, વર્તમાન પ્રેસમાં ડાખું. સને ૧૮૭૬."

૬ "હિંદુસ્થાનમાં મુસાફરીની કટલીક નોંધ. બનાવનાર પીરોજશાહ મેહરવાંનજી જીજીભાઈ. મુંબઈ, વર્તમાન પ્રેસમાં મનચેરજી હોયજીએ ડાખું છે. સને ૧૮૭૬."

શ્રેષ્ઠ ખરશેદજી રસતમજી કામાજીએ જરથોસ્તીઓના હોરમબદ અને યાહુધીઓના જીજીવાના કાગેદાઓના મુકાબલાનું ડાક્ટર રોહડનાં જરમન લખાંચો પરથી ઇંગ્લિશમાં તરજુમો કરી એક ચોપાનું પ્રગટ કીધું હતું. ^૭

"જરથોસ્તીઓમાં મુવેલાંની લાસને ટેકાણે પાડવાની રસમો" વિષે ડાં રપીયલે રચેલી જર્મન ચોપડીને તરજુમો શ્રેષ્ઠ ખરશેદજી રસતમજી કામાજીએ બાહાર પાડ્યો હતો. ^૮

શ્રેષ્ઠ જંગીરજી મેહરવાંનજી પીડરે "આપઘાત કરવાના ગુનાહ" બાબે એક ચોપાનીલિં રચી પ્રગટ કીધું હતું.

તાં ૩૧ મી ડીસેમ્બર.

આએ વર્ષમાં છપાને તાં ૧ લી જાનેવારીથી તે તાં ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૭૯ સુધીમાં મુંબઈના પારસીઓમાં ૧૧૭૬ જન્મ-જેમાં ૬૩૬ છોકરા અને ૫૪૦ છોકરી-નોંધાયાં હતાં.

એજ વર્ષમાં મુંબઈ મધે પારસીઓમાં ૩૨૮ જોડાના લગન તથા ૨૩ જોડાનાં ગરના નીચે મુજબની વીમતે થયાં હતાં:-

	નર	નારી	જીમલે
લગન—૬ થી ૧૦ વર્ષનાં ...	૨	૧૫	૧૭
૧૧ થી ૧૫ વર્ષનાં ...	૩૦	૧૫૩	૧૮૩
૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં ...	૮૮	૧૨૩	૨૧૧
૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં ...	૧૨૮	૨૭	૧૫૫
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં ...	૪૭	૧૦	૫૭
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં ...	૧૩	૦ ^૩	૧૩
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં ...	૧૬	૦	૧૬
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં ...	૨	૦	૨
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં ...	૨	૦	૨
	૩૨૮	૩૨૮	૬૫૬

૧ "Comparison of the Laws of Ormuzd with the Laws of Jehova. Extracted and translated from the German of Dr. Rhode. By K. R. Cama. Bombay: Printed at the Fort Printing Press, 1879."

૨ "The Zoroastrian Mode of Disposing of the Dead. Extracted and translated from the German Works of Prof. Dr. Spiegel, Düncker, Rapp and Rhode. By K. R. Cama. Bombay: Times of India Steam Press, 1879."

૩ આ કોડાપરથી જણાય છે કે, આ વર્ષમાં ૩૦ થી ઉપરની ઉમરની એક પણ નારીનાં પેહલવી વરનાં લગન નોંધાયાં નથી.

ગગરના-૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં ...	૦	૫	૫
૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં ...	૧	૮	૮
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં ...	૭	૬	૧૩
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં ...	૨	૦	૨
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં ...	૩	૪	૭
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં ...	૭	૦	૭
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં ...	૧	૦	૧
૫૦ થી ૬૦ વર્ષનાં ...	૨ ^૧	૦	૨
	૨૩	૨૩	૪૬

એજ વર્ષમાં મુ'બદ મધે પારસીઓમાં નીચે મુજબની વીમતે ૯૭૫ મરણ નીપજ્યાં હતાં. એમાં ૭૩ અધુરે જનમેલાં બાળકો હતાં:-

તર. નારી. લુમ્બો.

તરતનાં જનમેલાં.....	૩૯	૩૪	૭૩
૧ દીનથી ૧ માસ સુધીનાં...	૪૯	૩૩	૮૨
૧ માસથી ૧ વર્ષ સુધીનાં...	૮૨	૭૪	૧૫૬
૧ થી ૫ વર્ષનાં.....	૧૦૧	૮૦	૧૮૧
૬ થી ૧૨ વર્ષનાં.....	૨૩	૧૪	૩૭
૧૨ થી ૨૦ વર્ષનાં	૧૮	૧૯	૩૭
૨૧ થી ૩૦ વર્ષનાં	૨૮	૪૦	૬૮
૩૧ થી ૪૦ વર્ષનાં.....	૩૫	૨૩	૫૮
૪૧ થી ૫૦ વર્ષનાં.....	૨૪	૧૯	૪૩
૫૧ થી ૬૦ વર્ષનાં.....	૪૩	૨૯	૭૨
૬૧ થી ૭૦ વર્ષનાં.....	૪૫	૪૨	૮૭
૭૧ થી ૮૦ વર્ષનાં.....	૨૫	૨૮	૫૩
૮૧ થી ૯૦ વર્ષનાં.....	૫	૧૪	૧૯
૯૦ ઉપરનાં	૨	૭	૯

૫૧૯ ૪૫૬ ૯૭૫

એ ૯૭૫ મરણ નીચલા લનાઓ ઉપર યાં હતાં:-

કોસાયા	૫	મોપાતી.....	૧૪
કોટ.....	૩૨૩	વાલકેશ્વર.....	૩૧
મારકોટ.....	૬૨	માદલદામી.....	૭
ચક્રા.....	૪૮	મજગામ.....	૩૪
ઉમરવાડી....	૮	તારવાડી.....	૩
ધોખીતલાવ... ૨૪૯		કામાતીપુરા.....	૯
		બાયખલા.....	૩

૧ આમાં એક ૬૦ વર્ષના નરના ત્રીજ વારના અને એક ૫૨ વર્ષના નરના બીજ વારનાં લગન છે.

ફનસવાડી....	૨૦	પરેલ	૧૬
બુલેશ્વર.....	૧૧	સીમ.....	૨
બારા તલાવ..	૧૨	માલીમ	૨
કુલારવાડા....	૧૩	દરીયામાં.....	૧
ખેતવાડી.....	૮૮	ધર-આર વગરનાં.....	૬
ગીરગામ.....	૭		

૯૭૫

એ ૯૭૫ મરણ નીચલાં કારણોથી નીપજ્યાં હતાં:-

તાવ	૨૨૯
જાનત'પુને લગતાં દરદો.....	૧૧૭
ફેફસાંને લગતાં દરદો.....	૮૭
લોહી વીકારને લગતાં દરદો.....	૧૬
જલ'દર	૧૪
ચીતલા	૩
ગોવર	૧૮
કાલેરા	૫
રુદ્ધપીત	૦
મરડો	૭૭
પેટ	૯૮
પીથાજને લગતાં દરદો	૩
ધ્રુપા બાગને લગતાં દરદો	૧૨
આમરીને લગતાં દરદો	૫
હાલ ચાલ તથા ત'પુને લગતાં દરદો	૧
તરતનાં જનમેલાં	૭૩
જાડી તથા નાકવતી	૧૦૯
બીજાં દરદો	૮૭

(૨ તાવને લગતાં

૮૫ જાતીને લગતાં તથા

પાચન શક્તિને લગતાં)

આપઘાત અને અકસ્માત

૨૧

(૪ ઝેર ખાઇને

૧૦ કુબી જાઇને

૭ ઇલા થવાથી)

૯૭૫

વળી એજ વર્ષમાં મુ'બદ મધે ૯૮ પારસીઓએ નાદાર દેવાદારોની કારદનો આસરો મેલવવાને અરજી કીધી હતી, જેમાં ૬ કારદો પશુ હતી.

ઈ. સ. ૧૮૮૦.

આએ વર્ષનાં “ ટાઇમ્સ ઓફ ઈન્ડિયા ” નાં કાલેન્ડરમાં સઘળા બીના નીચલા ફેરફાર તથા વધારા સિવાય આગલાં કાલેન્ડરની માફકજ છે.

જામૅટ સ્ટાક કુપનીઆ.—

આલખરટ પ્રેસ કુંઁ ના ડાએરેક્ટરોમાં ડાક્ટરો અરદેશર જમશેદજી ભાણવાલા, હોરમજી બેવનજી દાંતરા અને જાંહગીર હોરમજી ભોદી, શેફ્ટરી એન્ડ મેજર, જાંહગીર હોરમજી (ભોદી) એન્ડ કુંઁ.

બોમ્બે આધસ માન્યુફેક્ચરીંગ કુંઁ ના ડાએરેક્ટરોમાં નાનાભાઈ બેહરામજી જીભાઈ.

ભાવનગર મીલસ એન્ડ પ્રેસ કુંઁ ના ડાએરેક્ટરોમાં મનચેરજી મેહરાવાનજી ભાવનગરી.

બોમ્બે બરમા ટરેડીંગ કારપોરેશનના ડાએરેક્ટરોમાં નવરોજી માણેકજી વાડીઆતું નામ વધારે.

બોમ્બે યુનૅડ સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કુંઁ ના શેફ્ટરી, અરદેશર ખરશેદજી ફરુનજી, મીલ મેનેજર, મંચેરજી ખરશેદજી રતતાંગર.

સેનત્રલ ઈન્ડિયા સ્પીનીંગ વીવીંગ એન્ડ માન્યુફેક્ચરીંગ કુંઁ ના શેફ્ટરી, કાવશજી ખરશેદજી મેહતા.

મજગાંમ સ્પીનીંગ એન્ડ માન્યુફેક્ચરીંગ કુંઁ ના ડાએરેક્ટરોમાં ફરામજી દીનશાહજી પીટીટું નામ વધારે. શેફ્ટરી, ધનજીભાઈ હોરમજી વાડીઆ.

ચોરારજી ગોક્લદાસ સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કુંઁ ના ડાએરેક્ટરોમાં શોરાબજી ફરામજી પટેલ.

ઓરીએનટલ સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કુંઁ ના ડાએરેક્ટરોમાં જમશેદજી નશરવાનજી પીટીટું નામ વધારે.

ન્યુ પ્રીન્સ ઓફ વેલ્સ સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કુંઁ ના માનેજર તરીકે તેહમુલજી ધનજીભાઈ.

સીધ પ્રેસ કુંઁ ના ડાએરેક્ટરોમાં નવરોજી માણેકજી વાડીઆ.

ચાકર એન્ડ કુંઁ ના ડાએરેક્ટરોમાં નાનાભાઈ બેહરામજી જીભાઈ.

તાં ૧ થી જાનેવારી.

મરજુ—પેશતનજી માણેકજી તોતી—ઉમર વર્ષ ૬૨. જોવણ ઇ. સ. ૧૮૪૦ થી માગાગાસકરના ફ્રેચ

ટાપુમાંના ટામાટેવ નામના શેહરમાં વ્યાપાર કરતા હતા, અને મરજુ પછુ ત્યાંજ પામ્યા હતા.

તાં ૪ થી જાનેવારી.

શેઠ બેહરામજી ખરશેદજી ગાંધીએ “ બોમ્બે કાનીકલ ” નામનું દર આવાડીઆના રવીવારે પ્રગટ થતું એક ઇંગ્લેજ-ગુજરાતી વર્તમાન પત્ર પરવરતાવવા માંડ્યું હતું.

તાં ૧૩ થી જાનેવારી.

રોજ ૨૫ માહ ૪ (શી.) ૧૨૪૯ ય.

વલસાડ મધે ત્યાંના જરથોસ્તીઓને સર અવસરે વાપરવાને તથા પાસતી મુસાફરોને ઉતારા લેવાને દરતુરજીના મોહલલામાં મુજબવાલા શેઠ નવરોજી પેશતનજી કાપડીઆએ “ નવરોજ બાગ ” નાં નામથી એક મકાન બંધાવી ખુલ્લું મુક્યું હતું.

તાં ૧૫ થી જાનેવારી.

શેઠ શોરાબજી પદમજી પેશતનજીને નવા નેટીવ સીવીલ સર્વીસ કાયદા પ્રમાણે સરકારી નોકરીમાં દાખલ કરી પુણ્યાંના કલેક્ટરના આસીસ્ટન્ટ તરીકે નેમ્મા હતા.

તાં ૧૬ થી જાનેવારી.

શેઠ માણેકજી શોરાબજી મેહતાએ એડીનબરો તથા ગલાસગોની એલ. આર. સી. પી. તથા એલ. આર. સી. એસ. ની પરીક્ષાઓ પસાર કરી પદવી મેલવી હતી.

૧ એ મકાનમાં નીચલી તખ્તી મારેલી છે:—

“ શ્રી દાદર હોરમજીની મદદ છે.

“ આએ મકાન એજ મોહલાના આંઁ નવરોજજી “ પેશતનજી કાપડીઆએ પોતાનાં માએ બાઈ વીરબાઈજી “ તથા બાવા આંઁ પેશતનજી હોરમજીજીનાં પુનને માટે “ બંધારી સરને જરથોસ્તીઓને સર અવસરે વાપરવા “ સાર પોતાના કબજા વહીવટમાં રાખી ખોલું મુકીલું છે. “ શ્રી વલસાડ રોજ ૨૫ મો માહ ૪ થો શેહુનશાહી સને “ ૧૨૪૯ ઇમ્મલ્લેજરી તાં ૧૩ થી જાનેવારી “ સને ૧૮૮૦ ઇસવી ને વાર લોએ.”

૨ બોમ્બે ગવર્મેન્ટે ગેજેટ, તાં ૧૫ થી જાનેવારી ૧૮૮૦

૩ જાને જમશેદ, તાં ૩૦ થી આપરેલ ૧૮૮૦.

તા. ૨૦ મી જાન્યુઆરી.

બુધની યુનિવર્સિટીની ઝોગણીસમાં વર્ષની કાનગોઠવણ આજ દિને સર કાવચી જાન્યુઆરીની યુનિવર્સિટી દ્વારા બંધાઈ હતી. પ્રમુખસ્થાને ચાનસેલર નામદાર સર રીચર્ડ ટેમપલ બીજાજ્યા હતા. આ વેળાએ જે વિદ્યાર્થીઓને પદવીની સન્દે આપવામાં આવી હતી તેમાં નીચલા પસંદગી હતા:—

એચ.સર ઓફ લૉજ (એચ.એચ. બી.) ની સન્દ—જીવાળ દીનશાહ ગાંધી, બેજનજી માણેજી જીવસરવાલા.

લાઇસેન્સીએટ ઓફ મેડીસીન એન્ડ સર્જરી (એચ.એમ. એન્ડ એસ.) ની સન્દ—ડા. સામી અરદેશર મોક્તરી, કાવચી એલજીદાદાયાનજી, પાલજી હોરમજી દાદાયાનજી, જાન્યુઆરી ખરોદજી દાજી, કેપ્ટન શોરાજી એનજીનીઅર, મેદરવાનજી નવરોજી ગદવીઆ, મેદરવાનજી પેશનજી અરધાત, એલજી કાવચી તુખીના, ધનજીભાઈ રસનજી વાડીઆ, જાન્યુઆરી પેશનજી વાડીઆ.

એચ.સર ઓફ આર્ટ્સ (બી. એ.) ની સન્દ—રસનજી બ. રૂ. કામા, જમશેદજી એલજી દાદાલા, ધનજીદાદા હોરમજી દરગુર કામરીનના, પેશનજી મનજી પરીઆલી, શોરાજી માણેજી કાંગા, જીભાઈ પેશનજી મીસ્ત્રી, તેલજી નવરોજી સંજી, કેપ્ટન નયરવાનજી (ચાંદાલા) જાન્યુઆરી, નવરોજી મેદરજી કાકા, નયરવાનજી પેશનજી મુનશી, મનજી ખરોદજી સંજી, પેશનજી કુવરજી શેના, હોરજી પેશનજી વાડીઆ.

આ વેળાએ અધ્યક્ષી યુનિવર્સિટી મેડીસીન કોલેજન કલણ સીસવર મેડલ રસનજી બ. રૂ. કામાને બી. એ. પરીક્ષામાં અર્થ વિધાનાં પત્રકમાં સઉથી વધુ માર્ક્સ મેલવવા માટે; રજાસરથી પોમાં એસીસ રજાસરથી શોરાજી માણેજી કાંગાને બી. એ. ની પરીક્ષામાં જમ્મેજી પત્રકમાં સઉથી યદની માર્ક્સ મેલવવા માટે, અને નાગપજી વાઘુદેવ રજાસરથી ધનજીદાદા હોરમજી દરગુર કામરીનનાને બી. એ. ની પરીક્ષામાં ખુદની વિધાનાં પત્રકમાં સઉથી યદની માર્ક્સ મેલવવા માટે; તથા પ્રાઇઝમાં રજાસરથી હોરમજી કામા પ્રાઇઝ ગ્રાંટ કાવચી નવરોજી મેદનાને “દિગુદામતી દુકાસની જાન્યુઆરી મુખાકારી પર અસર” એ બાગદ ઉપર સઉથી સરસ રજાસર બાગવા માટે, અને મીનસ પ્રાઇઝ જાન્યુઆરી ખરોદજી સંજી ને રસન એકાગીનેનજી ધન આર્ટસની પરીક્ષામાં ખુદ

રતી વિધાના પત્રકમાં સઉથી યદની માર્ક્સ મેલવવા માટે આપવામાં આવ્યાં હતાં.

૧ ટાઇમસ ઓફ ઈડીઆ, તા. ૨૧ મી જાન્યુઆરી ૧૯૮૦.

ઉપલા પદવી મેલવેલા પાસગીઓ ઉપરાંત આજે વર્ષ યુનિવર્સિટીની નાંધણી પરીક્ષાઓમાં નીચલા પાસગીઓ પસાર થયા હતા:—

ફર્સ્ટ એલ. એમ. એન્ડ એસની પરીક્ષામાં—શોરાજી માણેજી કાકા, શોરાજી નયરવાનજી આબાદાં, ફારમજી માણેજી આમરીઆ, ફારમજી રતનજી દાંધેજી, શોરાજી રતનજી કાચમેન, ખરોદજી હોરમજી દાંતરા, જાન્યુઆરી બદમનજી દુખાચ, દીનશાહ જીવાળ એલજીદેરામનાં, નવરોજી બદમનજી ગદવીઆ, રસનજી નયરવાનજી લાકરી, અરદેશર દાદાભાઈ મોતી, દીનશાહ હોરમજી મોતીવાલા, મેદરજી હોરમજી નાણાંવતી, જમશેદજી પેશનજી પેશનજી, અરદેશર હોરમજી શેના, ખરોદજી શોરાજી સરાઈ, રસનજી ખરોદજી વાજા.

ફર્સ્ટ એલ. સી. ઈ. ની પરીક્ષામાં—ધનજીભાઈ રસનજી બોગા, કાવચી દાદાભાઈ કાંગા, શોરાજી તેલજી પાવરી; માણેજી કાવચી આમજી, બદમનજી મેદરવાનજી પાવરી, માણેજી રતનજી સરવેયર, અરદેશર હોરમજી તાડીવાલા.

ફર્સ્ટ એકાગીનેશન ધન આર્ટ્સ (એચ. ઈ. એ.) ની પરીક્ષામાં—નવરોજી હોરમજી કુપર, આપુજી પાલજી ગ્રાંટ, જમશેદજી ખરોદજી ગ્રાંટ (કુપર), શોરાજી એલજી ધાસલા, નયરવાનજી કાવચી કાંગા, શોરાજી કાવચી આબાદાં, પેશનજી દાદાભાઈ મરજી, નયરવાનજી ફારમજી મીરજી, બદમનજી દીનશાહ પીટી, જાન્યુઆરી ખરોદજી સંજી, રસનજી માણેજી વધે, રસનજી બદમનજી વધે.

મેડીક્યુલેશનની પરીક્ષામાં—જાન્યુઆરી શોરાજી નીમચવાલા, જાન્યુઆરી બ. રૂ. કામા, દીનશાહ કાવચી એલજીવાલા, મનજી જીભાઈ વાજા, માણેજી તેલજી પાવરી, ખરોદજી બીભાઈ ઉનવાલા, ખરોદજી નયરવાનજી સરવેયર, જાન્યુઆરી અરદેશર શેના, મેદરવાનજી ચાવચાદ દાવર, એરજી કાવચી કારંજવાલા, આપુજી શોરાજી પટેલ, જમશેદજી કાવચી પટેલ, દીનશાહ એલજી સજા, મનજીદાદા મોદાભાઈ વધે, ખરોદજી રસનજી જાપજી, શોરાજી એલજી, બદમન રસનજી મીસી, પેશનજી માણેજી કાંગા, જમશેદજી મેદરજી વાજા, રસનજી હોરમજી પાટક, અરદેશર હોરમજી મોતી, મેદરવાનજી દાદાભાઈ મસાંની, રસનજી હોરમજી પુલેજી, કેપ્ટન રજાસર, દાદાભાઈ પંચી, દાદાભાઈ મેદરજી મજી, શાપુરજી શોરાજી જાન્યુઆરી, અરદેશર મેદરજી મસાંની, મેદરવાનજી તેલજી વધે, પેશનજી અરજી અદમરા, રસનજી નયરવાનજી કાતર, માણેજી રતનજી દરગુર જાન્યુઆરી, શોરાજી કાવચી ગ્રાંટ, જમશેદજી મનજી મેદના, રતનજી પેશનજી દમરી, શોરાજી ખરોદજી મેદના, શોરાજી માણેજી

તાં ૨૨ મી જાનેવારી.

શેઠ કાવશજી ખરશેદજી જમશેદજીને નામદાર સરકારે કાવવાર મધે નીમખની મેહશુલના આસીસ્ટન્ટ કલેક્ટર નેમ્યા હતી. ૧

તાં ૨૬ મી જાનેવારી.

ખેડાના ડીઝીકટ ડેપુટી કલેક્ટર શેઠ શીરોજી હોશંગ દસ્તુર જમારૂપ આશાના, એમ. એ. ને નામદાર

પટેલ, માણેકજી કાવશજી ગોલાધ, પીરોજશાહ શોરાખજી સોલન, જાંઠગીર ફરામજી હારાજ, મનચેરજી ખરશેદજી લાલકાકા, બહમનજી પેશતનજી સોલસાધ, દારાખશાહ એદલજી કાલાવાલા, કાવશજી બેજનજી શેઠ, ફરામજી દોરાખજી લડ્યા, અરદેશર પાપુજી પોંઠ્યા, જમશેદજી પેશતનજી પટેલ, ધનજીભાઈ શોરાખજી ગાલાસના, બેજનજી નવરોજજી કુટાર, મનચેરજી શોરાખજી શીરોજીપોરવાલા, જમશેદજી મનચેરજી બનાજી, જાંઠગીર માણેકજી ખરાસ, શાપુરજી મેહરાંમજી કપટાન, હોરમજી મેહરાંમજી ગોદાવરા, જમશેદજી બેજનજી કાંગા, ફરામજી અરદેશર શાણી, ફરામજી પેશતનજી, અરદેશર જમશેદજી કેલાંવાલા, દારાશાહ મેહરાંમજી લડ્યા, શોરાખજી શાવકશાહ બનાજી, કાવશજી પેશતનજી બીલીમોરીયાં, અરદેશર જમશેદજી બીલીમોરીયા, રતનજી બેજનજી સુનાવાલા, ડોશાભાઈ ખરશેદજી ગાંધી, બહમનજી દોરાખજી ડોરીવાલા, મેહરામશાહ દીનશાહ દલાલ, કેમશર તીરંદાઝ ખરાંની, ડોશાભાઈ દાદાભાઈ મોદી, દાદાભાઈ પેશતનજી શરાફ, જમશેદજી માણેકજી બીલીમોરીયા, શોરાખશાહ કાવશજી કલ્યાવાલા, ધનજીભાઈ શોરાખજી મસાંની, જાંઠગીર પેશતનજી માસટર, સુસતાજી ધનજીશાહ કાપડીયા, શોરાખજી ખરશેદજી તારાચંદ, ફરુનજી માણેકજી મોટાફરામના, ફરામજી જીવણજી ગીલડર (પટેલ), હોરમજી રસતમજી કાંગા શોરાખજી ફરામજી બીલીમોરીયા, પેશતનજી કાવશજી કાંગા, બહમનજી શાપુરજી કોવાજી, એદલજી શાપુરજી કુપર, પેશતનજી અસપંદીઆરજી વલસાડા, રસતમજી બહમનજી બહમન બેહરામના, બહમનજી હોરમજી સાણગોરા, બેજનજી રતનજી ખંખાતા, નારશાહ હોરમજી બીલીમોરીયા, ખરશેદજી મેહરામજી સરાફ, બેજનજી જમશેદજી ચોકસી, મેહરામજી ખરશેદજી ખરાંની, પાલજી પેશતનજી બેદવાર, કાવશજી દાદાભાઈ ચોકસી, માણેકજી શાપુરજી ગાંધી, કાવશજી અસપંદીઆરજી કારપેનટર, રસતમજી ખરશેદજી માડાન, કાવશજી મનચેરજી લંગાના, કેમશર ધનજીશાહ ડાકટર, નશરવાંનજી દોરાખજી આદરાંનવાલા, હોરમજી નવરોજજી કપટાન, દારાશાહ કુવરજી કોવાજી, ફરામજી શોરાખજી સુસ.

આએ વધ સુનીવરસીટીના પરીક્ષકોમાં એકજ પારસી—ખાનબાદુર દસ્તુર હોશમજી જમાસપજી જમારૂપઆશાના (મેટ્રીકયુલેશનની પરીક્ષામાં) ફરસી ભાષાના પરીક્ષક હતા.

૧ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ તાં ૨૨ મી જાનેવારી ૧૮૮૦.

સરકારે તે જલ્લાના ત્રિજા વર્ગના માણજેટની સત્તા આપી હતી. ૧

તાં ૨૬ મી જાનેવારી.

આયરલંડ મધે આ સાલ દુકાલ પડવાથી ત્યાં મદદ મોકલવાનો ઠાવ કરવાને અતરેના આંગેવાંન મહસ્થોની એક સભા આજ દીને ટાઉન હાલમાં નામદાર ગવરનર સર રીચર્ડ ટેમપલનાં પ્રમુખપણા હેઠલ મલી હતી. આ વેળાએ ઠાવ થયો કે “આયરલંડમાં આવતા દુકાલથી પીડાતાઓની આ સભાને ધણી દલગીરી લાગે છે, તેથી તેઓનું દુઃખ તાલવા માટે અતરે એક ઉધારણાંની ટીપ ઉભી કરવી.” એ પછી ઉધારણું કરવા માટે ઇંગ્લેન્ડ, ડિંડુ, સુસલમાન, ચાહ્દી, પોરહુગીજ, અને ૧૧ પારસી (સર જમશેદજી જીજીભાઈ ખારોનેટ, શેઠો મેહરામજી જીજીભાઈ, સી. એસ. આઈ., ડોશાભાઈ ફરામજી કરાકા, નવરોજજી ફરુનજી, શોરાખજી શાપુરજી બંગાલી, નાનાભાઈ મેહરાંમજી જીજીભાઈ, દીનશાહ માણેકજી પીટીટ, નશરવાંનજી માણેકજી પીટીટ, ફરાંમજી નશરવાંનજી પટેલ, ખરશેદજી ફરુનજી પારખ, હીરજી અરદેશર દાદી) ઝકસ્થોની એક કમીટી તથા ડાકટર વેર, શેઠો ડોસાભાઈ ફરાંમજી કરાકા, મોદારજી ગોકલદાસ અને નાખોદા મહમદઅલી રોગેને હાનરરી શેફ્ટરીઓ નેમી સભા બરખાસ્ત થઈ હતી. ૨ એજ સંકટનાં નીવારન માટે શેઠ અ. છા. વાડીઆએ પોતાના આડતીઆની મારફતે ૫૦૦ પૌંડ મોકલ્યા હતા, અને જે વધુ અમત્ય જણાય તે બીજા ૫૦૦ પૌંડ આપવા જણાવ્યું હતું.

તાં ૩ જાનેવારી.

મુખ્ય મધે ચોપાતીનાં પારસીઓનાં દોખમાંઓની પડોસમાં મલખાર હીલના રેહવાસીઓને પાણી પૂર પાડવા માટે મ્યુનીસીપાલીટી તરફથી બંધાવવામાં આવતા “રેઝરવાએર” ઉપર ઇપરિ બંધવું કે તે ખોદવોજ રાખવો તે ઉપર આજ દીને ટાઉન કૌનસીલની સલામાં તકરાર ચાલી હતી. એકઝીકયુટીવ એનજીનીઅર મીં રીએનટી વાલટને રીપોરટ કાઢી હતો કે જે તે ઉપર ઇપરિ બંધવવામાં આવશે તે એ ટાંકી સાફ કરતી વેળાએ ધણી અડચણો નડશે. આ રીપોરટ ઉપર ધણી નેશનરી તકરારો ચાલી હતી. મ્યુનીસીપાલ કમીશનર મીં ટ્રાટે એ રીપોરટ સાથે મલતાપણું બતાવ્યું હતું. પ્રમુખ

૧ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા ૨૬ મી જાનેવારી ૧૮૮૦.

૨ જામે જમશેદ, તાં ૩૦ મી જાનેવારી ૧૮૮૦.

ગક્ટર બ્યેનીએ જણાવ્યું કે એ દાંડીની નજીકમાંજ પારસીઓનાં શેખમાં આવેલાં છે, તેમના સંખ્યામાં કોઈ પર કામવાલાઓ પાછલથી નકામા વાંધા નહીં કાઢે તેથી મને તેવે ખરચે પણ ૭૫૨ કરાવવું નોંધ્યું. પોલીસ કમીશનર સર ફ્રાંક સુટરે જણાવ્યું કે છેલ્લા ૧૫ વર્ષની અંદર ફક્ત એકજ દાખલો ગક્ટર હંટરના કંમપાઉટને લગતો છે, અને તેથી એક બચ્ચાનાં સારી-રના બાગ તરીકે ચોક્કસ ચીજને ફક્ત કદપનાથી ટેકવવામાં આવી હતી તેને લગતો છે. માટે એ દાડકાં અને માસની વાન તો તદન નાપાયદાર અને કલપીતજ દેખાય છે, વાસ્તે તે સંખ્યા ધારતી રાખવાનું કસ્ટ દારજી નથી. એ પછી ત્રણ લાખ રૂપીઆને ખરચે એ ૭૫૨ કરાવવાનો ટેકાવ વધુ મતે પસાર થયો હતો. ૧

તા ૫ મી ફેબ્રુઆરી.

એન ખાતેના પોરટુગલના કેનસલ તથા સ્પેનના વાઇસ કેનસલ શેઠ રોશનજી દીનશાહજી એનવાલાની ગેરદાનરીમાં ફિડુશ્યાનની નામદાર સરકારે તે આપ્પાઓ પર શેઠ કાવચજી દીનશાહજી એનવાલાની કામચલાઉ મહુક કીધી હતી.

પુણાવાલા ખાનખાદકુર દરગુર નચરવાનજી જમા-૧૫જી જમારપઆચાર્યાને નામદાર સરકારે દખલુનાં લેલલા વર્ષના સરદારનું માન આપ્યું હતું. ૨

તા ૯ મી ફેબ્રુઆરી.

ગક્ટરો કુવરજી કાવચજી વજદ, મનજીભાઈ ખરજેરજી ભેનસર, ફરામજી રતનજી દીવેચા, અને રૂસતમજી હોરમજી પેશનજી દામાએ ઇંગલાંડ મધે "ઈડીઅન મેડીકલ સર્વીસ" ની પરીક્ષા ફતેહ મંદીથી પસાર કીધી હતી. ૩

તા ૧૯ ની ફેબ્રુઆરી.

સુરનની પારસી ડી. ફક્ટ માટરીયોનીઅર કોરટના એક ટેલીગ્રેટ મરદુમ શેઠ ચાપુરજી શોરાશજી મંગેલાની જમોએ નામદાર સરકારે નાંખરશેજી નચરવાનજી વાડી-આને નેમ્મા દત્તા.

૧ જમને જમશેદ, તા ૫ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૮૦.

૨ જમને જમશેદ, તા ૫ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૮૦.

૩ જમને જમશેદ, તા ૭ મી એએ ૧૮૮૦.

શેઠ માણેજી નચરવાનજી તાણાંવરી, બી. એ; એલ. એલ. બી. ને નામદાર સરકારે અમદાવાદ જીલ્લાનાં ધાસકાના સચારડીનેટ બડગ નેમ્મા દત્તા. ૧

તા ૨૪ મી ફેબ્રુઆરી.

સુરવાલા શેઠ હોરમજી નચરવાનજી પેશનજી વજીએ ઇંગલાંડ મધે "સોલીદીટર" ની પરીક્ષા ફતેહ મંદીથી પસાર કીધી હતી. ૨

તા ૨૪ મી ફેબ્રુઆરી

રોજ ૮ માઠ ૬ (શે.) ૧૨૪૯ ૫૦.

મરજી—અરેસર નચરવાનજી દાદીખરજેરનાં—ઉમર વર્ષ. ૮૦) શેઠ નચરવાનજી ખરજેરજી દાદી ખરજેરના દીકરા એવજી પેલલ વેલલા ઇ. સ. ૧૮૧૫ માં અતરેની કમીસરીએટમાં શેઠ ખરશેજી માણેજી ચારાદના દાપ હેલ રલા દત્તા. ને પછી ઇ. સ. ૧૮૧૭ માં મીલખરન કું., ૧૮૨૨ માં આડમ સ્કીનર, તથા ૧૮૩૦ થી તે ૧૮૪૮ સુધી મેયરસ. મેક ગ્રીયર બાઉનને લાં ગોગઈ-નજીપર અને પછી હલાલ દત્તા. ઇ. સ. ૧૮૩૦ માં એવજી ને કલકત્તાની રૂ. ૩૦૦૦૦)ની સરકારી સોરતી લાગી હતી. ધણાજ સકાઈ સુધકાઈ રાખનારા અને નીવમીત જીંદગી ગુજરનાર.

તા ૨૬ મી ફેબ્રુઆરી.

કુરલા ગામના માયેક શેઠ અરેસર હોરમજી વાડીઆના દીકરા શેઠ જમશેજી અરેસર વાડીઆને નામદાર સરકારે તાણાં જીલ્લાના હાનરરી માહસેટ નેમી ત્રીમ વર્ષના માહસેટની સત્તા આપી હતી. ૩

તા ૨૬ મી ફેબ્રુઆરી.

"મુબબના પારસીઓ" વિષે બાજુ રાજેંદરવાલ ખીતરે કલકત્તાની બીયુન સોસાયટી આગલ પ્રીધેલુ લાયન ૭પાવી પ્રગટ કીધું હતું. ૪

૧ જોએ ગવર્મેન્ટ ગેઝેટ, તા ૧૯ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૮૦.

૨ જમને જમશેદ, તા ૨૫ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૮૦.

૩ જોએ ગવર્મેન્ટ ગેઝેટ, તા ૨૬ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૮૦

૪ "The Parsis of Bombay: a Lecture delivered on February 25, 1850, at a meeting of the Bethune Society, Calcutta. By Rajendralala Mitra, L. L. D., C. I. E. Calcutta: printed by G. C. Bose & Co., Bose Press 1850.

તાં ૨૭ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૧૧ માઠ ૬ (શે.) ૧૨૪૬ ૫૦

આજદીને મરહુમ શેઠ ફરાંમજી નવરોજી બેખડુ અથવા લાઇ સાહેબનાં ઉકમણીમાં તેમની પુછમાંથી અને ખેશીઓએ મલી રૂ. ૬૫૫) ધર્મખાતાઓમાં આપ્યા હતા. ૧

તાં ૨ જી માર્ચ.

રોજ ૧૫ માઠ ૬ (શે.) ૧૨૪૬ ૫૦

મરણ—જમાસપજી કાવશજી પાદશાહ—ઉમર વર્ષ ૬૫ર—અતરે ઘોડા દલાલનો ધધી કરતા હતા.

તાં ૪ થી માર્ચ.

પોરટુગલની સરકાર તરફથી અતરેના સત્તાવાલાએ સાથે મેહસુલ વગેરેની બાબદ ઉપર કોલકરાર કરવાને આપેલા બે અમલદારો મોનશીયો કેસેલીયો અને સીનિર ડી. અગીઆરનાં માનમાં શેઠ બેહરાંમજી જીજીભાઇ, સી. એસ. આઇ. એ આજ દીને પોતાના મજગામનાં “બેહરાંમજી હાલ” માં આરુદરતુન પારડીનો એક મોટો મેલાવડો કાઢી હતા. ૭

તાં ૧૨ મી માર્ચ.

મુખ્યમંત્રી નામદાર ગવરનર સર રીચરડ ટેમપલ આરો નેટ, જી. સી. એસ. આઇ. પાલમિંટની સભામાં ખીરા જવાની ઉમેદવારી કરવાને પોતાનો એધો છોડી ઇંગ્લાંડ જનાર હોવાથી તે નામદારના માન ભર્ષા અને આભારી રાજકારોઆર માટે તેમનો ઉપકાર માનવા તથા આ દેશમાં તેમની કાંઇ યોદગારી રાખવા માટેના ઠેગવો કરવાને મુખ્યમંત્રી હુરોપીયન તથા દેશી ગ્રહસ્થોની એક જાહેર સભા બોલાવવાને ગઇ તાં ૧૦ મી માર્ચે શેરીફ મીં વીલ્યમ મેટલાંડ જોગ અતરેના ૨૧ ઇંગ્લેન્ડ, ૯ હિંદુ, ૨ મુસલમાન, ૨ યાહુધી, અને ૨૩ પારસી (સર જમ-શેહજી જીજીભાઇ આરોનેટ, શેઠ બેહરાંમજી જીજીભાઇ,

૧ જામે જમશેદ, તાં ૧ લી માર્ચ ૧૮૮૦

૨ શેઠો શોરાબજી, (ઇડયન સીવીલ સર્વીસવાલા) કાવશજી, (શેઠ જ. ન. તાતા રીસરય ઇનસ્ટીટ્યુટના શેફ-ટરી) શેઠ અંગરોજી, તથા મરહુમ શેઠ પેદાતજી જમા-સપજી પાદશાહ (બારીરટર) નો બાવા.

૩ જામે જમશેદ, તાં ૧૮ મી માર્ચ ૧૮૮૦.

સી. એસ. આઇ., ફરાંમજી નશરવાંનજી પટેલ, દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ, ડોશાભાઇ ફરાંમજી કરાકા, સી. એસ. આઇ., કાવશજી ખરશેહજી જમશેદજી, જમશેદજી ખરશે-હજી જમશેદજી, માણેકજી ખરશેહજી સરાફ, નશરવાંનજી માણેકજી પીટીટ, મનચેરજી નવરોજી બનાજી, હોમજી ખરશેહજી દાદીશેઠ, નાનાભાઇ બેહરાંમજી જીજીભાઇ, ખરશેહજી ફરદુનજી પારમ, શોરાબજી નવરોજી વાડીઆ, જાંઠગીર બેહરાંમજી મરજબાંન, હોરમજી અરદેશર હોરમજી વાડીઆ, શોરાબજી ફરાંમજી પટેલ, ખરશેહજી રસતમજી કામાજી, જાંઠગીર કાવશજી જાંઠગીર રેડીમની, ફરાંમજી દીનશાહજી પીટીટ, જમશેદજી નશરવાંનજી પીટીટ, જાંઠગીર ડોશાભાઇ ફરાંમજી, દાદી માણેકજી લીમજી,) ગ્રહસ્થોએ કરેલાં રીકવીજીશનની રહે આજ દીને એક જાહેર સભા ટાઉન હાલમાં ચીફ જસ્ટીસ સર માઇકલ વેસ્પાપનાં પ્રમુખપણાં હેઠલ મલી હતી. આ વેળાએ હાનરેબલ મીં મેવેરે દરખાસ્ત કર-વાથી અને તેને સર જમશેદજી જીજીભાઇ આરોનેટ ટેકો આપવાથી ઠેગવ થયો કે “નામદાર ગવરનર સર રીચરડ ટેમપલની હીંદુસ્થાન ખાતેની કારકીરદીમાં તે નામદારે બજાવેલી જાહેર સેવા તથા તેની હાકમીના દરમયાનમાં અગત્યનાં કામો વધારવા તથા સુધારવાને લીધેલી કાલજીએ તેનાં ધુધીપણાં માટે આ ઇલાકાના રેલવાસીઓ ઉપર ઉપકાર થટે છે.” હાનરેબલ મીં જસ્ટીસ બેલીએ દરખાસ્ત કીધી અને તેને દરતુર જમાસપજી મીનોચેહરજી જમાસપ આશાનાએ ટેકો આપ્યો કે “સર રીચરડ ટેમ-પલની જાહેર સેવા માટે તેની યાદગારી રાખવા સાથે ટાઉનહોલ અથવા કોઇ ખીજી જાહેર જગ્યાપર તેવું બાહરજી ઉલું કરવું એવું આ સભાનું મત છે.” એ પછી નામદાર ગવરનરને આપવા ધારેલું માનપત્ર શેઠ ડોશાભાઇ ફરાંમજી કરાકા, સી. એસ. આઇ. એ વાંચી સંભલાલ્યું. ૧ જો મીં ગ્રાટન ગીધરીની દરખાસ્તથી અને શેઠ નાનાભાઇ બેહરાંમજીના ટેકાથી બાહલ રાખી તે નામદારને અતરેથી ઉપડી જવા આગમજી પોંદ્યાડવા ને ઠેકચું હતું. એ બાદ ઉપલા ઠેગવો અમલમાં મુકવા માટે ઇંગ્લેન્ડ, હિંદુ, મુસલમાન, યાહુધી, અને પારસી, (આનરેબલ સર જમશેદજી જીજીભાઇ, શેઠો ફરાંમજી નશરવાંનજી પટેલ, દીનશાહ માણેકજી પીટીટ, બેહરાંમજી જીજીભાઇ, નશરવાંનજી માણેકજી પીટીટ, નાહનાભાઇ બેહરાંમજી જીજીભાઇ વગેરે) ગ્રહસ્થોની એક કમીટી તથા બેશરસ ચારલસ ડગલાસ અને ડોશાભાઇ ફરાંમજી કરાકા,

૧ જામે જમશેદ, તાં ૧૩ મી માર્ચ ૧૮૮૦.

સી. એસ. આઇ. ને હાનરરી શેફ્ટરીઓ તેમજ સભા ખરખારત યજ્ઞ હતી. ૧

તાં ૧૩ મી મારચ.

મુખ્યના નામદાર ગવરનર સર રીચરડ ટેમપલ આરોનેટ, જી. સી. એસ. આઇ. આજ દીને પોતાનો ઓપ્થી હોડી ધંગસાડ જનાર હોવાથી તે નામદાર વીદાય થતી વખતે આજ સંજનાં સર જમશેદજી છજીભાઈ આરોનેટ, પોતાના મજગાંમ કાર્ટલમાં અતરના અંગેવાન ઇંગ્લેન્ડ તથા દેશી મહેરબાનો એક મેલાવડો કરી તે નામદારને સફલ સફર ઇછી હતી. નામદાર ગવરનર ત્યાંથીજ પરભાડ પાલવા બંદર ઉપર રવાના થયા હતા. ૨

તાં ૨૫ મી મારચ.

શેઠ શાપુરજી બચાવજી લાવનગરીને નામદાર સરકારે મુખ્યનાં કસ્ટમના બીજા વર્ગના, તથા શેઠ જાંઘરીજી ડોશાભાઈ કરાકાને ત્રીજા વર્ગના આસીરટ્ટ કસ્ટમર નેમ્યા હતા. ૩

તાં ૨૫ મી મારચ.

રોજ ૯ માઈ ૭ (શૈ.) ૧૨૪૬ ૫૦
મરણ-અકસ્તર ફોર્મજી રતનજી ખરાદી—જમર વર્ષ ૧૬૬). દેશી વજ્જુ કરનાર મુખ્યના બહુતા પારસી તખીબ. એઓની બાહરકોટ તરફ મોટી ધરાકી હતી.

તાં ૨૬ મી મારચ.

રોજ ૯ માઈ ૭ (શૈ.) ૧૨૪૬ ૫૦
બીલીમોરા મધે અંલુમનના ઉધરાતથી બધાએજ દોખમુ પરકવાની ક્રિયા આજદીને કરવામાં આવી હતી.

૧ ઉપલુ માનપત્ર કમીટીનાં ડેપુટીએ બીજી દીને નામદાર ગવરનરને મકબાર હીલ ઉપરના સરકારી મેહલમાં પોંદ્યાયજ્ઞ હતું. સર જમશેદજી છજીભાઈ આરોનેટ તે વાંચી સંભલાયુ, જેને તે નામદારે ઘટતો ઉતર વાલી મુખ્યના રેહવાસીઓનો ઉપકાર માન્યો હતો.

સભામાંજ ઉધરાજીની દીપમાં પારસીઓએ રૂ. ૧૫૦૦) નીચલી વીગતે ભાંડા હતા. ૫૦૦) સર જમશેદજી છજીભાઈ આરોનેટ, ૩૦૦) શેઠ ડોશાભાઈ ફરામજી કરાકા, ૨૫૦) શેઠ મેહરામજી છજીભાઈ, ૨૦૦) શેઠ મેહરામજી નરવાણજી સીરવાઈ, ૧૦૦) શેઠ જાંઘરી ડોશાભાઈ કરાકા, ૧૦૦) શેઠ કાવજી પારશેદજી જમશેદજી, ૫૦) શેઠ જમશેદજી ખરશેદજી જમશેદજી.

૨ જમને જમશેદ, તાં ૧૫ મી મારચ ૧૮૮૦

૩ બેન્ચે ગવરમેંટ ગેઝેટ, તાં ૨૫ મી મારચ ૧૮૮૦.

આવેલાએ મુખ્ય તથા ગુજરાતથી પુષ્કલ જરથોસ્તીઓ એ મેલાવડામાં શામેલ થયા હતા. જશનની ક્રિયા નવસારીના વડા દસ્તુર દારાબજી માહીઆરજી તરફથી તેમના કાકા દસ્તુર રસતમજ કેકોબાદજી મેહરજી રાંણાએ શરૂ કરાધી હતી. જે પુરી થવા બાદ એ કામના આગેવાન શેઠ દીનશાહજી માણેજી પીટીટ તરફથી એક અંલુમન પત્ર વાંચી સંભલાવવામાં આવ્યો, જેમાં જણાવ્યું હતું કે એ દોખમુ બાંધવાનાં કારણ સર કરેલાં ઉધરાં રાંણામાં રૂ. ૧૮૦૦૦) ૧ ભરાયા હતા, અને તે બાંધવાનું

૧ પજવારેથી એ રકમ વધી રૂ. ૨૨૫૩૨) ૩ નીચે ગુજબ થઈ હતી:—

(રૂ. ૧૦૦૧) રસતમજ પેશતનજી બીલીમોરીઆ (રૂ. ૧૦૦૦) દીનશાહજી માણેજી પીટીટ, પેશતનજી નશરવાંનજી ચાવલ, એદલજી માણેજી નીલધરીવાલા, (રૂ. ૫૦૧) બરબોરજી ફરામજી જમશેદના હોકરાઓ, (રૂ. ૫૦૦) મરહુમો જાંઘરીજી નશરવાંનજી તથા માણેજી નવરોજી વાલીઆને નામે, (રૂ. ૪૪૪) શ્રી સીનની જરથોસ્તી અંલુમન તરફથી ભરાઈ આવેલા (રૂ. ૪૦૦) હોરમજી મોટાભાઈ બીલીમોરીઆ તથા ખેશીઆ, શોરાબજી પેશતનજીની કાં, (રૂ. ૩૬૫) હોરમજી રસતમજ મેયુશીના હોકરાઓ, (રૂ. ૩૦૧) નશરવાંનજી માણેજી પીટીટ (રૂ. ૨૭૮) જીવણજી દારાબજી વાલીઆના હોકરાઓ (રૂ. ૨૭૫) બરબોરજી ફરામજીના હોકરાઓ (રૂ. ૨૬૭) નાનાભાઈ દાદાભાઈ રૂ. ૨૫૦) પેશતનજી મેહરામજી મેહતાના હોકરાઓ (રૂ. ૨૪૦) રસતમજ લીમજીભાઈ માકુજી (રૂ. ૨૩૭) દાદાભાઈ બરબોરજી બચાજીના હોકરાઓ (રૂ. ૨૩૫) મોટાભાઈ બરબોરજી મેધીરાના હોકરાઓ (રૂ. ૨૦૧) એદલજી લીમજીભાઈ, દીનશાહજી તથા ફરામજી બીખાજી ખાં, જીવણજી દાદાભાઈ ગજધર, નશરવાંનજી રતનજી તાતા (રૂ. ૨૦૦) દાદાભાઈ નશરવાંનજી ચાવલ, ફરામજી શોરાબજી બહમંનજીના હોકરાઓ, મરહુમ હોરમજી એદલજી કામાજી ધર્મ ખાતુ, મરહુમ બરબોરજી રસતમજ બાટલીવાલાની ખેશીઆ (રૂ. ૧૬૩) એદલજી પેશતનજી ખજોતીઆના હોકરાઓ, (રૂ. ૧૧૮) ફરામજી રતનજી વાલીઆના હોકરાઓ (રૂ. ૧૫૬) હોરમજી દાદાભાઈ રસતમજ (રૂ. ૧૫૧) શોરાબજી શાપુરજી બગાલી, રસતમજ દાદાભાઈ ગદેવીવાલા, મનબોરજી બહમંનજી પંથકી, નાનાભાઈ માણેજી ગજધર (રૂ. ૧૫૦) કાવજી દીનશાહજી એમનવાલા, રતનજી દાદાભાઈ વાંદીરાજી (રૂ. ૧૩૮) શાપુરજી કુવરજી તાતાના હોકરાઓ (રૂ. ૧૩૭) શોરાબજી શાપુરજી પંથકીના હોકરાઓ (રૂ. ૧૩૩) શાપુરજી મેહરજીભાઈ વાસણીઆના હોકરાઓ (રૂ. ૧૨૫) પાણજી કાંતજીભાઈ લાકડાવાલા, સાકરબજી ધણી નવરોજી નશરવાંનજી ગજધર, નવરોજી એદલજી ગજધર, ધનજીભાઈ ભુરાભાઈ (રૂ. ૧૧૮) બીખાજી લીમજીભાઈ ભગત (રૂ. ૧૧૪) રસતમજ દાદાભાઈ શાપુરજી (રૂ. ૧૦૮) મેહરામજી જાનાભાઈ ભુરી (રૂ. ૧૦૩) પેશતનજી મેહરામજી નવરોજીના હોકરાઓ

કામ શેઠો દ્રામજી તથા દોરાબજી હોરમજી ગજધરને સોંપવામાં આવ્યું હતું, જેઓએ તે પર સારી મેહનત લીધી હતી, તથા દોખામની સમી પોતાના ખર્ચથી એક શગડી તથા કુપે પશુ બંધાવી આપ્યો છે. ૨ એ અજી-મન પત્ર વંચાયા બાદ શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટીટને તેઓએ આ કામમાં લીધેલી આગેવાની તથા મેહનત માટે એક માનપત્ર તથા શેઆલ હોરાડવામાં આવી હતી, તથા શેઠો દ્રામજી અને દોરાબજી હોરમજી ગજધરને પોતાને ખર્ચે શગડી બાંધી આપવા માટે એક માનપત્ર તથા સોનાનું ઘડીઆલ ધનામ તરીકે આપ્યું હતું. એ પછી આશની કરી મેલાવડો ખરખારત થાયો હતો. ૩

(૩૦ ૧૦૨) કાવરાજ એદલજી કોવંભેવાલા (૩૦ ૧૦૧) એદલજી દ્રામજી આલખયેસની કુંબ, શુનાખાઈ ધણી બેજનજી દ્રામજી આલખયેસ, કાવરાજ શેરાબજી બેદ-વાર, રસતમજી મનચેરજી ભાભા (૩૦ ૧૦૦) મેહરામજી નશરવાંજી સીરવાઈ, નશરવાંજી બહમનજી મોદીના ઊકરાઓ, દ્રામજી કાવરાજ મારકર, બીખાઈજી વીધવા પેશતનજી નવરોજી પોંઢયા, હોરમજી બહમનજી જીજીભાઈ, રસતમજી ધનજીશાહ કપટાંનનાં ફડમાંથી, દ્રામજી બરજેરજી કપટાંન (૩૦ ૮૨૫૩૩) ૩૦ ૧૦૦) ની અંદરની રકમ.

એ ર. ૨૨૫૩૨) ૩૩ ઉપરાંત દોખામોના તાંબો પુરામો તે દીને પડતના ર. ૬૭૫૫, થયા હતા. દોખમું ધનમું તે દીને પડતના ર. ૧૮૪૬૧૧, તથા વ્યાજના ર. ૧૨૪૭૭ મલી ર. ૨૬૬૦૧) ૧૧ થયા. જે મધેથી દોખમું બાંધવાના ખર્ચના ર. ૨૦૦૦૦) તથા બીજા પરચુ-ટણ ખર્ચના ર. ૪૩૨૯) ૫૬ મલી ર. ૨૪૩૨૯) ૫૬ બાદ કરતાં બાકી ર. ૨૨૭૨૧ ૪૪ વધ્યા તે બીલી-મેરાની અજીમનના ફડમાં એ દોખમાને લીસામે જમે કરવામાં આવ્યા હતા.

૨ એ દોખમા પર નીચે મુજબ તખ્તી મારેલી છે:-
“આ દોખમું બીલીમેરા ગામનાં જરથોશતી તથા દેશાવરોના કુલે જરથોશતી યોગામાં ઉધરાણું કરી કુલે જરથોશતી દરમ પાલનારાઓના વપરાસને સાડું બંધા-વીલું છે. રોજ ૬ મો માહ ૭ મો રાતે ૧૨૪૯ બજરજેરદી, તાં ૨૬ મી મારચ અને ૧૮૮૦ ઇસવી, સવંત ૧૯૩૬ નાં ફાગણ શુદ્ધ ૧૫ તે વાર શુકર” એની સાચની શગડી પરની તખ્તી નીચે મુજબ છે:-

“શ્રી દાદાર હોરમજીની મદદ હોર્ન.
આ શગડી બીલીમેરાની અનજીમનની દ્રમાસથી એરતી હોરમજી કુવરજી ગજધરનાં પુત્રને સાડું એવણનાં પુત્રો દ્રામજી તથા દોરાબજી બાંધી કુલે જરથોશતી યોગામાં વપરાસને સાડું બીલીમેરાની અનજીમનને સ્વાધીન કીધી છે. રોજ ૧૭ મો માહ ૬ મો અને ૧૨૪૯ ઇસવી જરદી સવંત ૧૯૩૬ નાં માહ ૧૬ ૮ વાર ગર. તારીખ ૪ થી માહ મારચ અને ૧૮૮૦ ઇસવી.”

૩ જામે જમશેદ, તાં ૨૬ મી મારચ ૧૮૮૦

તાં ૨૮ મી મારચ

રોજ ૧૧ માહ ૭ મો. ૧૨૪૯ ૫૦

મરજી—પેશતનજી મેહરામજી કોહલા—ઉમર વર્ષ. ૫૨). પોતાના ભાઈ જમાસપજીની સાથે ચીન મધે વ્યાપાર કરતા હતા. અતરેનાં દરેક ઉધરાણાની રીપમાં નાણાંભરી મદદ કરતા હતા. એવનનાં મજકુદે ભાઈ જમાસપજી હાંજકાંગથી મકાઉ જતાં તોફાનમાં સ્ટીમર ઉધી વળી તેમાં કુખી ગયા હતા. તેમની યાદમાં હાંજકાંગ ખાતે જરથોશતીએને જુમીદા કરવાની જગા પર એક મીનારો ઉભો કરાવ્યો હતો.

તાં ૧ લી આપરેલ

નીચલા પારસી અદરેશોને આએ વર્ષમાં તેમનાં નામની આગજ લખેલાં જુદાં જુદાં મધકોની મ્યુનીસી-પાલીડી તથા તાલુકા લોકત્ર ફડ કમીડીઓના મેમબર તરીકે નામદાર સરકારે નેમ્યા હતા:-

મ્યુનીસીપાલીટી

બીવંડી—શેઠ બહમનજી ઉકરજી

લાનોલી—શેઠ અરદેશર મેહરવાંજી

પુણા—ગ્રેફેસર દરજીર હોરાગજી જમાસપજી જમાસપ-આશાના

શેઠ દોરાબજી પદમજી પેશતનજી.

અહમદનગર—ખાંન બાહદુર નશરવાંજી ખરશેદજી

નગરવાલા.

શેઠ દ્રામજી અરદેશર કંકોખાદના.

શેલાપુર—શેઠ દોરાબજી એદલજી યુસાખરી

નાયક—શેઠ મેહરામજી નંદગીરજી રાજકોટવાલા

હુબલી—શેઠ દીનશાહ શેરાબજી

કરવાર—શેઠ જમશેદજી હોરમજી

વલસાડ—ડાકટર નશરવાંજી ધનજીભાઈ, શેઠો સાપુરજી

દાદાભાઈ, એદલજી પેશતનજી દેસાઈ.

સરત—ખાંન બાહદુર બરજેરજી મેહરવાંજી ફરેજર,

ડાકટર માણેકજી ખશુખાંજી, ડાકટર ડોશાભાઈ

પેશતનજી, ખાંન સાહેબ ખરશેદજી પાલણુજી

એ દોખમું પરકવાની કિઆમાં સામેલ થવાને એ કામના માનેજરો શેઠો દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ, રસતમજી લીમજીભાઈ લીમ માકુના, રસતમજી કોલા-ભાઈ કોલા કાકાના, લીમજીભાઈ હોરમજી મેથુશી, મેહરામજી દ્રામજી ખારીઆ, અને રસતમજી મોટાભાઈ મેથોરાએ તાં ૧૮ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૮૦ નાં વર્તમાન પત્રોમાં બહુર ખબર છપાવી સવં જરથોશતીએને અરજ કીધી હતી.

લાલકાકા, શેડો ફરામજી અમાસપણ લાવનગરી,
શોરાજી એદલજી વાલીઆ.

રોડિય—શેડો બદમનજી બીમજીભાઈ રોડિયીઆ

માંડવી—શેડો દોરમજી અરોરજી

ભરૂચ—દરદાર દીનચાહજી પેશોતનજી કામદીનજી, શેડો ધન-
જીચાહ મેદરવાનજી ડાકટર, એદલજી મનચેરજી
કનરાકટર, નચરાવાનજી બદમનચાહ મેદતાજી,
આદરજી મનચેરજી દલાલ, બી. એ., રૂસતમજી
પાલજીજી બેકવાલા, નચરાવાનજી શેડોરીઆરજી
જીનવાલા.

નડીઆડ—શેડો દોરાજીજી એદલજી મીમી, બી. એ.

ખેખ—શેડો આદરજી જીવજીજી, ડેપુટી કલેક્ટર

તાલુકા લોકલ ડુંડ કમીડી.

ઓલપાડ—શેડો દીનચાહ એદલજી રોડિયીઆ

બારડોલી—શેડો નાનાભાઈ ધનજીભાઈ.

તાં ૧ આપરેલ.

શેડો શોરાજીજી ફરામજી પટેલને નામદાર સરકારે
મુજબની બારોના એક પોર્ટ તરફની નેમ્યા હતા. ૧

તાં ૫ મી આપરેલ

રોજ ૧૯ માઈ ૭ (શે.) ૧૨૪૯ યં

મરજી—પેસનજી બરજોડજી એડી—ઉમર વર્ષ ૬૮)
સરતના એક જલ્દીતા રેલવાસી તથા તપાની પારસી
પંચાયતના એક અકાગર.

તાં ૮ મી આપરેલ

આએ વર્ષની હાઈકોર્ટ પલીડર તથા સજારડીનેટ
જજ નેમજી ડીચીકટ પલીડરની પરીક્ષામાં નીચલા
પારસીઓ પસાર થયા હતા:—

હાઈકોર્ટ પલીડર—શેડો રતનજી મનચેરજી

ડીચીકટ પલીડર—શેડો જમશેદજી દોરાજીજી અંગ-
લેવાલા.

શેડો નવરોજીજી દોરાજીજી અંગલેવાલા, બી. એ;
એલ. એલ. બી. ને નામદાર સરકારે ખાનદેશ જલ્લાના
અમાલનર ગામના સજારડીનેટ જજ નેમ્યા હતા. ૨

૧ એએ જવરમેંટ ગેઝેટ, તાં ૧ લી આપરેલ
૧૮૮૦

૨ નેએ જવરમેંટ ગેઝેટ, તાં ૮ મી આપરેલ ૧૮૮૦

તાં ૧૫ મી આપરેલ.

શેડો બેદરાંમજી દાદાભાઈ રેલજીઆરને હિંદુસ્થાનના
નામદાર વાઈસરાય અને ગવરનર જનરલે “ખાન બાહ-
દુર” નો ખેતાખ આપ્યો હતો.

મુજબ મધે ચાલુ માસમાં લેવામાં આવનારી સરકારી
“હાયર ડીપાર્ટમેંટલ” પરીક્ષાના એક પરીક્ષક તરીકે
નામદાર સરકારે સોલાપુરના હજુર ડેપુટી કલેક્ટર શેડો
દારાશાહ ડોલાભાઈને નેમ્યા હતા. ૧

તાં ૧૭ મી આપરેલ.

રોજ ૧ માઈ ૮ (શે.) ૧૨૪૯.

મરજી—નીલગીરીવાળા શેડો એદલજી માલોજીજી
બીલીમેરીઆ—ઉમર વર્ષ ૭૪). નીલગીરી મધે લાંબો
વખત વસી વેપાર ચલાવ્યો હતો. અને મરજી પછી
તાંજ પામ્યા હતા.

તાં ૨૩ મી આપરેલ

રોજ ૭ માઈ ૮ (શે.) ૧૨૪૯ યં

આજ દીને મરદુમ શેડો જમશેદજી સતોકજી હાવર
ના ઉકમણમાં તેમની પોતાની પુત્રમાંથી રૂ. ૩૦૦),
ધણીઆંની બાઈ ધનબાઈજીએ રૂ. ૨૦૦), સસરા શેડો
અરશેદજી પાલજીજી પંડિતવાલાએ રૂ. ૨૦૦), તથા બીજા
બેથોઆએ રૂ. ૨૭૫) મત્રી રૂ. ૬૭૫) ધર્મખાતાઓમાં
આપ્યા હતા. ૨

તાં ૨૬-મી આપરેલ.

મુજબની પારસી ચીફ માટરીઓનીચલ કોર્ટના
એક ડેપુટી શેડો નચરાવાનજી માલોજીજી પીટીએ આપધી
છોડવાથી નામદાર સરકારે તેમની જગ્યાએ શેડો જાંઘના-
રજી હાવથજી જાંઘનારે રેડીમનીને નેમ્યા હતા. ૩

તાં ૧ લી મેએ.

નવસારીવાલા શેડો બરજોડજી પાલજીજી દેસાઈ અને
પાલજીજી બરજોડજી દેસાઈએ “સાસાનીઆન વંશની
તવારીખ” ની એક ચોપડી રચી પ્રગટ કરી હતી. ૪

૧ એએ જવરમેંટ ગેઝેટ, તાં ૧૫ મી આપરેલ ૧૮૮૦

૨ નેએ જમશેદ, તાં ૨૪ મી આપરેલ ૧૮૮૦

૩ એએ જવરમેંટ ગેઝેટ, તાં ૨૬ મી આપરેલ
૧૮૮૦

૪ “તવારીખે સાસાનીઆન, યાને ધરાનના સાસાની
તજકાના પારસી પાદશાહીની તવારીખ. મુખ્ય કરીને
શાહી-ચાન અને શીરોશીની તેમજ બીજા ઇંગ્લેજ અને

તાં ૧ લી મેએ.

આજ દીનથી નવસારી મધે “ધી દાદલાખ કાવ-
સજ તાતા નવસારી એંગ્લો વરનાકયુલર રકલ” ની
સ્થાપના “ ધી નવસારી એંગ્લો વરનાકયુલર રકલ ” ને
નામે યદ્દ હતી. “સર કાવસજ બાંહગીર નવસારી
જરથોસ્તી મદરેસા” ને હાથ રકલના દરજ્જા પર મુક-
વાથી, તેનાં ઇંગ્લેઝ નીયત્તાં અને ગુજરાતી બધાં ધોરણ
હઠાડી નાખ્યાં. તેથી શરૂઆતની કેળવણીની નવસારીમાં
ધણી અગવડ જણાવાથી આ ખાતું ચાલુ કરવામાં આવ્યું.”

કારસી ટ્રેએ ઉપરથી શીકકાએ અને તખ્તીઓની
વીદવાનેએ કરેલી છેલ્લી શોધોને આધારે. બનાવનાર
બરજોરજ પાહલનજ દેશાઇ તથા પાહલનજ બરજોરજ
દેશાઇ. મુબઇ દફતર આશકારા છાપાખાના મધે રૂતમજ
નવરોજજ આખતાએ છાપી છે. ૧૮૮૦ ઇસવી ૧૨૪૯
યજ્ઞદેવરદી.”

૧ એ આતાની આવક કરતાં ખરચ વધુ જણાવાથી
એને સુરતકીમ પાયા ઉપર મુકવા લગતા વળગતાઓએ
તબીબી કરવા માંડી. જે દરમ્યાન નવસારીના એક
અસલ વતની શેઠ શોરાબજ કાવસજ તાતાએ પોતાના
મરહુમ ભાઇ દાદલાખ કાવસજ તાતાની પુછમાંથી ૩૦
૭૦૦૦) ની રકમ એ રકલને તેમનું નામ આપવાની
અને રકલમાં ફરેક વાળુના છોકરાઓને દાખલ કરવાની
આજ્ઞાથી આપી. જેનું કાવદાસરતું તરસટીડ તાં ૨ જી
મે ૧૮૮૧ ને દીને કરવામાં આવ્યું. અને શેઠો ખરશેદજ
નશરવાનજ સીરવાજ, ફરદુનજ માણેકજ કાંગા, અને રતનજ
દાદલાખ તાતાને તેના તરસટીઓ ફેડ્યા. પછી ૧૮૮૨ ના
એપ્રીલ માસથી ગાયકવાડ સરકારે માસીક રૂ. ૨૫) ની માંટ
આપતી કરી. ૧૮૮૩ માં શેઠ રતનજ દાદલાખ તાતા સ્વીનજ
વાથી તેમની જગ્યાએ શેઠ ખરશેદજ માણેકજ તાતાને તરસટી
અને કારેબાર મંડલીના એક અધીકારી ફેડ્યા. ૧૮૮૪
ની શરૂઆતમાં શેઠ શોરાબજ કાવસજ તાતાએ પોતાના
મરહુમ ભાઇ દાદલાખની પુછમાંથી બીજા રૂ. ૩૦૦૦)
આપી અસલ રકમ જે રૂ. ૭૦૦૦) ની હતી તે રૂ.
૧૦૦૦૦) ની કરી અને શેઠ નશરવાનજ રતનજ તાતાની
માદગારી રાખવા માટે શેઠ શોરાબજએ પોતે બીજા રૂ.
૧૦૦૦) તેના વચાજમાંથી ધનામ આપવા માટે આપ્યા.
એજ અરસામાં શેઠો ફરદુનજ અને શોરાબજ માણેકજ કાંગા-
એ પોતાના મરહુમ મમાવા આં બેબનજ રૂતમજ કાંગાને
નામે ધનામ આપવા રૂ. ૪૦૦ ના પોરટ તરસટી બોનદ આપ-
વા હતા. શેઠ શોરાબજ કાવસજ તાતાએ રૂ. ૫૦૦) પોતાના
છેલ્લા વસીલત મારફતે, એક ધનામ સ્થાપવા આપ્યા
હતા તથા બાહજો દોરાબજ અને પેશનનજ તેમજ પાવ-
રીએ પોતાના બાવાજ એં તેમજલ ડોરાબજ પાવ-
રીની થાદગારી રાખવાના હુદુથી ફી રફુડટશીપ આપ-
વાનાં એક ફંડની શરૂઆત કાઢી હતી. તે ૧૮૯૩ થી
એક સખી મહસ્થની ઉદારતાથી ગુજરાતી શીખતા છોક-
ઓની ફી સમુલગી કાઢરી નાખી મુકત ફેલવણી આપ-
વાની શુભ શરૂઆત યદ્દ હતી. વળી એજ સાલમાં શેઠ
રતનજ દાદલાખ તાતાએ રૂ. ૨૦,૦૦૦ ની મદદ એવી

અને તેનો કારેબાર કરવા માટે મુબઇ મધે શેઠ ખરશે-
દજ રૂતમજ કાંગા, શેઠ કાવસજ નશરવાનજ કાંગા,
તથા શેઠ ફરદુનજ માણેકજ કાંગા શેફ્ટરી એઓની
એક કામચલાઉ કારેબાર મંડલી નેમવામાં આવી. અને
સરતે આપવાની માગની કરી હતી કે, નામદાર ગાયકવાડ
સરકાર એટલીજ રકમ તથા મકાનને માટે એક લાયક
જગ્યા બક્સે આપે અને તેની રૂબે એક મકાન બધાઇ
૧૮૯૬ માં ખુલ્લું મુકાવું હતું જે પર નીચે મુજબ
તખ્તી મારેલી છે:-

II શ્રી

પાક દાદાર અહુરમજદની મદદ.

મરહુમ શેઠ દાદલાખ કાવસજ તાતા એંગ્લો વર-
નાકયુલર રકલ માટેનું મરહુમ શેઠ શોરાબજ કાવસજ
તાતાવાળું આ મકાન નામદાર શ્રીમંત ફેલ્ડસીંગરાવ
ગાયકવાર સાણે તે તાં ૨ જી જાનેવારી સને ૧૮૯૬
રોજ ૧૯ મે માંદ ૪થો શેઠનચાહી સને ૧૨૬૫ યજ્ઞદે-
વરદી સંવત ૧૯૫૨ નાને દીને ધટતી કીયા સથે
ઉદાઝ્યું.

એ મકાનના પાયાની સ્થાપના તાં ૩૧ મી
ડીસેમ્બર ૧૮૯૪ ને દીને વડોદરાના નાયબ દીવાન
ખાં બાહદુર કેરસારજ રૂતમજ દાદયાનજએ કીધી
હતી.

એ મકાનને લગતો કુલ ખરચ રૂ. ૪૭૪૫૦
જેમાં શ્રીમંત નામદાર ગાયકવાડ સરકારે જમીન
વીગેરે માટે આપેલા રૂ. ૧૦૦૦૦) ઉપરાંત રૂ. ૨૦૦૦૦)
આપ્યા.

તથા શેઠ રતનજ દાદલાખ તાતાએ બાકીના
રૂ. ૨૭૪૫૦) આપ્યા.

શેઠ નશરવાનજ દારાંજ ખીરજાં-શીરપસાંબી.

ખાન સાણેજ કાવસજ હોરમજ દાદયાનજ
કંટાકટરીની દેખરેખ તથે આ મકાન બધાણું.

નેક નામદાર મહારાજ શયાજરાવ ગાયકવાડ જી. સી.
એસ. આઇ. સેના ખાસ ખેલ શમશેર બાહદુર.

રાવ બાહદુર વિનાયક યાદવ વેનીકર એમ. એ.
નવસારીમાં સુખા”

એ નીશાળની હમણાં ૧૯૦૯ માં એકંદર પુછ
રૂ. ૫૫૧૬૧) ની છે. જેમાં રૂ. ૩૩૧૦૦) એના ચાલુ
ખરચ માટેનું જાણુક ફંડ છે. અને ધનામ, રફોલરશીપ,
ફી રફુડટશીપ વગેરેનું ફંડ રૂ. ૨૨૦૬૧) નું નીચલી
વીગતે છે.

રૂપીઆ.

- ૧ શેઠ નશરવાનજ રતનજ તાતાએ પોતાને
નામના ધનામ માટે ... ૧૦૦૦
- ૨ નાશુરામ જોરાવરમલને નામની રફોલરશીપ માટે ૬૦૦
- ૩ શેઠ ફરદુનજ માણેકજ કાંગાએ બેબનજ
રૂતમજ કાંગાના નામના ધનામ માટે ... ૪૦૦
- ૪ શેઠ કાવસજ એરસજ દેશાખએ એરસજ તથા
ફરામજ કાવસજ દેશાખના નામે ધનામ માટે... ૫૦૦

તેના નવસારી ખાનેના ઉપરી તરીકે કામ કરવાને શો!
શેઠરીઆરજી દાદાભાઈ બારયાએ કબુલ કરી. મુલના

જેકે માસતર તરીકે થીં તેમુલજી નસરવાનજી કાંખાને
તેમ્યા.

- ૫ શો શેઠરાજજી કાચજી તાનાએ ... ૫૦૦
- ૬ શો જામરાજ રતનજી મારતરની યાદગારી
રાખવાના ફંદના તરરરીઓ તરરરી ... ૫૦૦
- ૭ શો ફાંમજી મનચેરજી જુમલાએ ધણીઆણી
લીલાખાના નામે ફનામ મારે ... ૫૦૦
- ૮ શો નસરવાનજી દાગંજી થીંડાએ ધણીઆણી
ખરીદવાના નામે ફનામ મારે... ૨૦૦
- ૯ શો જમશેદજી નસરવાનજી તાનાએ દીવાનમની-
બાઈ જરખાઈ તથા જરસારજી રસનમજી } ૫૦૦૦
દાદાચાંનજીના ફનામ તથા દીરદુડેટ ટીપ મારે }
- ૧૦ શો શેઠ હોરમજી રાપુરજી શીરવાઈએ
રાપુરજી તથા ફરજાઈ બચાઈ શીરવાઈ } ૧૦૦૦
નાં નામના ફનામ મારે }
- ૧૧ શો નવરોજી ફાંમજી તખોલીએ ફાંમજી
ફાંમજી તખોલીના ફનામ મારે... ૫૦૦
- ૧૨ શો મનચેરજી શેઠરાજજી વખાગીઆએ શેઠરાજજી
કાવજી વખાગીઆની નામે ફનામ ૫૦૦
- ૧૩ શો રતનજી દાદાભાઈ તાનાએ પ્રીન્સ ફનેદસી-
મરાવના નામના યાદ તથા ફનામ ... ૧૦૦૦
- ૧૪ બાઈ જરખાઈ દેશાભાઈ દેશાઈએ પોતાના
નામે ફનામ મારે ... ૧૦૦૦
- ૧૫ શો જામજી તેમુલજી ખાંચરીએ તેમુલજી
દેશાભાઈ ખાંચરી શો મરદુડેટ ટીપ મારે... ૧૬૦
- ૧૬ પંદળા સર દીનજી મજેરીજી પીટીરે ફાંમજી
દીનજી પીટીરેનાં ફનામ મારે... ૧૦૦૦
- ૧૭ શો રતનજી દાદાભાઈ તાનાએ દીવાન

તાં ૫ થી મેએ.

શેઠ જોદગંમજી દાદાભાઈ રેજીઆરને મયા આપરેક
માસમાં દિંદુરયાનની સરકાર તરફથી મયેલા “ખાંચાદુર”
ખેતાખીની સનદ આજ દીને રેજીસ્ટ્રેશન ખાતાનાં છન
રખેકટર જનરલ મેજર પોરટમેને પોતાની આશીસમાં એક
મેલાવણની દંજુરમાં એનાયત કરી હતી. ૧

તાં ૬ થી મેએ.

શેઠ રત મો માદ ૮ (શેઠ) ૧૨૪૯ ૫૦.

ખાંચરી મધે અંજુમનના ઉધરાતથી બંધાવવા મારેલાં
શેખમાંનો તાંજો પુરવાની દિઆ આજ દીને તે તરફ
જરથોતીઓના એક મોટા મેલાવણની દંજુરમાં કરવા-
માં આવી હતી. ૨

તાં ૧૦ થી મેએ.

શેઠ રજ માદ ૮ (શેઠ) ૧૨૪૯ ૫૦

આજ દીને મરદુમ બાઈ દીનજાઈ તે શેઠ હોરમજીજી
ખરોટજી દુઆરાનાં ધણીઆંની તથા મરદુમ શેઠ
ફસતમજી જનજાઈ ફાંચીસનાં બેટીનાં ઉડમણમાં તેમની
પોતાની પુછમાંથી રૂ. ૧૫૦૦), ખાંચે શેઠ હોરમજીજી
ખરોટજી દુઆરો રૂ. ૩૦૦૦), તથા ખીખાં ખેરીઓએ

તાં ૨૭ મી મેએ.

મુ'બ્બના નામદાર ગવરનરની કૌનસીલના એક આગલા અધિકારી હાનરેબલ એ. રાબરસ જેવણુ પેનશન પર ઓધો છોડી ઇંગ્લંડ ગયા હતા તેવણુ અતરે પાછા ફરવાને આવ્યા હતા. તેવણુનાં માનમાં આજ દીને સર જમ-શેહ જીજીલાઈ ખારોનેટ પોતાના મજગામ કાર્ટલમાં ધવનીંગ પાર્ટીનો એક મેલાવડો કર્યો હતો. સર જમ-શેહજીએ તે નામદારની આ દેશના વતનીઓ તરફની દીલ સોજીને માટે થોડાક શબ્દો કહી સંભલાવ્યા બાદ તે નામ દારે જણાવ્યું કે તે પેનશન લઈ ઓધેથી ખસેલો એક ખાનગી ગ્રહસ્થ છતાં તેને દેશીઓ આટલો બધો ચાહુ છે તે માટે તે સર્વેનો ઉપકાર માને છે. બાદ રીફ્રેશમેંટ લેઈ મેલાવડો અરખાસ્ત થયો હતો. ૧

તાં ૨૭ મી મીએ.

શેઠ ખરશેહજી નશરવાનજી સીરવાધને નામદાર સરકારે મુ'બ્બના લાઇસન્સ ટાક્ષ ઉધરાવનારાં ખાતાના વડા અમલદાર નેમ્યા હતા.

મુ'બ્બની પાસ્તી ચીફ માત્રીમેનીઅલ કારટના એક ટેલીગ્રેટ મરહુમ શેઠ એહલજી હીરજીલાઈ તારાપોરવાલાની જગેએ નામદાર સરકારે ચાંચુવાલા શેઠ નવરોજજી જમશેહજી આંતીઆને નેમ્યા હતા. ૨

તાં ૧ લી જુન.

શેઠ એહલજી જમશેહજી ખોરીએ “પ્રાણી વિધ્યા” નામે પ્રાણીઓનાં બયાનનું એક મોટું પુસ્તક સ્વી પ્રગટ કીધું હતું. ૩

તાં ૩ જી જુન.

લંડન મધે ઇસ્ટ ઇન્ડિયા આશોરીએશનની એક

૧ જામે જમશેદ, તાં ૨૮ મી મેએ ૧૮૮૦.

૨ જોમ્મે ગવરમેંટ ગેઝેટ, તાં ૨૭ મી મેએ ૧૮૮૦

૩ “પ્રાણી વિધ્યા. ચાર મોટાં વાલમમાં. માલેકોને વારતે. બનાવનાર. એહલજી જમશેહજી ખોરી, તે જર્મની અને ફ્રાંસ વચ્ચેની લડાઈની તવારીખ, રૂશિયા અને ટરકી વચ્ચેની લડાઈની તવારીખનો બનાવનાર, કેટલાએક નાટકોનો રચનાર, અરેબીયન નાઈટસની વારતાઓનો ભાષાંતર કરતા. ઇત્યાદી, ઇત્યાદી. વાલમ પેલેલું. જે મધે નીચલાં પ્રાણીઓનું બયાન સમાવ્યું છે. ૧ ચાર હાથવાળાં પ્રાણી ૨. પાંખવાળાં હાથનાં પ્રાણી. ૩. ઝીણાં ભંનવરો ઉપર જીવનારાં પ્રાણીઓ. ૪. કાતરી કરડી ખાનારાં પ્રાણીઓ ૫. માસ ખાનારાં પ્રાણીઓ. ૬. મોટાં નાનાં સુંદર ચરો સાથે. મુખ, દંતર આશકારા છાપખાના મધે, રસ્તમજી નવરોજજી ખાતાએ છાપ્યું છે. સન ૧૮૮૦”

જાહેર સભા હજુર આજ દીને શેઠ દીનશાહ ધનજીલાઈ દાવરે “ઇંગ્લંડ અને હિંદુસ્થાન” એ બાબદ ઉપર સર આરથર હોબહાઉસ, કે. સી. એસ. આઈ. નાં પ્રમુખ પછાં હેલ એક લાખજી કીધું હતું. ૧

તાં ૩ જી જુન.

અમદાવાદ જીલ્લાનાં વીરમગામના મામલતદાર શેઠ દાદાભાઈ દીનશાહ કરાકોને નામદાર સરકારે તે જીલ્લાના ખીંમ વર્ગના માજીસ્ટ્રેટની સત્તા આપી હતી. ૨

તાં ૬ થી જુન

આજ દીને “જરથોસ્તી ધર્મ” અને ક્રિસ્મા ઉપર એતેકાદ વધરાવનારી મંડલી ” મીં મંચેરજી કાવશજી મન સુખની આગેવાની હેલ સ્થાપવામાં આવી હતી. ખેતવાડીની જરથોસ્તી છોકરીઓની મીં મંચેરજી કાવશજી કુતાર રકુલનો વાસ્તીક ધનામનો મેળાવડો થયો હતો જ્યાં મીં મં. કા. મનસુખે આપણા છોકરા તથા છોકરીઓને ધર્મ અને નીતીની ફેળવણી બરાબર આપવામાં નહીં આવતી હતી, અને તેને બદલે ઇંગ્રેજ ફેળવણીપર વંધારે ધ્યાન આપવામાં આવતું હતું તેના ઉપર લખાણથી વિવેચણ કરવાથી ખેતવાડીના જરથોસ્તીઓએ એ માટે વીચાર કરી મીં મં. કા. મનસુખ સાથે ખેતવાડી અને ખીંમ લાતાના કેટલાક જરથોસ્તીઓની આગેવાની હેલ એ મંડલી સ્થાપવામાં આવી હતી. એ મંડળીની આગેવાની હેલ ઉપલી રકુલની છોકરીઓને તેમજ એજ ગ્રહસ્થની છોકરાઓની રકુલના છોકરાઓને એક મોખેદ માસ્તર રાખી

૧ જામે જમશેદ, તાં ૨૩ મી જુન. ૧૮૦૦

એની આગમજ ઇંગ્લંડમાં નવી પાલમિંટ યુંટાઈ તે વેળાએ આંગ્રેલ માસમાં કલકત્તાવાલા બાણુ લાલ-મોહન થોસનાં એક લાખજીને ટેકા આપતાં એવણે લીખ-રલ ટોળીની ફેતેહ વિષે ખુશાલી બતાવી જણાવ્યું હતું કે “લીખરલ ટોળીની ફેતેહથી દેશીઓ લખા ખુશી થયા છે. ફનઝરચેડીવાના વખતમાં દેશી વર્તમાન પત્રો ઉપર જાપતાનો ધારો સરકારે બાંધ્યો છે, જે કાપાળી ઇંગ્રેજ ગ્રહસ્થને પસંદ પડે નહી. લાંનકેશાયરવાલાઓને રાજ રાખવાને એ ટોળીએ હિંદુસ્થાનની મેહશુક્રને મોગમાં નાખી છે, તવગરોને ખાતલ કરી ગરીબો ઉપર કર નાખ્યા છે, ઇંગ્લંડને ખાતર ફકત તેણે એક લડાઈ જાહેર કીધી છે, અને તેવી એક નકામી લડાઈનો ખરચ હિંદુસ્થાનની ખાલી થયલી તીજેરીને માથે નાખ્યો છે, અને લાખો લાખ કંગાલ લોકોને, તેણે વધુ કંગાલ બનાવ્યા છે.”

(જામે જમશેદ, તાં ૩૦ મી એપ્રેલ ૧૮૮૦.)

૨ જોમ્મે ગવરમેંટ ગેઝેટ, તાં ૩ જી જુન ૧૮૮૦

ધર્મની કેળવણી આપવામાં આવતી હતી. એ મંડલીનું નામ તા. ૧૬ મી એ ૧૮૮૧ ને દીને કારોબાર મંડલીએ એક દ્વાર મારફતે “જરથોસ્તીઓનું ભણું” ઇચ્છનારી મંડલી”

૧ એ મંડલીની શરૂઆતથી તે પોતાનાં મરણ સુધી દરતુર જમાસપણ મીનાયેલેરજ એના કાયમ સરનશીન હતા. અને એમના મરણ પછીથી તે મંડલીના ૧૯૦૩ નો રીપોર્ટ જાણ બહાર પડ્યા ત્યાં સુધી દરતુરજ કેમશરૂ જમાસપણ આ ઓઢા ઉપર ચાલુ રહ્યા હતા. શેકેટરી તરીકે શરૂઆતથી તે ૧૮૮૪ સુધી શેકો માલેકશાહ જાંબગીરશાહ તાલેયારખાં તથા રસતમજ અરેશર માસતર અને તે પછીથી તે છેલ્લા રીપોર્ટ બહાર પડ્યા ત્યાં સુધી શેકો રસતમજ ફરાંમજ વાહકયા અને શાપુરજ બેહરામજ કાતરક હતા. ખનનયી તરીકે પેહેલાં આ વર્ષ સુધી એસરસ ધનજભાષ એલેલજ લવંગીઆ અને હોરમજજ દોરાબજ ભર્યા હતા. મીં લવંગીઆના યુવરાબાદ અને મીં ભર્યાએ રાજનાસુ આપવાથી ૧૮૮૪ થી શેકો બહમનજ ભીખાજ કુપર અને હોરમજજ દોરાબજ શેકના હતા. ૧૮૮૬ થી છેલ્લા ૧૯૦૩ સુધી શેક બહમનજ ભીખાજ કુપર એકલા હતા. તરસરીઓ તરીકે શરૂઆતથી દરતુર જમાસપણ મીનાયેલેરજ, શેકો પેસતનજ રસતમજ કાંગા, માલેકશાહ જાંબગીરશાહ તાલેયારખાં, ગક્ટર ડોસાભાષ જેનનજ, શેકો નશરવાનજ દાદાભાષ કાતરક, ડોસાભાષ દાદાભાષ કાતરક, અને શેક એલેલજ આદરજ હોમજ હતા. પછી દરતુર કેમશરૂ જમાસપણ, ગક્ટર ફરાંમજ શાપુરજ, શેકો નવરોજજ નશરવાનજ કાતરક, અને શાપુરજ બેહરામજ કાતરકને ખાલી પડેલી જગ્યાએ નેમવામાં આવ્યા. હતા. કારોબારીઓ તરીકે શરૂઆતમાં દરતુર જમાસપણ મીનાયેલેરજ, દરતુર પુરશેદજ જેનનજ, દરતુર જમશેદજ સોરાબજ કુકાજ, શેકો પેસતનજ રસતમજ કાંગા, ધનજભાષ ફરાંમજ પટેલ, માલેકશાહ જાંબગીરશાહ તાલેયારખાં, ગક્ટર ડોસાભાષ જેનનજ, શેકો મનચેરજ કાવસજ મનસુખ, રસતમજ અરેશર માસતર, એલેલજ આદરજ હોમજ, નશરવાનજ દાદાભાષ કાતરક, ડોસાભાષ દાદાભાષ કાતરક, હોરમજજ દોરાબજ ભર્યા, બહમનજ ભીખાજ કુપર, હોરમજજ દોરાબજ શેકના, જાંબગીરજ જેનનજ કરાંણી, પાલનજ પેસતનજ કુપર, ફરાંમજ હોરમજજ માલન, રસતમજ ફરાંમજ વાડીઆ, અને શાપુરજ બેહરામજ કાતરક અને પછીથી તેઓ સાથે શેકો કુવરજ નવરોજજ કંનટરાક્ટર, પાલનજ નવરોજજ પાવરી, નશરવાનજ કાહવાજ, જમશેદજ પાલનજ કાપડયા, દરતુર કેમશરૂ દરતુર જમાસપણ મીનાયેલેરજ જમાસપ આશાના, ગક્ટર ફરાંમજ શાપુરજ, શેકો ફરાંમજ રતનજ સરવેઅર, અરેશર શાપુરજ નારી-યેલવાલા, નવરોજજ નશરવાનજ કાતરક, નશરવાનજ જેનનજ દરતુર, ખરશેદજ દાદાભાષ ખાન સાહેબ, અને નશરવાનજ માલેકજ જબદરને ખાલી પડતી જગ્યાએ સામેલ કીધા હતા.

એ મંડલીનાં ફંડમાં નીચલા સાહેબોએ રકમે આપી હુદાં ખાતાંમાં પડાયાં છે:—

કરી ફેરવ્યું હતું. પણ તા. ૨૩ મી નવેમ્બર ૧૮૮૧ ની કારોબાર મંડલીની મોટી સભામાં શેક દાદાભાષ જેનનજ કાતરકે એ મંડલીનું આગલું જ નામ ચાલુ કરે તો રૂ. ૫૦૦૦)ની બહેસ આપવાનું જણાવવાથી એ શેકની

(૧) શેક દાદાભાષ જેનનજ કાતરકે ઇ. સ. ૧૮૮૧ માં રૂ. ૫૦૦૦) ની સરકારી મોટી અને તેના ચહેલા બાબતના રૂ. પચાસાશ રોકડા. (૨) શેક કાવસજ જેનનજ કરાંણીએ ઇ. સ. ૧૮૮૨ માં રૂ. ૫૦૦) ની સરકારી નોટ (૩) શેક દીનશાહજ માલેકજ પીટી ઇ. સ. ૧૮૮૩ માં રૂ. ૧૦૦૦) ની સરકારી નોટ. (૪) શેક નશરવાનજ માલેકજ પીટી ઇ. સ. ૧૮૮૬ માં રૂ. ૫૦૦) ની સરકારી નોટ (૫) બાષ દીનબાષ તે શેક નશરવાનજ માલેકજ પીટીનાં વીધવાએ ઇ. સ. ૧૮૯૨ માં રૂ. ૫૦૦) ની સરકારી નોટ બેટ આપી હતી.

એ મંડલીની પુણ તા. ૧૪ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૩ દીને રૂ. ૧૦૨૭૬) ૦) ૧૦ ની હતી.

એ મંડલીની સ્થાપનાથી તે ૧૯૦૩ ના તેના જાણકાર છેલ્લા રીપોર્ટ સુધીમાં એ મંડલીની બાંહેધરી હેઠલ નીચે મુજબની વીગતે ભાપણો થયાં હતાં:—

દરતુર જમાસપણ મીનાયેલેરજએ, (૧) “સુકતાદના યા ફરવરદેગાનના દીવસો ઉપર જરથોસ્તીઓની શું શું ફરમે છે” (૨) “આતશની ખુશી તથા તે કેબલાને લગતી જરથોસ્તી” (૩) “યુદેરક” (૪) “કુરતી” (૫) “પરહેજગારી” (૬) “પરવરદેગાર સાહેબે કોઇખી યીજ નકામી પેદા કીધી નથી” (૭) “ફરવરદેગાન યાને સુકતાદ” (૮) “આપણુ જરથોસ્તીઓ તરીકે અવસ્તા ભાખામજ બંદગી કરવાને બંધાયલા છીએ” (૯) “જે ધરમ આપણે પાળીએ છીએ તે ખરા માજદયસનાન યાને યજર્દાપરસતી છે કે નહીં, અને એ ધરમની રૂઢે આપણે જે આકારમાં તે ખાલીદની બંદગી કર્યે છીએ તે તેના હોઠક મુજબ એકજ ખોદાની કર્યે છીએ કે નહીં” (૧૦) “માણસોએ સારો હોયેય કરવો અને તેગીમાં આવેલાંઓની બરદાન લેવી” (૧૧) “ફરોહર અને તેની ખુશી” (૧૨) “ફરવરદેગાન યાને સુકતાદના દીવસો” (૧૩) “બંદગીની વખતે કોઇખી તુરી કેબલા કરવો જોઇએ” (૧૪) “ગયાં પચાસ વર્ષના જરથોસ્તીઓની દુન્યાષ, ધરમ” સંબંધી ઇલાદાની હાલત સાથે સુકાખલો” (૧૫) “સુકતાદ અને ફરવરદેગાનના દીવસો” (૧૬) “અશો ફરોહર અને સુકતાદના દીવસો” ઉપર બે ભાપણો (૧૮) “અશો ફરોહરની કીઆ સદા ચાલુ રાખવાની જરથોસ્તી ધરમજ ફરમાત છે તેની સામેતીમાં તેમજ ફરવરદેગાનના દીવસો ફરજ કદીમ રાહેરીતી મુજબ શું શું કીઆઓ કરવી જોઇએ” (૧૯) “ખોદાના બંદાને બંદગીની જર” (૨૦) “આપણુ માજદયસનાન લોકો બંદગી કંઈ જુલાનમાં કરવાને ફરજપાત બંધાયલા છીએ” (૨૧) “પરહેજગારી.”

દરતુર જમશેદજ સોરાબજ “અશો ફરોહર.”

ખાણેએ અનુસરી અસલ નામ કાયમ રાખવામાં આનુષ્ઠ
હતું. એ મંડલીની નેમ એવી હતી કે, પારસીઓની

શેઠ ધનજીભાઈ દુરામજી પટેલે, (૧) “મહુઆખાદી
ટોળાના શેઠનશાહેએ પરાગીનકાલના વખતમાં પોતાની
શેઠનશાહી સલતનતમાં ભારે નાણેજાલીથી રાજનીતી
ચલાવી છે અને તેઓ પછુ યજ્ઞધરપરસત ધરમ પાલતા
હતા. તેજ પરાણે પેલઘાદીજન, કેયાનીયન, તથા સાસા-
નીયન ટોળાના નામદારીથી યજ્ઞધરપરસત ધરમના ફેલાવે
કરી મયા છે. (૨) દાદાર અધુરમજદે અશો પેગમબર
જરથોસ્તને માજનીઅચની દીનનાં ફરમાનો તથા એકવીસ
નુસકાઓ આપ્યા તે અશો જરથોસ્તે બલખખામીમાં
શેઠનશાહ ગુસતાસપના જમાનામાં આ ફાની દુનીયામાં
ભલી માજદયસની દીનનાં ફરમાનો તથા અવરતાઓ
જાહેર તથા આચકારા કીધા.”

શેઠ મનચેરજી કાવસજી મનસુખે-(૧) “અશો ફરો-
હર અથવા રવાનો એટલે શું અને તેવોની તરફની આપણી
ફરજે” (૨) “જરથોસ્તીઓના બચાએને નહાન
પણથી તેઓના ધરમને લગતું તથા તેઓનાં નેઆગા-
નોની તવારીખને લગતું સાન કાઢખી બીજીબાબદો શીખવ-
વાની આગલ આપવાની અગત વિષે તથા તેને લગતી
મીજી બાબદો વિષે” જુદે જુદે કેએજી ત્રણ ભાષાએ આપ્યાં
હતાં (૩) “પવીતર આતચના કેબલાને લગતાં તવા-
રીખી તથા શીલસુરી ખોલાસા ભરલાં તથા મુબબ
મધે બંધાતાં નવાં આતશમેહરામના કામને અનુસરતા
વિચારોવાળી” આર બાપાનો ૧૮૮૬માં જુદે જુદે દીવસે
આપ્યાં હતાં. (૪) “પારસી પંચાયત મંડલી નવા અને
સુસ્તકીમ પાયા ઉપર ઉભી કરવા બાબે.” (૫) “આજના
પારસી સુધારાનાં ખોતારાં અને આમીઓ” એ વિષય
ઉપર પાંચ જુદાં જુદાં ભાષાએ. (૬) “સુધારાવાળીના
બાબ” એ વિષે ભાષણ ચાર ભાગમાં કર્યાં હતાં (૭)
“પારસી ટોળામાં મંડલીની જરૂર” (૮) “પારસી કોમ
તથા પારસી ધરમ અને ધરમખાતાની પુણ સંભાલી
રાખની હોય તો એક મોલેદાર કારોબાર મંડલી કરવી
બેહુએ” (૯) “પારસી પંચાયતના તરફી સારોએ અને
એ. મંડલી વચે પંચાયતનાં ધરમખાતાને લગતાં તથા એક
કારોબાર મંડલી ઉભી કરવાને લગતાં ચાલેલા સધેશા
ઓને લગતાં કાગળે રજુ કરી કીધેલી ટીકા.” (૧૦) “પા-
રસી પંચાયત હસ્તકનાં ધરમખાતાની પુણમાં હાલ યધ પટે-
લા ઘટાડા વિષે અને પુણને બચાવ કેવા ઇલાજ અને તદખી-
રથી યધ ચક્રો શીગેરે” (૧૧) “ખોદાના બંધાને બંધોની
જરૂર એ વિષય ઉપર દસ્તુરજી સાહેબ જામાસપજીએ આપેલાં
ભાષાણુ પર મીઠું મનસુખની ચરેહ અને વિચારો” એ
વિષય પર બે ભાષાએ (૧૨) “જરથોસ્તીઓનાં અશો
રવાનો અથવા ફરોહરાની યાદ તથા સેતાયસ અને તેને
લગતી કિઆઓ યાહુ રાખવાનાં ફરમાનો બાબે દસ્તુરજી
સાહેબ ઝકટર જામાસપજી મીનોચેહેરજીએ કીધેલી વાએજ
ઉપર ચરેહ” (૧૩) “બાજ રોજમારની ચર્યા બાબે”
(૧૪) “રાહનુમાએની માહુતમ પોસી” (૧૫)
“મરતી રાહનુમાએનો ઉલ્લે એકરાર” (૧૬) “મરતી
રાહનુમાએના રમકુતાના બાકી રહેલા હલામ” (૧૭) “મરતી

આગલીની તથા હાલની હાલત તથા દીન આખન તથા
તવારીખ તથા કેળવણી સમંધી બાબએ મારફતે અથવા

રાહનુમાએ સજીવન રહેવા કેવાં ફરિયાં મારે છે” (૧૮)
“પંચાયતના માનવંત અકાબર સાહેબએ તાઠ ૪ થી
જુલાઈ સને ૧૮૯૭ ને દીને બોલાવેલી જરથોસ્તી
અજીમનની સલાની બાબને લગતા કેટલાક ઉપયોગી
અને અગતના વિચારો તથા ખેરખાહી ભરેલી સહવાઓ
અને સવાખવાની સુચનાઓ બાબે” (૧૯) “અજીમ-
નનાં નવાં આતશમેહરામને લગતી બાબ” વિષે અગતના
વિચારો” (૨૦) “પવીતર ઇરાન, નીરમંજ ઇમાન, અસલી
નીતી, આજની બદી, અચતરી મહાએ, આજનો બીગડો,
અસલી મરદીપણ, આજનું બાવલાપણ, અસલનું માન-
સુધારાની મોહકન” (૨૧) “પારસી સંસાર તથા ધર-
મને લગતી કાંતમાં ચરવાની કેટલીક અમબલી બાબદે
ઉપર વીવેચન” બે ભાગે (૨૨) “પંચાયતનાં ફરિયાં એક
તરફની ખાલી પડેલી જગાએ નવા તરફની નેમણુક
કરાવવાની બાબદે ઉપર” વિચારો (૨૩) “પારસી કેમ
તથા પારસી ધરમ અને ધરમખાતાની પુણ સંભાલી
રાખની હોય તો એક મોલાદાર કારોબાર મંડલી કરવી
બેહુએ” (૨૪) “પારસીઓનાં તન મનની હાલત”
(૨૫) “જમશેદી નરોઝ” (૨૬) “મેહરમાનન-
અસલી ઇરાની જરથોસ્તીઓનાં માફ પવીતર જમને
લગતી તથા બીજી ખીનાઓ” (૨૭) “હાલના જમા-
નાના પારસીઓનાં સંસારની પકતી” (૨૮) “પારસી
ટોળાનું ભવીષ્ય ધણજી નીરાશી ઉગળવનાર છે” એ
વીષય પર બે ભાષાએ (૨૯) “પારસી કોમનાં સમી અને
દીનદાર ગ્રહસ્થોની આગલી તથા હાલની સખાવત” (૩૦)
“પારસી કોમનાં છોકરાઓને મલતી કેળવણી” (૩૧) “મુકતો”
તથા અશો ફરોહરા અને જરથોસ્તી નીયામનોની યાદ
તેમજ બારાં અને તેસ્તર તીર યજ્ઞદને લગતી બાબદોનું
ભાષણ પછેલું અને બીજું” (૩૨) “રાહનુમાયવાળ-
ઓની તરફી અપાલકા ખોટા આચાર વીચારોને રદ
જવાબ” (૩૩) “રોદાબે અને નાહેજર” (૩૪)
“પારસી કોમ, પારસી સંસાર અને પારસી દીનઅધ્યને
લગતી બાબદો” (૩૫) “ફરેહન પાદશાહ અને તેનો
ખેટાઓ” (૩૬) “મરતી રીઅતી રાહનુમાય” એ વિષય
પર ત્રણ ભાષાએ.

ઠાકરર પેરાતનજી નવરોજજી જી. જી. એમ.
સી.-(૧) “બંદગી તથા ફરજ” (૨) “બંદગી તથા ફરજ
અને તે અમલમાં મુકવા માટે કેટલીએક કીમતી સુચના”
(૩) “બંદગીનું તેજ તથા ઝળકાત અને આત્માનો
દરજાએ,” એ વિષયપર ત્રણ અને (૪) “કરણેશી
કપદો તેજ બેહસ્તનો દરવાજો” એ બાબદે પાંચ
ભાષાએ આપ્યા હતાં.

શેઠ કેસતમજી અરફેશર મોસતર-“આજના
પારસીઓ તેમનો સંસારી અને ધરમ સંબંધી સુધારો”
એ ૧૫૫૫૫૫ બે ભાષાએ.

એરવદ ખુરોદજી એરવદજી-“પાડીબાબ
અને શુદેહ કેસતી.”

જરથોસ્તી ધરમને લગતી બીજી બાબોની તપાસ કરાવામાં ઘટવું ઉત્તેજન આપવું. એતવાડી તેમજ બીજા લતામાં આવેલી કોઈ ખાનગી જરથોસ્તી છોકરા-

શેઠ રસંતભજી કાવસજી પારેખે—“સાત અમ-સારપદો.”

શેઠ શાપુરજી બેહરામજી કાતરૂક—(૧) “પારસી સંસાર.” (૨) “જરથોસ્તી ધરમ બાળે એ બોલ.”

શેઠ શોરાબજી મંચેરજી દેશાઈ—“પેગમબર જરથોસ્તવું મંત્રી આવેલું” યોગ સાચ.”

હસ્તુરજી સાહેબ કેબરડે જામારુપજી—(૧) “આતશ તેની છુતરગી અને ખુબી (૨) “ધરમ કેળવણી ફવી અને કોણે આપવી નેહકે.”

હસ્તુરજી મીનાચેહરજી જામારુપજી—(૧) “રહની અમરગી અને સારા નરસાને કાપદો” (૨) “જરથોસ્તી કીઆઓ” (૩) “ફરોહરો અને તેમની યાદ” (૪) “ગુજરેલા નીયાગાનાની યાદ અને તેઓ તરફ આપણી ફરજ” (૫) “ધંધમબાર તથા જશનો અને તે કરવામાં સમાયેલી ખુબીઓ.”

સમશુલ એલેમા એરવહ જલનજી જમશે-દજી માટી—“ધર્મ કીઆ અને એતેકાદ.”

એરવહ ફરેહુનજી રતનજી કાંગા—“રવાન તથા ફરોહરો.”

હકર નાદરશાહ હોરમજી એહલજી મુખીઆ—“ધરમ કેળવણી આપવાને બાંહે રાહવું-માવણામાં ખપનારા કેટલાક સખશોની હીલચાલ ઉપર રાખવી નેહતી તપાસ”.

મીઠો માણેકજી કાવસજી પટેલ—“રહગુમાય સલાએ બાળકોને ધરમ કેળવણી આપવા માટે બોલાવેલી કોનફરન્સ અને એ કોનફરન્સ આમલ રજુ થનારા રીપોર્ટની ખુબી તથા ખામીઓ ઉપર નુકતેચીની.”

એરવહ માણેકજી નશરવાનજી ધાલા—“એતેકાદ”

એ બાપાણે કરાવા ઉપરાંત એ મંડલીએ થેલુકં ચોપડી ચોપાનીયાંઓને હપાવી વેઢવી ઉત્તેજન આપું હવું:-

ધી થીયેસોરીકલ સોસાયટીના પરમુખ કરનલ આલકારે “જરથોસ્તી ધરમ” વિષે કીધેલાં એક કીમતી બાપણુનો ઇગરેજમાંથી ગુજરાતીમાં તરજુમા કરાવી તેની આશરે પાંચ હજાર છાપેલી નકલો મુજબ તથા દેશાવરના જરથોસ્તીઓમાં સહાની તરફથી વેઢવામાં આવી હતી એ ઉપરાંત વખતે વખત જુદાં જુદાં લખાણોની નકલો હપાવી વહેંચી હતી.

વલી એ મંડલીએ મુજબની પારસી પંચાયત સાથે કેટલીક અચા ચલાવી હતી. પારસી પંચાયતેના મનવંત તરસડી સાહેબોને તેણે પંદલી અરજી ૧૮૮૨ માં કરી હતી કે, જરથોસ્તીઓનાં બચાઓને કૌંધી વેઢવાં દીનઆધનવું તથા તેઓના વડવાઓની તવારીખને લગતું માન આપવાની માટી અગત છે. તે માટે પંચાયત દરેક

ઓની નિશાલ અથવા નિશાલોમાં આપણી તવારીખ તથા ધરમ સંબંધી કેળવણી આપવા સાફ મંડલીની નજરમાં દરેક આવે એવા ઉપાયો લેવા. અને મંડલી

ચાલતી મુજબ તેમજ દેશાવરો મધેની નિયાજોમાં આપવામાં આવતી કેળવણીમાં સેહજ ફરફાર કરી, બીજા કોઈ અબ્યાસના પાઠો કમતી કરી, આપણી દીનઆધન તથા તવારીખની બાબો દરેકજા કલાસમાં શીખવવી, અને તેની ચોક્કસ “કલાસ બુક” અથવા ચોપાનીઆં તૈયાર કરાવવાં વગેરે. અને તે માટે લાયક જરથોસ્તી ગ્રંથોની એક મોટી કમીટી ચુકર કરી તે બાબેની છકર કરવી. એના જવાબમાં પંચાયતના તે વેળાના શેક્ટરી શેઠ નસરવાનજી બેહરામજીએ તરસડી સાહેબોના છોકમંથી લખી જણાવ્યું હતું કે “જરથોસ્તી ધરમ તથા નીતી સંબંધી કેળવણી આજ લાંબી સુદત યદ નામદાર સર જમશેદજી હજીલાઈએ પારસીઓને વસ્તે કરી સખાવતનાં ધરમખાતાને લગતી દેશાવરો ખાતેની તેમજ અતરેની ઘણી ખરી નિશાજોમાં તરસડી સાહેબો હસ્તકનાં જરથોસ્તી જદ અવરતા શીખવવાનાં તથા બીજાં ફંડ ખાતેથી ખરચ કરીને આપવામાં આવે છે-અને જમ જેમ બેગવાઇ મલતી બંધ છે તેમ તેમ કેળવણી વધારે અસરકારક રીતે આપવાની ગોઠવણી કરવા પાછલ એ સાહેબો ઘટવું ધ્યાન આપે છે-તેજ પ્રમાણે શીક્ષકો તથા શીખનારા બાળકોને સવલ પડવા સાફ કેટલીક ચોપડીઓ “સર જમશેદજી હજીલાઈ ત્રાન્સલેશન ફંડ” ખાતેથી આશરો આપી લાયક વીધારથીઓ પાસે તૈયાર કરાવી તથા હપાવી ઉપલી નિશાજોમાં તરસડી સાહેબોએ દાખલ કીધી છે. અને એક મંડલી ઉભી કરવા બાળે જે સુચના કીધામાં આવી છે તેવી મંડલી ઉભી કરવાને એ સાહેબો દરેક ધારતા નથી.”

તાર પછી ૧૮૮૭માં મંડલીએ પંચાયતને અરજ કરી હતી કે, “જરથોસ્તી કોમમાં એક પારસી પંચાયત મંડલી સારા અને ચુસ્તકીમ પાયા ઉપર ઉભી કરવાની મોટી અગત છે અને તે ઉભી કરવા સાર ઘટતા બદો ખરતો કરવા જેના જવાબમાં તરસડીઓના શેક્ટરીએ લખી જણાવ્યું કે, “એ બાબદ વિષે એ સાહેબોએ પૂરતો વિચાર કીધો છે, અને એ સાહેબોના છોકમંથી તમોને હું લખી જણાવું છું કે આપણા જરથોસ્તીઓની સુધરેલી તથા કેળવણીમાં આગલ વધેલી હાલત પ્રમાણે તથા બીજા ઘણાક રાજ્યોને લીધે તેઓની સંસારી તથા બીજી બાબો ઉપર ઘટતા અંકુશ રાખી શકે એવી સતા ધરાવનારી પંચાયત મંડલી ઉભી કરવાને હાલને સમે બની શકે તેવું નથી, તેથી એ કામ માથે લેવાને તથા તે વિષયી કોઈપણ પ્રકારની ગોઠવન કરવાને એ સાહેબો દરેક ધારતા નથી.”

એ પારસી કોમની કારોબાર મંડલી તેમવાની અરજ પછી જુલાઈ ૧૮૮૪માં પંચાયતના એક તરસડી શેઠ શોરાબજી ફરમજી પટેલના મરણ તાંકે પંચાયતના ધરમખાતાનાં ફંડ તથા મોલકતોવું તરસડી દીઠ દેખાડવાની અરજ કીધી હતી. તેના

તરફથી ઉપર જણાવેલી બાબતોને લગતાં જે કાંઈ બાબતો યાચ તે તથા મંડલીની નજરમાં દરસ્ત આવે તો જરૂરોસ્તી ધરમ તથા તવારીખ સંબંધી લખાણોનો તરજુમો કરાવી કારોબાર મંડલીના એક મતથી છપાવી બાહર પાડવો તથા તે મુદત નહીં તો ઘણી હલકી કીમતે પારસીઓમાં વેચવાં.

જવાબમાં જણાવ્યું હતું કે “તરસ્તી સાહેબો દલગીર છે કે કેટલાંક કારણોને લીધે-કે જે જણાવવાની અગત નથી-ખુદ અંલુમનનાં અને અંલુમનનાં ફોના લાભને અરથે તરસ્ત ડીઝ દેખાડવાને તરસ્તી સાહેબો દરસ્ત ધારતા નથી. અને પંચાયતની મીલકતોવાું એક જનરલ તરસ્ત ડીઝ ૧૮૮૪માં રેજીસ્ટર કરવામાં આવ્યું છે.” પછી આખર ૧૮૯૪માં બીજી અટક મરહુમ શેઠ શારાખજી પટેલની જગાએ નવા તરસ્તીની નેમણુંક પારસી અંલુમનની સલાહ લરી તેઓનું મત અને મરજી મેલવી કરવા અને હાલની રીતીદરસ્ત અને કાયદા મુજબની નથી, તેમજ લાવીપમાં પંચાયતની પુછ અને મીલકતોની સલામતી પછી રીતે સચવાઈ શકે તેવી નથી-તે પર ધ્યાન ખેંચ્યું હતું. અને તરસ્ત ડીઝ દેખાડા તો તે માંહિલી બાબતો અને કસુરોનો ઉપાય કરી શકાય તે વિષે લખ્યું હતું. તેના જવાબમાં શેફ્ટરી શેઠ જીવનજી જ. મોદીએ જણાવ્યું હતું કે, “એવી મંડલી ઉભી કરવામાં આવે તેને જ્યાં સુધી સરકાર તરફથી કાયદા બાંધી પોતાના ટોળા ઉપર અખત્યાર ચલાવવાની સત્તા આપવામાં આવે નહીં ત્યાં સુધી તે ચાલી શકે નહીં. વાસ્તે તમારી સુચના પ્રમાણે કરવાને તરસ્તી સાહેબો દરસ્ત ધારતા નથી” અને “તરસ્ત ડીઝ તમારે જોવું હોય તો રેજીસ્ટર આપીસમાં રેજીસ્ટર કરેલું છે, ત્યાં જમ ભેષ વાંકે ચાલુ છે. એ ઉપરાંત વધુ ખુલાસો તરસ્તી સાહેબો કરી શકતા નથી.”

વળા ૧૮૯૪ માં રાહજીભાએનું મરણની બાબતને લગતાં બાબાજી વેળા મજકુર મંડલી તરફથી અપાતી કેળવણીને વખોડી કઢાડી હતી.

વળી તાં ૧૭ મી જુલાઈ ૧૯૦૦ ને દીને બીજી દીનવાળાઓની લાસો પારસીઓએ ઉચકવાના દાખલાઓ બાબે મંડલી તરફથી અંલુમનના તરસ્તી સાહેબોને પતર લખ્યો હતો. જેમાં ડાક્ટર પીતરસન નામે વીધાંન ઇંગ્લેજ પ્રેસિડન્ટની લાસ ઉચકવામાં કેટલાક પારસી જુવનિઓ ભાગ લીધો હતો. અને એક હીંદુ મહસ્થની લાસ સાથે કેટલાક જુવાનો તેને અરકી મેલા સુધી ગયા હતા. તેનો અટકાવ કરવાના ઉપાયો લેવા સુચવ્યું હતું. તેના જવાબમાં શેફ્ટરીએ લખ્યું હતું કે “આપણી કોમનાં કોષ્ટક જવાનોએ બીજી દીનવાળાઓની લાસોને ઉચકવામાં ભાગ લેવાના કોષ્ટક દાખલા હાલ બન્યા છે, તે બધી તરસ્તીઓ દલગીર છે અને તે ચાલ નાપસંદ

તાં ૯ મી જુન

શેઠ દીનશાહ ધનજીભાઈ દાવરે ઇંગ્લેન્ડ મધે બા રીસ્ટરની પરીક્ષા ફતેહમંદીથી પસાર કીધી હતી.

તાં ૧૦ મી જુન.

શેજ ૨૫ માહ ૯ (શે) ૧૨૪૯ વૃ

મરજી-દાદાભાઈ માણેકજી શેઠાંરી-ઉમર વર્ષ ૪૭) મુલતાનના એક બધીતા વેપારી તથા કંતરાકતર.

કરે છે. દેખાદેખીથી એ ચાલ વધારે ફેલાવો પામે તો તેથી નુકસાન થવાનો સંભવ છે, આપણમાં મરનારોની લાસોથી દુર રહવાને ફરમાનો છે જે જીવતાંઓની તનદ રોસ્તી અરથે છે, અને તે સર્વે પ્રકારે પસંદ કરવા બેગ છે. માટે દલગીરીભર્યું છે કે તેવી ભવી નેમથી નેમાયલાં ફરમાનોનો ભંગ કરવામાં આવે છે. તરસ્તી સાહેબો માને છે કે આગલ બનેલા એકાદ બે દાખલાની વધુ નકલ ન થાય અને આ નાપસંદ કરવાએ કામ એટલામાંજ અટકે તેવો ઉપાય લેવાનું કામ આપણા બહાર લખનારાઓ, બોલનારાઓ, ધરમગુરૂઓ અને ફેલાવશકી યા ધરમ સંબંધી મંડલીઓનું છે. તેઓનો ભેગો અવાજ, અથા કામની જોખમદારી અને તેના સંભવીક નુકસાનો ઉપર ધ્યાન ખેંચી આવા દાખલાઓનો અટકાવ કરી શકશે.”

તાર પછી ૧૯૦૦ માં જરૂરોસ્તી ધરમ અને દીન-આમનની કેળવણી બાબે નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઈના ધરમખાતાના કારોબારીઓને પત્ર લખ્યો હતો. તેના જવાબમાં શેફ્ટરી શેઠ ફરજુનજી જમશેદજી લખે છે કે, “જરૂરોસ્તી ધરમની કેળવણી આપવાની જરૂરિયાત તથા તેને દરેક રીતે ઉત્તેજન આપવા બાબે હમારો સાહેબોની પુરતી દીલસોજી જતાં એવી ધરમની કેળવણી આ ખાતાની મંડલી તરફથી આપની જે નામદાર સરકારે આ ખાતાના માહા કીર્તીવાન સ્થાપનાર મરહુમ પેહલા બારોનેટ નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઈ સાથે સરચાતમાં કીધેલા બંદોબસ્તની રૂએ ઉલટું હોવાથી તેમ બની શકે એમ નથી તે જાણીએ.”

પછી ૧૯૦૧ માં જરૂરોસ્તી બાળકોને ધરમ સંબંધી કેળવણી આપવાના સલાહની ચરચા કોમમાં ચાલી હતી. અને તે માટે યોજના ધડવા એક મોટી કમીટી નેમાઈ હતી. તે માટે નાણાં મેલવનારી સભ્ય કમીટીએ આ મંડલી પાસે નાણાંની મદદ માંગતાં મંડલીએ નીચલો દરખા પસાર કીધો હતો. “જે જ્યાં સુધી રાહજીભાએ સલા પોતા તરફથી ધરમ કેળવણી આપવાનું ચાલુ રાખે ત્યાં સુધી અમારી મંડલી તમારી ઉપલી મંડલીને કાંઈપણ નાણાંની મદદ આપવાને ના પાડે છે.”

તાર પછી ૧૯૦૪ માં નવી પારસી આશોદીએશનની સ્થાપના થઈ તારે મંડલીના શેફ્ટરી મીં જાપુરજી કાતરક પોતાની મંડલીએ એ માટે કરેલી આગલી ચરચાની ચાંદ આપી હતી.

૧ જામે જમશેદ, તાં ૨ જી આગસ્ટ ૧૮૮૦.

લાંબી મુદત સુધી ત્યાંજ રહ્યા અને મરણ પછી ત્યાંજ પામ્યા.

તાં ૧૧ મી જુન

રોજ ૨૬ માહ ૯ (શે.) ૧૨૪૯ ય૦.

આજ દીને સુરત મધે નાનપરામાં મોએદ ડાશાભાઈ એદલજી ભેગાનાંએ પોતાના ધરની સાથે લાગતી એક દરેમેહર બંધાવી પરકાવી હતી.

તાં ૧૨ મી જુન

આજ દીને મુલતાંનવાલા મરહુમ શેઠ દાદાભાઈ માણેકજી શેઠાનીનાં અતરે થયલાં ઉકમણાંમાં તેમની પોતાની પુણમાંથી રૂ. ૬૮૦) તથા ખેશીઓએ રૂ. ૩૫) મલી રૂ. ૭૧૫) ધર્મ ખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.

તાં ૨૨ મી જુન

રોજ ૭ માહ ૧૦ (શે.) ૧૨૪૯ ય૦

આજ દીને મરહુમ બાઈ માણેકબાઈ તે શેઠ કરામજી બહમનજી સરદારનાં ફણીઆની તથા મરહુમ શેઠ માણેકજી જીજીભાઈ વાજાનાં બેટીનાં ઉકમણાંમાં તેમની પુણમાંથી રૂ. ૮૦૦) તથા ખેશીઓએ રૂ. ૬૦) મલી રૂ. ૮૬૦) ધર્મ ખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.

તાં ૨૪ મી જુન

ઝકટર કાવશજી હોરમજીને નામદાર સરકારે ચેપી રોગના કાયદાની રૂઢી મુબઈ મધે મારકેટ, મંડવી, ચકલા, કાલાખા, કાટ, ઘાબી તલાવ અને ભુલેશવરના લતાપર નોંધાયેલી વેશ્યા ઓરતોની તપાસ કરનાર અમલદાર નેમ્યા હતા.

તાં ૩૦ મી જુન

રોજ ૧૫ માહ ૧૦ (શે.) ૧૨૪૯ ય૦

મરણ—દોરાબજી નશરવાંનજી મીસતરી—ઉમર વર્ષ ૮૨) એવંઅરધી સદીથી વધારે મુદતના એક

૧ એ દરેમેહર પૂર તખતી મારેલી નથી, પણ તેના પરકાયાનો ઉપલો દીવસ ગોદાવરનાં પંથકવાલા એ. નાનાભાઈ ભીખાજીએ મેલવી આપ્યો છે.

૨ જામે જમશેદ, તાં ૧૬ મી જુન ૧૮૮૦

૩ જામે જમશેદ, તાં ૨૬ મી જુન ૧૮૮૦.

૪ જોએ ગવરમેંટ એજેંટ, તાં ૨૪ મી જુન ૧૮૮૦

મીસતરી અથવા આગલા વખતનાં એક ઇન્જનેર (કહીએ તો ચાલે) હતા. એમનાં ઉપરીપણાં હેઠલ મુબઈની ધણીક બાણીતી ઇમારતો બંધાઈ હતી, જેમાંની એક-કેટ માંહેલી મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઈ પારસી મેનીવાલંત ઇનસતીતલુતવાલી રુકલ-ની ઇમારતની બાંધણી વિશે માજી વાઇસરાય લાંડ નારથબરકે પછી એવંજી તથા એવંજીના દીકરા શેઠ દીનશાહજીની ધણી તારીફ કાઢી હતી. એમનાં ઉપરીપણાં હેઠલ મુબઈનું શેઠ કાવસજી એદલજી બીશનીવાણું તથા ચાનાનું શેઠ રસતમજી કાવસજી પટેલવાણું તથા મદેવીનું ઇ.સ. ૧૮૭૧ માં બંધાયેલું અંજુમનનું દોખમું તેમજ બીજાં કેટલાંક દોખમાંએ બંધાયાં હતાં. સુરત મધે ગોપીપરામાં એવંજીને પોતાને ખરેચે તીઆની ગુજરાતી નીશાળને માટે એક કુશદે મકાન બંધાવી સરકારને સોંપ્યું, જે પર એવંતનાં નામની તખતી સરકારે મુકાવી છે.

તાં ૧ લી જુલાઈ.

શેઠ ખરજેરજી એદલજી મોદી એમ. એ.; એલ. એલ. બી. ને નામદાર સરકારે સુરતના સબારડીનેટ જડજ નેમ્યા હતા.

તાં ૨ જી જુલાઈ

આજ દીને શેરોડા ગામ મધે શેઠ ખરજેરજી ફરફુનજી પારખે બંધાવી આપવા મરિડી અધુરી દરેમેહર શેઠ માણેકજી ભીમજીભાઈ પશતાકીયાએ પુરો કરી આપી ઇમ્મલી હતી.

૧ શેઠ દીનશાહજી દોરાબજી મીસતરીના બાવા.

૨ જોએ ગવરમેંટ એજેંટ, તાં ૧ લી જુલાઈ ૧૮૮૦.

૩ એ મકાનપર નીચે પ્રમાણે તખતી છે.

“શ્રી દાદાર હોરમજીની મદતથી.

“આએ દરેમેહરનું મકાન શ્રી મુબઈવાલા શેઠ ખરજેરજી ફરફુનજી પારખે શને ૧૨૦૪ ઇઅજ્જેરદીના “શાલમે બંધાવવા સાફ રૂ. ૫૫૦૦) ભીમજીભાઈ શાપુ-રજી પશતાકીયા શેરોડવાલાની મેનીજથી આપેલા પછી “એટલા રૂપીઆઓ આએ દરેમહરનું મકાન પૂરું નહીં થતાં બીજાં જોઈતાં નાણાં આપી સંખેઆ નહ. શખએ આએ “ધરમનું મકાન આજ દીન શુધી અધુરું પડી રહેલું.” શખએ મેનીજ કરનારના છેકરા માણેકજી ભીમજીભાઈ “પશતાકીયાએ પોતાના પંચશાથી પૂરું કરાવી પોતાના “બાવા ભીમજીભાઈ શાપુરજી પશતાકીયાનાં જંદરવાન “નાં પુત્રને શાફ ઇમ્મલી જશન કરી ગામ-શ્રી શેરોડાની

તા. ૫ મી જુલાઈ.

આજ દીને બંધ્ય મધે બાઈ રતનબાઈ તે ધનજી-
શાહ દાકતરનાં ધણીયાનીએ એક કુવો અને હવાડો
બંધાવી ખુલ્લો મુક્યો હતો. ૧

તા. ૮ મી જુલાઈ.

રોજ ૨૩ માં ૧૦ (શે.) ૧૨૪૯ યં.

મરણ—માણેકજી ફરાંમજી માપલા—ઉમર વર્ષ
૮૮.) પ્રથમ પેહલાં ઇંગ્લેજ બનરમાં વાઈન અને ઇંગલીશ
પ્રાવીઝનની કુઠાન. ૧૮૬૪ માં મેહરજી જ્ઞાનસતનની કંપની
નાં લીલાંછિખાનામાં જોડાય, ગરીબ ધરાની જરૂરોસ્તીઓની
હાલત સુધારવાના કામમાં મરહુમ શેઠ બહમનશાહ
વકીલને એવન પશુ મદદ કરતા હતા.

તા. ૧૦ મી જુલાઈ.

રોજ ૨૫ માં ૧૦ (શે.) ૧૨૪૯ યં.

મરણ—નવરોજજી હોરમજી કાજરાજી—ઉમર
વર્ષ ૬૮.) એવને પોતાની જીંદગીનો ધણો ખરો ભાગ
ઈંગ્લેજ તથા યુજરાતી છાપાખાનાઓના સંબંધમાં યુજ
ર્યો હતો. પ્રથમ એમનો સંબંધ અતરે પ્રગટ થતાં
ગેઝેટ નામનાં પતર સાથે હતો. અને તે ઉપરથી તેમને
શી. નવરોજજી ગેઝેટનાં નામથી જાણબવામાં આવતા
હતા. તયાર બાદ મુબંઈ ટાઇમસ સાથે જોડાય. ગમે
એવા ખરાબ કીસમના અક્ષર એવન ઉકળાવી શકતા
હતા, અને ટાઇમસના કારખાનામાં ડાકટર બીહસંટનાં

“જરૂરોસ્તી અંજુમનના શવાધીનમેા ધરમ ખાતે
“આપેજી છે. આએ દરેમેહર ઉપર એકંદર ખરચ
“રૂ. ૧૦૨૦૦) ચાએઆ છે. રોજ ૧૭ માં ૧૦ શને
“૧૨૪૯ ઇ. સ. ૧૨૪૯ રોજી તા. ૨ જી માણે જુલાઈ સને
“૧૮૮૦ શા. ૧૯૩૬ ના જોડ વદ ૧૦ ને વાર મુકરે.”

સરોડમાં કુવો ૧) આ. નશરવાનજી જમશેદજીને
બંધાવેલો તથા કુવો બીજો શેઠ ભીમજીભાઈ શાપુરજી
પસતાકીયાનો બંધાવેલો છે.

૧ એ કુવા ઉપર નીચે મુજબ તખ્તી છે:-

“આ કુવો તથા હુરો લોકાને તથા દોરોને
“પાણી પીવા શારૂ બાઈ રતનબાઈ તે ધનજીશા
“દાકતરનાં ધણીયાનીએ પોતાની દીકરી સવર્ગવાશી
“યુલબાઈ તથા માએ કુવરબાઈના પુનને શારૂ
“રોજ ૧૯ માં ૧૦ મો ૧૨૪૯ યજ્ઞજીને
“રોજે બંધાયો છે, તા. ૫ મી જુલાઈ શને ૧૮૮૦
“ઇ. સ. ૧૯૩૬.”

લખાણ એવન એકલાજ ઉકલાવી શકતા હતા. પાછલથી
કેટલાંક યુજરાતી પતરો સાથે એમનો સંબંધ જોડાયો
હતો. ૧

તા. ૧૬ મી જુલાઈ.

રોજ ૧ માં ૧૨ (કે.) ૧૨૪૯ યં.

આજ દીને મરહુમ બાઈ જાઈજી તે શેઠ કાવજીજી
દાદીલીમજીનાં બેટીનાં ઉમણાંમાં તેમના બાવાએ રૂ.
૭૦૦) તથા મમાઈ કાવજીર લેડી રતનબાઈ જમશેદજી
જીજીભાઈએ રૂ. ૫૦૦) મંદી રૂ. ૧૨૦૦) ધર્મ ખાતાંઓમાં
આપ્યા હતા.

તા. ૧૭ મી જુલાઈ.

રોજ ૧ માં ૧૧ (શે.) ૧૨૪૯ યં.

આજ દીને મરહુમ શેઠ ડાશાભાઈ નાનાભાઈ મીત્રી
નાં ઉમણાંમાં તેમની પોતાની પુંજીમાંથી રૂ. ૫૦૦)
બાવા શેઠ નાનાભાઈ ભીખાજી મીત્રીએ રૂ. ૧૦૦) તથા
બીજાં બેટીઓએ રૂ. ૧૧૬) મંદી રૂ. ૭૧૬) ધર્મ
ખાતાંઓમાં આપ્યા હતા. ૨

તા. ૧૯ મી જુલાઈ

બાઈ મેટલાંબાઈ તે મરહુમ શેઠ માણેકજી નવરોજજી
વાડીઆનાં વીધવા તથા મરહુમ શેઠ જાંહંગીરજી નશરવા-
નજી વાડીઆનાં બેટીએ “ ટાઇમસ ઓફ ઇન્ડિયા ” છાપા-
ખાનાના માલિક ઉપર પોતાનાં કાટનાં પારસી બજાર સ્વીટના
રેહવાનાં ધરની પડોસમાં છાપાખાનામાં રાતની વેળાએ
ગોંધાત કરવાના અટકાવની ફરીઆદી માંડી હતી. તેને
લખતા મુકદમામાં બાઈ મેટલાંબાઈને કોર્ટમાં શાફી
આપવા માટે પ્રતીવાદીએ તરફથી સમનસ કીધા હતા,
પશુ બાઈ તરફથી સીવીલ પ્રોસીજર કોડની ૬૪૦ મી
કલમ પ્રમાણે એવું સાબેત કરવા માગ્યું હતું કે આજ-
રૂદર પારસી બાપુઓના ખાવીદોના મરણ પછી તેમનામાં
કોઈ બાહ્યર જવાનો રાખેતો નથી, તેવુંજ બાઈ મેટલાં
બાઈના બાજમાં હોવાથી તેમની કમીશનથી જ્યાંની
લેવી. અગર એમ નહિં તો એ કોડની ૧૭૮ મી કલમ
મુજબ એ બાઈ હાલે માદગી ભોગવતાં હોવાથી તેવજી
કોર્ટમાં હાજર નહિં થઇ શકવાને સબબે તેવજીની

૧ શેઠો કેપશર, બહમનજી, હોરમજી, તથા નાદીરશાહ
નવરોજજી કાજરાજીના બાવા.

૨ જામે જમશેદ, તા. ૧૭ મી જુલાઈ ૧૮૮૦.

૩ જામે જમશેદ તા. ૨૦ મી જુલાઈ ૧૮૮૦

જાની કમીશનથી લેવી. પેહલી બાબતની તરફથી સર જમશેદજી જીજીભાઈ આરોનેટ, શેઠા ખરશેદજી ફરુનજી પારખ, શોરાબજી શાપુરજી બગાલી, અને બાઇના દીકરા શેઠ નવરોજજી માલુકજી વાડીઆએ આપીરેવીટા કીધી હતી કે આખરદાર પારસી બાનુઓમાં પોતાના ખાલીદાનાં મરણ પછી બાહુર નહિ જવાની રસમનો રાખેતો છે, અને બાહુર જવાની ફરજ પાડવાથી તેમની લાગણીને નુકશાન થાયછે. નામદાર જરૂર સર ચારલસ સારજેટ સુકાદો આપ્યો કે “પારસીઓમાં કાંઈ પરદેશીનીનો ચાલ નથી. કેટલીક પારસી બાનુઓ તો પૂરે અને ગાદી ઘોડે ફરતી હરતી અને ઘોડાઓપર બેસતી જોવામાં આવે છે. બાઈ મોટલાંબાઈ પોતે વાદી છતાં એવી ભરથારનાં મરણની પરદેશીનીને મઠતી વાત લાગીને સાક્ષી આપવા નહીં આવે તે ધણું વાંધાભરેલું ગણાય. પણ જ્યારે તેણીની માંદગી અને નાતવાંનીના શયમ બતાવવામાં આવ્યો છે ત્યારે તો કમીશન કાઢી જવાની લેવાડવામાં આવે. બાકી ભરથારનાં મરણ બાદ પારસીઓમાં પરદેશીય રહેવાનો ચાલ મુક્યો નથી. રસમ રેવાજ તે આખી કામમાં અને દેશમાં હોવો જોઈએ, તે કાંઈ કામના ચોક્કસ લાગમાં કે ચોક્કસ લતા પર નહીં હોવો જોઈએ. બીજી રાતની માફક પારસી લોકોએને પરદેશીય ગણવું તદન બેકુદું છે. ભરથારના મરણની ગમખારીથી એ પાંચ જણીઓ એકાંતમાં છંદગી ચુલટી હોય તો તે કાંઈ આખી કામનો કે દેશનો રાહ રવખજો કહી શકાય નહીં તેથી એ શયમને સર તો નહીં, પણ મોટલાંબાઈની નાતવાંનીને શયમ હું હોકમ કરું છું, કે તેણીની જાની કમીશનથી કમીશનોના ધારા મુજબ લેવી.”

તા. ૨૨ મી જુલાઈ.

નીચલા પારસી મહરથોને મુબઈની સરકારે નવા સુલેહના અમલદારો ધ્યાને “જસ્ટીસ એફ ધી પીસ” નેમ્મા હતા:—૨

શેઠા અરદેશર ફરંમજી સોલીશીટર, કાવસજી ખરશેદજી જમશેદજી, એલજી બહમનજી મારીસ, બંદગીર કાવસજી રેડીમની, બંદગીર ડોલાભાઈ કંચકા, ખાનબાહદુર મનચેરજી કાવસજી મરજ્યાન, માલુકશાહ બંદગીરસાહ તાયેયારખાન, નશરવાનજી બેહરંમજી શેફેટરી, રસતમજી અરદેશર વાડીઆ.

૧ જામે જમશેદ, તા. ૨૦ મી જુલાઈ ૧૮૮૦

૨ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેજેટ, તા. ૨૨ મી જુલાઈ ૧૮૮૦

તા. ૧ લી આગસ્ટ

શેઠા કાવસજી ખરશેદજી સંમલ્યા, હોરમજી મેહરવાનજી હકીમ, અને કાવસજી હોરમજી મીસીએ ઇ.મ. લાંડ મધે “ઈડીઅન મેડીકલ સર્વીસ”ની પરીક્ષા ફોરેમ્દાઈથી પસાર કીધી હતી.

તા. ૮ મી આગસ્ટ

મુબઈની પારસી પંચાતના ફંડના તા. ૨૬ મી અક્ટોબર ૧૮૭૮ થી તા. ૧૩ મી નવેમ્બર ૧૮૭૯ સુધીના હીસાબની ચોપડી જામે જમશેદ છાપાખાનામાં તરડીઓએ છાપી પ્રગટકીધી હતી. તેમાંથી જોવામાં આવે છે કે વરસની શેવટે પંચાતના ફંડના તરડીઓ હરતકના ધરમના ફંડ ખાતાંઓની પુછ એકંદર રૂ. ૧૯૬૦૬૫૯.૧૭૫ ની હતી તેમાં શ્રી મુબઈની પારસી પંચાતના ફંડના તથા જુદાં જુદાં ધરમ ખાતાંઓના મલી રૂ. ૧૫૯૫૩૪૪.૧૩૫ ની હતી અને શ્રી સુરતની પારસી અનજમનના ધરમના ફંડની તથા પારસી સુરત ચારેટી ફંડની રૂ. ૩૫૧૧૧૫.૪ ની હતી અને અહમદનગરની ફરેમેયુરને લગતા ખરચની રૂ. ૯૦૦૦ ની અને મરહુમ મી. બીમજીભાઈ રાહીયા હાય ચોરનાર ના સંબંધના ખાતાંની રૂ. ૫૨૦૦ ની હતી. આગલા વર્ષની શેવટે રૂ. ૧૮૭૦૫૫૩૫.૪૫૫ ની હતી એટલે એ સાલમાં કુલે વધારો રૂ. ૯૦૧૦૫૫.૧૩ નો થયો હતો.

તા. ૧૫ મી આગસ્ટ.

કાંદર હીરાજ એલજીએ વૈષ્ણ હુનરની તવારીખને લગતું એક પુસ્તક ઇંગ્લેન્ડમાં રમી-પ્રગટ કીધું હતું.

૧ જામે જમશેદ, તા. ૨૪ મી આગસ્ટ ૧૮૮૦

૨. આ વર્ષમાં પંચાતનાં ફંડનાં હીસાબમાં નીચલી નોટો અનામત રાખવા મલી હતી.

મરહુમ શેઠ જીવાજ માલુકજી વાઝાના પુત્રને શરૂ રૂ. ૫૦૦૦ ની સરકારી નોટ તે મધેથી રૂ. ૩૦૦૦) તું બાજ કુલ જરથોસ્તી રવાનોને અવલમજલ પોંદજીડવાના ફંડ ખાતે અને રૂ. ૨૦૦૦) તું નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઈ પેણેલા આરોનેટની યાદગારી માટે ઉભી કરેલી જરથોસ્તી મદરેસાનાં ફંડ ખાતે વાપરવા.

મરહુમ શેઠ કાવસજી દીનસાહજી પીટીના પુત્રને શરૂ તેવણના બાવા તથા ખેશીઓ રૂ. ૨૨૫૦૦. તેમાંથી રૂ. ૭૦૦૦) તું બાજ મુબઈનાં આંધલાં પાંચલાં તથા લાયા ૨ જરથોસ્તીઓની પરવરસી કરવા તથા પગાર આપવાનાં ફંડ ખાતે, રૂ. ૨૫૦૦) તું કુલ જરૂર રવાનોને અવલમજલ પોંદજીડવાનાં ફંડ ખાતે, રૂ. ૧૫૦૦) તું ઉદવાયાનાં આ

ઓદા ઉપરાંત હરિયા કામચલાઉ સીવીલ સરજનન
નેમ્યા હતા.^૧

તાં ૨૩ મી આગસ્ટ.

રોજ ૯ માઠા ૧૨ (શી.) ૧૨૪૯ ૫૦

મરણ—એદલજી રસ્તમજી સુનાવાલા—ઉમર ૮૫
૬૯) એવની અંતરે ૧૮૩૯ થી એપોલો સ્પીટમાં શેઠ
હોરમજી ધનજીભાઈ ઘીરતા સાથે “ એદલજી અને
હોરમજી ” ને નામે ઇંગ્લેન્ડ અસખાબ તંબુઓ વગેરે
પુરા પાડવાની દુકાન હતી. પછી ૧૮૫૬ થી પોતાના
દીકરાઓને સામેલ કરી “એદલજી રસ્તમજી સન્સ” ને
નામે તે દુકાન ચલાવતા હતા.

૧૮૬૬ માં પોતાના છોકરા તથા છોકરાઓના
છોકરાની શેઠાદી નવલ્લેતની મીજલસમાં એક અંબુમન
પત્ર વચાવી ખેતવાડીના પોતાના રહેવાના બંગલાની
પડોશી પોતાના એક કુશાદે મકાન જરથોસ્તીઓને સર
અવસરે વાપરવાને દરદમાં આપવાને હેઠાવ્યું હતું. અને
પછી તેવું પાકું કસ્ટ દીઠ કરાવ્યું હતું. એ રીતે આ
જગા લગનસરા વગેરેને માટે ધર્મ ખાતે આપ્યા બાદ
ખેતવાડી મધે એજ દારણસર ખીન્ત બાગો તથા વાડીઓ
થવાને લીધે એનો આજે ખપ ન થવાથી શેઠ એદલજીએ
તે ઇ. સ. ૧૮૭૩ થી ખેતવાડીની સર કાવચજી જાંગીરજી
રેડીમનીવાસી પારસી છોકરીઓની નિશાળને વજર બાંડે
વાપરવા આપ્યું હતું. એ ઉપરાંત એ વાડીના કંપાઉડમાં
ખેતવાડી ખાને ઉભી થયેલી કસરતશાળા પણ ઇ. સ.
૧૮૭૮ ના ડીસેમ્બર માસથી તે ૧૮૯૩ ના સપ્ટેમ્બર
માસ સુધી મુકત રાખવામાં આવી હતી. એ કન્યાશાળાની
કારોબાર મંડલીના ૧૮૭૩ થી, અને કસરતશાળાની
કારોબાર મંડલીના તેની રચાપનાથી તે પોતાના મરણ
સુધી એવન પ્રમુખ હતા. ઇ. સ. ૧૮૭૭ ના આગસ્ટ
માસથી એવને સીંગ મધેનો પોતાનો બંગલો દુકાનથી
ખીડના લોકો મુજબમાં આપ્યા હતા તેઓને રાખવા માટે
પોલીસ કમીશનરને સ્વાધીન કેટલાક માસ સુધી આપ્યો
હતો. અને તે માટે પોલીસ કમીશનર સર ફ્રાંક સુતર,
મી. એસ. આઇ. એ મુજબ સરકારપરના પોતાના
રીપોર્ટમાં એવંજીની પછી વખાન દીધી હતી.

તાં ૨૩ મી આગસ્ટ

અનરેલી દાઇ માર્ટની આપેલેટ સાઇડમાં આજ

૧ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તાં ૧૯ મી આગસ્ટ ૧૮૮૦.

દીને નામદાર ચીફ જસ્ટીસ સર માઇકલ વેસ્ટરાપ તથા
જસ્ટીસ એમ. મેલવીલ ખીરાજયા હતા, તે વેળાએ એક
પારસી પોતાના વકીલ સાથે વાત કરવાને ગયો હતો.
એ બાઇનાં આમાં ઉપરનો ફેટો અને ખીન્તે પોતાના મજેજી
દપનાં છોવાથી નામદાર ચીફ જસ્ટીસે તેને જણાવ્યું કે
તમારી ટોપી ઇંગ્લેન્ડ દપની છે માટે ઇંગ્લેન્ડ મંડલીના
કાનુન મુજબ કતિ કોરટનાં માન ખાતર ટોપી ઉતારી
ઉંચાટે માથે આવવું નહીં તો કોરટમાંથી જતા રહેવું.
આ ઉપરથી તેને કોરટમાંથી જતા રહેવાની ફરજ પડી
હતી.^૧

તાં ૨૬ મી આગસ્ટ

રોજ ૧૨ માઠા ૧૨ (શી.) ૧૨૪૯ ૫૦

આજ દીને મરહુમ બાઇ ધનવાઇજી તે શેઠ જમ-
શેજી દોરાજી નાએગામવાલાનાં ધણીઆનીનાં ઉમરમાં
માં તેમના ખાતે ૩, ૧૦૦૦) ધર્મ ખાતે આપ્યા
હતા.^૨

તાં ૨૬ મી આગસ્ટ

રોજ ૧૨ માઠા ૧૨ (શી.) ૧૨૪૯ ૫૦

મરણ—મનરેજી એદલજી અશીજીવાલા—ઉમર
વર્ષ ૭૪.) એવણુ ઇંગ્લેન્ડ બનરમાં દારકામના એક નાણીતા
વેપારી હતા. મુજબના શેઠાઓના મંડળમાં ફરનાર છોવાથી
ધણુ હસમુખા તથા બતકેભોલા હતા.

તાં ૨૬ મી આગસ્ટ

શેઠ જમશેદજી અરદેશર દલાલ, એમ. એ; એલ,
એલ. બી. ને નામદાર સરકારે પુણીની કાલેજ એફ સાએ-
નસમાં ગણિત શાસ્ત્રના, તથા શેઠ કાવચજી જમશેદજી
સંનલ્લા, એમ. એ. ને મુજરાત કાલેજમાં ગણિત અને
બુદ્ધરતી શીલ્પશીલા પ્રેક્ટિસર નેમ્યા હતા.^૩

તાં ૩૧ મી આગસ્ટ

રોજ ૧૭ માઠા ૧૨ (શી.) ૧૨૪૯ ૫૦

મરણ—ઉકેજી શોરાજી બુરેખા—ઉમર ૮૫
૪૪). અતરેના ચીફ-ઇનજનીયરની આરીસમાં સીવીલ

૧ બોમ્બે ગેઝેટ, તાં ૨૬ મી આગસ્ટ ૧૮૮૦

૨ બોમ્બે જમશેદ, તાં ૩૦ મી આગસ્ટ ૧૮૮૦

૩ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તાં ૨૧ મી આગસ્ટ ૧૮૮૦

ધનજીનીયરીંગુ' કામ શિખાડવાનો જે વર્ગ ૧૮૫૪ માં ઉધાડવામાં આવ્યો હતો તેમાં શિખી ૧૮૫૬ ના માર્ચ માસમાં પસાર થયા હતા.

તા. ૬ દી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૨૩ માહ, ૧૨ (શે.) ૧૨૪૯ થ. ૦

મરણ—એ. કાવશજી મનચેરજી મોદી—ઉમર વર્ષ ૮૮)

એવણે ૧૨-૧૪ વરસની વયે નવસારીથી મુ'બમ્બાં આવી ટુંક વખત મોબેદી કરી હતી. પણ ખુશ દસકત લખનાર અને ચાલાક જેહેનનાં હોવાથી ફરકુનજી મરજ-પાનને ત્યાં એક લખનાર તરીકે મોકલાઈ ગયા હતા, અને તાર બાદ તે વખતના પૂર્વ લાખાઓના ઓલસા શેઠ ધનજી ભાઈ ફરામજી પટેલને ત્યાં લખનાર તરીકે કામ ક્યું હતું. એવણે પારસીઓમાં તે વખતે ચાલતા છુતપરસ્ત રેવા જેની સામે મજબુત લડતો ન્યુસ પેપરો તેમજ ચોપાં-ન્યાઓ છપાવી ચલાવી હતી. તેમાં મુકતાદ ૧૮ દિવસ માંડવાની વીરધમાં આજે ૫૫) વરસોની વાત ઉપરનું એવણું લખાણ હજી સાફદત તરીકે ટાંકવામાં આવે છે. અવસ્થામાંથી લુદા લુદા ફકરાઓ સુડી કાઢી "સેતાયશે હોરમજ" નામની ચોપડીમાં છપાવ્યા હતા, જે આજે ૫૦) વરસની વાતપર નવીન ધમજી ભરાયજી હોવાથી ઘણી હોદા થઈ રહી હતી.

તા. ૧૫ મી સપ્ટેમ્બર.

શેઠ કાવશજી નવરોજજી વેસુવાલાએ "વીલાયતના કવેશ્વરો" નામે પુસ્તક રચી પ્રગટ કર્યું હતું.^૧

તા. ૨૦ મી સપ્ટેમ્બર

રોજ ૨ માહ ૧ (શે.) ૧૨૫૦ થ. ૦

મરણ—દીનજીજી દાદાભાઈ ગાંધી—ઉમર વર્ષ ૭૨. અતરેના ઈંગ્લેન્ડ બજારના એક જાણીતા વેપારી. એ એનો નીલગીરી, ચીન, ઈંગ્લંડ ખાતે મોટા વેપાર 'ડી. ડી. ગાંધી એન્ડ કંપની'ના નામથી ચાલતો હતો.^૨

૧ "વિલાયતનાં કવેશ્વરો. તેઓનાં જનમ ચરીત્રો, તેઓનાં લખાણો, અને તેમના કવેતોની વીગતો. ગુજરાતી ભાષામાં રચનાર કાવશજી નવરોજી વેસુવાલા. મુ'બમ્બા. જેહંગીર બેજનજી કરાણી, પુસ્તકો વેચનાર તથા પ્રગટ કરનાર, ના. ૧૪, પારસી બજાર સ્ટ્રીટ, કોટ, ૧૮૮૦."

૨ શેઠો દાદાભાઈ, કેકાબાદ, તથા જીવાજી દીનજીજી ગાંધી (સાલીશીટર) ના બાવા.

તા. ૨૧ મી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૩ માહ ૧ (શે.) ૧૨૫૦ થ. ૦

મરણ—ખેહરામજી કાવશજી રાઉલીઆ. એવન મરહુમ બીમજી હાડ વેદના ભાણેજ તથા હતા અને પોતાના એ અખ્યાત મામાના હાથ હેઠલ હાદ વેદનો ધધી અતરે કરવા હતા.

તા. ૩૦ મી સપ્ટેમ્બર

શેઠ ફરામજી નશરવાનજી શેઠનાને હિંદુસ્થાનની નામદાર સરકારે "ખાન બાહદુર" નો અંગત ખેતાબ આપી અહમદનગર જીલ્લાના હોનરરી માજીસ્ટ્રેટ નેમી પેહલા વર્ગના માજીસ્ટ્રેટની સતા આપી હતી.^૧

તા. ૩૦ મી સપ્ટેમ્બર

રોજ ૧૨ માહ, ૧ (શે.) ૧૨૫૦ થ. ૦

આજ દીને મરહુમ બાઈ આવ્યાંબાઈ તે શેઠ કાવશજી ડોશાભાઈ દારવાલાનાં ધણીઆનીનાં ઉઠમણીમાં તેમના દીકરા શેઠ પેશતનજી કાવશજી દારવાલાએ રૂ. ૫૦૦) ધર્મ ખાતે આપ્યા હતા.^૨

તા. ૧ દી અક્ટોબર.

શેઠો નાનાભાઈ કુંવરજી મોદી, પીરોજશાહ હોરમજી હકીમ, અને કેમશર રતનજી દીવેચાએ ઈંગ્લંડ મધે એડીનબરો સુનીવરસીડીની એલ. આર. સી. એસ. તથા એલ. એમ. ની પરીક્ષાઓ ફતેહમદીથી પસાર કરી હતી.^૩

તા. ૭ મી અક્ટોબર

શેઠ અરદેશર જમશેદજી દરુર કામદીનનાને નામદાર સરકારે ખાનદેશના કામચલાઉ ડીસ્પીકટ ડેપુટી કલેક્ટર નેમ્યા હતા.^૪

તા. ૮ મી અક્ટોબર.

એ. ફરામજી મીનોચેહરજી દરુર જમશરપઆશાના, બી. એ. એ જરતોરતી ધર્મોધ પાઠશાલાની

૧ જોગમે ગવરમેંટ ગેઝેટ, તા. ૩૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૮૦.

૨ જોગમે જમશેદ, તા. ૬ દી અક્ટોબર ૧૮૮૦.

૩ જોગમે જમશેદ, તા. ૨૦ મી અક્ટોબર ૧૮૮૦.

૪ જોગમે ગવરમેંટ ગેઝેટ, તા. ૭ મી અક્ટોબર ૧૮૮૦.

ચોપડી બાહુર પાડી હતી. ૧

તાં ૯ મી અક્ટોબર.

રોજ ૨૧ માહ ૧ (શે.) ૧૨૫૦ ય૦

મરણ—રૂસતમજી ફરાંમજી દીવેચા—ઉમર વર્ષ ૬૦)
એવન પોતાના આપને મહેલાં ઇનામી ગામ મહોલ તથા
મહેલાનો વહીવટ ચલાવતા હતા. અને જાતે ધણા બાહોર
તથા અકબમદ હતા. દીવેચાનું કુટુંબ મુબંઈ મધે આજ
૧૫૦) થી વધારે વપતું વસેલું છે. એ કુટુંબના વડવા
નાથાજી બદમનજી ઇ. સ. ૧૭૨૭ માં દીવ બંદરેથી
અતરે આગ્યા હતા, અને પેદાનો ધધે કરતા હતા. મુબંઈ
મધે તે વેળાએ પારસીઓ વચે એ નાથા દીવેચા અને
આથા વહદ એ મુખીય હજીમે અથવા ડાકટરે ગણાતા
હતા. નાથાજીના દીકરા પેસતનજી અતરે આગતાં વીસા.
યની વાહણે તથા મનવારોનાં દુબાણનું કામ શેઠ દાદીલાલ
નથરવાનજીની સહાયતા હેઠલ કરતા હતા. તેમના વડા
દીકરા ફરાંમજી પેસતનજી દીવેચા તે આ મરનાર શેઠ
રૂસતમજીના બાવા ઇ. સ. ૧૮૧૪ થી મુબંઈના ગવરન-
રોનાં ઘેર ખાતાંના તમામ વહીવટના વડા કારભારી હતા.
આ જોધો મુબંઈ આવતા દેકે ગવરનરના મનપતીજ
રીતે તથા સરકાર તરફ નીમકદલાલી અને કરકસરી
બનવવાના બદલામાં નામદાર ગવરનર સર જ્ઞન માલ
કમની સરકારે ઇંગ્લેંડથી કોર્ટ ઓફ કમ્પેરેક્ટરસની
પરવાનગી મંગાવી તારીખ ૩૦ મી નવેમ્બર ૧૮૩૦ ને
દીને તેવણને ઇસતી તરફ આવેલાં માલક અને મહેલી
નામનાં બે ગામે વંચપરંપરા ઇનામમાં આપ્યાં હતાં.
મજકુર ફરાંમજીનાં ઇ. સ. ૧૮૪૫ માં મરણ બાદ એ
ગામે મરનાર શેઠ રૂસતમજીનાં હરતક આગ્યાં હતાં,
અને એવને પોતાની જાતે મેદનત, ખંત, અને ચોક્સાઈથી
તેમાં ધણેક સુધારો કરી ઉપજ વધારી હતી, તથા તે
તરફ કીનારો આવેલો હોવાથી મીઠાંના અમરો બાંધી તે
જનથનો મોટો વેપાર પોતાના મરણ સુધી ચલાવતા હતા. ૨

૧ "જરથોસ્તી ધર્મશાસ્ત્ર પાઠશાળા, પેદલી ચોપડી,
ચાચાતનાં અવરતા તથા જરથોસ્તી ધર્મશાસ્ત્રોધ.
બાળકોને નવજોને માટે તૈયાર કરવા સાર." બનાવનાર
ફરાંમજી મીનોચેદરજી દરુદર જનમારખપાસાજીના બી.
એ. સર જમશેદજી હજીમાજી જરથોસ્તી મદરેચાના
જંદ અને પેદેલની કાપનો વિવારથી અને એજ
મદરેચનો જમ્બેદ શીશક, મુબંઈ સમાચાર છપખા-
નામાં માલેકજી બરજેદજી મીનોચેદર હોમજીનાએ લખ્યું
છે. સને ૧૨૪૬ હજરજેદરદી-સને ૧૮૮૦ ઇસવી "

૨ મરદુમ શેઠ અરેચર, તથા શેઠ પેસતનજી અને
જંદગીરજી રૂસતમજી દીવેચાના બાવા.

તાં ૧૧ મી અક્ટોબર.

આજ દીને મરદુમ શેઠ રૂસતમજી ફરાંમજી દીવે-
ચાનાં ઉકમણાંમાં તેમની પોતાની ખુલમાંથી તથા ખેશીઓએ
મલી રૂ. ૧૧૨૬) ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા. ૧

તાં ૧૧ મી અક્ટોબર.

રોજ ૨૩ માહ ૧ (શે.) ૧૨૫૦ ય૦

મરણ—એ. ફરાંમજી મીનોચેદરજી દરુદર જનમા-
રખ પાસાના બી. એ.—ઉમર વર્ષ ૩૩, મુબંઈની યુની
વરસીમાંથી સફેદ પાકીવાળા અથોરનાન અને તેખી
દરુદરના ખાનદાનના તરીકે એવણે બી. એ. ની પદવી
મેલવી હતી. અને સર જમશેદજી મદરેચામાં એક
શીશક તથા શીશક તરીકે દાખલ થયા હતા. અવરતા
પેદેલરીનું એવનનું જ્ઞાન ઉંચા પ્રકારનું હતું. જંદ શીશક
તથા બીજી એક એ ચોપડીઓ એવણે રખી પ્રગટ કરી
હતી.

તાં ૧૨ મી અક્ટોબર.

રોજ ૨૪ માહ ૧ (શે.) ૧૨૫૦ ય૦

આજ દીને મરદુમ શેઠ નવરોજજી હોરમજીજી
ભર્યા મોવડાંવાલાનાં ઉકમણાંમાં તેમના દીકરા શેઠ
પેસતનજી નવરોજજી મોવડાંવાલાએ રૂ. ૩૦૦૦) તથા
બીજાં ખેશીઓએ રૂ. ૩૫૦) મલી રૂ. ૩૩૫૦) ધર્મખાતાં-
ઓમાં આપ્યા હતા. ૨

તાં ૧૬ મી અક્ટોબર.

રોજ ૨૮ માહ ૧ (શે.) ૧૨૫૦ ય૦.

આજ દીને બીલીમોરા મધે મરદુમ શેઠ દાદાભાઈ
હોરમજીજી રતનજી તાતાનાં ઉકમણાંમાં તેમની ખુલમાંથી
રૂ. ૩૫૨૫) ધર્મખાતાંઓમાં આપ્યા હતા. ૩

તાં ૨૧ મી અક્ટોબર.

મરદુમ શેઠ વીકાજી અને પેસતનજી મેદરજીએ
પોતાના ચાલતા વખતમાં બીરાત હલ્લામાં ફેટલેક ફેકાણે
ધર્મચાલાઓ બંધારી હતી, તેમાંની આકાલાવાસી ધર્મ-
ચાલા ધણી બીરાત કાલતમાં આવી પડવાથી એ ખાજ

૧ જમે જમશેદ, તાં ૧૮ મી અક્ટોબર ૧૮૮૦.

૨ જમે જમશેદ, તાં ૧૮ મી અક્ટોબર ૧૮૮૦.

૩ જમદાન મિત્ર, તાં ૨૪ મી અક્ટોબર ૧૮૮૦.

દાંનના નખીરાઓની રજામંદોથી બે જુની ધર્મશાલાઓનો કાટ વેચી તથા ખીલું ઉધરાણું કરી એક નવી ધર્મશાલા એ કેકાગેના આક્સીસ્ટન્ટ કમીશનર દસ્તુર બહમનજી નમાસપજી નમાસપચાશાના, સી. આઇ. ઇ. એ બંધાવી ચોકસ સરતોથી ત્યાંની મ્યુનિસીપાલીટીને હસ્તક આપી હતી. એ ધર્મશાલામાં ખીરાના વજાણેએ એક કુલે બંધાવી આપ્યો હતો.^૧

તાં ૨૧ મી અક્ટોબર.

સરજયન કુંવરજી કાવશજી વધદને નામદાર સરકારે ભરજના કામચલાઉ સીવીલ સરજયન નેમ્યા હતા.^૨

તાં ૨૮ મી અક્ટોબર.

શેઠ મેહરજીભાઈ કુંવરજી તારાચોરવાલાને નામદાર સરકારે ૧૮૭૬ ના “દખલુ એકીકલચરીટસ રીલીફ આકટ” ની રૂણે સેતારા. જીલ્લાનાં તાસગામના “કાનસીલીએટર” નેમ્યા હતા.^૩

તાં ૩ જી નવેમબર.

શેઠ કેપશર નવરોજી કાપરાજીએ “નંદ ખતરીસી” નામનો એક નાટક રચી બાણેર પાડ્યો હતો.

તાં ૪ થી નવેમબર.

રોજ ૧૭ માહ ૨ (શી.) ૧૨૫૦ યં.

કલીઆંખી ગામ મધે ઇ. સ. ૧૭૮૮ માં મુબખવાલા મરહુમ શેઠ એદલજી મેહરાંમજી મોદીએ બંધાવેલી દાદગાદની દરમેહર ધણી પુરાતમ થવાથી તે ત્યાંવાલા શેઠા ભીખાજી જીજીભાઈ શેઠના, કેશાભાઈ હોરમજી ભીમડી વાલા, ફરદુનજી મેહરવાનજી સરકા અને હોરમજી માલુકજી ભીમડીવાલાએ પોતાને ખરચે ધત્તો ફેરફાર કરાવી તેમાં આજ દીને વ્યાતશ આદરાંન પરદાગ્યા હતા. જયનની ક્રિયા ત્યાંવાલા દસ્તુર રસતમજી મેહરાંમજી સંજીવાના વડાદીકરા એં દારાખજી રસતમજી સંજીવાએ કીધી હતી. જે પુરી થયા બાદ શેઠ કેશાભાઈ હોરમજી ભીમડીવાલાએ એક અલ્ગમન પત્ર વાંચી સંલલાગ્યો, જેમાં જણાવ્યું હતું કે એ દરમેહરમાં કાઠી, મુબખ, તેલ, બેએ દેવાના તથા ખીજ

ચાલુ ખરચોને માટે ઉપકા ચાર સાણેએ રૂ. ૭૦૦૦) એલાણે કાટયા છે. એ પછી કલીઆંખીવાલા દસ્તુર રસતમજી મેહરાંમજી સંજીવા, મુબખવાલા દસ્તુર નમાસપજી મીનોએહરજી નમાસપચાશાના, ચાંણવાલા દસ્તુર પુરશેદજી મીનોએહરજી પંથકી, તથા એં દારાખજી રસતમજી સંજીવા તેમજ એ દરમેહર સમારનાર મીત્રી શેઠ પાલજીજીને એકેકી શેઆજ હોરાડી માંન આપ્યું હતું. એ બાદ આદરાંન પરદાવનાર સાણેઆ તરફથી નેઆતતું જમન કરવામાં આવ્યું હતું. તેની ચાશની કરી સર્વ લોક વદાય થયું હતું.^૧

તાં ૪ થી નવેમબર.

સુરતના સખારીનેટ જડજ શેઠ ખરબેરજી એદલજી મોદી, એમ. એ; એલ. એલ. બી. ને નામદાર સરકારે રૂ. ૫૦) સુધીના દાવાના મુકદમાઓ મુકવવાની સમાજ કાજ કેરેટના જડજની સત્તા આપી હતી.^૨

તાં ૧૫ મી નવેમબર.

રોજ ૨૮ માહ ૨ (શી.) ૧૨૫૦ યં.

મરણુ—હોરમજી ફરાંમજી ચીનાઈ—ઉમર વર્ષ ૭૬). એવં ૧૮૩૦ ના શાલથી ચીન ખાતે વેપાર તથા આડતના કામ કરતા હતા. અને ૧૮૪૪ માં મુબખ મધે આવી અહીંઆં પણ એક વેપારી પેહડી રચાપી હતી. નામા તથા હીસાબ કીતાબના કામમાં એઓ જણા ખખરદાર હતા; અને હુડીયામનના કોઠા તથા બે તણ ગણિતને લગતાં પુસ્તકો એવં બાણેર પાડ્યાં હતાં. જરથોસ્તી મદજબને લગતી બાબતો વીશે જણાવના તથા તકરાર કરવાનો એવણને ધણો માહવરો હતો.

તાં ૧૮ મી નવેમબર.

વીરમગામના મામલતદાર શેઠ અરેદેશર જમશેદજી દસ્તુર કામદીનનાએ નામદાર સરકારના હોલકમથી “કજ મોરખી બાહડરી કમીશન” ના કજ તરફના એક મેમબર તરીકે ૧૮૭૬ તથા ૧૮૮૦ માં મવી ૧૪ માસ કામ ચલાવીયું હતું.

સરજયન ફરામજી રતનજી દીનેચાને નામદાર સરકારે રાજકોટના કામચલાઉ સીવીલ સરજયન નેમ્યા હતા.

૧ જામે જમશેદ, તાં ૨૫ મી અક્ટોબર ૧૮૮૦.

૨ જામે ગવરમેટ ગેઝેટ, તાં ૨૧ મી અક્ટોબર ૧૮૮૦

૩ જામે ગવરમેટ ગેઝેટ, તાં ૨૮ મી અક્ટોબર ૧૮૮૦.

૧ જામે જમશેદ, તાં ૧૦ મી નવેમબર ૧૮૮૦

૨ જામે ગવરમેટ ગેઝેટ, તાં ૪ થી નવેમબર ૧૮૮૦

અમદાવાદના કલેક્ટરના હેડ કચાકે શેડ દાદલાઈ દીનશાહ કરાકને નામદાર સરકારે સુરતના કામ ચલાઉ હજુર ઉપ્પુટી કમેક્ટર નેમ્યા હતા. ૧

તાં ૧૮ મી નવેમબર.

શેઠ ૧ માહ ૪ (કં) ૧૨૫૦ યં.

મરણુ—નવરોજી માણેકજી લકાકરી, ભાંડુપ-વાલા-ઉમર વર્ષ ૮૦).

એવન લકાકરી ખાનદાનના હતા, પણ ભાંડુપના એરટેટના ૧૮૩૦ થી કારભારી હોવાથી ભાંડુપવાલાની અટકથી ઝોળખાતા હતા. ભાંડુપના એસટેટનો કારભાર એઓએ ધણી ચાલાકીથી તથા ફાયદાકારક અને મોટા નફામાં ચલાવ્યો હતો, અને પોતે પણ પાંચ પછસે મુખી થયા હતા. એવણુ ધણીજ દીનદાર તથા પોતાના ધરમ ઉપર સુસ્ત હતા. ચાણુ અને ભાંડુપ વચ્ચે ૧૮૫૩ થી આગાડી થયા છતા પણ એવણુ ભાંડુપથી ચાણુના આદરીઆનમાં દર હમદારે પાસખીમાં બેસી લખવા જતા હતા. એ સીવાય ફણીક જાણીજાણી ભોગવી હતી. પાછલા વખતમાં નીચારાનું બધું નાણું કેથે જરૂર રહ્યું હતું. અને ધણી મરીબ અવરયામાં આવવાથી તથા પેટે પુત્રે કાંઈ સંતાન ન હોવાથી બીચારોને ચોપાટીની આંધલાં પાંગલાંઓની ધરમશાલામાં રાખ્યા હતા. જ્યાં થોડક માસમાં મરણુ તીપજ્યું હતું. ‘વખતનાં ફરતાં ચકકર તમે માણુસની મતી અને ગતીમાં કેટલો ફેર પડી જાય છે ?’

તાં ૨૦ મી નવેમબર.

શેડ નયરવાનજી હીરજીભાઈ પટેલે “દ્રવ્ય તથા રૂપાના મુલની ન્યૂનતા” વિષે જ્ઞાન પ્રસારક મંડળી આગળ કીધેલાં બાબાને ડાખાવી પ્રગટ કીધાં હતાં. ૨

૧ બોમ્બે ગવર્મેન્ટ ગેઝેટ, તાં ૧૮ મી નવેમબર ૧૮૮૦.

૨ એવનનાં બાપ માણેકજી કલકતામાં શેડ “શેરાબજી બંગાળી બાણુ”ને તાંહ વેપાર ચલાવતા હતા. અને લાંબુ યુજ્યા હતા. એવનના બપાવા બેદરમિજી ડીધુ મુલતાનના બાપ દેદરઅલી સાથની બીજી વારની લગ્ન-છમાં કોમીસરીયત સંગાતે દાનર હતા, જે પરથી તેવ-ણુને લકાકરીની અટક મળી હતી.

૩ “દ્રવ્ય તથા રૂપાના મુલની ન્યૂનતા વિષેના બાપણુ: [“જ્ઞાન પ્રસારક મંડળી” આગળ કીધેલાં:] પ્રશ્નેશમાં અગલના બોલાસા સાથે, કર્તા નયરવાનજી હીરજીભાઈ પટેલ. મુબંબ; કપસરે દિ. ૬ ડાખાનામાં ફરામજી ભીમજીભાઈ પ્રિંટરે ડાખું છે. ૧૮૮૦.”

તાં ૨૫ મી નવેમબર.

સુરતના કામ ચલાઉ હજુર ઉપ્પુટી કલેક્ટર શેડ દાદલાઈ દીનશાહ કરાકને નામદાર સરકારે તે જાણના બીજા વર્ગના માણસેટની સત્તા આપી હતી.

તાં ૨૫ મી નવેમબર.

શેઠ ૮ માહ ૩ (શેં) ૧૨૫૦ યં

આજ દીને મઠ મધે મરહુમ બાઈ રતનબાઈ તે શેડ એદલજી કુંવરજી બાટલીવાલાનાં વહુ તથા મરહુમ શેડ મેહરવાનજી કુંવરજી બાટલીવાલાનાં બેટીના ઉકમેણાંમાં તેમના વડીલ શેડ નયરવાનજી કુંવરજી બાટલીવાલાએ મઠ મધે એક નવું નશાખાનું બંધાવી આપવાની તંદરેસ્તી પઢાવી હતી. ૧

એ નશાખાનું કાંઈ વરવાંધાને રાખળે મજુર ધણી બંધાવા નથી પામ્યા. પણ પછી લાંબે વખતે એક નશાખાનું મરહુમ ખાનબાહદુર નવરોજી માણેકજી ખોરીએ મઠ ખાતે બંધાવ્યું છે.

તાં ૨૬ મી નવેમબર.

શેઠ ૧૨ માહ ૩ (શેં) ૧૨૫૦ યં

મરણુ—રાધુરજી દાદલાઈ બાંમજી ઉમર વર્ષ ૨૮ એવણે ૧૮૭૭ માં મુબંબની યુનીવર્સીટીની એલ. સી. ઇ. ની પરીક્ષા પસાર કીધી હતી અને ટુંકે સુદતમાં મરણુ પાગમ્યા હતા.

તાં ૨ જી ડીસેમબર.

મુબંબની પારસી સીક માટરીમોનીઅલ હોરટના એક ડેલીગેટ શેડ મનચેરજી હોરમજી કામાજીએ આંધો હાડવાથી નામદાર સરકારે તે જગોએ શેડ શોરાબજી ફરામજી પટેલને નેમ્યા હતા. ૩

તાં ૫ મી ડીસેમબર.

સુરતવાલા મંચેરજી જમશેદજીએ “ગેરકી બાનુ તથા ગેરકી ધણીનો ગરબો,” ભાગ પેણેલો, ૨મી પ્રગટ કીધો હતો.

૧ બોમ્બે ગવર્મેન્ટ ગેઝેટ, તાં ૨૫મી નવેમબર ૧૮૮૦.

૨ જામે જમશેદ, તાં ૨ જી ડીસેમબર ૧૮૮૦.

૩ બોમ્બે ગવર્મેન્ટ ગેઝેટ, તાં ૨ જી ડીસેમબર ૧૮૮૦.

તાં ૯ મી ડીસેમ્બર.

શેઠ શોરાબજી શાપુરજ બંગાલીને નામદાર સરકારે આવતાં ઇ. સ. ૧૮૮૧ નાં શાલના મુબબના શેરીફ તરીકે નેમ્યા હતા.

તાં ૧૦ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૨૨ માઠ ૩ (શે.) ૧૨૪૯ ૫૦

મરણ—શોરાબજી ફરામજી કરાકારે ઉમર વર્ષ ૫૬) એવને ૧૮૪૧ માં અતરેની એલશીનસટન ઇનસ્ટીટ્યુશન માંથી કલેર રકાલરની પદવી મેલવી હતી, અને ૧૮૪૩ થી ઘણાં વરસ યીનમાં ગુજરાતમાં હતાં. પાછલથી મુબબની મ્યુનીસીપાલિટીમાં એક સારા ઓધા ઉપર રહ્યા હતા.

તાં ૧૬ મી ડીસેમ્બર.

શેઠ શ્રીરાજ હોશંગ દસ્તુર જમારપઆશાના, એમ. એ. ને નામદાર સરકારે ધારવાડના કામચલાઉ હજીરે ઉપુદી કલેક્ટર, અને અમદાવાદ ખાસ ઓધ્યા પર ગયલા શેઠ એલજી ડાસાભાઈ કોશવાલાને પાછા પોતાના ખેડના ડીપ્ટીકટ ઉપુદી કલેક્ટરના ઓધા પર નેમ્યા હતા.

તાં ૧૮ મી ડીસેમ્બર.

“ફેટ કેલક્યુલેટર” નામે વેપારીઓ અને શરાફોને ઉપયોગી કોણની ચોપડી ઇંગ્લેન્ડ ભાષામાં રચેલી શેઠ માલુકજી કાવસજી તાડીવાળા તે મેસરસ મેકીનન, મેકેનઝી એન્ડ કંપનીના શરાફે, પ્રગટ કરી હતી.

તાં ૨૯ મી ડીસેમ્બર.

નિશાળાઓને ઉપયોગી થઈ પડે તેવી ગુજરાતી કાલકની ચોપડી સુરતવાળા મંચેરજી જમશેદજીએ પ્રગટ કરી હતી.

મુબબનાં મ્યુનીસીપાલ કારપોરેશનનાં આવતાં એસાલોને માટે કર લગનારઓ તરફના ૩૨) અધિકારીઓની સુદૃષ્ટી ગઈ તાં ૨૨ મી નવેમ્બરને દીને થઈ હતી, જે વેળા ૨ ઇંગ્લેન્ડ, ૧૨ ઇંડિ, ૪ મુસલમાન, ૧ પોરટુગીઝ અને નીચલા ૧૩ પારસીઓ કારપોરેટરો તરીકે સુદૃષ્ટા હતાં—

૧ બોમ્બે ગવર્નમેંટ એજેન્ટ, તાં ૯ મી ડીસેમ્બર ૧૮૮૦.

૨ શેઠ ડાસાભાઈ ફરામજી કરાકારના વડા ભાઈ.

૩ બોમ્બે ગવર્નમેંટ એજેન્ટ, તાં ૧૬ મી ડીસેમ્બર ૧૮૮૦.

વાર ૧; શેઠો હોરમજી નવરોજી સાંકલાત-વાળા, હીરજીભાઈ અરેશર દાદીશેઠ. વાર ૨; શેઠો હોરમજી દાદાભાઈ પડીડર, બહમનજી પેશતનજી માસટર વાર ૩; શેઠો નવરોજી ફરદુનજી, કાકટર કાવશજી હોરમજી, નવરોજી બેહરામજી સંતોક. વાર ૪; ખાંબાહદુર મનચેરજી કાવશજી મરજખાંન. વાર ૬; શેઠ જમશેદજી પાલજી કાપડીઆ. વાર ૭; શેઠ જાંઠ-ગીરજી ડાસાભાઈ ફરામજી. વાર ૮; શેઠો મનચેરજી નવરોજી બનાજી, બેહરામજી નશરવાંનજી સીરવાઈ. વાર ૯; શેઠ નાનાભાઈ બેહરામજી જીજીભાઈ.

એજ મુજબ સુલેહના અમલદારો તરફના ૧૬ અધિકારીઓની સુદૃષ્ટી તાં ૬ થી ડીસેમ્બરને દીને થઈ હતી, જે વેળાએ ૧૦ ઇંગ્લેન્ડ, ૧ ઇંડિ, ૧ મુસલમાન, અને નીચલા ૪ પારસીઓ, કારપોરેટરો તરીકે સુદૃષ્ટા હતાં—

શેઠો ડાસાભાઈ ફરામજી કરાકાર, સી. એસ. આઈ; ખાંબાહદુર બેહરામજી દાદાભાઈ રેજીસ્ટ્રાર, હોમજી અરશદજી દાદીશેઠ, પીરોજશાહ મેહરવાંનજી મેહતા, એમ. એ.

વળી સરકાર તરફના ૧૬ અધિકારીઓ તાં ૧૯ મી ડીસેમ્બરને દીને નેમાયા હતા, જે મધે ૧૩ ઇંગ્લેન્ડ, ૨ ઇંડિ અને ૧ પારસી—હાનરેબલ સર જમશેદજી જીજીભાઈ બારોનિટ, હતા.

નવસારી મધે દસ્તુરવાડને નાકે બાઈ વીરબાઈજી તે શેઠ શોરાબજી કાવશજી તાતાનાં ધણીઆનીએ એક કુવો બંધાવી ખુલ્લો મુક્યો હતો.

“શ્રી દાદાર હોરમજીની મદદ છે.

“આએ કુવો શવંત ૧૯૩૬ ના તથા સને ૧૨૪૯ યજ્ઞજ્ઞરેદીના શાસ્ત્રમાં બાઈ વીરબાઈજી તે આં શોરાબજી કાવશજી તાતાનાં ધણીઆનીએ પોતાના પદસાથી બનવાન્યો છે.”

જેમસ ડ્રુમેસ્ટેરે જાંઠ અવસ્થા અને વંદીદાદના પેહલા ભાગનો તરજુમો અને પ્રોફેસર ઇ. ડબ્લ્યુ. વેસ્ટે બુનદેહરા, બહમન યરત અને શાએસ લા શાએશની

૧ એ કુવા પર નીચે મુજબ તખ્તી મારેલી છે—

૨ “The Zend-Avesta, Part I. The Vendidad. Translated by James Darmesteter. Oxford; at the Clarendon Press. 1880.”

પેદગીકેતાજના તરજુમા ઇપાન્યા હતા.^૧

સુરતવાલા શેઠ શેરાજચાહ બેહરામજી ડાકટરે ફારસી ઇંગ્રેજીની એક શીક્ષનરી રચી બાહુર પાડી હતી. એ કેતાજ મુ'બહના ગવરનર સર રીચરડ ટેમપસને અર્પણ કીધી હતી.^૨

શેઠ ખરશેદજી રસતમજી કામાજીએ યાં રખીચલની જરમન ભાષામાં પ્રગટ થયલી મોપડી "અવરતા અને જેનીસીસ" નો તરજુમો કરી પ્રગટ કીધી હતી.^૩

નામીયા વિદ્વાન ડાકટર ફ્રેડરીક રખીમજી કુરસ પાદશાહની કોમ (nationality) વિષે જરમન ભાષામાં એક નિબંધ રચી પ્રગટ કીધો હતો.^૪

પ્રોફેસર હુસેવીએ નેશુનેઝરનાં રાજ વિષે ખીલા રાજી તખ્તીઓ અને કુરસ પાદશાહુ બાખીયોન લીધું તે વિષે ફ્રેંચ ભાષામાં એક મોપાનયુ' પ્રગટ કીધું હતું.^૫

એજ વિદવાને કુરસ અને યાદુદીઓ બાખીયોનથી પાછા પોતાને દેશ ફર્યા તે બાબે ફ્રેંચમાં એક પુસ્તક પ્રગટ કીધું હતું.^૬

પ્રોફેસર જે વુલસહાડિસન નામના જરમન વિદ્વાને આશકાનીઆં વોકીનાં રાજ્ય વિગના કેટલાક ફકરાઓ,^૭ રચી પ્રગટ કીધા હતા.

1 "Pahlavi Texts. Translated by E. W. West. Part I. The Bundahis, Bahman yast, and Sāyast Nāyastya. Oxford; at the Clarendon Press, 1880."

2 "The Students Persian and English Dictionary, by Sorabshaw Byramji Doctor. Surat: Printed at the Irish Presbyterian Mission Press. 1880."

3 "Avesta and the Genesis; or, the Relations of the Iranians to the Semites. Translated from the German of Dr. Fr. Spiegel. By K. R. Cama. Bombay: Times of India Steam Press, 1880."

4 "Friedrich Spiegel. Über die Nationalität des Cyrus. Ausland 1880"

5 "L. Halévy, Sur deux inscriptions cuneiformes sur le règne de Nabonid et la prise de Babylon par Cyrus. Comptes rendus de l'Académie des Inscriptions et Belles Lettres 1880."

6 "L. Halévy, Cyrus et le Retour de l'Exil. Académie des Inscriptions et Belles Lettres, Séance de 23, Juin 1881."

7 "J. Oldhausen, Z. Kritiker, einiger Nachrichten über das Reich der Assyrier. Monatsberichte der Berl. Akad. der Wissenschaft. 1880."

શેઠ ખરશેદજી રસતમજી કામાજીએ આતમાની અમરગી અને કયામત વિનાના ઇરાની, અને યાદુદીઓનાં વિચારો બાબેના ડબ્બુ. આર. આમગરનાં "ભવિષ્યની છંદગી"નાં પુસ્તક માણેલાં થોડાક ઉતારાઓ રચી ગ્રંથ કીધા હતા.^૮

મરહુમ શેઠ શેરાજજી શાપુરજી બંગાલીએ પોતાને હાથે થયેલાં જુદાં જુદાં લખાનેનો સંગ્રહ કરી તે બે દફતરમાં ઇપાની બાહુર પાડ્યો હતો.^૯

એ. કાવસજી એદલજી કાંગાએ "ખોરદેહ અવરતા, તેની મુજરાતી માએની અને શરેહ" સાથે રચી તેનું પુસ્તક પ્રગટ કીધું હતું.^{૧૦}

તા. ૦૩ મી ડીસેમ્બર.

આએ વર્ષમાં છયાને તા. ૧ લી જાનેવારીથી તે તા. ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૮૦ સુધીમાં મુ'બહના પારસીઓમાં ૧૪૨૧ જનમ—નોંધાયાં હતાં.

એજ વર્ષમાં મુ'બહ મધે પારસીઓમાં ૨૬૧ જોડાંનાં લગન તથા ૨૦ જોડાંનાં ગરનાં નીચે મુજબની વીગતે થયાં હતાં:—

1 "The Persian and Jewish Doctrines of the resurrection and the immortality of the soul. Stray passages from W. R. Alger's Critical History of the Doctrine of Future Life. Extracted by K. R. Cama. Bombay: Fort Printing Press, 1880." 1

૨ "યુદી કાદારેલાં લખાણો. એના બનાવનાર શેરાજજી શાપુરજી બંગાલીની કલમથી જુદી જુદી વેળાએ લખા-એલી બાબદો મધેથી, બે દફતરોમાં, દફતર ૧ જુ' મુજબ, દફતર આશકારા ઇપાખાના મધે, રસતમજી નવરાજજી બંગાલાએ ઇપાયું છે. સન ૧૮૮૦ ઇસવી.

યુદી કાદારેલાં લખાણો એના બનાવનાર શેરાજજી શાપુરજી બંગાલીની કલમથી જુદી જુદી વેળાએ લખા-એલી બાબદો મધેથી, બે દફતરોમાં, દફતર ૨ જુ' મુજબ, દફતર આશકારા ઇપાખાના મધે, રસતમજી નવરાજજી બંગાલાએ ઇપાયું છે. સન ૧૮૮૦ ઇસવી."

૩ "ખોરદેહ અવરતા, અંગે, યથા, પાંચ નીઆએશ, પાંચ જેદ, દેઆવીરજી દુમન, દેઆ નામ સેતાએશને, પતેત પશોમાની, બધી નીરંગો, બાને તથા નમરકારો તથા સાન વધ, આ માએની તથા શરેદ. બનાવનાર કાવસજી એદલજી કાંગા, તમામ વંદીદારનો અસલ અવરતા ઉપરથી ફરદમ સાથેના તરજુમો કનાર, મુદ્રાં શીરોજ ગદેરઆના વડા શિક્ષક. મુજબ. "નિર્ણય સામર" ઇપાખાનામાં ઇપાયું છે. સને ૧૨૪૮ ઇઅજ્જરદી. સને ૧૮૮૦ ઇસવી."

	નર	નારી	લુમ્બે.
લગન—૬ થી ૧૦ વર્ષના...	૨	૨૩	૨૫
૧૧ થી ૧૫ વર્ષના...	૨૮	૧૧૫	૧૪૩
૧૬ થી ૨૦ વર્ષના...	૮૧	૧૨૧	૨૦૨
૨૧ થી ૨૫ વર્ષના...	૬૬	૨૫	૧૨૧
૨૬ થી ૩૦ વર્ષના...	૫૨	૬	૫૮
૩૧ થી ૩૫ વર્ષના...	૨૦	૧	૨૧
૩૬ થી ૪૦ વર્ષના...	૪	૦	૪
૪૧ થી ૪૫ વર્ષના...	૬	૦	૬
૪૬ થી ૫૦ વર્ષના...	૨	૦	૨
	૨૯૧	૨૯૧	૫૮૨

ગગરનાં—૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં...	૦	૧	૧
૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં...	૨	૧૧	૧૩
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં...	૧	૪	૫
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં...	૫	૩	૮
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં...	૩	૧	૪
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં...	૪	૦	૪
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં...	૩	૦	૩
૫૦ થી ૬૦ વર્ષનાં...	૨	૦	૨
	૨૦	૨૦	૪૦

એજ વર્ષમાં મુ'બદ્દ મધે પારસીઓમાં નીચે મુજબ ની વીગતે ૧૦૦૩ મરણ નીપજ્યા હતાં. એમાં ૧૧૫ અધુરે જનમેલાં બાળકો હતાં:—

	નર	નારી	લુમ્બે
તરતનાં જનમેલાં	૭૩	૪૨	૧૧૫
૧ દીનથી ૧ માસ સુધીનાં	૪૦	૪૨	૮૨
૧ માસથી ૧ વર્ષ સુધીનાં	૭૦	૫૪	૧૨૪
૧ થી ૫ વર્ષનાં	૯૫	૧૧૯	૨૧૪
૬ થી ૧૨ વર્ષનાં	૧૯	૧૫	૩૪
૧૨ થી ૨૦ વર્ષનાં	૧૨	૨૦	૩૨
૨૧ થી ૩૦ વર્ષનાં	૧૯	૩૦	૪૯
૩૧ થી ૪૦ વર્ષનાં	૨૪	૩૨	૫૬
૪૧ થી ૫૦ વર્ષનાં	૨૭	૨૨	૪૯
૫૧ થી ૬૦ વર્ષનાં	૩૭	૩૦	૬૭
૬૧ થી ૭૦ વર્ષનાં	૪૬	૪૭	૯૩
૭૧ થી ૮૦ વર્ષનાં	૨૧	૩૫	૫૬
૮૧ થી ૯૦ વર્ષનાં	૯	૧૫	૨૪
૯૦ ઉપરના	૨	૬	૮

૪૯૪ ૫૦૯ ૧,૦૦૩

૧ આ એક ૫૮ વર્ષના, અને બીજા ૬૬ વર્ષના નર હતા

એ ૧૦૦૩ મરણ નીચલા લગ્નો ઉપર થયાં હતાં:—

કાલાખા	૧	ચોપાતી	૧૮
કાટ	૩૪૬	વાલકેશ્વર	૪૩
મારકીટ	૮૪	માહલક્ષ્મી	૫
ચકલા	૨૮	મજગામ	૨૮
ઉમરખાડી	૪	તારવાડી	૫
કુંગરી	૧	કામાડીપુરા	૧૦
ધોળીતળાવ	૧૪૦	ભાયખલા	૧
ફનસવાડી	૨૫	પરેલ	૧૩
ભુલેશ્વર	૧૭	સીમ	૨
ખાસતલાવ	૨૨	માહીમ	૪
કુંભારવાડા	૧૧	વરલી	૧
ખેતવાડી	૮૬	ધેરઆર વગરનાં	૫
ગીરગામ	૩		

૧૦૦૩

એ ૧૦૦૩ મરણ નીચલાં કારણોથી નીપજ્યાં હતાં:—

તાવ	૨૧૪
ગાન તંત્રને લગતાં દરદો	૧૧૦
ફેફસાંને લગતાં દરદો	૭૯
લોહી વીકારને લગતાં દરદો...	૨૫
જલદર	૧૬
શીતલા...	૯
ગોવર્ધન	૬૧
કાસેરા	૧
રમદખીત...	૨
મરડો...	૫૪
પેટ	૬૩
પીશાબને લગતાં દરદો	૮
છુપા લાગને લગતાં દરદો	૧૩
આમળીને લગતાં દરદો	૭
હાલચાલ તથા તંત્રને લગતાં દરદો	૫
તરતનાં જનમેલાં...	૧૧૫
જરૂરી તથા નાકવતી	૧૧૧
નહી જણાવેલાં કારણોથી	૩
બીજાં દરદો	૯૦

(૪ તાવને લગતાં)

(૮૬ છાતીને લગતાં તથા પાચન શક્તીને લગતાં)

આપઘાત અને અકસ્માત ... ૧૭

(૨ જેર ખાધને.)

(૯ કુળી જધને)

(૬ ઇજા થવાથી.)

૧૦૦૩

વળી એજ વર્ષમાં મુ'બદ્દ મધે ૭૬ પારસીઓએ નાદાર દેવાદારની કોરતનો આશરો મેલવવાને અરજી કરી હતી. જેમાં ૬ મોરતો પણ હતી.

સાંકળીલ.

આ પુસ્તકમાં આવેલાં પારસી નામોનું.

[નીચલાં સાંકળીઆમાં જે આંકડાઓ ઉપર છનાં નંબર આપેલાં છે તેટલીવાર તે સફામાં તે ધણીને લગતી ખાખઢ જોવી.

જે આંકડાઓ કાળા ટાઇપે મુદ્રેલા છે તે સફામાં તે ધણીનું મરણ છપાયલું જાણવું.]

	સફે.
અરહેસર આદરજી ખાનસાહેબ.....	૩૦૦
અરહેસર ઉકરજી ધજનેર (ગોદીવાલા)...૨૧, ૨૭, ૩૨૩	
અરહેસર એદલજી મીનાઇ...૪, ૭૮, ૧૦૩, ૧૧૪, ૧૧૬	
૧૭૪, ૨૧૪, ૪૩૭, ૪૫૬, ૪૮૨, ૫૦૧, ૬૩૩	
અરહેસર એદલજી દાવર.....	૪૮૦, ૬૦૦
અરહેસર એદલજી શામા.....	૨૨૮
અરહેસર એદલજી મુખીઆ.....	૧૩, ૭૪
અરહેસર કાવશજી પટેલ.....	૬૬૨
અરહેસર કાવશજી પારખ, મધરાજના.....	૧૭૮
અરહેસર કાવશજી પીટીટ, ૯૭, ૯૯, ૧૮૯, ^૨ ૨૯૦,	
૫૧૩, ^૨ ૬૦૩, ૬૫૨, ^૨ ૬૭૧	
અરહેસર કાવશજી ભર્યા.....	૬૦૪
અરહેસર કાવશજી એદલજી મોદી...૨૧, ૧૨૨, ૩૧૨	
અરહેસર કાવશજી મોદી (ધાસમા)...૨૭૬, ૪૩૯, ૫૧૮	
અરહેસર કાવશજી રત્નમ કરામના, ૨૦૮, ૨૬૩,	
૩૦૨, ૫૮૩, ૬૧૫	
અરહેસર કાવશજી શેઠના...૧૪૫, ૨૧૦, ^૨ ૫૫૫, ૬૪૯	
અરહેસર કાવશજી હોમજી.....	૧૪૦, ૩૨૭
અરહેસર કાલાભાઇ ગાંધી.....	૧૮૬, ૧૯૧
અરહેસર અરશેદજી કામાજી ૨૭, ૧૦૩, ૧૨૫, ૧૨૬, ૧૭૪	
અરહેસર અરશેદજી ગજધર.....	૫૬, ૮૭,
અરહેસર અરશેદજી ડોટીવાલા.....	૨૬૭
અરહેસર અરશેદજી દલ લ (સરજપન મેજર).....	૨૧,
અરહેસર અરશેદજી દાદીશેઠ...૩, ૩૩, ૩૪, ૪૦, ૪૬, ^૨	
૪૭, ૬૩, ૬૫, ૭૨, ૭૩, ૮૦, ૮૯, ૯૦, ^૩	
૯૮, ૧૦૨, ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૩૭, ૧૭૩, ૨૪૨,	

	સફે.
૩૨૨, ૩૩૬, ૩૫૮, ૪૧૨, ૪૧૪, ૪૩૨, ૪૪૬,	
૪૪૮, ^૨ ૪૮૧, ૪૯૯	
અરહેસર અરશેદજી દાદીશેઠની કુ'પની	૫૦૦
અરહેસર અરશેદજી મેજર	૫૮૭, ૬૧૧
અરહેસર અરશેદજી ફરફુનજી પારખ...૪૦, ૪૬, ^૨	
૧૦૩, ૧૩૦, ૧૩૫, ૧૩૭, ૧૯૧, ૩૧૮, ૩૨૨,	
૩૯૩, ૪૧૨, ૪૩૩, ૪૮૨, ૫૪૫, ૬૬૬ ૬૭૦, ૬૮૧	
અરહેસર અરશેદજી રાજકોટવાલા...૨૬૭, ૨૮૯,	
૨૯૦, ૩૪૬, ૪૬૬, ૫૨૯, ^૨ ૬૦૪	
અરહેસર અરશેદજી વાડીઆ...૧૯, ^૨ ૨૦, ^૨ ૨૧,	
૨૨, ૨૭, ૬૧, ૧૩૭, ૧૩૯, ૨૯૦, ૬૧૩	
અરહેસર અરશેદજી ભાંડુપવાલા.....	૫૪૫, ૬૦૦
અરહેસર અરશેદજી શેઠ (મુનસફ, પ્રણીવાલા)...૩૮,	
૧૬૮, ૨૩૫, ૨૪૨, ૨૫૬, ૨૬૭, ૨૭૭, ૩૦૭	
૩૨૩, ૪૧૫, ૪૩૩, ૪૪૯, ૫૪૦, ૫૬૨, ૫૬૩,	
૫૭૯, ૫૯૮	
અરહેસર શુસતાદજી કોહીયાર ૧૭, ૧૬૬, ૨૬૭,	
૨૮૯, ^૨ ૨૯૦, ૩૪૬, ૩૬૩, ૫૨૯ ^૨	
અરહેસર જમશેદજી ભાણવાલા, ડાક્ટર...૨, ૧૭,	
૧૩૯, ૨૪૦, ૨૪૧, ૪૫૬, ૪૫૭, ૫૯૯, ૬૮૧	
અરહેસર જમશેદજી કેલાવાલા.....	૬૮૩
અરહેસર જમશેદજી લીલાંઉવાલા.....	૧૮૦, ૩૭૫
અરહેસર જમશેદજી દરવર કામદીનના,...૩૭૭, ૪૧૪	
૪૩૫, ૪૯૭, ૫૮૨, ૬૦૬, ૬૨૧, ૬૨૯, ૬૩૦,	
૭૦૧, ૭૦૩	
અરહેસર જમશેદજી ખીલીમોરીઆ.....	૪૨૭, ૬૮૩

સદે.

અરહેસર જમશેદજી લાલકાકી.....	૬૬૨
અરહેસર જીવજી આરત ગામરીવાલા.....	૩૫૬
અરહેસર જાંગીરજી વાડીઆ.....	૧૪૦, ૧૭૯
અરહેસર જાંગીરજી બનાજી.....	૨૨૪, ૨
અરહેસર જાંગીરજી, પેરત મારતર, કુલીઆતી...	૩૮૭
અરહેસર જાંગીરજી બખરી.....	૬૦૦
અરહેસર ડોશાભાઈ મુનશી... ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૮૦,	
૨૧૮, ૨૪૦, ૨૪૪, ૨૬૮, ૩૨૨, ૩૫૮, ૩૬૫,	
૩૭૭, ૩૯૦, ૪૧૨, ૪૧૪, ૪૩૨, ૪૫૧, ૪૬૦,	
૪૮૦, ૪૮૨, ૫૩૩, ૫૮૨, ૫૯૯, ૬૧૮, ૬૬૬, ૬૭૩	
અરહેસર ડોશાભાઈની કું... ૨૪૬	
અરહેસર ડોશાભાઈ કોહલા.....	૬૭૨
અરહેસર ડોશાભાઈ ગાંધી.....	૧૯૦
અરહેસર દાદાભાઈ આરીઆ.....	૫૫૪
અરહેસર દાદાભાઈ પટેલ.....	૨૬૭
અરહેસર દાદાભાઈ મોદી, ડાક્ટર... ૫૦૫, ૨ ૫૧૯,	
૬૨૩, ૬૬૪, ૬૮૨	
અરહેસર દાદાભાઈ નવરોજજી.....	૫૭૧
અરહેસર ઝોંડ દાદી લીમજી બનાજી.....	૨૭૫
અરહેસર દાદીભાઈ.....	૧૬૭, ૨૭૦
અરહેસર દારાજી મીરમ.....	૩૫૩
અરહેસર દીનશાહ.....	૬૭૭
અરહેસર દીનશાહ મેહતા.....	૩૧૫
અરહેસર દીનશાહ ધડીઆલી.....	૪૦૯
અરહેસર દીનશાહ મીનજી.....	૪૩૯, ૪૪૦ ૫૯૧
અરહેસર દીનશાહ કરોની.....	૬૦૦
અરહેસર દાગજી દાગજી દાગજી.....	૬૩૦
અરહેસર દોરાજી વરજી બાણીવાલા.....	૫૮૧
અરહેસર ધનજીભાઈ બોલટન.....	૮૮, ૩૧૩
અરહેસર ધનજીભાઈ વાડીઆ.....	૪૬, ૧૩૮, ૨
અરહેસર ધનજીભાઈ દાવજી પટેલ.....	૩૭૯
અરહેસર ધનજીભાઈ સરાઈ.....	૨૦, ૩૫૭
અરહેસર ધનજીભાઈ, કોટવાલા, બાહુદુર... ૧૪૩, ૩૩૦, ૪૧૯	
અરહેસર નવરોજજી દાવર.....	૪૩૨
અરહેસર નવરોજજી નાદરશાહ.....	૫૮૧, ૬૬૨
અરહેસર નશરવાનજી થાંજીવાલા.....	૬૬૨
અરહેસર નશરવાનજી મોદી... ૩૪, ૯૮, ૨ ૯૯, ૧૫૭,	
૧૭૫, ૪૩૪, ૪૫૬, ૫૨૩, ૫૭૦, ૨ ૬૦૭	
અરહેસર નશરવાનજી નાદરશાહ.....	૨૦૮, ૫૫૮
અરહેસર નશરવાનજી દાદીબરજી.....	૬૮૪

સદે.

અરહેસર પેશતનજી ધરાની.....	૩, ૮૩
અરહેસર પેશતનજી કામા... ૩૯૦, ૪૬૬, ૫૧૮, ૫૮૦, ૨	
અરહેસર પેશતનજી ખરાસ.....	૬૦૦
અરહેસર પેશતનજી દાવર.....	૨૫૮, ૪૮૦
અરહેસર પેશતનજી નાણીવતી.....	૩૫૬
અરહેસર પેશતનજી મુનસફ.....	૪૮
અરહેસર પેશતનજી રાગી.....	૬૦૦
અરહેસર પેશતનજી ડોશાભાઈ શેઠના.....	૪૧૯
અરહેસર પેશતનજી શોરાબજી શેઠના... ૧૭, ૩૫, ૨	
૪૩૦, ૪૫૬	
અરહેસર ફરદુનજી પ્રભુગર (ડીવંટરી).....	૧૬૨
અરહેસર ફરદુનજી (ડીવંટરી)ના છોકરાઓની કું.....	૨
અરહેસર ફરદુનજી પાંડે.....	૪૯૭, ૫૮૪, ૬૧૯
અરહેસર ફરમજી ધરપેતશરના.....	૧૧
અરહેસર ફરમજી ઉનવાલા.....	૬૬૨
અરહેસર ફરમજી કેકાબાદના.....	૨૪, ૫૫
અરહેસર ફરમજી ખાસવાલા (સોલીશીટર)... ૧૧, ૫૯,	
૬૯, ૮૮, ૧૪૯, ૩૫૭, ૪૧૮, ૪૪૪, ૪૮૨,	
૬૪૯, ૬૯૮	
અરહેસર ફરમજી દાવર.....	૧૧૦, ૨૪૬, ૪૩૫
અરહેસર ફરમજી બાધુરજી.....	૧૪૦
અરહેસર ફરમજી ભમશી.....	૬૦૩
અરહેસર ફરમજી મુસ ૧૪, ૧૮, ૨૬, ૩૪, ૩	
૩૮, ૫૫, ૬૦, ૨ ૭૫, ૮૬, ૮૮, ૯૫,	
૧૦૪, ૧૧૪, ૧૧૫, ૧૩૮, ૧૪૦, ૧૪૭, ૧૪૮, ૨	
૧૬૭, ૧૭૩, ૨ ૧૮૦, ૨૧૪, ૨ ૨૩૪, ૨૩૫,	
૨૩૬, ૨૪૪, ૨૫૩, ૨૬૧, ૨૬૮, ૨૬૯, ૨૮૦,	
૨૮૩, ૨૮૮, ૨ ૨૯૫, ૩૧૮, ૩૨૨, ૩૨૬,	
૩૫૮, ૩૬૮, ૩૭૫, ૩૭૯, ૨ ૩૮૬, ૩૯૦, ૨	
૩૯૩, ૪૦૭, ૨ ૪૧૨, ૪૧૪, ૪૨૬, ૨ ૪૩૧, ૩	
૪૩૨, ૪૪૪, ૪૪૫, ૪૫૩, ૪૫૭, ૪૬૦, ૨ ૪૮૨	
૫૦૧, ૨ ૫૧૦, ૫૧૧, ૫૩૩, ૫૩૪, ૫૩૯, ૫૪૪,	
૫૪૫, ૫૫૫, ૫૬૧, ૫૭૨, ૫૯૮, ૨ ૬૦૭, ૬૨૫,	
૬૨૬, ૬૪૯, ૬૬૬, ૬૭૦,	
અરહેસર ફરમજી સોલન.....	૧૨૧, ૨૫૭, ૩૫૫,
ઝો. બી. મોદી ઝોંડ કું.....	૪૩૭
અરહેસર ઝોંડ બનાજી.....	૫૫૮
અરહેસર બહમનજી કાકા ૮૬, ૧૪૬, ૧૭૪, ૨૪૧,	
૪૨૬, ૫૦૫, ૫૧૭, ૫૯૯, ૬૦૭, ૬૩૧, ૬૪૯	
અરહેસર બહમનજી કોપર.....	૬

સફે.

અરદેસર બાપુજી પોહ્યા	૬૮૩
અરદેસર બેજનજી ખરાસ	૫૮૧
અરદેસર બેજનજી લેનડીન	૩૧૫
અરદેસર બેજનજી વકીલ	૪૪૩
અરદેસર બેહરામજી કાપડીઆ ૩૧૫, ૪૩૨, ૪૬૦, ૫૪૫, ૫૬૧, ૫૮૮, ૬૨૬, ૬૭૦	
અરદેસર બેહરામજી ગળધર	૫૬
અરદેસર બેહરામજી ગાંધી	૧૮૬
અરદેસર બેહરામજી પટેલ	૫૧૬, ૫૮૭
અરદેસર બેહરામજી મસાની	૬૮૨
અરદેસર મનચેરજી વાળા	૫૭૨
અરદેસર મનચેરજી અતીવાલા	૬૨૦
અરદેસર માણેકજી કાકા	૩૫, ૫૩૭, ૬૦૦
અરદેસર માણેકજી ડોડીવાલા	૩૭૫
અરદેસર માણેકજી દેસાઈ	૪૮૦
અરદેસર માણેકજી વામજીગાંધી	૫૧૪
અરદેસર માણેકજી ખાન	૬૪૬
અરદેસર મેહરબાન ધરાની	૨૧૬, ૩૬૭
અરદેસર મેહરવાનજી શેઠના ૧૪૦, ૩૬૬, ૪૪૪, ૫૩૪, ૫૩૯, ૫૪૫, ૫૭૦, ૫૭૧, ૫૮૬, ૬૦૨, ૬૫૬, ૬૬૭	
અરદેસર મેહરવાનજી, ભચ્ચના	૧૮૬
અરદેસર મેહરવાનજી ધરાની	૨૧૬
અરદેસર મેહરવાનજી ગાંધી	૨૫૦, ૬૨૨
અરદેસર મેહરવાનજી મરજબાન	૨૧૬, ૨૩૨
અરદેસર મેહરવાનજી લાતોલીવાલા	૫૮૭
અરદેસર મેહરવાનજી	૬૮૭
અરદેસર રતનજી ગળધર	૧૧૭
અરદેસર રતનજી લવજી (વાડીઆ)	૩૫૭, ૫૫૪
અરદેસર રસતમજી નરીમાન	૨૨
અરદેસર રસતમજી માણેકશાહના	૨૮૬
અરદેસર રસતમજી મુનશી... ૧, ૪, ૪૦, ૬૨, ૪૨૬, ૫૧૮, ૫૨૮, ૬૪૬	
અરદેસર રસતમજી મુલ્લા શીરોજના, દરજી, ૧૬૬, ૮૬, ૧૩૩	
અરદેસર રસતમજી લીસુવાલા	૬૧૧
અરદેસર રસતમજી દલાલ, ૧૮૭, ૧૮૮, ૧૮૯, ૧૯૦, ૬૭૪	
અરદેસર રસતમજી તંકારીવાલા	૩૨૩
અરદેસર રસતમજી વકીલ	૨૮૧

સફે.

અરદેસર રસતમજી શોખેરી	૪૨૨
અરદેસર રસતમજી સોયુ	૪૮૦
અરદેસર રસતમજી દીવેયા	૭૦૨
અરદેસર લીમજી બનાજી, ૧૧૧, ૧૮૦, ૨૧૨, ૨૭૫	
અરદેસર લીમજી (બનાજી)ની કું	૨, ૨૭૫
અરદેસર લીમજી બીલીમોરીઆ	૩૮૭
અરદેસર શાપુરજી નારીમેલવાલા	૬૯૨
અરદેસર શાવકશાહ દાવર	૬૩૬
અરદેસર શેહરીઆરજી માસટર	૩૩૨
અરદેસર શેહરીઆરજી રાવ	૨૧૬
અરદેસર શોરાબજી દરજી કામદીનના... ૬૬, ૬૮, ૬૯, ૧૮૮, ૩૩૨, ૩૩૩, ૩૪૮, ૩૬૩, ૪૦૭, ૪૦૮, ૫૧૪, ૫૧૫, ૬૪૭	
અરદેસર શોરાબજી ધનનેર	૩૭૫, ૪૬૬
અરદેસર શોરાબજી કાતરક	૬૨૨
અરદેસર શોરાબજી મેહમવાલા... ૪૭, ૩૪૮, ૩૫૬, ૫૬૩	
અરદેસર હોરમજી બનાજી	૩૫૬
અરદેસર હોરમજી માડન	૩૪૬
અરદેસર હોરમજી મોદી	૬૮૨
અરદેસર હોરમજી વાડીઆ	૨૬,
૩૮, ૩૯, ૪૨, ૪૬, ૬૦, ૬૭, ૬૮, ૭૩, ૮૮, ૧૦૨, ૧૨૮, ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૩૭, ૧૩૮, ૧૩૯, ૧૪૨, ૧૪૩, ૧૬૪, ૧૭૬, ૧૮૮, ૨૦૨, ૨૦૪, ૨૧૮, ૨૩૪, ૨૪૧, ૨૪૨, ૨૬૦, ૨૮૦, ૨૮૬, ૨૯૭, ૩૧૮, ૩૨૪, ૩૩૬, ૩૩૭, ૩૪૪, ૩૫૦, ૩૫૮, ૩૬૪, ૩૬૬, ૩૬૭, ૩૭૧, ૩૭૬, ૩૮૦, ૩૮૩, ૩૮૬, ૪૦૧, ૪૦૬, ૪૧૨, ૪૧૩, ૪૧૬, ૪૨૫, ૪૨૯, ૪૩૦, ૪૩૧, ૪૩૨, ૪૩૮, ૪૪૨, ૪૫૬, ૪૬૦, ૪૭૮, ૫૩૩, ૫૩૪, ૫૩૫, ૫૪૧, ૫૪૫, ૫૭૮, ૫૮૬, ૫૮૯, ૬૨૬, ૬૪૫, ૬૪૮, ૬૬૩, ૬૬૬, ૬૭૦, ૬૮૩	
અરદેસર હોરમજી શેઠના	૫૮૧, ૬૮૨
અરદેસર હોરમજી ખંખાતા	૩૭૫
અરદેસર હોરમજી તાડીવાલા	૬૨૨, ૬૮૨
અસપંદીઆરજી કામદીનજી, દરજી (ભચ્ચના)... ૬, ૨૫૮, ૩૧૧	
અસપંદીઆરજી ગોદાદા ધરાની	૮૦, ૨૧૧
અસપંદીઆરજી જમશેદજી કમીશરીવાલા... ૨૬૦, ૨૬૦ ૪૫૬, ૫૨૧	

સફે.

અસપંદીઆરજી જમશેદજી ભોગીજી (દફીમ)...	૫૦
અસપંદીઆરજી જીજીભાઈ લવજી મોદી.....	૬૨૦
અસપંદીઆરજી તેજમજી મેદમવાલા.....	૬૪૨
અસપંદીઆરજી બરજીભાઈ પંથકી.....	૬૬૭, ૬૭૬
અસપંદીઆરજી બરજીભાઈ દરજી, સાતપરાવાલા...	૫૯૨
અસપંદીઆરજી ફરાગજી રખાડી, દરજી.....	૨૦૬
અસપંદીઆરજી રતનજી રોકના.....	૧૪૫, ૨૩૦
અસપંદીઆરજી રસતમજી દરજીકામદીનના...	૨૪૦,
	૨૬૫, ૨૬૬, ૨૭૫, ૩૫૫
અસપંદીઆરજી રસતમજી સુરતવાલા.....	૪૮૩
અસજીભાઈ બીજીભાઈ નાદરા પટેલના.....	૧૬૫
અસજીભાઈ દોરાજીભાઈ, ભરજીના.....	૧૮૬
આઈમજી અરજીભાઈ મોદી.....	૪૦૬, ૬૬૮, ૬૯૯
આઈમજી વીધવા નાનાભાઈ બદમનજી દાવર...	૧૩૮
આઈમજી વીધવા જંગીરજી નવરજીભાઈ વાડીઆ	૧૭૯
આઈમજી માલુજી અરજીભાઈ સરાઈ, ૩૩, ૬૪,	
૬૬, ૬૮, ૮૦, ૮૪, (ધણી અરજીભાઈ રસતમજી	
કામાજી).....	૧૪૨, ૨૨૧, ૩૨૨
આઈમજી ધણી રસતમજી રતનજી વાડીઆ ...	૧૩૮
આઈમજી ધણી જોરમજી અરજીભાઈ વાડીઆ...	૬૬
આઈમજી ધણી જોરમજી કાવજી મારકર.....	૧૨૩
આઈમજી કાવજી નરજીભાઈ.....	૪૩૯
આઈમજી કાવજી બીજી.....	૧૪૮, ૩૭૨
આઈમજી જમશેદજી કાકર, વરોડરાવાલા.....	૧૫, ૬૧
આઈમજી જમશેદજી પેતીચરા.....	૪૩૯
આઈમજી જમશેદજી ભાણવાલા	૧૭
આઈમજી જીવજી ઉપુડી...	૧૪૭, ૨૨૩, ૨૨૮,
૨૫૫, ૨૬૦, ૨૮૮, ૩૯૦, ૪૨૪, ૪૯૯, ૫૦૮,	
અરજીભાઈ ૫ ૬૦૫, ૬૨૦, ૬૬૬, ૬૬૭, ૬૭૬, ૬૮૮	
અરજીભાઈ ધનજીભાઈ પોરતમાસર ...	૨૯૬, ૩૮૭, ૫૭૬
અરજીભાઈ ધનજીભાઈ કાવજી ...	૫૫, ૬૦, ૭૫, ૨
અરજીભાઈ ધનજીભાઈ સરાઈ.....	૫૮૮, ૬૩૦
અરજીભાઈ ધનજીભાઈ કોટવાલા, બાદદુર...	૧૪૩, ૨૦૦, . .
અરજીભાઈ નવરજીભાઈ દાવર	૪૩૨
અરજીભાઈ નવરજીભાઈ નાદરાજી.....	૫૮૧, ૬૬૨
અરજીભાઈ નરજીભાઈ ચાણવાલા.....	૬૬૨
અરજીભાઈ નરજીભાઈ મોદી...	૩૪, ૯૮, ૯૯, ૧૫૭,
૧૭૫, ૪૨૫, ૪૫૬, ૫૨૩, ૫૭૦, ૬૦૭	
અરજીભાઈ નરજીભાઈ નાદરાજી.....	૨૦૮, ૫૫૮
અરજીભાઈ નરજીભાઈ ફાદીઅરજીભાઈ.....	૬૮૯

સફે.

આઈમજી પેશનનજી, કરાંચીના	૨૮૯
આઈમજી મનજીભાઈ દલાસ ૧૮૬, ૧૮૯, ૨૧૯૦, ૨	
૧૮૧, ૨૯૦, ૪૭૬, ૫૫૪, ૫૮૭, ૬૮૮, ૬૯૦	
આઈમજી મનજીભાઈ જોડી.....	૧૨૦, ૨
આઈમજી મનજીભાઈ જોડીભાઈ, એ.....	૪૯૫
આઈમજી મેદરનોજી મસાની.....	૬૬૨
આઈમજી રસતમજી ગોધાવાલા.....	૫૧૮, ૫૧૯
આઈમજી રાણુજી બંબાતા.....	૩૫
આઈમજી રાણુજી ગુજરાતી	૩૮૪, ૪૩૫
આઈમજી દરજી નરજીભાઈ જામાસપજી જામાસપ	
આરાના.....	૨૪૫, ૨૪૮
આઈમજી વીધવા જોરમજી પેશનનજી જોડી... ૩૪૭	
આઈમજી કુવરજી દીનજીભાઈ મસાનાવાલા...	૬૬૫, ૨
આઈમજી ધણી મેદર જોડીભાઈ દાં જામાસપઆરા...	૬૬૦
આઈમજી મેદરજીભાઈ કાચમેન.....	૪૬૨
આઈમજી વીધવા આનંદજી અરજીભાઈ ધનજીભાઈ	
બાદદુર.....	૩૩૦
આઈમજી ધણી અરજીભાઈ અરજીભાઈ વાડીઆ...	૧૨,
	૬૬, ૪૬૪
આઈમજી ધણી અરજીભાઈ જંગીરજી બનાજી...	૩૨૪, ૨
આઈમજી ધણી અરજીભાઈ જોડીભાઈ દરજી	
કામદીનના.....	૧૮૮
આઈમજી તે એદલજી નરજીભાઈ કાલાનેવાલા	
નાં બેદન.....	૨૮૯
આઈમજી ધણી કાવજી જોડી કરાંચી, આલંબેસ	
૯૦, ૩૬૬, ૫૨૨, ૬૬૮, ૬	
આઈમજી ધણી કાવજી જોડીભાઈ દારવાલા.....	૭૦૧
આઈમજી ધણી કાવજી દીનજીભાઈ પીટી...	૨૬૯,
૫૧૩, ૫૧૪, ૫૪૪, ૬૫૨, ૬૭૦.	
આઈમજી ધણી સરજીભાઈ લકરનંદ કરનંદ કાવજી	
અરજીભાઈ સંજીઆ.....	૬૦૩
૧ ધણી અરજીભાઈ જમશેદજી દમજીઆ...	૮૪
અરજીભાઈ ૨ અરજીભાઈ પસતાજીઆ.....	૪૬૨, ૫૧૮
એ. બી. મેદીધવા અરજીભાઈ નરજીભાઈ ગોધાવાલા	
અરજીભાઈ જોડીભાઈ.....	૯૧
અરજીભાઈ ૩ ધણી અરજીભાઈ બદમનજી રોકના.....	૨૭૫
આઈમજી ધણી અરજીભાઈ રસતમજી કામાજી.....	૬૩
અરજીભાઈ જમશેદજી.....	૫૧૮

સફે.

એદલત નાંમીરત વાડીઆ.....	૧૭૬, ૪૫૬
એદલત ડોઠાભાઈ કોઠાવાલા.....	૧૧૪,
૧૪૫, ૧૬૪, ૨૨૫, ૨૬૫, ૩૦૮, ૩૭૭,	
૪૪૩, ૪૯૫, ૫૧૦ ૬૭૬, ૭૦૫	
એદલત તથા દાદાભાઈ.....	૨૯૩
એદલત દાદાભાઈ દુબાઈ.....	૨
એદલત દાદાભાઈ લંગાની કું.....	૨૦૫
એદલત દાદાભાઈ સખીઆ.....	૧૨
૧૩, ૩૬, ૭૪, ૮૩, ૨૫૭, ૫૭૩	
એદલત દાદાભાઈ બંગાની.....	૨૭૬
એદલત દાદાભાઈ મોટાનાલા.....	૩૬૯
એદલત દારાજી નામારપ આચાના, દરગુર, ...	૬, ૨
૧૮, ૧૯૯, ૨	
એદલત દારાજી સંજીયા, દરગુર.....	૧૯૮, ૪૩૩
એદલત દારાજી શેઠી.....	૧૧૫, ૧૮૦, ૬૩૨
એદલત દીનજી લામી.....	૬૨૨
એદલત દીનજી પાંડે, મધરાજવાલા.....	૪૫, ૬૦૩
એદલત દીનજી સરાઈ, કરાંચીવાલા.....	૨૬૭, ૨૯૦,
૩૪૬, ૩૪૭, ૨ ૫૧૭, ૫૨૬, ૬૧૦	
એદલત દોરાજી તલાડી.....	૧૦૬, ૧૯૨, ૨૭૬,
૩૧૫, ૩૨૬, ૩૪૬, ૩૮૮, ૫૬૩, ૫૯૧	
એદલત દોરાજી પટેલ.....	૫૧૯
એદલત દોરાજી સકલાતવાલા.....	૯૨, ૨૫૨, ૪૪૬
એદલત ધનજીભાઈ, ભરૂચના.....	૧૮૬
એદલત નવરોજી દેસાઈ.....	૬૬૨
એદલત નવરોજી માણવીવાલા.....	૩૬
એદલત નવરોજી મેઢરડાંણાના, દરગુર.....	૫૭,
૪૦૮, ૫૪૮	
એદલત નવરોજી સખીદાસ (દલાલ).....	૧૫૮, ૬૮૫
એદલત નયરવાંનજી ઉનવાલા.....	૮૭
એદલત નયરવાંનજી ઇસકોરવાલા.....	૨૧૪
એદલત નયરવાંનજી કોલાબેવાલા.....	૧૧૯, ૧૬૫,
૨૧૮, ૩૧૩, ૪૭૮	
એદલત નયરવાંનજી ધડીઆલી.....	૭૦
એદલત નયરવાંનજી ડાકટર.....	૩૫, ૨૪૭, ૩૨૭,
૩૫૭, ૪૫૧, ૪૫૬, ૫૩૭, ૬૦૩	
એદલત નયરવાંનજી જીનવાલા.....	૫૮૭, ૬૬૭
એદલત નયરવાંનજી દાડવાલા.....	૩૨૨
એદલત નયરવાંનજી માસદર.....	૨૧, ૧૧૫, ૧૩૪,
૧૩૫, ૨૯૪	

સફે.

એદલત નયરવાંનજી મના.....	૧૮૯
એદલત નયરવાંનજી મીસતરી (ભગુશાહ).....	૨૩૦
એદલત નયરવાંનજી શેઠના ...	૨૨૪, ૨૪૦, ૩૦૫,
૫૦૯, ૫૫૩, ૨ ૫૭૮, ૫૯૯, ૬૦૮, ૬૫૮	
એદલત પાલજી મીનાઈ.....	૨૬
એદલત પાલજી બાટલીવાલા... ૧૩૦, ૨૦૫, ૨૯૧, ૩૧૩	
એદલત પાલજી કુટાર, ચોકરી.....	૩૭૩
એદલત પાલજી ક્રેંચમેન ... ૪૩૯, ૫૫૪, ૬૨૧, ૬૨૩	
એદલત પાલજી બાટલીવાલા અને ભાઈઓ...	૨
એદલત પાલજી લામગામી.....	૨૫૦
એદલત પેશતનજી શામાજી.....	૨૫૮
એદલત પેશતનજી કેશવાલા.....	૪૫૬, ૬૦૦
એદલત પેશતનજી ધાસવાલા, ખાંન બાહુર ...	૫૫,
૭૫, ૭૭, ૨ ૩૩૫, ૨ ૩૪૦, ૨ ૪૨૫, ૪૫૨,	
૫૨૨, ૫૭૧, ૫૮૮, ૬૧૨, ૬૨૪, ૨ ૬૨૫, ૬૬૮, ૬૭૪	
એદલત પેશતનજી ચખના.....	૨૫૭
એદલત પેશતનજી ખજોતીઆના છોકરાઓ.....	૬૮૬
એદલત પેશતનજી ઢાકા.....	૬૬, ૯૭
એદલત પેશતનજી દેસાઈ.....	૬૮૭
એદલત પેશતનજી ધાપાના.....	૩૫
એદલત પેશતનજી મોતીવાલા.....	૧૭, ૩૭૦
એદલત પેશતનજી રાખા.....	૨૨૮
એદલત દરગુર પેશતનજી સંજીયા.....	૬૪૬
એદલત પેશતનજી સરાઈ.....	૪૪૩
એદલત ફકીરજી ભરૂચ, કરાંચીના.....	૨૦૬, ૨૬૭,
૩૪૬, ૨ ૩૯૭, ૫૨૯	
એદલત ફરદુનજી આલખલેસ.....	૫૧૩, ૫૧૪
એદલત ફરદુનજી ખાંનાતા... ૯૦, ૧૮૦, ૨૯૩, ૨ ૪૨૨	
એદલત ફરદુનજી પુણેજી.....	૨
એદલત ફરમંજી આલખલેસ.....	૬, ૨૨, ૩૧, ૭૯,
૯૦, ૧૧૦, ૧૨૯, ૧૫૬, ૧૫૭, ૧૮૦, ૧૯૯,	
૨૦૯, ૨૬૪, ૨ ૩૧૮, ૩૭૧	
એદલત ફરમંજી (આલખલેસ) ની કુંપની ... ૧, ૪,	
૧૪, ૧૫, ૧૬, ૩૬, ૪૦, ૪૬, ૧૦૩, ૧૧૫,	
૧૩૦, ૧૫૬, ૨૦૫, ૨૪૧, ૨૬૦, ૩૬૬, ૩૭૯,	
૪૧૩, ૪૭૮, ૫૫૮, ૫૭૧, ૬૮૭	
એદલત ફરમંજી (આલખલેસ) ના છોકરાઓની	
કુંપની.....	૨, ૩૫, ૪૧, ૮૮, ૯૮, ૧૫૬, ૨૩૧,
૨૯૭, ૩૧૮	

સફે.

એદલજ ફરામજ આલખલેસના છોકરાઓ ૩૫૬, ૪૦૭,	
૪૨૫, ૫૧૫, ૫૩૪, ૫૩૭, ૫૪૧, ૫૭૦, ૬૪૯, ૬૬૮	
એદલજ ફરામજ ખાતા, મોદી,	૨૦૫
એદલજ ફરામજ ટોડી	૨, ૨૮, ૧૦૩, ૨૧૦,
	૬૦૦, ૬૦૭, ૬૪૯
એદલજ ફરામજ ચાલુવાલા	૩૯૧
એદલજ ફરામજ પસતાડીઆ	૫૨૯
એદલજ બરજોરજ કોટવાલ	૬૨૨
એદલજ બરજોરજ ચીનાઇ	૬૦
એદલજ બરજોરજ નીકલસન	૬૦૦
એદલજ બરજોરજ પદમ	૪૦૮
એદલજ બરજોરજ પટેલ	૨૩૦, ૨૩૧, ૩૭૪
એદલજ બરજોરજ વાડીઆ, મેવાડવાલા	૨૨૦, ૨
એદલજ બરજોરજ રડેલવાલા	૩૨૩
એદલજ બરજોરજ શક્તિઆર	૫૧૯
એદલજ બરજોરજ શેઠના	૫૭૬, ૫૮૬
એદલજ બહમનજ કાપડીઆ	૧૧૦
એદલજ બહમનજ જમરાપ આશાના	૫૮૭
એદલજ બહમનજ પાલખીવાલા	૧૬૫
એદલજ બહમનજ મારીસ ... ૪, ૧૦૨, ૧૧૫, ૧૫૨,	
૧૮૧, ૧૯૧, ૨૪૬, ૨૬૦, ૨૬૬, ૩૦૦,	
૩૩૭, ૩૫૧, ૩૬૫, ૩૬૬, ૪૧૨, ૪૫૬, ૪૫૭,	
૪૮૨, ૫૧૭, ૫૩૬, ૬૦૦, ૬૭૩, ૬૮૮	
એદલજ બેજનજ ગાંધી	૧૩૦
એદલજ બેહરામજ ફરખસ	૫૮૧, ૬૨૩
એદલજ બેહરામજ ખીશની	૩૧૦
એદલજ બેહરામજ સરાફ	૪૮૦
એદલજ બેહરામજ વાડીઆ	૪૧૭, ૬૪૯
એદલજ બેહરામજ મોદી	૭૦૩
એદલજ બેહરામજાફ છોડીવાલા	૫૫૫, ૬૬૨
એદલજ ભીખાજ કુમાના	૫૧૬, ૫૮૭
એદલજ ભીખાજ રાવ, એ૦	૩૬
એદલજ ભીખાજ ચીનાઇ	૬૩૩
એદલજ મનચેરજ (કાલામેવાલા) અને છોકરાઓ ... ૧	
એદલજ મનચેરજ કંઠાકટર, ભરચના	૧૯૦,
૨૦૫, ૩૬૨, ૫૦૮, ૫૩૩, ૫૮૭, ૬૬૩, ૬૮૮	
એદલજ મનચેરજ ધડીઆલી (ચીકા)	૩૮૯
એદલજ મનચેરજ વાઘા	૬૦૦
એદલજ મનજલાઇ મોદી ... ૨૨૩, ૨૨૮, ૩૫૭, ૪૧૮,	
૪૪૬, ૫૩૯, ૬૩૬, ૬૪૮, ૬૭૩	

સફે.

એદલજ માણેજ વાડીઆ	૧૦૫
એદલજ માણેજ કાલામેવાલા ... ૨૦૬, ૨૩૮, ૩૧૬, ૪,	
૩૬૭, ૫૩૭	
એદલજ માણેજ કાલામેવાલા અને છોકરાઓ ... ૫૪૪	
એદલજ માણેજ શેઠના	૩૫૬, ૬૬૮
એદલજ માણેજ દામલા ... ૪૩૯, ૫૫૪, ૬૨૩, ૬૩૩,	
૬૪૭, ૬૬૪	
એદલજ માણેજ મોદી	૬૬૨
એદલજ માણેજ નીલધરીવાલા	૬૮૬, ૬૮૮
એદલજ મેનડાશ	૩૫,
એદલજ મેહરામજ દુબાશ ... ૯૮, ૩૧૩, ૩૮૭, ૪૭૮	
એદલજ રતનજ મોદી	૫૯
એદલજ રતનજ લાંબેલગના	૨૪૪
એદલજ રસતમજ રીપોરટર ... ૧૭, ૩૨, ૪૦, ૧૧૫,	
૨૩૪, ૨૬૬, ૨૮૪, ૩૧૮, ૩૪૮, ૩૫૮, ૩૭૬,	
૩૮૭, ૩૯૩, ૪૧૨, ૪૭૧, ૫૦૭, ૫૬૬, ૫૯૬,	
૬૪૯, ૬૬૬	
એદલજ રસતમજ (સુનાવાલા) અને છોકરાઓ ... ૨	
એદલજ રસતમજ સુનાવાલા .. ૧૮૦, ૨૧૧, ૨૨૫,	
૩૭૬, ૪૨૬, ૪૫૬, ૫૦૫, ૫૯૬, ૭૦૦	
એદલજ રસતમજ મોદી	૨૧૩, ૩૮૧, ૫૮૧
એદલજ રસતમજ દરજુર કામદીનના	૩૧૧
એદલજ એ૦ રસતમજ, દુબાશો	૩૧૩
એદલજ રસતમજ ગાયે	૩૩૧
એદલજ રસતમજ માડન	૩૪૯
એદલજ રસતમજ બાટલીવાલા	૪૪૫
એદલજ રસતમજ દાદાચાંનજ	૫૧૯
એદલજ રસતમજ નગરવાલા	૫૧૯
એદલજ રસતમજ બાવાઆદમના	૬૦૩
એદલજ લીમજલાઇ	૬૮૬
એદલજ શાપુરજ કુપર	૬૮૩
એદલજ શાપુરજ મેહતા ... ૧૦૦, ૧૧૫, ૨૯૪, ૬૦૦	
એદલજ શાપુરજ આચેરન ફાઉન્ડરીવાલા ... ૨૫૮,	
૩૧૩, ૩૧૬, ૩૭૪, ૫૦૫	
એદલજ શાપુરજ ધડીઆલી	૩૫૫
એદલજ શાપુરજ લાહિર	૩૭૫
એદલજ શાપુરજ સરાફ	૫૫૫
એદલજ શેઠરીઆરજ ચીમી	૪૬૬
એદલજ શોરાખજ દાવર	૧૪૭, ૨૪૯

સફે.

એલલ શોરામજી ચીનાઇ.....	૨૪૪, ૪૩૬, ૫૮૫
એલલ શોરામજી સરાફ.....	૨૪૩, ૩૧૫
એલલ શોરામજી કાલાભાઇ પટેલ.....	૨૬૫
એલલ શોરામજી બાટલીવાલા.....	૨૭૬, ૩૫૭, ૪૨૦
એલલ શોરામજી પુજેગર.....	૩૫૫
એલલ શોરામજી પુણીવાલા.....	૫૮૧
એલલ શોરામજી માધામયાના.....	૫૯૧ ^૨
એલલ શોરામજી મુનસફના.....	૬૨૨
એલલ હીરજીભાઇ તાગપોરવાલા.....	૧૫, ૨૩૪, ૬૯૧
એલલ હોરમજી કંનાકટર, ચાણેવાલા.....	૨૨૩
એલલ હોરમજી પંચડી, ચાણેવાલા.....	૬૪૬
એલલ હોરમજી પાવરી.....	૩૬
એલલ હોરમજી બતીવાલા.....	૧૭૩, ૧૯૪
એલલ હોરમજી બાટલીવાલા.....	૧૫૩
એલલ હોરમજી બાંમજી.....	૫૬૧ ^૨
એલલ હોરમજી માન.....	૫૫૫, ૬૬૨
એલલ હોરમજી મીસનરી.....	૨૧
એલલ હોરમજી મોટાભાઇ ચાણેવાલા, પુણીના.....	૧૧૮, ૨૪૮, ૪૯૪, ૫૦૩
એલલ હોરમજી સોપારીવાલા.....	૩૫૬
એલલ હોરમજી તાગપોરવાલા.....	૧૭૮
એમીલી ખરોદજી માણેકજી ખરોદજી સરાફ ...	૬૮
એમજી એલલ કંનાકટર.....	૫૫૪
એમજી કાવજી પાવરી.....	૩૬
એમજી કાવજી મારા, એમ.....	૨૦૬, ૩૬૪
એમજી કાવજી દેસાઇ.....	૧૮૯
એમજી જમશેદજી મોદી, એમ.....	૫૪, ૫૫
એમજી માણેકજી આંતીઆ.....	૩૫, ૩૬
એમજી રત્નમજી યદીઆર.....	૩૯૦
એમજી રોડરીઆરજી ભર્યા, ડા.....	૨૨૭
એમજી શોરામજી મેદજીરાજાના, દરુર.....	૩૦, ૬૨, ૧૦૬, ૨૩૨, ૨૪૪, ૨૬૬, ૨૭૯, ૨૮૭, ૩૯૬, ૪૦૭, ૪૦૮, ૪૧૭, ૪૨૬, ૫૭૨, ૫૯૯
એમજી કાવજી કારંનવાલા.....	૬૮૨
એમજી ખરોદજી મોદીયાર.....	૨૯
એમજી જમશેદજી લશીમ.....	૬૨૩, ૬૬૪
એમજી દોશીજી ડાપર.....	૩૯૨
એમજી દામિજી મોના.....	૩૯૦, ૫૫૪, ૫૮૦, ૬૨૧
એમજી લેખનજી, નાદોના.....	૪૬૧

સફે.

એમજી માણેકજી બનાઇ.....	૧૪૯, ૧૭૫, ૫૮૯
એમજી હોરમજી કોખા.....	૫૦૨
કમ્પોઝ કાલેશજી મીરનં.....	૨૭૨, ૩૫૩
કલીઆણીજી નયરવાનજીની કું.....	૨
કવરીબાઇ ધણી ધનજીભાઇ શોરામજી રોડના.....	૫૬૧
કાઉર્મા મનજી વરા.....	૩૦૧
કાઉર્મા નયરવાનજી કોલસા.....	૨૬૪
કાઉર્મા પદમ, દરુર, (ભર્યાના).....	૧૧૬
કાઉર્મા રસતમ જલાલ, મુલ્લા.....	૭૦
કાઉર્મા અસપંદીઆરજી કામદીનજી, દરુર (ભર્યાના),.....	૬, ૧૮૬
કાઉર્મા રસતમજી રાહીઆર, એમ.....	૨૪૪
કામોની કું.....	૧, ૨, ૨૧, ૫૦, ૭૫, ૭૬, ૮૭, ૨૯૨, ૫૭૩
કામાજી પેશનજી કામાજી.....	૧૦૩, ૧૧૪, ૧૬૫
કામાજી પોંદ્યાજીની કું.....	૧૦૩, ૨૯૩
કાવજી અરદેસર દરુરજી.....	૨૨, ૨૧૩
કાવજી અરદેસર સાહેબ,.....	૭૧, ૧૬૩
કાવજી અસપંદીઆરજી કારંપેનદર.....	૬૮૦
કાવજી ઉરરજી ખરાસ.....	૧૩૦, ૩૭૫
કાવજી એલલ.....	૨
કાવજી એલલ.....	૪૭૦
કાવજી એલલ કોખા એમ.....	૧૦૬, ૨, ૧૦૭, ૧૦૯, ૧૩૨, ૧૩૩, ૧૮૦, ૨૧૧, ૨, ૪૯૭, ૫૭૪, ૭૦૬, ૨
કાવજી એલલ કાવંબેવાલા.....	૬૮૭
કાવજી એલલ દાદાચાંનજી, ડા.....	૩૧૬, ૫૦૫, ૨, ૫૧૯, ૬૨૨, ૬૮૨
કાવજી એલલ ખંખાના.....	૨૪, ૪૨, ૯૭, ૯૮, ૯૯, ૩૮૬
કાવજી એલલ ગાંધી, રંચનના.....	૨૫૩
કાવજી એલલ પટેલ ...	૧૧, ૯૯, ૪ ૩૦૩, ૩, ૩૬૫, ૪૨૬, ૪૫૧, ૪૭૬, ૫૧૭, ૫૫૯
કાવજી એલલ બીચની.....	૩૧૦, ૫૩૫
" " " ના હોશિઆ.....	૫૩૭
કાવજી એલલ બાટલીવાલા.....	૨૬૧
કાવજી એલલ બારીઆ.....	૪૮૦
કાવજી એલલ મસાની.....	૩૫, ૧૬૨, ૨૮૭, ૩૫૩, ૪૨૦, ૪૮૫, ૪૫૬, ૬૦૮

સફે.

સફે.

કાવશાળ એકમલ મોદી, સુરતના	૨૧૬, ૨૭૬
કાવશાળ એકમલ શીંગનપોરીયા	૩૭૫
કાવશાળ એકમલ પાડિ.....	૪૬૭, ૬૦૩
કાવશાળ એકમલ દેશાઈ	૬૮૯
કાવશાળ કુવરજી ભાવા...૩૫, ૪૬, ૧૧૫, ૧૩૦, ૧૫૮	
કાવશાળ કુવરજી રાખનીશના, અમદાવાદવાલા ...	૪૪૬
કાવશાળ કેપશર પાટક	૧૭, ૯૦
કાવશાળ ખરશેદજી કામા	૪૪૮
કાવશાળ ખરશેદજી જમશેદજી જીજીભાઈ ...	૧૦૨, ૧૩૫, ૧૭૭, ૧૮૮, ૨૨૨, ૨૬૮, ૨૯૨, ૩૧૦, ૩૧૮, ૩૨૨, ૩૫૮, ૩૭૯, ૩૯૦, ૩૯૩, ૪૧૦, ૪૧૪, ૪૩૨, ૪૪૪, ૪૬૦, ૪૬૯, ૪૮૨, ૫૦૧, ૫૦૭, ૫૧૧, ૫૧૮, ૫૩૪, ૫૪૬, ૫૬૧, ૫૭૧, ૫૭૫, ૫૯૬, ૬૧૦, ૬૨૬, ૬૩૭, ૬૪૮, ૬૬૬, ૬૭૧, ૬૮૩, ૬૮૫, ૬૮૬, ૬૯૮
કાવશાળ ખરશેદજી નગરવાલા	૨૪
કાવશાળ ખરશેદજી ધરીઆલી	૩૭૫
કાવશાળ ખરશેદજી ભાંડુપવાલા...૩૯૦, ૪૧૪, ૪૩૨, ૫૪૬, ૬૦૦	
કાવશાળ ખરશેદજી મેહતા...૧૬૩, ૨૭૬, ૩૪૮, ૩૪૯, ૪૯૧, ૬૮૧	
કાવશાળ ખરશેદજી લાલભાઈ.....	૬૬૨
કાવશાળ ખરશેદજી સંજીવણી...૩૯૦, ૫૧૮, ૬૦૩, ૬૨૧, ૬૯૮	
કાવશાળ જમશેદજી દસ્તુર, સુરતના.....	૩૬૩, ૩૯૭
કાવશાળ જમશેદજી જશાવાલા.....	૧૫૫, ૪૩૫, ૫૧૧, ૫૭૬, ૫૯૯
કાવશાળ જમશેદજી માણીદલાલ.....	૨૨૩
કાવશાળ જમશેદજી મોદી.....	૯૮
કાવશાળ જમશેદજી મોદી, એકમના.....	૫૪૪
કાવશાળ જમશેદજી કાપડીયા.....	૩૯૨, ૪૬૬
કાવશાળ જમશેદજી સંજીવણી...૪૮૦, ૫૫૪, ૫૮૧, ૬૬૧, ૭૦૦	
કાવશાળ ગામાસપજી પાદશાહ...૨૧, ૪૮૦, ૫૫૪, ૫૮૯	
કાવશાળ જીવજી મેવાવાલા.....	૫૮૮
કાવશાળ જાંગીરજી એક કું.....	૩૮૬
કાવશાળ જાંગીરજી મળપર.....	૩૮૬
કાવશાળ જાંગીરજી જશાવાલા...૧, ૩, ૪૬, ૪૬, ૧૦૩, ૧૩૦, ૧૩૮, ૧૫૬, ૫૧૭, ૫૩૪, ૫૩૭, ૫૯૯, ૬૪૯	

કાવશાળ જાંગીરજી રેડીમની, ૧, ૪, ૪, ૭, ૧૪, ૧૫, ૧૮, ૨૬, ૨૭, ૨૯, ૩૧, ૩૪, ૩૬, ૪૦, ૪૩, ૪૬, ૫૩, ૫૪, ૬૦, ૬૨, ૬૪, ૬૭, ૭૦, ૭૧, ૭૨, ૭૩, ૭૭, ૭૮, ૭૯, ૮૦, ૮૫, ૮૬, ૮૭, ૯૨, ૯૩, ૯૪, ૯૯, ૧૦૨, ૧૦૩, ૧૧૧, ૧૨૨, ૧૨૩, ૧૨૮, ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૩૬, ૧૩૭, ૧૩૮, ૧૪૮, ૧૬૨, ૧૬૩, ૧૬૪, ૧૬૫, ૧૭૩, ૧૭૪, ૧૮૧, ૧૮૨, ૧૮૫, ૧૯૨, ૧૯૬, ૨૦૧, ૨૦૨, ૨૦૪, ૨૧૦, ૨૧૪, ૨૧૮, ૨૨૪, ૨૨૫, ૨૩૪, ૨૩૫, ૨૩૮, ૨૪૨, ૨૪૩, ૨૫૨, ૨૫૬, ૨૫૯, ૨૬૨, ૨૭૨, ૨૭૩, ૨૭૭, ૨૭૯, ૨૮૩, ૨૮૪, ૨૮૮, ૨૯૯, ૨૯૧, ૨૯૪, ૨૯૬, ૨૯૭, ૨૯૮, ૨૯૯, ૩૦૦, ૩૦૩, ૩૦૫, ૩૧૪, ૩૧૮, ૩૨૦, ૩૨૬, ૩૩૩, ૩૩૬, ૩૪૦, ૩૪૧, ૩૪૪, ૩૪૫, ૩૫૧, ૩૫૬, ૩૫૮, ૩૬૬, ૩૬૭, ૩૬૮, ૩૭૦, ૩૭૭, ૩૭૮, ૩૭૯, ૩૮૨, ૩૯૩, ૩૯૪, ૩૯૭, ૪૦૦, ૪૦૬, ૪૧૨, ૪૧૩, ૪૧૫, ૪૧૯, ૪૨૫, ૪૨૬, ૪૩૦, ૪૩૧, ૪૪૮, ૪૫૯, ૪૭૮, ૪૭૯, ૪૮૩, ૫૦૧, ૫૦૭, ૫૧૯, ૫૨૫, ૫૩૦, ૫૩૧, ૫૩૪, ૫૩૭, ૫૩૮, ૫૪૧, ૫૪૫, ૫૫૪, ૫૫૮, ૫૫૯, ૫૬૨, ૫૬૬, ૫૭૧, ૫૯૩, ૫૯૯, ૬૦૦, ૬૦૨, ૬૨૭, ૬૩૭, ૬૩૮, ૬૩૯, ૬૪૦, ૬૪૧, ૬૪૨, ૬૪૩, ૬૪૪, ૬૪૬, ૬૪૮, ૬૪૯, ૬૫૦, ૬૫૧, ૬૭૨, ૬૪૩	
કાવશાળ જાંગીર (ભારોનેટ).....	૬૪૩
કાવશાળ ડોશાભાઈ કેમોદ.....	૧૬૮
કાવશાળ ડોશાભાઈ વીરજી.....	૫૫૬
કાવશાળ ડોશાભાઈ દાવર.....	૫૪૪, ૬૦૯
કાવશાળ દુતેહમુલજી દાદાચાંનજી.....	૫૫૪
કાવશાળ દાજીભાઈ ઝાકર.....	૧૧૬
કાવશાળ દાદાભાઈ કેશીક,.....	૨૫૭, ૨૬૭, ૩૫૫
કાવશાળ દાદાભાઈ કાંબા.....	૬૨૨, ૬૮૨
કાવશાળ દાદાભાઈ ખરાસ,.....	૨૬૭
કાવશાળ દાદાભાઈ ચોકસી,.....	૬૮૩
કાવશાળ દાદાભાઈ દુબાય,.....	૫૫૫, ૬૦૦, ૬૪૯

સફે.

કાવશજી દાદાભાઈ રસતમજી બનાજી.....	૯૬૨
કાવશજી દાદાભાઈ દાદાબાનાવાલા.....	૬૨૮
કાવશજી દાદાભાઈ કેન્નાકટર (નામ્બેશાંભવાલા)...	૩૨૬, ૩૨૭, ૨ ૪૩૯, ૫૪૬, ૫૫૪, ૫૮૧, ૬૨૧, ૬૨૨, ૬૪૫
કાવશજી દાદાભાઈ જુતી.....	૪૮૩
કાવશજી દાદાભાઈ લીમજી...૧૮૦, ૨૫૮, ૨૬૮, ૩૨૨, ૩૫૮, ૩૬૦, ૪૧૪, ૪૩૨, ૫૦૪, ૫૪૧, ૫૪૬, ૫૫૬, ૬૧૫, ૬૬૬	
કાવશજી દીનશાહજી એડનવાલા...૨૧, ૨૩૮, ૨૬૮, ૩૧૬, ૩૬૬, ૩૬૭, ૩૮૨, ૫૪૪, ૫૪૬, ૫૮૨, ૬૦૩, ૬૨૪, ૬૪૯, ૬૫૮ ૬૮૪, ૬૮૬	
કાવશજી દીનશાહજી એડનવાલા અને ભાઈઓ...૬૯, ૯૮, ૨ ૪૬૧, ૫૩૪, ૫૩૭, ૫૪૪	
કાવશજી દીનશાહજી ધરની.....	૪૮૦
કાવશજી દીનશાહજી દેઆસ...૪૨૪, ૪૫૨, ૪૬૨ ૪૭૭, ૫૧૧, ૬૭૧, ૨	
કાવશજી દીનશાહજી ખાખાતા, કરંચીના...૨૪૩, ૬૭૭	
કાવશજી દીનશાહજી દુખાચી.....	૩૮૭
કાવશજી દીનશાહજી પીટી...૯૭, ૧૮૯, ૨૧૯, ૩૧૮, ૩૫૫, ૩૬૬, ૩૭૯, ૪૧૩, ૪૩૧, ૪૬૫, ૪૬૭, ૫૧૭, ૫૩૪, ૫૩૭, ૫૪૧, ૫૪૬, ૫૫૩, ૫૭૦, ૬૧૦, ૬૫૨, ૬૯૦, ૬૯૮	
કાવશજી દોરાબજી ઉસતાદ.....	૨૭૬
કાવશજી દોરાબજી પઠિવાલાના છોકરાઓ.....	૧૯
કાવશજી દોરાબજી પોંડે.....	૫૮૧
કાવશજી દોરાબજી મેસ-જેન્ટ.....	૫૯, ૬૦૯, ૨
કાવશજી દોરાબજી સક્લાતવાલા.....	૯૧, ૯૨
કાવશજી ધનજીભાઈ, ભોસાવલના.....	૪૪૫
કાવશજી ધનજીભાઈ પઠિવાલા...૩૬, ૪૬, ૫૧, ૯૭, ૯૯, ૧૧૮, ૧૩૦, ૬૫૮, ૨૦૫, ૪૧૩, ૫૪૧	
કાવશજી ધનજીભાઈ મોહાલક્ષ્મીવાલા.....	૬૪૬
કાવશજી નવરોજજી	૨
કાવશજી નવરોજજી કોપર	૫૩૭
કાવશજી નવરોજજી સુરિયર	૨૦૫
કાવશજી નવરોજજી પોંદ્યા	૬૪૨
કાવશજી નવરોજજી બાંમિજી	૫૯૨
કાવશજી નવરોજજી બાંમિજીની કું... ..	૨૬૬
કાવશજી નવરોજજી શાપડીપર	૨૬૫

સફે.

કાવશજી નવરોજજી મેહતા, ૩૦...૩૨૭, ૪૭૭.	૬૧૦, ૬૮૨
કાવશજી નવરોજજી વેશુગરા	૫૧૯
કાવશજી નવરોજજી વેસુવાલા.....	૭૦૧
કાવશજી નશરવાંનજી કોહીદાર	૨૫૩
કાવશજી નશરવાંનજી કોશા, એ...૩૫, ૧૧૫, ૧૯૧, ૩૫૫, ૪૨૬, ૪૨૭, ૫૩૨, ૬૪૯, ૬૮૯	
કાવશજી નશરવાંનજી કલખવાલા.....	૫૫૨, ૬૬૩
કાવશજી નશરવાંનજી નાનમોદા	૬૪૭
કાવશજી નશરવાંનજી બાટલીવાલા	૨૫૭
કાવશજી એડ નશરવાંનજી, દુખાચી.....	૨૮૭
કાવશજી નશરવાંનજી બેહરામદાદાના	૪૧૫
કાવશજી નશરવાંનજી, ખાંનખાહદુર (શીધના)...	૪૧૩, ૫૩૬
કાવશજી નાનાભાઈ દાવર...૧, ૧૦, ૮૬, ૧૩૭, ૨૪૧, ૨૬૦, ૨૮૯, ૩૨૬, ૩૪૦, ૩૫૮, ૩૬૪, ૪૧૫, ૪૧૭, ૪૫૬, ૪૫૬, ૪૬૬, ૪૭૯, ૫૮૨, ૬૪૯, ૬૫૪	
કાવશજી પાલજીજી રોહના...૪૦, ૪૩, ૧૨૬, ૧૮૦, ૬૦૦	
કાવશજી પાલજીજી (શેઠના) ની કુંવની.....	૨, ૨૬૯
કાવશજી અને પાલજીજી ધનજીભાઈ પઠિવાલા...	૪
કાવશજી અને પાલજીજી ધનજીભાઈ પઠિવાલાના છોકરાઓ.....	૩૬૬, ૪૭૮, ૫૩૭, ૫૭૧
કાવશજી પાલજીજી ચવના...૨૪૨, ૩૦૩, ૪૫૬, ૫૩૭, ૬૦૦	
કાવશજી પાલજીજી શેલીભટના	૬૨૪
કાવશજી એડ પેશતનજી	૩૭૦
કાવશજી પેશતનજી ગોરા...૯૬, ૨ ૯૭, ૨ ૯૮, ૧૭૫	
કાવશજી પેશતનજી કામા.....	૫૦૧, ૫૯૯, ૬૪૯
કાવશજી પેશતનજી, ડાકટર ...૧૨, ૧૧૨, ૧૭૫, ૨૨૩, ૬૬૨	
કાવશજી પેશતનજી પ્રીંટર (સરાફ)...૩૪૦, ૩૫૨, ૪૨૮, ૪૪૯, ૫૦૬, ૫૭૨	
કાવશજી પેશતનજી ફરાંમજી	૧૦૨
કાવશજી પેશતનજી પોંદ્યાખાનાવાલા	૫૫૬
કાવશજી પેશતનજી બીલીગોરીઆ	૬૮૩
કાવશજી પેશતનજી બેનેટ	૧૭, ૫૭૪
કાવશજી પેશતનજી ભડ્યા	૫૧૮
કાવશજી પેશતનજી લોદાવાલા	૩૨૭, ૨
કાવશજી પેશતનજી	૧૬૯
કાવશજી ફરીજી શીયનપેરિના.....	૨૮૪

સફે.

કાવશળ કુરુનળ મરજાન.....	૨૪, ૧૦૩, ૧૧૫
કાવશળ કુરુનળ કરાકા.....	૨૭૬, ૨૮૪
કાવશળ કુરુનળ ખાતા.....	૨૬૩
કાવશળ કુરુનળ મીસતરી.....	૩૦૬ ^૨
કાવશળ કુરુનળ મીસતરી.....	૧૭, ૨૫૮
કાવશળ અને કુરુનળ દીનશાહળ પીટીટ (સી.	
એંડ એફ. દીનશાહળ)-૩૫૫, ૪૬૫, ૫૫૩ ^૨	

કાવશળ કુરુનળ છુતી.....	૪૮૩
કાવશળ કુરુનળ મારકર.....	૩૭૦
કાવશળ કુરુનળ મોદી.....	૧૦૦
કાવશળ કુરુનળ શેકના.....	૧૬૭
કાવશળ બરજેરળ એંટી...૪૭, ૮૫, ૨૧૮, ૬૩૩, ૬૩૪	
કાવશળ બરજેરળ બાંખોટ.....	૧૧૭
કાવશળ બરજેરળ માન.....	૩૬
કાવશળ બદમનળ પાલખીવાલા.....	૧૬૫
કાવશળ બદમનળ મોતીશા.....	૨૫૩
કાવશળ બેજનળ આલખલેસ-(કરાંધી)...૩૧, ૬૮,	
૧૫૭, ૨૪૧, ૨૬૪, ૩૧૮, ૪૫૬, ૫૧૪,	
૫૨૨, ૫૨૩, ૫૭૦, ૫૭૫, ૫૭૬, ૬૦૦,	
૬૪૮, ૬૬૮, ૬૬૨, ૬૬૬	

કાવશળ બેજનળ ખરાસ.....	૬૬૨
કાવશળ બેજનળ ગોરવાલા.....	૩૩૩, ૩૬૬
કાવશળ બેજનળ દરજીર,...૬૬, ૬૭ ^૨ ૬૯	
કાવશળ બેજનળ શેકના (વકીલ)...૪૧૫, ૪૮૦,	
૫૮૧, ૬૨૨	

કાવશળ બેજનળ શેકના (એલ. સી. ઇ.).....	૩૭૫
કાવશળ બેજનળ સુરતી.....	૪૮૦
કાવશળ બેજનળ શેક.....	૬૮૩
કાવશળ બેજનળ ખરાસ.....	૫૨૪, ૫૩૩
કાવશળ બેજનળ મોધરી.....	૧૬ ^૨
કાવશળ બેજનળ ખાતા, રજનના.....	૫૭૧
કાવશળ બેજનળ દમણવાલા (બરડા).....	૪૨૪
કાવશળ બેજનળ પટેલ, ઇજાપોરીઆ... ૧૫૫, ૧૫૬	
કાવશળ બેજનળ બનાળ...૬૫, ૧૦૪, ૧૩૧,	
૧૪૨, ૧૬૯	

કાવશળ બેજનળ બાટલીવાલા.....	૪૫૬
કાવશળ બેજનળ લીલાઉવાલા...૪૫, ૩૧૮, ૩૭૨,	
૩૭૫, ૪૪૬	
કાવશળ બેજનળ સરાફ, ડાકટર.....	૩૭૫
કાવશળ બીખાળ પીરાનેગીના.....	૧૩૪

સફે.

કાવશળ બીખાળ ધામત.....	૪૭૯
કાવશળ બીખાળ કેનટીનવાલા.....	૧૦૦
કાવશળ બીખાળ ઉમરીગર.....	૧૧૬ ^૨
કાવશળ મનચેરળ.....	૨૩૪
કાવશળ મનચેરળ ઇજાપોરીઆ.....	૧૮૪
કાવશળ મનચેરળ કારંખવાલા.....	૧૪૫ ^૩
૧૭૩, ૩૬૨, ૩૬૭, ૫૪૧, ૫૮૪	

કાવશળ મનચેરળ મીસતરી.....	૧૬૨, ૨૭૬
કાવશળ મનચેરળ મુલ્લાંશીરાજના.....	૧૫
કાવશળ મનચેરળ મોદી, એંડ.....	૧૧, ૨૦૭, ૭૦૧
કાવશળ મનચેરળ લગડાના.....	૬૮૩
કાવશળ મનચેરળ (કાઠિયા), સુરતના.....	૧૭૬
કાવશળ અને માણેકળ.....	૩૧૩
કાવશળ માણેકળ ગાંધી.....	૬,
૩૧૬ ^૨ ૪૫૬, ૬૫૩	

કાવશળ માણેકળ કુપર.....	૫૨૩
કાવશળ માણેકળ.....	૪૫૦
કાવશળ માણેકળ, કરંચીના.....	૫૨૬
કાવશળ માણેકળ રસતમળ બનાળ...૬૬, ૩૫૩	
કાવશળ માણેકળ આશબરનર.....	૫૧૮
કાવશળ માણેકળ તાતા.....	૫૫૫,
૫૮૪, ^૨	

કાવશળ માણેકળ લીમળ બનાળ...૪, ૧૪, ૩૫, ૪૦,	
૫૮, ૬૧, ૬૨, ૭૪, ૮૦, ૮૫, ^૩ ૮૬, ^૩ ૯૦, ૯૪,	
૯૬, ૧૦૨, ૧૦૩, ૧૧૧, ૧૨૦, ૧૨૪, ૧૨૬,	
૧૩૦, ૧૩૫, ૧૩૭, ૧૫૪, ૧૭૩, ૧૭૪, ૨૧૪,	
૨૬૮, ૨૭૮, ૩૧૮, ૩૨૨, ૩૫૮, ૩૬૦, ૪૧૪,	
૪૩૨, ૪૫૬, ૪૬૦, ૪૬૬, ૫૩૩, ૫૩૪, ૫૩૬,	
૫૫૩, ૬૦૦, ૬૫૬, ૬૬૬, ૬૭૦, ^૨ ૬૭૧, ૬૭૨	

કાવશળ માણેકળ નીકસન.....	૪૩૬
કાવશળ માણેકળ વખારીઆ.....	૪, ૪૦, ૭૧
કાવશળ મેહરવાનળ હાપીદાહ.....	૨૦૫, ૪૫૬
કાવશળ મેહરવાનળ કાપડીઆ.....	૨૬૭
કાવશળ મેહરવાનળ સરાફ...૨૮૮, ૩૧૫, ૪૬૨, ૫૦૬,	
૫૧૧, ^૨ ૫૧૨, ^૩ ૫૧૫, ૫૨૩, ૫૫૫, ૫૫૮,	

કાવશળ મોદાસાહ બાટલીવાલા.....	૬૬૨
કાવશળ રતનળ પારખ.....	૬૬, ૩૧૩
કાવશળ રતનળ ઉનવાલા.....	૨૬૭
કાવશળ રતનળ આરીટન.....	૫૮૭
કાવશળ રતનળ બનાળ.....	૧૭૨

સફે.

કાવશાળ રતનજી આનસાહેબ.....	૨૫૦, ૩૦૦
કાવશાળ રતનજી રાંધા.....	૨૪૮, ૨૭૧
કાવશાળ રસતમજી તંબુવાલા.....	૩
કાવશાળ રસતમજી ટુરડી.....	૨૩૮
કાવશાળ રસતમજી પટેલ.....	૨૮૬, ૫૦૯
કાવશાળ રસતમજી મોદી.....	૨૫૦
કાવશાળ રસતમજી વરીઆવા.....	૨૬૭
કાવશાળ રસતમજી આટલીવાલા.....	૩૧૯
કાવશાળ રસતમજી વાઘાગાંધી.....	૫૦૪
કાવશાળ શાપુરજી કપડાંન.....	૩૨૫, ૫૬૮, ૫૭૧
કાવશાળ શાપુરજી મેહતા...૩, ૨૨, ૩૪, ૩૧૩, ૩૨૧, ૩૨૬, ૩૨૭, ૪૮૪	
કાવશાળ શાપુરજી લંગડાના.....	૧૪૭, ૨૮૫, ૩૭૦
કાવશાળ શાપુરજી હાથીઆઉ, માહબલેશર તથા સેતારાના...૧૯૨, ૨૪૪, ૪૦૦, ૫૨૪, ૫૩૪	
કાવશાળ શોરાબજી પટેલ...૧૨૯ ૧૩૫, ૧૩૯, ૧૬૯, ૨૦૭, ૩૧૮, ૩૨૨, ૩૯૩	
કાવશાળ શોરાબજી બેદવાર એ૦.....	૨૪૫
૪૫૦, ૪૫૮, ૫૩૭, ૫૪૯, ૬૨૭, ૬૮૭	
કાવશાળ શોરાબજી આટલીવાલા.....	૨૫૮
કાવશાળ શોરાબજી મોદી.....	૫૨૯
કાવશાળ શોરાબજી વાડીઆ.....	૧૦૬
કાવશાળ હીરજીભાઈ માનેગામિવાલા.....	૧૫૭, ૬૦૦
કાવશાળ હીરજીભાઈ વારડીન.....	૧૩૯
કાવશાળ હોરમજી કાતરકે.....	૨૬૭, ૪૮૦
કાવશાળ હોરમજી ગાંધીભાઈ...૯૦, ૧૧૫, ૩૪૮, ૪૫૬	
કાવશાળ હોરમજીનું કું૦, એકનના.....	૫૪૪
કાવશાળ હોરમજી દાદાચાંનજી.....	૩૧૯ ૬૮૯
કાવશાળ હોરમજી નાગીએરવાલા.....	૧૧૭
કાવશાળ હોરમજી બીલીમોરીઆ, યાદર... ૬૯, ૭૫ ૯૫, ૧૮૦, ૨૨૪, ૨૮૪, ૩૧૪, ૩૭૫, ૩૯૦, ૩૯૩, ૪૧૨, ૪૧૪, ૪૨૪, ૪૩૨, ૪૩૩ ૪૫૩, ૪૬૦, ૪૮૨, ૫૩૩, ૫૩૯, ૫૪૬ ૫૬૯, ૬૨૧, ૬૨૬, ૬૪૯, ૬૫૯, ૬૯૬, ૭૦૫	
કાવશાળ હોરમજી બોખા.....	૫૨૯
કાવશાળ હોરમજી રતમજી ફાર્મના.....	૩૬
૯૦, ૧૬૮, ૧૮૦, ૨૦૮	
કાવશાળ હોરમજી મીચી, સરજપન.....	૩૯૦
૪૩૮, ૫૧૮, ૫૮૦, ૬૯૮	
કાવશાળ હોરમજી મારકર.....	૨૫૨
કાવશાળ હોરમજી સામકા.....	૫૬૪

સફે.

કાવશાળ હોરમજી સરાફ.....	૨૬૫
૩૧૫, ૩૧૬, ૪૧૯	
કાવશાળ એદલજી તંબુવાલા.....	૩૫૫, ૩૮૭
કાવશાળ એદલજી કંઠાકટર.....	૫૫૪
કાવશાળ અરશેજી ભુમલા...૧૯, ૨૦, ૨૧, ૧૩૩	
કાવશાળ એદલજી તારાપોદવાલા.....	૬૨૬
કાવશાળ રતનજી અરાદી.....	૬૯
કાવશાળ રસતમજી દરુર મેહુરજી રાંધાના... ૪૦૭	
કાવશાળ રસતમજી વડીલ.....	૨૮૧
કાવશાળ શોરાબજી તાલેયારખાં.....	૩૨૦
કુખીઆઈ ધણી નાગીરજી નશરવાંનજી મોદી...	૨૩૮
કુખીઆઈ કાવશાળ ફારમજી મારકર.....	૩૬૬, ૬૬૮
કુખર એક કુખી.....	૪૩૭
કુખર અરશેજી દલાલ.....	૪૩૯
” ” ની કું૦.....	૬૧૩
કુખર અરશેજી કેકોઆદના.....	૫૧૨
કુખર એદલજી ગજધર.....	૮૮, ૯૯
કુખર એદલજી ઉમરીગર.....	૨૦૩, ૪૭૪, ૬૬૭
કુખર એદલજી રીપાઈ.....	૨૫૪
કુખર કાલાભાઈ પટેલ.....	૧૮૬
કુખર કાવશાળ જાંઘાવાલા.....	૧૪૦, ૨૫૭, ૩૪૮
કુખર કાવશાળ તવરીઆ.....	૩૩૨, ૩૦૩, ૩૦૬
કુખર કાવશાળ આટલીવાલા.....	૪૭
કુખર કાવશાળ ભડ્યા.....	૭૫૨
કુખર કાવશાળ મીચી.....	૬૦૦
કુખર કાવશાળ વઘડ.....	૪૩૯, ૫૫૪, ૬૨૧, ૬૨૩ ૬૬૦, ૬૮૪, ૭૦૩
કુખર કાવશાળ ચમાવાલા...૧૪, ૧૦૪, ૧૧૫, ૧૪૫, ૧૪૬, ૨૨૭, ૩૯૭, ૪૩૨, ૫૦૮, ૫૮૮, ૫૮૯, ૬૧૦, ૬૧૬, ૬૩૦	
કુખર કાવશાળ હાથીઆઉ,...૨૪૫, ૫૩૪, ૫૬૦, ૬૩૦	
કુખર કોખજી, રાજકોટવાલા...૧૪૦, ૨૫૮, ૨૮૩, ૩૨૯, ૩૯૭, ૫૨૦, ૫૪૧	
કુખરજી જીવજી ગજધર.....	૩૭૪
કુખરજી જીવજી તાસકર.....	૬૦૦
કુખરજી નમશેજી શોરાબજી લાલકાકા.....	૫૪૦
કુખરજી ડોશાભાઈ પુતલીઆઈના.....	૫૩૫
કુખરજી દાદાભાઈ જુતીઆ.....	૧૯૫
કુખરજી શોરાબજી મેહતા, યા૦.....	૬૩૦
કુખરજી ધનજીભાઈ તંગીસી.....	૯૮, ૯૯
કુખરજી ધનજીભાઈ, ચોડાસીના.....	૩૨૩

કુવરજી	ધનજીભાઈ મીસ્ત્રી	૪૭૦
કુવરજી	નવરોજીજી કનટરાકટર.....	૬૯૨
કુવરજી	નાનાભાઈ બનાજી	૩૫૬
કુવરજી	પાલજીજી કામા.....	૨૯૧
કુવરજી	બહમનજી ગજધર...૯૬, ૯૭, ૯૮, ૯૯, ૩૫૩	
કુવરજી	બહમનજી ડોડીનાલા.....૫૫, ૭૫૨	
કુવરજી	બહમનજી રોકના.....	૪૩
કુવરજી	બેજનજી રોકના.....	૩૦૩
કુવરજી	બેજરાંમજીની કું.....	૨
કુવરજી	ભીખાજી વીરાભેગીના..... ૧૩૪, ૨	૧૭૬
કુવરજી	માણેકજી કોબાકા.....	૫૦૨
કુવરજી	માણેકજી બનાજી	૧૬૧
કુવરજી	માણેકજી શીલીમોરીઆ.....	૩૩૫
કુવરજી	માણેકજી મુકાદમ.....	૨૪૨
કુવરજી	મેવાવાલા.....	૧૬૩
કુવરજી	મેઠરવાનજી ધમીરના.....	૨૯૭
કુવરજી	મેઠરવાનજી ગજધર.....	૩૭૫
કુવરજી	મેઠરવાનજી મેહતા.....	૫૩૨
કુવરજી	રતનજી જશાવાલા.....	૧૫૫
કુવરજી	રેસતમજી મોદી.....૫૩, ૮૫, ૯૫, ૧૧૫	
	૧૮૦, ૨૪૦, ૨૪૧, ૨૬૯, ૩૬૬, ૩૮૦,	
	૪૧૨, ૪૨૮, ૫૧૭, ૫૯૯, ૬૦૭	
કુવરજી	શેરાબજી નાજર...૫૯, ૧૪૦, ૧૯૩, ૨૫૩,	
	૨૫૪, ૪૧૨, ૪૩૪, ૪૯૮, ૫૧૮	
કુવરજી	હોરમજીજી ભાણા.....૨૩, ૧૮૦, ૩૦૫,	
	૩૬૮, ૫૮૦, ૨	
કુવરબાઈ	ધણી અરેસર અરશેદજી કામાજી.....	૨૧૮
કુવરબાઈ	વીધવા કાવસજી શાપ્પરજી કપડાંન.....	૩૨૫
	૪૧૫, ૫૨૮	
કુવરબાઈ	કાવસજી તાતા.....	૬૯૦
કુવરબાઈ	ધણી કેપશર નવરોજીજી કાબરાજી.....	૨૨૧
કુવરબાઈ	ડોશાલાઈ કરાકા.....	૨૨૧
કુવરબાઈ	ધણી દાદાભાઈ નશરવાંનજી બેદવાર.....	૨૪૫
કુવરબાઈ	ધણી દોરાબજી પાલજીજી પાંડિવાલા...	૧૧૮
કુવરબાઈ	ધનજીભાઈ નશરવાંનજી કામજી... ૩૮, ૨૨૧	
કુવરબાઈ	ધણી ધનજીભાઈ દુરાંમજી બાટલીવાલા...	૧૨૨
કુવરબાઈ	વીધવા નશરવાંનજી દુરાંમજી કાનદરા...૧૪૧, ૧૪૨	
કુવરબાઈ	ધણી નશરવાંનજી બહમનશાહજી મેહતાજી..	૧૯૦
કુવરબાઈ	ધણી પાલજીજી બહમનજી મેહતા.....	૧૪૬
કુવરબાઈ	દુરાંમજી દોરાબજી પાંડે	૫૧૪, ૫૧૫
કુવરબાઈ	બચાજી રીરવાજી	૬૯૦

[illegible]

સફે.

કેબશર ધનલભાઈ મેહતા	૫૭
કેબશર ધનલભાઈ મારકર	૫૮૧
કેબશર ધનલભાઈ ઝાકર	૬૮૩
કેબશર નવરોજી કાબશાહ...૧૬, ૧૦૩, ૧૧૫, ૧૪૦, ૨૫૩, ૨૮૮, ૩૨૬, ૩૨૭, ૩૨૭, ૩૪૮, ૩૪૮, ૩૫૨, ૩૮૧, ૪૫૭, ૪૬૨, ૪૮૨, ૪૮૨, ૪૮૪, ૪૮૬, ૪૮૮, ૫૦૫, ૫૧૧, ૫૧૨, ૫૧૬, ૫૨૪, ૫૩૪, ૫૪૬, ૫૪૮, ૫૬૧, ૫૬૨, ૫૬૬, ૬૦૨, ૬૦૫, ૬૩૪, ૬૬૭, ૬૬૬, ૬૭૦, ૬૭૭, ૬૮૭, ૭૦૩	
કેબશર નશરવાનજી બનાજી.....	૨૮૧
કેબશર નશરવાનજી ચાંદાભાઈ...૫૮૧, ૬૬૨, ૬૮૨	
કેબશર નશરવાનજી બાપુરજી ગાં...૩૨૭, ૬૬૨, ૬૮૦	
કેબશર નાનાભાઈ રૂપેન સર.....	૬૬૨
કેબશર પેચતનજી ભેદવાર...૪૮૦, ૫૫૪, ૫૮૦, ૫૮૧	
કેબશર પેચતનજી શીશાયર, એં, ભરૂચના,.....	૩૧૪ ૩૮૩, ૪૨૪
કેબશર ફરામજી મોદી.....	૬૬૨
કેબશર ફરામજી પાટકના છાકરાઓ.....	૮૦
બશર ફરુજી આલખલેસ.....	૪૦૮, ૬૪૮
બશર બરબરજી ઝાકર (કુપર).....	૩૬૦, ૪૭૮ ૫૧૮, ૫૫૪
બશર બેદરામજી બરાસ.....	૩૧૬
બશર મનચેરજી ગીમી, ઝાકર.....	૪૪૬
બશર મનચેરજી હીરાભાણેક,....૮૮, ૧૫૩, ૨૧૬, ૩૫૫ ૪૬૫, ૫૦૬, ૫૩૨, ૫૬૬	
એમ. હીરાભાણેકની કું.....	૪૬૫
કેબશર મેદરબાન, એં.....	૮૬, ૮૨
કેબશર મેદરબાન ઇરાની.....	૨૧૬, ૩૬૭
કેબશર રતનજી દોવેચા.....	૫૫૫, ૭૦૧
કેબશર રતનજી બીલીમેરીઆ (માહસોરવાલા).....	૫૮
કેબશર રસતમજી વજીદાર.....	૩૫૬
કેબશર રસતમજી વીઝાહ...૧૨, ૩૧, ૩૩, ૨૧૫, ૩૨૭, ૩૨૬, ૪૧૪, ૪૪૦, ૪૭૬, ૪૮૨, ૫૦૪, ૫૦૮, ૫૬૬, ૬૧૬, ૬૪૭	
કેબશર શોરાબજી રેડીમની.....	૨૫૧
કેબશર શોરાબજી ઇબનેર...૫૧૬, ૫૫૪, ૬૨૨, ૬૨૩, ૬૬૪, ૬૮૨	
કેબશર શોરાબજી તરીમાન...૨૧, ૬૪, ૨૭૬, ૩૨૮, ૩૫૬, ૪૩૬, ૫૧૮, ૬૦૭, ૬૨૫, ૬૫૩, ૬૬૭	

સફે.

કેબશર હોરમજી આલખાઈવાલા...૫૧, ૫૭, ૮૬, ૧૩૧, ૧૬૬, ૧૮૩, ૨૮૧, ૨૯૭, ૩૨૦, ૩૩૬, ૩૫૧, ૩૮૨, ૫૦૮, ૫૩૧, ૫૭૬, ૬૪૫	
કેબશર હોરમજી મોદી.....	૨૬૭, ૩૬૮
કેબશર હોરમજી લાલા.....	૨૫૩
કેબશર હોરમજી પટેલ.....	૩૦૧
કેબશર હોરમજી ભરૂચા.....	૧૧૫, ૧૪૪
કેબશર રસતમજી રસતમજી દાદાબાઈના.....	૧૧૨, ૧૬૨, ૨૧૫, ૨૭૬, ૩૧૫, ૪૨૬, ૫૩૮, ૫૬૫, ૬૧૧, ૬૮૬, ૬૮૦
કેબશર શાપુરજી કોલીઆર.....	૧૭૭
કેબશર કુવરજી અબુ.....	૧૪૧
કેબશર શાપુરજી બીલીમેરીઆ (કાલા કાકી)...૫૮, ૧૬૪	
કેબશર ધનલભાઈ તલાવી.....	૮૮

અ

અરશેદજીની કુંપની.....	૭
અરશેદજીની કુંપની (મીલીનર).....	૨
અરશેદજી એંડ સનસ અફમદનરના...૪૫, ૩૭૬, ૩૮૩, ૩૬૩	
અરશેદજી એંડ કું, મીલીનરસ.....	૩૧૩
અરશેદજી અરશેદજી દાદીશેક.....	૬૩, ૪૧૭, ૪૪૭, ૪૬૬
અરશેદજી અરશેદજી (દાદી શેક)ની કું.....	૪૬૬
અરશેદજી અરશેદજી (દાદી શેક)ના છાકરાઓની કું..	
૧, ૪, ૪૬, ૬૩, ૫૦૦	
અરશેદજી અરશેદજી દલાલ... ૩૫૭, ૫૭૨, ૫૭૫, ૬૩૦, ૬૩૪	
અરશેદજી અસપંદીઆરજી મેહગવાલા.....	૪૬૨
અરશેદજી અને એદલજી, દુબાશી.....	૨, ૩૧૩
અરશેદજી એદલજી દુબાશીની કું.....	૩૬૬
અરશેદજી એદલજી ધાસવાલા.....	૭૫, ૭૬, ૧૬૬
અરશેદજી એદલજી જવેરી.....	૬૭૬
અરશેદજી એદલજી ધનજી મેહનાના.....	૨૭૮, ૫૨૧
અરશેદજી એદલજી મેહતા.....	૧૦૦
અરશેદજી એદલજી પોરટવાલા.....	૪૬૧
અરશેદજી એદલજી વાળા.....	૫૫૫
અરશેદજી એદલજી દાધીખાનાંવાલા.....	૨૦૫
અરશેદજી એદલજી દરગુર મેદરજી રાંજાના... ૩૬૬, ૪૦૭, ૬૬૩	

	સફે.
ખરશેદજી કામાઈ(ખશીકામા), સુરતના.....	૪૪૮ ^૨
ખરશેદજી કાવશજી ઉમરીગર.....	૬૦૦
ખરશેદજી કાવશજી ખરાસ	૫૪૪
ખરશેદજી કાવશજી પીટીટ	૯૭
	૫૧૫, ૬૫૨, ^૨ ૬૭૧
ખરશેદજી કાવશજી દાવર.....	૪૧૭
ખરશેદજી કાવશજી ધડીઆલી.....	૩૫૫, ૬૬૪
ખરશેદજી કાવશજી માકીદલાલ	૫૫૩
ખરશેદજી કાવશજી મેહતા	૧૪૦
ખરશેદજી કાવશજી આસખરનર	૪
	૧૦, ૮૩, ૯૦, ૯૯, ૧૦૩, ૧૫૪, ૧૫૮ ^૨
	૨૬૦, ૨૮૦ ^૨ ૨૮૩, ૨૮૪, ૩૨૪, ૪૧૨, ૪૮૨
	૫૦૧, ૫૨૦, ૫૨૧
ખરશેદજી કાવશજી આસખરનરના છોકરાઓ.....	૪૧૩
ખરશેદજી કાવશજી માકીદલાલ	૨૨૩
ખરશેદજી કાવશજી બનાજી.....	૫૦૪, ૫૬૪
ખરશેદજી કાવશજી મલુકેજી લીમજી	૬૭૦
ખરશેદજી કુવરજી સરોધ.....	૫૩
ખરશેદજી કુવરજી માણુ	૨૨૮, ૪૫૬, ૬૫૮
ખરશેદજી કુવરજી મોદી	૨૫૮
ખરશેદજી કુવરજી જશાંવાલા.....	૫૯૯
ખરશેદજી કુવરજી જશાંવાલાના છોકરાઓ	૫૯૯
ખરશેદજી કેરસારજી નરીમાન, આં.....	૧૮૪
ખરશેદજી ખોદાબખશ ખરની.....	૩૬૬
ખરશેદજી જમશેદજી ઉમરીગર, ગાં.....	૧૪૮,
	૨૦૫, ૩૯૦
ખરશેદજી જમશેદજી જમસારખ આશાના, દરગુર.....	૬
ખરશેદજી જમશેદજી દરગુર જમસારખ આશાના,	
મહિવાલા... ૫૭, ૭૫, ૨૪૪, ૨૪૯, ૩૦૩,	
	૩૦૬, ૩૬૧, ૩૬૩, ૫૨૮, ૫૮૪
ખરશેદજી જમશેદજી જીજીભાઈ.....	૫૯૪
ખરશેદજી જમશેદજી બાટલીખોઈ... ૧, ૨, ૫૩,	
	૧૩૭, ૧૭૪, ૨૪૧, ૪૬૭, ૫૪૩, ૬૪૯
ખરશેદજી જમશેદજી (બાટલીખોઈ)ની કુાં... ૫૪૩	
ખરશેદજી જમશેદજી રાજકેટવાલા.....	૫૨૯
ખરશેદજી અને જમશેદજી હોરમજી (પોટર)...	૨
ખરશેદજી જમશેદજી માણુકશાહના.....	૨૭૬
ખરશેદજી જમશેદજી મોદી, ખાંખાતના.....	૫૧૪
ખરશેદજી જમસારખજી દારવાલા, ભરૂઆના.....	૧૮૮

	સફે.
ખરશેદજી જમસારખજી બનાતવાલા.....	૩૩૯
ખરશેદજી જમસારખજી માડન.....	૪૩૯
ખરશેદજી જીવણજી મેહતા.....	૫૫
ખરશેદજી જીવણજી રેડીમની.....	૬૦૦
ખરશેદજી જાંગીરજી તારાચંદ... ૨૩, ૬૫, ૧૩૮, ૧૪૦,	
	૧૮૦, ૨૧૪, ૨૭૫, ^૨ ૩૧૨, ૩૫૫, ૪૧૩,
	૪૫૬, ૪૬૫, ૬૫૮
ખરશેદજી અને જાંગીરજી હોરમજી ચીનાઈ ...	૨૧૫
ખરશેદજી જાંગીરજી ખાતા ..	૩૫૬
ખરશેદજી જાંગીરજી ચીનાઈ.....	૬૭૨
ખરશેદજી ડોશાભાઈ સુખીઆ	૩૬
ખરશેદજી ડોશાભાઈ ફરમરોજી.....	૩૭૪
ખરશેદજી તેદમુજી મુનસફ.....	૧૪૫
ખરશેદજી તેદમુજી દેશાઈ	૬૯૦
ખરશેદજી દાદાભાઈ ખાનસાહેબ	૬૯૨
ખરશેદજી દારાસાહે મજાઈના.....	૨૬૭, ૨૮૯
ખરશેદજી દીનસાહેબ ખાંખાતા... ૧૪૬, ૧૭૫, ૧૯૨, ૨૨૩,	
	૨૭૦, ૨૭૧, ૩૨૩, ૩૪૮, ^૪ ૩૪૯, ૪૫૬
ખરશેદજી દોરાબજીની કું ..	૩૧૩
ખરશેદજી દોરાબજી ડોંગા, એં.....	૪૨૯
ખરશેદજી તથા દોરાબજી કોપર.....	૪૯૨
ખરશેદજી દોરાબજી બગાલી.....	૨૧
ખરશેદજી દોરાબજી કોલામેવાલા	૪૬૧
ખરશેદજી ધનજીભાઈ સરોધ.....	૧૫૬, ૧૬૨
ખરશેદજી ધનજીસાહેબ અંકલેસરીઆ	૬૦૯
ખરશેદજી નવરોજી પાવરી... ૧૪૦, ૩૭૫, ૫૧૯, ૫૮૧,	
	૬૬૧
ખરશેદજી નવરોજી જમશેદજી વાડીઆ... ૪૬, ૮૫ ૧૩૮,	
	૧૭૪, ૪૧૩, ૪૫૬, ૬૦૦
ખરશેદજી નવરોજી નસરવાનજી વાડીઆ	૫૦૬
ખરશેદજી નવરોજી સદીઆર, ડાકેટર... ૪૦૭, ૪૦૮, ૫૫૫	
ખરશેદજી નવરોજી શેઠના	૧૫૭
ખરશેદજી નસરવાનજી કામાઈ,... ૧, ^૪ ૪, ^૨ ૧૪,	
	૧૫, ૧૬, ૧૭, ૨૬, ^૨ ૨૭, ૨૯, ૩૩, ૩૪,
	૩૫, ૩૮, ૪૦, ૪૨, ૪૬, ૫૩, ૫૪, ^૨ ૫૫, ^૨
	૬૦, ^૨ ૬૪, ૬૫, ^૨ ૬૬, ૬૮, ૭૩, ૭૫, ^૨ ૮૦, ^૨
	૮૩, ૮૫, ^૨ ૮૯, ૯૦, ^૨ ૯૫, ^૨ ૯૮, ૧૦૨, ^૨
	૧૦૩, ^૨ ૧૦૪, ૧૧૧, ૧૧૪, ૧૧૫, ૧૨૫, ૧૨૯,
	૧૩૫, ^૨ ૧૩૭, ૧૩૮, ^૨ ૧૩૯, ^૨ ૧૪૦, ૧૪૫,
	૧૪૬, ^૨ ૧૪૭, ^૨ ૧૫૦, ૧૫૨, ૧૫૩, ૧૫૪,

सङ्.

ખરશેદજી બહમનજી (શેઠના) ની કુંો...૧૩૦,
 ૨૦૫, ૨૬૦, ૨૯૯, ૩૧૮, ૩૬૬, ૩૭૯
 ખરશેદજી બાપુજી વીકેજી.....૩૦૫, ૬૨૧, ૬૨૬
 ખરશેદજી બેજનજી ગાંધી..... ૧
 ખરશેદજી બેજનજી, દસ્તુર.. ૯૫, ૩૯૬, ૪૫૫,
 ૫૯૯, ૬૦૬, ૬૯૨
 ખરશેદજી બેહરાંમજી ગામડીઆ ૫,
 ખરશેદજી બેહરાંમજી નાણાંવતી...૧૧૭, ૧૪૫,
 ૧૮૩, ૨૧૪, ૩૫૫
 ખરશેદજી બેહરાંમજી પાલીસવાલા ૧૪૭
 ખરશેદજી બેહરાંમજી સરાફ ૬૮૩
 ખરશેદજી બેહરાંમજી શહી આર, એ૦ ૫૮૩
 ખરશેદજી બેહરાંમજી હાથીરાંમ ૫૧૯
 ખરશેદજી ભીખાજી ઉતંગલા..... ૬૮૨
 ખરશેદજી મનચેરજી, ભરૂચના ૧૮૬
 ખરશેદજી મનચેરજી કામાજી, ભરૂચના..... ૧૮૯
 ખરશેદજી મનચેરજી કટેલી ...૫૭, ૧૦૬, ૨૦૭, ૨૧૦,
 ૩૨૧, ૪૨૩, ૪૫૬, ૬૨૨
 ખરશેદજી મનચેરજી ચેરવાલા ૫૨૯
 ખરશેદજી મનચેરજી, પોરટાસાદર, ખેડાના ૩૮૭
 ખરશેદજી મનચેરજી સોબેદાર..... ૨, ૪, ૨૭૯, ૩૧૩
 ખરશેદજી મનચેરજી (સોબેદાર) સનસ..... ૨૭૯
 ખરશેદજી મનચેરજી દેરડીના છોકરાઓ ૩૮૪
 ખરશેદજી મનચેરજી પંથકી, ૬૦, રાંણુનાં ૩૯૭,
 ૫૮૬, ૬૦૩
 ખરશેદજી મનચેરજી, દસ્તુર, ઉદવારના ... ૪૨૫, ૫૮૩
 ખરશેદજી મનચેરજી મુસ..... ૪૧૯
 ખરશેદજી માણેકજી ખાંત..... ૬૦૦
 ખરશેદજી માણેકજી તાતા...૪૨૭, ૪૮૦, ૬૮૯, ૬૯૦
 ખરશેદજી માણેકજી પારખ (સુરતી).....૨૨, ૨૩
 ખરશેદજી માણેકજી લીલાઉવાલા..... ૩૯૫
 ખરશેદજી માણેકજી વાજા.....૩૫, ૪૫૬
 ખરશેદજી માણેકજી શેઠના...૩૬, ૨૬૫, ૬૮, ૧૪૦,
 ૨૫૮, ૩૪૮, ૨૪૦, ૨૪૫, ૫૩૪, ૫૩૭,
 ૫૫૨, ૫૧૩, ૫૭૮, ૨૫૯, ૬૧૮, ૬૪૯, ૬૫૮
 ખરશેદજી માણેકજી સરાફ...૧૧, ૧૫૫, ૧૫૬,
 ૨૨૦, ૨૨૧, ૨૨૮, ૪૮૦, ૬૩૩, ૬૮૪
 ખરશેદજી માણેકજી ખરશેદજી સરાફ...૬૪, ૬૬,
 ૬૭, ૬૮, ૨૯૯, ૩૧૮, ૩૨૦, ૩૨૨, ૩૩૮,
 ૩૫૮, ૩૬૦, ૩૬૩, ૪૧૪, ૪૩૨, ૪૪૬, ૪૬૮,
 ૪૭૯, ૪૯૭, ૫૮૪

સકે.

[illegible]

સર.

અરશેહ રસતમજ દાવર...	૧૨, ૮૩, ૯૦, ૧૮૦,
	૪૫૬
અરશેહ રસતમજ દાદાયાનજ.....	૪૩૯, ૬૭૨
અરશેહ રસતમજ બાદસ.....	૫૧૧
અરશેહ રસતમજ વાડીઆ...	૪, ૭, ૨૪, ૬૧, ૨
	૧૩૮, ૨ ૧૪૮, ૧૪૯, ૧૭૬, ૬૧૩
અરશેહ રસતમજ અરદેશર વાડીઆ...	૪૯૬, ૫૭૪
અરશેહ રસતમજ શેના..	૧૪૦ ૨૪૧, ૩૪૮
અરશેહ રસતમજ દેસાઇ.....	૫૧૫,
અરશેહ શાપુરજ સોપારીવાલા.....	૨૮૦, ૩૪૬, ૨
અરશેહ શાપુરજ બનાજ.....	૫૪૨
અરશેહ શાપુરજ દાજ.....	૫૫૪
અરશેહ શોગમજ કાતરજ.....	૨૪૭
અરશેહ શોગમજ ચાંદગર.....	૨૨૪, ૪૩૮, ૨
અરશેહ શોગમજ ડીવંદરી.....	૧૬૨
અરશેહ શોગમજ નાદરાજ.....	૪૧, ૧૮૦, ૨૮૦, ૩૧૩
અરશેહ શોરામજ પોરટ મારટર, જુજના.....	૩૮૭
અરશેહ શોરામજ મોવડવાલા.....	૧૪૫
અરશેહ શોરામજ મેજર.....	૪૦૦
અરશેહ શોરામજ વાજગાંધી.....	૯૦, ૩૬૬,
	૩૮૦, ૪૫૮, ૫૦૪, ૫૯૯, ૬૬૧, ૨
અરશેહ શોરામજ વાડીઆ...	૫૬૦, ૬૦૦, ૬૧૮,
	૬૪૫, ૬૪૯
અરશેહ શોરામજ વાડીઆની કુપની.....	૧૩૮, ૨૪૧
અરશેહ શોરામજ રોડના.....	૬૦૦
અરશેહ સતોકજ સતોકજ.....	૫૮૧
અરશેહ રીજઆરજ, એ, વસસાડના.....	૧૪૨
અરશેહ રીજઆરજ વારડન.....	૨૧૨
અરશેહ હોરમજ કપડાંન.....	૫૬૯
અરશેહ હોરમજ મીનાજ.....	૪૦, ૧૩૮, ૨૧૪,
અરશેહ પેચનન.....	૨૧૫, ૨૪૧, ૩૫૫, ૪૫૬, ૬૦૦
અરશેહ પેચનનજ મોદી, અંજાત	૨૮૫, ૫૧૪
અરશેહ પેચનનજ લાલા, શીખાપોરના.....	૨૩૩, ૪૫૪, ૨
અરશેહ પેચનનજ (શીના) ની કુપની.....	૧૫૭
અરશેહ રૂડનજ મેલવાલા.....	૫૫
અરશેહ રૂડનજ કાંઠા.....	૨૭૬
અરશેહ રૂડનજ પાદમ.....	૪, ૧૦, ૧૬, ૧૮,
	૨૩, ૨૬, ૩૦, ૩૩, ૩૫, ૪૦, ૪૧,
	૪૫, ૪૬, ૫૦, ૫૦, ૫૨, ૭૩, ૧

સર.

અરશેહબાઇ ધણી અરશેહ રૂડનજ પાદમ...	૨૩
અરશેહબાઇ વીધવા અરશેહ બદમનજ પંથપી	૭
અરશેહબાઇ ધણી જમશેદજ દાવરજ એડી.....	૧૫૫
અરશેહબાઇ ધણી નરસવાનજ દારાજ મીરજ.....	૧૬૦
અરશેહબાઇ વીધવા નાંગીરજ હેરાબાઇ એડી...	૧૫૫
અરશેહબાઇ ધણી જમશેદજ નરસવાનજ ગોટલીબાજ.....	૧૭૧
અરશેહબાઇ વીધવા હેરાબાઇ એડવાજ બાકસટર.....	૧૪૧
અરશેહબાઇ ધણી દાદાબાઇ પેચનનજ નવસારીવાલા...	૩૩૯, ૪૧૧
અરશેહબાઇ વીધવા દોરાબજ બીમજ ઉમરીગર.....	૧૦, ૨૧૧
અરશેહબાઇ ધણી ડાઠ પેચનનજ નવરોજ પાવરી.....	૫૦૭
અરશેહબાઇ ધણી ધનજીબાજ મેદરાંમજ મેદતા...	૧૪૭
અરશેહબાઇ વીધવા નરસવાનજ બદમનજ મોદી.....	૯૮,
	૧૫૭, ૩૬૬, ૫૦૩, ૫૭૦
અરશેહબાઇ ધણી મનચેરજ પેચનનજ વાડીઆ...	૨૦૨
અરશેહબાઇ વીધવા રસતમજ પેચનનજ મુગાંવાલા.....	૨૨૫
અરશેહબાઇ ધણી શાપુરજ હવાજ વાણ.....	૪૬૧
અરશેહબાઇ વીધવા હોરમજ મનચેરજ પડીઆલી.....	૫૭
અરશેહબાઇ ધણી રસતમજ હોરમજ જમશેદજ	રસતમજ. ૩૪૭
બોદાદા એદરાંમ છરાંની.....	૨૧૧
બોદાબાજ રૂમિરજ દરજર કામદીનના.....	૧૪૩, ૨૩૨
ખુસર મેદરાંમ છરાંની	૩૧૭
ખુસમસના હોરમજ રીરવાજ.....	૧૯૦
ગ	
ગુલાબ ધણી જમશેદજ હોરમજ નાનાબાજ	
જુસરવાલા.....	૧૮૯
ગુલાબ વીધવા નાંગીરજ એદરાંમજ ગામડીઆ...	૧૬૧
ગુલાબ ધણી હેરાબાઇ એદરાંમજ પેગીકાકાના.....	૨૨૧,
	૪૨૧
ગુલાબ નેદમજ જમશેદજ દેસાઇ.....	૬૩૧
ગુલાબ ધણી દાદાબાઇ હેરાબાઇ કાગાજ.....	૧૪૮, ૧૫૫
ગુલાબ ધણી દાદાબાઇ નવરોજ પ્રેમજ.....	૧૫૩
અરશેહબાઇ ધણી દાદાબાઇ બદમનજ હજીબાજ.....	૩૭૮,
અરશેહબાઇ	૫૧૫, ૬૧૫
અરશેહબાઇ રીનજાદજ પીટીટ	૩૯૫, ૪૧૧
અરશેહબાઇ ધણી દોરાબજ જમશેદજ ૧૫૫.....	૩૦૨
અરશેહબાઇ ધણી પતનજાજ અરશેહ રતનાબર.....	૨૨૨

સફે.

સફે.

જમશેદજી જીવણજી મોદી, એન્ડ.....	૩૮૧
જમશેદજી જીવણજી જ્વલમ્ભામના.....	૫૨૪, ૫૮૧, ૫૮૭
જમશેદજી જીવણજી સુનાવાલા.....	૩૩૮, ૧૬૭
જમશેદજી જાંગીરજી પંચકી...૩૬, ૧૪૦, ૨૫૭, ૪૫૬	
જમશેદજી જાંગીરજી લાલા.....	૨૫૧
જમશેદજી જાંગીરજી દુબાસ (સુલી પારખના)...	૩૮૭
જમશેદજી જાંગીરજી દલાલ.....	૪૮૦, ૫૮૧, ૧૬૧
જમશેદજી ડોશાભાઈ કામાજી.....	૬૮
જમશેદજી ડોશાભાઈ ફરવાલા (શેકરેટરી)...૨૨,	
૨૧૪, ૩૧૭, ૩૫૧	
જમશેદજી ડોશાભાઈ ફરેસીસ.....	૨૦૫
જમશેદજી ડોશાભાઈ શેઠના.....	૩૫૫
જમશેદજી ડોશાભાઈ હાથીરાંમ.....	૩૬
જમશેદજી તેમ્બલજી દેસાઈ.....	૬૬૫
જમશેદજી દાદાભાઈ આમરીઆ.....	૫૧૦
જમશેદજી દાદાભાઈ નાદરશાહ.....	૧૦૭,
૨૭૬, ૩૭૫, ૫૮૧, ૧૧૧	
જમશેદજી દાદાભાઈ નચરવાંનજી નાદરશાહ.....	૧૨૧
જમશેદજી દાદાભાઈ વાડીઆ.....	૨૪૧, ૩૨૪, ૧૦૦
જમશેદજી દીનશાહ ખંખાતા, ડાન્ડ.....	૧૮૫,
૨૪૩, ૪૪૮, ૪૩૯, ૫૫૪, ૧૭૬	
જમશેદજી દીનશાહ કરામ.....	૩૬૦
જમશેદજી દોરાજી ખંડલેવાલા.....	૩૬૦, ૧૨૬, ૧૮૮
જમશેદજી દોરાજી ચીનાઈ.....	૩૫૬
જમશેદજી દોરાજી નામ્બિગાંમવાલા.....	૩, ૪૦,
૫૩, ૨૬૩, ૪૧૬, ૪૨૦, ૫૩૭, ૫૪૮, ૫૯૯	
જમશેદજી દોરાજી નામ્બિગાંમવાલાની કું.....	૩૫,
૧૮૦, ૩૨૬, ૩૬૬, ૪૧૩, ૪૧૬, ૫૭૧	
જમશેદજી દોરાજી પાંડે.....	૧૦૦
જમશેદજી દોરાજી પાંખોટવાલા.....	૨૮૭, ૪૦૬,
૪૨૭	
જમશેદજી દોરાજી પાંખોટવાલાના છોકરાઓ.....	૪૨૭
જમશેદજી દોરાજી ભોખીસા.....	૩૫૫
જમશેદજી દોરાજી મીસ્ત્રી.....	૧૧૨
જમશેદજી દોરાજી સોજદાર, એન્ડ.....	૨૯૫
જમશેદજી દોરાજી શેઠના.....	૪૭૦
જમશેદજી ધનંજીભાઈ વાડીઆ...૯૮, ૧૦૪, ૧૪૦,	
૧૪૬, ૧૮૩, ૨૨૨, ૨૩૧, ૨૪૨, ૨૪૭, ૨૬૧,	
૨૬૫, ૨૬૮, ૨૮૪, ૩૨૨, ૩૨૪, ૩૫૮, ૩૯૦, ૨	
૪૧૨, ૪૧૩, ૪૧૪, ૪૩૨, ૪૪૨, ૫૦૧, ૫૩૩,	

૫૩૪, ૫૩૭, ૫૪૫, ૫૪૬, ૫૪૭, ૫૭૯,	
૫૯૬, ૧૦૭, ૧૪૯, ૧૬૭	
જમશેદજી ધનંજીભાઈ જ્વાપટેલ.....	૩૬૦
જમશેદજી ધનંજીભાઈ પટેલ...૩૨૨, ૩૬૦, ૪૨૫,	
૪૩૨, ૫૪૬	
જમશેદજી ધનંજીભાઈ મહાત્મજીભાઈ.....	૧૪૬
જમશેદજી ધનંજીભાઈ શેઠના...૨, ૧૮, ૧૫૭, ૪૬૭	
જમશેદજી નવરોજી ઉનવાલા.....	૩૩, ૧૪૦,
૧૪૯, ૧૯૨, ૨૪૩, ૪૧૬, ૫૦૧, ૧૨૧	
જમશેદજી નવરોજી કાપડીઆ.....	૩૬૬, ૫૩૭
જમશેદજી નવરોજી લેખનિટ મેકર...૫૬, ૨૪૬, ૫૧૮	
જમશેદજી નવરોજી દેગુર.....	૩૧૫
જમશેદજી નવરોજી પાદરાવાલા...૨૬૫, ૨૬૬, ૧૦૪	
જમશેદજી નવરોજી વરીઆવા.....	૧૧૪
જમશેદજી નવરોજી વાડીઆ.....	૬૨, ૧૩૯, ૨
જમશેદજી નચરવાંનજી જીવણજી, અક્ષયેસરીઆ...	૪૪૬
જમશેદજી નચરવાંનજી તાતા.....	૧૭, ૨૧, ૩૫,
૬૮, ૮૮, ૯૮, ૧૫૮, ૧૭૫, ૨૫૨, ૨૭૫,	
૩૮૧, ૪૦૮, ૪૨૭, ૪૩૧, ૪૬૮, ૫૦૧, ૫૪૧,	
૫૫૫, ૧૫૮, ૧૬૦	
જમશેદજી નચરવાંનજી દાદીશૈલ... ૨૨૨, ૨૫૮,	
૩૫૫, ૩૭૪, ૪૫૬, ૫૦૬, ૫૪૬, ૧૭૩, ૨	
જમશેદજી નચરવાંનજી દારવાલા.....	૩૩૩
જમશેદજી નચરવાંનજી દારવાલા.....	૨૪૩
જમશેદજી નચરવાંનજી પદાર્થ.....	૨૭૬
જમશેદજી નચરવાંનજી પીટીટ... ૪૧, ૯૮, ૧૧૬,	
૧૨૫, ૧૪૬, ૧૪૭, ૧૮૮, ૧૮૯, ૧૯૦,	
૧૯૩, ૧૯૫, ૨૪૮, ૩૦૪, ૩૨૬, ૩૩૩, ૪	
૩૬૬, ૪૦૭, ૪૦૮, ૪૧૩, ૫૦૫, ૨	
૫૧૩, ૫૧૪, ૫૩૪, ૫૩૭, ૫૪૧,	
૫૪૯, ૫૫૫, ૧૧૦, ૧૪૬, ૧૮૧, ૧૮૫	
જમશેદજી નચરવાંનજી પીટીટની કું.....	૫૭૮
જમશેદજી નચરવાંનજી બખરી.....	૪૯૮
જમશેદજી નચરવાંનજી મોદી.....	૨૧, ૫૩, ૯૮,
૪૦૬, ૫૭૦, ૧૦૦, ૧૪૬	
જમશેદજી નચરવાંનજી મેહતા.....	૧૭૫, ૨૮૫
જમશેદજી નચરવાંનજી મેહતાની કું.....	૧૭૫
જમશેદજી નચરવાંનજી મેહરામજીના... ૨૫૮, ૩૩૩	
જમશેદજી નચરવાંનજી વાડીઆ.....	૧૪૬
જમશેદજી નાનાભાઈ ગજપર.....	૪૪, ૫૬

સફે.

જમશેદજી રતનજી ખીસાની.....૯૬, ૯૭, ૯૮, ૯૯ ^૨	
જમશેદજી રતનજી નાજર, ખાંનસાહેબ, થાણેના... ૪૯૯,	
૫૦૨, ૫૮૬	
જમશેદજી રતનાગર.....૧૧૫, ૪૭૦, ૫૮૯	
જમશેદજી રસતમજી ધરાંની..... ૧૪,	
૩૬, ૯૩, ૧૭૫, ૧૮૦, ૨૧૧	
જમશેદજી રસતમજી અપુ..... ૨૨૪, ૨૫૭	
જમશેદજી રસતમજી ગોટલીબાજ..... ૩૦૨, ૪૬૭	
જમશેદજી રસતમજી જાગરૂપ આશાના, દરગુરુ. ૮૧, ૫૨૮	
જમશેદજી રસતમજી તાતા ૫૫૫	
જમશેદજી રસતમજી કમીચરીવાલા..... ૨૫૭	
જમશેદજી રસતમજી દેસાઈ..... ૨૬૭, ૩૫૬	
જમશેદજી રસતમજી દ્રોહીઆ ૩૬	
જમશેદજી રસતમજી મનજી ભગવાગર... ૧૭૩ ^૨ , ૩૦૧	
જમશેદજી રસતમજી ધડીઆલી..... ૨૮૬, ^૨	
૩૪૬, ૫૨૯, ૬૦૪	
જમશેદજી રસતમજી મુલેશાં, આં..... ૪૪૭	
જમશેદજી રસતમજી ગીચી ૬૬૨	
જમશેદજી રસતમજી શેઠના..... ૧૪૯,	
૩૪૮ ^૨	
જમશેદજી રસતમજી દરગુરુ કામદીનના... ૫૦૩, ૫૦૪,	
૫૧૨	
જમશેદજી રસતમજી ખંખાતા ૫૧૯	
જમશેદજી રસતમજી સઠલાતવાલા.....૯૮, ૫૫૫	
જમશેદજી રસતમજી વાડીઆ ૬૬૨	
જમશેદજી લીમજીભાઈ અપુ..... ૩૦૩,	
૪૨૬, ૬૨૨	
જમશેદજી શાપુરજી પારખ ૧૩	
જમશેદજી શાપુરજી વરકીંગળાડસવાલા ૯૭	
જમશેદજી શાપુરજી સોપારીવાલા ૩૪૬	
જમશેદજી શોરાબજી કુકાદાશ, દરગુરુ ...૯, ૬૨, ^૨ ૯૫,	
૨૪૬, ૬૯૨ ^૨	
જમશેદજી શોરાબજી દરગુરુ મેહરજીરાંણના...૪૦૭, ૪૦૮	
જમશેદજી શોરાબજી કોઠલા ૫૧૯	
જમશેદજી શોરાબજી ખરાસ..... ૫૪૪	
જમશેદજી શોરાબજી માગન...૧૨૪, ૧૫૧, ૧૯૯, ૨૪૭,	
૩૦૭, ૪૫૧, ૪૯૧	
જમશેદજી શોરાબજી લશકરી (ચાલીસ હજારી)... ૮૪	
જમશેદજી સતોઠજી દાવર ૧૦૦, ૬૪૯, ૬૮૮	
જમશેદજી હીરજીભાઈ..... ૪૪, ૨૩૪	

સફે.

જમશેદજી હોતમજી, કારવારના... ૫૫૯, ૫૮૭, ૬૮૭	
જમશેદજી હોતમજી બાટલીવાલા ૧૫૩, ૧૮૪,	
૩૦૧, ૫૨૦, ^૨ ૫૭૬	
જમશેદજી હોતમજી લાકડાવાલા, વખારીઆ	
(ભાગ્યના). ૧૮૭, ^૨ ૧૮૯, ૨૦૫, ૨૬૫, ૬૬૬ ^૨	
જમશેદજી હોતમજી પોટર ૨૮૭	
જમશેદજી હોતમજી ગાવજી ૩૫૬, ૩૯૦	
જમશેદજી હોતમજી ભાગ્યા, આં ૬૨૨	
જમશેદજી હોતમજી ડોલાબાઈ ૬૨૯	
જમશેદજી હોતમજીદયાર દરગુરુ જાગરૂપ આશાના... ૫૨૪	
જમશેદજી એદલાજી બતીવાલા ૧૯૪	
જમશેદજી કાવરાજી નાનાભાઈ દાવર..... ૬૫૪	
જમશેદજી ધણી ખરશેદજી રસતમજી વાડીઆ..... ૧૩૮	
જમશેદજી ધણી કાવરાજી દીનશાહ એડનવાલા..... ૩૮૨	
જમશેદજી વીધવા કુવરજી ડોશાભાઈ પુતલીબાઈના... ૫૩૫ ^૨	
જમશેદજી ધણી ખરશેદજી શાપુરજી મેહતા..... ૧૨૩	
જમશેદજી વીધવા જાંઘીરશાહ મનચેરશાહ તાલે.	
ચારખાં ૬૦૪	
જમશેદજી ધણી જાંઘીરજી ગુસ્તાદજી..... ૨૨૧	
જમશેદજી વીધવા દાદાભાઈ કાવરાજી દમણવાલા... ૪૨૫	
જમશેદજી ધણી ડોશાભાઈ નચરવાનજી વાડીઆ ... ૨૩૩	
જમશેદજી ધણી ડોશાભાઈ હોતમજી ગાંધી ૧૯૦	
જમશેદજી ધણી નચરવાનજી અરદેસર વાડીઆ...૭, ૫૧	
જમશેદજી વીધવા દાદી લીમજી બનાજી. ૨૨૧, ૫૦૪, ૬૧૫	
જમશેદજી ધનજીશાહ મેહરવાનજી ઝાકટરના ૧૮૯	
જમશેદજી ધણી નચરવાનજી માણેકજી લામ ૩૧	
જમશેદજી ધણી દીનશાહજી પેશતનજી ધાસવાલા... ૩૪૧	
જમશેદજી ધણી નવરોજી રસતમજી મોટાભાઈ... ૩૩૫	
જમશેદજી વીધવા નાનાભાઈ ફરાંમજી દાવર...૫૪, ૧૩૯,	
૨૨૩, ૩૫૮, ૩૬૪, ૪૧૫, ૪૧૭, ૪૫૨	
જમશેદજી ડોશાભાઈ દેશાઈ ૬૯૦	
જમશેદજી વીધવા પેશતનજી મેહરવાનજી ધરાંની...૩, ૯૩	
જમશેદજી ધણી ફકીરજી મનચેરજી પટેલ ૬૯	
જમશેદજી ધણી ફરાંમજી ધનજીભાઈ બાટલીવાલા... ૩૭૮	
જમશેદજી ધણી ફરાંમજી શોરાબજી ખંખાતા ૧૦	
જમશેદજી ધણી બરજેરજી શોરાબજી બતીવાલા ... ૬૧૧	
જમશેદજી ધણી બહમનશાહ કાવરાજી વકીલ ૧૭૨	
જમશેદજી ધણી મનચેરજી નચરવાનજી મોદી ૨૨૧	
જમશેદજી ધણી મનચેરજી શોરાબજી દલાલ...૧૮૭, ૧૮૯	

સફે.

જાંગીરજ એફલજ સકશતવાલા...	૧૦૦
જાંગીરજ કાવશજ જાંગીરજ રેડીમની...	૨૧, ૪૧, ૮૮, ૨
૯૮, ૧૮૩, ૨૨૫, ૫૦૬, ૬૦૨, ૬૪૩, ૬૫૧, ૬૬૧, ૬૬૨, ૬૬૭, ૬૭૦, ૬૭૨, ૬૮૫, ૬૮૮, ૬૯૮	
જાંગીરજ કાવશજ દલાલ	૨૬૬
જાંગીરજ કેપરાજ કાપરાજ	૧૪૫
જાંગીરજ કેપરાજ ખખાતા	૨૭૬, ૩૫૭, ૪૩૯
જાંગીરજ ખરશેજ રસતમજ કાગાજ...	૨૧, ૬૮, ૧૪૦, ૬૮૨
જાંગીરજ ખરશેજ તારાચંદ	૨૩, ૫૮૯
જાંગીરજ ખરશેજ જાંગીરજ તારાચંદ	૫૧૯
જાંગીરજ ખરશેજ દલાલ	૭૨
જાંગીરજ ખરશેજ દાજ	૫૧૯, ૫૮૦, ૬૨૨, ૬૮૨
જાંગીરજ ખરશેજ મીસતરી	૩૫૬
જાંગીરજ ખરશેજ રતનદોરાજના	૬૦
જાંગીરજ ખરશેજ સુખીઆ	૪૮૦, ૬૬૨
જાંગીરજ ખરશેજ વીકાજ	૬૨૧
જાંગીરજ શુસતાદજ (કાલીઆર)	૮૫, ૧૦૩, ૧૧૫
૧૨૯, ૧૪૦, ૧૮૦, ૧૯૧, ૨૦૫, ૨૧૭, ૨૨૪, ૨૬૦, ૩૧૯, ૩૮૧, ૪૪૪, ૪૫૧, ૪૫૬, ૪૫૭, ૪૬૯, ૫૬૯, ૬૪૯	
જાંગીરજ જમશેજ ધરાની	૬૮
જાંગીરજ જમશેજ કાનફડા	૧૪૨
જાંગીરજ જમશેજ રજકાટવાલા (અલેચાવાલા)	૮૬, ૧૬૬, ૨૮૯, ૩૪૬, ૩૪૭, ૪૩૭, ૫૨૯
જાંગીરજ જમશેજ લીલાકિવાલા, ઝાં...	૩૭૫, ૫૫૫, ૬૨૩, ૬૬૨
જાંગીરજ જીવણજ રેડીમની	૪૧૩, ૫૧૯, ૫૩૪, ૫૪૬
જાંગીરજ ડોશાભાજ ફરામજ કચકા	૨૧, ૨૨૮, ૪૩૯, ૫૯૯, ૬૪૬, ૬૪૯, ૬૬૨, ૬૬૭, ૬૮૫, ૬૮૬, ૬૯૮, ૭૦૫
જાંગીરજ ડોશાભાજ મોદી	૩૫૬
જાંગીરજ દાદાભાજ તારાપોરવાલા	૨૦૫, ૨૩૪, ૨૭૮
જાંગીરજ દાદાભાજ ખખાતા	૩૭૫
જાંગીરજ દાગશાદ રડીલીઆ	૨૨૩
જાંગીરજ દીનશાહજ દલાલ, ભરચના	૧૮૯
જાંગીરજ દીનશાહજ વકીલ, ભરચના	૧૯૦
જાંગીરજ દીનશાહજ મસરવાલા	૫૬૬
જાંગીરજ દોરાજજ ફરફુનજ વાઝા, બાગક	૨૦
જાંગીરજ દોરાજજ કોપર	૩૯૨

સફે.

જાંગીરજ દોરાજજ નીમચવાલા	૬૮૨
જાંગીરજ ધનજભાજ મુશારોદના	૨૭૬
જાંગીરજ ધનજભાજ મુરતી	૧૦૦
જાંગીરજ નવરોજજ વાડીઆ	૪૬, ૮૧, ૮૨, ૧૨૧, ૧૩૧, ૧૭૮, ૧૭૯, ૧૮૩, ૨૦૫
જાંગીરજ નશરવાંનજ ખરક	૫૬૭
જાંગીરજ નશરવાંનજ (જશાવાલા) ની કુપની	૨, ૪, ૩૬, ૪૦, ૧૦૩, ૧૩૪, ૧૫૪, ૨૯૨, ૩૧૩, ૪૩૩, ૫૩૨, ૫૬૯
જાંગીરજ નશરવાંનજ મોદી	૬૯, ૯૯, ૧૫૭, ૧૭૫, ૨૨૮, ૩૪૯, ૪૩૪, ૪૫૬, ૫૭૦, ૬૪૯
જાંગીરજ નશરવાંનજ વાડીઆ	૮૩, ૧૩૮, ૨૨૪, ૨૪૬, ૨૯૨, ૩૬૬, ૫૩૫, ૫૭૧, ૬૮૬
જાંગીરજ નશરવાંનજ વાડીઆના છોકરાઓ	૨, ૧૦૩, ૧૩૦, ૧૭૫, ૨૬૦, ૪૯૯
જાંગીરજ પેશતનજ વકીલ	૧૪૫, ૧૪૬, ૨૩૫, ૫૮૪
જાંગીરજ પેશતનજ ખરાસ	૨૫૭, ૫૩૩
જાંગીરજ પેશતનજ મેદવાર	૨૬૭
જાંગીરજ પેશતનજ માસદર	૬૮૩
જાંગીરજ પેશતનજ દાવર	૩૫૬
જાંગીરજ પેશતનજ વાડીઆ	૪૮૦, ૬૨૨, ૬૭૨, ૬૮૨
જાંગીરજ ફરફુનજ મોદી	૬૬૧
જાંગીરજ ફરામજ કાવશજ બનાજ	૪૯, ૬૯, ૭૩૨
જાંગીરજ ફરામજ જશાવાલા	૧૫૪, ૧૮૦, ૨૧૯, ૩૪૭, ૪૧૨, ૪૧૩, ૫૩૨, ૫૩૩, ૬૧૦
જાંગીરજ ફરામજ (જશાવાલા) ની કુપની	૫૩૨
જાંગીરજ ફરામજ દાવર	૨૪૯
જાંગીરજ ફરામજ બખશી	૧૧૫, ૧૮૦, ૩૧૦, ૪૯૯
જાંગીરજ ફરામજ મેદતા	૧૮, ૩૮૨
જાંગીરજ ફરામજ દારગા	૬૮૩
જાંગીરજ બરજોરજ વાઝા	૬, ૧૭, ૧૯, ૨૧, ૨૭, ૩૫, ૬૬, ૬૭, ૬૯, ૬૬૧, ૨૯૫, ૩૧૯, ૩૨૬, ૩૨૮, ૩૨૯, ૩૩૮, ૩૭૩, ૫૮૧, ૬૫૮
જાંગીરજ બરજોરજ કુપર	૬૨૨
જાંગીરજ બરજોરજ સંજાજ	૩૨૮, ૩૭૫, ૬૨૨, ૬૮૨
જાંગીરજ બરજોરજ ડાકટર (રેપેનસરના)	૬૬૨
જાંગીરજ બદમનજ તોપનીઆ	૫૫૫
જાંગીરજ બદમનજ જમારપઆથાના, એ	૩૮૪
જાંગીરજ બદમનજ પીટી	૫૧૧, ૧૫૫

સફે.

નગીરજી બહમનજી દુબાશ.....	૬૮૨
નગીરજી બેજનજી વકીલ.....	૧૬૫ ^૨
નગીરજી બેજનજી કરાંની...૩૫૬, ૪૪૬, ૬૭૬, ૨	૬૯૨
નગીરજી બેહરાંમજી મરજબાંન... ૬૬, ૬૬, ૨૪૩, ૩૪૮, ૩૫૫, ૪૮૨, ૬૦૭, ૬૮૫	
નગીરજી ભીમજી ઉમરીગર.....	૪૮૦
નગીરજી મનચેરજી ચીચગર ..	૩૦૨, ૫૦૧, ૬૭૨
નગીરજી મનચેરજી બીલીમોરીઆ.....	૬૨૨
નગીરજી મનચેરજી વાળા ..	૫૭૨
નગીરજી માણેકજી ખરશેદજી સરાફ... ૬૪, ૧૫૬, ૨૫૮, ૩૫૮, ૩૯૦, ૩૯૩, ૪૧૪, ૪૩૨, ૪૬૭, ૫૪૬, ૬૬૭	
નગીરજી માણેકજી ખરાસ..	૬૮૩
નગીરજી માણેકજી ચીનાઇ ..	૧૬૮
નગીરજી માણેકજી પેટી.....	૪૮૦
નગીરજી માણેકજી પંથકી ..	૫૩૭
નગીરજી મેહરવાંનજી પલીડર... ૧૬, ૨૫, ૩૪, ૧૦૩, ૨ ૧૪૦, ૨૪૭, ૨૫૩, ૨૬૮, ૨૬૯, ૨૬૫, ૨૬૬, ૩૨૧, ૩૨૬, ૩૨૮, ૩૩૭, ૩૬૭, ૪૪૪, ૪૫૬, ૪૭૮, ૪૮૧, ૪૮૨, ૪૮૮, ૫૪૬, ૫૬૯, ૬૪૬, ૬૫૧, ૬૬૦, ૬૭૯	
નગીરજી રસતમજી મોદી ... ૩૫, ૬૮, ૧૩૭, ૧૪૦, ૧૮૦, ૨૧૪, ૨૪૦, ૨૭૮, ૩૪૮, ૩૬૭, ૪૮૦, ૫૩૭, ૫૮૭, ૬૧૮, ૬૫૫, ૬૬૭	
નગીરજી રસતમજી દરદર નામારપઆશાના ..	૬૦૦
નગીરજી રસતમજી દીવેચા.....	૭૦૨
નગીરજી રાપુરજી લાલા... ૨, ૨૬, ૨૧૬, ૨૫૧, ૪૬૧	
નગીરજી રાવકશાહ દાવર ..	૬૩૬
નગીરજી રોરાબજી પાટક ..	૨૩
નગીરજી રોરાબજી તારાપોરવાલા ..	૫૧૯
નગીરજી હીરજીની કું' ..	૪૦૦
નગીરજી હીરજીભાઇ રેડીમની ..	૪૪
નગીરજી હોરમજી એલીઆજી ..	૪૫૬
નગીરજી હોરમજી ક્રેચારી.....૨૬૭, ૨૯૦, ૨૬૬, ૩૪૭, ૫૬૪	
નગીરજી હોરમજી ચીનાઇ..... ૪૦, ૨૧૩, ૨૧૫ ૬૦૦, ૬૪૯	
નગીરજી હોરમજી દાદીશી.....૨૫૮, ૪૫૬	
નગીરજી હોરમજી પંથકી ...૨૨, ૩૪, ૫૭, ૧૮૦, ૨૪૪, ૩૬૬, ૪૪૪, ૪૫૬, ૪૮૨, ૫૪૬, ૫૬૯, ૬૪૯	
નગીરજી હોરમજી કોંગા.....	૫૧૯

સફે.

નગીરજી હોરમજી મોટાભાઇ.....	૩૧
નગીરજી હોરમજી મોદી.....૪૬, ૮૫, ૯૮, ૨૧૪, ૨૪૦, ૨૭૫, ૩૮૬, ૩૯૧, ૪૨૮, ૪૬૯, ૫૦૬, ૫૧૭, ૫૫૩, ૬૫૮, ૬૮૧	
નગીરજી હોરમજી (મોદી) ની કું'પની...૫૧૭, ૬૫૮, ૬૮૧	
નગીરજીશાહ અરદેશર તાલેચારખાં...૪૨૧, ૪૨૨, ૫૨૮, ૫૮૪, ૫૮૭, ૬૧૬	
નગીરજીશાહ એદલજી મોદી.....	૩૯૦
નગીરજીશાહ એરચશાહ કાહીઆર...૨૭૬, ૩૧૫, ૩૨૧, ૩૨૮, ૩૫૭, ૪૧૪	
નગીરજીશાહ નાનાભાઇ ગજધર.....	૮૭
નગીરજીશાહ રાનચેરજીશાહ તાલેચારખાં.....	૩૨૦
નગીરજીશાહ મોટાભાઇ વકીલ ..	૨૪૧
નગીરજીશાહ શૌરબશાહ તાલેચારખાં	૨૮૫, ૩૨૦
ડી. મેહરવાંનજી.....	૧૩૦
ડોશાભાઇ અરદેશર ચોક્કસી..... ૫૧૬, ૫૫૪, ૫૮૦, ૬૨૨, ૬૨૩, ૬૬૪, ૬૮૨	
ડોશાભાઇ ઉકરજી કાશીનાથ.....	૨
ડોશાભાઇ એદલજી ગજધર.....	૮૮
ડોશાભાઇ એદલજી નાદરજીશાહ એ..... ૩૫, ૩૬	
ડોશાભાઇ એદલજી નાલીએરવાલા.....	૨૧૫
ડોશાભાઇ એદલજી બાકસટર. ૧૩૦, ૧૪૨, ૨૭૬, ૩૩૦	
ડોશાભાઇ એદલજી (બાકસટર) અને છોકરાઓ. ૨, ૧૪૧	
ડોશાભાઇ એદલજી મેહર હોમજીના..... ૬૬, ૬૭	
ડોશાભાઇ એદલજી સરાફ.....	૩૩૩
ડોશાભાઇ એદલજી સીપાઇ.....	૨૫૪
ડોશાભાઇ એદલજી નેગાના (મેબેદ).....	૬૮૬
ડોશાભાઇ કાવશજી કેલાંવાલા.....	૬૨૨
ડોશાભાઇ કાવશજી ખંખાતા.....	૬૬
ડોશાભાઇ કાવશજી સરાફ.....	૪૧૬
ડોશાભાઇ કાવશજી શાંગા.....	૬૦૬ ^૨
ડોશાભાઇ કુવરજી પુતલીઆખના	૫૩૫
ડોશાભાઇ ખરશેદજી	૮૬
ડોશાભાઇ ખરશેદજી કાતરક	૪૮૦
ડોશાભાઇ ખરશેદજી ગાંધી	૬૮૩
ડોશાભાઇ ખરશેદજી વાડીઆ ...૩૬, ૪૦, ૨૪૬, ૨૬૦	
ડોશાભાઇ ખરશેદજી વાડીઆની કું'..... ૨, ૨૪૬	

	સફ.
ડોશાભાઇ જમશેદજી દુઆસ	૨૫૪
ડોશાભાઇ જમશેદજી વાડીઆ	૧૧૨
ડોશાભાઇ જમશસપજી દારવાલા, ભરચના.....	૧૮૮
ડોશાભાઇ દાદાભાઇ આલબલેસ.....	૩૧૭, ૬૪૮
ડોશાભાઇ દાદાભાઇ કાતરક.....	૬૯૨
ડોશાભાઇ દાદાભાઇ કામાજી, બાળક	૨૮
ડોશાભાઇ દાદાભાઇ મીસ્ત્રી	૨૫૪
ડોશાભાઇ દાદાભાઇ મોદી ..	૭૨, ૬૮૩
ડોશાભાઇ દાદાભાઇ સુખીઆ.....	૩૬, ૮૩
ડોશાભાઇ દાદાભાઇ શેઠના	૫૯૯
ડોશાભાઇ દીનશાહ, દુઆસ	૨, ૩૧૩
ડોશાભાઇ ધનંજીભાઇ મેહતા, પેશાવરવાલા	૧૨૩
ડોશાભાઇ ધનંજીભાઇ સુરતી (ધનંજી મેહતાના)...	૩૬,
૪૦, ૪૭, ૧૦૨, ૧૩૦, ૧૭૯, ૧૮૦, ૨૭૮,	
૩૯૩, ૪૧૩, ૫૯૯, ૬૪૯	
ડોશાભાઇ નંદારવાનજી ગોરવાલા.....	૫૪૪
ડોશાભાઇ નંદારવાનજી વાડીઆ. ૧૭, ૨૪૩, ૩૧૫, ૩૨૧,	
૩૫૭, ૪૩૯, ૪૬૧, ૪૮૨, ૫૨૩, ૫૪૬. ૬૨૩,	
૬૨૫, ૬૨૬, ૬૪૦	
ડોશાભાઇ નાનાભાઇ રૂતમખાન.....	૩૫૧
ડોશાભાઇ નાનાભાઇ મીસ્ત્રી.....	૬૯૭
ડોશાભાઇ પાલજીજી કાગા.....	૨૯૧, ૪૫૬
ડોશાભાઇ પાલજીજી પાલમકોટવાલા.....	૪૯૬
ડોશાભાઇ પેશતનજી	૨૭૧
ડોશાભાઇ પેશતનજી ઝાકટર (સુરતવાલા). ૧૪૦, ૧૪૮,	
૨૧૮, ૨૨૩, ૨૪૮, ૨૫૭, ૩૫૧, ૪૨૩, ૫૦૮,	
૫૩૩, ૫૮૭, ૬૧૨, ૬૮૭	
ડોશાભાઇ ફરુજીજી મગોસ.....	૨૫૩, ૨૫૪
ડોશાભાઇ ફરોમજી કરાકા... ૧૪, ૩૪, ૪૬, ૯૩, ૯૫,	
૧૦૨, ૧૦૩, ૧૧૦, ૧૧૪, ૧૧૬, ૧૨૯,	
૧૪૦, ૧૪૭, ૧૫૧, ૧૫૨, ૧૬૪, ૧૬૬, ૧૬૯,	
૧૭૯, ૧૮૦, ૧૮૩, ૧૮૯, ૧૯૨, ૧૯૬,	
૨૧૮, ૨૨૩, ૨૨૫, ૨૨૯, ૨૪૨, ૨૪૪,	
૨૪૭, ૨૫૨, ૨૫૩, ૨૬૦, ૨૬૮, ૨૮૦, ૨૮૩,	
૨૮૪, ૨૮૭, ૨૯૧, ૨૯૫, ૩૧૮, ૩૨૦,	
૩૨૨, ૩૩૨, ૩૩૮, ૩૪૧, ૩૫૧, ૩૫૩,	
૩૫૮, ૩૬૩, ૩૭૬, ૩૮૯, ૪૦૮, ૪૧૨,	
૪૧૩, ૪૧૪, ૪૧૫, ૪૨૬, ૪૨૯, ૪૩૦, ૪૩૧,	
૪૩૮, ૪૪૨, ૪૫૦, ૪૫૩, ૪૫૮,	

	સફ.
૪૭૯, ૫૦૧, ૫૦૬, ૫૦૭, ૫૧૫, ૫૩૩,	
૫૩૪, ૫૩૭, ૫૩૯, ૫૪૧, ૫૪૫, ૫૪૬,	
૫૫૮, ૫૫૯, ૫૭૦, ૫૭૩, ૫૭૬, ૫૭૯,	
૫૮૨, ૫૮૯, ૫૯૯, ૬૦૧, ૬૦૨, ૬૦૫, ૬૦૯,	
૬૧૮, ૬૨૭, ૬૪૬, ૬૪૮, ૬૫૦, ૬૫૯,	
૬૬૬, ૬૮૩, ૬૮૫, ૬૮૬, ૬૯૯, ૭૦૫	
ડોશાભાઇ ફરોમજી કામાજી. ૧, ૩, ૪, ૧૪, ૧૬, ૧૭,	
૨૧, ૨૬, ૩૦, ૩૪, ૩૫, ૬૫, ૬૬, ૭૯, ૮૦,	
૮૩, ૮૫, ૯૦, ૯૩, ૧૦૩, ૧૧૧, ૧૧૪, ૧૧૫,	
૧૨૫, ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૩૭, ૧૩૮, ૧૪૪,	
૧૫૫, ૧૬૫, ૧૭૦, ૧૭૧, ૧૭૫, ૧૭૭, ૧૮૦,	
૧૯૦, ૨૧૩, ૨૧૪, ૨૪૦, ૩૨૨, ૩૫૮, ૪૨૭,	
૪૪૨, ૫૨૯	
ડોશાભાઇ ફરોમજી કાગા	૬૭૭
ડોશાભાઇ ફરોમજી રોડેલીઆ	૩૫૨, ૪૪૯, ૫૭૨
ડોશાભાઇ ફરોમજી લગમના	૪૪૯
ડોશાભાઇ ફરોમજી કામાજીની કુપની. ૧, ૩, ૮૫, ૯૬,	
ડોશાભાઇ ફરોમજી મજગામવાલા, ઐ.....	૩૦૯
ડોશાભાઇ બરજોરજી કાંધાવાલા.....	૨૪૩, ૨૭૬, ૩૧૪,
૩૮૯, ૫૫૪	
ડોશાભાઇ બરજોરજી અવાડીઆ.....	૬૦૩
ડોશાભાઇ બરજોરજી મીસ્ત્રી.....	૨૫૮, ૬૪૯
ડોશાભાઇ બહમનજી નામપોરવાલા.....	૧૬
ડોશાભાઇ બહમનજી દેસાઇ.....	૪૨૩
ડોશાભાઇ બહમનજી મોટાભાઇ.....	૨, ૯૦
ડોશાભાઇ બહમનજી મીસ્ત્રી.....	૫૫૫
ડોશાભાઇ બેજનજી, ઝાકટર. ૧૬૨, ૪૧૨, ૪૮૨, ૫૬૩,	
૬૯૨	
ડોશાભાઇ બેજનજી મોતીવાલા.....	૧૪૯, ૨૪૪
ડોશાભાઇ ઋને મેહરામજી (બેજનજી) દુઆસ.....	૨
ડોશાભાઇ મેહરામજી ગાંધી.....	૫૫૫
ડોશાભાઇ મેહરામજી પેશીકાકાના.....	૧૪૦, ૩૩૮
ડોશાભાઇ મેહરામજી વજીલ, ભરચના.....	૩૪૩
ડોશાભાઇ મેહરામજી મેહતા.....	૫૫૫
ડોશાભાઇ બાબાજી કાંઠા... ૨૦૫, ૨૦૬, ૨૬૦, ૬૦૦	
ડોશાભાઇ માલોજી.....	૪૫૦
ડોશાભાઇ માલોજી પારખ.....	૩, ૧૪૧
ડોશાભાઇ મેહરામજી ઉમરીમર	૬૬૨

સફે.

સફે.

ડાશાભાષ મેહરવાંનજ વારીઆ.....૨૬, ૪૭, ૭૩, ૮૫, ૧૧૩, ૧૩૫, ૧૩૭, ૧૫૪, ૧૭૩, ૨૮૯, ૩૬૩	
ડાશાભાષ મેહરવાંનજ (વારીઆ)ની કું'પની.....૨, ૧૧, ૪૬, ૧૨૪, ૧૫૪, ૨૩૧, ૨૬૪, ૨૯૨, ૩૫૫, ૩૬૨, ૩૬૩	
ડાશાભાષ મેહરવાંનજ હીરાના૪૩૯, ૫૫૪	
ડાશાભાષ મેહરવાંનજ દલાલ, કોચીનના..... ૬૧૯	
ડાશાભાષ મેહરવાંનજ (દલાલ)ની કું'..... ૬૧૯	
ડાશાભાષ રતનજ કોહલા.....૧૬, ૧૭, ૧૯, ૨૦, ૨૧, ૨૩, ૫૭, ૬૫, ૬૬, ૮૫, ૧૩૦, ૧૪૦, ૧૫૩, ૧૭૩, ૧૮૦, ૩૩૮	
ડાશાભાષ રતનજ ફરદુનજ પારખ..... ૫૬૦	
ડાશાભાષ રસતમજ ગોરવાલા ૩૧૯	
ડાશાભાષ રસતમજ કેરાંવાલા ૩૭૫	
ડાશાભાષ રસતમજ કાંદાવાલા..... ૩૮૮	
ડાશાભાષ રસતમજ મોતીવાલા.....૩૭૦, ૩૭૧	
ડાશાભાષ રસતમજ બોદ..... ૫૩૬	
ડાશાભાષ લીમજભાષ, વલસાડના ૩૮૨	
ડાશાભાષ શોરાબજ મુનશી...૪૨, ૫૭, ૭૦, ૧૦૫, ૧૩૦, ૧૪૧, ૨૧૮, ૨૪૪, ૩૪૧, ૩૪૨, ૪૨૦, ૪૫૩	
ડાશાભાષ શોરાબજ દલાલ ૨૬૭	
ડાશાભાષ હમાજ..... ૧૯૧	
ડાશાભાષ હોરમજ અધુગર..... ૧૮૪	
ડાશાભાષ હોરમજ કામાજ... ૧૪, ૧૬, ૩૦, ૩૪, ૪૦, ૫૨, ૬૩, ૬૫, ૬૭, ૬૮, ૮૯, ૯૦, ૧૦૩, ૧૧૧, ૧૧૪, ૧૩૦, ૧૪૦, ૧૬૫, ૧૭૫, ૧૮૦, ૨૦૪, ૩૬૬, ૩૭૯, ૪૧૨, ૪૧૮, ૪૨૧, ૪૩૦, ૪૫૫, ૪૮૧, ૫૦૧, ૫૦૬, ૫૦૭, ૫૧૮, ૫૪૯	
ડાશાભાષ હોરમજ કાતરક..... ૬૨૨	
ડાશાભાષ હોરમજ ગાંધી..... ૧૯૦	
ડાશાભાષ હોરમજ ડાલાખાઉ.....૨૩૦, ૬૨૯	
ડાશાભાષ હોરમજ બાંમજ..... ૫૪૪	
ડાશાભાષ હોરમજ પટેલ...૩૬, ૧૭૩, ૧૮૦, ૬૦૦	
ડાશાભાષ હોરમજ લાંકાવાલા..... ૨૬૭	
ડાશાભાષ હોરમજ મોટવાલા..... ૩૭૩	
ડાશાભાષ હોરમજ બામડીવાલા..... ૭૦૩	
ડાશીઆષ ધણી અરશેર એદલજ ચીનાઈ... ૩૩, ૬૧	
ડાશીઆષ એદલજ વધ..... ૫૮૮	
ડાશીઆષ કાવશજ ખરાદી..... ૫૩૮	
ડાશીઆષ ધણી કાવશજ શોરાબજ સુરતી..... ૧૫૭	

ડાશીઆષ ધણી કેખશર ફરદુનજ ધનજભાષ આમળાસ..... ૬૪૮	
ડાશીઆષ ધણી ડાકટર ખરશેદજ ફરાંમજ ખોરી. ૨૨૧	
ડાશીઆષ ખરશેદજ મનચેરજ કામાજ..... ૧૮૯	
ડાશીઆષ વીધવાળાં ગીરશાહ અરશેર એદલેમંદખાંન. ૩૩૦	
ડાશીઆષ દાદાભાષ આમળાસ.....૪૦૮, ૬૪૮, ૬૭૫	
ડાશીઆષ ધણી દોરાબજ દીનશાહ એદલવાલા... ૩૮૨	
ડાશીઆષ ધણી નવરોજજ ખરશેરજ પારખ... ૧૪૩	
ડાશીઆષ ધણી ફરદુનજ હોરમજજ ઓલીઆજ ૧૯૧	
ડાશીઆષ એદલાંમજ માણેકજ મોદી..... ૧૨૨	
ડાશીઆષ મનચેરશાહ શોરાબજ વખારીઆ..... ૧૮૯	
ડાશીઆષ ધણી માણેકજ રસતમજ બનાજ..... ૪૧૧	
ડાશીઆષ ધણી રસતમજ કાવશજ દુબાસ...૫૦૮, ૫૪૯	

ત

ટેલર નશરવાંનજ એંડ કું'પની..... ૩૮૭	
તીરંદાઝ અરશેર, મોબેદ ૪૫૯	
તાતાની કું'..... ૫૫૫	
તેહમુરશ દીનશાહ અંકલેસરીઆ, એંડ૫૭, ૧૦૬, ૧૦૮, ૧૦૯, ૧૬૫, ૨૭૭, ૩૦૦, ૩૨૯, ૩૬૨, ૩૭૫, ૪૪૦, ૪૪૪, ૪૪૫, ૪૫૬, ૪૫૯, ૫૦૨	
તેહમુલજ આશાજ આશાવધના ૨૫૭	
તેહમુલજ ખરશેદજ મેહમવાલા ૪૬૨	
તેહમુલજ જમશેદજ દેસાજ... ૪૦, ૨૦૫, ૨૪૨, ૨૪૪, ૪૧૩, ૬૦૪	
તેહમુલજ જવાજ ભરૂચના ૧૮૯	
તેહમુલજ જામાસપજ દેસાજ ૬૩૨	
તેહમુલજ ડાશાભાષ પાવરી ૬૮૯, ૬૯૦	
તેહમુલજ દાદાભાષ મોદી (પુણાં આમળવરવાલા) ... ૧૦૩, ૧૬૮, ૨૪૮, ૬૬૩	
તેહમુલજ દોરાબજ..... ૬૯૦	
તેહમુલજ ધનજભાષ ૬૮૧	
તેહમુલજ ધનજભાષ જનનેર ૧૪૦, ૫૨૩	
તેહમુલજ નશરવાંનજ કાંગા ૪૦૮, ૪૮૦, ૬૯૦	
તેહમુલજ નવરોજજ દરતુર મેહરજરાણા..... ૪૦૮	
તેહમુલજ નવરોજજ સંજણા૫૮૧, ૬૬૨, ૬૮૨	
તેહમુલજ નવરોજજ ભરૂચ (કાંવાલા) ૧૧૭	
તેહમુલજ પેશતનજ શેઠના ૧૭૦, ૨૧૪	
તેહમુલજ ફરદુનજ સીધી ૧૮૬	

	સફે.
તેલમુલ્ય બીખાલ નરીમાન, કાકટર ... ૧૪૦, ૧૯૨,	
૨૪૨, ૩૫૬, ૩૫૭, ૪૦૮, ૪૩૮, ૪૫૬	
તેલમુલ્ય માહીઆર મીરન'	૨૭૨
તેલમુલ્ય મનચેરજી હોજદાર, દરુર... ૧૧૪, ૧૬૮, ૧૮૩,	
૨૫૬, ૪૩૩, ૪૪૬, ૪૬૫, ૫૮૩, ૫૯૮	
તેલમુલ્ય માલેકજી લેણુરા, આં ... ૨૨૦	
તેલમુલ્ય રસતમજી રેડીમતી	૪૦, ૨૫૧
તેલમુલ્ય હોરમજી ગોદરેજ, મુનસફ, ભરચના. ૧૪૫,	
૧૮૬, ૧૮૮, ૨૨૫, ૨૮૫, ૨૮૬, ૪૪૬	

૬

દાદાભાઈ મનચેરજી ઉતવાલા	૨૨
દાદાજી મીનોચેરજી મુખીઆ, આં	૧૨
દાદાભાઈની કું, એડનના	૫૪૪
દાદાભાઈ એદમજી આલખલેસ	૩૧, ૧૫૭, ૨૪૧,
૨૬૪, ^૨ ૩૮૮, ૪૫૬, ૫૨૨, ૫૨૩, ૬૪૮, ૬૭૩	
દાદાભાઈ એદમજી મુખીઆ	૨૬૭, ૨૯૦, ૩૪૬,
	૬૦૪
દાદાભાઈ એદમજી પોંદચખાનાંવાલા	૩૮૦
દાદાભાઈ એદમજી માણેવાલા	૩૯૧
દાદાભાઈ એદમજી નીલધરીવાલા	૬૦૩
દાદાભાઈ આદરજી બાબોટવાલા	૬૨૨
દાદાભાઈ કાવરાજી	૪૫૦
દાદાભાઈ કાવરાજી "અખબારે સોદાગર"વાલા	૧૬,
	૩૬૯, ૫૩૬, ૬૦૦
દાદાભાઈ કાવરાજી તાતા	૫૫૫, ૫૮૪, ૬૮૯
દાદાભાઈ કાવરાજી દમણવાલા	૯૪, ^૨ ૧૩૦, ૨૦૫,
	૨૧૭, ૪૨૪, ૪૨૫ ^૨

દાદાભાઈ રાવરાજી દરખારી	૬૨૨
૧૦૨, ^૨ ૧૦૩, -ની	૨૪, ૪૭, ૧૦૩, ૪૮૩
૧૪૦, ૧૪૭, ૧૫૧, ૧૫૪, ૨૧૦, ૨૧૧, ૨૧૨, ૪૨૦	
૧૭૯, ૧૮૦, ૧૮૩, ૧૮૯, ૧૯૨, ^૨ ૧૯૬,	
૨૧૮, ^૨ ૨૨૩, ૨૨૫, ૨૨૯, ૨૪૨, ૨૪૪,	
૨૪૭, ૨૫૨, ^૨ ૨૫૩, ૨૬૦, ૨૬૮, ^૨ ૨૮૦, ^૨	
૨૮૩, ^૨ ૨૮૪, ૨૮૭, ^૨ ૨૯૧, ૨૯૫, ૩૧૮, ^૨	
૩૨૦, ૩૨૨, ^૨ ૩૩૨, ૩૩૮, ^૨ ૩૫૧, ૩૫૩,	
૩૫૮, ૩૬૩, ૩૭૧, ૩૭૯, ^૨ ૩૮૩, ૩૮૯,	
૩૯૦, ૩૯૩, ૩૯૪, ૩૯૭, ૩૯૯, ૪૧૦, ૪૧૨,	
૪૧૩, ૪૧૪, ૪૧૫, ^૨ ૪૨૬, ૪૨૮, ^૨ ૪૩૦, ^૨	
૪૩૧, ^૨ ૪૩૮, ૪૪૨, ૪૫૦, ૪૫૩, ^૨ ૪૭૮,	

	સફે.
દાદાભાઈ જમશેદજી, એં, ઉદવારેવાલા ..	૧૫૮
દાદાભાઈ જમશેદજી આલખાલવાલા	૧૬૬, ૨૪૩,
	૩૧૫, ૪૭૮
દાદાભાઈ જમશેદજી કેરાંવાલા	૨૫૩
દાદાભાઈ જમશેદજી નાઓગામવાલા	૨૪૦, ૪૩૭
દાદાભાઈ જમશેદજી મીરન'	૨૨૪
દાદાભાઈ જમશેદજી કાપડીઆ, કાકટર	૧૨, ૨૫૮
દાદાભાઈ જમશેદજી પોંદચખાનાંવાલા	૩૬
દાદાભાઈ જમશેદજી રમવાલા	૪૩
દાદાભાઈ જીજીભાઈ વીરાળેગીના ..	૧૭૬
દાદાભાઈ જીજીભાઈ લાંમ	૪૪૦
દાદાભાઈ જીવણજી દારવાલા (પટેલ)	૩૭૫
દાદાભાઈ જીવણજી ગાંધી ..	૨૬૩
દાદાભાઈ જીવણજી ભરચા	૫૨૯
દાદાભાઈ જાંગીરજી દાદીશેઠ	૬૦, ૩૦૨, ૩૫૭,
	૪૫૬
દાદાભાઈ જાંગીરજી લાંમ	૪૪૦
દાદાભાઈ ડોસાભાઈ કામાજી ૧૧, ૧૯, ^૨ ૨૦, ૨૧, ૧૪૫,	
૧૭૫, ૨૧૦, ૩૫૨, ૩૫૮, ૩૬૦, ૪૧૪, ૪૩૨,	
૪૫૬, ૫૩૪, ૫૪૬, ૫૪૯, ૫૬૬, ૫૬૭,	
	૫૬૮, ૬૬૬
દાદાભાઈ ડોસાભાઈ કામાજીની કું. (ડી. ડી. કામાની કું).	
	૩૫૫
દાદાભાઈ ડોસાભાઈ બાકસર	૧૪૧
દાદાભાઈ તેલમુલ્ય નારંગોલના	૧૯૨
દાદાભાઈ દાદાભાઈ જોગીના	૪૮૦
દાદાભાઈ દીનશાહ કરકા, ખાંખાલદુર ... ૧૪૫, ૩૬૦,	
	૬૩૭, ૬૭૭, ૬૯૧, ૭૦૪ ^૨
દાદાભાઈ દીનશાહ ગાંધી. ૭૯, ૧૩૧, ૧૪૦, ૨૭૫,	
	૬૫૮, ૭૦૧
દાદાભાઈ દીનશાહ તલાટી	૬૨૨
દાદાભાઈ દીનશાહ જોડ	૫૧૮
દાદાભાઈ તથા દોશામજીની કું... ૧૦, ^૨ ૧૧૬, ૪૦૦	
દાદાભાઈ દોશામજી પટેલ	૫૯૧
દાદાભાઈ દોશામજી માસટર	૩૦૩
દાદાભાઈ દોશામજી શાસકાકા ... ૧૮૦, ૨૯૩, ૪૫૬, ૬૪૯	
નરસીમજી નરસીમજી મોદેસર ... ૯, ^૨ ૧૫, ૧૯, ^૨ ૨૨, ૨૭,	
ડોશામજી ૧૪, ૯૪, ૧૦૭, ^૨ ૧૧૦, ૧૧૧, ^૨ ૧૨૬,	
ડોશામજી ૦૫૩, ૧૮૫, ૨૧૦, ^૨ ૨૨૨, ૨૩૫,	
ડોશામજી મેદરે ૨૮૦, ૨૮૧, ૨૮૨, ૨૮૩, ૨૮૬,	

	સફ.
દાદાભાઈ અને મનચેદળ પેશતનજ વાડીઆ...૭૧, ૨૬૬, ૩૬૧, ૬૦૩	
દાદાભાઈ મનચેદળ કામાળની કું...૩૭૩, ૫૭૦, ૫૭૩	
દાદાભાઈ માણેકજ વાળા...૩૫, ૩૬, ૮૩, ૮૮, ૩૦૫, ૩૬૬, ૩૬૭, ૩૭૨, ૫૩૭, ૫૪૮, ૫૫૯.	
દાદાભાઈ માણેકજ વખારીઆ...૪૦, ૭૧, ૨૧૮, ૩૩૨, ૪૩૨, ૪૩૩.	
દાદાભાઈ માણેકજ વાડીઆ	૬૪૯
દાદાભાઈ માણેકજ મેદરવાનજ શેના.....	૩૪૮, ૪૫૬
દાદાભાઈ માણેકજ નવરોજજ શેના	૫૩૫
દાદાભાઈ માણેકજ શેકરી.....	૬૬૫, ૬૬૬
દાદાભાઈ મેદરવાનજ	૨
દાદાભાઈ મેદરવાનજ ગોરવાલા	૨૧૭
દાદાભાઈ મેદરવાનજ મસાલાવાલા	૫૫, ૩૬૧
દાદાભાઈ રતનજ	૪૭૮
દાદાભાઈ રતનજ (કુબાશી)ની કું.....	૧૩૦
	૨૬૦, ૨૭૫, ૨૯૦, ૩૧૩
દાદાભાઈ રતનજ કુંડી.....	૨૫૩, ૨૫૬
દાદાભાઈ રતનજ દેશાઈ	૬૭૭
દાદાભાઈ રસતમજ.....	૩૮૬
દાદાભાઈ રસતમજ પટેલ.....	૩, ૬૦, ૨૮૫, ૫૦૯
દાદાભાઈ રસતમજ ઘાલી.....	૨૨૧, ૧૭૪
દાદાભાઈ રસતમજ જાપુ...૬૦, ૭૫, ૪૧૨, ૬૦૦	
	૬૬૭
દાદાભાઈ રસતમજ બનાજ...૬૦, ૬૬, ૧૦૨, ૧૯૦	
	૨૩૪, ૨૪૦, ૨૬૩, ૨૬૮, ૨૬૯, ૩૫૫, ૩૭૯, ૪૧૨, ૪૯૮, ૫૪૬, ૫૫૩, ૫૭૩, ૫૭૪, ૫૯૯,
	૬૦૧, ૬૪૮
દાદાભાઈ રસતમજ માજરા (જીરવા).....	૫૫૫
દાદાભાઈ રસતમજ છંચા.....	૨૫૨
દાદાભાઈ રસતમજ, રસર, સુરતના.....	૨૪૨
દાદાભાઈ રસતમજ પારખ.....	૨૨૩
દાદાભાઈ રસતમજ વાળા.....	૨૫૭
દાદાભાઈ લીમજભાઈ બાટલીઓ.....	૧૦
દાદાભાઈ લીમજભાઈ લીમમાકુના	૧૯૪, ૧૯૫
દાદાભાઈ શાપુરજ બરડી	૩૩
દાદાભાઈ શાપુરજ, ખાંડસાદુજ.....	૩૮, ૧૩૦, ૨૨૮, ૪૧૩
દાદાભાઈ શાપુરજ મેસમેન	૨૬૫, ૨૬૬

	સફ.
દાદાભાઈ શાપુરજ કાચારી	૫૬૪
દાદાભાઈ શોરાખજ પટેલ.....	૫૯, ૧૪૯, ૨૧૫, ૨૪૩, ૨૫૩, ૩૫૨, ૪૩૪, ૫૫૯
દાદાભાઈ શોરાખજ મેહતા, મહારી....	૩૧૬, ૫૦૫
દાદાભાઈ શોરાખજ સંતોક	૨૨૬
દાદાભાઈ શોરાખજ કુકની	૫૫૫
દાદાભાઈ શોરાખજાદ મુનસફના.....	૨૬૭
દાદાભાઈ સંતોકજ.....	૪૭
દાદાભાઈ હીરજભાઈ પટેલ...૨૫૭, ૨૬૭, ૨૮૯, ૪૪૨	
દાદાભાઈ હોરમજજ ની કું.....	૪
દાદાભાઈ હોરમજજ કામાજ... ૧, ૪, ૫, ૩૨, ૩૩, ૩૫	
	૪૦, ૪૫, ૪૬, ૫૨, ૭૨, ૯૦, ૧૦૩, ૧૧૧, ૧૧૪, ૧૨૫, ૧૫૪, ૨૪૧, ૨૬૦, ૩૧૮, ૩૨૬, ૩૩૭, ૩૬૫, ૩૭૩, ૪૧૨, ૪૧૩, ૪૫૫, ૫૭૦,
	૫૭૩
દાદાભાઈ હોરમજજ કામા, ની કું.....	૨, ૪, ૧૬, ૪૬
	૩૭૩, ૪૩૪, ૫૭૦
દાદાભાઈ હોરમજજ કાપર.....	૨૭૬
દાદાભાઈ હોરમજજ ધીસતા.....	૪૬
દાદાભાઈ હોરમજજ કુબાશી ...	૩૬, ૪૦, ૫૩, ૧૨૯, ૧૬૮, ૩૧૩, ૩૮૭, ૬૦૭
દાદાભાઈ હોરમજજ નાણાવતી.....	૪૪૬
દાદાભાઈ હોરમજજ પંથકી એ. ધાણાના...	૧૯૨, ૨૩૪, ૩૭૮, ૫૦૮, ૬૩૦
દાદાભાઈ હોરમજજ બાકસદર.....	૨૭૬
દાદાભાઈ હોરમજજ લીમરા.....	૧૯૫
દાદાભાઈ હોરમજજ રતનજ તાતા.....	૭૨૨
દાદાભાઈ હોરમજજ, ગંદીવાલા	૫૬, ૪૨૬, ૫૬૮
દાદી એદલજ તારાપોરવાલા	૫૧૩, ૬૦૮
દાદી ખરશેદજ ફરદુનજ.....	૨૭૬, ૩૫૬, ૪૩૧
દાદી નયરવાનજ દાદી	૬૫૮, ૬૬૬
દાદી એડ હોરાખજ, કુબાશી	૩૧૩
દાદીભાઈ નયરવાનજ ખરશેદજ દાદીશી... ૩૬, ૪૯, ૮૯, ૯૦, ૯૧, ૧૩૦, ૧૫૮, ૨૨૨, ૩૨૨, ૩૫૮, ૪૧૪, ૪૫૬, ૪૬૭, ૫૩૪, ૫૪૧, ૫૪૬, ૫૯૯,	
	૬૦૭, ૬૧૮, ૬૩૦
દાદીભાઈ માણેકજ લીમજ બનાજ...૨૧, ૨૧૮, ૨૨૨, ૨૫૮, ૨૬૮, ૩૧૮, ૩૨૨, ૩૫૮, ૩૯૦, ૪૧૪, ૪૩૨, ૪૫૧, ૪૬૦, ૫૩૪, ૫૩૭, ૫૪૬, ૬૦૦, ૬૩૪, ૬૬૬, ૬૮૫	

સફે.

દાદીભાઈ લીમળ બનાળ.....	૨૭૫
દારાબજી અરશેદજી દારાખ પાલણુના, દસ્તુર.....	૩૬.
૨૩૦, ૨૩૧, ૩૯૧, ૫૩૧	
દારાબજી જમશેદજી જામારખ આશાના, દસ્તુર ...	૬
દારાબજી ધનંજીભાઈ, દનીહરવાલા	૬૩૦
દારાબજી પેશોતનજી સંજીણા, દસ્તુર.....	૪૩૯, ૫૧૦ ^૨ ,
૫૯૯, ૬૬૨	
દારાબજી બેહરાંમજી, દસ્તુર, ઉદવારેના	૫૮૩
દારાબજી ભીખાજી ભરડા, એ૦.....	૪૨૫,
દારાબજી માહીવારજી મેહરજી રાંજીના, દસ્તુર...	૪૦૭ ^૨
૪૦૮, ૪૬૦ ^૨ , ૪૮૦, ૫૨૮, ૫૭૯, ૫૮૪,	
૫૮૫ ^૨ , ૬૨૭, ૬૨૯, ૬૮૬	
દારાબજી રસતમજી સંજીણા, એ૦, કચીઆણીના ૭૦૩, ^૨	
દારાબજી એદલજી કોઠાવાલા	૬૮૩
દારાબજી અરદેશર	૪૨૨
દારાબજી કુંવરજી કોપાજી	૬૮૩
દારાબજી અરશેદજી પદાપદી.....	૩૬૬
૪૨૦, ૪૨૨	
દારાબજી જમશેદજી કુંગાજીના	૫૧૯
દારાબજી જમશેદજી પોસ્ટ માસ્ટર.....	૫૨૪
દારાબજી જમશેદજી પોસ્ટ માસ્ટર, નડીઆડ ...	૫૮૭
દારાબજી ડોશાભાઈ ડેપુટી.....	૨૧૨, ૪૪૩, ૪૬૦
૪૯૭, ૫૪૮, ૫૬૧, ૫૮૨, ૬૩૪, ૬૭૪, ^૨	૬૮૮
દારાબજી દીનશાહ એડનવાલા	૬૦૦
દારાબજી દીનશાહ ગાંધી ..	૫૫૫
દારાબજી દોરાબજી રીપોરટર	૧૦૩, ૧૪૦, ૩૨૨,
૬૦૭, ૬૪૯	
દારાબજી દોરાબજી રોડીઆ.....	૯૦, ૨૨૩, ૫૩૭
દારાબજી ધનંજીશાહ કપટાન.....	૯૦, ૧૮૭, ૨૯૦,
૩૬૬, ૪૧૨, ૪૧૩, ૪૫૬, ૫૦૧, ૫૩૭, ૫૪૧,	
૫૫૫, ૬૧૫, ૬૩૮	
દારાબજી ધનંજીશાહ કપટાનના છાકરાઓ	૯૮
દારાબજી બરજેરજી બેહરંમજી.....	૧૨
દારાબજી બેજનજી સુરતી	૨૫૪
દારાબજી બેહરાંમજી મનમળના	૨૮૯
દારાબજી મનચેરજી સોબેદાર.....	૨૭૯
દારાબજી મલેરવાનજી રોડના.....	૧૮૦, ૫૯૯, ૬૩૨
દારાબજી મેહરવાનજી ભરડા.....	૩૩૩, ૬૮૩
દારાબજી રતનજી ચીચગર. ૬૬, ૬૯, ૧૪૦, ૨૫૮,	
૨૬૭, ૩૨૬, ૩૨૭, ૩૨૮, ૩૫૬, ૩૮૭, ૪૨૭,	
૪૫૬, ૫૦૧	

સફે.

દારાબજી રસતમજી દલામ.....	૧૮૬, ૧૮૭, ૧૮૮
૧૮૯, ૧૯૦, ૨૮૦, ૩૩૩, ^૨	૬૭૪
દારાબજી અને રસતમજી ધનંજીશાહ કપટાન.....	૫૫૫
દારાબજી શેઠરીઆરજી હોમાજીના.....	૬૬૨
દારાબજી શોરાબજી તારાપોરવાલા....	૨૩૨, ૨૪૮, ૨૬૭,
૩૫૬, ૬૪૯	
દારાબજી શોરાબજી નરીમાન	૨૪૮
દારાબજી શોરાબજી નરીમાનના છાકરાઓ...	૨૪૮
દારાબજી હોરમજી ગારીઆ ૫૫૪, ૫૮૦, ૬૬૦,	૬૬૪
દારાબજી હોરમજી મોદી.....	૧૫૭
દારાજી કંઠઓજી મીરજી	૩૫૩
દીનજીજી કંઠઓજી મીરજી	૩૫૩
દીનજીજી ધણી અરદેશર અરશેદજી કુરદુનજી પારખ...	૧૪૩
દીનજીજી વીધવા અરદેશર અરશેદજી ગાંધી	૨૬૩
દીનજીજી ધણી જીવજી હીરજીભાઈ રેડીમની ...	૧૨૪,
૨૦૯	
દીનજીજી જીવજી જમશેદજી ઝાકટર, વીધવા રસતમજી	
કુરામજી હીરામજીજી	૬૬૫ ^૨
દીનજીજી વીધવા જાંગીરજી અરશેદજી તારાચંદ ...	૨૩,
૫૩૭	
દીનજીજી ડોશાભાઈ હોરમજીજી કામાજી	૨૨૧
દીનજીજી વીધવા દીનશાહ હોરમજીજી દરજી, એડનવાલા	
૩૮૨, ૪૬૧	
દીનજીજી ધણી દીનશાહજી ભીખાજી ખાન.....	૬૩૫
દીનજીજી વીધવા દોરાબજી કામાજી, ભરડા.....	૧૮૯
દીનજીજી ધનંજીશાહ ખંખાતા	૧૯૦
દીનજીજી નશરવાનજી બહમનજી મોદી.....	૯૮
દીનજીજી ધણી નશરવાનજી માલુજીજી પીટીટ.....	૮૮,
૧૨૫, ૧૭૭, ૨૬૯, ૨૪૯, ૨૫૧, ૩૦૪, ^૨	૩૧૭,
૩૩૪, ૪૮૩, ૪૪૦, ૪૪૭, ^૨	૫૦૫, ^૨ ૫૧૩,
૫૧૪, ૫૩૭, ૫૪૧, ૫૪૪, ૬૧૮, ૬૩૪, ૬૬૨	
દીનજીજી પેશતનજી મેહરવાનજી નાળીચેરવાલા...	૩૮
દીનજીજી ધણી પેશતનજી મુખજીજી બેનેટ	૨૧૬
દીનજીજી ધણી પેશતનજી દીનશાહ એડનવાલા ...	૩૮૨
દીનજીજી ધણી કુરાંમજી નવરોજીજી જેબુ.....	૧૫૭
દીનજીજી ધણી કુરાંમજી નશરવાનજી પટેલ....	૮૮, ૨૨૧,
૨૯૭, ૩૭૩, ૪૩૧	
દીનજીજી વીધવા કુરાંમજી મેહરાંમજી ગાડન.....	૩૬
દીનજીજી કુરાંમજી હોરમજીજી બહમનજી રોડના...	૬૪૬
દીનજીજી બહમનજી પીટીટ.....	૫૧૫

સર્વે	
દીનજીવ વધી બહમનજી ખરશેદજી કામાજી ...	૩૨૧
દીનજીવ વધી બહમનજી ખરશેદજી બાંકીવાલા...	૩૨૨, ૪૩૨
દીનજીવ વીધવા માણેકજી જ્ઞાવાલા	૫૬૫
દીનજીવ વીધવા મેહરવાંનજી પેશતનજી હાંડીસન...	૧૦૪
દીનજીવ રસતનજી અરેસર વારીઆ...	૧૧૧
દીનજીવ શાપુરજી શાએ...	૩૭૪
દીનજીવ વીધવા હોરમજી બેહરાંમજી વખારીઆ...	૧૮૭, ૧૮૮, ૧૧૧
દીનજીવ વીધવા હોરમજી મેહરવાંનજી ધાસવાલા...	૧૧૧
દીનજીવ વીધવા હોરમજી રસતનજી મોદી, કાનાનોરવાલા.	૧૫૭
દીનજીવ રસતનજી જ્ઞાણજી કાનસીસ, વધી હોરમજી ખરશેદજી ફુળાશ	૧૬૦
દીનજીવ રોરાજી બંગાસી...	૩૬૨
દીનજીવ અરેસર તાલેપરખાં...	૨૨, ૩૫, ૪૪, ૭૨, ૭૩, ૮૬, ૧૪૦, ૧૭૫, ૨૧૮, ૨૯૪, ૩૪૪, ૩૬૧, ૩૬૫, ૩૭૭, ૪૭૭, ૪૭૮, ૫૩૮
દીનજીવ અરેસર દાવરની કુંપતી...	૨
દીનજીવ અરેસર દાવર	૧૭૪
દીનજીવ અરેસર લીધાડિવાલા	૩૧૩
દીનજીવ અને અરેસર ફરદુનજી પડિ...	૪૬૭
દીનજીવ અસલાજી ભરૂચના...	૧૬૧
દીનજીવ એદલજી કમીયારીવાલા...	૫૭૬
દીનજીવ એદલજી વાદુધી...	૩૮૭, ૫૩૨, ૫૩૭
દીનજીવ એદલજી લામ...	૬૦, ૩૦૯, ૪૨૬, ૪૫૬, ૫૦૫, ૬૦૦
દીનજીવ એદલજી ચોડીઆ...	૬૮૮
દીનજીવ એદલજી વાળા...	૧૧, ૨૮૮, ૫૦૬, ૫૪૬, ૫૬૯
દીનજીવ એદલજી સખાજી...	૬૮૨
દીનજીવ દાવસજી એદનવાલા	૬૮૨
દીનજીવ કુવરજી પડોચા...	૩૫૬
દીનજીવ કુવરજી ખરૂચના...	૩૬૦
દીનજીવ ખરશેદજી દલાલ...	૩૧૫
દીનજીવ જમશેદજી ફરજીર કામદીનના...	૫૬૩, ૬૨૯, ૬૫૧, ૬૬૩, ૬૭૨, ૬૯૦
દીનજીવ જમશેદજી પાદખ...	૫૫
દીનજીવ જમશેદજી ફરજીર પાદખ...	૨૨, ૧૦૨, ૧૪૩, ૧૬૧, ૨૯૦, ૩૬૩, ૪૩૨

સર્વે	
દીનજીવ હજીબાજી ડાપર	૧૯૨
દીનજીવ હજીબાજી ડાકટર	૧૬૨
દીનજીવ હજીબાજી પટેલ, એલાવના...	૩૫૦
દીનજીવ હજીબાજી જમુભાજી...	૧૮૭
દીનજીવ હજીબાજી એદલજી મેહરાંમના	૫૮૧, ૬૮૨
દીનજીવ હોરાબાજી કરાની	૨૧, ૨૫૮, ૩૫૫
દીનજીવ હોરાબાજી ગોરવાલા	૨૬૭
દીનજીવ હોરાબાજી ખખાતા...	૩૯૦, ૫૧૮, ૬૦૯
દીનજીવ હોરાબાજી સરાફ	૩૪૭, ૩૫૫
દીનજીવ હોરાબાજી સુરતી	૧૮૦, ૪૮૦
દીનજીવ હોરાબાજી સોબેદાર	૩૮૭
દીનજીવ હોરાબાજી સાંગા	૬૬૨
દીનજીવ દાદાબાજી મરાજી	૬૬૨
દીનજીવ દાદાબાજી ગાંધી...	૨, ૪, ૭, ૧૬, ૪૦, ૬૪, ૧૦૩, ૧૧૪, ૧૩૧, ૧૫૮, ૧૮૦, ૧૯૦, ૨૦૧, ૨૦૯, ૨૨૬, ૨૬૩, ૨૭૫, ૪૧૨, ૪૩૦, ૪૫૬, ૫૭૧, ૬૦૦, ૬૧૫, ૭૭૧
દીનજીવ દાદાબાજી ગાંધી એડ કું.	૨૭૫
દીનજીવ દાદાબાજી હલ્લા...	૮૬, ૨૫૨, ૫૦૨
દીનજીવ દાદાબાજી દીવેચા	૩૮૪, ૬૦૦
દીનજીવ દાદાબાજી શાએર	૧૨, ૫૬૩
દીનજીવ દારાજી કપટન	૧૮૭, ૬૩૮
દીનજીવ દોરાજી મેહતા, આખરવેટરીવાલા...	૧૩૯, ૨૮૨, ૪૮૮
દીનજીવ દોરાજી કોલાએવાલા...	૩૭૫, ૩૯૦
દીનજીવ દોરાજી મસતરી...	૨૫૭, ૨૬૦, ૪૫૮, ૫૪૭, ૬૯૬
દીનજીવ દોરાજી મીસ્તરી, ડાકટર...	૩૯૦, ૪૩૩, ૫૧૮, ૫૫૪, ૫૮૦
દીનજીવ દોરાજી મુલ્લા...	૪૦૮
દીનજીવ ધનજીબાજી બોલટન...	૮૮, ૩૧૩
દીનજીવ ધનજીબાજી ખખાતા...	૧૮૬, ૧૯૦
દીનજીવ ધનજીબાજી દાવર...	૨૧૦, ૪૮૦, ૫૪૬, ૬૯૧, ૬૯૫
દીનજીવ ધનજીબાજી પટેલ...	૩૭૬
દીનજીવ નવરોજી સકલાનવાલા...	૨૫૩
દીનજીવ નવરોજી ભેલગાંમવાલા...	૨૯૧, ૩૦૦, ૩૭૫
દીનજીવ નવરોજી બેલ...	૩૬૬, ૬૦૦
દીનજીવ નવરોજી વધીસ...	૨૮૦

સફે.

દીનશાહ નશરનાનજી મીસ્ત્રી.....	૬૦૦
દીનશાહ નાનાભાઇ મસાલાવાલા.....	૭૫, ૩૩૫, ૩૬૨
દીનશાહ નાનાભાઇ દાવર.....	૪૩૫, ૪૬૩
દીનશાહ પીરોજશાહ શેહતા	૫૧૯
દીનશાહ પીરોજશાહ મીનવાલા...૨૭, ૮૬, ૧૬૬,	
૩૧૬, ૩૪૬, ૪૯૫.	

દીનશાહ પેશતનજી કાંગા...૩૫૭, ૨૪૩૯, ૪૭૮, ૨	
૫૪૬, ૫૪૯, ૫૫૪, ૬૦૦, ૬૧૦, ૬૨૧, ૬૬૯	
દીનશાહ પેશતનજી ધાસવાલા	૩૪૧
દીનશાહ પેશતનજી ફરોમજી ધડીઆલી	૩૨૮
દીનશાહ પેશતનજી ધડીઆલી, કરોમીના.....	૨૬૭
દીનશાહ પેશતનજી નાબર.....	૧૭, ૨૬૭, ૩૪૭
દીનશાહ પેશતનજી કામદીનજી, દરગુર... ૧૨૩,	
૧૮૬, ૧૯૦, ૨૩૧, ૨૮૬, ૨૯૭, ૩૫૭,	
૪૫૯, ૬૫૧, ૬૬૩, ૬૭૫, ૬૮૮	

દીનશાહ ફરુજનજી જીનવાલા	૧૪૭
દીનશાહ ફરુજનજી પડિ.....	૬૧૯
દી. એડ એ. ફરુજનજી	૬૧૯
દીનશાહ ફરોમજી દાવર.....	૫૩૬
દીનશાહ ફરોમજી નાણાવદી	૪૪૮
દીનશાહ ફરોમજી હમાયશ, ભરૂચના.....	
૧૧૫, ૧૮૫, ૧૮૬, ૧૯૦, ૫૩૮	

દીનશાહ ફરોમજી વાડીઆ.....	૩૭૫
દીનશાહ ફરોમજી કમીશરીવાલા	૩૫૬
દીનશાહ ફરોમજી કેઆસ	૬૦૦, ૬૫૮
દીનશાહ તથા ફરોમજી ભીખાજી ખાન... ૩૧૦,	
૬૮૬	
દીનશાહ અરજેરજી મેહતા, રંચુનના.....	૨૫૧
દીનશાહ અહમનજી, માંડવીના.....	૫૮૭
દીનશાહ અહમનજી ગોધપોરીયા	૧૮૪
દીનશાહ અહમનજી વકીલ, ભાવનગરવાલા...૧૪૦,	
૧૮૭, ૧૯૦	

દીનશાહ અહમનજી માસટર, ડાઉટર...૩૦૩, ૨	
૫૫૫, ૬૨૩, ૬૬૨	

દીનશાહ બેજનજી દુરકી.....	૫૮૫
દીનશાહ ભીખાજી ખાન...૨, ૯૮, ૧૨૯, ૨૬૦,	
૩૧૦, ૪૮૦, ૫૩૭, ૬૦૦, ૬૧૯, ૬૪૯	

દીનશાહ ભીખાજી ખાનની કું... ૬૧૯	
દીનશાહ ભીખાજી દાંતરા.....	૧૩૨
દીનશાહ ભીખાજી મીસતરી.....	૩૫૬

સફે.

દીનશાહ મનચેરજી પંચકી....૭, ૯૯, ૨૪૪,	
૪૫૬, ૪૮૨, ૬૪૯	

દીનશાહ મનચેરજી સોપારીવાલા.....	૩૧૯
--------------------------------	-----

દીનશાહ માણેકજી પીટી...૧, ૨, ૪, ૫,	
૬, ૧૪, ૧૫, ૧૬, ૨૨, ૨૩, ૨૪, ૨૬, ૨	
૨૭, ૩૫, ૪૦, ૪૧, ૪૬, ૫૩, ૫૮, ૬૦,	
૬૩, ૮૦, ૮૮, ૯૪, ૯૭, ૯૮, ૯૯, ૧૦૨, ૧૦૩, ૧૧૧, ૧૧૩, ૧૧૪, ૧૧૫,	
૧૨૧, ૧૨૫, ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૩૨, ૧૩૭, ૧૩૮, ૧૪૪, ૧૪૬, ૧૫૪, ૧૬૧, ૧૬૪,	
૧૬૫, ૧૬૯, ૧૭૪, ૧૭૭, ૧૮૦, ૧૮૪, ૧૮૮, ૧૮૯, ૧૯૦, ૧૯૫, ૨૦૦, ૨૦૪,	
૨૧૪, ૨૧૫, ૨૧૮, ૨૨૪, ૨૨૬, ૨૩૨, ૨૩૫, ૨૪૦, ૨૪૧, ૨૪૪, ૨૪૮, ૨૪૯, ૨૬૦, ૨૬૫, ૨૬૯, ૨૭૩, ૨૮૪, ૨૮૮, ૨૯૯, ૨૯૦, ૨૯૪, ૨૯૭, ૩૦૦,	
૩૦૪, ૩૦૯, ૩૧૩, ૩૧૪, ૩૧૬, ૩૧૮, ૩૨૦, ૩૨૨, ૩૨૬, ૩૨૯, ૩૩૩, ૩૩૪, ૩૩૬, ૩૪૫, ૩૪૯, ૩૫૫, ૩૬૬, ૩૬૭, ૩૬૯, ૩૭૪, ૩૭૮, ૩૭૯, ૩૮૧, ૩૮૨, ૩૮૪,	
૩૮૬, ૪૦૪, ૪૦૯, ૪૧૦, ૪૧૨, ૪૧૩, ૪૧૬, ૪૨૧, ૪૨૪, ૪૨૫, ૪૨૬, ૪૨૮, ૪૩૦, ૪૩૧, ૪૩૨, ૪૩૪, ૪૩૭, ૪૪૧, ૪૫૭, ૪૫૮, ૪૫૯, ૪૬૦, ૪૬૧, ૪૬૫, ૪૬૭, ૪૬૯, ૪૭૪, ૪૭૮, ૪૮૦, ૪૮૧, ૪૮૨, ૪૮૭, ૪૯૧, ૪૯૬, ૫૦૦, ૫૦૧, ૫૦૫, ૫૦૬, ૫૦૭, ૫૦૮, ૫૧૧, ૫૧૨, ૫૧૪, ૫૧૫, ૫૧૭, ૫૨૩, ૫૨૫, ૫૨૬, ૫૨૭, ૫૩૨, ૫૩૪, ૫૩૫, ૫૩૭, ૫૪૧, ૫૪૩, ૫૪૬, ૫૫૨, ૫૫૩, ૫૫૬, ૫૫૮, ૫૫૯, ૫૬૧, ૫૭૦, ૫૭૧, ૫૭૨, ૫૭૩, ૫૭૫, ૫૭૬, ૬૦૧, ૬૦૩, ૬૦૪, ૬૦૭, ૬૧૦, ૬૧૨, ૬૧૮, ૬૨૫, ૬૨૬, ૬૨૭, ૬૨૮, ૬૩૦, ૬૩૧, ૬૩૬, ૬૪૮, ૬૫૧, ૬૫૨, ૬૫૩, ૬૬૩, ૬૬૫, ૬૭૦, ૬૭૧, ૬૭૩, ૬૭૪, ૬૭૫, ૬૭૭, ૬૮૩, ૬૮૫, ૬૮૬, ૬૮૭, ૬૯૨, ૬૯૦, ૬૯૨.	

દીનશાહ માણેકજી કામદીન, દરગુર.....	૫૨૫
-----------------------------------	-----

	સફે.
દીનશાહ માણેકજી મીનવાલા.....	૧૬૬, ૩૩૧, ૬૧૧
દીનશાહ માણેકજી ભાએઆ મોદી, સુરતવાલા...	૧૧૫, ૨૫૦, ૨ ૬૨૦
દીનશાહ મેહરવાન ધરાની.....	૬૦૯
દીનશાહ મેહરવાનજી મેહતા.....	૧૧૮, ૨૭૬
દીનશાહ મેહરવાનજી રૂઢિવાલા, રોડિલના...	૨૫૦, ૫૦૮
દીનશાહ મેહરવાનજી ગલનેવાલા..	૩૩૧
દીનશાહ મેહરવાનજી આરીઆ..	૫૦૧
દીનશાહ રતનજી ધડીઆલી, પુણ્યાલા...	૧૨૪, ૨૪૮, ૩૦૨, ૪૦૯, ૪૮૪
દીનશાહ રસતમજી સુનાવાલા.....	૨
દીનશાહ રસતમજી દલાલ...	૧૮૭, ૧૮૮, ૧૮૯, ૧૯૦, ૭ ૬૭૪
દીનશાહ લીમજી પાડિ, મધરાજવાલા.....	૪૫
દીનશાહ એંડ શાપુરજી, દલાલો.....	૩૧૪
દીનશાહ શાપુરજી કરાની..	૫૪૩
દીનશાહ શાપુરજી ગલાસના.....	૫૦૫, ૫૯૯
દીનશાહ શાવકશાહ મુલકાંશીરાજના.....	૧૩
દીનશાહ શોરાખજી એંડ કું.....	૩૮૭, ૫૭૮
દીનશાહ તથા શોરાખજીની કુંપની, કમલ ત્રાવાલા...	૯૭
દીનશાહ શોરાખજી.....	૬૮૭
દીનશાહ શોરાખજી મીનાઈ.....	૩૦૬, ૪૪૦
દીનશાહ શોરાખજી નરીમાન.....	૨૨
દી શાહ શોરાખજી પાટક.....	૨૩
દીનશાહ શોરાખજી મુસ.....	૩૨૨
દીનશાહ શોગખજી મોદી.....	૨૧૬, ૨૭૬, ૪૦૮
દીનશાહ હોરમજીની કુંપની.....	૫૩, ૩૧૩
દીનશાહ હોરમજી અવાશીઆ.....	૨૬૫
દીનશાહ હોરમજી કરાકો...૧૦૪, ૧૩૨, ૧૪૫,	૨૩૧, ૨૪૦, ૨૪૧, ૨૪૯, ૨૯૭, ૩૬૦
દીનશાહ હોરમજી કુપર.....	૩૮૯
દીનશાહ હોરમજી કોખલા.....	૫૦૨
દીનશાહ હોરમજી ખટલીવાલા.....	૧૫૩, ૨૦૭, ૫૧૯, ૫૩૭, ૬૦૦
દીનશાહ હોરમજી ખીલીમોરીઆ.....	૩૧૪, ૫૩૨
દીનશાહ હોરમજી મસરવાલા.....	૫૬
દીનશાહ હોરમજી મેહતા.....	૧૪૫
દીનશાહ હોરમજી મોતીવાલા.....	૫૫૫, ૬૮૨
દીનશાહ હોરમજી મોપારીવાલા.....	૨૫૬, ૪૩૩
દેખાનો ધણી શેહરીઆરજી હોરમજી કાપડીઆ...	૧૯૦

	સફે.
દોરાખજી એદલજી કોલામેવાલા.....	૪૬૧
દોરાખજી એદલજી ગીમી...૧૧૨, ૧૯૨, ૨૧૫, ૩૨૮, ૩૫૭,	૩૮૯, ૪૧૫, ૪૭૮, ૫૦૪, ૫૨૪, ૫૩૦, ૫૯૧, ૬૩૦, ૬૬૫, ૬૮૮
દોરાખજી એદલજી ધારવાર.....	૨૧
દોરાખજી એદલજી સકલાતવાલા.....	૬૪૯
દોરાખજી અસપાંદીઆજી બખાં, એં.....	૬૦૦
દોરાખજી કાઉરાજી હાથીદાર.....	૫૬૧
દોરાખજી તથા કાવરાજી ગપરા, એં, વલસાડના	૧૪૧
દોરાખજી કાવરાજી જશાંવાલા.....	૬૧૦
દોરાખજી કાવરાજી બખાં.....	૨૫૩
દોરાખજી કાલાભાઈ કીકા.....	૬૩૫
દોરાખજી કુવરજી માણુ.....	૨, ૨૨૮, ૩૧૩
દોરાખજી કુવરજી લાલકાકા..	૫૬૩
દોરાખજી ખરશેદજી અવાશીઆ.....	૧૩૯
દોરાખજી ખરશેદજી કોહલા.....	૧૯
દોરાખજી ખરશેદજી નરીમાન.....	૩૯૦, ૪૦૮, ૫૧૯
દોરાખજી ખરશેદજી સરાફ ...	૫૩, ૫૦૬, ૫૯૯, ૬૩૪, ૬૬૧
દોરાખજી ખરશેદજી પટેલ.....	૨૧૯
દોરાખજી ખરશેદજી ચાન દાર.....	૬૬૨
દોરાખજી ચાનદાર, એં.....	૬૪
દોરાખજી જમશેદજી તાતા..	૧૪૧, ૨૫૮, ૪૨૭, ૫૦૬, ૫૪૧, ૬૩૪
દોરાખજી જમશેદજી પારખ.....	૧૪૩
દોરાખજી જમશેદજી કંચાકેટર (નાએગાંમવાલા)...	૨૪૩, ૪૩૯
દોરાખજી જમશેદજી (નાએગાંમવાલા)ની કું...૩૮૭, ૪૩૭,	૪૩૯, ૪૫૯, ૪૯૮
દોરાખજી જમશેદજી કાપડીઆ.....	૪૩૯
દોરાખજી જમશેદજી સકલાતવાલા,...	૯૧, ૨૫૨, ૩૬૬, ૪૧૬, ૪૪૯
દોરાખજી જમશેદજી સકલાતવાલાના છોકરાઓ,...	૪, ૪૦, ૮૦, ૯૧, ૨૫૨, ૨, ૪૧૬, ૫૩૭
દોરાખજી જીવણજી મોસતરી.....	૨૫૪
દોરાખજી કોલાભાઈ રોડીવાલા.....	૨૪૪, ૫૮૫
દોરાખજી તેલમુલજી કાપડીઆ.....	૧૧૨, ૩૫૫, ૪૦૦, ૪૪૩, ૪૬૦, ૫૮૦, ૫૯૩, ૬૪૭, ૬૬૫, ૬૭૭

	સફે.
દોરાખજ તેહમુલજ પાવરી...૩૭૫, ૬૨૨, ૬૮૨, ૬૮૬,	
	૬૯૦
દોરાખજ દાદાભાઈ ભુતી.....	૪૮૩
દોરાખજ દાદાભાઈ ખખાતા.....	૬૦૯
દોરાખજ દીનયારજ ખગાલી.....	૩૫૩, ૩૬૨
દોરાખજ દીનશાહ એડનવાલા.....૩૮૨, ૬૨૪, ૬૫૩,	
	૬૮૪
દોરાખજ દીનશાહ સરાફ, કરાંચીના.....	૩૪૬
દોરાખજ ધનજીભાઈ.....	૯૬
દોરાખજ ધનજીભાઈ સરાફ.....	૩૫૬, ૩૫૭,
દોરાખજ નવરોજી કરાંની	૬૦૧
દોરાખજ નવરોજી પરીટર.....	૨૫૩
દોરાખજ નવરોજી સચીનવાલા.....	૨૫૪
દોરાખજ નવરોજી વાછા.....	૬૫૬
દોરાખજ નશરવાંનજ કામાજી.....	૧૫૯, ૧૬૩,
	૨૩૦, ૨૩૨, ૫૫૩, ૬૪૪ ^૨
દોરાખજ નશરવાંનજ મીસતરી.....	૪૦, ૨૦૧, ૨૦૨,
	૨૩૦, ૨૫૯, ૨૬૦, ૨૬૭, ૩૨૫, ^૨ ૬૮૬
દોરાખજ નશરવાંનજ પાલીસવાલા.....	૪૭૦
દોરાખજ નાનાભાઈ વાડીઆ.....	૯૮, ૧૩૮, ૩૪૮, ^૨
	૪૫૬, ૫૩૪, ૫૩૭ ૫૯૯
દોરાખજ નાનાભાઈ શેઠના, કરાંચીના..	૨૬૭, ૨૯૦, ^૨
	૫૨૯
દોરાખજ પદમજ પેશતનજ.....	૧૧, ૪૦, ૪૭, ૧૬૮,
	૧૮૪, ૨૫૬, ૩૨૨, ૩૨૩, ૩૮૩, ૩૯૪,
	૩૯૭, ૪૩૩, ૪૪૯, ૪૭૮, ૫૦૮, ૫૪૧,
	૫૮૭, ૬૧૧, ૬૮૭
દોરાખજ પાલજી પાંડિવાલા.....	૧૧૮, ૧૫૦, ૨૦૯,
	૪૫૬, ૫૯૦, ૬૦૦, ૬૬૨
દોરાખજ પીરોજશાહ મીનવાલા.....	૩૧૬, ૫૨૯
દોરાખજ પેશતનજ કામાજી.....	૧૯, ૨૦, ^૨ ૨૧,
	૧૦૩, ૧૭૫, ૧૮૦
દોરાખજ પેશતનજ ધાસવાલા...૪૭, ૧૦૩, ૧૨૪,	
	૧૬૮, ૨૪૮, ૩૪૪, ^૩ ૪૪૪, ૪૯૫, ^૨ ૫૦૧,
	૫૭૧, ૬૦૬, ^૨
દોરાખજ પેશતનજ, દરગુર, સાતપરાના.....	૬૨૦
દોરાખજ પેશતનજ પટેલ.....	૨, ૪, ૪૬,
	૧૧૩, ૫૯૧
દોરાખજ પેશતનજ મેવાવાલા.....	૨૧૬, ૨૮૬
દોરાખજ ફરફુનજ ઉસ્તાદ.....	૬૦૦

	સફે.
દોરાખજ ફરાંમજની કું૦.....	૩૯૨
દોરાખજ ફરાંમજ કોદલા.....	૨૧, ૩૬
દોરાખજ ફરાંમજ ઉસ્તાદ.....	૫૩૭
દોરાખજ ફરાંમજ ટોડી.....	૯૦, ૫૪૯
દોરાખજ ફરાંમજ પાંડે...૪, ૨૬, ૪૬, ૯૦, ૧૩૦,	
	૧૪૪, ૧૬૯, ૧૭૩, ૨૧૪, ^૨ ૨૪૧, ૪૧૨,
	૪૧૩, ૪૬૫, ૫૫૨, ૫૫૬, ૫૫૮, ૫૭૮, ^૨
	૫૯૯, ૬૪૯, ૬૬૯
દોરાખજ ફરાંમજ બીલીઆ.....	૬૪૯
દોરાખજ ફરાંમજ વાનીયા.....	૩૬
દોરાખજ ફરાંમજ રોમર.....	૬૦૯
દોરાખજ ફરાંમજ શેઠના.....	૧૫૭
દોરાખજ ફરાંમજ દરગુર કામદીનના.....	૧૪૩
દોરાખજ બરમેરજ અવાશીઆ.....	૫૫૫
દોરાખજ બરમેરજ કોપર.....	૪, ૪૬,
	૧૧૫, ૧૩૦, ૨૦૫, ૨૬૦, ૩૭૨, ૩૮૨, ^૨
દોરાખજ બહમનજ દીવેઆ.....	૧૩૦, ૪૨૧
દોરાખજ બહમનજ ડોડીવાલા.....	૧૩૫
દોરાખજ બાલાભાઈ કલીઆંણીવાલા.....	૪૮, ૧૬૨,
	૨૩૪, ૩૭૮
દોરાખજ બેદરાંમજ રાંડેલીઆ...	૨૨૩
દોરાખજ બેદરાંમજ ખગાલી.....	૩૯૨
દોરાખજ ભીમજ ઉમરીગર.....	૪, ૧૦, ^૨ ૫૧
દોરાખજ ભીખાજ કાંગા.....	૩૫૫
દોરાખજ ભીખાજ તારાપોરવાલા.....	૧૮૪, ૧૮૫
દોરાખજ ભીખાજ રખાડી...	૬૩૫
દોરાખજ મનચેરજ કકરીઆ.....	૩૫૫
દોરાખજ મનચેરજ લાલકાકા.....	૫૮૭
દોરાખજ માણેકજ પટેલ.....	૬૮૨
દોરાખજ માણેકજ, પદરખાંનાવાલા.....	૨
દોરાખજ માણેકજ આદરાંનાવાલા, એ૦.....	૬૦૦
દોરાખજ માણેકજ ચીનાઈ	૪૯૫
દોરાખજ માણેકજ સરાફ.....	૬૦૦
દોરાખજ મેહરવાંનજ દાશુ	૩૨૮
દોરાખજ મેહરવાંનજ પંચકી ...	૪૯
દોરાખજ રસતમજ હજમેર	૨૬૭
દોરાખજ રસતમજ પટેલ.....	૧૩૩
દોરાખજ રસતમજ ભર્યા	૧૮૪
દોરાખજ રસતમજ મેહતા	૨૮૫
દોરાખજ રસતમજ સદલાતવાલા	૯૮

દોરાબજ રસતમજ સંગણુ, એ, કલીઆણીવાલા... ૨૩૪,	સફે.
૪૦૦, ૫૦૮	
દોરાબજ રસતમજ ધાકમારવાલા..... ૩૪૮	
દોરાબજ લીમજભાષ, શોલાપુરના..... ૫૦૮	
દોરાબજ એડ સમશુદીનની કું'૦ .. ૨૨૮	
દોરાબજ શાપુરજ સકસાતવાલા..... ૩૭૫	
દોરાબજ શેહરીઆરજ મોદી..... ૨૫૦, ૩૨૨	
દોરાબજ શોરાબજ બનાજ..... ૬૦, ૪૫૬	
દોરાબજ શોરાબજ હકીમ..... ૪૪૮	
દોરાબજ શોરાબજ..... ૬૬૦	
દોરાબજ હીરજભાષ વાજા..... ૬૬૨	
દોરાબજ હોરમજજ ઝકટર (ભુજવાલા).. ૧૨	
દોરાબજ હોરમજજ કાંગા..... ૩૧૯	
દોરાબજ હોરમજજ દેસાઇ..... ૨૦	
દોરાબજ હોરમજજ ગજધર..... ૨૮૪, ૪૧૮,	
૪૮૦, ૨ ૪૮૧૨	
દોરાબજ હોરમજજ (બંગાલી) અતે છોકરાઓ... ૨	
દોરાબજ હોરમજજ ચાંજીવાલા..... ૩૯૧	
દોરાબજ હોરમજજ પાંડે..... ૪૫	
દોરાબજ હોરમજજ ભાંડુપવાલા..... ૨૭૬, ૩૯૦,	
૪૧૪, ૪૩૨, ૪૭૬, ૫૧૮, ૫૪૬	
દોરાબજ હોરમજજ લગકરી..... ૧૩, ૩૬૦	
દોરાબજ હોરમજજ ભાંડા..... ૬૬૨	
ધ	
ધનજભાષ ઉકરજ, અહમદનગરના..... ૧૮૪	
ધનજભાષ ઉકરજ બનાજ..... ૧૬૧	
ધનજભાષ એલજ આલખલેસ..... ૩૧,	
૧૧૦, ૧૫૭, ૨૩૮, ૨૪૧, ૨૬૪, ૨ ૩૧૭,	
૩૧૮, ૪૫૬, ૫૧૪, ૫૨૨, ૫૨૩, ૬૦૦,	
૬૪૮, ૬૬૮	
ધનજભાષ એલજ બંગાતા..... ૨૯૩	
ધનજભાષ એલજ તમારી..... ૯૮	
ધનજભાષ એલજ તેનદીન..... ૬૫	
ધનજભાષ એલજ લવંગીઆ..... ૩૧૬,	
૩૩૨, ૬૯૨	
ધનજભાષ એલજ સુખીઆ..... ૧૩, ૭૪	
ધનજભાષ કાવરાજ પટેલ..... ૧૫૫, ૩૭૬, ૫૭૬	
ધનજભાષ કાવરાજ પાલખીવાલા..... ૨૫૮, ૩૧૫	
ધનજભાષ કાવરાજ અરદેશર શેના..... ૬૪,	
૧૫૦, ૪૬૫, ૪૬૬	

ધનજભાષ કાંનજભાષ કરજઆ..... ૯૭	સફે.
ધનજભાષ ખરશેજ રતનાગર... ૧૯, ૨૧, ૨ ૨૭, ૨૪૧,	
૩૨૧, ૫૮૫	
ધનજભાષ (ખરશેજ) રતનાગરની કું'.... ૨૪૧, ૨૬૦	
ધનજભાષ ખરશેજ રોડીઆ..... ૯૦	
ધનજભાષ ખરશેજ સરાફ... ૨૭, ૩૩, ૩૬, ૫૧, ૬૦,	
૮૦, ૮૫, ૯૬, ૧૦૨, ૧૧૪, ૧૧૫, ૧૨૫,	
૧૨૯, ૧૩૫, ૧૫૪, ૧૫૫, ૧૫૬, ૧૭૮, ૨૩૫,	
૨૬૮, ૪૧૨, ૪૫૬, ૪૮૦	
ધનજભાષ ખરશેજ ધડીઆલી... ૨૫૩, ૨ ૨૫૪, ૨	
ધનજભાષ જમશેજ..... ૧૪૫	
ધનજભાષ જમશેજ જશવાલા..... ૧૫૫, ૪૩૫,	
૫૧૧, ૫૭૬, ૬૦૦	
ધનજભાષ જમશેજ ડરાધવર..... ૩૭૪	
ધનજભાષ જવાઇ દેસાઇ..... ૮૭, ૮૮, ૬૦૦	
ધનજભાષ જાંગીરજ દાવર ... ૨, ૪, ૨૨, ૪૫, ૪૭,	
૭૦, ૧૪૬, ૧૭૩, ૧૭૫, ૩૧૩	
ધનજભાષ ડાશાભાષ મારા..... ૧૨૨, ૧૮૦, ૩૭૬	
ધનજભાષ દાદાભાષ કામદીન..... ૨૫૧	
ધનજભાષ દાદાભાષ દાદીશે..... ૩૫૭	
ધનજભાષ દોરાબજ ગીલડર..... ૬૨૨	
ધનજભાષ દોરાબજ મીચી..... ૫૮૧	
ધનજભાષ દોરાબજ મોદી..... ૬૩૭	
ધનજભાષ નશરવાંનજ કામાજ..... ૬૪, ૧૦૦, ૧૫૬,	
૨૩૨	
ધનજભાષ નશરવાંનજ રસતમજ બનાજ ... ૮૭, ૨૮૧	
ધનજભાષ નાનાભાષની કું'૦..... ૨૮૧	
ધનજભાષ પાલજીજ બાલલીવાલા..... ૨૬૧, ૫૯૬	
ધનજભાષ પેશતનજ પાંડે..... ૧૪૪	
૩૩૩, ૫૫૬	
ધનજભાષ પેશતનજ મેહતા..... ૫૬, ૨ ૫૭,	
૮૭, ૨૫૭, ૨૬૦, ૩૪૭, ૩૫૫, ૫૪૭, ૫૬૯	
ધનજભાષ પેશતનજ ગારકર..... ૩૭૦	
ધનજભાષ પેશતનજ માહલક્ષમીવાલા..... ૩૮૭, ૬૪૬	
ધનજભાષ પેશતનજ મોદી..... ૬૨૨	
ધનજભાષ ફરમજ પટેલ..... ૨, ૧૬,	
૧૭, ૨૫, ૨૭, ૩૦, ૩૩, ૩૪, ૩૬, ૪૦ ૪૭,	
૪૮, ૫૨, ૫૩, ૮૦, ૮૫, ૮૯, ૯૦, ૯૪,	
૯૫, ૯૬, ૧૦૨, ૧૦૩, ૧૧૧, ૧૧૪, ૧૧૫,	
૧૩૦, ૧૩૫, ૧૩૭, ૧૩૮, ૧૪૬, ૧૫૨,	

સફે.

સફે.

૧૫૪, ૧૭૩, ૧૭૪, ૨૦૬, ૨૨૨, ૨૩૪, ૨૩૫, ૨૭૮, ૨૮૦, ૨૮૮, ૩૧૮, ૩૨૨, ૩૫૮, ૩૬૧, ૩૬૫, ૩૬૬, ૩૬૭, ૪૧૦, ૪૧૨, ૪૬૦, ૪૭૮, ૪૮૨, ૫૦૨, ૫૪૬, ૫૬૬, ૬૭૬, ૬૮૨, ૬૯૩, ૭૦૨	૨૮, ૨૧૨, ૨૮૪, ૫૦૩
ધનજીભાઈ દ્રામજી બાટલીવાલા	૧૧૬
ધનજીભાઈ દ્રામજી વારડીન	૧૫૭, ૪૬૭
ધનજીભાઈ દ્રામજી શેઠના	૨૫૩, ૨૫૪
ધનજીભાઈ બરજોરજી અંજીયાગ	૪૮૦, ૫૮૦, ૫૮૧, ૬૨૩, ૬૬૧, ૬૬૪, ૬૮૪
ધનજીભાઈ બરજોરજી રપેનસરના, ડાક્ટર	૬૬૩
ધનજીભાઈ બરજોરજી અંબાતા	૧૪૨
ધનજીભાઈ બહમનજી, વલસાડના	૫૧૫
ધનજીભાઈ બહમનજી પીટીટ	૫૬૭, ૨૧૮, ૨૪૫, ૬૪૭
ધનજીભાઈ બેહરામજી મેહતા, કલકત્તાવાલા	૬૮, ૬૯, ૨૬૩, ૩૪૦
ધનજીભાઈ બેહરામજી મેહતાની કુંપની	૬૬૨
ધનજીભાઈ બેહરામજી રાંધુ	૧૪૧, ૧૬૨, ૧૩૩, ૬૮૬
ધનજીભાઈ બેહરામજી રાઈટર	૪૫૬
ધનજીભાઈ ભુરાભાઈ, વલસાડવાલા	૬૬
ધનજીભાઈ ભીખાજી દાંતરા	૨૫૮, ૩૫૮, ૪૧૨, ૪૩૨, ૪૬૪, ૫૧૫, ૫૬૬, ૬૧૮, ૬૪૬
ધનજીભાઈ મેહરવાનજી મેહતા	૬૮, ૨૩૨
ધનજીભાઈ મેહરવાનજી જીજીભાઈ	૬૬૪
ધનજીભાઈ મેહરવાનજી વાડીઆ	૧૭, ૩૧૦
ધનજીભાઈ મેટાભાઈ	૨૦૦
ધનજીભાઈ રતનજી ખીશની	૩૫૬, ૬૨૩
ધનજીભાઈ રતનજી ગજધર	૩૮૭
ધનજીભાઈ રતનજી તંજુવાલા	૨૮૫
ધનજીભાઈ રતનજી રતનાગર એંડ કું	૬૫
ધનજીભાઈ રતનજી રતનાગર એંડ કું	૩૧૩
ધનજીભાઈ રસતમજી, ધગતપુરાના	૩૪૪
ધનજીભાઈ રસતમજી આરીટન	૬૮
ધનજીભાઈ રસતમજી (અપુ) એંડ કું	૬૦૦
ધનજીભાઈ રસતમજી ખીસતરી	૪૩૨, ૬૦૦
ધનજીભાઈ રસતમજી મેહતા	૧૩૬
ધનજીભાઈ રસતમજી અપુ	
ધનજીભાઈ રસતમજી વાડીઆ	

ધનજીભાઈ રસતમજી વાડીઆ, ડાક્ટર	૧૩૬, ૫૧૬, ૫૮૦, ૬૨૨, ૬૨૩, ૬૬૪, ૬૮૨
ધનજીભાઈ રસતમજી લાલી	૨૨૦
ધનજીભાઈ રસતમજી નગરવાલા	૫૫૫
ધનજીભાઈ રસતમજી ભોંગા	૬૨૨, ૬૮૨
ધનજીભાઈ રસતમજી પારખ	૬૭૪
ધનજીભાઈ શાપુરજી બાટલીવાલા	૧૧, ૧૦૮, ૨૦૬
ધનજીભાઈ શેઠરીઆરજી ભરૂઆ	૫૫૪
ધનજીભાઈ શોરાબજી	૪
ધનજીભાઈ શોરાબજી કાતરક	૨૪૭
ધનજીભાઈ શોરાબજી મસાની	૬૮૩
ધનજીભાઈ શોરાબજી સંતોક	૨૨૬
ધનજીભાઈ શોરાબજી શેઠના	૫૬૧
ધનજીભાઈ શોરાબજી ગલાસના	૬૮૩
ધનજીભાઈ હોરમજી ધડીઆલી, કરાચીવાલા	૧૬૮, ૨૬૭
ધનજીભાઈ હોરમજી હકીમજી	૪, ૨૦, ૫૦, ૫૧
ધનજીભાઈ હોરમજી બતીવાલા (વાડીઆ)	૪૪૧, ૬૨૦, ૬૮૧
ધનજીભાઈ અસપંદીઆરજી કમીશરીવાલા	૨૬૭
ધનજીભાઈ એદલજી મના	૨૬૭, ૩૪૭
ધનજીભાઈ એદલજી કોલાવાલા	૩૬૦
ધનજીભાઈ એદલજી પટેલ	૪૦૮
ધનજીભાઈ કાવજી કાપડીઆ	૧૫૧
ધનજીભાઈ કુવરજી પટેલ	૪૩૬
ધનજીભાઈ કુવરજી ડોડીવાલા	૭૫, ૨
ધનજીભાઈ જમશેદજી અંકલેસરીઆ	૧૨૦, ૧૬૮, ૨૪૮, ૩૪૪, ૩૭૬, ૫૬૧, ૫૬૭, ૬૩૦, ૬૬૫
ધનજીભાઈ દાદાભાઈ મુનસફીના	૩૨૩
ધનજીભાઈ નવરોજી કપડાના	૬૩૭
ધનજીભાઈ નવરોજી પારખ, સરજનન મેજર	૧૪૧, ૨૪૩, ૪૨૩, ૪૫૨, ૪૬૧, ૫૦૨
ધનજીભાઈ પીરોજીભાઈ કાપડીઆ	૬૨૨
ધનજીભાઈ દ્રામજી મેહતા	૨૬૭
ધનજીભાઈ બરજોરજી અંબાતા, ભરૂઆના	૧૬૦
ધનજીભાઈ મનજોરજી કાપડીઆ	૨૫૮, ૩૪૮
ધનજીભાઈ મનજોરજી કાપડીઆ	૬૦૦
ધનજીભાઈ માણેકજી લાલકાશ	૨૧, ૧૭૦, ૧૬૪, ૨૨૨, ૨૫૧, ૨૬૮, ૩૧૬, ૩૬૩, ૪૩૨, ૫૩૩, ૬૦૦, ૬૭૭

સફે.

ધનજીશાહ મેહરવાંનજી ઝાકટર, ભરૂચના.....	૧૮૬, ૨
૧૮૯, ૧૯૨, ૨૨૩, ૩૨૩	
ધનજીશાહ મેહરવાંનજી કરાકા.....	૧૧૮, ૩૪૮, ૪૯૧, ૬૪૯
ધનજીશાહ મેહરવાંનજી ઝાકટર, ભરૂચના.....	૫૦૮, ૫૮૭, ૬૮૮
ધનજીશાહ રતનજી કપટાન.....	૫૫૫, ૬૩૮
ધનજીશાહ હીરજીભાઈ પટેલ.....	૫૫૫, ૫૮૭, ૬૧૧
ધનજીશાહ હોરમજી કરાકા, ખાનબાહદુર.....	૧૪૦, ૨૩૧, ૩૨૫, ૩૯૨, ૫૦૧, ૫૧૦, ૫૨૬, ૫૨૭, ૫૮૬
ધનજીશાહ હોરમજી દરગુર, કામદીનની.....	૫૮૧, ૬૬૨, ૬૮૨
ધનજીશાહ હોરમજી વખારીઆ.....	૬૬૬
ધનજીશાહ અરેશર હોરમજી વારીઆ.....	૫૪૫
ધનજીશાહ વીધવા કાવજી મેહરામજી પટેલ, છાજીપોરીઆ.....	૬૫૮, ૬૫૯
ધનજીશાહ કાવજી નાનાભાઈ દાવર.....	૬૫૪
ધનજીશાહ વીધવા જમશેદજી મનચેરજી ચીકા ધડીઆલી.....	૩૮૯, ૪૯૬, ૬૭૬
ધનજીશાહ ધણી જમશેદજી દોરાબજી નાચોગામવાલા.....	૭૦૦
ધનજીશાહ વીધવા જમશેદજી સંતોકજી દાવર.....	૬૮૮
ધનજીશાહ વીધવા દાદાભાઈ નવરોજજી અંગાલી.....	૨૭૭
ધનજીશાહ ધણી દાદાભાઈ પેચતનજી વારીઆ.....	૧૯૯
ધનજીશાહ ધણી દીનજી જમશેદજી પારખ.....	૫૪૫
ધનજીશાહ ધણી દોરાબજી અરજેરજી કાપર.....	૭૭૨
ધનજીશાહ ધણી ધનજીભાઈ એદલજી આલગચેસ.....	૧૧૦
ધનજીશાહ વીધવા ધનજીભાઈ નશરવાંનજી કાગાજી.....	૩૫, ૬૪, ૯૧, ૧૦૦, ૨૨૧
ધનજીશાહ વીધવા ધનજીભાઈ માલુકજી માકા અહમનના.....	૬૧૨
ધનજીશાહ ધણી ધનજીશાહ રતનજી કપટાન.....	૬૩૮
ધનજીશાહ ધણી નશરવાંનજી પેશોતનજી મુહમ્મદીરોજના.....	૪૧૭
ધનજીશાહ ધણી પીરોજશાહ દાદાભાઈ બેદવાર.....	૩૦૧, ૩૭૩
ધનજીશાહ વીધવા કરાંમજી પેચતનજી પાટક.....	૪૪, ૩૨૬
ધનજીશાહ ધણી અરજેરજી શોરાબજી અખાતા.....	૧૮૭, ૧૮૮, ૧૮૯, ૧૯૦

સફે.

ધનજીશાહ વીધવા અહમનજી હોરમજી વારીઆ.....	૬૩૧
ધનજીશાહ વીધવા અહમનજી મેહરાંમજી વણીઆ.....	૧૮૭, ૧૮૮
ધનજીશાહ વીધવા મેહરાંમજી રસતમજી રાંધા.....	૩૪૦
ધનજીશાહ ધણી મનચેરજી પાલજી રાષ્ટર.....	૪૮૦
ધનજીશાહ ધણી રસતમજી નવરોજજી ભોપતી.....	૧૪૧
ધનજીશાહ શોરાબજી માસટર, ઝાકટર.....	૩૨૮
ધનજીશાહ ધણી હોરમજી શોરાબજી તારીવાલા.....	૩૦૨
ધનજીશાહ ધણી હીરજીશાહ અહમનજી વારાન.....	૬૭૩
ન	
નરેશજી રતનજી વાંકીઆ, નારગોલના.....	૨૯૩
નવરોજજીની કું' હાંગાંગવાલા.....	૨, ૩૫૩
નવરોજજીની કું'.....	૪૫૫
નવરોજજી અરેશર દાવર.....	૨, ૪, ૪૦, ૪૬, ૫૪, ૭૨, ૮૦, ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૩૭, ૩૬૬, ૪૧૨, ૪૩૦, ૫૧૩, ૫૩૪, ૫૩૭, ૫૯૯, ૬૦૭, ૬૪૯
નવરોજજી અરેશર (દાવર) એડ સનસ.....	૩૧૩
નવરોજજી અરેશર.....	૬૬૮
નવરોજજી આદરજી તાતા.....	૫૧૬
નવરોજજી એદલજી મળધર.....	૫૬, ૬૭, ૬૮૬
નવરોજજી એદલજી (સુરતી) ની કું'.....	૮૬
નવરોજજી કાવજી અયુગર.....	૧૦૦
નવરોજજી કાવજી આશજીનર.....	૫૯, ૧૫૮
નવરોજજી કાવજી ધડીઆલી.....	૩૮૭
નવરોજજી કાવજી દાલા.....	૩૫, ૩૬
નવરોજજી કાવજી દાદાખાનાવાલા.....	૨૬૦, ૩૬૬, ૪૫૬, ૬૨૮
નવરોજજી કાવજી દાજી.....	૫૫૪
નવરોજજી કાવજી નાળીએરવાલા.....	૧૬૬, ૨૫૧, ૫૨૨
નવરોજજી કાવજી પોંહયા.....	૨૧, ૨૭, ૫૫૩
નવરોજજી કાવજી મીનવાલા.....	૨૮૯
નવરોજજી કાવજી મુલા.....	૬૭૭
નવરોજજી કેકાબાદજી મોદી.....	૧૪૫, ૧૮૦
નવરોજજી અરેશર અનાજી.....	૪, ૯૦, ૧૧૪, ૧૫૪
નવરોજજી અરેશર સરાધ.....	૫૩
નવરોજજી અરેશરની કું'.....	૨૦૫
નવરોજજી અરેશર હાએવાએ.....	૨૫૬, ૨૫૭
નવરોજજી અરેશર આંતીઆ.....	૩૧૫

	સફે.
નવરોજી અરશેદજી લીધુંવાલા.....	૨૯૦
” ” ” ની કું પની.....	૫૩૭
નવરોજી જમશેદજી વાડીઆ ...	૫૬, ૬૧, ૧૭૮, ૫૨૬, ૬૦૨
નવરોજી જમશેદજી વાડીઆના છોકરાઓ.....	૪૮, ૧૧૪
નવરોજી જમશેદજી મોદી.....	૩૮૦
નવરોજી જમશેદજી બાંમજીના છોકરાઓની કું.....	૫૩૭
નવરોજી જમશેદજી બાંમજી, આંબ.....	૫૯૧
નવરોજી જીવણજી ગજધર.....	૩૫૫, ૩૯૦, ૫૬૯
નવરોજી જીવણજી મેહતા	૫૫
નવરોજી જીવાજી વાઘા	૧૯૧
નવરોજી જંગીરજી ગામડીઆ ...	૯૦, ૯૧, ૯૮, ૨૦૫, ૪૧૩, ૫૩૭, ૫૭૮, ૬૧૮, ૬૪૯
નવરોજી જંગીરજી જશાવાલા	૨૧૯
નવરોજી ડોશાલાખ દુયાશ	૧૯, ૨૧, ૩૫૫
નવરોજી ડોશાલાખ દેસાઈ	૪૦૮ ^૨
નવરોજી દાજીલાખ ઉનવાલા...૧૪૦, ૪૫૬, ૫૦૧, ૬૦૦	
નવરોજી દાદાલાખ આલખલેસ... ૪૦૮, ૫૮૧, ૬૪૮	
નવરોજી દીનશાહજી હસ્તુર કામદીનના ...૧૯૦, ૪૩૯	
નવરોજી દોરાબજી ખંડાલાવાલા...૧૧૨, ૧૪૫, ૨૪૩, ૩૧૫, ૪૭૮, ૫૦૮, ૫૨૨, ૫૪૦, ૬૧૬, ૬૭૬, ૬૮૮	
નવરોજી દોરાબજી ગાંધે	૧૭૫, ૨૦૬, ૨૪૧
નવરોજી દોરાબજી ચાંનદાસ	૬૪
નવરોજી દોરાબજી પઠિવાલા	૬, ૧૯
નવરોજી દોરાબજી મેજર	૩૭૪
નવરોજી દોરાબજી માણુ.....	૨૫૮
નવરોજી દોરાબજી લંવગીઆ	૩૧૬
નવરોજી દોરાબજી સકલાતવાલા ...	૮૬, ^૨ ૮૮, ૯૨, ૧૪૮, ૨૪૪, ૨૫૨, ૩૬૬
નવરોજી ધનજી ઢોડી	૨૮
નવરોજી નશરવાંનજી, મનમારના.....	૨૨૩
નવરોજી નશરવાંનજી અજાજી.....	૪૫૮
નવરોજી નશરવાંનજી આઝમસનના.....	૬
નવરોજી નશરવાંનજી કમીસરીએટ એજન્ટ, રાજકોટના	૫૨૬
નવરોજી નશરવાંનજી કાતરક.....	૬૯૨, ^૨
નવરોજી નશરવાંનજી ગજધર, કલકત્તાવાલા ...	૫૬, ૮૭, ^૨ ૯૭, ૧૧૫, ૨૦૦, ૩૫૩, ^૨ ૩૮૪
નવરોજી નશરવાંનજી (ગજધર) ની કું.....	૯૬, ^૨ ૯૭, ^૨ ૩૧૦, ૩૫૩

	સફે.
નવરોજી નશરવાનજી ગેનડા.....	૧૮૬
નવરોજી નશરવાનજી પગી.....	૧૧૭
નવરોજી નશરવાનજી પુજીઆજી, ભત્રીશાહ. ૧૬૧, ^૨	
નવરોજી નશરવાનજી પોંહ્યા...૨૬૭, ૩૪૬, ૩૪૭, ૩૦૪	
નવરોજી નશરવાનજી મામા.....	૩૮૭
નવરોજી નશરવાનજી લાંમ...૪૭, ૭૪ ^૨ , ૨૧૯, ૩૧૩	
નવરોજી નશરવાનજી વાડીઆ, હાનરેબલ...૬૯, ૨૫૮, ૩૩૩, ૪૯૪, ૫૦૬, ^૨ ૫૧૭, ૫૪૭, ૫૫૩, ૫૭૨	
નવરોજી નશરવાનજી શેકતા.....	૧૫૭
નવરોજી નાનાલાખ ફરાંમજી...૧૪, ૩૪, ૩૫, ૬૪, ૬૬, ૬૯, ૭૨, ૮૫, ^૨ ૯૦, ૯૯, ૧૦૩, ૧૧૧, ૧૧૪, ૧૧૫, ૧૨૫, ૧૨૬, ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૩૭, ૧૩૯, ૧૫૪, ૧૭૩, ૧૭૪, ૧૭૫, ૨૨૨, ૩૨૨, ૩૫૫, ૩૫૮, ૩૮૭, ૩૯૦, ૪૧૪, ૪૫૬, ^૨ ૪૫૭, ૫૦૧, ૫૪૬, ૬૧૯	
નવરોજી પદમજી પેશતનજી... ૧૧, ૪૦, ૪૭, ૨૧૯, ૨૨૨, ૨૫૬, ૩૨૨, ૩૯૩, ૪૪૯, ૫૪૬	
નવરોજી પાલણજી દેશાઈ.....૨૭૬, ૩૫૭, ૫૧૮	
નવરોજી પેશતનજી દાલા.....૯૬, ^૨ ૯૭	
નવરોજી પેશતનજી તારીવાલા..... ૧૯૯	
નવરોજી પેશતનજી મેહતા, મહેવીવાલા...૧૯૪, ૨૫૭, ૨૬૦, ૩૪૬	
નવરોજી પેશતનજી વકીલ.....૧૪૦, ૧૪૫, ૧૪૬, ^૨ ૧૭૭, ૨૭૦, ૩૫૧, ૪૪૦, ૪૬૦, ૫૦૮, ૫૩૩, ૫૭૫, ૬૩૦	
નવરોજી પેશતનજી કામાજી.....૩૨૮, ૩૫૭, ૫૬૩	
નવરોજી પેશતનજી ગજધર..... ૩૫૩	
નવરોજી પેશતનજી પોંહ્યા..... ૫૫૩	
નવરોજી પેશતનજી સંજીઆ (કાપડીઆ)..... ૧૪૨, ૬૮૧ ^૨	
નવરોજી ફરફુનજી.....૪, ૧૪, ૧૭, ૧૯, ૨૧, ૩૪, ^૨ ૪૦, ૪૧, ૪૬, ૯૫, ૧૦૩, ૧૦૪, ૧૧૦, ૧૧૪, ^૨ ૧૧૫, ^૨ ૧૩૭, ૧૪૦, ૧૫૦, ૧૮૬, ૨૦૭, ૨૧૦, ૨૨૨, ૨૩૫, ^૨ ૨૩૬, ^૨ ૨૩૭, ૨૪૨, ૨૬૧, ૨૬૭, ૨૬૮, ^૨ ૨૭૩, ૨૭૫, ૨૭૮, ૨૮૨, ૨૮૩, ૨૮૪, ૨૮૬, ૨૯૪, ^૨ ૨૯૫, ૩૦૭, ૩૧૮, ૩૨૦, ૩૨૧, ^૨ ૩૨૨, ૩૨૬, ૩૩૧, ૩૫૧, ૩૬૫, ૩૭૬, ૩૭૮,	

સફે.

નશરવાનજી અરશેજી ગાંધી.....	૩૫, ૨૭૫
નશરવાનજી અરશેજી ચીનાઇ.....	૫૧૯
નશરવાનજી અરશેજી જશાવાલા.....	૫૩૨
નશરવાનજી અરશેજી દાદીશે.....	૩૩, ૩૪, ૩૬, ૪૦, ૪૧, ૬૩, ૬૪, ૧૫૮, ૫૦૦, ૫૦૯
નશરવાનજી અરશેજી ગોપીપોરીઆ, નગરવાલા (ખાનખહાદુર).....	૬૧, ૧૮૩, ૧૮૪, ૨૫૦, ૩૨૩, ૪૪૫, ૫૦૩, ૫૦૮, ૫૭૯, ૫૮૭, ૬૧૧, ૬૬૦, ૬૮૭
નશરવાનજી અરશેજી નાનજી.....	૧૧૨, ૩૭૧, ૩૭૨, ૩૮૨, ૫૬૬
નશરવાનજી ચાંદાભાઇ, ઇજનેર.....	૧૮, ૩૪, ૪૭, ૧૮૦, ૨૦૫, ૨૧૧, ૨૧૫, ૨૬૮, ૨૮૪, ૩૧૯, ૩૨૨, ૩૫૮, ૪૧૪, ૪૩૨, ૪૪૪, ૪૬૦, ૫૦૧, ૫૦૫, ૫૩૪, ૫૪૧, ૫૪૬, ૬૨૭, ૬૫૯, ૬૬૭
નશરવાનજી યુસતાદજી ચીનીના.....	૨૬૭
નશરવાનજી યુસતાદજી રીપોરટ.....	૨૧૫
નશરવાનજી જમશેદજી ઇસકોરવાલા.....	૧૧૫, ૧૮૦, ૪૫૬
નશરવાનજી જમશેદજી દરગુર કામદીન.....	૧૧૬, ૧૮૩, ૧૮૬, ૧૯૧, ૧૯૨, ૫૩૮
નશરવાનજી જમશેદજી ગોરવાલા.....	૨૬૭, ૩૪૬, ૩૪૭, ૫૨૯
નશરવાનજી જમશેદજી દાંતરા.....	૫૧૯
નશરવાનજી જમશેદજી મોદી.....	૬૮, ૨૧૬
નશરવાનજી જમશેદજી નાણાવતી.....	૫૫૫
નશરવાનજી જમશેદજી રતનાગર.....	૨૧૬, ૨૫૬, ૨૭૬, ૩૯૦, ૩૯૩, ૫૮૯
નશરવાનજી જમશેદજી (આ).....	૬૮૭
નશરવાનજી જામાસપજી જામાસપઆશાના, દરગુર (ખાનખહાદુર).....	૧૯, ૧૨૦, ૧૨૪, ૧૮૮, ૨૨૨, ૨૩૮, ૨૪૪, ૨૪૫, ૨૪૮, ૨૪૯, ૨૫૪, ૨૫૬, ૨૬૦, ૨૬૩, ૨૭૧, ૨૮૬, ૨૮૭, ૩૦૨, ૩૦૩, ૩૦૫, ૩૨૨, ૩૬૬, ૩૮૩, ૩૯૭, ૪૩૨, ૪૩૩, ૪૪૯, ૪૬૬, ૪૬૭, ૫૩૩, ૫૩૪, ૫૪૬, ૫૭૫, ૫૮૫, ૫૮૦, ૫૯૧, ૫૯૭, ૬૦૬, ૬૦૯, ૬૧૫, ૬૭૪, ૬૮૪
નશરવાનજી જામાસપજી મુલ્યાં.....	૧૯, ૨૦, ૨૧
નશરવાનજી જાંગીરજી ખાંભાતા.....	૧૪૯, ૩૫૬
નશરવાનજી જાંગીરજી લાંબ, ઝાકટર.....	૩૩, ૨૧૫, ૨૨૪, ૩૩૮, ૫૪૬

સફે.

નશરવાનજી જાંગીરજી વાડીઆ.....	૨૧, ૪૧, ૬૩, ૧૨૯, ૧૭૫, ૨૮૪, ૩૮૧, ૪૦૮, ૪૫૬, ૫૩૪, ૫૩૫, ૫૬૯, ૬૪૯
નશરવાનજી ડોશાભાઇ ફારોસીસ.....	૧૯, ૨૧
નશરવાનજી ડોશાભાઇ રતમફરાંમના.....	૨૬૩
નશરવાનજી દાદાભાઇ કાતરક.....	૩૭૯, ૫૨૩, ૫૬૩, ૫૭૮, ૬૫૮, ૬૯૨
નશરવાનજી દાદાભાઇ નવસારીવાલા.....	૩૬૬, ૬૫૪
નશરવાનજી દારાશાહ ખાંભાસાહિબ.....	૨૦૫, ૩૫૧
નશરવાનજી દાનજી મીરજાં.....	૩૫૩, ૪૧૪, ૬૮૯, ૬૯૦
નશરવાનજી દીનશાહજી કોચમેન.....	૧૨૪
નશરવાનજી દીનશાહજી શાએર.....	૧૨, ૭૧, ૫૬૩
નશરવાનજી દોરાબજી આદર્શનવાલા.....	૬૮૩
નશરવાનજી દોરાબજી આપ અખતાર.....	૭, ૨૪૬, ૨૮૭, ૩૪૮, ૩૪૯, ૪૩૪, ૪૯૨, ૪૯૪, ૬૩૫
નશરવાનજી દોરાબજી કાતરક.....	૫૫૫, ૫૬૯
નશરવાનજી દોરાબજી પટેલ.....	૧૪૦, ૩૧૩, ૩૭૪, ૪૫૬
નશરવાનજી દોરાબજી પટેલ (નાટકવાલા).....	૨૫૩, ૨૫૪
નશરવાનજી દોરાબજી બાધુરજી.....	૭૨, ૪૫૬, ૬૧૦
નશરવાનજી દોરાબજી ભાડા.....	૩૭૧, ૩૪૮, ૩૫૬, ૩૮૯, ૪૭૮
નશરવાનજી દોરાબજી મેક્કતા.....	૧૪૭, ૨૮૫
નશરવાનજી ધનજીભાઇ કરંજીઆ, ઝાકટર.....	૧૨, ૨૮૫, ૫૦૮, ૫૮૭, ૬૮૭
નશરવાનજી ધનજીભાઇ કરંજીની.....	૩૫૬
નશરવાનજી ધનજીભાઇ રાણા.....	૬૪૯
નશરવાનજી નવરોજજી, સીરના.....	૩૨૩, ૪૦૦
નશરવાનજી નવરોજજી ઉનવાલા.....	૨૧
નશરવાનજી નવરોજજી કુપર.....	૨૫૮
નશરવાનજી નવરોજજી આઇસવાલા.....	૬૦૯
નશરવાનજી નવરોજજી ખાંભાતા.....	૫૯, ૧૯૨, ૩૧૪, ૩૫૬, ૩૮૭, ૩૮૯, ૪૩૮, ૪૭૮
નશરવાનજી નવરોજજી પગી.....	૧૧૭
નશરવાનજી નવરોજજી પલીડર.....	૨૮૩, ૫૦૭
નશરવાનજી નવરોજજી પારખ.....	૨૬૭, ૪૨૩, ૪૩૯, ૪૫૯, ૫૦૬, ૫૬૭
નશરવાનજી નવરોજજી ખોદ.....	૩૦૩, ૩૬૬, ૩૬૭, ૪૨૬, ૪૭૭
નશરવાનજી નવરોજજી મોદી, લખતોરના.....	૪૪૯
નશરવાનજી નવરોજજી શેના.....	૨૮૧, ૩૬૪, ૩૭૩, ૫૦૯

	સફે.
નશરવાનજ નાનાભાઈ ગજધર :.....	૩૫૬
નશરવાનજ તથા પાલજીની કું.....	૧૬૭
નશરવાનજ પાલજી ગોટલા	૨૧
નશરવાનજ પાલજી નીકલસન	૪૦૬
નશરવાનજ પાલજી પોહો	૨૫૦, ૩૩૨
નશરવાનજ પાલજી	૬૬૪
નશરવાનજ પુજ્યાજી	૨૫૬
નશરવાનજ તથા પેશતનજ	૨, ૧૧૬, ૫૩૩
નશરવાનજ પેશતનજ કામા	૩૫૭, ૫૬૩
નશરવાનજ પેશતનજ તાડીવાલા	૪૩૦
નશરવાનજ પેશતનજ પાવરી	૧૨૪
નશરવાનજ પેશતનજ સુનરી	૫૧૬, ૬૬૨, ૬૮૨
નશરવાનજ પેશતનજ વકીલ, અમદાવાદના.....	૩૫૧
નશરવાનજ પેશતનજ વકીલ, સુરતના	૪૭, ૨૦૫, ૨૮૦, ૨૮૧
નશરવાનજ પેશતનજ મુદલાં શીશોજના.....	૩૧૦
નશરવાનજ ફરીજ આવલ	૩૬૬
નશરવાનજ ફરજનજ પારખ	૩, ૧૭૦, ૨૨૩, ૬૪૬
નશરવાનજ ફરજનજ આંટના	૩૩૨, ૩૫૧, ૬૬૩
નશરવાનજ ફરામજ, એ. (એલાવના).....	૩૦૬
નશરવાનજ ફરામજ, ભોશાવલના.....	૨૫૦
નશરવાનજ ફરામજ ધીસતા.....	૨, ૩૬, ૨૦૫, ૩૧૩
નશરવાનજ એંડ ફરામજ.....	૩૧૩
નશરવાનજ ફરામજ ક્યાની, કાલાપુરવાલા.....	૩૪૮
નશરવાનજ ફરામજ રોડી.....	૧૧૬, ૫૩૩
નશરવાનજ ફરામજ ઘડીઆલી.....	૩૫૫
નશરવાનજ ફરામજ ટેડી.....	૨, ૪૫૬, ૬૦૦, ૬૪૬
નશરવાનજ ફરામજ તખેલી.....	૨૪૩
નશરવાનજ ફરામજ લંડારા.....	૪૮૦
નશરવાનજ ફરામજ મોવડાંવાલા	૬૬, ૫૫૮
નશરવાનજ ફરામજ મીરજી	૫૮૧, ૬૮૨
નશરવાનજ ફરામજ હાએવાએ.....	૨૫૭
નશરવાનજ ફરામજ હીરામાણીક.....	૧૫૩
નશરવાનજ ફરામજ.....	૫૪૧
નશરવાનજ ફરામજ બનશા.....	૬૨૨
નશરવાનજ બચાજ સીરવાજી.....	૬૯૦
નશરવાનજ બરબેરજ, વલસાડના.....	૧૪૧
નશરવાનજ બરબેરજ, રાડેલના.....	૨૫૦
નશરવાનજ બરબેરજ ઉનવાલા.....	૨૫૭

	સફે.
નશરવાનજ બરબેરજ દાદીબરબેર.....	૬૮૪
નશરવાનજ બહમનજ, ડાકેટર.....	૧૩૬
નશરવાનજ બહમનજ ભર્યા.....	૪૮૦
નશરવાનજ બહમનજ મુદલાં.....	૪૪૭
નશરવાનજ બહમનજ ભાવનગરી.....	૪૭, ૭૨, ૧૧૩
નશરવાનજ બહમનજ માસટર.....	૨૯૯
નશરવાનજ બહમનજ મોદી.....	૩૬, ૫૨, ૫૩, ૬૬, ૧૦૨, ૧૧૪, ૧૨૨, ૧૫૭, ૧૭૫, ૩૬૫, ૩૭૯, ૪૦૭, ૪૧૨, ૪૧૭, ૪૩૪, ૪૫૬, ૫૨૩, ૫૪૧, ૫૭૦, ૫૭૩
નશરવાનજ બહમનજ મોદીની કું.....	૧૭૫, ૧૮૦, ૩૧૮, ૩૨૬, ૪૩૧, ૪૩૪, ૫૫૮, ૫૭૦
નશરવાનજ બહમનજ મોદીના છાકરાઓ.....	૪૬, ૧૦૨, ૧૩૦, ૨૦૫, ૨૬૦, ૨૮૪, ૨૯૦ ૩૬૬, ૪૧૩, ૫૩૪, ૫૩૭, ૫૭૧, ૬૮૭
નશરવાનજ બહમનજ વાડીઆ, કાનાનોરના.....	૧૫૭
નશરવાનજ બહમનજાહ મેહતાજી.....	૧૬૦, ૨૦૫, ૫૮૭, ૬૮૮
નશરવાનજ બેજનજ ફરજર.....	૬૬, ૬૭, ૬૬૨
નશરવાનજ બેહરામજ ટોડીના, એ.....	૧૪૨
નશરવાનજ બેહરામજ ઢાલા.....	૩૬
નશરવાનજ બેહરામજ નાણાવતી.....	૧૧૭
નશરવાનજ બેહરામજ પાલીસવાલા.....	૩૨, ૧૪૭
નશરવાનજ બેહરામજ ભાંડેના.....	૪૮૦
નશરવાનજ બેહરામજ શેકરેટરી	૫૭, ૧૨૭, ૨૬૬, ૨૭૫, ૩૩૭, ૩૭૮, ૪૧૨, ૪૧૩, ૪૫૧, ૪૬૧, ૫૩૭, ૫૩૮, ૫૪૬, ૫૪૯, ૫૮૨, ૬૦૧, ૬૦૨, ૬૧૫, ૬૪૬, ૬૬૪, ૬૬૮
નશરવાનજ મનબેરજ કામાજી.....	૬૮, ૧૩૩, ૧૬૪, ૨૦૪, ૨૩૦, ૨૬૦, ૫૪૧, ૫૫૪
નશરવાનજ મનબેરજ ભોરમજી કામાજી.....	૩૭૩
નશરવાનજ મનબેરજ ગજધર.....	૪, ૫૫, ૫૬, ૨૦૦, ૩૫૩, ૪૫૫
નશરવાનજ મનબેરજ દલાલ (બજાર) એલ. સી. ઇ.	૩૭૫
નશરવાનજ મનબેરજ નાદરશાહ.....	૩૫
નશરવાનજ મનબેરજ પટેલ, એલાવના.....	૩૦૬
નશરવાનજ મનબેરજ ભાજી દલાલ	૬૬૨
નશરવાનજ મનબેરજ વાડીઆ.....	૧૦, ૪૦, ૪૬, ૬૫, ૬૬, ૭૧, ૭૩, ૮૫, ૮૬, ૧૩૭, ૧૩૮, ૧૭૪, ૧૮૦, ૧૯૫, ૧૯૬, ૨૧૪, ૨૯૫

	સફે.
નશરવાંનજી હોરમજી સરાફ	૨૭૬
નશરવાંનજી હોરમજી ચોકસી	૬૬૨
નાનજી નવરોજી	૫૩૫
નાનજી રતનજી	૫૩૫
નાદરશાહ એદલજી દીનશાહ, કરાંચીના	૩૪૬, ૩૪૭
નાદરશાહ દાદાભાઈ બેદવાર	૬૨૩
નાદરશાહ દાદાભાઈ કમીશરીવાલા	૪૩૯
નાદરશાહ નવરોજી કાચરાજી	૩૪૦, ૬૯૭
નાદરશાહ હોરમજી બીલીમોરીઆ, દલાલ	૩૫૬, ૬૮૩
નાદરશાહ હોરમજી સુખીઆ, ડાકટર	૬૨૨, ૬૩૮, ૬૯૪
નાનાભાઈ અરદેસર મુસા	૩૨૮, ૫૫૫, ૬૨૨, ૬૬૧
નાનાભાઈ એદાજી દુધાયા	૫૫૦
નાનાભાઈ કાસાભાઈ જંશુસરવાલા	૧૮૮
નાનાભાઈ કાવરાજી કેઆસ	૧૧૭
નાનાભાઈ કાવરાજી ખાનસાહેબ	૩૦૦, ૫૬૧
નાનાભાઈ કુવરજી મોદી, ડાકટર	૧૪૫, ૫૧૯, ૫૫૪, ૬૨૨, ૭૦૧
નાનાભાઈ કાંનજીભાઈ ડીસાવાલા	૧૨૭
નાનાભાઈ ચાંનજીભાઈ ગોરવાલા, કરાંચીના	૨૬૦, ૨૬૭, ૫૨૯
નાનાભાઈ જમશેદજી ગજધર	૨૨૫
નાનાભાઈ જમશેદજી મુસા	૨૫૮
નાનાભાઈ જમશેદજી દુધાયા	૩૭૪
નાનાભાઈ દાદાભાઈ, બીલીમોરાવાલા	૧૯૪, ૨૬૬
નાનાભાઈ દાદાભાઈ સતારાવાલા	૬૫૪, ૬૬૨
નાનાભાઈ દોરાજી ચોથીઆના છોકરાઓ	૧૪૧
નાનાભાઈ ધનજીભાઈ	૬૮૮
નાનાભાઈ ધનજીભાઈ બનાજી	૧૬૧, ૩૦૯
નાનાભાઈ નવરોજી દાધુ	૨૧૫, ૨૧૮
નાનાભાઈ નવરોજી શેઠના	૨૮૨
નાનાભાઈ નવરોજી કાંતરકે	૫૬૯, ૬૨૨, ૬૬૪
નાનાભાઈ નશરવાંનજી માસટર	૨૦૮, ૨૯૨, ૨૯૪, ૩૭૫, ૫૦૯
નાનાભાઈ નશરવાંનજી લાકડાવાલા	૪૪૦
નાનાભાઈ પાલજીજી શેઠના	૬૭૭
નાનાભાઈ પેશતનજી ધરાજીના	૧૧૭
નાનાભાઈ પેશતનજી રાંછા	૧૬
નાનાભાઈ અંને પેશતનજી ફરોમજી કાવરાજી બનાજી	૫૪૯

	સફે.
નાનાભાઈ ફરોમજી ઇસ્પેનસરના	૧૧, ૩૪૬, ૩૪૭
નાનાભાઈ ફરોમજી કાવરાજી બનાજી	૬૯૯, ૫૪૯, ૬૧૯
નાનાભાઈ ફરોમજી દાવર	૨૨૩, ૪૬૩
નાનાભાઈ ફરોમજી દાવરના છોકરાઓ	૩૫૮, ૪૬૩
નાનાભાઈ ફરોમજી નાનાભાઈ દાવર	૪૮૦
નાનાભાઈ ફરોમજી મેસમેન	૬૩૦
નાનાભાઈ ફરોમજી સોપારીવાલા	૫૮૧
નાનાભાઈ બરબોરજી પાદરીના	૧૪૨
નાનાભાઈ બરબોરજી મેહતા, રંગુનવાલા	૨૫૧, ૩૪૫
નાનાભાઈ બરબોરજી વાળા	૩૬, ૩૭૨, ૫૪૮
નાનાભાઈ બરબોરજી સક્લાતવાલા	૬૧
નાનાભાઈ બહમનજી સક્લાતવાલા	૧૭, ૨૬, ૧૧૪, ૧૫૮, ૪૫૬
નાનાભાઈ બહમનજી મારશાલી	૩૫૬, ૩૬૯
નાનાભાઈ મેહરામજી છજીભાઈ	૨૭, ૪૦, ૪૧, ૧૧૪, ૧૨૯, ૧૩૮, ૧૭૫, ૨૧૮, ૨૨૨, ૨૩૫, ૨૪૨, ૨૬૫, ૨૬૮, ૨૮૩, ૨૮૪, ૨૮૫, ૨૮૮, ૨૯૫, ૩૧૮, ૩૨૨, ૩૪૦, ૩૪૮, ૩૫૮, ૩૬૨, ૩૭૯, ૩૮૬, ૩૯૦, ૪૧૨, ૪૧૩, ૪૧૪, ૪૨૬, ૪૩૩, ૪૩૭, ૪૫૩, ૪૫૬, ૪૬૦, ૪૬૫, ૪૮૧, ૪૯૯, ૫૦૬, ૫૦૭, ૫૧૧, ૫૧૭, ૫૩૩, ૫૩૪, ૫૩૯, ૫૪૧, ૫૪૬, ૫૪૯, ૫૫૦, ૫૫૨, ૫૫૯, ૫૬૧, ૫૬૬, ૫૭૦, ૫૭૫, ૫૭૮, ૫૮૯, ૫૯૮, ૬૦૭, ૬૧૫, ૬૧૮, ૬૨૫, ૬૨૬, ૬૨૭, ૬૪૯, ૬૫૯, ૬૬૭, ૬૭૦, ૬૭૮, ૬૮૧, ૬૮૩, ૬૮૫, ૭૦૫
નાનાભાઈ મેહરામજી ડાકટર	૫૫૪, ૬૬૧
નાનાભાઈ મેહરામજી મસાંની	૩૪૮, ૪૮૦
નાનાભાઈ ભીખાજી	૫૩૬
નાનાભાઈ ભીખાજી ચીલી	૬૯૭
નાનાભાઈ માણેજી ગજધર	૫૬, ૮૬, ૮૭, ૮૮, ૧૪૮, ૨૬૦, ૩૨૫, ૩૨૬, ૩૯૯, ૪૨૬, ૪૩૧, ૫૬૮, ૬૮૬
નાનાભાઈ મેહરવાંનજી મસાલાવાલા	૫૫, ૩૬૨, ૩૬૨
નાનાભાઈ રતનજી ચીચગર	૧૪૦, ૨૧૬, ૩૫૫, ૫૦૧, ૬૦૦, ૬૦૭, ૬૬૭
નાનાભાઈ રસતમજી ઉમરીગર	૫૫૫, ૬૬૨, ૬૬૪
નાનાભાઈ રસતમજી મનજીવરા	૩૦૧

સફે.

પાલણી બરજેરુ દેસાઇ.....૩૨૮, ૩૫૫, ૪૩૯,	૬૮૮, ૬૮૯
પાલણી બાપુજી શેઠાના	૨૩૦
પાલણી બેજનજી કોટવાલ	૨૨, ૨૫૦, ૨૫૫, ૨૯૨, ૩૦૯, ૩૧૭, ૩૩૨
પાલણી મનજી (પાલણીઓ), સુરતના ...	૧૭૬, ૩૦૧
પાલણી મેહરવાનજી બોખરી	૩૬૯
પાલણી મેહરવાનજી મીસ્ત્રી	૫૦૫
પાલણી રતનજી દાદયાનજી, એ૦	૨૬૩
પાલણી રતનજી પટેલ	૬૭૭
પાલણી રૂપજીની કું.	૨૦૮
પાલણી રસતમજી દુમસીઆ (ઉસતાદ).....	૧૬૭
પાલણી રસતમજી આંતીઆ	૨૭૬
પાલણી રસતમજી કમીશરીવાલા.....	૩૭૫
પાલણી શાપુરજી શીટર	૩૬૭
પાલણી હીરજીભાઇ બાટલીવાલા... ૨, ૪૦, ૪૮, ૫૮,	૩૬૯, ૫૯૯
પાલણી હીરજીભાઇ (બાટલીવાલા) સનસ	૩૧૩, ૩૬૯, ૫૯૯
પાલણી હોરમજી અયુગર.....	૩૧૭
પાલણી હોરમજી કાપડીઆ... ૬૫, ૧૩૮, ૧૪૬,	૧૭૫, ૧૮૦, ૧૯૧, ૨૦૮, ૨૭૨, ૪૨૮, ૫૫૮
પાલણી હોરમજી (કાપડીઆ) ની કું૦...૮૬, ૨૦૮	
પાલણી હોરમજી (કાપડીઆ) સનસ એ૦	કું૦..... ૧૭૫, ૨૦૮, ૨૬૦
પાલણી હોરમજી કાતગરા.....	૬૬૨
પાલણી હોરમજી દાદયાનજી, કાકટર... ૧૪૫, ૫૧૯,	૬૨૨, ૬૮૨
પાલણી હોરમજી નાજર.....	૨૫૦૭
પાલણી હોરમજી નીકલસન.....	૪૦૬
પાલણી હોરમજી ડોટીવાલા	૨૪૪
પીરોજીભાઇ ધણી બરશેદજી પાલણી પાંઠિવાલા...	૫૭૫
પીરોજીભાઇ વીધવા જમશેદજી એદલજી વાડીઆ...	૧૧૦
પીરોજીભાઇ જમશેદજી દોરાબજી લાલકાકા.....	૫૪૦
પીરોજીભાઇ ધણી જમશેદજી ફરદુનજી પારખ...	૨૩
પીરોજીભાઇ જમશેદજી ગાંધી.....	૫૬૬
પીરોજીભાઇ ધણી જીજીભાઇ ધનજીભાઇ સરાફ...	૧૧૪
પીરોજીભાઇ ધણી જાગીરજી જમશેદજી ધરાની...	૯૮
પીરોજીભાઇ (મેહરવાજી) ધણી ડોશાભાઇ રતનજી	કોઠલા
	૨૦, ૨૧૭, ૨૨૧

સફે.

પીરોજીભાઇ વીધવા દાદાભાઇ માણેકજી વાજા...	૩૬, ૨૭૨, ૫૪૮, ૫૫૯
પીરોજીભાઇ ધણી દાદાભાઇ એદલજી આલબલેસ...	૬૪૮
પીરોજીભાઇ વીધવા દીનશાહ નાનાભાઇ દાવર...	૪૩૫
પીરોજીભાઇ ધણી દોરાબજી પાલણી પાંઠિવાલા...	૫૯૦
પીરોજીભાઇ વીધવા ધનજીભાઇ ડોશાભાઇ મામા...	૯૮
પીરોજીભાઇ ધણી નવરોજી નશરવાનજી ગજધર...	૧૯૫
પીરોજીભાઇ વીધવા નવરોજી શોરાબજી રસતમ	ફરાંમના..... ૩૦૨
પીરોજીભાઇ ધણી નશરવાનજી બહમનજી મોદી...	૫૪, ૧૨૨
પીરોજીભાઇ વીધવા નશરવાનજી જાગીરજી વાડીઆ...	૪૦૮
પીરોજીભાઇ ધણી નશરવાનજી અરદેશર વાડીઆ...	૫૨૪, ૫૭૬
પીરોજીભાઇ ધણી નશરવાનજી હોરમજી મેહતા...	૫૯૭
પીરોજીભાઇ વીધવા પેશનનજી મેહરવાનજી મેહર	હોમજીના
	૫૧
પીરોજીભાઇ ફરાંમજી કાવરાજી બનાજી	૬૯
પીરોજીભાઇ ધણી ફરાંમજી ડોશાભાઇ મામા	૫૪૪
પીરોજીભાઇ ધણી ફરાંમજી હોરમજી શેઠાના ...	૨૬૦
પીરોજીભાઇ ધણી ફરાંમજી અરદેશર દાવર	૬૭૩
પીરોજીભાઇ ધણી બરજેરુ મેહરવાનજી ફરેજર ...	૨૦૫
પીરોજીભાઇ વીધવા બરજેરુ મેહરવાનજી માવજી ...	૧૯૫
પીરોજીભાઇ ધણી મેહરાંમજી બેજનજી કોલા	બેવાલા
	૨૮૯
પીરોજીભાઇ ધણી માણેકજી હીરજીભાઇ પટેલ ...	૧૩૬
પીરોજીભાઇ ધણી માણેકજી હોરમજી માણી ...	૨૨૧
પીરોજીભાઇ ધણી મેહરવાનજી શોરાબજી મેજર ...	૩, ૮૩
પીરોજીભાઇ ધણી રતનજી જાગીરજી એંટી	૧૨
પીરોજીભાઇ વીધવા રતનજી રસતમજી સુખીઆ...	૨૨૦
પીરોજીભાઇ વીધવા રસતમજી નવરોજી	મોટાભાઇ
	૩૦૦, ૩૩૫
પીરોજીભાઇ ધણી રસતમજી ફરાંમજી ધાતીગરા ...	૨૨૯, ૨૩૦
પીરોજીભાઇ ધણી રસતમજી શાપુરજી ઉમરીગર...	૧૪૫
પીરોજીભાઇ ધણી શાપુરજી ધનજીભાઇ બાટલીવાલા...	૨૮, ૪૧, ૮૨, ૧૩૦, ૧૪૩, ૧૪૪, ૧૬૪, ૩૩૦, ૩૫૬, ૩૬૬, ૩૯૩, ૫૩૭, ૫૪૧, ૫૭૧, ૫૮૯, ૬૦૨
પીરોજીભાઇ ધણી સતોકજી નાનાભાઇ દાવર...	૩૬૪

	સફ.
પીરોજશાહ હોરમજી દારાશાહજી ખાનસાહેબ...	૨૨૦
પીરોજ ધણી ડોશાભાઈ રસતમજી ખીલીઆ...	૯૮
પીરોજશાહ અરેશર, ભરચના.....	૧૮૬
પીરોજશાહ આદરજી ગાંધી, કરાંચીના.....	૩૪૭
પીરોજશાહ એદલજી દારાશાહ.....	૪૩૯
પીરોજશાહ એદલજી સખીદાસ.....	૫૬૬
પીરોજશાહ કાવશજી પોંકયા.....	૧૯, ૨૧, ૬૪૪
પીરોજશાહ કાવશજી પંચકી.....	૩૫૩
પીરોજશાહ કાવશજી કંભાજી.....	૫૫૪
પીરોજશાહ કાવશશાહ નાણુવટી.....	૩૧૪, ૩૮૭
પીરોજશાહ જમશેદજી નાણુવટી, ગકટર.....	૧૧૭
પીરોજશાહ જમશેદજી દમણીઆ, ગકટર...૩૧૫, ૩૫૬,	૩૮૭, ૪૩૮, ૪૩૯, ૪૬૬, ૫૫૪, ૬૨૫
પીરોજશાહ જીવજી કંઠાકટર.....	૩૫૬
પીરોજશાહ જાંઘીરશાહ તાલેયારખા.....	૬૨૨
પીરોજશાહ દાદાભાઈ ભેદવાર...૫૯, ૨૧૬, ૨૪૩,	૫૬૪, ૫૯૨
પીરોજશાહ દાદાભાઈ મોદી.....	૪૮૦, ૬૭૨
પીરોજશાહ દારાજી મીરજી.....	૩૫૩
પીરોજશાહ દારાશાહ માણેકશાહના.....	૫૧૯
પીરોજશાહ દીનશાહ દલાલ.....	૧૮૯
પીરોજશાહ દીનશાહ સુકાદમ.....	૪૪૯
પીરોજશાહ દીનશાહ કુપર.....	૬૨૩
પીરોજશાહ ધનજીભાઈ આલખલેસ.....	૪૦૭, ૫૧૪
પીરોજશાહ ધનજીભાઈ બનાજી.....	૩૭૫
પીરોજશાહ ધનજીભાઈ સરાર.....	૩૭૫
પીરોજશાહ નશરવાંનજી કરાંચી.....	૧૪૯
પીરોજશાહ નશરવાંનજી નાણુવટી.....	૫૮, ૧૧૭
પીરોજશાહ નશરવાંનજી પત્રીડર.....	૧૪૦
પીરોજશાહ નાનાભાઈ ગોરવાલા.....	૨૬૭
પીરોજશાહ પામજીજી ગકટર... ૩૧૫, ૫૫૪, ૬૨૧	
પીરોજશાહ પામજીજી મુલ્લા.....	૫૫૫, ૬૬૨
પીરોજશાહ પેશતનજી કાપડીઆ.....	૪૮૦
પીરોજશાહ પેશતનજી ચાણેવાલા.....૨૪, ૧૦૩, ૧૧૫	
પીરોજશાહ પેશતનજી તાલેયારખા.....૪૮૦, ૫૬૦	
પીરોજશાહ પેશતનજી દુયાશ, કરાંચીના...૩૪૬, ૫૭૪	
પીરોજશાહ પેશતનજી મેદરજી... ૧૪૬, ૩૩૮, ૩૪૮	
પીરોજશાહ પેશતનજી (મેદરજી) ની કું... ૨૪૧	
પીરોજશાહ પેશતનજી મેદરજીમજીના..... ૧૯, ૨૧, ૨૭, ૯૩, ૩૮૭, ૫૮૪	

	સફ.
પીરોજશાહ પેશતનજી વાડીઆ.....	૧૪૯
પીરોજશાહ બરજેરજી ગકટર.....	૪૮૦
પીરોજશાહ બરજેરજી મોદી.....	૪૮૦
પીરોજશાહ બકમનજી જીજીભાઈ.....	૨૫૮
પીરોજશાહ બકમનજી પીડી.....	૫૧૫
પીરોજશાહ બેકરાંમજી ભર્યા..... ૪૩૯ ૫૫૪, ૬૨૧	
પીરોજશાહ મનજેરજી ચલ્યા.....	૩૫૬
પીરોજશાહ મનજેરજી ગીખી.....	૪૪૬
પીરોજશાહ માણેકજી કાકા..... ૩૫, ૫૩૭, ૧૪૯	
પીરોજશાહ માણેકજી મોદી.....	૬૬૨
પીરોજશાહ મેદરજી ... ૯, ૧૬, ૨૧, ૮૯, ૧૦૩, ૧૮૦,	
પીરોજશાહ મેદરવાંનજી જીજીભાઈ ... ૨૪૦, ૨૫૮,	
૩૧૩, ૩૫૮, ૪૩૨, ૪૬૭, ૫૫૨, ૫૯૯, ૬૪૯, ૬૭૯	
પીરોજશાહ મેદરવાંનજી મીનવાલા..... ૩૧૬, ૪૬૫	
પીરોજશાહ મેદરવાંનજી મેહતા ... ૫, ૧૦, ૨૧, ૫૯,	
૬૬, ૬૮, ૮૧, ૧૧૧, ૧૪૦, ૧૪૯, ૧૫૦,	
૨૧૦, ૨૧૫, ૨૩૫, ૨૫૧, ૨૬૨, ૨૭૬, ૨૮૦,	
૨૮૮, ૨૯૫, ૩૨૦, ૩૨૨, ૩૨૬, ૩૩૬, ૩૭૯,	
૩૯૩, ૪૦૩, ૪૧૨, ૪૧૪, ૪૩૨, ૪૫૧, ૪૫૩,	
૪૬૦, ૪૬૮, ૪૮૨, ૪૮૬, ૪૯૧, ૫૦૭, ૫૧૭,	
૫૩૪, ૫૩૯, ૫૪૬, ૫૫૫, ૫૬૧, ૫૭૫, ૫૮૨,	
૫૯૯, ૬૦૨, ૬૦૫, ૬૦૭, ૬૨૭, ૬૪૯, ૬૫૯,	
૬૬૦, ૬૬૭, ૬૭૨, ૭૫	
પીરોજશાહ મેદરવાંનજી દકામ..... ૫૧૯, ૬૨૨	
પીરોજશાહ રતનજી કામાજી..... ૨૧, ૧૪૯	
પીરોજશાહ રતનજી મીનવાલા..... ૨૬૭	
પીરોજશાહ રતનજી દમાવાલા..... ૧૯૦	
પીરોજશાહ રસતમજી ધનજી મેહતાના (સુરતી)... ૫૯	
૨૫૮, ૩૭૪	
પીરોજશાહ રસતમજી દલાલ, ભર્યાના... ૧૮૬, ૧૮૭,	
૧૮૮, ૧૮૯, ૧૯૦, ૨૨૩, ૩૨૩, ૬૭૪	
પીરોજશાહ રસતમજી બાટલીવાલા.....૩૪૮, ૩૪૯	
પીરોજશાહ ચાપુરજી, સુરતના..... ૨૭૧	
પીરોજશાહ ચાપુરજી દમીસરીવાલા.....૩૫, ૪૭, ૫૪,	
૭૨, ૭૭, ૮૦, ૧૩૧, ૩૩૨, ૩૫૧, ૪૨૩, ૬૪૫	
પીરોજશાહ રોહરીઆરજી ભર્યા..... ૩૬૭	
પીરોજશાહ ચોરાબજી રોહરી..... ૬૭૭	
પીરોજશાહ ચોરાબજી સોલન..... ૬૭૭	
પીરોજશાહ હોરમજી અગાસ.....૨૧૭, ૨૮૯, ૩૪૬	

સફે.

પીરોજશાહ હોરમજી હકીમ	૭૦૧
પી. એંડ ડી. એન. કામાની કું'ં	૫૫૩
પી. એંડ સી. એન. કામાની કું'ં	૫૫૩
પુતલીબાઈ ધણી અરદેશર ફરમજી મુસ	૨૨૧
પુતલીબાઈ ધણી બહમનજી ખરોદજી શેઠના ...	૪૨૫
પુતલીબાઈ ધણી રસતમજી ડોશાભાઈ જમશેદજી વારીઆ...	
૧૩૮, ૧૩૯, ૧૬૫	

પુતલીબાઈ ધણી હોરમજી રસતમજી દાવર ...	૧૬૯
પેશતનજી એંડ સનસ, આકાલાના	૪૩૯
પેશતનજી અરદેસરી ની કું'ં	૪. ૫૨૮
પેશતનજી અરદેસરજી હોરમજી વારીઆ...	૪૬, ૩૯૩,
૫૫૫, ૬૩૦, ૬૪૫	

પેશત. જી અસપંદીઆરજી ખંખાતા	૧૪૯, ૩૮૯
પેશતનજી અસપંદીઆરજી મોદી	૫૩૬, ૬૦૦
પેશતનજી અસપંદીઆરજી વજસાડા ...	૬૮૩
પેશતનજી અસલાજી કું'ગાજી, ભર્યના	૧૮૭૨
પેશતનજી ઉકરજી ખનાજી ...	૧૬૧
પેશતનજી એનદીઆરજી ભરગા, એંડ ...	૪૨૧, ૪૨૫
પેશતનજી એદલજી ખંખાતા	૧૭, ૩૫
પેશતનજી એદલજી ગજધર	૮૭, ૯૭, ૯૯
પેશતનજી એદલજી મીસતરી	૨૫૩
પેશતનજી એદલજી દુખાશી	૫૫૫
પેશતનજી એદલજી બાઈસ	૧૪૯, ૨૧૬, ૪૧૧
પેશતનજી એદલજી ભંડારા	૨૮૨
પેશતનજી એદલજી બાકસટર	૧૪૧, ૨૭૬, ૩૩૦
પેશતનજી એદલજી રીવેટના	૫૫૬
પેશતનજી એદલજી મના	૧૮૯
પેશતનજી એદલજી મોદી	૨૧૬
પેશતનજી એદલજી સુખીઆ ૧૩, ૩૬, ૭૪, ૮૩, ૨૪૮	
પેશતનજી એદલજી સખીદાસ	૩૪૮
પેશતનજી એદલજી સરાફ	૪૪૭
પેશતનજી કારાભાઈ પોસ્ટ. માસટર, કરાંચીના ...	૧૭
પેશતનજી કાલાભાઈ વકીલ	૨૮૦, ૫૨૬
પેશતનજી કાવશજી અસલાજી ભર્યા	૩૬૯
પેશતનજી કાવશજી કાપડીઆ	૧૫૧
પેશતનજી કાવશજી કાંગા	૬૪૯
પેશતનજી કાવશજી કાંગા	૬૮૩
પેશતનજી કાવશજી ખરાસ ... ૪૬, ૧૦૩, ૧૧૬, ૧૫૮,	
૧૮૦, ૫૩૩, ૬૦૦	
પેશતનજી કાવશજી બાપાસોલા	૫૮૧

સફે.

પેશતનજી કાવશજી ધડીઆલી	૨૫, ૧૦૩
પેશતનજી કાવશજી મોકરી	૩૩૬
પેશતનજી કાવશજી નાળીએરવાલા	૫૩૫
પેશતનજી કાવશજી પીટીટ... ૯૯, ૩૯૫, ૪૬૧, ૫૧૪,	
૫૧૫, ૬૫૨, ૨ ૬૭૦	
પેશતનજી કાવશજી મેહતા, મેહાવવાલા	૫૫, ૩૨૫
પેશતનજી કાવશજી રખાડી, એંડ... ૩૭, ૧૫૨, ૨૩૩,	
૩૨૩, ૩૪૯, ૪૫૦, ૪૩૫	
પેશતનજી કાવશજી મેવડાંવાલા	૧૮૮
પેશતનજી કાવશજી શેઠના... ૩૬, ૪૩, ૪૬, ૯૮, ૧૬૭,	
૨૯૦, ૫૩૭, ૫૪૧, ૫૭૧	
પેશતનજી કાવશજી સુખા એહરાના	૩૯૯
પેશતનજી કાવશજી આઈએમ, સોલીશીટર ...	૧૪૦,
૩૦૯, ૪૩૮, ૪૭૬, ૪૮૨, ૫૦૭, ૫૬૩, ૫૬૮, ૬૧૮	
પેશતનજી કાવશજી દારવાલા	૭૦૧
પેશતનજી કાવશજી સંજાણા	૧૧૨, ૪૬૬
પેશતનજી કુવરજી ડાકટર	૩૫૦
પેશતનજી કુવરજી છટાલીઆ	૪૮૦
પેશતનજી કુવરજી તાસકર	૬૨૨
પેશતનજી કુવરજી શેઠના	૫૧૬, ૬૨૨, ૬૮૨
પેશતનજી કેરસાપજી તાતા, એંડ	૩૫, ૩૬
પેશતનજી ખરશેદજી અદગરા	૬૮૨
પેશતનજી ખરશેદજી કેરાંવાલા	૬
પેશતનજી ખરશેદજી કેરાંવાલા, સુરતના	૧૬૬
પેશતનજી અને ખરશેદજી નવારવાનજી કામાની કું'ં	
(પી. એંડ સી. એન. કામાની કું'ં)	૧, ૯૬, ૨
૯૭, ૩૫૫	
પેશતનજી ખરશેદજી ધડીઆલી	૩૯૧
પેશતનજી ખરશેદજી દીવેયા	૧૮૪
પેશતનજી ખરશેદજી ભાજવાલા	૨૭૬, ૩૮૯
પેશતનજી ખરશેદજી માંડન	૨૫૩
પેશતનજી ખરશેદજી મેહતા	૨૭૬, ૩૪૮, ૩૫૬
પેશતનજી ખરશેદજી મોદી, ખંખાતાના	૫૧૪
પેશતનજી ખરશેદજી સરાફ	૩૫, ૫૩, ૬૫, ૯૦,
૧૦૩, ૧૨૫, ૧૩૦, ૧૩૭, ૨ ૧૩૮, ૧૫૪,	
૧૮૦, ૫૯૯, ૬૦૦, ૬૪૯	
પેશતનજી જમશેદજી, લીમીટીઆલા	૧૨, ૨૧, ૧૧૨
પેશતનજી જમશેદજી	૧૦૩
પેશતનજી જમશેદજી, દુખાશી	૩૧૩
પેશતનજી જમશેદજી સુરતી, ધનજી મેહતાના	૨૪૪,
૨૭૬	

	સરે.
પેશતનજી જમશેદજી બાટલીબોઇ.....	૫૩૭
પેશતનજી જમશેદજી માસટર.....	૩૦૩
પેશતનજી જમશેદજી મોતીવાલા.....	૩૭૦, ૨ ૧૦૦
પેશતનજી જમશેદજી સંગ્રામી.....	૧૬૨
પેશતનજી જમશેદજી મોદી.....	૫૮૭
પેશતનજી જીજીભાઈ બાટલીવાલા.....	૨૫૩
પેશતનજી જીજીભાઈ મોટા નરસંગના.....	૧૭૬
પેશતનજી જીવજી ભંગારા.....	૨
પેશતનજી જીવજી (ભંગારા) એંડ કું.....	૩૧૩
પેશતનજી જીવજી પેશતનજી મેહરજી.....	૫૨૨
પેશતનજી જીવજી જીવવાલા.....	૫૫૫
પેશતનજી જીવજી માસટર.....	૫૮૭, ૬૧૧
પેશતનજી જીવાજી જીજીભાઈ.....	૧૮૭
પેશતનજી જીવાજી ઝાકટર.....	૨૫૦ ^૨
પેશતનજી જીવાજી ભાણજી.....	૧૮૬
પેશતનજી જીવાજી દારૂવાલા, ભરૂચના.....	૧૬૦
પેશતનજી જીવાજી, દાં, સાતપરાના.....	૬૨૦ ^૨
પેશતનજી જીંગીરજી.....	૨
પેશતનજી જીંગીરજી કોદલા.....	૨૬૭
પેશતનજી જીંગીરજી તારાચંદ ... ૩, ૨૩, ૨૬, ૩૬, ૧૪૨, ૧૮૦, ૪૧૨, ૫૮૮, ૬૦૯	
પેશતનજી જીંગીરજી તાલેવારખાં... ૩, ૩૫, ૫૮, ૧૧૫, ૧૪૬, ૧૫૬, ૨૫૨, ૨૫૩, ૨૫૬, ૨૬૧, ૨૮૪, ૨૮૬, ૩૨૦, ૩૩૮, ૪૭૮, ૫૦૪, ૫૨૦, ૫૭૬, ૬૦૪ ^૨	
પેશતનજી જીંગીરજી લામ.....	૧૭૩
પેશતનજી જીંગીરજી વકીલ.....	૧૬૫
પેશતનજી અને ડોડાભાઈ ફરાંમજી કામાનાની કું.....	૧, ૪, ૨૦૫, ૨૧૧, ૩૫૧
પેશતનજી ડોડાભાઈ કમીસરીવાલા.....	૩૮૮
પેશતનજી ડોડાભાઈ રોડના.....	૪૧૯
પેશતનજી તેદમુલજી આચાવધના.....	૨૫૭
પેશતનજી તેદમુલજી પાવરી.....	૬૮૯
પેશતનજી દાદાભાઈ ઉનવાલા ... ૧૪૦, ૩૦૬, ૩૩૮	
પેશતનજી દાદાભાઈ આચાવધના.....	૨૯૧
પેશતનજી દાદાભાઈ ખાનાના.....	૩૫, ૪૩૫
પેશતનજી દાદાભાઈ નવસારીવાલા.....	૧૯૧, ૬૫૪
પેશતનજી દાદાભાઈ મરચંદ.....	૫૮૧, ૬૮૨
પેશતનજી દાદાભાઈ મુલકાંશીરાજ.....	૪૩૯
પેશતનજી દાદાભાઈ વાડીઆ... ૪૦, ૧૦૨, ૧૩૮, ૧૭૩, ૨૧૪, ૨૪૧, ૬૭૨	

	સરે.
પેશતનજી દાદાભાઈ સરવેચર.....	૧૪૬
પેશતનજી દારાંજી મીરમ.....	૩૫૩
પેશતનજી દીનશાહ એંડનવાલા.....	૧૪૦, ૨૫૮, ૩૮૨
પેશતનજી દીનશાહ ધાસવાલા.....	૬૧૨
પેશતનજી દીનશાહ, મોલીશીર.....	૬૦, ૨૦૬, ૨૬૪, ૨૮૦, ૨૮૮, ૨૯૧, ૩૩૧, ૪૪૧, ૪૪૨, ૬૧૧
પેશતનજી દીનશાહ સોપારીવાલા.....	૨૭૬, ૩૭૫
પેશતનજી દીનશાહ, હાંગકંગવાલા.....	૨
પેશતનજી દીનશાહ દસતુર, કરાચીના.....	૨૬૭
પેશતનજી અને દોરાબજી નરસવાંનજી કામાજીની કું.....	૧, ૨, ૩૫
પેશતનજી દોરાબજી કામાજી, ભરૂચના.....	૧૮૯
પેશતનજી દોરાબજી ખંડાલેવાલા.....	૨૧૬, ૩૧૫, ૩૨૮, ૪૭૮
પેશતનજી દોરાબજી મેહરજી.....	૫૨૧
પેશતનજી દોરાબજી પાંડે.....	૫૪૬
પેશતનજી ધનજી રધ્યા.....	૨૨૮
પેશતનજી ધનજીભાઈ કુરલાવાલા.....	૪૮, ૧૭૪, ૧૮૦, ૨૪૧, ૩૧૨, ૪૫૬
પેશતનજી ધનજીભાઈ દાવર.....	૮૫, ૧૭૫
પેશતનજી ધનજીભાઈ કાવશજી પટેલ.....	૩૭૬
પેશતનજી ધનજીભાઈ ફરાંમજી પટેલ.....	૩૨૨, ૩૬૦, ૪૩૨
પેશતનજી ધનજીભાઈ માસટર.....	૨૫૩, ૩૫૫, ૫૩૪
પેશતનજી ધનજીભાઈ માહલશીવાલા.....	૩૨૮, ૬૪૬
પેશતનજી ધનજીભાઈ મેહતા.....	૫૬, ૮૭
પેશતનજી નવરોજજી.....	૧૭
પેશતનજી નવરોજજી, એં, વલસાડના.....	૧૪૨
પેશતનજી નવરોજજી ખરાંસ.....	૧૩૦, ૧૮૦, ૩૦૯, ૪૨૧
પેશતનજી નવરોજજી કાપડીઆ.....	૨૦૮, ૨૭૫, ૨૪૮, ૫૫૮
પેશતનજી નવરોજજી દાવર.....	૧૩૦
પેશતનજી નવરોજજી પાવરી, ઝાકટર... ૧૨, ૩૫૬, ૬૬૩	
પેશતનજી નવરોજજી પોંદ્યા.....	૧૦, ૭૩, ૯૦, ^૨ ૧૦૩, ૧૧૪, ૧૨૬, ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૩૭, ૧૩૮, ૧૮૦, ૧૯૩, ૨૧૩, ^૨ ૨૩૪, ૨૪૦, ^૨ ૨૪૧, ^૨ ૨૭૫, ૩૧૨, ૪૧૨, ૪૫૬, ૫૧૭, ૫૫૦, ૫૫૩, ૧૪૪ ^૧
પેશતનજી નવરોજજી બનાજી.....	૬૦, ૧૮૦, ૪૫૬

	સફે.
પેશતનજ નવરોજજી ભર્યા (ધર્મવાલા).....	૧૧૭
પેશતનજ નવરોજજી ભર્યા (મોવડાવાલા).....	૩૩૩, ૩
	૩૬૯, ૪૮૦, ૭૦૨
પેશતનજ નવરોજજી શેઠના.....	૧૫૭
પેશતનજ નરોવાંનજ અંકેસરીઆ છનવાલા...	૧૪૫,
	૪૪૦, ૫૨૪, ૬૬૭
પેશતનજ નરોવાંનજ બાદલીવાલા.....	૩૬, ૨૦૯, ૩૮૦
પેશતનજ નરોવાંનજ કેરાવાલા.....	૫૬૬, ૨
પેશતનજ નરોવાંનજ માસદર (ધર્યાના) એ૦,...	૨૯૯,
	૬૩૦
પેશતનજ નરોવાંનજ માસેગામવાલા.....	૧૧૬
પેશતનજ નરોવાંનજ વાડીઆ.....	૨૩૩, ૩૫૬,
	૩૯૯, ૬૪૯
પેશતનજ નરોવાંનજ સીલીપની મોદીવાલા.....	૮૮,
	૩૬૬, ૫૩૭
પેશતનજ નરોવાંનજ ચાવલ.....	૬૮૬
પેશતનજ નાથાજ દીવેયા.....	૧૮૪
પેશતનજ નાથાજી.....	૪૩૨
પેશતનજ પાલજીજ બેદવાર.....	૩૪૬, ૫૨૯, ૬૦૪
પેશતનજ પાલજીજ માકામ્યાના...૪૨૨, ૫૨૦, ૨	૫૯૧
પેશતનજ પુકરીજ એંડ કું૦.....	૩૧૩
પેશતનજ પોંદયાજ.....	૧૬૭
પેશતનજ ફરફુનજ.....	૨૬૫
પેશતનજ ફરોમજ કામાજી ... ૧, ૩, ૧૪, ૧૬, ૨૬,	
	૩૫, ૪૦, ૮૩, ૯૦, ૧૦૩, ૧૦૯, ૧૧૪, ૧૨૧,
	૧૨૭, ૧૪૪, ૧૬૫, ૧૭૫, ૧૮૦, ૩૫૮
પેશતનજ ફરોમજ કામાજીની કું... ૨, ૩, ૧૦, ૧૯૩,	
	૫૪૩
પેશતનજ ફરોમજ ધડીઆલી.....	૩૫૫
પેશતનજ ફરોમજ કાવશજ બનાજ.....	૬૯, ૫૪૯
પેશતનજ ફરોમજ પાંડિ.....	૫૫૬
પેશતનજ ફરોમજ મેહતા, કસકતાવાલા ... ૯૬, ૨	૯૭,
	૧૨૯, ૨૫૧, ૩૪૫
પેશતનજ ફરોમજ પોસ્ટવાલા (મીનના).....	૫૬૭
પેશતનજ ફરોમજ વજીય, અમદાવાદના.....	૧૦૪,
	૧૪૫, ૧૮૩, ૨૭૦, ૩૫૬, ૫૪૦
પેશતનજ ફરોમજ વેલાલી.....	૪૨૧
પેશતનજ બરબોરજ એંડી.....	૪૭, ૫૪, ૨૦૫,
	૩૩૨, ૩૫૧, ૫૨૫, ૬૮૮
પેશતનજ બરબોરજ દાવર.....	૯૦

	સફે.
પેશતનજ બરબોરજ કુમાના.....	૫૫૫
પેશતનજ બરબોરજ લાલા.....	૪૫૪
પેશતનજ બરબોરજ મેહતા.....	૩૭૦
પેશતનજ બહમનજ છજલાજી... ૨૪૨, ૨૬૮, ૩૨૨,	
	૩૭૮, ૪૬૧, ૫૯૯, ૬૪૯
પેશતનજ બહમનજ ધનજ મેહતાના (મુરતી),	
કાક્ટર... ૪૦, ૧૯૨, ૪૨૬, ૫૦૮, ૫૩૭, ૫૩૮, ૬૬૭	
પેશતનજ અતે બહમનજ ફરોમજ કામાજીની કું૦.... ૩,	
	૧૨૧, ૧૨૭
પેશતનજ બહમનજ મુનશી, વહસાના.....	૧૪૨
પેશતનજ બહમનજ વાડીઆ (મોટા).....	૬૦૨
પેશતનજ બાપુજી બુચીઆ.....	૨૦૫
પેશતનજ બેગનજ મોટવાલ.....	૨૨
પેશતનજ બેગનજ મીસતરી.....	૩૫૬
પેશતનજ બેગનજ મેહરજીમજીના... ૨૧, ૨૫૭, ૨૫૮	
પેશતનજ બેગનજ સદરવાલા.....	૨૬૫
પેશતનજ બેગનજ ધણિવાલા.....	૩૧૬
પેશતનજ મેહરોમજ એંડી.....	૧૮૩, ૨૧૪, ૨૧૮
પેશતનજ મેહરોમજ કોટવાલ.....	૧૭, ૧૬૬, ૨૬૭, ૨
	૨૮૯, ૩૪૬, ૩૭૭
પેશતનજ મેહરોમજ દાદાભાઈ કોટવા (પી. મેહ-	
રોમજ).....	૨૦૧, ૩૧૩
પેશતનજ મેહરોમજ હીરાજી કોટવા...૪૬, ૫૨૯, ૬૮૭	
પેશતનજ મેહરોમજ ચોધરી.....	૨૧
પેશતનજ મેહરોમજ હાલા.....	૬૭
પેશતનજ મેહરોમજ દાંતર.....	૧૦૩, ૨૦૮, ૫૧૯
પેશતનજ મેહરોમજ શીટર.....	૩૭૪
પેશતનજ મેહરોમજ ફકીરા.....	૧૭૫, ૪૩૨
પેશતનજ મેહરોમજ (ફકીરા) એંડ કું૦.....	૧૭૫
પેશતનજ મેહરોમજ મેહતા.....	૩૬૬
પેશતનજ મેહરોમજ મેહતાના છોડરાઓ.....	૬૮૬
પેશતનજ બીખાજ પાંડિ.....	૧૩, ૧૮
પેશતનજ બીખાજ પાંડિ એંડ સનસ.....	૧૩, ૧૮
પેશતનજ બીખાજ નરીમાન.....	૫૫૫
પેશતનજ બીખાજ મેસમેન, કરાંચી.....	૫૭૪
પેશતનજ મનચેરજ ધડીઆલી.....	૫૧૬, ૫૮૧,
	૬૮૨
પેશતનજ મનચેરજ.....	૨૩૩
પેશતનજ મનચેરજ મીચમર.....	૧૪, ૪૬,
	૩૦૨, ૪૪૯

ସଂ.

ହରଦୁନର ମାଲିକଲ କାଙ୍ଗା.....	୨୭୬, ୬୫୭, ୪୨୭, ୫୮୧, ୧
	୧୨୭, ୧୮୯, ୧୯୦
ହରଦୁନର ମାଲିକଲ ହରଦୁନର ଘରମନନା, ଐ.....	୨୧୯
ହରଦୁନର ମାଲିକଲ ମୋଟାହରାମନା.....	୧୮୩
ହରଦୁନର ମେହରବାନର ଉନାଥ. ୩୫, ୪୯, ୪୬୫, ୫୧୭,	୫୫୩?
ହରଦୁନର ମେହରବାନର ସରାଫ.....	୭୦୩
ହରଦୁନର ରତନର କାଙ୍ଗା, ଐ.....	୧୯୪
ହରଦୁନର ରତନର ଦସତୁର କାମନୀନା.....	୨୧୪, ୩୭୭
ହରଦୁନର ରତନର ଉନାଥ.....	୨୬୩
ହରଦୁନର ରାମର ପାଠି.....	୫୩୭, ୧୯୯
ହରଦୁନର ରାମର ପଦସାଧା, ଐ.....	୧୫୭
ହରଦୁନର ରାମର ମାଠନ.....	୫୫୫
ହରଦୁନର ରାମର ପାରମ. ୨୩, ୭୭, ୧୩୫, ୧୫୮,	୨୦୪, ୨୦୯
ହରଦୁନର ସତୀକର, ଅମରବାହନା.....	୩୦୮
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୧୯୧
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୯୭
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ୧୦ ମେହରବାହନା.....	୫୧୨, ୫୯୭,
	୫୯୯, ୧୦୧
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର, ଶ୍ରୀରାମର.....	୧୮୧
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୧୮୮
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୧୯୧
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୧୦୦
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୮୦, ୧୧୫,
	୧୩୦, ୧୩୮, ୨୧୫, ୨୪୧, ୩୧୨, ୪୨୧
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୧୮୪, ୫୨୪,
	୫୮୭, ୧୮୭
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୨୫୪
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୧୮୩
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୫୧, ୮୭, ୮୮
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୩୫, ୭୦, ୧୦୩,
	୧୧୫, ୧୮୦, ୨୪୧, ୩୩୮, ୩୫୮, ୩୮୭,
	୫୦୧, ୫୯୯
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୧୧୨
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୫୫୫, ୧୧୨
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୫୫୫
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୧୧୫, ୩୧୨, ୩୧୨,
	୩୫୩
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୧୦୧

ସଂ.

ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୨୧୧
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୫୧୧
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୩୦୧
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୧୮୯
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୨୯, ୩୯, ୧୯, ୭୩, ୧୧୧,
	୧୩୫, ୨୪୭, ୪୧୮, ୫୪୯, ୫୭୩, ୧୧୯
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୫୧୦
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୪୧୧, ୪୧୨, ୫୩୫, ୫୩୭,
	୫୪୯, ୧୧୯, ୧୧୮, ୧୮୭
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୧୭, ୧୪୦
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୧୮୮
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୧୧୫, ୩୫୧, ୪୫୧
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୧୧୨
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୪୩, ୧୧୭
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୫୧୦
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୩୫୫
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୪୪୩, ୪୪୪
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୨୮୯, ୩୫୧, ୧୦୪
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୫୩୨
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୧୧୫, ୧୮୦, ୨୦୫, ୨୮୮, ୪୮୪
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୧୮୧
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୨୦୧, ୨୭୧
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୩୧୫
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୩୧୦
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୫୧୫, ୫୧୬, ୫୮୭, ୧୧୧
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୧୨୧
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୨୫୩, ୩୧୫
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୫୪୨
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୧୧୨
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୪୯୮
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୫୧, ୮୦, ୧୭୫, ୪୧୫
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୨୭୮
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୧୦୧, ୧୧୦, ୧୦୦
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୫୫୫
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୨୮୭, ୫୮୭, ୧୮୮
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୩୫୧
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୧୮୩
ହରଦୁନର ଶ୍ରୀରାମର ଶ୍ରୀରାମର.....	୩୮୮, ୩୮୮

સફ.

ફરાંમજ બંગીરજી ચીનાબ.....	૨૭૬, ૫૧૦, ૫૫૪
ફરાંમજ ડોશાભાષ મામા.....	૬૯, ૬૪૫
ફરાંમજ ડોશાભાષ વાલીઆ.....	૪૫૬, ૬૦૦
ફરાંમજ તેહસુલજી સુલતાં, ઝો.....	૧૩૧
ફરાંમજ અને દાદાભાષ, દુબાશો.....	૨; ૩૧૩
ફરાંમજ દાદાભાષ અપુ.....	૨૫૩
ફરાંમજ દાદાભાષ રસતમજ બનાજી.....	૯૬૨
ફરાંમજ દાદાભાષ મોદી.....	૫૯૯
ફરાંમજ દાદાભાષ લાલકાકી.....	૩૫, ૨૬૭
ફરાંમજ દાદાભાષ રોશનવાલા.....	૬૧૨
ફરાંમજ દાદીભાષ પાંડે.....	૪૫૬, ૪૬૬
ફરાંમજ દારાબજી માન, ઝો.....	૩૩૯
ફરાંમજ દારાસાહ મોટાફરાંમના.....	૧૪૫
ફરાંમજ દીનશાહજી પીટીટ.....	૬૮, ૮૮, ૯૯, ૧૪૦, ૨૫૮, ૨૯૦, ૩૦૪, ૩૧૮, ૩૨૬, ૩૨૯, ૩૩૨, ૩૩૩, ૩૩૪, ૩૪૮, ૩૪૯, ૩૫૫, ૩૬૬, ૩૭૯, ૪૦૮, ૪૧૩, ૪૩૧, ૪૬૫, ૪૬૭, ૫૦૫, ૫૦૬, ૫૧૧, ૫૧૩, ૫૧૪, ૫૧૫, ૫૩૪, ૫૩૭, ૫૪૧, ૫૫૨, ૫૬૯, ૬૦૩, ૬૦૪, ૬૧૦, ૬૫૨, ૬૭૦, ૬૭૭, ૬૮૧, ૬૮૫, ૬૯૦

ફરાંમજ દીનશાહજી ધડીઆત્રી.....	૪૦૯, ૪૮૪
ફરાંમજ દીનશાહજી કામદીન.....	૫૧૯
ફરાંમજ દોરાબજી પાંડે	૨૧, ૪૬૭, ૬૩૦
ફરાંમજ દોરાબજી રૂતાડીઆ.....	૬૦૦
ફરાંમજ દોરાબજી ધડીઆલી.....	૩૫૫
ફરાંમજ દોરાબજી ધાસવાલા.....	૩૫૬, ૫૯૮
ફરાંમજ દોરાબજી દીવિયા	૫૫૪, ૬૬૨
ફરાંમજ દોરાબજી બાધુરજી	૧૪૦, ૨૨૩
ફરાંમજ દોરાબજી તલાતી.....	૬૬૨
ફરાંમજ દોરાબજી ભર્યા.....	૬૮૩
ફરાંમજ દોરાબજી બહમનજીના હોશરાજો	૬૮૬
ફરાંમજ તથા દોરાબજી હોશરાજી ગજધર.....	૬૮૭
ફરાંમજ ધનજીભાઈ આલબજીસ	૩૧, ૭૯
ફરાંમજ ધનજીભાઈ બાટલીવાલા	૨૮, ૧૦૩, ૧૧૪, ૧૨૨, ૧૭૯, ૧૮૦, ૪૧૨, ૫૦૩
ફરાંમજ ધનજીભાઈ બાટલીવાલા અને ભાઈઓની કુંપની	૫૦૩
ફરાંમજ ધનજીભાઈ સરાફ	૫૮૧
ફરાંમજ ધનજીભાઈ પાલજીજી બાટલીવાલા	૫૯૯

સફ.

ફરાંમજ નવરોજજી કાકુખાના.....	૧૪૨
ફરાંમજ નવરોજજી ટોડી.....	૨, ૬, ૨૮
ફરાંમજ નવરોજજી દાદીબરજી.....	૨૪૩, ૩૧૫, ૪૦૭, ૪૦૮, ૪૩૯, ૫૭૯
ફરાંમજ નવરોજજી બેખડ, ભાષ સાલુખ.....	૨૩૧, ૬૮૫
ફરાંમજ નવરોજજી રસોધઆ, ઝો.....	૧૪૨
ફરાંમજ નવરોજજી હંમંવરાના.....	૧૮૬, ૧૯૦
ફરાંમજ નવરોજજી હાવવા.....	૧૨, ૨૫૬, ૫૭૪
ફરાંમજ નશરવાંનજી પટેલ.....	૧, ૨, ૪, ૧૪, ૧૬, ૨૫, ૨૭, ૨૮, ૩૧, ૩૩, ૩૪, ૩૫, ૪૦, ૪૧, ૪૨, ૪૬, ૬૦, ૭૨, ૭૩, ૮૦, ૮૭, ૯૦, ૯૪, ૯૫, ૯૬, ૧૦૨, ૧૦૩, ૧૧૧, ૧૧૩, ૧૧૪, ૧૧૫, ૧૨૦, ૧૨૫, ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૩૫, ૧૪૦, ૧૪૬, ૧૫૪, ૧૬૧, ૧૬૪, ૧૬૫, ૧૬૬, ૧૭૪, ૧૭૯, ૧૮૮, ૧૯૨, ૧૯૭, ૧૯૯, ૨૦૦, ૨૦૩, ૨૦૪, ૨૧૩, ૨૧૪, ૨૧૬, ૨૧૮, ૨૨૨, ૨૨૫, ૨૩૨, ૨૩૫, ૨૩૭, ૨૩૮, ૨૪૦, ૨૪૨, ૨૪૭, ૨૫૭, ૨૬૦, ૨૬૮, ૨૬૯, ૨૮૦, ૨૮૧, ૨૮૩, ૨૮૪, ૨૮૮, ૨૮૯, ૨૯૪, ૨૯૭, ૨૯૯, ૩૧૮, ૩૨૨, ૩૨૩, ૩૩૬, ૩૩૭, ૩૫૫, ૩૫૮, ૩૬૫, ૩૬૬, ૩૭૩, ૩૭૯, ૩૮૨, ૩૮૩, ૩૯૪, ૪૧૦, ૪૧૨, ૪૧૩, ૪૧૪, ૪૧૮, ૪૨૯, ૪૩૦, ૪૩૧, ૪૪૧, ૪૫૪, ૪૫૯, ૪૮૨, ૪૮૪, ૫૦૧, ૫૩૩, ૫૩૪, ૫૩૭, ૫૪૬, ૫૫૯, ૫૬૧, ૫૭૫, ૫૮૨, ૬૦૧, ૬૩૮, ૬૪૮, ૬૬૩, ૬૭૩, ૬૮૩, ૬૮૫
ફરાંમજ નશરવાંનજીની કુંાં, દુબાશો.....	૩૧૩
ફરાંમજ નશરવાંનજી પારખ.....	૬૬૨
ફરાંમજ નશરવાંનજી બાટલીવાલા (પંજીન બજારવાલા) ૨	
ફરાંમજ નશરવાંનજી બાટલીવાલા (સર નમશેદજીના સસરા).....	૨૮, ૧૨૨
ફરાંમજ નશરવાંનજી શેકના, ખાંનબહાદુર.....	૨૮, ૩૮, ૪૭, ૬૯, ૧૦૩, ૧૨૪, ૧૨૭, ૧૪૦, ૧૬૮, ૩૬૫, ૩૯૭, ૫૬૭, ૬૭૭, ૭૦૧
ફરાંમજ નશરવાંનજી ખંખાતા	૬૭૨
ફરાંમજ નાનાભાષ મામા.....	૫૫૫
ફરાંમજ નાનાભાષ દાવર.....	૪૧૪, ૪૫૬
ફરાંમજ પાલજીજી બાટલીવાના.....	૨૭૬

સફે.

ફરાંમણ પેશતનજ દીવેચા.....	૧૮૪, ૩૮૪, ૭૦૨
ફરાંમણ પેશતનજ પાટક.....	૪૯, ૫૬૨
ફરાંમણ પેશતનજ પાડિ.....	૧૮, ૨ ૫૮૬
ફરાંમણ પેશતનજ ભમગરા.....	૧૮૪
ફરાંમણ પેશતનજ વજીન, અમદાવાદવાલા.....	૧૪૫, ૩
	૨૪૧, ૩૫૧, ૫૩૩, ૫૮૪
ફરાંમણ ફકીરજ તંબોલી	૩૩૧, ૬૬૦
ફરાંમણ ફરદુનજની કુપની.....	૩
ફરાંમણ બરજોરજ ઇસ્પીશરના.....	૧૧
ફરાંમણ બરજોરજ કપટાન.....	૫૮, ૮૮, ૨ ૫૬૮, ૨
	૬૮૭
ફરાંમણ બરજોરજ આરીઆ.....	૧૯૪
ફરાંમણ બહમનજ કામાજી.....	૧૯, ૨૦, ૨૧, ૧૦૩, ૧૬૫,
	૧૮૦, ૪૫૫
ફરાંમણ બહમનજ કામાજીની કું.....	૧, ૨, ૮૫
ફરાંમણ બહમનજ ગગરાત.....	૧૭
ફરાંમણ બહમનજ જીજીભાઈ.....	૨૫૮, ૩૭૮, ૪૬૧, ૫૯૯
ફરાંમણ બહમનજ પાલખીવાલા.....	૧૧૫, ૧૬૫
ફરાંમણ બહમનજ સકાતવાલા	૨૬૭
ફરાંમણ બહમનજ પેશતનજ માસટર.....	૧૮, ૧૯૩, ૩૧૫,
	૩૭૨, ૩૮૨, ૪૩૯, ૬૨૨
ફરાંમણ બહમનજ માસટર (રાખટર).....	૫૪૮
ફરાંમણ બહમનજ માસટર (પટેલ).....	૯૯, ૧૧, ૩૫, ૭૦,
	૧૪૦, ૧૭૮, ૨૫૭, ૩૫૦, ૪૧૯, ૪૩૦, ૪૯૮, ૬૫૮
ફરાંમણ બહમનજ શેકના.....	૩૬, ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૫૭, ૫૩૭,
	૫૯૯
,, ,, (,,) એડકું.....	૩૮૭
ફરાંમણ બહમનજ સરાફ ...	૧૫૫, ૧૫૬, ૨૨૮, ૫૩૬
ફરાંમણ બહમનજ સેફર.....	૧૧૭
ફરાંમણ બેજનજ, દસ્તુર.....	૨૪૪, ૪૧૨, ૪૫૫, ૪૮૨, ૪૯૧
ફરાંમણ બેજનજ બીલીમોરીઆ.....	૩૭૫, ૪૩૯
ફરાંમણ બેજનજ લીલાઉવાલા.....	૩૭૫
ફરાંમણ બેહરાંમજ પાલીસવાલા.....	૧૪૭
ફરાંમણ બેહરાંમજ અયુગર.....	૩૫૧૨
ફરાંમણ બેહરાંમજ માડન.....	૩૬
ફરાંમણ બેહરાંમજ મેહતાની કુપની (એફ૦ બી૦ મેહતાની કું).....	૨, ૩૫, ૫૦૩
ફરાંમણ બેહરાંમજ સંભળા.....	૩૬
ફરાંમણ બીખ જી કુમાના.....	૪૬૯, ૪૭૦
ફરાંમણ બીખાજ ખાન...	૨૬૦, ૩૧૦, ૪૮૦, ૫૩૭,
	૬૦૦, ૬૧૮, ૬૧૯

સફે.

ફરાંમણ બીખાજ ખાનની કું.....	૬૧૯
ફરાંમણ બીખાજ પાડિ...	૪, ૫, ૨૩, ૧૯૦, ૧૯૫,
	૨૪૮, ૫૫૬
ફરાંમણ બીખાજ રોસના.....	૫૪૫
ફરાંમણ મનચેરજ કાહલા.....	૨૮૫
ફરાંમણ મનચેરજ કાહલાના છોકરાઓ.....	૩૬
ફરાંમણ મનચેરજ દસ્તુર જામારપ આશાના...	૫૭,
	૧૯૫, ૨૪૩, ૩૧૫, ૩૮૯, ૪૩૫
ફરાંમણ મનચેરજ પટેલ.....	૯૦, ૧૮૦, ૬૦૦
ફરાંમણ મનચેરજ બીલીમોરીઆ.....	૨૬૭, ૩૫૬
ફરાંમણ મનચેરજ છુમલા...	૯૭, ૨ ૯૮, ૯૯, ૨ ૬૯૦
ફરાંમણ માણેકજ આમલીઆ.....	૪૮૦, ૬૮૨
ફરાંમણ માણેકજ કરાની.....	૫૪, ૧૨૨, ૧૫૬
ફરાંમણ માણેકજ પારખ.....	૩
ફરાંમણ માણેકજ માસટર (રતન દોરાખના).....	૧૨૯
ફરાંમણ માણેકજ વાડીઆ.....	૬૧
ફરાંમણ મીનાચેહરજ દસ્તુરજ જામારપ આશાના	
(એ.) ૭૦૧, ૭૦૨૨	
ફરાંમણ મેહરવાંનજ આરીઆ.....	૫૨૫
ફરાંમણ મેહરવાંનજ મેહતા.....	૨૫૧૨
ફરાંમણ મેહરવાંનજ મેજર.....	૬૦૦
ફરાંમણ મેહરવાંનજ સરાફ, પેશાવરવાલા.....	૨૬૭
ફરાંમણ મેહરવાંનજ નાથાંવતી, કરાચીના.....	૪૪૮, ૫૨૯
ફરાંમણ મેહરવાંનજ હાથીદાર.....	૪૫૯
ફરાંમણ મેહરવાંનજ વાડીઆ.....	૬૪૯
ફરાંમણ મોટાભાઈ વજીલ.....	૨૪૧, ૨ ૩૮૩
ફરાંમણ મોટાજ ઘેલારી, એ૦.....	૩૯૭, ૫૩૦
ફરાંમણ રતનજ કાચમેન.....	૩૦૩
ફરાંમણ રતનજ ખરાદી.....	૬૯, ૩૦૩, ૩ ૬૮૬
ફરાંમણ રતનજ ગજધર.....	૫૬
ફરાંમણ રતનજ દીવેચા.....	૩૯૦, ૫૧૮, ૨ ૫૮૦,
	૬૮૪, ૭૦૩
ફરાંમણ રતનજ જાશાવાલા.....	૪૩૫
ફરાંમણ રતનજ નગડ.....	૧૫૭
ફરાંમણ રતનજ સરખેચર.....	૬૯૨
ફરાંમણ રતનજ મુસ.....	૭૬
ફરાંમણ રતનજ શેઠ.....	૬૬૭
ફરાંમણ રતનજ વાડીઆના છોકરાઓ.....	૬૮૬
ફરાંમણ રસતમજ કંઠાકટર.....	૧૪૯
ફરાંમણ રસતમજ કામા.....	૬૦૦

ક્રાંમળ રૂસતમળ દેસાઈ.....૨૭, ૨૨૨, ૨૬૭,	સફે.
૪૮૪	
ક્રાંમળ રૂસતમળ વઢીલ..... ૨૮૧	
ક્રાંમળ રૂસતમળ વાડીઆ, સોલીલીટર..... ૨૨૦,	
૫૫૫, ૬૨૨, ૬૬૧	
ક્રાંમળ રૂસતમળ (વાડીઆ) ની કું'પની..... ૨	
ક્રાંમળ રૂસતમળ વાળા..... ૨૫૭	
ક્રાંમળ રૂસતમળ વીકાળ.....૧૧, ૫૯, ૧૪૦,	
૧૪૯, ૧૬૪, ^૨ ૧૮૦, ૨૧૭, ૨૪૩, ૨૫૫,	
૨૫૮, ૩૧૫, ૪૪૦, ૪૪૧, ૪૪૬, ૪૭૭, ૪૭૯,	
૫૨૭, ૫૨૮, ૫૬૩, ૫૯૯, ૬૨૬	
ક્રાંમળ શાપુરળ કોપર..... ૩૯૦	
ક્રાંમળ શાપુરળ, ઝાકટર (અરડી)...૧૨, ૩૬, ૧૨૪,	
૩૧૬, ^૨ ૩૩૮, ૪૨૬, ૪૫૬, ૪૮૨, ૫૦૫, ^૩	
૬૦૦, ૬૯૨ ^૨	
ક્રાંમળ શાપુરળ ઘનજીભાઈ બાટલીવાલા...૨૯૦, ૪૩૨,	
૪૭૬, ૫૪૬, ૫૮૯	
ક્રાંમળ શાપુરળ પાટક..... ૬૩૬	
ક્રાંમળ શાપુરળ મોવડાવાલા.....૧૯, ^૨ ૨૦, ૨૧,	
૯૬, ૫૫૮	
ક્રાંમળ શાપુરળ લશકરી..... ૯૦	
ક્રાંમળ શાપુરળ લંગમના ૧૭	
ક્રાંમળ રોહડીઆરળ ગેરા..... ૩૬	
ક્રાંમળ શોરાળળ ઊનવાલા..... ૨૨	
ક્રાંમળ શોરાળળ દસ્તુર મેહરળ રાંણાના, ઓ..... ૪૦૭ ^૨	
ક્રાંમળ શોરાળળ ખંખાતા.....૧૦, ૨૯૩, ૪૨૨	
ક્રાંમળ શોરાળળ ડોડીવાલા.. ૨૪૪	
ક્રાંમળ શોરાળળ મેજર..... ૨૨૬	
ક્રાંમળ શોરાળળ વાડીઆ (ભાવનગરી).....૧૦૩,	
૪૨૮	
ક્રાંમળ શોરાળળ ભઘ્યા..... ૪૪૭	
ક્રાંમળ શોરાળળ મેહતા..... ૨૮૯	
ક્રાંમળ શોરાળળ મોહી...૨૪૯, ૪૬૨, ૪૯૯, ૫૩૦	
ક્રાંમળ સાંસની કું'.....૧૩૬, ૧૭૫, ૨૦૪, ૨૩૪,	
૨૯૭, ૩૧૮, ૫૨૧, ૫૩૪, ૫૫૯, ૫૭૧	
ક્રાંમળ હીરળભાઈ ૨૩૪	
ક્રાંમળ હીરળ મેહતા ૪૯૯, ૬૭, ૧૬૩	
ક્રાંમળ હીરળ હીરાભાણુક ૧૫૩	
ક્રાંમળ હોરમળળ, બીવડીના..... ૫૦૮	

ક્રાંમળ હોરમળળ અરખાણી	સફે. ૫૭, ૯૬, ૯૭, ૯૮, ૯૯
ક્રાંમળ હોરમળળ કમીશરીવાલા	૬૯
ક્રાંમળ હોરમળળ ખાંદન, ઓ (ભરૂચના).....	૩૧૪
ક્રાંમળ હોરમળળ ગળધર..... ૮૮, ૩૮૪,	
૪૧૮, ૪૮૦, ૪૮૧ ^૨	
ક્રાંમળ હોરમળળ યેન	૧૧૭
ક્રાંમળ હોરમળળ દાડખાનાવાલા.....	૬૪૯
ક્રાંમળ હોરમળળ બહમનળ રોડના	૩૬, ૧૦૩,
૧૧૪, ૧૮૦, ૨૦૫, ૨૬૦, ૪૧૩, ૪૨૫, ૪૫૫,	
૫૯૯, ૬૪૬, ૬૪૯	
ક્રાંમળ હોરમળળ બાકસટર	૪૩
ક્રાંમળ હોરમળળ માડન, ઓ.....૩૩૫, ૩૬૨, ૩૯૭,	
૫૨૨, ૬૯૨	
ક્રાંમળ હોરમળળ મેહતા	૬૯, ૯૮,
૬૫૮	
" " " ની કું'.....	૫૪૧
ક્રાંમળ હોરમળળ વાંનીયા	૩૫
ક્રાંમળ હોરમળળ થાણાવાલા	૬૦૯
ક્રાંમળોજ અરદેશર સુસ	૫૧૯, ૬૬૨
ક્રાંમળોજ મોદસળ પંથકી... ૨૬૭, ^૨ ૩૪૬, ૬૪૬,	
૬૬૧	
ક્રાંમળોજ કાવશશાહ તંબુવાલા.....	૩૭૫
ક્રાંમળોજ જમશેદજી દસ્તુર કામદીનના...	૧૧૬, ૧૪૩,
૨૩૨	
ક્રાંમળોજ જીવજી તારાપોરવાલા.....	૫૫૫
ક્રાંમળોજ જાંગીરળ વાળા.....	૧૬૧, ૩૭૩
ક્રાંમળોજ હોરાળળ સુસ.....	૬૮૩
ક્રાંમળોજ પેશતનળ.....	૬૮૩
ક્રાંમળોજ શીશીઝ પંથકી.....	૨૬૭
ક્રાંમળોજ મનમેદશાહ બેજનળ મેહરજોભળના...	૪૯૪
ક્રાંમળોજ રતનળ સરવેયર.....	૩૫૬
ક્રાંમળોજ રૂસતમળ નેશી.....	૨૪૩, ૩૭૫
ક્રાંમળોજ શાવકશાહ દાવર ડાં.....	૬૩૬
ક્રીરળ બીન કાઉશ, મુલ્લા.....	૧૧, ૩૦૭
ક્રીરળ અરદેશર રોડના	૧૪૦, ૫૬૯
ક્રીરળ હોરાળ દસ્તુર જામારૂપ આશાના...૧૪૫, ^૨	
૧૪૬, ^૨ ૩૯૦, ૪૭૯, ૫૧૮, ૬૨૧, ૬૨૭,	
૬૭૬, ૬૮૩, ૭૦૫	
ક્રીરળજ કાવશજ બેજનળ દસ્તુર.....	૯૬

સફે.
શ્રીરોજી નામારૂપ છરતુર નામાસપ આશાના ... ૪૩૯
શ્રીરોજી પેશોતનજ, દરતુર, વસસાડના. ૮૧, ૧૪૧, ૪૨૬

બા.

બચાભાઇ ફરાંમજી રાજાડી, એ., ૨૫૬, ૩૪૨
બચીઆઇ વીધવા દરતુર નામાસપજ એદલજી નામારૂપ
આશાના..... ૨૧૦, ૩૦૫
બચુઆઇ વીધવા ખરશેદજી ફરદુનજી મોદી ૬૩
બચુઆઇ વીધવા અરશેદાર દાદીભાઇ ૨૭૦
બચુઆઇ ધણી એદલજી દીનશાહ સરાફ ૩૪૭
બચુઆઇ વીધવા એદલજી પાત્રણજી કુટાર ચોકસી... ૩૭૩
બચુઆઇ ધણી જમશેદજી નશરવાંનજી મેહતા..... ૯૮
બચુઆઇ ધણી ડોશાભાઇ દારાશાહ શેકની... ૪૨૫, ૫૧૪
બચુઆઇ ધણી દીનશાહજી દાદાભાઇ ગાંધી... ૭૯, ૧૫૮
બચુઆઇ દીનશાહજી પીટીટ ધણી મેહરવાંનજી
શોરામજી જમશેદજી જીજીભાઇ ૩૩૪, ૩૯૫,
૪૬૧, ૫૧૪, ૫૧૫, ૫૭૦, ૬૩૧, ૬૫૨,

૬૭૧

બચુઆઇ ધણી દોરાજી ફરાંમજી પાડિ..... ૧૪૪
બચુઆઇ ધણી ધનજીભાઇ ડોશાભાઇ મામા ૪૪
બચુઆઇ વીધવા નવરોજીજી કાવરાજી આશખરતર...
૫૬, ૩૭૮.

બચુઆઇ ધણી નવરોજીજી પેશતનજી વજીમ ... ૧૪૧,
૧૭૭

બચુઆઇ ધણી નવરોજીજી રતનજી વાઝા..... ૨૨૬
બચુઆઇ વીધવા નશરવાંનજી માલોજી દરજારી... ૧૯૬
બચુઆઇ વીધવા ન.નાભાઇ ડોશાભાઇ મામા..... ૧૬૨
બચુઆઇ વીધવા પાલજી ધનજીભાઇ પાંડિવાલા...
૧૫૦, ૧૬૨, ૧૯૯

બચુઆઇ વીધવા ફરાંમજી કાવરાજી બનાજી ૬૯
બચુઆઇ ફરાંમજી દેરાજી પાડિ..... ૫૧૪, ૫૧૫
બચુઆઇ ધણી બદમનજી અરશેદજી કામાજી..... ૩૮,
૯૧, ૧૦૦

બચુઆઇ ધણી બદમનજી જમશેદજી મોદી... ૫૪, ૧૨૨
બચુઆઇ ધણી બેજનજી કાવરાજી બાંજોટવાલા ... ૫૩
બચુઆઇ ધણી મનશેરજી ફરાંમજી કોઢલા..... ૧૪૮
બચુઆઇ મેહરવાંનજી દોરગમજી ફરજનાં બેટી... ૨૦૫
બચુઆઇ ધણી રતનજી ફરાંમજી રીચા ૬૪
બચુઆઇ ધણી શોરામજી જમશેદજી જીજીભાઇ ... ૧૧૪,
૧૭૭, ૫૪૪૨

સફે.
બચુઆઇ વીધવા શોરામજી. ફરાંમજી વાડીઆ ... ૧૩૮,
૫૬૦, ૬૪૫

બચુઆઇ ધણી શોરામજી શાધુરજી બંગાલી ૨૨૧
બચુઆઇ ધણી હોરમજી મોટાભાઇ બીલીમોરીઆ ...
૩૭૫

બચાંગાએ હોરમજી કાચારી ૩૭૭
બનાજી કમરુદીનની કુંપની..... ૨૬
બનાજી મેહરવાંનજી ૫૫૮
બનાજી મેહરવાંનજી એડ કું. ૩૧૩
બનાજી લીમજી..... ૬, ૧૯, ૧૬૧, ૧૭૨
બરજોડની કુંપની ૮૦
બરજોડ અરશેદાર એ.ડી..... ૪૩૯, ૫૫૪, ૫૮૧
બરજોડ અરશેદાર ઇસેનસરના, ડા. ૫૦૧, ૫૬૦,
૬૬૭

બરજોડ અસપંદીઆરજી હામીમ ૫૪, ૧૨૨
બરજોડ આદરજી ગાંધી, કરાંચીના ૨૬૭, ૩૪૭
બરજોડ એદલજી મોદી..... ૧૯૨, ૨૪૩,
૨૭૬, ૩૨૧, ૩૮૯, ૪૩૯, ૪૪૭, ૪૫૩, ૪૫૯,
૫૩૯, ૬૧૬, ૬૨૪, ૬૪૮, ૬૭૩, ૬૬૬, ૭૦૩

બરજોડ એદલજી મીચી ૫૫૫
બરજોડ કાવરાજી બાટલીવાલા ૪૭
બરજોડ કાવરાજી દુપાસા ૨૬૭
બરજોડ કાવરાજી સકલાતવાલા ૯૨
બરજોડ કાવરાજી લીચમોરના..... ૫૫૫
બરજોડ અરશેદજી અપાશીઆ, એ., ૫૨૭
બરજોડ અરશેદજી સંગણા..... ૧૧, ૫૯, ૩૭૨
બરજોડ અરશેદજી પાવડી..... ૩૭૫
બરજોડ અરશેદજી દારાજી પાલજીના, દરતુર... ૩૯૧, ૪૧૮
બરજોડ બોદાલાદ હરાંની ... ૨૧, ૯૦, ૨૧૧, ૨૪૧
૫૮૫

બરજોડ જમશેદજી દુપાસા..... ૧૪
બરજોડ જમશેદજી કોઢલા..... ૨૧૬, ૨૭૬,
૩૦૩, ૩૧૫, ૪૫૩

બરજોડ નામાસપજી ફરાંમજી અથવા નીમચ
વાલા ૯૪

બરજોડ નામાસપજી પાદશાહ ૩૪૧, ૬૮૫
બરજોડ નામાસપજી મીસતરી..... ૨૫૩
બરજોડ નામાસપજી લાલા..... ૬૦, ૧૦૩, ૧૧૫,
૧૮૦, ૪૫૬, ૫૦૫, ૫૨૯

બરજોડ જીવજી હાલીઆ..... ૪૮૦

સફે.

અરજોરજી ડોશાભાષ શેઠના.....	૫૮૬
અરજોરજી દાદાભાષ કંઠાપોરીઆ.....	૮૭, ૩૭૭
અરજોરજી દીનશાહ લાંમ.....	૧૪૦
અરજોરજી દોરાબજી કોપર, ડાકટર.....	૨૦, ૨૧, ૨૩૫૯, ૩૯૨
અરજોરજી દોરાબજી (કોપર)ની કુપની.....	૮૬
અરજોરજી દોરાબજી ગોરા.....	૩૫
અરજોરજી દોરાબજી દાદીઅરજોરના.....	૨૯૭
અરજોરજી દોરાબજી પટેલ.....	૧૪૦, ૩૭૫, ૪૫૬, ૫૦૯, ૬૧૭
અરજોરજી દોરાબજી પાંડે.....	૩૫૬
અરજોરજી નવરોજી દાવર (આપઅખતયાર)...	૨૪૬, ૫૫૪
અરજોરજી નવરોજી દેશાધ.....	૩૪, ૨૧૧, ૩૩૨, ૪૨૩, ૪૨૬, ૬૦૪
અરજોરજી નવરોજી તાતા.....	૪૪૨
અરજોરજી નશરવાંજી.....	૨
અરજોરજી નશરવાંજી આપ અખતીઆર.....	૬૩૬
અરજોરજી નશરવાંજી કુટાર.....	૩૪૫, ૩૯૬
અરજોરજી નશરવાંજી ગોહલીયાજી...૧૬૮, ૩૧૩, ૬૭૧	
અરજોરજી નશરવાંજી મીસતરી.....	૩૦૯
અરજોરજી નશરવાંજી વકીલ.....	૨૪૧, ૨૮૦, ૨૮૧, ૩૮૩
અરજોરજી નશરવાંજી હીરા.....	૬૩૨
અરજોરજી નાનાભાષ દાવર.....	૩૫૮
અરજોરજી નાનાભાષ ખીલીમોરીયા, કાણુલી.....	૪૩૩
અરજોરજી નાનાભાષ શેઠના.....	૨૬૭, ૫૨૯
અરજોરજી તથા પાલણુજીની કુાં.....	૧૬૭
અરજોરજી પાલણુજી દેસાઈ.. ...૩૩૧, ૪૦૭, ૪૦૮, ૬૮૮, ૬૮૯	
અરજોરજી પાલણુજી દોલીમેહરજી.....	૧૪૦, ૩૧૩, ૩૬૭, ૬૦૦
અરજોરજી પીરોજશાહ ભર્યા.....	૬૦૯
અરજોરજી પેશતનજી પોંઘ્યા.....	૫૮૧
અરજોરજી ફરાંમજીની કુાં.....	૧, ૯૬, ૯૭, ૫૭૦, ૫૭૩
અરજોરજી ફરાંમજી પટેલ.....	૩૭૪, ૪૦૦
અરજોરજી ફરાંમજી કોહીદાર.....	૫૭૦, ૫૭૩
અરજોરજી ફરાંમજી કાતરક, આં.....	૫૮, ૩૨૫, ૫૬૮
અરજોરજી ફરાંમજી મળધરના છોકરાઓ.....	૬૮૬

સફે.

અરજોરજી ફરાંમજી પાંડે	૨૧૧, ૫૫૭
અરજોરજી ફરાંમજી મેહતા, કચીકતવાલા.....	૨૫૧, ૩૪૫
અરજોરજી ફરાંમજી લાલી, ડાકટર ...	૧૪૦, ૨૧૫, ૩૦૩
અરજોરજી ફરાંમજીના છોકરાઓ.....	૬૮૬
અરજોરજી બહમનજી મીનોમેહરજીમજીના, એં.....	૩૪, ૬૬૪
અરજોરજી બહમનજી પદમ.....	૪૦૭, ૫૮૮
અરજોરજી બહમનજી મીચી	૬૬૨
અરજોરજી મેહરામજી, ડાકટર (ભાવનગરવાલા) ૧૨, ૨૪, ૩૩, ૨૧૬, ૨૧૭, ૩૦૮	
અરજોરજી મેહરાંમજી પેરીકાકાના.....	૭૯
અરજોરજી ભીખાજી શહીઆર, ખાંબાહદુર, ૨૫, ૪૫, ૭૨, ૧૬૮, ૧૮૪, ૨૫૦, ૩૬૮, ૫૦૩	
અરજોરજી ભીખાજી કોપર.....	૩૭૨, ૩૯૨
અરજોરજી ભીખાજી દાણવાલા	૫૩૭
અરજોરજી મનસિરજી ઉનવાળા	૧૭
અરજોરજી મનસિરજી નીકલસન.....	૪૦૬
અરજોરજી મનસિરજી વારીઆ...૧૮, ૪૯, ૫૮, ૬૯, ૭૧, ૮૫, ૮૬, ૧૩૮, ૧૩૯, ૧૭૪, ૧૮૦, ૧૯૫, ૧૯૯, ૨૧૩, ૨૧૪, ૨૬૫, ૩૪૨, ૪૫૬, ૫૯૯, ૬૪૯	
અરજોરજી માણેકજી તાલુકદાર.....	૩૩૯, ૪૦૯
અરજોરજી માણેકજી દલાસ, મોટાફરાંમના	૬૦
અરજોરજી માણેકજી અરનીવાલા.....	૧૭૩
અરજોરજી માણેકજી મોદી	૨૨
અરજોરજી માણેકજી વાજા	૩૦૧, ૩૪૭
અરજોરજી માણેકજી લીલાંઢિવાલા	૩૭૫
અરજોરજી મેહરવાંજી ફરજીના, ખાંબાહદુર... ૪૫, ૪૭, ૭૨, ૮૨, ૧૩૧, ૧૬૬, ૧૯૧, ૨૦૫, ૨૧૮, ૨૩૮, ૨૫૦, ૩૦૮, ૩૪૨, ૩૪૪, ૩૫૧, ૩૮૦, ૩૮૧, ૪૩૫, ૫૦૮, ૫૭૯, ૫૮૭, ૬૮૭	
અરજોરજી મેહરવાંજી માડન, એં.....	૧૨૦
અરજોરજી મેહરવાંજી માલખી.....	૧૬૭
અરજોરજી મેહરવાંજી (માલખી) ની કુાં.....	૩૧૩
અરજોરજી રતનજી ધરપીશરના.....	૧૧
અરજોરજી રતનજી એંડી.....	૬૯
અરજોરજી રતનજી કોપર.....	૧૬૪, ૨૯૦, ૩૬૬, ૫૩૭
અરજોરજી રસતમજી કામાજી.....	૨૯૯

	સફે.
બરમેરજ રસતમજ બાટલીવાસા.....	૨, ૩૧૩, ૫૩૭, ૬૪૭, ^૨ ૧૮૬
બરમેરજ રસતમજ મારગા.....	૪૨૩, ૬૬૭
બરમેરજ રસતમજ ગીરગ્, દસપુર, ઉદવારેના...	૮૧, ૧૨૨, ૧૫૮, ૧૮૪, ૩૪૦ ૪૨૦, ૪૨૫, ૬૭૮
બરમેરજ રસતમજ પાદસાહ.....	૫૫૪
બરમેરજ રસતમજ ગીસતરી.....	૧૩૦, ૨૭૮, ૩૭૪, ૬૪૯
બરમેરજ રસતમજ મુદલાં કીરોજ.....	૪૫૬
બરમેરજ રસતમજ બરમેરજ મોદી.....	૧૯૨, ૨૪૩
બરમેરજ રસતમજ હોરમજ મોદી.....	૩૪, ૯૮, ૨૪૦, ૩૮૦, ૪૩૭, ૪૫૬, ૫૧૭, ૫૪૬, ૫૫૩, ૬૩૩, ૬૪૯, ૬૭૦
બરમેરજ વીકાજ મેહરજ.....	૩૦૧, ૩૦૫, ૬૨૧
બરમેરજ સાપુરજ.....	૨૧
બરમેરજ સાપુરજ કારગ્મવાસા.....	૧૪૫
બરમેરજ શોરાજ આરાગરનર...	૪૨, ^૨ ૪૩, ૯૦, ૧૨૩, ૧૪૦, ૨૫૭
બરમેરજ શોરાજ કોદલા.....	૬૭૭
બરમેરજ શોરાજ ખરાસની કું.....	૩૧૯, ૫૫૦
બરમેરજ શોરાજ ખરાસ.....	૫૫૦
બરમેરજ શોરાજ ગીનાઇ.....	૫૧૮
બરમેરજ શોરાજ દમેર, ગુમાલીગરા.....	૧૫૮
બરમેરજ શોરાજ લાગુવાસા.....	૮૬, ૧૦૩, ૧૨૮
બરમેરજ શોરાજ બતીવાસા.....	૧૧૧
બરમેરજ શોરાજ ખંબાતા ભરૂના.....	૬૧૩
બરમેરજ શોરાજ સગ્રહ, કાકટર...	૧૪૦, ૫૮૧, ૬૮૨
બરમેરજ શોરાજયાદ મુનસફના...	૪૩૯, ૫૫૪, ૬૨૧
બરમેરજ મોરમજ દારગા.....	૧૯૫ ^૨
બરમેરજ મોરમજ દોરના.....	૪૮૦, ૬૮૨
બરમેરજ અને અરેસર મોરમજ, (બી એન્ડ એ. મોરમજ)...	૧, ૧૫, ૩૯, ૪૬, ^૨ ૫૩, ૧૨૯, ૧૫૪, ૧૭૪, ૨૦૫, ૨૪૧, ૩૭૧, ૫૭૮
બરમેરજ અરેસર મોદી.....	૯૮
બરમેરજ અરેસર દલાસ (સરદાર).....	૬૭૫ ^૨
બરમેરજ ઉકાજ.....	૬૮૭
બરમેરજ ઉકાજની કું.....	૪૨૯ ^૨
બરમેરજ ઉકાજ હજમેર.....	૩૭૪
બરમેરજ એદલજ.....	૧૮૦

	સફે.
બરમેરજ એદલજ આલમલેસ.....	૩૧, ૯૮, ૧૫૭, ૨૪૧, ૨૬૪, ^૨ ૩૧૮, ૪૨૫, ૫૨૨, ૧૨૩, ૧૪૮
બરમેરજ એદલજ કાશીનાથ.....	૫૫૦
બરમેરજ એદલજ દાનર.....	૩૫, ૭૦, ૩૫૮, ૬૪૯
બરમેરજ એદલજ પટેલ.....	૧૦૩
બરમેરજ એદલજ પુણેમર.....	૧૪૯
બરમેરજ એદલજ મોદી.....	૫૯, ૧૯૨, ૨૪૩, ૨૭૬, ૩૨૩, ૩૬૪, ૩૬૫, ૪૩૮, ૫૫૫
બરમેરજ એદલજ સુનાવાસા.....	૨૧૧
બરમેરજ કાવરાજ કપાદન, રંગુનના.....	૯૮
બરમેરજ કાવરાજ વાજા.....	૬૬૨
બરમેરજ કુવરજ, વલસાડના.....	૧૪૧, ^૨ ૪૨૬
બરમેરજ કેબશર મોદી.....	૩૬૯
બરમેરજ અને બરમેરજ ધરાની.....	૪૬
બરમેરજ બરમેરજ કામાજ.....	૩૪, ૬૭, ૯૦, ૧૦૦, ૧૦૩, ૨૭૮
બરમેરજ બરમેરજ પંચડી.....	૭, ૧૨૨, ૪૫૬
બરમેરજ બરમેરજ ભાંડુપવાસા.....	૧૪૦, ૩૨૨, ૩૯૦, ૪૧૪, ૪૩૨, ૫૪૬, ૫૭૨, ૫૯૯, ૬૬૬
બરમેરજ બરમેરજ શેતાના.....	૩૬, ૫૧૬
બરમેરજ બરમેરજ ભમારપઆયાના, દરપુર...	૮૧
બરમેરજ બરમેરજ મુદલાં.....	૧૦૩, ૧૧૫, ૪૪૭, ^૨ ૫૭૬
બરમેરજ બરમેરજ ગીરગી.....	૩૬૬
બરમેરજ બરમેરજ મોદી.....	૫૪, ૧૨૨, ૫૭૦
બરમેરજ બરમેરજ ગરગા.....	૨૫૩
બરમેરજ બરમેરજ ગુડી.....	૪૪૫
બરમેરજ ભમાસપજ દરપુર ભમારપઆયાના...	૨૨૨, ૨૪૫, ^૨ ૨૬૦, ૩૦૫, ^૨ ૩૦૬, ૩૮૪, ૩૯૩, ૪૩૯, ૫૦૦, ૫૪૬, ૫૭૯, ૬૦૯, ૬૩૬, ૬૫૮, ૬૬૫, ૬૭૮, ૭૦૩
બરમેરજ ભંગીરજ ગાંધી.....	૬૦૦
બરમેરજ છંડભાઇ.....	૧, ૧૨, ૨૩, ૨૬, ૩૦, ૩૫, ૪૦, ૪૬, ^૨ ૫૧, ^૩ ૫૮, ૬૦, ૬૪, ૬૮, ૧૦૨, ૧૦૩, ૧૧૪, ૧૧૫, ૧૩૦, ૧૩૭, ૧૪૪, ૧૬૪, ૧૭૭, ૧૮૦, ૧૮૯, ૧૯૪, ૨૦૫, ૨૧૩, ૨૧૬, ૨૧૮, ૨૨૨, ૨૨૪, ૨૩૪, ૨૩૫,

સફે.

૨૪૧, ૨૪૨, ૨૪૮, ૨૬૮, ૨૬૯, ૨૮૪,
૨૮૯, ૩૧૮, ૩૨૨, ૩૩૬, ૩૫૭, ૩૬૭, ૩૭૮,^૩

૩૮૮, ૪૨૧, ૪૬૧

બહમનજી જીજીભાઈના છોકરાઓ ૬૮, ૫૩૭

બહમનજી જીવણજી લશકરી, આં ૫૪

બહમનજી ડોશાભાઈ ધંજનેર ૩૫૫

બહમનજી ડોશાભાઈ બાકસટર ૨, ૧૭, ૧૪૧

બહમનજી ડોશાભાઈ (બાકસટર) જ્યેડ કું'ં ૩૧૩

બહમનજી ડોશાભાઈ મુનશી... ૧૭, ૨૩૮, ૨૬૭, ૪૫૩,

૫૪૫

બહમનજી દારાશાહ કપટાંન ૯૦, ૧૮૭

બહમનજી દારાજી દેસાઈ ૪૨૩, ૪૨૬

બહમનજી દીનશાહજી પીટીટ... ૮૮, ૯૯, ૧૮૯, ૩૩૩,^૨

૩૬૬, ૩૭૯, ૩૯૪, ૪૦૮, ૪૧૩, ૪૩૧, ૪૬૧,

૪૬૭ ૫૦૬,^૨ ૫૧૧, ૫૧૪,^૩ ૫૧૫, ૫૩૨,

૫૩૪, ૫૩૭, ૫૪૧, ૬૨૨, ૬૫૨, ૬૫૦, ૬૮૨

બહમનજી દોરાજી ડોટીવાલા ૬૮૩

બહમનજી દોરાજી સક્ષાતવાલા... ૬૨, ૨૫૨, ૪૩૦, ૬૦૦

બહમનજી ધનજીભાઈ ગજધર ૮૭

બહમનજી ધનજીભાઈ ગીસ્તી ૩૬૬, ૬૧૨

બહમનજી નવરોજી શેઠના ૩૬, ૧૫૭, ૪૯૭

બહમનજી નવરોજી કાજરાજી ... ૩૪૮, ૪૪૦, ૬૯૭

બહમનજી નશરવાંનજી જ્યેડ કું'ં, ધડીઆલી ... ૩૫૫

બહમનજી નશરવાંનજી મોવડાવાલા ૧૭૫

બહમનજી નશરવાંનજી વકીલ ૨૫૦, ૨૮૦,

૨૮૧, ૩૫૧

બહમનજી નશરવાંનજી વીમાદલાલ ૩૬૦, ૩૬૧

બહમનજી નાનાભાઈ શેઠના, ભરૂચના ૧૮૬૨

બહમનજી પાલજી નીકસન ૪૦૬

બહમનજી પીરોજીશાહ કંઠાકટર (ચાહિવાલા

સોલીશીટર)..... ૧૯૨, ૨૪૩, ૨૫૮, ૩૫૭,

૪૪૩, ૪૮૩, ૫૨૪, ૫૨૭, ૫૪૬

બહમનજી પેશતનજી, વલસાડના ૧૪૧,^૨ ૧૪૨,

૪૨૬

બહમનજી અને પેશતનજી ફરાંમજી કામાજી ૨૧૧

બહમનજી પેશતનજી પાલખીવાલા ૧૬૫, ૪૬૧

બહમનજી પેશતનજી માસટર ૧૯,^૨ ૨૦,^૨ ૨૧,

૩૫. ૩૦૩,^૩ ૪૫૩, ૪૬૦, ૪૮૨, ૫૩૩, ૫૩૯,

૫૪૩, ૫૪૯, ૬૪૬, ૬૫૯, ૬૭૦, ૭૦૫

બહમનજી પેશતનજી સોલભાઈ ૬૮૩

સફે.

બહમનજી ફકીરજી ખરાસ ૪૨૧

બહમનજી ફરાંમજી કામાજી ૧, ૩, ૪, ૧૪,

૧૬, ૩૫, ૪૦, ૪૬,^૩ ૬૦, ૭૧, ૮૫, ૯૦,^૨

૯૪, ૯૮, ૧૦૦, ૧૦૨, ૧૦૩, ૧૦૪, ૧૦૯,

૧૧૪, ૧૧૫, ૧૨૧, ૧૨૪, ૧૨૫, ૧૨૭, ૧૨૯,

૧૩૦, ૧૩૭, ૧૫૪, ૧૬૫, ૧૭૩,^૩ ૧૭૪,

૧૭૭, ૧૮૦, ૧૯૧, ૨૦૯, ૨૧૩, ૨૭૮, ૩૧૮,

૩૩૭, ૩૫૮, ૪૧૨, ૪૪૪, ૪૮૧, ૫૯૯, ૬૩૮,

૬૪૯, ૬૫૧

બહમનજી ફરાંમજી કામાજીની કું'ં ૨૧

બહમનજી ફરાંમજી દારવાલા ૪૩૯, ૫૫૪

બહમનજી ફરાંમજી પાલખીવાલા ૪૩૯

બહમનજી ફરાંમજી વાડીઆ ૩૭૫, ૪૮૦

બહમનજી ફરાંમજી મેહતા ૧૭

બહમનજી ફરાંમજી વારાન ૩૧૨, ૪૪૨

બહમનજી ફરાંમજી શેઠના ૨૬૭, ૬૦૪

બહમનજી બરજોરજી સરાફ ૫૬૪

બહમનજી બરજોરજી મેતા, રંચુનવાલા... ૨૫૧, ૩૫૫

બહમનજી બેજનજી કાકો ૩૦૦

બહમનજી બેજરાંમજી પટેલ ૧૬૩, ૩૦૯,

૩૨૬, ૩૨૮, ૩૬૦, ૩૬૫, ૩૬૭, ૪૨૭, ૪૩૪,

૪૫૬, ૪૯૧, ૫૦૫, ૫૮૬, ૫૯૯, ૬૪૯, ૬૫૨^૨

બહમનજી બેજરાંમજી શેઠના, આં ૧૬

બહમનજી બેજરાંમજી સરાફ ૨૬૭

બહમનજી ભીખાજી પાપર ૬૧૧

બહમનજી ભીખાજી કુપર ૬૯૨^૩

બહમનજી ભીખાજી હાદના છોકરાઓ ૧૪૧

બહમનજી ભીખાજીભાઈ રોડીલીઆ ૫૮૭, ૬૮૮

બહમનજી મનચેરજી ગગરાત ૧૦૪, ૩૫૦

બહમનજી મનચેરજી દાદીના ૫૫૪, ૬૭૨

બહમનજી મનચેરજી ધનજી મેહતાના (ચુરતી) ... ૪૦,

૨૧૯, ૨૨૦

બહમનજી મનચેરજી પંચકી ૨૮૮, ૪૮૨, ૫૪૬,

૬૦૭, ૬૬૬

બહમનજી મનચેરજી ભાવનગરી ૫૮૭

બહમનજી મનચેરજી મેહરજી ૩૫૬

બહમનજી મનચેરજી મોદી ૨૧, ૨૭

બહમનજી મનચેરજી વકીલ ૧૯૦,^૨ ૨૮૩

બહમનજી માણિકજી ચોકસી ૩૩૨, ૩૩૩, ૬૭૧

બહમનજી માણિકજી પંચકી ... ૧૬, ૩૮૬

અહમનજ માણેકજ લીલાલિવાલા	૩૭૫
અહમનજ માણેકજ વલસાડા એ૦, ..	૧૪૨
અહમનજ મેહરવાંનજ	૩૭૪
અહમનજ મેહરવાંનજ મેવાવાલા	૪૭૭, ૫૦૪
અહમનજ મેહરવાંનજ પાવરી	૬૨૨, ૬૮૨
અહમનજ મોટાલાહ	૩૧, ૫૭૬
અહમનજ રતનજ આટલીબોહ	૧૨૩
અહમનજ રસતમ ધરાની	૬૮૨
અહમનજ રસતમજ નાળીચેરવાલા	૪૨૨
અહમનજ રસતમજ પદમ, આ૦,	૫૮૮
અહમનજ રામજવરા, નાંહબેરડીના	૨૬૩
અહમનજ શાપુરજ કપદાંન, રંચુનના	૫૭૧૨
અહમનજ શાપુરજ કોવાળ	૬૮૩
અહમનજ શાપુરજ નાલીચેરવાલા, રંચુનના.....	૫૭૨
અહમનજ શોરાબજ બનાજ	૬૬
અહમનજ શોરાબજ તારાપોરવાલા... ૨૫૮, ૩૧૫,	
૩૮૯, ૪૭૮, ૨ ૫૫૩, ૫૭૬, ૬૬૬	
અહમનજ શોરાબજ મેહતા.....	૩૧૫
અહમનજ શોરાબજ મેહતા, એકનના.....	૩૧૯
અહમનજ શોરાબજ મેહતા.....	૧૧, ૧૮૪, ૫૦૩
અહમનજ શોરાબજ જ. જીજભાઈ... ૫૪૬, ૬૦૭, ૬૭૦	
અહમનજ શોરાબજ વાડીઆ.....	૫૮૧
અહમનજ શોરાબજ કોલસાવાલા.....	૬૦૦
અહમનજ હોરમજ સહુગોરા.....	૬૮૩
અહમનજ હોરમજ વાડીઆ... ૧, ૪, ૨ ૧૬, ૨૬,	
૨૭, ૨૯, ૩૧, ૩૩, ૩૪, ૩૯, ૪૦, ૪૧, ૪૨,	
૪૨, ૪૮, ૫૩, ૨ ૧૨૯, ૨ ૩૭૧, ૫૩૫	
અહમનજ હોશંગજ.....	૨૧
અહમનજાઈ ધણી પેશતનજ રસતમજ કાંગા. ૨૬૦, ૫૩૭	
અહમનજાહ કાવશજ ભર્યા (વકીલ)..... ૧૪૦, ૧૮૦,	
૧૮૫, ૨૫૮, ૩૩૮, ૩૬૭, ૩૬૮, ૩૮૦	
અહમનજાહ કાવશજ મીચી	૩૯૦
અહમનજાહ ખરશેહજ અકબેસરીઆ..... ૫૮૧, ૬૬૨	
અહમનજાહ જમશેહજ વખારીઆ	૧૮૬૨
અહમનજાહ જમાશજ જલસરવાલા	૬૬૬
અહમનજાહ પેશતનજ કુંગાજ..... ૧૮૭, ૧૮૯	
અહમનજાહ મેહરાંમજ મેહતા, ભર્યાના... ૧૧૫, ૧૮૩,	
૧૮૫, ૧૮૬, ૨૦૫, ૨૮૭	
અહમનજાહ મેહરાંમજ વકીલ, ભર્યાના... ૧૧૩, ૧૧૫,	
૧૮૩, ૧૮૫, ૧૮૬, ૧૮૭, ૧૮૮, ૧૯૧, ૨૦૫,	
૨૭૦, ૩૨૩, ૩૪૨, ૩૪૩૨	

સફે.

અહમનજાહ મનચેરજાહ ધનજ મેહતાના... ૫૩૭, ૫૩૮	
અહમનજાહ શોરાબજ મોરશનના.....	૧૮૫
બાઈઆઈ ધણી ખરશેહજ શોરાબજ વાજાગાંધી... ૫૬૫	
બાઈઆઈ વીધવા પાલણજ ખરશેહજ કામા ... ૨૯૧	
બાઈઆઈ મનચેરજ નશરવાંનજ મોદી	૯૮
બાઈઆઈ વીધવા માણેકજ કુંવરજ મજધર (દિવાંન),	
ગટેવીના..... ૫૬, ૮૭, ૪૩૧	
બાઈઆઈ વીધવા શાપુરજ નશરવાંનજ મેહતાં ... ૩૪૭	
બાઈઆઈ નશરવાંનજ શોરાબજ	૯૭
બાનુબાઈ ધણી શીરાખ ખરશેહજ મેહતા.....	૬૫૨
બાઈરજની કુંપતી	૨, ૧૭૬
બાઈરજ જમશેહજ પદરખાંનાવાલા... ૧૭૬, ૩૦૧, ૬૨૪	
બાપુજ કુંવરજ વાંદેરવાલા.....	૨૬૫
બાપુજ કેકેબાદ કાવશજ પંથકી.....	૧૦૪
બાપુજ ખરશેહજ વાજાગાંધી.....	૫૧૯
બાપુજ જાંજીરજ પેહિયા.....	૧૧૦
બાપુજ નવરોજજ પોરટવાલા.....	૧૦૦
બાપુજ નાનાભાઈ લાંમ.....	૪૪૦
બાપુજ પાલણજ રાંનજ..... ૧૧૫, ૩૧૦	
બાપુજ પાલણજ કાકેટર..... ૫૮૧, ૬૨૨	
બાપુજ પેશતનજ ખરાસ.....	૩૦૯
બાપુજ પેશતનજ વાડીઆ..... ૩૧૫, ૬૭૨	
બાપુજ ફરુજજ લશકરી.....	૧૭
બાપુજ ખરચેરજ રડિલીઆ.....	૨૨૭
બાપુજ માણેકજ માસટર.....	૩૪૫
બાપુજ માણેકજ પસતાઈઆ	૬૭૭
બાપુજ રસતમજ વાડીઆ, ડા૦.....	૩૭૫
બાપુજ વીકાજ મેહરજ..... ૧૫, ૨૦૬, ૨૪૪, ૨૬૮,	
૪૬૭, ૫૪૨, ૫૮૫, ૬૧૨, ૬૨૧, ૬૨૫, ૬૨૬	
બાપુજ વીરજભાઈ ગોપીપુરીઆ.....	૩૧૫, ૫૩૨
બાપુજ શોરાબજ પટેલ.....	૬૮૨
બાપુજ હોરમજજ થુથી.....	૩૭૫
બાપુજ હોરમજજ પુણેચર.....	૨૫૩
બાપુજ હોરમજજ બાકસટર.....	૨૭૬
બાપુજ હોરમજજ (બાકસટર) એક કું૦.....	૩૧૩
બાપુજ હોરમજજ માણુ.....	૧૨૨
બાપુજ હોરમજજ મોદી.....	૩૭૫, ૩૯૧
બાપુજ હોરમજજ સકલાતવાલા.....	૨૫૮
બી૦ શીરાજાહની કું૦.....	૯૮
મેજનજ અરેસર દસતુર કામદીનના.....	૧૯૩

સફે.

સફે.

ગેજનનળ અરદેશર શેઠના.....	૨૭૭, ૪૧૫
ગેજનનળ એદલળ પાલખીવાલા.....	૨
ગેજનનળ આદરળ કલેક્ટર...૪૩૯, ૫૧૦, ૫૨૮, ૫૮૬	
ગેજનનળ એદલળ સુનાવાલા.....	૨૧૧, ૫૦૫ ^૨
ગેજનનળ કાવશળ બાંધોટ.....	૧૪૪ ^૨
ગેજનનળ કાવશળ ખંખાતા રંશનના.....	૫૭૧ ^૨
ગેજનનળ કાવશળ સેતારવાલા.....	૨૪૫
ગેજનનળ ખરશેદળ ગોલવાલા.....	૨૯૦, ^૨ ૩૪૭
ગેજનનળ ખોદાખખશ દરોગા.....	૩૨૩
ગેજનનળ જમશેદળ મોક્સી.....	૬૮૩
ગેજનનળ જમાસપળ દેસાઈ.....	૮૩
ગેજનનળ છનાભાઈ ખીલીમોરીઆ.....	૧૯૪
ગેજનનળ જાંગીરળ અખશી.....	૩૭૫, ૪૯૮
ગેજનનળ દાદાભાઈ કાપડીઆ.....	૨૭૬, ૩૦૩, ૩૭૫, ૪૬૬, ૪૭૮, ૫૫૪
ગેજનનળ નવરોજળ.....	૬૬૭
ગેજનનળ નવરોજળ આગા.....	૧૬૧
ગેજનનળ નવરોજળ કુટાર.....	૪૦૮, ૬૮૩
ગેજનનળ નશરવાંનળ કૅપર.....	૧૧૭
ગેજનનળ નાનાભાઈ કાપડીઆ.....	૩૫૬
ગેજનનળ પેશતનળ ખરાંસ.....	૫૩૩, ૬૪૯
ગેજનનળ પેશતનળ બેનેટ...૩૧૫, ૩૮૮, ૪૩૮, ૪૩૯	
ગેજનનળ પેશતનળ રાગી.....	૬૦૦
ગેજનનળ ફકીરાળ..	૨, ૪૭
ગેજનનળ ફરફુનળ મરચંટ.....	૩૫૫
ગેજનનળ ફરાંમળ આલખલેસ.....	૩૧, ૧૫૬, ૫૭૫
ગેજનનળ ફરાંમળ નાજર.....	૧૩૧, ૧૩૨
ગેજનનળ ફરાંમળ રૂબાલા.....	૨૬૫
ગેજનનળ બારબેરળ એંટી.....	૪૭, ૬૯
ગેજનનળ બરબેરળ આમરીઆ.....	૪૩૯
ગેજનનળ બહમનળ સકલાતવાલા.....	૧૭
ગેજનનળ બેહરાંમળ નાણાંતવી.....	૧૧૭
ગેજનનળ બેહરાંમળ મોક્સી.....	૬૬૨
ગેજનનળ મનબેરળ ઇબનેર...૧૧૨, ૨૮૪, ૫૦૫, ૫૪૧,	૬૦૮
ગેજનનળ માલુકળ જંજુસરીઆ ...૬૪૩, ૩૫૭, ૩૬૦,	૪૩૯, ૬૬૮, ૬૮૨
ગેજનનળ માલુકળ તટી આં.....	૨૬૨
ગેજનનળ માલુકળ વાજા.....	૩૧૫
ગેજનનળ મેહરવાંનળ દમરી.....	૬૦૬

સફે.

ગેજનનળ રતનળ કોટવાલ.....	૨૪૮, ૨૫૮, ૨૯૯, ૩૫૫
ગેજનનળ રતનળ ખંખાતા.....	૬૮૩
ગેજનનળ રતનળ ખેડાવાલા.....	૧૬૩
ગેજનનળ રસતમળ કાંગા.....	૬૮૯, ^૨
ગેજનનળ રસતમળ, ઠાકટર.....	૬૩
ગેજનનળ રસતમળ, દસ્તુર.....	૯૬, ૯૭
ગેજનનળ રસતમળ રીપોરટર.....	૬૦૦
ગેજનનળ લોહરાંપળ મોદી.....	૨૪૯
ગેજનનળ શાપુરળ કાતરક (કલગીરવાલા).....	૧૬૨
ગેજનનળ શાપુરળ માડન.....	૩૮૭
ગેજનનળ શોરાખળ કાપડીઆ.....	૩૫૬
ગેજનનળ શોરાખળ ગોલવાલા (ખાન સાહેબ) ...	૫૫, ૬૦, ૭૫, ^૨ ૫૦૦, ૫૪૪
ગેજનનળ શોરાખળ ચીનાઈ.....	૪૩૯, ૫૫૪
ગેજનનળ હોરમજળ કાપડીઆ.....	૧૮૬
ગેજનનળ હોરમજળ આલખલેસ.....	૪૦૮
ગેજનનળ હોરમજળ હકીમ.....	૧૩૦
બેહરાંમખાં મનજવરા.....	૩૦૧
બેહરાંમળ અરદેશર નરીમાંન.....	૪૮૦
બેહરાંમળ આદરળ ગાંધી, કરંગીના.....	૩૪૭
બેહરાંમળ એદલળ.....	૨૬૭
બેહરાંમળ એદલળ પસતાડીઆ.....	૨૮૯
બેહરાંમળ એદલળ મેહતા.....	૩૭૫
બેહરાંમળ કાવશળ ગજબર.....	૮૭
બેહરાંમળ કાવશળ બનાળ.....	૪૨૨
બેહરાંમળ કાવશળ બાટલીવાલા... ૨, ૪, ૪૭,	૪૮, ૧૨૨, ૧૩૯, ૩૬૯
બેહરાંમળ કાવશળ ખીશની.....	૩૧૧, ૬૦૦
બેહરાંમળ કાવશળ મેસમેન.....	૧૭
બેહરાંમળ કાવશળ મોદી.....	૨૩૧
બેહરાંમળ કાવશળ રાહીલીઆ.....	૭૦૨
બેહરાંમળ કુવરળ દારખાનાવાલા.....	૫૫૩
બેહરાંમળ કુવરળ વાલા.....	૫૮૦
બેહરાંમળ ખરશેદળ ગાંધી... ૧, ૧૭૫, ૨૧૪,	૨૭૫, ^૩ ૩૧૨, ૩૧૩, ૩૬૫, ૩૭૮, ૩૯૩, ૪૫૧, ૪૫૩, ૪૮૨, ૫૫૨, ૫૭૯, ૬૮૧
બેહરાંમળ ખરશેદળ દોરડી, એં.....	૪૦૭, ૪૦૮
બેહરાંમળ ખરશેદળ ખંખાલી.....	૯૦, ૧૮૦, ૨૩૦
બેહરાંમળ ખરશેદળ લાલા.....	૬૦૦

સફે.

સફે.

બેહરાંમજ નશરવાંનજ સંબંધા.....	૩૬
બેહરાંમજ નાનાભાઈ ફરાંમજ બનાજ.....	૧,
૪, ૩૪, ૫૧, ૬૫, ૭૨, ૮૦, ૮૫, ૯૦, ૧૦૨,	
૧૦૩, ૧૧૧, ૧૧૪, ૧૨૫, ૧૨૬, ૧૩૦,	
૧૩૫, ૧૩૭, ૧૪૪, ૧૭૪, ^૨	૩૨૨
બેહરાંમજ નાનાભાઈ ફરાંમજની કુંપની.....	૮૫, ૩૧૩
બેહરાંમજ નાનાભાઈ મીચતરી, કંઝાકટર,	
દેવલાલીવાલા.....	૩૦૨, ૩૬૩
બેહરાંમજ પદમજ.....	૫૪૬
બેહરાંમજ (કાવરાજ બાટલીવાલા) અને પાલણી (હીર	
જાભાઈ બાટલીવાલા)ની કુંપની.....	૨, ૪૮, ૩૬૬
બેહરાંમજ પીરોજશાહ મીનવાલા.....	૧૬૬, ૨૮૬,
	૩૧૬, ૫૨૬
બેહરાંમજ પેશતનજ.....	૧૭
બેહરાંમજ પેશતનજ ડાકટર.....	૧૮૩, ૩૩૨, ૩૫૧
બેહરાંમજ પેશતનજ ઉનવાલા.....	૨૩૧
બેહરાંમજ પેશતનજ, ધગતપુરાના.....	૨૫૦
બેહરાંમજ પેશતનજ મીનીમેગ (પાપા).....	૨૫૫
બેહરાંમજ પેશતનજ, દુબારા.....	૩૮૭
બેહરાંમજ પેશતનજ કોલી મેહરજના.....	૫૨૨
બેહરાંમજ ફરદુનજ મરજ્યાંન.....	૨૫, ૬૦, ^૨ ૧૧૪,
	૩૮૦, ૪૨૫, ૪૬૪, ૫૮૫
બેહરાંમજ ફરદુનજ (મરજ્યાંન)ની કુંપની.....	૫૭,
૨૧૬, ૨૩૪, ૨૪૫, ૩૭૧, ૩૫૧, ૩૫૨, ૩૫૫,	
૩૬૪, ૩૭૧, ૩૭૩, ૩૭૭, ૩૮૧, ૪૨૪, ૪૩૭,	
૪૪૨, ૪૬૨, ૪૬૮, ૫૦૭, ૫૮૫	
બેહરાંમજ ફરદુનજ વકીલ.....	૧૮૬, ^૨ ૨૭૦, ૩૦૪,
	૩૧૪
બેહરાંમજ ફરાંમજ કાતરક, આં (ગંદેવીના)...	૩૨૫,
	૫૬૬
બેહરાંમજ ફરાંમજ કોઠલા.....	૪
બેહરાંમજ ફરાંમજ બારીઆ.....	૧૬૪, ૬૬૫, ૬૮૭
બેહરાંમજ ફરાંમજ દારવાલા.....	૬૨૧
બેહરાંમજ ફરાંમજ મેણતા.....	૪૬, ૬૬, ૬૭, ^૨ ૧૭૫
બેહરાંમજ ફરાંમજ પટેલ.....	૧૬૨, ૨૪૩, ૩૧૫
બેહરાંમજ ફરાંમજ મધરાજવાલા.....	૩૧૩, ૩૭૭
બેહરાંમજ ફરાંમજ વકીલ ..	૧૪૫
બેહરાંમજ ફરાંમજ હામેવામે	૨૫૭
બેહરાંમજ ફરાંમજ (હામેવામે)ની કું ..	૨૫૭, ૩૧૩
ફરાંમજ બરજોરજ ધરાંતી.....	૬૮૩

બેહરાંમજ બરજોરજ તારા.....	૨૫૩, ૨૫૪
બેહરાંમજ બરજોરજ લાલા.....	૬૦૦
બેહરાંમજ બદમનજ ખરાસ.....	૪૨૨
બેહરાંમજ બદમનજ પટેલ.....	૨૭૬, ૩૫૭
બેહરાંમજ બેજનજ કોલાબેવાલા.....	૨૮૬, ૫૨૬
બેહરાંમજ બેજનજ દુબારા.....	૩૧૩
બેહરાંમજ ભીખાજ આરબથનાફના.....	૨૨
બેહરાંમજ ભીખાજ કાંગા.....	૪૬, ૧૪૨, ૧૪૬, ૩૧૪,
	૩૫૫, ૫૩૧, ૫૩૨ ^૨
બેહરાંમજ ભીખાજ જવેરી.....	૩૭૫
બેહરાંમજ ભીખાજ દીવેયા.....	૧૬૨
બેહરાંમજ ભીખાજ તારાપેરવાલા.....	૧૫, ૨૦૫
બેહરાંમજ ભીખાજ મીચી.....	૬૧૧
બેહરાંમજ મનચેરજ, સુરતવાલા.....	૪૫
બેહરાંમજ મનચેરજ, દુબારા.....	૩૧૩
બેહરાંમજ મનજ (બેહરાંમખા), સુરતના.....	૧૭૬
બેહરાંમજ માણેકજ મોદી, સુરતના.....	૧૨૨
બેહરાંમજ માણેકજ લીલાઉવાલા.....	૩૭૫
બેહરાંમજ માણેકજ વાડીઆ.....	૪૬, ૭૨, ૭૭,
	૧૦૨, ૧૦૩, ૧૨૨, ૧૨૪, ૧૨૫, ^૨ ૧૩૦,
	૧૪૩, ૨૦૪, ૪૧૭
બેહરાંમજ માણેકજ તાલુકદાર.....	૨૫૮, ૨૬૧, ૩૩૬,
	૪૦૬, ૫૪૩
બેહરાંમજ મેહરવાંનજ કાઠિયા.....	૨૬૭
બેહરાંમજ મેહરવાંનજ કોટવાલ, કરાંચીના.....	૧૬૬,
	૨૮૫, ૨૮૬, ૩૪૬, ૩૭૭, ૫૨૬
બેહરાંમજ અને મેહરવાંનજ, દુબારા.....	૩૧૩
બેહરાંમજ મેહરવાંનજ પંથરી.....	૪૬
બેહરાંમજ મેહરવાંનજ ભાઈજ.....	૫૩૫
બેહરાંમજ મેહરવાંનજ મજબારી.....	૬૭, ૨૮૮, ૪૩૬,
	૫૨૭, ૫૬૦, ૫૮૦, ૬૨૦
બેહરાંમજ રતનજ લીલાઉવાલા, થાંજાના.....	૪૪૫
બેહરાંમજ રસતમજ દલાલ, બદમન બેહરાંમના.....	૮૮,
	૩૧૪
બેહરાંમજ રસતમજ ઉદવારીઆ.....	૨૫૩, ૨૫૪
બેહરાંમજ રસતમજના ઓકરાઓ, વરોડરાવાલા...	૨૬૫
બેહરાંમજ શોરાજીજ મુસ (ગજધર).....	૨૬૫, ૩૨૬
બેહરાંમજ શોરાજીજ સુમાશીવાલા.....	૫૪૮
બેહરાંમજ શોરાજીજ નાશીએરવાલા, રંચુનના ..	૫૭૨
બેહરાંમજ હીરજાજ વારડન.....	૨૧૨

સફે.

મેહરાંમજી હીરજીભાઈ.....	૨૭૧
મેહરાંમજી હીરજીભાઈ બેસાંતીઆ	૫૯૦
મેહરાંમજી હીરાજી કાઠલા	૫૨૯
મેહરાંમજી હોરમજી કામાજી	૪, ૩૪, ૩૬, ૪૦, ૪૫, ૪૬, ૫૨, ૫૩, ૭૨, ૭૩, ૮૦, ૮૫, ૮૦, ૮૪, ૮૯, ૧૦૦, ૧૦૨, ૧૦૩, ૧૧૧, ૧૨૫, ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૩૭, ૧૩૮, ૧૪૪, ૧૫૩, ૧૫૪, ૧૭૪, ૨૧૬, ૨૪૧, ૨૭૮, ૨૮૦, ૩૨૬, ૩૭૩, ૩૭૪, ૪૫૪, ૫૭૦, ૫૭૩
મેહરાંમજી હોરમજી કામાજીની કુંપતી.....	૧૨, ૫૦, ૮૬, ૧૩૩, ૫૭૩
મેહરાંમજી હોરમજી કરાકા.....	૨૩૧
મેહરાંમજી હોરમજી નાણુંવતી.....	૪૩૪, ૬૮૨
મેહરાંમજી હોરમજી પટેલ.....	૪૫૬, ૫૦૬, ૫૩૭, ૫૯૯
મેહરાંમજી હોરમજી રાંધા.....	૪૫૬
મેહરાંમજી ધનજીભાઈ રૂઢવાલા, ભરૂચના	૪૦, ૪૬, ૮૬, ૧૦૨, ૧૩૦, ૧૪૭, ૨૦૭, ૨૭૦
મેહરાંમજી દાદાભાઈ મુનસફના	૧૮૫, ૧૮૬, ૨૦૫, ૩૨૩, ૫૦૮, ૫૩૩
મેહરાંમજી દીનશાહ દલાલ	૧૮૯, ૬૮૩
મેહરાંમજી નશરવાંનજી વકીલ	૨૮૦, ૨૮૧
મેહરાંમજી પેશતનજી ધજનેર ..	૩૭૫
મેહરાંમજી પેશતનજી તાલેયારખા.....	૩૨૦
મેહરાંમજી રૂસતમજી કંત્રાકદર	૪૭૮, ૪૮૦
મેહરાંમજી હીરજીભાઈ કાટવાલ	૬૭૨

ભ

ભીખાજી અરશેસર ગજધર.....	૫૬
ભીખાજી એદલજી વાજા.....	૬૭૭
ભીખાજી એદલજી ધાસવાલા.....	૬૬૨
ભીખાજી એદલજી કુપર.....	૩૧૬૨
ભીખાજી એરચજી લશકરી, એ૦.....	૪૨૭
ભીખાજી કાવશજી કાંગા.....	૧૯૨
ભીખાજી કાવશજી ખરાદી.....	૪૩૯
ભીખાજી કાવશજી મોતીવાલા.....	૩૧૯
ભીખાજી કાંનજીભાઈ ખંડાલેવાલા.....	૧૧૭
ભીખાજી કેખરાઈ દરુર.....	૩૧૪
ભીખાજી ખરશેદજી મુસ.....	૮૭, ૪૨૬

સફે.

ભીખાજી જામાસપજી દરુર મેહરજી રાંધાના.....	૨૬૭, ૩૦૭, ૩૫૧, ૪૩૯, ૪૯૫
ભીખાજી જામાસપજી શરીઆર, એ૦.....	૩૬૮
ભીખાજી જીજીભાઈ શેડના.....	૬૬૭, ૭૦૩
ભીખાજી જીવાજી દમણીઆ.....	૪૮૦, ૫૮૧, ૬૨૩, ૬૬૧
ભીખાજી કાણુઆ ભાઈ મોથીઆ.....	૧૪૨
ભીખાજી દારાખજી પટેલ.....	૪૨૧
ભીખાજી નવરોજજી, ખટલર.....	૧૨૮
ભીખાજી નવરોજજી ધટાલીઆ.....	૪૯૧
ભીખાજી નવરોજજી પાલણુજી...	૩૧૪, ૫૩૨, ૬૦૦, ૬૦૭, ૬૩૪
ભીખાજી ફરફુનજી લશકરી.....	૬૦૦
ભીખાજી ફરાંમજી ખાન.....	૫૧૯, ૬૧૮
ભીખાજી બરમેરજી ખાંન.....	૬૧૮
ભીખાજી મેહરાંમજી વેઢવાઈ.....	૨૬૫
ભીખાજી રૂસતમજી કાનફટા.....	૧૪૧, ૪૨૬
ભીખાજી રૂસતમજી દલાલ.....	૩૮૭
ભીખાજી લીમજીભાઈ ભગત.....	૬૮૬
ભીખાજી વીરાભોગી	૧૩૪
ભીખાજી ધણી કાવશજી મેહરાંમજી લીલાડિવાલા.....	૧૫૭, ૩૧૮, ૩૭૨, ૪૪૬
ભીખાજી ધણી ખરશેદજી અરશેસર દાદીશેડ...	૩૪, ૫૦૦
ભીખાજી વીધવા જમશેદજી ડોશાભાઈ કામા.....	૪૧૬
ભીખાજી ધણી કેખરાઈ હોરમજી પટેલ.....	૩૦૧
ભીખાજી ધણી કુંવરજી શોરાખજી કોપર.....	૩૭૨
ભીખાજી ધણી ડોશાભાઈ ફરાંમજી કરાકા...	૨૨૧, ૫૩૭
ભીખાજી ધણી ડોશાભાઈ ફરાંમજી કામાજી...	૭, ૬૪, ૨૧૭
ભીખાજી વીધવા તેમુલજી જામાસપજી દેસાઈ...	૬૩૧
ભીખાજી ધણી દાદાભાઈ દીનશાહ ગાંધી...	૨૨૧, ૬૧૫
ભીખાજી ધણી દાદીભાઈ નશરવાંનજી ખરશેદજી	
દાદીશેડ.....	૧૪૪, ૫૧૪, ૫૧૫, ૬૫૨, ૬૭૦
ભીખાજી ધણી દારાશાહ રતનજી ચીચગર.....	૨૨૧
ભીખાજી વીધવા દીનરા હજી એદલજી કમીચરીવાલા...	૫૭૬
ભીખાજી ધણી દોરાખજી પેશતનજી કામાજી.....	૨૧, ૬૮, ૩૭૩
ભીખાજી વીધવા ધનજીશાહ બરમેરજી ખંખાતા.	૧૯૦
જીખાજી ધણી નવરોજજી મનમેરજી વખારીઆ.	૧૮૯

સફે.

સફે.

ભીખાઇળ વીધવા પેશતનળ નવરોજળ પેહિયા... ૧૪૪,
૧૮૭

ભીખાઇળ વીધવા બેહરાંમળ ફરાંમળ પડિ... ૧૪૪
ભીખાઇળ તે માણેકળ નવરોજળ જયેરીનાં

મમાઇ ૫૬૦

ભીખાઇળ વીધવા રસતમળ જમશેદળ જીભાઇ... ૫૦૯

ભીખાઇળ રસતમળ શાપુરળ ઉમરીગર... ૧૪૫

ભીખાઇળ ધણી શેરાખળ જ્ઞમાસપળ લાલા... ૧૬૫

ભીખાઇળ વીધવા શેરાખળ પેશતનળ પેહિયા... ૩૬૦

ભીખાઇળ ધણી હીરજભાઇ એદલજ ભારીસ... ૭૦

ભીખાઇળ માણેકળ સદરઅખીનના ૫૦, ૨૧૮

ભીખાઇળ અમદાવાદનાં..... ૧૪૫

ભીમજળ જીવણુજ રડિલીઆ... ૫, ૩૯, ૨૨૬, ૨૨૭, ૨૦૮, ૫૨૭

ભીમજળ દાદાજ..... ૧૫

ભીમજળ ધનજ ઉમરીગર... ૧૦, ૨૧૧, ૧૫૮, ૪૦, ૪૯૯

ભીમજળ ધનજ (ઉમરીગર) ના છોકરાઓ... ૧૦, ૨૧૧, ૪૦૦

ભીમજળ બેહરાંમળ કેખીનેટ મેકર ૪૪, ૨૦૮

ભીમજળ મેહરવાનજ તારાપોરના..... ૩૮૭

ભીમજળભાઇ પસ્તાકીઆ (શરોડિવાલા)..... ૬૬૬, ૬૯૭

મનચેરજ અસપંદીઆરજ દરતુર કમહીનના... ૯, ૨૦૭, ૨૫૮, ૨૫૯, ૩૬૩

મનચેરજ એદલજ એ'ડ સનસ..... ૫૩૭

મનચેરજ એદલજ અશીમવાલા... ૨, ૧૧૭, ૧૦૦, ૭૦૦

મનચેરજ એદલજ અપુ..... ૧૨૨

મનચેરજ એદલજ ગીમી..... ૧૬૧, ૧૯૨, ૧૯૩, ૪૪૬

મનચેરજ એદલજ જામારપચાશાના, દરતુર... ૬, ૧૮, ૧૯, ૧૩૦

મનચેરજ એદલજ ભારીસ..... ૨૧, ૨૪૬

મનચેરજ એદલજ મેહરજ..... ૩૧૩

મનચેરજ એદલજ સોપારીવાલા... ૨૩૮, ૩૧૩, ૩૧૯

મનચેરજ એદલજ સોપારીવાલાના છોકરાઓ... ૫૪૪

મનચેરજ એરચજ દેસાઇ..... ૪૦૭

મનચેરજ કાવચજ ઉનવાલા, આ૦..... ૨૨

મનચેરજ કાવચજ કાંગા..... ૬૬૨

મનચેરજ કાવચજ કુતાર ૬૯૧

મનચેરજ કાવચજ દાવર..... ૦૬૪

મનચેરજ કાવચજ મરજ્યાંન, ખાંન બાહદુર... ૬૬, ૬૯, ૭૩, ૯૦, ૧૪૦, ૨૦૧, ૨૬૪, ૨૮૮, ૩૨૩, ૩૨૬, ૩૨૮, ૩૫૬, ૪૪૨, ૪૬૪, ૫૦૮, ૫૧૯, ૫૪૫, ૫૪૬, ૫૪૭, ૫૬૧, ૫૭૯, ૫૯૮, ૬૧૧, ૬૬૭, ૬૯૮, ૭૦૫

મનચેરજ કાવચજ શાપુરજ લંગડાના, મનસુખ... ૧૬, ૫૭, ૧૦૩, ૧૦૪, ૧૧૮, ૧૪૦, ૧૪૩, ૨૧૪, ૨૧૭, ૨૬૯, ૨૮૯, ૩૨૨, ૩૪૩, ૩૬૫, ૩૭૬, ૪૧૪, ૪૪૨, ૪૫૬, ૪૫૭, ૪૭૭, ૪૯૯, ૬૯૧, ૬૯૨, ૬૯૩

મનચેરજ કાવચજ ભાયા ૫૧૮

મનચેરજ કાવચજ નાણાવતી..... ૨૭૬

મનચેરજ કુતરજ બાલીવાલા ૧૬૩, ૪૬૬

મનચેરજ કેકાપાદજ મુદલાં શીરાજના, દરતુર... ૧૫, ૨૦૬, ૧૪૬

મનચેરજ કેરબાદજ, એ૦, ભરચના ૧૪૬

મનચેરજ ખરશેદજ કાપડીઆ..... ૧૮૬, ૧૯૦

મનચેરજ ખરશેદજ દેસાઇ ૧૦૪

મનચેરજ ખરશેદજ માંડન..... ૫૧૯

મનચેરજ ખરશેદજ રતનાગર... ૩૨૧, ૩૪૮, ૪૫૬, ૬૮૧

મનચેરજ ખરશેદજ - કાકાકા..... ૬૮૩

મનચેરજ ખરશેદજ હીરામાણેક ૨૫૮, ૩૫૫

મનચેરજ ખરશેદજ સંગણી..... ૬૨૨, ૬૮૨

મનચેરજ જમશેદજ વાડીઆ... ૪૯, ૫૦, ૭૧, ૯૫, ૧૯૫, ૨૯૫

મનચેરજ જમશેદજ વાડીઆના છોકરાઓ... ૨, ૪, ૧૬, ૩૫, ૪૦, ૪૬, ૪૯, ૭૩, ૮૫, ૮૬, ૧૩૭, ૧૩૮, ૧૩૯, ૧૭૪, ૨૧૪, ૨૯૫

મનચેરજ જમશેદજ, મુગતવાલા..... ૭૦૪, ૭૦૫

મનચેરજ જામાસપજ વાળા, આ૦... ૬૨, ૫૬૨, ૫૯૬

મનચેરજ જનાલાઇ વાળા..... ૬૮૨

મનચેરજ જીવણુજ મેદના..... ૩૮૭

મનચેરજ જીવાજ દારવાલા..... ૧૯૦

મનચેરજ ડોશાલાઇ કાપાજ... ૨૧, ૨૫૮, ૪૮૦, ૫૩૪, ૫૪૯

મનચેરજ ડોશાલાઇ મેસમેન..... ૧૯૯

મનચેરજ ડોશાલાઇ વાડીઆ..... ૩૫૫, ૪૫૬

મનચેરજ દાદાલાઇ પંથકી, એ૦ (ધાણાના) ૪૯

મનચેરજ દાદાલાઇ જ્ઞેશી ૨૧૯, ૨૨૦

મનચેરજ દાદાલાઇ ખનાજ ૨૫૭, ૩૫૫

મનચેરજ દાદાલાઇ દાદીશેક ... ૨૧૦, ૨૩૫, ૫૧૦, ૫૬૪

મનચેરજ દાદાલાઇ નવસારીવાલા ૬૫૪

મનચેરજ દાદાલાઇ ભાવનગરી ૬૦૦

મનચેરજ દારાખજ, દરતુર, ઉદવારના..... ૧૨૨, ૧૫૮, ૧૮૪, ૩૪૬, ૪૨૦, ૪૨૫

સફે.

મનચેરજ મેહરવાનજ ભાવનગરી...	૬૬, ૧૬, ૧૪૦,
૨૧૦, ૨૧૫, ૨૪૩, ૨૮૮, ૩૨૬, ૩૨૮, ૩૪૮,	
૪૧૯, ૪૨૮, ૪૬૮, ૫૪૬, ૫૮૧, ૫૮૨, ૬૩૦,	
૬૬૭, ૬૭૦, ૬૮૧	
મનચેરજ મેહરવાનજ મેહતા.....	૯૬
મનચેરજ રતનજ બીલીગોરીઆ.....	૭૧, ૧૭૩, ૨૫૭
મનચેરજ રતનજ કુટાર, દસ્તુર	૩૭૨
મનચેરજ રતનજ ધજનેર	૪૦૯
મનચેરજ રતનજ મુસ	૪૧૯
મનચેરજ રસતમજ હીરામાણેક.....	૭૨, ૯૮, ૧૫૩
" " " ના છોકરાઓ...	૫૩૭
મનચેરજ રસતમજ કોપર.....	૨૭૬
મનચેરજ રસતમજ ઘોણુ... ૩૧૬, ૪૪૬, ૫૪૪, ૬૪૬	
મનચેરજ રસતમજ દાશ્યાનાવાલા.....	૫૫૩
મનચેરજ શાપુરજ વાળા, એ... ૫૭, ૧૦૮, ૨૭૭,	
૩૩૨, ૪૧૭, ૫૭૨	
મનચેરજ શાપુરજ લશકરી.....	૯૬, ૯૮
મનચેરજ શાપુરજ મેહતા.....	૧૧૫, ૧૭૫
મનચેરજ શાપુરજ (મેહતા)ની કુખની.....	૧૩૭, ૧૭૫
મનચેરજ શેડરીઆરજ પોસ્ટવાલા.....	૧૮૯
મનચેરજ શોરાખજ મહલા, ઝાકટર...	૧૭, ૩૪૭,
૩૪૮, ૪૫૬, ૬૩૪	
મનચેરજ શોરાખજ કારંબવાલા, અમદાવાદના...	૧૦૩,
૧૦૪, ૧૪૫, ૧૮૩, ૨૬૦, ૨૭૦, ૩૦૮, ૩૬૨	
મનચેરજ શોરાખજ દલાલ, લાશ્યના...	૧૧૫, ૧૮૫,
૧૮૬, ૧૮૭, ૧૮૮, ૧૮૯, ૨૬૫, ૬૭૫	
મનચેરજ શોરાખજ લાલા.....	૨૬૦
મનચેરજ શોરાખજ પોટવાલા, ઝાકટર.....	૧૮૯,
૨૭૬, ૪૩૯, ૪૬૬, ૫૫૪	
મનચેરજ હીરજ પટેલ, લાશ્યના.....	૧૮૬
મનચેરજ હીરજભાઈ રેડીમની.....	૪૬, ૪૧૩, ૬૩૬
મનચેરજ હોરમજ કામાજ... ૪, ૧૫, ૧૬, ૨૧,	
૨૭, ૩૬, ૪૦, ૪૧, ૫૨, ૭૬, ૮૭, ૮૮, ૮૯,	
૯૦, ૧૦૧, ૧૦૨, ૧૧૩, ૧૧૪, ૧૨૫, ૧૩૦,	
૧૪૧, ૧૪૪, ૧૫૨, ૧૬૪, ૧૭૩, ૧૮૦, ૧૮૧,	
૨૦૪, ૨૦૬, ૨૧૮, ૨૩૫, ૨૬૦, ૨૬૯,	
૩૧૮, ૩૩૬, ૩૩૭, ૩૭૩, ૪૧૦, ૪૧૧, ૪૧૨,	
૪૧૩, ૪૨૯, ૪૫૫, ૪૫૭, ૪૭૫, ૪૮૧,	
૪૮૨, ૪૮૬, ૫૩૪, ૫૬૧, ૫૭૦, ૫૭૩,	
૫૮૫, ૫૯૯, ૬૨૬, ૬૩૮, ૬૪૮, ૭૪૪	

સફે.

મનચેરજ હોરમજ નીકલસન.....	૪૦૬
મનચેરજ હોરમજ પારખ.....	૩૨૩
મનચેરજ હોરમજ મોદ.....	૩૬
મનચેરજ હોરમજ કાકા.....	૧૯૦
મનચેરજ હોરમજ મોદી.....	૨૬૭
મનચેરજ હોરમજ વણકુદાર.....	૪૯૫
મનચેરજ હોરમજ દુબાશ.....	૫૪૯
મનચેરજ હોરાંગજ નગોસ.....	૩૪૫, ૪૫૨,
૪૬૨, ૪૬૬, ૪૯૯, ૫૦૪, ૫૧૧, ૫૫૩,	
૫૬૯, ૬૦૭, ૬૪૯	
મનચેરજાહ એદલજ ધનજ મેહતાના	૫૩૭
મનચેરજાહ કાવજાહ ઝાકટર	૫૧૯
મનચેરજાહ ખરશેહજ સંગણા	૪૮૦
મનચેરજાહ ખરશેહજ હીરામાણેકના	૫૯૯
મનચેરજાહ ડોશાભાઈ વકીલ	૧૮૬, ૩૪૩, ૩૬૨
મનચેરજાહ દીનજાહ ગાંધી... ૧૩૧, ૧૩૫, ૨૦૯, ૨૬૦	
મનચેરજાહ દીનજાહ ગાંધી (એમ. ડી. ગાંધીની કુ)	૩૫૫
મનચેરજાહ દોરાખજ કોપર	૩૯૨
મનચેરજાહ નશરવાનજ માંદાભાઈ	૩૧૬
મનચેરજાહ પાલજાહ કેડાખાદના	૨૫૦, ૪૮૦
મનચેરજાહ પેશતનજ તાસિયારખાં	૩૨૦
મનચેરજાહ ફરાંગજ ઉનવાત્રા	૯૮, ૨૪૩
મનચેરજાહ બહમનજાહ મારશલના	૧૮૬, ૩૬૨
મનચેરજાહ બજનજ મેહરજોમજ	૫૫૨
મનચેરજાહ મોટાભાઈ વકીલ	૬૨૨
મનચેરજાહ રતનજ બીલીગોરીઆ	૫૪૮
મનચેરજાહ રસતમજ બીલીગોરીઆ	૫૮, ૪૧૬
મનચેરજાહ શોરાખજ શીરોખપોરવાલા	૬૮૩
મનચેરજાહ શોરાખજ વખારીઆ, લાકડાવાલા...	૧૮૯,
૧૯૦, ૫૧૯, ૬૬૬, ૬૯૦	
મનચેરજાહ શોરાખજાહ મોદી	૧૧૫, ૨૪૯
મનચેરજાહ શોરાખજ મેહતા.....	૪૩૯
મનચેરજાહ હોરમજ દુબાશ	૫૦૭
મનજ વરા.....	૩૦૧
મરજાન મનચેરજ મરજાન.....	૫૮૧
માણેકજ અસપદીઆરજ મોદી, ભાએઆ.....	૬૨૦
માણેકજ આદરજ, ઝાકટર.....	૫૯, ૧૮૦, ૨૬૫, ૪૫૧
માણેકજ ઉકરજ બનાજ.....	૧૬૧, ૫૮૯
માણેકજ એદલજ આલખલેસ.....	૩૧, ૧૫૭, ૨૦૯,
૨૪૧, ૨૬૪, ૩૧૮, ૩૭૨, ૪૧૨, ૪૭૮,	
૫૧૪, ૫૧૫, ૫૨૨, ૫૨૩, ૫૯૯, ૬૪૮	

સફે.

માણેકળ એદલલ ખડીખાઉ, શેલાપુરના.....	૨૩૨,
૨૮૮, ૩૫૮, ૪૦૭, ૪૨૮, ૫૨૪, ૫૭૬, ૬૫૫	
માણેકળ એદલલ કારપેનટર.....	૫૫૪
માણેકળ એદલલ કાકાંવાલા.....	૮૭, ૪૨૬
માણેકળ એદલલ મીઠી (ભણા).....	૨૬૭
માણેકળ એદલલ રીપારટર.....	૩૫૭; ૪૬૬, ૪૭૮, ૫૫૪, ૫૮૬, ૬૦૭, ૬૨૫
માણેકળ એદલલ વખારીઆ.....	૬૬૨
માણેકળ એદલલ વજ્રદાર.....	૬૭૭
માણેકળ કંડવાલ નનાભાઈ.....	૧૮૬
માણેકળ કાવશળ એડી... ૧૭, ૩૨, ૧૧૨, ૧૪૦, ૨૨૦,	
૨૩૮, ૨૪૬, ૨૭૮, ૩૭૬, ૪૫૩, ૫૦૬,	
૫૪૬, ૫૭૨, ૬૩૩, ૬૩૪	
માણેકળ કાવશળ અરમણી.....	૩૬૫
માણેકળ કાવશળ ગોભાઈ.....	૬૮૩
માણેકળ કાવશળ દમણવાલા.....	૩૬, ૫૦, ૯૪, ૨
૧૧૩, ૧૩૦, ૨૦૫, ૨૧૭, ૨૪૭, ૨૬૩,	
૩૬૧, ૪૨૧, ૪૨૪, ૪૨૫, ૪૩૮, ૪૬૫,	
૫૮૩	
માણેકળ કાવશળ તાડીવાલા.....	૩૩૨, ૩૩૩, ૩૫૬,
૩૬૬, ૪૨૬, ૪૬૧, ૭૦૫	
માણેકળ કાવશળ લીલાઉવાલા.....	૩૭૫
માણેકળ કાવશળ પીટીટ.....	૩૬૪, ૪૬૧, ૫૧૪,
૫૧૫, ૬૫૨, ૬૭૦, ૬૯૦	
માણેકળ કાવશળ પટેલ..	૫૧૩, ૬૬૪
માણેકળ કાવશળ ભચ્ચા.....	૬૬૨
માણેકળ કાવશળ બામળ.....	૫૮૧, ૬૮૨
માણેકળ કાવશળ રોડીવાલા.....	૬૦૯
માણેકળ કુંવરળ અલુ.....	૧૪૧
માણેકળ કુંવરળ ગજવર.....	૮૭, ૩૯૬
માણેકળ કુંવરળ શેઠના.....	૩૭૫
માણેકળ ખરશેદળ કામાળ.....	૧૭, ૨૧, ૩૪, ૯૦,
૧૦૩, ૧૩૦, ૧૫૪, ૧૭૫	
માણેકળ ખરશેદળ ગાંધ, આં.....	૧૮૪
માણેકળ ખરશેદળ જમશેદળ જીજીભાઈ (જીવે)	
જમશેદળ જીજીભાઈ (નિર્મા) બારોનેટ)... ૪૦,	
૧૦૨, ૧૩૫, ૧૭૭, ૧૮૮, ૨૨૨, ૨૬૮,	
૨૯૨, ૩૧૦, ૩૧૮, ૩૨૨, ૩૫૮, ૩૭૬, ૩૯૦,	
૩૯૩, ૪૧૦, ૪૧૪, ૪૩૯, ૪૪૨, ૪૫૨,	
૪૬૦, ૪૬૬, ૪૮૨, ૪૮૬, ૫૦૧, ૫૦૭,	

સફે.

૫૧૯, ૫૩૪, ૫૩૯, ૫૪૬, ૫૫૬, ૫૬૦,	
૫૬૧, ૫૭૦, ૫૭૧, ૫૭૨, ૫૭૫, ૫૮૨,	
૫૯૬, ૫૯૮, ૫૯૯	
માણેકળ ખરશેદળ દાદીખરજોરના.....	૨, ૩૬, ૪૬,
૧૦૩, ૧૧૪, ૧૧૫, ૧૩૦, ૧૫૪, ૧૮૦, ૨૬૭,	
૬૫૫	
માણેકળ ખરશેદળ (દાદી ખરજોર) ની કું.....	૨૧૫,
૨૪૧	
માણેકળ ખરશેદળ દીવેચા.....	૧૮૪
માણેકળ ખરશેદળ દોરડી, એ.....	૩૮૪, ૪૦૭
માણેકળ ખરશેદળ નરીમાન	૪૮૦, ૫૫૪
માણેકળ ખરશેદળ પટેલ.....	૨૧૯
માણેકળ ખરશેદળ મારીના.....	૩૬૯
માણેકળ ખરશેદળ સરાફ... ૧૭, ૨૩, ૩૩, ૪૪, ૫૨,	
૫૮, ૬૦, ૬૪, ૬૫, ૬૬, ૬૭, ૬૮, ૬૯,	
૭૦, ૮૦, ૮૪, ૯૮, ૧૦૨, ૧૦૩, ૧૧૧,	
૧૩૫, ૧૩૬, ૧૪૨, ૧૫૭, ૧૫૮, ૧૬૪, ૧૬૫,	
૧૬૮, ૧૬૭, ૧૬૮, ૨૦૨, ૨૦૪, ૨૧૮, ૨	
૨૨૦, ૨૨૧, ૨૨૨, ૨૩૪, ૨૪૭, ૨૬૮,	
૨૮૦, ૩૦૬, ૩૧૦, ૩૧૮, ૩૨૦, ૩૨૨,	
૩૫૮, ૩૬૦, ૩૬૩, ૪૧૨, ૪૧૪, ૫૩૪, ૫	
૫૪૭, ૫૫૫, ૬૦૫, ૬૧૩, ૬૩૧, ૬૫૬,	
૬૬૭, ૬૮૫	
માણેકળ ખરશેદળ કપટાન	૫૫૪
માણેકળ ખરશેદળ માણેકળ ખરશેદળ સરાફ.....	૬૮
માણેકળ ખરશેદળ ડાકર, સુરતના... ૪૪, ૭૭, ૧૭૬,	
૧૮૩, ૨૨૩, ૨૪૬, ૩૦૧, ૫૦૮, ૫૮૭, ૬૮૭	
માણેકળ જમશેદળ કરાઈ, કાંકરીવાલા	૩૦૬
માણેકળ જમશેદળ કેરોવાલા	૫૮૧
માણેકળ અને જમશેદળ ખરશેદળ.....	૨, ૪૬, ૧૦૩,
૧૩૦	
માણેકળ જમશેદળ ગેચારા.....	૩૫
માણેકળ જમશેદળ ઉમરીયર.....	૧૨૭
માણેકળ જમશેદળ વાડીઆ	૧૦૬, ૧૧૦, ૧૮૦,
૫૩૭, ૬૨૦	
માણેકળ જમશેદળ મુલ્લાં	૪૪૭
માણેકળ જમશેદળ કાકાં	૪, ૯૦, ૩૭૬,
૪૧૨, ૫૩૭, ૫૬૯	
માણેકળ જીજીભાઈ લાંમના	૨૧૯
માણેકળ જીજીભાઈ વાજા.....	૩૩૫, ૩૪૭

સફે.

સફે.

માણેકજી જયરાજ ગાંડાવાલા.....	૩૧૬, ૩૨૨
માણેકજી જવાજ મહિ.....	૫૩૭, ૬૦૦
માણેકજી જાંગીરજી યુસતાદજી.....	૧૪૦
માણેકજી ડોશાભાઈ મકુના...૨૧, ૩૫૭, ૪૩૮, ૪૬૬,	૪૭૮, ૫૧૮, ૫૫૪
માણેકજી ડોશાભાઈ વાડીઆ.....	૩૫૫, ૬૪૬
માણેકજી ડોશાભાઈ દાવર.....	૫૪૪
માણેકજી તેમુલજી પાવરી.....	૬૮૨
માણેકજી દાદાભાઈ.....	૫૪૧
માણેકજી દાદાભાઈ શાએર...૪, ૭૧, ૨૮૩, ૧૫૮,	૨૬૩, ૩૭૪, ૪૨૦, ૫૬૩
માણેકજી દાદાભાઈ નાણાવડી.....	૧૧૭
માણેકજી દાદાભાઈ જુતીઆ.....	૧૯૪
માણેકજી દાદાભાઈ ચરખાણી.....	૩૧૫, ૪૭૮
માણેકજી દાદાભાઈ નારગોલવાલા, આં.....	૫૬૩
માણેકજી દાદાભાઈ જોજનજી કાતરક.....	૫૬૩
માણેકજી દોરાબજી કાંગા.....	૫૫૫, ૬૬૨
માણેકજી દોરાબજી તમારી.....	૪૮૦
માણેકજી દોરાબજી દીવેચા.....	૧૧૫
માણેકજી દોરાબજી દારવાલા.....	૨૭૬
માણેકજી દોરાબજી બુચર.....	૨૮૬, ૪૫૦, ૫૭૬
માણેકજી દોરાબજી લાલકાકા.....	૩૩૨
માણેકજી દોરાબજી નાનજીવરા.....	૬૦૦
માણેકજી ધનજીભાઈ સરાફ.....	૫૪૪
માણેકજી નવરોજજી વાડીઆ...૮૩, ૧૩૮, ૩૬૬,	૫૩૫, ૨૫૭, ૬૮૬
માણેકજી નવરોજજી પાંડિવાલા.....	૬
માણેકજી નવરોજજી આશા, ગંદેવીના.....	૨૧
માણેકજી નવરોજજી ભટ્ટશાહ.....	૧૬૨, ૧૯૩, ૪૪૬
માણેકજી નવરોજજી લંગડાના.....	૧૪૪
માણેકજી નવરોજજી શેડના.....	૧૫૧, ૪૪૨
માણેકજી નવરોજજી ધડીઆલી.....	૩૫૫
માણેકજી નવરોજજી વલસાડા.....	૪૮૦
માણેકજી નવરોજજી જવેરી.....	૬૦૦
માણેકજી નશરવાનજી દલાલ, ભરચના.....	૨૦, ૩૯૦, ૪૭૬, ૪૯૯
માણેકજી નશરવાનજી કુટાર, એં...૪૨૬, ૫૬૨, ૫૯૬	
માણેકજી નશરવાનજી નાણાવડી...૧૧૨, ૧૧૭, ૧૯૨,	૨૧૬, ૨૪૩, ૩૫૭, ૩૯૯, ૪૧૮, ૫૬૯, ૬૨૦,
	૬૩૦, ૬૬૮, ૬૭૨, ૬૮૪

માણેકજી નશરવાનજી પીટીટ.....	૧૧૬, ૪૫૮, ૫૦૯
માણેકજી નશરવાનજી સીરવાઈ.....	૫૧૩
માણેકજી નશરવાનજી ધાલા.....	૬૯૪
માણેકજી નાનાભાઈ દાવર.....	૪, ૧૦૩, ૩૫૮
માણેકજી પાલજી કુટાર, દરેતર.....	૩૭૨
માણેકજી પુલજી આજી અચારવાલા.....	૫૪૮, ૬૭૩
માણેકજી પુલજી આજી એંડ સનસ.....	૬૭૩
માણેકજી પેશનજી માલેગાંમવાલા.....	૬૦
માણેકજી પેશનજી તબાકે.....	૧૭, ૬૦, ૧૦૩, ૧૭૬, ૪૫૧, ૫૬૩, ૬૪૬, ૬૪૭
માણેકજી પેશનજી દમરી.....	૫૨૬
માણેકજી પેશનજી સદર અમીન, ખાંનબાહાદુર...	૪૭, ૫૦
માણેકજી પેશનજી મેસમેન.....	૧૮૪
માણેકજી પેશનજી મોદી.....	૧૪૫, ૫૧૯
માણેકજી પેશનજી દાદીબરજોરના.....	૩૨૮
માણેકજી પેશનજી હાડીસન.....	૧૦૪, ૩૫૦
માણેકજી એંડ પેશનજી.....	૩૫૫, ૩૮૭
માણેકજી પેશનજી સરાફ, ગામવાલા (કરંચીના)...	૩૬૫, ૩૭૬
માણેકજી પેશનજી મુલ્લાં ફીરોજના.....	૩૩૫
માણેકજી ફરફુનજી પટેલ.....	૩૦૫, ૨૬૧, ૩૮૧, ૩૯૬, ૪૪૦
માણેકજી ફરાંમજી કોલાબેવાલા.....	૧૭, ૨૬૭, ૨૮૯, ૪૬૬, ૫૨૯, ૬૦૪
માણેકજી ફરાંમજી દારખાનાવાળા.....	૬૪૯
માણેકજી ફરાંમજી માપલા.....	૨, ૩૧૩, ૩૬૭, ૬૪૯, ૬૯૭
માણેકજી ફરાંમજી લાકાંવાલા.....	૩૧૫
માણેકજી ફરાંમજી મેહતા.....	૩૯૦
માણેકજી ફરાંમજી મુગારોં.....	૫૫૫
માણેકજી બચાજી (માકબચા).....	૫૯૧
માણેકજી બરજોરજી મુલ્લાં.....	૬
માણેકજી બરજોરજી મીનોચેદરજીમજીના...૯, ૮૯,	૧૦૨, ૧૦૯, ૨૪૧, ૨૫૮, ૨૬૦, ૨૮૭, ૩૨૬, ૩૫૬, ૪૨૪, ૪૩૦, ૪૬૦, ૪૬૬, ૪૮૨, ૫૨૨, ૫૦૯, ૫૬૧, ૫૭૬, ૫૮૭, ૫૯૦, ૫૯૯, ૬૨૪, ૬૨૫, ૬૩૧, ૬૭૦
માણેકજી બરજોરજી શેકના.....	૬૬૮
માણેકજી બનેબહમનજી બરજોરજી કામાજીની કુંપની...	૨૬, ૪૬, ૭૩, ૮૦

ସଂ.

ମାଲୁକଲ ଘଟଣନଞ୍ଚ ଗୋରା.....	୫୦୧
ମାଲୁକଲ ଘଟଣନଞ୍ଚ ଧନଞ୍ଚ ମେହତାନା (ସୁରତୀ)...୪୦,	
୨୨୦, ୫୩୭, ୫୩୮, ୫୦୦	
ମାଲୁକଲ ଧାପୁଡ଼ ଶାସ୍ତିବାଲା, ଶାକଟର.....	୨୬୭, ୩୫୬
ମାଲୁକଲ ଯେନନଞ୍ଚ କୋପର....୬୬, ୬୮, ୧୪୮, ୧୮୩,	
୫୦୫, ୬୧୫	
ମାଲୁକଲ ଯେନନଞ୍ଚ ପାରମ୍ପ ୭୫	
ମାଲୁକଲ ଯେହରାମଞ୍ଚ ଦେଶାଧ ୨୧	
ମାଲୁକଲ ଯେହରାମଞ୍ଚ ପାଦରୀ..... ୫୭	
ମାଲୁକଲ ଯେହରାମଞ୍ଚ ତବରୀଆ ୧୧୩, ୨୮୨	
ମାଲୁକଲ ଯେହରାମଞ୍ଚ ଘାଣାବାଧ ୨୧୮	
ମାଲୁକଲ ଯେହରାମଞ୍ଚ ସୁନଶୀ..... ୩୩୧	
ମାଲୁକଲ ଶ୍ରୀମଞ୍ଚାଧ ପଟ୍ଟାଶ୍ରୀଆ..... ୧୮୬	
ମାଲୁକଲ ମନସେରଞ୍ଚ କାରଞ୍ଚାବାଲା..... ୧୪୫, ୫୩୩	
ମାଲୁକଲ ମନସେରଞ୍ଚ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ୩୩୩	
ମାଲୁକଲ ମନସେରଞ୍ଚ ଶ୍ରୀରାମାଲୁକ ୧୫୩, ୫୩୨	
ମାଲୁକଲ ମନସେରଞ୍ଚ ଯୋକ୍ଷୀ ୨୭୬	
ମାଲୁକଲ ମନସେରଞ୍ଚ ଶିଖୀ..... ୩୫୭, ୩୮୮, ୪୪୬,	
୪୬୬, ୪୭୮, ୫୫୪	
ମାଲୁକଲ ମେହରବାନଞ୍ଚ ଶେନା....୬, ୬୮, ୨୮୮, ୨୮୦,	
୪୪୨	
ମାଲୁକଲ ମେହରବାନଞ୍ଚ ଶ୍ରୀମଞ୍ଚା ମେହତା ୧୨୩, ୨୦୭	
ମାଲୁକଲ ମେହରବାନଞ୍ଚ ଗୋପାବାଲା ୧୮୮	
ମାଲୁକଲ ମେହରବାନଞ୍ଚ କ୍ରୀମଞ୍ଚା ମେହତା..... ୨୫୮, ୩୫୬	
ମାଲୁକଲ ମେହରବାନଞ୍ଚ ନାନପୋରୀଆ..... ୩୫୬	
ମାଲୁକଲ ରତନଞ୍ଚ ଧୂଳିମୋରୀଆ (ଧୂଳିଆଣୀ)..... ୫୮	
ମାଲୁକଲ ରତନଞ୍ଚ ଧୂଳିଆଣୀ ୪୦୮	
ମାଲୁକଲ ରତନଞ୍ଚ ଶ୍ରଦ୍ଧା ୪୬, ୪୫୬	
ମାଲୁକଲ ରତନଞ୍ଚ ଶିପୋରଟର ୧୪୦	
ମାଲୁକଲ ରତନଞ୍ଚ ସରସେସ ୩୭୫, ୬୨୨, ୬୮୨	
ମାଲୁକଲ ରତନଞ୍ଚ ଶିଖିନପୋରୀଆ ୪୨୧	
ମାଲୁକଲ ସମ୍ପର୍କିତ କାମାଞ୍ଚ..... ୧୭, ୨୧, ୩୦, ୨୦,	
୧୦୩, ୧୩୦, ୧୫୫, ୧୭୫	
ମାଲୁକଲ ଅମରଶେଞ୍ଚ ଗାମ, ଆଞ୍ଚ..... ୧୮୪	
ମାଲୁକଲ ଅମରଶେଞ୍ଚ ଅମରଶେଞ୍ଚ ଶ୍ରଦ୍ଧାବାଧ (ଭୂରୀ	
ଅମରଶେଞ୍ଚ ଶ୍ରଦ୍ଧାବାଧ (ଗିମା) ଆମେନେଟ)...୪୦,	
୧୦୨, ୧୩୫, ୧୭୭, ୧୮୮, ୨୨୨, ୨୬୮,	
୨୮୨, ୩୧୦, ୩୧୮, ୩୨୨, ୩୫୮, ୩୬୮, ୩୮୦,	
୩୮୩, ୪୧୦, ୪୧୮, ୪୩୮, ୪୪୮, ୪୫୨, ୪୫୮,	
୪୬୦, ୪୬୮, ୪୮୨, ୪୮୮, ୫୦୧, ୫୦୭,	

ସଂ.

ମାଲୁକଲ ଶ୍ରୀମଞ୍ଚା ଅନାଞ୍ଚ..... ୧୧୧, ୨୩୨, ୬୨୮, ୬	
୬୨୮	
ମାଲୁକଲ ଶ୍ରୀମଞ୍ଚା (ଅନାଞ୍ଚ)ନୀ କୁମ୍ଭୀନୀ..... ୨, ୪୬୨	
ମାଲୁକଲ ଶ୍ରୀମଞ୍ଚା ଶାସ୍ତିବାଲା ୬୬୨	
ମାଲୁକଲ ଶ୍ରୀମଞ୍ଚା ଶାନ୍ତରୀଆ..... ୩୮, ୧୦୪, ୧୧୫	
୧୩୮, ୧୫୪, ୧୬୨, ୩୬୬, ୩୬୭, ୩୮୧, ୪୦୪	
ମାଲୁକଲ ଶାସ୍ତିରଞ୍ଚ ୪୧୩	
ମାଲୁକଲ ଶାସ୍ତିରଞ୍ଚ କାକା..... ୩୪, ୪୬, ୧୧୪, ୧୪୩	
ମାଲୁକଲ ଶାସ୍ତିରଞ୍ଚ କାନ୍ତରକ ୫୫୫, ୬୬୨	
ମାଲୁକଲ ଶାସ୍ତିରଞ୍ଚ ଗାନ୍ଧୀ..... ୬୮୩	
ମାଲୁକଲ ଶାସ୍ତିରଞ୍ଚ ପାରମ୍ପ..... ୭୪	
ମାଲୁକଲ ଶାସ୍ତିରଞ୍ଚ ଶ୍ରୀଶ୍ରୀବାଲା..... ୮୬	
ମାଲୁକଲ ଶାସ୍ତିରଞ୍ଚ ବାଞ୍ଚା... ୩୮୦, ୫୧୮, ୫୮୧, ୬୧୬	
ମାଲୁକଲ ଶାସ୍ତିରଞ୍ଚ ବେଶୁମରା..... ୫୫୫	
ମାଲୁକଲ ଶେଷ୍ଟରୀଆରଞ୍ଚ କାମ୍ପରୀଆ ୧୮୦	
ମାଲୁକଲ ଶେଷ୍ଟରୀଆରଞ୍ଚ ଗାନ୍ଧୀ..... ୫୫୫, ୬୬୨	
ମାଲୁକଲ ଶୋରାମଞ୍ଚ ଆଶାସ୍ତିରନ୨... ୮୪୦, ୧୬୫,	
୧୬୬, ୨୮୫, ୪୪୪	
ମାଲୁକଲ ଶୋରାମଞ୍ଚ ନରାସରାନଞ୍ଚ ବାଣୀଆ..... ୧୦୬	
ମାଲୁକଲ ଶୋରାମଞ୍ଚ ବାଞ୍ଚାଗାନ୍ଧୀ... ୮୮୮, ୩୬୬, ୩୮୦,	
୪୫୮, ୫୦୪, ୫୧୫	
ମାଲୁକଲ ଶୋରାମଞ୍ଚ ମାରକର..... ୧୮୦, ୫୫୬	
ମାଲୁକଲ ଶୋରାମଞ୍ଚ ମେହତା..... ୪୩୮, ୬୮୧	
ମାଲୁକଲ ଶୋରାମଞ୍ଚ ବାଣୀଆ, ସୁରତନୀ..... ୪୧୭	
ମାଲୁକଲ ଶୋରାମଞ୍ଚ କ୍ରୀମଞ୍ଚା ବାଣୀଆ... ୫୮୫, ୬୦୦,	
୬୫୫, ୬୫୮	
ମାଲୁକଲ ଶୋରାମଞ୍ଚ ମେହତା (ଭୂଶ୍ରୀୟନ କ୍ରୀମର)..... ୬୬୫	
ମାଲୁକଲ ଶୋରାମଞ୍ଚ, ବଳକାଶ୍ରୀ..... ୫୮୭	
ମାଲୁକଲ ଶ୍ରୀରଞ୍ଚ ଶ୍ରୀରାମାଲୁକ..... ୧୫୩	
ମାଲୁକଲ ଶ୍ରୀରଞ୍ଚ ଅମରା, ଅନୁନୀ ୪୮୮	
ମାଲୁକଲ ଶ୍ରୀରଞ୍ଚାଧ ପଟ୍ଟା, କରାଣୀନୀ ୨୬୭	
ମାଲୁକଲ ଶ୍ରୀରମଞ୍ଚା ୪୬	
ମାଲୁକଲ ଶ୍ରୀରମଞ୍ଚା କମ୍ପରୀବାଲା... ୨୫୮, ୨୬୭, ୫୨୮,	
୬୦୮	
ମାଲୁକଲ ଶ୍ରୀରମଞ୍ଚା କାମା ୩୧୫	
ମାଲୁକଲ ଶ୍ରୀରମଞ୍ଚା ବଞ୍ଚାକ୍ରୀ... ୩୧୫, ୩୮୮, ୪୮୫	
ମାଲୁକଲ ଶ୍ରୀରମଞ୍ଚା ଶ୍ରୀଶ୍ରୀଆର ୭୦	
ମାଲୁକଲ ଶ୍ରୀରମଞ୍ଚା ମରାଣୀ ୧୪୦, ୫୮୧	
ମାଲୁକଲ ଶ୍ରୀରମଞ୍ଚା ମାଲୁ ୧୪୦, ୩୨୨	
ମାଲୁକଲ ଶ୍ରୀରମଞ୍ଚା ଆରାଣୀଆ..... ୩୪୮, ୩୭୦	

માણિક્ષણ હોરમજી થાણેવાલા	૩૯૧
માણિક્ષણ હોરમજી લેનડીન	૫૨૫
માણિક્ષણ હોરમજી મોદી...	૪૬૧
માણિક્ષણ હોરમજી દેસાઈ	૫૬૪
માણિક્ષણ હોરમજી પરમેજી, એન્ડ,	૬૦૦
માણિક્ષણ ધણી અરદેસર ધનજીભાઈ રાંધા.....	૭૧, ૨૬૩
માણિક્ષણ એલકળ શાપુરજ મેહતા.....	૧૦૦
માણિક્ષણ વીધવા કાવરાજ શાપુરજ લંગડા.....	૨૮૯
માણિક્ષણ વીધવા ખરશેદજી બહમનજી પંચકી...	૨૦૨
માણિક્ષણ ધણી જંગીરજી બરજેરજી વાઘા.....	૧૬૧, ૨૧૭
માણિક્ષણ વીધવા જંગીરજી નશરવાનજી વાડીઆ ...	૪, ૩૫, ૪૦, ૬૩, ૮૩, ૧૩૦, ૧૩૮, ૨૦૫, ૨૨૪, ૨૨૬, ૨૮૯, ૩૧૮, ૩૬૬, ૪૧૩, ૪૨૪, ૫૩૪, ૫૩૫, ૫૩૭, ૫૪૧
માણિક્ષણ ધણી ડેસાયાશાપુરજ વાઘા...૩૦૫, ૩૭૩	
માણિક્ષણ દીનશાહજી હંભાવાલા.....	૧૯૦
માણિક્ષણ ધણી દીનશાહજી દારાશા કપતાન.....	૬૩૮
માણિક્ષણ વીધવા દોરાબજી જમશેદજી સકેસાત વાલા.....	૯૨
માણિક્ષણ ધણી નવરોજી નશરવાનજી પોંહયા...	૩૪૭
માણિક્ષણ વીધવા નવરોજી પાલણજી દોરી...	૧૫૩, ૩૬૭
માણિક્ષણ વીધવા નશરવાનજી ફરદુનજી બગડીઆ (માર્કા વધણ)	૩૨૨
માણિક્ષણ વીધવા નાનાભાઈ નશરવાનજી બનાજી...૩૦૦, ૩૬૬, ૪૪૭, ૫૪૯	
માણિક્ષણ ધણી પીરોજશાહ બહમનજી જીજીભાઈ.....	૯૯, ૫૧૪, ૫૧૫, ૬૫૨, ૬૭૧
માણિક્ષણ ધણી પેશતનજી નશરવાનજી ભર્યવાલા...	૧૯૦
માણિક્ષણ તે ફકીરજી કાવરાજ મીસ્ત્રીનાં માએ...	૨૨૫
માણિક્ષણ ફરદુનજી એલીઆજી.....	૧૯૧
માણિક્ષણ ધણી ફરદુનજી ધનજીભાઈ અલબેસ...	૨૯૬
માણિક્ષણ ધણી ફરામજી બહમનજી શરાફ	૬૯૬
માણિક્ષણ બહમનજી દીનશાહજી પીટીટ.....	૫૧૫
માણિક્ષણ ધણી મેહરાંમજી જીજીભાઈ.....૨૨૧, ૨૪૮, ૨૮૫, ૩૧૫, ૩૪૦	

માણિક્ષણ ધણી મેહરાંમજી દાદાભાઈ બનાજી ...	૬૯
માણિક્ષણ ધણી મેહરાંમજી નશરવાનજી સીરવાઈ...	૩૫, ૨૫૬, ૩૬૬, ૪૦૧, ૪૨૪, ૫૩૭, ૫૩૯, ૬૧૫
માણિક્ષણ ધણી માણિક્ષણ જમશેદજી ઉમરીગર...	૧૨૭, ૨૫૭
માણિક્ષણ વીધવા માણિક્ષણ જમશેદજી તાતા ...	૧૫૮
માણિક્ષણ ધણી માણિક્ષણ દોરાબજી જુમ્બર	૨૮૬
માણિક્ષણ વીધવા માણિક્ષણ પેશતનજી માલેગાંમવાલા...	૭૦
માણિક્ષણ વીધવા રતનજી હોરમજી કામાજી...	૨૨૧
માણિક્ષણ વીધવા શોરાબજી જીજીભાઈ મોદી ...	૪૩૩
માણિક્ષણ ધણી શોરાબજી શાપુરજ ઇજનેર, આયેરન ફાંડીરીવાલા	૨૦૫, ૫૩૭
માણિક્ષણ ધણી હીરજીભાઈ બરજેરજી વાઘા ...	૩૦૧
માણિક્ષણ કાવરાજ તાલેયારખાં.....૨૨, ૨૫૮, ૩૨૦	
માણિક્ષણ જમશેદજી કેરાંવાલા.....	૪૩૯, ૬૬૧
માણિક્ષણ જંગીરજી તાલેયારખાં	૧૪૦, ૧૯૨, ૨૪૩, ૨૭૬, ૩૧૬, ૩૨૦, ૩૫૭, ૪૫૬, ૬૯૨, ૬૯૮
માણિક્ષણ દાદાભાઈ માસટર	૫૬૬
માણિક્ષણ દીનશાહ કરાકા	૩૬૦
માણિક્ષણ ધનજીશાહ ડાકટરના.....	૧૪૦, ૩૩૮, ૩૪૭, ૩૪૮
માણિક્ષણ બાપુજી વીકાજી	૨૪૩
માણિક્ષણ મેહરાંમજી મીસ્ત્રી	૩૫૬
માણિક્ષણ રતનજી દસ્તુર જમારુપઆશાના ...	૬૮૨
માણિક્ષણ કંઠાઆજી મીરનાં	૨૭૨
માણિક્ષણ કેડામાજી મેહરાજીઆના દસ્તુર.....	૩૩૧, ૩૫૭, ૩૮૪, ૪૦૬, ૪૦૭, ૪૨૩, ૪૨૬, ૪૬૦
માણિક્ષણ પેશતનજી દુબાશા	૫૭૪
માણિક્ષણ કાવરાજ દીનશાહજી પીટીટ...	૫૭૦, ૬૫૨, ૬૭૧
માણિક્ષણ વીધવા કાવરાજ નાનાભાઈ દાવર	૬૫૪
માણિક્ષણ વીધવા ખરશેદજી બહમનજી પંચકી ...	૧૨૨
માણિક્ષણ વીધવા જમશેદજી નવરોજી વાડીઆ...	૧૩૮
માણિક્ષણ વીધવા નશરવાનજી કાવરાજ બનાજી...	૭
માણિક્ષણ ધણી પાલણજી હોરમજી કાપડીઆ.....	૬૭, ૧૪૬
માણિક્ષણ વીધવા મનચેરજી હોરમજી મોદી.....	૧૬૩
માણિક્ષણ વીધવા મેહરાંમજી જીજીભાઈ ...	૧૭૭, ૨૧૯, ૫૪૪, ૬૩૪

	સફે.
મેહરવાંનજ કાવશજ મેસમેન.....	૧૫૭
મેહરવાંનજ કાવશજ મોતીશાહ.....	૨૫૮
મેહરવાંનજ કુવરજ દુરીઆના.....	૧૪૧
મેહરવાંનજ કુવરજ ભર્યા.....	૫૫૪
મેહરવાંનજ કુવરજ બાટલીવાલા.....	૪૭
મેહરવાંનજ કુવરજ બાટલીવાલાની કું.....	૪૦, ૫૫
મેહરવાંનજ કેમશરૂ આલપાઈવાલા.....	૬૩૬
મેહરવાંનજ ખરશેહજ ૪૬	
મેહરવાંનજ ખરશેહજ ધરીઆલી.....	૪, ૨૦૫, ૨૪૭, ૩૮૭, ૫૩૭, ૫૪૧, ૫૭૧
મેહરવાંનજ ખરશેહજ જશવાલા.....	૧૪૨
મેહરવાંનજ ખરશેહજ શેહના.....	૫૩૫
મેહરવાંનજ જમશેહજની કું.....	૮૫
મેહરવાંનજ જમશેહજ ઓલીઆજ.....	૧૦૨, ૧૧૪, ૧૭૫, ૧૮૦, ૬૧૬
મેહરવાંનજ જમશેહજ (ઓલીઆજ) ની કું.....	૬૧૬
મેહરવાંનજ જમશેહજ મેહારા.....	૨૨
મેહરવાંનજ જગાસપજ જમશેહજ.....	૧૮૬
મેહરવાંનજ જીજભાઈ ખરાસ, મલખારવાલા.....	૧૫૭
મેહરવાંનજ જીજભાઈ ખરાસના હોકશઓ.....	૧૫૭
મેહરવાંનજ જીજભાઈ	૨૧૬, ૩૭૮
મેહરવાંનજ જીજભાઈના હોકશઓ.....	૨૦૫, ૫૩૭, ૫૪૪
મેહરવાંનજ જંગીરજ તારાયંદ.....	૧૭
મેહરવાંનજ જંગીરજ મેહતા.....	૩૫૭
મેહરવાંનજ તેમુજી વખદ.....	૬૮૨
મેહરવાંનજ દાદાભાઈ પોસ્ટવાલા.....	૧૬૮, ૨૬૨, ૫૦૩
મેહરવાંનજ દાદાભાઈ જળધર.....	૧૬, ૨૧
મેહરવાંનજ દાદાભાઈ નવસારીવાલા.....	૪૬, ૬૫૪
મેહરવાંનજ દાદાભાઈ વારીઆ.....	૪૫૬
મેહરવાંનજ દાદાભાઈ મીસ્ત્રી.....	૫૧૬
મેહરવાંનજ દાદાભાઈ મસાની.....	૬૮૨
મેહરવાંનજ દાદાભાઈ મરચંદ.....	૫૮૧
મેહરવાંનજ દોરાબજ પીરોજશાહ મીનવાલા.....	૬૦૪
મેહરવાંનજ ધનજીભાઈ કરંજીઆ.....	૪૮૦, ૫૮૧, ૬૬૧
મેહરવાંનજ નવરોજજ ગદેલીઆ.....	૬૨૨, ૬૮૨
મેહરવાંનજ નવરોજજ દાણુ.....	૨૧૫, ૩૮૦, ૪૪૫, ૬૨૦
મેહરવાંનજ નવરોજજ મીનવાલા.....	૨૮૯
મેહરવાંનજ નવરોજજ મેહતા.....	૫૩૬, ૫૩૮
મેહરવાંનજ નશરવાંનજ આધ્યાઈ.....	૬૬
મેહરવાંનજ નશરવાંનજ નાદરશાહ.....	૨, ૧૮, ૩૧૩, ૩૬૬, ૫૮૬

	સફે.
મેહરવાંનજ નશરવાંનજ પટેલ.....	૪૬, ૮૦, ૯૦, ૯૪, ૧૧૪, ૧૩૦, ૧૩૭, ૧૧૪, ૧૫૬, ૧૭૩, ૧૭૪, ૧૮૦, ૨૧૪, ૨૨૨, ૨૪૧, ૩૨૨, ૪૫૬, ૪૬૫, ૫૫૨, ૫૭૮, ૬૪૬
મેહરવાંનજ નશરવાંનજ (પટેલ) સનસ ઓંડ કું.....	૨૭૫, ૩૮૭
મેહરવાંનજ નશરવાંનજ ભાવનગરી..	૧, ૧૪, ૨૬, ૪૬, ૬૮, ૭૨, ૭૩, ૭૮, ૮૫, ૮૬, ૮૬, ૧૦૨, ૧૦૩, ૧૧૪, ૧૧૬, ૧૧૮, ૧૨૫, ૧૩૭, ૧૩૮, ૧૭૩, ૧૭૪, ૨૪૦, ૨૮૫, ૨૮૦, ૪૨૮
મેહરવાંનજ નશરવાંનજ ભાવનગરીની કું.....	૨૬, ૨૦૮
મેહરવાંનજ નશરવાંનજ વારીઆ.....	૨૪૩, ૩૫૫, ૩૮૩, ૪૪૬, ૪૪૭, ૪૭૬, ૫૧૮, ૫૨૩, ૫૪૭
મેહરવાંનજ નાનાભાઈ મેહતા.....	૬૭, ૬૮, ૬૯
મેહરવાંનજ પેશતનજ (આનસરન) ના હોકશઓ.....	૨, ૩૧૩
મેહરવાંનજ પેશતનજ ખરાંની.....	૩, ૮૩
મેહરવાંનજ પેશતનજ મેહતા.....	૨૫૩, ૨૫૪
મેહરવાંનજ પેશતનજ ખરેખાત.....	૩૬૦, ૪૭૬, ૫૧૮, ૫૫૪, ૬૨૨, ૬૮૨
મેહરવાંનજ પેશતનજ મીયગર.....	૩૮૭, ૪૪૬
મેહરવાંનજ પેશતનજ તખાક.....	૬૪૬
મેહરવાંનજ પેશતનજ હાંડીસન.....	૧૦૪
મેહરવાંનજ પેશતનજ દારખાનાવાલા.....	૬૨૮
મેહરવાંનજ ફકીરજ મોરીનાસ.....	૪૪૮
મેહરવાંનજ ફરદુનજ મરજઆન.....	૬૧, ૧૧૪, ૩૨૬, ૩૪૮, ૪૨૫, ૪૬૪
મેહરવાંનજ ફરદુનજ ફેરાંવાલાં.....	૧૮૬
મેહરવાંનજ ફરોમજ, આગ, સુરતના.....	૫૩૦
મેહરવાંનજ ફરોમજ દાદીખરજી.....	૨૧૪
મેહરવાંનજ ફરોમજ પટેલ.....	૧૧૪, ૩૧૩, ૪૮૪
મેહરવાંનજ ફરોમજ દમરી.....	૩૧૬, ૫૪૪
મેહરવાંનજ ફરોમજ પાંડે.....	૧, ૨, ૪, ૫, ૧૫, ૨૩, ૨૬, ૨૭, ૪૦, ૪૬, ૭૨, ૭૩, ૮૫, ૮૬, ૯૦, ૧૦૨, ૧૦૩, ૧૦૪, ૧૩૦, ૧૩૭, ૧૩૮, ૧૪૪, ૧૫૪, ૧૬૬, ૧૭૦, ૧૭૩, ૧૭૪, ૧૮૨, ૧૮૩, ૧૮૮, ૨૨૪, ૨૩૫, ૨૪૧, ૨૬૦, ૨૬૬, ૨૭૫, ૨૭૮, ૨૮૦,

સફે.

સફે.

૨૯૦, ૩૦૯, ૩૧૮, ૩૩૪, ૩૩૬, ૩૬૫,	
૩૭૯, ૩૮૩, ૩૮૯, ૪૧૦, ૪૧૨, ૪૧૩,	
૪૨૯, ૪૩૭, ૪૬૦, ૪૬૫, ૪૬૯, ૪૭૪,	
૪૮૨, ૪૮૭, ૪૯૧, ૪૯૯, ૫૦૧, ૫૦૬,	
૫૩૪, ૫૩૫, ૫૪૧, ૫૫૨, ૫૫૬, ૫૫૮,	
૫૫૯, ૫૬૦, ૫૮૧, ૫૮૩, ૬૩૧	
મેહરવાનજી ફરાંમજી (પંડિ) ની કું... ૧૭૩, ૨૧૪,	
૨૪૦, ૩૫૫, ૩૬૬, ૪૬૫, ૫૦૧, ૫૧૭, ૫૩૪,	
૫૩૭, ૫૫૨, ૫૫૬, ૫૭૮	
મેહરવાનજી ફરાંમજી શાપુરજી ડાકટર..... ૩૧૬	
મેહરવાનજી બરજોરજી, વજસાડના..... ૧૯૨, ૪૨૧	
મેહરવાનજી બરજોરજી જોશના..... ૧૪૧	
મેહરવાનજી બરજોરજી પાદશાહ..... ૨૫૭	
મેહરવાનજી બરજોરજી પોરદવાલા..... ૪૨૬	
મેહરવાનજી બરજોરજી માવજી..... ૫૫૬	
મેહરવાનજી બહમનજી ધજનેર... ૧૭, ૨૧, ૧૪૦,	
૨૧૪, ૨૫૮, ૩૭૪	
મેહરવાનજી બહમનજી ધરાંની..... ૬૭	
મેહરવાનજી બહમનજી ધરીઆલી..... ૨૬૭	
મેહરવાનજી બહમનજી વાડીઆ..... ૨૮૯	
મેહરવાનજી બેજનજી દુબાશ..... ૩૧૩	
મેહરવાનજી બેજનજી પાળનીગરા..... ૬૦૯	
મેહરવાનજી બેજનજી બેહરાંમજી, દલાલો... ૨૧, ૩૧૪,	
૫૦૧, ૫૭૧	
મેહરવાનજી બેહરાંમજી પાલીસવાલા..... ૧૪૭	
મેહરવાનજી બેહરાંમજી મુનશી..... ૨૫૩	
મેહરવાનજી બેહરાંમજી દાડખાનાવાલા..... ૬૦૦	
મેહરવાનજી ભાધજી..... ૫૩૫	
મેહરવાનજી ભીખાજી મેહતા..... ૨૦૭, ૨૭૬	
મેહરવાનજી ભીમજી ઉમરીગર..... ૧૦	
મેહરવાનજી મનચેરજી પંથકી, એં..... ૪૯	
મેહરવાનજી મનચેરજી દસ્તુર ક મદીનના ૩૮૩	
મેહરવાનજી મનચેરજી ઝેરીઆ ૧૯૧	
મેહરવાનજી મનચેરજી કામાજી... ૨૭૬, ૩૫૭, ૪૩૯, ૪૫૬	
મેહરવાનજી મનચેરજી પાન..... ૩૧૦	
મેહરવાનજી માણેકજી ગોલાધ..... ૩૬	
મેહરવાનજી માણેકજી જલનેવાલા..... ૩૬૬	
મેહરવાનજી માણેકજી તપાક ૨૪૯	
મેહરવાનજી માણેકજી સરાક (ગામવાલા)... ૧૨૩, ૨૧૫,	
૩૭૬	

મેહરવાનજી માણેકજી પટેલ... ૨૧૯, ૫૪૪, ૬૩૩, ૬૩૪	
મેહરવાનજી માણેકજી શેઠના... ૩૫, ૩૬, ૪૬, ૫૭, ૬૫,	
૧૩૭, ૧૩૯, ૧૮૦, ૨૧૪, ૨૫૩, ૨૭૮, ૨૮૯,	
૨૯૦, ૨૯૧, ૩૦૭, ૩૧૮, ૩૩૬, ૩૬૭, ૩૬૯, ^૩	
૩૭૯, ૪૧૨, ૪૨૨, ૪૪૨, ૪૪૩, ૪૫૨	
મેહરવાનજી મોટાભાઈ રામ, સુરતાના..... ૧૪૩	
મેહરવાનજી રતનજી પારખ..... ૨૪૯ ^૨	
મેહરવાનજી રસતમજી દલાલ... ૫૬, ૮૮, ૨૭૮, ૩૧૪,	
૩૯૦, ૫૩૨	
મેહરવાનજી રસતમજી દાડખાનાવાલા..... ૫૨૧, ૫૫૩	
મેહરવાનજી રસતમજી દુબાશ..... ૩૭૫	
મેહરવાનજી રસતમજી મસાલાવાલા..... ૫૫, ૩૬૧	
મેહરવાનજી રસતમજી બાધસ..... ૫૨૦, ૬૨૨	
મેહરવાનજી લીમજીભાઈ બીલીમોરીઆ..... ૧૫૦, ૧૯૪	
મેહરવાનજી શાપુરજી, ઉરનાના..... ૫૨૪	
મેહરવાનજી શાપુરજી જનરામના..... ૫૨૧	
મેહરવાનજી શાપુરજી બીલીમોરીઆ (બલા)..... ૫૮	
મેહરવાનજી શાપુરજી બાધુરજી..... ૧૪૦	
મેહરવાનજી શાવકશાહ દાવર..... ૬૮૨	
મેહરવાનજી શેઠરીઆરજી ખેશવાલા..... ૫૧૯	
મેહરવાનજી શેરામજી ખરાસ, ડાકટર..... ૧૩૦, ૨૦૫,	
૩૧૮, ૩૭૯, ૩૪૦, ૪૨૧	
મેહરવાનજી શેરામજી ખરેધાત..... ૧૪૩, ૩૬૪	
મેહરવાનજી શેરામજી મેજર..... ૨૨૬	
મેહરવાનજી શેરામજી દલાલ..... ૫૫૪	
મેહરવાનજી એંડ સનસ, પેશાવરના..... ૧૨૩	
મેહરવાનજી હીરજીભાઈ વાડીઆ. ૧૧, ૧૫૪, ૨૩૧, ૨૬૨	
મેહરવાનજી હીરજીભાઈ વાડીઆના છોકરાઓ. ૩૬, ૪૦,	
૧૩૮, ૫૩૭	
મેહરવાનજી હીરજીભાઈ પટેલ..... ૧૩૯	
મેહરવાનજી હીરજીભાઈ બાટલીવાલા..... ૨૦૫, ૫૫૪	
મેહરવાનજી હોરમજી નોરીઆ..... ૨૫૩	
મેહરવાનજી હોરમજી મેહતા (મેક ફારસેનના)... ૧૭,	
૨૫૭, ૩૫૫	
મેહરવાનજી હોરમજી મેહતા... ૯૬, ૯૭, ૧૭૧,	
૧૭૪, ૨૩૪	
મેહરવાનજી હોરમજી મેહતાની કું'પની..... ૯૮, ૯૯	
મેહરવાનજી હોરમજી મુસ..... ૭૯	
મેહરવાનજી હોરમજી ફરેજના..... ૧૯૧, ૧૯૬,	
૩૮૦, ૪૪૦	

સફે.

મેહરવાનજ હોરમજળ આરીઆ.....	૫૩૭
મેહરવાનજ હોરમજળ પટેલ.....	૬૦૦
મેટલીઆજ ધણી કાવશજ નાનાભાઈ દાવર.....	૩૪૦
મેટલાંઆજ વીધવા માણેજળ નવરોજજ વાડીઆ.....	
૪, ૧૩, ૩૫, ૪૦, ૬૩, ૮૩, ૮૮, ૯૮,	
૧૩૦, ૧૩૮, ૨૦૫, ૨૨૪, ૨૬૦, ૨૮૯,	
૩૧૮, ૩૩૪, ૪૧૩, ૪૨૪, ૫૩૪, ૫૩૫,	
૫૩૭, ૫૪૧, ૬૯૭, ૨	૬૯૮

મેટાભાઈ એદલજ થાણુવાલા.....	૩૯૧
મેટાભાઈ જમશેદજ બીલીમેરીઆ.....	૧૯૪
મેટાભાઈ દાદાભાઈ કાંજનવાલા.....	૧૪૨
મેટાભાઈ ધનજીભાઈ કંત્રાકટર.....	૩૭૫
મેટાભાઈ પેશતનજ વકીલ.....	૨૮૧, ૩૮૩, ૬૧૮
મેટાભાઈ પેશતનજ ગજધર.....	૩૯૦
મેટાભાઈ ફરોજ થાણુવાલા.....	૩૯૧
મેટાભાઈ બરજોજ પાદરીના.....	૧૪૨
મેટાભાઈ બરજોજ મેધારા.....	૧૯૪
મેટાભાઈ બરજોજ મેધારાના છોકરાઓ.....	૬૮૬
મેટાભાઈ શાપુરજ મેટાશાપુરના.....	૩૯૦
મેટાભાઈ શાપુરજ વલસાડવાલા.....	૧૪૧
મેટીઆજ કાવસજ દાડવાલા.....	૪૬૨
મેટીઆજ વીધવા ધનજી શાહલીપટેલ.....	૩૬૦
મેટીઆજ વીધવા બહમનજ જમશેદજ મુલ્લાં... પં,	
	૪૪૭, ૫૭૬

મેટીઆજ ધણી બહમનસાહ કાવસજ વકીલ...	૩૬૭
મેટીઆજ ધણી રૂસતમજ કાવસજ બાધુરજ...	૨૨૧
મેટીઆજ શેરાબજ શાપુરજ બંગાલી.....	૬૮
મેટીઆજ હોરમજળ એદલજ આલબચેશ.....	૬૦
મેટીઆજ વીધવા હોરમજળ કાવસજ મીસતરી...	
	૧૯૪, ૨૬૨

મેટીઆજ વીધવા હોરમજળ પેશતનજ બાટલીવાલા...	
	૨૦૭, ૫૨૦, ૫૩૭, ૫૭૬
એમ. એડ પી. બી. કોહલાની કુંપની.....	૮૬, ૧૩૦
એમ. ડી. માધીની કું.....	૩૫૫
મેટી મુલ્લાની કુંપની.....	૨૧

૨

રતનજ અરશેદજ ચોક્સી.....	૪૩૯
રતનજ એદલજ કાંગા.....	૧૪૦, ૧૯૨, ૫૯૩,
	૬૧૫, ૬૫૫, ૬૭૨, ૬૭૪

સફે.

રતનજ એદલજ બાટલીવાલા... ૨, ૪, ૩૫, ૪૦,	
૧૮૦, ૨૪૭, ૨૬૦, ૨૭૫, ૨૮૯, ૨૯૭,	
૩૧૮, ૩૭૯, ૪૧૩, ૪૨૦, ૪૪૫	
રતનજ એદલજ મોદી.....	૫૮૧
રતનજ કાવસજ ધણીઆરી, વરોડરાવાલા ...	૫૪, ૯૫
રતનજ કાવસજ યોકર	૫૧૮
રતનજ કાવસજ સરાઈ	૩૩૬
રતનજ કુવરજ દુડીયાના, વલસાડના	૧૪૧
રતનજ કુવરજ તારાપેરવાલા.	૧૮૪, ૧૮૫
રતનજ કીકા	૬૩૫
રતનજ બરજોજ	૩૧૩
રતનજ બરજોજ કેરવાલા.....	૨, ૬૨, ૧૯, ૨૩૨,
	૨૩૩, ૨૫૭
રતનજ બરજોજ બાટલીબોઈ.	૧૨૩, ૩૧૩, ૬૦૦
રતનજ બરજોજ મુનશી	૧૮૦
રતનજ બરજોજ રતનાગર	૩૨૧
રતનજ જમશેદજ	૩૭
રતનજ જમશેદજ જશાવાલા ...	૧૫૫, ૪૩૫, ૫૧૧,
	૫૭૬, ૬૦૦
રતનજ જમશેદજ તાતા.....	૪૨૭
રતનજ જમશેદજ પારખ.....	૨૩, ૧૪૩
રતનજ જમશેદજ બનાજ	૧૭૮
રતનજ જમશેદજ લાલકાંઠા.....	૧૪૯, ૩૮૭
રતનજ જમશેદજ જામસપજ જામસપજ આશાના, દરેતર...	૪૩,
	૨૨૨, ૨૬૦, ૩૦૫, ૩૦૬, ૩૭૦, ૫૮૫
રતનજ જીવજી.....	૫૫૬
રતનજ જીવજી જોખરા અથવા શાએર.....	૧૫૪
રતનજ જીવજી હમવાલા.....	૧૯૦
રતનજ જીવજી ભોરકા, એ, ભરચના.....	૩૧૪
રતનજ જીવજી ગજધર (રતનાગર) ગજીવીના...	
	૩૨૧, ૫૮૯
રતનજ જાંગીરજ એટી.....	૩૬૦
રતનજ ડોરાભાઈ બાકસટર.....	૧૪૧
રતનજ દાદાભાઈ તાતા ...	૮૮, ૪૦૮, ૪૨૭,
	૫૧૯, ૫૫૫, ૬૭૨, ૬૮૯, ૬૯૦
રતનજ દાદાભાઈ વાજા.....	૩૬૬
રતનજ દાદાભાઈ વાંદરીવાલા.....	૬૮૬
રતનજ દાદાભાઈ કોહલા.....	૫૮૦
રતનજ દીનસાહ પ્રાઈસમેન, રાજકોટના.....	૨૫૮
રતનજ દીનસાહ દલાલ.....	૧૮૯

	સફે.
રતનજ દીનશાહ ધડીઆલી.....	૪૦૯
રતનજ દોરાબજ ખરાદી.....	૬૯
રતનજ દોરાબજ એકનવાલા.....	૨૫૮
રતનજ દોરાબજ તાતા, એ૦.....	૪૨૭
રતનજ દોરાબજ નાનજ.....	૫૫૫, ૬૬૨
રતનજ દોરાબજ બીલીમોરીઆ.....	૫૫૪
રતનજ ધનજલાઇ મીસ્ત્રી.....	૨૮૯
રતનજ નયુલાઇ બીલપોરીવાલા.....	૧૪૨
રતનજ નવરોજજ.....	૬૦૦
રતનજ નવરોજજ કેનડીનવાલા.....	૩૫૨
રતનજ નવરોજજ ચીનાઇ.....	૬૬૨
રતનજ નશરવાંનજ ઉનવાલા.....	૩૭૯
રતનજ નશરવાંનજ આંતીઆ.....	૩૭૭
રતનજ નશરવાંનજ ઢાહાવાલા.....	૫૭૨
રતનજ નશરવાંનજ ગેઆરા.....	૫૧૯
રતનજ નાહનજ, તારાપોરવાલા.....	૨૯૩
રતનજ નાનાલાઇ મીસ્ત્રી.....	૩૪૩
રતનજ નાનાલાઇ રત્નમખા.....	૩૦૦, ૩૦૧
રતનજ પાલજીજ મીસતરી.....	૯૭
રતનજ પીરોજશાહ મીનવાલા.....	૩૧૬
રતનજ પેશતનજ એનજનીઅર.....	૫૫૫
રતનજ પેશતનજ કાપડીઆ.....	૪૮૦
રતનજ પેશતનજ પટેલ, અમદાવાદના.....	૧૦૪
રતનજ પેશતનજ પોંહ્યા.....	૧૬૭
રતનજ પેશતનજ સુતરીઆ.....	૩૩૧
રતનજ પેશતનજ બીલીમોરીઆ.....	૫૪૮
રતનજ ફરદુનજ ખંખાતા.....	૪૮૦
રતનજ ફરદુનજ પારખ... ૨, ૩, ૩૬૩, ૩૫૧,	૬૪૯
રતનજ ફરાંમજ કેનડીનવાલા.....	૫૨૯
રતનજ ફરાંમજ દાથુ.....	૪૮૮
રતનજ ફરાંમજ બાટલીબેાઇ.....	૬૪૬
રતનજ ફરાંમજ વાળા.....	૩૮૩, ૪૫૬, ૪૯૮
રતનજ બરજેરજ દાદાયાંનજ, એ૦.....	૨૬૩
રતનજ બહમનજ દુબાશ... ૨, ૨૧, ૩૬, ૬૯,	૨૧૪, ૨૯૫, ૨૯૬, ૩૩૮, ૩૬૭, ૪૧૨,
	૫૩૪, ૫૯૯
રતનજ બહમનજ (દુબાશ) એંડ કુ'પની.....	૩૮૭
રતનજ બહમનજ સુનશી, વલસાડના.....	૧૪૧
રતનજ બહમનજ વાડીઆ.....	૪૯

	સફે.
રતનજ બેજનજ સુનાવાલા.....	૬૮૩
રતનજ બેહરાંમજ બીશની.....	૯૬
રતનજ બેહરાંમજ માડન.....	૪૪૯
રતનજ બેહરાંમજ નગડ.....	૧૫૭
રતનજ બીખાજ કરંજવાલા.....	૮૮, ૨૭૬, ૩૯૦
રતનજ મનજલાઇ ગજધર.....	૧૧૭
રતનજ મનચેરજ.....	૬૮૮
રતનજ મનચેરજ કુટાર, દસ્તુર.....	૩૭૨
રતનજ મનચેરજ બલ.....	૩૧૩
રતનજ મનચેરજ દલાલ... ૧૮૯, ૧૯૦, ૧૯૧,	૩૩૩, ૪૮૦, ૫૫૪, ૬૨૨
રતનજ મનચેરજ સતારવાલા.....	૩૧૫
રતનજ માણેકજ બનાજ.....	૧૭૨
રતનજ માણેકજ કુટાર, દસ્તુર.....	૩૭૨
રતનજ માણેકજ બીલીમોરીઆ, રતનાગર (દલાલ)...	૫૮, ૨૫૭, ૩૫૫, ૪૮૬, ૫૩૨
રતનજ માણેકજ કીકાજ તારાપોરવાલા.....	૬૧૨
રતનજ મેહરયાંનજ ખરેધાત.....	૨૧
રતનજ મેઠાલાઇ પટેલ.....	૩૮૭
રતનજ મેઠાલાઇ બીલીમોરીઆ	૨૮૯
રતનજ રસતમજ કપટાંન	૧૫૮
રતનજ રસતમજ ગેઆરા.....	૩૫
રતનજ રસતમજ, આ૦, ભરૂચના.....	૪૦૯
રતનજ રસતમજ તમેલાવાલા.....	૩૧૩
રતનજ રસતમજ તંથુવાલા.....	૩
રતનજ રસતમજ દાદીના, ડા૦... ૪૩૯, ૫૧૮, ૫૫૪, ૬૨૧	
રતનજ રસતમજ દેસાઇ.....	૫૩૩
રતનજ રસતમજ મેહતા.....	૧૦૦
રતનજ રસતમજ લાકડાંવાલા.....	૨૨૦
રતનજ રસતમજ વાડીઆ.....	૨૧૪
રતનજ રસતમજ શીંગારા.....	૩૭૫
રતનજ રસતમજ સુખીઆ.....	૨૨૦
રતનજ રસતમજ દેસાઇ, એ૦.....	૬૦૮
રતનજ રસતમજ દારવાલા.....	૫૫૪
રતનજ રસતમજ સુનાવાલા.....	૫૫૫
રતનજ શાપુરજ બીલીમોરીઆ.....	૫૮, ૪૧૬
રતનજ શાપુરજ લ'ગના.....	૧૭
રતનજ શાપુરજ વલસાડ, ચોથીઆ.....	૧૪૯, ૨૫૦, ૨૮૫, ૩૭૦
રતનજ શેહરીઆરજ.....	૬૦૮

සං.

රත්න ශාසනය මි. 22... 325, 354.
 රත්න ශාසනය වංශාරියා... 1
 රත්න ශාසනය වාදියා... 105
 රත්න ශාසනය ක්වාව... 366
 රත්න ලොම කොපර... 154
 රත්න ලොම (කොපර) නා ලොම... 2, 154
 රත්න ලොම කොම... 405
 රත්න ලොම කොම නි කුං... 1, 2, 405
 රත්න ලොම කොම, ජාකර (අමතවාදනා)... 154,
 162, 406, 530

රත්න ලොම කොම... 552
 රත්න ලොම කොම කොම... 506
 රත්න ලොම කොම කොම... 503
 රත්න ලොම කොම කොම... 326
 රත්න ලොම කොම කොම... 452
 රත්න ලොම කොම කොම... 464
 රත්න ලොම කොම කොම... 43, 224
 රත්න ලොම කොම කොම... 144
 රත්න ලොම කොම කොම... 133
 රත්න ලොම කොම කොම... 121
 රත්න ලොම කොම කොම... 416
 රත්න ලොම කොම කොම... 136
 රත්න ලොම කොම කොම... 254
 රත්න ලොම කොම කොම... 102

රත්න ලොම කොම කොම... 424
 රත්න ලොම කොම කොම... 23, 43, 66, 154, 334, 446, 444,
 444, 446, 444, 402, 404, 466
 රත්න ලොම කොම කොම... 221
 රත්න ලොම කොම කොම... 321
 රත්න ලොම කොම කොම... 223
 රත්න ලොම කොම කොම... 156,
 166, 164, 466
 රත්න ලොම කොම කොම... 444

රත්න ලොම කොම කොම... 444
 රත්න ලොම කොම කොම... 44
 රත්න ලොම කොම කොම... 44,
 164
 රත්න ලොම කොම කොම... 446

සං.

රත්න ලොම කොම කොම... 325
 රත්න ලොම කොම කොම... 530
 රත්න ලොම කොම කොම... 406
 රත්න ලොම කොම කොම... 166, 164,
 300, 413, 414, 442, 464
 රත්න ලොම කොම කොම... 46, 324
 රත්න ලොම කොම කොම... 12, 44,
 164, 346, 366

රත්න ලොම කොම කොම... 6
 රත්න ලොම කොම කොම... 404
 රත්න ලොම කොම කොම... 362
 රත්න ලොම කොම කොම... 360
 රත්න ලොම කොම කොම... 160
 රත්න ලොම කොම කොම... 442

රත්න ලොම කොම කොම... 254
 රත්න ලොම කොම කොම... 166
 රත්න ලොම කොම කොම... 144
 රත්න ලොම කොම කොම... 23
 රත්න ලොම කොම කොම... 66, 444
 රත්න ලොම කොම කොම... 166
 රත්න ලොම කොම කොම... 46
 රත්න ලොම කොම කොම... 436
 රත්න ලොම කොම කොම... 466

රත්න ලොම කොම කොම... 466
 රත්න ලොම කොම කොම... 226, 256, 342, 420
 රත්න ලොම කොම කොම... 146

රත්න ලොම කොම කොම... 366
 රත්න ලොම කොම කොම... 146,
 206, 240, 466
 රත්න ලොම කොම කොම... 444
 රත්න ලොම කොම කොම... 140,
 344, 364

රත්න ලොම කොම කොම... 444
 රත්න ලොම කොම කොම... 466
 රත්න ලොම කොම කොම... 466,
 216, 240, 266, 326, 344, 406,
 426, 446
 රත්න ලොම කොම කොම... 366

	સફ.
રતનશાહ. શોરાબજી તલાટી.....	૩૫૬
રતુબાઇ ધણી વીરજી બેજનશાહ ખાતા.....	૪૬
રસીદ મેહરબાન ધરાની.....	૫૧૦
રૂપાબાઇ ધણી કેમશર હોરમજી આલપાઇવાલા...	૩૨૦
રૂપાબાઇ વીધવા ખરશેજી મોટાભાઇ ડોટીવાલા...	૨૬૪
રૂસ્તમ ખરશેજી રૂસ્તમજી કામાજી... ૬૮, ૧૪૦, ૫૮૧,	૬૬૨, ૬૮૨ ^૨
રૂસ્તમ ગોસ્તાસ્પ ધરાની... ૧૧, ^૨ ૧૨૩, ^૨ ૧૬૧, ^૨	૧૬૫, ૨૩૧, ૩૭૧, ૬૭૬ ^૨
રૂસ્તમ રોશાભાઇ ડાકટર.....	૫૮૧, ૬૪૯
રૂસ્તમ નાનાભાઇ રાંછીના, ડાકટર.....	૩૨૯
રૂસ્તમ પેશોતન હમજીઆર, એ૦, સુરતી...	૪૪૪, ૪૪૫
રૂસ્તમ ફરોખખશ ધરાની.....	૨૧૧
રૂસ્તમ બરજેન્દ્ર પે-માસટર.....	૩૨૯
રૂસ્તમ બહમનશાહ વધીલ.....	૨૫૮, ૬૨૨, ^૨ ૬૮૨
રૂસ્તમ મેહરબાન, એ૦.....	૮૨
રૂસ્તમ મેહરબાન આચા.....	૫૮૧
રૂસ્તમખા મનજીવરા.....	૩૦૧
રૂસ્તમજી અરહેસર વાડીઆ... ૪, ૬૧, ૧૧૧, ૧૩૦,	૧૩૮, ૧૪૮, ^૨ ૧૪૯, ૧૬૫, ૨૦૫, ૨૩૧, ૨૪૨,
	૩૨૪, ૫૬૦, ૬૯૮
રૂસ્તમજી અરહેસર માસટર.....	૬૮૨, ^૨ ૬૯૩
રૂસ્તમજી અરહેસર મુનશી.....	૬૨
રૂસ્તમજી અરહેસર ધરપેનશરના.....	૧૦૩, ૫૦૧
રૂસ્તમજી અરહેસર દાઇવાલા.....	૧૪૯, ૩૭૪
રૂસ્તમજી અસપ'દીઆરજી કામદીનજી, દસ્તુર.....	૧૮૬, ૩૧૧, ૫૧૧
રૂસ્તમજી અસપ'દીઆરજી મેહમવાલા.....	૪૬૨, ૫૬૩
રૂસ્તમજી આચાજી (નીકલસનના)	૪૦૬
રૂસ્તમજી એદલજી મુખીઆ.....	૧૩, ૭૪
રૂસ્તમજી એદલજી લારડ.....	૨૩૪
રૂસ્તમજી એદલજી કકરીઆ.....	૩૦૩
રૂસ્તમજી એદલજી મીસ્ત્રી.....	૩૫૬
રૂસ્તમજી એદલજી વાલિસના.....	૩૪૮, ૩૪૯
રૂસ્તમજી એદલજી બરડી.....	૪૭૦
રૂસ્તમજી એદલજી બાંમજી.....	૬૦૦
રૂસ્તમજી એદલજી માકાખ્યાના, ધખનેડ.....	૫૯૨
રૂસ્તમજી કાવશજી સુરતી (ગણવી)... ૨૧, ૬૯, ૮૯,	૧૧૭, ૧૭૦, ૨૯૩, ૩૭૫
રૂસ્તમજી કાવશજી ખાતા.....	૩૦૩, ૪૫૧, ૫૫૫

	સફ.
રૂસ્તમજી કાવશજી પટેલ... ૫૮, ૧૨૪, ૨૮૫, ૫૮૬, ૫૯૩	
રૂસ્તમજી કાવશજી પારેખ.....	૬૯૪
રૂસ્તમજી કાવશજી દુઆરા, કુકાજીના.....	૫૦૭, ૫૪૯
રૂસ્તમજી કાવશજી બાધુરજી, ડાકટર... ૬૬, ૬૯, ૧૪૦,	૧૮૦, ૨૮૮, ૨૯૫, ૩૨૬, ૩૩૮, ૩૯૦, ૪૪૪,
	૪૫૧, ૪૫૨, ૪૫૩, ૪૮૨, ૫૦૧, ૫૩૯, ૫૪૬,
	૫૯૯, ૬૨૪ ^૨
રૂસ્તમજી કાવશજી બનાજી	૯૬, ^૩ ૯૭, ^૨ ૯૮,
	૧૦૦, ૧૯૮
રૂસ્તમજી કાવશજી લાહા.....	૪૮૦
રૂસ્તમજી કાવશજી વધીલ, ચાણેવાલા.....	૨૩૪, ૩૭૮
રૂસ્તમજી કેકોબાદજી મુલત્રાશીરોજના, દસ્તુર ...	૪૨,
	૮૯
રૂસ્તમજી કેકોબાદજી મેહરજીરાજી, દસ્તુર.....	૫૭,
	૨૦૭, ૩૮૪, ૪૦૬, ૪૦૭, ^૨ ૪૦૮, ૪૬૦,
	૫૮૫, ૬૨૯, ૬૮૬
રૂસ્તમજી કેમશર ખાતા.....	૫
રૂસ્તમજી કેરશરપજી મોદી, એ૦.....	૧૦૮, ૪૦૭
રૂસ્તમજી કેરશરપજી, એ૦, વલસાડના.....	૧૪૨
રૂસ્તમજી કોલાભાઇ કોલાકાકાના...	૧૬૪, ૬૬૫, ૬૮૭
રૂસ્તમજી કોલાભાઇ શાધુરજી.....	૬૮૬
રૂસ્તમજી ખરશેજી અશીનવાલા.....	૧૮૬
રૂસ્તમજી ખરશેજી કોપર.....	૨૧, ૨૭, ૨૫૮
રૂસ્તમજી ખરશેજી નેતરવાલા.....	૨૪૪
રૂસ્તમજી ખરશેજી મોદી, સુરતના.....	૨૮, ૮૬,
	૮૯, ૧૦૧, ૧૮૩, ૧૯૧, ૨૬૮, ૩૩૨, ૩૬૨,
	૩૯૬, ૫૭૯, ^૨ ૬૧૨, ૬૩૨, ૬૫૯
રૂસ્તમજી ખરશેજી જમશેજી જાગરપઆચાના, એ૦	
	૫૨૮
રૂસ્તમજી ખરશેજી વાજા.....	૪૮૦, ૬૬૪, ૬૮૨
રૂસ્તમજી ખરશેજી સરાફ.....	૨૧, ૫૩, ૫૨૪, ૫૮૭
રૂસ્તમજી ખરશેજી ધાભર.....	૩૩૩
રૂસ્તમજી ખરશેજી બનાતવાલા.....	૩૩૯
રૂસ્તમજી ખરશેજી, એડનના.....	૩૧૬
રૂસ્તમજી ખરશેજી ગાંધી.....	૬૮૩
રૂસ્તમજી ખરશેજી ભાંડુપવાલા.....	૫૪૬, ૬૦૦
રૂસ્તમજી જમશેજી જીજીભાઇ... ૧, ^૩ ૧૫, ૬૬,	૨૩, ૨૬, ^૪ (હાનરેબજી) ૨૭, ^૩ ૨૮, ૨૯, ^૨
	૩૧, ૩૩, ૩૪, ૩૭, ^૩ ૪૦, ૪૩, ૪૫, ૪૬, ^૪
	૫૦, ^૨ ૫૭, ૬૦, ^૨ ૬૩, ૭૨, ^૩ ૭૩, ^૪ ૭૭, ^૨

સફે.

સફે.

૮૦, ૮૧, ૮૨, ૮૫, ૮૨, ૮૪, ૮૭,
૧૦૨, ૧૦૩, ૧૦૫, ૧૦૬, ૧૧૦, ૧૧૧,
૧૧૩, ૧૧૬, ૧૧૭, ૧૧૮, ૧૧૯, ૧૨૦,
૧૨૧, ૧૨૨, ૧૨૩, ૧૨૪, ૧૨૫, ૧૨૬,
૧૨૭, ૧૨૮, ૧૩૦, ૧૩૧, ૧૩૨, ૧૩૩,
૧૩૪, ૧૩૫, ૧૩૬, ૧૩૭, ૧૪૦, ૧૪૩, ૧૪૫,
૧૪૬, ૧૪૭, ૧૪૮, ૧૪૯, ૧૫૦, ૧૫૧, ૧૫૨, ૧૫૪, ૧૫૮, ૧૫૯,
૧૬૦, ૧૬૪, ૧૬૫, ૧૬૬, ૧૬૮, ૧૭૧, ૧૭૨,
૧૭૩, ૧૭૪, ૧૭૫, ૧૭૬, ૧૭૭, ૧૭૮,
૧૭૯, ૧૮૮, ૧૯૩, ૧૯૭, ૨૦૦, ૨૦૩, ૨૦૪,
૨૦૫, ૨૦૭, ૨૧૪, ૨૧૬, ૨૧૭, ૨૨૭,
૨૨૯, ૨૩૨, ૨૪૭, ૨૬૭, ૨૬૮, ૨૬૯, ૨૭૦,
૨૭૧, ૨૭૮, ૨૮૧, ૨૮૩, ૩૦૬, ૩૬૮, ૩૨૨,
૩૨૬, ૩૩૦, ૩૩૬, ૩૩૭, ૩૫૬, ૩૬૬, ૩૭૩,
૩૭૬, ૩૮૬, ૪૦૧, ૪૦૨, ૪૦૩, ૪૦૪, ૪૦૫,
૪૦૬, ૪૦૭, ૪૧૦, ૪૧૧, ૪૧૨, ૪૧૩, ૪૧૪,
૪૧૮, ૪૨૦, ૪૨૪, ૪૨૫, ૪૩૮, ૪૪૫,
૪૬૧, ૫૦૯, ૫૭૫, ૫૯૪, ૫૯૫
સત્તમજી જમશીદજી કાપડીઆ... ૨૦૫, ૫૧૯, ૬૧૧, ૬૨૨
સત્તમજી જમશીદજી નાદરશાહ, ડાક્ટર... ૧૨, ૩૧, ૫૯,
૬૦, ૧૧૨, ૧૪૦, ૧૪૯, ૧૬૯, ૧૭૫, ૨૧૫,
૩૮૩, ૪૫૬, ૫૫૩, ૫૫૯, ૬૦૪, ૬૨૧
સત્તમજી જમશીદજી દસ્તુર (સુરતના) ૫૭,
૨૧૯, ૨૪૪, ૩૭૬
સત્તમજી જમશીદજી પારખ... ૧૪૩
સત્તમજી જમશીદજી બાંધોતવાલા ૨૮૭, ૪૦૯
સત્તમજી જમશીદજી બરબોરજી મીસ્ટી..... ૩૦૯
સત્તમજી જમશીદજી દાં જમારપઆશાના..... ૫૯૯
સત્તમજી જમાસપજી, એં, બીલીમોરાના..... ૪૮૦
સત્તમજી જમાસપજી દસ્તુર મેદરજીરાણાના, એં... ૬૨,
૨૪૯, ૪૦૮, ૫૨૮, ૫૩૦
સત્તમજી જમાસપજી દારવાલા, ભર્યાના..... ૧૮૮
સત્તમજી જમાસપજી આશાપરનર..... ૩૯૯
સત્તમજી જમાસપજી બાટલીમોર..... ૬૦૦
સત્તમજી જમાસપજી બોલીઆજી, એં..... ૧૮૬
સત્તમજી જમાસપજી દાવર, તવરીઆ..... ૨૯૨
સત્તમજી જમાસપજી પોસ્ટ માસ્ટર, સુરતના..... ૨૯૬
સત્તમજી જમાસપજી પોહડખાનાંવાલા..... ૪૯૪
સત્તમજી જમાસપજી દેસાઈ..... ૫૩૩
સત્તમજી જમાસપજી વાડીઆ..... ૧૭૯, ૬૦૦, ૬૪૯

સત્તમજી ડોશાભાઈ રોઠેના ૧૭, ૪૬૦, ૬૦૭
સત્તમજી ડોશાભાઈ વાડીઆ ૪૮૦
સત્તમજી તેહમુલજી ભર્યા..... ૮૭
સત્તમજી તેહમુલજી રેડીમની..... ૨૫૧
સત્તમજી તેહમુલજી રોઠેના..... ૩૫૬
સત્તમજી દાદાભાઈ ઉનવાલા..... ૪૩૯
સત્તમજી દાદાભાઈ કામાજી..... ૩૬, ૫૨, ૨૪૧,
૨૯૯, ૩૧૮, ૩૨૬, ૩૮૬, ૪૧૩, ૪૬૫,
૫૭૦, ૫૭૩, ૬૦૦
સત્તમજી દાદાભાઈ કામાજીની કું..... ૨૦૪, ૨૪૧,
૫૭૩
સત્તમજી દાદાભાઈ ગંદવીગરા... ૫૬, ૬૦, ૧૧૫, ૬૮૬
સત્તમજી દાદાભાઈ ભાપુ, આં..... ૪૧૪
સત્તમજી દાદાભાઈ ગજધર..... ૬૬, ૬૭
સત્તમજી દાદાભાઈ ધાસવાલા (તીની)..... ૧૧૭
સત્તમજી દાદાભાઈ પોહડ્યા..... ૨૭૮, ૫૧૭,
૬૧૨
સત્તમજી દાદાભાઈ મોદી, પુલ્કાં આખરવરવાલા...
૩૦૪
સત્તમજી દાદાભાઈ માડન..... ૩૭૭, ૬૦૦
સત્તમજી દીનશાહ મુલકશીરીજી..... ૩૭૫
સત્તમજી દીનશાહ ગાંધી..... ૫૫૫, ૬૨૩
સત્તમજી ધનજીભાઈ ટપાન... ૨૧, ૩૫, ૬૦, ૧૫૮,
૧૮૭, ૨૦૫, ૨૯૦, ૩૬૬, ૪૧૩, ૫૦૧,
૫૩૭, ૫૪૧, ૫૫૫, ૬૧૫, ૬૩૭, ૬૮૭
સત્તમજી ધનજીભાઈ માસ્ટર..... ૧૪૨
સત્તમજી ધનજીભાઈ પટેલ..... ૩૫૭, ૪૭૯, ૫૮૭
સત્તમજી ધનજીભાઈ મેહતા..... ૬૪૭
સત્તમજી ધનજીભાઈ રોઠેના... ૨૫૮, ૪૧૫, ૫૧૯,
૫૮૧, ૬૨૨
સત્તમજી ધનજીભાઈ રાણા..... ૪૫૬
સત્તમજી નયુભાઈ બીલીમોરાનીઆ..... ૫૮
સત્તમજી નવરોજી મેજરમેરના..... ૬
સત્તમજી નવરોજી પટેલ..... ૯૮, ૨૫૦
સત્તમજી નવરોજી મોટાભાઈ..... ૩૦૦, ૫૭૬
સત્તમજી નવરોજી, તમેલાવાલા..... ૩૧૩
સત્તમજી નવરોજી બીલીમોરાનીઆ..... ૩૮૭
સત્તમજી નવરોજી મસતાકીઆ..... ૫૮૭
સત્તમજી નશરવાનજી કામાજી... ૧૪, ૬૦, ૧૧૫,
૧૭૫, ૧૮૦

	સફે.
રૂસતમજ નશરવાંનજ કાતરક.....	૬૮૨
રૂસતમજ નશરવાંનજ ખોરી, ડાકટર... ૧૨, ૩૧, ૩૩, ૧૧૧, ૧૧૨, ૧૨૦, ૧૩૮, ૧૪૦, ૨૧૫, ૨૫૮, ૨૮૮, ૩૨૨, ૩૨૬, ૩૩૮, ૩૩૯, ૪૨૯, ૪૩૮, ૪૫૬, ૫૫૨, ૫૫૩, ૫૭૨, ૬૧૫, ૬૩૪, ૬૬૫	
રૂસતમજ નશરવાંનજ (નાદરશાહ)ની કું... ૧૮, ૫૮૬	
રૂસતમજ નશરવાંનજ નાદરશાહ..... ૧૮, ૫૮૬	
રૂસતમજ નશરવાંનજ હીરામાણેક..... ૧૫૩ ^૨	
રૂસતમજ નશરવાંનજ મેહરજીરાણાના, દરજીર... ૩૫૬	
રૂસતમજ નશરવાંનજ ચીનાઇ..... ૩૩૮, ૩૬૧	
રૂસતમજ નશરવાંનજ લશકરી..... ૩૯૦, ૬૮૨	
રૂસતમજ નશરવાંનજ કોપાજી..... ૫૫૫	
રૂસતમજ નાનાભાઇ મસાલાવાલા..... ૭૫	
રૂસતમજ નાનાભાઇ કાલાભાઇ, જુલુસરવાલા... ૧૮૮, ૧૯૧, ૫૦૮	
રૂસતમજ નાનાભાઇ ગળધર..... ૨૨૫	
રૂસતમજ નાનાભાઇ બેહરાંમજ જીજીભાઇ... ૨૮૫, ૩૯૪, ૩૯૭, ૩૯૯, ૬૬૭	
રૂસતમજ પાલજીજી દાવર..... ૧૨, ૮૩	
રૂસતમજ પાલજીજી કાપડીઆ..... ૧૪૬, ૧૭૫, ૨૦૮	
રૂસતમજ પાલજીજી આમરીઆ..... ૧૬૭	
રૂસતમજ પાલજીજી બેકવાલા... ૨૫૮, ૩૨૩, ૫૦૮, ૬૩૦, ૬૮૮	
રૂસતમજ પાલજીજી શેઠાના..... ૩૦૩	
રૂસતમજ પાલજીજી કુટાર..... ૬૨૨	
રૂસતમજ પીરજીશાહ મીનવાલા..... ૩૧૬	
રૂસતમજ પુજીઆજી દલાલ..... ૨૨૦	
રૂસતમજ પેશતનજ ઉમરીગર..... ૨૫૦, ૪૭૭, ૫૦૮, ૬૬૭	
રૂસતમજ પેશતનજ બાકસટર..... ૨, ૩૧૩, ૩૩૦	
રૂસતમજ પેશતનજ ખંખાતા..... ૪૭૭	
રૂસતમજ પેશતનજ બીલીમોરીઆ... ૮૮, ૩૫૦, ૨ ૪૩૭, ૫૫૨, ૬૮૬	
રૂસતમજ પેશતનજ દલાલ..... ૩૫૫	
રૂસતમજ પેશતનજ સુરતી (બકરાંકાપુ)..... ૧૧૭	
રૂસતમજ પેશતનજ મોતીવાલા..... ૩૭૦, ૬૦૦	
રૂસતમજ પેશતનજ સુરતી..... ૧૪૦	
રૂસતમજ પેશતનજ કચેરીઆ..... ૫૧૦	
રૂસતમજ પેશતનજ બરૂઆ, ડાકટર... ૧૬૯, ૩૧૫, ૩૫૬, ૪૩૮, ૪૩૯, ૫૫૪	

	સફે.
રૂસતમજ પેશતનજ, બખરચી..... ૪૮૦	
રૂસતમજ પેશતનજ દીવેચા..... ૧૮૪	
રૂસતમજ પેશતનજ મેહતા..... ૨૫૩	
રૂસતમજ પેશતનજ વડીલ, આં..... ૨૨૬	
રૂસતમજ ફકીરજી વાજા..... ૨૫૦	
રૂસતમજ ફરદુનજ વાંદરા, એં બરૂચના..... ૩૧૪	
રૂસતમજ ફરદુનજ બીકરસટથ..... ૫૮૭	
રૂસતમજ ફરદુનજ કાતરક..... ૬૧૧	
રૂસતમજ ફરાંમજ મોશાવજના..... ૪૪૫	
રૂસતમજ ફરાંમજ પદરખાનાવાલા..... ૨	
રૂસતમજ ફરાંમજ કમીશરીવાલા..... ૨૫૮, ૩૫૬	
રૂસતમજ ફરાંમજ મેહતા..... ૪૯, ૯૦, ૧૦૩, ૧૧૫, ૧૩૦, ૧૭૩, ૧૮૦, ૧૯૩, ૫૧૯, ૫૫૩, ૬૪૪ ^૨	
રૂસતમજ ફરાંમજ હકીમ..... ૧૧૬	
રૂસતમજ ફરાંમજ વાડીઆ..... ૩૭૫, ૬૯૨ ^૨	
રૂસતમજ ફરાંમજ માકીદજાલ..... ૧૫૫, ૧૯૯	
રૂસતમજ ફરાંમજ, મામલતદાર..... ૧૬૪	
રૂસતમજ ફરાંમજ દીવેચા... ૪૨૧, ૪૬૦, ૫૩૭, ૫૯૦, ૫૯૯, ૬૪૯, ૭૦૨ ^૨	
રૂસતમજ ફરાંમજ કાલાપેશીના..... ૨૨૯	
રૂસતમજ ફરાંમજ ખરાસ..... ૨૫૮	
રૂસતમજ ફરાંમજ ધાતીગરા..... ૨૨૯	
રૂસતમજ ફરાંમજ શેઠાના..... ૬૭૪	
રૂસતમજ ફરાંમજ સાદનના..... ૨, ૨૮૪, ૨૯૦, ૫૨૯	
રૂસતમજ બરબોરજી પાવરી..... ૩૬	
રૂસતમજ બરબોરજી દોરાબજી કાપર..... ૨૧	
રૂસતમજ બરબોરજી મોદી... ૧૭૩, ૨૧૪, ૨૪૧, ૨૪૬, ૩૮૧, ૪૫૬, ૫૯૯	
રૂસતમજ બહમનજ અદગરા..... ૩૬	
રૂસતમજ બહમનજ ઉનવાલા, એં..... ૩૩૨	
રૂસતમજ બહમનજ બહમન બેહરાંમ..... ૬૮૩	
રૂસતમજ બહમનજ લાવનગરી..... ૧૩૧	
રૂસતમજ બહમનજ છરાંની..... ૩૭૪	
રૂસતમજ બેહરાંમજ કરાકા..... ૨૩૧	
રૂસતમજ બેહરાંમજ ચોધરી..... ૨૧	
રૂસતમજ બેહરાંમજ ચીનાઇ..... ૪૫૬	
રૂસતમજ બેહરાંમજ દેસાઇ..... ૨૧, ૨૭, ૪૮૪	
રૂસતમજ બેહરાંમજ પારખ, ડાકટર... ૨૫૩, ૨૬૧, ૨૬૨, ૨૭૮, ૪૯૫	

સફે.

સફે.

રૂસ્તમજ ખેહરાંમજ પાપા (મીનીખેગ) ... ૨૦૮, ૨૫૫
રૂસ્તમજ ખેહરાંમજ સંખણા, (દરુર, કલીઆણીના)...
૭૦૩૨

રૂસ્તમજ રતનજ ગોરવાલા... ૨૬૭
રૂસ્તમજ રતનજ દાદ્યાનજના, એ... ૩૦, ૧૦૬,
૧૦૮

રૂસ્તમજ ખેહરાંમજ, એકનના... ૫૪૪
રૂસ્તમજ મનચેરજની કું... ૨૦૫
રૂસ્તમજ મનચેરજ પટલુ... ૧૫૦
રૂસ્તમજ મનચેરજ ગીચગર... ૧૪૦, ૩૦૨, ૫૦૧
રૂસ્તમજ મનચેરજ ગીમી... ૩૯૦, ૪૪૬, ૫૧૮, ૫૮૧
રૂસ્તમજ મનચેરજ, એકનના... ૩૧૯
રૂસ્તમજ મનચેરજ મોખેરજના... ૪૮૦
રૂસ્તમજ મનચેરજ રેડીમની... ૬૩૭
રૂસ્તમજ મનચેરજ ભાભા... ૬૮૭
રૂસ્તમજ મનચેરજ દાડખાનાવાલા... ૫૫૩
રૂસ્તમજ મનજ (રૂસ્તમખા), સુરતના... ૧૭૬
રૂસ્તમજ માણેકજ વજ્રદાર... ૨૧
રૂસ્તમજ માણેકજ વજ્રદ... ૬૨૨, ૬૮૨
રૂસ્તમજ માણેકજ વાડીઆ... ૬૧
રૂસ્તમજ માણેકજ પોંદયખાનાવાલા... ૪૭૦
રૂસ્તમજ માણેકજ દાવર, નવસારીના... ૬૩
રૂસ્તમજ માણેકજ ધજનેર... ૧૧૨, ૩૫૫, ૫૩૨
રૂસ્તમજ માણેકજ મુલકાં શીરોજના... ૩૩૫
રૂસ્તમજ માણેકજ મેહતા, કરાંચીના... ૩૪૭
રૂસ્તમજ માણેકજ હીરામાણેકજ... ૩૪૮
રૂસ્તમજ માણેકજ ગઢરીવાલા... ૫૮૧
રૂસ્તમજ માણેકજ કોહલા... ૬૦૦
રૂસ્તમજ મેહરનોશજ મસાંની... ૪૩૯
રૂસ્તમજ મેહરવાંનજ નાલીએરવાલા... ૬, ૧૭૩, ૪૫૩
રૂસ્તમજ મેહરવાંનજ ગળધર... ૩૭૪
રૂસ્તમજ મેહરવાંનજ પટેલ, એમ. એ., એલ.
એલ. બી. ૫૯, ૧૪૦, ૧૪૯, ૨૧૫,
૨૪૩, ૩૧૫, ૩૨૬, ૩૨૯, ૩૫૨, ૩૫૭

રૂસ્તમજ રતનજ ભર્યા... ૧૮, ૨૧૬
રૂસ્તમજ રતનજ ધાભર... ૨
રૂસ્તમજ રતનજ વાડીઆ... ૨, ૪, ૪૦, ૪૮, ૪૯, ૭૪
રૂસ્તમજ રતનજ બીલીગોરીઆ... ૫૮, ૧૯૪, ૪૧૬
રૂસ્તમજ રતનજ બીશની... ૯૬, ૯૭
રૂસ્તમજ રતનજ લીધુવાલા... ૬૬૨
રૂસ્તમજ વીકાજ મેહરજ... ૧૫, ૨૬, ૨૧૦, ૩૨૩,
૫૪૨,
રૂસ્તમજ લીમજભાઇ લીમમાકુના... ૧૯૪, ૬૬૫,
૬૮૭
રૂસ્તમજ લીમજભાઇ ખાટલીખોજ... ૨૫૮, ૬૦૦
રૂસ્તમજ લીમજભાઇ માકુજ... ૬૮૬
રૂસ્તમજ સતોકજ પેશતન જમારપના... ૬૨૧
રૂસ્તમજ સુખમાજ ડોલાખાજ... ૫૭૪
રૂસ્તમજ શાપુરજની કું... ૨
રૂસ્તમજ શાપુરજ ઉમરીગર... ૧૯, ૨૧, ૨૭, ૨૯૨
રૂસ્તમજ શાપુરજ ખાટલા... ૩૩૩, ૩૬૩, ૪૨૬
રૂસ્તમજ શાપુરજ મેહતા... ૧૦૦, ૩૧૩
રૂસ્તમજ શાપુરજ શેકના... ૪૩૦
રૂસ્તમજ શાપુરજ તારાપોરવાલા... ૧૮૪, ૧૮૫
રૂસ્તમજ શાપુરજ મુકાદમ... ૨૪૨
રૂસ્તમજ શોરખજ... ૨૬૫
રૂસ્તમજ શોરાખજ પાંઢિવાલા... ૪૦
રૂસ્તમજ શોરાખજ દારવાલા... ૫૧૯
રૂસ્તમજ શોરાખજ ગોરાપના, ધ'ગવાલા... ૧૨, ૪૯૪,
રૂસ્તમજ શોરાખજ કમીશરીવાલા... ૨૦૫, ૨૬૦,
૨૯૦, ૩૧૩, ૬૦૦, ૬૪૯,

રૂસ્તમજ મેહરવાંનજ માસંદર... ૪૨૬, ૪૫૬, ૫૦૫
રૂસ્તમજ મેહરવાંનજ બીલીગોરીઆ... ૧૯૪
રૂસ્તમજ મેહરવાંનજ સુધ... ૩૮૦
રૂસ્તમજ મેહરવાંનજ દાદીના, ડાકટર... ૨૧૫, ૩૦૩,
૩૩૯, ૩૭૫, ૪૫૧, ૫૧૯, ૫૩૯, ૫૬૬
રૂસ્તમજ મેહરવાંનજ દાડખાનાવાલા... ૫૨૧
રૂસ્તમજ મેહરવાંનજ મેહતા... ૫૮૧
રૂસ્તમજ મેહરવાંનજ બાઇસ... ૬૦૦
રૂસ્તમજ મોટાભાઇ મેધિરા... ૧૯૪, ૬૮૭

રૂસ્તમજ શોરાખજ ઉનવાલા... ૨૨, ૯૮,
૬૪૭
રૂસ્તમજ શોરાખજ ઉનવાલાની કું... ૬૭, ૯૯
રૂસ્તમજ શોરાખજ ખરાસ... ૬૯, ૩૧૯, ૫૨૪,
૫૩૭, ૫૪૪
રૂસ્તમજ શોરાખજ ફટાકીઆ... ૬૦૦
રૂસ્તમજ શોરાખજ દાદી... ૬૦૦
રૂસ્તમજ શોરાખજ ખરાસના છોકરાઓ... ૯૮
રૂસ્તમજ શોરાખજ ધડીઆલી... ૫૮૧
રૂસ્તમજ શોરાખજ પુણગર... ૧૪૦, ૪૮૩

સફે.

સફે.

રસતમજ શોરાખજ બતીવાળી.....	૫૫૪
રસતમજ શોરાખજ દલાલ, ભરથવાળી.....	૧૧૫, ૧૮૩, ૧૮૫, ૧૮૬, ૨૧૮, ૨૧૮, ૧૯૦, ૧૯૧, ૨૦૫, ૨૨૩, ૨૬૫, ૩૨૩, ૩૪૩, ૩૬૨, ૫૭૯, ૨ ૬૧૨, ૬૧૩, ૬૭૪, ૬૭૫
રસતમજ શોરાખજ વાળગાંધી...૧૫૪, ૧૫૫, ૨૬૩	
રસતમજ શોરાખજ દાવર.....	૬૬૨
રસતમજ શોરાખજભાષ, તારાપોરના.....	૨૮૫
રસતમજ હીરજભાષ વાડીઆ...૨૧, ૪૬, ૪૮, ૧૪૦, ૩૫૫, ૩૬૨	
રસતમજ હોરમજજ નાલભાષ... ૪૫૪, ૪૬૮, ૪૭૦, ૨ ૪૮૫, ૪૮૬, ૬૦૭	
રસતમજ હોરમજજ મીસતરી.....૨૧, ૧૪૦, ૨૫૮, ૪૪૯	
રસતમજ હોરમજજ પુણેગર.....	૬૮૨
રસતમજ હોરમજજ પાવરી.....	૩૬
રસતમજ હોરમજજ માગન.....	૩૪૯, ૬૬૨
રસતમજ હોરમજજ પડિ, મધરાજના.....	૪૫
રસતમજ હોરમજજ પાટક.....	૬૮૨
રસતમજ હોરમજજ વખારીઆ, લાકડાવાલા, ભરથના... ૧૮૭, ૧૯૦, ૬૬૬	
રસતમજ હોરમજજ લાકડાવાલા.....	૭૨, ૨૨૦
રસતમજ હોરમજજ વાડીઆ..... ૩૮, ૩૯, ૧૩૮, ૩૭૧, ૫૩૫	
રસતમજ હોરમજજ ગાએ.....	૩૭૦
રસતમજ હોરમજજ કોટવાલ.....૧૪૦, ૨૫૦, ૨૫૫	
રસતમજ હોરમજજ બાટલીવાલા.....	૧૫૩, ૫૨૦
રસતમજ હોરમજજ નાણાવતી, ડાકટર ... ૨૪૩, ૪૪૦, ૫૧૮, ૫૫૮	
રસતમજ હોરમજજ જમશેદજ રસતમજ, કરાંચી વાલા.....	૩૪૬, ૩૪૭
રસતમજ હોરમજજ જોગા, ટરીચીનેપોલીવાલા....	૨૦૯
રસતમજ હોરમજજ પેશતનજ કામાજ (સરજનન)	૪૭૯, ૫૫૪, ૫૮૦, ૫૮૧, ૬૨૩, ૬૬૧, ૬૮૪
રસતમજ હોરમજજ મનચેરજ કામાજ.....	૫૦૬
રસતમજ હોરમજજ બાંના, નવસારી.....	૬૦૬
રસતમજ હોરમજજ ચીનાષ.....	૬૦૦
રસતમજ હોરમજજ મીસતરી.....	૨૫

લ

લખમીદાસ અને માણેકજ.....	૬૦૨
લવજભાષ ખરશેદજ વાડીઆ.....	૬૪૯
લવજ નશરવાંનજ વાડીઆ.....	૧૦૬, ૧૩૮
લવજ મનચેરજ વાડીઆ.....	૪૦, ૬૦૦
લવજ ખેરવાંનજ વાડીઆ.....	૪૩૯
લવજ રસતમજ શેકના.....	૪૬
લીમજ એદલજ.....	૧૫૦
લીમજ એદલજ પાડિ, મધરાજના.....	૪૫
લીમજ એદલજ ભાણવાલા.....	૩૩૨
લીમજ અને કાવશજ માણેકજ લીમજ..... ૮૦, ૯૦, ૧૧૧, ૧૨૪, ૧૩૦, ૧૫૪	
લીમજ કાવશજ બાંમજ.....	૨૫૮
લીમજ કાવશજ બનાજ.....	૨૭૫, ૩૭૪
લીમજ જમશેદજ બાટલીમેજ...૧૦, ૧૪, ૨૬, ૪૬, ૬૭, ૯૦, ૧૧૪, ૧૫૪, ૧૭૫, ૨૧૩, ૨૧૫, ૨૪૧, ૨૫૮, ૨૭૫, ૩૧૬, ૩૨૨, ૩૪૮, ૩૪૯, ૩૬૬, ૪૧૨, ૪૫૨, ૪૬૫, ૫૦૧, ૨, ૫૩૭, ૫૪૪, ૫૪૩, ૫૫૩, ૬૧૮	
લીમજ ડોશાભાષ પાલમકોટવાલા.....	૪૯૬
લીમજ દીનશાહ પાડિ.....	૧૪૦, ૪૫૬, ૬૦૦, ૬૧૯
લીમજ દાદાભાષ પાડિ.....	૯૦
લીમજ ધનજભાષ મુનશી...૯૬, ૯૭, ૯૮, ૯૯, ૧૦૩	
લીમજ નવરાજજ બનાજ... ૩૦૫, ૩૨૨, ૩૩૮, ૩૫૮, ૩૬૪, ૩૭૪, ૩૯૦, ૪૧૨, ૪૨૧, ૪૩૨, ૪૬૦, ૫૬૫, ૫૬૬, ૫૯૯, ૬૧૯	
લીમજ નશરવાંનજ લીલાજિવાલા.....	૩૪૨, ૫૩૮
લીમજ પેશતનજ, કરાંચીના.....	૨૮૯
લીમજ પેશતનજ સરાફ.....	૪૪૩
લીમજ ખેરવાંનજ સકરવાલા.....	૫૨૯, ૬૦૪
લીમજ ભીખાજ (પાડિ) ના છોકરાઓ.....	૪૯૭
લીમજ મનચેરજ મોદી.....	૯૮, ૪૩૪, ૪૪૯
લીમજભાષ મનચેરજ અપુ.....	૬૨૨
લીમજ માણેકજ પારખ.....	૭૪
લીમજ માણેકજ બનાજ.....	૧,
૨, ૪, ૧૪, ૧૫, ૨૬, ૩૦, ૩૩, ૩૫, ૪૦, ૪૬, ૫૧, ૫૩, ૬૫, ૮૦, ૮૫, ૮૬, ૮૬, ૮૬, ૯૦, ૯૪, ૯૮, ૧૦૨, ૧૦૩, ૧૧૧, ૧૨૦, ૧૨૪, ૧૨૫, ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૩૫, ૧૩૭, ૪	

સફે.

સફે.

૧૩૮, ૧૪૦, ૧૫૪, ૧૬૫, ૧૭૩, ૧૭૪, ૨૩૨,

૩૧૮, ૩૨૨, ૩૬૩, ૪૧૨, ૪૩૨, ૪૬૦, ૪૮૨,

૫૪૬, ૬૩૮

લીમણ માણેકજી (ખનાજી)ની કુંપની..... ૨૬

લીમણ હોરમજી મેથુરી..... ૧૬૪, ૬૬૫, ૬૮૭

૫

વીકાજ તથા પેશતનજી મેહરજી.....૨૭૮, ૬૨૬, ૬૭૪

વીકાજ મેહરજી..... ૧૫, ૧૮૪, ૨૦૬, ૩૦૧,

૫૪૨, ૬૨૫, ૬૨૬, ૭૦૨

વીકાજ મેહરજીભાઈ બાપુજી વીકાજ..... ૩૭૫

વીકાજ શાપુરજી, વલસાડના..... ૧૪૧૨, ૧૪૨

વીરજીભાઈ ડાસાભાઈ ગોધપેરીઆ... ૪૫૬, ૫૩૨, ૬૧૫

વીરજીભાઈ કાવરાજી દીનશાહજી પીટીટ ... ૬૫૨, ૬૭૧

વીરજીભાઈ વીધવા જમશેદજી કુંવરજી જશવાલા... ૫૧૧, ૫૭૬

વીરજીભાઈ ધણી જમશેદજી પેશતનજી ગાંધી..... ૫૬૬

વીરજીભાઈ વીધવા જમશેદજી અરશેદજી આટલીભોઈ ૧૬૩

વીરજીભાઈ વીધવા જીજીભાઈ દાદાભાઈ..... ૫૧

વીરજીભાઈ વીધવા ધનજીભાઈ પેશતનજી મેહતા... ૫૭

વીરજીભાઈ વીધવા નવરોજી નશરવાંનજી હાથકાપુ... ૧૬૨

વીરજીભાઈ નાનાભાઈ દાદાભાઈ, બીલીમોરાનાં... ૧૬૪

વીરજીભાઈ ધણી પેશતનજી બહમનજી જીજીભાઈ... ૩૭૮

વીરજીભાઈ ધણી પેશતનજી મેહરાંમજી મેહતા. ૧૬૪, ૩૪૭

વીરજીભાઈ વીધવા પીરોજશાહ રસેતમજી દલાલ,... ૧૬૦

વીરજીભાઈ ધણી શાપુરજી હોરમજી સોપારીવાલા... ૩૪૫

વીરજીભાઈ ધણી શોરાબજી કાવરાજી તાતા ૭૦૫૨

વીરજીભાઈ..... ૧૩૪

૨૧

શાકરજીભાઈ ધણી દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ...૬૮,

૬૭, ૬૯૨, ૧૪૪, ૧૬૦, ૧૬૫, ૨૪૮, ૩૩૪,

૩૬૬, ૪૧૩, ૪૩૧, ૫૧૨૨, ૫૧૩૨, ૫૧૪, ૭,

૫૧૫૨, ૫૪૧, ૫૫૮, ૫૭૨, ૫૭૩૨, ૬૦૩,

૬૧૦, ૬૩૬, ૬૫૨, ૬૭૦

શાકરજીભાઈ ધણી નવરોજી નશરવાંનજી ગજવાર... ૬૮૬

શાકરજીભાઈ ધણી મનચેરજી પેશતનજી ચીચગર ... ૨૨૧

શાપુરજી અરેસર પાંડે ... ૨, ૫૨, ૩૬, ૬૦૨,

૧૩૦, ૧૬૬, ૧૭૩, ૧૮૦૨

શાપુરજી અસપંદીઆરજી કાપડીઆ. ૫૧

શાપુરજી એદલજી મોવડાંવાલા ૫૫૮

શાપુરજી કાવરાજી સંજીઆ ૨૫૮, ૨૭૬

શાપુરજી કાવરાજી કપટાંન ૫૭૧૨

શાપુરજી ફેરસાસજી, એ. વલસાડના..... ૧૪૨

શાપુરજી કુંવરજી કોવાજી ૧૭૭

શાપુરજી કુંવરજી દલસા ૧૬૬

શાપુરજી કુંવરજી તાતાના છાકરાઓ ૬૮૬

શાપુરજી ખરશેદજી શેકાના..... ૨

શાપુરજી ખરશેદજી સુરતી..... ૬૦

શાપુરજી ગોરાભાઈ, વલસાડના ૪૨૧, ૫૦૮, ૫૮૭

શાપુરજી જમશેદજી કાતરક, આ. ૧૬૨

શાપુરજી જમશેદજી લાલા ૬૦૦

શાપુરજી જમશેદજી ભાવનગરી...૨૬૩, ૨૮૪,

૨૮૭, ૩૨૨, ૩૫૨, ૪૨૨, ૪૮૪, ૬૦૦, ૬૪૬,

૬૬૨, ૬૬૭, ૬૬૬

શાપુરજી જીવાજી વાળા ... ૨૧, ૩૬, ૪૦, ૪૬૨,

૧૨૭, ૧૩૦, ૧૩૮, ૧૭૪, ૨૧૪, ૨૭૫, ૨૭૮,

૩૭૨, ૫૪૮, ૬૧૮, ૬૩૪

શાપુરજી જીવણજી પેશતનજી..... ૩૬૧

શાપુરજી જાંબીરજી વધીસ ૫૫૫

શાપુરજી દાજીભાઈ વાંનીયા ૩૫

શાપુરજી દાદાભાઈ, વલસાડના...૧૬૨, ૩૨૩, ૪૨૧,

૫૦૮, ૫૮૭, ૬૮૭

શાપુરજી દાદાભાઈ બાંમજી...૩૬૦, ૪૬૫, ૫૫૪,

૬૨૧, ૭૦૪

શાપુરજી દીનશાહ ડાલાસના ૩૭૫

શાપુરજી દોરાબજી સકકાતવાલા... ૨૬, ૭૨, ૬૨,

૧૭૫, ૨૪૧, ૨૫૫૨

શાપુરજી ધનજીભાઈ આટલીવાલા... ૨૮, ૪૦, ૬૮,

૧૦૨, ૧૨૨, ૧૩૦, ૧૩૫, ૨૭૮, ૩૬૩, ૫૦૩

શાપુરજી નવરોજી પોંહયા.....૧૧૫, ૬૦૦,

૬૪૪, ૬૪૬,

શાપુરજી નવરોજી મના, કાપડીઆ ૩૬૩

શાપુરજી નવરોજી વરીઆવા ૬૧૪

શાપુરજી નશરવાંનજી ચાંદાભાઈ ૩૫૬

શાપુરજી નશરવાંનજી મેદવાર ૭, ૧૨૨, ૩૨૬

શાપુરજી નશરવાંનજી મોતીવાલા..... ૨૪૪

શાપુરજી પેશતનજી માકામયાના, ટાઉનહાલવાલા... ૧૬૬, ૨૦૮, ૨૪૭, ૨૬૧

શાપુરજી પેશતનજી આરબાએઆ..... ૫૨૩

	સફ.
શીરીનાબાઇ હોરમજી આલબસેસ.....	૪૦૮
શુનાંબાઇ ધણી અરેસર પેશતનજ બનાજ.....	૧૨
શુનાંબાઇ વીધવા અરેસર ફરાંમજ વાડીઆ.....	૧૩૮
શુનાંબાઇ ધણી એદલજ રસતમજ સુનાંવાલા.....	૨૨૫
શુનાંબાઇ કાવશજ દીનસાહજ પીટીટ... ૬૫૨, ૬૭૧	
શુનાંબાઇ ધણી ખરશેદજ જમશેદજ બાટલીબોષ... ૩	
શુનાંબાઇ ધણી ખરશેદજ માણેકજ ખરશેદજ	
સરાફ.....	૬૬, ૬૮
શુનાંબાઇ ધણી ખરશેદજ ફન્દુનજ પારખ.....	૨૦૩
શુનાંબાઇ ધણી જવાજ માણેકજ વાજા.....	૩૬
શુનાંબાઇ ધણી જાંગીરજ ફરાંમજ જસાવાલા.....	૩૦
શુનાંબાઇ ડોશાભાઇ કરાકા.....	૨૨૧
શુનાંબાઇ ધણી ડોશાભાઇ હોરમજી કામાજ...	
૬૭, ૨૨૧, ૨૨૭, ૨૬૩	
શુનાંબાઇ ધણી દોરાબજ ફરાંમજ કોલીદાર.....	૩૬૬
શુનાંબાઇ ધણી દોરાબજ શોરાબજ બનાજ.....	૧૨૩
શુનાંબાઇ વીધવા નશરવાંનજ દાદાભાઇ ગામડીઆ...	૧૬૧
શુનાંબાઇ વીધવા નશરવાંનજ મનચેરજ કામાજ...	
૧૫૯, ૨૩૨, ૩૪૦	
શુનાંબાઇ વીધવા નશરવાંનજ માણેકજ તળાકે...	૨૬
શુનાંબાઇ વીધવા બરજોરજ ફરાંમજ પડિ.....	૧૪૪
શુનાંબાઇ વીધવા બહમનજ જીજલાઇ.....	૩૭૮
શુનાંબાઇ ધણી બહમનસાહ જમશેદજ વખારીઆ...	૧૮૯
શુનાંબાઇ વીધવા બેજનજ ફરાંમજ કરાંની (આલબસેસ)...	
૨૪૮, ૨૭૫, ૫૨૨, ૫૭૬, ૬૮૭	
શુનાંબાઇ વીધવા મેહરવાંનજ માણેકજ પટેલ...	૧૭૭,
૨૧૯, ૫૪૪	
શુનાંબાઇ ધણી રસતમજ જમશેદજ જીજલાઇ...	૨૨૯, ૨
૩૦૦	
શુનાંબાઇ ધણી શોરાબજ એદલજ કોલાબેવાલા...	૧૪૧
શુનાંબાઇ ધણી હીરજીભાઇ અરેસર દાદી શેઠ...	૪૪૮, ૫૪૯
શુનાંબાઇ વીધવા હીરજીભાઇ હોરમજી પસતાળીઆ...	
૩૩૯, ૩૭૩	
શુનાંબાઇ વીધવા હોરમજી બહમનજ શેઠાં.....	૫૩૭
શુનાંબાઇ હીરજી રેડીમની વીધવા નશરવાંનજ રસતમજ	
બનાજ...	૫૬૬
શેહરીઆરજ દાદાભાઇ ભર્યા, એ. ... ૫૭, ૭૯, ૮૫,	
૧૦૬, ૧૦૭, ૧૦૮, ૨ ૧૦૯, ૨ ૧૦૯, ૧૯૫,	
૨૦૭, ૨૬૪, ૨૭૭, ૨૮૬, ૩૨૬, ૩૨૯, ૩૫૭,	
૪૦૮, ૪૫૬, ૫૧૮, ૬૯૦	

	સફ.
શેહરીઆરજ કાલાભાઇ કીકા.....	૬૩૫૨
શેહરીઆરજ કાવશજ ભર્યા.....	૧૮૦
શેહરીઆરજ નશરવાંનજ મોટાના.....	૧૮૫, ૧૮૭
શેહરીઆરજ નાલાભાઇ, ભર્યાના.....	૧૮૯
શેહરીઆરજ પેશતનજ ગાંધી.....	૧૮૬
શેહરીઆરજ બરજોરજ મેદવાર, એ.	૪૦૧
શેહરીઆરજ બહમનજ ધરાંની.....	૨૧૬
શેહરીઆરજ મેહરવાંનજ વકીલ.....	૧૮૬, ૩૪૩
શેહરીઆરજ મનાજ તારીવાલા.....	૧૮૬
શેહરીઆરજ રસતમજ ધરાંની.....	૨૧૧
શેહરીઆરજ હોરમજી કાપડીઆ.....	૧૮૬, ૧૯૦
શોરાબજ અરેસર પુણેગર.....	૧૬૨
શોરાબજ અરેસર ગજધર.....	૫૫૫
શોરાબજ અસલાજ ભર્યા.....	૪૨૬
શોરાબજ આદરજ બાંખોટવાલા.....	૨૭૬, ૩૫૭, ૫૧૦
શોરાબજ એદલજ દુબાશ.....	૩૧૩, ૩૮૭, ૬૪૬
શોરાબજ એદલજની કુ'પની.....	૨૬, ૩૧૩,
શોરાબજ એદલજ એલચીદાંના.....	૩૪૫
શોરાબજ એદલજ દાડવાલા (ઇન્ટરપ્રેટર)...	૨૫૬, ૨૮૦
શોરાબજ એદલજ ધાસનાલા.....	૩૭૫, ૫૫૫, ૬૮૨
શોરાબજ એદલજ વજીદાર.....	૮૧, ૯૨,
શોરાબજ એદલજ જેન્ડર.....	૪૦૦
શોરાબજ એદલજ વાડીઆ.....	૪૩૨, ૬૩૦, ૬૮
શોરાબજ એદલજ.....	૬૮૨
શોરાબજ એદલજ શુલાખરી.....	૬૮૭
શોરાબજ એદલજ ગજધર, રઘુનાં.....	૫૭૧
શોરાબજ એદલજ વારડન.....	૫૪૯, ૫૬૦
શોરાબજ કંડવાજ.....	૩૮૯
શોરાબજ કાવશજ કપટાન.....	૨૪, ૪૭, ૧૧૫
શોરાબજ કાવશજ કોટવાલ.....	૨૧, ૩૫૫
શોરાબજ કાવશજ ખરાસ.....	૨૩૮, ૫૨૪, ૫૪૪, ૫૫૦
શોરાબજ કાવશજ ખખાતા.....	૨૯૩, ૪૨૨,
૫૧૯, ૫૬૯, ૬૮૨	
શોરાબજ કાવશજ તાતા.....	૯૮, ૪૦૮, ૪૨૭,
૫૫૫, ૫૮૪, ૬૮૯, ૬૯૦	
શોરાબજ કાવશજ ડાકટર.....	૬૮૨
શોરાબજ કાવશજ દેશબુખ.....	૫૪
શોરાબજ કાવશજ પટેલ (બારભાએઆ).....	૩૭૦૨
શોરાબજ કાવશજ પીટીટ.....	૯૭, ૫૧૫, ૬૫૨, ૬૭૧
શોરાબજ કાવશજ પાશકોલ.....	૬૬૨, ૬૬૪

સફે.

સફે.

શોરાખજ દામલાઇ મુરતી.....	૬૬૨
શોરાખજ દારાશાહ કપટાન.....	૨૧, ૫૬૬, ૫૬૭
શોરાખજ દીનશાહ દરાકા.....	૩૬૦
શોરાખજ દીનશાહજ દલાલ, ભર્યના.....	૧૮૯
શોરાખજ દોરાખજ ચાંનદાર.....	૧૬, ૬૪
શોરાખજ દોરાખજ પટેલ.....	૩૫, ૬૬, ૨ ૬૭
શોરાખજ દોરાખજ માણુ.....	૬૭
શોરાખજ ધનજીભાઇ શેકના.....	૨
શોરાખજ ધનજીભાઇ વાડીઆ.....	૮૫, ૨ ૧૫૪,
૨૩૧, ૨૮૬, ૨ ૩૫૫, ૩૬૩, ૫૪૬, ૬૦૦, ૬૭૦	
શોરાખજ ધનજીભાઇ ખંખાતા.....	૧૮૬
શોરાખજ નવરોજજ કુપર.....	૧૪૬, ૨૫૮,
૫૪૬, ૫૭૨, ૬૪૯	
શોરાખજ નવરોજજ ખરાસ.....	૩૩૯
શોરાખજ નવરોજજ ગજધર.....	૫૬, ૩૯૦
શોરાખજ નવરોજજ અરદેસર દાવર.....	૫૪
શોરાખજ અને નવરોજજ નાનાભાઇ ફરાંમજી...૨,	
૪૬, ૨ ૮૫, ૧૭૫, ૬૧૯	
શોરાખજ નવરોજજ વાઝા, આ૦...૩૦૫, ૩૬૪, ૩૭૩	
શોરાખજ નવરોજજ વાડીઆ...૨, ૪૧, ૪૬, ૬૦;	
૮૫, ૧૩૯, ૧૭૩, ૩૧૦, ૩૨૨, ૩૭૬, ૩૮૬,	
૩૯૩, ૪૧૨, ૪૧૩, ૪૩૦, ૪૩૭, ૪૬૦, ૫૧૭,	
૫૯૯, ૬૧૮, ૬૪૯, ૬૮૫	
શોરાખજ નશરવાંનજ આખાદાન... ૪૮૦, ૫૮૦, ૬૮૨	
શોરાખજ નશરવાંનજ ગજધર.....	૫૬, ૬૭
શોરાખજ નશરવાંનજ દંડાસ.....	૨
શોરાખજ નશરવાંનજ બખશી.....	૪૯૮
શોરાખજ નશરવાંનજ વાડીઆ... ૧૦૧, ૨૫૮, ૩૩૩	
શોરાખજ નશરવાંનજ વીમા દલાલ.....	૩૬૧, ૬૦૦
શોરાખજ નાનાભાઇ ગજધર.....	૨૨૫
શોરાખજ પદમજી પેશતનજી... ૪૩૨, ૪૩૬, ૫૪૬,	
૬૨૨, ૬૮૧, ૬૯૯	
શોરાખજ પાત્રજી.....	૨૭૫
શોરાખજ પાત્રજી તંક્સાલવાલા.....	૧૭, ૧૪૦
શોરાખજ પાત્રજી દોત્રીમેહરજીના ... ૮૫, ૧૪૦,	
૧૭૩, ૧૮૦, ૨૪૧, ૩૦૯, ૨ ૩૧૩, ૩૬૭	
શોરાખજ પાત્રજી ફ્રેચમેન.....	૧૪૭, ૩૭૫
શોરાખજ પાત્રજી ભેદવાર.....	૨૪૫
શોરાખજ પાત્રજી મુલ્લાં.....	૩૯૦, ૪૩૮, ૫૧૮
શોરાખજ પાત્રજી મેહરજી.....	૬૪૬

શોરાખજ પીરોજશાહ.....	૧૮૦
શોરાખજ પીરોજશાહ દુબાશ.....	૨૬૭
એસ. પી. ફરાંમજીની કું૦.....	૩૮૭
એસ. પી. ધનજીભાઇની કું૦.....	૨૦૫, ૨૯૦, ૩૧૩
શોરાખજ પેશતનજી કાંતાં... ૨૭૬, ૩૫૭, ૪૩૩, ૪૯૬	
શોરાખજ પેશતનજી પાટક.....	૨૩
શોરાખજ પેશતનજી મેહતા, એડનના...	૨૯૭,
૩૧૯, ૨ ૫૪૪	
શોરાખજ પેશતનજી ફરાંમજી બનાજી... ૧, ૨ ૪,	
૧૦, ૧૪, ૧૭, ૨૧, ૨૬, ૨ ૨૭, ૩૪, ૩૫,	
૪૦, ૬૦, ૨ ૬૧, ૬૩, ૬૬, ૭૦, ૭૨, ૭૩,	
૮૦, ૮૫, ૨ ૮૬, ૯૦, ૨ ૯૪, ૯૮, ૧૦૨, ૪	
૧૦૩, ૧૦૪, ૧૧૦, ૧૧૧, ૨ ૧૧૪, ૧૧૫,	
૧૨૧, ૧૨૫, ૨ ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૩૪, ૧૩૫,	
૧૩૭, ૨ ૧૩૮, ૧૪૦, ૧૪૩, ૧૫૨, ૧૫૪,	
૧૬૪, ૧૭૪, ૨ ૧૭૫, ૧૮૬, ૨૨૨, ૨૨૬,	
૨૩૫, ૨૪૭, ૨૮૦, ૩૧૯, ૩૨૨, ૩૩૬,	
૩૫૫, ૩૫૮, ૩૭૬, ૩૮૬, ૩૯૩, ૪૧૨,	
૪૧૪, ૪૩૨, ૪૫૬, ૪૬૦, ૪૮૨, ૫૪૬,	
૫૭૩, ૫૭૪, ૫૯૯, ૬૦૭, ૬૧૯, ૬૨૬, ૬૪૯	
શોરાખજ પેશતનજી મીચી.....	૫૮૭
શોરાખજ એડ પેશતનજી.....	૩૮૭
શોરાખજ પેશતનજી કીકા, એડનના.....	૩૧૪, ૫૪૪
શોરાખજ પેશતનજી ફરાંમજીની કું૦.....	૮૫, ૩૮૭
શોરાખજ પેશતનજી માસટર.....	૬૨૨
શોરાખજ પેશતનજી દાવર.....	૨૫૮, ૩૪૮, ૩૫૫
શોરાખજ પેશતનજી ચીનાઇ, હુદરાખાદના.....	૪૪૦
શોરાખજ પેશતનજી શખાવાલા.....	૨૫૦
શોરાખજ પેશતનજીની કું૦.....	૬૮૬
શોરાખજ પેશતનજી કામદીનજી, દરુદર, ભર્યના	
૧૮૮, ૨૫૯, ૨૬૪, ૨૬૬, ૩૪૩, ૨ ૩૬૩	
શોરાખજ ફરદુનજી ગજધર.....	૪૦૮, ૨ ૪૩૯,
૫૫૪, ૫૮૦, ૫૮૧, ૬૨૩, ૬૬૧,	
શોરાખજ ફરાંમજી પટેલ.....	૧, ૨, ૧૩, ૨૧,
૨૨, ૪૧, ૬૯, ૯૦, ૯૪, ૯૮, ૯૯, ૧૦૨,	
૧૦૩, ૧૧૪, ૧૧૫, ૧૫૪, ૧૬૫, ૧૭૫, ૧૮૦,	
૨૧૮, ૨૪૦, ૨૬૫, ૨૮૦, ૩૪૮, ૪૩૧,	
૪૩૭, ૪૪૨, ૪૬૦, ૪૭૮, ૪૯૯, ૫૦૧, ૫૩૭,	
૫૪૬, ૫૫૬, ૫૬૧, ૫૯૯, ૬૦૭, ૬૧૪,	
૬૨૫, ૨ ૬૨૬, ૬૪૯, ૬૫૮, ૬૭૦, ૬૮૧,	
૬૮૫, ૬૮૮, ૬૯૪, ૭૦૪	

	સફ.
શોરાખજી ફરાંમજી કેકાખાદના	૩૦૮૨
શોરાખજી ફરાંમજી વકીલ, ભરૂચવાલા.....	૩૦૪, ૩૧૪
શોરાખજી ફરાંમજી કરાકા.....	૨૫૮, ૧૦૦, ૭૦૫
શોરાખજી ફરાંમજી માડન.....	૩૯૦
શોરાખજી ફરાંમજી મામા.....	૧૨૩
શોરાખજી ફરાંમજી દરતુર મેહરજીરાણુના.....	૪૦૭
શોરાખજી ફરાંમજી વાડીયા	૧૩૮, ૫૯૦
શોરાખજી ફરાંમજી સરાફ.....	૧૫૬
શોરાખજી ફરાંમજી ખીલીમોરીયા	૧૮૩
શોરાખજી ફરાંમજી કાપડીયા.....	૧૨૨
શોરાખજી ફરાંમજી મધરાખવાલા	૧૦૩૨
શોરાખજી ફરાંમજી પોંહચખાનાંવાલા	૫૫૬
શોરાખજી ફરાંમજી સાટનના.....	૧૩૮, ૧૪૦, ૨૧૩, ૨૪૧, ૨૫૭, ૩૧૨, ૩૭૪
શોરાખજી બરજોરજી કોપર	૨૭, ૨૫૮
શોરાખજી બરજોરજી જશાંવાલા.....	૪૫૬
શોરાખજી બરજોરજી દારાખ પાલણુના, દરતુર...૩૬, ૪૧૮	
શોરાખજી બહમનજી સંજળા	૩૬
શોરાખજી બહમનજી માસટર.....	૨૪૩, ૨૭૮, ૩૦૩, ૬૧૧
શોરાખજી બહમનજી (વીમાદલાલ)ની કુંપની ...	૩૬૧
શોરાખજી બહમનજી નાલીએરવાલા રંગુનના.....	૫૭૨
શોરાખજી બહમનજી દેસાઈ	૬૩૨
શોરાખજી બેજનજી સરાફ	૧૪૬
શોરાખજી બેજનજી વકીલ (પાલખીવાલા)	૩૨૩
શોરાખજી બેજનજી લેફ્ટેનન્ટ.....	૬૬૧
શોરાખજી બેજનજી વૃરજી	૧૦૦
શોરાખજી બેહરાંમજી કોહલા.....	૧૨૮, ૧૩૦, ૩૧૪, ૪૫૬, ૫૩૧, ૫૩૨, ૬૦૦
શોરાખજી બેહરાંમજી કારડ માસટર	૨૧૪
શોરાખજી બેહરાંમજી કાંગા	૧૯૯, ૨૪૭
શોરાખજી મનચેરજી ઉનવાલા	૨૨
શોરાખજી મનચેરજી ગજધર (મેહતા).....	૮૭
શોરાખજી મનચેરજી તાવરનવાલા.....	૧૮, ૩૩, ૧૧૨, ૩૮૧, ૧૬૬
શોરાખજી મનચેરજી નીકલસન	૪૦૬
શોરાખજી મનચેરજી દાદીશેઠના.....	૧૭
શોરાખજી મનચેરજી જલ.....	૨૫૮, ૩૫૫, ૫૨૧
શોરાખજી મનચેરજી દુખાથ.....	૨૫૩
શોરાખજી મનચેરજી દેસાઈ	૬૯૪

	સફ.
શોરાખજી મનચેરજી ભાગલીયા	૨૦૫, ૨૭૧
શોરાખજી મનચેરજી ખીલીમોરીયા.....	૨૬૭, ૩૧૫, ૩૫૬
શોરાખજી મનચેરજી	૫૯૨
શોરાખજી માણેકજી કાંગા.....	૫૮૧, ૬૬૨, ૬૮૨, ૬૮૬
શોરાખજી માણેકજી કાકા, ડાકટર... ૨૬૭, ૫૮૧, ૬૨૩, ૬૬૪, ૬૮૨	
શોરાખજી માણેકજી મગોલ	૩૪
શોરાખજી માણેકજી પાંઢિવાલા, કાનાનોરના	૧૫૭
શોરાખજી માણેકજી રસ્તમફરાંમના.....	૧૪૪, ૨૬૨
શોરાખજી માણેકજી શેઠના.....	૨૬૦, ૪૩૧, ૫૩૭
શોરાખજી માણેકજી દમણવાલા.....	૨૪૭, ૪૨૫
શોરાખજી માણેકજી મીસ્ત્રી.....	૨૫૩, ૨૫૪
શોરાખજી માણેકજી મોદી (ભાએચ્યા)	૨૫૦, ૨૮૭
શોરાખજી માણેકજી દુખાથ	૩૧૩
શોરાખજી માણેકજી શેઠ (માજરીના), ભરૂચવાલા...	૩૪૧
શોરાખજી માણેકજી વજીદદાર	૫૫૫
શોરાખજી માણેકજી મુગાશેઠ	૧૦૦
શોરાખજી માણેકજી ભાએચ્યા.....	૬૨૦
શોરાખજી મેહરવાંનજી ઉમરીગર.....	૧૦
શોરાખજી મેહરવાંનજી ખરેખાત.....	૧૪૩
શોરાખજી મેહરવાંનજી ગંભીરના	૧૪૬, ૨૫૮
શોરાખજી રતનજી શેઠના	૨
શોરાખજી રતનજી ડાકટર.....	૧૮૫, ૨૩૩૨, ૩૩૩, ૪૨૬
શોરાખજી રતનજી બાટલીરાલાના છોકરાઓ.....	૫૩૭
શોરાખજી રતનજી બાટલીવાલા.....	૪૨૦
શોરાખજી રતનજી પટેલ.....	૨૬૧, ૫૪૩, ૫૬૦, ૬૩૪, ૬૫૧
શોરાખજી રતનજી ભાએચ્યા	૨૭૮, ૨૯૧
શોરાખજી રતનજી મીસતરી	૩૪૨
શોરાખજી રતનજી માસટર.....	૪૩૯, ૫૫૪, ૬૨૨
શોરાખજી રતનજી કોચમેન	૫૮૧, ૬૮૨
શોરાખજી રસતમજી દલાલ	૫૬
શોરાખજી રસતમજી હજનેર	૨૫૮
શોરાખજી રસતમજી દારવ... ૧૨, ૮૩, ૯૦, ૧૮૦, ૬૩૬	
શોરાખજી રસતમજી બાઇસ.....	૫૫૪, ૬૬૨
શોરાખજી રસતમજી બનશા	૨૬૨, ૪૬૫, ૫૧૭, ૫૫૨
શોરાખજી રસતમજી માસટર.....	૧૧૮
શોરાખજી રસતમજી નાણાંવતી	૬૦૩

સફે.

સફે.

શોરાખળ રસતમળ મુલલાંશીરોજના, દરેતર...
૮૨, ૮૯, ૯૦, ૯૧, ૯૫, ૧૦૬, ૧૦૭,
૧૧૪, ૧૧૬, ૧૧૪, ૧૮૦, ૧૮૩, ૧૮૪, ૨૦૬,
૨૦૯, ૨૪૪, ૨૫૦, ૨૬૯, ૩૦૭, ૩૩૭,
૩૬૫, ૩૯૧, ૩૯૬, ૪૧૨, ૪૩૨, ૪૪૪, ૪૪૬,
૪૫૫, ૪૮૨, ૪૯૧, ૫૪૬, ૫૬૨, ૫૬૭,
૫૯૯, ૬૦૬, ૬૦૭, ૬૪૪, ૬૪૮, ૬૫૧

શોરાખળ રસતમળ મેહમવાલા..... ૪૭, ૪૬૨, ૫૬૩
શોરાખળ રસતમળ મોદી ૧૮૦
શોરાખળ રસતમળ બાટલીવાલાના છોકરાઓ..... ૨૪૭
શોરાખળ રસતમળ ગારા..... ૪૯૬
શોરાખળ રસતમળ હકીમ ૬૬૨
શોરાખળ લીમણલાલ પાલમકાદ..... ૪૯૬
શોરાખળ વાઝાગાંધી, મોદી.....૧૫૪, ૩૮૦,
૩૯૨, ૪૩૩, ૪૫૮,
શોરાખળ વાઝાગાંધીના છોકરાઓ..... ૪, ૪૦,
૬૦, ૩૬૭, ૫૩૭

શોરાખળ શાપુરળ આચેરનકાંઠિરીવાલા.....
૨૬૫, ૩૧૫, ૩૧૬, ૪૧૬
શોરાખળ શાપુરળ (આચેરનકાંઠિરીવાલા) એંડ
કું૦.....૩૧૩, ૩૧૫

શોરાખળ તથા શાપુરળની કું૦ની ૧૦૨
શોરાખળ શાપુરળ કોથારી ૫૬૪
શોરાખળ શાપુરળ ગાંધી..... ૨
શોરાખળ શાપુરળ દલાલ..... ૨૬૭
શોરાખળ શાપુરળ બંગાલી ૪, ૫,
૧૪, ૧૬, ૧૭, ૩૪, ૩૭, ૪૦, ૪૧, ૪૨,
૪૬, ૫૫, ૬૬, ૬૭, ૬૮, ૭૯, ૮૫,
૮૮, ૯૬, ૯૭, ૯૮, ૧૦૩, ૧૧૪, ૧૧૫,
૧૧૬, ૧૩૦, ૧૪૦, ૧૪૭, ૧૫૦, ૧૫૨,
૧૮૦, ૧૯૫, ૨૦૦, ૨૦૪, ૨૦૫, ૨૧૧,
૨૧૫, ૨૨૧, ૨૨૨, ૨૨૪, ૨૩૫, ૨૪૪,
૨૫૩, ૨૬૦, ૨૭૨, ૨૭૭, ૨૮૦, ૨૮૮,
૨૯૦, ૨૯૪, ૨૯૫, ૨૯૭, ૩૦૦, ૩૦૭, ૩૧૪,
૩૧૮, ૩૨૩, ૩૨૪, ૩૨૬, ૩૨૭, ૩૩૮,
૩૪૮, ૩૬૦, ૩૬૧, ૩૬૨, ૩૬૬, ૩૬૯, ૩૭૪,
૩૭૬, ૩૭૭, ૩૭૯, ૩૮૦, ૩૮૩, ૪૩૦, ૪૩૧, ૪૩૨,
૪૩૭, ૪૪૭, ૪૪૮, ૪૫૨, ૪૫૩, ૪૫૫,
૪૭૪, ૪૭૮, ૪૮૧, ૪૮૨, ૪૮૬, ૪૯૪,

૪૯૬, ૪૯૯, ૫૦૧, ૫૦૭, ૫૨૩, ૫૩૩,
૫૩૪, ૫૩૭, ૫૩૯, ૫૪૧, ૫૪૫, ૫૪૭,
૫૫૨, ૫૫૯, ૫૬૧, ૫૬૫, ૫૬૬, ૫૭૦,
૫૭૧, ૫૭૫, ૫૮૨, ૫૮૮, ૫૯૦, ૫૯૭,
૫૯૯, ૬૦૨, ૬૦૭, ૬૦૮, ૬૩૭, ૬૪૮,
૬૫૦, ૬૫૮, ૬૭૦, ૬૮૩, ૬૮૬, ૬૯૮,
૭૦૫, ૭૦૬

શોરાખળ શાપુરળ રોકના..... ૪૩૦
શોરાખળ શાપુરળ રોકના, કરાંચીના ૩૪૭
શોરાખળ શાપુરળ માસટર ૩૮૬
શોરાખળ શાપુરળ પંથકીના છોકરાઓ ૬૮૬
શોરાખળ શાવકશાહ બનાળ..... ૬૮૩
શોરાખળ શીરજીભાઈ પટેલ... ૧૭, ૧૩૯, ૨૫૭, ૫૪૨
શોરાખળ હોરમજળ મીકન છાપનાર..... ૪૫
શોરાખળ હોરમજળ દારખાનાંવાલા..... ૩૭૫
શોરાખળ હોરમજળ દાંતરા, ડાકટર..... ૨૧, ૫૭૨
શોરાખળ હોરમજળ બાટલીવાલા... ૧૫૩, ૫૨૦, ૫૩૭
શોરાખળ હોરમજળ મેહતા ૧૩૯
શોરાખળ હોરમજળ સરાફ..... ૩૬૨, ૪૬૬
શોરાખળ હોરમજળ મુરતી (મીઠીન)..... ૧૧૭
શોરાખળ હોરમજળ મોરી, બેલીફ..... ૨૭૧
શોરાખળ હોરમજળ રાંનળ, એંડ..... ૨૫૧, ૨૭૧
શોરાખળ હોરમજળ વખારીઆ, લાકડાંવાલા,
ભરચના..... ૧૮૮, ૧૮૯, ૧૯૦, ૬૬૬

શોરાખળ હોરમજળ લાકડાંવાલા..... ૩૭૫
શોરાખળ હોરમજળ પુલેચર..... ૪૮૩
શોરાખળ શાહ કાવશજી કલમવાલા..... ૬૮૩
શોરાખળ શાહ ડેશાલાલ મોતીલાલ..... ૫૩, ૨૮૦
શોરાખળ શાહ દાદાલાલ મુનસફના, ભરચના... ૩૭,
૨૬૫, ૩૬૮, ૩૭૨, ૩૯૭, ૪૨૩

શોરાખળ શાહ દોરાખળ પે-માસટર (ડાકટરના)... ૧૪૦
શોરાખળ શાહ પેશતનજી તાલેયારખાં ૩૨૦
શોરાખળ શાહ ફરદુનજી હુમલા ૩૭૫
શોરાખળ શાહ બેજનજી મોદી (સદર અદાલતવાલા)...
૯૦, ૨૪૯

શોરાખળ શાહ બેહરાંમજી ડાકટર... ૩૬૬, ૫૦૬, ૭૦૬
શોરાખળ શાહ હોરમજળ દાંતરા..... ૨૧૬
શોરાખળ શાહ હોરમજળ શેકરેટરી..... ૪૩૯
મુખલાંજ એંડ બમાસપળ ૩૩૯
મુખલાંજ રસતમળ કાપડીઆ ૩૩૯

સફ.

હીરજીભાઈ હોરમજી સરાફ.....	૧૩૦, ૧૫૬, ૩૭૯,
૩૮૧, ૪૫૧, ૪૫૩, ૪૫૬, ૪૬૦, ૫૪૬,	
૫૭૯, ૬૦૦, ૬૪૯	
હીરાજી એલજી, ડાક્ટર.....	૧૬૧, ૬૯૮
હીરાજી કાવશજી કોહલા.....	૬૬૨
હીરાજી જાંગીરજી ખાતા, ડાક્ટર.....	૨૭૬,
૪૭૮, ૬૩૪	
હીરાજી નાનાભાઈ રૂપેનસર.....	૪૩૯, ૬૬૨
હીરાજી મનચેરજી મેહતા (હીરામેહતા).....	૪૯
હીરાજી માણેકજી (હીરામાણેક).....	૧૫૩
હીરાજી માણેકજી સરાફ.....	૬૦, ૬૪
હીરાજી હોરમજી કોહલા.....	૧૭
હીરાજી હોરમજી બારીઆ.....	૪૫૨
હીરાજી હોરમજી ભર્યા, એ.....	૧૪૨
હીરાંબાઈ વીધવા અરદેશર હોરમજી સંતોક...	૧૨૪
હીરાંબાઈ ધણી અરદેશર કાવશજી રતમકરાંમતા...	૬૧૫
હીરાંબાઈ વીધવા એલજી કુશીરજી ભર્યા.....	૩૪૭
હીરાંબાઈ ધણી એલજી શાપુરજી મેહતા.....	૧૦૦
હીરાંબાઈ વીધવા કાવશજી પેશતનજી યોદાંવાલા...	૩૪૭
હીરાંબાઈ ધણી ખરશેદજી રતનજી કોહલા.....	૨૨૧
હીરાંબાઈ વીધવા જમશેદજી નશરવાંનજી પીટીટ...	
૧૮૯, ૫૧૪, ૫૧૫, ૬૫૨, ૬૭૧	
હીરાંબાઈ દોરાબજી પેશતનજી ધાસવાલા.....	૬૭૨
હીરાંબાઈ ધણી ધનજીભાઈ મેહરવાંનજી જીજીભાઈ...	૨૬૯
હીરાંબાઈ ધણી ધનજીભાઈ બુરાભાઈ, વલસાડ...	૬૩૩
હીરાંબાઈ નવરોજી પદમજી.....	૫૪૭
હીરાંબાઈ વીધવા નશરવાંનજી હીરજીભાઈ	
અંકલેસરીઆ.....	૪૪૦
હીરાંબાઈ ધણી નાનાભાઈ મેહરાંમજી જીજીભાઈ...	
૨૮૫, ૩૪૦, ૩૬૬	
હીરાંબાઈ ધણી પીરોજીશાહ કાવશજી પંચજી.....	૩૫૩
હીરાંબાઈ વીધવા પેશતનજી ધનજીભાઈ રાજકોટવાલા...	૨૨૦
હીરાંબાઈ ધણી પેશતનજી હોરમજી કામાજી.....	૧૪૪
હીરાંબાઈ ધણી કુરાંમજી મનચેરજી જુમલા.....	૬૬૦
હીરાંબાઈ ધણી મેહરામજી માણેકજી તાજુકદાર ...	૫૪૩
હીરાંબાઈ વીધવા ભીમજીભાઈ મનજીભાઈ મોદી...	૩૯૨
હીરાંબાઈ ધણી મેહરવાંનજી કુરાંમજી પાંડે... ૪, ૫, ૪૧૩	
હીરાંબાઈ વીધવા વીરજીભાઈ દોરાબજી ગોષ્ઠપોરીઆ...	૬૧૫
હીરાંબાઈ વીધવા હોરમજી મેહરાંમજી સોપારીવાલા	
૨૫૬, ૩૦૧	

સફ.

હોમજી ખરશેદજી દાદીશેદ.....	૩, ૩૪, ૪૦, ૪૨, ૬૧,
૬૩, ૬૪, ૭૪, ૮૦, ૮૫, ૯૦, ૯૪, ૧૦૨, ૧૦૩,	
૧૧૧, ૧૨૦, ૧૨૫, ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૩૫, ૧૫૨,	
૧૬૪, ૧૬૫, ૧૯૩, ૧૭૪, ૧૯૧, ૨૧૪, ૨૨૨,	
૨૩૪, ૨૬૮, ૨૭૮, ૩૧૮, ૩૨૨, ૩૫૭,	
૩૫૮, ૩૭૯, ૩૯૦, ૩૯૩, ૩૯૯, ૪૧૨, ૪૧૪,	
૪૩૨, ૪૫૩, ૪૬૦, ૪૭૮, ૪૮૨, ૫૦૦,	
૫૩૩, ૫૩૪, ૫૩૯, ૫૪૬, ૫૬૧, ૫૮૨,	
૫૯૯, ૬૦૨, ૬૧૦, ૬૨૫, ૬૨૬, ૬૫૧, ૬૫૯,	
૬૬૬, ૬૭૦, ૬૮૫, ૭૦૫	
હોમજી દીનશાહ જીજી.....	૨૭૫, ૩૬૬, ૫૦૨
હોમજીભાઈ જમનાપજી કોખલા.....	૧૧૪
હોરમજી અરદેશર ધનજીભાઈ વાડીઆ...	૫૯, ૧૨૬,
૨૧૦, ૨૮૮, ૩૫૮, ૩૯૦, ૪૧૨, ૪૩૨, ૬૦૬	
હોરમજી અરદેશર સંતોક... ૬૯, ૧૪૦, ૩૬૩, ૩૯૦,	
૩૯૩, ૪૧૪, ૪૩૨, ૫૩૩, ૫૩૪, ૫૪૬, ૬૬૭	
હોરમજી અસલાજી ગાંધી.....	૧૮૫
હોરમજી આદરજી કાંગા... ૧૪૦, ૩૫૭, ૪૩૯, ૪૭૮,	
૪૯૫	
હોરમજી આદરજી જાંમજી	૫૬૧
હોરમજી આદરજી નાથુવતી	૬૨૨
હોરમજી આદરજી પટેલ.....	૫૭૩
હોરમજી એલજી આલખલેસ..... ૩૧, ૬૦,	
૧૫૭, ૨૪૧, ૨૬૪, ૩૧૮, ૪૫૬, ૫૧૪, ૫૨૨,	
૫૨૩, ૬૦૦, ૬૪૮	
હોરમજી એલજી ઉનવાલા, ગંદેવીના ... ૮૭, ૪૨૬	
હોરમજી એલજી કામાજી	૫૨, ૯૮,
૨૬૦, ૩૭૩, ૫૩૭, ૫૪૧, ૫૭૩	
હોરમજી એલજી કામાજીનું ધરમખાતું.....	૬૮૬
હોરમજી એલજી કામાજીના છોકરાઓ.....	૩૬૬
હોરમજી એલજી કોટવાલા	૨૪૬, ૩૭૭,
૪૩૨, ૪૩૫	
હોરમજી એલજી દાવર	૩૫, ૭૦,
૨૪૧, ૩૫૮	
હોરમજી એલજી પાંડે.....	૪૫
હોરમજી એલજી બનાતવાલા ... ૫૫૪, ૫૮૦,	
૬૨૩, ૬૬૨, ૬૬૪	
હોરમજી એલજી બાકસદર..... ૧૪૧, ૨૭૬, ૩૩૦	
હોરમજી એલજી મના.....	૨૬૭
હોરમજી એલજી માડન	૩૫, ૩૬, ૨૪૭, ૩૪૯

	સફે.
હોરમનજી એફલજી મુખીઆ.....૧૩, ૩૬, ૭૪, ૮૩	
હોરમનજી એફલજી યામજી..... ૫૬૧	
હોરમનજી એફલજી, સુરતના	૫૬૬
હોરમનજી કાવશજી ક્રમોદ..... ૧૬૮	
હોરમનજી કાવશજી ગોરા..... ૯૭	
હોરમનજી કાવશજી દાણુ..... ૧૭	
હોરમનજી કાવશજી સરાફ..... ૪૧૯, ૪૫૬	
હોરમનજી કાવશજી પીટીટ... ૯૭, ૫૧૪, ૫૧૫,	
	૫૭૦, ૬૫૨, ૨ ૬૭૦
હોરમનજી કાવશજી લોહાંવાલા	૨૬૭, ૪૩૯
હોરમનજી કાવશજી મારકર..... ૧૨૩	
હોરમનજી કાવશજી મુખડવાલા..... ૩૭૦	
હોરમનજી કાવશજી મીસતરી..... ૧, ૧૯૩, ૨૬૨	
હોરમનજી કાવશજી ભરૂઆ..... ૪૮૦	
હોરમનજી કાવશજી એડનવાલા..... ૫૫૪	
હોરમનજી કાવશજી બતીવાલા..... ૫૫૪	
હોરમનજી કાવશજી લીયુવાલા..... ૬૨૩	
હોરમનજી કુવરજી બાટલીવાલા..... ૪૮	
હોરમનજી કુવરજી ગળધર..... ૪૮૧, ૬૮૭	
હોરમનજી કુવરજી દારવાલા..... ૩૧૩	
હોરમનજી કુવરજી શેડના..... ૨૧૬	
હોરમનજી કુવરજી મોહી..... ૩૭૫	
હોરમનજી કેઆશજી સંજાણુ..... ૩૭૫	
હોરમનજી કેરખાદજી ભરૂઆ..... ૫૧૮, ૬૨૨, ૬૬૧	
હોરમનજી ખરશેદજી આશયરનર, ભાંકુપવાલા... ૮૩,	
૮૬, ૯૦, ૯૧, ૪૧૪, ૪૨૬, ૪૬૫, ૫૦૫,	
	૫૯૯
હોરમનજી ખરશેદજી કુલેવાલા... ૪૦૭, ૪૮૦, ૬૭૨	
હોરમનજી ખરશેદજી ચીનાઈ..... ૨૭૬, ૬૭૭	
હોરમનજી ખરશેદજી..... ૧૮૦	
હોરમનજી ખરશેદજી, ગુડ્સ ક્લાર્ક, વરોડરાના... ૨૬૫	
હોરમનજી ખરશેદજી, માંડવીના..... ૫૦૮, ૫૮૭, ૬૮૮	
હોરમનજી ખરશેદજી પટેલ, એલાવના..... ૩૦૯	
હોરમનજી ખરશેદજી જરાવાલા..... ૩૫૦, ૫૯૮	
હોરમનજી ખરશેદજી હાથીરામ..... ૫૨૯	
હોરમનજી ખરશેદજી, દુબાશ	૬૯૦
હોરમનજી ખરશેદજી ધાભર..... ૫૫૪	
હોરમનજી ગાંડાભાઈ, પારડીવાલા..... ૨૨૩, ૬૯૦	
હોરમનજી જમશેદજી કોટવાલ..... ૨૬૭, ૩૭૫, ૬૬૨,	
	૬૯૦

	સફે.
હોરમનજી જમશેદજી બાટલીમોઈની કું..... ૩૬	
હોરમનજી જમશેદજી રસતમજી ધડીઆલી,	
કરાચીના... ૧૭, ૬૮, ૨૬૭, ૩૪૬, ૬૦૪	
હોરમનજી જમશેદજી લાલકાકા..... ૧૦૪	
હોરમનજી જમશેદજી સીરવાઈ..... ૫૧૯, ૬૬૨	
હોરમનજી જમશેદજી મુલ્લાં..... ૨૫૩	
હોરમનજી જમશેદજી દુબાશ..... ૩૧૩, ૩૬૬	
હોરમનજી જમશેદજી મીચી..... ૫૫૩	
હોરમનજી જમશેદજી ચાંતીઆ..... ૫૫૪	
હોરમનજી જમશેદજી ઇસકેરવાલા..... ૬૦૦	
હોરમનજી જમાસપજી નાદરશાહની કું..... ૨	
હોરમનજી જમાસપજી દરુર જમાસપજીઆના... ૨૨૨,	
૨૬૦, ૩૦૫, ૩૯૭, ૫૨૪	
હોરમનજી જમાસપજી દારવાલા, ભરૂઆ	૧૮૮
હોરમનજી જમાસપજી વધીસના	૩૫૬
હોરમનજી જમાસપજી શકીયકાકા	૬૦૭
હોરમનજી જંગીરજી તાલેયારખાં... ૩, ૧૧, ૩૨૦,	
	૫૦૧, ૫૪૯
હોરમનજી જંગીરજી દાદીશે ... ૧, ૮૦, ૯૦, ૧૨૫,	
૧૨૬, ૨૧૨, ૨૬૩, ૨૩૫, ૨૬૩, ૨૮૬, ૨૦૨,	
૩૬૬, ૪૫૬, ૫૩૪, ૫૬૧, ૫૭૧, ૫૯૯, ૬૦૭	
હોરમનજી જંગીરજી ભાભા... ૧૬૨, ૨૪૩, ૨૭૬, ૩૦૩, ૨	
૩૫૭, ૪૭૯, ૫૨૮, ૫૪૩, ૫૮૧	
હોરમનજી જંગીરજી લાલા, કાનપોરના	૨૫૧
હોરમનજી ડેશાભાઈ કામાજી	૨૦, ૨૧, ૧૪૦
હોરમનજી ડેશાભાઈ માલેગાંમવાલા	૧૧૬
હોરમનજી ડેશાભાઈ પેશીકાકાના, ડાકટર... ૩૨૯, ૪૩૯,	
	૫૮૧
હોરમનજી તેહમુલજી ભરૂઆ..... ૪૪	
હોરમનજી દાદાભાઈ ગળધર..... ૩૨૫	
હોરમનજી દાદાભાઈ ધડીઆલી, કરાચીના... ૧૬૬,	
૨૮૯, ૩૪૬, ૩૯૭, ૫૨૯	
હોરમનજી દાદાભાઈ પરીટર... ૩૦, ૩૭, ૪૫,	
૬૯, ૧૦૧, ૧૫૨, ૩૯૯, ૪૫૭, ૫૩૫	
હોરમનજી દાદાભાઈ પલીડર... ૫૫, ૧૦૧, ૧૦૨,	
૧૪૦, ૧૪૪, ૧૭૧, ૨૩૩, ૨૩૫, ૨૩૬,	
૨૬૫, ૨૬૯, ૨૮૮, ૨૯૫, ૩૧૯, ૩૨૦,	
૩૨૬, ૩૩૧, ૩૭૬, ૩૯૦, ૪૦૭, ૪૩૨,	
૪૫૬, ૪૮૨, ૫૦૨, ૫૦૭, ૫૩૩, ૫૪૩,	
	૫૯૯, ૬૦૨, ૬૦૫, ૬૪૯, ૬૫૯, ૬૭૦, ૭૦૫

સફે.

હોરમજી દાદાભાઈ શાએર.....	૭૧, ૩૭૪, ૫૬૩
હોરમજી દાદાભાઈ સંતોક.....	૨૨૬
હોરમજી દાદાભાઈ આલપાઈવાલા.....	૨૬૧
હોરમજી દાદાભાઈ દુધાચ.....	૩૧૨
હોરમજી દાદાભાઈ મસાંની, હાકટર...	૨૪૩,
૨૭૬, ૩૧૪, ૩૫૬, ૩૫૭, ૩૮૭, ૪૩૮,	
૪૩૯, ૪૫૬, ૫૫૦, ૫૮૩, ૬૩૩, ૬૨૭	
હોરમજી દાદાભાઈ રૂસતમજી.....	૬૮૬
હોરમજી દાદાભાઈ પીરકાંભોરીઆ.....	૬૦૦
હોરમજી દારાજી દરીદરવાલા.....	૬૩૦
હોરમજી દારાજી બેદરેમંદખાંન (ખાંનસાહેબ)...	૧૨
હોરમજી દીનશાહ દુધાચ, કરંગીના.....	૨૮૯
હોરમજી દોરાજી કામજી.....	૨૭, ૧૭૫, ૨૩૦, ૨૫૮
હોરમજી દોરાજી પટેલ	૫૮, ૧૩૩૨
હોરમજી દોરાજી જુગીઆ	૩૬
હોરમજી દોરાજી ભર્યા.....	૩૧૬, ૨૫૦, ૪૫૧,
૪૮૨, ૪૯૧, ૫૦૫, ૬૯૨	
હોરમજી દોરાજી મામલતદાર, મુરતના...૬૧, ૧૪૦	
હોરમજી દોરાજી ભરાકરી.....	૧૩, ૧૩૯, ૩૬૦
હોરમજી દોરાજી (ભરાકરી) સનમ એકું કું... ૩૬૦	
હોરમજી દોરાજી ચીનાઈ ... ૨૪૪, ૨૪૫, ૨૪૮.	
૩૦૮, ૪૯૫	
હોરમજી દોરાજી શેકના	૨૧૬, ૩૦૩, ૩૭૫,
૪૨૬, ૬૯૨	
હોરમજી દોરાજી લાલકાકા	૫૬૩
હોરમજી ધનજીભાઈ વીસતા.....	૪, ૨૬, ૪૬, ૧૦૨,
૧૭૪, ૨૧૫, ૪૫૬	
હોરમજી ધનજીભાઈ પટેલ.....	૪૯
હોરમજી ધનજીભાઈ મોદી.....	૨૫૩
હોરમજી નવરોજી કપડીન	૬૩૭, ૬૮૩
હોરમજી નવરોજી કોર	૯૮, ૩૪૯
હોરમજી નવરોજી ગોરવાલા	૨૩૦
હોરમજી નવરોજી મેલ કંત્રાકટર, અમદાવાદવાલા...	૧૦૦, ૧૦૩
હોરમજી નવરોજી કંત્રાકટર	૪૭૯, ૫૮૧
હોરમજી નવરોજી ખામજી, ઝોં	૩૬૧
હોરમજી નવરોજી મોદી.....	૩૫
હોરમજી નવરોજી લાર	૨૩૪, ૨૪૩
હોરમજી નવરોજી સકમાતવાલા...	૧૭, ૪૦,
૮૬, ૧૪૦, ૧૪૮, ૨૧૫, ૨૪૪, ૨૫૮, ૨૭૫,	
૨૭૮, ૨૯૫, ૩૪૮, ૩૯૨, ૪૦૭, ૪૧૨,	

સફે.

૪૨૬, ૨૪૩૦, ૪૪૪, ૪૬૦, ૪૬૬, ૪૯૪,	
૫૫૯, ૫૭૮, ૬૦૦, ૬૦૭, ૬૦૮, ૬૧૮, ૨	
૬૨૫, ૬૪૯, ૬૫૯, ૬૭૦, ૭૦૫	
હોરમજી નવરોજી તલાલી	૬૬૨
હોરમજી નવરોજી કાચરાજી.....	૬૯૭
હોરમજી નવરોજી મુદસાં	૬૦૦
હોરમજી નવરોજી ઇજનેર, મધરાજ	૬૦૩
હોરમજી નશરવાંનજી કુપર.....	૯૯
હોરમજી નશરવાંનજી કુપરની કુપરની	૯૭, ૯૮
હોરમજી નશરવાંનજી વીસતા.....	૨૨૨, ૨૫૮,
૩૭૪, ૫૪૭	
હોરમજી નશરવાંનજી પોંહ્યા	૧૩૦
હોરમજી નશરવાંનજી મગોલના	૨૨૪
હોરમજી નશરવાંનજી વણી	૧૯, ૨૧,
૬૯, ૬૪૦, ૨૧૦, ૨૫૮, ૨૮૦, ૩૫૬, ૪૩૯,	
૬૮૪	
હોરમજી નશરવાંનજી ત્રીરવાઈ	૪૮૦, ૬૬૨
હોરમજી નાનાભાઈ કાલાભાઈ જુસરવાલા, ભર-	
મના...૧૧૫, ૧૮૫, ૧૮૬, ૧૮૮, ૨૧૬, ૨૪૦, ૨૮૭	
હોરમજી પાંચજી દોશી મેદરજના...૩૨૯, ૫૫૦, ૬૦૦	
હોરમજી પાંચજી મીસતરી	૨૭૬
હોરમજી પીરોજીશાહ મીનવાલા	૩૧૬
હોરમજી પેશતનજી ઇરાજના	૧૧૭
હોરમજી પેશતનજી કાપરીઆ	૨૧૬
હોરમજી પેશતનજી કાગાજી.....	૨૧, ૨૨૪
હોરમજી પેશતનજી શેકના, દુધાચ, કરંગીના...	૨૧૪,
૨૮૯, ૩૪૬, ૪૧૯	
હોરમજી પેશતનજી શાગનપોરીઆ (ઇજનેર)...	૩૭૪
હોરમજી પેશતનજી કરામજી બનાજી... ૨, ૯૦, ૧૩૯,	
૨૧૪, ૨૮૦	
હોરમજી પેશતનજી શેકનાની કું... ૫૨૯	
હોરમજી પેશતનજી મગોલ	૩૪૭
હોરમજી પેશતનજી ખાટીવાલા ... ૨૪, ૩૫, ૧૫૩,	
૩૮૦, ૫૨૦	
હોરમજી પેશતનજી ખાટીવાલાના છોકરાઓ... ૨,	
૬૫૩, ૨૪૭, ૨૯૦, ૫૨૦	
હોરમજી પેશતનજી એનેટ...૧૧૨, ૧૯૨, ૨૧૫, ૩૫૮,	
૬૭૦	
હોરમજી પેશતનજી મોતવાલા	૨૫૮, ૩૭૩
હોરમજી પેશતનજી મોરિંગામવાલા	૭૨

	સફે.
હોરમજી પેશતનજ મોદી...૯૦, ૨૭૫, ૩૬૨, ૩૬૨,	૪૬૧
હોરમજી પેશતનજ હાંગકાંગવાલા.....	૬૭
હોરમજી પેશતનજ તલાલી.....	૬૨૨
હોરમજી ફરફુનજ ડાકટરના.....	૨૫૦૨
હોરમજી ફરફુનજ દરુર મેહરજી રાંણાના.....	૪૦૮
હોરમજી ફરફુનજ કંનાકટર (બાપા સોલાના),	
રંજુન.....	૫૭૧
હોરમજી પાંચિવાલા, કરાંચીના.....	૨૮૯
હોરમજી ફરાંમજ ઉનવાલા.....	૬૮, ૫૫૫
હોરમજી ફરાંમજ ચીનાઈ.....	૬૦, ૭૦૩
હોરમજી ફરાંમજ પાદરી.....	૩૫, ૨૬
હોરમજી ફરાંમજ વારડન.....	૨૧
હોરમજી ફરાંમજ.....	૨૫૮
હોરમજી ફરાંમજ, રાંધેલાના.....	૨૫૦
હોરમજી ફરાંમજ શેશનવાલા.....	૬૧૨
હોરમજી બરબોરજી કપડાંના.....	૫૬, ૫૮, ૮૮,
૩૨૪, ૩૨૫, ૪૧૫, ૪૨૬, ૫૨૮, ૫૬૮, ૫૬૯	
હોરમજી બરબોરજી કુટાર, એં.....	૧૫૫
હોરમજી બરબોરજી હકીમ (મેકાલેના).....	૪૯
હોરમજી બહમનજી, ભરૂચના.....	૧૮૬
હોરમજી બહમનજી કામાજની કુંપની... ૬૬, ૬૭	
હોરમજી બહમનજી કાકા.....	૨૩૪
હોરમજી બહમનજી છણાણ... ૪૧, ૩૭૮,	
૪૬૧, ૫૧૩, ૫૬૦, ૫૯૯, ૬૭૮, ૬૮૭	
હોરમજી બહમનજી ગદેવીઆ.....	૨૭૬, ૬૨૬
હોરમજી બહમનજી કામા.....	૪૮૦
હોરમજી બહમનજી લવજી વાડીઆ... ૪, ૯,	
૧૧, ૩૭, ૩૮, ૪૮, ૫૭, ૭૧, ૮૪, ૧૦૧,	
૧૦૫, ૧૨૯, ૧૩૧, ૧૬૭, ૨૦૨, ૩૪૧, ૩૭૧	
હોરમજી બહમનજી મોટાલાઈ.....	૬૦૦
હોરમજી બહમનજી હોરમજી વાડીઆ... ૩૫,	
૪૮, ૫૩, ૧૦૨, ૧૩૮, ૧૩૯, ૧૫૨, ૧૫૪,	
૧૬૪, ૧૭૩, ૧૭૪, ૨૦૫, ૨૬૩, ૨૧૫,	
૨૧૬, ૨૨૦, ૨૩૫, ૨૪૦, ૨૬૯, ૨૮૦,	
૨૮૯, ૨૯૭, ૩૦૭, ૩૨૪, ૩૩૬, ૩૭૭, ૩	
૩૭૯, ૩૮૧, ૩૮૩, ૩૯૯, ૪૧૦, ૪૧૨, ૪૧૩,	
૪૧૪, ૪૨૯, ૪૩૨, ૪૩૩, ૪૩૭, ૪૪૨,	
૪૮૨, ૫૯૯, ૬૦૨, ૬૧૮, ૬૩૧, ૬૪૯,	
૬૫૦, ૬૭૦	

	સફે.
એચ. બી. દુચની કું.....	૨૧૫
હોરમજી બહમનજી શેકના.....	૫૩૫
હોરમજી બહમનજી મીચી.....	૬૬૨
હોરમજી બાપુજી વીકાજી... ૨૨, ૨૨૨, ૨૪૨,	
૨૮૪, ૩૨૨, ૩૩૮, ૩૭૪, ૩૮૭, ૩૯૦,	
૪૧૪, ૪૧૯, ૪૪૦	
હોરમજી બેજનજી કાટરક.....	૧૬૨
હોરમજી બેજનજી દલાલ.....	૩૫૫
હોરમજી બેજનજી દસગુર.....	૯૦
હોરમજી બેજનજી દાંતાર, ડાકટર.....	૧૭, ૩૫
હોરમજી બેજનજી ભરૂચ (વાળા).....	૧૭
હોરમજી બેહરાંમજી કામાજી.....	૫૨, ૩૭૩, ૬૦૦
હોરમજી બેહરાંમજી મજધર.....	૩૨૬
હોરમજી બેહરાંમજી મોલાવરા.....	૬૮૩
હોરમજી બેહરાંમજી ધડીઆલી.....	૩૫૫
હોરમજી બેહરાંમજી ફકીરજી.....	૩૪
હોરમજી બેહરાંમજી બનાજી.....	૭, ૪૨૨
હોરમજી બેહરાંમજી મુસ.....	૪૨૬, ૫૪૧, ૬૬૭
હોરમજી બેહરાંમજી રાંણા...૯૦, ૧૩૦, ૧૮૦, ૩૪૦,	
૬૦૦, ૬૪૯	
હોરમજી બેહરાંમજી વખારીઆ, ભરૂચના... ૧૮૫, ૧૮૮,	
૧૯૧	
હોરમજી બેહરાંમજી માડન, એં.....	૫૨૨
હોરમજી બેહરાંમજી હારડા.....	૧૯૫
હોરમજી બેહરાંમજી પેં ડાકટર, લાવનગરના... ૫૫૪	
હોરમજી બેહરાંમજી જાલા.....	૫૮૦
હોરમજી બીખાજી કોપર.....	૧૪
હોરમજી બીખાજી ચીનાઈ.....	૪૮
હોરમજી બીખાજી વીરાજેગીના.....	૧૩૪
હોરમજી ભીમજી મોદી.....	૨૯૭
હોરમજી ભીમજીલાઈ દવીઅરવાલા.....	૬૭૧
હોરમજી ભીમજીલાઈ રાંધેલીઆ.....	૫૭૬
હોરમજી મનચેરજી કામાજી...૯૮, ૫૩૭, ૫૦૬, ૫૦૭,	
૫૪૧, ૬૪૯	
હોરમજી મનચેરજી કામાજીના છોકરાઓ...૨, ૪, ૩૬,	
૪૬, ૧૭૫, ૨૦૫, ૨૬૦, ૨૯૨, ૩૧૮, ૪૨૦, ૫૦૬	
હોરમજી મનચેરજી ફરાંમજી કામાજી.....	૯૧, ૪૮૦
હોરમજી મનચેરજી ગજધર.....	૫૬, ૯૭
હોરમજી મનચેરજી મેહતા, ગદેવીના.....	૪૨૬
હોરમજી મનચેરજી ધડીઆલી.....	૫૭

સફે.

હોરમજી મનચેરજી નીકલસન ...	૪૦૬, ૪૫૬, ૬૦૦
હોરમજી મનચેરજી ચીચગર...	૬૧, ૧૧૨, ૧૪૦, ૧૬૩, ૧૬૮, ૧૬૨, ૩૦૨, ૩૧૬, ૫૦૧, ૨ ૬૨૦
હોરમજી મનચેરજી પારખ ...	૬૦૦
હોરમજી મનચેરજી સોપારીવાલા ...	૪૨૯
હોરમજી મનચેરજી ભાભાના છોકરાઓ...	૧૫૪
હોરમજી મનચેરજી વાડીઆ ...	૩૧૩
હોરમજી મનચેરજી બતીવાલા ...	૬૨૦
હોરમજી માણેકજી ...	૧
હોરમજી માણેકજી ધીઆલી (ખીલીમેરીઆ)...	૫૮
હોરમજી માણેકજી કદવાજ, નગરશેઠ, ભરૂચના...	૧૧૫, ૧૮૫, ૨૬૫
હોરમજી માણેકજી આરીઆ ...	૪૫૨
હોરમજી માણેકજી પોંદ્યખાંનાંવાલા ...	૩૬, ૧૧૯
હોરમજી માણેકજી શીંગારા, એ... ૨૩૨, ૩૩૩,	૫૮૯
હોરમજી માણેકજી માસીના, ડાકટર...	૩૩૩
હોરમજી માણેકજી માણુ ...	૬૫૮
હોરમજી માણેકજી ભમગરા ...	૬૬૯
હોરમજી માણેકજી ભીમડીવાલાં ...	૭૦૩
હોરમજી માણેકજી મોરીઆ ...	૬૦૦
હોરમજી મેહરવાંનજી જલનેવાલા
હોરમજી મેહરવાંનજી નાખીએરવાલા ...	૩૪૮
હોરમજી મેહરવાંનજી મેહતા...	૨૧૬
હોરમજી મેહરવાંનજી હાંડીસન ...	૪૫૬
હોરમજી મેહરવાંનજી હડીમ...	૪૮૦, ૫૮૧, ૬૯૮
હોરમજી મેહરવાંનજી ધાસવાલા ...	૬૨૬
હોરમજી મેહરવાંનજી કેઆસ ...	૬૦૦
હોરમજી મેહરવાંનજી નવલાઇશેખનાં...	૬૦૦
હોરમજી મોટાભાઈ ...	૩૧, ૫૯૯
હોરમજી મોટાભાઈ ખીલીમેરીઆ, દલાલ...	૧૧૫, ૩૭૫, ૪૧૩, ૬૮૬
હોરમજી મોટાભાઈ ચાણેવાલા...	૩૪૪, ૩૯૨, ૪૯૪
હોરમજી મોટાભાઈ (ચાણેવાલા)ની કું... ૪૯૪	
હોરમજી રતનજી, પાલખીવાલા...	૨
હોરમજી રતનજી ધજનેર, એડનના...	૩૮૨
હોરમજી રતનજી બનાજી ...	૪, ૧૭૨
હોરમજી રતનજી મુસ...	૭૯
હોરમજી રતનજી સરાફ...	૧૧, ૧૯, ૨૧, ૫૯, ૧૧૧, ૧૪૯

સફે.

હોરમજી રતનજી ભાએઆ ...	૨૭૮
હોરમજી અને રસતમજી...	૨
હોરમજી રસતમજી કામા...	૫૧૮
હોરમજી રસતમજી ઉમરીગર...	૧૪૯, ૩૯૩
હોરમજી રસતમજી કરાકા...	૨૩૨, ૩૬૦
હોરમજી રસતમજી કાંદાવાલા, કાનાનોરના...	૧૫૭, ૨
હોરમજી રસતમજી કાંગા ...	૬૮૩
હોરમજી રસતમજી કુબારા ...	૫૦૭
હોરમજી રસતમજી કોટવાલ...	૨૧
હોરમજી રસતમજી નીકલસન ...	૪૦૬
હોરમજી રસતમજી દાવર ...	૧૨, ૧૬૯
હોરમજી રસતમજી મેચુરી...	૧૬૪
હોરમજી રસતમજી મેચુરીના છોકરાઓ...	૬૮૬
હોરમજી રસતમજી મોદી, કાનાનોરના...	૧૫૭
હોરમજી રસતમજી બરનેરજી મોદી...	૩૫૭, ૬૦૦
હોરમજી રસતમજી હોરમજી મોદી...	૩૮૦
હોરમજી રસતમજી શેડના...	૪૩૦
હોરમજી રસતમજી દેસાઈ...	૫૬૪, ૬૦૪
હોરમજી રસતમજી લંગકાના...	૬૦૦
હોરમજી રસતમજી તાંતા...	૫૮૧
હોરમજી લીમળભાઈ બાટલીવાલા... ૩૭૫, ૪૩૩, ૬૬૪	
હોરમજી, એચ. એડ. બે...	૧૩૦
હોરમજી શાપુરજી કાતરકે ...	૫૫૫, ૬૨૨
હોરમજી શાપુરજી છલભાઈ ઉનવાલા (ખીટર)...	૧૦૦
હોરમજી શાપુરજી ડોલાખાઉ...	૬૨૯
હોરમજી શાપુરજી ચોથીઆ... ૩૩, ૧૪૦, ૨૧૭, ૫૭૫	
હોરમજી શાપુરજી ભુકખાંડર, લખનોરના...	૪૨૪
હોરમજી શાપુરજી જવેરી...	૧૧૫
હોરમજી શાપુરજી તાંતરા ...	૨૫૩, ૨૫૪
હોરમજી શાપુરજી પસતાકીઆનાં છોકરાઓ...	૪૬૨
હોરમજી શાપુરજી પસતાકીઆ...	૨૯૩
હોરમજી શાપુરજી પાટકે ... ૪, ૯૦, ૩૭૯, ૪૫૬, ૫૬૨, ૬૩૬	
હોરમજી શાપુરજી પાવરી... ૪, ૩૫, ૩૬, ૧૯૯, ૨૪૭, ૪૫૦, ૪૫૧	
હોરમજી શાપુરજી મોતીવાલા...	૨૪૪
હોરમજી શાપુરજી લીમળી ...	૧૭
હોરમજી શાપુરજી સીરવાઈ ...	૫૫૫, ૬૯૦
હોરમજી શોરાખજી કાચારી...	૪૬, ૪૭, ૧૬૬, ૨૦૪, ૨૧૬, ૨૮૯, ૩૪૬, ૫૨૫, ૫૨૯, ૫૬૪

	સફે.
હોરમજી શોરાખી ચાંતદાર.....	૧૭, ૩૧૩, ૪૫૬
હોરમજી શોરાખી રતનજી બાટલીવાલા.....	૪૨૦
હોરમજી શોરાખી તાડીવાલા.....	૪૭, ૨૬૬,
	૩૦૨, ૩૯૩, ૪૦૯, ૬૫૬
હોરમજી શોરાખી રાંતજી, એ૦.....	૨૫૧, ૨૭૧
હોરમજી શોરાખી રત્નમજીરાંમના.....	૧૪૪, ૧૪૫
હોરમજી શોરાખી પુલ્લેગર.....	૨૫૮
હોરમજી શોરાખી શેડના.....	૮૮
હોરમજી શોરાખી બારલાએઆ.....	૩૭૦
હોરમજી શોરાખી હાંડીસન.....	૧૦૩
હોરમજી શોરાખી દારવાલા.....	૫૫૪, ૬૬૨
હોરમજી હીરજીભાઈ વાડીઆ.....	૨૪૩
હોરમજી હીરજીભાઈ વારડન.....	૨૬૨
હોરમજી હીરાજી હીરાકરાઈના.....	૩૧૪
હોરમજીદવાર ચાંતદાર, એ૦.....	૭૦
હોરમજીશાહ જામાસપજી કોળાના.....	૫૦૨
હોરમજીશાહ નશરવાંનજી ટ્રાંટ.....	૬૬૩

	સફે.
હોરમજીશાહ બેહરાંમજી ગકદરના.....	૨૭૬
હોરમારજી અરેશર હોરમજી વાડીઆ.....	૩૧૬, ૩૯૦,
	૩૯૪, ૪૧૪, ૪૨૬, ૪૩૨, ૪૪૧, ૪૪૨, ૪૬૦, ^૨
	૫૪૬, ૬૧૮, ૬૨૫, ૬૬૭, ૬૭૦, ૬૮૫
હોશંગજી કુવરજી મળધર, મટેવીના...	૫૬, ૮૭, ૪૨૬
હોશંગજી જામાસપજી જામાસપઆશાના, દસ્તુર...	૫૫, ^૨
	૬૦, ૭૫, ^૪ ૮૧, ૮૯, ૯૨, ^૨ ૧૦૩, ૧૦૪,
	૧૦૭, ^૭ ૧૦૯, ૧૨૦, ૧૬૮, ૧૭૯, ^૨ ૧૮૦,
	૧૮૧, ^૨ ૧૮૨, ૨૨૨, ^૨ ૨૩૩, ૨૪૮, ૨૪૯, ^૨
	૨૫૬, ૨૬૦, ૨૭૧, ૩૦૨, ૩૦૫, ૩૨૭, ૩૨૯,
	૩૫૦, ૩૬૭, ૪૧૬, ૪૩૪, ૪૪૯, ૪૬૬, ૫૦૮,
	૫૨૮, ૫૨૯, ૫૪૬, ૫૬૯, ૫૮૫, ૫૮૭, ૫૯૦,
	૫૯૧, ૫૯૭, ૬૦૯, ^૪ ૬૧૦, ^૭ ૬૧૮, ૬૨૩,
	૬૨૭, ૬૩૦, ^૨ ૬૩૪, ૬૬૨, ૬૬૯, ૬૮૩, ૬૮૭
હોશંગજી અરજેશજી વાંતીયા.....	૫૫૫, ૬૨૨, ૬૬૧
હોશંગજી અહમનજી ડોડીવાલા.....	૬૩૫
હોશંગજી બેહરાંમજી, વરોડરાના.....	૨૬૬

સાંકળીયું.

આ પુસ્તકમાં આવેલી બાબતોનું.

સફે.

સફે.

અરજીઓ, પારસીઓની આગેવાની હેતુકથાએલી:—
આડમીનીએટર જનરલનો ૧૮૭૪ નો ૨ નો કાયદો
પારસીઓને લાગુ નહિ પાડવા માટે... ૬૫૯, ૬૬૦
એ બાબે નાં સરકારે મંગાવેલાં લુદાં લુદાં
પારસીઓના મતો..... ૬૫૯, ૬૬૦
ઈંગ્લંડના મેલની ઝડપ વધારવા પોસ્ટ મ રટર
જનરલને..... ૬૨૬
ઈંગ્લંડના મેલ લાવવા લઈ જવાની ઝડપ વધારવા
માટે પાલમિંટને..... ૪૯૯
ઈનામ બીલની સામે, ગવરનર જનરલને..... ૧૭
એક ગયાલનથી વધુ ગામડી દારૂ નહી રાખવાના
હુકમની સામે, નાં સરકારને..... ૬૬૩
કોટેનું બજાર કોટી નહી નાંખવા માટે ગવરનરને... ૨૦૮
ખાસગાંની સજા પારસીઓને કરવા માટે
ગવરનરને..... ૩૨, ૬૩૩
જમીનની મેલસુલના ધારા માટે સેક્રેટરી ઓફ રેટેને... ૫૬૧
નમો પીછાડી પેલરી ધર્મ ક્રીયા કરવા માટે દરજીર
પે. બે. સંબંધિત..... ૩૦૬
ત્રીજા સરજ. છ. ને અલુમનના વડા નહી ગણવા
માટે ધંઆતના તરફીઓને..... ૫૯૮
ત્રીજા સર જો ૭૦ ને અલુમનના વડા ગણવા
માટે ધંઆતના તરફીઓને..... ૫૯૯
તેની ઉપર થયેલી ન્યાયીતી સહીઓ..... ૫૯૯, ૬૦૨
એ રીકવીજીશનની સામે થયેલો પ્રોટેસ્ટ..... ૬૦૧
દુકાળને લીધે નાહસી આવેલા ઇરાનીઓને વહાણ
પર ખોરાક પાણીની સખતી ગુજારવા માટે
કનઝરવેટર ઓફ પોસ્ટને..... ૩૬૭
દેશાવરોના દોખમાં બંધ કરવાના બીલ સામે... ૫૦૩
દેશાવરોથી માલ લાવવા લઈ જવાનું રેશન
બોરીબંદર પરજ બાંધવ ગવરનરને..... ૧૫

દેશીઓની વાલંટીયર પદટણ ઉભી કરના ગવરનર
જનરલને..... ૧૭
ધંધાદારીઓ ઉપર લાઇસંસ ટાફ બીનજરીઓને
નાખવા સામે પાલમિંટને..... ૬૨૫
નવાં ધરો બાંધવાના “આઇસ ઝ” સામે કારપોરેશનની
સલાને..... ૬૧૪
નીમખના બીલ સામે નાં વાઇસરાયેને..... ૪૫૬, ૪૬૦
પારસી રવાનોને ગાંધી દેવા તથા અપમાન કરવા
માટે માછલેટને..... ૩૩૪
પારસીઓની વાલંટીયર પદટણ ઉભી કરવા
લડી લીટનને..... ૫૯૨
એ નામદારે તેનો આપેલો જવાબ..... ૫૯૨
પારસી બાઇની ફાર્સીની સજા અમલમાં નહી મુકવા
ગવરનરને..... ૫૬૫
,, વેરીયા ઓઓને ધર્મના મકાનો તથા દીનની
ક્રીયાઓથી દુર રાખવા માટે પારસી
આગેવાનોની..... ૩૩૬
એ માટે બોલાવેલી બહુર સલા અને
થયલા ફરિયા..... ૩૩૬, ૩૩૭
રોક ખં ૩૦ કામાછ તરફથી
આવેલો પત્ર..... ૩૩૭, ૩૩૮
એ માટે અનેના દસગુરોના ફતવા.... ૩૩૭
એ સલાની સામે થયેલો પ્રોટેસ્ટ..... ૩૩૮
વલસાડ, નવસારી, બીલીમોરાની
અનબુમનનાં મત..... ૩૩૯
દખણ હૈદરાબાદમાં મરણ પામેલી પારસણ ૩૩૯
પોલોલા માપની રેલવે બાંધવા માટે નાં ગવરનરને ૬૦૭
બેવડાં લવાજમ લેવા માટે રૂસ્તમખરાના બેદદીનોએ
પારસી ધંઆતને..... ૬૩૫

અરનેરજ રેઠં ફરેવરને સુખની સરકારે.....	૧૬૬
હિરમજજ રતનજ હવનેરને , , , ,	૩૮૨

આંદ રૂપાંના.

અરદેશર હિરમજજ વાડીઆને, ઘોડાના પ્રદરશણુમાંથી...	૪૨૫
રસતમજ હિરમજજ બાનાને, રાજકોટ , ,	૬૦૬
સર કાવશજ બાં રેડીમનીને, પોતાની છબી સાથે	
પ્રીન્સ ઓફ વેલ્સે.....	૫૫૮
સર જમશેદજ હજીભાઇ બારેનેટને, ઘોડાના	
પ્રદરશણુમાંથી.....	૪૨૫
નામદાર વાઇસરાયે.....	૫૭૯
જમશેદજ ધનજીભાઇ પટેલને, ઘોડાના પ્રદરશણુમાંથી	૪૨૫
વાડીઆને, પ્રદરશણુમાંથી...	૪૪૨
જમશેદજ હિરજીભાઇને, લંડન એકઝીબીશનમાંથી...	૪૪
કોશાભાઇ પેશતનજને, ભરૂચ , ,	૨૭૧
કોશાભાઇ ફરાંમજ કરાખાને, નામદાર પ્રીન્સ ઓફ	
વેલ્સે.....	૫૫૮
દોરાબજ પદમજ પેશતનજને, નાઈરન છડીઆ	
રાઈફ આશોશીએશન.....	૫૪૧
દોરાબજ પદમજ પેશતનજને, વેરટરન છડીઆ	
રાઈફ આશોશીએશન	૬૧૧
દોરાબજ બીખાજ રખારીને, શાશુન મીકાનીકસ ઇં	
તરફથી.....	૬૩૫
નવરોજજ રતનજને, ભરૂચ એકઝીબીશનમાંથી...	૨૭૧
નવરોજજ શાશુરજની કુંઠેને પ્રદરશનમાંથી.....	૪૪૨
નશરવાંનજ દારાંજ મીરજને, શાશુન મીકાનીકસ	
ઇનરડીટયુટ.....	૪૬૪
પીરોજશાહ શાપુરજને, ભરૂચ એકઝીબીશનમાંથી	૨૭૧
પેશતનજ રતનજ કોહલને, શાશુન મીકાનીકસ	
ઇં તરફથી.....	૬૩૫
અરનેરજ નવરોજજ તાતાને, પ્રદરશણુમાંથી.....	૪૪૨
પદમજજ બાં બમારપઆશાને, આકોલા	
એકઝીબીશનમાંથી.....	૨૪૫
બેદરાંમજ હજીભાઇને, નાં વાઇસરાયે.....	૫૭૯
બેદરાંમજ ફરદુનજ મરજબાનની કુંઠે ને, ભરૂચ	
એકઝીબીશનમાંથી.....	૨૭૨
બેદરાંમજ દીંજીભાઇને, ભરૂચ એકઝીબીશનમાંથી	૨૭૧
બીમજીભાઇ બેદરાંમજ કેપીનેટમેડરને, લંડન	
એકઝીબીશનમાંથી.....	૪૪

માણેકજ રસતમજ બનાજને, નામદાર વાઇસરાયે	૫૭૯
હિરજીભાઇ માણેકજ રસતમજને, , , ,	૫૭૯

આંદ કાંસાના

આવાંબાઇ તે ડાં બરનેરજ દોં કોપરના ધણી.	
આનીને પ્રદર્શણુમાંથી.....	૪૪૨
સર જમશેદજ હજીભાઇને પ્રદર્શણુમાંથી.....	૪૪૨
કોસાભાઇ ફરાંમજ કામાજને , ,	૪૪૨
નાનાભાઇ રસતમજ રાણીનાને, પારીસ એકઝીં	૨૩૪
બેદરાંમજ ફરદુનજ મરજબાનની કુંઠે, પારીસ	
એકઝીબીશનમાંથી.....	૨૩૪

એમપીયનશીપ.

દોરાબજ પદમજ પેશતનજને, વેરટરન છડીઆ	
રાઈફ આશોશીએશન.....	૬૧૧

બગીચા, લુવો બગીચા.

દી-શટ રૂપાંના

મંચેરજ હિરમજજ કામાજને, ઇંગલંડના જરથોં	
તરફથી.....	૧૦૧

ટોપ.

રસતમજ જાં હજીભાઇને પોરદુગલના રાબ	
તરફથી.....	૧૭૮

દાખડી સોનાની.

જાં દોં નાએગાંમવાલાને, કુરલા રૂપીનીંગ એંડ	
વીનીંગ કુંઠે તરફથી.....	૫૩

દાખડી રૂપાંની.

માણેકજ બેદરાંમજ બેદતાને, સર ચારલસ ફારવસ	
તરફથી.....	૨૦૭

પાલખી

આદરજ જમશેદજને, ખડેરાવ ગાએકવાડે.....	૧૫
બાં બાં એદજ પેશતનજ ધાસવાલાને, શ્રીદીશ	
સરકારે.....	૬૨૪
બમાસપજ પુરશેદજ દેસાઇને, ગાએકવાડે.....	૫૧૫
મંચેરજ બેદરાંમજ ચરચરને, ખડેરાવ	
ગાએકવાડે.....	૧૩, ૫૪૦

પીસ—ઓફ—પલેટ

લીમજીભાઇ જમશેદજ બાટલીગાઇને, હાંગકાંગના	
વેપારીઓ.....	૧૦, ૫૪૩

સફે.

પેનશન (ખાસ આપેલાં)

અરદેસર ખરશેદજી વાડીઆને, ઇંગ્લેન્ડ સરકાર તરફથી.	૬૧૩
ખરશેદજી રસતમજી વાડીઆને ,, ,, ,,	૬૧
હોદમજી હોદરામજી ચીનાબને. ,, ,, ,,	૪૯૫

પેનશન (વીધવાને આપેલાં.)

અરદેસર ધનજીશાહની.....	૩૩૦
જાંગીરશાહ અરદેસર બેહરેમદખાનની.....	૩૩૦

ફાલગુર વાજ.

એદલજી પેશતનજી ધાસવાલાને, ડેપુટી કમીસરી જનરલે.....	૪૫૨
ખરશેદજી રતનાબરને, મીં. રામસંતે.....	૩૨૧
જાંગીરજી ફરાંમજી બપાશીને, હાંશકાંગના પારસીઓએ નશરવાંનજી બેહરાંમજીને, પંચાતના તરસડીઓએ.....	૪૯૮
૬૦ બહમનજી જાં જાંમારપ આશાનાને, પુનાના જરથોસ્તીઓએ.....	૫૩૮
૬૦ આદરજી જમશેદજીને, ખડેશવ ગાએકવાડે... ૧૧, ખરશેદજી રસતમજી થાંગેવાલાને, મુંબઈ સરકારે... દોરાબજી પેં મેવાવાલાને, મુનીં તરફથી ઉધા-ઉલા પ્રદર્શણમાંથી.....	૨૧૬
દોરાબજી બીખાજી રમાડીને, શાશુન મીકાનીકસ ઇનસ્ટીટ્યુટ તરફથી.....	૨૧૬
નશરવાંનજી બેહરાંમજીને, પંચાતના તરસડીઓએ.....	૫૩૮
પેશતનજી શોરાબજી પુનાવાલાને, ઇંગ્લેન્ડ સરકારે પેશતનજી રતનજી કાહલાને, શાશુન મીકાનીકસ ઇનસ્ટીટ્યુટ તરફથી.....	૫૩૮
બહમનજી હોદરામજી વાડીઆને, ઇંગ્લેન્ડ સરકારે... બેજનજી મંચેરજી ઇબનેરને, મુનીંસી પાશીડી તરફથી.....	૫૩૮
બેહરામજી જીજાબાને, મુનીં તરફથી ઉધાડેલાં પ્રદર્શણમાંથી.....	૨૧૬
માણેકજી ફરદુનજી પટેલને, મુંબઈની કસ્ટમના કમીસરને.....	૩૬૧
બેહરાંમજી નવરોજીને, પંચાતના તરસડીઓએ... બેહરાંમજી નશરવાંનજી લાવનગરીને, લાવનગરના હાકારે.....	૪૨૮

શેઆલ.

૬૦ કેકાબાદ રસતમજી બેહરજીરાંણને, ખડેશવ માણેકવાડે.....	૮, ૩૫૬
--	--------

સફે.

દીનશાહજી માણેકજી પીડીટને, નવસારીની અંજુમને.	૬૨૭
નશરવાંનજી રતનજી તાતાને,..... ,, ,,	૬૨૯
પ્રીં ૬૦ હોરાંજી જાં જાંમારપઆશાનાને, આં ૬૦ મસાલાવાલાએ.....	૬૩૦

રોકડ.

સરડીકીકેટ.

ખાં જાં અરદેશર શેઠ ખરશેદજીને, ઇંગ્લેન્ડ સરકારે..	૫૭૯
,, રસતમજી ખરશેદજી મોદીને ,, ...	૫૭૯
,, રસતમજી શોરાબજી દલાલને ,, ...	૫૭૯
,, નશરવાંનજી ખરશેદજીને ,, ...	૫૭૯
,, બરબોરજી બેહરાંમજી ફરેજરને ,, ...	૫૭૯
બેહરાંમજી ફરદુનજી મરજબાનની કં ને, આદિલા એશીખીશાનમાંથી.....	૨૪૫
શાપુરજી હોદરામજી સોપારીવાલાને, ઇંગ્લેન્ડ સરકારે.....	૫૭૯

સરપાવ.

ખરશેદજી પેશતનજી લામાને, સાએમની સરકારે...	૨૩૭, ૪૫૪
દાદાભાઈ નવરોજીને, વરોડરાના માદરાજી મહલા રાવે.....	૪૬૩
દાદાભાઈ શાપુરજીને, ઇંગ્લેન્ડ સરકારે.....	૨૨૮
નશરવાંનજી જાં જાંમારપ આશાનાને, ઇંગ્લેન્ડ માદરાજીએ.....	૪૬૬
હોરાંજી જાંમારપજી જાંમારપ આશાનાને ,,	૪૬૬

ઈમારતો, પારસીઓએ બંધાવેલી જાણીતી:—

એલધીનરટન કાલેજ.....	૬૪૧
,, સરકારની	૧૨૯
કાં બેં બનાજીવાલાં આતશબેહરાંમની	૬૨૧
પુના, સર કાં જાં કાલેજ ઓફ સાયન્સ.....	૬૪૦
મુંબઈ, સર કાં જાં આંખની હાસપીટલ.....	૬૪૦
મેસોનીક હોમમાં, ૬૦ કાં બેનકવેરીંગ હોલ.....	૬૧૬
બેહરાંમજી બાગ (પાર્ક સેન્ટીપેરીયમ).....	૧૬૯, ૫૫૭
ગવર્નર અને કમાન્ડર ઇન-ચીફ તે જોવા જવું.....	૧૬૯
પુનીવરસીડી હોલ.....	૬૪૧
સર જાં જાં પાં બેં ઇનસ્ટીટ્યુટની.....	૬૬૬
સુરત, સર કાં જાં સીવીલ હાસપીટલ.....	૬૪૦
સેન્ટ જોનીયર કાલેજનો મીનારો.....	૬૪૨

ઉદયોગ—

અખતરા, ખેતીવાડીને લગતા.....	૨૯૯
„ ગયાસ લાઇટની રોશનીના.....	૬૧૩
નાં મવરનરતું રસાલા સાથે તે જોવા જવું.....	૬૧૩
„ વીજળી તથા રસાએણીના.....	૨૪, ૩૨૧
આએરન ફાઉંડરી.....	૯૫, ૩૧૬, ૪૧૯
ઇલેક્ટ્રીક ટેલીગ્રાફ.....	૫૩૪
ઉદયોગશાળા, સ્કુલ એફ આરટ એડ ઇન્ટરની... છબી	
ખેતીવાડી, એગ્રીકલચરલ એડ હારટીકલચરલ શોશાઇટી.....	૧૬૫
„ કાચી અને ખીજ પેદાશોની.....	૪૦૨
„ પુનાની, રૂં ૧૦૦ જી ૦ ની.....	૧૨૭
ગાડીઓ, ઘોડા વગર હાથ યા પગની ફેસીથી ચાલતી..	૩૦૫
ગાદીઓ, પ્રીનસીસ ઝેકની..	૫૪૭
ડીઝાઇન, કોચબાફ સુધાની લાડુતી બગીનો.....	૬૦૮
પ્રદર્શણ, ઇંગ્રેજ, સાઉથ કેનસીગટન ખાતેનું	૩૫૨, ૩૭૧
„ દેશપરદેશના હુનર તથા કારીગરીનું...	૨૪૬
„ ફળ યુલો તથા વનસ્પતીનું.....	૨૦૭, ૨૧૬, ૪૪૨, ૫૫૬
„ ભાર્ય, ઉદયોગ અને ખેતીવાડીનું.....	૨૭૧
તેમાં પારસીઓને થયલું અપમાન.....	૨૭૧
„ મુળદ હુનર તથા કારીગરીની જનસેનું..	૨૪૭
„ રાજકોટ, હીંદી કારીગરીના મોલનું...	૬૦૬
મોહાનાં અગર, એક પારસીના.....	૭૦૨
યંત્રો, ટેલીગ્રાફ ખાતાના તાર ચલાવવાના.....	૩૦૫
„ રીફા ફાઇઅરના શાખા કાઠવાનું.....	૪૦૩
શોષ કરનારા, પશ્ચીમ હીંદુસ્તાનમાં આગપાનની...	૧૨૭, ૪૦૨
સાણ, પોમેટમ, કોલ્ડગેટર વગેરે બનાવવાનો...	૪૮૪
સદેશ ચલાવવાના, રેલવે અકસ્માત વખતે ઉતારાઓ, ગાર્ડ અને ડરાઇવરો વચે.....	૨૯૪

એલફીનસટન ઇનસ્ટીટ્યુટ તથા કાલેજમાંથી પસાર

ચલા-જુલો કેળવણી.

ઓધ્યા, પારસીઓએ ભોગવેલા:—

અધિકારીઓ, એલફીનસટન ઇનસ્ટીટ્યુટના...	૩૯
„ કજ મોરબી બાઉંડરી કમીશનના...	૭૦૩
„ કોર્ટ એફ એનકવાએરીના...	૫૯૦, ૬૦૮, ૬૩૩

સફ.

સફ.

અધિકારીઓ, એંગર ઓફ કામરસની કે, ૪૩૭,	૫૦૦, ૬૦૩, ૬૨૬
„ બેન્ચ ઓફ જસ્ટીસે નેમેલી કમીટી ઓના... ૧૪, ૩૯, ૨૪૪, ૪૦૧, ૪૨૯, ૬૩૯	
„ બોરડ ઓફ એડ્યુકેશનના.....	૩૯
„ બોરડ ઓફ કનસર્વેસી, મુળકની...	૪૦૧, ૫૯૪
„ મ્યુનીસીપાલ ખાતાના... ૧૮, ૪૮,	
૫૪, ૮૬, ૧૧૪, ૧૯૨, ૨૨૩, ૨૪૯,	
૨૫૦, ૨૮૫, ૩૨૦, ૩૨૩, ૩૬૦,	
૩૬૨, ૩૬૮, ૪૦૦, ૪૪૫, ૪૯૫,	
૫૦૮, ૫૧૪, ૫૨૪, ૫૨૬, ૫૩૫,	
૫૬૦, ૫૮૭, ૬૩૦, ૬૪૫, ૬૬૭,	
૬૮૭, ૬૮૮	
„ લેજસલેટીવ કૌન્સીલના.. ૨૭, ૧૧૦,	
૧૯૩, ૨૦૦, ૨૫૭, ૩૪૦, ૪૦૨,	
૫૦૨, ૫૬૫, ૫૯૬, ૬૦૯, ૬૭૬	
તેમનું પેલેસવહેલું બેન્ચની સલામાં બીરાજનું.....	૨૭
તેઓએ લીધેલા સપત.....	૨૭
તેના પેલેસ પારસી પ્રેમબર.....	૪૦૨
„ સરકારે નેમેલી કમીટીઓના ૧૪, ૨૮,	
૩૯, ૪૪, ૧૯૨, ૨૨૩, ૨૩૫, ૩૭૪,	
૩૮૯, ૪૦૧, ૪૩૮, ૪૫૦, ૫૦૩,	
૫૦૮, ૫૧૨, ૫૧૪, ૫૧૯, ૫૨૦,	
૫૨૪, ૫૯૦, ૫૯૪, ૫૯૫, ૬૦૮,	
૬૪૫, ૬૬૭, ૬૭૭, ૬૭૮, ૬૮૭, ૬૮૮	
અમલદાર, એપી રોગની તપાસ કરનાર.....	૬૯૬
આડીટરો, લાવનગર જાહેદ આડમીનીસ્ટ્રેશન ખાતાના.....	૩૬૦
„ મ્યુનીસીપાલીટીના... ૨૪૪, ૪૫૭, ૫૧૦,	
૫૪૪, ૫૭૨	
„ સર ૧૦૦ જી ૦ પાં બે ૦ ઇનસ્ટીટ્યુટ, . ૩૭૯, ૫૮૯	
આસીસ્ટન્ટ, એકાઉન્ટન્ટ જનરલના.....	૬૩૬
„ કમીશનરો... ૬૨, ૯૫, ૧૩૨, ૧૭૨, ૨૩૧,	
૨૫૦, ૨૬૩, ૨૮૭, ૩૪૨, ૩૫૨, ૩૭૦,	
૪૨૨, ૪૪૦, ૪૬૮, ૪૮૪, ૫૩૮, ૬૪૬, ૬૬૨, ૬૭૭	
„ કમીશનર, નીજામ સરકારના.....	૫૪૨
„ કલેક્ટર.....	૬૭૧, ૬૮૩, ૬૮૬
„ કલેક્ટરના.....	૬૬૧, ૬૯૯
„ કારીયાવાડના પોલીટીકલ એજન્ટના.....	૩૨૫

આરીસ્ટન્ટ, પ્રોફેસર, એલેક્સીસનસટન કાલેજના ૪૨૩,	સફે.
પર ૮, ૫૪૩	
,, ,, પુણાની દખલ કાલેજના ,, ... ૫૨૯, ૬૨૩	
,, પોલીટીકલ એન્ડ, બાંસવારાના	૫૪૫
,, મ્યુનિસીપલ કમીશનર	૩૮૭
,, રેલ્વેમાર, હાઇ કોર્ટના	૪૬૨, ૪૯૯, ૫૩૦
,, રેવીન્યુ કમીશનરના	૧૫૯
,, શુપરીનટેન્ડન્ટ, એપી રોગના	૬૨૧
,, શેકરેટરી, જરથો. છા. નિ. મંડળીના	૬૩૩
,, ,, રામપાર્ટ રીમુવલ કમીટીના	૭૩
,, હાઇ કોર્ટના પ્રોથોનોટરીના	૪૬૦
આસેસર, ઇનકમટાક્સના	૩, ૧૩૨, ૩૬૦
ઇન્જનેર, સ્ટીમ ફેક્ટરી અને ફાઇટરીના	૬૩૩
ઇન્જનેર, કંઈ બુજના, દારૂના	૩૮૦
ઇન્સપેક્ટર, ઓપીયમના	૨
,, કસ્ટમના	૨૨૮, ૩૦૧
,, પોલીસના ... ૨૩૨, ૨૮૩, ૩૫૮,	
૩૭૭, ૫૨૮, ૫૬૧, ૫૬૩, ૫૮૪, ૬૧૬	
ઉપરી, કમીસરીએટ ખાતાના	૩૨૦
એકઝીક્યુટીવ ઇન્જનેર, સરકારી ... ૨૦૧, ૫૦૮, ૫૬૧,	
૬૧૧, ૬૬૬, ૬૭૭	
એકઝીક્ટ, અમદાવાદની સેન્ટરલ બેંકના	૪૪૬
,, એકઝીક્ટ ઇન્જનેરની આરીસમાં	૬૭૨
,, જનરલ, મુબઇના	૫૮૬
,, મુબઇની મ્યુનિસીપાલીટીના	૩૨૦
એન્ડ, અમેરીકન સરકારના, મુબઇના ... ૧૫૪, ૨૩૧,	
૨૪૬, ૨૯૨	
,, ઇંડરના માહરાજના, ,,	૧૩
,, ગાએકવાડ સરકારના, ,,	૧૫૩
,, જુનાધડના નવાબના, ,,	૬૦
,, દેશાવરોની વેપારી પેશ્વેડીના, ,,	૧૫૩
,, પેટ્રુગીજ સરકારના, એડના	૫૫૦
,, ફ્રેન્ચ સરકારના, મુબઇના	૨૪૬
,, ભાવનગરના ફાકરના, ,,	૪૨૮
,, સુસા માપલાના, ,,	૬૭૪
,, સાએમની સરકારના	૨૩૩, ૪૫૪
એડ્વોકેટ, રેસીડન્ટના, બીરાર તાલુકાના	૫૮૭
એડ્વોકેટનાલ ઇન્સપેક્ટર, માલી કાયાના	૨૭૦
એપ્રાઇઝર, મુબઇની કસ્ટમના	૬૬૫
એલીએનેશન સેટલમેન્ટ આરીસર	૧૫૯, ૨૫૨,
૨૮૬, ૫૦૪	

સફે.	
ઓવરસીયર, આરમી કલોડીંગ ખાતાના	૪૮૦
,, પુણા પબલીક વર્ક્સ ખાતાના	૭૩
કમીસનર, ઇનકમટાક્સના	૬૩૯
,, કાદર આબાદ તાલુકાના	૨૮૪
,, કોર્ટ ઓફ રીકવેરેટના, સ્ટીપેન્ડરી ...	૩૯
,, મધરાજની મ્યુનિસીપાલીટીના	૪૬૭
,, રેવીન્યુ	૩૬૪
કમીસનો, સરકારે નેમેલાં	૫૨૨, ૫૨૩
કર ઉધરાવનાર, લાઇસન્સ ટાક્સનો	૨૨૪, ૨૨૫, ૨૩૨, ૩૬૩, ૪૧૫
,, સરકારી	૨૮૭, ૨૮૮, ૩૩૨, ૩૬૩
કાએર, સરકારી લીકાંબીના, મુબઇના	૩૭૫
કર્યાંબીની ખાસી ડીપ્રીક્ટ માટરીમોનીઅલ કોર્ટ	૧૬૬
તેના ડેલીગેટસો	૧૬૬, ૨૮૪,
૩૩૧, ૪૯૫, ૫૬૬, ૬૦૪	
કસાર્ક ઓફ ધી કાઉન, હાઇ કોર્ટના	૩૬૪
,, કર્યાંબીની રમાલકાઝ કોર્ટના	૨૦૬
,, માટરીમોનીઅલ કોર્ટના	૪૪૧, ૪૪૬, ૪૯૭
ક્લેક્ટર	૩૦૨, ૫૮૨, ૬૬૬, ૬૪૬
,, લીફલ ટેક્સના	૩૮૭
,, સરડીફીક્ટ ટેક્સના	૨૫૨, ૨૫૫
કાનસલ, અમેરીકન સરકારના	૫૫૦
,, એડના, પોર્ટુગીઝ સરકારના	૬૨૪, ૬૮૪
,, કસકતાના, ઇરાનનાં શાહના	૩૩૦, ૩૬૪, ૫૭૯
,, મસકતાના	૨૬૩
કારપોરેટરો, કર ભરનારાઓ તરફનાં ... ૪૫૩, ૫૩૯,	
૬૨૪, ૬૫૧, ૬૫૯, ૬૭૦, ૬૭૧, ૭૦૫	
,, સરકાર તરફનાં	૪૫૩, ૫૩૯, ૭૦૫
,, સુએઝના અમલદારો તરફનાં ... ૪૫૩,	
૪૫૯, ૪૯૮, ૫૩૯, ૫૪૨, ૫૯૬, ૬૫૯, ૭૦૫	
કમીસલ એનાલાઇઝર, સરકારી	૩૨૯, ૬૧૬
કોટવાલ, સુરતના	૧૪૦
કોનસીલીએટર, સેતારા જીલ્લાના	૭૦૩
ખર્ચાંબી, નલદેશના, નીર્મા સરકારના	૬૨૧
માંડ જુરર, હાંચકોંગની શેરાવના	૫૪૨, ૬૧૯
,, જુરી, મુબઇનીમાં બેઠેલા પારસીઓ	૧૦,
૧૮, ૨૨, ૩૦, ૪૨, ૪૭, ૫૪, ૫૮, ૭૦,	
૭૩, ૮૦, ૧૦૪, ૧૨૧, ૧૨૬, ૧૩૫, ૧૪૬	

સરે.

સ

નીચે રેખાકૃત હાથે, કરોળીની હાથે રોડીયા	
કું ના.....	૨૨, ૧૧૪
૪૨૨, કડીપાટણના, અમ્બેવાડના.....	૫૬૫
„ નીચે, વરીયટ કોરટના, વરોડગાની	૬૩૧
„ રીલીકટ, વરોડગાના.....	૬૩૧
„ નવસારીના.....	૫૬૦
„ રેવિન્યુ.....	૪૭૬
„ સમોરડીનેટ.....	૨૮૬, ૨૮૭, ૩૫૭, ૪૧૮,
૪૨૦, ૪૪૩, ૪૪૫, ૪૪૭, ૪૫૩, ૪૫૬,	
૪૬૦, ૪૬૭, ૫૦૮, ૫૨૧, ૫૨૨, ૫૩૮,	
૫૩૯, ૫૪૦, ૫૪૨, ૫૫૫, ૫૬૧, ૫૬૯,	
૫૮૦, ૫૮૧, ૫૮૮, ૫૯૩, ૬૦૮, ૬૧૨,	
૬૧૬, ૬૨૦, ૬૨૪, ૬૨૬, ૬૩૦, ૬૩૬,	
૬૪૭, ૬૪૮, ૬૫૧, ૬૬૫, ૬૬૮, ૬૭૨,	
૬૭૩, ૬૭૬, ૬૭૭, ૬૮૪, ૬૮૮, ૬૯૬, ૭૦૬	
૪૨૨, સમાવકાઠ કોરટના.....	૨૩, ૬૯, ૧૬૮,
૨૦૨, ૪૩૪, ૪૯૭, ૫૦૭, ૫૩૧, ૫૪૩,	

રીલીકટ ડેપુટી કમીશનર માઈસેટ	૧
„ રેકૉર્ડર, મુંબઈના રાપ્ત અને રોડરના...	૧
કુભારીઆ, કાડીપાટણ એન્જની કોરટના.....	૩૬
„ મહાદરગવ આયકવાડ કમીશનના.....	૫૬
„ મુંબઈની નીચે માદરી મેનીઆય કોરટના...	૨૧
„ „ એન્જના કમીશનના.....	૨૧
„ „ લાઈ કોરટના.....	૨૬૭, ૩૧
„ રેસીનની રીકોરડર કોરટના.....	૨૧
ડેપુટી આર્કીસટ પોલીટીકલ એન્જટ,	
કાડીપાટણના.....	૫
„ એકાઉન્ટન્ટ, મુરતના.....	૧૧
„ એન્જીનેયરના હાથેકોરટ.....	૧
ડેપુટી કલેક્ટર ઓફ કાન્ટ્રીનેન્ટલ કસ્ટમસના...	૪૧
„ મુરતના.....	૪૫૩, ૪૧
તાલુકાદાર.....	૧૫, ૩૦૫, ૩૩૮,
	૩૩૯, ૩૬૧, ૬૨૧, ૬૨
મેન્જર, સરકારી લીબેરીના, મુરતના.....	૧૧
તાલુકાસદાર.....	૪૩, ૨૭૭, ૪૪૦, ૫૬૧, ૬૨
ખાતાના.....	૩૧

	સફે.
પરમુખ, પુણા મ્યુનીસીપાલિટીના.....	૫૩
પરીક્ષક, એફ. ઇ. એ. ના.....	૪૭૯
„ મેટરીકના.....	૪૭૯, ૬૬૨, ૬૮૨
„ મુનસફની પરીક્ષા લેનારો.....	૩૬૮
„ હાઇ કોર્ટ તથા ડીસ્ટ્રિક્ટ પબ્લીસેની પરીક્ષા લેનારો.....	૩૦૯
„ હાઇર ડીપાર્ટમેન્ટ.....	૬૮૮
પબ્લીસર, સદર અદાલતના, સીપી હુદરાબાદના...	૨૬૦
પારસી મીક્ માટરીમોનીઅલ કોર્ટ...	૧૬૪, ૨૨૯, ૨૬૧, ૨૮૪
તેના ડેલીગેટસો.....	૧૬૪, ૨૧૧, ૨૨૪, ૨૩૪, ૨૬૭, ૨૭૮, ૩૫૧, ૩૭૮, ૪૦૪, ૪૩૪, ૪૫૨, ૪૬૯, ૫૧૦, ૫૫૦, ૫૫૩, ૫૫૭, ૫૬૬, ૬૦૮, ૬૩૭, ૬૪૦, ૬૭૦, ૬૭૨, ૬૭૬, ૬૮૮, ૬૯૧, ૭૦૪
તેમની ચુટણી કરવા મહેલી સભા...	૪૩૦
તેના રેજીસ્ટ્રાર.....	૧૬૪
પ્રીનસીપાલ સદર આમીન, અમદાવાદના.....	૨૩૧
પ્રીનસીપાલ સદર આમીન, અહમદનગરના.....	૪૫, ૭૨, ૩૬૮
„ „ સુરતના.....	૫૦, ૩૬૮
„ સર જામ શાં ખાં બેન ઇન્ટરડીટ્યુટના.....	૪૬૧, ૫૨૩, ૬૨૩
પુણાની પારસી ડીસ્ટ્રિક્ટ માટરીમોનીઅલ કોર્ટ...	૧૬૮
તેના ડેલીગેટસો.....	૧૬૮, ૨૬૨, ૩૬૮, ૪૬૪, ૫૦૩, ૬૦૬, ૬૬૩, ૬૬૫
પે માસ્ટર, રેલવેના.....	૨૩૨
પ્રોફેસર, અમદાવાદની આર્ટ્સ કોલેજના.....	૬૬૫
„ ગુજરાત કોલેજના, ખુદરતી ફીલસુફીના.....	૭૦૦
„ પુણાની કોલેજ ઓફ સાયન્સના, ગણીત શાસ્ત્રના.....	૭૦૦
પોર્ટ તરસડીઓ, મુંબઈના બારાંના.....	૫૩૩, ૫૪૭, ૫૬૭, ૬૭૦, ૬૮૮
પોલીટીકલ એજન્ટ, કાઠિયાવાડના.....	૩૯૨
„ પેણેલા ડેપુટી આસીસ્ટન્ટ કાઠિયાવાડના.....	૫૮૬
પોર્ટ માસ્ટરો.....	૨૬૨, ૨૬૬, ૩૪૪, ૩૮૭, ૫૦૨, ૫૭૯, ૬૬૩

	સફે.
ફરસ્ટ ડેપુટી રેજીસ્ટ્રાર, હાઇ કોર્ટના.....	૪૨૧
ફેસી, લંડનની એકોનોમિકલ શેશાઇટીના.....	૧૫૮
ફોજદાર, અહમદનગરના.....	૪૫
„ એલચપોર તથા જલગામના.....	૨૭૭
„ નાયેબ, કરાચીના.....	૧૬૧
„ પોટાડા તથા ચવલાના.....	૪૧૫
„ રોડેલના.....	૧૪૦, ૧૪૩
„ સુરતના.....	૨૩૨, ૪૧૬
બીલ્ડર, મુંબઈની સરકારી ગોદીના.....	૬૧, ૮૩, ૧૩૧, ૧૭૯, ૧૮૩, ૨૩૧, ૨૪૨, ૨૪૬, ૨૬૧, ૨૬૫, ૩૨૪, ૪૧૩, ૫૨૭, ૫૪૫, ૫૬૦, ૬૧૩
બુલીયન ક્રીપર, મુંબઈની ટંકસાલના.....	૬૪૮
બેંચ ઓફ જસ્ટીસ.....	૪૨૯
મ્યુનીસીપલ કમીશનર, પુણાના.....	૨૬૧
માજીસ્ટ્રેટ.....	૧૧૪, ૧૫૧, ૩૫૮, ૩૯૭, ૪૩૮, ૪૪૦, ૪૪૩, ૪૫૩, ૪૭૬, ૪૯૭, ૫૭૩, ૫૬૪, ૫૮૦, ૫૮૧, ૫૮૮, ૫૮૯, ૬૦૫, ૬૦૮, ૬૧૨, ૬૧૫, ૬૨૯, ૬૬૧, ૬૭૪, ૬૭૭, ૬૮૩, ૬૮૪, ૬૯૧, ૬૯૬, ૭૦૪
માજીસ્ટ્રેટ હાનરરી...૨૪૨, ૨૪૬, ૨૪૯, ૨૫૭, ૩૬૦, ૫૮૪, ૬૧૨, ૬૭૫, ૭૦૧	
મામલતદારો.....	૬૨, ૬૪, ૧૧૪, ૧૪૧, ૧૬૪, ૨૧૨, ૨૨૫, ૨૨૯, ૨૬૫, ૩૫૮, ૩૭૭, ૪૦૭, ૪૬૪, ૪૬૬, ૪૩૫, ૪૪૩, ૪૬૦, ૪૬૫, ૫૨૪, ૫૭૩, ૫૭૬, ૫૮૨, ૬૦૬, ૬૧૫, ૬૨૧, ૬૨૯, ૬૫૧, ૬૫૫, ૬૬૩, ૬૭૭, ૬૯૦, ૭૦૩
મુનસફો.....	૬, ૫૦, ૬૦, ૧૩૧, ૨૨૩, ૨૨૫, ૨૨૮, ૩૬૩, ૩૬૮, ૪૪૬, ૬૧૨
મેજર, ગોવાલીયરના મહારાજા સીધીયાના થેડિસવાર તોપખાતાના લશ્કરના.....	૬૭૪
મેનેજર, મજામ્મસ મીલના.....	૫૭૨
„ બોમ્બે ટાઇમ્સ પત્રના.....	૨૬૪
મેમ્બરો, ઇંગ્લેન્ડની પારલામેન્ટના.....	૪૨૮
„ કાઉન કાઉનસીલના.....	૪૫૩, ૫૩૯, ૫૬૫, ૬૫૯
તેમને મળતી શી.....	૫૩૯
„ રોયલ કોલેજ ઓફ પ્રીસેપ્ટરસના.....	૬૧૫
„ સેવિંગ બેંકની કમીટીના.....	૪૫૯
મેલ ડુપરીન્ટેન્ટ, સીપી હુદરાબાદના.....	૪૧૩
મેહતા, મુંબઈની પારસી પંચાયતના.....	૫૩૮

	સફે.
મોદી, સુરતના.....	૧૦૧
તેમનો દરજ્જો.....	૧૦૧
યુનીવર્સીટીના ફેલોઝ.....	૩૯, ૪૩, ૫૮,
૧૧૦, ૧૪૯, ૧૭૯, ૧૯૨, ૨૧૫, ૨૧૬, ૨૭૩,	
૩૧૪, ૩૬૦, ૪૦૨, ૪૪૦, ૫૧૯, ૫૫૩, ૫૮૧,	
૫૯૫, ૬૨૧, ૬૨૪, ૬૬૨	
રખેવાલ, ઉદેપોરના માહારાજાના.....	૫૪૫
રીપોર્ટર, હાઇ કોર્ટના આપેલેટ સાઈડના.....	૨૪૮
રેજીસ્ટ્રારો.....	૧૯૬, ૩૬૪, ૩૭૪,
૪૧૮, ૪૪૬, ૫૬૫, ૬૫૩	
રેજીસ્ટ્રાર ઓફ ટ્રસ્ટ, એડનના.....	૨૯૭
રેજીસ્ટ્રાર, મ્યુનિ. જનમ મરણની નોંધના.....	૨૧૫, ૬૨૧
લશ્કરી તખીય, નીમચના.....	૨૬૧
વડા, લાઇસન્સ ટાક્સ ખાતાના.....	૬૯૧
,, શેઠર મુધરાઈ ખાતાના, વરોડાના...	૫૩૮
વકીલ, સરકારી, ભરૂચના.....	૩૧૪
વાઇસ કોનસલ, રૂપેના, એડન ખાતાના.....	૬૫૩, ૬૮૪
,, પ્રેસીડન્ટ, બેંક ઓફ આશીશીએશનના.....	૩૯
,, ,, મીઠાનીક ઇન્ટરિયરના.....	૬૧૩
,, ,, સેવાર હોમની કમીટીના.....	૪૪૫
લશ્કર, ઓરીએન્ટલ બેંકના.....	૪૬૭, ૫૨૧
,, ગ્રામ કુ'ંવા.....	૪૦૬
,, નવી મુબઇ બેંકના.....	૪૮૪
,, મરકાનદાઇ બેંકના.....	૧૬
,, રામી બધરસની પેલુડીના.....	૫૬૪
,, સરકારી તીજેરીના.....	૫૬૪
સીસ્તેદાર, ભરૂચની અદાલતના.....	૩૬૩
સીલેદાર, કોલોપોરના રામના રીસાલાના.....	૨૭૭
શેરીક, કલકત્તાના.....	૪૬૨
,, મુબઇના.....	૫૨, ૩૮૩, ૫૭૪, ૭૦૫
રેસનમાસ્ટર, જી. આઇ. પી. રેલવેના, નાગપોરના...	૪૮૩
સદર અગીન.....	૫૦, ૧૨૩, ૨૩૧, ૩૬૮
,, તાલુકદાર.....	૩૦૧, ૬૧૩, ૬૨૬
સખ આસીસ્ટન્ટ સેટવર્કેટ આફીસર...	૫૮, ૧૧૨,
૧૧૭, ૨૨૦, ૨૪૬, ૩૨૩	
સબોરડીનેટ માઇએટ...	૧૬૪, ૨૧૨, ૩૭૦, ૪૧૪,
૪૨૮	
સખાસદ, ગ્રેટ બ્રીટનની પારલામેન્ટના.....	૩૨૭
સર કોર્કુન.....	૪૯, ૨૨૮, ૨૮૮, ૩૦૮, ૩૨૦, ૩૨૩

	સફે.
સરજન, લશ્કર ખાતાના.....	૨૭૮
,, સીવીલ... ૧૭૨, ૨૫૩, ૫૭૫, ૬૩૩,	
૬૩૪, ૬૩૬, ૬૫૩, ૭૦૦, ૭૦૩	
સરદાર, દખણના પેલુલા વર્ગના...	૪૬૭, ૪૬૮, ૬૮૪
,, ,, બીજા ,,	૨૮
,, ,, ત્રીજા ,,	૪૬૫
સરનશીન, કારપોરેશનના...	૫૩૯, ૫૪૫, ૫૪૬,
૫૫૮, ૫૭૩, ૫૭૬	
સર નીઆએધીસ, નવા નગરના.....	૪૪૭
સરવેયર, જાહેર બાંધકામ ખાતાના...	૭૬, ૧૮૩, ૪૦૯
,, સ્ટીમશીપના.....	૧૩૧
,, સખ આસીસ્ટન્ટ રેવીન્યુ.....	૮૦
સરેસેદાર, અરેસર કોટવાલના.....	૧૪૩
સુપરીન્ટેન્ડન્ટ, અમદાવાદની જલના.....	૧૭૨, ૫૭૨
,, ,, સદર ડીસ્ટ્રીક્ટના...	૪૭૬
,, પોલીસના, વરોડાના.....	૫૬૩
,, ભરૂચની, સદર ડીસ્ટ્રીક્ટના...	૩૧૧
,, મેજના.....	૫૩૬
,, લખનોરની પોલીસના.....	૪૪૬
,, લાંબી એન્ડ શીપીંગ કુ'ં ના...	૨૮૫
,, શીતલા ખાતાના...	૨૦૮, ૩૮૩, ૬૨૧
,, હાઇકોર્ટ પ્રેસના.....	૪૯૯, ૫૩૦
,, હુદરાબાદના, નીગ્રામ સરકારના...	૩૩૧
મુખા, નાયેગે, નવસારીના.....	૫૩૮, ૬૧૧, ૬૧૨
મુખેદાર, મુબઇની કસ્ટમના.....	૨૭૬
મુખેદારી, ઓરગાબાદની મેડગુબની.....	૬૨૬
મુરતની પારસી ડીસ્ટ્રીક્ટ માટરીનીઅન કોર્ટ.....	૧૮૩
તેના ડેલીગેટસા.....	૧૮૩, ૨૮૭,
૩૦૮, ૩૪૩, ૩૬૨, ૫૨૫, ૫૩૩, ૫૩૮, ૫૮૭,	
૬૨૯, ૬૫૩, ૬૬૩, ૬૮૪	
સેક્રેટરી નીગ્રામના દીવાનના.....	૨૭૮, ૩૭૦
,, મુબઇની પારસી પચાતના.....	૫૭, ૫૩૭,
૬૦૧, ૬૯૪, ૬૯૫	
,, સુરત મ્યુનિસીપાલિટીના.....	૩૫, ૭૨
સેટલમેન્ટ આફીસર.....	૫૮, ૨૫૨, ૫૦૪, ૬૩૩
સેનીટરી કમીશનર, પુર્વ યુજરાતના.....	૬૯૬
દહુર ડેપુટી કમિસરો.....	૨૨૭, ૩૯૦, ૪૯૫,
૫૬૭, ૫૮૨, ૫૮૮, ૫૮૯, ૬૧૬, ૬૨૯,	
૬૩૪, ૬૬૬, ૭૦૪, ૭૦૫	
દહુર ડેપુટી કમિસરો અને માઇગ્રેટો ...	૧૪, ૨૮,
૧૩૨, ૧૯૪, ૨૬૭, ૩૭૬, ૩૯૩, ૪૨૩	

	સફ.
હાનરરી કમીશનર, કેટ' ઓફ રીકવેરના... ૪૦૧, ૫૯૪	
હુડ એકાઉન્ટન્ટ, અમદાવાદના..... ૨૨૪	
,, અમદાવાદની કલેક્ટરના..... ૩૬૦	
,, ભરૂચના..... ૧૧૭	
,, મ્યુનીસીપાલીટીના..... ૩૮૭	
,, વરોડરા રેસીડેન્સીમાં..... ૫૬૪	
હુડ-આર્સીસટન્ટ, કોલાબા આબઅરવેટરીના..... ૪૪૮	
હુડ-ઓવરસીયર, મુંબઈ આરમી કમિશ્નરીના.. ૬૨૮	
હુડ-કલેક્ટર, અમદાવાદની કમીસરીયેટના..... ૨૩૧	
,, અમદાવાદના કલેક્ટરના..... ૭૦૪	
,, ઇનસાલ્ટન્ટ કોરટના..... ૪૦૦	
,, ઉત્તર પીઠ રેવીન્યુ કમીશનરના... ૩૭૭	
,, ,, સેટલમેન્ટ આર્સીસના..... ૬૩૩	
,, કમીશરીયેટ ખાતાના..... ૩૮૮	
,, પાલણપોર એજન્સીના..... ૨૯	
,, ભરૂચની અદાલતના..... ૧૭૭	
હુડ કલેક્ટર, ભરૂચના કલેક્ટરના..... ૫૧૦	
,, મહિ, કમીશરીયેટ ખાતાના..... ૩૪૦	
,, મહિની મીલીટરી પેનશન પે. આર્સીસના. ૩૨૦	
,, મુંબઈની સદર અદાલતના..... ૨૪૯	
,, મેવાર પોલીટીકલ એજન્સીના..... ૫૮૮	
,, રાજકોટની કમીસરીયેટના..... ૨૩૧	
,, રાયેલ આરમીધરીના..... ૩૩૧	
,, વરોડરા રેસીડેન્સીમાં..... ૫૬૪	
,, સુરતની અદાલતના..... ૧૭૭, ૨૨૮	
,, ,, કેમરસીયલ રેસીડેન્સી આર્સીસના ૩૬૦	
હુડ-માસટર, અમદાવાદ હાઇ સ્કુલના..... ૫૮૪	
,, કરાંચી ,, ૫૬૩, ૫૮૧	
,, ગંદીવી ,, ૩૯૦	
,, નદીયાદ ,, ૩૭૦, ૩૯૨, ૪૭૬, ૫૦૮, ૫૩૦, ૬૬૫	
,, નવસારી એંગલો વર્નાક્યુલર સ્કુલના. ૨૯૦	
,, પારસી બોરડીંગ સ્કુલના..... ૬૧૬	
,, લાવનગરની હાઇ ,, ૪૧૬	
,, સરકારી એંગલો વર્નાક્યુલર સ્કુલના... ૩૭૧	
,, સુરત હાઇ સ્કુલના..... ૩૮૮, ૪૨૯, ૫૦૪, ૫૩૦, ૫૭૧, ૫૯૧	
હુડ-સ્ટુઅર, અવરમેન્ટ હાઉસના..... ૩૮૪	
ઓવારા,	
અરાજક, માલુકજી જમશેદજી કરાખનો..... ૩૦૯	

	સફ.
મજાપોર, ધનજીભાઈ કાવરાજ પટેલનો..... ૧૫૫	
નવસારી, તવડી, આવાંબાઈ તે કાવરાજ જેઠા આલખ-લેસના ધણીઆનીનો..... ૬૬૮	
,, ,, ધનજીભાઈ જી. મં. મીકા ધણીયાલીનો..... ૪૯૬	
ભરૂચ, રૂસતમજી અસપંદીયારજી કામદીનજીનો... ૩૧૨	
,, રતનજીભાઈ તે ધનજીભાઈ કાકડરના ધણી-આણીનો..... ૬૯૭	
કળીશા વિશે-ભુજો તકરાજોમાં.	
કાનસરટ.	
રીનોર મારાશનોનો..... ૪૩૨	
કારખાનાં, પારસીઓએ કાઢેલાં:-	
કનકતા, શીરામપોર, એમપ્રેસ ઓફ હાડીયા મીલ..... ૬૪૭	
કાડીઆવાડ, હલાર રાપીનીંગ એંડ વીવીંગ કુંપનીનું..... ૧૩૬	
તેનો પાયો નાંખવાની કીયા..... ૧૩૬	
કુરલા, કુરલા રાપીનીંગ એંડ વીવીંગ કુંપનીનું..... ૪૦, ૫૩	
નાથપોર, એમપ્રેસ મીલ..... ૫૭૬	
ભરૂચ, ૨ પીલવાનું..... ૬૬૬	
,, ગાંસડી બાંધવાના પ્રેસનું..... ૬૬૬	
મુંબઈ, ઇસ્ટ હાડીયા પ્રેસ કુંપનીનું..... ૫૫૬	
,, એરેટેડ વાટર્સ બનાવવાનું..... ૫૬૯	
,, ફબીનેટ મેકરનું..... ૩૭૧	
,, ગરેટ ઇસ્ટરન રાપીનીંગ એંડ વીવીંગ કુંપનીનું..... ૧૧૮	
,, ગાંસડી બનાવવાનું..... ૩૨૨	
,, શાકી બનાવવાના..... ૧૬૫, ૨૬૧	
,, હાલર, પીરોજશાહ પોટરી વર્ક્સ..... ૫૮૪, ૫૮૫	
મુંબઈના ગવરનરનું તે જોવા જવું... ૫૮૫	
પાલખી બનાવવાનું..... ૧૬૫	
બોમ્બે ઓબ્સ પ્રેસ કુંપનીનું..... ૪૨૮	
,, કાટન કમીનીંગ ,, ૨૬૩	
,, થરાસટક મીલ ,, ૨૬૩	
,, પ્રેસ કુંપનીનું..... ૫૫૬	
,, પોપર માન્યુફેક્ચરીંગ કુંપનીનું..... ૨૨૮	

	સફે.
મુ'અમ બેબે રૂપીનીંગ એન્ડ વીવીંગ „	૪૬૩
„ માલેકલ પીટીટ રૂપીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કુ'પનીનું.....	૫૫૬
„ માલીમ, સાશુ-વગેરે બતાવવાનું.....	૪૮૪
„ રાયેલ રૂપીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કુ'પનીનું.....	૮૦
„ હાઇડ્રાલીક પ્રેસ.....	૪૬૩
સુરત, એરેટેડ વાટર્સ બતાવવાનું.....	૬૨૨
„ બ્રાફરઅલી રૂપીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કુ'પનીનું.....	૧૭૮

કારંજી, પારસીઓના:—

અદમદનગર, દીનશાહજી માલેકલ પીટીટનો..... ૩૮૬

કાલેરા:— મુ'અમમાં દેશાયેલો:—

ઇરાનમાં ૭૦ સં ૧૮૧૪ માં.....	૩૬૫
કરાંચીમાં „ ૧૮૧૫ માં.....	૧૫૪
બ્રહ્મમાં „ ૧૮૭૫ માં.....	૫૮૬
બ્રહ્મમાં „ ૧૮૬૪ માં.....	૧૧૨
મુ'અમમાં „ ૧૮૫૧ માં.....	૩૩૯
„ „ ૧૮૬૪ માં.....	૭૫, ૧૦૦
„ „ ૧૮૬૮ માં.....	૨૬૪

ક્રીક્ટ મેચ, પારસીઓ સાથે:—

પારસી ક્રીક્ટ કક્ષય વીં મોકુફશીમના મ્યુનિસિપલ ગ્રેન્ડે.....	૬૧૧
રાયેલ તેવીના અગત્યદારો સાથે.....	૫૮૭
કુટા, પારસીઓએ બંધાવેલા:—	
અમલસાહ, નવરોજજી નદરવાનજી ગજદરનો.....	૩૮૪
અર.જન, માલેકલ જમશેદજી દરાઈનો.....	૩૦૯
આગ્રાના ધર્મશાસ્ત્રમાં, ખીરાતના વકાયેલો.....	૭૦૩
છાપોર, ધનજીજી તે કાં બેં છાપોરીઆ ના વીધવાનો.....	૧૫૬
ઉદવારા, રસતમજી જમશેદજી બામજોટવાલાનો.....	૪૦૯
„ દમજી જવાના રસ્તા ઉપર, નવાજીજી સોં પાં બેંવારનો.....	૬૦૮
એન્ડ, એદમજી માલેકલ કાલાયેવાલાનો.....	૨૦૬
એલાવ, ધનજીજી ફરાંમજી બાટલીવાલાનો.....	૨૮
કરાંચી, છાપુજીજી દાદાજીજી સાપુરજી કાપારીના વીધવાનો.....	૧૩
„ સાપુરજી હોરમજીજી માપારીવાલાનો.....	
૨૫૬, ૩૦૧	
દસા, પાટની હેરે, બદમનજી જમશેદજી મુલાનો.....	૪૭૭

	સફે.
ગંદેવી, કાંડી મોદકામાં, નાનાભાઈ માલેકલ મજદરનો.....	૪૩૧
„ કેચલી ગામમાં „ „ „ ૩૯૯	
„ કાલીવારમાં. નદરવાનજી માલેકલ પીટીટનો.....	૬૨
„ દોખમાઓની આદમજી દીસાએ, ખં મં મુસનો.....	૪૧૯
„ હોરમજીજી તથા ફરાંમજી બરજોરજી કપડાંનો.....	૫૮
„ હોરમજીજી બરજોરજી કપડાંનો.....	૫૬૮
ગીબલી, અરદેસર હોરાભાઈ મુનશીનો.....	૪૮૦
„ દીન શાહજી અને ફરાંમજી બીખાજી ખાતનો.....	૪૮૦
„ દીનશાહજી માલેકલ પીટીટનો.....	૪૮૦
„ ફરાંમજી તથા દોરાજીજી હોંગંગજીરનો ...	૪૧૧
તારાપોર, અંભુમનના ઉધરાતનો.....	૧૮૪
દરીદર, ખરોદજીજી તે બરજોરજી નં ગોટલીખાજી ના ધણીઆણીનો.....	૬૭૧
„ હોરમજીજી તથા અરદેસર દાસજીજીનો.....	૬૩૦
નવસારી, ગોલવાડમાં, માલેકજીજી તે બેં નં સીરવધના ધણીઆણીનો.....	૨૫૧
„ તવડી, ધનજીજી, જં માં ગીકા ધડી વાડીના વીધવાનો.....	૧૬૬
„ „ પેં મેં ઇરાંનીના વીધવાએ ...	૯૩
„ મલેસર ફલીએ, રતનજી એદમજી બાટલીવાલાનો.....	૪૪૫
„ વીરજીજી સોરાજીજી કાવજીજી તાતાના ધણીઆણીનો.....	૭૦૫
નારગોલ, ધનજીજી સોં રોડના તથા ધણી આંણીનો.....	૫૬૧
„ માલેકલ દાદાજીજી નારગોલવાલાનો.....	૫૬૩
ખીસીબોરા, દોખમાની સામે, ફરાંમજી તથા દોરાજીજી હોંગંગજીરનો.....	૧૮૭
ભરૂચ, દોખમાની સામેના અંભુગનના કુવાની મરામત.....	૩૧૧
„ રતનજીજી તે ધનજીજી ગકદરના ધણી આંણીનો.....	૬૮૭
મુ'અમ, કોટમાં, માં રોડની વાડીમાં, માં મેં રોડનો.....	૨૯૦
„ કાલાએ, બદમનજી જમશેદજી મુદકાનો.....	૪૪૭
„ ગીમપોરલી, ગુરુપરેવ, રસતમજી રતનજી વાડીઓ.....	૭૪

સુ.અષ, પાંચ મારફીટનો, મં ૪૦ વાડીઆનો...	૪૯
,, મેદાનમાં, કાવરાજ ધનજીભાઈ પાંચવાલનો	૬૫૦
,, ,, પેશતનજી ભંગીરજી તારાવંદનો...	૫૮૯
,, ,, રતનજી ખરશેદજી કેરાંવાલાનો ...	૨૩૩
,, વાંકેશવર, બદમનજી જમશેદજી મુલ્કાનો...	૪૪૭
વરોડરા, કાંપમાં, કાવરાજ નં બાંમજીની	
કું'પનીનો.....	૨૬૬, ૫૯૧
વૃક્ષસાં, હીરાંખાઈ તે ધનજીભાઈ જુરાભાઈના	
ધણીઆણીનો.....	૬૩૩
વાંદરા, બંસની, પેશતનજી રસતમજી મારકરનો...	૩૭૦
સરૈંકા, આં નશરવાનજી જમશેદજીનો.....	૬૯૭
,, બીમજીભાઈ શાપુરજી પસતાગીયાનો.....	૬૯૭
સુરત, ઉમરા મામમાં, કાં ૬૦ પાંચવાલનો.....	૬૫૦
,, કાંકરાખાડી, બં'ચુઆઈ તે મેં હો	
ફરેજરની બેડીનો.....	૬૯૬
,, કુંડીઆંબુ, બંગી:જી રસતમજી મોદીનો.	૬૫૫
,, દીનખાઈ તે જીવાજી ડાકટરની બેડીનો...	૬૫૫
,, ખરજોરજી મેહરવાનજી ફરેજરનો.....	૩૮૧
,, રાદિલ, જમશેદજી દેરાખજી બાંમખોદ	
વાલાનો.....	૪૨૭
કેળવણી, પારસીઓમાં દેશવાલી:—	
ઈડીયન બેડીકલ સરનીસની પરીક્ષા, લંડન.....	૫૦૨,
૫૭૨, ૫૮૩, ૬૦૭, ૬૨૫, ૬૪૭, ૬૬૪,	
૬૮૪, ૬૯૮	
,, સીવીલ ઇનજીનીયરીંગની સનદી નોકરીનો	
અભ્યાસ કરવા ઇંગલંડ ગયેલા પારસી...	૩૨૩
ઇનજીનીયરીંગ કાલેજ૧૬૨, ૬૪૧	
તેનો પાચો નાખતની કીઆ.....	૧૬૨
તેમાં પસાર થયેલાઓ.....	૬૧૯
એમ. એ., મધરાજ યુનીવર્સીટીના.....	૪૪૩
એમ. ડી. જુરસલસના.....	૫૭૨
,, સેન્ટ એનડ્રીસ યુનીવર્સીટીના.....	૭
એમ. એલ., મધરાજ યુનીવર્સીટીના.....	૪૮૩
એલ. આર. સી. પી., એડીનબરોના.....	૬૮૧
,, તથા } ઇંગલંડના	૬૬૫
એલ. આર. સી. એસ. }	
,, ગલાસગોના.....	૬૮૧
,, એડીનબરોના.....	૬૬૦, ૭૦૧
એમ. એફ. એસ. પી. એલ, ગલાસગોના.....	૬૬૦

સફે.	સફે.
એલ. એમ. એડ એસ. લંડનના	૬૩૩
એલ. એલ. પી., મધરાજ યુનીવર્સીટીના....	૪૪૩
એલ. એસ., એલ. આર. સી. પી., સ્ટોલેલંડના...	૬૩૪
એલશીનસ્ટન ઇન્ટરડીટયુશન.....	૩૪, ૩૯, ૪૦૧
રપાંના ચાંદનું ઇનામ મેલવનારાઓ....	૧૧૨,
૪૪૮, ૫૧૮, ૬૨૩	
કલેર સ્કાલરો.....	૪૨૩, ૫૯૧, ૭૦૫
નારમલ	૬૧૯
રેસાલા લખવા માટે ઇનામ મેલવના	
રાઓ	૧૪૯, ૬૨૨
રોકા રૂપીઆનું " "	૧૧૨
વેસ્ટ સ્કાલરો	૨૯૪, ૨૯૯,
૩૬૨, ૪૪૮, ૫૨૧, ૬૧૯	
એલશીનસ્ટન કાલેજ.....	૯૪, ૧૮૧, ૬૨૭
તેનો પાચો નાખવાની કીઆ.....	૧૮૧
સર સ્ટાફર્ડ નારથકોટ પ્રાઇઝ.....	૨૭૬
હોમજી ખરશેદજી પ્રાઇઝ.....	૧૪૯, ૧૬૪,
૨૧૬, ૨૪૩, ૩૧૫, ૩૫૭	
એલશીનસ્ટન નેડીવ એડ્યુકેશન ઇન્ટરડીટયુશન...	૩૪૨,
૫૫૦	
જેતીવાડીની પરીક્ષામાં પસાર થયેલા.....	૬૭૧, ૬૭૨
માંડ બેડીકલ કાલેજ.....	૧૨, ૩૧, ૬૦, ૧૧૨,
૧૭૫, ૨૪૨, ૩૧૪, ૩૩૯, ૩૫૬, ૩૮૭,	
૪૩૮, ૪૬૬, ૫૧૮, ૫૫૩, ૫૮૦, ૬૨૩,	
૬૬૪	
પસાર થયેલા તથાઓ.....	૧૨, ૩૧, ૩૩,
૧૭૫, ૨૭૬, ૩૩૯, ૫૮૦, ૬૨૧, ૬૨૪, ૬૩૪,	
૬૬૧, ૬૮૨	
એ કેલેન્ડના યુજસતી વગેરેની ઉચ્ચતની પરીક્ષા...	૬૨૩,
૬૬૪	
દખજીના દુકાન વખતે મુજુરોની સારવાર કરવા	
નોકલેલ એ કાલેજના વીદ્યારથી.....	૬૨૩
આનરસન સ્કાલરશીપ	૧૨, ૬૦,
૩૫૬, ૩૮૭, ૪૩૮, ૪૬૬, ૫૧૮, ૫૫૪,	
૫૮૦, ૬૨૩, ૬૬૪	
આરનોસડ સ્કાલરશીપ	૪૨૯
એવીસ "	૧૭૮, ૫૧૮,
૫૮૧, ૬૮૨	
,, પરાઇઝ	૨૫૭, ૨૭૮

સંદે.

સંદે.

કરનાક સ્કાલરથીપ.....	૩૫૬, ૨૮૭,
૩૮૮, ૪૩૮, ૪૬૬, ૫૧૮, ૫૫૪, ૫૮૦,	
૬૨૩, ૬૬૪	
કાવચાળ જાંઘાંગીર લાટીન સ્કાલરથીપ.....	
૨૪૩, ૩૧૪, ૬૬૨	
કાખડન કલમ સીલવર મેડલ.....	૬૮૨
ખાંન બાદશુર હોશંગ પ્રાઇઝ	૬૧૦, ૬૩૦
ગીચસ પ્રાઇઝ	૬૮૨
ગીલકીસટ સ્કાલરથીપ.....	૪૯૯
ગાનસેલર મેડલ.....	૫૮૧, ૬૨૨, ૬૬૧
જામ શ્રી વીલાહ સ્કાલરથીપ	૫૧૮
જેમસ ટેલર પ્રાઇઝ	૬૬૧
જેમસ બરકશી ગોલ્ડ મેડલ એન્ડ પ્રાઇઝ...	
૪૭૮, ૫૫૪, ૫૮૧	
ડોચામાઇ હોસમજી કામા પ્રાઇઝ.....	૬૮૨
દીન ગાંધી પીટીટ લુક ફંડ	૩૧૪
નં મં કામાઇ સ્કાલરથીપ	૬૨૩
નારાયણ વામુદેવ	૬૮૨
ફેરીશ સ્કાલરથીપ	૧૨, ૩૧, ૩૫૬,
૩૮૭, ૪૩૮, ૪૬૬, ૫૧૮, ૫૮૦, ૬૨૩, ૬૬૪	
બાઉ દાહ પ્રાઇઝ	૫૮૨
માલેકખાઇ બેદરવાંમજી હં પ્રાઇઝ.....	૫૮૧
માલેકજી લીમજી ગોલ્ડ મેડલ...	૩૧૫, ૩૫૨,
૩૫૭, ૩૮૯, ૬૭૦	
મેકલીન સ્કાલરથીપ... ૧૨, ૩૧, ૧૧૩, ૪૩૮,	
૫૧૮, ૬૨૩	
મેદરવાંનજી ફંડ ફંડ સ્કાલરથીપ...	૫૫૭, ૫૮૧
રીડ સ્કાલરથીપ... ૧૨, ૩૧, ૪૩૮, ૪૬૬,	
૫૧૮, ૫૮૦, ૬૨૩, ૬૬૪	
વીલમન રાજાસોહકલ લેકચરથીપ	૨૮૦
સરકારી સ્કાલરથીપ ... ૧૨, ૧૭૫, ૨૪૦,	
૨૭૧, ૩૧૪, ૩૫૬, ૩૮૮, ૪૩૮, ૫૧૮,	
૫૫૪, ૫૮૦, ૫૮૯, ૬૨૩, ૬૬૪	
સર જ. ડ. ગોલ્ડ મેડલ... ૧૨, ૩૧, ૪૩૮,	
૫૧૮, ૫૮૦, ૬૨૩	
સર જ. ડ. મેડીકલ પ્રાઇઝ... ૧૭૫, ૪૩૮,	
૫૧૮, ૬૨૧, ૬૨૩, ૬૬૪	
સર જેમ્સ આરનોલ્ડ સ્કાલરથીપ	૨૮૧
ગુજરાત પદવીનગીવલ કોલેજ	૨૦૮

ડાબેરેકટર ઓફ પબ્લીક હાઇસ્કૂલન	૭૭, ૧૨૮, ૧૨૨,
૧૬૨, ૨૨૫, ૨૬૨, ૨૯૬, ૩૩૩, ૩૭૬, ૪૮, ૪૫૧	
ડીસ્ટ્રીક્ટ પબ્લીકેશન... ૨૮૩, ૪૦૦, ૪૪૭, ૫૨૪,	
૫૬૦, ૫૮૬, ૬૨૬, ૬૩૬, ૬૬૮, ૬૭૭, ૬૮૮	
ડીસ્ટ્રીક્ટ પબ્લીકેશન પરીક્ષા લેનારો પાઠ પરીક્ષક...	
૩૯૨, ૪૪૫	
દમણ કોલેજ.....	૧૨૮
તેને લગતી સુચણ.....	૧૨૮
તેને લગતી કમીટી.....	૧૨૮
તેનો પાંચે નાખવાની કીયા.....	૧૨૮, ૧૩૦
દેશી ઓરતોને દાખના પંચી શીખાડવાનો વર્ષ...	
૪૨૬, ૪૩૮, ૬૪૩	
તેમાં પસાર થયેલી બાનુઓ.....	૪૬૨, ૫૧૮
દેશી માહિતેની પરીક્ષા... ૫૧૦, ૫૨૮, ૫૬૪,	
૫૯૨, ૫૯૩, ૬૩૭, ૬૭૨	
નિશાનો, ગુજરાતી તથા જંદ અવરતા શિખાડવાની—	
કર્મી, પારસી બાળક યાગા.....	૩૪૬
ગદેવી, કાવચાળ જાંઘાંગીર રેડીમનીની.....	૬૪૨
તારાપોર, દીનચાહજી માલેકજી પીટીટ ઉપારોલી ૨૨	
ચાણા, જરથોસ્થ બાળકોને ધર્મની તથા	
ગુજરાતી શિખાડવાની.....	૨૮૬
નવસારી, જરથોસ્થ હાકરાઓને જંદ અવરતા	
તથા બીજી ફેળવણી આપવાની.....	૪૨૭
,, નવાજગાઇ તાતા નવસારી જંદ	
હોં ની	૪૨૭, ૪૮૪
નારગોશ, દીનચાહજી માલેકજી પીટીટ ઉપારોલી ૨૨	
પુણા, પી ઝેરોઆસટરીઅન સ્કુલ.....	૨૬૬
,, કાંપમાં, જરથોસ્થ બાળકોને જંદ અવરતા	
તથા ગુજરાતી શીખવવાની...	૭૬
બીલીમોહ, રસતમજી પેસતનજી બીલીમોહી	
અની.....	૩૫૦
બરુચ, જરથોસ્થી હે.કરીઓની નિયામ.....	૧૪૬
મુબમ, રસતમજી દાદામાઇ બાપુની.....	૪૧૪
,, આં કાં બાગમેરે બાઉમેરે	
ઉપારોલી.....	૧૪૮, ૨૭૧
,, ફેલવાડી, કાંસાજી યાં બજાની	
કનવાયાળા	૪૫૧, ૪૫૨
,, કાંસાવાળા મોહકાની, પારસી હોડી	
ઓની	૬૫૧
,, ખેનવાડી, કાં જંદ રેડીમનીની હોડી	
ઓની... ૨૫૨, ૪૨૬, ૫૧૨, ૬૪૨, ૭૧૧	
,, જરથોસ્થ હોં નિયામ મંડલીની... ૪૪૨, ૬૨૩	

સફે.

સફે.

,, બીડીબજાર, મેહરવાનજી માલિકજી
શેઠનાની..... ૩૬૯, ૪૪૩
મુરત, કુરસદ ગામમાં, હીન્ડી પીટી
ઉધારેલી..... ૬૩
,, ગોપીપરા નયરવાનજી પુલ્યાજી સ્કુલ
હાલિસ..... ૨૫૬
ટેલીવિઝ્યુકેશન શોશાઈટી, બેબી...૩૪૧, ૫૬૪, ૬૭૨
પંચલીક સરનીસની પરીક્ષા..... ૫૩૮, ૫૮૮
પરીક્ષક, એફ. ઇ. એ. ની (રિસાયેલુ શાસ્ત્રના)...
૪૭૬, ૫૧૬
,, મેટરીકની પરીક્ષામાં (તવારીખ અને
ભુગોળના)..... ૪૭૬
પરીક્ષા, વાળ્ય પ્રતિની હાઇ કોર્ટના પલીડરોની... ૫૩૮
પ્રીવીયસની પરીક્ષા, કેમ્બ્રીડજ યુનીવર્સીટીની... ૬૩૪
કુરસદ એલ. સી. ઇ... ૩૫૪, ૩૮૬, ૪૭૬, ૪૭૮,
૫૧૮, ૫૫૪, ૫૮૧, ૬૨૨, ૬૬૨, ૬૮૨
ફેલો એન્ડ ધી રાએલ કોલેજ ઓફ સરજનસ...
૭, ૪૫૧, ૬૧૫, ૬૨૪
બી. એ., આફિક્ટર યુનીવર્સીટીના..... ૨૬૯
બારીસ્ટરની પરીક્ષા..... ૬૪
બારીસ્ટરો... ૨૫૧, ૨૬૯, ૩૦૫, ૩૫૨, ૩૫૮,
૪૩૨, ૪૪૧, ૫૬૩, ૬૩૪, ૬૭૦, ૬૬૫
પેલેલવેલેલા પારસી બારીસ્ટર..... ૨૫૧
બોમ્બે મીકાનીકલ ઇન્ટરીટયુટ..... ૮૬, ૧૧૨
બોરડ એન્ડ એક્સ્યુકેશન, મુબઇની..... ૩૯
બોરડીંગ સ્કુલ, ઇરાનમાં ઉધારેલી..... ૧૧૬
મદરેસા—
નવસારી, સર કાન્ડી ૭૪૭૦. મદરેસા..... ૬૪,
૪૨૬, ૪૨૯, ૫૨૯, ૫૬૪, ૫૭૯, ૬૪૧, ૬૪૨,
૬૪૩, ૬૬૫, ૬૮૯
મુબઇ, મુબઇની શીરોજી મદરેસા ... ૩૪૨, ૫૦૦
,, સર ૭૦૦ જી ... ૩૭૭,
૫૭, ૧૬૫, ૨૭૭, ૩૧૭, ૩૪૨, ૩૬૨, ૪૦૨
તેના પેલેલા વીદ્યારથીઓ..... ૫૭, ૫૭૨
૫૦૦ ફાઇન સ્કાલરશીપ... ૨૭૭, ૩૬૨
હાન્ડ સેન મુનશી ,, ૩૪૨
રોકડા રૂપિયાનું ઇનામ મેલવનારા... ૧૬૫
સર ૭૦૦ જી ફેલોશીપ..... ૨૭૭
સોનાના ચાંદુ ઇ. મેલવનારા... ૧૬૫,
૨૭૭, ૩૬૨, ૫૭૨

મુનસફ અને હાઇકોર્ટ પલીડરો... ૪૦૧, ૪૪૩, ૪૮૪,
૫૨૪, ૬૩૬, ૬૬૧, ૬૭૭, ૬૮૮
મુનસફની પરીક્ષામાં પસાર થયેલા પારસી..... ૨૮૩
મુનીવર્સીટી, મુબઇની... ૩૩, ૫૬, ૬૨, ૧૧૧, ૧૪૬,
૧૬૨, ૨૧૫ ૨૪૨, ૨૭૬, ૩૧૫, ૩૫૭, ૩૭૬,
૩૮૬, ૪૩૬, ૪૭૮, ૫૧૮, ૫૫૪, ૫૮૦,
૬૨૧, ૬૬૧, ૬૮૨
તેના પારસી ફેલોઝ... ૩૬, ૪૩, ૫૮,
૧૧૦, ૧૪૬, ૧૭૬, ૧૬૨, ૨૧૫,
૨૧૬, ૨૭૩, ૩૧૪, ૩૫૭, ૩૬૦,
૪૦૨, ૪૪૦, ૫૧૬, ૫૫૩,
૫૮૧, ૫૮૫, ૬૨૧, ૬૨૪, ૬૬૨
કુરસદ એક્સામીનેશન ઇન આરટસ,
(એફ. ઇ. એ.) ૫૬, ૧૧૨, ૧૪૬,
૧૬૨, ૨૧૬, ૨૪૩, ૨૭૬, ૩૧૫,
૩૫૭, ૩૮૬, ૪૩૬, ૪૭૮, ૪૭૯,
૫૧૮, ૫૫૪, ૫૮૧, ૬૨૨, ૬૬૨, ૬૮૨
કુરસદ એલ. એમ. એન્ડ એસ... ૩૩,
૫૬, ૧૧૧, ૧૪૬, ૩૫૭, ૩૮૬,
૪૩૬, ૪૭૮, ૫૧૮, ૫૫૪, ૫૮૧,
૬૨૨, ૬૬૨, ૬૮૨
એચસર ઓફ આરટસ, બી. એ ૧૧૧,
૧૪૬, ૧૬૨, ૨૧૫, ૨૪૩, ૨૭૬,
૩૧૫, ૩૫૭, ૩૮૬, ૪૩૬, ૪૫૩,
૪૭૮, ૫૧૮, ૫૫૪, ૫૫૬, ૫૮૧,
૬૧૬, ૬૨૨, ૬૩૬, ૬૬૧, ૬૮૨, ૭૦૨
એચસર ઓફ લાઝ એન્ડ લીટરેચર,
(એલ એલ. બી.) ૨૭૬, ૩૧૫,
૩૫૭, ૪૩૬, ૪૭૮, ૬૨૧, ૬૩૬,
૬૬૧, ૬૮૨
માસટર ઓફ આરટસ, (એમ. એ.)
૧૪૬, ૨૧૫, ૨૪૩, ૨૭૬, ૩૧૫,
૩૫૭, ૩૮૬, ૪૩૬, ૫૫૪, ૫૫૬,
૫૮૦, ૬૨૧, ૬૩૬, ૬૬૧
મેટ્રીક્યુલેટ થયેલા..... ૫, ૧૧, ૩૩,
૫૬, ૧૧૨, ૧૪૬, ૧૬૨, ૨૧૬,
૨૪૩, ૨૭૬, ૩૧૪, ૩૫૭, ૪૩૬,
૪૭૬, ૫૧૮, ૫૧૬, ૫૫૪, ૫૫૫,
૫૫૬, ૫૮૧, ૫૮૬, ૬૨૨, ૬૬૨,
૬૮૨, ૬૮૩

સર.

પંચ લેડીઝ હનરીટપુચન..... ૪૩

લાલસેનશીયેટ આફ મેડીસીન, (એચ એમ.

એંડ એસ.) .. ૪૦૯, ૪૦૯, ૫૧૮, ૫૫૪,

૫૮૦, ૬૨૧, ૬૬૧, ૬૮૨

,, આફ થી રએલ કાયેલર એફ શીઝીશી-

યનસ, (એચ. ૭૧૨. ૩૧. પી....

૪૧૧, ૫૭૨, ૫૮૯

,, આફ શીઝીઝ હનરીટનીઅરીંગ, (એચ

શી. ૫.)... ૫૧૮, ૫૫૪, ૫૮૦, ૬૨૧, ૬૬૧,

૭૦૪

લા-આશીમીએચન..... ૪૮૨

લા-કશાસ, સરકારીમાંથી પસાર થયલા વડીએ...

૨૫, ૫૦, ૫૧, ૫૫, ૧૦૧, ૧૬૪, ૧૭૮, ૨૧૭,

૨૮૦, ૩૧૪, ૩૨૩

લાંડન યુનીવર્સીટી કાયેલર..... ૩૧૨, ૪૫૨

" " ના મેડીકલુલેટ..... ૧૨૧, ૫૭૧

નેટરીનરી કાયેલર..... ૫૧૨

એના સંબંધમાં પેથો-એક્ટીવિટીએક્ટસ લેબોરેટરી

૫૧૨

ગોર્ટ ટેંગ, પાને ગવનમાં લખવાની પરીક્ષા... ૬૬૭

રુપો, હંમેશ તમા એંગલોવર્નાક્યુલર :-

આમદાદ, ગેરામન્ટ છં મેડીકલ રુકમ... ૨૯૭

ઉદાસ. દેરાજન્ટ પેસનન્ટ યાસવાસાની...

૪૬૫, ૬૦૬

મરેડી, કાં ૧૦ દેડીમનીની હંમેલીય

રુકમ.....૮૬, ૬૪૨

સર.

મુંબઈ, અવેકલ'સ નેડીય ગવ. ૫. ૪....

૧૪, ૧૯, ૧૪૧

તેના મકાનનો પાથોનાખવાની કીઆ...

૧૩૦, ૧૩૧

મુંબઈ, આમદેડ દાખ રુકમ.....૩૯૨, ૪૧૧

,, એંગલો વર્નાક્યુલર રુકમ..... ૨૦૧

,, ખેનવાડી, લડથો ઠોકરીઓની ૧૬૧

,, ગોવાડીઆ તથા, પેસનન્ટ અને જ. ૧.

કામાડીની હંમેશ..... ૧૨૧

,, અંદનવાડી, અંદનવાડી દાખ રુકમ

૩૭૧, ૩૮૨

,, શુવનન્ટ રોડ માસનરી..... ૨૬૨

,, દેશી ઠોકરીઓને હંમેશ જોનવળી માટે

ધયેલુ' ફંડ..... ૧૪

તેમાં નાખ્યાં બરનરાઓની સમા..... ૧૫

,, પ્રોપ્રાએટરી રુકમ, કોટની.....૩૬, ૫૮૬

,, શીમેય નામ'લા રુકમ..... ૨૬૪

તેમાં પારસી રમાધરમીઓ..... ૨૬૪

,, ફાઈ હંમેલીય એંડ મુન્ડરાની રુકમ ૨૦૧

,, ફાઈ દાખ રુકમ..... ૧૬૨

,, બેમિ દાખ " ૩૭૨, ૩૮૨

,, મળગામ, પવનમાઈ ૬૦ પરવની ૪૮

,, દાખ રુકમ..... ૩૬૨, ૪૧૧

,, માલેકનવરોજન્ટ બુથાદની ૧૧૧,

૧૬૩, ૪૪૬

,, ૩૦ ૨૦ બાંધા તથા ૧૪૦ કાં

સરૂ.

રતનાગીરી, રકુલ ઓફ ઇનડસ્ટ્રી.....૧૧૮, ૬૪૧
વલસાડ, ર. જ. જી. એ ઉધાડેલી, ઇંગલીશ
રકુલ.....૧૨૭, ૪૦૪
વાંદરા, ભેરડીંગ રકુલ.....૪૪૩, ૬૦૬, ૬૫૧
એને લગતી કમીટી.....૪૪૪
એ રકુલને માટે કલેક્ટી સોરતી... ૪૪૪

સુરત, કુરામજી મો. વકીલ તથા બ. ન.
વકીલે ઉધાડેલી..... ૨૪૧
,, શાહપુર, ઇંગ્રેજ પ્રાંચ રકુલ..... ૮૨
,, ,, ઇંગ્રેજ શીખાડવાની રકુલ... ૩૮૩
,, શો. જ. જી. હાઇ રકુલ... ૩૮૮

સર કાં. જાં. હુનીવરસીટી હોમ...૨૧૮, ૪૭૯,
૫૧૯, ૫૫૯, ૬૪૧

તેના પાપો નાંખવાની કીઆ..... ૨૭૨

સામુન મીકાનીકસ ઇનસ્ટીટ્યુટ.....૧૩૫, ૪૧૪, ૬૩૫

સીવીલ સરવીસની પરીક્ષા.....૪૯૬, ૫૮૯

એ પરીક્ષામાં પસાર થયેલો પેણેલો

પારસી..... ૪૯૬

સીવીલ સરવીસની પરીક્ષાને અન્યાસ કરવા ઇગ્નૉર

થયેલો પારસી..... ૩૬૨

તેને મલેલી નીરાસી..... ૩૬૨

સોલીશીટરી, ઇગ્નૉરમાં પસાર થયેલો..... ૬૮૪

સોલીશીટરીની પરીક્ષા, હાઇ કેરટના... ૩૨૯,

૩૮૧, ૪૧૮, ૪૩૮, ૫૨૭, ૫૭૫, ૬૨૦, ૬૩૬,

૬૬૧, ૬૬૯

પેણેલ વેણેલો પારસી સોલીશીટર..... ૪૪૧

હાઇ કેરટના પલીટરીની પરીક્ષા લેનારો પાં

પરીક્ષક ૩૫૭

હાસપીટલ આપરેન્ટીસીસ ૫૮૦

હીંદુસ્તાનના જંગમ ખાતાંની પરીક્ષા, લંડનની... ૨૨૨

તેમાં પસાર થયેલા ઉમેરવારે..... ૨૨૨

ખુનો, પારસીઓનાં થયેલાં:—

ધર્મન, યમદમાં, રસીદ મેકરઆન ઇરાનીયું' ૫૧૦

તારાપોઝ, એક પારસીયું તેના લાઇએ..... ૩૮૭

નવસારી, પતક તાડી, એક પારસી બંધનું ૪૪૧

નાહોદ, એક પારસીયું બીલ લોકાએ કીધેલું..... ૪૬૧

પંજમ, એક પારસી તથા તેની ધણીયણીયું..... ૩૦૧

યુનિયન, એક પારસી બગી હાંકનારું..... ૧૫૧

,, કાં. પટેલના મોહલકામાં, બે પારસી

બાઇઓનાં..... ૪૮૦

સરૂ.

,, કુમાર હુકડા નજદીક, એક વેશીયાયું,

પારસીએ કરેલું..... ૪૫૮

,, ખેતવાડી, એક પારસીએ પોતાની સાવકી

માતાયું..... ૪૪૩

,, ધોભીતલાવ, એક પારસીયું..... ૫૩૩

,, બેકબેના કીનારા આગલ, એક પારસીયું... ૬૧૪

ખેતાયો, પારસીઓને મલેલા—

ખાનબહાદુરના, અરેશર અરશેદજી શેકનાને..... ૫૪૦

,, એદલજી પેશતનજી ધાસવાલાને...

૩૪૦, ૫૨૨

,, કાવરાજી નથરવાનજીને.....૪૧૩, ૫૩૯

,, અરશેદજી રસતમજી યાતેવાલાને... ૫૭૯

,, જમશેદજી ધનજીભાઇ વાડીઆને... ૫૭૯

,, દરગુર હોશમજી જાં. જમરાપ

આશાનાને.....૬૦૯, ૬૧૮

,, દાવર રસતમજી અરશેદજી મોહીને... ૫૭૯

,, નશરવાનજી અરશેદજી નગરવાલાને...

૫૭૯, ૬૧૧

,, નેશરવાનજી જાં. જમરાપ આશા

નાને..... ૨૩૮

,, પદમજી પેશતનજીને..... ૨૪

,, પેશતનજી જાંગીરજી તાલેવારખાને... ૫૭૯

,, પેશતનજી શોરાખજી યુજાવાલાને... ૨૪

,, ફરમજી નથરવાનજી શેકનાને..... ૭૦૧

,, અરજેરજી મેકરવાનજી ફરજને ... ૩૪૪

,, બદમજી શોરાખજી તારાપોરવાલાને ૫૭૯

,, બેકરામજી દાદ ભાઇ રેજઆરને... ૬૮૮

,, મનચેરજી કાવરાજી મરઝ યાતેને... ૫૭૯

,, રસતમજી શોરાખજી દલાલ, ભેર્ય-

વાલાને..... ૫૭૯, ૬૭૪

ખાનસાહેબન, અરશેદજી પાદ્રજીજી લાલકાકાને... ૩૪૪

,, જમશેદજી રતનજીને..... ૪૯૯

,, ડોશાભાઇ હોરમજીજી ડોશાવાલાને... ૩૦૮

,, દાદાભાઇ શાપુરજીને..... ૨૨૮

,, ફરદુનજી પેશતનજી વરીઆવાને... ૫૦૫

,, બેજનજી શોરાખજી જોરવાલાને... ૫૦૦

નાનુદ ઓફ ધી આરડર ઓફ ટારીસ એન્ડ એસ-

પાખાને, રસતમજી જમશેદજી જીજી-

ભાઇને.....૧૨૫, ૪૦૪, ૪૦૫

નામદહડનો, કાવસાળ જાંગીરજી રેડીમનીને...	૩૭૯,	સડે.
	૪૧૫,	૬૪૦
ફલંગપરાજ ધરમખરીજનો, ખરશેદજી પેશતનજી		
લાકાને.....	૨૩૩	
શમસ-ઉલ-ઓલમાનો, દરુર હાં જાં જામારપ		
આશાનાને.....	૬૧૦	
સી. એસ. આઇ. નો, કાવસાળ જાંગીરજી રેડીમનીને	૨૮૯,	૬૪૦
,, રોશાલાઇ ફરામજી કરાકાને.....	૫૭૯	
,, દરુર અહમનજી જાં જામારપ		
આશાનાને	૬૫૮	
,, જોહરાંમજી જીજીભાઇને.....	૫૫૩	
,, સર જમશેદજી જી. આરેનિટને...૩૬૪,	૫૯૬	
હુવાંગ પરદીસ ધરમખાનીજનો, ખરશેદજી પેં		
લાકાને.....	૪૫૪	

જેતીવાડી, જુવો ઉદ્યોગ.

ગગરના—

૫૦ સં ૧૮૬૧ ના	૨૬
,, ૧૮૬૨ ના	૫૨
,, ૧૮૬૩ ના	૮૪
,, ૧૮૬૪ ના	૧૩૬
,, ૧૮૬૫ ના	૧૭૨
,, ૧૮૬૬ ના	૨૧૨
,, ૧૮૬૭ ના	૨૩૮, ૨૩૯
,, ૧૮૬૮ ના	૨૭૩
,, ૧૮૬૯ ના	૩૧૧
,, ૧૮૭૦ ના	૩૫૩
,, ૧૮૭૧ ના	૩૮૫
,, ૧૮૭૨ ના	૪૩૬
,, ૧૮૭૩ ના	૪૬૬
,, ૧૮૭૪ ના	૫૧૬
,, ૧૮૭૫ ના	૫૫૧
,, ૧૮૭૬ ના	૫૭૬, ૫૭૭
,, ૧૮૭૭ ના	૬૧૬
,, ૧૮૭૮ ના	૬૫૭
,, ૧૮૭૯ ના	૬૮૦
,, ૧૮૮૦ ના	૭૦૬, ૭૦૭

સડે.
આંઠ મેડીકલ કાલેજમાંથી પસાર થયલાઓ, જુવો
કેળવણી.

ઘાહંબારો—

ઉદવાઝ, જમશેદજી હોરમજી લાકડાંવાલાનો...	૬૬૬
કલકતા, કદમી તથા શેલું અંજુમનં ઘાહંબાર	૯૬
,, રૂં કાં બનાજના ઘાહંબારનું ફૂં	૯૬
ભરૂચ, જમશેદજી હોરમજી લાકડાંવાલાનો.....	૬૬૬

ચોપાનીઆં, મારીક, પારસીઓએ પરવરતાવેલાં—

ખીરતી ધર્મનું જોટારૂં	૫૩૪
ગુલ અફશાન.....	૬૪૭
જરથોસ્તી અખીયાસ	૧૭૮
કુભાશીઓ	૨૭૮, ૩૪૪
તનદરેસ્તી	૨૧૬
તુરે એલમ	૩૫૫
પદ્ય રહાક.....	૫૧૩
કુરસદ.....	૪૩૯
આજોદ્ય	૫૯૦
વિદ્યા મિત્ર.....	૪૬૬
સુખ દુઃખનો સાથી	૬૩૧
સેરે દેલહા.....	૪૪
ગાન વર્ષક.....	૪૪૯

જનમ, પારસીઓમાં થયેલાં—

૫૦ સં ૧૮૬૬ માં.....	૨૧૨
,, ૧૮૬૭ માં.....	૨૩૮
,, ૧૮૬૮ માં.....	૨૭૩
,, ૧૮૬૯ માં.....	૩૧૧
,, ૧૮૭૦ માં.....	૩૫૩
,, ૧૮૭૧ માં.....	૩૮૫
,, ૧૮૭૨ માં.....	૪૩૬
,, ૧૮૭૩ માં.....	૪૬૬
,, ૧૮૭૪ માં.....	૫૧૬
,, ૧૮૭૫ માં.....	૫૫૧
,, ૧૮૭૬ માં.....	૫૭૬
,, ૧૮૭૭ માં.....	૬૧૬
,, ૧૮૭૮ માં.....	૬૫૭
,, ૧૮૭૯ માં.....	૬૮૦
,, ૧૮૮૦ માં.....	૭૦૬

સંદે.

સંદે.

જન્મન ઓરીએનટલ શાશાધરી, નો પારસી
મેમ્બર..... ૧૩૧

જન્મનો, પારસીઓએ કરેલાં બહુર—

કચેસરે હી'દના ખેતાબની ખુશાલીમાં પારસીઓએ
લુદે લુદે ઠેકાણે..... ૫૭૬

કચેસવાડી, મેં ૬૦ પડિની ધરમચાક્ષા ખુદલી
મુક્રી તેની ખુશાલીમાં..... ૧૮૨

કાંદાવાલાં મોહલહાની દરેમેહરમાં હોાં માં
સી'ગારાએ કરેલું..... ૨૩૨

કાલાબાની પડિ સેનીટરીયમ ખુદલી મુક્રી તેની
ખુશાલીમાં..... ૧૬૬

હં'રવાડીના કેસમાં પારસીઓ છાત્રા તેની ખુશાલીમાં
પ્રીનસ ઓફ વેલ્ફેર માંદગી દુર થવાથી હી'દુસતા-
નમાં લુદે લુદે ઠેકાણે..... ૩૬૬, ૩૬૭

પ્રીનસ ઓફ વેલ્ફેર સખત માંદગીમાંથી સાળે થયે
તેની ખુશાલીમાં..... ૩૬૬

પુણા, પ્રીનસ ઓફ વેલ્ફેર માંદગી દુર થવા માટે
મજામની નાં ૧૦૦ ગજદરની દરેમેહર પરાકવી
તેની ખુશાલીમાં..... ૨૨૫

મુ'અબ, ખેતવાડી, પાલખી કામાની અગીયારી
તથા કામાયાગની ખુશાલીમાં..... ૨૬૧

તેમાં વંચાયેલો અ'લુમન પત્ર... ૨૬૧

,, ઓટરેક, શોં હોાં રાનછની દરેમેહર
પરાકવી તેની ખુશાલીમાં..... ૨૫૧

,, શાહનદ પ્રીનસ ઓફ વેલ્ફેર માંદગી દુર
થવા માટે..... ૩૮૨

શેર સત્તાનું વાદળ દુર થવા માટે..... ૧૬૮

દેશાવરોમાં ધર્મ ખાતાં સ્થાપતી વખતે—
અમદાવાદ, શોં ૧૦૦ ૭૦ ની ધર્મશાક્ષા ખુદલી
મુક્રી તેની ખુશાલીમાં..... ૧૭૭

અહમદનગર, અ'લુમનનું દોખમ અ'ધાવયું તેની
ખુશાલીમાં ૧૮૩

આકોશ, દરેમેહર ખુદલી મુકવાની ખુશાલીમાં...
૩૦૫

કલકત્તા, શેર સત્તાની ખુવારી નાણુદ થવા માટે... ૧૬૮

નવચારી, નોશેરવાન આગ ખુદલી મુકવાની
ખુશાલીમાં..... ૨૫૪

,, રૂપાના આફરગાનીયામાં આતસ તખ્ત-
નકીન કરવાની ખુશાલીમાં..... ૨૧૦

,, શોરાબ આગ ખુદલી મુકવાની ખુશા-
લીમાં..... ૨૪૫

પુણા હોરમજળ શોરાબજ તારીવાલાની ધર્મશાક્ષા
ખુદલી મુકવાની ખુશાલીમાં..... ૩૦૨

વરોહર, શગરી તથા મકાન ખુદલાં મુક્યાં તેની
ખુશાલીમાં..... ૭૬

સુરત, એલાવ ગામની દરેમેહર ખુદલી મુકવાની
ખુશાલીમાં... .. ૩૦૬

,, ગોપીપરામાં ધર્મકીઆ કરવાનું મકાન ખુદલું
મુકવાની ખુશાલીમાં..... ૨૦૧

વરસાદ નહીં પાવાથી મુ'અબમાં કામેલાં:—
૪૦ સં ૧૮૩૩ માં..... ૪૮

,, ૧૮૭૭ માં..... ૫૬૭, ૬૦૬

બેંગીરે, પારસીઓને ધનામમાં મણેલી:—
અરશેદજી પેશતનજી લાલાને, જખીન, સાએમની
સરકાર તરફથી..... ૪૫૪

ફગમજી જમશેદજી બખશીને, જખીન, મુ'અબ સર-
કાર તરફથી..... ૪૬૮

મોદી ખુરશેદજી જમશેદજીને, રાલેજ ગામ,
પેશવાઈ તરફથી..... ૫૧૪

ફસતમજી ફરમજી દીવેયાને, માંવલ અને મરોલી
ગામ, ઇંગ્લેન્ડ સરકારે..... ૭૦૨

બેંગીરે, પારસીઓએ થોડે લીધેલી:—
ઇંગ્લેન્ડ સરકાર પાસેથી.

રતનજી એદજી બાટલીવાલાએ, ધાતકોપરનું ગામ... ૪૪૫

હોરમજળ બહમનજી વાડીઆએ, મરોસી, મોહલી,
મરોસ, આસીઆ, પેનકોલ, કુરલા, શાર, કાલીન
અને પરખપુરનાં ગામો..... ૪૦

છયાફતો, પારસીઓએ આપેલી:—
અરદેશર હોં વાડીઆના બાનુએ, કેનવેટ અને
પેનસનરસ સ્કુલના બાળકોને..... ૬૫૪

ખં ૨૦ કામાઈએ, મારટીન હાકેગને (ઇનવીંગ
પાર્ટી)... .. ૧૮૦

દમણ, ૨૦ ૧૦ ૭૦ એ, દમણના ગવરરે રેસાલા
અને બીજાં આગેવાનો..... ૬૪

દીનસાહજી માં પીટીટે ઇવનીંગ પારટી..... ૪૦૦

ધનજીલાઈ અરશેદજી સરાઈ, સર અસ્ત્રીન પેરીને
(નાચ)..... ૪૮૦

	સફે.
ધ૦ ફ૦ પટેલે, આં ૩૫૬૫. ઇ. ફીઅને	૧૪૯
„ ગોવાના ગવરનર જનરલને, (ગોવાની બેઠક).....	૩૬૧
નવસારી, શોં એં વજીદારે, ઇં હાઉગ તથા ૬૦ હોશંગજી જાં જામારપ આશાનાને	૯૨
ટોશરવાનજી જાં જામારપઆશાનાએ, નામદાર નીજાંમને.....	૫૭૫
પ્રીનસ ઝોફ વેલસના લગનની ખુશાલીમાં (૮૦૦)	
વીદ્યારથીઓને.....	૬૧
પુણા, ખાં બાં પદમજ પેશતનજીએ, ખડેરાવ મહિરાજને...	૯૧
બં મં ફરેજરે સુરતના સર્વે ઇંગ્લેન્ડ ગ્રહરથો અને બાનુઓને.....	૧૬૬
બં શોં લાણુવાલા અને શોં બેં કાહલાએ, મીં થંગને.....	૧૨૮
બેદરાંમજી જીજીલાખએ, ગવરનર સર સેમોર શીટઝ જરાલડને વ'દરા મધે લે'ડસ એંડ આગસ ૧ ગોતાના બંગલામાં.....	૩૬૨
„ „ મોં કેસેલીયો અને સીનોર ડીં અગીઆરને આફ્ટરનુ પારટી...	૬૮૫
„ „ સર સેમોર શીટઝજરાલડને, (બોલ).....	૪૦૧
માં કાં દમથુવાલાએ, ગોવાના ગવરનર જનરલને બોલ.....	૩૬૨
„ લગનપર, દમથુના ગવરનરને બોલ.....	૨૪૭
માં બં શરાફે, સર બારટલ ફીયર અને તેના રેસાના તથા બીજા આગેવાનોને નારતો,.....	૧૪૨
સર જાં જીં એ, આં એમ. એમ. સ્કાટ તથા બાનુને.....	૧૨૯
„ ખડેરાવ માહરાજને (નાય).....	૯૧, ૫૯૫
„ ડયુક ઝોફ એડીનબરોને ખાણું... ૨૨૨, ૫૯૬	
„ બોરના રાગને.....	૧૦૪
„ મીં એ. રાજરસને (ધવનીંગ પારટી).....	૬૯૧
„ સર બારટલ ફીયરને (બોલ).....	૪૫
સર જાં જીં એ, સર રીયરડ ટેમપલને (સફલ સફર)...	૬૮૬

જ્યારૂંતો, પારસીઓને આપેલી—

ખાં બાં દસ્તુર તોં જાં જામારપઆશાના તથા બાપુઓને, નીજાંમ સરકારે, ... ૫૮૫

	સફે.
૬૦ હોશંગજી જાં જામારપઆશાનાને, બઝમના સભાસદોએ...	૧૦૯, ૬૧૦
પેશતનજી શોરાબજીને, પુણાના જરથોસ્તીઓએ...	૨૪
ફાનસી ડરેજ બોલ, ઇંગ્લેન્ડે આપેલો...	૪૬૭
૩૦ જાં જીં ને, રાજેશ્રી કૃષ્ણજી ગોવંદજી ટેમપાએ (બોલ)...	૧૭૮
„ ગોવાના ગવરનર જનરલે, સરકારી મેજલમાં (બોલ).....	૧૭૮
સં જાં જીં ને, અરદેશર, નશરવાનજી, અને હોં બં દાદીશો.....	૩
„ ખાં બાં પેશતનજી શોરાબજીએ પુણામાં.....	૩
„ માહરાણી વીક્ટોરીયાએ (સ્ટેટ બોલ) ૫૯૫	
„ લારડ પામરસ્ટને, ઇંગ્લંડ, ગોતાના મેજલમાં (બોલ).....	૫૯૫
જ્યારતગાહ, ઇરાનની ખાતુનબાનુની.....	૫૫૭
જાઈટ સ્ટાક કંપનીઓ,	
અકબર કોટન પ્રેસ કું.....	૮૬, ૨૯૬
અમદાવાદ હુનેટેડ પ્રીટીંગ એંડ જનરલ એજનસી કું.....	૨૪૦
અલાએનસ સ્પીનીંગ કું..... ૧૩૭, ૪૨૧, ૫૨૩, ૫૭૮	
અલેક્ઝાન્ડરા જનરલ ક્રેડીટ એંડ શીનાનશીયલ આશોરી.....	૧૭૩
„ પ્રેસ કું..... ૧૩૭, ૨૧૪, ૩૬૬, ૪૪૨	
„ સ્પીનીંગ એંડ લીનીંગ કું.....	૩૮૬
આએરન શીપ કું..... ૧૩૮, ૪૨૮	
આરકરાઈટ કોટન મીલસ..... ૮૫, ૧૭૩	
આલબરટ પ્રેસ કુંપની ઝોફ કરાંચી..... ૨૧૪, ૨૪૦, ૪૨૦, ૬૮૧	
„ મીક્સ કું..... ૨૪૦, ૨૭૫, ૩૯૧, ૪૨૮, ૪૩૭, ૪૬૫, ૫૫૨, ૫૭૮	
ઈડીઅન પ્રેસ કું..... ૫૫૨	
ઇનલાંડ કમરશીયલ આશે શીએજન..... ૮૫	
ઇમપીરીઅલ કોટન પ્રેસ કું..... ૨૧૪, ૨૯૬	
ઈસ્ટ ઇડીઆ પ્રેસ કું..... ૮૫, ૧૩૮, ૫૫૬	
„ શીપીંગ કું..... ૧૩૮	
„ સ્પીનીંગ એંડ લીનીંગ કું..... ૨૧૪	
લિમિટડ કોટન મીક્સ કું..... ૫૧૭	
એગ્રો ઇડીઅન સ્પીનીંગ એંડ લીનીંગ કું..... ૬૧૬	

સફે.	સફે.
એંગલો ઇન્ડિઅન સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું... ૬૧૮	બેઈટ ટરેડ કું... ૧૫૭
એપાલો પ્રેસ કું... ૧૩૭, ૧૭૩, ૨૧૪, ૪૦૪, ૪૩૭, ૪૬૫, ૫૫૨	ટરીઅર એન્ડ કું... ૧૩૮, ૪૨૮
,, બોનડેડ વેરહાઉસ કું... ૧૭૩	ટીનાવલી પ્રેસ કું... ૧૩૮, ૨૪૦, ૪૨૮
એમપ્રેસ એન્ડ ઇન્ડિઆ મીલ... ૬૪૭	થાકર એન્ડ કું... ૬૮૧
એલશીનસ્ટન શીનાનશીયલ આશોશીએશન એન્ડ ઇન્ડિઆ... ૧૭૪	થાસ્ટલ મીલ કું... ૪૬૩
,, લાંડ કું... ૫૩, ૩૭૩	દીનશાક પીટીટ મીલસ... ૬૭૭
,, એન્ડ પ્રેસ કું... ૧૩૮	ધરમસી સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું... ૩૧૨
એશીઆટીક ટરેડીંગ કું... ૨૧૪	નરીઆસ સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું... ૫૧૭
,, શીનાનશીયલ આશોશીએશન... ૧૭૩, ૪૨૮	ન્યુ ઇસ્ટ ઇન્ડિઆ પ્રેસ કું... ૫૫૨
આઇલ પ્રેસીંગ કું... ૧	,, કોલાબા કું... ૫૫૨, ૫૭૮, ૬૫૮
આરીએનટલ શીપ ઓઇલ આશોશીએશન... ૮૫, ૬૧૮	,, ગ્રેટ ઇસ્ટરન સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું... ૬૧૮
,, સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું... ૨૬, ૫૩, ૮૬, ૧૩૮, ૨૧૪, ૨૪૦, ૨૫૨, ૨૭૫, ૩૫૫, ૫૦૨, ૫૧૭, ૫૫૬, ૫૫૭, ૫૭૮, ૫૮૧, ૬૧૮, ૬૮૧	,, ધરમસી પુનભાષ સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું... ૫૫૨, ૫૫૬, ૫૭૮, ૬૨૮, ૬૬૯
કમરશીયલ શીનાનસ એન્ડ રોક એક્સચેન્જ... ૧૭૪	,, બીરાર કું... ૫૭૮
કર્સની પ્રેસ કું... ૮૫	નરસી સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું... ૬૧૮
,, લાંડીંગ એન્ડ શીપીંગ... ૮૫, ૪૩૭, ૫૧૭	નીકલ પ્રેસ એન્ડ મેન્યુફેક્ચરીંગ કું... ૬૧૮
કાટન કલ્લીનીંગ, સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું... ૪૧૭, ૫૨૬, ૬૪૫	નેશનલ સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું... ૫૧૭, ૫૫૩
કુરસા સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું... ૨૬, ૮૫, ૧૩૮, ૨૧૪, ૨૭૫, ૪૦૨, ૫૫૨, ૫૭૮, ૬૧૮	પ્રીનસ એન્ડ વેલ્સ પ્રેસ કું... ૮૬, ૫૭૮
કોલાબા કું... ૧, ૫૩, ૮૫, ૨૪૦, ૨૭૫, ૩૧૨, ૪૩૭	,, શીપીંગ કું... ૮૫
,, પ્રેસ કું... ૧, ૫૩, ૧૬૧, ૧૭૪, ૨૧૪, ૩૮૬, ૪૦૧, ૬૩૯	,, સ્પીનીંગ કું... ૧૫૪, ૬૮૧
,, લાંડ કું... ૧૩૭, ૪૦૧	પેપર માન્યુફેક્ચરીંગ કું... ૧
,, સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું... ૫૫૨, ૬૫૮	પોર્ટ કાનીંગ લેન્ડ કું... ૩૮૬
ખાનદેશ સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું... ૫૭૮	,, લેન્ડ ઇનવેસ્ટમેન્ટ રેકલેમેશન એન્ડ ડાક કું... ૧૭૪
ગ્રેટ ઇસ્ટરન સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું... ૨૬, ૧૩૮, ૧૭૪, ૨૦૮, ૨૪૦, ૩૮૬, ૪૨૮, ૪૩૭, ૪૬૬, ૫૨૩, ૬૫૮	,, એન્ડ લેન્ડ ઇમપ્રુવમેન્ટ કું... ૫૫૩, ૬૧૮
ગુજરાત ઓઇલ કું (ગાદરા)... ૨૪૦, ૫૪૦	ફરંચીઝ કાવશીય પેટન્ટ પ્રેસ કું... ૮૫, ૩૧૨, ૪૬૫
,, કાટન કલ્લીનીંગ કું... ૨૭૫	ફીઅર પ્રેસ કું... ૮૫, ૧૭૪
ગોવા કાપી કું... ૧૩૮, ૧૭૪, ૨૧૪	,, લાંડ કું... ૨૭૫
જ્યારજ ધી થરડ બ્રુટ એન્ડ વુલ સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું... ૧૭૪, ૨૮૬	,, એન્ડ પીઅર કું... ૩૧૨, ૩૫૫, ૩૭૩, ૫૫૨
જાડરઅલી સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું (સુરત)... ૮૫, ૧૭૮, ૨૧૪, ૨૪૦, ૫૨૬, ૫૫૩, ૬૧૮	,, ,, ,, રેકલેમેશન કું... ૧૭૪, ૨૪૦

સફે.	સફે.
બેઈટ ટરેડ કું... ૧૫૭	રેકલેમેશન કું... ૧૭૪, ૨૪૦
ટરીઅર એન્ડ કું... ૧૩૮, ૪૨૮	ફલેયીંગ સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું... ૫૧૭, ૬૭૭
ટીનાવલી પ્રેસ કું... ૧૩૮, ૨૪૦, ૪૨૮	શીનાનશીયલ આશોશીએશન એન્ડ ઇન્ડિઆ એન્ડ આઇના... ૪૦૪
થાકર એન્ડ કું... ૬૮૧	ફ્રેન્ચ પ્રેસ કું... ૬૫૮
થાસ્ટલ મીલ કું... ૪૬૩	ફ્રેટ પ્રેસ કું... ૮૫, ૧૩૮, ૧૭૪, ૨૧૪, ૫૫૨, ૬૧૮
દીનશાક પીટીટ મીલસ... ૬૭૭	બ્રાસીન શુગર કું... ૧, ૫૩, ૮૬, ૪૨
ધરમસી સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું... ૩૧૨	
નરીઆસ સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું... ૫૧૭	
ન્યુ ઇસ્ટ ઇન્ડિઆ પ્રેસ કું... ૫૫૨	
,, કોલાબા કું... ૫૫૨, ૫૭૮, ૬૫૮	
,, ગ્રેટ ઇસ્ટરન સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું... ૬૧૮	
,, ધરમસી પુનભાષ સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું... ૫૫૨, ૫૫૬, ૫૭૮, ૬૨૮, ૬૬૯	
,, બીરાર કું... ૫૭૮	
નરસી સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું... ૬૧૮	
નીકલ પ્રેસ એન્ડ મેન્યુફેક્ચરીંગ કું... ૬૧૮	
નેશનલ સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું... ૫૧૭, ૫૫૩	
પ્રીનસ એન્ડ વેલ્સ પ્રેસ કું... ૮૬, ૫૭૮	
,, શીપીંગ કું... ૮૫	
,, સ્પીનીંગ કું... ૧૫૪, ૬૮૧	
પેપર માન્યુફેક્ચરીંગ કું... ૧	
પોર્ટ કાનીંગ લેન્ડ કું... ૩૮૬	
,, લેન્ડ ઇનવેસ્ટમેન્ટ રેકલેમેશન એન્ડ ડાક કું... ૧૭૪	
,, એન્ડ લેન્ડ ઇમપ્રુવમેન્ટ કું... ૫૫૩, ૬૧૮	
ફરંચીઝ કાવશીય પેટન્ટ પ્રેસ કું... ૮૫, ૩૧૨, ૪૬૫	
ફીઅર પ્રેસ કું... ૮૫, ૧૭૪	
,, લાંડ કું... ૨૭૫	
,, એન્ડ પીઅર કું... ૩૧૨, ૩૫૫, ૩૭૩, ૫૫૨	
,, ,, ,, રેકલેમેશન કું... ૧૭૪, ૨૪૦	
ફલેયીંગ સ્પીનીંગ એન્ડ વીવીંગ કું... ૫૧૭, ૬૭૭	
શીનાનશીયલ આશોશીએશન એન્ડ ઇન્ડિઆ એન્ડ આઇના... ૪૦૪	
ફ્રેન્ચ પ્રેસ કું... ૬૫૮	
ફ્રેટ પ્રેસ કું... ૮૫, ૧૩૮, ૧૭૪, ૨૧૪, ૫૫૨, ૬૧૮	
બ્રાસીન શુગર કું... ૧, ૫૩, ૮૬, ૪૨	

મે.એમ આઈસ વરકસ કું.	૧૭૩
„ આઈસ માન્યુફેક્ચરીંગ કું.	૬૮૧
„ એંડ ફોરક કાશી પલાનટેશન કું.	૧૩૭, ૬૧૬
„ એંડ ટરોમએ રેકલેમેશન કું.	૧૭૪
„ એંડ માલીમ શીનાનશીયલ કારપોરેશન...	૧૭૩
„ કાટન ક્લીનીંગ કું.	૪૬૩
„ „ છનીંગ કું.	૮૫, ૪૨૮
„ કાનત્રાકટ એંડ બીલડીંગ કું.	૧૩૭, ૪૨૮
„ કોરટ એંડ રીવર સ્ટીમ નાવીગેશન કું.	૮૬
„ ગ્રેન કું.	૧૩૭
„ ટરેડીંગ એંડ બેકીંગ કું.	૮૫, ૧૫૪, ૨૬૬
„ પીઅર કું.	૧, ૨૬, ૪૦૨
„ પ્રેસ કું.	૮૬, ૧૩૭, ૩૮૬, ૪૬૫, ૫૫૬
„ શીનાનસ કારપોરેશન.....	૧૭૩
„ યરમા ટરેડીંગ કારપોરેશન.....	૧૩૭, ૪૩૭, ૬૮૧
„ બોનડેડ વેર હાઉસ કું.	૧૩૭
„ મીકાનીકલ બીલડીંગ કું.	૧૩૭, ૫૫૨
„ મેડીસીન શોચાઈટી.....	૨૬
„ રેકલેમેશન કું.	૧૩૭, ૧૭૩
„ સ્ટીમ નેવીગેશન કું.	૧, ૩૭૮, ૬૩૩
„ સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ કું.	૧૩૭, ૪૬૩, ૪૭૬
„ હાઉસ એંડ લેડ ઇનવેસ્ટમેન્ટ કું.	૮૫, ૧૭૪, ૨૧૪, ૨૪૦
„ હુમ્પ એંડ લુટ મીલ કું.	૫૧૭, ૬૧૮
„ ભરૂય કોટન છનીંગ એંડ પ્રેસીંગ કું.	૫૫૨
„ „ મીલસ કું.	૧૩૭, ૧૭૪, ૪૦૪
„ ભરૂય મીલસ કું.	૩૫૫, ૪૬૫, ૫૬૭, ૫૫૬, ૫૭૮
„ ભાવનગર મીલસ એંડ પ્રેસ કું.	૩૮૬, ૪૩૭, ૬૮૧
„ મળગામ સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ કું.	૫૫૩, ૫૭૨, ૫૭૮, ૬૧૮, ૬૮૧
„ મધરાસ હુન્ટેડ સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ મીલસ કું.	૬૫૮
„ સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ કું.	૫૭૮, ૬૫૮

મલખાર કું.	૨૪૦, ૪૩૭
માંડવી સ્પીનીંગ વીવીંગ એંડ પ્રેસ કું.	૫૭૮
માલુકલ પીટીટ સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ કું.	૧૩૮, ૧૭૪, ૨૧૪, ૨૪૦, ૩૫૫, ૫૧૭, ૫૫૬, ૬૫૮, ૬૭૨, ૬૭૭
માનચેસ્ટર એંડ બોમ્બે સ્પીનીંગ એંડ માન્યુફેક્ચરીંગ કું.	૬૧૮
મોફ્યુસીલ કું.	૬૧૮
„ કોટન પ્રેસ કું.	૮૬, ૪૨૮
„ પ્રેસ એંડ છનીંગ કું.	૧૭૪, ૨૭૫
મોરારજી ગોદલદાસ સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ કું.	૫૨૩, ૫૭૮, ૬૮૧
યુનૈટેડ મરકનટાઇલ કું.	૮૫
„ વીક્ટોરીયા એંડ કોલાયા રેકલેમેશન એંડ પીઅર કું.	૧૭૪, ૨૧૪, ૪૦૪
„ સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ કું.	૨૬, ૫૩, ૧૭૪, ૨૧૪, ૨૪૦, ૨૫૨, ૪૬૫, ૬૮૧
યુનીયન શીનાનશીયલ કારપોરેશન.....	૧૭૪
„ શીપીંગ કું.	૧૩૮
રાએલ સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ કું.	૨૬, ૫૩, ૨૧૪, ૨૭૫
લંડન એંડ બોમ્બે બેંક એંડ જનરલ શીનાનસ કારપોરેશન	૧૭૪
વિક્ટોરીયા પેટનટ બ્રીક કું.	૧૩૮, ૧૭૪, ૪૨૮
„ પ્રેસ કું.	૧૭૪, ૨૭૫, ૩૬૧
„ મેન્યુફેક્ચરીંગ કું.	૫૫૩, ૬૧૮
„ લાંડ એંડ પ્રેસ કું.	૮૫
„ સ્ટીમ નાવીગેશન કું.	૮૬
„ સ્પીનીંગ કું.	૮૬
વીગાસ પેટનટ સલીપ એંડ ફાઉનડરી કું.	૧૩૮, ૩૭૮
„ સલીપ કું.	૩૧૨, ૫૫૩
વેસ્ટરન ઈન્ડીયા શીપ કું.	૧૩૮
વોલકરટ હુન્ટેડ પ્રેસ કું.	૪૩૭, ૫૫૩
રકાટ પ્રેસ કું.	૮૫
સાચુન સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ કું.	૫૧૭
મીધ એંડ પંતળ કોટન પ્રેસ કું.	૫૫૩
„ પ્રેસ કું.	૮૫, ૬૮૧
સુન્દરદાસ સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ કું.	૬૧૮
સેન્ટરલ ઈન્ડીયા સ્પીનીંગ વીવીંગ એંડ માન્યુફેક્ચરીંગ કું.	૪૨૭, ૬૫૮, ૬૮૧
દાહરાસીક પ્રેસ કું.	૧, ૫૩, ૩૧૨, ૪૬૭, ૪૬૩
દીંદુરતાન સ્પીનીંગ એંડ વીવીંગ મીલસ કું.	૬૫૮

સફે.

સફે.

તરસીઓ, જુદાં જુદાં ધર્મખાતાઓના.

અમદાવાદની જરથોસ્તી અંજુમનના ફંડના.....૧૪૫,

૩૫૨, ૧૫૩

કદમી દસ્તુરને મુસારા આપવાના ફંડના.....૯૧

કલકત્તાની જરથોસ્તી અંજુમનના.....૯૬, ૯૯, ૫૫૮

ખેતવાડીના જરથોસ્તી મુકતાદ તથા બાજ જશ-

નના ફંડના.....૩૧૬, ૩૨૨, ૧૫૩ ૧૫૪

ગદેવીની અંજુમનના ફંડના.....૫૫, ૫૬, ૨૦૧

ગદેવી, કાં ૧૧૦ રેડીમનીની ઇંગ્રેજ સ્કુલના.... ૩૬૮

" " ના ધર્મના દવાખાનાના... ૩૬૮

મીનની જરથોસ્તી અંજુમનના ધર્મખા-

તાના.....૪૯૮, ૫૦૬ ૫૫૩, ૫૫૬,

૫૭૦, ૬૩૭, ૬૫૯,

જમશેદજી જીજીભાઈ ચારી ફંડના.....૫૯૪, ૬૨૦

જીજીભાઈ દાદાભાઈના ધર્મખાતાના..... ૬૧૪

નવસારીની વડી દરેમેહરના ભગરયા મોખેદોના

ફંડના.....૨૯૦, ૩૪૯, ૪૪૨, ૬૫૧

નશરવાનજી મંચેરજી કામાજીના ધર્મખાતાના...૧૩૩,

૧૬૪

નાવારેસ ઇરાનીઓના ફંડના..... ૧૩, ૪૮, ૫૫૭

પાલનજી ખં કામાના કામાબાગ તથા દરે-

મેહરના.....૨૯૧, ૫૯૯

બેબે નેટીવ ડીસપેનસરીના..... ૩૯

અરચની પારસી પંચાતના.....૩૧૪, ૩૪૩, ૬૭૪

માણેકજી નવરાજજી શેડના ધર્મખાતાના...૬૫૧, ૬૫૨

મુખમ્મદ કદમી ધંધાચારના ફંડના...૭૧, ૫૨૧, ૫૫૭

મુખમ્મદ પાંજરાપોતના૩૯, ૪૦૧

મેહરવાનજી ફરામજી પાંડે ચેરીટેબલ ફંડના..... ૧૬૯,

૧૮૩, ૫૮૪

મુરોપની જરથોસ્તી અંજુમનના ફંડના..... ૬૧૩

વઘસાડના જરથોસ્તી રવાનને અં મં પોણાયા-

ડયાના ફંડના.....૧૪૧, ૧૪૨

સર જમશેદજી જી નાનસલેશન ફંડના.....૩૦, ૬૫,

૬૯, ૧૦૧

સર જી જી એ મોતીશાની યાદગારીમાં મુજરાત

ના આંધલાં જુદાં તથા નાચાર હીંદુઓની

પરવરસી કરવાના ફંડના.....૪૦૧, ૫૯૪

સર જી જી સુરત અને નવસારી ચારી

ફંડના ૪૦૧, ૫૯૫

સુરતની પારસી પંચાતના..... ૬૨૦, ૬૬૩

સુરત, રસતમપરાના ભગરીયા મોખેદોના યાદ-

બાર, મુકતાદ વગેરેના ફંડના.....૩૬૮, ૫૮૦

સુરત, રસતમપરાના ભગરીયા મોખેદ તથા બેહ-

દોનોને અવલ મંજલ મુગાડવાના ફંડના...

૩૫, ૩૬, ૪૪૨

હોરમજી એદલજી કામાજીના ધર્મ ખાતાના..... ૫૨

દાંડીઓ, પારસીઓએ બંધાવેલી—

પેન, સર કાવશજી નાંદગીરજી રેડીમનીની..... ૫૬૨

માદખેશવર, મેદરબાઈ અં હોં વાડીઆના

ધણીઆનીની..... ૪૦૯

મુખમ્મદ, પટેલ, સરકારી મેટ્રેલ આગળ, બહમનજી

જીજીભાઈની૩૭૮

" લાલબાગની સાંમે, બહમનજી જીજી-

ભાઈની ૩૭૮

સીમ, એદલજી ફરામજી આલખલેસના છાંકરાઓની ૩૫૯

ટીપણી, પાણીની—

મુખમ્મદમાં ૪૦ સં ૧૮૨૫ માં પડેલી..... ૨૯૦

" " ૧૮૫૪ માં " ૬૪૬

ડુબી ગયલા પારસીઓ—

ભાવનજરથી આવતાં ૧) પારસી..... ૨૯૨

સુરતથી આવતાં ૩) પારસીઓ.....૪૭, ૫૬૪

સુરત જતાં ૧૪) પારસીઓ..... ૧૩

દાંધાંગથી મકાઉ જતાં.....૫૨૯, ૬૮૭

ડુબી ગયલાં વાહણો, પારસીઓના—

રૂપારેત..... ૧૩

દુસાંના ૪૪૫

કંદેરો, માદરાણી વિક્ટોરિયાનો—

કપસરે હીંદો ખેતાજી ધારણ કાષી તેનો..... ૫૭૯

તકરાર, પારસીઓમાં ચાલેલી—

કબીયા બામે..... ૬, ૨૮૨, ૩૨૯, ૩૪૧, ૪૪૮

સફે.

સફે.

કેટલીક ક્રીઆઓના જુદી જુદી રીતના લખુતર બાબે.....	૨૯૧
જુનરેલાં જરથોસ્તીની લાશને અવલ મંજલ પુગાડવા લખ જતી વખતે તેની પાછલ બાજુ લીધા વખર ચાલવું હુનાહલયું છે, તે બાબે.....	૫૬૨
જમશેદી નેરોજ બાબે.....	૨૮૨
જોગ, સરકારી અમલદારો પાસે જતી વખતે કાઢવા બાબે.....	૩૨, ૫૭૩
ધર્મ સંબંધી.....	૧૮
નવસારીની વડી દરેને ને તાબેના ભગર સાથ ટોળાના અથોરનાંનનાં કાપદાથી ફેરફાર પઢવાને લીધે.....	૨૯૧
પારસીઓમાં ચાલતા જીતપરસ્ત રેવાજ બાબે...	૭૦૧
ફરેશતાઓના આફરીનગાનના કરદા બાબે મોખેદોમાં..	૬૨
લખુતર સંબંધી.....	૬૦૮
રવાનેને લોખંડની ગાડીમાં અવલ મંજલ પોહિયાડવા બાબે.....	૬૭૩
સને, જરથોસ્તીની બાબદમાં.....	૭
સાંચાથી કાંટેલા ઉનની કસતી વણવા માટે નવસારીની ગોરાશુઓએ.....	૪૮૪

તલાવો, પારસીઓનાં બંધાવેલા—

દીવાલા, ધન ૬૦ બાટલીવાલાએ ઉંડો ખોદાવ્યો...	૨૮
ખીકાનેર, રતનનગર, અરદેશર હોં વાડીઓનો.....	૪૦૧
મુંબઈ, લેડી આવાંઆઈએ ભાંએખલાનો ફરી બંધાવ્યો.....	૩૧૭
વરોડરા, વરતલ ગામનો, ડોાં ૪૦૦ જીંએ સમસંધ્યા.....	૧૦૦

તોફાન—

કલકત્તા, ધન સં ૧૮૬૪ તું...૯૬, ૧૨૯, ૧૩૨, ૩૧૭	
કોલાયા, ,, ૧૮૬૬ તું.....	૧૯૮
મજીનીપટરા, ,, ૧૮૬૪ તું.....	૧૩૨
મુંબઈ, ,, ૧૮૬૧ તું.....	૧૩

તંકસાલ, પારસીઓનાં ઉપરીપણાં હુકમ ઉભી થયલી—

વરોડરાનાં માહરાજ ખરેરવની.....	૫૪, ૯૫
-------------------------------	--------

દખાઇ મુવેલા પારસીઓ—

અમદાવાદની રેલમાં બંગલો પડી જવાથી ૨) પારસી.....	૫૪૦
આઈસખાન(તું) બાઈલર ફાટવાથી ૧) પારસી...	૨૩૪
ધર હુટી પડવાથી ૪) પારસીઓ.....	૧૪
દેવાલ હુટી પડવાથી ૩) પારસીઓ.....	૧૯૬
ગોરધાત તરફ રેલવે અકસ્માતથી ૨) પારસીઓ...	૩૪૨
મધરાજ રેલવેની નાગેરીનાં ફરેશનની હોનારતમાં...	૬૧૩
રેલવે હોનારતથી ૩) પારસીઓ.....	૭૬

દરખાસ્ત, પારસીઓને માન આપવા મંગેલી—

અહમદનગર, નશરવાંતજી ખરોદજીને ખાનખદાદુરની સનદ માટે.....	૬૧૧
આકોલા, ૬૦ બહમનજી જાં જમારખઆશાનાને સી. આઈ. ઇ. ની સનદ આપવા માટે.....	૬૭૮
કપેસરે હીંદના ખેતાખ માટે જુદે જુદે ઠંકણે ભરાયલી.....	૫૭૬
,, દોદલીમાં ભરાયલી.....	૫૭૬
ગોવા, ૩૦ જાં જીં ને પંચ ધાતુની બે ટોપો ભેટ આપવા.....	૧૭૮
,, ,, સોનાનો ચાંદ ભેટ આપવા... ..	૧૭૭
પુણા, અરદેશર ખરોદજી શેકાનાને ખાનખદાદુરની સનદ માટે.....	૫૬૨
,, ખાં ખાં દરજુર નાં જાં જમારખ આશાનાને સુનાનો ચાંદ આપવા.....	૨૬૩
,, પ્રોં દરજુર હોં જાં જમારખ આશાનાને ખાનખદાદુરની સનદ માટે...	૬૨૩
,, પેશતનજી શોરાખજીને ખાનખદાદુરની સનદ આપવા.....	૨૪
ભરૂચ, રસતમજી શોરાખજી દશાને ખાનખદાદુરની સનદ માટે.....	૬૧૨
મઉ, ખાં બાં એદનજી પેં ધાસવાતાને પાતખી એનાયત કરવા.....	૬૨૪
મુંબઈ, ખાં ૩૦ વાડીઓને ઓખરોનો બાકસ ભેટ આપવા.....	૬૧
,, ,, રૂપાંતું રૂલ ભેટ આપવા.....	૬૧
,, ડોશાખાઈ ૬૦ કરાકાને મી. એસ. આઈ. નીસનદ આપવા.....	૬૧૮

સફે.

સફે.

,,	નં ૦૪ વાડીઆને રૂપાંતું રૂલ બેટ	
	આપવા.....	૬૧
,,	બેદરાંમળ છજભાષને સી. એસ. આપ.	
	નો ચાંદ આપવા.....	૫૬૦
,,	બેદરાંમળ દાદાભાષ રેજીસ્ટરને ખાન	
	બહાદુરની સનદ આપવા.....	૬૯૦
,,	૨૦ જાન ૭૦ ને નાઇટ ઓફ ધી	
	આરડની સનદ માટે.....	૧૨૫
,,	સર ૦૪ ૭૦ ખારોનેટ ને સી. એસ.	
	આપ. નો ચાંદ આપવા.....	૪૦૯
સુરત,	બરગેરજ મેં ફરેજરને સોનાનો ચાંદ બેટ	
	આપવા.....	૧૬૬
,,	રૂસતમળ ખરશેદજ મોદીને ખાન	
	બહાદુરની સનદ આપવા.....	૬૧૨
દરેમેહર,	પારસીઓની બધાવેલી—	
અંકલેસર,	પેં નં અંકલેસરીઆએ સમરાવેલી...	૪૪૦
અમરોલી,	હોરમજળ બદમનજ વાડીઆની.....	૩૯
,,	,, ,, ,, ના હોકરા-	
	ઓની	૩૯
આકાશ,	બચીઆઇજ તે ગરદુમ દરદુર જાં એં	
	બદમારપઆશાના વીધવાની ...	૨૬૦, ૩૦૫
ખજાપોર,	કાવશજ ધનજભાષ પાઉંવાલાની.....	૧૫૦
ખરોર,	હોરમજળ માણેકજ ભમગની.....	૬૬૯
કરાંની,	હોં મેં વાડીઆની યાદગારીમાં તેમના	
	બેશીઓએ	૨૮૯, ૩૬૩
,,	ખરેજની દેવાલ અને દરવાજો, હોં શોં	
	કાથારીનો	૫૨૫, ૫૬૪
,,	મેહરજામ તે હીરજભાષ જમશેદજ બેદરાના	
	વીધવાની	૫૨૫
,,	હીરજભાષ જમશેદજ બેદરાની.....	૪૪૮, ૫૨૫
કલીઆણી,	એદલજ બેદરામજ મોદીની.....	૭૦૩
,,	દરેમેહરને ફરતી દેવાલ, પાં નં પટેલની..	૫૧૫
,,	જીં ૭૦ શેકના તથા જીંજઓની.....	૭૦૩
યાણી,	રૂસતમજ કાવશજ પટેલની.....	૫૮૬
નવસારી,	તપરી ગામની, અંબુમનના ઉધરાતની...	૨૯૨
,,	ગીનોએહર હોમજવાલી. અરદેશર, નશરવા-	
	નજ અને હોમજ ખં દાદીશેઠે નવે-	
	સરથી બધાની.....	૩૪, ૫૦૦

,,	શોરાખજ રતનજ પટેલની.....	૪૧૬, ૫૬૯,
	પ૯૦, ૫૯૭, ૬૩૪	
બીલીમેરા,	ચીકલી, ફરામજ તથા દોરાંખજ હોં	
	ગજદરની	૪૮૧
બેશાન,	દાદાભાષ તથા મનચેરજ પેં વાડીઆની...	
	પ૯૦, ૬૦૩	
,,	બચુઆઇ તે શોરાખજ ૬૦ વાડીઆની	
	વીધવાની	૫૯૦
માંડવી,	અંબુમનના ઉધરાતની.....	૪૪૭
સુબજ,	કોટમાં, જાં નં વાડીઆની નધપતે	
	બાષ મોટજબાષએ બધાવેલી.....	૬૩
,,	દાદીશેડની.....	૬૨૫, ૬૪૮
,,	બનાજ લીમજની.....	૧૭૨
,,	કાલાયા, છજભાષ દાદાભાષની.....	૩૮૧
,,	ખેતવાડી, કાવશજ માણેકજ આશખરન-	
	રની.....	૩૭૬, ૫૪૦, ૫૬૧
,,	પાવજળ ખરશેદજ કામાની...	૨૯૧, ૪૪૮
,,	મોટરો, શોરાખજ હોરમજળ રાનજની	
	૨૫૧, ૨૭૧	
,,	ગીરગાંમ, અસજાજ જીં નાહલા ખરેજની	
	જીની.....	૧૬૫
,,	પેશતનજ જાં બેં વધીજની નચી...	૧૬૫
,,	મેવાલીયા તજાવની, હીરજ રેડીમની,	
	કાં જાં રેડીમનીએ સમરાવી.....	૬૪૩
,,	તારદેવ, બેદરાંમજ કાવશજ બાટલીવાલા	
	ના વીધવાની.....	૧૩૯
,,	પોલીતજાવ, જમશેદજ દાદાભાષ આમરી-	
	આની.....	૫૧૦
,,	૩૦ શોં ધંડાવાલાની, આવાંબાષ	
	અં વાડીઆએ સમરાવી.....	૧૨, ૪૯૪
,,	પરેલ, નશરવાંનજ મંચેરજ વાડીઆની...	૨૯૬
,,	મં જાં વાડીઆની.....	૪૯, ૭૧
,,	લાજખામની વાડીમાં, દાદાભાષ તથા	
	મંચેરજ વાડીઆની.....	૬૦૩
,,	બાદરકોટ, મનચેરજ બદમનજ શેકનાની...	૬૦૮
,,	શાં શોં કપાવાલાની.....	૧૬૨
,,	લીંડીખખર, નશરવાંનજ હીરજ કરાણીની	૩૬૮
,,	બદમનજ મેહરવાંનજ મેવાવાલાની...	૫૦૪
,,	મેહરવાનજ માણેકજ પટેલની...	૫૪૪,
	૬૩૩, ૬૩૪	

	સફે.
,, મજગાંમ, નાનાભાષ જમશેદજી ગજદરની...	૨૨૫
,, ,, ફરાંમજી નશરવાંનજી પટેલની.....	૩૦૯
,, ,, મેહરાંમજી નશરવાંનજી સીરવજની...	૩૧૯
,, માહસક્ષી, હોરમજી દાં શાએરની...	૩૭૧, ૩૭૪
,, શોરાબજી વાઘાગાંધીની.....	૩૬૭
મોય, નવરોજી કાવશજી નારીએલવાલાની.....	૫૨૨
રાજકોટ, અંભુમનના ઉધરાતની.....	૫૨૭
રંચુન, બેજનજી કાવશજી ખંખાની.....	૫૭૧
,, શાપુરજી અને બહમનજી કાં કપટાનની...	૫૭૧
,, હોરમજી ફરદુનજી કંત્રાકટરની.....	૫૭૧
વરેહરા, કાંપમાં, મેહરાંમજી નશરવાંનજી સીરવજની...	૨૬૬, ૨૧૯, ૫૩૦
વજસાક, ખેરગાંમ, ખં જં મુદ્રાના વીધવાની...	૪૪૭
શરોંડા, ખરશેદજી ફરદુનજી પારખની.....	૬૯૬
,, માણેકજી ભીમજીભાષ પસાપીયાની.....	૬૯૬
શોલાપુર, અંભુમનના ઉધરાતની.....	૬૭૪
શોલાપુર, વીકાજી અને પેશનજી મેહુરજીની.....	૬૭૪
સુમાતી, કુંવરજી માણેકજી મુકાદમની.....	૨૪૨
,, દાદાભાષ અને કાવશજી પાસજીય ચવનાની	૨૪૨
,, રસતમજી શાપુરજી મુકાદમની.....	૨૪૨
સુરત, એલાવ, જમશેદજી બરખેરજી મીસતરીની	૩૦૯, ૩૫૯
,, નાનપરા, કાવશજી જમશેદજી માકી	
દકાલની.....	૨૨૪
,, ,, ડોશાભાષ એદમજી ભેગાનાની.....	૬૯૬
,, ,, હીંધોલા, જમશેદજી માણેકજી ઉન-	
વાલાની.....	૩૩૧
,, સેવદખરા, દાદાભાષ તથા મનચેરજી પેં	
વાડીઆની.....	૬૦૩
દવાખાના, ધરમના પારસીએ સથાપેલાં—	
ઉદવામ, રસતમજી જમશેદજી જીજીભાષનું.....	
	૪૦૩, ૪૨૪, ૪૨૫
કુરલા, મીડીયાષ હોં વાડીઆ ચારીટેબલ રીસપે-	
નસરી.....	૩૯
ગદેરી, કાં જં રેડીમનીનું દવાખાનું.....	૧૪૮, ૬૪૨
મીકલી, દીનશાહજી માણેકજી પીટીનું.....	૫૦૦
મીચન તારાપોર, શાકરખાષ દીં માં પીટીનું...	૫૭૩

	સફે.
થાણા, ખં રં વાડીઆનું દવાખાનું.....	૧૪૮
દમજી, રસતમજી જં જીજીભાષનું ધરમનું...	૧૧૩, ૪૦૩
નવસારી, અરદેશર હોં વાડીઆનું દવાખાનું.....	૧૨૮
,, કાવશજી જં રેડીમનીનું ,,,.....	૧૨૮, ૬૪૨
,, સર જં જંની વીકટરીઆ ચારીટેબલ	
રીસપેનસરી.....	૨૨૮, ૪૦૧
પુણા, ખાનખાહદુર પેશતનજી શોં ચારીટેબલ	
રીસપેનસરી.....	૨૪
બીલીમોરા, રસતમજી પેશતનજી બીલીમોરાઆનું	૩૫૦
ભોમ્મે નેલીવ રીસપેનસરી.....	૬૩૯
મઉ, દોરાબજી પેશતનજી ચારીટેબલ રીસપેનસરી..	૩૪૪, ૬૦૬
માહીમ, ધરમનું.....	૩૭૮
મુંબઈ, કોટનું ધરમનું.....	૬૯૯
,, કોલામે, ખં રં પારખનું.....	૭૫
,, નાગદેવી, દોં રં કામાજનું.....	૧૫૫
મુંબઈ, પંરેલ, લવજી વાડીઆ રીસપેનસરી.....	૧૩૮
તેને માટે બંધાવેલું મકાન.....	૨૯૬
,, બાહરકોટ, કાં જં રેડીમનીનું.....	૫૩૮
,, માડવી, માં નં પીટી ચારીટેબલ	
રીસપેનસરી.....	૧૧૧
મેહમુદાબાદ, ખેરોમજી જીજીભાષના ધણીઆનીનું...	૩૧૫
તેનો પાયો નાંખવાની ફીઆ.....	૩૧૫
,, માણેકખાષ રીસપેનસરી.....	૪૨૪
રડેર, કાવશજી જંગીરજી રેડીમનીનું...૪૩,	
	૩૫૧, ૬૪૨
વજસાક, ,, ,, ,, ૪૩, ૩૫૧ ૬૪૨	
,, દીનશાહજી માણેકજી પીટીનું.....	૪૬૧
વાંદરા, કાવશજી જંગીરજી રેડીમનીનું.....	૬૪૩
સુરત, એલાવ, અરદેશર હોરમજી વાડીઆનું...	૩૫૦
,, ખં રં પારખનું, પારખ ચારીટેબલ	
રીસપેનસરી.....	૧૪૮, ૨૫૭
દસ્તુરો, પારસીઓના થઈ ગયલાં—	
ઉદવારેના.	
ખુરશેદજી મીનોચેહરજી.....	૫૮૩
બરખેરજી રસતમજી મીરગાં.....	૬૭૮
મીનોચેહરજી દાદાબજી ઉદવારેલા.....	૫૮૩
ફરાંચીના.	
કાવશજી જમશેદજી.....	૨૬૩

સફે.

થાણાના.

પુરશેઠ મીનોચેઠરણ પંચકી..... ૫૮૬

નવસારીના.

દારાબ પાલણીના..... ૩૫, ૩૬, ૩૭૨, ૩૯૧, ૪૧૮
મેણુરણ રાણાના... ૨૯, ૩૦ ૩૪, ૫૪, ૫૫, ૬૨,
૧૧૨, ૩૫૬, ૩૫૭, ૪૬૦

પુણાના.

નમસ્તપઆશાના૫૫, ૬૦, ૭૫, ૮૧, ૧૨૦

ભરૂચના.

કામદીનજવાલા.....૬, ૨૫૮, ૨૫૯, ૩૬૩

મુંબઇના.

નમસ્તપઆશાના..... ૬, ૧૮, ૧૯, ૪૩, ૮૧,
૧૦૪, ૧૩૦, ૧૬૯, ૧૮૪
મુલ્લાં શીરોઝના... ૮૯, ૯૦, ૯૧, ૧૩૩, ૧૮૩, ૬૬૪
સંજણા ૧૩૧, ૧૬૯

સુરતના.

શેહનશાહીના..... ૨૪૩, ૨૪૪
સાતપરાંના ૫૯, ૬૨૦

દુકાલ—

આયરલંડનો ૬૮૩
ધર્મનો..... ૩૬૫, ૪૧૭
એડનનો ૧૬૩
ખાનદેશ તથા દખણ મરાઠાનો ૫૭૦
દખણનો..... ૧૩૨
બંગાલ પ્રલાકાનો..... ૨૦૪, ૪૭૮
મધરાજનો..... ૨૦૪, ૫૯૫
મારવાડ, ઉત્તર આણીનો..... ૨૯૭, ૩૬૦
વાય પુણાનાં પ્રાંતનો..... ૩, ૪૦૨
વગર વ્યાજે ધીરેલી રકમ..... ૪
લંડનના લાર્ડ મેથરનો સર જ. જી. એ
માનેલો ઉપકાર..... ૪
આકી વધેલી રકમ..... ૪

સફે.

દોખમાં, પારસીઓનાં બંધાવેલાં—

અહમદનગર, અંલુમનના ઉધરાતનું ...૧૧૪, ૧૮૩,
*૩૬૮, ૫૨૦

ધર્મન, કેરમાનમાં, દોરાબજી કરામજી પાંડેનું ... ૧૪૪
,, તેહરાંનમાં, ઇં ૨૦ ૨૦ ૪૦ ની
હાલત સુધારનારી મંડલીના ફંડમાંથી... ૩૮

એડન, અંલુમનના ઉધરાતનું..... ૨૦૬, ૩૬૪
,, મેહરવાંનજી શોરાબજી ખરેઠાતનું ... ૩૬૪
કરમી, અંલુમનના ઉધરાતનું ૪૬૬, ૫૨૯
મંદેલી, ,, ૧૮૫, ૩૨૫, ૬૬૬
જાલના, કાદરાબાદ, અંલુમનના ઉધરાતનું..... ૩૬૩
તારાપોર, અંલુમનના ઉધરાતનું ...૧૫૦, ૧૮૪, ૪૬૮
યાણા, ફસતમજી કાવશજી પટેલનું ૨૮૬, ૬૬૬
તેની સામેની સગદીપર કાંધેલું
ઝાપકું..... ૨૮૬

નવસારી, તવરી, અંલુમનના ઉધરાતનું ... ૨૯, ૧૧૨
તેની આસપાસ બંધાવેલી દેવાલ ... ૧૧૩
,, નશરવાંનજી રતનજી તાતાનું..... ૫૮૩,
૫૮૫, ૬૨૭, ૬૨૯

નાશક, દેવલાલી. ખેં નાં મીસતરીનો ગરકો..... ૩૦૨
નીમચ, જરથોસ્તી અંલુમનના ઉધરાતનું..... ૫૮૮
પારડી, ,, ૬૯૦
પુણા, શોં ૨૦ પટેલના દોખમાંની ફરતી દેવાલ
૨૬૧

ખીલીગોરા, ગીકલી, અંલુમનના ઉધરાતનું
૩૮૪, ૪૮૦

,, ૩૦ ૪૦ ૭૦ એ દોખમાંની
આસપાસ બંધાવેલી દેવાલ ૧૯૭, ૪૦૫
ભાવનગર, એલાહેકું મકાન, દારાજી કષ્ટઓજી
મીરજાનું..... ૩૫૩

મુંબઇ, કાવશજી એદલજી ખીશનીનું..... ૬૮૬
વલસાડ, અંલું દોખમાંની આસપાસ ખં ૬૦
પારખે બંધાવેલી દેવાલ ૫૦

,, ખેરગાંમ, બં ૪૦ મુલ્લાના
વીધવાનું ૪૪૭

વેઆરા, શુનધડ, અંલુમનના ઉધરાતનું ૫૪
સુરત, ભરખાણવાલા દોખમાંની સામે એદલો ... ૪૩
સેતારા, અંલુમનના ઉધરાતનું..... ૫૩૫

સફ.

દોખમા સંખંધી—

ગવરનર સર રીચરૂ ટેમપલનું નવસારીમાં	
નં ૨૦ તાતાનું દોખમું જોવા જવું.....	૬૨૭
પ્રીનસ એફ વેલસનું પારસીઓના દોખમાં જોવા	
જવું.....	૫૪૬
મોડલ, પારસીઓના દોખમાનો ઇંગલાંડના સંગ્રહ	
સ્થાનમાં મોકલવા.....	૨૭
વડોદરાના માહરાજ સીંહાજીરાવ તથા માહરાણી	
જમનાબાઈનું પોતાના રસાલા સાથે નવ	
સારીનું નં ૨૦ તાતાનું દોખમું જોવા	
જવું.....	૬૨૭

ધર્મ, જરથોસ્તી સંખંધી—

ધર્મના ખાતે આપણા પુરાતમ મજહબની તાલીમ	
લેવા ગયલો પારસી.....	૩૯૧
ધર્મની ખીલા રોડી તખ્તીઓ વીશે યુરોપીયન	
મધ્યકાલે કરેલી શોધ ઉપર રેસાલો...	૬૫
જરથોસ્તી ધર્મ તથા વહીલા ઉપર કરેલી મુખ્ય	
હેમતોના રહ જરાખ.....	૩૪૨
જરથોસ્તી એમેદામાં પોતાના ધરમનો તાતપરીઅ	
સમજવાની ખાંખી ઉપર રેસાલો.....	૩૬૦
જરથોસ્તી ધર્મ સંખંધી સવાલ જવાબો, ૩૦	
હાઉગ સાથે.....	૯૨
પારસી ધર્મના પુસ્તકોની શોધ, સરકારી ખરચે...	૮૧

ધર્મખાતાં, પારસીઓએ સ્થાપેલાં—

અમદાવાદની જરથોસ્તી અંજુમનનું ફંડ.....	૧૪૫
ધનસાફ તથા અરજ કરવાનું ફંડ.....	૬૩૧
ધર્મના દેશના રેહનારા ગં ૭૦ હાલત સુધારનારી	
મંડલી.....	૧૫૪, ૩૬૫, ૫૫૭
ધર્મના દેશનું ધર્મખાતું.....	૩૬૫
તેના તરફથી ધર્મના પારસી આડતીઓ મોકલવો	૧૫૪
એદલજી ફરામજી આલખચેસનું.....	૨૬૪
કદમી ધર્મખાતું ફંડ.....	૭૧, ૫૦૦, ૫૨૧, ૫૫૭
કદમી દરતુરોને સુસારો આપવાનું ફંડ.....	૮૯, ૯૦, ૫૦૦
કલકત્તાના જં ૨૦ અં ૩૦ પુગાડવાનું ફંડ...	૯૭
કલકત્તાની જરથોસ્તી અંજુમનનું ધર્મખાતું.....	૯૬, ૯૯, ૫૫૮
કાનાનોરની જરથોસ્તી અંજુમનનું ફંડ.....	૧૫૭

સફ.

કાવરાજ એનજી કરાણી અથવા આલખચેસનું	
પાળ, પાળ	
કાટનું ધર્મનું દવાખાતું.....	૨૩૫
અરશેહજી ફરદુનજી પારખનું.....	૧૨૨
અરશેહજી બહમનજી પંથકીનું.....	૧૨૨
ખેતવાડીના લાયાર જરથોં ને મદદ કરવાનું	
ફંડ.....	૩૧૬
,, શેહનશાહી જરથોં ના ધર્મખાતું	
ફંડ.....	૩૧૬
,, ,, મુકતાફનું ફંડ... ૩૧૬, ૩૨૨, ૪૧૯	
ખેતવાડીનું બચાવ ફંડ.....	૩૧૬
ગદેવી, હોરમજી બરજોરજી કપટાનનું.....	૫૬૮
એનું તરત ડીડ તથા ધર્મના કામોની વીગત	
પ૬૮, ૫૬૯	
ગદેવીનારવાનોને અવલમંજલ પુગાડવાનું ફંડ.....	૫૬
એમાં પાડેલાં જુદાં જુદાં ખાતાંઓ ... ૫૬, ૫૭	
ચીનની જરથોસ્તી અંજુમનનું.....	૪૯૮
જમશેદજી જીભાઈ ચારીડી ફંડ... ૩૫૬, ૫૬૪, ૫૯૫	
જં ૭૦ જં ૭૦ એ શાં મોતીચંદની યાદગારીમાં	
યુજરાતના લાયાર હીંદુઓની પરવરસી માટે	
કોષિલું.....	૫૬૪
જરથોં ટોલાને માથે એકજ દરતુર નેમવા ધર્મ	
ખાતું સ્થાપવાનો પીચાર.....	૨૯૦, ૨૯૧, ૪૪૩
જરથોં રવાનોને અં ૩૦ મં ૧૦૬ ફંડ, મુખબના	
૧૪૪, ૧૬૭, ૩૧૭, ૩૩૫, ૩૬૮, ૩૭૧, ૩૭૩	
૪૦૨, ૫૨૦, ૫૭૬, ૬૧૫, ૬૩૧, ૬૩૯, ૬૪૨,	
૬૪૫, ૬૭૫, ૬૯૮	
જીભાઈ દાદાભાઈનું ધર્મખાતું.....	૩૧૦, ૬૧૪
ચાંણુના જરથોં રવાનોને અવલ મંજલ પુગાડ	
વાતું ફંડ.....	૨૮૫
ચાંણુની જરથોસ્તી અંજુમનનું ફંડ.....	૨૮૫
દાદાભાઈ માણેકજી વાઝાનું ધર્મખાતું.....	૩૦૫
૩૬૭, ૩૭૨	
દારાશાહ અરશેહજી પટાપટીનું.....	૪૨૦, ૪૨૨
દીનશાહજી માણેકજી પીટીનું.....	૪૬૧, ૫૦૮
દોખમાઓને લગતા મુકદ્દમાઓનું ધર્મખાતું.....	૫૭૬
૬૧૫, ૬૪૪	
ધં ૬૦ બાટલીવાલા તથા માતાજી કુંવરખાઈનું	૧૨૨
નવરોજજી ફરદુનજીની યાદગારીનું.....	૧૧૫

નવસારી, નવસારી હુઅરતેલ ફંડ.....	૩૩૧
” વીકટોરીઆ ચારીટબલ ડીસ્પેન્સરી ૨૨૮	
નવસારીની વડી દરેન્ ના લગરીયા મોબેદોનુ’ ફંડ	૨૯૦, ૪૪૨
નશરવાનજી મનચેરજી કામાજીનુ’	૧૩૩, ૧૬૪
નશરવાનજી માણેકજી પીટીટ ચારીટી ફંડ.....	૪૪૭
નાચાર ઇરાની જરથોસ્તીઓનુ’ ફંડ	૪૧૭, ૫૫૭
નાચારેસ ઇરાનીઓનુ’ ધર્મખાતુ’.....	૫૫૭
પાલનજી ખરશેદજી કામાનુ’.....	૨૯૧
પાલનજી ધનજીભાષ પાંચવાલાનુ’.....	૬૯૯
પીરોજખાષ તે મરહુમ ફંડ માં કરાણીના બેટીનુ’...	૫૪
પુણાં, જરથોાં રવાનિને અવલ મંજલ પુગાડવાનુ’	૪૦૯, ૬૦૬
” નશાથાલારોનુ’ ફંડ.....	૨૪૮
ફંડ નં બાટલીવાલા તથા ધણીઓની નવાજખાષનુ’...	૧૨૨
બચુખાષ તથા પીરોજખાષનુ’ ધર્મખાતુ’.....	૧૨૨
બચુખાષ તે મરહુમ અં અં હકીમના બેટીનુ’...	૫૪
બહમનજી જમશેદજી મોહીનુ’.....	૫૪, ૧૨૨
ખીલીમોરાના જરથોાં રવાનિને અં મં પોહિયા- ડવાનુ’.....	૧૯૪, ૪૧૭
બેં ૭૦ નુ’ અમદાવાદના જરથોાં રવાનિને અવલ મં પુગાડવાનુ’.....	૧૪૬
બેં ૭૦ નુ’ કલકત્તાના જરથોાં રવાનિને અં	
મં પુગાડવાનુ’	૯૮
બેહરાંમજી માણેકજી વાડીયાનુ’.....	૪૧૭
ભરથ, જરથોાં રવાનિને અવલ મંજલ પુગાડવાનુ’	૧૮૫
ભીમજી જીવણજી રાંડેલીયા, હાડ વૈદનુ’ ફંડ...	૩૯
મધરાજ, જરથોાં અંજીમનનુ’ ફંડ	૬૦૩
માણેકજી નવરોજજી શેકનુ’ ધર્મ ખાતુ’.....	૨૯૦
.....	૪૪૨, ૪૪૩
માણેકખાષ રસતમજી ધનજીશાહ કપટાનનુ’.....	૬૩૮
મુખજી, નસેસાલાર, ખાંધીઆઓનુ’ ફંડ.....	૬૬૭
” પારસી પંચાતનુ’ ફંડ, જીવે પંચાતનુ’ ફંડ	
” બાહરકોટના મુકતાદનુ’ ફંડ.....	૫૨૦
મેહરવાનજી માણેકજી શેકનાં અંજીમન પત્ર...	૨૯૦
મેહરવાનજી ફરાંમજી પાંડે ચારીટબલ ફંડ	
.....	૫, ૧૪૪, ૧૬૯, ૫૫૭, ૫૮૪
રસતમજી ધનજીશાહ કપટાનનુ’.....	૬૩૮
રહિલ, અરાજન, ભાડા, ઇજારા, બેસાન, વરી-	

આવ, ઝોલપાડ તથા ભાતપોરના જરથોાં	
રવાનિને અવલ મંજલ પુગાડવાનુ’ ફંડ...	૫૭૬
લેડી આવાંખાષ જમશેદજી જીજીભાષનુ’.....	૪૨૦
વરોડસ, શેરુર તથા કાપના જરથોાં રવાનિને	
અવલ મંજલ પોહિયાડવાનુ’ ફંડ.....	૬૦૪
વલસાડ, જરથોાં રવાનિને અં મં પોહિાં- ચાડવાનુ’.....	૧૪૧
ચાપુરજી શોરાબજી કપાવાલાનુ’ ધર્મખાતુ’...	૧૬૨, ૨૫૭
સર જાં ૭૦ જાનસલેશન ફંડ.....	૩૦, ૬૫, ૬૯, ૧૦૧, ૬૩૧, ૬૯૪
” પાં બેં ઇનરટીટમુશન.....	૩૯, ૧૨૪, ૪૧૩, ૫૯૫
” તેની પંચાતના અધીકારીઓ... ૨૪, ૩૯, ૪૮, ૬૧, ૧૪૧, ૪૧૮, ૫૮૯, ૫૯૫, ૬૦૯, ૬૧૦, ૬૪૬,	
” તેના શરનશીને.....	૧૨૪, ૫૯૫,
” તેના શેકરેટરી.....	૬૯૫,
” મંદેશા.....	૫૭૬, ૬૩૧, ૬૯૮
” સુરત અને નવસારી ચારીટી ફંડ...	૫૯૫, ૬૨૦
સુરત, આંધલા પાંગલા જરથોાંને મુસારો	
આપવાનુ’	૫૮૯
” પારસી પંચાતનુ’ ફંડ.....	૨૮૧, ૬૨૦
” મોહી દાં નં ના શેજીનં આતશં યાહં- બાર વીગેરે ધર્મના કામનુ’ ફંડ.....	૨૧૯, ૫૩૭
સુરત, રસતમપરાના લગરીયા મોબેદોના ઘંજીઆર મુકતાદનુ’ ફંડ.....	૩૯૧
” રસતપરાના વસનારા નવસારીની વડી દરેમેહરને તાબેના લગર સાથના મોબેદો તથા બેહદીનોને અવલ મંજલ પોહિયાડવાનુ’ ફંડ.....	૩૯૧, ૪૪૨
હોરમજી એદલજી કામાજીનુ’ ધર્મ ખાતુ’...	૫૨, ૩૭૩
હોરમજી પેશતનજી બાટલીવાલાનુ’.....	૧૫૩
હોરમજી ખરજેરજી કપટાનનુ’.....	૩૨૫
હોરમજી મનચેરજી કામાનુ’.....	૫૦૭
ધર્મ પુસ્તકો, પારસીઓના—	
ધર્મ તથા તવારીખને લગતી ગીતો પુસ્તકો, ગીતારો, સીકકાઓ દેખાડવાં.....	૩૦
પહેલવી ભાષાના અધુરાં પુસ્તકો સરકારે પુરાં કરાવવાં.	૧૮૧
યુરોપથી આવેલાં.....	૧૭

સફે.

ધર્મશાલા, પારસીઓની બંધાવેલી—

અંકલેસર, પેં નં અંકલેસરી આમે સમરવેલી...	૪૪૦
,, મેં હોં ફેરઝરની	૪૪૦
,, દીનબાઇ નં પીટીટની.....	૪૪૦
અમદાવાદ, ખાં બાં નં પેં વકીલી.....	૧૪૬
,, નવરોજ પેશતનજી વકીલી.....	૧૭૭
,, મનચેસ્ટર શોરાબજી કારંજવાલાની...	૩૦૮
,, શોં જં હજીભાઇની.....	૧૭૭
,, હજીલાનાં, હમામ ગામની, ૩૦ જં હં એ સમરવેલી.....	૧૧૦, ૪૦૩
અરાબજી, ખાં પેસતનજી શોરાબજીની.....	૧૩, ૨૪
અલીબાગ, હીરાજી હોરમજી બારીઆની.....	૪૫૨
અહમદનગર, ખાં બાં પેશતનજી શોરાબજીની...	૨૪
આકાલા, અંજુમનના ઉધરાતની.....	૭૦૩
આકાલા, વીકાજી અને પેશતનજી મેસુરજીની.....	૭૦૨
છાપોર, કવશજી ધનજીભાઇ પાંડિવાલાની.....	૧૫૦
ઉદવારા, ડાવેજર લેડી આવાંબાઇ જં હજીભાઇની	૨૦૩, ૨૫૮, ૩૧૭
દધસર, શુનાંબાઇ તે ખં ફં પારખના ધણી-આનીની.....	૨૦૩
વસારી, કાવશજી શોરાબજી બેદવારની.....	૨૪૫
,, નશરવાંજી ખં કાંગાને, નોશરવાન બાગ.....	૨૫૪
,, નોશરવાંજી ખુરશેદજી. કાંગાની.....	૪૨૯
હડી, ફરાંમજી નશરવાંજી પટેલની.....	૨૦૩
રડી, રસતમજી જમશેદજી હજીભાઇની... ૨૦૩, ૪૦૫	
ણા, ખાં બાં પેશતનજી શોરાબજીની.....	૨૪
,, ડીકસલ ગામની ધર્મશાળાપર મજલો, સર જમશેદજીએ.....	૧૫૫, ૫૯૬
,, હોરમજી શોરાબજી તાડીવાલાની...	૩૦૨, ૪૦૯
ભરૂચ, રસતમજી જમશેદજી હજીભાઇની...	૨૦૪, ૪૦૫
માહબલેશવર, ફરાંમજી નશરવાંજી પટેલની.....	૧૧૩
મુંબઇ, ધરાનીઓ માટે ખં અં દાદીશેઠની...	૬૩, ૩૬૭
,, એજ ધર્મશાલાના કં પાઉંડમાં કાં બાં રેડીમનીની.....	૩૬૭, ૪૧૭, ૫૦૮, ૬૪૨
,, કરેલવાડી, મેં ફં પાડિની	૧૬૯, ૧૮૨, ૫૫૭

સફે.

,, કાલાબા, મેહરવાનજી ફરાંમજી પાડિની.....	૧૬૯, ૫૫૭
,, ગ્રાંટરોડ, રસતમજી જં હજીભાઇની.....	૨૦૩, ૪૦૫
રંડુન, જરથોં ના ઉતારા માટે મકાન, શાં બં તથા બં કાં કેપટાને.....	૫૭૧
વરોડરા, કાંપમાં, મેરાંમજી નશરવાનજી સીરવધની...	૨૬૬
વલસાડ, બેં માં વાડીઆએ, ખં ફં પારખને નામે.....	૨૦૪, ૪૧૭
વસાઇ, મં પેં વાડીઆ તથા દાદાભાઇ વાડીઆની.....	૬૦૩
વાંદરા, સર જમશેદજી હં બારોનેટની...	૨૦૩, ૫૯૬
સતારા, ફરાંમજી નં પટેલની.....	૧૧૩
સાએણ, મેહરજીભાઇ તે ફં શાં પારખનાં બેટીની.....	૨૦૪
સુરત, છાપોર, પીરોજીભાઇ તે દાં માં વાણના વીધવાની	૫૫૬
,, ખં ફં પારખે, પોતાના બાવા ફં શાં પારખને નામે	૨૦૪
,, નાનપરા, જમશેદજી માણેકજી ઉનવાલાની ઉડર	
,, એના સખંધમાં નવસારીના દસતુર પર મથેલી પત્ર	૩૩૨
,, ફરફુનજી શોરાબજી પારખની	૧૩૫
,, લાડાં, માણેકજી હોરાબજી છુચરની	૨૮૬
,, શીગનપોર, માણેકજી રતનજી શીગનપોરની	૪૨૧
ધારા, પારસીઓને લગતા—	
આડમીનીએટર જનરલના ૧૮૭૪ ના કાયદામાં	
“ પારસી ” બોલ ઉમેરવા.....	૬૬૦
નાની ઉમરના ધંજેજી રધયતના લગન વાલીની રાહી વીના ૨૬ ગણાય.....	૬૪૫, ૬૪૬
પારસીઓના લગન, તલાક તથા વરસા હીરસાના	૨૮, ૧૫૪, ૧૬૪
સરકારે નેમેલું કમીશન.....	૨૮
તેના શેકરેટરી	૨૮
પારસીઓને માટે વારસા, હીરસા તથા લગન તલાકના ધારા બંધાવી મંગાવવા મુકરર થયેલી કારોબાર મંડલી.....	૩૬, ૧૫૪

	સફે.
ખીન સર ૭૦ ૭૦ ને નાણા ઉછીના આપવા સરકારે બાધિલા.....	૫૨૨
ધંધા, પારસીઓના—	
અગ્રીકના વ્યાપારી.....	૨૬૩
અચારવાલા.....	૬૭૩
અધીપતી.....૯, ૨૧, ૪૨, ૪૬, ૬૪, ૭૩, ૮૯ ૧૦૩, ૧૦૬, ૨૧૬, ૨૭૮, ૨૯૪, ૨૯૬, ૩૪૪, ૩૫૫, ૩૬૮, ૪૩૮, ૪૪૦, ૪૪૬, ૪૫૬, ૫૦૬, ૫૨૨, ૫૩૪, ૬૩૫	
અમેરીકન લાંબાના વેપારી.....	૪૨૨
અરજી લખનાર.....	૫૨૩
આડતીઆ, ફરંગીઓની કોઠીના.....	૫૬૩
આએરન કોઈડરસ.....	૩૧૩
આરટીકલ કલાર્ક, સોલીશીટરના.....	૨૦૬
આસીરટ્ટ, બોમ્બે ગેઝેટના.....	૬૩૩
ઈંગ્લાંડના વ્યાપારીઓ.....	૪૮૪, ૭૦૧
ઈંગ્લાંડના સ્થાપેલી પારસીઓની વ્યાપારી પેટેન્ટીઓ.....૧૦૧, ૧૫૬. ૩૭૩, ૪૩૪, ૫૫૮, ૫૭૦, ૫૭૩, ૬૧૯	
ઈંગ્લેન્ડ વ્યાપારી પેટેન્ટીઓના દલાલ..... ૧, ૨, ૧૩, ૨૬, ૪૬, ૬૩, ૮૬, ૧૩૮, ૨૧૨, ૨૧૫, ૨૨૧, ૨૪૭, ૨૭૫, ૨૯૬, ૩૧૩, ૩૫૫, ૩૮૭, ૩૯૧, ૪૬૩, ૪૬૬, ૫૧૭, ૫૧૮, ૫૨૦, ૫૨૮, ૫૪૨, ૫૫૩, ૫૫૬, ૫૬૧, ૫૭૬, ૫૮૪, ૬૦૩, ૬૧૨, ૬૧૪, ૬૧૮, ૬૩૯, ૬૫૫, ૬૮૪	
ઈંગ્લેન્ડ શીખવનાર.....	૧૭૭
ઈંગ્લેન્ડના નોકર..... ૬, ૧૧, ૨૪, ૨૮, ૨૯, ૩૪, ૪૭, ૧૧૭, ૧૪૩, ૧૫૬, ૧૭૬, ૧૮૪, ૧૯૫, ૨૧૨, ૨૨૮, ૨૩૪, ૨૫૨, ૨૬૨, ૩૧૧, ૩૨૧, ૩૪૫, ૩૬૦, ૩૬૮, ૩૮૬, ૩૯૧, ૪૦૦, ૪૦૬, ૪૧૫, ૪૨૦, ૪૨૧, ૪૨૩, ૪૪૨, ૪૪૬, ૪૪૮, ૪૭૬, ૪૯૮, ૫૦૩, ૫૨૧, ૫૩૩, ૫૩૭, ૫૫૬, ૫૬૩, ૬૩૯	
ઈન્ડોર.....	૬૨૧, ૭૦૦
ઈન્ડોવાલા.....	૪૬૪
એન્ડ, કોડીઆવાલ કમરશીપલ.....	૨૫૧
એક્સચેન્જ ઓફર.....	૩૧૩

	સફે.
કમીશન એન્ડ..... ૧૪૧, ૨૫૨, ૨૫૭, ૨૭૫, ૨૭૬, ૨૯૩, ૩૩૦, ૫૭૪	
ક્રાએર.....	૪૫
કોપડના વ્યાપારી.....૧૦૬, ૨૦૮, ૩૩૯. ૪૧૬, ૪૪૬, ૫૧૬, ૫૮૮, ૬૨૦	
કારભારી, ઈંગ્લેન્ડ વ્યાપારીના.....	૨૬૫
,, લાંબુપની એસ્ટેટના.....	૭૦૪
,, મગોલ વ્યાપારીના.....	૧૧૦
,, સુરતના કલેક્ટરના.....	૬૬૩
,, લીંકુ વ્યાપારીના.....	૨૫૨
કંઠાકટર..... ૧૧, ૧૬૧, ૨૨૮, ૨૫૨, ૨૭૧, ૩૦૮, ૩૫૬, ૪૧૬, ૬૨૮, ૬૬૫	
,, કમીસરીએટના..... ૧૫, ૧૨૦, ૨૬૭, ૪૪૮, ૪૮૦, ૪૯૫, ૫૦૪, ૫૮૬, ૬૩૩	
,, મુનીસીપાલીટીના.....	૫૦૪, ૫૮૬, ૫૯૧
,, મીલોના.....	૫૩, ૬૨૧
,, લાસકરી.....	૫૬૪
,, વહાણના મુકાની પુરા પાડનાર.....	૪૪૬
,, સરકારી... - - - ૧૧, ૧૧૭, ૨૭૭, ૩૦૮, ૩૩૧, ૩૫૨, ૩૬૩, ૩૯૧, ૪૪૮, ૪૮૩, ૪૯૪, ૫૨૧, ૫૬૪, ૫૮૮, ૬૦૬, ૬૨૦, ૬૪૫,	
ખુસકી અને તરીના ઇન્ડોર..... ૧૫, ૧૬૧, ૩૦૧	
ખેરા વેચનાર.....	૪૪૭
ખેરાકી પુરી પાડનાર, રીન્મીટીને.....	૫૨૧
ખેરાકી પેટેન્ટીઆડનાર, વહાણોપર.....	૧૪૪
અવરનરનાં ધરખાતાના કારભારી... ૧૮૪, ૩૮૪, ૪૬૨, ૭૦૨	
ગારીનાં કારખાનાંવાલા.....	૨
ગારી ઘોડા ભાડે ફેરવનાર.....	૧૬૭
ગાડાંવાલા.....	૩૨૨
ગુમાસતા.....	૨૬
ગોડાઉન ક્રીપર.....૧૫૪, ૨૦૭, ૨૩૧, ૩૯૧, ૫૬૩, ૬૩૯, ૬૮૪	
ઘડીઆલી..... ૫૮, ૨૫૭, ૨૭૨, ૩૫૩, ૩૫૫, ૩૮૭, ૩૮૯, ૪૦૬, ૬૬૪	
પેટેન્ટવેલેલા પારસી ઘડીઆલી.....	૩૮૯
ઘોડા દલાલ..... ૨, ૪૭, ૭૪, ૨૧૯, ૨૨૬, ૩૧૩, ૪૨૨, ૬૮૫	

	ફેસ.
ધોડાના વ્યાપારી.....	૪૭, ૭૪, ૨૧૬, ૨૨૬, ૪૨૨
ચીનના આડતીઆ.....	૭૯, ૧૯૫, ૫૫૬, ૫૮૦, ૬૨૯, ૬૩૭, ૭૦૩
ચીનના વ્યાપારીઓ.....	૨, ૧૪૫, ૧૪૭, ૧૫૬, ૧૬૬, ૧૬૭, ૨૧૧, ૨૮૧, ૩૭૩, ૪૩૫, ૪૪૫, ૪૮૦, ૫૦૩, ૫૦૬, ૫૧૫, ૫૪૯, ૫૭૦, ૫૭૩, ૫૮૦, ૬૩૩, ૬૩૭, ૬૩૯, ૬૪૬, ૬૮૭, ૭૦૧, ૭૦૩
ઢાપાખાનાંવાલા.....	૬૪, ૧૬૩, ૨૦૬, ૨૧૬, ૨૩૧, ૨૩૨, ૨૩૪, ૨૭૮, ૨૮૭, ૩૩૧, ૬૬૭
જામીનોના માલિક.....	૨૧૨, ૫૮૭, ૭૦૨
જવાહરના વ્યાપારી.....	૨૪૪, ૫૭૧
જાહેર લખનાર.....	૪૨, ૮૯, ૨૧૨, ૨૬૪, ૨૯૯, ૩૪૧, ૪૨૩, ૪૪૯, ૫૦૯, ૫૬૦, ૬૧૨, ૭૦૧
કાકના કંત્રાકટર.....	૨૪, ૧૦૦
તખીય.....	૫૬, ૬૩, ૧૪૮, ૩૩૯, ૫૩૯, ૬૨૧, ૬૨૨, ૬૨૪, ૬૩૪
તખેલાવાલા.....	૩૧૩, ૩૮૭
તાશીમવાલા.....	૧૧૭, ૧૮૭, ૬૬૧
તજુવાલાઓ.....	૩, ૭૦૦
દલાલ.....	૧૫૬, ૧૬૮, ૨૫૨, ૩૭૦, ૪૨૧, ૪૨૨, ૪૩૫, ૪૫૫, ૪૬૨, ૫૧૫, ૫૨૧, ૫૪૨, ૫૬૨
દલાલ, પોરટુગીઝ વેપારીના.....	૨૪૯
દારના વ્યાપારી.....	૨, ૪૮, ૮૬, ૧૩૪, ૧૫૬, ૧૬૫, ૨૩૩, ૩૨૨, ૩૬૯, ૩૭૦, ૩૯૨, ૪૪૬, ૫૧૯, ૫૫૬, ૬૦૪, ૬૪૭, ૬૯૭, ૭૦૦
દુકાનદાર, ધંધેજી અશાખના.....	૭, ૧૩, ૧૬, ૧૮, ૨૪, ૨૮, ૪૮, ૧૦૦, ૧૦૬, ૧૬૬, ૧૧૭, ૧૨૦, ૧૩૪, ૧૫૩, ૧૫૫, ૧૫૬, ૨૩૨, ૨૫૨, ૨૫૭, ૨૭૮, ૩૦૮, ૩૧૫, ૩૪૯, ૩૫૨, ૩૬૧, ૩૬૯, ૩૭૦, ૩૭૭, ૩૮૦, ૩૯૧, ૩૯૨, ૪૩૩, ૪૭૯, ૪૮૩, ૪૯૪, ૫૨૪, ૫૩૨, ૫૩૩, ૫૩૪, ૫૪૦, ૫૫૬, ૫૬૧, ૫૮૬, ૫૮૮, ૫૯૯, ૬૦૪, ૬૨૦, ૬૪૬, ૬૯૭, ૭૦૦
દુબારી.....	૨, ૨૬, ૩૧, ૫૩, ૧૬૭, ૧૭૬, ૨૭૭, ૨૭૯, ૨૮૭, ૩૧૩, ૩૮૭, ૪૨૦, ૪૩૦, ૪૬૭, ૫૭૪, ૫૮૬, ૭૦૨

	ફેસ.
નજુમી	૬૯
નવાખના નોકર.....	૨૨૮
નાણાં ધીરનાર.....	૪૬૫, ૫૫૬
નીચાલ પદાવનાર.....	૧૧૬
નોકર, વલંદા વ્યાપારીની કોડીના.....	૩૦૧
નોલના દલાલ.....	૩૮૭
પદરખાનાંવાલા.....	૨, ૧૭૬
પરીંટર.....	૬૪, ૧૦૦, ૫૩૬
પસતાટીઆ.....	૫૦૪, ૫૨૦, ૫૯૧
પાણીના કંત્રાકટર.....	૩, ૨૭૭, ૨૮૫, ૪૪૭
પારસીઓના નોકર.....	૧૫૪, ૫૨૩
પારસી વ્યાપારી પેણુડીઓ.....	૧૭૪, ૧૭૫, ૨૧૫, ૨૪૧, ૨૭૫, ૩૧૩, ૩૫૫, ૩૮૬, ૩૮૭, ૪૩૭
પાલખીવાલા.....	૨, ૪૬૧
પોંદયખાનાંવાલા.....	૧૩૪
પંચડી.....	૪૨૯, ૫૩૦, ૫૮૬, ૫૯૧
ફારસી શીખવનાર.....	૩૪૧, ૫૨૧, ૫૩૫
બટલેર, રીજીમેન્ટની મેસના.....	૧૨૮
બાટલી વેચનાર.....	૪૪૫
બારીસ્ટર.....	૬૪, ૨૫૧, ૨૯૬
બાજીત બનાવનાર.....	૫૫૩
,, બનાવવાના કારખાનાના વડા.....	૫૨૧
બીલોર કામના વ્યાપારી.....	૪૨૨
શુકબાઈડર.....	૧૨, ૩૧૪
શુકસેવર.....	૩૧૩, ૪૩૭
ગોટ કંત્રાકટર.....	૨, ૨૮૫, ૬૩૩
ગાંજોટ.....	૨૮૭
માનેજીંગ કલાર્ક, વકીલોના.....	૨૪૯, ૩૨૧, ૫૫૫
મારકર, બીલીઅરના.....	૨૫૨, ૩૭૦
મીનખતી બનાવનાર.....	૬૨૦
મીનખતીના વ્યાપારી.....	૪૪૮, ૬૨૦
મીલ એજન્ટ.....	૬૫૨
મીલકતદાર.....	૬૬૪
મીલીનરસ.....	૨, ૨૬, ૧૬૫, ૨૨૮, ૩૧૩, ૫૫૮, ૬૫૮, ૬૫૯
મીસતરી.....	૨૫૫, ૬૬૬
મુનીમ.....	૨૪૬, ૪૯૮, ૫૬૪
મેનેજર, બાએખલા કલખના.....	૬૬૩
મેસ એજન્ટ.....	૩૧૩, ૩૪૯, ૫૬૨
મેસમેન.....	૧૦૦

મેદના...૪૯, ૧૬૩, ૧૧૧, ૨૫૧, ૩૨૩, ૩૭૫	૩૬૬.
૪૧૪, ૫૧૦, ૬૨૨, ૬૩૩	
મોદવર્ડના બ્યાપારી.....	૧૧૧
રોડે મોદના માલિક.....	૨૫૨
રૂના આગળીઆ.....	૧૧૧
રૂના બ્યાપારી૩, ૨૯, ૬૩, ૧૪૧, ૧૫૩.	
૩૫૦, ૩૭૩, ૪૦૧, ૪૧૫, ૫૨૦, ૬૬૦	
રોડે ધીવર.....	૧૭૪
રોડે કાંતાદર...૩, ૫૯, ૪૧૫, ૪૭૫, ૫૬૧.	
૬૨૧, ૬૪૫	
લાકાંના આગળીઆ.....	૫૨૦
લાકાંની ધીવરી રતના... ..	૧૧૫
લાકાંના બ્યાપારી.....	૫૯, ૩૨૧, ૬૬૬
લાકાંને મેળે.....	૫૪૩
લાકાંનાનાનાના.....૨, ૧૩, ૪૫, ૫૩, ૧૮૧.	
૨૫૫, ૨૫૬, ૨૫૭, ૨૭૫, ૨૭૬, ૩૧૩, ૩૩૦.	
૪૦૬, ૫૭૪, ૬૯૪	
લીવરડા અને ધીવર કાંતા મળા.....	૪૮૪
વધીસ.....૨૫, ૫૮, ૫૧, ૫૫, ૧૦૧, ૧૬૪.	
૧૭૯, ૨૧૭, ૨૮૦, ૩૧૪, ૩૨૩, ૩૪૩, ૩૫૧.	
૩૬૩, ૩૬૮, ૫૦૬	
વધીસ.....	૧૨, ૧૪૩
બ્યાપારી.....૩, ૧૦, ૧૧, ૧૩, ૧૪, ૨૨, ૨૩,	
૨૮, ૨૯, ૩૧, ૩૯, ૪૫, ૪૮, ૪૯, ૫૯.	
૬૩, ૭૧, ૭૩, ૭૬, ૮૪, ૯૧, ૧૦૧, ૧૧૧.	
૧૧૭, ૧૩૧, ૧૩૩, ૧૪૧, ૧૪૩, ૧૪૫,	
૧૪૭, ૧૫૦, ૧૫૩, ૧૫૪, ૧૫૫, ૧૫૬,	
૧૫૭, ૧૧૧, ૧૧૨, ૧૧૩, ૧૧૬, ૧૧૭, ૧૧૮,	
૧૭૪, ૧૭૫, ૧૭૬, ૧૭૮, ૧૭૯, ૧૮૩, ૧૮૫.	
૨૦૧, ૨૦૬, ૨૦૮, ૨૧૧, ૨૧૬, ૨૨૩, ૨૨૪.	
૨૨૬, ૨૨૮, ૨૩૦, ૨૩૧, ૨૩૩, ૨૪૬, ૨૫૧,	
૨૫૨, ૨૫૭, ૨૬૦, ૨૬૧, ૨૬૩, ૨૬૨, ૨૬૩,	
૨૬૫, ૨૬૭, ૨૬૯, ૩૦૦, ૩૦૧, ૩૦૫,	
૩૦૮, ૩૧૦, ૩૧૪, ૩૧૫, ૩૧૬, ૩૨૧,	
૩૨૩, ૩૩૫, ૩૩૬, ૩૪૫, ૩૪૭, ૩૫૦,	
૩૫૩, ૩૫૮, ૩૬૦, ૩૬૧, ૩૬૩, ૩૬૭,	
૩૬૯, ૩૭૦, ૩૭૧, ૩૭૩, ૩૭૫, ૪૨૦,	
૪૨૨, ૪૨૪, ૪૨૮, ૪૩૦, ૪૩૩, ૪૩૪,	
૪૪૫, ૪૪૮, ૪૫૪, ૪૫૫, ૪૬૩, ૪૬૫,	

४८०, ४८४, ४८४, ४८६, ४८८, ५००,	सई
५०३, ५११, ५१५, ५१८, ५२०, ५२१,	
५२४, ५२६, ५२८, ५२८, ५३३, ५३७,	
५४२, ५४३, ५४८, ५४८, ५५०, ५५३,	
५५५, ५५६, ५५८, ५६१, ५६३, ५६८,	
५७०, ५७२, ५७३, ५८०, ५८६, ५८८,	
५८८, ५८३, ५८४, ६०२, ६०३, ६०६,	
६१२, ६१३, ६१४, ६१८, ६२०, ६२२,	
६२६, ६२८, ६३३, ६३७, ६३८, ६४७,	
६५२, ६५३, ६५८, ६६१, ६६६, ६६७,	
६७०, ६७४, ६७५, ६८१, ६८८, ६८५,	
७००, ७०१, ७०३, ७०४	
बादशेना इलाहा..... १, २६, ३०२, ३८७,	
४४८, ५४३	
बादशेना वसना..... ३८७	
बीमाना इलाहा..... १६३, ३६१	
गीप बादशेना..... २, १५७, २२८, ३१३, ४८७	
मीना..... १८, २५, २८, ४३, ५७, ८८,	
१६१, २१२, २८२, २८४, २८८, ३४१,	
३८८, ४१४, ४१६, ४१८, ४२३, ४४०,	
४४३, ४४६, ४४८, ४८८, ५०४, ५२१,	
५२५, ५३४, ५५०, ५७३, ६०३, ६१८,	
६२१, ६२२, ६३५, ६७६, ७०२	
शेर शिवा..... ३१४, ३५५, ३८७, ६४६	
शहाजानना व्यापारी... ८१, २५२, ३३८, ३६७, ४१६	
श्रीशेना आश्रीआ..... २५१	
सदा..... १६२, ७०५	
सदीआ शेर, सदाश्री..... ६७	
सीनार अनावनार..... ३८८	
सुभाना व्यापारी..... ५४८	
सुधार..... २५४	
सुभसमेन..... २३४	
शोशीगीटो..... २०६, ३२८, ४४१, ६३६	
हजीम..... ५०, ६१, ६८, ११६, ३००,	
३५३, ४४८, ६८६, ७०२	
हाउस ओम्ह..... २०१, ३१३	
हाउस शीपरी..... ४६६, ५५६	
हाउस वरु..... ३८, ५२७, ७०१	

સફે.

સફે.

નશાખાનાં—

કરાંચી, હાંબ પેં શેહના અને શાં હાં સોપારી- વાલાતું.....	૪૨૦
દમથ, શોરામજી બમારપજી લાલાતું.....	૧૬૫
નવસારી, મેદરવાનજી માણેકજી શેહનાતું...૪૨૨, ૪૪૩	
મઠિ, ખાંબ બાં નવશેબજી માણેકજી ખોરીતું.....	૭૦૪
સુખજ, બાહોરેકોટ, કાવશજી રસતમજી પટેલતું...	૨૮૬
,, ,, દાદાભાઈ રસતમજી પટેલતું...	૨૮૬, ૫૦૯
સુરત, ઇલાખોર, જંગીરજી કાંબ જાં રેડીમનીતું...	૬૭૨
,, રસતમપરા હોરમજી થાં પાવરીતું ...	૫
નાટકશાળા, પારસીઓએ બંધાવેલી.....	
ગ્રાંટરોડ, વીકેટરીઆ નાટકશાળા	૨૫૩
ખોરીબંદર, નોવેલ્ડી થીએટર	૨૫૪
નાઠારી કોઈનો લાભ, પારસીઓએ લીધેલો—	
૪૦ સં ૧૮૬૬ માં.....	૨૧૩
,, ૧૮૬૭ માં.....	૨૪૦
,, ૧૮૬૮ માં.....	૨૭૪
,, ૧૮૬૯ માં.....	૩૧૨
,, ૧૮૭૦ માં.....	૩૫૪
,, ૧૮૭૧ માં.....	૩૮૬
,, ૧૮૭૨ માં.....	૪૩૭
,, ૧૮૭૩ માં.....	૪૬૫
,, ૧૮૭૪ માં.....	૫૧૭
,, ૧૮૭૫ માં.....	૫૫૨
,, ૧૮૭૬ માં.....	૫૭૮
,, ૧૮૭૭ માં.....	૬૧૭
,, ૧૮૭૮ માં.....	૬૫૮
,, ૧૮૭૯ માં.....	૬૮૦
,, ૧૮૮૦ માં.....	૭૦૭

નીબંધો, પારસીઓએ વાંચેલા, જુવો લાપાણો.....

નિશાળો, પારસીઓએ સ્થાપેલી, જુવો કેળવણી....

નેહરો—

ભાંડુપની, ૫૦ કાં આશબરનરી ૫૨૦

નોંધ—

ઈંગ્લિશ કાલેન્ડરમાંથી પારસીઓને લગતી ...૧,
૨, ૩, ૨૬, ૫૩, ૮૫, ૮૬, ૧૩૭, ૧૩૮,
૧૭૩, ૧૭૪, ૧૭૫, ૨૧૩, ૨૧૪, ૨૧૫,
૨૪૦, ૨૪૧, ૨૭૫, ૩૧૨, ૩૧૩, ૩૧૪, ૩૫૫,
૩૮૬, ૩૮૭, ૪૩૭, ૪૬૫, ૪૬૬, ૫૧૭, ૫૧૮,
૫૫૨, ૫૫૩, ૬૧૮, ૬૫૮, ૬૮૧

પરભ.—

ખીલીમોરા, દાદાભાઈ નશરવાંનજી ખીલીમોરીઆતું... ૩૬૯
સુરત, ચોક બજાર, નંબ ૫૦ ભાવનગરીતું..... ૧૫૩

પરવાનાં, પારસીઓને મહેલા—

ખેતાબ, ખાંબાહુરનાની સનદ.....	૨૫
,, ,, ,,	૫૬૨
,, ,, ,,	૬૧૧
,, ,, ,,	૬૧૨
,, ,, ,,	૬૧૨
,, ,, ,,	૬૨૩
,, ,, ,,	૬૯૦
,, ખાંસાણેખનાની સનદ.....	૫૦૨
,, નાઇટ ઓફ ધી આરડરનાની સનદ	૧૨૫, ૪૦૪

એ સનદનો ઇંગ્લિશ તરજુમો..... ૬૨૫

તેને માટે વડી સરકારની પરવાનગી... ૬૨૫

વડા પ્રધાન, અર્ધ રસલનો અભીપ્રાય... ૧૨૬

,, સી. આઇ. ઇ. ની સનદ..... ૬૭૮

,, ,, ,, ૪૦૯, ૫૯૬ |

,, સી. એસ. આઇ. ની સનદ..... ૬૧૮

,, હુવાંગ પરદીસ ધરમખાનીબની સનદ..... ૪૫૪

ધોલાની ગાડીમાં બેશી ફરવાનો એક પારસીને

મથેલો..... ૧૩૪

સુખતીઆર વઘીલાતપણું ચલાવવાની, ગાયેકવાડ

સરકારે..... ૬૭૬

પ્રવાસ, પારસીઓએ દુર દેશોમાં કરેલા—

અકલકોટ..... ૧૧૭

અબમેર..... ૫૦૨

અણ..... ૬૨૧

	સદે.
અમેરીકા.....	૯૩, ૧૭૦, ૩૬૨, ૫૦૬
આફ્રિકા.....	૪૪૦
આફ્રિકા.....	૨૭૭
આલપાઈ.....	૧૬૬
અરબી.....	૧૦૪, ૧૫૪, ૩૬૧
અલ્પાઈ.....	૪૪૦
અલ્પાઈ.....	૧૩, ૧૪, ૨૭, ૩૩, ૫૦, ૬૬,
૭૫, ૮૦, ૮૧, ૮૭, ૯૩, ૧૦૧, ૧૧૩, ૧૧૫,	
૧૨૧, ૧૩૩, ૧૪૫, ૧૪૬, ૧૫૩, ૧૬૧,	
૧૬૩, ૧૭૬, ૨૫૪, ૨૬૨, ૨૬૪, ૩૦૧,	
૩૧૬, ૩૨૧, ૩૨૩. ૩૬૨, ૩૭૩, ૪૪૬, ૪૫૧,	
૪૮૪, ૫૦૬, ૫૨૧, ૫૪૨, ૫૪૩, ૫૫૮,	
૫૫૯, ૫૬૭, ૫૮૬, ૫૯૩, ૫૯૫, ૬૧૩,	
૬૧૪, ૬૧૫, ૬૧૬, ૬૨૪, ૬૪૭, ૬૭૦, ૭૦૧	
ત્યાં પારસી કુટુંબોનું જન્મ.....	૧૪૫, ૧૫૩
પરિવર.....	૨૨૪, ૨૬૨
ઉમરાવતી.....	૪૪૦
એકાદશી.....	૬૮, ૨૭૮, ૩૬૪, ૫૨૪, ૫૪૪, ૫૫૦
એકાદશી.....	૫૨૧
એકાદશી.....	૫૪૨, ૬૨૬
કાલુજી.....	૩૮૦
કાલુજી.....	૬૩, ૧૫૪, ૩૧૫, ૩૧૬, ૩૩૧,
૪૨૦, ૪૪૮, ૫૬૪, ૫૭૪, ૫૮૬, ૬૦૪, ૬૪૬	
કલકત્તા.....	૩, ૫૫, ૬૬, ૬૭, ૬૯,
૧૫૦, ૧૭૬, ૨૫૧, ૨૫૩, ૩૧૦, ૩૩૬,	
૩૪૫, ૩૫૩, ૩૬૨, ૪૩૪, ૫૪૨, ૫૫૮,	
૬૫૯, ૭૦૪	
કલીકટ.....	૨૫૧, ૪૯૯, ૬૧૩
કાલીયાવાડ.....	૬૦
કાનાનગર.....	૧૫૭, ૪૯૯
કાલુજી.....	૩૨૦, ૪૩૩
કારનગર.....	૧૬૨
કારનગર.....	૪૪૦
કાશમીર.....	૨૫
કાશમીર.....	૩૧૦
કાશમીર (નિવાસી).....	૬૩૪
કાશમીર.....	૨૭૭
કાશમીર.....	૩૧૦, ૬૧૯
ખાંભાત.....	૫૧૪
ખેડા.....	૩૦૮, ૩૫૧, ૩૬૧, ૪૭૯, ૫૬૩

	સદે.
ગોર નદી.....	૨૪
ગોવા.....	૧૭૭, ૪૦૫
ગ્રીન, (મકાઈ, કંતાન, હાથકાંચ, શેંગાઈ, એમેઈ)	
અને વાંમણ)...	૩, ૧૫, ૨૨, ૨૬, ૪૯, ૭૩,
૭૬, ૯૯, ૧૩૧, ૧૩૪, ૧૩૫, ૧૪૭, ૧૬૮,	
૧૬૯, ૧૯૩, ૧૯૫, ૨૦૬, ૨૧૧, ૨૩૦,	
૨૪૯, ૨૫૨, ૨૮૨, ૨૯૨, ૨૯૩, ૨૯૪,	
૨૯૯, ૩૦૧, ૩૦૫, ૩૧૦, ૩૩૫, ૩૩૬, ૩૪૭,	
૩૫૩, ૩૫૮, ૩૬૦, ૩૭૦, ૩૯૨, ૪૨૨, ૪૩૪,	
૪૩૫, ૪૪૭, ૪૫૫, ૪૬૨, ૪૬૭, ૪૯૭, ૪૯૮,	
૫૦૬, ૫૧૫, ૫૨૪, ૫૨૬, ૫૪૨, ૫૪૩, ૫૫૩,	
૫૫૮, ૫૬૨, ૫૬૪, ૫૭૦, ૫૭૩, ૫૮૦, ૫૮૬,	
૫૯૩, ૬૧૬, ૬૨૬, ૬૨૯, ૬૩૭, ૬૫૪, ૬૫૯,	
૬૮૭, ૬૮૯, ૭૦૩, ૭૦૫	
ત્યાં પેરુન વેલ્ડેસાં પારસી બાઈનું જન્મ.....	૧૬૯
જલદર (પંજાબમાં).....	૫૩૮
જલુસર.....	૩૨૦, ૩૨૩
જલના.....	૩૩૧
જલનાસી.....	૬૩૬
જેપોર.....	૨૫૩, ૫૦૨
ટામટેવ (માડાગાસકરમાં).....	૬૮૧
ડીસા.....	૧૧૭
તાલચેરી.....	૨૫૧
પેરુન વેલ્ડેસા પારસીનું ત્યાં જન્મ.....	૨૫૧
તેહરાંન.....	૩૬૧
થર (સીંધમાં).....	૫૩૯
દીલ્લી.....	૨૫૩
દેરા ઇસમાલખાંન.....	૩૧૪
ધારવાર.....	૪૮૪
ન્યુયારક.....	૬૩, ૩૬૨, ૫૦૬
નવાનગર.....	૨૭૨
નરીરાયાદ.....	૨૭૮
નાગપોર.....	૨૩૨, ૨૭૮, ૪૮૩, ૫૬૪
નીમચ.....	૮૪, ૨૬૧, ૨૭૮, ૫૦૨
નીલધરી.....	૧૧૬, ૧૩૪, ૧૪૩, ૫૩૨, ૬૮૮
પારકર (સીંધમાં).....	૫૩૯
પાલમકોડા.....	૪૯૬
પીનાંગ.....	૪૪૮
પેશાવર.....	૩૧૫, ૩૭૬
પંચમહાલ.....	૬૭૫

	સફે.
પંખા.....	૨૭૮, ૩૦૧, ૩૧૪
પીરોઝપોર.....	૧૪૮
પીલાડેલપીયા.....	૫૦૬
બનારસ.....	૨૫૩
બરમા.....	૫૭૨
બાલાપુર.....	૪૩, ૩૦૧
ખીરા.....	૨૭૭
બેલગાંમ.....	૩૦૧, ૪૨૩, ૫૧૧, ૫૨૦
બેંગલોર.....	૪૧૬
બોસ્ટન.....	૩૬૨
ભાવનગર.....	૩૫૩, ૩૬૦
ભુજ.....	૬૩
મઉ.....	૬૦, ૭૫, ૩૨૦, ૩૬૧, ૫૦૨, ૫૨૪
મધરાજ.....	૪૫, ૭૧, ૧૭૮, ૪૪૮, ૬૦૩
મલખાર કોસ્તા.....	૧૫૫, ૧૭૮, ૪૯૭
માંડે (બરમામાં).....	૨૫૩, ૨૫૪, ૫૭૨
ત્યાં જેણેલ વેણેલી પારસી નાટક ટાળીદું જવું.....	૨૫૩
માલવાન.....	૩૦૧
માલેગામ.....	૧૧૬, ૬૩૪
મુલતાન.....	૪૩૩, ૬૯૫
મોરસી.....	૪૪૦
મોરીસ.....	૨૨૩, ૪૯૬
મુરૌપ.....	૬૩૭
રોજકાટ.....	૨૩૧
રાવલપીંડી.....	૫૮૬
રંગુન.....	૯૮, ૨૫૩, ૩૪૫, ૫૬૮, ૫૭૧
લાહોર.....	૨૫૩, ૨૮૨, ૫૮૬
લીરપુલ.....	૯૩, ૧૭૦, ૪૮૪
વડોદરા.....	૬૦૪
વાસીગટન.....	૩૬૨
શાલકાત.....	૨૫૧
શીખપોર.....	૫૦, ૧૩૩, ૨૫૩, ૨૯૪, ૪૧૯, ૪૫૪, ૫૨૧
સામર.....	૬૦૪
સ્કાટલેન્ડ.....	૩૨૩
સીકન્દરાબાદ.....	૬૭૮
સીધ હેદરાબાદ.....	૪૩૩, ૫૬૪, ૫૮૬
સેંટ પીટરસબર્ગ.....	૧૫૭
સેલાપોર.....	૨૯૨, ૫૮૮
હરસોલ.....	૪૭૯, ૫૬૪

સફે.

સફે.

હેદરાબાદ.....૭૦, ૨૫૩, ૨૭૮, ૩૦૧, ૩૩૧,
૫૨૧, ૫૨૪, ૫૪૨, ૬૧૨, ૬૨૧, ૬૨૬, ૬૭૮

પૂલો, પારસીઓએ બંધાવેલા—

કીમ, ખાડીપર, ૫૦ ફૂટ ધાટીવાલાનો..... ૨૮

નવસારી, દોખમા આગલ જવાનો, હા. ૫૦ કપડાંનો..... ૪૧૫, ૫૨૮, ૫૬૮

ભાથાં, ખાડીપર, જમશેદજી જીજીભાઈનો..... ૨૨૭

,, ,, રસતમજી જી જીજીભાઈનો..... ૨૨૭

મુંબઈ, માહીમનો લેડી જમશેદજીવાલો..... ૩૧૭

પુસ્તકો, પારસીઓના બનાવેલાં ૭૫૫૫—

ઈંગ્લેન્ડ.

અલેક્ઝાન્ડરીઆ..... ૨૧૭

“અવસ્તા” અને “જેનીસીસ”નો તરજુમો..... ૭૦૬

આ કલેકશન ઓફ યુસકુલ સેનતેનસીસ..... ૨૩૮

આતમાની અમરગી અને કયામત વિષેના ધર્મીની

અને યાહુદીઓના વિચારો..... ૭૦૬

આ દીસકોરસ ઝોન ધી મીથરીક વરસીપ..... ૫૨૪

આ ન્યુ ગ્રામર ઓફ ધી પર્સીયન ટંગ..... ૫૦૯

ધર્મીની જુબાનોના અસલપણાં અને તેઓની સત્તા..... ૨૫

ઈસ્ટ ઈન્ડીઆ કંપનીના બંધારણ..... ૪૧૯

ઈંગ્લાંડની સુસાઈરીનો અણવાલ..... ૧૭૯, ૬૧૩

એક્ટ ફોરનીથ ઓફ ૧૮૫૯, ઝોન ધી લો ઓફ

લીમીટેશન..... ૨૪૮

કાલેરા ઉપર નોંધ, તેને કેમ તબ્બા અને

અટકાવવો..... ૬૧૦

કોટન કેલક્યુલેટર..... ૩૧૮

કોનોલોજી, અથવા કાળમાન વિષયો..... ૨૦૭

જરથોસ્ત પેગમબર તથા તેના ધર્મને લગતી

શોધો વગેરે..... ૫૭૪

જરથોસ્તી ધર્મ એ હમણાં શીલસુશીતું મુળ છે..... ૭૭૮

,, ધર્મ ખાળે ફ્રેન્ચોના વિચાર..... ૨૫૮

જરથોસ્તીઓ અને ક્રીમેશનરી..... ૫૬૪

જરથોસ્તીઓના હોરમબદ અને યાહુદીઓના

જીહોવાના કાએદો..... ૬૭૯

ટાઇલસ ઓફ ગ્રેગરેટ ઓફ પેટંટ બેલ્સ..... ૨૬૭

તર કીસતરી એન્ડ શીલેસોફી ઓફ ધી રાએતસ... ૪૭૭

	સફે.
ધી ઇઝી ઇન્ટરપ્રેટર.....	૬૧૧
ધી ઇન્ટીઅન પ્રોબલેમ સોલ્વડ.....	૫૦૯
નોટસ ઓફ રીફ્લેક્શનસ ઓન ધી બેન્ચિ રાએત ઓફ ૧૮૭૪.....	૪૭૭
પરશીયન અને બીજા ઇરાનીઓનો ધર્મ અને રાહ રસઓ.....	૫૭૦
પશ્ચિમ રજપુતાના રેલવે બાંધવાના સંબંધમાં... ૫૭૫	
પારસી કાલેન્ડર.....	૨૬૨
પારસીઓના લગન, તથાક તથા વારસા હીરસાના ધારા, (તરજુમાં સાથે).....	૨૭૨
પારસીઓની ૧૮૭૦ ની સંસારી છકરની તપાસ... ૩૪૪	
પ્રીન્સ આલબર્ટ.....	૪૪૨
પોલીટીકલ ઓફ શોશીયલ ઇફેક્ટસ ઓફ રેલવેઝ ઇન ઇન્ડીઆ.....	૫૨૮
ફ્રેન્ડ પારસી બારોનેટ.....	૧૯૩
ફારસીની પેલુલી મોપરી.....	૩૬૯
ફ્રેટ કલક્યુલેટર.....	૭૦૫
માહરાણી વિક્ટોરિયાએ સ્કોટલેન્ડના પાહરી મુલકમાં કરેલા પ્રવાસોનું વર્ણન.....	૫૮૧
મુ'બઇ ઇલાકાના કરો બાબે ૧૮૭૧ માં ઉઠેલી લાંબગડની તપાસ.....	૩૬૫
મુ'બઇના દેશીઓમાં ક્રીમેશનરી.....	૫૮૬
યુરોપીયન ઓફ એશીઆટીક રેસીસ.....	૧૮૫
મગ મેન ફોર ઇન્ડીઆ.....	૧૭૮
લાઇટસ ઓફ રોડસ ઓફ ધી ઇસ્ટ.....	૭૦
વડોદરાના ૧૮૭૧ ના રાજ મામલાની તપાસ.....	૩૭૭
વયાજ ગણવાના કોણનું પુસ્તક.....	૪૪૨
વારકો ડી ગામા વિપેની કવિતા.....	૪૧૪
વર્ષદાને લગતાં કાનુનો તથા તેની વિદ્યા.....	૬૬૫
વર્ષદેક દુનરની તથારીખ.....	૬૬૮
સરકારી કોળવણી આપવાની રીત વગેરે.....	૧૬૪, ૪૨૩
સ્ત્રી કોળવણીનો ખરો માર્ગ.....	૮૦
હાકિટુ ડેવેલોપ પ્રેડક્ટીવ ઇનડસ્ટરી ઇન ઇન્ડીઆ હીમાલય પર્વત (ઇનામનો રેસાલો).....	૨૩૦ ૧૬૪
હીંદ અને હીંદીવાનોના લાભ માટે થોડાક ઉપગત્તા વિચારો.....	૪૪
હીંદી કવિતા ઇંગ્રેજ લેખાચમાં.....	૫૮૦
એને માટે મલેકાં મતો.....	૫૮૦
હીંદુસ્થાન, તેની તવારીખ, રીતી અને આબાહી : (પ્રાણજીવન, ચોપાનીક).....	૧૭૦

	સફે.
હીંદુસ્થાનની ગરીબાઇ (લાપલો).....	૬૫૬
,, તવારીખ.....	૬૫૪
,, સરકારી તથા બીજા ઇમારતોના બાંધ કામની જુદી જુદી રીત.....	૩૫૨
હીંદુસ્થાનમાં રેલવે દાખલ થવાથી દેશના સંસારી તથા વ્યાપાર સંબંધી અસર.....	૪૧૫

ઇંગ્રેજ-ગુજરાતી.

ઇઝીએમેટીકલ સેન્ટેનસીસ.....	૩૪૨
ઇંગ્રેજ ગુજરાતી શીખનારાઓને સાહેકારી.....	૨૩૪
કાઠીયાવાડ લોકલ ડીરેક્ટરી.....	૩૨૫
ડીક્શનરી, ઇંગ્રેજની ગુજરાતી.....	૩૮
પેલ્લવી, ગુજરાતી અને ઇંગ્રેજ શબ્દ કોષ.....	૫૮૯
રાહીન નદીના ગીતો.....	૩૪૩
શોર્ટ સેન્ટેનસીસ.....	૪૨૩
સ્ક્રૂલ મોપ્પા ગાઇડ.....	૪૬૭
સંસાર કોષ.....	૫૪૪

ગુજરાતી.

અપરાધીઓની સેશનસમાં સુકેલા દોષમાને લગતા સુકદમાનો હેવાલ.....	૪૬૨
અમેરીકાની મુસાફરી.....	૯૩
અર્થવિદ્યા (ચોપાનીક).....	૪૯૭
અર્ધવીસર ચક્રત બા માએની.....	૫૦૨
અરદાએવીરાફ નામું (બીજા વાર).....	૨૬૫
અરદેયર કોટવાસની છંદગીનો સંક્ષેપ હેવાલ....	૪૧૯
અરેબીયન નાઇટસ (ગુજરાતી તરજુમો બે મોટાં દફતરમાં).....	૧૬૮
અવસ્તા અને જન્દ સબ્દોના અર્થ.....	૪૪૨
અસપંદયારનામું.....	૪૪૫
અહેવાલે શીરોહાસી.....	૩૬૫
,, રસતમજ જમશેદજી જીજીલાઇ.....	૪૨૪
આઇને દીન બેહ માજીદીઅસની.....	૨૫૬
આતશબેહરામની સાલગ્રેહ એટલે શું? (ચોપાનીક) ૧૩૧	
આદમ જન્મ તે સાહેબની બક્ષેસ માટે કેટલું આ- લારી છે (વાયેજ).....	૧૭૦
આદરઆદ મારેસપંદના પેલ્લવી પંદ નામનો અંગ તરજુમો (ડા. હાકિંગના ઇનામનો રેસાલો).....	૨૮૬
આપવાત કરવાના યુનાઇડ.....	૬૭૬
આસીરવાદ; પાજન્દની માએની સાથે અને સંસ્કૃત સાદા ૨૪૯	

	સફે
પંચશત આ માએની.....	૪૧૭, ૫૫૨
પંજશનેનો ૯ મો હા (હાવનીમ) નો ગુજ તરજુમો	
દરેક શબ્દના વ્યાકરણ તથા ખોલાસો.....	૨૧૧
પ્રનસાનની પેદાએશનું મુળ, અને તેની અંદરથી	
ઉત્પન્ન થતા ખવાસોનો દુક ખોલાસો.....	૪૫૯
ધરાન તથા ધરાન દેશની વારતા.....	૩૦૮
ધરાનની તવારીખ	૪૯
,, મુખતેસર તવારીખ (ચાર આશતિ) ...	૪૩૪
ધરાની ખીલારાજી તખતીઓ વીશે યુરોપીયન અંશ	
કરેલી શોધ (૪૦ રેસાં).....	૬૯
ઈસ્ત ઈડીઆ આશોશીએશન.....	૨૮૭
ઇસાએશના લગનમાં વધન.....	૩૧૪
ઇગલાંડને ઇતીહાસ.....	૯
ઈંગ્રેજ, ગુજરાતી, હીંદુસ્તાની અને ફારસી ભાષા	
ઓની વાક્યવાળી.....	૪૫૩
ઈંદર સલા.....	૧૦૫, ૩૪૨
ઉતરવાલાઓની ફતેહ અને ગુલામગીરીનું નાશુદ	
થયુ, (તરજુમો).....	૧૭૦
એજહારે શીઆતે ધરાન.....	૧૬૨
એખીસીનીયા દેશ તથા તેના રાજ યીઓડોર.....	૨૬૫
એકમે કયાકા.....	૬૦૭
એસકી બાતુ તથા એસકી ધણીને ગરમો.....	૭૦૪
એથેલો (શિક્ષણીઅરનો તરજુમો) નાટક	૧૭૨
એરતોનું કામ શું ? (ચોપાનીઉં).....	૨૫૨
આવા યશતની માએની.....	૬
કદમી ખોરદેહ અવસ્તા (માએની સાથે).....	૧૬, ૮૯
કદીમ નાચું	૩૪૧
કખીર કાવ્ય	૩૭૬
કમર-અલ-જમાન	૪૯૫
કરણી તેવી પાર ઉતરણી.....	૪૩૫
કાફરે શીહાપુશ.....	૫૬૯
કામેડી ઓફ એરસ, (શિક્ષણીઅરનો તરજુમો)	
નાટક	૧૭૨
કાર નામે અરદેશરખાએગાન.....	૬૨૨
કુદરતી એલમે ઇલાહી.....	૫૫૦
કુશતી કરવાની અગત તથા તેના ફાએદા.....	૩૭૫
કેતાએ દીને અવીજેહ	૩૪૨
કુટ્ટીજમ અંદ હેલક, ઉપરથી સવાલ જવાબ....	૩૪૨
કેલવત મુલ	૧૫૨
ખરી મોહબત, યાને ફલકસર અને સલીમ.....	૫૦૬

	સફે.
ખુલાસે દીને જરથોસ્તી.....	૬૭૯
ખોદાખસ	૩૬૮
ખોરદેહ અવસ્તા.....	૪૬૨
,, ચાલુ કાયદે.....	૨૦૮
,, તેની માએનીને ગુજ બાપમાં	
સાર	૨૦૮
,, તેની ગુજ માએની અને શરેહ	
સાથે	૭૦૬
,, યુરોપીયન કાયદે	૨૦૮
ખોલાશએ આફરીમાન	૬૨
માથા ધંદબાર ઉપર લાખણુ.....	૩૭૭
માયણુ દેલચમન	૨૩૧
ગુજરાત તથા કાઠીયાવાડ દેશની વાર્તા.....	૪૯૮
ગુજરાતી કોષ્ટકની ચોપડી	૭૦૫
ગુજરાતી શાહનાચું (૯ ભાગમાં)	૪૧૪
ગુલમરે નશીદન	૧૮
ગુલીવરની મુસાફરી (ભાગ ૧ લો).....	૨૩૨
ગુલેસ્તાન.....	૫૧૧
ગુલેસ્તાનનો તરજુમો.....	૬૭૧
ગોપીચંદ આખીવાન.....	૩૭૧
ગોત્રાખી ધણી કરનારાઓની લાખ (તરજુમો)...	૬૯
ગ્રેટ બ્રીટનની મુસાફરી	૧૪
ગંજ નાચું.....	૫૭, ૪૪૨
ચતરીકા	૩૭૧
ચશમક (તરજુમો)	૨૫
ચીન અને ઇંગલાંડ ખાતેના વેપારનું ગણીત	
પુસ્તક	૬૧
ચુડી કાટેલા લખાણો.....	૭૦૬
જનાનખાંનાંની ખીખીઓ	૨૪૮
જમશીદ અને જોહાક	૩૪૪
જમશેદ	૩૫૨
જમશેદી નવરોઝ.....	૧૦૪, ૪૮૪
જમરદે હેકાષત (એ ભાગમાં).....	૪૬૭
જમશેદ અને સમનનાજ	૪૨૧
જરથોસ્ત નાચું	૪૪૫
જરથોસ્તરદે દીનામ	૧૧
જરથોસ્તી છોકરીઓને માટે ધરમ ઉપદેશ ...	૫૩૦
,, ધરમ શું છે તથા એ ધરમ કેવો ઉતમ	
છે (ઇનામને નીખાંધ).....	૧૧૪
,, ધરમ પાલવાની અગત.....	૨૬૮

	સફે.
જરથોસ્તી ધરમ બોધ પાઠમાળા.....	૭૦૧
„ ધરમ શીક્ષક	૫૭૬
„ ધરમના આશીરવાદનો કવીતામાં તરજુમો.	૨૪૯
„ બ્યાંઓને વારતે ધરમનીતી (ધનામનો રેસાલો)	૩૦
„ મજહબ	૪૧૮
જરથોસ્તીઓમાં મુવેલાંની લાસને દેઝણે પાઠવાની રસમો	૬૭૯
જરથોસ્તી મોખેદોમાં ધરમનો તાતપરીઅ સમજવાની ખામી (ચોપાનીઉં)	૩૬૦
જરથોસ્તી રવાનોને લોહડાંની ગાડીમાં અવલમંજલ પુગાડવું રવા છે કે નહીં.....	૬૭૩
જરથોસ્તી સને.....	૧૪૬
જરી, બનાવ, અને પરવાવું	૧૬૧
જલસાઓમાં ગવાયલાં ગાયણોનો સંગ્રહ (ગાયણ ઉતેજક મંડળીમાં તાં ૨૮ મી એપ્રેલ ૧૮૭૧ થી તાં ૧૮ મી ડીસેમ્બર ૧૮૮૬ સુધીના)...	૩૪૯
જવાહરે દાનેશ (રેસાલોનો સંગ્રહ)	૧૨૯
જાણી રૂસતમ કાવ્ય સંગ્રહ.....	૨૯૩
જામારૂપી યાને જામારૂપ નામું.....	૫૬૬
જાલેમ નેર.....	૫૫૩
જાંદગી જોગવવાની જીવંતી.....	૩૫૨
જેઠ શેકન (ચોપાનીઉં).....	૩૩૬
જેહાનખખશ અને સુલરખસાર	૩૬૯
જાંગીરશાહ ઝોર ઝોહર.....	૪૯૮
ઝોરાજીઅન કાલેનડર.....	૩૪૫
ઢવ્ય તથા રૂપાના મુળની ન્યુનતા	૭૦૪
તકવીઅતે તજકરતુલ મલાયક	૬૨
તજકરતુલ મલાયકની સામેતી અને સેં અં યોાં ૨૬ જવાબ	૬૨
„ હોકમા	૩૪૨
તફરીરે ગાહે ગાસાની.....	૧૯૯
„ ઘાઠંબાર	૭૩
તફરીમે દીને મજહબશન.....	૨૯૭
તમામ અવસ્તાવું દફતર (બાર ભાગમાં).....	૩૬૯
તવારીએ કદીમ ધરાંન.....	૨૭૨
તાલીમે જરથોસ્ત	૩૪૨
તઉસીદ્- „	૩૦૭
દખણુની અસલી વાતઝી	૨૭૧
દફેઉલા કજલ (તરજુમો).....	૩૪૧

	સફે.
દરેક દેશ અને શેહરની ખરી અને ચોકકસ વસ્તીનો હીસાબ કાઢવાની અગત્ય	૯૪
દરેક માણસનો વખત.....	૬૩
દસાતીરનો તરજુમો (મુલલાં શીરાઝ બીન કાઉશવાલી)	૨૦૬
દક્ષિણ હિંદુસ્થાનમાં મુસાફરી.....	૩૬૧
દાદે જરથોસ્ત	૨૦૭
દાસ્તાને દેલઝ્યા.....	૪૪૬
દીન આમુજે બચેગાંન.....	૨૭૦
દીનકર્દ કેતાબ	૫૧૦
દીને માજહીઅસને	૩૭
દીઝ ચમન ગાયેણ સંગ્રહ	૪૨૮
દુવા નામ સેતાએશને (તરજુમો તથા શરેહ સાથે) ૪૦ રેસાલો	૪૨૪
દોહરા તથા કેહુવત પોથી	૭૦, ૩૪૨
ધરમ ઉપર વાઝેજ	૨૪૭
ધરમ, નીની, તથા સંસાર (વાઝેજે).....	૩૨૧
નકલીઆત નામું'	૨૮૯
નરીહતના બાગની કેતાબ	૩૫૦
નરીહતે પાહલણ	૩૯૬
નાટક ગાયણ સંગ્રહ	૫૧૧
નામાકીત જીલીઅસ સીજરની જાંદગી.....	૧૯૯
નીતી ઉપર વાઝેજ	૨૬૮
નીતી ચિનોદ.....	૫૨૭
નીતી સંગ્રહ.....	૩૨૩
નીચ દર્પણનો તરજુમો.....	૧૬
પુરજેહાન	૪૩૪
નેગઅ શેકન	૩૩૨
નેરગહાએ કલમકશ.....	૧૮
નંદ બરીસી નાટક.....	૭૦૩
પકવાન પોથી	૬૫૨
પત્ર પોથી	૪૪૯
પનોતા પુતર	૨૯૨
પરનેશ કરવાને લાઝેક એકલો પરવરીગાર છે (ધનામનો રેસાલો).....	૨૦૭
પ્રસીધ પેગમથરો અને કામેા	૪૫૪
પાક જોરદેહ અવસ્તા બા માઝેની.....	૪૩૩
પાણી તથા હવા, એઓનો તંદરસ્તી સાથે સંબંધ ૫૦૮ એની સરકારે ખરીદેલી નકલો.....	૫૦૮
પારસીઓ.....	૬૦૫

	સંદે.
પારસી કેલેમડર.....	૨૩૧
પારસી ગરબા.....	૨૬૬
પારસીઓના ધારા-વિધે તકરાર.....	૧૧૮
પારસી પાદશાહોની તવારીખ (ચાર ભાગમાં)...	૪૫૭
પારસી પુત્રીશાળા.....	૩૭૭
„ પ્રકાશ.....	૬૫૨
પારસી, હીંદુ, મુસલમાન લોકોના વસીયતનામાં- ઓને લગતા કાયદા બાબે થોડાક વિચારો.....	૫૦૨
પ્રાણી વિધવા.....	૬૯૧
„ સંગ્રહ.....	૨૪
પુરાતન પારસીઓની તવારીખ.....	૩૭૭
પેગામે મોખત.....	૧૬૧
પેગમખર અથવા જરથોસ્તના જન્મમારોનો હેવાલ.....	૩૨૯
„ સાહેબ અથવા જરથોસ્તના જન્મમારોનો હેવાલ, દરુર જરથોસ્ત બેહરામે બના- વેલા ફારસી પુસ્તકોનો ચરેહ સાથે ગું- તરજુમો (ધનામનો રેસાલો).....	૧૦૧
પેહલવી ભાષાનું વ્યાકરણ.....	૩૭૩
„ ભાષાનાં વ્યાકરણની તપાસ.....	૩૭૩
પોલ અને વરજનીયા.....	૨૮૦
પચાંગ પોથી.....	૩૮૩
પંદ નમે જરથોસ્તનો તરજુમો.....	૬
ફરમાને દીન.....	૧૯૮
ફાનસ અને જરમની વચ્ચેની લડાઈ (૧૦ ભાગમાં).....	૩૭૧
ફરેફુન.....	૪૯૮
ફાલ નામુ.....	૨૭૨
ફેસાદે ફેયરવારી.....	૪૭૭
ફેહરેશત.....	૩૬૧
બરને અને બેહરસીશીનઓબર.....	૩૮૦
બરનેર નામું (૧૮ દફતરો).....	૨૬૦
બાગે પારશા.....	૫૦૩, ૫૧૧
બાલકોની માવજત.....	૧૨૪
બાલ બેત્ર.....	૫૫
બાલોપયોગી સંગ્રહ.....	૩૭૪
બાહરે દાનેશ.....	૩૭૧
બાળ શીક્ષક.....	૪૬૬
બુન ધરાન દાનેશ અથવા જખાન ચનાસી.....	૪૩૫
બુન દેહચનો તરજુમો.....	૬

	સંદે
બેજન અને મનીબેહ.....	૪૬૨
„ „ (નાટક).....	૨૫૩, ૨૮૮
બેહરામગોર અને બાતુ હોસંગ.....	૪૫૨
બ્રિટિશ ડીપાર્ટમેન્ટના રાક્ષસો.....	૪૪૧
બ'દગી.....	૪૩૮
ભરૂચના નવાખ મોઝોલુજખાંન બહાદુરનો કીરસો.....	૩૦૪, ૩૧૪
ભાષાણો, જરથોસ્તી ધરમને લખતી બાબદો ઉપર.....	૩૦૪
ભુગોળ વરણન.....	૧૭૧
મનમુખી મનાજત અને અરજ ગુનરી (પાંચ અંકોમાં).....	૩૭૬
મનોરંજક કથા.....	૪૩૫
માબ'દરાનનું તલેસમાતી પુતળું.....	૩૮૭
માલુસ ભતને ધરમની જરૂર વગેરે (વાઓજ)...	૧૧૭
માહરૂં રવપણું, અથવા વીધવાપર વીપતી (ભાગ ૧ લો).....	૪૨૧
મુખતાત.....	૧૨૩
મુનતખમે શાહનામેનો ગુજરાતી ખોલાસો.....	૧૪૩
મુબઈના શેર સદાની તવારીખ.....	૨૨૫
„ મુનીસીપાલ ખાતાના રીપોરટનો તરજુમો.....	૨૬૧
મુબઈનો ખાંદર.....	૪૯૮
મોરાતુલ અરસ.....	૫૮૫
મેઇસ્ટ્રા રાણા કેતાખખાનાતું લીસ્ટ.....	૪૦૮
મઝહેબદદી તારીખ.....	૩૫૦
મજાં પરસતી અને જરથોસ્તી ધર્મ પાલવાની અગત.....	૫૦૪
મજુપુત વીરસ કથા.....	૧૭૬
મદીઅએ કેતામે ફરમાને દીને.....	૧૯૯
મસુજી ગરબા સંગ્રહ.....	૪૫
મસુજે સેતરંજ.....	૫૨૧
મગપોથી.....	૪૨
મગ બાગ.....	૩૯૧
મગ શીક્ષક.....	૩૪૮, ૬૩૬
મજબૂબાગીની કથા.....	૪૩૦
મ કાંતનારનો મદદગાર.....	૩૪૫
મરુ મથૂત પુસ્તક.....	૧૦
મરુઈ બહેતખાહ.....	૧૧
મરીયા અને દરદી વચેની લડાઈની તવારીખ.....	૬૨૪
મસ્તમ અને સોરાખ (ધનામનો નાટક).....	૨૫૩, ૩૩૦

	સફે.
સ્ત્રી કવિતા	૧૧
,, ગાયેણુ (ત્રણ અંકોમાં).....	૧૩૧, ૧૬૫
,, ગંજ બાણ	૧૧
,, ફાગ બાણ	૧૨૩
રેહબરે દીને જરથોસ્તી	૨૮૭
રોમયો અને ભુલીચટ	૫૭૨
લવકુશ નાટક	૬૯૯
લાઇબલ તથા રલાનડર	૩૪
લાર્ડ એસ્ટર્લીફની નસીહતો	૫૦૭
વરછનીયા, યાને વીલાયતની એક ગોરી ગોલામડી	૨૩૨
વાગ્ગેળે	૫૧૦
વિનાશ કાળે વિપરીત ભુધિ.....	૬૭૭
વીક્રમ નામુ.....	૩૯૯
વીરાક નામુ.....	૪૪૫
વીલ્સન વિરહ.....	૬૨૦
વીલાયતના કવેશ્વરો	૭૦૧
વીસપરદ તથા ધનની પતેતની આખી માએની... ..	૨૦૬
વીઆજ તથા પમાર ગણવાની ચોપડી.....	૨૩૪
વેહવાર ઉપયોગી સંસાર ચોપડી	૨૦૬
વૈદક શાન.....	૩૦૮
વંદીદાદના સુખતેસાર ધનતેઆળનો તરણુમો.....	૨૦૬
વંદીદાદની પેહલી તથા બીજી પરગરદનો તરણુમો... ..	૧૩૩
,, ૧૯ મી પરગરદનો યુ. તરણુમો (દરેક શબ્દના વ્યાકરણ તથા ખોલાસા સાથે). ..	૨૧૧
વંદીદાદનો અસલ અવસ્તાપરથી શરેહ તથા નોટ - સ્ત્રાયનો તરણુમો (ખ. ૩. કામાજનો ધનામનો રેસાલો).....	૪૯૭
ચરીર શીલક.....	૭, ૬૩૫
શવાભેદાલ નફીરો ફી અશઆતોલ કબીરો (તરણુમો).....	૩૪૧
શીઆવખશ અને ફરંગીઝ.....	૩૪૦
શુધ્ધ ગુજરાતી શીખવનાર.....	૫૬૯
શેક્સપીઅરનાં નાટકોમાંની વારતા.....	૨૫૬
શેર અને સટાબાણ.....	૨૧૭
શેર સટાથી ચએલી ખુદારી, મીનોએરનો કીરસો... ..	૨૧૦
ઓ ચરીત્ર.....	૫૪૮
ઓ મીત્ર.....	૨૨૬
ઓ શાન દીપક.....	૨૭૧
સ્થાવક્ષનામુ.....	૪૪૫
સદ દરે એહરે તવીલ.....	૧૮

	સફે.
સન ૧૮૫૯ નો ૧૪ મો આકટ અથવા મુદતનો કાયદો	૨૯૯
સપ્તશતી અથવા ચંદીપાઠ.....	૩૮૩
સર જ. જી. બારોનેટની જીંદગીનો અહેવાલ.....	૧૬
સુબ્બી શાન નિબંધ	૨૧
સર્વોપયોગી નુસખા સંગ્રહ.....	૬૨૫
સારાંશ પોથી.....	૧૧૬
સાસાનીઆંન વંશની તવારીખ.....	૬૮૮
સિદ્ધ પદાર્થ વિજ્ઞાન.....	૫૨૪
સુબ્બે માહમેદ, યાને જમશીદે ખીન પરવીઝનું દારતાન	૨૨૦
સૂર્યોદય	૮૯
સુલેમાની શમશેહર.....	૪૫૯
સેતાએશે અમશાસ્પદ.....	૬૨
સેતાએશે હોરમજદ.....	૭૦૧
સોનાના મુલની ખોરશેદ	૩૮૦
સંસાર ચીત્ર.....	૭૧
હજમગાદ અને ફગણનાજ.....	૩૬૪
હાદીએ મજદીઅસતાન.....	૩૪૯
હીયકારા પુશ્પો, માણસોની વસ્તીમાં તેઓનું કમીતાપણુ' (૪૦ નીબંધ).....	૪૯૬
હીંદુસ્થાન ખાતે આયાત થતાં કાપડ સુતરની જગત ખાખે.....	૫૮૮
હીંદુસ્થાન મધ્યેતુ' એક ક્રુ'પકુ'.....	૩૭
હીંદુસ્તાની ગાયન સંગ્રહ.....	૬૭૬
હીંદુસ્તાનનું મેહસુલ અને ધનકેમટાક્સ.....	૩૮૧
હીંદુસ્તાનનો ઇતીહાસ.....	૩૫૨
હીંદુસ્તાનમાં મુસ્લામી.....	૩૭૫
,, મુસાફરીની કેટલીક નોંધ.....	૬૭૯
હુજવારા અને પેહલવી ફરકંગ.....	૨૭૯
હુકાએતે આફરીંગાન.....	૬૨
,, દીલપસદ.....	૨૩૫
હોરી સમુદય.....	૫૮૭

જંદ તથા પહેલવી.

અરદાવીરાફ નામુ' તથા તેની ફરહાં.....	૧૮૧
ઓયુમ ચોક, જંદ પેહલવી ગ્લોસરી.....	૧૮૧
જંદ ભાષાનું વ્યાકરણ, સંસ્કરતના મુકાબલા સાથે. ..	૭૯
જંદ શીલક	૪૩૫
ખાજંદ પેહલવી ગ્લોસરી.....	૧૮૧
પેહલવી ખાજંદ ગ્લોસરી.....	૩૨૮

	સંદે.
સેકનગુમાની વગ્નર.....	૧૮૧
ફારસી.	
ઇસ્પનીતી કથાનો તરલુમો.....	૬૩૮
ખેશતાબ (તરલુમો)	૩૪૨
ખોરદેહ અવસ્તા (ફારસી તરલુમો).....	૪૫૯
યુગ્મજરે હાલ	૪૨
જરેદશત અફશાર (તરલુમો).....	૩૪૨
જનદેહ રોદ.....	૩૪૨
ફારસી ભાષાનો ભોમીયો	૬૬૭
મોનામ્મતો (૬૦ મીં એ ૦ બનમારૂપ આશાના).....	૧૮
મોહીતે મારેફત.....	૪૨
ચારેસતનો આહાર અમન.....	૨૫

ફારસી-ઇંગ્રેજી.

ધી રુડુડસ પરશીયન એંડ ઇંગલીશ ડીક્શનરી... ૭૦૬

પુસ્તકો, પારસીઓનાં હાથનાં લખેલાં—

ગુજરાતી.

ઇજ્જતનેની કેતાબ.....	૮૧
ચદગતી અને પડતી દશા, વીકાજ અને પેં	
મેદરજના જનમાસનો હિવાલ	૬૨૬
જરથોસ્તી ધર્મની યજ્ઞપરોક્તી (વાએજ).....	૧૩૦
ફરેશતાઓનાં આફરીનગાંનની ભાજગડ વિષેનો	
રેસાલો	૬૨
વંદીદાદનું આખું દફતર.....	૧૮
જાંદ તથા પેહલવી.	

અરદાવીરાફ, જુનદેહશ, ગોશતે ફરીઆન અને	
વીરપરદ	૮૧
ઇજ્જતને (એ ૦ કેખસર મેદરજાંનના હાથની લખેલી)	૮૧
,, ૫૫૦ વર્ષની, પેહલવી તરલુમા સાથે.	
,, એ ૦ મેદરજાંનની.....	૮૧
,, પેહલવી તરલુમા સાથે.....	૮૧
ખુરદેહ અવસ્તા તેના સસંકરૂત અર્થ સાથે....	૮૧
ગોશતે ફરીઆનનો ધીરસો અને જુનદેહશનું	
ચોપુકે વર્ણન	૮૧
જાંદ અને સસંકરૂતની નાંપણી ફરદગ.....	૮૧
દીનકરદનું સાંકળીયું.....	૧૮૧

	સંદે.
નીરંગસ્તાન, પેહલવી જુનદેહશ, વીરાફનામું, વંદીદાદ	
ઇજ્જતને અને વીરાપરદશાદે	૮૧
પેહલવી ઇનશા	૮૨
,, વંદીદાદ અને શાએશત લા શાએશત ...	૮૨
પેહલવી શાહનામું	૮૨
યુરોપ મધે ઇજ્જતનેનું પુસ્તક, એ ૦ રસતમ મેદર-	
જાનનાં હાથનું.....	૮૨
વીરપરદ, અવસ્તા બા માએની, હાદીખત તુરાક	૮૧
વંદીદાદ, ઇજ્જતને અને ખોરદેહ અવસ્તાનો પેહલવી	
તરલુમો, શરેહ તથા ગ્લોસરી સાથે. ૧૮૧	
,, ઇજ્જતને, વીસપરદ, ખોરદેહ અવસ્તા તથા	
વેલા તુરક.....	૮૧
,, તથા ૬૦૦ વર્ષની ઇજ્જતનેની તકલ.....	૮૧
શેકનગુમાનીની એક પેહલવી તકલ.....	૮૧
દેશાત પાજાંદ પુસ્તકો, તથા બહુતરેખાં અવેલા	
શબ્દનો કોષ.....	૮૧

ફારસી.

આફરીગાનો, આફરીનો, આશીરવાદ, મુકતાદ	
તથા જુનદે. હકીકતો, કારનામે અરદેશર	
ખાએગાંન તથા ઇજ્જતનેના યોડક હા	૮૧
અશમક (રેશાલો)	૨૫
નેહાદે મોખદી	૮૧
રેવાયતો, (અતરે કરેલા સંગ્રહ.)	
જુની રેવાયત	૮૧
દારજ સુરમજદયારની	૮૧
રેવાયત, તથા શેકન ગુમાની વગ્નરની કેતાબો તથા	
વંદીદાદ	૮૧

પુસ્તકો, પારસી ધર્મને લગતાં યુરોપીયન વિદવાનોએ
ખાવાવેલાં—

ઇંગ્રેજી.

અસેકન્નંડર ટ્રાટ, હાલની અને હવે પછીની પારસી	
કેજવણી વિષે સુચના.....	૨૯
ગાઇગર, ૩૦ વીજુમ, અવસ્તા ભાષાનાં વ્યાકરણ,	
Chrestomathia અને ફરદગ.....	૬૭૮
અરમેરેટર, જેમસ, જાંદ અવસ્તા અને વંદીદાદના	
૧ લા ભાગનો તરલુમો	૭૦૫

	સફે.
બલીક, મી૦ એ. એચ., ખોરદેહ અવસ્તા	૧૧૩
” ” વીરપરદ અને ધ્વજશને...	૧૧૩
” ” વંદીદાદનો તરજુમો...	૧૧૩
મારટીન હાઉગ, જ્ઞે લાપાનું વ્યાકરણ	૨૯
” પારસીઓની પવીત્ર ભાષા, પુસ્તકો અને ધર્મ	૩૦
મેક્સમુલર, પ્રો૦, સેક્રેટ બુક્સ ઓફ ધી ઇસ્ટ ...	૬૫૬
રાલીનસન, પ્રો૦ જાનર, અસલી ઇરાનીઅન ધર્મ ધીય	૬૭૮
” ” પુરાતમ પાદશાહતોનાં ઇતીહાસ	૫૬૦
રેહાટસેક, મી૦ ઇ૦, ફ્રેચ ભાષાના જ્ઞે વ્યાકરણનો ઇંગ્રેજી તરજુમો	૫૨
વેસ્ટ, પ્રો૦ ઇ૦ ડબ્લ્યુ., બુનદેહશ, બહમન યસ્ત અને શાએસ-લા-શાએસની પેહલવી કેતાબના તરજુમા	૭૦૫
વેસ્ટ, પ્રો૦ ઇ. ડબ્લ્યુ., મીનો ખેરદ (રામન કેરેક્ટર) ..	૭૭૭
શેશાહ, જરથોસ્તી ધર્મપુસ્તકો, અને તેમની ભાષાને હગતા પુરાણો લેખો વગેરે	૩૦૪
હાઉગ-તથા વેસ્ટ, અરદાવીરાક નામું	૪૩૪
હુમીલટન, મી૦ ડબ્લ્યુ. એચ., પ્રીનસ આસબર્ટની કવીતાનો તરજુમો	૫૭

જરમન.

કોસાવીટઝ, જરથોસ્તી ગાથા ઉપર	૩૭૪
ક્રાહર, ચાહુધીઓના દેવતા અને દેવોના પારસી ધર્મ સાથેના સંબંધ	૨૦૯
ગાઇગર, ડૉ૦ ડબ્લ્યુ., વંદીદાદની પહેલી પરગરના પેહલવી તરજુમા વિષે	૫૯૩
” ડૉ૦ વીલહેમ, “ઓગમહેયા”નો પાજન્દ, અવસ્તા અને સંસ્કૃત તરજુમો, તથા ફરહંગ ...	૬૨૯
ગેલનડર, પ્રો૦, પાછલા અવસ્તાના પદ, વિષે ...	૬૦૭
ગોશ, રીચરડ, ઇ. સ. ૧૮૬૨ થી ૧૮૬૭ સુધી થયેલાં પુર્વ દેશોના ધર્મ સંબંધી લખાણો ...	૩૮૧
ટાટવેલ, પ્રો૦ હરમન, અવસ્તાના મુખ્ય ભાગો ...	૫૦૪
કેનકર, એમ, પુરાતમ જમાનાની તવારીખ (ચાર ભાગમાં)	૬૧૨
નેલડેક, પ્રો૦, અરદેશર બાબેગાનની તવારીખ...	૬૭૯
” સાસાનીઆન વખતની પારસી તથા આરબોની તવારીખ ..	૬૭૮
પીટરાઝવીટી, તમામ જ્ઞે અવસ્તાનો તરજુમો (નણુ દફતરો)	૧૨૩

	સફે.
ખારથોલોમ્યોઝ, ડૉ૦, ગાથા અથવા અસલી ઇરાની-ઓની પવીત્ર ખંદગી	૬૭૯
મેઝઝનખરગર, પ્રો૦, અવસ્તાના કેટલાક ભાગો અને પ્રકાર વિષે	૬૩૧
મેનફી, ઇડો-જરમન શબ્દોના કેટલાક ભેવડા ઉક્તિ આર્યોના ખુલાસા	૨૨૫
” ટ્રેતોના આથવીઆના	૨૫૬
યુસતી, ડૉ૦ ફરડીનાં, અસલી ઇરાનીઓની તવારીખ	૬૭૯
” પ્રો૦ એફ૦, અવસ્તા ભાષાના શબ્દ કોષ તથા વ્યાકરણ ..	૧૦૦
” ” બુનદેહશની નકલ, તરજુમો તથા ગ્લોસરી	૨૬૮
ફકરટ, પ્રો૦ એફ., અસલી ઇરાનીઓની કવિતા, વ્યાકરણ અને અલંકાર	૪૬૭
શેથ, ઇ૦, અસલી ઇજીપ્શીયન તથા જરથોસ્તી-ઓના એતેકાદનો મુકાબલો અને અર્વાચીન કાળના એતેકાદોની ઉત્પત્તિ	૪૫
વીનડીશમાન, જરથોસ્તી અભ્યાસ, તેમાં આવેલી તવારીખ, દંતકથા વગેરે	૭૪
બુલસહાઉસન, પ્રો૦ જે૦, આસાંકાનીઆન લેકોના રાજ્ય વિષે	૭૦૬
” ” પાર્થવ અને પહલવ, તથા માડ અને માહ શબ્દો વિષે	૬૧૨
વેસ્ટ, ડૉ. ઇ. ડબ્લ્યુ., પારસીઓના પવીત્ર ધર્મ, ભાષા અને લખાણો બાબેના મરહુમ ડૉ૦ હાઉગના રેસાલાઓની નવી આજ્ઞતી	૬૩૫
સ્પીગલ, અવસ્તાપર શરેહ (નણુ દફતરો)	૧૩૪
” અસલી બેક્ટરીઅન ભાષાનું વ્યાકરણ ..	૨૨૪
” આરીઅન અભીઆસ	૫૦૪
” ઇરાની ખીલા રોડી તખ્તીઓ તથા તેમને તરજુમો, વ્યાકરણ અને શરેહ	૩૦
” ઇરાનીયન એન્ટીકવીટીસ	૬૭૦
” ઇન્ડસ અને ટાઇગ્રીસ નદીઓ વચ્ચેના અસલી ઇરાની ભુગોલ તથા તવારીખ ..	૮૪
” ખોરદેહ અવસ્તાનો પેહલવીને આધારે તરજુમો	૭૩, ૧૧૩
” ઇલાવી પ્રગટ કીધું, જરથોસ્તી અભ્યાસ, તેમાં આવેલી તવારીખ તથા દંત કથા ...	૭૪
” નેરીઓશંગ ધવલની ઇજ્જતનેનો તરજુમો ..	૨૨

સફે.

રૂપીગલ, ફ્રેડરીક, કુરસ પાદશાહની કોમ	(nationality).....	૭૦૬
,, વીસપરદ, ઇબ્રાહિમ અને ખોરદહ અવ-	સ્તાની શરેહ	૨૪૬
,, વંદીદાદની શરેહ		૨૪૬
હાલિગ, "અહુનવર"ની ઇબ્રાહિમના ૧૯ મા હામાં	આવેલી જ'દ શરેહ	૪૩૧
,, જ'દ કાષ્ઠાલોહની હાલની પંક્તિ વીગેરે.		૨૫૮
,, પહેલવી ભાષાની ખુબી તથા વિશેષ ગુણો.		૩૦૧
,, વંદીદાદની ૧૮ મી પરગરદનો	તરજુમો તથા ખોલાસો	૨૮૪

હવે.

દીક્ષ, જરથોસ્તી પરસ્તેશ	૧૧૬
ક્રે'ચ.	

ઓપરટ, મોં જુલસ, અસલી મીડ લોકો અને	તેઓની ભાષા.....	૬૭૮
ગોખીનો, કાલિંટ, પારસીઓની તવારીખના	એ પુસ્તકો.....	૨૮૮
ફ્રાન્સિસ, અલ ફેહરેશત, ઉપર કરેલી શરેહ		૨૦૫
ડારમેસ્ટર, પ્રોં જેમસ, પારસીઓમાં પાદ-	શાહ સિકન્દર વિગેની કેલેલીઓ	૧૨૫
,, હોરમજદ અને હારમનની	ઉતપત્તિ વિષે.....	૧૧૫
પીએતરેમા, મોં, આરીયન લોકો અને તેમનું	અસલ વતન.....	૬૭૮
પીટરાગીરી, જ'દ ભાષાનું વ્યાકરણ...		૧૩, ૫૨
,, તમામ જ'દ અવસ્તાનો	તરજુમો	૩૭, ૧૨૩
માઇકલ એઆલ, વંદીદાદની પેલેલી પરગરદ-	માંથી મલી આવતી અવસ્તાની લુગોલ...	૫૧
દારે, પ્રોં સીં, અવસ્તાના વ્યાકરણ,	anthologic, ફરહંગ વગેરે.....	૬૫૬
હેલેવી, પ્રોં, કુરસ અને યાહુદીઓ બાબી-	લેખની પાછા ફર્યા તે બાબે.....	૭૦૬
,, જેખનેનેઝરનાં રાજ વિષે ખીમારોડી	તખતીઓ વગેરે.....	૭૦૬
હેલેલાક, વ્યાકરણ જ'દ ભાષાનું.....		૨૫૦
હેલેલાક, પ્રોં એં, અવસ્તા, જરથોસ્ત,	માજદી અથની દીન વગેરે.....	૬૫૬

સફે.

લાટીન.—

કેસોવીય, જરથોસ્તના ગાયનો તરજુમો...	૧૬૮
કોસોવીટઝ, ઓસ્તુઅદ ગાયો-લાટીન હરે નોંધ તથા ખુલાસા સાથે.....	૩૦૭
બુલરસ, ફારસી અને અસલી ઇરાની તેમજ સંસ્કૃત અને ખીજી ભાષાઓનાં શબ્દોનાં મૂળ તથા પ્રકૃતિ તેમજ ફારસી અને લાટીન ભાષાનો ફારસી	૨૧૮

પુસ્તકખાનાં—

એડન, પારસી લાઇબ્રેરી.....	૩૧૯
કાવશજી દીનશાહ લાઇબ્રેરી એ'ડ રીડીંગ રૂમ.	૫૪૮
કાંદાવાલા મોહલ્લા રીડીંગ રૂમ એ'ડ લાઇબ્રેરી	૩૩૨, ૩૩૩, ૪૨૬, ૬૪૨
દી. માં પીટીટ ઝોરાલ્લીઅન લાઇબ્રેરી	(કલકત્તાની)..... ૯૯
નવસારી મેજેસ્ટ્રાલ્સ કેતાબખાનું... ૪૦૭,	૫૮૮
નેટીવ જનરલ લાઇબ્રેરી	૬૪૨
ફ્રાન્સ, આસબર્ગ યુનીવર્સીટીનું પુસ્તકખાનું.	૫૦૨
ફોર્ટ રીડીંગ રૂમ એ'ડ લાઇબ્રેરી	૬૪૩
બાઇરકોટ ઇમ્પ્રુવમેન્ટ લાઇબ્રેરી..... ૩૦૩,	૪૨૬
લુથેશવર લાઇબ્રેરી.....	૬૪૩
મુલ્લાશીરોજ કેતાબખાનું.....	૫૦૦
સુરત, એ'ડરસ લાઇબ્રેરી	૫૧
હોમાબાઇ ઇનસ્ટીટ્યુટ (અમદાવાદની)...	૧૩૨, ૩૦૮, ૫૮૪

પેટ, પારસીઓએ મેળવેલાં—

કમખાઇન હારીઝાનટલ રફર અને વરદીક્ષ	હાઇક્રાલીક કોટન ગ્રેસની શોધ માટે...	૪૪૨
કોટન જીનો માટે ડાંતાવાલો રોસર બનાવવા	માટે.....	૪૪૬
ટેલીગ્રાફની સીગનલ કરવાના સાંચા માટે...		૩૮૧
બલતન બનાવવા માટે.....		૪૪૦
રેલવેની સીગનલ કરવાના સાંચા માટે.....		૩૯૬
હારી બનાવવા માટે		૪૪૦

પંચાતના અકાબરો.

તારાપોરની.....	૧૭૮
----------------	-----

સફે.

ખીલીમેરાની.....	૫૮
ભાચની.....	૯, ૬૬૬, ૬૭૪
મુખની... ૨૩, ૩૭, ૩૯, ૫૧, ૮૨, ૧૨૧,	
૩૭૮, ૪૦૧, ૫૫૭	
સુરતની.....	૫૦, ૬૯, ૬૮૮

પંચાતલું ફંડ-

મુખની પારસી પંચાતલું ફંડ.....	૧૪૧,
૧૪૨, ૨૯૯, ૪૧૩, ૪૫૫, ૫૬૮, ૫૭૦,	
૫૮૯, ૬૦૩, ૬૦૪, ૬૦૬	
એ ફંડના તરત્તીઓ... ૨૬૯, ૪૧૮, ૪૫૫,	
૫૫૭, ૫૯૫, ૫૯૯, ૬૦૬, ૬૪૫,	
૬૪૮, ૬૭૩	

કુંગરવાડીની બાબદમાં પંચાતલું તરત્તીઓ	
ઉપર મોકલેલું રીકવીઝીશન	૪૫૫, ૪૫૬
તેઓ તરત્તી આલેલો જવાબ	૪૫૬
તે સામે થયેલો પ્રોટેસ્ટ	૪૫૫, ૪૫૭
પંચાતલું હીસાબની દર વરસની નોંધ... ૨૩,	
૫૧, ૮૨, ૧૨૧, ૧૫૮, ૨૦૯, ૨૨૮,	
૨૩૨, ૨૬૨, ૨૯૯, ૩૪૦, ૩૭૨, ૪૨૦,	
૪૬૦, ૫૦૮, ૫૪૮, ૫૭૫, ૫૭૮, ૫૭૯,	
૬૧૫, ૬૩૧, ૬૭૫, ૬૯૮	

ફંડયામાં ગયલી ફંડનીઓ.

૧૭૪, ૨૧૪, ૨૪૦, ૨૪૧, ૨૭૫, ૩૧૩,	
૩૫૫, ૩૮૬	
તેના લીકવીડેટરો... ૧૭૪, ૨૧૪, ૨૪૦,	
૨૪૧, ૨૭૫, ૩૧૩, ૩૫૫, ૩૬૦, ૩૮૬	

ફીશિશનરી.

કરાંચી, લાડબ હારમની.....	૨૬૭
તેના પારસી મેમબરો	૨૬૭
તેના ઝોનરરી મેમબરો	૨૬૭
મુખ, રાઇઝીંગ સન.....	૩૫૫, ૫૨૧
તેના પારસી મેમબરો.....	૩૫૫, ૩૫૬
તેના ઝોનરરી મેમબરો.....	૩૫૬
મુખ લાડબ સાઇરસ	૩૭૪
તેના પારસી મેમબરો	૩૭૪, ૩૭૫

સફે.

લાડબ ઇસ્ટરન સ્ટાર.....	૨૫૭
તેના પારસી મેમબરો	૨૫૭, ૨૫૮
તેના ઝોનરરી મેમબરો	૨૫૮
લાડબ રાઇઝીંગ સ્ટાર.....	૧૩૯
તેના પારસી મેમબરો.....	૧૩૯, ૧૪૦,
૪૪૩, ૬૧૩, ૬૧૪, ૬૧૯	
તેના ઝોનરરી મેમબરો	૧૪૦

ફંડો, જાહેર ઉભાં થયલાંમાં પારસીઓએ કરેલી મદદ-

અંગને લગતા ઉભાં થયલાં.

આગમાં નુકસાન પામેલાઓના આસરાના-

કામારીપુરાની આગમાં સપડાયેલાંઓ માટે...	૬૪૧
મલબારની ૧૮૬૫ ની આગમાં.....	૧૪૦
માથેરાનાં બગરમાં ૧૮૬૫ ની.....	૧૫૦
સુરતની ૧૮૭૭ નીમાં	૬૩૯

કેળવણીને લગતાં-

અલેક્ઝાન્ડ્રા ગર્લ્સ સ્કુલમાં, નોરથઅશ્ક પ્રાઇઝ	૬૪૩
,, નેટીવ ગૃહ ઇનસ્ટીટ્યુશનનું.	
૬૪, ૬૫, ૬૪૧	
એલરીનસ્ટન કાલેજના પુસ્તકખાના માટે...	
૬૨૭, ૬૪૧, ૬૪૩	

કાથલીક આરફનેજના ફંડમાં.....	૮૦
કેથલીક ફીસચીયન ઇનસ્ટીટ્યુશન.....	૬૪૩
ખેતવાડી કસરતશાળાનું	૫૦૫
ગ્રાંટ મેડીકલ કાલેજને નેચરલ હીસ્ટરીની ચોપ-	

ડીઝો ખરીદવા	૬૪૨
ચુનશત પરાવીનશીયલ કાલેજનું ફંડ.....	૩૦૮
જ્યોગ્રાફીકલ શોરાઇડની લાઇબ્રેરી માટે...	૧૦૦
ડીઝીકટ બેનીવોલટ શોરાઇડને.....	૩૧૭, ૬૪૧
દખણ કાલેજની ઇમારત માટે	૫૯૫
પ્રોટેસ્ટન્ટ ઇનસ્ટીટ્યુશન.....	૬૪૩
શીમેલ નોરમલ સ્કુલને	૬૪૨
બોમ્બે શીલ્ડારમોનીક શોરાઇડને ... ૩૮૨,	૬૪૨
મુખ યુનીવર્સીટીને લાટીન સ્કાલરશીપ માટે.	૬૪૨
લેડી ક્રીઅરના નામનું ઇનામ આપવા માટે...	૨૨૧
લંડન યુનીવર્સીટી કાલેજના ફંડમાં.....	૭૫
વીક્ટોરીયા જ્યુબીલી ટેકનીકલ ઇનસ્ટીટ્યુટ...	૬૦૫

સફ.

સફ.

સ્કૂલ'સ લીટરરી એન્ડ સાયેન્સીરીક	
શાશાહીનું ફંડ.....	૧૪
સુરતની ફારસી મદદેસાના ફંડમાં	૪૦૪
સેન્ટ ડેવિડસ કોલેજના મંદાનનું	૩૨૪
સંસ્કૃત ભાષાના પુસ્તકખાનાના ફંડમાં...	૯૪

ગરીબોને મદદ આપવાના—

અમદાવાદ-સંકટ નીવારણ ફંડમાં	૧૦૪
૩૬૦, ૧૪૩	
અહમદનગરમાં મોઘવારીનું સંકટ ટાલવાના	
ફંડ	૪૫
કચ્છાપોરનું જનરલ ફંડ.....	૧૪૨
કચ્છામાં રેક્યુજ હાઉસ બાંધવાનાં ફંડમાં...	૧૧૭
જોશ્યાન ફેમીલી ફંડ.....	૧૪૩
ખાનદેશ અને નાશકની રેલ માટે...	૪૩૧, ૧૪૩
ખેડાના રીલીફ ફંડમાં	૧૦૫, ૪૦૩
ગુજરાત રીલીફ ફંડમાં	૨૫૯
તેની બાકી વધેલી રકમ.....	૨૬૦
ડાંગ લીવીંગરટનની શોધ મારેનું ફંડ.....	૧૪૩
દેવીદ સાથુન એસાએલમ ફંડમાં.....	૧૨૫, ૪૧૭
ડ્રીનટરસ પેનશન આમ હાઉસ અને જોરફન	
એસાએલમ. ફંડમાં.....	૨૫૯, ૧૪૨
પ્રજ્ઞા, કોનવેટ સ્કુલના નાવારેસ આકાળને	
કપડાં તથા ખોરાકની ફંડમાં.....	૧૨૪
પેન તાલુકામાં યુવારો તથા હવાડો.....	૧૪૩
પોર્ટસમાઉથના સેલર હોમના ફંડમાં. ૫૪૫, ૧૪૩	
બંગાળના નીવારણ ફંડમાં	૧૪૩
મધરાજના, કંબલવરામ તાલુકાના વણકરોને	
આસરો આપવાના... ૭૩, ૩૭૩, ૪૦૨, ૫૯૫	
૧૪૧	
માદબલેશ્વર અસેમબલી રૂમના ફંડમાં.....	૧૨૦
માદીમ, સ્કાટીસ આરફનેજના ફંડમાં.....	૨૩૮
મુબઇ, સેન્ટ થોમસ કેલીડરલોના યુવારો...	૧૪૧
મુબઇના ડાખાખાનાના માણસોને પેનશન	
આપવાનું ફંડ રચાવવાની સુચના.....	૨૫૯
મેરીસમાં જેરી તાવથી નીરાધાર થઇ	
પડેલાંઓને.	૨૩૬
રતનાગીરી, મોઘવારીનું સંકટ ટાલવા મોખાની	
યુગ્મો	૫૯૫

રાયલ નેશનલ લાઇફ બોટ ઇન્ટરીટયુશનનાં	
ખાતાં માટે.....	૭૬, ૧૧૯
લાન્કેશાયરના કોપડના કારખાનાના મજૂરો	
તથા વણકરોનું ફંડ ૪૬, ૩૭૩, ૪૦૨	
લંડન, આલબર્ટ જોરફનેજ એસાએલમ ...	૧૪૧
,, ઇસ્ટ ઇન્ડિયા એસોસીએશનને.....	૧૪૨
,, રીજન્ટ પાર્કમાં યુવારો	૧૪૨
લંડનના લુદાં લુદાં ધર્મખાતાઓમાં	
વેંહયવા	૧૧૮, ૧૨૧, ૧૪૨
લંડનની આસપીટાલના ફંડમાં.....	૭૬, ૧૧૯
એનજલરસ ફ્રેન્ડ્સ શાશાહીના ફંડમાં... ૭૭, ૭૮, ૧૪૧	
સીધ હુદરાખાદની દેવાનશાળા અને બાગ...	૧૪૨
સુરત, મોઘવારીને માટે આસરો આપવાના	
ફંડમાં.....	૪૦૨
સુરતની જોન કુ'પનીના ફંડમાં... ૧૩૧, ૧૩૪, ૫૮૭	
સેલર હોમના મંદાનનું.....	૧૩૬, ૧૪૧
સેલરોની છપાફતનું ફંડ	૧૪૩
સેન્ટ લેનસ ચર્ચ, કાલાખાનો મીનારો...	૧૪૧
સેન્ટ વીનસેન્ટ ડી પોલના ફંડમાં.....	૭૨

ટેસ્ટીમોનીઓનાં—

આં. એચ. એલ. આનડરસનનું.....	૧૫૨
દાદાભાઈ નવરોજી પ્રોફેસરનું.....	૨૬૪, ૧૪૩
પેરી ટેસ્ટીમોનીઅલ ફંડ.....	૧૪૧
બુરુર, ડાંગ, ના કુલુ'બને આસરો આપવાના.	૧૩૯
બાંપ, પ્રાં, એફ. નું કંચી	૨૦૪
,, ,, ,, (મુબઇ)	૨૦૪
મેક્લીન, આં. જી. એમ., બોબો જેઝેટના	
અધીપતીનું.....	૪૧૯, ૧૪૩
રાયરટ નાઇટ, ટાઇમસ એફ ઇન્ડિયાના	
અધીપતીનું	૧૦૨
વીલસન, રેવરડ, ડાંગ જનનું.....	૨૮૦, ૧૪૩
હરીચંદર સુરજી, હીંડુ પેટરીઅટના	
અધીપતીનું	૧૬
તોફાનમાં નુકસાન પામેલાઓના આસરાના—	
કલકત્તાના ૧૮૬૪ નામાં નુકસાન પામેલાઓના	
આસરાનું.....	૧૩૦, ૩૧૭, ૪૦૪, ૫૯૬
એને લગતી બીજી સલા અને દેખાવ...	૧૩૦
કાલાખાના તોફાનમાં સપડાયેલાઓને મદદ...	
૧૯૯, ૨૬૧	

સફે.

મજલી પટમના, ૧૮૬૪નામાં માર્યા ગયેલાં-
ઓનાં..... ૧૩૨, ૪૦૪

દવાખાનાંનાં—

ડા० પ્રેમનરની હીસ્પેનસરીને..... ૬૪૧
માહીમ, ચેરીટીઅલ હીસ્પેનસરીનું ૨૨૪
રગતપીતના દરદીઓ માટે જુદા વારડ ૪૦૩
વાંદરા હીસ્પેનસરી..... ૬૪૧, ૬૪૩

દુકાલનાં—

આયરલૅન્ડના દુકાલનું ૬૮૩
ઈરૅન્ડનું દુકાલ ફંડ..... ૬૪૨
કલકત્તાનું „ ૬૪૧
ખાનદેશ તથા દખલ મરાઠાનું ૫૭૦, ૫૭૧
હુપે નામે કલેક્ટર ઉપર આવેલી ચલણી તોટા. ૫૭૧
દુધખાનું..... ૫૭૧
દખલ મરાઠાનું દુકાલ નીવારણ ફંડ..... ૬૪૩
દખલના ૧૮૬૪ નાં દુકાલ વખતે શેક
ફસલમજી જ. જીજીભાઈએ મોકલેલા રૂ.
૧૦૦૦૦૦) એક લાખ અને ૭૦૦૦) ચો.
ખાની ચુજો ૧૩૨
બંગાલ હલાકાતું દુકાલ ફંડ ૪૭૮
„ તથા મધરાજ હલાકાતના ૧૮૬૬ ના
૨૦૪, ૨૦૫

તેમાં મુજરાતના જરૂરોતીઓની મદદ ૨૦૫
બંગાલના દુકાલ માટે ફેનસી બજાર..... ૨૧૭
મધરાજ હલાકાત ૧૮૬૩ નું ૫૮૫
માનચેરટરના દુકાલ ફંડમાં ૬૪૧
મારવાડ, ઉત્તર બાજુનાં, ૧૮૬૬ નાં..... ૨૮૭
લાનકેશાયર દુકાલ નીવારન..... ૬૪૧
વાવ્ય ખુણાનાં. ૧૮૬૧ ના ૪, ૫૮૫, ૬૪૧

પ્રજા ઉપયોગી—

અમદાવાદની ૧૮૭૫ ની રેલવે ફંડ..... ૫૪૧
અમેરીકન પ્રેસિડેન્ટ લીનકનની તરવીર
ખરીદવા. ૧૭૦
આરકુ, વીક્ટોરિયા ગારડનસમાં. ૪૦૫
એથી-હારીકલચરલ શાશાહીના ફંડમાં
૮૦, ૧૬૫, ૩૦૬ .

સફે.

ઈન્ડિયન પ્રેસિડેન્ટ હીપા. ને શીતલાના અખતરા
માટે. ૬૪૨
ગ્રુડે, કારપોરેશનના મુદરાલેખ સાથેના..... ૬૩૭
ટાઉન હોલમાં પીઆનફોરટ..... ૪૬૧
ડ્યુક ઓફ એડીનબરોને માનપત્ર આ-
પવા..... ૩૧૮, ૬૪૨
નામદાર પ્રીનસ ઓફ વેલ્સને આદરસતકાર
આપવાના..... ૫૩૩, ૫૩૪, ૬૪૩
એ માટે મયુનીસીપલ લીબેરીમાંથી
લીધેલાં નાણાં ૫૩૪
તેમાંથી કપિલા ખરજો..... ૫૩૪
પંડીત દયાનંદ સરસ્વતીના ભાષણો માટે
મંડપ ફંડ..... ૫૨૩
શ્રીટીશ મનવારોના કાફલાના માણસોને
જીવાઈત આપવાના ફંડમાં..... ૪૦૬
મયુનીસીપલ કારપોરેશનને માટે સીલ
કેતરાવવા ૫૮૩, ૬૪૩
માહીમમાં એક જાહર યાગ બનાવવા
માટે..... ૫૩૮, ૬૪૩.
ગીનારો, મેસ્ટરવાનજી હાં ૬૨૭૨ની
યાદગારીમાં. ૩૮૦
મુબઈ જુદા જુદા લતાઓ ઉપર કુવારોઓ
બાંધવા ૬૪૨
„ જુદી જુદી એસોશીએશન, લાઇબ્રેરી
અને દવાખાનાના ફંડમાં..... ૬૪૨
મુબઈના ઇંગ્લેન્ડના જીમખાનાના મકાન
માટે. ૫૩૦, ૬૪૩
એ જીમખાનાના શેક્ટરીએ સર કા. જી.
પર લખેલો પત્ર..... ૫૩૦
એ માટે દેશનું નાણું લેવા કેટલાક
ઈંગ્લેન્ડએ લીધેલો વધો..... ૫૩૧
એ મકાનના ફરનીચર માટે..... ૫૩૧, ૬૪૩
લંડન, શેકસપીઅર પે ફંડમાં..... ૬૪૩
વિક્ટોરિયા અને આલબરટ મ્યુજીયમમાં ભરા-
યેલાં પ્રદર્શણના ફંડમાં ૪૪૨
સર હી. મા. પીટીટ નેટીવ પ્રાક્સ એક્સચેન્જ
હોલ ૫૩૨
સુરત, કીલ્લાની પાસે નદી કાંઠે બગીચો... ૩૦૮
સુરતની સર કા. જી. આસપીટલના પ્લાન
માટે ૬૩૬

સફે.

હાગકાંગમાં બેડરટાંડ ઉભું કરવા ૧૮૦
હિંદુ પુનર વીહવાના ફંડમાં ૩૨૩

યાદગારીને લગતાં—

આલખરટ એડવરડ ઇનરટીટયુટની ઇમારતના
ફંડમાં..... ૬૬૮
એલીસ, આં બી. એચ. ની..... ૨૮૩
કરસનદાસ મુલજીની યાદગારીનું..... ૩૭૬
કામ્બલીની લગાઇમાં માર્યા ગયલાની યાદમાં
મીનાશે બાંધવા..... ૭૦
કુતરાઓમાટે શાકરખાઇ આસપીટાલમાં શેડ... ૫૧૩
ડાં ભાઉ દાજીની યાદગારીનું..... ૫૦૧
તસવીર, દાદાભાઇ નવરોજીજીની માટે ૨૯૫
,, સર કા. જી. ની માટે, એલશી.
હાલેજના પ્રાં અને વીદ્યારથીઓએ..

૧૨૭, ૬૪૧

,, સર ગારટલ ફ્રીઅરની માટે યથેલું... ૨૧૯
દવાખાનું, આં બાં પે. શે. ની યાદગારીમાં
રચાપવાને યથલું ફંડ..... ૨૪, ૮૨
નારથબક્ક ગારડનનું ૪૩૦
નેશનલ મેમોરીઅલ ફંડ ૨૭
પરસ, ડાં મારટીન હાઉંગને માટે યથલું... ૧૭૯
પ્રીનસ ઓફ વેટસની યાદગારીનું ફંડ..... ૫૪૪
૧૨૮, પ્રીનસીપલ ડાં જીન હારકનેસનું... ૩૪
તેનું નેટીવ જનરલ લાઇબ્રેરીમાં મુકાવું... ૩૪
બાહવલાં, કાવચજી જાંગીરજી રેડીમનીનું ...
૩૭૮, ૩૭૯, ૫૫૯

,, જગનનાથ શંકરશેકનું ૧૦૨
તે માટે શેરીફ બોલાવેલી જાહેર સભા ૧૦૨
તેમાં મુકાએલું એમેડમેંટ ૧૦૨
એક પારસીએ તેના કાષિલા કુરચા... ૧૦૨
,, દેવીડ યાશુનનું..... ૧૩૫
,, નામદાર પ્રીનસ ઓફ વેલસનું..... ૬૭૧
,, સર બારટલ ફ્રીઅરનું..... ૨૧૮
તે માટે શેરીફ બોલાવેલી જાહેર સભા ૨૧૮
ચુરત તથા પ્રજામાં સભાએ... ૨૧૮, ૨૧૯
,, સર રીચરડ રેમપલનું કરવા માટે
૬૮૫, ૬૮૬
તે માટે શેરીફ બોલાવેલી સભા... ૬૮૫

સફે.

મ્યુઝીયમ, માહરાણી વીક્ટોરીયા મ્યુઝી.
એંડ ગારડન્સ..... ૨૬, ૨૭, ૧૧૫
લાસ મેયોની યાદગારી માટે..... ૩૯૪
વીક્ટોરીયા એંડ આલબરટ મ્યુઝીયમ... ૨૭,
૧૭૬, ૪૦૫, ૪૪૨

,, મ્યુઝીયમ એંડ ગારડન્સ ૧૭૬,
૬૪૧, ૩૦૬

શેડ, જાનવરોની સારવાર માટે ૫૧૩
રકાશીય એડ્યુકેશનલ શોશાઇટી, ને જાન
કાનન હાઇ સ્કુલ માટે..... ૫૦૭
રકાશરીપ, એલ. આર. રીડની યાદગારીમાં..... ૫૬૪
,, સર જે. આર. કરનાકની યાદગારીમાં... ૫૬૪
સર જ. જી. બીજા બારોનેટની યાદગારીનું

૬૦૫, ૬૪૩

સર જેસફ આરનોલ્ડની યાદગારી માટે... ૨૮૧
સર સેમ્યુઅલ શીટ્ઝરલ્ડ મેમોરીયલ ફંડ ... ૬૪૩
લગાઇમાં માર્યા ગયલાઓના આસરાના—

અફગાન લગાઇમાં માર્યા ગયલા તથા હાએલ
યથલાઓનું ૬૬૯
ફ્રાન્સ તથા જરમનીની લગાઇમાં હાએલ
યથલાઓનું ૩૭૪, ૬૪૨

રકાશરીપ—

આ. બી. એચ. એલીસની ૨૮૩
સર જ. જી. બે. ઇ. દેશાવરોના હોઠરાઓને... ૫૬૫
સર જેસફ આરનોલ્ડની ૨૮૧

રચાંબ—

અલેક્ઝાંડરીયા ખાતે, જોન ઠાનનની કબર
ઉપર ૫૦૭
ડી. શી. આનરરીની કબર ઉપર ૪૫૧
ફેટી, પારસીઓને લગતાં ઉભાં યથલાં—

અંલુમનના—

અમદાવાદની જરથોસ્તી અંલુમનનું... ૧૪૫,
૧૪૬, ૩૦૮, ૩૬૦, ૫૬૪
કલકત્તાની ,, ૬૬
એ ફંડનું તરરટ દીડ ૧૦૦
તેનો છપાવણે દીસાખ..... ૧૦૦

સફે.

ગંદેવીની જરથોસ્તી અંબુમન	૫૫
મીનની ,, ,, ...૪૨૫, ૪૩૬, ૫૭૦	
નવસારીની ,, ,,	૬૨૭, ૬૨૯
પુણાની ,, ,,	૭૯
ભરૂચની ,, ,, ... ૧૮૬-૧૯૧, ૩૪૩	
મધરાજની ,, ,,	૬૦૩
મુંબઈની ,, ,, ...૩૨૫, ૩૫૬, ૬૪૨	
યુરોપના જરથોસ્તીઓનું ફંડ... ૧૯, ૫૫૮, ૬૧૩	
એ ફંડના અધીકારીઓ	૧૯, ૨૧
સરનશીનો	૧૯, ૨૦
સેફ્ટરીઓ	૧૯, ૨૧, ૨૯૨
તરસરીઓ	૧૯, ૨૦, ૨૧, ૧૩૩
કારોબાર મંડલીનું પહેલું કામ	૨૦
ભુમીદા કીચેલા જરથોસ્તીઓ	૨૦, ૨૧
ફરીથી કચેલી મરામત	૨૧
ફંડમાં ભરાયલી રકમો	૨૧
કોતરેણી લેખ	૨૦
શીંગાપોરની જરથોસ્તી અંબુમનનું	૫૦
સુરતની ,, ,, ... ૪૧૭, ૫૨૬	

ફળવણીના—

એકન, પારસી લાઇબ્રેરીનું ફંડ	૩૧૯
કલકત્તા, પારસીઓ માટે લાઇબ્રેરીનું ફંડ...	૯૯
કાંદાવાલા મોહલ્લા લાઇબ્રેરીનું છુક ફંડ...	૩૩૩
ખા. બા. પ્રી. ડો. સંગ્રાહનું	૬૧૦, ૬૩૦
ગંદેવી, એંગલો વર્નાક્યુલર લાઇબ્રેરી	૩૯૦
,, કા. બા. રેડીમ્પ્શન ઇંગલીશ સ્કુલ ફંડ	૮૬
જરથો. છોકરી નીશાળ મંડલીમાં ધનામ માટે..	૬૩૩
બાહરેકાટ, ઇમમુવમેટ લાઇબ્રેરીના ફંડમાં...	૩૦૩, ૩૦૪
ભરૂચ, ઇંગલીશ સ્કુલના વી. એપડી અપાવા..	૧૪૭
,, લાઇબ્રેરીના ફંડમાં	૧૪૭
મઉ, જોરાવરીઅન સ્કુલ ફંડ	૭૫
સુરત, નાનપરા, નેરીવ રીડીંગ રૂમ એડ લાઇબ્રેરી.	૨૫૦
,, રસ્તમપરા, જરથોસ્તી રીડીંગ રૂમ...	૨૩૦, ૩૯૧

ગરીબોને મદદ—

ઇ. સ. ૧૮૭૧ ના ધરાન દેસના જરથો. ઉપર
પરેલા દુકાન નીવારણનું... ૩૬૫, ૩૬૬, ૩૬૭

સફે.

દેશાવરોના ગરીબ જરથો.ના આસરા માટે...	૩૧૭
,, ,, ને મુકતાદ ટાંકણે.	૩૯૬
લાયાર ધરાનીઓના જીજ્ઞા ફંડમાં	૬૪૨
,, ,, ને ખાણુ આપવા	૬૪૨
સુરત, ગરીબ જરથો.ના આસરા માટે	૭૨

દવાખાનાનાં—

હિવાડેના ધરમના દવાખાનાનું	૪૨૫
લવણ વાડીઆ ડીસ્પેન્સરીની ધમારત માટે...	૧૩૮

દોષમાંનાં—

અહમદનગરનાં દોષમાંનું ફંડ	૧૮૪
એડનના દોષમાંના ફંડમાં	૨૦૬
કરાંચીના અંબુમનના દોષમાંનું ફંડ... ૫૨૯, ૫૬૪	
કલકત્તાના ન. શો. ઉમરીગરના દોષમાંની	
દે. ફરી બાંધવા	૯૬, ૯૭
ગંદેવીના અંબુમનના દોષમાંના ફંડમાં ...	૩૨૬
કુંગરવાડીના મુકદમાના ખરચનું ફંડ... ૫૩૬,	
૫૩૭, ૬૪૩	
તારાપોરના દોષમાંનું ફંડ	૧૮૫
બીલીમોરના દોષમાંનું ફંડ,	૬૮૬, ૬૮૭

ધર્મક્રીયાનાં—

અમદાવાદના જરથો. નસાસાલારોના ફંડમાં	૧૪૫
આકોલાની દરેદમેહરમાં આકરમાં, બાજ	
જશનો તથા ધાદબારની ક્રીયા	૪૩૮
દાદીબાઇ નોશરવાનજીના આતશબેહરાંમ તથા	
આદરાનના ખરચ સાથે	૪૪૮
પુણાના નસાસાલારોનું ફંડ	૨૪૮
એ ફંડ સ્થાપવાનો ઠેઠાવ કરવા મલેલી સળા.	૨૪૮
એ ફંડનું તરફદારી	૨૪૯
મુંબઇ ખેતવાડીના શેણેનશાહી જરથો.ના	
ધાદબારનું	૩૧૬
મુંબઇ, ખેતવાડીના શેણેનશાહી જરથો.ના	
બાજ તથા જશનનું	૩૧૬
મુંબઇ, ખેતવાડીના શેણેનશાહી જરથો.ના	
મુકતાદનું	૩૧૬
વરોડરા, દરેદમેહરના ફંડમાં	૬૦૪
સુભાલી, દર વર્ષે ધાદબાર કરવાના	૬૧૨

સફ.

ધર્મશાસ્ત્રાનાં-

મુ'બજ, ચોપાની, ધરાંતીઓની	૬૪૨
વરોડાની ધરમશાસ્ત્રા માટે	૨૬૫

પરસ આપવા માટે-

બીમજી જીવનજી રહેલીઓને.....	૨૬૬
મા. લી. દાંતરીઓને, ધરાંત વળી વખતે...	૧૫૪

પાંચરાપોલને લગતાં-

પોરબંદરની	૧૪૧
મુ'બજની	૩૯, ૩૮૮, ૫૯૫
મુરતની	૧૧૪

અગ્રાવ માટે-

બાણેરકોટનું અગ્રાવ ફંડ.....	૩૦૩
-----------------------------	-----

યાદગારીના-

એ. ફ. આલખમેસના ખરટ માટે.....	૨૬૪
ખુ. નો. કામાજીની યાદગારીના જરથોઁ વીદ્યારથીઓને ઉત્તેજન આપવાનાં	૪૪૫
ખાં બાં પે. શ્રો. ની યાદગારીનું.....	૨૪
ડોસાભાઈ શોશાજી મુનશી રકાવરશીપ.૩૪૨,૪૨૦ તસીર, આદરજી બીખાજી રોસની.....	૨૫૦
" એદજી પેસનનજી સાસવાશાની.....	૩૩૫
" ખુરશેદજી નરશવાનજી કામાજીની ...	૩૪૯
" બીજા સર જ. જી. ની ચીનના જરથોઁ તરફથી	૫૯૭
" રૂ. જ. જીજીભાઈની	૪૦૬
નવરોજજી ફરુનજીની યાદગારીનું.....	૧૧૪
એને લગતી કમીટી	૧૧૫, ૧૧૬
ફ. કા. બનાજીની યાદગારીનું યાદગાર ફંડ ...	૯૬
ફ. કા. બનાજીની યાદગારીમાં. ફ. કા. ધનરીટપુટ	૨૯
તેને ખુરશે કમીટીની કીઆ.....	૨૪૭
જુવોરો, ખ. મા. ચરાઈની યાદગારી માટે...	૨૨૦
ખ. શ્રો. વાડીઆની યાદગારીનું' ફંડ ...	૪૦
એ માટે મહેસી સમા.....	૪૦
મંજલકંથી મંજલેલા જુવાઇ.....	૪૧
ખનરમેટ બીટમાં અગ્રાવેલા જુવાઇ.....	૪૧
તેપર મપરો ખરથ.....	૪૨
તેપર મુરુનું પડીમાજ.....	૪૨
જુવાઇપર જોનરેલા લેખ	૪૨

સફ.

ખરટ, રસ્તમજી જ. જીજીભાઈનું.....	૪૧૩
મેદરજીમાં કંવાળખાનાનું'	૪૦૮
મેદરજીમાં જાનનું' ફંડ.....	૪૦૭
મેદરવાંનજી નરશવાંનજી ભાવનગરીનું'.....	૪૨૮
મેદરવાંનજી ફરોમજી પડિની યાદગારીનું'...	૫૫૬
એની કમીટીપર મોહમેલી અરજ.....	૫૫૬
મેદરવાંનજી ફ. પડિ, ખરટ ફંડ.....	૧૭૦
રસ્તમજી જમશેદજી જીજીભાઈની યાદગારીનું.	
૪૧૦, ૪૧૩, ૫૭૫, ૬૪૩	
રજાવરો ખાતે ભરાયેલી રકમે.....	૪૧૩
વાજીંગો, ગયાજી ઉત્તેજક મંડલીને	૩૪૬
રકાવરશીપ, ડો. શ્રો. કામાજીની યાદગારીમાં. ૫૦૭	
" મેદરવાંનજી ફ. પડિની યાદગારીમાં. ૫૮૧	
સર. જ. જી. જરથોસ્તી મદરેસા...૩૭, ૫૭, ૮૨	
સર જ. જી. જાનસમેસન ફંડ.....	૩૦, ૬૫
રવાંતોને અવલ મંજલ પેદિયાડવાનાં-	
ભરથના જરથોઁ રવાંતોને અવલ મંજલ	
પુગાડવાનું' ફંડ	૧૮૫
મુ'બજના જરથોઁ રવાંતોને અવલ મંજલ	
પુગાડવાનું' ફંડ.....	૮૨, ૮૩
વરોડા, શેહેર તથા કાંપના જરથોઁ રવાંતોને	
અવલ મંજલ પુગાડવાનું'.....	૧૦૪
વલસાડના જરથોઁ રવાંતોને અવલ મંજલ	
પુગાડવાનું' ફંડ	૧૪૨
મુરત, રસ્તમજીના ભગરીપા મોજેદ તથા	
મેદરોનોના રવાંતોને અવલ મંજલ પુગાડ	
વાનું'.....	૩૫, ૩૬

સર અવસરે ભરાયેલા-

ઉમરખાંમાં...૩, ૬, ૭, ૧૦, ૧૧, ૧૨, ૧૩,	
૧૮, ૧૯, ૨૩, ૨૫, ૨૬, ૨૮, ૩૦, ૩૧,	
૩૩, ૪૦, ૪૩, ૪૪, ૪૫, ૪૮, ૪૯,	
૫૦, ૫૧, ૫૩, ૫૪, ૫૮, ૫૯, ૬૧, ૬૨,	
૬૩, ૬૪, ૬૯, ૭૦, ૭૧, ૭૨, ૭૩,	
૭૪, ૭૬, ૮૪, ૮૬, ૮૭, ૧૦૦, ૧૦૪,	
૧૧૦, ૧૧૬, ૧૧૭, ૧૧૮, ૧૨૦, ૧૨૧,	
૧૨૨, ૧૨૩, ૧૨૪, ૧૨૭, ૧૨૬, ૧૩૩,	
૧૩૫, ૧૩૬, ૧૪૧, ૧૪૨, ૧૪૪, ૧૪૫,	
૧૪૬, ૧૪૭, ૧૫૦, ૧૫૧, ૧૫૩, ૧૫૫,	
૧૫૭, ૧૬૧, ૧૬૨, ૧૬૪, ૧૬૭, ૧૬૮,	
૧૭૨, ૧૭૩, ૧૭૮, ૧૭૯, ૧૮૦, ૧૮૩,	

સદે

૧૯૫, ૧૯૬, ૨૦૨, ૨૦૭, ૨૦૮, ૨૧૬,	
૨૧૯, ૨૨૩, ૨૨૫, ૨૨૭, ૨૨૯, ૨૩૦,	
૨૩૧, ૨૩૮, ૨૪૬, ૨૪૮, ૨૪૯, ૨૫૦,	
૨૫૨, ૨૫૬, ૨૫૭, ૨૫૯, ૨૬૦,	
૨૬૪, ૨૬૫, ૨૬૭, ૨૭૧, ૨૭૫, ૨૭૭,	
૨૭૮, ૨૮૧, ૨૮૫, ૨૯૦, ૨૯૩, ૨૯૬,	
૨૯૭, ૨૯૯, ૩૦૧, ૩૦૨, ૩૦૪, ૩૦૫,	
૩૧૧, ૩૧૭, ૩૧૮, ૩૨૦, ૩૨૫,	
૩૩૬, ૩૩૯, ૩૪૦, ૩૪૧, ૩૪૨, ૩૪૩,	
૩૪૬, ૩૪૭, ૩૫૦, ૩૫૧, ૩૫૨, ૩૫૩,	
૩૫૭, ૩૫૮, ૩૬૦, ૩૬૧, ૩૬૪,	
૩૭૪, ૩૭૫, ૩૭૭, ૩૭૮, ૩૮૦, ૩૮૨,	
૩૮૪, ૩૮૬, ૩૯૨, ૩૯૩, ૪૦૧, ૪૦૬,	
૪૧૫, ૪૧૭, ૪૧૯, ૪૨૦, ૪૨૫, ૪૨૭,	
૪૨૯, ૪૩૧, ૪૩૩, ૪૩૪, ૪૩૫, ૪૪૦,	
૪૪૭, ૪૫૨, ૪૬૦, ૪૬૨, ૪૬૩, ૪૬૮,	
૪૬૭, ૫૦૪, ૫૧૧, ૫૨૦, ૫૨૧, ૫૨૨,	
૫૨૩, ૫૨૪, ૫૨૭, ૫૩૩, ૫૩૮, ૫૩૯,	
૫૪૩, ૫૪૪, ૫૫૬, ૫૫૭, ૫૫૮, ૫૬૧,	
૫૬૨, ૫૬૩, ૫૬૫, ૫૬૬, ૫૬૮, ૫૭૦,	
૫૭૫, ૫૭૬, ૫૮૦, ૫૮૩, ૫૮૬, ૫૯૦,	
૫૯૭, ૬૦૪, ૬૦૬, ૬૧૨, ૬૧૯, ૬૨૪,	
૬૨૬, ૬૩૪, ૬૩૫, ૬૩૬, ૬૪૫, ૬૪૬,	
૬૪૭, ૬૪૮, ૬૫૨, ૬૫૩, ૬૬૧, ૬૬૨,	
૬૬૪, ૬૬૬, ૬૬૮, ૬૭૦, ૬૭૨, ૬૭૩,	
૬૭૫, ૬૭૬, ૬૮૫, ૬૮૮, ૬૯૦, ૬૯૬,	
૬૯૭, ૭૦૦, ૭૦૧, ૭૦૨, ૭૦૪	
ધર બ'ધાનુ' તેની ખુશાલીમાં	૧૦૪
દેરેદેરે પરચારી તેની ખુશ લીમાં...	૧૩૯,
	૨૯૧, ૩૨૦
નવન્નેતમાં...	૪, ૩૮, ૫૩, ૬૦, ૧૧૬,
	૧૪૩, ૨૧૧, ૩૭૪, ૩૯૪, ૩૯૫,
	૪૬૧, ૫૦૭, ૫૫૭, ૫૭૦
લગનમાં.....	૧૦૦, ૨૧૧, ૩૯૪, ૪૦૭,
	૪૨૫, ૪૬૧, ૫૭૦, ૬૩૧
વરસી ટાંકણે.....	૬૧
શાલગરેદની ખુશાલીમાં	૬૩

ફાંસી, પારસીઓને દીધેલી—

કાવરાજ બેજનજી સુરતીને..... ૪૮૦

સદે

નરસવાનજી બેદરાંબજી બાઈતાને.....	૪૮૦
રતનજી રસતમજી દેશાઈને.....	૫૩૩

બાળવો, હીંદુસ્થાનમાં ઉઠવાના સંઘર્ષમાં—

પારસી કંઠાકટરે ખમેલી નુકસાની..... ૫૨૧

બાલુએ, ખણીતી પારસી—

૪૩, ૧૬૨, ૧૬૩, ૧૬૭, ૧૬૫, ૨૨૫,	
૨૨૯, ૩૨૨, ૩૩૦, ૩૬૦, ૫૬૦, ૫૭૫	

બાલુદુરી—

ખડકી, એક પારસીએ મારેલો વાઘ	૬૨૪
ખડકી, એક પારસીએ મારેલો વાઘ.....	૩૭
બાંધાબોરીવાલા બમનજી રામજી વરાએ	
મારેલા ૧૫ વાઘો	૨૯૩
તલવારના અપેટા ખાઈ મગોલ મોરો પકકનાર	
“અપેટા ખાઈ”	૪૪૬
તારાપોરમાંથી ભાગ્યા નામના છુટારાને ઢાકારવા	
પારસીની	૨૦૬
તારાપોરવાલા રતનજી નાનજીએ તલવારથી	
મારેલા વાઘો.....	૨૯૩
ધરમપોર, ખેરલાઉ ગામમાં, એક પારસીએ	
વાઘ માર્યો	૨૯૩
,, પારસીએ ડીંગેલાંથી મારેલો વાઘ..	૩૮૨
,, વાઘોને ઘેરીને મારી નાંખ્યા	૩૮૨
ધાઉકામાલનાં ગામડામાં, મારેલા બે વાઘો...	૪૩૨
નારંગેલવાલા નરસંગજી રતનજી વાંકડીઆએ	
કરેલા વાઘના શોકાર	૨૯૩
પલશી ગામમાં એક પારસીએ વાઘ માર્યો...	૪૩
કુડશર તાલુકામાં બીલ લોહના કુલજ વખતે	
એક પારસીની બાલુદુરી.....	૪૧૫
લોની અને ધાડગામની વચ્ચે છુટારાએ	
સામે એક પારસીએ કરેલી	૫૬૭
વાંસડા, બ્રહ્મજી નામના જંગલમાં વાઘ	
તથા વાઘણુ	૩૭૭
,, જમણીઆ ગામમાં પારસીએ મારેલો	
વાઘ	૪૩૨
,, મવાસ ગામમાં એક પારસીએ	
મારેલો વાઘ.....	૨૪૬
,, મોવાસ નામના જંગલમાં એક રાતમાં	
મારેલાં બે વાઘો.....	૪૩૫

સફે.

હુદરાબાદ, દખલ, એક પારસીએ મારેલો
ચીતો વાધ ૫૨૨

બાહુવલાં, પારસીઓના—

એદલજી ફરામજી આલખલેસતુ ૨૬૪
કાવરાજી નંગીરજી રેડીમનીતુ ૩૭૮, ૬૪૦
બ. હો. વાડીઆતુ, અ. હો. વાડીઆએ
કરેલું ૪૨
બ. મા. ચરાફતુ, તેમના બેટાએ કરેલું... ૨૨૦
મેદરવાંનજી ફરામજી પાંડિતુ ૧૭૦
ર. જ. હજીભાઈતુ ૪૧૩
સર જ. હ. તુ' જીભ સર જમશેદજી
અને બાનુએ કરેલું ૪૩, ૫૯૫

બેંકો, પારસીઓનો સંબંધ—

ધમપીરીઅલ બેંકીંગ એન્ડ ટ્રેડીંગ કું. ૧૩૭, ૪૨૮, ૫૫૬
ધરત ઈડીઆ બેંક ૧૩૭
ધરતરન ફીનાન્સીયલ આરોથીએચન ૧૩૭
ઈડીઅન પેનીનશુલા લંડન એન્ડ ચાઇના બેંક
૧૩૭, ૧૭૩
ઈડી હજીપશીયન લંડન એન્ડ બોમ્બે બેંક... ૧૭૩
એશીઆટીક બેંકીંગ કારપોરેચન ૧૩૭
કમરથીયલ બેંક ઓફ ઈડીઆ ૧, ૨૬,
૩૯, ૫૩, ૪૬૩
ગવર્મેન્ટ એવીંગસ બેંક..... ૧, ૩૯, ૪૧૪, ૪૬૫
ગ્રાંડ ફીનાન્સ કું. ૧૭૩
ન્યુ બેંક ઓફ બોમ્બે ૨૪૦
ફીનાન્સીયલ આરોથીએચન ઓફ ઈડીઆ
એન્ડ ચાઇના ૧૩૭, ૧૭૩
ક્રાઇસ લેન ડીસકાઉન્ટ એન્ડ બેંકીંગ કું
૧૭૩, ૪૬૩
બેંક ઓફ ઈડીઆ..... ૮૫, ૧૩૭, ૪૨૮
બેંગાલ ક્રેડીટ મોબીલિયર (કલકત્તાની) ... ૧૭૩
બોમ્બે જનરલ ક્રેડીટ એન્ડ ફીનાન્સીયલ
કારપોરેચન ૧૭૩
" નાઈટ સ્ટોક કારપોરેચન..... ૧૩૭
" ટ્રેડીંગ એન્ડ બેંકીંગ કું ૧૭૩
" પ્રેસીડેન્સી બેંક..... ૧૩૭, ૧૭૩,
૨૧૩, ૫૫૩, ૫૮૪

સફે.

બોમ્બે બેંક... ૧, ૨૬, ૫૩, ૮૫, ૧૨૯,
૧૩૭, ૧૭૩, ૨૭૫, ૨૭૮,
૪૦૧, ૫૬૪
" બ્રીટી બેંક..... ૧૩૭, ૪૨૮
મરકનટાઇલ બેંક ઓફ બોમ્બે..... ૪૧૩, ૬૩૯
મોફુસીલ ફીનાન્સીયલ આરોથીએચન ... ૧૭૩
રાએલ ફીનાન્સીયલ ૧૭૩
રાએલ બેંક ઓફ ઈડીઆ... ૧૩૭, ૩૭૩, ૪૬૩
સેન્ટરલ ઈડીઆ ફીનાન્સીયલ કારપોરેચન...
૮૫, ૧૭૩
" બેંક ઓફ વેસ્ટરન ઈડીઆ..... ૧, ૫૫૩

બંદોબસ્તો,

અંબુમનને લગતા—

બોમ્બેના બજાર સંબંધી..... ૪૪૩, ૧૦૮
રોલેનથાલી પારસીઓમાં એક વડો દરગુર
નેમવા..... ૪૪૩
વેપારીઓએ (મુબઇના) કરેલા—
મુબઇના ખાટકીઓએ પારસીઓ સાથે કરેલા. ૧૨૪
૩ અને રોરના વાએદાનો..... ૧૫૩

ભાષાણો. પારસીઓએ કરેલાં—

એનોલોજીકલ શાયાઈની સંબંધમાં..... ૧૮૫
એન્ડ્રશ લાઇબ્રેરી, ચુરતનીમાં ૧૧૭,
૧૭૫, ૧૬૪, ૨૪૮, ૨૯૪
ધરત ઈડીઆ એરોથીએચનના સંબંધમાં
(લંડનની)..... ૧૯૧
ધરત ઈડીઆ એરોથીએચનની મુબઇની
ચાખાના સંબંધમાં..... ૧૫૧
માંટ કાઉન્ટ મેડીકલ શાયાઈની સંબંધમાં..
૬૩, ૩૩૦, ૧૩૪
જરૂરની ધર્મ પુસ્તકો વીંગ ધાં દાઉત્રે...
૧૦૩, ૧૦૬
" ધર્મ વીંગ ધાં દાઉત્રે કાપિયુ'...
૮૯, ૧૨૭
નેઇનલ ઈડીઅન એરોથીએચનના સંબંધમાં
૪૧૭, ૫૦૭, ૫૨૭, ૬૬૯
પરગીઓએ જનરમાં કરેલાં... ૬, ૩૭, ૬૪,
૬૫, ૧૦૪, ૧૩૧, ૧૪૨, ૧૮૩, ૧૮૫,

સફે.

૨૦૭, ૨૦૮, ૨૨૨, ૨૩૨, ૨૩૪, ૨૫૫,	
૨૫૭, ૨૬૧, ૨૬૨, ૨૬૪, ૨૬૮, ૨૭૦,	
૨૮૨, ૨૮૪, ૨૮૬, ૨૮૮, ૨૯૩, ૩૧૦,	
૩૧૭, ૩૩૨, ૩૫૧, ૩૭૬, ૪૨૪, ૪૫૪,	
૪૬૭, ૫૦૪, ૫૦૬, ૫૧૩, ૫૨૫, ૫૩૦,	
૫૪૦, ૫૬૧, ૫૬૭, ૫૬૯, ૫૯૭, ૬૨૫,	
૬૨૭, ૬૨૮, ૬૩૪, ૬૪૭, ૬૪૮, ૬૫૩,	૬૫૪
ફરમજી કાવરાજી ઇન્ટરડીટ્યુટ.....	૨૬૧,
૨૬૮, ૨૭૯, ૨૮૨, ૨૮૬, ૨૮૭, ૩૧૯,	
૩૨૧, ૩૨૬, ૩૨૯, ૩૭૬, ૪૪૩, ૫૪૩	
ફ્રીમેશનોના જમશેદી નોરોજના મેલાવણના	
સંબંધમાં	૫૨૪
ફ્રીમેશનોની લાડજના સંબંધમાં	૪૮૪
શીશોમાંથી શાશાહીના સંબંધમાં	૯
ખીકુન શાશાહી (કલકત્તાનીના) સંબંધમાં	
૫૫, ૬૮૪	
મીકાનીકસ ઇન્ટરડીટ્યુટના સંબંધમાં	૧૪૪
યુનિટેડ સરવીસ ઇન્ટરડીટ્યુશનના સંબંધમાં	
૫૦ મારટીન હાથિગે	૭
રાએસ એશીયાટીક શાશાહીના સંબંધમાં...	
૨૫, ૫૪૩	
રાહનુમાએ માળદીઅસના સભાના સંબંધમાં	
૯, ૨૩૫, ૬૨૨	
લીટરરી એન્ડ શીલાસોશીક શાશાહીના	
સંબંધમાં.....	૯, ૧૭૦
વેસ્ટમીનીસ્ટર ડીપેટીંગ શાશાહીના સંબંધમાં	
૪૭૯	
સર જો. જી. મદરેસાના સંબંધમાં.....	૫૭
સાસુન મીકાનીકસ ઇન્ટરડીટ્યુટના સંબંધમાં	
૪૬૨, ૫૨૩, ૫૫૮	
સોશીયલ સાએનસ મંડળીના સંબંધમાં...	૧૬૫
શાશાહી ઓફ આર્ટસના સંબંધમાં.....	૩૫૯
હુમાહાઈ ઇન્ટરડીટ્યુટના સંબંધમાં... ૧૭૮	
૨૭૦, ૨૪૦, ૫૫૮	

ભૂમીકા કરવાની જગા, પારસી રવાનિને—

ઈંગલેન્ડ, વોર્મીંગ ખાતેની... ૧૯, ૨૦, ૨૧, ૫૫૮	
કાનાનોરની	૧૫૭
થર અને પારકરની.....	૫૩૯

સફે.

દીલ્લી, ફીરોઝખાદની	૩૦૭
દેવલાલી, ગરકો	૩૬૩
પેશાવરની	૧૨૩, ૩૭૭
તેની આસપાસની દેવાળ	૧૨૩
બેલમાંમની	૫૫૦
તેની પાસે રવાનોની કીયા કરવાનું મકાન...	૫૫૦
બોજગી	૫૮૦
મધરાજની	૬૦૩
રંજુનની	૫૭૧
ફરતી દેવાલ તથા દરવાજો	૫૭૧
લાહોરની	૫૭૯, ૫૮૬
હાગિઝગની	૩૭૦, ૫૨૯, ૬૮૭

મદરેસા, જુલો કેળવણી—

મરણો, મુબઈના પારસીઓમાં થયેલાં—

૫૦ સં ૧૮૬૧ માં નીપજેલાં.....	૨૫, ૨૬
,, ૧૮૬૨ ,,	૫૨
,, ૧૮૬૩ ,,	૮૪
,, ૧૮૬૪ ,,	૧૩૬
,, ૧૮૬૫ ,,	૧૭૨
,, ૧૮૬૬ ,,	૨૧૨
,, ૧૮૬૭ ,,	૨૩૯
,, ૧૮૬૮ ,,	૨૭૩, ૨૭૪
,, ૧૮૬૯ ,,	૩૧૧
,, ૧૮૭૦ ,,	૩૫૩, ૩૫૪
,, ૧૮૭૧ ,,	૩૮૫
,, ૧૮૭૨ ,,	૪૩૬
,, ૧૮૭૩ ,,	૪૬૪
,, ૧૮૭૪ ,,	૫૧૬
,, ૧૮૭૫ ,,	૫૫૧
,, ૧૮૭૬ ,,	૫૭૭
,, ૧૮૭૭ ,,	૬૧૬
,, ૧૮૭૮ ,,	૬૫૭
,, ૧૮૭૯ ,,	૬૮૦
,, ૧૮૮૦ ,,	૭૦૭

મરણના કારણો—

૫૦ સં ૧૮૬૬ ના	૨૧૩
,, ૧૮૬૭ ના	૨૩૯, ૨૪૦

સફે.

૪૦ સં	૧૮૬૮ ની	૨૭૪
„	૧૮૬૯ ની	૩૧૨
„	૧૮૭૦ ની	૩૫૪
„	૧૮૭૧ ની	૩૮૫, ૩૮૬
„	૧૮૭૨ ની	૪૩૭
„	૧૮૭૩ ની	૪૬૪, ૪૬૫
„	૧૮૭૪ ની	૫૧૬, ૫૧૭
„	૧૮૭૫ ની	૫૫૧, ૫૫૨
„	૧૮૭૬ ની	૫૭૭, ૫૭૮
„	૧૮૭૭ ની	૬૧૭
„	૧૮૭૮ ની	૬૫૭
„	૧૮૭૯ ની	૬૮૦
„	૧૮૮૦ ની	૭૦૭

લઢાઓ ઉપરના મરણની સંખ્યા—

૪૦ સં	૧૮૬૧ ની	૨૬
„	૧૮૬૨ ની	૫૨
„	૧૮૬૩ ની	૮૪
„	૧૮૬૪ ની	૧૩૬
„	૧૮૬૫ ની	૧૭૨
„	૧૮૬૬ ની	૨૧૩
„	૧૮૬૭ ની	૨૩૯
„	૧૮૬૮ ની	૨૭૪
„	૧૮૬૯ ની	૩૧૧, ૩૧૨
„	૧૮૭૦ ની	૩૫૪
„	૧૮૭૧ ની	૩૮૫
„	૧૮૭૨ ની	૪૩૬
„	૧૮૭૩ ની	૪૬૪
„	૧૮૭૪ ની	૫૧૬
„	૧૮૭૫ ની	૫૫૧
„	૧૮૭૬ ની	૫૭૭
„	૧૮૭૭ ની	૬૧૬, ૬૧૭
„	૧૮૭૮ ની	૬૫૭
„	૧૮૭૯ ની	૬૮૦
„	૧૮૮૦ ની	૭૦૭

માન, પારસીઓને મરણ—

આરોધીએટ, મેટ. સીટન એટ આપરલની
રસાવણીઓની મંડીના ૬૪૫

સફે.

ધનામો, પારસીઓને મરણ, જુલો ધનામો.

ઈલસ્ટ્રેટ્ડ ટાઇમસનું મત, પારસીઓ માટે...

૨૯૮, ૨૯૯

ઉડમણી, ડો. પે. ધાસવાલાના જુદે જુદે ફેક્ટો

૬૦૬

„ બરજેરજ બીખાજ શહી આરનું..... ૩૬૮

„ બહમનજ હુદમજજ વાડીઆનું
(સુરતમાં)..... ૪૦„ બીજા સર જ. જી. ના જગજગ
થયલાં..... ૫૬૭„ રસતમજ જ. જી. ના ગામેગામ
થયલાં..... ૪૦૬„ લેડી આંવાંબાઈ જ. જી. ના
ગામેગામ થયલાં..... ૩૧૮

„ સર કા. જી. રેડીમનીનું (પુણામાં).... ૬૪૪

ઉડમણીની ક્રીઆઓમાં નામ દેવાના ઠેકાવ—

„ ખા. બા., રસતમજ શોરામજ દલાસનું... ૬૭૫

„ બનામપજ પુરશેદજ દેસાઈનું..... ૫૧૫

„ ડોશાલાઈ શોરામજ મુનશીનું..... ૩૪૨

„ તેદમુરશ જમશેદજ દેસાઈનું..... ૬૦૪

„ બહમનશાહ મેદરાંમજ વડીસનું..... ૩૪૩

„ મેદરાંવંનજ ફરંમજ પાડેનું..... ૫૫૮

„ રસતમજ જ. જી. બાઈનું..... ૪૦૬

„ સર કા. જી. રેડીમનીનું..... ૬૪૪

„ સર જમશેદજ જી. તું (બી.બી.)..... ૫૯૭

„ હોરમજજ બરજેરજ કપડાંનું..... ૫૬૮

ઉપકાર, અંગ્રેજ સરકારે પારસીઓનો માનેલો

૯૫, ૧૦૫, ૧૧૦, ૪૩૦

„ શો. જ. જી. નો, નામદાર પ્રીનસ

„ ઓફ વેલ્ફે માનેલો ૫૪૮

„ શો. પે. ફરંમજનો, જીઓમારીકલ

„ શોરામજીએ ૧૪૩

„ એ. એમ. આઈ. સી. ઇ., ઇમ્પ્રોવ્ડની સીવીલ

„ એનજીનીયરોની ઇન્ટરડીટ્યુટન ૫૦૮

„ એક પારસીના નીચાં માટે “વેસ્ટ મીનીસ્ટર

„ રીયુ” ના વિચારો ૫૨૮

„ એસતેકપાદ, શો. જ. જી. ને, નાનપના

„ બંદરપર સુરતના શો. આઓએ..... ૮૩

સફે.

એરેતેક્યાલ, રૂ. જ. છ. ને, ગોવાના ગવર૦	
જન૦ રસાલા સાથે.....	૧૭૭
,, રૂ. જ. છ. ને, દમણના ગવર૦	
રસાલા સાથે.....	૯૪
ઝાટલે, દોરાબજી છ. મીસતરીને, સરકારી	
ગોદીના કામદારો.....	૨૫૫
ખાંધ, દીનશાહજી હો. સોપારીવાલાએ	
પોતાના માતાજીને.....	૨૫૬
જયાફત, પારસીઓને આપેલી, જુવો જયાફત.	
ટોપ, રૂ. જ. છ. ને, દમણ તથા ગોવાના	
ગવરનરે	૫૦, ૧૭૮, ૪૦૨, ૪૦૫
હાવા, સર કા. જા. રેડીમનીનીનાં મરણ	
માટે સરકારી.....	૬૪૨, ૬૪૩
હાવાની નોંધ, રૂ. જ. છ.ની અંજુમનના	
દફતરમાં.....	૪૧૦, ૪૧૧
તસવીર, "ધક્ષેરેડ લંડન ન્યુસ"માં પારસી-	
ઓની.....	૫૭, ૬૧, ૨૩૪, ૩૪૨
,, "ધી કુવીન" પત્રમાં આપઝોઆપ	
માય અને શીરીનઆપમાણેકજી	
ખરશેદજીની	૨૪૫
,, જાંહગીરજી ફરાંમજી અખશીની.....	૪૯૮
,, તથા હેવાલ, "ધક્ષેરેડ લંડન	
ન્યુસ"માં.....	૫૯૫
,, "ગ્રાફીક" પત્રમાં સર કા.	
જા. રેડીમનીનો	૪૫૯
,, "ધી જીતિય વરકમેન"	
પત્રમાં કા. જા. રેડી-	
મનીનો	૨૯૮
,, દરતર તેહમુલજી મીનોએજેરજી	
હોજદારની	૪૯૫
દરબાર, પ્રીનસ ઓફ વેલ્સે કક્ષતા ખાતે	
ભરેલી	૫૪૬
,, પારસીઓના માનમાં મલેલી, જુવો દરબાર,	
દીવાસાપત્ર, ત્રીજા સર જ. છ.ને...૫૯૭, ૫૯૮	
નવસારી, બીજા બેકકું માન, દસતર પાલજી	
ફરેદુનવાલીતું.....	૩૭૨
પાયદશ, કાવસજી દીનશાહજી પીટીટની	
દખાભરી	૬૫૨
,, ના. બ. મેહિતાનીએ ગયલા	
ધર્મેજ અહરથો.....	૩૪૫

સફે.

પાયદશ સર કા. જા. રેડીમનીની દખાભા	
ભરી	૬૪૩
,, બીજા સર જ. છ. નીએ ગવર૦,	
કમાન-ધન-મીફ, કાઉનસીલરો	
વગેરેની ખાલી ગોડીઓ.....	૫૯૭
"પોરસેદારી"ની મીજલસ, શેફ	
રૂ. જ. છ. ના માનમાં.....	૪૦૬
ફીડમ ઓફ ધી સીટી ઓફ લંડન, રૂ. જ.	
છ. ને મલકું.....	૧૨૦, ૪૦૪
ફેલો, ઇનસ્ટીટ્યુટ ઓફ કેમીસ્ટ્રી ઓફ	
ગ્રેટબ્રીટન એન્ડ આયરલેન્ડના.....	૬૪૭
આદવલાં, પારસીઓનાં, જુવો બાહુવલાં	
બેટ, તાં પ્રીનસ ઓફ વેલ્સને, એલરીનરટન	
કાલેજનો ફોટોગ્રાફ... ૫૪૬	
,, ,, ઇંગ્લેન્ડ કંપીતા.....	૫૪૭
,, ,, ગારાપુરીના ગોફનો મોડલ. ૫૪૬	
,, ,, તસવીરો	૫૪૫
,, ,, તોરો તથા ગજરો.....	૫૪૫
,, ,, દોઆ ગુમરીના આડરેસો ૫૪૫	
,, ,, કુલનો તોરો.....	૫૪૬
,, ,, રૂપાનો માંદ વગેરે.....	૫૪૮
,, પ્રીનસેસ લુસી વીકેન્ડ અલેકેન્ડ ગમમારને,	
મોતીનો હાર	૫૪૭
મરણની નોંધ, પે. પા. માકાખયાનાની	
અંજુન દફતરમાં.....	૫૨૦
,, બીજા સર જ. છ. ની અંજુમનનાં	
દફતરમાં.....	૫૯૯, ૬૦૧
,, સર કા. જા. રેડીમનીની...૬૪૮, ૬૫૧	
મેગખર, ઇનસ્ટીટ્યુશન ઓફ નેવલ આરટી	
ટેક્સ લંડનનીના.....	૨૬૧
,, બ્રીટીશ મેડીકલ આશોશિએશન	
લંડનનીના.....	૪૫૩
મેલાવડો, કક્ષતા ખાતે માણેકજી રૂ.	
બનાજીએ કરેલો.....	૩૬૪
,, નવરોજજી ફરદુનજીની મેલાકાત	
માટે ઇંગલેન્ડમાં.....	૫૦૭
,, મી. ડી. સી. હોખને માટે... ૩૮૨	

સફે.

સફે.

મેલાવડો સર જ. છ. એ કરેલો મહારાજા	
હોલકરની મુલાકાત માટે...	૪૬૮
,, શેઠાણી હરકુંવરબાઈના માનમાં...	૨૪
મેલાકાત, અરદેશર ખરશેદજી વાડીઆની,	
નાં માહરાણી સાથે.....	૬૧૩
,, કાઉન્ટેસ ઓફ મેયોએ, સર જ.	
છ. ના કુટુંબની.....	૨૭૧
,, ર. જ. છ. ની, વડોદરામાં ગાયે-	
કવાડ ખંડેરાવે	૫૦
,, ખ. ફ. પારખની, પ્રીનસ ઓફ	
વેલ્સ સાથે.....	૫૪૭
,, ખંડેરાવ ગાયેકવાડની કરવા, સર	
જ. છ. એ (નાયની બે.)..	૩૨૨

ગવર્નરનેએ પારસીઓની લીધેલી—

પારસી શેઠીયાઓની...	૩૩, ૩૮, ૧૬૬,
૨૨૨, ૨૪૨, ૨૫૬, ૨૬૮, ૩૫૮, ૩૯૦,	
૪૧૪, ૪૪૯, ૬૬૬, ૬૬૭	

મેલાકાત, ગાયેકવાડોએ લીધેલી—

,, કેકાબાદજી રસતમજી મેહરજીરાણું	
તથા તેમનાં માતાજીની.....	૬, ૩૫૬
,, જામાસપજી ખરશેદજી દેસાઈની	
(નવસારીમાં).....	૬, ૫૧૫
,, ગોવાના ગવર્નરને, ર. જ. છ. ની...	૫૦
,, જવારાના રામજી, ડો. હો.	
કામાજીને બંગલે દેશીઓની...	૩૪
,, દસ્તુર જામાસપજી મી. જામારખ	
આશાનાએ ડ્યુક ઓફ એડીન-	
બરોની.....	૩૨૧
,, નાં પ્રીનસ ઓફ વેલ્સની, સર	
જ. છ. સાથે (યુ'બી)...	૫૪૫, ૫૯૭
,, પ્રીનસ ઓફ વેલ્સ સર જ. છ.	
ની તેમના મકાને જઈ... ૫૪૬, ૫૪૭	
,, પ્રીનસ ઓફ વેલ્સ સાથે શેઠ ડો.	
ફ. કરાકાની.....	૫૪૬
,, પ્રીનસેસ હેલીનાની, ડો. હાઈગ રૂમની	
દરબારમાં પારસી બાઈએ....	૧૫૭
,, પુને, સર બાર્ટલ ફ્રીઅરે, ર. જ.	
છ. ની તેમને મકાને.....	૭૩

મુલાકાત	મેલાવડો	મેગમની કરવા	
	(મેલાવડો).....		૮૨
,,	મેલાવડો	મેગમની કરવા	
	(મેલાવડો) પારસી અને હીંદુ		
	બાનુએનો.....		૮૪
,,	મેલાવડો	મેગમે લીધેલી, સર	
	જ. છ. તથા કુટુંબની.....		૧૨૦
,,	મા. ખ. તથા શીરીનબાઈ મા.		
	ખ. ની આર તથા આરીનાએ...		૧૫૭
,,	મારીન હાઉંગની કરવા		
	(મીજલસ).....		૧૭, ૩૦
,,	માહારાજા ધુલીપસીંગની (મેલા-		
	વડો).....		૧૧૧
,,	,, હોલકરે, પુણ્યાં મધે		
	દસ્તુર ખાં બાં		
	દસ્તુર નશરવાનજી		
	અને હોશંગજી જા.		
	જામારખ આશાનાની ૪૬૬		
,,	રતનબાઈ શો. શા. બંગાલીની,		
	પ્રીનસ ઓફ વેલ્સ સાથેની...		૫૪૫
,,	લારડ અને લેડી મેયોએ, સર		
	જ. છ. ની તેમને મકાને....		૨૭૧
,,	લારડ નારથ જુકે, સર જ.		
	છ. ની.....		૪૩૩, ૫૯૬
,,	લારડ નારથજુકની, પદમજી		
	પેશતનજીએ		૪૩૦
,,	લારડ મેયોએ, ખાં બાં દસ્તુર		
	નશરવાનજી અને હોશંગજી		
	જા. જામારખ આશાનાની		
	(ખાંંગી).....		૨૭૧
,,	લેડી જમશેદજી અને કુટુંબની,		
	સર શીલીપ ઉડહાઉસે.....		૪૫૬
,,	લેડી રતનબાઈ જ. છજીભાઈ તથા		
	તેમનાં બેડી ધનબાઈજીની,		
	પ્રીનસ ઓફ વેલ્સ સાથે... ૫૪૫, ૫૪૮		
,,	ડ્યુક ઓફ એડીનબરોએ, સર		
	જમશેદજી તથા સાહેબજીઓ		
	અને મિત્રોની.....		૩૧૦, ૫૯૬
,,	સર કા. જા. રેડીમનીની લેવા		
	પ્રીનસ ઓફ વેલ્સ તેમને બંગલે. ૫૪૫		

સફે.

મોલાકાત	સર જ. જી. અને કુટુંબે, પ્રીં ઓફ વેલ્સની સ્ટીમર સીરાપીસ ઉપર.....	૫૪૬
„	સર જ. જી. ની, કલકત્તાના આગેવાન ગ્રહરથોએ.....	૩૧૦
„	સર જ. જી. નીએ, જગનાથ શંકર- શેઠ, મોરને પંદ, અક્ષ કાટના રાજાના દીકરાઓ અને દમણના સરદારો.....	૧૨૬
„	સર જ. જી. (જી. જી. ની). લારડ લીટને.....	૫૮૮
„	સર જ. જી. ની. દમણના ગવર્નર તથા સરકારી અમલદારોએ લીધેલી.....	૪૩૮, ૫૮૬
„	સર જ. જી. ની, પુણ્યાના જરથો- સ્તીઓએ.....	૧૨૬
„	સર સેમોર શીટઝજરાલ્ડ, અને વડુ મીસીસ શીટઝજરાલ્ડે લેડી આવાંબાઇ જ. હજીલાઈની... ૨૭૧, ૨૮૬	
મોહલા, પારસીઓના નામપરથી પડેલા, જુલો મોહલા.		
લગન, એક પારસીને ત્યાંનામાં ગવર્નરજીવું.		૩૯૮
„ ગાયકવાડના છોકરાનામાં એક પારસીને ખાસ ઇજ્જત.....		૫૮૪
લેવી, ગવર્નર જનરલની.....		૩૫૩
લેવી, પ્રીનસ ઓફ વેલ્સની...૩૬૩, ૫૪૪, ૫૪૫, ૫૪૬, ૬૩૪		
„ વાઇસરોય લારડ નારથથુકની...૪૩૨, ૪૩૩ લંડનના ધર્મખાતાઓમાં મત આપવાનો અધિકાર, ર. જ. જી. ને.....		૧૧૯
શાખાશી, પારસીઓને મહેલી...૩, ૬૧, ૧૩૧, ૧૬૮, ૧૭૬, ૧૭૮, ૧૮૪, ૨૩૪, ૨૫૩, ૨૭૩, ૨૮૭, ૨૯૩, ૨૯૬, ૩૦૨, ૩૨૩, ૩૪૪, ૩૭૪, ૪૩૩, ૫૫૫, ૬૩૨		
સલાસદ, રાજ્ય મંડલના, નીર્માસરકારના... ૫૪૨ સરં કા. બા. રેડીમ્પ્શનની આડીના થોડા છોટી જરથોસ્તીઓતું હાથે ધસડી જવું.....		૬૦૦, ૬૪૧

સફે.

સરકારી મોદી, ખ. ર. વારીઆના મરણથી અંધ.....	૬૧
દાનરરી મેમબર, લંડનની ઓટિય મેડીકલ આશોશીએસનના.....	૬૨૪
માનપત્રો, ઇંગ્લેન્ડને આપેલાં—	
અરસ્તીન, આં. સી. જે. ને.....	૨૨૫
આનડરસન, આં. એચ. એલ. ને (પીસ ઓફ પહેલ સાથે).	૧૫૨, ૧૫૪
આરનોલ્ડ, સર જોસફને.	૨૮૧
ઉડ, સર આરથસને, (પાછલથી લારડ હુલીફાઈસ).....	૧૮૬, ૫૮૬
એડ્જમન્ટ, મીં. આલફ્રેડને	૫૮૮, ૫૮૯
એડીનબરો, ડ્યુક ઓફ ને.....	૩૧૦, ૩૧૮, ૩૨૧
એલ્ફીન, અરથ ઓફ	૬૩૭, ૬૩૮
એલીસ, આં. બી. એચ. ને	૨૮૩
કાનીંગ લારડને	૨૯
લારડ કાનીંગનો જવાબ	૨૯
કારપેન્ટર, મીસ મેરીને (રૂપાના ડી-સટ સાથે) ૨૨૨ કેમખાલ, મીં.	૩૩૬
ક્રાઈ, બારનેટ, સર અલેક્ઝાંડરને.....	૨૬૨
ટેમપલ, સર રીચરડને.....	૬૨૭, ૬૭૭, ૬૮૬
નાઈટ મીં. રાચરટ (રૂ. ૬૭૧૨૬ ની પરસ સાથે	૧૦૩
નામદાર નીર્માને.....	૫૮૫
નારથથુક, લારડને.....	૪૩૩
નેપીઅર ઓફ મગડલા, લારડ	૨૬૮, ૨૮૭
પ્રીનસ ઓફ વેલ્સને... ૫૪૪, ૫૪૫, ૫૪૭, ૫૫૮ ફીઅર, સર આરથસને. ૩૦, ૩૩, ૨૧૮, ૨૧૯, ૪૪૭ ફારબસ, મીં. જે. એ. ને.....	૩૭૮
શીટઝજરાલ્ડ, સર સેમોરને(પીસ ઓફ પહેલ) સાથે	૪૧૦
માનસરીલ્ડ, સર વીથમને	૫૫
માનીંગ, મીસ ઇ. એ. ને (દાગીના સાથે) ૫૦૭ માઈગેમરી, મેજર જનરલને.....	૫૮૮
મેથે, લારડને.....	૨૬૮, ૨૮૭
લાયડ, મીં. એફ. ને.....	૨૮૬
લોન્ડ, રેવરંડ જેમસને.....	૧૬
લીટન, લારડને	૫૭૬
લેડી ફીઅરને	૨૨૧

સરૂ.

સરૂ.

વિંકોરીયા માહરાણી—

કપસરે હિંદના ખેતાખની ખુશાલીમાં..	૫૭૪, ૫૮૨
” ” ” સુરતના	
પારસીઓએ	૫૭૬
કપસરે હિંદના ખેતાખની ખુશાલીમાં	
મધ્ય હીન્દુસ્તાનના પારસીઓએ	૫૭૬
નામદાર પ્રીનસ એફ વેલ્સને ત્યાં બેરો	
જનમ્યો તેની મુઆરકબાદીતું.....	૯૬
વિંકો રાણી તથા તેમના પુત્ર પ્રીનસ, અને	
પ્રીનસેસને શાદીની ખુશાલીમાં.....	૬૦, ૬૧
વીલકીનસન, મીં ને.....	૪૩૫
વીલકીનસ, રેં ઝાં જનને (૩૫૦૦ સાલવર	
સાથે).....	૨૮૦
હમીનસન, મીં એફ. ને (૨૦૦ પાંખા	
૩૫૦૦ ટી-સટ સાથે).....	૩૧
હાઉગ, મારટીનને (૩૫૦૦૦ ને આસરેની	
પરસ સાથે).....	૧૭૬, ૧૮૦
હારકેનેસ, ઝાં જનને (૩૧૨૦૦૦ ની પરસ	
સાથે).....	૩૪
હારકેકેટલ, મીં ઇ. જે. ને.....	૩૮૪

માનપત્રે, પારસીઓને મલેલાં—

અરહેથર અરશેદ મુનસફને (૩ ૭૦૦ ની	
શેઆલ અને હીરાની વીડી સાથે).....	૨૩૫
અરહેથર હોરમજી વાડીઆને	૩૫૦
એલથ પેથતનજ ધાસવાલાને (તેમની તસ-	
વીર સાથે)	૩૩૫, ૩૪૦
કાવચજ અંગીરજ રેડીમનીને... ૮૬, ૩૭૯,	
૪૨૫, ૪૨૬, ૬૪૦	
કાવચજ બેદરોમજી-લીલકિવાલાને	૪૫
કાવચજ મનચેરજ કારંજવાલાને	૫૮૪
અરશેદ દીનશાહ ખાતાને (૩. ૨૩૭૫ ની	
પર્સ સાથે)	૩૪૬
પુરશેદ તોચરવાંજ કામાજીને... ૫૪, ૧૪૭, ૧૮૪	
જમશેદજ બરજેદજ મીસતરીને.....	૩૧૦
જમઆસપજ મીનેવેરેદજ જમઆસપ આયાનાને..	૩૧૦
તેદમુલજ મીનેવેરેદજ હોજદારને (કચળી	
શેઆલ સાથે)	૪૬૫

દરતુર બદમનજ જમઆસપજ જમઆસપ	
આયાનાને.....	૬૬૫
દરતુર હોરાંગજ જમઆસપજ જમઆસપ આયા-	
નાને (શેઆલ અને ટી-સટ સાથે)	૬૦૬, ૬૧૦, ૬૩૦
ત્રાદાભાઇ નવરોજજ પ્રેદિસરને (૩ ૨૫૦૦૦ ની	
પર્સ સાથે)	૨૬૪, ૨૬૫, ૩૨૭
દીનશાહજ પેશતનજ કામદીનને	૬૫૧
દીનશાહજ માલોકજ પીડીટને	૩૩૩, ૬૨૭, ૬૮૭
દોરાખજ નશરવાંજ મીસતરીને (શેઆલ	
સાથે)	૩૨૫
નવરોજજ ફરદુનજને (૩. ૨૫૧૭૭ ની	
પર્સ સાથે).....	૧૧૫
નશરવાંજ જમઆસપજ જમઆસપ આયાનાને	
(કાશમીરી શેઆલ સાથે).....	૨૪૪, ૨૪૫
નશરવાંજ રતનજ તાતાને (શેઆલ સાથે)... ૬૨૬	
નાનાભાઇ ફરોમજ રપેનસરને	૩૪૬
નાનાભાઇ માલોકજ ગજરને (શેઆલ	
સાથે).....	૩૨૫
પેથતનજ શોરાખજ, ખાનખાદુરને.....	૨૪
ફરામજ અને દોરાખજ હોં ગજરને (સાનાના	
ધડીઆળ સાથે).....	૬૮૭
ફરામજ નશરવાંજ શેફાને.....	૨૬
બરજેરજ બદમનજ પદમને.....	૪
બરજેરજ બીખાજ થડીઆરને.....	૭૨, ૩૬૮
બરજેરજ મેદરવાંજ ફરેજરને.....	૩૫૧
બરજેરજ શોરાખજ આથપરનરને.....	૪૩
બેદરોમજ જીજભાઇને.....	૩૧૦, ૪૨૨
ચુજરાતના છુદા છુદા મયકાના.....	૪૨૩
બીમજ જીવનજ રડીલીઆને (૩. ૫૮૮૬૫	
ની પર્સ સાથે).....	૨૨૬, ૫૨૭
મનચેરજ હોરમજજ કામાજીને (૩૫૦૦	
ટી-સટ સાથે).....	૧૦૧
માલોકજ લીમજ કાંતરીઆને (૩. ૧૯૬૫૪	
ની પર્સ સાથે).....	૧૫૪
ફસતમજ જમશેદજ જીજભાઇને... ૫૦, ૮૨, ૪૦૨	
ફસતમજ પેથતનજ બીટીમેરીઆને	૩૫૦
સર જમશેદજ જીજભાઇને.....	૪૧૦
શોરાખજ જીં જીજભાઇને.....	૮૩

સફે.

હોરમજી દાદાભાઈ ગજવરને (શેઆલ સાથે) ૩૨૫
હોરમજી બરજોરજી કપડાંનને(,,) ૩૨૫
હોરમજી માણેકજી ભમગરાને(,,) ૬૮૭

માનપમે, હીંદુઓને આપેલાં—

... જગનાથ શંકરશેકને..... ૧૦૨

મુકદમા, પારસીઓને લગતા—

આશીરવાદ સારેલાં લગન નહિં નોંધાવવા માટે સુરતના જે મેખેદોનો..... ૫૩૦
ધ્યાવીશાદ અને તાહિં ૫૯વા બાળે, મેખેદો મરાઈ, પોલીસે..... ૬૨
કદમી ઘાઠે બારના તરસ્ટદીકમાં ફેરફાર કરવાની પરવાનગી માટે..... ૬૩૮
કાવશજી જે. બનાજીના આતશખેહરામતા મુત-વક્તીઓ વચ્ચેનો..... ૫૭૩
કુવરજી પરાગજી તથા જેકબ જમાલ સામે પંચાતના તરસ્ટીઓએ મરિયો... ૪૫૦, ૫૫૫
જીન કરવા માટે પારસી બાઇનો, ચાણાના માણજેદ તથા જડજી હજુર..... ૫૬૫
જીન કરવાનો એક પારસી સામે શેશનસમાં... ૬૧૪
જીનનો અપરાધ છુપાવવા એક પારસીની, ચાણાની શેશનસમાં..... ૫૬૫
ખોટો સંવેશો મોકલવા માટે એક પારસી સામે પોલીસ કોર્ટમાં..... ૫૬૭
પાછલથી સામેત થયલું તેમનું નીરદોષ-પથું તથા મહેલો બદલો..... ૫૬૭
ગેરકાયદે લગન કરવાના વાંકે માટે એક પારસી અને જે બાઇઓ સામે..... ૫૬૬
એના મુકાદમા માટે સુરતના જડજીને .. કીધેલી અપીલ..... ૫૬૬
ચોપાટી, કુંગરવાડીને લગતો..... ૪૫૦, ૪૫૧
જમશેદજી શા. માડનપર લાઇબ્રેરીનો..... ૩૦૭
જીનદુ અથવા ઇલમથી જીન કરાવવાની કોરોશ કરવાનો પેશતનજી દીનશાહ સામે..... ૪૪૧
જી. આઈ. પી. રેલવે ઉપર કામીજીની .. ફરીઆદી..... ૫૦૦
જીન સોગંદના મુકદમામાં સાક્ષી આપવા, એક પારસીએ પોતાના જડજીના ઓફીસી રૂબે, ના પાડવા માટે..... ૩૦૯

સફે.

ત્રેસપાસ અને નુકસાન કરવાનો ૪૫૦
દરેમેહરને લગતો, કોટની. મા. બ. સરાફની ૧૫૫, ૪૮૦
દીવાની મુકદમા, પંચાતના તરસ્ટીઓએ કુંવરજી પ્રાગજી અને જેકબ જમાલ સામે મરિયો ૫૩૫, ૫૩૬
ન્યુ ધરમસી સ્પીનીંગના એજન્ટો અને કાંચેરેક્ટરો વચ્ચે બદનક્ષીનો ૬૬૯
નીબંધ સરકાર સામે પાલમિંટમાં, પ્રીની કૌનસીલમાં મોકલવાની પરવાનગી માટે ... ૫૪૨
નુકસાની મેલવવાનો રેલવે કંપની સામે ... ૩૪૨
પારસી પેટ્ટેડીના દફતરમાં જીલ્લા ખાતા પાડી તરસ્ટ કરવાનો ૬૪૪
પારસી પંચના અધીપતીએ રાસ્ત મોકિતારના માણેક અને અધીપતી ઉપર મરિયો... ૪૬૪
પારસી લગતોમાં કન્યાને થયેલી જનસ કપડાં વગેરેના હુક બાળે ૬૧૧
પારસીઓના વારસા હીસ્સાની એક અગતની બાબતો ૫૮૨
પાલકના વારસાના હુક બાળેનો, નવસારીની જીલ્લા કોર્ટમાં..... ૬૩૧, ૬૩૨
એ સામે વરોડારની વરીશટ કોર્ટને થયેલી અપીલ ૬૩૨
પોતાના બાપનું જીન કરવા માટે એક પારસી સામે શેશનસમાં..... ૫૩૩
પોતાને માર મારવાનો મીં. લીવારનરે પારસીઓ સામે મરિયો..... ૫૫૦
પંચાતના તરસ્ટીઓ ઉપર દીવાની મુકદમા મંજેશ પરસોતમે મરિયો..... ૪૫૦
ફાંસીની સજા સામે પારસી બાઇની અપીલનો મુકદમા હાઇ કોર્ટમાં..... ૫૬૫
બદનક્ષીનો, હાં. કુવરજી લધા ઉપર, હાં બરજોરજીએ મરિયો ૩૫૯
બાઇ મોટલાંબાઇએ દાખમસ ગાંધીઆના માણેકોપર મરિયો..... ૬૯૭, ૬૯૮
ભરૂચમાં ચાલતા એક મુકદમામાં અવરતા ઉપર સોગંદ નહીં લેવા બાળે..... ૩૬૮
ભાવનગરના કાકોર સામે એક પારસીએ મરિયો..... ૫૮૭
મીલકતની વસ્તુઓનો દાવો ચાલે, તેટલાં ધર્મ કીઆ માટે બેઇતના નાણાંની અરજ..... ૬૫૪

સફે.

મેજર કરીસે એક પારસી સામે માંડેલો લાઇબ્રેરીનો.....	૩૨
રાસત ગોધતારના અધીપતીએ પારસી પંચ ઉપર બદલેલો.....	૪૬૨, ૪૬૪
રાહતવાટને લગતા, મુબબની વીધ મેટરી મોનીયલ કોર્ટિ સુકવેલા...	૨૨૯, ૨૧૧, ૩૨૪
લગનના સાબનમાં આલતા સ્ત્રી પુરંગોને આજક મારવાનો.....	૨૩૩
લગનના કોલ તોડવા માટે ગમીછનો મુબબની દાખ કોર્ટમાં.....	૬૨૮
એ સામે પ્રતીવાદી તરફથી થયેલી અપીલ.....	૬૨૮, ૬૨૯
વહીવટને લગતા, વરોડરાની ધર્મશાલા તથા દરમેદર માટે.....	૨૧૧
વાંદરા મધે લે'ડસ એ'ડના બંગલાનો રસ્તો બંધ કરવા મારેનો.....	૨૯૩
વેરીઆતુ' ખુન કરવા માટે એક પારસીનો શેશનસમાં ચાલેલો.....	૪૫૮
સમાચાર દરપથના અધીપતીપર લાઇબ્રેરીનો સરકારે આપેલી મીલકતના હક બાબે, સુપ્રીમ કોર્ટમાં.....	૬૭૨
દાંગ મરચાં ઉપરના નાણા વસુલ કરવા બીતિય સરકાર સામે.....	૫૯૩
દુમયો કરવા માટે, એક મોબેટ નણુ પારસીઓ સામે.....	૬૦૮

મોદુલા, પારસીઓનાં નામના—

પુણાં, દાદામાઇ જુતી સ્ટીટ.....	૪૮૩
માદબલેશર, કાવચણ સ્ટીટ.....	૫૩૫
મુબબ, કામાડીપુરા, ખરશેદજી મુબબજી સ્ટીટ.....	૩૩૯

મંડલીઓ, પારસીઓની આગેવાની હેઠલ ઉબી થયલી—

આલફ્રેડ નાટક મંડલી.....	૬૬, ૩૬૩
ધરાંન દેશના રેડેનારા ગરીબ વરથોરાનીઓની દાસન મુખારનારી મંડલી.....	૧૫૪, ૩૬૪
ધરાંની નાટક મંડલી.....	૩૫૨
છરટ દડીઆ આશોશીએશન.....	૨૧૦, ૩૮૧
તેના પારમી મેમ્બરો.....	૨૧૦
તેમાં વંચાવલા મનદવારી નીખયો.....	૨૧૦
તેની મુબબમાં રચાવેલી શાખા સભા.....	૨૧૦, ૨૮૮
તેની તરફથી થયલાં બાબો.....	૨૮૮

સફે.

એશીકલચરલ એ'ડ દારટીકલચરલ શોશાધી એ'ડ વેરટરન છંડીઆ.....	૫૨૪
કસરતશાળા રચાવક મંડલી.....	૪૨૮
ગાયેલુ ઉતેજક મંડળી... ૩૪૭, ૩૪૮, ૩૪૯	૫૪૩, ૬૩૪
ગુજરાતી સભા.....	૧૪૭
વરથોરાતી છોકરીઓની નિશાળ મંડલી...	૩૭૮
,, દીનની ખોલ કરનારી મંડલી...	૧૦૬, ૧૦૯, ૧૨૭, ૨૮૧, ૫૬૨
તેના સરનશીન અને સેક્રેટરીઓ	૧૦૬
તેની મેકકેઆને વંચાવેલા રેસાલા... ૧૦૬, ૧૦૭,	૧૦૮, ૧૦૯
,, ધર્મ અને ક્રીઆ ઉપર એતેકાદ વધરાવનારી મંડલી ૫૬૩, ૬૯૧ ૬૯૫	૬૯૫
એ મંડલીમાં પગવેલાં જુદાં જુદાં ખાતાં.....	૬૬૨
એ મંડલીના હરતક થયલાં ભાગો.....	૬૬૨-૬૯૪
પંચાતના તરફડીઓ સાથ ચાલેલા સંદેશા... ૬૯૪-૬૯૫	૬૯૫
,, જ્ઞાન વર્ધક સભા.....	૫૦૬
ગ્લનવરોપર ચતુ' ધાતકીપથુ' અટકાવનારી મંડલી.....	૫૧૧-૫૧૫
એ મંડલીમાં પગવેલાં જુદાં જુદાં ખાતાં.....	૫૧૩-૫૧૫
જ્યોત્સનારીકલ શોશાધી.....	૧૪૩, ૪૦૦
જોરાસીયન નાટક મંડલી.....	૪૫૨, ૫૫૩
નાટક ઉતેજક મંડલી.....	૫૬૨
નાટક મંડલી (પેદલવેલેલી સરતમાં ઉબી થયલી).....	૨૨
નેશનલ છંડીઅન આશોશીએશન, લંડનની...	૫૫૫
તેની મુબબમાં શાખા.....	૫૫૫
પારસી એલફ્રીડનસ્ટન ડ્રમટીક કલબ.....	૪૫૯
પારસી નાટક મંડલી.....	૫૩૪
પારસીઓની કસરત અને ગુજરાતી ગાયન મંડલી.....	૬૩૫
બજમે રોજે બેદરાંમ.....	૬૦૯, ૬૩૦
એ મંડલીની થયલી તથા જાણલી વાબોને.....	૬૦૯

સફે.

એ મંડલીના જનનમાં બાતુઓને ઇજન...	૬૧૦
એ મંડલીનું તરસ્તરીક	૬૧૦
એમાં પડાવેલાં જુદાં જુદાં ખાતાં.....	૬૧૦
ધિતિય ઇંડીઆ શોશાઈની કારેરપાંડીગ કમીટી	૩૯
ગ્રાહકસ આશોશીએશન.....	૫૩૧
બોમ્બે આશોશીએશન.....	૨૩૫
તેની તરફથી ઇંગ્લેન્ડ, હીંદુસ્થાન અને મુંબઈની સરકારોને થયેલી અરજીઓ.....	૨૩૬, ૨૩૮
બોમ્બે પ્રેસીડેન્સી એમીકમ્પરલ શોશાઈટી	૪૪૦
ભરૂચ આશોશીએશન.....	૩૭૨
મીલ ઓનરસ આશોશીએશન.....	૫૦૬, ૫૨૩, ૫૫૬
શહેરુમાએ માજીઅસનાન સભા...	૨૦૭,
૨૯૪, ૪૨૩, ૪૪૪, ૫૨૧, ૬૧૬, ૬૨૨	
સહિ રસ્તુમાએ જરથોસ્તીઆન સભા...	૬
લંડન ઇંડીઆ શોશાઈટી.....	૧૫૦
તેની પેઢકવેકલી કમીટી.....	૧૫૦
વિક્ટોરીયા નાટક મંડલી... ..	૨૫૩, ૨૮૮, ૩૫૨, ૪૯૮, ૫૩૪
એ મંડળીએ પ્રજા લાભના ફંડ માટે કરેલાં ખેલો.....	૨૫૪
વેસ્ટરન ઇંડીઆ સંપદ્ધ આશોશીએશન....	૬૧૧
શેક્સપીયર નાટક મંડલી.....	૫૭૨
રટુડટસ લીટરરી એન્ડ સાયેન્સીફીક શોશાઈટી.....	૨૯૪, ૩૭૮, ૬૧૯
ચાન પ્રસારક મંડલી... ..	૨૯૪, ૩૨૧, ૩૨૬, ૬૧૯
તેમાં વંચાયેલા રૈસાલા તથા ભાષાઓ.....	૩૨૭-૩૨૯
ચાન વર્ધક મંડલી.....	૪૪૯

યાદગારીના ફંડો, જુલો, ફંડો.

યુનીવર્સીટી, મુંબઈની, જુલો કેળવણી.

રસ્તા, પારસીઓએ બંધાવેલા—

ઉડવાડા, રોશનથી આતશબેહરાંમ જવાનો, કાંચો રસ્તો, બે. ન. સીરવાઈનો, ૩૩૩

સફે.

ઉડવાડા, રોશનથી આતશબેહરાંમ જવાનો પાકા રસ્તો, મોટલાંબાઈ નં. વાડીઆનો	૩૩૪
એડન, દોખમાં પર જવાનો, એ. મા. કોલાએવાવાનો	૨૦૬
કલીઆંણી, દોખમાંનો, પાલણુ ન. પટેલનો..	૫૧૫
ગંદવી, ગામથી દોખમાં સુધી જવાનો, ના. મા. ગજદરનો	૩૨૫
નવસારી, કાલીઆવાડી, સર જમશેદજીએ બંધાવેલા “વીક્ટોરીયા ચારીટેબલ ટ્રસ્ટેનસરી” પર જવાનો લેડી : આવાંબાઈએ બંધાવેલો.....	૨૨૮, ૩૧૭
,, દોખમાં આગલ જવાનો, હો. બ. કપટાનનો	૪૧૫
પુણી, દોખમાં તરફ જવાનો, દો. પે. ધાસવાલનો.....	૩૪૧
,, દોખમાં પર જવાનો, હો. શો. તાડીવાલનો	૬૫૧
બીલીમોરા, દોખમાં પર જવાનો	૩૪૬
ભરૂચ, દોખમાં પર જવાનો “રૂસ્તમ રોડ”...	૬૭૪
માહીમનો, લેડી જમશેદજી રોડ.....	૩૧૭
મુંબઈ, કુંગર પર જવાનો, સર જ. જી. ના સાહેબજીઓએ બંધાવેલો.....	૨૭૦
વાંદરા, બેહરાંમજી જીજીભાઈ રોડ.....	૬૫૬
,, બેહરાંમજી જીજીભાઈ પોર્ટ.....	૬૫૫
,, હીલ પર જવા સીહડી, હિરમજી બહમનજી જીજીભાઈની.....	૬૭૮
,, સર જમશેદજી જીજીભાઈ રોડ.....	૩૧૭

રાએલ એશીઆડીક શોશાઈટી, પારસીઓનો સંબંધ—
ગ્રેટબ્રીટનની.

તેનાં પારસી નાન-રેસીડંટ મેમબરો...૩૯,	
૬૧, ૫૯૪, ૬૧૩	
તેમાં એક પારસીએ જન્મ, પેઢલવી, તથા ફારસી પુસ્તકો તથા હસ્ત લેખોની આપેલી ભેટ...	૧૨૩
મુંબઈની.	

તેની કમીટીમાં પારસી મેમબરો.....૮૬, ૧૪૮
આફ્રીકા ખંડના અંગ્લો ભાગોની શોધ માટે મદદ કરવા તે મારફતે થયેલું ફંડ... ૧૬૬

સફ.

એક પારસીએ તેમાં આપેલી, લી'દુસ્થાનના
જીના સિકાઓના સંઘની ભેટ .. ૧૨૨, ૬૪૧
૬૦ ભાઉ દાઇના હસ્ત લેખોના સંઘની ભેટ. ૫૦૨
તેનાં પુસ્તકખાનાં માટે પૂર્વ દેશોનાં
લખુતરનાં પુસ્તકો ખરીદવા, એક
પારસીની ભેટ..... ૧૨૨, ૬૪૧
તેની લાઇબ્રેરીને એક પારસીએ આપેલી
'એનસાઇક્લોપીડીયા ઓરિન્ટાલ' ની
ભેટ..... ૬૪૮

રાજદવારી—

અરજી, જીવો અરજીઓ.

આપજીદી, ગાડી હાંકનારે ચાખક મારવાથી
પારસી ફરીઆદ..... ૪૮
" યુ'અઇની પોલીસની, એક પાર-
સીની ફરીઆદ ૫૧૯
" સરકારી અમલદારોની, એક પાર-
સીની ફરીઆદ ૩૩, ૫૭૩
" શેલાપોરના માઇસેટની, બરસ-
નુમવાલા મોખેદને અદાલતમાં
ધસડવો..... ૧૨૦
ઇનસાઇ ખાતાનાં અમલદારોને મધુનીં કમીટી-
માં નહીં નેમવા બાબે ૨૮૫
ઇસ્ટ ઇન્ડિયા કું' નો અપલ લી'દુસ્થાન ઉપર-
થી કાઢી નાખવા બાબદમાં પાર્લામેન્ટની
સભામાં વચાપક્ષ એક પારસીના વિચારો.. ૫૯૩
એલચીનરટન સરકલ બાંધવા સરકારે લીધેલી
ઇમારતો તથા જમીન ૧૨૯
એને લગતી એક બાબુવા જોગ નોંધ... ૧૨૯
કરનલ ફેરને જેઠર આપવાના વાંકસર મલાહર-
રાવની તપાસ માટે કમીશન..... ૫૨૨
કારપોરેશને સરકાર પાસેથી લીધેલી અને
મંગિલી લોનો બાબે ૫૬૫
દેરા, મહારાષ્ટ્રી વીક્ટોરીયાએ ક્યસરે લી'દેનો
ખેતાબ લીધો તેનો..... ૫૭૬
તે વચાવો તે દીને પારસીઓએ કરેલી
ધામધુમ..... ૫૭૬
ગુલશીનાં પાણીનાં નલ તથા રસ્તા સાર
કુ'અરવારીની લીધેલી જમીન..... ૫૮૩

સફ.

ન્યુ એપીડનસ એન્ડ કોન્ટ્રેક્ટ એક્ટસ ... ૪૧૮
પારસી ઠાકરાઓને ક્રીકેટ રમતાં પોલીસ
કમીશનરે અટકાવવાથી, તેઓએ દાખ-
કારટના એક જડજ કરતા હતા તેવું
આગલ કોષેલી ફરીઆદ, અને તેવું
" બોમ્બે ગેઝેટ "માં કરેલી ભલામણ... ૨૫૫
પુણાની જેલમાં પારસી બંધવાઓના શુદ્ધેદ
કુશી નહીં રાખવાથી, એક પારસીએ
મવરનરને લખેલો પત્ર..... ૨૩૩
પોરબુગલની સરકાર તરફથી અનરે કોલકરા
કરવા આપેલા અમલદારો ૬૮૫
પોલીસ કારટોમાં પારસી શાક્ષીઓને મોખેદ
મારફતે મોખેદ આપવાની કાઢરી નાખેલી
રીત ૨૧૦
ફે'ટા ઉતારી કોર્ટમાં દાખલ થવાનો એક
પારસીને, જડજે કરેલો કુકમ ૭૦૦
મ્યુનીસીપાલ ખાતાના નાણાં સં'ધી વહી-
વટની તપાસ ૩૭૫
યુ'અઇ કક્ષામાં જેઠર વેચવાની મનાઇ બાબે
પારસી કૌનસીલરે રજુ કરેલું બીજ ૪૦૨
" ટાઉન કૌનસીલ સ્થાપવા માટે
એક પારસીની સુચના..... ૬૪૦
યુ'અઇની મ્યુનીસીપાલીટીનું 'દેયુ' રીડાવા
માટે એક પારસીની સુચના..... ૬૪૦
યુ'અઇમાં પાણીની વેદ્યથી કેમ કરવી તે
બાબે એક પારસીની યાદી ૫૬૫
૩. જ. જ. ના મરણ માટે દમણના મૃત-
નરે બોલાવેલી સભા..... ૪૦૬
વે'અરવાજેર ઉપર હાપર' બાંધવા માટે ટાઉન
કૌનસીલમાં તકરાર ૬૮૩
લારડ મેયોનાં જીન માટે યુ'અઇની મહેર સભા. ૩૬૩
લંડન ઇન્ડિયન શેલાઇરીની કમીટી..... ૧૫૦
વોટરના માહરાત્ર મહારાસરવને માદીએથી
ઉઠાડી મુકી, નેમેલી કમીટી..... ૫૧૬
વલસાડના દવાખાનાંમાં મુરદાઓના પેટ ત્રીરા
માટે કક્ષાકો સુધી રાખી મુકવાથી થતી
આચ્છાદ માટે કા. જન. રેડીમનીએ સરકારને
લખેલો પત્ર ૨૫૧
વાદજીના મેલરો તથા રખડતા પુરોખનો
છરી લઇ રસ્તે ફરતા હોવાથી, એક
પારસીની પોલીસને સુચના..... ૨૧૮

સફે.

સફે.

શેર સત્તાને લીધે મુ'અબ્બ જે'કની ચાયલી માઠી
હાલત, તેનાં કારણો અને ઉપાયો બતાવ
વનારો, એક પારસીએ મુ'અબ્બના ગવર-
નરને લખેલો માયાકુલ કાગળ..... ૨૦૦
સમાલકાંઝ કારટના એક પારસી જડજ અને
વકીલ વચે "હરગ" બોલ ઉપરથી ઉઠેલા
વાંધાનાં કાગળે પાલામિંટમાં રલ્લુ કરવાની
દરખાસ્ત..... ૧૯૭
એને લગતી કેફીયત..... ૧૯૭-૧૯૮
સરકારી સ્ટીમરને પાણીમાં ઉતારવાની કીઆ.. ૩૨૪
સેતારાના દોખગામાં નહીં જણાયલા બદમા-
શોએ કરેલા પ્રવેશ બાબે, સીટી ફોજદારને
પારસીઓની ફરીઆદ..... ૪૯૬
હી'દુસ્થાન ખાતે આયાત ચતાં કાપડ તથા
સુતરની જગત કાઢડી નાંખવાની વીર-
દ્ધમાં, એક પારસીએ લારડ લીટનને
લખેલો પત્ર..... ૫૮૮
હી'દુસ્થાનના લાલ માટે, પાલામિંટના સલા-
સદોને મીંગ રાખરેટ નાખેલ લખેલો પત્ર...૨૮૮, ૬૪૦

રાજવંશીઓ સાથનો સંબંધ—

અમેરીકાના ગ્રેસીડંટ, છુકાનત..... ૩૬૨
આલબર્ટ વીકટર..... ૧૨૩
ધ'ગલાડનુ બાદશાહી કુલુબ..... ૬૬
ધ'ડોરના માહરાજ..... ૧૩, ૨૯૨, ૪૬૬
કમાંબાધ ગાયકવાડ..... ૧૫૬
કાણુલના અમીર, શેહરઅલી..... ૨૯૨
કુરગના રાજા..... ૪૯૯
ખ'ડેરાવ ગાયકવાડ... ૧૩, ૫૪, ૬૧, ૯૧,
૯૫, ૩૨૨, ૩૫૬, ૫૯૫

તેને માટે સર જ. જી. એ મોકલેલું
નજરાણું૯૧, ૩૨૨, ૫૯૫
ગણુપતરાવ ગાયકવાડ૯૫, ૧૫૩
ગાયકવાડ મહારાજા..... ૪૬૭, ૪૬૭
ગોંડલના હાકોર..... ૨૯૩
જમખંડીના માહરાજા..... ૬૪, ૬૬, ૬૭
જવારાના રાજા..... ૩૪
જેપોરના માહરાજા..... ૨૫૪
ડમેસ ઓફ કેનોટ..... ૬૭

ડયુક ઓફ એડીનબરો...૩૧૦, ૩૧૮, ૩૨૧,
૩૨૨, ૩૭૫
ધરમપોરના રાજા..... ૩૬
નીનમ સરકાર..... ૬૨, ૫૪૨, ૫૮૫, ૬૨૬
પ્રીનસ આલબર્ટ..... ૨૭
,, ઓફ વેલ્સ..... ૬૫, ૫૪૫, ૫૪૭, ૬૪૦
સર જ. જી. એ આપેલી બેટા
૫૪૭, ૫૪૮
પ્રીનસેસ અલેક્ઝાંડરા..... ૫૪૭
,, ઓફ વેલ્સ..... ૬૫
,, મેરી ઓફ ટેક..... ૨૯૭
,, હુધસા..... ૬૬
મુશીઆના કાઉન પ્રીનસ અને બાનુ..... ૬૬
પોરદુગલના રાજા, ડોન હુધ...૬૪, ૧૨૫,
૧૭૭, ૧૭૮, ૪૦૫
ફ્રાંસના શાહનશાહ હુધ નેપોલીઅન ૧૬૬
ફ્રાંસની રાણી હુધની..... ૬૬
બરમાના રાજા થીયો..... ૨૫૩, ૨૫૪
બાહરાવ પેશવા ૩૮૯
બોરના રાજા..... ૧૦૪, ૫૬૫
વિક્ટોરિયા..... ૨૭, ૬૫, ૩૨૩, ૬૧૩
તેમનાં પદ દીક્ષા પત્ર..... ૨૭
તેમની તરફથી આવેલો જવાબ..... ૨૭
લ'ડનના પારસીઓએ મોકલેલો પત્ર..... ૨૭
કરાંચીના પારસીઓનો ખેદ..... ૨૭
શીહાજરાવ ૧૫૩, ૬૦૪
તેને માટે સર જ. જી. એ મોકલેલું
નજરાણું ૫૯૪

રેલ,

અમદાવાદની ૧૮૭૫ ની... ૧૭૭, ૩૦૮,
૫૪૦, ૫૮૪
એમાં થયેલું તુકસાન..... ૫૪૧
ખાનદેશ અને નાશકેની..... ૪૩૧
ગુજરાતની ૧૮૭૨ ની... ૪૨૪, ૫૬૮
સુરતની, ૧૮૭૩ ની..... ૩૯૧
,, તાપતી તથા ભરૂચની નર્મદા
નદીમાં..... ૫૬૭

સરે.

રેલવે, સંબંધી—

અમદાવાદથી અજમેર સુધીની રેલવે સડક...	૧૦૭
ઝેટ ઇંડીઅન પેનીનસુલા રેલવે.....	૩૯, ૫૯૪
જ. દો. તથા શો. ખ. ની કુંપનીએ	
બાંધેલી રેલવે સડક તથા પુણે.....	૪૧૬
જ. દો. નાએગાંમવાલાએ બાંધેલી રેલવે	
સડક.....	૩
ખીં. ખીં. એંડ રીં. આખં રેલવેના	
એજન્ટ પર બે. ન. સીરવાઈએ લખેલો	
પત્ર	૩૩૪
બોમ્બે બરોડા એંડ સેન્ટરલ ઇંડીઆ	
રેલવે.....	૧૮૩, ૧૮૪, ૨૦૨
સાનંદથી વીરમગાંમ સુધીની સડક.....	૪૧૭

રેવાજ, પારસીઓમાં ચાલેલા—

ઝોટલે તથા ઉદમણાંની મીજલસમાં ધર ધણી-	
એ સક્ષાંમ કરવાનો	૩૯૨
મોખેરોએ તેમાં વગર આશીદાદ લેવા જવાનો	૧૧૦

રેવાયતો, જુલો પુરુષો દાયાનાં લખેલાં.

લગનો, પારસીઓમાં થયેલાં—

ઇ. સં. ૧૮૬૧ માં થયેલાં	૨૬
„ ૧૮૬૨ માં „	૫૨
„ ૧૮૬૩ માં „	૮૪
„ ૧૮૬૪ માં „	૧૩૬
„ ૧૮૬૫ માં „	૧૭૨
„ ૧૮૬૬ માં „	૨૧૨
„ ૧૮૬૭ માં „	૨૩૮, ૨૩૯
„ ૧૮૬૮ માં „	૨૭૩
„ ૧૮૬૯ માં „	૩૧૧
„ ૧૮૭૦ માં „	૩૫૩
„ ૧૮૭૧ માં „	૩૮૫
„ ૧૮૭૨ માં „	૪૩૬
„ ૧૮૭૩ માં „	૪૬૪
„ ૧૮૭૪ માં „	૫૧૬
„ ૧૮૭૫ માં „	૫૫૧
„ ૧૮૭૬ માં „	૫૭૬, ૫૭૭
„ ૧૮૭૭ માં „	૬૧૬

સરે.

ઇ. સં. ૧૮૭૮ માં „	૬૫૬, ૬૫૭
„ ૧૮૭૯ માં „	૬૭૯
„ ૧૮૮૦ માં „	૭૦૬, ૭૦૭

લો કલાસ, જુલો ફેળવણી.

વર્તમાન પત્રો, પારસીઓએ કરેલાં:—

અખબારે કબીરો	૩૪૧
આપઅખતીયાર	૬૩૫
ઇંડીઅન ફીટીક અથવા ટીકાકાર	૩૫૦
„ રવેકટેટર	૫૬૦
ટેલીગ્રાફ એંડ કુરીઅર	૪૨૮
ટેલી એક્ષપોર્ટ એંડ કમર્સીયલ રીપોર્ટર	૨૧૫
„ કમર્સીયલ રીપોર્ટ	૨૧૫
„ „ સેલસ રીપોર્ટ	૨૧૫
„ મરચંડસ કમ્પાનયન	૨૧૫
દખણ હુરલડ	૬
દોતરડું	૫૦૬
દોસ્તે પારસી બાનુઆન	૫૩૪
„ હીંદ	૯
પારસી પંચ	૪૯૨, ૬૩૫
„ રીફારમર	૬૪
પુણી આખઝરવર	૧૬૩, ૬૬૩
પંચ અને શમશઘેર રમુજ	૬૩૫
બોએ કોનીકશ	૬૮૧
ભરૂચ વર્તમાન	૩૬૮
મુબ્બ આશુક	૬૪, ૬૧૨
„ મુબ્બનો દોસ્ત	૩૦૧
„ વર્તમાન	૨૩૪
યજ્ઞં પરસ્ત	૨૪૬, ૬૩૫
યુનિયન પ્રેસ	૨૮૭
રાસ્ત ગોક્તાર	૨૯૪, ૪૯૨
લોક મીત્ર	૨૪૧
વેપાર મીત્ર તથા અખબારે આશમ	૪૩૮
સત્ય દીપક	૪૨
„ મીત્ર	૪૯૬
સનડે રીઝ્યુ	૨૪૫, ૩૦૭
સમાચાર દરપણ	૨૦૬
સીંધ કાસદ	૩૩૧
મુરત મીત્ર	૭૩
મુયોદય	૮૯

સફે.

સફે.

વર્તમાન પત્રો સંબંધી—

મધરાજ મેલ..... ૩૫૬

વ્યાપાર, જીવો ધંધા.

વરીહતનામાં, નામીયા પારસીઓનાં—

એલલજ ફરામજ આલખલેસતુ'..... ૧૫૭

ખેહરામજ જીજલાખતુ'૩૬૭, ૩૬૯

રસતમજ જમશેદજી જીજલાખતુ'..... ૫૦૩

સર કાવશજી જમશેદજી રેડીમનીતુ'..... ૬૪૪

વસ્તીની ગણતરી, મુબંધની—

૪. સ. ૧૮૬૪ ની..... ૯૪

તેના મથકો..... ૯૫

તેનું પરીણામ..... ૯૫

૪. સ. ૧૮૭૨ ની ૩૬૪

તેના મથકો..... ૩૬૫

તેનું પરીણામ..... ૩૬૪-૩૬૫

દેશવરો ખાતેની સંખ્યા... ૩૬૫, ૩૬૬

વાલંટીયરો—

મુબંધમાં હંઝેજ વાલંટીયરોની એક પલટજી

ઉભી કરવા બાબે ૫૯૨

યુરોપીઅન વાલંટીઅર કોરમાં દાખલ થયલા

પારસીઓ ૧૭

યુરોપીઅન વાલંટીઅર કોરના પારસી

હાનરરી મેમબરો..... ૧૭

કરાંઓના પારસી વાલંટીઅરો ૧૭

હાંગકાંગના ,, ,, ૧૭, ૫૪૨

મુબંધની વાલંટીઅર કોરનું બંધ પડતું. ... ૧૭

વાહુણી, પારસીઓની માલેકીનાં—

અરેલ ઓફ કલેર..... ૧૫૬

આલખરટ લિકટર..... ૧૨૩, ૫૪૭

કલીપર રોજ..... ૫૬૩

કાઉન્ટેસ ઓફ લડન..... ૧૧

ખરશેદજી કાવશજી..... ૩૭૮

ખરશેદજી ફરહુનજી..... ૧૩૯

ગોલકોનાડા..... ૫૫૦

ચારલસ ફારબસ..... ૩૯, ૪૮, ૩૭૧

ચારલસ માલકમ..... ૪૯, ૫૯૩

ચારોલેટ..... ૨૮

જમશેદજી જીજલાખ..... ૧૫૭

જાનસ્ટન કોસ્ટલ..... ૨૬

જીવીયા..... ૪૪૫

જે. સી. બાટલીઓખ..... ૪૩૪

તાપતી..... ૨૬

દાદલાખ..... ૪૯

પ્રાધમ (ધીમ)..... ૧૧

ફતેહ મુબારક..... ૫૭૧

બનારસ..... ૪૧૯

બરએનજા..... ૫૯૩

બ્રાહ્મ..... ૪૪૫

ધીમ તીરાતા ફેરીન..... ૬૧૯

ધીમ રાયલ વિક્ટોરીયા..... ૬૧૯

ગહમનજી હોરમજી..... ૫૯૩

બોમ્બે કોસ્ટલ..... ૨૮

માઉન્ટ સ્ટુઅર્ટ એલરીનસ્ટન (સ્ટીમર)...૨૬, ૬૩૯

મહારાજ (સ્ટીમર)..... ૨૨

મેરી..... ૫૭૧

મોલમીન..... ૫૯૩

રાયેલ ચારલેટ..... ૨૮૧

રેળના..... ૪૪૫

લવજ ફેમીલી (સ્ટીમર).....૩, ૩૯, ૨૮૦, ૩૭૧

લેડી ક્રીઅર..... ૪૦૩

વેનસીટારટ..... ૫૯૩

વાઇલડ આઇરીશ ગરલ..... ૫૯૩

સ્કુનર માહી..... ૬૧૯

સ્કેલખી કોસ્ટલ..... ૨૮૫, ૫૯૩

સર જમશેદજી ફેમીલી (ક્રીગેટ)..... ૭૯

સ્વમેલોણ..... ૫૭૧

સેન્ટ અરનારડ..... ૪૪૫

શોરાબજી જમશેદજી..... ૧૩૬

હુશાના..... ૪૪૫

સદે.

સદે.

વાહણો, પારસીઓનાં ઉપરીપંથનાં હેતુ બંધાયલાં—

અગતીના સાંચાનાં—

ધનડસ	૧૧૩
મારગરેટ ક્રાફ્ટસ.....	૧૧૧

વાહણો, પારસીઓનાં હુબેલાં, જુવો હુળી ગયલાં વાહણો.

વીમા કુપનીઓ, પારસીઓને લગતી—

આલખરટ ધનશુરનસ કું૦...	૧૩૭, ૧૫૪,
	૧૭૩, ૨૧૩, ૨૯૬

ધરટરન ધનશુરનસ કું૦.....	૧
-------------------------	---

એક્સરીનસ્ટન ધનશુરનસ કું૦	૮૫
--------------------------------	----

ઓરીએનટલ „ કું૦... ૮૫, ૧૭૩, ૨૯૬	
--------------------------------	--

આઇના મરચંટ „ કું૦.....	૧
------------------------	---

બોઅર એલેક્ઝાન્ડરા ધનશુરનસ કું૦.....	૮૫
-------------------------------------	----

„ ઓરીએનટલ „ કું૦... ૧૭૩, ૨૧૩	
------------------------------	--

„ કામા ધનશુરનસ કું૦... ૧, ૩૭૩, ૫૭૩	
------------------------------------	--

„ નેટીવ „ કું૦..... ૧૩૭, ૩૫૫	
------------------------------	--

„ „ મરીન ધનશુરનસ કું૦...	
--------------------------	--

૨૧૩, ૫૫૩

„ મરચંટસ ધનશુરનસ કું૦.....	૧
----------------------------	---

„ રાએલ „ કું૦... ૮૫,	
----------------------	--

૨૧૩, ૫૫૩, ૬૧૯

„ લોડોબલ શોલાઇટી.....	૧, ૨૧૩
-----------------------	--------

રાએલ ઇસ્ટર્ન મરીન ધનશુરનસ કું૦..	૧૩૭
----------------------------------	-----

રીલાએનસ મરીન ધનશુરનસ કું૦.....	૪૦૫
--------------------------------	-----

રોડ સટા, મુબઇના—

પારસીઓને સટાનો લાગેલો ચેપ	૧૫૯
---------------------------------	-----

એ સટાની વીગત	૧૫૬, ૧૬૦
--------------------	----------

ઇ. સ. ૧૮૬૩ માં ઉભી થયેલી કુપનીઓ....	૧૫૬
-------------------------------------	-----

„ ૧૮૬૪ માં „ „ ૧૫૬, ૧૬૦	
-------------------------	--

„ ૧૮૬૫ માં „ „ ... ૧૬૦	
------------------------	--

પરબોટા કુપનીઓનું કુટી જવું	૧૬૦
----------------------------------	-----

વાઇસરોય સર જન ટ્યારનસને એક પારસીએ	
-----------------------------------	--

એ પાપામશીનું જનરેલનું કારણ.....	૧૬૧
---------------------------------	-----

રુકુલો, પારસીઓને લગતી, જુવો કેળવણી.

સખાવંતો, પારસીઓની.

આગમાં નુકસાન પામેલાઓને—

મુબઇ, ગોવાલીઆ તમાવતી ૧૮૬૩ નીમાં	
નુકસાન પામેલાઓને.....	૭૪

„ મ્યુનીસીપાલીટીને આગ લાગવવાનું	
---------------------------------	--

રૂઝીમ ફાએર એનજન...	૧૭૧, ૪૦૪
--------------------	----------

મુબઇની ૧૮૬૮ ની આગો વેળા મેટુનત	
--------------------------------	--

કરનારાઓને.....	૨૪૩, ૨૪૭
----------------	----------

મુરત મ્યુનીસીપાલીટીને આગ લાગવવાનાં	
------------------------------------	--

રૂઝીમ ફાએર એનજન.....	૧૭૨, ૪૦૪
----------------------	----------

„ ૧૮૮૯ ની આગમાં નુકસાન	
------------------------	--

પામેલાઓને	૬૧૦
-----------------	-----

મુરતની ૧૮૬૨ નીમાં નુકસાન પામેલાઓને...	
---------------------------------------	--

૨૯, ૪૦૨

„ ૧૮૬૨ ની માંથી ગામમાં નુકસાન	
-------------------------------	--

પામેલાઓને.....	૩૮
----------------	----

ઉદયોગશાલામાં—

૬૦ શોખ પારખ રુકુલ આદિ આરટ એડ.	
-------------------------------	--

ધનડસી	૭૩
-------------	----

કેળવણીને લગતી—

અમદાવાદ, કાલેજમાં ઇનામો આપવા માટે...	૧૧૨
--------------------------------------	-----

અમદાવાદ, બેદરામજી જી. મેડીકલ સ્કુલ...	૧૭૧
---------------------------------------	-----

„ લાઇબ્રેરીને કેતાળો ખરીદવા...	૧૧૨
--------------------------------	-----

ઇડો થીતિય ઇન્ના છાકરાઓ માટે પાળી	
----------------------------------	--

પીવાનો કુવારો.....	૧૪૨
--------------------	-----

ઇડો થીતિય ઇન્ના છાકરાઓને મેટુલગ્રાડ	
-------------------------------------	--

માટે	૧૧૧
------------	-----

એમ્યુસેશન શોલાઇટી, રાહીય આરનેન્ટ,	
-----------------------------------	--

રોમન કેથોલીક ઇનસ્ટીટ્યુશન અને ઇડો	
-----------------------------------	--

થીતિય ઇન્ના આગકોને બે પારસીઓએ	
-------------------------------	--

બનાવેલો ખેત અને આપેલી જપાકત...	૭૪
--------------------------------	----

એમસી ઇનસ્ટીટ્યુ, તથા સર જન ઇ. પા.	
-----------------------------------	--

બે. ઇ. ના પારસી બાળકોને રેખાડેલો	
----------------------------------	--

નાટક.....	૮૫
-----------	----

	સફે.
એલશીનસ્ટન કાલેજની લાઇબ્રેરી તથા ફરનીયર માટે.....	૧૮૩
એલીસ ગ્રાઇમ માટે.....	૫૨૫, ૬૪૨
ફીકેટની રમેત માટે.....	૧૮, ૬૩૯
કરાંચી, પારસી બાળકો સારું સ્કુલનું મકાન	૨૮૯, ૩૪૫
કલકતા, દી. મા. પીટીટ લાઇબ્રેરી માટે ફરનીયર તથા ચોપડીઓ	૯૯
કંસરતશાળા સ્થાપક મંડલી માટે મકાન...	૪૨૮
કેતાઓ, મેસુરજીરાણા કેતાબખાનાને.....	૪૦૭
ખેડ, કપડવંજમાં લાઇબ્રેરી અને મીનારો...	૬૪૧
ખાંડ મેડીકલ કાલેજનું મકાન બાંધવા...	૩૧૪
,, કાલેજને સ્કાલરશીપ માટે.....	૨૭૭, ૬૪૨
,, કાલેજમાં કા. જી. સ્કાલરશીપ	૨૯૬, ૩૧૪
,, ,, દી. મા. પીટીટ છુકે ફંડ.....	૩૧૪
,, ,, બે. જી. સ્કાલરશીપ.....	૩૧૪
ગુજરાત વર્નાક્યુલર શાશાહીને.....	૧૧૨
ગુજરાતી દાહઓના વર્ગ માટે.....	૫૫૪
ધડીઆલ, અહમદનગરની હાઇ સ્કુલને.....	૩૭૬
જેમસ ગીચસના નામનું ધનામ આપવા.....	૬૬૧
ડીજીટલ બેન્કિંગલટ શાશાહીના ફંડમાં.....	૩૧૭, ૬૪૧
ડોન લુઇ ધી પ્રીમીયર હાલ.....	૯૪, ૪૦૩
તેનો પાંચે નાંખવાની કીયા.....	૯૪
તેને ખુલ્લું સુકવાની કીયા.....	૨૧૭
નવસારી, જરથોઁ મદરેસાને બે પારસી બાઇની.....	૩૮
પુણા કાલેજના રેસીડંટ સ્ટુડંટસો માટે બીજાણી.....	૭૨
,, ગરીબ બાળકોને કેળવણી આપવા માટે મકાન.....	૪૪૩
પુણાની કાનવેટ સ્કુલની ઇમારતના ફંડમાં.....	૭૨
ફરડુનજી જમશેદજી જીમનેશીયમ.....	૭૩
ફરનીયર, એડનની પારસી લાઇબ્રેરીને.....	૩૧૬
,, કાંદાવાલા મોહલા રીડીંગ રૂમ એન્ડ લાઇબ્રેરીને.....	૩૩૩

	સફે.
ફરનીયર, ગણુદેવી રીડીંગ રૂમ એન્ડ લાઇબ્રેરીને.....	૩૯૦
,, સર કા. જી. યુનીવર્સીટી હાલને.....	૪૪૩, ૬૪૩
બીલ્ડર્ડ ટેબલ, ગાયન ઉત્તેજક મંડલીને...	૩૪૯
બે મકાનો, નાનપરા નેટીવ રીડીંગ રૂમને...	૩૫૧
ભાથખલાની સ્કુલના છોકરાઓની સેલિંગગાઇ માટે	૧૩૬
મહિ, ઇંગલીશ સ્કુલમાં એક પારસીની....	૧૦
,, બા. બા. એદલજી પેશતંનજી હાઇ સ્કુલને માટે ઇમારત.....	૭૬
,, ઝેરાસ્ત્રીયન સ્કુલની મરામત માટે..	૭૫
મધરાજ મેલ, ત્યાંની જનરલ આસ્પીટાલમાં...	૩૫૬
મહુધા મામની પુસ્તકશાલને.....	૧૯૨
મુબઇ યુનીવર્સીટીને સર રીચર્ડ ટેમપલના નામના ધનામ.....	૬૨૭
મેડીકલ કાલેજના પુસ્તકખાના માટે.....	૨૪૨
મેસુરજીરાણા કેતાબખાના માટે મકાન.....	૪૦૭, ૫૮૮
યુનીવર્સીટીનું સીલ	૬૪૧
યુનીવર્સીટીને, ધનામ આપવા માટે.....	૩૮૯
રતનાગીરી હાઇ સ્કુલની મરામત માટે.....	૧૨૭
રાએલ એશીઆટીક શાશાહીને.....	૫૪
વરોડારની ઇંગલીશ સ્કુલનું મકાન બાંધવા માટે.....	૮૩
વાંદરા, બોરડીંગ સ્કુલને.....	૪૪૪
વેદાની બાબદમાં સરસ નીબંધ લખનારને ધનામ આપવા.....	૫૧૮
શીગણુપોર, ગુજરાતી નીશાળ માટે મકાન. ૨૮૪	
સ્કાટલંડ, કામાં શીમેલ સ્કુલ.....	૮૮
સ્કાટીશ આરફનેજના ફંડમાં.....	૨૮૧
,, શીમેલ આરફનેજ અને પુણી આરફનેજની ઇમારત અને કપડાં માટે.....	૬૪૧
સ્કાલરશીપ, રતનાગીરી હાઇ સ્કુલ માટે	૧૨૩, ૪૦૪
સર જ. જી. પા. બે. ઇ. ના છોકરાંઓને સરકેસ દેખાડવા.....	૧૭૫
સર જ. જી. મદરેસાને.....	૩૭
સીલીનના વીદ્યારથીઓને બારીસ્ટર કરવા માટે	૧૪૩
,, વીદ્યારથીઓને સ્કાલરશીપ વેદાના અભ્યાસ માટે.....	૧૫૧

સફે.

સીવરી, સ્કુલ ઓફ ઇનસ્ટીટુટના ઓફિસિયોને	
કપડાં તથા સેલધાહ	૬૩૯, ૬૪૧
સુરત, ગોપીપરા, ગુજરાતી નીશાળને માટે	
મકાન	૬૯૬
,, પારસીઓ માટે ઇંગ્લેન્ડ ખાંચ સ્કુલ	
ઉંઘાડવા માટે	૮૨
,, સરકારી હાઇ સ્કુલનાં મકાન માટે	
.....	૮૨, ૩૮૮
સેન્ટ બ્રેસિલ કોનવેન્ટના બાળકોને કપડાં માટે...	૪૦૯
સેન્ટ જેવીઅરસ કોલેજમાં ટાવર તથા	
સ્કાલરશીપ...	૨૮૩
,, ,, ,, લારીન સ્કાલરશીપ.	૬૪૨
સેન્ટ મેરી સ્કુલનાં ઓફિસિયોને કપડાં.....	૩૬૪
હીરજીભાઈ નરશંકગજીના નામના ઇનામ માટે...	૫૫૪
હીંદુસ્થાનના દેશીઓને બારીસ્ટર બનાવવા...	૪૦૩
,, વીદ્યારથીઓને બારીસ્ટરના ધંધા	
શીખવવા	૮૧, ૧૫૧, ૬૪૦

ગરીબોને મદદને લગતી—

ઇંગ્લેન્ડ પેહરીઓમાં એક પારસીએ વેંદેચેલી	
સ્કમ.....	૬૩૯
ઉત્તર કનારાનાં, હોનેર ગામના, દરદીઓ માટે.	૭૯
ઉદવાડા ગામનું જમણું તથા વેણ્યાણું...	૮૨
ઉદવાડાના ગરીબ જરથોસ્તી ઓફિસિયોને તથા	
ઓફિસિયોને શુદ્ધરૂઢ પેણેરાવવા તથા	
પરણાવવા.....	૩૧૭
ઉદવાડાના ગરીબ જરથો. રવાંતોને અવલ	
મંજલ પોંહચાડવા	૩૧૭
કરાંચીના બીખારીઓને ઓહવા, બનાટને	
કટકો.....	૨૧૬, ૫૬૪
કરાંચીમાં કાલેરા વખતે આપેલી “પેનકીલર”	
ની દવા.....	૧૫૪
કાલેરાના દરદીઓને આપવા માટે “પેનકીલર”.	૨૬૪
કાવરાજી નંદગીર એસાએલમ ફાર દ્યુનેટીક્સ.	૩૭૦
ગઉ થીતલાની રશીની અજમાએશ કરવા માટે.	૩૨૦
ગુજરાતના ગરીબોને વેણેચવા ચોખાની ચણી.	૧૩૩
મી. એલીસની સુચના અને સરકુલર.	
.....	૧૩૩, ૧૩૪
એડાના કલેક્ટરની સુચના	૧૩૪
ગુજરાતના જરથોસ્તીઓ ને રૂપીયા, કપડાં તથા	
અનાજ.....	૫૦, ૪૦૨

સફે.

ગુજરાતમાં મોધવારીથી પીડાતા જરથોસ્તી	
ઓને મદદ.....	૭૨, ૪૦૪
ગોવાના ગરીબોમાં વેણેચવા રૂ. ૨૦૦૦૦, અને	
રૂ. ૧૦૦૦૦ નું કાપડું.....	૧૭૮
જરથોસ્તીઓને મુક્ત સરકસ દેખાડવા.....	૩૪
દરદી ઇરાંનીઓની દવાદાર અને માવજત	
કરવા.....	૩૬૭
દીવ મધે ગરીબોને વેણેચવા ૫૦૦, ગુણ	
અનાજ	૧૧૩
દોખમું ઇમવાની ખુશાલીમાં નેઆત.....	૧૧૨
પાણી પીવાના કુવારા.....	૩૪૦, ૩૪૧
પુણાના લોકોનાં વપાડાસ માટે ટાંકીઓ.....	૨૨૨
પુણાની કાનવેટ સ્કુલની ઓફિસિયો માટે કપડાં..	૮૦
ક્રાનસ તથા જરમનીની લડાઈમાં જમખી	
ચલ્યાઓને મદદ.....	૩૪૪
બ્રાહ્મણોને ભોજન અને દર્શણ.....	૧૧૭
ભરૂચમાં મીહાઇનું જમન તથા વેણેચાણું...	૮૩
મકાનો, દવાખાના માટે.....	૩૫૧
માહબલેશવર મધે એક પારસીએ બંધાવેલો	
‘રેઝરવાયર’	૧૯૭
,, મધે ધર્મશાલા બંધાવવા	૧૧૩
મીહાઇની નેઆત, ભરૂચ તથા નવસારીમાં...	૫૧
મુબઇના લાચારોને કપડાં આપવા	૧૨
મુબઇની સર્વે ધર્મખાતાંની નિશાલનાં ઓફિસિયો	
ઓને અંકેકી કપડાંની બેડ.....	૧૨
રતનાગીરીમાં ગરીબોને વેણેચવા ચોખાની	
ચણી.....	૧૧૮
,, ,, સસતો અને લાચારોને	
મુક્ત અનાજ. ૧૧૮, ૪૦૩	
લાચાર ઇરાંનીઓની પરવરશી કરવા...	૩૬૭, ૩૬૮
લંડન, રીજન્ટ પાર્કમાં કુવારે બંધાવવા ...	૨૯૭
એ કુવારે બંધાવવાને લગતો રીપોર્ટ.....	૨૯૮
તોપર કોલેજે. લેખ	૨૯૮
લંડનના ધર્મખાતાઓમાં એક પારસીએ...	
૩૦૫, ૩૫૮, ૪૦૪, ૪૯૫, ૬૪૦, ૬૪૩	
લંડનની શીવર આસપીટલમાં એક	
પારસીએ	૩૯૭
સુરત, મોધવારીના સંકેટમાં પડેલોઓને... ૩૮,	
૭૨, ૪૦૨	
સુરતમાં કાલેરા વખતે ખ. રૂ. પારખે	
કરેલી મદદ.....	૧૨૦

સફ.

ધાઈ'બારને લગતી, જુવે ઘાહું'બાર.

છાકરીઓ પરજુલી આપવાને લગતી—

ધરાંનમાં છાકરીઓ પરજુલી આપવી..... ૪૦૪

તોફાનમાં સપડાયલાંઓને—

કલકત્તાના ૧૮૬૪ નામાં ફસેલા લાચારોને

તુરત મદદ કરવા..... ૧૩૦, ૪૦૪

દવાખાનાં સ્થાપવાને લગતી, જુવે દવાખાનાં.

દુકાલ વખતે કરેલી—

આપરલડના દુકાલના સંકટ નીવારણ માટે... ૬૮૩

એડનના દુકાલમાં ગરીબોને વેણીયવા ચોખાની

ચણી..... ૧૬૩, ૪૦૪

દખણના દુકાલમાં પીડતાઓ માટે... ૪૦૪, ૪૦૬

દુકાલથી પીડતા લોકો માટે ચોખાની ચણી... ૪૭૧

દુકાલીઓને રાખવા માટે સીમનો બંગલો... ૭૦૦

બંગાલ તથા મધરાજના દુકાલમાં નાશ

પામેલાઓ માટે..... ૨૦

ધર્મખાતાં, પારસીઓએ સ્થાપેલાં, જુવે ધર્મખાતાં.

ધર્મને લગતાં કામોમાં—

આફરગનીઝ રૂપાંતુ, નવસારીના આતશબેઠ-

રાંમનો કબલો રાખવા..... ૨૦૯

ધરાંન, યજ્ઞનાં આતશબેઠરામ માટે સુખડ-

ના લારા તથા શુદ્ધરેહ કુશતીનો નિધો..... ૪૮

ગંદેવી, જરથોસ્તીઓને બંદગી કરવા માટે

બંગલી..... ૫૬૮

ઘડીઆલ, કોટની મા. ન. શેકતાની દરે-

મેહરમાં..... ૧૫૧

ધાસતું જંગલ, જનવરોને ચરવા માટે..... ૫૭૧

જમીન ભેટ આપવી, અંજુમનના કામ સર... ૩૩૫

ચોખાલીનાં દોષમાંઓની

પડોસમાંની... ૫૦૯, ૫૪૯

અંદનવાડી, નશાખાતું

બાંધવા માટે..... ૪૩૦

મુબઈની ધર્મશાલા

માટે..... ૧૮૩

સુરતના બે પારસીઓ-

એ દરેમેહરના વપ-
રાસ માટે..... ૧૫૧
ટકાઇ ધાઈ'બારની નેઆત..... ૪૪૫

સફ.

દરેમેહરને બરનો સામાન, કરાંચીની દરે-

મેહરને..... ૫૨૫

દોષમાંની કીઓમાં સામેલ થવા ખાસ રેનો... ૧૧૩

નવસારી, હોન બન કપટાનની દર વર્ષની

બાજ કરવા..... ૫૬૮, ૫૬૯

પુરતકોની ભેટ, મેહરજીરાણા કેતાખખાનાને. ૩૮૪

ફરનીચર, દાદીબાઈ નોશરવનજીવાલાં આતશ

મેહરમાં..... ૪૪૬

કુવોરો, સેન્ટ થામસ કેલીકેલના દેવલમાં... ૧૯૬

રોકડા રૂપીયા, અમદાવાદની અંજુમનને ... ૫૯૪

લખનોર, હોરમજદ બાગતું મર્કાન..... ૪૨૪

વાસણુ ભેટ આપવાં, કરાંચીની દરેમેહરને.... ૨૬૦

” ” દરેમેહરમાં

સર અવસરે

વાપડવા... ૨૯૦

” ” મહિની દરેમેહરમાં... ૩૬૨

સુરત, ગોપીપરામાં, જરથોન ધર્મ કીઆ

કરવા માટે મકાન..... ૨૦૨

” રસતમપરા, નવસારીના બગર સાથના

મોખેદોને રેણુવા માટે ધર..... ૫૩૧

ફંડો, જાહેર ઉલાં થયલાંમાં પારસીઓની મદદ,

જુઓ ફંડો

બંદીવાન છોડવવાને લગતી:—

દીવાની તુરંગના છોડવવા...૩૧, ૩૭, ૫૦,

૬૨, ૮૩, ૯૩, ૪૦૨, ૪૮૦

રેલમાં નુકસાન પામેલાઓને:—

અમદાવાદની ૧૮૭૫ ની રેલ વખતે..... ૫૪૧

ખાનદેશ અને નાશકની રેલ વખતે..... ૪૩૧

ગુજરાતની ૧૮૭૨ ની માટે.....૪૨૪, ૫૬૮

સુરતની ૧૮૭૩ ની રેલ વખતે..... ૩૯૧

વેરા માફ કરવાને લગતી—

ગંદેવીના હીંદુ વજુકરો ઉપર ગાયકવાડે

નાંખેલી ખંડણી..... ૫૬૮

સગરી—

એડન, એદલજી માણેકજી કોશાખેવાલાની ... ૨૦૬

ગંદેવી, દોષમાંની સામે, હોરમજદ બરજોરજી

કપટાનની... ૩૨૪, ૩૨૫, ૫૬૮

તારાપોર, અંજુમનના ઉધરાતની..... ૧૮૪

સફે.

ફરુચન, સર જેમસ	૬૯૯
ફીઅર, સર બારટલ.....	૩૦, ૨૨, ૩૩,
૩૮, ૪૧, ૫૪, ૫૮, ૫૯, ૬૦, ૬૨,	
૭૦, ૭૭, ૭૮, ૮૨, ૮૪, ૮૬, ૧૦૧,	
૧૧૧, ૧૧૨, ૧૨૦, ૧૨૧, ૧૨૫, ૧૨૮,	
૧૨૯, ૧૩૦, ૧૩૫, ૧૪૪, ૧૪૮, ૧૪૯,	
૧૬૨, ૧૬૬, ૧૭૧, ૧૭૬, ૧૮૧, ૧૮૨,	
૧૮૫, ૧૮૨, ૨૦૦, ૨૦૭, ૨૦૮, ૨૧૫,	
૨૧૮, ૨૨૧, ૩૪૪, ૩૫૯, ૪૦૨, ૪૦૪,	
૪૪૭, ૫૪૫, ૫૯૬, ૬૪૧	
ફાકલંડ, લારડ.....	૬૧
ફીટઝજ્યોસ, સર જેમ્સ.....	૧૧, ૨૨૨,
૨૨૩, ૨૪૨, ૨૫૬, ૨૬૩, ૨૬૮, ૨૭૫,	
૨૭૨, ૨૭૩, ૨૭૬, ૨૮૦, ૨૮૧, ૩૫૮,	
૩૫૯, ૩૭૬, ૩૮૯, ૩૯૦, ૩૯૩, ૩૯૯,	
૪૦૧, ૪૦૬, ૪૧૦, ૫૬૬	
જોહામ	૧૩૪
માલકમ, સર જન.....	૪૯૮, ૭૦૨
જેએ, લારડ.....	૧૮૩, ૫૧૩
જેરીસ, લારડ.....	૪૨૮, ૫૧૩

ગવર્નર જનરલ, લીડરશાનના—

કાનીંગ, લારડ.....	૧૭, ૨૯
ક્રીન, અરન ઓફ.....	૫૧૨
નાથયુક, લારડ.....	૪૦૭, ૪૨૯, ૪૩૦,
૪૩૨, ૫૦૧, ૫૪૫, ૫૬૬, ૫૯૭, ૬૯૬	
મેયો, લારડ.....	૧૬૮, ૨૭૨, ૨૮૭,
૩૫૩, ૩૯૩, ૫૬૬	
સારેનસ, લારડ.....	૬૬
સારેનસ, સર જન.....	૧૧૧
લીટન, લારડ.....	૫૭૬, ૫૮૮, ૫૯૨
લેનસડાઉન, લારડ.....	૫૧૩

મીડ-જસ્ટીસ, મુબદના—

કાઉચ, સર રીચર્ડ.....	૨૬૨
પેરી, સર અન્ડરહીન.....	૪૮૦, ૬૭૨
વેરટાપ, સર માલકમ	૩૯૯, ૪૪૧,
૪૭૮, ૫૦૧, ૫૩૩, ૬૦૮, ૬૨૯, ૬૮૫, ૭૦૦	
સાર્જન્ટ, સર ચાર્લસ.....	૧૫૬, ૪૭૩,
૬૪૪, ૬૫૪, ૬૫૫, ૬૯૮	

સફે.

સાસ, સર માથુ	૬, ૧૮, ૩૦, ૪૪,
૫૧, ૭૩, ૧૩૫, ૧૫૧	
કલકત્તાના	
કાઉચ, સર રીચર્ડ	૫૨૨
પીકાક, સર બારનસ	૩૧

મીડ-મુબદના—

આતમારામ પાંડુરંગ ડાં	૬૭૦
અરોહણ ફરુચન પારખ.....	૫૯૨, ૬૦૫, ૬૦૭
ટેસર, જનરલ.....	૪૯૯, ૫૦૧
ડાયાબાઈ ફરુચન કરાકા.....	૩૯૩, ૪૨૯,
૪૩૦, ૪૩૧	
નાથયુક ડાં, ડાં.....	૫૩૩
બદમનજ હિરમજી વાડીયા	૩૯
બરડુડ, ડાં જવારજ.....	૯૭, ૧૦૨, ૧૨૯, ૧૩૫
બનેની, ડાં ચામસ.....	૫૬૧
ભાઉ ડાં, ડાં	૩૮૧
ભાલુકજી અરોહણ સરાઈ.....	૬૦
મેટલાંડ, પીસીયમ.....	૬૮૫
મેસેવેલ, હેમીલટન	૬૨૫, ૬૨૬
લાઉડન, ડબલ્યુ.....	૨૭, ૪૫
વીનાયકરાય વાશુદેવ.....	૨૧૮
રકોચ, એ. આર.....	૧૮૭
લનટર ડબલ્યુ. એફ.....	૩, ૩૧૮
લડુલેટ, ડાં ડી. જી.....	૪૫૬

સરત, ધોડરોડની—

કાવચજી જંગીરજી પર્સ	૨૭૬
સ્ટીકા, પારસીઓએ પોડા—	
બાબાચાલી.....	૫૪, ૯૫

મુવાવડખાતું—

સર. જ. ઇ. હાઈલીટલે સમગ્ર	૩૫૬
--------------------------------	-----

સેતરજ—

પારસી જુવાની સેતરજ બેલવાની આજન	
મનચકિત.....	૪૬૪

સોદરતી, પારસીઓને લાગેલી—

કલકત્તાની, સરકારી...૧૧. ૧૫૩, ૫૧૯, ૬૮૪	
---------------------------------------	--

સફે.

ક્રાંકફોર્ટ શેઠરની..... ૪૨૯

હુડતાલ—

મુ'બઈના બજારોમાં બેસનારા દુકાંદારો
પાસેથી છાપો લેવા માટે..... ૨૯૦
સુરત, સરકારે નાંખેલા લાઇસન્સ ટાક્ષને માટે... ૬૩૨

હાઉસા, પારસીઓ પર પડેલા—

કાણુલમાં એક પારસીનું લશ્કરના હાથમાં
ફેદ પડ્યાનું ૪૩૩
મુસલમાનોના ૧૮૭૪નાં હુલડ વખતે... ૪૬૮-૪૭૮

હાસપીટલ, મુ'બઈની—

કા. બં. ઓપથાલમીક હાસપીટલ..... ૨૦૧, ૬૪૧
લક્ષ્મી, શોરાબજી બ. હજીલાઈની ૪૨૭
મુ'બઈ, પરેલ, શાકરબાઈ દીનશાહ પીટીટ
બનવરોની ૫૧૨
રતનાગીરી, દી. મા. પીટીટની (રગતપીટની) ૫૨૫
એ માટે સરકારે બાહર પાડેલો ફેડાવ..... ૫૨૬
એની કમીટીનો બીજો રીપોર્ટ..... ૫૨૬
સર જમશેદજી હજીલાઈનીમાં રગતપીટનો
વારડ ૧૧૦
સુરત, કા. બં. રેડીમનીની..... ૯૨, ૬૩૯, ૬૪૧
તેને લગતા સંધેસા તથા બંદોબસ્તો..... ૯૩
તેને ઉધાડવાની કીઆ..... ૯૨

હુનરશાળી—

જરથોસ્તી તાલીમખાનું..... ૫૨૫
મોદી-એ હમનેશીયમ..... ૫૨૫
સર જ. હ. સ્કૂલ ઓફ આર્ટસ એન્ડ
ઇન્ડસ્ટ્રી..... ૭૭, ૧૦૫, ૧૪૩, ૩૧૭,
૪૦૧, ૪૦૩, ૫૨૫
સ્વીમીંગ બાથ..... ૫૬૬
સુરત, ફરફુતજી જમશેદજી હમનેશીયમ... ૬૨૨

હુલડ—

ઇ. સ. ૧૮૫૧માં મુસલમાનોએ મુ'બઈમાં કરેલું.
૭, ૨૩૩, ૨૯૦, ૩૦૩, ૪૪૫, ૫૨૦
" ૧૮૫૭ માં મુસલમાનોએ લક્ષ્મીમાં
કરેલું..... ૩૧૪, ૩૪૨, ૩૪૩
" ૧૮૫૮ માં મુ'બઈ તાલુકામાં બીલ
લોકોએ..... ૪૧૫

સફે,

ઇ. સ. ૧૮૭૪ માં મુસલમાનોએ મુ'બઈમાં
કરેલું... ૩૦૩, ૩૧૬, ૪૬૮,
૪૭૮, ૪૮૪, ૫૬૬
શેઠ બે. હ. એ પોલીસ કમીશનર
પર લખેલો કાગજ..... ૪૬૮, ૪૬૯
નાં ગવર્નર આગલ ગયલું
ડેપુટેશન ૪૬૯
નાં ગવર્નરે પારસીઓ ઉપર
મોકલેલો પત્ર..... ૪૬૯-૪૭૦
પારસી અકાબરોને ગવર્નરે આપેલો
ડપ્પેક..... ૪૭૪
સર જ. હ. એ આં નારાયણ
વાણદેવ તથા ડા. બલેની ઉપર
લખેલો પત્ર..... ૪૭૫
ઉપલાં પત્રનો ફરી વલેલો
જવાબ..... ૪૭૫
સર જમશેદજી પરમીં સુતરે લખેલો
પત્ર..... ૪૭૫, ૪૭૬
" ૧૮૭૮ માં સુરતના લોકોએ, સરકારે
લાઇસન્સ ટાક્ષનો કર નાંખવાથી ૬૩૨

હોજ—

મુલ્યાં, દીનશાહજી આગ્રેકજી પીટીટની ૨૪
એક તસુની નલીનો હક..... ૨૪

હોનારત—

ગીરગાંમ, આઇસખાનાનું બાઇલર ફાટવાની... ૨૩૪
જ. આઇ. પી. રેલવેની ઝેનને ખોરવાતનાં
રીવરસીંગ સ્ટેશન તરફ થયેલી..... ૨૮૦
ગાંધી, અક્સમાત લારેલી પીસતોલ
કુટવાથી ૬૧૬
પીકાંવાલા મોહિલ્લામાં ઘર તુટી પડવાથી... ૧૩
પુને જતી ટ્રેનને, કરજત અને નારેલની
વચ્ચે ૭૯
મધરાજ રેલવેની, નાગેરીના સ્ટેશન આગલ
થયેલી ૬૧૩
મુ'બઈના બારામાં વહાણુ ઇસ્ટ લોડીઅન અને
મજબો અથડી પડવાથી..... ૫૯૦
મુસલમાનોના હુલડમાં માર પડવાથી... ૪૭૦, ૪૭૮
વીંગેરલા, મધે ગીઓપસ નામની લાંગી
ગથલી સ્ટીમર..... ૬૦૮

મરહુમ ખાનબાહદુર બહમનજી બેહરાંમજી પટેલનાં મરણ માટેની જાહેર નોંધો.

[જન્મે જન્મશેઠ, ભેસપતવાર, તા. ૧૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૮.]

ખા. બા. બહમનજી પટેલનું મરણ.

જણાવવાને બારે ખેદ ઉપજે છે કે મુ'બઈના પ્રખ્યાત પારસી તવારીખનવેશ અને જાણીતા લેખક ખા.બા. બહમનજી બેહરામજી પટેલ કેટલાક દીવસની માંદગી ભોગવી પદ વરસની વયે ગઈ કાલે બપોરના બેઠેસત- નશીન થયા છે.

શેઠ બહમનજીને જન્મ તારીખ ૨૮ મી ડીસેમ્બર ૧૮૪૯ ના દીવસે મુ'બઈ મધે થયેા હતા. એવણુ મુ'બઈના પારસીઓના સરવથી જુનામાં જુનાં ખાંનદાનના એક નખીરા હતા. એવણુના મુળ વડીલ શેઠ દોરાબજી નાનાભાઇ પહેલવહેલાં સુરતની પાસેના સુમાલી ગામમાંથી ૪૦ સ. ૧૬૪૦ માં મુ'બઈ આવી વસ્યા હતા, અને અત્રેની પોર- દુગીઝ સરકારના વડા કારભારી હતા. ૪૦ સ. ૧૬૬૨ માં મુ'બઈના ટાપુ ઇંગ્લેન્ડ સરકારને સત્તક થયેા ત્યારે ઇંગ્લેન્ડ સત્તાવાળાઓએ પણ તેવણુને તેજ ઓધા ઉપર કાયમ રાખ્યા હતા.

શેઠ દોરાબજીના દીકરા રસતમ દોરાએ ૪૦ સ. ૧૬૬૨ માં જજીરાના ચાકુતખાને મુ'બઈ ઉપર હલ્લો કીધો તે વેળાએ કેળીઓ તથા માછીમારોનું એક શીબ્દી લશકર ઉભું કરી તેની સરદારી પોતે લઇ તેમની સાથે તેપો ફાંદી બહાદુરીથી લડી તેમને ટાપુની બહાર હાંકી કાઢ્યા હતા; જે દેશીતકારી નોકરીને માટે તેમને મુ'બઈની પટેલાઇ ઇંગ્લેન્ડ સરકારે આપી હતી. એ ઉપરાંત ૪૦ સ. ૧૭૭૪ માં ત્યારે ઇંગ્લેન્ડ સરકારે મરાઠા સરદાર રઘુનાથરાવ દાદાસાહેબ પાસેથી થાણા અને વસાઇ લીધું ત્યારે તે જહાજોએને લગતાં ગામોની પટેલાઇ રસતમ દોરાબજીના વડા દીકરાં કાવસજી રસતમજી પટેલને સોંપી હતી. કાવસજીએ પોતાના નાના ભાઇ દોરાબજી સાથે મળી થાણા ગામમાં ધણાક પારસીઓને લાવી વસાવ્યા હતા, તથા તેમના ઉપયોગને માટે દોખમું, દરેકમેસર, નસાખાનું વગેરે ધરમના મકાનો બાંધાવ્યાં હતાં. મુ'બઈ મધે ખેતવાડીના રસ્તા ઉપર એવણે ૪ સ. ૧૭૭૬ માં એક મોટો તળાવ બાંધાવ્યો હતો કે જે આજ લગણુ “કાવસજી પટેલના તળાવ” નાં નામથી ઓળખાય છે, તેમજ અત્રેના કેટલાં “કાવસજી પટેલ સ્ટીટ” નાં નામે ઓળખાતો મોહોલો પણ એવણુનાજ નામથી છે. એવણુના એક દીકરા શેઠ રસતમજી કાવસજી પટેલે થાણામાં ૪. સ. ૧૮૨૯ માં આદરાનની નવી દરેકમેસર તથા ૧૮૪૩ માં નવું દોખમું બાંધાવ્યું હતું. મુ'બઈની પટેલાઇ એ પુરાતમ કુટુંબમાં ૧૬૫ વરસ સુધી રહી હતી.

ખાનબાહદુર બહમનજીએ પોતાની ઇંગ્લેન્ડ કેળવણી અત્રેની સરકારી એલરીનસટન હાઇ સ્કૂલમાં તથા ફારસી ભાષાની તાલીમ મુલ્લાશીરાઝ મદરેસામાં લીધી હતી. પહેલવહેલું એવણે ૪૦ સ. ૧૮૭૧ ના ફેબ્રુઆરી માસમાં ‘જર્થોસ્ટી મોમેદોમાં પોતાના ધરમનો તાતપરીઅ સમજવાની ખાતી” વીશે એક સખી જર્થોસ્ટી (મરહુમ શેઠ સોનબજી શાપુરજી બગાલી) એ આપેલા રૂ. ૫૦ નાં ધનામનો રેસાલો લખી ધનામ મેળવ્યું હતું અને તે રેસા- લાનાં ચોપાનીઆં પણ શેઠ સોરાબજીના ખરચે છપાઇ પ્રગટ થયાં હતાં. વળી એજ સાલના વાને ૧૮૭૧ના મે માસમાં એવણે ફારસી શાહનામાના બનાવનાર નાખીયા શાએર ફીરદોશી તુસીના જનમારાનું “અણેવાલે ફીરદોશી” નામે એક પુસ્તક યુજરાતીમાં લખી પ્રગટ કીધું હતું. ૧૮૭૨ ના ડીસેમ્બર માસમાં એવણે એક આપ પોતાની બેટી ઉપર પત્ર લખતો હોય તેવા આકારમાં “ધરાનની મુખ્તેસર તવારીખ” નું એક પુસ્તક રચી પ્રગટ કીધું હતું અને તેની અત્યાર સુધીમાં ચાર આવૃત્તીઓ છપાઇ છે. એ પુસ્તક અત્રેની ખાનગી શાળાઓ—મુખ્ય કરી કનયા- શાળાઓ—માં ધરાનની તવારીખની એક અજીઆસ પોથી વાને દૈક્ષિત છુકે” તરીકે વપરાય છે.

૪૦ સ. ૧૮૭૮ ના અક્ટોબર માસમાં “પારસી પ્રકાશ” નું જાણીતું પુસ્તક કે જેથી એમનું નામ સદા યાદગાર રહી જશે ને પુસ્તકને પેહચો ભાજ બાહુર પાડ્યો હતો. એ પુસ્તક રચવાનું કામ શેઠ બહમનજીએ ૧૮૭૧ થી શરૂ કીધું હતું. અને આ પહેલાં લગ્ય ૧૮૭૮ માં બાહેર પડ્યા પછી તેના લખોલગ ૧૧ ભાગો બાહેર પાડી તેનું ૧૮૮૮ ના અક્ટોબર માસમાં પહેલું દફતર પૂરું કીધું હતું. આ પુસ્તકમાં પારસીઓ ધરાનથી હીંદુસતાન

આવા તથાથી તે અત્યાર સુધીમાં તેઓના સંબંધમાં અનેક દરેક અગત્યના બનાવોની વરસોના અનુક્રમે નોંધ આપવામાં આવી છે, અને તે નોંધ આ પહેલાં દફતરમાં ઇ. સ. ૧૮૬૦ ની આખરી સુધીની આવેલી છે. આ પહેલું દફતર રચતાં શેઠ બદમનજીને ૧૭ વરસ લાગ્યાં હતાં અને તેવણના પોતાના જણાવવા મુજબ એ પરતેવળે પોતાની જીંદગીનો મોટો તથા જવાનીનો અર્થ વખત રોકાયો હતો. આ લાંબી મુદતનાં એવણની કેટલી જેમન અને રજા પરીણામ છે તેનો ખ્યાલ આપે છે. અને ૧૭ વરસનો કેવો અધાગ ઉપયોગ આ પુસ્તકમાં એકદો થયો છે તે તુરત આપણાં મગજમાં ઉતરે છે. આ પુસ્તક રચવા માટે એવણને લાંબી મુદત સુધી સુસાદ્રીઓ કરવી પડી હતી, જુના પુરાણ લેખો વાંચવા પડ્યા હતા, તરફવાર તખતીઓ અને બીજા સાહિત્ય ઉકાવવા પડી હતી. નવદીક ૧૦૦ વરસ ઉપની કાષ્ટો અને ચોપડીઓ ઉચ્ચાવવી પડી હતી, અને તે સધળી મેળેનતવું પરીણામ આ મોટું પુસ્તક છે, જેનાં “સીબેધ” ચોપાનીઓના મોટાં કદના ૧૦૫૧ સદા થયા છે, અને તેના ૧૧ ભાગમાંનો છેલ્લો આખો અંક સાંકળીઓથી ભરાયો છે, જે બતાવે છે કે આ પુસ્તકમાં વાંચવા લાયક, જેવા લાયક, નોંધવા લાયક અને અભ્યાસ કરવા લાયક કેટલું બધું જ્ઞાન ભરેલું છે: આવી ન્યુકની અને ભારી મેળેનત ચોડાઓથી અને એવી છે. પારસીઓ હીંદુસતાન આવવા પછીની તેમની જુની નોંધો ઉપરથી તેમની તવારીખ એકબી બનેલી નહીં હોવાથી આ પુસ્તકની સાદી નોંધો તે ખુટ પુરી પાડે છે કે જે જોઈ પોતે તવારીખ નથી તોપણ તે એકથી વધારે તવારીખોને માટે પુરાકળ બેસક પુરા પાડે છે. આવતા જમાનામાં પારસીઓની આ નોંધ જેમ જુની યતી જશે તેમ શેઠ બદમનજી પટેલનો આ આભાર વધારે પીછાન મેળવતો જશે. આ પહેલું દફતર બાહર પાયા પછી ઇ. સ. ૧૮૬૧ ના આગસ્ટ માસમાં ખાનજદાદુર બદમનજીએ એના બીજા દફતરનો પહેલો ભાગ બાહર પાડ્યો હતો, તેમાં ઇ. સ. ૧૮૬૧ થી ઉપર મુજબની સધળી નોંધો સમાવેલી છે અને હાલ સુધીમાં તેના ૭ ભાગો ઇ. સ. ૧૮૭૭ સુધીની નોંધોના બાહર પડી મુકા છે.

“પારસી પ્રકાશ”નો બીજો ભાગ બાહર પાડવાની અણી ઉપર તેવણ હતા, પણ પોતાના મનની એ મોટી ઇચ્છા પાર પાડવાને તેવણને જીંદગીએ કમનસીબે ચારી આપી નથી. સધળી પારસી નોંધો અને પુરાણ પારસી દસ્તાવેજો તારવી કહાડીને તેને એક પુસ્તકના આકારમાં બાહર પાડવાનું કામ કેટલું બીકત છે તે તો એવી નોંધ રાખનારાઓજ સમજ શકે છે. આગલા જમાનાના કોઇ પણ પારસી બનાવ યા કોઇ પણ પારસી શેડીવાને લગતી કાંઈ વીગતો જે કોઇ પુણ્ય જનુ તો પોતાની નોંધોની મદદ વગર ઘણું દરિને મોહકરેથીજ સધળી વીગતો તેવણ કહી શકતા હતા. તે એટલે સુધી કે ઘણાક ખાનદાનના નગીરાઓ પોતાના વગઓની કારકીરદીથી અન્યથા હતા તેઓ શેઠ બદમનજીને મોહકરેથી તે કહીકતો સાંકળીને અન્ય થતા હતા. વળી પારસી તવારીખ નવેશ તરીકે મરદુમ શેઠ બદમનજી સરકાર દરબારમાં પણ સારો મરતો ધરાવતા હતા. મીસ મેનાએ પારસીઓની તવારીખને લગતું જે પુસ્તક રચ્યું છે, તે પુસ્તક બાહર પાડવામાં તેવણે જોગજગ ખા. બા. બદમનજી પટેલના ‘પારસી પ્રકાશ’ની મદદ લીધી છે.

માજ વાકસરાય લોહ કરમને પ્રાચીન ઇતિહાસિક મહાને અને સધળો જાળથી રાખવાનો કાયદો ધર્યો તે પ્રસંગે મુબબ ઇલાકા-ખાસ કરીને મુબબ શેરે મધેની એવી ઇમારતો ઉપરની તખતીઓમાંની નોંધો તથા બીજા અગત્યની જરૂરી વીગતો મરદુમ શેઠ બદમનજીએ સનાવાળાઓને પુરી પાડી હતી. તેજ માફક ‘પારસી સાંકળોપીડીઆ’ના કરતાં, તેમજ પારસી તવારીખની નવી જુની નોંધોનો બીજાં રૂપોમાં ઉપયોગ કરનારાઓ પોતાના બોરાક માટે “પારસી પ્રકાશ”ને ઘણું દરજ્જે આભારી છે.

પારસી પ્રકાશ ઉપરાંત ઇ. સ. ૧૮૮૭ ના અક્ટોબર માસમાં ખા. બા. બદમનજીએ “પારસી મરતયુક” યાને મુબબમાં ઇંગ્રેજ તથા મુસ્લમાની વરતમાનપરોનો પાયો નખાવ્યો તથાથી તે ઇ. સ. ૧૮૬૦ સુધીના વરસોમાં થયેલાં જાણીતા પારસીઓનાં મરતયુકોની તેમાં આવેલી નોંધોના સંગ્રહનું એક પુસ્તક પ્રગટ કર્યું હતું. એ પુસ્તકમાં અળખા મળીને ૫૫૬ પારસી મરદો તેમજ એરેનાનાં મરતયુકની નોંધ સમાવેલી છે, જેમાં ૪૧૬ મુસ્લમાની અને ૧૩૩ ઇંગ્રેજ નોંધો છે. એ પુસ્તકમાં મુબબને ડાખાનું અન્યથાનું પહેલું વર્ણન જેનું તથાથી યાને છેક ઇ. સ. ૧૭૨૯ ના સાલથી તે ૧૮૬૦ સુધીમાં થયેલાં જાણીતા પારસી મરતયુકની જે જે અગત્ય જોગી નોંધ ડાખામાં હાથ મૂકે તે એકી કરી બાહર પાડી છે. એ કામ બેસક ભારી મેળેનતવું હતું.

પારસી પ્રકાશનું પુસ્તક રચવાથી ખાનજદાદુર બદમનજી પારસીઓની તવારીખ, શાદરસમો, રીવાજો વગેરેથી પુરતા વાકેફગાર થયા હતા, આથી નામદાર સરકાર તરફથી મુબબ ઇલાકાના સનાવાર ઝેરિયરનાં પુસ્તકમાં પારસીઓનો અગ્રેવાલ લખવાને તેના રચનાર નીલીલીયન સર જેમસ કેમ્બેલે એવણની મદદ લીધી હતી, અને એવણે મરનાર ખો. ખરોદજી નસીરવાનજી સારવાહ સાથે મળી યાખા તથા મુસ્લમાના પારસીઓને લગતે ભાગ લખ્યો હતો, જે માટે નામદાર સરકારે આ બંને મદદસમોને સાબારી આપી એઓનો ઉપકાર માન્યો હતો.

૪૦ સં ૧૮૬૬ માં આપણા પારસીઓમાં ધુપ-નીરજ અને આફરીનગાનમાં યાદ કરવામાં આવતાં નામીયા નર-નારીઓનાં નામે તથા તેમનાં ભથ્થાં કામેની નોંધ વીશે અત્રેની રાહનુમાએ માજદીઅસના સભા તરફથી અપાયલાં ઇનામો રેસાલો લખી એવણે ઇનામ મેળવ્યું હતું, અને તે રેસાલો પણ ૪૦ સં ૧૮૬૭ માં છપાવી પ્રગટ કીધા હતા. આ રેસાલામાં અર્ધા પંથકમાં દેવાતાં નામેની તેઓના મુખ્ય કામેની વીગત સાથ સમ્રક પ્રાપ્તિ છે અને તે નળયુવાળેગ છે.

ઉપલાં પુસ્તકો તથા રેસાલાઓ ઉપરાંત શેઠ બહમનજી પટેલે ૪૦ સં ૧૮૭૩ થી તે આજ સુધીમાં “જ્ઞાનપ્રસારક મંડળી,” રાહનુમાએ માજદીઅસના સભા અને “ઐનથરોપોલોહકલ સોસાયટી”માં ધણી ઉપયોગી યાજ્ઞો વીશે નીચેના વાંચ્યા હતા. પારસીઓના રીવાજ સંબંધી મુકદમાઓમાં કાંઈ અગત્યના સવાલો ઉપર ઇન-સાફની અદાલતોમાં છેક હાઇ કોર્ટ સુધી એવણે તપાની જગ્યાની લઈ તે ઉપર વજન મેલવામાં આવતું હતું. ઉદવાગના આતશયજ્ઞરામના જાણીતા મુકદમામાં એવણે તપાના મોમેંદોની અંબુમનના હક્ક તથા ભોગવતા સંબંધી જે જે મોતિઅર જગ્યાની આપી હતી તેની છેક હાઇ કોર્ટમાં નામદાર સીફ જસડીસે વટીક પ્રશંસા કરી તેજ મુજબનું હુકમનામું કરી આપ્યું હતું. ૧૮૮૧ માં એવણે સંબન તથા ગોદાવરા પંથકના અર્ધા ગામેમાં સુસાફરીએ ગયલા તેની આપણા લોકોને નળયુવાલાયક મોંઘા એવણે યજેંદરદી ૧૨૫૧ નાં ઝોરાશ્વિયન કેલેન્ડરમાં છપાવી હતી.

ઉપર મુજબનાં આટલાં અર્ધાં પુસ્તકો રચ્યા ઉપરાંત ખાનખહાદુર બહમનજી પારસીએને લગતાં બહુરે ખાતાં-ઓમાં મોટા ભાગ લેતા હતા. ૪૦ સં ૧૮૭૯ થી એનજી “મુલ્લાશીરોજ મદરેસા” ના સેક્રેટરી, ૧૮૮૩ થી મેદાનની કસરતશાળા જે હાલ “સર દીનરાહ માણેકજી પીટીટ જમનારતીક ઇનસ્ટીટ્યુટ” તરીકે ઓળખાય છે, તેના સેક્રેટરી તથા ૪૦ સં ૧૯૦૦ થી ખમનગી, ૧૮૮૫ થી મરહુમ શેઠ ખુરશેહ નોશરવાનજી કામાજીની યાદગારીનું જરથોસ્તી વીદ્યારથીએને ઉત્તેજન આપવાનું ફૂંડ ઉત્તુ થયું તયારથી તેના સેક્રેટરી; ૧૮૮૯ ની મયુનીસી-પલ મુટ્ટીથી થેળાએ કોટ વારડના રેટવેઅરસની રેનડીંગ કમીટીના એક સેક્રેટરી; ૧૮૯૧ થી “ઇરાન દેશના રહેનારા ગરીબ જરથોસ્તીઓની હાલત સુધારનારાં ધરમખાતાં” ના સેક્રેટરી; (જે ઓધા એવણે મરહુમની થેલાક મહીના આગાઉ છોડયો હતો.) એજ સાલમાં “મરહુમ શેઠ નશરવાનજી માણેકજી પીટીટની યાદગારી કાયમ રાખવા માટે જરથોસ્તી અંબુમને ઉભાં કરેલાં ફૂંડના” એક સેક્રેટરી; તથા ૧૮૯૫ થી “મુલ્લાશીરોજ કેતાબખાના”ના સેક્રેટરી હતા; એ ઉપરાંત “ગરીબ જરથોસ્તીઓના રહેણાં ફૂંડના” ૧૮૮૭ થી ખમનગી; ૧૮૮૯ થી “કેદનાં ધરમના દવાખાના”ના ખમનગી; એજ સાલમાં “મુજબના જરથોસ્તીઓનાં મરણ વખતના અરસપરસન લાભનું ફૂંડ” ઉત્તુ થયું તેના શરૂઆતથી વરડીંગ કમીટીના એક અધીકારી તથા પાંચ વરસ થયાં પ્રમુખ, ૧૮૯૦ થી “મરહુમ શેઠ નશરવાનજી મનચેરજી કામાજીનાં ધરમખાતાંની જરથોસ્તી છોકરાઓની નીશાળ”ના ઉપરી અને ૧૮૯૧ થી ફારસી ભાશોને માહવેર કરવાને અત્રે ઉભા થયલી “અંબુમને એક્ષમીએ ફારસી” ની મંડળીના સર-આતથીજ ખમનગી હતા. એ ઉપરાંત એવણે “ફોર્ટ પીટીટ રમ એંડ લાઇબ્રેરી” કે જે હાલ “ધી નમશેહ નશરવાનજી પીટીટ ઇનસ્ટીટ્યુટ”ને નામે ઓળખાય છે તેના તથા “રાહનુમા માજદીઅસની સભા” ના ૪૦ સં ૧૮૭૫ થી, “જ્ઞાન પ્રસારક મંડળી” ના ૧૮૭૮ થી, નવસારીની “સર કાવસજી જહાંગીર મદરેસા”ના ૧૮૮૪ થી, “નવસારીની નવાજખાઇ તાતા કન્યાશાળાના” ૧૮૮૬ થી, “ધી નશરવાનજી માણેકજી પીટીટ ચેરીટી ફૂંડ” ના ૧૮૮૮ થી, મોમેંદો ઐનથરોપોલોહકલ સોસાયટીના ૧૮૯૩ થી, “મુજબના જરથોસ્તી રવાનોને અવલમંજલ પહોં-આડવાનાં ખાતાં”ની કમીટીના ૧૮૯૪ થી, તથા “ખેતવાડીની ધી જમશેહ નશરવાનજી પીટીટ કસરતશાળા”ના ૧૮૯૪ થી અધીકારી હતા; તેમજ “મરહુમ શેઠ બનાજી લીમજીની દરેહમહેરને લગતાં ઇજાને, ધમખાર તથા જસ નના ફૂંડ”ના ૧૮૮૩ થી, “સાણાની દરેહમહેર તથા જરથોસ્તી અંબુમનના ફૂંડ”ના ૧૮૮૭ થી તથા “એલાવની દરેહમહેરના” ૧૮૯૦ થી ત્રસદી હતા.

મરહુમ શેઠ બહમનજી પટેલની બહુરે સેવા કાંઈ એટલી ઉપયોગી હતી નહીં. મુજબમાં મરહુમ પહેલવહેલી દ્વાડી નીકળી તે વખતે રાહેના લોકોમાં ફેલાયેલો ગજાટ વાંચનારાઓ ભુલી ગયા હશે નહીં. એવા ગજાટ દરમ-યાન સરકારે મદદ કરવા માટે જે સુલેહના અમલદારો બાહેર પડ્યા હતા. તેઓમાં મરહુમ શેઠ પટેલ પણ એક હતા. બીજા સુલેહના અમલદારો બેઝે મરનારે મુજબના પારસી લતાઓ ઉપર મહોલ્લે મહોલ્લે ફરીને મરકી વીશે ભાશણો આપ્યાં હતાં અને મરકીના અટકાવની દવા પોતે મેલાવીને બીજાઓને તે દવા મેલાવતી સલાહ આપી હતી. મરકી વખતની એ સેવાઓની ખીજામાં નામદાર સરકારે તેવણે ખાનખહાદુરના ખેતાબથી નવાજ્યા હતા. એ ઉપરાંત મરહુમ શેઠ બહમનજી પટેલ એક સુલેહના અમલદાર, મુજબના આનરરી માણસેટ અને પારસી મેની-મોનીઅલ કોર્ટના એક ડેલીગેટ પણ હતા. મીં જહાંગીર બેહરામજી મરઝખાનવાળાં ગરીબ જરથોસ્તીઓને મદદ કરવાનાં ફૂંડને લગતા મરનાર એક વીઝીટર હતા અને શેઠ જહાંગીર મરઝખાનને એ પરમારથી કામમાં સારી મદદ કરતા હતા. એક સુલેહના અમલદાર તરીકે સરકારી લેખો વગેરે ઉપર તેવણની સાખ કરાવવા માટે ધણીક પારસી

જેવાજ અસલી વિચારનાં ચુરત જરથોસ્તી હતા. તેઓ જેવા ધરમચુરત જરથોસ્તીઓની હાલ પારસી કામને મોટી ખુટ છે. મરદુમ મીં બમનજી પારસી પંચાયત કેસમાં બહુજ લાભ લેતા હતા, અને તેનાં પરીણામ માટે આનુ. રતાથી રાહ જોતા હતા, પણ યમદેવ તેવણની આશા કુલીત થવા વીના તેઓને મરદુમ સર જમશેદજી, અને મીં ડાસાભાઈ દાદાભાઈ આલખલેસ માફક ધસડી ગયો છે, એથી આપણી દીલગીરીમાં વધારો કરે છે. મરદુમ મીં પટેલ પાસ પારસીઓની જુની તપાસીખો મોટા લંડન હતો એટલે જો પારસી પંચાયતવાસા છેલ્લા મુકદ્દમામાં તેઓની સાક્ષી લેવાઈ હતે તો તેઓ ધણુંકે નવું અજવાણું નાંખી શકતે. મરદુમ પોતે જો કેસમાં જુલાની આપવા ધણા ઇતેજાર હતા. મરદુમ મીં બમનજી પટેલનાં રૂઢને શાંતી ઇચ્છી અગે આ લખાણ સમાપ્ત કરીશું.

[સાંજ વર્તમાન, શુક્રવાર, તાં ૧૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૮.]

મરદુમ ખાનબાહદુર બમનજી બેહરાંમજી પટેલ જે. પી. ની પાયદસ્ત.

મરદુમ ખાનબાહદુર બમનજી બેહરામજી પટેલ જે. પી. ની પાયદસ્ત તેવણનાં રણેવાનાં જુનાં મોહીખાનાનાં મકાનમાંથી આજ સહવારે ૬ કલાકે કંઠાવામાં આવી હતી. સહવારના ૭ વાગેથી અહરથોએ આવી મોહદલામાં મોહવેલી ખુરસીઓપર બેઠક લેવા માંડી હતી. આપો મોહદલો ખુરસીની ચાર હારેથી ભરાઈ ગયા હતા. આનુ. જોએ પાઝલી રાતથી આવી ધરની મોટી ખડખીમાં બેઠક લીધી હતી, જેથી તેઓ માટે ખુરસી ન થવાથી કેટલાંકે આનુ. જો તો દાદરપરથી બેઠાં. બેહસારનું લગભગ ૮ વાગે ખસાસ થતાં અહરથો મરનાર અહરથને છેલ્લો સેઝદો કરવા હાજર થયા હતા, જેમાં લગભગ પોણે કલાક નીકલી ગયા હતા. મરનાર નીરતે હમેશની ઉંધમાં પડેલા દીસ્તા હતા, અને તેવણનો ચેહરો ખીલી નીકળેલો લાગતો હતો. સેઝદો ખસાસ થતાં પાયદસ્ત નીકલી હતી, જેની પૂઠે પાંઉ-પયાદા મરનારનાં બેશીઓ તથા મીત્રોની મોટી સંખ્યા ગઈ હતી. હાજર રહેલાઓમાં મરદુમ અહરથના સહજુઓની બબજા તારીફ થતી હતી. મરદુમ ખાનબાહદુર બમનજીને સેવટનું માન આપવા જે જરથોસ્તી આનુ. જો અને અહરથોની અસાધારણ મોટી સંખ્યા ભેગી થઈ હતી તેવી આપણા શણેરમાં જવલેજ નેવામાં આવે છે એમ ખુદલું બોલાવું હતું. મરનારનાં ઉત્તમજુની કીયા આવતી કાલે બપોરે દાદોશની અગીવારીમાં કરવામાં આવનાર છે.

[The Times of India, Thursday, September 10, 1908.]

A PARI CHRONICLER.

Late K. B. Bomanji B. Patel.

We regret to announce the death of Khan Bahadur Bomanji Behramji Patel, a Parsi chronicler and a member of the ancient family of Patels. He died in Bombay, yesterday afternoon after a brief illness. The deceased was widely known as the Parsi Chronicler. He was a regular contributor to the "Jam-e-Jamshed" and was so thoroughly acquainted with the past and the present history of the community that he was regarded almost as a walking encyclopaedia of events relating to Parsi affairs.

In the year 1871 he began collecting materials for his monumental work "The Parsi Prakash" which is a record of the important events in the history and growth of the Parsi Community from the date of their immigration into India down to our own times. The first part of the work was published in 1878 and during the next ten years, eleven parts were given out at intervals, bringing the chronicle down to the year 1860. These eleven parts constitute the first volume of this great work. He has published six further parts of the same work, bringing the record down to the year 1875. It is on this work that he has devoted the best part of his life—almost the whole period of his youth. It is only an authentic and exhaustive chronicle, which, however, affords plenty of materials for an historian or a social philosopher. The work is being largely availed of by almost all subsequent writers on Parsi history, religion, customs, manners, etc., even by European savants. He was inclined to literary pursuits from his very youth, and published in 1871, a life of the great epic poet Firdusi, in Gujarati, entitled "Aheval-e-Firdusi." In 1872 he published "A Short History of Persia," in the form of letters written by a father to his daughter, also in Gujarati, which is still current as a text-book in many of the Zoroastrian schools in Bombay.

In 1887 he published the Parsi Martiyuk or "obituary notices of the Parsis" republished from the English and Gujarati papers in Bombay down to the year 1860.

Owing to the intimate acquaintance with the Parsi history, customs, manners etc., which he acquired during the course of the compilation of his great work, the late Sir James Campbell, the Editor of the "Bombay Gazetteer," asked for his assistance, in the account of the Parsis, in compliance with which request he has, in conjunction with the late Mr. Cursetjee N. Seervai, contributed to the volumes, an account of the Parsis of Gujarat and Thana. Their services in this connection were subsequently acknowledged by Government in special resolutions. Besides this he has read many essays and speeches, during the last quarter of a century under the auspices of "The Dnyan Parsarak Mandli" (a society for the spread of useful knowledge); "The Rahnuma-e-Mazdiyasnan Sabha" (a society for religious reforms among the Parsis); and the "Bombay Anthropological Society" of which he was the vice-president. Miss Menant, the French authoress was also indebted to the "Parsi Prakash" for much information regarding the history of the Parsis.

The Khan Bahadur was a Justice of the Peace and for sometime sat on the Bombay Municipal Corporation as a representative of the Justices. During the first out-break of the plague in 1896 he rendered valuable assistance to the authorities and in appreciation thereof, was given the title of Khan Bahadur. He was an Honorary Magistrate and a delegate of the Parsi Matrimonial Court. On several occasions he was examined in the Law Courts as expert Parsi witness. He was a secretary of the Association for the Amelioration of the Condition of the Irani Zoroastrian Community and was connected with several other charitable and religious institutions. He was also a secretary of the Mulla Pheroze Madrasa. He was also President of the Working Committee of the Zoroastrian Death Benefit Fund. He belonged to the old orthodox school. He was deeply respected in the community and even in his life-time a fund was started to perpetuate his memory, on account of his services to the Community, and a sum of Rs. 10,000 has already been subscribed. Sir D. M. Petit Gymnastic Institution, of which he was an Honorary

Secretary, and in the welfare of which he took an earnest interest was closed yesterday out of respect to the deceased.

[સુ'અઇ સમાચાર, તા. ૧૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૮ ને વાર યુર.]

ખાનખાદુર બહમનજી બેહરામજી પટેલનાં ગદ્ય કાલે ઓગણસાઢ વરસની વયે નીપજેલાં મરણની નોંધ લેતાં દરબારી ઉપજે છે. મરદુમ અદરૂઢ પારસીઓનાં અનેક ધરમખાતાંઓના સેક્રેટરી તથા ખમનગી તરીકે કામ બનવું હતું, તેમજ મરકી વેળાએ લેખનકીર તરીકે બાહ્યેર પડી કોમની કેટલીક સેવા બનવી હતી. તેઓએ પારસીઓની લુની તવારીખની વીગતો બેગી કરી પારસી પ્રકાશ નામના મધ્ય રચી બાહ્યેર પાડયો છે. એ ઉપરાંત કોમનાં ધરમખાતાંઓની માફીતી આપનારાં કેટલાંક પુસ્તકો પણ તેમણે રચ્યાં હતાં. તેઓ થોડો વખત સુધી એક કોરપોરેટર તરીકે પણ સુ'અઇની શરૂેરી સમાજમાં જીરાજવા હતા અને સરકારે તેમને એક સુલેદના અમલદાર તથા ઓનરરી મેજસ્ટ્રેટ તેમજા ઉપરાંત ખાનખાદુરનો ખેતાય બખશયો હતો. સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ છમને-રીક ઇન્ટરીટયુશનના ધણાં વરસો સુધી મરદુમ ઓનરરી સેક્રેટરી અને ખમનગી હતા. તેઓએ કસરતશાળાના વધારામાં ઘણી જાની ઉમંગી મણુનલ લીધી હતી. તેઓના માન ખાતર ગદ્ય કાલે ઉપયુ' ખાતુ' બંધ રાખવામાં આવ્યું હતું અને આજે પણ બંધ રાખવામાં આવનાર છે.

[The Bombay Gazette, Thursday, September 10, 1908.]

DEATH OF A PARSİ AUTHOR.

In the death of Khan Bahadur Bomanji Byramji Patell, which took place yesterday at his residence in Mody Khana, in the 59th year of his age, the Parsi community loses a member who was truly an ornament in its ranks, and whose name was a household word in every Parsi family as the author of the "Parsi Prakash" and a writer of acknowledged merits. His contributions to the Gujarati Press were welcomed everywhere over the familiar initials "B. B. P." Mr. Patel's death was rather sudden after an operation which was performed a few days ago.

Born in Bombay on the 28th of December 1849, he was a scion of the oldest Parsi family, which emigrated to Bombay from the village of Sunari in the district of Surat as far back as 1640. One of his ancestors Mr. Rustonji Dorabji was rewarded in recognition of the valuable services rendered by him to the British Government, with the Patelship of Bombay in 1692, which distinction the family retained for a period of about 165 years.

Mr. Patell was educated at the Elphinstone Institution, and from his early years prosecuted his Persian studies at the Mullan Feroze Madressa, the leading "Maktab" in Bombay for imparting instruction in Persian and the ancient Iranian languages. He was inclined to literary pursuits from his youth, and published in 1871 a life of the great epic poet Firdusi in Gujarati entitled "Aheval-e-Firdusi." In 1872 he published "A Short History of Persia" in the form of letters written by a father to his daughter, in Gujarati, which is still current as a text-book in many of

the Zoroastrian schools in Bombay. In the same year, he began collecting materials for his monumental work "the Parsi Prakash," which is a record of the important events in the history and growth of the Parsi Community from the date of their immigration into India down to our own times. The first part of the work, was published in 1878, and during the next ten years eleven parts were published at intervals, bringing the chronicle down to the year 1860. These eleven parts constitute the first volume of this work. He has published six further parts of the work, bringing the record down to the year 1875. It is on this work that he devoted the best part of his life—almost the whole period of his youth. It is an authentic and exhaustive chronicle.

The work is being largely availed of by almost all subsequent writers on Parsi history, religion, customs, manners, &c., even by European savants. In 1884 he was appointed a Justice of the Peace by the Government of Bombay. In 1887 he published the Parsi Martiyuk or "obituary notices of the Parsis" republished from English and Gujarati papers in Bombay down to the year 1860. Owing to intimate acquaintance with Parsi history, customs, manners, &c., which he acquired during the course of the compilation of his great work, Sir James Campbell, the editor of the "Bombay Gazetteer" asked for Mr. Patell's assistance, in the account of the Parsis, in compliance with which request he, in conjunction with the late Mr. Cursetjee N. Seervai, contributed to the volumes, an account of the Parsis of Gujerat and Thana. His services in this connection were subsequently acknowledged by Government in special resolutions. Besides this Mr. Patell read many essays and delivered speeches, during the last quarter of a century, under the auspices of "The Dnyan Prasarak Mandli" (a society for the spread of useful knowledge); "The Rahnuma-e-Mazdiyasnan Sabha" (a society for religious reforms among the Parsis); and the "Bombay Anthropological Society."

Mr. Patell was a prominent figure in Bombay Society. He worked as the honorary secretary of many institutions. Chief among them was "The Moolan Feroze Madressa" (the chief "maktab" in Bombay for imparting instruction in Persian and the ancient Iranian languages) since 1879; "the Society for Ameliorating the Condition of the Zoroastrian Poor in Persia" since 1891; "The Moolan Feroze Library" since 1895; "Sir D. M. Petit Gymnastic Institution" since 1883; "C. N. Cama Book-Fund for supporting and encouraging Zoroastrian Students" since 1885 &c. He was the Vice-President of the Bombay Anthropological Society and the President of the working committee of the "Zoroastrian Death Benefit Fund." He was also a delegate of the "Parsi Chief Matrimonial Court" since 1890. In 1899 he was granted the distinction of "Khan Bahadur" by the Government of India, on account of his valuable services to his community as well as to Government. He was a staunch and orthodox Zoroastrian.

The Sir Dinshaw Manockji Petit Gymnastic Institution, of which the deceased was for several years Honorary Secretary and Treasurer and in which he took great interest, was closed yesterday and to-day in honour of the deceased.

[*The Parsi*, 13th September 1903.]

We regret to record the death of Khan Bahadur Bomanji Byramji Patel, a prominent member of the community and widely known as the author of that monumental work, the "Parsi Prakash." Mr. Patel was educated at the Elphinstone Institution, and was inclined to literary pursuits from his youth, and published in 1871 a life of the great epic poet Firdusi in Gujarati entitled "Aheval-e-Firdusi." In 1872 he published "A short History of Persia" in Gujarati, which is still current as a text-book in many of the Zoroastrian schools in Bombay. In the same year, he began collecting materials for his work the "Parsi Prakash," which is a record of the important events in the history and growth of the Parsi community from the date of their immigration into India down to our own times. The first part of the work was published in 1878, and during the next ten years eleven parts were published at intervals, bringing the chronicle down to the year 1860. These eleven parts constitute the first volume of this work. He has published six further parts of the work, bringing the record down to the year 1875. It is on this work that he devoted the best part of his life—almost the whole period of his youth. It is an authentic and exhaustive chronicle. The work is being largely availed of by almost all subsequent writers on Parsi history, religion, customs, manners, &c., even by European savants. In 1887 he published the Parsi Martiyuk or "obituary notices of the Parsis" republished from English and Gujarati papers in Bombay down to the year 1860. Owing to intimate acquaintance with Parsi history, customs, manners, &c., which he acquired during the course of the compilation of his great work, Sir James Campbell, the editor of the "Bombay Gazetteer" asked for Mr. Patel's assistance, in the account of the Parsis, in compliance with which request he, in conjunction with the late Mr. Cursetjee N. Seorvai, contributed to the volumes, an account of the Parsis of Gujerat and Thana. His services in this connection were subsequently acknowledged by Government in special resolutions. Besides this Mr. Patel read many essays and delivered speeches, during the last quarter of a century, under the auspices of "The Dnyan Prasarak Mandli" (a society for the spread of useful knowledge); "The Rahnuma-o-Mazdiyasn Sabha" (a society for religious reforms among Parsis); and the "Bombay Anthropological Society."

Mr. Patel worked as the honorary secretary of many institutions. Chief among them was "The Moolan Feroze Madressa," "The Society for Ameliorating the condition of the Zoroastrian Poor in Persia," "The Moolan Feroze Library," "Sir D. M. Petit Gymnastic Institution," "C. N. Cama Book-Fund for supporting and encouraging Zoroastrian Students" &c. He was the Vice-President of the Bombay Anthropological Society and the President of the working committee of the "Zoroastrian Death Benefit Fund." He was also a delegate of the "Parsi Chief Matrimonial Court" since 1890. In 1884 he was appointed a Justice of the Peace by the Government of Bombay. In 1899 he was made "Khan Bahadur" by the Government of India.

મરહુમ ખા. બા. બહમનજી પટેલ.

પારસી તવારીખના જુઓર્જ અને આલોરા લેખક અને જાણીતા ‘પારસી પ્રકાશ’ના કર્તા ખા. બા. બહમનજી બહુરામજી પટેલના ખેદકારક મરણથી પારસી કોમે એક ઉપયોગી અને ઉદયોગી તવારીખનવેશ ગુમાવ્યા છે. આશરે ૩૭ વરસની વાત ઉપર મરહુમ શેઠ બહમનજીએ પારસીઓની તવારીખનો સંગ્રહ કરવાનું બીકટ કામ માથે લેવાનું અને તે પછી તેની પાછળ મંડ્યા રહી તેમણે ‘પારસી-પ્રકાશ’નું પહેલું પુસ્તક સને ૧૮૮૮ ના સાલમાં બહાર પાડ્યું હતું, જે ગ્રંથ આજે પારસી કોમ માટે, પારસી તવારીખ માટે તથા પારસીઓની રાહબરી માટે એટલે જ અગત્યનો, આવકારદાયક અને કીર્તી યજ્ઞ પડ્યો છે કે ‘પારસી પ્રકાશ’ સાથે મરહુમ શેઠ બહમનજી પટેલનું નામ સદા યાદગાર રહી જશે તેમાં શંક નથી. એ યાદગાર પુસ્તક રચવામાં ખા. બા. બહમનજી પટેલે એવા શ્રમ ખેંચ્યો હતો અને પારસી તવારીખના સંગ્રહ માટે પોતાના મરણના કાંઠા સુધી એવી તો કીર્તી કાળજી બતાવી હતી કે તેવણુ જેવા ઉપયોગી અને ઉદયોગી પારસી તવારીખનવેશ હાલને કાળ મેળવવા ધણા મુશ્કેલ છે. પારસીઓની સદીએ ઉપરની સત્તાવાર તવારીખ બેગી કરવી, દરેક બનાવની તુલ્યાતલીલ હકીકત મેળવી તેનો સંગ્રહ કરી રાખવો, દરરોજ બનતા પારસી બનાવોપર નીગાહ રાખતા રહી તેને ઘટના આકારમાં બહાર પાડવા એ સંપૂર્ણ કામ કાંઈ આસાન નથી. છતાં ખા. બા. બહમનજીએ શોખની સેવા તરીકે તેમજ કોમની સેવા તરીકે તે બજાવવાનું પોતાની જીંદગીની આખરી સુધી જીરી રાખ્યું. એટલેવેર કે છેક છેલ્લાં પોતાની લયકતી તખીઅત સાથે અને કેટલીક વખત તો ખીમારીના ખીછાને ઊભા છતાં પણ પારસી તવારીખને લગતી વીગતો જાપહવારે યાત્રુ રાખતા હતા. એ જીંદગીએ તેમણે પારસી કોમને આપી હતી તેના આજના નવા ભેસતા દીવસે “પારસી ઇતેખાબ” તેવણુનીજ કસાયલી કલમથી હાથના આજના અંકમાં બહાર પડતે કારણ કે આ પત્રની શરૂઆતથી અત્યાર સુધીમાં ખા. બા. બહમનજી પટેલની કસાયલી કલમથીજ લખાવણો ખાસ “પારસી ઇતેખાબ” અમારા પત્રમાં દર વર્ષે દેખાવ દેતો હતો. તેવણુના મરણથી આ પત્રે પોતાના એક ખાલેસ ખેરપાહ અને માનીતા મદદગાર ગુમાવ્યા છે.

જે કે તેવણુ જાતે જુના વીચારોના હીમાયતી હતા છતાં પારસી કોમના બદલાતા વખત સાચાના સુધારા વધારાથી સુગાધ ઉકેતા કેટલાક પારસીઓની મારફત કશું ઝડપે ધરાવતા ન હોતા, પણ વખત તથા જમાનાને રમે તેવા સંગીન સુધારાવધારા પારસી કોમમાં દાખલ થયા અને પારસી કોમ કેળવણીમાં આગળ વધે તે તેવણુ ખુદરનીજ લેખતા હતા. ખા. બહમનજી જેવા એક ઉદયોગી અને ઉપયોગી નરની સેવા પારસી કોમ જુએ એ દેખીતું છે અને તેથી તેવણુની સેવાઓની પીછાણમાં તેવણુની યાદગીરી જળવી રાખવા માટે તેવણુની હાલપાતી દરમયાનજ એક ફંડ ઉભું કરવામાં આવ્યું હતું જે આજે રૂ. ૧૦ હજારની રકમ જેટલું થયું છે અને હવે પછી તેમાં ધરખમ વધારો થવાની વક્રી રહી છે. આ ફંડનો ઉપયોગ તેવણુની યાદગીરી કાયમ રીતે જળવી શકે એવા કામમાં કરવામાં આવે એવી મરહુમની મોટી ખાલુશ હતી, આથી પારસી પંચાયતના તરફીઓ જેઓના હસ્તક મરહુમ શેઠ બહમનજી પટેલની યાદગીરીનું ફંડ આપવામાં આવ્યું છે તેઓને તેમજ તે ફંડમાં નાણાં જરનારાઓને મરહુમની છેલ્લી આલેશ શું હતી તે રજુ કરીશું. મરહુમ શેઠ બહમનજી પટેલ એવી ઇચ્છા રાખતા હતા કે તેવણુને ‘પારસી પ્રકાશ’નો યાદગાર ગ્રંથ સંપૂર્ણ યાજ એટલુંજ નહીં પણ તે તવારીખી પુસ્તકનો ફેલાવો કોમના મોટા ભાગમાં થવો જોઈએ. મરહુમની યાદગીરી માટે નાણાં જરનારાઓની સલાહએ આખી રકમ ‘પારસી પ્રકાશ’ના પુસ્તકને સંપૂર્ણ બનાવવાના કામમાં વાપરવાને દર્શાવ્યું છે. પણ મરહુમ તો તે ઉપરાંત ‘પારસી પ્રકાશ’નો બહુજા પ્રમાણમાં ફેલાવો યાજ તે જોવાને આતુર હતા. મરહુમની તે ઇચ્છાને માન આપી હશે સુચવીશું કે ‘પારસી પ્રકાશ’ ના દળદાર કીર્તી પુસ્તકને થોડા ભાગોમાં વહેણી નાંખી તેના દરેક ભાગને પારસી પંચાયતના તરફીઓ મારફતે પ્રગટ કરવો જોઈએ છે. જામ ચપાલી એક કાંકે બે પહીં મારી ચકારો. એકે તો એ કે ખા. બા. બહમનજી પટેલે અયાગ રજ અને જાહેર ખેતી પારસી તવારીખનો જે કીર્તી સંગ્રહ કર્યો છે તેનો લાભ પારસી આજમનો મોટો ભાગ લઈ શકશે અને ખીલું એ કે પોતાની મહેનતનું ફળ પોતાની કોમને મોટા પ્રમાણમાં મળેલું જોવાની મરહુમની નેક ઉમેદ પણ અદા થઈ શકશે.

[રાસ્ત ગોફતાર તથા સત્ય પ્રકાશ તા. ૧૩ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૮ ને વાર રવિ.]

ખાનબહાદુર બહમનજી બેહરામજી પટેલ.

THE LATE KHAN BAHADUR B. B. PATEL.

આજના પારસીઓએ પોતાનો એકપુરો તવારીખનવેશ ઓપ્યો છે. પારસી કામને એક તરફથી નવાં વર્ષની મુબારકબાદી આપતાં બીજી તરફથી તેમને ગયેલી આ ખોટને માટે અમને થોડી દિલગીરી ઉપજતી નથી. ખાન બહાદુર બહમનજી બેહરામજી પટેલ મુબરના પારસીઓમાં એટલા જાણીતા ગૃહસ્થ હતા કે બીજા તેવા થોડાજ હશે. એમનાં ૫૯ વર્ષની ઉંમરે ગયેલુધવારે નિપજ્જેલાં અઝાળ મરણથી “પારસી પ્રકાશ” નો પ્રખ્યાત કર્તા ગુમ થયો છે, અને કામને પ્રકાશિત કરનાર એ કીમતી ગ્રંથ ઉપર પછે દરી વળેયો છે. જીના અને નવા એ બન્ને જમાનાના પારસીઓને જોડનારાં એક વળાં જેવા શેઠ બહમનજી પટેલ હતા. એઓ સુધારા પક્ષના મિત્ર હતા, સુધારક મંડળીઓના સલાસદ હતા, તેમના તરફથી લાપજો આપતા હતા, અને તોપણ તેઓ જીના વિચારના પારસીઓની રીતભાતને પસંદ કરનારા અને તે મુજબ અમલ કરનારા હતા. મી. બહમનજી અનેનાં “જરથોસ્તી ફસલી સાલ મંડળ” ના સલાસદ તેમજ “શહનુમાએ મજદયસ્તાન સલા” ના અધિકારી તથા તેના ખજનચી હતા, તોપણ શુદ્ધ રાજમાહને યજ્ઞી જીનાં રાજ માહને તજવાને યા ફરવરદેગાનની કીયાને ૧૦ દિવસની ગણીને કામ લેવાને રાજ ન હતા. એમના આચારવિચાર ગમે તેવા હોય, તોપણ તેઓ પોતાનાં સુધારક મિત્રમંડળ સાથ શેવટ સુધી જોડાઈ રહેલા હતા. અને તેમનાં કામમાં ફેટલ ઇતલા હતા. મી. બહમનજી પટેલે શહનુમા સલા તરફથી ફરવરદેગાનના તેલવારે ઉપર આગળાં વર્ષોમાં હિંદુસ્તાનના પારસી નિયામોનેની યાદમાં અનેક લાપજો આપ્યા હતાં, અને ફરોહરોની ફરોખી જેવાં તે જાણવાજો લાપજો હતાં. વળી ધૂપ નિરંગમાં દેવાતાં બેશુમાર નામો મધે કયાં કયાં નામો ખરેખર યાદ કરવાજો છે તે મી. બહમનજી સિવાય બીજો કોઈ પારસી વધારે વાસ્તવિક રીતે કહી શકે એમ ન હતું, અને તેથી એ બાજોને એમણે લખેલો ધનામનો નિબંધ પણ એક સત્તાદાર ફેરવરત ગણવી જોઈયે. નિયામોનાં નાં નામો જોડે તેમનાં કામોનાં વર્ણનનો આ નિબંધ અશો નરનારીઓનાં એક નાનકડાં નામો જેવા છે.

હિંદના પારસીઓની કીર્તિ જાળવી રાખનારો એમનો મોટો મોટો સક્ષો ગ્રંથ—“પારસી પ્રકાશ”—એકલોજ એવો કીમતી પોથો છે કે જે વડે એમની યાદગારી લાંબાં વર્ષો સુધી જાળવાયલી રહેશે. એઓ આ કામ ઉપરાંત મુદલાશીરોજ મદરેસા અને બીજાં ખાતાં સાથ જિંદગી પર્ષત જોડાયેલા રહ્યા હતા, અને અકસર એ ખાતાંને એમણે પોતાની ખત અને કાળજીથી તેની હાલની ચઢતી સ્થિતિ ઉપર લાવી મુક્યું છે. પાંચ પાંચે સુખી હોવાથી મી. બહમનજીને તોફરી ધંધાની દરકાર ન હતી અને તેથીજ જુદાં જુદાં ખાતાંઓના સેક્રેટરી કે ખજનચી દાખલ એઓ ખિનસ્વાધીં જેહનત કરતા હતા. “પારસી પ્રકાશ” મારફતે એઓએ જીના નિયામોનેની કીર્તિ અને જીજ્ઞાસી ભેગી કરી છે તેમ એજ ગ્રંથ મી. બહમનજીની કીર્તિ પણ સ્થાપિત કરી આપી છે. “પારસી પ્રકાશ” અને “બહમનજી પટેલ” એકેકથી જુદા નથી, અને ન્યાસુધી એ પુસ્તક એક સત્તાદાર ગ્રંથ દાખલ કણુવ રખાતો રહેશે ત્યાંસુધી મી. બહમનજીનું નામ પારસી કામમાંથી બહાવાયું નથી. મી. બહમનજી પારસીઓમાં એવા પત્થોટાઈ ગયેલા હતા, અને પોતાના પુસ્તક માટે જીના જમાનાનાં કાળજિયાં અને દસ્તાવેજોની શોધખોળને લીધે એઓ એટલા તો જાણ્યા હતા કે વર્ષ ઉપર જ્યારે એમની યાદગારી રાખવા માટેની હોલયાલ ઉભી થઈ ત્યારે ઉપકૃત પારસીઓએ આભારની લાગણી સાથ તેમાં પોતાનો ફાળો આપીને પોતાના બાપસદાનાં નામ અને કામને ઝળકાતાં અને રોશન બનાવનારની તારીફલાયક ઉધ્યોગની સારી કદર જુગી હતી. આવી કદરસનારી થોડાજ પારસીઓના નસીબમાં લખેલી હોય છે, અને મહુમ લોકરફી શેઠ નવરોજજી ફરદુનજી પછી અમે તે શેઠ બહમનજી પટેલના બાબમાં પ્રગટ થયેલી જોઈ છે.

અમા જીજ્ઞાસી સાથ માનિયે ઢિયે કે મી. બહમનજીના કેઠજ દુસ્મન હશે, અને દુસ્મની કરવા જેવો એમનો ખવાસ હોજો નહિ. જોતે સાદા, સ્વલાવે મિલનસાર, ખવાસે ઉમઘ હોવાથી મી. બહમનજી પટેલ ધણું સાંભળતા, ધણું કરી ખતાવતા, પણ થોડું જ ખોલતા હતા. પારસીઓ અને પારસીઓજ તેમજ ખાસ કામ હોય તેમ તેઓ હિંદના આગળા અને હાલના પારસીઓનેજ ગોથા પોતાની જિંદગી અર્પણ કરી ચુક્યા હતા. એમની બાહિરની સાદાઈ એમનાં દિલની સાદાઈનો ગોથા નમુનો હતો. લાંબી બાંહેની સફેદ ઝલી પેઢ્યાં પિના એઓ જેમ મરનારને એટલે જતા નહિ, તેમ ઝલી પેઢરીનેજ આતશબેહરામ જુજુ તેમને મનથી પવિત્રાઈ હતી. ભોળા અને ભડભડિયા હોવાથી એમની એ રીત કોઈવાર ભારી પડી જતી હતી, તો પણ તમે કોઈ પારસી એવો નહીં ખતાવી શકશો કે જે મી. બહમનજીની સર્વ ખામીઓ જતાં તેમના તરફ સાચો અજુગમે ખતાવી શકતો હોય અને કોઈપણ પારસીને મી.

બહમનજી પોતાના રાજ્ય લેખતા હોય એમ બીજાઓ જાણતા કે માનતા નથી. એક ઘણું ખમનારા, થંડા સ્વભાવના, અત્રીલ બળદિયા જેવા મહુમ સાથેસ, સંતોષી અને ઉધોગી હતા. એઓ અમારા જુનામાં જુના રનેદી હતા, અને “રાસ્ત ગોફતાર” ના સંખ્યાબંધ મદદગાર મિત્રો મળેલા એઓ એક માનવતંત્ર મિત્ર હતા. એ બિના અમે અત્યાર આગમજની કબજા કરી ચુક્યા હિંચે અને આજે ફરીથી જાણ કરતાં અમને સંતોષ ઉપજે છે. એમનું મરણ કોમને માટે વર્ગની આગેરી એ એક મોટી ખોટ જેવું થઇ પડ્યું છે, જે માટે અમે અંતઃકરણથી દિલગીર હિંચે છે. હવે એટલીજ ઉમેદ રાખીશું કે ખાનબહાદુર બહમનજી પટેલની જગા પારસીઓમાં જલદીથી પુરાય.

[રાસ્ત ગોફતાર તથા સતય પ્રકાશ, તા. ૧૩ મીસપ્ટેમ્બર ૧૯૦૮.]

ખાનબહાદુર બહમનજી બેહેરાંમજી પટેલનું મરણ.

પારસીઓની તવારીખના ખનાવોની યાદગાર નોંધેના સંગ્રહ કરનાર એક જાણીતા તવારીખનવેશ ખાનબહાદુર બહમનજી બેહેરાંમજી પટેલ જે. પી. ગયા બુધવારે બપોરે જુને મોટીખાનેનાં પોતાનાં મકાનપર ૫૯ વર્ષની ઉંમરે મરણ પામ્યા હતા. ખા. બા. પટેલનો જન્મ તા. ૨૮ મી ડીસેમ્બર ૧૮૪૯ માં થયો હતો. મુંબઈની પટેલાઈ ૧૬૫ વરસ સુધી ભોગવનાર દોરાબ પટેલ અને કાવસજી પટેલના ખાનદાનના મહુમ મી. બહમનજી એક નબીરા હતા. ૧૬૬૨ ના મીધીઓના મુંબઈપરના હુમલા વખતે તેમના વડવા દોરાબ પટેલે તેઓ સાથે લડી હાજર સરકારની સારી મેવા ખાતવી હતી, તેમજ તેના વડા બાઈ મી. કાવસજી પટેલ યાણા અને વસાઈ જિલ્લાના પટેલ હતા. કાવસજીએ ૧૭૭૬ માં ખેતવાડી બાણીએ એક મોટું તળાવ બંધાવ્યું હતું જે આજે પણ “કાવસજી પટેલનાં તળાવ” ને નામે ઝોળખાય છે તેમજ કોટના “પટેલ સ્મીટ” ના મોણેહાલનું નામ તેમનાપરથી પડ્યું છે. એ મી. કાવસજી પટેલના દીકરા મી. રસ્તમજીએ યાણામાં ૧૮૨૯ માં એક આદરાન અને ૧૮૪૩ માં એક દોખમ બંધાવ્યાં હતાં. પટેલ ખાનદાનના આ વડવાઓ અસલ સુરત બાણનાં સોમાલી ગામથી ૧૬૪૦ માં મુંબઈ આવી વસ્યા હતા.

મી. બહમનજી પટેલે પોતાની કેળવણી સરકારી ફોર્ટ આન્સ અને એલ્ફિન્સ્ટન હાઈ સ્કૂલમાં લીધી હતી તેમજ ફારસી ભાષાને અભ્યાસ મુકદ્દાં શીરોજ મદરેસામાં કરીધો હતો. ૧૮૭૧ માં “જરતેલતી એબેદોમાં તેમનાં ધર્મનું તાતપર્ય સમજવાની ખામી” બાબેનો ફત્વેહમદ રસાએ લખી તેઓએ મી. સોહરાબજી રાધુરજ બંગાળી તરફનું ર. ૫૦ નું ઇનામ મેળવ્યું હતું, જેનાં ચોપાનિયાં એજ રોને અર્ચે પ્રગટ થયાં હતાં. એજ સાલમાં “એબેવાડે શીરદોશી” ને નામે ફારસીપરથી તેઓએ શાઅર શીરદોશી તુસીનું નાનું જન્મ ચરિત્ર પ્રગટ કર્યું હતું. ૧૮૭૨ માં “ઇરાનની મુખ્નેસર તવારીખ” ની કેતાબ તેઓએ રચી પ્રગટ કરી હતી, જેની અનેક આવૃત્તિઓ છપાઇ છે અને તે પારસી કન્યાશાળાઓમાં શાળાપોથી તરીકે વપરાય છે. ૧૮૭૧ થી મી. બહમનજી પટેલે તેમનાં યાદગાર પુસ્તક “પારસી પ્રકાશની” નોંધ ભેગી કરવા માંડી હતી. ૧૮૮૭ માં “પારસી મલુક” નામે પુસ્તક પ્રગટ કરી તેમાં હજીજ રાજઅમલની શુરૂઆતથી તે ૧૮૬૦ સુધીનાં વખતના જાણીતા પારસીઓનાં મરણની યાપમાં કે બીજી તરફ આવેલી ઉધોગી નોંધો આપી હતી. એમાં એવી પારસીઓને લગતી ૧૫૯ નોંધો છે, જેમાંની ૪૧૬ યુજરાતી વર્તમાન પત્રોપરથી અને ૧૩૩ હજીજ વર્તમાનપત્રોપરથી ઉતારેલી છે. મુંબઈ ઇસલામી “જેનેટિયર” નું પુસ્તક લખવામાં સિવિલિયન મહુમ સર જેસ કંચેલે એમની મદદ લીધી હતી અને મી. બહમનજીએ મહુમ મી. ખરોદેજી નસરવાનજી સિરવાઈ સાથે મળીને એ પુસ્તકોનાં નવમા વાલમનો યાણા અને યુજરાતને લગતા પારસીઓને વિભાગ લખ્યો હતો. ૧૮૯૭ માં “ધુપનિરંગ” માં લેવાતાં નામીયાં નર નારીઓનાં નામની સમજ અને તવારીખ આપનાર એક પુસ્તક તેઓએ પ્રગટ કર્યું હતું જે માટે રાહનુમા સભા તરફનું એક ઇનામ મી. બહમનજી જીની ગયા હતા. વળી “પારસી ધર્મરચેસા” સંખ્યા એક પુસ્તક તેઓએ સાલ ૧૯૦૬ માં બાહર પાડ્યું હતું.

“તાન પ્રસારક મંડળી,” “રાહનુમા રાજદવસનાન સખા” અને “એન્થ્રોપોલોજિકલ સોસાયટી” મારફતે મી. બહમનજીએ ૧૮૭૩ થી આજ સુધીમાં ઘણા રસાલાઓ લખ્યા હતા અને વિાપો રજુ કર્યા હતા. “પારસી આપયાતો” ખાને દર સાલ તેઓ “એન્થ્રોપોલોજિકલ સોસાયટી” મારફતે ઘણી જાણવાજ્ઞેસ વિષ્ણો જાણેરમાં મુકતા. હિંદુસ્તાનના પારસીઓના આગળી અને હાલની શાહરસમોથી તેઓ પુરતા વાકેફગાર હોવાથી

પારસીઓના ધર્મ અને સંસારને લગતા અનેક મુકદ્દમાઓ વેળા તેઓ એક સ્વતંત્ર અગત્યના સાહેદ થઇ પડત. અને ઉદવાડાના મોખેદોના મુકદ્દમા વેળા તેઓએ આપેલી જખ્યાનીને હાઇ કોર્ટના વડા જજને વટિક પ્રસંશા આપી હતી. ૧૮૮૧ માં સંજયુ અને ગોદાવરા પંથકનાં બધાં ગામોમાં મીઠા બહમનજી ફરી આવ્યા હતા અને તેને લગતી બાબત લાયક નેધ ય. જ. ૧૨૫૧ નાં “નેશરલિયન કેવેન્ડર”માં તેઓએ લખીને છપાવી હતી.

પારસીઓને લગતાં અનેક જાહેરખાતાંઓ સાથે ખાનબહાદુર પટેલને ઘણાં ઘાડાં અને ઉપયોગી સંબંધ હતા. ૧૮૭૯ થી તેઓ મુકદ્દમાંશીરાજ મદરેસાના સેક્રેટરી હતા. મેદાનમાંની કસરતશાળાના સેક્રેટરીનો ઓપ્ધો ૧૮૮૩ થી ૧૯૦૦ સુધી તેઓએ ભોગવ્યો હતો અને પછી તેના તેઓ ખજાનચી મુકરર થયા હતા. મર્હુમ “મોરશેદજી ન. કામાજી ની યાદગારીનાં ફૂડ”ના ૧૮૮૫ થી તેઓ લાગત સેક્રેટરી રહ્યા હતા. ૧૮૮૬ની મ્યુનિસિપલ સુટાણી વેળા કોર્ટ “વાડ”ના કંર ભરનારાઓની કમિટીના સેક્રેટરીનો ઓપ્ધો તેમને આપવામાં આવ્યો હતો. “શ્રાન દેશના ગરીબ જરતોસ્તીઓની હાલત સુધારનારી મંડળી”ના સેક્રેટરીનો ઓપ્ધો માત્ર થોડા માસપર તેઓએ છેડયો હતો. “નસરવાનજી માણકજી પીટિટ યાદગારીનાં ફૂડ”ના તેઓ એક સેક્રેટરી હતા. ૧૮૯૫ થી “મુલ્લાં શીરાજ કેતાખખાના”ના સેક્રેટરીનો ઓપ્ધો તેઓએ ભોગવ્યો હતો. “ગરીબ જરતોસ્તીઓનાં રેહણુ ફૂડ”ના તેઓ ૧૮૮૭ થી ખજાનચી હતા. ૧૮૮૯ માં તેમને કોર્ટનાં ધર્મનાં દવાખાનાના ખજાનચી મુકરર કરવામાં આવ્યા હતા. “મુબબનાં જરતોસ્તીઓનાં મરજુ વખતના અસપરસનાં લાભનાં ફૂડ”ની કારેખાર કમિટીના તેઓ પેલુલે થી એક અધિકારી હતા અને છેલ્લાં પાંચ વર્ષ થયાં તેઓ તેના પ્રમુખ હતા. “નોશરવાનજી મનચેરજી કામાજીનાં ધર્મખાતાં”ની શાળાઓના તેઓ ઉપરી હતા, તેમજ “અંબુમને એલધીએ ફારસી”ની સ્થાપનાથી તેઓ તેના ખજાનચી નેમાયલા હતા. ઉપરાંત “જ. ન. પીટિટ ઇન્સ્ટીટ્યુટ”, “રાહનુમા મોજદદરનાન સલા” (૧૮૭૫) “ઘાન પ્રસારક મંડળી” (૧૮૭૮), નવસારીની “સર કવસજી જહાંગીર મદ્રેસા” (૧૮૮૪) નવસારીની તાતા કન્યાશાળા (૧૮૮૬), “ન. મા. પીટિટ ચેરિટી ફૂડ” (૧૮૮૮), “એન્થરોપોલોજિકલ સોસાયટી” (૧૮૯૩), પેતવાડી જ. ન. પીટિટ કસરતશાળાના તેઓ એક અધિકારી હતા. વળી તેઓ બનાજી લીમજી દરેમેહેરને લગતા ગાહમખાર જથન ફૂડના, યાજ્ઞાની દરેમેહેર તથા અંબુમન ફૂડના અને એલાવની દરેમેહેરના એક તરડી હતા.

“પારસી પ્રકાશ”ના બનાવનાર તરીકે ખાનબહાદુર પટેલની યાદ પારસી કોમમાં લાખો વખત સચવાઇ રહેશે. આ પુસ્તકને લગતી નેધ તેઓએ ૧૮૭૧ માં ભેગી કરવા માંડી હતી અને ૧૮૭૮ માં તેનો પહેલો લાગ પ્રગટ થયો હતો. ૧૮૮૮ સુધીમાં તેના અગિયાર લાગો પુરા થયા. જેમાં ૧૮૬૦ સુધીની નેધો આપવામાં આવી હતી. આનું પહેલું વાલમ તેઓએ ૧૮૮૯ માં પ્રગટ કરીયું હતું. એ પછી બીજાં વાલમનું કામ હાથ ધરવામાં આવ્યું અને તેનો પહેલો લાગ ૧૮૯૧ માં પ્રગટ થયો હતો. હાલ સુધી તેના ૭ લાગો પ્રગટ થયા છે જેમાં ૧૮૭૭ નાં સાલ સુધીની નેધો આપવામાં આવી છે. કમનસીબે આ વાલમ પૂરું કરવાને ખાનબહાદુર પટેલ હયાત રહી શક્યા નથી.

મરજી વેળા ખાં બાં પટેલે સરકારની અને પારસી કોમની સારી સેવા બજાવી હતી. તેઓએ મોહાલ્લે મોહાલ્લે ફરી મરકાને લગતી સમજણ આપી પારસીઓને ગજરાત વચ્ચે ધીરજ આપી હતી મરકાના અટકાવની રસીના તેઓ હિમાયતી હતા અને એ રસી તેઓએ પોતે મુકારી હતી. ૧૮૮૪ માં સરકારે એમને સુલેહના એક અમલદાર નેમ્યા હતા. ૧૮૯૦ માં સુલેહના પારસી અમલદારોએ એમને “પારસી યીફ મેટીમોનિયલ કોર્ટ”ના એક “હેલિંગર” ચુટી કાઢ્યા હતા. ૧૯૦૦—૧ માં સુલેહના અમલદારોના પ્રતિનિધિ તરીકે તેઓ કોર્પોરેશનની સલામાં બિરાન્યા હતા. એ સાલ પછી ખાં બાં પટેલપર સંસારી આક્રોહો ઉપરાસાપરી આવી. તેમનો સારી આરા આપતો એક ભરજવાન દીકરો ૨૬ વર્ષની ઉમરે ૧૯૦૧ માં મરણ પામ્યો. થોડાજ વખતમાં તેમના જવાન એકપુરા લાઇ મીઠા અરદેશર પટેલનું મરણ નિપજ્યું હતું. આ વખતથી તેમની તખિયત લથડતી ચાલી છતાં હિમત રાખી શેવટ સુધી તેઓએ પોતાની કોમોપોયી સેવાઓ બજાવી હતી. પારસી કોમની તેઓએ ખજા-વેલી સેવાની કદરદાનીમાં તેમની ધરતી યાદગારી બળવવાને તેમની હયાતીમાંજ ૩. ૧૦ હજાર ઉપરનું ફૂડ ભેગું થયું છે. જેની ધરતી વ્યવસ્થા કરી રાખેલી છે. ખાં બાં પટેલ પોતાની પાછલ એક વિધવા અને ચાર દીકરીઓનું કુટુંબ છોડી ગયા છે. ગયા ગુરવારે તેમની પાવદસ્ત કાઢતી વખતે પારસીઓની એક મોટી સંખ્યા તેમનાં મકાનપર ભેગી થઇ હતી.

[Kaiser-i-Hind, Dated, 13th September 1903.]

Two good citizens of Bombay, Mr. David Gostling and Mr. Bomanji Byramji Patel, have gone to their last resting place. Both were "institutions" in Bombay though the former was widely known among all the great communities by reason of his broad and catholic sympathy and cosmopolitan views on men and things in general.

As to Mr. Patel he was well known in his own community as a Parsi of orthodox belief, old fashioned, warm-hearted, ever unobtrusively doing good work of charity, and proud of the race to which he belonged, and prouder still of having rendered it such service as his industry and ability commanded. His life work was unique. He collected and compiled what may be truly called the "dry bones" of Parsi annals ever since the community came under the beneficent influence of the British raj to which he was sincerely but *unostentatiously* loyal. Those dry bones are indeed most valuable and the Parsi community now only awaits a writer, with correct historic instincts and literary grace, to clothe them with flesh and blood, so as to make his history a standard one of the Parsis. There can be no two opinions that Mr. Patel's *Parsi Prakash* is a monumental work in Gujarati and will be cherished by generations to come. Peace be to his soul!

[અધ્યક્ષે હિંદ, રવિવાર તા. ૧૩ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૮.]

ખાનબહાદુર બહમનજી ખેહેરામજી પટેલનું અકાળ મૃત્યુ.

THE LATE KHAN BAHADUR BOMANJI B. PATEL, J. P.

પારસીઓને પ્રકાશમાં લાવનાર તારો અસ્ત પામ્યો છે. તેમના વિસરાયલા નેયાગોનોની કીર્તિ ઉપર રોશની નાખનાર, તેમના વખતના હાગીનોની કારકિર્દીને અજવાળામાં લાવનાર અદ્ભુત અધ્યાત્મી શુભ ચર્ચા છે. પ્રસિદ્ધ "પારસી પ્રકાશ" નો મહેનતુ, સાદો, એકમાર્ગી લેખી લખનાર આ ક્ષાત્રી જેહાન છોડી ગયો છે. પારસીઓમાં અત્યંત રીતે પશ્ચાત્ત્યાચાર તેમની કીર્તિના ગાનાર ઉમંગી સાદા ખવાસના ખા. બા. બહમનજી ખેહેરામજી પટેલનાં મરણથી એ કામને એક એવી ખોટ ગણ છે કે જે ઘણાં વરસો વેર પુરાવી મુશ્કેલ છે. ખા. બા. બહમનજી પટેલ ખીન્ન ગાયા ગહમખારને દિને આ જેહાન ઉપરથી વાસો ઉઠાવી ગયા છે. ઉભાં વરસની તવારીખ જે દિન સુધી તેવણ રજુ કરતા તેજ દિન તેમની આ ધર્તી ઉપરની જીંદગીને છેલ્લો દિવસ નિર્ણયો છે. આજે તેમના હાથે લખાયેલી પોતાની કામની આખાં વરસની કારકિર્દીના સરવાલો અત્રેનાં પત્રોમાં રજુ થશે નજરે પડે. પણ અફસોસ કે તેજ પત્રોની કટારોમાં તેમનાં મોતની ખબર લેવાઈ છે, અને અત્રે પણ તેજ સંતાપકારક ખબર મેળાં અતિશય દુઃખ ઉપજે છે. જેણે સંકેતો બદલેહજારે જરથોસ્તી કુટુંબને પોતાની નોંધનાં બળથી વિખ્યાતી આપી હતી, જેણે સંકેતો બળથી જરથોસ્તીઓનાં મરણ વેળા તેમની કારકિર્દી જાણવી હતી તેને પણ મોતે છોડ્યા નથી, અને આજે તેમનીજ વારી આવવાથી અત્રે તેમની ઉપેચી જીંદગીની અત્રે સેજસાજ નોંધ લેવાની ફરજ પડી છે જે શોકાતુર દિલે લખ્યો છે. ખા. બા. પટેલની અગાઉ આપણી કામના લોકોની અજકતી કારકિર્દીની નોંધ કાઢ્યો લીધી ન હતી. તે મહા મેહનતનાં કામ આ સાદા દેખાવના અને સાદી જીંદગી ગુજારનાર મળતાવડા સ્વભાવના પારસી બચ્ચાએ પુર જોશ ઉલટ અને ઉમંગ થી ઉપાડી લઈ પોતાની કામના ઉપેચી નરોની યાદગારી સદાની બળથી રખી છે. તે ઉપરાંત કામની દરેક સંસારીક, રાજદારી, કેળવણી, સાહસ, સખાવત, પરાંપકાર, વિગેરેને લગતી તરફવાર ઉપેચી નોંધ તેવણ દર-રોજ કરતા રહી તેનો સામયે સરવાળો રજુ કરતાં હતા.

અહમનજી પટેલને પારસી કોમ માટે જખરી દાઝ હતી અને એ કોમનીજ કીર્તિના ગુણ ગાવા પાછળ એજ કોમના એક ઉધ્યોગી તોષ લેનાર તરીકે તેવણે નામના મેળવી છે. “પારસી પ્રકાશ” સાથે પારસી કોમનું તેમજ તેના કર્તાપુત્ર નામ હમેશ જોડાઈ રહેશે. આ કીર્મતી નેધિયાથી પારસી કોમની તેવણે જે અમુલ્ય સેવાએ બજરી છે તેની પિછાનમાં તેમની જીંદગીમાંજ તેમની યાદગારી જાળવવા માટેનું ફૂંડ સ્થાપવામાં આવ્યું હતું. તે મધે રૂ. ૧૦ હજારથી વધુ રકમ ભરાઈ હતી અને તે ફૂંડ અમે જીલ્લા નહિ હોદ્દાએ તો હજી ખુલ્યું છે. એ ફૂંડ મધે તેમનાં હાલનાં અકાળ મરણથી વધારો થશે એવી ઉમેદ ચાલીએ છીએ અને મનારની જીંદગીની નેમોને અનુસરતાં કામ પાછળ તે ફૂંડનો સદ ઉપયોગ થાય એવું ઇચ્છીએ છીએ. સને ૧૮૭૮ નાં સાલમાં આજથી ત્રીસ વરસ ઉપર આ. આ. અહમનજી પટેલે તેમનાં યાદગાર “પારસી પ્રકાશ” પુસ્તકનો પહેલો ભાગ પ્રગટ કીધો હતો. આ પ્રસિધ્ધ પુસ્તક લખવાનું કામ તેવણે સાત વરસ અગાઉ શરૂ કીધું હતું અને તેવણનાં મરણની છેલ્લી ધડીએ પણ તે ખતમ થયું ન હતું. તેવણનું પહેલું દફતર જે ૧૧ ભાગમાં રચાયું હતું તે ૧૮૮૮ માં પુરું થયું હતું અને તે મધે પારસીઓ ઇરાનથી હિંદુસ્તાન આવ્યા ત્યારથી તે ૧૨૬૦ સુધીમાં તેમને લગતા સર્વ અગત્યના બનાવો ની વરસવાર નોંધ લેવામાં આવી હતી. એ રીતે સતર વરસ સેઠનત લઈ તેવણે પોતાના ન્યાગાતોની પાદશાહત પડી ભાંગી ત્યારથી હમદીનોએ કીધેલાં કામોની નેધિ મેલવી તેનું દલદાર દફતર રચ્યું હતું અને તેથી ઘણાક વીસરાયલા જરથોસ્તીઓની કીર્તિ રોશની બેવા પામી હતી. “પારસી પ્રકાશ” પાછળજ તેવણે પોતાની જવાનીતો મોટો ભાગ ધસી નાખ્યો હતો. એ પુસ્તક રચવા માટે તેવણને ગામેગામ ફરવું પડ્યું હતું અને ત્યાં જઈ પુરાણો લેખો, તખ્તીઓ તથા બીજી શકાદતો મેલવી તે ઉકલાવી તેના આધારે પોતાના ન્યાગાતોની તવરીખ ઉભી કીધી હતી. પારસીઓની તવરીખ માટેનો જખરો ખોરાક આ દલદાર પુસ્તકમાં જાળવાઈ રહેયો છે. તેવણનું બીજું દફતર ૬ ભાગમાં પ્રગટ થયું છે જે મધેની તોષ ૧૮૭૫ નાં સાલ સુધી આવી પોહ્યુંથી છે. આ બીજું દફતર તેવણ આંહર પાડવાની અંશીપર હતા તેટલાં મોતનાં કુત આ અંગ અભ્યાસીને ઉડાવી ગયો છે. એ ઉપરાંત અનેક પારસી અંહર ખાતાંઓના અધિકારી તરીકે પોતાના કીર્મતી વખતના ભોજે તેવણે સારી સેવા બજાવી હતી. તેવણે મરકી વેળા પણ એક વેલનતીયર તરીકે જાહેર પ્રજાની અચ્છી સેવા બજવી હતી અને જે, પી. તરીકે હમેશ હમદીનોને બહુ સારી રીતે ઉધ્યોગી થઈ પડ્યા હતા. તેવણ અને તેમના નાના ભાઈ મરદુમ શેઠ અરદેશર બેહરામજી પટેલ જેવા થોડાજ જરથોસ્તીઓ હશે કે જેમને પોતાની કોમમાં એમોના નેટલી ખોણેલી એકામ હોય.

ખા. બા. અહમનજી પટેલના વિચાર તેમનાં મધ્યમપણીને માટે જાણીતા હતા. તે જેમ એકદમ હદ બહાર આગળ વધ્યા નહિ હતા તેમ તે એકદમ પછાત પડેલા પણ ન હતા. તેવણ જરથોસ્તી કોમનું અખંડપણું, જરથોસ્તી કોમની મગજરી, જરથોસ્તી કોમની કીર્તિ હમેશ વધતી જતી જોવાને ચાહતા હતા અને પોતાના પાક મજાલ્ય તરફ તેવણનું દિલ હમેશ-અને કેટલીક વેળા અનુનની હદ સુધી-ઉત્તરવાર હતું. તેવણ પોતાના અસહ ન્યાગાતો તથા આપદાદાઓની તવરીખ માટે જેમ મગજર હતા તેમ કોમની હાલની તવરીખ જેમ બને તેમ જેબવંતિ નિવડે તે જોવાને આતુર હતા. એવા એક પારસી બચ્ચા માટે કોમે ખરી રીતે મગજર થવા જોઈ હતું. તેવણ કોમ માટે મગજર હતા અને કોમે તેમના માટે મગજર થવાનું કાંઈ થોડું કારણ ન હતું. તેવણ વખતના ફેરફાર સાથે પોતાના સંસારિક વિચારોમાં જરૂરનો સુધારો કરતા રહ્યા હતા. તેવણ એવેની જરથોસ્તીઓના લાભની અનેક મંડળીઓ સાથે જોડાયા હતા અને તેમાં ઉલટભર્યો ભાગ લેતા અને બને ત્યાં સુધી એ મંડળીઓમાં કારોબારી તરીકે પોતાની હાજરી આપવાને ખત ધરાવતા હતા. તેવણ જે મંડળીઓમાં સેક્રેટરી હતા ત્યાં કારોબાર સહજ નિયમસર ચલાવતા અને તેના રિપોર્ટો વેળાસર રજુ કરતા હતા. તેમની મુખ્ય ખુબી તેમની સાદાઈમાં સમાયલી હતી. તેવણ પારસી કોમના નેટલા શખ્સોને ઓળખતા તેટલા થોડાજ ઓળખતા હશે. તેમનાં કુટુંબની અને તેમની પહેલીની વિગતો તેમને નખે હતી. જો કે કુદરતી તેવણની યાદદાસ્ત ઘણી ઉંચા પ્રકારની નહતી તેપણ તેવણે ઉદયોગીપણે નિયમિત રીતે કામ રાખી તેને ધણે દરજ્જે ખીલવી હતી, અને તેથી તેવણ પોતાની કોમનાં ઇતિહાસિક કામ પાછળ ઘણું એકસાઈથી રોકાતા. તેવણને કોમની તવરીખ જાળવી રાખવાનો અતિશય શોખ હતો અને તેથીજ તેવણે એ કામ ભારે ઉચ્ચ સાથે ઉપાડી કુતેહમદીથી પાર ઉતાયું હતું. જે જમાનામાં તેવણ જન્મી હૈયાતી જોગવતા હતા તે પારસી કોમની કીર્તિ અને આજાદીની સજીવનતાનો જમાનો હતો. તે જમાનાને માટે એક તવરીખ માટેની તોષો બેગી કરવાની ઘણી જરૂર હતી અને કુદરતે ખા. બા. અહમનજી પટેલ જેવા લાયક શખ્સને હાથે કોમને તે પુરી પાડી હતી. તેમના એક પુરા બેટાના અકાલ મરણથી તેમને ભારે ખોટ ગઈ હતી અને ત્યારથી તેમની દેહ લકડી હતી. તે છતાં તેવણે જાહેર મંડળીઓમાં ભાગ લેવાને ચાહુ રાખ્યું હતું અને જીંદગીના સેવટના દિવસ સુધી પારસી કોમની ઇતિહાસીક નોંધ લેવાનું કામ તેવણે છોડ્યું નહિ હતું. આવા એક અંગ અભ્યાસી અને હમદીનોપર જાન દેશાન કરનાર સાદા લાયક જરથોસ્તીનાં મરણથી કોમને કાંઈ જેવી તેવી ખોટ ગઈ નથી.

[જામિ જમશેદ, મંગળવાર, તા. ૧૫ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૮.]

મરહુમ ખા. બા. બા. બહમનજી પટેલ.

થાણાની જરથોસ્તી અંલુમને ખતાવેલો ખેદ.

થાણાથી એક ખબરપત્રી લખે છે કે મોટી દલગીરી સાથે જણાવવું પડે છે કે “પારસી પ્રકાશ”ના જાણીતા મરહુમ શેઠ બહમનજી બેહરામજી પટેલની ચાર દીનતી ધરમક્રીયા તથા ઉકમણું અમારા થાણા ગામમાં બેહસતનશીન શેઠ રૂસતમજી કાવસજી પટેલની દરેકબેહરામાં કરવામાં આવ્યું હતું. ઉકમણાની ક્રીયામાં મરહુમનાં માનને ખાતર સરવે આગેવાન અહસથોએ લાગ લીધી હતો. ઉકમણાની ધુપસારણાની ક્રીયા પુરી થવા બાદ અમારા ત્રસ્ટી શેઠ કાવસજી બેહરામજી દીવેયા બોલ્યા કે, દસતુરજી સાહેબ તથા અનલુમનના સાહેબો અમે શ્રી થાણાની જરથોસ્તી અંલુમનના કુંડના ત્રસ્ટીઓ આ વેળાએ સમસત અંલુમનને મોટી દલગીરી સાથે જાહેર કર્યે છીએ કે આપણી થાણાની જરથોસ્તી અંલુમનના કુંડના એક ત્રસ્ટી તથા પ્રમુખ ખા. બા. બા. બહમનજી બેહરામજી પટેલના રોજ ગાથા ૨ જે શેહુનશાહી સને ૧૨૭૭ યમદેજરદી તા. ૯ મી સપ્ટેમ્બર સને ૧૯૦૮ ખ્રેષ્ટ ને વાર ભુધને દીને નીપજેલાં મરણથી અત્રેની અંલુમનને એક મોટા અને પાછા નહી વળી શકે એવા ટોટા ગયા છે. એ મરહુમ અહસથ તા. ૧૦ મી મે સને ૧૮૮૬ થી તે પોતાનાં મરણની છેલ્લી ઘડી સુધી ૨૨ વરસો વેર અંલુમનના કુંડના એક ત્રસ્ટી તથા તા. ૪ થી અક્ટોબર ૧૯૦૨ ને દીનેથી પોતાના મરહુમ પીતાજીના યજ્ઞવદવા બાદ પ્રમુખ હતા. મરનાર તે એધા તેમજ અત્રેના જરથોસ્તીઓને લગતાં દરેક કામો ઘણીજ દીલસોજી-ઉલટ અને ખતથી બજાવતા હતા. અનલુમનનાં કુંડના વહીવટ બાહોશીથી ચલાવવા ઉપરાંત પોતાનાં વડીલોનાં ધરમનાં મકાનોની દેખરેખ તથા આ અંલુમનને લગતાં દરેક નાનાં મોટાં કામો એ સાહેબ દુર બેઠા બેઠા યા વારે ધડીએ આપણા ગામમાં આવીને પણ કરતા હતા. એવા લાયકીવાળા, કારસાજ, દીનદાર, અને અશે ત્રસ્ટી તથા પ્રમુખનાં મરણથી ત્રસ્ટીઓએ તેમજ આ આખી અંલુમને પોતાનો કીમતી સલાહકાર તથા અનુભવી અકાબર ખોલ્યા છે. એ મરહુમ શેઠની વગર સ્વારથી મેહુનતના બદલામાં આએ નાની તથા ગરીબ અનલુમન કંઈએ કરી શકતી નથી. તોપણ એવણ સાહેબનાં નામની યાદગારી તરીકે એક નોંધ શ્રી થાણાની જરથોસ્તી અંલુમનના દફતરમાં રાખવાનો ઇરાવ કરીએ છીએ.

બાદ એરવદ ફરામરોજ ખોરશેદજી પંચજી વધુ બોલ્યા કે, મરહુમ શેઠ બહમનજી પટેલના વડવા બેહસતનશીન શેઠ કાવસજી રૂસતમજી પટેલ તથા તેમના નાના ભાઈ શેઠ દોરામજીએ સાથે મળીને આપણાં થાણાં ગામમાં પારસીઓને લાવીને પેહિલ વણેલા વસાવવા હતા, તથા પારસી કામને માટે દોખમું, દરેકમેહેર, વીગેરે ધરમનાં મકાનો બંધાવી આપ્યાં હતા. તેથી મરહુમ શેઠ બહમનજી પટેલના વડવાઓથી થાણા ગામની જરથોસ્તી અંલુમન ઉપર ઉપકારો તથા મેહેરયાનીઓ થતી ચાલી છે. હું મારા અધેરનાં ભાઈઓને નમરતા પુર્વક અરજ કરું છું કે મરહુમ શેઠ બહમનજી પટેલ સાહેબનું નામ આપણા અશે નીઆગાનોની નામગરની દીપમાં ઉમેરવું તેમજ દરેક જાહેર ભણતર તથા ક્રીયા કામોમાં તે લેવું. એ સુચનાને એરવદ બેહરામજી જમશેદજીના વધુ ટેકા સાથે બહાલ રાખવામાં આવી હતી. બાદ મીજલસ વીખરાઈ ગઈ હતી.

[જામિ જમશેદ, શુક્રવાર, તા. ૧૬ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૮.]

મરહુમ ખાનબહાદુર બહમનજી પટેલની “છેલ્લી સલામ.”

હીંદના પારસીઓને લગતી નોંધો.

પંચાયતના ત્રસ્ટી સાહેબોને સલામીન કરવાતું ફરમાન.

‘પારસી પ્રકાશ’ના કરતા મરહુમ ખાનબહાદુર બહમનજી બેહરામજી પટેલ જે. પી. ના ઉકમણાની ક્રીયા કાટની દાદીશીની દરેકબેહરામાં કરવામાં આવી હતી તે વખતે નીચેના અંલુમન પત્ર મીજલસ સમક્ષ વંચાયા હતા:-

નેધિ પંચાયતને અરપણુ.—

“ખાનબહાદુર બહમનજ બેહરામજ પટેલ રોજ ગાથા ર જે સને ૧૨૭૭ યઝદેજરદી, તાં ૯ મી સપ્ટેમ્બર સને ૧૯૦૮ ઇસવી ને વાર જીવને દીને પદ વરસની ઉમરે બેહસતનશીન થયા તેવણે પોતાના વસીયતનામામાં ફરમાવયા મુજબ હીંદુસ્તાનના પારસીઓને લગતી નેધિ એકઠી કરવાના સંબંધમાં તેવણે જે જે નેધિ દસ્તાવેજી, ધરમખાતાંઓના હીસાબો, ચોપાનીઓ, વગેરેના સંગ્રહ એકઠા કરીએ છે તે મુબ્બની પારસી પંચાયતનાં ફંડના ત્રસ્ટી સાહેબોને સવાધીન કરવામાં આવશે, એવી શરતથી કે તે સંગ્રહ પંચાયતને લગતાં દફતરખાનામાં તે ઉપર બેહસતનશીન ખાં ૫૦ બહમનજનાં નામને લેખ લખી સદા સાચવી રાખવે અને ત્રસ્ટી સાહેબોને દરસત દીસે તેમ હરકાઈબી જરથોસ્તીને સગવડ પ્રમાણે તે જોવા તથા તેમાંથી નકલ કરી લેવાને ખુલ્લો મુકે.”

તેની જાળવણીનું નીલાવ ફંડ—

“ખીજી—એ સંગ્રહની સાથે બેહસતનશીન ખાં ૫૦ બહમનજ બેહરામજ પટેલની પુછમાંથી તેમનાં વસીયત મુજબ રૂ. ૫૦૦ ની સરકારી નોટ ૧ ટકા ઝા ના વયાજની મુબ્બની પારસી પંચાયતના ફંડના ત્રસ્ટી સાહેબોના સવાધીનમાં આપવામાં આવશે, એવી શરતથી કે પંચાયતનાં દફતરમાં તે નોટ બેહસતનશીન ખાનબહાદુર બહમનજનાં નામથી જનરલ ફંડ ખાતે સદા અનામત જમે રાખવી, અને તેનું દર સાલ જે વયાજ ઉપજે તે પંચાયતને લગતાં જનરલ ફંડ ખાતે લઈ જવું, અને ઉપલા સંગ્રહને સાફસુદ તથા “યુઝ આરડર”માં રાખવાને જે અરજ બેશે તે જનરલ ફંડ મંથેથી કરવેલ.”

“છેલ્લી સલામ”—

“ત્રીજી, ખાનબહાદુર બહમનજ બેહરામજ પટેલે પોતાનાં વસીયતનામાની છેલ્લી કલમમાં લખ્યું છે કે— “મારો નર વારસ હાથ્યાત ન હોવાથી હું મારી ધણીઆણી તથા બેટીઓને ફરમાવું છું કે મારી લાશને દોખરે લઈ જતી વખતે જેઓ તેની પુઠે ચાલે તથા મારે બારણે અને ઉઠમણે આવે તેઓને મારી સલામ પહોંચાડે,” તે મુજબ તેમનાં વીધવા તથા બેટીઓ તે સરવેને માન સાથે તેવણની સલામ પહોંચાડે છે.”

મુબ્બ રોજ ગાથા.૪ થો શહેનશાહી સને ૧૨૭૭ યઝદેજરદી તાં ૧૧ મી સપ્ટેમ્બર સને ૧૯૦૮ ઇસવી ને વાર સંકર.

લાં ૨તનખાઇ તે મરહુમ બહમનજ બેહરામજ પટેલનાં વીધવા તથા વધીયતન.

[જામે જમરોદ, તાં ૧૭ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૮.]

ખાનબહાદુર બહમનજ બેહરામજ પટેલનાં ઉઠમણની મીજલસમાં વંચાયેલો અંબુમન પત્ર જેટલો અપૂર્વ છે તેટલોજ પારસી કોમના એ ખરા શુભેચ્છક દોસ્તની વાહલી યાદ તેમજ આભારનો ગ્રાથમાન બેહેશત ઉલારો આપણા દીલમાં તાજો કરે છે અને તે હરદયમાં તાજોજ રાખશે. આ મરહુમ તને ઝો વફાદાર શૈલીએ લગભગ ૫૦ સદીની પોતાની જેહમતભરી મહેનત દરમયાન એકઠા કરેલી ખર્ચના પારસી પંચાયતના ત્રસ્ટી સાહેબોને સવાધીન કર્યો છે; તે કોમના કોઇપણ આદર્શને તપાસવા માટે ખુલ્લો રાખવાને ફરમાવ્યું છે, અને તેને સફાઇદાર તેમજ “યુઝ આરડર”માં રાખવા માટે પોતાની ગ્રીચી ઉતુ કરી ત્રસ્ટી સાહેબોને સવાધીન કર્યું છે. શેઠ બહમનજ પટેલે પોતાની ગ્રીચ કોમને એક એવો કીમતી વારસો બાક્યો છે કે જેના સંભાળથી સદુપયોગ કરવામાં આવશે તે અનેક અંધકારો, તવારીખના અભયાસીઓ તથા તવારીખના કટકા છુકવાને ઉપયોગ કરનારાઓને અમુલ્ય ખોરાક પુરો પાડશે અને હવે પછી કદાચ કોઇ ખીજ “બહમનજ પટેલ” મરહુમનું કામ ઉપાડીને ચાલુ રાખવા ચાહશે તે તેવણ આગલી પારસી તવારીખ ઉપર વધુ અજવાળા તાંખી રાકશે. આ બહેશ જેતાં મરહુમ ખાં ૫૦ બહમનજ પટેલને પારસી કોમના એક ખરા વફાદાર દોસ્તની ઉપમા આપતાં અમે અતીશયોક્તી કરતા નથી. તેવણે પોતાની હાથપાતી દરમયાન કોમી કોમોને પોતાને હાઈ બાંધમાં હતાં અને આ ખાકી દુનીયા છોડી જતી વખતે પછી કીમતી

કોમોપયોગી કામ કરીનેજ વીદાય થયા છે. પણ તે ઉપરાંત મરદુમ શેઠ બહુમનજ પોતાના ખેરખાણો અને દોસ્તોને વીસર્થ નથી. પોતાના વસીયતની છેલ્લી કલમમાં પોતાની પાંચદસ્તે ગયલા તથા ઓટલે ઉકમણા વખતે હાજર થનારા સઘળાઓને “ છેલ્લી સલામ ” પહોંચાડવાને પોતાના વારસોને ફરમાવ્યું છે, જે ફરજ તેઓએ વફાદારીથી અદા કરી છે. આ ખ્યાલ તદન ‘ઝોરીજનલ’ છે, અને તે મરદુમ ગ્રહસ્થની ‘ઝોરીજનેલી’ને જાગૃતજ છે. મરદુમની પાંચદસ્તે તેમજ ઉકમણી કીધા વખતે હાજર રહેલી મોટી મીઝલસે મરદુમની લોકપ્રીયતાનો અમ્મો પુરાવો આપ્યો છે, અને મરદુમની છેલ્લી સલામના જવાબમાં તેવણના અસંખ્ય મીત્રો અંતઃકરણ પુરવઠા દ્વારા ચુનવે છે કે “ ત્રાથમાન ખેણેશત તને ઓ વફાદાર દોસ્ત. ”

[જામે જમશેદ, હારેસપતવાર, તા. ૧૭ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૮.]

વારસામાં મળેલા ખજાનો. તેનું શું કરશે?

હાથે લખાયેલાં કાગળ્યાંઓ ગમે તેટલાં બળવવા છતાં ધુળ, કીડા, અને વખતના સખત હાથ હેઠળ હળવે હળવે તારાજ તો થવાનાજ. આજે નહીં તો પાંચ પચીસ વર્ષે તે મીટીમાં મળી જશે, તેના બાકી રહેલા દુકા ઉપયોગમાં નહીં આવે તેવી હાલતમાં રહી જશે, તેના બકોરાં, છીદરો અને ખવાઈ ગયેલી કીનારીઓ અને છગાં ઓથી બાકી રહેલા ભાગ ભાગી ટુટી નોંધ પણ પુરી પાડી શકશે નહીં. પણ તે હાથે લખાયેલાં કાગળ્યાંઓ અનેક નકલમાં, છાપાના ઉત્તમ છુનરની ખરકતે વધુ સંગીન રીતે બળવી શકાશે, આવૃત્તી પધ્ધતિ આવૃત્તી ઉતારી શકાશે; હાથના લખાયેલાં કાગળો એકજ જગ્યાએ રહેવાથી કોઈની નાની મોટી કુદરતી હોનારતથી તારાજ નાશદ થવાની ધાસતી રહેશે ત્યારે તેની છપાયેલી, સેંકડો જગ્યાએ વહેંચાયેલી પંથરાયેલી નકલો એકી વખતે તારાજ થવાનો ભય રહેવાનો નથી. હાથે લખાયેલાં કાગળો એકજ તરફ રહેવાથી તેનો લાભ મોટાં પ્રમાણમાં કુદરતી રીતે લઈ શકાયજ નહીં જ્યારે તેની છપાયેલી સેંકડો નકલોનો લાભ કોઈની માણસ, કોઈની જગ્યાએ, શેરેરમાં અથવા પરગામમાં મનમાનતી રીતે લઈ શકશે. મરદુમ ખાનખહાદુર બહુમનજ પટેલે પોતાની પારસી કોમને એક નાનકડા ખજાનોના વારસો આપ્યો છે. પોતાની અથાગ મેણેનત, ખંત અને ઉલટથી જે બહુજ કીમતી નોંધો તેવણે એકી કીધી છે, લખી છે, ચુટી કઢાવી છે અને જળની રાખી છે તે તેવણે પારસી કોમને ભેટ આપી છે, જે નોંધો માણેલી ધણીક એવીની હશે કે જેની જેવી મળવાની નથી. જેની નકલ જડવાની નથી. ત્યારે આથી કીમતી, પારસી કોમને મગરૂર અનાવનારી, પારસી તવારીખ રચવાને માટે સર્વથી મોટી અને કીમતી મદદ આપનારી નોંધો હાથે લખાયેલાં કાગળ્યાંઓમાં પડી રહે તેના કરતાં તે છપાઈને પુસ્તકરૂપે જળવાય તથા તેની નકલો આખી પારસી કોમને મળવાની તક અપાય એ બેશક વધારે પસંદ કરવાનેજ યથ પડશે અને ખાતરીથી માની શકાય છે કે મરદુમનાં કુટુંબને પણ તે મનપસંદ યથ પડવા સાથે મરદુમની ખરી નેમ તેમ કરવાથી પાર પડશે.

આ ખજાનો પારસી કોમને મળ્યો છે—હવે તેનું શું કરવું! જે પારસીઓને, મોટાં નાનાં કુટુંબોને મરદુમ ખાનખહાદુર બહુમનજ પટેલની મેણેનતથી સંતોષ લેવાનું કારણ મળ્યું છે, મરનાર મહાન પારસી શેઠાઓ, ગણીતા આસામીઓ, વેપારીઓ, તખીઓ, વકીલો, વગેરેના વારસોને પોતાના પીતા, બપાવા, વગેરે બેશીઓની તવારીખ ‘ખ૦ બે૦ પ૦’ ની સહી સાથે વાંચવાનું મળ્યું છે, તેઓએ તેમજ આખી પારસી કોમ આ કામમાં ઉલટ પકડીને બેઠે. આ સઘળા દસ્તાવેજો છપાવીને તેનો સંગ્રહ એક પુસ્તક રૂપે કરવામાં આવશે તો મરદુમની સેવાની જેઓ ને લાભ અને સંતોષ મળ્યો છે તેઓએ તે સેવાના બદલા વાળા આપેલો ગણાશે. આ દસ્તાવેજો બહુ મોટા જગ્યામાં છે એ વાત ખરી, તેના દલદાર અનેક પુસ્તકો બનાવી શકાશે એ પણ ખરું. પણ તે પુસ્તકોની સીરીઝ પારસી કોમને મગરૂર અનાવનારી નીવડશે એમાં કશો સંક નથી. જેમ મરદુમની હાથાતી વેળા મરદુમની સેવાની પીછાનમાં એક વાદળારી ફૂંડ ઉઘું કરવામાં આવેલું હતું તેમ મરદુમના આ દસ્તાવેજો છપાવવા અને ગ્રંથરૂપે તે જળવવા માટે જરૂર પડે તો એક ફૂંડ સંલેણાઈથી ઉઘું કરી શકાશે અને જેઓએ મરદુમની હાથાતી દરમ્યાન મરદુમની થમ અને સેવા માટે નાણાં ભરી આપ્યાં છે તેઓ મરદુમની બાદમાં વધુ મદદ આપવાને આનાકાની કરશે નહીં એમ પણ માની શકાય છે. આ મોટા જગ્યાના દસ્તાવેજો મધેથી સરવેથી અગતના, હાલની અને હવે પછીની ઓલાદને ઉપયોગી યથ પડે તેવા દસ્તાવેજો ચુટી કઢાવી તેનો ગ્રંથરૂપે સંગ્રહ કરવાનું કામ એક નાની કમીડી માફકતે આસાનીથી બજાવી શકાશે અને તેમ કરવાથી મરદુમની યાદ ખરેખરી રીતે જેમ જાળવી શકાશે તેમ મરદુમની સેવાની પુરેપુરી કદર પણ યુજેલી કહેવાશે.

[Jame-Jamshed Friday, 18th September 1908.]

PLAIN SPEAKING.

The death of Mr. Bomanjee Patel continues to be mourned for among the Bombay and mofussil Parsees. He certainly deserved to be thus lamented. There was a no warmer hearted friend or greater well-wisher of the community than he. Service in the cause of his co-religionists he deemed to be a duty, and he spent himself ungrudgingly, to the last, in that service. Men of his type are but few—too few; and the loss of one like him is bound to be felt as a misfortune on all hands. Considering his ceaseless, many-sided activities, and the beneficent nature of those activities, little wonder everybody feels as if he has lost a friend.—

[જામે જમશેદ, શુક્રવાર, તા. ૨૩ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૮.]

ગયો પરલોક !

પારસી તવારીખનવેશ ખાં ખાં બહમનજી બેહરામજી પટેલની પવીત્ર યાદમાં !
એક ખાટી પેગામ.

‘ જામે જમશેદ ’ માટે ખાસ રચનાર, મરહુમનો એક દીલસોજ પણ દુઃખી દોસત,
હા. એ. તારાધારવાળા,

[બચત]

પહોંચતો હોય મિનેષમાં ખાટી પેગામ,
તો પુગળે તે પ્યારને સો સો સલામ !
ને ગમખાર તે મોતની આ ગમગીન સતર—
પર એવાને મિનેષ સુજ દોરતની નજર !

[મીસરા]

સ્નેહની સાંકળ હતી તે તો હવે તૂટી ગઈ !
દિલ-લગી કે વર્ષની, તે તો હવે છૂટી ગઈ !
કામતી પ્યાલી હતી, અકસોસ ! તે ફૂટી ગઈ !
તું પમરતાં પુષ્પ પ્યારને અંજલ ચૂંટી ગઈ !
હોય ! હીરો કામનો જુલ્મી કળ લૂટી ગઈ !
તું ગયો તે સાથ તુંજ અક્સીર તે જૂટી ગઈ !
પાગમાં છલછલ હતું તે તો અંજલ ચૂંટી ગઈ !
તું ધરે દિલ-જાન ધીરજ તો બધી ખૂટી ગઈ !

[દોહરા]

અરે અજલ ! તુ એટલી, કેમ બની ગઈ દુર !
 જાલિમ જમ ! ક્યાં લઈ ગયો, દોસ્ત અમારો દુર !
 કેં પાપી છે હાં પડ્યા, જડ્યા ન તેમાં કોઈ !
 જીલમગાર તેં તો અરે અવેર જુટ્યું નોંધ ?
 કરજ દુરજતું ફેડવા, કલમ ! ન કર કલ્પાંત !
 માયા કાળે મિત્રની, શરણુ થાઈ બન શાંત !
 સાલ મુખારક ચાહિને, શાધ ન હજી સુકાઈ ;
 આવી ઉભી એટલાં, આય દુરજ દુઃખદાઈ !
 બહુમનજી બેહરામજી પટેલ પ્યાર નામ !
 હમદિનને હૈયે ચઢી, કકળે કામ તમામ !
 હતો પારસી કામની, કીર્તિ ફેરા કાટ !
 પુરાં સો વર્ષે નહી, પુરાય તારી ખોટ !
 વસંત વળતાં વાટિકા, જણાય ઉજડ જોમ !
 કુશલ કલમકસ ! તુજ વિના, ભાસે મુજને તેમ !
 ધન્ય ઉઠાવી જે નરે, ગળા કુદાવી દુર ;
 રજ ન પુછી કામની, કળા એટલી ફેર ?
 કોણુ હવે તુજ કામની, નીર્મળ લેશે નોંધ ?
 કોણુ પુરાણા લેખની, તુજ સમ કરશે શાધ ?
 દાઝી કોમી દાજથી, કોણુ પકડશે ખંત ?
 તું ઇતિહાસિક નર જવે, ઉપજે શોક અનંત !
 કીર્તિ કાળે કામની, અહમત. ખેચી મહાન !
 અનહદ તેં તુજ કામપર, છે કીધાં હસાન !
 કહુંબ એવું કામમાં, હશે ન એકે કામ !
 હકીકતો જેની અરે ! તને ખબર નહિં હોય !
 કુવા હતા તુજ પેટમાં, ઇતિહાસિક ભરપુર ;
 કોહિનુર સમ કામના, દોસ્ત ! થયો ક્યાં દુર !
 યદેલ ! તારૂં પારસી-અકાસી ડુસ્તકે એક ;
 અમર યાદ તુજ રાખશે, હૈયે વસી હરેક !
 દોરે-દુનિયાં ! તું ભલે, ચલાવ તારો દોર !
 પણ સાંભળ અંતર તણો, શોકાતુર આ શ્લોક !
 દુર બની કીધો અરે ! રાંક ઉપર કાં રોપ ?
 અજલ ! અજલ ! છે તુજ ઉપર, હજારસદ અફસોસ !
 કરશે કાતિલ ક્યાં તલક, કામ ઉપર મુજ કહોર ?
 શું તુજમાં ચૂકી નથી, કંઈ માયા કે મહેર !
 શ્લેરી ઉત્તમ શ્લેરનો, કામ—નોંધ લેનાર ;
 દોસ્ત ગયો દીલસોજ તું, તવારીખ રચનાર ;
 ઇતિહાસીક અધ્ધકારમાં, ખતે દાખલ થાઈ ;
 આપી તેં તુજ કામને સબ્દીમાં સરસાઈ ;
 શ્લેરે શ્લેર ફરી વળી ધૂમી ગામે ગામ ;
 ઉત્તમ નોંધો આગલી, ભેગી કરી તમામ ;
 લગભગ વર્ષે હજારની જીની આગલી યાદ ;
 ભમી ભમી ભેગી કરી, નકર જતે બરબાદ !
 ધન્ય જન્મ ધરણી ઉપર ! ધન્ય ધન્ય ઉદયોગ !
 હરેકને હોતા નથી, સરસ એમ સંજોગ !
 નામી નર ! તું તો ગયો ! જશે ન તારૂં નામ !
 તવારીખની તખ્તપર, રહેશે અમર તમામ !

લખું શું લાવજી, લેખ ન એક લખાય ;
 તું મુજ મિત્રનાં, મુજ ગણતાં ન ગણાય.
 બીલું પારસી-પ્રકાશ પુરૂ થાત;
 તારાં દિલ તણી, દિલમાં નહિ રહિ જાત !
 મરજી તુજ માલેકની ! ઓ ધ્રુવ ! ઓ ધ્રુવ !
 ગરજ અમેને હયાં હતી, વધુ વરસ દશ-વીસ !
 ભલે નજરથી દૂર પણ નથી જગરથી દૂર ;
 યાદ અશો તે એકથી, અતઃકરણ ભરપૂર !
 તન-મનનો ખાલેશ તું, નર નામીએ નેક ;
 ગાથા બીજો મરજીનો, ઉત્તમ લીધો એક !
 ચાર માસપર હું મળ્યો ! અરે તમેને જયાર;
 પટેલ પ્યારા ! શું કહ્યા હતા તમે ઉદ્ધાર !—
 “ કાઠો મારાં પારસી-પ્રકાશનો નો હોય;
 દાદી ! મારી કામમાં, તો તે તમે, ન કાવ ! ”
 અરે કદર કરનાર ! તું, જાણ મેઠો કયાં આજ !
 અજબ હેત મુજપર હવું, કદર—કદરને કાજ !
 મિનોષમાં પુજો અગર, ખાધી આ પેગામ;
 અતઃકરણથી મોકલું, સ્નેહી તને સલામ !
 તુજ જેવો ઉદયોગ, ને, તુજ સમ ખાંતી હામ !
 મોકલજે આ વારસો, કે હું આવે કામ !
 જશવંતી તુજ જીવંતી, નથી રમત કે એલ !
 બીજો બહુમનજી હવે, છે મળવો મુશ્કેલ !
 રયોમંદ તુજ રહેને, સ્વર્ગે રાખે શાંત !
 દાદી બસ કર ! બસ હવે-કલમ છોડ કલખાંત !

જામે જમરોદ, ભરેસપતવાર તાં ૨૪ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૮.]

“ પારસી પ્રકાશ ”ના બાહોશ કરતા ચાલ્યા ગયા છે અને એ કામ હવે પછી કાજ બાહોર પાડશે તે જોવાનું રહ્યું છે. કામમાં બનતા બનાવો ઉપર બારીક નીગાહ પહોંચાડી તેમને અનુક્રમે સાવચેતપણે નોંધતા જવું એ કેટલું મુશ્કેલ કામ છે તે હવે પછી એ કામમાં ઝીપલાવનાર સાહેબોને માલુમ પડશે અને ત્યારેજ મરદુમ ખાં બાં બહુમનજી બેહરામજી પટેલની કદરસનાસી અને ઉપયોગી સેવાઓની પ્રેમ સાથે યાદ કરવાનું બની આવશે. ખાં બાં પટેલની હકપાતીમાં ‘પારસી પ્રકાશ’ના જે ભાગો પ્રગટ થઈ ચુક્યા છે તે અગ્રેએ તાં ૧૮ મી જુલાઈ ૧૯૦૮ ના ‘જામે જમરોદ’ની આરટીકલમાં વીખતે જણાવ્યા મુજબ જેમણે એવો ફાલો પારસી કામમાં પામી શક્યા નથી. મરદુમ ખાં બાં પટેલે પોતાના અનેક મિત્રો આગળ એવી ખાએસ દેખાડી હતી કે એ મરદુમની યાદગારી માટે એવજીની હકપાતીમાંજ ઉર્લા થયલાં ફંડમાં ભરાયલી આશરે રૂ. ૮૦૦૦)ની રકમમાંથી એ ભાગોની નાની સસ્તી આજીવીઓ બાહોર પાડવામાં આવે તો સાફ કે જેથી એ મરદુમની એ યાદગારી અને ભારે જેણેમત સાથે એકઠી કરેલી નેમિ. દરેક પારસી ઘરમાં સમવાઈ રહેવા સાથે તેનો જીવંતી ઉપયોગ થઈ શકે. એટલું યાદ રાખવાની જરૂર છે કે કાંઈ પણ ગ્રંથ કરતાં પોતાનું પુસ્તક બાહોર પાડે છે ત્યારે તેની નેમ તે પુસ્તકનો બોહોળો પ્રસાર થયેલો જોવાની હોય છે અને નહીં કે તેનો મોટો જથ્થો પોતાના ઘરમાં યા એકાદ કેતાબખાનાના ભંડારમાં કીડા, ચાંચડના ઉપયોગ માટે રાખી મુકવાની હોય છે. આશા છે જે પારસી પંચાયતના સેક્રેટરી સાહેબ સમશુલ જોલમા એરવદ જીવનજી મોદી મરદુમ ખાં બાં બહુમનજી પટેલના કુટુંબીઓની “પારસી પ્રકાશ”ના અત્યાર સુધી છપાયલા ભાગોની સસ્તી આજીવીઓ ઉપલાં ફંડમાંથી છપાવવા બાબેની લાગણી અને વીચાર નહીં તે મુજબ અમલ કરશે. અમેને ઉમેદ છે કે મરદુમ ખાં બાં પટેલના કુટુંબીઓ પણ પોતાના એ બહેલા મુરખીનાં યાદગાર પુસ્તકની ચોખ કદર જીવવાનાં એ કામમાં પારસી પંચાયતના તરફી સાહેબોને ઘટતી મદદ આપ્યા વીના રહેશે નહીં.

જામે જમશેદ, શુક્રવાર, તા. ૩૦ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૮.]

જાહેર ક્રીયાઓમાં દેવાતાં નામાંકીત નર-નારીઓનાં નામ.

એ માન કેવાં માણસોને મળવું જોઈએ—કેમ મળવું જોઈએ અને કાણ તરફથી મળવું જોઈએ. ?

મરહુમ ખા. બા. બહમનજી પટેલ એ માનને ઇન્કેશન લાયક છે.

એ માન વીશે એ મરહુમનાં લખાણમાંથી મળી આવતા દાખલાં.

જામે જમશેદના અધીપતી જોગ—

સાહેબ,

ચાલતા માસની તા. ૨૧ મીના તમારા લેક્ચરમાં કલકત્તાવાળા એરવડ સાહેબ સોરાબજી માણેકજી દસ્તુર મેજિસ્ટ્રાટનાં એ લખેલો કાગળ તથા તા. ૨૫ મીના અંકમાં એરવડ સાહેબ નોશીરવાન બરબરજી દેશાઈ એ લખેલું ચરચાપત્ર મેં ધ્યાનથી વાંચ્યાં છે. પારસી કોમની સેવા બબલવા પાછળ પોતાની આખી જીંદગી અરપણ કરનાર આપણા પરગણુ મરહુમ માનવંત મીત્ર ખા. બા. બહમનજી મેજિસ્ટ્રાટ પટેલનું માદગાર નામ જાહેર જરથોસ્તી જથાને અને ક્રીયાઓમાં નામીયા નર નારીઓનાં નામે જોડે કાયમનું જોડાયેલું જોવાની જે લાગણી ઉપલાં પત્રોમાં દરજાવવામાં આવી છે તે એ જોઈ સાહેબોને માનભરેલી છે, પણ દલગીરીભરેલું તો એ છે કે આપણી કોમમાં એવાં માન આપવા-અપાવવા માટે કોઈ પ્રકારનું કાયમનું સંગીન બંધારણ નથી. એવાં માનો જેમ એક તરફ ખરેખરી લાયકાત ધરાવનારનેજ મળવાં જોઈએ, તેમ બીજી તરફ એ કોમનાં માન છુટા છવાયા આગેવાનો કે દસ્તુર દાવરોની મરજી કે મુનસફી ઉપર નહીં રાખતાં કોમની સમસ્ત અંજુમને જાહેર રીતે એકત્ર થઈ એકામતીથી આપવાં ધટે છે. હું ખાતરી માનું છું કે એક ખરા લખેલા દસ્તુર અને દસ્તુરીનો ખરો દરજો સમજનાર દસ્તુર કદી પણ આ આપણુદ સત્તા પોતાને હાથ રાખેલા ધ્યજયો નહી. આપણા દસ્તુર દાવરો તરફનાં આપણાં પુરતાં માન છતાં, સ્વતંત્રપણે કદી શકાય કે એવાં મોતેબર માન માટે કાણ લાયક છે અને કાણ લાયક નથી તેનું તોલ કરવાનું કામ તેમનું નહી, પણ કોમની લાગણીનું છે. જાહેર ક્રીયાઓમાં દેવાતાં નામાંકીત નર નારીઓનાં નામની ટીપ ધણીજ સંબાળભરેલી ખંતથી જોખી અને પવીત્ર રહેલી ઘટે છે, જે કમનસીમે હાલની ડંગધડા વગરની સ્થિતિને લીધે કેટલીકવાર ટીકાનું મુજ થઈ પડે છે. એવાં માનને કેવી લાયકાતવાળા આસામીએ લાયક છે તે વીશે લંબાણ નુકતેમીની કરવા કરતાં મરહુમ ખા. બા. બહમનજી પટેલનાં પોતાનાં એક લખાણનો અને આપણે આધાર લઈશું. “ધુપનીરંગ અને આફરીનગાનમાં યાદ કરવામાં આવતાં નામીયાં નર નારીઓનાં નામે તથા તેમનાં લક્ષાં કોમની નોંધ” એ નામના મરહુમ ખા. બા. બહમનજી પટેલે રચેલા એક ધનામી નીજધના “દીઆયા”માં આપણા એ મહાન પારસી તવારીખનવેશે એ બાબે પુર છુટથી અને હીમતથી પોતાના વીચારો દર્શાવેલા છે. તેમાંથી એકજ ફરકો હું અત્રે રજુ કરીશ. તેઓ લખે છે કે:—

“આ નીજધમાં મેં જે નામોની ટીપ તથા વીગત આપી છે, તે બધાં નામો જેમ હાલે સરવે પંચકોમાં દેવાય છે તે મુજબ આપી છે. એ બધાં નામો દેવાની હું બહામણુ કરું છું એમ કોઈએ સમજવું નહીં. અલબત્તાં કેટલાંક નામો એવાં છે કે જેમાં કંઈ માલ નહીં. તે ધણીઓએ પોતાની આખી જીંદગીમાં કોમને લગતું એકબી રૂકું કામ કર્યું નહીં હોય, પણ કોઈ આગેવાન કુટુંબના બેટા અથવા નખીરા અથવા વારસ હોય એટલે તેનું નામ કોમને લગતાં જાહેર બહુતરમાં આપી ગયું. એ એક મોટી ગેરમનસારી છે.....અલબત્તાં ઘણાં નેક

કામે કરનારા થઇ ગયા છે પણ ત્યાં ધીરજીવ બરાબર નહીં, એવી ભણેર ક્રીયાઓમાંથી સવારથ આવી સમાપ્ત, અને દરેકની મનપુરીની તાત થઇ ત્યાં ધણું લખતું તથા બોલતું ફાટક છે.....ભણેર ક્રીયાઓમાં નામ દેવાનો દરાર પસાર કરવાની રીત પણ ધણી પાંધાભરેલી છે. કાષ્ઠ દસતુરણની મરજી કોષ્ટનું નામ દેવગવવાની થઇ તો તે તેનાં ઉત્તમણાંની મીઠાસમાં ઉઠીને નામ દેવાની દરખાસત કરે છે. ઉત્તમણાંને એટલે તાજી ગમગીનીને ગંભીર દીવસ, અને વળી તે ધણીને ત્યાંનીજ મીઠાસ એટલે કોષ્ટની ના તો પડાય નહીં. હું તો પારું છું કે એ માન આપી અંલુમનની સંમતીથી યાને અંલુમન બોલાવી લાયક તથા કોષ્ટનું લખું કરનાર આસામીનેજ આપવું જોઇયે. એકલા દસતુર મોખેદોની મરજીપર એ માન આપવાની આગદ રાખવી જોઇયે નહીં. એવો દરાર ઉત્તમણાંને દહોજ કરવાની ઉતાવળ થું છે ? પાંચ પગીસ દહાડા રહીને તે થાય તો અચ્ચથ થું છે ? જેમ હાથ મુંઝામું આપણે નેક તથા સખી માથાસોનાં મરજીની દલગીરી બતાવવા અંલુમન બેગી કરી દલગીરીની નોંધ લઇજાયે છીયે, તેવીજ રીતે અંલુમન બેગી થઇ એવા નામ દેવાના દરારો પસાર કરે તો તે વધુ માન તથા શોભા ભરેલું ગણાય અને એથી દસતુરોની મરજી મુજબના જેનાં તેનાં નામ દેવાય છે તે પણ બંધ પડે. અને એ યાદગારીની મોતેબર મતલબ છે તે પુરેપુરી બર આવે.”

સાહેબ, મરદુમ ખાનબહાદુરના ઉપકા વીચારો થું દેખાડે છે ? એજ કે એવાં માન ખરેખરા લાયક નરો-નેજ મળવાં જોઇયે. અને તે સમસત અંલુમનની એકમતીથીજ મળવાં જોઇયે. હવે કુદરતી રીતે સવાલ ઉભો થાય છે કે “લાયક તથા કોષ્ટનું લખું કરનાર” કોણને કહેવા ? મરદુમ ખાં બાં બહમનજીની પોતાની જાંદગી આપણી નજર સામે ધરીયે, તો કયો નગુણો પારસી એ માનવંત મરદુમ અઢરથને મારે નકરમાં જવાય આપશે ? એ ભલા અને મોહનતુ અઢરથે પોતાની આપી જાંદગી કેમના હીતને અરપણુ કીધી છે, એવા એક પરગણુ અને પરીપકારી પુરુષને “લાયક અને કોષ્ટનું લખું કરનાર” કોણ નહીં કહેશે ? ગયા વરસના જુલાઈ માસમાં જ્યારે એ મરદુમની હઠયાની દરમયાન એમની યાદગારી રાખવાની મોતેબર સુચના થાણાવાડા (મરદુમ) મીં નવરોજ આંદીયાએ કીધી, ત્યારે તાં ૨૫ મી જુલાઈ ૧૯૦૬ ના તમારા અંકમાં એ બાબદના સંબંધમાં મેં લખેલાં એક પત્રમાં કેવા ઉદગારો નીકળ્યા હતા, તેમાંથી અરે બે પાંચ વાક્ય ઉતારી લઉં છું. મરદુમની હઠયાની દરમયાનજ આ અદની કલમે લખતું હતું કે—“આપણી કોષ્ટની સેવા બજાવનારાં હાસનાં હઠયાત પારસી પુરુષોમાંથી પોતાની કોષ્ટપર જે કોષ્ટનો પણ સહીથી વધુ હક પહોંચતો હોય તો વગર શકે તે ખાં બાં બહમનજી પહેલો હક છે, કારણ કે એ એકમારગી અઢસથે કોષ્ટની સેવા પાછળ પોતાની આપી જાંદગી ધસી નાંખી છે. જેમ આપણુ અસલ વતન ધરાવના કયાની વડવાઓની ધીરતા નામાંકીત શાયર શીરદોસી તુસેલીનાં જગજાહેર અને અમર પુસ્તક ‘શાહનામાએ’ જળળી રાખી છે, તેમ હીંદુસતાનના નામીયા જરથોસતી નરોની નોંધ ખાં બાં પહેલાં જેટલાં કોષ્ટની તેટલાંજ યાદગાર પુસ્તક ‘પારસી પ્રકાશ’ જળળી છે, એમ કહેવામાં હું જરાએ અતીશયોક્તી કરતો નથી.....આપણી પારસી પંચાલતની ખાં બાં પહેલે કાંઈ એછી સેવા બજાવી નથી. શરૂઆતથી તે જાળવતા દહાડા સુધી એજ પટેલ સાહેબે પોતાનાં યાદગાર દ્વતરમાં અને બીજાં સેંકડો લખાણોમાં ગણે ને પગલે પારસી પંચાલતની સેંકડો તવારીખો નોંધીલી છે. પારસી કોષ્ટમાં આજે એવો પણ એક પુરુષ હઠયાત નથી કે જેનાં પેટમાં ખાં બાં પહેલાં જેવા પારસી તવારીખના કોષ્ટમાં આજે એવો પણ એક પુરુષ હઠયાત નથી કે જેનાં પેટમાં ખાં બાં પહેલાં જેવા પારસી તવારીખના ‘કુવા ને કુવા’ ભરેલા હોય. હું તો ખાતરીથી માતું છું કે શેઠ બહમનજીની હઠયાતી બાદ એમની જગા પુરાવી મુકેલ છે. જાણે આખી કોષ્ટ એક કુટુંબ હોય અને તે કુટુંબના ‘મોટા બાવા’ તે આપણા ખાં બાં પટેલ હોય તેમ થું મુંબઈ કે મુમ્બઈના લગભગ દરેક કુટુંબને એ અઢસથ જોળાયે છે અને પોતાની શક્તિથી યાદગારતથી ભેળમાં તાળાં રાખી શકે છે, એ કાંઈ જેવી તેવી નામદારી ગણાય નહીં. પારસી કોષ્ટ પછી એવું કોષ્ટજ કમ-વસીય કુટુંબ હશે કે જે પોતાની હાલતી નહીં તેર પોતાના વડવાઓની નોંધના બાબમાં આપણા ખાં બાં ની કલમની નોંધમાં આવવા પામયું નહીં હોય. પારસી કોષ્ટમાં થયલું કયું જાણીતું મરજી ‘બં બેં પં’ ની નોંધ વગર ખાતરી થયું છે ?”

સાહેબ, હવે વધુ લંબાણુ કરી તમારી કીમતી કટારોપર દખાણુ રૂપ થઇ ન પડતાં હું દુકમાં એટલુંજ કહેવા માતું છું કે ભણેર ક્રીયાઓમાં દેવાતાં નામોનાં નરનારીઓનાં નામોની રીપમાં મરદુમ ખાં બાં બહમનજી પટેલનું યાદગાર અશો નામ વગર દીલે દાખલ થવું જોઇયે. એ માનને મરદુમ પોતે પણ ધણું સુલ્લદ માન સમ જતા હતા, જે એમના “ધુપનીરંગ” નાં પત્રાખી રોસલાના “દીખાયાના” પહેલાજ પેરેમાદમાંથી ઉતારી લીધેલા નીચલા ફકરા ઉપરથી ખુલ્લે ખુલ્લું જણાઇ આવે છે. દીખાઓ લખવાની શરૂઆતજ તેવણુ સાહેબે નીચલા સપદોમાં કીધી છે:—

“તેજી અને ભલાઈનાં કામે કરી જનાર કોષ્ટની જરથોસતીને આપણી કોષ્ટ તરફથી તેના મુન્દરવા બાદ મોટામાં મોટું માન આપી શક્યે. તે જરથોસતી અઢજળને લખતી ભણેર ક્રીયાઓમાં બીજા સુન્દરોનાં નામ સાથે અંલુમનમાં તેનું નામ દેવાય છે. હું તો એ માન સદવધી મોતેબર સમજું છું. આગલા વખતના

શુભરગો, પહરેજગારો, પાદશાહો, પેહેલવાનો તથા નામીયા સખસોનાં નામ જાહેર કીયાઓમાં દેવાથી આપણને તેઓનાં નામ તથા તેમના કામો અને તોખમ યાદ રહી જાય છે.”

ઉપલા ફકરામાં અંદરલાઇન કીધેલા કાળા ટાપુપો ખાસ ધ્યાન ખેંચવા માટે મેં કીધા છે. આ ફકરામાં સમાયલી મોતેબર મકસદ મરહુમ ખાનબહાદુરના પોતાના વીચારો એ બાબે કેવા હતા તે ઉપર બહુ જાણુવા ભેગ ખુલ્લે ખુલ્લી રોશની ફેંકે છે.

હવે આ પત્ર બંધ કરતાં, નામદાર સર જમશેદજી તથા સુબઈની પારસી પંચાયતના માનવંત ત્રસડી સાહેબો-ને હું નમસ્તા પુરવક જાહેર એલતેમાસ કંઈ છું કે મરહુમ ખાં બાં બહમનજી પટેલ જેવા એક ઉમંગી અને ઉપયોગી મહાન પારસી તવારીખનવેશે આપણી કામપર કરેલાં મોટાં હિસાબની એક જાહેર કદરસનાસી જે આ રસતે થઈ શકે એમ છે, તો એ આગેવાન ત્રસડી સાહેબોએ સમસત જરથોસતી અંબુમનની એક જાહેર સલા બોલાવી મરહુમ પરગણુ પટેલ સાહેબને આ કોમી માન આપવા અપાવવાના લાયક પગલાં ભરવાં ઘટે છે. માનવંત ત્રસડી સાહેબોએ આ લાયક કદરસનાસી હાર પારી જાહેર પ્રજાને તથા જરથોસતી ટોળાંને ખતાવી આપવું ઘટે છે કે જેઓ પોતાની હમકામને માટે કયા પથ સવાઈ વગર કેવળ પરમારથીપણે જીંદગી ધસે છે તેઓની કામ અને કામના મુખીઓ કદરદાની કીધા વગર રહેતા નથી. મરહુમ ખાનબહાદુર ઉપર ટાંકેલા ફકરાઓમાં ખુલ્લું કહી ગયા છે કે “હું તો ધારું છું કે એ માન આપી અંબુમનની સંમતીથી યાને અંબુમન બોલાવી લાયક તથા કામતું લણું કરનાર આસામીનેજ આપવું જોઈયે.” વળી બીજી તરફ તેઓ કહે છે કે “હું તો એ માન સરવેથી મોતેબર સમજું છું.” મરહુમના આ કીમતી સબદો એક એક જરથોસતીએ ગોખીને ધ્યાનમાં રાખવા લાયક છે. છેવટે આ બાબદના સંબંધમાં હું મરહુમ મીં નવરોજી જમશેદજી આંદીયા (ધાણાવાળા)ના પોતાના સબદો જે ગયે વરસે એજ મરહુમ ખાં બાં ના સંબંધમાં વપરાયલા છે, તેમાં કહીશ કે “જે (ખાં બાં બહમનજીની) એ સેવા ની પીજાન પારસીઓના હાલનો જમાનો ન કરે, તો તેઓને માથે એક મોટા કલંક રહી જશે.”

દુવાઓ સેવક,

દા. એ. તારાપોરવાળા

તારાપોર, તાં ૨૭ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૮.

[જામે જમશેદ, શુકરવાર, તાં ૬ મી અક્ટોબર ૧૯૦૮.]

સુબઈની કારપોરેશન.

ખાં બાં બહમનજી પટેલનાં મરણ માટે દલગીરી.

આં સર શીરોઝશાહ મેરવાનજી મેહુતાએ તે પછી દરખાસત મુદ્દી હતી કે ખાનબહાદુર બહમનજી ગેદરામજી પટેલનું મરણ તાં ૮ મી સપ્ટેમ્બરને દીને નીપજ્યું છે તે જાણી કારપોરેશન બહુ દલગીર થઈ છે અને દલગીરીના રાવની મોંઘ લે છે કે જેવણુ કારપોરેશનના થોડાક મહીના મેમબર હતા અને મેમબર તરીકે તથા બીજા પ્રજેગો વચે શહેરના લગાને માટે બહુજ મોટી ઉલટ દેખાડતા હતા; મરહુમના કુટુંબ ઉપર દીલસોઝના સંદેશ માથે આ દરાવની એક નકલ મોકલી આપતી. *

* તે દરાવની ઇંગરેજ નકલ નીચે મુજબ છે:-

“That the Corporation place on record their regret at the death on the 8th September 1908, of Khan Bahadur Bomanji Byramji Patel, who, as a member of the Corporation for some months and in other capacities, took great interest in matters concerning the well-being of the City.”

સર શ્રીરાજશાહ આ દરખાસ્ત મુકતાં બોલ્યા કે આપણા એક આગલા ગોઠવાના મરણ માટે આપણને દલગીરી નહિર કરવાની છે. મીં પટેલ કેરપોરેશનમાં બહુ નાની સુદત ચુનરી ગયા હતા પણ તે નાની સુદત દરમયાન તેવણે એકાંત રહી કામતી મદદ આપી હતી. તેવણે આવતાંના વારમાંજ કાવસજી પટેલના તળાવના બાજમાં પોતાના તવારીખ સંબંધી જ્ઞાનથી એવા બુઝાસો કર્યો હતો કે જેથી આપણને ઘણું નવું બજાવાનું મળ્યું હતું. શહેરની અનેક રીતે તેવણે સેવા બબલી છે તેમાં પારસી કોમને સામાન્ય રીતે તેવણે મોટા મદદગાર થઈ પડ્યા હતા. એ તેવણની સેવા પારસી કોમ કદીખી બુલશે નહીં એમ હું માનું છું. આખી પારસી કોમને લગતી તવારીખ તેવણે ઉપજાવી કહાડી હતી અને એ વીજતોથી પારસી કોમ પોતાની અસલ તથા હાલની તવારીખ ધરાવવાને શક્તીવાન થયા છે. એવણની તોંધ બહુજ કામતી હતી અને તે નેધિ એકકી કરીને તે ઉપરની પોતાની સરેહ સાથની એવી અચુક તવારીખ રજુ કરતા હતા કે એક કામતી વારસા તરીકે તે બળવી રાખવા ભ્રેગ થઈ પડે.

સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટે આ દરખાસતને ટેકા આપ્યો હતો.

મીં દીનશાહ એદલજી વાજા બોલ્યા કે સર શ્રીરાજશાહના વીચારો સાથે મારો અવાજ હું જોડું છું. તેવણ ખરેખર પારસી કોમને બહુજ ઉપયોગી હતા અને તેવણની મોટા પારસી કોમને બહુ લારી થઈ પડશે.

રાં બાં વૈદ્યએ કહ્યું કે મીં પટેલની નેધિ સઘળા કોમોમાં વખણાતી હતી કારણકે પારસી કોમના બુદ્ધ બુદ્ધ બાણીતા આસામીઓને બીજી કોમના મણસો સાથે કેવો સંબંધ હતો તે ઉપસી નેધિ ઉપરથી માલમ પડી આવતું હતું.

ડાં જહાંગીર લીલાજિવાળાએ કહ્યું કે હું અનુભવથી કહું છું કે તેવણે મ્યુનીસીપાલિટીની આડકતરી રીતે મોટી સેવા બબલી છે. મોહોલ્લાઓમાં કરીને સઘળા બાબતોની તેવણે જાતે તપાસ કરતા હતા અને મરફીના વખતમાં તેવણની સેવા અગતની થઈ પડી હતી.

બાદ દરખાસ્ત સભાએ એકમતે પસાર કરી દીધી હતી.

[Jame-Jamshed, Tuesday 13th October 1908.]

PLAIN SPEAKING.

The Bombay Corporation have done a graceful thing in passing a resolution recording the death of Mr. Bomanjee Patel. His interest in the welfare of the city was very keen, and in more ways than one his memory deserved such recognition as it has met with from the City Fathers of Bombay, at the instance of Sir Pherozeshah Mehta and Sir Dinshaw Petit. Apropos of this Resolution, it has of course to be said that Bomanjee Patel's own community owe a greater debt to his memory than his fellow-citizens in general, and that this debt will be somewhat repaid by their responding to the appeal the Secretary of the Parsee Panchayet, Mr. Jivanjee Mody, has made through the Press last week. The Memorial Fund started in his lifetime needs a little increase, and the few hundred rupees that it wants may be advantageously made up as much in the interest of the community themselves as in honour of the memory of the deceased, as the annual proceeds of the Fund are to be contributed to the continuance of that extremely useful work, the Parsi Prakash. Its immense value to the community is not to be questioned. Mr. Bomanjee Patel's monumental labours in this connection, for nearly fifty years, could find a no more fitting reward than its continuance for the benefit of the present and future generation of Parsis. It is a work which it would be almost a sin to let die, whether one contemplates its value from the point of view of the good of the community or of the memory of the deceased worthy.—